

Txa²wã¹sũ³na² Wãn³txa²

Southern Nambikuára New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mateus	4
Markos	63
Lukas	101
Joãu.....	157
Atos.....	213
Romanos.....	266
1 Korĩntios.....	300
2 Korĩntios.....	324
Kálatas.....	340
Efesios	350
Filipẽses	360
Kolosẽses.....	366
1 Tesalonisẽses	374
2 Tesalonisẽses	379
1 Timoteo	382
2 Timoteo	389
Tito.....	394
Filemõ.....	397
Ebreus	399
Tiako	421
1 Petro.....	428
2 Petro.....	438
1 Joãu.....	443
2 Joãu.....	450
3 Joãu.....	451
Jutas.....	452
Apokalipse	455

Mateus

Je³su²jah³la² a²wi³na²nāu³xu¹ta²na² i³yau¹ū³jau³su²

1 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³wxe³jau³xai²la¹wa².
 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 Jah¹lai²na² a²wi³na²nāu³xu¹ta²na²
 i³yau¹ū³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 sū³nu²ty³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ta³vi²yah³la²
 sū³nu²ty³ A³bra³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ki³lha³ty³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 I³sa²kah³la²ki³lha³ty³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ja³ko²ah³la²ki³lha³nāu³ty³ Ju³ta²ah³lo²su²
 a²lon³yah³la²nāu³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Ju³ta²ah³la²
 sa²kxai³lu² a²sū³sa³ka³lxu³nu¹ta²na² so¹ka³ty³
 a²ki³lha³nāu³ty³ ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te²na² i³lxa² Pe³re²sah³lo²su² Sa³ra²ah³lo²su²
 nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Pe³re²sah³la²ki³lha³ty³
 Es³ro³mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Es³ro³mah³la²ki³lha³ty³
 A³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 4 A³rāu²ah³la²ki³lha³ty³
 A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³mi³na³ta²bah³la²ki³lha³ty³ Na²a³sō²mah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Na²a³sō²mah³la²ki³lha³ty³ Sai³mō²mah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 5 Sai³mō²mah³la² a²sxe³xa³ka³lxax²
 Ra³ka²ba³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³ty³
 Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Bo³a²sah³la²
 a²sxe³xa³ka³lxax² Ru²ta³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³
 a²ki³lha³ty³ O³be²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 O³be²jah³la²ki³lha³ty³ Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 6 Je²sah³la²ki³lha³ty³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²na² I³sa³e² nū³ka³txa²
 a²wa³kxē³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
 Ta³vi²yah³la² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxē³yah³lai²na²
 a²sxe³xa³ka³lxax² a²wi³lhi¹na² U³ri²ah³la²
 sxe³xa³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³sxā³
 a²ki³lha³ty³ Sa³lo³māu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 7 Sa³lo³māu²ah³la²ki³lha³ty³ Ro³bo³āu²ah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ro³bo³āu²ah³la²ki³lha³ty³ A³bi³a²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A³bi³a²ah³la²ki³lha³ty³ A³sa²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 8 A³sa²ah³la²ki³lha³ty³ Jo³sa³fa²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³sa³fa²ah³la²ki³lha³ty³ Jo³rāu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³rāu²ah³la²ki³lha³ty³ O³si³a²sah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 9 O³si³a²sah³la²ki³lha³ty³ Jo³tāu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³tāu²ah³la²ki³lha³ty³ A³ka²sah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A³ka²sah³la²ki³lha³ty³
 E³se³ki³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 10 E³se³ki³a²sah³la²ki³lha³ty³ Ma³na³se²sah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ma³na³se²sah³la²ki³lha³ty³ A³mō²mah³lo²su²

ta¹hxai²hē¹la². A³mō²mah³la²ki³lha³ty³ Jo³si²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 11 Jo³si²ah³la²ki³lha³ty³ Je³ko³ni²ah³lo²su²
 a²lon³ti³nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a²
 Ba³bi³lo²na² nū³ka³txa² wxā³sxā³ so¹hxa³kxi²sxā³
 Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa³wxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 12 Hā²wxān³txa³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²wxe³ny-
 hain¹nū²la² hā²wxān³txa³ Je³ko³ni²ah³la²ki³lha³nāu³ty³
 Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Sa³la³ti³e²lah³la²ki³lha³ty³ So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². 13 So³ro³ba³be²lah³la²ki³lha³ty³
 A³bi³u²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³bi³u²jah³la²ki³lha³ty³
 E³li³a³ki²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 E³li³a³ki²mah³la²ki³lha³ty³ A³so²rah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². 14 A³so²rah³la²ki³lha³ty³ Sa³to²kah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Sa³to²kah³la²ki³lha³ty³ A³ki²mah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A³ki²mah³la²ki³lha³ty³ E³li³u²jah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 15 E³li³u²jah³la²ki³lha³ty³
 E³li³a³sa²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 E³li³a³sa²rah³la²ki³lha³ty³ Ma³tā²ah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ma³tā²ah³la²ki³lha³ty³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². 16 Ja³ko²ah³la²ki³lha³ty³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxax²
 Ma³ri²a³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² wēn³su² Je³su²jah³lo²su² a³li³lah¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la²
 i³yī¹li²hain¹jau³xa²sa¹. Kris²tu³jah¹lo²su¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³jau³xa²su²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo²jah¹la²nū³a² so¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².
 17 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³la² sū³na²nāu³su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³la² ā³si³wxe³ki³ka³ty³
 Ta³vi²yah³la² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²ty³ a²sū³na²nāu³xa²
 i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³ty³ hxi²ka² hxi³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14 nxe³ki³te²ju²hē³la². Te²ya¹nxe³sxā³
 Ta³vi²yah³la² ā³si³wxe³ki³ka³ty³ hu³
 Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²tā³nyhain¹tāu³nai³tā²
 hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²ty³ a²sū³na²nāu³xa²
 i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³ty³ hi³ka² hxi³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14 nxe³ki³te²ju²hē³la².
 Te²ya¹nxūn³sxā³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²tā³ny-
 hain¹tāu³nai³tā² ā³si³wxe³ki³kxai²nān²ty³ hu³
 Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹ju³ta² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²ty³
 a²sū³na²nāu³xa² i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³ty³ hxi²ka² hx-
 an³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14
 nxe²ki³te²ju²hē³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹jau³su²

18 Jā¹nxe³ju³t3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹jau³su² nxe³te³nah¹lxī¹. Ma³ri²a³ka³lxai²na² Je³su²jah¹la² a²hā³ka³nai²na² nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Jo³se²ah³la² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a² e³hau³kon³ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². E³hau³kon³ta³lu²nain¹nū²la² yxān¹ta¹ so¹nyhu¹xa³tā³lxā¹ Ma³ri²a³ka³lxā² wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Jo³se²ah³lo²la³ wīn¹txi²nxa³tā³lxā¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su² wē³sai²la² a²ē¹nai²na² ūh³wxe³ni³ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² ju¹ta²li² ā³ne³wxe³nū²la², Ma³ri²a³ka³lxā² wēh³ni³ju³ta² ā³ne³wxe³nū²la² a²ē¹na² ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxī¹:

— Wain³txi³ kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Hai³txi³ kuh³lxā³thin¹sxā³ kāi³te²txā³xā¹. Ta¹ka³lxai²na² wē³sa² wēh³ni³kxa² wet¹sa²jah¹lo²sxa³xā¹. Nxe³kxan²ti³ kwa² i³āu²lxī²sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nhā¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kwa² hāi³a² ā³a¹tū¹xā¹. Ma³ri²a³ka³lxā² ā³a¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ nū¹hain³nha²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³jah¹la² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ka³tu³ Jo³se²ah³la² sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². Āu³xi²tāu³a² ā³nhxi²sxā³nho³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³nhxi²sxā³nho³kxi²te³nah¹lxī¹. Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³jah¹la² ā³i³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Jo³se²ah³lāi³. Ta³vi²yah³lu¹ta² a²ne³sa³wit3si¹lxī¹. Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² wi¹lain³kxi¹sē¹li¹. “Ta¹ka³lxā² Ma³ri²a³ka³lxā² so¹nha¹tū¹xā¹.” Nxi¹lxī¹. Nxe³nha²kxai³ hxi²waun³txi³txa³hē¹li¹. Ta¹ka³lxai²na² so¹sē¹li¹. Wē³sai²na² ta¹ka³lxā² wēh³ni³kxa² hai³txi³ yuh³xai²nān¹te² we¹kxe³su² nxe²nxa³i¹. Yxān¹ta¹ Sū³na² yāu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su² wīn¹txi²nxa³kxan²ti³ wē³sa² wet¹jah¹lai²la¹wi¹. 21 A²nxe³ta¹ka³lxā² wē³sa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. A²ki³lha³lxā² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²lxā² Je³su²jah¹lo²su¹ nxe² i³yi¹li²txa²hē¹li¹. Nxe³sxā³ hā²wxān³txa³ wē³sai²li² txon¹nū²la² a²nū²a²nāu³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² a²yo²ha³kxa¹ ā³wa²sut¹ti³hit¹tain¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 A²nxe³jau³xai²na² kxā³nhxi¹nai³tān²jau³xa² Sū³na² i³hen³txi²tū³kā³txai²na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ta³la³ jau³xain²txi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹ta²na² te³nah¹lxī¹:

23 — Nxe³jah³lxī³wxi¹. Tu¹ha³ka³lxā² in³txa² wīn¹ti²nxa³ta¹ka³lxā² wēh³ni³tu¹wi¹. Wēh³ni³ka³tu³ wē³sai²li² a²ki³lha³lxai²li² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²i³lxā² i³lxī³hain¹tu¹wi¹. E³ma³nu³e²lah³lo²su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² i³lxai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ah³nē³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ Jo³se²ah³lo²kxai³ txu¹lxī²ka³tu³ i³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la². I³sa²yxau³nū²la² oh³xa² sa²si¹hā³jah¹lai²na² wān³txai²na² sa²yo²we¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yo²we¹te³na¹ Ma³ri²a³ka³lxā²kxai³lu² so¹ta¹hxai²hē¹la². 25 So¹kxan²ti³

hai³txi³ ū³whīn¹txi³nyha¹sxā³ o²la³kxi²nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Wē³sai²kxai³lu² a³li³lah¹xa³tā³lxā¹ ū³whīn¹ti³nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ wē³sai²li² a³li³lah¹kxi²te³na¹ wē³sai²na² i³yi¹li²ya³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah¹lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a²nāu³xa² u²lxan¹ko³xa² wxā³ain¹jau³su²

2 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² E³ro²jah³la² kāin²jah¹la² Ju³te²an¹ko³xa² a²wa³kxēn³yah³la² yxau²xai³li¹nu¹ta²na² Je³su²jah³la² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Be³lē²thi³na² Ju³te²a²ko³xan¹thi³na² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a² a²hoh³lxī³khai¹nū³ka³txa² ha³lo²a² u²lyxau¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tāu³an¹ko³xa² a³li³xain¹nū²la² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² Ju³te²a² ko³xan¹thi³na² kāin²khai¹nxe³thi³nān²ta³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxī¹:

2 — Īh¹nū¹la³tā³ Ju³te²a² wa³kxēn³yah³lo²nū³a² kwēn¹ta² a³li³lah¹jah¹la² he¹ji¹wi¹? Txa²ha³lo²a² a³li³sī¹na¹hī¹nai³tā² a²hxi³ka³ta³khai³xa² i³si¹na¹hē³li¹. Nxe³ka³ta²na² i³si¹na¹ha²kxai³ wē³sai²li² sa²nēn¹kxi²te³lxhā³ wxā³ye¹nx2ti³nha¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² E³ro²jah³la² yuh³lxī³khai¹ta¹hxai²hē¹la².

— A²wa³kxēn³yah³lo²sa¹ju³ta² sa²tā³ni²lā³kxi²sa²te³na³na¹. Nha²jau³su² E³ro²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxūn³sxā³ Je³ru³sa³lē² tū³ka³txa² whāi²na¹ E³ro²jah³la² yā¹nxe² yuh³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³te²kxa³yā³lhu² E³ro²jah³lai²na² te²hi²sen³su² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³te²he³la³kxa² ā³yā³nū²kxi²xi²si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxīn¹te² si³yxau²tū³kā³txi³nāu³xa² i³kaix¹tha²kxai³ ha³te³h³nxā³na² a²hoh³lxī³su² nū³ka³txa² i³kaix¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²nū³ān²ta² a³li³lah¹jen³nū³a² Īh¹nū¹la³tā³ a³li³lah¹ji¹wi¹? Nxe³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ye³sxā³ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Be³lē²thi³na² Ju³te²a² ko³xan¹thi³na² a³li³lah¹kxi²nē³tu¹wi¹. Sū³na² hen³txi³jah¹lai¹tā³ Sū³na² wān³txa² au³hxai²jau³yai¹tā² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² nxe³te³nah¹lxī¹:

6 “Wxāi²na² Be³lē²thi³nān¹tū³kā³txi³si²yah³lxī¹lxī¹. Ju³te²a²ko³xan¹thi³nān¹tū³kā³txi³syah¹lxī¹lxī¹. Thi³n³kāi²nxa³te²hū³kxan²ti³ Ju³te²a² hxi²kan¹te²nāu³xai²na² kāin²te²lo³yah³lxī¹lxī¹. Nxe³sxā³ wxa²nū³ka³txa² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la²nū³a² hxi²kan¹ta² si³yxau³ti³lo³nx2tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ txa²nū³ka³txai²na² i³sa³e² nū³ka³txi³su² txa²nū³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wa³kxēn³no³nīn¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² nxe³ta¹hxai²hē

8 I³wā³txi³sxā³ i²so³nū²la² Be³lē²thi³na²
 i²sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². I³sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Be³lē²thi³na² ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Ai³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wē³sai²li² ā³ten³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Ā³ten³sxā³ i²ha¹txi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 i²hen³txi³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ wxā³nū³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹kxai²nān²tu³
 sa²nēn¹kxi²nūn³na¹tu¹wi¹. E³ro²jah³la² i²ki³ha¹kain¹sxā³
 e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe² e³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²hoh³lxi³su² nū³ka³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² ā³waix³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³waix³tain¹tāu³ hi³ka²ta³lxi² u³je³na²
 a³li³xi²tāu³an¹ko³xai²na² a³li³ai¹nhī¹nai³tā² i²ain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ hi³ka²tain²txi³ i²xain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². I²xain¹ka³tu³ ai³ain¹tīh³na² ne³ka³ta²ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ne³ka³ta²ain¹sxā³ wē³sai²na² sxa³thi³na²
 ā³nha³kot³si¹na¹ ā³yit¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxe³jut³su²
 ai³ain¹tāu³a² hi³ka²tain²txi³ i²ain¹te³na¹
 kāin²ka³li³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ ai³nū²la²
 sxi²ha² wē³sa² sxa³thi³na² a³txain¹nū²la²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹ka³tu³ Wē³sai²na² i²i²
 Wē³sa² hā³ka³na² Ma³i²a³ka³lxa² i²i² nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². I²ain¹ka³tu³ ā³ka³ti³wxe³sān²nū²la² sa²nēn¹kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²nēn¹kxain¹tāu³a² yen³kxa²
 wi¹kxa² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ou²ro²ki³a² ū³hū¹ha²kx-
 ai³ wi¹lū³tū³xa² i²n³sē²su²tū³xa² ū³hū¹ha²kxai³
 wi¹lū³jau³xa² mi²ra³jau³xa² ū³hū¹ha²kxai³ nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

12 Nxe² ta³lu²nain¹nū²la² hā²wxān³txa³ a³li³xain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Kxā³nxi³tā² Be³lē²thi³na² a³li³xai¹nxa³ta³lxa¹
 hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

Hxi²sxā³nhon³yah³lxi³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³na²
 i²ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². I²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. E³ro²jah³lai¹tā² sxi²ha²
 ā³wā³lah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²
 hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 tīh³na² wxā³ain¹tīh³nai¹tā² i²xai¹nxa³ha²kxai³ tīh³nu³
 ā³lxi³ i²xai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² ih³sau³nain¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ tīh³nu² ā³lxi³ i²xain¹tāu³a²
 Jo³se²ah³la² sxa³sxā³ āu³xi²nū²la² hxi²sxā³nhon³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la²
 i²ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². I²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jo³se²ah³lāi³. I²sa²yxau³txu¹li¹. Wē³sai²na² tē³i²
 a²hā³ka³nāin²txi³ tē³i² nxe³ka³tu³ E³ji²ta²ko³xa²
 ih³saun³txa²hē³li¹. E³ro²jah³la² Wē³sa² i²su²lhā³te³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ wa³su³txi³ ih³saun³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ ha³lo²ai²li² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yxau²ta³lun²na³na¹. Nxe³kx-
 ai²nān²tu³ i²hen³txi³nx²ta¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe² hxi²sxā³nhon³ta³lun²nū²la² txu¹lxi²ka³tu³
 wē³sai²na² tē³i² a²hā³ka³nāin²txi³ tē³i² nxe³ka³tu³ ka³nx-
 ah³tāu³an²tu³ wa³su³txi³ ih³saun³sxā³ E³ji²ta²ko³xa²
 ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Hā²wxān³txa³
 E³ji²ta²ko³xa³nāu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
 E³ro²jah³la² ka³te³na² he¹tāu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hx-

ai²hē¹la². Jā¹nxe³jut³su² kxā³nxi³tā² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² hen³txi³jah¹la² jau³xau³hxai²tēx¹ta² e³ta¹hx-
 ai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na²
 Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²na² E³ji²ta²ko³nāu³a² i²kaix¹sxā³
 sa²sai¹ai¹na¹hē³li¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹tā² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Wē³ha³lxa² sun²tā¹ain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
 a²hoh³lxi³su² nū³ka³txai²na² wā³li²nxa³ju³ta³nū³a²
 i²nū²la² i²an³txi³khaix¹ta¹hxai²hē¹la².

I²an³txi³te³nah¹lxi¹. A²sa³wi³ha³lxa²
 kwa³na³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Be³lē²thi³na² ā³nxi²
 Ra²ma²thi³na² ā³nxi² ha³lo²a² ti²ta³lo³kxai²na² ā³nxi²
 nxe² ā³ten³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 in³txa² wē³ha³lxa² jū¹lxi³te²a² kwē³kxa² ye³ha¹li¹
 kwē³kon³sxā³ hi¹nai¹nxa³kxai²nān²tu³ nxe³te²na²
 a²yo²ha³kxa¹ i²sun²tā¹jah¹lxi³hē¹li¹.

Ā³tox³ā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ju³ta¹na²
 E³ro²jah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³na¹kxai²nān²tu³ Wē³sai²ta³lxi² i²su²lhā³ka-
 ai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut³su²
 kxā³nxi³tā² Je³re³mi²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² jau³xau³hx-
 ai²tēx¹ta² e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

18 — Ra²ma²thi³nān¹tū³ka³txa² kāin² nā³ni² kāin²
 i²āin²ta³kxi² nxe³ain¹te²sin²ta¹. Ra³ke²la³ka³lxa¹na²
 sa²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³khai³xa² i²nān³kxain¹na³li¹.
 Wē³ha³lxan²tu³ sun²tā¹hxa³kxain¹na³li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³
 a²ka³lxa¹te²nāu³xa² ya³lo³txai¹nxa³lho³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāin²ti³ kxā³nxi³ta¹na²
 Ra³ke²la³ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ya³lu²te³lhxā³
 nxe³hī¹nu¹ta¹na² kāin² nān³ta¹hxai²hē¹la².
 A²wē³ha³lxi³khai³xa² wi¹ton²kxi²nxa³ta³lxa¹
 ā³nxi²ka¹txa³ha²kxai³ kāin² nān³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kx-
 aix³jā¹nxūn³sxā³ Ra²ma²thi³nān¹ta¹ka³lxi³nāu³xa²
 te²ya¹nxe² nān³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxā³ i²xain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ E³ro²jah³lai¹tā²
 ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²nū²la² Sū³na² ha³lo²an¹jah¹la²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³te³na¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu²
 sxa³sxāu³xi²nū²la² hxi²sxā³nhon³tāu³a²
 i²ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². I²ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

20 — Nxex³sa²lxi¹. I²sa²yxau³txu¹li¹. Wē³sai²na²
 a²hā³ka³nū¹na² nxe³sxā³ tē³txa²hē³li¹. Tē³sxā³
 i²xi²txu¹li¹. I²sa²e²ko³xa² i²xi²txu¹li¹. Wē³sai²na²
 i²su²lhā³ain¹ju³ta² ten³jah¹la² ya³lu²na²hē³li¹.
 Nxe³ha²kxai^{3</}

ha³ta³nxe³jau³xa² i³hen³txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
i³hen³txi²nyhain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹:

— E³ro²jah³lai¹tā² Ju³te²an¹ko³xai²na² I³sa³e² ko³xa²
kai²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na²
a²hxi²kan¹jah¹laix¹tā² ya²la³tu³ ya³lu²na²hē³li¹.
Ya³lu²ha²kxai³ a²ki³lha³lxa² Ar³ke³lau²sah³la²
ā³wē³not³sxā³ ha³lo²a² wa³kxē³yah³la²
hxi²kan¹txi³lon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ha³ta³nxe³jau³su²
i³hen³txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². i³hen³txi²nū²la²
yuh³lxi³jau³su² thi³na² yxau²xai³thi³nai³tā² hai³txi³
wā³li²sxā³ yxau²xai³to³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Nxe²nxa³kxe³su² hxi²sxā³nhon³txi²si¹ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wā³li²si¹hxa³jau³su² ain³kxi²ha²kxai³
ha³lo²a² ā³xa² Ka³li³e²a²ko³xan³na³ I³sa³e² ko³xa²
kai²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² ai³sxā³ yx-
au²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Ko¹xai²na² yx-
au²xai³lyain¹nū²la² Na³sa³re²thi³na² ā³wih¹sxā³ yx-
au²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut³su² kxā³nxi²tā²
Txa²wā¹sū³na² wā³n³txa² i³hen³txi²jah¹la²nā³xa²
jau³xau³hxai²tē¹ta² e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². E³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Na³sa³re²thi³nā¹jah¹lo²sin¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wā³n³txa² i³hen³txi²tx-
ain¹jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ jū¹nxa² kxā³nā³a¹ Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² ko³nā³a²
a²nū²a² yxau²ai¹nxa³ko³nā³a² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
he¹xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² i²li³te²nā³a² wxā³kx-
ai²nā²tu³ Sū³na² Wā³n³txa² i³hen³txin³txain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². i³hen³txin³tain¹te³nah¹lxi¹:

2 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wxa²ko³nxe³ti³ kai³yah³lx-
in¹ju³ta² ā³sxā³ ā³nxa³wā²na³jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³sxā³
i³āin²ta³kxi²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
a²hxi²kan¹ta² si³yxau²tā³lot³ju³ta³nū³a²
ti³hēn¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 A²nxe³ju³ta²na² kxā³nxi²na³tā² I³sa³i²ah³lu¹ta²na²
Sū³na² wā³n³txa² i³hen³txi²jah¹lu¹ta²na² jau³xau³hx-
ai²tē¹ta² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a²
yxau²ai¹nxa³ko³nā³a² ai³sxā³ i³ye³kxi²tu¹wi¹.
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su²
wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxi²nā²tu³ a²wxā³tih³na³nū³a²
wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a²
wxa²ē¹nā³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Jā¹nxe³jah¹la² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
wā²la² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³a² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹: Ka³me²la² a²wā²la² tē³sxā³
ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ a²si³i¹nha²ka³lo³a² po¹na²
wā²la² wxa²si³i¹nha²ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Yain³txa²
te²a² so¹lxi³ yain³te²ju²hē³la². Ka³yat³su² i³so¹i¹hā²kxai³
txu³ha²yau³xa² so¹lxi³ i³na²ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nā³xa²na²
Je³ru³sa³lē²thi³nā¹nū²ti³kā³txi³su² a³li³nū²la² wxā³ha²kxai³

Ju³te²a²ko³xan¹tū³kā³txa² wxā³ha²kxai³ Jor³tāu²yau³xa²
a²ha³lo²khai³xa² a²yo²ha³kxa¹ wxā³sxā³ ti³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 6 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ti³
kai³ain¹ju³ta² Sū³na² i³hen³txain¹sān²nū²la² i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³tx-
ai²na² sa²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³ kai³ain¹kxa² yo³ha²
Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³wa²su¹jau³su²
yxō²ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yxo²ah³lxi³ha²kxai³
i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³tāu³ān²tu³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² wxā³ha²kxai³
sa³tu³se²a² nū³kā³txa² wxā³ha²kxai³ i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹te¹lhxā³ wxā³ain¹tāu³a¹ Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³nai²li²
ān³txi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nā¹nā¹jau³su²
nxe³te³nah¹lxi¹: “i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sain¹kx-
ai²nā²tu³ wi¹lhin¹yex¹sain¹tū¹xā¹, a²nū²a²
a²yo²ha³kxa²su¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³
ti³he¹nxe²nxa³wi¹. Nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxin¹kx-
an²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² i³ki²ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹.

8 Ya²la³tu³ wxa²ko³nxe³ti³ kai³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³
i³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³kxai²nā²tu³ wain³txi³ kai³sxā³
yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Hi³a²ne³kxai²na² wi¹lye²kx-
ai²nā²tu³ a²nxā³kxai²na² wi¹nū³te²ju²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³jah³lxi³nū³hē¹li¹. Wi¹tē³kxai²na²

wi¹lxa³nxā³kxi²kxa²yā¹nxa² wi¹kāi³sxā³ yx-
au²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. 9 Nxe³yān¹ta¹ wā³n³txi³la³
i³wa²lū³xi²sah³lxin¹jau³la³ nxe² e³kxi²sah¹lxi³txa³hē¹li¹.
Sah²lxan³te³nah¹lxi¹: “A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
a²ne³tah²nā³su² ki³tā³li¹. Nxe³ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
wi¹lhxā³ i²nē³tu¹wi¹.” Nxe² i³ye³kxi²syah¹lxi³txa³hē¹li¹.
Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wxa²sū³nu²khai³su² kx-
an²ti³ Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹.
Ten³kxai²nā²tu³ kwa²txah³la³kai²na² tē³sxā³

A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nā³a² ka³te³na²
wet¹si¹jau³su² hxi²ka¹nhī³nx2na³li¹, Txa²wā¹sū³na²su¹.
Nxe³kxai²nā²tu³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wē³ha³lxi³su²
ti³hi¹ta¹nhī³nx2na³li¹. 10 Jā¹nxe³jut³su² hi³a²ne³kxai²na²
i²li³te²la³ wi¹nā³kxi²nxa³kxai²nā²tu³ a²nū²a² hxi²ka²
i³tau³ka²tā³sān²nū²la² ha³nxe²a² yat³sxā³
hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³te³lhxā³ kxa²yā¹nxe² wi¹kāi³sxā³
yxau²xai³yah²lxan³kxai²nā²tu³ ko³nxe³ti³
i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³nū²la²
i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹tū³kā³txai²na² ā³h¹
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxa¹jut³su² txai²na² sa²kxai³lu² i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta²nū³a² hxi²ka¹nhī³na¹wi¹.
Wxa²ko³nxe³ti³ kai³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³
i³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³sān²ka³tu³
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹i¹.
Nxe³nx2ta¹kxa²ha³tā

12 Jǎ¹nxe³kxe³hǔ³nxe² hai³sxa² wa³kxĕn³yah³lai²na² hai³sxa² wi¹wen¹ha²kxai³ an³sxǎ³ yain³ta³ki³a² wxa²so¹te²ju²hĕ³li¹. Wxa²so¹kxai²nǎn²tu³ wǎ³nǎ³la³ka³lo³a² hxi²tĕ³nha²sxǎ³ yain³txa³ki³a² ĩ³ya³lan³kxi²xai³te²ju²hĕ³li¹. ĩ³ya³lan³kxi²nǔ²la² yain³txa³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxǎ³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ǎ³na¹sxǎ³ ũ³thǔ²kxa² sa²hĕt¹sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hĕ³li¹. Nxe³kxa²yǎ¹nxe³sxǎ³ a²nǔ²a² wi¹lhin¹te²nǎu³x²a² oh³nǎu³nǔ¹ka³nǎn¹ko³x²a² ũ³h³wxe³ŭ¹hai¹nha²kxai³ a²nǔ²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nǎu³nǎn¹ko³x²a² ha³lo²a² ĩ³sa²tĕ³ko³x²a² ǎ³na¹kx- ai¹nha²kxai³ nxĕn³tain¹tu¹wi¹. Jo³ǎu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

ĩ³yau³x²a² ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nǔ²la² Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³x²a² a³li³nǔ²la² wxa²kan³sxǎ³ wxǎ³nǔ²la² Jor³tǎu²yau³xan¹ko³x²a² ǎ³nxai³ta¹hxai²hĕ¹la². Jo³ǎu² Ba³tis²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³lhxǎ³ ǎ³nxai³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³sxǎ³ ĩ³ha¹txi²te³na¹ Jo³ǎu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ĩ³yau³x²a² ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hx- ai²hĕ¹la². 14 Yxǎn¹ta¹ ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹x²a²ta³lxa¹ Jo³ǎu² Ba³tis²jah³lai²na² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Wxǎi²li² ko³nxe³ti³ kǎi³jah¹lo²sxa³li¹. Ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wai³nhĭ³nx²na³li¹. Nxe³kx- an²ti³ txa²hxi²ka² ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹si¹nxa²ha¹jau³nǔ³su² wxǎ³san¹kxai²nǎn²tu³ti¹. Jo³ǎu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hx- ai²hĕ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lǔ³xi²te³nah¹li¹: — Nxe²nxa³wi¹. Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² wain³txi³ sa²yo²we¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhu¹nǔ²la² Jo³ǎu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ĩ³yau³x²a² ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hĕ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³yau³x²a² ũ³hǔ¹kxi²sa²sai¹ny- ha¹nǔ²la² Je³su²jah³lai²na² ĩ³yau³x²a² wxa²li³ta¹hx- ai²hĕ¹la². Nxe³te³na¹ oh³si³na² sa²yo²hai¹ta¹hx- ai²hĕ¹la². Sa²yo²hai¹ka³tu³ kwa³sxa³x²a² hǔ³nxe² Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² oh³nǎu³a² a³ka³nx²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² ǎ³ka³la³kxi³wĕ³kxi²yain¹ta¹hxai²hĕ¹la².

17 ǎ³ka³la³kxi³wĕ³kxi²yain¹sxǎ³ oh³nǎu³an¹te²a² wǎn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hĕ¹la². Ain³kxain¹te³nah¹li¹: — Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹. A³li²na¹kxah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

Ko³nxe³ti³ kǎi³sain³si¹jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ǎ³nǔ²kxi²xai³sxǎ³ ha³lo²ai²na² a²nǔ²a² yxau³nǔ¹x²ko³x²a² ǎ³sa²so¹si¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³tǎu³a² Txa²wǎ¹sǔ³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ǎ³ ĩ³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³su² Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ǎ³tǔ³ta¹hxai²hĕ¹la². 2 Jǎ¹nxe³jut³su² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ta¹hxai²hĕ¹la². Hxi²ka² h³xan³sxǎ³ wxa²sa²wa²la³kxi²sxǎ³ wxa²sa²wa²la³kxi²nǔ³sxǎ³

te²yǎ¹nxe² wxa²sa²wa²la³kxi²nǔ³sxǎ³ a³lan²ta¹hx- ai²hĕ¹la². 40 nxe² a³la²ni² 40 nxe² ka³nxa³hi² nxe³ta¹hx- ai²hĕ¹la². Nxe³tǎu³a² yain³txa² kwa² ǎ³na¹ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³ka³tu³ heh³li³ yxau³ta¹hxai²hĕ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² ǎ³tǔ³sxǎ³ e³kxi²ta¹hx- ai²hĕ¹la². E³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wǎ¹sǔ³na² Tah²su² nxĭ¹nha²kxai³ txah³lxa³kx- ai²na² e³kxi²txai¹nhĕ³li¹. Txah³lxa³kxa² tĕ³sxǎ³ yain³txi³nǔ³x²a² ĩ³yat¹sxǎ³ wet¹si¹jau³su² ĩ³ye³kxi³sĕ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lǔ³xi²te³nah¹li¹: — Kwa²nxĭ¹li¹. Txa²wǎ¹sǔ³na² a²ten³jau³sxa³wi¹. Sǔ³na² wǎn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tĕx¹ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Yain³txi³khai³x²a² so¹li³ yain³sxǎ³ yx- au²xai³yah³li³txa³hĕ¹li¹. Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² a²yo²sai¹jau³xai²na² hǎi¹nxe³ti³jau³x²a² wet¹yx- au²xai³jah¹li³hĕ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²hĕ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nǔ²la² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ǎ³sa²so¹nǔ²la² Je³ru³sa³lĕ²thĭ³na² wi¹lhin¹thĭ³nǎu³a² ǎ³sa²so¹nǔ²la² Sǔ³na² sxi²ha² kĭ³khai¹thĭ³na² a²ne³ka³nah²nǎu³a² ũ³h³wxe³kxi²ta¹hxai²hĕ¹la².

6 Ũ³h³wxe³kxi²te³nah¹li¹: — Txa²wǎ¹sǔ³na² Tah²su² nxĭ¹nha²kxai³ yuh³ǎ³na¹nha¹txa²hĕ³li¹. Nxĭn¹kxai²nǎn²tu³ Txa²wǎ¹sǔ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹. Nxe³nĭn¹ju³ta²nǔ³a² Sǔ³na² wǎn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tĕx¹ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³su² oh³xan¹ta² nǔ³ka³txai²na² wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹na²hĕ³li¹. Nxe³sxǎ³ wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nǎn²tu³ a²hxi²ki³khai³x²a² ǎ³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxi³su² ǎ³yu³kxĭ³ton³nxa²kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hĕ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³wa²lǔ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Kwa²nxĭ¹li¹. Sǔ³na² wǎn³txu¹tai²na² jau³xau³hx- ai²tĕx¹ta² yau³xǎ³xai²na² nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wǎ¹sǔ³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yx- au³jah¹la² wi¹la³ ǎ³si³tĕ³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su² wǎ³nxĭn¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hĕ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²hĕ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

8 Jǎ¹nxe³jut³su² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka² ǎ³sa²so¹nǔ²la² wǎ³la² kĭ³khai¹nxe³ka³txa² ũ³h³wĕ³kxi²ta¹hxai²hĕ¹la². Nxe³tǎu³a² ha³lo²a² yuh³xan¹ta² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nǔ³ka³txi³nǎu³x²a² a²yo²ha³kxa¹ wǎ²nǎ³ŭ¹hain¹ta¹hx- ai²hĕ¹la². Wi¹khai¹nxe³ye²kxe³su² wǎ²nǎ³ŭ¹hain¹ta¹hx- ai²hĕ¹la². Wǎ²nǎ³ŭ¹hain¹te³nah¹li¹:

9 — Ju¹tai²na² ha³lo²ai²na² hǎi¹nxe³ju³ta² ũ³hǔ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Wxǎi²na² ǎ³ka³ti³wĕ³sǎn²sxǎ³ sa²nĕn¹kxi²san¹kxai²nǎn²tu³ ũ³hǔ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hĕ¹la².

— Sa³ta³na²jah¹lai³. Ā³waix³txa²hē³li¹.
 Ten³nx²hxa³nhai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na²
 jau³xau³hxai²tēx¹ta² nxe³te³nah¹lx¹:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yau³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yau³jah¹lai²na² so¹lx¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³
 sa²nēn¹kxi¹jah³lx¹hē³li¹. Jah¹lai²na² so¹lx¹
 sa²yxo²wet¹sxā³ yau²xai³jah¹lx¹hē³li¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹.
 11 Nxa²ha¹te¹ nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la² Sa³ta³na²jah¹la²
 ā³waix³sxā³ a³li³ta¹hxai²hē³li¹. Ā³waix³sxā³ a³li³nū²la²
 oh³xan¹ta² nū³ka³txa² wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la²
 Je³su²jah³lo²kxai³ yain³txa² ū³hū² t³nū²kwai³lxū¹ni² nx-
 ain¹ta¹hxai²hē³li¹.

Ka³li³le²a²ko³xa² wa³ka³la² kāi³ ā³si³wxe³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 sx²ha² kan²th³na² ū³t¹kxi²wxe³ain¹jau³su²
 ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē³li¹. A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
 ain³kxi²sān²nū²la² Na³sa³re²th³na² Ka³li³le²a²
 ko³xan¹th³na² ai³lhxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē³li¹. 13 Nxe³sxā³
 Na³sa³re²th³na² yxau²xai³hxai²na²hē³ nxe³th³na²
 a³li³nū²la² Ka³far³na³ū²th³na² ā³ya²kxi²sa²tē³ta¹hx-
 ai²hē³li¹. Ī³ye³na² kāin²je³na² u²lxan³th³na²ta¹hx-
 ai²hē³li¹. A²nxe³ko³xai²na² a²lx²Se³bu³lo²na²ko³su²
 ha²kxai³ Naf³ta³li²ko³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Nxe² ā³ya³kxi²sxā³ yxau²xai³kxe³su²
 Ī³sa³i²ah³lu¹tai²na² wān³txa² Sū³na²
 t³hen³txi³jau³xau³hxai²tēx¹tā² e³ta¹hxai²hē³li¹.
 E³te³nah¹lx¹:

15 — Se³bu³lo²na³ko³xa² Naf³ta³li²ko³nāu³a² Ī³ye³na²
 kāin²je³na² a²wā³kan¹ko³nāu³a² yxān¹ta¹
 Jor³tāu²yau³xa² a²ha² ya¹nān¹ko³nāu³a²
 Ka³li³le²a²ko³xa² nxe³te²nū³ka³txe²nāu³xa² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xai²la¹wi¹.

16 A²nxe³te²nāu³xa² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³li¹.
 Ka³nxa³ju³ta² yxau²xai³tū³ka³txi³sin²ta²wi¹.
 A²nxe³te²nāu³xa² ha³lo²a² ha³te¹khai¹nxe³ju³ta²
 t³ain¹na²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa²
 ya³lu²te²hū³nxe² yxau²xai³te²nāu³xa² ha³lo²a² ka³nx-
 ah³khai¹nxe³ju³ta² nxe³tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 ha³lo²a² sa²kx¹kxi²su² t³ain¹na²hē³li¹. A²ē¹nāu³ai²na²
 ya³lu²ju³ta² so¹lx¹ yū³na²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ hī¹na²
 ka³tē³na² wi¹tāu³a² yū³ain¹na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

17 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² yxau²xai³ka³tu³
 wān³txa² wi¹jau³xa² t³hen³txi³ ā³si³wxe³ta¹hxai²hē³li¹.
 Ī³hen³txi³te³nah¹lx¹:

— Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³
 ā³nx³wā²na¹jah¹lx¹hē³li¹. Ā³sxā³
 t³āin²ta³kxi²nha¹jah³lx¹hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³y-
 au³tāu³lot³ju³ta²nū³a²wxā³ti³wā³kxi³lxon³na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

**Je³su²jah³lo²kxai³ ai³na² sai¹tū³ka³txa²
t³kaix¹so¹ain¹jau³su²**

18 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu²
 t³ye³na²na² Ka³li³le²a² ye³na²na² a²yxo²ka³te³h³t³h³na²
 ā³nxai³ta¹hxai²hē³li¹. Ā³nxai³nū²la² in³txa² ha¹lin¹te²a²
 t³ta¹hxai²hē³li¹. Si³māu²ah³la² Pe²jah³la²
 t³yī¹li²nūn³jah¹lo²su² ha²kxai³ Ān³tre²ah³lo²su² ha²kxai³
 a²lon³ti³nyha¹ta¹hxai²hē³li¹. A²nxe³ya³te²na² ai³na²
 ta³lā²la²ka³lo³a² t³ye³na² ā³na¹i² sa²sai¹xi² nxe²
 o²la³kxi²ya³ta¹hxai²hē³li¹. Ju¹tai²na² so¹lx¹
 o²la³kxi²ya³te²ju²hē³li¹. 19 Jā¹nxe³sxā³ a²lon³ti³nāu³xa²
 t³yah³nū²la² t³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Ā³si³tē³sa¹hē³li¹. Ai³na²
 ā³na¹yah³to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 ā³si³tē³sa¹hin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 t³kaix¹so¹ja³hin¹ju³ta² t³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹,
 ā³si³tē³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

20 Nxe²e³ta³lun²nh¹na¹ a²kwēn¹tai²na¹ ai³na²
 ta³lā²la²ka³lo³a² ā³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē³li¹.

21 Nxe³ka³tu³ta¹ jū¹nx² yan¹nāu³a² ā³nx-
 ai³ain¹ka³tu³ta¹ Se³be³te²u²jah³la² a²ki³lha³nāu³xa²
 Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxā³ ka³no¹a²
 ka³lo³ē¹na² ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē³li¹. Ā³wxe³sxā³ ai³na²
 ta³lā²la²ka³lo³a² sa²ka³tū¹sxā³ sa²hau³ko³tain¹je²ta¹hx-
 ai²hē³li¹. Nxe³te³na¹ a²kwēn¹tai²na¹ Je³su²jah³lo²kx-
 ai³lu² t³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē³li¹. 22 Ī³kaix¹te³na¹
 Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxā³ a²wi³na² ā³waix³ti²
 ka³no¹a² ka³lo³a² ā³i² nxe³yah³nū²la² Je³su²jah³la² hi¹tx-
 ai³lya³ta¹hxai²hē³li¹.

Wān³txa² wi¹jau³xa² t³hen³txi³ wi¹kāi³i² nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Ka³li³le²a²ko³nāu³a²
 Je³su²jah³la² ai³lha²thet³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³ka³tu³ta¹
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²th³nāu³xa²
 ā³wih¹xai³lha²thet³sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa²
 t³hen³txi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³ju³ta²nū³a² nxe³jau³xa²
 t³yau¹ū³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³kxa²yu³su²
 a²nū²a² t³li³te²na¹ t³ta³ka³txa² t³ton³ta³nx²
 kwa²hāi²hāin²ta³nx² nxe³te²na² ā³t³kxi²nān²tu³
 nxe³te²na² whāi²na¹ wi¹we²txi²ye²ta¹hxai²hē³li¹.

24 Nxe³te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² a²ha³ta³nx² a²lx¹
 ā³na¹ha²kxai³ ai³lhxā³ Si²ri³a³ko³nān¹tū³ka³txa² ain³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē³li¹. Ain³kxain¹nū²la² t³ta³ka³txa²
 t³li³ka³txa² t³ton³te²a² yū³kxi²nān²tu³ ā³sa²so¹ha²kxai³
 t³h³na²ju³ta² yū³te²a² ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²ai²na²
 ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³jah¹lo²su² te²na²
 ā³sa²so¹ha²kxai³ ā³ta³txē³kat³Sū³ka³ta² yū³te²su²
 te²na² ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²ai²na² nū³kan²ta³kxi²te²na²
 ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²a² wi¹lain³ta³kxi²te²nāu³xa²
 nxe³yain¹ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² tū¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ we²tx-
 in²tain¹ta¹hxai²hē³li¹. 25 Jā¹nxe³te²kxa²yan³tu³ a²nū²a²
 ka³lxa²khai¹nxe³te²nāu³xa² Ka³li³le²a²ko³xan¹te²nāu³xā²
 Te³ka²po³li²ko³xan

Ju³te²a²ko³xan¹te²nāu³xā² ha³lo²ai²na² Jor³tāu²yau³xa² ha³tih³xan¹ko³nān¹te²nāu³xā² nxain¹sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³ ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Wā³la³ka³txa² ne³ka³nah²nāu³a² Sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ū³jau³su²

5 Ā³si³tē³kxain¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ³kxain¹nū²la² wā³la³ka³txa² wxa²ka³la³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²ka³la³ka³tu³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wxe³nū²la² a²sa³wi¹ha³lxa² yau³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ²Yau³son³kxain¹nū²la² Je³su²jah³la² a²yo²wān³txa² ĩ³yau¹ū³jau³xa² ĩ³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³yau¹ū³hain¹te³nah¹lx¹:

Ka³lih³kxi²kī³khai³jau³su²

³A²nū²a² ĩ³li³te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: — “Txa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³ hxi²ka¹nha¹ju³ta² yū³tī³hex¹sa²nxa³nha¹. Txa²wā¹sū³na² so¹lx³ hxi²nūn¹sa²jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yx- au²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

⁴Hī¹nai²na² āin²ti³sxā³ nān³ta² ha³lo²ai²na² hin¹yah³lx- in¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ ĩ³nxū²kwāi³lxū¹nx²ti³tu¹wi¹.

⁵Hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² thāi³ti³la² yx- au²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³ye³kxi¹nx²ti³jau³xai²tā² hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²hau³ko³tūh¹nx²ti³tu¹wi¹.

⁶A²nū²a² he³ja³lu²te²nān²tu³ yain³txa² yxo²kwāin³te²ju²hē³li¹. Yā³lxu²khaix¹te²nān²tu³ ĩ³yau³xa² yxo²kwāin³te²ju²hē³li¹. Nxe³tū³ka³txai²li² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ kāi³ju³ta³nū³a² ten³sxā³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹ a²nū²a² yain³ta³lun²te²na² ū³kxi²kxa² yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a²nū³a² ā³xa² ten³yah²lxan³tho³li¹.

⁷A²nū²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³jah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²txi³tu¹wi¹.

⁸Hī¹nai²na² wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lx³ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² yxau²xai³yah³lx³in¹nha²kxai³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nain²txi³ ye³yah³lxin¹tu¹wi¹.

⁹Hī¹nai²na² a²nū²a² ā³nhāu²no³nyhu¹kxi³ju³ta² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² a²ki³lha³lxhu² ti³hi¹txa²lx³tu¹wi¹.

¹⁰Hī¹nai²na² wain³ju³ta² so¹lx³ kāi³yah³lx- in¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² khāuh³lxa³thin¹nx²tain¹kx- ai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yx- au³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

¹¹Hī¹nai²na² Txa²wān³txa² sa²yo²we¹jah³lx³in¹lx¹. Yx- ah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²ai²na² Sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³te²su² te²a² ko³nxe³ti³

e³kxi²nx²ti³ta³nxa² khāuh³lxa³ti³nx²ti³ta³nxa² ki³han³jau³su² e³kxi²nū¹nx²ti³ta³nxa² nxe³nx²ti³kx- ai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lx³hē¹li¹. ¹²Kāin² ka³lih³sxā³ wi¹lx- on³kxi¹jah³lx³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² oh³nān¹ko³nāu³a¹ ū³yho³hi¹nx²ti³ju³ta³nū³a² wi¹ju³ta² yū³nx²ti³tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³nx²ti³kxa²yā¹nxe² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² wxa²ne³hē³tu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² khāuh³lxa³tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹li¹, Sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹te²nū³ka³txa²su¹.

Sah²ne³ka² ha³lo²a² sa²ha²tet¹jut³sū³ju³ta² ĩ³yau¹ū³jau³su²

¹³Nxa²ha¹te¹ sah²ne³ka² yā¹nxe³yah³lx³in¹lx¹. Sah²ne³kai²na² a²nū²a² hxi²ka² tē³sxā³ yain³txa² ū³sa²wi²ki³kxai²nān²tu³ wi¹yain³kxi²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ sah²ne³kxai²li² a²kxah²ju³ta² sū¹nxe³kxi²kx- ai²nān²tu³ hai³txi³ ten³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Kī³sxa²kxai³ kwa² ka³la²ko³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²hū³yah³lx³in¹lx¹. Wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²li² a²nū²a² e³lx- ah²lx³xa³kxai²nān²tu³ kwa² ha²yā³kxa³lx³isah¹lx³hī³nxa¹lx¹.

¹⁴Te²yā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹ha³lo²ai²na² a²ha²tet¹jut³sū³yah³lx³in¹tū³ka³txi³syah¹lx³in¹lx¹. Wā³la³ka³txa² a²ne³ka³nah²nāu³a² sxi²je³na² we¹ki³kx- ai²nān²tu³ hāi³i² yxau³hī³nx²nxa³wi¹. A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ e³lxah¹ ĩ²ain¹tu¹wi¹. Te²yā¹yxah³lx³in¹lx¹. Wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²li² a²nū²a² e³lx- ah²lx³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³lxah²lx³ ĩ²ain¹tu¹wi¹. ¹⁵Jā¹nxe³sxā³ lā³pi³āu²tē³na² hxi²tē³ki³kx- ai²nān²tu³ hai³txi³ kwa³ta³lē³na² ū³tī¹kxi²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ko¹kon¹ju³ta² ūh³wxe³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³ki³kx- ai²nān²tu³ txa²wā¹sxi²ha² whāi²na¹ wi¹ko¹ko²tūh¹lx³in¹te²ju²hē³li¹. ¹⁶Te²yā¹nxe³jut³su² lā³pi³āu²tē³na² sa²kī³ki³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² wi¹lha²tet¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² kāi³yah³lx- in¹ju³ta²na² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ e³lxah²lx³in¹lx¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² oh³nān¹ko³xai²na² yxau³jah¹lai²na² sa²nēn¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² kāi³jah³lx³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² sa²yo²wet¹sxā³ kāi³jau³su²

¹⁷Nxa²ha¹te¹ wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³yah³lx- in¹te³nah¹lx¹: “Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² Sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tū³ka³txai²na² wān³txu¹ta²na² nxe³jau³xai²na² whāi²na¹ ā³na¹si¹jau³su² Je³su²jah³la² a²ten³jau³su² na³xā¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ nxe³yah³lx³txa³hē¹li¹. Wai³nxa³wi¹. Nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹txai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²yo²wet¹sxā³ kāi³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. ¹⁸Ya²la³tu³ e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²wā¹ha³lo²ai²na² oh³nān¹ko³nāu³a² yuh³nān¹ko³nāu³a² nxe³sxā³ wa³su³txi³ tī¹hxan³kxi²nē³lxa³lho³li¹. Nxēn²nxa³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² tī¹hx-

an³kxi²nē³lxa³lho³li¹. Wān³txai²na² yx-
 au³ka³na³ka³na³kxan²ti³ yau³ū¹lxi³jau³su² kxan²ti³
 hai³txi³ tī¹hxan³kxi²nē³lxa³lho³li¹. Jā¹nxe³jau³xu¹ta²na²
 jau³xau³hxai²tēx¹ta² we¹ta³lun²sān²tu¹wi¹.
 19 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī³li³te²la³ wān³txai²na²
 e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sū³na² wān³txu¹ta²na² jau³xau³hx-
 ai²tēx¹ta² ten³sa²nxa³nhai¹. Ā³na¹hxa³ta¹tū¹xā¹. A²nū²a²
 ā³xa² jau³jau¹xai²na² ā³na¹hxa³si¹hain¹jau³su²
 ī³yau¹ū³ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³xai²na² a²nū²a²
 nxe²e³kxi²ke³la³te²kxai³ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹
 jah¹lai²li² hai³txi³ ī³sa²nēn¹kxi²ju³ta² yū²nxa³lho³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ Sū³na² wān³txa² whāi²na¹ ī³yau¹ū¹hxa³ti²
 sa²yxō²we¹ti² nxe³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Sū³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹
 kāin² ī³sa²nēn¹kxi²ju³ta² yū³tu¹wi¹. 20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹.
 E³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ha³te³h³nxā³nxā² a²hoh³lxi³su²
 nū³kā³txa² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² nxain¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yxō²we¹ta¹nxā³wi¹.
 Nai¹nxā³ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² wa²to²hi² wi¹la³
 wet¹lah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a²
 yū³nx2ti³xa³lho³li¹.

A²nū²a² ī³an³ta³kxi²nē³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

21 Nxe³nxā³ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xa² ain³kx-
 ain¹jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² ā³xa²
 ī³sun²tā¹kī³ju³ta² wai³nxā³wi¹. Ī³sun²tā¹ain¹yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² kō³nxe³ti³
 ī³yī¹li¹nx2ti³sxā³ ī³sun²tā¹nx2ti³ha³ta¹.” Nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 22 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txa²
 e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² nxe³nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
 “Wxa²lo³nai²na² ī³an³ta³kxi²nīn¹kxai²nān²tu³
 wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³sxā³
 ī³sun²tā¹nx2ti³ha³ta¹.” Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²lo³nai²na²
 nxe²e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Ra²ka²jah¹lo²si¹lxi¹.
 Ī³lxi³thi¹nxā³jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Si³ne²tri³o²tū³kā³txai²na² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nū³kā³tx-
 ai²nān²ta² hxi²ka² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³sxā³
 ī³sun²tā¹nx2ti³ha³ta¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ nxe² e³kxah²lx-
 in¹te³nah¹lxi¹: “A²hoh³lxi³su² yū³nxān²nxā³.” Nxe² e³kx-
 ah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² kō³nxe³khaix¹ju³ta²
 ha³nxe² ī³sa²tē³ju³ta²na² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 yū³yah³lxin¹ha³ta¹. 23 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 sxi²ha² ai³sxā³ ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Txa²wā¹sū³nai²na² yen³kxa² ū³hū¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ ī³sxā³
 ī³sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²wā³tā³xai²na² hit3txā²ti³kxe³su²
 ī³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Yen³kxai²na² Sū³na²
 ū³hū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta³nū³ai²na²
 hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. 24 Nxe³yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³
 wxa²wā³tā³xai²li² hāu²non³si¹jau³su² e³kxi²ny-
 ha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe²na³na¹ hā²wxān³txa³nu² yen³kx-
 in³txi² tē³xi²ka³tu³ Sū³na² ū³hū¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹.

25 Wa³su³txi³ hāu²not3nyha¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ ny-
 hah¹lxan³kxai²nān²tu³ wxa²wā³tā³xai²li² tē³nxā²lxi³sxā³

hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹.
 Ā³sa²so¹nx2ti³kxai²nān²tu³ po³li²sa²jah¹la²
 sa²nū¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Sa²nū¹nx2ti³kxai²nān²tu³ sxi²ha²
 kan²thī³na² ū³ti¹kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹. 26 Nxe³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³ ya²la³tu³ wa³su³txi³
 ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa²
 ū³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³
 ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nū³a² yū³hī³nx2na³li¹.
 Nxe³ju³ta² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ā³wa²su¹si¹nx2ti²jau³su² ī³ye³kxah²lxan³kxai²nān²tu³
 kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³ha³ta¹.

**Txu¹ha² ā³xa³ka³lxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²**

27 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ta²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹ha² ā³xai²na² ū³whīn¹ta³kxi²ny-
 hu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 28 Nxe³yān¹ta¹ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txu¹ha² ā³xai²na²
 ī³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² e³yah³lx-
 in¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹hai²li² ū³whīn¹ti³sah²lx-
 un¹nān³kū².” Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ya²la³tu³ txu¹hai²na²
 ū³whīn¹ta³kxi²nyah¹lxin¹kxa² yā¹nxe² hxi²ki³te²li³
 yah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. 29 Jā¹nxe³te²kxa²ya³tu³
 wxa²ye³ki³ki³a² ye³wi¹tāu³a² kō³nxe³ti³ kāi³si¹nyhah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³sai¹nha²sxā³
 u²lxā³na¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nxe³ju³ta²na²
 ye³ki³ka³na³ka³na³ki³a² ā³na¹sxā³ ā³ye³ki³kho³nhān³kx-
 ai²nān²tu³ jū¹nxe² āin²ta³lxi³nha²hī³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹
 txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ha³lo²a² kō³xai²na² ha³nxe²a²
 ī³sa²tē³kō³xa² ā³na¹nē³tain¹kxai²nān²tu³ kāin²
 āin²ta³lxi³nha²hī³kī³tā³li¹. 30 Te²yā¹nxe³ju³ta²na²
 wxa²hxi²ka²na² hxi²wi¹tāu³a² hxi²ka²na² kō³nxe³ti³
 hxi²kāi³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ī³hxi²ki³lho¹nha²sxā³
 u²lxā³na¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nxe³ju³ta²na² hxi²ka²
 ka³na³ka³na³te²a² ā³na¹sxā³ ā³nhxi²kho³nyhah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ jū¹nxe² āin²ta³lxi³nyhah¹lxi³hī³nxā¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ha³lo²a² kō³xai²na²
 ha³nxe²a² ī³sa²tē³kō³xa² ā³na¹nē³tain¹kxai²nān²tu³ kāin²
 āin²ta³lxi³nha²hī³kī³tā³li¹.

Txu¹ha² ā³na¹ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

31 Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²ai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹
 nxe³te³nah¹lxi¹: ‘Txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² ā³na¹a¹tū¹xā¹.’
 Nxe³kxai²nān²tu³ ha³te³h³nxā³nxā² tē³sxā³ a²ten³jau³su²
 ū³whā²li¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³txā³nxai²na² tē³sxā³
 txu¹hai²na² ū³hū¹jah³lxi³sān²sxā³ ā³wa²sut¹sxā³ yx-
 au³hī³nx2na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 32 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txai²na²
 ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹: Txu¹hai²na²
 txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² in³txa² ā³xai²na²
 ū³whīn¹ti³nhān²nxā³ta¹ka^{3</}

Te²yā¹nxūn³sxā³ in³txi³su² t²li³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³na¹kxi²ta¹ka³lxai²li² nxe³ta¹ka³lxain²txi³ so¹nh³kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²na² txu¹ha² ā³xa² ũ³whīn¹ti³nhyu¹kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lon³jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. Kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta²la¹wi¹.

Ha³lo²a² kǎi³kj³ju³ta²nū³a² t̃³yau¹ū³jau³su²

³³ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² ain³kxain¹jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxī¹: “Wxāi²na² e³in¹jau³su² nxīn¹te³nah¹lxī¹: ‘Txa²wā¹sū³nu²sa²na³li¹. Txa²wān³txa² ya²la³lyau³xai²la¹wi¹.’ Nxīn¹jau³su² nxīn¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ wān³txi³khai³xa² so¹lxī³ e³txa²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ki³han³jau³su² e³in¹kxai²nān²tu³ e³in¹jau³nū³a² nxe³txa²hē³li¹. Nxe²nxa³te³nah¹lxī¹: ‘Txa²wā¹sū³na² ā³ye³yo²nū¹sa²na³li¹. Ya²la³lyau³xai²la¹’i¹.’ Nxēn¹jau³su² nxe³txa²hē³li¹.” Kxā³nxi¹nai³tā¹jau³su² ta¹hxai²hē³li¹.
³⁴ Nxe³yān¹ta¹ Txa²yo²wān³txa² e³a¹jau³xai²na² ā³lxī²jau³xai²la¹’i¹. Nxe³na¹te³nah¹lxī¹: Wān³txa² e³in¹jau³nū³a² ā³ye³yo²nū¹nē³ju³ta²nū³a² e³txa²hē³li¹. Oh³nān¹ko³xai²na² ā³ye³yo²nū¹nē³ju³ta²nū³su² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³jah¹lai²na² ā³wxe³ko³xai²la¹’i¹.
³⁵ Yuh³nān¹ko³xai²na² ā³ye³yo²nū¹nē³ju³ta²nū³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³ko³xai²na² Sū³na² yu³kxai²na² t̃³yu³wxe³nha²ju³ta²la¹wi¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³ye³yo²nū¹nē³ju³ta²nū³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³thi³nai²na² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la² a²sxi²khai³xai²la¹wi¹.
³⁶ Wxa²ne³kxa³nāu³xai²na² ā³ye³yo²nū¹nē³ju³ta²nū³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³sxā³ wxa²ne³k̃³sxai²na² ne³t̃³t̃³yo²tā³nxa² ne³hān³tā³nxa² nxe³sxā³ hxi²kan¹nxā²nxa³’i¹.
³⁷ Hāi¹nxe³sxā³ e³in¹jau³nū³su² nxīn¹te³nah¹lxī¹: “Nxēn²na³li¹.” Tā³nxa², “Nxe²nxa³wi¹.” Tā³nxa², nxīn¹jau³su² ā³nhī³nx2na³li¹. Nxīn¹kxa²yu³su² jau¹xai²lan¹nha²kxai³ wai³nhī²nxa³wi¹. Kō³nxe³ti³ kǎi³hī³nxa¹lxī¹.

A²nū²a² ā³xa² t̃³wa³lxīn³kxi³ju³ta² t̃³yau¹ū³jau³su²

³⁸ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² ain³kx- ain¹te³nah¹lxī¹: “A²nū²a² kō³nxe³ti³ kǎi³ūh¹nxa²kx- ai²nān²tu³ ā³wa²to²hi²sxā³ kǎi³ūh¹txa³hē³li¹. Nxīn¹ju³kx- ai³la¹. A²nū²a² ā³xai²na² wxa²ye³na² sa²ye³sai¹nxain¹kx- ai²nān²tu³ nxe³kxai²nān²tu³ jah¹lai²na² ye³nai²na² te²yā¹nxe² kǎi³sxā³ ā³wa²la³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ sa²ye³sai¹ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ nxe³ju³ta²nū³a² wain³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na² wxa²wxi²ai²na² sa²wxi²sa²tā³nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³kx- ai²nān²tu³ jah¹lai²na² wxi²ai²na² te²yā¹nxe³ kǎi³sxā³ ā³wa²la³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ sa²wxi²sa²tā³ai¹nīn¹kx- ai²nān²tu³ nxai¹nīn¹ju³ta²nū³a² wain³te²ju²hē³li¹.” Nxe³jau³xau³hxai²tēx1jāx1sxā³ jau³xai²na² nxe³ta¹hx- ai²hē³li¹.
³⁹ Nxe³yān¹ta¹ txa²yo²wān³txa² e³a¹jau³xai²na² jau³xā³lxī²na³li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹. Kō³nxe³ti³ kǎi³ū¹nxain¹jah¹la² t̃³wa³lxīn³txa³hē³li¹. Nxe²nxa²te²kxa³yan³txi³su² wxa²ne³xa² wxa²ne³wi¹tāu³ai²na² wxa²ne³su²nxain¹kxai²nān²tu³ wxa²ne³ha³tih³nāu³a² ā³nxā³yo¹o³tū³txai¹nhē³li¹.

⁴⁰ A²nū²a² ā³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wxa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a² yxo²kwain³sa³nha¹. So¹kxi²si¹jau³su² txa²hxi²kan¹jah¹la² t̃³ye³kx- ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³kxai²nān²tu³ wxa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a² ũ³hū¹txai¹nhē³li¹. Nxe³kxa²yu³su² wxa²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nhān¹ka³lo³a² kwa²sa²son¹ka³tu³ ũ³hū¹tain¹nū³nhē³li¹.
⁴¹ Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²na² e³kxi¹nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³te³nah¹lxī¹: “Txa²yen³kxa² sa²nah³so¹sxā³ ũ³hūh¹sē³li¹. Tīh³nai²na² ai³na¹tīh³na² ũ² ki³lo²me³tro³tīh³na² ā³si³tē³kxi¹sē³li¹.” Jau³su² nxe³nx- ain¹kxai²nān²tu³ tīh³na² ki³lo²me³tro³tīh³na² tīh³nha¹li¹ yen³kxai²na² sa²nah³so¹sxā³ ā³si³tē³kxi¹txai¹nhē³li¹.
⁴² Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²na² wxa²yen³kxai²na² a²ten³jau³su² e³kxi¹nxain¹kxai²nān²tu³ ũ³hū¹txai¹nhē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³: “Wxa²yen³kxa² kwa² ũ³hū¹sē³li¹.” Nxe²nxain¹kxai²nān²tu³ kwa² ũ³hū¹txai¹nhē³li¹.

A²nū²a² txa²wā¹kō¹kon¹te²a² t̃³yau¹ū³jau³su²

⁴³ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² ain³kxain¹jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxī¹: “A²nū²a² wa³kxa² yxau³nū¹jah¹la² a³lxī¹jah³lxī³hē³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²kō¹kō¹ah³la² hī²3jah¹lxī³hē³li¹.” Nxe³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³sxa³wi¹. A²nū²a² t̃³tih³nxe³nx2ti³ te²nāu³xu¹ta²na² wān³txi³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
⁴⁴ Nxe³yān¹ta¹ txa²yo²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²kō¹kō¹nāu³xa² a³lxin¹txi³txai¹nhē³li¹. Ha³lo²a² khāuh³lxā³ti³hi¹nx2ti³si¹hain¹jau³nū³a² Sū³na² t̃³ye³kxi²nx2tain¹kxai²nān²tu³ nxe³kxan²ti³, “Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxī³ yxau³txai²lā¹. Khāuh³lxā³ti³hit1sah²lxin¹tū³kā³txi³ t̃³nxai²na²sa¹.” Yah³lxin¹jau³su² Sū³na² t̃³ye³kxi¹txain¹yah³lxī³hē³li¹. t̃³hī³txā²tain¹te²na² sa²kxai³lu² wi¹ju³ta²nū³a² so¹lxī³ t̃³wa²lā³xi²txain¹yah³lxī³hē³li¹. A²nū²ai²na² yxo²ha³nxe³lxha³txi³ kō³nxe³ti³hit1sxā³ t̃³yī¹li¹nx2ti³tā³nxa² khāuh³lxā³ti³nx2ti³tā³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ Sū³na² wi¹lī²si¹hain¹ju³ta²nū³a² Sū³na² t̃³ye³kxi¹jah³lxī³hē³li¹.
⁴⁵ Nxe² kǎi³ū¹hain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³tāu³a² oh³na² yxau³jah¹la² a²ki³lha³lxā²nāu³lot3nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹te²la³ t̃³nxa² kō³nxe³thin¹te²la³ t̃³nxa² nxe³te²na² a²yo²ha³kxa¹ u³je³na³ka² t̃³ha³te¹kxi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²ai²na² wi¹kāi³tā³nxa² kō³nxe³ti³ kǎi³tā³nxa² a²yo²ha³kxa¹ wē³ha²yau³xa² wē³hā¹si¹jau³su² sa²si¹hā³te²ju²hē³li¹.
⁴⁶ Jā¹nxe³kxe³kxa²yā³lhu² a²nū²a² a³lxin²nx2tain¹te²na² so¹lxī³ a³lxiyah³lxin¹kxai²nān²tu³ ũ³yo³hī³yah³lx- in¹ju³ta²nū³a² kǎi³nhī²nxa³lho³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² ũ³yo³hī²ki³ki³a² so¹kxi²nē³tū³kā³txa² te²yā¹nxe² kǎi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹.
⁴⁷ Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ne³khauh²hain¹yah³lxin¹te²na² wxa²wā³tā³nāu³sxu² kxai²nān²tu³ nxe³te²na²

kāi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²nāu³xa² hai³txi³
 ā³wa²to²hi² wi¹le³kxi²yah³lxi³hī³nx²nxa³lxi¹.
 48 Jā¹nxe³kxa²yan³ti³su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 Oh³na² yxau³jah¹la² hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³
 a³lxi²nha²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² kāi³sxā³
 a³lxi²nha¹jah³lxi³hē³li¹.

Yen³kxa² wā²nhū¹kxi²ki³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

6 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ kāi³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ a²nū²a² sa²nēn¹kxi¹nx²tain¹jau³nū³su²
 yū³tu¹wi¹. Nxe³nx²tain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹nx²ti³jau³su² jau³xa²
 so¹lxi³ kāi³sxā³ ān³ten³jah¹lxi³hē³li¹. Nxe³to³ta¹ nxe²
 kāi³sxā³ ān³ten³yah²lxan³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹
 Wxa²wī³na² Si³yxau³ka³txa² Oh³nān¹jah¹la²
 wi¹kāi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² ū³hū¹nx²ti³xa³lho³li¹.
 2 Jā¹yxah³lxin¹jut³su² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na²
 hxi²nū¹nu³hain¹yah³lxi³to³hin¹tāu³a² hai³txi³ ju¹ta³la³
 kāin² i³yū¹khaix¹yah³lxi³txa³hē³li¹. A²nū²a² kwa²
 wi¹lhin¹ki³lxi³te²nāu³xa² nxe² kāi³ain¹te²ju²hē³li¹.
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sxā³ i³yū¹kxi²
 sxi²je³na² ai³sxā³ i³yū¹kxi² nxain¹te²ju²hē³li¹. Kwa²
 sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³te²nāu³xa² kāi³ain¹kxa²yo³ha² hī¹na¹ so¹lxi³
 yū³te²ju²hē³li¹. 3 Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txa²
 te²yā¹xah³lxi³txa³hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 i³nx²ti³xa³tāu³a² yen³kxi³txa²jah¹la²
 hxi²nū¹tain¹jah¹lxi³hē³li¹,
 kāin²te²lo³nx²tain¹kxa²yan³txi³su¹. 4 Nxe³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ hāi³a² wi¹kāi³ye²yah³lxi¹nha²kxai³
 Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la² hāi³a² kāi³ki³kxa²
 i³nē³jah¹la² ū³yho³hi¹nx²ti³tu¹wi¹.

Sū³na² e³kxi²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a²
 a²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxi³te²nāu³xa² te²yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi³txa³hē³li¹. A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sxā³ a²nū²a²
 ne³kxai³x3tāu³a² i³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi² sxi²je³na²
 nu²ki³ye³lot3tāu³a² i³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi² nx-
 ain¹te²ju²hē³li¹. Kwa²sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta²
 yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. A²nxe³te²
 he³la³kxi³nāu³xai²na² hī¹na¹ so¹lxi³ kāi³ain¹kxa²yo³ha²
 yū³te²ju²hē³li¹. 6 Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu²: "Sū³na²
 e³kxi²to³ha¹tū¹xā¹." Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² i³kxi²nē³jah¹la² nūh¹lxi³
 i³ye³kxi¹jah³lxi³hē³li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² hāi³a²
 e³kxi²ki³to³jau³xai²na² i³kxi²nē³jah¹la² Te²hi²sen³kxai³lu²
 ū³yho³hi¹nx²ti³tu¹wi¹.
 7 Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a²
 wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³toh³lxi³jau³xa²
 e³kxi²yah³lxi³to³h³txa³hē³li¹. Nxe³te²yāx¹jau³xa² Sū³na²
 wān³txa² i³ai¹nxa³tū³ka³txa² nxe³te²yāx¹jau³xa²
 e³ain¹to³te²ju²hē³li¹. A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²:
 "Yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³toh³lxi³ Sū³na²
 e³kxi²sīn¹to³ha¹kxai²nān²tu³ ain³kxi²sa²sīn¹tū¹xā¹."

Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ hai³txi³ ain³kxi²nū¹hai¹nxa³lho³li¹.
 8 Nxe³ha²kxai³ te²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³kxai³lu² ā³ten³yah³lxin¹jau³su²
 e³kxi²yah³lxan³tā³lxa¹ ā²la² wi¹ko³nh²te²ju²hē³li¹.
 9 Nxe³yān¹ta¹: "Sū³na² e³kxi²na¹tū¹xā¹." Yxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ jau¹xai²na² e³li³kxi³jau³nū³a²
 e³kxi¹jah³lxi³hē³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 "Txa²wā¹wī³na² oh³na² yxau³jah¹lāi³. Wi¹lhin¹sxā³
 sa²nēn¹kxi² kāin²te²lo³txa²ju³ta² ten³sa²sī¹nhai¹.
 10 Wxa²wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kxan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² wa³su³txi³
 yū³nū¹sa²nhīn¹ju³ta³nū³a² ten³sa²sī¹nhai¹.
 Oh³nān¹ko³nāu³a¹ ten³nxa²ju³ta² hāi¹nxe³sxā³
 wa³su³txi³ sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³ ta³lu²nain¹te²tu³wi¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ yuh³nān¹ko³nāu³a² te³xa²yā¹nxe²
 sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³ ta³lu²nain¹ju³ta³nū³a²
 ten³sa²sī¹nhai¹.

11 Yain³txa² hāi¹nxa² ū³hū²sa²sī¹nī¹nhīn¹tx-
 ai³sa²sī¹nhē³li¹.
 12 A²nū²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹sīn¹kx-
 ai²nān²tu³ ne³wā²na³ū¹hain¹sī¹na¹wi¹.
 Nxe³ain¹sī¹na¹kxa²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³
 kāi³ūh¹nxa²sī¹na¹ju³ta² ne³wā²na³ū¹sa²sī¹nhē³li¹.
 13 Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kāi³si¹sī¹na¹ju³ta³nū³a²
 ā³sa²so¹sa²sīn¹txa³hē³li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ju³ta²
 ā³non²ta³kxi¹sa²sī¹nhē³li¹. Jā¹nxe³jut³su² wxāi²na²
 so¹lxi³ ha³lo²ai²na² a²wa³kxēn³yah¹lo²sī¹nha²kxai²
 nū³kxūn³ta² si³yxau³jah¹lo²sī¹nha²kxai³
 wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²sī¹nha²kxai³ nxe³sa²tē³sī¹nī¹lxi¹.
 Ta³lu²na¹wi¹. A²mē³."
 Nxe³kxa² he³la³kxi³su² Sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³to³hē³li¹.

14 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³ūh¹nx²ti³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ ne³wā²na³tx-
 ain¹yah³lxi³hē³li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti²
 Wxa²wī³na² Oh³na²yxau³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³yah³lx-
 in¹kxe³su² ne³wā²na³ūh¹nx²ti³nūn³tu¹wi¹.
 15 Nxe³yān¹ta¹ wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³
 te³nah¹lxi¹: "Jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹na²hē³na¹.
 Ne³wā²na³ū¹hain¹nxa³lho³na¹." Nxīn¹ke³la³te²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lx-
 in¹ju³ta² ne³wā²na³ūh¹nx²ti³hī²nxa³wi¹.

Yain³txa² i³yain³ki³ju³ta² ā³na¹ki³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Sū³na² e³kxi²te³lhxā³ yain³txa²
 i³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³ti³ki³lxi³nha²yah³lxi³txa³hē³li¹.
 Wi¹lhin¹ki³lxi³nha²jah¹la² te²yā¹nxe² kāi³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² he³la³kxi³su² yain³txa² i³yain³ju³ta²
 ā³na¹ain¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hī³nhā²nxa³ha²kxai³
 hxi²khai²lxi²nxa³ha²kxai³ ne³te²kxai³la¹
 khāuh³lxa³ti³nxa² yain³txa² i³yain³ju³ta²
 ā³na¹yain¹kxe³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ain¹ju³ta²
 yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³ju³ta² hī¹na² so¹lxi³
 ū³yho³hi²hain¹ju³ta² ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Kī³han³nxa³wi¹.
 17 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²na²: "Sū³na² i³ye³kxi²te³la¹nhai¹.
 Yain³txa² i³yain³ju³ta² ā³na¹a¹tū¹xā¹." Yxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²ye³hī³nha² wxa²hxi²khai²lxi²
 nxe³te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² ā³xai²na² i³nxa²tain¹kx-

ai²nān²tu³ yain³txa² i³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹ju³ta² i²nxa²ti³xa³lho³li¹. Nxe³te²kxa³yan³tu³ta¹ Wxa²sū³nai²na² i²kī³sxa³jah¹la² i²nxa²ti³tu¹wi¹. i²nxa²ti³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Yen³kxa² kāin² ū³wha¹kxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² kāin² ū³wha¹ah³lxix³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wa³la²la² i²kho³kxi²ha²kxai³ yen³kxa² i²nān¹kxi²sxā³ khon³ha²kxai³ nxe³kxi²nē³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la² hāi³a² wxā³sxā³ kāi³sa²no¹ki²nē³te²ju²hē³li¹. 20 Nxe³yān¹ta¹ oh³nāu³nān¹ko³xa² wi¹kāi³yah³lxin¹kxa²yo³nhū³a² ū³wha¹jah¹lxix³hē¹li¹. Nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ wa³lan²txa³ i²kho³kxi¹nx2ti³xa³ha²kxai³ i²nān¹kxi²sxā³ kho³thxa³txa³ha²kxai³ nxēn²nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la² hāi³a² wxā³sxā³ kāi³sa²no¹ki²nxa³lho³li¹. 21 Nxe³sxā³ wxa²yan³txi³nū³a² ū³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lxix³ wxa²ē¹nāu³a² nū¹hain³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kī³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ye³nai²li² ye³wi¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ wi¹lo²la³kxi²nha²kī³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ye³wi¹lxā³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²la³ whāi²na¹ hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²kī³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹kxai²nān²tu³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lxā³kxai²nān²tu³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kī³sxa³wi¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxix³ sa²yo²we¹kī³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxā³ nxe³te²na² wān³txai²na² hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹ta³lxix³kī³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² i²hī³kī³sa²kxai³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ā³xai²na² a³lxix³kī³sa²kxai³ nxe³kī³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² sa²yo²we¹kī³sa²kxai³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ā³xai²na² sa²yo²ā³kī³sa²kxai³ nxe³kī³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² so¹lxix³ sa²yo²we¹tā³nxa² yen³kxa² kwa²ū³ha¹kxi²kī³ju³ta²nū³a² o²la³kxi²tā³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxix³ hxi²kan¹txi³ kāi³kī³te²ju²hē³li¹.

25 Jā¹nxe³jut3su² na¹ha²kxai³ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē¹li¹. Yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nū³su² tā³nxa² i²na²kxi²jau³su² i²na²yah³lxin¹kxe³nū³su² tā³nxa² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē¹li¹. Wā²la² ka³lo³ai²li² ū³whi²kxi²nhān¹ka³lo³nū³ai²li² hxi²waun³txi³nha²sxā³ yxau²xai³ah³lxix³txa³hē¹li¹. A²nxe³jut3su² ka³te³na² yxau²xai³kī³ju³ta² sa²kxai³lu² yain³txi³su² a³lxix² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wā¹nū²ai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³su² a³lxix² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 26 Nxe³sxā³ ai³kxe³su² i²jah¹lxix³hē¹li¹. Hai³sxai²li² ū³whi²ai¹nxa³ha²kxai³ yain³txi³su² wxa²so¹sxā³

ū³wha¹ai¹nxa³ha²kxai³ nxai¹nxa³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² Oh³nān¹jah¹la² hi²sen³su² ū³yhai¹tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² te²kxai³lu² ā²la² kāi²non³sxā³ a³lxix²sa²tē³nx2ti³na³li¹. 27 Kāin² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la² a³lu²on³sxā³ ka³te³na² yxau²xai³yah³lxix³hī²nxa³lxix¹.

28 Te²yā¹nxe³jut3su² wā²la² ū³whi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē¹li¹. Si³sa³yāu³sa² ha³lo²a² wen¹ka² i²jah¹lxix³hē¹li¹. Hai³txi³ hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wān²txa³ we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ain¹te²sxa³yu²hē³li¹.

29 Sa³lo³māu²ah³lu¹ta²na² I³sa³e² nū³kā³txa² a²wa³kxēn³ta² kāin²jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yen³kxi³khai¹nxe³ha²kxai³ wā²la² wi¹khaix¹ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ si³sa³yāu³sa³kxai²na² wi¹wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 30 Hī¹na¹ wi¹we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³ai²na² I³hxa³nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³kxai³lu² i²wi¹we¹je²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹, si³sa³yāu³sa³kxa² so¹lxix³ kxan²ti³na¹. Nxe³te²yā¹nxe² Txa²wā¹sū³nain²txi³ hxi²kan¹txi³ wi¹lhau³ko³tū¹nx2ti³tu¹wi¹, hxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²yah³lxix³nha²kxai³lu¹. Jā¹yxah³lxin¹ju³ta² yxo²i²syah¹lxin¹ju³ta² kāin²ye¹nxa²ti³xa³wi¹.

31 Jā¹nxe³jut3su² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē¹li¹. E³yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxix³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxan³te³nah¹lxix¹: "Ih¹nxe² yain³txa³nū³la³ so¹kxi²sxā³ yai³nhī³kī³ji¹? Ih¹nxe² na²kī³jau³nū³la³ so¹kxi²sxā³ i²na²hī³kī³ji¹? Wān²ta³ Ih¹nxe²ka³lo³la³ ū³whi²kxi²nha²hī³kī³ji¹?" Nxe³yah³lxix³txa³hē¹li¹.

32 Nxe³ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Sū³na² wān³txa² yxo²ai¹nxa³tū³ka³txix³nāu³xai²na² yen³kxa² yxo²kwain³sxā³ ā³te³nain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ha³lo²a² ā³taut3to³jah³lxin¹kxe³su² Wxa²wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ Oh³nān¹jah¹lai²na² Hi²sen³kxai³lu² taut3to³jah³lxin¹kxa² whāi²na¹ i²jah¹lo²su² na³li¹. 33 Nxe³yah³lxix³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet¹hxa³jah³lxin¹ju³ta² txa²nū² ā³te³ni² Sū³na² wi¹lhin¹ti³hit¹txa²lxix³ju³ta²nū³a² txa²nū² ā³te³ni² nxe³jah³lxix³sā²nhē³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxai²na² ā³taut3to³txai³yah³lxin¹kxai²li² ū³tet¹sū³nx2ti³tu¹wi¹. 34 Jā¹nxe³jut3su² ka³nxa³ha²ta²na² yen³kxi³nū³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a² yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²ka³yā³lhu² hī¹na² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxi²yah³lxan³sxā³ ā³wa²sut¹sxā³ yxau²xai³yah³lxix³lxix¹. Ka³nxa³ha²ta³ai²na² te²yā¹yxah³lxix³nū³nīn¹tu¹wi¹.

A²nū²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³ i²yī¹li²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

7 A²nū²a² ā³xai²na² yxo²wa³su³txix²sxā³ ko³nxe³ti³ i²yī¹li²yah³lxix³txa³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ko³nxe³ti³ i²yī¹li²nx2ti³nū³tu¹wi¹. 2 Nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na² i²yī¹lain¹yah³lxin¹kxa²yā¹nxe² i²yī¹li²nx2tain¹tu¹wi¹. Hxi²kxāu³khaix¹nxe³sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa²

kāi³jut3su² ju³ta² ko³nxe³ti³ i³y¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi³ju³ta² kāin² wa³to³hi²na³li¹.
 Nxe³yah³lxi³ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³tai²na²
 yā¹nx2na³li¹. Wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na²
 ye³wi²kxe³su² yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ā³ye³wau¹kxi²nha²hī³nxa¹li¹. Nxe³kxe³su²
 wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu²: “Txa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na²
 sa²ye³sai¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxi³ju³su² yxān¹ta¹
 hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² i²nyhah¹lx-
 an³kxe³su² wai³nhī³nx2nxa³wi¹. 4 Nxe³sxā³
 wxa²wā³tā³xai²li² e³kxain¹yah³lxi³te³nah¹li¹: “Hi³a²
 sī³na² sa²ye³sai¹kxi¹nxa²sī¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lx-
 in¹jau³su² yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yū³yah³lxi³hī³nxa¹li¹.
 5 Nxe³yah³lxi³ju³kxai³lu² wxāi²li²
 wi¹lhin¹ki³lxi³jah¹lo²su² yah³lxi¹li¹. Hi³sa³ka³txa²
 sa²ye³sai¹nhat¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³sān²nū²la²
 wi¹li²nha²sxā³ wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na²
 sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxi³tu¹wi¹.

6 Yen³kxa² wi¹lhin¹kxa² yū³yah³lxi³kxa² tē³sxā³
 wai³a³lxa² kwa²a³na¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ ā³wa²lhxā³ ye³kai²ne³nx2ti³ha³tai¹.
 Te²yā¹nxe³jut3su² txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³ai²na²
 yū³yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ kwa³jan³ta² yxa³kxa² ha³lo²a²
 yuh³xā¹na¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe² ā³na¹ū³yah³lxi³kx-
 ai²nān²tu³ yxa³kxai²li² ti³ka³la³ju³ta² yū²na³li¹.
 Nxe³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ā³nhe¹kxi²sxā³
 i³ya²lu¹nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ju³kxai³lu²
 nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³yah³lx-
 in¹tāu³a² nxe³jau³jau¹xai²na² an³ta³kxi²sxā³ en²txain¹kx-
 ai²nān²tu³ ha²ya³kxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

**Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹kxa²
 ū³hū¹nē³jau³su²**

7 Txa²wā¹sū³na² i³wā³jah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ a²wi¹ju³ta²
 ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa²
 ā³ten³yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ a³ya³ti²yah³lxi³in¹tu¹wi¹.
 Te²yā¹nxūn³sxā³ sxi²ha² a²yo²a² i³yo²to¹tot1jah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ sa²yo²than²yex1nx2ti³tu¹wi¹.

8 Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Sū³na² i³wā³jah³lxi³in¹kx-
 ai²nān²tu³ nxe³yah³lxi³te² i³nxān²tu³ a²wi¹ju³ta²
 ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa² ā³ten³yah³lxi³te² i³nxān²tu³
 a³ya³ti²yah³lxi³in¹tu¹wi¹. Sxi²ha² i³yo²to¹tot1jah³lxi³in¹te²
 i³nxān²tu³ sa²yo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 9 Jā¹nxe³ju³kx-
 ai³la¹ wxa²wē³sai²na² yain³tū³xa² i³wā³txi³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³ txah³lxa³kxa² ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³?

10 Te²yā¹nxūn³sxā³ ai³na² i³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³ tx-
 ih³xa³ ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³? 11 Hai³txi³
 ti³he¹nx2nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³hin¹yah³lxi³in¹kxan²ti³
 yen³kxa² wi¹te²na² so¹lxi³ wxa²wē³ha³lxi³ai²na²
 ū³hū¹ain¹yah³lxi³hī³nxa¹li¹. Te²yā¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³nān¹jah¹la² sa²kx-
 ai³lu² i³wā³ti³yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² wi¹kxa²
 wa³to²hi²sxā³ ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹.

12 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta²
 ten³yah³lxi³in¹kxa²yā¹nxe² kāi³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³xau³hx-

ai²tēx1ta² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa² nxe²
 i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Tih³nu² ha¹lin¹tīh³na² i³yau¹ū³jau³su²

13 Yuh³nāu³ān¹ko³xa² hin¹ki³tāu³a¹ tih³na² yx-
 au²xai³ki³tīh³na² ha¹lin¹tīh³na² yū²na³li¹. Nxe³sxā³
 kāin²tīh³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa²tū³ka³txa² yx-
 au²xai³lain¹tīh³nū²su² te²ju²hē³li¹. A²nxe³tīh³nai²li² yx-
 au²xai³ki³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹
 khāuh³lxa³ti³sa²tē³nhē³tu¹wi¹. 14 Nxe³nxa²ha¹te¹
 hā³tīh³xan¹tīh³nai²na² kāi²nxa³tīh³na² yxau²xai³ki³kx-
 ai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yū³nū¹nhē³tu¹wi¹. Ka³te³na² wi¹tāu³a² yx-
 au²xai³ki³tu¹wi¹. A²nxe³tīh³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² yxau²xai³tīh³nū³su² te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³jut3su² tīh³na² kāi²nxa³tīh³na² ya³lo³txi²sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.

Hi³sa³ka³txa² nxā³kxi²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

15 Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³nē³tū³ka³txa²
 nxe³ki³lxi³nxe³tū³ka³txai²na² wxā³ha³ta²wi¹.
 Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² ki³lxi³tai¹nha²kxai³ a²tai²na²
 o³ve²a²hū³ye²tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ au³txi³
 a²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³thi¹nai¹nha²kxai³
 ā³na¹nx2ti³te³lhxā³ nxai¹nha²kxai³ hau³hū³te²sin¹tu¹wi¹.

16 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³sa²si¹hā³ye²nx-
 ai¹nxa³ju³ta² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.
 O²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta² wi¹lhin¹jut3su² tā³nxa²
 ko³nxe³thin¹jut3su² tā³nxa² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹ko³ny-
 ha¹lxi³in¹tu¹wi¹. U²va²ki³a² kwa² hu³kxē¹ha² i³li³tē¹ha²
 kūh²sxa²te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ fi²ko²nxā³kxa²
 kwa² hi³sa³ka³txa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.

Nxe²te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. 17 Jā¹nxe³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa²
 wi¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² wi¹ta³nxā³kxa² so¹lxi³
 ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hi³sa³ka³txa²
 ko³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ta³nxā³kxa² so¹lxi³
 ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. 18 Te²yā¹nxūn³jut3su²
 hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxā³kxa²
 ko³nxe³ta³nxā³kxa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.

Hi³sa³ka³txa² ko³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxā³kxa²
 wi¹ta³nxā³kxa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.
 19 Jā¹nxe³jut3su² hi³sa³ka³txa² wi¹nxā³kxi¹hxa³kx-
 ai²nān²tu³ hāi¹sxā³ a²nū²a² hxi²ka² tau³ka²sa²tā³nū²la²
 hā³nxe²a² ū³thū²ka³tu³ i³hxan³ye²te²ju²hē³li¹.

20 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² o²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta²
 i³yah³lxi³nhī¹na² a²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxah¹lxi³in¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² i²nē³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

21 A²nū²a² i³li³te²a² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a² yx-
 au²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³kxain¹kxan²ti³: “Nxe³sa¹lxi¹.
 Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe²e³kxi²kxan²ti³nū¹
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wi³na²
 Oh³nān¹jah¹la² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su²
 sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³te²na² i³li³te²la³

oh³nān¹ko³nāu³a² ā³wih¹tu¹wi¹. ²² A²nxe³tāu³a¹ kwa² ī³ye³kxi²sain¹tu¹wi¹. Ī³ye³kxi²sain¹ju³ta³nū³a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³sa²sī¹lxi¹. Wxa²wān³txai²na² ī³hen³txi³sī¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Wxa²lxa² ī³ye³sxā³ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³na² a³li³si¹jau³su² kwa³na³sī¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²lxa² ī³ye³sxā³ nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sī¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lxi³khai³su² sī¹na¹wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. ²³ Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²na¹jau³nū³su² nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Ī³nx2ta¹tū³kā³txi³su² yah²lxa³lxi¹. Ā³waix3jah¹lxi³hē¹li¹. Ko³nxe³thin¹ju³ta² kāi³tū³kā³txi³syah¹lxi¹lxi¹.” Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

Sxi²ha² txon³te²a² ī³yau¹ū³jau³su²

²⁴ Jā¹nxe³na¹jut3su² a²nū²a² ī²li³te²na², Txa²wān³txa² ain³kxi²te²nān²tu³ sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² a²hoh³lxa³la² yā¹te²hū³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²hoh³lxa³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ton³nū²nhai¹. Txah³lxa³kxa² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ ton³nū²nhai¹. ²⁵ Ton³ta³lu²nain¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ wē³ha²yau³xa² kāin² wē³hā¹yain¹nū²nhai¹. Kāin² wē³hā¹ye²ha²kxai³ ka³wā³lxi²na² kāin² hū¹x1tha²kxai³ it3ta² kāin² it3tha²khai³ nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³ sxi²lha³ sa²khot3je²nxa³nū²nhai¹, txah³lxa³kxa² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ to³nai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lai²na² nxe³kxa²yā¹nxe²na³li¹. ²⁶ Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ī²li³te²na² Txa²wān³txa² ain³kxi²sa²te²nān²tu³ sa²yo²ā³sain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²kau³kau³jah¹lo²hū³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ton³nū²nhai¹. Ka³yā³la² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ ton³nū²nhai¹. ²⁷ Nxe³ka³tu³ ton³ta³lu²nxa²ha¹te¹ wē³ha²yau³xa² kāin² wē³hā¹ha²kxai³ ka³wā³lxa² kāin² hū¹x1tha²kxai³ it3ta² kāin² it3tha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²hai²li² sa²kho³kxi²ye²nu²nhai¹. Sa²nai¹hxa³je²nū²nhai¹, ka³yā³la² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ txon³kxi²ha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sa²jah¹lai²na² yā¹nx2na³li¹. Jā¹nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² a²nū²a² ā³si³tē³kxi²tū³kā³txai²na² nxe³sxā³ Je³su²jah³la² a²yo²wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa² ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa²hxi²kat1ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

²⁸ Nxe²e³ta³lun²tāu³a² a²nū²a² ain³kxi²tū³kā³txa² o²lain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁹ O²lain¹te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lai²na² wān³txa² hxi²kan¹jah¹la² wān³txa² e³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² nū³kā³txa² te²yā¹nxe² wxi²kan¹sxā³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³ kā³lāun³ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nū²la² wā³la³ka³txa² ka³nxi²ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxi²te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³tāu³a² in³jah³la² khon³ta³kxi²sxā³ kā³lāun³ta³kxi²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ī²te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³nū²la² ān³kax3ti³wxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. “Wxa²ī³ta³ka³txa² hxi²kan¹txi³ we²txi²nxa²ha¹tū¹xā¹.” Sa²ki³kxai³lu¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²nxū³sin²nha²sxā³ wxa²wxai³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²wxai³te³nah¹lxi¹: — Ten³sa³nhai¹. We²txi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe²e³ta³lun²nhi¹na¹ a²ī³ta³ka³txai²li² we²txi²ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹: — Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sē¹li¹. Ain¹tāu³a² we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nū²a² a²xā³xa² ī³hen³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ai³sxā³ ī³yau¹ū¹nhat1je¹txai¹nhē³li¹. Nxi¹nīn¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ī³yau¹ū¹hxain¹kxe³su² ū³hū¹txai¹nhē³li¹. Nxi¹nīn¹kxai²nān²tu³ wā³nxīn¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² tē³sxā³ Sū³na² ū³hū¹yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxain¹ju³ta² ī³yau¹ū³nha²yai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nū²a² ī²ton³te²a² we²txi²jau³su²

⁵ Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³na² ai³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Ro³ma²no³ nū³kā³txa² so³ta²to² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ā³tī³xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³tī³xi²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: ⁶ — Nxe³txi¹. Txa²sa³wi³sa² ī³ton³kxi²sa³na²hē³li¹. A²nū²ai²na² whāi²na¹ kan²ta³kxi²nha²sxā³ sxi²ha² sxa³ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nha²khai¹nxa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ī³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹: — Wxā³na¹tu¹wi¹, we²txi²te³lha³ku¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no² nū³kā³txa² so³ta²to² a²wa³kxēn³yah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Txai²li² wxa²ye³na² kāin² sa²nxa³wi¹. Txa²sxi²nāu³a² ā³si³tē³kxi²san¹ju³ta³nū³su² āu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ a²wān³txa² so¹lxi³ ī³ye³kxai²nān²tu³ txa²sa³wi³sī¹na² we²nxī²tu¹wi¹. ⁹ Jā¹nxe³na¹jut3su² te²yā¹nxū³na¹wi¹. hxi²kan¹jah¹lo²su² yū³sa²nū³nha²kxai³ so³ta²to² nū³kā³txa² sa²yo²wet1sain¹tū³kā³txa² yu³nū³na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³sxā³ txa²sa³wi³sxai²na² ai³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³ ai³hī²nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sa³wi³sxa² ā³xai²li² wxā³si¹jau³su² ī³kai¹so¹na¹kxai²nān²tu³ ya²la³ty³ ā³wxā³hī²nx2na³li¹.

Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wa³ka³lxa² wa³kon³si¹ha¹jau³su²
i³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³
wa³kon³kxi²sai¹nh³i³nx2na³li¹. Te²yā¹nxūn³te²sa¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² ka³lih¹ti³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²tū³kā³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
— Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta¹i²na² sa²kxai³lu²
jah¹la²nu¹ta¹i²li² i²sain¹te²sai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ta¹
yxo²i²sain¹nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ I³sa³e² nū³kā³txa²
a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³ka³lxa¹txi³ i²sai¹nhx-
ai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ kū³we²ki²la² yxo²i²sai¹nhx-
ai²nxa³hē³li¹. 11 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxā³nāu³a¹
Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot3ju³ta³nū²su² yū³hī¹na¹
A³bra³āu²ah³lu¹ta¹i²na², I³sa²kah³lu¹ta¹i²na²
Ja³ko²ah³lu¹ta¹i²na² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
me²sa²ka³lo³a² i³yain³te³lxhā³ ā³wxe³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² ha³lo²a² u³je³na²
a³li³xi²tāu³an¹ko³xai²na² wxā³ai¹nha²kxai³ u³je³na²
kan³tāu³an¹ko³xai²na² wxā³ai¹nha²kxai³ nxe³sxā³
wxā³sxā³ yai³nain¹tu¹wi¹. 12 Nxain¹ta¹ Ju³te²a²
nū³kā³txi³nāu³xa² yxo²i²sai¹nxa³te²na²
ka³lxa¹te²nāu³xa² oh³nān¹ko³nāu³a² u²sa²tā³ain¹tu¹wi¹.
Ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta² u²sa²tā³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³tāu³a² tū¹kā³txain²txi³
ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin²
nā³nai¹nha²kxai³ kāin² yxo²ka³tā³tā³ain¹tu¹wi¹.

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² Ro³ma²no²
nū³kā³txa² nū³kxūn³jah¹la² e³kxi²te³nah¹lx¹:
— I³xi¹txu¹li¹. Yxo²i²san¹kxa²yā¹nxe² wxa²sa³wi³sxai²li²
we²txi²na¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ i³ye³kxi²hī¹na¹
sa³wi³sai²li² we²nx²i²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³kxi²nū³kā³txa² we²txi²jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ai³nū²la² Pe²jah³la² sxi²ha²
ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹tāu³a² Pe²jah³la² a²hāi³na²
i³hī¹la³kxi²ka³txa² i³ton³sxā³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la².

15 A²nxe³ju³ta¹i²na² Je³su²jah³la² te²hi²sen³kxai³lu²
i²tāu³a² ta¹ka³lxa¹na² hxi²ka² hxi²ki³ta¹hxai²hē¹la².
Hxi²ki³hī¹na¹ i³hī¹la³kxi²ka³txa² we²txi²ta¹hxai²hē¹la².
We²txi²nū²la² i³sa²yxau³nū²la² yain³txa²kxai³lu²
āu¹la³kxi²nū²la² wet¹sxā³ ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi¹te³lxhā³tāu³a² sa²kxai³lu²
a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxu²kwai³yxau³jah¹la² tē³sxā³
wxā³ai¹ni² i³ta³ka³khai³xa² i³ton³jah¹la² tē³sxā³
wxā³ai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nāu³xa²
Je³su²jah³la² hi²sen³su² i²ain¹tāu³a² kō³nxe³te²a²
yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³te²a² a³li³si¹jau³su²
kwa³na³ha²kxai³ i³ta³ka³khai³xa² we²txi²ha²kxai³
nxe³sxā³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ we²txi²ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut3su² kxā³nhx¹nu¹ta¹i²na²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na²
I³sa³i²ah³lu¹ta¹i²na² a²wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta²
nxe³te³nah¹lx¹:
— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹i³ta³ka³txa²
ā³wa²su¹tē³lha²kxai³ txa²wā¹nū²ai²na²

khāuh³lxa³ti³nha²kj³ju³ta² ā³wa²su¹tē³lha²kxai³
nxe³jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxi²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³kxe³su²
ā³nū²kxi²ye²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³su²
i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³si¹jau³su² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³tāu³a² in³jah³la² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxah³la²
wxā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Ha³lo²a² i²li³tāu³a² ā³nx-
ai³lin¹tāu³a² ā³si³te³kxi¹nx2ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxe³sa²lx¹. Wai³a³lxa²si³ta³lā²tē¹nai²na²
a²sxi²lho³tē³na² yū³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
ai³kai²na² a²ye³sa² wet¹sxā³ a²sxi²lho³ju³ta²
yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ Txa¹i²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lai²na² hai³txi³ ha³lo²a² kwa²
sxa³na¹ju³ta³nū²a² yū³sa²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Hā²wxān³txa³nu² a²sa³wi³sxa² ā³jah¹la² wxā³sxā³
i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
Nxe³yān¹ta¹ Txa²wi³na² ka³ten³su² hin¹tāu³a² yx-
au³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²sān²nū²la²
sa²nī¹kxi²sā²na¹ka³tu³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:
— Wxāi²li² ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. A²nū²a² i²li³te²su² te²a²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹txa³kxai²nān²tu³
a²nū²a² ya³lu²te²a² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu²
wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ sa²nī¹kxi²tx-
ai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³e³ta³lun²nū²la² ā³waix3si¹jau³su²
ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
a²sa³wi³ha³lx³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
24 Nxain¹nū²la² i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³tāu³a² it3ta²
ūn³txi³ sa²xit3ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ūn³txi³
sa²xit3tha²kxai³ i³yau³xai²na² sa²ne³kxi²kxain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
hxi²tha³ha²kxai³ sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la².
25 Nxe³tj³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² wxa²yū³kxain¹te³nah¹lx¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txu¹lx¹si¹lx¹.
Ā³non²ta³kxi²sa¹si¹lx¹. Ā³nxū¹tē³te³lxhā³ sīn¹na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹jau³su²

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² txu¹lx¹nū²la²
i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:
— Ī³nxe³kxa²yān³ti³tā³ yuh³lxah³lxin¹ji¹wi¹?
Txa²wā¹sū³na² kāin² yxo²i²yah²lxan³ta¹. Nxe³e³nū²la²
i³sa²yxau³nū²la² it3tai²na² i³ye³nai²na² nxe³sxā³
yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi²ha²kxai³ ha³lo²a²
ā³nhāu²no³je²ta¹hxai²hē¹la².
27 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ in³txi³nāu³xai²na²

sa²hãu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³ny-
hain¹ta¹hxai²hê¹la².

Ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwaj³li³jau³su²

28 Nxa²ha¹te¹ i³ye³nai²na² yxo²ha³tih³nãu³a¹ yx-
au³son³kxi²nũ²la² ha³lo²a² Ka³ta³rê²na³ko³xa²
ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hê¹la². ã³wih¹te³na¹ in³txa²
ha¹lin¹jah¹la² ne³khau²sxã³ i³ha¹te²nyhain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². A²nxe³te² in³txai²na² ko³nxe³te² yãu³ka³txa²
nxũ²kwaj³yxau³ta¹hxai²hê¹la². Sxi²khai³xa²
yũ³ya³hxa³ha²kxai³ a²nũ²a² ya³lun²te²a² sxa³ko³xa²
hoh³ya³ta¹hxai²hê¹la². An³txi³khaxi¹nxe³jau³su²
nũ³kxũn³khai¹nxe³jau³su² ko³nxe³te² yãu³ka³txa²
ko³nxe³ti³ kãi³si¹yha³jau³su² kãi³ya³ta¹hxai²hê¹la².
A²nxe³ju³ta² a²nũ²a²nãu³xai²na² yuh³lxi³si¹jau³su²
tĩh³nai²na² ã³nxai³ain¹te²sxa³yu²hê³la². 29 Jã¹nxe³jut3su²
Je³su²jah³la² i²ya³sxã³ in³txai²na² a²yxo²wã³txa²
i²kaix¹ja³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sã²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Tah²sa²nhi¹lxi¹.
İh¹nxe³sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? Ha³lo²a²
ã³nhau³ko³nxa³ta³lxa¹
i²khãu³lxa³ti³sa²sĩn¹nhĩn¹jau³su² wxã³nhĩn¹ji¹wi¹?
Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

30 A²nxe³tãu³a² ha³lo²a² ul²ye²nxa³kxe³su² kwa³jan³ta²
yxa³kxa² ka³lxa²te²nãu³xa² hoh³sxã³ ũh³yait1tain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². 31 Ũh³yait1tain¹te³na¹ ko³nxe³te² yãu³ka³tx-
ai²na² wã³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
i²wã³txi³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxũ²kwaj³li³sa²sih¹nhĩn¹jau³nũ³su²
kwa³na³sa²sĩn¹nhĩn¹kxai²nã²tu³ yxa³kxa³nãu³xai²na²
nxũ²kwaj³yxau³sĩ¹na¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ta¹hx-
ai²hê¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
— ã³waix3jah¹hin¹kxai²lê¹. Jau³su² nxũ²la² ya²la³tu³
nxũ²kwaj³li³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ yxa³kxai²na²
nxũ²kwaj³wi¹hain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tãu³
yxa³kxa³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³na² ne³kxu²nxa²
wã³la³ka³txa² wxa²kan³kxi²si¹hain¹jau³su² i³ye³nãu³a²
sa²tã³nũ²ta³lxi³si¹jau³su² i²lon³ta³kxi²ta¹hxai²hê¹la².

33 Nxe³te²kxa³yan³tu³ in³txai²na² yxa³kxai²na²
wa³kxê³nãu³xa² i²ain¹nũ²la² yuh³lxa³txi³
ã³ni³hain¹ta¹hxai²hê¹la². ã³nih³sxã³ a²sxi²ye³nai²na²
ã³wih¹ka³tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³ny-
hain¹ta¹hxai²hê¹la². In³txa² ko³nxe³te² yãu³ka³txa²
a³li³si¹hain¹ju³tin³txi² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².
34 A²nxe³jut3su² sxi²je³na² yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa²
a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² ne³khauh²si¹hain¹jau³su²
a³li³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² i²sxã³
ã³tĩ³nũ²la² yuh³lxi³ain¹hã²kxai³ ha³lo²a²
ã³waix3si¹hain¹jau³su² win¹ta²te²lxi³ i²wã³txi³ny-
hain¹ta¹hxai²hê¹la².

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxi²jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹ka³tu³ i³ye³nai²na²
yxo²ha³ti³lhi³ka³tu³ a²sxi²jen³khai³xa²
Ka³far³na³ũ²thi³na² wi³xi²ta¹hxai²hê¹la². 2 Wi³xi²tãu³a²

in³txi³nãu³xa² ne³khauh²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².
A²nxe³te²nãu³xai²na² in³txa² i²ton³jah¹la²
kan²ta³kxi²ka³txa³la³ i²ton³jah¹la² tẽ³sxã³ wxã³ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². Hãi¹sxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hê¹la². Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² a²kãin²ju³ta² in³txi³nãu³xa²
yxo²ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ sã²nxã³ i²nhai¹nha²kx-
ai³ in³txa² kan²ta³kxi²jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wẽ³sãi³. Nxex3txi¹. Nxũ²kwaj³li³ũ²txa²hẽ³li¹.
Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hê¹la².

3 Nxe³e³ta³lun²nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su²
te²nãu³xa² a²ha³tih³sa² te²nãu³xa² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²lxi² Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxot3sxã³
kãi³nĩn²ta¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³nu²su² nxa³wi¹.
Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹jau³su²
ki³han³sxã³ e³lain¹ta¹hxai²hê¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² tũ¹ka³tx-
ai²na² a²ẽ¹nã¹n¹jau³xai²na² wi¹ko³nha²kxai³
e³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
ko³nxe³jau³su² wxa²ẽ¹nãu³a² e³kxi²nyhah¹lxin¹ji¹wi¹?

5 Nxe³ha²kxai³ i²h¹jau³la³ wã³txa²
wa³sut3jau³la³te²la¹xã³? “Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta²
sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²:
“İ²ton³jah¹lãi³. İ²sa²yxau³sxã³ ã³nxĩ³xi³sẽ¹li¹.”

Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe³hi³ji¹wi¹? 6 Yxã¹ta¹ Txai²na²
Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²su²
na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta² i²yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.
Nxe³ha²kxai³ i²ton³jah¹lo² i²nxai²na² i³ye³kxi²nxa²ha¹wi¹.
İ²sa²yxau³txi¹. Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³
ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
ai²hê¹la².

7 Nxe³e³ta³lun²nũ²la² kan²ta³kxi²jah¹la² wã²nxũ¹lxi³
i²sa²yxau³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ ã³nxĩ³ta¹hx-
ai²hê¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na²
ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xai²na² ju¹ta¹na² i²ain¹sxã³ ka³lih³kx-
ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ka³lih³kxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²? wxi²kin³ti³to³ni² nxe³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² kãin²jah¹lo²su² na³li¹, a²nũ²a² nxe²
i²hxi²ka¹tha²kxai³lu¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².

Ma³te²ah³la² i²kaix1so¹jau³su²

9 Nxe³nũ²la² ã³nxai³nũ²la² in³txa² ũ³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nẽ²tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² i²ha¹txi²ta¹hx-
ai²hê¹la². Ma³te²ah³lo²su² nha²ta¹hxai²hê¹la².

A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Ro³ma²no²ko³xan¹ta²
hxi²kan¹jah¹la² te²hi²sen³su² i²sa²si¹hã³ta¹hxai²hê¹la².
A²nxe³jah¹la² ã³wxe³sxã³ ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²ju³ta²
o²la³kxi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
hi²sen³kxai³lu² ã³wa²to¹tain¹tãu³ i²sxã³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³si³tẽ³kxi²sẽ¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wã³txa²
nxe³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nũ²la² Ma³te²ah³lu¹ta²kxai³lu²
i²sa²yxau³nũ²la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hê¹la².

10 Hã²wxã³txa³ sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² i³yain³te³lhxã³
ã³wxe³ta¹hxai²hê¹la². Je³su²jah^{3</}

te²nāu³xa² ka³lxa¹te²nāu³xa² ā³wxe²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³wxe² ain¹sxā³ i³yai³nain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 11 Nxe³ju³ta²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 I²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I²tih³nxe³nx2ti³jah¹la² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³kā³txi³su² a²nū²a²nāu³xa²
 kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su² te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sxā³
 ā³wxe²sxā³ i³yain³ya³hain¹ju³tu¹ta²na²
 i³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ā³wxe²sxā³
 i³yain³ya³hain¹sīn¹te²sin²ta²ku²?
 Wi¹kāi³jah¹lo²sin¹ke³la²te²kxai³ nxe²
 i³yain³ya³hai¹nhī³nx2nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tāu³,
 i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² wi¹lain³kxi²nha² te²hi²sen³su² hī³ne³kxa²
 wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² so¹lxi³ ā³ten³te²ju²hē³li¹.
 13 Txa²wā³sū³na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ta²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ny-
 hu¹ah³lxi³n¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa²
 ū³hū¹sah¹lxi³n¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹.”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³y-
 au³tāu³a² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³ txai²li²
 hai³txi³ a²nū²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kō³nxe³ti³
 kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na²
 i³kaix¹so¹te³lhxā³ wxān²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 kō³nxe³jah¹la² so¹lxi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na²
 so¹lxi³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Heh³lxi² yxau³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 wxā³sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a²
 nū³kā³txi³nāu³xai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³na² nxe³sīn¹sxā³ Txa²wā³sū³na²
 i³ka³li³kxi²te³lhxā³ heh³lxi² yxau³sīn¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹
 wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hai³txi³ ti³he¹nxi³nxa³wi¹.
 I³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹.
 Sī¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yxau³nuh¹nx2ta¹tāu³a² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 heh³lxi² yxau³yah³lxi³n¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta²
 in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³ a²yā³la²nāu³xa²
 i³kaix¹so¹yhain¹te²ju²hē³li¹. I³kaix¹so¹sxā³
 ā³yān³nū²kxi²sxā³ kāin² i³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yx-
 au³ye²yhai¹nhī¹na¹ i³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txai²na²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta²
 wai³nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na²
 so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tū¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kx-
 ai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ a²nū²a² i³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txa²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta²
 wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nx-

ain¹sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa²
 sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² heh³lxi² yx-
 au³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi³ai²na²
 sa²kxai³lu² ā³waix³txai¹na¹hī¹na¹ so¹lxi³ heh³lxi² yx-
 au³ain¹tu¹wi¹. Ā³waix³txa¹na¹kxe³su² i³āin²ta³kx-
 ai²nha²kxai³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² wā²la²
 ū³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tī³ka³lo³a² ā³ten²ti³kx-
 ai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ū³nhū²kxi²sxā³
 ū³h¹yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Tah²ka³lo³ai²na²
 ū³nhū²kxi²kī³ke³la³te²kxai³ ū³what³kxai²nān²tu³
 tah²ko³lo³ain²ti³ i³jot¹sa²kxai³ tī³ka³lo³a²
 i³jot¹txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hī³nx2na³li¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na²
 wān³txa² āin³so¹kī³sxā³ hā²wān³txa² te²yā¹nxe²
 Txa²wān³txa² ā³kī³ka³ti³kxi²kxi²nān²tu³ nxe³ju³kx-
 ai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxi³ āin³so¹kxi³ju³ta²
 wain³na³li¹. 17 Te²yā¹nxe³jau³su² hai³txi³ ka³yuxh³xa²
 wā²lē¹na² tī³ka³lo³ē¹nān²ta³ yain³txi³yau³xa² tx-
 ah²yau³xa² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³whā³kī³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³whā³kī³ke³la³te²kxai³
 a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wā²lē¹nai²li²
 i³txi³hau³kxi²sxā³ i³khot³sxā³ a²yau³xa²
 ā³nē¹na³hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hxa³ni² a²ē¹nāin²ti³
 ā³kho³ti² nxe³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txi³yau³xa²
 tah²yau³xan²ta³ wā²lē¹na² ta²hē¹nāu³a² ā³nē¹na³wi¹sxā³
 ū³whā³kī³te²ju²hē³li¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³ a²ē¹nai²na²
 ā³khot³txa³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa²
 ā³nē¹a³na¹xā³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wān³txa² a²ha³tih³xa²
 sa²yo²we¹tha²kxai³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na²
 wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³ju³kx-
 ai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² hāi¹nxe³jau³xa¹
 sa²yo²we¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su²
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Jai²rah³la² wē³sa² i³ton³sxā³ ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²na² e³ta³lun²nxa³tā³lxa¹
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² a²wa³kxēn³yah³la²
 ā³tī³ta¹hxai²hē¹la². Ā³tī³sxā³ Je³su²jah³la² a²ne³kx-
 ai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³ka³ti³wxe³sxā³
 i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²ka³ne³lxa² kwēn¹ta²kxai³
 ya³lu²kxi²sa³na²li¹. Yxān¹ta¹ ya³lu²kxi²sa³kxan²ti³
 ā³wxān¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Wxān¹kxai²nān²tu³
 txa²wē³sai²li² wxa²wxain¹kxai²nān²tu³
 ka³ten³sa²xi²tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ten³sa³nhai¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ ā³wxā³ta¹hxai²hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxain¹nūn³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ ā³wxā³ain¹tī³kxai³lu² txu¹ha

A²nxe³ta¹ka³lxai²na² Je³su²jah³la² yon³nāu³a¹ ā³tū³ha²kx-
ai³ a²wā²la²ka³lo³a² wxa²to³ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³sxā³
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na² wā²la² kwa²hāi¹nxe² wxa²to³ha¹kx-
ai²nān²tū³ we²nxi²sa³tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³tāu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
sa²wa³tj³nha²sxā³ i³ye³te³nah¹lx¹:

— Nxex³sa²nxi¹. I³nxū²kwaj³lxū¹txi³nha¹sē¹ni¹.
Yxo²ī²sa¹nha²kxai³ we²nxi¹nxi¹. Nxe³jau³su² nxe³tāu³
a²kwēn¹ta¹na¹ ta¹ka³lxai²na² i³ta³ka³txa² we²nxi²ta¹hx-
ai²hē¹la².

23 Nxe³nū²la² a²wa³kxēn³yah³lai²na² sxi²ha² ā³nx-
ai³sxā³ ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³tū³sxā³ ā³wih¹te³na¹
a²nū²a² ka³lxai²tū³ka³txa² wāi²lhū³ka³txa² kāin² hai³ni²
ā³xā² nū³ka³txa² ā³ka³nxē¹ka³nxe² kāi²nx-
on³yā¹nxe² nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe² i²sxā³
i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³jah³lx¹i³hē¹li¹. Ā³waix³kxi¹jah³lx¹i³hē¹li¹.
Hai³txi³ wē³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹sxā³ āu³xi²na²li¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xai²na²
yxo²ī²nyhai¹nxa³jau³su² i³yxo²kwā³lx¹i³nyhain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na²
ā³waix³si¹hain¹jau³kxai³la¹ sxi²ha² ā³wi²xi²ta¹hx-
ai²hē¹la². Ā³wi²xi²sxā³ wē³sai²na² a²hxi²kai²na²
hxi²ki³sxā³ sa²yxo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
We²nxi²khaix¹nxe³ta¹hxai²hē¹la². 26 Jā¹nxe³jut³su²
wē³sa² we²nxi²ju³ta² u²lx¹ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² ha¹lin¹te²a² ye³han³txi³te²a² ye³we²txi²ya³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ā³nxai³nū²la² in³txa²
ha¹li¹ a²yo³na² ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³ya³jah¹la²nāu³xa² ye³han³ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³sxā³ i³kaix¹ja³te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³y-
au³tāu³lo³txa²ka³lo²si¹lx¹. Nxi¹nha²kxai³
ye³han³sa²sīn¹ju³ta¹na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³kot³sa²sīn¹hē³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
ā³wih¹nū²la² hā²wxān³txa³ ye³han³jah¹la²nāu³xai²li²
ā³wih¹sxā³ ā³tū³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³
Je³su²jah³la² i³wā³txi³te³nah¹lx¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Hxi²kan¹txi³
we²txi²nx²ta¹ju³ta³nū³a² yxo²ī²syā¹te³sin¹ji¹wi¹?
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² i³wa²lū³xi²ya³te³nah¹lx¹:

— Yxo²ī²nxa²si¹na¹nha²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
29 Nxe³ka³tū³ wxa²ye³wxai³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³wxi¹. Yxo²ī²syā¹hi¹nha²kxai³
wxa²we²txi¹nx²ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³tāu³ ye³we²txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³
yxo²sa³te¹txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— We²txi¹nx²ta¹wi¹. Yxān¹ta¹ ju¹ta¹na² a²nū²a² ā³xā²
i³yau¹ū³nha²ya³ta³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe² i³ye³kxi²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² nū³kxūn³sxā³
o²la³kxi²ju³ta² a²nū²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³ny-
ha²ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² yxo²ka³tū³te²a² yxo²we²txi²jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ye³we²txi²ya³te²na²
a³li³xi²tāu³a² a²nū²a²nāu³xa² yau³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te²nāu³xa² in³txa² yxo²ka³tū³nha²kxai³ ko³nxe³te²
yāu³ka³txa² nxū²kwaj³yxau³ha²kxai³ a²nxe³te² in³txa²
ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² jut³si²nū²la² ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
nxū²kwaj³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³ ya³la³tū³ nxū²kwaj³li³ha²kxai³
yxo²ka³tū³ju³ta² yxo²we²txi²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jut³su² ā³si³tē³la³kxi²te²nāu³xa² ju³ta² i²nū²la²
i³wā³wā³txi²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹ha³lo²ai²na² I³sa³e²ko³nāu³a² hai³txi³
i²ki³sxa³ju³ta¹la¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³yān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² wān³txa² ki³han³jau³su²
i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— A²ta³a² hxi²kan¹jah¹lo²su² te²a² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹.
Nxe³ha²kxai³ i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ ko³nxe³te²
yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²ta¹.
Txa²wā¹sū³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Fa³ri³se²a²
nū³ka³txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²nū²a²nāu³xa² i³āin²ta³lx¹i²nha²jau³su²

35 Hā²wxān³txa³ sxi²jen³nāu³a² kāin²thīn³su² tā³nxa²
kāi²nxa³thīn³su² tā³nxa² hāi¹nxe³thi³na¹
ai³lha²thet³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Ju³te²a²
nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹to³ha²kxai³ Sū³na²
wān³txa² i³hen³txi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² nxe³jau³xa²
i³yau¹ū³hi² a²nū²a² i³ta³ka³txa² whāi²na¹ we²txi²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². 36 Nxe³sxā³ a²nū²a²
ā³si³tē³la³kxi²tū³ka³txi³su² i²sxā³ i³āin²ta³lx¹i²nha²ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Tū³ka³txai²na² o³ve²a² yā¹xain¹na³na¹. Tih³na²
tī¹kxi²kxai²nān²tū³ kwa²hāi¹nxe² ā³nxai³lha²the³ti² kwa²
khāuh³lxā³thi¹ni² nxe³te²ju³hē³li¹, o³ve²a²
a²wa³kxē³nxa² yū²nxa³te²na²su² nxe³kxe³hū³nxe²
tū¹ka³txai²na² yā¹xain¹na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hx-
ai²hē¹la². 37 Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxā²
i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² yain³txa²
sxa³ko³xa² wi¹wen¹ko³xa² yā¹xain¹na³li¹. Yxān¹ta¹
wxa²ni²lho¹kxi³tū³ka³txa² ka³lxā²ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yxo²ī²sain¹te³lhxā³
te²nū³su² te²nāu³xa² ka³lxā¹na³li¹. Yxān¹ta¹ i³yau¹ū³ny-
hain¹te²nū³su² te²nāu³xa² ka³lxā¹txi³he¹xai¹nxa³wi¹.

38 Nxe³ha²kxai³ hai³sxa² Wa³kxē³nxa² Si³yxau³jah¹la²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi¹jah³lx¹i³hē¹li¹.
Wxa²so¹tū³ka³txa² ā³xā² ā³nū²kxi²sxā³
i³kaix¹tain¹si¹ki³jau³su² i³ye³kxi¹jah³lx¹i³hē¹li¹. Nxe³ny-
hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxā²

wxa²hait1so¹xi²nün³tũ³kã³txa² i³kaix1ta¹hxai²hẽ¹la².
I³kaix1sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— I³sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² i²lu³te²a²
kõ³nxe³te² yã³ka³txa² nxũ²kwã³yxa³uxai²nã²tu³
hxi²kan¹txi³ nxũ²kwã³li³ain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
i³sa²si¹hã³nx2ta¹ha²kxai³ a²nũ²a² i²lu³te²a² a²ta³ka³txa²
i²li³ka³txa² we²txain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
i³sa²si¹hã³nx2ta¹ha²kxai³ jã¹nxe³te³lhã³ nx2ta¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Jã¹nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
i³li³hain¹jau³xa²sa¹. A²wi¹lhi¹nã¹nã¹jah¹la² sa²kxai³lu²
Si³mã²ah³la² tã³nxa² Pe³jah³la² tã³nxa² nxe³jau³xa²
yau³ha¹li¹ i³y¹li²te²ju²hẽ³la². A²lon³yah³la²
Ã³tre²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ti³a²kah³la² a²lo³nai²li²
Jo³ã²ah³la² nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²na²
a²wi¹nu²su² Se³be³te²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
3 Fi³li³pah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kx-
ai³ ta¹hxai²hẽ¹la². To³me²ah³lo²su² ha²kxai³
Ma³te²ah³lo²su² a²nũ²a² ü³yho³hi²ki³ki³a²
so¹kxi²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Ti³a²kah³la²
Au³fe²ah³la² a²tah²su² ha²kxai³ Le³be²ah³la² Ta³te²ah³la²
nxe³i³lxa² ha¹li¹ i³y¹li²te²ju²hẽ³la². Nxe³jah¹lo²su² ha²kx-
ai³ ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Si³mã²ah³lo²su² ha²kxai³
a²nxe³te²a² ã³li³sã³ se³lo²ti³nũ³kã³txi³si²ta¹hxai²hẽ¹la².
Jã¹nxe³sã³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lo²su² yx-
an¹nã³u¹ta²kxai³ kõ¹kõ¹xa² hxi²ka²nã³u¹ Je³su²jah³la²
ã³yũ³ain¹jah¹lo²nũ³su² ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²si¹hã³si¹hain¹jau³su²

5 A²nxe³te² in³txi³nã³u³xai²li² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su²
ha²kxai³ i³sa²si¹hã³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². I³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I³sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nã²tu³
hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sã³te²nã³lxa³
ai³yah³lxa³nha²kxai³ Sa³ma³ri³tã²na² sxi²jen³ti³la³
ai³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. 6 Hã¹nxe³sã³
I³sa²e² nũ³kã³txa² a²sxi²ti³nã³xai²na² so¹lxi³
ai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a²
aun³tih¹sa³ti¹lxi³te²a² a²wa³kxẽ³yah³la²
i²te²sã³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³ju³ta² tũ¹kã³txai²li²
Txa²wã¹sũ³na² i²ai¹nxa³tũ³kã³txi³su² na³li¹.
A²nxe³txa³nũ¹kã³txai²na² so¹lxi³ ai³jah³lxi³hẽ¹li¹.

7 Nxe³sã³ ai³yah³lxi³nã²tu³ wã³txa² wi¹jau³xa²
i³hen³txi³txain¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹yah³lx-
in¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tã³lon³ju³ta³nũ³a²
wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxex3tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

8 Nxe³yah³lxi³nã²tu³ i²ta³ka³txa² i²ton³te²a²
we²txi²yah³lxi³nha²kxai³ a²nũ²a² ya³lu²kxai²nã²tu³
ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²si¹yah³lxi³nha²kxai³ a²nũ²a²
khon³ta³kxi³sã³ kã³lã³un³ta³kxi²te²a²
i³we²nxii²yah³lxi³nha²kxai³ a²nũ²a² kõ³nxe³te²
yã³u³ka³txa² nxũ²kwã³yxa³te²na²
i³nxũ²kwã³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³lxi³nha²kxai³ nx-
ex3jah³lxi³hẽ¹li¹. Wã²nxũ²h¹sã³ i³hxi²ka¹txa²lxa¹wi¹.
Yen³kxa² ü³yho³hi²sih¹lxi³nã²tu³ ten³sa²nxa³nhai¹.
Nxe³nx2ta¹kxa²yã¹nxe³sã³ wi¹kã³yah³lxi³nã²yo³ha²
so¹kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wã²nxũ²h¹lxi³
a²nũ²a²nã³xai²na² hxi²nũ¹ta¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

9 Jã¹nxe³sã³ ai³yah³lxi³nã²tu³ ü³yho³hi²ki³a²
ou²ro²ki³su² tã³nxa² pra²ta²ki³su² tã³nxa² kõ²bre²ki³su²
tã³nxa² sa²so¹sã³ tẽ³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 10 Wã²lãn¹ta³
tẽ³xã³nha²kxai³ wã²la²ka³lo³la³ ka³lo³ã³ka³lo³la³
tẽ³xã³nha²kxai³ yu³wi²kxi²nhã¹ka³lo³la³
kõ³lo³ã³ka³lo³la³ tẽ³xã³nha²kxai³ tã²u²ka³ta³la³
tẽ³xã³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sã³
ã³nhxi²nũ¹ta³kxain¹yah³lxi³te²su² te²na² yen³kxa²
wã²nhũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² wain³na³li¹.

11 Nxe³ha²kxai³ ai³yah³lxi³nã²tu³ sxi²jen³na²
ã³wih¹yah³lxi³nã²tu³ thĩ¹nai²na² yxa²xai³te²a²
wi¹lhin¹sã³ sxi²lho³nx2ti³te²a² ã³ten³jah³lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³te²he³la³kxah³la² a³txi²yah³lxi³nã²tu³
nxe³thĩ¹nai²na¹ yau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 12 Jã¹nxe³sã³
sxi²ha² ã³wih¹yah³lxi³nã²tu³ wi¹lĩ³hen³tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 13 Nxe³yah³lxi³nã²tu³ sxi²ha²
yxa²xai³tũ³kã³txa² wi¹lhin¹kxi² sa²wi¹son¹nx2ti³kx-
ai²nã²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lxi³ju³ta² yx-
au³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ wi¹lhin¹kxi²
sa²wi¹son¹nx2ti³xã³kxai²nã²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lx-
in¹ju³ta² yxa²ya³nx2ti³xã³lho³li¹. Sa²wa²li¹nx2ti³tu¹wi¹.

14 Te²yã¹nxe³sã³ sxi²je³na² i²li³jen³su² je³nã²tu³:
“Wxã¹na² ten³nxa²lxi³sĩ¹nxa³nhai¹.” Nxe³nx2tain¹kx-
ai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txi³la³
ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nã²tu³
sxi²je³nai²nã²tu³ wa²li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Wa²li³yah³lxi³lx-
ai²nã²tu³ kĩ³h³nũ³xa² wxa²yu³kxa² ti³son¹tũ³xa²
ti³yu³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxi³lx-
ai²nã²tu³ kõ³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta²
i³yau¹ũ³ain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

15 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxã³nã³u¹ta²na²
So³to²ma²thĩ³nu¹ta²na² Ko³mo²ra²thĩ³nu¹ta²na²
ha¹lin¹thĩ³nu¹ta²na²
kõ³nxe³thin¹khai¹nxe³thĩ³sain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxai¹nha²kxai³ yxan¹nã³a¹ Txa²wã¹sũ³nu²su²
te²hi²sen³su² kõ³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² sa³te¹txi³
ü³yho³hain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ sxi²jen³ta³ en²nxa²lx-
ain¹thĩ³na² ã²la² sa³te¹txi³ ã³wa²tot1sxã³
ü³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ye³khã³uh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² yã¹yah³lxi¹lxi¹. Tũ¹kã³tx-
ai²na² i³sa²si¹hã³nx2ta¹tũ³kã³txai²na² hau³xa² yã¹nx-
ain¹na³li¹. Kõ³nxe³ti³ kã³sã³ yxa²xai³ju³ta² so¹lxi³
te³nain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.
Jã¹nxe³sã³ txih³xa² ne³kkeh¹te²ju²hẽ³li¹.
Nxe³kxa²yã¹nxe² ne³kkeh¹khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.
Te²yã¹nxũ³sã³ kwa³sã³xa² wi¹lhin¹te²ju²hẽ³li¹.
Nxe³kxa²yã¹nxe² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.

17 Jã¹nxe³ju³ta² te²yã¹nxe² a²nũ²a²
i²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jah¹lai²li²
khã³uh³lxa³thi¹txa²lxi³ha³ta¹. Wxa²hxi²kan¹txi³nã

si³yxau³kxa³ta² pre³si³tēn²jah³lo²su² ha²kxai³
 ā³sa²so¹nx²ti³ha²kxai³ nxe³nx²ta¹nha³ta¹.
 Nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³ yxo²sa³h³lxin¹ju³ta²
 i³wā³txi¹nx²tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³
 tū¹kā³txai²na² whāi²na¹ Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² whāi²na¹ nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. 19 Nxe³yān¹ta¹ nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³
 hxi²waun³txi³yah³lx³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su²
 nxe³yah²lxan³te³nah¹lx¹i¹: “Ih¹nxe³
 i³wa²lū³xai¹na¹lhon³ku¹. Ih¹nxe³jau³ta³ i³ye³kx-
 ai¹na¹lhon³ku¹. Nxa¹nha¹.” Nxe³jau³su²,
 nxe²e³yah³lx³txa³hē¹li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³
 i³wa²lū³xi²yah³lx¹nh¹na¹ wān³txa² wain³jau³xan²tu³
 wi¹kō³nh³yah³lxin¹tu¹wi¹. 20 Wxa²wān³txi³khai³sxu²
 e³yah²lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx-
 ah¹lai²na² wān³txa² a²yxo²e³jau³su² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 21 Nxe³hī¹nai²na² yxo²sa³h³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²nū²a² ka³lxa¹txi³ i³an³ta³kxi¹nx²tain¹tu¹wi¹. A²nū²a²
 yxo²sa³te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xa²
 i³su²lhā³si¹jau³su² ā³yū³so¹ain¹tu¹wi¹. A²wi³na² sa²kx-
 ai³lu² a²wē³sa² khai³xa² ā³yū³so¹ai¹nha²kxai³
 a²wē³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² a²hā³ka³na²
 nxe³sxā³ ā³yū³so¹ai¹nha²kxai³ nxe³ai¹nha³ta¹.
 Te²yā¹nxe³jut³su² nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³
 sa²yxo²ā³syah¹lx³txa³hē¹li¹. Sa²yxo²ā³syah²lxan³kx-
 ai²nān²tu³ kxā¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 23 Jā¹nxe³jut³su² sxi²je³nai²na² i³li³jen³su²
 khāuh³lxa³ti¹nx²tain¹kxai²nān²tu³ sxi²je³na²
 ni²nā³sa²nūn³thi³na² aun³txi²xai³jxah³lx³hē¹li¹.
 Wān³txi³khai³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. I³sa³e²kō³xan¹ta²
 sxi²je³na² thi³ka³lxa³khai¹nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Ka³lxa¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ sxi²yhen³ti³nāu³xa²
 whāi²na¹ ai³lha²thet³jah³lxan³tho³li¹. Nxe³yah²lx-
 an³nxa³ta³lxa¹ Txi²li² ne³ka³ta²sxā³ a³ka³nxi²sxā³
 ā³wā³li²sā²na¹tu¹wi¹.
 24 Jā¹nxe³jut³su² ha³teh³nxā³nxa²
 o²la³kxi²ta³lu²nxa³jah¹la² kāi²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 i³tih³nxe³jah¹la² kāin²ti²lā²na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a²sa³wit³su² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 a²sū³nu²yah³lo²khai³xa² hxi²kan¹ti³lā²na³li¹.
 25 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²ai²na² ha³teh³nxā³nxa²
 i³tih³nxe³kxa² yā¹nxe³te²lo³te³lhxā³ yā¹nxe³kxai²nān²tu³
 e³lain¹te³nah¹lx¹i¹: “I³tih³nxe³jah¹lai²la¹wi¹.”
 Nxe³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hxi²kan¹kxa²
 yā¹nxe³te²lo³te³lhxā³ yā¹nxe³kxai²nān²tu³
 e³lain¹te³nah¹lx¹i¹: “Hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lo²su²
 te²sa¹kan²ti³ e³lain¹te³nah¹lx¹i¹: “A²ta³a² si³yx-
 au³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³ha²kxai³la¹ wxāi² i³nxai²na²
 txa²sa³wi³ha³lx³su² yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 e³lain¹tu¹wi¹. Nxain¹te³nah¹lx¹i¹: “Ta³nxū¹kā³txai²na²
 a²ta³nū³kā³txi³sain¹na³li¹.” Nxe³jau³su² te²ai²li²
 nxe³te²ju²hē³li¹.

A²nū²a² i³yuh³lxa³kxi²nē³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

26 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² yuh³lxah³lx³txa³hē¹li¹.
 Kō³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx²tain¹ju³ta³nū³su² hāi³a²
 he³son³kxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² i³kxi²jah¹lai²la¹wi¹.
 I³kxi²ha²kxai³ hā²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹
 sa²hau³kō³tūh¹nx²ti³tu¹wi¹. 27 Ka³nxah³ta²na² wān³txa²
 e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² a³la²ni²tāu³a² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ i³hen³txi³tain¹yah³lx³hē¹li¹.
 28 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹nū²ai²na² i³su²lhā³nē³jah¹la²
 yuh³lxah³lx³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³
 txa²wā¹yāu³ka³txa² i³su²lhā³nē³lxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹
 wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²nū²ai²na² nxe³sxā³ whāi²na¹
 tē³sxā³ ha³lo²a² kō³nxe³kō³xa² ha³nxe²sa²tē³kō³xa²
 ā³na¹kxi³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na²
 so¹lx³ yuh³lx³jah³lx³hē¹li¹. 29 Txa²wā¹sū³na² wi¹lxa²
 hau³kō³tū¹nhē³na³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa²
 ha¹lin¹te²su² te²a² hxi²tē³nyhah²lxin¹kxai²nān²tu³
 ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat³sxā³
 ū³yho³hi¹nx²ti³h³nx²na³li¹. A²yo³ha² kāi²nxa³wi¹, ai³ka²
 a³lx²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³su² ai³ka²na² ki³ka³na³ku² kxan²ti³ yuh³xai²na²
 a³hi²kxai²nān²tu³ Sū³na²kxai³lu² i³kxi³lx³hxi²na²hē³li¹.
 30 Jā¹nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² A²hoh³lx³
 Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lxa² hau³kō³tū¹nx²ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. 31 Jā¹nxe³ha²kxai³
 hxi²waun³txi³yah³lx³txa³hē¹li¹. Ai³ka² wē³sa² jū¹nxa²
 so¹lx³ a³lx²hxai²na²hē³li¹. Ki³ka³lxa¹txi³
 a²nū²kxi²ki³kan²ti³ hai³txi³ a²yoh³la³
 kāin²ti³he¹nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a³lx²
 wa³to²hi¹nx²ti³hxai²na²hē³li¹.
 Nxe³nx²ti³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wi¹wi¹nxe²
 sa²hau³kō³nx²ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

32 A²nū²a² i³li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa²
 i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lx¹i¹: “Je³su²jah³la²
 a²sa³wit³su²na¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²sū³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la²
 i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lx¹i¹: “Jah¹lai²li²
 txa²sa³wi³sai²la¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹.
 33 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i³li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa²
 i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lx¹i¹: “Je³su²jah³la²
 a²sa³wit³su²nxa³wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²sū³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la²
 i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lx¹i¹: “Jah¹lai²li²
 txa²sa³wit³su²nxa³wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² sa²wi³lhon³kxi³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² jau³su²

34 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²nū²a²nāu³xa² hāu²non³sxā³ yxau²xai³ny-
 hu¹ah³lx³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹
 he¹kxi²nyhu¹ah³lx³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 35 Nxe³ju³kx-
 ai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²ki³lha³lxai²na²
 sa²kxai³lu² a²wi³na² ā³nhe¹kxi²ha²kxai³ a²ka³ne³lxai²na²
 sa²kxai³lu² a²hā³ka³na² ā³nhe¹k

sa²kxai³lu² a²hã³na² ã³nhe¹kxi²ha²kxai³ nxe² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹tu¹wi¹. 36 Nxe³sxã³ wxa²yu³ta³khai³xa² a²ha³tih³xa² ã³nhai¹son³kxi²yah³lx-in¹tu¹wi¹.

37 Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²a² te² ã³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²wi³na² wxa²hã³ka³na² nxe³sxã³ a³lx-ain¹yah³lx³te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ã³wa²to²hi² a³lx³i²sa²tẽ³sah¹lxan³kxai²nã²tu³ nxe³te² ã³nxã²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lx³lot³sah¹lxan³tho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² te² ã³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²ki³lha³lxa² wxa²ka³ne³lxa² nxe³sxã³ a³lx-ain¹yah³lx³te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ã³wa²to²hi² a³lx³i²sa²tẽ³sah¹lxan³kxai²nã²tu³ nxe³te² ã³nxã²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lx³lot³sah¹lxan³tho³li¹. 38 Nxe³ha²kxai³ ã³hit¹sah²lxin¹kxai²nã²tu³ ã³ye³khãuh³lxa³thi¹nx²tain¹ju³ta³nũ³a² ta³nxa² ã³su²lhã³nx²tain¹ju³ta³nũ³a² ta³nxa² nxe³nx²tain¹ju³ta³nũ³a² yuh³lxah³lx-in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã³n³txa² sa²yxo²ã³syah¹lx-in¹kxai²nã²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²sa³wi³ha³lx³syah¹lx-an³tho³li¹. 39 Jã¹nxa¹jau³su² wxã²ina² sa²kxai³lu² ã³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³a¹ a³lx³i²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa² sa²yxo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kx-ai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lx-an³tho³li¹. Yxã¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yx-au³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lx³i²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa² yxo²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²sa³wi³ha³lx³syah¹lx-in¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yx-au²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kã³kxa²yo³su² ã³yau¹ũ³jau³su²

40 Jã¹nxe³jut³su² ai³lha²thet³jah³lxin¹tãu³a² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nx²tain¹jau³su² e³kxi²nx²tain¹kxai²nã²tu³ nxe³te²nã²tu³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹sain¹jau³su² e³kxi²sain¹nũ³na³li¹. Nxe³sxã³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹sain¹kxai²nã²tu³ ã³sa²si¹hã³sa²jah¹la² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹jau³su² e³kx-ain¹nũ³na³li¹. 41 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa² ã³hen³txi³jah¹la² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a² nxe²e³te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²na² Sũ³na² wã³n³txa² ã³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³su² nxe³te²nã²tu³ Sũ³na² wã³n³txa² ã³hen³txi³jah¹la² ã³hen³txi³kxa² yo³ha² yã¹nxe³sxã³ ã³yho³hi²nyhain¹nũ³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² wi¹lhin¹jah¹la² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹ny-hain¹tãu³a² nxe²e³te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³su² nxe³te² ã³nxã²tu³ wi¹lhin¹jah¹la² ã³yho³hi²ka² yo³ha² yã¹nxe² ã³yho³hi²ny-hain¹nũ³tu¹wi¹.

42 Te²yã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a² ã³li³te²a² a³lx³i²sai¹nha²kxai³ ã³yau³xa² sũ²jau³xa² ã³na²jau³su² a²nũ²a² ã³jah¹la²

ũ³hũ¹nyhain¹sxã³ e³te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²li² kã³nxa³kx-an²ti³ Sũ³na² sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ã³yau³xa² ã³na²jau³xa² ã³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya²la³tu³ wi¹kã³ain¹kxa²yo²ha² yũ³tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ã³wã³txi³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³ nũ³ka³txa²

ã³yau¹ũ³ta³lun²te³na¹ ã³waix³ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²jen³nãu³a² ai³lha²thet³sxã³ ai³sxã³ wã³n³txa² wi¹jau³xa² ã³yau¹ũ³hi² Sũ³na² wã³n³txa² wi¹jau³xa² ã³hen³txi² Je³su²jah³la² a²yxo²wã³n³txa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxën³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹txa³lx³i³ sxi²ha² kan²txi³ ã³tí¹kxi²sxã³ sxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² wã³nxin¹sxã³ o²la³kxi²jau³su² ha³ta³nxe³nũ²la² a²sa³wi³hxa³lxa² ã³kaix¹tain¹ta¹hx-ai²hẽ¹la². 3 Nxe³sxã³ ã³kaix¹tũ²la² Je³su²jah³la² ã³wã³txi³si¹jau³su² ã³sa²si¹hã³ah³lxin¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³sa²si¹hã³te³nah¹lx¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹tai²na² ã³sa²si¹hã³ũh¹sa²sĩn¹jah¹lo²su² nĩn¹ji¹wi¹? Nxe²nxa³kx-ai²nã²tu³ a²nũ²a² ã³xa² wah³nxe³sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wã³n³txi³kxai³lu¹: — Nxex³jah³lx³i³wx¹. Wã³n³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³su² ha³lo²a² ã³yah³lxin¹jut³su² whã³ina¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxa²li³sxã³ ã³hen³txi³jah³lx³i³hẽ¹li¹. 5 Ye³han³te²su² te²a² ye³we²txi²ha²kxai³ ha³lxu³ha² ai³te²su² te²a² sa²yu³we²txi²ha²kxai³ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²te²su² te²a² we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxẽ³na² ne³ka³tũ³te²su² te²a² ne³we²txi²ha²kxai³ a²nũ²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² ã³sa²yxau³xi²ti³hi¹tha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sũ³na² wã³n³txa² wi¹jau³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³a² sa²hau³ko³tain¹si¹hain¹jau³su² ã³hen³txi³nhyai¹nha²kx-ai³ nxe³jau³su² jau³xa² ha³kxa¹ ã³hen³txi³tx-ain¹yah³lx³i³hẽ¹li¹. 6 Txa²wã³n³txa² hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ en²sai¹nxa³te²su² te²a² wi¹lhin¹khaix¹xain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² aun³txi³sxã³ ã³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa²nha²sxã³ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxi² te²nãu³xa² ã³ye³kxain¹te³nah¹lx¹: — Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²ta² ai³sxã³ ã³yah³lx³i³nh¹nai³ta² ã³ih¹nxe³te²ta³ ã³te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³ti³ka²txã³nxa² kwa² sa³xit³sxã³ sa²hai³hain³jut³sũ³nxe² a²nũ²a² ã³wã³wã³ta³kxi²sain¹jah¹la² ã³te³lhxã³ ai³lyah³lx-in¹thai¹li¹? 8 Nxe²nxa³kxai²nã²tu³ ã³ih¹te²ta³ ã³te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nũ²ai²na² yen³kxi³jah¹la² wã³la² a³lx³i²khai¹nxe³ka³lo³a² au³khaix¹nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² nxe³ka³lo³ai²na²

ũ³whi²kxi²nha²jah¹la² ã³te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxën³nxa³wi¹. A²nũ²a² wã³la² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a²

wih²kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nũ²a² sxi²ha²
 kãin²te²si³yau³jah¹la² sxi²ha² so¹lxi³ yx-
 au²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. 9 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³
 ðh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ðhen³txi³jah¹la² ðte³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹?
 Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹
 ðhen³txi³tũ³kã³txa² ã³wa²to²hi²sxã³ yx-
 au²sa²tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. 10 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 jau³xau³hxai²tẽx¹ta² nxe³nẽ³te³nah¹lxi¹:
 “Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²sa³wit³su² ne³ka³ta²nxa²sxã³
 ðsa²si¹hã³a¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa²
 ðtih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² hxi²kan¹txa² Si³yx-
 au²tãu³lo³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na²
 ðhau³ko³tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 11 Jã¹nxa¹jau³su² ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sũ³na²
 wãn³txa² ðhen³txi³nũ³kã³txu¹ta²nãn¹jau³xai²na²
 wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 wãn³txa² ðtih³nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³
 wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²sa³wi³ha³lxai²na²
 hxi²kan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ wãn³txa²
 ðhen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³
 wa³to²hi²sa²tẽ³na³li¹. 12 Jã¹nxe³sxã³ txa²nũ² Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa²
 ðtih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²a² ðli²te²na²
 ã³yo²o³tũ¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 wi¹lhin¹sxã³ ðũ¹hai¹nhĩ²nx2na³li¹. Nxe³jau³su² Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² ðtih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxã³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa²
 Txa²wãn³txa² ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxã³ Sũ³na²
 wãn³txa² yxo²ðain¹na³li¹. 13 A²kã³nxã¹jau³xu¹ta²na²
 Sũ³na² wãn³txa² ðhen³txi³nũ³kã³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa²
 ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau²tãu³lot³ju³ta³nũ³a²
 ðyau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³
 hã²wxãn³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 ðyau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau²tãu³lot³ju³ta³li² hĩ¹na² yũ²na³li¹.”
 Nxe³nẽ³ti³ai¹ti²tu³wi¹. 14 A²nxe³jau³xu¹ta²na²
 E³li²ah³lu¹jãx¹jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² ðyau¹ũ³nhẽ³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² wxã³jah¹lai²na² Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lo²su² na³li¹. Ya²la³lyau³tu³ ã³ten³nxa²ti³kx-
 ai²nãn²tu³ yxo²ðĩ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 15 A²ne³nxẽ³na²
 yũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 16 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te²nũ³kã³txi³nãu³xa²
 ðh¹nxe³txe²hũ³nhĩ²te²la¹xã³? Wẽ³ha³lxa² yã¹nxain¹na³li¹.
 Sxi²je³na² kwa² wa³nĩ³lo³nain¹te²ju²hẽ³li¹.
 Wa³nĩ³lon³sxã³ ðkaix¹nyhu¹ain¹te³nah¹lxi¹: 17 “Wãn³txa²
 wi¹lhin¹jau³xa² ðhain³sih¹nx2ti³sĩ¹na¹ta¹ti²tu³wi¹.
 Yxãn¹ta¹ ðka³li³kxi²ya³sai¹nxãn³ta¹ti²tu³wi¹.
 Hã²wxãn³txa³nũ² ðãin²ta³kxi²jau³xa²
 ðhain³sih¹nx2ti³sĩ¹na¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 nãn³kxi²ya³sai¹nxãn³ta¹ti²tu³wi¹.” Nxe³kxe³hũ³sxã³
 a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te² nũ³kã³txi³nãu³xa² kã³nx-
 ai³tãn¹tũ³kã³txa² yã¹nxain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ðhen³txi³tũ³kã³txa² e²nain¹na³li¹.
 18 Jã¹nxe³jut³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³hĩ¹nai³ta²
 yain³txa² kwa²hã¹nxe² ã³na¹ha²kxai³ vĩn²yau³xa²

ðna²xa³ha²kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³te³na¹ a²nũ²ai²na² e²nain¹sxã³ wãn³txa²
 wai³nxa³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwaj³yx-
 au²jah¹lo²sin²ta¹.” Nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. 19 Jã¹nxẽn³ta¹.
 Txai²li² wxã³na¹hĩ¹nai³ta² yain³txa² ðyã³ni² yain³jau³xa²
 ðna² nxa¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ a²nũ²ai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:
 “Je³su²jah³lai²na² yain³txa² kãin² yain³jah¹lai²la¹wi¹.
 Yain³jau³xa² ðna²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a²
 ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txi³nãu³xa²
 ko³nxe³thin¹tũ³kã³txa² nxe³sxã³ ã³yã³lxi²ny-
 hain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³lxain¹kx-
 an²ti³ a²nũ²ai²na² a²hoh³lxi³su² te²a² wain³txi³ kãĩ³kx-
 ai²nãn²tu³ a²wẽ³ha³lxa² wain³txi³ ðye²ain¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sxi²jen³ti³nãu³xa² sa²yo²we¹ta¹nxa³jau³su²

20 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² sxi²jen³ti³nãu³xa²
 ðkwaj¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nãu³xa² Je³su²jah³la²
 hi²sen³kxai³lu² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²nũ¹hain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ nxe³kxan²ti³nũ¹ hai¹txi³ a²ko³nxe³ti³
 kãĩ³ain¹ju³ta² ã³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

21 Jã¹nxe³jut³su² sxi²jen³ti³nãu³xa² ðkwaj¹tx-
 ain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Ko²ra³sĩ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txãĩ³.

Bet³sa³i²ta³thĩ³nãn¹tũ³kã³txãĩ³. Ko³nxe³ton³khai¹yx-
 ah³lxin¹tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nai¹tãn¹thĩ²na²
 Ti²ro³thĩ³nãn¹tũ³kã³txai³tã² Si³tõ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txai³tã²
 nxe³sxã³ ko³nxe³thin¹khai¹nxa¹nha²kxai³
 ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 wã³nxĩn¹sxã³ kãĩ³ũh¹nx2ta¹ju³ta² ðain¹ke³la³te²kxai³
 a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³tu¹ta²na² ã³na¹sxã³
 ã³yo²o³tũ¹sai¹nhĩ²nx2na³li¹. Wã²la² sa²kẽ³nã²ka³lo³a²
 ũ³whi²kxi²nha²sxã³ ha³nxe²a² sin³so³xa² ã³wxe³sãn²sxã³
 ã³yo²o³tũ¹sai¹nhĩ²nx2na³li¹. 22 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³

yxan¹nãu³a¹ txa²wã¹o²la³kxi²ki³kxa²yo³ha² Sũ³na²
 ũ³yho³hi²nẽ³tãu³a¹ Ti²ro³thĩ³nãn¹tũ³kã³txai³tã²
 Si³tõ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txai³tã² nxe³sxã³ ko³nxe³ti³
 kãĩ³ain¹kxa²yo³ha² kãĩ²nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³
 kãĩ³yah³lxin¹kxa²yo³ha² ã²la² kãĩ²non³tu¹wi¹.

23 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txi³ ðnxai²na²
 sa²kxai³lu¹: “Oh³nãn¹ko³nãu³a² Sũ³na² ha³lo²a²nãu³a²
 ka³la³sxã³ ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nxĩn¹jau³su² yxãn¹ta¹
 yũh³xan¹ko³nãu³a² ha³nxe² i³ko³nãu³a²
 sa²yũ³lho¹txa²tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na²
 So³to²ma²thĩ³na² ko³nxe³thin¹khai¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxã³
 kãĩ³ain¹kxa²yo³ha² ũ³hũ¹nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Yxãn¹ta¹ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²nũh¹nx2ta¹ju³ta²
 ðain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ ya³lu²hxa³nai¹nhĩ²nxa³wi

ye³khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³ju³ta³nū³a² kāin²
wha²to²hi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² hxi²nū¹nain¹jau³su²

25 Nxe³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² ũ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
Je³su²jah³la² ũ³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wī³nāi³. Oh³xan¹thī³na² whāi²na¹
yuh³xan¹thī³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxi¹nxā³ ha³te³h³nxā³nxa²
a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a³lā³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa²
nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³ta¹na¹ wān³txa²
ũ³ti³h³nīn¹jau³xai²na¹ ũ³yau¹ū³ai¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹
a²hoh³lxi³sxa³te²su² te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na²
ũ³yau¹ū³ai¹nī¹nhē³li¹. Nxi¹nī¹nha²kxai³
sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. 26 Wā²nxū^hlxi³sxā³
nxe²kāi³nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu²
Sū³na² ũ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ ũ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wī³na²
ū³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wī³na² so¹lxi³
a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² ũ³sa²jah¹lai¹la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
Txa²wī³na² ũ³te²la³ yū²nxa³wi¹. Txai²na²
a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹lxi³ ũ³jah¹lo²sa¹wi¹.
Te²yā¹nxū³sxā³: "A²nū²a² ā³xai²na² Txa²wī³na²
ũ³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹." Nxa¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² Wī³na² ũ³jah³lo²su² nū³nhī³nx2na³li¹.

28 Jā¹nxa¹jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na² hxi²tha³ah³lxi¹te²
ũ³nxai²na² yen³kxa² sa³te²kxa² sa²nah³so¹sxā³
hxi²tha³te²hū³nxe² te² ũ³nxai²na² nxe³sxā³
ā³wxā³jah³lxi³hē¹li¹. Yxah³lxi¹kxai²nān²tu³
wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹nha²sxā³ yx-
au²xai³nū¹nxa²lxa¹tu¹wi¹. 29 Txa²wa³ka³li³yu³ta²
sa²yu³ta³lot3jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ txa²wān³txa²
ũ³ti³h³nx3ta¹jau³xa² wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txai²na²
thāi³ti³la²khai¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹.
A²nū²a²nāu³xai²na² yu³hē³nāu³ai²na² yx-
au²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yā¹nxe² yx-
au³nū²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³
wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹nha²sxā³ yxau²xai³lyah³lx-
in¹tu¹wi¹. 30 Jā¹nxe³jut3su² txa²wa³ka³li³yu³ta²
sa²yu³ta³lot3jah³lxi¹ju³ta² ũ³wi¹lxon³kxi¹jah³lx-
in¹kxi³te²ju²hē³li¹. Sa²ka³la³hēn¹kxi²yah³lx-
in¹kxe³hū³nxe² wa³lo³lon³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sa²ba³to³ nxe³hī¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² ũ³yau¹ū³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
e³ta³lun²nū²la² sa²ba³to³ nxe³hī¹na² hai³sxa²
wi³txa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² ā³nxai²
a²sa³wi³ha³lxa² ā³nxai³li² nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³tāu³a² he³hain¹jau³su² yain³txi³nā³kxa²
wxa²ni²lho¹sxā³ yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ũ³ain¹tāu³ ũ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Nxe³txi¹. Ju³te²a² nū³kā³txi³su²
sa²ba³to³ nxe³tāu³a² a²wah³ka³lxa² a²yo²ha³kxa¹

ā³na¹xai³kj³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹
wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ā³ain¹ti²tu³wi¹,
yain³ti³nā³kxa² wxa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxi¹nai¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ũ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa²
ũ³yah³lxi¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² he³ha²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta¹na² he³hai¹nha²kxai³ nx-
ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 4 Nxi¹nai¹tāu³kxai³lu² Sū³na²
sxi²ha² ā³wih¹nū²la² yain³tū³xai²na² Sū³na²
ū³yho³hi²tū³xai²na² wxa²so¹sxā³ ũ³yain³kxain¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tū³xai²na² Sū³na² sxi²ha²
hau³ko³tū³kā³txa² wā³nxīn¹te²ka³txa² so¹lxi³ yain³tū³su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha²ta³nxān²ti³
yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 5 Te²yā¹nxū³jut3su²
Sū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹
sa²ba³to³ nxe³ti³xai²na² jau³jau¹xai²na²
sa²yo²ā³xai³ain¹te²ju²hē³li¹. Nxi¹nai¹kxan²ti³ hxi²ki³la³
te²sxa³yu²hē³li¹. Ju¹ta¹na² ũ³yah³lxi¹ta²lu¹wi¹.

6 Nxe³yān¹ta¹ wān³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wa³to²hi² wxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹.
7 Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹: "Wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxi¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.
Yen³kxa² ũ³hū¹sa²nhīn¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹."
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³su² ha³kxa¹
jau³jau¹xai²na² wi¹ko³nh²yah³lxi¹ke³la³te²kxai³ a²nū²a²
hxi²ki³la²nxa³te²na² ko³nxe³ti³
ũ³yī¹li²yah³lxi³hī³nx2nxa³lxi¹. Yxān¹ta¹ yah²lxa³lxi¹.
8 Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
a²wa³kxēn³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

In³txa² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

9 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Ā³wih¹te³na¹ in³txa² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la²
ũ³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
ũ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nū²a² ũ³ton³kx-
ai²nān²tu³ we²txi²ju³ta³nū³su² wai³nh³ji¹wi¹? Fa³ri³se²a²
nū³kā³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na²
ko³nxe³thin¹ju³ta² a³ti²si¹kxi¹jau³nū³su² ũ³wā³tx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²nū³kā³txi³ ũ³nxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² te²
ũ³nxai²na² o³ve²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³
yū³hī³nxa¹lxi¹. Nxi¹nai¹ka³tu³ o³ve²ai²na² sa²ba³to³
nxe³hī¹na² kxi³nxē¹na² ā³wi¹hī³nx2na³li¹.
Nxe³ju³ta¹na² nxe³kxai²nān²tu³ sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
nxe³kxan²ti³nū¹ o³ve²ai²na² kxi³nxē¹na²
sa²sai²lho¹xi²hī³nxān¹ji¹wi¹? 12 Jā¹nxe³kxe³hū³sxā³
a²nū²su² a³lxi²wa³to²hi²khai¹nxe³te²ju²hē³li¹.
Nxe³te²kxa³yān³tu³ wi¹kāi³ū^hki³ju³ta² sa²ba³to³
nxe³ti³xa² nxe³kxan²ti³nū¹ wain³te²ju²hē³li¹. Nxe³jau³su²
ta¹hxai²

— Ī³hxi²sin²nha¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ ĩ³hxi²sin²nha²hī¹na¹ a²hxi²ka² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²we²nxi²ta¹hxai²hē¹la². A²hxi²kxā¹xa² yā¹nxe² hxi²wi¹li¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² a³li³ain¹ka³tu³ ĩ³he³son³kxi²nyhain¹sxā³ Je³su²jah³la² ĩ³su²lhā³si¹hain¹jau³su² ĩ³ne³wa³ko³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxa² ĩ³yau¹ū³jau³su²

¹⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ju¹ta¹na² ĩ³nha²nū²la² ā³waix³ta¹hxai²hē¹la². Ā³waix³te³na¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³te²nāu³xa² aun³ta² ĩ³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²nū²a² ĩ³ton³te²a² ka³lxa¹sxā³ ĩ³hi¹tain¹yah³li³nū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² we²txain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶ Nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹: — Nxe³jah³li³wxi¹. We²txi¹nx²ta¹wi¹. Nxe³nx²ta¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ a²nū²a² ā³xa² ĩ³hen³txi³yah³li³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁷ A²nxe³jut³su² kxā³nxu¹ta¹na² ĩ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jah³lu¹ta¹na² a²wān³txi³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ta³la³ te³nah¹li¹:

¹⁸ — Nxe³jah³li³sa²li¹. Jah¹lai²li² Txa²sa³wi³sai²la¹wi¹. ĩ³kaix¹so¹na¹kxah³lai²la¹wi¹. A³li²na¹kxah³lai²la¹wi¹. ĩ³wi¹lxon³kxi²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Ā³nū²nxi²sxā³ ai³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxi²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² ā³wa²su¹kxi²na¹ju³ta³nū³a² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. ¹⁹ Hai³txi³ kwa² ĩ³he¹he¹kxi²nyhu¹xa³ha²kxai³ kwa² ĩ³kaix¹nyhu¹xa³ha²kxai³ sxi²jen³nāu³ai²na² kwa² ĩ³kāi²non³si¹nha¹jau³su² ĩ³ye³li³xa³ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wi¹. ²⁰ Ka³ti³kxa³ti²nxān³su² sa²ka³lūt³sxā³ sxā³nxā³na² sa²nāu³li²na³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ lā³pi³āu²te³na² ū³hū¹li³te³lhā³ tē³na² hai³txi³ ū³hū¹li²na³lho³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² a²nū²a² yo²ħ²sxā³ hxi²tha³kxi²nān²tu³ hai³txi³ ĩ³ya²lu¹thxa³kxi²na³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³nxū²kwai³li³si¹txain¹tu¹wi¹. ²¹ Jā¹nxe³jut³su² Jah¹la² wān³txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ yo²ħ²ain¹tu¹wi¹. ĩ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² ĩ³yau¹ū³jau³su²

²² Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yau³jah¹la² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² ye³han³ye²ha²kxai³ yo²kan²ye²ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxi³lu² in³txa² ĩ³kxi²nū²la² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ yo²we²txi²xi²ha²kxai³ ye³we²txi²xi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². ²³ A²nxe³ju¹ta¹na² a²nū²a² ĩ³hi¹tain¹te²nāu³xa² ĩ³kxain¹nxa²ha¹te¹ o²lai¹nha²kxai³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹li¹: — Je³su²jah³lai²li² wā³nxin¹khaix¹jah¹lo²sin²ta¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³jah¹lo²su² yxau³sxā³ wah³nxe³kxi²kj³jah¹lo²su² nxe³jah¹lain²txi³ te²sin²ta¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁴ Nxe³yān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa²na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹: — Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wit³sin²ta¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹. Fa³ri³se²a²nāu³xa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² fa³ri³se²a² ē¹nān¹jau³su² wi¹kō³nha²ha²kxai³ ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹li¹: — Nxe³jah³li³sa²li¹. A²nū²a²nāu³xa²na² sa²kxai³lu² wā²nxū¹li³ ā³nhe¹kxi²nyhain¹kxi²nān²tu³ ya³lu²hxan³nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²je³na² tā³nxa² kwa² sxi²ha² tā³nxa² a²nū²a² yxau²xa³te²nāu³xa² ā³nhai²ta³li³sxā³ yxau³ain¹kxi²nān²tu³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹. ²⁶ Te²yā¹nxū²sxā³ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² wā²nxū¹sxā³ nxū²kwai³li³si¹nha²jau³su² ĩ³ye³kxi²nha²kxi²nān²tu³ hai³txi³ a²ha³lo²ai²na² nū³kxū³txi³ yxau²sa²tē³xa³lho³li¹. ²⁷ Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txa² e³yah³lixin¹te³nah¹li¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wi³sai²la¹wi¹.” Yah³lixin¹jau³su² yxān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txe² ĩ³nxai²na² wxa²wē³ha³lxa² kái³a¹kxa² yā¹nxe² kái³ain¹nūn³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txai²na² ĩ³h¹te²tā³ sa³wi³ha³li³la³ te²la¹xā³? ²⁸ Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² Te²hi²sen³su² ĩ³hxi²kat¹sa²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.

²⁹ Te²yā¹nxe³jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² nū³kxū³jah¹lo²su² ye²kxi²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa² kái³kxi²ti³hex¹nxe³h³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ nū³kxū³jah¹lai²na² ĩ³sxā³ sa²ta¹kxain¹ke³la³te²kxai³ sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa² yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ kái³kxi²sxā³ wxa²so²hxa³h³nx²na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² Bel³se³bu²ah³lan²tu³ nxe² kái³kxi²na¹hē³li¹. Hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ta³ai²na² a²nū²ē¹na² nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² nxū²kwai³li³si¹hai¹na¹wi¹.

³⁰ Nxe³ain¹jut³su² a²nū²ai²na² ā³ya³li²sai¹nxa³te²su² te²a² txa²kō¹kō¹sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe² ā³nū²kxi²sai¹nxa³te²su² te²a² ha³ten¹txi² aun³txi³si¹hain¹tu¹wi¹. ³¹ Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ĩ³li³te²su² te²an²tu³ kō³nxe³ti³ kái³kxi²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta² yū²na³li¹. Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² kō³nxe³te²lot³sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxa³jau³xa² e³lah³lixin¹jau³kxi³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah^{3</}

Te²yā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹ ā³wa³su¹ju³ta²nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a² so¹lxi³ yū³tu¹wi¹.

Hi³sa³ka³txa² a²nxā³kxa² i³yau¹ū³jau³su²

³³ Jā¹nxe³kxe³hū³jau³su² hi³sa³ka³txai²na² wi¹kx- ai²nān²tu³ a²nxā³kxa² wi¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txai²na² kō³nxe³kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² kō³nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ hi³a²nxā³kxi³khai³sxu² i²kj³sa²kxai³ hi³a² wi¹ta³nxa² kō³nxe³ta³nxa² i²kj³te²jai¹ti²tu³wi¹. ³⁴ Nxe³ha²kxai³ wxāi²nāu³ i²nxai²na² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³ i²nxai²na² txih³xa² wē³ha³lxa³ yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wān³txa² wi¹jau³xa² i²yo²e³yah³lxi¹lxi¹. Ju¹ta²na² wai³nxa³wi¹. Ya²la³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² nūh¹ e³kxi²nha²kxa² yā¹nxe² txa²wā¹yo²e³jau³su² nxe³te²ju²hē³li¹. ³⁵ Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nū²a² kō³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹ kō³nxe³thin¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹. ³⁶ Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³ty³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wān³txa² toh³lxi³jau³xai²na² whāi²na¹ e³yah³lxin¹te²ty³ yan¹nāu³a¹ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³ i²yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. ³⁷ Nxe³sxā³ wxa²wān³txai²na² wi¹jau³xa² sa²yo²sai¹kxai²nān²ty³ wi¹lhin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²wān³txa² kō³nxe³jau³xa² sa²yo²sai¹kxai²nān²ty³ kō³nxe³thin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx- ai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹jau³su²

³⁸ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²su² te²a² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²su² te²a² nxe³sxā³ ka³na³ku² ā³ti³sxā³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³la² tih³nxe³nha¹jah¹lāi³. Wā³nxīn¹sxā³ kāi³in¹ju³ta² wā²nā³ū¹sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². ³⁹ Nxa²ha¹te¹ i²wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: — Kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sū³na² i²sa²si¹hā³sa²jau³su² jau³xa² ten³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah¹lxa³nha²kxai³ Sū³na² i²sa²si¹hā³sa²kxe³su² wā³nxīn¹sxā³ kāi³a¹ju³ta³la³ i²ye³kxi²sah¹lxi¹nhē²li¹. Nxe³yān¹ta¹ hī¹na¹ wā³nxīn¹na¹ju³ta³la³ wā²nā³ū¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Wān³txa² wā²nā³ū¹nx2ta¹jau³xa² tī³yau³xu¹ta²na² so¹lxi³ Jo²na³jah³lu¹ta²na² Sū³na² wān³txa² i²hen³txi³jah¹lu¹ta²na² wān³txa² so¹lxi³ i²yū¹jah³lx- in¹tu¹wi¹. ⁴⁰ Nxe³jau³xu¹ta²na²sa¹. Jo²na³jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a² ai³na² a²ē¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³ a³li³sa²sai¹xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a¹ kxīh³nxē¹na² ya³lu²sxā³ sxa³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i²sa²yxau³na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na¹ Sū³na² sa²si¹hā³sa²ju³ta² e³lxah¹ i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

⁴¹ Jā¹nxe³jut3su² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thi³nān¹ta² nū³ka³txu¹ta³na² nxe³te²hi²sen³su² kō³nxe³ti³ i²yī¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nāu³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹ta²na² wān³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ kō³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹ta²na² ā³na¹ain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah³la² hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ kāin² wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹ Txa²wān³txa² sa²yo²wet1sah¹lxa³lxi¹. ⁴² Te²yā¹nxe³jut3su² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Se²ba³thi³na² a²wa³kxēn³na¹ka³lxu¹ta²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³lu¹ta²na² wān³txa² a²hoh³lxi³khai¹sa²jau³xa² ain³kxi²te³lhxā³ u²lxan¹thi³na² a³li³sxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³ i²yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Sa³lo³māu²ah³lu¹ta²na² wān³txa² wi¹lain³kxi²ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³la² i²kāin² wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹ Txa²wān³txa² ain³kxi²ti³ten³yah³lxa³lxi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txe²su² i³yau¹ū³jau³su²

⁴³ Nxe³ha²kxai³la¹ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² a²nū²a² nxū²kwai³li³kxai²nān²ty³ ha³lo²ai²na² i²yau³xa² yū²nxa³ko³xa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³wxe³sxā³ i²ye¹nx2si¹jau³su² ā³ten³sxā³ ai³lha²thet3tin²ta¹. Yxān¹ta¹ i²ye¹nx2je³na² i²xa³nū²nhai¹. ⁴⁴ Nxe³yān¹ta¹ i²xa³kxe³su² e³nha²te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²ha² a³li³a¹thi³nai³tā² ā³wa³li²na¹tū¹xā¹.” Ain¹jau³su² ā³wā³li²tāu³ a²nū²ē¹nai³ta³lxi¹ a²nū²yū²nxa³ha²kxai³ wi¹we²txi³ha²kxai³ wi¹lha³ko³nha²kxai³ nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxin²ta¹. ⁴⁵ Ai³ka³ty³ kō³nxe³te² yāu³ka³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nāu³xa² kō³nxe³ti³khai¹ wa³to³hain¹te²nāu³xa² i²ha¹txai¹nīn²ta¹. Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹sxā³ ā³wā³li²xi²sa²tē³in²ta¹. Nxe³ju³ta²kxai³lu² in³txa² ē¹nāu³a² kō³nxe³ti³ ā³wa³to²hin²ta¹. Te²yā¹nxe³jut3su² hī¹na² yxau³yah³lxin¹te² i²nxai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx- ai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na² a²lon³ti³tāu³xa² i³yau¹ū³jau³su²

⁴⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²ye³li²ta³lu²nai¹nxa³ta³lxa¹ a²hā³ka³nai²na² ā³wxā² a²lon³ti³tāu³xa² ā³wxā² nx- ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a² yxau³sxā³ i²ye³kxi²ny- hu¹si¹nyhain¹jau³su² ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁷ Nxe³sxā³ i²hen³txi³te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lāi³. Nxe³txi¹. Wxa²hā³ka³nai¹tā² wxa²lon³ti³tāu³xa² ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹. I²ye³kxi¹nxa²te³lhxā³ wxā³ain¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁸ Nxa²ha¹te¹ i²wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hã³ka³nai¹tã³ txa²lon³ti³tãu³ãn²tã³
 ĩh¹te²la³tã³nain¹te²la¹xã³? Nxe² e³nũ²la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wã²nã³ũ¹hain¹te³nah¹lxi¹:
 49 — Tũ¹kã³txai²na² txa²hã³ka³nũ²su² ha²kxai³
 txa²lon³ti³tãu³su² ha²kxai³ nxe³kxi²sain¹na³li¹.
 50 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wi³na²
 Oh³nã¹jah¹a² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su²
 sa²yo²wet¹sxã³ kã³kxai²nã²tu³ nxe³te²nã²tu³
 txa²hã³ka³nũ²su² ha²kxai³ txa²lon³ti³tãu³su² ha²kxai³
 ne³te²sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ sxi²hai²na² a³li³xi²nũ²la² ĩ³ye³na²
 ne³kxun²nãu³a² ai³sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 ã³wxe³ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³sxã³
 ã³wxã³wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la²
 te²kxai³lu² ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹wxe³ha²kxai³
 a²nũ²a²nãu³xa² te²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ĩ³ye³nai²na²
 ne³kxun²nãu³a² yxau³ai¹nha²kxai³ nxẽ³txain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 3 A²nxe³tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su²
 wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ ĩ³tih³nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³tih³nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²ai²na² hai³sxa³nãu³a²
 ai³nũ²nhai¹. Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹te³lhã³
 wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹.
 4 Ũ³whĩ¹tãu³a² yain³ta³ki³ai²na² ki³jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a²
 sa²kxai³lu² tĩh³na² yo²ki³sa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹.
 ã³yun¹na³tãu³ ai³ka³nãu³xa² wa³su³txi³ wxã³sxã³
 yai³nhxa³kxain¹nũ²nhai¹. 5 Ā¹h¹ki³jũ¹nxe² ã³nhai¹tãu³a²
 sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² si³yu³hẽ³nãu³a²
 nxe³kxĩh³nxũ³xa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ kxĩh³nx-
 ai²na² au³la³ka²txi³nh²nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³
 ka³lũ³nũ²nhai¹. 6 Ka³lũ³te³na¹ u³je³na³ka²li²
 wxa²ki³ka³la³ka³tu³ ĩ³wãn³ya²lun¹ti³nũ²nhai¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yain³ta³ki³ne³ka² au³txi³
 sxã³nxa³ha²kxai³ ya²lun¹txi³nũ²nhai¹. 7 Ā¹h¹ki³a² jũ¹nxe²
 ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xa²
 ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 ka³lũ³xi²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a²
 kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ³nha²kxai³ nxe³te²kx-
 ai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wãn³ne³sa³te³kxi²sxã³
 ya²lun¹txi²ye²nũ²nhai¹. 8 Nxe³yã¹ta¹ ã³h¹ki³a² jũ¹nxe²
 ã³nhai¹tãu³a² sa²kxai³lu² kxĩh³nũ³xa² tĩ³tĩ³nũ³xa²
 ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³ta³ki³a² kãin²
 ki³kan²kxi²ha²kxai³ kãin² an³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na²
 sa²kxai³lu² a²hã¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ wã³lĩ³kha³lhon¹txi²
 ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hã¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ ka³lxa¹txi³
 ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hã¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³
 kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³ ã³ki³i¹nhe¹ha²kxai³
 nxũ²nhai¹.
 9 Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxi¹kx-
 ai²nã²tu³ wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

Wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu²
 ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lã³. ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a²nãu³xa²
 ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ e³kxai¹nĩn¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 11 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²yu³tai²na² so¹lxi³ wãn³txai²na² tah²yau³xai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² e¹nãu³a²
 sa²hau³kot³jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nũ²
 ã³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ tũ¹kã³txai²na² hĩ¹na²
 ã³ne³wxe³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.
 12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ in³txi³su² yen³kxi³hx-
 ai²nã²tu³ ã³la² kãin²sxã³ ũ³yhen³kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxi²nã²tu³ yen³kxi³khai¹nxe³hĩ³nx²na³li¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ in³txi³su² yen³kxi³txa²te²su² te²a² jũ¹nxe²
 so¹lxi³ yen³kxi³kxi³su² sa²so¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe³sxã³ yen³kxi³ txa²khai¹nxe³hĩ³nx²na³li¹.
 Nxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Sũ³na²
 wãn³txa² jũ¹nxe² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 kãin²non³sxã³ ã³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wi¹. Tũ¹kã³txai²na²
 ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ ain³kx-
 ain¹tu¹wi¹. 13 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa²
 so¹lxi³ e³kxai¹na¹wi¹. Nxai¹na¹kxan²ti³ ĩ²ain¹kxan²ti³
 ã³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Ain³kxain¹kxan²ti³
 ã³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. 14 A²nxe³sxã³
 ĩ³sa³ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² Sũ³na² wãn³txa²
 jau³xau³hxai²tẽ¹ta² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Wxã²na² sa²kxai³lu² ne³kat¹sa²tẽ³yah³lxi¹tu¹wi¹.
 Yxã¹ta¹ ã³ne³wxe³yah²lxi³tho³li¹. ĩ²sa²tẽ³kah¹lx-
 in¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ wi¹lĩ²sa²tẽ³yah²lxi³tho³li¹.
 15 A²nxe³tũ³kã³txai²na² a²e¹nãu³ai²na² kan²na³li¹.
 A²yen³na² whã²na¹ wxa²ye³tĩ¹nha² a²ne³nxẽ³na²
 whã²na¹ wxa²ne³tĩ¹nha² nxe³kxa²yã¹nxain¹na³li¹.
 Nxe³sxã³ ã³ne³wxe³ai¹nx³tho³li¹. Nxai¹nxa³ke³la³te²kx-
 ai³ a²yen³na² ã³ye³wxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³nxẽ³na²
 ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ a²e¹nãu³ai²na²
 Txa²wãn³txa² ã³ne³wxe³ain¹kxi²nã²tu³ yo²2²sain¹sxã³
 sa²hau³ko³tai¹hĩ³na¹wi¹. Yxã¹ta¹ nxai¹nxa³wi¹.”
 ĩ³sa³ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 16 Yxã¹ta¹ wxã²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxi¹te²
 ĩ³nxai²kxai³ te²yã¹yxah³lxi³lxi¹. Wxa²ye³na²
 wi¹lĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ne³nxẽ³na²
 wi¹lain³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ha²kx-
 ai³ wi¹lhĩ¹sxã³ ĩ²nx²ta¹wi¹. 17 Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Sũ³na²
 wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta¹na² a²nũ²a²
 wi¹lhi¹nain¹te²nãu³xu¹ta¹na² nxe³sxã³ yen³kxa²
 ĩ²yah³lxi¹ju³tain²txi³ ĩ²ti³te³nai¹nha²kxai³ wãn³txa²
 ain³kxah¹lxi¹ju³xain²txi³ ain³kxi²ti³te³nai¹nha²kxai³
 nxe³ain¹ta¹ hxi²ka¹nain¹te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹.

Yain³txa³ki³a² ũ³whĩ¹ju³su² a²si³yxau³jau³su²

18 Jã¹nxa¹jau³su² yain³txa³ki³su² ã³yun¹na³jau³xin³ti³
 a²si³yxau³tãu³a² ĩ³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹.

Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. ¹⁹ A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² tah²yau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² ē¹nāu³a² sa²hau³kot³jau³nū³su² nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sxā³ ā³ne³wxe²nxa³kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹la² wxā³sxā³ ne³wā²na³ti³hi¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² yain³txa³ki³a² tīh³na² ne³ku²nxa² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nxe²te²ju²hē³li¹. ²⁰ A²nū²ai²na² sa²kx- ai³lu² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹lxon³kxi²sxā³ ain³kxi²te²ju²hē³li¹. ²¹ Nxe³yān¹ta¹ āu³txi³ yxo²ʔ²xa³kxe³su² ha³lo²a² kō³nxe³to³nha²kxai³ Sū³na² wān³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ʔ³khāuh³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wān³txai²na² wa³su³txi³ sa²ʔ²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² kxī³nxa² txah³lxi³ju³ta²na² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹. ²² A²nū²a² ā³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² ain³kxi²nū³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a² hxi²waut³ta³lxi³nha³khaix¹nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² tā³nxa² a²ha³teh³nxā³nxa² ū³yho³hi²kī³txā³nxa² tā³nxa² kāin² yxo²kwāi³nai¹nha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² ā³na¹ain¹sxā³ hai³txi³ Sū³na² sa²yxo²we¹ti³hex¹te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² ha³lo²a² ū³yen³ko³nāu³a² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹. ²³ A²nū²a² ā³xai²na² sa²kx- ai³lu² Sū³na² wān³txa² ain³kxi²hī¹na¹ wa³su³txi³ ā³ne³wxe²te²ju²hē³li¹. Nxe³sxā³ ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxa²so¹sxā³ kan²txi³ i³ka³tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³ āh¹ ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² āh¹ ʔ²li³te²a² wi¹lhin¹sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³ āh¹ ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² āh¹ ʔ²li³te²a² jū¹nxe² wi¹lhin¹sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² kxī³nxa² tī³tj³n³tū³xa² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Kō³nxe³ki³a² ū³whī¹ju³ta² ʔ³yau¹ū³jau³su²

²⁴ Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ʔ³yau¹ū³jau³xa² ʔ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Ha³lo²a² yan¹nāu³a¹ a²nū²a² kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ti³wa³kxa² ʔ³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²ai²na² yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ū³whī¹kxi²jah¹lai²yā¹nx2na³li¹. ²⁵ Nxe³jah¹lo²su² nū²nhai¹. Nxe³yān¹ta¹ ka³nxa³ti³na² āu³xi²tī³kxai³lu² a²nū²a² a²kō¹kō¹su² jah¹la² hāi³a² wxā³nū²nhai¹. Wxā³te³na¹ a²ki³a² kō³nxe³ki³a² hāi³a² ū³whī¹kxi²nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ih³xi²nū²nhai¹. ²⁶ Hā²wxān³txa³nū² yain³txa³ki³ai²na² ka³lū³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ ai³la² ān³ye²nū²nhai¹. A²nxe³tāu³a² kō³nxe³ki³ai²li² te²yā¹nxe³sxā³ ka³lū³hi² wi¹we¹ni² ā³ni² nxe³ye²nū²nhai¹. ²⁷ Nxa²ha¹te¹ hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ā³tī³sxā³ ʔ³ye³kx- ain¹te³nah¹lxi¹: “Āu³la³na³xāi³. Nxe³si¹lxi¹. Yain³ta³ka² wi¹ki³ai²na² so¹lxi³ ū³whī¹nhin¹ta²lu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ʔ³h¹te²a² hxi²ki³tā³ kō³nxe³ki³ai²li² wen¹sīn¹te²la¹xā³ʔ³” Ain¹nū²nhai¹.

²⁸ Nxa²ha¹te¹ ʔ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Kō¹kō¹su² jah¹la² hxi²ka² kāi³ū¹nhē³lin¹ta¹.” Nxe³nū²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Nxe³kxai²nān²tu³

kō³nxe³tē³kxa² wxa²ha³txut¹sxā³ wxa²nū²kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹ʔ³” Ain¹nū²nhai¹. ²⁹ Nxa²ha¹te¹ wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Nxe²nxa³wi¹. Hī¹na² wxa²nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yain³txa³ne³kxa² wi¹tē³kxa² wxa²ha²txut¹jah¹lx- in¹kxa²yān³txi³su² nxa¹nhai¹. ³⁰ Hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. A²yut³su² we¹nain¹txai²lxi¹. Hā²wxān³txa³ ān³ta³lun²kxai²nān²tu³ yain³txa³ka² wxa²ni²lho¹tū³kā³txa² ʔ³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Kō³nxe³tē³kxa² wxa²nū²kxi² sa²so¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ ū³thū²hxa³jah³lxi³hē³li¹. Nxe³yah³lxin¹ka³tu³ yain³txa³ne³kxa² wi¹kxa² wxa²kxi²so¹jah³lxi³nū³nhē³li¹, ū³ʔ³wha¹a¹thī³na²su¹.” Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.” A²wa³kxēn³yah³la² nxe³nū²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² ʔ³yau¹ū³jau³su²

³¹ Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ʔ³yau¹ū³jau³xa² ʔ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²wān³txa² ʔ³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²yā¹nx2na³li¹. Te³nah¹lxi¹: Hai³sxa² yxau³tē³kxa² a²wa³kxēn³yah³la² yain³txa³ki³a² mos³tar²ta²ki³a² ū³whī¹nū²nhai¹. ³² A²nxe³ki³ki¹ai²na² ki³jū¹lxi³khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki¹ai²na² ka³lū³xi²nū²la² wi¹lwen¹nū²la² hai³sxa² yx- au³tē³kxa² wa³to²hi²ton¹nū²nhai¹. Hi³khai³xa² wen¹nū²nhai¹. Nxe³sxā³ āi³ka² ā³wxā³ha²kxai³ yeh³nxi³nū²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹la² ʔ³xā³lxi³ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wi¹lhī¹na² jū¹nxa² so¹lxi³ yxo²ʔ²sah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na² ā³kāi²non³sxā³ yxo²ʔ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Yain³tū³xa² ʔ³wa¹kxi³ju³ta² ʔ³yau¹ū³jau³su²

³³ Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ʔ³yau¹ū³jau³xa² ʔ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²wān³txa² ʔ³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²yā¹nx2na³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹, txu¹ha³ka³lxi²na² te²hi²sen³su² yain³txa² ʔ³wa¹ki³nū³a² tē³ha²kxai³ tri²ka²nū³xa² nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki³lhi³tē³na² ū³sa²wi¹sxā³ ū³kxē³ni³nū²nhai¹. Nxe³kxai²nān²tu³ tri²ka²nū³xa² whāi²na¹ ʔ³wa¹je²nū²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²wi¹lhī¹na² a²nū²a² ka³lxa¹nxa³te² ʔ³nxai²na² yxo²ʔ²sah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ yan¹nāu³a¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²ʔ²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

ʔ³yau¹ū³jau³xa² a²si³yxau³jau³xan¹jau³su²

³⁴ Jā¹nxe³jut³su² wān³txa² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ ʔ³yau¹ū³jau³xai²na² so¹lxi³ e³ta¹hxai²hē¹la². E³lx- ah²lxi³jau³la³ ʔ³ye³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². ³⁵ Nxe³sxā³ wān³txa² Sū³na² wān³txa² ʔ³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ta² nxe³te³nah¹lxi¹: — Txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² hāi³a² txa²wā¹ha³lo²a² ān³si³wxe³hī¹nu¹ta²nān¹te²tu³ hāi³a² yxau³jau³xan²tu³ ʔ³yau¹ū³a¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xu¹ta²na² hī¹na¹ we¹ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³ki³a² ü³whi¹jau³xa² i³tih³nxe³jau³su²

36 Hä²wxän³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xai²na² ä³ain¹nũ²la² sxi²ha² ä³wi²xi²ta¹hx- ai²hē¹la². Ä³wi²xi²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³a² ä³t̃³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³läi³. Wän³txa² ko³nxe³ki³a² ü³whi¹jau³su² i³yau¹ü³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wän³txi³kxai³lu¹: — Txai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tãu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yain³txa³kxa² wi¹kxa² ü³whi¹jau³lai²yãx¹jah¹lo²sa¹wi¹. 38 Txa²wã¹ha³lo²ai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa²yã¹nx2na³li¹. A²nũ²ai²na² Txa²wän³txa² yxo²t̃³sah¹lxin¹te² i³nxai²na² yain³txa³ki³a² wi¹ki³ai²yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² i³hi²tx- ain¹te²nãu³xa² ko³nxe³ki³ai²yã¹nxain¹na³li¹. 39 A²ta³a² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² Sa³ta³na²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²ko¹ko¹su² jah¹lai²yã¹nx2na³li¹. Txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² nxe³tãu³su² tãu³ai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² wxa²ni²lho¹kxi²ti³xai²yã¹nx2na³li¹.

Oh³xan¹jah¹lo²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² wxa²ni²lho¹t̃³kã³txai²yã¹nxain¹na³li¹. 40 Nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² tãu³su² tãu³a² sa²kxai³lu² ko³nxe³tē³kxa² wxa²nũ²kxi²so¹sxã³ ü³thũ²hxa³txain¹kxa² yã¹nx2na³li¹. 41 Jã¹nxe³tãu³a² Tx- ai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tãu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹te²nãu³xa² i³sa²si¹hã³a¹tu¹wi¹. I³sa²si¹hã³a¹te³na¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³si¹ny- hain¹te²nãu³xa² whãi²na¹ Sũ³na² wän³txa² sa²yxo²ä³te²na² whãi²na¹ nxe³sxã³ wã²nxa³kxi² so¹na¹tu¹wi¹. 42 Wã²nxa³kxi² so¹na¹kxai²nã²tu³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta² ä³na¹sxã³ wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² t̃³kã³txain²txi³

ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni² kãin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹.

43 Nxe³te²kxa³kxa¹ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²lo³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wi³na² ha³lo²a²nãu³a² ä³wih¹si¹ny- hai¹nha²kxai³ u³je³na³ka² ha²te¹kxa² yã¹nxe² wxi²kin³ti³to³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² wi¹ko³ny- hah¹lxi³ti³ten³na²lxin¹kxai²nã²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² a³lxi²kxa² hai³sxa²nãu³a² häi³a² sxa³jau³su²

44 Äh¹lxi³sxã³ wän³txa² i³yau¹ü³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²kxai¹nxe³ju³tai²la¹wi¹. Nxe³sxã³ yen³kxa² a³lxi²kxai¹nxe³kxa² hai³sxa²nãu³a² häi³a² sxa³kxa²yã¹nx2na³li¹. A²nũ²ai²na² kwa² ai³sxã³ a³txi²kx- ai²nã²tu³ hä²wxän³txa³ sa²no¹xi²nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ka³lih³kxi²nha²sxã³ a²yen³kxi³kxai³xai²na² ä³nũ²kxi²nũ²la² hai³sxa² a²wa³kxën³yah³la² yen³kxa² whãi²na¹ ü³yho³hi²nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² ta²ko¹xai²na²

yen³kxa² häi³a² sxa³ko³xai²na² so¹kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²ro³la³ki³a² i³yau¹ü³jau³su²

45 Äh¹lxi³sxã³ wän³txa² i³yau¹ü³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²kxai¹nxe³ju³tai²la¹wi¹. Nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² tx- ah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² pe²ro³la³ki³a² ä³ten³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. 46 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² tx- ah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² so¹kxi²nyhu¹kxi³te² nũ³ka³txa² ai³lha²thet³sxã³ ä³ten³nũ²nhai¹. Nxe³tãu³a² a³lxi²ki³a² i³kxai²nã²tu³ hä²wxän³txa³ a²yen³kxi³kxai³xa² whãi²na¹ ä³nũ²kxi²nũ²la² tē³sxã³ ü³yho³hi²ha²kxai³ ta³ki¹ai²na² so¹kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Äi³na² ta³lä²na³ki²ka³lo³a² i³yau¹ü³jau³su²

47 Äh¹lxi³sxã³ wän³txa² i³yau¹ü³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a²nãu³xa² kãi³ain¹kxa² yo³ha² i³yí¹li²hain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ü³nx2ta¹tu¹wi¹. Äi³na² ta³lä²na³ki²ka³lo³a² yã¹nxe³na³li¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² äi³na² i³li³te² he³la³kxa² i³ne³kxi²li² ta³lä²na³ki²nũ²nhai¹. 48 I³ne³kxi²nũ²la² ka²lo¹ai²na² sa²sai²lho¹nũ²nhai¹. Sa²sai²lho¹nũ²la² ä³wxe³ka³tu³ äi³na² wi¹te²a² ü³ha¹i² äi³na² ko³te²a² ä³na¹i² nxe² wxa²nxa³ki²so¹nũ²nhai¹. 49 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³so¹nhxan³nhí¹na¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹te²nãu³xa² ü³sa²si¹hã³tu¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wã²nxa³kxi²so¹si¹hain¹jau³su² ü³sa²si¹hã³tu¹wi¹. 50 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³thin¹te²nãu³xan²ta³ ha³lo²ai²na² ha³nxe²a² i³xai³ju³tai²na² ä³na¹sxã³ wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² t̃³kã³txain²txi³ ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni² kãin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Wän³txa² ya²la³lyau³su²

51 Jã¹nxa¹jau³su² wän³txa² i³yau¹ü³nx2ta¹jau³su² a²yxo²ha³kxa¹ ä³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹ta¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Ä³ne³wxe²sa²sai¹si¹na¹wi¹. Nx- ain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wän³txi³kxai³lu¹: — Wän³txa² i³yau¹ü³jau³xin³ti² ä³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² yã¹yx- ah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² wän³txa² i³tih³nxe³jah¹la² a²hoh³lxi³su² jah¹la² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wän³txa² tah²yau³xa² i³yau¹ü³nx2ta¹jau³xai²na² ä³ne³wxe³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³yah³lx- in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² wän³txu¹tai²na² i³yau¹ü³hi² Txa²wän³txa² Tah²yau³xai²na² i³yau¹ü³hi² nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ sxi²ha² wi¹thi³na² a²wa³kxën³yah³la² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxã³ a²ya³lxi³te²su² te²a² wxã³kxai²nã²tu³ yen³kxa²

a³lxi²ki³u¹tai²na² tã³nxa² tah²yu³tu¹tai²la³ tã³nxa² wã²nã³ũ¹nyhain¹na³li¹. Txa²wã³ntxa² t³yau¹ũ³yhah³lx- in¹kxai²nã²tu³ te²yã¹nxe² ai³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Na³sa³re²thi³nã¹nũ³kã³txa² sa²yo²ã³jau³su²

⁵³ Nxa²ha¹te¹ t³ye³ta³lu²nhxa³tũ²la² ã³waix3ta¹hx- ai²hẽ¹la². ⁵⁴ ã³waix3tũ²la² ã³nxai³sxã³ a²sxi²jen³khai³xa² Na³sa³re²thi³na² ã³wih²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wih²xi²ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² ã³wih¹sxã³ Sũ³na² wã³ntxa² t³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². t³hen³txi³ta¹lun²tã³a² ain³kxi²tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² t³wã³txi³sxã³ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a²hoh³lxi³khai¹sa²sxã³ t³ye³ha²kxai³ wã³nxĩn¹khai¹nxe³sxã³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wi¹. Yxã¹ta¹ i^h1n³et3sxã³ hxi²ka¹nai¹nhĩ²te²la¹ku² kĩ³nhai¹. ⁵⁵ Sxi²ha² tx- on³jah¹lo²su² jah¹la² ta²hai²la¹wi¹. A²hã³ka³nai²na² Ma³ri²a³ka³lxai²la¹wi¹. A²lon³ti³tã³uxa² Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³se²ah³lo²su² ha²kxai³ Si³mã²ah³lo²su² ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ain¹na³li¹. ⁵⁶ A²ha³ĩn³ti³tã³uxa² txa²wã¹yu³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ t^h1n³et3sxã³ ã³nũ¹sxã³ kãĩ³hĩ²te²la¹ku² kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵⁷ Nxe³ha²kxai³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ e²nain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la² t³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wã³ntxa² t³hen³txi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²jen³khai³xan¹ta² nũ³kã³txai²na² so¹lxi³ a²sxi²khai³xan¹ta² nũ³kã³txai²na² so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²kxi³la³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵⁸ Jã¹nxe³ha²kxai³ yo²ã²ai¹nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ nxe³tĩ³kxai³lu² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kx- ai³lu² Je³su²jah³la² o²la³kxi²kxe³su² ha³tã³nxe³ta¹hx- ai²hẽ¹la². ² Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa² t³ye³kxi²te³nah¹lxi¹, E³ro²jah³lai²na² wã³ntxi³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Jo³ãu² Ba³tis²jah¹lo²sin²ta¹. Ka³tẽn³su² t³sa²yxau³xi²te²sin²ta¹. Nxe³kxe³su² hxi²kan¹khai¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹ti³ o²la³kxin²ta¹. E³ro²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³ A²kxã³nxa² E³ro²jah³la² te²hi²sen³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³ hxi²ki³nũ²la² sa²hxi²ta³kxi²nũ²la² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jut3su² a²lon³yah³la² Fi³li²pah³lo²su² jah¹la² a²sxe³xa³ka³lxa² E³ro²ti²a³ka³lxu³su² hxai²na²hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² hxi²ki³la³sxã³ ũ³txĩ¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ Jã¹nxe³sxã³ kxã³kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²wã³ntxi³kxai³lu¹:

— E³ro²jah¹lãĩ³. Kãĩ³in¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Wxa²lon³na² sxe³xa³ka³lxa² so¹kxin¹kxai²nã²tu³ wai³nxa³wi¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² ě¹nã¹n¹jau³kxai³lu²:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³si¹ha¹tũ¹xã¹. Jau³su² nxe³ta¹ a²nũ²a²nã³uxa² kwa²hãĩ¹nxe² ã³si³tẽ³la³kxi²te²nã³xai²na² wã³ntxi³kxai³lu¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²li² Sũ³na² wã³ntxa² t³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ yuh³lxi³jau³su² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hãĩ¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ a²ha² yan¹nã³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hã³ka³na² ě¹na² a³li³la¹hain¹ju³taĩ³tã² ain³kxi²xi²te³lhã³ kãĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Kãĩ³ain¹ju³ta²sa¹, E³ro²ti²a³ka³lxai²na² a²ka³ne³lxai²na² wxã³sxã³ nũh¹ ã³nha³te³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ E³ro²jah³la² t³ka³lxĩ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³taĩ³li² E³ro²jah³la² yã³lxi³te²nã³uxa² yxau³sxã³ t³lx- ain¹nũn¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² a²wã³ntxi³kxai³lu¹:

— t³ka³lxĩ³kxi²san¹nhĩ¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ yen³kxa² t³li³ju³ta² t³wã³txi³san¹kxai²nã²tu³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² t³nẽ³lha²kxai³ ya²la³tu³ nxe²kãĩ³ũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. E³ro²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ wãĩn²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ a²hã³ka³nai²na² t³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². t³ye³kxi²ka³tu³ a²hã³ka³nũ³nu¹ta²kxai³lu² t³wa²lũ³xi²jau³su² t³yau¹ũ³sã²nũ²la² wãĩn²ta¹ka³lxa² te²kxai³ E³ro²jah³la² t³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Pra²ta²ka³lo³a² ũ³yhe³hẽ²ti³sxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Kwẽn¹taĩ²na¹ ten³sa³nhai¹. Wãĩn²ta¹ka³lxai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹ Nxe³ju³tha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² t³ãĩn²txi³ta¹hx- ai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ ha³la³je¹nĩn³kxai³ a²wã³ntxi³na² a²yen³kxa² wãĩn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹te³lhã³ nxe³jau³xai²na² yo²ã²n³ta³ti³ e³jau³xai²na² a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ t³i² ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³ntx- ai²na² t³wa²li²ju³ta³la³ ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹⁰ Nxe³ha²kxai³ kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sa² kwa³na³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²ha² kan²thi³na² ai³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹si¹jau³su² t³sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹ Nxe³ka³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹nũ²la² a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a² ũ³yhe³hẽ²ti³sxã³ wãĩn²ta¹ka³lxai²na² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ũ³hũ¹ain¹ka³tu³ ta¹ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hã³ka³na² ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹² Nxe³ju³taĩ³na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxain¹ka³tu³ ya³lu²te²a² a²ne³ki³txa²ti³hit1sxã³ so¹sxã³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²nĩ³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la² t³hen³txi³si¹jau³su² ã³nxai³ain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² yai³nain¹jau³su²

¹³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² E³ro²jah³lai²na² wã³ntxa² ain

ĩhi²txai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³lain¹nxa²ha¹te¹
 ĩne³khau²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² ka³no¹a²ka³lo³a² a³li³xi²tāu³a² tū¹ka³tx-
 ai²na² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² ĩkxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ĩ²kxain¹te³na¹ ĩ³āin²ta³kxi²khaix¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ ĩton³te²na² ĩli³te²na² Je³su²jah³la²
 hxi²ki³kxai³lu² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³nū²la² ka³nxah³ta³lon³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa²
 ā³tū³ain¹sxā³ ĩye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³
 yū²nxa³ti²tu³wi¹. Ha³lo²a² yain³kxi²kij³ju³ta²
 ha³nāu³hi²nē³te¹ni²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa²
 ĩhit²txain¹tū³ka³txa² he³hain¹jau³su² sxi²jen³txi³nāu³a²
 ĩsa²si¹hā³txai¹nhē³li¹, yain³txa² so¹kxi²nyhain¹te³la³ku¹.
 Nxin¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu²:

— Ā³wax³si¹nhē³lain¹jau³su² wi¹lxa³wi¹. Wxāi²na¹
 yain³txa² ũ³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹:

— Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³kij³kxa² kái²nxa³wi¹.
 Yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxi³ ai³na²
 ha¹li¹ so¹lxi³ nxe³te²na² so¹lxi³ yū³nē³na³li¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txai²na² ai³nai²na² wxa²nū³ū¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹:

— Si³sa³yu³ta² ā³wxe³si¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² e³jau³su² ha²kxai³ yain³tū³xa² ai³na²
 nxe³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la² ten³sa²tā³ka³la³yo²nū²la²
 Sū³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²kij³jau³su² ĩye³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe²e³ta³lun²ka³tū³ yain³tū³xa² wā²nāu²lxi³sxā³
 a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hū²xai³ka³tū³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 sa²nū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³sxā³ a²nū²a²
 a²yo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ũ³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ yain³txa² wā²nāu²lxi³kxi³su²
 wā³kon³kxe³su² wxa²yo³so¹ka³tū³ ha³ti²a² hxi²ka² hx-
 an³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tē³na²
 ĩ³ne³kxi¹lhain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³sxā³
 a²nū²a²nāu³xa² in³txi³nāu³xa² wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa²
 ka³lxa²khai¹nxe³sxā³ 5.000 nxe²

wā³li³kha³lhon³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su²
 a²txu¹txi³nāu³xai²na² a²wē³ha³lxi³nāu³xai³na² nxe³sxā³
 ĩ³yain³sxā³ ũ³kxain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³ yain³kxi³su² ta³lun²ka³tū³
 Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxi²na²
 ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye³nai²na²
 yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xin³txi² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su²
 ĩ³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 ĩ³sa²si¹hā³ka³tū³
 nūh¹xai³sxā³ wā³la³ka³txa² ka³la³nū²la² Txa²wā¹sū³na²
 e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²hī¹nān¹te²tu³
 nūh¹lxi² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 24 Jā¹nxe³tū³kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxa² ka³no¹ai²na² ĩ³ye³na²
 nxū²kwāi³ye³la³nāu³a¹ ne³hēn³kxi² hāu¹tāu³a² it3ta²

kāin²te²a² sa²it3ta²kxai³ ĩ³yau³xa² ũn³jau³xa²
 ne³khau²xi²ha²kxai³ nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxa²ha¹te¹ ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxi²ti³xa²
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³
 yxau²xai³sxā³ wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxa²ha¹te¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³no¹a² yxau³ain¹te²nāu³xa²
 u²lxi³ ten³sa²tā³ain¹tāu³ Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². ĩ²ain¹sxā³ o²lha²kxai³ ĩ³ye³kxi²ny-
 hain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yāu³ka³txi³sa²lxa²na³na¹. Nxin¹jau³su²
 ĩ³wxa¹nain¹ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxin¹nxa²ha¹te¹
 a²kwēn¹tai²na¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxū²kwāi³lxū¹jah¹lxi³hē¹le¹. Txain¹ta¹ta¹we¹.
 Yuh³lxah³lxi³txa³lxe¹. Ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹
 Pe²jah³lai²na² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ya³la³tū³ nxīn¹kxai²nān²tū³
 ĩ³ye³na² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³ yxau²xai³sxā³ ā³nx-
 ai³sxā³ ā³tū³si¹nxa²ha¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹sé¹li¹. Pe²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— Ā³wxā³txu¹li¹. Jau³su² nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²su²
 te²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a² a³li³xi²nū²la² ĩ³yau³xa²
 a²ne³ka³na²ha² ā³nxai³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³
 ā³nhe²kxi²ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kx-
 ai³lu² it3tai²na² nū³kxūn³sa²ik3kxi³su² ĩ²tāu³
 yuh³lxi³jau³su² ā³nxū¹txān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³non²ta³kxi¹sé¹li¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

31 Nxe³nū²la² a²kwēn¹tai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³kx-
 ai³lu² a²hxi²ka² ĩ³sa³nxūn³sxā³ hxi²ki³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Te³nah¹lxi¹:

— Yxo²ĩ²san¹ju³tai²na² kái²nxān³tai¹.
 ĩh¹nxe³kxa²ya³n³ti³ta³ ĩ³wā³wā³txi³san¹ji¹wi¹? Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

32 Nxe²e³ta³lun²nū²la² ka³no¹a²ka³lo³a²
 ā³wi²xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ kwēn¹ta²kxai³
 it3tai²na² ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe³ju³tai²na²
 ka³no¹a² yxau³ain¹te²na² ĩ²ai¹nha²kxai³ e³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ya²la³tū³ Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹.
 Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

**Je³su²jah³la² hxi²ka² ĩ³ton³te² nū³ka³txa²
 we²txa³lxi³jau³su²**

34 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ka³tū³ ha³lo²a²
 Je³ne³sa³re²ko³xa² wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³ka³tū³
 ha³lo²a² yxau²xai³lain¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
 ĩ²kxi²xain¹tāu³a¹ a²nū²a² ĩ³ton³te²a² sa²so¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ti²ta³lo³an¹ko³xai²na² ĩ³sa²si¹hā³sxā³
 ĩ³ta³ka³txa² yū³te²na² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 36 Sa²so¹ain¹te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²wā²la² yxo²ka³teh³tīh³nāu³a²
 so¹lxi³ wxa²to³ha¹kxai²nān²tū³ a²kwēn¹tai²na¹
 we²nxi²ta³lun²sa³tū¹xā¹. Nyhain¹jau³su² nxe³sxā³
 wxa²to³nyhain¹te²na¹ ĩ²li³te²na¹ a²kwēn¹tai²na¹
 we²nxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² si³yah³la²nau³xu¹tai²na² i³tih³nxe³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ha³te³h³nxã³na² a²hoh³li³su² tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² i³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a³li³ain¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³tũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹:
 2 — Txa²wã¹si³yah³la²nau³xu¹tai²nã¹jau³xa² i³tih³nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nẽ³lain¹te³nah¹li¹: “Yain³te³lhã³ yxah³lxin¹kx- ai²nã²tu³ hxi²khai²li²jah³lxisã²nhẽ³li¹. Yxah³lxin¹kx- ai²nã²tu³ wxa²ẽ¹nũ³ai²na² Sũ³na² yen³nũ³a² wi¹lhin¹ye²tu¹wi¹.” Txa²wã¹si³yah³la²nau³xu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yã¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lx- ai²na² sa²kxai³lu² te²yã¹nxe² kã³yai¹nxã³tai¹. Ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³tã³ wã³txu¹tai²nã¹jau³xai²na² sa²yo²ã³ain¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:
 — Kwa²nxi¹li¹. Wxa²si³yah³la²nau³xu¹tai²na² wã³txa² so¹li³ sa²yo²we¹jah³lxihxain¹nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² i³ye³kxi²nẽ³jau³xu¹tai²na² sa²yo²ã³yah³lxihxai¹nhẽ³li¹.
 4 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txai²na² nxe³te³nah¹li¹: “Wxa²wi³na² wxa²hã³ka³na² wi¹kã³ũh¹xai³jah¹li³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³jau³xa² yã¹nxe³te³nah¹li¹: “Wxa²wi³na² tã³nxa² wxa²hã³ka³na² tã³nxa² kō³nxe³jau³su² nxe² kã³ain¹kx- ai²nã²tu³ nxe³te²su² te²a² i³su²lhã³jah¹li³hẽ¹li¹.” Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 5 Nxe³yã¹ta¹ wxa²wã³txa² e³kxah¹lxin¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹li¹: “A²nũ²a² i³li³te²su² te²a² a²wi³na² tã³nxa² a²hã³ka³na² tã³nxa² yen³kxa² wã³kon³kxain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Wi³na² nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ũ³hũ¹na¹tũ¹xã¹. Nxa¹hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ sa²yat¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹li³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹.’ Nxe³jau³su².
 6 Nxe³kxai²nã²tu³ yen³kxa² ũ³hũ¹ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹.” Nxe³yah³lxin¹to³hi¹nhẽ³li¹. Nxe³yã¹ta¹. Nxe² kã³yah³lxin¹kxe³su² ha²kxai³ Sũ³na² wã³txa² i³hxi²ka¹nxa³si¹yah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³lxin¹ha²kxai³ wxa²si³yah³la²nau³xu¹tai²na² wã³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹ha²kxai³ nxe³yah³lxin¹to³hi¹li¹. 7 Wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txi³su² yah³lxin¹li¹. I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wã³txa² nxe³jah¹lu¹tai²na² wã³txai²na² i³yau¹ũ³nhẽ³jah¹lo²yãx¹jah¹lo²nũ³syah¹li¹li¹. Nxe³te³nah¹li¹:
 8 Txa²nũ³ka³txai²na² a²yo²wã³txa² so¹li³ sa²nẽ¹kxi²ti³hit¹sain¹na³li¹. Yxã¹ta¹ a²ẽ¹nã¹jau³xai²na² Sũ³na² Na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa² yũ³ai¹nxa³wi¹.
 9 Yxã¹ta¹ kwa²hã¹nxe² sa²nẽ¹kxi²sa²ki³lxot³sai¹nhx- ai²na²hẽ³li¹. A²wã³txai²na² i³tih³nxe³nyhain¹jau³xai²na² a²nũ²a² wã³txa² sa²so¹sxã³ Sũ³na² wã³txi³su²ki³lxo³jau³su² i³tih³nxe³nyhain¹to³hx- ai²na²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wã³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Je³su²jah³lai²na² a²yo²wã³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² kō³nxe³ti³hi¹tẽ³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a²nũ³xa² i³hit²tain¹tũ³ka³txa² i³kaix¹tain¹te³nah¹li¹:
 — Nxe³jah³lxixi³wxi¹. Ain³kxi²sa²sxã³ a³la³kxi¹jx- ah³lxihẽ¹li¹. 11 Txa²wã¹yo²a² ũh³yo²wi¹nhẽ³kxe³su² hai³txi³ kō³nxe³ti³hit¹tẽ³lxã³wi¹. Yxã¹ta¹ txa²wã¹yo²a² sa²yo²sai¹nẽ³kxe³su² kō³nxe³ti³hit¹tẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².
 12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxai²na² i³ye³kx- ain¹te³nah¹li¹:
 — Je³su²jah³lã³. Wã³txa² kwẽ¹ta² e³kxin¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nũ³xai²na² i³ã³txi¹si¹hai¹ni¹nhẽ²li¹. Nx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:
 — Hai³sxa³nũ³ai²na² hi³ne³kxa² Txa²wi³na² Oh³xan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ũh³wi¹xa³tẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ ha³tut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxe³hũ³sxã³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² hi³ne³kxa² Txa²wi³na² ũ³whi¹xa³tẽ³kxa² yã¹xain¹na³li¹.
 14 Nxi¹nha²kxai³ hã¹nxã¹txain¹yah³lxihẽ¹li¹. A²nũ²a² ye³han³jah¹la² yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³sxã³ ye³han³tũ³ka³txa² ne³ka²ta¹sxã³ ã³sa²so¹nyhain¹na³li¹. Nxe² kã³ain¹ke³la³te²kxai³ kxi³nhẽ¹na² ne³ka²ta¹jah¹la² ã³nũ²i² yo³nã¹tũ³ka³txa² ã³nũ²ai¹ni² nxe³yain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².
 15 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lã³. Jau³jau¹xai²na² i³yau¹ũ³txa²si¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Tũ¹ka³txai²na² yã¹nxe² ain³kxi²sah¹lxan³ta²lu¹wi¹.
 17 Yain³txa² i³li³te²la³ txa²wã¹yo²ai²na² ũh³yo²wih¹nha²sxã³ i³yo¹ki³kxai²nã²tu³ txa²wã¹ẽ¹nũ³lon³sxã³ tan²sa²tã³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 18 Yxã¹ta¹ txa²wã¹yo²ai²na² sa²yo²sai¹kxai²na² sa²kx- ai³lu² txa²wã¹ẽ¹nũ³ã¹jau³xa² so¹li³ sa²yo²sai¹nha²kxi²te²jai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ju³tai²na² so¹li³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² i³kō³nxe³ti³hin¹nẽ³te²ju²hẽ³li¹. 19 Jã¹nxe³sxã³ txa²wã¹ẽ¹nũ³ai²na² wã³nxũ¹hã³nha²jau³xai²na² sa²ne³sai¹nha²ju³ta²sa¹: Kō³nxe³ti³ ăin³nha²jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nũ²a² su²lhã³ny- hu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nũ²a² ă³xa² a²txu¹ha² ũ³whi¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ kō³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ yen³kxa² kã³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³sxã³ kō³nxe³ti³ kã³ti³hit¹jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³jau³su² ã³ye³yo²nũ¹ny- hu¹kxi³jau³su² i³ne³kxe³kxi²nha²ki³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nũ³ai²na² te²jai¹ti²tu³wi¹. 20 Ju¹tai²na² so¹li³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² i³kō³nxe³ti³ ti³hi¹tẽ³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ kwa²hã¹nxe² i³yain³te³lhã³ nxe³ki³ti³wa³kxa¹ hxi²khai²li²ki³sxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³nũ²

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ʔkō³nxe³ti³
ti³hi¹tē³lhī³nx2nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² yxo²ʔjau³su²

21 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la² a³li³xi²nū²la²
Ti²ro³thi³nān¹ta³kō³nāu³a² Si²tō²thi³nān¹ta³kō³nāu³a²
ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ā³si³tē³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³tāu³a² txu¹ha²
Ka³na³ā²kō³xan¹ta¹ka³lxa² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³ta¹ka³lxa² a²sxi²khai³xa² a³li³kxi²nū²la²
Je³su²jah³la² ā³tj³sxā³ ʔkaix1te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²su²
jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wāi³lxi³na² we²txi²ju³ta²
hxi²ka¹nīn¹ju³ta² yū²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³ kō³nxe³te²
yāu³ka³txai²na² hxi²ka² txa²wāi³lxi³na² nxū²kwaj³yx-
aun³tai¹. Khāuh³lxa³thi²kxi²sain¹na²hē³li¹.
Nxe³ju³tai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Je³su²jah³la²
ʔwa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lx-
ai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ta¹ka³lxai²na² ā³ni³si¹nhē³jau³su²
ʔsa²si¹hā³txa²hē³li¹. Txa²wā¹yo³na²
ʔkaix1txi²nē³to³nha³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ʔwa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— A²nū²ai²na² I³sa³e² nū³ka³txi³su² te²a² o³ve²a²
tī¹kxi²xai³kxa² yā¹nxe³ te²nān²tu³ nxe³te²a² so¹lxi³
sa²hau³kot3si¹hai¹na¹jau³su² wxā³na¹hē³li¹. A²nū²a²
Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² te²na²
sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² ti³wa³ki³lo³nxa³wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

25 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² yx-
au³son³kxi²nū²la² ā³ka³ti³wx³ka³tu³ ʔye³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hxi²nūn¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹:
— Nxe³sa²nxi¹. Wē³ha³lxai²na² yain³txū³xa² sa²so¹sxā³
wai³a³lxa² ū³hū³sxā³ ū³yhai¹kxi²kxi³ju³ta²
wai³nhī³nx2nxa³xī¹. Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su²
Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²an²tu³ wē³ha³lxai³su¹ nxe²
ʔyī¹li²ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² te²an²tu³
wai³a³lxi³su¹ nxe² ʔyī¹li²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27 Jā¹nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na²
ʔwa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
ʔyain³ka³lo³a² yu³hē³nāu³a² wai³a³lxa² hi²sen³su²
wah³nxain¹sxā³ yain³tū³xa² kwa² ā³na¹kxe³su² ʔyai³nx-
ai³lain¹te²ju²hē³li¹. Wxa²nū³ka³txi³su² te²sxa³kxan²ti³
txa²wāi³lxi³na² we²txi³sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ʔwa²lū³xi²sxā³
ʔye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. Yxo²ʔsa²sxā³ te³nīn¹jau³su² ha²kxai³
ain³kxi¹nxa²ha¹xī¹. Wxa²wē³sai²na² kwēn¹tai²na¹
we²txi²na¹xī¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²nū²a²nāu³xa² we²txa³lxi³ain¹jau³su²

29 Hā²wxān³txa³ ko¹xai²na² a³li³xi²nū²la² ʔye³na²
Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ka³te³tīh³na² ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la².
Ā³nxi³tāu³a² wā³la³ka³txa² ka³la³sxā³ ā³wx³ta¹hx-
ai²hē¹la². 30 Nxe³tāu³a¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹sxā³
wxā³sxā³ nū²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ a²nū²a²
ʔton³te²na² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²nū²a²
yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a² ye³han³te²su² te²a²
yxo²kan²te²su² te²a² nū³ya³nān³ta³kxi²te²su² te²a²
nxe³sxā³ ʔli³ka³txa² ʔton³kxi²te²su² te²a² tē³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Tē³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² yu³hē³nāu³a¹
ūh³wx³ain¹ka³tu³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la²
hxi²ka² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 Nxe³ka³tu³ta¹
tē³ain¹tū³ka³txa² ʔain¹te³nah¹lxi¹ a²nū²a²
yxo²kan²te²su² te²a² wi¹le³ha²kxai³
nū³ya³nān³ta³kxi²te²su² te²a² nū³wi¹lha²kxai³
yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a² wi¹lā³nxi³ha²kxai³
ye³han³te²su² te²a² wi¹lī²ha²kxai³ nxe³ju³tai²na¹ ʔtāu³
o²lain¹sxā³ I³sa³e² A²hxi²kan¹ta² Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³jah¹la² ʔsa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ka³lxa¹khai¹nxe³te²nāu³xa² yai³nain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lxa² ʔkaix1sxā³ ʔye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹ka³txai²na² ʔāin²ta³kxi²na¹nhai¹. Ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ā³si³tē³la³kxa²
ho³ha³sain¹na²hē³li¹. Nxe³hī¹nān¹te²tu³ yain³txi³la³
yū³ai¹nxa³ha²kxai³ ā³nxi³si¹hai¹na¹jau³su²
ten³sa²nxa³nhai¹, heh³ti³sxā³ hxi²tha²
ā³ya³hain¹kxa²yan³ti³su² nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² ʔye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹ai²li² a²nū²a² yū²nxa³ko³sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³
yain³txi³nū³la³ ū³kxain¹tū³nū³la³ ʔh¹nū¹la³tā³
so¹kxi²sī¹nhī³kī³te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ʔwa²lū³xi²ti³an¹jau³kx-
ai³lu¹:

— Yā¹te² yain³txi³nū³txa³ yū³nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txi³nū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹
ka³na³ki¹ yū³sīn¹na³li¹. Ai³na² jūx1te²xa² jū¹nxe²
yū³nūn³sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ā³wx³si¹hain¹jau³su²
ʔye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 36 Nxe³ka³tu³ yain³txi³nū³xa²
hxi²tē³nha² ai³na² hxi²tē³nha² nxe³sxā³ Sū³na² ʔwi¹lx-
on³kxi²kji³jau³xa² ʔye³ta¹hxai²hē¹la². ʔye³ta³lun²nū²la²
yain³txi³nū³xai²li² wxa²nāu³lxi³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa²
ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na²

wxa²nhū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxe³sxā³
a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³
ū³kxin²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa²
wxa²nāu³lxi³kxe³su² wā³kon³kxe³su² wxa²na³so¹sxā³
ha³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹
nē³ki²lhai¹ta¹hxai²hē¹la². 38 A²nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa²
in³txi³nāu³xa² wa³li³kha³lho³n¹tū³ka³txa²
ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 4.000 nxe²

wā³lǐ³kha³lhon¹tū³kā³txi³lā³ ta¹hxai²hē¹lā².
 Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nāu³xai²na²
 a²wē³ha³lxi³nāu³xai²na² nxe³sxā³ ǐ³yain³sxā³
 ǐ³xū³kxi²nyhain¹nūn³ta¹hxai²hē¹lā². 39 Jā¹nxe³nū²lā²
 hā²wxān³txa³ a²nū²a²nāu³xai²na² yai³nain¹tū³kā³txa²
 Je³su²jah³lā² hi²sen³kxai³lu² ǐ³xi²si¹hain¹jau³su²
 ǐ³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹lā². Hā²wxān³txa³
 kā³no¹a²kā³lo³a² ā³wih¹kā³tū³ ǐ³ye³na²
 yxo²ha³ti³lhi³xi²nū²lā² Ma³kā³tā²ko³xā³ wā²li³ta¹hx-
 ai²hē¹lā².

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² yen³kxa² wā³nxīn¹te²a² ǐ³wā³tx-
 ain¹jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Ma³kā³tā²ko³xā³ wā²li³sxā³
 ā³wih¹tāu³a² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²a²
 sa³tu³se²a² nū³kā³txi³su² te²a² nxe³sxā³
 ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lā²
 ko³nxe³ti³hit¹si¹hain¹jau³su² ā³ǐ³sxā³ ǐ³wā³txain¹ta¹hx-
 ai²hē¹lā². Je³su²jah³lā² oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta²
 ǐ³yau¹ū³ju³ta² ǐ³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹lā². 2 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ka³nxa³hi²nē³te³lhxā³ tāu³a²
 ǐ³ye³kxi²yah³lxi³hǐ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:
 “Oh³sǐ³nai²na² he³hen³yen²ta¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a²
 wi¹ko¹kon¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxi³hǐ³nxa¹lxi¹.
 3 Te²yā¹nxe³sxā³ ā³ka³nxa³ha²ta³a² nxe³yah³lx-
 in¹te³nah¹lxi¹: “Oh³sǐ³nai²na² he³he³nha²kxai³
 ti³ti³nha²kxai³ yen²ta¹. Nxe³ha²kxai³ kāin²
 wē³hā¹nē³tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxi³hǐ³nxa¹lxi¹.
 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ oh³sǐ³nai²na²
 ā³ye³wxe³yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³
 o²lā³kxi²na¹ju³ta² ǐ³yah³lxin¹kxan²ti³
 ā³ye³wxe³sah¹lxa³lxi¹. 4 Wā³nxīn¹sxā³
 ǐ³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta²nū³a² ten³yah³lxi¹nhē³li¹.
 Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³ a²ko³nxe³ti³su²
 o²lā³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 wā³nxīn¹sxā³ ǐ³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta²nū³a²
 yū³nx2ti³xah³lho³li¹. Jo²na³jah³lu¹ta²na² ai³na²
 ē¹nāu³ai²na² ka³ten³su² sxa³jah¹lu¹ta²na²
 ǐ³yau¹ū³jau³xa² so¹lxi³ yū³nx2ti³na³li¹. Je³su²jah³lā²
 nxe³ta¹hxai²hē¹lā². Nxe³nū²lā² ā³wai³x3tain¹ta¹hx-
 ai²hē¹lā².

Yain³txa² ǐ³wat1tū³xa² ǐ³yau¹ū³jau³su²

5 Hā²wxān³txa³ ǐ³ye³na² ā³yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹lā². Ā³yxo²ha³ti³lhi³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi²na²
 sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² yain³tū³xa² nxe³wā²na³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹lā². 6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lā² ǐ³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² sa³tu³se²a² nū³kā³txa²
 nxe³sxā³ a²yain³txa² ǐ³wat1tū³xa² ǐ³jah¹lxi³hē¹li¹.
 ǐ³ko³nxe³ton³kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹lā².

7 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²nū²lā² e³kxi²ny-
 hain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² yain³kxi²kj³tū³nū³a² ne³wā²na³kj³sa²kx-
 ai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nxe² e³kxi²nē³na²li¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹lā².

8 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² e³kxi²ny-
 hain¹jau³xa² ǐ³nha²nū²lā² ǐ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yxo²ǐ³sah¹lxin¹ju³ta³lā³
 kāi²nxa³wi¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ yain³tū³xa² yū³yah²lx-
 an³kxe³su² ǐ³ye³ye³yah³lxin¹ji¹wi¹? Yain³tū³xa²
 ne³wā²na³yah³lxin¹ju³ta² hxi²ye¹ta³lxi³sa²nxa³nhai¹.

9 Kxā³nxai³tā² a²nū²a² kā³lxa¹txi³nāu³xa²
 wā³lǐ³kha³lhon¹tū³kā³txa² 5.000 nxe³tū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ kā³na³ki¹ so¹lxi³
 yu³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa² yain³sxā³ ǐ³xū³kxi²sān²nū²lā²
 yain³txa² wā³kon³kxa² ha³ti²a² nē³ka³lxa¹txi³
 ne³ki²lhain¹tē³na² ne³wā²na³yah³lin¹ta²lu¹wi¹.

10 Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nxa² a²nū²a² kā³lxa¹txi³nāu³xa²

wā³lǐ³kha³lhon¹tū³kā³txa² 4.000 nxe³tū³kā³txai²na²

sa²kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹

kā³na³ki¹ so¹lxi³ yū³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa² yain³sxā³

ǐ³xū³kxi²sān²nū²lā² yain³txa² wā³kon³kxa² ha³ti²a²

nē³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tē³na² nxe³kxe³su²

ne³wā²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 11 Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³

ā³ne³toh³yhah¹lxan³ji¹wi¹? Hai³txi³ yain³txa³khai³xa²

e³kxi¹nx2ti³nxa³hē³li¹. Yxān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa²

sa³tu³se²a² nū³kā³txa² nxe³sxā³ yain³txa² ǐ³wat1tū³xa²

e³a¹li¹.

12 Nxe²e³tāu³a¹ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹lā². Hai³txi³

yain³txi³khai³xa² ǐ³wat1tū³xa² e³kxi²nxa³ha²kxai³

fa³ri³se²a² nū³kā³txa² sa³tu³se²a² nū³kā³txa² nxe³sxā³

ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ǐ³yau¹ū³jau³xa² e³kxi²ha²kxai³

nxe³jau³su² ā³ne³wxe³ ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹lā².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lon³ye²kxe³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a² Fi³li³po²thǐ³nān¹ko³xai²na²

ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹lā². Ain¹tāu³a² Je³su²jah³lā²

a²yxo²wān³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ǐ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³xa³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²

ǐ³yǐ¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxai²nān²tū³

ǐh¹nxe³jau³tā³ ǐ³yǐ¹li²sain¹jau³su² ǐ³ye³lain¹te²lā¹xā³?

ǐ³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³lā² ta¹hxai²hē¹lā².

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na²

ǐ³wā²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xa³

Jo³āu² Ba³ti²s²jah³lo²su² ka³ten³su² ǐ³sa²yxau³xi²sxā³

wā³lxi³jah¹lā² ǐ³yǐ¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xa²na²

sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² ǐ³yǐ¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa²

ha³tih³xa²na² sa²kxai³lu² Je³re³mi²ah³lo²su² ǐ³yǐ¹li²nx-
 ai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xa²na² sa²

— Wxăi²năn²ta³ Txa²wă¹sŭ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tău³lo³txa²jah¹lo²si¹li¹. Txa²wă¹sŭ³na² ka³te³na²
 Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².
 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² i³wa²lŭ³xi²ti³an¹jau³kx-
 ai³lu¹:

— Wai³ni¹li¹. Wi¹lhin¹te²si¹li¹. Si³mău²ah³la²
 Jo²nah³la² tah²si¹li¹. Yxăn¹ta¹ kwa² a²nŭ²khai³xa²
 i³yau¹ŭ¹nxa²jau³sxa³wi¹. Txa²wi³nu²khai³xa²
 Oh³năn¹jah¹la² te²hi²sen³su² i³yau¹ŭ¹nxa²jau³xai²la¹wi¹.
 18 Te²yă¹nxe³sxă³ e³kxi²nxa²nŭn³na¹wi¹. Pe²jah³lo²si¹li¹.
 Wxa²lxi²na² a²si³yxau³tău³a²su¹ txah³lxa³kxa²
 wên³su² nxe³te²ju²hê³li¹. Jă¹nxe³sxă³ sxi²ha² tx-
 on³tŭ³kă³txai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² tē³sxă³
 kxi³nxa² si³tah³nău³a² ŭh³wxe³ain¹te²ju²hê³li¹.
 Hă²wxăn³txa³ a²sxi²khai³xa² ŭ³txo³nain¹te²ju²hê³li¹.
 Nxe³kxa²yă¹nxe³sxă³ txah³lxa³kxa² si³tah³nău³a²
 ŭh³wxe³kxa²yă¹nxi¹li¹. Txa²wăn³txa² yxo²i²sain¹te²
 nŭ³kă³txa² a²sxi²ha² yă¹xain¹na³li¹. Jă¹nxe³ju³su²
 Txa²wăn³txa² i³tih³nxi¹nŭn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nŭ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sain¹tu¹wi¹. A²nxe³ju³su²
 nxe³kxe³su² ya³lu²nê³ju³ta³nŭ³a² hxi²kan¹txi³
 ă³nhe¹kxi²sxă³ ă³nhai³sa³ko³txa³lho³li¹. 19 Jă¹nxe³ju³su²
 yan¹nău³a² yxo²i²sain¹te²nău³xa² a²wa³kxên³yah³lo²su²
 ti³hi¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²năn²tu³
 oh³năn¹ko³nău³ai²na² sa²kxai³lu² i³li³ju³ta²
 sa²tai²kxa¹kxai²năn²tu³ wxăi²năn²tu³
 yuh³năn¹ko³nău³a² sa²tai²kxai¹nŭn¹tu¹wi¹. Yxăn¹ta¹
 oh³năn¹ko³nău³ai²na² ă³wa²su¹kxa¹kxai²năn²tu³
 yuh³năn¹ko³nău³a² ă³wa²su¹txai¹nŭ³nŭn¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la². 20 Jă¹nxe³ha³kxai³
 a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wă¹sŭ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tău³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxăn¹ta¹ a²nŭ²a² ă³xai²na²
 i³hen³txain¹yah³lxi³txa³hê¹li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² su²lhă³ju³ta³nŭ³a² i³yau¹ŭ³jau³su²

21 Nxe³ha²kxai³lu¹ nxe³hŭ¹năn¹te²tu³ a²sa³wi³ha³lxa²
 i³yau¹ŭ³to³te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txai²na² Sŭ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tău³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² Je³ru³sa³lê²th³na²
 ai³na¹ju³ta³nŭ³a² yŭ²na³li¹. Nxa¹kxai²năn²tu³ i³sa³e²
 hxi²kan¹txi³su² te²a² Sŭ³na² sxi²ha² wă³nxin¹te² si³yx-
 au³tŭ³kă³txi³su² te²a² ha³te³h³nxă³nxa² a²hoh³lxi³su²
 te²a² nxe³sxă³ te²nău³xa² i³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³
 khăuh³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ i³su²lhă³si¹sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³nŭ²la² hă²wxăn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxă³
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.

22 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 jŭ¹nxe² ă³waix³kxi²ya³sxă³ i³wa²lŭ³xi²te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lăi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Ju¹tai²na² nxe²
 kăi³nxain¹ju³ta³nŭ³a² wai³nxa³wi¹. Txa²wă¹sŭ³na²
 wi¹lŭ²nxa²tu¹wi¹. Nxe² kăi³ŭh¹ti³he¹nxain¹nxa³lho³li¹.
 Pe²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²wa³ti³nha²sxă³
 Pe²jah³la² ne³nxê³na² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Sa³ta³na²jah¹lăi³. Txa²si³yo³na² ă³waix³txu¹li¹.
 Hxi²kău³kăut3san¹nhai¹. Txa²wă¹sŭ³nai²na²

a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nŭ²ai²na²
 a²ten³jau³xai²na² so¹lxi³ te³ni¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
 ai²hê¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ăh¹e³kxi²te³nah¹li¹:

A²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A²nŭ²a² i³li³te²năn²tu³
 ă³si³tē³kxi²ti³ten³sain¹kxai²năn²tu³ a²ē¹nău³a¹ au³txi³
 ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ă³na¹txai²li¹. Te²yă¹nxe³sxă³
 yxo²i²sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ya²lu¹ju³ta³nŭ³a²
 yuh³lxin²nxa³sxă³ ă³si³tē³kxi²sain¹txai²li¹. 25 Jă¹nxe³sxă³
 a²nŭ²a² i³li³te²na² i³ye³kxi²nha²kxai²năn²tu³:

“Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tău³a² txa²wi¹la¹tău³a¹
 a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wăn³txa² sa²yxo²ă³a¹kx-
 an²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nha²kx-
 ai²năn²tu³ Txa²wă¹sŭ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lxa³lho³li¹.
 Yxăn¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tău³a²
 txa²wi¹la¹tău³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²
 wăn³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³su²lhă³sain¹kx-
 an²ti³ yxo²i²a¹ju³ta² ă³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nha²kx-
 ai²năn²tu³ Txa²sa³wit3su² sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wă¹sŭ³na² ha³lo²a² yxau²xai³tu¹wi¹.

26 Te²yă¹nxŭn³sxă³ yuh³nău³an¹te² yen³kxa²
 a²hăi¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxa³kxai²năn²tu³ yxăn¹ta¹
 a²ē¹nău³ai²na² a²ka³ten³su² ju³ta² tŭ¹kxi²kxai²năn²tu³
 nxe³te²su² te²na² ju³ju¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 tŭ¹kxi²hŭ³nx2na³li¹. Hxi²kan¹txi³ ă³wa²li²sxă³
 yen³ka³lxa¹kxan²ti³ so¹kxi²xi²hŭ³nx2nxa³wi¹.

27 Yan¹nău³a¹ Txai²na² Sŭ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tău³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wi³na²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i³wxi²kin³ti³ton³sa²săn²ka³tu³
 oh³năn¹ta² sa²si¹hă³tŭ³kă³txa² ă³si³tē³kxa² wa²kan³sxă³
 wă³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²năn²tu³ a²nŭ²a² a²yxo²ha³kxa¹
 kăi³xai³ain¹kxa²yo³su² wi¹lhin¹ta³nxa²
 ko³nxe³thin¹ta³nxa² ŭ³yho³hi²xai³ai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 28 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Ti¹ai²na² sa²nxŭn³sxă³ ain³kxi²sah¹lxin¹te² i³nxai²na²
 a²ha³tih³ i³nxai²năn²tu³ ya³lu²ju³ta³nŭ³a² wa³su³txi³
 yŭ³yah²lxan³tho³li¹. Wă³li²na¹ju³ta³nŭ³a² i³sah²lx-
 in¹tu¹wi¹. Sŭ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tău³lot3sa²kxe³nŭ³su² a²nŭ²a² yxo²ha³kxa¹
 hxi²kan¹tău³lot3sa²ju³ta³nŭ³a² i³sah²lxin¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² i³ă³lxi³to³nha²jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³lan²ni²tău³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²kxai³lu²

Pe²jah³la² i³kai¹tha²kxai³ Ti³a²kah³la² i³kai¹tha²kxai³
 a²lon³yah³la² Jo³ău²ah³la² i³kai¹tha²kxai³
 nxe³tŭ³kă³txăn²tu³ tē³

hain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxain¹tāu³a² Pe²jah³lai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaix¹sīn¹nhai¹. Nxe³sī¹nha²kxai³ sxi²ha² thi³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³sī¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³sīn¹nxa²lxa¹tu¹wi¹, ten³nxa²ke³la³te²kxai³lu¹.

⁵ Nxe²e³ta³lu²nxa³tā³lxa¹ oh³sī³nai²na² ha²te¹khai¹nxe³sī³na² ne³ka³ka³khai¹nxe³ha²kxai³ ā³tī¹kxai¹nha²kxai³ ā³ye³āu²la²to³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tū³ oh³sī³nān¹ta² wān³txa² ain³kxi²ny-hain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaix¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²khaix¹sa²jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹tx-ai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tāu³ ā³kxu²thu²kxa² ā³ya³hain¹ta¹hxai²hē¹la², kāin² o²lai¹nha²kxai³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² te²kxai³ ā³tī³sxā³ wxa²wai³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. ĩ³sa²yxau³jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³sxā³ ĩ³sa²yxau³ain¹ka³tū³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ ĩ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ā³jah¹la² ĩ³ain¹ta¹hx-ai²nxa³hē¹la².

⁹ Hā²wxān³txa³ a³ka³nxain¹tāu³a² Je³su²jah³la² ĩ³ye³kx-ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² a²nū²a² ā³xā² ĩ³hen³txi³yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²sxa³sā²na¹ka³tū³ ka³ten³su² ĩ³sa²yx-au³xi²sā²na¹ka³tū³ hā²wxān³txa³ a²nū²a² ĩ³hen³tx-ain¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “E³li²ah³lu¹ta²na² txa²nū² wxā³tu¹wi¹.” Ha³teh³nxā³na² a²hoh³lxi³su² nū³ka³txa² ĩ³hen³txi³nē³lain¹to³hxai²na²hē³li¹. ĩ³h¹nxe³sxā³ nxe²e³kxain¹tax¹ji¹wi¹? A²sa³wi³ha³lxa² nxain¹ta¹hx-ai²hē¹la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tū³ E³li²ah³la² wxā³tu¹wi¹. Txa²ne³hē³txa² wxā³sxā³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³tū¹sa²tu¹wi¹.

¹² Yxān¹tah¹lxa¹ wān³txi³khai³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. E³li²ah³la² ā²la² wxā³na²hē³li¹. Nxe³txai¹tā² ā³ye³wxe³kx-ain¹nxa³hē³li¹. Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ū¹hain¹na²hē³li¹.

Jā¹nxa¹jut³su² nxe³kxa²yā¹nxe² kō³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹nūn³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxe²e³ta³lu²ka³tū³ e³lē³na¹ wān³txai²na² ā³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ĩ³yau¹ū³ye²ta¹hxai²hē¹la².

Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ kan³sxā³ wā³lain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²li² ĩ³hit²tain¹tū³ka³txi³nāu³xai²li² ĩ³ha¹tx-ain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ha¹txain¹nū²la² hā²wxān³txa³

in³txa² ka³na³ka³nat³sxā³ ā³nhe²kxi²ha²kxai³ ā³ka³ti³wxe³nha²sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

¹⁵ — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹li¹, txa²ki³lha³lxa²na²su¹.

Ā³tau³tē³kat³sū³ka³txa² kāin² ĩ³ton³na³li¹. Ha³nxe²a² ā³ya³hi² ka³wā³lxa²na² ā³ya³hi² to³hxai²na²hē³li¹.

¹⁶ Wxa²sa³wi³ha³lxa² we²txain¹si¹jau³su² sa²so¹sxā³ ū³hū¹ai¹na¹li¹. Nxe³ta¹ hxi²ka¹nai¹nxa³hē²li¹. Nxe³ta¹hx-ai²hē¹la².

¹⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³tot³syah¹lxa³lxi¹. Yxo²nxā²nxa³sxā³ wain³tx-ai³nx²ta¹ha³ta²wi¹. Wē³sai²li² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹.

¹⁸ Nxe² e³nxa²ha¹te¹ wē³sa² tē³sxā³

wxā³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² ĩ³kwai³kxi²nū²la² wē³sa² nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². A²kwen¹ta²na¹ we²txi²ta³lu²ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹ Hā²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxa²na² sa²kxai³lu² nūh¹lxi³sxā³ ā³tī³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹sa²nhīn¹jau³su² ĩ³h¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ hxi²kan¹si¹nxān³thī²li¹?

²⁰ Je³su²jah³lai²na² ĩ³wa²lū³xi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Jū¹nxe² so¹lxi³ yxo²ĩ³sah¹lxi¹nhē³li¹, wān³txi³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Mos³ta²ta²ki³a² yā¹nxe² a²kāin²ju³ta² yxo²ĩ³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ wā³la³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ e³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lx-in¹te³nah¹lxi¹: “Wā³la³ka³txāi³. Ti¹ai²na² a³li³txu¹li¹. Nū¹ka³na¹ ā³yit¹sxā³ yxau³txu¹li¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² ya²la³tū³ a³li³hī³nx²na³li¹. “Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹.” Yx-ah³lxin¹jau³su² yū³yah²lxan³tho³li¹. ²¹ Yxān¹ta¹ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹kxe³su² kan²na³li¹.

Yain³txa² ĩ³yain³kj³ju³ta² ā³na¹sān²nū²la² Txa²wā³sū³na² ĩ³ye³kxi²sān²nū²la² nxe³hī¹na² so¹lxi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³hī³nx²na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-ai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a² ĩ³yau¹ū³to³jau³su²

²² Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xā² ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hx-ai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tū³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² kō¹kō¹xā² hxi²ka² ā³yū³so¹sain¹tu¹wi¹.

²³ Nxe³sain¹kxai²nān²tū³ ĩ³su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ su²lhā³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe² e³ta³lu²ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ain²txi³khai¹xain¹ta¹hx-ai²hē¹la².

Yen³kxa² ū³yho³hi²kj³ki³a² so¹kxi²jau³su²

²⁴ Hā²wxān³txa³ Ka³far²na³ū²thī³na² ā³wi¹hain¹ta¹hx-ai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹tāu³a² a²nū²a² ū³yho³hi²kj³ki³a² so¹kxi²nyhain¹jah¹la² Pe²jah³la² ā³tī³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ū³

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ü³yho³hi²hx-
ai²na²hē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² hã²wxã³txa³
sxi²ha² ä³wih¹nū²la² Je³su²jah³la² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³läi³. I³ye³kxi¹sē¹li¹. Txa²wã¹ha³lo²a²
yuh³xan¹ko³nãu³xa² a²wa³kxën³nãu³a² te²hi²sen³kx-
ai³lu² ü³yho³hi²ki³ki³ai²na² ih¹te²la³ta³
so¹kxi²hi³te²la¹xã³? A²sa³wi³ha³lxi³nãu³su² ta³nxa² kwa²
ä³wxã³tũ³ka³txai²la³ ta³nxa² nxe³hi³te²la¹xã³? Ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

26 — Kwa² wxã³tũ³ka³txa² ü³yho³hi²ki³a²
sa²so¹kxi²te²ju²hē³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxã³
Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxi³lu¹:

— Nxe³kxi²nãñ²tu³ a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa²
ã³wa³sut¹sxã³ yxau³ain¹te²sin²ta²wi¹. 27 Yxãñ¹ta¹ kwa²
i³yxaih¹nē³lain¹kxa²yan³txi³su² i³ye³nai²na² ai³txu¹li¹.
Ain¹kxi²nãñ²tu³ ta³nu³la² ai³na² sai¹ta³wxi²a²
ã³na¹txa²hē³li¹. Nxën¹ka³tu³ ai³na² sain¹te²a²
a²wi¹lh¹ñãñ¹te²a² sa²yxo²hai¹txa²hē³li¹. Nxe³te²na²
yxo²ē¹nãu³a¹ ü³yho³hi²ki³a² wxi²sxa³ye¹nx2tu¹wi¹.
Nxe³ki³ai²na² wxa²ya³la³xo¹sai¹kxit¹sxã³
ü³yho³hi²ki³tũ³ka³txa² ü³hü¹txai¹nhē³li¹. Nai¹nñ¹kx-
ai²nãñ²tu³ wxãñ¹na² Txai²na² ä³wa²sut¹sxã³ yx-
au³ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

A²nū²a² hxi²kan¹te²a² i³yau¹ü³jau³su²

18 Hã²wxã³txa³nū² a²sa³wi³ha³lxa²
ä³tũ³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³läi³. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lo³txa²hi¹na² ih¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹txi³yx-
au³jah¹lo²su² hi³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ wën³su² sa²so¹sxã³
nxü²kwai³ye³ye³lot3sxã³ üh³wxe³ta¹hxi²hē¹la².

3 Üh³wxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² i³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wã³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wë³ha³lxa² yã¹nxe²
ä³yxo²o³tũ¹sxã³ yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sah¹lxi³kx-
ai²nãñ²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lot3sa²ju³ta³nũ³su² tãu³su² tãu³a²
txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxi³in¹tu¹wi¹.

4 Wxa²ē¹nãu³ai²nãñ²tu³ wë³sai²na² yã¹nxe²
i³kãñ²not3txa³kxe³su² yũ³nyhah¹lxi³kxi²nãñ²tu³

Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lot3sa²ju³ta³nũ³su² tãu³su² tãu³a²
i³kãñ²not3ti³hit¹txa²ti³tu¹wi¹. 5 Te²yã¹nxün³sxã³ a²nū²a²
i²li³te²na² a³lxi²sa³ha²kxi³ wë³sai²na² te²yã¹nxe³
te²he³la³ku³la³ sa²hau³kot3txi³nyhain¹kxi²nãñ²tu³ tx-
ai²na² hxi²nū¹sain¹kxa² yã¹nxe³hi³nx2na³li¹.

Ko³nxe³ti³ kãñ³si¹nyhain¹jau³su²

6 A²nū²ai²na² yxo²i² ä³si³wxe³te²na² sa²kxi³lu²
Txa²wãñ³txa² sa²yxo²ä³si¹jau³su²
i³tih³nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe² i³tih³nxain¹kxa²yo³ha²
kãñ² khãuh³lxa³thin¹tu¹wi¹. A²nū²a² tah³lxa³kxa² sa³tx-
e²khai¹nxe³ka³txa² tē³sxã³ i³yxe²ta³kü¹nha²te²su²
jah¹lan²tu³ i³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxã³
ãñ³sa³nū¹ke³la³te²kxi³ nxe³jah¹la²
khãuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kãñ²nh³nx2na³li¹.

Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nū²ai²na² kwën¹ta² yxo²i²
ä³si³wxe³te²na² sa²kxi³lu² Txa²wãñ³txa²
sa²yxo²ä³sa²si¹hain¹jau³su² i³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³
ko³nxe³thin¹khai¹jah¹lo²su² hi³nx2na³li¹.

A²nxe³jah¹la²kxi³la¹ khãuh³lxa³thi¹
wa³to²hi²hai¹nh³nx2na³li¹.

7 Txa²wã¹yuh³xan¹ko³nãu³ai²na² hin¹ki³tãu³a¹ ko³nxe³ti³
kãñ³si¹nhē³ju³ta² yũ³hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxi³
kon³ton³tu¹wi¹. Yxãñ¹ta¹ ko³nxe³ti³kãñ³si¹nx2ti³jah¹la²
ko³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹.

8 Jã¹nxe³ha²kxi³ ko³nxe³ti³ kãñ³yah³lxi³in¹kxa²yan³ti³su²
wi¹i²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yãñ¹ta¹ wxa²hxi²ka² ta³nxa²
wxa²yu³kxa² ta³nxa² ko³nxe³ti³ kãñ³si¹nx2ti³jau³su² kx-
ai²nãñ²tu³ i³hxi²yo³la³kãñ¹nha² ta³nxa² i³yu³yo³la³kãñ¹nha²

ta³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ha²kxi³
hxi²ka³na³ka³nat3sxã³ o³nha²ta³nxa²

yu³ka³na³ka³nat3sxã³ o³nha²ta³nxa² nyha¹lxi³in¹kxan²ti³
yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta² ä³wi¹yah³lx-
in¹kxi²nãñ²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hi³nxa¹lxi¹. Nxe³yãñ¹ta¹

hxi²kha¹li¹ o³nha²ta³nxa² yu³kha¹li¹ o³nha²ta³nxa²
nha¹jah³lxi³sxã³ ha³nxe²a² a²lan²ju³ta² i³yü¹li²nxa³ju³ta²

ä³wih¹yah³lxi³in¹kxi²nãñ²tu³
ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hi³nxa¹lxi¹.

9 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ye³nai²na² ko³nxe³ti³
kãñ³si¹nx2ti³jau³su² kxi²nãñ²tu³
ü³yhe³ki³sa²tã³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxã³

ye³ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ye³o³nyhah¹lxi³in¹kxan²ti³
yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta² ä³wih¹yah³lx-
in¹kxi²nãñ²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hi³nxa¹lxi¹. Yxãñ¹ta¹

ye³ki³ha¹li¹ ye³o³nyhah¹lxi³sxã³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta²
i³yü¹li²nxa³ju³ta² ä³wih¹yah³lxi³in¹kxi²nãñ²tu³

ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hi³nxa¹lxi¹.

O³ve²a² wë³sa² ih³sxã³ tĩ¹ju³ta² i³yau¹ü³jau³su²

10 Jã¹nxa¹jau³su² wã³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a²
yxo²i² ä³si³wxe³te²na² ne³wã²na³yah³lxi³txa³hē¹li¹.

Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
a²oh³xan¹jah¹lo²khai³xai²na² a²nū²a² yxo²i²

ä³si³wxe³te²na² i³hau³ko³tũ³ka³txai²li² he¹ho³si¹hx-
ai¹na¹hē³li¹.

11 Jã¹nxa¹jau³su² a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxã³ kãñ³te²na²
a²ē¹na² sa²hau³ko³te³lhã³ wxã³na¹wi¹.

12 Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²ai²na² o³ve²a² ka³lxa¹txi³
100 nxe³ tũ³ka³txa² a²wa³kxën³yah³lo²sa²nū²nhai¹.

A²nxe³jah¹la² wi¹lhau³ko³tain¹tãu³a² o³ve²a²
ka³na³ka³nat3sxã³ wã³la³ka³txa²nãu³a² ä³nx-
ai³sa³tĩ¹kxi²nū²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxi³

a²wa³kxën³yah³lo²su² te²hi²sen³kxi³lu² o³ve²a²
a²ka³lxa¹tãu³xa² ä³nū²la² ä³nxai³sa³tĩ¹te²li²

ä³ten³te³lhã³ ai³lha²thet3tũ²nhai¹. 13 Hã²wxãñ³txa³
o³ve²a² ä³nxai³sa³tĩ¹te²nãñ²tu³ i³ha¹txi²kxi²nãñ²tu³

kãñ² ka³lxi³lhain¹nū²nhai¹. A²ka³lxa¹tũ³ka³txa²
ka³li³lhai¹nha²kxi³ ä³nxai³sa³tĩ¹te²li² kãñ² ka³li³lha²kx-
ai³ nxain¹nū²nhai¹. 14 Te²yã¹nxe³kxe³hü³nxe²

Txa²wã¹sũ³na² Oh³xan¹jah¹lo²kxi³lu² a²nū²a² yxo²i²
ä³si³wxe³te²na² ka³na³ka³nãkxan²ti³ ya³lu²ha²kxi³

Sũ³na² yen³nãu³a² ä³tĩ¹kxi²ju³ta³nũ³su² te³nxa³wi¹.

Ko³nxe³ti³ kai³ũ³nhẽ³te²a² i³tih³nxe³jau³su²

15 Jã¹nxe³jut³su² wxa²wã³tã³xai²na² ko³nxe³ti³ kai³ũ³h¹nx²ti³kxai²nãn²tu³ i³yau¹ũ³tx-ain¹yah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³wi¹lain³kxi¹nx²tain¹kxai²nãn²tu³ã³nhã²no³jah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 16 Yxã¹ta¹ain³kxi¹nx²ti³xã³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ha¹li¹ ta³nxa²ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta³nxa²ã³sa²so¹sxã³i³ye³kxi¹xi¹tx-ai¹nhẽ³li¹. Yxah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³ã³ye³yo²nũ¹nx-ai¹nhĩ³nx²na³li¹, wxa²yo²wã³nã³txa² ko³nxe³ti³kai³ũ³h¹nx²ti³ju³tai³tã² i³ye³kxai¹nĩn¹jau³xa²su¹. 17 Jã¹nxe³sxã³ain³kxi¹nx²ti³xã³kxai²nãn²tu³Txa²wã³nã³txa²yo²i³sã³yxau²xai³tũ³ka³txa²i³hen³txi³tx-ain¹yah³lxi³hẽ³li¹. Nxe³sxã³yo²i³tũ³ka³txa²ain³kx-ai¹nxa³kxai²nãn²tu³Ju²te²a²nũ³ka³txi³sxa³te²su²i³yĩ¹li²ha²kxai³a²nũ²a²ũ³yo²hi²ki³a²so¹kxi²nẽ³jah¹la²yã¹nxe²he³la³kxah³la²i³yĩ¹li²ha²kxai³a²nũ²a²i³lxa³thi¹nxa³te²a²i³yĩ¹li²ha²kxai³nxe³jah³lxi³hẽ³li¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta²ten³kxi²nẽ³jau³su²

18 Wãn³txi³su²i³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Ha³lo²ai²na²i³li³ju³ta²wxi²kan¹sxã³i³hau³kot³jah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³oh³nã²nũ¹ka³na¹jau¹xain²txi³a²kxã³nxa²ã²la²i³hau³ko³tain¹te²sin²ta²wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ha³lo²ai²na²i³li³ju³ta²wxi²kan¹sxã³ã³wa²su¹jah¹lxi³n¹kxai²nãn²tu³oh³nã²nũ¹ka³na¹ju¹tain²txi³a²kxã³nxa²ã²la²ã³wa²su¹tain¹te²sin²ta²wi¹. 19 Jã¹nxe³jut³su²txa²wã¹ha³lo²a²yuh³xan¹ko³nã²u³xai²na²a²nũ²a²ha¹lin¹te²i³nxai²na²ha³lo²a²ka³na³ka³na³ju³ta²ten³yah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³Txa²wã¹sũ³na²oh³xã²yxau³jah¹la²nxe²i³ye³kxi²yah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³ya²la³tu³i³we²txa²ti³tu¹wi¹. 20 Jã¹nxe³ha²kxai³a²nũ²a²ha¹li¹ta³nxa²ha¹li¹ka³na³ki¹ta³nxa²nxe³te²i³nxai²na²yo²syah¹lxi³te²i³nxãn²tu³ã³nũ²kxi²yah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³wxa²nũ²ki³ye³lot³sxã³yxau²xai³la¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxi²hẽ³la².

A²nũ²a²nã²u³xã² ko³nxe³ti³ kai³nẽ³lain¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹Pe²jah³la²ã³tĩ³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Txa²wã³tã³xai²na² ko³nxe³ti³kai³ũ³hain¹to³kxai²nãn²tu³i³h¹nxe²ã³nhx-ai²na¹te²ta²hẽ³li¹? Ye³ka³lxa¹txi³txa³ne³wã²na³hain¹to³ha¹ju³ta²ne³ki³son³sxã³ã³na¹a¹hĩ³ji¹wi¹? Ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ã³nhĩ³na¹te²lã³xã³? Pe²jah³la²ta¹hxi²hẽ³la². 22 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²i³wa²ũ³xi²te³nah¹lxi¹: — Kwa²nxi¹lxi¹. Ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ã³ũ³hain¹nĩn¹kxai²nãn²tu³a²ne³kit³sxa³wi¹. Yxã¹ta¹se²te³ve²ses³se³tẽn²ta³nxe²ye³ka³lxa¹khai¹nxe³to³hain¹sã²nĩn¹ka³tu³a²ne³kit³su²tu¹wi¹. 23 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²i³ã³nĩn¹ta³kxi²nẽ³lhxã³ko³nxe³ti³kai³ki³ju³ta²ne³wã²na³ju³su²i³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a²a²wa³kxẽn³yah³la²yã¹nx²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu²

yen³kxi³khai¹xn¹nũ²nhai¹. In³txa²ũ³yo²hi²txã³nxa²kwa²sa²so¹xi²te²nã²u³xã²a²nũ²a²ka³lxa¹ain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²nã²u³xã²ũ³yo²hi²xi²si¹ju³su²ã³yã³nũ²kain¹nũ²nhai¹. 24 Nxe³tã³ũ³ãn²tu³a²nũ²a²ka³na³ka³na³jah¹la²ũ³yo²hi²txã³nxa²10.000nxe³txã³nxa²nxã³ka³lxa¹txi³kxã³nxai³tã²kwa²sa²so¹xi²ha²kxai³nxe³txã³nxai²na²ũ³yo²hi²xi²si¹ju³su²kwa³na³kxi²nũ²nhai¹. 25 Nxe³yãn¹ta¹ũ³yo²hi²txã³nxa²yũ²nxa³ha²kxai³a²yen³kxi³khai³xã²a²nũ²xã³xai²na²so¹kxi²si¹ju³nũ³su²te³nha²kxai³a²nũ²khai³xã²yo³ha²te³nha²kxai³a²sxe³xã²a²yo³ha²te³nha²kxai³a²wẽ³ha³lxa²yo³ha²te³nha²kxai³a²wa³kxẽn³yah³lo²su²nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ũ³yo²hi²hain¹kxai²nãn²tu³kwa²wa³ka³li³lo³tain¹nũ²nhai¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ũ³yo²hi²txã³nxai³tã²a²kxã³nxa²kwa²sa²so¹kxi²kxa²yo³ha²ũ³yo²hi²xi²hĩ³nũ²nhai¹. 26 Nxa²ha¹te¹in³jah³lai²na²sa²kxai³lu²ã³ka³ti³wxe³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ha³lo³kxi²yx-aut³sã²nhẽ³li¹. Ye³jen¹tã³u³su²ũ³yo²hi²txã³nxai³tã²whã²na¹ũ³yo²hi²hxa³txa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹. 27 Nxe³te²kxa³yan³tu³a²wa³kxẽn³yah³lai²na²sa²kx-ai³lu²i³yan³ta³kxi²nha²sxã³ũ³yo²hi²txã³nxai³tã²a²yo²ha³kxa¹ne³wã²na³nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²in³txai²na²ã³wa²sut¹sxã³i³xi²nũ²nhai¹. 28 Nxa²ha¹te¹in³jah³lai²li²ã³wa²sut¹sxã³i³xi²tã³u³a²in³txa²ã³xai²na²i³ne³khou²hain¹nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²in³txa²ã³xai²na²sa²kxai³lu²nxe³te²hxi²ka²ũ³yo²hi²txã³nxa²ju¹txã³nxa²so¹lxi³txã³nxã²na²a²kxã³nxa²kwa²sa²so¹kxi²nũ²nhai¹. Jã¹nxe³tã³u³a²in³txa²a²wi¹lhĩ¹nãn¹jah¹lai²na²i³xã³txi³sxã³in³txa²ã³xai²na²wxa²ye²ta³ta³ki³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “ũ³yo²hi²txã³nxa²kwa²sa²so¹kxi²san¹txã³nxai³tã²hĩ¹na²ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nyha¹nũ²nhai¹. 29 Nxe³ha²kxai³lu¹in³txa²ã³xai²na²wãn³txi³kxai³lu¹ã³ka³ti³wxe³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ha³lo³kx-it¹sã²nhẽ³li¹. Ye³jen¹na²ũ³yo²hi²txã³nxa²a²yo²ha³kxa¹ũ³yo²hi²xi²nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹. 30 Nxe³yãn¹ta¹in³txa²a²wi¹lhĩ¹nãn¹jah¹la²a²yen³kxi³khai³xã²ten³khai¹nxe³ha²kxai³in³txa²ã³jah¹la²hxi²ki³nũ²la²sxi²ha²kan²thĩ³na²ã³na¹sã³wxe³si¹nũ²nhai¹,ũ³yo²hi²txã³nxa²ũ³hũ¹xi²si¹sãn²ju³su¹. 31 Nxa²ha¹te¹a²sa³wi³ha³lxi³nã²u³xai²na²ju¹tai²na²i³kxain¹nũ²la²i³yan³ta³kxai¹nha²kxai³ha³lo²a²wa³kxẽn³yah³la²i³hen³txain¹nũ²nhai¹. 32 Nxa²ha¹te¹a²wã³kxẽn³yah³lai²na²sa²kxai³lu²in³txa²a²wi¹lhĩ¹nãn¹jah¹la²i³kaix¹sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxã²li²kwa²wa³ka³li³yut³ta³lot³3san¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³yãn¹ta¹ko³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxi¹. Wi¹lhĩn¹sxã³i³ye³kxi²san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sa¹nha²kxai³i³ã³nĩn¹ta³kxi²nha²khai¹nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³yen³kxa²ũ³yo²hi²xi²san¹ju³ta³nũ³a²ne³wã²na³ũ¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹,wi¹lhĩn¹sxã³i³ye³kxi²sa¹nha²kxai³lu¹. 33 Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³in³txa²ã³jah¹la²kxai³wi¹lhĩn¹sxã³thã³ti³la²

sa²hau³ko³tai¹nin¹ju³ta² wai³nh³ta²lu¹wi¹. Yxan¹ta¹ wi¹lhin¹sx³ th³ai³ti³la² sa²hau³ko³tx³a²ha¹ha²kxai³ ja¹nxe² nx²enx³an³ta¹. " Nxe³n²u²nhai¹.

³⁴ Nxe³e³ta³lun²ka³tu³ a²w³a³kx³en³yah³lai²na² sa²kx- ai³lu² i³an³ta³kxi²nha²sx³ u³yho³hi²tx³anxai³ta³lx³i³ kwa²sa²so¹kxi²tx³anxai³ta² u³yho³hi¹xi¹si¹jau³su² kwa³na³kxi²n²u²nhai¹. Nxe³kxa²yo³su² nxe³ti³kxai³la² ye³kh³au³lx³ti³si¹sa²jau³su² a²sa³wi³sa² kwa³na³n²u²nhai¹.

³⁵ Ja¹nxe³kxa²ya¹nxe³kxe³h³u³nxe² wxa²w³a³t³q³xai²na² ko³nxe³ti³ kai³u³h¹nx²ti³kxai²n²an²tu³ wxa²e¹n²au³ai²na² au³tx²e¹n²au³ai²na² ne³w³a³na¹ain¹yah¹lxan³kxai²n²an²tu³ Txa²w³i³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²k³ai³u³h¹nx²ti³tu¹wi¹. Yxan¹ta¹ wxa²w³a³t³q³xai²na² ko³nxe³ti³ kai³u³h¹nx²ti³kxai²n²an²tu³ wxa²e¹n²au³ai²na² au³tx²e¹n²au³ai²na² ne³w³a³na¹ain¹yah¹lxin³kxai²n²an²tu³ Txa²w³i³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²k³ai³u³h¹nx²ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²he¹la².

Txu¹ha² kwa² a³na¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wan³txa² i³yau¹u³ta³lun²ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³xi²n²u²la² Jor³t³au³yau³xa² yxo²ha³txih³n²au³a² Ju³te²a²ko³n²au³a² a³nxai³ta¹hxi²he¹la². Nxe³t³au³a² a²sa³wi³ha³lx³a² a³si³te³kxain¹ta¹hxi²he¹la². ² Nxe³t³au³an²tu³ a²n²u²a²n²au³xa² ka³lx³a¹txi³ i³hi¹tain¹ta¹hxi²he¹la². Nxe³te³na¹ a²n²u²a² i³ton³te²su² te²a² i³kxain¹kxai²n²an²tu³ we²txain¹ta¹hxi²he¹la².

³ Nxe³ka³tu³ fa³ri³se²a² n²u³ka³txa² a²ha³tih³xa² a³ti³kx- ain¹ta¹hxi²he¹la². Wan³txa² i³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² i³w³a³txain¹ta¹hxi²he¹la². I³w³a³txain¹te³nah¹lx¹i¹.

— Je³su²jah³lai². In³txai²na² sa²kxai³lu² i³li³t³au³a² a²txu¹ha³ka³lx³a² a³na¹kxai²n²an²tu³ wain³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²he¹la².

⁴ Nxa²ha¹te¹ i³wa²lu³xi²te³nah¹lx¹i¹: — S³u³na² wan³txu¹txai²na² ne³w³a³na³yah³lx- in¹ta²lu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lx¹i¹: "A²wi¹lh¹nu¹ta²txai³lu² Txa²w³a³s³u³na² hi²sen³su² in³txi³su² txu¹su² wet¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹."

⁵ Te²ya¹nx³un³te³nah¹lx¹i¹: "Nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² a²ha³ka³nai²na² nxe³sx³a³ a³waix³t³u²la² a²sxe³xa³ka³lx³a² so¹lx³ t²e³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ in³txa² txu¹ha² a²n²u²ka³na³ka³na³ton³tu¹wi¹." Nxe³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

⁶ Ja¹nxe³ha²kxai³ a²n²u²a² ha¹lo³nxa³wi¹. A²n²u²ka³na³ka³na³jah³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²w³a³s³u³na² hi²sen³kxai³lu² a³n²u²kxi²ya³te²sya¹hin²ta²wi¹. Nxe³kxe³su² a²n²u²ai²na² sa²kxai³lu² a³nhai²ta³lx³i³si¹hain¹kxai²n²an²tu³ nxe²k³ai³yah³lx³txa³he¹li¹.

⁷ Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² te²n²au³xai²na² i³wa²lu³xi²ti³an¹jau³kxai³lu²: — Moi³se²ah³lu¹ta²na² wan³txa² i³tih³nxe³ne³lain¹te³nah¹lx¹i¹: "A²txu¹ha² a³na¹ti³ten³kx- ai²n²an²tu³ ha³te³h³nx³a³na² a³na¹hxa³tx³a²na² u³wha²li¹lhx³a³ u³h¹txai¹li¹." Nxe³jau³xu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ne³lain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³jau³xai²na² i³n³xe³kxa²yan³ti³q³ txu¹ha²

a³na¹hxa³tx³a²na² i³tih³nxe³ne³lain¹n²u²lhai¹li¹? Ain¹ta¹hxi²he¹la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i¹: — Txa²w³a³s³u³na² wan³txa² sa²yo²we¹ti³ten³nxa²lx³an³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wan³txa² u³wha²li¹ta¹hxi²he¹li¹, wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²su¹. Yxan¹ta¹ a²wi¹lh¹n²au³u¹ta²na²n²an²te²tu³ Txa²w³a³s³u³na² ten³jau³sxa³wi¹. ⁹ Ja¹nxa¹jau³su² in³txa² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²sxe³xa³ka³lx³a² a³na¹ka³tu³ txu¹ha² a³lx³i³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² a³xa² u³whin¹ta³kxi²kxa² ya¹nxe² hxi²ki³lot³h³nx²na³li¹. Ko³nxe³ti³ kai³h³nx²na³li¹. Te²ya¹nxe³sx³a³ txu¹ha² a³na¹ta¹ka³lx³a² in³txa² a³jah¹la² so¹ke³la³te²kxai³ in³txa² a³xa² u³whin¹ta³kxi²kxa² ya¹nxe² hxi²ki³lot³h³nx²na³li¹. Ko³nxe³ti³ kai³h³nx²na³li¹. A²nxe³ta¹ka³lx³a² a²sxe³xa³ka³lx³a² a²wi¹lh¹na² so¹nyhai¹nxa³ta³lx³a¹ in³txa² a³xai²li² u³whin¹ta³kxi² o²la³kxi²nyhu¹ke³la³te²kx- ai³ txu¹ha² a³na¹ju³ta² wai³nh³nx²na³li¹.

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx³ai²na² wan³txa² i³wa²lu³xain¹te³nah¹lx¹i¹: — In³txai²na² txu¹hai²na² nxe² kai³ny- hu¹ain¹ke³la³te²kxai³ so¹nyhu¹kxi³ju³ta² a²wi¹lh¹na² wi¹lx³he³li¹. Nx³u³h¹lx³txi³su² yxau²xai³ju³ta² wi¹lh³nx²na³li¹.

¹¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wan³txi³kxai³lu¹: — Jau¹xu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²n²u²a² a³ne³to³hxa³te²na² y³te²ju²he³li¹. Yxan¹ta¹ Txa²w³a³s³u³na² i³hau³kot³sa²kxai³ nxe³te²su² te²a² wi¹ko³nha² a³la³kxain¹te²ju²he³li¹. ¹² A²n²u²ai²na² so¹ny- hu¹kxi³ju³ta² hxi²ka¹nyhai¹nxa³te²na² y³hxi²na²he³li¹. A²ha³tih³xai²na² we³sa² txo¹nai¹nh¹n²an²te²tu³ a²n²u²khai³xa² wi¹lx³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ so¹ny- hu¹kxi³te²sxa³yu²he³li¹. Ah¹ a²ha³tih³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹la² so¹nyhu¹sih¹xa³jau³su² in³txa² ya³la³ki³a² ya³la³ki³sa²ta³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ so¹ny- hu¹kxi³te²sxa³yu²he³li¹. Ah¹ a²ha³tih³xai²na² Txa²w³a³s³u³na² wa³ka³la² so¹lx³ te³nain¹jau³su² so¹ny- hu¹kxi³te²sxa³yu²he³li¹. A²nxe³jau³su² wa²nx³u³h¹te²sx³a³ hxi²kan¹kxi³kxe³su² a³kai³jah¹lx³i³he¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²he¹la².

¹³ Ha²wx³an³txa³ a²n²u²a² a²w³e³ha³lx³a² te³ain¹ta¹hx- ai²he¹la². Je³su²jah³la² S³u³na² wi¹lxo³kxi²ne³txi³si¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³te²si¹hain¹jau³su² te³ain¹ta¹hxi²he¹la². A²nxe³ju³ta²na² a²sa³wi³ha³lx³i³n²au³xa² i³kw³ai²kx- ain¹ta¹hxi²he¹la². ¹⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² jut³si²n²u²la² e³te³nah¹lx¹i¹: — Ne³ka²sah¹lx³sa²lx¹i¹. We³ha³lx³a² te²sx³a³ wx³a³ain¹

15 Nxe²e³nũ²la² wě³ha³l³xai²na² Sũ³na² wi¹lhin¹sxã³
ĩ²ti³hi¹te³lhi¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³tũ²la² ha³lo²ai²na²
ã³waix3ta¹hxai²hě¹la².

In³txa² yen³kxi³h³khaix1jah¹la² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ in³txa² sa³nxe³la³kxah³la² ã³tĩ³sxã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lãĩ³. Ĩh¹ju¹ta³ wi¹ju³ta³la³
kãĩ³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tãu³a²
so¹kxi²hĩ³na¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hě¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kx-
ai³lu¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yen³kxi³la³ wi¹ju³ta³la³
ĩ³wã³txi³san¹ji¹wi¹? Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³
wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Yxã¹ta¹ ka³te³na²
wi¹tãu³nũ³a² ã³wih¹ti³ten³nxa²kxai²nã²tu³ Sũ³na²
wã³txu¹tai²na² sa²yo²we¹thxa³txa²hě³li¹. Ta¹hx-
ai²hě¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

— Ĩh¹jau¹la³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hě¹la². Nxe³ha²kxai³
Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² su²lhã³nyhu¹ah³lxi³txa³hě¹li¹. Txu¹ha²
ã³xai¹ka³lxa² ũ³whĩ¹ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hě¹li¹. A²nũ²a²
ã³xai²na² yen³kxa² kãĩ³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hě¹li¹.
A²nũ²a² ã³xai²na² ĩ³ki³ha¹kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hě¹li¹.

19 Wxa²hã³ka³nai²na² wxa²wĩ³na² nxe³sxã³ sa²nẽn¹kx-
ain¹yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³ũh¹txain¹yah³lxi³hě¹li¹.
A²nũ²a² a²wa³kxa² yxau³nũ¹nxa²te²a²
a³lxi²nha¹jah³lxi³hě¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hě¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ sa²nxe³la³kxah³lai²na² a²wã³txi³kx-
ai³lu¹:

— Jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹.
Ĩh³jau¹ta³ on³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hě¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:

— Sa²yo²we¹thxa³ti³ten³nxa²kxai²nã²tu³ nxe³sě¹li¹.
Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxã³ a²nũ²a² ã³xai²
so¹kxi²si¹hin¹jau³su² kãĩ³txa²hě³li¹. Nxĩ¹n¹kxai²nã²tu³
so¹kxi²nxain¹kxa² yo³ha² tē³sxã³ a²nũ²a²
yen³kxi³txa²te²na² wã²nhũ²xai³txai¹nhě³li¹. Nxĩ¹n¹kx-
ai²nã²tu³ oh³nã³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nũ³a²
yũ³nxa²tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ nxe² kãĩ³ta³lu²nĩ¹kx-
ai²nã²tu³ ã³wxã³sxã³ ã³si³tē³kxi¹sě¹li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hě¹la².

22 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² sa³nxe³la³kxah³lai²na²
sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ĩ³ãĩ²txi³sxã³ ĩ³ta¹hxai²hě¹la².
Yen³kxi³h³khaix1nxe³ha²kxai³ yen³kxa² a³lxi²ha²kxai³
hãĩ¹sxã³ ĩ³ta¹hxai²hě¹la². 23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãũ³xai² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wã³txi³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.
A²nũ²a² kãĩ² yen³kxi³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na²
wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hě³li¹.

24 Jã¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yxuh³xai²
kãĩ²n¹khaix1te²su² te²a² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xě¹na²
ã³wih¹sxã³ ã³wa²to¹ti³he¹nxe³lhi³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹
a²nũ²a² kãĩ² yen³kxi³h³khaix1nxe³te²su² te²a²
Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³ju³ta²
wa³to²hi² wa³lxe³te²ju²hě³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
ai²hě¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³na² jau³jau¹xai²na²
ain³kxi²tãu³ ĩ³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹ha³lo²nãũ³a² a²nũ²ai²li² yen³kxi³kx-
ai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³nu²su² wi¹lhin¹sxã³ ĩ³jah¹lo²su²
ye²te²ju²hě³li¹. Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nũ²a²
yen³kxi³te²su² te²na² kxãũ³nxa³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
wã³txa² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³kxai²nã²tu³
a²nũ²a²nãũ³xai² hãĩ¹nxe³ti³xai¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²
ain³kxi²sxã³ yxau²xai³kĩ³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx-
ai²hě¹la².

26 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³sa²sai¹ain¹sxã³ ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxã¹ta¹
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹.
Ta¹hxai²hě¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sã²si¹lxi¹. Txa²wã¹yen³kxi³khai³xai²
ã³na¹sã²si¹na¹ka³tu³ wxãĩ²na² so¹lxi³
ã³si³tē³la³kxi²si¹na¹wi¹. Nxe³si¹na¹ha²kxai³ ĩh¹nxe²
ũ³yho³hi²sa²si¹te³ji¹wi¹? Pe²jah³la² ta¹hxai²hě¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wã³txi³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.

Yan¹nãũ³a¹ Txa²wã¹ha³lo²a² tah²lxi³wet¹si¹na¹
wxi²kin³ti³ton³sxã³ ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹
a²wa³kxën³si¹ta¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nã²tu³ wxãĩ²na²
sa²kxai³lu² ã³si³tē³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ Tx-
ai²yã¹nxe³sxã³ ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³nãũ³xai² ha³txi²ha²
hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũ³ka³tu³
nxe³te²nũ³ka³txi³nãũ³xai² a²wa³kxën³su²
yah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹. 29 Nxe³tãũ³a² a²nũ²a² ĩ³li³te²na²
Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ã³na¹i² a²lon³nãũ³xai²
ã³na¹i² a²ha³lĩ³ti³nãũ³xai² ã³na¹i² a²wĩ³na² ã³na¹i²
a²hã³ka³na² ã³na¹i² a²wě³ha³lxi³khai³xai² ã³na¹i² hai³sxa²
ã³na¹i² nxe³ain¹kxai²nã²tu³ ã³si³tē³la³kxi²sain¹te²na²
sa²kxai³lu² kãĩ² wa³to²hi²sxã³ ũ³yho³ha¹nu¹ju³ta²
yũ³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² ka³te³na² wi¹tãu³la³
ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³nũ³sxã³
kãĩ³ũh¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wi¹. 30 Nxe³kxan²ti³nũ¹
sa²nẽn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hě¹li¹. Te²yã¹nxe³jut3su²
a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta²
yũ³kxan²ti³ yan¹nãũ³a¹ ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta²
yũ³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa²
ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³kan²ti³ yan¹nãũ³a¹
ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹.

Hai³sxa² wa³ko³nain¹tũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

20 Jã¹nxe³jut3su² yan¹nãũ³a¹ a²nũ²ai²na²
kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³na¹tãũ³a² a²nũ²a²
hai³sxa² wa³kxën³yah³lo²su² yã¹nxũ³na¹tu¹wi¹.
A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa³nãũ³a²
ĩ³wa³kon³kxi²tũ³ka³txa² ĩ³kaix1te³lhxã³
ĩ³yũ¹li²nxa³tã³lxa¹ ai³nũ²nhai¹. 2 ĩ³kaix1te³na¹
ĩ³kaix1so¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a²
wain³txi³ yo³hi²ye²kxe³su² ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su²
ĩ

wa³ko³nai¹nxa³te²a² i³ha¹txain¹nũ²nhai¹.
 4 Nxe³te²nũ³a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: "Txa²hai³sxa³nũ³a² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ka³nxah³ta³lon³tãu³a² wain³ju³ta² ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹." Nxe³jau³su² ha²kxai³ in³txi³nũ³xa² ai³sxã³ hai³sxa² wa³kon³kxain¹nũ²nhai¹.
 5 Te²yã¹nxe³sxã³ ne³ka³ka³tãu³a² ai³sxã³ ãh¹i³kaix1so¹xi² i³sa²si¹ta³xi²tãu³a² ai³sxã³ ãh¹i³kaix1so¹xi² nxe³to³nhũ²nhai¹. 6 Te²yã¹nxe³sxã³ ka³nxah³hi²nxa³ta³lxa² ai³lxi²sxã³ in³txa² ãh¹i³ha¹txain¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: "Îh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a³lan²ta² hãi¹nxe³ti³xa² u³txi³ wa³kon³yah²lxan³ta¹?" Nxũ²nhai¹.
 7 Nxe³ha²kxai³lu¹: "A²nũ²a² i³kaix1sain¹sĩ¹nxa³kxi³su¹." Nxũ²nhai¹. Nxe³sxã³ i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹: "Txa²hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³to³hẽ¹li¹." Nxũ²nhai¹.
 8 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³hi²tãu³a² hai³sxa² wa³kxãn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³sa² hxi²kan¹jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: "A²nũ²a²nũ³xa² wa³kon³kxi²nẽ³lain¹te²nũ³xa² i³kaix1txa²hẽ³li¹. I³kaix1tai¹nĩ¹kxai²nãn²tu³ wa³kon³kxi²nẽ³lain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ²xai³txai¹nhẽ³li¹. ã³ne³ki³sot3sxã³ wxã³ain¹te²na² ũ³yho³hi² ã³si³wxe³sã²nĩn¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ a²wi¹lhĩ¹nãn¹ta² wxã³te²nũ³xa² ã³ne³ki³so³ti³nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹." Nxũ²nhai¹.
 9 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nũ³xin³txi² ka³nxah³hi²nxa³ta³lxa¹ ã³si³wxe³sã³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. Nxe²hu³xai³sxã³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. 10 Te²yã¹nxe² ai³sxã³ a²wi¹lhĩ¹na² ã³si³wxe³sã³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹: "Ki³ka³lxa¹txi³ ũ³yho³hi²sa²te³lxa²na³na¹." Yhain¹jau³su² yxãn¹ta¹ ki³ka³na³ka³na³ki³ãin²txi³ so¹kxain¹nũ³nũ²nhai¹.
 11 Nxe³te³kxa²yan³ty³ti¹ hai³sxa² wa³kxãn³yah³la² i³kwã²i²te³lhã³ ã³tĩ³ain¹nũ²nhai¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 12 "Tũ¹ka³txai²na² a²ne³ki³sot3sxã³ wxã³tũ³ka³txa² jũ¹nxa² so¹lxi³ wa³ko³nain¹te¹ni²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²nũ³ka³txa² a²lan²ta² hãi¹nxe² wa³kon³kxi²nxa²sĩ¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Sa³txe¹txi³ wa³kon³kxi²sĩ¹nha²kxai³ wãn³ya³lu²sa²sĩ¹nha²kxai³ nxe³sĩ¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hai¹nĩ¹nha²kxai³ txa²nũ³ka³txi³nãu¹xai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hi²sa²sĩ¹nĩ¹nha²kxai³ nxĩ¹nhẽ²li¹." Nxũ²nhai¹.
 13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxãn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu² a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: "Nxe³txi¹. Txa²ya³lxi¹lxi¹. Kõ³nxe³ti³ kã²i²ũ¹nxa²hxã³nhẽ²li¹. ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² i³hau³ko³ki³ten¹tu³wi¹.
 14 Nxe³ki³sa²kxai³ so¹kxi²san¹ta³ki³ai²na² tẽ³sxã³ i³x3txu¹li¹. Na¹ta¹ ã³ne³ki³sot3sxã³ wxã³jah¹la² ki¹ain²txi³ ũ³hũ²ti³ten³sa³nhai¹. 15 Txa²yen³kxai²na² a²ten³nha¹jau³su² o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. Îh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²yen³kxa² a³lxi²nxa³kxe³su²

a²nũ²a² ã³xa² hxi²nũ¹nai¹na¹ju³tan¹te²kxa³yan³ty³ ha²ya³kxa² yxo²kwã²in³txa²hẽ³li¹." Nxe³nũ²nhai¹.
 16 Jã¹nxa¹jau³su² ã³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ne³ka³ta²xai³ha²kxai³ ne³ka³ta² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ã³ne³ki³sot3si¹ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² i³kaix1tai¹na¹te²nũ³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³ i²sxã³ so¹kxi²na¹te²nũ³xa² ka³lxa²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxa¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² i³ya¹ũ³to³jau³su²

17 Hã²wxãn³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ka³la³xi²te³lhã³ ain¹tãu³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³te²nũ³xa² nũh¹lxi³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 18 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Txai²na² so¹sain¹sxã³ a²nũ²a² wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³nũ³xa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³nũ³xa² nxe³te²nũ³xai²na² a²hxi²ka² sa²so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nãn²tu³ ya³lu¹sain¹jau³su² i³yĩ¹li²sain¹tu¹wi¹. 19 Nxe³ka³ty³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³xa² sa²nũ¹sain¹tu¹wi¹. Sa²nũ¹sain¹sxã³ kõ³nxe³ i³ka³lxi¹ũ¹sai¹nha²kxai³ i³ta³lõ³wait1sai¹nha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²ki¹la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ya³lut1sai¹nha²kxai³ sa²nĩ³kxi²sain¹tu¹wi¹. Hã²wxãn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹ha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

A²ha³ka³na² i³wã³txi³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Se³be³te²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa²nũ³xa² Jo³ãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ nxe³te²an²tu³ sa²so¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³sxã³ Je³su²jah³la² yen³nũ³a² ã³ka³ti³wxe³sã³ i³ye³kxi²te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la².
 21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Îh¹nxe³tin¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:
 — Wxã²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxãn³sin¹kxai²nãn²tu³ txa²ki³lha³nũ³xai²na² wxa²wi¹tãu³a² sa²we¹txi² wxa²wã³tãu³a² sa²we¹txi² nxe³si¹hain¹jau³su² i³hau³ko³tũh¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹ka³lxi²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²ki³lha³nũ³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ã³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹. A²nũ²a² kõ³nxe³thin¹te²nũ³xa² khãuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe²nx2ti³ju³ta²nãn²tu³ hxi²kan¹nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxi¹:
 — Hxi²kan¹sĩ¹na¹wi¹. Ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 23 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:
 — Khãuh³lxa³ti³sain¹kxa²yã¹nxe² khãuh³lxa³txi¹nx2tain¹nũ³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹

txa²wi¹täu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ txa²wä³täu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ nxe³kxi³nü³su² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Txa²wi³na² ha³lo²ai²la¹wi¹. Nxe³sxä³ Txa²wi³na² ä³ten³te²su² te²na² so¹lxi³ sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² wä³kon³te²nä³xä² hxi²ka²hxa³sxä³ wä³kon³te²nä³xai²na² sa²kxai³lu² a²lon³ti³täu³su² te²a² i³an³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxa² ä³yä³nü²kxi²si¹hain¹sxä³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nü²a² ä³xä²wi¹lhin¹ wa³to²hi²nha¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ju³te²a² nü³kä³txi³sxa³te²na² a²wa³kxën³txi³nä³xai²na² sa²kx- ai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nä³xä² i³käin²txi³nha²sxä³ nü³kxün³txi³ i³wa³kxën³txai²to²te²jai¹ti²tu³wi¹.

26 Nxe³yän¹ta¹ te²yä¹nxe² käi³ü¹nyha¹lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²yu²ta¹na² i²li³te² i³nxai²nän²tu³: “Hxi²kan¹te²sa¹i¹.” Nxe³jau³tu³ ten³yah³lxi³in¹kxai²nän²tu³ wxa²yu³ta² a²häi¹nxe³ti³xä² ä³non²ta³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

27 Te²yä¹nxün³sxä³: “Txi²na² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³jau³tu³ ten³yah³lxi³in¹kxai²nän²tu³ a²nü²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

28 Jä¹nxa¹jau³su² Txi²na² sa²kxai³lu² wa³ka³li³lo³sa²si¹hain¹jau³nü³su² wxä²nxa³wi¹. Yxän¹ta¹ a²nü²a² yxo²ha³kxa¹ ä³non²ta³kxi²te³lhä³ wxä³na¹wi¹. A²nü²a²nä³xai²na² a²ko³nxe³ti³ käi³sxä³ te²hxi²ki³lx- ain¹kxe³su² ä³wa²su¹te³lhä³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³te³lhä³ wxä³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² ye³han³te²a² ha¹lin¹te²a² ye³we²txi²jau³su²

29 Nxa²ha¹te¹ ä³h¹ä³nxai³ain¹täu³a² Je³ri³ko²thi³na² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A³li³ain¹täu³a² a²nü²a²nä³xä² ka³lxa¹te²nä³xä² i³hi²txain¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxe³täu³a² in³txa² ye³han³te²a² ha¹li¹ tih³na² ne³kxun²nä³a² ä³wxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ä³wa²to²hi²jau³xä² ain³kxain¹te³na¹ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wä¹hxi²kan¹jah¹läi³. Txa²wä¹sü³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³täu³lot3txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxä³ thäi³ti³la² sa²hau³kot3sa²si¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³te²kxa³yän³tu³ti¹ a²nü²a² ä³si³tē³la³kx- ain¹tü³kä³txai²na² ä³ka³nah²2si¹jau³su² i³kwai²kx- ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yän¹ta¹ in³txi³nä³xä² i³ka³na²ya³to³hxa³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wä¹hxi²kan¹jah¹läi³. Txa²wä¹sü³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³täu³lot3txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxä³ thäi³ti³la² sa²hau³kot3sa²si¹nhē³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³kaix¹tain¹jau³xä² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ä³yit¹tü²la² i³kaix¹so¹ain¹te³nah¹lxi¹: — Ìh¹nxe³ju³tä³ käi³üh¹nx2ta¹ju³ta³la³ ten³nxa²lx- in¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²wä¹hxi²kan¹jah¹läi³. Ye³we²txi²sa³nhin¹ju³ta² ten³khaix¹sa²si¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³äin²ta³kxi²sxä³ wxa²ye³waix3ta¹hxai²hē¹la². Nxe³täu³ wa³su³txi³ ye³we²txi²ta³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ ä³si³tē³kx- ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³lai²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² ä³wih¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ ä³h¹ä³nxai³lxi³täu³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² yau³so³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Bet3fa³je²thi³na² ä³yit¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na² wä³la² o³li³ve²ra³ka³txa² u²lxa³ko³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² ä³yil¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²kx- ai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² in³txa² ha¹li¹ i³sa²si¹hä³ta¹hx- ai²hē¹la². 2 I³sa²si¹hä³te³nah¹lxi¹:

— Sxi²je³na² käi²nxa³je³na² ä³wih¹ja¹hu¹li¹. Yx- ah³hin¹kxai²nän²tu³ a²kwën¹ta¹na¹ ju³mën²ta² ka²va¹lhü³te²a² a²hä³ka³na² sa²ta¹txä¹sxä³ i²ya³hi¹nha²kxai³ a²wē³sa² i²ya³hi¹nha²kxai³ yxa³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na² sa²ta¹la³kxi²sxä³ tē³sxä³ wä³li¹ja³hē¹li¹. 3 Nxe³ya³hin¹täu³a² a²nü²a² i²nx2ti³sxä³ i³wä³txi¹nx2ti³kxai²nän²tu³ i³ye³kxi²ja¹hē¹li¹.

Nxe³ya³hin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wä¹hxi²kan¹jah¹la² ten³na³li¹.” Yxa³hin¹jau³su² ha²kxai³ ju³mën²ta² ha¹lin¹te²a² ü³sa²si¹hä³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wän³txa² ta¹hxai²hē¹la². 4 Jä¹nxe³jut3su² Txa²wä¹sü³na² wän³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹ta¹na² jau³xau³hxai²tēx¹ta² nxe²e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³te³nah¹lxi¹:

5 — Si³ä²thi³na² yxau³tü³kä³txa² i³hen³txi³tx- ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Wxa²hxi²kan¹jah¹la² wxä³tu¹wi¹. Yxo²thäi³ti³la² wxä³ha²kxai³ ju³mën²ta² ä³ka³tih³yau³kxi²ha²kxai³ wxä³tu¹wi¹. Yen³kxa² ä³ka³tih³wxe³nha²te² ka³yxuh³xä² tē³sxä³ ä³ka³tih³yau³sxä³ wxä³tu¹wi¹.

Sü³na² wän³txu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 6 Jä¹nxe³jut3su² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²na² ä³nx- ai³yah³nü²la² Je³su²jah³la² e³kxi²jau³xä² yä¹nxe³sxä³ ha³lo²a² i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³ha²kxai³ ju³mën²ta² a²hä³ka³na² a²wën³sa² nxe³sxä³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³täu³a² a²wä²la³ka³lo³a² ä³ka³ti³hē¹tha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a³ka³tih³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta² ai³tü³kä³txa² ka³lxa¹tü³kä³txa² a²wä²la³ka³lo³khai³xä² tih³na² Je³su²jah³la² ä³nxai³tih³na² ü³ha¹sxä³ ai³ai¹nha²kxai³, a²nü²a² ä³xä² ka³lxa¹tü³kä³txa² he³la³nxä³nxa² sa²nä³so¹sxä³ tih³na² ü³ha¹sxä³ ai³ai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxa²ha¹te¹ a²ka³lxa¹tü³kä³txa² a²ne³ka³ta²a² ai³ai¹nha²kxai³ a²ka³lxa¹tü³kä³txa² a²si³yo³na² ai³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sxä³ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— I³sa²nën¹kxi¹nxa²si¹na¹tu¹wi¹. Txa²wä¹sü³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³täu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² txa²wä¹hxi²kan¹jah¹lu¹ta¹na² a²ne³tah²su² te²si¹lxi¹. A²nxe³jah¹lu¹ta² yä¹nxe² sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khai¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxin¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ nxe²xai³ain¹sxä³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ä³wih¹hain¹täu³a² thīn¹nän¹ta²nü³kä³txa² on²ta³kxi²

Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³na² yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹.
Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
ā³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² yen³kxa²
so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi² ū³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²ny-
hu¹sxā³ o²la³kxi² kwa³sxa³xa² ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²a²
o²la³kxi² nxe³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
Je³su²jah³la² hi²sen³su² yen³kxa² ū³yho³hi²nyhain¹te²na²
ha³lo²a² sa²tā³kxai¹nha²kxai³ ū³yho³hi²ki³ki³ai²na²
a²me²sa²ka³lo³a² ū³sa²tā³ha²kxai³ kwa³sxa³xa²
ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na²
ū³sa²tā³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³sxā³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxa² jau³xau³hx-
ai²tēx¹ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu²
i³ye³kxi²sah¹lxi¹thi³nai²la¹wi¹.” Nxe³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ i³q³lxi³to³nha²sxā³ yen³kxa²
kāi³kxi²nyhu¹kxi³thi³nsu² i³q³lxi³ton³yah³lxi¹nhē³li¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

14 Hā²wxān³txa³ sxi²hē¹nāu³a² a²nū²a² ye³han³te²su²
te²a² a²ha³lxu²kxa² ai³te²su² te²a² ā³wih¹sxā³
ā³ti³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ tū¹ka³txai²na²
a²yo²ha³kxa¹ wi¹we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² wā³nxin¹ta² si³yx-
au³kxa²te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
te²nāu³xa² nxe³sxā³ nū³kxūn³sxā³ kāi³ū¹hain¹ju³ta² i²kx-
ai¹nha²kxai³ wē³ha³lxi²na² ka³lxi¹sxā³ i³ye³lain¹jau³su²
nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ta³vi²yah³lu¹ta²na² Ta²ha²
Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³jah¹lai²li²
i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹jau³su² ain³kx-
ai¹nha²kxai³ kāin² yxai¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxaih¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Wē³ha³lxi²na² wān³txa² toh³lxi³jau³su² ain³kx-
ain¹nxān³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jau³jau¹xai²na² ain³kxai¹na¹nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³
wān³txa² ū³wha²li¹txā³nxa²ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
“A²nū²a² wxi²ka¹nai¹nxa³te²na² a²yo²wān³txa² wē³sa²
a²su³su³yau³xa² i²te²na² a²yo²wān³txa² nxe³sxā³
i³sa²nēn¹kxi²nxain¹na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³jau³jau¹xai²na² i²yah³lxi¹ta²lu¹wi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na²
a³li³ain¹ka³tu³ Be³tān²ya³thi³na² ā³wih¹sxā³
sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxā³kxi¹hxa³kxe³su² ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³a² Be³tān²ya³thi³na²
a³li³ain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² wā³li²tāu³a²
Je³su²jah³lo²kxai³ heh³ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³ka³tu³
ai³tāu³ān²tu³ hi³sa³ka³txa² fi²ko³nxē³kxa²
ka³x3ka³na³ka³nat3sxā³ i²ta¹hxai²hē¹la². Yxau³son³tāu³
a²nxā³kxa² yū²nxa³ki³su¹ a²nxā³nxa² so¹lxi³ yū³kxi³sā¹
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fi²ko²nxā³ki³nū³a² yū¹ti³he¹nxa³lho³li¹.
Nxe²e³te³na¹ a²kwēn¹ta²na¹ a²nxe²kxai²na²
i³ya³nat3sxā³ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². 20 A²nxe³ju³kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³wā³wā³txi³sxā³ i³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxet3sa²kxai³ fi²ko²nxē³kxa² a²kwēn¹ta²na¹
i³ya³nat3sxā³ ya²lun¹jā¹nxēn³ta²? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yxo²ya³lxi¹nx-
ai²nān²tu³ hai³txi³ i³wā³wā³nha²txi³ ti³hex¹yah³lxi³nx-
ai²nān²tu³ fi²ko²nxē³kxa² kāi³ū¹ha¹kxa² yā¹nxe²
he³la³ko³la³ kāi³yah³lxi³nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
wā³la³ka³txa² i³ye³kxah¹lxi¹nxai²nān²tu³
nxe³te³nah¹lxi¹: “Ā³ha²txu²kxa² sai¹nha¹sē¹li¹. Ī³ye³na²
kāin²je³na² ā³sa³nū¹xi¹sē¹li¹.” Yxah³lxi¹jau³su² nxe³kx-
ai²nān²tu³ sa²yo²we¹nx2ti³tu¹wi¹. 22 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
i²li³ju³ta² i³wā³txi³sah¹lxi¹jau³su² yxo²i²sah¹lxi¹nx-
ai²nān²tu³ ju³tain²txi³ sa²nū¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² i²tih³nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hx-
ai²hē¹la². A²nū²a²nāu³xa² wān³txa² wi¹jau³xa²
i³yau¹ū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³yau¹ū³ain¹ti³kxai³lu²
a²wā³nxin¹te² si³yxau³tū³ka³txa² a²nū²a²nāu³xa²
a²hxi²kan¹ta³nāu³xa² nxe³sxā³ i²ti³yain¹sxā³ i²wā³tx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹jah¹lo²tā³ i³sa²si¹hā³nxain¹thai¹li¹? Īh¹nxe²
i³hxi²ka¹txa²h³te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yau³ka³na³ka³nat3sxā³ yau³q³lxi³jau³xa²
i³wā³txi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wain³txi³ i³wa²lū³xi²sah¹lxi¹nx-
ai²nān²tu³ i³hxi²kat1sa²jah¹la² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.

25 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² tē³sxā³
i³ye³na² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ĩh¹ti³xa²
i³sa²si¹hā³jah¹lo²tā³te²la³h³te²la¹xā³?

Txa²wā¹sū³nu²khai³xai²la³ tā³nxa² a²nū²khai³xai²la³
tā³nxa² nxe² i³yau¹ū³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ wā²nxūh¹e³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:

— “Oh³nāu³a¹ i³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.” Nxe²e³kxi²ki³kx-
ai²nān²tu³ i³wa²lū³xi²nē³lai¹nh³te³nah¹lxi¹:

“Nxe³kxi³sa²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ Jo³āu²
Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi³thai¹li¹?”
Nxe³nē³lain¹tu¹wi¹. 26 Yxān¹ta¹: “A²nū²khai³xa²
i³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³

yuh³lxi³nē³na³li¹. A²nū²a²nāu³xa²na²: “Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su¹.” Nx-
ain¹jau³su² ha²kxai³ su²lhā³kxi²nē³lain¹kxa²yān³ti³su²
ki³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Kō³nxe³sī¹nxa³nhai¹. Ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kx-
ai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²

yũ³nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ ye³kan¹jah¹la²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wẽ³sai³. Hĩ¹na²su² txa²hai³sxa²
 wa³kon³txa²hẽ³li¹.” Nxũ²nhai¹.
 29 Nxe³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Ha³yo¹. Ai³sxã³
 wa³ko³na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³ta¹
 wa³ko³nxa³nũ²nhai¹.
 30 Ā³ta³lo³hẽ³tã³a² wẽ³sai²na² kã²nxa³jah³la²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹.”
 Jau³su² nxe³ta¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 “Ten³sa²nxa³nhai¹. Wa³kon³nxa³lho³li¹.” Nxũ²nhai¹.
 Nxẽ³yã¹ta¹ ye³jen¹na² i³ã²nta³kxi²nha²sxã³
 i³ya¹tha²kxai³ ai³sxã³ wa³kon³nũ²nhai¹.
 31 Jã¹nxe³ju³ta² ih¹jah¹lo²tã³ wĩ³na² wãn³txa²
 a²ten³jau³su² sa²yo²we¹jah¹lo²su² hĩ³te²la¹xã³?
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Kã²nxa³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah¹lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Wãn³txi³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. A²nũ²a² ũ³yo³hi²ki³a²
 so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txai²na² txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxã³
 o²la³kxi²ta¹ka³ixai²na² nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yx-
 au²xai³lain¹ju³ta² ã³na¹ha²kxai³
 ã³nhxi²wxe³nu¹sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wi¹hain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹.
 Nxe³to³ta¹ wxã²nã³i³nxai²na² a²nũ²a²nã³xai²na²
 a²hxi²kan¹te²nã³i³nxai²na² yxo²hã²lx-
 an³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ã³wi¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
 yũ³nxa³lho³li¹. 32 Kxã³nxai³tã² Jo³ã² Ba³tis²jah³lai¹tã²
 wxã³sxã³ wãn³txa² wain³tĩ³na²
 i³tih³nxe³nx²ti³ta¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ yxo²hã²lx-
 an³nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yx-
 au²xai³ye²tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²wãn³txa²
 yxo²hã²ain¹na²hẽ³li¹. Hã²wxã³txa³ ju¹ta²na² i³yah³lx-
 in¹kxan²ti³ ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²
 i³ã²nta³kxi²nyhah¹lxa³nha²kxai³ yxo²hã²lxan³nhẽ³li¹.

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kã³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ wãn³txa² yau³ã³xa² i³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Hai³sxa² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxai²na²
 u²va²tẽ³kxa² i³whĩ¹ a²yo²ka³tẽ³h³nã³xa² txah³lxa³kxa²
 tẽ³sxã³ yxo²wxai²na³kxa² ai³sxã³ txon³nũ²nhai¹.
 Nxe³nũ²la² yain³txa² ũ³h³wĩ¹so¹ka³txa² hau³kot³sxã³
 we¹tũ²nhai¹. Sxi²ha² kĩ³khai³nxe³thi³na²
 ũ³txo³te²ka³kxa¹ a²nũ²a² ã³xa²
 wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹hain¹nũ²nhai¹.
 Hã²wxã³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ã³nxai³nũ²nhai¹.
 34 Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ hai³sxai²na² wi¹wen¹nũ²la²
 wi¹nã³kxi²ti³wa³kxa² a²wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kxai³lu²
 hai³sxa² a²yo³ha² so¹kxi²si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
 i³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹. 35 I³sa²si¹hã³te³na¹ wa³kon³kx-
 ain¹tũ³kã³txa² ko³nxe³thin¹sxã³ kã³ain¹nũ²nhai¹.
 Sa²si¹hã³tũ³kã³txa² nũ³kxũ³txi³ sa²so¹ka³tu³ ka³na³ku²
 i³wai¹tha²kxai³ ka³na³ku² i³su²lhã³ha²kxai³ ka³na³ku² tx-
 ah³lxa²kxa² tẽ³sxã³ ã³na¹sa³ya²lu¹tha²kxai³ nx-
 ain¹nũ²nhai¹. 36 Ā³ta³lo³hẽ³tã³a² a²sa³wi³ha³lxa² ã³xa²
 nũ³kã³txa² ka³lxa²ton³tũ³kã³txa² i³sa²si¹hã³nũ²nhai¹.
 Nxain¹ta¹ a²wi¹lhĩ¹nã¹tũ³kã³txan²tu³ te²yã¹nxe²
 khã³uh³lxa³txain¹nũ²nhai¹. 37 Hã²wxã³txa³

a²wa³kxẽ³yah³lai²na² ě¹nã¹nã¹jau³kxai³lu¹:
 “Txa²wẽ³sai²na² sa²nẽ¹nã¹te³lxã²na³na¹.”
 Nxe³jau³su² wẽ³sai²li² i³sa²si¹hã³nũ²nhai¹. 38 Nxe³ta¹
 hai³sxa² wa³kon³kxi²tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
 wẽ³sai²na² wxã³ju³ta² i³ain¹nũ²la² i³ye³kxi²ny-
 hain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹wa³kxẽ³yah³la² ki³lha³lxa²
 wxã³na²wi¹. I³su²lhã³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³kĩ³kx-
 ai²nã²ntũ³ hai³sxa² so¹kxi²kĩ³tu¹wi¹.” Nxe³ny-
 hain¹nũ²nhai¹.
 39 Nxain¹ka³tu³ wẽ³sai²li² sa²so¹nũ²la² hai³sxa²
 sa²li¹ha³lo²sa²tã³ka³tu³ i³su²lhã³ain¹nũ²nhai¹.
 40 Jã¹nxe³ju³ta² hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kx-
 ai³lu² i³xi²tã³a² ih¹nxe³kã³ũ¹hĩ³te³ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hẽ³la².
 41 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ko³nxe³thin¹khai¹xain¹te²sin¹ta¹. Nxe³sxã³
 ko³nxe³thi¹nain¹kxa² yo³ha² i³su²lhã³ain¹tu¹wi¹.
 Hã²wxã³txa³ a²nũ²a² ã³xa³nã³xa² hai³sxa²
 wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² i³ka¹so¹ain¹tu¹wi¹. Nxe³kx-
 ai²nã²ntũ³ hai³sxa² yain³txa² wain³txi³
 wxa²nhũ¹ain¹tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².
 42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hx-
 ai²ti²ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Txah³lxa³kxa³txa² a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³kã³tx-
 ai²na² o³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹sxã³ so¹sxã³ ã³sxã³
 ã³na¹ain¹ka³txa² kwẽ¹ta²na²
 ã³si³ka³la¹tã³khai³xain¹ka³txa²
 hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³txa²lxã²na³li¹. Nxe³ju³ta²na²
 Txa²wã¹sũ³na² kã³ain¹na²hẽ³li¹.
 Nũ³kxũ³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹.”
 ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti²ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³jau³xai²li² i³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 43 Jã¹nxa¹jau³su²
 i³ye³kxi²nx²ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³kxe³su² en²yah³lxin¹ha²kxai³
 a²nũ²a² ã³xa² nũ³kã³txa² i³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² wãn³txain²txi³
 sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 44 Jã¹nxe³ju³ta²
 txah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tã³yu³to³kxai²nã²ntũ³ kã³in²
 ã³nĩ¹ton³tah³lxĩ³hĩ³nx²na³li¹. Yxã¹ta¹ txah³lxa³kxa³tx-
 ai²li² ã³hi³sã³nhe¹ta²lxĩ³kxai²nã²ntũ³ sa²txe¹ha²kxai³
 ã³ya²lu¹txa²lxĩ³hĩ³nx²na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la².
 45 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wã³nxĩ¹ta² si³yxau³te²su²
 ã³nhai¹tũ³te²nã³xai²na² fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³su²
 ã³nhai¹tũ³te²nã³xai²na² nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ wi¹ko³ny-
 hain¹ta¹hxai²hẽ³la². Sũ³na² wãn³txa²
 e²nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³kwai²kxi²si¹hain¹jau³su²
 wi¹ko³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². 46 A²nxe³jau³xan²tu³
 i³ã³ntã³txain¹sxã³:
 — Je³su²jah³la² hxi²ki³kĩ³tũ¹xã¹. Nyhain¹ta¹ a²nũ²a²
 ã³nĩ¹si³tẽ³la³kxain¹tũ³kã³txai²na² yuh³lxa³kxi²ny-
 hain¹jau³su² ã³sxã³ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².
 — Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Tũ¹kã³txai²na² wãn³txa²
 nxe³ha²kxai³ yuh³lxĩ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la².

In³txa² txu¹ha² so¹ha²kxai³ ka³li³ha² yai³nain¹jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ e³kxi²sxā³
ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
2 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³la²
yā¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xa²
a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² txu¹ha²
so¹te³lhxā³ nxũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa² kăin²
yain³kxi²ki³ju³ta³nũ²a² ĩ³hau³ko³tũ²nhai¹. 3 Nxe³te³na¹
a²nũ²a² ĩ³kaix1so¹si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
ĩ³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ wxā³ju³ta²
te³nai¹nxa³jau³su² nxain¹nũ²nhai¹. 4 Āh¹lxi³sxā³
a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Yain³te³lhxā³
ĩ³kaix1so¹ai¹na¹tũ³ka³txa² ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
Nxain¹yah³lxi³in¹te³nah¹lxi¹: ‘Ka³yxuh³xa² sĩ³na²
āu¹la³kxi²hxa³ta¹i¹. Po¹nai²na² ha³nē³txi²na¹te²na²
ĩ³su²lhxā³ yo³li³na¹li¹. Yain³txa² a²yo²ha³kxa¹
te³kxi²ta³lu²na¹li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ā³wxā³jah¹lxi³hē¹li¹.’
”

5 Nxe³ta¹ wet¹txai¹nxa³nũ²nhai¹. Hāi¹nxe³sxā³
a²wa³ka³li³yu³khai³xa² o²la³kxi²yah³lxi³nũ²nhai¹.
Ka³na³ku² hai³sxa² ai³lha²kxai³ ka³na³ku² yen³kxa²
so¹kxi²nyhain¹te³lhxā³ ai³lha²kxai³ nxe³yah³lxi³nũ²nhai¹.
6 Ka³na³kon¹te²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi²na²
hxi²ki³ha²kxai³ khāuh³lxa³ta¹nha²kxai³
su²lhā³ain¹nũ²nhai¹. 7 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a²
wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu²
ĩ³an³ta³kxi²khai¹nxe³sxā³ a²yā³lxi³nāu³xa²
nũ³kxũn³txe²nāu³xa² ĩ³sa²si¹hā³ain¹nũ²nhai¹.
ĩ³sa²si¹hā³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² we¹ta¹nxa³te²nāu³xa²
ĩ³su²lhxā³ain¹sān²nũ²la² sxi²ta³ta² hi¹la³kxain¹nũ²nhai¹.
8 Hā²wxā³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
“Txa²wē³sai²na² txu¹ha² so¹te³lhxā³ nx2na³li¹. Nxa¹ta¹
a²nũ²a² ĩ³kaix1so¹ai¹na¹tũ³ka³txa²
ĩ³li³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ en²txai¹na¹li¹.
9 Nxa¹na¹ha²kxai³ tĩ³na² kăin²tĩ³na² ai³yah³lxi³in¹sxā³
a²nũ²a² ĩ³li³te²na² ĩ³ha¹jah³lxi³in¹kxai²nān²tu³
wxā³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.”
A²wa³kxēn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

10 Nxe³te²kxa³yān³tu³ a²sa³wi³ha³lxi²na² a³li³sxā³
ā³nxai³ain¹nũ²la² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²na² ĩ³ha¹txi²
ko³nxe³thin¹te²na² ĩ³ha¹txi² nxai¹nha²kxai³
a²yo²ha³kxa¹ ā³sa²so¹ain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²kxa³kxa¹
sxi²ha² ĩ³ne³kxi¹hain¹nũ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹
a²wa³kxēn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²
wxā³ain¹tũ³ka³txa² ten³sa²tā³nũ²la² in³txai²na² wā²la²
wi¹ka³lo³a² so¹nyhain¹kxa² wā²la² en²kxe³su² ĩ³nũ²nhai¹.
12 Nxe³ha²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹. Īh¹nx-
et3sxā³ wā²la² so¹nyhain¹kxa²ka³lo³a²
ũ³whih²kxi²nha²nxa³sxā³ ā³wi¹hin¹thi²li¹?” Nxũ²nhai¹.
Nxe³ha²kxai³ in³txai²na² hxi²kan¹txi³
e³kxi²nxa³nũ²nhai¹. 13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi²na²
ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Jah¹lai²na² so¹sxā³
sa²hxi²ta³kxi² sa²yu³ta³ĩ³kxi² nxe³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yx-
ah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
ha³lo²sa²tā³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³tāu³a²

ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kăin² nā³ni²
kăin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³ain¹tu¹wi¹.” A²wa³kxēn³yah³la²
nxe³nũ²nhai¹.

14 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe² ĩ³kaix1tain¹na³li¹. Nxe³kxan²ti³
ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² so¹lxi³ ĩ³so¹ain¹na³li¹. Je³su²jah³la²
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ũ³yho³hi³ki³ki³ai²na²
ũ³hũ¹ain¹ki³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ā³waix3tain¹nũ²la²
he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la²:

— Ko³nxe³te³si¹jau³su² Je³su²jah³la² wah³nxe² yx-
au²xai³ki³tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxa²
ĩ³sa²si¹hā³i² E³ro³ti³ā²na² nũ³ka³txa² ĩ³sa²si¹hā³i² nxe³ny-
hain¹sxā³ ā³tĩ³sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Wān³txa²
ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
wain³txi³ ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai¹nhē³li¹. A²nũ²a² ĩ³li³te²a²
ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³
wxāi²na² yuh³lxi³jah¹lo²sxā³lxi¹. 17 Nxĩ¹nha²kxai³
wān³txa² wain³jau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³sah¹lxi³sĩ¹nhē³li¹.
Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su²
a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ta³nxa²
hāi¹nxā¹tā³nxa² ĩ³h¹nxe² wain³txi³ kăi³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹?
Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wān³tx-
ai²na² ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na² wi¹ko³nh²sxā³
ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ wān³txa² ko³nxe³jau³xa²
sa²yo²sai¹sa²te³lhxā³ ten³nx2ti³ji¹wi¹?
Wi¹lhin¹ki³lxi³o³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.

19 Ū³yho³hi²ki³ai²na² tē³sxā³ ũ³hũ¹sah¹lxi³hē¹li¹.
Ī²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³
ũ³yho³hi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³te³nah¹lxi¹:
— A²nũ²a² ye³na² ũ³wha²li¹lho¹ain¹kxe³su² te²a²
ĩ³h¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? Īh¹te²a² a²ĩ³lxi³su² ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹:
— Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²ĩ³lxi³su² ha²kxai³
te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa²
ũ³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
a²yen³kxi³khai³xa² ũ³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³
nxe²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

22 Jā¹nxe³jut3su² jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹
ĩ³o²nha²sxā³ ā³waix3txain¹sxā³ ĩ³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nũ²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² ĩ³sa²yx-
au³xi²ju³ta³nũ²su²

23 Jā¹nxe³hĩ¹nai³kxai³lu² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa²
ā³nhai¹tũn³te²nāu³xai²na² ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
A²nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ya³lu²kx-
ai²nān²tu³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³

yxo²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe²te²nāu³xa² ā³nhai¹tū³kā³txa² ā³tū³sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 24 — Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³.
 I³yau¹ū³sa²si¹nhē³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² jau³xau³hxai²tē¹ta² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹: “In³txi³su² ya³lu²kxi²kx- ai²nān²tu³ a²wē³ha³lxi³khai³xa² yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lx- ai³tā² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²ā³jah¹la² ta²ha² wet¹si¹jau³su¹.” Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹ha³tih³nāu³ai²na² a²lon³ti³tāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yx- au²xai³lain¹na²hē³li¹. Nxe³te³na¹ ye³kan¹jah¹la² txu¹ha² so¹nha²hē³li¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²na²hē³li¹. Ya³lu²ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹hai²na² so¹nh²na²hē³li¹. 26 Ye³jen¹nāu³a² ya³lu²nū³nha²kxai³ a²lo³na² ā³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi² a²lo³na² ā³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi² te²ka³kxa¹ a²lon³ti³tāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ya³lu²txi²hx- an³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wē³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³hē³li¹. 27 Hā²wxān³txa³ txu¹hai²li² ya³lu²nū³na²hē³la². 28 Jā¹nxe³ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ki³tāu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kx- ai³lu² i³h¹te²la³ta³ in³txa² a²wē³sāi¹lxo³khai³lxax²te³ji¹wi¹, a²yo²ha³kxa¹ so¹xai³ai¹nha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hx- ai²hē¹la².
 29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Kwa²yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ Sū³na² wā³nxīn¹ju³ta³la³ ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹. 30 Yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ki³tāu³a¹ txu¹ha² so¹nhyu¹ki³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Oh³xan¹ta² nū³kā³txa² yāx¹ki³tu¹wi¹. 31 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxū¹txai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²ki³kxe³nū³su² i³yau¹ū³nx2ti³ta²lu¹wi¹.
 32 Nxe³tāu³u¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹, “Txi²na² A³bra³āu²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Jā³ko²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hī¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nāu³xai²na² ka³ten³su² yx- au³ain¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹. Kxā³nāu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxān²tu³ hī¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 33 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² a²nū²a²nāu³xai²na² ain³kxain¹tāu³a² o²lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² wa³to²hi² wxi²kan¹jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² sa³tu³se²a² nū³kā³txa² i³wā³txain¹ju³ta² ain³kx- ain¹nxa²ha¹te¹ ā³nū¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 35 Ā³nū¹nain¹sxā³ ka³na³ka³na³te²na² ha³teh³nxā³nxa² a³la³kxi²khai¹jah¹la² i³ye³ta³lāi³na³kxi²si¹jau³su² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

36 — I³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Ha³teh³nxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² i³h¹jau¹la³ta³ ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau³la²hi³te²la¹xā³?
 37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³lxi²txai¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ a³lxi²txai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²kwāi³nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nxe³tx- ai¹nhē³li¹.” 38 Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹na² ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau¹la²te²la¹wi¹. 39 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹: “Wxa²wā³kxa²yau³nūh¹nxa²te²a² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe² a³lxi¹ta¹nhē³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 40 A²nxe³jau³xu¹txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² si³tah³lxi³yxau³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² A²wi³nu¹ta¹na² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

41 Jā¹nxe³tāu³ai²kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na² a²yo²wān³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:
 42 — Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³lot3jah¹lo²su² i³h¹te²la³ tah²su²hi³te²la¹xā³? Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ta³vi²yah³la² a²ne³ta²sin²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³lho³kxe³su² i³ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 44 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²yo²wān³txi³kx- ai³lu² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: ‘Txa²wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe³txu¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²yū³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot3sxā³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹.’ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxai²hē¹li¹.”
 Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² ta¹hxai²hē¹li¹. 45 Jā¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² a²yo²wān³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ i³h¹nxe³sxā³ a²ta²lhot3hi³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 46 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²kan¹ti³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³sxā³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ ā³h¹i³wā³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²nū²a² ū³wha²li¹txā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³h¹e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² nū³kā³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi² nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ū³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² a²hoh³lxi³su² nū³kā³txai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² hxi²kan¹sxā³ i³yau¹ū³ti³hit1tain¹te²ju²hē³li¹. 3 Nxai¹nha²kxai³ i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xai²na² whāi²na¹ sa²yo²we¹tx- ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ kāi³ain¹kxa²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³tū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² yau³xā³lxi² i³ye³i² yau³ā³lxi² kāi³i² nxain¹te²ju²hē³li¹.

4 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² sa³te²jau³xa² sa²yo²wet¹sxā³ kǎi³si¹jau³su² a²nū²a² ā³xa² kwa³na³ain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ jau¹xain²txi³ sa²yo²we¹nhai¹nxa³wi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² sa³te²kxa² ā³ta³lo³hē¹so¹si¹hain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ yen³kxain²txi³ a²hxi²ka³ wē³sa³ka³kxan²ti³ ũ³hxi²nū¹nai¹nxa³wi¹. 5 Nxē²nxa³kxa²yu³su² a²nū²a² e³la² i²kxain¹kxi³nū³su² o²la³kxain¹te²ju²hē³li¹. Sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² tē³sxā³ a²yen³nāu³a² ũ³yhe³hē¹nha² a²nxū²ka² ā³nxū²ki³hē¹nha² nxain¹te²ju²hē³li¹. Sū³na² a³li²ye²ain¹kxe³su² Sū³na² i²ye³kxi²te³lhxā³ tǎu³a¹ a²wā³la³ka³lo³khai³xai²na² tīh³na² a³lu²tīh³nu² ũ³kū²txi² ā³ain¹te²ju²hē³li¹. A²nxe³tū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² tīh¹na² a²lu²txi³ wa³to²hi²ye²te²ju²hē³li¹. 6 A²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³ nxe³tāu³a² ā³wxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khai¹nxe³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² te²yā¹nxe³sxā³ ā³wxe³ka³lo³a² sa²nēn³nha²khai¹nxe³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. 7 Sxi²je³na² ā³nxai³ain¹kx- ai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi²sxā³ i²kaix¹tain¹te²ju²hē³li¹. A²nū²a² ā³xai²na² i²kaix¹te³nah¹li¹: "Wxāi²li² txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹li¹." Nxe³jau³su² yxo²kwai³no³tain¹te²ju²hē³li¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²nān²ta³: "Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³." Nxe²i²ye³kxi¹nx²tain¹jau³su² yxo²kwai³nyah³li³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² so¹li³ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Wxāi²nān²ta³ a²lon³ti³tāu³su² nyhah¹li¹li¹. 9 Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nān²ta³: "Txa²wi³na² Si³yxau³jah¹lāi³." A²nū²a² yuh³xan¹te²na² nxe² i²li²yah³li³txa³hē¹li¹. Wxa²wi³na² Si³yxau³kah³la² ka³na³ka³na³tā³li¹, Oh³nān¹jah¹lo²su¹. 10 Te²yā¹nxū³sxā³ wxāi²nān²ta³: "Txa²wa³kxēn³ta³ si³yxau³kxah¹lāi³." Nxe²e³ah³li³txa³hē¹li¹. Txai²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² so¹li³ Wxa²wa³kxēn³ta² Si³yxau³kah³lo²sa¹wi¹. 11 Nxe³yān¹ta¹: "Txa²nū³kā³txa² ā³wa²to²hi² hxi²kan¹to³na¹kxi³nū³su² ten³sa³nha¹." Yx- ah³li³nxai²nān²tu³ wxa²yu³txai²na² yu³hēn³nāu³a² hxi²nū¹txain¹yah³li³hē¹li¹. 12 Wxāi²nān²ta³ i²li³te² i²nxān²ta³ wi¹le³kxi¹nx²tain¹ju³ta³nū³a² ten³yah³li³nx- ai²nān²tu³ yu³hēn³yxau³nha¹jah³li³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yu³hēn³yxau³nyhah¹li³nxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²li³tu¹wi¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta² i²yau¹ū³nhē³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ ũ³wha²li¹txā³nxū¹tai²na² a²hoh³li³su² tū³kā³txi³su² te² i²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²i²na² wi¹lhin¹ki³lxo³yah³li³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yx- ah³li³nxai²na² A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³lx- on³ju³ta² te³nain¹kxi²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³li³nhē³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wān³txa² en²yah³li³nha²kxai³ a²nū²ai²na² Txa²wān³txa² sa²yo²we¹te³lhxā³ te²su² te²na² ā³na¹yah³li³nha²kxai³ nxe³yah³li³nhē³li¹. 14 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³li³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yah³li³nxai²na² Txu¹ta³ka³lxā² wha³te³son³ta¹ka³lxai²na² sxi²ha² kǎi³so¹ah³li³nhē³li¹. Hā²wxān³txa³ i²yān³txa³kxi²ki³lxot³si¹yhah³li³nxai²na²

wān³txa² ka³lxā²khai¹nxe³jau³xa² Sū³na² i²ye³kxi²yah³li³nx- ai²na²li¹. Nxe³yah³li³nha²kxai³ a²hxi²ki³la³ yah³li³nx- ai²na²li¹ju³ta² ā²la² kǎi²non³tu¹wi¹. 15 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³li³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yah³li³nxai²na² Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² ai³lha²thet³jah³li³li¹, a²nū²a² ka³na³ka³nat³sxā³ ā³si³tē³kxi¹nx²ti³si¹jau³su¹. Ā³si³tē³kxi¹nx²ti³kx- ai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kǎi³yah³li³nxai²na² kǎi³ wa³to²hi²si¹hain¹yah³li³nhē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxāi²yāx¹nxe³sxā³ ha³nxe²a² i²je³na² ā³na¹sa²tē³ain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 16 A²nū²a² ye³han³te²nāu³xa² ne³ka³ta²te²na² so¹te²na² yā¹yxah³li³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³nyhah¹lxā³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yx- ah³li³nxai²na²li¹. Nxe³sxā³ ki³han³jau³su² i²ye³yah³li³nx- ai²na²li¹: "Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹." Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² nxe²e³kxi²nān²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³ kō³nxe³ju³ta² yū³hī³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹: "Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha² ou²ro²ka³lo³a² a³li²khai¹nxe³ka³lo³a² ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹." Nxe³jau³xai²na² e³kxi²nān²tu³ a²wān³txi³khai³xa² kǎi³ūh¹kxe³su² o²la³kxi¹sē³li¹." A²nxe³jau³xai²na² e³yah³li³li¹. Yxah³li³nha²kxai³ kō³nxe³ton³khai¹yah³li³li¹. 17 Ā³ne³to³ti³he¹yx- ah³li³nxai²na². Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³ny- hah¹lxā³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³li³li¹. Ou²ro²ka³lo³a² a³li²na³li¹. Yxān¹ta¹ sxi²hai²na² ũ³ha³la³hē¹nha²thi³na² ā²la² a³li²khai¹1te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ sxi²hai²na² sa²kxai³lu² ou²ro²ka³lo³a² ā³nha³la³hē¹nha²kxa² i²wxi²kin³ti³ton³si¹te²ju²hē³li¹. 18 Te²yā¹nxe³sxā³ āh¹jau³xa² yā¹jau³xa² e³yah³li³nx- ai²na²li¹: "Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Txah³lxā³kxai²na² Sū³na² ũ³yhen³kxi²ye²kā³txa² ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹. Sū³na² i²ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sā¹." Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² nxe² e³kxi²nān²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³ kō³nxe³ju³ta² yū³hī³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² tx- ah³li³nxai²na² ũ³nhe³wxe³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: "Sū³na² ũ³hū¹kxi³nū³su² ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹, Sū³na² i²ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sā¹." Nxe³jau³su² nxe² e³kx- ai²nān²tu³ wān³txi³khai³xa² kǎi³ūh¹kxe³su² o²la³kxi²tx- ai²li¹." Nxe³jau³xai²na² e³yah³li³li¹. 19 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³nyhah¹lxā³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yxah³li³li¹. Īh¹ju³ta³la³ wxi²kin³ti³ton³sa³wa³to²hi²hī³te²la¹xā³? Txah³lxā³kxi³su² Sū³na² ũ³yho²hi²si¹ka³txai²la³ tǎ³nxa² yen³kxi³khai³xa² ũ³hū¹ke³kxi³nū³ai²la³ tǎ³nxa², Īh¹ta²yen³kxa² kǎin²wa³to²hi²te²la¹xā³? 20 Ā³ye³yxo²nū¹ki³kxi²nān²tu³ txah³lxā³kxa² ā³ye³yxo²nū¹ki³i² yen³kxa² ũ³h³wxe³kxi²ki³kxa² ā³ye³yxo²nū¹ki³i² te²a² whāi²nah¹li³hī³ki³tǎ³li¹. 21 Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yxo²nū¹si¹ki³jau³su² e³kxi²ki³kxi²nān²tu³ Sū³na² sxi²ha² ā³ye³yxo²nū¹ki³sa²kxai³ thī¹na² yxau³x

23 Ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txi³su² te²nxai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²nxai²na² nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxi³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹tu¹wi¹. Yen³kxa² jū¹nxe³te²su² te²a² yain³kxi²kī³ki³a² or³ta³lā²ki³su² tā³nxā² ēn²tro³ki³su² tā³nxā² kō³mīn²yo³ki³su² tā³nxā² yū³yah³lxi¹kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ yū³yah³lxi¹kxai²nān²tu³ ki³ka³na³ka³nat³sxā³ Sū³na² ū³hū¹yah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ha³te³h³nxā³nxu¹ta²na² t³yau¹ū³nhē³jau³su² ya²lā³lo³khai¹su² wain³txi³ kāi³ūh¹kxe³su² tā³nxā² a²nū²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ thā³i³ti³la² sa²hau³ko³tūh¹kxe³su² tā³nxā² e³la² kāi³ūh¹kxe³su² tā³nxā² nxe³ju³ta²na² a²wi¹lhī¹nān¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kāi³yah³lxi¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ nē³ki³san¹te²a² sa²yxo²ā³yah³lxi¹ju³ta² wai¹nxā³wi¹.

24 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yah³lxi¹lxi¹. Khūn³sa¹txa² t³yo¹lah³lxi¹nxai²nān²tu³ t³yxe²ta²yxāi²nxā²lxi³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ Ka³me²lai²na² ka³yuh³xā² kāin²te²na² wa³nūt¹sxā³ t³yo¹lhxat³jah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Nxe³ju³ta² yā¹nxe² ki³han³sxā³ e³yah³lxi¹te³nah¹lxi¹: “Kāi³ki³ju³ta² jū¹nxe² so¹lxi³ kō³nxe³thin¹kxai²nān²tu³ wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹khai¹nxe³kxai²nān²tu³ wi¹ti³he¹nxā³wi¹.” Nxe³yah³lxi¹ju³ta² wai¹nxā³wi¹.

25 Jā¹nxe³jut³su² wi¹lhin¹ki³lxi³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹tu¹wi¹. Ka³ne²kxēn³su² tā³nxā² pra²ta²ka³lo³su² tā³nxā² a²ta²na¹ wxa²h³lxi³sxā³ wxa²hxan³kxa²jah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Wxa²ē¹nāu³ai²na² a²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹ah³lxi¹ju³ta² yū³ha²kxai³ yen³kxa² kāin²ka³tā³yah³lxi¹ju³ta² yū³ha²kxai³ yen³kxa² kāin² yxo²kwain³yah³lxi¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³kxa²yā¹xah³lxi¹lxi¹. 26 Fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²nxai²na² wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yah³lxi¹lxi¹. A²wi¹lhī¹na² txa²nū² ka³ne²kē³nai²na² pra²ta²ka³lo³ai²na² a²ē¹nāu³ai²na² wxa²h³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ a²txai²na¹ ā³nhxan³ka²ti³nū³nhī³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxe³jut³su² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² a²hoh³lxi³su² nū³kā³txi³su² te²nxai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²nxai²na² nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ āin³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yā¹yah³lxi¹lxi¹. A²nū²a² ya³lu²te²na² sa²nī³kxi²kī³tē³na² yāx¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a²txai²na¹ tīn²ta²yau³xā² hān³jau³xā² tē³sxā³ ū³to¹la³kxi²sxā³ t³hān³ne³ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²te²a² a²su³ai²na² so¹lxi³ ka³lun³ju³ta²na² so¹lxi³ yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³yah³lxi¹lxi¹. 28 A²nū²a² ā³xai²nān²tu³ t³nx2tain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ye²yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹ki³lxi³ju³ta² so¹lxi³ yū³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³yah³lxi¹ju³ta² so¹lxi³ yū³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxi³tū³kā³txa² kō³nxe³ti³ t³yī¹li²ju³ta²nū³a² t³yau¹ū³jau³su²

29 Jā¹nxe³jut³su² ū³wha²li¹txā³nxū¹ta²na² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txi³su² te²nxai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²nxai²na² nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxi³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² kwā³kxē¹na² ū³txon³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²u¹ta²na² a²kwā³kxē¹na² ū³h³yxo²tū¹kxi²kā³txa² wi¹wha²li¹la³kxi²yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ t³ye³yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:

30 “Txa²wī³na²nāu³xu¹ta²na² yxau²xai³lai¹nhī¹nai³tā² hin¹sī¹na¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³te²nāu³xu¹ta²na² a²ti³ha²yau³xā² ha³li³hxan³sxā³ t³ya²lu¹tain¹si¹si¹nxā³wi¹.” Yah³lxi¹ju³ta² nxe³yah³lxi¹lxi¹. 31 Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txi³khai³xā² hxi²ki³la³nx2ti³na³li¹. Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³nū³kā³txu¹ta²na² t³su¹lhā³te³nu¹ta²na² wē³ha³lxi³yah³lxi³te²si¹lxi¹. Te²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. 32 Nxain¹kxa²yā¹nxe² kāi³yah³lxi¹ju³ta² ta³lun²yah³lxi¹ju³ta² hxi²ki³lon³yah³lxi¹ju³ta²lē¹. 33 Txih³xā² ha³nxeh³lxi³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wxāi²na² ha³nxeh³lxi³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta²nū³a² hxi²kan¹txi³ ih³saun³yah³lxi³tho³li¹. 34 Nxe³ha²kxai³lu¹ Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³tū³kā³txa² t³sa²si¹hā³i² a²nū²a² a³la³kxi²khai¹te²na² t³sa²si¹hā³i²

ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² a²hoh³lxi³su² te²na² t³sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ a²ha³tih³xā² t³su¹lhā³i² a²ha³tih³xā² hi³sa³ka³txa² t³hxi²kī¹la³kxi² a²ha³tih³xā² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹so¹sān²sxā³ t³wai¹txi² a²ha³tih³xā² khāuh³lxa³txi³sa²thet³ti² nxain¹yah³lxi¹tu¹wi¹. 35 Nxe³ta³lun²yah³lxi¹kxai²nān²tu³ hxi²ki³la³khai¹yah³lxi¹tu¹wi¹. A²nū²a² wi¹lhin¹te²nāu³xā² sun²tā¹ain¹te²nāu³xā² whāi²na¹ A³be²lah³lu¹ta²na² wi¹lhin¹khai¹jah¹lu¹ta²na² su²lhā³ai¹nhī¹nān¹te²tu³ Sa³ka³ri²ah³lu¹ta²na² Ba³ra³ki²ah³lu²ta²na² tah²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²hē¹na² su²lhā³ain¹ta¹hxai²ti²ai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³te²nāu³xu¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ki³la³yah³lxi¹tu¹wi¹. 36 Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Hī¹na² hin¹yah³lxi¹te²nxai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² khāuh³lxa³ti³nx2ti³nū³tu¹wi¹.

Je³su²jah³lo²kxai³ Je³ru³sa³lē²thi³na² a³lxi²ju³su²

37 Nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³yah³lxi¹te² t³nxai²na² Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³tū³kā³txa² su²lhā³ain¹yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³ wxā³nū¹nx2tain¹tū³kā³txai²na² wha³tin³kxain¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³sxā³ kō³nxe³ton³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ ka³la³ka³la² a²hā³ka³nai²na² wē³ha³lxa² a²nxeh³ki³yu³hē³nāu³a² wā²nut¹te²ju²hē³li¹.

Jāx1te²hū³nxa¹tū¹xā¹. Wxa²wē³ha³lxa²
 nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Ye³ka³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³ha²kxai³
 nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nū²a² yū³ai¹nx2tho³li¹.
 39 Ya²la³tu³ wān³txan²tu³ i³ye³a¹wi¹. Hī¹nān¹te²tu³
 i³sah²lxan³tho³li¹. Kxān³nāu³a² wxa²wān³txi³nū³su²
 i³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxī¹. "A²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na²
 sa²si¹hā³nē³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su²na³li¹." Yah³lx-
 in¹jau³nū³su² yxah³lxī³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³
 i³sah²lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah¹la² ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² e³ta³lun²nū²la²
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a³li³ta¹hxai²hē¹la².
 A³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
 wi¹txo³nain¹ju³tai³tā² wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:
 — Sxi²hai²na² txah³lxa³kxa² wi¹lhau³kot3je¹nx-
 ain¹nīn²tai¹. Yxān¹ta¹ kxān³nāu³a² txah³lxa³kxa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³
 ka³tha¹li¹ ā³ne³hē²kxi²ka³txa² yū²nx3tho³li¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Ha³lo²a² ko³nxe³ton³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

3 Hā²wxān³txa³ o³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³sxā³
 ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa²
 ā³tū³sxā³ wā²nxūh¹ i³wā³tain¹te³nah¹lxī¹:
 — Nxe³sān²si¹lxī¹. Īh¹nxe³hī¹na² wxa²nai¹ain¹te³ji¹wi¹?
 Īh¹nxe³ti³wā³kxa² wā³lin¹ju³ta³nū³a² i³kī³te³ji¹wi¹?
 Īh¹nxe³ti³wā³kxa² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta³nū³a²
 i³sxā³ a³la³kxi²hī³kī³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 — Wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lxī³hē¹li¹.
 I³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. 5 A²nū²a² ka³lxa¹te²a²
 wxā³yah³lxī³ha³tai¹. Txi²la³ki³lxo³tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 wxā³sxā³ kī³han³jau³su² e³yah³lxī³te³nah¹lxī¹:
 "Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²kan³sxā³
 wā³li²na¹hē³li¹." Nxe³jau³su² e³yah³lxī³to³ha³tai¹.
 Nxe³yah³lxī³to³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³
 ā³nhai¹tū¹sxā³ i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. 6 Jā¹nxa¹jau³su²
 ti¹na² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²na² kāin² ā³nhe¹kxi²ny-
 hu¹sxā³ su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹
 u²tāu³ai³tā² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai³tā² kāin²
 ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³ su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³
 nxe³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³yū³ly-
 hah³lxī³txa³hē¹li¹. Wān³txi³su² kxan²ti³ hai³txi³
 hī¹nān²tu³ ha³lo²ai²nān²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹.
 7 A²nū²a² nū³ka³txa² a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² a²lhun³tu²
 ā³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³a¹
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³ ā³xa² a²lhun³tu²
 ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²nū²a² sxi²je³na² ka³lxa¹je³na²
 yain³txi³ txa²khaix1nxe³sxā³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³
 ha³lo²a² kxīh³nxa² sa²wi¹win¹nūh¹lxī²ha²kxai³
 nxe³ain¹tu¹wi¹. 8 Txu¹ha² wēh³ni³khaix1ta¹ka³lxa²
 i³h³ju³ta² wxā³kxai²nān²tu³ wē³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta²

hāi¹nxe³sxā³ ā³si³wxe³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 ju¹tai²na² wxā³nū¹nx2ti³kxai²nān²tu³ khāuh³yxah³lx-
 in¹ju³ta² ā³si³wxe³tu¹wi¹.
 9 Hā²wxān³txa³ i³nx2tain¹sxā³ a²nū²a²
 khāuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta² ā³yū³nx2tai¹nha²kxai³
 i³su²lhā³nx2tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Txa²wān³txa² kan²txi³ ā³hxi²wxe³nū¹sah¹lxī¹nha²kxai³
 a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 i³xan³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³
 a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹tāu³a² txa²wān³txa²
 sa²yxo²ā³sxā³ ā³waix3sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²nū²ai²na²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txa²
 ā³yā³nūt1sa²kxai³ i³xan³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³ ny-
 hain¹tu¹wi¹. 11 Nxe³kxa²yū³su² a²nū²ai²na² sa²kxai³lu²
 Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txa² si¹ki³lxo³tha²kxai³
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. 12 A²nū²a² ko³nxe³ti³
 kāi³ju³ta² kāi²no³nha²kxai³ a²nū²a² a³lxī²nyhu¹kxi²ju³ta²
 kāi²nxa³ton³tu¹wi¹. 13 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²na²
 Txa²wān³txa² yxo²i³sxā³ yxau³xai³kxai²nān²tu³
 nxe³te²su² te²na² a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²sut1sxā³ yx-
 au³tu¹wi¹. 14 Jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 yuh³xan¹ko³nāu³xan¹ta² nū³ka³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹
 i³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nū²a² i³li³te²na² ko³nxe³ti³
 kāi³ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³kxai²nān²tu³
 yxo²i³sain¹kxai²nān²tu³ nxe³te²su² te²na² a²ē¹na²
 sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² yū³jau³nū³su² i³hen³tx-
 ain¹tu¹wi¹. Nxe² i³hen³txi³ ta³lun²sān²te²ka³kxa¹
 wā³li²na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹.

Khāuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nū³a²
 i³yau¹ū³nhē³jau³su²

15 Nxe³yān¹ta¹ i³lxī³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ wxa²khot3thun¹jah¹la² wxā³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ sa²nxū³sxā³ yx-
 au³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² wain³ti³hex1te²sxa³yū²hē³li¹.
 A²nxe³ju³tai²na² Ta³ni³e²lah³lu¹tai²na² wān³txa²
 ū³wha²li¹lhxā³ wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū³nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ha³teh³nxā³nxi²na² kāi³yain¹ju³ta²
 yū³hī¹na¹ ā³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 16 A²nxe³jah¹lai²na²
 wxā³sxā³ yxau³ju³ta² i³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³nau³ti²
 ā³nih³jah¹lxī³hē¹li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²su² te² i³nxa²
 wā³la² kī³ka³txa² ā³nih³jah¹lxī³hē¹li¹. 17 A²nxe³ju³ta²
 a²nū²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³a¹ he¹yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²yen³kxa² sxi²hē¹nāu³ai²na² wi²sxa³kx-
 ai²nān²tu³ ā³wi²xi²sxā³ so¹yah³lxī³txa³hē¹li¹.
 Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni¹jah³lxī³hē¹li¹. 18 Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² hai³sxa³nāu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³wa²li²sxā³ wā²la² ha³la³sa³nān¹ka³lo³a²
 wxa²so¹xi²te³lhxā³ sxi²ha² ā³wi¹hxi²sxā³
 wxa²so¹xah¹lxī³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 u²lā³ni¹jah³lxī³sā²nhē³li¹. 19 Ko³nxe³jah¹lai²na²
 wxā³ju³tai²nān²tu³ txu¹ha² wē³nhain¹te²su² te²na² kāin²
 khāuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wē³sa² ū³hi³lain¹te²su²
 te²na² kāin² khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³
 yān¹txi³ ā³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 20 Nxe³yān¹ta¹
 wā³txi²tāu³a¹ tū³nxa² sa²ba³to³ nxe³tāu³a¹ tū³nxa²
 nxe³sxā³ ā³nih³yah³lxin¹ke³la³te³kxai³ kāin² khāuh³yx-
 ah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yān³ti³su²

Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³ixi³hē¹li¹.
 21 Nxe³hī¹nāu³ān²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 i³lxa³thin¹ti³hex¹nxa³ju³ta² yū³tu¹wi¹.
 Txa²wā¹si³kxā³nāu³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ha³lo²ai²na² we¹thi¹nān¹te²tu³ a²ko³nxe³ju³ta²
 yū³ju³ta³nū³a² kū³we²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yx-
 an¹nāu³a¹ ha³lo²a² nxe²xai³tāu³a¹ ko³nxe³ju³ta²
 yū³ju³ta³nū³a² kū³we²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³
 nxe²te²ju³hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ a²ko³nxe³ju³tai²nān²tu³
 i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³tai²nān²tu³ so¹lxi³ ā²la²
 ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta²
 a²nū²a² ā²la² kxa²kāin² khāuh³lxa³ti³hī³nx2na³li¹.
 22 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³a¹
 ha³lo²ai²nān²tu³ ko³nxe³khai¹nxe³ju³tai²nān²tu³
 ā³yā³ni²lā³ain¹sān²tu¹wi¹, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ā³yū³so¹xi²kxe³su² te²a² a³lxi²khai¹ai¹nha²kxai³lu¹.
 Ā³yā³ni²lā³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²nū²a²
 ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ ka³ten³su² yx-
 au²xai³hī³nx2nxa³wi¹.

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³
 i³ki³han³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³: “Ti¹na²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²
 he¹na³li¹.” Tā³nxa², “Nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.” Tā³nxa²
 nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ yxo²ain¹sxā³ yx-
 au²xai³lyah³lxi³txa³hē¹li¹. 24 A²nū²a² ā³wxā³ain¹sxā³
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ka³na³ku² te²a²:
 “Txai²li² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Ka³na³ku² nūn³te²a²: “Tx-
 ai²li² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹.”
 Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 nū³kxūn³ki³lxot3sxā³ kái³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxā³ a²nū²a²
 Sū³na² ā³yū³so¹te² i³nxai²na²
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. On³sxā³ yxo²ain¹yah³lx-
 in¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wi¹. 25 Yan¹nāu³a²
 ha³lo²ai²nān²tu³ nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txai²li²
 kwēn¹tai²na² i³hen³txi³nx2ta¹wi¹.

26 Jā¹nxe³ju³3su² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³jau³su²
 nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² sxi²ha²
 yū²nxa³ko³nāu³a² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.” Tā³nxa², “A²sxi²hē¹na²
 he¹na³li¹.” Tā³nxa². Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 sa²yxo²we¹jah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ki³ha¹kxi¹nx2tain¹jau³xai²la¹wi¹. 27 U³je³na² a³li³xi²tāu³a²
 ha³lai³ni³kxai²nān²tu³ wa³su³txi³ u³je³na² kan³tāu³a²
 i³kox¹ko¹tū³na³li¹. Nxe³kxe³hū³nxe² wa³su³txi³
 wxā³kxa²yā¹nxe³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a² e³la² i³yah³lx-
 in¹tu¹wi¹.

28 Jā¹nxe³ju³3su² ka³yuh³xa² ya³lu²sxa³ti³xa²
 wa³lu³hxa² ā³nūn²kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

29 Yxan¹nāu³a¹ a²ko³nxe³ju³tai²nān²tu³ ne³ki³son³kx-
 ai²nān²tu³ a³lan²tan¹ta³ki³ain²ti³ i³ka²nxa¹hi²ha²kxai³
 ka³nxah³txan¹ta³ki³ain²ti³ i³ka²nxa¹hi²ha²kxai³ i³la³kxa²
 wē³ha³lxa² whāi²na¹ oh³sīn³nāu³a¹ ā³nhait¹sa²kxai³
 oh³nāu³a¹ yxau³te²su² te²a² hxi²kau³kaun³ti³ ā³nx-
 ai³lai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ o³sīn²na²

whāi²na¹ i³ā³lxi³ton³tu¹wi¹. 30 Nxe³tāu³a¹
 i³na¹je³nāu³wa³ki³khai³xa² i²ain¹tu¹wi¹.
 Nxe²te²kxa²yān³tu³ a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²ny-
 hain¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Txai²na²
 oh³sīn³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹
 a³ka³nx²na¹ka³tu³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³
 i³kix³khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹.
 Wxā³na¹ju³tai²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹.
 31 Nxa¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la²
 wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su²
 i³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wxa²no²la³kxi²hī¹na¹
 oh³xan¹ta² nū³ka³txa² ka³lxa²te² nū³ka³txa²
 i³sa²si¹hā³ai¹nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³
 a²nū²a²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
 ā³yū³so¹kxe³so¹lxi³kxe³nāu³xa² nxe³te²nāu³xa²
 yuh³xan¹ko³nāu³xa² u²lxi³ yxau³yah³lxi³kxan²ti³
 ān³sa²so¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yāu³sa³kxa² i²tih³nxe³nē³jau³su²

32 Jā¹nxa¹jau³su² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Ta³kon³ta³ki³yāu³su²
 hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹ nxe³kxai²nān²tu³
 kwē³kon³ju³ta² yau³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta²
 kwē³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹ nxe³je³nāu³wa³kxa²
 a²i³lxa² ta³kon³ta³ka³ta² i³yau¹ū³nhē³lain¹te²jai¹ti²ti¹.”
 33 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²ai²na²
 ā³wxā³na¹je³nāu³wa³kxa² nxe³kxa²yā¹nxe²
 yū³nūn³na³li¹. Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na²
 e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti² ko³nxe³khai¹ju³tin³ti² i³yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³na¹ju³ta³nū³a² a²kwēn¹tai²na¹
 yū³tu¹wi¹. Wxa²sxi²yxo²a²
 ā³yau³son³kxi²nx2ta¹kxa²yā¹nxe³hī³nx2na³li¹.
 Na¹jau³su² wā²nxū^h1 a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹.
 34 Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na² i³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ hī¹na² ka³ten³su² yxau²xai³tū³ka³txa²
 ya³lu²ai¹nxa³tā³lxa¹ jau¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 kái³ta³lun²tu¹wi¹. 35 Oh³nāu³nū¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a²
 yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³ti³ yxau²sa²tē²tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wā³li²je³nāu³wa³kxa² ko³nha²ki³sxa³jau³su²

36 Nxe³yān¹ta¹ nxe³ju³ta²nū³ai²na²
 i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a² ū³hū¹nhē³lain¹je³nāu³wa³kxa²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ko³nhai¹nxa³ha²kxai³ oh³xan¹ta²
 nū³ka³txa² ko³nain¹nū³nxa³ha²kxai³ Txai²na¹xai²na²
 ko³nhū³nxa³ha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³je³nāu³wa³kxa² Txa²wī³na² so¹lxi³
 wi¹ko³nha²te²la¹wi¹. 37 Txai²na² a³kan³sxā³
 wxā³na¹ju³ta³nu³a² No³e²ah³lu¹ta² he¹tāu³su² tāu³a²
 yā¹nxe³tu¹wi¹. Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² No³e²ah³lu¹tai²na²
 txa²wā¹ha³lo²a² yxau³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 38 Nxe³tāu³u¹tai²na² i³yau³xa² ū³hū³3ti³wa³kxa²
 a²

na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² ā³wih¹ta¹h¹xai²hē¹li¹.
 39 Yxān¹ta¹ No³e²ah³lu¹ta¹i²na² wān³txa²
 a³la³kxi²yain¹ta¹h¹xai²nxa³hē¹li¹. I³yau³xa² wē³hā¹sxā³
 ā³so¹ai¹nhi¹na¹ a³la³kxi²yain¹ta¹h¹xai²hē¹li¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txai²na² a³kan³sxā³
 wxā³na¹ju³ta³nu³a² a³la³kxi²yain¹nx²tho³li¹.
 40 Jā¹nxe³ju³kxi³lu² in³txa² ha¹li¹ hai³sxa² tau³ya³tāu³a²
 ka³na³ki² sa²so¹ha²kxi³ ka³na³ki² ot³sa²kxi³
 nxe³ya³tu¹wi¹. 41 Ai¹nha²kxi³ txu¹ha² ha¹li¹ nxū³sa²
 o²la³kxi²ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxi³ ka³na³ki²
 ot³sa²kxi³ nxe³ya³tu¹wi¹. 42 Nxe³ha²kxi³ ha³lo²a²
 nū¹hī²jah¹lxī³hē¹li¹, wā³li²na¹je³nāu³wa³kxa²
 kō³yah³lxa³nha²kxi³lu¹. 43 Te²yā¹nxe³ju³kxi³lu² ka³nx-
 ah³ti³na² so¹lxī³ yen³kxa² kāi³jah¹la² hāi³a²
 wxā³te²ju²hē³li¹. Nxe³sxā³ sa³kxi³sxā³ sxi²ha²
 wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxi³lu² yen³kxa² kāi³jah¹la²
 wxā³je³nāu³wa³kxa² a³la³kxi²ke³la³te²kxi³
 ye³ten³nha²sxā³ wah³nxe³hī³nx²na³li¹. Sxi²yo²a²
 yxo²ī¹in³kxe³su² yen³kxa² tī¹kxi¹nxa²hī³nx²na³wi¹.
 44 Jā¹nxe³ju³3su² ye³ten³nha²kxi³hū³nxe²
 wahx³nxe³jah³lxī³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxi³:
 “Hī¹na² wxā²nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su²
 nxe³ti³wa³kxa² wxā³na¹ha³ta²wi¹.

Sū³na² sa³wi³ha³lxa² wi¹lhin¹te²a² wi¹lhi¹nxa³te²a²
 ī³tih³nxe³nē³jau³su²

45 Te²yā¹nxe³ju³3su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²
 a²sa³wi³sa² wi¹lhin¹te²na² so¹lxī³ ā³ne³wxe³khaix¹te²na²
 so¹lxī³ a²sxi²khai³xa² hau³kot³si¹jau³su²
 ū³h³wxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxi³lu²
 wi¹lhi¹nha²kxi³ yain³txi³su² ū³hū²xai³ain¹te²ju²hē³li¹.
 46 Wi¹kāi³kxi²na²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³la² wxā³tāu³a²
 wi¹lxon³kxi²kxi²na²nān²tu³ kāi³ti³hit¹tain¹tu¹wi¹.
 47 Wān³txi³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹
 hau³ko³te³lhxā³ ū³h³wxe³tu¹wi¹. 48 Nxe³yān¹ta¹
 a²sa³wi³sa² a²ē¹na² e³ke³la³te²kxi³ nxe³te³nah¹lxī¹:
 “Txā²hxi²kan¹jah¹la² kxān³sa²sxā³ wxā²nxa³lho³na¹.”
 Yha²jau³su², 49 Nxe³ka³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 sa³wi³ha³lxa² ā³xai²na² ī³wai¹tā³si³wxe³ha²kxi³ kāin²
 yai³nha²kxi³ kāin² ī³na²sa³we¹nha²kxi³,
 50 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ kō³nha²nxa³ku¹ha²
 a²wa³kxēn³yah³la² ī³xi²tu¹wi¹. 51 Nxe³sxā³ a²sa³wi³sai²li²
 kāin² ī³wait¹si¹ha²kxi³ ha³lo²a²
 wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² ū³h³wxe³si¹je³na² ū³tī¹kxa²
 wxē³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a²
 ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² nā³ni²
 kāin² wxi²ka³ta³ti² nxe³sa²tē³tu¹wi¹.

Txu¹ti³nāu³xa² ī³tih³nxe³nē³jau³su²

25 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² a²ē¹na²
 sa²hau³ko³te²nū³a² ī³yau¹ū³hi² a²ē¹na²
 sa²hau³ko³txa³te²nū³a² ī³yau¹ū³hi² nxe³nx²ta¹tu¹wi¹.
 A²nxe³te²na² wāin²te²nāu³xa² yā¹nxe³ti³hī³nx²na³li¹.
 A²nxe³te²nāu³xai²na² in³txa² kwēn¹ta¹na² txu¹ha²
 so¹te³lhxā³ jah¹la² wahx³nxain¹nū²nhai¹. Wi¹lx-
 on³kxi²jau³nū³a² ī³ye³kxi²te³lhxā³ wahx³nxain¹nū²nhai¹.
 Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²ha²kxi³ lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³

a³li³ain¹ka³tu³ wahx³nxain¹nū²nhai¹.
 2 A²nxe³te²wāin²te²nāu³xa² a²wā³kxi³kxi³ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ a³la³kxi²yai¹nha²kxi³ a²wā³kxi³kxi³ ha¹li¹
 ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³ha²kxi³
 nxe³te²wāin²te²nāu³su² nū²nhai¹. 3 A²nxe³sxā³
 a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xa² o²lyau³xa²
 taut³ton³jau³xa² sa²so¹ai¹nxa³ha²kxi³ lā³pi³āu²tē³na²
 so¹lxī³ sa²so¹ha²kxi³ nxain¹nū²nhai¹. 4 Nxe³yān¹ta¹
 a³la³kxi²ye²yhai¹te² wāin²te²nāu³xa² lā³pi³āu²tē³na²
 sa²so¹ha²kxi³ o²lyau³xē¹na² āh¹ sa²so¹ai¹nha²kxi³ nx-
 ain¹nū²nhai¹. 5 Jā¹nxe³ju³3su² in³txai²na² txu¹ha²
 so¹nh³jah¹la² wa³su³txi³ wā³li²nxa³ha²kxi³
 wāin²te²nāu³xai²na² wah³nxa² hxi²tha³nhai¹nha²kxi³
 āu³xi² ā³si³wxe³ain¹nū²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³sxā³
 ī³kaix¹tain¹jau³su² ain³kxain¹nū²nhai¹. Ain³kx-
 ain¹te³nah¹lxī¹: “In³txa² wē³sāi¹ah³lai²na² wxā²na³ni¹.
 Ā³ne³khauh²kxi¹jah³lxī³hē¹ni¹.” Nxe³nū²nhai¹.

7 Nxe² ain³kxi²nyhu¹te³na¹ wāin²te²nāu³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ ī³sa²yxau³nū²la² a²lā³pi³āu²khai³xai³tā²
 wxa²hau³kot³sxā³ tē³sxā³ ai³ain¹nū²nhai¹. 8 Nxe³tāu³a¹
 a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xai²na²
 a²yo²wān³txi³kxi³lu¹: a³la³kxi²ye²yhai¹te²
 wāin²te²nāu³xai²na² ī³ye³kxi²nyhai¹te³nah¹lxī¹:
 “Nxe³jah³lxī³si¹nxī¹. Wxa²ol²yau³xa²
 wā²nhū¹syah¹lxī³si¹ni¹. Lā³pi³āu²tē³na² tē³si¹na¹kxa²
 ī³yū¹lā³kxi²sa²sīn¹na²ni¹.” Nxe³nyhai¹nū²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²ye²yhai¹te² wāin²te²nāu³xa²
 sa²kxi³lu² ī³wa²lū³xi²nyhai¹te³nah¹lxī¹: “Kwa²nhi¹nxī¹.
 Hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nhi¹. O²lyau³xa² whāi²na¹
 hxa³nē³kxa²yan³txi³su² nū¹h¹xai³yah³lxin¹sxā³ o²lyau³xa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi²thi³na² ai³sxā³ tah²yau³xa²
 so¹kxi¹jah³lxī³hē¹ni¹.”

10 Nxe³nū²la² a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te²
 wāin²te²nāu³xai²na² o²lyau³xa² āh¹so¹kxi²te³lhxā³
 a³li³ain¹tāu³a² in³txai²li² wā³li²nū²nhai¹. Wā³li²sxā³
 wah³nxe³te²wāin²te²nāu³xa² ī³yain³kxi²te³lhxā³
 ā³wi¹hya³hain¹nū²nhai¹. Ā³wih¹nū²la² hā²wxān³txa³
 wi¹wxā³je³nāu³wa³kxa² ha³nāu³hi²ha²kxi³ sxi²yo²a²
 ū³h³yo²ī¹nū²la² yain³kxi²nyhai¹nū²nhai¹.

11 Hā²wxān³txa³ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te²
 wāin²te²nāu³xa² ā³wā³lain¹nū²la²
 ī³yo²to¹to¹tain¹te³nah¹lxī¹:
 “Sa²yo²than²kxi²sa²sī¹nhē³li¹.” Nxain¹nū²nhai¹.

12 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 “Nxe³sa²nxī¹. Ya²la³tu³ ā³ye³wxe³nxa²lxī³nxa³nhi¹.
 Hxi²kan¹sa²nxa³nhi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

13 Jā¹nxa¹jau³su² ye³ten³nha²sxā³
 wahx³nxe³jah³lxī³hē¹li¹. Ha³lo²a² wā³li²na¹ti³wa³kxa²
 kō³yah¹lxa³lxī¹.

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ko¹ta³lxin³te²nāu³xa²
 ī³yau¹ū³jau³su²

14 Te²yā¹nxūn³jau³su² ī³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wi¹.
 Wi¹kāi³kxi²sain¹te²su² te²na² a²yo³ha²
 wi¹lū³yho³hai¹na¹kxi³nū³su² ī³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe² hī³nx²na³li¹. Nxe³te³nah¹lxī¹, in³txi³su<

nxũ²nhai¹. Nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² i³kaix¹sxã³ a²yen³kxi³khai³xa² wã²nhũh¹xai³ain¹nũ²nhai¹.
 15 A²wi¹lhi¹nãn¹ta² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² ka³lxa²ki³a² wã²nhũh¹nũ²nhai¹.
 16 A²ta³lo³hẽ¹te² sa³wi³sa² ki³ha¹li¹ wã²nhũ¹ha²kxai³ ne³ki³son³te² sa³wi³sa² ki³ka³na³ki² wã²nhũ¹ha²kxai³ nx-ain¹sxã³ ũ³yho³hi²nyhu¹ki³a² hxi²ka¹nain¹kxa² yã¹nxe² a²yen³kxi³khai³xa² wã²nhũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ u²lxi³nũ²nhai¹.
 16 Nxe²ai³tãu³a² a²wi¹lhi¹nãn¹ta² a²sa³wi³sa² yen³kxa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tẽ³sxã³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lã³xa² ãh¹ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ãh¹so¹kxi²nũ²nhai¹.
 17 Te²yã¹nxe³jut³su² ã³ta³lo³hẽ¹te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tẽ³sxã³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lã³xa² ãh¹ki³ha¹li¹ ãh¹so¹kxi²nũ²nhai¹.
 18 Nxe³yãn¹ta¹ ne³ki³son³te²a² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat³sxã³ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ta³ki¹ai²na² tẽ³sxã³ a³li³nũ²nhai¹.
 Ha³lo²a² ai³nũ²la² kxi³h³xa² wxa²xu³sxã³ ũ³yho³hi²ki³ai²na² wã²nhũ¹hain¹ki³ain²ti³ ũ³whi¹kxi²nũ²nhai¹.

19 Hã²wxãn³txa³ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ton³tãu³a² yen³kxa² a²wa³kxãn³yah³la² i³xi²nũ²nhai¹.
 I³xi²ka³tu³ a²yen³kxa² i³hau³kot³si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa² i³kaix¹tũ²nhai¹.
 20 Nxe³te³na¹ a²wi¹lhi¹nãn¹ta² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³lã³xa² so¹kxi²ki³ain²ti³ hxi²tẽ³nha²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²sũ³nã³i³. ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ũ³hũ¹san¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³yãn¹ta¹ ki³lã³xa² ãh¹lxi³sxã³ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ãh¹so¹kxi²na¹hẽ³li¹.
 I²txa²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

21 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxãn³yah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² jũ¹nxe² ũ³hũ¹nxa²ha¹kxai³tã² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹.
 Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² kã²li³sxã³ ũ³hũ¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹, sa²hau³kot³si¹nxa²ha¹jau³su¹.
 Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

22 Te²yã¹nxe³sxã³ ã³ta³lo³hẽ¹te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³lã³xa² so¹kxi²ki³ain²ti³ hxi²tẽ³nha²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²sũ³nã³i³. ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ũ³hũ¹san¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³na¹ta¹ ki³lã³xa² ãh¹lxi³sxã³ ki³ha¹li¹ ãh¹so¹kxi²na¹hẽ³li¹.
 I²txa²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

23 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxãn³yah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² jũ¹nxe² ũ³hũ¹nxa²ha¹kxai³tã² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹.
 Nxe³sa¹nha²kxai³ yen³kxa² kã²in² ũ³hũ¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹, sa²hau³kot³si¹h¹nxa²ha¹jau³su¹.
 Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

24 Te²yã¹nxe³sxã³ ne³ki³san³te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat³sxã³ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wai³nxa³jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²sũ³nã³i³.
 Hxi²kxã³u³jah¹lo²si¹lxi¹.
 Yain³txa² wa³kon³nxã³kxan²ti³ hã¹lxi³sã³ wa³kon³kxi²nxain¹kxa² yen³kxa² sa²so¹nha²kxai³ yain³txa³ki³a² ũ³hũ¹wi¹xan³kxan²ti³ yain³txa² ũ³whi¹kxi²nxain¹kxa² yain³txa²

sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹lxi¹.
 Wxa²yen³kxa² kã²in²non³nha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lxa²na² yen³kxa² kã²in²no³txa³ha²kxai³ nxe³te²si¹lxi¹.
 25 Nxi¹nha²kxai³ yuh³lxi³nxa²ha¹hẽ¹li¹.
 Nxa²ha¹ha²kxai³ a³li³a¹nũ²la² kxi³h³nxẽ¹na² wxa²yen³kxa² ũ³whi¹kxi²na¹hẽ³li¹.
 Nxe³sxã³ wxa²yen³kxai²na² ti¹na² yũ³ye¹nx²na³li¹.”
 Nxe³nũ²nhai¹.

26 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxãn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Kõ³nxã³thin¹khai¹nxi¹lxi¹.
 I³lxa³thin¹ti³he¹nx²nxa³lxi¹.
 Yain³txa² wa³kon³nxa³kxan²ti³ hã¹lxi³sã³ sa²so¹na¹ha²kxai³ yain³txa³ki³a² ũ³hũ¹nxa³kxan²ti³ yain³txa² sa²so¹na¹ha²kxai³ nxe³na¹jut³su² i³san¹ji¹wi¹?
 27 Nxi¹nha²kxai³ i³h¹nxe³kxa²yã³ti³tã³ txa²yen³kxa² tẽ³sxã³ a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³a² o²la³kxain¹tũ³kã³txa² kwa² ũ³hũ¹ai¹nxã³thai¹li¹?
 Nxĩ¹ke³la³te³kxai³ hã²wxãn³txa³ i³xi²na¹tãu³a² txa²yen³kxai²na² ka³lxa¹ton³kxi³nũ³su² ũ³hũ¹xi²sa²hĩ³nxa¹lxi¹.
 28 Jã¹nxa¹jau³su² nxa²ha¹te¹ txa²sa²wi³ha³lxi³ ã³lxa³h³lx-in¹te² i³nxai²na² nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Ki³ka³na³ka³nat³sxã³ tẽ³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhẽ³li¹.
 Sa²so¹kxi²sxã³ jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxi³sã³ ki³ai²na² hxi²tẽ³nha²jah¹la² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹.
 29 Nxe³sxã³ a²nũ²a² yen³kxi³nh²te²na² ãh¹ kã²in²non³sxã³ yen³kxa² ũ³hũ¹nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe³sxã³ yen³kxi³h³khai¹nxe³tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa² jũ¹nxe² yũ³kxan²ti³ sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹.
 30 Jã¹nxe³sxã³ jah¹lai²na² i³la³thi¹nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² tẽ³sxã³ ha³lo²a² ka³nxah³ha²lu²on³ju³ta² ũ³sa²tã³ũ¹tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 A²nxe³tãu³a² ye³khãuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² kã²in² i³nã³nha²kxai³ kã²in² wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.”
 A²wa³kxãn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

A²nũ²a²nãu³xa² kã²in²ain¹kxa²yo³ha² i³yĩ¹li²jau³su²

31 Nxa²ha¹te¹ yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²tu¹wi¹.
 Nxe³sa²hĩ¹na¹ a³ka³nxĩ²sxã³ wã³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nãn²tu³ oh³xan¹ta² nũ³kã³txa² tẽ³lĩ³xi²na¹tu¹wi¹.
 32 Jã¹nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ã³yã³ki³nũ²nxi²sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³te³na¹ ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ai¹na¹tu¹wi¹.
 33 Nxe³te³na¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² yo²te²sain¹te²nãu³xa² wã²nxa³kxa² so¹sxã³ txa²wi¹lha²tãu³a² ũ³hũ¹wxe³ai¹na¹ha²kxai³ a²wã³kon³tũ³kã³txa² txa²wã³tãu³a² ũ³hũ¹wxe³ai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.
 34 Nxa¹kxai²nãn²tu³ txa²wi¹lha²tãu³a² sa³wxe³te²nãu³xa² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Txa²wi³na² i³wi¹lx-on³kxi¹nx²ti³tu¹wi¹.
 A²wi¹lhi¹nu¹tai²kxai³ ha³lo²a² tah

wxã³sĩ²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹." Nxe³na¹jau³su². Nxe²e³kx- ai¹na¹tu¹wi¹.

37 Nxa²ha¹te¹ wi¹lhin¹te²nãu³xa² i³wa²lũ³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxĩ¹: "Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lãi³. Ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã² nxe² i²nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Heh³nxa²ha²kxai³ yain³txa² ũ³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Yã³lxu²nxa²ha²kxai³ i³na²kxi³jau³xa² ũ³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? 38 Wxa²yã³la² yũ²nxã²nxa³ha²kx- ai³ sxi²ha² ũ³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Wã²la² txa²nxa²ha²kxai³ wã²la² ũ³hũ¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? 39 Ĩ³ton³nxa²ha²kxai³ wxã³sĩ²nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi¹nxain¹sĩ¹nha²kxai³ wxã³sĩ²nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹? Ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã² nxe²kãĩ³ũh¹nxa²sĩ¹na¹lhai¹li¹?" Nxe³sain¹tu¹wi¹.

40 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxi¹na¹te³nah¹lxĩ¹: "Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² kãĩ²nxa³kxan²ti³ wi¹kãĩ³ũ¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹kãĩ³ũh¹sah³lxĩ³nũ³nhĩ³nxa¹lxĩ¹."

41 Nxe³nũ²la² a²wã³tãu³a² sa²wxe³si¹hai¹na¹te²nãu³xa² yxo²i³sai¹nxa³te²nãu³xa² i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Ĩ³ye³kx- ai¹na¹te³nah¹lxĩ¹: "Ã³waix3sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Ko³nxe³thin¹yah³lxĩ¹lxĩ¹. Ha³lo²ai²li² ha³nxe²a² i³ju³ta² ã²la² ãu¹la³kxi³ko³xai²na² a²ta³a²nãu³xa² ũ³sa²tã³kxi²si¹ju³ta³nũ³a² ũ³sa²tã³nx2tain¹tu¹wi¹.

42 Kxãn³nxi³tã² heh³sa³ha²kxai³ hai³txi³ yain³txi³la³ ũ³hũ¹sah¹lxan³nxãn³tai¹ti²tu³wi¹. Yã³lxu²sa³ha²kxai³ i³na²kxi²jau³xa² ũ³hũ¹sah¹lxan³nxãn³tai¹ti²tu³wi¹.

43 Txa²yã³ta³ yũ³sa²nxa³kxe³su² wxa²sxi²ha² ũ³hũ¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Wã²la² txa²sa²ha²kxai³ wã²la² ũ³hũ¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Ĩ³ton³ta³nxa² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²sain¹ta³nxa² nxe³ha²kxai³ wxã³sĩ²sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹." Nxi¹na¹jau³su² nxe² e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

44 Nxa²ha¹te¹ a²wã³tãu³a² sa²wxe³ai¹na¹tu³ka³txa² i³wa²lũ³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxĩ¹: "Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã² heh³nxa²ha²kx- ai³ yã³lxu¹nxa²ha²kxai³ a²yã³ta² yũ³nxã²nxa³ha²kxai³ wã²la² txa²nxa²ha²kxai³ i³ton³nxa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²nxai¹nha²kxai³ nxe³nxa²ju³tai²na² i²nxa²sĩ¹na¹kxan²ti³ wi¹kãĩ³ũh¹nxa²sĩ¹nxa³lhai¹li¹?" Nxi¹na¹jau³su² nxe² e³kxi²sain¹tu¹wi¹.

45 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxĩ¹: "Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³a² wi¹kãĩ³ũh¹nx2tai¹nxa³kx- ai²nãn²tu³ wi¹kãĩ³ũh¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹." Nxi¹na¹jau³su² nxe² e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

46 A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ha³nxe² i³sa²tẽ³ju³ta² khãuh³lxa³ti³sa²tẽ³nhain¹tu¹wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ wi¹lhin¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ wi¹lhin¹sxã³ yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hãĩ³a² i³so¹si¹hain¹jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² e³hxa³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² ãh¹e³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

2 — Ye³ha¹li¹ a³la²ni²tãu³a²

Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² yãu³son³ye²tu¹wi¹.

Nxe³tãu³a² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ i³ya²lut1sain¹ju³ta³nũ³a² ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³nãu³wa³kxa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³ Sũ³na² Si³yx- au³tãu³a¹ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ti³u³tu¹ta²kxai³ sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhxã³ o²la³kx- ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yx- au³te²nãu³xai²na² a²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹te²nãu³xai²na² nxe³sxã³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Kai³fa²sah³la² sxi²han²tu³ wã³nxĩn¹ta² si³yx- au³te²nãu³xa² a²hxi²kan¹khaix1jah¹la² sxi²ha² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Je³su²jah³la² hãĩ³a² i³so¹si¹hain¹jau³su² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ã³yã³nũ²kx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³tãu³a² i³ye³kxi²ny- hain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² o²la³kxi²kĩ¹tãu³a² hãĩ¹nxã¹a³sah¹lxĩ³sã²lxĩ¹, a²nũ²a²nãu³xa² ã³nhe¹kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³n³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ũ³nhe³kẽn¹kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³nx- ai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². ã³nxi³sxã³ Si³mãu²ah³la² sxi²ha² sxi²lhot3ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Si³mãu²ah³lai²li² kxã³nhxĩ¹nai³tã² i³ta³ka³txa² ka³lxãun³sxã³ khon³ta³kxi²nẽ³ka³txa² i³ton³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sxi²ha² sxi²lhot3ta¹hxai²hẽ¹la².

7 A²nxe³tãu³a² ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹tãu³a² txu¹ha³ka³lxa² wi¹lũ³jau³xẽ¹na² a³la³bas²tro³ẽ¹na² a³lxĩ²khaix1tẽ³na² jũ¹lxĩ²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²sxã³ ã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ wi¹lũ³jau³xẽ¹na² wxa²nãu²lxĩ²sxã³ a²yau³xa² ũ³whi¹sai¹sxã³ ũ³nhe³kẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² i²ai¹nha²kxai³ i³yxai¹hain¹sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³tã³ wi¹lũ³jau³xa² kwa² hxa³kxi²nha²lxã²nãn³khi³ nxa¹nhai¹. 9 A²nxe³jau³xai²na² tẽ³sxã³ a²yo³ha²khai³xa² so¹kxi²kĩ³ke³la³te²kxai³ a²yo³khai³xa² kãin²kxe³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²tũ³ka³txa² ã³yxu¹nũ³ai¹nhĩ³kĩ³tã³li¹. Nxe³ny- hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² e³kxi²ny- hain¹jau³xa² a³la³kxi²ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Ta¹ka³lxa² i³xã³ta³kxah¹lxĩ³txa³lxĩ¹. Wi¹kãĩ³ũh¹sain¹na²li¹. 11 A²nũ²a² yen³kxi³txa²tũ³ka³txa² yxau²sa²tẽ³kxi¹nx2tain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ Txai²na² yx- au²sa²tẽ³ũh¹nx2ti³nxa³lho³li¹. 12 Nxe³sxã³ jau³xai²na² wi¹lũ³yau³xa² txa²ne³ka² ũ³nhe³kẽn²kxi²sai¹nhĩ¹na¹ txa²nũ²a² ya³lu²na¹ju³tũ³su² ãu¹la³kxi²sain¹na²li¹.

13 Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² u²lxĩ³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Yuh³xan¹ko³nãu³a² a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² txu¹hai²li² wi¹kãĩ³ũh¹sain¹ju³ta² te²yã¹nxe² u²lxĩ³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹, sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ä³yü¹ain¹si¹jau³nũ³a² ř³yau¹ü³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ä³nhai¹tũ¹nũ³te²na² Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kxa³te²nãu³xa² ä³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³sxã³ ř³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³la² ä³yü³nx2ta¹kxai²nãñ²tu³ řh¹nxe² ü³yho³hi²sah¹lxi³hĩ³nxãñ¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxü²la² pra²ta²ki³a² ü³yho³hi²ki³a² hxi²ka²hxan³sxã³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ nxe³ki³nãu³xa² 30 nxe³ki³a² ü³yho³hi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³hĩ¹nãñ¹te²tu³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² ä³yü³ain¹si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Pas²kwa²tũ³xa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yain³kxi²ny-hain¹jau³su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na² ř³yai³nain¹to³ju³ta² ä³si³wxẽ³tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² ä³tũ³sxã³ e³kx-ain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na² yain³kxi²kxi³ju³ta² řh¹nu¹ãn¹thĩn³ta³ yain³kxi²thĩ³nũ³a² sa²hau³kot3sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³ha²kxai³ ř³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
— Sxi²je³na² ä³nxai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxiñ¹kx-ai²nãñ²tu³ in³txa² ř³ha¹jah¹lxiñ¹tu¹wi¹. ř³ha¹jah¹lxiñ¹kx-ai²nãñ²tu³ ř³ye³kxi¹txain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:
“Txa²wã¹yah³la² wãñ³txi³kxai³lu¹: ‘Ha³lo²a² ne³ka³ka³tã³li¹. Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxai²na² Tx-ai²na² Txa²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ wxa²sxi²ha² ä³wxã³sxã³ yain³kxi²si¹na¹tu¹wi¹.’ Nxe³sain¹na²li¹.”
Nxe³tai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãñ³txa² sa²yxo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² äü¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Hã²wxãñ³txa³ ka³nxa³hi²tãu³a² ä³wxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³nxe³tũ³kã³txa² ä³wxe²xai³ai¹nha²kxai³ yain³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Yain³yah³lxi³tãu³ãn²tu³ Je³su²jah³la² ř³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Wãñ³txi³su² ř³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wxãi²nãu³ ř³nxa² ä³nhai¹tũ³te² ř³nxai²na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ä³yü³sai¹nĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ au³txi³ a²ẽ¹nãu³ai²na² kãin² äin²tai¹nha²kxai³ ř³wã³wã³txi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²sũ³yah³lãi³. Txai²la³hĩ³na¹ji¹wi¹? Nxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ ř³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
— A²yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ yain³txi³yau³xa² ü³hũ¹kxi²sai¹ya³sa²jah¹la² ka³na³ka³na³te² ř³nxai²na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ä³yü³sain¹jah¹lo²su² na³li¹.
24 Ya²la³ty³ su²lãh³sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ü³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe² ř³yau¹ü¹nhẽ³ta¹hx-ai²hẽ¹li¹. Yxãñ¹ta¹ ä³yü³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ton³khaix¹jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³ a³li³lah¹xa³sxã³ txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ ä²la² wi¹lhĩ³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ä³yü³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ř³wã³txi³te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txai²la³hĩ³nxãñ¹ji¹wi¹? Ta¹hx-ai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²wãñ³txi³kx-ai³lu¹:
— Wxa²wãñ³txa² e³in¹jau³xai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³jau³xa² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ř³yau¹ü³jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ yai³nain¹tãu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yain³tũ³xa² hxi²tẽ³sãñ²nũ²la² Sũ³na² ř³wi¹lx-on³kxi²si¹jau³xa² ř³ye³kxi²sãñ²sxã³ wxa²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ü³hũ²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ü³hũ²xai³lain¹sxã³ ř³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³tũ³xai²li² Txa²nũ²ai²yã¹nx2na³li¹. So¹kxi²sa²sxã³ yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-ai²hẽ¹la².
27 Nxe³nũ²la² ř³na²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²nũ²la² Sũ³na² ř³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² ř³ye³kxi²sxã³ ü³hũ²xai³ain¹ta¹hx-ai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— ř³na²xai³jxah³lxi³hẽ¹li¹. 28 A²nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yau³xai²yã¹nx2na³li¹. Wãñ³txa² tah²yau³xa² ř³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³jã¹nxe² kãi³ũh¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² sa²wa²sut¹si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹. 29 Nxe³yãñ¹ta¹ nxe³kxa²yã¹nxa¹ju³ta³ ř³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ ř³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wi³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tãu³lot3sa²hĩ¹na¹ ř³na²xi²kĩ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ ř³yain³ta³lu²nain¹ni² ř³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³ty³ ka³li³nhẽ³jau³xa² ř³hai³nain¹sãñ²ka³ty³ wã³la³ka³txa² o³li³ve²ra³kat3su¹ nxe³hxai²na²hẽ³ nxe³ka³ka¹txai²na² ä³nxai³ain¹ta¹hx-ai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³a² ř³yau¹ü³jau³su²

31 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ř³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wã¹sũ³na² ü³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² wãñ³txa² nxe³te³nah¹lxi¹: “O³ve²a² nũ³kã³txa² a²wa³kxẽñ³yah³la² ř³su²lhã³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ o³ve²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ä³ni³sxã³ ř³ha³te¹ha³ten¹tain¹tu¹wi¹.”
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Nxe³jau³xai²yã¹nxe³kxi³hũ³nxe² hĩ¹na¹ ka³nx-ah³nxe³hĩ¹na¹ wxa²nũ³kã³txai²na² hãi¹nxe³ti³xa¹ ř³yãu²lxi¹nx2ti³tu¹wi¹, Txai²na²su¹. Nxe³sxã³ ä³waix3sxã³ ä³sxã³ ä³nih³sah¹lxiñ¹tu¹wi¹. 32 Nxe³yãñ¹ta¹ hã²wxãñ³txa³ ka³tẽñ³su² ř³sa²yxau³xi²na¹ka³ty³ Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a¹ ä³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wãñ³txi³kxai³lu¹:
— Kwa²nxi¹lxi¹. Äu²li²sxã³ ä³nih²nxã²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ä³xa² äü²li² hxa³nain¹kxan²ti³ txai²li² ti³he¹nxẽ²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ř³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
— Wãñ³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³tai²nãñ²tu³ ka³la³ka³la²a² ř³yxai²lxoh³lxi²nxa³ta³lxa¹ wxãi²na²

Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ten³si¹sa²nxān³jau³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. "Je³su²jah³la² i²te²txā³wi¹." Nxēn¹jau³su² e³ye³kxi²xi¹nīn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³⁵ Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ko¹ko¹su² i³su²lhā³sain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³ ten³si¹sa²nxān³jau³su² i³ye³ti³he¹nxe²nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ te²yā¹nxe² e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

³⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxā³ ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹na² ā³wxe³sxā³ wah³nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Nū¹a² ai³sxā³ Sū³na² i³ye³kxi²te³la¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxe²e³nū²la² sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ Pe²jah³lo²na² Se³be³te²ah³la² a²ki³lha³nāu³xa² ā³sa²so¹ka³tu³ jū¹nxe² yan¹nāu³a¹ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² ha³lo²a² ko³nxe³khai¹ju³ta³nū³a² sa²te²txi³ i³āin²txi³ha²kxai³ hxi²waun³ta³txi² i³āin²txi³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Āin²ti³ya³lu²te²hū³sa³nhai¹. Ti¹na² ā³wxe³sxā³ wahx3nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Jū¹nxe² yan¹nāu³a¹ ai¹na¹ka³tu³ Sū³na² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Nxe² e³kxi²nū²la² jū¹nxe² yan¹nāu³a² ā³nxai³sxā³ ā³kxu²thu²kxa² wxe³sxā³ Sū³na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wi³nāi³. A²yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²ko³nxe³ju³tai²na² khāuh³lxa³ti³sa²ju³tai²na² sa²wa²tot¹so¹kxi²sē¹li¹. Yxān¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹txa²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nxe² e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²ka³tu³ a²yxo²ha³kxa¹ āu²xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Jū¹nxe³ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹txi³ i³ye³ten³nha²sxā³ yxau³yah²lxa³n³ji¹wi¹?

⁴¹ Ye³ten³nha²sxā³ yxau³jah¹lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jah³lxi³hē¹li¹, ko³nxe³ju³ta³la³ ā³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yān³ti³su¹. Wxa²ē¹nāu³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khai¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²sī³nai²na² sī³wi¹nx2ti³ju³ta³la³ hau³kon³yah³lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

⁴² Nxe³ka³tu³ jū¹nxe² ā³waix3ti¹xi²nū²la² Sū³na² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Wi³na² nxe³txi¹. Khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²wa²tot¹so¹kxi²sa²nxa³kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² ten³nxa²ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

⁴³ Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²xi²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ āu³xain¹to³ta¹hxai²hē¹la², hxi²kan¹sxā³ ye³ten³nha²sxā³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la².

⁴⁴ Jā¹nxe³sxā³ ā³waix3ti¹xi²nū²la² Sū³na² wān³txain²txi³ i³ye³kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁵ Hā²wxān³txa³ wā³li²xi²ka³tu³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Āu³xi²sxā³ i³ye¹nxi²sa²tē³ye²yah³lxi¹ta²lu¹wi¹. Hāi¹nxo¹nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Hī¹nai²na² ko³nxe³thin¹te² hxi²ka²nāu³a² ā³yū³sain¹tu¹wi¹. ⁴⁶ I³sa²yxau³sxā³ ā³nxai³ya³sah¹lxi³wxi¹. Ā³yā³yū³sa²jah¹lo²su² te²a² yāu³son³nē³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

⁴⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ā³tū³ta¹hxai²hē¹la². Ā³tū³te³na¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txa² a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² nxe³sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² i³sa²si¹hā³ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yū³la² kāin²te²su² te²na² tē³lxi² hi³ki²a³li³su² te²na² tē³lxi² nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁸ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxā³nxai³tā² ā³yū³so¹jah¹la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² i³yxo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²a² kan²txi³ i³sxā³ sa²so¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxā³nxai³tā² nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁹ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³nū²la² i³yxo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁵⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²yā³lxi³. A²ten³nxa²ju³ta² kāi³sē¹li¹. Nxe² e³ta³lun²nū²la² ko¹ko¹xa² nū³ka³txi³nāu³xai²na² ā³tū³sxā³ i³yain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁵¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² ka³na³ka³na³te²nān²tu³ yū³la² kāin²ta³wxi²a² hxi²tē³nha¹nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³kah³lai²na² sa³wi³sa² i³su²ta¹hxai²hē¹la². I³su²te³na¹ a²ne³nxē³na² ū³nhe³i²lā³ta¹hxai²hē¹la². ⁵² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yū³lai²li² ū³whi²xi¹sē¹li¹. Nxe³jut3su² a²nū²a² i²li³te²a² yū³la² tē³sxā³ i³su²lhā³kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lain²txi³ yū³la² i³su²lhā³ain¹nūn³tu¹wi¹. ⁵³ Jā¹nxa¹jut3su² ten³sa³kxai²nān²tu³ Txa²wi³na² ā³non²ta³kxi²sa²h³nx2na³li¹. Oh³nān¹ta³ nū³ka³txa² wā³l³kha³lhon¹tū³ka³txa² hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi² nxe³tū³ka³txi³kxi³nāu³xa² i³sa²si¹hā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sai¹nh³nx2na³li¹.

⁵⁴ Yxān¹ta¹ Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi²ta¹na² a²wān³txa² yā¹nxe² kāi³ye²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁵ Jā¹nxe³tāu³a² tū¹ka³txi³nāu³xa² āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tē³sxā³ wxā³yah³lxi¹ti²ti¹. A²nū²ai²na² yen³kxa² kāi³kxi²jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa²yā¹nxe² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxi¹ta²lu¹wi¹. A³lan²ta² hāi¹nxe² Sū³na² sxi²ha² ā³wxe³sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau

Wã³nxĩn¹te² hxi²kan¹te²nãu³xa² Je³su²jah³la² en²tain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² Je³su²jah³la² i³sxã³ sa²so¹nũ³ka³txa² wã³nxĩn¹te² si³yxau³kah³la² Kai³fa²sah³la² sxi²ha² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³thi³na² ha³teḡ³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² te²na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³su² te²na² nxe³sxã³ a²kxã³nxa² ã³nũ¹nain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

58 Nxe³yãn¹ta¹ Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³ ṛ³hit¹xai³ta¹hxi²hẽ¹la². Ai³lhã³ Kai³fa²sah³la² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wih¹ka³tu³ so³ta²to²nãu³xa² ã³wxe³ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Je³su²jah³la² kã³ũ¹ny-hain¹kxi³nũ³su² ã³wxe³sa³wah³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

59 Nxe³tj³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² hxi²kan¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² a²nũ²kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kx-ai³lu² ã³n³nhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² ṛ³su²lhã³ain¹si¹hain¹jau³su² ã³n³nhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

60 Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹ti³ ã³n³nha²ti³he¹xain¹ta¹hx-ai²nxa³hẽ¹la². A²nũ²a² ka³lxa¹txi³ wã³txa² ki³han³jau³xa² Je³su²jah³la² ṛ³ye³ki³ha¹kxain¹kxan²ti³ ã³n³nha²ti³he¹xain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxe³nũ²la² in³txa² ha¹li¹ wxã³ya³ta¹hxi²hẽ¹la². 61 Wxã³sxã³ ṛ³ye³ya³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wã³txa² ain³kxi²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³sxã³ ain³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹: “Hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹a¹kxai²nãn²tu³ hã²wxã³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a² ũ³txo³nxi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² ain³kxi²sĩ¹na¹hẽ³li¹. In³txai²li² nxe³ya³ta¹hxi²hẽ¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹te²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ṛ³sa²yxau³sxã³ ṛ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai³. Jau³jau¹xai²na² ṛ³wa²lũ³xi²nxã³ji¹wi¹? Īh¹nxe³jau³ta³ ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

63 Nxe³yãn¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³nahx²nxe³sxã³ yxau³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ wã³nxĩn¹te²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:

— E³lxa¹ ṛ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ṛ³nẽ³lha²kxai³ ya²la³tu³ ṛ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Sũ³na² Ta²nhĩn¹ji¹wi¹? Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tãu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

64 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ṛ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wain³na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wã³txi³su² e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ ṛ³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³lai²na² a²wi¹tãu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sain¹sxã³ ã³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sĩ³nãu³a² wxa²kan³sxã³ wã³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² ṛ³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-ai²hẽ¹la².

65 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹te²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nãn¹ka³lo³khai³xa² sa²ten²txi³ta¹hxi²hẽ¹la². Sa²ten²txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na³li¹. Hã¹inxã¹a³sah¹lxi³wxi¹. Wxã³txai²li² Sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²kĩ²ti²tu³wi¹.

66 Nxe³kĩ³sa²kxai³ ĩh¹nxe³kĩ³te³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ṛ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhã³ain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxain¹ta¹hx-ai²hẽ¹la².

67 Nxain¹ka³tu³ a²nũ²a² ṛ³li³te² hi²sen³kxai³lu² ṛ³ye³ka³su³hẽn¹kxi²ha²kxai³ a²hxi²kai²na² ṛ³su²lai¹nha²kxai³ ṛ³wai¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

68 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tãu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ ṛ³su²nxa²jah¹la² ṛ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yxo²wã³txa² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³su²

69 Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wih¹sxã³ ã³yxo²wxe³ta¹hx-ai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ã³n²tu³ti¹ wã³nxĩn¹jah¹lai²na² sa³wi³sa³ka³lxi³na² ã³tj³sxã³ ṛ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²li² Je³su²jah³la² ka³li³le²a²ko³xan¹jah¹la² ã³si³tẽ³kxai¹nũ³nĩn¹tai¹tu³wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹ ṛ³ki³ha¹kxi²jau³su² ṛ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹. Pe²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² ko³nha²nxa³nhĩ¹. Ī²te²txã³xĩ¹. Ta¹hx-ai²hẽ¹la².

71 Hã²wxã³txa³ sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² a³li³xi²te³na¹ a²sa³wi³sa³ka³lxa² ã³xa³ka³lxa² ṛ³kx-ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ī²kxain¹sxã³ a²nũ²a² kwa² yx-au²xai³ain¹te²na² ṛ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³nãn¹jah¹la² ã³si³tẽ³kxi²na²hẽ³li¹. Ta¹hx-ai²hẽ¹la².

72 Jã¹nxa²ha¹te¹ ṛ³ki³ha¹kxi²jau³su² ṛ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ṛ³a¹jah¹lo²su² te²txã³xĩ¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

73 Jũ¹nxe² ye³je¹na¹ kwa² yxau²xai³te²nãu³xa² ã³tj³ain¹sxã³ ṛ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² ta²lu¹wi¹. Jah¹la² yxo²wã³txa² e³kxa²ya¹nxe² e³i¹lxi¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

74 Nxe²e³tãu³a² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yxo²ã³ta³ti³ ṛ³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² ṛ³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² ṛ³ti³hex¹te²txã³wi¹. Txa²wã³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹. Ki³ha¹kxi¹nx²ta¹ke³la³te²kxai³ ã³n³txi³ju³ta² ũ³hũ¹sai¹nhĩ³nx²na³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe²e³ta³lun²tãu³ ka³la³ka³la²a² ṛ³yxai²lxoh³lxi²xi²ta¹hx-ai²hẽ¹la². 75 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wã³txin³txi² ain³kxi²xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Ain³kxi²xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ka³la³ka³la²a² ṛ³yxai²lxoh³lxi²xi²nxa²tã³lxa¹ wxã²na² Pe²jah³lo³ ṛ³nxai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxã³jau³nũ³su² ṛ³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tã² Je³su²jah³lai²na² wã³txa² ta¹hx-ai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tu³ ha³lo²a² a³li³sxã³ kãin² ṛ³nã³ta¹hx-ai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ä³yũ³ain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ wã³nxĩn¹te²
 si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nũ²a²
 a²hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³sxã³ ä³sa²ki³nũ²kxain¹ta¹hx-
 ai²hë¹la². Je³su²jah³la² ʔ³su²lhã³si¹hain¹jau³su²
 aĩn³nha²sxã³ nxain¹ta¹hxai²hë¹la².
 ² Aĩn³nha²ta³lun²nũ²la² sa²hxi²tai³kxi²sxã³ tē³sxã³
 äñ³sa²so¹sxã³ ha³lo²a² wa³kxën³yah³la² Pi³la²jah³lo²su²
 ha²kxai³ a²hxi²ka² ä³yũ³ain¹ta¹hxai²hë¹la².

Ju³ta²sah³la² sa²ya²lu¹nha²jau³su²

³ Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² ko¹ko¹xa²hxi²ka³nãu³a²
 ä³yũ³ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² yxau³sxã³
 ten³sa²tã³ta¹hxai²hë¹la². Je³su²jah³la²
 ya³lu²si¹hain¹jau³su² ʔ³ha²kxai³ ʔ³äin²ta³kxi²ta¹hx-
 ai²hë¹la². ʔ³äin²ta³kxi²ha²kxai³ ü³yho³hain¹ki³ai³tã²
 hxi²tē³nha²nũ²la² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa²
 a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³sxã³ tũ¹kã³txai²na²
 ü³hũ¹xi²ta¹hxai²hë¹la². ⁴ Ü³hũ¹xi²te³än¹jau³kxai³lu¹:
 — Ko³nxe³ti³ kã³i³a¹hë³li¹. A²nũ²a² hxi²ki³la³nxa³te²na²
 ʔ³ki³ha¹kxi²sxã³ ä³yũ³nx2tai¹na¹hë³li¹. Ta¹hxai²hë¹la².
 Nxe³yãn¹ta¹ ʔ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²ha³lo²sxa³wi¹. Nũ¹hi²txa²hë³li¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hë¹la².

⁵ Nxe³ka³tu³ ü³yho³hi²ki³ai²na² tē³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²hë¹na² ä³na¹ka³tu³ a³li³ta¹hxai²hë¹la². A³li³nũ²la²
 ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lx¹:

— Ya²lu²na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³tu³ tĩh³na² a³lo³xĩh³na²
 tē³nha²sxã³ sa²yxeta³tai²kxi²nha²sxã³ ha³lo²a² kĩ³ju³ta²
 a³li²sin³sxã³ sa²ya²lu¹nha²ta¹hxai²hë¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa²
 ü³yho³hi²ki³ai²na² tē³nyhain¹te³nah¹lx¹:

— ʔ³h¹nxe³ki³thon³ku² ki³nhai¹. Ü³yho³hi²ki³ai²na²
 sa²kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ü³ha¹sxã³ wxe³kxi²ki³kxe³su²
 wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. A²nũ²a² su²lhã³kxa²
 ü³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hë¹la².

⁷ Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhain¹nũ²la² ha³lo²a² kwa³ta³la²
 we¹jah¹la² ha³lo²ai²na² so¹kxain¹ta¹hxai²hë¹la².

A²nxe³ko³nãu³a¹ a²nũ²a² wa³nũt3jah³la² wxã³kx-
 ai²nãn²tu³ kwa²hã¹nxe² ya³lu²kxai²nãn²tu³
 a²nxe³ko¹xai²na² sa²nĩ³kxi²ko³su² te²ju²hë³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hë¹la². ⁸ Jã¹nxe³jut3su² ko¹xai²na² sa²kx-
 ai³lu² tih³yau³xan¹ko³su¹ nxe² ʔ³lx¹kxi²nyhain¹ta¹hx-
 ai²hë¹la². ⁹ A²nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu²

kxã³nhxi¹nu¹tai²nãn¹jau³xa² we¹ta³lun²ta¹hxai²hë¹la².
 Nxe³sxã³ Sũ³na² wã³ntxa² ʔ³hen³txi³jah¹lu¹tai²na²

Je³re³mi²ah³lu¹tai²na² wã³ntxa² ü³wha²li¹te³nah¹lx¹:
 — Ü³yho³hi²ki³ai²a² hxi²ka² hxan³sxã³ ye³ha¹li¹

ka³na³ki¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ nxe³ki³ai²na² sa²kx-
 ai³lu² 30 nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²

ü³yho³hi²kxe³su² na³li¹. A²nxe³sxã³ I³sa³e² sa³wi³ha³lxa²
 nxe²hau³ko³tain¹na²hë³li¹.

¹⁰ Nxe³kxai²nãn²tu³ kwa³ta³la² we¹jah¹lai²na² ha³lo²a²
 so¹kxain¹na²hë³li¹. Nxe³ju³tai²na² Sũ³na²kxai³lu² nxe³

ʔ³yau¹ü³sa³na²hë³li¹.
 Je³re³mi²ah³lu¹tai²na² wã³ntxa² ta¹hxai²hë¹la².

Pi³la²jah³la² ʔ³wã³txi³jau³su²

¹¹ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² yen³nãu³a² Je³su²jah³la²
 ä³yũ³ain¹ta¹hxai²hë¹la². Nxe³sxã³ Pi³la²jah³la²
 ʔ³wã³txi³te³nah¹lx¹:

— Ju³te²a² nũ³kã³txa² Si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hx-
 ai²hë¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²

ʔ³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²wã³ntxa²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hë¹la².

¹² Nxe³ka³tu³ wã³nxĩn¹ta³ si³yxau³ka³ta²nãu³xa²
 a²nũ²a² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² nxe³sxã³
 ko³nxe³ti³hit1si¹jau³su² ʔ³ye³kxain¹ta¹hxai²hë¹la². Nx-
 ain¹kxan²ti³ ka³nahx1sxã³ yxau³ta¹hxai²hë¹la².

¹³ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² wã³ntxi³kxai³lu¹:

— Wã³ntxa² ka³lxa¹txi³ ko³nxe³ti³hit1nxain¹jau³su²
 e³kxain¹na²li¹. Ain³kxi²nhãñ²nxãñ³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hë¹la².

¹⁴ Nxe³yãn¹ta¹ wã³ntxi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³
 hai³txi³ ʔ³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hë¹la². Nxe³ju³tai²li²
 Pi³la²jah³lu¹ta²kxai³lu² ʔ³nũ²la² ʔ³wã³wã³txi³ta¹hx-
 ai²hë¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

¹⁵ Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa²
 nxe²xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxën³yah³la²

te²hi²sen³su² nxe² kã³ü¹hain¹ta¹hxai²hë¹la². A²nũ²ai²na²
 sxi²ha² kan²thi³na² ü³tĩ¹kxi²wxe³te²na² ʔ³lx¹te²na²

ka³na³ka³na³jah¹lan²tu³ than²kxi²sa²tã³ü¹ny-
 hain¹to³ta¹hxai²hë¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txai²na²

te³nain¹kxah³lo²su² jah¹la² than²kxi²sa²tã³ü¹ny-
 hain¹to³ta¹hxai²hë¹la². ¹⁶ Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³txa²

ko³nxe³thin¹khaix1jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la²kxai³lu²
 tĩ¹kxi²wxe³ta¹hxai²hë¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²

a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ʔ³ain¹jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²hë¹la². ¹⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kã³txi³nãu³xa²

ä³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹tãu³än²tu³ Pi³la²jah³lai²na²
 a²yxo²wã³ntxa² ʔ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— In³txa² ka³na³ka³na³te²a²
 than²kxi²sa²tã³ü¹hain¹to³hxai²na¹hë³li¹. Jã¹nxa¹tu¹wi¹.

Nxe³na¹ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ tĩ¹kxa²wxe³yain¹na³li¹.
 Nxe³na¹jut3su² ʔ³h¹jah¹lo²ta³

than²kxi²sa²tã³ü¹te³la¹ji¹wi¹? Ba³ra³ba²sah³lo²su²
 ta³nxa² Je³su²jah³la² txa²wã¹ha³lo²a² si³yx-

au³jah¹lo²ye²kxi³jah¹la² ta³nxa² ʔ³yau¹ü³sah¹lx¹hë¹li¹.
 Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hë¹la².

¹⁸ Nxe³sxã³ Pi³la²jah³la² a²ë¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²ha²kxai³
 ka³tã³khai¹xain¹nha²kxai³ ä³yũ³nyhain¹na²na¹. Ta¹hx-
 ai²hë¹la². ¹⁹ Jã¹nxe³ti³kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la²

ä³wxe³ka³lo³a² ä³wxe³tãu³än²tu³ Pi³la²jah³lai²na²
 sxe³xa³ka³lxa² ʔ³sa²si¹hã³sxã³ ʔ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²li²

wi¹hin¹khaix1jah¹lo²sin²ta¹. Ka³nxah³ti³na²
 nxe²hxi²sxã³nhot3sa³hë²li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ ko³nxe³

ʔ³yil¹ain¹ju³ta³nũ³a² kã³txa³hë¹li¹. Ko³nxe³ti³
 ʔ³yil¹ai¹nĩn¹kxa²yãñ³txi³su² hxi²waun³txi³khaix1sa³hë²li¹.

A²sxe³xa³ka³lxa² nxe³ta¹hxai²hë¹la².

20 Nxe³to³ta¹ wã³nxin¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³kã³txa² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tã³ũ¹nhe³lhi¹hain¹jau³su² ã³wã³txi³sain³txain¹yah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ã³su²lhã³si¹hain¹jau³su² e³kxi¹txain¹yah¹lxi³hẽ³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². 21 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³la² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ha¹lin¹te²a² ã³h¹jah¹lo²tã³ than²kxi²sa²tã³ũ¹te³la¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tã³ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wã³txi³kxai³lu²:

— Nxe³na¹kxai²nã²tu³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³jah¹la² ye²yah¹lxin¹kxe³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³h¹nxe² kã³ũ¹ha¹ju³ta³nũ³a² ten³yah¹lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³:

— Hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

23 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² ã³wã³lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— ã³h¹nxe² kɔ³nxe³thin¹sxã³ kã³ĩ¹hã¹li¹? Nxe³jau³su² ha²kxai³ ã³la² yxo²xũ³txi³ ã³ka¹txain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

24 Nxe³ka³ty³ hxi²kan¹txi³ wã³txa² ã³wã³li²si¹hai¹nxa³kxe³su² a³la³kxi²ha²kxai³ hã¹ĩ¹sxã³ kwa²he¹kxi²si¹nyhain¹jau³nũ³su² a³la³kxi²ha²kxai³ Pi³la²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hã¹ĩ¹nã¹ta¹hxai²hẽ³la². ã³yau³xẽ¹na² tẽ³nũ²la² a²nũ²a² nũ³kã³txa² a²yen³nãu³a² hxi²khai²lxĩ²ye²ta¹hxai²hẽ³la². Hxi²khai²lxĩ²ye²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² kɔ³nxe³thin¹jah¹lo²sxa³wi¹. Su²lhã³kxe³ju³ta² hxi²kĩ¹la³te²la²nxa³wi¹. Nũh¹ĩ²txain¹yah¹lxi³hẽ³li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nũ³kã³txi³na¹xai²na² so¹lxi³ txa²wẽ³ha³lxi³na¹xai²na² so¹lxi³ jah¹lai²na² su²lhã³kxa² hxi²kĩ¹te²la³sĩ¹na¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

26 Nxe³te³na¹ Ba³ra³ba²sah³la² than²kxi²sa²tã³ũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ so³ta²to² hxi²ka²nãu³a² Je³su²jah³la² ã³ta³lo³wait¹si¹sã²nũ²la² hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ã³yũ³nyhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ³la².

So³ta²to²nãu³xa² kɔ³nxe³ti³ ka³lxi¹lhain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²so³ta²to² nũ³kã³txa² hi²sen³su² Prai³a³to²ri³ã²thĩ³na² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³sxã³ so³ta²to² nũ³kã³txa² a²yxo²ha³kxa¹ ã³ĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². ã³tĩ³ain¹sxã³ ã³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² ã³ka³lxi¹lhã¹sah¹lxi³wxi¹. Kɔ³nxe³ti³ kã³ũ¹sxã³ wã²la² sau¹saun¹ka³lo³a² ã³whi²kxi² wai³la² wxa²xu³kxi²sxã³ ã³nhe³hẽ³ntxi² nxe³ya³sah¹lxi³wxi¹. So³ta²to² nũ³kã³txa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la².

28 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³a² sa²sai¹kxi²sã²nũ²la² wã²la²ka³lo³a² sau¹saun¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lan²tu³ ã³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

29 Wai³la² wxa²xu³kxain¹sxã³ ã³nhe³hẽ³ntai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² wxi²kan¹kat³sũ³ka³txa² hxi²ka² wi¹tãu³a² ã³hxi²wxe³kxi²nha²ha²kxai³ a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³kxain¹nha²kxai³ ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³sxã³ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhĩn¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ³la². Nxain¹jau³su² nxe² ã³wai³ka³si³xain¹ta¹hxai²hẽ³la².

30 Nxe³nũ²la² ã³ye³ka³su³hẽ³nkxai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² sa²so¹xi²sxã³ ka¹txain²txi³ ã³ne³su²lai¹nha²kxai³ nxain¹to³ta¹hxai²hẽ³la².

31 Nxe³sxã³ kɔ³nxe³ti³ ã³wai³ka³si³xain¹nũ²la² wã²la² sau¹saun¹ka³lo³ai²na² sa²sai¹kã³ain¹nũ²la² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² ã³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ka³ty³ ã³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ³la².

Hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² a³li³ain¹tãu³a² Si³mãu²ah³la² Si³re²na²ko³xan¹jah¹la² ne³khou²hain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³te³na¹ hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³hxi²kĩ¹la³kxi²ka³txa³nũ³a²

sa²tã³ka³la³kxi²hẽ³tso¹nha²si¹jau³su² Si³mãu²ah³lan²tu³ yxo²xũ³txi³ ã³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². 33 Nxe³ka³ty³ ã³nxai³ain¹ka³ty³ wã³la³ka³txa² ko³ko²ta²kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² txa²wã¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hẽ³ kã³txa²nãu³a² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². 34 Nxe³hĩ¹na¹

vĩn²yo³jau³xa² hĩ³ne³kxa² fel²yau³xa² ã³ne³ju³ta² ã³wxe³nẽ³jau³xa² nxe² ã³ke³ni²jau³xa² ã³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ³la². Yxã¹ta¹ ã³nxũ³sain³nũ²la² ã³na²ta¹hxai²nxa³hẽ³la². 35 Nxe³nũ²la² hi³sa³ka³txa² ã³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ka³ty³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² sa²so¹te²txai³ain¹sxã³ tah³lxa³wẽ³sa² o²la³kxain¹sxã³ a²wa³kxẽ³yah³la² nũ¹hã³nyhain¹ka³ty³ wã²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nũ³te²txai³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². 36 Nxe³ka³ty³ ha³lo²a²

ã³wxe³ain¹sxã³ yxau²xai³sxã³ ten³sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². 37 Jã¹nxe³tãu³a² hi³a²ka³lo³a² wã³txa² ã³whã²li¹lhã²sxã³ a²ne³ta³lxo³ka³nãu³a¹ ã³kũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ³la². ã³whã²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ³la². 38 Jã¹nxe³tãu³a² in³txa² ha¹li¹ o³nxa³ti³ kã³ĩ¹ya³ta¹hxai²hẽ³la². A²nũ²a² yen³kxa² nũ³kxũ³txi³ kã³ĩ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ya³te²na² tẽ³sxã³ ã³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹nũ³ta¹hxai²hẽ³la². Je³su²jah³la² a²wi¹tãu³a² ka³na³ku² ã³hxi²kĩ¹la³kxa²wxe² a²wã³tãu³a¹ ka³na³ku² ã³hxi²kĩ¹la³kxa²wxe² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ³la².

39 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kwa² wa³to²hi²te²nãu

Nxĩn¹jau³su² e³in¹tai¹ti²tu³wi¹. Ya²la³tu³ Sũ³na²
 Tah²sin¹kxai²nã²tu³ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³
 a²hi³sa³ka³txa² ka²nxĩ¹nhu¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 41 Te²yã¹nxe³sxã³ wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³ta²nã³xa²
 ha³te³h³nxã³na² a²hoh³lxi³su² te²nã³xa² a²nũ²a²
 hxi²kan¹txi³su² te²nã³xa² nxain¹sxã³
 yxo²i³yhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nũ²a² ã³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxã¹ta¹ wã²nxũ¹ hxi²kan¹txi³
 sa²hau³ko³nhã²nxã²tho³li¹. I³sa³e²
 a²wa³kxẽ³yah³lai¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa²
 kan³ke³la³te²kxai³ yxo²i³si³nhĩ³na¹wi¹. 43 Txa²wã²sũ³na²
 yxo²i³ain¹te²sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³ Sũ³nai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹lhin¹sxã³ i³kxain¹kxai²nã²tu³ ã³wa²su¹txai¹lxi¹.
 A²yo²wã³txa² ain³kxi²kĩ³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Sũ³na² Tah²su² te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² e³ha²kx-
 ai³lu². Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

44 Te²yã¹nxe³sxã³ in³txa² o³nxã²ti³ kã³ya³te²na²
 i³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹te²na² te²yã¹nxe³jau³su² yxo²i³ny-
 hai¹nxa³jau³xa² i³wai³ka³si³xain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

45 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whã²na¹
 ka³nxã³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta²
 ne³ka³ka³thĩ¹nã¹tu³ ã³ka³nxã³hi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 ã³sa²ti¹tã³xi²tã³a² so¹lxi³ ha²te¹ti³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
 46 Nxe³te³na¹ ki³kan³te³na¹ Je³su²jah³la² kã²in² i³wx-
 an¹sxã³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tã³a² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²sũ³nu²khã³xah³lã³. Txa²sũ³nu²khã³xah³lã³.
 Ĩ¹nxe³kxa²yã³ti³tã³ ã³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
 47 Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² kwa² yxau³sxã³ i³ti³kã³txa²
 wai³nxã³txi³ ain³kxai¹nxa³nũ²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — E³li²ah³lu¹tai²na² i³kaix¹tain¹nĩ²tai¹. Nxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

48 Nxe³te³na¹ a²kwẽ¹ta²na¹ in³txa² kwa² yx-
 au³ti³kã³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³nih³sxã³
 i³yi¹lho¹tũ³xa² so¹sxã³ yain³txa³yau³xa² kah³jau³xa²
 ũ³hũ¹sxã³ ũ³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² ũ³ki³wi²kxi²sxã³
 Je³su²jah³la² i³õ³na²si¹hain¹jau³su²
 ũ³h³yo²tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 49 Nxe³yã¹ta¹
 a²nũ²a²nã³xai²na² wã³txi³kxai³lu¹:
 — Ha³lo³kxit¹sã²nhẽ³li¹. E³li²ah³la²
 sa²hau³kot³te³lhxã³ wxã³si¹jau³nũ³su²
 i³wah³nxe³jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kã²in² i³kwã¹ix¹xi²ka³tu³
 a²wi¹tã³a² a³li³sxã³ ya³lu²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

51 Nxe³hĩ¹na¹ wã²la² a³khã¹ix¹ka³lo³a² Txa²wã²sũ³na²
 a²sxi²ha² nxũ²kwã¹ye³la³nã³a² a³txi³yxau³thĩ³na¹
 yxo²ti¹ka³lo³a² ã³ten³ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³nã³a¹
 ã³ten³txi² wxã²kan³ka³tu³ yu³hxai²na² sa²kxai³lu²
 ã³ten³txi³sxã³ ã³yo²hai²ta¹lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² yxau³je³na² e³lxah²lxi³
 i³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³te³na¹ kxĩ³nxã² kã²in²
 sa²wi¹wi¹ni² txah³lxa³kxã² kã²in²ka³txa² kwa²

a²yo²hai²ta¹lxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 52 Jã¹nxe³te³na¹
 kwã³kxẽ³na² a²nũ²a² sa²nĩ³kxi²tẽ¹na² yxo²hai²ta¹lxi³sxã³
 a²nũ²a² ya³lu²te²nã³xa² wi¹lhin¹te²na² ka³lxa¹sxã³
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 53 Nxe³sxã³
 Je³su²jah³lai²nã²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hĩ¹nã¹nũ³a²
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ka³ten³ti³
 yxau³te²nã³xa² wã²nã³ũ¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

54 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³yx-
 au³sxã³ wah³nxai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta²
 i³ai¹nha²kxai³ kxĩ³nxã² sa²wi¹win¹ju³ta² i³ai¹nha²kxai³
 yen³kxã² a²yo²hai²ta¹lxi² i³ai¹nha²kxai³ kã²ino²lain¹sxã³
 e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ Sũ³na² Tah²yah³lo²sin²tai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 55 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² txu¹ti³nã³xa² ka³lxa¹txi³nã³xa²
 a²kxã³nxai²tã² ka³li³le²a²ko³xa² yxau³xai³lhi¹nã¹te²tu³
 Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³te²nã³xa² hi²sen³su² wi¹lã³non²ta³kxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². A²nxe³te²nã³xa² i³yxau³ain¹nũ³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 56 A²nxe³sxã³ a²ha³ti³nã³a² Ma³ri²a³
 Ma³ta³lẽ²na³ka³lxi²na² Ti³a²kah³la²
 hxi²ka¹nxa³jah¹lan²tu³ Jo³se²ah³la² nxe³sxã³ te²na²
 a²hã³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxi³su² nũ³ta¹ka³lxi²na²
 Se³be³te²ah³la² wẽ³ha³lxi²na² hã³ka³nu²su² te²na²
 ain¹sxã³ i³yxau³yain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ sũ²ni²tã³a² in³jah³la²
 A³ri³ma³te²a²thĩ³nã¹jah¹la² yen³kxi³khã¹jah¹la²
 Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²
 Je³su²jah³la² sa³wit³su²nũ³nha²kxai³ ya³lu²ju³ta²
 i³nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². 58 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Pi³la²jah³la² ã³nĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³sxã³
 Je³su²jah³la²nũ²a² i³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³
 Pi³la²jah³la² hi²sen³su² Je³su²jah³la²nũ²a²
 ũ³hũ¹nha²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 59 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nũ²a²
 hi³sa³ka³txa² sa²sai¹kxã¹nũ²la² sa²so¹nũ²la² wã²la²
 wi¹ka³lo³a² tah²ka³lo³an²tu³ tẽ³sxã³
 wxã²wa³lã²u²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 60 Nxe³nũ²la² Jo³se²ah³la²
 a²tah³lxa³kxẽ¹khã¹xa² tah²hẽ³su² ha²kxai³
 ũ³whi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tẽ¹nai²na² sa²kxai³lu²
 tah³lxa³ka³txa² wxã²xu³sxã³ wẽ³si¹nyhain¹jau³su²
 Jo³se²ah³la² a²kxã³nxai²tã² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Jã¹nxe³jut³su² ya³lu²te²nũ²a² ũ³whi²wxe³ta¹lun²nũ²la²
 tah³lxa³ka³txa² kã²in²ka³txa² ũ³wa³ti³kxi² sa²tã³sxã³
 ũ³h³yo²ti¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³h³yo²ti¹kxi²nũ²la²
 i³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 61 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 sa²nĩ³kxi³ju³ta² ã³wxe³sxã<

ain¹sxã³ Pi³la²jah³la² sxi²ha² ã³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nũ¹ wxã³sxã³
ã³yã³sa²kxi³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁶³ Nxe³sxã³
ĩ³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Jah¹lai²na² ya³lu²jah¹la²
ĩ³ki³ha¹kxi²nẽ³jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²xi²sĩ¹na¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na²sa¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tã³a¹
ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²tã²
ain³kxi²xi²sĩ¹na¹wi¹. ⁶⁴ Nxe³ha²kxai³ txah³lxa³kxẽ¹na²
a²nũ²a² kan²txi³ ĩ³yxau³si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³tx-
ai¹nhẽ³li¹. Ya³lu²jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² hã³i²a²
wxã³sxã³ a²nũ²a² son²sih³kxain¹kxa²yan³txi³su²
ki³nhai¹. Nxe³ain¹ke³la³te²kxai³ a²nũ²a² ĩ³hen³tx-
ai¹nhĩ³te³nah¹lxi¹: “Ya²lu²su² ka³ten³su² ĩ³sa²yx-
au³xi²ti²tu³wi¹.” Ain¹jau³nũ³su² nxe³ke³la³te²kxai³
a²ne³ki³son³sxã³ ã³ke³tũ¹ain¹ju³ta²
ko³nxe³ti³nũ¹sain¹sĩ¹na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶⁵ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³ti³kxai³lu¹:

— So³ta²to² nũ³ka³txa² yũ³yah³lxi¹lxi¹. Tx-
ah³lxa³kxẽ¹na² wi¹lhau³ko³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

⁶⁶ Nxe³ka³ty³ a³li³ain¹nũ²la² txah³lxa³kxẽ¹na² kan²txi³
wi¹lhau³ko³tha²kxai³ a²nũ²a² ĩ³yxau³sa²tẽ³te²nã³xa²
sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa²
ũ³yo²txi¹kxi²wxe³ka³txa² ã³txã¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². A²nxe³ka³txai²na² ã³txã¹tain¹ju³ta²na²sa¹.
Kũ³ni³no²su² ã³txã¹tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
hxi²kan¹txi³ sa²yo²tha²nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su²

28

Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ha³nã³hi²na³na¹
ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ to³mĩn²ko³ nxe³ton³tã³u³a¹
txu¹ti³nã³xai³tã² Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxi³tã²
Ma³ri²a² ã³xa¹ka³lxi³tã² ain¹sxã³ txah³lxa³kxẽ¹na²
ĩ³xi²te³lhxã³ ã³nxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ² Nxa²ha¹te¹
a²kxã³nxa² a²kwẽn¹ta²na¹ kxi³h³nxa² kãin²
sa²wi¹win¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ oh³xan¹jah¹la²
wxa²kan³sxã³ wxã³nũ²la² txah³lxa³kxai²li²
sa²yo²than²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ tx-
ah³lxa³kan²ty³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ³ A²nxe³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² ha³lai³yu³hũ³nha²kxai³
a²wã²la³ka³lo³khai³xa² hãn³khai¹nxe³sxã³ ne²ve²nũ³xa²
yã¹nxe³hũ³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ so³ta²to²
nũ³ka³txa² ĩ³yxau³sxã³ wah³nxe³kxain¹te²nã³xa² kãin²
o²lai¹nha²kxai³ ĩ³ka³ta³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a²
ya³lu²te²hũ³sxã³ sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵ Nxa²ha¹te¹
oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹. Txu¹txa²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹ni¹. Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹la³kx-
ain¹sxã³ ya³lu²jah¹lai²tã² ã³ten³yah³lxin¹ju³ta²nũ³a²
ĩ³te²sa¹xĩ¹. ⁶ Yxãn¹ta¹ ti¹ai²na² yũ²nxa³xi¹. Ka³ten³su²
ĩ³sa²yxau³xi²na²ni¹. E³kxi¹nx²ti³ka²yã¹nxe² ĩ³sa²yx-
au³xi²na²ni¹. Yxãn¹ta¹ sa²nĩ³kxi²tẽ¹na²
ya³lu²sxa³je³nai³tã² ã³wih¹sxã³ ĩ³ja¹hẽ¹ni¹. ⁷ Ya³hin¹kx-
ai²nãn²tu³ ĩ³ta³lun²yah³hin¹kxai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxa²
ai³sxã³ ĩ³hen³txi³tain¹yah³hẽ¹ni¹. Ka³ten³su² ĩ³sa²yx-
au³xi²jau³su² ĩ³hen³txi³tain¹yah³hẽ¹ni¹. Ya³lu²sxã³
sxa³nxa³xĩ¹. Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³nã³u³a²

ĩ³ne³ka²tah¹na²ni¹. Nũ¹ai²na²
ne³khau²hxi²yah³hin¹tu¹xĩ¹. Nxe³yah³nx²ta¹xĩ¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

⁸ Nxe³ka³ty³ ka³lih¹lxi²sxã³ o²lai¹nha²kxai³ tx-
ah³lxẽ¹na² a³li³ain¹nũ²la² yãn¹txi³ ã³nxi³sxã³
a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹ Nxe²
a³li³sxã³ ã³nxi³ain¹tã³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su²
ne³khauh²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³khauh²xi²sxã³
wi¹le³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³ty³ ã³tĩ³ain¹nũ²la²
ã³ka³ti³wxe³nũ²la² a²yu³ki³sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹ni¹. Hã³i¹nxe³sxã³
txa²wã³tã³nã³u³a² ĩ³hen³txi³txain¹ya³hẽ¹ni¹.
“Ka³li³le²a²ko³nã³u³a² ã³nxi³sxã³
ne³khauh²xai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² ĩ³hen³txi³tx-
ain¹yah³hẽ¹ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su²
ain³kxi²nũ²la² a³li³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

**So³ta²to² ĩ³yxau³ain¹te²nã³xa² ki³han³jau³xa²
ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³su²**

¹¹ Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³ti³kxai³lu² so³ta²to² te²nã³xa² tx-
ah³lxẽ¹na² ĩ³yxau³sxã³ wah³xn³xain¹te²nã³xa²
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Ã³wi¹hain¹sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta³nã³u³xã²
ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹² Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta²
si³yxau³ka³ta²nã³u³xa² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³su²
te²nã³xa² ã³nũ¹tain¹sxã³ ain³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ka³ty³ so³ta²to² nũ³ka³txa² ã³yho³hi²ki³a² kãin²
ũ³yho³hi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹³ Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ĩ³wã³txã¹nyhain¹kxai²nãn²tu³ nxe²
ĩ³wa²lũ³xi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“Ka³nxah³ti³na² ã³xi²si¹na¹tã³a² ya³lu²jah¹la²
sa³wi³ha³lxa² hã³i²a² wxã³sxã³ a²nũ²a² so²a²sih³kxi²ny-
hain¹nũ²nhai¹.” Ki³han³jau³xa² nxe² e³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
¹⁴ Nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² ã³uxah³lxin¹jau³xai²na²
sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na²
a²ne³nxẽ³na² ã³wih¹kxai²nãn²tu³ wi¹le³kxi²sĩ¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³kxe³su² ko³ton³kxi¹nx²ti³xah³lho³li¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁵ Nxe² e³kxi²ta³lun²nũ²la² so³ta²to² nũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² ã³yho³hi²ki³a² so¹sxã³ wãn³txin³txi²
ki³han³jau³xin³ti² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Jã¹nxe³jau³su² nxe³hĩ¹nãn¹te²ty³ wãn³txin³txi² u²lxi³
ha³ta³nxe³jau³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxo²ĩ³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nã³u³xa² Je³su²jah³la² ĩ³ain¹jau³su²

¹⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hx-
an³sxã³ ka³na³ka³nat³sxã³
wxa²hait¹so¹xi²nũ³ti³ũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
Ka³li³le²a²ko³xa² ã³nxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã³la²
wã²nã³ũ¹ka³txai^{3</}

ã³tĩ³sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³lai²na²
a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ yuh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹
a²hã¹nxe³ti³xa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kat³su²
tãu³sa¹wi¹. ¹⁹ Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ha³lo²a²
yuh³xan¹ko³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ai³jah³lxi³sxã³
a²nũ²a²nãu³xai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³lon³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Yxah³lxi³kxai²nãn²tu³ ã³yau³xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ny-
ha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxi³tãu³a² Txa²wĩ³na² ã³lxa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ A²tah²na¹xai²na²
ã³lxa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sũ³na²

Yãu³ka³jxah¹la² ã³lxa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kx-
ai³ nxe³sxã³ ã³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹.
Txa²sa³wi³ha³lxi³sye¹nxain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. ²⁰ Yx-
ah³lxi³kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txa²
ã³ye³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² ã³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³ya¹nx²ta¹wi¹. ã³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx²ta¹tu¹wi¹.
Yuh³xan¹ko³nãu³a² ne³ki³so³nxa³tãu³a¹
ã³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ya³nx²ta¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Markos

Jo³au² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² ʔhen³txi³jau³su²

1 Wān³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² yxau²xai³ju³ta² ʔyau¹ū³nē³jau³xa², hī¹na² ān³si³wxe²na³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³jau³xai²na²sa¹, kxā³nHXI¹nu¹ta¹na² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² ũ³wha²li¹txā³nXu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ʔye³te¹wi¹. ʔye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxi²nān²tu³ ā³wxā³tīh³na²nū³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ya²la²tu³ wxā³tīwa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³tu¹wi¹. I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³au² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, wxā³sxā³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a¹ he¹ta¹hxai²hē¹la². He¹te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³yā³nū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū³kxain¹nū²la² Jo³au² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ʔhen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kō³nxe³tī³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³khai¹yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ ʔāin²ta³kxi¹nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³tī³ kāi³yah³lxin¹kxa² wah³xa² ā³wa²su¹txa²tī³tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ā³tī³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Jo³au² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² Ju³te²a²ko³xa² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³tī³xa¹ a³li³i² Je³ru³sa³lē²thi²na² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³tī³xa¹ a³li³i² nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²kō³nxe³tī³ kāi³ain¹ju³ta² Sū³na² ʔhen³txain¹sān²nū²la² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³la¹ kō³nxe³tī³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³wa²su¹jau³su² yxo²ʔyah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yxo²ʔyah³lxi³ha²kxai³ ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² ka³me²la² a²wā²la²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ po¹na² a²wā²la² sa²si¹ʔnha²ha²kxai³ ka³yā³txa² ʔyāi³ni², txu³ha²yau³xa² ʔna² nxe³ha²kxai³ nain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

⁷ A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²si³yo³na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³ta²la³kxi²nū¹ha¹kxe³su² hxi²ka¹nh²txa³nha²wi¹. ⁸ Txai²na² ʔyau³xa² so¹lxi³ ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ya³nx2ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹jah¹la² ũ³hū¹nxa²lxi³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nHXAN³ka²tī³nxa²lxi³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹jau³su²

⁹ Nxe³hī¹nu¹ta¹na², Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³na² yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² a³li³nū²la² Jo³au² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² Jor²tāu²yau³xa² ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² so¹sxā³, ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, ʔyau³xa² a³li³ain¹te³nah¹lxi¹, oh³si³nāu³a¹ sa²yxo²hai¹sxā³, kwa³sxa³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² oh³nāu³a¹ a³ka³nxi²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² ān³ka³la³kxi³wxe³kain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ oh³nāu³an¹te²a² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² Txa²ki³lha³lxa³khai¹si¹lxi¹. A³lxi¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lxi³kxi²khai¹san¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Kō³nxe³tī³ kāi³sain³si¹jau³su²

¹² Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a¹ ā³sa²so¹si¹ta¹hxai²hē¹la². Nū¹ā¹ ka³yxuh³xa² ũn³txa² he¹tāu³a¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². Ye³hxi²ka² hXAN³sxā³ wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³ te²yā¹nxe² wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁰ nxe² a³la²ni²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Sa³ta³na²jah¹la² a²hi²sen³su² o²la³kxi²sxā³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² jau³xa² ā³na¹si¹jau³su² ʔwa³ka³nxe³sain³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ hxi²ka¹nha²txi³ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³nū²la² oh³xan¹te² nū³kā³txa² wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa² wa³ka³la² kãi³ ã³si³wxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa³ Jo³ãu²
Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thi³na²
ũ³tĩ³kxi²wxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
Ka³li³le²a²ko³nãu³a¹ ã³nxi³sxã³, Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

15 I³ye³kxi²te³nah¹li¹:
— Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³ju³ta³nũ³a²
wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³
kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³sa²wa²nha²sxã³ ã³na¹jah¹li³hẽ¹li¹.
Yah³lxin¹ka³tu³ Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² so¹li³
yxo²sa¹li³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tãu³xa² Si³mãu²ah³la²
Ã³tre²ah³la² ain¹sxã³ ai³na² hoh³li³su² ya³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ i³ye³na² Ka³li³le²ye³na²
ta³lã²la²ka³lo³a² ã³na¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³ye³na²na²
a²yxo²ka³te³nhãu³ã¹ ã³nxi³te³nah¹li¹
a²lon³ti³tãu³xai²na² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 I³ha¹tx-
ain¹sxã³, i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³ja³sa²li¹. Ã³si³tẽ³syã¹hẽ¹li¹. Ai³na²
ã³na¹yah³to³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹
ã³si³tẽ³syã¹hin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a²
i³kaix¹so¹ya³hin¹ju³ta² i³ya¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹,
ã³si³tẽ³kxi²syã¹si¹hai¹na¹jau³su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³sxã³ ta³lã²la²ka³lo³nãu³xai²na² ã³ya³sxã³,
kwẽ¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ka³tu³ta¹ jũ¹nxe² yxan¹nãu³a¹ Ti³a²kah³la²,
Se³be³te²ah³la² ta²ha² yxau² a²lo³na² Jo³ãu²ah³la² yxau²
ka²no¹a² yxau³ya³sxã³ ta³lã²la²ka³lo³a² ã³sa²ka³tũ¹sxã³
ã³sa²hau³ko³ja³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³ka³tu³
Je³su²jah³la² ya³son³kxain¹sxã³ i³kaix¹tain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². I³kaix¹te³na¹ Jo³ãu²ah³la² Ti³a²kah³la²
nxe³ya³sxã³ a²wi³na² ka²no¹a²nãu³a¹ ã³na¹i²
a²sa³wi³ha³li³nãu³xã² ka²no¹a²nãu³a¹ ã³na¹i² nxe³sxã³
ã³si³tẽ³nhyã¹ta¹hxai²hẽ¹la².

**In³txa² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³wih¹sxã³ yx-
au³jah¹lo²su²**

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thi³na² ã³wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ sa²ba³to³ nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a²
nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² ã³wi¹hain¹ka³tu³
Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
i³ya¹ũ³nhyain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe² wxã³jau³xai²na²
sa²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa² ain³kxain¹ka³tu³
i³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³ ã³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² wxi²kan¹khai¹nxe³sxã³
i³ye³ha²kxai³ hai³txi³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³li³su²
tũ³ka³txa² i³ye³kxu¹jã¹nxẽ²nxa³ha²kxai³ a²nũ²a²
hãi¹nxe³ti³xã¹ i³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³
ã³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³nũ²kxi²thi³nãu³ai²na² a²nũ²a²
ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la²
he¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² i³wxan¹te³nah¹li¹:

24 — Je³su²jah³lãi³. Na³sa³re²thi³nã¹jah¹lo²si¹li¹.
I³h¹nxe²tsa¹nhĩ¹ji¹wi¹? Sun²tã²hxat3sa²sĩ¹te³lhã³
wxã³nhĩ¹ji¹wi¹? Wxãi²na² i²nxa²te²sa¹wi¹.
Txa²wã¹sũ³na² Tah²si¹li¹. Ko³nxe³ju³ta²
yũ³ti³hex¹jah¹lo²si¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² ko³nxe³te²a²
yãu³ka³txa² wxi²kan¹sxã³ kwa³na³te³nah¹li¹:
— In³txai²li² ka³nahx2nxe³sxã³ nxũ²kwai³li³txa²hẽ³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
kãin² wxan¹khai¹nxe³ka³tu³, in³txai²na²
ã³nhẽ¹nhẽ¹nhyain¹te³na¹, nxũ²kwai³li³ta¹hxai²hẽ¹la².
27 Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nũ²a² hãi¹nxe³ti³xã¹ kãin²
o²lain¹sxã³ i³wã³txi³nhyu¹te³nah¹li¹:

— Ju¹ta²na² i³h¹nxe³ju³khai³sa²hĩ³te²la¹ku².
Jah¹lai²na² wãn³txa² tah²yau³khai³sa²te²la¹ku². Kĩ³nhai¹.
Je³su²jah³lai²na² wxi²kan¹txi³ kwa³na³te²la¹li¹.
Kwa³na³kxai²nã²tu³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
ha³ta³nxã²txi³ sa²yxo²wet1sxã³ a³li³ain¹na²li¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

28 Nxe³ju³ta² sa²kxai³ Je³su²jah³la² wxi²kan¹txi³
kãi³ye²jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Ka³li³le²a²ko³nãu³a¹
yxau³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Si³mãu²ah³la² hãi³na² i³ton³kxi²jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³ki³nũ²kxi²thi³nai²na²
a³li³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ti³a²kah³la² Jo³ãu²ah³la²
whãi²na¹ sxi²ha² thi³nã³xã¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³thi³nai²na² a²wa³kxẽ³nũ³ka³txa² Si³mãu²ah³la²
Ã³tre²ah³la² nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

30 A²nxe³thi³nãu³ai²na² Si³mãu²ah³lai²na²
a²hãi³na¹ka³lxã² i³hĩ¹la³kxi²sxã³ i³to³nha²kxai³
sxã³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la²
i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu² wxã³sxã³ txu¹hai²na² hxi²ki³sxã³
sa²yxo²ka²la¹te³te³na¹, wa³su³txi³ i³hĩ¹la³kxi²ka³txai²na²
ã³wa²su¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lx-
ai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² nũ³ka³txa²
yain³txa² sa²hau³kot3sxã³ ũ³hãu¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³kxi²nũ³ka³txa² we²txi²jau³su²

32 Nxe³nũ²la² ki³kan³nũ²la² a²nũ²a² wi¹lain³nha²te²
hi²sen³kxai³lu¹ a²nũ²a² ã³xã² i³ton³te²su² te²a²
a²hãi¹nxe³ti³xã¹ tẽ³i² a²nũ²a² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
nxũ²kwai³yxau³te²su² te²a² a²hãi¹nxe³ti³xã¹ tẽ³i²
ain¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³sxã³
sxi²ye³nai²na² Ka³far³na³ũ²thi³nã¹tũ³ka³txa²
a²hãi¹nxe³ti³xã¹, tĩ³nhyain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tĩ³ny-
hain¹sxã³, Je³su²jah³la² yxau³thi³na² yxo²ti²ta³lo³kxa²
ã³nũ²t1sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ta³ka³txa²
i³li³te²su² i³ton³te²a² ka³lxã¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

34 A²nxe³tũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² sa²we²ti²
ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ka³lxã¹txi³ Je³su²jah³la²
wxa²sa²tã³kxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²
Je³su²jah³la² ko³nxe³te²a² yãu³ka³tx

au³täu³lo³jah¹lo²tain¹kxe³su² a³la³kxai¹nha²kxai³
ka³nahx²nxe³sxã³ yxau³si¹hain¹jau³su²
kwa³na³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³su² řhen³txi³jau³su²

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu²
řyũ¹li²ti³he¹nxa³täu³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² řsa²yx-
au³nũ²la² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa², ã³nx-
ai³nũ²la², Txa²wã¹sũ³na² nũh¹řye³kxi²ta¹hxai²hê¹la².
³⁶ A²nxe³tĩ³kxai³lu² Si³mãu²ah³la² nũřka³txi³kxai³lu¹
Je³su²jah³la² řhi¹txai³lain¹ta¹hxai²hê¹la². ³⁷ Ain¹te³na¹
Je³su²jah³la² řha¹txi²te³na¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³ten³nxain¹na²li¹.
Si³mãu²ah³la² nũřka³txa² nxe² e³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

³⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹
řwa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Yxan¹nãu³a¹ sxi²yhe³na¹ ã³xã¹ ã³nx-
ai³yah³sah¹li³hê¹li¹, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² řye³kx-
ain¹si¹ha¹jau³su¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na²
sa²si¹hã³sain¹na²hê³li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

³⁹ Nũ²la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹
ai³lha²thet³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũřka³txa²
ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³xa² ã³wih¹to³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² řhen³txi² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
řsa²si¹hã³i² nxe² ai³lain¹ta¹hxai²hê¹la².

**A²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²jah¹la²
we²nxĩ²jau³su²**

⁴⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³
ka³lãun³ta³kxi²jah¹la² ai³sxã³ Je³su²jah³la²
wxã³sxi²ta¹hxai²hê¹la². Wxã³sxã³ ã³nka³ti³we³sxã³
řye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²řta³ka³txa² ten³nxa²kx-
ai²nãn²tu³ sa²hau³kot³sa²hĩ³na¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² řnũ³sin²nha²sxã³ wxa²wx-
ai³sxã³ řye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³txi¹. Ten³sa³nhai¹. Wxa²řta³ka³txa²
we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ wa³su³txi³
a²řta³ka³txai²li² we²nxĩ²ta¹hxai²hê¹la².

⁴³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹
yxo²sa³te¹txi³ řye³kxain¹te³nah¹li¹:

— We²txi¹nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wã³nxĩ¹te²a²
si³yxau³jah¹la² sxi²ha² ai³sẽ¹li¹. Ain¹tãu³a²
we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² řhen³txi³txa³hê¹li¹.
Hãi¹nxe³sxã³ wã³nxĩ¹te²a² si³yxau³jah¹lan²tu³ ai³sxã³
řyau¹ũ¹nhat¹je¹txai¹nhẽ³li¹. Nai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³
hã²wxãn³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
řyau¹ũ¹nxain¹kxe³su² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹kx-
ai²nãn²tu³ wã³nxĩ¹te²a² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na²,
Sũ³na² ũ³hũ¹yhain¹tu¹wi¹. Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³
a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² e³lx-
ah²li³je¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la². ⁴⁵ Yxãn¹ta¹
jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³nxai³ain¹ka³tu³, řta³ka³txai²na²
we²nxĩ²jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kãin² řye³kx-
ain¹to³ta¹hxai²hê¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la²
hi²sen³kxai³lu² sxi²yhen³nãu³xãn²ta³ ã³wih¹ta¹hx-
ai²nxa³hê¹la², a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³ki³ka³ti³kx-

ain¹sxã³ ã³nhxi²ka³u³ka³txain¹kxa²yan³ti³sa².
Ai²nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ha³lo²a²
a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² so¹li³ yxau³ta¹hxai²hê¹la².
Yxau³kxan³ta¹ a²nũ²a² sxi²yhen³nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa²
a³li³sxã³ Je³su²jah³la² řte³lhxã³ tĩ³nhãun¹nain¹ta¹hx-
ai²hê¹la².

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxĩ²jau³su²

² Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³ha²kxai³
Je³su²jah³la² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³wã³li²ta¹hx-
ai²hê¹la². Nũ²la² a²sxi²lho³thĩ³na² ha³ta³nxa² a²nũ²a²
ã³xa² ain³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². ² Ain³kxain¹te³na¹
a²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² yx-
au³thĩ³na² tĩ³xain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxã³
ka³lxa¹khaix¹nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ sxi²yxo²
ti²ta³lo³kxa³nãu³a¹ ã³nũ²kxi²sxã³ he¹ain¹ta¹hx-
ai²nxa³hê¹la². Nxe³tãu³ãn²ta³ Je³su²jah³la²kxai³lu²
Sũ³na² a²wãn³txa² wi¹jau³xa² řyau¹ũ³hain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². ³ Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xa² ha¹li¹
ha¹lin¹tũ³ka³txa², wxã³ain¹ta¹hxai²hê¹la². In³txa²
řton³jah¹la² kan²ta³kxi²sxã³ řton³jah¹la² hãi¹sxã³
sxa³ye²ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹la² so¹sxã³
ka²ma²ka³lo³a² whãi²na¹ ã³ki³wxen³ta³kxi²sxã³
sa²so¹sxã³ wxã³ain¹ta¹hxai²hê¹la². ⁴ Nxe³ain¹tah¹lxa¹
sxi²hê¹nãu³a² a²nũ²a² nũřka³txa² ã³ka³tũ³je²ny-
hai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la².
Nxe²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³a²
řĩka³la³nũ²la² te²la²ka³lo³a² sa²sain¹ta³kxi²ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². Nxe³nũ²la² řton³jah¹la² ka²ma²ka³lo³a²
whãi²na¹ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² a²nũ²a²
a²nxũ²kwaj³wi³tan²ta² ũ³yhu³lhxot¹sxã³ ũ³ha¹ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la².

— Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nẽ³ka³txa²
we²txi²ju³ta² yũ³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² ũ³wha¹ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². ⁵ Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la²
wi¹ko³nh²nxa²ha¹te¹ kan²ta³kxi²jah¹lai²na²
řye³kxi²te³nah¹li¹:

— Sa³nxe³la³kxah³lãi³. Wxa²ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta²
ã³wa²su¹ti¹nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hx-
ai²hê¹la².

⁶ Nxe³ju³ta²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³li³su²
tũ³ka³txa² ka³na³ku² te²su² te²a² thĩ¹nãu³ai²na²
ã³wxe³sxã³ řyxau³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tũ³ka³txai²na²
a²ẽ¹nãu³a² řwã³wã³txi³nyhain¹ta¹hxai²hê¹la². ⁷ Nxe³ny-
hain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³jah¹la² so¹li³, hxi²kan¹ti³ řye³jau³xai²la¹wi¹. A²nũ²a²
ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³jah¹la² so¹li³ hxi²kan¹ti³ wxa²wa²su¹tẽ³te²jai¹ti²ti¹.
Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
a²nũ²a²khai³so¹li³jah¹lai²na² a²wãn³txai²na²
Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² na³li¹. Nxe³jau³su²
kĩhan³sxã³ e³lain¹ta¹hxai²hê¹la².

⁸ Nxain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²ny-
hain¹jau³xa² wi¹ko³nha²nũ²la² řye³kxain¹te³nah¹li¹:

— He³son³yah³lixin¹jau³xa² ha²ya³kxa²
e³li³jah³li³hê¹li¹. Ne³kxa²a³sah¹li³wxi¹. řh¹jau¹la³ta³
wãn

kāi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²ha¹wi¹." Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: "Ī³ton³jah¹lāi³. Ī³sa²yxau³sxā³ ā³nxī³xi³sē¹li¹." Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe³hī³ji¹wi¹? 10 Yxān¹ta¹ Txai²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tāu³lot³sa²kah³lo²su² Na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta² Ī³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Ī³ton³jah¹lo² Ī³nx-ai²na² Ī³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹.

11 Ī³sa²yxau³sxā³ wxa²sxa¹ka³lo³ai²na² whāi²na¹ sa²so¹sxā³ ā³nxī³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ in³txai²na² sa²kxai³lu², wa³su³txi³ sxa³sxā³ Ī³sa²yxau³sxā³ a²sxa³ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ a³li³xi²ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ī³wā³wā³ta³kxain¹sxā³ ā³no²non²ta³kxain¹sxā³ Ī³ye³kxi²lā³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³khai¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹khai¹nxe³te²la¹wi¹. Ha³lo²ai²na² Sū³na² kāi³ju³ta² hī¹na² so¹lxī³ Ī³kī³tā³li¹. Kxā³nxa³ta³ji² te²u¹jā¹nxe³ju³ta³la³ Ī³ti³hex¹kī³sxa³tai¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Le³vi²ah³la² Ī³kaix¹so¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² Ī³ye³na² yxo²ki³sa³nāu³a¹ ā³nxai³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ān³ki³ka³ti³kxain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ū³hain¹ta¹hx-ai²hē¹la². 14 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a³li³xi²nū²la² a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³jah¹lai²na² Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ū³yho³ha³ki²ka² ū³wha¹thi³na² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la²kxai³lu² Ī³sxā³ Ī³kaix¹te³nah¹lxī¹:

— Ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 15 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² Le³vi²ah³lai²na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ ā³wxe³sxā³, Ī³yain³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² ā³wxe² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² ā³wxe², a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kāi³to³te²su² te²nāu³xa² ka³lxa¹te²nāu³xa² ā³wxe², a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³tū³kā³txa² ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³wxe² ain¹sxā³ Ī³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la², a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxai¹nha²kxai³la². 16 Nxe³ju³tai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txa², ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ha³teḥ³nxā³nxa² a²hoh³lxī³su² tū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ain¹sxā³ Ī³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xā² Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Wxa²hxi²kan¹jah¹la² a²hi²sen³su² a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³tū³kā³txi³su² a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su² te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sxā³ ā³wxe³sxā³ Ī³yain³ya³hain¹ju³tu¹tai²na², ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ wāi³na² ā³wxe³sxā³ Ī³yain³ya³hain¹sīn¹te²sin²tā³? Wi¹kāi³jah¹lo²sin¹ke³la²te²kxai³ nxe² Ī³yain³ya³hai¹nhī³nx²nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tāu³ Ī³wā²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— A²nū²a² wi¹lain³nha² te²hi²sen³su², hai³txi³ hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² Ī³ton³te²su² te²a² so¹lxī³, hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³ha²kxai³ Tx-ai²li¹ hai³txi³ a²nū²ai²na²: "Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³nha¹." Nxe³te²su² te²na² Ī³kaix¹so¹te³lhxā³ wxān²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² kō³nxe³jah¹la² so¹lxī³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² Ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxī³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Ta¹hx-ai²hē¹la².

Heh³lxī² yxau³ju³ta² Ī³yau¹ū³jau³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxī³ nū³kā³txa² nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹tū³kā³txa², Txa²wā¹sū³na² Ī³ka³li³kxi²te³lhxā³, kwa²hāi¹nxe² he³lhxī² yx-au³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² wxā³sxā³ Je³su²jah³la² Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxī³nū³kā³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxī² yxau² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² a²sa³wi³ha³lxī³nū³kā³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxī² yxau², ain¹to³nha³li¹. Yxān¹ta¹, wxa²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² nxe³ain¹to³hxa³wi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³, wxa²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² kwa²hāi¹nxe² heh³lxī² yx-au³ain¹to³hxa³ji¹ku¹, sī¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yxau³nuh¹nx²ta¹tāu³a² Ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxī² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³, a²ya³la²nāu³xā² Ī³kaix¹so¹yhain¹te²ju²hē³li¹. Ī³kaix¹so¹sxā³ ān³yān³nū²kxi²sxā³ kāin² Ī³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹ai²na² yx-au³ye²yhai¹nhī¹na¹ Ī³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txai²na² Ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxī² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 20 Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹ai²na² so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tū¹kxi²yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kx-ai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ a²nū²a² Ī³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txa² Ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxī² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² he³lhxī² yx-au³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² ā³waix³tai¹na¹hī¹na¹ so¹lxī³ he³lhxī² yx-au³ain¹tu¹wi¹.

21 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² wā²la² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tī³ka³lo³a² ā³ten²ti³kx-ai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ū³nhū²kxi²sxā³ ūh³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Tah²ka³lo³ai²na² ūh³nhū²kxi²ki³ke³la³te²kxai³ ū³what³kxai²nān²tu³ tah²ka³lo³ain²ti³ Ī³jot¹sa²kxai³ tī³ka³lo³a² Ī³jot¹txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hī³nx²na³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² ain³so¹kī³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wān³txa² ū³nhū²kxi²ki³kxai²nān²tu³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxī³ ain³so¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. 22 Jā¹nxe³sxā³, hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lēn¹ta³ tī³ka³lo³ēn¹ta³ yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa²

ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ù³whã¹kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹.
 Æ³nẽ¹na³wi¹sxã³ ù³whã¹kĩ³ke³la³te²kxai³
 a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wã²lẽ¹nai²li²
 i³txi³hãu³kxi²sxã³ i³khot³sxã³ a²yau³xa²
 i³yẽ¹na³hxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²yain³txi³yau³xain²txi³ ãñ³tĩ¹² a²ẽ¹nãin²ti³ ã³tĩ¹²
 nxe³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xa²
 wã²lẽ¹na² tah²ka³lo³ẽ¹nãu³a², ã³nẽ¹na³wi¹sxã³
 ù³whã¹kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 Txa²wãñ³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³
 txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² wãñ³txa² a²ha³tih³xa²
 sa²yxo²we¹tha²kxai³ nxe³jau³kxai³lu² wai³nxa³wi¹.
 Txa²wãñ³txa² hã¹nxe³jau³xa¹ sa²yxo²we¹ju³ta² so¹lxi³
 wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, sa²ba³to³ nxe³jut³su², Ju³te²a²
 nũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yẽ¹nxi²to³jut³su² ain¹to³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ju³tai²na²
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² whã¹na¹, yain³txa²
 wen¹ko³xa² ã³nxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Æ³nxi³ain¹te³na¹
 a²sa³wi³ha³li³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa³nã³kxa²
 wxa²ni²lho² ã³si³wxẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
 ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² wãñ³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la²
 i³yẽ¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I²txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² sa²ba³to³
 nxe³tãu³a² a²wa³ka³la² a²yxo²ha³kxa¹
 ã³na²xai³kĩ³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yã¹ta¹
 wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na² sa²yxo²ã³ain¹ti²tu³wi¹,
 yain³ti³nã³kxa² wa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wãñ³txi³kxai³lu¹ fa³ri³se²a²
 nũ³kã³txa² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sũ³na² wha²li¹txã³nxa² i²yah³lx-
 in¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹tai²na² he³ha²kxai³
 a²sa³wi³ha³li³nãu³xu¹tai²na² he³hai¹nha²kxai³ nx-
 ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 26 Nxe³tãu³u¹tai²na²,
 A³bi³a³ta²rah³lu¹tai²na² wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³txa²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la²
 yain³ti³nũ³xai²na² Sũ³na² ù³yho³hi²tũ³xai²na²
 wxa²so¹sxã³ i³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³tũ³xai²na² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³kã³txa²
 so¹lxi³ yain³ti³nũ³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

27 Jã¹nxa¹jau³su² i³yẽ³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²wã¹sũ³na²
 a²hi²sen³su² a²nũ²a² wet¹sãñ²ka³tũ³ hã²wxãñ³txa³nũ²
 a²nũ²a² hxi²nũ¹nẽ³te³lhã³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
 i³yẽ¹nxi²kĩ³ju³ta²nũ³su² hau³ko³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Hã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² sa²yxo²wet¹si¹ja³kxa³nũ³su²
 hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² we¹ta¹hx-
 ai²nxa³hẽ¹li¹. 28 Nxe³na¹kxa²yu³su² Txa²na² Sũ³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²kah³lo²na¹xai²na²
 sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²wa³kxẽñ³yah³lo²sa¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 ã³nũ²kxi²thĩ³na² Je³su²jah³la² ã³wi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Æ³wi²xi²te³na¹ in³txa² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹la²
 i²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²nũ²a²
 ã³nũ²kxain¹tũ³kã³txa² a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³la²
 hxi²we²txi²ju³ta² i²te³lhã³ wahx3nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Yxã¹ta¹ ko³nxe³thin¹sxã³ he³son³kxi²ny-
 hain¹te³nah¹lxi¹:

— Sa²ba³to³ nxe³kĩ³tãu³a² hxi²we²txi²kxai²nãñ³tũ³
 Txa²wã¹sũ³na² ù³wha²li¹txã³nxa² sa²yxo²ã³kxi³ju³ta²
 i²kĩ³txai²li¹. Nxe² ko³nxe³thin¹sxã³ he³son³kxi²ny-
 hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 a²wãñ³txi³kxai³lu¹ a²nũ²a² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹lai²na²
 i³yẽ³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Æ³wxã³txu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² i³yẽ³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ne³kxa²sah¹lxi³sa²lxi¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
 wi¹lo²la³kxi² tã³nxa² ko³txo²la³kxi² tã³nxa² ih¹ju³ta²
 wai³nhĩñ³te²la¹xã³? Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
 i³ya²lu¹tã³nxa² we²txi² tã³nxa² ih¹ju³ta²
 wai³nhĩñ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³xãñ³txi³sxã³
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²wa³tĩ³nha²sxã³
 i²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txai²na²
 a²ya³la³tũ³jau³xa² yxo²kwĩñ¹kxain¹kxe³su² Je³su²jah³la²
 i³ãñ³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ Je³su²jah³la²
 a²wãñ³txi³kxai³lu¹ in³txai²na² i³yẽ³kxi²te³nah¹lxi¹:

— I³hxi²sin²nhat¹sã²nhẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ka³tũ³ in³txai²na² sa²kxai³lu¹
 sa²hxi²sin²nha²sãñ²ka³tũ³, a²hxi²ka² sa²kxai³lu²
 i³we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a²
 nũ³kã³txai²na² wa²li³ain¹sxã³, E³ro²jah³la²
 a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² whã¹na¹ ã³nũ²kxain¹ka³tũ³,
 Je³su²jah³la² i³su²lhã³ain¹si¹hain¹ja³kxa³nũ³su²
 he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

7 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi²na²
 whã¹na¹, a³li³ain¹sxã³ i³yẽ³na² kãin²je³na² ã³nx-
 ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a²
 ka³lxa¹tũ³kã³txa² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³i²
 ka³lxa¹nũñ³tũ³kã³txi³ ã³xa² Ju³te²a²ko³xa² a³li³i²
 ka³lxa¹nũñ³tũ³kã³txi³ ã³xa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³i²
 ka³lxa¹nũñ³tũ³kã³txi³ ã³xa² I³tu³me²a²ko³xa² a³li³i² nũ¹ã¹
 Jor³tãu³yau³xa² a²yxo²ha³ti³nhãu³ã¹ a²nũ²a²
 ka³lxa¹nũñ³tũ³kã³txi³ ã³xa² a³li³i² Ti²ro³thĩ³na²
 a²ti²ta³lo³kxa³nãu³a¹ a³li³i² Si³tõ²thĩ³na²
 a²ti²ta³lo³kxa³nãu³a¹ a³li³i² ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³la²
 ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² kãĩ³ũh¹ju³tan¹jau³xa² ain³kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ tĩ³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nũ²a²
 i³ton³te²su² te²a² ka³lxa¹txi³nãu³xa² i³we²nxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i³ton³te² nũ³kã³txi³ ã³xa²

ka³lxa¹nūn³tū³kā³txa² tū³nyhain¹sxā³ Je³su²jah³la²
 wxa²wxai³te³lhxā³ ā³yān³ja³lxu²sa²tā³nyhu¹i²,
 sa²wxa²li²nyhu¹i² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ka²no¹a² so¹sxā³ sa²hau³ko³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² ā³nū²kxi²sa²sxā³
 ān³kho³kxi²sain¹kxa²yan³ti³su¹. Nxa¹nhai¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la². 11 Nxe³ju³ta²na² kō³nxe³te²
 a²yāu³ka³txi³nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
 i²ain¹to³ha²kxai³ ā³yo²thu²kā³kxain¹ka³tū³ i²wx-
 an¹to³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
 yxo²xūn³txi³ i²kwa³na³ain¹to³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Tah²sa¹ju³ta² a²nū²a²nāu³xai²na²
 i²yau¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² i²kaix1so¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹
 wā³la³ka³ta³nāu³a¹ ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kx-
 ai³ a²nū²a² te³nain¹kxa² so¹lxi³ i²kaix1so¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ain¹sxā³ i²kaix1so¹ain¹tū³kā³txai²na²
 ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 In³txi³nāu³xa² hxi²ka²hx-
 an³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³kā³txa² i²nxa³kxi²
 i²kaix1so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². I²kaix1so¹sxā³ i²ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Kan²txi³ ā³si³tē³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxi¹kxai²nān²tu³
 i²sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa², i²yau¹ū³hain¹yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. 15 Kō³nxe³te² a²yāu³ka³txa² a²nū²ai²na²
 nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² i²ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³
 nxū²kwai³li³ain¹si¹ha¹jau³su² i²sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 16 A²nxe³sxā³
 i²kaix1so¹tū³kā³txa²sa¹: Si³māu²ah³la² a²i²lxa² ā³xa²
 Pe²jah³lo²su² nxe³ha²kxai³ 17 Ti³a²kah³la²
 Se³be³te²ah³la² a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Jo³āu²ah³la²
 Ti³a²kah³lai²na² a²lo³na² nxe³ha²kxai³
 a²ha¹lin¹jah¹la²nāu³xai²na² Je³su²jah³la² āh¹i²yī¹li²ta¹hx-
 ai²hē¹la².

— Wxāi²na² ta²li²ti³hū³ya³hi¹lxi¹. Ya³hin¹ha²kxai³
 Bo³a³ner²jah³la² i²yī¹li²nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² nxe²
 i²yī¹li²jau³su² ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³nxa²ha¹te¹
 jā¹nxe³sxā³ i²kaix1so¹tū³kā³txa²sa¹: Ān³tre²ah³la²
 nxe³ha²kxai³ Fi³li²pah³la² nxe³ha²kxai³
 Bar³to³lo³me²ah³la² nxe³ha²kxai³ Ma³te²ah³la²
 nxe³ha²kxai³ To³me²ah³la² nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³la²
 Au³fe²ah³la² a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Ta³te²ah³la²
 nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³la² nxe³ha²kxai³ a²nxe³te²a²
 ā³lxi³sxā³ se³lo²ti³nū³kā³txi³si²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
 Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³la² yxan¹nāu³u¹ta²kxai³ kō¹kō¹xa²
 hxi²ka²nāu³a¹ Je³su²jah³la² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su²
 nxe³ha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txi³nāu³xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu²
 i²kaix1so¹ta³lun²ka³tū³ sxi²ha² i²xi²ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i²yau¹ū³jau³su²

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ān³sa²ki³nū²kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su²
 Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ain¹sxā³,
 hxi²kan¹ti³ i²yai³nain¹ta¹hxai²nxai³hē¹la².

21 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² a²ya³la²nāu³xā² ain³kx-
 ain¹nxa²ha¹te¹ i²sxā³ sa²so¹te³lhxā³ wxā³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

— Wi¹lain³nha²te²la¹ku². Wen¹te²la¹ku².
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txa²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³sxā³ wxā³sxā³ i²ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la²
 a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 a²sa³wit3sin²tai¹. Nxe³te²si¹ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³li³si¹jau³su² i²ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹. Nx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i²kaix1tain¹sxā³
 wān³txai²na² i²yau¹ū³jau³xai²na²
 i²yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²ai²na² nxe³te²nū³nhū³na³li¹. A²ta³a²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³tāu³a¹
 Sa³ta³na²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, hai³txi³
 Sa³ta³na²jah¹lo²la³ a²ta³a² nū³kā³txi³khai³xa²
 ān³sa²tā³hxa³tai¹nx3tho³li¹. 24 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a²
 nū³kā³txa² wā²nxū^hlxi³ ā³nhe¹kxi²yhu¹ain¹kxai²nān²tu³
 ya³lu²hxan³kxi²nyhain¹nh³nx2na³li¹. 25 Jā¹nxe³sxā³
 a²wā³tā³xa²nāu³xā² a²nū²su² te²an²tu³ ā³nhai²ta³lxi²sxā³
 yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ hxa³tai¹nh³nx2na³li¹.

26 Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i²yo²kwīn¹kxi²nyhu¹sxā³
 ā³nhe¹kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ kan²txi³ yx-
 au³ai¹nh³nx2nxa³wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, hx-
 an³khai¹ai¹nh³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxa¹jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²
 nū³kxūn³jah¹lo²su² ye²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³
 sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² kāi³kxi²ti³hex1nx-
 ai¹nh³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ nū³kxūn³jah¹lai²na² i²sxā³
 sa²ta³ta³lxi³kxain¹ke³la³te²kxai³ nxe³sān²nū²la²
 sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 hxi²kan¹ti³ kāi³wxa²so²hxa³th³nx2na³li¹.

28 A²ya³la³tu³ i²ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su²
 te²an²tu³ a²kō³nxe³ju³ta² i²li³ju³tan²tu³ kāi³ain¹kx-
 ai²nān²tu³ wān³txa² kō³nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na²
 kō³nxe³te²lo³jau³xa² i²ye³kxain¹kxai²nān²tu³,
 hā²wxān³txa³ i²āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū²ain¹kx-
 ai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³ain¹tu¹wi¹.

29 Nxe³to³ta¹ wān³txa² wai³nxa³jau³xa² e³kxain¹jau³kx-
 ai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
 i²hxi²ka¹tin²ta¹.” Nxain¹jau³su² ain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³tain¹na³li¹.

A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa

yũ³hĩ¹na¹ ă³wa²su¹ju³ta²nũ³a² yũ³ai¹nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta²nũ³a² so¹lxi³ yũ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxe³ju³ta² ha³la³je¹nĩn³kxai³ ha³te³h³nxă³nxă² hoh³lxi³su² tũ³kă³txa² a²wăn³txa²su¹: — Je³su²jah³la² kô³nxe³te²a² yău³ka³txa² nxũ²kwai³yx- au²na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hă³ka³nũ³na² a²lon³ti³tău³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³¹ Nxe³nxă²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²hă³ka³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la² a²lon³ti³tău³xa² hi²sen³su² wxă³ain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Ain¹ka³ty³ ha³lo²a² sxi²ha² ti²ta³lo³ka³nău³a¹ yxau²ain¹ka³ty³ Je³su²jah³la² wa²li³si¹hain¹jau³su² ĩ³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². ³² Nxe³ju³ta² a²nũ²a² kăin² tũ³kă³txa² Je³su²jah³la² ă³n³ki³ka³tih³kxa²wxe³ain¹ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³tũ³kă³txai²na² a²wăn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³tsĩ¹lxi¹. Wxa²hă³ka³na² wxa²lon³ti³tău³xa² ha³lo²a² he¹ain¹sĩn¹na³li¹.

ĩ³ye³kxi¹nxă²ti³te³nain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³³ Yxăn¹ta¹ Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹: — A²nũ²a² ă³xa², txa²hă³ka³na² hũ³te²su² yũ², txa²lon³ti³tău³xa² hũ³te²su² yũ² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³sxă³ ă³sa²wa³ti³nha²sxă³ a²nũ²a² ă³ki³ka³tih³kxain¹sxă³ ă³wxe³yain¹tũ³kă³txa² sa²kxai³lu² ĩ²sa²so¹ai¹nha²kxai³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxăi²na² txa²hă³ka³na² txa²lon³ti³tău³xă² hũ³yah³lxi¹lxi¹. ³⁵ A²nũ²a² a²ten³te² ten³jau³su² te²an²ty³ Txa²wă¹sũ³na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sxă³ kăi³kx- ai²năn²ty³ a²nxe³te²su² te²he³la³ku³ txa²lon³su² nxe³ha²kxai³ txa²ha³lĩ³ti³su² nxe³ha²kxai³ txa²hă³ka³nu²su² nxe³ha²kxai³ nxe³te²sain¹na³li¹. Ta¹hx- ai²hē¹la².

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

4 Nxe³nxă²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³ye³na² a²yo²ka³te³nău³a¹ Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxăi³ a²nũ²a² kăi²li³khaix¹tũ³kă³txa² ă³nũ²kxain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Ai¹nha²kxăi³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², ka²no¹a² ĩ³ye³na² sxă³ka³lo³a² ă³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxăi³ kăi²li³tũ³kă³txai²na² sa²kxai³lu² a²yo²ha³kxa¹, ĩ³ye³na² a²yo²ka³te³nău³ai²na² yx- au²yain¹ta¹hxai²hē¹la². ² A²nxe³tău³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² wăn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ ĩ³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ ĩ³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹: — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² hai³sxa² wa³kxĕn³yah³la² yain³txa³ki³a² wi¹ki³a² wxa²sa²tău³wa³ya²txũ³lhai¹sxă³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. ⁴ ũ³whĩ¹tău³a² ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² tĩh³na² yo²ki³sa² ă³yun¹na³nũ²nhai¹. ă³yun¹na³tău³ ai³ka² wxă³sxă³ yai³nhxa³je²nũ²nhai¹. ⁵ ă³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xa² ău³txi³ tah³lxa² yũ³ko³xa² ă³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ kxĩh³nxai²na² kxĩh³nxă² ău³lxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ka³lũ³ye²nũ²nhai¹.

⁶ Ka³lũ³ye²te³na¹ u³je³na³kai²li² wxa²ki³ka³la³ka³ty³ ĩ³wa³ne²nũ²sxă³ wăn³txi³ye²nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³ty³ yain³ta³ki³a² a²nxe²kxa² ău³txi³ sxă²nxă³ha²kxai³ ya²lun¹txi³ye²nũ²nhai¹.

⁷ ă³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xa² ă³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lũ³xi²ye²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ²nha²kxai³ nxe³te²kxai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wa³ne³sa³te³kxi²sxă³ ya²lun¹txi²ye²ha²kxai³ hai³txi³ wi¹ki³la³ ă³ki³i²ye²nxa³nũ²nhai¹. ⁸ Nxe³yăn¹ta¹ ă³h¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xa² tĩ³tĩn³tũ³xa² ă³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³txa² kăin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kăin² sxă²ye²nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ă³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²ty³ kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxă³txi³ ă³n³ki³i²lyhe²ha²kxai³, ă³h¹ă³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²ty³ ka³lxa¹txi³ ă³ki³i²lyhe²ha²kxai³, hă²wxăn³txă³ ă³h¹ ă³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²ty³ wa³lĩ³kha³lho¹txi³ ă³n³ki³i²lyhe²ha²kxai³ nxe³ye²nũ²nhai¹.

⁹ Jă¹nxa¹jau³su² wi¹kô³nyah¹lxi³tĩ³ten³nxă²lxi¹nx- ai²năn²ty³, wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx- ai²hē¹la².

Yain³txa³ki³a² ũ³whĩ¹jau³su² a²si³yxau³tău³jau³su²

¹⁰ Ain¹ka³ty³, hă²wxăn³txă³ ye³jen¹nău³kxai³ kăi²li³tũ³kă³txai²na² a²li³yai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² nũ¹yxau³hĩn¹kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nău³xa² nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² on³sxă³ he¹yain¹tũ³kă³txa² nxe³ha²kxai³ whăi²na¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³wă³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wăn³txă², ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi²sa²nħĩn¹jau³xai²na² a²si³yxau³tău³a² ĩ³tih³nxe³sa²sĩ¹nħē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³nxă²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wăn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³tai²na² so¹lxi³ wăn³txai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wă¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ě¹nău³a² sa²hau³ko³jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nũ² ă³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wi¹. Yxăn¹ta¹ tũ³kă³txai²na² hĩ¹na² tĩ³he¹xai¹nxă³wi¹. ¹² Nain¹kxai²năn²ty³, Wi¹lĩ²ain¹kxa²ha³tă³nxăn²ti³ wi¹ne³ka¹nain¹kxa²ha³tă³nxăn²ti³ ă³ne³wxe³ai¹nhĩ³nx2nxă³wi¹.

ă³ne³wxe³ain¹ke³la³te²kxai³, a²kô³nxe³ti³ kăi³ain¹ju³ta² sa²ne³wa³tĩ³nhai¹nha²kxai³ sa²wa²su¹tai¹nhĩ³nx2na³li¹.

Jă¹nxain¹kxa²yăn³ti³su², Txa²wă¹sũ³na² wăn³txă² ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² so¹lxi³, ĩ³ye³kxain¹na³li¹, a²nũ²a² ă³xa²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Jă¹nxe³jau³su² Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nău³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wăn³txă² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ka³lxa²na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ă³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Yxăn¹ta¹ jau¹xai²na² ha³tă³nxăn²txi³ ă³ne³wxe³yah²lxi¹nxăi²năn²ty³, ĩ³h

14 Jǎ¹nxa¹jau³su² wǎn³txai²na² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² a²si³yxau³tǎu³a¹ i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² yain³txa³ki³a² wxa²sa²tǎu³wa³ya²txū³lhain¹sxǎ³ ū³whǐ¹jah¹lo²su² te²an²tu³ a²nū²a² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² i³ye³jah¹lo²su² kxa²yǎ¹nx2na³li¹.
 15 A²ki³ai²nǎn²tu³ tǐh³na² yxo²ka³teh³nǎu³a² ā³yun¹na³sxǎ³ sxa³ye²ki³ai²nǎn²tu³, a²nū²a² ā³xa² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² ain³kxi²kxa² yǎ¹nxe³te²ju²hē³li¹. Yxǎn¹ta¹, ain³kxain¹tǎu³a¹, kwēn¹ta²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹lan²tu³ wxǎ³sxǎ³ a²wǎn³txa² wi¹jau³xai²na² ā³wa²lho¹kxain¹te²ju²hē³li¹.
 16 Jǎ¹nxe³sxǎ³ a²ki³ai²nǎn²tu³ tah³lxi³ju³ta²na² ā³yun¹na³ki³kxa² yǎ¹nxe³ju³tan²tu³, a²nū²a² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² ain³kxi²kxa² yǎ¹nx2na³li¹. Te²nǎn²tu³ a²wǎn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³ i³ka³li³hai¹nha²kxai³ wǎn³txai²na² te³nain¹te²ju²hē³li¹.
 17 Yxǎn¹ta¹ te²na² yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka² yū²nxa³kxe³yǎ¹nxe² yxau³xai³jah¹lo²yǎ¹nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ǎu³txi³ yxo²xa³kxe³su² ha³lo²a² kō³nxe³to³nha²kxai³ Sū³na² wǎn³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³khǎuh³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wǎn³txai²na² wa³su³txi³ sa²yxo²ā³te²ju²hē³li¹. 18 A²ki³ai²na² ha³lo²a² ū³yen³ko³nǎu³a² ā³yun¹na³ki³kxa² yǎ¹nxe³ju³tan²tu³ a²nū²a² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² ain³kxi²kxa² yǎ¹nx2na³li¹. 19 Yxǎn¹ta¹ ha³lo²a² hxi²waut3ta³lxi³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² tǎ³na², a²ha³teh³nxǎ³na² yo³hi²ki³txǎ³na² tǎ³na² kǎin² yxo²kwǎi³nai¹nha²kxai³, Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² wi¹jau³xa² ā³na¹ain¹sǎ³ kwa² wa³nǐ³lon³sxǎ³ yx- au²xai³lai¹nha²kxai³ nxe³kxa² yǎ¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² wǎn³txa² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxǎ³hē¹la². 20 Āh¹ki³ai²nǎn²tu³, kxǐh³nū³xa² tǐ³tǐn³tū³xa² ā³yun¹na³sxǎ³ sxa³ye²ki³ai²nǎn²tu³ wǎ³lǐ³kha³lhon¹sxǎ³ ān³ki³i¹yhe²nū²nhai¹. Nxe³kxa² yǎx1ju³ta²na²tu³, a²nū²a² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² ain³kxa²so¹sxǎ³ kan²txi³ i³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²a² ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² i³li³te²a² jū¹nxe² wi¹lh¹n¹sxǎ³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³ āh¹ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ i³li³te²a² wi¹lh¹n¹sxǎ³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³ āh¹li³nū³sxǎ³ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ i³li³nū³te²a² wi¹lh¹n¹khai¹nxe³sxǎ³ sa²yxo²wet1sai¹nha²kxai³, nxe³kxa² yǎ¹nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²hē¹na² sa²kxi³kxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³te³nah¹lxi¹: — Īh¹nxe³te³lhǎ³ sa²kix3ki³tē³na² ū³thū²sxǎ³ sxi²hē¹nǎu³a¹ tē³sxǎ³ ā³wih¹ki³te²la¹xǎ³? Hai³txi³ kwa³ta³lē³na² ū³tǐ¹kxi²wxe³ki³sxa³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³sxǎ³ āu³xi²ki³ka³lo³a² a²yu³hē³nǎu³a¹ ūh³wxe³ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxǎn¹ta¹ kīn³txi³ ūh³wxe³ki³kx- ai²nǎn²tu³ sxi²hē¹nǎu³a¹ whǎi²na¹ wxa²ko²ko²ta²nē¹te²jai¹ti². 22 Jǎ¹nxa¹jut3su² kxǎn³nǎu³ān²tu³ Txa²wǎ¹sū³nu²kxai³lu² oh³na² yx- au³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hǎi³te²a² whǎi²na¹

wǎ²nǎ³ū¹nx2ti³tu¹wi¹. Jǎ¹nxe³sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² yen³kxa² ū³ho¹ain¹kxa² whǎi²na¹ i³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹.
 23 Jǎ¹nxa¹jau³su² wi¹kō³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxi¹kx- ai²nǎn²tu³ Txa²wǎn³txai²na² wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 24 Wxa²kǎi³nyhu¹ah³lxi¹kxa² yǎ¹nxe² Txa²wǎ¹sū³na² kǎi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Ā³wa²to²hi² kǎi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
 25 A²nū²a² yen³kxi³nh²te²na² āh¹ kǎi²non³sxǎ³ yen³kxa² ū³hū¹nyhain¹tu¹wi¹. Yxǎn¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa²jū¹nxe² yū³kxan²ti³ sa²sai¹xi²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa³ki³a² a²wen¹ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

26 Nxe³ha²kxai³la¹, āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²wǎn³txa² i³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² yǎ¹nx2na³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹. A²nū²a² hai³sxa²nǎu³a¹ yain³txa³ki³a² wxa²sa²tǎu³wa³ya²txū³lhain¹sxǎ³ ū³whǐ¹nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³, ka³nxah³ti³na² āu³xi² a³lan²tin³na² i³sa²yx- au² jǎ¹nxe² jǎ¹nxe² nxe³kxi²nǎn²tu³ a²ki³ai²nǎn²tu³ wi¹ka³lū³xi² wi¹we¹ni² ye²nū²nhai¹. Yxǎn¹ta¹ a²nxe³ki³ai²na² i³h¹nxet3sxǎ³ wi¹ka³lū³sxǎ³ wi¹wen¹te²sin²ta²ku². Kǐ³nhai¹. Kō³nxe²ki³sxa³nhai¹. Nū²nhai¹. Nxe³kxa² yǎ¹nx2na³li¹. 28 Kxǐh³nū³nǎu³a¹ yx- au³te²ki³a² kwa²hǎi¹nxe² ān³ki³i¹yhe²nū²nhai¹. A²wi¹lhǐn¹ju³ta² kǎun³sxǎ³ ka³lū³ka³tu³ a²nxǎ³nxa² ka³lū³ka³la²na³na¹. Nxe³ka³tu³, a²wxi²a² ā³wxi²i²sxǎ³ ā³wxi²kan²kxi²na³na¹. Nxe³ka³tu³ hai³sxa² wa³kxēn³yah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹: “Ka³ya³txa² kan¹na²hē³ni¹. Wxa²nǎu²so¹jah³lxi³hē¹ni¹.” Nxe³nū²nhai¹. Txa²wǎn³txa² yǎ¹nx2na³li¹. Wxa²ē¹nǎu³ai²na² a³la³kxi² kǎi²non³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx- ai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

30 Āh¹lxi³sxǎ³ wǎn³txa² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Txa²wǎn³txa² i³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² yǎ¹nx2na³li¹.
 31 Nxe³te³nah¹lxi¹. Yain³txa³ki³a², Mos³tar²ta²ki³a² yǎ¹nx2na³li¹. Nxe³ki³ai²na² kxǐh³nū³xa² ū³whǐ¹ki³tǎu³a¹ hǐ³ne³ka³ki³a² yxo²ha³kxa¹ ki³jū¹lxi²sa²sai¹ki³ai²la¹wi¹.
 32 A²nxe³ki³ai²na² ki³jū¹lxi³khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki¹ai²na² ka³lū³nū²la² wi¹wen¹nū²la² hai³sxan¹tē³kxa² ā³wa²tot1sa²sai¹nū²nhai¹. Hi³a²khai³xa² wen¹nū²nhai¹. Nxe³sxǎ³ ǎi³ka² ā³wxǎ³ha²kxai³ yeh²nxi³nū²nhai¹. Nxe³kxa² yǎ¹nxe³sxǎ³ Txa²wǎn³txa² sa²yxo²we¹jah³lx- in¹kxai²nǎn²tu³ wi¹la² i³ǎ³lxa³ti³hi¹txǎ²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxǎ³ a²wi¹lhǐ¹na² jū¹nxa² so¹lxi³ yxo²ʔsah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na² i³kǎi²non³sxǎ³ yxo²ʔsah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hx- ai²hē¹la².
 33 Jǎ¹nxe³sxǎ³ wǎn³txa² i³yau¹ū³jau³xa² ka³lxa¹jau³xa² te²u¹jǎ¹nxe³jau³xa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² hxi²kan¹ti³ wi¹kō³nyhain¹kxa² yǎ¹nxe³sxǎ³ i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Wǎn³txa² i³yau¹ū³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxǎn¹ta¹ a²si³yx- au³tǎu³khai³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xa² so¹lxi³ wǎ²nxūh¹ i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

ĩ³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ sũ²ni²khai¹nxũ²la² Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³ye³na² Ka³li³le²a² ye³na²
yxo²ha³ti³lhi³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
36 Nxe³te³na¹, a²nũ²a² nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³ wxã³sxã³
ãn³sa²ki³nũ²kxain¹tũ³ka³txa² ĩ³sa²si¹hã³yhain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³khai³nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whãi²na¹
ka²no¹a²ka³lo³ai²na² ũ^hh³nxũ³sa²tã³nũ¹xi²sxã³
ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² ka²no¹a² ã³ka³lo³a²
kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³ka³lo³nãu³xa² ai³yain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 37 Nxain¹tãu³a² kãin² sa²xit3jain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Sa²xit3sxã³ ĩ³yau³xa² sa²so¹sxã³
sa²ta³kãu³sxã³ sa²ka²la¹so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Ka²no¹ai²na² ĩ³ni³sa²wi¹sxã³ ã³nũ¹te³lhxã³ yain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 38 Nxe³hĩ¹kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
ka²no¹a² si³ka³la³nãu³ã¹ sxa³sxã³ ãu³xi²nũ²la²
wã²la²ka³lo³a² ã³ne³ka²la¹nha²sxã³ sxa³sxã³
ãu³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹
Je³su²jah³la² ĩ³tu¹lxi²si¹hain¹jau³xa²sa¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Nxe³3sĩ¹lxi¹. ĩ³lo³nxi²nẽ³te³lhxã³
sĩ¹na³li¹. Hxi²waun³ta²kxi¹nha²sĩ¹nxã³ji¹wi¹?
Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³sa²yx-
au³sxã³ ĩ³txai²na² ĩ³kwãi²kwãi²kxi²ha²kxai³, ĩ³yau³xai²na²
ĩ³ye³kxi²ha²kxai³:

— Ā³yit1sxã³ ã³nãu²no³txa²sã²nhẽ³li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ĩ³txai²na² ã³wxe², ĩ³ye³nai²na²
ã³nãu²no³ti² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 40 Nxe³ha²kxai³lu¹
Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ĩ^h1nxe³kxa²yã³ti³ta³ yuh³li³nx2ti³ji¹wi¹?
Hãi¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ yxo²jah³lxi³hẽ¹li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kx-
ai³lu¹ ĩ³yon²ta³kxi²nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ^h1nxe³jah¹lo²tã³te²la¹xã³? Jah¹lai²na² wãn³txa²
it3ta² ũ³ju³ta² ã³wxe³si¹jau³su² ĩ³ye³na²
sa²hãu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³ny-
hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwãi³li³jau³su²

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³nai²na²
ã³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³
ha³lo²a² Je³ra²sa² nũ³ka³txa² yxau³ta³ko³xa²
ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ā³wi¹hain¹tãu³a¹
Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² a³li³tãu³a¹ a²nũ²a²
ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwãi³yxau³jah¹lo²su²
te²kxai³lu¹ ne³kha²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 A²nxe³jah¹la²
ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²ko³nãu³a¹ yxau³jah¹lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹ti³
ũ^h3wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ye³ka³lxa¹txi³
kwa³thi³lĩ³na² sa²hxi²kĩ¹i² sa²yux3kĩ¹i² nain¹to³kxan²ti³
ya³lot3sxã³ ĩ³hxau³kxi²nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

Hxi²kan¹ti³ ĩ³hau³kot3tain¹to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
5 A²nxe³jah¹la² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²ko³nãu³a¹ nũ^h1yx-
au² wã³la³ka³txa²nãu³a¹ nũ^h1yxau² ka³nxah³ti³na² wx-
an¹to³hi² tah³lxa³ka³ta² to¹ka³ta² ũ³yho³li³nha²to³hi²
a³lan²ti³nha² jã¹nxe³to³hi² nxe³yain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
u²ten³sa²tã³sxĩ²tãu³ yãn³txi³ ĩ³ha²no¹nha²kxai³
Je³su²jah³lai²na² ĩ³sa²nẽ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
— A²ta³a² ko³nxe³jah¹lãi³. Wa²li³txu¹li¹. Jah¹lai²na²
wxa²nxũ²kwãi³li³txu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
in³jah¹lai²na² sa²kxai³lu¹ wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah¹lãi³. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
Tah²si¹lxi¹. Ĩ^h1nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹?
Ĩ³khãu³lha³ti³sa²txa³hẽ¹li¹. Txa²wãn³txai²na²
ĩ³wã³txi³sain³nxa²ha¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³su² oh³nãu³a¹ yxau³jah¹la² hi²sen³su²
ain³kxi²sa²jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
— Ĩ^h1nxet3sxã³ ĩ³yĩ¹li²nhã¹ji¹wi¹, wxa²ĩ³lxa²su¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na²
ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²ĩ³lxa² Yxo²ka³lxa¹jah¹lo²sa¹wi¹,
ka³lxa¹khaix1te²sa²sĩ¹nha²kxai³lu¹.
10 Jã¹nxa¹jau³su² ta²ko¹xai²na² a³li³si¹sa²nhĩ¹n¹jau³su²
ĩ³sa²si¹hã³sa²sĩ¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³hĩ¹nãu³a² wã³la³ti²ka³nãu³a¹ ka³yxuh³xa²
kwa³jan³ta² yxa³kxa² ũ³yhait1ho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ain¹ye²ha²kxai³ a²ta³a² nũ³ka³txa² a²wãn³ti³kx-
ai³lu¹ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³sain³te³nah¹lxi¹:

— Yxa³kxa³nãu³xai²na² ĩ³sa²si¹hã³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ka³yx-
uh³xai²na² ã³nxũ²kwãi³wi¹ti³ten³sa²sĩ¹nhai¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³ti³kxai³lu¹:
— Jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³, a²ta³a² nũ³ka³tx-
ai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² wxa²nxũ²kwãi³li³ain¹sxã³,
yxa³kxi²nãu³xai²na² ã³nxũ²kwãi³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ka³ty³ yxa³kxa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
yxo²ha³kxa¹ a²wã³la³ti²ka³nãu³ai²na² ã³ni³hi²kan³sxã³
ĩ³yen³nãu³ai²na² ã³yu¹nũ³sxã³ ĩ³lo³nxi² ya²lun¹ti²hx-
an³ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³ha²kxai³lu¹ yxa³kxa² nũ³ka³txai²na²
a²wa³kxẽ³ti³nãu³xa² sa²kxai³lu² yuh³lxa³txi³
ã³ni³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²yhe³nai²na² ã³ni³hi²
Je³ra²sa² nũ³ka³txa² a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³ni³hi²
nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³ty³ ha³lo²ai²na²
ĩ³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, a²nũ²a²
yxo²ha³kxa¹ aun³ti² wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², ha³lo²ai²na²
ĩ²te³lhxã³ka². 15 Aun³ti² wxã³ain¹ka³ty³ Je³su²jah³lai²na²
ĩ³ha¹txai¹nha²kxai³ in³txai²na² a²ta³a² nxũ²kwãi³li³ny-
hain¹jah¹lai²na² ĩ²ai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
In³txai²na² wã²la² wi¹wi²kxi²nha²sxã³ yxau³ha²kxai³
wi¹lxon³kxi² yxau³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²
a²nũ²a²nãu³xai²na² ĩ²ain¹tãu³, yuh³

ko³nxe³te² a²yau³ka³txi³nau³xai²na² nxu²kwai³yx-
au³jah¹la² we²nxi²ju³ta² ha³ta³nxain²txi³
i³yau¹u³ai¹nha²kxai³ yxa³kxa² nu³ka³txa²
i³ya²lun¹ti³ju³ta² i³yau¹u³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²he¹la².
Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² aun³ti² wxã³ain¹tũ³ka³txai²na²
ain³kxain¹ta¹hxai²he¹la². Ai¹nha²kxai³ i³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai³. Txa²ha³lo²a² ko¹xai²na²
wxa²li³txa²si¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²he¹la². Nxe³hi¹kxai³lu¹
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wa²li³te³lhã³ nxe³ha²kxai³
ka²no¹a² ã³wih¹ka³tũ³ a²nũ²a² a²ta³a²
nxu²kwai³li³yain¹ja¹la² wxã³sã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³si³tẽ³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Ta¹hx-
ai²he¹la².

¹⁹ Yxã¹ta¹ hai³txi³ Je³su²jah³lo³la³ hã¹nxe²
wxã²nã¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la²
a²wãn³ti³kxai³lu¹:

— Wxa²sxi²yhe³na² wxa²ya³li³nũ³xa² sxi²ha²
i³txu¹li¹. Nĩn¹ka³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² kã³kxi¹nxa²ju³ta²,
i³hen³txi³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²he¹la².

²⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³sã³,
a²sxi²yhen³nũ³xai²na² hxi²ka² hxa³jen³nũ³xa²
yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹ta¹hxai²he¹la². Je³su²jah³lai²na²
kã³kxi²ju³ta² i³hen³txi³sã³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²he¹la².
Nxe³sã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kã³n²
i³wã³wã³txi³kxi²nhain¹ta¹hxai²he¹la².

Jai²rah³la² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ju³su²

²¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, i³ye³na² a²yxo²ha³tih³nũ³a¹
Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² ã³yxo²ha³ti³sa²sai¹ka³tũ³
a³li³hi¹na¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ã³nũ²kx-
ain¹sã³ yxau³ain¹ta¹hxai²he¹la². ²² Nxe³ju³ta² in³txa²
a²i³lxa² Jai²rah³la² ta¹hxai²he¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a²
nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² a²hxi²kan¹ja³lo²su² ta¹hx-
ai²he¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jai²rah³lo²su² te²kxai³lu¹
wxã³sã³ Je³su²jah³la² i²ain¹ka³tũ³, ã³nka³tũ³wxe³sã³,
i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai³. Txa²ka³ne³lxa² ya³lu²kxi²sa²tẽ³na³li¹.
Wxã³sã³ txa²ka³ne³lxa²na² wxa²wxai³kxi¹sẽ¹li¹. Nĩn¹kx-
ai²nã²tũ³ we²nxi²xi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²he¹la².

²⁴ Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², Jai²rah³la²
ã³si³tẽ³kxa² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²he¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a²
ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³ki³ka³ti³kxain¹sã³ ã³nka³tũ³kx-
ain¹ta¹hxai²he¹la².

Txu¹ha² i³ton³kxi²ta¹ka³lxa² i³yau¹ũ³ju³su²

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na²
nxe³tau³ta² ka³na³ka³na³ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²he¹la².
A²nxe³ta¹ka³lxa²na² kã³n² i³ton³to³ta¹hxai²he¹la².
Hxi²ka²hxa³sã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³sã³
kwẽ³ko³nhĩ¹nai³ta² sa²kxai³lu², i³si³ti³hon³ka³txa²
ã³nĩ³ton³ ã³si³wxe³ta¹hxai²he¹la². Nxe³ha²kxai³
hi²ne³kxa² hoh³li³sa²jah³la² i³ta³ka³txai²na²
o²la³kxi²te³lhã³ a²ha³teh³nxã³nxa² ũ³yho³hi²txã³nxa²
hã¹nxe³tũ³xa² ũ³hũ¹hxa³tain¹kxan²ti³nũ¹ hai³txi³
we²nxi²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sã³
khã³hxi³ton³nha²ha²kxai³ hã¹nxe³sã³ ã²la² kã³n²

i³ton³to³ha²kxai³ ta¹hxai²he¹la². ²⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹
ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nũ²a²
i³ton³te²su² te²a² we²txi²ju³su² ain³kxi²nha²ta¹hx-
ai²he¹la². Nxe³ha²kxai³ wxã³sã³ Je³su²jah³la² i³hit¹sã³
ã³yau³son³kxi²ka³tũ³ a²wã²la²ka³lo³a² wxa²to³kxi²ta¹hx-
ai²he¹la². ²⁸ Nxe³ju³ta² ta¹ka³lxa²na² a²ẽ¹nã¹nã¹ju³la³
i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³a² he³la³ku³
wxa²to³kxi²na¹kxai²nã²tũ³ we²nxi²sa³tũ¹xã¹.
Nxe³nha²sã³ wxa²to³kxi²ta¹hxai²he¹la².

²⁹ Wxa²to³kxi²ka³tũ³ wa³su³txi³ i³ta³ka³txai²li²
we²nxi²ta¹hxai²he¹la².

— Txa²nũ²ai²na² wa²su¹wa²sun¹khaix¹sa³nhã¹.
Nxe³nha²ta¹hxai²he¹la². ³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
a²ẽ¹nã¹nã¹ju³kxai³lu¹:

— Txa²si³na² wi¹la¹tãu³a² so¹kxi²sain¹na²na¹.
Nxe³nha²ta¹hxai²he¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³tx-
ai²na², a²nxu²kwai³ye³la³nũ³a¹ ã³sa²wa³tũ³nha²sã³
i³ye³te³nah¹lxi¹:

— ĩ³h¹te²la²ta³ txa²wã²la³ka³lo³ai²na² wxa²to³syah¹lx-
in¹si²lxi¹? Nxe³yhain¹ta¹hxai²he¹la².

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³li³nũ³xa² a²wãn³txi³kx-
ai³lu¹ i³ye³li³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kã³li³tũ³ka³txai²na² ã³ki³ka³ti³kxi²wxe³sã³
ã³to³nxain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³nxai¹nha²kxai³
ĩ³h¹nxe³kxa²yã³ti³ta³: “ĩ³h¹te²ta³ wxa²to³sain¹ji¹wi¹?”
Nxe³nhĩn¹ju³xai²na² i³ye³nhĩn¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hx-
ai²he¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² wxa²to³te²a² i²te³lhã³
Je³su²jah³la² sa²wa³tũ³nha²ta¹hxai²he¹la².

³³ Yxã¹ta¹ tu¹ha³ka³lxa²na² sa²kxai³lu², ju¹ta²na²
sa²kxai³lu² ã³ne³wxe³khai¹xain¹ta¹hxai²he¹la².

Nxe³ha²kxai³, kã³n² yuh³li³ha²kxai³
i³ka³ta³txa³sa²ha²kxai³ wxã³sã³ Je³su²jah³la²
ã³ka³ti³wxe³ka³tũ³ ha³lo²a² hã¹nxe³ti³xa¹ i³yau¹ũ³ta¹hx-
ai²he¹la². ³⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kx-
ai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxet³sã¹nxi¹. Yxo²sa¹nha²kxai³ we²txi¹nxa²ha¹xĩ¹.
Wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³txa²hẽ³ni¹. Ta¹hxai²he¹la².

Jai²rah³la² wẽ³sa² ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²si¹ju³su²

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyhain¹tũ³kx-
ai³lu² a²nũ²a² ka³na³ku² Jai²rah³lai²na² sxi²ha² wxã³sã³
i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jai²rah³lai³. Nxet³si¹lxi¹. Wxa²ka³ne³lxin³txi²
ya³lu²kxi¹nx²na²li¹. Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
i³hxi²ka³ka³ũ³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²he¹la².

³⁶ Nxe³kxan²ta¹ jau¹xai²na² i³ye³kxain¹kxan²ta¹
Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²hxi²kan¹ja³lai²na²
i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yuh³li³txa³hẽ¹li¹. Hã¹sã³ yxo²sa¹sẽ¹li¹. Ta¹hx-
ai²he¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu¹,
a²nũ²a²nũ³xai²na² ã³si³tẽ³kxain¹te²nũ³xa² ha³lo²a² yx-
au³sã³ wahx³nxe³si¹hain¹ta¹hxai²he¹la². Yxã¹ta¹
Pe<

au³te²nāu³xa², kāi²nxon³sxā³, kāin²nān³ti³sxā³ hxi²kau³kau³nha³sxā³ he¹li³ye²yhai¹ta¹hxai²hē¹la².
39 Nxe³ju³ta²kxai³, Je³su²jah³la² ā³wih¹sxā³ i³ye³kx-
ain¹te³nah¹li¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ hxi²waun³txi³nha²sxā³ kāin²nān³khai¹yah³lxin¹ji¹? Hai³txi³ wē³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹nxe³sxā³ kāin² āu³xi²na³li¹? Nxe³yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²ai¹nxa³jau³su² i³yo²kwa³lxin³nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ aun³ta²li³si¹nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wi³na² so¹lx³, a²hā³ka³na² so¹lx³, Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxin³nāu³xai²na² so¹lx³ sxā³ Je³su²jah³la² tē³li³yhu¹sxā³ a²wē³sa² sxa³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 41 Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wē³sa² a²hxi²ka² hxi²ki³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Wē³sai³. I³sa²yxau³nxi¹. Nxe³nxa²ha¹xi¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

42 Nxe³hī¹na¹ wa³su³txi³ wē³sa²kxai³ i³sa²yxau³ka³tu³, ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la², wāi²ta² wē³sa²kxai³la². Nxe³ju³ta² ān³si³tē³kxi²tū³ka³txai²na² kāin² wā³txi³lo³tain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 43 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, yxo²xūn³txi³ i³kwa³na³ain¹te³nah¹li¹:

— Ju¹ta²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³tx-
ain¹yah³lxix³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ wē³sai²na² yain³txa² ū³hū¹jah³lxix³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Na³sa³re²thi³nān¹tū³ka³txa² sa²yo²ā³jau³su²

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ nū¹ā¹ wa²li³ain¹ka³tu³ a³li³lah¹sxā³ ton¹ta³ko³xai²na² ā³nxi³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ā³si³tē³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² i³ye¹nxain¹to³ju³kx-
ai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Wān³txa² jau¹xai²na² a²nū²a² ka³lxai¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³ i³wā³wā³txain¹sxā³ yxo²o²lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³la² Īh¹nxe³ju³khai³xa² i³hxi²ka¹tx-
ai¹nh³te²la¹ku¹? Īh¹te²tā³ wxi²kan¹jau³xa² i³tih³nxe³h³te²la¹ku¹? Īh¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹sxā³ kāi³h³te²la¹ku¹? K³nhai¹. Kō³nū¹hxain¹k³sxa³nhai¹.
3 Jah³lai²na² hāi¹nxe³sxā³ sxi²ha² ton³ju³ta² a²hoh³lxix³su² jah¹lai²la¹wi¹. Jah¹la² Ma³ri²a³ka³lxai²na² a²ki³lha³lxai² nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³lai²na² Jo³se²ah³lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² Si³māu²ah³lai²na² ain¹sxā³ a²kan³ti³nāu³xa² nxe³ha²kxai³ nxe³jah¹la¹wi¹. A²ha³l³ti³nāu³xa² yxau³ye²nē³lain¹na³li¹. Hxi²kan¹jah¹lo²sxa³wi¹. Nxe³sxā³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxā³ e²nain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² a²wān³txa² hen³txi³jah¹lo²su² te²kx-
ai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ai¹na³li¹. Yxān¹ta¹ a²wā³tā³xa²nāu³xa² hi²sen³ta³ so¹lx³ yxo²ai¹nxa³ha²kxai³, sxi²yhen³khai³xa² yx-
au³yain¹tū³ka³txa² hi²sen³ta³ so¹lx³ yxo²ai¹nxa³ha²kx-

ai³, a²nū³ka³txi³khai³xa² hi²sen³ta³ so¹lx³ yxo²ai¹nxa³ha²kxai³ ain¹na³li¹. Jā¹nxe³sah²lxin¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² hxi²kan¹ti³ nū³kxūn³ju³ta² kāi³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a² i³ton³te²su² ka³lxai²nxa³te²su² te²a² so¹lx³, wxa²hxi²to³hain¹sxā³ i³we²nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 A²nū²a² yxo²ai¹nxa³ju³ta² Je³su²jah³la² i³wā³wā³nxe³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ sxi²yhen³nāu³xa² ai³lha²thet³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxai² i³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxix³nāu³xai²na² hxi²ka² hxi²sa³hā³li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txai²na² i³kaix¹so¹sxā³, hā³li¹ wxa²hau³kot³sxā³ i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². I³sa²si¹hā³ain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹tain¹yah³lxix³hē¹li¹. Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ū³hū¹nx2ta¹wi¹. Yxān¹ta¹ ai³yah³lxin¹ju³ta² a²yen³kxa² tē³sxā³ ai³yah³lxix³txa³hē¹li¹. Tāu²nxa² so¹lx³, tē³sxā³ ā³nxi³jah¹lxix³hē¹li¹. Hai³txi³ yain³txi³nū³la³ tē³xa³i² wā²lēn¹ta³ tē³xa³i² ha³teh³nxā³nxa² ū³yho²hi²k³txā³nxa² wā²lēn¹ta³ wi¹so¹sxā³ tē³xa³i² nxe³yah³lxix³txa³hē¹li¹. Yu³wi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a² so¹lx³ yu³wi²ki²nha¹jah³lxix³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ wā²la²ka³lo³la³ tē³yah³lxix³txa³hē¹li¹. 10 Jā¹nxain¹jau³su² i³ye³kx-
ain¹jau³xa²sa¹:

— Sxi²yhe³na² i²li³jen³su² je³nān²ty³ ā³nxi³yah³lx-
in¹kxi²nān²ty³ sxi²ha² ā³wih¹te³lhxā³ a²wa³kxēn³yah³la² ka²la¹txa²lxain¹kxi²nān²ty³ a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² sxi²ha² so¹lx³ āu³xi², yai³ni², nxe³jah³lxix³hē¹li¹. Sxi²yhe³nai²na² he¹yah³lxix³nh¹nān¹te²ty³ sxi²ha² ā³xa² ā³ya¹ya¹jah³lxix³txa³hē¹li¹. 11 Yxān¹ta¹ sxi²yhe³na² i²li³jen³su² je³nān²ty³: “Wxāi²na² ten³nxa²lxix³si¹nx3nhai¹.” Ne³nx2tain¹kxi²nān²ty³, Txa²wā¹sū³na² wān³txi³la³ ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxi²nān²ty³ sxi²yhe³nai²nān²ty³ wa²li³jah³lxix³hē¹li¹. Wa²li³yah³lx-
in¹kxi²nān²ty³ k³h³nū³xa² wxa²yu³kxa² ti³so¹yah³lx-
in¹tū³xa² ti³yu³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxix³hē¹li¹. Nxe³yah³lx-
in¹kxi²nān²ty³ a²kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³yau¹ū³ain¹yah³lxix³h³nxi¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxix³nāu³xai²na² ā³nx-
ai³ain¹ka³tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³k³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lo³ta³wxe³k³si¹jau³su² i³hen³txi² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ka³lxai¹txi³ nxū²kwai³li³si¹hai¹ni² a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² ka³lxai¹txi³ o²lyau³xa² a³se²to²na²yau³xa² tē³sxā³ wxa²ne³to¹la³kxi²sxā³ i³we²txi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³au² Ba³tis²jah³la² su²lhā³jau³su²

14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² kāi³ju³ta² sa²kx-
ai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ain¹jau³xa² a²hxi²kan¹ta² si³yxa³jah³la²
E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹ka³tu³ a²nū²a² i²li³te²a² e³te³nah¹lx¹:

— Jo³au² Ba³tis²jah³la² i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹lo²su² ya³lu²ka³tu³ hā²wxān³txa³
ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ha²kxai³ hī¹na² a²yen³kxa²
hxi²kan¹ti³ kāi³ain¹na³li¹.

15 Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² e³te³nah¹lx¹:
— E³li²ah³lo²su² te²la¹i¹. Nxe³ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa²
i³lx¹i³nūn³te²a² e³te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
i³hen³txi³jah¹lai²la¹i¹. Kxā³nhxī¹nai³tā²
i³sa²si¹hā³nē³kxu¹jā¹nxe³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²ka³tu³
i³ye³te³nah¹lx¹:

— Ha³la³je¹nai³tā² Jo³au² Ba³tis²jah³la²
ū³nhē³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹.
A²nxe³jah¹la² hī¹na² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²na³li¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³lu¹
E³ro²jah³lai²na² a²lon³na² a²i³lxā² Fi³li²pah³la²
i³yi¹li²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Fi³li²pah³lai²na²
a²sxe³xa³ka³lxā² a²i³lxā² E³ro²ti²a³ka³lxā² i³yi¹li²ta¹hx-
ai²hē¹la². E³ro²ti²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² ha³la³je¹nhī¹nai³kx-
ai³lu² hait¹so¹kxi²yha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹
Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na²
i³tih³nxe³jau³xa²sa¹:

— E³ro²jah¹lāi³. Nxe³3sī¹lx¹i¹. Wxa²lon³na² Fi³li²pah³la²
a¹he¹na³li¹. Nxe³kxa²yu³su² a²sxe³xa³ka³lxai²na²
hait¹so¹kxi²yha¹hin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Kāi³in¹ju³ta²
Txa²wā¹sū³na² te³nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ E³ro²ti²a³ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu²
Jo³au² Ba³tis²jah³la² i³xan³ta³kxi²khai¹xain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² Jo³au² Ba³tis²jah³la²kx-
ai³ i³ain¹sān²sxā³ sa²ta¹kxain¹sxā³ sxi²ha² kan²thi³na²
ū³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxa²yu³su²
E³ro²ti²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na²
i³su²lhā³ti³ten³khaix¹ain¹ta¹ hxi²kan¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

20 Hxi²ka¹nai¹nxa³ju³ta²sa¹: E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³
wain¹khaix¹jah¹lai²la¹xā¹. A²ko³nxe³ju³ta³la³
yū³ti³hex¹jah¹lo²sxa³xā¹. Yuh³lxai¹na¹nhā¹, Jo³au²
Ba³tis²jah³lai²na²su¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
a²sxe³xa³ka³lxā² an³txi³ju³ta²kxai³
i³su²lhā³ain¹kxa²yān³ti³su² E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² ā³non²ta³kxi²to³ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹sxā³ Jo³au² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa²
E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²sxā³ kāin² yuh³li³to³nha²sxā³
i³wā³wā³ta³kxi²nha²kxan²ti³nū¹ ka³lih³kxi²nha²sxā³
ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³to³ta¹ a²ha² yān³nāu³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na²
a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hā³ka³na² ē¹na² a³li³la¹hain¹ju³ta¹tā²
ain³kxi¹xi²nha²te³lhxā³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Kāi³ain¹ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lx¹i³nāu³xa² ka³lxā¹txi²
so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xā² hāi¹nxe³ti³xa²
ka³lxā¹txi² Ka³li³le²a²ko³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa²
ka³lxā¹txi², nxe³ain¹ka³tu³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹sxā³ a²yain³txa² ka³lxā¹txi³ kāin² i³yai³ni²,
yain³txi³yau³xa² ūn³jau³xa² kāin² i³na², nxe³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ E³ro²ti²a³ka³lxā² a²ē¹nān¹jau³kx-
ai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lx¹:

— Hī¹na² txa²ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Hī¹na² Jo³au²
Ba³tis²jah³lai²na² su²lhā³ai¹na¹ju³ta³nū³a² ain³nha¹nhā¹.
Ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ju³ta²kxai³ E³ro²ti²a³ka³lxā²

a²ka³ne³lxā² ya³sxā³ a²nū²a² ā³yā³nū²kxain¹thi³nāu³a¹
ā³wih¹sxā³ nūh¹ ā³ha³te³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
E³ro²jah³la² kāin² i³ka³li³kxi², E³ro²jah³la²
i³ka²la¹tū³ka³txa² kāin² i³ka³li³kxi² nxe³yhain¹te³nah¹lx¹
E³ro²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ wāin²ta¹ka³lxai²na²
i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Yā¹te² yen³kxa² ten³nxa²ji¹xi¹? A²yen³kxa²
a²te³nīn¹kxa² i³wā³txi³san¹kxai²nān²tu³
ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Jā¹nxe³sxā³ E³ro²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa² ha³ta³nxān²txi³
i³ha³la³tāu²so¹sxā³ ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹,
i³wā³txi³san¹kxe³la³ti¹. Ki³han³nxa³xi¹. Nxe³ju³ta²
txa²wān³txai²na² i³wa²li²na¹ke³la³te²kxai³,
Txa²wā¹sū³na² a²ko³nxe³ju³ta² ū³hū¹sa²hī³nx2na³ni¹.
Jā¹nxe³sa²kxa²yān³ti³su² na¹nhi¹. Nxe³yhain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ wāin²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
wa²li²sxā³ a²hā³ka³na² i³wā³txi³te³nah¹lx¹:

— Hā³kāi³. Nxe³nxi¹. Yā¹te²a² yen³kxa²
i³wā³tain¹hī³na¹te²la¹ku²? Na¹nhi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹:

— “Jo³au² Ba³tis²jah³la², i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹la² a²ne³ka² so¹lx¹i³
ten³sa³nha²wi¹.” Nxe³txai¹nhē³ni¹. A²hā³ka³nai²na²
wān³txa² i³wā³lū³xi²jau³xa² ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²wāin²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
ā³ni³hi² i³whi¹xi²ka³tu³ a²hxi²kan¹te²a² sa²kxai³lu²
i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:

— Jo³au² Ba³tis²jah³la², i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹la² a²ne³ka² so¹lx¹i³
pra²ta²ka³lo³a² ū³yhe³hē²ti³sxā³ ū³hū¹xa¹sē¹li¹.
Kwēn¹tai²na² ten³sa³nhai¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ju³ta²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxa³jah³lai²na²
i³āin²txi³khaix¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ha³la³je¹nīn³kx-
ai³ a²wān³txai²na² a²yen³kxa² wāin²ta¹ka³lxai²na²
ū³hū¹te³lhxā³ nxe³jau³xai²na² yxo²an³ta³ti³
e³ain¹jau³xai²

ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 ũ³nhe³ki²lho¹sxā³ tē³sxā³ wxā³si¹hain¹jau³su²
 ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, so³ta²to²jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² a³li³sxā³ sxi²ha² kan²thi³na² ā³wih¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³nū²la² yu³la² kāin²ta³wxi²a² tē³sxā³, Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² ũ³nhe³ki²lho¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ka³tu³ a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a²
 ũ³yhe³hē²ti³so¹sxā³ a²wāin²ta¹ka³lxi²na² ũ³hū¹ka³tu³
 ta¹ka³lxi²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hā³ka³na² ũ³hū¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 29 Nxe³ju³tai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi²na² ain³kxain¹ka³tu³ ya³lu²tai²na² a²ne³ki³la³
 yū²nxa³sxā³ a²nū²a²nāu³ai²na² so¹lxi³ so¹sxā³ sa²nī³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ka³lxa²nāu³xa² yai³nain¹jau³su²

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²
 ĩ³sa²si¹hā³ta³nū³kq³txai²na² sa²kxai³lu², ā³wa³lain¹ka³tu³
 a²yen³kxa² kāi³ain¹ju³ta² a²yen³kxa² a²nū²a² ā³xa²
 ĩ³yau¹ū³yhain¹jau³xa² a²hāi¹nxe³ti³xa² Je³su²jah³la²
 ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 Nxe³hi¹na² a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³kq³txa² Je³su²jah³la² ĩ³te¹lhā³ ā³tū³i² wxa³li²
 jā¹nxe² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² whāi²na¹,
 hxi²kan¹ti³ yain³txa²ha³tq³nxān²ti³ ĩ³yai³nain¹to³ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² a²wān³txi³kx-
 ai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² nūh¹ ā³nx-
 ai³ya³sah¹lxi³hē¹li¹. Nū¹ā¹ jū¹nxe²
 ĩ³ye¹nxi²ya³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

32 Ai¹nha²kxai³ ka²no¹a² nūh¹ ā³wi¹hain¹ka³tu³ ha³lo²a²
 a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxai³te³lhā³
 wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Yxān¹ta¹ wa²li³ain¹ju³ta²
 a²nū²a²nāu³xai²na² ĩ³ai¹nha²kxai³ ain³kxi²xain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ sxi²yhen³nāu³xa² hāi¹nxe³tj³xa¹
 wa²li³sxā³ a²yu³kxa² ā³ni³hain¹ka³tu³ a²ko¹xai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² sa²kxai³lu²
 a²ne³hē³txa¹ ā³wi¹hū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxe³ka³tu³
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ān³yo²ha³ti³lhi³nū²la²
 ka²no¹a² a³li³ka³tu³, a²nū²a²nāu³xai²na² ka³lxa¹tū³kq³tx-
 ai²na² ĩ³ain¹tāu³ Je³su²jah³lai²na² āin²ta³lxi³nha²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Āin²ta³lxi³nha²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹kq³txai²na² o³ve²a³ nū³kq³txi³hū³na³na¹. O³ve²a²
 nū³kq³txa² a²wa³kxēn³yah¹la² yū²nxa³kxe³hū³nxe²
 hxi²kau³kau³nha²sxā³ yxau²xai³tū³kq³txi³hū³na³na¹.
 Nxe³ha²kxai³ ā³nāin²ta³lxi³sa³nhā¹. Je³su²jah³la²
 a²ē¹nāu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ka³lxa¹jau³xa²
 ĩ³yau¹ū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

35 Nū²la² sū²ni²khai³nxe³nū²la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹
 Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³ yū²nxa³ti³tu³wi¹. Hī¹na²
 ka³nxa³hi²tē³na³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xai²nān²tu³ ĩ³sa²si¹hā³txain¹s¹nhē³li¹.
 Ha³lo²ai²na² tq³nxa², sxi²yhen³nāu³xa² tq³nxa²
 a²yain³txa² so¹kxain¹si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³tx-
 ain¹s¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² ũ³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹, a²yain³txa²sa².
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nha²wi¹. A²nū²a² nū³kq³txai²na²
 yain³txa²tū³xa² te³nain¹tū³xa² kāin²khaix¹na³li¹.
 Nxe³tū³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la²
 kwē³kxa² hāi¹nxe³tj³xa² wa³ko³ni² yxau²xai³kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹ti³ ũ³yho³hi²nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³
 hxi²kan¹ti³hex¹sa²sī¹nx³nha¹. Īh¹nxe³thi³nha¹ji¹ku¹?
 Nha¹nha¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yain³tū³xa² yū³ah³lxi³n¹tū³xa² ai³sxā³
 wxa²hau³ko³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ wxa²hau³ko³ta³lu²nain¹ka³tu³

ĩ³hen³tain¹jau³xa²sa¹:
 — Yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³xa² yū²
 ai³na² ha¹li¹ yū² nxe³sīn¹nīn²su²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Si³sa³yu³ta² au³ju³ta² ā³nha²wxe²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Ha³na³ka³lxi² ā³nū²kxi²sxā³ jū¹nxe² so¹lxi³ ā³wxe²,
 jū¹nxe² so¹lxi³ ā³wxe² jā¹nxe² nxe³xai³jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxe³nxa²ha¹te¹

a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²ka² hxa³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 wxa²sa²wa²la³kxi¹xi²nū³kq³txa² a²nū³kq³txi³su²
 ha³na³ka³lxi³ ā³wxe² jā¹nxe² jā¹nxe² ā³la²
 kāi²lxi³tū³kq³txa² ā³wxe² nxe³xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ yain³tū³xai²na²
 tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³xa² wxa²sa²so¹xi²
 ai³nai²na² ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³sxā³ ten³sa²tā³ka³la³yo²nū²la² a²yain³txa²
 Txa²wā¹sū³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²yain³tū³xai²na² so¹sxā³
 wxa²nāu²lxi³sxā³ nxe³tū³xai²na² sa²kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ũ³hū¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ũ³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ ai³nai²na²
 wxa²nāu²lxi³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ũ³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 Nxe³ka³tu³,

a²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³tj³xa¹ ĩ³yain³tain¹ka³tu³ ũ³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain³txa²tū³xa² ai³na²
 wxa²nāu²lxi³kxe³su² ũ³kxain¹nxa²ha¹te¹ a²wā³kxi³kxai³
 wā²nxa³kxa² so¹sxā³ ha³ti²a² hxi²ka² hxa³sxā³
 nē³nha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tē³na², ne³ki¹lhai¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 44 Nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu², in³txa² nū³kq³txa²
 hāi¹nxe³tj³xa¹ ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kq³txa² 5.000 nxe²
 yain³tū³xai²na² ĩ³yain³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

45 Nxe³nxa²ha¹te¹, kwēn¹ta²kxai³ yain³ta³lun²ka³tu³
 Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxi²na²
 ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye³nai²na²
 Bet³sa³i²ta³thi³na² yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xin³txi²
 ĩ³xi²si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹haun¹ta²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 46 ĩ³sa²si¹haun¹ta²ain¹ka³tu³ nūh¹xai³sxā³ wā³la³ka³txa²
 wxa²ka³la³nū²la² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

47 Nū²la² ka³nxa³hi²nū²la², ka²no¹a²ka³lo³ai²na² i³ye³na² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ne³hēn³kxa² hāu¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxi³, ha³lo²a² nū¹he¹ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 48 Nxe³tāu³a¹ i³txa² nū³kxūn³txi³ ka²no¹a²ka³lo³ai²na² sa²ne³kxau²kxain¹ju³ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hxi²kan¹ti³ ū³kwa³lxi¹nha²sxā³ ai³ai¹nxa³ju³ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ ka³la³ka³la²a² i³yxai²lxi²ti³xa² Je³su²jah³la² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yu³kxa² wxā³ta¹hxai²hē¹la².

— Ā³wa²to¹ta¹na¹tū¹xā¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49 Yxān¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² i²yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ā³wxā³ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ya³lu²te² yāu³ka³txi³sa²lxā²nx3nha²khi³.

Nain¹jau³su², i²wxan¹sxā³ yuh³lxi³khai¹nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 50 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai¹ta³li³na¹we¹. Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹le¹.

Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

51 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a² wi³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ i³txai²na² wxa²nhāu²no³jain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² kāin² yuh³lxai¹nha²kxai³ kāin² wā³ta¹nha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxe³ain¹ju³ta² yain³txi³nū³xa² a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² i²yā³lā³tain¹ju³ta²i²a² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai¹nha²kxai³ yuh³lxai¹nha²kxai³ wā³ta¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i²ton³te² nū³ka³txa² we²txa³lxi³jau³su²

53 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³yo²ha³ti³lhi³ain¹ka³tu³ ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa² wa²li³hain¹ka³tu³ ka²no¹a² sa²ha³lo²sa²tā³ain¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² kan²ka³ta² sa²nī¹sa²ta³ka¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 54 Nxe³ain¹ka³tu³ kwēn¹ta²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²kxi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². 55 Ai¹nha²kxai³, sxi²nhāu³xai²na² yo²ha³kxa¹ ā³ni³sxā³ ā³wi¹hain¹ka³tu³ a²nū²a² i²ton³te²su² te²a² sxā³ain¹ka³lo³a² whāi²na¹ sa²ye³hēn²ti³so¹nyhain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² a²he¹tāu³a² sa²kxai³lu² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 56 Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² he¹tāu³a¹ i²li³tāu³a¹ sxi²yhen³nāu³a¹ tā³nxā², sxi²ha² ka³lxa¹thi³nāu³a¹ tā³nxā², ha³lo²a² tā³nxā² a²nū²a² wi¹lain³kxi²nha²te² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² i²ton³te²a² tē³sxā³ sxi²yhe³na² nxū²kwai³ye³li³nāu³a¹ a²yuh³xa² ūh³wxe³yhain¹ka³tu³ wi¹lain³kxi²nha²tū³ka³txa² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wā²la² yo²ka³teh³nāu³a¹ ha³tā³nxān²txi³ a²nū²a² i²ton³te²su² te²a² wxa²to³hūx¹ti³ten³nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ a²nū²a² i²ton³te²su² te²an²tu³ Je³su²jah³la² wā²la² yo²ka³teh³nāu³a¹ wxa²to³hain¹te²nāu³xa² ha³kxa¹, we²nhxa³sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² i²ti³h³nxe³jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa², Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xa² ā³nhai¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ kxā³nxai³tā² txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² a²wān³txa² i²wē³not3so¹ain¹jau³xa², fa³ri³se²a² nū³ka³txain²txi³ sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²we¹ti² Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xain²ti³ yo²ha³kxa¹ sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²we¹ti² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹kxa²yu³su² kāin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sān²sxā³ i²yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

— Kāin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sān²ki³sxa³kxai²nān²tu³ i²yain³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxai¹nha²kxai³, ha³lo²a² a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tāu³a¹ ā³sxā³ sxi²ha² ā³wi¹hai¹nha²kxai³ txa²wā¹nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹

wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nha²sān²sxā³ i²yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nhai¹nxa³kxai²nān²tu³ hai³txi³ i²yain³ti³hex¹nai¹nh³nx2to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Jā¹nxain¹nū³nha²kxai³, ka³lxa¹txi³ yau³xā³xa²

txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wē³not3so¹ain¹jau³xa² fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²yo²we¹tain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xa²sa¹: Kwa³ta³lē³na² i²na²ki³tē³na² wxa²h³i³h³la³kxi², kwa³ta³lē³na² te³tu³kxi²ki³tē³na² wxa²h³i³h³la³kxi², kwa³thi³lē³na² i²li³tē³na²

wxa²ye³h³i³h³li² nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² ho³lxi³su² tū³ka³txa² kwa² ā³nhai¹tū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³ka³tu³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ain¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi³na¹, ā³sa²nū²kxi²sxā³ Je³su²jah³la² i²ha¹txi²sxā³

he¹ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³, nxe³hī¹na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² i²yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹hxi²nā³txa² whāi²na¹ wxa²hxi²han³ta³kxi²nhai¹nxa³kxe³tu³ i²yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² hxi²nā³ti³sxā³

i²yai³nain¹ju³ta²na² fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² hi²sen³su² i²i² ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su² tū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² hi²sen³su² i²i² nxe³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² i²ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na², hai³txi³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² ā³wē³not3sxā³ ū³hū¹nē³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹nxa³te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹ hxi²nā³ti³ i²yai³nain¹te¹ni²ti¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² ū³hū¹nē³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹nxa³te¹la¹xā³? Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² wi¹lhin¹ki³lxot3sxā³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² kxā³nhxi¹nai³tā² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²

“Txa²nũ³ka³txai²na² a²yo²wã³txa² so¹lxi³ sa²nën¹kxi²ti³hit¹sain¹na³li¹. Yxã¹ta¹ a²ë¹nã¹jau³xai²na². Sũ³na² na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa² yũ³ai¹nxa³wi¹.

7 Yxã¹ta¹ kwa²hã¹nxe² sa²nën¹kxi²sa²ki³lxot³sai¹nhxai²na²hë¹li¹. A²wã³txai²na² i³tih³nxe³nyhain¹jau³xai²na² a²nũ²a² wã³txa² sa²so¹sxã³ Sũ³na² wã³txi³su² ki³lxo³jau³su² i³tih³nxe³nyhain¹to³hxai²na²hë¹li¹.” Nxe³jau³su² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² wã³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

8 Wxã²na², te²yã¹nxe³sxã³ kã³yah³lxi³to³hi¹li¹. Yah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³në³jau³xa² sa²yo²ã³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² wã³txa² so¹lxi³ a²nũ²a² i³wë³no³tũ¹në³jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait³sxã³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹li¹.

9 Wxã²na², sa²nën¹nha² kō³nxe³ti³ kã³yah³lxi³to³hi¹li¹. Yah³lxi¹nju³ta²: “Txa²wã¹sũ³na² wã³txi³la³ i³kwa³na³në³jau³la³ o³nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, txa²wã¹si³yah³la²nã³xu¹ta¹na² wxa²wë³not³so¹yah³lxin¹jau³xa² so¹lxi³, a²nũ²a² wã³txa² so¹lxi³ sa²wai³wait³sxã³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹li¹.

10 Jã¹nxa¹jau³su² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wã³txi³kxai³lu¹: “Wxa²wi³na² wxa²hã³ka³nu¹na² wi¹kã³ũ³h¹xai³jah¹lxi³hë¹li¹.” Ta¹hxai²hë¹li¹.

A²nxe³jau³xa² yã¹nxe³te³nah¹li¹: “Wxa²wi³na² ta³nxa² wxa²hã³ka³na² ta³nxa² kō³nxe³jau³su² nxe³ti³hi¹txain¹kxai²nã²tu³ nxe³te³su² te²a² i³su²lhã³jah¹lxi³hë¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 11 Nxe³yã¹ta¹ wxa²wã³txa² e³kxah²lxin¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹li¹: “A²nũ²a² i³li³te²su² te²a² a²wi³na² ta³nxa² a²hã³ka³na² ta³nxa² yen³kxa² tau³to³nain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹li¹: ‘Wi³na², nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ũ³hũ³na¹tũ¹xã¹.’ Nxa¹hë¹li¹. Yxã¹ta¹ sa²yat¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ ũ³hũ³ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹.”

Nxe³ain¹jau³su². 12 Nxe³ain¹kxai²nã²tu³ wxa²nũ³ka³txai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹ a²nũ²ai²na² i³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹li¹: “Wxa²yen³kxai²na² wxa²wi³na² wxa²hã³ka³na² ũ³hũ³ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹. Sũ³na² yen³kxai²la¹wi¹, hĩ¹na²su¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹li¹.

13 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wã³txi³khai³xa² i³hxi²ka¹nxa³si¹yah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³lxi¹nha²kxai³ wxa²si³yah³la²nã³xu¹ta¹na² wã³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³to³hi¹li¹. A²yen³kxa² ã³xa² te²u¹jã¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a² kã³yah³lxi³to³hi¹li¹. Ta¹hxai²hë¹li¹.

Yen³kxa² kō³nxe³ti³hi¹të³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nũ²a²nã³xa² yo²ha³kxa¹ i³kaix¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— A²nũ²a² yo²ha³kxa¹ nex³ka²kxi²sah¹lxi³hë¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nã²tu³ wi¹kō³nha¹jah³lxi³hë¹li¹. Txa²wã¹yo²a² ũ³h³yo²wih¹në³kxe³su² hai³txi³ kō³nxe³ti³hit¹të³lxa³wi¹. Yxã¹ta¹ txa²wã¹yo²a² sa²yo²sai¹në³kxe³su² kō³nxe³ti³hit¹të³na³li¹.

16 A²ne³nxë³na² yũ¹nx²ti³kxai²nã²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hë¹li¹. Ta¹hxai²hë¹li¹.

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nã³xa²na² ã³ain¹sxã³ sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hë¹li¹. ã³wi¹hain¹ka³tu³ a²sa³wi³hã³lxi³nã³khai³xa²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹sxã³ wã³txai²na² i³yau¹ũ³jau³xai²na² i³wã³txain¹ta¹hxai²hë¹li¹. 18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Wxã²na² ã³ne³to³nxa²lxi³nũ³ta²lu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Kō³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta¹nã²tu³ yain³txi³la³ i³li³te²la³ i³yain³ki³kxa² ha³ta³nxã²txi³, hai³txi³ kō³nxe³ti³ kã³ki³te²sxa³yu²hë³li¹. Jau¹xai²na² ã³ne³wxe³nx²ti³xa³ji¹wi¹? 19 A²yain³txai²na² i³yain³sxã³ txa²wã¹ë¹nã³ai²na² ã³wih¹sxã³ tan³sa²tã³ki³te²jai¹ti¹. Ta¹hxai²hë¹li¹. Nxe³jau³xa²na² a²si³yxau³tã³u³a¹ yain³txa² yo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hë³li¹.

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² wã³txa² nxe³te³nah¹li¹: — Kwa²hã¹nxe² txa²wã¹ë¹nã³u³a¹ tē³ki³jau³xa² kō³nxe³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa²na² ne³kxe³kxi²nha²ki³sa²kxai³ hã²wxã²txa³ txa²wã¹hxi²ka² kō³nxe³ti³ kã³ki³te²ju²hë³li¹. 21 Txa²wã¹ë¹nã³u³a¹ tē³ki³jau³xa²sa¹. Wã³txa² kō³nxe³ti³ ain³nha²ki³jau³xa² tē³i², kō³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i², a²nũ²a² ã³xa² a²yen³kxa² kã³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i², su²lhã³yhu¹ki³jau³xa² tē³i² ã³xa² sxe³xa³ka³lxa¹ ũ³whĩ¹ti³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² ã³xa² wë³sã¹ah³la² ũ³whĩ¹ti³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² yo²kwai³no³nyhu¹ki³ju³ta² tē³i² a²yen³kxa² kō³nxe³ju³ta² kã³ki³jau³xa² tē³i² ki³han³sxã³ kō³nxe³ti³ kã³ti³hi¹ki³jau³xa² tē³i² kwa²yo²ka³ka³ti³ e³ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² i³ka³tã³yhu¹ki³jau³xa² tē³i² a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³sxã³ i³ye³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² yo²sa²te³txi³ i³ye³kxi²yhu¹ki³jau³xa² tē³i² wã³txa² wain³jau³xa² sa²yo²ã³ki³jau³xa² tē³i², nxe³jau³xa²nã³xa²na² whã¹na¹ txa²wã¹ë¹nã³u³a¹ tē³ki³te²ju²hë³li¹. 23 Tē³ki³kxai²nã²tu³ a²nũ²a² ne³kxe³kxi²nha²ki³kxai²nã²tu³ kō³nxe³ju³ta² kã³ki³te²ju²hë³li¹. Ta¹hxai²hë¹li¹.

Txu¹ha³ka³lxa² yo²ũ³jau³su²

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² i³sa²yxau³sxã³ nũ¹ã¹ a³li³ain¹ka³tu³ Ti³ro³thi³nã¹ko³nã³u³a³ Si³tō²thi³nã¹ko³nã³u³a² ã³nxai³ta¹hxai²hë¹li¹. ã³nxai³ka³tu³ sxi²ha² ã³wi¹ta¹hxai²hë¹li¹.

— Thi¹nã³ai²li² nũ¹yxau³ti³ten³sa³nhã¹. Yxau³na¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² i²kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhã¹. Je³su²jah³la² nxe³nha²ta¹hxai²hë¹li¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ka³na³ku² te²a² i²ain¹ta¹hxai²hë¹li¹. 25 Ain¹ka³tu³ txu¹ha² yau³ã³lxi³ti³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² Si²ri³ã³ko³xa² tō¹ta¹ka³lxu³su² te²a², Kre²ka²yau³xa² so¹lxi³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² ta¹hxai²hë¹li¹. A²nxe³ta¹ka³lxa²na² a²ka³ne³lxa² i³ton³kxi²ta¹hxai²hë¹li¹. Kō³nxe³te²a² yã¹ka³txa² nxũ²kwai³yxau³ta¹hxai²hë¹li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la<

ai²na² a²wān³txa² nxe³ta¹hxa²hē¹la². 27 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Ha³lo³kxit¹sā²nhē³ni¹. Ju³te²a² nū³kq³txai²na² txa²yā³lxai³khai³xai²na² sa²hau³kot³sā²na¹tū¹xi¹. Na¹kx- ai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ a²nū²a² ā³lx³te²su² sa²hau³ko³tū³na¹tū¹xi¹. Nxe³jut³sū³ju³ta²sa¹. A²wi¹lhīn¹khai¹xa² a²wē³ha³lx³khai³xa² i³yai³nain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³nū² ān³ta³lo³hē²ti²nū²la² wai³a³lx³nāu³xa² sa²kxai³lu² ū³yhai¹tain¹te²ju²hē³ni¹. Ju¹ta² wain³na³ni¹. Nxe³ha²kx- ai³ ha³lo³kxit¹sā²nhē³ni¹. Nxe³ta¹hxa²hē¹la².

28 Yxān¹ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wān³txa² wain³khai¹nx²na³li¹. Yxān¹ta¹ wē³ha³lx³nāu³xa² i³yai³nain¹kxai²nān²tu³ a²yain³txa²nū³xa² a²yu³hxa²na² a³hi²te²su² ā³yā³nū³nū¹tā³tū³xa², a²wai³a³lx³nāu³xa² sa²kxai³lu² ū³yhai¹tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Ta¹hxa²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²wān³txai²na² wain³nūn³na³ni¹. Na¹ha²kxai³ a²yen³kxa² te³nīn¹kxa², kāi³sxā³ ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xi¹. Kō³nxe³te² a²yāu³ka³txai²na², wxa²ka³ne³lxā² nxū²kwai³li³na²ni¹. Wa²su¹wa²su¹xai³txu¹ni¹. Ta¹hx- ai²hē¹la².

30 Nxe³ka³tu³ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² i³xi²ka³tu³ a²wē³sai²na² sa²kxai³lu² a²sxa³ka³lo³a² wi¹lain³kxi²nha²sxā³ sxa³ta¹hxa²hē¹la². Kō³nxe³te² a²yāu³ka³txai²na² yū³ti³he¹yxe²ta¹hxa²nxa³hē¹la².

Yxo²kan²jah¹la² yxo²we²txi²jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ti²ro³thi³nān¹ko³nāu³xa² wa²li³xi²sxā³ Si³tō²thi³na² ā³wa²to¹ti², sxi²yhen³nāu³xā² hxi²ka² hxa³jen³nāu³xā² ā³wa²to¹ti² nxe³sxā³ i³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² ā³nx- ai³ta¹hxa²hē¹la². 32 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² hxi²kan¹ti³ha²kxai³ ne³ka³tū³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxa²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²nū²a²nāu³xa² hi²sen³kx- ai³lu² tē³sxā³ ai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² i³wā³txi³te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lāi³, jah¹la² wxa²wxait³sī¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la². 33 Nxe³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ in³txai²na² i³yū³so¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³nū²la² a²hxi²ka² wē³ha³lxā² a²nū²a² i³ton³jah¹lai²na² a²ne³nxē³na² wxa²ne³tū¹lā³kxain¹ka³tu³ i³ka³su³hā¹sān²sxā³ wxa²yu²he³to³hain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³ka³tu³ oh³sīn³nāu³a¹ ten³sa²ka²la¹sxī²ka³tu³ i³yat¹sai¹kxi²nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— We²txi¹jxa³hxi¹li¹. Ta¹hxa²hē¹la². 35 Nxe³sxā³ in³txai²na² sa²kxai³lu² e³xa³ju³ta² yxo²we²nxi²sxā³ wi¹i³ye³i² nē³ka³tū³ju³ta² we²nxi²sxā³ wi¹ne³kat¹sa²tā³i² nxe³ta¹hxa²hē¹la². 36 Nxe³te³na¹, Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a²nāu³xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Ju¹tai²na² i³yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lx³txa³hē¹li¹. Ta¹hxa²hē¹la². Yxān¹ta¹, kāin² i³ye³kxain¹to³kxa² ha³ta³nxān²txi³nū¹ kāin² i³ye³kxain¹to³ta¹hxa²hē¹la². 37 Ain¹sxā³ a²nū²a²

yxo²ha³kxa¹ i³wā³wā³txi³sxā³ i³ye³kxi²yhai¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wi¹khai¹nxe³sxā³ kāi³na³li¹. Kāi³ha²kxai³, a²nū²a² ne³ka³tū³jah¹la² ha³ta³nxān²txi³ hī¹na² wi¹ne³kat¹sa²tā³i², a²nū²a² hāi³txi³ i³ye³xa³jah¹la² ha³ta³nxān²txi³ hī¹na² i³ye³i² nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la².

A²nū²a² ka³lxai¹khai¹te²nāu³xa² yai³nain¹jau³su²

8 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² ka³lxai¹khai¹tū³kq³txa² ān³yān³ki³nū²kxain¹ta¹hxa²hē¹la². Ain¹nū²la² yain³txi³ txa²khai¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kx- ai³lu¹ a²sa³wi³ha³lx³nāu³xa² i³kaix¹sxā³ i³ye³kx- ain¹ta¹hxa²hē¹la².

2 I³ye³kxain¹te³nah¹lx¹: — Tū¹kq³txai²na² i³āin²ta³kxi²na¹nha¹. Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ā³si³tē³lā³kxi² yx- au³kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³hī¹nān²te²tu³ yain³txi³lā³ yū³ai¹nxa³tai¹tu³wi¹. 3 Yū³ai¹nxa³ha²kxai³ heh³ti³ ya²lun¹tain¹kxa²yan³ti³su² hāi³txi³ i³sa²si¹hā³ai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹, u¹lx³ wxā³ai¹nha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxa²hē¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹: — Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³su² ye²ha²kx- ai³ i³h¹nxe³sxā³ ka³lxai¹ain¹tū³kq³txai²na² i³yā³lā³ja³hain¹sīn¹ki³te³ji¹wi¹? Hxi²ka¹nha²sīn¹nx³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wā³txain¹te³nah¹lx¹: — Yā¹te² yain³txi³nū³txa³ yū³nx²ti³ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la². Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lx³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu²: — Nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹ a²nū²a²nāu³xa² ā³wxe³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ yain³tū³xai²na², hxi²tē³nha²nū²la² Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxon³kxi²ki³jau³xa² i³ye³kxi²ka³tu³ wxa²nāu²nāu²lx³sxā³ a²sa³wi³ha³lx³nāu³khai³ai²na² sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lx³nāu³khai³ai²na² sa²kxai³lu², a²nū²a² ā³xa² ka³lxai¹tū³kq³txai²na² sa²kxai³lu² wxa²nhū²xai³ny- hain¹ta¹hxa²hē¹la². 7 Jā¹nxai¹nha²kxai³, ai³na² wē³ha³lx³su² kwa²ha³ya³kxa² ka³lxai²nxa³te²a² yū³ain¹nūn³ta¹hxa²hē¹la². Te²su² hxi²tē³nha²nū²la² i³wi¹lxon³kxi²ki³jau³xai²na² i³ye³kxi²sān²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lx³khai³xa² ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² sa²nū²xai³nyhain¹nūn³ta¹hx- ai²hē¹la². 8 Nxe³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ū³kx- in²tain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa² wxa²nāu²lx³kxe³su² a²wā³kon³kxe³su² wxa²sa²wi¹sxā³ hā³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhain¹ta¹hxa²hē¹la². 9 A²nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² wxē³lī³kha³lhon¹tū³kq³txa² ka³lxai¹khai¹nxe³sxā³ 4.000 nxe² wā³lī³kha³lhon¹tū³kq³txi³su² ta¹hxa²hē¹la². A²nxe³tū³kq³txai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³xi²si¹hain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxa²hē¹la².

10 Nxe³te³na¹ kwēn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xai²na² whāi²na¹ ka²no¹a² ā³wi¹hain¹ka³tū³ ha³lo²a² Tai³ma³nū²ta³ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² yen³kxa² wā³nxīn¹te²a² ī³wā³txain¹jau³su²

11 Nxe³nxā²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² tū³yhai¹sxā³ Je³su²jah³la² ī³wā³wā³txi³sxā³ ī³ye³ye³kxa² ī³sa²nū¹xī²yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

— Oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² wā²na³ū¹sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ko³nxē³ti³hi¹tain¹jau³su² ī³ye³kxi²sai³nain¹ta¹hxai²hē¹la², fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²sa². 12 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ kāin² āin²ti³sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² yxau²xai³yah³lxi¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na² wā³nxīn¹ti³ ī³yau¹ū¹nx2ta¹ju³ta² ten³yah³lxi¹nhai¹. Īh¹nxē³kxa²yān³ti³tā³ ten³yah³lxi¹ji¹wi¹? A²ya³la³tū³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Hai³txi³ wā³nxīn¹ti³ ī³yau¹ū¹nx2ta¹ju³ta³la³ wā²nā³ūh¹nx2ti³nxā³lho³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ain¹sxā³ ka²no¹a²ka³lo³a² ā³wi¹hain¹ka³tū³, ī³ye³na² yxo²ha³ti³nhāu³ā¹ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa² ī³wā¹txi³nū³xa² ī³yau¹ū³jau³su²

14 Ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³3ai²na² yain³tū³xa² ne³wā²na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³na³ka³na³tū³xa² so¹lxi¹ ka²no¹a²nāu³a² yū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² E³ro²jah³la² nxe³sxā³ a²yain³txa² ī³wā¹tū³xa² ī³jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³toh³nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³jau³xai²na² yain³txi³nū³yau³xai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nūh¹ī³ye³kxi²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² yū³nē³lxa³i¹. Nxe³ha²kxai³ nē³lain¹na²li¹. Nxe³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nyhai¹jau³su², Je³su²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxē³kxa²yān³ti³tā³ yain³tū³xa² yū³nē³lxa³jau³su² e³ah¹lxi¹ji¹wi¹? Ha³lo²a² ī³yah³lxi¹an³ji¹wi¹? Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ji¹wi¹? Ī³ne³wā³nūn³kxi¹nx2ti³ji¹wi¹? Nxe³yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

18 — Wxa²ye³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ī²yah³lxi¹an³ji¹? Wxa²ne³nxē³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ain³kxi²nyhai¹lxi¹an³ji¹? Nxe³wān²yah³lxi¹ji¹wi¹?

19 Ha³la³je¹nhī¹nai³tā², yain³tū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txi³su² 5.000 nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²

ū³hū²xai³ai¹na¹hī¹nai³tā² a²yain³tū³xa² a²wā³kon³te²tū³xa² īh¹nxē² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxi¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² hxi²ka² hxi³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xī²nūn³tē³na¹, ne³ki¹sxā³ so¹a³sain¹tai¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³la³je¹nūn³tāu³ai³tā² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txi³su² 4.000 nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²

ū³hū²xai³ai¹na¹hī¹nai³tā² a²wā³kon³te²tū³xa² īh¹nxē² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxi¹thai¹li¹?

Nxe³nxā²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki¹sxā³ so¹a³sain¹tai¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³nē³wxe³nx2ti³lā²nxān³khi³. Nxe³nx2ta¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ye³han³jah¹la² we²txi²jau³su²

22 Nxe³nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² nū³kā³txa² Bet3sa³i²ta³thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thī³na² ā³wi¹hain¹ka³tū³, a²nū²a² nū³kā³txi³ ā³xa² sa²kxai³lu² ye³han³jah¹la² tē³nū²la² Je³su²jah³la² ī³ha¹txi²te³lhxā³ tū³nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxa²to³txain¹sī¹nhē³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² ī³wā³txi³sxā³ ī³ye³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³han³jah¹lai²na² a²hxi²ki³kxai³lu¹ hxi²ki³sxā³, tē³sxā³ ha³lo²a² sxi²ye³na² yxo²tu³ka³nāu³a¹ ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²ye³na² ye³han³jah¹lai²na² a²ye³na² txa²wā¹yo²ka²si¹yhau³xa² wxa²ye³wā³lā³kxain¹ka³tū³ a²hxi²ka² wxa²wxai³ain¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxē³ju³ta² ī²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³nxā²ha¹te¹ ye³han³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: — A²nū²a² ī²a¹wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³kat3sū³tain¹na³li¹. Te²su² ā³nxai³ain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² jā¹nxe³sxā³ wxa²ye³wxai³ai¹nha²kxai³, wi¹ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa²wai³wait3sxā³ wxa²sxi²yhen³khai³xai³tā² ī³xi²txu¹li¹. Yxān¹ta¹ sxi²ye³nai²na² ti¹nān²ta³, ā³wih¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

27 Nxe³nxā²ha¹te¹, Se²sa³re²a² Fi³li³po²thī²nān¹ko³xai²na² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² a²yo²wān³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ī³yī¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhai¹kxai²nān²tū³ īh¹nxē³jau³tā³ ī³yī¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xā³? Ī³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lo²su² ka³ten³su² i³sa²yau³xi²sxā³
 wā³li²jah³la² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na²
 sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa²
 ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 i³hen³txi³jah³lo²su² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ nxe³ny-
 hain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Yxān¹ta¹ wxāi²nān²ta³ i³h¹nxe³jau³ta³ i³yī¹li²syah¹lx-
 in¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³txa²jah³lo²si¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kx-
 ai³lu¹:

— Nxe³jau³jau¹xai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³tx-
 ain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

31 Jā¹nxain¹jau³su² Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³yau¹ū³hain¹jau³xa²sa¹:

— Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³sa²jah³lo²na¹xai²na² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 ai³na¹ju³ta³nū³a² yū²na³li¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ i³sa³e²
 a²hxi²kan¹txi³su² te²a² Sū³na² sxi²ha² wā³nxī¹te² si³yx-
 au³tū³kā³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³na² a²hoh³lxi³su²
 te²a² nxe³sxā³ te²nāu³xa² i³ān³ta³kxi²sai¹nha²kxai³
 khāuh³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ i³su²lhā³sa²si¹ny-
 hain¹jau³su² i³kwa³na³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³nū²la²
 hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ ka³ten³su¹
 i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxe³jau³xai²na² yxo²wain³ti³ i³ye³kxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³yū³so¹sxā³ i³kwaj²kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la², Pe²jah³la²
 wān³txa²sa². 33 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kx-
 ai³lu¹ sa²wa³ti³nha²sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 i³sa²sai¹ain¹ka³tu³ Pe²jah³lai²na²
 i³kwaj²ta³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Sa³ta³na²jah³lāi³. Txa²si³yo³na² ā³waix³txu¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nū²ai²na²
 a²ten³jau³xai²na² so¹lxi³ te³ni¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
 ai²hē¹la².

34 Jā¹nxe³jau³su² a²nū²a²nāu³xai²na² ā³si³tē³kx-
 ain¹te²nāu³xa² a²sa³wi³ha³lxa² ain¹sxā³ i³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A²nū²a² i³li³te²nān²tu³
 ā³si³tē³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³a¹ au³txi³
 ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ā³na¹txai²lxi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 yxo²i³sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ i³ya²lut¹ju³ta³nū³a²
 yuh³lxi²nxa³sxā³ ā³si³tē³kxi²sain¹txai²li¹.

35 Jā¹nxai²jau³su² wxāi²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²nyhah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a²

txa²wi¹la¹tāu³a¹ a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
 Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yx-
 au²xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na²
 yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹la¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³hen³tx-
 ai¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³su²lhā³sain¹kxan²ti³
 yxo²i³ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yx-
 au²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

36 Te²yā¹nxūn³sxā³ yuh³nāu³ān¹ta² yen³kxa²
 a²hāi¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxa³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹
 a²ē¹nāu³ai²na² a²ka³ten³yu³ta² tū¹kxi²kxai²nān²tu³
 nxe³te²su² te²na² ju³ju¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹
 tū¹kxi²hī³nx2na³li¹. 37 Ya³lu²kī³kxai²nān²tu³
 a²ka³ten³sa²kī³ju³khai³xa² hxi²kan¹ti³ ū³yho³hxi²sxā³
 so¹xi²kī³sī³nx2nxa³wi¹. 38 A²nū²a²nāu³xai²na² yx-
 au²xai³lain¹tū³kā³txai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹to³hi²
 Txa²wā¹sū³na² ā³na¹sxā³ ā³xa²sū³na² te³nain¹to³hi²
 nxe³ain¹to³nha³li¹. A²nxe³tū³kā³txai²na² a²nū²a²
 i³li³te²an²tu³ Txai²li² i³yāu²lxi² txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³yāu²lxi² nxe³sain¹kxai²nān²tu³ Txai²li² Sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah³lo²na¹xai²na²
 yan¹nāu³a¹ wxā³na¹tu¹wi¹. Txa²wi³na²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta² wxā³na¹tu¹wi¹. Sū³na²
 sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wi¹lhin¹te²nāu³xa² oh³nāu³a¹ yx-
 au³te²nāu³xā¹, ā³si³tē³kxi²sa²sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹.
 Wxā³na¹kxai²nān²tu³ āu²li²sa²jah³lai²na² sa²kxai³lu², Tx-
 ai²li² āu²lxain¹nū³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxai²ju³kxai³lu² a²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³sa²ju³ta³nū³su² nxe³jau³xai²na² yx-
 au³son³na³li¹. Wxa²nū³kā³txe² i³nxai²na² ka³na³ki²nū²
 ya³lu²yah³lxi³xa³ta³lxa¹ ju¹ta²na² i³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i³ā³lxi³jau³su²

2 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³lan²ni²tāu³kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
 wā³la³ka³txa² kīn³khaix¹ka³ta² ka³la³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³na¹ Pe²jah³la² Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² whāi²na¹,
 Je³su²jah³la² ān³sa²so¹sxā³ ka³la³ya³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ka³la³ya³hain¹ka³tu³ a²ne³ka³nah²nāu³a² he¹ain¹tāu³a²
 Je³su²jah³la²nū²a² sa²yā¹nha²ha²kxai³ ā³lxa³txi³
 i³we¹yhe²ta¹hxai²hē¹la². 3 A²wā²la³ka³lo³a²
 ū³whih²kxi²nha²ka³lo³a² wā²la² yān³txi³ hā<

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lai³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹yxau³khaix¹si¹na¹nhai¹. Nxe³si¹nha²kxai³ sxi²ha² thi³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³si¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³si¹na¹tu¹wi¹, ten³nxa²si¹nke³la²te²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

6 Nxe³ju³ta² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² kāin² yuh³lai¹nha²kxai³ i³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³si³na² hā³thi³na² a³hxi²sxā³ ān³ti¹kxai¹nha²kxai³ oh³si³nān¹ta² wān³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaix¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

8 Ain¹ka³tu³ a²ha² kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² sa²ne³wa³ti³nha²sxā³ i²sa²sai¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nū²a² ā³te²su² yū³ye²ta¹hxi²ai²nxa³hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³la³ka³txai²na² wxa²ka³nain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³ai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta²na² i²syah¹lxi¹ju¹ta²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³ti³hex¹yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹. Hā²wxān³txa³ Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹ka³tu³ ka³ten³ti³ i³sa²yxau³xi²na¹tāu³a² hā²wxān³txa³ a²nū²a² i³hen³txain¹yah³lxi¹ju¹ta³nū³a² wain³na³li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³ai²na²

kōn³ton³ti³khaix¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya³lu²sān²sxā³ ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²ju²ta² a²si³yxau³tāu³khai³xa² i¹h¹nxe³khaix³te²la¹ku¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la². 11 Nxe³te³nah¹lxi¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² e³jau³xa²sa¹: “E³li²ah³lu¹ta²na² txa²nū² wxā³tu¹wi¹.” Ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² i¹h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ wān³txa² jau³xai²na² i³ye³ain¹te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ E³li²ah³la² wxā³tu¹wi¹. Txa²ne³hē³txa² wxā³sxā³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³kot3tū¹sa³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ a²nū²a²nāu³xa² en²sain¹sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nū³a² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹ta¹hxi²ai²ti²tu³wi¹. 13 Yxān¹tah¹lxa¹ wān³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. E³li²ah³la² ā²la² wxā³na²hē³li¹. Nxe³txai³tā² a²hxi²kan¹ti³nāu³a² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ū¹hain¹na²hē³li¹. Nxe³ju³ta² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹ta¹hxi²ai²ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Wē³sa² we²txi²jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² nū³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² wā³kon³tū³ka³txa² yau³so³nain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txi³ ā³xa² hi²sen³kxai³lu² a²wā³kon³tū³ka³txai²na² ā³ki³ka³ti³kxi²yhai¹nha²kxai³,

a²ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² a²hi²sen³kxai³lu² a²wā³kon³tū³ka³txai²na² i³wā³wā³txi³sxā³ i³ye³kxi²yhai¹nha²kxai³, ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² nū³ka³txa² yau³son³sxā³ i²kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i²ain¹tāu³ i³wā³wā³ta³kxai¹nha²kxai³ ā³ni³sxā³ wi¹la³ i³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹la². 16 Ain¹te³na¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I¹h¹nxe³jau³tā³ i³ye³kxain¹yah³lxi¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²ai²hē¹la².

17 Yxān¹ta¹ ka³lxa¹tū³ka³txai²na² tau³ta² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²su² te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Txa²wē³sai²na² tē³sxā³ tū³nxa²ha¹wi¹. Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wē³sai²na² hxi²kan¹txi³ i³ye³xa³wi¹. 18 A²nxū²kwai³yxau²na³na¹ nain¹ka³tu³ kī³h³nū³xa² ti³sa²tā³ yxo²ka²tū¹yhai¹nha²kxai³ kāin² yxo²ka³si³ha²kxai³ kāin² wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³ a²nū²ai²na² i³kan²ta³kxi²ti³ha²kxai³ ain¹na³li¹. Ju¹ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² i³ye³kxai¹na¹li¹, kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² i³nxū²kwai³li³si¹hain¹jau³su¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹ti³hex¹nai¹nxa³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³tot3syah¹lxa³lxi¹. Yxo²nxa³sxā³ wain³txi³ ain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³ yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wē³sa² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

20 Ain¹ka³tu³ wē³sai²na² sa²kxai³lu² tē³sxā³ wxā³ain¹ka³tu³ kō³nxe³te² yāu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²tāu³ a²wē³sai²na² tē³sxā³ i³ka³tā³tā³kxai¹nha²ha²kxai³ kī³h³nū³xa² ā³ya³hain¹sxā³ ā³nhe¹nhe¹ain¹sxā³ ān³wa³ti³wa³ti³txa¹ain¹sxā³ i³yo²wxāun¹nha²khaix¹sxā³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu² a²wē³sa² wi³na² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— I¹h¹nxe³hī¹nai³tā² ā³nxū²kwai³wi¹lhai¹li¹? Nxe³sxā³ i³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— A²wē³son³ti³hī¹nai³tā² i²to³nain¹na²hē³li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ ha³nxe²a²nāu³a¹ ā³ya³hi²sxā³ ā³nhi³li² ye³ka³lxa¹txi³ i³yau³xa²nāu³a¹ ā³ya³hi²sxi³ ā³nū¹i² nxe³hxi²na²hē³li¹, i³ya³lu²si¹jau³su¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹nxa²ke³la³te²kxai³ wxa²hau³kot3sa²si¹nhē³li¹. Txa²khāuh³lxa³ti³hit¹sa²si¹nju³ta² i³āin²ta³kxi²sa²si¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹nhī³nxān¹ji¹?” Nxe³sa²txa³hē¹li¹. Yxo²i²san¹kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² a²te³nīn¹kxa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²hau³kō³txa²tu¹wi¹. Ta¹hxi²ai²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Yxo²i²nxa²ha¹wi¹. Sa²wai³wait3sxā³ yxo²i²nxa²ha¹ju³ta² sa²wet1sē¹li¹. A²wi³na² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

25 Nxe³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xa² ā³ni³sxā³

— Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txāi³, ne³ka³tū³si¹te² yāu³ka³txāi³, yxo²ka³tū³si¹te² yāu³ka³txāi³. Ī³kwa³na³nxa²ha¹wi¹. Wē³sai²na² wxa²nxū²kwai³li³txu¹li¹. Ā³wi²xi²ti³hex¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ kō³nxe³te²a² a²yāu³ka³txai²na² kāin² wxan¹ka³tū³ wē³sai²na² kāin² ā³nhe¹nhe¹khaix¹ain¹ka³tū³, a²nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wē³sai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²te²hū³nxe² sxā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³lxa¹te²a² ĩ³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya³lu²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². ²⁷ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³sxā³ sa²yxo²ka³ta³wxe³ain¹ka³tū³ wē³sai²na² ĩ³sa²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²kxai³ sxi²nhāu³ā¹ ā³wih¹ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² nūh¹ ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ kō³nxe³te² yāu³ka³txai²na² hxi²kan¹ti³ nxū²kwai³li³si¹si¹nxa³thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: — A²yāu³ka³txai²na² te²u¹jā¹nxe³ka² he³la³ku³la³ wa³su³txi³ nxū²kwai³li³si¹te²sxa³yu²hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ sa²wai³wait³sxā³ Txa²wā³sū³na² ĩ³ye³kxi²ki³sa²kxai³, ĩ³sa²si¹hā³ki³te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nū³a² ĩ³yau¹ū³to³jau³su²

³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² nū³ka³txai²na² wa²li³ain¹ka³tū³ Ka³li³le²a²ko³xa² wxa²ha³nāu³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ he¹ain¹ju³ta² ha³ta³nxa² a²nū²a² ā³xa² ain³kxain¹ju³ta² Je³su²jah³la² te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². ³¹ Hāi¹nxe³sxā³ nūh¹yxau³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wān³txi³khai³xa² ĩ³yau¹ū³ti³ten³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³yau¹ū³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² kō¹kō¹xa² hxi²ka² ā³yū³nhi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nān²tū³ ĩ³su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ su²lhā³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³² Yxān¹ta¹ nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ain¹kxan²ti³ yuh³lain¹jau³su² wān³txai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ĩ³wā³txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²nū²a² kāin²ti³yxau³te²la³ ĩ³yau¹ū³jau³su²

³³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³na² ā³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Tīh³na² ā³nxi³yah³lxi³in¹tāu³a² ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³ye³kxi²nyhah¹lxi¹yu²lhi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Yxān¹ta¹ kōn³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la². — Txa²wā³wa³kxē³na¹xai²na¹, ĩh¹te²la³ta³ hxi²kan¹ti³la³ ki³te³ji¹wi¹? Nxe³jau³xai²na² tīh³na² ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ kōn³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ ā³wxe³sxā³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hxi²ka²hxan³sxā³ ha¹li¹

wxa²hait¹so¹xi²nūn³te²su² te²a² ĩ³kaix¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ī³ne³ka²sah¹lxi³sā²lxi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tū³:

“Hxi²kan¹txi³su² ti³ten³sa³nhā¹.” Nīn¹kxai²nān²tū³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³je²txai¹nhu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxe³te³na¹, wēn³su² sa²so¹sxā³ nxū²kwai³ye³ye³lot³sxā³ ūh³wxe³ka³tū³ wxa²sa²ha³lxi³so¹ka³tū³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ³⁷ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ĩ³li³te² ĩ³nxa² a³lxi²sa¹nha²kxai³ wē³sai²na² te²yā¹nxe³ te²he³la³ku³la³ sa²hau³ko³ta¹nīn¹kxai²nān²tū³ Txa²na² hxi²nū¹san¹kxa² yā¹nxe³hī³nx²na³li¹. Hxi²nū¹san¹kxai²nān²tū³ Sū³na² ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²su² te²a² hxi²nū¹nain¹kxa² yā¹nxe³hī³nx²na³li¹. Hai³txi³ Txa²na² so¹lxi³ hxi²nū¹sa²hī³nx²na³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wxa²yā³lxah³lo²su² ĩ³yau¹ū³jau³su²

³⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lāi³. In³txa² ĩ³si¹na¹hē³li¹.

A²nxe³jah¹la² wxi²ka¹nīn¹ju³ta² ĩ³so¹nxain¹sxā³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² ĩ³kwa³na³ain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ĩ³hit²txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hāi¹nxā¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³si¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hē³li¹, ĩ³hi²txi²nē³lxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ju³ta²na² ĩ³yau¹ū³nx²ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tū³, Wxi²ka¹na¹ju³ta² ĩ³so¹sa²sxā³ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ain¹kxai²nān²tū³ hai³txi³ kwēn¹ta²kxai³ wān³txa² kō³nxe³jau³xa² ĩ³ye³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ ya³nx²ta¹wi¹.

⁴⁰ A²nū²a² ĩ³kōx¹kō¹son²kxi²nē³lai¹nxa³te²su² te²an²tū³ txa²wā³yan³tain¹te²lxā²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.

⁴¹ A²ya³la³tū³ ĩ³ye³kxi²nx²ta¹wi¹. Wxāi²na² txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nū²a² ĩ³li³te²a² a³lxi²sai¹nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ka³te³ha² ne³ki¹sxā³ ĩ³na²te³lhā³ ū³hū¹nxa²lxain¹kxai²nān²tū³ te²kxai³ a²yo³ha² yū³ain¹tu¹wi¹. Txa²wā³sū³na² a²ya³la³tū³ ū³yho³hain¹tu¹wi¹.

Kō³nxe³ti³ kāi³si¹nyhain¹jau³su²

⁴² A²nū²ai²na² yxo²ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³si¹jau³su² ĩ³tih³nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe² ĩ³tih³nxain¹kxa²yo³ha² kāin² khāuh³lxa³thin¹tu¹wi¹. A²nū²a² tah³lxa³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa² tē³sxā³ ĩ³ye³te²akū¹nha²te²su² jah¹lan²tū³ ĩ³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxā³ ān³sa³nū¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² khāuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kāi²nhī³nx²na³li¹. Nxe³kxa² ha³tih³xan²tū³ a²nū²ai²na² kwēn¹ta² yxo²ā³ ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sa²si¹hain¹jau³su² ĩ³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tū³ kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹lo²su² hī³nx²na³li¹.

A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khāuh³lxa³ti³
 wa³to²hi²hai¹nh³nx2na³li¹. 43 Kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lx-
 in¹kxa²yan³ti³su² wi¹lī²nha¹jah¹lx³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹
 wxa²hxi²ka² kō³nxe³ti³ kǎi³sih¹nx2ti³te³lhxā³ kx-
 ai²nān²tu³ i³hxi²yo³la³kā¹nha¹jah³lx³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 hxi²ka³na³ka³na³ta² so¹lx³ yū³ah³lxin¹kxan²ti³
 yan¹nāu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta² ā³wi¹yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lx³h³nx¹lx¹. Nxe³yān¹ta¹
 hxi²kha¹li¹ yū³ah³lxin¹sxā³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta²
 i³yū¹li²nxa³ju³ta² ā³wih¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lx³h³nx¹lx¹. 44 Nxe³tāu³a²
 a²nū²a² ya³lu²ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a²
 i³sa²tē³ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³sa²tē³tu¹wi¹.
 45 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²yū³kxa² kō³nxe³ti³
 kǎi³sih¹nx2ti³te³lhxā³ kxai²nān²tu³
 i³yū³yo³la³kā¹nha¹jah³lx³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 yū³ka³na³ka³na³ta² so¹lx³ yū³ah³lxin¹kxan²ti³
 yan¹nāu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta² ā³wi¹yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lx³h³nx¹lx¹. Nxe³yān¹ta¹
 yū³kha¹li¹ yū³ah³lxin¹sxā³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta²
 i³yū¹li²nxa³ju³ta² ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lx³h³nx¹lx¹.
 46 Nxe³tāu³a² a²nū²a² ya³lu²ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³
 ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³sa²tē³tu¹wi¹.
 47 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²ye³nai²na² kō³nxe³ti³
 kǎi³sih¹nx2ti³te³lhxā³ kxai²nān²tu³
 ū³ye³ki³sa²tā³nha¹jah³lx³hē¹li¹. Nxe³sxā³
 ye³ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ye³yū³ah³lxin¹kxan²ti³
 yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3sa³h¹na¹ yxau³yah³nx2ti³kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹yah³lx³h³nx¹lx¹. Yxān¹ta¹ ye³ki³ha¹li¹
 ye³yū³ah³lxin¹sxā³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta²
 i³yū¹li²nxa³ju³ta² ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lx³h³nx¹lx¹. 48 Nxe³tāu³a²
 a²nū²a² ya³lu²ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a²
 i³sa²tē³ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³sa²tē³tu¹wi¹.
 49 Jā¹nxa¹jau³su² kxā³nxi¹nu¹ta²na² ka³yxuh³xa²
 ū³h³lhxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹ki³kxai²nān²tu³,
 sah²ne³kxa² ū³kah¹sān²sxā³ wxa²s³nāu³ta³lx³sān²sxā³
 ū³h³lhxā³ ū³hū¹ain¹to³ki³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Jā¹nxe³to³ki³tā³li¹. Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 sa²yo²wet1sah²lxin¹kxai²nān²tu³ ā³ne³wxe³yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wxa²ē¹nāu³nū¹ai²na² whāi²na¹ wi¹le³nx2ti³tu¹wi¹.
 50 Sgh²ne³ki³su² tē³ki³kxai²nān²tu³ yain³txa²
 ū³sa²wi²kxi²ki³kxai²nān²tu³ wi¹yain³ki³te²ju²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ a²kah³ju³ta² yū²nxa³sxā³ sū¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³ kah³xi²te²sxa³yū²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ hāu²no³nyhu¹sxā³ yx-
 au²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sah²ne³kxa² yā¹nxe²
 a²nū²a² wi¹kāi³ū¹hain¹yah³lx³h³nx¹lx¹.

Txu¹ha² kwa² ā³na¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³sa²yxau³sxā³
 a³li³ka³ty³ Ju³te²a²ko³nāu³a¹ Jor³tāu²yau³xa²
 a²yo²ha³tih³nāu³a¹ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³ta²na² a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² tū³nhāun¹sxā³
 Je³su²jah³la² i²ain¹te³lhxā³ tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² wān³txa²
 i³yau¹ū³hain¹to³kaix³ jā¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²an¹te²a² ka³na³ku²
 wxā³ain¹sxā³ Je³su²jah³la² i³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su²
 i³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². I³wā³txain¹te³nah¹lx¹:
 — Je³su²jah³lāi³. In³txai²na² sa²kxai³lu² i²li³tāu³a²
 a²txu¹ha³ka³lxa² ā³na¹kxai²nān²tu³ wain³ji¹wi¹?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹
 i³wā³lū³xi²te³nah¹lx¹:
 — Īh¹nxe³jau³ta³ Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 i³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²hē¹lhai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 i³wā³lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Moi³se²ah³lu¹ta²na² hāi¹nxa² ā³ni³lain¹ju³ta³ta²su¹:
 “In³jah³lo²su² te²i³nxa²: ‘Txa²sxe³xa³ka³lxa²
 ā³na¹a¹tū¹xā¹.’ Nēn¹kxai²nān²tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxa²
 ā³na¹te³lhxā³ nēn¹jau³su² ha³te³h³nxā³nxa² tē³sxā³
 a²ten³jau³su² ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Nēn¹kxai²nān²tu³
 a²sxe³xa³ka³lxa² ā³na¹in¹ju³ta² yū²na³li¹.” Nxe³ju³ta²
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² hāi¹nxa² ā³ni³lain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 5 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu²:
 — Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹ti³ten³nxa²lxa³nha²kxai³,
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² txu¹ha² ā³na¹te³lhxā³
 nxe³jau³xai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū¹nx2tain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 6 Yxān¹ta¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta²na²nān¹te²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 a²hi²sen³kxai³lu¹ in³txa² we¹ti² txu¹ha² we¹ti²
 nxe³to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² in³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² a²hā³ka³nū¹na² nxe³sxā³
 ā³waix3tū²la² a²sxe³xa³ka³lxa² so¹lx³ tē³tu¹wi¹.
 8 Nxe³sa³ha²kxai³ in³txa² txu¹ha²
 a²nū²ka³na³ka³nat3ton³tu¹wi¹. A²nū²a² ha¹li¹o³nxa³wi¹.
 A²nū²ka³na³ka³nat3jah³na³li¹. 9 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ā³nū²kxi²ya³te²sin²ta²wi¹.
 Nxe³kxe³su² a²nū²ai²na² sa²kxai³lu²
 ā³nhai²ta³lx³si¹hain¹kxai²nān²tu³ nxe²
 kǎi³yah³lx³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 10 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ka³ty³
 a²sa³wi³ha³lxai²na² jā¹nxe³ju³ta² i³wā³txi³sain³ny-
 hain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:
 — In³txa² a²ten³te²su² te²an²ty³ a²sxe³xa³ka³lxa²
 ā³na¹ka³ty³ txu¹ha² ā³lx³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³
 txu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhain¹kxa² yā¹nxe²
 hxi²ki³lot3h³nx2na³li¹. Kō³nxe³ju³ta²
 kǎi³kxi²h³nx2na³li¹, in³jah¹la²sa³. 12 Jā¹nxe³jau³su²
 txu¹ha² a²ten³te²su² te²an²ty³ a²wē³sāi¹ai²na²
 ā³na¹ka³ty³ in³txa² ā³lx³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³,
 in³txa² ā³lx³te²a² ū³whīn¹ta³kxi²nyha²kxa² yā¹nxe²
 hxi²ki³lot3ta¹ka³lxu³su² h³nx2na³li¹. Kō³nxe³ti³
 kǎi³ju³ta²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² wē³ha³lxa² a³lx³ijau³su²

tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā²
ī³hxi²ko²lain¹jau³su² yxo²xūn³txi³ ī³kwai²kxain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na²
ī²ka³tu³ ī³xan³txi³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wē³ha³lxa² tē³sxā³
wxā³ain¹ju³ta²na² ī³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
Wē³sai²li² a²wi³na² wān³txa² yxo²te²ju²hē³li¹.
Nxe³kxa²ya¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²ī²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi³in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxi³in¹ju³ta³nū³a²
yū³nx2ti³tu¹wi¹. 15 A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
wi¹ju³xā² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su²
nxe³ju³xā² ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² sa²yxo²wel¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi-
in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³ai²li² ī²yah³lxi³in¹tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

16 Nxe³sxā³ a²wē³ha³lxi³nāu³xai²na²
sa²ha³lxi³so¹ain¹sxā³ wxa²wxai³ain¹sxā³ ī³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² wi¹ju³ta² ū³hū¹nx2ti³tū¹xā². Ta¹hx-
ai²hē¹la².

In³txa² yen³kxi³khai¹jah¹la² ī³yau¹ū³jau³su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² ā³nxi³xi²te³lhxā³
nxa²ha¹te¹ in³txa² sa²kxai³lu² ā³ni³ha²non¹sxā³
ī³ha¹txi²sxā³ ān³kax3ti³wxe³sxā³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:
— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nx-
et3sā²lxi¹. Yā¹te²a³ wi¹ju³ta³la³ kāi³a¹ke³la³te²kxai³
ka³te³na² wi¹tāu³la² so¹kxi¹nxa²hū³na¹te²la¹xā³? Ta¹hx-
ai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wi¹lhin¹jah¹lo²su² san¹ji¹wi¹?
Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²ju²hē³li¹. Ā³xā² hai³txi³
wi¹lhin¹te²sxa³yu²hē³li¹.

19 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² ain³kxi²to³hx-
ain¹ta¹ti²tu³wi¹: “Su²lhā³i², ā³xā² sxe³xā³ka³lxa² so¹sxā³
ū³whīn¹ta³kxi², ā³xā² yen³kxa² kāi³kxi² a²nū²a² ā³xā²
ki³ha¹kxi²sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹ju³su² ī³ye³kxi²ny-
hu¹i² ki³han³ju³xā² ā³ye³yo²nū¹ni²
nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wi³na² wxa²hā³ka³na²
wi¹kāi³ūh¹xai³jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txai²na² sa²kxai³lu¹
ī³wa²lū³xi²te²an¹ju³kxai³lu¹:
— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Sa³nxe³la³kxa²
wet¹sa²hī¹nān¹te²tu³ nxe³ju³xai²na²
sa²yxo²wet¹sa²sai¹hxai²na¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ī²ain¹sxā³
a³lxi²sxā³, ī³ye³kxi¹te³nah¹lxi¹:
— Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa²
sa²so¹sxā³ a²nū²a² ā³xā² so¹kxi²nxa²si¹ju³su²
kāi³txa²hē³li¹. Nxi¹n¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa²
yo³ha² tē³sxā³ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na²
wā²nhūh²xai³txai¹nhē³li¹. Nxi¹n¹kxai²nān²tu³
oh³nāu³nū¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nū³a²
yū³nxa²tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nxe² kāi³ta³lu²nīn¹kx-

ai²nān²tu³ ā³wxā³sxā³ ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ju³xai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na² sa²kxai³lu²
ain³kxi²te³na¹ ī³ye³han³ti³nha²sxā³ ī³āin²txi³sxā³
ī³ain¹ta¹hxai²hē¹la², kāin² yen³kxi³nha²kxai³la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu¹
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² sa²kxai³lu¹ ī²sa²sai¹ain¹sxā³
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— A²nū²a² kāin² yen³kxi³te²su² te²a², Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ju³xai²na² sa²kxai³lu²,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xā² ī³wā³wā³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹.
Jā¹nxa¹ju³su² ka³me²la² ka³yxuh³xā² kāin²khai¹te²su²
te²na² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xē¹na² ā³wih¹sxā³
ā³wa²to¹ti³he¹nxe³lhi³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
kāin² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta²
wa³to²hi²te²ju²hē³li¹ wa³lxe³ju³ta²su¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² kāin² ī³wā³wā³txi³
yxau³ain¹sxā³ ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹ha³lo²a²nāu³a² a²nū²ai²li² yen³kxi³kx-
ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²su² wi¹lhin¹sxā³ ī²jah¹lo²su²
ye²te²ju²hē³li¹. Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nū²a² yen³kx-
ih³te²su² te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xā²
hāi¹nxe³ti³xā¹ Sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yx-
au²xai³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ī²sa²sai¹ain¹sxā³ ī³ye³kx-
ain¹te²an¹ju³kxai³lu¹:
— Nxe³ju³ta²na² a²nū²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
hxi²kat1te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kxai³lu¹
ī³ye³ān³si³wxe³te³nah¹lxi¹:
— Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ Txai²na²
a³lxi²sai¹nha²kxai³ txa²wān³txa² wi¹ju³xā² a³lx-
ai¹nha²kxai³, sxi²ha² ā³na¹i² a²lon³ti³tāu³xā² ā³na¹i²
a²ha³lī³ti³nāu³xā² ā³na¹i² a²hā³ka³na² ā³na¹i² a²wi³na²
ā³na¹i² a²wē³ha³lxi³nāu³xā² ā³na¹i² a²ha³lo²a²ko³xā²
ā³na¹i² nxe³ain¹kxai²nān²tu³, a²ha² kwēn¹ta²na²
ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² yū² ka³lxa¹txi³ a²lon³nāu³xā² yū²,
ka³lxa¹txi³ a²ha³lī³ti³nāu³xā² yū² ka³lxa¹txi³ a²hā³ka³na²
yū² ka³lxa¹txi³ a²wi³na² yū² ka³lxa¹txi³ a²wē³ha³lxa² yū²
ka³lxa¹txi³ a²ha³lo²a²ko³xā² yū² nxe³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³yān¹ta¹, hau³hau³kon³sxā³ a²nū²a² ā³xā²
ko³nxe³ju³ta² ye³khāuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³kxa²yu³su² yxan¹nāu³a¹ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yx-
au²xai³lain¹tu¹wi¹.

31 Nxe³kxan²ti³nū¹ sa²nēn¹kxi²nha³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
Nxe³sxā³ a²nū²a² ka³lxa²te²nū³ka³txa² a²hīn¹txi³

ĩsa²nēn¹kxain¹ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹
ĩsa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa² a²hĩn¹txi³ ĩsa²nēn¹kx-
ai¹nxa³ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ĩsa²nē¹kxain¹ju³ta²
yũ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta²nũ³a² ĩyau¹ũ³to³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lě²thĩ³na² wa²li³nhē¹tĩh³na²
ā³nxa³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ān³ne³ka³ta¹ny-
hain¹sxā³ ai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai³yain¹te³na¹
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ān³si³tē³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
ĩwā³txain¹to³ha²kxai³ yu³lhain¹to³ha²kxai³ ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² hxi²ka² hx-
an³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³tũ³ka³txa²
ĩyũ³so¹ka³tu³ ĩye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 ĩye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lě²thĩ³na² ā³nx-
ai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Txai²na² so¹sain¹sxā³
a²nũ²a² wā³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa²
ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³nāu³xa²
nxe³te²nāu³xai²na² a²hxi²ka³nāu³a² ā³na¹sain¹tu¹wi¹.
Nxe³sain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²si¹sain¹jau³su²
ĩyĩ¹li²sain¹tu¹wi¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² sa²nũ¹sain¹tu¹wi¹.

34 Sa²nũ¹sain¹sxā³ kō³nxe³ ĩka³lxi¹lũ¹sain¹ka³tu³
ĩye³ka³su³hēn¹kxi²sain¹ka³tu³ ũn³txi³
ĩta³lo³wait¹sain¹ka³tu³ ĩsu²lhā³sain¹tu¹wi¹.
Nxe³yān¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³kxai³lu²,
ka³ten³su² ĩsa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sũ³na²
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² na¹ha²kx-
ai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² ĩwā³txain¹jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³su²
Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³te² tah²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
wxā³sxā³ ĩye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— ĩtĩh³nxe³sa²jah¹lāi³. A²yen³kxa²

ĩwā³txi³nxa²ya³ha¹kxai²nān²tu³
ũ³hũ¹sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹?

36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
ĩwa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te²a² wxa²hau³ko³kxi¹nx²ta¹ju³ta³nũ³su²
ten³nx²ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ ĩwā²lũ³xi²ya³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxēn³sin¹kxai²nān²tu³
ka³na³ki³ wxa²wi¹tāu³a¹ ā³wxe², ka³na³ki²
wxa²wā³tāu³a¹ ā³wxe² nxe³ya³ha¹ju³ta² ten³ya³sa³nhai¹.
Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

38 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ĩye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ā³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹.
A²nũ²a² kō³nxe³thin¹te²nāu³xa²
khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nx²tain¹ju³ta³nũ³a²
hxi²kan¹ti³ en³ya²te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha¹lin¹tũ³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹ya³ha¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
wxāi²na² jā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³ti³nx²tain¹nũ³tu¹wi¹.

40 Nxe³yān¹ta¹ txa²wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe² txa²wā³tāu³a¹
ā³wxe² nxe³ya³hin¹ju³ta² hxi²kan¹ti³
ũ³hũ¹nx²ti³nxa³lho³li¹. Ju¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na²
a²ha³lo²ai²la¹wi¹. Txa²ha³lo²sxa³wi¹. Txa²wā¹sũ³na²
a²ten³te²su² te²na² so¹lxi³ sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

41 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²
wā³kon³te²nāu³xa² hxi²ka² hxa³n³tũ³ka³txa² ain³kx-
ain¹sxā³ kāin² ĩxan³txin³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Jo³āu²ah³lai²na² ĩxan³ta³kxi² Ti³a²kah³lai²na²

ĩxan³ta³kxi² ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 Yxān¹ta¹

Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa²
hāi¹nxe³ti³xa¹ ĩkaix¹tain¹sxā³ ĩye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa²
nxe²xai³te²jai¹ti²tu³wi¹. A²hxi²kan¹te² hi²sen³su²
a²sa³wi³ha³lxa² yxo²ha³nxe¹lhxa³txi³

hxi²kan¹txi³lo³tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. 43 Yxān¹ta¹, wxāi²na²
jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²yu³ta², ĩli³te² ĩnxān²tu³.

“Hxi²kan¹te²sa¹li¹.” Nxe³jau³tu³ ten³nxa²kxai²nān²tu³,
wxa²yu³ta² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ĩwa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹.

44 Jā¹nxa¹jau³su², “Txai²na² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.”
Nxa¹jau³su² ten³nxa²kxai²nān²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹

ā³wa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹. Jā¹nxa¹jau³su² Txai²na²
sa²kxai³lu² wa³ka³li³lo³sa²si¹hai¹na¹jau³nũ³su²

wxā²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. A²nũ²a²nāu³xai²na²

a²kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ wā²nxūh¹lain¹ju³tai²na²
ā³wa²su¹te³lhxā³ ya³lu²kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxain¹te³lhxā³
wxā³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² ye³han³te²a² ye³we²nxi²jau³su²

46 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² nxe³ha²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ā³lxi³tũ³ka³txa²
ka³lxa¹tũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³ whāi²na¹, tē³li³nyhu¹sxā³
Je³ri³ko²thĩ³na² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thĩ³na²
wa²li³ain¹tāu³a¹ a²nũ²a² ye³han³jah¹la² Bar³ti³me²ah³la²
tĩh³na² kxa³lxi³sa³kxu²nxa² ā³wxe²ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³jah¹la² Ti³me²ah³la² a²ki³lhan³ta³ ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³ta² a²yen³kxa² ĩyai³nxū³yhain¹te³lhxā³ o²la³kx-

ain¹ta¹hxai²hē¹la². 47 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la²
Na³sa³re²thĩ³na² tōn¹jah¹la², ya³son³ju³ta² ain³kx-

ain¹te³na¹ ĩkaix¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāin²
ĩkaix¹jain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³txa²kah³lo²si¹lxi¹. Ye³han³sa²ju³tai²na²
wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

48 Nxe³ju³ta³la³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹ yxo²xũn³txi³ ĩkwāi²kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³ka³nah²nxe³si¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³ ā²la² kāin²

ĩkaix¹jain¹jau³xa²sa¹:

— Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3txa²kah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³kot3sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 49 Nxe³tāu³a¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² ā³yit1sxā³
 t̄³kaix1so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³kā³txai²na² t̄³kaix1tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Ya³lo³txi²si¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²
 t̄³kaix1txa²sīn¹nhai¹. t̄³sa²yxau³sxā³ ait3sī¹nu¹li¹.
 Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 50 Nxe³te³na¹ a²nū²a² ye³han³jah¹lai²na² wā²la²ka³lo³a²
 ha³la³sān¹ka³lo³a² sa²sai²ā³sxā³ t̄³sa²yxau³sxā³
 Je³su²jah³la² ā³t̄³ta¹hxai²hē¹la².
 51 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Īh¹nxe³ju³ta² kāi³ūh¹nxa²ha¹ju³ta² ten³nxa²ji¹wi¹?
 Nxe³e²kxai³lu¹ ye³han³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ye³we²txi²san¹ju³ta²
 ten³khaix1sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 52 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ā³nxi³txu¹li¹. Hī¹na¹ yxo²sa¹nha²kxai³
 ye³we²txi²nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³
 wa³su²txi³ ye³we²nxi²sxā³, Je³su²jah³la² ān³si³tē³kxa²
 ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³yat1ā³wih¹jau³su²

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tih³na²
 ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nxi³ain¹te³na¹ wā³la²
 o³li³ve²ra³ka³txa² ya³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ti³wa³kxa² sxi²jen³txa² thi³nha¹li¹ wā³la³ka³txa²
 yxo²yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³txa²
 Bet3fa³je²thi³su² ha²kxai³ Be³tān²ya³thi³su² ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² ā³yi¹ka³tu³
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹
 t̄³sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹ t̄³sa²si¹hā³yhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Sxi²je³na² ha³ti³hi³nāu³a¹ ai³jah³hē¹li¹. Ya³hin¹kx-
 ai²nān²tu³ a²kwēn¹ta²na¹ ju³mēn²ta² ka²va¹lhū³te²a²
 wē³sa² nxe³te²a² sa³tai³kxa² wxē³sain¹te²a²
 t̄³yah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² a²ka³tih³ya³ai¹nHX-
 ai²nxa³hē³li¹. Nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²so¹jah³hē¹li¹.
 3 Ya³hin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² t̄³li³te²an²tu³
 t̄³wā³txi³nx2tain¹kxai²nān²tu³: “Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 t̄³ye³kxi¹txain¹ya³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la²
 a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²li¹.” Nxe³tx-
 ain¹ya³hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³nxi³ya³te³na¹ ya²la³la¹ ju³mēn²ta²
 wē³sa² sa²tai³kxi²kxa² sxih²yo²a² a²ti²ta³lo³kxa²
 yxo²wxe³ain¹kxe³su² te²a² t̄³ya³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³ju³ta²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² ha³lo²a² he¹ain¹te²a² t̄³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ju³mēn²ta² wē³sai²na²
 sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nxain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 6 Nxa²ha¹te¹ t̄³wā²lū³xi²ya³ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³
 sa²si¹hā³sain¹na²li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². 7 Ny-
 hai¹nha²kxai³, ju³mēn²ta² wē³sai²na² tē³sxā³

Je³su²jah³la² ū³hū¹yhain¹ka³tu³ wā²la²ka³lo³a² so¹sxā³
 ū³ka³ti³hēt1ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³ya³ye²ha²kxai³
 ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta²a²
 ai³ain¹tū³kā³txa² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 a²wā²la³ka³lo³khai³xa² tih³na² Je³su²jah³la² ā³nx-
 ai³tih³na² ū³ha¹xai³ain¹ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² he³la³nxā³nxa² sa²nāu²so¹sxā³, tih³na²
 ū³ha¹ai³ain¹nū³nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹ju³ta² tih³na² Je³su²jah³la² wi¹wxa²hau³ko³kx-
 ai¹si¹hain¹jau³su² ain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³ha²kxai³lu¹
 ā³ne³ka³ta²sxā³ ho³hain¹tū³kā³txain²ti³ t̄³kaix1ti²
 a²si³yo³na² ho³hain¹tū³kā³txain²ti³ t̄³kaix1ti²
 nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². t̄³kaix1tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³la² t̄³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³jah¹lai²la¹wi¹. 10 Kxā³nHX¹nu¹ta²na²
 Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 t̄³wa³kxēn³to³tē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Te²u¹jā¹nxe³te²su² te²a² hī¹na² āh¹ ū³hū¹nē³tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³, Wxi²kin³txi³ton³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe² e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
 11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² Je³su²jah³la²kxai³
 ā³wi¹hain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²ye³n³kxa² yxo²ha³kxa¹ t̄³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nū²la² ki³kan³nū²la² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hxi²ka² hxn³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³te²nāu³xa², ā³si³tē³kxain¹ka³tu³,
 Be³tān²ya³thi³na² ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Fi²ko²ka³txa² nxā³kxi²nxa³kxe³su² ya³lu²jau³su²
 12 Ain¹te³na¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu²
 Be³tān²ya³thi³nai²na² a³li³sxā³ ā³nxi³ain¹ka³tu³
 Je³su²jah³la² heh³ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³ka³tu³,
 yain³txi³ka³ta² fi²ko²ne³kxa² ā²hā¹ u²la¹ ten³sa²tā³ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³ka³ta² ān³ya³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Yain³txa³nā³kxa² so¹sxā³ t̄³yain³te³lhxā³
 ya³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²ka³ta²na²
 a²nxā³kxa² yū²nxa³kxe³su² a²nxā³nxa² so¹lxi³
 t̄³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²la³ yain³txa³nā³kxa²
 ka³to³je³na³kxa² ān³si³wxe²nxa³ha²kxai³ nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 14 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 a²yain³txa²ka³ta²na² t̄³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³hī¹nān¹te²tu³ wen¹nxā²nxa³lho³li¹. Nīn¹ka³tu³
 wxa²nxā³kxa³la³ a²nū²la³ t̄³yain³kxi¹ti³he¹nxē²nx-
 ai¹nx3tho³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ain³kxi²khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹jau³su²
 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na²
 wxā³ain¹nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ka³tu³, a²nū²a²
 ka³lxa²tū³kā³txa² ye³n³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi²
 ū³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi² kwa³sxa³xa²
 ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²a² o

ai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³ki³a² a²me²sa²ka³lo³a²
 ũ³sa²tā³ha²kxai³ kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxā³ ũ³hū¹te²na²
 ā³wxe³ka³lo³ai²na² ũ³sa²tā³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 16 Ain¹sxā³ a²nū²a² a²yen³kxa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 sxi²hē¹na² ā³wa²to²ka² ai³si¹ja³kxa³nū³su²
 17 hxi²ko²lain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ 17 yau¹ū³te³lhxā³ 17 ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxa² jau³xau³hx-
 ai²tēx¹ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 nū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
 17 ye³kxi²sain¹thi³nai¹la¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ 17 ya¹nxa²sxā³ yen³kxa² kái³kxi²ny-
 hu¹kxi²thín³su² 17 ya¹ton³yah³lxi¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², wā³nxín¹te² si³yx-
 au³tū³ka³txa² ain³kxai¹nha²kxai³, ha³teh³nxā³nxa²
 a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ ain¹sxā³
 Je³su²jah³la² 17 su²lhā³te³lhxā³ o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³ta² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² wān³txa²
 17 wā³wā³txi³sxā³ he¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 ha¹lin¹tū³ka³txai²na² yu³lhain¹jau³su² Je³su²jah³la²
 17 su²lhā³si¹jau³nū³su² te³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ sū²ni²khaix¹ nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 nū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² 17 yau¹ū³jau³su²

20 Ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ ā³nxai³ain¹ka³tu³
 yain³txa³ka³ta²na² sa²kxai³lu² ā³wa²tot¹sxi²ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³ka³ta² 17 ya³nat³sxā³ ya³lu²ju³tu¹ta²na²
 17 ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³hí¹na² Pe²jah³la² hi²sen³kx-
 ai³lu² ain³kxi¹xi²nū²la² Je³su²jah³la² wān³txa²
 a²sū²ta³ti³kxai³ 17 ye³jau³kxai³ ain³kxi¹xi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ 17 ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yain³txa³ka³ta²na²
 ko³nxe³te²lo³tin¹ka³ta²na² 17 ya³na²kxi²sxā³ ya³lun²su²li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 17 wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² yo²ta²jah³lxi³hē¹li¹. A²ya³la³tu³
 17 ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³
 wā³la³ka³txai²na² 17 ye³kxi²yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 “Wxa²ha²txut¹sai¹sxā³ 17 ye³na² kāin²je³na²
 ā³na¹txa²hē³li¹.” Yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 hau³hau³kon³sxā³ wxa²ē¹nāu³a¹ hai³txi³
 17 wā³wā³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 sa²wai³wait³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yo²ta²yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ a²yen³kxa² ten³yah³lxi¹kxa²
 yū³khai³1yah³lxi¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24 — Jā¹nxa¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² 17 ye³kxi²yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ 17 wā³wā³ta³kxi²nyhah¹lxi¹kxai²nān²tu³
 17 wā³wā³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³:
 “A²yen³kxa² te³na¹kxe³su² te²a² yū³khai³1sa³tu¹wi¹.”
 Nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Kan²txi³ yo²ta²sah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ yū³khai³1yah³lxi¹tu¹wi¹.

25 Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹wi¹. 17 sa²yxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 17 ye³kxi²yah³lxi¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² 17 li³te²hū³te²su²

te²a² ko³nxe³ti³ kái³ū^h1nx²ti³kxai²nān²tu³,
 nxe³ju³ta²na² wi¹lhín¹sxā³ ne³wā²na³tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nain¹yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 Wxa²wi³na² oh³na² yxau³jah¹la² ko³nxe³ti³ kái³yah³lx-
 in¹ju³ta² ne³wā²na³nx²ti³nū³tu¹wi¹. 26 Yxān¹ta¹
 wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³ te³nah¹lxi¹:
 “Jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kái³ū¹sain¹na²hē³na¹.
 Ne³wā²na³ū¹hain¹nxa³lho³na¹.” Yah³lxi¹ke³la³te²kxai³
 Wxa²wi³na² oh³na² yxau³jah¹la² ko³nxe³ti³ kái³yah³lx-
 in¹ju³ta² ne³wā²na³ū^h1nx²ti³hī²nxa³wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² 17 tih³nxe³jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² Je³su²jah³la²
 nū³ka³txa² ā³wxa³lain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³ā¹
 ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nxai³ain¹ka³tu³, wā³nxín¹te²
 si³yxau³tū³ka³txa², ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
 tū³ka³txa², a²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹te² nū³ka³txa²
 whāi²na¹ ā³ti³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 28 Ā³ti³sxā³ 17 ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Īh¹nxe² 17 hxi²ka¹txa²hī³te²la¹xā³?
 Īh¹jah¹lo²tā³ 17 sa²si¹hā³nxain¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² 17 wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wān³txa²

yau³ka³na³ka³na³jau³xa² yau³ā³lxi³jau³xa²
 17 wā³txi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ta¹jau³xai²na²
 17 wa²lū³xi²sah¹lxi³sā²nhē³li¹. Sah²lxi¹kxai²nān²tu³,
 17 hxi²kat¹sa²jah¹la² 17 yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ sa²lx-
 an³kxai²nān²tu³ nxe³nx²ti³nxa³lho³li¹. 30 Jo³āu²
 Ba³ti²jah³lai¹tā² sa²kxai³lu² a²nū²a² tē³sxā³ 17 ye³na²
 ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ih¹jah¹lo²tā³
 17 sa²si¹hā³ain¹thai¹li¹? Txa²wā¹sū³nu²khai³xai²la³ tā³nxā²
 a²nū²khai³xai²la³ tā³nxā² ih¹nxe³hī³te²la¹xā³?
 Nxe³na¹jau³xai²na² 17 wa²lū³xi²sah¹lxi³sā²nhē³li¹.

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā²nxū^h1 e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — “Txa²wā¹sū³na² 17 sa²si¹hā³kxah³lai²la¹wi¹.”

Nxe²e³kxi²ki³kxai²nān²tu³
 17 wa²lū³xi²nē³lai¹nhī³te³nah¹lxi¹: “Nxe³kxi³sa²ha²kxai³
 ih¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ Jo³āu² Ba³ti²jah³lai²na² wān³txa²
 yo²ta²yah³lxi¹thai¹li¹?” Nxe³nē³lain¹tu¹wi¹.

32 Yxān¹ta¹: “A²nū²khai³xa² 17 sa²si¹hā³kxah³lai²la¹wi¹.”
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ yuh³lxi³nē³na³li¹. A²nū²nāu³xai²na²:
 “Jo³āu² Ba³ti²jah³la² Sū³na² wān³txa²
 17 hen³txi³jah¹lo²khai³su².” Nxain¹jau³su² ha²kxai³
 ya³lu²kxi²nē³lain¹kxa²yān³txi³su² ki³nhai¹. Nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

33 Nxe³ha²kxai³ 17 wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Ko³nha²sín¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ 17 ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Ko³nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³,
 17 sa²si¹hā³sa³jah¹la² 17 yau¹ū³nx²ti³nxa³lho³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kã³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² yau³xã³xa² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². I³yau¹ũ³te³nah¹ixi¹:

— Nxe³jah³ixi³sa²ixi¹. Hai³sxa² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxa²na² u²va²nẽ³kxa² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹i² a²yxo²ka³te³h³nã³xa² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ ũ³h³yxo²wxai²na³kxa²xai³sxã³ txon³nũ²nhai¹. Sxi²ha² kĩ³khai¹nxe³thĩ³na² ũ³txo³te²ka³kxa¹ a²nũ²a² ã³xa² wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹nũ²nhai¹. Hã²wxã³txa³ ha³lo²a² u²lxa¹nko³xa² ã³nxa³nũ²nhai¹. Hã²wxã³txa³ ã³ki³i²tã³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa² wã²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³lu² kã³ye²ha²kxai³ wã²nũ¹nyhai¹nxa³ke³ty³ hã¹sxã³ su²la³kxa² sa²wa²ye²nyhai¹nũ²nhai¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ã³xa² yain³ta³ka² wã²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² i³sa²si¹hã³nũ²nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ kwa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³lu² i³ne³ku³lai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ ã³li²ton³nha²kxai³ nxe³nyhai¹nũ²nhai¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ã³xa² ã³ta³lo³hẽ²ti²to³kxa² i³sa²si¹hã³kxah³la² kwa²hau³ko³tũ³kã³txai²na² i³su²lhã³ain¹nũ²nhai¹. Jã¹nxe³sxã³ ye³ka³lxa¹txi³ hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²si¹hã³ain¹ta¹ kwa²hau³ko³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ka³na³ku² te²a² i³wai¹txi², ka³na³ku² te²a² su²lhã³i² ain¹to³nhũ²nhai¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu², a²wa³kxẽ³yah³la² a²ki³lha³lxa² hã¹nxe² wẽ³nha³kxa² a³ixi²khai¹nxe³kxa² hã¹nxe² on³kxi²nũ²nhai¹. Nxe³te³na¹ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² a²ẽ¹nã¹nã¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wẽ³sxa²na² i³sa²si¹hã³a¹tũ¹xã¹. A²nxe³te²a² kwa²hau³ko³tũ³kã³txai²na² sa²nẽ¹nxain¹kxi³sã¹.” Nxe³jau³ty³ i³sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ a²ki³lha³lxa²ai²na² hai³sxa² ya³son³ye²hĩ¹na¹ tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ wxa²nxũ¹ i³ye³ain¹te³nah¹ixi¹: “Txa²wã¹wa³kxẽ³yah³la² ki³lha³lxa² wxã³na²wi¹. I³su²lhã³a³sah¹ixi³wxi¹. Nxe³ki³kxai²nã²ty³ hai³sxa² so¹kxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³ain¹jau³su². I³sxã³ su²lhã³ i³ya²lu¹tain¹ka³ty³ A²ki³lha³lxa²i²li² ũ³ha³lo²sa²tã³nã¹ain¹nũ²nhai¹. Nxe³jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³ty³ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² i³nxe³ta³ kã³te³ji¹wi¹? Nxe³ju³ju¹ta²na² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³xi²ka³ty³ i³lxi³thi¹nxa³tũ³kã³txai²na² sun²tã²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nain¹ka³ty³ a²nũ³kã³txi³ ã³xa² hai³sxa²na² sa²si³wẽ³no³tũ¹hain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti²ai¹ti²tu¹wi¹. Nxe³te³nah¹ixi¹: “Txah³lxa³kxa³txa², a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³kã³txai²na² o³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹sxã³ so¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹ain¹kã³txa², kwẽ¹ta²na² si³ka³lah³xan¹ka³khai³xa² hixi²kan¹khai¹nxe³ka³txi³lã²na³li¹. Nxe³ju³ta²na² Txa²wã¹sũ³na² kã³ain¹na²hẽ³li¹. Nũ³kxũ³nkhai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹.” Ũ³wha²li¹txã³nxũ¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti²ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²li² i³yah³ixi¹ta¹lu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³sxã³ wãn³txa² hã³jau³xai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² i³ye³kxain¹sxã³ wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³nũ³kã³txai²na² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² i³kwai²kxũ¹nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² wi¹ko³ni²ye²nyhai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i³sxã³ ũ³tũ¹kxi²ti²ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— A²nũ²a² kã³li³nũ³kã³txai²na² i³xan³ta³kxi²nẽ³lain¹kxa²yan³ti³su² ki³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, wã³nxĩ¹te² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² hã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ã³ain¹sxã³ i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹hxai²kan¹jah¹la² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su¹

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² kwa² ã³nhai¹tũ³kã³txi³la³ha²kxai³ E³ro²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² kwa² ã³nhai¹tũ³kã³txi³la³ha²kxai³ ã³nũ²kxain¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ã³nũ²xain¹ka³ty³ ko³nxe³ti³ e³jau³su² ain³kxain¹te³lhã³ Je³su²jah³la² wah³nxe² yxau²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ ã³nũ²xain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹ixi¹:

— I³ti³h³nxe³nẽ³jah¹lã³. Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²sa² nhi¹ixi¹. A²nũ²a² i³li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khaix¹kxan²ti³ wxã²na² yuh³lxi³jah¹lo²su² si¹nxa³ixi¹. Yxã¹ta¹, sa²wai³wait³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ i³yau¹ũ³ai¹nhxai²nĩ¹nhẽ³li¹. Nxi¹nha²kxai³ wãn³txa² wain³jau³xan²ty³ i³yau¹ũ³sa²si¹nhẽ³li¹. Ro³ma²no² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ta³na² hã¹nxã¹ta³na² i³h¹nxe² wain³txi³ kã³si¹n¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Yxã¹ta¹ tũ¹kã³txai²na² wi¹lhin¹ki³lxa³nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² wi¹ko³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Wi¹ko³nha²kxe³su² i³ye³kxain¹te³nah¹ixi¹:

— I³n¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wãn³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sa¹sa²te³lhã³ ten³nx2ti³ji¹wi¹? Ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. I²ti³ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ tẽ³sxã³ ũ³hũ¹ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹ixi¹:

— Ta³ki¹ai²na² a²ta³lo³nã³ai²na² wãn³txa² jau¹xai²na² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa² i³h¹te²a² a²i³lxi³su²ji¹wi¹? A²nũ²a² ye³na² ũ³wha²li¹lain¹kxe³su² te²a² i³nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— A²i³lxi³na² Se²sa³jah¹la² a²i³lxi³su² ha²kxai³ a²ye³nai²na² Se²sa³jah¹la² a²ye³nhũ³nha²kxai³ si¹n¹te²ai¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²ũ³xi²te³nah¹ixi¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa², ũ³hũ¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²yen³kxi³khai³xa², ũ³hũ¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² i³wã³wã³ta³kxi²nyhai¹sxã³ ã³kon³ton³tain¹ta^{1</}

A²nũ²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²ju³ta³nũ³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² a³nhai¹tũ³te²nũ³xai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³ain¹to³jau³xa²sa¹:

— A²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² kwa² a³nhai¹tũ³ka³txa² wxã³sxã³ Je³su²jah³la² i³wã³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 I³wã³txi³nyhain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nẽ³jah¹lãi³. I³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² e³jau³xau³hxai²tẽx¹ta² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nẽ³te³nah¹li¹: “In³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nũ³tu³ a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² yũ²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxi-
ai³tã² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²kxi²jah¹la² ta²ha² wet¹si¹jau³sa¹.” Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tã³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³ain¹nũ²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a² txu¹ha² so¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nã³a² ya³lu²nũ²nhai¹. Hai³txi³ wẽ³sa³la³ yũ³ti³he¹nxa³nũ²nhai¹. 21 Nxe³ha²kxai³ wẽ³sa² yũ²nxa³ha²kxai³ a²lon³yah³la² so¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² in³txa² ya³lu²nũ³nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³ a²lo³na² a³xah³la² so¹nyhu¹i² ya³lu² nxe³nũ²nhai¹. Hai³txi³ wẽ³sa³la³ we¹ti³hex¹to³hxa³nũ²nhai¹. 22 Nxe²xai³sxã³ a²lon³ti³tã³xa² ya²lun¹txa²hxan³nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wẽ³sa² we¹txa³nũ²nhai¹. Hã²wxãn³txa³ txu¹hai²na² so¹sxã³ a³ain¹ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³lu¹ ya³lu²nũ³nũ²nhai¹. 23 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nã³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kj³tã³a¹ ta¹ka³lxi²na² sa²kx-
ai³lu² i³h¹te¹la³tã³ in³txa² wẽ³sã¹ah³lo²khai³su² hĩ³te³ji¹wi¹, a²yo²ha³kxa¹ so¹nha²xai³ain¹na²ha²kx-
ai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Kwa²yxah³lxi¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² a³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ Sũ³na² wã³nxĩ¹ju³ta³la³ a³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹li¹. 25 Yan¹nã³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kj³tã³a¹ txu¹ha² so¹kj³ju³ta³nu³a² yũ²nxa³lho³li¹. Oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² yã¹nxa²kj³tu¹wi¹. 26 Kxã³nxu¹ta¹na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xa² wi¹kõ³nyhah¹lx-
in¹ta²lu¹wi¹. A²nũ²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²si¹kxe³su² i³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Wãn³txu¹ta¹na² hi³a² nxã³nxa² ka³ten³nxã³nxa² i³sa²tẽ³kxan²ti³ wã²nhxa³nxa³kxe³su² nxe³jau³xu¹ta¹nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹li¹: “Txi²na² A³bra³ã²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Jã¹ko²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hĩ¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nã³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² yo²ha³kxa¹ ka³ten³sa²na³li¹. Kxã³nã³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³tã³nxãn²tu³ hĩ¹na²

ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² a²ya³la³tu³jau³xa² a³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta¹na² wa³to²hi² wxi²kan¹jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su¹ tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² yau³son³ta¹hxai²hẽ¹la². Yau³son³nũ²la² Je³su²jah³la² a²wãn³txa² sa³tu³se²a² nũ³ka³txai²na² i³ye³kxi²nyhain¹jau³xai²na² wain³txi³ i³wa²lũ³xain¹jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹ka³tu³ ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² jah¹lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wã³txi³te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta¹na² i³h¹jau¹la³tã³ wa³to²hi² wxi²kan¹jau³la³ te²la¹xã³?

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

— Wa³to²hi² wxi²kan¹jau³xa²sa¹: “I³sa³e² nũ³ka³txã³. I¹ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Sũ³na² Si³yxau³tã³ai²na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tã³ai²na² hã¹nxe² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³li¹. 30 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³kah³lai²na² a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Wxa²ẽ¹nã³ai²na² whã¹na¹ a³lxi²txai¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²kwã¹nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nũ³kxũ³txi³ sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³txai¹nhẽ³li¹.” 31 Nxe³nxa²ha¹te¹ a³ta³lo³hẽ¹jau³xa²sa¹: “Wxa²wã³kxa² yx-
au³nũ³h¹nxa²te²su² te²a² a³lxi²nha²kxo² yã¹nxe² a³lxi²tx-
ai¹nhẽ³li¹.” Ha¹lin¹jau³xai²nãn²tu³ wa³to²hi² wxi²kan¹khai¹jau³xai²la¹wi¹. Hai³txi³ a³la² wxi²kan¹jau³la³ yũ²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— I³tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Wxa²wãn³txa² wain³khai¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² hã¹nxe² ka³na³ka³na³tã³li¹. Hai³txi³ Sũ³na² a³la³ yũ³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³nĩ¹jau³xai²na² a²ya³la³jau³khai³ai²la¹wi¹. 33 Txa²wã¹sũ³na², txa²wã¹ẽ¹nã³a¹ whã¹na¹ a³lxi²kj³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lain³kxi²nẽ³lha²kxai³ nũ³kxũ³txi³ sa²yo²we¹kj³sa²kxai³ txa²wã¹wã³kxa² yx-
au³nũ³nhẽ³te²su² te²a² a³lxi²nẽ³nha²kxa² yã¹nxe² a³lxi²kj³sa²kxai³ nxe³ju³ta¹na² whã¹na¹ wa³to²hi² wxi²kan¹ju³ta¹la¹wi¹. Hai³txi³ ka³yxuh³xa² su²lhã³sxã³ ũ³hĩ³lhã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ain¹kj³ke³la³te²kxai³, nxe³ju³ta² wa³to²hi² wxi²ka¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 34 Nxe³jau³xai²na² sa²nẽn¹nha²jau³xai²na² i³wa²lũ³xi²kxe³su² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² ain³kx-
ain¹ka³tu³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yx-
au³xai²ju³ta² jũ¹nxa² a³ne³wxe³ton³nĩ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ yu³lhxi¹nha²kxai³, hai³txi³ Je³su²jah³la² i³wã³txi³sain³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²
ĩ³yau¹ū³nē³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²hē¹nāu³a¹
Je³su²jah³la² ĩ³ye³ta¹hxai²hē¹la². Wān³txa²
ĩ³yau¹ū³te³lhxā³ ĩ³ye³te³nah¹lx¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹su² tū³kq³txa²
a²wān³txi³kxai³lu¹: “Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
a²ne³tah²nāu³ai²la¹wi¹.” Nxe³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
a²si³yxau³tāu³khai³xa² ĩ³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.

36 Nxe³nx2ta¹te³nah¹lx¹: Kxā³nhxi¹nu¹tai²na²
Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ĩ³ye³ta¹hxai²hē¹li¹. Wān³txa²
Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² a²hi²sen³su² ĩ³ye³sxā³
ū³hū¹ain¹jau³su² ĩ³ye³ta¹hxai²hē¹li¹. ĩ³ye³te³nah¹lx¹:

“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²yxo²wān³txi³kxai³lu²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²
ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: Txa²wi¹nē³tāu³a¹
ā³wxē³txu¹li¹. Nxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ko¹ko¹xa²
a²yxo²ha³kxa¹ wxa²yu³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot3sxā³
a³hi²si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
ta¹hxai²hē¹li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hē¹li¹.
37 Jā¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²yxo²wān³txa²
a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³sxā³
a²ta²lhot3hĩ³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² kái²li³tū³kq³txa² ain³kx-
ain¹ka³tu³ káin² ka³li³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹su² tū³kq³txi³su²
ĩ³yau¹ū³jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu¹
a²nū²a²nāu³xa² ĩ³yau¹ū³hain¹te³nah¹lx¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹su² tū³kq³txa²
wi¹lĩ²jah¹lx¹hē¹li¹. Nxe³tū³kq³txa² hi²sen³su² wā²la²
a³lu²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²nū²la² a²nū²a²
hxi²kan¹te²yā¹nha²kxe³su² yxo²kwai³no³tai¹nhx-
ai²na²hē³li¹. Tĩh³na² sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lo³tĩh³na²
ā³nxai³tāu³a² wi¹le³kxi²nyhain¹ju³ta²
yxo²kwai³no³tain¹nū³nhxai²na²hē³li¹. 39 Ju³te²a²
nū³kq³txa² ā³nū²kxi²thĩ³nai²na² ā³wxē³ka³lo³a²
sa²nēn³nha²khai¹nxe³te²a² ā³wxē³ka³lo³a²
yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³
yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³ nxe³tāu³a² te²yā¹nxe³sxā³
ā³wxē³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khai¹nxe³ta² ā³wxē³ka³lo³a²
yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai³ nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³li¹.

40 Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa²
yen³kxa² kái²so¹kxi²te³lhxā³ nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹.
Nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² yau³ka³lxa¹txi³
wi¹le³kxi²ki³lxo³xai¹nhxai²na²hē³li¹. Ain¹ta¹ ain³kxi²ny-
hai¹nxa³lho³li¹. Kxān³nāu³a¹ ko³nxe³khai¹nxe³sxā³
ĩ³yil¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ nxe²kái³ai¹nxa³tū³kq³txa²
ko³nxe³ti³ ĩ³yil¹li²nu¹hain¹ju³ta² kū³we²ki²la²
kái²nxa³lho³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa² ĩ³yau¹ū³jau³su²

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, kwa³ta³la² kāin²tē³na² Sū³na²
sxi²nhāu³ā¹ sxa³tē³na², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē³na²,
a²nū²a² ka³lxa²te²nāu³xa² wxā³sxā³ a²yen³kxa²
ū³yho³ha³kxi²ki³a² ũ³whi¹sxā³ ũ³whā¹ain¹ta¹hxai²hē¹la²,
Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹te³lha³ka². Nxe³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² ā³wxē³sxā³ kwa³ta³lē³nai²na²
un²ta³kxi²nxa³je³na² ā³wxē³ain¹ka³tu³ a²nū²a² ĩ²te³lhxā³
ā³wxē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² a²yen³kx-
ih³khai¹sa² te²a² ka³lxa¹tū³kq³txa² wxā³sxā³
a²yen³kxa² ũ³yho³ha³kxi²ki³a² sa²kxai³lu² ki³ka³lxa¹txi³
ū³whā¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 Nxe³ju³ta² txu¹ha²
wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa²,
ā³wxā³sxā³ ki³jū¹lx¹ki³a² ki³ha¹li¹ ũ³whā¹ye²ta¹hx-
ai²hē¹la². 43 Ain³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xa² ĩ³kaix1so¹sxā³ ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lx¹:

— A²ya³la³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wha³te³son³ta¹ka³lx-
ai²na² yen³ki³ txa²ta¹ka³lxi²na², a²yen³kxa² ũ³whā¹ki³a²
kái²nxa³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²yo³ha²
kāin²ye²na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²wā³kon³tū³kq³txa²
yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²yo³ha²
kāin²ye²ai¹nxa³wi¹. 44 Nxe³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
a²yen³kxi³ki³ki³a² a²wā³kon³kxain¹kxa² so¹lx¹
ū³hū¹ain¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lo³
yen³kxi³txa²kxa²ha³ta³nxān²ti³nū¹ a²yen³kxa²
yū³kxe³su² yxo²ha³kxa¹ ũ³hū²hxa³te¹ni²ti¹.
A²yain³txi³khai³xa² ũ³yho³ha³kxi²ki³a² yxo²ha³kxa¹
ū³hū¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nū³a² ĩ³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha², Je³su²jah³la²
a³li³ta¹hxai²hē¹la². A³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa²
ka³na³ka³na³te² hi²sen³su² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— ĩ³tih³nxe³sa³jah¹lāi³. ĩ²txa²hē³li¹. Thī¹nai²na²
yxo²ha³kxa¹ kāin²khai¹ni² wi¹khai¹ni² nx2na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
ĩ³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu²:

— Sxi²hai²na² txah³lxa³kxa² wi¹txo³nain¹ju³ta²
ĩ²in¹ji¹wi¹? Nxe³to³ta¹ kxān³nāu³a² txah³lxa³kxa²
a²yxo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³
ka³tha¹li¹ ā³ne³hē²si²ka³txa² yū²nx3tho³li¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

Ha³lo²a² ko³ton³ju³ta³nū³a² ĩ³yau¹ū³nē³jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa²
Txa²wā¹sū³na² sxih²yxo²a² ten³na¹ain¹je³nai²na²
Je³su²jah³la² a²nū³kq³txa² ā³wxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³wxē³ain¹te³na¹, Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³āu²ah³la²
Ān³tre²ah³la² whāi²na¹, wxa²nxūh¹ ĩ³wā³txain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

4 ĩ³wā³txain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³sān²si¹lx¹. ĩh¹nxe³hī¹na²
wxa²nai¹ain¹sīn¹te³ji¹wi¹? ĩh¹nxe³ti³wā³kxa²

yau³son³sxã³ txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nũ³a²
ĩ²sxã³ wi¹ko³nha²hĩ³ki³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wi¹ĩ²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³ta¹. 6 A²nũ²a² ka³lxa¹te²a²
wxã³yah³lxi³ha³ta¹. Txa²yã¹nxe³ki³lxon³tu¹wi¹.
Nxe³sxã³ wxã³sxã³ ki³han³jau³su² e³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:
“Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²kan³sxã³
wã³li²na¹hẽ³li¹.” Nxe³jau³su² e³yah³lxi³to³ha³ta¹.
Nxe³yah³lxi³to³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² ka³lxa¹
ã³nha¹tũ¹sxã³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³ta¹. 7 Jã¹nxa¹jau³su²,
ti¹na² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² kãin² ã³nhe¹kxi²ny-
hu¹sxã³ su²lhã³nyhain¹kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹
u²tãu³ai³tã² yxau³tũ³ka³txi³nãu³xai³tã² kãin²
ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhain¹kxai²nãn²tu³
nxe³jau³xai²nãn²tu³ ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ĩ³yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ya²la³iyau³su² kxan²ti³ hai³txi³
hĩ¹nãn²tu³ ha³lo²ai²nãn²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹.

8 A²nũ²a² nũ³ka³txa² a²nũ²a² nũ³ka³txi³ ã³xã² a²lhun³tu²,
ã³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹
a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³ ã³xã² a²lhun³tu²,
ã³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ ha³lo²a² ka³lxa¹ko³xã²
kxih³nxa² sa²wi¹wi¹nha²kxai³ a²nũ²a² yain³txi³
txa²khai¹nxe³ha²kxai³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³
nxe³ain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha²
wẽh³ni³khaxi¹ta¹ka³lxa² ĩ³h³ju³ta² wxã³kxai²nãn²tu³
wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² hã¹nxe³sxã³
ã³si³wẽ³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ju¹ta²na²
wxã³nũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ khãuh³yxah³lxin¹ju³ta²
ã³si³wẽ³tu¹wi¹.

9 Nxe³yã¹ta¹ ha³lo²ai²na² sa²wai³wait3sxã³
nũ¹hĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta³
nũ³ka³txa² ã³yã³nũ²kxai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ i³nx2ti³sxã³
ã³nũ²nx2tai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³a² ĩ³ta³lo³su²nx2ti³ha²kxai³,
nxe³nx2ti³ha³ta¹. Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sah³lx-
in¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² wxa²ha³lo²a² wa³kxẽ³nxa² si³yx-
au³ka³txa² ko³ver³na³to²yah³lo²su² ha²kxai³
ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³txa² wa³kxẽ³na² si³yx-
au³ka³ta² Pre³si³tẽ²n²jah³lo²su² ha²kxai³
ã³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tai¹nha³ta¹.
Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta²
ĩ³wã³txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³
txũ¹ka³txai²na² whã¹na¹ Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xã²
ĩ³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 10 Yah³lxi¹nha²kxai³ ha³lo²a²
hã¹nxe³ti³xã² a²nũ²a² yxo²ha³kxã¹ wãn³txa² wi¹jau³xã²
ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nũ²a² ĩ³li³te²na² ko³nxe³ti³
kã³ju³ta² ĩ³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³kxai²nãn²tu³
yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²na² a²ẽ¹na²
sa²hau³ko³ta¹na¹ju³ta² yũ³jau³nũ³su²
ĩ³yau¹ũ³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. ĩ³yau¹ũ³ta³lu²nain¹yah³lx-
an³tãu³a² ha³lo²ai²na² ne³ki³so³nxa³lho³li¹.

11 Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ i³nx2tain¹sxã³ a²nũ²a²
ã³nũ²nx2tai¹nha²kxai³ ã³yũ³nx2tain¹kxai²nãn²tu³
hxi²waun³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. “Ĩ³h¹nxet3sxã³
ĩ³ye³kxai¹na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa² wi¹jau³xã²
Txa²wã¹sũ³na² a²hi²sen³su² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
Wxã¹na² ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹jau³xã² hai³txi³
wxa²wãn³txi³khai³sxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
A²yãu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹jah¹la², nxũ²kwã³yx-
au³nx2ti³jah¹la² ĩ³ye³kxi²nx2ti³si¹tu¹wi¹. 12 Nxe³hĩ¹na¹
yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² a²nũ²a²
a²yxo²ha³kxã¹ ĩ³ã³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a²
yxo²ĩ²xã²te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xã²
ĩ³yã¹lut¹si¹jau³su² ã³yũ³so¹nha¹tu¹wi¹. A²wi³na² sa²kx-
ai³lu² a²wẽ³sa² khai³xã² ã³yũ³so¹ha²kxai³ a²wẽ³ha³lx-
ai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² a²hã³ka³na² nxe³sxã³
ã³yũ³so¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³nyhai¹nha³ta¹.
Te²yã¹nxe³jut3su² nxe³nx2ti³nãn²tu³
sa²yxo²ã³syah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Sa²yxo²ã³syah²lxan³kx-
ai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

Khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

14 Nxe³yã¹ta¹, ĩ³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxã²
yxo²ha³kxã¹ wxa²khot3thun¹jah¹la², wxã³sxã³,
Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ sa²nxũ³sxã³ yx-
au³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² wain³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹.
A²nxe³jah¹lai²na² wxã³sxã³ yxau³ain¹na³na¹ nxe³yah³lx-
in¹kxai²nãn²tu³ ã³naun³ti² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Ju³te²a²ko³xã² yxau³te²su² te² ĩ³nxa² wã³la² ki²ka³txa²
ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ũ³wha²li¹txã³nxu¹txai²na² ĩ³yah³lx-
in¹kxai²nãn²tu³ ã³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 15 Nxe³ju³ta²
a²nũ²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³ã¹ he¹yah³lxin¹kx-
ai²nãn²tu³ wxa²yen³kxã² sxi²hẽ¹nãu³ai²na² wi²sxa³kx-
ai²nãn²tu³ ã³wi²hxi²sxã³ so¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
Hã¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 16 Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
hai³sxa³nãu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³wa²li²sxã³
wã²la² ha³la³sa³nãn¹ka³lo³a² wxa²so¹xi²te³lhã³ sxi²ha²
ã³wi²hxi²sxã³ wxa²so¹xah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³
u²lã³ni¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. 17 Ko³nxe³jah¹lai²na²
wxã³ju³ta²nãn²tu³ txu¹ha² wẽ³nhain¹te²su² te²na² kãin²
khãuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wẽ³sa² ũ³hi³lain¹te²su²
te²na² kãin² khãuh³nxain¹nũ³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³
ã³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 18 Nxe³yã¹ta¹ wã³txi²tãu³a¹
ã³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ kãin² khãuh³yx-
ah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yã³ti³su²
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²jah³lxi³hẽ¹li¹.

19 Nxe³hĩ¹nãu³ãn²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
ĩ³lxi³thin¹ti³he¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹.
Txa²wã¹si³kxã³nãu³hĩ¹nũ¹ta²nãn¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
ha³lo²ai²na² we¹thĩ¹nãn¹te²tu³ a²ko³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta²
kũ³wẽ²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yxan¹nãu³a¹
ha³lo²a² nxe³xai³tãu³a¹ ko³nxe³ju³ta² yũ³ju³ta³nũ³a²
kũ³wẽ²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³
nxe³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³yã¹ta¹
a²ko³nxe³ju³ta²nãn²tu³ ĩ³ye³kxi²nx2tai¹ju³ta²nãn²ta²
so¹lxi³ ã³la² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yũ^{3</}

ã³yã³ni²lã³ain¹sã³n²tu¹wi¹, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²
ã³yũ³so¹xi²kxe³su² te²a² a³lxi²khaix¹ai¹nha²kxai³lu¹.
Ã³yã³ni²lã³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²nũ²a²
ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ yxau²xai³lh³n²nx²na³wi¹.
A²yo²ha³kxa¹ hxa³khaix¹h³n²nx²na³li¹.

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³
ĩ³ki³han³jau³su² ĩ³ye³kxi¹nx²ti³kxai²nã³n²tu³: "Ti¹na²
Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la²
he¹na³li¹. ĩ³jah¹lxi³hẽ¹li¹." Tã³nxa², "Nũ¹ka³na¹,
Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la²
he¹na³li¹." Tã³nxa² nxe³nx²tain¹kxai²nã³n²tu³
yo²ĩ³ain¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 22 A²nũ²a²
ã³wxã³ain¹sxã³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx²tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
ka³na³ku² te²a²: "Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹." Ka³na³ku² nũ³n²te²a²:
"Txai²li² Txa²wã¹sũ³na² wã³n²txa²
ĩ³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹." Nxe³nx²tain¹tu¹wi¹. Nain¹kx-
ai²nã³n²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²nũ³kxũ³ju³ta² ki³lxot³sxã³
kã³i³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxã³ a²nũ²a² Sũ³na² ã³yũ³so¹te² ĩ³nx-
ai²na² ĩ³ki³ha¹kxi¹nx²tain¹tu¹wi¹. On²sxã³
yo²ĩ³ain¹yah³lxi³kxa²ya³n³ti³su² ye¹nx²ta¹wi¹.

23 Yxa¹nã¹nh¹na² ha³lo²ai²nã³n²tu³ nxe²xai³tu¹wi¹.
Nxe³yã³n¹ta¹ Txai²li² kwẽ³n¹tai²na² ĩ³hen³txi³nx²ta¹wi¹.
Jã¹nxe³nx²tain¹kxa²ya³n³ti³su² nũ¹h¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.

Je³su²jah³la² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

24 Yxa¹nã¹nũ³a¹ a²kõ³nxe³ju³tai²nã³n²tu³ ne³ki³son³kx-
ai²nã³n²tu³ a³lan²tan¹ki³ain²ti³ ĩ³ka³nxa³hi²ha²kxai³,
ka³nxah³tan¹ki³ain²ti³ ĩ³ka³nxa³hi²ha²kxai³
nxe³ain¹tu¹wi¹. 25 Jã¹nxe³sxã³ ĩ³la³kxa² wẽ³ha³lxa²
whã¹na¹ oh³sĩ³nã¹a¹ a³hai¹nha²kxai³ oh³nã¹a¹ yx-
au³te²su² te²a² hxi²ka³u³kaun³ti³ ã³nxai³lai¹nha²kxai³
nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ o³sĩ³na² whã¹na¹
ĩ³ã³lxi³ti³si¹tu¹wi¹. 26 Nxe³tãu³a¹ Txai²na²
oh³sĩ³nã¹ka³lo³a² hã³ta³ka³lo³a² whã¹na¹
a³ka³nxi²na¹ka³tu³ wxã³na¹tu¹wi¹. Nũ³kxũ³txi³
ĩ³kix³khai¹nxe³ha²kxai³ wxã³na¹tu¹wi¹.
Wxã³na¹ju³tai²nã³n²tu³ a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ ĩ³sain¹tu¹wi¹.
27 Nxe³na¹kxai²nã³n²tu³ oh³xan¹ta² nũ³kã³txa² ka³lxa¹te²
nũ³kã³txa² ĩ³sa²si¹hã³ai¹na¹tu¹wi¹. ĩ³sa²si¹hã³ai¹na¹kx-
ai²nã³n²tu³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² ã³yũ³so¹kxe³so¹lx-
in³te²kxai³ so¹sxã³ wxa²sa²nũ²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Nũ¹ã¹
u³je³na³kxa² a³li³xi²tãu³a² sxa³ain¹te²ain²ti³ ã³sa²so¹xi²
nũ¹ã¹ u³je³na³kxa² kan³tãu³a¹ sxa³ain¹te²ain²ti³
ã³sa²so¹xi² nũ¹ã¹ u³je³na³kxa² a²ta³nã³nẽ³nã¹a¹
sxa³ain¹te²ain²ti³ ã³sa²so¹xi² nxe²
wxa²sa²nũ²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² yo²ha³kxa¹
sxa³ain¹te²su² te²a² Sũ³na² ã³yũ³so¹kxe³so¹lxin³kxe³su²
te²a² ã³sa²so¹sxã³ ã³sa²ki³nũ²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yã³u³sa³kxa² ĩ³tih³nxe³nẽ³jau³su²

28 Jã¹nxa¹jau³su², ĩ³yau¹ũ³jau³su² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wi¹.
Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: "Ta³kon³ta³ki³yã³su²
hãu³ta³lun²sxã³ ã³n³ki³i²nha³na¹ nxe³kxai²nã³n²tu³
kwẽ³kon³ju³ta² ya³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta²
kwẽ³kon³ju³ta² hãu³kon³na³na¹ nxe³je³na³kxa²
ta³kon³ta³ka³ta² ĩ³yau¹ũ³nẽ³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹."

29 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ha³lo²ai²na² ã³wxã³na¹je³na³kxa²
nxe²kxa²yã¹nxe² yũ³nũ³na³li¹. Ya²la³tu³
e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Ju¹tai²na¹ e³kxi¹nx²ta¹ju³tin³ti²
kõ³nxe³khai¹nxe³ju³tin³ti² ĩ³yah³lxi³n¹kxai²nã³n²tu³
ã³wxã³na¹ju³ta³nũ³a² a²kwẽ³n¹tai²na¹ yũ³tu¹wi¹. Wxa²sx-
ih²yo²a² ã³ya³son³kxi²nx²ta¹kxa² yã¹nxe³h³n²nx²na³li¹.
Na¹jau³su² wã²nxũh¹ wi¹kõ³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

30 A²ya³la³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Ju¹tai²na² ĩ³yah³lxi³n¹kx-
ai²nã³n²tu³ h¹na² ka³ten³su² yxau²xai³tũ³ka³txa²
ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹
kã³i³ta³lun²tu¹wi¹. 31 Oh³nã¹nũ³ai²na² hxa³ni² ha³lo²a²
yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yã³n¹ta¹
Txa²wã³n²txa² so¹lxi³ ya²la³ti³ yxau²sa²te²tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wã³li²je³nã¹u³wa³kxa² kõ³nha²ki³sxa³jau³su²

32 Nxe³yã³n¹ta¹, nxe³ju³ta²nũ³ai²na²
ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹ju³ta²nũ³a² ũ³hũ¹nẽ³lain¹je³nã¹u³wa³kxa²,
a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ kõ³nha¹nxa³ha²kxai³
oh³xan¹ta²nũ³kã³txa² kõ³nhain¹nũ³nxa³ha²kxai³, Tx-
ai²na¹xai²na² kõ³nha²nũ³nxa³ha²kxai³,
ya³sai¹nx³tho³li¹. Nxe³je³nã¹u³wa³kxa² Txa²wi³na² so¹lxi³
wi¹kõ³nha²te²la¹wi¹. 33 Nxe³ha²kxai³, ha³lo²a²
nũ¹h¹jah¹lxi³hẽ¹li¹, wã³li²na¹je³nã¹u³wa³kxa² kõ³yah³lx-
ã³nha²kxai³lu¹. 34 Ha³lo²ai²na² nxe³te²nũ³nhũ³na³li¹.
In³txa² sxi²ha² a³li³sxã³ ĩ³ain¹nũ²nha¹. ĩ³ai¹nxa³h¹na¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nã¹u³xa² yo²ha³kxa¹ ka³na³ka³nat³sxã³
ha³na³ka³lxi³ kaix¹so¹sxã³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa²
wxa²nũ²3sxã³ ĩ³yau¹ũ³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² sxih²yo²a²
yo²we¹jah¹la² wi¹li²te³lhxã³ ĩ³ye³kxai¹nha²kxai³
nxe³sxã³ ĩ³ain¹nũ²nha¹. Ha³lo²ai²na² nxe³te²hũ³na³li¹.
35 Jã¹nxe³te²nũ³nhũ³yah³lxi³lxi¹. Nxe³ha²kxai³
wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Sxi²hai²na² a²wa³kxẽ³yah³lai¹ta³lxi²:
"Ĩh¹nxe³h¹na¹ ĩ³xain¹te³ji¹ku¹. Kõ³nhain¹ki³sxa³nha¹."
Nxe³te²nũ³nhũ³yah³lxi³lxi¹. "Sũ²ni²khaix¹tãu³a¹ tã³nxa²,
ka³nxah³ti² wi³te²lon³tã³nxa², ka³la³ka³la²a²
ĩ³yai²lxi²tãu³a¹ tã³nxa², a³lan²tin³ti² ten³sa²tã³xi²tãu³a¹
tã³nxa² ĩ³xain¹te³ji¹ku¹. Ain¹ki³nha¹."
Nxe³te²nũ³nhũ³yah³lxi³nha²wi¹.

36 Wxã³na¹je³nã¹u³wa³kxa² kõ³nhyah³lxan³nha²wi¹.
Nxe³ha²kxai³ wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kan²txi³ ãu³xi²yah³lx-
in¹kxa²yu³hxa², sxi²ha² wa³kxẽ³yah³lai¹tã² yã³n¹ti³
ĩ³xi²ye²nx²tain¹kxa²ya³n³ti³su², nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹.
37 Nxe³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² a²nũ²a²
yo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxai¹na¹wi¹. "Wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹."
Nxe³ai¹na¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

Je³su²jah³la² hã³i³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ kxã³nhxi¹nai³kxai³ Ju³te²a²
nũ³kã³txa² khãuh³lxa³ti³hin¹sxã³ yx-
au²xai³lai¹nh¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũ³txi³
ã³wa²su¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³h¹nã¹nã¹te²tu³ Ju³te²a²
nũ³kã³txa² ha³lo²ai²na² ain³kxi²xi²nha²si¹hain¹jau³su²
ã³yã³nũ²kxain¹sxã³ yain³txi³nũ³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa²
ĩ³wa¹kxi³la³ sa³wi¹hxa³tũ³xai²na² so¹lxi³
ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yã³n¹tai²na² ã³yã³nũ²kx-
ain¹je³nã¹u³wã³kxa² ya³son³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Ye³ha¹li¹ a³la²ni¹xi²sxã³ ha³lo²a² hãu³ko³nxa³tũ³xã³lxa¹

sa²kxai³lu², wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³txa² nũ³kã³txa² ha³te³h³nxã³nxã² a²hoh³lxi³su² tũ³kã³txa² whã²ĩna¹ a²hi²sen³su², i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² hã²i²i³sxã³ ũ³tĩ¹kxi²sxã³ su²lhã³te³lhã³ i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ju³ta² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² i³yain³kĩ³sĩ¹na¹ hau³hau³kot3sxã³ Je³su²jah³la² i³ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³nhe¹kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³ti³su² kĩ³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ũ³nhe³kẽn¹kxi²jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txa² Si³mãu²ah³la² khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²jah¹la² sxi²yhe³na² Be³tãn²ya³thĩ³na² yxau³ain¹to³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²nhãu³ã¹ Je³su²jah³la² ã³wxe³sxã³ i³yain³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tãu³a² ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹tãu³a² txu¹ha³ka³lxa² ã³wxã³sxã³ tah³lxẽ¹na² wẽ³sa² a²i³lxa² A³la³bas³tro³ẽ¹na², tẽ³sxã³ ã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tẽ³nai²na² hi³ne³kxa² ha³nẽ³jau³xa² wi¹lũ³khai¹nxe³jau³xa² a³lxi²khai¹nxe³jau³xa² a²i³lxa² Nar²tu³yau³xa² wxẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, txu¹ha³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² tah³lxẽ¹nai²na² wxa²nãu²lxi³sxã³, wi¹lũ³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ũ³nhe³kẽn¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³ain¹ka³tu³ a²nũ²a² kwa² i³yain³yain¹nũn³te²su² te²a² i³xã³ta³kxi²sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— A²nxe³jau³xai²na² a³lxi²khai¹jau³xai²la¹wi¹. Txu¹ha³ka³lxi²na² i³h¹nxe³kxa²yã³ti³tã³ kwa² hxa³kxi²nha²tã²nxã³khi³. Nha¹nhai¹. 5 Nxe³jau³xai²na² ũ³yho³hi²kĩ³ke³la³te²kxi³ ũ³yho³hi²kĩ³txã³nxa² sa²kxai³lu², a²nũ²a² yen³kxi²txa²te²su² te²a² ũ³hũ¹ai¹nhĩ³kĩ³tã³na¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ i³kwã²ta³lxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wã³txi³kxi³lu¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta¹ka³lxi²na² hãix¹nã¹jah³lxi³hẽ¹li¹. I³kwã²ikxah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Kãĩ³ũ¹sain¹ju³taĩ²na² wi¹khai¹na³li¹. 7 A²nũ²a² a²yen³kxi²txa²te²su² te²a² yxau²sa²tẽ³kxi²nyhah¹lxain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ i²li³tãu³a² wi¹kãĩ³ũ¹hain¹yah³lxin¹ju³taĩ²nũ³a² yũ²na³li¹. Yxã¹ta¹ Txai²na² yxau²sa²tẽ³nũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. 8 Ta¹ka³lxi²na² a²yen³kxa² yũ³ain¹kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²hau³kot3sain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ju³ta² txã²nũ²ai²na² kã³ten³sa²na¹kxa² ha³tã³nxã²txi³ hi³ne³kĩ³yau³xai²na² wi¹lũ³te²yau³xa² tẽ³sxã³ txã²nũ²ãin²txi³ ũ³nhe³kẽn¹ya³sai¹nhĩ¹na¹ ya³lu²na¹ju³taĩ²nũ³su² ãu¹la³kxi²sain¹na²li¹.

9 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi²nx2ta¹wi¹. Sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² u²lxi³ ha³tã³nxe³tu¹wi¹. Yuh³xan¹ko³nãu³a² a²yo²ha³kxa¹ ha³tã³nxe³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² txu¹hai²li² wi¹kãĩ³ũ¹hain¹ju³taĩ² te²yã¹nxe² u²lxi³ ha³tã³nxe³nũn³tu¹wi¹, sa²nẽ¹n¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³su² i³yau¹ũ³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, yã³taĩ²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tã³nũ³te²na² Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹te² si³yxau³kxa³te²nãu³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²na² hxi²ka² ã³n³yã³yũ¹ain¹si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³txa² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² i³ka³li³kxi²khai¹nyhai¹nha²kxi³ ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³hũ¹kxi²nũ³su² e³hau³ko³nye²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² hi²sen³kxi³lu² Je³su²jah³la² ã³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yain³kxi²nyhain¹jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³n³yã³nũ²kxain¹sxã³ yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na² i³yai³nain¹nxa³je³na³ka² ye²ain¹ti³xa² o³ve²a² wẽ³sa² su²lain¹ti³wa³kwe³nxa² ã³n³si³wxe³tãu³a¹ hau³ko³ni² Txa²wã¹sũ³na², kxã³nhxi¹nu¹taĩ²na² ã³wa²su¹tain¹ju³tu¹taĩ²na² ain³kxi²xain¹si¹hain¹jau³su² o³ve²a² wẽ³sa² i³su²lhã³to³tãu³a¹ hau³kon³nũ³ni² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² i³wa¹ki³la³ sa²wi¹hxa³tũ³xai²na² yain³ni² o³ve²a² wẽ³sa² i³so¹ji² nxe³kĩ³kxi³ju³ta² i¹nhũ¹ã¹thĩ³tã³ yain³kxi²thĩ³nũ³a² sa²hau³kot3sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wã³txi³kxi³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa² i³sa²si¹hã³ain¹te²an¹jau³kxi³lu¹:

— Sxi²je³na² ã³nxai³ja¹hẽ¹li¹. ã³nxai³ya³hin¹kxain²nã²tu³ in³txa² i³ha¹txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² i³yau³xẽ¹na² ũ³whi¹so¹tẽ³na² sa²ka³la³ki²wxe³kxi²so¹nyhe¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² i³hi²txi¹jxa³hẽ¹li¹.

14 Ya³hin¹kxi²nã²tu³ sxi²ha² a²wa³kxẽ³yah³la² i³ye³kxi²txain¹ya³hẽ¹li¹: “Txa²wã¹yah³la² i³ye³kxi²nxa²si¹sa²sĩn¹jau³su² sa²si¹hã³sa²sĩn¹na²li¹. I³h¹thĩ³ntã³ Txai²nãu³xai²na² yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³na¹thĩ³nu³la³ sĩn¹te²la¹xã³? Nxe³sa²sĩ¹nhẽ²li¹.” Nxe³ja³hẽ¹li¹. 15 Ya³hin¹kxi²nã²tu³ oh³xan¹thĩ³na², kãin²thĩ³na² wi¹thĩ³na² wã²na³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³thĩ³nãu³ai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhau³kot3sxã³ sxa³tu¹wi¹. A²nxe³thĩ³nai²na² yain³txa² we¹ja¹hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa² sxi²je³na² ã³wi¹hain¹ka³tu³, ha³lo²a² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹kxu¹jã¹nxe³ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ju³ta² thĩ³nai²na² yain³txa² wet¹ja³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³kã³txa² whã²ĩna¹, ã³sa²so¹nũ²la² thĩ³nai²na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³ain¹ka³tu³ ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxi³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. I³yain³kxi²sah¹lx-
in¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² ka³na³ka³na³te²su² te² i³nx²
ko¹ko¹xa² hxi²ka² ā³yū³sa²yai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

¹⁹ Nxe³ju³ta² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² kāin²
i³āin²txi³khaix¹ain¹ka³tu³ ā³si³wi¹wi¹sxā³ Je³su²jah³la²
i³wā³tain¹te³nah¹lx¹:

— Txai²la³ te³la¹ji¹? Txai²li² nxe²nx3tho³li¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

²⁰ Nxe³nx²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² a²yain³txi³nū³xai²na² so¹sxā³
a²yau³xai²na² ū³hū¹kxa² yain³kxi²sah²lxin¹ti²tu³wi¹.
Wxa²yu³ta² hxi²ka²hxa³sxā³ ha¹li¹
wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txe² i³nx²ka² ka³na³ka³na³te²su²
te² i³nx²ka², ko¹ko¹xa² hxi²ka² ā³yū³sa²yai¹nīn¹tu¹wi¹.

²¹ Ya²la³tu³ su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²
ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² nxe²yau¹ū³nē³ta¹hxai²hē¹li¹.
Yxān¹ta¹ ā³yū³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ko³nxe³ti³hin¹khaix¹jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³
a³li³lah¹xa³sxā³ txo¹nx²a³ke³la³te²kxai³ ā²la²
wi¹lh³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yain³tū³xa² a²si³yxau³tāu³khai³xa² i³yau¹ū³jau³su²

²² Nxe³nx²ha¹te¹ i³yai³nain¹tāu³a² Je³su²jah³la²
yain³txa³nū³xai²na² wxa²sa²so¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sān²sxā³
wxa²nāu²lx³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² ū³hū²xai³ain¹ka³tu³
i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Yain³tū³xai²li² Txa²nū²ai² yā¹nx2na³li¹.
So¹kxi²sa²sxā³ yain³jah¹lx³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²³ Nxe³nū²la² i³na²k³tē³na² hxi²tē³nha²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² wi¹lxo³kxi²jau³nū³a², i³ye³kxi²sān²sxā³
ū³hū¹xai³ain¹ka³tu³ a²nū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹
i³na²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁴ Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu¹
Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yxau³xa² yā¹nx2na³li¹.
Wān³txa² tah²yau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe²
kāi³ū¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a² ko³nxe³ti³
kāi³ju³ta² ā³wa²sut¹si¹ha¹jau³nū³su² Txa²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxa³sa³tu¹wi¹. ²⁵ Nxe³yān¹ta¹ nxe³kxa²
yā¹nx¹ju³ta² i³na²kxi²jau³xa² wa³su³txi³
i³na²xi²nx²lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot3sa²h¹na¹ i³na²xi²k³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la². ²⁶ Nxe³nx²ha¹te¹ i³yain³ta³lu²nain¹ni²
i³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³tu³ ka³li³nhē³jau³xa²
i³hai³nain¹sān²ka³tu³, wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³kat3su¹
nxe³hxai²na²hē³ nxe³ka³ka¹txai²na² ā³nxai³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

**Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxō²ā³jau³nū³a²
i³yau¹ū³jau³su²**

²⁷ Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:
— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² wān³txa²
nxe³te³nah¹lx¹:
“O³ve²a² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³la²
i³su²lhā³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ o³ve²a² nū³ka³txai²na²

sa²kxai³lu² ā³ni³sxā³ i³hax3te¹hax3ten¹tain¹tu¹wi¹.”
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³kxa²
yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²nū³ka³txai²na² hāi¹nxe³t³ix²a²
i³yāu²lx²syah¹lxin¹tu¹wi¹, Txai²na²su¹. Nxe³sxā³
ā³wax3sxā³ ā³nih³yah³lxin¹tu¹wi¹. ²⁸ Yxān¹ta¹
hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹ka³tu³,
Ka³li³le²a²ko³xa²nāu³a¹ ā³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³nx²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Kwa²nxi¹lx¹. Āu²li¹nx²sxā³ ā³nih²nxā²nx²lho³li¹.
A²nū²a² ā³xa² āu²li¹hxa³txain¹kxan²ti³nū¹ txai²li²
ti³he¹nxē²nx²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:
— A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³ta¹nān²tu³
ka³la³ka³la³su² ye³ha¹li¹ i³yai²lx²nx²ta³lxa¹ wxāi²na²
sa²kxai³lu² Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu²

ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³lai²na² i²te²txā³wi¹.”
Nxēn¹jau³xai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² yxo²xūn³txi³
i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Kox¹ko¹su² i³su²lhā³sain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³
hai³txi³ ten³nx²hxa³jau³nū³su²
i³ye³ti³he¹nxe²nx²lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
Te²yā¹nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² hāi¹nxe³t³ix²a²
i³ye³kxu¹jā¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

³² Nxe³nx²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
whāi²na¹, ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa² ā³nx-
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kx-
ain¹te³nah¹lx¹:

— Ti¹na² ha³lo³kxa² ā³wxe³jah³lx³isā²nhē³li¹. Txai²na²
Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³³ Nxe³sxā³ Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³āu²ah³la²
ā³sa²so¹sxā³ ā³nxai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² kāin²
hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ āin²ta³kxi²nha²khaix¹ta¹hx-
ai²hē¹la². ³⁴ Nxe³te³nah¹lx¹:

— Āin²ti³ya³lu²te²hū³sa³nhai¹. Ti¹na² ā³wxe²yxau³sxā³
wah³nxe³sah¹lx³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

³⁵ Nxe² e³kxi²nū²la² jū¹nxe² yan¹nāu³a² ā³nxai³sxā³
kīh³nū³xa² ān³yo²thu²kxa¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a² a²ko³nxe³ju³ta²
ā³nxē³txi³nha²te³lhxā³ nxe³ju³ta² ā³wxe³sa²si¹ha¹jau³su²
i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ³⁶ Nxe³te³nah¹lx¹:

— Txa²wī³nāi³. A²yen³kxa² hāi¹nxe³t³ix²a²
hxi²kan¹te²si¹lx¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ju³ta²na²
khāuh³lx³ti³sa²ju³ta²na² sa²wa²to²kxi²sa²hē³li¹.
Yxān¹ta¹ ten³nx²nx²kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lx³
we¹ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxe²e³ta³lu²nū²la² ā³wā³li²ka³tu³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² āu³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹

ĩye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹, kō³nxe³ju³ta³la³
ã³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yan³ti³su¹. Wxa²ē¹nāu³a²
a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
wxa²sxĩ¹nai²na² sī³wi¹lhin¹ju³ta² hau³kō³nxa²lxa³lxi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

39 Ī³ye³kxā¹ain¹ka³tu³ ā³nxai³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na²
ĩye³kxi²jau³xai³jau¹xain²txi³ āh¹ ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la².
40 Nxe² e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²xi²ta¹hx-
ai²hē¹la². Yxān¹ta¹ āu³xain¹to³ta¹hxi²hē¹la²,
hxi²kan¹sxā³ ye³ten³sxā³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la².
Nxe³ha²kxai³la¹ ĩ³ye³wā³nā³wā³nān³tai¹nha²kxai³
hxi²kan¹ti³ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lū³xin²tain¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la².

41 Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² āh¹ ā³nxai³ka³tu³ ā³wā³li² āh¹
ā³ta³lo³hē²ti²to³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Āu³xi²sxā³ ĩ³ye³nxi²sa²te³ye²yah³lxin¹ta¹lu¹wi¹.
Hāi¹nxo¹nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹.
Hī¹nai²na² kō³nxe³thin¹te² hxi²ka²nāu³a²
ā³yū³sain¹tu¹wi¹. 42 Ī³sa²yxau³sxā³ ā³nx-
ai³ya³sah¹lxi³wxī¹. A²nū²a² ā³yā³yū³sa²jah¹lo²su² te²a²
yau³son³nē³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Kō³nxe³thin¹tū³kq³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ta³lu²nxa³ta³lxa¹
a²sa³wi³ha³lxa² a²hāi¹nxū³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a²
Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ā³tū³ta¹hxi²hē¹la². A²nū²a²
ka³lxa¹tū³kq³txa² yu³la² kāin²te²a² tē³i², hi³ki²a³la² tē³i²
nxain¹tū³kq³txa² ān³si³tē³kxa² ā³tū³ain¹ta¹hxi²hē¹la².
A²nxe³tū³kq³txai²na² sa²kxai³lu², wā³nxīn¹te² si³yx-
au³ka³ta³nāu³xa², ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³sa²nāu³xā²
a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² ĩ³sa²si¹hā³ain¹tū³kq³txi³la³
ta¹hxi²hē¹la². 44 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxā³nxai³tā²
ā³yū³so¹jah¹la² ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³hē¹li¹. In³txa² ĩ³yo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹.
Nxe³na¹kxe³su² nē²na³na¹, kan²txi³ i³sxā³ sa²so¹sxā³
tē³jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxā³nxai³tā²
nxēn³tain¹ta¹hxi²hē¹la².

45 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² ā³tū³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la²
ĩ³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 46 Nxe² e³ta³lun²nū²la²
a²nū²a² kō¹kō¹xa²nū³kq³txai²na² ā³tū³sxā³ i³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 47 Yxān¹ta¹ a²nū²a² kwa² yxau³nūn³te²su² te²a²
yu³la² kāin²te²a² hxi²so¹nha²sxā³, wā³nxīn¹te² si³yx-
au³ka³txa² a²sa³wi³sa² ĩ³su²lhxā³ ĩ³ne³nxē³ni²lā³kx-
ain¹ta¹hxi²hē¹la². 48 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² kāi²lxi³tū³kq³txai²na² ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tē³sxā³ wxā³yah³lxin¹ti²ti¹.
A²nū²ai²na² yen³kxa² kāi³jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa²
yā¹nxe² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. 49 A³lan²ta²
hāi¹nxe² Sū³na² sxi²ha² ā³wxe³na¹sxā³ wān³txa²
wī¹jau³xa² ĩ³yau¹ū¹nx²ti³ta¹tai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³na¹tāu³ai³tā² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxan³nxa³tai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹ Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²

we¹ta³lun²si¹jau³su² kāi³ū¹sah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³la²
nxe³ta¹hxi²hē¹la².

50 Ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
a²hāi¹nxe³ti³xa² ā³waix³sxā³ ih³sau³nain¹ta¹hxi²hē¹la².

51 Yxān¹ta¹ sa³nxe³la³kxa² ka³na³ka³na³te²su² te²a²
wā²la²ka³lo³a² yxāi¹nxā²nxa³ka³lo³a²
ā³wi²kxi²nha²te²su² te²a² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².
Ain¹ka³tu³ ka³lxa¹tū³kq³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye²ny-
hain¹ta¹hxi²hē¹la². 52 Ī³ye²nyhain¹ka³tu³ta¹
sa³nxe³la³kxah³lai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³ai²na²
ā³na¹sxā³ a²nū²so¹lxi³ ā³nih³ta¹hxi²hē¹la².

**Wā³nxīn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
en²tain¹jau³su²**

53 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³kq³ta³nāu³xa²
a²nū²a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa²
a²hoh³lxi³si²nāu³xa² whāi²na¹, ān³yā³sa²ki³nū²kx-
ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na²
nū³kq³txai²na² a²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³
wā³nxīn¹te² si³yxau³khaix³ka² hxi²ka² ā³yū³ny-
hain¹ta¹hxi²hē¹la².

54 Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² a²ha¹ u²la¹ ĩ³hit¹xai³ta¹hx-
ai²hē¹la². Ai³lhxā³ wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sxi²ha²
wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹ka³tu³ so³ta²to² nū³kq³txa²kx-
ai³ ā³wxe³ye²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ ha³nxe²a²
ā³yo²wxe³kxi²sxā³ hxi²kē³lain¹ta¹hxi²hē¹la².

55 Nxe³tū³kxai³lu² wā³nxīn¹ta² hxi²kan¹te²nāu³xai²na²
sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² ā³nū²kxi²tū³kq³txa² sa²kxai³lu²
āin³nha²ti³te³nain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³lai²na²
ĩ³su²lhā³ain¹si¹hain¹jau³su² āin³nha²ti³te³nain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hxi²kan¹ti³ āin³nha²ti³he¹nx-
ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². 56 Nxe³ju³ta² a²nū²a²
ka³lxa¹te²hi²sen³su² wān³txa² ki³han³jau³xa²
Je³su²jah³la² ĩ³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹
hai³txi³ wān³txa² ĩ³ye³ain¹jau³xai²na² ĩ³we¹nyhain¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la².

57 Jā¹nxe³ju³tai²na² a²nū²a² ka³na³ku² te²a² ĩ³sa²yx-
au³ain¹ka³tu³ ĩ³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

58 Ī³ye³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lai²na² a²wān³txa² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹.
Nxe³jau³xa²sa¹:

“Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na², a²nū²a² hxi²ka²
to³nain³thi³nai²na² sa²nai¹a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³
ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ sxi²ha² ā³lxi³thi³na²
txa²hī³na² sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. A²nū²a² hxi²ka²
sa²to³nai¹nxa³thi³na², Txi²li² sa²to³na¹tu¹wi¹.”
Nxe³na²hē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

59 Nain¹ta¹ hai³txi³ we¹nyhain¹jau³la³ yū³ti³hex¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la².

60 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te²nāu³xa²
a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³kq³txai²na²
nxū²kwai³ye³ye³lo³tāu³a¹ ĩ³sa²yxau³sxā³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na² ĩ³wa²lū³xi¹nxān³ji¹wi¹?
Īh¹nxe³jau³tā³ kō³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

61 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ka³nahx²nxe³sxā³ yxau³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na¹

wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ āh¹
ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²sin¹ji¹wi¹?

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³kah³lai²na² a²wi¹nē³tāu³a²

wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sain¹sxā³ ā³wxe³na¹ha²kxai³
oh³sĩ³nāu³a² wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹ha²kxai³
nxe³na¹ju³ta² ĩ³sah²lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
ai²hē¹la².

63 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te²nāu³xa²
a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ ain³kxi²te³na¹
a²ha³la³se³nān¹ka³lo³khai³xa² wxa²ten²txi³ta¹hx-
ai²hē¹la². Wxa²ten²txi³te³nah¹lxi¹:

— Hāi¹nxā¹a³sah¹lxi³wxi¹. 64 Wān³txai²li²
Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na²
ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. Nxe³ki³sa²kxai³ ĩ³h¹nxe³ki³te³ji¹wi¹?
Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²
ā³ki³nū²kxi²tū³ka³txai²na² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhā³ain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

65 Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ĩ³li³te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
ĩ³ye³ka³su³hēn¹kxi²ha²kxai³ a²nū²a² āh¹ ĩ³li³nūn³te²
hi²sen³su² Je³su²jah³la² ũ³ye³ti¹sān²sxā³ ĩ³wait¹sxā³
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ³h¹nxe³te²ta³ ĩ³wai¹txain¹sĩn¹ji¹wi¹?
ĩ³ye³kxi²sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
so³ta²to² nū³ka³txa² wxa²wai¹tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wān³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

66 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ sxi²ha²
wai²ha² yo²tā³lxa² ā³wih¹sxā³ ā³yo²wxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ wā³nxīn¹jah¹la²
a²sa³wi³sxa² wāin²ta¹ka³lxu³na² wxā³ka³tu³
Pe²jah³lai²na² hxi²kē³li³ju³ta² ĩ³ka³tu³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: 67 — Wxāi²na² Je³su²jah³la²
Na³sa³re²thĩ³na² yxau³jah¹la² ān³si³tē³kx-
ain¹nūn³to³hin¹ta¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

68 Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹
ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su² ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ĩ³te²txā³xĩ¹. Wxa²wān³txai²na²
ān³ne³wxe³ti³hex¹sa²nxān³nhĩ¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³, sxih²yo²a² a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². A³li³xi²hĩ¹na¹
ka³la³ka³la² a² ĩ³yxai²lxi²ta¹hxai²hē¹la². 69 Nxe³ka³tu³
wāin²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² ĩ³xi²tāu³
a²nū²a² kwa² yxau³xai³lain¹te²a² ĩ³ye³kxa²
ā³si³wxe³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹.
Wāin²ta¹ka³lxai²na² a²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

70 Jā¹nxā²ha¹te¹ ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su²
ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— Ti³he¹nx2nxa³xĩ¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ai¹nhā²kxai³ a²ha¹ kwēn¹ta¹na² a²nū²a² kwa² yx-

au²xai³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³lai²na²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³li³le²a²ko³nāu³a¹ yxau³sxā³
ton¹khaix3nĩn¹ko³lxā²na³li¹. Nĩ¹nhā²kxai³ Je³su²jah³la²
nū³ka³txa² ka³na³ka³na³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

71 Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yo²ān³ta³ti³
ĩ³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ĩ³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² ĩ³ti³hex¹te²txā³i¹.
Txa²wān³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹. Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³
ān³txi³ju³ta² ũ³hū¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Pe²jah³lo²su² ta¹hx-
ai²hē¹la².

72 Nxe³ain¹tāu³ kwēn¹ta²kxai³ ka³la³ka³lan¹ti²
ye³ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ ĩ³yxai²lxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³tu³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
wān³txa² ain³kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²:

— Ka³la³ka³la²a² ye³ān³ta³lo³hē²ti² ĩ³yx-
ai²lxi²ta³lu²nxa³ta³lxa¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su²
ĩ³ye³ta³lu²nĩn¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na²
ain³kxi²xi²ka³tu³ kāin² ĩ³āin²ta³kxi²sxā³
ĩ³nān³khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ā³yū³ain¹jau³su²

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
ā¹ka³nxa³ha²ta³a¹, wā³nxīn¹ta² si³yx-
au³ka³ta²nāu³xa² ĩ³kaix1ti², a²nū²a² a²hxi²kan¹ta²
nū³ka³txa² ĩ³kaix1ti² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
tū³ka³txa² ĩ³kaix1ti², a²nū²a²nāu³xa²
a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ĩ³kaix1ti² ain¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²
Je³su²jah³la² ĩ³su²lhā³si¹hain¹jau³su² āin³nhā²te³lhā³
nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³nhā²ta³lu²nain¹ka³tu³
Je³su²jah³la² sa²ta¹kxi²sxā³ sa²so¹sxā³ ha³lo²a²
a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² Pi³la²jah³la²
a²hxi²ka²nāu³a² ā³yū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹
Je³su²jah³la² ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txai²na² a²si³yx-
au³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
— Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
ai²hē¹la².

3 Nxe³ka³tu³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³te²nāu³xa²
Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³hit¹si¹jau³su² kāin² ĩ³ye³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ā³ka³nah²nxe³sxā³ yx-
aun¹ji¹wi¹? Tū¹ka³txai²na²
ko³nxe³ti³hi¹txa²si¹hain¹ju³ta³la³ ĩ³ti³h³nxe³sa²ye²nx-
ain¹jau³xa² ain³kxi²nhān¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

5 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³ka³nah²nxe³sxā³ yx-
au³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³lo²kx-
ai³lu² kāin² ĩ³wā³ta³kxi²nhā¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ yain³tū³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² yai³nain¹je³na³kxa² nxe³xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² te²hi²sen³su² nxe² kǎi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²ai²na² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tū¹kxi²sxa³te²na² tū²li³te²na² ka³na³ka³na³kan²tū³ than²kxi²sa²tā³sxā³ sa²nū¹xi²nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³kā³txai²na² te³nain¹kxah³lo²su² jah¹la² than²kxa² sa²nū¹xi²nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³jah³la² ko³nxe³thin¹jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la² tū³kxi²sxa³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² nū³kā³txa² a²hi²sen³kxai³lu² ha³la³je¹nhin¹kxai³lu² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³nhe¹kxi²nyhain¹sxā³ a²nū²a² su²lhā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lu² tū¹kxi²sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² ya³so³nain¹ka³tū³ yxo²xūn³txi³ Pi³la²jah³la² tū³wā³txi³sain³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ka³na³ka³na³te²su² than²kxa² sa²nū¹xi²sa²to³nhin¹ta¹ti²ti¹. Kwēn¹ta²na² jā¹nxe³sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxin¹ta² si³yxau³kā³ta³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³la³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāin² tū³ka³tā³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ān³yū³ain¹ju³ta²kxai³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³ tū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Ju³te²a² nū³kā³txa² a²si³yxau³jah¹la² than²kxa² sa²nū¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹ta²na² ten³nxa²li³xa³ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² a²wān³txa² nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹ wā³nxin¹ta² si³yxau³kā³ta³nāu³xa²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² kāin²tū³kā³txai²na² tū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tā³sxā³ ũ³hū¹xi²nē³li¹hain¹jau³su² tū³wā³txi³sain³txain¹yah³lxi³sī¹nhē³li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ten³kī³sxa³jau³su² tū³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³sī¹nhē³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ te³nain¹si¹hain¹jau³su² a²nū²a² kǎi³li³tū³kā³txai²na² tū³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² tū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² ten³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² Ju³te²a² nū³kā³txa² a²si³yxau³jah¹la² tū³yī¹li²yah³lxi³to³hin¹jah¹la² tū³h¹nxet³sxā³ kǎi³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kǎi³li³tū³kā³txai²na² kāin² tū³wxa¹nain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² tū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ tū³ya²lu¹tain¹sī¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— tū³h¹nxe² ko³nxe³thin¹sxā³ kǎi³hī³thai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāin² tū³kaxi¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² tū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ tū³ya²lu¹tain¹sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² kǎi³li³tū³kā³txai²na² tū³wi¹lxon³kxain¹si¹hain¹jau³su² Ba³ra³ba²sah³lai²na² than²kxi²sa²tā³sī¹sxā³ ũ³hū¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Te²ya¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ũn³txi³ tū³ta³lo³wait¹si¹hain¹ka³tū³ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ā³yū³yhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

So³ta²to²nāu³xa² ko³nxe³ti³ yxo²ka³lxi³lain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² so¹ka³tū³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² sxi²ha² kāin²thi³na² Prai³a³to³ri³ā²thi³nān²tū³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³ so³ta²to² nū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³nū²kxi²si¹hain¹jau³su² tū³kaxi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³te³na¹ so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ wā²la²ka³lo³a² sau³saun³ka³lo³a² tē³sxā³ Je³su²jah³lai²na² ũ³whi²kxai¹nha²kxai³ wai³la² wxa²xu³kxain¹sxā³ ũ³nhe³hēn¹ta¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Ain¹ka³tū³ tū³sa²nēn¹kxi²kī¹lxot³sxā³ tū³kī³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹: — Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Ain¹sxā³, hi³sa³ka³txa² wē³sa² hxi²so¹xi²sxā³ Je³su²jah³la² tū³ne³su²lai¹nha²kxai³ tū³ye³ka³su³hēn¹kxai¹nha²kxai³ ā³ka³ti³wxe³kxain¹sxā³ wi¹lhin¹kī¹lxo³jau³xa² tū³ye³kī¹ha¹kxain¹sxā³ ko³nxe³ti³ tū³yo²kwa³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te²ka³ka¹ wā²la² sau³saun³ka³lo³ai²na² sa²sai¹kxain¹sxā³, Je³su²jah³la² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² ũ³whi²kxi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ tū³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³la² Si³rē²ne²ko³xa² ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³le³syān²trah³la² Ru²fu²jah³la² a²wī³nu²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu² a²kxā³nxa¹ ha³lo²a² wa²li³sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la² tū³hxi²kī¹la³kxi²ka³txa²nū³a²

sa²tā³ka³la³kxi²hēt¹so¹nha²si¹jau³su² Si³māu²ah³lan²tū³ yxo²xūn³txi³ tū³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ka³tū³ ā³nxai³ain¹ka³tū³ wā³la³ka³txa² Ko²ko³ta³kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² txa²wā¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hē³ ka³txa²nāu³a² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe³hī¹na¹ vīn²yo³jau³xa² hī³ne³kxa² mi²ra³jau³xa² tū³h³nē³ju³ta² ā³wxe³lu¹nhē³jau³xa² nxe² ũ³ke³ni²jau³xa² ũ³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² tū³nxūn³sain³nū²la² tū³na²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 24 Nxe³nū²la² hi³sa³ka³txa² tū³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ Je³su²jah³la² wā²la²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²txai³ain¹sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxain¹sxā³ a²wa³kxēn³ton³yah³la² nū¹hain³nyhain¹ka³tū³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nū³te²txai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 U³je³na³ka² wxa²kī³ka³la³nū²la² t

— Je³su²jah³la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yx-
au³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² kã³su²lhã³to³jah¹la²
ha¹lin¹jah¹la² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

A²wi¹nẽ³tãu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kĩ¹wxe²
a²wã³tãu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kĩ¹wxe²

nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 28 A²nxe³jut³su²
kxã³nhxi¹nu¹ta¹na² Txa²wã³sũ³na² wãn³txa²

ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²li² kq³nxe³ti³ kã³i³tũ³ka³txi³su²

ti³hi¹tain¹na²hẽ³li¹. Nxe³txã³nxu¹ta¹na² ta¹hxai²hẽ¹la².
29 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kwa² wa³to²hi²te²nãu³xa²

i³ne³wa³nxĩn¹wa³nxĩn¹nha²sxã³ i³wai³ka³si³xi²jau³su²
i³wai³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa¹te³nah¹lxi¹:
— Ha³we¹. “Txa²wã³sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹hx-

at3sãn²sxã³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²ni²sxã³
ãh¹sa²to³nxĩn²na¹tu¹wi¹.” Nxĩn¹jau³su² e³in¹ta¹ti²ti¹.

30 Hĩ¹na² wã²nxũh¹ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³ hi³sa³ka³txa²
ka³nxĩ¹nhu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Jã¹nxe³jau³xa² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa²
ha²te³h³nxã³na² a²hoh³lxi³si²nãu³xa² whã²na¹,

yo²ĩ²nyhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²sxã³
i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²na² a²nũ²a² ã³xa²

sa²hau³ko³tain¹to³ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ wã²nxũh¹lxi³
hxi²kan¹ti³ sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. 32 I³sa³e²

a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wã³sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² ha²kxai³

nxe³ke³la³te²kxai³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³
i³ka³nxĩ²kxai²nãn²tu³ yo²ĩ²si¹nhĩ³na¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hx-

ai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ in³txa² kq³nxe³ti³ kã³i³ya³te²na²
hi³sa³ka³txa² ã³xa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹te²na²

te²yã¹nxe³jau³su² yo²ĩ²nyhai¹nxa³jau³su²
i³wai³ka³si³xain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whã²na¹
ka³na³hi²khaix¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta²

ne³ka³ka³nhĩ¹nãn¹te²tu³ ã³ka³na³hi²ta¹hxai²hẽ¹la².
Ã³ki³kan³tãu³a¹ so¹lxi³ i³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Ki³kan³nũ²la² Je³su²jah³la² kãin² i³wxan¹sxã³
i³kaix¹te³nah¹lxi¹:
— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txa²sũ³nu²khai³jah¹lãi³. Txa²sũ³nu²khai³jah¹lãi³.

Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ ã³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
35 Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² kwa² yxau³sxã³ i³tũ³ka³txa²

wai³nxa³txi³ ain¹kxain¹nũ²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Ne³kat¹jah³sah¹lxi³si¹nhẽ³li¹. E³li²ah³lu¹ta¹na²

i³kaix¹tain¹nĩn²ta¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
36 Nxe³te³na¹ a²kwẽn¹ta¹na¹ kwa²yxau³sxã³

i³tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³nih³sxã³
i³yi²lho¹tũ³xa² so¹sxã³ yain³txa² yau³xa² kah³jau³xa²

ũ³hũ¹sxã³ ũ³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² ũ³ki³wi²kxi²sxã³
Je³su²jah³la² i³xon³so¹si¹hain¹jau³su² ũh³yo²tẽ³kx-

ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo³kxa² yxau³a³sah¹lxi³hẽ¹li¹. E³li²ah³lu¹ta¹na²
wxã³sxã³ sa²hxi²ta²la³kxi²te³lhã³ wxã³si¹jau³nũ³su²

i³wahx3nxe³yah³sah¹lxi³hẽ¹li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
37 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² kãin² i³wkãix¹sxã³

ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la².
38 Nxe³hĩ¹na¹ wã²la² au³khaix¹ka³lo³a² Txa²wã³sũ³na²

a²sxi²ha² nxũ²kwã³ye³la³nãu³a¹ au³ti³yxau³thi³na¹
yo²tũ¹ka³lo³a² ã³ten²ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³nãu³a¹

ã³ten²txi² wxa²kan³ka³tu³ yu³hxai²na² sa²kxai³lu²
ã³ten²ti³sxã³ ã³yo²hai²ta¹lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³ju³ta² so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² yo²ĩ²tãu³a¹ sa²nxũ²ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³ain¹tãu³
i³ye³te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²na² ya²la³tu³ Sũ³na² Tah²yah³lo²sin²ta¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la².
40 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Je³su²jah³la²

Kã³li³le²a²ko³xa² he¹ai¹nhĩ¹kxai³ txu¹ti³nãu³xa²
hi²sen³su² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi² a²yen³kxa²

wi¹lã³non²ta³kxi² yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
Kã³lxa¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa²

ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta¹ka³lxi³nãu³xa² a²ĩ²lxa²sa¹: Ma³ri²a³
Ma³ta³ĩ²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²

Ti³a²kah³la² kãu³kãun³jah¹la² a²hã³ka³na² Jo³se²ah³la²
a²hã³ka³na² nxe³ha²kxai³ Sa³lo²ma³ka³lxa² nxe³ha²kxai³

ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa² hi¹na² u²yxau³sxã³
Je³su²jah³la² hxi²kĩ¹la³kxain¹ju³ta² i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ju³ta² ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ txu¹ti³nãu³xa²
ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxa²sxã³

Je³ru³sa³ĩ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³tũ³ka³txai²na² u²lyxau³yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

42 Nxe³hĩ¹na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
ye³ka³na³ka³nat3sxã³ a³la²ni²hĩ¹nai³kxai³ Ju³te²a²

nũ³ka³txa² a²yain³txa² wet¹sxã³ ãu¹la³kxain¹to³tãu³a¹
ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tãu³a¹ sũ²ni²khai¹nxe³tãu³a¹

Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a³thĩ³nãn¹jah¹la² Ju³te²a²
nũ³ka³txa² hxi²kan¹jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³na³jah¹la²

wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²
Txa²wã³sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ju³ta²

wahx3nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jah¹lai²na² sa²kx-
ai³lo³ ya³lo³txi²sxã³ Pi³la²jah³lai²na² ã³nxai³sxi²ka³tu³

Je³su²jah³la²nũ²a² i³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².
44 Nxe³jau³xai²na²

ān³ka³nxi²ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 wxa²wā³lāu²kxi²nyhu¹sxā³ tah³lxa³ka³tē¹nāu³a¹
 ū³whi²wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²ē¹nāu³a¹ wā³la³ka³txa²
 tah³lxa³ka³ta² wxa²xu³sxā³ wxa²we¹tē³nāu³a¹
 ū³whi²wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²ē¹nai²na²
 tah³lxa³kxa² kāin²ka³ta² ū³wa³ti³kxi² sa²tā³sxā³
 ūh³yo²tū¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 47 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 sa²nī³kxi²ju³ta² txu¹ti³nāu³xā² Ma³ri²a³
 Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²
 Jo³se²ah³la² a²hā³ka³na² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxa²
 ū²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ū³sa²yxa³xi²jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xā²
 ha³nāu³hi²na³na¹ nxe³ka³tu³ ka³nx-
 ah³ti³wi³ta³lon³tāu³a¹ txu¹ti³nāu³xā² Ma³ri²a³
 Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²
 Ti³a²kah³la² a²hā³ka³na² nxe³ha²kxai³ Sa³lo²ma³ka³lxa²
 nxe³ha²kxai³ ain¹sxā³ hī³ne³kxa² wi¹lū³tē³kxa²
 ū³yo³hi²sxā³ so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la² Je³su²jah³la²nū²a²
 wxa²tō¹la³kxi²te³lha³ka². 2 Ain¹ka³tu³ hā²wxā³txa³
 To³mīn²ko³ nxe³ju³ta²kxai³ u³je³na³ka²na² a³li³xi²hīn¹kx-
 ai³ txu¹ti³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² aun³ta² ā³nx-
 ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nū¹ka³na¹ sa²nī³kxain¹ju³ta²
 aun³ta² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Aun³tain¹tāu³a²
 ū³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxa³ka³lo³ai²na² yxo²tū¹nha²ka³lo³ai²na²
 ūh¹nxe³te²tā³ sa²yo²than²kxi²nē³lain¹te³ji¹xī¹,
 kāin²khaix¹ka³lo³sa²ha²kxai³lu¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 4 Yxān¹ta¹ ten³sa²tā³ain¹te³na¹
 kāin²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li²
 ūh³yo²than²nha²ju³ta²nu¹tai²na² ū²lain¹ta¹hxai²hē¹la².
 5 Nxe³ain¹ka³tu³ tah³lxa³kē¹nāu³ai²na² ā³wi¹hain¹ka³tu³
 in³txa² sa³nxe³la³kxa² ū²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa³nxe³la³kxa² wā²la² hān³ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²jah¹la² yxa³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 txu¹ti³nāu³xā² a²wi¹nē³tāu³ai²nān²tu³ ā³wxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². O²khaix¹xain¹sxā³ yuh³lxi³khaix¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 6 Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ū³ye³kx-
 ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— O²lhxā³ ū³wā³jah³lxi³txa³hē¹ni¹. Je³su²jah³la²
 Na³sa³re²thi³na² tōn¹jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ū³ya²lu¹kxe³su² jah¹la²
 ān³ten³yah³lxi¹nxi¹. Yxān¹ta¹ jah³lai²na² ka³ten³su²
 ū³sa²yxa³xi²na²ni¹. Hai³txi³ ti¹nān²ta³
 he¹ti³he¹xai¹nxa³xi¹. Tē¹nai²li² hāi¹kxain¹te³nai¹ti²tu³ni¹.
 ū²jah¹lxi³hē¹ni¹. 7 Jā¹nxa¹jau³su² hī¹na² sa²kxai³lu² ū³sxā³
 Pe²jah³la² ū³hen³txi² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā³xa² ū³hen³txi²,
 whāi²na¹ nxe³jah³lxi³hē¹ni¹. ū³hen³txain¹yah³lxi¹n¹jau³kx-
 ai³lu¹:

“Je³su²jah³la² ne³ka³ta²nx2ti³sxā³ Ka³li³le²a²ko³xā²
 ā³nxai³tu¹wi¹. Nū¹ā¹ ū²syah¹lxi¹n¹tu¹wi¹.” Jau¹xai²na²
 ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la² ū³ye³kxi¹nx2ti³tai¹ti²tu³nī¹.
 Jā¹nxe³jau³su² nxe³txain¹yah³lxi³hē¹ni¹.
 Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xai²na² tah³lxē¹na²
 a³li³ain¹sxā³ ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāi²no²nha²ha²kx-
 ai³ ū³ka³tā³tā³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ hai³txi³

wān³txi³la³ a²nū²a² ā³xā² ū³ye³kxain¹ti³hex¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la².

Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² Je³su²jah³la² ū²jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ To³mīn²ko³ nxe³ju³ta²
 ū³yū¹li²nxa³tā³lxa² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka³ten³su²
 ū³sa²yxa³xi²te³na¹ Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa²
 ū³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxai³kxai³ ta¹ka³lxa²
 a²nxū²kwai³nāu³a¹, ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 ka³lxa¹te²nāu³xā² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³ka³txa²
 nxū²kwai³yxa³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ a²ta³a²
 nū³ka³txai²na² Je³su²jah³la² a²ka³te³na² yx-
 au²xai³lhi¹nai³tā² nxū²kwai³li³si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 10 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³nx-
 ai³ka³tu³ Je³su²jah³la² a²ya³la²nāu³xā² ū³ye³kxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²ya³la²nāu³xai²na² kāin² āin²tai¹nha²kxai³
 kāin² ū³nā³nai¹nha²kxai³ Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lx-
 ai²na² sa²kxai³lu² ā³wxā³yain¹sxā³ ū³ye³kxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 11 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ka³ten³su² ū³sa²yx-
 au³xi²jau³xā² ta¹ka³lxi²na² Je³su²jah³la² ū²ain¹jau³xā²
 ū³yau¹ū¹hain¹to³ta¹ a²ya³la²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 yxo²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹ya³te²a² Je³su²jah³la² ū²ya³jau³su²

12 Nxe³ka³tu³ hā²wxā³txa³ a²ya³la²nāu³xai²na²
 ha¹lin¹te²su² te²a² ha³lo²a² ā³nxai³ya³tāu³
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³lxi³ sa²ya¹nha²sxā³
 ā³lxi³te²hū³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Ha¹lin¹te²na² sa²kx-
 ai³lu² āh¹ ā³wa²li²ya³sxā³ a²ya³la²nāu³xai²na²
 wā³kon³tū³ka³txa² ū³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³lai²na² ū³ā³lxi³te²hū³yain¹jau³xā² ū³hen³tx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²wā³kon³tū³ka³txai²na²
 hai³txi³ ū³we¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² Je³su²jah³la² ū²ain¹jau³su²

14 Hā²wxā³txa³ ye³jen¹nāu³a¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xā² hxi²ka² hxa³sxā³
 ka³na³ka³nat3sxā³ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa²
 ā³wxe³sxā³ ū³yai³nain¹tāu³a² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
 wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³yain¹sxā³ sa²yo²we¹ny-
 hai¹nxa³ju³ta² ū³kwai²kxai¹ni² ā³ne³to³hai¹nxa³ju³ta²
 ū³kwai²kxai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³ten³su²
 ū³sa²yxa³xi²ju³tai²na² a²nū²a² ū²ain¹te²na² a²wān³txa²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² yxo²ai¹nxa³ha²kxai³lu¹
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 a²wān³txi³kxai³lu¹ ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ā³nxai³jah³lxi³hē¹li¹. Ā³nx-
 ai³yah³lxi¹n¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xā¹
 ū³yau¹ū¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ain¹yah³lxi¹n¹te³nah¹lxi¹:
 Je³su²jah³la² ka³ten³su² ū³sa²yx-
 au³

sa²yo²wet¹sain¹kxai²nān²tu³ te²su² a²ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 sa²yo²ā³sain¹te²su² te²an²tu³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yx-
 au²sa²tē³ai¹nha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 ko³nxe³te²lo³jau³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. ¹⁷ A²nū²a²
 yxo²i²sain¹kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² wā³nxīn¹ju³ta²
 kāi³ain¹tu¹wi¹. Kāi³ain¹ju³ta²sa¹: Txa²i³lxa² i³yī¹li²sa²sxā³
 ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹hi² wān³txa²
 yau³xā³xa² tah²yau³xa² i³ye³i² nxe³ain¹tu¹wi¹. ¹⁸ Jā¹nx-
 ain¹kxai²nān²tu³ txih³xa² yxo²ko³nxe³te²a²
 wxa²sa²so¹ain¹kxai²nān²tu³ kho³nai¹nxa³ha²kxai³
 tih³na³la³yau³xa² i³na²ain¹kxai²nān²tu³
 kho³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxain¹kx-
 ai²nān²tu³ a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² wxa²wxai³ain¹kx-
 ai²nān²tu³ we²nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³nāu³a² wxa²ka³la³ye²jau³su²

¹⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 Je³su²jah³la² i³ye³ta³lu²nain¹nxa²ha¹te¹ oh³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² A²hi²sen³kxai³lu² so¹sxā³ ka³la³ka³tu³
 Sū³na² wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². ²⁰ Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ā³nxai³ain¹ka³tu³
 ha³lo²a² i²li³je³na² ā³nxai³ain¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ai¹nha²kxai³
 hau³hau³kon³nū²la² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hxi²nū¹te³lhxā³ a²yen³kxa²
 nū³kxū³te²su² o²la³kxai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² a²sa³wi³ha³lxi³na²
 i³ye³ain¹jau³xai²na² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu²
 sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Lukas

Lu²kah³lai²na² wān³txa² ʔye³ān³si³wxe³jau³su²

1 Te³o²fah³lāi³. Wi¹lhin¹ti³
 hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²si¹lxa². Wān³txa²
 ʔye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². A²nū²a² ka³lxa¹txi³
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹la² wxā³sxā³ yx-
 au³ya³sain¹jau³xa² ũ³wha²li¹lhai³nain¹na²hē³la².
 Nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nē³lain¹tai¹ti²tu³wa².
 2 Jā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² wxā³sxā³ yx-
 au³ya³sai¹nhī¹nān¹te²tu³ ʔain¹tū³kā³txi³su² yai¹nha²kx-
 ai³ a²sa³wi³ha³li³su² yai¹nha²kxai³ nxe³tū³kā³txi³su²
 na²hē³la². Nxe³te²kxai³la¹ wān³txai³tā² ũ³wha²li¹lho¹sxā³
 ʔhen³txi³nē³lain¹tai¹ti²tu³wa². 3 A²nxe³ju³kxai³lu²
 tū¹kā³txa² yā¹nxe³sxā³ a²wi¹lhi¹nān¹te²tu³ ʔsxā³
 ā³si³tē³kxi²na¹kxah³lo²su² nūn³te²sa¹wa².
 Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹wi¹nxe²
 wain³txi³ hau³kot³sxā³ ai³jau³xai³tā²
 ʔhen³txi³nxa²ha¹tu¹wa². 4 Ū³wha²li¹lye¹nxa²ha¹tu¹wa².
 Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ wi¹kō³sxā³ a³la³kxin¹tu¹wa².
 Lu²kah³lo²na¹xai²na² nxe³nxa²ha¹wa².

Jo³āu²ah³la² a³li³lah¹hī¹nū¹tai²nān¹jau³su²

5 Nxe³te³nah¹li¹ kxān³nxi³tā² E³ro²jah³lai²na²
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³hī¹nai³tā² Sa³ka³ri²ah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 hau³ko³ta¹hxai²hē¹la². A³bi²a³ nū³kā³txi³su²
 a²nu²la³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²sxe³xa²
 I³sa³be²la³ka³li²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa²
 A³bi³a²sah³la² a²nū³kā³txi³su² nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 6 A²nxe³te²syā¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 wi¹lhin¹yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ a²nū²a²
 ʔli³te²a² hxi²ka² hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³hi¹tain¹ya³ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². 7 Nxe³ain¹yah³xa³ha²kxai³la¹ ta¹ka³lxa²kx-
 ai³lu² hxi²kan¹txi³ wēh³ni²nxa³ha²kxai³ a²wē³sa³la³
 yū³ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ya³kxa²yu³su² yah³lo¹ni²
 ā³ka³lxo¹ni² ya³ta¹hxai²hē¹la².
 8 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 wxa²sa³ha³la³ti²lho¹xi²sxā³ tē³sxā³ wa³ko³nai¹nhx-
 ai²na²hē³la². Jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la², in³txi³nāu³xa²sa³.
 9 Ai¹nha²kxai³ wxa²wē³not³sa²kxai³ ha³nxe²a² wha³lx-
 in¹txa² wi¹lū³ju³ta² ũ³thū²hain¹ju³ta² tē³nū²la² thī¹na²
 ā³wi¹hain¹to³hxai²na²hē³la². Jā¹nxain¹to³ta¹hxai²hē¹la²,
 Sū³na² ʔsa²nēn¹kxi²si¹jau³sa³. 10 Ā³wih¹tāu³ān²tu³ti¹
 sxi²ti²ta³lo³kxai²li² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wah³nx-
 ain¹tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³nai²li² ʔye³kxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² txah³lxa²
 ne³ka³nah²nāu³a² yax³txain¹tho³xa² a²wi¹nē³tāu³a² yx-

au³sxā³ wa³kon³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la²
 a³ka³nxi²sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹
 Sa³ka³ri²ah³la² ʔai¹nha²kxai³ hxi²waun³txi³sxā³ o²ta¹hx-
 ai²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kx-
 ai³lu¹:
 — Sa³ka³ri²ah³lāi³. O²lha²txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 ʔye³kxi²to³hin¹jau³xai³tā² ain³kxi¹nxain¹na²hē³li¹.
 Ain³kxi¹nxai¹nha²kxai³ wxa²sxe³xa³ka³lxa²
 I³sa³be²la³ka³lxa² wē³nhī³tu¹wi¹. Wē³nhī³ka³ty³
 wxa²wē³sa² we¹tin¹kxi³nū³a² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹.
 Nxēn¹kxai²nān²tu³ wēh³sai²li² ʔlxin¹jau³xa²sa¹:
 “Jo³āu²ah³lo²su¹.” Nxe³sē¹li¹. 14 Nxe³ya³hi¹nha²kxai³
 kāin² ka³lih³nx²ti³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 ka³lxa¹te²nāu³xa² ʔka³li³hain¹nūn³tu¹wi¹.
 15 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² kāin²ye²tu¹wi¹. Hai³txi³
 vīn²ya³sa² tā³nxa² ũn³jau³sa² tā³nxa²
 ʔna²ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 a³li³lah¹xa³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 ā³nxū²kwāi³wih¹sa²tē³tu¹wi¹. 16 Ai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa²
 ʔyau¹ū³hain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² I³sa³e² nū³kā³txa²
 a²nū²a² ka³lxa¹txi³ sa²yo²wet¹ ā³si³wxe³ain¹tu¹wi¹.
 17 E³li²ah³lu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²
 sa²si¹hā³ū¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³lu¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ ʔnū³kxūn³si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Jo³āu²ah³lo²su² nūn³tu¹wi¹. Sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ā³si³tē³kxi²nūn³tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wī³na²nāu³xa²
 ā²wē³ha³li³khai³xa² a³lxa³kxin²ta¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³tū³kā³txa² ʔwa²la³kx-
 in²ta¹nha²kxai³ nxēn³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ I³sa³e²
 nū³kā³txa² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹jah¹lai²na²
 wxā³ju³ta²nū³a² sa²hau³ko³ta³lu²nain¹tu¹wi¹.
 Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 18 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxex³txi¹. Txa²sxe³xa³ka³lxa² ā³ka³lxo¹ni² txai²na²
 yah³lo¹ni² ā³h¹sa²sīn¹na³li¹. Īh¹nxet³sxā³
 wēh³ni³hī³na¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 19 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txai²li² Ka³bri³e³lah³lo²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²
 a²yen³nāu³a² yxau³na¹ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa²
 ʔti³h³nxe³nxa²si¹sain¹jau³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹.
 20 Sai¹nha²kxai³ yxo²ʔnhxān³su³li¹. Nxēn²nxān³kxan²ti³
 ye³jen¹na² ya²la³tu³jex¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 yxo²ʔsa²nxā³nha²kxai³ ʔye³xan³tho³li¹.
 Yxo²kan²ta³kxi²nxa²tu¹wi¹. Kxān³nāu³a² txa²wān³txa²
 kāi³ta³lu²nhī¹na¹ wi¹ʔye³xin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ain¹tāu³ān²tu³ti¹ ha³lo²a² yxau³tū³kā³txa² kāin² wah³nxe³sxā³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Thi¹na² kxān³sa² yxau³ain¹na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nyhain¹na²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² a³li³xi²te³na¹ hxi²kan¹txi³ i³ye³xa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ wxa²ye³wxāi³wxāi³sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹tāu³a² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²sxā³nhon³jut³sū³ju³ta² i²in²ta¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² Sa³ka³ri²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² in³jah¹la² ā³si³wē³not³ha²kxai³ i²xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². 24 Hā²wxān³txa³ a²sxe³xa³ka³lxa² wēh³ni³hā²kxai³ i³la³kxa² ki³ka³lxa¹tāu³kxai³la¹ a²sxi²ha²yxau³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² a²wān³txi³kxai³la¹:

— Kxā³nhxi¹nai³tā² wē³sa³ txa²sa³ha²kxai³ āu²li²sxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² wēh³nha¹ha²kxai³ āu²li²sa²hxai²na²hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a³li³lah¹ju³ta³nū³su² i²hen³txi³jau³su²

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wēh³ni² ā³si³wxe³hī¹nān¹te²ty³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tā²ti¹ka³ty³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Ka³bri³e²lah³lai¹tā² oh³xan¹jah¹lai¹tā² āh¹ sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la². Sxi²ye³na² ne³nā³xan¹thi³na² Na³sa³re²thi³na² sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³na² ta¹hxai²hē¹la². 27 A²nxe³thi³na² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ta¹ka³lxa² Ta³vi²yah³lo²nu¹txai²na² I³sa³e² nū³kā³txa² wa³kxēn³yah³lo²nu¹txai²na² a²ne³tah²nāu³su³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxain²txi³ Jo³se²ah³la² hi²sen³su² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a² e³hau³ko³ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². 28 Jā¹nxe³ta¹ka³lxu²su² kxan²ta² Ka³bri³e²lah³la² hi²sen³kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxa² sa²kxai³lu² tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxi³. Wi¹lhi¹nī¹nxi¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²na²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi²na²tū¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³lu² ā³ne³wxe³nxa³jau³su² e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³hī³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 30 Oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wā³wā³ta³kxi²nha²txa³hē¹ni¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²na²na²hē³ni¹. 31 Nxī¹nha²kxai³ ye³jen¹na² wē³nhīn¹tū¹xī¹. Wē³nhīn¹ka³ty³ wē³sa² a³li³lah¹kxi²na²tū¹xī¹. Nxe³ka³ty³ wē³nyhe³nxā¹kxa², “Je³su²jah³lo²su¹.” Nxe³sē¹ni¹. 32 Txa²wā¹sū³na² kāin² i³sa²nēn¹kxi²sxā³ a²ki³lha³lxa²khai³xa² ye²kxe³su² i³yau¹ū³nyhain¹tū¹xī¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² I³se²e² nū³kā³txan²ty³ wa³kxēn³ti³hit¹tū¹xī¹. A²nxe³jah¹lai²li² wxa²ki³lha³lxain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² wxa²wa³kxēn³yah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² jah¹lai²la¹xī¹. Kxā³nhxi¹nai³tā² wxā³sxā³ i³wa³kxēn³sain¹sa²tē³ju³ta³nū³su² i³ye³kxū¹ta¹hx-

ai²hē¹ni¹. Wxa²wē³sai²na² jah¹lain²txi²na³ni¹.

Nxe³ye¹nxa²ha¹xī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²li² in³txi³ txa²sa³ha²kxai³ nūh¹yxau²xai³la¹ha²kxai³ ĩh¹nxe³sī³nxa¹te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² wīn¹txi¹nxā²nxa³kxan²ti³ wē³sa² ū³whēh³ni³nxa²tū¹xī¹. Nxīn¹te³na¹ wxa²wē³sa² Txa²wā¹sū³na² ki³lha³lxu²tū¹xī¹.

Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²si²tū¹xī¹. Nxe³kxi¹nxain¹tū¹xī¹.

36 Nxa²ha¹te¹ wxa²wā¹tā³ta² I³sa³be²la³ka³lxi²tā²

wēh³ni³nūn³na³ni¹. Nxe³ta¹ka³lxa² hxi²kan¹txi³

wēh³nī³hxai²nxa³ta¹tu³ni¹. Yxān¹tah¹lxa¹ ta¹ka³lxi²li²

i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tā²ti¹ka³ty³

wēh³nī³na²hē³ni¹, ā³ka³lxon¹kxan²ti³nu¹.

37 A²nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² i²li³ju³ta² hxi²ka¹nhī³nx²na³ni¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³

i³wa²lū³xi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxēn³no³sa²ka³lxu³sa¹wi¹. Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nha²jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹nha¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe² e³ta³lun²nū²la² oh³xan¹jah¹la² a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ri²a³ka³lxi²na² I³sa³be²la³ka³lxa² ai³sxi²jau³su²

39 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³lu² a³li³nū²la² wā³la³ka³txa² yū³ko³xa² Ju³te²a² ko³xan¹thi³na² wa³su³txi³ ai³ta¹hxai²hē¹la². 40 Ai³nū²la² Sa³ka³ri²ah³la² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² I³sa³be²la³ka³lxa² i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. Wi¹lhi¹nī¹nxi¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la². 41 Ny-

ha¹nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² I³sa³be²la³ka³lxa²

ain³kxi²hī¹na¹ a²wē³sa² yxau³nit¹te²a² hxa³lxi²ye²ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ka³ty³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²

nxū²kwai³wih¹nū²la² a²yo²wān³txa² i³ye³kxi²si¹ta¹hxai²hē¹la².

42 I³ye³kxi²si¹te³nah¹lxi¹:

— Tu¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nxain¹tū¹xī¹.

Nxain¹te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² sa²kxai³lu²

wi¹lhin¹khaix¹si¹nī¹nxī¹.” Nxe³nxain¹jau³su² i³ye³kxi¹nxain¹tū¹xī¹.

Kxān³nāu³a¹ wxa²wē³sa² a³li³lah¹tū¹xī¹.

Nxe³te²a² wi¹lhin¹nūn³tū¹xī¹. 43 Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²

a²hā³ka³na² wxā³sxi²sain¹na³na¹.

Kāin²ju³ta²la³xā¹. Yxān¹ta¹txai²li² kāin²sa²nxa³xā¹.

44 Wxa²wān³txa² ain³kxi²sa¹nhī¹na¹ wē³sa² yxau³ni¹sa²te²a²

47 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² txa²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³ti³ kāi³a¹kxa² wah³xa² sa²sai¹kxi²sain¹jah¹lai²na² i³ka³lih³sa³nhi¹.

48 Txa²i²na² sa²kxai³lu² kwa²hāi¹nxe² Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxē³no³sa²ka³lxu³sa¹xī¹. Nxe³sa³kxan²ti³ ne³wān²sai¹nxa³hē³ni¹. Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²sa²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²sain¹tū¹xī¹.

49 Txa²wā¹sū³na² Nū³kxūn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹xī¹. Wi¹kāi³ūh¹sain¹na³ni¹. Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹xī¹.

50 Sa²yo²we¹txain¹tū³kā³txa² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹to³tū¹xī¹.

Ha²yā³kxa²ti³ti³he¹xai¹nxa³lho³ni¹.

51 A²nū²a² kāin²te²lo³nchain¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³ i³hxi²kāu³kau³nain¹na³ni¹.

52 Nxa¹nha²kxai³ a²nū²a² a²si³yxau³te²su² te²a² sa²hxi²ka¹txa³ha²kxai³ a²nū²a² kāi²nxa³te²lo³nh³te²su² te²a² hxi²kan¹ti³hi¹txai¹nha²kxai³ ai¹nchain²na²hē³ni¹.

53 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² heh³khaix¹te²a² yain³txa² ū³hū¹ai¹nha²kxai³ yxān¹ta¹ yen³kxi³te²a² hāi¹sxā³ yen³kxi³txa²sxā³ a³li³si¹jau³su² kwa³na³ha²kxai³ nxe³ai¹nchain²na²hē³ni¹.

54 Nxe³jut³su² wān³txu¹ta²na² txa²ka³lxa¹txi³nāu³xu¹txai²na² i³ye³kxain¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta³lu²nū¹hain¹na²hē³ni¹. Nxe³te²kxai³la¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³u¹ta²inān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³ni¹.

Jā¹nxe³sa²tē³yain¹na³ni¹. I³sa³e² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³xan²tu³ ā³non²ta³kxi²nē³na³ni¹. Nxe³jau³su² Ma³ri²a³ka³lxa² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

56 Nxa²ha¹te¹ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²ta³ti¹ka³tu³ I³sa³be²la³ka³lxa²na² sxi²ha² yxau³kxi²ka³tu³ a³li³sxā³ wā³li²xi²ta¹hxi²hē¹la².

Jo³āu²ah³la² a³li³lah¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² I³sa³be²la³ka³lxa² ti²kāin²nha²ta¹hxi²hē¹la². A²wē³sa² a³li³lah¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². 58 A³li³lah¹kxi²tāu³ān²tu³ti¹ a²nū³kā³txi³nāu³xā² a²yā³li³nāu³xā² a²ka³lxa¹txi³nāu³xā² ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²ye²si¹jau³su² ain³kxain¹nū²la² ka³lih³sxā³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tin²ta¹. Nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxā³ a²wē³sa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²te³lhxā³ wxā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² nxe² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— “Sa³ka³ri²ah³lo²su².” I³li²ki³tū¹xī¹, a²wi³na² nxe² i³lix²nha²ha²kxai³lu¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²hā³ka³na² ten³yain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². 60 Nxa²ha¹te¹ a²hā³ka³na² i³wa²li²yain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹: “Jo³āu²ah³lo²su².” Ki³tu¹wi¹. A²hā³ka³na² yain¹ta¹hxi²hē¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² te²yā¹nxe² i³lix²nha²te²la³ yū³sī¹ki³sxa³xi¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

62 Ai¹nha²kxai³ i³lix²hain¹jau³nū³a² a²wi³na² wxa²ye³wxāi³so¹ain¹sxā³ i³wā³txain¹ta¹hxi²hē¹la².

63 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³su² ū³wha²li¹lho¹ain¹txā³nxa² wxa²so¹nū²la² ū³yhe³ka¹te³nah¹lxi¹:

— “Jo³āu²ah³lo²su².” Nxe² i³lix²si¹na¹wi¹. Ta¹hxi²ai²hē¹la². 64 Nxe³ju³tan¹te²tu³ti¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² āh¹i³sai¹sxā³ i³ye³xi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nx²na³li¹. Ta¹hxi²ai²hē¹la². 65 A²nxe³ju³ta²li² i²ai¹nha²kxai³ kāin² on²tain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² Ju³te²a²ko³nāu³a² wā³la³ka³txān¹ko³nāu³a² ū²la³ ha³ta³nxe³yhain¹ta¹hxi²hē¹la². 66 Jā¹nxe³kxan²ta² Txa²wā¹sū³na²nāu³xa² hxi²ka² yxau³ye²kxe³su² i²ai¹nha²kxai³

wā²nxū¹hain¹nha²sān²sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Wē³sai²li² i³h¹nxe³ton¹sxā³ kāi³hī³te³ji¹ku¹. Ki³nhai¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Sa³ka³ri²ah³la² wān³txa² ha³lo²a² wxā³jau³nū³jau³su²

67 Ain¹nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwāi³wi¹ha²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 68 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nx²na³li¹. I³sa³e² nū³kā³txa² A²si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹, txa²nū³kā³txai²na²su¹. I²nē³te³lhxā³ wxā³na²hē³li¹. Wxā³nū²la² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² sa²hau³ko³tē³na²hē³li¹.

69 Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹jah¹la² sa²si¹hā³sain¹jah¹la² kāin²khaix¹nx²na³li¹. Nxe³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ne³tah²nāu³su² na³li¹.

70 Nxe³jau³xai²na² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² wi¹lhin¹tū³kā³txai²na² i³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹la². 71 I³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko¹ko¹nū³kā³txa² an³ta³kxi²nē³lain¹tū³kā³txa² a²yan³txi³su² ā³non²ta³kxi²nē³lain¹na²hē³li¹.” Ain¹ta¹hxi²hē¹li¹.

72 Nxe³jut³su² txa²wā¹ka³lxa¹txi³nū³kā³txu¹ta²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tin²tain¹jau³su² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² wah³xa² ū³yhoh³xai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxū¹jau³xu¹ta²na² wi¹lhin¹khaix¹jau³xan²tu³ kāi³ta³lu²nha²kxai³ nxe³nū¹hain¹na²hē³li¹.

73 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² te²yā¹nxe² i³ye³kxū¹nūn³te³nah¹lxi¹: “Wxa²ko¹ko¹nū³kā³txa² ā³non²ta³kxi²nx²ta¹tu¹wi¹. Yuh³lix³nx³txi³xa³lho³li¹.” Nxe³nx²ti³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kan²txi³ sa²yo²wet¹sah¹lxin¹tu¹wi¹.

75 Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² yxau³yah³lxin¹tāu³a² a³lan²ta² yxo²ha³kxah¹lxi³sxā³ wi¹lhin¹sxā³ kāi³sa²tē³yah³lxin¹nha²kxai³ wain³te²lo³nha²sxā³ sa²yo²wet¹sah¹lxin¹nha²kxai³ nxe³sah²lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

76 Jā¹nxe² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sāi³. Wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²li²

77 Nxīn¹ka³tu³ a²nū³ka³txa² i³ya¹ū¹hai¹nīn¹te³nah¹lxi¹:
“Wxa²ko³nxe³ti³ kăi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kx-
ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²nx2ti³sān²sxā³
ko³nxe³ti³ kăi³yah³lxin¹ju³ta²
nxe³wā²na³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹, i²āin²ta³lxixi²sai¹nha²kx-
ai³la¹.”

78 Te²yā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thăi³ti³la²
sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ a³lan²ju³ta²
i²ha²te¹kxi²nē³jut3sū³nxe² txa²wā¹ē¹nāu³a²
sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Nxe³nē³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
kăi³kj³ju³ta² ā³wa²su¹kxi²nē³li² hău²nxe³sxā³ yx-
au²xai³nha²si¹nhē³li² nxe³nē³tu¹wi¹.
Sa³ka³ri²ah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

80 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³la²kxai³lu²
wi¹txon¹nha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² wxi²kan¹to³nha²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la². I³sa³e² nū³ka³txai²na² Sū³na²
wān³txa² i²hen³txi³nxax³ta³lxax¹ ha³lo²a² a²nū²a²
yū²nxa³ko³xu¹ta¹na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a³li³lah¹jau³su²

2 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³a² Au³kus²jah³la²
Ro³ma²no²ko³xa² kăin²ko³xa²
a²wa³li³kha³lah³lo²sa²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
a²ha³lo²a² a²hăi¹nxe³ti³xa¹ i²kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²sxi²jen³khai³xa² txon¹nhi¹n¹thi³nai³tă² a²nū²a²
wxa²hau³kot3so¹si¹hain¹jau³su²
ū³wha²li¹lho¹si¹hain¹jau³su² i²kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la²,
jah¹la²sa². Nxe³ain¹tāu³a² a²wi¹lhi¹na²
ū³wha²li¹lho¹hi¹nai³tă² Ki³ri²ah³la² Si²ri³a³ko³xa²
sa²hau³ko³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hi¹nai³tă²tu³:
— Wxa²txon¹nhi¹n¹thi³nai³tă² i²x3sīn¹sxā³ a²nū²a²
nū³ka³txa² ū³wha²li¹lho² ha³lo²a² ū³ha²li¹lho² nx-
ex3sī¹nhē³li¹. Nxe² i²kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
a²sxi²yhen³khai³xa² a²txo¹nain¹thi³na² i²yain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

4 Nxe³xai¹nha²kxai³ Jo³se²ah³la²kxai³lu²
Na³sa³re²thi³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³na² a³li³nū²la²
a²sxi²yhe³na² a²txon¹jen³khai³xai³tă² Be³lě²thi³na²
Ju³te²a²ko³xan¹thi³nān²tu³ ā³nxī³te³lhxā³ ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³thi³na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²sxi²su²
ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta²na²
a²ne³tah²nāu³su² ha²kxai³ Be³lě²thi³na² i²xi²ta¹hx-
ai²hē¹la². 5 A²nxe³jah¹la² a²sxe³xa² so¹te³lhxā³
nha¹ta¹ka³lxa² tē³sxā³ i²nha¹ta¹hxai²hē¹la².
6 Nxe³ha²kxai³ ū³wha²li¹lha³ko³te³lhxā³ i²ya³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³sxā³ i²sa²yxau³ain¹tāu³a² ta¹ka³lxa²
Ma³ri²a³ka³lxa² wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nū²la²
Be³lě²thi³na² i²ai¹nhi¹na² a²ki³lha³lxa² a²hxi²kan¹te²su²
te²a² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Po¹na² sxi²hē¹na²
a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la², a²nū²a² sxi²ha² ne³ki³ha²kxai³la².
Nxe³sxā³ wā²la² tē³sxā³ wxa²wā³lău²kxi²so¹sxā³
ko²syē¹na² ā³na¹sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

O³ve²a² hau³ko³tū³ka³txa² i²ain¹jau³su²

8 Ain¹nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²wa³kan¹ko³xa² o³ve²a²
sa²hau³ko³tū³ka³txa² he¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nx-
ah³ta²na² wah³nxa³ki²lain¹ta¹hxai²hē¹la².
9 Nxe³ain¹tāu³a² nxe³hi¹na¹ oh³xan¹jah¹la²
wxa²kan³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ wxā³hi¹na¹ ha³lo²a²
sa²ko¹ko¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²ko¹ko¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
kăin² on²tain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Ain¹nxa²ha¹te¹
oh³xan¹jah¹la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
— On²txi³sah¹lxixi²txa³hē¹li¹. Wān³txa² wi¹jau³xa²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sah¹lxin¹jau³nū³a²
i²hen³txi³nx2ti³te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. A²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ i²ka³li³nx2ti³tu¹wi¹. 11 Hi¹na¹ Ta³vi²yah³la²
sxi²yhe³na² wē³sa² wi¹khaix¹te²a² a³li³lah¹na²li¹.
A²nxe³jah¹la² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kăi³yah³lx-
in¹ju³ta² ā³wa²su¹jah¹lo²nū³su² tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²
Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³li¹.
12 A²nxe³te²a² po¹na² sxi²ha² wxa²wā³lău²kxi²nha²sxā³
ko²syē¹na² ā³na¹sxā³ ā³wi¹ha²kxai³ sxa²na³li¹. Nxe³ju³ta²
i²ah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
13 Nxa²ha¹te¹ wa³su¹txi³ oh³xan¹ta² nū³ka³txa²
wxa²ka³nxixi² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³yain¹nū²la²
Txa²wā¹sū³na² i²sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
14 Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² oh³xa² yxaut3jah¹la² kăi²te²a² Si³yx-
au³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ i²wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹tx-
ai¹yah³lxixi²hē¹li¹. Yxah³lxin¹sxā³ a²nū²a²
yuh³xan¹ko³xan¹ta³ nū³ka³txa² wi¹lhin¹sxā³ yx-
au³ain¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²ai¹nha²kx-
ai³lu¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
15 I³ye³ta³lu²nain¹nū²la² oh³xa²
wxa²ka³laxi²yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹ o³ve²a²
sa²hau³ko³tū³ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² i²ye³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:
— Nū¹ka³na¹ Be³lě²thi³na² ai³sī²a³sah¹lxixi²wxi¹.
Txa²wā¹sū³na² kwēn¹ta² i²ye³kxi²nē³lain¹jau³xa² ain³kxi²
i²i² a³sah¹lxixi²wxi¹. Nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
16 Nxe³ain¹nū²la² wa³su³txi³ ai³ain¹nū²la² po¹na²
sxi²ha² a³li³kxi²nyhain¹nū²la² Ma³ri²a³ka³lxa²
Jo³se²ah³la² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wē³sa²
whăi²na¹ i² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Hă²wxān³txa³
i²ta³lun²nū²la² i²xain¹tāu³a² wān³txai³tă²
oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txai³tă² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
i²hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³ai¹nha²kxai³ o³ve²a²
sa²hau³ko³tū³ka³txai²na² wān³txa² ain³kxain¹te²na²
i²yon²txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:
— I²n¹nxe³te²la¹ku². Wān³txa² ya²la³tu³te²nha²ku².
Kj³nhai¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹
Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ju¹ta²li² i²sxā³
ne³wa³kon³sa²tē³nha²ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxa²ha¹te¹
o³ve²a² sa²hau³ko³tū³ka³txa² ā³naun³ta² i²xain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² Kăin²ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
Oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hă³ū¹nhē³jah¹lai²na² wān³txin³txi²

ya²la³tu³ i²ki³ten¹tu³wi¹. Nxe³ki³sa²kxai³ Sũ³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i²lxa² i²lxi²jau³su²

²¹ Ain¹nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²nũ²la² nxe³hī¹na¹ wē³sa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxā¹nha²te³lhxā³ a²nũ²kxi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² i²lxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²i²lxa² a²wi¹lhi¹na² Ma³ri²a³ka³lxa² wēh³ni²nxa³hī¹nai³tā² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³ i²lxi²hain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² i²lxi²hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ai³ain¹jau³su²

²² Ain¹nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta¹ina² Moi³se²ah³lu¹ta¹ina² hi²sen³su² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txu¹ha² kwēn¹ta² wē³sa² a³li³la¹kxi²ta¹ka³lxu² i²nxai²na² wē³sa² tu³kxi²tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² hāi¹nxā¹txa²sā²nhi¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹ina² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹jau³su² ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ain³kxi²nha²sxā³ ā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² a²wē³sa² tu³kxi¹nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹ta² sxi²ha² wē³sai²li² tē³sxā³ ā³wih¹ka³tu³ wā²nā³ũ¹hi² yen³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ ũ³hũ² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ kxā³nhxi¹nu¹ta¹ina² Txa²wā¹sũ³na² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— Wxa²ki³lha³lxa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ten³sa³nhai¹. Nxe³te²nāu³xa² txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³si²tu¹wi¹. Āh¹lxi³sxā³ kwa³sxa³xa² ki³ha¹li¹ kwa³jan³ta² kwa³sxa³xai²la³ tā³nxa² sa³wxe³nān¹te²la³ tā³nxa² nxe³sxā³ tē³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²nhāu³ai²na² ũ³hũ¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³a² a²nũ²a² Si³me³āu²ah³la² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ wet¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ I³sa³e² nũ³ka³txa² A²hxi²kan¹jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² hxi²ka² wxā³jah¹la² kāin² wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² A²yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Ā³si³tē³kxi²sxā³ nxe³te³nah¹lxi¹:
— Si³me³āu²ah³lāi³. Hī¹na² wa³su³txi³ ya³lu¹nxā²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² i²sā²nīn¹tu¹wi¹. Yan¹nāu³a¹ sa²kxai³lu¹ ya²lu¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² i²hen³txi³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁷ Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²sxā³ Si³me³āu²ah³la² ai³ya³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ a²wē³sāi¹ah³la² a²hā³ka³nai²na² nxe³sxā³ Je³su²jah³la² sa²ha³lxo¹so¹sxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Moi³se²ah³lu¹ta¹ina² wān³txa² we¹te³lhxā³ ya³ta¹hxai²hē¹la². ²⁸ Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³la² sa²kxai³lu² wē³sa² sa²ha²lxo¹so¹kxi²nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² i²sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Wān³txa² i²ye³kxi²san¹jau³xai³tā² hī¹na² ta³lu²ye¹tu¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² wxa²hxi²kan¹jah¹la² txa²yen³nāu³a² i²a¹wi¹. Nxe³jah¹la² kxā³nxa² ũ³ye³kxi²sa²nhīn¹jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² I³sa³e² nũ³ka³txi³sxa²te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²wān³txa² i²hen³txi³nyhai¹nha²kxai³ I³sa³e² nũ³ka³txa² Txa²wā¹sũ³na² kāin²si¹hain¹jau³su² i²hen³txai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹ju³ta² hī¹na² wi¹na³li¹. Ka³lih³khaix¹sa³nha²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³³ I²ye³ta³lu²nxa²ha¹te¹ a²wi³na² a²hā³ka³na² whāi²na¹ wān³txai²na² ain³kxai¹nha²kxai³ o²lya³ta¹hxai²hē¹la². O²lya³te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³te²la¹ku². Kī³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³wxi¹. Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³na³li¹. Nxe³jau³su² e³sān²ka³tu³ Ma³ri²a³ka³lxa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxi¹. Wxa²wēh³sai²li² kxān³nāu³a² a²nũ²a² I³sa³e² nũ³ka³txa² ka³na³ka³nat³te²a² ā³kāi²non³si¹ha²kxai³ a²ka³na³ka³nat³te²a² a²kāi²nxa³tot³si¹ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹xī¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ka³lxa¹te²a² sa²yo²ā³ain¹tũ¹xī¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ti² au³txi³ āin²ti³khai¹nxe³nxa²tu¹xī¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nũ²a² a²ē¹nān¹jau³la³ i²sa¹ai¹nxa³jau³la² wi¹ko³nha²hxat³tain¹tu¹xī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³ān²tu³ti¹ txu¹ha² A²na³ka³lxa² yxau³nũn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² Fa³nu³e²lah³lo²su² ha²kxai³ a²ka³lxa¹ti³nāu³xa² A³se²ra³ nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³lu² kwē³kxa² ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ka³na³ki²tāu³a² in³txa² so¹nyhain¹sxā³ yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² jah¹la² ya³lu²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi¹nxa²ha¹te¹ kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 84 nxe² kwē³kon³tāu³a² nũh¹yxau³ha²kxai³ a¹ka³lxon³khaix¹nxe³sxā³ kxān³su² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³lu¹ Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹ju³ta² i²hen³txi³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² wi³xi²ta¹hxai²hē¹la². Wi³xi²sxā³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kāin²khaix¹nxi¹lxi¹. Nxe² i²ye³sxā³ ā³ti³hex¹ta¹ka³lxu²su² nxa³ha²kxai³ yain³txa² ā³na¹ha²kxai³ hāi¹sxā³ Txa²wā¹sũ³na² i²ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ³⁸ Jā¹nxe³kxan²ta² Si³me³āu²ah³lo²kxai³lu² i²ye³ta³lu²nxan²ta² ta¹ka³lxa²kxai³lu² A²na³ka³lxa²kxai³lu² wi³xi²ta¹hxai²hē¹la². Wi¹xi²nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tũ³ka³txa² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wxā³ju³ta²nũ³a² wah³nxain¹te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Na³sa³re²thi³na² i²ain¹jau³su²

³⁹ Ain¹nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³la² kwa³na³jau³xu¹ta¹ina² sa²yo²we¹ta³lu²nain¹nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xa² i²ain¹ta¹hxai<

ĩ³xi²sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 40 Nxe³tãu³a² a²wẽ³sa²kxai³lu² wi¹txo¹ni² nũ³kxũn³txo¹ni² wxi²kan¹sxã³ txo¹ni² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãu³a² e³kxi²nyhu¹jau³su²

41 Kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nũ³kã³txa² ã³non²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². E³ji²ta²ko³xa² a³li³si¹hain¹jau³su² ã³non²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nu¹taĩ²nã¹te²ty³ kwẽ³kxa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ ye³kã³na³kã³nat3sxã³ Sũ³na² kãĩ³ũ¹hain¹ju³tu¹taĩ²na² ĩ²sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nũ²ta³kxain¹sxã³ ĩ²sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ti³xaĩ²na² sa²kxai³lu² pas²kwã²ti³xa²su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²wĩ³na² a²hã³ka³nai²na² nxe³ya³sxã³ jã¹nxe³ya³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxã³txa³nũ² Je³su²jah³la²kxai³lu² kwẽ³kxa² hxi²ka² hxa³nsxã³ ãh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³ka³ty³ kwẽ³kon³sxã³ txo¹nhĩ¹na¹ a²wĩ³na² a²hã³ka³nai²na² nxe³ya³te²kxai³lu² wẽ³sai²na² ã³sa²so¹sxã³ ai³yain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 43 Nxa²ha¹te¹ ã³sa²wa²lho¹xi²ta³lun²nyhain¹nxa²ha¹te¹ a²wĩ³na² a²hã³ka³na² ĩ²xi²te³lhã³ a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxain¹te³ji¹xã¹. Ain¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãĩ¹sxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ a²wĩ³na² a²hã³ka³na² ju¹taĩ²na² ko³nhe²ya³nxa³ha²kxai³ ye³kã³na³kã³nat3sxã³ a³lan²ni²sxã³ a³li³sxã³ ã³nxi³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Hã²wxã³txa³ ĩ²xi²ya³hã³ha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ a²nũ³kã³txa² ã³si³tẽ³kxain¹te²nãu³xa² whãĩ²na¹ ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³te³nxi²te³lhã³ wã³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Wã³lain¹nũ²la² ye³ha¹li¹ kã³na³ki¹ a³lan²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹ka³ty³ ĩ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxa² wã³li²si²ai¹nxa³ta³lxa¹ jah¹la²kxai³lu² a²hoh³lxa³nũ³kã³txa² ã³tĩ³xi²nũ²la² nxũ²kwãĩ³ye³lot3sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ain³kxi²nyhu¹ha²kxai³ wã³ntxa² ĩ²wã³txi³nyhu¹ai¹nha²kxai³ nxe³nyhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxe³nyhu¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² wẽ³sai²na² wã³ntxa² ain³kxain¹te²a² on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³lai²na² wã³ntxa² wxi²kan¹jau³su² ha²kxai³la². 48 Jã¹nxe³kxan²ta² a²wĩ³na² a²hã³ka³na² nxe³ya³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãu³ai²na² ã³wih¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³ kãĩn² o²lai¹nha²kxai³ ta¹ka³lxa² ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³sãĩ³. ĩh¹nxe³nhĩn¹thai¹li¹? Kãĩn² ã³ten³nxa²nha¹hẽ³li¹. Hxi²waun³txi³khaix¹sa²si¹nhẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ ĩ²wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ ten³syã¹hin¹thai¹ni¹? Txa²wĩ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ ã³wxe³na¹ha²kxai³ ĩ²syã¹hxan³thai¹ni¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² a³la³kxi²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ã³si³tẽ³kxi²sxã³ Na³sa³re²thĩ³na² ĩ²xi²sxã³ yxau³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²wĩ³na² a²hã³ka³na² wã³ntxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹hxai²hẽ¹la².

ai²hẽ¹la². A²nxe³ju³taĩ²li² a²hã³ka³na² a²ẽ¹nãu³ai²na² aĩn³so¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² wi¹txo¹ni² wxi²kan¹to³ni² nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kã³li³lhi³sxã³ ĩ²ai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² Sũ³na² wã³ntxa² ĩ²hen³txi³jau³su²

3 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ Ti³be³ri²ah³lai¹tã² Ro³ma²no²ko³xa² kãĩn²ko³xa² ã³wẽ³non³sxã³ ã³wa³li³khan³tot3ta¹hxai²hẽ¹la². Kwẽ³kxa² kã³lxa¹ton³nũ²la² 15 nxe² kwẽ³kon³nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²kxai³lu² ha³lo²ai²li² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ĩ²ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² Sa³kã³ri²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³hĩ¹nai³tã² Ju³te²a²ko³xa² Põn³si³o³ Pi³la²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ Kã³li³le²a²ko³xa² E³ro²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ I³te³ri²a²ko³xa² Tra³ko³ni²ta³ko³xa² ko³ha¹lin¹ko³xa² Fi³li²pah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³jah¹la² E³ro²jah³la² a²lon³syhe²nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ A³bi³le²nã²ko³xa² Li³sa³ni²ah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² Kai³fa²sah³lai¹tã² A³na²sah³lai¹tã² nxe³sxã³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³tãu³ã³n²ty³ti¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²kxai³lu² Jor³tãu²yau³xan¹ko³nãu³a² ai³lha²thet3ta¹hxai²hẽ¹la². Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² whãĩ²na¹ ai³lha²thet3te³na¹ a²nũ²a² kã³lxa¹txi³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³yã³nũ²kxain¹nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ĩ²hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxi¹ju³ta² yũ³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ ĩ²ãĩn²ta³kxi¹nyha¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³nyhah¹lxi¹nxi²nã²ty³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² kõ³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxi¹kxa² wah³xa² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³nyhah¹lxi¹in¹ju³tan¹te²kxa³yã³ty³ta¹ ĩ²yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ã³tĩ³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³jut3su² I³sa³i²ah³lu¹taĩ²na² kã³nxa² ũ³wha²li¹txã³nxi²taĩ²na² nxe² e³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a² ai³sxã³ ĩ²ye³kxi²tu¹wi¹. ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxã³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nã²ty³ ã³wxã³tĩ³nũ³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hẽ³li¹. 5 Wain³tĩ³na² a³li³ha²kxai³ tĩ³na² kã³yãu¹ka³yãu¹ju³ta² ĩ²ha³la³tu³la³kxi²ha²kxai³ tĩ³na² yax3lũ¹yax3lũ¹si¹ju³ta² sa²ne³ka³tũ²si²ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³jut3su² tĩ³na²nũ³a² wa³su³hĩ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã³nxe³sxã³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã<

wān³txa² yxo²ʔain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ʔain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹." Nxe³jau³su² ʔye³kxi²tu¹wi¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
7 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² a²ten³te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ʔain¹te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³wxi¹. Txa²wā¹sū³nai²li² a²nū²a² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² a²ten³te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ ʔi³ya³lan³kxi²nū²la² yain³ta³ki³a² wxa²so¹te²ju²hē³li¹. Wxa²so¹kxai²nān²tu³ wā³na³la³ka³lo³a² hxi²te³nha²sxā³ yain³txa³ki³a² ʔya³lan³kxi²xai³te²ju²hē³li¹. I³ya³lan³kxi²nū²la² yain³ta³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxā³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ sa²yat³sa²ha²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²nāu³xa² oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³xa² ũ³h³wxe³ū^hhai¹nha²kxai³ a²nū²a² ʔi³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nān¹ta³ko³xa² ha³lo²a² i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxe³kxai²nān²tu³ ʔh¹nxet³sxā³

o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
11 Nxa²ha¹te¹ ʔwa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— A²nū²ai²li² a²ha³la³san¹ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lo³ka³na³ka³nat³sxā³ tē³sxā³ a²nū²a² a²ha³la³san¹ka³lo³la³ yū²nxa³te²a² wā²nhū¹txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yain³txa² wā²nhū¹txai¹yah³lxī³nū²nhē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txa² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² te³nai¹nha²kxai³ yxau³so³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² hi²sen³su² ro³ma²no² ũ³yho³hi²txā³nxa² sa²so¹xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². I³sa³e² nū³ka³txa² sa²so¹xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²li² yau³so³nain¹nū²la² ʔye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Txai²nāu¹xai²na² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹sa²nhīn¹te³lhxā³ ʔh¹nxe² o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ ʔye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
— A²yo³ha² wain³txā³nxa² so¹lxī¹ so¹kxi²txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Wain³ta² a²yo³ha² ā³sen³sai¹te²la³ so¹kxai¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² ʔwā³txi³ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Txa²nū³ka³txi³nāu³xa²sa¹. Īh¹nxe³sxā³ o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:
— Nū³kxūn³txi³ yen³kxa² sa²so¹kxai¹yah³lxī³txa³hē¹li¹. Yah³lxī¹nha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³te²lo³jah³lxī³txa³hē¹li¹.

Yah³lxī¹nha²kxai³ yen³kxa² ũ³yho³hi²nxa²lxain¹txā³nxa² hāi¹sxā³ ʔka³li³jah³lxī³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
15 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ya³lo³txi²sxā³ ʔye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³au³tāu³lo³jah¹lo¹la³te²la¹ku². Kī³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²ka³txa² ʔye³kxi²te³nah¹lxī¹:
— Txa²si³yo³na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³

wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²ta²la³kxi²nū²ha¹kxe³su² hxi²ka¹nhī²nxa³nha²wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhī²na¹wi¹. Txa²si³yo³na² wxā³jah¹lai²na² sa²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhan³ka²ti³nha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹. 17 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na² hai³sxa² wi¹we¹nha²kxai³ ki³kan²tāu³a² yain³ta³ki³a² wxa²so¹te²ju²hē³li¹. Wxa²so¹kxai²nān²tu³ wā³na³la³ka³lo³a² hxi²te³nha²sxā³ yain³txa³ki³a² ʔya³lan³kxi²xai³te²ju²hē³li¹. I³ya³lan³kxi²nū²la² yain³ta³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxā³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ sa²yat³sa²ha²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹lhin¹te²nāu³xa² oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³xa² ũ³h³wxe³ū^hhai¹nha²kxai³ a²nū²a² ʔi³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nān¹ta³ko³xa² ha³lo²a² i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 A²nxe³jau³xa² wi¹jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ Sū³na² wān³txa² ʔhen³txi³sxā³ e³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² E³ro²jah³la² ʔye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ʔye³kxi²te³nah¹lxī¹:
— E³ro²jah¹lāi³. Wxāi²na² ko³nxe³thin¹khaix¹ni¹lxī¹. E³ro²ti²a³ka³lxa² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai²la¹wi¹. Wxa²lon³yah³la² a²sxe³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹kxan²ti³nū¹ sa²yxo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³la¹ ko³nxe³ti³ o²la³kxi² kāi²non³ta¹hxai²hē¹la². 20 Jā¹nxe³kxa²yu³kxai³la¹ kxā³ta³lon³tāu³a² E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²kxai³ sa²so¹sxā³ sxi²ha² kxan²thi³na² ũ³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ ũ³tī¹kxai¹nxa³ta³lxa¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ a²nū²a² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ta³lun²nū²la² Je³su²jah³la² ʔyau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ũ³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² ʔye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a¹ oh³sīn³na² sa²yxo²hai¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Sa²yxo²hai¹ka³tū³ kwa³sxa³xa² hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² oh³nāu³a² a³ka³nxi²xi²ye²ka³tū³ Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki²wxe²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³ān²tu³ti¹ oh³nāu³an¹te²a² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Wxāi²li² txa²ki³lha³lxa³khai³si¹lxī¹. A³lxī¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxī¹. Wi¹lxo³kxi²khaix¹san¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² si³kxã³nãu³an¹ta² wĩ³na²nãu³xan¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
a²wah³ka³li³yu³ta² ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹lai²li² Jo³se²ah³la²ki³lha³ixin²tai¹. Ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu²
kwẽ³kon³sxã³ 30 nxe² ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³
wa³ka³li³yu³ta² ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³
Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³li²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
24 E³li²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Ma³ta²jah³la² wĩ³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Le³vi²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Me³ki²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ja³nai²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Ja³nai²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
25 Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta²ti²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ma³ta²ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³mo²sah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². A³mo²sah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ũ²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Na³ũ²ah³la² wĩ³nu²tu³ Es³li²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Es³li²ah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ka³i²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Na³ka³i²ah³la² wĩ³nu²tu³
Ma³a³te²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³a³te²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Ma³ta²ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Ma³ta²ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ Se³me³i²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Se³me³i²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Jo³se²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³ta²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 27 Jo³ta²ah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³ã³nã²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ã³nã²ah³la² wĩ³nu²tu³ Re³sa²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Re³sa²ah³la² wĩ³nu²tu³
So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
So³ro³ba³be²lah³la² wĩ³nu²tu³ Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Sa³la³ti³e²lah³la² wĩ³nu²tu³ Ne³ri²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Ne³ri²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Me³ki²ah³la² wĩ³nu²tu³ A³ti²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². A³ti²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ko³sã²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Ko³sã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³ma³tã²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². E³ma³tã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E²rah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². 29 E²rah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³su³e²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³su³e²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³li²e²sah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². E³li²e²sah³la² wĩ³nu²tu³ Jo³ri²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ri²ah³la² wĩ³nu²tu³ Ma³ta²jah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta²jah³la² wĩ³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Le³vi²ah³la² wĩ³nu²tu³
Si³me³ãu²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Si³me³ãu²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³ta²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³se²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Jo³nã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³nã²ah³la²
wĩ³nu²tu³ E³lyã³kĩ²mah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
31 E³lyã³kĩ²mah³la² wĩ³nu²tu³ Me³le³a²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Me³le³a²ah³la² wĩ³nu²tu³ Me³na²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Me³na²ah³la² wĩ³nu²tu³
Ma³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³ta²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Na³tã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Na³tã²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Ta³vi²yah³la²
wĩ³nu²tu³ Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Je²sah³la²
wĩ³nu²tu³ O³be²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². O³be²jah³la²
wĩ³nu²tu³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Bo³a²sah³la²
wĩ³nu²tu³ Sa²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²lah³la²
wĩ³nu²tu³ Na³sõ²mah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Na³sõ²mah³la² wĩ³nu²tu³ A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². A³mi³na³ta²bah³la² wĩ³nu²tu³
A³ta³mi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³ta³mi²ah³la²
wĩ³nu²tu³ A³nhi²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³nhi²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Es³rãu²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Es³rãu²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Pe³re²sah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Pe³re²sah³la²
wĩ³nu²tu³ Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³ta²ah³la²
wĩ³nu²tu³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Ja³ko²ah³la²
wĩ³nu²tu³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². I³sa²kah³la²
wĩ³nu²tu³ A³bra³ãu²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
A³bra³ãu²ah³la² wĩ³nu²tu³ Te³ra²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
Te³ra²ah³la² wĩ³nu²tu³ Na³ko²rah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
35 Na³ko²rah³la² wĩ³nu²tu³ Se³ru²kah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Se³ru²kah³la² wĩ³nu²tu³ Ra³ka³u²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Ra³ka³u²ah³la² wĩ³nu²tu³ Fa³le²kah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Fa³le²kah³la² wĩ³nu²tu³ E³pe²rah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². E³pe²rah³la² wĩ³nu²tu³ Sa²lah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Sa²lah³la² wĩ³nu²tu³ Kai³nã²ah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Kai³nã²ah³la² wĩ³nu²tu³
A³fa³sat²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A³fa³sat²jah³la²
wĩ³nu²tu³ Se²mah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Se²mah³la²
wĩ³nu²tu³ No³e²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². No³e²ah³la²
wĩ³nu²tu³ La³ma²kah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
37 La³ma²kah³la² wĩ³nu²tu³ Me³tu³sa³lẽ²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Me³tu³sa³lẽ²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³no²kah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². E³no²kah³la² wĩ³nu²tu³ Ja³re²jah³lo²su²
ta¹hxai²hẽ¹la². Ja³re²jah³la² wĩ³nu²tu³
Ma³la³le²lah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ma³la³le²lah³la²
wĩ³nu²tu³ Kai³nã²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
38 Kai³nã²ah³la² wĩ³nu²tu³ E³no²sah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². E³no²sah³la² wĩ³nu²tu³ Se²tah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Se²tah³la² wĩ³nu²tu³ A³tãu²ah³lo²su² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
wã²nxũ¹wet¹ta¹hxai²hẽ¹la², a²hã³ka³na² a²wĩ³na²
yũ²nxa³ha²kxai³la². Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² kō³nxe³ti³
kã³sain³si¹hain¹jau³su²

4 Jã¹nxe³kxan²ta² Je³su²jah³la²kxai³lu²
Jor³tãu²yau³xa² a³li³nũ²la² ha³lo²a² a²nũ²a² yx-
au³ai¹nxa³ko³xa² ai³lha²thet³ta¹hxai²hẽ¹la².
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² hi²sen³su² nxũ²kwai³yx-
au³sa²tẽ³ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã<

au²xai³yah³ixi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hāi¹nxe³ti³jau³xa¹ wet¹yxau²xai³jah¹ixi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.”

⁵ Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³ wā³la² kī³khai¹nxe³ka³txa² ū³h³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³tāu³a² ha³lo²ai²li² yxo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nū³kā³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²kwēn¹tai²na¹ wā²nā³ū¹te³nah¹ixi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ko¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²ha³lo²su² tai¹tu³wi¹. Txi²na¹xai²na² ha³lo²a² a²wa³kxēn³su²na¹tai¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² ā³xa² ū³h³wxe³ai¹na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹wi¹. Ai¹na¹ha²kxai³ txa²yo³hē³na² sa²yo²we¹je²san¹kxe³su² ā³ka³tih³wxe¹sē¹li¹. Nxīn¹ka³tu³ sa²nēn¹kxi²sa²hē³li¹. Nxe³san¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ju¹ta²li² ū³hū²nxa²ha¹tu¹wi¹. A²wa³kxēn³su²hit¹txā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹li¹.”

⁸ Nxa²ha¹te¹ ũ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Kwa²nxī¹ixi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹ixi¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² so¹ixi³ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi¹txa²hē³li¹. Nxe³jah¹la² so¹ixi³ sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³jah¹ixi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.”

⁹ Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²so¹ā³nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a²ne³ka³nah²nāu³a² ū³h³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³sxā³ ũ³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³ a³li²sin³sxā³ ā³ya³hi¹sē¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹. ¹⁰ Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² yau³xā³xai²na² nxe³te³nah¹ixi¹: “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xan¹ta² nū³kā³txa² wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su² ũ³ye³kxain¹na²hē³li¹.”

¹¹ Āh¹jau³xa²sa¹: “Wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nān²tu³ a²hxi²ki³khai³xa² ā³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxa² sa²tā³yu³kxi³h³to³txa²kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹wi¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹.”

¹² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxī¹ixi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² yau³xā³xai²na² nxe³te³nah¹ixi¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹la² wi¹la² ā³si³tē³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su² wā³nxīn¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹.”

¹³ Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ā³ ũ³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³xa² e³hxa³tū²la² hāi¹nxā¹sxā³ ā³waix³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹.”

Ka³li³le²a²ko³nāu³a² o²la³kxi² ā³si³wxe³jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wā³li²ta¹hxai²hē¹li¹, Je³su²jah³la²sa³. Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxūn³txi³ ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² u²ixi³

ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹li¹la². ¹⁵ Jā¹nxe³nū²la² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² ā³wi¹lha²the³to³ta¹hxai²hē¹li¹la². Ā³wih¹nū²la² Sū³na² wān³txa² ũ³hen³txi³ta¹hxai²hē¹li¹la². A²nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹la².”

Na³sa³re²thi³na² ũ³xi²to³jau³su²

¹⁶ Nxa²ha¹te¹ Na³sa³re²thi³na² txo¹nain¹thi³na² ũ³xi²nū²la² sa²ba³to³ nxe³hī¹na² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² wi²xi²to³hxai²kxai³ jā¹nxe³to³ta¹hxai²hē¹li¹la². Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txān³nxa² ũ³yau¹ū¹si¹jau³su² ũ³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹li¹la². ¹⁷ ũ³sa²yxau³nū²la² ũ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ũ³hen³txi³jah¹lu¹ta¹la³ha²kxai³ kxā³nhxīn¹nū¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hē¹li¹la². Nxe³txā³nxa² ũ³wha²li¹txān³nxi²li² ũ³hū¹ain¹nū²la² sa²hai¹nū²la² wān³txai²li² a³txi²sxā³ ũ³ye³ta¹hxai²hē¹li¹la². ¹⁸ ũ³ye³te³nah¹ixi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³si³tē³kxi²sa²na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² ko³nxe³te²a² ũ³hen³txi³te³lhxā³ sa²si¹hā³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³ a²nū²a² ũ³tī¹kxi²yxau³te²a² wa³su³txi³ a³li³xi²si¹jau³nū³su² ũ³hen³txi³ha²kxai³ a²nū²a² ye³han³te²a² wi¹lī²sxā³ wet¹si¹jau³nū³su² ũ³hen³txi³ha²kxai³ a²wah³ka³te²a² ā³wa²sut¹si¹jau³nū³su² ũ³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

¹⁹ Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³kxa² wah³xa² ā³wa²su¹tū¹hain¹ti³wa³kxa² yāu³son³si¹jau³su² ũ³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² Je³su²jah³lo²kxai³ ũ³sxā³ ũ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹la².”

²⁰ Nxe³ ũ³ye³ta³lun²nū²la² ta²nxā¹nxai²na² sa²wā³lū²kxi²sxā³ ũ³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹li¹la². Nxū²la² ā³wxe³xi²ta¹hxai²hē¹li¹la². Ā³nū²kxi²tū³kā³txa² ain³kxi²yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹li¹la². ²¹ Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² e³ain¹jau³xu¹ta¹li² hī¹na² ā³si³wxe²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹li¹la².”

²² Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ain³kxain¹tū³kā³txa² wi¹le³ha²kxai³ kwa²on²tain¹ta¹hxai²hē¹li¹la². Nxe³te³nah¹ixi¹:

— Īn¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ nxe²e³kxi²ji¹? Jah¹lai²li² hāi¹sxā³ Jo³se²ah³la² ta²hai²la¹wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹la².”

²³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ũ³ye³kxi²te³nah¹ixi¹:

— Nxe³jah³ixi³wxi¹. Wān³txai²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹, wxāi²na² hī²ne³kxa² wa³kxēn³si¹ixi¹. Nxī¹nha²kxai³ wā²nxū¹we¹txi²nhi¹ixi¹. Nxe³jau³xai²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. Āh¹ixi³jau³xa²sa¹: Ka³far³na³ū²thi³na²na² wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² ain³kxi²si¹na¹hē³li¹. Wxa²txo¹nīn¹thi³na² te²yā¹nxe³ we¹txa²hē³li¹.

²⁴ Yān¹tah¹ixi¹ a²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² wān^{3</}

au³hī¹nū¹tai²kxai³lu² Ju³te²a² tu¹ha²
a²wha³te³son³ta¹ka³lxu³nāu³xa² ya²la³tu³ ka³lxa¹txi³
yū³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
ye³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁶ Ha³lo²a² whāi²na¹
wēh³ha²yau³xa² ā³na¹xa³tāu³a² hai³txi³ Ju³te²a²
tu¹ha³ka³lxa² ka³lxa¹kxan²ti³ hai³txi³
ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ū¹hxa³ha²kxai³ yxān¹ta¹
Si³tō²ko³xa² Sa³rep²ta³thi³nān¹ta¹ka³lxa²
a²wha³te³son³ta¹ka³lxai²na² so¹lxi¹
ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ū¹hxa³ha²kxai³ yxān¹ta¹
²⁷ Te²ya¹nxe³sxā³ E³li³se²ah³la² yxau³hī¹nu¹ta²kxai³lu²
Ju³te²a² nū³kā³txi³nāu³a² a²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³
ka³lāun³ta³kxi²sxā³ kāin² t³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Yxān¹ta¹ hai³txi³ we²txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹
Na³māu²ah³la² so¹lxi¹ Si²ri³a³ nū³kā³txi³su² jah¹lai²na²
so¹lxi¹ we²txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
²⁸ Nxa²ha¹te¹ wān³txai²li² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹
ā³nū²kxain¹tū³kā³txa² kāin² an³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
²⁹ Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² t³sa²yxau³ain¹nū²la²
Je³su²jah³la² hxi²ki³sa²wa²yat¹sa²tā³ha³lo²sai¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹li¹. Ai¹nha²kxai³ wā³la² ne³ka³nah³nān¹je³na²
sxi²yhe³na² txo³nain¹jen³ka³si²ha²kxai³ ka³la³ain¹nū²la²
Je³su²jah³la² ā³na¹sxā³ a³ka³ti²sxā³ ā³ya²lu¹tū¹xā¹.
Ain¹jau³su² ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁰ Ain¹ta¹
hxi²ka¹nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²hāix¹tīh³na² t³ka³nxi²sxā³
ā³waix³ta¹hxai²hē¹li¹.

**Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹sxā³ yx-
au³jah¹lo²su²**

³¹ I³ka³nxi²nū²la² Ka³far³na³ū²thi³na²
Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³nai²na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Ā³wih¹nū²la² sa²ba³to³ nxa²hī¹na¹ a²nū²a² ā³nū²kxi²te²a²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t³hen³txi³ta¹hxai²hē¹li¹.
³² Ai¹nha²kxai³ ain³kxain¹tū³kā³txa² t³yo²o²lhai¹ta¹hx-
ai²hē¹li¹, wxi²kan¹txi³ t³ye³kxai¹nha²kxai³la².
³³ Nxe³ain¹tāu³a² ā³nū²kxi²thi³nāu³ai²na² in³txa²
ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² kxā³nxa² nxū²kwai³wih¹ta¹hx-
ai²hē¹li¹. Nxe³jah¹la² t³wxan¹sxā³ kaix¹ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁴ Kaix¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lāi³. Na³sa³re²thi³nān¹jah¹lo²si¹lxi¹. Īh¹nx-
et³sa²nhi¹n¹ji¹wi¹? Sun²tā¹hxat³sa²sin¹te³lhxā³
wxā³nhin¹ji¹wi¹? Ī²nxa²te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²
Tah²si¹lxi¹. Ko³nxe³ju³ta² yū³ti³hex¹jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹li¹.
³⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³te²a²
yāu³ka³txa² wxi²kan¹txi³ kwa³na³te³nah¹lxi¹:
— In³txai²li² ka³nahx²nxe³sxā³ nxū²kwai³li³txa²hē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
ā³nhē¹nhē¹yain¹te³na¹ ā³na¹nū²la² nxū²kwai³li³ta¹hx-
ai²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²li²
wi¹lain³kxi²xi²ye²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² we¹tx-
ain¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ t²ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁶ Nxa²ha¹te¹ a²nū³kā³txa² kāin² o²lain¹sxā³ t³ye³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:
— Īh¹nxe³ju³khai³nxe³hīn³te²lā¹xā³? Jah¹lai²li²
ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² wxi²kan¹txi³ kwa³na³ha²kx-
ai³ nxū²kwai³li³ain¹txā²na³li². Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

³⁷ Nxe³jut³ta²li² ha³lo²a² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hx-
ai²hē¹li¹.

**Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nū²a² t³ton³te²nāu³xa² we²tx-
ain¹jau³su²**

³⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nū²kxi²thi³na² a³li³xi²nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³la² sxi²ha²
ā³nxi³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹tāu³a²
a²hāi³na¹ka³lxa² kāin² t³hī¹la³kxi²ha²kxai³ Je³su²jah³la²
t³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁹ Nxe³ha²kxai³ a²sx-
an³ka³lo³a² ā³nxi³sxā³ ā³yau³son³kxi²nū²la² t³ta³ka³tx-
ai²na² we²nxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹li¹.
Nxe³nū²la² a²kwēn¹ta²na¹ we²txi²nū²la² t³sa²yxau³sxā³
yain³txa² hau³kot³sxā³ ū³hāu¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹.
⁴⁰ Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²te³lhxā³ tāu³a² a²nū²a²
t³ta³ka³txa² t³ton³te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹nū²la²
Je³su²jah³la² ā³t³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la²
wxā²wai³te²a² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ we²txain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
⁴¹ Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² kāin²
a³li³nū²la² t³wxan¹sxā³ kaix¹jain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Kaix¹jain¹te³nah¹lxi¹:
— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Ain¹ta¹hx-
ai²hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹lo²sin¹kxe³su² a³la³kx-
ai¹nha²kxai³ ka³nahx²sxā³ yxau³si¹hain¹jau³su²
kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² t³hen³txi³jau³su²

⁴² Nxe³ai¹nha²kxai³ t³yū¹li²nxa³tā³lxa¹ sxi²yhe³na²
a³li³xi²nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa²
nū¹h¹xai³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹
Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³kā³txa² ā³nī²xi²te³lhxā³
a³li³ain¹ka³ty³ hā²wxān³txa³ t³ha¹txi²nū²la² a³li³sxā³
ā³waix³Si¹hai¹nxa³jau³su² t³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
⁴³ Nxa²ha¹te¹ t³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— Sxi²yhe³na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet³sā²na¹tu¹wi¹.
Nxa¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jau³ta³nū³su² nxe³jau³xa²
t³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta²nū³su²
Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³sain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹li¹.
⁴⁴ Nxe³ain¹jut³su² Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² Ju³te²a²ko³xan¹thi³nāu³xa²
whāi²na¹ ai³lha²thet³tū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
wi¹jau³xa² t³hen³txa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² t³kaix¹so¹ ā³si³wxe³jau³su²
5 Hā²wxān³txa³ t³ye³na² Je³ne³sa³re²ye³na²
yxo²ka³teh³nāu³a² ai³sxā³ ā³yit¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Nxe³tāu³a² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxi²te³lhxā³ wxā³sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hx-
ai²hē¹li¹. ² Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³kun²nāu³a² ka³no¹a²
ka³lo³ha¹li¹ t²yain¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³te²a² ai³na²
sai¹te³lhxā³ ain¹ka³lo³su² ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ ai³na²
sai¹tū³kā³txa² a³li³nū²la² ta³lā²la²ka

a²wa³kxēn³yah³la² Si³māu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ ā³wih¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² jū¹nxe² ā³nhai¹a³sa³wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³wxe³ka³tu³ ā³nū²kxi²tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Hā²wxān³txa³ i³yau¹ū³ta³lu²nain¹nū²la² i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Si³māu²ah³lāi³. I³ye³na² ut¹tāu³a² ta³lā²na²ka³lo³a² tē³sxā³ ā³na¹sxā³ ā³nū²jah¹lxi³hē¹li¹. Ai³na² sai¹a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lai²na² i³wa²lū³xi²nyha¹ti³ān¹jau³kxi²lu¹:

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. O²la³kxi²sxā³ ā³a³lan²sīn¹na¹hē²li¹. Nxe³nha¹kxan²ti³ hai³txi³ ai³ta³ sai¹ti³hex¹si¹nxa³hē²li¹. Yxān¹ta¹ i³ye³kxi²sa²nhī¹nha²kxai³ ta³lā²na²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ ā³nū²ta¹tu¹wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ ā³na¹sxā³ ā³nū²tain¹nū²la² ai³na² ka³lxa¹txi³ sa²sai¹ai¹nha²kxi² ta³lā²na²ka³lo³ai²na² sa²ten²ta³kxi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la², ai³na² ka³lxa¹sxā³ sax²txe¹yai¹nha²kxi²la². ⁷ Nxe³ai¹nha²kxi² a²ya³la²nāu³xa² ka³no¹a² ka³lo³ā³sa²nū²ka³lo³a² wxa²ye³wxāix³so¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ā³wxā³ain¹nū²la² ka³no¹a² ka³lo³ha¹lin¹ti³xa² ai³na² ne³ki¹sxā³ sa²sai¹ai¹nha²kxi² ā³nxūt¹te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Ain¹jut³su² Si³māu² Pe²jah³la²kxi²lu² Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jut³su² i³nxa²ha¹te¹ a²ne³kxi²tāu³a² ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxā³ i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxi² ā³nix³txu¹li¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Jā¹xain¹jut³su² Pe²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxi²lu² ain¹sxā³ ai³na² ka³lxa¹txi³ sai¹nha²kxi² on²tain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Te²ya¹nxe³jut³su² Si³māu²ah³la² ya³li²nyhain¹tū³ka³txa² Se³be³te²ah³la² ki³lha³nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²na² i³lxa² Ti³a²kah³lo²su² ha²kxi² Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxi² ya³ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³ya³te²a² on²txain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxi²lu² Je³su²jah³la²kxi²lu² i³wa²lū³xi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. O²txa³hē¹li¹. Ai³na² ā³na¹to³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ a¹hī¹nān¹te²tu³ ā³si³tē³san¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i³kaix¹so¹nīn¹ju³ta² i³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹, ā³si³tē³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Ain¹nxa²ha¹te¹ ka²no¹a² sa²ne³ha³lo²sa²tā³nū²la² Je³su²jah³la²kxi² i³hit²txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

¹² Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxi²lu² sxi²ye³na² Je³su²jah³la²kxi² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² ya³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

Ya³son³kxi²nū²la² jah¹la²kxi²lu² Je³su²jah³la²kxi² i³nū²la² a²ne³kxi²ā³ta³ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. “Wxa²i³ta³ka³txa² hxi²kan¹txi³ we²txi¹nxa²ha¹tū¹xā¹.” Sa¹ki³la³te²ki³lha³ti¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxi² sa²nū²sin²sxā³ wxa²wxai³nyha¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa³nhai¹. Wxa²i³ta³ka³txa² ā³wa²su¹tūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nyha¹hī¹na¹ a²nū²a² kwēn¹ta²na² i³to³nain¹te²a² a²kwēn¹ta²na¹ we²txi²ta¹hxai²hē¹la². ¹⁴ A²nxe³jut³su² Je³su²jah³la²kxi²la¹ i³ye³kxi²ān¹ti³ān¹jau³kxi²lu¹:

— Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sē¹li¹. Ain¹tāu³a² we²txi²nxa²ha¹ju³ta² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³yau¹ū³hain¹txai²hē¹la². ¹⁵ Nxe³nyhain¹to³ta¹ hxi²kan¹khai¹nxe³jut³su² ū³hū¹txai²nhē³li¹. Nxi¹nīn¹kxi²nān²tu³ hā²wxān³txa³ wā³nxīn¹jah¹lai²na² sa²kxi²lu² ka³yxuh³xai²na² tē³sxā³ Sū³na² ū³hū¹yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxi²nān²tu³ti² a²nū²a² a²yxoh³ka³ Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxa²ju³ta² i³yau¹ū³ye²ai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵ Nxe³yān¹tah¹lxa¹ nxe² i³ye³kxi²kxan²ti³nū¹ ju¹ta²na² u²lxi³ ha³ta³nxe² i³ye³e²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²nāu³xa² kāin² ā³nū²kxi²nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi² i³to³nain¹te²a² we²txi² nxe³te³lhxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶ Nxe³nyhain¹to³ta¹ Je³su²jah³la²kxi²lu² ā³waix³tū²la² ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxai³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³lhxā³ ā³nxai³to³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² kan²ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

¹⁷ Ain¹nxa²ha¹te¹ kxā³non³tāu³a² a²nū²a² āh¹lxi³sxā³ kāin² ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Sxi²ye³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³nāu³a² a³li³i² sxi²ye³na² Ju³te²a²ko³xan¹thi³nāu³xa² a³li³i² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³i² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tū³ka³txa² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² ha²kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² i³yau¹ū³tū³ka³txi³su² ha²kxi² nxe³yain¹sxā³ sxi²ye³na² a³li³sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la² ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi²lu² Je³su²jah³la² kāin² ā³nhi²ka¹tha²kxi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³sxā³ i³we²txa³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁸ Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ in³txi³nāu³xa² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²li² in³txa² kan²ta³kxi²ha²kxi² hāi¹sxā³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² ka²ma²ka³lo³a² whāi²na¹ ā³ki³wxen³ta³kxi²sxā³ sa²so¹sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la²:

— Ā³wih¹sīn¹ki³tū¹xā¹. Kan²ta³kxi²jah¹la² tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²ne³kxi²tāu³a² ū³ha¹ā³sīn¹ki³tū¹xā¹. In³txi³nāu³xa² ain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁹ Nxe³ain¹tah¹lxa¹ sxi²hē¹nāu³a² a²nū²a² nū³ka³txa²

a²ne³kxai³tāu³a² a²nū²a² a²nxū²kwaj³wit³ta² ū³yhu³lhx-
ot¹sxā³ ū³ha¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 — Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nē³ka³txa²
we²txi²ju³ta² yū²tū¹xā¹. Ain¹jau³su² ū³ha¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la²kxai³
wi¹kō³nh²nxa²ha¹te¹ ā³yo²o³tū¹nū²la² ī²ton³jah³la²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²kō³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²ha¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ha³teh³nxā³nxa²
a²hoh³lxi³su² tū³kā³txa² nxain¹sxā³ he³son³kxi²ny-
hain¹sxā³ ki³han³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
hxi²kan¹txi³ ne³wā²na³ain¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹
Je³su²jah³lai²li² a²nū²khai³xai²la¹wi¹. Hxi²kan¹nxa³wi¹.
Nxe³ha²kxai³ Sū³na² kō³nxe³te²lo³jah¹lo²su² na³li¹.
Nxe³jau³su² ki³han³sxā³ e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²ny-
hain¹jau³su² wi¹kō³nh²nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— He³son³jah³lxi³in¹jau³xa² ha³ya³kxa²
e³li³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Īh¹jaut³ta³
wān³txa² wa³sut³jau³la³te²la¹xā³? “Wxa²kō³nxe³ti³
kāi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²ha¹wi¹.”

Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “ī³ton³jah¹lāi³. ī³sa²yxau³sxā³
ā³nxī³xi¹sē¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe²hī³ji¹wi¹?

24 Yxān¹ta¹ Txai²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta²
ī³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ī³ton³jah¹lo² ī³nx-
ai²na² ī³ye³kxi²nxa²ha¹wi¹. ī³sa²yxau³txi¹. Wxa²sx-
an¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxī³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ī³ton³jah¹la² wa³su³txi³
ī³sa²yxau³nū²la² a²sxa³ka³lo³a² sa²so¹sxā³
ā³nxī³xi²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²
kāi²non³jau³su² a²nū²a² yo²ha³kxa¹
ī³ye³kxi²lā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ai¹nha²kxai³
a²nū²a² yo²ha³kxa¹ ī³wā³wā³txi³sxā³ ī³ye³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² nū³kxū³n³khaix¹nxe³sxā³
wi¹lhin¹khai¹nx²na³li¹. Kwēn¹ta²na¹ ī²kj³tā³li¹. Yxān¹ta¹
kxā³nxai³kxai³lu² te²xi²yā¹nxe³ju³ta² ī²kj³sx-
ai²nxa³ta¹tu³wi¹. Tah¹ hī¹na¹ ī²kj³tā³li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

Le³vi²ah³la² ī³kaix¹so¹jau³su²

27 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² a³li³xi²nū²la²
a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³jah¹lai²na²
Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kx-
ai³lu² sx¹ha² ū³yho³hi²ki³ka² ū³ha¹thi³na² ā³wxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³te²na² Pu³pli³ka²no² nū³kā³txi³su² ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ī²sxā³
ī³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² a²yen³kxa²
whāi²na¹ wxa²wxe²a³nū²la² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hā²wxān³txa³ Le³vi²ah³la²
a²sxi²nhāu³a² yain³txa² kāin² we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²kxai³ wxā³sxā³ ī³yain³si¹jau³su²

kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² ū³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nē³tū³kā³txa² ka³lxa¹txi³ ā³wxā³ha²kxai³ a²nū²a²
ā³xā² ka³lxa¹txi³ nū¹nain¹sxā³ yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txi³nāu³a²
ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³kā³txa² nxain¹sxā³
ju¹ta² ī²ain¹sxā³ kāin² ī³hī³ta³lxi³sxā³ Je³su²jah³la²
a²sa³wih³ha³lxa² ī³kwaj²kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nē³tū³kā³txi³su² kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su²
te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sxā³ ā³nū²kxi²sxā³ yain³ni²
ī³na² nxe³kxah³lxi³si²li¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²ny-
hain¹ti³ān¹jau³kxai³lu²:

— Ne³ka²sa²sa²lxi¹. A²nū²a² wi¹lain³kxi²nha²te²
hi²sen³su² hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la²
ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ī³ton³te²su²
te²a² so¹lxi³ ā³ten³te²ju²hē³li¹. 32 Te²yā¹nxe³sxā³
a²nū²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta²
yū²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² ī³kaix¹so¹ai¹na¹ju³ta²
yū²nxa³wi¹. Yxān¹tah¹lxa¹ hāi¹sxā³ kō³nxe³jah¹la² so¹lxi³
a²kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxi³
wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ ī³kaix¹so¹ai¹na¹ju³ta² yū²na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

He³lhx² yxau³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

33 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxi²nyhain¹te³ān¹jau³kx-
ai³lu²:

— Je³su²jah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² Sū³na²
ī³ka³li³kxi²te³lhxā³ he³lhx² yxau³to³hain¹sxā³
Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxain¹to³lhai¹li¹? Ai¹nha²kxai³
fa³ri³se²a² a²sa³wi³ha³lxa² te²yā¹yxain¹nū³nhx-
ai²na²hē³li¹. Ain¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² hai³txi³
ti³hex¹yu³nxān²nxa³wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Yxau³nuh¹nx²ta¹tāu³a² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
he³lhx² yxau³yah³lxi³in¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta²
in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³ a²ya³la²nāu³xa²
ī³kaix¹so¹yhain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu²
a²wē³sāi¹yah³la² yxau³ye²yhai¹hī¹na¹
ī³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txai²na² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
he³lhx² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 35 Yxān¹ta¹ yx-
an¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na² so¹kxain¹sxā³
sa²tā³tū¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹
a²nū²a² ī³kaix¹so¹ain¹tū³kā³txa² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
he³lhx² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nxain¹sxā³
txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa²
sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² he³lhx² yx-
au³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³l

— A²nũ²a² wã²la² kwẽn¹ta² yxã¹ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ kq³nxe³ka³lo³a² ã³ten²ti³ka³lo³a² ũ³nhũ²kxi²sxã³ ũh³yxã¹yain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ũh³yxã¹yain¹ke³la³te²kxai³ wã²la² wi¹ka³lo³a² ã³kho³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxa²yu³su² wã²la² tĩ³ka³lo³a² ã³sai¹hĩ²nx²nxa³wi¹. ³⁷Jã¹nxe³jau³su² yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² hai³txi³ ka³yxuh³xa² wã²lẽ¹na² tĩ³ka³lo³ẽ¹nã²ta³ ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ²te²sxa³yu²hẽ³li¹. ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ²ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kx- ai³lu² wã²lẽ¹na²li² tĩ³txi³hau³kxi²sxã³ tĩ³khot³sxã³ a²yau³xa² ã³nẽ¹na³hxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hxa³ni² wã²lẽ¹nain²ti³ ã³kho³ti² nxe³te²ju²hẽ³li¹. ³⁸Yxã¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wã²lẽ¹na² ta²hẽ¹nã²ũ³a² ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kĩ²kxai²nã²tu³ wã²lẽ¹na² ã³kho³txa³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa² ã³nẽ¹a³na¹xa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. ³⁹A²nxe³sxã³ a²nũ²a² vĩ²yau³xa² tĩ³n³yau³xa² tẽ³sxã³ tĩ³na²ain¹kx- ai²nã²tu³ tah²jau³xa² ã³h¹ ã³te²nain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³lu¹: “Tĩ³yau³xa² ã³la² wi¹na³li¹.” Nx- ain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² tĩ³yau¹ũ³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ kxã³nã³a² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² whã²na¹ hai³sxa² ha³nã³ha² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tã³a² a²sa³wi³ha³lxa² yain³txa³nã³kxa² wxa²nĩ²lho¹nũ²la² wxa²tĩ³kxi²sxã³ wxa²ki³ka³tuk¹kxa² sai¹sxã³ yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² tĩ³ain¹te³nah¹lxi¹: — Yain³txa³nã³kxa² wxa²nĩ²lho¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³to³ta¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²ba³to³ nxe³tã³a² a²wa³ka³la² a²yo²ha³kxa¹ ã³na¹xai³kĩ²te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yah³lx- in¹ta¹ jau³jau¹xai²na² sa²yo²ã³yah³lxin¹ten¹tu³wi¹, yain³ti³nã³kxa² wxa²nĩ²lho¹yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Nx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² tĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kx- ai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² tĩ³nx²ti³ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nã³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nx- ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹tã³kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² yain³tũ³xai²na² Sũ³na² ũ³yho³hi²tũ³xai²na² wxa²so¹sxã³ tĩ³yain³kxain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tũ³xai²na² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³ka³txai²na² so¹lxi³ yain³tũ³su² ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³tã³nxã²ti³ yai³nain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

⁵Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tã³la³sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²wa³kxẽ³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx- ai²hẽ¹la².

A²nũ²a² hxi²yã³nã³ta³kxi²ha²kxai³ we²txi²jau³su²

⁶Hã²wxã³txa³ ã³h¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ²na² ã³wih²xi²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wã²txa² tĩ³hen³txi³to³hain¹ta¹hx-

ai²hẽ¹la². Nxe³tã³ũ³a² in³txa² a²hxi²wi¹nẽ³tã³ũ³a² hxi²yã³nã³ta³kxi²sxã³ ã³wih¹sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wxã³sxã³ ã³wih¹hi² ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² wxã³sxã³ ã³wih¹hi² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²nã³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²we²txi²ju³ta² tĩ³te³lhã³ wahx³nx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ kq³nxe³thin¹sxã³ he³son³kxi²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— Sa²ba³to³ nxe³kĩ²tã³ũ³a² hxi²we²txi²kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² sa²yo²ã³kxi³ju³ta² tĩ³kĩ²txai²li¹. Nxe² kq³nxe³ti³ he³son³kxi²nyhain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². ⁸Nxa²ha¹te¹ he³son³kxi²nyhain¹jau³xa² Je³su²jah³la²kxai³lu² a³la³kxi²ha²kxai³ hxi²yã³nã³ta³kxi²jah¹la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tĩ³sa²yxau³sxã³ ã³wxã³3txu²li¹. Nxe³jau³su² nũ²la² in³txai²li² tĩ³sa²yxau³sxã³ ã³wã²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã²txi³kxai³la¹:

— Ne³kxa²sah¹lxi³sa²lxi¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² wi¹lo²la³kxi²ta³nxa² kq³to²la³ki²ta³nxa² tĩ³ju³ta² wai³nhĩ²te²la¹xã³? Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² su²lhã³ta³nxa² we²txi²ta³nxa² tĩ³ju³ta² wai³nhĩ²te²la¹xã³? Ta¹hx- ai²hẽ¹la².

¹⁰Ai¹nha²kxai³la¹ tĩ³sa²sai¹ain¹ka³tu³ in³txai²li² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tĩ³hxi²sin²nha²si¹hain¹jau³kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ tĩ³hxi²sin²nha²sxã³ we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² he³son³kxi²nyhain¹tũ³ka³txin³ti² kãin² tĩ³an³ta³kxi²sxã³ tĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ¹n¹xet³sxã³ Je³su²jah³la² su²lhã³hĩ²kĩ²te³ji¹ku¹. Tũ¹ka³txai²li² nxe² e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² tĩ³kaix¹so¹jau³su²

¹²Hã²wxã³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² wã³la³ka³txa² ka³la³ta¹hxai²hẽ¹la², Sũ³na² tĩ³ye³kxi²te³lha³ka². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxa³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². ¹³Nxe³nũ²la² a³lan²ni²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² tĩ³kaix¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txi³nã³xa² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hx- an³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nũ³ta²tũ³ka³txa² tĩ³sxã³ sa²so¹te³nah¹lxi¹:

— Sa²si¹hã³nx²ta¹tũ³ka³txi³syah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hx- ai²hẽ¹la². ¹⁴Nxe³ha²kxai³la¹ tũ¹ka³txai²li² tĩ³yĩ¹li²jau³xa²sa¹ Si³mã²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² tĩ³lxa² ã³xai²na² Pe²jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²lon³yah³la² Ā³tre²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Tĩ³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³ã²ah³lo²su² ha²kxai³ Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kxai³. ¹⁵Ma³te²ah³lo²su² ha²kxai³ To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Tĩ³a²kah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² au³fe²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hx- ai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Si³mã²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² ã³lxi³sxã³ Se³lo²ti³ nũ³ka³txi³si²ta¹hx- ai²hẽ¹la². ¹⁶Jã¹nxe³sxã³ Ju³ta²sah³lai²na² ha¹lo³ta³lxi³sxã³ ka³na³ki

a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i²sxã³ sa²so¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² i²tih³nxe³jau³su²

17 Nxe³nũ²la² i²kaix¹so¹ta³lun²nũ²la² a³ka³nxain¹tãu³a²
wã³la² yxe²ta²wau³waun³ju³ta² ã³yit¹tãu³a² a²nũ²a²
ka³lxa¹txi³ nũ²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a²ko³xan¹te²a²
wxã² Je³ru³sa³lẽ²thi³nãn¹te²a² wxã² i²ye³nai²na²
yo²ka³teh³xan¹ko³xa² a²sxi²je³nai²na²sa¹
Ti²ro³thi³nãn¹te²a² wxã² Si³tõ²thi³nãn¹te²a² wxã²
nxe³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
ain³kxi²te²lhxã³ nũ²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³lu¹
i²ta³ka³txa² i²ton³te²a² we²txi²ju³ta³nũ³a² wah³nxa³kxi²
a²ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² nxũ²kwã³wi¹sxa³te²a²
nxũ²kwã³li³si¹jau³nũ³su² wah³nxa³kxi² nxe³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 19 Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²wx-
ai³sai³nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²hãi¹nxe³ti³xa¹ we²tx-
ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³la² wa³nxĩ¹nha²kxai³la².

A²nũ²a² ka³lih³kxi²jau³nũ³su²

20 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²
i²sxã³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³wxi¹. Yen³kxi³txa¹nxa²lxi³ji¹wi¹?
Nxe³nx2ti³kxi²nãn²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tãu³lo³ju³ta³nũ³a² yx-
au²xai³yah³lxi¹tu¹wi¹.

21 Āh¹jau³xa²sa¹ hĩ¹na² he³ja³lu¹nxa²lxi³ji¹wi¹?
Nxe¹nx2ti³kxi²nãn²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³nãu³a² ũ³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Hĩ¹na²
kãin² nãn³yah³lxi¹ji¹wi¹? Yah³lxi¹kxi²nãn²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³ton³sxã³
kãin² ka³lxi¹yah³lxi¹tu¹wi¹.

22 Sa²yo²wet¹sah¹lxi¹te² i²nxai²na²
ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³ton³sxã³
i²an³ta³kxi¹nx2txai¹nha²kxai³ ã³ten³nxa²lxi¹nxa³ha²kx-
ai³ ko³nxe³ti³hi¹txa²txi³si¹hain¹jau³su² ha²kxai³
ha³ya³kxa³ti³lo³txa²ta¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.

23 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³nũ¹ kãin² ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³nx2tain¹kxa² yã¹nxe³sxã³ yãn³ta²na¹
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i²hen³txi³nũ³ka³txu¹ta²na²
nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Jã¹nxe³nx2tain¹ju³kxi³lu² ka³lxi¹sxã³
a³li²sin³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³nx2tain¹sxã³
khãuh³lxa³txi³yah¹lxi¹kxa² yo³ha² wi¹ju³ta² kãin²
yũ³nx2ti³tu¹wi¹.

24 Yxãn¹ta¹ yen³kxi³te² i²nxai²na² hĩ¹na² so¹lxi³
ka³lih³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kxã³ton³sxã³
i²ãn²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

25 Te²yã¹nxe³sxã³ yain³txa² kãin² yũh³te² i²nxai²na²
hĩ¹na²kxi³ ka³lih³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kxã³nãu³a²
he³ja³lu¹ti³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha²kxi³
ye³khãuh³lxa³thi¹yah³lxi¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³
hĩ¹na²kxi³ kãin² ka³lih³te² i²nxai²na² ka³li³yah³lxi¹lxi¹.
Yxãn¹ta¹ kxã³nãu³a² ãin²ti³sxã³ nãn³yah³lxi¹tu¹wi¹.

26 Te²yã¹nxe³sxã³ hĩ¹na²kxi³ a²nũ²a² yo²ha³kxa¹
wi¹le³nx2ti³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yã¹nxe³ju³ta²

kxã³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
i²hen³txi³ki³lxi³ka³txu¹ta²na² te²yã¹nxe² kãĩ³ũ¹ny-
hain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

A²nũ²a² a²ko¹ko¹nãu³xa² a³lxi¹ki³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ne³ka²kxi²syah¹lxi¹te² i²nxai²na²
i²ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²ko¹ko¹nũ³ka³txa²
a³lxi¹ta¹yah³lxi³hẽ¹li¹. I²an³ta³kxi¹nx2tain¹te²su² te²a²
i²wa²lũ³xi²sxã³ i²an³ta³kxi²nxãn²nxa³sxã³ wi¹la³
kãĩ³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 28 A²nũ²a²
ko³nxe³te²lo³txa²tain¹kxan²ti³ wi¹la³te²lo³tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ko³nxe³ti³
kãĩ³ũh¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² nxe² i²ye³kxi²tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe²e³kxain¹yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:
“Txa²wã¹sũ³na² nex3txi¹. Tũ¹ka³txai²li² ko³nxe³ti³
kãĩ³ũ¹sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹kxan²ti³ wi¹li²txai¹nhẽ³li¹.”
Txa²wã¹sũ³na² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

29 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ne³su²nx2tain¹kxi²nãn²tu³
wxa²ne³ha³ti³nãu³a² ã³na³wa³ti³tũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
Wxa²wã¹la²ka³lo³a² wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a²
kãĩ³kxi¹nx2tain¹kxi²nãn²tu³ wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ka³lo³a²
a³lxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 30 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²yen³kxa²
yo²kwain³kxi¹nx2tain¹kxi²nãn²tu³ ũ³hũ¹tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹kxi²nãn²tu³
ũ³hũ¹xi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su² i²ye³kx-
ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 31 A²nxe³ju³ta² a²nũ²a²
wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta² ten³nxa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³
kãĩ³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

32 A²nũ²a² a³lxi¹nx2tain¹te²na² so¹lxi³ i²wa²lũ³xi²sxã³
a³lxi¹nxa²lxi¹ji¹wi¹? A²nũ²a² wi¹kãĩ³ũh¹nx2tain¹te²na²
so¹lxi³ i²wa²lũ³xi²sxã³ wi¹kãĩ³ũh¹hain¹yah³lxi¹ji¹wi¹?
A²nũ²a² kãin² yen³kxi³te²a² so¹lxi³
kwa²ũ³hũ¹ain¹yah³lxi¹ji¹wi¹? Nxe²
kãĩ³ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a²
ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ te²yã¹nxe² kãĩ³ai¹nhx-
ai²na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² wxa²ko¹kon¹nũ³ka³txa²
a³lxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Wi¹kãĩ³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
Yen³kxa² wã²nxũh¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
Ū³yho³hxi¹nx2tain¹ju³ta³nũ³a² ne³wa³kon³ny-
hah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxi¹kxi²nãn²tu³
oh³nãu³nũ¹ka³na¹ wi¹kãĩ³yah³lxi¹kxa² yo³ha² kãin²
yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxi¹kxi²nãn²tu³ti² Txa²wã¹sũ³na²
Si³yau³jah¹lai²na² a²ki³lha³nãu³su² ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹.
Nxe³ha²kxi³ te²yã¹nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na²
kãĩ³jah¹lo²su² hxai²na²hẽ³li¹. 36 Jã¹nxe³jut3su²
Txa²wã¹wi³na² Si³yau³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la²
sa²hau³ko³te³lhxã³ wi¹ju³ta³lo³tẽ³na³li¹. Nxe³nẽ³kxa²
yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la²
sa²hau³ko³jah³lxi¹sxã³ wi¹ju³ta³lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

Ko³nxe³ti³ i²yĩ¹li² waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

37 A²nũ²a² ã³xai²na² ko³nxe³ti³ ju³ta²
a³ya³txi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxi³kxi²nãn²tu³
ko³nxe³ti³ ju³ta² a³ya³txi¹nx2tai¹nxa³lho³li¹.
Jã¹nxe³ju³kxi³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na² kãĩ³ain¹ju³ta²
ko³nxe³ti³ i²yĩ¹lai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxi³kxi²nãn²tu³
ko³nxe³ti³ i²yĩ¹li¹nx2tai¹nxa³lho³li¹.

Te²yā¹nxūn³sxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³ūh¹nx2tain¹ju³ta²
 ne³wā²na³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta²
 ne³wā²na³nx2tain¹nūn³tu¹wi¹. ³⁸ A²nū²a²
 yen³kxi³txa²te²su² te²a² wxa²yen³kxa² wā²nhū¹ah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa²
 wā²nhū¹nx2ti³nūn³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³
 tē³sxā³ wxa²hxi²ka² ū³hxi²kū²xai³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 hxi²kan¹txi³ hxi²tē³nyhah¹lxan³so³li¹, yen³kxa²
 ka³lxa¹txi³ hū¹nx2ti³ha²kxai³la². Nxe³ju³kxai³lu²
 hxi²kxā³ti²la³nxa³nha²sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa²
 yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² hxi²kxā³ti²la³nxa³sxā³
 kǎi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Ā³wa²to²hi² kǎi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹.

³⁹ Āh¹lxi³sxā³ ũ³yau¹ū³jau³xa² ũ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ye³han³jah¹la² yā¹nx2na³li¹. Nxe³sxā³
 a²nū²a² nū³kā³txa² ye³han³tū³kā³txa² ne³ka³ta²
 ũ³hau³kō³kxain¹sxā³ ai³kxai²nān²tu³ kxih³nxē¹na²
 ne³ka³ta² ai³jah¹lai²li² a³hi² ũ³hi²tain¹tū³kā³txa² a³hai¹ni²
 nxe³yain¹tu¹wi¹. ⁴⁰ Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a²
 a²hoh³lxi³su² te²a² hxi²kan¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 a²hoh³lxi³su²nxa³te²a² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 tih³xain¹nū³nhī¹na¹ a²hoh³lxi³su²nūn³tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 hxi²kan¹nūn³tu¹wi¹.

⁴¹ Wxa²wā³tā³xa² kō³nxe³ti³ kǎi³jut3su² ju³ta²
 kō³nxe³ti³ ũ³yī¹li¹yah³lxix³txa³hē¹li¹. Kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lx-
 in¹ju³ta² kǎin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²
 wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³tai²na² yā¹nx2na³li¹.
 Wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na² ye³we²kxe³su²
 yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ā³ye³wau¹kxi²nha²hī²nxa¹lxi¹. Nxe³kxe³su²
 wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu²: “Txa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na²
 sa²ye³sai¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹
 hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² ũ³nyhah¹lx-
 an³kxe³su² wai³nhī³nx2na³wi¹. ⁴² Nxe³sxā³
 wxa²wā³tā³xai²li² e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hi³a²
 sī³na² sa²ye³sai¹kxi²sīn¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lx-
 in¹jau³su² yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yū³yah³lxix³hī³nxa¹lxi¹.
 Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wxāi²li² wi¹lhin¹ki³lxo³jah¹lo²su²
 yah³lxix³lxi¹. Hi³sa³ka³txa²
 sa²ye³sai¹nhat¹jah³lxix³sā²nhē³li¹. Nxe³sān²nū²la²
 wi¹lī²nha²sxā³ wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na²
 sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Hi³a² ne³ka² a²nxā³kxa² ũ³yau¹ū³jau³su²

⁴³ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² hai³txi³ kō³ta³nxā³kxa² ā³nxā³ki²te²sxa³yu²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ hi³sa³ka³txa² kō³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹ta³nxā³kxa² ā³nxā³ki²te²sxa³yu²hē³li¹. ⁴⁴ Jā¹nxe³ju³kx-
 ai³lu² hi³sa³ka³khai³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxā³kxi³khai³xa²
 so¹lxi³ nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. Fi²ko²nxā³kxa²
 kwa²hi³sa³kax3khai³xa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² u²va²ki³a² kwa²hu³kxē¹ha²
 kūh²sxa³te²sxa³yu²hē³li¹. U²va²kxē¹ha² so¹lxi³
 kūh²sxa³te²ju²hē³li¹. ⁴⁵ Jā¹nxe³ju³kxai³la² a²nū²a²
 wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³
 wi¹lo²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nū²a²
 kō³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹ kō³nxe³thi¹nha²kxai³

wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³ju³kxai³lu²
 a²ē¹nān¹jau³khai³xai²na² so¹lxi³ a²yo²khai³xa²
 ũ³ye³kxi²te²ju²hē³li¹.

Sxi²ha² si³tah³nāu³a² ũ³yau¹ū³jau³su²

⁴⁶ Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ e³kxi²sah¹lxin¹jau³kxai³lu¹:
 “Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ ũ³h¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ txa²wān³txa²
 sa²yo²wet1sah²lxan³ji¹wi¹? ⁴⁷ Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹.
 Hī¹na² ũ³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² ũ³ye³kxi²nx2ta¹tu¹wi¹.
 A²nū²a² sxi²ha² txon³te³lhxā³ ain¹nū²nhai¹. Ain¹ka³tu³ta¹
 ka³wā³lxa³ nxe³ku²nxa² au³txi³ wxa²xu³sxā³
 ũ³ya³lāux3sxā³ kan²txi³ ũ³h³wxe³ain¹nū²nhai¹.
 Hā²wxān³txa³ ka³wā³lxa² hūx1kxan²ti³
 a³hi²yai¹nxa³nu²nhai¹. Jut¹ai²li² a²nū²a²
 yāx1nhī³nx2na³li¹. Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sxā³
 sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²li² a²nū²a² yā¹nx-
 ai¹nhī³nx2na³li¹. Hai³txi³ yxo²ũ³sxā³
 hxi²tha²on³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wān³txa²
 ain³kxi²sxā³ sa²yo²ā³ain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa²
 yā¹nxai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³te²na²sa¹, a²nū²ai²li² sxi²ha²
 txon³nūn³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² hai³txi³ au³txi³
 ũ³si³wxe²nxa³nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 hā²wxān³txa³nū² ka³wā³lxa² hūx1thī¹na²
 a³hi²sxā³kxoh3je²nū²nhai¹. Nxe³ju³tai²li² a²nū²a²
 yāx1hī³nx2na³li¹. Txa²wān³txa² sa²yo²ā³te²su² te²a²
 te²yāx1hī³nx2na³li¹. Yxo²ũ³sxā³ hxi²tha²on³te²ju²hē³li¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

So³ta²to²jah¹la² sa³wi³sa² ũ³ton³te²a² we²txi²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txai²na² e³kxi²ta³lun²ka³tu³
 Ka³far³na³ū²thī³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². ² Ain¹tāu³a²
 Ro³ma²no² nū³kā³txa² so³ta²to² a²wa³kxēn³yah³la² yx-
 au³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² sxi²hē¹nai²na² a²sa³wi³sa²
 ũ³ton³sxā³ ya³lu²kxi²te³lhxā³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la².
³ Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³sa² a³lxi²ha²kxai³ Je³su²jah³la²
 yāu³son³jau³xa² ain³kxain¹ka³tu³ Ju³te²a²
 yah³la²nāu³xa² sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² wxā³te³lhxā³ nxū²nhai¹. Jau³xa³
 ain³kxi²na¹wi¹. Tāu³a² ai³jah³lxix³sxā³
 ne³kxauh²jah³lxix³hē¹li¹. Ne³kxauh²hah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ũ³ye³kxi²jah³lxix³hē¹li¹. ũ³ye³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹la²
 sa³wi³sxa² ũ³ton³kxi²sīn¹na³li¹. Nxe³kxe³su²
 hxi²waun³ta³kxi²nha²sīn¹na²li¹. Nxe³sīn¹sxā³ wxā³sxā³
 we²txi²si¹nxain¹sīn¹jau³su² ũ³ye³kxi²sain¹sīn¹na²li¹.”
 Nxe³na¹jau³su² ũ³ye³kxi²jah³lxix³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ yah³la²nāu³xa²kxai³lu²
 a³li³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² ne³kxauh²hain¹nū²la²
 win¹ta²jau³lxix³ ũ³ye³kxah²lxix³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3si¹lxi¹. Je³su²jah³lāi³. Jah¹lai²li²
 wi¹lhin¹khaix1sīn¹nhxai²na²hē³li¹. Txa²nū³kā³txa²
 a³lxi²sa²sīn¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ sxi²ha²
 a

so³ta²to² wa³kxēn³yah³lai² sa³wi³sa² ā³xa² ī³hen³tx-
ain¹te³lhxā³ sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². Sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Txa²sxi²ha² wxā³txa³hē¹li¹. Txa²li²
wxa²ye³na² kāin²sa²nxa³wi¹. Txa²sxi²h²nāu³a² wxā³sxā³
ā³wi¹hin¹ju³ta³nū³a² āu²li²sa³nhai¹. 7 Nxe³sa³ha²kxai³
wxā³sxā³ ā³tū³nxa²sxā³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta²
āu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³lai¹ hāi¹nxe³sxā³ wān³txa²
u²lxi³ ī³ye³a³na¹in¹kxai²nān²tū³ txa²sa³wi³sai²na²
we²txi²tu¹wi¹. 8 Jā¹nxe³na¹jut3su² te²yā¹nxūn³na¹wi¹.
Hxi²kan¹jah¹lo²su² yū³sa²nū³nha²kxai³
sa²yo²wet1sain¹tū³kā³txa² yū³nū³na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.
Nxe³sxā³ txa²sa³wi³sai²na² ai³si¹ha¹jau³su²
ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tū³ ai³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
txa²sa³wi³sa² ā³xai²li² wxā³si¹jau³su² ī³kaix1so¹na¹kx-
ai²nān²tū³ ya²la³tū³ ā³wxā³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³
txa²wa³ka³lxah³la² wa³kon³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kx-
ai²nān²tū³ ya²la³tū³ wa³kon³kxi²sai¹nhī³nx2na³li¹.
Te²yā¹nxūn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² ā³yo²o³tū¹nū²la² tū¹kā³txa²
ā³nhi²tain¹tū³kā³txa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta²na² sa²kxai³lu² jah¹la²nū¹ta²li²
ī³sain¹te²sai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ta¹ yo²ī³sain¹nū²nhai¹.
Yxān¹ta¹ ī³sa³e² nū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹
hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³ka³lxai¹txi³ ī²sai¹nhxai²na²hē³li¹.
Yxān¹ta¹ kū³we²ki²la² yo²ī³sai¹nhxai²nxa³hē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² sa²kxai³lu² so³ta²to²
wa³kxēn³yah³lai²na² sxi²ha² wa³lxai¹nhī¹na²
ī³ton³jah¹la²kxai³ we²txi²ye²ta¹hxai²hē¹la².

Wē³sa² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²jau³su²

11 A³lan²nūn³tāu³a² Na³thī³na² Je³su²jah³la²kxai³lu²
ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³tāu³ān²tū³ a²sa³wi³ha³lxa²
ā³si²tē³kxi² a²nū²a² ka³lxai¹txi³ ā³nhit1txi² nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². 12 Yān³txai²na¹ sxi²je³nān¹ta¹ka³lxu³su²
a²wē³sa² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ a³li³lah¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ tu¹hai²na² a²wē³sai¹yah³la²
ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū² in³txa² wē³sa²kx-
ai³ sa³nxe³la³kxi³lo³nhī¹na² ya³lu²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
Ya³lu²kxan²ta¹ in³txai²na² kwēn¹ta²kxai³ ya³lu²jah¹lai²li²
ki³li³la³kxi² sa²so¹sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² yxa³tū³kā³txa² ka³lxai¹txi³
ā³nhi¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nhi¹nyhain¹sxā³
sxi²je³na² ā³yau³so³nhī¹na¹ a³li³tū³kā³txin³ti² ī³ha¹tx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Ī³ha¹txain¹nū²la² Je³su²jah³lo²kx-
ai³lu² ī³yan³ta³kxi²nha²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ī³nān³tā³nxī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la² hi³a² ka³lo³ē¹na²
kwā³kxē¹na² ya³son³kxi²nū²la² wxa²wxai³sain³nū²la²
ki³li³la³kxi² sa²so¹tū³kā³txa² ā³yit1tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ya³lu²jah¹la²kxai³
ī³ye³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Nxex3txi¹. Ī³sa²yxa³txi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ ya³lu²jah¹la²kxai³ kwēn¹ta²na¹ ī³sa²yx-
au³nū²la² ī³ye³ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
in³txai²li² kwēn¹ta² ka³ten³si²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²

wi¹lxo³kxi²nha²sxā³ a²hā³ka³na² sxi²ha² ā³wā³li²ta¹hx-
ai²hē¹la². Ū³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹la².

16 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³n³tū³ti¹ tū¹kā³txai²na² kāin²
on²tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix1nx2na³li¹.

Wi¹li²nē³lain¹na³li¹. Nxe³nē³lai¹nha²kxai³ Sū³na²
wān³txa² ī³hen³txi³jah¹la² wxi²kan¹khaix1te²a²
ī³sa²si¹hā³nē³lain¹na³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Jā¹nxe³ain¹jut3su² jau¹xai²na² u²lxī³hen³txi³ny-
hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²ko³xa² yo²ha³kxa¹
a²wa³kā¹ko³xa² yo²ha³kxa¹ nxe³jau³jau¹xa²
ha³tā³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² ī³wā³txi³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ ju¹ta²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxa² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī²ain¹nū²la² Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Ain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ī³kaix1so¹nū²la²
sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tā³ nxe² ī³wā³txi³txai¹ya³hē¹li¹.
“Je³su²jah³lai³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³tāu³u¹ta²na²
ī³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la² nhīn¹ji¹wi¹? Nxe²nxā³kx-
ai²nān²tū³ a²nū²a² ā³xa² wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?”
Nxe³txai¹ya³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³nhū²la² Je³su²jah³la²
ya³so³nain¹nū²la² ī³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3txi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
ī³wā³txi¹nxa²si¹sain¹sīn¹jau³su²
e³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³u¹ta²na² ī³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la²
nhīn¹ji¹wi¹? Nxe²nxā³kxai²nān²tū³ a²nū²a² ā³xa²
wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹ya³hē¹li¹.”
Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ain¹tū³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
a²nū²a² ī³ta³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ā²la² we²txi²
kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su² ā²la²
kwa³na³i² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu²:

— Nxex3jah³wxi¹. Ju¹ta²li² kwēn¹ta² ī²yah³hin¹ju³ta²
wān³txai²li² kwēn¹ta² ain³kxa¹hin¹jau³xa²
ī³hen³txi³ja¹hē¹li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Ye³han³te²su² te²a²
ye³we²txi²ha²kxai³ ha³lxu³ha² ai³te²su² te²a²
a²yu³wi¹lha²kxai³ a²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³
kā³lāun³ta³kxi²te²su² te²a² we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxē³na²
ne³ka³tū³te²su² te²a² nxe³we²txi²ha²kxai³ a²nū²a²
ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²ha²kxai³
a²nū²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sū³na² wān³txa²
wi¹jau³xa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² wa³hxa²
ā³wa²su¹ti³hit1tain¹ju³ta³nū³a² nxe³jau³xan²tū³
ī³hen³txi³nyhai

— Jo³au² Ba³tis²jah³lai¹tā² ai³sxā³ i²yah³lxi¹nhī¹nai³tā² i¹h¹nxe³te²he³la³kah³la³ i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³ti³ka³ti²nxā³nxā² kwa² sa³xit3sxā³ sa²hai³hain³jut3sū³nxē² a²nū²a² i²wā³wā³ta³kxi²sain¹jah¹la² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? ²⁵ Nxe²nxā³kxai²nān²tu³ i¹h¹te²he³la³kxah³la² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nū²ai²na² yen³kxih³jah¹la² wā²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² au³khai¹nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxēn²nxā³wi¹. A²nū²a² wā²la² wi¹khai¹ka³lo³a² wih²kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nū²a² sxi²ha² kāin² te²si³yxau³kxah³la² sxi²ha² so¹lxi³yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. ²⁶ Nxe²nxā³kxai²nān²tu³ i¹h¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wā³sū³na² wān³txa² i²hen³txi³jah¹la² i²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ i²hen³txi³tū³ka³txa² ā³wa²to²hi²sxā³ yxau²sa²te³jah¹lai²la¹wi¹. ²⁷ Txa²wā³sū³na² wān³txa² jau³xau³hxi²tēx¹ jau³xu¹tai²na² nxe³nē³te³nah¹lxī¹: “Ne³ka²a³sah¹lxixi³wxi¹. Txa²sa³wit3su² ne³ka³ta²nxā²sxā³ i²sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² i²tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wān³txa² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sih¹nxā²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na² i²hau³ko³tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

²⁸ Jā¹nxa¹jau³su² ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sū³na² wān³txa² i²hen³txi³tū³ka³txu¹tai²nān¹jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ Jo³au² Ba³tis²jah³la² wān³txa² i²tih³nxē³jau³xai²na² wxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²sa³wi³ha³lxai²na² hxi²kan¹tū³ka³txi³sai¹nxā³kxan²ti³nū¹ wān³txa² i²hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²sa²tē³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wān³txai²li² ain³kxain¹nū²la² Txa²wā³sū³na² wain³txi³ kāi³ū¹hain¹jau³su² Sū³nu²kxai³lu² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²li² kxā³nxai³tā² Jo³au² Ba³tis²jah³la² hi²sen³su² i²yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txa² te²yā¹nxain¹nū³ta¹hxi²hē¹la².

³⁰ Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³lxixi³su² tū³ka³txi³su² te²a² nxe³te²su² Txa²wā³sū³na² wān³txa² sa²yxō²ā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Kxā³nhxi¹nai³tā² Jo³au² Ba³tis²jah³la² hi²sen³kxai³lu² hai³txi³ i²yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxi²nxā³hē¹la².

³¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² āh¹lxī³ i²ye³kxi²te³nah¹lxī¹: — Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² a²hī¹nān¹te²nū³ka³txi³nāu³xa² i¹h¹nxe³kxe³hū³nhī²te²la¹xā³? ³² Wē³ha³lxā² yā¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa² wa³nī³lo³nain¹te²ju²hē³li¹. Wa³nī³lon³sxā³ kaix¹nyhu¹ain¹te³nah¹lxī¹: “Wān³txa² wi¹lhin¹jau³xa² i²hain³kxi²sīn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ i²ka³li³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³nū² i²āin²ta³kxi²jau³xa² i²hain³kxi²sīn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ nān³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxe³kxe³hū³sxā³ a²nū²a² a²hī¹nān¹te² nū³ka³txi³nāu³xa² kā³nxai³tān¹tū³ka³txa² yā¹nxain¹na³li¹. Txa²wā³sū³na² wān³txa² i²hen³txi³tū³ka³txa² en²tain¹na³li¹.

³³ Jā¹nxe³jut3su² Jo³au² Ba³tis²jah³la² wxā³hī¹nai³tā² yain³txa² kwa²hāi¹nxe² ā³na¹ha²kxai³ vīn²yau³xa² i²na²xa³ha²kxai³ Jo³au² Ba³tis²jah³la² ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³te³na¹ a²nū²ai²na² en²txain¹sxā³ wān³txa² wai³nxā³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxī¹: “Jo³au² Ba³tis²jah³lai²li² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwaj³yxau³jah¹lo²sin²tai¹.” Nxe² e³lain¹na²hē³li¹. ³⁴ Jā¹nxēn³ta¹ Txai²li² wxā³na¹hī¹nai³tā² yain³txa² i²yai³ni² yain³jau³xa² i²na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ a²nū²ai²nān²ta² wān³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lxī¹: “Je³su²jah³lai²na² yain³txa² kāin²yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa² i²na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txi³nāu³xa² kō³nxe³thin¹tū³ka³txa² nxe³sxā³ ā³yā³lxī²nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe²e³lain¹na²hē³li¹. ³⁵ Nxe³lain¹kxain²ti³ a²nū²ai²na² a²hoh³lxixi³su² te²a² wain³txi³ kāi³kxai²nān²tu³ a²wē³ha³lxā² wain³txi³ kāi³ain¹nū³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxā² Je³su²jah³la² wxa²yu³hīn³ta³kxi²jau³su²

³⁶ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² fa³ri³se²ah³la² i²kaix¹so¹te³nah¹lxī¹: — Je³su²jah³lāi³. Ā³wxā³sē¹li¹. Txa²sxi²ha² yain³ya³sa³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i²sa²yxau³sxā³ wxā³nū²la² sxi²hē¹nāu³a² ā³wih¹sxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². ³⁷ Ain¹nxa²ha¹te¹ txu¹ha² sxi²je³na² yxau²xai³ta¹ka³lxā² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxā² hi²sen³su² fa³ri³se²ah³la² sxi²ha² i²yai³nain¹jau³xa² ain³kxi¹nxā²ha¹te¹ wi¹lū³jau³xē¹na² ne³kih¹tē³na² tē³sxā³ tī³ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² a²yōn³nāu³a² wxā³sxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². Ā³wxe³ka³tu³ kāin² nān³kxe³su² a²ye³yāu³sxa² ā³yu³kxē¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² ta¹ka³lxai²na² a²ne³kī³sai²na² Je³su²jah³la² a²yu³kxa² sa²yu³hōn³ta³kxi²ta¹hxi²hē¹la². I³yu³jut1sxā³ i²yu³sai¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ wi¹lū³jau³xai²na² ān³yu³kēn¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². ³⁹ Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³lu² ju¹tai²na² i²ain¹nū²la² a²ē²na² i²ye³kxi²nha²jau³kxai³lu¹: — Jah¹lai²li² Txa²wā³sū³na² wān³txa² i²hen³txi³jah¹lo²su² ke³la³te²kxai³ ta¹ka³lxai²na² kō³nxe³thin¹te²sin¹ju³ta² wi¹kō³nha²hī³nx2na³na¹. Yxān¹ta¹ ti³he¹yxē²nxān³tā¹. Nxe³nha¹ta¹hxi²hē¹la². ⁴⁰ Nha¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxī¹: — Si³māu²ah³lāi³. I³yau¹ū³jau³xa² i²ye³kxi²nxā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹: — I³ye³kxi²sē¹li¹. Ain³kxi¹nxā²ha¹tu¹wi¹. Fa³ri³se²ah³lai²na² ta¹hxi²hē¹la². ⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — In³txa² ha¹lin¹te²su² te²a² yen³kxi³txa²ya³nhu²nhai¹. Ya³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³la² kwa² ū³hū¹si²yha³jau³su² i²ye³kxi²ya³nhū²nhai¹. Ya³ka³tu³ kwa² ū³hū¹nū²nhai¹. Ka³na³ka³nat3te²a² ha³teh³nxā³nxā² 500 txā³nxā² kāin²txā³nxā² ū³hū¹ha²kxai³ ā³xah³la² ha³teh³nxā

Yah²hxa³ha²kxai³ a²wa³kxën³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²
ĩ³yan³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ ũ³yho³hxi²txã³nxa²
ũ³hũ¹xi²ya³ju³ta² ã³wa²su¹kxi²nũ²nhai¹. A²nxe³ju³kx-
ai³lu² nxe³ain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³h¹te²la³ta³ ha³teh³nxa³nxa²
a²wa³kxën³yah³la² a³lxi² wa³to²hi²te²la³hĩn³te²la¹xã³?
Ta¹hxi²hẽ¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Ha³teh³nxa³nxa² kãin²txã³nxa²
ã³wa²su¹kxi²te²la³hĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Wain³txi³ ĩ³yĩ¹li¹lxi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

44 Nxe³ha²kxai³la¹ txu¹hai²li² wxa²lak¹kxi²nũ²la² ãh¹
ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:
— Si³mãu²ah³lãi³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Wxa²sxi²ha²
ã³wi¹ha¹ten¹tu³wi¹. Na¹ta¹ wxãi²li² wxa²yu³hĩn³ta³kx-
ih²sã²nxãn³ten¹tu³wi¹. Nxẽ²nxãn³ta¹ ta¹ka³lxi²li²
a²ye³yãu³sxa² wxa²yu³hĩn³ta³kxi²sain¹nũ²la²
a²ne³kxi³sxa² sa²yu³hon³ta³kxi²sain¹ten¹tu³wi¹.

45 Wxãi²li² ĩ³yo²jut1sã²nxãn³ten¹tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
ta¹ka³lxi²li² ĩ³yu³ju³ta²sa²sxã³ sa²ju³ti³na² hai³txi³
ã³na¹xã³wi¹. 46 Wxãi²na² wxa²ne³to¹lyx-
au³sa²nxãn³ten¹tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ ta¹ka³lxi²
wi¹lũ³jau³xã²
tẽ³sxã³ ũ³yhu³to¹la³kxi²sain¹ten¹tu³wi¹.

47 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ta¹ka³lxi²na²
kuh³lxa³sin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su² te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
kuh³lxa³sin¹ta² kãi³kxai³tã² ã³na¹ha²kxai³ kãi³ju³ta³tã²
wah³yu³ta² ne³wã²na³kxi²sa²tẽ³a¹hẽ³li¹.
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ kãin² a³lxi²sain¹na³li¹.
Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nũ²a² ĩ³li³te²su² te²na² sa²kx-
ai³lu² kq³nxe³ti³ kãi³kxa² a²wah³yu³ta²
kãi²nxa³ke³la³te²kxai³ ne³wã²na³kxi²sa²tẽ³a¹ju³ta²
kãi²nhĩ²nx2nxa³wi¹. A²nxe³te²he³la³kxai²na² jũ¹nxa²
so¹lxi³ a³lxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Wxa²kq³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta²
ne³wã²na³kxi²sa²tẽ³kxi¹nxa²ha¹hẽ³ni¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxi²hẽ¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ yai³nain¹tũ³kã³txa²kxai³lu²
ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
— Ĩ³h¹te²la³ta³ kq³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ya²la³tu³
ne³wã²na³kxi²ne³te²la³hĩ³ji¹wi¹? Nxe³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu²
txu¹ha³ka³lxa²kxai³lu² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wãn³txa² yxo²ĩ³sa¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ha¹hẽ²ni¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³
wi¹lhin¹sxã³ ĩ³sẽ¹ni¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Txu¹ti³nãu³xã² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹jau³su²

8 Hã²wxãn³txa³ sxi²jen³nãu³a² kãin²thĩn³su² ta³nxa²
kãi²nxa³thĩn³su² ta³nxa² hãi¹nxe³thĩ³na¹
ai³lha²thet3ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xã² a²hxi²kan¹txa² si³yx-
au³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xã² ĩ³yau¹ũ³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³tĩ³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hx-
an³sxã³ ãh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹kxi²sxã³ nxe³tũ³kã³txa²
ã³si³tẽ³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 2 Nxe³ain¹ka³tu³ta¹
txu¹ti³nãu³xã² ka³lxa¹txi³ ã³si³tẽ³kxi²nyhain¹nũ³ta¹hx-

ai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txa² kã³nxa² Je³su²jah³la² hxi²ki³kx-
ai³lu² we²txi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³ta³ka³khai³xã²
we²txi² a²nũ²a² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwãi³yx-
aut3te²a² nxũ²kwãi³li³si¹hain¹jau³su² kwa³na³i²
nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txa²sa¹: Ma³ri²a²
Ma³ta³lẽ²na³ka³lxu³su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²
kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² hi²sen³su² ã³nxũ²kwãi³yx-
aut3ta¹hxi²hẽ¹la². Yãu³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
ka³na³ki¹ ã³nxũ²kwãi³wih¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³ta¹ka³lxi²na² Je³su²jah³lo²kxai³lu²
nxũ²kwãi³li³xi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ta¹hxi²hẽ¹la².
Ai¹nha²kxai³ Jo³ã²na³ka³lxi²na²su² in³txa² so¹ha²kxai³
Ku³sah³lo²su¹ ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² E³ro²jah³la²
a²sa³wi³sa³la³ta¹hxi²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³
Su³sã²na³ka³lxa² ã³si³tẽ³kxi² txu¹ti³nãu³xã² ka³lxa¹txi³
Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
we²txi²nũ¹hain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ã³si³tẽ³kxi²ny-
hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ain¹jut3su² Je³su²jah³la²
nũ³kã³txa² yen³kxi³la³ yũ²nxa³ha²kxai³ wã²nhũ¹ny-
hain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Hai³sxa² ũ³whĩ¹ki³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

4 Nxe³ain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ nũ¹nain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² wãn³txa²
ĩ³yau¹ũ³jau³xã² ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la².

5 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— A²nũ²ai²na² hai³sxa²nãu³a² ai³nũ²nhai¹.
Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹te³lhxã³
wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹.
Ũ³whĩ¹tãu³a² yain³ta³ki³ai²na² ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a²
tĩh³na² yxo²ki³sa² ã³yun¹na³nũ²nhai¹. Ā³yun¹na³tãu³
a²nũ²a² ai³sxã³ tĩ³ti³ha²kxai³ ai³ka³nãu³xã² wxã³sxã³
yai³nhxa³kxi²ha²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. 6 Āh¹ki³ka³na³ku²
ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xã² au³txi³ si³tah³lxi³ kxĩh³nũ³xã²
ã³yun¹na³nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² ka³lũ³nũ²la² ĩ³yau³xã²
yũ²nxa³kxe³su² ĩ³wa³ne²ni² wxãn³nũ²nhai¹.

7 Āh¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xã²
ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
ka³lũ³xi²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a²
kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ³nhã²kxai³ nxe³te²kx-
ai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wã²ne³sa³te³kxi²sxã³
ya²lun¹txi²ye²nũ²nhai¹. 8 Nxe³yãn¹ta¹ ãh¹ki³ka³na³ku²
ki³su² ki³a² kxĩh³nũ³xã² tĩ³tĩn³kxĩh³nxa²
ã³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³txa² kãin²
ki³kan²kxi²ha²kxai³ kãin² sxa³nũ²nhai¹. Jã¹nxa¹jau³su²
wi¹kq³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxi¹n¹kxai²nãn²tu³
wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

Hai³sxa² ũ³whĩ¹kxi³ju³ta² a²si³yxau³jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³kã³txa² ĩ³wã³tx-
ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Jau¹xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xã²
ĩ³h¹te²tan³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 10 Nxa²ha¹te¹
ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta²na² so¹lxi³ wān³txai²na² tah²yu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² ē¹nāu³a² sa²hau³ko³jau³nū³su² nxe³jau³jau³xai²na² txa²nū² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ tū¹kā³txai²na² hīn¹ti² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa² so¹lxi³ e³kx- ai¹na¹wi¹. Nxi¹na¹kxan²ti³ i²ain¹kxan²ti³ ā³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Ain³kxain¹kxan²ti³ ā³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na² wi¹l²yah³lx- in¹tu¹wi¹.

¹¹ Jā¹nxe³ha²kxai³la¹ wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa² a²si³yx- au³tāu³khai³xa²sa¹. Yain³txa³ki³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² te²yā¹nx2na³li¹. Ki³ka³na³ki² tīh³na² ne³kun²nāu³a² a³hi²yain¹ki³ai²na² a²nū²a² ain³kxain¹te²la³ te²yā¹nx2na³li¹. Nxe³te³na¹ Sa³ta³na²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wxā³nū²la² a²ē¹nāu³ai²na² a²jau¹sa² sa²kxai³lu² sa²sai²lho¹kxi²ny- hain¹na³li¹. Sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ā³wa²su¹tū¹hain¹kxa²yān³txi³su² sa²sai²lho¹kxi²ny- hain¹na³li¹. ¹³ Ki³lā³xa² kxīh³nū³xa² a²si³tah³nāu³a² tah³lxa³kxa² hāi¹kxi²ju³ta² a³hi²yain¹ki³ai²na² ne³ki³ai²nān²tu³ kxīh³nū³xa²nāu³a² a²nxe³ka² au³txi³yx- au²nxa³kxe³su² wi¹we¹nxa³wi¹. A²nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yā¹nx2na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ ha³lo²a² kō³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹la³kxi²na³li¹. ¹⁴ Te²yā¹nxūn³sxā³ ki³lā³xa² ū³yen³ko³xa² a³hi²yain¹ki³ai²na² nxe³ki³ai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ wi¹we¹nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ki³kan²kxi²te²a² wxa²ni²lho¹kxi²nyhai¹nxa³wi¹. Nxe³ki³ai²na² a²nū²a² yā¹nx2na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxain¹na³li¹. Ain³kxain¹te³na¹ ha³lo²a² hxi²waut3ta³lxain¹to³ha²kxai³ a²yen³kxa² kāin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ kwa² wa³ni³lon³sxā³ yx- au²xai³lai¹nha²kxai³ nxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² yxo²i²sxā³ yxau³ai¹nxa³wi¹. ¹⁵ Te²yā¹nxūn³sxā³ ki³lā³xa² kxīh³nū³xa² tī³tī³nū²tū³xa² a³hi²yain¹ki³ai²na² a²nū²a² yā¹nx2na³li¹. A²nxe³te²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ wi¹kō³nha²so¹ain¹na³li¹. A²nxe³te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kan²txi³ sa²yxo²we¹tain¹na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²hē¹na² sa²kxī³kxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

¹⁶ Āh¹lxi³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Te²yā¹nxe³jut3su²: “Lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³ sa²kīx3ta¹tū¹xā¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³ i³h¹nū¹la³ta³ ū³h³wxe³hī³ki³te²la¹xā³? Hai³txi³ kwa³ta³lē³tā³ ū³tī¹kxi²ki³sxa³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³la³ yuh³hē³nāu³a² ū³h³wxe³ki³sxa³ha²kxai³. Nxe³ki³sxa³kk- an²ti³ oh³xa² ū³kūh¹šī³ki³tā³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² sxi²ha² whāi²na¹ wxa²ko²ko²txi³hī³nx2na³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ thī¹nai²na² a²nū²a² ā³wih¹kxai²nān²tu³ wi¹l²ki³te²ju²hē³li¹. ¹⁷ Jā¹nxa¹jut3su² kxān³nāu³ān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Oh³na² yxau³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hāi³te²a² whāi²na¹ wā²nā³ū¹nx2ti³tu¹wi¹.

Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ū³ho¹ain¹kxa² whāi²na¹ i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹.

¹⁸ Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xai²na² wi¹lain³kxi¹jah³lxihē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² kāin² yxo²i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kāin² yen³kxi¹nxa²lx- ain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²i²ti³he¹xah³lxan³kxai²nān²tu³: “Yen³kxa² yū³sa²sīn¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³ sa²so¹hxa³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa² wxā³ain¹jau³su²

¹⁹ Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa² ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³ka³lxa¹ti³nha²sxā³ yxau³e²ny- hai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³nhe²kxi²nyhain¹ta¹hx- ai²nxa³hē¹la². ²⁰ Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ i²hen³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3txi¹. Wxa²hā³ka³na² wxa²lon³ti³tāu³xa² i²nxa²te³lhxā³ wxā³ain¹na³li¹. Ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²¹ Nxe³ha²kxai³ i³wa²lū³xi²nyhain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹: — Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹nyhain¹te²a² txa²hā³ka³na² txa²lon³ti³tāu³xa² te²yā¹xain¹na³li¹. Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

I³ye³na² i³txa² ā³wxe³lu²si¹jau³su²

²² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ tē³nū²la² ka³no¹a² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— I³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ha³ti³li³yha³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³jau³kxai³lu² e³kxi²nū²la² ū³h³nxū³sa²tā³nū¹xi²sxā³ ai³ain¹ta¹hx- ai²hē¹la². ²³ Ai³ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² ā³u³xi²te³lhxā³ sxa³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³xi²yain¹kxa²si³yo³na² it3ta² ūn²te²a² sa²xit3jain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²xit3jain¹te³na¹ ka³no¹ai²li² i³yau³xa² sa²ni³sa²wih¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ā³nxū¹te³lhxā³ yain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxa²yūn³kxi²sxā³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². I³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxex3si¹lxi¹. Ā³nxū¹txe³lhin¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² txu¹lxi²ka³tu³ it3tai²na² i³ye³na² ūn³je³nai²na² yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi²ta¹hxai²hē¹la², it3ta² ā³wxe³si¹jau³sa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² sa²hāu²not3sxā³ ā³yit1je²ta¹hxai²hē¹la². ²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²hāu²not3sxā³ ā³yit1txā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²ka¹na¹ju³ta² yxo²sa²lxin¹ta²nxa³wi¹. Ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ on²txai¹nha²kxai³la¹:

— Īh¹te²la³khai³nxe³ji¹ku¹. Ki³nhai¹. It3ta² ūn³te²a² ā³wxe³si¹jau³su² i³ye³na² sa²hāu²not3si¹jau³su² ain¹ten¹tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te² yau³ka³txa² nxu²kwai³li³si¹jau³su²

26 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³na² yxo²ha³ti³li³nxa²ha¹te¹ Je³ra²sa²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²he¹la². 27 Ai³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² ka³no¹a² a³li³nū²la² in³txa² i³ha¹txi²ta¹hxai²he¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³te²a² a²yau³ka³txa² a³nxū²kwai³wi¹ta¹hxai²he¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ a³wih¹to³ta¹hxai²he¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ hai³txi³ wā²la²ka³lo³la³ ū³whi²kxi²nh²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²sxi²lha³ sxa²nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³ha²kxai³la¹ hāi¹sxā³ ha³lo²a² a²nū²a² ya³lu²te²a² sxa³ko³xa² so¹lxi³ ho³ta¹hxai²he¹la². Nxe³ju³ta² Je³ra²sa² nū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² kwa³thi³lī³na² hxi²te³na²sxā³ sa²hxi²tai³kxain¹to³ta¹hxai²he¹la². Ain¹kxan²ti³nū¹ jah¹la²nū¹ta²kxai³lu² sa²hxi²hxau³kxi²nh²a²sxā³ sa²hxi²tai³kxain¹tī³na² sa²yo³li³yain¹to³ta¹hxai²he¹la². Nxe³ju³kxai³lu² ko³nxe³te²a² yau³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹ja¹la² kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²he¹la². Ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² kwa³na³sxā³ ai³si¹ta¹hxai²he¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²ain¹tāu³a² hxi²kan¹sxā³ a³sen³sai¹ta¹hxai²he¹la². Nxe³jut³su² a³la³kxi²nū²la² a²ne³kxai³ta³ta³ a²ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²he¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wā³txi³kxai³lu¹ ko³nxe³te²a² yau³ka³txa² a²ne³nxē³na² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na² a³li³xi¹jah³lxi³he¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²he¹la². Nxe³te³na¹ in³txa² i³wxan¹sxā³ i³kaix¹ta¹hxai²he¹la². I³kaix¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Tah²si¹lxi¹. I³h¹nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹? I³khāuh³lxa³ti³sa²txa³he¹li¹. Nxe³ta¹hxai²he¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyha¹te³an¹jau³kxai³lu¹:
 — I³h¹nxet³sxā³ i³yī¹li²nhān¹ji¹wi¹ wxa²i³lxa²su¹? Ta¹hxai²he¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²nyhu¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²i³lxa² Yxo²ka³lxa¹ja¹lo²sa¹wi¹, ka³lxa¹khaix¹te²sa²sī¹nhā²kxai³lu¹. Ta¹hxai²he¹la².
 31 Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² i³khāuh³lxa³ti³sa²sī¹nhān¹jen³nū³a² sa²si¹hā³sa²sī¹nhā²he¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²he¹la².
 32 Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ wā³la²ti²ka³nāu³a² ka³yxuh³xa² yxa³kxa² ka³lxa¹txi³ ū³nyhai¹tain¹to³ta¹hxai²he¹la². Nxe³ain¹ye²ha²kxai³ ko³nxe³te²a² yau³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ i³wā³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Yxa³kxa³nāu³xa² i³sa²si¹hā³sa²sī¹nhē³li¹. Ka³yxuh³xa²na² a²nxū²kwai³wi¹kxain¹ti³ten³sa²sī¹nhai¹. Ain¹jau³kxai³lu² nxa²ha¹te¹:
 — Jā¹nxe³jah³lxi³he¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²he¹la². 33 Ain¹nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² yau³ka³txai²na² sa²kxai³lu² in³txi³su² te²kxai³lu² nxū²kwai³li³xi²nū²la² yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²he¹la². Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹ yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²wā³la²ti²ka³nāu³ai²na² a³ni³hi²kan³sxā³ i³ye³na² a³yu¹nū³sxā³ i³lo³nxī² ya²lun¹ti²hxan³ta¹hxai²he¹la².
 34 Nxe³te²kxa³yan³tu³ in³txai²na² yxa³kxai²na² wa³kxē³nāu³xa² i²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³ a³ni³hain¹ta¹hxai²he¹la². Sxi²ye³na² a³ni³hi²

Je³ra²sa²ko³xa² a³ni³hi² ain¹sxā³ ha³lo²ai²na² i³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²he¹la². 35 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹ta¹hxai²he¹la². Wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹te³na¹ Je³su²jah³lo²kxai³ ya³so³nain¹te³na¹ ko³nxe³te²a² yau³ka³txa² nxū²kwai³li³jah¹la² i²ain¹ta¹hxai²he¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² a³wxe³sxā³ yxau³ye²ta¹hxai²he¹la². Nxe³ye²hī¹nān¹te²tū³ wā²la² ū³whi²kxi²nh²a² wain³txi³ wā²nxū²hain³nh²a² nxe³ye²ta¹hxai²he¹la². Nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txai²li² wxā³ain¹tū³ka³txa² i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² on²txain¹ta¹hxai²he¹la². 36 Ain¹nxa²ha¹te¹ i²ta³lu²nain¹nū²la² i³xain¹ta¹hxai²he¹la². I³xain¹tāu³a² in³txa² we²nxī²ju³ti³na² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²he¹la². 37 Nxe³nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū³ka³txa² Je³ra²sa² nū³ka³txa² a²yxō²ha³kxa¹ on²ta¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² yuh³lxi³sxā³ a³li³xi²jau³su² kāin² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²he¹la². Nxe³jut³su² ha²kxai³ ka³no¹a² a³wi¹hain¹ta¹hxai²he¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ko³nxe³te²a² yau³ka³txa² a³li³xain¹ja¹la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxai²he¹la².
 39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²nyha¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — I³xi¹sē¹li¹. Wxa²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxa²ju³ta² i³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²he¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²na² sa²kxai³lu² sxi²hē¹nāu³a² a³nxai³sxā³ ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²he¹la². Je³su²jah³la² we²txi²ju³ta² ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²he¹la².

Jai²rah³la² ka³ne³lxa² we²txi²jau³su²

40 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² yxo²ha³ti³lhi³xi²sxā³ wā³li²nū²la² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ka³li³sxā³ wah³xain¹ta¹hxai²he¹la². 41 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² Jai²rah³lo²su² ta¹hxai²he¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²nū²kxi²thi³na² hau³ko³ta¹hxai²he¹la². A²nxe³jah¹lai²li² wxā³nū²la² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² a³ka³ti³wxe³ye²ta¹hxai²he¹la². Nxe³nū²la² win¹ta²te²lxi³ e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Txa²sxi²ha² wxā³sē¹li¹. Txa²ka³ne³lxa² i³ton³sxā³ ya³lu²kxi²te³lhxā³ sa³na²li¹. Ta¹hxai²he¹la².
 42 A²nxe³ta¹ka³lxa² kwē³kxa² hxi²ka² hxan³sxā³ āh¹ ko³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³ yxau³ta¹hxai²he¹la². Te²a² so¹lxi³ a²wē³sa³lo³ta¹hxai²he¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² i³ye³kxi²nyhain¹nū²la² a³si³tē³kxa² ai³ain¹ta¹hxai²he¹la².
 Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ a³nū²kxi²sxā³ a³ki³ka³ti³kxain¹ta¹hxai²he¹la². 43 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² a³si³tē³kxi²ta¹ka³lxu³su² te²na² kāin² ti³ho³na¹sxā³ i³to³ta¹hxai²he¹la². Kxā³nxai³tā² kwē³kxa² hxi²ka² hxan³sxā³ āh¹ ko³ha¹li¹ kwē³ko³nhī¹nai³tā² txu¹ha² i³ta³ka³txai²na² a³si³wxe³ta¹hxai²he

Nxe² wxa²wxai³nū¹th¹na¹ wa³su³txi³ we²txi³ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Īh¹te²la³ta³ wxa²wxai³syah²lxin¹si²lxi¹. Nxa²ha¹te¹:
 — Txai²lan²nxa³li¹. A²yo²ha³kxa¹ nxe²īye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³to³to³la³kxi²nxain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁴⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Hxi²kan¹sxā³ we²txain¹te²sa¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su² ī²te²sa¹wi¹. Jā¹nxa¹li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²ain²txi³ wxa²wxai³nut¹sain¹te²nū³sē²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁴⁷ Nxa²ha¹te¹ tu¹hai²lī² hxi²kan¹txi³ ī³hāi³ai¹nxa³kxe³su² Je³su²jah³la² o²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wxā³nū²la² Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³ka³ti³wxe³nū²la² we²nxī²si¹ja³kxa³nū³su² wxa²wxai³sain¹kxe³su² wa³su³txi³ we²txi²ju³ta² ī³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³su² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³thā²nxī¹. Yxo²ī²sa¹nha²kxai³ we²txi¹nxa²ha¹xī¹. Wa²su¹wa²su¹ ai³txu¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁴⁹ Nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxi²nyhain¹tī³kxai³lu² in³txai²na² Jai²rah³lai²na² a²sa³wi³sa² wxā³sxā³ ī³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Jai²rah³lāi³. Ī³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Wxa²wē³sin³txi²ya³lu²kxi²nē³na²li¹. Ī³hxi²kau³kau³nha²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁵⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ yxo²ī²syah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹ka³lxa² we²nxī²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁵¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jai²rah³la² sxi²ha² yau³so³nain¹ka³tu³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²sa³wi³ha³lxa² so¹lxi³ nxe³te²su² Pe²jah³lo¹na² Jo³āu²ah³lo¹na² Ti³a²kah³lo¹na² nxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² so¹lxi³ wē³sa² a²wī³na² whāi²na¹ a²hā³ka³na² whāi²na¹ nxe³te²a² so¹lxi³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³xa² nū³ka³txa² ha³lo²a² yxau³sxā³ wah³nxe³si¹hain¹jau³su² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
⁵² Hā²wxān³txa³nu² ā³wi¹hain¹tāu³a² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yū³ye²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² kāin² ī³nān³ti² kāin² wxa¹ni³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la²kxai³ ī³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Nān³jah³lxi³ta³lxi¹. Ta¹ka³lxa² ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹sxā³ āu³xi²na³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁵³ Nxa²ha¹te¹ wē³sai²na² ya³lu²sxa³ye²ain¹kxe³su² a³la³kxain¹nxa²ha¹te¹ yxo²ka³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
⁵⁴ Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sa² hxi²ki³nū²la² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³nxī¹. Ī³sa²yxau³nxī¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁵⁵ Nxa²ha¹te¹ wē³sa² sa²kxai³lu² a²yāu³ka³txi³khai³xa² nxū²kwai³wih¹xi²sxā³ wa³su³txi³ ka³ten³su² ī³sa²yx-

au³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yain³txa² ū³hū¹jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁵⁶ Nxe³ain¹jut³su² wē³sa² a²wī³na² whāi²na¹ a²hā³ka³na² whāi²na¹ ka³lih³khai¹te³nah¹lxi¹:
 — Ta¹ka³lxa² we²txi²na³li¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² hai³txi³ ī²ki³sxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin²khai¹jah¹lo²sin²ta²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:
 — A²nū²a² ā³lxi³te²a² wē³sa² we²txi²ju³tin³txi³ ī³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

9 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²ton³tāu³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxn³sxā³ āh¹ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³tū³ka³txa² ī³kaix¹so¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³kaix¹so¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ī³ta³ka³txa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ we¹txa²lxai¹yah³lxin¹ju³ta² hī¹na² hxi²kan¹ti³hi¹ta¹lxa¹ha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² yū³te²a² nxū²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³lxin¹ju³ta² hxi²kan¹ti³hi¹txa²lxa¹ha²kxai³ nxe³nxa²lxa¹wi¹. Nxe³nxa²lxa¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²la²yāx¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe² e³ta³lun²nū²la² sa²si¹haun³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²si¹haun³tain¹te³nah¹lxi¹:
 — Sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ā³naun³ti¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ī³ta³ka³txa² yū³te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ we²txi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹. ³ Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² yen³kxa² tē³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ khauh²sa²ka³txa³la² tē³yah³lxa³nha²kxai³ wā²lēn¹ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ yain³txi³la³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ ha³teh³nxā³nxa² ū³yho³hxi²ki³txā³nxān²ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ wā²la²ka³lo³la³ ū³whē³no³tā³wi²kxi²nyha¹lxin¹ka³lo³la³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²so¹lxi³ āun³txi¹jah³lxi³hē¹li¹. ⁴ Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² wi¹lā³wi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxau³jah¹lxi³hē¹li¹. Hen³txi³ta³lun²sān²na³na¹ yah³lxin¹ka³tu³ a³li³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. ⁵ Yxān¹ta¹ wi¹lā³wi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nān²tu³ sxi²je³nai²nān²tu³ wa²li³jah³lxi³hē¹li¹. Wa²li³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kxi³nū³xa² wxa²yū³kxa² ti³son¹tū³xa² ti³yū³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ī³yau¹ū³ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

E³ro²jah³la² wā³wā³txi³nha²jau³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹

a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² wān³txai²na² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nxah¹te¹ E³ro²jah³la² ne³nxe³na² i³hen³txi³yah³lxixi³ta¹hxai²hē¹la². I³hen³txi³yah³lxixi³te³nah¹lxixi³:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² ka³na³ku² te²na² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

⁸Ā³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²:
— E³li²ah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² i³hen³txi³ha²kxai³:

— Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ nū³kā³txai³tā² ka³na³ka³na³te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Nxe³jau³xai²na² ka³lxai¹txi³ E³ro²jah³la² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² E³ro²jah³la²kxai³lu² ai³n³ha²te³nah¹lxixi³:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²tā² ū³nhē³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² i³h¹jah¹lo²tan³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. I²ti³ten³khaix¹sa³nhai¹. E³ro²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa² wā²nhū¹yhain¹jau³su²

¹⁰Jā¹nxe³kxan²ta² nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxixi³nū³kā³txai³li² ā³wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wā³lain¹nū²la² ā³nū¹nain¹nū²la² ai³lha²thet³tain¹ju³tai³tā² nxe³kxe³su² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Bet³sa³i²ta³thi³na² kāi²nxa³thi³na² a²sa³wi³ha³lxixi³nū³xā² nū¹hi³ye³kxi²te³lhxā³ ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹¹Nxe³tah¹lxai¹ a²nū²a² ka³lxai¹te²a² i²ain¹tj³kxai³lu² aun³txi² hit¹tai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xā² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xā² ka³li³h³sxā³ i³yau¹ū³ha²kxai³ a²nū²a² i³ton³txi³nū³kā³txa² wxā³kxai²nān²tu³ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹²Nxa²ha¹te¹ a¹sū²ni²tāu³a² a²sa³wi³ha³lxixi³nū³kā³txa² ā³tj³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxixi³:
— Je³su²jah³lai². I²sa²sa²lxai¹. Hi¹na² sū²nē³lhīn¹na³li¹. Heh³sa²sīn¹nhai¹. Txa²nū³kā³txi³nāu³xai²li² heh³sa²sīn¹ha²kxai³ wxā³ain¹tū³kā³txa² he³hai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ti¹ai²li² yain³txi³la³ yū²nxa³ha²kxai³ sxa³ki³thi³na² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³sīn¹na³li¹. Nxe³sīn¹ha²kxai³ sxi²jen³nāu³a² yain³txa² sa²so² sxa³sxāu³xain¹thi³na² āu¹la³kxi²nha² nxe³si¹hain¹jau³su² i³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹³Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Wxāi²nāu³ i³nxai²na¹ yain³txa² ū³hū¹txai¹yah³lxixi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:
— Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³ki³kxa² kāi²nxa³wi¹. Yain³tū³xā² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxixi³ ai³na² ha¹li¹ so¹lxixi³ nxe³te²na² so¹lxixi³ yū³nē³na³li¹. Nxe³nha¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² yain³txa² so¹kxi²nha¹ju³ta² i³sa²si¹hā³sa²sīn¹te³lin¹ji¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yain¹si¹sa²nhīn¹jau³su²? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁴A²nxe³tū³kā³txai²na² ka³lxai¹khaix¹ta¹hxai²hē¹la². In³txa² 5.000 nxe² ka³lxai¹khaix¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ ā³wxe³si¹hain¹yah³lxixi³in¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxixi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxixi³in¹ju³kxai³la¹, a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²ka² hxi²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi¹xi²tū³kā³txa² 50 nxe² a²nū³kā³txi³su² ha³na³ka³lxixi³ ā³wxe² jā¹nxe² jā¹nxe² nxe²xai³si¹hain¹yah³lxixi³in¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxixi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵Nxe³nū²la² wān³txai²na² sa²yo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² yain³tū³xai²li² ai³nai²li² nxe³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la² ten³sa²tā³ka³la³yo²nū²la² Sū³na² i³wi¹lon³kxi²kj³jau³su² i³ye³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ yain³tū³xā² ai³na² nxe³sxā³ wā²nāu²lxixi³sxā³ a²sa³wi³ha³lxixi³ ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² sa²nū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁷Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ yain³txa² wxa²nāu²lxixi³kxe³su² wā³kon³kxe³su² wxa²nxa³ki²so¹ka³tu³ ha³ti²a² hxi²ka² hxi²sxā³ nxe³nha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nū³tē³na² i³ne³kxi²lhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain³txa² kāin² wā³kon³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

¹⁸Ain¹nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nāu³su² Je³su²jah³la²kxai³ a³li³nū²la² Txa²wā¹sū³na² nūh¹e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxixi³ ā³wxā³sxā³ i³wā³tain¹te³nah¹lxixi³:

— A²nū²a²nāu³xai²li² i³h¹nxe³jau³ta³ i³yī¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Nxe³nxa³wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xā² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³ ā³xā² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lu¹ta¹na² i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³ ā³xā² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹txai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ha²kxai³ wā³li² te²su² te²a² i³yī¹li¹nxai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹si¹nhxi²na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxixi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁰Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxe³yān¹ta¹ wxāi²nān²ta³ i³h¹nxe³jau³ta³ i³yī¹li²syah¹lxixi³in¹jau³su² e³yah³lxixi³in¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Wxāi²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxixi³. Txa²wā¹sū³na² Ka³ten³ta² Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹lxixi³. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hain¹jau³su²

²¹Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxixi³:
— Jau³xai²na² a²nū²a² i³hen³txain¹yah³lxixi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ kwa² ain³kxa² so¹kxi¹txai¹yah³lxixi³hē¹li¹.

²²Yxān¹ta¹ kxān³ton³tāu³a¹ Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² khāuh³lxixi³sa²ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. A²nū²a² I³sa³e² hxi²kan¹txixi³su² te²a² Sū³na² sxi²ha² wā³

te²a² nxe³sxã³ te²nãu³xa² i³yen²ta³kxi²sai¹nha²kxai³ i³su²lhã³si¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² hã²wxã³ntxa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

²³ Hã²wxã³ntxa³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ah¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:
— Ne³ka²sah¹li¹wxi¹. A²nũ²a² i²li³te²nãn²tu³ a³si²tẽ³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ten³khaix¹nxe³ju³tãn²tu³ a³na¹txai¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yxo²i³sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ i³ya²lut¹ju³ta³nũ³a² yuh³li²nxa³sxã³ a³si²tẽ³kxi²sain¹txai²li¹.
²⁴ Te²yã¹nxe³ju³kxi²lu² a²nũ²a² te³nah¹li¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²ẽ¹na² wi¹la¹tãu³a² a³li²sah³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²a¹ju³ta² a³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²sa³wi³ha³li³sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yx- au²xai³ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹.
²⁵ Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³syah³li²n¹kx- an²ti³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²ka³ten³su² yah³lx- in¹ju³ta²kxai³ a³ti¹kxi² kãin² khãuh³lxa³txi³nyhah¹li¹ni² nxe³kxai²nãn²tu³ wi¹lyah³li³h³nxãn¹ji¹wi¹? Hai³txi³ wi¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
²⁶ Nxe³ju³kxi²la¹ hi¹na² Txai²li² i³yãu²li² Txa²wãn³txa² wi¹ju³xa² i³yãu²li² nxe³sah¹lx- in¹kxai²nãn²tu³ kxãn³nãu³a¹ wxã³na¹hi¹na² kãin² wxi²kin³ti³ton³na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³nu²kxai³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ oh³xan¹tũ³ka³txai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ Txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³tain²txi³ nxe³nx2na³li¹. Jã¹nxe³hi¹na² aũ²li²to³txa²lxa¹tu¹wi¹.
²⁷ Jã¹nxa¹ju³kxi²lu² a²ya³la³tu³ i³ye³kxi²nx2ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹ju³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² nxe³ju³xai²na² yxau³son³na³li¹. Wxa²nũ³ka³txe² i³nx- ai²na² ka³na³ki²nũ² ya³lu²yah³li³xa³ta³lxa¹ ju¹ta²na² i³yah³li²in¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² i³ã³li³ju³su²

²⁸ I³ye³ta³lun²nũ²la² hã²wxã³ntxa³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²sxã³ Je³su²jah³la²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²xi²nyha¹te³lhã³ a³li³nũ²la² wã³la³ka³txa² ka³la³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² Pe²jah³lo²su² ha²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ nxe³sxã³ a³sa²so¹sxã³ ai³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
²⁹ A³sa²so¹sxã³ ai³nyhain¹ka³tu³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² e³kx- ain¹tãu³a² a²yen³nãu³a² ye³ã³li³hi² a²wã²la²ka³lo³a² whã¹na¹ kãin² hãn³ni² nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ kãin² ye³ha²te¹ta¹li³ta¹hxai²hẽ¹la².
³⁰ A²nxe³tũ³kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ kwẽn²ta²kxai³ a²ta¹lye²nyhain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²a² Mo³se²ah³lo²su² ha²kxai³ E³li²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe² i³yã¹li²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³¹ Jã¹nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³tet¹ju³ta² i³kĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ i³ye³kxi²ny- hain¹ka³tu³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thi²na² a³wih¹tãu³a¹ an³txi³tũ³ka³txa² hi³ka² su²lhã³si¹hain¹ju³ta³nũ³su² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³ju³xai²na² kxã³nhxĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
³² A²nxe³yãn³tx- ai²na¹ Pe²jah³la² sa²kxai³lu² a²ya³li³nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² nxe³sxã³ hxi²tha³ai¹nha²kxai³ kãin² aũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nũ²la² i³tu¹li²nũ²la² Je³su²jah³lai²na² in³txai²na² i³ye³kxi²nyhain¹ju³ta² i² in³txai²na² i² i² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
³³ Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² a³li³te³lhã³ nx2na³na¹ ai¹nhĩ¹na¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:
— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaix¹si¹na¹nhai¹. Nxe³si¹nha²kxai³ sxi²ha² nẽn³nha¹li¹ ka³na³ki² txo³na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Mo³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³ju³su² Pe²jah³lai²na² a²yo³e³ju³su² kxan²ti³ a²si²yxau³tãu³khai³xa² a³ne³to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ e³kxi²tãu³a² o³si²na² a³tũ¹kxain¹nũ²la² a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² on²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxe³ain¹tãu³a² o³si²nãn¹ju³xa² ain³kxain¹te³nah¹li¹:
— Jah¹lai²li² Txa²ki³lha³lxa²la¹wi¹. I²sxã³ sa²so¹ai¹na¹hẽ³li¹. Ain³kxi¹txai¹yah³li³hẽ¹li¹. Ta¹hx- ai²hẽ¹la².

³⁶ Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la² so¹li³ i²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxã³ntxa³ a³la²ni²xi²tãu³a² a²ka³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ju¹ta²na² a²nũ²a² a³li³xi²nũn³tũ³ka³txa² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Wẽ³sa² we²txi²ju³su²

³⁷ Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxin²nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹nũ³ka³txa² ne³khauh²xi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
³⁸ Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² in³txa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³kaix¹te³nah¹li¹:
— Tih³nxe³sa²jah¹lã³. Txa²wẽ³sa²

sa²hau³ko³kxi²sa²sã²nhẽ³li¹. Nũ¹ta² we³ta¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³sxã³ a³li³xi²khaix¹sa³nha¹.
³⁹ Nxe³te²na² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² an³txi³ a³wih¹nũ²la² kãin² wx- an¹si¹hi² nũ³kxũn³txã³nhe¹kxi²hi² nxe³to³hxai²na²hẽ³li¹. Jã¹nxe³na²li¹. Nxe³hi¹na² kãin² yxo²ka³sih¹xi²ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li³ti³he¹xai¹nxa³hẽ³li¹.
⁴⁰ Nxa²ha¹te¹ a³li³si¹hain¹ju³su² wxa²sa³wi³ha³lxa² win¹ta²te²li³ i³ye³kxai²na¹li¹. Yxãn¹ta¹ hxi²ka¹nai¹nxãn³su²li¹. Nx- ai¹nxa³ha²kxai³ sa²hau³ko³kxi²sa²sã²nhẽ³li¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— A³ne³tot3syah¹lxa³li¹. Yxo²nxa³sxã³ wain³tx- a³in³kxah²lxa³li¹, kan²txi³ yxau³kxi²nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wẽ³sai²li² tẽ³sxã³ wxã³jah¹li³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴² Nxa²ha¹te¹ so¹sxã³ wxã³tãu³a² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² kãin² a³nhe¹kxi²sxã³ wẽn³sa² sa²tã³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² i³kwai²kxi¹nxa²ha¹te¹ wẽ³sai²li² we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². We²txi²nũ²la² a²wĩ³na

43 Nxe³jut3su² a²nũ²a²nũ³xa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũn³sã³ o²la³kxain¹ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nx-ain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ya³lu²kxi²ju³ta²nũ³a² i²yau¹ũ³to³jau³su²

Ain¹nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³yo²o²tũ¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² i²ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
44 I²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²a²nũ³xai²na² ko¹ko¹xa²nũ³xai²na² hxi²ka² ã³yũ³so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ne³wã²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxe³to³ta¹ nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yx-au³tã³u³khai³xa² tĩ²kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ a³la³kx-ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹jau³su² jau³jau¹xai²na² i²wã³txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

A²nũ²a² kãin²txi³yxau³te²la³ i²yau¹ũ³jau³su²

46 Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ i²ye³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I²ye³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹kĩ³nũ¹xai²na² i²h¹jah¹lo²ta³ kãin²txi³yx-au³jah¹lo²su²hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²na² ě¹nã¹n¹jau³xai²li² a³la³kxi¹nxa²ha¹te¹ wẽn³su² tẽ³sã³ ã³ka³lu³sa³wxe³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 48 Nxe³nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa²kxai³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²ka²sah¹lxi³wxi¹. A²nũ²a² i²li³te² i²nxa² a³lxi³sa¹nha²kxai³ wẽ³sai²na² sa²hau³ko³ta¹nĩn¹kx-ai²nã²tu³ Txai²na² hxi²nũ¹san¹kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Hxi²nũ¹san¹kxi²nã²tu³ Sũ³na² i²sa²si¹hã³sa²jah¹lo²su² te²a² hxi²nũ¹nain¹kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sã³ wxa²ẽ¹nã¹jau³xan²tu³ e³kxi²nhã¹jau³xan²tu³: “Txa²nũ³kã³txa² i²kãin²txi³nha²sã³ wa³to²hi²sain¹kxan²ti³ wi¹na³na¹.” Nxe²e³kxah¹lxin¹te² i²nxã²tu³ kãin²txi³ yxau³jah¹lo²su² hĩ³nxa¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Wxa²yã³lxah³lo²su² i²yau¹ũ³jau³su²

49 Nxa²ha¹te¹ Jo³ã²ah³la²kxai³lu² i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lã³i³. Txa²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. A³lan²ta¹i²tã² in³txa² i²si¹na¹hẽ³li¹. Nxe³jah¹la² wxi²ka¹nĩn¹ju³ta² i²so¹nxain¹sã³ ko³nxe³te²a² yã¹u³ka³txa² a³li³si¹jau³su² i²kwa³na³ai¹nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹ i²hi²txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hã¹nxã¹txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³si¹hain¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hẽ³li¹, wxa²sa³wi³ha³lxi³sã³ha²kx-ai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— I²hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²ai²li² wxa²ko¹ko¹sai¹nxa³kxi²nã²tu³ wxa²yã³lxhain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i²hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ma³ri³ta²na²thĩ³nã¹te²su² te²a² Je³su²jah³la² e²nain¹jau³su²

51 Kxã³ta³lon³tã³u³a² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² i²ka³la³si¹ja³kxa³nũ³su² yã¹so³nhĩ¹na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai²ti³wã³kxa² yã¹son³nha²kxai³ nũ¹kan¹sã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 52 Nxe³ha²kxai³

Sa³ma³ri³a²thĩ³na² a²sxi²ha² ã³xi²thĩ³nũ³a² sa²hau³kot3si¹jau³su² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la².
53 Sa²si¹hã³nxa²ha¹te¹ ai³nũ²la² ã³wi¹hain¹nũ²la² thĩ¹na² sa²hau³ko³kĩ³te²sa¹ji¹xã¹. Ain¹ta¹lxa¹ yx-au²xai³tũ³kã³txa² yxã¹h¹ha²kxai³ ũ³txi³ e³kx-ain¹te³nah¹lxi¹:

— ã³nxai³jah¹hẽ¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wxã¹li² nxe³yah³lxi³ i²nxai²na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nã¹tĩ³na² ai³yah³lxi¹nha²kxai³ ten³nxa²lxi³nxa³nhai¹.

Ain¹ya³ha²kxai³ aun³ta² wã³la² i²xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
54 Ain¹nxa²ha¹te¹ Jo³ã²ah³la²kxai³ Ti³a²kah³la²kxai³ nxe³sã³ i²ain¹tã³ i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lã³i³. E³li²ah³lu¹ta¹na² yã¹nxe³sã³ oh³xa² ha³nxe²a² sa²si¹hã³si¹na¹kxi²nã²tu³ Sa³ma³ri³tã²na² nũ³kã³txa² ũ³thũ²kxain¹nha¹ju³ta² ten³nxa²si¹n¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ã³yo²ko³tũ¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³wxi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹.

Txa²wã³nxĩ¹na¹ju³ta² wi¹ko³nh³yah³hxa³lxi¹. Ya³hxa³nha²kxai³ Txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² su²lhã³te³lxã³ wxã²nxa³ha²kxai³ yxã¹ta¹ we²txi²si¹ja³kxa³nũ³a² so¹lxi³ wxã²na¹ha²kxai³ nxa¹hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 56 Nxe³ain¹jut3su² ã³nxai³sã³ si³nã³xa² sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² te³nain¹jau³su²

57 ã³nxai³ain¹tã³u³a² in³txa² wxã³sã³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lã³i³. Ha³lo²a² i²li³je³na² ã³nxai³lin¹tã³u³a² ã³si³tẽ³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Wai³a³lxa²si³ta³lã²tẽ¹nai²na² a²sxi²lho³tẽ³na² yũ³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sã³ ai³kai²na² a²ye³sa² wet1sxã³ a²sxi²lho³ju³ta² yũ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nũ²a² oh³xa² wxã³jah¹lo²na¹xai²na² hai³txi³ ha³lo²a² kwa² sxa³na¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i²wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wĩ³na² ka³ten³su² hin¹tã³u³a² yx-au³kxi²nũ³na¹tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³ ya³lu²kxi²sã²nũ²la² sa²nĩ³kxi²sã²na¹ka³tu³ ã³si³tẽ³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hx-ai²hẽ¹la².

60 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Nxet3sã²lxi¹. A²nũ²a² i²li³te²su² te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹txa³kxi²nã²tu³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² yã¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu² wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxi²nã²tu³ sa²nĩ¹kxi²tx-ai²li¹. Nxi¹nha²kxai³ wxã¹na² sa²kxai³lu² hã¹nxe³sã³ ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lã³i³. ã³si³tẽ³kxi²ti³ten³khaix1sa³nhai¹.

Yxã¹ta¹ i²xi²sã²na¹ka³tu³ txa²ka³lxa¹ti³nã³u³xa² i²yo²sai¹la³kxi²sã²na¹tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³ ã³si³tẽ³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹

62 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²ai²nān²tū³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² ā³si³wxe³kx-
ai²nān²tū³ hā²wxān³txa³ ā³na¹sxā³ ā³waix³kxai²nān²tū³
nxe³te²a² he³la³ko³la³ hai³ya³khin¹te²ju²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ī³hit¹sah²lxin¹kxai²nān²tū³
nxe³yah³lxin¹ta¹ ā³na¹sxā³ ā³waix³sah²lxin¹kxai²nān²tū³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xai²na² hxi²kan¹txi³
a³la³kxah²lxan³tho³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

70 nxe³tū³kā³txa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la²kxai³lu² a²nū²a²

ā³lxin³nūn³tū³kā³txa² 70 nxe² ī³kaix¹so¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Ye³jen¹na² sxi²yhen³na² ka³lxa¹txi³ ā³nx-
ai³lha²the³ta¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta³nū³su² ha²kxai³
ī³sa²ne³ka³ta¹hā³nha²sxā³ ū³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹.
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
ī³hen³txi³si¹ja³kxa³nū³su² ū³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹.
Nxe³nx2ta¹ha²kxai³la¹ nū¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a²
ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nū¹a² ha¹li¹
sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ka³tū³ta¹
o³ve²a² wēn³sa² yā¹yxah³lx¹lx¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu²
ha³lo²a² he¹lain¹tāu³a² hau³xa² ka³lxa¹txi³
ho³hai¹nha²kxai³ ī³so¹ji²te³lxhā³ ai¹nhī³nx2na³li¹.
Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²a² ha³nxeh³lx¹ju³ta²
ī³ha¹txi¹nx2ti³to³ha³ta²wi¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² hai³sxa²
yain³txa² sxa³ko³xa² wa²ni²lho¹kxi³tū³kā³txa²
yā¹xah³lx¹lx¹. A²nxe³ko³xai²na² wi¹we¹nha²kxai³
hxi²kan¹txi³ wa²ni²lho²hxa³ta¹nxa³lho³li¹.

Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² sxi²jen³nāu³xa² ka³lx-
an¹ti³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ai³lha²thet³thxa³jah²lx-
an³tho³li¹. Yah²lxan³ha²kxai³ a²wa³kxēn³ta² Si³yx-
au³jah¹la² wi¹lī³ye³kxi²txain¹yah³lx¹hē¹li¹. Nxe³yah³lx-
in¹te³nah¹lx¹: “A²nū²a² ā³xa²
hxi²nūn¹ta³kxi²si¹sain¹si¹ja³kxa³nū³su² ā³nū²kxi²sxā³
ī³so¹ta²si¹nhē³li¹.” Win¹ta²te²lx¹ nxe² ī³ye³kxi¹tx-
ain¹yah³lx¹hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³na¹ ain³ta³kxi¹jx-
ah³lx¹hē¹li¹. 4 Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ wā²lēn¹ta³
tē³yah³lxan³ha²kxai³ ha³te³h³nxān³nxēn¹ta³
tē³yah³lxan³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nha²ka³lo³la³ wē³no³kxa²
tē³yah³lxan³ha²kxai³ nxe³jah³lx¹hē¹li¹. Tīh³na² ai³yah³lx-
in¹tāu³a² a²nū²a² ne³khauh²hah³lxin¹kxai²nān²tū³
ī³ye³kxah¹lx¹txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ ā³yit¹txa³sxā³
ā³wa²to¹jah¹lx¹hē¹li¹. 5 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ sxi²ha²
ā³wih¹yah³lxin¹ti³wa³kxa¹ ī³ye³kx-

ah¹lx¹si²sā²nīn¹te³nah¹lx¹: “Sū³na² hāun²ju³ta²
ā³wxe³nūh¹nxa²lx¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.” 6 Yah³lxin¹ka³tū³
sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² wi¹lhin¹ye¹nx2ti³kxai²nān²tū³
Sū³na² hāun²ju³ta² wi¹lā³wxe³nū¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² wi¹lhi¹nxa³kxai²nān²tū³ Sū³na²
hāun²ju³ta² ī³sa²si¹wha²nx2ti³tu¹wi¹. 7 Wi¹lhin¹sxā³
ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³ hāi¹sxā³ yxau³jah¹lx¹hē¹li¹.
Sīn³ka¹lx¹ti³ yxau²sa²thet³jah³lx¹txa³hē¹li¹.
Kwa²yain³txa² yū³ain¹kxa² yai³ni² ī³na² nxe³jah³lx¹hē¹li¹.
Wa³kon³kxi²sah¹lx¹nha²kxai³ yain³txa² kwa²
ū³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹.

8 Jā¹nxe³sxā³ sxi²ye³na² ā³wih¹yah³lxin¹tāu³a²
wi¹lī³hen³txi¹nx2tain¹kxai²nān²tū³ kwa²yain³txi³su²
yain³jah¹lx¹hē¹li¹. 9 Ī³ta³ka³txa² yū³te²su² te²a²
ī²ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³ we²txain¹yah³lx¹hē¹li¹.
Nxe³ain¹yah³lxin¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lx¹:
“Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ye³jen¹na²
yū³nūh¹nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³jah³lx¹hē¹li¹. 10 Yxān¹ta¹
sxi²je³nai²nān¹ta² wān³txi³kxai³lu¹: “Wxāi²na²
ten³nxa²lx¹si¹nxa³nhai¹.” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tū³
wa²lī³jah³lx¹hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ ī³ye³kxi²tx-
ai¹yah³lx¹hē¹li¹. 11 Ain¹yah³lxin¹te³nah¹lx¹: “Kxīh³nū³xa²
sxi²je³nān¹ta² kxīh³nū³xa² txa²yu³ti³son¹tū³xa²
ti³yu³hen²ta³kxi²ye²si¹nx2ta¹wi¹.

Nxe³ye²si¹nx2ta¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kāi³syah¹lxin¹ju³ta²
yū³khai¹je¹nx2ti³na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² yau³son³na³li¹.
Nxe³jau³su² wi¹ko³nha¹jah³lx¹hē¹li¹.” Nxe³yah³lx-
in¹ju³nū³a² ī³ye³kxi¹txai¹yah³lx¹hē¹li¹.

12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxān³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³nu²kx-
ai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³su²tu¹wi¹.
Nxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
So³to²ma²thi³nu¹tai²nān¹tū³kā³txa² kāin²
ye³khāuh³lx¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ nyhain¹je³na²
wi¹lhin¹sxā³ ā³wih¹yah²lxan³je³nai²nān¹tū³kā³txa²
ye³khāuh³lx¹ti³hi¹tain¹ju³ta³nū³a² wa³to²ha²
he¹tain¹tu¹wi¹.

Sxi²jen³nāu³a² en²tain¹jau³su² ī³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Ko²ra³si²thi³na² Bet³sa³i²ta³thi³na²
nxe³tū³kā³txi³ ī³nxai²na² ko³nxe³ton³khai¹yxah³lx-
in¹tu¹wi¹. Kxā³nhx¹lai³tan¹thi³na²
Ti²ro³thi³nān¹tū³kā³txai³tā² Si³tō²thi³nān¹tū³kā³txai³tā²
nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³
ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
wā³nxīn¹sxā³ kāi³ūh¹nx2ta¹ju³ta² ī²ain¹ke³la³te²kxai³
a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tu¹tai²na² ā³na¹sxā³
ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹. Wā²la² sa²kē³nā²ka³lo³a²
ū³whi²kxi²nha²sxā³ ha³nxe²a² wā²nhan³tū³xa²
ā³wxe³sān²sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹.

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yan¹nāu³a¹
txa²wā¹o²la³kxi²kj³kxa² yo³ha² Sū³na²
ū³yho³hi²nē³tāu³a¹ Ti²ro³thi³nān¹tū³kā³txai³tā²
Si³tō²thi³nān¹tū³kā³txai³tā² nxe³sxā³ ko³nxe³ti³
kāi³ain¹kxa² yo³ha² kāi²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² ā²la² kāi²non³tu¹wi¹.

15 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³kā³txe² ī³nxai²na²
sa²kxai³lu¹: “Oh³nān¹ko³nāu³a² Sū³na² ha³lo²a²nāu³a²
ka³la³sxā³ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³su² yxān¹ta¹
yūh³xan¹ko³nāu³a² ha³nxe² ī³ko³nāu³a²
sa²yū³lhot¹tin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
16 Nxa²ha¹te¹ 70 nxe³tū³

Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sain¹kxai²nān²tu³
sa²si¹hā³sain¹jah¹la² sa²yo²ā³ain¹nūn³na³li¹.
Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

70 nxe³tū³kā³txai²li² a²wā³lxain¹jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² aun³txa² wā³lxain¹tāu³a²
kain²ka³lih³lhe¹kxain¹te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
a³li³ain¹si¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hē³li¹.
Sa²hi²kat¹sah²nhī¹nha²kxai³ yxo²ha³kxa¹
sa²yo²wet¹sain¹si¹na²hē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³lai³xa² wa³su³txi³ i³wā³tu³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³
Sa³ta³na²jah¹la² sa²hi²kat¹txa³kxe³su² oh³nāu³a²
wa³su³txi³ a³hi²sxā³ wa²ka³nxe² wxā²na³li¹.

19 Nxe³yān¹ta¹ ne³ka²a³sah¹li³sā²li¹. Wā³nxīn¹na¹ju³ta²

ū³hū¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ txih³xa²

i³nxa²li³kxan²ti³ sxē³sxe³kxa² ū³h³nxa²li³kxan²ti³

ū³h³hī¹to³txa²li³xa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³

Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³

wa³ka³to³txa²li³xa³lho³li¹. 20 Nxe³ju³ta²li² wi¹na³li¹.

Yxān¹ta¹ wxa²i³lxai²li² oh³nāu³a² nū¹ka³na¹

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa²

ū³wha²li¹la³kxi²sa²tē³ju³ta² ā²la² wi¹lhi³nx2na³li¹.

Nxe³jut3su² ka³lih³jah¹li³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² wi¹lxo³kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³la¹ Sū³na² Yāu³ka³txa²
ka³lih³si¹ha²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
ne³nxe³na² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wi³nāi³. Oh³xan¹thi³na² whāi²na¹
yuh³xan¹thi³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lo²si¹li¹. Nxīn¹sxā³ ha³teh³nxā³nxa²
a²hoh³li³su² te²nāu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa²
nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³ta²na¹ wān³txa²
i³tih³nxīn¹jau³xai²na¹ i³yau¹ū³hain¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹
a²hoh³li³sxa³te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na²
i³yau¹ū³hai¹n¹nhē³li¹. Nxi¹n¹nha²kxai³
sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. Wā²nxū^hli³sxā³
nxe²kāi³nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu²
Sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ i³ye³te³nah¹li¹:

— Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wi³na²
ū³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wi³na² so¹li³
a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² i²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
Txa²wi³na² i²te²la³ yū²nxa³wi¹. Txai²na²
a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹li³ i²jah¹lo²sa¹wi¹.
Te²yā¹nxūn³sxā³: “A²nū²a² ā³xai²na² Txa²wi³na²
i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² Wi³na² i²jah¹lo²su² nū³nhī³nx2na³li¹.
Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hx-
an³sxā³ āh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³tū³kā³txa²
nū¹hī³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxex3jah³li³sa²li¹. Ju¹ta²li² i²ah³li¹nha²kxai³
wi¹lhin¹yah³li¹li¹. 24 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ tū³kā³txu¹ta¹na²
a²yo²ha³kxa¹ I³sa³e² nū³kā³txa² a²wa³kxēn³na³itā²
a²yo²ha³kxa¹ ju¹ta² i²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xa²
ain³kxi²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹te²ji¹xā¹.
Ain¹tah¹lxa¹ nxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
i²yah³li¹nha²kxai³ wi¹lhin¹yah³li¹li¹.
Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

A²wā³kxa² yxau³nū¹su²te²na² i³yau¹ū³jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³li³su² jah¹la²
ā³tū³nū²la² i³ye³ta³lxai¹kxi²ye³si¹jau³su²
i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Ā¹te²ta³ wi¹ju³ta³la³
kāi³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³
so¹kxi²hī³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi²ta¹na²
i³h¹nxe³te²la¹xā³? Ī³h¹nxet3sxā³ i³yau¹ū³nxa²te³la¹xā³?
Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³sxu² te³nah¹li¹:
“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³kah³lai²na² a³li¹ta¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na²
whāi²na¹ a³li¹ta¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxō²kwāi³nha²kxai³ nū³kxūn³txi³ sa²yo²we¹tha²kxai³
wi¹lain³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³txai¹nhē³li¹.
Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² a²wā³kxa² yx-
au³nū¹nx2ti²te²na² a³li¹nha²kxa² yā¹nxe² a³li¹tx-
ai¹nūn³nhē¹li¹.” Jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na²
wha²li¹txā³nxi²ta¹na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Jah¹la²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wain³txi³ e³li¹li¹. Jau³jau¹xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹
sa²yo²wet¹hxa³tin¹kxai²nān²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³la³
yū¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³ wi¹lhin¹ye²nha²kxe³su²
wā²nā³ū¹sain¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³ha²kxai³ i³h¹te²la³ta³ a²wā³kxa² yx-
au³nū¹sa²te²la³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ne³ka²sa²sa²li¹. A²nū²a² ai³nū²nhai¹.
Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³nū²la² Je³ri³ko²thi³nān¹tīh³na²
si³ka³la³hi²nū²nhai¹. Nxe³sxā³ a³li³sxā³ si³ka³la³hi²tāu³a²
kuh³lxa³thin¹tū³kā³txa² ne³khauh²hain¹nū²la² i³su²lhxā³
i³yīx¹to³ta¹nha²kxai³ a²wā²la² kāi³kxai¹nha²kxai³
ain¹ka³ty³ ā³ain¹nū²nhai¹. Ī³ya²lu¹te³lhxā³ ai¹nha²kxai³
ā³ain¹nū²nhai¹. 31 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹na² a²nū²ai²na²
Sū³na² yen³nāu³a² ā³ye³yo²nū¹nyhain¹jah¹la²
ā³si³hē²kxi²nū²nhai¹. Ā³si³hē²kxi²tāu³a²
sun²ta³kxi²sā³ain¹jah¹lai²li² i²nū²nhai¹. Ī²ka³ty³ta¹
tīh³na² ya¹nān²tīh³na² ā³ni²lhxā³ si³ka³la³hi²nū²nhai¹.

32 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nūn³tāu³a² Le³vi²a²
nū³kā³txi³sa²jah¹la² a²ja¹nxe² ā³si^{3</}

ĩain³te³na¹ ĩyan³ta³kxain¹nũ²nhai¹. ³⁴ Ā³tĩ³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² o²lyau³xa² yũ³ha²kxai³ vĩn²yau³xa² yũ³ha²kx- ai³ nxe³sxã³ ĩ²su²lain¹je³na² wxa²to¹lain¹nũ²nhai¹. Nxe³sãn²nũ²la² sa²tai³kxain¹nũ²la² hã²wxãn³txa³ a²ka³fa¹la³ khai³xa² tẽ³nũ²la² so¹sxã³ ũ³ka³ti³wx- e³kxi²nũ²la² ã³sa²so¹xi²nũ²nhai¹. Ā³sa²so¹xi²nũ²la² sxa³sxã³xi²thĩ³na² ai³sxã³ ũ³hã¹nũ²nhai¹. Nxe³thĩ³nãn¹ta² wa³kxẽ³na² wi¹la³ ĩ²nũ²nhai¹. ³⁵ Ā³ka³nxa³ha²ta³a² thĩ¹nai²na² a²wa³kxẽ³yah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹la³ hau³ko³txai¹nhẽ³li¹. Ā³wa³li²na¹tã³a² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hĩ¹na² ki³ha¹li¹ ũ³yho³hi¹nxa²ha¹ka³tu³ kxãn³nã³a² wã³kon³kxai²nãn²tu³ jã¹nxe² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁶ Jã¹nxe³jau³kxai³la¹:
 — Nxe³jau³xai²li² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²a² ĩh¹te²la³tã³ ĩ²ton³jah¹la² a²wa³kxã² yxau³nũ¹sa²te²la³ hĩ¹te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²ĩ² ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — ĩ²yan³ta³kxain¹jah¹la² a²wa³kxã² yx- au³nũ¹sa²te²hũ³jah¹lai²lxã³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe³kxai²nãn²tu³ jah¹la² kãi³kxi²nũ¹ jã¹nxe² a²nũ²a² ã³xa² kãi³ũh¹txai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² ai³sxã³ ĩ²jau³su²

³⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² nxe³ain¹sxã³ aun³tain¹nũ²la² sxi²je³na² wxa²li³ain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Wxa²li³ain¹nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxa² sxi²je³nãn¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lx- ai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²sxi²ha² ã³wi²kxi²sxã³ ĩ²yain³ya³sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ ã³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁹ A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wih¹kxan²ta² Ma³ri²a³ka³lx- ai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tã³a² ã³wxe³nũ²la² a²wãn³txa² ĩ²yau¹ũ³jau³xa² ain³kxi²ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wa³ka³li³yu³ta² hxi²ye¹ta¹lxi³nha²sxã³ ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Txa²ha³ĩ³ta² wa³ka³li³yu³ta² a³nũ²la² hãi¹sxã³ ã³wxe²na³li¹. Ā³nhi²nũ¹sa²si¹hai¹nĩn¹jau³su² ĩ²ye³kxi²ta¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Mar²ta³ka³lxãi³. ĩ²sã³ni¹. Wxa²wa³ka³lxu³ta² kãin² hxi²waun³ta³txi²nha²khaix¹nĩn¹xi¹. ⁴² Nxe³ai¹nĩn¹ta¹ yũ³ka³na³ka³na³ju³ta² on³na³ni¹. Nxe³ju³ta² Ma³ri²a³ka³lxa² ĩ²sxã³ sa²so¹na²ni¹. Txa²wãn³txa² ain³kxi²sa³na²ni¹. Ju¹ta¹na² ã³la² wi¹na³ni¹. Sa²sai¹kx- in²nxa³lho³ni¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² ĩ²ye³kxi²ki³jau³xa² ĩ²yau¹ũ³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nã³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ĩ²ye³kxi²te³lhxã³ a³li³ta¹hx-

ai²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ ĩ²ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Jo³ã² Ba³tis²jah³lai¹tã² a²yo²wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ĩ²ye³kx- ain¹sĩn¹ta¹hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na²li² wain³txi³ ĩ²ye³kxi²jau³xa² ĩ²yau¹ũ³nyhain¹sĩn¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³jãx¹jau³xa² ĩ²yau¹ũ³sa²nhĩn¹ju³ta² ten³sa²nũn³sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. “Txa²wã¹sũ³na² ĩ²ye³kxi²ti²ten³sa³nha¹.” Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe² e³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹:

“Txa²wã¹wĩ³nãi³. Wi¹lhin¹sxã³ sa²nẽn¹kxi² kãin²no³txa²ju³ta² ten³sah²sĩn¹nhai¹. Wa³su³txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lo³txa²ju³ta³nũ³su² ten³sa²sĩn¹nhai¹.

³ Yain³txa² hãi¹nxe² ũ³hũ¹sa²nhĩn¹tu¹xai³sa²sĩ¹nhẽ³li¹.

⁴ A²nũ²a² ã³xai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ũ³sain¹sĩn¹kx- ai²nãn²tu³ ne³wã²na³ũ³hain¹sĩ¹na¹wi¹. Nxe³ain¹sĩ¹na¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ũ³h¹nxa²sĩ¹na¹ju³ta² ne³wã²na³ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kãi³si¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² ã³sa²so¹sa²sĩn¹txa³hẽ¹li¹.”

Nxe³jau³xa² he³la³kxa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ²ye³kxi²tx- ai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ²ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. ĩ²yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² ĩ²ye³kxi²nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² sxi²lho³jah¹lo²su² nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kã³nx- ah³ta³wi³ta² sxi²ha² a³li³nũ²la² a²ya³lxa² sxi²ha² ai³sxã³ ã³tĩ³nũ²la² ĩ²kaix¹so¹sxã³ ĩ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nx- ex3sa²lxi¹. Yain³ta³nũ³xa² so¹kxi¹nx2te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. Txa²wã³tã³ah³la² sxi²ha² u²lxi³thĩ³na² ĩ²sa²te³lhxã³ wxã³na²li¹. Yxãn¹ta¹ yain³ti³la³ yũ³sa²nxa³ha²kxai³ ã³ũ²li²sa³hẽ²li¹. Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

⁷ Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² wa³kxẽ³yah³la² ĩ²wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “U³lha³nhai¹. Txa²wẽ³ha³lxa² ã³ũ³xa³kxi²sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

⁸ Nxe³jut3su² ne³ke³la³te²kxai³ ĩh¹nxe³tai¹nhĩn³te³ji¹wi¹? ĩ²yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Ya³li³nyha¹ha²kxai³ u³kx- an²ti³nũ¹ ĩ²ye³ye³kxi²nyha¹ha²kxai³ yain³txa² te³nain¹tũ³xai²li² ũ³hũ¹ai¹nhĩ³nx2na³li¹.

⁹ Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ²wã³jah³lxin¹kx- ai²nãn²tu³ yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa² ã³ten³yah³lxin¹ju³ta² ã³ya³jah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ sxi²ha² a²yo²a² ĩ²yo²to¹tot1jah³lxin¹kxai²nãn²tu³

sa²yo²than²yex1tain¹tu¹wi¹. ¹⁰ Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Sũ³na² ĩ²wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe³yah³lxi³te² ĩ²nxãn²tu³ a²wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa² ã³ten³yah³lxi³te² ĩ²nxãn²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sxi²ha² ĩ²yo²to¹to¹jah³lxin¹te² ĩ²nxãn²tu³ sa²yo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹. ¹¹ Te²yã¹

wxa²wē³sai²li² yain³tū³xa² i³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³
 tah³lxa³kxa² ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³?
 Te²yā¹nxe³sxā³ ai³na² i³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³
 txi³hxa² ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³?
 12 Te²yā¹nxūn³sxā³ ai³ka³nāu³xa² i³wā³txi³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³ sxē³sxe³kxa² ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³?
 13 Ti³he¹nxa³wi¹. Kō³nxe³ti³hin¹yah³lxi³n¹kxan²ti³
 yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxi³ wxa²wē³ha³lxa²
 ū³hū¹ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Te²yā¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³nān¹jah¹la² sa²kx-
 ai³lu² i³wā³txi³yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³ Sū³na²
 Yāu³ka³txi³khai³xa² ū³sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ū³jau³su²

14 Hā²wxān³txa³ a²nū²ai²na² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³yxau³te²a² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³ e³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²kō³nxe³te²a²
 yāu³ka³txa² nū³kwai³wi²sxa³te²a² yxo²xūn³txi³
 a³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wa³su³txi³ a³li³ha²kxai³
 we²txi³ha²kxai³ wi¹le³xi²ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut3su²
 a²nū²a²nāu³xa² on²txain¹sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix¹nx2na³li¹.
 Ka³lih³khaix¹sa²si¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³to³ta¹ a²nū²a² yxo²i³ai¹nxa³tū³kā³txa² e³ki³ha¹kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³a² hxi²kan¹txi³su²
 te²a² a²sa³wi³sai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³hi¹tx-
 ai¹nha²kxai³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su²
 kwa³na³in²ta¹. Txa²wā¹sū³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³xai²na² ā³wxā³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Kō³nxe³ti³hi¹nain¹jau³su²
 i³ye³kxi²sai²nain¹ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxi²sxā³ i³wā³tx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³ i³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tu³
 oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² wā²na³ū¹sa²si¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². 17 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² te²kxai³lu²
 a²ē¹nān¹jau³xa² wi¹kō³nha²ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² sa²kx-
 ai³lu² wā²nxūh¹lxi³sxā³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹kxai²nān²tu³
 ya³lu²kxa²hxa³kxi²nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 sxi²ha² a²yu³ta²na² ā³nhai²ta³lxi²sxā³ yxau³ain¹kx-
 ai²nān²tu³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹.

18 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kā³txa² he¹kxi²ny-
 hu¹ain¹kxai²nān²tu³ ā³nhai²ta³lxi³hain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nū³kxūn³yai¹nxa³ha²kxai³
 wa³su³txi³ hxa³nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³yah³lxi³n¹jau³kxai³lu¹:
 “Jah¹la² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wit3su² ha²kxai³
 i³wā³nxīn¹txi³nīn²ta¹. Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³te²a²
 yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² wxi²kan¹sxā³ kwa³na³in²ta¹.”
 Nxe³ i³ye³lah³lxi³nhē²li¹. 19 Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txa²
 e³yah³lxi³n¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la²
 sa³wi³sai²la¹wi¹.” Yah³lxi³n¹jau³su² yxān¹ta¹
 wxa²nū³kā³txe² i³nxai²na² wxa²wē³ha³lxa² kāi³yah³lx-
 in¹kxa² yā¹nxe² kāin³ain¹nū³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³

wxa²nū³kā³txai²na² i³h¹te²la³ta³ sa³wi³ha³lxi³nta³
 hī³te²la¹xā³? 20 Yxān¹tah¹lxa¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 Te²hi²sen³su² i³hxi²kat1sa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su²
 i³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²su²
 ye²te²sa¹wi¹.

21 Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²a² nū³kxūn³te²a² sxi²ha²
 wi¹lhou³kō³kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹
 wi¹yxau³te²ju²hē³li¹. 22 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā²la²
 nū³kxūn³te²a² wxā³sxā³ he¹li³nū²la² i³sun²txi³nyhain¹kx-
 ai²nān²tu³ hu³kxi³su² he¹kxi²nyhain¹ta³ka³ta²na²
 yxo²nyhain¹ka³txan²tu³ i³sxā³ sa²ni²lho¹kxi² a²yen³kxa²
 sa²so¹kxi²nxain¹ka³tu³ tē³sxā³ i³xain¹tu¹wi¹.

23 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ā³ya³lxi²sai¹nxa³kxai²nān²tu³
 txa²kō¹kō¹sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe²
 ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³sai¹nxa³kxai²nān²tu³ ha²ten¹tx-
 ain¹tu¹wi¹.

Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² wā³li²jau³su²

24 Te²yā¹nxe³ju³kxai²lu² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 a²nū²a² nxū²kwai³li³kxai²nān²tu³ ha³lo²ai²na² i³yau³la³
 yū²nxa³kō³xai²na² sa²kxai³lu² i³ye¹nxi²te³lhxā³
 ai³lha²thet3tin²ta¹. Nxe³to³ta¹ hxi²kan¹txi³
 i³ye¹nxi²xa³kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:
 “Txa²sxi²ha² a³li³a¹thi³nai³tā² ā³wā³li²na¹tū¹xā¹.”

Ain¹jau³su² ha²kxai³ ā³wā³lin²ta¹. 25 Ā³wā³li²tāu³a²
 a²nū²ē¹nai³ta³lxi³ a²nū²yū²nxa³ha²kxai³ wi¹we¹txi³ha²kx-
 ai³ wi¹lhou³kō³nha²kxai³ nxe³ye²tin²ta¹.

26 Nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxi²nīn²ta¹. Ai³lxi²ka³tu³
 kō³nxe³te² yāu³ka³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ nxe³te²nāu³xa² kō³nxe³ti³khai¹
 wa³to³hain¹te²nāu³xa² i³h¹txin²txai¹nīn²ta¹.
 Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹sxā³ ā³wā³li²xi²sa²tē³in²ta¹.
 Nxe³ju³ta²kxai³lu² in³txa² ē¹nāu³a² kō³nxe³ti³
 ā³wa²to²hin²ta¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wi¹lhin¹sa²tē³nē³jau³su²

27 Nxe³ta³lun²nū²la² txu¹ha² i³kaix¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Wxa²hā³ka³na² wēh³ni³nxa²sxā³
 kūh¹txa²sxā³ we¹txa²ta¹ka³lxa²
 ka³lih³khaix¹ta¹ka³lxi³su² na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wain³na³ni¹. Yxān¹ta¹ a²nū²ai²li² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxi²sxā³ sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³te²a²
 ā²la² kāin² ka³lih³hain¹na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ju³ta² i²ti³te³nain¹jau³su²

29 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nū²la² a²nū²a²
 ā³wxā³wxā³ai¹nha²kxai³ ka³lxa¹txi³ ā³nū¹tain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³te³na¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sū³na²
 i<

wānā³ū¹nx2ta¹jau³xa² tī³yau³xu¹tai²na² so¹lxi³
 ī³yū¹yah³lxin¹tu¹wi¹. ³⁰ Nxe³jau³xu¹tai²na²sa¹.
 Jo²na³jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 a³la²ni²tāu³a² ai³na² a²ē¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³ a³li³sa²sai¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txai²na²
 Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a² kxī³nxē¹na² ya³lu²sxā³
 sxa³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² ī³sa²yx-
 au³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² Sū³na² sa²si¹hā³sa²ju³ta²
 e³lxah¹lxī³ ī³yah³lxin¹tu¹wi¹. ³¹ Jā¹nxe³jut3su²
 kxā³nxi¹nu¹tai²na² Se²ba³thī³na²
 a²wa³kxēn³na¹ka³lxu¹tai²na² sa²kxai³lu²
 Sa³lo³māu²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 a²hoh³lxī³khaix¹nxe³jau³xa² ain³kxi²te³lxhā³
 u¹lan¹thī³na² a³li³sxā³ wxā²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² yan¹nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² kāi³ain¹kxa² yo³ha²
 a³ya³ti³kxe³su² nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Kxā³nxi¹nu¹tai²na² Sa³lo³māu²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 wi¹lain³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ Txai²na²
 sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³la²
 ī³kāin²wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹
 Txa²wān³txa² ain³kxi²ti³ten³nxa²lxā³lxī¹.
³² Te²yā¹nxe³jut3su² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kx-
 ai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāi³ain¹kxa² yo³ha²
 a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thī³nān¹ta²
 nū³ka³txu¹tai²na² nxe³te²hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³
 ī³yī¹li¹nx2tai¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nāu³xu¹tai²na² sa²kx-
 ai³lu² Jo²na³jah³lu¹tai²na² wān³txa² ain³kxai¹nha²kxai³
 ko³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹tai²na² ā³na¹ain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah¹la² hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ kāin²wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹.
 Nxe³sa³kxan²ti³nū¹ Txa²wān³txa²
 sa²yxo²wet1sah²lxā³lxī¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹nū²a² sa²kxī³kxi²nē³jau³su²

³³ Nxe³ha²kxai³lu¹ yau³xā³xa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:
 — A²nū²ai²li² lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³
 ū³thū²kxi²sa²no¹kī³sxa³ha²kxai³ kwa³ta³ē³na²
 ū³tī¹kxi²wxe³kī³sxa³ha²kxai³ nxe³kxi³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ kī³txi³ ū³kūt1tū²la² sxi²hē¹na² yxo²ha³kxa¹
 wi¹sa²kīx3te²ju²hē³li¹. A²nū²a² ye³khe¹txi³
 ā³wi¹hai¹nhī³nx2na³li¹. ³⁴ Txa²wā¹ye³nai²li² ye³wi¹kx-
 ai²nān²tu³ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹
 wi¹lo²la³kxi²nha²kī³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ye³wi¹lxā³kx-
 ai²nān²tu³ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ hai³txi³
 wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lxā³kx-
 ai²nān²tu³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kī³sxa³wi¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² fa³ri³se²a² nū³ka³tx-
 ai²na² ī³yau¹ū³nē³jau³su²

³⁷ ī³ye³ta³lun²nū²la² fa³ri³se²a² in³jah³la² ā³tī³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²sxi²ha² ā³wih¹sxā³ ī³yain³kxi²sē¹li¹. Nx-
 ai¹nha²kxai³ ā³wi¹hain¹nū²la² ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²khai²lxī²sā²nxa³sxā³
 ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². ³⁸ Ā³wxe³ka³tu³ta¹
 fa³ri³se²ah³la²kxai³ ju¹ta² ī²nū²la² o²nyha¹ta¹hxai²hē¹la².
³⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ Txa²wā¹hxai²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ne³ka²sa²sa²lxī¹. Wi¹lhin¹kī³lxot3jah³lxī¹lxī¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ka³ne²kxēn³su² tǎ³nxa² pra²ta²ka³lo³su² tǎ³nxa²
 a²tai²na¹ wxa²hi³la³kxi²sxā³ wxa²hx-
 an³kxa³txi³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Yxān¹ta¹
 wxa²ē¹nāu³ai²na² a²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹ah³lx-
 in¹ju³ta² yū³ha³kxai³ ko³nxe³ti³hain¹ju³ta² kāin² yū³ha²kx-
 ai³ nxe³kxa² yā¹yah³lxī¹lxī¹. ⁴⁰ A²hoh³lxī³sa²yah³lxā³lxī¹.
 A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nū²khai³su² we¹txi² a²ē¹nāu³ai²na² we¹txi² nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ⁴¹ Nxe³ha²kxai³ ko³pē³na²
 pra²to²ka³lo³ai²na² yen³kxa² wxi²sxa³te²a² tē³nū²la²
 a²nū²a² yen³kxi²txa²sxā³ sxa³te²a² wā²nhū¹tx-
 ai¹yah³lxī³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³a² ī³ha³ne³nx2ti³jut3sū³nxe²
 wi¹lhin¹nxa²lxī³tu¹wi¹.

⁴² Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txai²na² fa³ri³se²a²
 nū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na² wi¹lhin¹kī³lxo³jah³lxī¹lxī¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah¹lxī¹nha²kxai³ yen³kxa² jū¹nxe³te²su² te²a²
 yain³kxi²kī³ki³a² or³ta³lā²kī³su² tǎ³nxa² a³ru²ta³ki³su²
 tǎ³nxa² hī³ne³ki³nxā³nxa² yū³yah³lxin¹kxa² nxā³nha¹li¹
 nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹
 yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxā³ka³na³ka³nat3sxā³
 Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹yah³lxī³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 ha³teh³nxā³nxu¹tai²na² ī³yau¹ū³nē³jau³su² ā²la²
 wxi²kan¹kxe³su² wain³txi³su² kāi³ū¹kxe³su² tǎ³nxa²
 Txa²wā¹sū³na² a³lxai¹yah³lxin¹kxe³su² tǎ³nxa²
 nxe³ju³tai²na² ha³kxa¹ sa²yxo²ā³yah³lxī¹lxī¹.
 Nxe³ju³tai²na² a²wi¹lhi¹nān¹te²a² yxo²ha³kxa¹
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 ne³kī³san¹te²a² sa²yxo²ā³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.

⁴³ Te²yā¹nxe³sxā³ fa³ri³se²a² nū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²thī³na² wxi²kan¹ti³ton³te²na² ā³wxe³ju³ta²
 yxo²kwāin³yah³lxī¹nha²kxai³ sxi²je³na² ā³nxai³yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi³sxā³ ī³kaix¹nx2ti³te²ju²hē³li¹.
 A²nū²a² ā³xai²na² ī³kaix¹te³nah¹lxī¹: “Wxāi²li²
 txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxī¹.” Nxe³jau³su²
 yxo²kwāin³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxī³hxai¹nhē³li¹.

⁴⁴ Yxah³lxī³nha²kxai³ ko³nxe³ton³khai¹yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Wxa²nū³ka³txai²na² kxī³nxa² kwā³kxē¹na²
 yāx¹yah³lxī¹lxī¹. Nxe³je³nai²li² a²nū²a²nāu³xai²na²
 sxa³ye²je³nai²tā² ko³nhxi¹nxa³ha²kxai³
 sa²ka³nex3tai¹nha²kxai³ ko³to³nain¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa² yāx¹yah³lxin¹sxā

45 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³lxi³sa²jah¹la²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Nxe³jau³xai²li² yxo²xūn³txi³
ī³kwai²kxi²sa²nhīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² wxa²nū³kā³txai²na² kō³nxe³ton³khai¹yx-
ah³lxi¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ wān³txa² sa³te¹jau³xa²
sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³si¹jau³su² a²nū²a² ā³xa²

kwa³na³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ jau¹xain²txi³
sa²yxo²we¹jah²lxa³lxi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a²
ā³xa² yen³kxa² sa³te¹kxa² ā³ta³lo³hē¹so¹si¹yhah³lxi¹lxi¹.

Yxān¹ta¹ yen³kxain²txi³ a²hxi²ka² wē³sa²kxan²ti³
ū³hxi²nū¹yah³lxa³lxi¹. 47 Nxe³ha²kxai³

kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxi¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na²
wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²

sun²tā¹ain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. 48 Nxe³ain¹ju³tu¹ta²na² e³kx-
ah²lxi¹te³nah¹lxi¹: “ī³sun²tā¹nyhain¹ju³tu¹ta²na²

wi¹lhi¹tain¹na²hē¹li¹.” Yah³lxi¹ju³su² nxe³ha²kxai³
wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹ta²na² ya²la²tu³ sun²tā¹ny-

hain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txi³nāu³xai²na²
wxa²hxi²nū¹nain¹tū³kā³txa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹.

49 Nxe³yah³lxi¹nke³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹:
“Txa²wān³txa² ī³hen³txi³ta¹tū³kā³txai²na²

ī³kaix¹so¹ai¹na¹tū³kā³txi³sa²te²a² nxe³sxā³
sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹. Ai¹na¹ta¹ sun²tā¹ī² kāin² ī³yī¹to³ti²

nxe³nyhai¹nha³ta²wi¹.” Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hx-
ai²hē¹li¹. 50 Nxe³ha²kxai³la¹ wxāi²na²

wxa²nū³kā³txi³khai³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³

txa²nū³kā³txa² sun²tā¹sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
hī¹nai²na² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹.

A²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ A³be²lah³lu¹ta²na²
su²lhā³ju³tu¹ta²na² Sa³ka³ri²ah³lai¹tā² sun²tā¹ju³ta²ī²ta²

nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² sxi²hē¹nāu³a²
sun²tā¹ain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³la¹

wxa²nū³kā³txa² sun²tā¹ain¹yah³lxi¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹.

52 Jā¹nxe³yah³lxi¹ju³kxai³la¹ wi¹lhin¹ki³lxi³jah³lxi¹lxi¹.
Yxān¹ta¹ kō³nxe³ton³khai¹yxah³lxi¹tu¹wi¹. A²nū²a²

Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³lxon³ju³ta² te³nain¹kx-
ai²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³sxā³

Txa²wān³txa² en²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²ai²na²
Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹te³lhxā³ te²su² te²na²

ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹nhē³li¹.
Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

53 Nxe³e³ta³lun²nū²la² a³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
jau¹xai²li² ī³an³ta³kxain¹nū²la² ta³nxū¹kā³txa²kxai³lu²

kō³nxe³te²lo³ta¹nha²kxai³ ki³ha¹kxi²so¹te³lhxā³
ī³wā³txi³sai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ū³tī¹kxi²na¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ī³ki³ha¹ki²nē³jah¹la² ī³yau¹ū³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³sxā³
ā³wā³wā³sxā³ ā³kā³tūx3tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. ī³ki³ha¹kxi²nx3ti³ha³ta¹.

Wi¹lhin¹ki³lxi³tain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na²
kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²li²

ā³ke³tū¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Yain³txa² ī³wā¹txi³nū³xa²
tē³kī³kxai²nān²tu³ yain³txa³nū³xa² ā³kwa³lxi¹sān²sxā³

yain³tū³xa² whāi²na¹ ī³wā¹te²ju²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²

wān³txa² jū¹nxa² ain³kxi²yah³lxi¹kxai²nān²tu³ tū¹kā³tx-
ai²na² yā¹nxe² kāi³yah³lxi¹nha³ta²wi¹. Ju¹ta²na²

wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. 2 Nxe³ha²kxai³la¹ hāi³a² kāi³sxā³
yxau²xai³lain¹ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

e³lxah²lxi³si¹hain¹tu¹wi¹. 3 Nxe³jut3su² ha²kxai³ ka³nx-
ah³ta²na² wān³txa² e³kxah¹lxi¹ju³xai²na² a³lan²tāu³a²

a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ ain³kxain¹tu¹wi¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²hē¹nāu³a² wān³txa² he³son³kxah²lx-

in¹ju³xai²na² jau¹xain²txi³ yxo²kāi²lxi³ e³kxi²ju³xan²ta³
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹tu¹wi¹.

Yuh³lxi³kī³jah¹lo²su² ī³yau¹ū¹nhē³lain¹ju³su²

4 Nxa²ha¹te¹ txa²ya³lxah²lxi¹te² ī³nxai²na²
ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹nū²ai²na² ī³ya²lu¹tē³jah¹la²

yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³
txa²wā¹yāu³ka³txa² ī³ya²lu¹tē³lxa³lho³li¹. 5 Yxān¹ta¹

wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²nū²ai²na² nxe³sxā³ whāi²na¹
tē³sxā³ ha³lo²a² kō³nxe³ko³xa² ha³nxe² j³sa²tē³ko³xa²

ā³na¹kxi²jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na²
so¹lxi³ yuh³lxi³jah³lxi³hē¹li¹.

6 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
ka³na³ki¹ nxe³te²a² hxi²tē³yah³lxi¹kxai²nān²tu³

ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³su² nxe³ki³a²
ū³yho³hi¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. A²yo³ha² kāi²nxa³wi¹, ai³ka²

a³lxi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a² ne³wā²na³ju³ta² yū³jah¹lo²sxa³wi¹.

7 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² A²hoh³lxi³
Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹ne³kī³sxa²

yxō²ha³kxa¹ ī³hau³kot3tai¹nhxi²na²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³kāi²nxa³kxan²ti³

a³lxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ wxāi²nān²tu³
a³lxi² wa³to²hi²nūh¹nx2ti³te²ju²hē³li¹, Txa²wā¹sū³na²

yen³nāu³a²su¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lx-
ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wi¹le³kxi²kī³jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ī²li³te² ī³nxai²na² a²nū²a

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²su²
 te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² ko³nxe³te²lot3sain¹kxan²ti³
 ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²na²
 wai³nxa³jau³xa² e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a²
 hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²kat1tin²tai¹.”
 Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx-
 ah¹la² ko³nxe³te²lo³jah³lxin¹lx¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kx-
 ai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²su¹ju³ta² yū²nxa³wi¹.

11 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nū²a² an³txi³te²a² sa²kxai³lu²
 sa²so¹nxa²lxikxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²thi³nāu³a² sa²so¹ta³nxa² ha³lo²an¹ta² a²si³yx-
 au³ka³txa² sa²so¹ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 i³wa³lxin³yah³lxin¹jau³nū³a²
 hxi²waun³jah³lxix³txa³hē³li¹. 12 Sa²so¹nx2ti³hi¹na¹
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² wān³txa²
 i³wa²lū³xain¹yah³lxin¹jau³nū²a² i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxah³lxix³txa³hē³li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē³la².

Yen³kxi³khaix1jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³ta³lun²nū²la²
 aun³txa² wxā³ain¹tū³ka³txa² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a²
 i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— I³ti³h³nxe³nē³jah¹lāi³. Txa²wi³na² ya³lu²sa²si¹nha²kx-
 ai³ yen³kxa² ū³hū¹sain¹sīn¹na²hē³li¹. Sain¹si¹nha²kxai³
 txa²lon³na² wā²nū²t3ja³sa²si¹hai¹na¹jau³su² nxa¹nhai¹.
 Na¹jau³xai²li² i³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu²
 i³kwai²kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxex3sa²lx¹. Wxa²yen³kxa² wain³txi³
 wxa²hau³kot3sān²sxā³ wā²nū²nx2ta¹ju³ta² yū²nxa³wi¹.
 Hai³txi³ txa²wa³ka³li³yut3sxa³wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē³la².

15 Nxe³ha²kxai³la¹ tū¹ka³txai²li² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — Yen³kxa² hāi¹nxe² yxo²kwāin³yah³lxix³txa³hē³li¹.
 Kāin² yen³kxi³yah³lxin¹kxan²ti³ kān³su² hin¹yah²lx-
 an³so³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la².

16 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — A²nū²a² yen³kxi³khaix1te²a² hai³sxa² wi¹ko³xa²
 ā³nū²nhai¹. 17 Nxe³nū²la² yain³txa² kāin²sa²so¹ha²kxai³
 a²ē¹na² e³kxi²nh²te²nah¹lx¹: “Txa²hai³sxa²
 wi¹wen¹khaix1nēn³ta²kū². Yxān¹ta¹ yain³txa²
 sa²ta³a¹thi³nū³a² si³kāi²nxa³kū². Nxe³ha²kxai³
 i³h¹nxe³ta¹lhon³ku² nxa¹nha²kū². 18 Yxān¹ta¹ nxe²
 kāi³a¹tū¹xā¹. Yain³txa² sa²ta³a¹thi³nū³a²
 sa²hai¹sa²so¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ yain³txa² kāin²
 sa²ta³a¹ha²kxai³ txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 ū³ha¹a¹ha²kxai³ nxa¹tū¹xā¹. 19 Nxa¹kxai²nān²tu³
 i³ye³kxi²nha¹tū¹xā¹. Nxe³nha¹te³nah¹lx¹: ‘Txi²li²
 wi¹lhin¹khaix1na¹xā¹. Txa²yen³kxa² ka³lx¹sa³xā¹.
 Nxe³sxā³ kwē³kon³ju³ta² ko³ka³lx¹txi³ kwē³kon³sa³kx-
 an²ti³ h³xan³kxi²sa²nxa³lho³na¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³
 kāin² i³yai³ni² kāin² i³na² wi¹lxo³kxi²nha¹khaix1nxe²
 na¹tū¹xā¹.” Nxe³ain¹nū²nhai¹. 20 Nxa²ha¹te¹
 Txa²wā¹sū³na² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹: “Wxāi²na²
 ā³ne³wxe²nxa³lx¹. Ka³nxa³ta²na² ya²lu¹nxa²tu¹wi¹.

Nxān¹kxai²nān²tu³ i³h¹te²ta³ wxa²yen³kxa² so¹kxi¹nx-
 ain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wā¹sū³na² nxe³nū²nhai¹.
 21 Te²yā¹nxe³ju³tsu² a²nū²ai²li² yen³kxa² wā²nxū¹
 ū³ha¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a² yen³kxi³txa²ju³tsa²kxai³ nxe³jah¹la²
 yā¹nx2na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē³la².

Hxi²waun³ta³kxi²nha²kj³sxa³jau³su²

22 Nxe³ha²kxai³la¹ a²sa³wi³ha³lx¹a² āh¹
 i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Jā¹nxa¹jau³su² yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nū³a²
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxix³txa³hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 wā²la²ka³lo³ai²li² ū³whih²kxi²nhān¹ka³lo³nū³ai²li²
 hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³ah³lxix³txa³hē³li¹.
 23 A²nxe³ju³kxai³lu² ka³te³na² yxau²xai³kj³ju³ta² sa²kx-
 ai³lu² yain³txi³su² a³lx¹i² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxū³sxā³ txa²wā¹nū²ai²na² sa²kxai³lu²
 wā²la²ka³lo³su² a³lx¹i² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 24 Ai³ka²
 i³jah¹lxix³hē³li¹. Yain³txa² ū³h³wi¹xa³ha²kxai³ yain³txa²
 sa²so²nxa³ha²kxai³ yain³txa² sa²ta³thi³nū³a²
 yū²nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ai³ka² a³lx¹i²na³li¹. Yxān¹ta¹
 wxāi²li² a³lx¹i² wa³to²hi² nxe³nx2ti³na³li¹. 25 Nxe³ha²kx-
 ai³lu¹ ka³te³na² yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxan²ti³ hai³txi³ ā²la²
 a³lu²on³sxā³ ka³te³na² yxau²xai³lyah³lxix³hē³li¹na³lx¹.
 26 Yxah³lxin¹ju³ta² ha³lo²a² yu³jū¹ju³ta² hxi²kan¹txi³
 kāi³yah²lxan³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yu³tā³lxix³ju³ta²
 hxi²waun³jah³lxix³txa³hē³li¹. 27 Te²yā¹nxe³sxā³ si³sa²
 yāu³sa² ha³lo²a² wen¹kxa² i³jah¹lxix³hē³li¹. Hai³txi³
 hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wān³ta³
 wet1tai¹nxa³ha²kxai³ ain¹te²sxa³yu²hē³li¹.
 Sa³lo³māu²ah³lu¹ta²na² I³sa³e² nū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³ta² kāin²jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Yen³kxi³khaix1nxe³ha²kxai³ wā²la² wi¹khaix1ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxan²ti³nū¹
 si³sa² yāu³sa³kxai²na² wi¹wa³to²hi²te²ju²hē³li¹.
 28 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² si³sa² yāu³sa²
 wi¹la³ we¹te²ju²hē³li¹. Nxe³te²a² hi¹na² wi¹la³ we¹nha²kx-
 ai³ ka³nxa³ha²ta³a² i³hxa³nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³te²a² wi¹la³ we¹nhi¹na² wi¹lhi¹txu¹xai³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³ju³ta²li² yxo²i²yah²lxan³ta²lu¹wi¹. 29 Jā¹nxe³ju³kx-
 ai³lu² yain³txa² yain³yah³lxin¹ju³ta³nū³la³
 i³na²kxi²yah³lxin¹jau³nū³la³ nxe²
 hxi²waun³txix³yah³lxix³txa³hē³li¹. 30 Nxe³ju³ta²na²
 a²yxō²ha³kxa¹ Sū³na² wān³txa²
 yxo²ai¹nxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² yen³kxa²
 yxo²kwāin³sxā³ ān³te³nain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 wxāi²kxai³ ha³lo²a² ā³taut3to³jah³lxin¹kxe³su²
 Wxa²wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ hi²sen³kxai³lu²
 taut3to³jah³lxin¹kxa² whāi²na¹ i³jah¹lo²su² na³li¹.
 31 Nxe³yah³lxin¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yxō²wet1hxa³jah³lxix³sā²nhē³li¹. Yxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ yen³kxi²na² ā<

Oh³nāu³ nū¹ka³nāu³ān¹ta² yen³kxi³su²

32 Nxe³ha²kxai³la¹:

— Txa²sa³wi³ha³ixi³sah¹ixi¹li¹. Yuh³lxah³ixi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xa² a²ha³lo²a² si³yx- au³tāu³su² ti³hi¹txa²ixi³ju³ta² ten³na³li¹. 33 Nxe³ha²kxai³ wxa²yen³kxa² sa²kxai³lu² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² wā²nhū¹txai³yah³ixi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³a² so¹ixi³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² so¹ixi³ wxa²yan³txi³nū³a² a³ixi²kxi³nū³a² so¹ixi³ ū³ha¹jah¹ixi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ kāi³kxi¹nx2tai¹nxa³ha²kxai³ hai³txi³ kho³nxa³ha²kxai³ hai³txi³ hxa³nxa³ha²kxai³ nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 34 Nxe³jut3su² wxa²yan³txi³nū³a² ū³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹ixi³ wxa²ē¹nāu³a² nxū¹hain³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Ye³ten³nha²sxā³ wah³nxe³kxi²jau³su²

35 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xa²

i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² sa²kx- ai³lu² txu¹ha² so¹ju³tan¹te² yain³txa³nū³a² yain³te³lxhā³ a³li³nū²nhai¹. Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³ixa² whāi²na¹ wā³li²ju³ta² wah³nxa³kxi²nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ wā³li²tāu³a² i³yo²to¹tot1sī¹na² wa³su³txi² sa²yo²than²kxi²nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³ix- ai²na² ye³ten³kxe³su² wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a² tā³nxa² a³lan²ti³lī³ixi² tā³nxa² wā³li²kx- ai²nān²tu³ ye³ten³su² wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Nxain¹kx- ai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ wah³nxain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² yain³txa² tē³sxā³ kwa²ū³hū¹nū²nhai¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wxā³ju³ta² ye³ten³sxā³ wah³nxe³jah³ixi³hē¹li¹. Yen³kxa² hau³kot3sxā³ wxē³ti² wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha² lā³pi³āu²tē³na² sa²kix3sxā³ ū³thū²ka²sa²wxe² nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ hau³kot3sxā³ wah³nxe³jah³ixi³hē¹li¹. 39 Te²yā¹nxe³ju³kxi³lu² ka³nx- ah³ti³na² so¹ixi³ yen³kxa² kāi³jah¹la² hāi³a² wxā³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² kāi³jah¹la² wxā³je³nāu³wa³kxa² wi¹ko³nha²ke³la³te²kxai³ ye³ten³sxā³ wah³nxe³hī³nx2na³li¹. A²sxi²h²yo²a² ū³kāu³txi²nxā³kxe³su² yen³kxa² tī¹kxi²nxa³kxe³su² nxe³hī²nxa³ixi¹. 40 Jā¹nxe³jut3su² ye³ten³nha²kxi³hū³nxe² wah³nxe³jah³ixi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³: “Hī¹na² wxā²nxa³lho³na¹.” Nxīn¹jau³su² nxe³ti³wa³kxa² wxā³na¹ha³ta²wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Wi¹la³ wa³kon³te²su² te²a² wi¹lū³yho³hi²jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jau¹xai²li² txa²nū³kā³txi³nāu³xa² so¹ixi³ i³ye³kxi²tā³nxa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²tā³nxa² nxēn¹si²ixi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹ixi¹:

— Sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³sa² wi¹lhin¹te²na² so¹ixi³ ne³kheh¹te²na² so¹ixi³ a²sxi²khai³xa² i³hau³kot3si¹jau³su² ū³h³wxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhi¹nha²kxai³ yain³txi³su² ū³hū¹xai³lain¹te²ju²hē³li¹. 43 Wi¹kāi³kx-

ai²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³la² wxā³tāu³a² i³wi¹lx- on³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. 44 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hau³kot3si¹jau³su² ū³h³wxe³kxi²tu¹wi¹. 45 Yxān¹ta¹ nxe²nxa³kxai²nān²tu³ wā²nxū^h e³kxi²te³nah¹ixi¹: “Txa²si³yxau³ka³txa³ wa³sut3si¹nxa³lho³na¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³ a²si³yxau³ka³txai²na² sa³wi³ha³ixa² in³txi³su² tā³nxa² txu¹su² tā³nxa² i³wait1ān³si³wxe³hī³nx2na³li¹. Nxe³te³na¹ kāin² i³yai³ni² i³na²sxā³ we¹ni² nxe³hī³nx2na³li¹. 46 Nxe³tāu³a² ko³nha²nxa³ku¹ha² a²si³yxau³jah¹la² i³xi²tu¹wi¹. Nxe³kx- ai²nān²tu³ jah¹lai²li² ūn³txi³ i³wait1sān²ka³tu³ ko³nxe³thin¹tū³kxa³txa² ha³lo²a² ū³tī³kxa² wxē³kx- ai¹nhī³nx2na³li¹.

47 Te²yā¹nxe³sxā³ a²sa³wi³sai²li² kwa³na³kxain¹jau³xa² ā³ne³wxe³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² wet1txa³kxai²nān²tu³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² kāin² i³wai¹txai¹nhī³nx2na³li¹. 48 Yxān¹ta¹ a²sa³wi³sai²li² kwa³na³kxain¹jau³xa² kū³we²ki²la² ā³ne³wxe²nxa³kx- ai²nān²tu³ kāin² i³wai¹txai¹nxa³lho³li¹. Jā¹nxe³jut3su² yen³kxa² kāin² ū³hū¹ain¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lo²kxai³lu² wā²nhū¹si¹ja³kxa³nū³su² kāin² i³ye³kxi²tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² yxo²ki³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² i³hait2ta³ixi³nē³jau³su²

49 — Nxa²ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ heh³ni³kxi³kxa²yāx1 wxā³na¹hē³li¹. Wa³su³txi³ ā³si³wxe³na¹txai²lā¹. 50 Te²yā¹nxe³sxā³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹kxi³jut3sū³nxe² ya³lu²na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu² ta³lun²kxi³sxa³tā³lxa¹ hxi²kau³kau³nha²te³lxa¹nhai¹. 51 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²a²nāu³xa² hāu²non³sxā³ yxau²xai³nyhu¹ah³ixi³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹ he¹kxi²nyhu¹ah³ixi³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. 52 A²hīn¹tāu³a² a²nū²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ sxi²ha² si³ka³na³ka³na³thi³na² a²yut3su² ny- hu¹ain¹te²nān²tu³ a²nū²a² ha¹lin¹te²na² a²nū²a² ā³xa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tū³kā³txa² he¹kxi²ny- hu¹ah³ixi³tu¹wi¹. 53 A²wi³na² a²ki³lha³ixa² ā³nhe¹kxi²ny- hu¹ha²kxai³ a²hā³ka³na² a²ka³ne³lxa² ā³nhe¹kxi²ny- hu¹ha²kxai³ a²hā³na² a²sā³nxe³lxa² he¹kxi²nyhu¹ha²kx- ai³ nxe³nyhu¹ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

54 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ a²nū²a²nāu³xa² āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹ixi¹:

— U³je³na² kan³tāu³a² o³sī³na² yū³kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹ixi¹: “Wē³ha²yau³xa² wxān³tu¹wi¹.” Yxah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 55 Te²yā¹nxe³sxā³ u³je³na² ta³nān³nāu³a² kāin² ik3kx- ai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹ixi¹: “A³lan²khaix1tu¹nhē³tu¹wi¹.” Yxah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 56 Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wi¹lhin¹ki³lxo³jah³ixi¹ixi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹khai¹yx- ah³ixi¹ixi¹. Ha³lo²ai²la³ tā³nxa² o³si³nai²la³ tā³nxa²

ye³ke¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹.

Txa²wā¹ko¹ko¹sa²jah¹la² hāu²no³nha²kj³jau³su²

57 Wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹ju³ta³nū³a² hxi²kan¹txi³ ā³ya³jah¹lxan³kxai²lē¹. 58 A²nū²a² t³xan³ta³kxi¹nx2ti³kx- ai²nān²tū³ hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³nx2ti³kxa²yān³txi³su² wa³su³txi³ t³hāu²no³nyhu¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tū³ a²hxi²kan¹ta² si³yx- au³jah¹la²kxai³lu² sxi²ha² kan²thi³na² ū³t¹l¹kxi²nx2ti³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹nha³ta²wi¹. 59 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tū³ wa³su³txi³ ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa² ū³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sā²nīn¹ka³tū³ hā²wxān³txa³ ā³wa²su¹kxi²nx2ti³ju³ta³nū³a² yū³h¹nx2na³li¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³lu² nxe³ta¹hx- ai²hē¹la².

Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² t³āin²ta³kxi²nha²jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ t³ye³ta³lun²nū²la² a²nū²a² ā³t³sxā³ t³hen³txi³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu² hxi²ki³te²la³ka³tū³ Ka³li³le²a² nū³ka³txa² sun²tā¹ny- hain¹nū²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² kwēn¹ta²na¹: “Yen³kxa² ū³hū¹na¹tū¹xā¹.” Ai¹nhi¹na¹ ā³wih¹nū²la² ā³si³hē²kxi²te²a² hi²sen³su² sun²tā¹nyhain¹nū²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹khai¹nxēn³ta¹. Ain¹ta¹hx- ai²hē¹la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kx- ai³lu¹:

— Ka³li³le²a² nū³ka³txai²li² ko³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ sun²tā¹ain¹thai¹li¹? 3 Ti³he¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi² t³nxai²na² sa²kxai³lu² t³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²ko³nxe³thin¹yah³lx- in¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tū³ ya²lu²nxa²lxi³ju³ta² yū³nx2ti³tu¹wi¹. 4 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhi¹nu¹ta²na² sxi²ha² kī³thi³na² Si³lo³e²thi³na² nxe³thi³nu¹ta²na² ā³ya³hi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ā³ya³hi²hī¹nu¹ta²na² a²nū²a²nāu³xa² 18 nxe³te²nāu³xu¹ta²na² ā³ya²lu¹ta²lxi³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tū¹ka³txu¹ta²na² ko³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ ā³ya²lu¹ta²lxi³ta¹hx- ai²yu²lhai¹li¹? Te²yā¹nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³ka³txa² wi¹lhin¹ wa³to²hain¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²yu²lhai¹li¹? 5 Ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² t³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²ko³nxe³thin¹yah³lx- in¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tū³ ā³ya²lu¹txa²lxi³ju³ta² yū³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Fi³ke²ra²ka³txa² nxā³kxi¹hxa³ka³txa² t³yau¹ū³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ t³yau¹ū³jau³xa² t³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Hai³sxa³nāu³a² fi²ko²nē³ka² wi¹wen¹nū²nhai¹. Wi¹wen¹ka³tū³ta¹ a²wa³kxēn³yah³la² a²nā³ka² wxa²so¹te³lhxā³ wxā³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³

yū³ye²nxa³nū²nhai¹. 7 Yū³ye³nxa³nū²la² a²sa³wi³sa² t³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwē³kon³tāu³a² fi²ko²nē³ka² wxa²so¹te³lhxā³ wxā³na¹ta¹ hai³txi³ t³tuh³nxa³hē¹li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ tau³kxi²lū³ā¹txa²hē³li¹. Hai³sxa² a³lxi²sa³nhai¹. Ki³lā³lxi²ki³a² ū³h³wi¹a¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹. 8 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² t³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Hāi¹nxe²wxe³sā²nhē³li¹. Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ kwē³kxa² wahx³nxe³sxā³ t³ya³sa²sā²nhē³li¹. Nxe³kj³kx- ai²nān²tū³ kī³h³nxa² ū³kxē³ni²sxā³ wxa²si³sa²ta³kxi²na¹tu¹wi¹. 9 Hā²wxān³txa³ nā³kxi²kx- ai²nān²tū³ wi¹tu¹wi¹. Ta¹ nā³kxi²hxa³kxai²nān²tū³ nxe³h¹na²sa² tau³kxi²lū³ā¹tu¹wi¹.” Ain¹nū²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha² t³ton³ta³kxi²ta¹ka³lxa² we²txi²jau³su²

10 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². 11 t³yau¹ū³tāu³a² txu¹ha² t³ton³ta¹ka³lxu³su² ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ t³sin²kxi²nha²sxā³ ai³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ ku²thu²kxa² ai³ta¹hx- ai²hē¹la². Kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ 18 nxe² kwē³kon³tāu³a² sxa²xai³ye²ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ t³kxi²nū²la² t³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

— t³sā³ni¹. Hī¹na² wxa²xi³ta³ka³txa² ā³wa²su¹txa²ha¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe²e³ta³lun²nū²la² txu¹hai²na² wxa²ta³lo³wx- ai³nū²la² we²txi²ta¹hxai²hē¹la². We²txi¹nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ t³sin²kxi²nha²sxā³ t³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Nū³kxūn³khaix¹nx2na³li¹. Wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹. Txu¹ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³ju³ta²na² thi¹na² wa³kxēn³yah³la² t³ta¹hxai²hē¹la². t³nxa²ha¹te¹ kāin² hit³te³nah¹lxi¹:

— Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tāu³a² so¹lxi³ wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²kj³te²jai¹ti³tu³wi¹. Nxe³kxi³sa²kx- ai³ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² wa³kon³kj³te²sxa³yu²hē³li¹. Kj³sxa³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³h¹na² we²txi²sih¹nxa²lxi³jau³su² wxā³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — Wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Wxa²pon¹su² t³ānxa² wxa²ka³va¹lhu² t³ānxa² yū³yah³lxin¹kxa² sa²ta²la³kxi²so¹sxā³ ka³wā³lxa² tē³sxā³ ā³nxa³ka³tū³ ū³tih¹yah³lxi³hxai¹nhē³li¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹. 16 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ta¹ka³lxa²

A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²na² a²sa³wi³sa³ka³lxu³su² na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 18 nxe² kwē³kon³tāu³a² kan²ta³kxin²ta¹. Nxe³ha²kxai³ we²txai¹na¹ju³ta² wain³na³li¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² hit³tx- ain¹tū³ka³txai²na² āu²lxa²to³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² t³hi²txain¹nū³ka³txai²na² sa²kx-

ai³lu² Je³su²jah³lai²na² o²la³kxi²ju³ta² i²ai¹nha²kxai³
i³ka³lih³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² i³yau¹ü¹nhē³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ äh¹
i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wän³txa² i³yau¹ü³nx2ta¹jau³xa² yä¹te²ta³
yäx1h³te²la¹xä³? Nxe³jau³jau¹xai²na²
i³yau¹ü³nx2ta¹tu¹wi¹. 19 Mos³tar²ta²ki³a² yä¹nx2na³li¹.
Nxe³ki³ai²na² tē³sxä³ üh³wi¹nū²la² wi¹wen¹te²ju²hē³li¹.
Hä²wxän³txa³ hi³a² kīn³ka³txa² we¹nha²kxai³ ai³ka²
a²ye³sa² ä³nhē¹ti²te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hx-
ai²hē¹la².

Yain³tū³xa² ü³wha¹kxi³ju³ta² i³yau¹ü³jau³su²

20 — Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wän³txa²
i³yau¹ü³nx2ta¹jau³xa² yä¹te²ta³ yäx1h³te²la¹xä³?
Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ü³nx2ta¹tu¹wi¹.
Ain³kxi²sah¹li³hē¹li¹. 21 Yain³txa² ü³wha¹tū³xa²
yä¹nx2na³li¹. Nxe³tū³xa² txu¹hai²li² tē³sxä³ tri²ka²nū³xa²
ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ü³hau³kot3sxä³ ü³kwa³li¹te²ju²hē³li¹.
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tū¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kāin²
i³wa¹je²te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² wän³txa² i³hit2tain¹tū³ka³txi³su²

22 I³ye³kxi²ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³na²
ai³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wä¹sū³na² wän³txa²
i³yau¹ü³si¹ja³kxa³nxū³su² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ä³nx-
ai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe²xai³ain¹täu³a² in³txa²
ä³tū³sxä³ i³wä³txi³te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹läi³. Txa²wä¹sū³na² wän³txa²
i³hi²txain¹tū³ka³txi³nū³a² ka³lxa²ai¹nxa³ji¹wi¹? Ta¹hx-
ai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wän³txi³kxai³lu¹:
— Txa²wä¹sū³na² ha³lo²a² ä³wih¹ki³ju³ta³nū³a²
kan²na³li¹. I³li³ju³ta² kai³sxä³ ä³wih¹ki³te²sxa³yu²hē³li¹.
A²nū²a² ka³lxa¹khaix1nxe³te²nāu³xa²
ä³wih¹ti³te³nain¹ta¹ wain³txi³ ä³te³nai¹nxa³ha²kxai³
ä³wi¹hai¹nxa³lho³li¹. Sxi²yxo²a² kai²nxa³te²yxo²hū³nxe²
Sū³na² wän³txa² yxo²te²na² so¹li³ ä³wih¹te²ju²hē³li¹.
Nxe³kxe³su² ha²kxai³ nxū²kwa³lxi³sxä³ sxi²yxo²a²
kai²nxa³te²yxo²a² ä³wih¹kxe³hū³nxe² Sū³na² wän³txa²
yxo²i²sxä³ yxau²xai³jah¹li³hē¹li¹.

25 Te²yā¹nxe³sxä³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² i³sa²yx-
au³sxä³ sxi²yxo²a² üh³yxo²wi¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³
ti²ta³lo³kan¹tū³ka³txa² i³kaix1sxä³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:
“Txa²hxi²kan¹jah¹läi³. Sa²yxo²than²txa²si¹nhē³le¹.”
Nxe³nū²la² sxi²hē¹nān¹jah¹lai²na² wän³txi³kxai³lu¹:
“I³h¹nhu¹nān¹te²tan³yah³lin¹ji¹wi¹?” 26 Nxa²ha¹te¹
i³wa¹lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²sxi²je³nai²na²
i³tih³nxe³nīn¹tai¹tu³we¹. I³yai³ni² i³na²
nxe³ki³tai¹tu³we¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³lu¹:
“Wxä¹nāu³ i³nxai²na² i²nx2ti³te²txä³wi¹. Ä³sxä³
ä³waix3jah¹li³hē¹li¹. Kō³nxe³thin¹sxä³ kai³sxä³ yx-
au²xai³yah³li¹li¹.” Nxa¹tu¹wi¹.

28 A³bra³äu²ah³lu¹tai²na² I³sa²kah³lu¹tai²na²
Ja³ko²ah³lu¹tai²na² Txa²wä¹sū³na² wän³txa²

i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wä¹sū³na²
ha³lo²a² oh³xan¹ko³nāu³an²ta³ yx-
au²xai³ti³hi¹je²tain¹tu¹wi¹. Yxän¹ta¹ wxäi²na² sa²kxai³lu²
ha³lo²a² sa²tä³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³kxe³su²
ye³khāuh³lxa³thi¹nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin²
nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lin¹tu¹wi¹.
29 Nxe³kxa²yon³kxai³lu² u³je³na² a³li³xi²täu³su² täu³a²
u³je³na² kan³täu³su² täu³a² u³je³na² ta³nān³nāu³su²
täu³a² a²nū²a² ka³la¹txi³ Txa²wä¹sū³na² ha³lo²a²
oh³xan¹ko³nāu³an²ta³ ä³nūt1tain¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na²
ä³wxe³sxä³ yain³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. 30 Jā¹nxe³hī¹na¹
a²nū²a² ä³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nū²
ne³ka²ta¹xai³si¹ha²kxai³ a²nū²a² ne³ka³ta²
än³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nū²
ä³ne³ki³sot3si¹ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³ka³txa² a³lin²tain¹jau³su²

31 Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² a²häi¹nxe³hī¹na² ä³wxä³sxä³
i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— A³li³txu¹li¹. E³ro²jah³la² su²lhā³nxa²te³lhxä³
nxe³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²na² wai³a³lxa²ta³lä²tē¹nhū³na³li¹. Wain³txi³
i³ye³ai¹nxa³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³
i³wa²lū³xi²tain¹yah³li³hē¹li¹. Nxe³yah³lin¹te³nah¹li¹:
“Hī¹na² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
nxū²kwa³li³si¹hai¹na¹ha²kxai³ i³ta³ka³txa² we²tx-
ai¹na¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹. Hī¹na² o²la³kxi² ka³nxa³ha²ta²
o²la³kxi² nxe³sxä³ ka³nxa³ha²ta³nū³täu³a²
ta³lun²na¹tu¹wi¹.” E³ro²jah³la² nxe³txain¹yah³li³hē¹li¹.
33 A²nxe³na¹kxan²ta² hī¹na² ä³nxai³li² ka³nxa³ha²ta²
ä³nxai³li² te²yā¹nxūn³täu³a² ä³nxai³li² nxe³na¹tu¹wi¹.
Nxe³na¹te²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² so¹li³ Sū³na²
wän³txa² i³hen³txi³tū³ka³txa² su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.

34 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³yah³lx-
in¹te² i³nxai²na² Sū³na² wän³txa² i³hen³txi³tū³ka³txa²
su²lhā³ain¹yah³li³to³hi¹nha²kxai³
wxa²nū¹nx2tain¹tū³ka³txai²na² wha³tin³kx-
ain¹yah³li¹nha²kxai³ nxe³sxä³
kō³nxe³ton³khaix1yah³li¹li¹. Yah³li¹nha²kxai³
ka³la³ka³la²a² a²hä³ka³nai²na² wē³ha³lxa² a²nx-
e³ki³yu³hē³nāu³a² wä²nut1te³ju²hē³li¹.
Jāx1te²hū³na¹tū¹xä¹. Wxa²wē³ha³lxa²
nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹.
Ye³ka³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxän¹ta¹
ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³ha²kxai³
nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nū²a² yū²ai¹nx3tho³li¹.
Ya²la³tū³ wän³txan²tu³ i³ye³a¹wi¹. Hī¹nān¹te²tu³
i²xi²sah²lxan³tho³li¹. Kxän³nāu³a² wxa²wän³txi³nū³su²
i³ye³kxah²lin¹te³nah¹li¹: “A²nū²ai²na² Txa²wä¹sū³na²
sa²si¹hä³nē³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹.” Yah³lx-
in¹jau³nū³su² yah³li³sä²nīn¹ka³tu³ hä²wxän³txa³
i²xi²sah¹lin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

14 Hā²wxān³txa³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² fa³ri³se²a² kāin²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²ha² yain³ya³si¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² sxi²ha² ā³wi¹yha³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹yha³te³na¹ a³n³txi³tū³ka³txa² hāi³a² i²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
² Nxe³ka³tu³ta¹ i³ton³jah¹la² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³a² whāi²na¹ wan¹sxā³ i³ton³ta¹hxai²hē¹la².
³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i²kxi²nū²la² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te²a² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²a² i²wā³txi²te³nah¹lxi¹:

— Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² we²txi²kxai²nān²tu³ wain³te²lā¹xā³? Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txu¹txai²na² i²h¹nxe³te²tū²lhai¹na²? Nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹ko³nyhah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Yxān¹ta¹ i²wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³ton³jah¹la² we²txi²sān²nū²la² ih³xi²si¹jau¹su² sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la².
⁵ Nxe³ha²kxai³la¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Wxa²wē³sa² t³ā³nxa² wxa²po¹na² t³ā³nxa² nxe³te²a² kxih³nū³xē¹na² i²yau³xē¹na² ā³nāu²ke³la³te²kxai³ i²kxai¹nhī¹na¹ wa³su³txi³ sa²sai¹xi²hī³nxān¹ji¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹? Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ i²wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Yu³hē³nāu³a² yxau³nyhu¹ki³jau³su² i²yau¹ū¹nhē³jau³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² yain³te³lhxā³ nū¹nain¹te²nāu³xa² sa²kxai³lu² a²si³yxau³ka³txai²na² ā³wxe³ka³lo³a² so¹lxi³ te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut3su² i²nū²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² wān³txa² i²yau¹ū¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

⁸ I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— In³txa² sa³nxe³la³kon³te³lhxā³ ā³nū²kxi²sxā³ yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²si³yxau³ka³txa³ he³la³ka²na² ā³wxe³ka³lo³a² wxē³ah³lxi³txa³hē¹li¹, a²nū²a² hxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²te²a² i²kaix1ju³tan¹te²kxa³yan³tū³ wxā³kxa²yan³txi³sa³.

⁹ Wxā³kxai²nān²tu³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²kxai³lu² wxāi²li² jah¹la² ha¹li¹ i²kaix1so¹nx2ti³jah¹lo²kxai³lu² i³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. I³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

“Jah¹lai²na² yxau³ka³lo³ai²na² ā³wxe¹lxi¹. I³sa²yxau³txu¹li¹. Jah¹lai²li² kāin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ju¹xā¹ ā³wxe³txu¹li¹.” Nxe³ain¹jau³su² ha²kxai³ kwa² ā³wxe³ka³lo³a² āu²la²to³nha²ha²kxai³ ā³wxen¹tu¹wi¹.

¹⁰ Nxe³yān¹ta¹ ā³wih¹xi¹nhī¹na² kwa² ā³wxe³ka³lo³a² yxau³sē¹li¹. Nīn¹kxai²nān²tu³ kāin²jah³la² wxā²nxa³kxai²nān²tu³ nxe²i³ye³kxi²nxain¹te³nah¹lxi¹: Ya²ha³wi¹. Ti¹a² ā³wxe³ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² yxaut3txu¹li¹.

Nxe³nxa²kxai²nān²tu³ wxā³ain¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxai¹wi¹le³kxi²nxain¹tu¹wi¹.
¹¹ Nxe³ju³kxai³lu² wxāi²nān²ta³ i²li³te² i²nxān²ta³ wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²yu³hē³nāu³a² yx-

au³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²yu³hē³nāu³a² yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ i²kāi²non³si¹nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹² Nxe³ha²kxai³lu¹ sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai²na² i³ye³kxi²jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. A²nū²a² i³yain³kxi²te³lhxā³ i²kaix1so¹ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ wxa²ya³lxi²nū³ka³txi³su² t³ā³nxa² wxa²lon³txi³tāu³su² t³ā³nxa² a²nū²a² yen³kxi³te²su² t³ā³nxa² nxe³te²na² so¹lxi³

i²kaix1so¹ain¹txa³hē¹li¹. Tah¹ nīn¹kxai²nān²tu³ i²wa²lū³xi²sxā³ i²kaix1so¹nx2ti³nhyu¹tu¹wi¹. Nxain¹kxe³su² ū³yho³hi²nxai¹nhī³nx2na³li¹.
¹³ Yxān¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² a²ha³lxi²ha² ai³te²a² yu³kan²ta³kxi²te²a² ye³han²te²a² nxe³te²he³la³kxi³nāu³xa² i²yain³te³lhxā³ si¹hin¹jau³su²

i²kaix1so¹txain¹nū³nhē¹li¹. Nxain¹kxe³su² nxīn¹tāu³a² hxi²kan¹txi³ i²wa²lū³xi²sxā³ ū³yho³hi²nxai¹nhī³nx2na³wi¹.
¹⁴ Nxīn¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ū³yhoh³xi²nxai¹nxa³ha²kxai³ kxān³ton³tāu³a² a²nū²a² wi¹lhin¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²sān²ki³ka³tu³

hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²ki³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ū³yho³hi²nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² wxā³ju³ta²nū³a² i²yau¹ū¹nhē³jau³su²

¹⁵ Nxa²ha¹te¹ in³txa² yain³kxi²te²nāu³su² jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jut3su² tāu³a² wxā³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³sxā³ yain³ka³lo³nū³a² ā³wxe³te²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i²wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wain³na³li¹. Ā³wih¹sxā³ ā³wxe³te²la³ ke³la³ti¹. Nxe³ju³ta²li² i²yau¹ū¹jau³xa² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² yain³txa² kāin² we¹tū²nhai¹. A²ya³lxi³nū³ka³txa² i²yain³si¹hain¹jau³su² i²kaix1so¹ain¹nū²nhai¹.

¹⁷ Yain³ti²wa²kxa²wxe³hī¹na¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxā³si¹hain¹jau³su² ū³sa²si¹hā³nū²nhai¹. Ū³sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹: “Yā³hit1jah³lhu¹li¹. Yain³txa² we¹ta³lun²na¹li¹.” Ain¹jau³su² ain¹nū²nhai¹.

¹⁸ Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ wxā³ai¹nxa³nhai¹. A²yo²ha³kxa¹ i²ki³han³sxā³ e³ain¹nū²nhai¹. A²wi¹lhi¹nān²te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² kwēn¹ta² so¹kxai¹na¹ha²kxai³ i²te³lhxā³ nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

¹⁹ Ā³su² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Po¹na² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³sxā³ kwēn¹ta² so¹kxai¹na¹hē³li¹. Wi¹la³ tē³sxā³ ā³nxai³nha¹. Nxe³na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

²⁰ Ā³sa²nūn³te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Kwēn¹tai²na¹ txu¹ha² so¹na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wxā³nxai³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

²¹ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² jau³jau

a²wa³kxën³yah³la²kxai³ i³an³txi³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 "Sxi³je³na² a³wa³li¹sẽ¹li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³
 yen³kxi³txa²te²a² sa²so¹nha²kxai³ yu³kan²ta³kxi²te²a²
 sa²so¹nha²kxai³ ye³han³te²a² sa²so¹nha²kxai³
 a²ha³lxu²ha² ai³te²a² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹.
 Wa³su³txi³ ai³txu¹li¹." Ain¹nũ²nhai¹.

22 Ye³jen¹nãu³a² a²sa³wi³sa² i³xi²tãu³a²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: "Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³.
 Wxa²wãn³txa² i³ye³kxi²san¹jau³xin³na² a²yo²ha³kxa¹
 we¹ta³lu²na¹li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²sxi²ha² hai³txi³ ne³cx-
 ih³xa³wi¹." Nxe³nũ²nhai¹.

23 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxën³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 "Ha³lo²a²nãu³a² ai³txu¹li¹. Ain¹ka³tu³ a²nũ²a² i²li³te²na²
 i³ye³kxai¹nĩ¹nha²kxi³ sa²so¹ai¹nĩ¹nha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹.
 Txa²sxi²ha² a³ne³kĩh¹hain¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.

24 Yxãn¹ta¹ a²wi¹lhi¹na² i³kaix¹txai¹na¹tu³kã³txa²
 wxã³ai¹nxa³lho³li¹. Txa²yain¹txi³su²
 i³wah³kã³nxe³kxi²sai²nxa³lho³li¹." Ain¹nũ²nhai¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³si¹nhẽ³jau³su² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

25 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³li³sxã³ a³nxi³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³kã³txa² i³hi¹tx-
 ai¹nha²kxai³ a³yi¹ka³tu³ a³yo²o³tũ¹xi²sxã³
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

26 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a²
 a³si³tẽ³kxi²sa²ti³te³nain¹kxai²nãn²tu³
 kwa²a³si³tẽ³kxi²sain¹ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹
 ya²la³tu³tain¹kxai²nãn²tu³ a²wĩ³na² a²hã³ka³na²
 a²sxe³xa² a²wẽ³ha³lxa² a²lon³ti³tãu³xa²
 a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² nxain¹sxã³ a³lxi²nyhai¹nhx-
 ai²na²hẽ³li¹. Nyhain¹kxan²ti³txai²na² a³lxi²
 wa³to²hi²sain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³kx-
 ai²nãn²tu³ te²na² so¹lxi³ txa²sa³wit³su² tu¹wi¹.

27 Te²yã¹nxe³sxã³ i³hit¹sah²lxin¹kxai²nãn²tu³
 i³ye³khãu³lxa³thi¹txa²lxain¹ju³ta³nũ³su² tã³nxa²
 i³ya²lu¹txa²lxain¹ju³ta³nũ³su² tã³nxa² nxe³nxa²lx-
 ain¹ju³ta³nũ³su² yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 txa²wãn³txa² sa²yo²a³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 hxi²kan¹txi³ txa²sa³wit³sa²yah²lxan³tho³li¹.

28 Te²yã¹nxe³ju³kxi³lu² a²nũ²ai²li² sxi²ha² kĩn³thĩ³na² tx-
 on³te³lhxã³ ain¹kxai²nãn²tu³ a³si³wxe²nxa³ta³lxa¹
 ũ³yho³hi²txã³nxa² hau³kot³sã²nhĩ³nx²na³li¹.

Hã²wxãn³txa³ sxi²ha² kãin²thĩn³su² tã³nxa²
 kãi²nxa³thĩn³su² tã³nxa² hxi²ka¹nain¹thĩn³ta³
 txo³nhĩ³nx²na³li¹. 29 Hau³ko³txa³ke³la³te²kxi³ sxi²ha²
 txon³a³si³wxe³hĩ¹na¹ hxi²kan¹txi³ ta³lu²nhĩ³nx²na³wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² i³wã³ka³si³xai¹nhĩ³nx²na³li¹.

30 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹: "Jah¹lai²li² sxi²ha² tx-
 on³a³si³wxe³kxan²ta¹. Hxi²kan¹txi³ ta³lun²ye²nxa³wi¹.
 Hxi²kan¹ye²nxãn³ta²wi¹." Nxe³ai¹nhĩ³nx²na³li¹.

31 Te²yã¹nxe³jut³su² ha³lo²a² a²si³yxau³kax³jah³la²
 sĩ³nã³xãn¹jah¹la² su²nyhu¹te³lhxã³ wxã³hĩ³nx²na³li¹.
 Wxã³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a²

wxa²hau³kot³sã²nhĩ³nx²na³li¹. In³txi³nãu³xa² ka³lxa¹txi³
 10.000 nxe³tũ³kã³txa² tẽ³kxai²nãn²tu³ a³xa² 20.000
 nxe³tũ³kã³txa² hxi²kan¹txi³ a³wã³lxi³nyhe²nyhain¹kx-

ai²nãn²tu³ a³li³sxã³ ne³kxau²nyhai¹nhĩ³nx²na³li¹.
 32 Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ a³wa³lxi³nyhe²nyhai¹nxa³kx-
 ai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² hãu²not³si¹hain¹jau³su²
 ũ³sa²si¹hã³ũ¹nyhai¹nhĩ³nx²na³li¹.

33 Te²yã¹nxe³jut³su² wxa²yen³kxa² a³lxah³lxin¹kx-
 ai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ sa³wi³ha³lxin³nxa²lxi³nxa³lho³li¹.

Sah²ne³ka² a²kah³ju³ta² ha³li³hxn³kxi²jau³su²

34 Te²yã¹nxe³ju³kxi³la¹ sah²ne³ki³su² tẽ³kĩ³cx-
 ai²nãn²tu³ yain³txa² ũ³sa²wi²si²kĩ³kxai²nãn²tu³
 wi¹yain³kxi²kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²kah³ju³ta²
 sũ¹nxe³kxi²kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ a³h¹lxi³sxã³
 a³kah³nxe³xi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. 35 A²nxe³ki³ai²na² tẽ³kĩ³cx-
 ai²nãn²tu³ hai³sxa²nãu³a²

a³na¹xai³kĩ³kxa²ha³ta³nãn²txi³ hai³txi³ wi¹la³
 wen¹si¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³to³ta¹ hãi¹nxe³sxã³
 ha³lo²a² sa²yxu¹kxã³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³na¹jau³su²
 ya²la³tu³ wi¹ko³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³
 wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

O³ve²a² wẽ³sa² ih³sa³tĩ¹kxi²jau³su²

15 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² Je³su²jah³lai²na²
 wãn²txa² ain³kxi²te³lhxã³ a³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ũ³yho³hi²kĩ³ka² so¹kxi²nẽ²tũ³kã³txi³su² te²a²
 a³tĩ³i² ko³nxe³ju³ta² kãi³te²su² te²a² a³tĩ³i² nxe³tũ³kã³txa²
 ka³lxa¹sxã³ a³tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹
 fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² a³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² yx-
 aih¹tẽ³txi³ i³ye³kxi² ha³teh³nxa³nxa² a²hoh³lxi³su²
 tũ³kã³txa² a³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² yxaih¹tẽ³txi³
 i³ye³kxi² nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ye³kxi²ny-
 hain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a²nũ²a² ko³nxe³ju³ta² kãi³te²a²
 i³yain³kxi²te³lhxã³ a³si³tẽ³kxain¹na³li¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

3 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³yau¹ũ³jau³xa²
 i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²kxi²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²nũ²ai²na² o³ve²a²
 ka³lxa¹txi³ 100 nxe³tũ³kã³txa² a²wa³kxën³yah³lo²su²
 nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhau³ko³tain¹tãu³a² o³ve²a²
 ka³na³ka³nat³sxã³ ha³lo²a² ih³sa³tĩ¹kxain¹nũ²nhai¹.
 Nxe³ai¹nha²kxai³ o³ve²a² a²ka³lxa¹te²nãu³xa² ha³lo²a²
 a³nũ²la² ih³sa³tĩ¹te²a² a³ten³nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ a³te³nxĩ²
 a³te³nxĩ² ain¹ka³tu³ i²sxã³ at³txi²nũ²la²

sa²so¹xi²nũ²nhai¹. 5 Sa²so¹xi²te³na¹
 sa²tã³ka³la³hẽ¹nha²nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha²
 i³xi²nũ²nhai¹. I³xi²ka³tu³ a²ka³lxa¹txa²
 sa²tã³nũ²kxi²xain¹nũ²nhai¹. 6 I³xi²ka³tu³ta¹
 a²yã³la²nũ³kã³txa² i³kaix¹te³nah¹lxi¹: "Nxe³jah³lxi³wxi¹.
 O³ve²a² ih³sa³tĩ¹kxi²sa²kxai³tã² so¹xi²na¹li¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ ka³lih³khaix¹sa³nhai¹.
 Nxe³ju³tan^{1</}

nũ³kā³txa² oh³xan¹tũ³kā³txa² ka³li³hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² kō³nxe³thin¹te²a² ka³na³ka³nat3sxā³ ƒ³āin¹ta¹kxi²nha²sxā³ a²kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² ā³na¹kx- ai²nān²tu³ ka³lih³ wa³to²hain¹tu¹wi¹.

Ū³yho³hi²ki³a² tī¹kxi²jau³su²

8 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹hai²li² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³ai²na² tē³sxā³ ū³ha¹nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² ki³ka³na³ka³nat3sxā³ tī¹kxi²kxi²nān²tu³ sxi²ha² whāi²na¹ sa²kxī³sxā³ ū³h³wxe²txi³nũ²la² kǎin² ā³te³nxi²te²kxa³kxa¹ tī¹kxi²ki³ai²tā² ƒ³ha¹txi²sxā³ so¹xi²hī³nx2na³li¹. Nxe³jut3su² nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. 9 A²nxe³jut3su² tī¹kxi²ki³ai²tā² so¹xi²ka³tu³ a²yā³li³nũ³kā³txa² txu¹ti³nāu³xā² ka³lxa¹txi³ ā³nũ²kx- ain¹te³nah¹li¹: “Ka³lih³ha³sah¹li³nx¹.” Ū³yho³hi²ki³ai²na² tī¹kxi²sa²ki³ai²tā² so¹xi²na¹ni¹. Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ka³lih³ha³sah¹li³nx¹.” Nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹.

10 Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² oh³xan¹ta² nũ³kā³txa² Txa²wā¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² kǎin² ka³li³hain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² kō³nxe³thin¹te²a² a²kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² ā³na¹kxi²nān²tu³ kǎin² ka³li³hain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Wē³sa² ih³sa³tī¹kxi²jau³su²

11 Nxe³ha²kxi³lu¹ āh¹ ƒ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— A²nũ²a² yxau³nũ²nhai¹. A²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yxau² a²wi³na² yxau² nxain¹nũ²nhai¹. 12 Ain¹nxa²ha¹te¹ ka³kaun³jah¹la² kǎi²nxa³jah¹lai²na² sa²kxi³lu² a²wi³na³ ƒ³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Wī³na² nxex3txi¹. Wxa²yen³kxa² wxa²hau³kot3sxā³ wā²nhũ¹sa²sī¹nhē³li¹.” Nxai¹nha²kx- ai³ yen³kxa² hau³kot3sxā³ wā²nhũ¹nũ²nhai¹. 13 Wā²nhũ¹nũ²la² hā²wxān³txa³ ka³kaun³jah¹la² sa²kx- ai³lu² yen³kxa² wxa²nũ²kxa²so¹nũ²la² ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² ai³nũ²nhai¹. Nxe³tāu³a² yen³kxa² wa³su²txi³ wxa²sa²ya¹txũ³nũ²nhai¹, kō³nxe³thin¹sxā³ yx- au²xai³lha²kxi³lu¹.

14 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²ai²li² yain³txa² yai³nhxa³tx- ai¹nha²kxi³ ha³lo²a² yxau²xai³tũ³kā³txa² whāi²na¹ he³hain¹nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² heh³khaix¹nxe³nũ²nhai¹. 15 Nxe³ka³tu³ta¹ ha³lo²a² yx- au²tũ³kā³txa² kwa²ā³yā³li³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ kwa³jan³ta² yxa³kxa² ū³yhait¹si¹jau³su² ha³lo²a² ƒ³sa²si¹hā³nũ²nhai¹. 16 Nxa²ha¹te¹ ū³yhai¹tain¹tāu³a² he³ha²kxi³ yxa³kxa² yain³txa² yxo²kwajin³to³nhũ²nhai¹. ƒ³yain³kxi²te³lhxā³ ain¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ū³hũ¹ny- hai¹nxa³nũ²nhai¹. 17 Ain¹jut3su² a²ē¹nāu³ai²na² wxa²nxũ¹hain³nha²te³nah¹li¹: “Txa²wi³na² a²sa³wi³ha³lxa² yain³txa² kǎin² yũ³hxai²na²hē³na¹. Ain¹kxa²ha³tih³xan²tu³ txai²li² heh³ja³lut2sa³nha¹.

18 Nxe³na¹ha²kxi³ ƒ³sa²yxau³sxā³ ƒ³na¹tũ¹xā¹, txa²wi³na² sxā³thī³na²sā¹. Na¹kxi²nān²tu³ ƒ³ye³kxi²na¹te³nah¹li¹: “Wī³na² nxex3txi¹. Kō³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³ti³ kǎi³ũ¹ha¹ha²kxi³ wxāi²na² kō³nxe³ti³ kǎi³ũ¹h¹nxa²ha¹ha²kxi³ nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³nx2ta¹ju³kxi³lu¹ hī¹nān¹te²tu³

wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nũ³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹. Hāi¹sxā³ wxa²sa³wi³su¹xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹tũ¹xā¹.” Nxe³nũ²nhai¹. 20 Ain¹jau³su² ha²kxi³ ƒ³sa²yxau³sxā³ ƒ³nũ²nhai¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ u²li³xi²ti³kxi³lu² a²wi³na²kxi³lu² ƒ²ain¹tāu³a² ye³khāuh³lxa³nha²yai¹nha²kxi³ ā³nih³sxā³ ā³ne³kxauh²kxi²ha²kxi³ wxa²yxe²ta³wau¹kxi²ha²kxi³ ka³li³hain¹ju³su² ƒ³yo²sai¹la³kxi²ha²kxi³ nxe³nũ²nhai¹. 21 Nxa²ha¹te¹ wē³sa²kxi³lu² ƒ³ye³kxi²ti³ān¹ju³kxi³lu¹: “Wī³na² nxex3txi¹. Kō³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³ti³ kǎi³ũ¹ha¹ha²kxi³ wxāi²na² kō³nxe³ti³ kǎi³ũ¹h¹nxa²ha¹ha²kxi³ nxe³nxa²ha¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxi³ wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nũ³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ a²wi³na² sa²kxi³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ƒ³ye³kxain¹te³nah¹li¹: “Nxe³jah³li³wxi¹. Wā²lai²na² wi¹khaix¹ka³lo³a² sa²so¹sxā³ ū³whi²kxi² ya³lau³xa² ū³hxi²wxe³kxi² a²yu³kxan¹ka³lo³a² ū³yhu³wi²kxi² jah¹la² nxe³txain¹sī¹nhē³li¹. Sa²toh³xā¹nxe³jah³li³hē¹li¹. 23 Yah³ixin¹tāu³a² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²a² su²lhxā³ hī³jah¹li³hē¹li¹. Sa²kwxā³not3sxā³ sa²toh³xā¹nxe³jah³li³hē¹li¹. 24 Txa²wā¹wē³sai³ta³li² kxā³nxai³tā¹ ya²lu²kxi²sa²te²nũ³tũ²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² ka³ten³su² ƒ³xai¹nīn²ta¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kǎin² ƒ³yain³sān²ka³tu³ kǎin² ka³lih³kī³tu¹wi¹.” A²wi³nu²kxi³ nxe³nũ²nhai¹. Nxe³ha²kxi³ kǎin² ƒ³ka³lixh³ ā³si³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hai³ni² sa²ha³te¹ti² yain¹nũ²nhai¹.

25 Nxe³ain¹ti³kxi³lu² a²sai³lah³la² hai³sxa² wa³kon³nũ²nhai¹. Hā²wxān³txa³ wa³kon³ta³lun²nũ²la² ƒ³xi²nũ²nhai¹. ƒ³xi²tāu³a² sxi²ha² ya³so³nxi²tāu³a² ƒ³wi¹lxo³kxi²nyhain¹ju³xa² ain³kxi² sa²ha³te¹ju³ta² ƒ²i² nxe³yain¹nũ²nhai¹. 26 Nxe³ha²kxi³la¹ a²sa³wi³sa² ƒ³kaix¹tũ²la² sxi²hai²na² hai³nain¹ju³ta² ƒ³ye³kxi²nũ²nhai¹. ƒ³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Hain³ye²nx- ain¹nhai¹. Īh¹nxe³tain¹si²li¹?”

27 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ƒ³wa²lũ³xi²ti³an¹ju³kxi³lu¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tā² ƒ³xi²na²li¹. Wi¹lhin¹sxā³ ƒ³xi²ha²kxi³ wxa²wi³na² sa²kxi³lu² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²na² su²lhi¹sain¹ju³su² ƒ³ye³kxi²sain¹na²li¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ƒ³an³tain¹ju³ta³la³ te³nain¹te²nu³sxan³ta¹. Nxe³ain¹jut3su² a²wi³na² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² a³li³xi²nũ²la² win¹ta²te²li³ ƒ³ye³kxi²nũ²nhai¹. Nxe² ƒ³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tā² ƒ³xi²na²li¹. ƒ³ka³li¹ha³sē¹li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. 29 Nxa²ha¹te¹ a²sai³lah³la² ƒ³yxaih¹tē³txi³ ƒ³wa²lũ³xi²ti³an¹ju³kxi³lu¹: “Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ wa³kon³kxi¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nxa²ha¹tāu³a² ƒ³ye³kxi²san¹ju³xa² wet¹txa²ha¹ju³ta² so¹li³ yũ³te²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² sa²kxi³lu² wxa²wē³sai²li² wxa²yen³kxa² sa²so¹nũ²la² sa²so¹hxat3tain¹nũ²nhai¹. Txu¹ti³nāu³xa² kō³nxe³thin¹ta³ka³li³nāu³xā² wā²nhũ²hxa³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxi³ ƒ³xi²nũ²la² nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²a² hī³lain¹si¹hin¹ju³su² ƒ³ye³kxi²nīn²ta¹. Jā¹nxa¹ju³kxi³lu² ka³pri²ta² wē³

ũ³sa²nxã³ta¹ti²tu³wi¹, txa²ya³lxi³nũ³kã³txa²ĩ³ka³lx-ih³nũ³sĩ³n¹te³la³ku¹." Ain¹nũ²nhai¹.

³¹ Nxe³na²ha¹te¹: "Wẽ³sa² nxex³txi¹. Txa²sxi²ha²kan²txi³ yxau³ya³ha¹tu¹wi¹. Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹wxa²yen³kxi³su² nũ³na³li¹. ³² Ain¹jut³su² kãin²ĩ³ka³lx-ih³hin¹ju³ta² wain³na³li¹. Wxa²lo³nai²li² kxã³na²ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ hĩ¹na² ka³ten³ti³ yxau³ha²kxai³wi¹na³li¹. A²nxe³jah¹lai²li² kq³nxe³thin¹sxã³ih³sa²tĩ¹jah¹lai²li²ĩ³xi²na²li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹na³li¹." Ain¹nũ²nhai¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

Yen³kxa² hau³ko³tũ¹jah¹la² kq³nxe³ti³ kãi³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sxi²ha² wa³kxẽ³yah³la² kãin² yen³kxi³nhũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ yen³kxa² ĩ²ũ³hain¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa²sa²wxe³ain¹nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ jah³lai²li² yen³kxa²wain³txi³ hau³ko³txa³ha²kxai³ ha³teh³nxã³na² kãi³hx-at³sa²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. Nxe³ju³ta¹li² a²wa³kxẽ³yah³lai²na² ne³nxẽ³kxai³lu² ĩ³yau¹ũ¹hain¹nũ²nhai¹. ² Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽ³yah³la²kxai³la¹ ĩ³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹: "Nxex³sa²lxi¹. Kq³nxe³kxan²ti³ sa²hau³ko³tin¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ju³ta¹li² ten³sa²nxa³ha²kxai³ha³teh³nxã³na² wxa²hau³kot³sã²nĩ¹ka³tu³wa³kon³kxi²san¹ju³ta² ne³ki³son³tu¹wi¹." Ain¹nũ²nhai¹.

³ Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² hau³ko³jah¹lai²na² a²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu¹: "Wa³kon³kxai¹na¹ju³ta² ne³ki³son³te³lhxã³ nx²na³na¹. Nxe³kxai²nã²tu³ĩ¹h¹nxe³ta³ kãi³a¹lhon³ku² nxa¹nha¹. Nũ³kxũ³txi³wa³ko³na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³ a²yo³ha²so¹lxi³ ai³nxũ³hai¹na¹ju³ta² ãu²lxa²to³nha¹ha²kxai³nxa¹nha¹. ⁴ Nxe³na¹jau³su² hĩ¹na¹ ĩ²a¹xã¹ te²yã¹nxe²we¹ta¹tũ¹xã¹. Wa³kon³kxai¹na¹ju³ta² ne³ki³son³na³na¹. Hã²wxã³txa³ txa²ya³lxi³nã³xa² ka³lxi¹ha²kxai³ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³sain¹tũ¹xã¹." Nxe³nha²nũ²nhai¹.

⁵ Nxe³nũ²la² a²nũ²a²nã³xai²li² a²si³yxau³ka³txa² yen³kxa² kwa²ũ³hũ¹tũ³kã³txa² ka³na³ka³nat³sxã³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹: "Nxex³txi¹. Txa²wã¹si³yxau³ka³txa²yã¹ta² yen³kxi³tã³ ũ³hũ¹nxain¹thai¹li¹?" Ain¹nũ²nhai¹.

⁶ Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: "A³se³to²na²jau³xa² tã³po²rẽ¹na² nẽ³ka³lxi¹txi³ 100 nxe² ũ³sain¹na²hẽ³li¹." Nxe³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹: "Txã¹nxai²li²ũ³hau³ko³txã³nxai²la¹wi¹. Nxe³ta³nxã¹nxai²li²tã³po²rẽ¹na² 50 nxe² ka³lxi²nxa³tẽ³na²ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹." Nxe³nũ²nhai¹.

⁷ Nxe³nũ²la² a²ã³xah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: "Wxã²na²sa¹ yã¹te²yen³kxi³tã³ ũ³hũ¹nxain¹thai¹li¹?" Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹: "Tri²ka²ki³a² sa²kẽ³na²nẽ³ka³lxi¹txi³ 100 nxe² ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³li¹." Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: "Nxex³sa²lxi¹. Sa²kẽ³na² 80 nxe² ka³lxi²nxa³tẽ³na²ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹." Ain¹nũ²nhai¹.

⁸ Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

"Jah¹lai²li² ne³khen¹ta¹. Ki³ha¹kxi²sain¹kxan²ti³ne³khen¹ta¹. Kq³nxe³thin¹tũ³kã³txai²li² yen³kxa²so¹kxi²nyhu¹kxi³tã³a² ne³khe¹khaix¹xain¹te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³hit¹tain¹tũ³kã³txa²kũ³we²ki²la² ne³khe¹ain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹."

Nxe³ain¹nũ²nhai¹. ⁹ Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ nxe² o²la³kxah³lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ya²la³tu³ã³wi¹hah³lxi³hĩ³nxã¹te²la¹xã³? ¹⁰ Ti³he¹nxa³wi¹. Nxe³yã¹ta¹ yen³kxa² jũ¹lxi³te²a² wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹kxai²nã²tu³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² wain³txi³ o²la³kxah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ jũ¹nxe² ki³han³sxã³o²la³kxah³lxin¹kxai²nã²tu³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² ki³han³sxã³ o²la³kxah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹. ¹¹ Jã¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²yen³kxi³khai³xa² wain³txi³ o²la³kxah³lxan³kxai²nã²tu³ a²ha²jã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² yen³kxa²hxi²kan¹txi³ wain³txi³ o²la³kxah³lxan³so³li¹. ¹² Wain³txi³ o²la³kxah³lxan³kxai²nã²tu³ti² wi¹la³ wa³kon³yah³lxin¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²ũ³yho³hi¹nx²ti³xa³lho³li¹.

¹³ A²nxe³jut³su² a²nũ²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxã³nxe³te²na² wãn³txai²na² hxi²kan¹ti³sa²yo²we¹ka³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³sxã³txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² ĩ³hĩ³ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ã³xai²na²a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na²sa²yo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la²ã³xai²na² sa²yo²ã³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yo²we¹tã³nxa² yen³kxa² kwa² ũ³ha¹kxi²ki³ju³ta²nũ³a² o²la³kxi²tã³nxa²yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³kãi³ki³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². A²nxe³tũ³kã³txai²li²ũ³yho³hi²txã³na² a³lxi²khai¹xai¹nha²kxai³ ĩ³wa³ka³si³xain¹ta¹hxai²hẽ³la². ¹⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kq³nxe³ti³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³a²nũ²a² wi¹le³kxi¹nx²tain¹ju³ta² ya³nĩ³li³yah³lxi¹lxi¹. Nxe²wi¹le³kxi¹nx²tain¹te³nah¹lxi¹: "Wain³txi³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹." Nxe³jau³xa² ya³nĩ³li³yah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹wi¹lhin¹ki³lxo³nyhah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³ta¹li² Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³kxai³lu² a²ẽ¹na² e³yah³lxin¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹a³la³kxi¹nxa²lxi³na³li¹. A³la³kxi²ha²kxai³ten³nxa²lxi³xa³wi¹.

¹⁶ A²kxã³nxã¹jau³xu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa²ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²na² nxe³jau³xu¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³hã²wxã³txa³ Jo³ãu² Ba³tis³jah³la² wxã³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹: "Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³ju³ta¹li² hĩ¹na² yũ²na³li¹." Nxe³nẽ³ti³ai¹ti¹tu³wi¹. Nxe³nẽ³

Sũ³na² wãn³txa² ǎin³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxã³
Sũ³na² yxo²t²ain¹na³li¹.

17 Kxã³nãu³a¹ txa²wã¹ha³lo²ai²na² oh³nãn¹ko³nãu³a²
yuh³nãn¹ko³nãu³a² nxe³sxã³ tĩ¹hxa³kxi²nẽ³ju³ta²
yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
a³lu²xã³jau³su² jau³kxan²ti³ hai³txi³
tĩ¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Wãn³txu¹tai²na²
e³kxi²jau³xu¹jã¹nxe² we¹thxa³tu¹wi¹.

18 A²nxe³ju³kxai³lu² in³txai²li² txu¹ha² tĩ³na³ka³lxa²
ã³nũ²la² txu¹ha² ta²ha¹ka³lxa² so¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha²
ã³xã² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹kxa² yã¹nxa²
hxi²ki³lxa³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Kõ³nxe³ti³
kã³ju³ta²la¹wi¹. Āh¹lxi²sxã³ in³txa² txu¹ha²
so³sxã³ye²nhyu¹in¹kxa² ti¹a² sxa³nũn³te²a² so¹ye³ny-
hu¹in¹kxai²nãn²tu³ txu¹ha² ã³xã² ũ³whĩn¹ta³kxi²ny-
hu¹kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lxa³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹.
Kõ³nxe³ti³ kã³ju³ta²la¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

La²sa³rah³la² t̃yau¹ũ³jau³su²

19 — Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yen³kxi³khaix¹te²a² yx-
au³nũ²nhai¹. A²wã²la³ka³lo³a² a³lxi²ka³lo³a² so¹lxi³
ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ yain³txa² wi¹te²a² so¹lxi³
yai³nha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹. 20 Nxa²ha¹te¹ in³txa²
yen³kxi³txa²te²a² yxau³nũn³nũ²nhai¹. A²sxi²yxõ²a²
a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ yxo²sxa³to³nhũ²nhai¹. Jah¹la²kx-
ai³la¹ t̃yau³xã³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²nũ²nhai¹.
Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa³ko³nxa³ha²kxai³ hã¹isxã³
yain³txa² yen³kxi³jah¹la² wã³kon³kxe³su²:
“Ā³yũ³xi²sa²te²ji³xã¹.” Ain¹tah¹lxa¹ yain³txi³la³
ã³yũ³xai¹nxa³nũ²nhai¹. Nxe³yã¹ta¹ wai³a³lxa²
wxã³nũ²la² yau³xã³kxi²je³na² t̃tũn³ta³kxi²nũ²nhai¹.
A²nxe³jah¹la² La²sa³ro³jah³lo²su² nũ²nhai¹.

22 Hã²wxã³txa³ jah¹la²kxai³lu² ya³lu²nũ²nhai¹.
Ya³lu²nũ²la² oh³xan¹tũ³kã³txa² wxã³sxã³ oh³nãu³a¹
A³bra³ãu²ah³la² yxaut³ju³ta²
sa²so¹sũh³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hã²wxã³txa³nũ² yen³kx-
ih³jah¹la² ya³lu²nũ²nha²kxai³ sa²nĩ³kxain¹nũ²nhai¹.

23 Sa²nĩ³kxain¹ka³tũ³ ha³lo²a² kõ³nxe³khaix¹ju³ta² kãin²
ye³khãuh³lxa³ti³nha²khai¹nxũ²nhai¹. Nxe³ain¹tãu³a²
sa²yo²ka²la¹nha²nũ²la² u²ju³ta² A³bra³ãu²ah³la²
t̃ha²kxai³ La²sa³ro³jah³la² ã³ka³lu³sa²wxe³nha²kxe³su²
t̃ha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹. 24 Nxa²ha¹te¹ t̃kaix¹te³nah¹lxi¹:
“A³bra³ãu²ah³lĩ¹. Txa²wĩ³nĩ¹. Nxex³txe¹. Wi¹lhin¹sxã³
thã³ti³la² sa²hau³kot³sẽ¹le¹. La²sa³ro³jah³la²
sa²si¹hã³txai¹nhẽ³le¹. Ī³yau³xã² wxa²hxi²kũ³nha²sxã³
txa²yo²he³wax³sa³si¹hai¹na¹jau³su² nxe³na¹nha²we¹.
Txi²li² khãuh³nha²khai¹nxa¹nha²we¹. Ha³nxe²a²
a³lan²khai¹nx3nha²we¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

25 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
“Wẽ³sa² nxex³txe¹. Yuh³xan¹ko³xã² yxau¹nhĩn¹nai³tã²
yen³kxa² wi¹te²a² yũ³khai¹nĩ¹nha²kxai³ jah¹la² kãin²
ye³khãuh³lxa³ti³ha²kxai³ nyha¹hin¹tai¹tu³we¹. Yxã¹ta¹
hĩ¹na² jah¹lai²li¹ wi¹lhin¹sxã³ yxau³ha²kxai³ wxã²na²
khãuh³x3nha²khai¹nxĩ¹nha²kxai³ ya³hin¹ti²tu³we¹.
26 Nxe³kxa²yu³su² wxa²ha³lo²a² txa²ha³lo²a² wit³txa²
a²ẽ¹na² u³tẽ³na² yũ³te²ju²hẽ³le¹. Nxe³tẽ³na² a²nũ²a²
yxõ²ha³ti³lhi³te²nũ³a² hxi²kan¹txi³
yxõ²ha³ti³lhi³ai¹nxa³lho³le¹.”

27 Nxa²ha¹te¹ yen³kxi³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
“Wĩ³na² nex³txe¹. Nxẽn²nxã³kxai²nãn²tu³
txa²sxi²je³nai³tã² sa²si¹hã³txai¹nhẽ³le¹.
Txa²wã³tã³nãu³xã² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ³hx-
ai²na¹hẽ³le¹. Wxã³sxã³
khãuh³lxa³ti³nain¹kxa²yã³txi³su² nxa¹nha²we¹.
Nxe³ha²kxai³ wxã³si¹nyhai¹nxa³jau³su² t̃hen³txi³ny-
hu¹si¹nyhai¹na¹jau³su² nxa¹nha²we¹. Nxe³ha²kxai³
La²sa³ro³jah³la² sa²si¹hã³txai¹nhẽ³le¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
“Wxa²lon³txi³tãu³xã² Sũ³na² wãn³txa²
ũ³whã³li¹txã³nxu¹tai²na² yũ³ha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa²
t̃hen³txi³tũ³kã³txu¹tai²na² wãn³txa² yũ³ha²kxai³
nxe³jau³xai²na¹ ain³kxain¹txai²lẽ¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

30 Nxa²ha¹te¹ yen³kxi³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
“Wĩ³na² nxex³txe¹. Kwa²nxĩ¹lxe¹. Ya³lu²tũ³kã³txa²
ka³tẽn³su² t̃sa²yxau³xi²sxã³ wxã³ke³la²te²kxai³
nxe³jah¹la² ain³kxi²nũ²la² t̃ãin²ta³kxi²nha²sxã³
a²kõ³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³na¹la³kxi²nhai¹nhĩ³nx2na³le¹.”
Ain¹nũ²nhai¹.

31 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
“Nxe²nxa³we¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
ũ³whã³li¹txã³nxu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa²
t̃hen³txi³tũ³kã³txu¹tai²na² wãn³txa² ain³kxai¹nxa³kx-
ai²nãn²tu³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² ka³tẽn³su² t̃sa²yx-
au³xi²sxã³ wxã³kxan²ti³ ain³kxai¹nhĩ³nx2nxa³we¹.”
Ain¹nũ²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Kõ³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² ne³wã²na³jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² t̃ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wã¹yuh³xan¹ko³nãu³ai²na² hin¹ki³tãu³a¹
kõ³nxe³ti³ kã³si¹nhẽ³ju³ta² yũ³hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³sxã³ kõ³nxe³ton³tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ hxi²ki³su² te²lẽ¹.
Kõ³nxe³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹. 2 A²nũ²a² tah³lxa³kxa²
sa²txe²khai¹nxe³ka³txa² tẽ³sxã³ t̃yxet³ta³kũ¹nha²te²su²
jah¹lan²tu³ t̃yau³xã² u¹jau³xã² so¹sxã³
ãn³sa³nũ¹ke³la²te²kxai³ nxe³jah¹la²
khãuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kãin²hĩ³nx2na³li¹.
Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nũ²ai²na² kwẽn¹ta² yxo²t̃²
ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa²
sa²yo²ã³sa²si¹hain¹jau³su² t̃tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³
kõ³nxe³thin¹khai¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹.
A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khãuh³lxa³ti³
wa³to²hi²hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 3 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
wi¹lĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Wxa²wã³tã³xai²li² kõ³nxe³ti³
kã³ye²nxain¹kxai²nãn²tu³ t̃kwai²kxi¹txai¹nhẽ³li¹.
Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ t̃ãin²ta³kxi²nha²kxai²nãn²tu³
nxe³wã²na³txai¹nhẽ³li¹. 4 Nxe³ha²kxai³la¹
ye³ka³na³ka³nat³sxã³ a³lan²tãu³a² yau³ha¹li¹ yau³ha¹li¹
yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hĩ³txain¹kxai²nãn²tu³ hã²wxã³txa³
t̃ãin²ta³lxi²nxain¹kxai²nãn²tu³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹
nxe³wã²na³txa²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² yxo²t̃²ki³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
— Je³su²jah³lã³. Kãin² yxo²t̃²nxa²nha¹ju³ta²
ten³sa²si¹nhai¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yxo²ʔsah¹lxin¹jut³ta²na² yain³txa³ki³a²
 mos³tar²ta²ki³a² ki³jū¹nxe²ka² yā¹nxi³la²sxā³ jū¹nxe³
 yxo²ʔsah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hi³a² a³mo³re²ra²nē³ka²
 nxe²ʔye³kxah³lxin¹te³nah¹lx¹: “A³mo³re²ra²nē³kāi³.
 Sa²ha³txu²kxa²sai¹nhat¹sxā³ ʔye³na² kāin²je³na²
 ūh³wi¹nha¹sē¹li¹.” Nhān¹kxai²nān²tu³ a³mo³re²ra²nē³kx-
 ai²li² ʔwe²txa²lx³h³nx²na³li¹.

A²sa³wi³sa² wi¹kāi³jau³su²

7 Yxān¹ta¹ yxo²kāin²txi³nha²sxā³ ain³ny-
 ha¹yah³lx³txa³hē¹li¹. Wxa²sa³wi³sai²na² hai³sxa²
 wa³kon³ta³nxa² o³ve²a² hau³ko³ta³nxa²
 nxe³h³nx²na³li¹. Nxe³sxā³ ʔxi²nū²la² nxe²ʔye³kx-
 ai¹nh³nxān¹te²la¹xā³? “Wxāi²thā²ta³
 ʔyain³txa²sā²nhē³li¹.” Jau¹xai²na² ʔye³kx-
 ai¹nh³nxān¹te²la¹xā³? 8 Ti³he¹nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 nxēn¹te³nah¹lx¹: “Yain³txa² ū³txe³kxi¹sān²nū²la²
 ū³hū¹sa²sā²nīn¹ka³tu³ yain³ta³lun²na¹kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ txa²si³yo³na² yain³txa²hē³li¹.”
 Nxe³jau³xai²na² ʔye³kxai¹nh³nx¹lx¹,
 kwa²wa³kon³kxi¹nxa²jah¹lo²su² ha²kxai³la².
 9 Nxe³jau³kxai²la¹ ʔye³kxain¹yah³lxin¹jau³su² wet¹tx-
 ain¹kxai²nān²tu³: “Wi¹lxo³kxi³sa¹lx¹.” Ain¹jau³su²
 wxa²sa³wi³sa² ʔye³kxi¹te²sxa³yu²hē³li¹.
 10 Te²yā¹nxe³ju³kxai²lu² Txa²wā¹sū³na²
 kwa²wa³kon³kxi²yah³lxin¹ha²kxai³ ʔwa²lū³xai¹yah³lx-
 in¹te³nah¹lx¹: “Txi²li² kāin²sa²nxa³wi¹.
 Wxa²wa³ka³lx³nū³a² so¹lx³ nxe³te²si²na¹wi¹.
 ʔye³kxi²san¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ sa²wet¹te²si²na¹wi¹.
 Nxēn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².”

**Kā³lāun³ta³kxi²sxā³ ʔto³nain¹te²nāu³xa² we¹tx-
ain¹jau³su²**

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Je³ru³sa³lě²tīh³na²
 ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³te³na¹ Sa³ma²ri²a² ko³xa² Ka³li³le²a²
 ko³xa² wi³tān¹tīh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². 12 Ai³tāu³ān²tu³
 sx²je³na² yxau³son³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ a²nū²a² in³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹
 ha¹li¹ ha¹li¹ a²sī³na² kā³lāun³ta³kxi²sxā³
 ʔto³nain¹te²nāu³xa² ʔha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sxi²je³na² yxo²ka³teh³xa² ai³tāu³a² u²lx³je³na²
 ā³yit¹tain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² ten³sa²tā³ain¹tāu³a²
 ʔain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³ain¹te³nah¹lx¹:
 — Je³su²jah³l¹. Wxāi²li² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lx¹.
 Txa²ʔta³ka³txa² wi¹lh¹in¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³kot³sa²sī¹nhē³le¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 14 Nxa²ha¹te¹ ʔkxain¹nū²la² ʔwa²lū³xi²te³nah¹lx¹:
 — Wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah³la²nāu³xa² ai³jah¹lx³sxā³
 wā²nā³ū¹nha¹je¹tain¹yah³lx³hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² aun³txa² ai³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a¹ wa³su³txi³ we²nxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 15 Nxe³te³na¹ in³txa² ka³na³ka³na³te²su² te²kx-
 ai³lu² we²nx²ye²kxe³su² wā³li²ta¹hxai²hē¹la².
 16 Wā³li²nū²la² Je³su²jah³la² a²yen³na²
 ā³kxu²thu²kxa¹sxā³ ʔkaix¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹jah¹lo²si¹lx¹. Nxī¹nha²kxai³
 we²txi²sa¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi³san¹nha¹. Ain¹jau³su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li²
 Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² ka³lx¹txi³ 10 nxe³sxā³ we²txai¹na¹li¹.
 Yxān¹ta¹ ka³na³ka³na³te²a² so¹lx³
 Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹la² so¹lx³ ā³wā³lin²ju²li¹.
 18 Jah¹la² so¹lx³ txa²nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³
 ā³wā³lin²ju²li¹, Txa²wā¹sū³na² wi¹le³kxi²te³lha³ku¹.
 Ain¹jau³su² ha²kxai³ ā³kxu²thu²kxa¹jxah¹la²kxai³
 ʔye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — ʔsa²yxau³sxā³ ʔx³txu¹li¹. Yxo²ʔsah¹lxin¹nha²kxai³
 we²txi¹nx²ta¹ten¹tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hx-
 ai²hē¹la².

**Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nū³a²
ʔyau¹ū³jau³su²**

20 Nxa²ha¹te¹ ʔye³ta³lun²nū²la² fa³ri³se²a²nāu³xa²
 ā³nha¹tū³te²nāu³xai²na² ʔwā³txain¹te³nah¹lx¹:
 — Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³ju³ta³nū³su² tāu³su² tāu³a² ʔh¹nxe³h¹na²
 ā³si³wxe³te³ji¹wi¹? Ain¹tah¹hxai²hē¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³sa²ju³tan¹ti²wa³kxa² ʔyah³lxan³tho³li¹.
 21 Txa²wā¹ē¹na² so¹lx³ ʔnha²ki³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 wxa²ye³na² ʔyah³lxan³tho³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³:
 “Ti¹a² wxā²na³li¹.” Jau³xai²la³ tǎ³nxa²: “Ju¹xa² wxā³nai¹.”
 Jau³xai²la³ tǎ³nxa² nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah²lx-
 an³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 22 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx¹a² āh¹ ʔye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — Kxān³nāu³a² nū³kxūn³sxā³ ā³wā³li²na¹ju³ta²
 ʔnx²ti³lxun¹nxa²ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ʔsyah¹lxan³tho³li¹.
 23 Nxe³h¹na² ʔye³kxi¹nx²tain¹te³nah¹lx¹: “Ti¹kx-
 ai²lxā²na³li¹.” Ain¹jau³su² tǎ³nxa²: “Nū¹ka³nai²lxā²na³li¹.”
 Nxe³jau³ta²la³ tǎ³nxa² nxain¹kxai²nān²tu³ ain³kx-
 ah²lx³txa³hē¹li¹. 24 Ha³lai³xa² ha³lai³nī³kxai²nān²tu³
 ha³lo²a² whāi²na¹ ʔko²ko²kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ wā³li²na¹ju³ta³nū³a² a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
 ul²yxau³ain¹kxan²ti³ ʔkxi²sain¹tu¹wi¹. 25 Nxe³yān¹ta¹
 wā³lin²nxa²tǎ³lx¹ hī¹na² yxau³tū³ka³txa² a²hxi²ki³kx-
 ai³lu² ye³ka³lx¹txi³sxā³ khāuh³lx¹ti³sain¹to³tu¹wi¹,
 en²txi³sain¹tū³ka³txa²su¹. 26 Kxā³nhx¹nu¹ta²na²
 No³e²ah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nu¹ta² yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 a²kan³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a² yā¹nxe³tu¹wi¹.
 27 Jā¹nxe³hī¹nu¹ta²na² tū¹ka³txu¹ta²na²
 kwa²ʔyain³kxi²nyhu¹i² kwa²ʔna²kxi²nyhu¹i² txu¹ha²
 so¹kxi²nyhu¹i² txu¹ha² ū³hū²nyhu¹i² nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nyhu¹ain¹te³na¹
 No³e²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² na³vi²o²tē³na²
 ar²ka³tē³na² ā³wi¹nhū²la² wē³ha²yau³xa²
 ā³ān³si³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe²
 wē³hā¹hūx³sa²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ya²lun¹ta²
 hxan³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ha³lo²a² wah³nxai¹nxa³ti³wa³kxa² Txi²na² a²kan³sxā³
 wxā³na¹tu¹wi¹. 28 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ kxā³nhx¹nu¹ta²na²
 Lo²ah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nu¹ta²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

kwa²ɣain³kxi²nyhu¹i² kwa²na²kxi²nyhu¹i² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹i² hai³sxa² ūh³wī¹i² sxi²ha² txo³ni² ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ²⁹ So³to²ma²thi³nu¹ta²na² Lo²ah³lu¹ta²kxai³lu² a³li³hi¹na¹ oh³xa² wēh³ha²yau³xa² yā¹nxe³la²sxā³ ha³nxe² i³kxa² ah³hi² ēn³syo²fre²nū³xa² i³kxa² ah³hi² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wxā³ya²lun¹ta³lxa² hxa³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ³⁰ Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² wah³nxe³sai¹nxa³ti³wa³kxa² Txai²na² a²kan³sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹. ³¹ Nxe³hi¹na¹ a²nū²a² sxi²ha² nxe³ka³nah²nāu³a¹ he¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² sxi²hē¹nāu³ai²na² wi²sxa³kxai²nān²tu³ ā³wih²xi²sxā³ so¹ju³ta²nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni³txai²la¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hai³sxa³nāu³a¹ he¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² ā³wih²xi²ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni³txai²la¹. ³² Nxe³ha²kxai³ Lo²ah³lu¹ta²na² a²sxe³xa² ne³wā²yah³lxi³txa³hē¹li¹. ³³ Te²yā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nū²a² e³te³nah¹lxi¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹na¹tāu³a¹ a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yxō²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tāu³a² txa²wi¹na¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ā³a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³ya²lut¹sain¹kxan²ti³ yxo²ā³a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. ³⁴ Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ ka³nxah³ta²na² in³txa² ha¹li¹ ā³xi²ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. ³⁵ Nxe³ya³ha²kxai³ txu¹ha² ha¹li¹ nxū³sa² o²la³kxi²ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. ³⁶ Nxe³ya³ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ hai³sxa² tau³ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot³sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jau¹xai²na²
 i³h¹nxu¹la²tan³te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la²kxai³ i³yau¹ū³jau³xa² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Ka³yxuh³xa² ya³lu²sxa³je³na² wa³lu³hxa²
 ā³nū²kxi²te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Tu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³su²

18 Ain¹nxa²ha¹te¹ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la²:
 — I³nxū²kwai³lxū¹nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi²sa²tē³to³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xa²
 i³yau¹ū³te³lhxā³ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
² Nxe³ha²kxai³lu¹:
 — Sxi²hē¹nāu³ai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² nū²nhai¹.
 A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ yuh³lxi³ti³hex¹ai¹nxa³nū²nhai¹.
 A²nū²a² yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³nū²nhai¹. ³ Nxe³ju³kxai³lu² txu¹ha²wā³ha²te³son³ta¹ka³lxa² sxi²je³nān¹ta¹ka³lxu³su² nū²nhai¹. A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ain¹kxi²sē¹li¹. Kō³nxe³ti³

kāi³sain¹jah¹la² i³wai³kxū¹sē¹li¹.” Nxe³jau³xa² i³ye³ye³kxi²to³nū²nhai¹.
⁴ Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 “Ta¹ka³lxi²ai¹ain³kxai¹na¹ju³ta³la³ ten³sa²nxa³nha¹.
 Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ a²nū²a²
 yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ nxa¹nha¹. ⁵ Nxe³sa²nxa³kxan²ti³nū¹ hxi²that³sain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nha¹.
 Kwa²i³wai³kxū¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³nū²nhai¹.
⁶ A²nxe³jut³su² hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³thin¹kxan²ti³ i³wai³kxū¹ye²nū²nhai¹. ⁷ Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² nxe³te²hi²sen³kxai³lu² a²nū²ai²na² i³sxā³ ā³yū³so¹te²nāu³xa² yā¹la³tu³ i³wai³kxū¹ain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²tāu³a² i³kai¹to³hain¹kxan²ti³ i³hxi²nū¹nū¹hain¹tu¹wi¹.
⁸ Wa³su²txi³ i³wai³kxū¹ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ju³kxai³la¹ a²kan³sxā³ wā³li²na¹hi¹na¹ ti¹ai²nān¹kō³nāu³a¹ i³nxū²kwai³lxū¹nha²sxā³ Sū³na² i³ye³kxi²sa²tē³to³te²na² ka³na³ki² te²a² yū³ye²tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txi³nāu³xa² ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² Sū³na² i³ye³kxi²ya³jau³su²

⁹ Nxe³ha²kxai³la¹ yau³ā³xai²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². In³txa² i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te²lā³na¹nha¹. Txa²na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²lā³na¹nha¹.
 Nxe²e³kxa²yā¹nxe³tū³kā³txa² i³yau¹ū³te³lhxā³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
¹⁰ — Nxe³nū²nhai¹. In³txa² ha¹lin¹ti³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹yha³nhū²nhai¹.
 Ā³ne³ka²ta¹te²a² fa³ri³se²ah³lo²su² nxe³ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹te²a² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³jah¹la² nxe³ha²kxai³ nxe³ya³nhū²nhai¹.
¹¹ Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³ txa²nū² Txa²wā¹sū³na² yxo²ha³txe³ti³nha²sxā³ nū¹h¹e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹: “Sū³na² nex³txi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³khai¹xai¹nhxai²na²hē³li¹. Kāi³kxi²nyhu¹i² wain³ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹xa³i² tu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi² nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ txai²li² ti³hex¹te²txā³wi¹. Nxe³na¹kxa²yo³kxai³la¹ jah¹lai²li² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³kxa² so¹kxi²nē³jah¹lai²na² yā¹nxēn²nxa³wi¹. Ā³lxi³na¹wi¹. Nxe³jut³su² wi¹lxo³kxi²nha¹nha²wi¹. ¹² Yxān¹tah¹lxi¹ txai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³na³ta³ sa²ba³to³ nxe³hi¹na² i³yai³na¹ju³ta² ye³ha¹li¹ ā³na¹a¹ha²kxai³ yen³kxa² 10 nxe² so¹kxi²na¹ke³la³te²kxai³ ka³na³ka³nat³te²a² ū³hū¹nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² fa³ri³se²ah²la² i³ye³kxi²nū²nhai¹.
¹³ Ain¹nxa²ha¹te¹ ā³lxi³jah¹la² u²lxi³yxau³jah¹la² āin²ti³nha²sxā³ ā³kxu²thu²kxa² ai³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sū³na² nex³txi¹. Kō³nxe³khai¹te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ kō³nxe³ti³kāi³a¹ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹li¹.” Nxe³jau³su² nxe³nū²nhai¹.
¹⁴ Nxe²e³ta³lun²nū²la² jah¹la²kxai³lu² a³li³nū²la² ka³nxī²sxā³ i³xi²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi^{2</}

Nxa²ha¹te¹ ǎ³lxi³jah¹lai²na² fa³ri³se²ah³lai²na² hai³txi³nx²en²na³nū²nhai¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Jǎ¹nxe³jut³su²a²nū²a² a²kāin²jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwaj³no³tain¹kx-ai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ǎ³kāi²nxa³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² a²kāi²nxa³jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwaj³no³tain¹kx-ai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ǎ³kāin²te²lo³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² ha³lo²a² yxau²sa²tē³ju³ta³nū³su² ǎ³yau¹ū³jau³su²

15 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²wē³ha³lxa² tē³ain¹ta¹hx-ai²hē¹la². Je³su²jah³la² wxa²ne³wxai³3te³lhxā³ tē³kx-ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ǎ³ain¹nxa²ha¹te¹ ǎ³hxi²ko²lain¹si¹jau³su² yxo²xūn³txi³ ǎ³kwaj³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Ain¹jut³su² Je³su²jah³la² jut³si²nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ǎ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wēh³ha³lxa² tē³sxā³ wxā³ain¹ju³ta¹na² ǎ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wē³sai²li² a²wi³na² wān³txa² yxo²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²ya¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ǎ³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi³n¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxi³n¹ju³ta³nū³a² yū³nx²ti³tu¹wi¹. 17 Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi³n¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³ai²li² ǎ³yah³lxi³n¹tu¹wi¹.

Yen³kxi³khai³1jah¹lo²su² ǎ³yau¹ū³jau³su²

18 Hǎ²wxān³txa³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²a² yau³son³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ǎ³wǎ³txi³ti³an¹jau³kx-ai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lǎi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹lxi¹. Īh¹nxe²o²la³kxi²nha²sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ so¹kxi²hī³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tǎ³ wi¹lhin¹te²su² san¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹jah¹lo²lǎ²na³li¹.

20 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹txai²na² ain³kxi²to³hx-ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Txu¹ha² ǎ³xa³ka³lxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nū²a² ǎ³su²lhǎ³nyhu¹txa³hē¹li¹. Yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nū²a² ko³nxe³te²lo³nyhu¹txa³hē¹li¹. Wxa²wi³na² wxa²hǎ³ka³nu¹na² sa²nēn¹kxai¹nīn¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³ūh¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹sa²yo²we¹txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ ǎ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Sa³nxe³la³kon³sa³hī¹nān¹te²tu³ sa²yo²wet¹sa²sai¹hxai²na¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
— Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa²sa²so¹sxā³ a²nū²a² ǎ³xa² so¹kxi²nxa²si¹jau³su² kāi³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa²yo³ha² tē³sxā³ a²nū²a² yen³kxi²txa²te²na² wǎ²nhūh²xai³txai¹nhē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nū³a²

yū³nxa²tu¹wi¹. Jǎ¹nxe³sxā³ nxe² kāi³ta³lu²nīn¹kx-ai²nān²tu³ ǎ³wxā³sxā³ ǎ³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la²kx-ai³ ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ āin²ta³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la², kāin² yen³kxi³ha²kxai³la². 24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ǎ³kxi²nū²la² ǎ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² kāin² yen³kxi³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹.

25 Jǎ¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yxuh³xa² kāin²khai¹te²su² te²na² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xē¹na² ǎ³wih¹sxā³ ǎ³wa²to¹ti³he¹nxe³lhī³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² kāin² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-ai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ain³kxi²tū³ka³txan¹te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹ha³lo²a²nāu³a² a²nū²ai²li² yen³kxi³kx-ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²su² wi¹lhin¹sxā³ ǎ³jah¹lo²su² ye²te²ju²hē³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²nū²a² yen³kx-ih³te²su² te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² hǎi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yx-au²xai³kj³sxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nū²la² Je³su²jah³la² ǎ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³txi¹. Txa²wā¹yen³kxi³khai³xa² ǎ³na¹sān²si¹na¹ka³tu³ wxāi²na² so¹lxi³ ǎ³si³tē³la³kxi¹si¹na¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ ǎ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ya²la³tu³ ǎ³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. A²nū²a² ǎ³li³te²na² Tx-ai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ǎ³na¹i² a²sxe³xa³ka³lxa² ǎ³na¹i² a²lon³ti³nāu³xa² ǎ³na¹ai¹ni² a²wi³na² ǎ³na¹i² a²hǎ³ka³na² ǎ³na¹i² a²wē³ha³lxi³khai³xa² ǎ³na¹ai¹ni² nxe³ain¹kxai²nān²tu³ ǎ³si³tē³la³kxi²sain¹te²na² sa²kx-ai³lu² kāin² wa³to²hi²sxā³ ū³yho³hai¹na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² a²kan³sxā³ wa³li²na¹hī¹na¹ ka³ten³su² ǎ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Te²yǎ¹nxe³nūn³sxā³ kāi³ūh¹nx²ti³nū³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhǎ³ain¹ju³ta³nū³a² ǎ³yau¹ū³to³jau³su²

31 Hǎ²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³sxā³ āh¹ha¹li¹ wxa²sa²so¹kxi²nūn³sxā³ nxe³te²nāu³xa² nūh¹lxi³sxā³ ǎ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³wxi¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² ǎ³nx-ai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³

Nxe³ka³tu³ hã²wxã³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa² ã³ne³to³ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Ye³han³nha²jah¹la² ye³we²txi²jau³su²

³⁵ I³ye³ta³lu²nain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nã¹tĩ³na² ã³nxi³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Je³ri³ko²thĩ³na² yau³son³tãu³a¹ a²nũ²a² i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² yen³kxa² ai³nxũ³nyhu¹te³lhã³ ã³wxe³e²nyhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yen³kxa² i²sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³ tĩ³na² ne³ku²nxa² ã³yi¹ka³tu³ a²yen³kxa² ai³nxũ³sa²tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁶ Nxe³ha²kxai³la¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² wxã³yain¹ju³ta² ain³ka³ ai¹nha²kxai³ i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹: Ĩ¹te²tan³yah³lxi¹nã¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹: — Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai²li² ã³wa²to²ka² wxã³tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁸ Nyhain¹nxa²ha¹te¹ kãin² i³kaix¹ti³ã²n²jau³kxai³lu¹: — Je³su²jah³lĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹. Nxi¹nha²kxai³ wi¹lhĩ¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹le¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ne³ka³ta²a² wxã³ain¹te²nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Ka³nahx2nxe³sẽ¹li¹. I³kaix¹txa³hẽ¹li¹. Ain¹jau³su² nxe² ain³kxi²kxan²ti³ kãin² i³kai¹xi²te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹. Nxi¹nha²kxai³ wi¹lhĩ¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹le¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁰ Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tãu³a² ã³yit¹ta² ai³ain¹sxã³ jah¹la² ã³sa²so¹sxã³ wxã³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² ã³sa²so¹sxã³ wxã³ain¹nũ²la² i³wã³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ Nxe³te³nah¹lxi¹: — Ĩ¹nxe³ju³ta³ kãi³ũ¹nxa²ha¹ju³ta³la³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ye³we²txi²san¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ye³we²txi²nxa²ha¹wi¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ hĩ¹na² ye³we²txi²nxa²ha¹wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴³ Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² kwẽ¹ta²na¹ ye³we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi² Txa²wã¹sũ³na² i³sa²nẽ¹kxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ye³we²txi²ju³ta² i²ain¹tũ³kã³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽ¹kxain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ke²ah³lo²su² i³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ Je³ri³ko²thĩ³na² wxa²li³ta¹hxai²hẽ¹la². ² Nxe³ka³tu³ta¹ Sa³ke²ah³la² yen³kx-

ih³khaix¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³kxa² so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². ³ A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²ti³ten³khai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yã¹ta¹ ki³txi³ sa²nxũ²nxa³ha²kxai³ i³hit²tain¹tũ³kã³txa² ka³lxa¹ai¹nha²kxai³ ã³ye²ta³sin²thĩ²te³lha³ta¹ ã³nhi²ka¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁴ Ai¹nha²kxai³lu¹ Sa³ke²ah³la²kxai³lu² ne³ka³ta²sxã³ ã³nih³nũ²la² Je³su²jah³la² ã³wa²to¹tĩ³na²nũ³a² ã³yit¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³yit¹tũ²la² si³ko³mo²ra²nẽ³ka² i³ka³la³sxã³ yau³kxi²sxã³ wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³wa²to¹kxa² wxã³nũ²la² sa²yxo²ka²la¹nha²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³ke²ah³lãi³. Wa³su³txi³ i³ka³nxi¹sẽ¹li¹. Wxa²sxi²ha² ã³wih¹ti³ten³khai¹sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ wa³su³txi³ i³ka³nxi²nũ²la² i³ka³lih³nũ²la² sxi²ha² tẽ³sxã³ ã³wih²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ ã³wih²xi²nũ²la² kwa²i²ain¹tũ³kã³txa² a²yxo²wã³txi³su² nxe³te³nah¹lxi¹, hi³the³sot3tain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a² sxi²ha² yxau³kxain¹nĩ²ta¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ i³sa²yxau³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²yen³kxa² a²nũ²a² yen³kxi²txa²te²a² wã²nhũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² yen³kxa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³ki³ha¹kxi²sxã³ kãi³kxi² so¹kxain¹na¹te²su² te²nã²tu³ yen³kxa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³ti³xa¹ ũ³hũ¹xai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu²: — Hĩ¹na²su² sxi²ha² thĩ¹nai²nã¹nũ³kã³txa² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ã³wa²su¹ta¹na¹ju³ta² yũ²na³li¹, A³bra³ã²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³su² ha²kxai³lu¹. ¹⁰ Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³te²su² te²nã²tu³ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tũh¹te³lhã³ wxã³na¹hẽ³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ū³yho³hi²ki³a² ũ³hũ²xai³jau³su²

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹tũ³kã³txai²na²: — Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² wa³su³txi³ yau³son³te²ji¹xã¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ta¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³ain¹tãu³ã²n²tu³ta¹ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ¹² I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ha³lo²a² yxau³nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la²kxai³lu² i³ye³nha²nũ²nhai¹. I³ye³nha²te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² u²ko³xa² a²si³yxau³kax3su² te²lo³sa²kxe³nũ³su² ã³nxai³te³lhã³ nxa¹nha¹. Nxe³sa³kxi²nã²tu³ hã²wxã³txa² i³xi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³nũ²nhai¹. ¹³ Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² 10 nxe³te²a² ka³lxa¹txi³ i³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹: “Hĩ¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ũ³hũ²xai³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nã²tu³ ai³na¹tãu³a² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ah³lxi¹nũ²la² yen³kxa² ã³h¹so¹kxi²jxah³lxi³hẽ<

14 Nxe³tah¹lxa¹ ai³ain¹ka²si³yo³na² a²ka³lxa¹ti³khai³xa² sa²kxai³lu² i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ u²ko³xai²na² a²si³yx- au³ka³txa² sa²si³hā³ain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² a²si³yx- au³kax³su² sain¹sīn¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nxa³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

15 Nxa²ha¹te¹ i³wā²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: a²hxi²kan¹jah¹la² son¹sxā³ wā³li²nū²nhai¹. Wā³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ū³yho³hain¹tū³kā³txai³tā² i³kaix¹so¹xi²nū²la² ū³yho³hi²ki³ai³tā² hau³kot³si¹hain¹jau³su² i³wā³txain¹nū²nhai¹.

16 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhī¹nān¹te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lai³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tū³ hī¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³a² so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

17 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² kāi²nxa³te²a² ū³hū¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta²i²li² wi¹wā³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe³je³na² a²sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wā³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Ain¹nū²nhai¹.

18 Nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē²ti³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lai³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tū³ hī¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

19 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹wā³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wā³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

20 A²sa²wi³sa² ā³xa² tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lai³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² wā²la²ka³lo³a² wxa²wā³lū²kxi²sā²na¹ka³tū³ kan²txi³ ū³ha¹a¹hē³li¹. Ki¹ai²ta³lxi²na³li¹. 21 Nxa¹ka³tū³ta¹ wxāi²na² ha²ya³kxa² yen³kxa² a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wā³ko³nxā³kxan²ti³ a²nū²a² yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ū³whī¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxī¹nha²kxai³ yuh³lxi³nxa²ha¹hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ i³wā²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Wxāi²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxī¹lxi¹.” Nxe²e²kxi³san¹jau³xi³na²sa¹: “Wxāi²na² sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² yen³kxa² a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wā³ko³nxā³kxan²ti³ yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ū³whī¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹lxi¹.” Nxīn¹jau³su² san¹ten¹tu³wi¹. 23 Nxe³na¹ju³kxai³lu²: “Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ki³ki¹ai²li² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³a² o²la³kxain¹tū³kā³txa² ū³hū¹ai¹nxā³thai¹li¹? Nxīn¹ke³la³te²kxai³ i³na¹tāu³a² ki³ka³lxa¹ti³lo³nh³nx²na³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

24 Nxa²ha¹te¹ kwa²wxā³ain¹tū³kā³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ki³ka³na³ka³nat³sxā³ tē³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhē³li¹. Sa²so¹kxi²sxā³ jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxa³sxā³ ki³ai²na² hxi²tē³nha²jah¹la² ū³hū¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lai³. Jah¹lai²li² ki³ka³lxa¹txi³ 10 nxe² yū³ten¹tu³wi¹.” Ain¹nū²nhai¹.

26 Nxa²ha¹te¹ i³wā²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “A²nū²a² yen³kxi³te²na² āh¹ kāi²non³sxā³ yen³kxa² ū³hū¹ny- hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa² jū¹nxe² yū³kxan²ti³ sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. 27 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² i³an³ta³kxi²sain¹tū³kā³txai³tā² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ai¹na¹ju³ta²nū³a² ā³ten³sai¹nxa³tū³kā³txai³tā² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān¹tu³ ti¹ai²na² sun²tā¹jah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³nū²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³yat¹ā³wih¹jau³su²

28 Ī³ye³ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tīh³na² wā³lxa² ka³la³xi²ta¹hxai²hē¹la². 29 Nxe³nū²la² wā³la² o³li³ve²ra³kat³su² ya³son³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ti³wā³kxa² sxi²jen³txa² thī³nha¹li¹ wā³la³ka³txa² yxo²yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thīn³txa² Bet³fa³je²thīn³su² ha²kxai³ Be³tān²ya³thīn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 30 A²nxe³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Sxi²je³na² ha³ti³hi³nāu³a¹ ai³jah³hē¹li¹. Ya³hin¹kx- ai²nān¹tu³ ju³mēn²ta² ka²va¹lhū³nān²ta² wē³sa² nxe³te²a² sa²ta¹kxa²wxe³sain¹te²a² i³yah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² ā³ka³ti³ya³ai¹nhxi²nxa³hē³li¹. Nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²so¹jah³hē¹li¹. 31 Nxe³ya³hin¹te³na¹ a²nū²a² nxe² i³wā³txi³nx²ti³kxai²nān¹tu³: “Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ sa²ta²la³kxah³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx²tain¹kxai²nān¹tu³ i³wā²lū³xain¹ya³hin¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²li¹.” Nxe³txain¹ya³hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ ā³nxai³yah³nū²la² ya²la³la¹ Je³su²jah³la² e³kxi²ya³jau³xa² yā¹nxa²sxā³ ha³lo²a² i³ha¹txi²ya³ta¹hx- ai²hē¹la². 33 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxi²ya³tāu³a² ju³mēn²ta² wē³sa² a²wā³kxē³nxa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nx- ain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ i³wā²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe²i³ye³hau³ko³tū²la² ju³mēn²ta² wē³sa² sa²so¹sxā³ ā³nxixi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ī³xi²ya³tāu³a² wā²la²ka³lo³a² so¹sxā³ ū³ka³ti³hēt¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²kxai³ ā³ka³ti³ya³ye²ta¹hx- ai²hē¹la². 36 Nxe³nū²la² ju³mēn²ta² ā³ka³ti³ya³sxā³ ai³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²kxai³lu² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² tē³nū²la² tīh³na² ū³hu¹sxa²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxe³nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² ya³son³nū²la² o³li³ve²ra³ka³txa² a³ka³nxe³te³lhxā³ tāu³a¹ a²sa³wi³ha³lxa²

ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kā³txa² ā³nhe²kxi²yain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta²

— Je³su²jah³la² t³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 oh³nāu³nū¹ka³nān¹tū³kā³txa² wi¹lhin¹sxā³ yx-
 au³ain¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ t²ai¹nha²kx-
 ai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 t³sa²nē¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. A²sa³wi³ha³lxai²na² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

³⁹ Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² t³kwai²kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai³. Wxa²sa³wi³ha³lxa²
 ka³nahx2si¹hai¹nīn¹jau³su² t³kwa³na³txai¹nhē³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— I³ka³nahx2ain¹ke³la³te²kxai³ txah³lxa³kxa³txa²
 sa²kxai³lu² t³kaix1txai¹nh³nx2na³li¹. Txa²wā¹sū³na²
 wi¹lhin¹jau³su² t³sa²nē¹kxai¹nh³nx2na³li¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² t²sxā³ nān³jau³su²

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na²
 ten³sa²tā³te³na¹ kāin² t³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³
 t³nān³ta¹hxai²hē¹la². ⁴² I³nān³te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lē²tū³kā³txi³ t³nxāi³. Kō³nxe³ton³khai¹yx-
 ah³lxi¹lxi¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hāu²no³nx2ta¹ju³ta²
 yū³nx2ti³h³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³
 t²yah³lxi³h³nxā³lxi¹. ⁴³ Yah²lxa³nha²kxai³ ye³jen¹na²
 kō¹kon¹nū³kā³txa² wxā³sxā³

ā³ki³wa³nū³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kx-
 ai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ a³li³si³kxah¹lxan³tho³li¹.

⁴⁴ Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ti² wxa²nū³kā³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ sun²tā¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³ha²
 txah³lxa³kxa² ū³hē²ta²ka³la³yah³lxin¹ki²a² yo²ha³kxa¹
 sa²nai¹ā³ain¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² kwēn¹ta²
 wxā³nūh¹nx2ti³ju³ta² ā³ne³wxe³yah²lxa³nha²kxai³
 nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ o²la³kxi²jau³su²

⁴⁵ Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹nū²la²
 a²nū²a² yen³kxa³ so¹kxi²nyhu¹tū³kā³txa² t²ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². I²ka³tu³ta¹ a³li³si¹jau³su² yo²xū³txi³
 kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁶ Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²sxi²ha² t³ye³kxi²sah³lxin¹thi³nai²la¹wi¹.”

Nxe³jau³su² tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ yen³kxa²
 kāi³kxi²tū³kā³txai²na² a²sxi²sin²ta²wi¹. Nxe³thīn³su²
 sa²ne³yax1jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hx-
 ai²hē¹la².

⁴⁷ Hā²wxān³txa³ a³lan²ta² yo²ha³kxa¹ thī¹nai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³yān¹ta¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³te²nāu³xa²
 ha³te³nxā³na² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a²nū²a²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ su²lhā³te³lhā³ o²la³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁸ Ain¹tah¹lxa¹ ā³si³tē³kxi²tū³kā³tx-
 ai²li² kāin² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² t³hxi²ka¹ny-
 hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹jah¹lo²lo³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² t³yau¹ū³tāu³a² tū¹kā³txai²na²
 an³txi³tū³kā³txai³ta³lxi² ā³nū²kxi²nū²la² aun³txa²
 t²yain¹ta¹hxai²hē¹la², Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²sa³.
² T²ain¹nū²la² t³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I³h¹jah¹lo²ta³ t³sa²si¹hā³nxa²lhai¹li¹? I³h¹nxe²
 t³hxi²ka¹txa²h³te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yau³xā³lxi³jau³xa²
 t³wā³txi¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹. ⁴ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² tē³sxā³ t³ye³na²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² t³h¹jah¹lo²ta³
 t³sa²si¹hā³ain¹thai¹li¹? Txa²wā¹sū³nu²khai³xai²la³ t³nxa²
 a²nū²khai³xai²la³ t³nxa² nxe²
 t³yau¹ū³jah¹lxi³txa²sa²nhē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
 ai²hē¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ hit3the³so³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— I³h¹jau¹la³ta³ t³wa²lū³xi²ki³te³ji¹? K¹sa²kxai³:
 “Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³ain¹nīn²ta¹.” Nxe³kj³jau³su²
 nxe³ki³kxai²nān²tu³ t³wa²lū³xi²nē³te³nah¹lxi¹:
 “Wain³na³li¹. Yxo²t²txai¹yah³lxi³hē¹li¹.” Nēn³jau³su².

⁶ Nxe³yān¹ta¹: “A²nū²a² hi²sen³su² sa²si¹hā³ain¹nīn²ta¹.”
 Nxe³ki³jau³su² nxe³ki³kxai²nān²tu³ ā³si³tē³kx-
 ain¹tū³kā³txa² hi²sen³su² txah³lxa³kxa² hxi²tē³nha²sxā³
 wha³tin³kxi²nē³lain¹tu¹wi¹, Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t³hen³txi³jah¹lo²su²
 ye²yhai¹nha²kxai³lu¹.

⁷ Nxe³ye²yhain¹jau³su² ha²kxai³ an³txi³tū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— I³h¹jah¹lo²ta³ t³sa²si¹hā³ain¹te²la¹ku² si¹na¹nhai¹.
 Kō³nxe³si¹nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ t³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kx-
 ai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²tu³ t³sa²si¹hā³sa³jah¹la²
 t³yau¹ū³nx2ti³nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tū³kā³txa² t³yau¹ū³jau³su²

⁹ Nxe²e³ta³lun²nū²la² t³yau¹ū³jau³xa² t³ye³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 nū²nhai¹. A²hai³sxa²na² u²va²tē³kxa² ū³wh¹l¹nū²nhai¹.
 Ū³wh¹l¹ta³lun²nū²la² a²nū²a² ā³xa²
 wi¹wa³kon³si¹hain¹jau³su² ū³hū¹ain¹nū²nhai¹. Ain¹ka³tu³
 hā²wxān³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ā³nxai³nū²nhai¹.

¹⁰ Hā²wxān³txa³ ā³ki³i²tāu³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa²
 wā²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²si¹hā³nū²nhai¹.
 Yxān¹ta¹ sa²hau³ko³tū³kā³txa²kxai³lu² kāi³ye²ha²kxai³
 wā²nhū¹nyhai¹nxa³ke³tu³ hāi¹su²la³kxa² sa²wa²ny-
 hain¹nū²nhai¹. ¹¹ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ā³xa²
 yain³ta³ka² wā²nhū¹nyhu¹si¹jau³su²

sa²si¹hā³xi²nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ sa²hau³ko³tū³kā³txa²kx-
 ai³lu² t³wait1txi²ha²kxai³ kō³nxe³ti³ t³āu²lxi²to³tha²kxai²
 nxe³nyhain¹nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³ wā²nhū¹ny-
 hai¹nxa³ke³tu³ sa²wa²nyhain¹nū²nhai¹. ¹² Nxa²ha¹te¹
 a²sa³wi³sa² ā³xa² sa²si

ai¹nxa³ha²kxai³ i³su²lain¹sxã³ kãin² i³yix¹tot³sxã³ so¹sxã³ ã³na¹ai¹nha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹.
 13 Ain¹nxa³ha¹te¹ a²wa³kxën³yah³la²kxai³lu² wã²nxũ¹hãin³nha²te³nah¹lxi¹: "Îh¹nxe³ta¹lhon³kũ². Nxa¹nhai¹. Âh¹hĩ¹na² nũ¹ta²wẽ³sa³khai³xa² i³sa²si¹hã³a¹tũ¹xã¹. Jah¹lai²na² so¹lxi³ yũ³na¹kxa² a³lxi²na¹kxa² sa²nẽn¹kxain¹kxi³sã¹." Nxe³nũ²nhai¹.
 14 Yxã¹tah¹lxa¹ sa²hau³ko³tũ³kã³txa²kxai³ wxã³yai¹nhĩ¹na¹ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹: "Txa²wã¹wa³kxën³yah³la² ki³lha³lxa² wxã³na²wi¹. I³su²lhã³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ so¹kxi²kĩ³tu¹wi¹." Nxe³lain¹jau³su².
 15 I³su²lĩ³ya²lut¹sxã³ sa²tã³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ain¹jut³su² ha²kxai³ a²wa³kxën³yah³la² i³xĩ²tãũ³a² i³h¹nxe³ta³ kãĩ³te³ji¹wi¹? 16 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. A²wa³kxën³yah³la²na² hi²sen³kxai³lu² i³xi²kxai²nãn²tu³ tũ¹kã³txai²li² sun²tã³sãn²ka³tu³ nũ³kã³txi³ ã³xa² sa²si¹wẽ³no³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹tũ³kã³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxu¹taĩ²na² nxe³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 "Txah³lxa³kxa³txa² a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³kã³tx- ai²na² o³nxã³jau³su² i³ye³kxain¹sxã³ so¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹ain¹ka³txa² kwẽn¹taĩ²na² si³ka³lah³ã³ka³khai³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³txa³lũ²na³li¹."
 Ū³wha²li¹txã³nxu¹taĩ²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²li² i³yah³lxi¹ta²lu¹wi¹. 18 Nxe³ha²kxai³la¹ tx- ah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tã³yũ³to³kxai²nãn²tu³ kãin² ã³nĩ¹to³ta³lxi³hi³nx²na³li¹. Yxã¹ta¹ txah³lxa³kxa³txai²li² ã³hi³sã³nhe¹ta²lxi³kxai²nãn²tu³ sa³txe¹ha²kxai³ ã³ya²lu¹txa²lxi³hi³nx²na³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hx- ai²hẽ¹la².

Ha³lo²a² a²wa³kxën³yah³la² ũ³yho³hi²kĩ³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³na² a²hoh³lxi³su² tũ³kã³txi²su² te²a² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³txe²nãũ³su² te²a² ko³nxẽ³ti³ i³yĩ¹li²hain¹jau³su² a³la³kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²:
 — Wã²nũ³so¹sxã³ ũ³ti¹kxi²kĩ³te²ji¹xã¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²nũ²a²nãũ³xa² yuh³lxain¹jau³su² hi³ka¹nai¹nxa³ha²kx- ai³ hãĩ³a² wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³ha²kxai³la¹ kãin² i³ã³ta³kxai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² wãn³txa² hãĩ³a² ain³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Wi¹lhin¹ki³lxi³nxẽ³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ ki³han³jau³su² e³kxai²nãn²tu³ i³hen³txi³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxi¹nx- ai²nãn²tu³ Ro³ma²no² a²si³yxau³jah¹la² i³ye³kx- ai¹na¹ka³tu³ ũ³tĩ¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxa²ha¹te¹ sa²si¹hã³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lãĩ³. Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹. Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ i³yau¹ũ³ai¹nhxi²nhẽ³li¹. A²nũ²a² i³li²te²a² ye³ã³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khai¹xkxan²ti³ wxãĩ²na² yuh³lxi³jah¹lo²sxã³lxi¹. 22 Nxĩ¹nha²kxai³

wãn³txa² wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ũ³sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Ro³ma²no² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹kĩ³ta³nxã² hãĩ¹nxã¹tã³nxã² i³h¹nxe² wain³txi³ kãĩ³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³xa² a³la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 24 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ū³yho³hi²ki³a² wã²nã³ũ¹sya¹hẽ¹li¹. A²nũ²a² ye³na² ũ³wha²li¹lain¹kxe³su² te²a² i³h¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? I³h¹te²a² a²i³lxi³su² ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wã²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²i³lxi³su² ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ũ³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²yen³kxi³khai³xa² ũ³hũ¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².
 26 Nxe³ju³kxai³lu² wain³txi³ i³wa²lũ³xi²ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxau³yai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³ki³han³si¹hai¹nxa³ha²kxai³ hãĩ¹sxã³ ka³nah²sxã³ yx- au²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nũ²a² ya³lu²te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²
 27 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² sa³tu³se²a² nũ³kã³txa² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²ju³ta³nũ³a² yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². A²nxe³te²nãũ³xa² ã³nhait¹tũ³kã³txa² ã³tĩ³ain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². 28 ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nẽ³jah¹lãĩ³. I³yau¹ũ³sa²si¹nhẽ³li¹. Moi³se³ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nẽ³te³nah¹lxi¹: "In³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nãn²tu³ a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² yũ²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lx- ai³tã² so¹nyha¹txai²li¹, a²lon³ya³lu²jxah¹la² ta²ha² wet¹si¹jau³sa¹." Moi³se³ah³lu¹taĩ²na² ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 29 Nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tãũ³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³ain¹nũ²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a² txu¹ha² so¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ye³jen¹na² ya²lu²nũ²nhai¹. 30 Nxe³ha²kxai³ wẽ³sa² yũ²nxa³ha²kxai³ a²lon³yah³la² so¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² in³txa² ya³lu²nũn³nũ²nhai¹. 31 Hã²wxãn³txa³ a²lon³na² ã³xa² so¹kxi² ya³lu² nxe²xai³sxã³ a²lon³ti³tãũ³xa² ya³lun¹txa²hxan³nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wẽ³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³nũ²nhai¹. 32 Hã²wxãn³txa³ txu¹hai²na² ya³lu²nũn³nũ²nhai¹. 33 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nãũ³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kĩ³tãũ³a¹ ta¹ka³lxi²na² sa²kx- ai³lu² i³h¹te²la³tã³ in³txa² wẽ³sãĩ¹ah³lo²khai³su² hĩ³te³ji¹wi¹, a²yxox²ha³kxa¹ so¹nha²xai³ain¹na²ha²kx- ai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Yuh³xan¹ta³nũ³kã³txa² in³txa² txu¹ha² so¹nyhai¹nhxi²na²hẽ³li¹. 35 Ai¹nha²kxai³ oh³nãũ³nũ²ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²nũ²a²

sa²yo²we¹txain¹te²a² ka³ten³su² ti³hi¹tai¹nh¹na¹ so¹nyhu¹kxi³ju³ta² yu²nxa³lho³li¹. ³⁶ Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹ta² nu³ka³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹x³ha²kxai³ ya³lu²ju³ta² yu²nxa³ha²kxai² nxain¹te²ju²hē³li¹.

Nxe³kxa²ya¹xain¹tu¹wi¹. Ya³lu²xain¹ju³ta² yu²nxa³ha²kxai² ka³ten³su² i³sa²yxau³xain¹ju³ta² yxau²sa²te³ai¹nha²kxai² nxain¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na² wē³ha³ixi³su² ti³hi¹tai¹nha²kxai³lu¹. ³⁷ Kxā³nxu¹tai²na² Moise²ah³lu¹tai²na² wān³txa² i³ya¹u¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nū²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi³si¹kxe³su² i³ya¹u¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Wān³txu¹tai²na² hi³a² nxā³nxā² ka³ten³nxā³nxā² i³sa²te³kxan²ti³ i³hxa³txa³kxe³su² nxe³ja³xu¹tai²nān¹ja³su² nxe³te³nah¹ixi¹: "Txa²ina² A³bra³ā²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hī¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹." Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

³⁸ Nxe³ja³su² ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki² jah¹lo²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³ixi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹. Kxā³nāu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³tā³nxān²tu³ hī¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ye²nx²tain¹na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³ixi³su² tū³ka³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹ixi¹:

— Wain³txi³ e³i¹ixi¹. Ain¹ja³su² ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Āu²lxa²to³nha²kxai³ i³wā³txain¹kxe³su² ha²kxai³ hāi¹nxa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Kris²tu³jah³la² a²si³yah³lo²nu¹tai²na² nxe³ja³su²

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹ixi¹:
— Nxe³ai¹nha²ixi²hē³li¹. "Kris²tu³jah³la² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³ai²la¹wi¹." Ain¹ja³su² hxai²na²hē¹li¹. ⁴² Ain¹ta¹ Ta³vi²yah³lu¹tai²na² hain³ja³xu¹tai²nān¹ja³su² nxe³te³nah¹ixi¹:

"Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah³la² a²yo²wān³txi³kxai³lu² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah³la² ain³kxi²ti³an¹ja³kxai³lu¹: 'Txa²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³txu¹li¹.

⁴³ Nxīn¹kxai²nān²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²yu³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot³sxā³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹. 'Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah³la² ta¹hxai²hē¹li¹."

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hē¹li¹. ⁴⁴ Jā¹nxe³ja³su² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²yo²wān³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ i³h¹nxe³sxā³ a²ta²lhot³hī³te²la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ha³teh³nxā³nxā² hoh³ixi³su² tū³ka³txi³su² i³ya¹u¹ju³su²

⁴⁵ Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²yo²o³tū¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁶ Nxe³te³nah¹ixi¹:
— Ha³teh³nxā³nxā² hoh³ixi³su² tū³ka³txa² wi¹lī²jah¹ixi³hē¹li¹. Nxe³tū³ka³txa² hi²sen³su² wā²la²

a²lu²ka³lo³a² ūh³wih²kxi²nha²nū²la² a²nū²a² hxi²kan¹te²sa²ye²kxe³su² yxo²kwai³no³tai¹nhxai²na²hē³li¹. Tih³na² sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lo³tih³na² ā³nxai³tāu³a² wxi²kan¹te²sa²si¹nyhain¹ja³su² yxo²kwai³no³tain¹nū³nhxai²na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nai²na² ā³wxe³ka³lo³a²

sa²nēn¹nha²khaix¹nxe³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai² a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³ nxe³tāu³a² te²ya¹nxe³sxā³ ā³wxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khaix¹nxe³ta² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai² nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³li¹.

⁴⁷ Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxa³ kāi³so¹kxi²te³lhxā³ nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ya³ka³lxa¹txi³ wi¹le³kxi²ni³lxo³xai¹nhxai²na²hē³li¹. Ain¹ta¹ ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. Kxān³nāu³a¹ ko³nxe³khai¹nxe³sxā³ i³yī¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ nxe²kāi³ai¹nxa³tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nu¹hain¹ju³ta² kū³we²ki²la² kāi²nxa³lho³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha² yen³kxi²txa²ta¹ka³lxa² i³ya¹u¹ju³su²

21 I³ye³ta³lun²nū²la² a²nū²a² yen³kxi²te²nāu³xa² i³ta¹hxai²hē¹la². Kai²syē¹na² ū³yho³hi²ki³a²

ū³whi¹ye²tū³ka³txa² yxau³sxā³ i²yxau³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² yen³kxi²khaix¹te²a² wxā³nū²la² ki³ka³lxa¹txi³

ū³whi¹ye²ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³ain¹tāu³a²

txu¹ha¹ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxa²

yen³kxi²txa²ta¹ka³lxa² wxā³nū²la² ki³jū¹lxixi³ki³a² ki³ha¹li¹

ū³whi¹ye²ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxe³ju³kxai³lu² i²nū²la²

i³ye³kxi²te³nah¹ixi¹:

— I³sah¹ixi³sā²ixi¹. Ta¹ka³lxi²li² ki³kāi²ixi²nxa³kxe³su²

kxan²ti² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²yo³ha²

kāin²ye²na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² a²yo³ha²

kāin²ye²nxa³wi¹. Nxe³ju³ta²li² yen³kxi²tū³ka³txa²

a²wā³kon³ki³a² so¹ixi³ ū³whi¹ye²ain¹na²li¹. Yxān¹ta¹

ta¹ka³lxi²li² hāi¹ki³li³ ū³whi¹ye²na²li¹. Nxe³ha²kxai³

a²yo³ha² kāin²ye²na³li¹, ta¹ka³lxa²su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² sxi²ha² a³lun²ta² hxa³kxi²te³lhxā³ jau³su²

⁵ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hi²sen³kxai³lu²

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² i²nū²la² e³lix³ain¹te³nah¹ixi¹:

— Txah³lxa³kxa² wi¹lū³hē¹ti² wi¹lū³wha²li¹li² nxai¹nīn²tai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— I³sah¹ixi³sā²ixi¹. Txah³lxa³kxa²

wi¹lhau³kot³thēx¹je¹nxain¹nīn²tai¹. Nxe³kxan²ti³

kxān³nāu³a² txah³lxa³kxa² a²yo²ha³kxa¹

sa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Hai³txi³ ka³tha¹li¹ ā³ne³hē²kxi²ka³txa²

yū²nx³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a²nū³a² ko³nxe³ton³kxi²ju³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ i³wā³tain¹te³nah¹ix

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹li¹.
 I³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
 ka³lxa¹te²a² wxā³sxā³ ki³han³jau³su²
 e³yah³lxi³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³jau³su²
 e³yah³lxi³to³hi²: “Hī¹na² wxā²na³li¹.” Nxe³jau³su²
 e³yah³lxi³to³hi² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ wet1tx-
 ai¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. 9 Jā¹nxa¹jau³su² ti¹na² yx-
 au³tū³kā³txi³nāu³xai²na² kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³
 su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹ u²tāu³ai³tā² yx-
 au³tū³kā³txi³nāu³xai²tā² kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³
 su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe³jau³xā² ain³kxi²yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ i³yū³lyah³lxi³txa³hē¹li¹. Ya²la³yau³su²
 kxan²ti³ hai³txi³ hī¹nān²tu³ ha³lo²ai²nān²tu³
 ne³ki³so³nx3tho³li¹.

10 Nxe³sxā³ a²nū²a² nū³kā³txa² a²nū²a² nū³kā³txi³ ā³xā²
 a²lhun³tu² ā³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta²
 si³yxau³tāu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³ ā³xā²
 a²lhun³tu² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³nyhain¹tu¹wi¹.

11 Ha³lo²a² kxī³h³na² sa²wi¹win¹nū¹h¹lxi²ha²kxai³
 i³ta³ka³txa² kāin² wxā³nū¹h¹lxi²ha²kxai³ a²nū²a²
 sxi²je³na² ka³lxa¹je³na² yain³txi³ txa²khaix1nxe³sxā³
 he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ oh³sī³n³nāu³a² i³yo²la²ti³ju³ta³nū³a²
 yū³ye²ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin² yuh³lx-
 ain¹tu¹wi¹.

12 Yxān¹ta¹ wxā²nxa³tā³lxa¹ ān³txi³tū³kā³txa²
 i³nx2tain¹sxā³ ye³khāuh³la³thi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ju³te²a²
 nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³yū³nx2tain¹nū²la²
 ū³tī¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² a²wa³kxēn³ti³nāu³xā²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. Txa²wān³txa² kan²txi³
 yxo²ti³sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xā²
 i³ān³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 13 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 a²ya³la³ty³jau³xā² sa²yxo²wet1sah²lxin¹jau³xā²
 i³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 14 Yah³lxi¹nha²kxai³:
 “I³h¹nxe³ju³ta³ wa³lxi³nha¹lhon³ku².” Nxe³jau³xā² i³ye³kx-
 ah²lxi³txa³hē¹li¹. Hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹li¹. 15 Yxān¹ta¹
 i³wā³txi¹nx2ti³hī¹na¹ txa²wān³txi³khai³xā²
 ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³
 wxa²ko¹kon¹nū³kā³txa² wān³txai²na² e³yah³lx-
 in¹jau³xai²na² ain³kxain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³
 en²nhai¹nxa³sxā³ i³wa²lū³xi²nx2txai¹nxa³lho³li¹.

16 Nxe³kxa²yu³su² wxa²nū³kā³txi³khai³xā²
 ān³ta³kxi²nx2tain¹tū³kā³txa² hxi²ki³kxai³
 ā³yāu³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxa²wī³na² tā³nxa²
 wxa²lon³txi³tāu³xā² tā³nxa² wxa²wā³tā³xā² tā³nxa²
 kwa²yā³lxi²tū³kā³txi³su² tā³nxa² nxe³sxā³
 ā³ke³tū¹nx2tain¹sxā³ sun²tā¹nx2tain¹tu¹wi¹.

17 Nxe³hī¹nai²na² yxo²ti³sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ān³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

18 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ wxa²ne³kī³sa² ka³na³ka³na³kx-
 an²ti³ tī¹kxi¹nx2ti³xā³lho³li¹. 19 Ya³nān³ta³ki²la²sxā³
 yxo²i³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ya³lu²yah³lxan³tho³li¹.

Je³ru³sa³lē²thi³na² sa²nai¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ān³txi³tū³kā³txai²na² wxā³hī¹na¹
 Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³ki³ka³ti³ki²txai¹nhi¹na¹
 sxi²je³nān²ta³ sa²nai¹ain¹ju³ta² yāu³son³tu¹wi¹.

21 Nxe³kxai²nān²tu³ Ju³te²a²ko³xā² yxau³te²su² te² i³nxa²
 wā³la² kī³ka³txa² ā³nih³jah¹lxi³hē¹li¹. Sxi²je³na² yx-
 au³te²su² te² i³nxa² ā³naun³tih¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ā³nxai³te²su² te² i³nxa²
 a²sxi²khai³xā² wā³li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. 22 A²nxe³hī¹na²
 ko³nxe³ti³ kāi³te²nāu³xā² ta³lan²txai²na²
 ye³khāuh³lxa³thi¹nyhain¹kxi³ai²la¹wi¹. Nxe³ju³ta²nū³a²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txān³xu¹ta²na²
 kxān³nān¹txā³nxi¹ta²na² i³ye³kxū¹nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 23 Nxe³ha²kxai³ txu¹ha²
 wēh³nhain¹te²su² te²na² kāin² khāuh³nxain¹tu¹wi¹.
 Txu¹ha² a²wē³sa² ū³hi³lain¹te²su² te²na² kāin²
 khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³su² I³sa³e² nū³kā³txa² ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹kxa²yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹lai¹nha²kxai³ ha³lo²a²
 yxo²ha³kxi¹ ko³ton³tu¹wi¹. 24 Jā¹nxe³ju³ta²
 ā³nhe¹kxi²sxā³ sun²tā¹sxā³ ya³lu²ai¹nha²kxai³ Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xā² hi²sen³su² a²nū²a² sa²so¹sxā³
 ha³lo²a² u²lxan¹ko³xā³nāu³xā² kan²txi³ ū³h³wxe³ha²kxai³
 nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² tū¹kā³txai²li²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹nū²la² yxau³sa²te³ain¹tu¹wi¹.
 Hā²wxān³txa³ wa³ka³to³nain¹ju³ta² ne³ki³so³nain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

25 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² u³je³na³ki³su² te²a² i³la³kxi³su²
 te²a² hi³ka²ta³su² te²a² sa²ne³yax1tain¹tu¹wi¹. I³ye³na²
 kāin² hxa³lxi²ha²kxai³ a²nū²a² hxi²kāu³kāu³nhain¹tu¹wi¹.
 26 A²nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a²nāu³xai²li² i²ai¹nha²kxai³
 yuh³lxi³ya²lun¹tain¹tu¹wi¹, o³sī³na² ko¹ko¹sa²ye²kxe³su²
 i³ā³lxi³si¹ha²kxai³la². 27 Hā²wxān³txa³
 oh³sī³n³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹
 ān³ka³nxī²na¹ka³ty³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³
 i³kīx3khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹.
 Wxā³na¹ju³ta²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹.
 28 Ju¹ta²li² ā³si³wxe³hī¹na¹ i³sa²yxau³sxā³
 sa²yxo²ka²la¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 sa²yxo²we¹ta¹yah³lxin¹tū³kā³txe² i³nxai²na²
 ā³wa²su¹jah³lxin¹ju³ta³nū³a² ti³wa³ki³lon³tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Hi³yāu³sa³kxa² i³yau¹ū³jau³su²

29 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xā² āh¹
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Te²yā¹nxe³jut3su² sa³wxe³na² i²jah¹lxi³hē¹li¹.
 30 Ta³kon³ta³ki³yāu³su² hāu³ta³lun²sxā³
 ān³ki³i²nha³na¹nxe³hī¹na¹ yxo²kwē³kon³ju³ta²
 yāu³so³nhī³nx2na³li¹. 31 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ju¹ta²na²
 i³yau¹ū¹nx2ta¹ju³tin³ti² i²yah³lxi¹nhī¹na¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta³nū³su² yū³tu¹wi¹.
 Nxe³sxā³ wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹. Hi³yāu³sa³kxa²
 hāu³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha²ti³hū³nxe² wa³su³txi³
 wxā³na¹tu^{1</}

yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³tu³ yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

Ye³ten³nha²sxā³ r̄y³xau³sa²tē³ki³jau³su²

³⁴ Nxe³jut³su² wi¹l̄²jah¹lxi³hē¹li¹. Wxā³na¹ju³ta²o²nx²2ta¹kxa²yān³txi³su² nxa¹nhai¹. Kāin² r̄y³yai³ni² kāin² r̄³na²sxā³ we¹ni² kāin² hxi²waun³txi² nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹l̄²syah²lxan³kx-ai²nān²tu³ ka³yxuh³xa² ta³lā²la² wi³kxai²nān²tu³ wa³su¹txi³ ū³t̄¹kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² yā¹nxe²wxā³na¹ju³ta² wa³su³txi³ yū³tu¹wi¹. ³⁵ Nxe³ju³ta²i²li²a²nū²a² yuh³xa² yxau³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ r̄²kxi²sah²lxin¹tu¹wi¹. ³⁶ Wi¹l̄²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² r̄³nū³kūn³nxe³lhi¹hah³lxin¹jau³su² r̄³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ju³ta² ā³wa²to¹ta³lun²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² wxa²yen³nāu³a² r̄²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². ³⁷ A²nxe³tāu³a² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na²sxi²ha² ai³nū²la² a²nū²a² r̄³yau¹ū³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ ka³nxah³ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³nū²la² O³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³to³ta¹hxai²hē¹la². ³⁸ Ai¹nha²kxai³ r̄³yū¹li²nxa³tā³lxa¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹khaix¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a² he³son³kx-ain¹jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³tū³xa² yai³nain¹ju³ta³nū³a² yau³son³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ti³xai²na² kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²na² ā³non²ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ kwē³kon³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ye³ka³na³ka³nat³sxā³ Sū³na² kāi³ū¹hain¹ju³tu¹ta²na² ā³sa²wa²lho¹xi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² r̄³wa¹kxi³la³ sa³wi¹hxa³tū³xai²na² so¹lxi³ yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². ² Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pas²kwa²nxe³ti³xa² yau³son³ti³xa² a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxin¹te²a² si³yxau³tāu³a² nxe³te²nāu³xa² ha³te³nxā³nxa² hoh³lxi³su² te²nāu³xa² nxe³tū³ka³tx-ai²na² ko³nxe³thin¹sxā³ he³son³kxi²nyhain¹ta¹hx-ai²hē¹la². Nxe³ain¹tah¹lxa¹ Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³ka³txa² r̄³an³ta³kxi²nyhain¹kxa²yān³ti³su² yuh³lxain¹ta¹hx-ai²hē¹la².

Ju³ta²sah³la² r̄³ki³ha³kxi²sxā³ kāi³jau³su²

³ Nxa²ha¹te¹ nxe³nyhain¹tū³kxai³lu² Ju³ta²sah³la² Is³ka³ri³o²jah³la² r̄³yī¹lih²nūn³jah¹la² nxe³te²a² Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³su² hxi²ka²hx-an³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²tū³ka³txi³su² nxe³tau³ta² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁴ A²nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² ā³si³tē³kxi²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ā³nxai³tāu³a² wā³nxin¹te²a² si³yxau³kxa³te³nāu³xa² te²a² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a²so³ta²to² nū³ka³txi³su²

te²a² nxe³sxā³ ā³yā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ny-hain¹sxā³ r̄³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² ā³yāu³hū¹nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx-ai²hē¹la². ⁵ Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kx-ain¹nxa²ha¹te¹ ka³li³hai¹nha²kxai³ ū³yho³hi²txā³nxa² ū³hū¹kxi³nū³su² e³hau³ko³nye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Nxe³jau³xai²na² Ju³ta²sah³la²kxai³lu² ain³kxi²nū²la² ka³lih³kxi²la²nha² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wi¹na³li¹. Jah¹lai²li² ā³yāu³hū¹nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe² r̄³he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Je³su²jah³la² ā³yāu³hū¹te³lhxā³ yxai¹nha²kxai³ hāi³a² wahx³nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²nxe³tū³xa² hau³kot³3si¹jau³nū³su² r̄³ye³kxi²jau³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³tū³xa² wa³lo¹lo¹nxa³tū³xa² yai³nain¹nxe³je³nāu³wa³ka² ye²ain¹ti³xa² o³ve²a² wē³sa²su²lain¹ti³wa³kwe³nxa² yxau³son³ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³hī¹na¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²su² te²a² Jo³āu²ah³lo²su² te²a² nxe³sxā³ sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Pas²kwa²nxe³tū³xa² yain³ki³thi³nū³a² sa²hau³kot³3ja¹hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Nxa²ha¹te¹: — Īh¹nū¹ān¹thi³n³tā³ yain³kxi³thi³nū³a² sa²hau³kot³3sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — r̄²sah¹wxi¹. Sxi²je³na² ā³nxai³ja¹hu¹li¹.

Nxe³ya³hin¹tāu³a² in³txa² r̄³ha¹txi¹nx²ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² r̄³yau³xē¹na² ū³whi¹so¹tē³na²

sa²ka³la³ki²wxe³kxi²so¹nyhe¹nx²ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² r̄³hi²txi¹ja¹hē¹li¹. Sxi²ha² wi³xi²thi³na² ā³wih²kxi¹ja³hē¹li¹.

¹¹ Ya³hin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² a²wa³kxē³nxa² r̄³ye³kxi²ya³hin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹yah³la²

r̄³ye³kxi¹nxa²si¹sa²sīn¹jau³su² sa²si¹hā³sa²sīn¹na²li¹. Īh¹thi³n¹tā³ Txai²nāu¹xai²na² Pas²kwa²nxe³tū³xa²

yai³na¹thi³nu³la³sīn¹te²la¹xā³? Nxe³sa²sī¹nhē²li¹.” Nx-ex³ja¹hē¹li¹. ¹² Ya³hin¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹thi³na²

kāin²thi³na² wi¹thi³na² wā²na³ūh¹nx²ti³tu¹wi¹. Nxe³thi³na² wi¹lhau³kot³3ja¹hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³lu²

nxe³ta¹hxai²hē¹la². ¹³ r̄³ye³ta³lun²nū²la² a³li³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ya³ha²kxai³ wān³txa² e³kxi²jau³xa¹ yxo²ha³kxa¹ r̄²hxat³ja³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³ai²na²

Pas²kwa²nxe³tū³xa² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²nxe³tū³xa² yai³nain¹jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² ā³nha³hau³kot³3hī¹na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²

hxi²ka²hxan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ā³sa²so¹nū²la² thi¹nai²na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ā³wi¹hain¹nū²la² me²sa²ka³lo³a² ā³wxe²xai³ain¹ta¹hx-ai²hē¹la². ¹⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² r̄³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Khāuh

ĩyai³nxi²ki³sxa³lho³li¹. Kxãñ³ton³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³su² ã³si³wxe³h¹na² jã¹nxũ³na¹tu¹wi¹. Nxe³h¹na² Pas²kwa²nxe³ju³ta² yain³kxi²jau³xu¹tai²na² ta³lu²nhxa³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ ĩ³na²kxē¹na² hxi²tē³nha²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³na²kxē¹na² tē³sxã³ ĩ³na²xai³jah³lxi³hē¹li¹.

18 Nxe³yãñ¹ta¹ nxe³kxa²yã¹nxa¹ju³ta² ĩ³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ ĩ³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²h¹na¹ ĩ³na²xi²yah³lxi³kĩ³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Hã²wxãñ³txa³ yain³tũ³xa² hxi²tē³sãñ²nũ²la² Sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sãñ²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² wã²nãu²lxi²sxã³ ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ũ³hũ²xai³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³tũ³xai³na² Txa²nũ²a² yã¹nx2na³li¹.

Ya³lu²kxi²nũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tũ³xai³li² ya³lu²kxi²nũh¹nx2ta¹kxa² ĩ³xi²sah¹lxin¹tũ³xai³li² yain³nũh¹sah¹lxi³to³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Te²yã¹nxe³sxã³ yain³ta³lun²ka³tu³ hã²wxãñ³txa³ ĩ³na²kxē¹na² ũ³hũ²ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³na²xai³jah³lxi³hē¹li¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na²

Txa²ti³ha²yau³xa² yã¹nx2na³li¹. Wãñ³txa² tah²yau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jã¹nxe² kãĩ³ũh¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² ã³wa²sut1si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxañ³sa³tu¹wi¹. 21 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Jah¹lai²li² ã³yãu³hũ¹sa²jah¹la² txa²wã¹me²sa³ka³lo³a² ã³wxe²na³li¹. 22 Su²lhã³sain¹sxã³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² wãñ³txu¹tai²na² ĩ³ye³kxũ¹nē³ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹. Yxãñ¹ta¹ ã³yãu³hũ¹sa²jah¹lo²kxai²lē¹. Ko³nxe³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ain³kxain¹te³na¹ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩh¹jah¹lo²ta³ ko³te³hin¹te²la¹xã³? Nxe² e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

24 Nxe² e³lain¹nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²nyhu¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² hxi²kan¹txi³lxã³na¹wi¹. Yxãñ¹ta¹ wxãñ¹li² kãĩñ²te²sxa³lxi¹. Āh¹lxi³sxã³:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te³lxã³na¹wi¹. Wxãñ¹na² kãĩñ²te²sxa³lxi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² a²si³yxau³ka³txa² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yxo²xũñ³txi³ kwa³na³nyhain¹te²ju²hē³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² nxe² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² wi¹la³ ã³non²ta³kxi²nē³jah¹lai²la¹wi¹.” Ain¹jau³su². Te³nai¹nhxai²na²hē³li¹. 26 Nxain¹kxan²ti³ te²yã¹xah³lxi³txa³hē¹li¹. Yxãñ¹ta¹: “Hxi²kan¹te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³jau¹xai²na²

e³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ a²nũ²a² hxi²ka¹nxa³te²a² yã¹nxe² ĩ²ũ¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “A²wa³kxēñ³su² te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ kwa² sa³wi³sa²yã¹nxa² ã³non²ta³kxi²nũ¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. 27 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² ĩh¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²la³te²la¹xã³? Yain³txi³su² ãu¹la³kxi²sxã³ ũ³hũ²jah¹lo²su² te²la³ ta³nxa², hãĩ¹nxe³sxã³ ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²la³ ta³nxa², ĩh¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²su² ĩh¹te²la¹xã³? Nxe²nxa³wi¹. Hãĩ¹sxã³ ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²na² hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²su² te²la¹wi¹. Nxe³to³ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² ãu¹la³kxi²jah¹lo²kxa² yã¹nxe³sxã³ a²wa³ka³li³lo³jah¹la²yã¹nxa¹wi¹.

28 Nxe³na¹ha²kxai³ ã³si³tē³kxi²sah²lxin¹tai¹tu³wi¹. Ha³lo²a² ko³ton³kxi²sa²kxan²ti³ kan²txi³ ã³si³tē³kxi²sah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 29 Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wi³na² hxi²ki³kxai³lu² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²tu¹wi¹. Nxe³sa³kxai²nãñ²tu³ ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēñ³si¹ta¹tu¹wi¹. 30 Nxa¹kxai²nãñ²tu³ Txai²yã¹nxe³sxã³ ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³nãu³xa² ha³tih³xa² hxi²ka² hxañ³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũñ³ka³tu³ nxe³te²nũ³ka³txi³nãu³xa² a²wa³kxēñ³si¹yah³lxin¹nũ³nĩñ¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su² txa²yai³na¹ka³lo³a² ã³wxe³sxã³ yain³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³su²

31 Nxe³ha²kxai³la¹:

— Si³mãu²ah³lãĩ³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³li¹. Wxa²nũ³ka³txai²li² ũ³hũ¹sē¹li¹. Sa²yxo²ã³nxain¹ju³ta² ĩ³ye³kxi²sai³nai¹na¹tu¹wi¹.” Sa³ta³na²jah¹la² nxe³sain¹na²hē³li¹. 32 Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxai³na¹hē³li¹, kan²txi³ yxo²ĩ²sah¹lxi³si¹hin¹jau³su¹. Nxe³ha²kxai³ ã³yxo²o³tũ¹xi²san¹kxai²nãñ²tu³ txa²sa³wi³ha³lxa² yxo²ĩ²sain¹nũñ³si¹hin¹jau³su² ã³nxũ²kwãñ³lxũ¹txi³txai¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wãñ³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Kan²txi³ ã³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ũ³tĩ¹kxi²sain¹kxan²ti³ su²lhã³sain¹kxan²ti³ ya²la³tu³ sa²yxo²ã³nxa²sa²si¹nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Pe²jah³lãĩ³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Ka³nxa³tai²na² ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxi²nxa³ta³lxa¹ jau³nũ³a² nxe²e³in¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² ĩ²ti³hex1te²txã³wi¹.” Nxe²ĩ²ki³ha¹kxi²san¹jau³xa² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ĩ³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² ãu¹la³kxi²jau³su²

35 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxã³nhxi¹nai³tã² sa²si¹hã³nx2ta¹hĩ¹nai³tã² ha³teh³nxã³nxē¹ta³ yũ²nxa³ha²kxai³ wã²lē¹ta³ yũ²nxa³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² wē³no³kxi³la³

yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³ yã¹te²ta³
wã³kon³kxi¹nx2ti³lhai¹li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:
— Wã³kon³sĩn¹nxa³tai¹tu³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
³⁶ Nxa²ha¹te¹:
— Hĩ¹kxai³ ha³teh³nxã³nxẽ¹na² ta³nxa² wã²lẽ¹na²
ta³nxa² yũ³ke³la³te²kxai³ so¹xi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
Yah³lxi¹nha²kxai³ yu³la² kãin² ta³wxi²a² yũ²nxa³kx-
ai²nã²tu³ so¹kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹, wxa²wã²la²ka³lo³a²
ũ³hũ¹ai¹yah³lxi¹nkan²ti³nũ¹. ³⁷ Nxe³ha²kxai³
Txa²wã²sũ³na² ha³teh³nxã³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
“A²nũ²a²nãu³xa² te²hi²sen³su² Txa²wã²sũ³na²
hxi²kan¹jah¹la² i³ye³ki³ha³kxain¹te³nah¹lxi¹: ‘Jah¹lai²li²
ko³nxe³thin¹jah¹la² he¹la³kxi³syẽ¹txi³na³li¹.’
Nxe²e³ain¹tu¹wi¹.’ ³⁸ U³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹li¹. Hĩ¹na² nxe³kxa²yã¹nxe³jut³su²
kãi³ta³lun²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².
³⁸ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— I³sa²si¹lxi¹. Ti¹ai²li² yu³la² kãin²ta³wxi²a² wxi²ha¹li¹
yũ³sĩn¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:
— Ān²na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² i³ye³kxi²jau³su²

³⁹ Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu²
a³li³nũ²la² wã³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³hx-
ai²na²hẽ³ jã¹nxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a²
ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁰ Jã¹nxe³sxã³
ka³la³to³nhũ²la² ã³yi¹ka³tu³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wã²sũ³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
Ko³nxe³ju³ta³la³ ã³wih¹kxi¹nx2ti³kxa²yã³txi³su²
nxe³nx2ta¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
⁴¹ Nxe³nũ²la² jũ¹nxe² ã³yã¹not3ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² ã³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxẽ³sxã³ Txa²wã²sũ³na²
i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴² E³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Wi³na² nxex3txi¹. Ten³nxa²ke³la³te²kxai³
a²ko³nxe³ju³ta³na² khãuh³lxa³ti³sa²ju³ta³na²
sa²wa²tot1so¹kxi²sẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ ten³nxa²nxa³kx-
ai²nã²tu³ wxa²wãn³txa² so¹lxi¹ we¹txa²ha¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².
⁴³ Nxe²e³ti³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²nũ²la²
ãn³si³nxũ³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁴ Nxe³ha²kxai³
jã¹nxe³sxã³ ã³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxẽ³sxã³ Txa²wã²sũ³na²
e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²e³kxi²tãu³a² ãin²ti³sa²tx-
ẽ¹khaix1nxe³ha²kxai³ i³kax3lãux3ka³lãu¹nha²jau³xa²
a²tih³yau³khai³xa² ha³li³at1ta¹hxai²hẽ¹la².
⁴⁵ Hã²wxã³txa³ e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa²
ã³wã³li²sxi²nũ²la² ãin²ti³khaix1nxe³ha²kxai³
ãu³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁶ Āu³xain¹ka³tu³ta¹ Je³su²jah³la²
e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Īh¹nxe³ha²kxai³ ãu³xah³lxi¹ji¹wi¹? Txa²wã²sũ³na²
i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ko³nxe³ju³ta³la³
ã³wih¹kxi¹nx2ti³kxa²yã³txi³su² nxe³nx2nhai¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

⁴⁷ Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ta³lun²nxa³ta³lxa¹ a²nũ²a²
ka³lxa¹tũ³ka³txa² yãu³so³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹sxã³
a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a²

Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ne³ka³ta²a² wxã³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³kxan²ta² yãu³son³kxi²nũ²la² Je³su²jah³la²
i³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁸ Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Ju³ta²sah³lãi³. I³yo²sai¹la³kxi²san¹jau³xa²
ã³yãu³hũ¹kxi²san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
⁴⁹ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² hi²sen³kxai³lu²
wxã³ain¹tũ³ka³txa² i²ain¹tãu³a² i³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Yu³la² kãin²ta³wxi²a²
hxi²tẽ³nhã²sxã³ sun²tã¹sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².
⁵⁰ Nxe²e³ain¹ti³kai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lx-
ai²na² ka³na³ka³nat3sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yx-
au³kah³lai²na² a²sa³wi³sa² yãu³son³kxi²nũ²la² yu³la²
kãin²ta³wxi²a² hxi²tẽ³nhã²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹
a²ne³nxẽ³na² a²nẽ³wi¹tãu³a² ũh³nxe³i²lã³ta¹hxai²hẽ¹la².
⁵¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Hãi¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³jau³su² nũ²la²
in³txa² ne³nxẽ³na² txa²wã¹ne³wi¹nẽ³tãu³a² wxa²ne³wx-
ai³sãin³sxã³ wxa²ne³we²txi³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵² Nxa²ha¹te¹
wã³nxĩn¹ta² Si³yxau³kah³lo²su² te²a² a²so³ta²to²
nũ³ka³txi³su² te²a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹tũ³ka³txi³su² te²a²
nxe³te²su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Yu³la² kãin²ta³wxi²a² tẽ³ji² hi³sa³ka³txa² tẽ³ji² yah³lx-
in¹sxã³ wxã³yah³lxi¹ti²ti¹. A²nũ²a² yen³kxa²
kãi³kxi²jah¹la² i³sxã³ sa²so¹kxa² yã¹nxe³ i³sxã³
sa²so¹sah¹lxi¹ta²lu¹wi¹. ⁵³ Txa²wã²sũ³na² sxi²ha²
ye³ka³lxa¹txi³ ã³yũh¹sxai²na¹tai²ti²tu³wi¹. Na¹tãu³ai³tã²
so¹sah¹lxi³hxai²nxã³tai²ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na²
ka³nxa³hi²ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² nũ³kxũn³sxã³
o²la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³ha²kxai³ wxa²nũ³ka³tx-
ai²na² ko³nxe³ti³ o²la³kxah³lxi¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Pe²jah³la² a²yo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³su²
⁵⁴ Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ i³sxã³
sa²so¹ai¹nha²kxai³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kah³la²
hxi²kan¹jah¹la² a²sxi²ha² tũ¹kxain¹sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxain¹tãu³a² Pe²jah³la²kxai³ a²si³yo³na²
sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².
⁵⁵ A²nxe³thĩ³na² ti²ta³lo³ka² ha³nxe²a² sa²ya³tain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². A²nxe³tho³xai²na² Pe²jah³lo²kxai³lu² tũ³nũ²la²
a²yo²wẽ³ka²nũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵⁶ Nxe³tãu³a²
wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kah³la² hxi²kan¹jah¹la²
a²sa³wi³sa¹ka³lxa² e³te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²li² Je³su²jah³la² a²si³tẽ³kye¹nxain¹na²li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².
⁵⁷ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ki³ha¹kxain¹sxã³
e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Nxex3sa²nxi¹. Jah¹lai²li² hai³txi³ i²te²txã³xĩ¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².
⁵⁸ Ye³jen¹nãu³a² in³txa² i²ain¹nũ²la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Wxãi²na² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin¹tai¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² i³ki³ha¹kxi²sxã³
a²wãn³txi³kxai³lu¹:
— Nxex3sa²lxi¹. Txai²li² ti³he¹nxẽ²nxa³wi¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².
⁵⁹ Ye³jen¹nũn³tãu³a² in³txa² ã³xa² i²ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ā³si³tē³kxain¹te²nu³tā³li¹. Ka³li³le²a² a²nū³kā³txi³su² ye²ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶⁰ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² i³ki³ha¹kxi²sxā³ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lx¹. Jau¹xai²li² kō³nha²ti³hex¹te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²hi¹na¹ ka³la³ka³la²a² i³yxai²lx¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶¹ Nxe³tāu³a² Je³su²jah³la² sa²ne³wa³tū³nha²sxā³ Pe²jah³la² ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hi¹na¹ Pe²jah³la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txai²li² i³ne³sai¹xi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Ka³nxah³ta² ka³la³ka³la²a² i³yxai²lx¹nxa³tā³lx¹a¹ wxāi²na² Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁶² Nxe³jau³xa²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tū³ ha³lo²a² a³li³xi²nū²la² āin²ta³kxi²nha²sxā³ kāin²nān³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i³su²lain¹jau³su²

⁶³ Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² tū³kxain¹tū³kā³txai²na² i³wai³ka³si³jau³su² i³ye³kxi²ni² i³su²lai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶⁴ Nxe³ain¹kxa²yu³su² wā²la²ka³lo³a² tē³sxā³ ū³yhe³ti¹kxain¹nū²la² i³su²lain¹ka³tū³ i³wā³txi³te³nah¹lx¹:

— Īh¹te²tā³ i³su²nxain¹thi²li¹? Ī³yau¹ū³sē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁶⁵ Te²yā¹nxe³ju³ta² kō³nxe³te²lo³jau³xa² yau³ka³lx¹txi³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³kā³txa² i³wā³txain¹jau³su²

⁶⁶ A³lan²ton³tāu³a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³kā³txi³su² te²a² wā³nxin¹ta² si³yxau³tū³kā³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹is³su² tū³kā³txi³su² te²a² ain¹sxā³ ā³nū²kxi²nū²la² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ka³tū³ e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶⁷ E³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ī³yau¹ū³nha²sē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:

— Ī³yau¹ū³nx²ta¹kxai²nān²tu³ yxo²i²sah²lxan³tho³li¹.

⁶⁸ Yxān¹ta¹ i³wā³txi³nx²ta¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ i³wa²lū³xi²sah²lxan³tho³li¹. ⁶⁹ Yxān¹ta¹lx¹a¹ ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ Txa²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

⁷⁰ Nxa²ha¹te¹ a²yo²ha³kxa¹ i³wā³txain¹te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Ta²su² nīn¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³txi³ e³yah³lx¹lx¹. Txa²la³na¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁷¹ Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lx¹:

— Hī¹na² i²ki³ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² a²yo²wān³txa² Sū³na² kō³nxe³te²lo³jau³xa² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. Hāi¹nxā¹a³syah¹lx¹sa²lx¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² i³wā³txi³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹nū²la² ā³nū²kxi²tū³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu²

Je³su²jah³la²kxai³ ā³nū²kxa² so¹sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Pi³la²jah³la² sxi²ha² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³nū²la² ā³nū²kxa² so¹ain¹tū³kā³txa² i³ki³ha¹kxi²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²li² txa²wā¹nū³ka³txa² ā³ke³tū¹ain¹na²hē³li¹. Nxe³te³nah¹lx¹: “Ro³ma²no² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka³a² ū³yho³hi²yah³lx¹txa³hē¹li¹.”

Nxe³jau³su² ha²kxai³: “Txa²li² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²si³yxau³kax³sa¹wi¹.” Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe² ain³kxi²si¹na¹hē³li¹. Ī³ki³ha³nain¹jau³xa² ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁴ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² e³kxi²te³nah¹lx¹. Wā³nxin¹ta² si³yxau³tū³kā³txi³su² te²a² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ i²a¹jah¹lo²sxa³wi¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²sy¹en²nx²ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Kwa²nx¹lx¹. Jah¹lai²na² wān³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² i³yau¹ū³hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³na³li¹. Nū¹ka³na¹ Ka³li³le²a²ko³xa² ā³si³wxe³nū²la² Ju³te²a²ko³xa² ā³wa²to²hi²ka³tū³ hī¹na² wxā²na³li¹. Ain¹jau³su² kāin² ki³han³jau³su² e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ro²jah³la² i³wā³txi³jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²li² Ka³li³le²a² ko³xan¹jah¹lo²su² te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxa²ha¹te¹:

— Wain³sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³sa²si¹hā³nyhai¹nha²kxai³ E³ro²jah³la² sxi²ha² ā³wih¹si¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ Ka³li³le²ko³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tāu³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Kxān³su² Je³su²jah³la²kxai³ i²ain¹ju³ta² ten³kxe³su² ka³li³h³kxi²la²ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxi¹nai³tā² Je³su²jah³la² hxi²ka¹nain¹jau³xa² ain³kxai¹nha²kxai³ hī¹na² sa²kxai³lu²

a²ya³la³lhu²si¹nhē³tū¹xā¹. Ain³jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la²kxai³ kāin² i³wā³txi³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³ hai³txi³ i³we¹nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

¹⁰ Nxe³ain¹kxa²yu³su² wā³nxin¹ta² si³yxau³tū³kā³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lx¹is³su² te²nāu³xa² ain¹sxā³ ki³ha¹kxi²sxā^{3</}

nũ³kā³txi³su² te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² i³wa³ka³si³ai¹ni²
 i³ha³nũ³nxe² nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ wā²la²
 wi¹khaix1ka³lo³a² tē³sxā³ Je³su²jah³la²kxai³ ũ³whi²kx-
 ain¹nũ²la² Pi³la²jah³la² sxi²ha² i³wha¹li²si¹ta¹hxai²hē¹la².
 12 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxi¹nai¹tā³ E³ro²jah³la² Pi³la²jah³la²
 hi³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hī¹nān¹te²tu³
 ya³li³xi²nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxa³tū³ka³txi³su²
 te²nāu³xa² Ju²te²a² nũ³kā³txa² hxi²kan¹txi³nũ³kā³txi³su²
 te²nāu³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kx-
 ai³lu² i³kaix1so¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹ Je³su²jah³lai²li² hi²sen³kxai³lu²
 a²nũ²a² nũ³kā³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² tē³sxā³
 e³kxi²sah¹lxin¹ten¹tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wān³txa² ka³lxa¹txi²
 wā³txai¹na¹ten¹tu³wi¹. I³wā³txai¹na¹kxan²ti³ kō³nxe³ti³
 kāi³ju³ta² hai³txi³ a³ya³txi²nxa³wi¹. 15 Na¹kxa²yu³su²
 E³ro²jah³la² te²yāx1ta¹hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 sa²si¹hā³xi²sain¹ta¹tu³wi¹. Ain¹jut3su² jah³lai²li²
 kō³nxe³ti³ kāi³ha²kxai³ i³ya²lut1si¹ha¹jau³nũ³su²
 hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. 16 Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 hāi¹sxā³ i³wai¹tain¹si¹sā²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut1sxā³
 ũ³hū¹xi¹nx2ta¹tu³wi¹. Pi³la²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxi¹nai¹tā³
 Pas²kwa²nxe³tū³xa² yai³nai¹nhī¹nai¹tā³ a²nũ²a²
 ũ³tī¹kxi²tū³kā³txa² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a²
 wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 ye³ka³lxa¹txi³ Pas²kwa²nxe³tū³xa² yai³nain¹ju³ta²
 Pi³la²jah³la² hxi²ka² jā¹xain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxain¹kxan²ta² te²yā¹nxe³ju³ta² te³nai¹nha²kxai³
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kāin² i³kaix1tain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³la² su²lhā³txa²si¹nhē³li¹. Ba³ra³ba²sah³la²
 so¹lxī³ wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xit1si¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Ba³ra³ba²sah³la² sa²kxai³lu²
 a²kxā³nxi¹tā³ a²nũ²a² su²lhā³ha²kxai³
 Je³ru³sa³lē²thī³na² a²wa³kxē³nũ³kā³txa²
 he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² o²la³kxi²ha²kxai³
 ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ũ³tī¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la²
 wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²ju³ta² ten³jau³su² āh¹ i³ye³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Ain¹tah¹lxa¹ yxo²xūn³txi³
 i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Hi³sa³ka³txa² ũ³hēt1sxā³ i³hxi²kī¹la²kxi²sxā³
 i³ya²lu¹ta¹nhē³li¹. Ū³hxi²kī¹hēt1txai¹nhē³li¹. Nxe³ny-
 hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Īh¹nxe³tā³ kō³nxe³ti³ kāi³ te²la¹xā³? Kō³nxe³ti³
 kāi³ha²kxai³ i³ya²lut1si¹ha¹jau³nũ³su²
 hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. Nxe³ha²kxai³
 i³wai¹txi²sā²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut1sxā³
 sa²tā³xi²si¹hai¹na¹tu³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 i³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³xa² yxo²xūn³txi³ e³jau³xai²na²
 i³ye³sxā³ ā³na¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai¹na¹
 Pi³la²jah³la² ye³ye³non¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²kxai³
 su²lhā³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³lai²na² a²yxo²wān³txa²

kwa³na³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³ain¹kxa²yu³su²
 Ba³ra³ba²sah³la² a²nũ²a² nũ³kā³txa² he¹li²nha²si¹ny-
 hain¹jau³su² a²nũ²a² su²lhā³ha²kxai³ nxe³jah¹la² ũ³tī¹kx-
 ain¹jah¹lai¹tā² wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²si¹ny-
 hain¹jau³xa² te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²
 su²lhā³si¹nyhain¹jau³su² te³nai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la²
 hi²sen³kxai³lu² sa²yxo²we¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² tē³sxā³ a³li³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² Si³māu²ah³la²
 Si³re²ne²kō³xan¹jah¹la² ne³khou²hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jah¹la² a²ha³lo²khai³xa² a³li³nũ²la²
 Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³wih¹te³lhā³ ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹la²kxai³ tū³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu²
 i³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hi³sa³ka³txa²
 sa²tā³ka³la³kxi²hēt1so¹nha²si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
 yo³na² i³hit1ai³ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txa² ka³lxa¹tū³kā³txa³ i³hi¹tx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² txu¹ti³nāu³xa² i³hi¹tx-
 ain¹te²a² āin²ta¹nha²kxai³ kāin² nān³kxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²ain¹nũ²la²
 sa²wa³tī³nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³nxi¹. Je³ru³sa³lē²thī³na²
 a²wa³kxē³na³ka³lxī²nāu³syah¹lxī¹nxi¹. Txai²li²
 i³nān³kxi²sah¹lxī³txa³hē¹ni¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na²
 wxa²wē³ha³lxa² wxa²nxūh¹ i³nān³kxi²nha¹jah³lxī³hē¹ni¹.

29 Ye³jen¹nāu³a² wxa²ha³lo²a²
 kō³ton³kxi²khaix1nxe³nx2ti³tū¹xī¹. Nxe³tāu³a² e³kx-
 ain¹tu¹xī¹. Nxe³te³nah¹lxī¹: “Txuh¹hai²li² wē³sa³ txa²te²a²
 ka³li³hi² txu¹hai²li² wē³ni²nxa³te²a² ka³li³hi² txu¹hai²li²
 wē³sa² i³lxa³te²a² ka³li³hi² nxe³nx2tain¹tū¹xī¹.”

30 Nxe³hī¹na¹ wā³la³ka³txa³ e³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 “Ū³tī¹kxi²sē¹li¹. A³hi²sxā³ i³ya²lut1sē¹li¹.” Nxe³ain¹tu¹xī¹.

31 Ai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹na³li¹.
 Nxe³kxa²ya¹nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ kō³nxe³ti³
 kāi³wa³to²hi²nũ¹nx2tain¹tu³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³jah¹la² ũ³tī¹kxi²te²a² ha¹lin¹sxā³
 su²lhā³si¹hain¹jau³su² ān³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³ai¹nha²kxai³ wā³la³ka³txa²
 txa²wā¹ne³ka³lo³kat3su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³txa²
 ka³la³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² tē³sxā³ hi³sa³ka³txa²
 i³hxi²kī¹wxe³ai¹nha²kxai³ in³txa² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³jah¹la² ha¹lin¹te²a² hi³sa³ka³txa²
 i³hxi²kī¹wxe³ain¹ya³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³sxā³ wi³txā¹ka³txa² Je³su²jah³la²
 i³hxi²kī¹wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je<

Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²si³yxa³ka³txa²
 ƒ³wai³ka³si³xi³jau³su² ƒ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nũ²a² ǎ³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxã¹ta¹ wã²nxũ¹sxã³ hxi²kan¹txi³
 sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxa³tã³lot³jah¹lo²su² ke³la³te²kxai³ wã²nxũ¹sxã³
 sa²hau³ko³nha²txai²li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 36 Te²yã¹nxe³sxã³ so³ta²to² nũ³ka³txa² ya³son³nũ²la²
 ƒ³wai³ka³si³xi³sxã³ yain³txa³ya³xa² kxah³ya³xa²
 ƒ³na²si¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 37 Nxe³sxã³
 ƒ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txa² si³yx-
 au³kax³sin¹ke³la³te²kxai³ sa²hau³ko³nha²sẽ¹li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Ai¹nha²kxai³ hi³a²ka³lo³a² wã²n³txa²
 ũ³wha²li¹lhã²sxã³ a²ne³ta³lxo³ka³nã³u³a¹
 ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²li² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta²
 si³yxa³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yx-
 au²xai³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a²
 ƒ³wai³ka³si³nũ³te³nah¹lxi¹:

— Wxã²li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tã³lo³txa²jah¹lo²su² nxĩ¹ke³la³te²kxai³
 sa²hau³ko³nha²sẽ¹li¹. Nhã¹kxai²nã²tu³
 jãx¹sa¹nhũ³si¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³thin¹te²a² ǎ³xa²
 a²wã²txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² o²nxã²nxa³ji¹wi¹? Jah¹la² yã¹nxe²
 ya³lu²nũ³nĩ¹tu¹wi¹. 41 Nxe³sxã³ su²lhã³nẽ³lain¹ju³ta²
 wain³na³li¹. Yxã¹ta¹ Je³su²jah³lai²li² hai³txi³
 ko³nxe³thin¹sxã³ yxa²xai³jah¹lo²sxa³wi¹. Ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

42 Nxe³sxã³ ǎh¹ ƒ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai². ƒ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Kxã³ton³sxã³
 a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tã³lot³txa²tã³a¹ wxã²na² nxe³wã²sa²txa³hẽ¹li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ƒ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Hĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² yxa³ju³ta² ƒ³na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nã²tu³ ǎ³sa²so¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ƒ³ya¹ũ³jau³su²

44 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whã²na¹
 ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta²
 ne³ka³ka³nhĩ¹nã¹te²tu³ ǎ³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 ǎ³ki³kan³tã³u³a¹ so¹lxi³ ƒ³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

45 Nxe³hĩ¹na¹ wã²la²ka³lo³a² ǎ³ka³lo³a² Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² ǎ³tan¹thĩ³na¹ yxo²tĩ¹ka³lo³a² ǎ³ten²ti²sxã³
 ǎ³yxo²hai²ta³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².
 ǎ³ka³lo³ha¹lo³ta³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Nxa²ha¹te¹

Je³su²jah³la² kã²n² ƒ³kaix¹te³nah¹lxi¹:
 — Wi³na² nxex³txi¹. Txa²yã³ũ³ka³txa² ũ³hũ¹nxa²ha¹wi¹.
 Ain¹jau³su² nxe³sxã³ ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la². 47 Nxa²ha¹te¹
 so³ta²to²jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹la² ju¹ta²na² ƒ³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ya²la³tu³ wi¹lhĩ¹jah¹lo²su²te²nũ²tã³li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nã³xa² kwa²
 ten³sa²tã³ain¹te²nã³xa² ya³lu²yain¹nxa²ha¹te¹
 ǎ³nĩ²si³sxã³ aun³txa² wã³li²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 49 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³ka³lu²
 u²lxi³ yxa³sxã³ ten³sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kx-
 ai³txu¹ti³nã³xa² Ka³li³le²a² ko³xa² yx-
 au²xai³lhĩ¹nã¹te²tu³ ǎ³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³te²nã³xa² ten³sa²tã³ain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

50 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a²thĩ³na²
 Ju³te²a²ko³xa² sxa³thĩ³su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³thĩ¹nã¹jah¹la² yxa³sxã³ ƒ³nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jah¹la² wi¹lhĩ¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tã³lo³ju³ta³nũ³su²
 wah³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Ju³te²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² kxan²ti³ ten³ta¹hx-
 ai²nxa³hẽ¹la². 52 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²

Pi³la²jah³la² ǎ³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la²nũ²a²
 ya³lu²ta²nũ²a² sa²nĩ³kxi²si¹jau³su² ƒ³wã²txi³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 53 Nxa²ha¹te¹ wi¹lĩ³wa²lũ³xi²nxa²ha¹te¹
 Jo³se²ah³la²kxai³lu² hi³sa³ka³txin³ti³ sa²sai¹kxã¹kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² wã²la²ka³lo³a²
 lĩ²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² sa²wã³lã²u²kxi²nũ²la² tx-
 ah³lxa³kxẽ¹na² sa²so¹sxã³ ũ³whi¹sxã³

ũ³tĩ³kxa²wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tẽ³na² kwã³kxa²
 tah²hẽ³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 54 Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nã³xa²
 Ka³li³le²an¹ta¹ka³lxu³nã³xa² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³
 Jo³se²ah³la²kxai³ ǎ³si³tẽ³kxi²nũ²la² txah³lxa³kxẽ¹na²
 ƒ³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ũ³whi¹wxe³je³na² ƒ³ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². ƒ³ain¹nũ²la² ǎ³ya³wa²lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Hã²wxã³txa³ a²nũ²a² ya³lu²te²a²
 wxa²to¹la³kxi²jau³nũ³a² hau³ko³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la³,
 txu¹ti³nã³xa²sa³. Nxi¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta² Ju³te²a²
 nũ³ka³txa² a²sa²ba³to³ nxe³nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³wha²li¹txã³nxa² wet¹si¹nyhain¹jau³su² hã¹si³sxã³
 ƒ³ye¹nxi²sxã³ yxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ƒ³sa²yxa³si¹jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ to³mĩ²ko³ nxe³hĩ¹na²
 ƒ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ txu¹ti³nã³xa² sa²kxai³la¹
 a²jã¹nxe² wã³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ƒ³yau³xa² a²nũ²a²
 ya³lu²te²a² wxa²to¹la³kxi²jau³xa² tẽ³sxã³ wã³lain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ kwã³kxẽ¹na²kxai³lu² tx-
 ah³lxa³ka³lo³a² kã²in²ka³lo³a² tẽ³sxã³
 ũ³h³yxo²tĩ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxan²ta²
 txu¹ti³nã³xa²kxai³lu² wã³lain¹tã³u³a¹ kwã³kxẽ¹na²kx-
 ai³lu² a²ne³hẽ³txa¹ sa²yxo²than²nha²sxã³ yxa³ye³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². A²nxe³tẽ³na² ǎ³nĩ³tĩ³tã³u³a² ƒ³te³na¹
 sa²yxo²than²nha²sxã³ yxa³ye³ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Nxe³ain¹nũ²la² yxo²than²nha²sxã³ yxa³ye³ha²kxai³
 ǎ³

— Īh¹nxe³te²sin²ta²ku². K¹i³nh¹. Ain¹tāu³a² in³txa² ha¹li¹ ĩ³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² a²wā²la³ka³lo³a² ha³te¹tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ²nxū³nxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 5 Txu¹ti³nāu³xa² ju¹ta² ĩ²sxā³ o²nha²sxā³ ĩ³ye³āu²la²to³tha²kxai³ ĩ²sxā³ sa²kxu²thu¹nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹t¹i³kxai³lu² in³txi³nāu³xa² a²wā²n³txi³kxai³lu¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txah³lxē¹na² a²nū²a² ya³lu²te²a² sa²n¹ī³kxain¹tē³na² nū²kxah¹lxin¹thi²ni¹? 6 H¹l¹nai²li² a²nū²a² yū²nxa³xi¹. Ka³ten³su² ĩ²sa²yx- au³xi²na²ni¹. A³li³xi²na²ni¹. Nxe³ju³kxai³lu² kxā³nxi³tā² Ka³li³le²a²ko³xa² yxau³h¹nai³tā¹jau³xa² nxe³h¹nai³tā² ne³ka²kxah¹lxan³sai¹ni¹? Nxe³wā²nxa²lxin¹ji¹? 7 Nxe³jau³xa²sa¹: “Kō³nxe³thin¹tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² sa²so¹sain¹nū²la² hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²k¹la³kxi²sain¹sxā³ ĩ³ya²lut¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxa²ha³ta³nān²tū³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxā³ ka³ten³su² ĩ²sa²yx- au³xi²na²tu¹wi¹.” Nxe³jau³xi³tā² ain³kxi²yah³lx- in¹ta¹ti²tu¹ni¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Ain¹nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xā² wā²n³txa² t¹ī³ya³xi³tā² sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²wa²lho¹xain¹sxā³ ĩ³xain¹ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxā² hxi²ka² hxi²sxā³ ka³na³ka³nat³sxā³ wa²sa²so¹xi²nū³ka³tū³ nxe³tū³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxā² hāi¹nxe³ti³xa¹ nxe³jau³xi³na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 A²nxe³txu¹txi³nāu³xa² ĩ³lx²nyhain¹tū³ka³txa²sa¹: Ma³ri²a² Ma³ta³ī²na³ka³lxā² nxe³ha²kxai³ Jo³ā²na³ka³lxā² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a²ka³lxā² nxe³ha²kx- ai³ a²nxe³ta¹ka³lxai²na³ Ti³a²kah³la² a²hā³ka³nū²la³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ txu¹ti³nāu³xa² ka³lxā¹txi³ a³li³ain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lx²i³nū³ka³txa² ĩ³ha¹txi²sxā³ nxe³jau³xi³na² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³nyhain¹tah¹lxā¹ a²sa³wi³ha³lx²i³nū³ka³txa² jau³jau¹xi³na² hai³txi³ yxo²ī²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la²:

— Toh³li³ta² wā²n³txai²la¹wi¹. Nxe²e³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xi³na² ain³kxi²nū²la² Pe²jah³la² ĩ²sa²yxau²ā³ka³tū³ Je³su²jah³la² kwā³kxē¹na² tx- ah³lxē¹nān²ta³ ā³nih³nū²la² ā³ku²thu²kxa¹sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² wā²la²ka³lo³a² Je³su²jah³la² ē³kxain¹ka³lo³a² so¹lx²i³ sxa³ne²yhe²ta¹hx- ai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² yū³ne¹yhe²ta¹hx- ai²nxa³hē¹la². Nxe³sxā³ a³li³sxā³ ĩ³xi²tāu³a²:

— Īh¹nxe³te²sin²sun²kū¹. Nxe² e³nha²ta¹hxai²hē¹la².

E³ma³u²th¹nān¹tī³na² ai³ya³tī³nān¹jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ sūn²ta³txai²na² a²sa³wi³ha³lxā² ha¹lin¹te²a² Je³ru³sa³ī²th¹na² a³li³nū²la² E³ma³u²th¹na² ai³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³th¹na² 10 ki³lo²me³tro³ nxe² u²lx²i³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 14 Nxe³ya³t¹i³kxai³lu² Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³yah³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³hi¹ta¹ī³lxā³ a²tī³na² ai³le²tī³na² ĩ³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ha¹txi²sxā³ ā³sa²so¹ā³ya³ka³tū³ ai³yah³lx²i³ta¹hx- ai²hē¹la². 16 Yxān¹ta¹ kō³nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Ai³ya³hin¹tāu³a² th¹nxe³jau³ta³ wā³wā³nx²ti³jau³ta³ e³la³hin¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxa²ha¹te¹

ā³yit¹txā²ha¹te¹ Kle³o²pah³la² āin²ta³kxi²nha²sxā³ e³kxi²te³nah¹lx¹:

— Je³ru³sa³ī²th¹na² ha³la³ka³lxā³lo³nīn¹kxan²ti³ jau¹xi²na² ā³ne³wxe³nxa²nxa³ta³lu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²na² wā²n³txi³kxai³lu¹:

— Īh¹nxe³jaut³tan³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lū³xi²ya³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² Na³sa³re²th¹nān¹jah¹lo²su¹.

Nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² wā²n³txa²

hen³txi³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hē¹li¹. Ai¹nha²kxai³

hxi²kan¹nē³lxā³ju³ta² kāin² o²la³kxi²sain¹sīn¹na²hē³li¹.

Nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² wā²n³txa² wain³txi³

sa²yo²we¹jah¹lo²su² ye²ta¹hē¹li¹. 20 Nxe³to³ta¹

wā²nxīn¹ta² si³yxau³tū³ka³txi³sa² te²nāu³xa²

txa²wā¹hxi²kan¹ti³su² te²nāu³xa² ain¹sxā³

ī³ya²lut¹si¹jau³su² ĩ³yī¹li²hain¹ta¹hē¹li¹. Nx-

ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²k¹la³kxain¹ta¹hē¹li¹.

21 Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹lai²li²

I³sa³e² nū³ka³txa² wxa²wa²su¹tū¹nhē³jah¹lo²su²

te²ji¹xā¹. Nha¹jau³su² nxe³sā²nha¹kxa²yu³su² ye³ha¹li¹

ka³na³ki¹ a³la²ni²te²jai¹tu³wi¹. 22 Jā¹nxe³kxa²yu³su²

ī³yū¹li²nxa³ta³lxā¹ txu¹ti³nāu³xa² kwā³kxē¹na²

ai³ain¹tāu³a² ĩ³wā³wā³ta³kxi²sa²sī¹nhē¹li¹.

23 Je³su²jah³lo²la³ hai³txi³ ĩ²ain¹ta¹hxa³hē²li¹.

Hā²wxān³txa³ ĩ³xain¹nū²la² e³kxi²sain¹te³nah¹lx¹:

“Hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² ĩ²sī¹na²hē³li¹. Nxe³ju³ta²na²

oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ĩ³hen³txi³sain¹sīn¹te³nah¹lx¹:

‘Je³su²jah³la² ka³ten³su² yxau²na³ni¹.’

Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹.” Nyhain¹ta¹hē¹li¹.

Nxe³jau³xi³na² on²txi³khaix¹sa²sī¹nhē²li¹.

24 Jā¹nxe³ha²kxai³la¹ txa²wā¹nū³ka³txa² ka³na³ki²

sa²n¹kxi²tē³na² ā³nxai³nū²la²

ī³hen³txi³sain¹sī¹kxa²yā¹nxe³jut³su² ĩ²ain¹ta¹hē²li¹.

Nxe³ta¹ Je³su²jah³lo²la³ hai³txi³ ĩ²ain¹ta¹hxa³hē²li¹. Ny-

hain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²na² wā²n³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² ā³ne³to³ti³he¹nxe³nx²ti³xa³wi¹.

Txa²wā¹sū³na² wā²n³txa² ĩ³hen³txi³nū³ka³txa²

e³ain¹jau³xi³tā² wa³su¹txi³ ā³ne³wxe³yah²lxā³lx¹.

26 Nxe³jau³xi³tā² ĩ³ye³kxū¹ain¹te³nah

30 Nxa²ha¹te¹ ā³wi¹nhū²la² ī³yain³te³lhxā³
ā³wxe³ain¹nū²la² yain³tū³xa² hxi²tē³nha²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²kī³jau³su² ī³ye³kxi²ta¹hx-
ai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ yain³tū³xa² ha³la³tāu¹lxū¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 31 Nxe³ju³ta¹na² ī³ai¹nhī¹na¹
ā³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹ ā³ye³wxe³ai¹nhī¹na¹
wā³sā²yxain¹ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²ny-
ha¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² ī³yau¹ū³nē³lhī¹na¹ ī³xi²kī³tāu³a²
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³lih³khaix¹nē³lhē²li¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ wa³su¹txi³ ī³sa²yxau³nū²la²
Je³ru³sa³lē²thī³na² wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²
a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³nsxā³ ka³na³ka³nat3sxā³
wa²sa²so¹xi²nū³ka³tū³ nxe³nū³ka³txi³su² te²a²
a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ nū¹nain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Nx-
ain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tū³ Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ka³te³nai²la¹wi¹,
Si³māu²ah³la² ī³ye³ha²kxai³lu¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Ī³xi²nha¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²ha³kxa¹ ī³hau³ko³tū¹sa²sī¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³
sxi²ha² wi³xi²sī¹na¹ka³tū³ hā²wxān³txa³ yain³tū³xa²
wxa²nxū²xai³sa²sī¹nhī¹na¹ ā³ye³wxe³sa²sī¹nhē²li¹.
Sī¹na¹jut3su² Je³su²jah³la² ka³ten³ti³ yxau²na²li¹.
Ye¹nx2ta¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³yū¹txi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ ī³hen³txain¹tī³kxai³lu² Je³su²jah³la²
hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²nxū²kwāi³wi³tāu³a²
wxā³sxā³ ā³yū¹txi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yūh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Wi¹lxo³kxix¹jah³lxi³hē¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹ on²ta¹nha²kxai³ nxe²e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yāu³ka³txi³su² jī¹xā¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ī³h¹nxe³ka²yan³ti³tā³ ī³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³
on²txi³nx2ta¹jī¹wi¹? 39 Txa²hxi²ka² ī²txa²yū³kxa² ī²
nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Wxa²wxai³sain³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³
yxo²ī³syah¹lxin¹tu¹wi¹. Txi²li² a²yāu³ka³txi³sin²nxa³wi¹.
Yxān¹ta¹ a²nū²khai³sa¹wi¹. Nxe³ju³ta¹na² a²yāu³ka³txa²
hai³txi³ a²sī¹na² yū²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²su³la³
yū²nxa³ha²kxai³ nxe³te²jai¹tu³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hx-
ai²hē¹la².

40 Nxe³nū²la² a²hxi²ka² wā²nā³ū¹hi² a²yū³kxa²
wā²nā³ū¹hi² nxe³sxā³ wā²nā³ū¹ta³kxi²nha²ta¹hx-
ai²hē¹la². 41 Nxe³ta¹ ka³lih³khaix¹ain¹kxan²ti³ hai³txi³
yxo²ī³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ā³h¹
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² ū³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹. Ī³yain³te³la¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

42 Nxe³nū²la² ai³na² hi³nha²te²a² ū³hū¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 43 Ai¹nha²kxai³ wxa²nhī²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

44 Nxa²ha¹te¹ ā³h¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³na¹ju³ta¹li² ī³yau¹ū³nx2ta¹ta¹tu³wi¹.

Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² yxo²ha³kxa¹
ya²la³tū³ta¹tu³wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa²
ya²la³tū³ti² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³tū³ka³txu¹ta¹na² wān³txa² ya²la³tū³ti²
Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² wān³txa² ya²la³tū³ti² nxe³ta¹tu³wi¹.
Sa²yxo²we¹nha²sxā³ kāi³ta³lun²na¹hē³li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxi³tā²
ī³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 — Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa²
ī³yau¹ū³sa²jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² kāin²
ye³khāuh³lxa³ti³sān²nū²la² ya³lu²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yx-
au³xi²tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa²
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 47 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²
ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ju³ta² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
Je³su²jah³la² yxo²ī³ain¹kxai²nān²tū³ ko³nxe³ti³
kāi³ain¹kxa² yo³ha² ā³wa²su¹ti³hi¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²
Je³ru³sa³lē²thī³na² ī³hen³txi² ā³si³wxe³ka³tū³ hu³ a²nū²a²
nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³hen³txi³tx-
ain¹yah³lxi³hē¹li¹. 48 Nxe³ju³jau¹xai²na² wān³txa²
tī³yau³xu¹ta¹na² ī³ye³kxū¹jau³xu¹ta¹nān²tū³ Txi²na²
sa²kxai³lu² sa²yxo²we¹nha²sxā³
kāi³ta³lu²na¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta¹na²
ā³ye³yxo²nū¹kxa² nū³ka³txi³su² yah³lxi¹lxi¹.

49 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ye³jen¹na² Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² ī³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
Txa²wā¹wi²na² ī³ye³kxū¹nx2ti³ta¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³ha²kx-
ai³ Je³ru³sa³lē²thī³na² wah³nxe² yxau³jah¹lxi³sā²nhē³li¹.
Sū³na² Yāu³ka³txa² a³ka³nxa² wxā³sxā³
ā³si³tē³kxi¹nx2ti³hī¹na¹ ī³hxi¹ka¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹.
Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³nāu³a² wxa²ka³la³ye²jau³su²

50 Ī³ye³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³sa²so¹nū²la²
Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A³li³nū²la²
Be³tān²ya³thī³na² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³
ā³yit¹tū²la² a²hxi²ka³la¹nha²ta²hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
wān³txa² wi¹lhin¹ti³hit¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
ne³nxē³na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 51 Nxe²
ī³ye³kxi²tāu³a² ā³waix3sxā³ oh³xa² ka³la³xi²ye²ta¹hx-
ai²hē¹la². 52 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²jau³su² e³kxain¹nū²la²
Je³ru³sa³lē²thī³na² ka³lih³kxi²sxā³ ā³wā³lain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 53 Nxain¹ka³tū³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
ā³wih¹to³hain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi²to³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

João

A²wān³txi³khai³su² jah¹la², ka³te³na² si³yxau³tāu³su² nxe³jau³su²

1 Txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² A²wān³txi³khai³su² jah¹la² yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² yū²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³tāu³u¹tai²na² jah¹la² so¹lxi³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su² jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³sxā³ A²wān³txi³khai³su² jah¹la² sa²kxai³lu² yxau², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ yxau², txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² nxe³ya³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su² jah¹lain²txi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³ain²txi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². ³ A²nxe³jah¹la² hxi²ka² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² we¹txa³kxe³su² wā³ko³kxe³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². ⁴ A²wān³txi³khai³su² jah¹la² sa²kxai³lu² ka³te³na² si³yxau³tāu³su² tāu³a² sa²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu¹ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ũ³hū¹nhē³lha²kxai³, tīh³na² wain³tīh³na² so¹lxi³ wi¹tīh³na² so¹lxi³ tī³yau¹ū³nē³lha²kxai³, nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jut³sū³nxe² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²ki³na¹xai²na¹ sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². ⁵ Nxe³sxā³ sa²ha²te¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³nxa³h³ju³ta² sa²ha²tet¹sa²tē³na³la². Nxe³kxan²ta² hxi²kan¹txi³ a²ta³a² hxi²ka², ka³nxa³h³ta² a²wa³kxēn³yah³la² hxi²ka², ko³nxe³ti³ kái³si¹nhē³jah¹la² hxi²ka², wxa²nū¹li²nxa³wa². Ha³lo²a² nxe³jut³sū³na³la². ⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ tī³sa²si¹hā³kxe³su² jah¹la² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²ai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Wxā³nū²la² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ũ³yhe³ka¹tē³te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Sū³na² sa²yxo²wet¹si¹nhē³jau³nū³su² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²la³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹la² ũ³yhe³ka¹tē³te³lhxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²khai³xa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² jah¹la², txa²wā¹ha³lo²ai²na² ā³wxā³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yān³tai²na² wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² ha³lo²ai²na² wxā³ye²yhain¹kxan²ti³ hxi²kan¹kxan²ti³

ha³lo²an¹tū³ka³txi³la³ hāi¹nxe³sxā³ wā³txi³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ti³ a²ka³lxa¹ta² sxi²ha² ā³wxā³ye²yhain¹kxan²ti³ a²ka³lxa¹ti³su² te²la³ Ju³te²a² nū³ka³txi³la³ha²kxai³ ā³yxo²o³tū²ain¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². ¹² Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ki² on³tāu³su² tāu³a¹ ā³yxo²o³tū²yah³lxi³ka³tu³ sa²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². — A²nxe³tāu³su² tāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wē³ha³lxi³la¹i¹. Je³su²jah³la² wān³txa² hxi²kan¹txi³ tī³wē³ha³lxi³lo³tain¹jau³su² yain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹³ Sū³na² wē³ha³lxi³ wē³ha³lxi³lo³tē³ju³ta²sa¹: Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²nāu³xa² so¹lxi³ Sū³na² wē³ha³lxi³te²ju³hē³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ a²wē³sa² we¹kxa² yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³, a²nū²a² a²ē¹nāu³a¹ wē³nhī²nha²kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³, in³txa² txu¹ha² ten³nha²yu³kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet¹sa²kxai³ te²ju³hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²a² a²nū²a² Je³su²jah³la² sa²we¹tain¹te²su² te²nāu³xa² so¹lxi³ wē³ha³lxi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ha³lo²ai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹nū²āin²ti³ wen¹nū²la² a²nū²khai³su² wen¹nū²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²ya³li³nāu³xa² a²ye³na² tī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jī²ain¹ju³ta²su¹: A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na² wxi²kin³ti³ton³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹wī²na² si³yxau³jah¹lo²khai³xa² a²ki³lha³lxa² hāi¹nxe³te²a², hāi¹nxe² we¹kxe³su² te²a² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³khai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³ a²ya³la³lyau³tu³ a²si³yxau³tāu³su² nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². ¹⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² tī³kaix¹sxā³, Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai³ju³ta² tī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ tī³kaix¹te³nah¹lxi¹: — Jah¹lai²na² txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khai³ju³ta² tī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ yū³sa²nxa³hī¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶ Jah¹lai²na² kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ki³na¹xai²na² whāi²na¹, sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁷ Jā¹nxe³ju³ta²sa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² Sū³na² wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa² tī³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² tē³nū²la² txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹tai²na² tī³yau¹ū³yhain¹ta¹hx-

ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²la¹wa². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Sũ³na² a³lxi²nê³kxe³su² ĩ³yau¹ũ³nhê³lha²kxai³ Sũ³na² yen³nãu³a¹ ã³wa²sut¹sxã³ yxau²xai³la³kxi²nê³jau³nũ³su² ya²la³lyau³xan²tu³ ĩ³yau¹ũ³nhê³lha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².
 18 Jã¹nxe³jau³su² Sũ³na² Si³yxau³tãu³la³ hxi²kan¹txi³ yuh³xai²nãn¹tu³kã³txi³kĩ³na¹xai²na² ĩ²kĩ³jah¹lo²sxa³wa². Yxãn¹ta¹, A²ta²ha² hã¹nxe³te²a² so¹lxi³, Txa²wã¹wĩ³na² A²ta²ha² so¹lxi³ a³lxi²khaix¹nxe³kxe³su² te²a² so¹lxi³ yxau²xai³ya³nhê³lain¹sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²ye³ka¹tũ¹nhê³lain¹ta¹hxai²hê¹la².

João 2 Ba³tis²jah³la² a²wãn³txi³su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³la¹ Be³tãn²ya³thĩ³na² he¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² wã³nxĩ¹te² nũ³kã³txi³su² ã³nhai¹tũ³nũ³kã³txa², Le³vi²ta³ nũ³kã³txi³su² ã³nhai¹tũ³nũ³kã³txa² ã³wã³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² Je³ru³sa³lê²thĩ³nãn¹te²nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² ĩ²sa²si¹hã³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³te² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ²ha¹txain¹ta¹hxai²hê¹la². ĩ²ha¹txain¹sxã³ ĩ²wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² tã³nxã² a²nũ²a² ã³su² tã³nxã² nhĩ¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hê¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wai³wain³ki²txi³ ĩ²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti³he¹nxê²nxã³wi¹. Hai³txi³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²txã³wi¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 21 Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã²na² E³li²ah³la² nhĩ¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ti³hex¹te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Sũ³na² wãn³txa² ĩ²hen³txi³jah¹lo²su² nhĩ¹ji¹wi¹? Ju¹ta² Moi³se²ah³lu¹ta²na² kxã³nhxi¹nu¹ta²na² e³ain¹jau³xa² a²nũ²a² wxã³nũ¹nhê³jah¹lo²nu³su² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² nhĩ¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹:

— Ti³hex¹te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ²h¹nxe³ju³ta¹nũ²su²khaix³nhĩ¹ji¹wi¹? ĩ²wa²lũ³xi²sa²si¹nhê³li¹. Sa¹nhĩ¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ĩ²sa²si¹hã³sain¹sĩ¹tũ³kã³txa² ĩ²wa²lũ³xain¹nha¹txai²li¹. ĩ²h¹nxe³kã³jah¹lo²sa²nhĩ¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hê¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ²wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²li¹ ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxã³ko³nãu³a² ai³sxã³ ĩ²ye³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. ĩ²ye³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxã³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nãn²tu³ ã³wã³tĩ³na²nũ³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hê³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³

Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hê¹li¹.” Nxe³jau³xai²na² kxã³nhxi¹nãu³u¹ta²na² ĩ²sa³ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ²hen³txi³jah¹lu¹ta²na² jau³xau³hxai²tê¹ta² nxe³ta¹hxai²hê¹li¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxã³yain¹tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu¹ fa³ri³se²a² ye²te²nũ³kã³txa² ĩ²sa²si¹hã³kxe³nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³si¹lxi¹. “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²su² te²txã³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³: “E³li²ah³lo²su² te²txã³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³: “Sũ³na² wãn³txa² ĩ²hen³txi³jah¹lo²su² te²txã³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³, nhĩ¹lxi¹. Nhĩ¹n¹kxai²nãn²tu³, ĩ²h¹nxe³kxa²yã³nã³ti³tã³ a²nũ²a² ĩ²yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ju³ta² kã³nhĩ¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hê¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² ĩ²wa²lũ³xain¹jau³xa²sa¹:

— Txa²li¹ ĩ²yau³xa² so¹lxi³ a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹to³ha¹wi¹. Yxãn¹ta¹ jah¹la² wxa²nũ³kã³txi³nãu³a¹ yxau²xai³ya³nx²ti³jah¹la², txa²si³yo³na¹ wxã³ya³nx²ti³tu¹wi¹. Jah¹la² ĩ²ain¹yah³lxi²te²sxã³lxi¹. A²nxe³jah¹la² sa²sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³te²sa²jau³su² jah¹lai²na² wã²la² yu³hê²ta³lxi³nha²ka³lo³a² hai³txi³txai²li² hxi²kan¹txi³ sa²yo²thu¹nha²sxã³ sa²yu³ta²la³kxi²te²nũ³nhũ³te²txã³wi¹, hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hê¹la².

28 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³kã³txa² ã³tũ³xain¹tũ³kã³txa² ĩ²ye³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³hĩ¹na¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²je³na² Be³tãn²ya³thĩ³na² Jor³tãu²yau³xa² a²yã¹yo²ha³ti³nhãn¹je³na² yxau³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² ĩ²yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tãu³a¹ wãn³txai²na² ĩ²ye³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lo²su² ĩ²yau¹ũ³jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxã³ha²ta³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ã³nũ³yhain¹nxã³ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² wi¹lĩ²jah¹lxi³hê¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ²sa²si¹hã³ũ¹nhê³kxah¹lo²su² na³li¹. Ye³jen¹na² ya³lu²kxi²nê³tu¹wi¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹tê³txai²li¹. Ka³yuh³xa² hũ³sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²la¹i¹. O³ve²a² Wẽn³sa² ĩ²ya²lu¹kĩ³te²jai¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ye³jen¹na² a²nũ²a² ã³xa² ĩ²ya²lu¹tain¹tu¹wi¹, jah¹lai²na²su¹.

30 A²nxe³jah¹la²na², ha³la³je³nai³tã² ĩ²ye³kxi²nx²ta¹ta¹ti²ti¹. Na¹te³nah¹lxi¹: “Txa²si³yo³na¹ wxã³jah¹lo²nũ³su² sa²sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹, yãn³ta² txai²na² a³li³la¹nhxa³hĩ¹nu¹ta²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.” Nxe³nx²ta¹ta¹ti²tu³wi¹. 31 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix¹jah

Nxe³na¹ju³ta²sa¹: Kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
 au³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³sa²sxã³, a²nũ²a² i³yau³xa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sa¹te³lhã³ i³sa²si¹hã³sa²na²hẽ³li¹.
 I³sa²si¹hã³sa²sxã³ i³ye³kxi²sa²te²an¹jau³kxi³la¹:
 “A²hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²nũ³a² ye³kan¹txa²hẽ³li¹.
 Ye³ka¹nĩn¹ju³ta²nũ³a²sa¹: Ye³jen¹nãu³a¹ Txa²yãu³ka³jx-
 ah³la² Wi¹lhĩn¹jah¹la² a³ka³nxĩ²xi²sxã³ kwa³sxa³hũ³sxã³
 a³ka³nxĩ²xi²ka³tũ³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³
 ã³ka³la³ki³wẽ³kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² jah¹la² sa²kxai³lu²
 kwa³sxa³hũ³sxã³ ã³ka³la³ki³wẽ³kxi²kah³lo²su² jah¹la²
 sa²kxai³lu² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Te²a²
 ye³kan¹txa²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³
 wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² sa²hau³ko³nx2ti³sxã³
 Txa²yãu³ka³jxah³la² ã³nxũ²kwai³wi¹ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.”
 Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa²
 i³sa²si¹hã³sa²te²an¹jau³su², sain¹na²hẽ³li¹. Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹
 Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txi³kxi³la¹, ãh¹
 i³ye³te²an¹jau³kxi³la¹:

— Sain¹na²hẽ³li¹. Sain¹ka³tũ³ta¹ ha³lo²a²
 nxe²xai³nũ²la², hã²wxã³txa³ ten³sa²ka²la¹sxã³
 i²a¹hẽ³li¹. I²a¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 kwa³sxa³hũ³sxã³ a³ka³nxĩ²xi²ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na²
 a²ka³la³ki³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² ã³ka³la³ki³wẽ³kx-
 ain¹na²hẽ³li¹. Ju¹ta² i²a¹hẽ³li¹. I²a¹ka³tũ³: “Hã³xã¹,
 Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹xã¹.”
 Nxe³jau³xai²na² a³la³kxi²na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxi³
 Je³su²jah³lai²na² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³ju³ta²
 ye³ka¹na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹l¹.
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹l¹.
 Ya³nx2ta¹l¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa²
 a²sa³wi³ha³lxa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩ¹na² a²sa³wi³ha³lxi³lo³jau³su²

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxi³lu¹ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai²na² yxau², a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² yx-
 au³yai¹ni², nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxi³lu¹ ai³sxã³
 wxa²ha³nãu³hain¹na³na¹. Nxe³te²i³, Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ten³sa²yo²ka²la¹nha²tãu³
 i²ju³tan¹jau³kxi³lu¹:

— Jah¹la² wi¹lĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah¹lo²su² na³li¹. O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²la¹l¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa²
 ta¹hxai²hẽ¹la². ³⁷ Ain¹nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²
 ha¹lin¹te²a² wãn³txai²na², ain³kxi²te³na¹ ã³na¹yah³sxã³,
 Je³su²jah³la² aun³ti² i³hi¹txai³li²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ya³te³na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ã³yo²o²tã³xi²sxã³ ten³sa²wa²nha²tãu³, i³hi¹tx-
 ai²ya³jah¹lo²nãu³xai²na² i²tãu³, i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yã¹te² ã³ten³sxã³ i³hi¹txai³lxi²sa¹hin¹ji¹? Je³su²jah³la²
 wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. I¹ti¹la³tã³ yxau³nhĩn¹ji¹?
 Ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁹ Te³nah¹lxi¹:
 — Wxã³sxi²sa²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³hĩ¹na² ã³yã³wa²su¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ya³ka³tũ³ ai³sxã³
 Je³su²jah³la² sxi²ha² yxau³thĩ³na² i²ya³sxã³,

ã³yã³sũ²na³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁰ Nxe³ju³ta²na²
 ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xai²nãn¹jah¹la², a²i³lxa² ã³n³tre²ah³la²,
 Si³mãu² Pe²jah³la² a²lon³yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jah¹la², Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ain³kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la²
 ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴¹ Nxe³nxa²ha¹te¹
 kwẽn¹ta²kxi³lu¹ ã³n³tre²ah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³sxã³,
 a²lon³yah³la² Si³mãu²ah³lan²tu³ ã³ten³sxã³,
 ã³yã³nã³tĩ³xi²yhu¹te²ka³ka¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la² i³ha¹txi²si¹na¹li¹.
 ã³n³tre²ah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴² Ain¹ka³tũ³
 a²lon³yah³lai²na² tẽ³sxã³ Je³su²jah³la²
 a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² Si³mãu²ah³lai²na² wi¹wi¹nxe² i²ain¹sxã³
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na², Si³mãu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³ãu²ah³la²
 tah²si¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yĩ¹li²nhãn¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²i³lxi²na², Se²fah³lo²su²
 nxe³te²i³lxain¹txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³,
 ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ te²ju²hẽ³la².
 I³yĩ¹li²nhã²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹,
 Tah³lxi³hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hẽ³la².

**Je³su²jah³la²kxi³ Fi³li²pah³la² Na³ta³na³e²lah³la²
 i³kaix¹so¹ain¹jau³su²**

⁴³ Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxi³lu¹ Je³su²jah³la²
 sa²kxai³lu¹:

— Ka³li³le²a²ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. Nxe²xai³te²i³
 Fi³li²pah³lai²na² ne³kxau²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²
 Fi³li²pah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thĩ³na² yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxi³, ã³n³tre²ah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thĩ³na² yx-
 au³jah¹lo²su² ha²kxi³, Pe²jah³lain²txi³
 Bet3sa³i²ta³thĩ³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxi³, ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kx-
 ai³lu¹ Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²te²an¹jau³kxi³lu²:

— ã³si³tẽ³la³kxi²sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁵ Nxe³te³na²
 Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ Na³ta³na³e²lah³la²
 sa²kxai³lu² i³ha¹txi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² a³ti²si¹na¹li¹. Je³su²jah³lo²su² na³li¹.
 Na³sa³re²thĩ³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxi³, Jo³se²ah³la²
 tah²yah³lo²su² ha²kxi³ nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² kxã³nhxi¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹tain²txi³
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a²
 wxã³nũ¹nhẽ³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxi³,
 ha³na³ka³lxi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³nũ³ka³txu¹tain²txi³
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a²
 wxã³nũ¹nhẽ³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxi³ ta¹hx-
 ai^{2</}

ã³wxã³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ten³sa²ka²la¹sxí²sxã³ ʔye³te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²su² wxã²na³li¹.

Ta²ko¹ta²kon¹txi³ ʔye³kxi²nĩn¹nha²jah¹lo²sxa³i¹. I³sa³e² nũ³kã³txi³khai³yah³lai²la¹¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 48 Nxe³te³na¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ʔh¹nxe³ju³ta² ʔsa²te²sin¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹:

— Fi³li²pah³lai²na² ʔkaix¹txa²nxa³hĩ¹na¹, ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hẽ³na¹ yxau¹nhĩ¹na¹, ʔnxa²ha¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxãi²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²tah²si¹lxi¹. I³sa³e² nũ³kã³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kãt³si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ʔwa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— “Ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hẽ³na² yxau¹nhĩ¹na¹ ʔnxa²ha¹li¹.” Nxe³nxa²ha¹li¹. Nxe³nxa²ha¹jau³xai²na² so¹lxi³ ain³kxi²san¹ka³tu³ yxo²ʔsa¹lxi¹. Yxo²ʔsa¹nha²kxai³ a²yen³kxa² ã²la² nũ³kxũn³khai¹nxe³ju³ta² ʔin¹tu¹wi¹.

51 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxan¹nãu³a¹ oh³sĩ³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ ã³nxũ²kwãi³hãi¹sxã³, oh³xan¹ta² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu¹ ka³nxi²xi²sxã³

Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² yxau³na¹tãu³a¹ ka³nxi²xi²sxã³ a³ya³ti², wã³li² ka³la³xi², jã¹nxe³to³hi², nxe³kxi²sain¹to³tu¹wi¹. Nxe³kxi²sain¹ju³ta² wxãi²na² ʔyah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka²na³thĩ³na², in³txa² txu¹ha² wa²ko³li²nyha¹jau³su²

2 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, nũ¹ã¹thĩ³na² a²ʔlxa² Ka²na³thĩ³na², Ka³li³le²a²ko³xa² nxũ²kwãi³ye³lan¹thĩ³na² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nãu³a¹ a²nũ²a² txu¹ha² wa²ko³li²ta¹hxai²hẽ¹la².

Wa²ko³li²ju³tan¹te²ka³ya³tu³txi¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² yain³txa² ʔyai³ni², yain³txa³yau³xa² ʔna², nxe³te³lhxã³ ka²la¹tain¹sxã³ ʔkaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²hã³ka³nũ²la³

he¹yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tu³, a²wa³kxën³yah³la² sa²kxai³lu² ʔyain³te³lhxã³, Je³su²jah³lain²txi³ ʔka²la¹ti², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xain²txi³ whãi²na¹, ʔka²la¹ti² yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³te³na¹ ʔyai³nain¹te³na¹ a²yain³txi³yau³xa² hxa³n³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hxa³n³kxain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²hã³ka³nũ²su² te²kxai³lu¹ a²ki³lha³lxa² ʔye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³yau³la³ hxa³n³kxain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ta¹:

4 — Hã³ka³nãi³. Nxe³sa¹nxi¹.

ʔkwa³na³sa²sãn²txa³hẽ¹ni¹. Txa²ha³lo²a² hau³ko³nxa³xi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hã³ka³nai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² wa³kxën³yah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²ten³jau³jau¹xai²na² ʔye³kxi¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ sa²yxo²we¹tx-

ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe³ju³ta², kwa³ta³la² tah³lxën³su², nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Kãin²khai¹nxe³tẽn³su²

tam3bo²rẽ³tẽn³yã¹nxe³tẽn³su², ʔyau³xa² ju³te²a² nũ³kã³txa² wxa²hĩ³la³kxi²nha²jau³nũ³su² wxe³tẽn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² a²wa³kxën³yah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nai²na² ʔkwa³na³te³nah¹lxi¹:

— ʔyau³xa² ũ³whi¹sai¹sxã³, tẽ¹nai²na² yxo²ha³kxa¹ ã³nẽ¹ne³ki¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ã³nẽ¹ne³ki¹khai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Ain¹ka³tu³ta¹:

— Tẽ¹nai²nãn¹jau³xa² ũ³whi¹sai¹jah³lxi³sxã³, ʔyai³nain¹tũ³kã³txai²na² wxa²hau³ko³jah¹la², tẽ³sxã³ ũ³hũ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Nain¹ka³tu³ sxi²hai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu², jã¹nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Ain¹ka³tu³, ʔyai³nain¹tũ³kã³txai²na² wa²hau³ko³jah¹lai²na² a²yau³xai²na² ʔna²sain³tãu³:

— Yain³txi³yau³xa² wi¹jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, ʔyau³xa² so¹lxi³ Je³su²jah³la² sa²yat¹sxã³ sa²we¹jau³su², ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, ju¹tai²na² a³la³kxain¹nxa³kxe³su² wxa²hau³ko³jah¹lai²na²

ʔna²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², a²sxi²ha² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² so¹lxi³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²hau³ko³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, ʔye³sxã³ a²wẽ³sãi¹yah³la² ʔkaix¹sxã³

ʔye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxet³sã¹lxi¹. A²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nũ²a² ã³xa² o²la³kxain¹jut³su² nxe³te³nah¹lxi¹: A²wi¹lhin¹khai¹xa²

a²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hũ¹nẽ³sãn²ka³tu³, hã²wxãn³txa³, kãin² ʔna²nũ²la², ã³ta³lo³hẽ²ti²jau³xan²tu³, kũ³we²ki²la²

o³nxa³jau³xan²tu³, ʔna²te³lhxã³ ũ³hũ¹nẽ³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ wxãi²li² nxe²nxã³lxi¹. A²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³h³wxe³sã²nĩn¹ka³tu³,

hã²wxãn³txa³ kwẽn¹tai²na² so¹lxi³ wi¹khai¹nxe³jau³xai²na² ũ³hũ¹sa¹nhĩn¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Ka²na³thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xa² nxũ²kwãi³ye³lan¹thĩ³na² yxau³sxã³ nũ³kxũn³txi³ kãi³ju³tai²na², nũ³kxũn³ ã³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Kãi³ain¹te³na¹, Je³su²jah³la²

a²wxí²kin³ti³ton³ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ʔi², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxo²ʔi²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nũ²la², ye³jen³nãu³a¹ Je³su²jah³la² a²hã³ka³na² a²lon³ti³tãu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ain¹sxã³ Ka³fa³na³ũ²thĩ³na² tẽ³li³yhu¹sxã³ aun³ti² si³ka³la³hxi²sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²nain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³ o²la³kxi²jau³su²

13 Nũ²la² ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³yãn³ki³nũ²kxi²xi²sxã³ ʔyain³yah³lxi³ju³ta² ha³lo²a² yau³son³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Yãn³tai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³wa²to²hi²sxã³ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hx-

ai²hē¹la². Nxe³ju³tu¹ta²kxai³lu² sa²wa²lha²so¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhã³ i³yain³yah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² a²i³lxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², ha³lo²a² yain³te³lhã³ ah³lxi³je³na³kxa², ya³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lê²thi³na² wa²li³nhē¹ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Ain¹ka³tu³ ka³yxuh³xa² ũ³yho³hain¹tũ³ka³txa² yxau³sxã³, po¹na² ũ³yho³hi², o³ve²a² ũ³yho³hi², kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² i²ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ũ³yho³hi²ki³ta³ka³lo³nũ³a² sa²yat¹sxã³ o²la³kxi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² i²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 15 I²ain¹tã³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ hu³kxê¹ha² wê³sa² so¹sxã³, ka³yxuh³xa² i²si³wxai¹ki³ti³nha²nũ³a² sa²xu³kxi²sxã³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet¹sã²nũ²la² a²nũ²a² nũ³ka³txai³ na² yxo²ha³kxa¹ i²yo²la²tã³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ i²yo²la²tã³ha³lo²sai¹xi², ũ³yho³hi²ki³ta³ka³lo³a² sa²ya¹tũ³ka³txa² yx- au³ain¹ta³ka³lo³a² nũ³kxũn³txi³ wxa²wa²yat¹sa²tã³si³ka³la²kã¹kxai¹ni², ũ³yho³hi²ta³ka³lo²ai²na² wxa²sa²tã³yxu¹kã¹kxai¹ni², yain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxe³ka³tu³ kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²tũ³ka³txa² yxo²xũn³txi³ i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — I²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹sxã³ ha³lo²a² wa²li³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wi³na² sxi²ha² ã³yat¹jah³lxi³lxi¹. Thi³nã³xa² ũ³yho³hi²yah³lx- in¹thi³na² i²ya¹kxah¹lxi¹lxi¹. Hx- ai²kxi²ai¹jã¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³ju³ta², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i²ain¹ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ha³teh³nxã³nxã¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². — Txa²wi³na² sxi²ha² a³lxi²khaix¹sa³nhai¹, i²ya²lut¹sain¹kxa²ha³tã³nxã²ti³nũ¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²têx¹tã² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ain³kxi¹xi²te³nah¹lxi¹: — Nxe²na³na¹. Je³su²jah³lai²na² nxe³jau³xau³hxai²têx¹ jã¹nxe³sxã³ a²wi³na² sxi²ha² a³lxi²khaix¹jah¹lo²su² na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ũ³sa²nũ¹xain¹jau³xa²sa¹: — I²h¹te²tã³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha²kxai³ kã³in¹thi²li¹? Wã³nxĩn¹sxã³ kã³ju³ta² kã³sxã³ ũ³hũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹, wxa²hxi²ka¹nhĩn¹ju³ta² ũ³yhe³kat¹sa²sĩn¹sax³ku¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i²wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² sa²nai¹hxat³jah³lxin¹kx- ai²nã²tu³, ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, sxi²ha² ta²hi³na² sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹: — Kwa²nhi¹lxi¹. Ye³ko³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² kã³in¹yãx¹sĩn¹na³lai². Nxe³thi³na² ton³ki³ju³ta²sa¹: In³txa² wê³sa² a³li³la¹hi¹na¹ sxi²hai²na² ton³ã³si³wxe³ki³kxai²nã²tu³, hau³hau³kon³sxã³

wê³sain²txi³ to¹ni², sxi²hain²txi³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² to³ni², nxe²xai³ki³kxai²nã²tu³ta¹ hu³, hã²wxã³txa³ wê³sai²na² a³li³la¹jah¹lain²txi³ yah³lo¹ni², sxi²hain²txi³ ta³lu²ni² nxe³hi³nx²na³li¹. Jã¹nxe³ta¹hx- ai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² i²nxai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxã³ wa³ko³nĩn¹kxai²nã²tu³, ton³ta³lun²ti³he¹nxe³sĩ¹nxã³tho³li¹. Ki³han³nhi¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². 21 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² hã³jau³xa² i²ye³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yx- au³tãu³khai³xa²sa¹: — Txa²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²hũ³na³li¹. Na¹kx- ai²nã²tu³ ya³lu²na¹kxai²nã²tu³, ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, a²si³yx- au³tãu³a²su¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xa² hã³jau³xai²na², a²nũ²a² ain³kxi²te²su² te²nũ³ka³txa² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 22 Yxã¹ta¹ kxã³nxũn³tãu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²ta³lun²tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ ha³teh³nxã³nxã¹jau³xai²na² yxo²i², Je³su²jah³la² wãn³txai²na² yxo²i² ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la², a²nũ²a² a²ẽ¹nã¹jau³xa² a³la³kxi²jau³su² 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Je³ru³sa³lê²thi³na² Je³su²jah³la² yxau³hi¹na², yxau³sxã³ wã³nxĩn¹sxã³ kã³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² i²ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Ain¹ta¹ Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãu³a¹ wi¹ko³nha²sxã³ a³la³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹: — Tũ¹ka³txai²na² yxo²i²ũ¹hain¹nxa³lho³na¹. Na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ au³txi³ a²ẽ¹nã¹jau³su² jau³xa² wã²nxũh¹ a³la³kxi²ta³lu²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³ na¹xã¹. Nxe³na¹jut³su², hai³txi³ a²nũ²a² ã³xa² i²hen³txi³sa²ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³kxan²ti³ a³la³kxi²khai¹nxe³hi³na¹nhã¹, txai²lã¹. Nxe³nha²ta¹hx- ai²hē¹la². Je³su²jah³la² Ni³ko³tê²yah³la² i²ye³kxi²nyhu¹jau³su² 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² a²i³lxa² Ni³ko³tê²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³sain¹ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³su² ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tê²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, ka³nxah³ti³na² wxã³sxã³, Je³su²jah³la² i²ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹: — Nxe³ta³sã²lxi¹. Hxi²kan¹txi³si¹lxi¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² i²ya¹ũ³sa²nĩn¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³te³lhã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i²sa²si¹hã³nxa²kx- ah³lo²sin¹tai¹. Nxe³te²sin¹jau³su², wxã²na² yx- au³ye²sa²sĩn¹sxã³, wã³nxĩn¹sxã³ kã³ye²sa²sĩ¹nhx- ai¹nhẽ³li¹. Nhĩn¹ju³ta² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yx- au³ya³nxa²kxe³su² wã³nxĩn¹sxã³ kã³si¹nxai¹nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Sũ³na² yxau³ya³nxa²nxa³kxai²nã²tu³ hxi²kan¹nxa²hi³nx²nxa³i¹. Wã³nxĩn¹sxã³ kã³in¹kxu¹jã¹nxe³te²la³, hxi²kan¹txi³ kã³hi³nx²nxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ī¹ne³ka²sai¹. Wãn³txi³khai³xa² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
“Sũ³na² wẽn³su² na¹tũ¹xã¹.” Nĩn¹kxai²nãn²tu³ ăh¹
a³li³la¹sxã³ tøn¹txa²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ăh¹ a³li³la¹sxã³
tõ¹nxãn³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² wẽn³su²
ti³he¹nxe²nxãn³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³to³ta¹ Ni³ko³tẽ²yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kõ³nxe²nxãn³nhai¹. Īh¹nxe³te²sin²ta²ku²,
nxa²ha¹nhai¹. Yah³lon¹sa³nhai¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ ăn³ta³lo³hẽ²ti²sxã³ ăh¹
a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Kõ³nxe² txa²hã³ka³na² ẽ¹nãu³a¹
ă³wa²lih²xi²sxã³ ăn³ta³lo³hẽ²ti²sxã³ ăh¹
a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ī³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha²kxai³,
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la²
ă³nxũ²kwaj³wih¹nxa²ha²kxai³, nĩn¹kxai²nãn²tu³, ăh¹
a³li³la¹nĩn¹ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³,
Sũ³na² wẽn³su² hĩ³nxai¹lxi¹. Ta¹, nxe²nxãn³kxai²nãn²tu³,
Sũ³na² wẽn³su² ti³hex¹hĩ³nx2nxa³li¹. 6 “Ăh¹
tõn¹txa²hẽ³li¹.” Ye¹nxa²ha¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na²
ĩ³wã³txa³kxi²nha²txa³hẽ¹li¹. Jã¹nxa¹jau³su² txa²wã¹sĩ³na²
so¹lxi³ a³li³la¹nĩhẽ³kxai²nãn²tu³, yuh³xai²nãn¹te²a² so¹lxi³
yxau²xai³hĩ³kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jx-
ah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² we¹tẽ³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a²
tah²lxi³ wi¹we¹tẽ³hĩ³nx2na³li¹. 8 Jã¹nxa¹jau³su² it3ti³su²
a²ten³tãu³a¹ sa²xit3te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ka³tu³ it3ta²nx-
on³jau³xa² ain³kxi²te²si¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ a²si³yxau³tãu³la³
kõ³nxe³te²sxã¹lxi¹. “Īh¹nũ¹la³ta³ ai³te²la¹ku². Īh¹nũ¹la³ta³
wxã³te²la¹ku².” Nxe³te²si¹lxi¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wxa²we¹tẽ³ju³ta²
te²yã¹nxe³te²hũ³te²lxi³ wxa²we¹tẽ³te²ju³hẽ³li¹.
Nxe³ha²kxai³ kõ³nxe³te²sxa³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tẽ²yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²yen³kxai²na² ĩ³ye³kxin¹kxai²na², ĩh¹nxet3sxã³
yũ³hĩ³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹. 10 Nxe³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã²na² I³sa³e² a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te²si¹lxi¹.
Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹te²xa³lhũ³nxe² a²yen³kxai²na²
ă³ne³wxe³te²sxã³lxi¹. 11 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³
e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ha³lo²a² e³kxi¹nxa²ha¹kxai²na²
a³la³kxi²khai¹sĩ¹na¹ha²kxai³, ĩ²ta³lun²sĩ¹na¹ha²kxai³
nxe³sĩ¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Nxe³na¹kxe³a² so¹lxi³
e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹i¹. Nxe³nx2ti³sĩ¹na¹ta¹ ten³ti³he¹yx-
ah³lxi³sĩ¹nxã³lxi¹. 12 A²yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa²
so¹lxi³ ĩ³ye³kxi²ya³nx2ta¹i¹. Na¹ta¹ ain³kxi²yx-
au²xai³ti³he¹nxe³syah¹lxa³lxi¹. Jã¹nxa¹kxai²nãn²tu³
ha³na³ka³lxi³ oh³nãu³u¹ta¹i²nãn¹te² yen³kxai²lẽ¹.
Ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³
ain³kxi²yah³lxi³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. Nxe³nx2ta¹nhai¹.

13 Jã¹nxa¹jau³su² hai³txi³ a²nũ²la³ oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹
ĩ³ka³la³sxã³ ĩ²kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²na²,
Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²
na¹xai²na² so¹lxi³, ĩ²to³hxai²na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³
kwẽn¹ta²na² ĩ²ka³nxĩ²xi²sxã³ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
wxã³ye¹nx2ta¹i¹.

14 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² I³sa³e² nũ³ka³txa² ha³lo²a²
a²nũ²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³xa² ho²xai³lain¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hĩ¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na², tx-
ih³xa² yãu³ka³txa², kwa³thi³la² we¹kxa², tẽ³sxã³
hi³sa³ka³txa² kĩ³txi³ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nũ²a²
wĩx3txa² ĩ²te²a² ten³sa²tã³kxai²nãn²tu³
ĩ³we²nxĩ²si¹hain¹jau³su², ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ju¹tau³hx-
ai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, Txa²na² Txa²wã¹sũ³na²
Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
hi³sa³ka³txa² ũ³kũt1sain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa²
ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sa²sxã³ ũ³kũt1sain¹tu¹wi¹.

15 Sain¹ju³tan¹te²kxa³yãn³tu³ a²nũ²a² a²ten³te²su²
te²an²tu³, yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³, te²nãn²tu³
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xãn³txi³ju³ta² yx-
au²sa²tẽ³ai¹nxa³kxe³su² ka³tẽ³na² wi¹tãu³su² tãu³a¹ yx-
au²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
Hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³na³la². A²nũ²a²
yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ kĩ³nãu³xai²na² whã²na¹,
Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³na³la².

A³lxi²nẽ³jau³su², A²ta²hai²na² hã¹nxe² wet1sa²te²na²
ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²
a²ten³te²su² te² ĩ³nxãn²tu³, yxo²ĩ²in¹kxai²nãn²tu³,
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xãn³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³nxãn³tho³la².
Nxe³te² ĩ³nxã²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³xãn³txi³ju³ta² yx-
au²sa²tẽ³nxãn³kxe³su², ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ hã¹nxe² yx-
au²sa²tẽ³in¹tu¹wa². 17 Jã¹nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹, ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
A²ta²hai²li² Je³su²jah³lan²tu³ ĩ²sa²si¹hã³na²hẽ³la².
Nxe³ju³ta²sa¹, hai³txi³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te² ĩ³nx-
ai²na², kõ³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²si¹nx2ti³jau³la³,
wxã³hĩ³nxã²nxa³wa². Yxãn¹ta¹ wxa²kõ³nxe³ti³
kã³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹kxi¹nx2ti³te³lhxã³
wxã³na²hẽ³la².

18 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²te²su²
te²an²tu³, hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kõ³nxe³te²la³
ĩ³yĩ¹li²kxah³lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

“Kõ³nxe³thin¹te²si¹lxi¹.” Sũ³na² wãn³txi³la³,
ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² Je³su²jah³la²
yxõ²txa³kxai²nãn²tu³, te²lẽ¹ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
kõ³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²kxe³su² yxau²xai³hĩ³nx2na³la²,
kwẽn¹ta²nah¹lxi¹ Sũ³na² Ta²hai²na² hã¹nxe³te²na²
sa²yxõ²ă³ha²kxai³la². 19 A²kõ³nxe³te²la³
ĩ³yĩ¹lain¹ju³ta²sa¹: Je³su²jah³la² A²ha²te¹jah¹lai²na²
ha³lo²a² ko³xai²na² wxã³sxã³ yxau³yain¹to³kxan²ti³,
A²ha²te¹jah¹lai²na² te³nai¹nxa³kxe³tu³, hã¹nxe³sxã³
a²ka³nxah³ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Kõ³nxe³ti³
kã³ain¹to³ha²kxai³, ain¹na³la². 20 A²nũ²a²
ĩ³lxi³thi¹nxa³te²su² te²an²tu³, ha³lo²a² a²ha²te¹ju³ta²
yxõ²kwĩn¹kxain¹jau³su² hã³a² yxau³yain¹na³la².
A²kõ³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta², a²nũ²a² ă³xa²
ĩ²ain¹kxa²yãn³ti³su², ain¹na³la². 21 Yxãn¹

Je³su²jah³la² Jo³âu² Ba³tis²jah³la² nxe³nyha¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³xi³nãu³xa² tē³ain¹sxã³ whã¹na¹ Ju³te²a²ko³xa² ã³wi¹hain¹ka³tu³, kan²txi³ yx-au³ain¹ka³tu³, a²nũ²a² i³yau³xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Hau³hau³kon³sxã³ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² ha³lo²a² yu³tã³lxi³ yxau³sxã³ a²nũ²a² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹nũ³ta¹hxai²hē¹la². Nũ¹ã¹, E³nãu²je³na² Sa³lĩ²thĩ³na² un²ta²kxi²nxa³je³na², i³yau³xa² kãin² yũ³jen³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ nũ¹ã¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Yãn³tai²na² Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ã³tũ¹kx-ain¹sã²nxa³hĩ¹na¹ ã³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Ju³te²a² in³txa² sa²kxai³lu² i³yi²lho¹kxi²yhu¹sxã³ i³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². I³yau³xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ i³wi¹lhin¹nē³nha²si¹hain¹ju³ta² i³ye³ i³yi²lho¹kxi²yhu¹sxã³ i³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ wxã³sxã³ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lã¹. Ha³la³je¹nai³tã² Jor³tãu²yau³xa² a²yo²ha³tih³nãu³a¹ yxaun¹nhĩn¹nai³tã² in³txa² he¹ye¹nxa²sĩn¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lai²na², a²i³lxa² Je³su²jah³la², i³ye³kxi²sa²nhĩn¹tai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹ a²hĩ¹nai²na² Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a² i³yau³xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹sĩn¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³si³tē³la³kxain¹sĩn¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ wxã¹na² ã³si³tē³la³kxi¹nxain¹sĩ¹nxa³i¹, hĩ¹na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hã³xã¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na¹: “Hxi²ka¹na¹xã¹.” Nxe³kĩ³kxi²nãn²tu³ hã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹tai²na² hxi²kan¹txi³lox3tē³ju³ta² so¹lxi³ hxi²ka¹nhĩ³kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³lox3tē³lxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ hxi²kan¹txi³he¹nxe³hĩ³kĩ³sxa³i¹. 28 Na¹ha²kxai³, txai²li¹ hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²txã³i¹. Yxãn¹ta¹, Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²khai³jah¹la² a²ne³hē³txa² yxau³si¹sain¹jau³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hē³li¹. Sa³ha²kxai³ wxã³ain¹ju³ta³nũ³a² a²ha³ta³nxa² ain³sxã³ e³ya³nx2ta¹i¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ i³sa²si¹hã³sa³na²hē³li¹. Ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. 29 Na¹ha²kxai³ txa²yxau³xai³la¹jut3sũ³ju³ta² e³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³: a²wē³sã¹yah³la², a²sxe³xa³ka³lxa² wa²ko³li²yhu¹kxai²nãn²tu³, a²wē³sã¹ah³lai²na² so¹lxi³, txu¹hai²na² a²wa³kxē³yah³lo²la³ hĩ³nx2na³li¹. Jah¹la² kãin² i³ka³li³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³su² te²an²tu³, a²wē³sã¹ah³lai²na² a²ya³lxa²khai³su² te²an²tu³, hai³txi³

a²wa³kxē³yah³lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Hã¹nxe³sxã³ a²ya³lxa² hĩ³nx2na³li¹. “Hã¹nxe³sxã³ a²wē³sã¹ah³lai²na² ã³nhxi²nũ¹te³lhxã³ nxa¹nhã¹.” Nxe³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wē³sã¹yah³la² wãn³txa² kãin² ka³lih³jau³xa² ain³kxain¹kxi²nãn²tu³, te²ya¹nxe³sxã³ i³ka³li³khai¹nxe³hĩ³nx2na³li¹.

“A²wē³sã¹ah³lai²na² txu¹ha² wa²ko³li²yhu¹sxã³ kãin² i³ka³li³nha³na¹. Nxe³ha²kxai³ txai²li² te²ya¹nxe³sxã³ ka³li³sa²nũ³nhã¹.” A²ya³lxa² a²ē¹nãn¹jau³su² nxe³hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²wē³sã¹ah³lo²hũ³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹.

Hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹ txai²na² Jo³âu² Ba³tis²jah³lo²na¹xai²na² hã¹nxe³sxã³ a²ya³lxa²h³lo²hũ³jah¹lo²sa¹i¹. Hxi²kan¹jah¹lo²txã³i¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa², txai²na¹xai²na² ain³kxai¹na¹kxi²nãn²tu³ ã³ka³li³khai¹nxe³sa³nhai¹. A²ya³lxa²h³lo²su² i³ka³li³khai¹y³kxa²yã¹nxe² nxe³na¹nhai¹. 30 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹kã¹non³sxã³ yxau³xai³sa²tē³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ txai²na¹xai²na² hau³hau³kon³sxã³ hxi²kan¹kã¹nxa³ton³sxã³ yxau³xai³sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³li³sa³nhai¹.

Oh³nãu³a¹ ka³nxi²xi²sxã³ wxã³nũ¹nhē³jah¹lo²su² nxe³jau³su²

31 Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² oh³nãu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxã³nũ¹nhē³jah¹lai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹ta²si³yxau³khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³xa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹kĩ³sxa³i¹. A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² yxau³sxã³ tøn¹tũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³su² kĩ³tã³li¹. Kĩ³sa²kxai³ yuh³xai²nãn¹jau³xa² so¹lxi³ e³tũ³ka³txi³su² kĩ³tã³li¹.

32 Yxãn¹ta¹ oh³nãu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxã³nũ¹nhē³te²su² te²an²tu³, oh³nãu³a¹ ha³lo²a² i²ta³lu²ni², ain³kxi²ta³lu²ni² nxe³jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³nē³lain¹na³li¹. Nxe³nē³lain¹jau³xai²na² hai³txi³ a²nũ²a² ã³xa² ain³kxi²te²la³ ka³lxa²ai¹nxa³wi¹. 33 Yxãn¹ta¹ i³hen³txi³nē³lain¹jau³xai²na² a²nũ²a² i²te²hũ³te²su² te²an²tu³, sa²yo²we¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²su² kxai²nãn²tu³, “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹le³jah¹lai²la¹xã¹. A²ya³la³tu³ jau³tu³ wi¹le³jah¹lai²la¹xã¹.” Nxe³jau³xai²na² sa²ye³ka¹tē³lhxã³hĩ³nx2na³li¹. 34 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ē¹nãn¹jau³kxai³lu¹: “Txa²ki³lha³lxa², a²i³lxa² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³a¹tũ¹xã¹. A³lxi²khai¹na¹nha¹. Na¹ha²kxai³ Txa²yãu³ka³jxah³la² yxo²ha³kxa¹, kãin² ã³hũ¹khai¹ai¹na¹xã¹. Kwa² i³ta²ta²nax3kxain¹nxa³lho³nã¹. A²nxe³jah¹la² txa²wãn³txa² so¹lxi³ e³tũ¹xã¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kãin² hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹xã¹.” Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹li¹. 36 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² yxo²a¹xã¹.” Nxe²yxau³xai³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau³xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹: “Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² sa²yo²ã³a¹xã¹.” Nxe²yxau³xai³jah¹lo²su² kxai²lẽ¹. Hai³txi³ ka³ten³nãu³la³

ĩ'ai¹nxa³lho³li¹. "A²nxe³jah¹la² an³ta³kxai¹na¹nhã¹. An³ta³kxai¹na¹ju³ta² so¹lxí³ yxau²sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹." Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³hĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sa³ma³ri³tã²nãn¹ta¹ka³lxa² e³kxi²ny-hu¹jau³su²

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹te³nah¹lxí¹:

— Je³su²jah³la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ a²sa³wi³ha³lxí³lo³ti², ka³lxa¹txi³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹i², ain¹na³li¹. Yxã¹ta¹ hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²la³ a²nũ²a² a²sa³wi³ha³lxí³lot3sxã³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹kxe³la³ ka³lxa²nxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³yãn¹ta¹, a²ya³la³ty³ Je³su²jah³la² a²kxã³nxa¹ a²sa³wi³ha³lxí³nũ³kã³txi³su² te²a² so¹lxí³, a²nũ²a² ã³xa² hxi²ka² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³lo² hxi²ki³la³, a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² ain³kxi²sxã³ a³la³kxi²ka³ty³, Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³na¹sxã³ wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la². Wa²li³ka³ty³, nũ¹ã¹ Ka³li³le²a²ko³xa² a³wa³li²te³lhxã³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³ka³ty³, kã³nxũ³nxãn¹ko³xa² Sa³ma³ri²a²ko³xa² ã³ha³tih³sa²sai¹sãn²te³lhxã³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la².

5 A²nxe³ko³xa² ã³nxai³ka³ty³, Si³ka²thi³na², Sa³ma³ri²a²ko³xai²na² nxũ²kwã³ye³lan¹thi³na² ya³so³nxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thi³nai²na² kxã³nhxí¹nu¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³ta³ko³u¹ta²kxai³ un²ta³kxi²nxa³thĩn³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³u¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³sxã³, a²ki³lha³lxa² Jo³se²ah³la² ũ³si³wxẽ³no³tũ¹hain¹ko³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³thi³nai²na² Si³ka²thi³nai²na², kxã³nxu¹ta²kxai³ ĩ³yau³xẽ¹na² po²su²tẽ³na² u¹khai¹nxe³tẽ³na², Ja³ko²ah³lu¹tai²na² u³sxã³ we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, u²lxã³nxai³nxa²ha¹te¹, ai³hxi²tha³nha²ka³ty³ ĩ³yau³xẽ¹nai²na² a²yo²ka³te³ha² ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³kat3sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 ã³wxe³tẽ³na¹, txu¹ha² Sa³ma³ri²a²ko³xan¹ta¹ka³lxu³su² te²kxai³lu¹ ĩ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². ũ³whi¹sai¹te³lhxã³ ĩ³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxí¹:

— ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹sẽ¹ni¹. ĩ³na²te³lhxã³ nxa¹nhí¹. Nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³hi¹na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxí³nãu³xa² he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yain³txa² yo³hi²sxã³ so¹kxi²te³lhxã³, sxi²jen³nãu³a² aun³ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxí³ nũ¹ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³ma³ri²a²thi³nãn¹ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxí¹:

— Wxã¹na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³yah³lo²si¹lxí¹. Txai²lẽ¹. Nxe³nxa³i¹. Sa³ma³ri²a²thi³nãn¹ta¹ka³lxu³sa¹i¹. Nxe³ki³sa²kxai³, ĩ³nxe³kxa²yan³ti³tã³ ĩ³yau³xa³

ĩ³na²kxi²sa²te³lhxã³, nĩn¹ji¹wi¹? Hai³txi³, Ju³te²a² nũ³kã³txi³ ĩ³nxa² Sa³ma³ri²a² nũ³kã³txi³na¹xai²na² wi¹ĩ³we¹yhu¹ki³ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Nxet3sã¹nxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hũ¹nxa²ti³ten³na³ni¹. Ta¹, ã³ne³wxe²nxã³nxi¹. Hai³txi³ wxã¹li² ĩ³sa²te²sxã³nxi¹. ĩ³sa²te²sin¹kxai²nãn²tu³, ĩ³yau³xa² ĩ³na²kxi¹nxa²te³lhxã³ nxe³na¹te³na¹xai²na², ĩ³sa²te²sin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² yen³kxa² a³la³kxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ye³kxi²sa²hĩ³nxã³nxi¹. "ĩ³na²te³lhxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹." Nxe³sa²hĩ³nxa¹nxi¹. San¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² ĩ³yau³khai³xa² ũ³hũ¹nxa²hĩ³na¹xí¹. A²nxe³jau³xai²na² ĩ³nãn¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau³xai³hĩ³nxã³nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Hxi²kan¹jah¹lã¹. ĩ³yau³xa² u¹khai¹nxe³sxã³ si³hẽ³ta³nĩ¹khai¹nxe³ha²kxai³, wxã¹na² kwa³ta³lẽn³ta³ ũ³whi¹sai¹ki³tẽn³ta³ yũ³nxãn²nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Nxe³kxa²yu³su², ĩ³nũ¹la³ta³ Sũ³na² ĩ³yau³khai³xai²na² ũ³whi¹sai¹sxã³ ũ³hũ¹sa²hĩ³nxãn¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹.

12 Kxã³nhxí¹nu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na², txa²sũ³nu²su² sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² wxa²xu³sxã³ ĩ³yau³xẽ¹nai²na² wet¹sxã³ ũ³hũ¹sain¹sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xai²na²

jah¹lu¹tain²txi³ ĩ³na²ha²kxai³, a²wẽ³ha³lxí³nãu³xu¹tain²txi³ ĩ³na²kxai¹nha²kxai³, a²ka³yxuh³nãu³xu¹tai²na² a²wã¹lo³tain¹kxe³nãu³xu¹tain²txi³ ĩ³na²kxai¹nha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ja³ko²ah³lu¹tai²na² hxi²kan¹khai¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³

a²wi¹lhí¹na², "ĩ³yau³xa² ũ³whi¹sai¹na¹tũ¹xã¹." Nain¹kxai²nãn²tu³, hã¹sxã³ ĩ³yau³xẽ¹na² wxa²xu³sãn²sxã³ ũ³whi¹sai¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, wxã¹na² ã²la² hxi²kan¹khai³nhĩ³nxãn¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxí¹:

— ĩ³yau³xai²na² ũ³whi¹sain¹jau³xai²na² ĩ³nãn¹kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³ ya³lxu¹xi¹nxa²tũ¹xí¹. 14 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ĩ³li³te²su² te²an²tu³, Sũ³na² ĩ³yau³khai³xa² ũ³hũ¹ai¹na¹jau³nũ³a² ĩ³na²kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³nũ¹na² ĩ³na²wxe³nha³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, ĩ³nũ³sa³la³la³kxi³hũ³jau³la³ hã¹nxe²

kon³jau³hũ³nxe² yen³kxi³hai¹nhĩ³nx2na³ni¹. A²ẽ¹nãu³a¹ yen³kxi³hai¹nhĩ³nx2na³ni¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, ya³lxu²xi²ti³he¹nxa³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau³xai³lai¹nha²kxai³ ai¹nhĩ³nx2na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: — Hxi²kan¹jah¹lã¹. Nxe³jau³xai²na² ũ³hũ¹sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tu³, ya³lxu¹xi²sa²nxa³kxe³su² ũ³whi¹sai¹xi²te³lhxã³ ã³wxã³ti³hex¹toh³nxa³lho³li¹. Nxe³te³lhxã³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: — Hxi²kan¹jah¹lã¹. Nxe³jau³xai²na² ũ³hũ¹sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tu³, ya³lxu¹xi²sa²nxa³kxe³su² ũ³whi¹sai¹xi²te³lhxã³ ã³wxã³ti³hex¹toh³nxa³lho³li¹. Nxe³te³lhxã³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

— Īt̄xu¹ni¹. Nĩn¹ka³tu³, wxa²wě³sāi¹ah³la²
ĩ³kaix¹son¹ka³tu³, te²a² wxāi²na² wā³li¹ja³hē¹ni¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

17 Nxe³to³ta¹:

— Txa²in³txi³la³ yũ³te²txā³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²wān³txai²na² a²wě³sāi¹yah³la²
yũ³nxa²nxa³jau³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹xī¹.
A²wě³sāi¹a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹jah³la², tē³sxā³ yx-
au²xai³li¹nhē³ni¹. Tē³sxā³ yxau²xai³lxhā³ ā³to³hi¹nhē³ni¹.
Nĩn¹ka³tu³, a²ha² kwēn¹tai²na² tē³in¹jah¹lai²na², hai³txi³
wxa²wě³sāi¹sxa³xī¹. Nxe³ha²kxai³ wān³txi³tu³ i³ye³i¹nx¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² i³a¹i¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yx-
au³tāu³a² a²wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² ye¹lx¹.

20 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³wi¹lx-
on³kxi²si¹kij³ju³ta² i³yau¹ũ³sē¹li¹. Īh¹ti¹la³tā³
o²la³kxi²hi³kij³te²la¹ku², nha¹nhai¹. Nxe³ju³ta²su¹,
kxā³nhxī¹nu¹tai²na² txa²sũ³nũ³nāu³xu¹tai²na²
wā³la³ka³txai²na² so¹lx¹i³ o²la³kxain¹to³sĩn¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxa²nũ³kq³txi³ i³nxai²na² Ju³te²a²
nũ³kq³txi³ i³nxai²na² Je³ru³sa³lē²thi³na² so¹lx¹i³
i³ye³kxi²yah³lx¹to³hin¹tai¹ti²ti¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ i³wi¹lxon³kxi²si¹kij³ju³ta²su¹. Yah³lx¹nha²kxai³:
“I³wi¹lxon³kxi²si¹kij³jau³su² o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Nha¹kx-
ai²nān²tu³, ĩh¹ti¹la³tā³ wain³txi³
o²la³kxi²hi³nha¹te²la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxet³sā¹nx¹. Txa²wān³txai²na² yxo²i³sē¹ni¹.
Ha³lo²a² hau³kon³tē³na³ni¹. Nxe³tāu³a¹: “Txa²wā¹wĩ³na²
i³wi¹lxon³kxi²si¹kij³jau³la³ o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Yah³lx-
in¹kxai²nān²tu³, hai³txi³ wā³la³ka³ta²nāu³ai²na² so¹lx¹i³
o²la³kxah¹lxan³nha²kxai³, hai³txi³ Je³ru³sa³lē²thi³na²
so¹lx¹i³ o²la³kxah¹lxan³nha²kxai³, yah³lxin¹tū¹xī¹. Yxān¹ta¹,
ha³lo²a² i³li³jut³sũ³ju³ta² he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ sa²wai³wait³sxā³ Txa²wā¹wĩ³na²
i³wi¹lxon³kxi²si¹yah³lxin¹jau³la³ o²la³kxah¹lxin¹tū¹xī¹.

22 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² Sa³ma³ri³tā²na² nũ³kq³txi³
i³nxai²na²: “Txa²wā¹wĩ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹kij³jau³su²
o²la³kxi²sī¹na¹xā¹.” Yah³lxin¹kxan²ti³, hai³txi³
Txa²wā¹wĩ³na² wi¹lī²tũ³kq³txi³sah²lxan³ni¹. Yxān¹ta¹,
txa²nũ³kq³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³kq³txi³na¹xai²na²
Txa²wā¹wĩ³na² wi¹lī²tũ³kq³txi³su² sī¹na¹xī¹.

Nxe³sī¹na¹ju³ta²sa¹: Txa²wā¹wĩ³na² a²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ju³te²a² nũ³kq³txi³jah¹lo²su²
na³ni¹. A²nxe³jah¹la² wxa²kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
ha³lo²an¹tũ³kq³txi³ i³nxai²na² a²kq³nxe³ti³ kāi³yah³lx-
in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lx¹tu¹xī¹. Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a²
nũ³kq³txi³na¹xai²na² Txa²wā¹wĩ³na²

wi¹lī²tũ³kq³txi³sī¹na¹xī¹. 23 Yxān¹ta¹ ha³lo²a²
hau³kon³tū¹xī¹. A²ha¹kwēn¹tai²na¹ hau³kon³na³ni¹.
Nxe³kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹wĩ³na² wain³txi³
wi¹lxo³kxi²ti³hi¹ta¹tū¹xā¹.” Nxe³kij³kxai²nān²tu³,
txa²wā¹ē¹nāu³a¹ wi¹lāin³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi²,
wān³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³kij³kxai²nān²tu³, wain³txi³
wi¹lxo³kxi²ti³hit¹hī³kij³tā³ni¹. Jā¹nxe³sxā³, wain³txi³

o²la³kxi²ti³hi¹kij³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹wĩ³na²
ten³nē³kxe³su² hī³nx²na³ni¹. 24 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹,
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ txa²wā¹ye³na² i³kij³kx-
ah³lo²su² nxa³xī¹, txa²wā¹sĩ³na² yũ³nxa³jah¹lo²su²
ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³, ka³tē³na² a²si³yxau³tāu³su²
ha²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ a²u³txi³ i³ta³lu²nē³jah¹lo²su²
ha²kxai³, nx²na³na¹. Nxe³ha²kxai³: “Txa²wā¹sũ³na²
Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lxon³kxi²txai²lā¹.” Nxe³kij³kxai²nān²tu³,
txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ wi¹lāin³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi²,
wān³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³si¹kij³jau³su²
o²la³kxi²ya³sa³ni¹. Ju¹ta² so¹lx¹i³ wain³na³ni¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³jah¹lo²su² te²a², a²i³lxā² Me³si²ah³la²,
wxā³nũ¹nhē³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² so¹lx¹i³
ā³ne³wxe³sa³nhai¹. Wxā³nũ¹nhē³kxai²nān²tu³
a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nhē³tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹.

— Txai²na², i³ye³kxi²nxa²ha¹te³na¹xai²na²
Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³hī¹na¹, i³ye³ta³lu²nxa³hī¹na¹
a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xa² ā³wā³li² tũ³xi²sxā³
Je³su²jah³lai²na² txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²yhu¹ju³ta²
i³ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xa² sa²kxai³lu² i³wā³tx-
ain¹kxan²ti³ kq³ton³ti² yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Yā¹te²ta³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³jau³xa² i³ye³kx-
ai¹nxa³ha²kxai³:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kx-
ai¹nĩn¹ji¹ku¹, nxe³nxa²nha¹nhai¹. Nxe³jau³xa² i³ye³kx-
ai¹nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³te³na¹, txu¹ha³ka³lxai²na² a²kwa³ta³lē³na²
ā³sxā³ sxi²yhe³na² i³xi²ka³tu³, a²nũ²a² sxi²yhe³nai²na²
yxau³ain¹tũ³kq³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

29 — Ne³ka²ki²sah¹lx¹sa¹lx¹. Nũ¹ā¹ in³txa² yxau²na³li¹.
A²nxe³jah¹la², txa²si³to¹na¹tāu³su² tāu³a¹
kāi³to³ha¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ i³ti³h³nxe³sain¹na²li¹.
Wxā³sxā³ i³jah¹lx¹hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²ta²i¹,
jah¹lai²na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxe³te³na¹, tũ¹kq³tx-
ai²na² sa²kxai³lu² sxi²yhe³na² aun³ti² wa²li³ain¹ka³tu³,
Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ a³ya³tain¹nxa³tā³lxā¹
a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. I³yain³txa²sī¹nhē³li¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

32 Yxān¹ta¹:

— Txa²yain³txi³la³ i³yai³na¹tũ³la³ yũ²na³li¹. Yxān¹ta¹,
ā³ne³wxe³yah²lxā³lx¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hx-
ai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxin³nāu³xai²na²
e³lain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² ā³xa² yain³txa² tē³sxā³ ũ³hũ¹ain¹te²tān²ku²,
kij³nhai¹. Nēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— “I³yain³sxã³ ũ³kxi²sa³nhã¹.” Na¹kxai²nãn²tu³, ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹. Ju¹ta² yã¹nxe³sxã³ Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹la² a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ te³nain¹jau³su² sa²yo²we¹ta¹na¹kxai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹kxai²nãn²tu³, ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹. “I³yain³sxã³ ũ³kxi²sa³nhã¹.” Na¹ke³la³te²kxai³, ju¹ta² yã¹nxe² ai³sxã³ ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹.

³⁵ Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² wãn³txi³kx- ai³lu¹ ĩ³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxĩ¹: “I³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tã³tĩ³tãu³a¹ so¹lxĩ³, ka³ya³txa² kan¹tãu³a¹ wxa²nãu²so¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹.” Nxe³yah³lxĩ¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, txa²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²kxai³lu¹: “Ta¹wi¹. Ha³na³ka³lxĩ³ ten³sa²ka²la¹sxã³ ha³lo²ai²na² ĩ³sa²sai¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ka³lxĩ¹tũ³kã³txa² wxã³ain¹na³li¹. Txa²wãn³txa² te³nain¹jau³su² wxã³ain¹na³li¹. Wãn³txi³khai³txi³ ĩ³yau¹ũ³hain¹ki³kx- ai³nãn²tu³, tũ¹kã³txai²na² ye³jen¹na² sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, ha³lo²a² kã³ũ³ki³jut³sxan³ta¹. Hau³kon³khai¹nx2na³li¹. Ka³ya³txa² kan¹ta³lun²sxã³ ĩ³si³sa²te³kxi²na³na¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³, tũ¹kã³txai²na² sa²yo²wet¹sa²te³lxhã³, nxe³sain¹ju³ta³nũ³a² hau³kon³na³li¹.” ³⁶ Jã¹nxa¹jau³su², yain³txa² wxa²nãu²so¹te²su² te²an²tu³, a²yo³ha² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ka³li³h³tu¹wi¹. Jã¹nxe³jut³sũ³nxe², a²nũ²a² sa²yo²wet¹si¹hain¹yah³lxin¹jau³nũ³su² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³tũ³kã³txa² sa²yo²wet¹sain¹tũ³kã³txi³nũ³a², ka³te³na² wi¹tãu³a² yx- au²xai³lain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nãn²tu³, wxã²na² sa²kx- ai³lu² ka³li³h³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³txa² wxa²nãu²so¹te²su² te²a² ka³li³hain¹kxa² yã¹nxe² yah³lx- in¹tu¹wi¹.

³⁷ Txa²wã¹ki³na¹xai²na² Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ki³jut³sũ³na³li¹. A²wi¹lhĩ¹nãn²tu³ txa²sa³wi³hã³lxĩ³su² te²an²tu³, txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ye³sxã³ a²nũ²a² ĩ³yau¹ũ³hain¹sãn²kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³ a²si³yo³nãn²ta³ txa²sa³wi³hã³lxĩ³ ã³su² te²kxai³lu¹, te²yã¹nxe³sxã³ txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ã¹ ĩ³ye³sxã³ ĩ³yau¹ũ³hain¹to³kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³kxai²nãn²tu³, ain³kxain¹tũ³kã³tx- ai²na² sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² jut³sũ³nxe² txa²sa³wi³hã³lxĩ³ a²wi¹lhĩ¹na² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ye³sxã³ a²nũ²a² ĩ³yau¹ũ³hain¹sãn²tũ³kã³txa² yain³txa³ki³a² ũ³whĩ¹tũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³sai¹nha²kx- ai³, hã²wxãn³txa³, ha³na³ka³lxĩ³ txa²sa³wi³hã³lxĩ³ ã³su² te²a² sa²kxai³lu¹, ã³ta³lo³hẽ¹tsxã³ txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² ã¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹ka³tu³, ain³kx- ain¹tũ³kã³txa² sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² sa²wi³hã³lxĩ³ ã³xa² ã³ta³lo³hẽ¹tsxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa² e³te²su² te²nũ³kã³txa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a² wxa²nãu²so¹tũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³sai¹nha²kxai³ nx- ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, txa²sa³wi³hã³lxĩ³ yain³txa³ki³a² ũ³whĩ¹te²hũ³te²ain²txi³ ĩ³ka³li³hi², ha³na³ka³lxĩ³, txa²sa³wi³hã³lxĩ³ ã³xa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a² wxa²nãu²so¹te²hũ³te²ain²txi³ ĩ³ka³li³hi², nxe³hĩ³nx2na³li¹. Ha³lo²a², nxe³jut³sũ³na³li¹. Nxe³ju³ta²na², Sũ³na² wãn³txa², kxã³nxãn¹jau³xa²

ã³si³wxẽ³no³tẽ³jau³xu¹ta²na², nxe³te³nah¹lxĩ¹: “A²nũ²a² yain³txa³ki³a² ũ³whĩ¹i², a²nũ²a² ã³su² te²an²tu³, yain³txa² wxa²nãu²so², ain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

Nxe³jau³xai²na², a²ya³la³lyau³tu³ jau³xai²la¹i¹. ³⁸ Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sa³ma³ri³tã²na² nũ³kã³txai²na² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tũ³kã³txai²na², kxãn³su² a²nũ²a² ã³lxĩ³tũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, kwẽ¹n¹ta²na² so¹lxĩ³ ha³lo²a² hau³kon³yain¹na³li¹. Ain¹ka³tu³, wxa²wãn³txa² ain³kxi¹nx2tain¹ka³tu³, sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. Sain¹kx- ai²nãn²tu³, wxa²nũ³kã³txai²nãn²tu³, a²wi¹lhĩ¹na² o²la³kx- ah¹lxan³kxan²ti³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² a²nũ²a² nũ³kã³tx- ai²na² sa²yo²wet¹sain¹ju³ta³nũ³a² a³ya³ti²yah³lx- in¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹ju³ta² jut³sũ³nxe², a²nũ²a² ka³ya³txa² wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe² a²yain³txa²ki³a² ũ³whĩ¹xa³kx- an²ti³ wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe², yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hx- ai²hẽ¹la².

³⁹ Nxe³nxã²ha¹te¹, ye³jen¹nãu³kxai³lu¹, a²nũ²a² ka³lxĩ¹tũ³kã³txa² Si³ka²thĩ³nai²na² yxau³ain¹tũ³kã³txa² ã³n³yã³nhai¹tũ³nũ³kã³txi³su² te²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² ha³la³je¹na² txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txa² ain³kx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹jau³xa² sa²kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na², txa²ha³lo²a² txa²wẽ³son³ti³na¹hĩ¹nãn²tu³ kã³xi²yxau²xai³la¹ju³ta² hu³, yxo²ha³kxa² nũ²ta¹ ĩ³ye³kxi²tũ³li³ũ³sa³na²li¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² ain³kx- ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁰ Ain¹ka³tu³, Sa³ma³ri³tã²na² nũ³kã³txai²na² sa²kx- ai³lu², Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txain¹ka³tu³, ĩ³ye³kx- ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Kan²txi³, txa²sxi²ha² yxau³ya³sa²sãn²si¹nhẽ³li¹. Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³ha¹li¹ a³lan²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴¹ Yain¹ka³tu³, ha³na³ka³lxĩ³ Si³ka²thĩ³nai²na² wã³kon³tũ³kã³txa² ã³n³yã³nhai¹txe³nũ³nũ³kã³txa² ka³lxĩ¹nũ³nũ³kã³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² wãn³txa² ain³kxain¹ka³tu³, sa²yo²we¹tain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴² Nxe³te³nah¹lxĩ¹, tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nxet³sãn²si¹nxĩ¹. Hĩ¹na² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Je³su²jah³la² a²yo²wãn³txi³khai³xa² ain³kx- ain¹nha¹ka³tu³ sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Kxãn³su², wxa²wãn³txa² so¹lxĩ³ ain³kxi¹nxã²to³nha¹ta¹ti²tu³ni¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² wxa²wãn³txain²txi³ ain³kxi², Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³ ain³kxi², nxe³sa²sĩ¹jau³su² wi¹wi¹nxe² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Nha¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na³na¹. Yuh³xai<

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹jah¹la² ki³lha³lxa²
ĩ³we²txi²jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ a³lan²ti³kxai³lu¹,
Je³su²jah³la² wa²li³ka³tu³ ha³lo²a² Ka³li³le²a²ko³xa²
ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².

44 Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lai²na²,
a²ha³lo²khai³xa² ã³wih¹sxã³ ĩ³xi²kxai²nãn²tu³,
a²ka³lxa¹ti³khai³xa² ĩ³wet¹si¹nyhain¹jau³la³ yũ³ai¹nxa³i¹.
Jãx¹sain¹nũ³na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, Ka³li³le²a²ko³xa² ã³wih¹ka³tu³,
Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ³sa²nẽn¹kx-
ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³tai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹kãi³jah¹lo²su² na³na¹.
Ha³la³je¹nhĩ¹nai³tã², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xain¹sxã³ ĩ³yai³ni²,
Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ka²li¹te³lhxã³ o²la³kxi²,
ain¹tai¹ti²tu³na¹. Nxe³hĩ¹nai³tã² Je³su²jah³lai²na² yx-
au³ya³nhẽ³lain¹sxã³, ha³lo²a² nũ³kxũ³ju³ta² so¹lxi³
kãi³ya³nhẽ³lain¹tai¹tu³na¹. ĩ³ta³lun²ki³tai¹tu³na¹.
Wi¹kãi³jah¹lo²su² na³na¹. Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³ka³tx-
ai²na² wãn³txa², nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³,
Je³su²jah³lai²na² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
sxi²ye³na² Ka²na³thĩ³na² ã³wih¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³thĩ³nãu³ai²na², ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Je³su²jah³la²
ĩ³yau³khai³xa² ã³sa²yãt¹sxã³ yain³txi³yau³
wi¹khaix¹jau³xa² sa²wet¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³thĩ³nãu³a¹, hĩ¹na² ã³wih¹xi²ka³tu³, a²nũ²a²
a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³far³na³ũ²thĩ³na²,
Ka²na³thĩ³nai²na² kũ³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thĩ³na² yx-
au³jah¹lo²su², ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² a²ki³lha³lxa²
ĩ³ton³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

47 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wi³nai²na² sa²kxai³lu²
a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Hĩ¹na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹nhã¹.
Je³su²jah³la² he¹na³na¹. Ju³te²a²ko³xa² a³li³ka³tu³
Ka³li³le²a²ko³xai²na² he¹na³na¹. ĩ³sxã³ ĩ³ye³kx-
ai¹na¹tũ¹xã¹. Ain¹ka³tu³ a²wi³nai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²sxã³ kãin² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wẽ³sa² ya³lu²saun³kxi²sa²na³li¹. Kan³si²sxã³
ĩ²sxã³ we²txi²sxũ³xi²sẽ¹li¹. A²wi³na² wãn³txa² ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu²,
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— A²yen³kxa² nũ³kxũ³te²a² ĩ²yah³lxan³kxai²nãn²tu³
yxo²ĩ²sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex¹yah³lxa³lxi¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Hĩ¹na² kan³sxã³ wxã³sẽ¹li¹.
Kãu³kxi²txa³hẽ¹li¹. Txa²wẽ³sa²
ya³lu²kxi²sa²ju³ta²yan³txi³su², na¹nhai¹.

50 Yxã¹ta¹:
— ã³nxi³xi²txu¹li¹. Wãi³lxa² wi¹we²nxi²sxã³ wi¹yx-
au³ye³nx²na³li¹, hĩ¹na²su¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², a²wi³nai²na² sa²kxai³lu¹

ain³kxi²ka³tu³ ã³nxi³xi²te³lhxã³ nxe²xai³ta¹hxai²hẽ¹la².
51 Ai³ka³tu³, tĩh³na² kan³si²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
sa²kxai³lu¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² sxi²ha² yxau³sxã³
a³li³ain¹te²nãu³xa² sa²kxai³lu¹, ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wẽ³sa² wi¹we²nxi²sxã³ ka³ten³ti³ yxau³na²li¹.
Nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Ain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³wã³txi³sxĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³n¹nxe³hĩ¹nai³tã¹ we²nxi²lhai¹li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
— Sũn²ta³tai³tã² u³je³na³ka² ã³ni²lã³ni²hĩ¹nai³tã²
wẽ³sa² ĩ³sũ²kxi²sxã³ ĩ³we²nxi²khaix¹sĩn¹na²hẽ³li¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

53 Nxe³ju³ta², a²wi³nai²na² ain³kxi¹xi²nha²ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hã³xã¹. Sũn²ta³tai³tã² te²yã¹nxe³hĩ¹khai³xai³tã²,
ti¹kxai²na² son³txi³ai³tã², Je³su²jah³lai²na²
ĩ³ye³kxi²sain¹na²hẽ³na¹. “ã³nxi³txu¹li¹. Wxa²wẽ³sa²
we²nxi²sxã³, ka³ten³ti³ yxau³na³li¹.” Sain¹na²hẽ³na¹.
Wain³na³na¹. Je³su²jah³la² yxo²ĩ²a¹xã¹. A²wi³na²
a²ẽ¹nãn¹jau³la³ ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kx-
ai³ a²wi³nãn²txi³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ĩ²i²,
a²sxi²ha² ya³lxi³hain¹tũ³ka³txain²txi³ yxo²ha³kxa¹
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ĩ²i², ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

54 Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² nũ³kxũ³txi³
kãi³ain¹ju³ta², Ju³te²a²ko³xa² wa²li³sxã³ Ka³li³le²a²ko³xa²
ã³wih¹sxã³ yxau³hĩ¹na¹ kãi³ain¹ju³ta¹, ã³ta³lo³hẽ²ti²sxã³
nũ³kxũ³txi³ kãi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

ĩ³ye³na² a²yxo²ka³teh³nãu³a¹ yxau³jah¹la²
ĩ³we²txi²jau³su²

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwẽn¹ta²kxai³lu¹ Ju³te²a²
nũ³ka³txa² ã³yã³nũ¹tain¹sxã³ ĩ³yai³ni², Sũ³na²
ĩ³wã³nxi²kxi², nxe³ain¹je³nãu³wa³kxa²
hau³kon³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³te³lhxã³,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
wã²ka³la³sxã³ a³li³nhẽ¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 A²nxe³thĩ³nãu³a², sxi²yxo²a² o³ve²a³ nũ³ka³txa²
ã³wi²xi²ta³yxo²a² yũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta³yxo²a²
a²yxo²ka³teh³nãu³a², ĩ³ye³na² a²ĩ³lxa²
Be³te³sa²ta²yau³xa² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³nai²na²
a²yxo²ka³teh³nãu³a², sxi²ha² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹
thĩ³na² yũ³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 A²nxe³thĩ³nãu³a¹,
a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³ton³tũ³ka³txa² ye³han³tũ³ka³txa²,
su³kan²ta³kxi²tũ³ka³txa², txa²wã¹nũ²ai²na² whãi²na¹
kan²ta³kxi²tũ³ka³txa² sxa²ho³hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Sxa³sxã³ wah³nxe² sxa³na¹nhã¹. Na¹kxai²nãn²tu³,
ha³lo²a² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxũh¹

ĩ³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³ju³ta² hau³kon³na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,
Sũ³na² a²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²xi²sxã³
wxã³nũ²la² ĩ³yau³xai²na² sa²ta³kãu³ta³kãu³nxe²na³na¹.
Nxe³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² ĩ²li³te²su²
te²an²tu³ ã³nxi³lhxã³, a²nũ²a² ã³xa² yxo²ha³kxa¹
ã³ne³ka²ta¹sai¹sxã³ ã³nxi³kxai²nãn²tu³, ĩ³yau³xa²
ã³nũ¹nha²na³na¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³,

we²nxi²ta³lu²nai¹nh³nx²na³na¹. Kxān³su² te²yā¹nxe³to³hxai²na²hē³na¹. Jā¹nxe³nē³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹, i³yau³xa² ā³nū¹sa²sxā³ we²nxi²sa²ju³ta², txai²li² ten³sa³nhā¹. A²nū²a² i³ton³tū³kā³txa² wān³txa², a²ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²sxā³, nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ sxa²ho³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁵A²nxe³tū³kā³txai²na², in³jah³la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ka² hxa³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²li³ki²sxā³ nxe³ko³xa², kan²ta³kxi² sxa²xai³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah³la² a²nū²a²nāu³xai²na² nxū²kwāi³ye³ye³lo³tāu³a¹ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². ⁶Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ yau³son³ye²ka³tu³, sxa³yain¹jah³la² i²i², a³lu²txi³ i³ton³ju³ta² ā³ne³wxe², ai¹nha²kxai³ i³wā³txi³te³nah¹lxi¹: — We²nxi²ti³ten³khai¹nxe³nxa²ji¹wi¹? Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³ta³sā¹lxi¹. We²nxi²txi³ ten³khai¹sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³ yxau³sxā³ i³yau³xai²na² ān³ta³kāu³ta³kāu³ju³ta³nū³a² wah³nxe³to³ha¹i¹. We²nxi²sa²txai²li¹. Na¹ta¹ a²nū²a² i²sa³te²la³ yū²nxa³i¹. Sa²nxa³kxe³su², i³yau³xai²na² ā³ta³kāu³ta³kāu³kxai²nān²tu³, hai³txi³ a²nū²a² sa²ha³lxo¹so¹sa²sxā³ i³ye³na² ū³nhū¹sa²te²la³ yū³sa²nxa³kxe³su², ā³nxai³lhā³ ā³nū¹a¹tū¹xā¹. Nxe³na¹te²i³, a²nū²a² ā³xa² so¹lxi³ ā³ne³ka²ta¹sain¹sxā³ i³yau³xa² ā³nū¹ain¹ka³tu³, we²nxain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ txai²na² ā³nū¹sa²sxā³ we²nxi²sa²ju³ta³la³ yū³sa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹: — I³sa²yxau³sxā³ wxa²sxa³n¹ka³lo³ai²na² sa²sot¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁹Ai¹nha²kxai³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² kwēn¹ta²kxai³ we²nxi²ta³lu²ni²ka³tu³, a²sxa³ka³lo³a² wā²nxū^h sa²so¹sxā³, a²yuxka² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa² i³ye¹nxi²yhai¹to³ju³ta² ti³wa³ki³lon³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹, in³txa² we²nxi²jah³lai²na² i²sxā³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² sa²ba³to³ nxe³ki³tā³li¹. Kī³sa²kxai³, ha³ya³kxa² wxa²sxa³n¹ka³lo³ai²na² tē³sxā³ ā³nxai³sīn¹txa²hē¹li¹. On³sxā³ kāi³xa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹Yxān¹ta¹, i³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: — A²nū²a² i³we²txi²sa³jah³la² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Wxa²sxa³n¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹.” Sain¹na²li¹. In³jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

¹²Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — Īh¹te²tā³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? “Wxa²sxa³n¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³sē¹li¹.” Nxe³nxain¹tē³nū¹ta¹li² ĩh¹te²khai³tā³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

¹³Yxān¹ta¹, we²nxi²jah³lai²na², Je³su²jah³la² a²i³lxā² a³la³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³la³je¹nīn³kxai³, a²nū²a² ka³lxā¹tū³kā³txa² ā³yān³ki³nū²kxai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² hāi³a² i³ha²li²si³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la²

he¹yai¹nxa³ha²kxai³, we²nxi²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe² i³yi¹li²hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

¹⁴Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³kxai³lu¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²nāu³a¹ he¹ain¹tāu³kxai³lu¹, in³jah³lai²na² i³ha¹txain¹ka³tu³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na²li² wi¹lain³kxi²nhān¹nhai¹. Nī¹nha²kxai³, a²wēn³txa³ ko³nxe³ju³ta³la³ kāi³xi²sxā³ yxau²xai³txa³hē¹li¹. Kāi³in¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² ā²la² khāuh³lxā³thin¹khai¹nxe³ju³ta² a³ya³tin¹kxa²yan³ti³su² ya³nxa²ha¹i¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵Nxe³ka³tu³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² a³li³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hāi¹tūn³te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I³we²txi²sa³jah³la² a²i³lxā², Je³su²jah³lai²na² i³we²txi²sa³hē²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² i³we²txi²ju³kxai³lu¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hāi¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹ kāin² i³xan³tain¹ta¹hxai²hē¹la². I³xan³tai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² khāuh³lxā³tain¹ju³ta² te³ni², Je³su²jah³la² i³su²lhā³te³lhā³ o²la³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³si¹hain¹jau³su², Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²wi³na² wa³kon³na²wi¹. Ha³ya³kxa² wa³kon³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ai¹nha²kxai³, Txai²na² sa²kxai³lu² wa³kon³nū³na¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁸Ain¹nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhāi¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³su²lhā³ti³ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹jau³xa²sa¹: — Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² sa²yo²ā³sxā³ wa³kon³nān³khi³. Nain¹jau³su²: “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wi³nai¹la¹i¹.” Ain¹na³li¹. Ain¹sxā³ te²yā¹nxe³te²lox³nha²sxā³ ā²la² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³nān³khi³. Nain¹jau³su², i³su²lhā³te³lhā³ ā²la² ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jau³su²

¹⁹Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txan²tu³ i³ye³ya³nx²ta¹i¹. Hai³txi³ A²ta^hna¹xai²na² a²yen³kxa² nū^h1 kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ nū^h1 kāi³sa²hxai²nxa³hē¹li¹. Na¹ha²kxai³, hāi¹sxā³ Txa²wi³na² yen³kxa² kāi³ju³ta² so¹lxi³, A²ta^hna¹xai²na² i²sxā³ kāi³a¹i¹. Txa²wi³na² kāi³ju³ta² ha³kxa¹ kāi³hxi²so¹ya³nx²ta¹i¹. ²⁰Jā¹nxe³jau³su², Txa²wi³na² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹: “Txa²ki³lha³lxā² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³, a²yen³kxa² kāi³a¹ju³ta² ha³kxa¹ i³yau¹ū³ai¹nhxai²na¹hē³na¹.” Sa²na³li¹. Nxe³sa²ju³ta², hī¹na² i³ton³jah³la² we²txi²ye¹nx²ta¹te¹ni²ti¹. Ye¹nx²ta¹ha²kxai³, a²yen³kxa² nū³kxūn³te²a² kāi³ya³nx²ta¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹, ye³jen¹na² a²yen³kxa² ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²a² ka³lxā¹te²a², Txa²wi³na² i³yau¹ū³sa²tu¹wi¹. Sa³kxai²nān²

Wxãi²kxai³ yah³lxin¹tu¹wi¹. 21 Jãx¹nha¹ju³tai²nã²tu³ta¹, txa²nũ³kxũn³nha¹ju³tai²nã²tu³ta¹: Txa²wĩ³na² hxi²ka², a²nũ²a² ya³lu²kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ i³we²ti¹xi²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ye²ha²kxai³, ka³ten³su² we²txi²jah¹lai²la¹i¹. Jã¹nxe³sxã³ A²tah²na¹xai²na² a²nũ²a² a²te³na¹kxa² so¹lxi³, ya³lu²ju³ta² ka³ten³txi³ we²txi²jah¹lo²sa¹i¹. 22 Jã¹nxa¹jau³xai²nã²tu³ta¹, txa²hxi²kan¹txi³ ha³lo²a² wã²nxũ¹hãin³nha¹ju³tai²nã²tu³ta¹: A²nũ²a² ha³lo²ai²na² yxau³ai¹nhl¹na² kã³yxau²xai³lain¹ju³tai²nã²tu³, Tx-ai²na² A²tah²na¹xai²na², yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² wã²nxũ¹hĩ²sxã³ wã²nxũ¹hãin³nha¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, kã³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³, wi¹lhin¹te²nũ³kã³txa² wi¹lhin¹sxã³ i³y¹li²na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ i³lxi³thi¹nxa³tũ³kã³txa² i³lxi³sxã³ i³y¹li²nxa³ha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe²xai³lai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kx-ai²nã²tu³, Txa²wĩ³na² hxi²kan¹txi³lot3sa²sxã³ ha³lo²a² wã²nxũ¹hãin³nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, Txa²wĩ³na² a²ë¹nãñ¹jau³su² te³nah¹lxi¹: "Txa²i²li² hai²txi³ a²nũ²a² kã³yxau²xai³lain¹ju³ta² i³y¹li²nxa³lho³na¹. Yxãñ¹ta¹, Txa²tah²hai²na² so¹lxi³ i³y¹li²lain¹tũ¹xã¹." Sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹txi³ wã²nxũ¹hãin³nha¹tu¹wi¹. 23 Na¹ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³sa²nën¹kxi²sain¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² i³sa²nën¹kxain¹kxa² yã¹nxe³sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² Txa²wĩ³na² ten³na³li¹. Yxãñ¹ta¹, a²nũ²a² i³li²te²nã²tu³, A²tah²na¹xai²na² i³sa²nën¹kxi²sai¹nxa³kxai²nã²tu³, te²yã¹nxe² Txa²wĩ³nãin²txi³ i³sa²si¹hã³sa²jah¹lain²txi³ i³sa²nën¹kxai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. 24 A²ya³la³tu³ wãñ³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, txa²wãñ³txa² ain³kxi², Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² yxo²i², nxe³sain¹sĩn¹kx-ai²nã²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a²lhun³tu² yx- au²xai³lain¹na³li¹, kwẽñ¹tai²nah¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nã²tu³, wi¹wi¹nxe² kwẽñ¹tai²na² ya³lu²tãu³ã¹ a³li³ã³ya¹ka³tu³, ka³ten³nãu³a² sa²kxai³lu² ã³sa²ha³ti³sa²sai¹sxã³ yxau³ain¹na³li¹. A²nxe³jah¹la², yx- an¹nãu³a¹ hã¹nxe³sxã³ wi¹lhin¹sxã³ i³y¹li²lain¹nha¹tu¹wi¹. A²hĩ¹na², kã³i³ yxau²xai³lain¹ju³ta², ain¹nha¹tu¹wi¹. 25 A²ya³la³tu³ wãñ³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³ain¹te²su² te²an²tu³, ya³lu²te²hũ³sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Yxãñ¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² ya³lu²te² yã¹nxe³tũ³kã³txai²nã²tu³, Txa²wãñ³txa² Sũ³na² Tah²na¹xai²na² wãñ³txa² ain³kxi²sain¹kx- ai²nã²tu³, a²ha¹ ain³kxi²sain¹te²a² whã¹na¹ tah²lxi³ ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Kwẽñ¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. 26 Nxe³ju³ta² Txa²wĩ³na² ka³te³na² six3kã³ti³yah³lo²khai³xai²la¹i¹. Nxe³te²sa²kxan²ta¹ ai¹nha²kxai³, A²tah²na¹xai²na² ka³te³na² si³kã³ti³na²kxa² yã¹nxe³te²su² te²yã¹nxe³sxã³ ti³hit1sa³na²hẽ³li¹. 27 Jã¹nxa¹jut3su² Txa²wĩ³na² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: "Wxãi²na² a²nũ²a² Tah²si¹lxi¹. Nxa²ha¹i¹. Nxa²ha¹ha²kx- ai³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹." Txa²wĩ³na² sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³ Txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nũ²yxõ²ha³kxa¹ kã³yxau²xai³lain¹ju³ta² wã²nxũ¹hãin³nha²sxã³ i³y¹li²lai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² a²nũ²a² Tah²sa¹i¹. Txa²wĩ³na² Tah²nũñ³sa¹i¹. Na¹ha²kxai³ ai¹na¹tu¹wi¹.

28 Txa²wãñ³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², i³wã³wã³txi³yah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. "Ih¹nxe³jau³ta³ e³ji¹ku¹." Sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² e³la² ya³lu²hãin¹kxi²te²su² te²a² txa²wãñ³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nã²tu³ ka³ten³su² a³li³ain¹tu¹wi¹. 29 A³li³ain¹kxai²nã²tu³, a²nũ²a² wi¹lhin¹sxã³ kã³ain¹te²nũ³kã³txa² ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãñ¹ta¹, a²nũ²a² i³lxi³thi¹nxa³txi³ kã³ain¹te²nũ³kã³txa² ha³na³ka³lxi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³, Sũ³na² i³hi³txain¹ju³ta² ã³yu¹kã³ain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tẽ³jau³su²

30 Txai²li² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² nxũ¹hĩ²sxã³ kã³te²txã³xi¹. Yxãñ¹ta¹, Txa²wĩ³na² wãñ³txa² ain³kxi²so¹sxã³ wã²nxũ¹hãin³nha²sxã³ i³y¹li²lai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ wain³txi³ wã²nxũ¹hãin³nha¹i¹. Na¹ha²kxai³ hai³txi³ txa²ë¹nãu³a¹ au³txi³ te³na¹jau³la³ o²la³kxi²te²txã³i¹. Yxãñ¹ta¹ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² te³nain¹jau³xa² so¹lxi³ o²la³kxi²te²sa¹i¹. 31 Txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ na¹i¹. Wãñ³txa² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxãñ¹ta¹: "Wxa²wãñ³txa² wãñ³txi³sxa³i¹." Nxe³sah²lxin¹nha¹. Nxe³na¹jau³xai²na² nũh¹ txai²na² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nã²tu³, a²nũ²a² ã³xa² i³ye³yxo²nũ¹sai¹nxa³kxe³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nã²tu³ i³wã³ti³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 32 Yxãñ¹ta¹, a²nũ²a² ã³jah¹la² txa²yen³kxa² i³hen³txi³nxa²lxi³si¹sain¹jau³su² e³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wãñ³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³ye²sain¹jau³xa² wãñ³txi³khai³xai²la¹i¹. 33 Jã¹nxa¹jau³su², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² i³ye³sxã³, txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³na²hẽ³li¹. Nxe³jut3su², ha³la³je¹nai³tã² wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³sa²si¹hã³ain¹yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txa² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wãñ³txa² ain³kxain¹tai¹ti²ti¹. 34 Yxãñ¹ta¹ a²nũ²a² i³ye³yxo²nũ¹si¹sain¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ wain³txi³ e³a¹wi¹. Na¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² i³ye³sxã³ txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³na²hẽ³li¹. Ya³nx2ta¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²si¹nx2ta¹jau³su² wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²sut1si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹. 35 Jã¹nxa¹jau³su², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wi¹sa²ko²ko²kxi²nẽ³te²hũ³nxe² yx- au²xai³la³kxi¹nx2tain¹to³tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2txai¹nha²kx- ai³, jũ¹nxe² kxãñ³su² wxa²sa²ki³kxi¹nx2tain¹ju³tai²na² wi¹lxon³kxi² yxau²xai³la³kxain¹yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. 36 A²nxe³jah¹la², txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãñ³txa² hxi²kan¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² kã³ta³lun²si¹sa²jau³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Nxe³si¹sa²jau³su² kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹ha²kx- ai³ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jau³xa² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãñ³txa² txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³kxa² yã¹nxe², txa²kã³a¹ju³ta² ã²la² hxi²kan¹khai¹nxe² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. 37 Jã¹nxe³jut3su², Txa²wĩ³na²

ĩsa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² ĩye³sxã³
 sa²wxi²kat¹sa³na²hẽ³li¹. Txa²wi³na²
 sa²wxi²kat¹si¹sa²jau³xai²na²
 ĩye³kxi¹nx²ti³si¹sain¹to³nha²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹,
 wxa²nũ³kã³txi³ ĩnxai²na² Txa²wi³na² wãn³txa² ain³kx-
 ah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wi³na² ĩyah³lxa³nha²kxai³
 yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Yah³lxi¹kxan²ti³
 ĩye³kxi¹nx²ti³jah¹lai²ta¹i¹. 38 Wxa²nũ³kã³txi³ ĩnxai²na²,
 hai³txi³ Txa²wi³na² wãn³txi³la³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³
 ã³wih¹ti³he¹nxe³nx²ti³xa³i¹, Txa²wi³na² ĩsa²si¹hã³sa²kx-
 ah³lo²su² na¹xai²na² sa²yxo²wet¹sah²lxa³nha²kxai³lu¹.
 39 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³kã³txi³ ĩnxai²na², Sũ³na²
 ha³te³h³nxã³nxa² kxã³nxa³tã²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³jau³xu¹tai²na², kãin² o²la³kx-
 ah¹lxi³to³hin¹tai²ti¹. "Txãx¹ti³xai²na² a³la³kxi²kĩ³kx-
 ai²nãn²tu³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a³ya³ti²kĩ³tũ¹xã¹."
 Nxe³yah³lxi³to³hin¹tai²ti¹. Yxã¹ta¹, nxe³ta³nxã³nx-
 ai²nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: "Ka³te³na² wi¹tãu³a¹
 a³ya³ti²na¹tũ¹xã¹. Yah³lxi¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²a², wxã³sxã³
 ĩye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹." Ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kx-
 ai³, wxa²yu³ta², wxã³sah¹lxi¹ke³la³te²kxai³, ka³te³na²
 wi¹tãu³a¹ ũ³yen³kxi¹nx²ti³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹
 wxã³ti³he¹yxah²lxan³tai²ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ ka³te³na²
 wi¹tãu³a¹ ũ³yhen³kxi¹nx²ta¹ju³ta² yũ²nxa³i¹.
 41 Txa²li² a²nũ²a² wi¹lhin¹si¹sa²jau³la³
 yxo²kwain³sa²nxa³nhai¹. 42 Na¹ta¹, wxa²ẽ¹nãn¹jau³la³
 ĩ²ta³lun²nx²ta¹i¹, Txa²li². Wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³, hai³txi³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 a³lxi²ti³hex¹yah³lxi³to³hxa³lxi¹. 43 Yah³lxi¹nha²kxai³,
 Txa²wi³na² ĩ²kwa³na³sa³ha²kxai³ wxã³sxã³ yx-
 au³ya³nx²ta¹i¹. Ya³nx²ta¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³
 en²syah¹lxi¹tai²ti²ti¹. Nxe³yãn¹ta¹, a²nũ²a² ã³lxi³te²su²
 te²an²tu³, nũh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²jah¹lan²tu³
 wxã³ya³nx²ti³kxai²nãn²tu³, te²su²
 ten³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 44 Wi¹lhin¹si¹nhyah¹lxi¹jau³xa²
 so¹lxi³ ten³kxi²nhyah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxi¹kxe³su²,
 wi¹lhin¹si¹ye²yhu¹jau³su² wxa²yxo²a² so¹lxi³
 e³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹ta¹, Sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
 ka³na³ka³nat³so¹lxi³jah¹la² wi¹lhin¹si¹nx²ti³jau³la³
 ten³kxah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, ko³nxe²
 Sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²yxo²we¹jah²lxan³tho³li¹.
 45 Txa²li² wxa²ẽ¹nãn¹jau³su² yuh³lxa³kxi²nhyah¹lx-
 in¹jau³su² a³la³kxi²na¹nhai¹. Nxe³yah³lxi¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹: "Je³su²jah³lai²na² ĩye³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ ko³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³la³
 ĩye³kxain¹tũ¹xã¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ txã²nãn³khi³ kĩ³nhã¹."
 Wxa²ẽ¹nãu³a¹ sah¹lxi³hxai¹nhẽ³li¹.
 Jã¹nxe³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Hai³txi³, txa²li³
 ko³nxe³thin¹si¹nx²ta¹jau³la³, Txa²wi³na² ĩye³kx-
 ain¹nxa³lho³li¹. Yãn¹ta¹, a²nũ²a² ã³xa²
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² on³si¹nx²txai¹nxa³jau³su²
 e³na³li¹. Nxe³ju³ta², wxa²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 "Wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³kĩ³tũ¹xã¹.
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² a²wãn³txa² o²la³kxi², a³la³kxi²,
 to³kĩ³tã³na¹. Kĩ³sa²kxai³, kĩ³tã¹xã¹." Yah³lxi³to³hi¹lxi¹.
 Jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 on³si¹nx²txai¹nxa³jau³xa² e³na³li¹. Wxa²nũ³kã³txi³ ĩnx-

ai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa²
 sa²yxo²ã³yah³lxi¹nha²kxai³ nx²na³li¹. 46 Nxe³ju³ta² sa²kx-
 ai³lu¹, kxã³nhxi¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² ha³te³h³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa²,
 Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tãu³lot³sa²ju³ta² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ sa²yxo²ã³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹.
 A²nxe³jau³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txai²na²
 sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi¹ke³la³te²kxai³ txa²wãn³tx-
 ain²txi³ sa²yxo²wet¹sah²lxi³nũ³nhĩ³nxa¹lxi¹. 47 Yxã¹ta¹
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³yah³lxi³hx-
 ai¹nhẽ³li¹. Ain¹yah³lxi¹kxai²lẽ¹, hai³txi³ txa²wãn³txi³la³
 sa²yxo²wet¹sah²lxi¹ju³ta² yũ²nxa³i¹. Je³su²jah³la²
 wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² ũ³yhai²ta³lx-
 ain¹jau³su²

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, ĩye³na²
 Ka³li³le²a²ye³na² a²ĩlxi³ ã³xa² Ti³be³ri²a³ti²ye³na²
 ã³yxo²ha³ti³sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tu³, a²nũ²a²
 ka³lxa¹tũ³kã³txa² ãn³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 — Je³su²jah³la² nũ³kxũn³txi³, a²nũ²a² ĩ²ton³te²su² te²a²
 ĩ²we²txi²na³na¹. Nxe³ju³ta² ĩ²ti³ten³sa³nhã¹. Ain¹sxã³
 Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
 wã³la³ka³txa² txi²ta³lo³kxa² wa²li³nhẽ¹ta³nũ²ti²sxã³
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whã¹na¹ ã³wxe³yain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 4 Nxe³hĩ¹na², Pas²kwa²tũ³xa²
 ĩ³yai³nain¹ju³ta³nũ³a² yau³son³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³je³na³kxa² Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 ã³yãn³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³, kxã³nhxi¹nu¹ta²kxai³ Sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ju³tu¹ta²kx-
 ai³ sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²te³lhxã³ o²la³kx-
 ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³je³na³kxa² hĩ¹na²
 yau³son³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ten³sa²ka²la¹sxã³, a²nũ²a²
 ka³lxa¹tũ³kã³txai²na² wxã³yain¹tũ³kã³txai²na²
 ĩ²ain¹ka³tu³, ĩ³ye³sxã³ Fi³li²pah³la² ĩ²wã³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — ĩ¹ti¹la³ta³ yain³txi³nũ³xa² ũ³yho³hi²sxã³
 so¹kxi²kĩ³te³ji¹wi¹? A²nũ²a² kã²li²tũ³kã³txai²na²
 ũ³yhai¹tain¹kĩ³txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 6 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² a³la³kxi²na¹nhã¹. Txa²kã³a¹ju³ta³nũ³a²
 a³la³kxi²na¹nhã¹. Yxã¹ta¹, Fi³li²pah³lai²na² ĩ²wã³tx-
 ai¹na¹tũ¹xã¹. Jah¹lai²na² ye³kan¹txi³ yxo²ĩ²sa²ta³nxa²,
 sa²nxa²ta³nxa², nxe³sa²ju³ta² ĩ³wa³ka³nxe³sxã³
 ĩ²a¹tũ¹xã¹. Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³ye³sxã³
 Fi³li²pah³lai²na² ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Fi³li²pah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wã³lũ³xi²te³nah¹lxi¹:
 — A²yain³txi³nũ³xa² hxi²kan¹txi³ ũ³yho³hxi²sxã³
 so¹kxi²kĩ³sxa³lho³li¹. Nxe³ju³ta², a²nũ²a²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na², kwẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa²
 wa³ko³ni² yxau²xai³lhxã³ wa³kon³sa²tẽ³na¹kxai²nãn²tu³,
 hxi²kan¹txi³ ũ³yho³hin²nxa³lho³li¹. A²nũ²a²

ka³lxa¹tũ³kq³txai²na² yain³txa² jũ¹nxe³tũ³xa² he³la³ko³
ũ³hũ²xai³kĩ³txai²li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

8 Nxe³ain¹tãu³, a²sa³wi³sxa² a²ĩ³lxa² ãn³tre²ah³la²,
Si³mãu² Pe²jah³la² a²lon³yah³la² te²wãn³txi³kxai³lu¹:

9 — Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. In³txa² wẽn³su² na³li¹.
A²nxe³jah¹la² yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹
ka³na³ki¹ yũ², a³na² ha¹li¹ yũ², nx²na³li¹. Yxãn¹ta¹,
a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kq³txai²la¹li¹. Wi¹lhit¹sxã³ yain³txai²na²
ũ³hũ²xai³kĩ³kxe³su² te²la¹ku¹, na¹nhai¹.

10 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Nxe²nxa³i¹. ã³wxe³si¹hain¹yah³lxi¹jau³su² a²nũ²a²
yxo²ha³kxa¹ ã³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².
A²nxe³ko³xa², ha³lo²a² si³sa² au³nũ¹lhi²ko³xa²
kãin²ko³xa² ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³
in³txi³nũ³kq³txa² wã³lĩ³kha³lhon¹tũ³kq³txa² 5.000 nxe²
wã³lĩ³kha³lhon¹tũ³kq³txi³su² ta¹hxi²hẽ¹la².

A²nxe³tũ³kq³txai²na² ã³wxe²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
11 ã³wxe²xai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²,
a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³a¹ ã³wi¹lxi³kxi²kĩ³jau³xa² ã³ye³ta³lun²ka³tu³,
a²nũ²a² ã³wxe³yain¹tũ³kq³txai²na² sa²kxai³lu²
ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Já¹nxe³te²hũ³nxe² a³ina²
ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 12 Nxe³sxã³, a²nũ²a²
wã³lĩ³kha³lhon¹tũ³kq³txai²na² yxo²ha³kxa¹
ũ³ki¹lã³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Û³ki²ta³lu²nain¹te²ka³ka¹:

— A²yain³txa² a²wã³kon³kxa²kxai³,
wxa²sa²wxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Kwa²ãn³tĩ¹kxi²nẽ³lha³tai¹.
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
nxe³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

13 Já¹nxain¹te²ka³ka¹, yain³txi³nũ³xai²na² ha¹li¹ ha¹li¹
ka³na³ki¹ nxe³tũ³xai²na² wxa²sa²so¹xi²nũ³sxã³ ha³ti²a²
hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³tẽ³na²,
ne³ki²lhai¹ta¹hxi²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kq³txai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, ha³lo²a² nũ³kxũ³ju³tai²na² ã³ain¹ka³tu³, ã³ye³kxi²
nxe² ka³li³yhain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³, Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³u¹tai²na² wãn³txa² ã³hen³txi³nẽ³jah¹la² Sũ³na²
hxi²ka² ã³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lai²la¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

15 Ain¹ka³tu³:
— Je³su²jah³la² i³a¹tũ¹xã¹.
Hxi²kan¹txi³lot³si¹kxi³jau³su² i³a¹tũ¹xã¹. A²nũ²a²
ka³lxa¹tũ³kq³txai²na² a²ẽ¹nãu³a¹ ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wã²nxũh¹ a³la³kxi²kxe³su²,
wã²nxũh¹ wa²li³sxã³ wã³la² kĩn³ka³ta² wa²li¹nhẽ³ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³ye³na² a²ne³ka³na²ha² wxã³jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³yxo²ka²nxah¹ti³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ã³ye³na²
ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² hãu¹ta³ka³lo³a² kan³sxã³
ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, Ka³far³na³ũ²thĩ³na²
ãn³yxo²ha³ti³sai¹te³lhxã³ ai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ka³nx-
ah¹hain¹kxan²ta², Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³kxan²txa¹,
ai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 18 Nũ²la², kãin² sa²it³ti², ã³ye³na²
kãin² sa²ta³kãu³h², yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Nũ²la²,
u²lxũ³kwa³lxi¹nha² ai³nũ²la²,
a²sa³wi³ha³lxi³nũ³kq³txi³su² te²kxai³lu¹,

ten³sa²tã³ain¹tãu³, Je³su²jah³la² ã³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
ã³ye³na² ne³ka³nah²nãu³a¹ ti³ne³wxe³yxau²xai³sxã³,
ka²no¹ai²na² ã³nũ³xi²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². O²khaix¹nx-
ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

— Ìh¹nxe³khai³hĩn³te²la¹ku², kĩ³nhai¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ta¹hxi²hẽ¹la².

20 Yxãn¹ta¹:
— Txain²txi³na¹we¹. Ha³ya³kxa² yuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹le¹.
Je³su²jah³la² ã³kaix¹tain¹jau³xa² ta¹hxi²hẽ¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹
ã³ye³sxã³ Je³su²jah³la² ka²no¹ai²na²
ã³wi¹hũ³si¹hain¹jau³su² ã³ye³kxain¹ka³tu³,
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Ain¹ka³tu³, a²ha² kwẽn¹tai²na² ha³lo²a²
ã³yxo²ha³ti³sai¹sxã³ a³ya³tain¹ko³nũ³a² a³tain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kq³txa² Je³su²jah³la² ã³te³nain¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹,
a²si³yo³nãn¹tũ³kq³txa² sa²kxai³lu² ã³ye³nai²na²
a²yxo²ha³tih³nãu³a¹ hãi¹nxe³sxã³ yxau²tũ³kq³txa² sa²kx-
ai³lu¹ kãi²li³tũ³kq³txa² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
ãn³te³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² ã³h¹ ã³ti³ten³sa³nhã¹. Ti¹ai²na²
sũn²ta³tai³tã² Je³su²jah³lai²tã² yxau³ye²nẽ³lhxã³
yain³txi³nũ³xa² ã³hũ¹nhẽ³tai¹tu³na¹. A²nxe³tũ³xa²,
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³wi¹lxi³kxi²sãn²sxã³
ũ³hũ¹nhẽ³tũ³xai²na², ã³yain³sxã³ ã³ki²kĩ³tai¹tu³na¹,
ti¹ai²na²sã¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² Je³su²jah³lain²txi³
he¹ai¹nxa³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxain²txi³
he¹ai¹nxa³ha²kxai³, ain¹na³na¹. Ìh¹nũ¹ai²la³ta³
he¹ai¹nhĩ²te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Sũn²ta³tai³tã², ka²no¹a²
ka³lo³ka³na³ka³nat³sxã³ so¹lxi³ a³li³sxã³
ã³yxo²ha³ti³sai¹ain¹na²hẽ³nã¹. A²nxe³ka³lo³ai²na²
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² so¹lxi³ a³li³ain¹na²hẽ³na¹. Hai³txi³
Je³su²jah³lo²la³, ka²lo¹ai²na² ã³nxai³ai¹nxa³hẽ³na¹.
Ìh¹nũ¹ai²la³ta³ yxau³ain¹te²la¹ku²,
ãn³yxo²ha³tih³nãn¹thĩ³na² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² yx-
au³ain¹te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na²
ka²no¹a² kãin²ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yũ³nẽ³na³na¹. Nũ¹ã¹,
Ti³be³ri²a³ti²thĩ³na² a³li³sxã³ ti¹ai²na²
ã³wi¹hũ³nẽ³lain¹ka³lo³a² nĩn²ju²na¹. A²nxe³ka³lo³ai²na²
kan³sxã³ ã³wih¹sxã³ ã³yxo²ha³ti³sai¹na¹tũ¹xã¹.
Nũ¹ka³nãu³a¹, Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³nxai³sxã³,
Je³su²jah³la² ã³te³nxi²na¹tũ¹xã¹. Kãi²li³tũ³kq³txai²na²
ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, te²yã¹nxe³sxã³
ka²no¹ai²na² kãin²ka³lo³ai²na² kan³sxã³
ã³yxu¹kxã³wi¹hain¹ka³tu³, ã³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

**Je³su²jah³la² yain³txi³nũ³hũ³nxe² yx-
au³ya³nhẽ³jah¹lo²su² jau³su²**

25 Ain¹ka³tu³, yxan¹yxo²ha³tih³nãu³a¹ Je³su²jah³la²
ĩ³ha¹txain¹ka³tu³ ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ìh¹nxe³hĩ¹nai³tã²
wxãn¹thai¹li¹? Kãi²li³tũ³kq³txai²na² wãn³txa², ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ ã³ten³sah¹lxin¹ji¹? A²ya³la³tu³
wãn³txi³tu³ e³kxi¹nx²ta¹l. Sũn²ta³ta³tã³ Txa²wã¹sũ³na²
wã³nxĩn¹ju³ta² kã³ya³nx²ta¹ta¹ti²ti¹. Ju¹ta² ĩyah³lx-
in¹ta¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
wã³nxĩn¹ju³ta² ye³kan¹yah³lxa³nha²kxai³:

“Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lot³sa²lo²su²na³na¹.” Sah²lxa³nha²kxai³,
hã¹l¹nxe³sxã³ kwa² yain³txi³nũ³xa² so¹lxi³ ũ³ki¹khai¹yx-
ah³lxin¹kxa² yã¹nxe³te³lhxã³ ã³ten³sah¹lxi¹lxi¹.
27 Ne³ka²sah¹lxi¹sa¹lxi¹. A²yain³txi³nũ³xa² ã³ten³yah³lx-
in¹tũ³xa² wa³su³txi³ ã³n³khot³sxã³ hxn³tũ³xai²la¹i¹.
A²nxe³tũ³xai²na² so¹lxi³ wa³kon³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
Yxãn¹ta¹, yain³txi³nũ³xã³xa² a²yain³txi³nũ³khai³xa² hx-
an³ti³he¹nx²nxã³tũ³xa², kxã¹nxã² ha³tã³nxãn²txi³ yx-
au²sa²tẽ³tũ³xa², yũ³nũ³na³li¹. A²nxe³tũ³xai²na²
ĩ³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ka²te³na² wi¹tãu³a¹ yx-
au²sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
a²yain³txi³nũ³khai³xai²na² wa³kon³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³tũ³xai²na², txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lot³sa²kah³lo²na¹xai²na² ũ³hũ¹nx²ta¹tu¹wi¹.
Nxe³si¹nx²ta¹ju³su² Txa²wĩ³nu²khai³xa²
hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³
txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² wxa²ye³ka¹nx²ti³ta¹ti²ti¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² kã³li³tũ³kã³txai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wa³ka³li³yu³ta²
wa³kon³ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹. Nha¹kxai²nãn²tu³, ĩh¹nx-
et³sxã³ kã³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta²
wa³kon³ti³ten³sa²nhã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²si¹hã³sa²kxah³lo²na¹xai²na²
sa²yo²wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta²
kã³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, kã³li³tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹:

— A²yen³kxa² wã³nxĩn¹ju³ta² kã³ũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju¹ta²
ĩ³nha¹kxai²nãn²tu³ sa²yo²we¹txa²nha¹tu¹wi¹.

Nxe³ju³ta², yã¹te² wa³ka³li³yu³ta²
kã³jah¹lo²sa²nhĩn¹ji¹wi¹? 31 Jãx¹nha¹ju³su²,
kxã³nhxi¹nu¹ta²na² txa²sũ³na²nãu³xu¹ta²na² ha³lo²a²
a²nũ²a² yxau²xai³lxa³ko³xa² yxau²xai³lain¹to³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hĩ¹nu¹ta²na², yain³txi³nũ³xa²
ma²na³tũ³xa², Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na²
ũ³hũ¹ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³xu¹ta²na²,
ĩ³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ju³tu¹ta²na², Sũ³na²
ha³te³nxã³na² ũ³wha²li¹ju³xa²sa¹: “Yain³txa²
oh³nãu³u¹ta²na²nãn²tũ³xa², ĩ³yain³si¹hain¹ju³su²
ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³ju³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³ kã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ta¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su²
so¹lxi³ a²yain³txi³nũ³xa², ma²na³tũ³xa²,

ũ³hũ¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Hai³txi³
Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na²nãn²ta³ ma²na³tũ³lxa³
ũ³hũ¹nx²ti³ta¹hxai²nxã³ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³xu¹ta²na²
wxa²sũ³na²nãu³xu¹ta²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³
ĩ³nxu¹ta²na² ĩ³yain³yah³lxi³to³hxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxãn¹ta¹, hai³txi³ oh³nãu³u¹ta²na²nãn²tũ³khai³su² ta¹hx-
ai²na³hẽ¹li¹. Hã¹l¹nxe³sxã³ khon³sxã³ hxn³tũ³su² ta¹hx-
ai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹ta²na² Txa²wĩ³nu¹ta²na²
ũ³hũ¹nx²ti³tũ³xa², ã³la² wi¹khai¹nxe³tũ³xa²,
a²yain³txi³nũ³khai³xa² oh³nãu³u¹ta²na²nãn²te²
yain³txi³khai³su², ũ³hũ¹nx²ti³na³li¹. 33 A²nxe³tũ³xa²
a²yain³txi³nũ³khai³xa² Txa²wĩ³nu¹ta²na²
ũ³hũ¹nx²ti³tũ³xa², oh³nãu³a¹
ĩ³sa²si¹ka³ti²nũ¹nx²ti³ha²kxai³, ka³nxĩ²nũ¹nx²ti³na³li¹.
Nxe³tũ³xai²na², nxe³tũ³xai²na² ha³lo²an¹tũ³kã³txi³ ĩ³nx-
ai²na² ĩ³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹
yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, kã³li³tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. A²yain³txi³nũ³khai³xai²na²
wa³su³txi³ ã³n³si³wi¹wi¹sã³
ũ³hũ¹sa²tẽ³kxi²sa²to³sĩ¹nhẽ³li¹. Ten³khaix¹sa²sĩn¹nhai¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² yain³txi³nũ³khaix³hũ³nxe², ã³la²
wi¹khai¹nxe³tũ³hũ³nxe² yxau³ya³nx²ta¹i¹.
Nxe³ya³nx²ta¹ju³tsũ³ju³ta¹, “Heh³sa³nhã¹.” Yah³lxin¹kx-
ai²nãn²tu³, yain³txi³nũ³xa² ĩ³yain³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ũ³ki¹sxã³ ĩ³ka³li³hi², ka³ten³su² yx-
au²xai³li², yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Jã¹nxe³ju³tsũ³nxe²,
wxã¹na² wxã³sxã³ sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³,
ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²yxau²xai³lyah³lx-
in¹ju³tsũ³ju³ta¹ heh³nxã²lxi³xa³ha²kxai³,
yã³lxu¹nxã²lxi³xa³ha²kxai³, yah³lxin¹ju³tsũ³nxe²,
wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe², ka³lih³khai¹nxe², ka³te³na²
wi¹tãu³a¹ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

36 Yxãn¹ta¹, wxa²nũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² wã³nxĩn¹ti³
kã³ya³nx²ta¹ju³ta² ha³tã³nxãn²txi³ wxa²ye³na² ĩ³sah²lx-
in¹kxã²ha³tã³nxãn²txi³ sa²yo²wet¹sah¹lxa³lxi¹.
Ya³nx²ta¹i¹. 37 A²nũ²a², Txa²wĩ³na²

wxa²sa²hait¹sa²so¹sxã³ ũ³hũ¹sain¹kxe³su² te²a²
yxõ²ha³kxa¹ ã³n³si³tẽ³la³kxi² wxã³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kx-
ai³, a²nũ²a² ĩ³te²hũ³te²a² ã³si³tẽ³la³kxi² wxã³sain¹kx-
ai²nãn²tu³ ĩ³sa²si¹wha²lxain¹nxã³lho³li¹. 38 Nxe³ju³ta² Tx-
ai²na² oh³nãu³a¹ ka³nxĩ²xi²sxã³ wxã³ya³nx²ta¹i¹.
Na¹tẽ³na¹xai²na¹, txa²ẽ¹nãu³a¹ yxõ²kwai³na¹ju³su²
e³kxi²nha¹ju³su² kã³te²txã³i¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wĩ³na²
ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹ta²na²
te³nain¹tãu³lai¹nhĩ³nx²na³li¹. Nxe³ju³xa²
sa²wai³wait³sxã³ kã³te²sa¹wi¹. 39 Txa²wĩ³na²
ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² ten³ju³ta²sa¹: A²nũ²a²

nx2na³li¹. 40 A²nũ²a² nũ³kã³txa², Sũ³na² Tah²na¹xai²na² yxo²sa²sxã³ sa²yxo²wet1sain¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹, kã³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹ju³ta², Txa²wĩ³na² te³ni², yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hx-an³tãu³a¹ kã³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² Txa²wĩ³na² te³ni², nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i³we¹ta¹nxa³jau³su² i³he³son³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Txa²li², yain³txi³nũ³khaix3hũ³nxe² oh³nãu³a¹ kã³nxaxa² wxã³ya³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³jau³xai²na². Je³su²jah³la² wãn³txai²na², i³we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

42 I³we¹ta¹nxa³te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²nũ²so¹lxin³na³li¹. Jo³se²ah³la² a²ki³lha³lxai²la¹i¹. A²wĩ³na² i³i², a²hã³ka³na² i³i², nxe³te²sa²ki³tã³li¹. Ain¹ki³sa²kxai³,

i³h¹nxe³jau³xaxa²yã³ti³ta³ wãn³txai²na² oh³nãu³a¹ kã³nxaxa² wxã³ya³nhe³jau³xai²na² e³kxi²nẽ³te²sin²tã³? Ju³te²a² nũ³kã³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Ha²ya³kxa² i³wet1sah¹lxan³jau³xaxa² i³he³son³kxi²sah¹lxihẽ¹li¹. 44 A²nũ²a² kwa²to³to³lxixi² ã³si²tẽ³la³kxi²sa²jah¹la² yũ²nxa³i¹. Nxe³ju³ta² i³sa²si¹hã³sa²jah¹la² Txa²wĩ³nai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wĩ³nai²na² i³kaix1tain¹kxe³su² te²a² so¹lxixi² ã³si²tẽ³la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Ān³si²tẽ³la³kxi²sain¹kx- ai²nãn²tu³ yan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹ kã³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ Txa²wĩ³na² hi²se³na² te³nai¹nxa³kxe³su² te²la³ ã³si²tẽ³la³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. 45 Jã¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Ha³teh³nxã³nxã¹jau³xu¹ta²kxai³lu¹, kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² a²nũ²a² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²kxai³lu¹, ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹li¹: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yx- au³tãu³a¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³lyau³tu³ i³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹.” Kxã³nxu¹ta²nãn¹jau³la³ ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tẽx1 jã¹nxe³sxã³ kwẽ¹ta²nãn²tu³, Txa²wĩ³nai²nãn²tu³ a²ya³la³lyau³tu³ i³yau¹ũ³nx2ti³na³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² wãn³txai²na² ain³kxi², ã³ne³wxe², nxe³yah³lxin¹te²su² te² i³nxaxa² so¹lxixi² ã³si²tẽ³la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. 46 A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²la³ hai³txi³ Txa²wĩ³na² i³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, Txa²na¹xai²na² Txa²wĩ³na² a²yen³nãu³a¹ i³yx- au³na¹ju³ta² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, Txa²na² so¹lxixi² Txa²wĩ³na² i³te²sa¹i¹.

47 Jã¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³ya³nx2ta¹i¹. A²nũ²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 48 Nxe³na¹ju³ta², txa²na² yain³txi³nũ³khaix3hũ³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, heh³nx2ti³xã³jut3sũ³nxe², wi¹wi¹nxe² yxau²xai³lyah¹lx- in¹tu¹wi¹. 49 Jã¹nxa¹jau³su², wxã³sũ³na²nãu³xu¹ta²na² ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³nãu³u¹ta²na² yxau²xai³lain¹tãu³u¹ta²na², yain³txi³nũ³xã² ma²na³tũ³xã² i³yai³nain¹to³kxa²ha³tã³nxã²txi³, hã¹l¹nxe³sxã³ ya²lun¹txi³hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. 50 Yxã¹ta¹ oh³nãu³u¹ta²na² kã³nxixi²nũ³nx2ti³tũ³xã²

i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i³li³te²la³ i³yain³kxai²nãn²tu³ ya³lu²nx3tho³li¹. 51 Txa²na² yain³txi³nũ³hũ³nxe² oh³nãu³u¹ta²na² kã³nxixi²sxã³ a³ti¹nx2ta¹i¹. Nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i³te²hũ³te²su² te² i³nxaxa² i³yain³kxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²kã³ten³yu³ta² so¹lxixi² yxau²xai³lha²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tũ³xã² ũ³hũ¹nx2ta¹tũ³xai²na² txa²sĩ³nai²la¹i¹. Txa²sĩ³nai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² whã¹na¹ ũ³hũ¹nx2ta¹i¹. A²kã³ten³yu³ta² yx- au²xai³lyah³lxixi³sih¹nx2ta¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹. Ta¹hx- ai²hẽ¹la².

52 Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²yah³lxixi³ka³tu³ i³xã³ta³kxah¹lxixi³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ã³kwa³lxixi²wi²kxi² i³wã³txa³kxi²nha¹lxixi³te³nah¹li¹:

— Kõ³txi³hi¹ki³sxa³nhai¹. Īh¹nxet3sxã³, Je³su²jah³lai²na² a²sĩ³na², i³yain³si¹nhe³jau³su² ũ³hũ¹nẽ³lain¹te²la¹ku¹, ki³nhai¹. Yah³lxixi³ta¹hxai²hẽ¹la².

53 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²na², Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹, a²nũ²a² a²ten³te²su² te² i³nx- ai²nãn²tu³, txa²sĩ³nai²na² i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na², nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kã³te³na² wi¹tãu³a¹ hi¹na² yũ²nx2ti³ha²kxai³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² hx- an³tãu³a¹ kã³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹nx2ta¹ha²kxai³, nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, txa²sĩ³nai²na² i³yain³yah³lx- an³kxai²nãn²tu³, txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na²yah³lxan³kx- ai²nãn²tu³, hai³txi³ kã³te³na² wi¹tãu³la³ yũ²nx2ti³xã³lho³li¹. 55 Wxã¹na² yain³txi³nũ³xã² wi¹tũ³xã² i³yai³ni², i³yau³xã² wi¹jau³xã² i³na², yah³lxin¹kx- ai²nãn²tu³, ũ³ki²sxã³ kã³li³h³yah³lxixi³hĩ³nxa¹li¹. Yxã¹ta¹, ha³lo²a² ã³la² wi¹te²a² yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹:

Txa²sĩ³nai²na² yain³txi³khai³su² ha²kxai³, txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na²ki³jau³khai³su² ha²kxai³, nxe²na³li¹. A²nxe³te²a² i³yai³ni², i³na², nxe³kxi²sah¹lx- in¹kxai²nãn²tu³, te²yã¹nxe³sxã³ ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ kã³in² i³ka³li³h³yah³lxixi³hĩ³nxa¹li¹. 56 A²nũ²a², txa²sĩ³nai²na² i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na² i³na², nxe³sain¹te²su² te²an²tu³, ã³nũ²ti²sa²sxã³ nxũ²kwã³iyxau³sai¹nha²kxai³, nxũ²kwã³iyxau³ai¹na¹ha²kxai³, ya³sai¹nhĩ³nx2na³li¹.

57 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wĩ³nu¹ta²na² kã³te³na² si³ka³ti³lyah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹la², i³sa²si¹hã³sa²na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a²kã³ten³yu³ta² ũ³hũ¹sa²kxa² so¹lxixi² yxau²xai³to³ha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, te²yã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² txa²sĩ³na² i³yain³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, txa²kã³te³na¹ju³ta² ũ³hũ¹ai¹na¹kxa² so¹lxixi² kã³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

58 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na², wxã³sũ³nũ²nãu³xu¹ta²na² ma²na³tũ³xu¹ta²na² so^{1</}

A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a² i³yain³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, hxa³nxa³kxe³su² ka³ten³su² so¹lxi³ yx- au²xai³sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹.

⁵⁹ Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la², sxi²ha² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxain¹thĩ³na² yxau³sxã³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³far³na³ũ²thĩ³na² nxũ²kwã³ye³lan¹thĩ³na² yxau³yain¹sxã³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³la² wãn³txa² ka³ten³yau³la²na³li¹. Nxe³jau³su²

⁶⁰ Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa² sa²kx- ai³lu² ka³lxa¹tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² wãn³txai²na² ain³kx- ain¹ka³tu³, i³xan³ta³kxain¹sxã³ i³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² an³txi³si¹nhẽ³jau³xai²la¹i¹. On³jau³sxa³i¹. Ain³kxa¹sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹.

⁶¹ Ain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãu³a¹ wã²nxũ¹h¹ a³la³kxi²nũ²la², ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² an³ta³kxain¹jau³xa² i³he³son³kxi²yhain¹jau³xa² wã²nxũ¹h¹ a³la³kxi²ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi²nx2ta¹jau³xai²na² i³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹tã²na³li²? ⁶² Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ye³jen¹na² i³sa²yxau³sxã³ i³na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² kxãn³su² yxau³na¹tãu³u¹ta¹na² ka³la³xi²sxã³ i³na¹tu¹wi¹. Na¹kx- ai²nãn²tu³ i³na¹ju³ta³nũ³a² i³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³h¹nx- et3sxã³ kã³yah³lxi³te³lin¹ji¹? ⁶³ Jã¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹.

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ u³hũ¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹, txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yũ²nxa³i¹. Ya³nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² i³ye³kxi²nx2ta¹jau³xai²na² yxo²hã²sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. ⁶⁴ Yxãn¹ta¹, wxa²yu³ta² ã³yã³nhai¹jah³lxin¹tũ³kã³txa² yxo²hã²sah²lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩ¹nãn¹ju³ta²na² ta²nũ² a³la³kxi²ta³lun²ta¹hx- ai²hẽ¹la². A²nũ²a² yxo²hã²ai¹nxa³te²su² te²a² a³la³kxi², ye³jen¹nãu³a¹ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³jah¹lo²nũ³a² a³la³kxi², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶⁵ Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wĩ³na² i³kaix1tain¹kxe³su² te²a² so¹lxi³, wxã³sxã³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ i³kaix1tai¹nxa³ke³la³te²kxai³, te²la³ wxã³ti³hex1sai¹nxa³lho³li¹. Ye¹nx2ta¹ten¹ti¹. Kwẽn¹ta²na² yxo²hã²sah²lxan³ju³ta²na², ha³la³je¹nhĩ¹nĩ³na² a³la³kxi²ye¹nx2ta¹li¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ ye¹nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶⁶ Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³na¹sxã³ ha³ya³kxa² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². ⁶⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³khai³xai²na² hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³kã³txa² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³kã³txe² i³nxai²na² ã³na¹sah¹lxi³nũn³te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³mãu² Pe²jah³la² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. A²nũ²a² ã³lxi³te²la³ ã³si³tẽ³la³kxi²sĩn¹nxa³lho³li¹. Wxa²wãn³txai²na² so¹lxi³ ka³ten³yau³la³ sĩn¹na³li¹. Nha¹ha²kxai³ yxo²nxa²nha¹nhai¹. Sũ³na² Si³yau³tãu³a¹ Wi¹lhĩn¹ta² Si³yau³tãu³lo³kxah³lo²su² nhi¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²i², a³la³kxi² sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁷⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta² hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³kã³txa² i³nxai²na² i³sxã³ sa²so¹nxa²lxa¹ta¹ti²ti¹. Na¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³, wxa²nũ³kã³txi³nãu³ai²na² ka³na³ka³na³tin¹te²a², a²ta³hũ³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁷¹ Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a²su¹: Ju³ta²sah³la², Si³mãu²ah³la² Ki³lo²ko³xa² yxau³nũ¹jah¹la² a²ki³lha³lxa², i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹su² ko¹ko¹xa² hxi²ka² Je³su²jah³la² ã³yũ³hũ¹te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la²:

— A²sa³wi³ha³lxi³su² na¹xã¹. Hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sa²tũ³kã³txi³su² na¹xã¹. Ain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, i³kox1kox¹son²kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa² e³kxi²nyhain¹jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² so¹lxi³ yxau²xai³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Ju³te²a²ko³nãu³a¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² i³su²lhã³ti³ten³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su² ta¹hxai²hẽ¹la². ² Nxe³hĩ¹na², Ju³te²a² nũ³kã³txa² sxi²ha² wẽ³sa² sa²ton³sxã³ yxau³sxã³ i³yain³yah³lxi³te³lhã³ nxe³je³na³kxa² yãu³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ai³nhxu¹lxi¹. Ju³te²a²ko³nãu³ai³tã² ai³nhxu¹lxi¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, wã³nxĩn¹ti³ kã³ĩn¹ju³ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³yau¹ũ³txain¹si¹nhẽ³li¹. ⁴ “A²nũ²a² yxo²hã²kxa¹ sa²yxo²wet¹sa²txai²lã¹.” Nhĩn¹kx- ai²nãn²tu³, hã³a² yxau³sxã³ kã³ĩn¹txai³hẽ¹li¹. ⁵ Nxe³jau³xai²na², a²wã³tã³nãu³xa² yxo²hã²ai¹nxa³jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la².

⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³i¹. Yxãn¹ta¹ wxa²nũ³kã³txa² hxi²kĩ³la² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³kã³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi¹nx2txai¹nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ Txai²li² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹, a²ko³nxe³ti³ kã³ĩn¹ju³ta² i³ti³h³nxai¹na¹ha²kxai³lu¹. ⁸ Wxã²na² ai³jah³lxi³sxã³ ã³yãn³kxi²nũ²kxi¹xi²sxã³ i³yain³ja¹hain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹, Txai²li² ain²nxa³lho³li¹, txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² kan²txi³ yxau³ta¹hx- ai²hẽ¹la².

Sxi²ha² wē³sa² sa²ton³sxā³ yxau³yah³lxi³jau³su²

10 Yxau³ta¹, a²lon³ti³tāu³xa² ai³kxa² si³yo³nān²tu³, Je³su²jah³lo³su² te²kxai³lu² hāi³txen³su² ai³sxā³ ā³yān³ki³nū²kxi²yhain¹tū³kā³txa² ā³nū²kxain¹ta¹hx-ai²hē¹la². 11 Nxe³hī¹na², Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ān³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³te³nain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: — Īh¹ti¹la³tā³ he¹ain¹ji¹, Je³su²jah³la²su¹? Ta¹hx-ai²hē¹la².

12 Ain¹sxā³, a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na² kāin² t³he³son³kxain¹jau³kxai³lu¹: — Wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. A²nū²a² kwa² ha²ya³kxa² kā³lxa²nxa³tū³kā³txa² wān³txa² nxe³ha²kxai³: — Nxe²nxa³i¹. Jah¹la² wān³txa² a²nū²a² ā³xa² tīh³na² wi¹tīh³na² ā³na¹sxā³ ko¹tīh³na² so¹lxi³ ā³kex³te³lhxā³ e³sīn¹na³li¹. Ī³we¹ki³jau³sa²si¹nxa³i¹. Kwa² ha²ya³kxa² kā³lxa²nū³nxa³tū³kā³txa² wān³txa² nxe³ha²kxai³, ta¹hx-ai²hē¹la².

13 Nain¹ta¹, hai³txi³ a²nū²a² e³lē³na² t³ye³kxain¹ta¹hx-ai²nxa³hē¹la². Ju³te²a² nū³kā³txa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³kā³txa² t³yai³nxa³lain¹ju³ta² t³yai³nā³wi³ti³lox³ta¹nhi¹na¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yx-au³tāu³a¹ sxi²ha² ā³wih¹ka³tu³, wān³txa² wi¹jau³xa² hxi²kan¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ t³yau¹ū³hain¹ta¹hx-ai²hē¹la². 15 Nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² t³wā³txi³sxā³ t³hxi²ka¹ta¹nxa³ha²kxai³, t³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Jah¹lai²na², hai³txi³ ha³teh³nxā³yu³ta³la³ o²la³kxi²ki³kxa² yā¹nxain¹hxai²nxa³te³nai¹ti²ti¹. Nxe³kx-an²ti³, wā²nxū^h a³la³kxi²na³li¹. Īh¹nxe³khai³nxe³sxā³ a³la³kxi²khai³nxe³sxā³ t³ye³ain¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, t³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Wān³txai²na² t³yau¹ū³nx²ta¹jau³xai²na², hai³txi³ txa²wān³txi³khai³sxa³i¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wi³na² t³sa²si¹hā³sa²jah¹la² wān³txai²la¹i¹. 17 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³kā³txi³ t³nxai²nān²tu³, “Txa²wā¹wi³na² a²ē¹nāu³a¹ au³ti³ te³nain¹jau³su² jau³xa² so¹lxi³, sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nhā¹.” Nxe³yah³lxi³nxa³te³nān²tu³, a²hxi²ki³lxa² a³la³kxi²yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yah³lxi³nx-ai²nān²tu³, txa²wān³txai²nān²tu³ t³yau¹ū³nx²ta¹jau³xai²nān²tu³ Txa²wi³na² Si³yxau³tāu³a² wān³txi³khai³xa², nxe³kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lxi³ qin³nha²sxā³ a³la³kxi², kwa² txa²ē¹nān¹jau³khai³xa² so¹lxi³ nxe³kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lxi³ qin³nha²sxā³ a³la³kxi² yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.

18 Nxe³ju³ta², wā²nxū^h Txi²li² hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³ t³ye³kxi¹nx²ta¹ke³la³te²kxai³, wi¹lhin¹si¹sah¹lx-in¹jau³nū³su² ten³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹, Txi²li² hai³txi³ te²txā³xi¹. Txa²wi³na² t³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta¹na² wi¹lhin¹si¹sain¹jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³, wi¹lhin¹ki³lxo³nha²sxā³ e³jah¹lo²txā³i¹. Wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ t³ye³kxi¹nx²ti³to³ha¹i¹. 19 Jā¹nxa¹jau³su² kxā³nhx¹nu¹ta¹na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² t³kwa³na³nx²tain¹jau³xa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx²tain¹ta¹hx-

ai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³ wxa²nū³kā³txi³ t³nxā² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ā³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Hāi¹nxe³sxā³ t³hā³nū³sah¹lxi¹lxi¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ su²lhā³sah²lxun¹yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, kā³lxa¹tū³kā³txai²na² wān³txi³kx-ai³lu¹ t³wa²ū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwaj³yx-au³nxa²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ e³wen¹nhi¹lxi¹. A²nū²a² t³su²lhā³nxa²ti³ten³te²la³ yū³si¹nxa³i¹. Ta¹hx-ai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, t³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Ī³wā³txa³kxi²nhyah¹lxi¹lxi¹. Txa²wā³nxī¹na¹ju³ta² ye³ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hāi¹nxe² t³ye¹nx¹to³ki³ju³ta² kāi³ya³nx²ta¹ta¹ti²ti¹. Kāi³ya³nx²ta¹ha²kxai³ t³wā³txi³sxā³ t³xan³ta³kxi²sah¹lxi¹lxi¹. 22 Txa²wān³txa² wi¹l³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxā³nhx¹nu¹ta¹na², Moi³se²ah³lu¹ta¹na² t³kwa³na³nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. In³txa² wē³sa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx²ti³jau³su² t³kwa³na³nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “In³txa² wē³sa² a³li³lah¹kxai²nān²tu³, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³la²ni²ka³tu³ ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³tāu³a¹, wē³sa²na² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lx-in¹ju³ta² hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta¹nān²ta³ ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta¹na² hāi¹nxe³sxā³ ain³kxi¹xi²yah³lxin¹te³lhxā³ t³kwa³na³nx²ti³ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹, kxā³nhx¹nu¹ta¹na² Moi³se²ah³la²

yū³ti³he¹nxa³hī¹nū¹ta¹na² wxa²sū³nū²nāu³xu¹ta¹na² kāi³ ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Yah³lxi³nha²kxai³, “A²hxi²ki³li³yu³ta² ā³nhau³ko³tā³na¹. Hī¹na² wē³sa² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²na³na¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, kwēn¹ta²kxai³, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yah³lxi³nha²kx-ai³, “A²hxi²ki³lxa² hau³kon³na³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, “Sa²ba³to³ nxe³ju³ta² t³ye¹nx¹to³ki³ju³ta²la²na³na¹.” Yah³lxin¹kxa²ha³tā³nxān²txi³, in³txa² wē³sa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ān³kāu³kāu³la³kxah¹lxi³hxai²nxān³ta¹ti²ti¹.

Moi³se²ah³lu¹ta¹na² a²wān³txa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx²ti³jau³xu¹ta¹na² sa²yxo²ā³yah³lxin¹kxa²yān³txi³su² yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ju¹ta², wi¹kāi³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, tx-ai²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² a²nū²a² t³ton³jah¹la² sa²we²txi²sxā³, txa²wā¹nū²na² whāi²na¹ sa²we²txi² ta³lu²nai¹na¹ta¹ti²ti¹. Nxe² kāi³a¹ju³ta², ā²la² wi¹ju³ta², ā²la² wā³nxīn¹ju³ta² kāi³ya³nx²ta¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ya³nx²ta¹ha²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³, t³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹ji¹wi¹? 24 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³kā³txi³ t³nxai²na² txa²hxi²ki³li³la³ txa²kāi³a¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxa³lxi¹. Yah²lxan³kxan²ti³, kō³nxe³thin¹te²la³ t³yī¹li²sah¹lxi¹lxi¹.

"A²nũ²a² ã³xa², a²hxi²kĩ³lxa² kã³ain¹ju³ta², wain³txi³ ã³yĩ¹lai¹na¹tũ¹xã¹." Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: "Ye³ka¹ka¹nha² ã³sã³ a³la³kxi²ta³lu²nain¹sã³ ã³yĩ¹lai¹na¹tũ¹xã¹." Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ ã³yĩ¹lai¹nah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Jã¹nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sain¹ji¹?

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² wã²nxũ^h ã³ye³li³yah³lxĩ³te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lai²na², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³su²lhã³lhu¹nain¹kxah³lo²nũ³su² ta²lu¹i¹.

²⁶ Ain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, e³lẽ³na² e³ti²tu³wi¹. Ta¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² kõ³to³nx²yxau²xain³tain¹na³li¹. Nxe³ain¹ka³txu³: "Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na³na¹." Nxe³jau³xai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nũ³ka³txa² a³la³kxi²sxã³ kõ³ton³tain¹ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. ²⁷ Yxãn¹ta¹, ti³hex¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Je³su²jah³lai²na² yxau³sxã³ tõ¹nain¹ko³xa² ã³ta³lun²kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la² wxã³ya³nhẽ³kxai²nãn²tu³, yxau³sxã³ tõ¹nain¹ko³nũ³a² ã³ti³he¹nxe³hĩ³kĩ³sxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁸ Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³na² yxau³sxã³ kãin²kait¹sxã³ ã³hen³txain¹te³nah¹lxĩ¹:
— Wxa²nũ³ka³txi³ ã³nxi³na² ã³sah¹lxĩ³te²jah³lin¹ji¹wi¹? Na¹ju³ta², hai³txi³ kwa² hxi²kan³ti³lo³nha²sxã³, Txa²li²wxã³hĩ³nã²nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, a²ya³la³tu³ a²si³ka³ti³yah³lu¹taĩ²na² ã³sa²si¹hã³sa³ha²kxai³, wxã³na¹hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lu¹taĩ²na² ã³ain¹te²jah³lxa³lxĩ¹. ²⁹ Yxãn¹ta¹, Txa²li² ã³ain¹te²sa¹i¹. Jah¹la² txa²si³yxau³na¹tãu³u¹taĩ²na²li¹. ã³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ã³ain¹te²sa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁰ Nxe³sxã³ i³sxã³ sa²so¹ti³te³nain¹ta¹, hxi²ka¹nxa³to³tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², Je³su²jah³la² a²hxi²kĩ³lxĩ³la³ A²wĩ³na² ã³yĩ¹li²nũ¹ju³ta² hau³kõ³ye²nxa³ha²kxai³la². ³¹ Ain¹ka³txu³, ã³yã³ni²la³kxã¹ain¹nũ³ta³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩ¹ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² kãĩ³sĩ¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² sĩ¹na³li¹. A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa³ke³la³te²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ke³la³te²kxai³, wxã³ya³nhẽ³ke³la³te²kxai³, te²su² hxi²kan¹txi³ a²hxi²kĩ³la² ã²la² wã³nxĩ¹ju³ta³la³ ã²la² ka³lxa¹ju³ta³la³ kãĩ³ya³nhẽ³hĩ³nx²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³sa²so¹te³lhã³ ã³kwa³na³jau³su²

³² Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txa² wãn³txai²na², Je³su²jah³la² a²hxi²kĩ³lxa² kãĩ³ju³ta² ã³he³son³ti³sxã³ ã³ye³lain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³tx-

ai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yhain¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩ¹te² si³yxau³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whãĩ²na¹ nũ²la², po³li²sa² nũ³ka³txa² ã³kaix¹sxã³ ã³sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³la² ã³sa²so¹sxã³ ã³wa²la¹sah¹lxĩ³sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Jũ¹nxe² kxãn³su² yxau³ya³nx²ta¹ka³tu³, hã²wxãn³txa³ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹.

ã³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹taĩ²na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹.

³⁴ Na¹kxai²nãn²tu³, ã³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a³ti¹xi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ã³hi²txi²sa²sxã³ ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² e³kxi²yhu¹ah³lxĩ³te³nah¹lxĩ¹:

— ã³nũ¹la³ta³ ã³nxĩ³te³lhã³ nain¹ji¹? ã³nũ¹la³ta³ ã³nxĩ³ai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ ã³hi²txi²sxã³ ã³ha¹txi²xain¹kĩ³sxa³jau³la³ e³ain¹ji¹? Nũ¹ã¹ ha³lo²a² wa³ka³li³ko³u¹taĩ²na² Kre²ka² nũ³ka³txa² yxau³ain¹ta³ko³xu¹taĩ²na²na³li¹. A²nxe³ko³xu¹taĩ²na² txa²wã¹nũ³ka³txi³su² te²kĩ³na¹xai²na²

ã³nhai¹tain¹nũ³tũ³ka³txa² ã³yã³n³kwa³li²wi²kxi²sxã³ yxau³ya³yhai¹nhai¹. Nũ¹ka³nãn¹ta³ko³nãu³a¹ ã³nxĩ³si¹jau³nũ³su² e³ji¹ku¹, ã³yã³n³kwa³li²wi²kxain¹tũ³ka³txu¹taĩ²na² ta³nxa² ã³nxĩ³sxã³ ã³hen³txain¹te³lhã³ e³ji¹ku¹, Kre²ka² nũ³ka³txi³khai³xu¹taĩ²na² ta³nxa² ã³hen³txain¹te³lhã³ e³ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. Jah¹la² wãn³txa², "ã³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, ã³ha¹txi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ã³hi²txi²sa²sxã³ ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹." Nxe³ain¹jau³xai²na² ã³h¹nxe² a²si³yxau³tãu³khai³su² ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. A²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

ã³yau³xa² wi¹jau³xa² ka³wã³lxa² wxa²ẽ¹nãu³a¹ ha³li³kan³nih¹nx²ti³ti³hũ³ju³ta³nũ³a² ã³yau³ũ³jau³su²

³⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ã³yã³n³ki³nũ²kxi²yhain¹sxã³ ã³yain³ye²yhain¹ju³ta², ã³yain³ ne³ki³so³te³lhã³ hxi²kan¹khai¹nxe³te² a³la²ni²tãu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ã³sa²yxau³sxã³ kãin² ã³kaix¹te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a² ã³te²hũ³te²su² te² ã³nxãn²tu³: "Yã³lxu²sa³nhã¹." Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxã³sxã³ ã³na²kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. ³⁸ Sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, ã³yau³xa² wi¹jau³xa² ã³na²wxe³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²nãn²tu³, hxan³ya³nx²ti³xa³lho³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxãĩ²na² yã³lxu²yah³lxa³nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² yã³lxu²te²su² te²a² ã³na²kxi²nx²txai¹nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na², hxa³nxa³jau³xai²na², wi¹jau³xai²na² ka³wã³lxa² ka³lxa¹jau³xa², wxa²ẽ¹nãu³a¹ ha³li³kan³nih¹nx²ti³ti³hũ³nxe² nxe³ye¹nx²ti³tu¹wi¹.

A²nũ²a² ã³xa² yã³lxu²te²su² te²a² ã³na²kxi

au²xai³lyah³lxin¹ju³ta², nxe³jau³xau³hxai²têx¹ jã¹yx-
ah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

³⁹ A²nxe³ jau³jau¹xai²na², Je³su²jah³lai²na²
e³jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la²
ã³nxũ²kwai³yxau³kxi²nê³ju³ta³nũ³a² e³ta¹hxai²hê¹la².
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²tsã³ yxau³xai³ki³te²su²
te²na² whã¹na¹ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la²
ã³nxũ²kwai³yxau³kxi²nê³ju³ta³nũ³su² ta¹hxai²hê¹la².
Nxe³hĩ¹na¹, Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la²
ũ³hũ¹nê³lxa³hĩ¹na¹, Je³su²jah³la² wãn³txai²na² e³ta¹hx-
ai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, ye³jen¹nãu³a¹, Je³su²jah³la²
ka³ten³su² t̃sa²yxau³xi²sã³ oh³nãu³a¹ ka³la³xi²tãu³a¹
wxĩ²kin³ti³to³tain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tũ³, Jũ¹nxe²
ũ³hũ¹nê³ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, yãn³ta²na²
ũ³hũ¹nê³lxa³hĩ¹na¹, wãn³txai²na² Je³su²jah³la² e³ta¹hx-
ai²hê¹la².

A²nũ²a² nũ³kã³txa² t̃yxo²nũ¹yhai¹nxa³jau³su²

⁴⁰ E³ka³tũ³ta¹, a²nũ²a² ã³yãn³nũ²kxain¹tũ³kã³txai²na²
ã³nhai¹tũ³tũ³kã³txa² nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tũ³,
e³te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²na², Sũ³na²
t̃sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³jah¹lo²khai³sin²ta¹. Ai¹nha²kxai³.

⁴¹ A²nũ²a² ã³lxĩ²tũ³kã³txa² t̃ye³te³nah¹lxĩ¹:
— Jah¹lai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sin²ta¹. Ain¹ta¹,
a²nũ²a² ã³lxĩ²te²nãu³xa² e³te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na² Ka³li³le²a²ko³xa²
a³li³la¹sã³ t̃on¹jah¹lai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹ Sũ³na²
ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³su² te³nah¹lxĩ¹: “Sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la²,
Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²sa³wit³su² ha²kxai³, te²su²
Be³lẽ²thĩ³na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² t̃on¹kxu¹jã¹nxe³thĩ³na²
t̃on¹jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Hai³txi³, Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lo³jah¹lo²la³ Ka³li³le²a²ko³xa²
a³li³la¹te²sxa³jai¹ti²ti¹. Yhain¹ta¹hxai²hê¹la².

⁴³ Yhain¹ka³tũ³ yxo²nũ¹yhai¹ju³ta³la² yũ³ta¹hx-
ai²nxa³hê¹la². ⁴⁴ Nxe³sã³ Je³su²jah³la² i³te³lhã³ ain¹ta¹,
hai³txi³ hxi²ki³ain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la².

**Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²
yxo²t̃ai¹nxa³jau³su²**

⁴⁵ Nxe³hĩ¹na¹, so³ta²to² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³lai²na² i³sã³ so¹ai¹nxa³kxe³su², aun³ta²
wã³lain¹ka³tũ³ wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta³nãu³xa²
t̃xi²ye²yhu¹ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
t̃xi²ye²yhu¹ha²kxai³ nxe³ye²yhai¹nũ²la²:

— Ĩh¹nxe³ju³ta²yan³ti³tã³ i³sã³ so¹sã³ tẽ³ain¹yah²lx-
an³kxe³su², hã¹nxe³sã³ aun³ta² wã³lxa²xĩ²xi²yah³lx-
in¹thi²li¹? Fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txa²,
wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta³nãu³xa² wãn³txa², ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la².

⁴⁶ Nxe³ta¹, t̃wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ain³kx-
ain¹nha¹jau³xan²tũ³, hxi²kan¹txi³ a²nũ²a² so¹lx-

in³ke³la³te²kxai³ e³hĩ³sĩ¹nxa³i¹. So³ta²to² nũ³kã³txa²
wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la².

⁴⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹ t̃wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹la² ki³han³jau³xa²
yxo²yah³lxĩ³nũ³nhĩn¹tan²ta²? t̃sah¹lxĩ³sĩ¹nhẽ³li¹.
Fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³na¹xain²txi³ yxo²nha¹te²la³
yũ³ti³hex¹sĩn¹nxa³ha²kxai³, a²hxi²kan¹txi³nãu³xain²txi³
yxo²ain¹te²la³ yũ³ti³hex¹sĩn¹nxa³ha²kxai³, nha¹nhai¹.
Nxe³ta¹, a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² ha³nxe¹khin¹tũ³kã³tx-
ai²na² ha³te³h³nxã³nxa²
ã³ne³wxe³ti³he¹nxe²nxa³tũ³kã³txai²na² so¹lxĩ³
yxo²ain¹na³li¹. Te²su² khãu³lxa³thin¹tũ³kã³txai²la¹i¹.
Yhain¹ta¹hxai²hê¹la².

⁵⁰ Ain¹ka³tũ³, Ni³ko³tẽ²yah³lo²su² te²kxai³lu¹,
fa³ri³se²a² nũ³kã³txain²txi³ nxe³te²su² te²kxai³lu¹,
ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ ka³nxa³ta² Je³su²jah³la²
t̃te³lhã³ wxã³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kx-
ai³lu¹, kwẽn¹ta²kxai³ t̃ye³te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³la² ko³nxe³te²la³ kwa²lox³ki³ten¹tu³wi¹.
Hai³txi³ wãn³txa² e³ain¹jau³xa² ain³kxi²ki³sxa³ha²kxai³,
ha³lo²a² kã³ain¹ju³ta² t̃ki³sxa³ha²kxai³, nxe³ki³kxe³su²
t̃lxĩ³thin¹si¹ki³sxa³jau³su² kwa² ox³ki³ten¹tu³wi¹.
Nxe³ki³ju³ta² wi¹te²sĩ¹lxĩ²nxa³i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

⁵² Yxãn¹ta¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹,
t̃wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Kwa²nhi¹lxĩ¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³, Je³su²jah³lai²na²
ten³nxa²sĩn¹ji¹? Je³su²jah³lai²na², Ka³li³le²a²ko³xa²
t̃on¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
hxi²kan¹txi³hex¹jah¹lo²sxa³i¹. Wxã²na² Ka³li³le²a²ko³xa²
t̃on¹jah¹lo²nũ³sĩn¹ji¹? t̃sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ka³li³le²a²ko³xa²
t̃on¹jah¹lo²nũ³kã³txa², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³a¹ a²wãn³txa² t̃hen³txi³nê³jah¹la² yũ²nxa³i¹.
Hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yũ²nxa³i¹. Sũ³na²
ha³te³h³nxã³nxa², wi¹wi¹nxe² t̃txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nhĩn¹kx-
ai²nãn²tũ³, nxe³nha¹jau³xai²na²
wxã²ye³ka¹nhat¹sĩ¹nhẽ³li¹. Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². ⁵³ Ain¹ka³tũ³, t̃ye³
ã³na¹ain¹ka³tũ³, ha³na³ka³lxĩ³ sxi²lho³ta² ai³thĩ³na²
aun³ti² t̃yxau³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

Txu¹ha² ko³nxe³ti³ kã³ta¹ka³lxa² t̃so¹ain¹jau³su²

8 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wã³la³ka³txa²
O³li³ve²ra³ka³txa² ã³nxai³ta¹hxai²hê¹la².

² Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na²
sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³na² ã³wi²xi²ka³tũ³, a²nũ²a²
ka³lxa¹txi³ ã³wã³nxẽ²kxain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na²
ã³wxe³yain¹sã³ Sũ³na² wãn³txa² t̃yau¹ũ³hain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². ³ Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³te³h³nxã³nxa² hoh³lxĩ³su²
nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa², fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
ã³nhai¹tũn³tũ³kã³txa² nũ²la², txu¹ha² so¹sã³ nxe³te²a²
whã¹na¹ ã³wi²kxain¹ka³tũ³, a²nũ²a² nũ³kã³txai²na²
a²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na²
sa²kxai³ txu¹ha³ka³lxa²na² ũh³wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la².
Ũh³wxe³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
wãn³txa² Je³su²jah³lai²na² t̃ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²hxi²

sxa³te²su² te²a² ũ³whĩn¹ti³sĩn¹na²li¹. A²nxe³ta¹ka³lx-
ai²na² kō³nxe³ti³ kã³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² i³so¹sxã³
tē³sxã³ wxã³sĩ¹na¹li¹. Kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su²
sĩn¹na³li¹. Ĩh¹nxe³ kã³nha¹lhon³ku² nha¹hē²li¹.

⁵ Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹ta²ina²
ũ³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xa²sa¹: “Tah³lxa³ka³ta² so¹sxã³
ã³nan³sxã³ txu¹ha² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxai²na²
ã³ya²lu¹jah¹lxĩ³hē¹li¹.” Moi³se²ah³la² wãn³txa² sĩn¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, wxã²ina² Je³su²jah³la² i³nxai²na²
ĩh¹nxe² kã³sĩ¹na¹ju³ta² i³ye³kxi²sa²sĩn¹te³lin¹ji¹?
Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² wãn³txa² ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxe³jau³xai²na², ta²kō³ta²kon¹jau³xai²na², fa³ri³se²a²
nũ³kã³txai²na² i³ye³ain¹sxã³:
— Je³su²jah³la² kō³nxe³ti³ e³txai²lã¹. Nxain¹jau³su²,
i³wa³ka³nxe³sai³nain¹te³lhxã³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ya²n¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³si³ka³tã³wxe³sxã³, kĩh³nxa²
wxa²wha²li¹lhẽn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² ãh¹ i³ye³ye³lin³tain¹to³tãu³:
— Ĩh¹nxe³ju³ta³ kã³kxi²kĩ³te³ji¹? I³ya²ũ³sa²sĩ¹nhē¹li¹.
Nxe³ain¹to³tãu³,

⁷ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³sa²yxau³yain¹sxã³
i³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:
— Wxa²nũ³kã³txi³nãu³xai²na² kuh³lxa³txi³
kã³ti³he¹nxe²nxã³jah¹lo²su² te² i³nxã², tah³lxa³ka³ta²
a²wi¹lhĩ¹nãn¹ka³ta² sa²so¹sxã³, txu¹ha³ka³lxai²na²
ã³nan³jah¹lxĩ³sã²nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxã³ ãh¹
ãn³si³ka³tã³wxe³sxã³ kĩh³nxa² ãh¹
wxa²wha²li¹lhẽn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹,
fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na²
wãn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹ta² a²wi¹lhĩ¹na²
ta²nũ², tah³lxa³ka³ta² ã³na³nxa³kxe³su² hã¹nxe³sxã³
wa²li³yhu¹sãn²nũ²la² hã²wxã³txa³ a²wã³kon³tũ³kã³tx-
ai²li² ha³na³ka³lxĩ³ ka³na³ka³nat3sxã³ ai³lxa² wa²li³i²,
ã³la³te²la³ ha³na³ka³lxĩ³ ka³na³ka³nat3sxã³ ai³lxa²
ã³to³hi², jã¹nxe², jã¹nxe² nxe³ka³tu³, wax3ta³, ai³lxa²
ã³sxã³ ĩn²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Kuh³lxa³txi³ kã³jah¹lo²sa¹xã¹. Nxain¹jau³su²,
Je³su²jah³la² wãn³txa² ain³kxi¹xain¹jau³su², hã¹nxe³sxã³
ai³lxa² ã³sxã³, ĩn²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
Je³su²jah³la² so¹lxĩ³ yxau², txu¹ha³ka³lxai²na² so¹lxĩ³
sax3nũn³sxã³ yxau², nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².
¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, ãh¹
i³sa²yxau³sxã³, i³ye³te³nah¹lxĩ¹:
— Nxe³nxi¹. A²nũ²a² ĩn²hxan³kxi¹nxai¹nĩn²ju²ni¹.
I³ya²lu¹txa²te³lhxã³ nxe³nxain¹tũ³kã³txa² ĩn²hx-
an³kxi¹nxai¹nĩn²ju²ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Yxãn¹ta¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. I³ya²lut¹sain¹te³lhxã³
nxe³tũ³kã³txa² yũ²nxa³i¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txa²
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹:
— Hai³txi³ Txa²li² i³ya²lu¹txa²lxa¹ju³ta³nũ³la³
ten³sa²nxa³nhi¹. I³txu¹ni¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³, ãh¹
kō³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³txa³hē¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

“Txa²na² ha²te¹te²hũ³jah¹lo²sa¹i¹.” Nxe³jau³su²

¹² Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
a²nũ²a² nũ³kã³txa² ãh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:
— Txa²na² Sũ³na² yen³kxa² i³ya²ũ³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹.
Na¹ha²kxai³, sa²yo²wet¹sah¹lxĩn¹kxai²nãn²tu³,
a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ a³la³kxi², ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yx-
au²xai³li² yah³lxĩn¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
ha²te¹te²hũ³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na²,
ãn³si³tē³sah¹lxĩn¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ a²ta³a² ha³lo²la³
ka³nxah³ju³3sũ³ju³ta³la³ yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³,
hai³txi³ kō³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³,
yah³lxĩn¹tu¹wi¹. Yah³lxĩn¹kxai²nãn²tu³, hã¹nxe³sxã³
ha²te¹ju³3sũ³ju³ta² so¹lxĩ³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ so¹lxĩ³,
yxau²xai³yah³lxĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
ã³nha¹tũn³tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹,
i³wa²lũ³xain¹jau³xa²sa¹:
— Wã²nxũh¹ wxã²ina² so¹lxĩ³ e³nhi¹lxĩ¹. A²nũ²a² ã³xa²
i³ye³yo²nũ¹nxa²nxa³kxe³su² e³nhi¹lxĩ¹. Nhĩ¹nha²kxai³,
wãn³txi³khai³xa² e³sĩn¹nxã³lxĩ¹. Ta¹hxai²hē¹la².
¹⁴ Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Nxe²nxa³i¹. Txa²na², a²nũ²a² ã³xa²
i³ye³yo²nũ¹sa²nxa³kxe³su² e³a¹kxan²ti³,
wãn³txi³khai³xa² e³a¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²si³yx-
au³na¹tãu³a¹ i²nha², yxan¹nãu³a¹ i²te³lhxã³ na¹tãu³a¹
i²nha², te²sa¹i¹. Nxe³te³sa¹jau³su²,
wi¹la³la³kxi²te³sa¹jau³su², wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. Yxãn¹ta¹,
wxã²ina² txa²si³yxau³na¹tãu³a¹ i²sah¹lxa³nha²kxai³, yx-
an¹nãu³a¹ i²te³lhxã³ na¹tãu³a¹ i²sah¹lxa³nha²kxai³,
nxe³sah²lxĩn¹tũ³kã³txi³su² syah¹lxĩ¹lxĩ¹.
¹⁵ Wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na², txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³
e³a¹jau³la³ a³la³kxi²sah¹lxĩ³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Sah²lx-
an³kxan²ti³ wã²nxũh¹ wxã²ĩn²txi³ on³si¹sah¹lxan³jau³su²
ain³sxã³ e³kxi²sah¹lxĩ¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹, txain²txi³, a²nũ²a²
ã³xa² i³lxĩ³thi¹nxa³te²la³ ox3tain¹te²txã³i¹. ¹⁶ Na¹kxan²ti³,
i³lxĩ³thi¹nxa³te²la³ ox3tai¹na¹ke³la³te²kxai³:
“I³lxĩ³thin¹te²sxã³lxĩ¹.” Nai¹na¹ke³la³te²kxai³, wãn³txi³su²
so¹lxĩ³ e³kxai¹nhĩ³na¹i¹. Hai³txi³ ki³ha³nhĩ³nxã³nxa³i¹.
Na¹ha²kxai³, txa²wĩ³na², i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²ina²
whã²ina¹ ain³nha²ya³sa²na³li¹. Ya³sa³ha²kxai³, wain³txi³
ox3ja³sain¹na³li¹. Hai³txi³ Txa²na² so¹lxĩ³
nũ¹hã³nha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. ¹⁷ Nxe³ju³ta²ina²,
Moi³se²ah³lu¹ta²ina² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hx-
ai²tēx1tã² wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² a³la³kxi²yah³lx-
in¹jau³xa², nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta²,
a²nũ²a² ha¹li¹ i²sxã³ i³we²txi²yhain¹jau³xa²
i³ye³kxi²nē³kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na² so¹lxĩ³
wãn³txi³khai³xai²la¹i¹. Yxo²yhu¹kĩ³jau³sin²ta¹i¹.
Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxĩ³, ha³lo²a²
i²sxã³ i³ye³kxi²nē³kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na² so¹lxĩ³
yxo²yhu¹kĩ³jau³nũ³su² te²sin²ta²ku² nxe³hĩ³kĩ³tã³li¹.”
Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. ¹⁸ Ju¹ta²ya¹nxe³sxã³, Txa²na¹xain²txi³
txa²yen³kxa² i³ya²ũ³nx2ta¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na²
i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tain²txi³ i³ya²ũ³nx2ti³nũ³nha²kxai³,
nxe³ya³nx2ti³to³nha¹nha¹. Nha¹ha²kxai³,
ha¹lin¹te³na

wǎn³txi³khai³su² sǐn¹na³li¹. Yxo²ʔyhu¹kj³jau³su² sǐn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kā³txai²na² wǎn³txi³kxai³lu¹, ʔwǎ³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ǫh¹nũ¹la³tǎ³ wxa²wĩ³na² yxau³sǐn¹te²la¹xǎ³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxǎn¹ta¹, Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹, ʔwa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³kā³txi³ ʔnxi²na² Txain²txi³ ʔsah¹lxi³te²sxa³nha²kxai³, Txa²wĩ³nǎin²txi³ ʔyah³lxi³te²sxa³nha²kxai³, nxe³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹. ʔsah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² ʔyah³lxi³nũ³nhĩ²te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁰ Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ʔye³sxǎ³, Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ sxĩ²ha² yuh³xai²nǎn¹thĩ²nǎu³a² yxau³sxǎ³, kwa³ta³lē³na² kǎin²tē³na², Ju³te²a² nũ³kā³txa² ũ³yho²hi²kj³ki³nũ³a² ũ³hǎ¹ain¹tē³na² u²lxi³ yxau³nxa³sxǎ³ ʔye³jau³xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ʔyau¹ũ³te³lhxǎ³ ʔye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nǎu³xa² ʔxǎn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxǎn¹ta¹, i³sxǎ³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²hxi²kĩ³lxa² A²wĩ³na² ʔyĩ¹li²nũ¹je³na² hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

— Ǻ³nxi³na¹tǎu³a¹ ǎ³si³tē³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹. Nxe³jau³su²

²¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹, ǧh¹ ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³jen¹na² ʔna¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nǎn²tu³, ǎn³te³nxi²sah¹lxin¹kxa²ha³tǎ³nǎn²txi³ a³ti²sah¹lxan³tho³li¹. Yah³lxin¹ka³tu³, wxa²kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³tu³, hǎi¹nxe³sxǎ³ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ǻ³nxi³na¹tǎu³a¹ wxa²yu³ta² hxi²kan¹txi³ ǎn³si³tē³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²² Yxǎn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² e³jau³xa², “ʔna¹tǎu³a¹ hxi²kan¹txi³ ǎ³si³tē³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Sĩn¹ten¹tu³wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tǎu³a¹ kō³nũ¹kj³sxa³nhai¹. ʔya²lu¹nha²te³lhxǎ³ e³ji¹ku¹ ki³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²³ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tǎu³a¹ ha³lo²ai²na² yuh³xan¹kō³xai²la²na³li¹. Yxǎn¹ta¹ txa²si³yxau³na¹tǎu³a¹ oh³nǎn¹kō³xu¹ta¹la²na³li¹. Wxǎi²na², ha³lo²ai²na² yuh³xan¹tũ³kā³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Yxǎn¹ta¹ Txai²li² ha³lo²ai²na² yuh³xai²nǎn¹te²sin²nxa³i¹. ²⁴ Na¹ha²kxai³, oh³nǎn¹jah¹lo²na¹xai²na² hxi²ka¹na¹jau³xa² ʔye³kxi¹nx2ta¹ten¹ti¹. “Wxa²kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su². Ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.” Yxǎn¹ta¹, “Txa²kō³nxe³ti³ kǎi³a¹kxa²yo³ha² sa²wa²su¹nha²ti³ten³sa³nhǎ¹.” Yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³: “Je³su²jah³lai²na² Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ txa²kō³nxe³ti³ kǎi³a¹kxa²yo³ha² sa²wa²su¹nha²sa²kxah³lo²su² na³na¹.” Nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah²lxan³kxai²lē¹. Hǎi¹nxe³sxǎ³wxa²kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su² ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kā³txa² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Ǫh¹ju³tan¹nũ²su² nhĩn¹te²sin²tǎ³? Ta¹hxai²hē¹la².

Yxǎn¹ta¹ Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹, ʔwa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²si³yxau³na¹tǎu³a² kxǎ³nxai³tǎ²

ʔye³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³, a²wi¹lhĩn¹nǎn¹jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³ ʔye³ya³nx2ti³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. ²⁶ Jǎ¹nxa¹jau³su² wxa²kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta² ʔtih³nxe³nx2ta¹jau³nũ³a² kǎin² wǎ³kon³na³li¹.

Nxe³jau³xai²na² ʔye³kxi¹nx2ta¹kxai²nǎn²tu³ wǎn³txa²so¹lxi³ ʔye³kxi¹nx2ti³hĩ²na¹i¹. Yxǎn¹ta¹ ʔsa²si¹hǎ³sa²jah¹lu¹ta¹na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ e³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²na¹ka³tu³, a²nũ²a² ha³lo²an¹tũ³kā³txai²na² ǧh¹ ʔhen³txain¹to³ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Yxǎn¹ta¹ hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kā³txi³la³ ǎ³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Je³su²jah³la² ʔsa²si¹hǎ³jah¹la² a²ʔlxa², Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nǎu³xa² ǎ³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

— Txa²wĩ³na² ʔsa²si¹hǎ³sa²na²hē³li¹. Je³su²jah³la² wǎn³txa², yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², kwēn¹ta¹na² ha³tǎ³nxǎn²txi³, hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³nǎu³xa² ǎ³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². ²⁸ Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sǎ²lxi¹. Txa²hxi²kĩ³la² kwēn¹ta¹na² ǎ³ne³wxe³nx2ti³xa³i¹. Yxǎn¹ta¹ ye³jen¹nǎu³a¹ sa²ka²la¹hēt¹so¹sa²sxǎ³ ʔhxi²kĩ³la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tǎu³a¹ ǎ³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³nũ³a²sa¹: “Je³su²jah³lai²na², Sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tǎu³lo³jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³ wǎ²nxũh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²sxǎ³ wǎ²nxũh¹ o²la³kxi²jah¹lo²sxa³i¹. A²wĩ³na² wǎn³txa² ʔyau¹ũ³hain¹jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxǎ³ e³jah¹lo²su² na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nǎn²tu³ txa²ha³lo²a² ǎ³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.

²⁹ Na¹ha²kxai³ ʔsa²si¹hǎ³sa²jah¹lu¹ta¹na² whǎi²na¹ yxau³ya³to³ha¹i¹. Nũh¹ yxau³ye²na¹ju³ta²yan³ti³su², Txa²wĩ³na² ǎ³na¹sa²ju³ta² yũ²nxa³i¹, a²yen³kxa² ʔka³li³si¹hai¹na¹jau³su² sa²wai³wait3sxǎ³ kǎi³to³ha¹ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la². ³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ʔye³kxain¹nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kā³txa² hi²sen³kxai³lu¹ yxo²ʔain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nǎu³xa² ǎ³nhait1so¹tũ³kā³txa² wǎn³txi³kxai³lu¹, ʔye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na², Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ ʔsa²si¹hǎ³kxah³lo²sin²ta¹. Wǎn³txa² so¹lxi³ e³jah¹lo²sin²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nǎu³xa² ǎ³nhait1so¹tũ³kā³txai²na² ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²wǎn³txa² jau¹xai²na² a²lhun³tu² sa²wai³wait3sxǎ³ sa²yo²wet1sa²tē³sah

32 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³khai³nxe²
ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
— Txa²yu³tai²na², Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²na²
A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su² nha¹i¹.
Hxi²kan¹nha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, hai³txi³ a²nū²a² i²li³te²su²
te²a² i²kwa³na³sain¹sīn¹ju³ta² wa³ka³li³lot³sxā³ yx-
au²xai³ti³hex¹sī¹n¹hxain²nxa³hē³li¹. Wa²su¹wa²su¹ yx-
au²xai³ti³kā³txi³su² sī¹n¹hxai²na¹hē³li¹. Nha¹ha²kxai³,
i²h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³: “Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹tu¹wi¹.”
Sa²nhīn¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— A²ya³la³tu³ wān³txi³ti³ i³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. A²nū²a²
a²te³nīn¹kxa² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxā³ yx-
au²xai³yah³lxin¹hī³nxa³lx¹i¹. Hxi²kan¹txi³
ā³na¹yah³lxin¹hī³nx²nā³lx¹i¹. A²nū²a²
yxō²ha³nxe¹lx¹ti³su² te²a²
i²kwa³na³nx²ti³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³yah³lx-
in¹ju³ti³sū³nxe² yxau²xai³yah³lxin¹hī³nxa³lx¹i¹. Hai³txi³
wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³ti³hex¹yah³lxin¹hī³nx²nxa³lx¹i¹,
kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti¹. 35 Jā¹nxa¹jau³su²,
sxi²ha² a²nū²a² yxau²ju³ta²sa¹: a²wa³kxēn³yah³la²
a²ta²ha² so¹lx¹i¹, kan²txi³ a²wa³kxēn³yah³la² sxi²ha² yx-
au²ya³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³xa²,
a²wa³kxēn³yah³lai²na² kwa² wa³ka³li³yu³ta³lo³kxe³su²
te²a², kan²txi³ yxau²nxa³lho³li¹, hxi²ka¹nxa³ha²kxai³lu¹.

36 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu² wxa²kō³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹to³hi¹lx¹i¹.
Yxān¹ta¹, A²tah²na¹xai²na² hxi²kan¹txi³na¹xai²na²
wxa²wa²su¹txa²lx¹ka¹xai²nān²tu³
wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe³sxā³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Hai³txi³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxā³ yx-
au²xai³yah³lxan³tho³li¹. 37 Wxa²nū³kā³txa²,
A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lxin¹ti²ti¹.
Yah³lxin¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,
i²su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxin¹lx¹i¹. Txa²wān³txa² yxō²sa²h²lx-
an³kxe³su² yah³lxin¹lx¹i¹. 38 Nxe³ju³ta², txa²wān³txa²
i²ye³kxi¹nx²ta¹jau³xa², a²yen³kxa² Txa²wī³na²
i²ya¹ū³sa²kxa² so¹lx¹i¹ i²ye³kxi¹nx²ta¹i¹. Te²yā¹nxe³sxā³,
wxa²nū³kā³txi³ i²nxai²na² kāi³yah³lxin¹ju³ta²,
wxa²sū³na² i²ya¹ū³nx²ti³ju³ta² so¹lx¹i¹
kāi³yah³lxin¹to³hi¹lx¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
i²wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i¹:

— Nxe²nxa³i¹. A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² txa²sū³nu²su²
sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lx¹i¹lx¹i¹.
Yah³lxin¹kxan²ti³, sa²yxō²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
wi¹kāi³yah³lxin¹hī³nxa³lx¹i¹. Wxa²kāi³yah³lxin¹ju³ta²
A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² kāi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³
wi¹kāi³yah³lxin¹hī³nxa³lx¹i¹. Yxān¹ta¹, yah³lxin¹to³hxa³lx¹i¹.
Ā³lx¹i³yah³lx¹i¹lx¹i¹. i²su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxin¹lx¹i¹. Txi²na²,
a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ain³kxi²so¹na¹jau³xa² so¹lx¹i¹ i²ye³kxā¹nxe³nx²ta¹xā¹.”

Na¹ta¹ i²su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxin¹lx¹i¹. Ju¹ta²
yā¹nxe³ju³tan²tā³, hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²nān²tā³
ten³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, wxa²nū³kā³txai²na²
wxa²sū³na² ā³yah³la² kāi³jut³sū³nxe² yx-
au²xai³yah³lxin¹lx¹i¹. 41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³tx-
ai²na² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹,
Je³su²jah³la² i²ye³kxain¹te³nah¹lx¹i¹:

— Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nū³kā³txai²na², hai³txi³
a²nū²a² wa³ka³lx¹a² a²wē³ha³lx¹i³su² ti³hex¹sīn¹nxa³i¹.
Txa²wī³na² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² sīn¹na³li¹. Sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹la² txa²wī³nu²su²
sīn¹na³li¹.

42 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txa² nxe³te³nah¹lx¹i¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²wī³nu²su²
ke³la³te²kxai³, a³lx¹i²sah¹lx¹i³hī³nxa³lx¹i¹. Yxān¹ta¹,
sah¹lx¹to³hxa³lx¹i¹. Txa²si³yxau³na¹tāu³su² tāu³a¹,
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la²na³li¹. Nū¹ā¹, yx-
au²na¹ka³tu³, a³lx¹i³sxā³ ko¹xai²na² wxā³na¹hē³li¹.
Txa²wī³na² i²sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Hai³txi³, txa²ē¹nāu³a¹
wā²nxū¹h¹ i²ye³kxi²nha²sxā³: “Wxā³na¹tū¹xā¹.” Nxe³sxā³
wxān²nxa³hē³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na² hai³txi³
txa²wān³txi³la³ ā³ne³to³nx²ti³to³hxa³i¹,
ain³kxi²ti³ten³sah¹lx¹a³nha²kxai³lu¹.

44 Wxa²sū³nu²khai³xa², Sa³ta³na²jah¹lo²la³
sū³nu²lo³jah³lx¹i¹lx¹i¹. Yah³lxin¹jau³su², wxa²sū³nai²na²
a²ē¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³ti³ten³na³li¹. Jā¹xah³lx-
in¹jau³su², kāi³yah³lxin¹lx¹i¹. A²nxe³jah¹la²
Sa³ta³na²jah¹la², txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²nān²tu³
ha²ya³kxa² a²nū²a² i²su²lhā³ai¹n¹hxai²nxa³hē³li¹. Hai³txi³
a²ya³la³tu³ wān³txa² e³ti³he¹xai¹n¹hxai²nxa³hē³li¹,
a²wān³txa² wi¹le³jau³la³ a²ē¹nāu³a² yū²nxa³ha²kxai³lu¹.
i²ye³ki³ha¹kxi²nē³kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a² a²kō³nxe³ti³
e³jau³su² sa²sai¹nha²sxā³ e³kxi²nē³na³li¹, ki³han³ta²
a²si³yxau³tāu³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. 45 Yxān¹ta¹ Tx-
ai²na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ so¹lx¹i¹ e³to³ha¹i¹.

Na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu²
yxō²sa²h²lx¹to³hxa³lx¹i¹. 46 Txi²li² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹.
Na¹ha²kxai³, wxa²nū³kā³txa² hxi²kan¹txi³ txa²kō³nxe³ti³
kāi³a¹ju³ta³la³ a³ya³ti³kxi²sah¹lxan³tho³li¹,
yū³sa²nxa³ha²kxai³lu¹. “A³ya³ti³na¹xā¹.” Yah³lx-
in¹ke³la³te²kxai³, ū³yhe³kat¹sah¹lx¹i³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
kō³nxe³ju³ta² yū³sa²nxa³kxai²nān²tu³, wān³txa² so¹lx¹i¹
e³a¹kxai²nān²tu³, i²h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³
yxō²sa²h²lx¹to³hxa³lx¹i¹? 47 Nxe³ju³ta², wxa²yu³tai²na²:
“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wē³ha³lx¹i³su² nha¹xā¹.”
Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, Sū³na² wān³txa² ain³kx-
ain¹yah³lxin¹hī³nxa³lx¹i¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na² Sū³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ a²wē³ha³lx¹i³sah¹lx¹i¹. Yah³lxin¹jau³su²
Sū³na² wān³txa² ain³kxain¹yah³lxin¹hxai²nxā³nhē³li¹.
Ta¹hx

nxũ²kwaj³wxe³nha²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Wãn³txi³su² e³sĩn¹nxa³ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Txa²nxũ²kwaj³nãu³a¹, hai³txi³ ko³nxe³te² yãu³ka³txi³la³ yũ³sa²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹si¹ha¹jau³xa² e³a¹i¹. Yxãn¹ta¹ wxãi²li² wo³si¹sah¹lxan³jau³su² i³ye³kxi²sah¹lxi³to³hi¹lxi¹.

50 Na¹ta¹, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ Txa²i²li¹ wi¹na³li¹. Txa²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lhin¹si¹sa²jau³xa² e³na³li¹. Jã¹nxe³ha²kxai³, jah¹la² e³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nũ³ka³txi³ i³nxa²na², Je³su²jah³la² wi¹lhin¹si¹yhah³lxin¹jau³su² e³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Txa²wĩ³na² nxe³nx2ti³na³li¹.

Nxe³nx2ti³ha²kxai³, nxe³si¹sah¹lxin¹jau³su² i³ye³kxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹te²la³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, sah²lxan³kxai²lẽ¹. I³lxi³sxã³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. 51 A²ya³la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² txa²wãn³txai²na²

sa²yo²wet1sain¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ti²xai¹nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹: — Hã³xã¹. A²ta³a² nxũ²kwaj³yxau³nxa²sĩn¹na³li¹.

Nxe³nxa²si¹nha²kxai³, e³nhi¹lxi¹. “A²nũ²a², Txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sain¹kxai²nãn²tu³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³tai¹nxa³lho³li¹.” Nhi¹lxi¹. Nhĩn¹jau³xai²na² a²ta³a² wãn³txai²la¹i¹. Ne³kxa¹sa²si¹nhẽ³li¹.

A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²ha²kxai³, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³tx-ain²txi³ ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²sxã³ ya²lun¹ti³hxa³nai¹nha²kxai³, nxe³sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ki³ha³nhi¹lxi¹. 53 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na²,

txa²sũ³nũ¹ta²na² ya³lu²jah¹lu¹ta²na² kãin²khai¹xain¹sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Wxãi²na² ã³sen³sai¹nhĩn¹ji¹? Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa²

ya²lun¹ti³hxa³nain¹nũn³sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. I³h¹nxe³ju³tan¹jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹? “A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ã³sen³sai¹na¹ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa²

ã³sen³sai¹na¹ha²kxai³, na¹xã¹.” Nhĩn¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². 54 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²i²li², kwa²wxi²kin³ti³to³nha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Kwa²wxi²kin³ti³to³nha¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txi³la³ i³wã³txi³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ i³wã³txi³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wĩ³nu¹ta²na² wxi²kin³ti³tot3sa²jah¹lu¹ta²la²na³li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²na² wxa²nũ³ka³txi³ i³nxa²na² i³ye³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

“Txa²wã¹sũ³nu²su² sĩn¹na³li¹.” Yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. 55 Yah³lxin¹kxa²ha³tã³nxãn²txi³, i²ain¹yah³lxi³te²sxã³lxi¹. Yxãn¹ta¹, Txa²i²li² Txa²wĩ³nu¹ta²na² i²ain¹te²sa¹i¹. Na¹kx-ai²nãn²tu³: “I²te²txã³i¹.” Nxe³na¹kxai²nãn²tu³

ki³ha³nhĩ³na¹i¹. Ki³han³yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³jah¹lo²su² hĩ³na¹i¹. Yxãn¹ta¹, Txa²i²li² Txa²wĩ³na² i²i², Txa²wĩ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ti² nxe³jah¹lo²sa¹i¹. A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. 56 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²sũ³nũ¹ta²na²

A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na², txa²hxi²kĩ³la² i²i² txa²wxã³na¹ju³ta²na² i²i², kxã³nhxĩ¹nãu³u¹ta²na²

i²sa³na²hẽ³li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ ka³lih³kxi²khaix¹na²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

57 Nxe³ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Yah³lon¹te²sxã³lxi¹. Wxa²yxau¹ju³ta² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² i²lxa²nxa³hẽn³khi³, nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. Kxã³nxu¹ta²na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² tøn¹ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹ta²na² yx-au³to³ha¹i¹, Txa²i²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ tah³lxa³ka³ta² so¹sxã³:

— Je³su²jah³la² ã³na³na¹tũ¹xũ³. Kxe³sxan³thai¹le¹. Je³su²jah³la² hã³a² i²ha²li¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²nhãu³a¹ wa²li³ã¹sxã³ ha³lo²a² ã³waix³txi²ta¹hx-ai²hẽ¹la².

Ye³han³sxã³ wen¹jah¹la² Je³su²jah³la² ye³we²txi²jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² whã²na¹, ã³nx-ai³ain¹te³na¹, in³jah³la² ye³han³jah¹la², a³li³la¹hĩ¹nũ¹ta²na² ye³han³sxã³ wen¹jah¹la², i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã³tx-ain¹te²an¹jau³kxai³la¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Jah¹la² i³h¹nxe³ju³ta² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩn¹te²sin²ta¹? Jah¹la² tã³nxa², a²wĩ³nu²su² tã³nxa² a²hã³ka³nũ²su² tã³nxa², a²ko³nxe³ju³ta² kã³ai¹nha²kxai³, jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩn¹te²sin²ta¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. A²wĩ³nai²la³ tã³nxa², a²hã³ka³nai²la³ tã³nxa², a²wẽ³sai²la³ tã³nxa², hai³txi³ ko³nxe³ti³ kã³ai¹nha²kxai³ ye³han³si¹hain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹.

Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³khaix¹ju³ta² ye³we²txi²tu¹wi¹. Nxe³kx-ai²nãn²tu³, Sũ³na² nũ³kxũn³ju³ta²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³te³lhxã³, kxã³nãu³ai³tã² jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹nha²hẽ³li¹. 4 Na¹ha²kxai³,

hĩ¹na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txa²na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹tãu³a² sa²ha²te¹jah¹lo²hũ³nxe² yxau³yai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³,

hĩ¹na² ha²te¹jut3sũ³nhĩ¹na¹ wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³nu¹ta²na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹.

Txa²na² ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, yuh³xai²nãn¹ta³ko<

ye³han³jah¹la² a²ye³na² wxa²sa²ye³to¹ka³tu³,
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ī³txu¹li¹. Īn¹ka³tu³, ĩ³ye³na² a²ĩ³lxa² Si³lo³e²ye³na²
wxa²ye³hĩ³lxi³nhã¹nhu¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²
ĩ³lxa² a²si³yxau³tãu³khai³xa², ĩ³sa²si¹hã³kxe³su²
nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² sa²kxai³lu²
ĩ³te³na¹, wxa²ye³hĩ³nhã¹ka³tu³, wi¹ ĩ³ye³ten³nhã²sxã³
ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na²
we²nxi²nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² in³tx-
ai²na² ĩ³sxã³ ĩ³ye³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, a²nũ²a²
kxã³su² ĩ³ain¹to³tũ³kã³txai²na² kwẽ¹ta¹na² ĩ³sxã³
ĩ³ye³i², ã³nũ³kã³txa² in³txai²na² a²sxi²ye³na² kxã³su²
yxau³kxi²yhai¹tũ³kã³txan²ta³ kwẽ¹ta¹na² ĩ³sxã³
ĩ³ye³i², nxe²ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu², kxã³su²
ye³han³jah¹lo²sin²ta¹? Kxã³su² a²yen³kxa² so¹te³lhxã³
hã¹nxe³sxã³ ĩ³yai³nxũ³hain¹to³jah¹lo²sin²ta¹?
Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³na³ka³lxi³, a²nũ²a² ã³nũ³nũ³tũ³kã³txa²
wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hã³xã¹. Jah¹la²khai³xai²la¹i¹. Nxe³nxa²ha¹te¹,
ha³na³ka³lxi³, ã³nũ³nũ³tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Yxã¹ta¹ nxe³jah¹lo²hũ³na³li¹.
Nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ye³han³jah¹lo²nũ¹ta¹na²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
10 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nã³xai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹la² ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe²sxã³ wxa²ye³na² ĩ³ye³we²txi²nhã¹thi²li¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na², a²ĩ³lxa² Je³su²jah³la², wxã³sxã³ a²nũ³xa²
wet¹sxã³ wxa²ye³to¹lhain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³,
ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Ī³txu¹li¹. Īn¹kxai²nã²tu³,
Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hĩ³nhã¹sẽ¹li¹.” Sain¹na²li¹.
Sain¹ka³tu³, txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³na¹ka³tu³
wxa²ye³hĩ³lxi³nhã¹li¹. Na¹ka³tu³, txa²wã¹ye³nai²na²
whã¹i²na¹ ĩ³ye³ten³nhã¹li¹. Ye³han³jah¹la² wãn³txa²,
ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nã³xai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi¹nxa²jah¹lai²na², ĩh¹ti¹la³tã³ yx-
au³ain¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹:

— Kõ³xain¹nxa³nhai¹. In³txai²na² wãn³txa², ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² kãin² ĩ³wã³txain¹jau³su²

13 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² a²nũ³xai²na² wet¹sxã³ in³tx-
ai²na² ĩ³ye³we²txain¹ju³ta², Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a²
nũ³kã³txa² wa³kon³ti³he¹nxain¹to³hxa³je³na³kxa²
ĩ³ye³we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²
nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², in³txa² ye³han³sxã³
a³li³lah¹jah¹lai²na² tẽ³sxã³, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²
ã³nhai¹tũ³tũ³kã³txa² a²yen³nã³u³a¹
ã³yxõ²o³tũ³yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³te³nah¹lxi¹, ãh¹
ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe²sxã³ ĩ³ye³ten³nhã¹yu²lhã¹li¹? Fa³ri³se²a²
nũ³kã³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
in³jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² hi³sen³su² a³lũ³nũ³xai²na²
wxa²ye³to¹lhain¹na²hẽ³li¹. Sai¹nhã²kxai³,
wxa²ye³hĩ³nhã¹ka³tu³, ĩ³ye³ten³nhã¹hẽ¹li¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² ĩ³li³te²a²
e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
ĩ³sa²si¹hã³kxah³lo²sxa³i¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
hã¹nxe³sxã³ ĩ³ye³nxi²to³kĩ³ju³ta² sa²yo²ã³jah¹lo²su²
ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, fa³ri³se²a²
nũ³kã³txa² ĩ³li³tũ³kã³txa² ã³lxi³tũ³kã³txa² wãn³txi³kx-
ai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhain¹jah¹lai²la¹i¹.

ĩ³lxi³thi¹nxa³kxai²nã²tu³, hxi³kan¹txi³
wã³nxĩ¹nkhã¹nxe³ju³ta²na² kã³ai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³ain¹sxã³, hai³txi³ ĩ³wi¹lhi²nxain¹ju³ta²la³
yũ³ti³hex¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹,
fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na²
ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹lai²na² ãh¹ ĩ³wã³tx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— “Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³we²txi²sa³hẽ¹li¹.” Nhi¹lxi¹.
Nhĩ¹nha²kxai³, jah¹lai²na² ĩh¹nxe³ju³ta²nũ²su²
hĩ³nhĩ¹te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
in³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³a¹ wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

18 Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³ne³to³hain¹ta¹hx-
ai²nxa³hẽ¹la². In³txai²na² kxã³su² ye³han³sxã³ yx-
au²xai³ju³ta², ã³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, ha³la³je¹nĩ³nx-
ai³ ĩ³ye³we²txi²ju³ta² ã³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, Ju³te²a²
nũ³kã³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nxa³kxe³su², a²wĩ³na²
ĩ³kai¹so², a²hã³ka³na² ĩ³kai¹so², ain¹ka³tu³, ĩ³wã³tx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², wxa²ki³lha³lxa³sĩn¹te²la¹xã³?
“Ye³han³sxã³ a³li³la¹jah¹lai²la¹i¹.” Ya³nhĩ¹lxi¹. Ya³hx-
in¹jau³su², ĩh¹nxe²sxã³ wi¹ten³sa²tã³sĩn¹ji¹wi¹,
hĩ¹na²su¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wĩ³na² a²hã³ka³na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², txa²wẽt³su² sĩn¹na³li¹. Ye³han³sxã³
a³li³la¹sĩn¹na²hẽ³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³
ã³ne³wxe³nhã¹nhai¹. Yxã¹ta¹, ĩh¹nxe²sxã³,
kwẽ¹ta¹na² wi¹ten³sa²tã³te²sin²ta²ku², ĩh¹nxe³te²tã³
ye³we²txain¹te²sin²ta²ku², sĩ¹na¹nhai¹. Nxe³jau³xa²
kõ³txi³hex¹sĩn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² in³txai²la¹i¹.
Wẽ³sxa³i¹. Nxe³te²na² ĩ³ye³kxi²sxã³ ĩ³hau³ko³txa²lx-
ain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³jau³xai²na², a²wĩ³na² a²hã³ka³na² wãn³txai²na²,
fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na²
yuh³lxi³khai¹nẽ³tain¹jau³su² ĩ³ye³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²wĩ³nai²na², a²hã³ka³nai²na² a²ẽ¹nã³a² yuh³lx-
ain¹jau³xa²sa¹:

— ĩ³hen³txain¹kĩ³sxa³lho³na¹. “Je³su²jah³lai²na²,
Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu

na³li¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²kj³thi³na² ũ³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lh³nx2na³na¹. Nxe³ju³ta²na², fa³ri³se² nū³kā³txa² wā²nxū¹hain³nhain¹te³nai²ti²tu³na¹. Jā¹nxēn³kxa²yan³ti³su² i³hen³txain¹kj³sxa³lho³na¹. A²wi³na² a²hā³ka³na² a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².

23 Nain¹jau³su², i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Kō³sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² wēn³sxa³i¹.
 I³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²wi³na² a²hā³ka³na² wān³txa² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, fa³ri³se²a² nū³kā³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu¹ ān³ta³lo³hēt¹sxā³ in³txa²
 ye³han³jah³lai²na² i³kaix¹tain¹sxā³ ũ³h³yo¹tu³nhā²sxā³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi²nxa³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹txain¹s¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³lai²na² i³lxi³thin¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Sa²nēn¹kxi²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tã³nxā²,
 i³lxi³thi¹nxa³jah¹lo²su² tã³nxā², nxe³yah³lxin¹jau³su²,
 kō³nxe²nx2ti³nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹, kxān³su² ye³han³sxā³
 yxau³hxai²na¹hē³li¹. Hī¹na² wi¹ten³sa²tā³a¹nhai¹.
 Jau¹xai²na² so¹lxi³ ā³ne³wxe³na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Īh¹nxe³ju³ta² kã³kxi¹nxain¹sīn¹thai¹li¹? Īh¹nxe³sxā³
 ā³ye³wex2nhīn¹thai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Jau¹xai²na² i³hen³txi³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹
 ain³kxi²sah¹lxan³te¹ni²ti¹. Nxe³jau³3jau¹xai²na²
 i³h¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ ā³h¹ ān³ta³lo³hē¹ti² ne³ka¹te³lhxā³
 ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? “Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su²
 sī¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxi³nū³nīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kx-
 ai³lu¹, yxo²an³ta³ti³ on³sih¹xa³jau³su² i³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi²na² so¹lxi³, Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² nhi¹lxi¹.
 Txa²nū³kā³txai²na² Mo¹i³se²ah³lu¹ta²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹i¹. Kxā³nhxī¹nu¹ta²na²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Mo¹i³se²ah³lu¹ta²na²
 i³ye³kxi²sīn¹ta¹hxai²ti³ai²ti²ti¹. Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na²
 i³h¹nxe³ju³tu¹ta²inān¹te²nū²su² te²sin²ta²ku², nha¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² txa²ye³na²
 ye³we²txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³:
 “Īh¹nxe³ju³tu¹ta²inān¹te²nū²su² te²sin²ta²ku².”
 Yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹: “Īh¹nxe³ju³ta²yan³ti³tã³
 i³wā³txa³kxi²yah³lxin¹ji¹ku¹.” Ye¹nx2ta¹i¹.
 Ī¹ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² kx-
 ai²nān²tu³, “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 sa²nēn¹kxi²na¹xā¹. Sa²yo²hau³ko³ta¹xā¹.” Nxe³kx-
 ai²nān²tu³, a²nxe³jah¹la² wān³txa² so¹lxi³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³kxai¹nhī³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² wān³txi³la³, hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

ain³kxi²txi³hex¹jau³sxa³i¹. 32 Jā¹nxa¹jau³su²,
 Je³su²jah³lai²na² txa²ye³nai²na² whāi²na¹
 ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na² wān³txa², Sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ ain³kxi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na²
 ān³si³wxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³sin²ta¹.
 Nxe²nxa³ke³la³te²kxai³,
 hxi²kan¹txi³he¹xai¹nhī³nx2nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³
 sa²hau³kot3sai¹nhī³nx2nxa³i¹. Jā¹nxa¹jau³su²,
 txa²wā¹ha³lo²a² ko¹xai²na²,
 ān³si³wxe³hī¹nu¹ta²inān²tu³ta¹, kxān³su²
 nxe²xai³ka³tu³ta¹, hai³txi³ a²nū²a² ye³han³sxā³
 a³li³la¹jah¹lo²su² ye³we²txi²ju³ta³la³, yū³ti³hex1ta¹hx-
 ai²nxa³ti³ai²ti²ti¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹ta²na² so¹lxi³,
 Je³su²jah³lai²na² ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Jah¹lai²na²,
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Yān³ta²na²,
 wxa²hā³ka²ē¹nāu³a¹ a³li³la¹xan³tã³lxa² kō³nxe³ti³
 kã³nhīn¹nū²hē³li¹. Nhī¹nha²kxai³, ye³han³sxā³
 a³li³la¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹.
 Wān³txai²na² i³tih³nxe³sa²nhīn¹te²ji¹khi³.
 Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Nxe³ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thi³na²
 ũ³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe³ju³ta², ũ³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ju³ta²na²
 a²ha³tã³nxā², Je³su²jah³lai²na² ain³kxi²te³na¹,
 i³ha¹txi²ka³tu³ i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²
 yxo²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hxi²kan¹jah¹lã³. Īh¹jah¹lo²tã³te²la¹xã³?
 Yxo²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 37 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txi²na² i²sa¹lxi¹. Nxe³te²na¹xai²na²
 i³ye³kxi¹nxa²ha¹jah¹lo²na¹xai²na², Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Yxo²i²nxa²ha¹nhai¹. Ain¹sxã³:
 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³nã¹.
 Ye³ka¹na¹nhã¹, hī¹na²sã¹.” Ain¹ka³tu³, ā³ka³tih³wxe³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txi²na²xai²na² wxa²ha³lo²ai²na² wxã³na¹hē³li¹.
 Na¹ka³tu³, txa²wān³txa² wi¹jau³xai²na² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹to³ha¹i¹. Ai¹na¹ka³tu³,
 txa²wān³txai²na² sa²yo²wet1sain¹tū³ka³txa² yū²,
 ha³na³ka³lxi³ sa²yo²wet1sai¹nxa²tū³ka³txa² yū²,
 nxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wā²nxū¹hain³nha¹ain¹tu¹wi¹. Nain¹ju³ta²sa¹: A²nū²a²
 nxe³te²hū³te²la³. “Ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³la¹xã¹.
 Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²sa²nxã

ten³khaix1sa³nhã¹.” Nxe³te²su² te²an²tu³,
 sa²yo²wet1sain¹kxai²nã²tu³, wãn³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nã²tu³,
 wi¹ten³sa²tã³te²hũ³nxe² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹,
 a²nũ²a² ã³su² te²hũ³te²la³: “Wãn³txi³khai¹lxa³
 wi¹la³la³kxi²na¹nhã¹. Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹xã¹.”
 Nxe³te²su² kxai²lẽ¹. Sa²yo²ã³sain¹tũ³kã³txi³su²
 hĩ³nx2na³li¹. Te²lẽ¹. Wãn³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²nxa³kxe³su², hã¹nxe³sxã³ ye³han³te²hũ³nxe²
 yxau²xai³tũ³kã³txi³su² hĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³kã³txa²,
 kwa² yxau³yain¹tũ³kã³txa² ka³lxa²nxa³tũ³kã³txa² sa²kx-
 ai³lu² ain³kxi²te³na¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²nũ³kã³txai²na² ha³tã³nxã²txi³
 ye³han³te²hũ³nxe² yx-
 au²xai³tũ³kã³txi³sa²nũ³sĩn¹te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹xã¹.” Yah³lxi¹hx-
 ai¹nhẽ³li¹. Nxe³ju³ta²su¹: “Ye³han³te²hũ³na¹xã¹.
 Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nhã²nx3nhã¹.” Yah³lx-
 in¹ke³la³te²kxai³, ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ta¹ju³ta³la²
 yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, wxa²yu³ta² yah³lxi³hx-
 ai²nxã³nhẽ³li¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹nhai¹.”
 Yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Yah³lxin¹kxai²lẽ¹. Wãn³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²yah³lxan³kxe³su², wxa²ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yx-
 au²xai³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³, Txai²li² ko³nxe³te²la³
 ĩ³yĩ¹li¹nx2ta¹ha²kxai³, nx2na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa²,
 ta¹hxai²hẽ¹la².

O³ve²a² nũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³hĩ¹na² Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu², wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xã² ĩ³ye³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². ĩ³ye³sxã³ ha³lo²a² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
 yxau²xai³ye²yhu¹ju³ta³la³ ĩ³yau¹ũ³nẽ³te³lhã³ ĩ³ye³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³jau³xã²sa¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² ka³yxuh³xa² o³ve²a³
 nũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³su² ha²kxai³, Txai²na¹xai²na²
 o³ve²a² a²wa³kxãn³yah³lo²hũ³jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
 nx2na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² a²wa³kxãn³yah³lo²su²
 nxe³kxai²nãn²tu³: “O³ve²a² sxi²ha² ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.”
 Nxe³kxai²nãn²tu³, wain³txi³ sxi²yo²a² so¹lxi³
 ã³wi¹hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²su²
 te²a² o³ve²a² kã³sa²no¹jah¹lo²su² te²a², hã¹nxe³sxã³
 hã¹a² yu³tã³lxi³ ĩ³ka³la³sxã³ sxi²ha²
 ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²wa³kxãn³yah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, sxi²yo²a² so¹lxi³ ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹.
 3 “Ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² sxi-
 ih²yo²a² yxo²ĩ³jah¹la² sa²yo²than²kxai¹nhĩ³nx2na³li¹.
 Ain¹nũ²la², a²wa³kxãn³yah³lai²na² a²o³ve²a²
 ĩ³kaix1tain¹kxai²nãn²tu³, a²wa³kxãn³na² a²yo²wãn³txa²
 a²o³ve²ai²na² ain³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 a²wa³kxãn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²o³ve²a² nũ³kã³tx-
 ai²na² ka³na³ka³nat3sxã³ yau³ã³lxi³ ĩ³yĩ¹li¹txai³ain¹sxã³,
 ĩ³kaix1tai¹nhã²kxai³, ã³ne³ka²ta¹sxã³ ã³ntẽ³ain¹sxã³
 wa²li³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 4 Tũ³kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 wa²li³ta¹lu²nain¹ka³tu³, a²wa³kxãn³yah³lai²nãn²tu³

ã³ne³ka²ta¹sxã³ ai³lai¹nha²kxai³, a²o³ve²a² nũ³kã³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² a²yon³nãn²ta³ ã³naun³ti²
 hi¹tai¹nhã²kxai³, nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹.

A²wa³kxãn³yah³la² a²yo²wãn³txa² a²ne³nxẽ³kxai³
 ain³kxain¹sxã³ ã³naun³ti² hi¹tai¹nhĩ³nx2na³li¹.

5 Yxãn¹ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² toh³lxa³ti³su² te²la³ o³ve²a²
 nũ³kã³txa² ã³naun³ti² hi¹tai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Hã¹nxe³sxã³
 ã³naun³ti²kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. A²nũ²a² toh³lxa³ti³su²
 te²yo²wãn³txa² ne³nxẽ³kxai³ ain³kxi¹xai¹nxa³kxe³su²
 ã³naun³ti²kxai¹nhĩ³nx2na³li¹.

6 Nxe³jau³xai²na² ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na², Je³su²jah³la²
 ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²si³yxau³tãu³a¹
 a²nũ²a² nũ³kã³txa² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

— Txai²na² wi¹lhin¹te² wa³kxãn³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹.
 Nxe³jau³su²

7 ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kx-
 ai³lu¹, ã³h¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tũ³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² o³ve²a² yx-
 au²thĩ³na² sxi²yo²hũ³te²sa¹i¹. 8 Na¹ha²kxai³, a²nũ²a²
 ã³xa² ã³ne³ka²ta¹sain¹sxã³ wxã³ye¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹.
 Wxã³ye¹nx2tain¹sxã³ ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹.
 Yxãn¹ta¹, txa²nũ³kã³txai²na² ain³kxai¹nxa³ta¹ti²ti¹.
 ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tũ³kã³txa², ko¹ko¹xa² a²o³ve²a²
 kã³sa²no¹jah¹lo²su² kã³ĩ³jut3sũ³nxe²
 ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, txa²nũ³kã³txa²
 ain³kxai¹nxa³sxã³ a²o³ve²a² a²nũ²a² toh³lxa³ti³su²
 te²yo²wãn³txa² ain³kxai¹nxa³ĩ³ut3sũ³nxe²,
 a²ki³han³jau³xai²na² txa²nũ³kã³txa² ain³kx-
 ai¹nxa³ta¹ti²ti¹. 9 Yxãn¹ta¹, Txai²li² sxi²yo²hũ³te²sa¹i¹.

Na¹kxai²nãn²tu³, o³ve²a² sxi²yo²a² ã³wi¹hain¹kx-
 ai²nãn²tu³, wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹.

Wi¹lha²hau³ko³kxe³su² te²a² wa²su¹wa²su¹ wa²li³i²,
 ã³yã³wi²hi², jã¹nxe², si³sa² wi¹ju³ta² yain³te³lhã³ a³ti²,
 ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³te²hũ³nxe², a²nũ²a²
 a²ten³te²su² te²an²tu³, Txai²na² yxo²ĩ³sain¹kxai²nãn²tu³,
 ka³te³na² wi¹tãu³a¹ wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

10 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² kã³sa²no¹jah¹lo²su² kx-
 ai²nãn²tu³, sxi²ha² ã³wxã³kxai²nãn²tu³, hã¹nxe³sxã³
 a²o³ve²a² kã³i², ĩ³su²lhã³i² wxa²kho³ti², nxe³te³lhã³
 wxã³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²ai²na²
 wxã³na¹ju³ta²na², txa²ka³te³na² wi¹la¹tãu³a¹, a²nũ²a²
 ũ³hũ¹te³lhã³, kã³in² ũ³hũ¹te³lhã³ wxã³na¹hẽ³li¹.

Na¹ha²kxai³, wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³te³na²
 wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

11 Txai²li² wi¹lhin¹te² wa³kxãn³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹.
 A²wi¹lhin¹te² wa³kxãn³yah³la² a²o³ve²a²

a³lxi²khai¹nxe³te²su² na

a²si³yo³nã²ta³ hau³xai²na² sa²kxai³lu² ã³wxã³kx-
 ai²nã²tu³, o³ve²a² a³li²sin³sxã³ i³sxã³ sa²so², sa²tã³
 ã³ka³txe²ta³lxai¹ni², nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 13 Jah¹lai²na²,
 kwa²yo³ha²so¹lxĩ³yo²kwain³jau³su²
 wa³kon³jah¹lai²na² yuh³lxai³txi³ã³ni³hain¹ju³ta²,
 a²yo³ha²so¹lxĩ³yo²kwain³jau³su², hai³txi³o³ve²a²
 a³lxĩ²nxa³jau³su², ã³na¹sxã³yuh³lxai³txi³
 ã³ni³hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 14 Yxã¹ta¹, a²wi¹lhin¹te²
 wa³kxën³yah³lo²su² te²ain²txi³a²o³ve²a²
 ye³ka¹nai¹nha²kxai³, a²o³ve²ain²txi³a²wa³kxën³yah³la²
 ye³ka¹nai¹nha²kxai³yuh³hain¹na³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
 Txai²na¹xain²txi³txa²nũ³kã³txa²ye³ka¹nai¹na¹ha²kxai³,
 txa²nũ³kã³txain²txi³ye³kan¹sai¹nha²kxai³yuh³sain¹na³li¹.
 15 Txai²na²Txa²wĩ³na²ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹.
 Sa³kxa²yã¹nxe², txa²nũ³kã³txa²ye³ka¹na²waun¹ny-
 hu¹a³sa²na³li¹. Na¹ka³tu³, txa²nũ³kã³txa²
 a³lxĩ²na¹kxe³su²na¹ha²kxai³, txa²ka³te³na¹ju³ta²
 ã³na¹ũ¹hain¹sxã³ya³lu²kxai¹na¹jah¹lo²su²na¹i¹.
 16 Na¹ha²kxai³, a²o³ve²a²wa³kxën³yah³la²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²su²nxe³kxan²ti³, hai³txi³o³ve²a²
 ka³na³ka³na³tũ³kã³txa²so¹lxĩ³
 wã²lo³tain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹,
 ã³lxĩ²tũ³kã³txi³nã³xa²ha³lo²a²yu³tã³lxĩ³yu³ta²
 ka³lxai¹ju³ta²yau³tũ³kã³txi³nã³xa²yo²ha³kxa¹
 wã²lo³tain¹te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
 txa²nũ³kã³txa²yu³tã³lxĩ³yu³ta²ka³lxai¹ju³ta²yx-
 au³tũ³kã³txi³nã³xa²yo²ha³kxa¹, Txai²na¹xai²na²
 a³lxĩ²nũ³na¹tũ³kã³txi³nã³xai²la¹i¹.
 A²nxe³tũ³kã³txi³nã³xai²na²sa²so¹ti³ten³sa³nhai¹.
 Te²su², txa²wã³txa²ain³kxi²sain¹nũ³tu¹wi¹. Sain¹kx-
 ai²nã²tu³, Txai²na²a³lxĩ²sai¹nha²kxai³, a³lxĩ²wau¹ny-
 hai¹nha²kxai³ya³sain¹tu¹wi¹. Ya³sain¹kxai²nã²tu³,
 ha³lo²a²yu³tã³lxĩ³yu³ta²ka³lxai¹ju³ta²yx-
 au³ain¹tũ³kã³txi³su²kxa²ha³ta³nxã²ti³, a²jut¹so¹lxĩ³yx-
 au³jut³sũ³nxe²nxe³tũ³kã³txi³nã³ai²la¹i¹. Nxe³sxã³,
 a²hxi²kan¹jah³lo²na¹xai²na²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na²so¹lxĩ³na¹ha²kxai³,
 txa²nũ³kã³txai²na²sa²kxai³lu²
 txa²ka³lxai¹ti³hũ³tũ³kã³txi³su²nxe³ha²kxai³, ai¹nhĩ³na¹i¹.

17 Txai²li², txa²ka³te³na¹yu³ta²hxi²kan¹txi³ã³na¹a¹kx-
 ai²nã²tu³, hã²wxã³txa³sa²so¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kx-
 ai²nã²tu³, ka³te³na²wi¹tã³a¹so¹lxĩ³yx-
 au²sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, ã³na¹a¹kxai²nã²tu³,
 sa²so¹xi²te³lhxã³ã³na¹sã²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³,
 Txa²wĩ³na²a³lxĩ²sain¹na³li¹. 18 Hai³txi³a²nũ²a²ã³xa²
 hxi²kan¹txi³txa²ka³ten³yu³ta²la³
 sa²so¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹. Txai²na¹xai²na²
 txa²ẽ¹nã³a¹te³na¹jau³xa²so¹lxĩ³hxi²ka¹ka¹nhe²la²
 txa²ka³ten³yu³ta²ã³na¹a¹ka³tu³, ya³lu²na¹tu¹wi¹.
 Hxi²kan¹txi³txa²ka³ten³yu³ta²ã³na¹ũ³sxã³
 ya³lu²na¹ha²kxai³, hã²wxã³txa³, hxi²kan¹txi³
 sa²so¹xi²sxã³ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²na¹ha²kxai³,
 na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Txa²wĩ³na²
 a³lxĩ²sa³ha²kxai³, ĩ³kwa³na³sa²jau³xai²la¹i¹. Je³su²jah³la²
 wã³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Wã³txai²nã²tu³, Ju³te²a²nũ³kã³txai²na²ain³kx-
 ain¹ka³tu³, wi¹ĩ³we¹yhu¹xa³kxe³sxu², a²ẽ¹nã³a¹

e³kxi²nĩ¹nha²sxã³ã³nhai¹tã³yhain¹sxã³yx-
 au³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³te³nah¹lxĩ¹, ã³nhait¹so¹tũ³kã³txa²
 ka³lxai¹tũ³kã³txa²e³te³nah¹lxĩ¹:
 — Hã³xã¹. Kõ³nxe³te²yã³ka³txa²nxũ²kwai³yx-
 au³jah¹lai²la¹i¹. Wen¹sxã³e³jah¹lo²txã³li¹. Ain³kx-
 ain¹ya³sah¹lxĩ³txa³hẽ¹li¹.

21 Yxã¹ta¹, ã³nhait¹so¹tũ³kã³txa²ã³xa²e³te³nah¹lxĩ¹:
 “Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na²wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.”
 E³ain¹jau³xa², hai³txi³kõ³nxe³te²yã³ka³txa²
 nxũ²kwai³yxau³jah¹la²wã³txi³sxa³i¹. Jã¹nxe³kxa¹,
 kõ³nxe³te²yã³ka³txa²nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su²kxa¹,
 hxi²kan¹txi³ye³han³jah¹lo²su²a²ye³na²
 ye³we²ti²ti³hex¹hĩ³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

**Ju³te²a²nũ³kã³txa²hi²sen³su²Je³su²jah³la²
 e²nain¹jau³su²**

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, wã³txi²tã³a¹, ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³hĩ¹na¹, Ju³te²a²nũ³kã³txa²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
 ã³yã³ki³nũ²kxain¹sxã³ĩ³yain¹ta¹ni², ĩ³ka³li³hai¹ni²,
 Sũ³na²Si³yxau³tã³a¹ĩ³ka³li³si¹hain¹jau³su²ĩ³ye³kxi²,
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yã³ta²na², Sũ³na²sxi²ha²
 yuh³xai²nã¹thĩ³nũ¹ta²na², ko¹ko¹xa²nũ³kã³txa²
 sa²kho³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ju³te²a²
 nũ³kã³txu¹ta²na²ã³h¹sa²hau³ko³txi¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²kxã³nxu¹ta²na²sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹ta²na²,
 kwẽ¹ta²na²a²nũ²a²nũ³kã³txai²na²ain³kxi¹xi²te³lhxã³
 ã³yã³ki³nũ²kxi², ĩ³ka³li³hi², ĩ³yain³ti²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹sxã³, sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹ta²na²
 ain³kxi¹xi²te³lhxã³ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Nxe³tã³a¹,
 Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu¹, Txa²wã³sũ³na²sxi²ha²
 a²ti²ta³lo³kxan¹thĩ³na², Sa³lo³mã²yah³lu¹ta²na²
 ton³thĩ³na²ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³te³nah¹lxĩ¹, Ju³te²a²nũ³kã³txa²
 ã³nhai¹tũ³te²nã³xa²ã³ni³ka³ti³kxain¹sxã³ĩ³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nxet³si¹lxĩ¹. Kxã³su²ĩ³wã³wã³ta³kxi²sa²sĩ¹nhx-
 ai¹nhẽ³li¹. Jã¹nxe³sa²sĩ¹txa³hẽ¹li¹. Si³ka³ka³kxi²
 ĩ³ye³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nhĩ¹kxai²nã²tu³: “Txa²wã³sũ³na²
 Si³yxau³tã³a¹A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tã³lo³jah¹lo²su²
 na¹xã¹.” Nhĩ¹kxai²nã²tu³, ĩ³wa²su¹wa²sut¹sxã³
 ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. “Nxe³sa²kxah³lo²sa¹i¹.”
 Nxe³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³te²a²nũ³kã³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nã³xa², ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wã³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— A²lau³ya³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. Na¹ta¹, yxo²ĩ²sah²lx-
 an³ta¹. Jã¹nxa¹jau³su², txa²wa³ka³li³yu³ta²na²
 kã³ya³nx2ta¹ju³ta²na², Txa²wĩ³nu¹ta²na²
 hxi²kan¹txi³lot3sa³ha²kxai³kã³ya³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹.
 Na¹ha²kxai³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²ã³ye³yo²nũ¹sa²sxã³
 ĩ³yau¹ũ³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹.

26 Nxe³ya³nx2ta¹kxa²ha³tã³nxã²txi³, yxo²ĩ²sah²lx-
 an³ta¹. Wxã²na²txa²nũ³kã³txi³sah¹lxa³li¹. Nxe³ha²kx-
 ai³, yxo²ĩ²

a²yo²wān³txa² so¹lxi³ ain³kxain¹kxe³hū³nxe²,
txa²nū³kā³txa² ain³kxi²sain¹na³li¹.
I²lxa²ta³lu²nai¹na¹tū³kā³txi³su² na³li¹. Nai¹nha²kxai³,
ān³si³tē³la³kxi²sa²tū³kā³txi³su² na³li¹. 28 Kā³tē³na²
wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ i³xan³ta³kx-
ai¹nīn¹ju³ta² yxau²sa²tē³ti³he¹nxai¹nx3tho³li¹. Txai²li²,
txa²nū³kā³txa² nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³jah¹lo²sa¹i¹.
Na¹ha²kxai³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² kx-
ai²nān²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³kxan²ti³, txa²hxi²ka³nāu³a¹
sa²so¹kxi²sa²nyhain¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹.
29 Jā¹nxa¹jau³su², txa²nū³kā³txai²na² Txa²wi³na²
ū³hū¹sa²tū³kā³txai²la¹i¹. Txa²wi³na² hxi²ka²nāu³a¹ yx-
au³tū³kā³txi³su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nū²a²
ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³la²
a²sa³wi³sxa² sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³kxan²ti³
Txa²wi³na² hxi²ka²nāu³a¹ sa²so¹kxi²nyhain¹ju³ta³la³
yū²nxa³i¹. Txa²wi³na² kāin² nū³kxūn³khaix¹jah¹lai²la¹i¹.
Ā²la² kāin² nū³kxūn³te³la³ yū²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³,
Txa²wi³na² nyhai¹nxa³lho³li¹. 30 Txai²na²
A²tah²na¹xai²na², Txa²wi³nāin²txi³te²sa¹i¹. Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxi²hē¹la².
31 Nxe³te³na¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹, tah³lxa³ka³ta²
sa²so¹sxā³ tē³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la²
ā³nān³sxā³ ā³ya²lu¹te³lhā³ ain¹ta¹hxi²hē¹la². 32 Ain¹ta¹,
Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wi³na² wa³ka³li³yu³ta² wi¹ju³ta² ka³lxa¹txi³
kāi³sxā³ i³ya¹ū³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. Īh¹nxe²
kāi³a¹ju³ta² i³xan³ta³kxi²sa²sxā³ su²lhā³sa²te³lhā³
yah³lxi¹ji¹? Ta¹hxi²hē¹la².
33 Nxe³te³na¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:
— Hai³yo¹. Wi¹kāi³nhi¹lxi¹. Wi¹kāi³nhi¹n¹ju³ta²kxai³,
su²lhā³nxa²h³sin¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹, wxa²yo²a²
ko³nxe³ti³ e³nhi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ko³nxe³te²lo³jau³su² e³kxi²nhi¹lxi¹. Wxāi²na² a²nū² so¹lx-
in³nhi¹lxi¹. Nhin¹kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
hi¹nha²nhi¹lxi¹. “Txai²na² txa²wi³nāin²txi³te²sa¹i¹.”
Nhi¹lxi¹. Nhin¹ha²kxai³, su²lhā³nxa²sī¹na¹ju³ta³nū³a²
wain³na³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xā²
ta¹hxi²hē¹la².
34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na²
i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²ha³te³h³nxā³nxa² wi¹ko³nha²sxā³ a³la³kxah¹lxi¹lxi¹.
Nxe³jau³xai²na²sa¹: “Txai²na²xai²na² Sū³na² Si³yx-
au³te³na¹xai²na² e³kxi²nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
‘Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na², txa²nū³kā³txa²
a²hxi²kan¹txi³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³,
sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹.’ ” Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ wān³txa² ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹.
35 Wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Hai³txi³ sa²yo²ā³ki³jau³sx-
an³ta¹. Nxe³ju³ta² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹,
nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na², txa²wān³tx-
ai²na² ū³hū¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Yah³lxi¹nha²kxai³
sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹.’ ” Ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹.
“Sū³nāin²tain¹na³na¹. Txai²yā¹nxain¹na³na¹.’ ” Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹, a²ē¹nān¹jau³su², yhai¹ta¹hxi²hē¹li¹.
36 Jā¹nxa¹jau³su², Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
Txa²wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lot3sa²kah³lo²sa¹i¹. Nxe³sa²sxā³
yuh³xai²nān¹ko³xai²na² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
Na¹ha²kxai³, Txa²wi³na² a²wa³ka³li³yu³ta² kāi³te³lhā³
wxā³na¹hē³li¹. Jā¹nxe³sa²ju³tan¹te²ka³ya³tu³:
“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²sa¹i¹.’ ” Ya³nx2ta¹i¹.
Na¹ha²kxai³, hai³txi³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ko³nxe³te²lo³jau³su² e³nxa³i¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³:
“Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su² e³nhi¹lxi¹.’ ”
Sah¹lxi¹ji¹wi¹? 37 Txa²kāi³a¹ju³ta², Txa²wi³na²
kāi³kxa²yā¹nxe³sxā³ kāi³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³,
txa²kāi³a¹ju³ta²na² i³sah¹lxi³sxā³ wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³
yxo²2sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxi¹nxai¹kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³la²
yo²wān³txa² yxo²2nxa³lho³na¹.’ ” Yah³lxi¹nxan²ti³,
txa²kāi³a¹ju³ta² so¹lxi³ i³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxi¹nx-
ai²nān²tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kāi³kxa²
yā¹xain¹na³na¹, Je³su²jah³lo²su¹.’ ” Nxe³sah¹lxi³hē¹li¹.
Sah¹lxi¹nxai²nān²tu³, ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxi¹tu¹wi¹.
“Sū³nāin²txi³na¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
nxū²kwai³yxau³na¹ha²kxai³, nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³
ya³ha¹xā¹.’ ” Nxe³na¹jau³su² a³la³kxi²yah³lxi¹tu¹wi¹.
Yxān¹ta¹, txa²kāi³a¹ju³ta², Txa²wi³na² kāi³kxa²
yā¹nxēn²nxa³ke³la³te²kxai³, ki³ha³nhi³na¹i¹.
Na¹ke³la³te²kxai³, txa²yo²wān³txai²na² sa²yo²ā³sah¹lx-
in¹ju³ta² wai³nhi³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, nxe²nxa³i¹.
Ki³han³jah¹lo²txā³i¹. Txa²wi³na² kāi³kxa²
yāx1jah¹lo²sa¹i¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².
39 Nxe³ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txa²
a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² i³xan³ta³kxain¹sxā³
i³sa²so¹te³lhā³ āh¹ o²la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹ta¹
Je³su²jah³lai²na² au³nain¹ta¹hxi²hē¹la².
40 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
ā³ain¹sxā³ Jor³tāu²yau³xā² ān³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, nū¹ā¹ ha³lo²a² a²wi¹lhi¹nhi¹nai³tā²
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² a²nū²a² i³ya¹u³xā²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³a¹,
kwēn¹ta²na² Je³su²jah³la² ā³wi¹hain¹sxā³ yx-
au³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 41 Ain¹te³na¹, a²nū²a²
ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³ti³nyhain¹sxā³ a³ya³txain¹sxā³
i³ye³te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹khaix¹jah¹lai²la¹i¹.
Jah¹lai²na² a²nū³kxūn³ju³ta², kxā³nhi¹nai³tā² Jo³āu²
Ba³tis²jah³lai¹tā² i³ya¹u³ta³lun²nē³te³nai¹ti²ti¹. Hai³txi³
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²na², ha³lo²a² wā³nxīn¹ju³ta³la³
kāi³ya³nhi³lhi¹nxa³ta¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³,
wān³txi³khai³xā² so¹lxi³ i³ye³kxi²nē³lhā³
Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta²
i³ya¹u³nhi³lhi¹n¹te³nai¹ti²ti¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³tx-
ai²na² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².
42 Ain¹kxe³tu³ a²nū²a² kāi³li³tū³kā³txa² Je³su²jah³la²
sa²yo²we¹tain¹ta¹hxi²hē¹la².

La²sa³ro³

a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² Mar²ta³ka³lxa² yxau²,
 a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² ã³xa² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau²
 nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²
 ai²na² sa²kxai³lu², ye³je¹nhĩ¹kxai³lu², i³ka³li³sxã³
 hĩ³ne³kxa² wi¹lũ³tẽ³kxa² sa²so¹sxã³, Je³su²jah³la²
 a²yu³kxa² whã¹na¹ ũ³yhu³to¹la³kxi²ka³tu³,
 a²ne³kĩ³sa³nãu³a¹ ne³kĩ³sa³lu²kxi²kxe³su² wxa²so¹sxã³
 Je³su²jah³lai²na² a²yu³kxa² ũ³yhu³ho³la³kxi²,
 ta¹ka³lu³nũ³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²hĩ¹nai²na¹
 ũ³yhu³to¹la³kxi²nxa³hĩ¹na¹, Ma³ri²a³ka³lxa²na²
 a²lon³yah³la² La²sa³ro³jah³la², kãin²i³ton³yain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³la² u²yxau³yain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². ³Kãin²i³ton³ju³tan¹te²ka³ya³tu³ti¹,
 a²lha³ĩ³ti³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 u²lxi³i³ye³kxi²ti³hi¹nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²wã³tã³xai²na² a³lxi¹nx-
 ah³lo²su² te²a²i³ton³kxi²sa¹sa²na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
⁴Nxe³jau³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹, ain³kxi²sxã³
 i³ye³te³nah¹lxi¹:

— I³ton³ta¹hẽ¹li¹. Nxe³yã¹ta¹, hai³txi³ ya³lu²ju³ta²
 wa³ka³li³yu³ta³lot³sxã³ yxau²nx³tho³li¹. Nxe³ju³ta²,
 Sũ³na² Si³yxau³jah¹lu¹tain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³
 ti³hi¹nha²ha²kxai³, txain²txi³ Sũ³na² Tah²na¹xain²txi³
 wxi²kin³ti³ton³te²la³ hi¹sa³ha²kxai³, nha¹tu¹wi¹.
 Nxe³nha¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³sain¹sĩ¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Mar²ta³ka³lxa²in²txi³ a³lxi²,
 Mar²ta³ka³lxa²na² a²ha³lĩ³ta³ka³lxa²in²txi³ a³lxi²,
 La²sa³ro³jah³lain²txi³ a³lxi², ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶Ai¹nha²kxai³, wãn³txai²na² La²sa³ro³jah³lai²na²
 i³ton³ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxi²nha²ka³tu³,
 hãi¹nxe³sxã³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha¹li¹ a³lan²ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ye³ha¹li¹ a³lan²nũ²la² yx-
 au²ta³lun²te²ka³kxah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxa³i³ki³kai³
 jãx¹yah³sah¹lxi³hẽ¹li¹. La²sa³ro³jah³la² i³ki³txai²li¹.
 Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² ha³la³je¹nai³tã² su²lhã³nx-
 ain¹te³lhã³, tah³lxa³ka³ta² ã³nan³nxain¹ju³ta²
 ten³khaix¹ain¹to³ta¹ti²ti¹. Jã¹nxe³nxain¹kxa²yan³ti³su²,
 nũ¹ã¹ Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxa³lin¹ju³ta³nũ³a²
 wi¹khai¹nxe³hĩ³te²la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁹Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
 i³wa²lũ³xain¹te²an¹ju³kxai³lu¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²li² yuh³lxi³sa²nxã³nhai¹.
 Txa²ha³lo²a² yut³sũ³ju³ta² i³yau¹ũ³nx²ta¹li¹.
 U³je³na³ka²li², a³li³xi¹nxa²ha¹te¹, i³ha²te¹te²jai¹ti²ti¹.
 A²ha²te¹ju³ta², ã³nxa³ki³kxai²nãn²tu³, hxi²ka¹ka¹nhe²
 ai³lhĩ³ki³tã³li¹. Hai³txi³ ã³sa²tã³yo²thu²kã¹hĩ³ki³sxa³i¹,
 txa²wã¹ha³lo²a² ha²te¹ju³ta² wi¹lĩ²ki³sa²kxai³lu¹.
 Nxe³yã¹ta¹, ka³nxa³hi²nẽ³na³na¹. Ha²te¹ju³ta²
 ne³ki³son³na³na¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, ka³nxah³ju³ta²
 ã³nxa³ki³kxai²nãn²tu³, ã³n³sa²tã³yo²thu²kã¹hĩ³ki³tã³li¹.
 Ha²te¹ju³ta³la³ yũ²nxa³ha²kxai³ ye³ka³nxa³nhe³ha²kxai³,

nxe³hĩ³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³jut³sũ³nxe² kwẽ¹ta²na²
 Twa²wĩ³na² a²hxi²ki³lxa² i³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta²
 hau³ko³nxa³l¹. Hau³ko³nxa³ta³lxa¹ Txai²na¹xai²na²
 ha²te¹jut³sũ³ju³ta² ã³nxa³lhĩ³na¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 hxi²ka¹ka¹nhe² Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxa³la¹tu¹wi¹.
 Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²
 su²lhã³sa²ti³te³nain¹na³li¹. Sain¹kxan²ti³
 yuh³lxi³sa²nxã³nhai¹. Txa²wĩ³na² i³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta²
 hau³ko³nxa³ta³lxa², hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³la³
 hxi²kan¹txi³ su²lhã³sai¹nxa³lho³li¹.

¹¹Na¹ha²kxai³, txa²wã¹ya³la² La²sa³ro³jah³la²,
 ãu³xi²na³li¹. Ju¹ta¹ wxa²yũ³nxi²te³lhã³ ã³nx-
 ai³la³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².
¹²Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³nx-
 ai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Jah¹lai¹tã² ãu³xi²ke³la³te²kxai³
 we²nxi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹
 ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na²
 e³jau³xai²na², La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su² i³ye³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². La²sa³ro³jah³la²
 ãu³xi²sxã³ i³ye³nxi²sxã³ nxe³te²an¹jau³xa² so¹lxi³,
 ain³kxi²nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁴Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ sa²wai³wait³sxã³ i³ye³nx-
 ain¹jau³xa²sa¹:

— La²sa³ro³jah³la² ya³lu²na³li¹.
 He¹sxi²nxa³kxa²yu³hxa² ya³lu²na³li¹. Nxe³ju³ta² Txai²na²
 wi¹na³li¹. Ha³lo²a² wã³nxĩ¹ju³ta² i³yah³lxi¹tu¹wi¹.
 Yah³lxi¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 yxo²i³yah³lxi¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹kxai²nãn²tu³ wi¹lx-
 on³kxi¹nx²ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² ka³li³sa³nhai¹. Yxã¹ta¹ ã³nx-
 ai³la³kxa¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁶Ai¹nha²kxai³, To³me²ah³la² ha¹lin¹ti³xa¹
 ton²txi³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ã³nxa³ya³sah²lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 ya³lu²kxai²nãn²tu³, ya³lu²kxa¹sah¹lxi³nũ³nhẽ¹li¹.
 Yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹khai³jah¹lo²su²

¹⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, nũ¹ã¹ko³xa² Je³su²jah³la²
 ya³son³nxa²ha¹te¹, wãn³txa² La²sa³ro³jah³lai²na²
 ya³lu²sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²nxe³hĩ¹nai³kxai³
 sa²nĩ³kxain¹jau³su², ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁸Nxe³thĩ³na² Be³tãn²ya³thĩ³na², a²ha³lĩ³ti³tãu³xa²
 ha¹lin¹te²nãu³xa² Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²
 nxe³ta¹ka³lxu³nãu³xa² yxau³ain¹thĩ³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxã²na² he¹in¹ke³la³te²kxai³
txa²wã³tã³xa² ya³lu²hĩ³nx2nxa³i¹. Yxãn¹ta¹,
ya³lu²kxa²ha³tã³nxãn²txi³, hĩ¹na² a²yen³kxa²
a²te³nĩn¹kxa² Txa²wã³sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wã³tx-
ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³, te²su² ũ³hũ¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

23 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wã³tã³xai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²tũ¹xĩ¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la².

24 Yxãn¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Yxan¹nãu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
ne³ki³son³tãu³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su²
ĩ³sa²yxau³xain¹tu¹wi¹. Nxe³kĩ³tãu³a¹, txa²wã³tã³xai²na²
ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²nũn³tu¹wi¹. Jau¹xai²na²
wi¹ko³nha¹i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na², ya³lu²ju³ta² Ka³ten³su² ĩ³sa²yx-
au³xi²ti³hi¹khaix3jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
txa²wã³ka³ten³nãu³a¹ a²si³yxau³jah¹lo²sa¹ha²kxai³
sa¹xi¹. Txai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³te³na² wi¹tãu³a¹
ũ³hũ¹ai¹na¹jah¹lo²sa¹xi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a²
a²ten³te²su² te²an²tu³ yxo²ĩ³sa³kxai²nãn²tu³, ya³lu²kx-
an²ti³ ka³ten³sa²tũ¹xĩ¹. 26 Jã¹nxe³jut3su², a²nũ²a²
a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²ĩ³sa³sxã³ yxau²xai³kx-
ai²nãn²tu³, te²su² ya³lu²nxa³lho³ni¹. Txa²wãn³txai²na²
ain³kxi²sa²sxã³ yxo²ĩ³sa²n¹ji¹xi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Wxã²na²
Txa²wã³sũ³na² Tah²si¹lxi¹. Txa²wã³sũ³nu²khai³xa²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²si¹lxi¹.
Txa²ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
ã³wxã³kxi²sa²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Jau¹xai²na²
yxo²ĩ³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³nãn³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lx-
ai²na² ai³nũ²la², a²ha³lĩn³ta³ka³lxã² Ma³ri²a³ka³lxã²
ĩ³kaix1ka³tu³, ha³na³ka³lxĩ³ so¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã³hxi²kan¹jah¹la² he¹na³ni¹. ĩ³kaix1txa²na³ni¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la².

29 Ai¹nha²kxai³, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ĩ³sa²yx-
au²ã³sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³lhxã³ ã³nxi³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 30 Nxe³hĩ¹na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sxi²nhãu³a²
yxau³yain¹tũ³ka³txa², Ma³ri²a³ka³lxai²na² ãin²ti³ju³ta²
wxa²ye³kwxẽn²ki¹xain¹te³lhxã³ yxau³yain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lx-
ai²na² ĩ³sa²yxau²ã³sxã³ a³li³ju³ta² ĩ²ain¹ka³tu³, aun³ta²
ĩ³hi¹txain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

— Kwã³kxa² ĩ³nãn³te³lhxã³ a³li³sxã³ ai²na³li¹. Ain¹sxã³,
ĩ³hi¹txain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ Je³su²jah³la²
sxi²yhen³nãu³ai²nãn²tã³ a³li³xa³kxe³su², hãĩ¹nxe³sxã³
ha³lo²a² Mar²ta³ka³lxai²na² ĩ³ha¹txain¹tãu³a¹
he¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu¹
ã³nxi³ka³tu³ Je³su²jah³la²

ĩ³ha¹txi²ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³la² yu³kxa²
ã³yu³nẽ³ka³la³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. A²kxã³nxi³tã²
wxa²he¹ũ³xi²san¹ke³la³te²kxai³, txa²wã³tã³xai²tã²
ya³lu²kxi²sa²hĩ³nx2nxa³nhai¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³,
ta¹ka³lxain²txi³ ĩ³nã³nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ta¹ka³lxai²na² ã³sa²si³hẽ¹yhu¹tũ³ka³txain²txi³
ĩ³nã³nai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³ain¹ju³ta² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹

ĩ³sa²tẽ³kxi²nha²sxã³ ĩ³yat1sai¹kxi²nha²sxã³, au³txi³
a²ẽ¹nãu³a² ãin²ti³khaix1ta¹hxi²hẽ¹la².

34 Nxe³te³nah¹lxi¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ³ti¹la³tã³ sa²nĩ³kxah¹lin¹thai¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²ũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxã³sxi²txa²si¹nhẽ³li¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

35 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² ĩ³nãn³ta¹hxi²hẽ¹la².

36 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kãin² a³lxĩ²khaix1nai¹nxi²na²hẽ³li¹.

Ĩ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

37 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² kũ³we²ki²la² ka³lxã²nxa³tũ³ka³txa²
e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² a²nũ²a² ye³han³tũ³ka³txa² ye³we²tx-
ain¹jah¹lo²su² te³nai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, La²sa³ro³jah³lai²na²
ya³lu²te³lhxã³ nxe³ju³ta² hxi²kan¹txi³
sa²hau³ko³tain¹hĩ³te²la¹ku², hxi²ka¹nxa³te²la¹ku²,
ki³nhai¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

La²sa³ro³jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ kãin² ãin²ti³ha²kxai³, sa²nĩ³kx-
ain¹ti³xa² tũ³xain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Tah³lẽ³na²
tah³lxã³ka³txa² a²ne³tã³lxã² ũ³nhe³tũ¹kxi²wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

39 Tĩ³xain¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxã³ka³txai²na², sa²ne³than²kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

Yxãn¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² ya³lu²jah¹lai²na²

a²ha³lĩn³ta³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Hĩ¹na² ka³lu²sxã³ ũn³nhai¹.

Ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³lan²hĩ¹nai³tã² ya³lu²na²hẽ³li¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

40 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hãĩ¹nxe³sxã³, Txa²wã³sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
yxo²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na²
wxĩ²kin³ti³ton³ju³ta² ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹li¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la².

41 Ain¹sxã³, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² tah³lxã³ka³taĩ²na²
sa²ne³than²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹,
Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, sa²yxo²ka²la¹nha²sxã³
ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³na² nxe³txi¹. Txa²wãn³txai²na²
ain³kxi²san¹te¹ni²ti¹. San¹ju³ta² ka³lii³khaix1sa³nhai¹.

Txa²wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ wxãĩ²na²
ain³kxi

ain³kxi²sa²si¹hai¹na¹jau³su², Wi³na² i³nxai²na² i³si²si¹hã³san¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²sa²si¹hai¹na¹jau³su², wã³txai²na² e³a¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴³ Ain¹te³na¹ kãin² i³kai¹x1te³nah¹lxi¹:

— La²sa³ro³jah³lãi³. Yã²ha³we¹. Wa²li³txu¹le¹. Kxe³sx-an³thai¹le¹.

⁴⁴ A²nũ²a² ya³lu²te³nũ¹ta²kxai³lu² wa²li³ka³tu³, wã²la²ka³lo³a² sa²hxi²ta³kxi²nha²ha²kxai³, sa²yũ³ta³kxi²nha²ha²kxai³, a²yen³nãu³a¹ wã²la²ka³lo³a² sa²ye³wa²lãu¹kxi²nha²ha²kxai³, nxe³sxã³ wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³ka³tu³:

— Sa²ta²lhon¹ta³kxi²sxã³ a²nũ² so¹lxi³ ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. ã³nxai³txai²li¹. Je³su²jah³la² wã³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hãi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

⁴⁵ Nxe³ju³ta², Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² Ma³ri²a³ka³lxai²na² ha³la³ka³lxal³lon³kxi²tũ³ka³txa² ã³nhait¹so¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxatũ³ka³txa² sa²kxai³lu² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I²ain¹tẽ³na¹, Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁶ Yxã¹ta¹, kwa²ha²yã³kxa² ha¹lin¹te²a² ã³sxã³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na² kãi³ju³ta²na² i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴⁷ Ain¹ka³tu³ta¹, wã³nxĩ¹te² si³yx-au³ka³khai³nãu³xa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whãi²na¹ nũ²la², a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² so¹lxi³ ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ìh¹nxet³sxã³ kãi³kĩ³te³ji¹? Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩ¹sxã³ kãi³ju³ta² ha²yã³kxa² kãi³ti³he¹te³sxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, hãi¹nxe² ã³ain¹kĩ³ju³ta² wi¹lxa³i¹. Hãi¹nxe² ã³ain¹kĩ³kxai²nã²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ain¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹, ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² i³kwa³na³nẽ³tũ³ka³txa² Ro³ma²no³ nũ³ka³txa² sa²yxo²ã³ya³sah¹lxi³hẽ¹li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nain¹tu¹wi¹. Jã¹nxain¹kxa²yan³ti³su², kĩ³nhai¹. Jã¹nx-ain¹kxai²lẽ¹. Ro³ma²no³ nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², i³xan³ta³kxi²nẽ³kxai²nã²tu³: “Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²yxo²ã³sain¹nã³khi³.” Nẽ³lain¹kxai²nã²tu³, nũ³kxũ³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²hx-ain²txi³ wi¹khai¹nxe³thĩ³nãin²txi³, sun²tã¹hxa³ti², txa²wã¹nũ³ka³txain²txi³ sun²tã¹hxa³ti², nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³nẽ³lain¹kxa²yan³ti³su², ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta²nũ³ai²na² ũ³hũ¹nẽ³kxa²yan³ti³su² kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴⁹ Yxã¹ta¹ a²nxe³te²a² kwẽ³kon³tãu³a¹ wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³khai³jah³la², ka³na³ka³na³jah³la², Kai³fa²sah³la², a²wã³txi³kxai³lu¹, i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ta¹wi¹. Ko³nhã²sxã³ e³yah²lxa³lxi¹. Wã³nxĩ¹jau³su² sa²nẽ³nha²sxã³ e³yah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²a² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nẽ³kxai²nã²tu³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² yx-au²xai³lĩ³kĩ³tã³li¹. Ju¹ta² wi¹lĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹,

jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³lxa³kxai²lẽ¹. Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² sun²tã¹hxa³tẽ³tu¹wi¹. Ju¹ta² wi¹lxa³i¹.

Jã¹nxe³ka²yan³ti³su², ya³nx2ta¹i¹. ã³ne³wxe³yah³lxan³ji¹? Kai³fa²sah³la² a²yxo²wã³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nxe³jau³xai²na², Kai³fa²sah³lai²na² yxo²a² e³kxan²ti³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wã³txi³khai³xa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nã¹jau³su²:

— Txa²wã³txa², wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Kai³fa²sah³la² a²nxũ²kwã³nãu³a¹, ã³nxũ²kwã³wxe³nũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹. Ai¹na¹ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, a²yxo²a² so¹lxi³, wã³txai²na² e³tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yx-au³tãu³khai³xa²sa¹:

— Ye³jen¹na² Je³su²jah³lai²na² ya³lu²tũ¹xã¹. Ya³lu²kx-ai²nã²tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txain²txi³ sa²hau³ko³ti², te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²wẽ³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² i²li³ko³nãu³a¹ ã³nxã³te²kã³te²nũ¹lxi²kxi²tũ³ka³txain²txi³ ã³yã³sa²ki³nũ²kxi² ain¹tũ¹xã¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ Je³su²jah³la² ya³lu²tũ¹xã¹. Kai³fa²sah³lai²na² a²wã³txa² a²si³yxau³tãu³a² ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵³ Nxe³ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² i³ye³ta³lun²ka³tu³, ain³kxain¹tũ³ka³txa² wã³txi³kxai³lu¹, wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta²nũ³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³, su²lhã³si¹jau³nũ³su² i³ne³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵⁴ Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Ju³te²a²ko³xa² e³lẽ³na² Je³su²jah³lo²la³ ã³h¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ko¹xai²na² ã³ka³tu³ ã³nxai³ka³tu³, ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na², yxo²ka³teh³xan¹thĩ³su² thĩ³na² ã³nxai³ka³tu³, sxi²yhe³na² E³fra³i²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whãi²na¹, yxau³nũ¹hah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵⁵ Nũ²la², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ya³son³nũ²la² a²nũ²a² ha³lo²a² yxau³ain¹tũ³ka³txa² ka³lxatũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² aun³ta² ã³tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²an¹je³na³kxa² ã³nĩ¹li²nxa³hĩ¹na¹ aun³txa² ã³tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxã³ta² a²ko³nxe³thi¹nain¹ju³ta² wxa²han³kxi²ti³nha²te³lhxã³ nx-ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵⁶ A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nã¹thĩ³na² yxau³sxã³ i³wã³txi³sxã³ i³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ i³yain³te³lhxã³ nxe³kĩ³tãu³nũ³ã¹, Je³su²jah³lai²na² wxã³ai¹nhĩ³te²la¹ku² ain¹kĩ³nhai¹. Ìh¹nxe³tin¹jau³la³ e³in¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. Nxe³yhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵⁷ Nxe³ju³ta²na², ha³na³ka³lxi³ wã³nxĩ¹te² si³yx-au³tũ³ka³txa² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ain¹sxã³, i³kwa³na³ain¹te³nah¹

Je³su²jah³lai²na² i³sxã³ sa²so¹si¹hai¹nha¹jau³nũ³su² nha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Be³tãn²ya³thĩ³na² yxau³jau³su²

12 Nxe²xai³nũ²la² Pas²kwa²je³na³kxa² yau³son³nxe³hĩ¹na¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²sxã³ãn³te²ti²xai²nxa³hĩ¹na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ Be³tãn²ya³thĩ³na²ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² La²sa³ro³jah³lo²su²te²a², ha³la³je¹nai³kx- ai³ya³lu²ju³ta² Je³su²jah³la²a²hxi²ka² sa²yo²ka³ta³wxe³xi²kxah³lo²su²te²a²a²yxau³thĩ³su², ta¹hxai²hẽ¹la². ²Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nxe³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²yain³txa²wxa²we¹tain¹sxã³ Je³su²jah³la²ĩ³yain³yain¹te³lhã³ĩ³ka²la¹tain¹ta¹hx- ai²hẽ¹la². ĩ³ka³li³kxi²sxã³ĩ³sa²nẽn¹kxain¹te³lhã³ĩ³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² La²sa³ro³jah³lai²na²ĩ³yain³yain¹nũ³nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxai²na²a²yain³txa²wet¹sxã³ũ³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². ³ĩ³yai³nai¹nhi¹na¹Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²hĩ³ne³kxa²ha³nẽ³yau³xa²wi¹lũ³khai¹nxe³jau³xa²a³li²khai¹nxe³jau³xa² Nar²tu³khai³nxe³jau³xa², tẽ³sxã³Je³su²jah³la²a²yu³kxa²whã²na¹ã³yu³kẽ¹kxi², ta¹ka³lxai²na²a²nẽ³kĩ³sa³na¹ Je³su²jah³la²a²yu³kxa²ĩ³yu³ya³na³ta³kxi², nxe³kx- ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹sxi²nhãu³ai²na²whã²na¹wi¹lũ³ne³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴Yxãn¹ta¹, Ju³ta²sah³lo²su²Ki³lo²thĩ³na²ton¹jah¹lo²su², Je³su²jah³lai²na²a²sa³wit³su²ye³jen¹na²ko¹ko¹xa²hxi²ka²ãn³yũ³hũ¹ain¹jah¹lo²nũ³su²jah¹la²kxai³lu²e³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵E³te³nah¹lxĩ¹:

— Hĩ³ne³ka³yau³xai²na²a³li²khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nxe³jau³xai²na²ũ³yo³hi²kĩ³kxai²nãn²tu³, ũ³yo³hi²kĩ³txã³nxa²kãin²khai¹nxe³txã³nxa²300 nxe³txã³nxa²so¹kxi²hĩ³kĩ³tã³li¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³a²nũ²a²yen³ki³txa²khai¹nxe³tũ³ka³txa²ã³yxu¹nũ³ai¹nhi³kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹nxe³kĩ³sxa³wi¹. ĩ³nxe³kxa²yan³ti³tã³ã³yxu¹nũ³ain¹kĩ³sxa³ji¹? Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶Yxãn¹ta¹, ki³han³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³a²nũ²a²yen³ki³txa²tũ³ka³txa²a³li²yhu¹si¹jau³su², Ju³ta²sah³la²a²ẽ¹nãu³a¹au³txi³ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Ju³ta²sah³lai²na²kãĩ³ũ³o¹jah¹lo²su²ta¹hx- ai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²sa¹:

— Txa²wã¹ũ³yo³hi²kĩ³txã³nxũ³a²wi¹wi¹nxe²ũ³hã¹kxi²sa²si¹nhẽ³li¹. Ye³jen¹na²a²yen³kxa²ũ³yo³hi²kĩ³txai²li¹. Je³su²jah³la²wãn³txa²ĩ³ye³sxã³Ju³ta²sah³lai²na²ĩ³ye³kxain¹kxan²ti³, hãĩ¹nxe³sxã³ũ³hã¹te³lhã³ũ³hũ¹yhain¹txã³nxũ³a², Ju³ta²sah³la²kãĩ³ũ³o¹kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Hãĩ¹nxã¹txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²su¹. Ye³jen¹nãu³a¹ya³lu²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³a²nũ²a²sa²nĩ³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta²nũ³su², a²ha²ka³ten³su²yxau²xai³la¹hĩ¹nai²na², ta¹ka³lxai²na²txa²nũ²ai²na²ya³lu²na¹jut³sũ³nxe², hĩ³ne³kxa²wi¹khai¹nxe³jau³xa²ũ³hẽn¹ta³kxi²sa²sxã³

sa²hau³kot³sye²nx²ti³te¹ni²ti¹. Hãĩ¹nxã¹tx- ain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. ⁸Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a²yen³ki³txa²tũ³ka³txa²kan²txi³yxau³ya³nx²tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, Txai²li²hai³txi³kan²txi³yx- au³ya³nx²ti³nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³yx- au³ya³nx²ta¹hĩ¹nai²na²ta¹ka³lxai²na²sa²hau³kot³sain¹ju³ta²na²wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

La²sa³ro³jah³la² su²lhã³te³lhã³ jau³su²

⁹Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a²nũ³ka³txa²ka³lxai¹tũ³ka³txa²sa²kxai³lu²Je³su²jah³la²a²yxau³ju³ta²a²ha³ta³nxa²ain³kxai¹nha²kxai³, wxã³sxi²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lain²txi³wxã³sxi²i², La²sa³ro³jah³la²Je³su²jah³la²hxi²ka²ya³lu²ju³ta²ka³ten³su²ĩ³sa²yx- au³xi²si¹kxah³lo²su²jah¹lain²txi³wxã³sxi²i², nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁰Ain¹ka³tu³, ya³lu²ju³ta²ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxah³lai²na²ĩ²ai¹nha²kxai³, ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa²sa²kxai³lu²ka³lxai¹nũ³tũ³ka³txa²sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²yo²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu¹, wã³nxĩn¹te²si³yx- au³ka³txa²nũ³ka³txa²sa²kxai³lu¹La²sa³ro³jah³lai²na²ĩ³su²lhã³te³lhã³ĩ³nẽ³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³lain²txi³ĩ³su²lhã³i², La²sa³ro³jah³lain²txi³ĩ³su²lhã³i², ju¹ta²wi¹na³li¹. A²nũ²a²yo²ha³kxa¹sa²yo²we¹tain¹kxa²yan³ti³su²kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ã³wih¹jau³su²

¹²Nxe³nxa²ha¹te¹, a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, a²nũ²a²ka³lxai¹tũ³ka³txa², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²ĩ³yain³si¹jau³nũ³su²ã³yãn³ki³nũ²kxain¹tũ³ka³txi³su², ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²yau³son³ju³ta²a²ha³ta³nxa²ain³kxain¹ka³tu³, he³la³nxã³nxa²sa²nãu²so¹sxã³ĩ³ne³kxau²hain¹ka³tu³, ĩ³kaix¹tain¹te³nah¹lxĩ¹:

— ĩ³sa²nẽn¹kxi²sĩn¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, wxãĩ²na²Je³su²jah³lo²ĩ³nxai²na², Txa²wã¹sũ³na²Si³yx- au³tãu³a¹A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²su²te²ĩ³nxai²na², wxã³nhi¹lxĩ¹. Txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na²ĩ³sa²e²nũ³ka³txi³na¹xai²na², Txa²hxi²kan¹ta²Si³yx- au³tãu³su²nhi¹lxĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la²ju³mẽn²ta²wẽ³sa²a³ti²sxã³ka³ti³h³yau³kxi²sxã³wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹ju³ta²na², Sũ³na²

ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³xau³hxai²tẽx¹tã²e³te³nah¹lxĩ¹:

— Si³ãu²thĩ³na²yxau³tũ³ka³txa²nxe³txi¹. Ha²ya³kxa²yuh³lxĩ³sẽ¹li¹. Wxa²hxi²kan¹txa²Si³yxau³tãu³a¹wxã³tu¹wi¹. Ju³mẽn²ta²wẽn³su²ka³ti³h³yau³kxi²sxã³wxã³tu¹wi¹. ĩ²txa²hẽ³li¹.

Kxã³nxãn¹jau³xa²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹jã¹nxe³sxã³hĩ¹na²Je³su²jah³la²wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹nxa²ha¹te¹a²nũ²a²kãĩ²li²tũ³ka³txai²na²Je³su²jah³la²ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta²a²ha³ta³nxa², fa³ri³se²a²nũ³ka³txa²ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa²sa²kxai³lu²ain³kxain¹nũ²la²kãin²ĩ³xan³txi³sxã³ĩ³ye³kxi²nyhu¹ah³lxĩ³te³nah¹lxĩ¹:

— Ī'sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 hxi²kan¹ti³hex¹nē³lxa³nhai¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³si³tē³lā³kxain¹na³li¹. Ā³na¹nē³lain¹sxā³
 Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹te³ji¹khi³.
 Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai³na² ha³lo²ai²na²
 ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Ā³ne³wxe³ai¹nxa³ju³ta²sa¹:
 — Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kái²li³tū³kā³txai²na²
 Je³su²jah³lai²na² káin² i³sa²nēn¹kxain¹te²la¹ku²,
 i³h¹nxe³ju³khai³ta³ kái³ain¹ji¹ku², na¹nhā¹.
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².
 Kwēn¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹
 Je³su²jah³la² ya³lu²sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxā³
 wxi²kin³ti³ton³te²la³ ne³ti³hi¹nha²tāu³a¹ ha³lo²ai²na²
 ā³sa²wa²la³kxi¹xain¹sxā³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Hai³yo¹. Hí¹na² ā³ne³wxe³sa³nhā¹. Je³su²jah³la²
 Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² na³na¹.
 Nxe³ha²kxai³, Sū³na² ha³teh³nxa³nxān¹jau³xa²,
 “Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹.”
 Nxe³jau³xai²na² wain³txi³ i³ye³i², ha³na³ka³lxi³ kxā³nx-
 ai³tā² a²nū²a² kái²li³tū³kā³txai²tā² Je³su²jah³la² káin²
 i³sa²nēn¹kxain¹ju³tai³tā² wain³txi³ i³sa²nēn¹kxi²
 ain¹na²hē³na¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nha²ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Kre²ka² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² ā³te³nain¹jau³su²

²⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³hí¹na² a²nū²a²
 ka³lxa¹khaix¹nxe³tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thí³na²
 ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ i³yain³yah³lxi³te³lhxā³ Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³si¹jau³xa² i³ye³yah³lxi³te³lhxā³
 wxā³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yah³lxi³ha²kxai³, Kre²ka²
 nū³kā³txa² yau³xā³li³ e³ain¹tū³kā³txa² kwa² ha²ya³kxa²
 ka³la²nxa²tū³kā³txa² sa²kxai³lu², a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kā³txa² ā³nū²kxi²yhu¹sxā³
 ā³ya³lxi²yhu¹sxā³ tū³nhaun¹nain¹nūn³sxā³
 wxā³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². ²¹ A²nxe³tū³kā³txai²na²
 Kre²ka² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Fi³li²pah³lai²na²
 a³ya³ti²sxā³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah³lai²na²,
 Fi³li²pah³lai²na², Bet³sa³i²ta³thí³na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 wi³wi³to³thí³na² yxau³sxā³ tōn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 I³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxet³si¹lxi¹. Je³su²jah³la² i²ti³ten³sa²sīn¹nhai¹.
 Kre²ka² nū³kā³txa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

²² Nxe³te³na¹, Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kx-
 ain¹sxā³ wxe²ā³ain¹nū²la², Ān³tre²ah³la²
 a³ya³ti¹xi²yha¹nū²la² i³ye³kxi²yha¹nū²la²,
 ha¹lin¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³tū³xi²ya³nhū²la²,
 Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ²³ Ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa²tu¹wi¹. Hí¹na²
 ye³jen¹na² ya³lu²na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxā³ oh³xan¹ko³xa²
 wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹hí¹na¹
 wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa²ju³ta²nū³a² yū³tu¹wi¹, Txai²na²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³sa²kah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³lu¹.

²⁴ Jā¹nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³
 i³ye³kxi¹nx²ta¹i¹. Ha³lo²a², nxe³jut³Sū³ju³ta²sa¹:
 Ka³ya³ki³a² kī³h³nū³xa² ū³whī¹kī³kxai²nān²tu³,
 hau³hau³kon³sxā³ a²ki³ai²na² wa³lu³lon³sxā³ hx-
 an³ka³tu³, a²nxā³nxa² tah²nxā³nxa² ā³kwa³lxi²xi²sxā³
 wi¹ka³lū³sxā³ ki³ka³lxa¹txi³ ā³ki³te²jai¹ti²ti¹.
 Nxe³yān¹ta¹, nxe³ki³ai²na² hxa³nxa³kxai²lē¹. Tah²nxā³ta³
 ū³sai¹nxa³kxe³su² hāi¹nxe³sxā³ nū³h¹ yxau³te²jai¹ti²ti¹.
 Jā¹nxe³jut³Sū³nxe², Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹kx-
 ai²nān²tu³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 tah²lxi³ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. ²⁵ Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na²
 sa²kxai³lu² i³ye³kxi²nhyah¹lxi¹n¹kxai²nān²tu³:
 “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹hí¹na² txa²wi¹la¹tāu³a¹
 so¹lxi³ a³lxi²sxā³nhā¹.” Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
 Nxe³nhyah¹lxi¹n¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yx-
 au³na¹hí¹na² txa²wi¹la¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nhā¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ā³a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 su²lhā³sain¹kxan²ti³ yxo²ā³a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.
 Nxe³yah³lxi¹n¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² a²wi¹lx-
 on³kxi²tāu³a¹ kan²txi³ yxau²xai³lyah³lxi¹tu¹wi¹.
²⁶ Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² i²li³te²su² te² i³nxān²tu³:
 “Je³su²jah³la² a²sa³wit³so¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³, sa²wai³wait³sxā³ ā³si³tē³lā³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.
 Sah²lxi¹n¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² i²li³jut³Sū³ju³ta² he¹a¹kx-
 ai²nān²tu³, txa²sa³wi³ha³lxi³ i³nxai²na² whāi²na¹
 ā³nho³ya³sah¹lxi¹tu¹wi¹. A³sah¹lxi¹n¹kxai²nān²tu³,
 sa²yxo²wet¹sah²lxi¹n¹kxai²nān²tu³, Txa²wi³na²
 wi¹lhin¹si¹nx²ti³jau³la³ i³ye³kxi¹nx²ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta²nū³a², i³ya¹ū³jau³su²

²⁷ Na¹ha²kxai³, txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³
 hxi²waun³ta³kxi²nhā²ha²kxai³, āin²ta³kxi²nhā²ha²kxai³
 nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, i³h¹nxe² Txa²wi³na²
 e³kxi²te³la¹ji¹wi¹? “Wí³na² nxe³txi¹. Ha³lo²a²
 khāuh³lxa³ti³hit¹sa²ju³ta²nū³a² nxe³sa²ju³ta²yan³ti³su²
 sa²so¹xi²sē¹li¹.” Nxe³te³la¹ji¹? Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³
 jau¹xai²na² i³ye³kxin²nxa³lho³li¹. Txai²li²
 khāuh³lxa³ti³hit¹sa²ju³ta²nū³ai²na²
 ā³ne³khauh²kxi²si¹sa²jau³su² wxā³na¹hē³li¹.
 Nxe³sa²ju³ta²nū³a² ā³na¹ti³ten³sa²nxān³nhai¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². ²⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, e³lē³na² A²wi³na²
 e³te³nah¹lxi¹:

— Wí³na², nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nhat¹sxā³
 i³yí¹li²nhat¹je¹txai¹nhu¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹, oh³nāu³a¹ yxau³jah¹la²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxi²kin³ti³to³nha²sxā³ i³yí¹li²nha²yai²na¹li¹. Jā¹yx-
 ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³jau³xai²na², a²nū²a² ān³yān³nū²kx-
 ain¹tū³kā³txa² a²ne

— Oh³xan¹jah¹la² e³kxi²te²sin²ju²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
³⁰ Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, a²nū²a²
 nū³kā³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — Txa²wi³na² wān³txi³na² i³ye³kxi²nē³jau³xī³na²
 ain³kxi²si¹nx²ti³jau³su² e³na³li¹. Hai³txi³, Txa²na² so¹lxī³
 ain³kxi²si¹sa²jau³su² e³xa³wi¹. ³¹ Kwēn¹tai²na²
 yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² a²yo³ha²
 ǧin³nha²ta³lu²nain¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ǧin³nha¹ka³tu³ kō³nxe³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na²
 ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, kwēn¹tai²na²
 yuh³xai²nān¹ko³xa² a²wa³kxēn³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la²
 ū³nhū³sa²tā³ain¹tu¹wi¹. ³² Ai¹nha²kxai³, Txa²na²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 sa²so¹sa²sxā³ sa²ka²la¹hēt¹sain¹sxā³ su²lhā³sain¹kx-
 ai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 i³kaix¹sa²so¹ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². ³³ Wān³tx-
 ai²na² Je³su²jah³lai²na² i³ye³ka³tu³, ye³jen¹na²
 su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a², hi³sa³ka³txa² ū³hxi²ki¹la³kxi²sxā³
 ya²lu¹kxi²nē³lain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nha²yain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².
³⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²
 ā³yān³ki³nū²kxi²xain¹tū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
 — Txa²wā¹ha³te³h³nxā³nxān¹jau³xa² kxā³nxu¹tai²na²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xu¹tai²na²sa¹: “Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 jah¹la² kxā³nāu³a¹ ha³ta³nxān²txi³, ka³te³na² so¹lxī³ yx-
 au²wa³to²hi²sa²tē³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Jau¹xai²na²
 wain³jau³xai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, wxa²wān³txi³kxai³lu¹: “Tx-
 ai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lot³sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ka²la¹hēt¹sain¹sxā³
 su²lhā³sain¹tu¹wi¹.” Nxe³nhi¹lxī¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³,
 ka³ten³su² yxau²wa³to²hi²sa²tē³h³nx²nxā³lxī¹, Wxāi²li¹.
 Nhī¹nha²kxai³, Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² nhīn¹ji¹ku¹,
 i³h¹nxe³ju³ta³nū³su² nhīn¹ji¹ku¹ nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la².
³⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Jū¹nxe² hī¹na²kxai³, ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na², Sū³na²
 yen³kxa² i³yau¹ū³nx²ti³jah¹lo²na¹xai²na² yx-
 au²xai³lyā³nx²ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, yx-
 au³ya³nx²ta¹hī¹na¹ txa²wān³txa² ain³kxi²sah¹lxī³hē¹li¹.
 A²ya³la³tu³ wān³txan²tu³ a³la³kxah¹lxin¹txai²lā¹. Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, a²ha²te¹ju³ta² ā³nxai³ti³hū³nxe²,
 a²ya³la³lyau³tu³ wi¹la³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxa¹jau³su², ka³nxah³ju³ta² ā³nxai³ki³kxai²nān²tu³:
 “I³h¹nū¹la³tā³ ā³nxai³lah¹lon³ku².” Nxe³hī³ki³tā³li¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²na¹xai²na²,
 ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ā³nxī³sxā³ he¹ya³nx²ti³nxā³kx-
 ai²nān²tu³, na¹kxa²si³yo³na¹, ka³nxah³ju³ta² ai³yah³lx-
 in¹jut³sū³nxe²: “I³h¹nū¹la³tā³ ai³na¹lhon³ku².”
 Nxe³yah³lxin¹lut³sū³nxe², yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²wān³txa²
 ain³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxe³su²,
 a²ya³la³lyau³tu³, a³la³kxi²yah³lxī³hī³nx²nxā³lxī¹.
³⁶ Nxe³ha²kxai³, he¹ya³nx²ta¹hī¹na¹ txa²wān³txai²na²
 ain³kxi², sa²yo²we¹ti², nxe³sah¹lxī³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kx-

ai²nān²tu³ Txa²yā¹xah¹lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, a²nū²a² ā³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³
 i³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 sa²ha²te¹tain¹te²hū³nxe² yx-
 au²xai³yain¹yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xai²na² e³ta³lun²te²ka³ka¹ Je³su²jah³la²
 ā³na¹ain¹sxā³ ā³no¹wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ju³te²a² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³ain¹jau³su²
³⁷ Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² ha³lo²ai²na² yx-
 au²xai³hī¹na², wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² ka³lxā¹ju³ta²
 kāi³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain¹kxan²ti³, Ju³te²a²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² sa²yo²we¹tain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². ³⁸ Ha³lo²a² sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta²na²,
 yān³tai²na² I³sa³i²ah³lu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ wān³txa² i³hen³txi³nē³jah¹lu¹ta²na²
 e³te³nah¹lxī¹:
 — Sū³nāi³. Txa²wā¹wān³txain²txi³ i³hen³tx-
 ain¹ki³jau³xain²txi³ sa²yo²we¹tē³lai¹nxa³ha²kxai³,
 Sū³nū² i³nxai²na² nū³kxū³nīn¹ju³txain²txi³
 ye³kan¹ti³he¹nxa¹nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹.
 Kxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³jau³xu¹ta²kxai³ nxe³je³na³kxa² ti¹ai²na² so¹lxī³,
 a²ya³la³tu³ nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³, Ju³te²a²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² Je³su²jah³la²
 sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². ³⁹ Jā¹nxain¹lut³su²
 Ju³te²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ hxi²kan¹txi³
 Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta² I³sa³i²ah³lu¹ta²kx-
 ai³ wān³txa² yau³ā³lxī³ yān³tai²na² e³te²an¹jau³kxai³lu¹:
⁴⁰ — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ye³sxā³ a²nū²a²
 i³lxī³thin¹ti³he¹nxa³tū³kā³txa² i³ye³te³nah¹lxī¹:
 “I³lxī³thin¹ti³hex¹yah³lxī¹hxai²nxān³ta¹ti²ti¹.
 Yah³lxī¹nha²kxai³, ye³han³te²hū³nxe² yxau²,
 nex³kax³tū³te²hū³nxe² yxau², yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lx-
 in¹kxai²lē¹. Txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ ye³kan¹txi³
 i²ti³hex¹sah¹lxā³nha²kxai³, Txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 nex³kan¹txi³ ā³ne³to³yah²lxā³nha²kxai³, yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lē¹. Wxā³sxā³ wxa²kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²txi³si¹sah¹lxin¹jau³la³
 wxā³yah²lxan³tho³li¹. Jā¹yah³lxin¹kxa²yān³ti³su²
 ya³nx²ta¹i¹. Wxā³sah¹lxin¹ju³ta²
 ten³ti³hex¹sa²nxān³nhai¹, kāin²
 i³lxī³thin¹ti³hex¹yah³lxā³nha²kxai³lu¹.” Sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ wān³txa² na²hē³li¹.
 I³sa³i²ah³lu¹ta²na² ta¹hxai²hē¹la².
⁴¹ Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹tā², I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³lu²
 kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³, Je³su²jah³la² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹te³nah¹lxī¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²su²
 na³na¹. I³sa³i²ah³lu¹ta²na² a²e¹nān¹jau³la³, ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ain¹sxā³:
 — Je³su²jah³la², ha³lo²ai²na² wxā³ju³ta²nū³a²
 i³ye³a¹tū¹xā¹. Ain¹sxā³, wān³txai²na², Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa², Je³su²jah³la²
 sa²yo²we¹ta¹nxa³jau³nū³u¹ta²na² i³ye³k

wxa²hait1so¹yhain¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa²
Je³su²jah³la² sa²yo²wet¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
hai³txi³ sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³la³ txa²wā¹ē¹nāu³a²
ĩ³sai¹sxā³ e³lē³na² ĩ³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², fa³ri³se²a²
nũ³ka³txa² yuh³li³yhu¹jau³su² ha²kxai³la².

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxi²kĩ³thĩ³na²
ũh³nũ³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lain¹kxa²yan³ti³su², kĩ³nhai¹.
Kĩ³sa²kxai³ kō³to³ni² yxau³kĩ³tũ¹xā¹. Fa³ri³se²a²
nũ³ka³txa² ĩ³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³xa² so¹lxi³ kāin²
yo²kwain³kĩ³ta³nā¹, a²ē¹nāu³a²su¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹kxai²lē¹. A²nũ²a² wi¹lhin¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³,
kāin² yo²kwai³nain¹kxai²lē¹. Hai³txi³ Sũ³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ wi¹lhin¹si¹hain¹jau³la³ yo²kwai³nain¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la². Ain¹jau³su², hai³txi³ Je³su²jah³la²
sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³la³ e³lē³na² ĩ³ye³ain¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² wān³txa², kō³nxe³te²la² ĩ³yĩ¹lain¹jau³su²

44 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, kāin²
ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, sa²yo²wet¹sain¹kx-
ai²nān²tu³, Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na²
sa²yo²wet¹tain¹nũ³nhĩ³nx²na³li¹. Hai³txi³ Txi²na²
so¹lxi³ sa²yo²wet¹sai¹nhĩ³nx²na³li¹. 45 Jā¹nxa¹jau³su²,
Txain²txi³ a²nũ²a² yo²ĩ²sain¹kxai²nān²tu³ Txa²wĩ³na²
ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lain²txi³ yo²ĩ²ain¹nũ³nhĩ³nx²na³li¹.

46 Txai²li² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² wxā³na¹ju³ta², a²nũ²a²
yo²hā³kxa¹ sa²ha²te¹te²hũ³nxe² wxā³na¹hē³li¹. Na¹kx-
ai²nān²tu³, a²nũ²a² sa²yo²wet¹sain¹kxai²nān²tu³,
hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³kxa² wah³yu³ta³la³ ka³nx-
ah³jut³sũ³ju³ta³la³ yxau²xai³lai¹nx³tho³li¹. 47 Yxān¹ta¹,
a²nũ²a² ĩ³li³te²la³ txa²wān³txai²na² a²ne³nxē³na² so¹lxi³
ain³kxi²sain¹kxan²ti³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³
sa²yo²wet¹sai¹nxa³kxai²nān²tu³, hai³txi³ kō³nxe³te²la³
ōx³tain¹nxa³lho³li¹, Txai²li¹. Na¹jut³su² a²nũ²a²
yo²hā³kxa¹ wxa²wa²sut¹si¹hai¹na¹jau³su², ha³lo²ai²na²
wxā³na¹hē³li¹. Hai³txi³ a²nũ²a² kō³nxe³te²la³

ōx³tain¹te³lhxā³ nxe³jah¹lo²txā³i¹, Txai²li¹. 48 Yxān¹ta¹,
a²nũ²a² en²sa³ha²kxai³, txa²wān³txa² sa²yo²ā³sa³ha²kx-
ai³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, kō³nxe³te²la³
ĩ³yĩ¹lain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹, txa²wān³tx-
ai²nān²tu³, hĩ¹na² ĩ³ye³kxai¹na¹jau³xai²nān²tu³, yx-
au²sa²tē³xai³ka³tu³ hu³, yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² hx-
an³tāu³a¹, a²nxe³jah¹la² txa²wān³txai²na² wi¹jau³xai²na²
ain³kxi¹xain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, “Je³su²jah³la²
wān³txa² wi¹jau³xa² kxā³nxa² sa²yo²ā³a¹hē³li¹. Hĩ¹na²
Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³lxi³sxā³ ĩ³yĩ¹li²sa²nxa³lho³li¹.”
Ain¹tu¹wi¹.

49 Txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na², kwa²
hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³ e³nxa³i¹. Nxe³yān¹ta¹,
Txa²wĩ³nu¹ta²na² ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na²
ĩ³kwa³na³sa³na²hē³li¹. Nxe³sa²jau³xa² ĩ³wet¹sa²so¹sxā³
e³a¹i¹. 50 Txa²wĩ³na² wān³txa², ĩ³kwa³na³nē³jau³xa²,
ka²te³na² wi¹tāu³a¹ a²nũ²a² yo²hā³kxa¹ yx-
au²xai³te³lhxā³ ĩ³kwa³na³nē³na³li¹. Nxe³ju³ta³,
a³la³kxi²na¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² wān³txa²
ĩ³wet¹sa²so¹na¹jau³xa² so¹lxi³ e³ya³nx²ta¹i¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

**Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
wxa²yu³hĩn³ta³kxā¹jau³su²**

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Ju³te²a²
nũ³ka³txai²na² ā³yān³ki³nũ²kxain¹sxā³ kāin²

ĩ³yain³ta¹ni² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
ĩ³ka³li³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxai¹ni², nxe³je³na³kxa²
yau³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ sxi²ha² thi³nāu³xā¹ yx-
au³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxau³ain¹nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kĩ³la², Txa²wĩ³na² ĩ³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta²
hau³kon³na³na¹. Yuh³xai²nān¹ko³xai²na² wa²li³sxā³
Txa²wĩ³na² yxau³tāu³a¹ ĩ³na¹ju³ta³nũ³a²
yau³son³kxi²na³na¹. Na¹ha²kxai³, txa²sa³wi³ha³lxi²na²
yuh³xai²nān¹ko³xa² a²sa³wi³ha³lxi³ye²te²nũ³ka³txai²na²
kxān³su² a³lxi²hxai²na¹hē³nā¹. Ka¹txi³ a³lxi²sa²tē³hx-
ai²na¹hē³na¹. Na¹ha²kxai³, kāin² a³lxi¹na¹ju³ta²
txa²sa³wi³ha³lxi²na² ĩ³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xā¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

2 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
ha³la³je¹nai³kxai³tā² Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa² ain³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ju³ta²sah³lāi³. Je³su²jah³la² ĩ³kōx¹kō¹son²kxi¹sē¹li¹.
Sa³ta³na²jah¹la² yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Hā³xā¹, na¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³la² yhain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²

ĩ³kōx¹kō¹son²kxi²si¹jau³nũ³su², Ju³ta²sah³lai²na²
ain³kxi²so¹sxā³ a²ē¹nāu³a¹ wxa²sa²no¹kxin¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³kxe³su², Ju³ta²sah³lai²na²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² wā³kon³te²nāu³xai²na²
whāi²na¹, yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kx-
ai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ whāi²na¹
ā³yān³ki³nũ²kxi¹xi²sxā³ ĩ³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, ha³lo²a² Je³su²jah³la² nũh¹
a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

— Txa²wĩ³na² hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hē³nā¹. Na¹ha²kx-
ai³ ha³lo²a² yo²hā³kxa¹ hxi²ka¹na¹nhā¹. Kxā³nxa²,
Txa²wĩ³na² ye³na¹ a³li³sxā³ wxā³na¹hē³na¹. A¹hĩ¹na¹,
Txa²wĩ³na² yxau³tāu³a¹ ĩ³na¹tũ¹xā¹. Yxān¹ta¹,
txa²sa³wi³ha³lxi²na² kāin² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³,
hĩ¹na² ĩn²nxa³tā³lxa¹ txa²a³lxi²khaix¹na¹ju³ta²
ĩ³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xā¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
ĩ³yain³ta³lun²sā²nxa³kxe³tu³, nũh¹ ĩ³sa²yxau³sxā³
a²wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²sai¹kxi²nha²sxā³
ũ³hā¹nũ²la², to³a²ya³ka³lo³a² wā²la²ka³lo³a²

ũ³yhu³yā³na³kxi²nha²kĩ³ka³lo³nũ³a² so¹sxā³
sa²si³wā³lāu²kxi²nha²ka³tu³, ĩ³yau³xa² kwa³ta³lē³nāu³a¹
ā³nē¹so¹n

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Īn¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ wxa²yu³hjn³ta³kxi²sa²te³lin¹ji[?]? Pe²jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kāi³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kwēn¹ta²na² ā³ne³wxe²nxā³lxi¹. Yxān¹ta¹, a²yan¹nāu³a¹ wi¹lā³ne³wxe³nx2tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix¹te²si¹lxi¹. Nī¹nha²kxai³ wxa²yu³hjn³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹. A²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxa² yu³kxa² wxa²yu³hjn³ta³kxi²ki³ju³ta² wai³nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³ yu³kex3nū³nxa²hxa³lho³li¹. Pe²jah³lai²na² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hjn³ta³kxi²nxa²hxa³kxai²nān²tu³, txa²sa³wit3sa²hĭ³nx2nxa³lxi¹. Ā³nhē¹txa²hĭ³nxān²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txa² te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²hxi²ka³na² whāi²na¹ wxa²hxi²hĭ³la³kxi², txa²yu³ka³na² whāi²na¹ wxa²yu³hjn³ta³kxi², txa²ne³ka³nai²na² whāi²na¹ wxa²ne³hĭ³la³kxi², nxe³sē¹li¹. Txa²yu³kxa² so¹lxi³ wxa²yu³hjn³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²sa³wi³sxa³khai³sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ho³xi²han³kxi²te³nha², nxe³ki³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³, txa²wā¹yu³kxa² so¹lxi³ nā³ti³nē³lhi³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³, wxa²yu³hjn³ta³kxi²nha²ki³kxai²nān²tu³, txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ han³kxi²ta³lun²nē³lhi³nx2na³li¹. Jā¹nxa¹jau³xai²na², wxa²nū³ka³txi³ ĩ³nxai²na² han³ta³lun²nx2ti³kxe³hĭ³nx² wxa²ko³nxe³yah³lx-in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxa¹ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ɔn³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la², ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Txa²wā¹nā³ta² han³kxi²nxa³te²hĭ³nx² a²ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. 11 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ha³lo²a² a³la³kxi²kxe³su²:

— Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sain¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², a³la³kxi²ta³lun²kxe³su², ĩ³ye³sxā³:

— Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ɔn³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la² ko³nxe³ju³ta² yx-au²xai³lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²yu³hjn³ta³kx-ain¹ta³lun²nxa²ha¹te¹, wā²la² ũ³whi²kxi¹xi²nhā²nū²la², ā³wxe³xi²nū²la², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hjn³ta³kxi²nx2ta¹ju³txai²na² a²si³yx-au³tāu³a¹ ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ta²lu¹i¹. 13 Nxe³tāu³a² sa²kxai³lu¹: “Txa²sū³nu²yah³lāi³, Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.” Nxe³sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Jau¹xai²na², wain³txi³ e³yah³lxi³to³hi¹lxi¹, wxa²sū³nū²sa¹ha²kxai³, wxa²hxi²kan¹txi³sa¹ha²kxai³, nxe³na¹i¹. 14 Yxān¹ta¹, wxa²yu³hjn³ta³kxi²nē³ju³ta² a²sa³wi³sxa² so¹lxi³

a²wa³ka³li³yu³ta²la¹i¹. Hai³txi³ a²hxi²kan¹jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² yu³kxa² wxa²yu³hjn³ta³kxi²ju³ta³la² yū²nxa³i¹. Nxe³kxan²ti³, Txai²na¹xai²na² wxa²sū³nu²su² na¹kxan²ti³, wxa²hxi²kan¹txi³su² na¹kxan²ti³, wxa²yu³hjn³ta³kxi²nx2ta¹te¹ni²ti¹.

Jā¹nxe³nhat¹jah³lxi³hē¹li¹. 15 Kāi³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ĩ³ye³ūh¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ju³txai²na² kāi³kxi¹nx2ta¹kxa²yāx¹nhat¹jah³lxi³hē¹li¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su², a²sa³wi³sxa² hxi²ka¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹ a²sū³na²yah³la² hxi²kan¹te²lā²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³, ĩ³kwa³na³nx2ta¹te²su² te³na¹xai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Yxān¹ta¹ ĩ³kwa³na³nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na² hxi²kan¹nx2ti³hĭ³nx2nxa³i¹. 17 Nxe³na¹jau³xai²na², ā³ne³wxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²yo²wet1sa²sxā³ kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wi¹lx-on³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

18 Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², wxa²yu³ta²na² ĩ²sxā³ ā³yū³so¹nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxe³su² te² ĩ³nxai²na² ye³kan¹txi³ ĩ²nx2ta¹jah¹lo²sa¹i¹. Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta²na² sa²yo²ā³san¹jah¹lo²nū³su² te² ĩ³nxai² yū³ah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² kxā³nhxī¹nu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² yain³txi³nū³xa² ĩ³yain³ya³sain¹jah¹lo²su² te²a² ha³tā³nxān²txi³ ĩ³kox¹ko¹son²kxi²sain¹tu¹wi¹.” Ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ ye³jen¹na² a²nū²a² kāi³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kx-ai²nān²tu³, ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² a²ya³la³tu³ ta³lun²tu¹wi¹. 19 Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² ũ³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa² wān³txai²na² ĩ³tih³nxe³nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³, hā²wxān³txa³ ā³nha³ko³khai¹nxe³tāu³a¹ ha³lo²a² ĩ³yah³lxin¹kx-ai²nān²tu³, txa²wān³txai²na² yxo²ĩ³sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Hai³yo¹. Je³su²jah³la² wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi²nē³ta¹ti²ti¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a² ĩ²li³te²su² kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³sa² ĩ³sa²si¹hā³a¹kxe³su² te²a² sa²yo²we¹tū³sain¹kx-ai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²yo²wet1sain¹nū³nhĭ³nx2na³li¹. Sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wĭ³nu¹ta²na² ĩ³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na² sa²yo²we¹tain¹nū³nhĭ³nx2na³li¹.

— Ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nĭn¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin² ĩ³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³, ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³tin¹te² ĩ³nxai² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nĭn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu² ĩ³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ ā³nĭ²la³kxi² ta³lun²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— Īn¹nxe³te²la³tā³ ĩ³yxaih²kxi²ki³te²la³ji[?]? A²ē¹nāu³a¹ nhain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 A²

Je³su²jah³la² a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² te²a²
Je³su²jah³la² a²wi³lê³nãu³a¹
sa²nên¹kxi²khaix¹nxe³je³nãu³a² ã³wxe³ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². 24 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, a²sa³wi³sxai²na² hã³a² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³we¹. Je³su²jah³la² ã³ye³kxi¹txai¹nhê³li¹.
“Ïh¹te²tã³ ã³ye³kxin¹te²la¹xã¹?” Nxe³txai¹nhê³li¹. Ta¹hx-
ai²hê¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxai²na² Je³su²jah³la²
sa²nên¹kxi²khaix¹nxe³je³na² ã³wxe³jah¹lai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ïh¹te²tã³te²la¹xã³?
Yhain¹ta¹hxai²hê¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
ã³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³xi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ yain³xi³yau³xa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sã³na¹ka³tu³,
ã³kox¹ko¹son²kxi²sa²jah¹lo²nũ³ai²na² ã³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² yain³xi³nũ³xa² sa²so¹sxã³
a²yau³xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹sxã³ Ju³ta²sah³la² sa²kxai³lu²,
Ki³lo²ko³xa² tøn¹jah¹la² sa²kxai³lu², Si³mãu²ah³la²
a²tah²yah³la² sa²kxai³lu², ã³hũ¹ain¹ta¹hxai²hê¹la².

27 Nxe³tũ³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² sa²so¹sxã³
ã³yai³nain¹tãu³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu²
Ju³ta²sah³lai²na² a²nxũ²kwaj³nãu³a¹
ã³nxũ²kwaj³wi¹hain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³ta²sah³la²
ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² kã³te³lhxã³ nĩn¹ju³ta² hxi²wa³su³sê¹li¹.
Ta¹hxai²hê¹la².

28 Yxãn¹ta¹, wãn³txai²na² hã³jau³xai²na² a²si³yx-
au³tãu³la³ hai³txi³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
ã³wxe³yain¹tũ³kã³txai²na² a³la³kxain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la².

29 A³la³kxai¹nxa³ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
a²ê¹nãn¹jau³xa² ã³ye³kxi²nha²jau³xa²sa¹:

— Ju³ta²sah³lai²na², txa²wã¹yo³hi²ki³txã³nxũ³a²
ũ³hã¹kxi²nê³jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³,
Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²na² Ju³ta²sah³la² ã³ye³kx-
ain¹jau³xai²na²sa¹: “Yain³xi³nũ³xa²
Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ã³yain³ki³tũ³nxũ³a²
ũ³yo³hi²so¹kxi²si¹hain¹jau³su² tã³nxa², a²nũ²a²
a²yen³kxi³hxa³te²su² te²a² txa²wã¹yo³hi²ki³txã³nxũ³a²
ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su² tã³nxa², nxe³hĩ³nx2na³na¹
Je³su²jah³la² wãn³txa²su¹.” A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
a²ê¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hê¹la².

30 Nxe³ka³tu³, Ju³ta²sah³lai²na² a²yain³xi³nũ³xai²na²
sa²so¹kxi²sxã³ ã³yain³ta³lun²ka³tu³, wa²li³ka³tu³ ka³nx-
ah³ju³ta² wa²li³ta¹hxai²hê¹la².

Wãn³txa² tah²yau³xa² ã³kwa³na³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wa²li³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi² wã³kon³te²nãu³xa²
ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwên¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Na¹ha²kxai³,
Txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta²,
a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³,
a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kã³a¹ju³ta² ã³sain¹kxai²nãn²tu³:

“Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹,
sain¹tu¹wi¹. 32 Sain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³a¹ a²hxi²ka² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹,
kwên¹tai²nah¹lxi¹. Sa³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ã³sain¹kxai²nãn²tu³. “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na²
wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
au³tãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa² yã¹nx2na³li¹.” Sain¹tu¹wi¹.

33 Txa²wê³ha³lxi³. Jũ¹nxe² kxãn³su² yx-
au³ya³nx2ta¹ka³tu³ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹tãu³a¹,
ã³ten³sah¹lxi³na¹tu¹wi¹. Sah¹lxi³na¹, ã³te³lhxã³ na¹tãu³a¹
hxi²kan¹txi³ ã³si³tê³sah¹lxi³na¹tho³li¹.

Nxe³na¹jau³xai²na², Ju³te²a² nũ³kã³txai³tã² ã³ye³kx-
ai¹na¹tai²ti²ti¹. Hĩ¹nai²na² jau³jau¹xai²na² yã¹nxe³jau³xa²
ya³nx2ta¹i¹. 34 Na¹ha²kxai³, wãn³txa² tah²yau³xa²
ã³lxi²waun³nhat¹jah³lxi³hê¹li¹. A³lxi¹nx2ta¹kxa²
yã¹nxe³nhat¹jah³lxi³hê¹li¹.

35 Nxe³nhyah¹lxi³kxai²nãn²tu³,
txa²sa³wi³ha³lxi³lo³txa²lxa¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ain³kxi²nx2tain¹tu¹wi¹. “Tũ¹kã³txai²na² Je³su²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxi³khai³nũ³kã³txai²la¹i¹.” Nxe³nyhain¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hê¹la².

**Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³a²
ã³yau¹ũ³jau³su²**

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ïh¹nũ¹la³tã³ ã³te³lin¹ji¹? Ta¹hx-
ai²hê¹la². Yxãn¹ta¹:

— ã³te³lhxã³ na¹tãu³a¹ hxi²kan¹txi³
ã³si³tê³kxi²sa²nxãn³tho³li¹, hĩ¹nai²na²su¹. Yxãn¹ta¹, yx-
an¹nãu³a¹ ã³si³tê³kxi²san¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la².

37 Nxe³ta¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Hĩ¹na² ã³si³tê³nxa²ha¹ju³ta²
ten³khaix¹sa³nhai¹. Ïh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ hĩ¹na²
ã³si³tê³nxa²ha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³te²la¹xã³?
A³lxi²khai¹nxa²ha¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, su²lhã³sain¹kx-
an²ti³ ã³nã¹nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
— “A³lxi¹nxa²ha¹jau³su² su²lhã³sain¹kxan²ti³
ã³nã¹nxa²hxa³lho³li¹.” Sah¹lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹,
ko³nhxa²sxã³ e³xã³lxi¹. A²ya³la³tu³, wãn³txi³tu³
e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ka³la³ka³la²a² ã³yai²li²nxa³tã³lxa¹,
wxã³na² ten³si¹sa²nxãn³jau³nũ³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
nxe² ã³ye³xi²to³hin¹tu¹wi¹: “Je³su²jah³la²
ã³ti³hex¹te²txã³i¹.” Nxe³kxi²san¹tu¹wi¹. Jau³su²
ya³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

Txa²wã¹wĩ³na² ã³la³kxi²si¹nhê³jau³su² ã³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Hxi²waun³ta³kxi²yhah¹lxi³txa³hê¹li¹. Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹ yxo²ã³jah³lxi³hê¹li¹. Jã¹nxe³sxã³
yxo²ã³sah¹lxi³hê¹li¹. 2 Txa²wĩ³na² sxi²nhãu³a¹
ka³lxa¹khai¹nxe³thi³na² yũ²na³li¹. Na¹ha²kxai³,

nũ¹ka³nãu³a¹ wxa²ha³lo²su² ko³su² nũn³tãu³a¹
 nũ¹ka³nãu³a¹ sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³te³lhã³
 ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Wxa²ha³lo²su² ko³su² nũ³ã¹
 yũ²na³ke³la³te²kxai³ ĩ³hen³txi³nx2ti³hĩ³na¹i¹.
 “Yũ²na³i¹.” Nxe³nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹, yũ²na³li¹.
 3 Na¹kxai²nã²tu³, ĩ³na¹kxai²nã²tu³, wxa²ha³lo²a²
 sa²hau³ko³ta³lun²kxi¹nx2ta¹kxai²nã²tu³,
 ã³wã³li¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nã²tu³,
 ã³sa²so¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kan²txi³yx-
 au³ya³sa²si¹nx2ta¹jau³su² nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kx-
 ai²nã²tu³, ha³lo²a² ĩ³li³jut3sũ³ju³ta² he¹a¹tãu³a¹ yx-
 au³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 4 Nxe³ju³ta², tĩ³na²
 ã³nxĩ³na¹tĩ³na²nũ³a² wi¹la³la³kxah¹lxĩ¹nha²kxai³,
 ha³lo²a² ã³nxĩ³te³lhã³ na¹tãu³a¹ wi¹la³la³kx-
 ah¹lxĩ¹nha²kxai³, yah³lxĩ¹lxĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 5 Nxe³na²ha¹te¹, To³me²ah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Nxe²na³i¹. Ha³lo²a²,
 ã³nxĩ³nĩn¹ko³nũ³a²
 ko³nũ¹ti³he¹nxe³na³sĩn¹nxã³nhai¹. Sĩn¹na³ha²kxai³,
 tĩ³nxet3sxã³ tĩ³na² ã³nxĩ³nĩn¹tĩ³nha²nũ³a² sa²kxai³lu²
 wi¹la³la³kxi²nha²hĩ³nha¹ji¹ku¹, nha¹nhai¹.
 6 Nxe³na²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Txai²li² tĩ³nhũ²sa¹ha²kxai³, Txai²li² a²ya³la³tu³
 te²sa¹ha²kxai³, Txai²li² ka³te³na² Si³yxau³tãu³sa¹ha²kx-
 ai³, te²sa¹i¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³,
 ã³si³tẽ³sa³kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³na² a³ya³ti²tu¹wi¹.
 Yxã¹ta¹, ã³si³tẽ³sa²na³kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³na²
 a³ya³ti²sxi²ai¹nx3tho³li¹. 7 Wxa²yu³taĩ²na², kxã³su²
 Txa²wĩ³na² ĩ²ain¹yah³lxĩ³hxai²nxã³nhẽ³li¹, Txai²li²
 ye³kan¹txi³ ĩ²sah¹lxĩ³nhxai²nxã³nha²kxai³lu¹.
 Wi¹lĩ²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² ye³kan¹txi³
 ĩ²yah³lxĩ³nũ³nhĩ³na¹lxĩ¹. Yxã¹ta¹, nxe³hĩ¹nã¹te²tu³
 wi¹lĩ²sah¹lxĩ¹lxĩ¹. Sah¹lxĩ¹nha²kxai³ Txa²wĩ³nãĩ²txi³
 ye³kan¹txi³ wi¹lĩ²yah³lxĩ³nũ³na¹lxĩ¹.
 8 Yxã¹ta¹, Fi³li²pah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Wxa²wĩ³na²
 ĩ²yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju¹taĩ²na² so¹lxĩ³ ten³sa²sĩn¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Nxe³na²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Fi³li²pah³lãĩ³. Kxã³su² yxau³ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
 Ya³nx2ta¹kxan²ti³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³kan¹txi³
 ĩ²sah¹lxan³ji¹wi¹? A²nũ²a² ĩ²sa²te²su² te²an²tu³,
 Txa²wĩ³na² ĩ²nũ³te²su² hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 tĩ³h¹nxe³kxa²yã²ti³ta³: “Wxa²wĩ³na²
 ĩ²yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹.” Nĩn¹ji¹wi¹?
 10 Ne³ka²kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txain²txi³, Txa²wĩ³na²
 nxũ²kwãĩ³nãu³a¹ nxũ²kwãĩ³yxau³na¹ha²kxai³,
 Txa²wĩ³nãĩn²txi³ nxũ²kwãĩ³yxau³sa³ha²kxai³, nha¹i¹.
 Nxe³na¹jau³xai²na² ã³ne³to³na²lxĩ³ta²lu¹i¹. Na²ha²kxai³,
 wãn³txai²na² ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹jau³jau¹xai²na², hai³txi³
 txa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na² wãn³txa² ã³si³wxe³jau³su²
 jau³sxa³wi¹. Yxã¹ta¹, Txa²wĩ³na² nxũ²kwãĩ³yx-
 au³sa²jah¹lai²na² ĩ²wet1sa²so¹sxã³, wãn³txa²
 wi¹jau³xain²txi³ ĩ²ye³i², ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³txain²txi³
 wxa²kãĩ³i², ya³nx2ta¹i¹. 11 Txa²wãn³txai²na²
 yxo²ĩ²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txain²txi³, Txa²wĩ³na²
 nxũ²kwãĩ³nãu³a¹ nxũ²kwãĩ³yxau³na¹jau³xain²txi³
 yxo²ĩ², Txa²wĩ³nãĩn²txi³ nxũ²kwãĩ³yxau³sa²jau³xain²txi³

yxo²ĩ² nxe³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹, jau¹xai²na²
 hxi²kan¹txi³ yxo²ĩ²sah¹lxan³kxai²nã²tu³, ha³lo²a²
 nũ³kxũn³txi³ kãĩ³a¹ju³ta² ĩ²sah¹lxĩ³sxã³,
 yxo²ĩ²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. 12 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³
 ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹
 ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, a²nũ²a²
 sa²yo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³,
 hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nã²tu³,
 ha³lo²a² nũ³kxũn³txi³ kãĩ³a¹kxa² yã¹nxe³sxã³
 kãĩ³ain¹tu¹wi¹. Ā²la² nũ³kxũn³khai¹nxe³te²su²
 sa²kãĩ³ain¹tu¹wi¹. 13 Jã¹na¹jau³su², a²yen³kxa² ĩ²li³te²la³,
 Txa²wĩ³na² ĩ²wã³jah³lxin¹kxai²nã²tu³, txa²ĩ³lxa²
 ĩ²yĩ¹li²sa²sxã³ ĩ²wã³jah³lxin¹kxai²nã²tu³, a²nxe³te²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kãĩ³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kx-
 ai²nã²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kãĩ³a¹ju³ta²
 ĩ²sain¹kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 ĩ²ain¹tu¹wi¹: “Txa²wã¹wĩ³na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹,
 nxe³ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³te³lhã³ kãĩ³a¹tu¹wi¹.
 14 Jã¹na¹jau³su², a²yen³kxa² ĩ²li³te²lxĩ³, txa²ĩ³lxa²
 ĩ²yĩ¹li²sa²sxã³, Txa²wĩ³na² ĩ²wã³jah³lxin¹kxai²nã²tu³,
 a²nxe³te² yen³kxa² kãĩ³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

**Sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² kan²txi³yx-
 au³ya³nhẽ³jau³nũ³su²**

15 Ne³ka²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la²
 a³lxĩ²na¹nhã¹.” Nxe³sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, Txa²wãn³txa²
 ĩ²kwa³na³nx2ta¹jau³xa² sa²yo²wet1sah¹lxĩ³hẽ¹li¹.
 16 Sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³na² ĩ²ye³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 ĩ²ye³kxai¹na¹kxai²nã²tu³, Txa²wĩ³naĩ²na² sa²kxai³lu²
 a²nũ²a² ã³xa² Txai²yã¹nxe³jah¹la²
 ĩ²sa²si¹hã³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la²
 ã³nhxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²nũ³su² na³li¹. Nxe³sxã³ kan²txi³
 yxau³sa²tẽ³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ā³na¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 17 A²nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹lai²la¹i¹.
 A²ya³la³tu³khai³jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na², hai³txi³
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nã¹tu³ka³txi³la³
 ĩ²ain¹tũ³ka³txi³sai¹na³ha²kxai³,
 ã³ye³wxe³ain¹tũ³ka³txi³sai¹na³ha²kxai³, nain¹na³li¹.
 Nai¹nha²kxai³, hai³txi³ ã³nxũ²kwãĩ³wi¹hain¹ju³ta³la³
 hxi²kan¹txi³hex1tũ³ka³txi³sai¹na³i¹. Yxã¹ta¹, wxãĩ²na²
 ĩ²yah³lxĩ³te²si¹lxĩ¹. Nxe³yah³lxĩ³te²sin¹jau³su², Sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹lai²na² ka³lu³sa³wxe³nha¹nx2ti³sxã³yx-
 au³ya³nx2ti³nha²kxai³, wxa²nxũ²kwãĩ³nãu³a¹
 nxũ²kwãĩ³yxau³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 ĩ²ki²la²khai³yah³lxĩ³te²si¹lxĩ¹.
 18 Txai²li² hai³txi³ kwa²hãĩ¹nxe² ã³na¹nx2ti³na³lho³li¹.
 Sai³ki³hũ³sxã³ yxau³yah²lxan³tho³li¹. Txai²yã¹nxe³jah¹la²
 wxã³ya³nx2ti³sxã³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. 19 Jũ¹nxe²
 ye³jen¹nũ³tãu³a¹ yuh³xai²nã¹tũ³ka³txai²na²
 ĩ²sai¹nx3tho³li¹. Yxã¹ta¹, wxãĩ²na² so¹lxĩ³ ĩ²sah¹lx-
 in¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nã²tu³, Txai²na² ka³te³na²
 a²si³yxau³tãu³lo³khai³nxe³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³ta²,
 wxãĩ²na² sa²kxai³lu² txa²ka³ten³sa²ju³ta²yx-
 au³xai³lyã³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 Yxan¹nãu³a¹, Sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³tãu³a¹, ha³lo²a² a³la³kx-
 ah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹

ai³, wxäin²txi³ txa²nxü²kwai³nãu³a¹ nxü²kwai³yx-
au³sah¹lxin¹ha²kxai³, txain²txi³ nxü²kwai³yx-
au³nx2ta¹ha²kxai³, nxe³ki³ju³ta² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

21 A²nũ²a², txa²wãn³txa² i³kwa³na³a¹ju³xa²
ã³ne³wi³sxã³ sa²yxo²wet1sa²jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³,
a³lxix²sa²jah¹lo²su² h³nx2na³li¹. A³lxix²sa²ju³ta² nxe²
ã³wxe²xai³nxa²ha¹te¹, Txa²wi³na² a²ẽ¹nãn¹ju³kxai³lu¹:
“A²nũ²a², Txa²ki³lha³lxa² a³lxix²nyhu¹sa³nha¹. Nxe³ha²kx-
ai³, Txai²na² a³lxix²yuh³na¹tũ¹xã¹.” Nxe³h³nx2na³li¹.
Nxe³kxai²nãn²tu³, Txai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a³lxix²sa²jah¹lai²na²
a³lxix²nũ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³,
i³yau¹ũ³nha²ye²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² ã³xa², Ki³lo²ko³xa²
tõ¹nxa³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ih¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³,
txa²nũ³ka³txai²na² so¹lxix³
i³yau¹ũ³nha²sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? A²nũ²a²
yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹
i³yau¹ũ³nha²yain¹sĩn¹te³lxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxix¹:

— A²nũ²a² i³li³te²hũ³te²an²tu³ a³lxix²sa²sxã³ yx-
au²xai³lain¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa²
sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³
Txa²wi³na² hi²sen³kxai³lu² a³lxain¹tu¹wi¹. Ai¹nha¹kx-
ai²nãn²tu³ ã³n³tũ³xain¹sxã³ yxau³yain¹nha¹tu¹wi¹.

24 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² a³lxix²sa²nxa³sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su²
kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sai¹nx3tho³li¹.
Jã¹nxa¹ju³su² wãn³txai²na² ne³ka²ki²sah¹lx-
in¹ju³xai²na² hai³txi³ txa²wãn³txi³khai³sxa³wi¹.
Nxe³ju³xai²na² Txa²wi³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹la²
a²wãn³txai²la¹i¹.

25 Nxe³na¹ju³xai²na² yxo²ha³kxa¹ yx-
au³kxi¹nx2ta¹kxa²yu³su² i³hen³txi³nx2ta¹i¹. 26 Yxãn¹ta¹
ye³jen¹na² i³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹
ã³nhxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²nũ³a² A²yãu³ka³txa²
wi¹lhin¹jah¹la² wxã³nx2ti³sxã³, kan²txi³ yx-
au³ya³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wi³na² Si³yx-
au³tãu³su² tãu³a¹ sa²wet1sa²sxã³
i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ti³kxah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²kx-
ai³lu¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nx2ti³ha²kxai³,
txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³xai²na² yxo²ha³kxa¹
ain³kxi²ta²hot3si¹nx2ti³ju³su² i³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³,
Nxe³nx2ti³tu¹wi¹.

27 Txa²hãu²na¹ju³ta² ã³nhãu²no³txa²lxa¹i¹. Hí¹na²
ĩn²nxa³ti³xa³ta³lxa¹ ã³nxü²kwai³lxü¹nx2ta¹i¹.
Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxix²hẽ¹li¹.
Yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² hãu²non³sxã³ yx-
au²xai³tũ³ka³txi³sxa³i¹. “Hãu²no³ta¹xã¹.” Nain¹kxan²ti³,
hã¹nxe², hxi²waut3ta³lxain¹sxã³ yx-
au²xai³yai¹nh³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, Txai²na¹xai²na²
txa²hãu²na¹ju³ta² txa²wi¹lhin¹khaix1na¹ju³ta²
ã³nxü²kwai³lxü¹nxa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,
hãu²non³sxã³ yxau²xai³la¹kxa²yã¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹.
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
hxi²waut3ta³lxix³nhyah¹lxa³nha²kxai³,
yuh³lxa³kxi²yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxix²hẽ¹li¹.

28 Txa²wãn³txai²na²: “I³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, ã³wã³la²
i³xi²sxã³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹ju³xai²na²
ain³kxi²sah¹lxix¹. Nxe³na¹ju³ta³nũ³a², a³lxix²sah¹lx-
in¹kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxix²h³nxa¹lxix¹. Txa²wi³na²
yxau³tãu³a¹ i³na¹ju³ta³nũ³a²
i³ka³li³kxi²sah¹lxix²h³nxã¹lxix¹, Txa²wi³na²
ã³sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.

29 Ha³lo²a² yan¹nãu³a¹ ai³ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹. Hí¹na²,
ha³lo²a² ü³hũ¹nx2ti³xa³ta³lxa² i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹.
Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, hã²wxãn³txa³, ha³lo²ai²na²
ü³hũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²na²
ain³kxi²xi²sah¹lxix¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹ka³tu³: “Hai³yo¹.
Je³su²jah³la² wãn³txi³khai³xa² so¹lxix³
e³kxi²nẽ³te³nai¹ti²ti¹.” Yan¹nãu³a¹ nxe³sah¹lxin¹tu¹wi¹.

30 Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ so¹lxix³ ãh¹i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
Ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txa²
a²wa³kxën³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la² yãu³son³na³li¹.
Ã³sen³sai¹sa²te³lhxã³ yãu³son³kxi²sa²na³li¹. Yxãn¹ta¹,
jah¹la² kũ³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³i¹. Txai²na² so¹lxix³
hxi²kan¹khaix1jah¹lo²sa¹i¹. 31 Na¹kxan²ti³, Txa²wi³na²
i³kwa³na³sa²ju³xa² so¹lxix³ sa²wai³wait3sxã³ kã³a¹i¹.
“Ya³lu²na¹tũ¹xã¹.” Na¹kxan²ti³nũ¹. Na¹ha²kxai³,
Txa²wi³na² a³lxix²na¹ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
wxa²ye³ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, i³sa²yxau³sxã³
ã³nxai³yah³sah¹lxix²hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

**Je³su²jah³la² yain³tẽ¹ha² wi¹khai¹nxe³tẽ¹ha²
te²hũ³ye²ju³su²**

15 — Txai²li² yain³tẽ¹ha² u²vẽ¹nhu²khai³xa²
wi¹khai¹nxe³tẽ¹ha² te²hũ³te²sa¹i¹. Txa²wi³nai²na²
sa²kxai³lu², hai³sxa² wa³kxën³yah³lo²hũ³te²la¹i¹.
Wxã¹na² sa²kxai³lu², u²va²nxü³ki³hũ³te²syah¹lxix¹.
2 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ³kxan²tu³ yain³txa³ki³a²
ã³ki³i²nxa³tũ³ka³txi³su² a²yxo²ha³kxan²tu³,
Txa²wi³nai²na² i³nũ³kxi²lho¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹te²ju²hẽ³li¹.
Yxãn¹ta¹, a²nũ³kxa² yxo²ha³kxa¹ yain³txa³ki³a²
ã³ki³i²tũ³kxan²tu³, hã¹nxe³sxã³
ü³nhũ³we²kxi²te²ju²hẽ³li¹, ã²la² ka³lxa¹txi³
ã³ki³i²si¹ju³su². 3 Jã¹nxa¹ju³su², wãn³txa²
i³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹ju³su²,
wxa²ko³nxe³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²lxix²sxã³, hí¹na²
wi¹lhin¹nxa²lxix²na³li¹. 4 Yah³lxin¹nha²kxai³, nxü²kwai³yx-
au³sah¹lxix²hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na² sa²kx-
ai³lu² nxü²kwai³yxau³nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³txa³nũ³kxa²,
wã²nxü³h¹ ha³na³ka³lxix³ yxau³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³
ã³ki³i²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ³kxa² au³txi³ nũ³yx-
au³kxai²nãn²tu³, wi¹ki³i²te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
wxa²nũ³ka³txai²nãn²tu³, nxü²kwai³yxau³sah¹lxan³kx-
ai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² wi¹te²la³ kã³yah²lx-
an³tho³li¹.

5 Txai²na² yain³tẽ¹ha² hũ³te²sa¹ha²kxai³, wxã¹na²
a²nũ³kxa³nãu³hũ³te²jah³lxix²nha²kxai³, ki³te²ju²hẽ³li¹.
A²nũ²a² nxü²kwai³yxau³sa³kxai²nãn²tu³, Txai²na²
nxü²kwai³yxau³na¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²nãn²tu³,
ha³lo²a² wi¹ju³ta² kã³h³nx2na³li¹. Yain³txa³nũ³kxa²,
wi¹ki³i²te²nũ³kxe³hũ³nxe², ha³lo²a² wi¹ju³ta²
kã³h³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, ã³na¹sa²sxã³ ha³na³ka³lxix³ yx-

au³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³he¹yxah³lx-
 an³tho³li¹. ⁶ A²nū²a² nxū²kwaj³yxau³sai¹nxa³kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wi³na² hi²sen³kxai³lu²
 on³si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxai¹nh³nx2na³li¹.
 Wa³lu³la³nxū³kxa² o³nxa³tū³kxa² wxa²sa²ki³nū²ki²sxā³
 ha³nxe²a² sa²ya³ki³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²,
 Txa²wi³na² on³si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxai¹nh³nx2na³li¹.
⁷ Yxān¹ta¹, txa²nxū²kwaj³nāu³a¹ nxū²kwaj³yx-
 au³sah¹lxin¹ha²kxai³, txa²wān³txa² au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹
 yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²yen³kxa² a²ten³yah³lxin¹kxa² yxo²ha³kxa¹
 i³wā³txi³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su²
 yen³kxi³ta³lun³yah³lxin¹tu¹wi¹. ⁸ Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lx³ kāi³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³tē¹ha²
 ki³ka³lxa¹txi³, ā³ki³i²tū³kxe³hū³nxe² wi¹kāi³yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wi³na² i³sa²nēn¹kxain¹tu¹wi¹. "Txa²wā¹wi³na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹." A²nū²a² yxo²ha³kxa¹,
 ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, wxāi²nān²ta³,
 txa²sa³wi³ha³lx³i³nāu³khai³syah¹lxin¹tu¹wi¹.
⁹ A³lx³i¹nx2ta¹i¹. Txa²wi³na² a³lx³i²sa³kxa² yā¹nxe³sxā³
 a³lx³i¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,
 a³lx³i¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lx³ixā³ yx-
 au²sa²tē³jah¹lx³i³hē¹li¹. ¹⁰ Txa²wān³txa²,
 i³kwa³na³nx2ta¹jau³xai²na² sa²yo²wet¹sah²lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, txa²a³lx³i²nx2ta¹jau³xai²na² yx-
 au²xai³yah³lx³i³nh³nx2na³li¹. Txai²na² Txa²wi³na²
 wān³txa² i³kwa³na³sa³jau³xa² sa²yo²wet¹to³hx-
 ai²na¹ta¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wi³na²
 a³lx³i²sa²jau³xai²na² yxau²sa²tē³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹.
 Jā¹nxe³sah¹lx³i³hē¹li¹.

¹¹ Txa²wān³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 i³ka³li³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. Txai²na²
 kāin²ka³li³sxā³ yxau²xai³khai¹nxe³na¹kxa²
 yā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. ¹² Txa²wān³txa²
 i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²sa¹:
 "A³lx³i²waun¹nhat¹jah³lx³i³hē¹li¹. Txai²li² a³lx³i¹nx2ta¹i¹.
 Nxe³nx2ta¹kxa² yā¹nxe³nhat¹ju³yah³lx³i³hē¹li¹."
¹³ A³lx³i²khax³yhu¹ju³ta²sa¹, txa²ka³te³na² wi¹la¹tāu³a¹
 ā³sxā³ txa²ya³lx³a³nāu³ i³nxai²na² ya³lu²kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ju¹ta²na², a³lx³i²khax³yhu¹ju³ta³la³ te²ju²hē³li¹.
 A³lx³i²yhu¹ju³ta³la³, ā²la² wi¹ju³ta³la³ yū³te²sxa³yu²hē³li¹.
¹⁴ Jā¹nxa¹jau³su², i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa² a²ha³kxa¹
 sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, txa²ya³lx-
 ah¹lx³i³nh³nx2na³li¹. ¹⁵ Hī¹na²: "Txa²ya³lx³i³nāu³xa²."
 Nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Kxān³su²:
 "Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²sah²lxin¹te²nāu³xa²." Nxe³nx2ti³hx-
 ai²na¹ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, hī¹na² nxe³nx2ti³nx³lho³li¹.
 Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²kxai²nān²tu³, a²sū³na² ha³lo²la³
 a³la³kxi²nū¹ti³he¹xai¹nh³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 txa²ha³lo²a² a³la³kxah¹lx³i¹lx³i¹. ¹⁶ Hai³txi³ wxa²yu³ta²li²
 ka³na³ki² i²sxā³ ā³yū³so¹sah¹lxan³ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, Tx-
 ai²na²xai²na² i²sxā³ ā³yū³so¹nxa²ta¹ta¹ti²ti¹. i²sxā³
 ā³yū³so¹nxa²ta¹ka³tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³sa²tē³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat¹so¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹.
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a²yain³txa²ki³a² wi¹ki³i²txi³hū³nxe²
 wi¹kāi³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ a²yain³txa²ki³a²

wi¹te²ta³ki³a² ā³kho³txa³kxe³su² wi¹lx³iyxau³ki³ai²la¹wi¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², wxa²wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 wi¹kāi³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
 i³ka²lat¹so¹nx2ta¹ka³tu³
 hxi²kan¹txi³lo³txa²lx³a¹ta¹ti²tu³wi¹. Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, a²yen³kxa² Txa²wi³na² i³wā³txain¹yah³lx-
 in¹kxa² a²yo²ha¹kxa¹, txa²lx³a² i³y¹li²sa²sxā³ i³wā³tx-
 ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ū³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat¹so¹nxa²lx³a¹ta¹ti²ti¹.
¹⁷ Jā¹nxa¹jau³su², a³lx³i²waun¹nhat¹jah³lx³i³hē¹li¹.
 Nxe³na¹jau³xai²na² i³kwa³na³nx2ta¹i¹.

**"Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹." Nxe³jau³su²**

¹⁸ Ne³ka²ki²sah¹lx³i³hē¹li¹.
 Yuh³xan¹ta³ko³tan¹tū³ka³txa²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³ka³txa²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² hxi²waut³ta³kx-
 ah³lx³ixā³hē¹li¹. A²nxe³tū³ka³txa² kxān³su²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²ta¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³,
 jā¹nxe³nx2tain¹na³li¹. Yān³ta²na², yxo²kwīn¹kxi¹nx2tx-
 ai¹nxa³ta³lx³a² yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²ta¹ti²ti¹.
¹⁹ Wxa²yu³ta²li²: "Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sa¹xā¹."
 Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, a³lx³i¹nx2tai¹nh³nx2na³li¹.
 "Hā³xa¹, txa²wā¹nū³ka³txi³sain¹na³li¹. A³lx³i²ki³tu¹wi¹."
 Nxe³nx2txai¹nh³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sah¹lx³ix³li¹. Txai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txa²
 ā³sa²hait¹so¹nx2ta¹ha²kxai³ txa²nū³ka³txi³sah¹lx³ix³li¹.
 Nxe³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³,
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. ²⁰ Txa²wān³txa²,
 i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lx³i³hē¹li¹.
 Nxe³na¹jau³xa²sa¹: Kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² i³nx-
 ai²na² kū³we²ki²la² hxi²kan¹yah³lx³ix³li¹.
 Sū³nu²na¹xai²na² so¹lx³ ā²la² hxi²ka¹na¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² Sū³nu²na¹xai²na²
 ha³ta³nxān²txi³ ko³nxe³ju³ta² so¹lx³
 kāi³kxi²sain¹to³ta¹ti²ti¹. Ai¹nha²kxai³
 kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² i³nxāin²txi³
 jā¹nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxain¹kxai²nān²tu³,
 txa²wān³txa² sa²yo²ā³sain¹to³ta¹ti²ti¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 wxa²wān³txain²txi³ sa²yo²ā³nx2tain¹tu¹wi¹.
²¹ Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²,
 Txa²wi³na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²na² i²ain¹tū³ka³txi³sx-
 ai¹nxa³wi¹. i²ai¹nxa³jau³su² yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹.
 Sai¹nha²kxai³, jā¹nxe³sxā³, Txai²li² sa²hē¹ta²lx³a¹kxe³su²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹nūn³tu¹wi¹,
 txa²sa³wi³ha³lx³i³sah¹lx³i¹nha²kxai³lu¹. ²² A²nxe³tū³ka³tx-
 ai²na², wān³txa² wi¹jau³xa² i³ye³kxai¹na¹ta¹ti²tu³wi¹.
 Na¹kxan²ti³ sa²yo²ā³sa²sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nhx-
 ai²ta¹ti²tu³wi¹. Ain¹ka³tu³, Txa²wi³na² ē¹nān¹jau³kx-
 ai³lu¹: "Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² ā²la² kāin²
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹tū³ka³txai²la

yxokwĩn¹kxi²sain¹jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³,
 Txa²wĩ³nãn²txi³ yxo²kwĩn¹kxain¹nũn³jah¹lo²su²
 hĩ³nx2na³li¹. 24 A²nxe³tũ³kq³txai²na², Txai²na² yx-
 au³yain¹sxã³ ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² kãiyain¹to³hx-
 ai²na¹tai¹ti²ti¹. Ha³lo²a² a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³
 kãit³i³he¹nxa³kxa², Txai²na¹xai²na² kãiyain¹to³hx-
 ai²na¹tai¹ti²ti¹. Yai¹na¹ha²kxai³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na² Txain²txi³
 i³sai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nãn²txi³ i³yhai¹nha²kxai³
 ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ya³sain¹kxan²ti³,
 ã³ne³to³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³tai¹ti²ti¹. ã³ne³to³hx-
 ai¹nxa³kxe³su², hã¹sxã³ Txain²txi³
 yxo²kwĩn¹kxi²sai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nãn²txi³
 yxo²kwĩn¹kxi²yhai¹nha²kxai³, yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kq³tx-
 ai²na² ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nu²la³
 ko³nxe³thin¹tũ³kq³txa² i³yĩ¹lain¹tu¹wi¹.
 “Ko³nxe³thin¹tũ³kq³txi³khaix¹syah¹lxi¹lxi¹.” Ain¹tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai¹la¹i¹.
 Ain¹jut³su², yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na² wxã³sxã³,
 ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² kãiyain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta² i³yau¹ũ³hain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 tũ¹kq³txai²na² i³sai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Sai¹nxa³ke³la³te²kx-
 ai³, sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³i¹. Ai¹nha²kxai³,
 hai³txi³ Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³kq³txi³la³
 i³yĩ¹lai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. “Tũ¹kq³txai²na², hai³txi³
 txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³ i³yau¹ũ³hain¹nxa³hẽ³na¹.
 Nxe³ha²kxai³ sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹.”
 Txa²wĩ³na² ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, nxe²nxa³i¹.
 Tũ¹kq³txai²na² i³sain¹kxan²ti³ yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹.
 25 Yxo²kwĩn¹kxi²sain¹sĩn¹ju³tai²na², kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na²
 a²ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³xau³hxai²tẽx¹tã² e³te³nah¹lxi¹:
 “Txai²na¹xai²na², hã¹nxe² wain³txi³ kãiyai¹nhx-
 ai²na¹hẽ³li¹. Na¹kxan²ti³, kwa²hã¹nxe²
 yxo²kwĩn¹kxi²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹.” Kxã³nxãn¹jau³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na²
 nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na²
 yxo²kwĩn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹, kwẽn¹tai²na²,
 kxã³nxãn¹jau³xa¹ a²ya³la³tu³ ta³lu²nain¹na³li¹.
 26 Yxãn¹ta¹, i³ũ¹nx2ti³jah¹la², A²ya³la³tu³jah¹la²,
 A²yãu³ka³jxah¹la² i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³kax3khai³xa², Txa²wĩ³nai²la¹i¹.
 Txa²wĩ³na² a²yen³nãu³a¹ a³li³sxã³ ai³sxã³
 tũ³nx2tain¹tu¹wi¹. Ain¹ka³tu³, A²ya³la³tu³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu², Txai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³hain¹ya³sa³tu¹wi¹. 27 Ai¹nha²kxai³, wxã¹na²
 sa²kxai³lu² te²yã¹nxe³sxã³ Txai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³hain¹ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹, a²wi¹lhĩ¹na² kxãn³su²
 ã³si³tẽ³kxi²sah¹lxi³to³hi¹nha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 16 — Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ye³jen¹nãu³a¹,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na²
 ye³khãuh¹lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, i³yx-
 aih²kxi²sah¹lxi³sxã³ yxo²i³sah¹lxin¹ju³tai²na²
 ã³na¹sah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Kwẽn¹tai²na², ha³lo²a² ã³hũ¹nx2ti³xa³ta³lxa¹ wãn³tx-
 ai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. 2 Na¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kq³txa²
 ã³nũ²kxain¹thĩ³na² ã³wih¹yah³lxin¹ju³ta² Ju³te²a²

nũ³kq³txa² ã³nhũ³sa²tã³ha³lo²sai¹xi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹, ha³na³ka³lxi³ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² ã²la²
 ko³nxe³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³hĩ¹nãu³u¹tai²na² a²nũ²a²
 i³su²lhã³nx2tain¹kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³a¹
 i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na²
 ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹xã¹. Na¹ha²kxai³
 i³su²lhã³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
 au³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² kãisi¹sa²jau³su²
 i³su²lhã³ai¹na¹xã¹, a²nũ²ai²na²sã¹.” Nxe³nhain¹tu¹wi¹.
 3 Ko³nxe³ti³ kãiyai¹nx2ti³ju³ta³nũ³a², Txa²wĩ³nãn²txi³
 i³ai¹nxa³kxe³su², Txain¹txi³ i³sai¹nxa³kxe³su², ko³nxe³ti³
 kãiyai¹nx2tain¹tu¹wi¹. 4 Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² ha³lo²a²
 ã³hũ¹nx2ti³xa³ta³lxa² wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹
 nxe³ye¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²na²
 ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Ha³lo²ai²na² kxã³nxa²
 Je³su²jah³la² i³hen³xi³nẽ³na²hẽ³na¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Wãn³txai²na² a²wi¹lhĩ¹nhĩ¹nai³tã²
 i³ye³kxi¹nx2ti³nxa³tai¹ti²ti¹, yxau³ya³nx2ta¹ha²kxai³lu¹.

**Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta²
 i³yau¹ũ³jau³su²**

5 Yxãn¹ta¹ hĩ¹na² i³te³la¹i¹. I³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na²
 yxau³tãu³a¹ i³te³la¹i¹. Na¹jau³xai²na²: “I³h¹nũ¹la³
 i³te³lin¹ji¹?” Nxe³sah¹lxa³lxi¹. 6 Yxãn¹ta¹ wãn³txai²na²
 i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wxa²ẽ¹nãu³a¹ kãin²
 i³ãin²txi³nx2ti³na³li¹. 7 Nxe³kxan²ti³, a²ya³la³tu³
 i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²xĩ³na¹ju³ta³nũ³a² wi¹lx-
 on³kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² i³te³la¹i¹. I³n²nxa³kxai²nãn²tu³,
 hai³txi³ Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²la³ wxã³ye¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 Yxãn¹ta¹ i³na¹kxai²nãn²tu³ i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.
 8 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, wxã³ye¹nx2ti³kxai²nãn²tu³,
 Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wãn³txa² yau³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na² i³yũ²kx-
 ain¹tu¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ a²ko³nxe³ti³ kãiyain¹ju³tain²txi³
 i³yũ²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²wai³na¹ju³ta²
 i³yũ²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ a²nũ²a²: “Sũ³na² Si³yx-
 au³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹.” Nxe² yxau³xai³te²su²
 kxai²nãn²tu³, yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta²nũ³ain²txi³ i³yũ²kxai¹nha²kxai³ ain¹tu¹wi¹.
 9 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na²
 yxo²t²ti³hex¹sa²tũ³kq³txi³sai¹nxa³i¹.
 Yxo²t²sai¹nxa³ju³tain²txi³sxã³ ko³nxe³ti³
 kãiyain¹ju³tai²la²na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
 Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² i³yũ²kxain¹tu¹wi¹. 10 Jã¹nxe³sxã³
 ha³lo²ai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹ txa²wai³na¹ju³ta² a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hai¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹,
 ye³jen¹na² Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹.
 Na¹ka³tu³, wxã¹na² sa²kxai³lu¹ i³sah¹lxan³tho³li¹.
 Yxãn¹ta¹, i³na¹kxa²si³yo³na¹ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ã³wxã³sxã³ wain³txi³ kãit³tu¹wi¹.
 Wain³txi³ kãia¹kxa² yã¹nxe³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na² txa²wai³na¹ju³ta²
 i³yũ²kxain¹tu¹wi¹. 11 Jã¹nxe³sxã³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn²tũ³kq³txai²na²

a²wa³kxën³yah³la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² sa²kx-
 ai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, yx-
 an¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ kō³nxe³ti³ʔyī¹lain¹sxā³ʔwāi¹tain¹tu¹wi¹,
 Sa³ta³na²jah¹lai²na²su². Jā¹nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 ā³xā²ʔli³te²su² te²an²tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹.” Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lē¹.
 Yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kō³nxe³ti³
 ʔyī¹lain¹sxā³ʔwāi¹tain¹nūn³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³ta³nū³a²
 Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na² ʔyū²kxain¹tu¹wi¹.

12 Wān³txa² ka³lxa¹jau³xā² wā³kon³na³li¹. Yxān¹ta¹,
 hī¹na² ʔye³kxi¹nx2ti³nxa³lho³li¹.
 ʔye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wxāi²na²
 e³nxū¹sah¹lxi³hī³nx2nxā³lxi¹. 13 Yxān¹ta¹, A²yāu³ka³jx-
 ah¹la² A²ya³la³tu³jah¹la² wxā³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³,
 a²ya³la³tu³jau³xā² yxo²ha³kxa¹
 ʔyau¹ū³ta³lu²ni¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² e³jau³xā²
 hai³txi³ a²ē¹nāu³a¹ ān³si³wxe³jau³sxa³i¹. A²wān³txa²
 Txa²wī³na² ain³kxi²sa²so¹kxi²jau³xā² so¹lxi³ A²yāu³ka³jx-
 ah¹lai²na² sa²kxai³lu² ʔye³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³, ha³lo²a² yxan¹nāu³a¹ ai³ju³ta²
 ʔyau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. 14 A²nxe³jah¹lai²na²,
 txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ʔyau¹ū³hain¹tu¹wi¹. Nxe³te³lhxā³, txa²ē¹nān¹jau³xā²
 txa²wi¹lhi¹na¹jau³xā² ain³kxi²sa²so¹sxā³ wxa²yu³ta²
 ʔyau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², Txa²wī³na²
 a²ē¹nān¹jau³xā² yxo²ha³kxa¹ txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹i¹.
 Nxe³ha²kxai³, txa²ē¹nān¹jau³xai²na² ain³kxi²sa²so¹sxā³
 ʔyau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

“Āin²ti³nx2ti³kxan²ti³ ā³yat¹sxā³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.”
 Nxe³jau³su²

16 Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ʔsah¹lxan³tho³li¹. Sah²lx-
 an³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ ye³jen¹nūn³tāu³a¹
 ʔxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ʔli³te²a² a²sa³wi³ha³lxi³lo³kxa²
 wān³txi³kxai³lu¹, ha³na³ka³lxi³
 ʔye³kxi²lā³yhain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³jau³tā³ ʔye³te²sin²ta²ku²: “Jū¹nxe²
 ye³jen¹nāu³a¹ ʔsah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nān²tu³.
 Hā²wxān³txa³ ye³jen¹nū³tāu³a¹ ʔxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.”
 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xā² kō³kj³sxa³ha²kx-
 ai³, wān³txa² yau³xā³xā²: “Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
 ʔna¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ na¹i¹.” Nxe³jau³xai²na² a²si³yx-
 au³tāu³khai³xā² kō³nūn³kj³sxa³ha²kxai³, kj³nhai¹.

18 Jā¹nxe³sxā³, jah¹lai²na² wān³txa²: “Jū¹nxe³
 ye³jen¹nāu³a¹.” Nxe³nē³lain¹ten¹ti¹. Nxe³jau³xai²na²
 a²si³yxau³tāu³a¹ ĩh¹nxe³jau³tan³te²sin²ta²ku² kj³nhai¹.
 Je³su²jah³la² ʔwā³txi³sain³ti³ten³kj³tā³li¹. Nxe²
 ha³na³ka³lxi³ yxau³sxā³ nxe² ʔye³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³ kon³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā²
 ʔye³lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Wān³txa² kō³kj³sxa³nhai¹.
 ʔwā³txi³sain³ti³ten³kj³nhai¹. Nxe³jau³xai²na²,
 Je³su²jah³la² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³la¹
 Je³su²jah³la² wān³txa² ʔye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wān³txai²na² a²si³yx-
 au³tāu³a² ʔwā³txa³kxi²nhyah¹lxin¹ta¹. Txa²wān³tx-
 ai²na²: “Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ʔsah¹lxan³tho³li¹. Sah²lx-
 an³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ ye³jen¹nūn³tāu³a¹
 ʔxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.” Nxe³nx2ta¹ten¹ti¹.

Nxe³na¹jau³xai²na² ʔwā³wā³ta³kxi²nhyah¹lxin¹ta¹.
 20 A²ya³la³tu³ ʔye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² ā³nxī³na¹tu¹wi¹.
 Na¹kxa²si³yo³na¹, wxāi²na² hxi²yen³txi² nān³yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Au³ti³ āin²ti³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹ta¹,
 yuh³xan¹ta³kō³xan¹tū³kā³txa² ʔka³li³hain¹tu¹wi¹.
 Nain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nān³yah³lxin¹kxan²ti³,
 āin²ti³nx2ti³ju³ta² ha³na³ka³lxi³ ān³yāt¹sxā³
 ʔka³li³yah³lxin¹tu¹wi¹. 21 Wxa²ha³lo²a²
 nxe³jut³su³ju³ta²sa¹: Txu¹ha² wē³nhi³sxā³
 a³li³lah¹te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³,
 ĩh³khaix¹yain¹te²jai¹ti²ti¹. Kxān³su² na³na¹, ha³lo²a²
 hau³kon³na³na¹, wē³sa² a³li³la¹ju³ta³nū³a²su¹,
 te²jai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ wē³sa² a³li³lah¹ta³lun²kxai²nān²tu³,
 ū³hū¹nē³kxai²nān²tu³, kāin² ka³lih³khaix¹nxe³te²sē¹li¹.
 Nxe³ha²kxai³, āin²ti³ju³ta²kxai³ ne³wā²nē³te²sē¹li¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wi¹. 22 Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, hī¹na² sa²kxai³ au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹
 āin²ti³khaix¹yah³lxi¹lxi¹, txa²xī²na¹ju³ta³nū³a²su¹.
 Yxān¹ta¹, ā³wā³li² ʔxi²sxā³ a³ti¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹ka³tu³, ʔyhu¹kj³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹,
 ʔka³lih³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Ka³lih³sa²tē³yah³lx-
 in¹tu¹wi¹. Wxa²ka³lih³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² hxi²kan¹txi³
 a²nū²a² ā³xā² so¹kxi¹nx2ti³xā³lho³li¹.

23 Nxe³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ū³hū¹nx2ti³tāu³nū³ā¹ hai³txi³ wān³txi³la³ ʔwā³txi³sah¹lx-
 an³tho³li¹. “Wān³txai²na² ĩh¹nxe² a²si³yxau³tāu³su²
 ji¹ku¹.” Sah²lxan³tho³li¹. A²ya³la³tu³ ʔye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 A²yen³kxa² ʔli³te²la³ Txa²ʔlxa² ʔyī¹li²sa²sxā³ Txa²wī³na²
 ʔwā³txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ū³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 24 A²si³ta³lo³nāu³hī¹nān²tu³,
 Txa²wī³na² ʔye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
 Txa²ʔlxa² ʔyī¹li²sa²sxā³ a²yen³kxa²
 ʔwā³txi³yah³lxi³to³hxai²nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹, hī¹na²
 Txa²ʔlxa² ʔyī¹li²sa²sxā³, Txa²wī³na² ʔwā³txi³sxā³
 ʔye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ū³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, kāin²
 ka³lih³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yuh³xan¹ta³kō³xan¹tū³kā³txai²na² ā³sen³sai¹ain¹sxā³
 hxi²kan¹jah¹lo²su²

25 A²wi¹lhi¹nān²tu³, kxān³su² wān³txa² hāi³jau³xā²
 so¹lxi³ ʔye³kxi¹nx2ti³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹, e³lē³na¹
 ʔye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, wān³txa²
 si³ka³kan³jau³xā² so¹lxi³ ʔye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Txa²wī³na² wān³txa² si³ka³kan³jau³xā² so¹lxi³
 ʔye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wī³na² ʔyau¹ū³nx2ti³te³lhxā³
 ʔye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. 26 A²nxe³tāu³ai²nān²tu³,
 wxāi²nān²ta³ Txa²ʔlxa² ʔyī¹li²sa

sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³la³ Txa²wi³na² i³ye³kx-
 ain¹nx³kxan²ti³, sa²hau³ko³kxi¹nx2txai¹nh³i³nx2na³li¹.
 27 Jã¹nx¹jau³su², wxã¹na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ a³lxi², Txa²wã³txa²:
 “Txa²wi³na² yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³ ha³lo²ai²na²
 wxã³na¹hẽ³li¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²i²
 nxe³sah¹lxi³hxai¹nhẽ³li¹. Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wi³na²
 a³lxi¹nx2tain¹na³li¹. 28 Jã¹nx¹jau³su² a²ya³la³tu³ Txai²li²,
 Txa²wi³na² yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³ ha³lo²ai²na²
 wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² ha³lo²ai²na² a³li³sxã³
 Txa²wi³na² yxau³tãu³a¹ i³na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ³la².
 29 Nxe³nx²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 wã³txi³kxai³lu¹:

— Hã³xã¹. Kwẽ¹ta¹na² si³ka³ka³ni³ e³nhi¹lxi¹. Hai³txi³
 hã³jau³la² e³sĩ¹nxã³lxi¹. 30 Kwẽ¹ta¹na²
 ain³kxi¹nx2nha¹nhai¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²,
 a²nũ²a² ě¹nã¹jau³xa² ha³ta³nxã²txi³ a³la³kxi²ta³lu²ni²,
 nxe³jah¹lo²su² nhi¹lxi¹, a²nũ²a² ã³xa²
 i³ye³kxi¹nx²hxa³kxan²ti³nũ¹. Nha¹ha²kxai³, Wxa²si³yx-
 au³te²khai³xa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ai²la¹xã¹.
 Nxe³nhĩ¹ju³ta² hĩ¹na² yxo²i²nx²nha¹nhai¹. Ta¹hx-
 ai²hẽ³la².

31 Nxe³nx²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹
 i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— “Hĩ¹na² yxo²i²nx²nha¹nhai¹.” Nxe³sah¹lxi¹lxi¹.
 32 Yxã¹ta¹, txa²wã³txai²na² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ³li¹.
 Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹. Hĩ¹na² ai²na³li¹. Wxa²nũ³kã³tx-
 ai²na² ã³nih³sxã³ i³hax3te¹hax3ten¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sxi²khai³xa² ã³nkhẽ³nã¹la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lx-
 in¹kxai²nã²tu³, Txai²na² so¹lxi³ nũ¹ yxau³na¹tu¹wi¹.
 Yxã¹ta¹, nũ¹ yxaun²nx³lho³li¹. Txa²wi³na² whã¹na¹
 yxau³kxi²sa³tu¹wi¹. 33 Txa²wã³txai²na² hã¹nxe³ti³xa²
 i³yau¹ũ³nx2ta¹i¹. Yxo²i²sa²sxã³, wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³
 ã³nhãu²no³si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
 yxo²kwĩ¹kxi²sain¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³,
 ha³lo²ai²na² yxau³yah³lxi¹nhĩ¹na¹
 ye³khãuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, Txai²na²
 ã³sen³sai¹ain¹sxã³ ã²la² hxi²kan¹khai¹nx¹a¹i¹. Na¹ha²kx-
 ai³, wxã¹na² hxi²ka¹ka¹nhe² yxau³xai³jah¹lxi³hẽ³li¹.
 Je³su²jah³la² wã³txa², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
 i³ye³ta¹hxai²hẽ³la².

Je³su²jah³la² A²wi³na² i³ye³kxi²jau³su²

17 Nxe³nx²ha¹te¹ wã³txai²na²
 i³ye³ta³lun²nx²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 o³sĩ³nãu³a¹ sa²yo²ka²la¹nha²sxã³ i³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Wi³na², nxe³txi¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, wxa²wẽ³sa³na¹xai²na²
 wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Wxi²kin³ti³to³nĩ¹kxa² yã¹nxe³
 kã³ti³hit1sẽ¹li¹. San¹kxai²nã²tu³, wxi²kin³ti³to³nĩ¹kxa²
 yã¹nxe² kã³a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nã²tu³, a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ Wi³na² i³nxai²na² sa²nẽn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹.
 2 A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³ta³ ti³hit1san¹ta¹ti²ti¹.
 Sa¹nha²kxai³, a²nũ²a² Wi³nu² i³nxai²na² ũ³hũ¹san¹kxa²
 yxo²ha³kxa² so¹lxi³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹
 ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Si¹san¹jau³su², ti³hit1san¹ta¹ti²ti¹.
 3 A²nxe³ju³ta²su¹: A²nũ²a² wi¹ĩ¹nẽ³lhxã³

sa²yo²we¹tẽ³te²su² kxai²nã²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹
 yxau³xai³te²su² hĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nã²tu³,
 wxã¹txi³ Sũ³na² Si³yxau³kat3su² te² i³nxã²txi³
 hã¹nxe²te² i³nxã²txi³ wi¹ĩ²nxã²sxã³ sa²yo²we¹tx-
 ai¹ni², Txai²na¹xain²txi³ Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²sxã³ i³sa²si¹hã³san¹kx-
 ah³lo²na¹xain²txi³ wi¹ĩ²sa²sxã³ sa²yo²wet1sai¹ni²,
 nẽ³lain¹kxai²nã²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yx-
 au²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. 4 Txai²na¹xai²na²,
 wxa²wa³ka³li³yu³ta² ũ³hũ¹san¹ju³ta²
 kã³ta³lu²na¹te¹ni²ti¹. Na¹ha²kxai³ wxi²kin³ti³to³nĩ¹ju³tx-
 ai²na² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹to³hx-
 ai²na¹ta¹ti²ti¹. 5 Wi³na², nxe³ti¹. Jũ¹nxe³ ye³jen¹nãu³a¹
 wxa²yxau¹tãu³a¹ i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 wxa²yen³nãu³a¹ yxau³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ ne³hĩ¹na¹
 wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Yuh³xai²nã¹ko³xai²na²
 yũ³ti³he¹nxe²nx³hĩ¹nãu³u¹ta¹na²
 wxi²kin³ti³ton³ki³kaix1 jã¹yxa³sẽ¹li¹.

6 Txa²nũ³kã³txi³su² ũ³hũ¹san¹ta¹ti²ti¹. A²nũ²a²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
 ã³yã³nhai¹tã³nũ¹san¹ta¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txa²
 a²wi¹lhi¹na² wxa²nũ³kã³txi³sin¹ta¹ti²ti¹. Hã²wxã³txa³
 ũ³hũ¹san¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, hĩ¹na²
 txa²nũ³kã³txi³su² na³li¹. Wxa²yo²wã³txa²
 ain³kxi²so¹sxã³ sa²yo²we¹txain¹tũ³kã³txi³su² ai¹nhx-
 ai²ta¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txa² so¹lxi³,
 hxi²kan¹khai¹nxĩ¹ju³ta² i³yau¹ũ³hai¹na¹ta¹ti²ti¹.
 7 Wi³na², nxe³txi¹. A²yen³kxa² ũ³yhen³kxi²san¹kxa²
 yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² hxai²ta¹ti²ti¹.
 Nxe³jau³xai²na² txa²nũ³kã³txai²na² hĩ¹na² a³la³kx-
 ain¹na³li¹. 8 Wxa²wã³txa² ũ³hũ¹san¹jau³xa²
 i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³,
 a³la³kxain¹na³li¹. A²nxe³na¹jau³xai²na²
 ain³kxi²so¹kxi²sa²sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹
 sa²wi¹nhain¹to³ta¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³, Wxã¹na²
 txa²si³yxau³kat3sin¹jau³su² ain³kxi²nha², Wxã¹na²
 i³sa²si¹hã³san¹jau³su² ain³kxi²nha², txa²nũ³kã³txai²na²,
 sain¹to³hxai²ta¹ti²ti¹.

9 Txa²nũ³kã³txai²na² so¹lxi³
 sa²hau³ko³tain¹sih¹nx²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹nx²ha¹i¹.
 Hai³txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³la³ yxo²ha³kxa¹
 i³ye³kxi¹nx²hxa³i¹. Yxã¹ta¹ txa²nũ³kã³txai²na² so¹lxi³
 ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx²ha¹i¹.
 Wxa²nũ³kã³txi³su² nũ³nha²kxai³ ya³nx²ha¹i¹.
 10 Txa²nũ³kã³txa² wxa²nũ³kã³txi³sah¹lxi¹nha²kxai³,
 wxa²nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² txa²nũ³kã³txi³su² nha¹ha²kx-
 ai³, nxe³ki³te²jai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²,
 e³lẽ³na² yxau³sxã³ wi¹kã³yxau³xai³lain¹na³li¹. Wi¹kã³yx-
 au²xai³la¹kxa² yã¹xain¹na³li¹. Ain¹sxã³,
 txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³hain¹na³li¹. 11 Na¹ha²kxai³, Txai²na²
 i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, yxau³ya³nx²ha¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²ai²na² yxaun²nx³lho³li¹. Na¹kxa²si³yo³na¹
 txa²nũ³kã³txai²na² ha³lo²ai²na² nũ¹ yxau³ain¹tu¹wi¹.
 Wi³nã³, hã¹nxe² wi

ã³non²ta³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. 12 Yxau³yai¹na¹hĩ¹na², a²nũ²a²
 ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² ã³non²ta³kxain¹to³hx-
 ai²na¹tai¹ti²ti¹. Wxãi²li² nũ³kxũ³khai¹nxi¹lxí¹.
 Nxi¹nha²kxai³, nũ³kxũ³ti³hit¹san¹kxe³su² ã³non²ta³kx-
 ain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ a²ta³a² hxi²ka²
 sa²so¹kxi²nẽ³lhxã³ tĩ¹kxi²nẽ³te²la³ yũ²nxa³i¹. Yxãn¹ta¹,
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxí³ tĩ¹kxi²nẽ³na³li¹. A²nxe³jah¹la²,
 kxã³nxa³tã² Wĩ³na² i³nxa²na² ha³te³h³nã³nxa²
 ũ³wha²li²ti³hi¹tin¹te³nah¹lxí¹: "Jah¹la² i³xã³ta³kx-
 ai¹nĩn¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹." Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ta² jã¹nxe³sxã³, ye³jen¹na²
 ka³na³ka³na³jah¹la²na² so¹lxí³ i³xã³ta³kxai¹nĩn¹ju³ta²
 yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. 13 Ye³jen¹na² yxau¹tãu³a¹
 i³xi²na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na¹,
 yuh³xai²nãn¹ta³ko³xan¹tu³kã³txai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹,
 txa²nũ³kã³tx-
 ai²na² a²yen³nãu³a¹ yxau²sxã³ txa²wã³txai²na²
 i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³tũ³kã³txai²na²
 ain³kxi²sain¹sxã³, wi¹lxon³kxi²ta³lun²sa²kxa²
 yã¹nxe³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹i¹. 14 Txa²nũ³kã³txai²na²,
 Wĩ³na² i³nxa²na² wã³n³txa² i³yau¹ũ³hain¹to³hx-
 ai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txai²na² hi²sen³su²
 yxo²kwĩn¹kxain¹na³li¹. Yxo²kwĩn¹kxi²sain¹kxa² yã¹nx-
 ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², Txain²txi³
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txi³sin²nxa³ha²kxai³,
 txa²nũ³kã³txain²txi³
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txi³sai¹nxa³ha²kxai³,
 ya³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txai²na²
 yxo²kwĩn¹kxi²sain¹sĩn¹na³li¹. 15 Ha³lo²ai²na²,
 txa²nũ³kã³txai²na² sa²so¹sxã³
 ũ³ho¹ain¹si¹nxa²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹.
 Yxãn¹ta¹, i³lxí³thi¹nxa³jah¹la² a²si³yxau³ka³txa²,
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² txa²nũ³kã³txai²na² ã³non²ta³kxi¹tx-
 ai¹nhẽ³li¹. Ye¹nxa²ha¹i¹. 16 Jã¹nxa¹jau³su², txa²nũ³kã³tx-
 ai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txi³sai¹nxa³i¹. Txai²li²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txi³sin²nxa³kxa² yã¹nxe²,
 ain¹nũ³na³li¹. 17 Ai¹nha²kxai³, txa²nũ³kã³txai²na²
 sa²hait¹so¹txain¹sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹, wxa²wã³txa²
 a²ya³la³ty³khaix¹jau³xa² ũ³whi¹tai¹nhẽ³li¹.
 Wxãi²yã¹nxe³sxã³ wi¹lhin¹ti³hit¹txai¹lxí¹. Wxa²wã³txa²
 a²ya³la³ty³khaix¹jau³xai²la¹i¹. 18 Wxãi²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xai²na² i³sa²si¹hã³san¹tai¹ti²ti¹.
 Jã¹xai¹na¹i¹. Txa²nũ³kã³txai²na²su¹ na¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 Txai²na² wi¹lhi¹na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kã³te³lhxã³
 wi¹lhi¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³kã³txai²na²
 wi¹lhin¹si¹hai¹na¹jau³su² na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta²
 wi¹kã³ain¹txai²li¹.
 20 Ain¹kxai²nãn²tu³, txa²nũ³kã³txai²na²
 ti¹ai²nãn¹tũ³kã³txai²na² wxa²wã³txa² wi¹jau³xa²
 tah²yau³xa² i³ye³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹jau³nũ³a², a²nũ²a²
 ã³xa² ain³kxain¹kxai²nãn²tu³,
 sa²yxo²wet¹sain¹nũ³tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³
 nxe³tãu³a¹ Txai²li² sa²yxo²wet¹sain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na²
 yxo²ha³kxa¹, hĩ¹na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
 Sa²hau³ko³tain¹si¹nxa²ha¹jau³su², nxa²ha¹i¹. Hai³txi³
 txa²nũ³kã³txai²na² ti¹ai²nãn¹tũ³kã³txai²na² so¹lxí³
 sa²hau³ko³tain¹si¹nxa²ha¹jau³la³ i³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹.

21 I³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³xa²sa¹:
 Sa²yxo²wet¹sain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹
 wi¹lĩ³we¹yhu¹khai¹nxe³sxã³ yxau²xai³lain¹te³lhxã³
 i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ju¹ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Wĩ³nu²
 i³nãin²txi³ nxũ²kwai³yxau³sa²sxã³ wi¹lĩ³we¹sa¹nha²kx-
 ai³, nxe²yxau²xai³kĩ³tã³li¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³ nxe³kĩ³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ sa²yxo²wet¹sain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na²
 nxũ²kwai³yxau³nẽ³lain¹sxã³ wi¹lĩ³we¹te³lai¹nha²kxai³
 wi¹lĩ³we¹yhai¹nha²kxai³, nxe² yx-
 au²xai³la³nhẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹.
 Nxe³nẽ³lain¹ju³ta³nũ³ai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txi³ tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu²
 i³nẽ³lain¹sxã³ i³ye³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: "Hã³xã¹.
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kx-
 ah³lo²khai³xai²la¹i¹." Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
 wã³n³txa², nẽ³lain¹tu¹wi¹.
 22 Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³san¹kxa²
 yã¹nxe³sxã³ txa²nũ³kã³txai²na²
 wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nai¹na¹ha²kxai³,
 wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ yxau²xai³kĩ³kxa² yã¹xain¹tu¹wi¹.
 23 Na¹kxai²nãn²tu³, sa²yxo²wet¹sain¹tũ³kã³txain²txi³,
 wi¹lĩ³we¹tain¹sxã³ yxau³kxai¹na¹ha²kxai³, Wxãin²txi³
 wi¹lĩ³we¹san¹sxã³ yxau³kxi¹sa¹nha²kxai³,
 nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Nxe³nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kã³txai²na² wã³n³txi³kxai³lu¹,
 i³nẽ³lhxã³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxí¹: "Hai³yo¹.
 Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kx-
 ah³lai²la¹xã¹. A²ya³la³ty³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 Je³su²jah³lain²txi³, a³lxí², te²yã¹nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lx-
 ain²txi³ a³lxí², ain¹na³na¹." Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txa²
 a²ẽ¹nãn¹jau³su², sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.
 24 Wĩ³na², nxe³txi¹. ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² kan²txi³
 ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nũ³nhai¹. Tx-
 ai²nãn²tu³ wxa²ha³lo²a² oh³xan¹ko³nãu³a²
 ha³lo²lot³sxã³ he¹a¹kxai²nãn²tu³,
 ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹. Sain¹kx-
 ai²nãn²tu³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² ũ³hũ¹san¹kxa²
 i³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ti³ten³sa³nhai¹. Ha³lo²ai²na²
 yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 ã³si³wxe³ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹tai²nãn²tu³ a³lxí²sa²to³hx-
 ain¹tai¹ti²ti¹. San¹jau³su²
 wxi²kin³ti³to³ti³hit¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²,
 txa²nũ³kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ain¹kxai²nãn²tu³,
 ka³lih³khaix¹sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹. 25 Wĩ³nãi³.
 Wain³te²si³yxau³kã³txãi³. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³tx-
 ai²na², hai³txi³ i³nxa²tũ³kã³txi³sai¹nxa³i¹. Nxain¹kxan²ti³,
 Txai²na² wi¹lĩ²nxa²te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³kã³tx-
 ai²na² ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² yxo²i³sain¹na³li¹.
 Sai¹nha²kxai³: "Je³su²jah³lai²na², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 i³sa²si¹hã³kxah³lo²su² na³na¹." Sain¹na³li¹.
 Nxe³jau³xai²na², txa²nũ³kã³txai²na² a³la³kxain¹na³li¹.
 26 Txa²nũ³kã³txai²na², hxi²kan¹khaix¹te²sin¹ju³ta²
 i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jã¹xai¹na¹tu¹wi¹.
 Ai¹na¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² a³la³kxain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³ty³ a³lxí²san¹kxa² yã¹nxe² a³lx-
 ai¹nĩn¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ Txai²na²
 Wxa²tah²na¹xai²na² nxũ²kwai³yxau³ai¹na¹ju³ta²
 yũ³nũ³na³li¹. Je³su²jah³la² wã³n³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² t̃³sa²so¹ain¹jau³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wãn³tx-
 ai²na² t̃³ye³ta³lun²ka³tũ³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
 whã¹na¹ ân³sa²si³wa³lu³lu²ne³kxi² ai³sxã³
 tẽ³li³yhu¹sxã³, t̃³nũ³kxa² Se³trõ²yau³xa²
 ã³yo²ha³ti³sa²sai¹ain¹ka³tũ³, sa³wxe³na²
 ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ² A²nxe³ko³xai²na²,
 Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²kxã³nxa²,
 ye³ka³lxa¹txi³ ã³nho³hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹sxã³,
 wi¹lĩ²ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa²
 Ju³ta²sah³la², sa³wxe³nai²na² wi¹lĩ²nũ³to³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na², ye³jen¹na², Je³su²jah³la²
 a²ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yã³yũ²kxi²jah¹lo²nũ³su², ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². ³ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tũ³ti¹, Ju³ta²sah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txain²txi³ t̃³wã³txi²,
 wã³nxin¹te² si³yxau³tũ³ka³txain²txi³ t̃³wã³txi²,
 ain¹te³nah¹lxi¹, so³ta²to² nũ³ka³txa² ã³nũ³so¹ain¹nũ²la²
 tẽ³sxã³ whã¹na¹ ai³nũ²la², sa³wxe³nai²na² Je³su²jah³la²
 kwẽ¹ta¹na² yxau³ko³xai²na², ã³yau³son³kxi²
 ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yu³lxa² kã¹te²a² ã³tẽ³i²,
 lã³pi³ã²tẽ³na² tĩ³na² sa²kĩ³kxi²nẽ³tẽ³nũ³a² ã³tẽ³i²,
 ya³wi³ta² ã³tẽ³i² nxe²xai³nũ²la², aun³ti² ã³yau³son³kxi²
 ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴ Ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na²
 a²ẽ¹nãu³a¹, ha³lo²a² yxan¹nãu³a¹ ũ³hũ¹ain¹ju³ta³nũ³a²,
 a³la³kxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su²
 a³ya³tain¹sxã³ t̃³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ¹te²la³tã³ ten³yah³lxi¹ji? Je³su²jah³la² wãn³txa²,
 ta¹hxai²hẽ¹la².

⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² nũ³ka³txai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹, t̃³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² ton¹jah¹la²,
 ten³yah³lxa¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na²,
 Ju³ta²sah³la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² kox¹ko¹xa² hxi²ka²
 ã³yũ³ain¹jah¹lo²nũ³su² jah¹la², he¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, t̃³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². ⁶ Ain¹tãu³,
 nxe³jau³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² nũ³ka³txai²na² ain³kx-
 ain¹tãu³, ã³si³tũ³kxa² ai³sxã³, a²yu³hẽ³nãu³a¹
 a³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ⁷ Ain¹ka³tũ³, ã³h¹ t̃³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ĩ¹nxe³te³tã³ ten³yah³lxi¹ji? Ya³nx2ta¹i¹.
 Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² ton¹jah¹la²
 ã³ten³sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹i¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹. Txai²na²
 so¹lxi³ ten³sah¹lxi¹nka¹i²nãn²tũ³, tũ³ka³txai²na²
 ã³si³tẽ³kxi²sain¹tũ³ka³txai²na², hã¹nxe² ã³tx-
 ain¹yah³lxi³sã²nhẽ³li¹. ã³wa²to¹tain¹txai²li¹. Je³su²jah³la²
 wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹ Nxe³ju³ta², ha³la³je¹nai³kxai³
 Je³su²jah³lai²na² t̃³ye³sxã³ A²wĩ³na² t̃³ye³kxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Wĩ³nã³. Txã²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² t̃³kxi²sa³kxa², yũ²nxa³lho³li¹.
 Hai³txi³ ka³na³ka³na³te²a² ha³tã³nxã²txi³
 t̃³kxi²sa²nxa³lho³li¹. A²yo²ha³kxa¹ he¹lain¹na³li¹. Ta¹hx-

ai²hẽ¹la². Nxe³jau³xait³ jã¹nxe³sxã³, a²ya³la³tũ³ hĩ¹na²,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wa²su¹wa²su¹ yx-
 au²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ a²sa³wi³sxa²
 ka³na³ka³na³te²a² ha³tã³nxã²txi³, so³ta²to² nũ³ka³txa²
 t̃³sa²so¹ain¹ju³ta³la³, yũ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹⁰ Yxã¹ta¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²t̃³lxi³ ã³xa²
 Si³mãu²ah³lo²su² te²kxai³lu¹, yu³la² kã¹n¹ta³wxi²a²
 sa²si³sai¹nha²sxã³, wã³nxin¹te² si³yxau³ka³khai³su²
 jah¹la² a²sa³wi³sxa², a²t̃³lxa² Mau²kah³lo²su² nxe³jah¹la²,
 txa²wã¹wi¹nẽ²tãu³a¹ a²ne³nxẽ³nãu³a¹ t̃³ne³i²lã³kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
 wãn³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² t̃³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³lai²na², ũ³si³wi²xi²nhat¹sa²nhẽ³li¹.
 ã³nhe¹kxain¹txa³hẽ¹li¹. Txa²wĩ³na²
 t̃³kwa³na³sain¹jau³xa², ye³khãu³lxa³ti³sa²ju³ta³nũ³a²
 t̃³kwa³na³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹jau³xai²na¹
 sa²yo²ã³ti²ten³sa²nxã³nhai¹. Nxe³ha²kxai³, so³ta²to²
 nũ³ka³txai²na² t̃³sa²so¹sain¹ju³ta³nũ³a², hã¹nxe² ã³tx-
 ai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

A³na²sah³la² t̃³wã³txi³jau³su²

¹² Ain¹ka³tũ³, Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na²
 a²hxi²kan¹jah³la² t̃³kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³,
 a²so³ta²to³ nũ³ka³txai²na² nxe³ha²kxai³, Ju³te²a²
 nũ³ka³txa² a²so³ta²to³ nũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxã³,
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³ t̃³sa²so¹sxã³ sa²ta¹kxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, sxi²ha² kã¹n¹thĩ³na² tẽ³sxã³ ã³nx-
 ai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, wã³nxin¹te² si³yx-
 au³ka³khai³su² jah¹la² a²t̃³lxa² Kai³fa²sah³la²
 a²kũx3ka³nai²na² a²t̃³lxa² A³na²sah³la² a²sxi²ha² sa²kx-
 ai³lu², tẽ³sxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹sax3kũx1,
 ha³la³je¹nhi¹nai³kxai³lũx1, wã³nxin¹te² si³yx-
 au³ka³khai³su² jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²t̃³lxa²
 Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu¹, e³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³,
 Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² wi¹na³li¹.
 Kai³fa²sah³lai²na² wãn³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa², ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³su²

¹⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na²
 Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ ã³nxai³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lain²txi³
 Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² u²lxi³ ã³nsi³tẽ³kxi², a²sa³wi³sxa²
 ã³xain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² ã³si³tẽ³kxi²,
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ã³xai²na²,
 wã³nxin¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lĩ²ain¹kxah³lo²su²
 to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹kxe³su², a²sa³wi³sxa²
 ã³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² ã³nsi³tẽ

ai²hē¹la². 17 Ā³wi¹hain¹ka³tu³, wāi²ta¹ka³lxai²na² sx-ih²yo²a² wxa²hau³ko³ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Wxāi²na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³sxa³n³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ki³han³jau³su² i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i:

— Nxe²nxa³xī¹. Je³su²jah³la² a²sa³wit³sin²nxa³xī¹, tx-ai²li¹. Pe²jah³la² wān³txa², ta¹hxi²hē¹la².

18 Nxe³hī¹na², ha³lo²a² a³lx³i³khaix¹yain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³txa² a²sa³wi³ha³lx³i³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxā³, ha³nxe²a² sa²ya³tain¹tāu³a² i³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ ā³nū²kxa² yxau³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹tho³xa², Pe²jah³lai²na² sxa³yain¹sxā³ i³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ sxa³yain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Je³su²jah³la² i³wā³tx-ain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Ī²sa³wi¹. Wxa²sa³wi³ha³lx³i³nāu³xai²na² ha³lo²a² o²la³kxain¹ju³tain²txi³ i³ya¹ū³hi², wxa²wān³txa², a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹to³hin¹jau³xain²txi³ i³ya¹ū³hi² nxe³sē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i:

— A²nū²a² yo²ha³kxa¹, e³lē³na² yxau³sxā³ i³ye³kx-ain¹to³hxi²na¹ta¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²sa¹, ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thi³nāu³xain²txi³, kxān³su² yx-au³sxā³ i³ye³kxai³ni², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²khai³xa² yuh³xai²nān¹thīn³khai³xain²txi³ ju³te²a² nū³kā³txa² yo²ha³kxa¹ ā³nū²kxa² he¹ain¹tāu³ain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³ i³ye³kxai³ni², ain³to³hx-ai²na¹ta¹ti²ti¹. Hai³txi³ hāi³a² yxau³sxā³ i³ye³kx-ain¹to³hxain²nxa³ta¹ti²ti¹. 21 Ī¹h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, Tx-ai²na² i³wā³txi³san¹ji¹? A²nū²a² Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tū³kā³txa² ka³lx¹a¹khaix¹nxe³tū³kā³tx-ai²la¹i¹. Ī³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Tū¹kā³txai²na² ā³ne³wxe³ain¹te²la¹i¹, Txa²wān³txa² i³ye³kx-ai¹na¹jau³xai²na²su¹. Ta¹hxi²hē¹la².

22 Nxe³ka³tu³ta¹, so³ta²to² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² wxa²ne³su²lain¹ta¹hxi²hē¹la². Wxa²ne³su²lain¹sxā³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, wxāi²lē¹. Ī³lxā³thi¹nxa³jau³xa² i³ye³kxai³ni¹lx¹i. Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹i:

— On³sxā³ i³ye³nxa³ke³la³te²kxai³ i³ya¹ū¹sē¹li¹. Yxān¹ta¹, wi¹li³ye³a¹kxai²nān²tū³ ĩ¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wxa²ne³su²lhan¹ji¹? Ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxe³ka³tu³, A³na²sah³lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² sa²ta³ki²ti³hi¹tain¹sxā³ i³sa²si¹hā³sxā³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te² si³yx-au³kā³khai³sa²nūn³jah¹la² sa²kxai³lu², i³sa²si¹hā³ū¹hain¹ta¹hxi²hē¹la².

Pe²jah³la² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, hau³hau³kon³sxā³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², sax³nūn³sxā³ wā³nēn³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta², a²nū²a²nāu³xa², ha³nxe²a² yo²ki³sa³nāu³a² kwa² yxau³ain¹te²nāu³xa², wān³txi³kxai³lu¹, i³ye³kx-ain¹te³nah¹lx¹i:

— Wxāi²na², Je³su²jah³la² sa³wit³su² nū³nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹, Pe²jah³lai²na² wān³txa² ki³ha¹ki²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Ti³hex¹te²txā³i¹. Hai³txi³ Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² te²txa³i¹, txai²li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

26 Ain¹ka³tu³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³xai²na² a²sa³wi³sxa² wān³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i:

— Sa³wxe³nai²na² he¹yai¹nīn¹te³nai¹ti²ti¹. Nxe³tāu³a¹, wxāin²txi³ i²i², Je³su²jah³lain²txi³ i²i², nxe³nx²ta¹ta¹ti²ti¹. Ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² e³jah¹la² a²wā³tā³su² te²a², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Pe²jah³lai²na² i³ne³i²lā³kxi²kxah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, āh¹ i³ki³ha¹kxi²te³nah¹lx¹i:

— Hai³txi³ txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wit³sin²nxa³i¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ kwēn¹ta²kxai³, ka³la³ka³la²a² i³yai²lx²ta¹hxi²hē¹la².

Pi³la²jah³la² i³wā³txi³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ju³te²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² tē³sxā³, whāi²na¹ Kai³fa²sah³la² a²sxi²ha² a³li³ain¹ka³tu³, a²nū²a² Ro³ma²no² nū³kā³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha² sa²kxai³lu² ā³tū³xain¹ta¹hxi²hē¹la², i³yū¹li²nxa³tā³lx¹a¹ ta¹hx-ai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³ sxih²yo²a² ā³yo²wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ta¹hx-ai²nxa³hē¹la². Ā³wi¹hai¹nxa³ju³ta²sa¹:

— A²nū²a² Ro³ma²no² nū³kā³txa² sxi²ha² ā³wih¹ki³sxa³lho³na¹. Ā³wih¹sxā³, Ro³ma²no² nū³kā³tx-ai²na² ān³kā³li²wi²kxi²sxā³ he¹yain¹ki³kxai²nān²tū³ kō³nxe³ti³hi¹te³kxa²yan³ti³su², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a²yain³txa² hxi²kan¹txi³ i³yain¹ki³sxa³kxa²yan³ti³su², ki³nhā¹. Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ta¹hxi²hē¹la².

29 Ā³wi¹hai¹nxa³kxe³tu³, Ro³ma²no² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³kā³txa² sa²kxai³lu² a²i³lx¹a² Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu², wa²li³sxā³ i³ha¹txain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Ī¹h¹nxe³ju³ta² on³sxā³ kāi³ai¹nxa³lhai¹li¹, Je³su²jah³lai²na²su¹? Ta¹hxi²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: — Jah¹lai²na² kō³nxe³thin¹jah¹lai²la¹i¹.

Kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³to³hxa³ke³la³te²kxai³ ā³yū¹nxa²si¹nhī²nxa²nxa³i¹. Ta¹hxi²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ne³ka²sah¹lx³sa²lx¹i. Je³su²jah³lai²na², sa²so¹jah³lx³sxā³ a³li³jah¹lx³hē¹li¹. Yah³lxin¹kx-ai²nān²tū³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³jau³xu¹ta¹na² i³we¹jah³lx³sxā³

wã²nxũ¹hain³nha²sxã³, jah¹lai²na² kã³kxi¹tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² ĩ³ya²lu¹nha¹ju³ta² wain³sĩ¹nhĩ³nx2na³li¹.
Yxã¹ta¹ hxi²kan¹sa²sĩ¹nxa³nhai¹. Wxa²nũ³kã³txai²na²
ĩ³kwa³na³sah¹lxi³nhĩ¹ju³xai²na² a²nũ²a²
su²lhã³nha¹ju³ta², hã¹nxe²
ã³sah¹lxi³to³sĩ¹nxã³tai¹ti²ti¹. Wxa²nũ³kã³txai²na²
so¹lxi³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² hxi²kan¹txi³
su²lhã³ain¹sĩ¹nhĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³,
ye³jen¹nãu³a¹ Ro³ma²no² nũ³kã³txai²na² so¹lxi³
Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²te³lhã³ ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

32 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la², a²kxã³nxa² ha³lo²a²
a³la³kxi²ta³lun²kxe³tu³, ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:
— Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹sxã³
su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² a²kxã³nxa²,
ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai³ jã¹nxe³sxã³ kwẽ¹tai²na²
Ro³ma²no² nũ³kã³txai²na² Je³su²jah³lai²na²
ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹te³lhã³, ta¹hxi²hẽ¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²sxi²hai²na² ã³wi²xi²ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
ĩ³kaix1tain¹sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã¹na² Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² a²hxi²kan¹ta²
si³yxau³khaix3jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² wãn³txa²,
ta¹hxi²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu²,
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²3sã³lxi¹. ĩ³ye³kxi²san¹jau³xai²na²,
wxa²wãn³txi³khai³su² ta³nxa², wa³ka³li³yau³su² ta³nxa²,
nxe³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxi²hẽ¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— ĩ³sa³wi¹. Txai²li², hai³txi³ Ju³te²an¹jah¹lo²sin²nxa³i¹.
Nxe³ha²kxai³, ĩ³h¹nxe²3sxã³ wxa²nũ³kã³txa² kã³yah³lx-
in¹ju³ta² ã³ne³wxe³hĩ³na¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹.
Yxã¹ta¹, wxa²nũ³kã³txain²txi³, wxa²wã³nxĩ¹te² si³yx-
au³ka³ta²nãu³xain²txi³ ain¹sxã³, txa²hxi²kai²na²
ã³yũ³sya¹nxain¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, ĩ³h¹nxe³ju³ta³
on³sxã³ kã³ixã³thai¹li¹? Nxa²ha¹nhai¹? Pi³la²jah³la²
wãn³txa², ta¹hxi²hẽ¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.
Yxã¹ta¹ yuh³xai²nã¹ta³ko³xai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yx-
au³jah¹lo²sxa³i¹. Nxe³na¹ke³la³te²kxai³
txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³nhe¹kxain¹ti³hit1sĩ³na¹i¹.
Ju³te²a² nũ³kã³txa² hxi²ka² ã³yũ³sain¹kxa²yan³ti³su²
nxe³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹, Txai²li¹ yuh³xai²nã¹ta³ko³xai²na²
hxi²kan¹te²lot3sai¹nxa³i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
— Wxã¹na², hxi²kan¹txa² si³yxau³kã³khaix3sin¹tai¹?
Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹txa² si³yxau³kã³khai³sin¹tai¹?” Sa¹lxi¹.
Yxã¹ta¹, Txai²na¹xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
a²ya³la³jau³tu³ ĩ³yau¹ũ³hain¹si¹ha¹jau³su²,
yuh³xai²nã¹ta³ko³xai²na² wxã³na¹hẽ³ji¹.
Jã¹nxe³te³lhã³, txa²hã³ka³na² ě¹nãu³a¹ a³li³la¹ha¹hẽ³ji¹.

Na¹ha²kxai³: “A²ya³la³jau³tu³ ten³sa³nha¹.” A²nũ²a²
ĩ³li³te²su² nxe³kxai²nã²tu³, Txa²wãn³txai²na²
ain³kxi²sain¹na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³jau³tu³ a²si³yxau³jau³tu³, ĩ³h¹nxe³te²la¹xã³?
Ta¹hxi²hẽ¹la².

**Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² su²lhã³si¹hain¹jau³su²
kwa³na³jau³su²**

Nxe³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi²ta³lun²ka³tu³, Pi³la²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² wa²li³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² ko³nxe³ti³ kã³ha²kxai³
su²lhã³si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. Yxã¹ta¹,
wxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yau³son³na³li¹.
Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² sxi²ha² kan²thi²na² ũ³tĩ¹kx-
ai¹na¹tũ³kã³txa² yũ²na³li¹. A²nxe³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu²,
txai²na² sa²kxai³lu² Pas²kwa²nxe³je³na³kxai²na²
ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, than²kxi²sa²tã³sxã³
sa²nũ¹xi¹nx2ti³to³hxi²na¹tai¹ti²ti¹. Hĩ¹na²
jã¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yã¹jah¹lo²ta³ than²kxi²sa²tã³sxã³
sa²nũ¹xi¹nx2ti³te³la¹ji¹? Je³su²jah³lai²na², Ju³te²a²
nũ³kã³txai²na² a²si³yxau³ka³khai³xai²na²
than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a²
ten³nxa²lxi³xa³ji¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
kãin² ĩ³wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² ten³ti³hex1sa²sĩ¹nxã³nhai¹.
Yxã¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ ten³sa²sĩ¹nhai¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la²
kã³su²lhã³jah¹lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ĩ³kwa³na³ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²so¹sxã³
ĩ³ta³lo³wai¹ti³hi¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tu³,
so³ta²to² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² wai³lxa² so¹sxã³,
wxa²xu³kxain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² a²ne³ka²
ũ³nhe³hẽ¹kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, wã²la²
sau¹saun¹ka³lo³a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³txa²
ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³hũ³ka³lo³a² ũ³whi²kxain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 3 Ain¹ka³tu³, ã³yau³son³kxain¹ka³tu³,
ĩ³sa²nẽ¹kxi²ki³lxot3sxã³ ĩ³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹te²
si³yxau³ka³t3si¹lxi¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³,
ye³ka³lxa¹txi³ wxa²ne³su²lain¹to³ta¹hxi²hẽ¹la².
4 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
a³li³xi²sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³h¹ ĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³ne³ka²sah¹lxi³xi¹. Je³su²jah³lai²na²
wxa²yen³nãu³a¹ wã²na³ũh¹xi¹nx2ta¹i¹. Jah¹lai²li²
ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² hai³txi³ ĩ³a¹jah¹lo²sxa³i¹.
Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

5 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a³li³ye²ta¹hxi²hẽ¹la².
Wai³lxa³ka³lo³ai²na² ne³hẽ¹nha²sxã³, wã²la²
sau¹saun¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²sxã³, a³li³ye²ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kx-
ai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³hē³li¹. Jah¹lai²na² wi¹l²jah¹lxi³hē³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

⁶Yxān¹ta¹, wā³nxīn¹ta² si³yxau³kā³ti³nāu³xain²txi³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xain²txi³, Je³su²jah³lai²na² i²ain¹tāu³kāin² i²wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i²hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹. Hi³sa³ka³txa² i²hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē³la².

Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² so¹jah³lxi³sxā³ hi³sa³ka³txa² su²lhā³jah¹lxi³hē³li¹. Yxān¹ta¹, jah¹lai²li² kō³nxe³ti³kāi³ju³ta² hai³txi³ i²ai¹jah¹lo²sxa³i¹.

Wi¹lhin¹jah¹lo²syē¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²

ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i²wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² e³ju³xa² on³txi³hex¹ju³sxa³i¹. “Txai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²sa¹i¹.”

Ain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³jau³xai²na², on³jau³sa²sī¹nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.

Su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta²nū³a², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³teh³nxā³nxa² i²kwa³na³sa²sīn¹ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ te²yā¹nxe³te²lox3nha²sxā³ i²ye³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, su²lhā³tain¹yah³lxi³hē³li¹.” Sa²sīn¹ta¹hxai²hē³li¹. Jāx1nha¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē³la².

⁸Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, ā²la² kāin²yuh³lxi³ta¹hxai²hē³la². ⁹Ain¹ka³tu³, sxi²hai²na² ā³wi²xi²ka³tu³, i²ye³sxā³, Je³su²jah³lai²na² i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nū¹la³ta³ yxau³jah¹lo²sin¹ji¹? Ain¹ta¹, Je³su²jah³lo²kxai³ wān³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³ i²wa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē³la². ¹⁰Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ i²wa²lū³xi²sa²nxān³te²la¹xā³? Txai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, i²kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxa²si¹hai¹na¹ju³su² e³a¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, sa²than²kxi²sa²tā³si¹hai¹na¹ju³su² e³a¹kxai²nān²tu³, sa²than²kxi²sa²tā³nxain¹tu¹wi¹. Txai²na² hxi²kan¹khaix1te²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³ta²na² ā³ne³wxen¹ji¹? Ta¹hxai²hē³la².

¹¹Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³tsā¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nīn¹ju³ta²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹ta²na² oh³nāu³a¹ yxau³jah¹lu¹ta²na² ū³hū¹nxain¹ju³ta²na²na³li¹. Nxe²nxān³ke³la³te²kxai³, hxi²ka¹nhī³nx2nxā³lxi¹. Nxe³ha²kxai³, wi¹kāi³txa²hē³li¹. Nxe²nxān³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i²xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yan³ti³su², nxe³nxa²ha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, Kai³fa²sah³lai²na² wā³nxīn¹te² si³yxau³kax3khai³su² jah¹lai²na², wxa²hxi²ka³nāu³a¹ ā³yū³sya¹nxain¹te¹ni²ti¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sa²yo²ā³sxā³ kāi³sxā³ ā³yū³sya¹nx-

ain¹te³nai¹ti²ti¹. Ain¹jau³su², ā²la² kō³nxe³khai¹nxe³txi³ kāi³ain¹na³li¹. Jā¹nxain¹jau³su², ain¹na³li¹.

¹²Nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²than²kxi²sa²tā³ti³ten³khai¹xain¹ta¹hxai²hē³la². Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹ yxo²sa³te¹txi³ i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē³la². Sa²than²kxi²sa²tā³in¹kxai²nān²tu³, hai³txi³txa²wā¹hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xa² Se²sa³jah¹la², a²ya³lha³lxi¹. A²nū²a² i²lu³te²a² i²ye³kxai²nān²tu³: “Txai²na² hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khai³sa¹i¹.” A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Se²sa³jah¹la² i²kox1kō¹son²kxi²jah¹lo²su² na³li¹, Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³ha²kxai³, Jā¹nxe³jah¹lo²su² sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē³li¹. Ya³nxasī¹na¹i¹. Se²sa³jah¹la² i²xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yan³ti³su², nxa²sī¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē³la².

¹³A²nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² tē³sxā³, ha³lo²a² a³li³ka³tu³, tah³lxa³ka³txa² Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txa² a²txa² Ka³ba³ta²ka³txa², ā³wxe³ta¹hxai²hē³la². A²nxe³ka³txai²na², kxān³su² Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³to³ta¹hxai²hē³la². Nxe³sxā³, a²nū²a² i²lxa³thi¹nxa³te²a², i²li³te²su² te²a², so³ta²to² nū³kā³txa² ā³yū³ain¹kxe³nū³su² te²a², a²ha³lo²a² Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hain³nha²sxā³ i²kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē³la². “Jah¹lai²na², su²lhā³txain¹yah³lxi³hē³li¹.” Ta³nxa², “Sa²than²kxi²sa²tā³txain¹yah³lxi³hē³li¹.” Ta³nxa², nxe³sxā³ Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hain³nha²sxā³ i²kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē³la². Hī¹na², jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² ha³lo²a² wā²nxū¹hain³nha²te³lhxā³ Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³ta¹hxai²hē³la². ¹⁴Nxe³hī¹na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a³lan²ti³hī¹nai³tā² i²yū¹li²nxa³ta³lxa² ta¹hxai²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² i²jah¹lxi³hē³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

¹⁵Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ū³nhū³ha³lo²sa²tā³sxā³, hi³sa³ka³txa² i²hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² hi³sa³ka³txa² i²hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³a¹ju³ta²nū³a² wain³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē³la². Yxān¹ta¹, wā³nxīn¹ta² si³yxau³kā³ti³nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i²wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Txa²nū³kā³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³kā³txa² Se²sa³jah¹lo²so¹lxin³sīn¹na³li¹. Ā³xa²yū³sī¹nxa³i¹. Ain¹ta¹hxai²hē³la².

¹⁶Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²so¹ti³hit1sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³yhain¹ta¹hxai²hē³la². Hi³sa³ka³txa² i²hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹ju³ta²nū³a² ā³yū³yhain¹ta¹hxai

Hi³sa³ka³txa² ʔ³hxi²kí¹la³kxain¹jau³su²

17 Te³nah¹lxí¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² sa²ka³la³ki³hēt¹so¹nha²sxā³ ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²ko³xa² a²ʔ³lxa² Txa²wā¹ne³ka³lo³a²je³na² Ju³te²a² nū³kq³txa² ʔ³yí¹li²jau³xa² Ko²ko³ta³jen³su² nxe³je³na² ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nū¹ā¹, hi³sa³ka³txa² ʔ³hxi²kí¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, a²wi¹nē³tāu³a¹ a²nū²a² ā³xa² ka³na³ka³nat³sxā³ ʔ³hxi²kí¹li², a²wā³tāu³a¹ a²nū²a² ā³xa² ka³na³ka³nat³sxā³ ʔ³hxi²kí¹li², nain¹ka³tu³, wi³wi³tot³sxā³ Je³su²jah³la² ʔ³hxi²kí¹li², nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ju³ta², Pi³la²jah³la² ʔ³kwa³na³sxā³ wān³txa² ʔ³yí¹li²jau³xa² hi³sa³ka³lo³a² ũ³wha²li¹lhā³ hi³sa³ka³tx-ai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kq³lo³ka³nāu³a¹ ʔ³yí¹ne³hē¹ta¹hx-ai²hē¹la². ũ³wha²li¹lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thí³na² tōn¹jah¹lai²la¹i¹. Ju³te²a² nū³kq³txai²na² hxi²kan¹ta² si³yx-au³kq³khai³xai²la¹i¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³jau³xai²na², Ju³te²a² nū³kq³txa² wān³txain²txi³ ũ³wha²li¹li², wān³txa² yau³xā³xa² la³tí²yau³xain²txi³ ũ³wha²li¹li², ā³xa² wān³txa² yau³xā³xa² Kre²ka² nū³kq³txa² wān³txain²txi³ ũ³wha²li¹li², ain¹ta¹hx-ai²hē¹la². A²nxe³je³na² ha³lo²a² Je³su²jah³la² ʔ³hxi²kí¹la³kxain¹je³na² Je³ru³sa³lě²thí³na² sxi²ha² káin²khai¹nxe³thí³na² un²ta³kxi²nxa³jen³su² ta¹hx-ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ũ³wha²li¹lain¹jau³xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kq³txa² Ju³te²a² nū³kq³txi³su² te²nū³kq³txa² ʔ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Ī²ain¹ka³tu³, wā³nxīn¹ta² si³yxau³kq³txa³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Pi³la²jah³lai²na² ʔ³ye³kxain¹te³nah¹lxí¹:

— Wān³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na² ũ³sa²ya¹txa²sí¹nhē³li¹. ũ³sa²ya¹tin¹kxai²nān²tu³, wān³txa² tah²yau³xa² ũ³wha²li¹txa²sí¹nhē³li¹. “Txai²na² Ju³te²a² nū³kq³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³kq³khai³sa¹i¹. Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² e³ain¹sīn¹na²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na² so¹lxí¹, ũ³wha²li¹lhā³ ʔ³yí¹li²nē³hēt¹ja³sain¹sí¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ʔ³wā²lū³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Wān³txa² ũ³wha²li¹la¹jau³xai²na², hāi¹nxe² yx-au³tu¹wi¹. ũ³sa²ya¹txā³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² ʔ³hxi²kí¹la³kxi²sxā³ ũ³h³wxe³ta³lu²nain¹ka³tu³, so³ta²to² nū³kq³txa² sa²kx-ai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² a²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²ha³la³se³nān¹ta³ka³lo³a² wā³kon³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hāi¹nxe³sxā³ wxa²xu³ka³lo³su² ta¹hx-ai²hē¹la². Ũ³yxāi¹ka³lo³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².

24 Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nū³kq³txai²na² ʔ³ye³lain¹te³nah¹lxí¹:

— Ta³ka²lo¹ai²na² wā²la² wi¹khai¹nx²na³li¹. Sa²ten²txi³te²txai³ya³sah¹lxí¹txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³ wā²nxū¹hain³nha²ki³tu¹wi¹. Ain³nha²ki³jah³lo²nū³a² ka³na³ka³na³jah³lo²nū³a² a²wa³kxēn³yah³lo²nū³su² tu¹wi¹. Nxe³yhain¹ta¹hx-ai²hē¹la². Yhain¹sxā³, jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,

Sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² kxā³nhxí¹nu¹ta²kxai³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³te³nah¹lxí¹:

— Txa²wā²la³ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³li², txa²ha³la³se³nān¹ta³ka³lo³a² sa²kxai³lu² tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³ a²wa³kxēn³yah³la² nū¹hain³nha², sain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ hī¹na² so³ta²to² nū³kq³txai²na² kái³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, hi³sa³ka³txa² a²si³ka³lah³yu³ta² Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² sax³nū², a²hā³ka³na² ha³lín¹ta³ka³lxa² sax³nū², Ma³ri²a³ka³lxa² Klo²pah³la² sxe³xa³ka³lxa² sax³nū², Ma³ri²a³ Ma³ta³lě²na³ka³lxa² sax³nū² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ ʔ³sxā³ a²hā³ka³na² ʔ³ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³sxa² a³lxí²khai¹nxe³kxah³lo²su² jah¹la² ʔ³ai¹nha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxí¹:

— Hā³ka² nxe³nxi¹, jah¹lai²na² wxa²wēt³sū³na³li¹. Ī²txu¹ni¹. Je³su²jah³la² wān³txa², a²hā³ka³na², nxe³ta¹hx-ai²hē¹la².

27 Nxe³nū²la² ha³na³ka³lxí¹ ʔ³ye³te³nah¹lxí¹:

— Nxe³txi¹. Ta¹ka³lxai²na² wxa²hā³ka³nu²hū³na³li¹. Ī²txa²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa², a²sa³wi³sxai²na², nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹sxā³ kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sx-ai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na² ā³tē³sxā³ sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³ sa²hau³kot³sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ʔ³yau¹ū³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³kx-ai³lu¹:

— Hí¹na², txa²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹xā¹. Nxe³ha²kx-ai³ a²yxo²a² e³te³nah¹lxí¹:

— Yā³lxu²sa²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxā³nhxí¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² ũ³wha²li¹jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ka³tu³ta¹, yain³txa² yau³xa², u²va²yau³xa² khon³sxā³ ka³yha²jau³xa² kwa³ta³lě³na² yxau³ye²ta¹hx-ai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxí¹, a²nū²a² kwa² yxau³te²su² te²a² ʔ³yi²lho¹tū³xa² sa²so¹sxā³ ka³yha²jau³xai²na² ũ³hū¹kxa²sai¹sxā³, hi³sa³ka³txa² wa²tāi¹tāi¹ka³txa² ũ³ki³wi²kxa²so¹sxā³ tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yxo²a² ũ³h³yxo²tē³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², ʔ³yí¹la³kxi² ʔ³na²ta³lun²yain¹te²ka³ka¹:

— Txa²wí³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹i¹. Nxe³ka³tu³, ʔ³ku³thu²nha²sxā³, a²wi¹tāu³a¹ a³li³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ũ³txi²ta³nā³tau¹tain¹jau³su²

31 Nxe³hí¹na², sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ā²la² hxi²kan¹khai¹nxe³te² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² a²sū²ta³ti³kx-ai³ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kq³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hxi²waun³ta³kxain¹te³nah¹lxí¹:

— Ka³nxa³ha²txai²na² Sa²ba³to³ nxe³kj³ju³tũ³a² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³kj³ju³ta³nũ³a² ã³yõn³kj³tu¹wi¹. Kĩ³sa²kxai³, ya³lu²te²nãu³xa² nũ²a² hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ hi³sa³ka³txa² sa²ka²la¹hêt¹sxã³, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² e³lê³na² wxe³kxi²nê³te³ji¹khi³. Ha³lo²a² yxo²ha³kxai²na² ã³kho³kxi²nê³kxa²yan³ti³su² nxe³nxa²ha¹nha²khi³. Kĩ³nhai¹. Ain¹jau³su², hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Jã¹nxin¹kxa²yan³ti³su², ã³wxã³sxã³, Pi³la²jah³la² ỉ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ỉ³hxi²kĩ¹la³kã¹in¹kxah³lo²nãu³xa², txa²wã¹su³ya³ta³la³ka³txai²na² whã¹na¹ ỉ³su³ãu²la³kxã¹sxã³ su²lhã³ti³hi¹txa²sxã³ ya²lu²te²nãu³xa²nũ²a² sa²so¹ti³hi¹txa²sĩ¹nhê³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Jã¹nxa¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la². 32 Nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² ỉ³kwa³na³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² ã³tĩ³xain¹tãu³, a²nũ²a² ã³xa² ha¹lin¹te²nãu³xa² Je³su²jah³la² ỉ³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹kxah³lo²nãu³xa² yxau³tãu³a¹ ã³nĩ³xain¹tãu³, a²wi¹lhi¹nãn¹jah¹lain²txi³ ỉ³su³ãu²la³kxã¹sxã³ ỉ³ya²lu¹ti², ã³ta³lo³hên²ti²jah¹lain²txi³ ỉ³su³ãu²la³kxã¹sxã³ ỉ³ya²lu¹ti², ain¹ta¹hxai²hê¹la². 33 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² yxau³tãu³a¹ ã³tĩ³xain¹tãu³:

— Ya³lun²ta¹. Ain¹sxã³ ỉ³su³ãu²la³kxã¹ain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la². 34 Yxãn¹ta¹, so³ta²to² nũ³kã³txai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² yu³la² a³lu²ta³wxi²a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lai²na² a²ti²ta³nã³yu³ta²na² ũ³txi²ta³nã³ja³lxu³kxi²sxã³ ũ³tau¹tain¹ka³tu³, kwẽn¹ta²kxai³ a²ti²ha²yau³xa² ha³lĩ³ka³ni², ỉ³ya²u³xa² ha³lĩ³ka³ni² ye²ta¹hxai²hê¹la².

35 Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² ỉ³sxã³ ỉ³hen³txi³sa²sĩn¹na²hê³la². Nxe³sa²sĩn¹jau³su², ỉ³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩn¹na²hê³la². Wãn³txi³tu³ yxo²ĩ³si¹nx2ti³jau³nũ³su² ỉ³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩn¹na²hê³la². A²nxe³jah¹lai²na², ỉ³ye³kxi²sa²sĩn¹jah¹lai²na². Wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³jah¹lo²su² sĩn¹na³la².

— Ha³lo²a² wi¹lĩ²sxã³ wãn³txi³tu³ ỉ³ye³kxi²nx2ta¹i¹. Nxe³sa²sĩn¹na²hê³la². 36 Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³te³nxã³nxãn¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la², hai³txi³ txa²wã¹su³a²nãu³xa² su³ka³na³ka³na³te²su³a² ha³ta³nxãn²txi³ ỉ³su³ãu²la³kxai¹nxa³lho³li¹. Nxe³jau³xain²txi³ ha³te³nxã³nxãn¹jau³su² ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³:

37 — Ỉ³tau¹tain¹kxah³la² ỉ²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xain²txi³ ha³te³nxã³nxãn¹jau³su² ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, kwẽn¹ta²na² a²ya³la³tu³ kã³ĩain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la² tah³lxa³kẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a³thĩ³na² tõn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hê¹la². Je³su²jah³la² a²sa³wit3sxu² ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² hã¹ĩsũ³ni²ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Pi³la²jah³lai²na² wxã³sxã³ ỉ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la²nũ²a² sa²ka³na³kxi²sah²lxun¹nhai¹. Hã¹ĩnxũ¹sẽ¹li¹. Jo³se²ah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Hã¹ĩnxũ¹nxa²ha¹i¹. Jã¹nxe³sẽ¹li¹. Pi³la²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxã³ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu², hi³sa³ka³txa² ã³tĩ³sxã³, Je³su²jah³la² nũ²a² sa²ta²la³kxi²sxã³ sa²ka³na³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

39 Nxe³ju³ta², Ni³ko³tẽ²yah³lo²su², kxã³nxai³kxai³ Je³su²jah³la² ka³nxah³ta² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²jah¹lo²su² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kwẽn¹ta²na² ã³wxã³sxã³, hi³ne³kxa² wi¹lũ³khai¹nxe³tẽ³kxa² ha³ti²a² kã³nĩ³tẽ³na² wxa²ne³ki¹sxã³ ah³sxã³ tẽ³sxã³, Jo³se²ah³la² ã³tĩ³xi²yha¹te²lon³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² nũ²a² sa²so², hi³ne³kxai²na² wi¹lũ³tẽ³kxain³txi³ sa²so² ya³sxã³, whã¹na¹ wã²la² a³lu²khaix¹ka³lo³a² sa²wã³lãu²kxi²ta³lun²ya³ta¹hxai²hê¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²kxa² yã¹nxe³te³lhxã³ kã³ĩain¹ta¹hxai²hê¹la². 41 Nxe³ha²kxai³, ha³lo²a² ỉ³hxi²kĩ¹la³kxain¹ko³xa² ya³nũ³ta³ko³xa² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ko³nãu³a¹, tah³lxẽ¹na² ta²hê³na² wa³nũn³tẽn³su² tẽ³na² a²nũ²a² ã³xa² nũ²a² sa²wi¹sxã³ sa²nĩ³kxai¹nxa³tẽ³na² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³tẽ³na², Je³su²jah³la²kxai³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

42 — Ka³nxa³ha²txai²na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² wa³kxẽ³nõn³ki³tu¹wi¹. Tẽ¹nai²na² u²lxa³tẽ³na² sa²wi¹yha³sẽ¹li¹. Ain¹sxã³, Je³su²jah³la² sa²nĩ³kxi²ya³ta¹hxai²hê¹la².

Kwã³kxa² sxã³sxã³ yũ³nĩ³yhe²nxa³jau³su²

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ to³mĩn²ko³ nxe³hĩ¹na² ỉ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² kwã³kxai²na² ỉ²te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hê¹la². Wxã³ka³tu³ tah³lxa² ha³la³je¹nãu³a³kxai³tã² ã³yxo²tĩ¹la²ne³tĩ¹xa² yũ³ye²ta¹hxai²nxa³hê¹la². 2 Nxe³ha²kxai³lu¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxu³kxai³lu¹ ỉ²ã³nũ²la² ã³ni³hi² ã³wa²lhxã³ Si³mãu³ Pe²jah³la² ỉ³ha¹txi², a²sa³wi³sxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² ỉ³ha¹txi², nxe³yhain¹ka³tu³ ỉ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tã² o²kxi²sa²tã³kxi²nê³lain¹te²sin²ta²ku², na¹hê²li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 3 Nũ²la², Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³sxa² ã³xa²na² sa²kxai³lu² ain¹sxã³ aun³ti² ã³ni³hi² kwã³kxa² yxau³tãu³a¹ tĩ³xain¹ta¹hxai²hê¹la². ã³ni³hain¹nũ²la², a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹kxain¹ka³tu³, kwã³kxa² tĩ³xain¹nũ²la², 5 Tah³lxẽ¹nãu³a¹, a²yxo²we³sxã³ ã³nĩ³ka³tã³wxe³ain¹sxã³ ã³ye³ka³tĩ³sxã³ ỉ²ain¹tãu³, wã²la² wxa²ki³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³a² so¹lxi³ sxa³nih¹ta¹hxai²hê¹la². Yxãn¹ta¹, a²ẽ¹nãu³a¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la². 6 Nũ²la², Si³mãu³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ỉ³hi²ti² tĩ³yhain¹

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹sxã³ kwã³kxai²na² tĩ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², tah³lxē¹nãu³a¹ ã³wih¹nũn³ka³tu³, ha³lo²a² kwēn¹ta²na² tĩ³ha²kxai³, Je³su²jah³la² ka³ten³su² tĩ³sa²yxau³xi²jau³xa² yxo²tĩ³ta¹hxai²hē¹la².

— Hai³yo¹. Je³su²jah³la² ka³ten³su² tĩ³sa²yxau³xin²ju²na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 9 Ain¹ka³tu³ ha¹lin¹jah¹la²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹sxã³, tĩ³ye³kxi²nhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hĩ¹na² so¹lxĩ³ Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tēx¹tã² ã³ne³wxe³na¹nhã¹. “Je³su²jah³la² ya³lu²kxan²tĩ³ ka³ten³su² tĩ³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹na¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹tã², kxã³su² ã³ne³wxe³hxain²nxã³hē³na¹. Kwēn¹ta²na² so¹lxĩ³ ã³ne³wxe³na¹nhã¹. A²ya³la²tu³ Je³su²jah³la² ka³ten³su² tĩ³sa²yxau³xin²ju²na¹. Pe³jah¹lain²txi³, a²sa³wi³sxa² ã³xain²txi³ a²ē¹nãn¹jau³la² ta¹hxai²hē¹la². 10 Ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² sxi²ha² ã³wã³la² wi³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai² tĩ³jau³su²

11 Yxã¹ta¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² nũh¹ tah³lxē¹na² yxo²ka³teh³xa² yxau³sxã³ tĩ³nãn³ta¹hxai²hē¹la². Tĩ³nãn³ka³tu³, tah³lxã³ka³txa² ē¹nãu³a¹ ã³ye³ka³tit³sxã³ tĩ³tãu³, a²nũ²a² oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² ha¹lin¹jah¹la²nãu³xa² sa²kxai³lu², wã²la² hãn³ta³ka³lo³a² wi²kxi²lã³nha²ya³jah¹la²nãu³xa² sa²kxai³lu² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nãu³xa² tĩ³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³la² nũ²a² yxau³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 12 Yxã¹ta¹, ka³na³ye²kxa² si³yo³na¹ yãn³ta²na² a²ne³ka³nãu³a¹ a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³wxe², ha³na³ka³lxĩ³ a²yu³kxa³nãu³a¹ a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³xa² ã³wxe² nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

13 A²nxe³jah¹lo²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yãn³ti³tã³ tĩ³nã³nhĩn¹ji¹xĩ¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, tĩ³wa²lũ³xain¹te³nãh¹lxĩ¹:

— Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³ai³tã² o²kxi²sa²no¹kxi²sain¹te²nũn³sin²ju²li¹. Ĩh¹nũ¹la³tã³ sa²no¹kxi²sain¹te²sin²ta²ku², ai¹na¹nhai¹. Kõ³nxe²nx3nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Yxã¹ta¹, hĩ¹na¹ Je³su²jah³la² sax3nũn³sxã³ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nũ²la², ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² tĩ³ye³ta³lun²nũ²la², sa²wa³tĩ³nha²tãu³ Je³su²jah³la² tĩ³ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹, ã³ye³wxe³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txu¹hãĩ³. Nxet3sã¹nxĩ¹. Ĩh¹nxe³kxa²yãn³ti³tã³ nã³kxĩn¹ji¹xĩ¹? Ĩh¹te²tã³ ten³sxã³ nã³kĩn¹ji¹xĩ¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxã¹ta¹ ta¹ka³lxai²na², hai³txi³ Je³su²jah³la² ãn³ye³wxe³xi²nxa³kxe³su²:

— Hai³sxa³ wē³sa³ko³xai²na² wa³kxēn³yah³lo²sin²tã¹. A²ē¹nãu³a¹ nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxe³su², e³te³nãh¹lxĩ¹:

— Nxet3sã¹lxĩ¹. O²kxi²sa²no¹kxi²san¹kxai²nãn²tu³, a²hxi²kĩ²lxai² tĩ³yau¹ũ³sē¹li¹, sa²no¹in¹ju³ta²su¹. San¹kx-

ai²nãn²tu³, ya³lu²te²nũ²a² sa²so¹xi²te³lxã³ nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² e³te³nãh¹lxĩ¹:

— Ma³ri²a³ka³lxãĩ³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³tĩ³nha¹xi²tãu³, e³te³nãh¹lxĩ¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— I³sa²txa³hē¹ni¹. A¹hĩ¹na² Txa²wĩ³na² yxau³tãu³u¹ta²na² ka³la³xi²sxã³ ã³wxe³ta³lun²nxa³xi¹. Na¹ha²kxai³, i³sa²txa³hē¹ni¹. Ye¹nxa²ha¹xĩ¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³txu¹ni¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³, txa²wã³tã³nãu³xa² a³ya³txi²sxã³ tĩ³ye³kxi²txai¹nhē³ni¹. ĩ³ye³kxai¹nĩn¹te³nãh¹lxĩ¹:

“Je³su²jah³la² wãn³txa², nxe³te³nãh¹lxĩ¹: ‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxã³, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Txa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³, Wxa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² yxau³tãu³a¹ tĩ³na¹tu¹wi¹.’” Nxe³na¹jau³xai²na² txa²wã³tã³nãu³xa² tĩ³ye³kxi²txai¹nhē³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ã³nxĩ³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² tĩ³ha¹txi²sxã³ tĩ³ye³kxain¹te³nãh¹lxĩ¹:

— Nxe³jah³lxĩ³sa²lxĩ¹. Txa²wã³hxi²kan¹jah¹la² tĩ²a¹li¹. ĩ³ye³kxi²sain¹na²li¹. Sain¹te³nãh¹lxĩ¹: “Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxã³ Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tũ¹xĩ¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Txa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³, Wxa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yxau³tãu³a¹ tĩ³na¹tũ¹xĩ¹. Nxe³na¹jau³xai²na², txa²wã³tã³xai³tã² tĩ³ye³kxi²txai¹nhē³ni¹.” Je³su²jah³la² sain¹na²li¹. Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³hĩ¹na¹, to³mĩn²ko³ nxe³ju³ton³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³kxa² ka³nxah³ti³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² yuh³lxĩ³yhu¹jau³su² sxih²yo²ai²na² yxo²wĩ¹la³kxi²nha²ka³tu³, ã³yãn³nũ²ti²sxã³ yxau³ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yo²a² yxo²wĩ¹la³kxi²nha²kxan²ti³ ã³wi¹hũ³ain¹ka³tu³, kax3nũ³kax3nũ³no³tē³na¹ sax3nũn³sxã³ ã³wxe³yain¹sxã³ tĩ³ye³kxain¹te³nãh¹lxĩ¹:

— Ā³nhãu²no³jah¹lxĩ³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Yain¹ka³tu³, a²hxi²kain²txi³ whãĩ¹na¹ tĩ³yau¹ũ³nha², a²ta³nã³tĩ³nhãin²txi³ tĩ³yau¹ũ³nha², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain¹te³na¹, a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² A²hxi²kan¹jah³la² tĩ²ain¹te³na¹ wi¹lxon³kxi²khaix¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³te³nãh¹lxĩ¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ãh¹ tĩ³ye³kxain¹te³nãh¹lxĩ¹:

— Ā³nhãu²no³jah¹lxĩ³hē¹li¹. ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹i¹. Txa²wĩ³na² tĩ³sa²si¹hã³sa²kxa² yã¹nxe³nx2ta¹i¹. Yain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Ain¹ka³tu³, tĩ³ye³i³ti³hã¹sxã<

— Txa²wǎ¹sũ³na² A²yǎu³ka³jah¹la²
 ǎ³nxũ²kwǎi³wi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su² ǐ³ka²la¹tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹kxai²nǎn²tu³,
 ǎ³nxũ²kwǎi³wi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹kxai²nǎn²tu³,
 a²nxũ²kwǎi³wxe³nx2ti³jah³lo²nũ³ǎ² ǐ³wet¹sa²so¹tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹li¹. 23 Yah³lxi¹kxai²nǎn²tu³, a²nũ²a²
 ǐ³li³te²su² te²an²tu³, ǐ³ye³kxain¹yah³lxi¹kxai²nǎn²tu³:
 “Hǎ³xǎ¹. Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ wxa²kǒ³nxe³ti³
 kǎi³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²na³li¹.” Nxe³ain¹yah³lxi¹kx-
 ai²nǎn²tu³, a²nxe³jah³lo²su² kxai²nǎn²tu³,
 Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ ǎ²la²
 wxa²wa²su¹tain¹na²hē¹li¹. Yxǎn¹ta¹, a²nũ²a² ǐ³li³te²su²
 te²ǎ³xǎn²tu³, ǐ³ye³kxain¹yah³lxi¹kxai²nǎn²tu³: “Hai³txi³
 Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ wxa²kǒ³nxe³ti³
 kǎi³in¹ju³ta³la³ wxa²wa²su¹txa²nxa³i¹.” Nxe³ain¹yah³lx-
 in¹kxai²nǎn²tu³, a²kǒ³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yx-
 au²xai³lai¹nhǐ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² To³me²ah³la² nxe³nyha¹jau³su²

24 Yxǎn¹ta¹, nxe³hǐ¹na¹ Je³su²jah³la² ǎ³yǎn³te²tain¹sxǎ³
 a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xai²na² ǎ³yǎn³te²tai¹nhǐ¹na¹,
 a²sa³wi³sxa² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ he¹yain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². A²nxe³jah¹la², a²ǐ³lxa² To³me²ah³lo²su²
 a²ǐ³lxi³ ǎ³xa² hau³hau³kon³sxǎ³ tǒn²txi³jah³lo²su²
 nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³kxai³su²
 tǔ³kǎ³txi³su² jah³lo²su² ha²kxai³, hxi²ka² hxa³sxǎ³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nũ³n²tǔ³kǎ³txi³su² jah³lo²su² ha²kxai³,
 nxe³te²a² so¹lxi³ he¹yai¹nxa³sxǎ³ Je³su²jah³la²
 ǐ³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 25 Nxe³kxan¹ta¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xa² wǎ³kon³tǔ³kǎ³txa² wǎn³txi³kx-
 ai³lu², To³me²ah³lai²na² a³ya³ti²sxǎ³ ǐ³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wǎ¹hxi²kan¹jah¹la² ǐ³sǐ¹na¹hē³li¹. Ain¹ta¹:

— Yxo²ǐ³nx2ti³nxa³lho³li¹. A²hxi²ka² whǎi²na¹
 ũ³hxi²kǐ¹la³kxain¹jē³na¹ ǐ³ǐ², txa²hxi²ka³wē³ha³lxa²
 wxa²hxi²kǒ¹li², a²ta³nǎ³ti³nha² ũ³txi²tau¹tain¹je³na²
 wxa²txi²xǒ¹i² nxe²nxa³tǎ³lxa¹ yxo²ǐ³nxa³lho³li¹.
 To³me²ah³la² wǎn³txa², ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ha²kxai³lu¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 wxa²sa²wa²la³kxi²sxǎ³ a³lan²nũ³tǎu³kxai³lu¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²nǎu³ai²na²
 ǎh¹ he¹ye²yhai¹nha²kxai³, To³me²ah³lai²na² sa²kxai³lu²
 he¹yain¹nũ³nha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² sx-
 ih²yxo²ai²na² yxo²wǐ¹la³kxi²nha²kxan²ti³ Je³su²jah³la²
 ǎ³yǎn³te²txi²xain¹ka³tu³ yxau³yai¹nha²kxai³, ǐ³hen³tx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— ǎ³nhǎu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wǎn³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²kxai³lu² ǐ³ye³sxǎ³
 To³me²ah³la² ǐ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— To³me²ah³lǎi³, wxa²hxi²ka³wē³ha³lxi²na²
 wxa²hxi²kǒ¹sǎin³sa¹nha²kxai³, txa²hxi²kai²na² whǎi²na¹
 ǐ³sa¹nha²kxai³, ǎ³nxũ³sin²sxǎ³ wxa²hxi²ka²
 txa²ta³nǎ³ti³nhain²txi³ wxa²txi²xǒ¹sǎin³sa¹nha²kxai³,
 nxe³sē¹li¹. San¹kxai²nǎn²tu³, wǎ³txi³sa²txa³hē¹li¹.
 Hǎi¹nxe³sxǎ³ yxo²ǐ³sē¹li¹. Je³su²jah³la² wǎn³txa², ta¹hx-
 ai²hē¹la².

28 Ain¹ka³tu³, To³me²ah³lai²na² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lǎi³. Txa²sũ³na² Si³yxau³ka³tǎi³.
 Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹,
 To³me²ah³lai²na² ǐ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxǎi²na², To³me²ah³la² ǐ³nxa² kwēn¹tai²na² so¹lxi³
 sa²yxo²wet¹sǎ¹lxi¹. Kwēn¹tai²na² wxa²ye³na² ǐ³sa¹lxi¹.
 Nxe³san¹jau³su², sa²yxo²wet¹sa¹lxi¹. Sa¹nha²kxai³
 ka³li³hi¹lxi¹. Yxǎn¹ta¹, yǎn³txai²na² a²nũ²a² ǎ³lxi³te²su²
 te²a² ǐ³la³kxi² txa²ye³na² ye³ǐ³lxi² sai¹nxa³kxan²ti³
 sa²yxo²wet¹sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nǎn²tu³, a²nxe³te²su²
 te²a² ǎ²la² wi¹lxon³kxi²sxǎ³ ka³lih³kxai¹xain¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² wǎn³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Sa²yxo²we¹jah³lxi¹si¹nx2ta¹jau³su²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³su²

30 Hǐ¹na² txa²wǎn³txa² ta³lu²na¹wa². Ha³lo²a²
 Je³su²jah³la² kǎi³ain¹ju³ta² ũ³wha²li¹ta³lu²na¹wa².
 Yxǎn¹ta¹, a²yen³kxi³ ǎ³xa² nũ³kxũn³te² ǎ³xa² ka³lxa¹te²a²
 kǎi³ain¹nũ³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²su² te²a² txǎ¹nx-
 ai²na² ũ³wha²li¹nxa³hē¹la². 31 Yxǎn¹ta¹, jau¹xai²na²
 so¹lxi³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². A²ya³la³tu³
 wǎn³txi³tu³ sa²yxo²we¹jah³lxi¹si¹nx2ta¹jau³su²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tǎu³lo³kxah³lo²su² na³na¹. Txa²wǎ¹sũ³na² Si³yx-
 au³tǎu³a¹ A²tah²hah³lo²su² na³na¹. Nxe³jau³xai²na²,
 sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi¹si¹nx2ta¹jau³su²
 nxe³ya³nx2ta¹hē³la². Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi¹kx-
 ai²nǎn²tu³, ka³te³na² wi¹tǎu³a¹ yxau²xai³yah³lx-
 in¹tu¹wa². Jǎ¹nxe³te³lhxǎ³ ya³nx2ta¹wa².

A²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xa² Je³su²jah³la² ǎ³yǎn³te²ti²jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nǎu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a³ya³txi²xain¹sxǎ³ ǎh¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xai²na² ǎ³yǎn³te²txi²xain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². ǐ³ye³na² Ti³be³ri²a³je³na² a²yxo²ka³te³h³nǎu³a¹
 ǎh¹ ǎ³yǎn³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³te³nah¹lxi¹, Si³mǎu² Pe²jah³la² nxe³ha²kxai³,
 To³me²ah³la² hau³hau³kon³sxǎ³ tǒn¹jah¹la² nxe³ha²kx-
 ai³, Na³ta³na³e²lah³la² Ka²na³thǐ³na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 nxũ²kwǎi³ye³lan¹thǐ³na² tǒn¹jah¹la² nxe³ha²kxai³,
 Se³be³te²ah³la² a²tah²nǎu³xa² ha¹lin¹ya³te²nǎu³xa²
 nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³ ǎ³su² nũ³te²a²
 ha¹lin¹yah³nũ³te²a² nxe³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Nxe³sxǎ³ Si³mǎu² Pe²jah³la² wǎn³txi³kxai³lu¹:

— Ai³na² ǎ³na¹a¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxa²
 wǎ³kon³tǔ³kǎ³txai²na² sa²kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa²nũ³sǐn¹nhai¹.

ǎ³si³te³la³kxi¹nxa²nha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² kǎin²ta³ka³lo³a²
 kan³sxǎ³ ǎ³wi¹hain¹ka³tu³, ai³na² o²la³kxa¹ a³la²nain¹ta¹,
 hai³txi³ ka³na³ki² te²he³la³ko³ sai¹ti³he¹xain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹, ǎh¹ ka³nxa³ha²ta³kx-
 ai³lu¹ u³je³na³kxa² jũ¹nxe² ũ³nhe³sai¹xi²nh²tǔ³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ǐ³ye³nai²na²
 a²yxo²ka³te³h³nǎu³a¹ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxǎn¹ta¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nǎu³xai²na² ǎ³ye³wxe³ain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². 5 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la²
 ǐ³kaix¹sa²tǎ³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²ya³lxa³nãu³xã³. Ai³na² sai¹yah¹lx-
in¹ta¹nxe³lhe¹? Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ta¹:

— Sa²to³kxi²txi³he¹nxe³sĩn¹nxa³nha²we¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wi¹nx2ti³tãu³a¹ sa³we³la³ka³lo³ta³li² ã³na¹jx-
ah¹lxu¹le¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²wi¹tãu³a¹ ã³na¹ai¹nha²kx-
ai³, ai³na² ka³lxa¹khai¹sxã³ ã³ne³kih¹sxã³
ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa³txe¹khai¹nxe³yai¹nha²kx-
ai³, hxi²kan¹txi³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²sai¹sxã³
ka²no¹a²ka³lo³a² a²ye³ẽ¹nãu³a¹ so¹sxã³
ũ³whi¹so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹,
a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la²
wãn³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³la² i²ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³ka³txai²la¹i¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²nũ² so¹lx³ nha²kxai³, wã²la²
ha³la³sẽn³nãn¹ta³ka³lo³a² so¹lx³
ũ³ha³la³wi²kxi²nha²ka³tu³, ka²no¹a² a³li²sin³sxã³
wa²li³sxã³, i²yau³xa² ã³sa³yũ³kũ³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
yxa³tãu³a² sa²kxai³lu² ã³tj³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². i²ye³na²
u²lxa³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³,
a²wã³kon³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka²no¹a² yxa³sxã³
ha³lo²a² ai²yau³son³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁸ Ai¹nha²kxai³,
sa³we³la³ka³lo³a² ai³na² ne³ki¹ta³ka³lo³a², ka²no¹a²
sa²si³ta³i³kũ¹nha²sxã³ sa²si³nxe² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Ha³lo²a² yxo²hã³na³to³nha²kxai³, ta¹hx-
ai²hẽ¹la². ⁹ Nain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³tain¹ka³tu³, ha³nxe²a²
i³tho³xa² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tho³xa²
a²ne³ka³nah²nãu³a¹ ai³na² yxa², yain³txi³nũ³xa² yxa²,
nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
e³te³nah¹lx¹:

— Ai³na² sa²sai¹yah³lxin¹kxe³su² te²a² kwa²
ha³ya³kxa² ha¹li¹ so¹sxã³ ã³hũ¹sah¹lx³hẽ¹li¹. Ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

¹¹ Ain¹ka³tu³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ka²no¹ai²na² wxa²kan³si²sxã³ ã³wih¹sxã³
sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² sa²ha³lo²sa²tã³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na² ne³ki³khai¹ne³ka³lo³a²
nxe³kxa²ha³tã³nxãn²ti³, ai³na²
ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² 153 nxe³tũ³ka³txa²
nxe³kxa²ha³tã³nxãn²ti³, hai³txi³ a²ka³lo³ai²na²
sa²ten²txi³sxã³ ã³kho³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹² Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i²ye³kx-
ain¹te³nah¹lx¹:

— Wxã³sxã³ i²yain³jah¹lx³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² hã¹nxe³sxã³
kon³to³nxe² yxa³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³ka³txai²la¹xã¹.
Nxe³jau³xai²na², a²ẽ¹nãu³a¹ i²ye³kxi²nhain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Wxi²kan¹txi³ e³lẽ³na² i²ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Wxã²na², yã¹jah¹lo²tã³nhĩn¹te²sin²tã³?
Nxe³ain¹jau³nũ³xai²na², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²,
Je³su²jah³lai²na² i²ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹³ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³tj³xain¹sxã³, a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sxã³

ũ³hũ¹ai¹ni², ai³nai²na² sa²so¹sxã³ ã³hũ¹ai¹ni², ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

¹⁴ Nain¹ju³ta², Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³yãn³te²txi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nain¹sxã³, Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i²sa²yx-
au³xi²hĩ¹nãn¹te²tu³, ã³yãn³ta³lo³hẽ²ti¹xi²nũn³sxã³,
a²sa³wi³ha³lxa² ã³yãn³te²txi¹xi²ju³ta², ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Pe²jah³la² nxe³nha²jau³su²

¹⁵ i²yain³ta³lun²nũ²la², Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
Si³mãu² Pe²jah³la² i²ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Si³mãu²ah³lã³. Jo³ãu²ah³la² ta²hã³. Nxe³ta³lxi¹.

A²ya³la³tu³ a³lxi²khai¹san¹ta¹nxe³ji¹wi¹?
Txa²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³tũ³ka³txai²na²
a³lxi²sain¹ju³ta² ã³sen³sai¹khai¹xain¹sxã³
a³lxi²khai¹sa²tu³nxãn¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹nha¹.

ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² a³la³kxi²sxã³ wi¹ko³nhã¹lx¹.
Pe²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³la² wãn³txa² te³nah¹lx¹:

— Hã³xã¹. Txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa²
i²yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxãn³yah³la²
a²ka³yuh³xa² wẽ³ha³lxa² ã³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe²
txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² i²yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁶ Nxe³ka³tu³ta¹. ã³ta³lo³hẽt1sxã³ Je³su²jah³la²
i²wã³txi³te³nah¹lx¹:

— Si³mãu²ah³lã³, Jo³ãu²ah³la² ta²hã³.

A³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Ta¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ã³ya³lxi¹nxa²ha¹nha¹.

ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nhã¹lx¹. Pe²jah³la²
wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Te³nah¹lx¹, Je³su²jah³la²
wãn³txa² te³nah¹lx¹:

— Txa²nũ³ka³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² i²yau¹ũ³tx-
ai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxãn³yah³la² a²o³ve²a²
wi¹ũ³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² wãn³txa²
wi¹jau³xa² i²yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁷ Nxe³ka³tu³ta¹, i²ye³ãn³ta³lo³hẽ²ti²nũn³jau³xa²
Je³su²jah³la² i²ye³te³nah¹lx¹:

— Si³mãu²ah³lã³, Jo³ãu²ah³la² ta²hã³.

ã³ya³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²,
Pe²jah³lai²na² a²ẽ¹nãu³a² au³txi³ i²ãin²txi³ta¹hxai²hẽ¹la².
i²ãin²txi³te³nah¹lx¹:

— “A²ya³la³tu³ ã³ya³lxi²san¹ji¹wi¹?” Nxe³jau³xai²na²
Je³su²jah³la² e³kxi²sa³na²na¹. Na¹ha²kxai³,
ãin²ti³sa³nhã¹. Pe²jah³la² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².
Ai¹nha²kxai³ e³te³nah¹lx¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
a³la³kxi²te²si¹lx¹. Jã¹nxe³te²sin¹jau³su²,
ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nhã² a³la³kxi¹lx¹.
Pe²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³,
Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹

Sa³nxe³la³ku³nĩ³nhĩ³nai³tã² sa²si³ĩ³nha²ta³ka³lo³a²
 ũ³si³wi²kxi²nha²sxã³ ha³lo²a² a²te³nĩ³ko³xa² ã³nx-
 ai³to³hxai¹nhẽ³li¹. Yxã¹ta¹, yxan¹nãu³a¹:
 “Yah³lon¹sa³nhã¹.” Nĩn¹tãu³ãn¹tu³
 ĩ³nũ³hã¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³su² te²su² te²a²
 kan²txi³ sa²ta³ĩ³ta³lxi³kxi¹nxa²ka³tu³, ha³lo²a²
 ai³ti³ten³ti³he¹nxe²nxã³tãu³nũ³ã¹ ã³te³nxa²sxã³ ã³nx-
 ai³nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

19 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A²yan¹nãu³a¹ Pe²jah³la² ĩ³nxai²na²
 a²ya²lun¹ju³ta³nũ³a², hĩ¹na² ka³ten³su² yxau¹nhĩ¹na²
 ĩ³ya²ũ³nxã²ha¹l¹. A²nũ²a² ã³su² te²su² te²a²
 ĩ³nũ³hã¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³ ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi¹nxa²ka³tu³,
 su²lhã³nxain¹tu¹wi¹. Su²lhã³nxain¹kxai²nãn²tu³,
 Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta², a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ ĩ³ya²ũ³hai¹nĩ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³tx-
 ai²na² a²si³yxau³tãu³a¹, ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, ãh¹
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — ã³si³tẽ³la³kxi¹sẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ã³xa² nxe³nha²jau³su²

20 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lain²txi³ ã³nxai³li²,
 Pe²jah³lain²txi³ ã³si³tẽ³la³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 sa²wa³ti³nha²sxã³ ĩ³tãu³, a²sa³wi³sxa² ã³xa² Je³su²jah³la²
 a³lxi²khaix¹kxah³lo²su² jah¹la³, ã³si³tẽ³la³kxain¹ju³ta²
 ĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ã³xai²na²
 sa²kxai³lu², kxã³nhxi¹nai³kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹
 sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³na² ã³wxe³sxã³
 ĩ³yai³nain¹ti³wã³kxai²kxai³, Je³su²jah³la² a²wi³lẽ³nãu³a¹
 sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³je³na² ã³wxe³sxã³ ĩ³wã³tx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. ĩ³h¹nxe³te²khai³xan²tu³
 ĩ³kox¹ko¹son²kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹? Kxã³nhxi¹nai³kxai³,
 ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² a²sa³wi³sxa² kwẽn¹ta²na²
 ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Ain¹te³na¹,
 Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu², Je³su²jah³la²
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Jah¹lai²na² yxan¹nãu³a¹
 ha³lo²a² yxau²xai³tãu³a¹ ĩ³h¹nxe² sa²ko¹ta¹nhĩ³te²la¹ku¹,
 ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³ai¹nhĩ³te²la¹ku², ai¹na¹nhai¹.
 ĩ³ye³kxi¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet³sã¹lxi¹. Jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kx-
 ai²nãn²tu³: “Yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 ĩ³xi²na¹tãu³nũ³ã¹ wxã²na² ka³ten³su² yxau³sxã³
 wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹jau³su²,
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kx-
 ai²nãn²tu³, nxe² a²hxi²kĩ¹lxi³su² kxai²nãn²tu³, jah¹lai²na²
 a²hxi²kĩ¹lxi³khai³su² hĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ Pe²jah³lo² ĩ³nx-
 ai²na² wxa²hxi²kĩ¹lxi³syu¹nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 A²nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² Je³su²jah³la²
 ã³si³tẽ³la³kxi²tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi²
 sa²nẽ³sai¹yhu¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹,
 a²sa³wi³sxai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³yhai¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, tũ¹ka³txai²na² ha³lo²a²
 a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, wain³txi³ ĩ³ye³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Yãn³ta²na², Je³su²jah³la² e³jau³xa²:

— Jah¹lai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³jau³xa² hai³txi³
 Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²,
 Je³su²jah³la² e³jau³xa²sa¹:

— Jah¹lai²na² ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tu³: “Txa²
 ĩ³xi²na¹tãu³nũ³ã¹, wxã²na² ka³ten³su² yxau³sxã³
 wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, nxe²
 a²hxi²kĩ¹lxi³su² kxai²nãn²tu³, jah¹la² a²hxi²kĩ¹lxi³khai³su²
 hĩ³nx2na³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².

24 A²nxe³te²a² a²sa³wi³sxai²na², Je³su²jah³la²
 a³lxi²khaix¹kxah³lo²su² jah¹lai²na², a²hxi²kĩ¹lxi³
 ĩ³ya²ũ³hi², wãn³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³ha²li¹la³kxi²
 sa²sĩ¹na²hẽ³la². Wãn³txi³tu³ e³jah¹lo²su² sĩ¹na³la².

A²ne³ki³san¹jau³su²

25 Jã¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² yu³tã³lxi³, Je³su²jah³la²
 ka³lxa¹txi³ kã³sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³ta²
 yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ũ³wha²li¹
 ũ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³kĩ³sxa³wa².

— ũ³wha²li¹ta³lu²na¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³,
 a²ha³tẽh³nxã³nxã² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²nãn¹txã³nx-
 ai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹ã³yo²ka³tu³kxi²sa²so²
 wxa²nã¹la³kxi²nũ² nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, ha³tẽh³nxã³nx-
 ai²na² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² kã³ju³ta²
 ha³tã³nxã²txi³, hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² kã³ju³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² ha³kxa¹
 ũ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³kĩ³sxa³wa². Ta³lu²na¹wa².

Atos

1 Te³o²fah³lāi³. Wān³txa² tah²yau³xa²
 ū³wha²li¹lū³nxa²ha¹tu¹wa². Kxā³nxai³tā¹jau³la³
 Je³su²jah³lai²na² wā³nxā¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² i³ye³kxi²
 i³yau¹ū³sain¹jau³xai³tā² i³ye³kxi²
 nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² tx-
 on¹sxā³ wi¹lo²la³kxi² ā³si³wxe³ka³ty³ oh³xa²
 wxa²ka³la³xi²nxe³h¹nai³tā¹jau³la³
 ū³wha²li¹lū³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³
 wxa²ka³la³xi²nxa³tā³lxa¹ tū¹kā³txai²na²
 i³sa²si¹hā³ū¹hain¹tū³kā³txai³tā² wā²nxa³kxa²
 so¹ain¹tū³kā³txa² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³txa² i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² i³yau¹ū³yhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 3 Jā¹nxe³kxan²ta² khāuh³lxa³ti³nha²sxā³
 ya³lu²kxi²nē³ka³ty³ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²nū²la²
 a³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² a³lan²tāu³ai³tā²
 wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ju³kxai³lu²
 ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ju³tai³tā² a²ya³la³ty³jai¹nha²kx-
 ai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³
 yxa²xai³kj³ju³ta² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³su²
 i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxain¹kxa²yu³su²
 ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la² kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹.
 Hāi¹nxe³sxā³ ha³lo³kxi² yxaut³jah³lxi³sā²nhē³li¹.
 Txa²wā¹na² wān³txai³tā² i³ye³kxi²nx²ti³jau³xai³tā²
 wah³nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ju³ta²
 i³yau¹ū³nx²ta¹tai¹ti²tu³wi¹. 5 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai³tā² i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx²ti³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹na²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³jxah¹la²
 i³hxi²ka¹ta²sai¹nx²ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³xa²nāu³a² a²wā³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxi²nyhain¹tāu³u¹tai²nān²tu³
 i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. H¹nai²nān²tu³
 a²nū²a² nū³kā³txi³ ā³xa² nū³kā³txi³nāu³xa²
 ā³wa²sut¹sxā³ yxa²xai³ki³ju³ta³nū³su² I³sa³e²
 nū³kā³txa² i³nū³kxū³non³nē³lh¹n¹ju³ta³nū³su²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lo³txa²ju³ta²
 sa²so¹kxi²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē³la².
 7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu¹
 i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹na² e³kxi²nha²jau³nū³su²
 kō³nyhah¹lxa³lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹na² so¹lxi³
 e³kxi²nha²jau³su² na³li¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³txa² wxa²ka³nxi²sxā³
 a²nxū²kwāi³wih¹nx²ti³tu¹wi¹. A²nxe³nx²ti³h¹nai²na²

i³hxi²ka¹txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³nx²ti³ha²kxai³ ha³lo²a²
 a³la³kxi²yah³lxi¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²ny-
 hu¹sih¹nx²ta¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Je³ru³sa³lē²thi³na² sa²si¹hā³i² Ju³te²a²ko³xa² sa²si¹hā³i²
 Sa³ma²ri²a²ko³xa² sa²si¹hā³i² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ u²lx-
 an¹ko³su² kxan²ti³ sa²si¹hā³i² nxe³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe² i³ye³ta³lun²nū²la² i³sa²tē³kxain¹tāu³a²
 wxa²ka³la³xi²ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 oh³si³na² ā³tī¹kxi²sa²so¹ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 10 Ain¹tj³xa² sa²kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ u²lā³na³ki²la²
 so¹sxā³ ū³h³wxe³āx¹txa² ai³lyain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te²a² wā²la² hā³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha²
 yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³jah¹lo²nāu³xa²
 a²wān³ti³kxai³lu¹:
 — Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Ka³li³e²a²
 in³txi³nāu³syah¹lxi³nhi¹lxi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³
 o³si³na² ten³sa²tā³ah³lxi¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
 kwēn¹tai²na¹ ka³la³xi²jah¹lain²txi³ wxa²ka³nxi²xi²tu¹wi¹.
 A²nxe³jah¹lain²txi³ ka³la³xi²kxa² yā¹nxe² ka³nxi²xi²tu¹wi¹.
 Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ti²ah³la² i³sxā³ i³so¹ain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²kxai³lu²
 wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² wxa²ka³nxi²nū²la²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tīh³na² ū²ki³lō²me³tro³ nxe² kū³we²ki²la²
 yan¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 13 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha²
 oh³xan¹ko³xan¹thi³nū³a² ā³wi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tū³kā³txai²na² i³lih¹jau³xa²sa¹, Pe²jah³lo²su² ha²kx-
 ai³ Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³
 Ān³tre²ah³lo²su² ha²kxai³ Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³
 To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kx-
 ai³ Ma³te²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³
 a²nxe³te²a² Au³fe²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la²
 se³lo²ti³nū³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na²
 a²ha³lo²ko³khai³xa² a³lxi²khai¹jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su² ha²kxai³
 a²nxe³jah¹lai²li² Ti³a²kah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la².
 Tū¹kā³txai²li² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 14 A²nxe³te²nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ ā³yā³nū²kxain¹nū²la² a²nū²a²
 ā³sa²nū³te²a² wxā³ain¹nū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kx-
 ai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Je³su²jah³la² a²hā³ka³nū²su² wxā²
 Je³su²jah³la² a²lon³ti³tāu³su² wxā² txu¹ti³nāu³xa²
 ka³lxa¹txi³ wxā² nxain¹sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ain¹tū³kā³txai²na² ka³lxa¹te²a² 120 nxe²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³nū²kxain¹tj³kxai³lu²
 Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³sa²yxau³sxā³ i³ye³yain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

16 I³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²tā²
 txa²wā¹nū³kā³txi³su² tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²
 i³kai¹so¹nūn³jah¹lai²li² kuh³lxa³thin¹tū³kā³txa²
 ne³ka³ta² wxā³nū²la² Je³su²jah³lai²na² sa²so¹sxā³
 tū¹kxi²te³lhxā³ wā²nā³ū¹nyhain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kx-
 ai³ ū³yho³hi²ki³ai²na² ū³yho³hi²nyhain¹ki³ai²na² tē³sxā³
 ha³lo²a² so¹kxi²ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³
 kuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² so¹kx-
 ain¹ko³xai²na² ā³ya³hi²sxā³ ā³tj³ha³lā³kxi²sxā³
 ā³ya²lu¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹ju³su²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³tū³kā³txa² jau³jau¹xai²na²
 ain³kxi²nū²la² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Ko¹xai²na²
 A³keu²ta³ma²su¹. Nx²na³li¹. A²i³lxa²su¹. Nxe³ju³xai²li²
 a²si³yxau³tāu³khai³xa² a²ti³ha²yau³xa²
 so¹kxi²ko³xai²la¹wi¹. Ain¹ta¹ti²tu³wi¹.” Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhx¹nu¹ta¹na²
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² hi²sen³su²
 Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² a²nxū²kwai³wih¹sxā³
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Ju³ta²sah³la² ya³lu²ju³ta²nū³a²
 i³yau¹ū³nhē³ta¹hxai²hē¹li¹.

20 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹ sau²mo³jau³xai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Sxi²hai²li² a²nū²la³ ye³yū²nxa³wi¹. Yx-
 au³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.”
 Ta¹hxai²hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³:
 “A²wa³ka³li³yu³ta² sa²wē³not3txai¹nhē³li¹.”
 Ta¹hxai²hē¹li¹.

21 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² ā³ten³sxā³
 sa²so¹a³sah¹lxi³wxi¹. Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yx-
 au³xi²ju³ta² wān³txai²li² i³hen³ja³nhē³lain¹te²nū³a²
 so¹lxi³ ā³si³te³nē³lain¹tu¹wi¹. Nxe³jah³lai²na²su²
 kxā³nxā¹si³te³kxi²nē³jah¹lo²nū³su² te²a² so¹lxi³
 ā³ten³nē³nhai¹. A²nxe³jah¹la² a²wi¹lhi¹nai³tā² Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²tā² a²nū²a² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ti³yu¹ta¹na²
 i³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ka³ten³su² i³sa²yx-
 au³xi²ju³ta²i³tā² i³ha²kxai³ i³ka³lxa³xi²ju³ta² i³ha²kxai³
 nxe³hxai²jah¹lai²tā² so¹lxi³ ā³ten³sxā³
 sa²so¹a³sah¹lxi³wxi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² ha¹li¹ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Jo³se² Bar³sa³ba²sah³lo²su² ha²kxai³
 a²nxe³jah¹la² Jus²tu³jah¹lo²su¹ ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³ Ma³ti²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 24 Ain¹nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Wxāi²na² so¹lxi³ a²nū²a²
 a²ē¹nāu³ai²nān¹ju³xa² a²hoh³lxi³si¹lxi¹.
 Nxe³te²si¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³lai²tā²
 sa²wē³not3jah¹lo²nu³su² i³yau¹ū³sa²si¹nhē³li¹.
 Ju³ta²sah³lai²tā² ha³lo²a² ko³ko³ta²ko³xa²
 sa²wē³xain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²wē³not3jah¹la²nū³a² in³txa² ha¹lin¹jah¹la² i³sxā³

wxa²hait1son1jau3nū3a2 i3yau1ū3sa2si1nhē3li1.
 A2sa3wi3ha3lxa2 nxe3nyhain1ta1hxai2hē1la2.
 26 Nxe2e3kxi2ta3lu2nain1nū2la2 txah3lxa3ki3a2 ā3na1sxā3
 a2i3lxa2 sa2so1xai1nha2kxai3 Ma3ti2ah3la2 a2i3lxa2
 i3hait1so1ha2kxai3 ā3wē3non3ta1hxai2hē1la2. Nx-
 ai1nha2kxai3 i3kaix1so1te2 nū3kā3txa2 nxe2 i3yī1li2ny-
 hai1nha2kxai3 nxe3tū3kā3txai2na2 ā3yā3nū2kxain1ta1hx-
 ai2hē1la2.

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wxā³jau³su²

2 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² ā³yā³nū²kxain¹sxā³
 yai³nai¹nhī¹nu¹ta¹na² Pēn³ta³kos²ta²ti³xa²
 nxe³hī¹nu¹ta¹na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 sa²yxō²we¹tū³kā³txu¹ta²kxai³lu² sxi²hē¹na² ā³nūn¹tx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ā³nūn¹txai¹nhī¹nu¹ta¹na² o³si²na²
 it3ti³hū³nxe² kāin² nxon³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Nxe³ka³tu³ ha³nxe²a² tho³hū³nxe²
 wxa²kan³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³wxe²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Yain¹tāu³ān²tu³ti¹
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹ha²kxai³
 wān³txai²li² a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² wān³txa²
 yau³ā³lxi³txi³ i³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la², Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³txa² ā³nhī²ka¹jah³lxi³ha²kxai³la².

5 Nxain¹tj³kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³nu¹ta¹na² Ju³te²a²
 nū³kā³txa² sa²kxai³lu² ha³lo²a² u²lxi³ yx-
 au³ain¹nūn³tū³kā³txa² nxe³sxā³ wxā³ai¹nha²kxai³
 ain³kxi²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txai²li²
 Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² sa²kxai³
 sa²yxō²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 jau¹xai²li² ain³kxi²xai³nyhai¹nha²kxai³ a²nū²a²
 ā³no²lai¹nha²kxai³ ā³yā³ki³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 7 Ain¹sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³te²la¹ku¹. Ju¹ta¹li² hai³txi³
 i²kj³sxa³ta¹ti²tu³wi¹. Tū¹kā³txai²li² Ka³li³le²a²
 nū³kā³txi³su² yex1txain¹nīn²ta¹. 8 Nxain¹kxan²ti³
 txa²wān³txi³khai³xa² ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³yex1tx-
 ai¹nīn²ta¹. 9 Hī¹nān²tu³ txa²wā¹nū³kā³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³si¹na¹wi¹. Par²ti³a² nū³kā³txi³su² ha²kx-
 ai³ Me²ta² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ E³la² nū³kā³txi³su²
 ha²kxai³ Me³so³po³tā²mi²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³
 Ju³te²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ Ka³pa³to²si² nū³kā³txi³su²
 ha²kxai³ Pōn²to² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³
 nū³kā³txi³su² ha²kxai³ 10 Fri²ji²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³
 Pān³fi²li²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ E³ji²ta² nū³kā³txi³su²
 ha²kxai³ Li²bi³a³ nū³kā³txi³su² ha²kxai³ Si³re²na²
 nū³kā³txi³su² ha²kxai³ Ro²ma²thi³nai²nān¹te² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³su² ha²kxai³ a²nū²a² ā³lxi²nūn³te²a² yxān¹ta¹
 kwa²hāi¹nxe² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi³txa²
 sa²yxō²we¹te²su² ha²kxai³ 11 nxain¹kxa²yu³su² Kre²ta²
 nū³kā³txi³su² ha²kxai³ A³ra²bi²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³
 nxe³tū³kā³txi³nāu³xa² a²yxō²ha³kxa¹ wān³txa²
 ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³kj³kxan²ti³
 txa²wā¹wān³txi³khai³xa² ain³kxi²nha²xai³kj³tā³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² kāin²khai¹nxe³jau³su²
 nū³kxūn³khai¹nxe³jau³su² ain³kxi²nha²xai³kj³tā³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ āh¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxain¹te²la¹ku², nx-
ain¹ki³nhai¹. Nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Ā³sa²nūn³te²a² wān³txi³kxai³lu¹:

— Tū¹kā³txai²li² vīn²yau³xa² ī³na²sxā³ we¹nai¹nīn²ta¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² wān³txa² ī³wa²lū³xi²jau³su²

¹⁴ Ain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txai²li² ī³sa²yx-
au³ain¹nū²la² Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²
yxo²kāin²ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxe¹. ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹we¹.

Txa²kā³lxa¹txi³sah¹lxi¹lxe¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹le¹.

¹⁵ In³txi³nāu³xai²li² hai³txi³ vīn²yau³xa² ī³na²sxā³
we¹nain¹si¹nxa³we¹. Wā²ki³kā³la³hī¹na²
we¹nain¹te²sxa³yu²hē³le¹. ¹⁶ Yxān¹ta¹ Jo³e²lah³lu¹ta²na²
ī³ye³kxain¹jau³xu¹ta²na² te²yā¹nx2na³le¹.

¹⁷ Nxe³jau³xa²sa¹:

“Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Ha³lo²a²
yxo²ha³kxa¹ ne³ki³so³nxa³tā³lxa¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
Txa²yāu³kā³txa² ū³hū²xai³ai¹na¹tu¹wi¹. Wxa²wē³ha³lxa²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹tu¹wi¹.
In³txa² sa³nxe³la³kxi³nāu³xai²na²
hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta² ī²ain¹tu¹wi¹.
Wxa²yah³la³nāu³xain²txi³ kāin² hxi²sxā³nho³tain¹tu¹wi¹.

¹⁸ Nxa¹nhi¹na¹ txa²sa³wi³ha³lxa² in³txi³su² tā³nxa²
txu¹su² tā³nxa² nxain¹sxā³ a²yxo²ha³kxa¹
Txa²yāu³kā³txa² a²nxū²kwā³wi¹hai¹nha²kxai³
txa²wān³txa² ī³hen³txi³nyhain¹tu¹wi¹.

¹⁹ Nxe³na¹ha²kxai³ oh³si³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²
yuh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³i² nxe³na¹tu¹wi¹.
A²ti³ha²yau³xa² yū³ha²kxai³ ha³nxe²a² yū³ha²kxai³
ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² yū³ha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.

²⁰ Jā¹nxe³tāu³a² u³je³na³kai²li² kā³nxah¹ha²kxai³ i³lx-
ai²li² ki³he³hen³kā²to³nha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.
Nxe³sān²kxa²yu³su² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³kā³jah³la² wxā³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³sxā³
wxi²kan¹sxā³ a²nū²a²nāu³xa² kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹kxa²
yā¹nxe² ū³yho³hxain¹tu¹wi¹.

²¹ A²nxe³hī¹na² a²nū²ai²na² ī²li³te²lxi³ ko³nxe³ti³
kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na²
ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ī³hen³txain¹kxai²nān²tu³
nxe³te²na² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
yo³ha² ne³wā²na³ain¹sxā³ wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² nxe³sain¹na²hē³li¹.
Jo³e²lah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

²² Nxe³ain¹jau³su² ne³kxa²kxi¹jah³lxi³hē¹le¹. I³sa³e²
nū³kā³txi³syah¹lxi¹lxe¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thi³na² yxaut3jah¹la² sa²kx-
ai³lu² nū³kxūn³khaix1nxe³sxā³ sa²si¹hā³na²hē³le¹.
Nxe³ju³ta²li² ī²ki³ta¹ti²tu³wi¹. Kāin² ī³wā³nxīn¹ju³ta²
ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ on²tain¹kxe³su²
ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ nxe³nē³lain¹ta¹ti²tu³we¹,
Txa²wā¹sū³na²su¹. ²³ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lain²txi³
ī³sa²so¹si¹yhah³lxin¹kā³tu³ ko³nxe³thin¹tū³kā³txa²
hxi²ki³kxai³lu² hi³sa³kā³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
ya²lu¹tain¹jau³nū³su² kwa³na³ain¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³we¹.
Nxe³ju³ta²na² whāi²na¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ kāi³yah³lx-
in¹ju³ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²

e³hau³ko³nha²ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kx-
ai³lu² wxa²nū³kā³txa² su²lhā³ain¹jau³nū³su²

kwa³na³yah³lxin¹ta¹ti²tu³we¹. ²⁴ Yxān¹ta¹
ya³lu²sa²ti¹ju³ta³la³ nū³kxūn³txi³ ā³sen³sai¹ha²kxai³
hxi²kan¹ti³ ya³lu²sa²ti¹ta¹hxai²nxa³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na²
hxi²ki³kxai³lu² kā³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹le¹.

²⁵ Nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹ta²na²
Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹le¹.
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ī²ai¹nhx-
ai²na¹hē³li¹. Txa²wi¹lha²tāu³a² yxau³hxai²na²hē³li¹.
Nxe³sxā³ hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ yuh³lxi³sa²hx-
ai²nxa³hē³li¹.

²⁶ Nxe³sa²ju³kxai³lu² txa²ē¹nāu³ai²na²
kā³lih³kxi²la²nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²hx-
ai²na¹hē³li¹. Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹.

²⁷ Nxe³na¹ha²kxai³la¹: “Txa²yāu³kā³txa² a²nū²a²
ko³nxe³thin¹te²na² ya³lu²sxa³je³na²
ā³na¹sa²nxān³tho³li¹. Wxa²ki³lha³lxa² wi¹lhin¹te²na²
ya³lu²sxā³ khon³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹.

²⁸ Yxān¹ta¹ tīh³na² kā³ten³tīh³na²
ī³yau¹ū³san¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sa²nha²kxai³
ā³si³tē³kxi²sa¹nha²kxai³ kā³li³ha² yxau²xai³la¹nhai¹.
Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ī³ye³kxi²ta¹hx-
ai²hē¹le¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lai²li² āh¹ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lu¹ta²na²
Ta³vi²yah³lu¹ta²na² wain³txi³ ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹we¹.
Nxe³jah¹lu¹ta²na² ya³lu²ha²kxai³ sa²nī³kxain¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³we¹. A²kwā³kxa³yu³ta²li² yū³te²jai¹ti²tu³we¹.

³⁰ A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³jah¹lo²su² te²la³kxe³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹.
Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Ta³vi²yah³lāi³. Wxāi²na² I³sa³e² nū³kā³txa²
a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³sxā³
ā³yā³wē³not3si¹nxa²jau³su² wxa²ne³tah²nāu³su²
ū³h³wxe³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²li²

Kris²tu³jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹le¹. Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³
a³la³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. ³¹ Nxe³ha²kxai³ ju¹ta²na²
a³la³kxi²ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²tā² Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²tā² kā³ten³su²
ī³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² nxe²e³kxi²nūn³te³nah¹lxi¹:

“Kris²tu³jah¹lai²li² ya³lu²kxan²ti³ kxān¹su² tī¹xa³lho³li¹.
A²nū²ai²na² kā³lu²sxā³ tī¹xa³lho³li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹le¹. ³² Jā¹nxe³ju³kx-
ai³lu¹ ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
Je³su²jah³lai²tā² sa²kxai³lu² kā³ten³su² ī³sa²yx-
au³xi²na²hē³le¹. Nxe³ju³ta²na² ī²si¹na¹hē³le¹.

³³ Nxe³ha²kxai³ kā^{3</}

yǎ¹nxe³kxe³hū³nxe² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nāu³a² hai³txi³ i³ka³la³sī²ta¹hxai²nxa³hē³le¹. Hǎi¹nxe³sxǎ³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txi³kxai³lu¹: ‘Txa²hxi²kan¹jah¹lǎi³. Txa²wi¹lha²tǎu³a² ā³wxe³sē¹li¹.”

³⁵ Ye³jen¹nāu³a² wxa²ko¹ko¹nū³kā³txa² a²wa³ka³ti³lo³txa²lain¹ju³ta² yan³txi³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²tu¹wi¹. Txa²wǎ¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.”

Nxe³jau³jau¹xai²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹le¹. ³⁶ Jǎ¹nxe³jut³su² Je³su²jah³lai¹tǎ² i³hxi²ki¹la³kxah¹lxin¹jah¹lai¹tǎ² Txa²wǎ¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yau³ka³jah³la² ne³te²lo³tha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² ne³te²lo³tha²kxai³ nxe³ye¹nx²tain¹na²hē³le¹. Nxe³jau³su² I³sa³e² nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²jau³nū³ai²la¹we¹. Na¹jau³su² nxe³ye¹nx²ta¹we¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txai²li² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² a²ē¹nāu³ai²na² i³āin²ta³kxi²nha²sxǎ³ Pe²jah³lu¹ta²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³si¹lxi¹. Txa²wǎ¹tǎ³sa²nhi¹lxi¹. I³h¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹, ko³nxe³ti³ kāi³sī¹na¹ju³ta² ū³hū¹sa²nhi¹n¹kxa²yan³txi³su¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxǎi²na² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sǎn²sxǎ³ ā³na¹jah¹lxi³hē¹le¹. Yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ wxa²ko³nxe³ti³ju³ta²

ā³wa²su¹kxi¹nx²ti³tu¹we¹. Nxe³yah³lxin¹ka³tu³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx²tain¹ju³ta²nū³a² i³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹le¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxin³nū³syah¹lxin¹tu¹we¹.

Nxe³sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwǎi³yxa²nx³ti²tu³we¹. ³⁹ Nxe³ha²kxai³ Txa²wǎ¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx²ti³kxe³nū³syeh³lxi¹nha²kxai³ Txa²wǎ¹sū³na² ten³na³le¹. Wxǎi²la³ tǎ³nxa²

wxa²wē³ha³lxai²la³ tǎ³nxa² ul²yxa³tū³kā³txai²la³ tǎ³nxa² Txa²wǎ¹sū³na² i³kaix¹so¹nx²ti³kxai²nǎn²tu³ nxe³te² i³nxǎn²tu³ yxo²ha³kxa¹ ain³kxah²lxin¹jau³su² na³le¹. Nxe³jau³xai²na² a²kxǎ³nhxi¹nu¹ta²na²

Txa²wǎ¹sū³na² wi¹yxo²ain³nha²sxǎ³ i³ye³kxū¹ta¹hxai²hē¹le¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nxe³jau³xai²li² yau³ka³lxai¹txi³ win¹ta²te²lxi³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹ai²li² a²nū²a² yxau³te²a² ko³nxe³thin¹khai¹nxa² kāi³ain¹na³li¹. Nxain¹kxa² yo³ha² kāin² khǎuh³lxai³thi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxǎ³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ye²ah¹lxan³kxai²nǎn²tu³ jǎ¹nxe³nx²ti³ha³ta¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nū²la² a²nū²a² ka³lxai¹te²a² yxo²ain¹sxǎ³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ka³lxai¹txi³ 3.000, nxe² yxo²ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴² Nxe³tū³kā³txai²li² i³kaix¹so¹tū³kā³txu¹ta²kxai³ ā³si³tē³kxi² wǎn³txa² i³yau¹ū³jau³xa² ain³kxi² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² i³ye³kxi²nyhu¹i² yain³txi³su² wǎ²nhū² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Wi¹lhin¹sxǎ³ yx-

au³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wǎ¹sū³na² i³ye³kxi²yah³lxai³to³ta¹hxai²hē¹la².

Yxo²tū³kā³txa² yxau²xai³lain¹jau³su²

⁴³ Nxa²ha¹te¹ i³kaix¹so¹tū³kā³txu¹ta²kxai³ wǎ³nxīn¹khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxain¹to³ha²kxai³ a²nū²a² kwa²i²ain¹tū³kā³txa² on²txain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² yxo²ain¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ye³ka³lxai¹txi² ā³nū²kxi²to³hi² yen³kxa² wǎ²nhūh¹nyhu¹i² nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁶ Nxi¹nha²kxai³ a³lan²ta²

yxō²ha³kxa¹ Txa²wǎ¹sū³na² sxī²ha² ā³wi¹hain³to³hi² a²sxi²khai³xa² ā³nū²kxi²sxǎ³ i³yai³ni² ain¹to³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha² wi¹lhin¹sxǎ³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁷ Txa²wǎ¹sū³na² kāin²khai¹si¹jau³su²

sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² sa²yxō²we¹tain¹kxe³su² wi¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² hǎi¹nxe³ti³xa¹ a²nū²a² ā³nū²kxain¹to³sxǎ³ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² yxo²ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² kan²ta³kxi²sxǎ³ sxa³jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

3 Ha³la³jen¹nāu³a² ā³sa²ti¹ta³xi²tǎu³a² Txa²wǎ¹sū³na² i³ye³kxi²te³lhxǎ³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai³ain¹ka³tu³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³

Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ain¹sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² sxih²yxō²a² Fo³mo²sa² yxo²ai²na² ā³wih²kxain¹sxǎ³ in³txa² sa²nah³so¹nyhu¹sxǎ³ ne³kxau²nyhu¹ye²ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² ko³nxe²

i³hxa³la³kxi²nha²ye²ya²ta¹hxai²nxa³hē¹la². A³li³lah¹nxe³hī¹nu¹ta²na² ā³nxai³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². A³lan²ta² hǎi¹nxe³ti³xa¹ sxih²yxō²a² sa²we¹ta³ yxo²wxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tǎu³a² a²nū²a² ā³wih¹te³lhxǎ³ wxǎ³kxi²nǎn²tu³ win¹ta²te²lxi³

a²yen³kxa² ai³nxū³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxe³ha²kxai³la¹ Pe²jah³lu¹ta²kxai³ Jo³āu²ah³lu¹ta²kxai³ ain¹sxǎ³ i³kxain¹nū²la²

yo³hi²ki³ai²na² ai³nxū³si¹jau³su² i³ye³ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ i³kxain¹nū²la² Pe²jah³lu¹ta²na² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— I³txa²sǎn²sī¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁵ Nxe³nū²la² i³kxain¹ka³tu³: — Wǎ²nhūh¹sain¹te²ji¹xǎ¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² wǎn³txi³kxai³lu¹: — Yen³kxi³la³ yū³sa²sīn¹nxa³wi¹. Nxēn²nxa³kxan²ti³ i³hxi²nū¹nxa²sī¹na¹tu¹wi¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la²

Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai¹tǎ² i³sa²yxau³sxǎ³ ā³nxai³si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²sīn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxe²e³ta³lun²nū²la² txa²wǎ¹hxi²ka² wi¹nē³tǎu³a² hxi²ki³nū²la² sa²yxō²kax³ta³wxe³ka³tu³ wa³su³txi³ we²txi

nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁹ A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tū³ka³txa² t²yxau³nyhu¹nūn³tū³ka³txa² on²txai¹nha²kx- ai³ t²ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lain²txi³ si³kan²ta³kxi²hxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta². Sxi²yo²a² Fo³mo²sa² yxo²a² yxo²yx- au²xai³lhxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta². Īh¹nxe³te²la¹ku². Kī³nhai¹. Nyhu¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³a² Pe²jah³la² t²ye³jau³su²

¹¹ Ain¹nū²la² jah¹lu¹tain²txi³ we²txi²jah¹lain²txi³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Jo³āu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²xai³lyā³tīh³na² ā³sxā³ tī³he¹yxā³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sxi²nhu¹ta²na¹ a²ta³nā³nē³thi³na² Sa³lo³māu²thīn³su¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nu¹ta²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ā³ki³nū²kxi²ye²ny- hain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹² Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² jut3sī²nū²la² t²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. I³sa³e² nū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³tī³tā³ on²jah³lxin¹te²sin²tā²? Īh¹nxe³kxa²yan³tī³tā³ t²yxau³xai³syah¹lxin¹te²sin²tā²? Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² txa²wā³nxī¹na¹ju³khai³xa² tā³nxā² txa²wi¹lhi¹na¹ju³khai³xa² tā³nxā² wet1tx- ai¹na¹te²sin²tā²? Tī³he¹nx2nxa³wi¹. ¹³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² a²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³jah¹lai²la¹wi¹. A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² I³sa²kah³lu¹ta²na² Ja³ko²ah³lu¹ta²na² ain¹sxā³ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³lai¹tā² A²ta²han²tu³ wā³nxīn¹tī³ wxi²kin³tī³ton³si¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ sa²so¹yah³lxin¹ka³tu³ Pi³la²jah³la² hxi²ka² sa²nū¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² Je³su²jah³lai¹tā² en²sxā³ ā³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Pi³la²jah³lai²na² ne³kxe³kxi²nha²jau³kxai³lu¹: “Ā³wa²sut1sxā³ ā³ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³su² kxan²tī³ en²sxā³ ā³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. ¹⁴ A²nxe³jah¹lai¹tā² wi¹lhin¹khaix1kxan²tī³ wān³txi³su² e³kxan²tī³ sa²yo²ā³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Ba³ra³ba²sah³lai¹tā² a²nū²a² su²lhā³jah¹lo²si²ta¹ti²tu³wi¹. Su²lhā³jah¹lo²su² kxan²tī³ ā³wa²sut1si¹jau³su² Pi³la²jah³la² kwa³na³yah³lx- in¹ta¹ti²tu³wi¹. ¹⁵ Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a² we²txi²jah¹lai²li² su²lhā³si¹hah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹, Je³su²jah¹la²su¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² t²sa²yx- au³xīna²hē³li¹. Nxe³hī¹nān²tu³ ka³ten³su² yxau³nhai¹. Ī²si¹na¹hē³li¹. ¹⁶ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²wā³nxīn¹ju³ta² ā³nhxi²ka¹txai¹nha²kxai³ yu³we²nxī²ten¹tu³wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t²ha²kxai³ yu³we²nxī²ten¹tu³wi¹. Yxo²t²xa³ke³la³te²kxai³ yu³we²nxī²hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²t²ha²kxai³ yu³we²nxī²ten¹tu³wi¹.

¹⁷ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wā³tā³sah¹lxi¹lxi¹. Ī²ye³kxi²nx2ta¹tu¹wi¹. Wxā²i²li² wxa²hxi²kan¹txa² nū³ka³txai²li² yah³lxin¹sxā³ ju¹ta¹li² ko³ny- hah¹lxa³nha²kxai³ nxe²kāi³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. ¹⁸ Kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lu¹tan²tu³

ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nū³a² nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t²hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² ā²la² t²hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹ju³ta² kwēn¹ta¹ we¹ta³lun²yain¹ta¹ti²tu³wi¹.

¹⁹ Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ wxā²na² sa²kxai³lu² wxa²ko³nxe³tī³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² t²āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ā³yo²o³tū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹.

Nxe³nx2ti³nūn³sxā³ ā²jā¹nxe² ā³nxū²kwāi³lxū¹nū³nx2ti³tu¹wi¹. ²⁰ Kxān³ton³tāu³a² Je³su²jah³la² a³ka³nxī²si¹jau³su² sa²si¹hā³ain¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²kx- ai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²na² Sū³na² hxi²kai²na² wā²nxa³kxa² so¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ kxā³nāu³a¹ txa²wā¹ko³nxe³tī³ kāi³kī³kxa² yo³ha² sa²wa²su¹tū¹nhē³si¹jau³nū³su² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹.

Nxe³si¹ju³ta³nū³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jah¹lo²lxina³li¹. ²¹ Oh³xan¹ko³xa² yxau²na³li¹. Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a² a³ka³nxī²tāu³a² ha³lo²a² wi¹lhx- ai²kxai³ jā¹nxe³sxā³ wi¹lhou³ko³txi²tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t²hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² wi¹lhin¹tū³ka³txan²tu³ e³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ²² Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²wān³txi³khai³xa² t²hen³txi³jah¹la² sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Wxa²nū³ka³txi³khai³xai²na² wā²nxa³kxa² so¹sxā³ sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Tx- ai²yāx1ye¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³te²na² wān³txa² t²ye³kxi²nx2ti³jau³xa² wi¹lain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.

²³ Yxān¹ta¹ wi¹lain³kxah²lxan³kxai²nān²tu² nxe³te² t²nxān²tu³ t²hait1so¹nx2ti³sān²nū²la² sū²lhā³nx2ti³tu¹wi¹.” A²nxe³jau³su² Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³mu³e²lah³lu¹ta²na² yxau³hī¹nān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² t²hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lu¹ta²kxai³lu² a³ka³nxī²sxā³ wxā³jau³nū³su² nxe² t²hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁵ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t²hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Sū³na² wān³txa² wi¹lāin³nha²sxā³ e³kxain¹tū³ka³txu¹ta²na² wxa²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³ t²ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Ī²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²ne³tah²nū³a² yū¹kxe³nū³a² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹si¹hain¹ju³ta³nū³a² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.”

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wi¹lain³nha²sxā³ e³ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁶ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ Sū³nu²kxai³lu² A²tah²khai³xa² t²sa²si¹hā³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ko³nxe³tī³ kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³sā²nīn¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ t²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ya³nx2ta¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² Jo³āu²ah³la² sxā³ so<

Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² hau³ko³jah¹la² ā³wxā² sa³tu³se²a² nũ³kₐ³txa² ā³nhai¹tũ³tũ³kₐ³txa² ā³wxā² nxe³yain¹ta¹hx- ai²hē¹la². ² Ai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³sxā³ a²nũ²a² ³ye³kxi²ya³ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² ka³ten³su² ³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxₐ³ya³tu³ yxo²²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yāx¹ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ain¹jau³su² tũ¹kₐ³txai²li² kwēn¹tai²na² ā³tũ³ain¹tũ³kₐ³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ ³yxa¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ ³yxa¹h¹nũ²la² Pe²jah³lo²nu¹tai²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹tai²na² ³yxa¹h¹sxā³ sa²so¹nũ²la² ũ³tũ³kxi²nyhain¹nũ²la² wxē²a³la²nain¹ta¹hxai²hē¹la², sũn²ta³ta² tũ¹kxai¹nha²kxai³la². ⁴ Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹nha²nũ³xai²na² ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ yxo²²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ in³txi³nāu³xa² yxo²²ain¹tũ³kₐ³txa² ā³yā³nu¹tai¹nha²kxai³ ka³lxa¹khaix¹nxe² 5.000, nxe² yxo²²ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁵ Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²tāu³a² Ju³te²a² nũ³kₐ³txa² a²hxi²kan¹ti³su² te²a² a²nũ²a² yah³lon¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxī³nũ³kₐ³txa² nxain¹sxā³ Je³ru³sa³lē²thī³nu¹ta²kxai³ ā³nũ²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Ā³nũ²kxain¹nũ²la² A³na²sah³lai¹tā² wā³nxīn¹te² si³yx- au³tāu³a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Kai³fa²sah³lai¹tā² Jo³āu²ah³lai¹tā² A³le³syān²trah³lai¹tā² yxo²ha³kxa¹ A³na²sah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ wxā³sxā³ ā³nũ²kxain¹ta¹hx- ai²hē¹la². ⁷ Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² Pe²jah³lu¹tai²na² Jo³āu²ah³lu¹tai²na² ā³sa²so¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nũ²la² ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Īh¹te²ta³ ³hxi²ka¹txa²lxī³sxā³ we¹tx- ai¹ya³hin¹thai¹li¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² ³hxi²kat¹sa²kxai³ ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³wxī¹. Ju³te²a² nũ³kₐ³txa² a²hi³kan¹txa² si³yxau³tũ³kₐ³txi³su² a²nũ²a² hxi²kan¹te²nāu³su² nxe³yah³lxī¹lxī¹. ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. ⁹ “Jah¹lai²na² kwēn¹ta² we²nxi²jah¹la² ĩh¹te²ta³ ³hxi²ka¹txa²lxī³sxā³ we¹txai¹ya³hin¹thai¹li¹?” Nxe²²wā³tũ³sah¹lxī³nhi¹na²li¹. ¹⁰ Nxe³jau³su² ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ī³sa³e² nũ³kₐ³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe³te² ³nxai²na² ³yau¹ũ¹nx2ti³nha¹tu¹wi¹. Nxa¹jau³kxai³la¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai¹tā² Na³sa³re²thī³na² yxau²xai³jah¹lai¹tā² ³hxi²kī¹la³kxah¹lx- in¹jah¹lai¹tā² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai¹tā² hi²sen³kxai³lu² we²txi²nyhain¹na²hē³li¹, kāin² wā³nxī¹nha²kxai³lu¹.

¹¹ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nx- ai³tān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxī¹:

“Txah³lxa³kxa² sxi²ha² txo³nain¹tũ³kₐ³txa² ā³na¹ain¹ki³ai²na² kwēn¹ta² sxi²ha² ũ³nhe³hē¹txain¹ki³a² ũh³wxē³ain¹na²hē³li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³ka³ka¹txai²li² Je³su²jah³la² yā¹nx2na³li¹. En²sxā³ ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

¹² Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lai²na² so¹lxī³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kij³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lain¹ju³ta² hxi²kan¹na³li¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ³yah³lxin¹kxan²ti³ a²nũ²a² te²yā¹nxa² wā³nxīn¹sxā³ sa²wa²su¹tē³lain¹te²na²

³yah³lxan³tho³li¹. Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²³lxā² so¹lxī³ ũ³hũ¹nē³lain¹na²hē³li¹. Nxe³te²a² so¹lxī³ wā³nxīn¹sxā³ sa²wa²su¹tē³lain¹tu¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxa² nũ³kₐ³txa² sa²kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹tai²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹tai²na² ya³lo³txi²ye²kxe³su² ³ai¹nha²kxai³ ³wā³txi³ny- hain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³lai¹tā² ān³si³tē³kxi²ny- hain¹tũ³kₐ³txi³sin²tai¹. Yxān¹ta¹ ha³teh³nxān³yu³ta² hai³txi³ o²la³kxi²tũ³kₐ³txi³sxa³ha²kxai³ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxi³si²ya³hxa³ha²kxai³ yah³na³li¹. Nyhain¹ta³hx- ai²hē¹la². ¹⁴ Nxe³nyhain¹kxa²yo³su² jah¹lai²li² we²txi²jah¹la² ka³lu³sa³yxau³ye²ya³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ³hi³txain¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

¹⁵ Nxe³ju³tan¹te²kxₐ³ya³lu² a³li³ain¹si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sān²nũ²la² nũh¹³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶ Nxe³ny- hain¹te³nah¹lxī¹:

— Īh¹nxe³te³ji¹ku²? Kij³nhai¹. Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tũ³kₐ³txa² yxo²ha³kxa¹ we²tx- ain¹ju³ta² ³ye²nyhain¹nīn²tai¹. Nxe³ha²kxai³ kāin² wā³nxī¹nain¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ ³kī³han³sxā³ ũ³ho¹kij³sxa³lho³li¹. ¹⁷ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² ³wā³nxīn¹ju³ta² ka³nah²nxe³sxā³ yxau³ain¹si¹kij³jau³su² yxo²xũn³txi³ ³kwa³na³ya³sain¹yah³lxī³wxī¹, u²lxī³ ha³ta³nxe³kxa²ya³n³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁸ Nxe³e³ta³lu²nain¹nũ²la² ³kaix¹tain¹nũ²la² yxo²xũn³txi³ ³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²³lxā² jā¹nxī³ye³kxi²ja³txa³hē¹li¹. A²nũ²a² ā³nũ²kxain¹kxan²ti³ jā¹nxe³ ³hen³tx- ain¹ya³txa³hē¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁹ Nxa²ha¹te¹ ³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³wxī¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ta³nxa² wxa²wān³txa² sa²yxo²we¹ta³nxa² nũ¹hi²jah¹lxī³hē¹li¹. ²⁰ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi²si¹na¹hī¹nān¹te²tu³ ³nha¹ju³tai³tā² so¹lxī³ ain³kxai¹nha¹jau³xai³tā² so¹lxī³ nxe³ju³ta² so¹lxī³ ³ye³kxi²nha¹tu¹wi¹. Ā³sxā³ ³ye³sīn¹nxa³lho³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

²¹ Nxa²ha¹te¹ wain³txi³ ³ye³ya³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sũ³na² kāin²khaix¹nx2na³li¹. A²nũ²a² we²txi²ha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ³wa²lũ³xi²nyhain¹ta¹hx- ai²nxa³hē¹la³, a²hxi²kan¹ta² nũ³kₐ³txa²sa³. Nxe³ha²kxai³ hāi¹sxā³ yxo²xũn³txi³ ³kwa²itain¹sān²ka³tu³ sa²wa²su¹kxain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². ²² A²nxe³jah¹lai²li² we²nxi²jah¹la² kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ yah³lon¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxo²²tũ³kₐ³txai²na² a²yxo²wān³txa² Sũ³na² ³ye³kx- ain¹jau³su²

²³ Nxa²ha¹te¹ ā³wa²su¹kxain¹yah³nũ²la² a²nũ³kₐ³txi³khai³xa² ³xi²yah³nũ²la² wān³txi³na² Ju³te²a² nũ³kₐ³txa² hxi²kan¹te²nāu³xai²na² wā³nxīn¹te² si³yx- au³te²nāu³xai²na² nxain¹sxā³ ³kwa²itxi²ny- hain¹jau³xi³na² ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Ī³hen³txi³ta³lu²nain¹yah³nũ²la² tũ¹kā³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sũ³na² nxe³txi¹. Wxāi²na² kāin²khai¹nxi¹lxi¹.
 Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ we¹txi² oh³sĩ³na² we¹txi² ĩ³ye³na²
 we¹txi² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we¹txi² nxe³lxi¹.
 25 Nxe³ha²kxai³ kxā³nhx¹nu¹ta¹na² Wxa²yāu³ka³txa²
 hi²sen³su² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² ũ³wha²li¹si¹jau³su²
 kwa³na³te³nah¹lxi¹:
 “Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²na²
 ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ ĩ³xān³ta³kxain¹nũ²hai¹li¹?
 Te²yā¹nxe³sxā³ kwa²hāi¹nxe² su²lhā³ain¹si¹jau³su² hāi³a²
 ĩ³ye³kxi²nyhain¹nũ²hai¹li¹?
 26 Ha³lo²a² a²wa³li³kha³la³nāu³xa² he¹li³te³lhxā³
 ĩ³hau³ko³nha²sxā³ ā³yā³nũ¹txain¹na²hē³li¹.
 Txa²wā¹sũ³na² he¹kxi² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² he¹kxi² nxe³te³lhxā³
 ain¹na²hē³li¹.”
 Ta³vi²yah³la² ũ³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. 27 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxān³kxai³ E³ro²jah³lai¹tā²
 Pōn³si³o³ Pi³la²jah³lai¹tā² nxe³ya³sxā³ Ju³te²a²
 nũ³kā³txa² whāi²na¹ ā³nũ²kxi² Ju³te²a²
 nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² ā³nũ²kxi² nyhain¹na²hē³li¹.
 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wxa²ki³lha³lhxu² te²a²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² sun²tā¹te³lhxā³ ain¹na²hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²li² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yx-
 au³tāu³lo³jah¹lo²su² nĩ¹nhē³li¹. 28 Jā¹nxe³sxā³ tũ¹kā³tx-
 ai²li² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²te³lhxā³ nxain¹na²hē³li¹.
 Nxe³to³ta¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² wxāi²na² sa²kxai³lu²
 ju¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²nha²sxā³
 ĩ³hau³ko³ta¹hi¹nhē³li¹. Nxe³jau³xu¹ta¹na²
 a²kwēn¹ta¹na¹ we¹ta³lu²nain¹na²hē³li¹. 29 Nxe³jut³su²
 ĩ³ha³nũ³sain¹sĩn¹jau³su² ain³kxi¹sē¹li¹. Txai²nāu¹xai²na²
 wxa²sa³wi³ha³lxi³su² sĩ¹na¹wi¹. Nxe³sĩ¹na¹ha²kxai³
 ā³nhi²kat¹sa²so¹sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³sa²nhi¹n¹kxai²nān²ty³
 wxa²wān³txa² wxi²ka¹ka¹nha²sxā³
 ĩ³hen³txi³nxā²sĩ¹na¹tu¹wi¹. 30 Nxe³ha²kxai³
 wā³nxĩn¹khaix¹nhĩn¹ju³ta² ĩ³hxi²kan¹txa²sĩ¹nhē³li¹.
 Ya³sa²nhĩn¹kxai²nān²ty³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²a² we¹txi² kāin²
 wā³nxĩn¹sxā³ o²la³kxi² nxe³sĩ¹na¹tu¹wi¹. Sĩ¹na¹ha²kxai³
 wxa²ki³lha³lxa² Je³su²jah³lai²na²
 wi¹lhin¹khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 nxe²kāi³ũ¹nhē³na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 31 Nxa²ha¹te¹ ta³lu³ti²nyhain¹nũ²la² sxi²ha² ā³nũ²kx-
 ain¹thĩ³nu¹ta²kxai³ kāin² ka³ta³ta³tha²kxai³
 Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² ĩ³hxi²ka¹ti³nhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wxi²kan¹txi³
 ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² wā²nhũ¹nyhain¹jau³su²

32 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yxo²ain¹tũ³kā³txu¹ta²kxai³
 wi¹lhin¹sxā³ yxau³ha²kxai³ wān³txa²
 yāu³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³kxe³kxi²nhai¹nha²ha²kxai³
 nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ yen³kxa²
 wā²nhũ¹yu¹lhu¹nai¹nxa³jau³la² ĩ³ye³lai¹nxā³ha²kxai³
 hāi¹sxā³ wā²nhũ¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Jā¹nxe³ha²kx-
 ai³ Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lu¹ta²kxai³ ka³te³su² ĩ³sa²yxau³si¹jau³su²
 wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxā³
 ĩ³ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ a²nũ²a²
 yen³kxi³txa²te²a² yũ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³
 yen³kxi³su² tā³nxā² ha³lo²su² tā³nxā² yũ³kxi²nān²ty³
 yen³kxa² yxo²kwāin³te²a² so¹kxain¹nxā²ha¹te¹
 ũ³yho³hi²txā³nxā² a³pos²to³lo² nũ³kā³txa² hxi²ka²
 ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxā²ha¹te¹ so¹kxain¹sxā³
 a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² wā²nhũ²xai³nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².
 36 Nxe³ain¹jut³su² Jo³se²ah³la² hai³sxa² yũ³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² yxo²kwāin³te²a² so¹kx-
 ain¹nxā²ha¹te¹ ā³yho³hi²txā³nxā² Jo³se²ah³la² hxi²ka²
 ũ³hũ¹ain¹nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³kā³txa² hxi²kan¹ty³
 ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Le³vi²ta²
 nũ³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxu¹ta²kxai³
 Si²pri²ko³xa² yxau²xai³lha³kxai³
 nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a³pos²to³lo² nũ³kā³txa²
 hi²sen³kxai³lu² Bar³na³be²ah³lo²su¹ nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a²
 ĩ³nũ²kxũn³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

**A³na³ni²ah³la² Sa³fi²ra³ka³lxa² nxe³ya³sxā³
 ĩ³ya²lun¹ti³ya³jau³su²**

5 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxa²
 Sa³fi²ra³ka³lxa² ya³jah¹la²nāu³xa² hai³sxa²
 yũ³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xa² ha³lo²a²
 yxo²kwāin³te²a² ũ³hũ¹ain¹nũ²la² a²yo³kxai³lu²
 A³na³ni²ah³la² hxi²ki³kxai³lu² sa²so¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxe³nũ²la² ĩ³ye³li³ya³sān²nũ²la² ha³teh³nxā³nxā²
 hai³sxa² a²yoh³nxā³nxā² wa²hait¹so¹xi²ya³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Yah³nũ²la² A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 wā³kon³kxi³kxai³lu² a³pos²to³lo² nũ³kā³txa²
 ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — A³na³ni²ah³lāi³. Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su²
 ā³nxũ²kwāi³wih¹nxā²ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
 A²yāu³ka³jxah¹la² ĩ³ki³ha¹ki¹lxi¹. Hai³sxa²
 a²yoh³nxā³nxā² jũ¹nxe² ũ³ho¹a³ya³sxā³ ĩ³ki³ha¹ki¹lxi¹.
 A²wi¹lhi¹na² hai³sxa²li² wxa²hait³su² tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²yoh³nxā³nxai²li²
 wxa²yen³kxi³syu¹nx²na²hē³li¹. Nxe²nxā³kxa³lhũ³nxe²
 ũ³hũ¹ain¹sxā³ a²nũ²a² ĩ³ki³ha¹kxi² Txa²wā¹sũ³na²
 A²yāu³ka³jxah¹la² ĩ³ki³ha¹kxi² nxĩ¹nhē³li¹.
 Ī³h¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ nxĩn¹thi²li¹? Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 5 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ jau¹xai²na²
 ain³kxi²nha²nũ²la² yxo²ka³nxā² yxau³ju³ta¹
 ya³lu²a³hi²ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxai¹nha²kxai³ o²lain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 6 Yain¹ju³kxai³lu² in³txa² sa³nxe³la³kxa²
 wxā³nũ²la² wā²la² sa²wā³lāu²kxi²so¹sxā³ sa²nĩ³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 7 Ye³jen¹nāu³a² a²sxe³xa³ka³lxu¹ta²kxai³
 ā³wih¹nũn³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²wē³sāi¹ah³la²
 ya³lu²kxi²jau³xa² ain³kxi²nha²ta¹hxai²nxā³hē¹la².
 8 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — ĩ³sā³ni<

Nxa²ha¹te¹ a²sxe³xa³ka³lxu¹ta¹na²
 i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Wain³na³li¹. A²yo³ha² a²yo²ha³kxah¹lx²na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta¹na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²wẽ³sãi¹ah³la² wxãi²na² sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 A²yãu³ka³txa² i³ki³ha¹kxai¹ya³hin¹ta¹tu³ni¹.
 Nxe³ya³hin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 sa³nxe³la³kxi³nãu³xai²na² wxa²wẽ³sãi¹ah³la² sa²nĩ³kx-
 ain¹sxã³ sxi²ha² yãu³so³nain¹na³ni¹. Ya³lun¹tãu³a²
 sa²so¹nxain¹nũn³tũ¹lĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 10 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² i³ye³kxi²sxã³ ã³na¹hĩ¹na¹
 ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³ wa³su¹txi³ ya³lu²ah³xi²ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ sa³nxe³la³kx-
 ah³lo²nu¹ta²kxai³ wxã³toh³nũ²la² ya³lu²ye²to³nxa²ha¹te¹
 sa²so¹toh³nũ²la² a²wẽ³sãi¹yah³la² sa²nĩ³kx-
 ain¹kxe³nu¹jã¹nxe² sa²nĩ³kxi²to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 11 Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
 yxo²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
 o²lah³lx³ta¹hxai³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
 ã³sa²nũn³te²nu¹ta¹na² wãn³txai²na² ha³ta³nxe³jau³xa²
 o²lah³lx³nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wã³nxĩn¹sxã³ we²nxain¹jau³su²

12 Nxe³ju³kxai³la¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txa² kãin²
 wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxai¹nha²kxai³ a²nũ²a² i³h³ton³te²a²
 tẽ³sxã³ wxã³nũ²la² tĩh³na² ne³ha³tĩh³hẽ³nãu³a²
 a²sxa³ka³lo³a² ũ³ha¹sxã³ sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Pe²jah³lai²na² a²yãu³ka³txa² ã³tĩ¹kxa²
 wxa²ha³nãu³hi²sa³ta²lã¹. Ain¹jau³su² sxa³sxã³ wah³nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² wã³kan¹ko³xa² sxi²je³na²
 a³li³nũ²la² a²nũ²a² i³h³ton³te²a² ka³lxa¹txi³ tẽ³sxã³
 wxã³ha²kxai³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
 nxũ²kwã³wih¹te²su²nũn³te²a² tẽ³sxã³ wxã³ha²kxai³
 ã³yo²ha³kxa¹ we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
 yxo²i³tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² nã³hẽx³thĩ³na²
 Sa³lo³mãu²thĩ³nãu³a² ã³nũ²kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³ye²ny-
 hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²
 ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ yxo²xa³te²a²
 hai³txi³ wxã³sxã³ ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

A³pos²to³lo² nũ³ka³txa² khãuh³lxa³ti³nhain¹jau³su²

17 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jx-
 ah³lu¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lx³su² te²lu¹ta²kxai³
 a²yo²ha³kxa¹ sa³tu³se²a² nũ³ka³txi³sai¹nha²kxai³ kãin²
 i³ã³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Ai¹nha²kxai³
 wã²nxũ¹ ne³kxe³kxi²nyha¹lx³ka³tu³ a³pos²to³lo²
 nũ³ka³txu¹ta²kxai³ sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²nyhu¹ah³lx³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 19 Nxe³nyhu¹nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta²
 wi³ton³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la²
 wxa²kan³nũ²la² tĩ¹kxa² wxe³ain¹thĩ³na²
 sa²yo²than²kxi²nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³ka³txa²
 sa²sai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 20 Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹jah¹lx³hẽ¹li¹. Yah³lx-
 in¹kxai²nã²tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la²

txa²wã¹ẽ¹nãu²a² we¹tẽ³jau³nũ³su² nxe³jau³nũ³a²
 i³yau¹ũ³txai¹yah³lx³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 21 Nxa²ha¹te¹ i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ a³pos²to³lo²
 nũ³ka³txu¹ta²kxai³ Sũ³na² sxi²hai²na² ã³wih¹ain¹nũ²la²
 wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lu¹ta²kx-
 ai³ ã³wxã² a²sa³wi³ha³lx³yu¹ta²kxai³ ã³wxã² nxain¹sxã³
 a²nũ²a² hxi²kan¹te²su² te²nãu³xu¹ta¹na²
 kaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Ju³te²a²
 hxi²kan¹txi³nãu³xu¹ta¹na² i³kaix¹tha²kxai³ Ju³te²a²
 wa³kxẽ³nãu³xu¹ta¹na² i³kaix¹tha²kxai³ nxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxain¹nũ²la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 I³ye³kxi²nyhain¹sãn²nũ²la² tĩ¹kxa² wxe³thĩ³nai³tã²
 a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta² sa²so¹xi²si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxa²ha¹ta¹ a³pos²to³lo²
 nũ³ka³txu¹ta²kxai³ i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ wã³li²sxã³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 23 I³hen³txain¹te³nah¹lx¹:

— Tĩ¹kxa² wxe³thĩ³nai³tã² ai³si²nha¹tãu³a² kan²txi³
 yxo²wĩ¹nha² so³ta²to² nũ³ka³txa² a²sxi²h²yo²a² kan²txi³
 wah³na² yxo²yxau² nxain¹kxan²ti³
 sa²yo²tha²nain¹tãu³a² a²nũ²la² yũ³ni³si¹nxa³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²jah¹la²
 a²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²a² wã³nxĩn¹te² si³yx-
 au³te²nãu³xa² ain¹sxã³ jau¹xai²li² ain³kxain¹nũ²la²
 nxe²e³yah³lx³te³nah¹lx¹:

— I³n³nxe³te²tũ³nha²ku². Kĩ³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² a²nũ²a² ã³xa² wxã³sxã³
 i³hen³txi³te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³lx³sa²lx¹. Tũ¹ka³txai²li² ũ³tĩ¹kxai¹yah³lx-
 in¹tũ³ka³ta¹tã² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² i²kxain¹si¹na¹li¹.
 A²nũ²a² i³yau¹ũ³nyhain¹na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²jah¹la²
 a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lx³nu¹ta¹na²
 tẽ³sxã³ a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ain³kx-
 ain¹tũ³ka³txa² hxi²ka²

wa³thin³kxã²ya¹lu¹tain¹kxa²yã³txi³su² yuh³lxai¹nha²kx-
 ai³ win¹ta²te²lx³ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³
 sa²so¹sxã³ wã³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 27 Nxa²ha¹te¹
 wã³lain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³
 ã³wih¹si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ kãin²jah¹la²
 a²yen³nãu³a² ũ³h³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³ain¹nũ²la² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³jx-
 ah³lu¹ta¹na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lx³sa²lx¹. Jah¹lai²na² a²i³lxa² i³ye³kxah¹lx-
 an³jau³nũ³su² i³ye³kxi²nx²ta¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹
 hai³txi³ ã³ka³nah²yxah³lx³nhẽ³li¹. Hã¹lxã³
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³yah³lx³ta¹hĩ¹nhẽ¹li¹. Nxe³yah³lx³in¹te³nah¹lx¹:
 “Wã³nxĩn¹te² si³yxau³te²nãu³xa² hi²sen³su²
 Je³su²jah³lai²tã² su²lhã³ain¹na²hẽ³li¹. Wã²nxũ¹lx-
 ain¹na³li¹.” Nxe³jau³xa² e³kxah²lx³ta¹hĩ¹nhẽ¹li¹.
 Nxe³ah³lx³in¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² i³ã³txi³sa²si¹nhai¹.

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹kxi²ju³ta² wain³na³li¹. A²nū²a² wān³txa² kái²nxa³wi¹.

³⁰ Wxa²nū³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sxā³ su²lhā³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nain²txi³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² Sū³nāin²ti³ nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tā²hē³li¹. ³¹ Nxe³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²wi¹tāu³a² ū³whxe³na²hē³li¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ti³hi¹tha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kái²ki³ju³ta² sa²su¹ti³hi¹te³lhā²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na²hē³li¹. Hí¹na²kxai³lu² a²nū²a² a²kō³nxe³ti³ kái²ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha³sān²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²kxai²nān²tu³ sa²su¹tu¹wi¹. ³² Nxe³jut³su² i²si¹na¹hē³li¹. Txai²nāu¹xai²na² i²si¹n³sxā³ i³hen³txi³si¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² i²si¹sxā³ i³hen³txi³ha²kxai³ si¹na¹hē³li¹. A²nxe³ju³kxai³lu² Sū³na² wān³txa² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ Sū³na² Yāu³ka³txai²li² ā³nxū²kwaj³wih¹sa²te³nē³tu¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³la².

³³ Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i²ān³jah³lxixi³ha²kxai³ i²su²lhā³si¹jau³su² i³ye³lain¹ta¹hxai²hē³la². ³⁴ Nxe³ain¹ta¹ Ka³ma³li³e²lah³lu¹ta²na² i³ye³kxi²te³lhā³ i³sa²yxau³ta¹hxai²hē³la². Nxe³jah¹lai²li² fa³ri³se²a³ nū³kā³txi³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³na² a²hoh³lxixi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³la². Yain¹jah¹lo²su² ha²kxai³ sa²yo²hau³ko³tain¹to³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² i³sa²yxau³nū²la² a²pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²kxai³ a³li³sān²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē³la². ³⁵ A³li³ain¹kxa² si³yo³na² i³ye³yain¹te³nah¹lxixi¹:

— Nxe³jah³lxixi³sa²lxixi¹. In³txixi³nāu³xai²li² kái²ain¹yah³lxin¹ju³ta²nū³a² wi¹lain³nha¹jah³lxixi³sā²nhē³li¹.

³⁶ Nxe³ha²kxai³lu¹ kxā³nxi¹nai³tā² Te³u³ta²sah³lai¹ta² txa²wā¹ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ wxā³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nū²la² in³txa² ka³la¹txi³ 400 nxe² ā³si³te³kxain¹ta¹ti²tu³wi¹. “Txai²li² wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹.” Ain¹tah¹lxa¹ ye³jen¹na² su²lhā³ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ha³ten¹tain¹ta¹ti²tu³wi¹.

³⁷ Ā³ta³lo³hē¹tū²la² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ū³wha²li¹lhau³ko³te³nhí¹nai³tā² Ju³ta²sah³lai¹tā² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nū²la² nū³kxū³txi³ o²la³kxi²nū²la² a²nū²a² ā³sa²so² ā³si³wxe³ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹nūn³tāu³a² su²lhā³nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ha³ten¹tain¹nūn³ta¹ti²tu³wi¹. ³⁸ Nxe³jut³su² in³txixi³nāu³xai²li² wxa²wxai³yah³lxixi³txa³hē¹li¹. Ju¹ta²li² wā²nxū^h1 o²la³kxain¹kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wi¹. ³⁹ Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹tain¹tū³kā³txi³su² kxai²nān²tu³ hxi²kan¹nē³lxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² he¹kxi²nē³lain¹ju³ta²nū³a² ten³ti³hex¹ki³sxa³lho³li¹. Nxe³na¹jut³su² tai²li² nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la². ⁴⁰ Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xa² whāi²na¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē³la². Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txa² i³kaix¹so¹xain¹nū²la² i³ta³lo³wai¹txain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² a²i³lxa² i³ye³kxi²si¹hai¹nxa³jau³nū³su²

kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē³la². Ain¹nū²la² sa²ta³xain¹ta¹hxai²hē³la². ⁴¹ Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxi³nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thi³na² wxa²li³ain¹nū²la² i³ye³lain¹te³nah¹lxixi¹:

— Txa²wā¹sū³na² kāin²khai¹nx²na³li¹.

Wi¹lxo³kxi²nē³lain¹na³li¹. Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxixi³sa²ki³sa²kxai³lu²

ye³khāuh³lxa³ti³nha²ki³nhai¹. Nxe³kxan²ti³ ka³lih³khai¹x1nē³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē³la². ⁴² A³lan²ta² hāix¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² sxixi²ha² ta³na² a²sxih²khai³sa² ta³na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxixi¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē³la².

Ā³non²ta³kxi²nū³kā³txa² wā²nxa³kxa² so¹ain¹jau³su²

6 Nxe³xain¹tāu³u¹ta²nān²tu³ yxo²i²ki³kā³txa² wxā³sxā³ ā³nū²kxi² jā¹nxe² jā¹nxe² to³ta¹hxai²hē³la². Kāin² ka³lxa¹txi³ ā³nū¹tain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³tāu³u¹ta²nān²tu³ta¹ yxo²xū³txi³ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē³la². Kre²ka²ko³xa² e²tū³kā³txa² ha³na³ka³lxixi² i³ye³kxi² Ju³te²a²ko³xa² e²tū³kā³txa² ha³na³ka³lxixi² i³ye³kxi² nyhain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³sxā³ Kre²ka² nū³kā³txu¹ta²na² wān³txixi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹txu¹txi³nāu³xai²na² wha³te³sa³ka³lxixi³nāu³xai²na² ne³wā²na³yah³lxin¹nū²hē³li¹. Yen³kxa² wā²nhū¹ain¹yah²lxan³nū²hē³li¹. Nxe³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē³la².

² Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²na² wān³txu¹ta²na² ain³kxain¹nū²la² yxo²i²ki³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxixi¹:

— Txai²nāu¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹na¹ju³ta² so¹lxixi³ o²la³kxi²si¹na¹wi¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹si¹hxa³jau³su² i³ye³kxain¹nū²hē³li¹. Ain¹tah¹ wa³ka³li³yu³ta² kái²nha²kxai³ hxi²kan¹sa²si¹nxa³nhai¹. ³ Nxe³sa²si¹nxa³ha²kxai³ wxāi² i³nxai²na² txa²wā³tā³sah¹lxixi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxixi¹hē¹li¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ wā²nxa³kxa² so¹jah³lxixi¹hē¹li¹. Nxe³te²a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwaj³yxau³te²a² so¹lxixi³ a²hoh³lxixi³su² te²a² so¹lxixi³ wā²nxa³kxa² so¹jah³lxixi¹hē¹li¹. Ah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹te²nū³su² ū^h3wxe³ki³tu¹wi¹. ⁴ Nxe³ki³kxai²nān²tu³ txai²nāu¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi² A²wān³txa² i³yau¹ū³hi² nxe³si¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ten³sa²si¹nha²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la².

⁵ A²nxe³ju³kxai³lu² jau¹xai²na² i³ka³li³hain¹ta¹hxai²hē³la². Nxi¹nha²kxai³ in³txixi³nāu³xu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ain¹te³nah¹lxixi¹, Es^{2</}

wǎnxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ni³ko³lau²ah³lo²nu¹ta²ina²
wǎnxa³kxa² so¹ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²nu¹ta²ina²
ǎn³ti³o³ki²a²thi³na² yxau²xai³lha²kxai³ Ju³te²a²
nũ³kǎ³txi³sxa³kxan²ti³ Ju³te²a² wǎn³txa²
ain³kxi²nũn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²ina² Ju³te²a² nũ³kǎ³txi³sxa³kxan²ti³
yxō²ʔ²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kǎ³txu¹ta²ina² wǎnxa³kxa²
so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 A²nxe³te²nǎu³xu¹ta²kxai³la¹
wǎnxa³kxa² so¹ain¹nũ²la² a³pos²to³lo²
nũ³kǎ³txu¹ta²ina² yen³nǎu³a² ũh³wxe³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³ain¹nũ²la² a²hxi²ka²
wxa²ne³hẽ²ta³lǎ¹ain¹nũ²la² Txa²wǎ¹sũ³na² wi¹lhin¹sxǎ³
ʔ²kxain¹si¹jau³su² ʔ²ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
7 A²nxe³jut³su² Txa²wǎ¹sũ³na² wǎn³txa² u²lxi³
ha³ta³nxe³jau³xu¹ta²li² ʔ²sa²nẽ³sin²ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³sxǎ³ yxo²ʔ²ain¹tũ³kǎ³txa² kǎin² ka³lxa¹txi³
ǎ³nũ¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nũ³ni² wǎ³nxin¹te²
nũ³kǎ³txa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa²
yxō²ʔ²ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²ina² ũ³ʔ¹kxain¹jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
Txa²wǎ¹sũ³na² yen³nǎu³a² wi¹lhin¹sxǎ³ ʔ²ha²kxai³ kǎin²
ʔ²hxi²ka¹ti³hi¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³la¹ kǎin²
wǎ³nxin¹sxǎ³ o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxe³tah¹lxa¹
yxō²ʔ²xa³tũ³kǎ³txai²na² hi²sen³ty³ti¹ kō³nxe³thi¹nha²kx-
ai³ Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wǎn³txa² yxo²xũn³txi³
ʔ²wa²lũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kǎ³txu¹ta²ina²
li³ber²to² nũ³kǎ³txi³su² ha²kxai³ Si³re²ne² nũ³kǎ³txi³su²
ha²kxai³ A³le³syǎn³tri³a² nũ³kǎ³txi³su² ha²kxai³ Si³li²si²a²
nũ³kǎ³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³ nũ³kǎ³txi³su² ha²kxai³
ain¹sxǎ³ ǎ³nũ²kxain¹nũ²la² Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²kxai³
wǎn³txa² yxo²xũn³txi³ ʔ²wa²lũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
10 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
Txa²wǎ¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² a²hoh³lxi³si¹ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ ʔ²wa²lũ³xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la²,
kō³nxe³thin¹tũ³kǎ³txa²sa³. 11 Nxa²ha¹te¹ tũ³kǎ³txu¹ta²
hi²sen³kxai³lu² in³txa² hǎi³a² ũ³yho³hi²sǎn²ka³ty³
ʔ²ki³ha¹nĩ³ye³si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Es³te³vǎu²ah³lai²li² kō³nxe³te²lo³jau³su² e³na²hẽ³li¹.
Txa²wǎ¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³ti² Moi³se²ah³lu¹ta²ina²
kō³nxe³te²lo³ti² nxe³na²hẽ³li¹. Txa²ne³nxe³na²
ain³kxi²si¹na¹hẽ³li¹. Nxe² ʔ²ki³ha³nĩ³ye³kxain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².
12 ʔ²ki³ha³nĩ³ye³kxain¹nũ²la² a²nũ²a² hxi²kan¹txa³
he³la³kxi³su² te²a² ha³te³h³nǎ³nxa² a²hoh³lxi³su² te²a²
nxain¹sxǎ³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ǎin³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxa¹nha²kxai³ Es³te³vǎu²ah³la² tũ³nũ²la² nũ³kxũn³txi³
i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta³ yen³nǎu³a²
ǎ³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li²
kō³nxe³thin¹te²a² ʔ²kaix¹so¹nũ²la² ʔ²ki³ha³nĩ³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²li² Es³te³vǎu²ah³lai²li² kō³nxe³jau³xa² so¹lxi³
e³kxi²to³na²hẽ³li¹. Txa²wǎ¹sũ³na² sxi²ha² kō³txe³ʔ²
Sũ³na² wǎn³txu¹txai²na² kō³txe³ʔ² nxe³to³na²hẽ³li¹.
14 Nxe³sxǎ³ jah¹lai²na² wǎn³txa² ain³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:
“Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai²tǎ²

hi²sen³su² Txa²wǎ¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹ain¹tu¹wi¹.
Moi³se²ah³lu¹ta²ina²nǎn¹jau³xa² ʔ²yax¹txain¹to³tu¹wi¹.”
A²nxe³jau³jau¹xai²li² ain³kxi²si¹na¹hẽ³li¹.
Nxe³sain¹si¹na¹hẽ³li¹. Nxe² ʔ²ye³ki³ha³nain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la².
15 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²hxi²kan¹txa²
nũ³kǎ³txu¹ta²ina² sa²kxai³lu² Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²kx-
ai³ ten³sa²tǎ³sxǎ³ ʔ²lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tǎu³a²
Es³te³vǎu²ah³la² a²yen³na² oh³xan¹jah¹la²
ye³nhũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

Es³te³vǎu²ah³lai²na² wǎn³txa² ʔ²wa²lũ³xin³nha²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ wǎ³nxin¹ta² si³yxau³ka³jxah³lai²na²
wǎn³txi³kxai³lu¹:
— Es³te³vǎu²ah³lǎi³. Jau¹xai²li² ʔ²ye³kxain¹jau³xai²na²
ya²la³ty³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².
2 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vǎu²ah³lo²nu¹ta²
ʔ²wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²lon³ti³nǎu³xa²
txa²wi³na²nǎu³su² nxe³syah¹lxi¹lxi¹.
Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxǎ³nxi¹nu¹ta²ina²
A³bra³ǎu²ah³lo²nu¹ta²ina² txa²wǎ¹wi³nu²su² ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³
Me³so³po³tǎ²mi²a²ko³xu¹ta²ina² yxau³hi¹nu¹ta²kxai³lu²
A³rǎ²thi³nǎu³xu¹ta²ina² ai²nxa³thi¹nu¹ta²ina²
Txa²wǎ¹sũ³na² Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³jah¹lai²na²
hi²sen³su² tũ³sxǎ³ ʔ²ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. 3 Tũ³sxǎ³
ʔ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A³bra³ǎu²ah³lǎi³.
Wxa²ka³lxa¹ti³nǎu³xa² ǎ³sxǎ³ a³li³txa²hẽ³li¹. Ha³lo²a²
u²lan¹ko³xa² ʔ²xan³ko³xa² wǎ²nǎ³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹.”
Ta¹hxai²hẽ¹li¹. 4 Nxa²ha¹te¹ Kau³te²a² nũ³kǎ³txu¹ta²ina²
ǎ³wxe²ǎ³nyhain¹nũ²la² A³rǎ²thi³nǎu³xu¹ta²ina²
ǎ³wih¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³tũ³kxai³lu² a²wi³nu¹ta²ina²
ya³lu²kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Hǎ²wxǎn³txa³ ko¹xu¹ta²ina²
a³li³xi²nũ²la² txa²wǎ¹ha³lo²khai³xai²na² yx-
au³kĩ³ko³xai²na² ǎ³wih¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ju³tu¹ta²kx-
ai³lu² kxǎn³su² Txa²wǎ¹sũ³na² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
5 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ǎu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wẽ³sa²
yũ²nxa³hi¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wǎ¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
ʔ²ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hi¹nai²na² ta²ko¹xai²na²
jũx¹te²he³la³ko³ ũ³hũ¹nxa²hxa³lho³li¹. Yxǎn¹ta¹
kxǎ³non³tǎu³a² ta²ko¹xai²na¹ yxo²ha³kxa¹
wxa²ne³tah²nǎu³lo³tin¹tǎu³a² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nx-
ai¹na¹tǎu³a² kan²txi³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.
Nxe³ai¹na¹hi¹na¹ ha³lo²a² ǎ³sa²nũn³ko³xa²
ǎ³we¹ta³wxe³ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nǎn²ty³ ta²ko¹xai²na²
yxau²xai³tũ³kǎ³txi³khai³xa² a²hxi²ki³kxai³
kwa²wa³ka³li³nũ³lo³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxǎ³ kwẽ³kxa²
ko³ka³lxa¹txi³ 400 nxe² kwẽ³kon³tǎu³a² khǎuh³lxa³ti³ny-
hain¹tu¹wi¹.
7 Nxe³nyhain¹ka³ty³ wa³ka³ti³lo²te²nǎu³xa² kō³nxe³ti³
ʔ²yĩ¹li²hai¹na¹tu¹wi¹. Hǎ²wxǎn³txa³ a³li³sxǎ³
ǎ³wa²lǎ³wih²xain¹tu¹wi¹. ǎ³w

ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ain¹yah³lxin¹kxai²nã²tu³
 txa²wã³ntxa² ne³wã²yah³lxix³txa³hẽ¹li¹.
 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jã¹nxe³nũ²la²
 A³bra³ã²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²ki³lha³lxu¹ta²kxai³
 I³sa²kah³lo²nu¹ta²na² a³li³lah¹hi¹na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxã³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. Hã²wxã³ntxa³ I³sa²kah³lo²nu¹ta²
 a²ki³lha³lxu¹ta²na² a³li³lah¹nũ²la² Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. Ā³ta³lo³hẽ¹tũ²la² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²
 a²ki³lha³lxã²nã³xu¹ta²na² hxi²ka² hxa³nsxã³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nũ³te²nã³xu¹ta²na²
 a³li³lah¹ah³lxix³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

9 Hã²wxã³ntxa³ Ja³ko²ah³la² a²ki³lha³lxix³nã³xu¹ta²
 hi²sen³kxai³lu² Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na² ka²tã³ain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hẽ¹li¹. Nxa¹nxa³ha²kxai³ E³ji²ta²
 nũ³kã³txu¹ta²na² a²hxi²ka² ã³yũ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ã³si²tẽ³kxi²ha²kxai³
 ã³non²ta³kxi²ha²kxai³ ye³khã³uh³lxã³thin¹ju³ta²
 ã³na¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 10 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²
 ã³nhi²ka¹ta¹nha²kxai³ a²hoh³lxix³su² ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxã³ya³lhu² E³ji²ta²ko³xu¹ta²na²
 a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²na² Fa³ra³o²ah³lo²su¹ nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³te²u¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²
 Jo³se²ah³lu¹ta²kxai³ ĩ³kaix¹so¹nũ²la² ha³lo²u¹ta²na²
 whã²na¹ a²hxi²kan¹te²lon³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
 Fa³ra³o²ah³la² a²sa³wi³ha³lxu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹
 a²sxi²yhu³ta² whã²na¹ a²wa³kxën³no³tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² kãin² kwẽ³kon³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² whã²na¹ Ka³na³ã²ko³xa² whã²na¹
 wẽ³ha²yau³xa² ã³xa³ha²kxai³ yain³txa²
 wi¹we¹nxa³ha²kxai³ he³ja²lun¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxã³ya³lhu² txa²wã¹wi³na²nã³xu¹ta²kxai³
 hxi²kan¹txi³ yain³txi³la³ wet¹sxã³ yai³nain¹ki³la³ so¹kx-
 ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. 12 Nxa²ha¹te¹:

“E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² yain³txa² sxã³nũ²nha¹.”
 Nxe³jau³xa² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²na² ain³kxi²nha²nũ²la²
 txa²wã¹wi³na²nã³xu¹ta²kxai³ ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. 13 Ā³ta³lo³hẽ¹tã³u¹ta²na² Jo³se²ah³lo²nu¹ta²
 hi²sen³kxai³lu² a²lon³ti³tã³u¹ta²kxai³ wã²nã³ũ¹ny-
 hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹nũ²la²
 a²sa³wi³ha³lxix³nu¹ta² whã²na¹ tẽ³lxix²nũ²la²
 Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wã²nã³ũ¹hain¹nũ³ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. 14 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na²
 a²hi²sen³kxai³lu² a²wi³nu²su² te²a² a²ka³lxa¹txa²
 whã²na¹ 75 nxe³tũ³kã³txa² wxã³sxã³ yx-
 au³si¹hain¹jau³su² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 15 Nxa²ha¹te¹
 sa²si¹hã³nxa²ha¹te¹ wxã³sxã³ yxau²xai³lyain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. Nxain¹ko³xu¹ta²na² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²kxai³
 ya³lu²ha²kxai³ txa²wã¹wi³na²nã³xu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹
 yah³lon¹sxã³ ya²lun¹ti³ha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

16 Nxe³ai¹nha²kxai³ Si³kẽ²ko³nã³u¹ta²na² a²nũ²a²
 tẽ³sxã³ ai³nũ²la² ĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³ko³xu¹ta²na¹ A³bra³ã²ah³lo²nu¹ta²kxai³
 so¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. E³mo²ra² nũ³kã³txu¹ta²na²
 Si³kẽ²ko³xan¹ta² wa³kxẽ³nu¹ta²na² ũ³yho³hi²sã²nũ²la²
 so¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³ko³xu¹tain²txi³
 yah³lon¹sxã³ ya³lun¹ti³ te²nã³xa² sa²ni³kxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹.

17 Nxa²ha¹te¹ kwẽ³kxa² ye³ka³lxa¹txi³
 kwẽ³kon³tã³u¹ta²na² txa²wã¹nũ³kã³txi³nu¹ta²na²
 ka³lxa¹txi³ ã³nũ¹ta¹nhĩ¹nu¹ta²na¹ E³ji²ta²ko³xan¹ta²
 a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na² wẽ³non³tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta²
 ĩ³jah¹lo²sxa³ha²kxai³ txa²wã¹nũ³kã³txi³nu¹ta²na² a³lx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹
 ki³ha¹kxi²nhai¹ni² nũ³kxũ³txi³ o²la³kxi²si¹hai¹ni²
 wẽ³ha³lxa² kwẽ³ta¹ a³li³lah¹te²u¹ta²na² ha³lo²a²
 ã³na¹sxã³ya²lut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹ni² nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³hi¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wã¹sũ³na²
 wã³txi³nu¹ta²na² A³bra³ã²ah³lo²nu¹ta²na²
 ĩ³ye³kxi²jau³nu¹ta²na² we¹ta³lun²te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹li¹.

20 Nxe³hi¹nu¹ta²kxai³la¹ Mo³se²ah³lo²nu¹ta²na²
 a³li³lah¹sxã³ txon¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³sxã³ wẽ³sa²
 wi¹lye¹nxa²ha¹te¹ ĩ³la³ka² ki³ha¹li¹
 ka³na³kin¹tã³u¹ta²na²nã³tu³ a²wi³nu¹ta²na²
 a²sxi²khai³xa² hã²ũ³sxã³ txo¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 21 Yan¹nã³u¹ a¹ wẽ³sa² kã²non³tã³u¹ a¹ hxi²kan¹txi³
 ũ³ho¹ya³hxa³kxa²ya³ntxi³su² a²hã³ka³nũ³nu¹ta²na²
 hi²sen³su² ha³lo²a² ã³na¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ā³na¹nũ²la²
 E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na²
 a²ka³ne³lxa²nu¹ta²na² wxã³ a³ya³txi²nũ²la²
 ĩ³ã²ntã³kxi²sxã³ wẽ³sa³nu¹ta²kxai³ so¹sxã³ ĩ³nũ²la²
 a²ki³lha³lxũ³nxe³sxã³ txot¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 22 Nxe³ha²kx-
 ai³ E³ji²ta² wã³ntxa² wi¹jau³xa² a²hoh³lxix³su² jau³xa²
 ĩ³yau¹ũ³ha²kxai³ Mo³se²ah³lu¹ta²na² wain³txi³ e³ji²
 wi¹lo²la³kxi² nxe³sxã³ wxi²kan¹txi³lon¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

23 Nxa²ha¹te¹ kwẽ³kon³ka³lxa¹ton³nũ²la² 40 nxe³sxã³:
 “Txa²ka³lxa¹txa² I³sa²e² nũ³kã³txa² ai³stã²a¹tũ¹xã¹.”
 Mo³se²ah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹li¹. 24 Nxe³sxã³ ai³tã³u³
 Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta²na² sa³wi³sa² hi²sen³su² I³sa²e²
 in³txi³nu¹ta²na² ĩ³su²lye²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jut3su²
 ĩ³nũ²la² Mo³se²ah³lo²nu¹ta²na² a²ẽ¹nã¹nã¹jau³kxai³lu¹:
 “Wa³lxix³a¹tũ¹xã¹ ã³non²ta³kxi²na¹tũ¹xã¹. Fa³ra³o²ah³la²
 sa³wi³sa² su²lhã³a¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³kxai³la¹
 su²lhã³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³nũ²la² a²ẽ¹nã¹nã¹jau³kxai³lu¹:
 “Kã³ia¹ju³ta²na² txa²nũ³kã³txa² ain³kxi²nhain¹sxã³
 ã³wxã³sxã³non²ta³kxai¹na¹ju³ta² wi¹la³la³kxain¹tũ¹xã¹.
 Txa²wã¹sũ³na²li² I³sa²e² nũ³kã³txa²
 khã³uh³lxã³txi³nha²sxã³ wa³kon³kxain¹si¹hain¹ju³ta²
 a³la³kxain¹tũ¹xã¹. Nxe³ha²kxai³ nũ³kxũ³sxã³
 ã³sa²so¹nũ¹hain¹ju³ta³nũ³su² a³la³kxain¹tũ¹xã¹.”

jāx1sa²te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹li¹.
²⁹ Nxe³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² u²lxi³ ih³saun³sxā³
 ɾhāi³ta¹hxai²hē¹li¹. Mi³ti³ā²ko³xu¹ta²na² ā³wih¹sxā³ yx-
 au³nū²la² yxau³hī¹nu¹ta²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² ha¹li¹
 a³li³lah¹kxi²sxā³ txon²ti³ya³ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁰ Nxe³nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ 40 nxe²
 kwē³kon³sxā³ yxau³tāu³u¹ta²nān²tu³ ha³lo²a² a²nū²a²
 yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta²na² ho³hain¹ti³kxai³lu²
 wā³la³ka³txu¹ta²na² Si³na³i²ka³txu¹ta²na² ā³ti³ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Ā³ti³nū²la² hi³a² i³xi²yxau³ka³txu¹ta²na²
 ten³sa²tā³si²ta¹hxai²hē¹li¹. Ten³sa²tā³si²nū²la² ā³ti³ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. ³² Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na²
 ɾye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Moi³se²ah³lāi³.
 Wxa²wi³na²nāu³xu¹ta²na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²na²
 I³sa²kah³lo²nu¹ta²na² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²na²
 wxa²nū³ka³txu¹ta²na² yxo²hā³kxa¹, Wxa²sū³nu²sa¹wi¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³
 yuh³lxi³khai¹nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ɾnxū³kxi²ta¹hx-
 ai²nxa²hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ āh¹ ɾye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 “Wā³nxīn¹khai¹x1nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 yu³wi²kxi²nhān¹ka³lo³a² sa²yu³sai¹kxi²nha¹lxi¹.
 Txa²ha³lo²a² ti³i¹lxi¹. Txa²sa³wi³ha³lxa²na² E³ji²ta²ko³xa²
 yxaut³te²a² a²nū³ka³txa² ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
 ɾai¹na¹hē³li¹. Kāin² ɾnān³kxi³sai¹nha²kxai³ ā³non²ta³kx-
 ai¹na¹tu¹wi¹. Nxi¹na¹kxi²nān²tu³ E³ji²ta²ko³xa²
 sa²si¹hā³nxaxa²tu¹wi¹. Wa³su³txi³ ā³sa²wa²lxi¹sē¹li¹.”
 Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁵ Nxe³jut³su² Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ I³sa³e²
 nū³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² sa²yxo²ā³ain¹te³nah¹lxi¹:
 “Moi³se²ah³lāi³. Wxāi²na² txa²wā¹hxi²kan¹jah³lo²sxā³lxi¹.
 Kāi³si¹na¹ju³ta² ɾhau³kot³sa²si¹te²si¹nxā³lxi¹.”
 Kxān³kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ka³tu³
 Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ ɾsa²si¹hā³ū¹hain¹ka³ty³ I³sa³e²
 nū³ka³txu¹ta²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³
 wa²su¹wa²su¹ a³li³kxain¹ti³hi¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Oh³xan¹jah¹la² hi³a² i³ka³txa²
 ɾye³kxi²jah¹lu¹ta²na² wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. ³⁶ Hā²wxān³txa³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³
 I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²kxai³ ā³sa²so¹nū²la²
 E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ aun³ta² a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 ɾye³na² kāin²je³na², he³hen³jau³su¹, ta¹hxai²hē¹li¹.
 A²nxe³je³nu¹ta²kxai³ a²yxo²hā³ti³lhi³ain¹ka³ty³
 ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta²na²
 ho³hain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³tāu³u¹ta²nān²tu³
 Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wā³nxīn¹sxā³
 kāi³ū¹hain¹to³ta¹hxai²hē¹li¹. Ye³ka³lxa¹txi³
 kwē³ko³nha²kxai³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ nxe²
 kāi³ū¹hain¹to³ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁷ Nxe³sxā³
 Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ ɾye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 ɾhen³txi³jah¹la² sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Tx-
 ai²yā¹lye¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Txa²wā¹nū³ka³txi³yah³lo²sa²tu¹wi¹.”
 Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁸ Te²yā¹nxe³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²kxai³ ha³lo²ai²li²
 ho³hain¹tāu³u¹ta²na² jah¹lain²txi³ ān³si²tē³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Wā³la³ka³txa² Si³na³i²ka³txa² ā³nū²kxi²sxā³ yx-

au²xai³lain¹tāu³a² oh³xan¹jah¹la² e³kxi²hī¹na²
 ā³si²tē³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³tāu³u¹ta²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²nū²la² txah³lxa³ka³lo³a²
 ū³wha²li¹lho¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³xu¹ta²na²
 ain³kxi²kj³jau³nū³a² ū³hū¹nē³ta¹hxai²hē¹li¹.
³⁹ Ain¹nxa²ha¹te¹ txa²wā¹wi³na³nāu³xu¹ta²na²
 Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² te³nai¹nxa³ha²kxai³
 en²sxā³ a³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. E³ji²ta²ko³xu¹ta²na²
 a²yen³kxu¹ta²na² yxo²kwain³nu¹hain¹jau³su² ɾye³kx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ⁴⁰ Nxe³tū³ka³txu¹ta² wān³txi³kxai³lu²:
 “A³raū²ah³lāi³. Moi³se²ah³lāi³tā² E³ji²ta²ko³xa²
 ān³sa²so¹nē³jah¹lāi³tā² ti¹kxi²nē³nhai¹. Nxe³nē³lha²kxai³
 txah³lxa³kxa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²lo³kxi³kxa²
 we¹txa²si¹nhē³li¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ ne³ka³ta²nē³tu¹wi¹.
 Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhin¹sxā³ yx-
 au³ki³tu¹wi¹.” Ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ⁴¹ Nxe³nū²la²
 A³raū²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² txah³lxa³kxa² tē³sxā³
 a²wā³nxīn¹ju³ta² po¹na² wēn³sū³ju³ta² we¹tū²la²
 a²yo³ha² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ka³ty³
 a²nū²nāu³xu¹ta²kxai³ kāin² yai³ni² ɾna² nx-
 ain¹te³nah¹lxi¹: “Wā³nxīn¹ju³ta² txa²wā¹hxi²ki³khai³xa²
 we¹ki³ti²tu³wi¹. Ka³lih³khai¹nē³nhai¹.” Ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. ⁴² Nxe³ain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 oh³si²nai²na² hi³ka²ta³a² so¹lxi³
 sa²yxo²we¹tain¹si¹jau³su² ā³na¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³ju³ta²li² Sū³na² wān³txa²
 ɾhen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² ū³wha²li¹lain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 Ū³wha²li¹lain¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu²: I³sa³e² nū³ka³txā³.
 Ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² yx-
 au³yah³lxi³nhī¹nhī¹nai³tā² 40 nxe² kwē³kon³sxā³ yx-
 au³yah³lxi³nhī¹nhī¹nai³tā² ka³yuh³xa² su²lhxā³
 ū³hū¹sah²lxa³ta¹ti²tu³wi¹.
⁴³ Yxān¹ta¹ a²wā³nxīn¹ju³ta² wxa²hxi²kai²na² we¹jah³lx-
 in¹te²a² sa²yxo²we¹txai¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³te²a² Mo³lo²kah³la² sxi²ha² wā²lē³nān¹thi³na²
 sa²ka³la³hēt¹so¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Ah³lxi¹nha²kxai³
 Rēn³fā²ah³la² hi³ka²ta³a² a²yāu³ka³txa²
 sū³nu²sa²ki³lxo³te²a² wet¹jah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³te²a² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lx-
 in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nū¹ka³na¹ ha³lo²a² u²lan¹ko³xa²
 Ba³bi³lo²na²ko³xa² ya¹nān¹ta³ko³xai²li²
 sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹, sa²yxo²ā³sah³lxi¹nha²kxai³lu².
 Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.”
 Sū³na² wān³txa² ɾhen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² nxe²
 ū³wha²li¹lain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
⁴⁴ Nxe³ha²kxai³la¹ txa²wā¹wi³na³nāu³xu¹ta²na²
 ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta²na²
 ho³hain¹tāu³a² wā²lē¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ū³wha²li¹ka³lo³a^{2</}

thi¹nain²txi³ sa²so¹sxã³ tẽ³ain¹nũ²la² ha³lo²a²
 tah²ko³xu¹ta²ina² ã³wih¹sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²ina² yxau²xai³lain¹ta³ nũ³kã³txu¹ta²ina²
 a³li³si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
 txa²wã¹wi³na²nãu³xu¹ta²ina² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ thi¹nain²txi³ kan²txi³ yxau²xai³ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. Yxau²xai³ka³tu³ hu³ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²ina²
 a²txon¹sxã³ yxau³hĩ¹na² yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 46 Nxe³sxã³ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² kãin²thĩ³na² txon³te³lhã³
 i³wã³txi³te³nah¹li¹: “Sũ³na² nxe³txi¹.
 Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²ina² wxa²wãn³txa²
 sa²yo²we¹txa²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Te²yã¹nxũ³te²sa¹wi¹.
 Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wi¹wi¹nxe³san¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha²
 kãin²thĩ³na² txon³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.”
 Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²ina² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 47 Ain¹ta¹
 Sa³lo³mãu²ah³lo²nu¹ta²ina² hi²sen³su² Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² txon³jah¹lo²la³ ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 48 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²kx-
 ai³lu² sxi²ha² a²nũ²a² hxi²ka² we¹tain¹thĩ³nai²li²
 hxi²kan¹txi³ yxau³jah¹lo²su² te²sxa³wi¹.
 Nxe³jau³jau¹xai²na² Sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³jah¹lo²nu¹ta²ina² nxe² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 49 Ū³wha²li²te³nah¹li¹:
 “Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³kxai³lu¹: ‘Oh³xan¹ko³xai²na²
 ã³wxe³na¹ka³lo³a² yã¹nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xai²na²
 tĩ³yu³wxe³na¹ka³lo³a² yã¹nxe³ha²kxai³ nxe²na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² yxau³na¹thĩ³na² hxi²kan¹txi³ tx-
 on³yah³lxi³hĩ²nxa³lxi¹. Txon³yah³lxin¹kxan²ti³
 hxi²kan¹txi³ yxau³hĩ³nxã²nxa³wi¹.
 50 Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.”
 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²nu¹ta²ina² kxai³ nxe²
 ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 51 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxã² i³nxai²na²
 ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Ē³ton³yah³lxi¹lxi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah¹lxa³lxi¹.
 Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³u¹ta²ina² yã¹xah³lxi¹lxi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² wãn³txa² sa²yo²ã³ah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wi¹. 52 Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³u¹ta²
 hi²sen³kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³
 tũ³kã³txu¹ta²ina² yxo²ha³kxa¹ ye³khãuh³lxa³ti³ny-
 hain¹ta¹ti²tu³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te² Si³yx-
 au³jah¹la² wxã³na²hẽ³li¹. Yãn³txai²na¹ wxã³ju³ta²nũ³su²
 jau³su² i³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²ina² su²lhã³ain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nha²kxai³ hĩ¹na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te² Si³yxau³jah¹lai²li² wxã³hĩ¹na²
 i³ki³ha¹ka²so¹yah³lxin¹nũ²la² su²lhã³yah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wi¹. 53 Wxã²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹jah¹la²
 hi²sen³su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³nx²tain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 sa²yo²we¹jah¹lxan³ta¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² tai²li²
 nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²ina² kxai³
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Es³te³vãu²ah³la² su²lhã³ain¹jau³su²

54 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txa³ nũ³kã³txu¹ta²ina² kxai³
 jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² kãin² i³yxaih¹sxã³

i³an³ta³kxi²khai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 55 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 A²yãu³ka³txa² nxũ²kwã³yxau³ha²kxai³
 sa²ye³ka²la¹nha²sxã³ oh³xa² ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³tãu³ãn²tu³ti¹ Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 i² Je³su²jah¹lo²nu¹ta²ina² Txa²wã¹sũ³na² a²wi¹tãu³a²
 hxi²kan¹khai¹nxe³je³nãn²tu³ ã³sa³nxũ³ju³ta² i²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 56 Nxe³jah¹lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:
 — I³sah¹lxi³wxi¹. Oh³sĩ³na² ã³ye³hai¹na³li¹. Nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹te² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la²
 Txa²wã¹sũ³na² a²wi¹tãu³a² ã³sa³nxũ³na³li¹.
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²ina² kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 57 Nxa²ha¹te¹ kãin² i³wxan¹yah³lxi³nũ²la²
 wxa²ne³tĩ¹la³kxi²nain¹ka³tu³ wa³su³txi³
 ã³tĩ³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 58 Yah³lxi³ka³tu³ yxo²xũ³txi³
 sxi²jen³nu¹ta²ina² a³li³si¹hain¹jau³su² nxe²ta¹nha²kxai³
 txah³lxa³kxa² wxa²so¹sxã³ wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹. Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² a²ha³lã³san¹ka³lo³a²
 sa²sai¹kxi²nha²sxã³ Sau²lah³la² a²ne³kxaix³tãu³a² ã³sxã³
 ã³na¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 59 Ya³lu²nxa²tã³lxa¹
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²ina² kxai³lu² i³kaix¹sxã³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:
 — Je³su²jah¹lã³. Txa²yãu³ka³txa² sa²so¹sẽ¹li¹. 60 Nxe²
 e³nũ²la² ã³ka³ti³wxe³sxã³ ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:
 — Je³su²jah¹lã³. Ju¹ta²li² ko³nxe³ti³ kã³isain¹ju³ta²ina²
 ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹txa³hẽ¹li¹. Nxe² e³ta³lun¹ka³tu³
 ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Sau²lah³la² yxo²i²tũ³kã³txa² ye³khãuh³lxa³tain¹jau³su²

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa²
 yxo²i²te²a² ka³na³ku² te²nãu³xa² wxã³ain¹nũ²la²
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²ina²
 wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹jah¹lo²nũ²tã² sa²so¹sxã³ sa²nĩ³kx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxain¹ka³tu³ i³ãn²ta³kxi²sxã³
 kãin²nãn³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ain¹te³na¹
 Sau²lah³lo²nu¹ta²ina² kxai³lu² yxau³sxã³ i²nũ²la²
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:
 — Es³te³vãu²ah³la² su²lhã³ain¹ju³ta² wi¹na³li¹.
 Te²yã¹nxa¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ai¹nhi¹na²
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³
 yxau²xai³lain¹tũ³kã³txu¹ta²ina² khãuh³lxa³ti³khai¹ny-
 hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²
 hi²sen³kxai³la¹ yxo²i²ain¹tũ³kã³txa² su²lhã³hx-
 at³si¹jau³su² o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ sxi²ha²
 yxo²ha³kxa¹ ã³ten³sa²the³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
 i³ha¹txi²hĩ¹na¹ sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 In³txi³su² tã³nxa² txu¹su² tã³nxa² yxo²i²te³a² a³tain¹kx-
 ai²nãn²tu³ sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ny-
 hain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa²
 yxo²i²ain¹tũ³kã³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³nũ²la² ha³ten¹jah³lxi³nũ²la²
 Ju³te²a² ko³nãu³u¹ta²ina² ã³wi¹hi² Sa³ma²ri²a²
 ko³nãu³u¹ta²ina² ã³wi¹hi² yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³kã

Sa³ma²ri²a²ko³xa² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹jau³su²

4 Ai¹nha²kxai³ a³li³sxã³ ha³ten¹txi³ tũ³ka³txi³nu¹ta² hi²sen³kxai³la¹ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ã³nxai³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Ai¹nha²kxai³ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²i²na² a³li³nũ²la² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹je³na² ã³wih¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² wxã³ju³tu¹ta²i²na² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxi¹nhi¹na¹ a²ta³a² ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwaj³yxau³te²a² i³wxan¹sxã³ wxa²li³ye²ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² i³to³nain¹kxai²nãn²tu³ ka³lãu³ta³kxi²ta³nxa² ha³lu²ha² ai³ta³nxa² jah¹lo²su² ye²kxan²ti³nu¹ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Yain¹jut³su² yxau²xai³tũ³ka³txu¹ta²i²na² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²yain¹ju³ta² i² wãn³txa² wi¹jau³xa² e³jau³xa² ain³kxi²yah³lxi³ka³tu³ ju¹ta²i²na² whã¹i²na¹ ain³so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Kãin² ka³li³yhah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³ha²kxai³ Si³mãu²ah³lo²nu¹ta²i²na² sxĩ²ye³na²je³nu¹tain²txi³ yxau²xai³jah¹lo²nu²tain²txi³ kxã³nxa² wã³nxĩn¹ju³ta² o²la³kxi²ha²kxai³ kãin²ki³lxo³nha²te³nah¹lxi¹:

— Txi²li² a²hxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² i³wã³nxĩn¹ju³ta² yũ³na¹wi¹. Nxe² i³yau¹ũ³ha²kxai³ yxau²xai³tũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² yxo²ha³kxa¹ kãi²nxa³kxan²ti³ ain³kxah¹lxi³nũ²la² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²wã³nxĩn¹khai³ju³ta² hxi²kan¹ta²nut³tã³li¹. Yah³lxi³jau³su² nxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Kwẽn¹ta²i²na¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²i²na² wãn³txa² wi¹jau³xu¹ta² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xai²na² ye³jen¹na² yũ³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³na² tah²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² wã³nxĩn¹khai³1jah¹lai²li² yxo²i²jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² yxo²i²yah³lxi³nũ²la² in³txi³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ tu¹txi³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ ain¹sxã³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Yain¹nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lo²nu¹tain²txi³ yxo²i²nũ³nha²kxai³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sãn²nũ²la² Fi³li²pah³lu¹ta²i²na² ã³ne³hit¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ne³hit¹tãu³ãn²tã³ Fi³li²pah³lu¹ta²i²na² kãin² i³wã³nxĩn¹ye²ju³ta² i²ha²kxai³ o²lha²kxai¹xain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² kãin²na³li¹, kãin² wã³nxĩ¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³lain¹nũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² wãn³txa² u²lxi³ ha³ta³nxe³jau³xu¹tain²txi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ma²ri²a² nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹jau³su² nxe² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹ta²i²na² Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²i²na² nxe³sxã³ sa²si¹hã³ũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15 A²kxã³nxu¹ta²i²na² Fi³li²pah³lai²na² hxi²ka² a²nũ²a² i²li³te²a² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²kxai²nãn²tu³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la²:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³ e³kxi²sãn²nũ²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta² hxi²ki³kxai³lu² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwaj³wih¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Jã¹nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² Jo³ãu²ah³la² nxe³ya³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu¹ ã³wxã³ya³tãu³a² a²nũ²a² yxo²i²te²nãu³xu¹ta²kxai³ tẽ³lxi²ya³sxã³ a²hxi²ka² wxa²ne³hẽ²ta³lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Wxa²yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwaj³wi¹hai¹nĩn¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nhai¹. Nxe³ya³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² nxũ²kwaj³wih¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lo²nu¹ta²i²na² sa²kxai³lu² jut³si²nũ²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²i²na² Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²i²na² nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. Wã³nxĩn¹khai³1yah³hi¹lxi¹. A²nũ²a² wxa²hxi²ka² wxa²ne³hẽ²ta³lxi³ya³hin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² nxũ²kwaj³wih¹ye¹nx²ti³hĩ³nx²na³li¹. Ya³hin¹kxai² yã¹nxa¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Sa¹hin¹kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxi²kan¹txi³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Wxã¹na² ko³nxe³thi¹ni¹lxi¹. Ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²lxi¹. Wxã¹na² yãx¹te²a² ha³lo²a² ko³nxe³khai³1ju³ta² sa³tã³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³nxa²ha³ta²wi¹. Ha²ya³kxa² yxo²kwaj³nxta²hẽ³li¹. ũ³yho³hi²san¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.

Ko³nxe³thi¹nĩn¹ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²nxã³nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxow¹ki³lxo³ni¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ũ³yho³hi²sxã³ so¹kxi²ki³ju³ta² yũ³nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thi¹nĩn¹ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha¹sẽ¹li¹. Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² nxe³wã²na³nxa²jau³nũ³su² win¹ta²jau³lxi³ i³ye³kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxe³ya³nxa²ha¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã¹na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²txai¹ya³hẽ¹li¹. Ju³ta² ko³nxe³ju³ta³la² khãuh³lxa³txi³nha¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nũ²la² Je³su²jah³lai²tã² o²la³kxi²ju³ta² i²ya³kxe³su² i³hen³txi² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³hi² nxe³ta³lun²ya³sãn²ka³tu³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² i³xi²te³lhxã³ ai³lha²thet³ja³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³ka³tu³ Sa³ma²ri²a² ko³xan¹thĩn³ta² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lu¹ta²i²na² hi²sen³su² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹ju³ta³ yũ³jau³nũ³su² i³yau¹ũ³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

Fi³li²pah³la² E³ti³o³pi²ah³la² e³kxi²nyhu¹kxi³jau³su²

— Fi³li²pah³lāi³. Ī³sa²yxau³sxā³ a³li³txu¹li¹. Tih³nai²na² Je³ru³sa³lē²thi³na² Ka²sa³thi³na² nxe² ne³ki³son³ta³kxi²tīh³na² nxe³tīh³nān²tu³ u³je³na² ta³nān³nāu³a² ain¹tāu³a² tih³na² ā³nhe¹tin¹tu¹wi¹. Nxe³tīh³na² sxi²ha² yū²nxa³tīh³na² ai³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ ā³nxa³nū²la² tīh³na² ai³sxā³ ā³nhēx¹tāu³a² a²nū²a² E³ti³o³pi²ah³lai²na² ne³khauh²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²t¹na² t³lxa² Kān³ta²sa¹ka³xi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² ta¹ka³lxa² a²sa³wit³su² ha²kxai³ ū³yho³hi²txā³nxa² hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lun²nū²la² kwēn¹ta²kxai³ a³li³sxā³ tīh³na² ai³lhi²ta¹hxai²hē¹la². Ka²va¹la² ū³si³kūh¹nha²ka³lo³a² ā³wxe³ha²kxai³ Ī³sa³i²ah³lo²nu¹tai²na² ha³teḡ³nxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² t³hen³txi³jah¹la² ha³teḡ³nxā³nxu¹tai²na² t³tj³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² ne³khauh²ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Fi³li²pah³lāi³. Hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ū³si³kūh¹nha²ka³lo³a² ā³tj³txa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ā³nih³sxā³ ā³tj³nū²la² Ī³sa³i²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ain³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Ī³sa³i²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txai²na²sa¹:

— O³ve²a² su²ju³ta² yū³kxai²nān²tu³ ā³nhē¹te²sxa³yu²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ a²wxe³txa² ū³yho³kxi²son¹kxan²ti³ hai³txi³ t³wai¹te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³jut³su² a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³nahx²sxā³ yxau³na²hē³li¹. Wain³txi³ o²la³kxi²nyhai¹nxa³hē³li¹. Nxe³ain¹kxa²yu³su² su²lhā³ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² yū²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ t³yau¹ū³nyhain¹nx³tho³li¹.

Nxe³jau³xai²li² Ī³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ t³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— E³ti³o³pi²ah¹lāi³. Wān³txa² t³yil¹lin¹jau³xai²li² ā³ne³wxe³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ t³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Fi³li²pah³lāi³. A²nū²a² t³li³te²a² t³yau¹ū³sai¹nxa³ha²kxai³ ā³ne³wxe³sa²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³sxā³ ā³wxe³si¹jau³su² t³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

34 Jā¹nxe³jau³kxai³la¹: — Ī³sa³i²ah³lo²nu¹tai²na² t³yau¹ū³nē³jah¹lo²su² t³nxa² a²nū²a² ā³xa² t³yau¹ū³nē³jau³su² t³nxa² nxe³te²sin²ta²ku² nxa¹nhai¹. Nxe³jau³xai²li² t³yau¹ū³sē¹li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³teḡ³nxā³nxa² wha²li¹txā³nxu¹tai²na² tē³nū²la² nxe³jau³xu¹tain²txi³ ā³si³wxe³ya³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² t³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yxo²t²ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ ā³nxa³ya³tj³kxai³lu² ka³wā³lxa² ā³nhe²kxi²ya³ka³tu³ E³ti³o³pi²ah³lu¹jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ī³sa³wi¹. Ju¹xa² t³yau³sin²na²wi¹. Ū³hū¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wi¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² t³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²t²in¹kxai²nān²tu³ wi¹lh³nx²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yxo²t²a¹wi¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² na³li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ā³yix¹si¹jau³su² t³ye³kxi²nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³sxā³ wxa²ka³nxi²yah³nū²la² t³yau³xa² ā³nū¹ya³ka³tu³ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nū²la² t³yau³xa² a³li³xi²yah³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ā³sa²so¹sxā³ nū¹ka³na¹ A³so²to²thi³na² ā³wih¹si¹jau³kxai³lu² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²wē³ta³te²la³ t³xi²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ ka³lih³kxi²la²nha² t³xi²ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na² ā³nxa³tāu³a² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² t³hen³txi³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na² a³li³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sau²lah³la² yxo²t² ā³si³wxe³jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² t³su²lhā³si¹hain¹jau³su² yxo²ha³nxe³lha³txi³ t³ye³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³jxah³la² t³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxex³sa²lx¹. Ta³mas²ko²thi³na² ai³te³la¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² in³txi³su² t³nxa² txu¹su² t³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²te²an²tu³ t³ai¹na¹kxai²nān²tu³ sa²hxi²tai³kxi² so¹na¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³jut³su² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thi³nāu³a² yxo²ha³kxa¹ sa²si¹hā³sē¹li¹. San¹ka³tu³ ā³nxa³na¹ju³txān¹nxān³su² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū¹sa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nū²la² ā³nxa³ka³tu³ Ta³mas²ko²thi³na² ya³so³nain¹tj³kxai³lu² wa³su³txi³ oh³sī³na² t³ha²te¹tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ t³nxūn³nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 Ā³yah³xi²sxā³ ā³si³ka³ta³wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²nū²a² wān³txa² ain³kxi²jau³kxai³lu¹:

— Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ khāuh³lxa³txi³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹: — Īh¹jah¹lo²tā³nīn¹ji¹wi¹? Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Txai²li² Je³su²jah³lo²lxī³na¹wi¹. Ye³khāuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹. 6 Ī³sa²yxau³txu¹li¹.

Nxĕn¹ka³tu³ sxi²je³na² ā³wih¹txu¹li¹. Nxĕn¹tāu³a² o²la³kxin¹ju³ta²nū³a² i³hen³txi³nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

7 A²nxe³tj³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ka³nah²sxā³ ā³yit¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² i³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ a²e³ju³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Jā¹nxe³nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²na² ye³han³ta³kxi²kxe³su³ i³sa²yxau³ta¹ i²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²na² hi²sen³su² hxi²ki³ain¹sxā³ tē³sxā³ Ta³mas²ko²thi³na² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nū²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² hai³txi³ i³yai³nxa³ha²kxai³ i³na²nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ sxa³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ nxe³thi³nu¹ta²na² yxau³jah¹lo²su² A³na³ni²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² ain³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³na³ni²ah³lāi³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lāi³. Īh¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

11 Hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxi¹. I³sa²yxau³sxā³ a³li³txu¹li¹. Tih³nai²na² Wain³si²tih³no²su¹ nxe³hxai²na²hē³li¹. Nxe³tih³na² ā³nxain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na² sxi²ha² ā³wih¹txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Sau²lah³lai²na² Tar²so²thi³na² yxau²xai³jah¹lai²tā² i³wā³txi³sain³txai¹nhē³li¹.

12 Nxe³jah¹lai²li² hī¹na² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²to³nha³li¹. Hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² i²nū²nhai¹. Ī²ju³ta²sa¹, in³txa² i³lxa² A³na³ni²ah³la² wxā³sxā³ wxa²ye³wxai³nū²la² wxa²ye³we²txi²nū²nhai¹. Nxe³ju³ta²li² i²nū²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹hē¹li¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³hī¹nai¹tā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³kā³txa² ye³khāuh³lxa³ti³nyhain¹to³ta¹hē¹li¹.

14 Jā¹nxain¹sxā³ kwēn¹ta²na¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³jah¹lo²nāu³xa² hi²sen³kxai³lu² Ta³mas²ko²thi³nāu³a² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹te²a² sa²so¹sxā³ ū³tī¹kxi²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hā³yhain¹txā³nxa² ū³hū¹nyhain¹ta¹hē¹li¹. Kwēn¹ta²na¹ wxā³ain¹ta¹hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ī³kaix¹so¹ai¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Hāi¹sxā³ ai³sē¹li¹. Ye³jen¹na² txa²wān³txa² u²lxi³ tē³sxā³ ai³sxā³ i³hen³txi³tu¹wi¹. Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² te²a² a²si³yxau³ka³txa² he³la³kxi³su² te²a² nxe³sxā³ i³hen³txai¹nha²kxai³ I³sa³e² nū³kā³txa² i³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ Txi²na² sa²kxai³lu² txa²wān³txa² yxo²i²sai¹nha²kxai³ kāin² khāuh³lxa³ti³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² i³yau¹ū³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³nū²la² Ju³ta²sah³la² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² Sau²lah³la² ye³na² wxa²ye³wxe²te³nah¹lxi¹:

— Sau²lah³lāi³. Txa²wā³tā³si¹lxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta²

Si³yxau³jah¹lai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ tih³na² wxā¹nhī¹nai³tā² i²in¹nū²hē³li¹. A²nxe³jah¹la² ye³we²txi³sih¹nxa²ha¹jau³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹. Nxe³sxā³ ye³we²txi¹nxa²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³ nxĕn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³te³na¹ ai³na²ka³lo³hū³nxe²

ye³hē³jā¹nxe³kxe³hū³te²su² ā³ye³hai¹tā³nxa²ha¹te¹ i³ye³ten³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² i³sa²yxau³nū²la² i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³hī¹na¹ i³yai³nxī²ha²kxai³ a²nū²nāu³la³ i³si³nxū³to³nxe²ha²kxai³ nxe³ye²yha¹ta¹hxai²hē¹la².

Ta³mas²ko²thi³na² yxau²xai³jau³su².

Nxe³sxā³ Ta³mas²ko²thi³na² yxo²i²tū³kā³txa² ā²la² kxān³su² yxau³a³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Yxau³a³nyhain¹tāu³a² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² ā³wih¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²tā² Txa²wā¹sū³na² Tah²hai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³jut³su² a²nū²a² ain³kxain¹tū³kā³txu¹ta²kxai³ nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² i²kj³jah¹lo²su² te²la¹kū², kxā³nxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³ain¹na²hē³kū², nxe³hī¹nai³tā² Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³kā³txa² su²lhā³te³lhxā³ ain¹na²hē³kū², nxe³kxa²yā¹nxe² kāi³te³lhxā³ wxā³ain¹te²la¹kū², wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xa² hxi²ki³kxai³lu² a²nū²a² ū³tī¹kxi²si¹jau³su² sa²si¹hā³ai¹nhīn³te²la¹kū², kī³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxain¹kxan²ti³ Sau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²tā³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² a²ya³la³tū³khai³nx²na³li¹. Nxe³jau³su² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

23 Nyhain¹ka³tu³ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²tāu³a² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ā³yā³nū²kxi²nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ su²lhā³si¹jau³su² hāi³tēn³su² i³ye³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³sxā³ sxi²thi³na² ki³tā¹kxi²nha²thi³na² yxo²a² yxo²ha³kxa¹ hāi³a² wah³xah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² whāi²na¹ ka³nxah³ta² whāi²na¹ su²lhā³te³lhxā³ ye³ten³kxa² wah³xah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tah¹lxa¹ Sau²lah³la² a²sa³wi³sa³nu¹ta²na² nxain¹jau³nu¹tā² ain³kxi²nha²nū²la² i³hen³jah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ka³nxa³hi²tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹nū²la² sxi²ha² ki³tā

Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²wi¹hain¹ka³tu³ win¹ta²te²lxi³ sa²ha³lo²sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a³li³nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³tāu³a²:

— Je³su²jah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² ā³nū²kxai¹na¹tū¹xā¹. Jau³su² nxe³tah¹lxa¹ a²kxā³nxa² yxau³tū³kā³txai²na² i³wā³wā³ta³kxi²yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ Sau²lah³lai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²sin²ta²ku² ki³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³ya³ti²sxā³ ā³yā³sa²so¹sxā³ a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²na² ai³sxā³ i²ya³ta¹hxai²hē¹la². I³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Sau²lah³lai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i²sxā³ i³ye³kxi²nū²nhai¹. Nxe³nū²la² Ta³mas²ko²thi³nāu³ai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³nū²nhai¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²thi³nāu³ai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wxi²kan¹txi³ i³ye³sa²the³jain¹ta¹hxai²hē¹la². 29 Ju³te²a² nū³kā³txa² Kre²ka² wān³txa² e³tū³kā³txu¹ta²na² i³hen³txain¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²ti³ten³ti³hex¹xai¹nxa³jau³su² su²lhā³ain¹jau³nū²su² i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²ain¹te² nū³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³la² su²lhā³te³lhā³ nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ Se²sa³re²a²thi³na² tē³sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ya¹nān¹thi³na² Tar²so²thi³na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi³nāu³xu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²ko³xai²na² Ka³li³le²a²ko³xai²na² Sa³ma²ri²a²ko³xai²na² nxe³sxā³ tū¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ka³lih³kxi²la²nha² yxau²ho³hah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yxo²i²tū³kā³txu¹ta²kxai³la¹ kain² ā³yā³tet¹sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ā³non²ta³kxi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxū³sxā³ a²nū²a² ain³kxi²khaix¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³nxū²kwai³lxū¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² Jo³pe²thi³na² yxau²xai³jau³su²

32 Nxe³ain¹tāu³a² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³ ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Li²ta²thi³na² ā³wih¹ka³tu³ Je³su²jah³la² yxo²i²tū³kā³txu¹ta²kxai³ ai³si²ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe² ai³tāu³a² E³ne³i²ah³la² i³hat¹txi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² si³kan²ta³kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ai³lxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ sxa²xai³ta¹hxai²hē¹la². Kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 8 nxe² kwē³kon³tāu³a² sxa²xai³ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— E³ne³i²ah³lāi³. Hī¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² we²txi²nxa²tu¹wi¹. I³sa²yxau³txu¹li¹. Sxan¹ka³lo³a²

sa²hau³kot3sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² i³ye³kxi²ya¹hī¹na¹ wa³su¹txi³ i³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Li²ta² nū³kā³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ Sa³ro²na² nū³kā³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ i²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ Jo³pe²thi³na² jū¹nxa² u²thi³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³nāu³ai²na² Ta³pi²ta¹ka³lxa² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxu¹ta² a²i³lxa² Kre²ka² wān³txa² i³yī¹li²nha²jau³xa² Tor²ka³ka³lxu³su¹ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ ta¹ka³lxa² yxo²i²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²ha²kxai³ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a²

a²hi²nū¹nha²kxai³ nxe³to³ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³lu² i³ton³nū²la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²nū²nāu³a² wxa²hi³la³kxain¹sān²ka³tu³ sxi²ha² jū¹nxa² kīn³thi³na² ūh³wa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ Li²ta²thi³nu¹ta²i²nān²ta² yxo²i²tū³kā³txu¹ta²na² ain³kxi²nyhain¹jau³kxai³lu¹ Pe²jah³lai²li² Jo³pe²thi³na² yxau³nū²nha¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ sa²si¹hā³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹jau³kxai³la¹:

— Pe²jah³lāi³. I²sa²te³lhā³ wa³su¹txi³ wxā³sxā³ i²sa²si¹nhē³li¹. Nxe²e³kxah¹lxi³ta¹hxai²hē³la².

39 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³jau³kxai³lu² ain³kxi²nha²nū²la² ā³sa²so¹nxa²ha¹te¹ ā³si³tē³kxa² i³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ya³ka³tu³ sxi²nhu¹ta² tē³sxā³ ā³wi²xi²ya³ta¹hxai²hē¹la² oh³xan¹thi³n³ta²sa³. Nxe³ha²kxai³txu¹ti³nāu³xa² wha³te³se³na³ka³lxu³nāu³xa² ā³tū³xi²ka³tu³ i³nān³yah³lxi³ha²kxai³ wā²la²ka³lo³a² ya³lu²ta¹ka³lxi²na² wā²nhū¹ ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa² wā²nā³ū¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ka³lo³ka³lxa¹txi³ wet¹sxā³ ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa²

wā²nā³ū¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a²yo²ha³kxa¹ a³li³si¹jau³su² i³ye³kxah¹lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³ka³tih³wxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe² i³ye³kxi²sxā³ ā³na¹nxa²ha¹te¹ ā³yo²o³tū¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ta³pi²ta¹ka³lxi³. I³sa²yxau³txu¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe² i³ye³kxi²hī¹na¹ ya³lu²ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³ i³ye³ten³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³tāu³ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² i²ta¹hxai²hē¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²ki³nū²la² sa²yo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi²su² te²a² txu¹ha² wha³te³sa²te²su² te²a² nxe³sxā³ i³kaix¹sa²nū²kxi²xi²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ta¹ka³lxi²na² hī¹na² ka³ten³su²xi²na³ni¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 42 Nxe³jut³su² Jo³pe²nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 43 Nxe³nū²la² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Si³māu²ah³la² sxi²ha² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la², Jo³pe²thi

Pe²jah³la² Ko³ne²lah³la² nxe³ya³jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na²
 Ko³ne²lah³la² yxau³ta¹hxai²hē¹la². Yxau³ka³tu³
 I³ta³li³ā²na² nū³ka³txa² so³ta²to² nū³ka³txan²tu³
 a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
 Ro³ma²no²ko³xa² a²wa³kxē³nxa² hxi²ki³kxai³lu²
 i³hxi²kat¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 2 A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²an¹te²su²
 te²a² yen³kxi³txa²kxai²nān²tu³ wā²nhūh¹ny-
 hain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² jah¹lain²txi³
 a²sxe³xa³ka³lxa² a²wē³ha³lxa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹lu¹ta²kx-
 ai³la¹ ā³sa²ti¹ta³xi²tāu³a² i³hxi²sxā³nhot³jut³sū³ju³ta²
 i³ta¹hxai²hē¹la². Oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ko³ne²lah³lāi³. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ten³sa²tā³sxā³ yuh³lxi³tēn³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Īh¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nu¹tai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wān³txa²
 i³ye³kxai¹nīn¹jau³xa² ain³kxi²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxin¹ju³ta²
 i³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 wi¹kāi³ūh¹nx²ti³tu¹wi¹. 5 Nxe³ūh¹nx²ti³ha²kxai³
 Jo³pe²thi³na² wxa²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹.
 Nxe³thi³tāu³ai²na² Si³māu² Pe²jah³la² yxau²na³li¹.
 6 A²nxe³jah¹la² Si³māu²ah³lai²na² po¹na² wā²la²
 o²la³kxi²jah¹lai²na² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹.
 Nxe³thi³na² i³ye³na² yo²ka³teh³xan¹thi³su² na³li¹.
 A²nxe³jah¹la² wxā³si¹jau³su² sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lu¹tai²na² a³li³kxa²si³yo³na²
 Ko³ne²lah³lu¹ta² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²
 i³kaix¹ta¹hxai²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ a²so³ta²to²
 ka³na³ka³na³tha²kxai³ a²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi²nūn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²na²
 i³kaix¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Ī³kaix¹tū²la²
 hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² i³ya¹ū³ain¹sān²nū²la²
 Jo³pe²thi³na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 9 Nxa²ha¹te¹ a³lan²nūn³tāu³a² tih³na² ā³nxai³ain¹tj³kx-
 ai³lu² Jo³pe²thi³na² ya³so³nain¹tj³kxai³lu²
 Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² sxi²ha² kī³txan¹thi³na²
 ka³la²ta¹hxai²hē¹la². Ne³ka³ka³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³tāu³a² he³ha²kx-
 ai³ yain³txa² te³ki²ta³lun²sān²tai²lā¹ nxe³jau³su²
 wah³nxe³tāu³a² hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² i³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 11 Nxe³ye²te³nah¹lxi¹ oh³sīn³na²
 ā³nhai²ta³lxi³ye²ha²kxai³ wā²la²ka³lo³hū³ka³lo³a²
 kāin²ka³lo³a² sa³yu³ka³txū²la³kxi²kxe³jut³sū³nxe²
 ā³yu³lho¹je²ta¹hxai²hē¹la². 12 Ā³yu³lho¹je²nū²la²
 a²wā²lē¹nāu³a² ka³yxuh³xa² ka³lxa¹txi³ wi²sxa³ye²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Ha³lo²a² ai³te²a² wi²sxa² sa³wxe³na² ai³te²a²
 wi²sxa² txih³nāu³xa² he³la³kxa² wi²sxa² ai³ka³nāu³xa²
 he³la³kxa² wi²sxa² ka³yxuh³xa² wi¹te²su² kxan²ti³
 ko³nxe³te²su² kxan²ti³ wi²xai³ye²ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wān³txa²
 oh³xan¹jah¹la² e³jau³xa² ain³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Pe²jah³lāi³. Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Ā³nan³ta²sxā³
 ū³hī³lī¹txu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Sū³na² kāin²jah¹lāi³. Nxen²nxa³wi¹. Ju³te²a²
 nū³ka³txa² ka³yxuh³xa² wi¹te²a² so¹lxi³
 wxa²nhīn²te²ju²hē³li¹. Jāx¹te²sā¹wi¹. Ka³yxuh³xa²
 ko³xte²la³ hai³txi³ wxa²nhī²te²txā³wi¹. Nxe³ha²kxai³
 ten³sa²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² wān³txa²
 ain³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe²nxa³wi¹. Ka³yxuh³xai²li² Txa²wā¹sū³na²
 wi¹te²lo³kxe³su² ko³te²lo³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 16 Te²yā¹nxe³jut³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ āh¹
 e³kxi²xi²ka³tu³ sa²ka³la¹so¹xet²ta¹hxai²hē¹la².
 17 Ai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 i³wā³wā³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tj³kxai³lu²
 Ko³ne²lah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²kxai³lu²
 Si³māu²ah³la² sxa³thi³na² i³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³ i³ya¹ū³hain¹nū²la² sxi²ha² a²yo²a²
 ya³son³sxā³ ā³yit¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Ā³yit¹sxā³
 i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³txe¹. Thī¹nāu³ai²na² Si³māu² Pe²jah³la² yx-
 au³ji¹we¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ju³tan¹tj³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³tu¹ta² ne³kxe³kxi²nha²yx-
 au³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxex³sa²lxi¹. In³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ i²nxa²te³lhxā³
 wxā³ain¹na²li¹. 20 Nxe³ha²kxai³ i²sa²yxau³sxā³
 a³ka³nxi¹txu¹li¹. Hxi²waun³txi²nhxān³kxe³su²
 ā³si³tē³kxi¹txai¹nhē³li¹. Txai²li² sa²si¹hā³ū¹nxai¹na¹hē³li¹.
 Sū³na² Yāu³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxa²ka³nxi²nū²la²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²a² ā³ten³yah³lxin¹jah¹lu¹tx-
 ain²txi³na¹wi¹. Īh¹nxe³ka³yan³ti³ta³ wxā³yah³lxin¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹la² Ko³ne²lah³la²
 sa²si¹hā³sa²sīn¹na²hē³li¹. A²nxe³jah¹la²
 wi¹lhin¹jah¹lo²su² sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²wet¹sī¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a²
 nū³ka³txa² yo²ha³kxa¹ ā³nū¹ti³te²syu¹hain¹sīn¹na³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹jah¹lai²na²
 wān³txa² ain³kxi²te³nah¹lxi¹: “Si³māu² Pe²jah³la²
 i³kaix¹so¹si¹jau³su² sa²si¹hā³txa²hē³li¹. Nīn¹kxai²nān²tu³
 i³ye³kxi¹nxain¹jau³xa² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹.”
 Nxe³na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Pe²jah³lo²nu¹tai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ā³wih²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²sxi²ha² yxau³sxā³ āu³xi¹yx-
 ah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
 ka³nxa³ha²ta³a² i²sa²yxau³sxā³ ā³si³tē

Se²sa³re²a²thi³na² a³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Ko³ne²lah³lo²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxi³su² te²a² a²wā³tā³txi³nāu³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxā² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ t³kaix¹tai¹nha²kxai³ a³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu² sxi²ha² yau³so³nai¹nhī¹na² Ko³ne²lah³lo²nu¹ta¹kxai³ ne³khau²hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ne³khau²hain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² t³sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ a³ka³tih³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta¹kxai³lu² hxi²ki³nū²la² sa²yxo²ka³ta³wxe³ya¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ t³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— t³sa²yxau³sē¹li¹. Txai²na² a²nū²khai³su² nūn³te²sa¹wi¹. Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²su² te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ t³ye³kxi²sxā³ a³wi¹hain¹nū²la² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ nūn¹sxā³ wah³nxe³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³ha²kxai³la¹ Pe²jah³lu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ju³te²ah³lo²su² nxa¹ha²kxai³ wxā²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³syah¹lxa³nha²kxai³ nxe³ki³sxai²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³na³ka³lxi³ yxau²xai³ki³sxai²tai¹ti²tu³wi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² nxe³te³nai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ kwēn¹ta¹na¹ Txā²wā¹sū³na² t³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. t³yau¹ū³sain¹ka³tu³ a²nū²a² nū³ka³txa² a³sa³nūn³te²a² ha³na³ka³lxi² yxau³kxan²ti³ ko³nxe³ju³ta² kāi³ain¹jau³su² t³yī¹li²hai¹na¹ju³ta² wai³nxā³wi¹. 29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²si¹hā³sai¹nhī¹na² wa³su³txi³ wxā³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ t³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ t³kaix¹so¹sah¹lxi¹ in¹sai¹li¹? Pe²jah³lo²nu¹ta¹kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²nhīn¹nai³tā² a³sa²ti¹tā³xi²hī¹nai³tā² Txā²wā¹sū³na² t³ye³kxi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² a²nū²a² wa³su³txi³ wxā³na²hē³li¹. A²wā²la²ka³lo³a² kāin² ha³te¹tha²kxai³ txa²ne³kxai³tāu³a² wxā³sxā³ t³ye³kxi²sa³na²hē³li¹.

31 Nxe³sa³te³nah¹lxi¹: “Ko³ne²lah³lāi³. Txā²wā¹sū³na² hi²sen³su² wān³txai²li² t³ye³kxi²nīn¹jau³xa² ain³kxi²nxā²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² t²nxā²ha²kxai³ nxe³na²hē³li¹. 32 Nxe³ju³ta² nxe³sē¹li¹. Jo³pe²thi³na² wxā²sa³wi³ha³lxa² tē³sxā³ ū³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Si³māu² Pe²jah³la² t³kaix¹so¹sē¹li¹. A²nxe³jah¹lai²li² Si³māu²ah³lai²na² po¹na² wā²la² o²la³kxi²jah¹la² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹. t³ye³na² yxo²ka³teh³xan¹thi³na² yxau²na³li¹.” Sain¹na²hē³li¹. 33 Sai¹nha²kxai³ wa³su³txi³ ū³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³ai¹na¹ha²kxai³ wa³su³txi³ wxān¹ten¹tu³wi¹. Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu² Txā²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau³ki³sa²kxai³ wān³txa² t³ye³kxi²nxain¹jau³xa² ain³kxi¹nxā²sīn¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa² t³yau¹ū³jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta¹kxai³lu² t³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txā²wā¹sū³na² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² so¹lxi³ yū³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ten³te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta²li² a²kwēn¹ta¹na¹ e³kxi²nha¹wi¹.

35 Nxa¹ha²kxai³ a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na² a²nū²a² t²li³te²su² te²na² Txā²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²txā³ sa²yo²we¹te²su² te²an²tu³ Txā²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹sxā³ t²tu¹wi¹. 36 Nxe³jut³su² ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xa² whāi²na¹ Txā²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ha³ta³nxe³tai¹ti²tu³wi¹. Ha³ta³nxe³te³nah¹lxi¹: “Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² so¹lxi³ a²nū²a² ē¹nāu³a² a³sa²hāu²no³tain¹te³lhxā³ wxā³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²li² Txā²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²su² tai¹ti²tu³wi¹.” 37 A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² Txā²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² a³nxū²kwai³wi¹hain¹sxā³ t³nxū³kū³ti¹lxon³tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah¹lain¹txi³ Na³sa³re²thi³na² ton¹ta³lun²ka³tu³ Jo³āu² Ba²tis²jah³lai²tā² a²hxi²ki³kxai³lu² t³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wā³kan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lai²tā² sa²kxai³lu² a²nū²a² wa³ka³ti³lo²txain¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² sa²wa²su¹txai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹, Txā²wā¹sū³na² a³si³tē³kxi²ha²kxai³lu¹. 39 Nxe³ju³ta²na² yxo²ha³kxa¹ t²si¹na¹hē³li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxau³sxā³ wi¹kāi³ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³sxā³ wi¹kāi³ nxe³ju³ta²whāi²na¹ t²si¹na¹hē³li¹. Nxe³ka³tu³ hi²sa³ka³txa² t³hxi²ki¹la³kxain¹nū²la² t³ya²lu¹tain¹na²hē³li¹.

40 Nxe³yān¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²nxe³tāu³a¹ Txā²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² t³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³nū²la² a²nū²a² a²yen³khai³xa² t²ain¹na²hē³li¹. 41 Yxān¹ta¹ kwa²nū³ka³txa² hai³txi³ t²ai¹nxā³hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a³pos²to³lo² nū³ka³txa² t³kaix¹so¹tū³ka³txai³tā² so¹lxi³ t²ain¹si¹na¹hē³li¹. t³yai³ni² t³na² nxe³ya³si¹na¹hē³li¹. 42 Nxe³ha²kxai³ kwa³na³sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² ka³ten³su² t³sa²yxau³xi²jau³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ t³hen³txi³txai¹yah³lxi³hē³li¹. A²nū²a² ka³ten³su² t²ā³nxā² ya³lu²te²su² t²ā³nxā² nxe³te²su² te²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lain¹txi³ a²nū²a² wi¹lhin¹ta³nxā² ko³nxe³thin¹ta³nxā² kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³jau³su² t³yī¹li²hain¹tu¹wi¹. t³hxi²ka¹ti³hi¹ta¹na¹hē³li¹, Txā²wā¹sū³na² t³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³lu¹.” Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹. 43 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³tū³ka³txa² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³su² e³ain¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² t²li³te²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t²kxai²nān²tu³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² a³na¹la³kxi²nha²kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹, Je³su²jah³lai²na² t³lxa² wxi²ka¹nha²kxai³lu¹.” Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²

Nxe³ain¹jut3su² Pe²jah³lai²na²
 ā³si³tē³kxi²tū³kā³txu¹ta¹na² o²lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²su² te²a²
 ā³nxū²kwai³wi¹hain¹nūn³nīn²ta¹. Nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

47 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 ā³nxū²kwai³wi¹hain¹nūn³na³li¹. Txa²wā¹kxi³nāu¹xai²
 yā¹ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

48 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wān³txa²
 yxo²ai¹nha²kxai³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ta¹lun²nū²la² Ko³ne²lah³lo²nu¹ta¹na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxa³ yxau³syah¹lxi³hē¹li¹.
 Nhyai¹nha²kxai³ a²ya³la³tu³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

**Pe²jah³la² wān³txa² yxo²ai¹sxa³ hxi²kan¹te²nāu³xa²
 i³hen³txi³jau³su²**

11 Jā¹nxe³jau³su² u²lxi³ ha³ta³nxe³ha²kxai³
 yxo²ai¹tū³kā³txa² Ju³te²a²ko³xa² yxau²xai³tū³kā³tx-
 an²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi² a³pos²to³lo²
 nū³kā³txa² ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ain³kxi²sxa³ sa²yo²we¹tain¹nū²nhai¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

Ā³wih¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa² yxo²ai¹te²an²tu³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lai². Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²na² sxi²ha²
 ā³wih¹ta¹hī¹nhē¹li¹. Nxe³kxa²yu³su²
 i³yain³ya¹hain¹ta¹hī¹nhē¹li¹. Nxe³ju³ta¹li²
 txa²wā¹nū³kā³txi³sxa³ha²kxai³ wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

4 Nxai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta¹ta²kxai³ wān³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ nxe² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la².

5 I³yau¹ū³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ju¹ta¹na² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ā³wi¹lhi¹na² Jo³pe²thi³na² ha³la³ka³lxa³lo³na¹hī¹nai³tā²
 Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²na¹tāu³a²
 hxi²sxa³nhot3sa²jut3sū³ju³ta² i²a¹hē³li¹. I²a¹ka³tu³ta¹
 wā²la²ka³lo³hū³ka³lo³a² kāin²ka³lo³a² oh³sī³na²
 a³ka³nxixsxa³ ā³yu³lho¹je²na²hē³li¹. 6 Ā³yu³lho¹je²nū²la²
 wā²lē¹nāu³ai²na² ka³yxuh³xa² ka³lxa¹txi³
 wi²sxa³ye²na²hē³li¹. Ka³yxuh³xa² wi¹te²su² wi²sxa²
 ka³yxuh³xa² ko³te³su² wi²sxa² txih³xa² wi²sxa² ai³ka²
 wi²sxa² nxa²hē³li¹. 7 A²nxe³hī¹na² oh³xan¹ta²
 e³jau³xai²na² ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Pe²jah³lai².
 I³sa²yxau³txu¹li¹. Ā³nan³txa²sxa³ nū¹hī³lhi¹txu¹li¹.”
 Sain¹na²hē³li¹. 8 Nxe³sain¹nxa²ha¹te¹:

“Ti³hex1sa²nxa³nhai¹. Ka³yxuh³xa² wi¹lxa³te²a² hai³txi³
 hī³lhi²te²txā³wi¹.” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. 9 Nxa²ha¹te¹
 oh³xan¹jau³xa² āh¹ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “Ka³yx-
 uh³xai²li² Txa²wā¹sū³na² wi¹te²lo³jau³su² nxe³nxain¹kx-

ai²nān²tu³ i³so¹jī²sē¹li¹. Ka³yxuh³xai²li²
 ko³nxe³te²lo³jau³su² i³ye³txa³hē¹li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.
 10 Te²yā¹nxe³jut3su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 i³ye³kxi²xi²sain¹ka³tu³ sa²ka³la³so¹xi²na²hē³li¹.

11 Nxe³na¹tāu³a² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³sxa³
 Se²sa³re²a²thi³na² a³li³ain¹ka³tu³ sxi²ha² yx-
 au³na¹thi³nai³tā² ā³si³tē³kxi²si¹hai¹na¹jau³su²
 i³ye³kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sxa³ ye³jen¹nāu³a²
 ān³si³tē³kxai¹na¹hē³li¹. 12 Nxe³tj³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³txa² i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Ān³si³tē³kx-
 ai¹nīn¹ju³ta³nū³a² hxi²waun³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxa³
 ā³si³tē³kxi¹tain¹yah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

Nxe³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³re²a²thi³na²
 ai³sī¹na¹hē³li¹. In³txa² yxo²ai¹te²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ tx-
 ai²na² nxe³sxa³ ā³si³tē³kxain¹sī¹na¹hē³li¹. Nxe³te³na¹
 Ko³ne²lah³lai²na² sxi²ha² ā³tj³sxa³ ā³wih¹sī¹na¹hē³li¹.

13 Ā³wih¹sī¹na¹nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³la²
 i³ye³kxi²sain¹sī¹te³nah¹lxi¹: “A²wi¹lhi¹na²
 oh³xan¹jah¹lai²na² wxā³sxa³ txa²sxi²ha² ā³wih¹sxa³
 i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Nxe³sxa³lxi¹. Jo³pe²thi³na²
 sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. A²nū²a² Si³māu² Pe²jah³la²
 ā³wxā³si¹hai¹nīn¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹.

14 Nxe³jah¹lai²li² i³ye³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wān³txa²
 wi¹jau³xa² ko³nxe³ti³ kāi³sxa³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxa²
 yo³su² sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³jau³nū³xa²
 i³yau¹ū³nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³jau³xai²na² wxa²sxi²ha²
 yxau²xai³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxah¹lx-
 in¹jau³nū³ai²la¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³li¹.”
 Ko³ne²lah³la²kxai³lu² nxe³sa³na²hē³li¹. 15 Nxa²ha¹te¹
 ā³wxā³na¹nū²la² i³yau¹ū³ai¹na¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹hain¹na²hē³li¹.

Ā³wih¹nē³lain¹ju³taix3 jā¹xain¹na²hē³li¹. 16 Nxe³kxe³su²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ne³wān²sa²jau³xai³tā² hī¹na²
 ain³kxi²xi²nha¹hē³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²tā² i³yau³xa²

ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹na²
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 i³hxi²kat1sa²sai¹nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³nē³lain¹ta¹ti²tu³wi¹.

17 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³txa²
 ū³hū¹nē³kaix3 jā¹xain¹na³li¹, Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ai¹nha²kxai³lu¹.
 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³a¹jau³su²
 ten³sa²nxa³hē¹li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li²
 nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txa² nxe³jau³xai²na²
 ain³kxain¹nū²la² hāi¹nxa¹sxa³ i³kwai²kxain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxa³ Sū³na² sa²nēn¹kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kāi³sxa³ yx-
 au²xai³lain¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nh²sān²nū²la² Je³su²jah³la²
 yxo²ai¹nxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 ko³nxe³

yxau³ain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³ny-
hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² yxo²tũ³kā³txi³su² t̃³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxe³jut³su² Es³te³vāu³ah³la²
su²lhã³ai¹nhĩ¹nān¹te²tũ³yo²tũ³kā³txa² kãin²
ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² u²lxi³
ha³ten¹txa³nũ¹lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Fe³ni²si²a²ko³xa²
aun³txi² Siy²pri²ko³xa² aun³txi² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na²
aun³txi² nxain¹kxan²ti³nũ¹ Ju²te²a² nũ³kā³txa² so¹lxi¹
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² t̃³hen³txi³ny-
hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Ain¹tah¹lxa¹ Siy²pri² nũ³kā³txa²
Si³re²na² nũ³kā³txa² nxe³sxã³ yxo²tũ³kā³txan²tũ³
aun³txain¹nũ²la² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ā³t̃³ain¹nũ²la²
Ju²te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² t̃³hen³txi³ny-
hain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai¹tã²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³lai¹tã² t̃³hen³txi³ny-
hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
t̃³hxi²ka¹ta²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² yxau²xai³te²a²
t̃³hen³txi³nyhain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²t̃³
ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³jut³su² Je³ru³sa³lẽ² nũ³kā³txa²
nxe³jau³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tũ³ Bar³na³be²ah³la²
sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah³la²
wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa²
ã²nxũ²kwaj³wi¹ha²kxai³ kãin² yxo²t̃³ta¹hxai²hẽ¹la².
Sa²si¹hã³ain¹ka³tũ³ Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ā³wih¹tãu³a²
yxo²t̃³kā³txa² t̃³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
t̃³ha¹txi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ t̃³nx2ti³na³li¹.
Nxe³ha²kxai³ ka³lih³khaix¹sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yo²ã³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
Yxã¹ta¹ nxũ²kwaj³lxi³sxã³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Ain¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²t̃³
ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ain¹nũ²la² Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²na²
Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² a³li³nũ²la² Tar²so²thĩ³na²
ā³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la², Sau²lah³lai²na² t̃³ha¹txi²si¹jau³sa³.
26 t̃³ha¹txi²nũ²la² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ān³sa²so²xai³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ kwẽ³kxa² ka³na³ka³nat³sxã³ yx-
au³tãu³a² yxo²t̃³kā³txa² ā³nũ²kxain¹to³tãu³a² Sũ³na²
wān³txa² t̃³tih³nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a²
ka³lxa¹txi³ t̃³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a²
ā³sa²nũn³te²a² wān³txi³kxai³lu¹:

— Tũ¹ka³txai²li² Kris²tu³ tũ³kā³txi³sin²ta²wi¹.
Ain¹jau³su² nxe³sxã³ Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² nxe² t̃³yĩ¹lih²
ā³si³wxe³eh²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ain¹tãu³a² Sũ³na² wān³txa² t̃³hen³txi³tũ³kā³txa²
hi²sen³kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³ain¹nũ²la²
Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² ā³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 A²nxe³tãu³ai²na² a²nũ²a² A³ka²bah³la² Txa²wā¹sũ³na²
Yãu³ka³txa² t̃³yau¹ũ³hain¹jau³su² t̃³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ye³jen¹na² wẽ³ha²yau³xa²
wẽ³hã¹xa³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
kãin² kwẽ³kon³na²ha³ta¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa² hx-
an³kxi¹nx2ti³ha³ta¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta¹li²

ya²la³lxa¹ Klau²jah³lo²nu¹ta²na² Ro³ma²no²
a²wa³kxẽn³su² hi¹nai³tã² kãin² kwẽ³kon³ta¹hxai²hẽ¹la².

29 A²nxe³tãu³a² Ān³ti³o³ki²a²thĩ³na² yxo²tũ³kā³txa²
hi²sen³kxai³lu² ũ³yho³hi²txã³nxã² sa²nũ²kxi²sãn²nũ²la²
hã²wxãn³txa³ Ju²te²a²ko³xa² yxo²tũ³kā³txa²
ũ³hũ¹te³lhxã³ ta³nxã¹nxu¹ta²kxai³lu² sa²si¹hã³ũ¹ny-
hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã²
Sau²lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ ai³ya³tãu³a² ũ³hũ¹ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³yah³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
yxo²tũ³kā³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hũ¹nyhain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la², yxo²t̃³te²a² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxa²sa³.

E³ro²jah³la² hxi²ka² ye³khãuh³lxa³thi¹nyhain¹jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ju²te²a²ko³xai²na²
a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jah³la² hi²sen³su² yxo²tũ³kā³txa² kãin²
ye³khãuh³lxa³thin¹si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
2 Nxe³ka³tũ³ta¹ Ti³a²kah³la² sa²so¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Jo³ãu²ah³la² a²lon³yah³lo²su²
nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kx-
ai³lu² sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²nũ²la² hi³ki²a³la² tẽ³sxã³
su²lhã³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Su²lhã³ain¹nxa²ha¹te¹ Ju²te²a²
nũ³kā³txa² t̃³sxã³ t̃³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhã³ain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² a²ẽ¹nã¹jau³kx-
ai³lu¹:

— Ka²li¹hai¹na¹hẽ³na¹. Jã¹nxa¹tũ¹xã¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² yain³txa³nũ³xa² wa²tãi¹tãi¹tũ³xa²
yain³hĩ¹na¹ E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
Pe²jah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹sxã³ ũ³tĩ¹kxa² wxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². 4 Ũ³tĩ¹kxa² wxe³ka³tũ³ so³ta²to² nũ³kā³txa²
in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ wah³nxe³sxã³ t̃³yxau³ha²kxai³
ã³ta³lo³hẽ¹tũ³kā³txa² te²yã¹nxe³sxã³ yxau³sxi²yx-
au³to³hi² jã¹nxe² jã¹nxe² to³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ain¹ju³tan¹te¹kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na²
sa²kxai³lu² ũ³tĩ¹kxi² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹
yxo²tũ³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
t̃³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ka³tũ³
E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² a²ẽ¹nã¹jau³kxai³lu¹:

— Yain³txa² wa²tãi¹tãi¹tũ³xa² t̃³yai³nain¹na³na¹ sxã³
hã²wxãn³txa³ Pe²jah³lai²li² sa²sai¹xi²sã²na¹ka³tũ³
Ju²te²a² nũ³kā³txa² ko³nxe³ti³
t̃³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³nũ³su² wã²nã³ũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹.
Ain¹jau³su². Nxe¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² sa²than²kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a² ko³nxe³ti³ t̃³yĩ¹li²ju³ta²
yxau³so¹nhĩ¹na¹ Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² so³ta²to²
ha¹li¹ nxũ²kwaj³ye³la³nãu³a² sxa³sxã³ ãu³xi²ha²kxai³
kwa³thi³lĩh³na² tĩh³nu²ha¹li¹ sa²hxi²ta¹kxai¹nha²kxai³
nxe³ain¹tu³ka³tũ³ sxi²ha² t̃¹kxi²

Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³ki³sxã³
 wxa²yũ³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Pe²jah³lãi³. Pe²jah³lãi³. Txu¹lxi¹txi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³la¹:
 — Wa³su¹txi³ i³sa²yxau³sẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 kwa³thi³lĩh³na² hxi²ka³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 8 Nxe³nũ²la² i³ye³kxi²xi²ti³ã¹n¹jau³kxai³la¹:
 — Sĩn²ta²ka³lo³a² sa²si³n¹hã¹nha²kxai³
 wxa²yu³kxa³ka³lo³a² ũ³yhu³wi²kxi²nhã¹nha²kxai³
 wxa²ha³la³sẽ³nã¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nhã¹nha²kxai³
 nxe³sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Nxe³ta³lun²nũ²la² ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — I³hit²txi²sẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ i³hit²txi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 10 Nxe³nũ²la² thi¹nai²na² a³li³xi²ya³sãn²ka³tu³ s¹nã³xa²
 a³li³xi²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ sxih²yo²a²
 kwa³thi³la² wet¹tain¹ka³lo³a² sxi²je³na² ã³wih¹ta³yo²a²
 yxo²tĩ¹nha²ka³lo³sye²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ti³xa²
 yau³son³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Yau³son³ya³nxa²ha¹te¹ sx-
 ih²yo²a² wã²nxũ¹ yxo²than²ye²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nũ²la² sxi²ha² a³li³xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³
 tĩh³na² ka³na³ka³nat³sxã³ ã³nxai³ya³tãu³a²
 oh³xan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² a³li³sih³sa³tĩ¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹na²:
 — Hxi²sxã³nhot³sa²jut³sũ³ju³ta² i²a¹xã¹. Nxe³jau³su²
 nxe³ka³tu³ tĩh³na² nũh¹xai³tãu³a² wain³txi³
 ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Ne³kxe³kxi²nha¹ka³tu³
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Hĩ¹na² ya²la³tu³ i²a¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hã³ũ¹sa³ha²kxai³
 ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ thi³na² sa²sai¹xi²sa³na²nã¹.
 E³ro²jah³la² nũ³kxũn³txi³ khãu³lxa³ti² Ju³te²a²
 nũ³ka³txa² kq³ti³kãi³i² nxe³na¹tũ¹xã¹. Sain¹na³na¹.
 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³kxi²sa³na²na¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 12 Nxa²ha¹te¹ ã³nxai³xi²nũ²la² Ma³ri²a³ka³lxa² sxi²ha²
 ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ki³lha³lxa²
 Jo³ãu² Mar²ko³jah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
 sxi²ha² yau³son³nũ²la² i³yo²to¹tot¹sã³ i³kaix¹tũ²la²
 sxi²ha² wa³kxẽ³na² ta¹ka³lxi³su² a²sa³wi³sa³ka³lxu²su²
 Ro²ta³ka³lxi³su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³ta¹ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² wãn³txa²
 ain³kxi²nũ²la² wxã³sxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³sxi²nũ²la²
 ka³lih³jau³su² sxih²yo²a² sa²yo²tha²nxa³ka³tu³
 ne³wã²na³ka³tu³ i³xi²sxã³ i³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — Pe²jah³lai²txa³lxi² ã³wxã²na³li¹. Wah³nxe³nẽ³na²li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thi³nai²na² kãn¹su² a²nũ²a²
 ka³lxa¹txi³ ã³nũ²kxi²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²te³lhã³ ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxe³tũ³ka³txai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Wen¹sĩ¹ni¹nxi¹. Ki³han³sĩ¹ni¹nxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹tah¹lxa¹ Ro²ta³ka³lxa² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ya²la³tu³tã³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ tũ³ka³tx-
 ai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Pe²jah³la² a²yãu³ka³txi³su²na²xĩ¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 16 Nxe³nyhain¹tĩ³kxai³lu² Pe²jah³lai²li² sxi²ha² yxo²a²
 yxo²to¹to¹ta² ai³lye²ai¹nha²kxai³

sa²yo²than²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
 ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². On²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 17 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ã³ka³nahx²ye²si¹jau³su² wxa²ye³wxã³i³tũ²la² sxi²ha²
 ũ³tĩ¹kxi²thi³nai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³kxi²sxã³
 a³li³xi²si¹hain¹jau³xa² i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la².
 I³hen³txi³ta³lun²nũ²la² ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Jau¹xai²na² Ti³a²kah³la² i³hen³txi² yxo²tũ³ka³txa²
 yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi² nxe³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³jau³su² nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³li³sih³xi²sa³tĩ¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 18 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nũ²la² so³ta²to² nũ³ka³txa²
 hxi²ka³u³nha²ha²kxai³ kãn² yuh¹lxi³ha²kxai³ nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 ih³sau³nai¹nha²kxai³la². 19 Nxa²ha¹te¹
 E³ro²jah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² ã³te³nxĩ²si¹jau³su²
 so³ta²to² nũ³ka³txa² kwa³na³ain¹ta¹ hai³txi³ i³ha¹tx-
 ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ha¹tx-
 ai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² ũ³tĩ¹kxi²thi³na²
 a²nũ²a² wah³nxe³sxã³ i²yxau³tũ³ka³txai³ta² sa²so¹ka³tu³
 kq³nxẽ³ kã³ki³lxo³yhain¹sxã³ a²nũ²a² ã³xa² i³kwa³na³ny-
 hai¹nha²kxai³ su²lhã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹tĩ³kx-
 ai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a²ko³xa²
 a³li³xi²nũ²la² Se²sa³re²a²thi³na² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

E³ro²jah³la² ya³lu²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxã³nxai³tã² Ti²ro³tũ³ka³txi³su² te²a²
 Si²tõ²tũ³ka³txi³su² te²a² nxe³sxã³ E³ro²jah³la² hxi²ki³kx-
 ai³lu² i³ãn³ta³kxai¹nha²kxai³ yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhãu²no³si¹jau³su²
 sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kxãn³su² a²yain³txi³khai³xa²
 E³ro²jah³lu¹tai²na² hxi²ki³kxai³lu² wã²nhũ¹ny-
 hain¹tah¹lxa¹ i³ãn³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³ hã¹nxã¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 sa²si¹hã³ain¹tũ³ka³txu¹tai²na² Blas²to³jah¹la²
 win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², E²ro²jah³la²
 sa³wit³sa²ha²kxai³la². Hã²wxãn³txa³ Blas²to³jah¹la²
 hi²sen³kxai³lu² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³ hãu²non³si¹ny-
 hain¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³jut³su²
 a³lan²tãu³a² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu² wã²la²ka³lo³a²
 wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²sãn²nũ²la²
 a²hxi²kan¹ta³ ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³ka³tu³ a²nũ²a² kãn²
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxa²ha¹te¹
 i³ye³kxi²ta³lun²nũ²la² ain³kxi² yxau³tũ³ka³txu¹tai²na²
 kãn² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² hai³txi³ a²nũ²sxa³wi¹. Yxãn¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² Oh³nãn¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 23 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² E³ro²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 i³wi¹lxo³kxai¹nha²kxai³ nxe²i³ye³xa³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ kãn²khax¹nx²na³li¹.
 Yxãn¹ta¹ te²yãx¹te²txã³wi¹. Kã²nxã³wi¹.
 Txa²wã¹sũ³nu²sxa³wi¹. A²nũ²sa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²
 i³ye³xa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la

hi²sen³su² a²ē¹nāu³ai²na² ā³wih¹sxā³ i³ya²lu¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹jau³xa²
u²lxi³ ha³tā³nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lu¹tai²na²
Sau²lah³lu¹tai²na² nxe³sxā³ ũ³yho³hi²txā³nxa²
ū³hū¹ain¹yah³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na²
a³li³yah³nū²la² i³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³tāu³a²
Jo³āu² Mar²ko³jah³la² ā³sa²so¹sxā³ i³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Bar³na³be²ah³la² Sau²lah³la² nxe³sxā³ i³sxā³ so¹jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²i²ain¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³te²na² yū³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³tū³ka³txa² yū³ha²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txa²sa¹
Bar³na³be²ah³lo²su² Si³me³āu²ah³lo²su² jah¹la²
a²tun³jah³lo²su¹ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³
Lu³si³u²ah³lo²su² nxe³jah¹la² Si³re²na²ko³xa² yx-
au²xai³ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxe² Ma³na³ē²ah³lo²su²
jah¹la² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na²
a²wa³kxē³yah¹lo²su² te²a² a²wā³tā³xi²nyhu¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxe² Sau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
2 Jā¹nxe²tū¹ka³txu¹ta²kxai³lu² yain³txa² ā³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ o²la³kxi²ha²kxai³
nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² wān³txi³kx-
ai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Bar³na³be²ah³la² Sau²lah³la²
nxe³sxā³ i³sxā³ so¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Wa³ka³li³yu³ta²
i³ye³kxai¹na¹ju³ta² o²la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txu¹ta²kxai³la¹ yain³txa²
ā³na¹to³sān²nū²la² a²hxi²ka² wxa²ne³hē¹tain¹ka³tu³
Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³
sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Syi²pri²ko³xa² ai³ya³jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Sau²lah³lo²nu¹tā²
nxe³ya³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³txai²na²
hxi²ka² i³sa²si¹hā³nxa²ha¹te¹ aun³ja³ta¹hxai²hē¹la²,
Ān³ti³o³ki²a²thi³na²sa³. Nxe³sxā³ aun³ja³te³na¹ Jo³āu²
Mar²ko³jah³la² ā³non¹ta³kxi²si¹jau³su²
ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ aun³tain¹nū²la²
Se³lu²si²a²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³wi¹hain¹nū²la² Syi²pri²ko³xa² ā³nxi³te³lhxā³ ta¹hx-
ai²hē¹la². A²nxe³ko³xai²na² i³ye³na² kāin²je³na²
wi³wi³ta³lot³sxā³ sxa³je³na² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³
yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³nū²la²
Sa³la³mi²na³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na²
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹te³na¹
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ny-
hain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³nū²la² Syi²pri²ko³xa² whāi²na¹
ai³lha²thet³tū²la² Pa²fo³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Bar³je³su²jah³la² Ju³te²a² in³txi³su²
ha²kxai³ i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
E³li²mah³lo²su¹ Kre²ka² wān³txa² nxe³i³lxi²hain¹ta¹hx-

ai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ Sū³na² wān³txa²
i³hen³txi²ki³lxi³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹
kāin²ki³han³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su² ko¹xai²na²
a²wa³kxē³yah³la² ā³ya³lxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
a²wa³kxē³yah³lai²na² sa²kxai³lu² Ser³ji³o³
Pau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²hoh³lxi³sa²ta¹hx-
ai²hē¹la². Bar³na³be²ah³la² nū³ka³txa²
i³khaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

— Bar³na³be²ah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. I³yau¹ū³sē¹li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
8 Nxe³ha²kxai³ i³yau¹ū³hain¹tāu³a² E³li²mah³lo²nu¹ta²kx-
ai³lu² i³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ain³kxain¹txa³hē¹li¹. Wān³txa² wi¹lxa³wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kx-
ai³lu² Pau²lah³lo²su² i³lxi²nha²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²sxā³ ten³sa²tā³sxā³ i²nū²la²
i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 10 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— E³li²mah³lāi³. Sa³ta³na²jah¹la² tah²si¹lxi¹. A²nū²a²
i³ki³ha¹kxi²so¹ain¹te³lhxā³ o²la³kxi¹lxi¹.
Kū³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³i¹lxi¹. Wi¹lhin¹jut³su²
ten³ti³he¹nxē²nxā³lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²

i³kho³kxi¹lxi¹. 11 Nxē¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
nū³kxūn³txi³ i³wai¹txa²tu¹wi¹. Ye³ha¹la² a³lan²tāu³a²
ye³han³nxa²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wa³su³txi³ ye³han³ta¹hx-
ai²hē¹la². Ye³han³khai¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²
hxi²ki³sxā³ tē³xai³lain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²wa³kxē³yah³lo²nu¹tai²na²
sa²kxai³lu² ju³ta³nu¹tai²na² i²nū²la² yxo²i²
ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
i³ka³lih³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² ai³ya³jau³su²

13 Ain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nū²la² Pau²lah³la²
nū³ka³txa² a³li³xain¹nū²la² Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³nx-
ai³ya³te³lhxā³ na³vi²o²tē³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹ Jo³āu² Mar²ko³jah³la² ā³si³tē³kxai¹nxa³sxā³
Je³ru³sa³lē²thi³na² i³ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxūn³tū³ka³tx-
ai²li² Per²je²thi³na³ ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Ā³nx-
ai³ain¹nū²la² hā²wxān³txa³ a³li³xain¹nū²la²
Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xan¹thi³nān²tu³
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² sa²ba³to³
nxe³hi¹na² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na²
ā³wi¹hain¹sxā³ ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Hā²wxān³txa³ thi³na² a²hxi²kan¹jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ha³teh³nxā³nxa² tē³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
wān³txa² i³ye³kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³tx-
ain¹tū³ka³txi³nu¹tai²na² ũ³wha²li¹jau³xa² i³ye³kxi²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Pau²lah³la² nū³ka³txa²
i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² i³nxū²kwai³lxū¹sa²nhīn¹jau³nū³su²
yū³yah³lxi¹kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²sah¹lxi³si¹nhē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³sa²yx-
 au³nũ²la² ka³nahx²si¹jau³su² wxa²sa²tã³yi¹tain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² tã³nxa²
 ã³xa² nũ³kã³txi³su² tã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³ ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 17 Kxã³nhx¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 txa²wã¹si³yah³la²nãu³hĩ¹nu¹ta²na² wã²nxa³kxa²
 so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxã³txa³
 E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² yxau³ain¹tãu³u¹ta²na² kãin²
 ã³tet¹sxã³ ka³lxa¹ti³lon³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Ka³lxa¹txi³lon³nũ²la² hã²wxã³txa³ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² kãin² wã³nxĩ¹nha²kxai³ ta²ko¹xai²na²
 sa²sai¹xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 18 Sa²sai¹xain¹nũ²la²
 ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³hain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Kwẽ³kxa³ ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³ko³nha²kx-
 ai³ 40 nxe² kwẽ³kon³tãu³a² ho³hain¹tãu³a²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ã³sa²ya³nãn³ta³kxi²nũ²la²
 sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 19 Nxe³nũ²la²
 Ka³na³ã²ko³xa² ã³sa²so¹sxã³ ã³wi¹hain¹nũ²la² yx-
 au²xai²tũ³kã³txi³nu¹ta²na² ka³lxa¹txi³ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ nxe³tũ³kã³txi³nãu³sxu² ha²kxai³ kãin²
 ko³nxe³thi¹nha²kxai³ sun²tã¹nũ²la² ta²ko¹xu¹tain²txi³
 ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 20 Ū³hũ¹ain¹ka³tu³
 kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³ 450 nxe²
 kwẽ³kon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxã³txa³
 a²hxi²kan¹txa² nũ³kã³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na²
 a²hoh³lxi³su² te²a² sa²si¹hã³ain¹tot³sãn²ka³tu³
 hã²wxã³txi³nũ² Sa³mu³e²lah³lo²nu¹ta²na²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lan²tu³
 ã³wxã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 21 Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³:
 “A²si³yxau³kax³khai³xa² ten³sah²sĩn¹nhai¹.” Ain¹jau³su²
 ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 Sau²lah³lo²nu¹ta²na² Ki²jah³la² ki³lha³lxan²tu³
 Bẽn³ja³mĩ² nũ³kã³txi³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 ũ³h³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² kwẽ³kxa²
 ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwẽ³kon³sxã³ I³sa³e² nũ³kã³txa²
 sa²hau³kot³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 22 Sa²hau³ko³tũ²la²
 hã²wxã³txa³ ya³lu²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² ũ³h³wxe³te³nah¹lxi¹:
 “Ta³vi²yah³lai²li² Je²sah³la²ki³lha³lxa² ten³sa³nhai¹.
 Txa²wãn³txa² yo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sa²jah¹lo²su²
 tu¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹ju³ta³nu³a² so¹lxi³ ten³tu¹wi¹.”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 23 Hã²wxã³txa³
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nãu³su² ha²kxai³ txa²wã¹ẽ¹na²
 sa²hau³ko³tẽ³jah¹lo²nũ³su² ũ³h³wxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³kã³txa²
 yo²ha³kxa¹ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³txa²lxain¹jah¹lo²su²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jut³su²
 kxã³nhx¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² nxe²
 i³ya¹ũ¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 24 Yxã¹ta¹
 Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxã²nxa³tã³lxa¹ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² wxã³nũ²la² I³sa³e² nũ³kã³txa² yo²ha³kxa¹
 nxe² i³hen³txi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²ko³nxe³ti³ju³ta²
 i³ãin²ta³kxi²nha²sãn²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Hã²wxã³txa³ i³ya³uxa² ũ³hũ¹l¹kxi²sa²sai¹nx²ti³ju³ta²
 kãi³jah³lxi³hẽ¹li¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²na²

nxe³na²hẽ³li¹. 25 Nxe³ka³tu³ta¹ a²wa³ka³li³yu³ta²
 ne³ki³son³si¹jau³nũ³su² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txai²li²
 kãin²te²txã³wi¹. Txa²wã¹sũ³na²
 Hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ txa²si³yo³na²
 wxã²tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³
 a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³sai¹kx-
 ai¹na¹ju³ta² ãu²la²to³nha¹nhai¹, kãin²khaix¹xai¹nha²kx-
 ai³lu¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hx-
 ai²hẽ¹li¹.
 26 Nxe³na¹jut³su² txa²wã¹tã³syah¹lxi¹lxi¹.
 A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²na² a²ne³tah²nãu³su² ki³tã³li¹.
 Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²su² yah³lxi³te² i³nxa²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³lx-
 ai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³txa²lxain¹ju³ta²
 yũ³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹.
 27 Nxe³yã¹tah¹lxa¹ Je³ru³sa³lẽ² tũ³kã³txi³su² te²a²
 a²hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² jau³jau¹xai²na²
 ã³ne³wxe³ai¹nxa³hẽ³li¹. Nxain¹kxa²yu³su² Sũ³na²
 wãn³txa² i³hen³txain¹tũ³kã³txai²na² ũ³wha²li¹jau³xai³tã²
 ã³ne³wxe³ain¹nũ³nxa³hẽ³li¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
 yo²ha³kxa¹ i²ain¹kan²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³jau³kxai³la¹
 Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ su²lhã³ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³
 wã²nxũ¹lxi³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
 a²kxã³nhx¹nu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³nẽ³tũ³kã³txa² e³xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 28 Nxe³ain¹kxa²yu³su² ko³nxe³ti³ kãi³ai¹nxa³kxan²ti³
 su²lhã³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³la² i³ye³kxain¹na²hẽ³li¹.
 29 Nxain¹ju³kxai³lu² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²ta³lu²nain¹nũ²la²
 ya³lu²nũ²la² hi²sa³ka³txa² sa²sai¹ã³nũ²la² kwã³kxẽ¹na²
 sa²nĩ²kxain¹ta¹hẽ¹li¹. 30 Nxe³yã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 31 Hã²wxã³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² i²yxau³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹.
 Ka³li³le²a²ko³xa² ã³si³tẽ³kxi²hĩ¹nãn¹te²tu³
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³si³tẽ³kxain¹nũn³ta¹hẽ¹li¹.
 Ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxã³ i²yxau³nyhain¹to³ta¹hẽ¹li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i²ain¹ju³ta³itã² a²nũ²a²
 yo²ha³kxa¹ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹.
 32 Jã¹nxa¹jut³su² jau¹xai²na² i³hen³txi¹nx²ti³te³lhã³
 ã³wxã³ye¹nx²ti³nha¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 txa²wã¹si³yah³la²nãu³u¹ta²na² i³ye³kxain¹jau³xu¹ta²na²
 kwẽ¹ta¹ we¹ta³lun²na²hẽ³li¹, Je³su²jah³la² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²ha²kxai³lu¹. Nxe³ju³ta²li²
 kxã³nhx¹nu¹ta²kxai³lu² Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² Sa²mo³
 2 nxe³jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Wxã²kxi³ txa²wẽ³si¹lxi¹. Hĩ¹na² wxa²wĩ³nu²sa¹wi¹.”
 Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 34 Nxe³

ya³lu²nũ²la² a²si³yah³la²nũ³xu¹ta²na² yã¹nxe³sxã³
ya³lu²nũ²la² a²nũ²khai³xa² ka³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
³⁷ Yxã¹ta¹ Jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ya³lu²sxã³
ka³lu²ti³he¹nxa³hẽ³li¹. ³⁸ Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
Je³su²jah¹lai²na² so¹li³ wxa²kõ³nxe³ti³ kã³yah³ix-
in¹ju³ta² ne³wã²na³kxe³su² hxi²kan¹na³li¹. Jah¹la² so¹li³
ka³ten³su² i³sa²yxau³jah¹la² so¹li³ a²nũ²a² yxo²i²kx-
ai²nãn²tu³ a²ẽ¹nã³ai²na² wi¹lhin¹sxã³
sa²hau³ko³thi³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹
Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² hxi²kan¹txi³ a²ẽ¹na²
sa²hau³ko³te³lhĩ³nx2nxa³wi¹. Je³su²jah¹la² so¹li³
hxi²kan¹na³li¹. Nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
⁴⁰ Nxe³jau³xai²na² ain³kxi¹jah³ixi³hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ain³kx-
ah¹lxan³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa²
i³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na²
wãn³txa² ũ³jau³xa² a²txi¹nx2ti³ha³ta¹. ⁴¹ Nxe³jau³xa²sa¹:
“Yxo²i²xa³tũ³kã³txã³i³. I²sa¹h¹lxĩ³sã²lxĩ¹. O²lhã³
ya³lu²ta¹lxĩ³ha³ta¹. Txa²wã¹kã³lxã²
o²la³kxi²na¹ju³ta³nũ³a² yxo²ah²lxan³tho³li¹. Wain³txi³
i³yau¹ũ³nx2ti³kxan²ti³ yxo²ah²lxan³tho³li¹.”
Nxe³jau³xai²na² Sũ³na² wãn³txa²
i³hen³txi³tũ³kã³txi³nu¹txai²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta²na²
nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ wxã²na²
yxo²ah²lxan³kxai²nãn²tu³ te²jã¹nxe³nx2ti³ha³ta¹.
Yxã¹ta¹ Je³su²jah¹la² yxo²i²si¹nx2ta¹jau³su²
i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hx-
ai²hẽ³la².

⁴² Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²
Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta² nxe³sxã³ i³ye³ta³lun²nũ²la²
a³li³xi²tãu³a² ya¹nãn¹ta² sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
ã³wã³li²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²lã³ain¹ta¹hxai²hẽ³la².
⁴³ Nxe³ain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxã¹te²nãu³xa² Ju³te²a²
nũ³kã³txi³su² te²a² ã³jah¹la² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³kx-
an²ti³ Ju³te²a² wãn³txa² ain³kxi²te²su² te²a²
yxo²ain¹te²nãu³xa² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tã²
Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ Sũ³na² wãn³txa²
i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³te³nah¹lxĩ¹:
— Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³jau³nũ³su² yxo²i²sxã³ yx-
au²xai³jah¹lxĩ³hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

⁴⁴ Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³tãu³a²
sxi²je³nãn¹tũ³kã³txa² ka³lxã¹khai¹nxe³sxã³ ã³yã³nũ²kx-
ain¹nũ²la² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²te³lhã³ nxain¹ta¹hx-
ai²hẽ³la². ⁴⁵ Nxe³ain¹ta¹ Ju³te²a² in³txi³nãu³xa²
ã³nhai¹tũ³te²nãu³xa² i³kxain¹nũ²la² i³ã³nxĩ³jau³su²
i³kwa²i²kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Pau²lah³lai²na² wãn³txa² ain³kxah¹lxĩ³txã³lxĩ¹.
I³ki³ha¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³jau³su²
a²hxi²kan¹jah¹lo²sa²ki³lxo³nha²sxã³ ki³han³jau³xa²
i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². ⁴⁶ Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³ya³sxã³
yxo²xũ³txi³ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tẽ³sxã³ wxa²nũ³kã³txi³
i³nxai²na² i³yau¹ũ³nx2ti³sãn²nha¹ten¹tu³wi¹.
Nxe³yã¹ta¹ ten³yah³lxĩ³si¹nxãn³ten¹tu³wi¹. Ka³ten³su²
i³sa²yxau³yah³lxĩ³ju³ta³nũ³a²
ten³yah³lxĩ³sã²nxãn³ta²lu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²

wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² ã³na¹nx2ta¹ka³tu³ Ju³te²a²
nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² i³yau¹ũ³hain¹si¹na¹tu¹wi¹.
⁴⁷ A²nxe³ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na²
kwa³na³sa²sĩ¹te³nah¹lxĩ¹:
“Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² ko¹kon¹tĩ³na²
wã²nã³ũ¹tain¹yah³lxĩ³hẽ³li¹. Nxe³yah³lxĩ³nxai²nãn²tu³
a²nũ²a² i²li³te²na² u²li³ yxau³kxan²ti³ yxo²i²sain¹sxã³
kõ³nxe³ti³ kã³ixã³ yxau²xai³lain¹ju³ta²
ã³wa²su¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wi¹.”
Nxe³sa²sĩ¹na²hẽ³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hx-
ai²hẽ³la².

⁴⁸ Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa²
jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² ka³li³hain¹jau³su² e³kx-
ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Ka³li³h³sa²sĩ¹nhai¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹li³
sa²yxo²wet¹si¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa²
ã³si³tẽ³kxi²sain¹nũ³sĩ¹na³li¹. Hĩ¹na² yxo²i²si¹na¹nhai¹.
Ain¹ta¹hxai²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²hũ³te²a²
Txa²wã¹sũ³na² a²yxo²wãn³txa² i³kaix¹jau³su² ain³kxi²kx-
ai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²a² yxo²i²ain¹nũ³ta¹hxai²hẽ³la².
Jã¹nxe³jut³su² ha³lo²ai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² u²li³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³yã¹ta¹
Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũ³te² nũ³kã³txa² hi²sen³kx-
ai³lu² sxi²je³na² hxi²kan¹te²su² te²a² Ju³te²a²
nũ³kã³txi³sxa³te²a² txu¹ta¹ka³lxĩ³nãu³xa² kãin²te²su²
te²a² nxe³tũ³kã³txa² i³ki³ha¹kxi²sxã³ i³ye³kxai¹nha²kxai³
i³ã³ta³kxi²si¹hain¹ta¹hxai²hẽ³la².

I³ã³ta³kxi²si¹hain¹ka³tu³ta¹ Pau²lah³lo²nu¹tã²
Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ khãu³lxã³ti³ny-
hain¹sãn²ka³tu³ ha³lo²a² sa²tã³ain¹ta¹hxai²hẽ³la².
Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tã²
Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ kĩ³h³nũ³xa²
sa²yu³sai¹kxi²nha²sãn²sxã³ sa²yxu¹kã³ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²wã¹sũ³na² i³xã³ta³kxi¹nx2ti³na³li¹. Ain¹jau³su²
ka³tu³ thi³na² a³li³xi²nũ²la² I³ko²ni²a²thĩ³na²
ã³wi¹yha³ta¹hxai²hẽ³la².

I³ko²ni²a²thĩ³na² ai³ya³jau³su²

14 I³ko²ni²a²thĩ³nu¹ta²kxai³ ã³wih¹yah³nũ²la²
Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ai³ya³ka³tu³
wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Ju³te²a² nũ³kã³txa²
yxo²ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nũ³kã³txa²
yxo²ha²kxai³ nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxã¹txi³ yxo²i²
ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². ² Nxe³yã¹ta¹
yxo²xa³tũ³kã³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txan²tu³
i³xã³ta³kxi²nũ²la² yxo²i²tũ³kã³txa² Ju³te²a²
nũ³kã³txi³sxa³txan²tu³ sa²yxo²ã³si¹hain¹jau³su² kãin²
i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²ain²txi³ i³ã³ta³kx-
ain¹nũ³ta¹hxai²hẽ³la². ³ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tã²
Bar³na³be²ah

ai²hē¹la². ⁴ Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ sxi²je³nān¹tū³kā³txai²na² wān³txa² i²ye³i²yi²lho¹kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² nū³kā³txa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. A²wā³kxi³kxai³ nxe² e³ai¹nha²kxai³:

— Kwa²yah³lxi¹lxi¹. Wain³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. A²wā³kxi³kxai³ nxe² e³ai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Ai¹nha²kxai³ tū¹kā³txa² ā³nū²kxi²nū²la² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³nū²kxain¹nū³nha²kxai³ yxo²xūn³txi³ an³ta³txi³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² nū³kā³txa² khāuh³xa³sain¹yah³lxi³wxi¹. Txah³lxa³kxa² tē³sxā³ wha³tin³kxi²sā³ya²lu¹jah³lxi³wxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Ain¹nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nha²ya³ha²kxai³ ā³nih³sxaun³yah³nū²la² Li³kau³ni²a²ko³xa² Lis²tra²thi³na² Ter²be²thi³na² nxe³ko³nāu³a¹ ai³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Lis²tra²thi³na² Ter²be²thi³na² nxe³ya³thi³na² ai³ya³jau³su²

⁷ Nxe³ya³ha²kxai³ Lis²tra²thi³na² ā³wih¹yah³nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i²yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Ā³wih¹ya³te³na¹ in³txa² yu³kan²ta³kxi²te²a² ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² a³li³la¹hī¹nu¹ta¹ina¹ hai³txi³ ā³nxi³ti³hex¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la².

⁹ A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹ina¹ wān³txa² ain³kxi²sxā³ yu³we²txi²xi²si¹jau³nū³su² yxo²i²ye²ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxe³ju³kxai³lu¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu¹ i²kxi²nū²la² yxo²kāin²i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³txi¹. I³sa²yxau³txi¹. Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹txi³ we²txi²xi¹nxa²si¹hin¹jau³su² yxo²i²ri¹nha²kxai³ we²nxi¹lxi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li²sin³sxā³ ā³nxi³ta¹hxai²hē¹la². ¹¹ Nxe³ju³kxai³lu² i²hi¹tain¹tū³kā³txa² i²ain¹nū²la² Li³kau³ni²a²ko³xa² a²wān³txa² e³ain¹jau³xa² yxo²kāin²i²ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txa² a³ka³nxi²sxā³ ā³wxā³ain¹nīn²ta¹. A²nū²hū³kxan²ti³ hai³txi³ a²nū²sai¹nxa³wi¹.

¹² Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na²su² a²hxi²kan¹txi³sin²ta¹. Ju³pi²jah³lo²sin²ta¹. Nxe³jah¹lan²tu³

Bar³na³be²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ jah¹lai²na²su² wi¹le³ha²kxai³ Mer³ku²ri²ah³lo²sin²ta¹.

Nxe³jah¹lan²tu³ Pau²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹³ Nxain¹kxa²yu³su² Ju³pi²jah³lai²na²

sxi²ha² hau³ko³jah¹la² ā³tū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³na² sxi²je³na² a³li³kxi²nān²tu³ tih³na² un²ta³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe³jah¹la² po¹na² tē³i² hi³yāu³sa³kxa² tē³i² nxe³nū²la² sxi²je³na² yxo²ka³teh³nāu³a² tē³sxā³ wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

— In³txai²li² Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³la³ha²kxai³ po¹na² su²lhā³ka³tu³ ū³hū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹ta¹,

¹⁴ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Pau²lah³lo²nu¹tā² nxe³te² hi²sen³kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²yah³nū²la² ka³lih³ti³hex¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ a²wā²la² sa²te²lā³yah³nū²la² tū¹kā³txa² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ā³tū³ya³sxā³ yxo²kāin² i²ye³ya³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵ Nxe³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. I³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe² kāi³yah³lxi³in¹ji¹wi¹? Txai²na² a²nū²su²nūn³nha¹wi¹. Wxāi²yāx¹te²sa²nha¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i²hen³txi³nx2ti³te³lhā³ wxā³si¹na¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² yxau²na³li¹. Yxān¹ta¹ Ju³pi²jah³lai²na² nū³kā³txa² hai³txi³ ka³ten³su²nxa³wi¹. Tah³lxa³kxa² so¹lxi³ we¹tain¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹

Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹hxai²hē¹li¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxai³ i²ye³na² we¹tha²kxai³

yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹te²ju²hē³li¹. ¹⁶ Kxān³su² a²nū²to³h³la³ta² yxo²i²ain¹ju³ta² yū³na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²xūn³txi³ i²ye³kxin²nxa³hē³li¹.

¹⁷ Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a²kāin²ju³ta² a²nū²a² wā²nā³ū¹nha²hxai²na²hē³li¹. Ya²la³tu³ wē³ha²yau³xa² sa²si¹hā³i² hai³sxa² wi¹wen¹ju³ta²

kāi³ū¹hai¹ni² yain³txa² sa²si¹hā³i² nxe²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i²ka³lih³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ kāin²khaix¹nx2na³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i²ye³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁸ Nxe³sxā³ wān³txa² ka³lxa¹txi³ i²ye³kxin²ya³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² ti³hit¹sxā³ o²la³kxin²ain¹ju³ta² hāi¹nxā¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹ Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² ko³nxe³thin¹tū³kā³txi³nu¹ta¹ina¹ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xa² sxa³jen³nai²na² a³li³ha²kxai³ I³ko²ni²a²thi³na² a³li³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txa² i²ki³ha¹kxin²ain¹nū²la² Pau²lah³la² wān³txa² sa²yxo²ā³si¹ha²kxai³

su²lhā³te³lhā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ txah³lxa³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ wha³tin³kxain¹nū²la²:

— Ya³lun²ta¹. Nxēn³txain¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ hxi²ki³la³kxi²nū²la² sxi²je³na² sa²si¹nxe² a³li³sxā³ ā³na¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁰ Yxān¹ta¹ yxo²i²ain¹tū³kā³txa² ā³nū²kxain¹sxā³ i²yxau³ain¹tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ya³lu²te²hū³sxā³ sxa³ta¹hxai²hē¹la². Sxa³nxa²ha¹te¹ i²sa²yxau³xi²nū²la²

nxe³thi³nu¹tain²txi³ i²h³wi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū² ā³h¹ a³lan²nūn³tāu³a² je³na² a³li³xi²ya³ka³tu³ Ter²be²thi³na² ā³nxi³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² wā³li²xi²ya³jau³su²

²¹ Ā³nxi³ya³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i²hen³txi³nyhai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ i²xi²te³lhā³ a³li³xi²yah³nū²la² Lis²tra²thi³na²

ā³wih¹sxā³li³xi² I³ko²ni²a²thi³na² ā³wih¹sxā³li³xi<

hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa² ā³sān²ka³tu³
Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Tū¹kā³txai²li² yxo²txain¹na³li¹.
Nxe³te²na² wi¹lī²txai¹nhē³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

²⁴ Nxa²ha¹te¹ Pi³si²ti²a²ko³xa² a³li³xi²yah³nū²la²
Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Ā³wih¹yah³nū²la² Per²je²thi³na² ā³yit¹tū²la²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³ya¹ū³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³nū²la² A³ta²li²a²thi³na² ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la².
²⁶ Hā²wxān³txa³nū² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Si²ri³a³ko³xa²

sxa³thi³nai²na² ī³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³na²
ā³wi¹lhi¹nai³tā² a³li³ya³hi¹nai³tā² yxo²ain¹tū³kā³txai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wi¹lī²si¹hain¹jau³su² ī³ye³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Nxe³ha²kxai³ a²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²nha²kxai³
ī³xi²nū²la² yxo²tū³kā³txa² ī³kaix¹sa²kxi³nū²kxi²nū²la²
ī³hen³txain¹ya³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹na³li¹. Kāin²khaix¹nx²na³li¹.
Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² yxo²ain¹ju³ta²

ī³ya¹ū³hain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ yxo²ti³te³nain¹kxai²nān²tu³

hxi²ka¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

²⁸ Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²ai²na² yxo²te²na² sxi²ha²
ha³la³ka³lxa³lon³sxā³ kxān³su² a³la²nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² ī³xi²sxā³ e³kxi²nyhu¹kxi³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xa² Ju³te²a²ko³xu¹ta²na²
a³li³xain¹nū²la² Ān³ti³o³ki²a²thi³na²
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la²
yxo²tū³kā³txa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² e³ta¹hx-
ai²hē¹li¹. E³te³nah¹lxi¹: “Wxa²ki³lha³lxa² tē³sxā³
a²ki³wā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ī³ya¹ū³nx²ta¹ju³ta²
wet¹sah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³jau³xai²li² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
ū³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa³te²su² te²syah¹lxan³kxan²ti³
te²yā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ yah²lxan³kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lx-
in¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ ne³wā²na³nx²ti³xah³lho³li¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

² Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā²
nxe³sxā³ yxo²xū³txi³ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²xah³lxi¹lxi¹. Jau³jau¹xai²na² wain³ti³he¹nxa³wi¹.
Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹jut³su² Je³ru³sa³lē²thi³na²
a²pos²to³lo² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ta³ he³la³kxa²
ī³wā³txi³sain³te³lhxā³ sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā²
a²sa³wi³hā³lxi³nu¹ta²na² nxe³sxā³ sa²si¹hā³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

³ Nxe³jut³su² yxo²tū³kā³txa² sa²si¹hā³ain¹ka³tu³
a³li³ain¹nū²la² Fe³ni²si²a²ko³xa² ā³wa²to¹tha²kxai³
Sa³ma²ri²a²ko³xa² ā³wa²to¹tha²kxai³ nxe³ain¹tāu³a²
a²nū²a² yxau²xai³tū³kā³txa² ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Ī³hen³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² yxo²ain¹nū³na³li¹. Ain¹jau³su²
ha²kxai³ kāin² kā³li³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxe³nū²la²

a³li³xain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ka³tu³ yxo²tū³kā³txi³su² te²a²
a³pos²to³lo² nū³kā³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txa³
he³la³kxi³su² te²a² ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³yā³nū²kxain¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa²
yxo²ain¹ju³ta² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² in³txi³nāu³xu¹ta²na²
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ain¹te²an²tu³ ī³sa²yx-
au³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³ti³he¹nxa³wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa²
sa²yxowet¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³txai¹yah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³kxa²yu³su² a²ki³lha³lxi²na² a²ki³wā²la²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³tx-
ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ju¹ta²na² so¹lxi³ wain³na³li¹.
Fa³ri³se²a² in³txi³nāu³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Ai¹nha²kxai³ a³pos²to³lo² nū³kā³txi³su² te²a²
a²hxi²kan¹ta² he³la³kxi³su² te²a² ā³yā³nū²kxain¹sxā³
ī³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Kxān³su² ī³ye³lain¹nū²la²
Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³su² ī³sa²yxau³sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ī³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wi¹.
Txa²wā¹tā³sah¹lxi¹lxi¹. Kxā³nhxī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na²
ī³kaix¹so¹sa³na²hē³li¹. Ī³kaix¹so¹sa³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² a²yxau³tāu³a²
sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nān²tu³
Txa²wān³txa² ī³ya¹ū³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
yxo²ain¹tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na² nxe³sa³na²hē³li¹.
⁸ Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na²
hxi²kan¹txi³ ī³jah¹lo²su² ha²kxai³
wi¹lhin¹te²lo³txa²lain¹na²hē³li¹.
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
ā³nxū²kwai³wih¹hain¹na²hē³li¹. Tx-
ai²yā¹xain¹nū³na²hē³li¹. ⁹ Hai³txi³ ha³na³ka³lxi³
ī³sa²si¹nxa³hē³li¹. Tū¹kā³txai²na² a²ko³nxe³ti³
kāi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹kxain¹nū³na²hē³li¹,
yxo²ai¹nha²kxai³lu¹. ¹⁰ Nxe³ain¹jut³su²
ī³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ nxe²e³yah³lxin¹ji¹wi¹?
Txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
wān³txa² hxi²kan¹txi³ sa²yxowet¹txain¹ta¹hx-
ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxe³sxā³
hxi²kan¹nē³lxa³wi¹. Nxe²nē³lxa³ha²kxai³ tū¹kā³txai²na²
Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³ha²kxai³
hxi²ka¹nain¹nū³nxa³lho³li¹. ¹¹ Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la²
yxo²tū³kj³sa²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
sa²wa²su¹kxi²nē³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxain¹nū³tu¹wi¹.
Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹² Nxe³ha²kxai³ ain³kxain¹tū³kā³txa² ka³nah²sxā³ yx-
au³ain¹ta¹hxai²hē

ã³si³wxe³ju³ta² Si³mãu²ah³la² i³yau¹ü³nê³lain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sü³na² hi²sen³su² yxo²i²ain¹tũ³kã³txa² i²sxã³ so¹ain¹na²hê³li¹. 15 Nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sü³na² ü³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² 16 Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Hã²wxã³n³txa³ ã³wã³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹tãu³a² Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nãu³a² ã³yã³nũ²kain¹sxã³ i³kãin²te²lo³tai¹na¹tu¹wi¹.

17 Nxe³na¹kxai²nã²n²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sü³na² wã³n³txa² sa²yxo²we¹tain¹kxi³nũ³su² te³nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ i³kaix¹tai¹na¹te²a² yxo²i²sain¹tu¹wi¹.

18 Nxe³jau³jau³na² kxã³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sü³na² nxe³ta¹hxai²hê³li¹.” Ü³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hê³li¹.

19 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² tũ¹kã³txai²na² kwên¹tai²na¹ yxo²i²ã³si³wxe³te²a² wã³n³txa² sa³txe¹jau³xa² i³ye³kxai¹yah³lxi³txa³hê³li¹. 20 Nxe³yã³n¹ta¹ nxe² ü³wha²li¹kain¹ki³te³nah¹lxi¹: “Ju¹tai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hê³li¹. Yain³txa² ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² sa²nũ¹txain¹kxai²nã²n²tu² nxe³tũ³xai²na² i³yain³yah³lxi³txa³hê³li¹. A²nũ²a² ã³xa² in³txi³su² tã³nxa² a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² tã³nxa² yxo²kwain³nha²sxã³ ü³whin¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hê³li¹. Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² i³na²yah³lxi³txa³hê³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²ti³ho³nxa³te²a² wã²nhí²yah³lxi³txa³hê³li¹.” 21 Nxe³jut³su² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ sa²ba³to³ nxe³hín¹su² kxai²nã²n²tu³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wã³n³txa² i³ye³hxai²na²hê³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thi³nãu³xa² nxën³tai¹nhxi²na²hê³li¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta² nxe³ta¹hxai²hê³li¹a².

Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² i³yau¹ü³hain¹jau³su²

22 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a³pos²to³lo² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txa² he³la³kxai²na² nxe³sxã³ yxo²i²tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hê³li¹. I³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² sxã³ ã³ti³o³ki²a²thi³na² i³te³lhxã³ ain¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ i²sxã³ so¹ki³kxai²nã²n²tu³ ã³si³tê³kxain¹si¹jau³su² kwa³na³ain¹ki³kxai²nã²n²tu³ wi¹lhi³nx2na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hê³li¹a². Ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ã³si³tê³kxi²ha²kxai³ nxe³jah¹la² Bar³sa³ba²sah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hê³li¹a². Jã¹nxe³sxã³ Si²lah³la² ã³si³tê³kxi²ha²kxai³ nxe³ya³te²a² wi¹lhin¹ya³ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³la³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hê³li¹a². 23 Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² ü³wha²li¹lhu³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A³pos²to³lo² nũ³kã³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txi³su² te²a² nxe³te²a² txa²wã¹tã³xi²nyhain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² ã³ti³o³ki²a²thi³na² yxau³tã³nxa² Si²ri³a³ko³xa² yxau³tã³nxa² Si³li²si²a²ko³xa² yxau³tã³nxa² nxe³yah³lxi³in¹te² i³nxai²na² txa²wã¹wã³tã³sah¹lxi¹lxi¹.

24 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ txa²nũ³kã³txa² wxã³sxã³ i³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hê³li¹. Nxe³jau³xa² hxi²waun³txi³sxã³ i³yxaih¹yah³lxi¹ta¹hí¹nhê³li¹. Yxã³n¹ta¹ jau¹xai²na² hai³txi³

sa²si¹hã³nx2ti³sín¹nxa³hê³li¹. 25 Nxe³na¹ju³kxai³lu² a²nũ²a² i²sxã³ so¹sín¹na¹tu¹wi¹. Sín¹na¹kxai²nã²n²tu³ Bar³na³be²ah³la² Pau²lah³la² ya³li³kxai¹xai¹yah³lxin¹kxe³su² ã³si³tê³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³lai²na² Si²lah³lai²na² nxe³sxã³ sa²si¹hã³ain¹sín¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ain¹sín¹na¹ha²kxai³ Bar³na³be²ah³lai²na² Pau²lah³lai²na² nxe³sxã³ ã³si³tê³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wi¹lo²la³kxain¹ju³ta² kãin²

i³hen³txi³nyhain¹na²hê³li¹. Su²lhxã³te³lhxã³ nyhain¹kxan²ti³nũ¹ ya³lo³txi²sxã³ Sü³na² wã³n³txa² ha²ya³kxai³ i³hen³txi³nyhain¹to³na²hê³li¹. Nxe³ha²kxai³ a³lxai¹nha¹nha¹. A²nxe³tũ³kã³txa² wxã³ain¹kxai²nã²n²tu³ wã³n³txai²li² ü³wha²li¹lũ³nx2ta¹jau³xain²txi³

i³ye³nha¹jau³xain²txi³ i³yau¹ü¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ka²yan³txi³su² nxa¹nha¹.

28 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sü³na² Yãu³ka³txi³su² te²na² wã³n³txa² txa²nũ³kã³txi³su² te²na² wã³n³txa² nxe³sxã³ ã³nhau³ko³tã³li¹. Nxe³ha²kxai³ jau¹xai²na² so¹lxi³ sa²yxo²wet¹si¹nx2ta¹jau³su² kwa³na³nx2ti³sín¹na¹wi¹.

29 Nxe³jau³xa²sa¹ yain³txi³su² ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² sa²nũ¹tain¹kxai²nã²n²tu³ i³yain³yah³lxi³txa³hê³li¹. A²ti³ha²yau³xa² i³na²yah³lxi³txa³hê³li¹. A²ti³ho³nxa³te²a² wã²nhí²yah³lxi³txa³hê³li¹. A²nũ²a² ã³xa² in³txi³su² tã³nxa² a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² tã³nxa²

yxau³kwain³sxã³ ü³whin¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hê³li¹. Nxe³jau³xai²na² sa²yxo²we¹jah¹lxin¹kxai²nã²n²tu³ wai³nhí²nx2na³li¹. Na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hê³li¹a².

30 Nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²li² sa²si¹hã³kxe³su² a³li³ain¹nũ²la² ã³ti³o³ki²a²thi³na² ã³wi¹hain¹ka³tu³ yxo²i²tũ³kã³txa² i³kaix¹sxã³ ã³nxü¹tũ²la² ha³teh³nxã³nxai²li² ü³hü¹nyhain¹ta¹hxai²hê³li¹a². 31 Ai¹nha²kxai³ ta²nxã¹nxai²li² so¹kxi²sxã³ i²hxa³tain¹nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha² nxü²kwai³lxü¹txain¹ta¹hxai²hê³li¹a².

32 Ain¹nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lo²nu¹tã² Si¹lah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ Txa²wã¹sü³na² wã³n³txa² i³hen³txain¹ya³ha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ i³yau¹ü³ain¹ya³ha²kxai³ i³nxü²kwai³lxü¹txain¹ya³ha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hê³li¹a². 33 Nxe³ha²kxai³ ye³jen¹nãu³kxai³lu²:

— Wi¹lhin¹sxã³ i³xi¹jah³lxu¹li¹. Ain¹jau³su² ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² nũ³kã³txi³nu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ i³xain¹ta¹hxai²hê³li¹a². 34 Yxã³n¹ta¹ Si²lah³lo²nu¹tai²na² so¹lxi³ a²yo³not¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hê³li¹a².

35 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxü²la² kan²txi³ yxau³ya³ha²kxai³ Txa²wã¹sü³na² wã³n³txa² i³yau¹ü³ya³ta¹hxai²hê³li¹a². Te²yã¹nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta³ he³la³kxa³ wã³n³txai²na² jau³xain²txi³ i³yau¹ü³hain¹nũ³ta¹hxai²hê³li¹a².

36 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Bar³na³be²ah³lãi³. Sxi²jen³ti³nãu³xa² Txa²wã¹sü³na² wã³n³txa² i³yau¹ü³sa²the³ki³thi¹tax3tai³tã² ãh¹lxi³ ai³sxí²xa²sai¹. Wi¹lhin¹tin²tã¹ ki³txai²li¹. Ta¹hxai²hê³li¹a².

Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² ã³nhait¹ja³jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Bar³na³be²ah³lãi³. Sxi²jen³ti³nãu³xa² Txa²wã¹sü³na² wã³n³txa² i³yau¹ü³sa²the³ki³thi¹tax3tai³tã² ãh¹lxi³ ai³sxí²xa²sai¹. Wi¹lhin¹tin²tã¹ ki³txai²li¹. Ta¹hxai²hê³li¹a².

37 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kx-
ai³lu¹:

— Wi¹na³li¹. Ai³ya³sa³wi¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³ Jo³āu²
Mar²ko³jah³la² ka²lat¹sxā³ tē³ya³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
38 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Jau¹xai²na² wi¹lxa³wi¹. Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³nx-
ai³kj³sī¹nai³tā² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³nē³lhxā³
ih³xi²ti³ai¹ti²tu³wi¹, ya³lo³txi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kx-
ai³ tē³kj³ju³ta² wi¹lxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². 39 Nxe³ha²kxai³
yxo²xūn³txi³ i³ye³li³ya³ha³kxai³ ā³nhai²ta³lxi³sxā³
ai³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³ Mar²ko³jah³lo²nu¹ta²
ā³sa²so¹sxā³ na²vi²o²tē³na² Syi²pri²ko³xa² ā³nx-
ai³kxai³lo²su² ā³wih¹sxā³ ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la².
40 Nxe³ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu²
Si²lah³lo²nu¹tā² ā³sa²so¹ha²kxai³ Si²ri³a³ko³xa²
Si²li²si²a²ko³xa² nxe³ko³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²tū³kā³txi³nāu³xa² ā³nxū²kwai³lxū¹te³lhxā³ ā³nx-
ai³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²nxa³ta³lxa¹ yxo²tē³sxā³ yx-
au²xai²tū³kā³txi³nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²wā¹sū³na² wi¹li²nx²ti³tu¹wi¹. Wi¹lhin¹sxā³ ā³nx-
ai³jah³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ya³ha²kx-
ai³ ā³nxai³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ti³mo²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ ai³yah³lxi³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Ter²be²thi³na² ā³nxai³ya³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nū²la² a³li³nū²la² Lis²tra²thi³na²
ā³nxai³ya³ka³tu³ Ti³mo²jah³la² i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²tū³ha²kxai³ a²hā³ka³na² Ju³te² ta¹ka³lxan²tu³
yxo²tū³ha²kxai³ a²wi³na² Kre²kah³lo²su² te²an²tu³
nxe³ta¹hxai²hē¹la². 2 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu²
Lis²tra² nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ I³ko²ni²a² nū³kā³txa²
yxo²ha³kxa¹ yxo²tū³kā³txan²tu³ Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²kx-
ai³ wi¹lhin¹ye¹nxa²ha¹te¹ e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
3 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kx-
ai³lu¹:

— Ti³mo²jah³la² ā³sa²so¹na¹tū¹xā¹. Nxe³yān¹ta¹
Ti³mo²jah³la² wī³nai¹tā² Kre²ka² nū³kā³txi³si²na²hē³na¹.
Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² a²nū³kā³txi³sxa³xā¹.
Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²a² nū³kā³txa²
i³ha¹txi²kxai²nān²tu³ kū³we²ki²la² wi¹lxa³xā¹. Nxe³ha²kx-
ai³ sa²yxo²ā³xā³khih³. Nxe³jau³su²
nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³sa²so¹nū²la² a²ki³wā²la²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³thi³nāu³xai²li²
ai³lha²thet³tāu³a² ha³teh³nxā³nxai²li² Je³ru³sa³lē²thi³na²
tē³sxā³ wxā³txā³nxai²li² i³ya¹ū³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Wān³txai²li² sa²yxo²we¹nyhain¹si¹jau³su² i³ye³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³nxā³nxu¹ta²kxai³la¹ a²kxā³nx-
ai³tā² a³pos²to³lo² nū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na²
a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² sxā³ ū³wha²li¹lhā³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 5 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yxo²tū³ain¹tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹
ā³nxū²kwai³lxū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³nxū²kwai³lxū¹sxā³ yxo²tū³ain¹tū³kā³txa² ā³te¹tx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³lai²na² hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta²

6 Nxe³nū²la² Fri²ji²a²ko³xa² Ka³la²si²a²ko³xa² sxā³ ā³nx-
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nxai³ain¹tū³kxai³lu²:
— A²si³a³ko³xa² ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Ain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³txa² hi²sen³su² ai³si¹hai¹nxa³jau³su²
i³ya¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Hā²wxān³txa³
Mi²si²a²ko³xa² ya³son³nū²la²:
— Pi³ti²ni²a²ko³xa² ai³na¹tū¹xā¹. Ain¹tah¹lxa¹
Je³su²jah³la² Yāu³ka³txa² ai³si¹hai¹nxa³jau³su²
i³ya¹ū³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ai³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
8 Nxe³ha²kxai³ Mi²si²a²ko³xa² wain³txi³ ā³wa²to²ka²
ai³nū²la² Tro³a²te²thi³na² kan³sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 9 Nxe³tāu³a² ka³nxa³hi²ta¹hxai²hē¹la².
Ka³nxa³hi²nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² i²ta¹hxai²hē¹la². Ī²ka³tu³ta¹
in³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹jah¹la² ā³wxā³ye²ta¹hx-
ai²hē¹la². Ā³wxā³ye²nū²la² win¹ta²te²lxi³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Ma³se³to²na²ko³xa² ā³wxā³sē¹li¹.
Ā³non²ta³kxi²sa²si¹nhe³li¹. Nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².
10 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa² wxa²hau³ko³tū²la²
Ma³se³to²na²ko³xa² wa³su³txi³ ā³nxai³ya³sain¹na²hē³la².
Txa²li² Lu²kah³lo²na¹xai²na² ū³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa².
Ā³si³tē³kxai¹na¹hē³la². Nxe³sxā³
Ma³se³to²na²ko³xan¹tū³kā³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
wi¹jau³xa² i³hen³txi³te³lhxā³ ai³ya³sain¹na²hē³la²,
Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³sain¹si¹nha²kxai³la².

Li²ta³ka³lxa² yxo²tē³ ā³si³wxe³jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³ na²vi²o²tē³na² ā³wih¹ya³sain¹nū²la²
Tro³a²te²thi³na² a³li³ya³sain¹nū²la² i³ye³na² kāin²je³na²
hāu¹sxā³ ai²ya³sain¹na²hē³la². Nxe³nū²la²
Sa³mo³tra²si²a²ko³xa² kwa² u²te³na¹nha¹ka³tu³
a³lan²tāu³a² Ne³a²po³lis²thi³na² ā³nxai³sxā³
a³li³kxi²ya³sain¹na²hē³la². 12 Te²yā¹nxūn³tāu³a²
i³ye³na²kxai³lu² ā³sxā³ Fi³li³pos²thi³na² a²yu³kxa² ā³nx-
ai³ya³sain¹na²hē³la². A²nxe³thi³na²
Ma³se³to²na²ko³xan¹thi³nsu² ha²kxai³ sxi²ye³na²
kāin²thi³nsu² ha²kxai³ nxe³hxai²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
Ro³ma³no² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ta² yxau³thi³nsu² hx-
ai²na²hē³la². A²nxe³thi³na² ye³ha¹li¹ yx-
au²a³lan²ya³sain¹na²hē³la². 13 Nxe³ya³sai¹nha²kxai³
sa²ba³to³nxe³ti³xa² thi³nai²na² a³li³ya³sain¹ka³tu³:
— Ka³wā³lxa² yxo²ka³teh³nāu³a² Ju³te²a² nū³kā³tx-
ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³lhxā³
ā³wxā³sxā³ ā³nū²kxai¹nhxi²na²hē³na¹. Jā¹nxain¹tū¹xā¹.
Nha¹jau³su² ai³sxi²ya³sain¹na²hē³la². Ya³sai¹nha²kxai³
ā³wxe³nha¹nū²la² txu¹ti³nāu³xa²
i³ya¹ū³ain¹si¹na¹hē³la². 14 Nxe³tāu³a² Li²ta³ka³lxa²
Ti³a³ti²ra²thi³nān¹ta¹ka³lxa² wxā³nūn³nū²hē³la².
A²nxe³sxā³ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³a²
wi³win³ka³lo³a² au³ka³lo³an²tu³ o²la³kxi²hxai²na²hē³la².
A²nxe³sxā³:
— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²na¹tū¹xā¹.
Nxe³jau³su² Pau²lah³lai²na²

wi¹la³la³kxi²si¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 i³hxi²ka¹tā²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²
 ān³si³wxe³na²hē³la². 15 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² sxi²ha²
 yxau³kxi²tū³kā³txa² whāi¹na¹ yxo²ai¹nha²kxai³
 i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la²
 i³ye³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² yxo²nū³na¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²sxi²ha²
 yxaut3jah³lxi³hē³li¹. Nxe³sain¹to³sī¹nha²kxai³ ā³wih¹sxā³
 yxau³ya³sain¹na²hē³la².

Sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxain¹ya³jau³su²

16 Ka³nxa³ha²ta³nūn³tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi²je³na² ai³lxi²ya³sain¹tāu³a² wāi³lxa²
 i³ha¹txi²si¹na¹hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a²nxū²kwai³wi¹ha²kxai³
 wān³txa² ye³jen¹na² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū³hx-
 ai²na²hē³la². Nxe³kxai³ a²wa³kxēn³yah³la² kāin²
 ū³yho³hi²nyhai¹nhxai²na²hē³la². 17 A²nxe³ta¹ka³lxa²
 i³hit1sain¹sīn¹sxā³ i³kaix1te³nah¹lxi¹:

— In³txi³nāu³xai²li² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² a²sa³wi²ha³lxai²la¹wi¹. Wān³txa² wi¹jau³xa²
 wain³txi³ e³ain¹na³li¹. Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 ā³na¹la³kxi²nha²sān²sxā³ ne³wā²na³ju³ta²nū³a²
 i³yau¹ū³hai¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³
 e³a³lan²ni²toh³na²hē³la². Ai³la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 hi²sen³kxai³lu² hxi²ye¹ta³lxi³ha²kxai³ ā³yxo²o³tū¹nū²la²
 a²yāu³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit3sa¹wi¹.
 Nxa¹ha²kxai³ nxū²kwai³li³si¹hin¹jau³su² Je³su²jah³la²
 kwa³na³nxān²na³li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ a²yāu³ka³txa²
 wa³su³txi³ nxū²kwai³li³na²hē³la².

19 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wa³kxēn³yah³la² a²yo³ha²
 so¹hxai²na¹kai³ jāx1si¹sa²nxa³khih³. Nxe³jau³su² kāin²
 hit3txain¹na²hē³la². Nxe³ka³ty³ Pau²lah³lo²nu¹tā²
 Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ nū³kxūn³sxā³
 sa²so¹ain¹ya³sxā³ sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lan¹je³na²
 a²hxi²kan¹ta³ nū³kā³txa² hxi²ka²nāu³a²
 sa²nū¹ain¹na²hē³la². 20 Ai¹nha²kxai³ Ro³ma²no²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ta³ sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la²nāu³xai²li² Ju³te²a² nū³kā³txi³su² na³li¹.
 Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²li² Ro³ma²no² nū³kā³txi³su²
 ki³tā³li¹. Nxe³ki³sa²kxai³ Ju³te²a² wān³txa²
 sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su² i³hen³txi³nyhain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²li² Ro³ma²no² nū³kā³txi³su²
 ki³sa²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³we¹tain¹ki³sxa³nhai¹.
 Nxe³jau³su² sxi²jen³na² yxo²ha³kxa¹ i³wā³txi³ny-
 hain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

22 Nxe³ain¹ka³ty³ tū¹kā³txa² kwa²
 ten³sa²tā³si²ain¹tū³kā³txa² te²yā¹nxe³jau³su² e³kx-
 ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹tai²na²
 hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā²
 nxe³te²a² wā²la²ka³lo³a² sa²sai¹kxain¹sān²nū²la²
 hī³sa³ka³txa² i³wait1si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³ain¹na²hē³la². 23 Kāin² i³wai¹txain¹nū²la²
 kan²txi³ ū³tī¹kxain¹na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 ka³nxa³hi²sxā³ tū¹kxi²si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³ain¹na²hē³la². 24 Nxe³nū²la² tū¹kxi²thi³na²

hau³ko³jah¹lai²na² hi²sen³su² sa²so¹yain¹nū²la²
 nxū²kwai³ye³lan¹thi³na² ū³tī¹kxa² wxe³ain¹na²hē³la².
 Nxe³ka³ty³ hi³sa³ka³txa² kāin²ka³txa² tē³sxā³
 sa²yū³ki¹la³kxain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yu³ke³nxa² yx-
 au³ain¹na²hē³la².

25 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a²
 Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² hai³ni² nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 ū³tī¹kxain¹ya³tū³kā³txi³nu¹ta² a²yxo²ha³kxa¹ ain³kx-
 ain¹na²hē³la². 26 Nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ kxih³nū³xa² kāin²
 i³kā³tā³tāt3sa²kxai³ sxi²nhu¹tain²txi³ tū¹kx-
 ain¹ya³thi³nu¹tain²txi³ kāin² i³kā³tā³tāt3sa²kxai³ sxi²ha²
 yxo²ha³kxa¹ ha³nxeh³lxa³ti³ hxa³lxi²ha²kxai³. Sx-
 ih²yxo²a² sa²yxo²than²nha²kxai³ kwa³thi³i³h³na²
 hxi²ki¹la³kxain¹ya³tū³h³na² hxi²ka³li³lah¹kxi²ha²kxai³
 nxe³na²hē³la². 27 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha²
 hau³ko³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²nū²la² sxih²yxo²a²
 sa²yxo²than²kxe³su² i³nū²la² i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹ka³txai²li² ū³tī¹kxai¹na¹tū³kā³txa²
 aun³ta³li³si³lxa²hī². Nxe³jau³su² hi³ki²a³la² tē³sxā³
 wā²nxū¹ su²lhā³nha²te³lhxā³ nxa²hē³la². 28 Ain¹ta¹
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ yxo²kāin²txi³ i³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Wā²nxū¹ su²lhā³nha²txa³hē³le¹. A²yxo²ha³kxa¹ yx-
 au³si¹na¹we¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

29 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² tū¹kxi²thi³na²
 hau³ko³jah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ya³wit3ta³ i³ka³txa²
 sxi²hē¹nāu³a² wxa²ko²ko²ta³ni²ye²si¹jau³su²
 sa²si¹hā³sān²nū²la² ā³wih¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹tā² i³
 Si²lah³lo²nu¹tā² i³ nxe² ten³na¹na²hē³la². Ten³na¹nū²la²
 kāin²ka³tā³tāt3sa²ha²kxai³ Pau²lah³la² a²yen³nāu³a²
 ā³ka³tih³wxe³na²hē³la². 30 Nxe³nū²la²
 sa²sai¹xi²yhain¹na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³jah³wxi¹. Īh¹nxe³ju³ta²
 txa²e¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³nha¹ju³ta³
 o²la³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nxe³na²hē³la².

31 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²ny-
 ha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txa² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² yxo²in¹kxai²nān²ty³ wxa²e¹nāu³ai²na³
 sa²hau³ko³txa²tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² yxau³ain¹tū³kā³txa²
 yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxain¹nūn³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

32 Nxe³ha²kxai³ tū¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kx-
 ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³tx-
 ain¹na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 yxo²ain¹na²hē³la². 33 Nxe³hī¹nu¹tai²na²
 tū¹kxi²thi³nu¹tai²na² hau³ko³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kx-
 ai³lu² waih¹nyhain¹ju³ta² wxa²hi³lxi³kxi²ny-
 hain¹na²hē³la². Nxe³ain¹sān²ka³ty³ hā²wxān³txa³
 sxi²ha² yxau³kxain¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hē³la². 34 Nxain¹nū²la²
 a²sxi²nhāu³a² tē³sxā³ ā³

— In³txai²li² sa²ta²la³kxa²tā³txain¹ya³hē¹li¹.
 Nxe³na²hē³la². ³⁶ Nxe³ha²kxai³ tū¹kxi²thi³nu¹ta²na²
 hau³ko³jah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Pau²lah³lāi³. A²hxi²kan¹ta² nū³kā³txa² ha³lo²a²
 sa²than²kxi² sa²tā³nx2ti³si³sain¹jau³su²
 kwa³na³sain¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha²sxā³
 a³li³ja¹hē¹li¹. Nxe³nyhain¹na²hē³la².
³⁷ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — A²wi¹lhī¹na² Ro³ma²no² wān³txa²
 sa²yo²ā³si¹nxa³ta¹ti²tu³wi¹. Ro³ma²no²
 nū³kā³txi³sa²si¹na¹kxan²ti³ sxi²jen³nāu³ai²na² tē³sxā³
 t̄wait¹sain¹sīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sīn¹ju³ta² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ t̄sain¹sīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sīn¹ka³tū³
 ū³tū¹kxi²sain¹sīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³: “Hī¹na²
 hāi³a² a³li³ja¹hē¹li¹.” Sain¹jau³su²
 sa²yo²we¹tain¹sīn¹nxa³li³ho³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 a²hxi²kan¹jah¹la² wxā³ka³tū³: “A³li³ja¹hē¹li¹.” Sa²sīn¹kx-
 ai²nān²tu³ a³li³nha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².
³⁸ Nxe³ai¹nha²kxai³ po³li²sa² nū³kā³txi³nu¹ta²kxai³lu²
 jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Ro³ma²no²
 hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² t̄hen³txi³nyhain¹na²hē³la².
 Nxe³yān¹ta¹:
 — Ro³ma²no² nū³kā³txi³sain¹na³li¹. Ain¹jau³su²
 Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³ ain³kxain¹ka³tū³
 yuh³lxain¹na²hē³la². ³⁹ Nxe³nū²la² ū³tū¹kxi²thi³na²
 ā³wi¹hain¹nū²la² t̄āin²ta³kxi²nyhain¹ka³tū³ sa²tā³ny-
 hain¹te³nah¹li¹:
 — Txa²sxi²je³na² wa³su³txi³ a³li³xi²jah¹hē¹li¹.
 Nxe³ain¹na²hē³la². ⁴⁰ Nxe³ain¹ya³nxa²ha¹te¹
 a³li³xi²yah³nū²la² Li²ta³ka³lxa² sxi²ha² ā³nxai³sxā³
 ā³wih¹yah³na²hē³la². Ā³wih¹yah³nū²la² wān³txa²
 wi¹jau³xa² t̄nxū²kwaj³lxū¹txain¹jau³xa² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²t̄tū³kā³txa² t̄hen³txi³nyhain¹na²hē³la².
 Nxe³nū²la² a³li³xi²sxā³ ā³waix3txi²yah³na²hē³la²,
 Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxā³
 ā³waix3txi²yah³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ txai²li²
 Lu²kah³lo²na¹xai²li² Fi³li³pos²thi³na² yo³na² yx-
 au³na¹hē³la².

Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² ai³ain¹jau³su²

17 A³li³xi²yah³nū²la² Ā³fi²po³li²thi³na²
 ā³ya¹tā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³ya¹tā³wih¹yah³nū²la² a³li³xi²sxā³ A³po³lo²ni³a²thi³na²
 ā³ya¹tā³wih¹ya³tu³ta¹hxai²hē¹la². Ā³ya¹tā³wih¹yah³nū²la²
 a³li³xi²sxā³ Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² ā³ya¹tā³wih¹ya³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³thi¹nāu³ai²na² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nū²kxi²thi³na² yū³ta¹hxai²hē¹la². ² Nxe³thi³na²
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ā³wih¹hxai²kxai³
 jā¹nxe³tu³ta¹hxai²hē¹la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²ba³to³
 nxe³sxā³ ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wxi²kan¹txi³ t̄yau¹ū³nyhain¹tu³ta¹hxai²hē¹la².
³ t̄yau¹ū³nyhain¹tu³te³nah¹li¹:
 — Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²nān¹jau³xa² e³te³nah¹li¹:
 “Yan¹ye³jen¹nāu³ai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³ta¹jah¹la² a³ka³nxā² wxā³tu¹wi¹. Wxā³kx-
 ai²nān²tu³ k̄ain² khāuh³lxa³txi³nha²sxā³
 ya³lu²kxi²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su² t̄sa²yx-

au³xi²tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²nān¹jau³xa² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³la² t̄yau¹ū³nx2ta¹jah¹lain²txi³
 Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tāu³lo³jah¹lo¹lxina³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁴ Nxe²e³ta³lun²yain¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 t̄li³jah¹lo²nāu³xa² so¹lxix³ yxo²t̄ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ Kre²ka² nū³kā³txa² ka³lxa¹txi³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²t̄ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ta³nū³kā³txu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² t̄yau¹ū³nyhain¹jau³xa²
 hī¹na² so¹lxix³ ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la²
 wān³txa² yxo²t̄ain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³sxā³
 txu¹t̄ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta³nxū³kā³txi³nu¹ta²
 yxo²ha³kxa¹ Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxā³
 ān³sa²si²tē³kxi²yah³lxix³ta¹hxai²hē¹la².
⁵ Nxe³yā¹nūn³tah¹lxa¹ te³nxa³tū³kā³txi³sa²tū³kā³txa²
 ka³txā³nain¹jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txa²
 te³nai¹nxa³jau³su² a²nū²a² ko³nxe³ti³ k̄ai³tū³kā³txa²
 t̄kaix¹ki³nū²kxi²nyhu¹sxā³ t̄ki³phan³sxā³ Pau²lah³la²
 ko³nxe³ti³ t̄hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tū³
 t̄xan³txin²tain¹ka³tū³ Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxā³
 sa²so¹ain¹te³lxhā³ sxi²ta² yxo²ha³kxa¹ ā³ten³tain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Yxān¹ta¹ t̄ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³ai¹nha²kxai³ Ja³sāu²ah³la² sxi²ha² ūn¹txi³ sx-
 ih²yo²a² ū³khot3sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹to³ta¹ Pau²lah³lo²la³ Si²lah³lo²la³ t̄ain¹tu³ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². ⁶ Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ Ja³sāu²ah³la² sa²so²
 in³txi³nāu³xa² t̄li³tū³kā³txa² yxo²t̄tū³kā³txa² sa²so²
 ain¹sxā³ a²nū²a² hxi²kan¹ta² o²la³kxain¹thi³na² tē³sxā³
 ā³nxai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tū³
 yxo²kāin²ye³lain¹te³nah¹li¹:
 — Tū¹kā³txai²li² ko³nxe³ti³ k̄ai³ai¹nxa²na²hē³li¹.
 Sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ju¹ta² yā¹nxe² k̄ai³ain¹nīn²ta¹.
 Jā¹nxain¹te³lxhā³ txa²wā¹sxi²je³na² wxā³ain¹nīn²ta¹.
⁷ Jā¹nxain¹sxā³ Ja³sāu²ah³la² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³kx-
 ain¹nīn²ta¹. Nxain¹ka³tū³ txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 Ro³ma²no²ko³xan¹ta² a²wa³li³kha³lah³lai²na² wān³txa²
 sa²yo²ā³yain¹sxā³ Je³su²jah³la² txa²wā¹si³yxau³kax3su²
 ti³hi¹jai¹nha²kxai³ nxe³yain¹nīn²ta¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².
⁸ A²nxe³jau³kxai³lu² ko³nxe³ti³ k̄ai³tū³kā³txain²txi²
 ain³kxai¹ni² a²hxi²kan¹te²nāu³xain²ti² ain³kxai¹ni²
 ain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² yuh³lxix² hxi²waun³ta³kxi²nha²
 nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Ain¹jau³su² Ja³sāu²ah³la²
 nū³kā³txi³nu¹ta²kxai³ ū³yho³hi²txā³nxa²
 ū³yho³hi²si¹hain¹jau³su² yxo²xūn³txi³
 t̄yai³nxū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tū³
 ū³yho³hain¹nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ ā³na¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Be³re²a²thi³na² ai³ain¹jau³su²

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹tā²
 Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ kwa³na³ain¹ya³sxā³
 Be³re²a²thi³na² sa²si¹hā³ain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Be³re²a²thi³na²

Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ya³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 11 ã³wih¹yah³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ƒ³yau¹ũ³hain¹ya³tu³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xa²
 Be³re²a² nũ³kã³txa² wi¹lain³kxi²ha²kxai³ a³lan²ta²
 hã¹nxe³ti³xa¹ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na²
 win¹ta² ƒ³yĩ¹li²sxã³ ƒ²ha²kxai³ nxe³ain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Wãn³txa² ki³han³jau³su² txa²nãn³khi³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Jã¹nxe³sxã³ Te³sa³lo²ni³ka² nũ³kã³txa² kō³nxe³ti³
 kã³ain¹kxu¹jã¹nxe² Be³re²a² nũ³kã³txa²
 kã³i³ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Jã¹nxain¹jau³su²
 tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹txi³ yxo²ƒ²ai¹nha²kxai³
 Kre²ka² hxi²kan¹ta¹ka³lxi³nãu³xa² yxo²ƒ²ai¹nha²kxai³
 Kre²ta² in³txi³jah³lxi³nãu³xa² yxo²ƒ²ai¹nha²kxai³ nx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Ain¹ta¹lxa¹ Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ha³ta³n³sai¹ain¹sxã³
 ƒ³hi¹ta³lxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ƒ³hi¹ta³lxi³ain¹ka³tu³ta¹
 wãn³txa² ki³han³jau³xa² ƒ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹jau³xan¹te²kxa³yã³lhu² Be³re²a²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²
 jau¹xai²na² ain³kxi²nyhain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 Pau²lah³la² nũ³kã³txai²li² ƒ³xan³ta³kxain¹ya³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ yxo²ƒ²tũ³kã³txu¹ta² hi²sen³kx-
 ai³lu² Pau²lah³lu¹ta²na² sxi²yhe³na² a²ƒ²lxa²
 A³te²nas²thĩ³na² tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹
 Si²lah³lo²nu¹ta²na² so¹lxi³ Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²na²
 so¹lxi³ on³sxã³ yxau³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹ tẽ³sxã³
 ai³ain¹tũ³kã³txa² ƒ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wa³lxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ah³lx-
 in¹ka³tu³ Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² wa³su¹txi³
 ã³ne³hit¹sa³si¹hain¹yah³lxi³nãu³xa² ƒ³ye³kxi¹tx-
 ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

A³te²nas²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

16 Nxe³nũ²la² wah³nxai¹nhĩ¹na¹ A³te²nas²thĩ³na²
 ai³lha²thet³tãu³a² ƒ²ta¹hxai²hẽ¹la². ƒ²tãu³ãn²tu³
 txa²wã¹sũ³nu² sa²ki³lho³xain¹jah¹la² ka³lxa¹txi³
 yũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu²
 hxi²ye¹txa³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxe³nũ²la² Ju³te²a²
 nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹ka³tu³
 Ju³te²an¹tũ³kã³txa² wxi²kan¹txi³ ƒ³yau¹ũ³ha²kxai³
 Ju³te²an¹tũ³kã³txi³sxa³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ Sũ³na²
 wãn³txa² sa²yo²we¹te²su² kxai²nãn²tu³ wxi²kan¹txi³
 ƒ³yau¹ũ³ha²kxai³ Pau²lah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Sxi²je³na² e³lho¹lxi³ko³nãu³a² a³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹
 wxi²kan¹txi³ ƒ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Je³su²jah³la²
 ka³ten³su² ƒ³sa²yxau³xi²jau³xa² ƒ³yau¹ũ³hain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ E³pi³ku³le²o² nũ³kã³txa² ã³wxã²
 e³sto³i²ko² nũ³kã³txa² ã³wxã² nxe³yain¹sxã³ ƒ³ye³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²hoh³lxi³su² kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ jah¹la²
 ƒ³h¹nxe³jau³ta³ ƒ³ye³kxi²nẽ³te³ji¹wi¹? Nxe³ain¹jau³su² nx-
 ai¹nha²kxai³ ã³nũ³kã³txai²na² ƒ³ye³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wã¹sũ³na² ã³xa² ƒ³ki³sxa³jah¹la² wãn³txa²
 ƒ³ye³kxi²te³na³li¹.” Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 19 A³te²nas²thĩ³nãn¹tũ³ka³txu¹ta²na²
 kwa²ha³la³ka³lxa³lon¹tũ³ka³txu¹ta²na² nxain¹sxã³
 a³lan²ta² hã¹nxe³ti³xa¹ wãn³txa² tah²yau³xa² ain³kxi²ny-
 hain¹te³lhxã³ e³kxi²nyhain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ny-

hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ã³sa²so¹ã³nũ²la² A³re³o²pa³ko²thĩ³na² tẽ³sxã³ ã³wih¹sxã³
 ƒ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Pau²lah³lã³. Wãn³txa² tah²yau³xa² e³nhi¹lxi¹.
 Nxe³jau³xai²li² ã³ne³wxe³sa²sĩn¹nxa³nha²wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ wain³txi³ ƒ³yau¹ũ³sa²sĩnhẽ³li¹. Ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 22 Nxa²ha¹te¹ thĩ³nai²na²
 nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² a²nũ²nãu³xa²
 nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ƒ³sa²yx-
 au³sxã³ ƒ³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. A³te²nas²thĩ³na² yx-
 aut³tũ³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²nãu³xa²
 a²yo²ta²ha³kxa¹ ƒ³ka³txã³nxe²nxa³sxã³ a²yo²ta²ha³kxa¹
 ƒ³sa²nẽn¹kxah³lxi¹lxi¹. 23 Jã¹nxe³yah³lxi³nãu³xa²
 sxi²je³na² ã³ye³xai³lxi³ha¹tãu³a² txah³lxa³kxa²
 txa²wã¹sũ³na² sa²ki³lho³yah³lxi³lxi³ka³txa² ka³ka³lxa¹txi³
 ƒ²a¹hẽ³li¹. ƒ²a¹tãu³a² txah³lxa³kxai²li² ũ³wha²li¹nha²ju³ta²:
 “Txa²wã¹sũ³na² ƒ²ki³sxa³kxah³lo²su¹.” Nxe³jau³xa²
 ƒ²a¹hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la² ƒ²yah³lxi³an²ƒ³lx-
 ah³lo²sa²ki³lho³yah³lxi³lxi¹. Yah³lxi³an²ƒ³lx-
 wi¹lhin¹ki³lho³yah³lxi³lxi¹. A²nxe³jah¹lxi³an²ƒ³lx-
 wain³txi³ ƒ³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹. 24 Nxẽ¹ka³tu³ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² a²yo²ta²ha³kxa¹ we¹tha²kxai³
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹tha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²si³yxau³tãu³ai²la¹wi¹.
 Oh³xan¹ko³xa² a²wa³kxẽn³su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa²
 a²wa³kxẽn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹
 sxi²ha² a²nũ²a² txo³nain¹thĩn³su² kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yx-
 au³kxi²nẽ³tu³ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. 25 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹ni² a²nũ²a² yen³kxa²
 yxo²kwai³nxa³i² nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² hxi²kan¹txi³
 ã³non²ta³kxain¹ki³sxa³lho³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a²
 ka³ten³su² ki³ju³ta² ũ³hũ¹nẽ³lai¹nha²kxai³ ƒ³yax¹ki³ju³ta²
 ũ³hũ¹nẽ³lai¹nha²kxai³ yen³kxa² a²yo²ta²ha³kxa¹
 ũ³hũ¹nẽ³lha²kxai³ nxẽn³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 26 Jã¹nxe³ju³kx-
 ai³la¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³lu² a²nũ²a² ka³na³ka³nat³sxã³
 wet¹sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ a²nũ²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹
 txon¹sxã³ yxau²xai³ki³ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 A²nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kx-
 ai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³lu² ã²la² ha³lo²a² wet¹sxã³
 ũ³hũ²xai³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ yãn³ta² yũ³nẽ³lxa³hĩ¹na¹ ha³lo²a²
 sa²hau³ko³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 27 ã³te³nxĩ²si¹ki³jau³nũ³su²
 we¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jã¹nxe³jut³su² ã³te³nxĩ²ki³kx-
 ai²nãn²tu³ ƒ³ha¹txi²hĩ³ki³tã³li¹. Hai³txi³ u²lxi³ he¹xa³nhai¹.
 28 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³sa²ti³hi¹tẽ³na³li¹.
 Nxe³nhẽ³nha²kxai³ wi¹lhxã³lxi³ki³tã³li¹.
 Txa²wã¹n

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³kī³sxa³ta²wi¹.
 Nxe³ju³tu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 ne³wā²na³kxi²nē³lin²tai¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² sa²kxai³lu²
 kō³nxe³ti³ kǎi³kī³ju³ta² hǎi¹nxe³ti³xa¹
 ā³na¹la³kxi²nha²si¹nhē³jau³su² kwa³na³nē³na³li¹.
 31 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su²
 ṽ³yau¹ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lxī¹: “Yan¹nāu³a¹
 a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ txa²yen³nāu³a¹ wxa²ki³nū²kx-
 ai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² ṽ²sxā³
 so¹ai¹na¹jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² wān³txa²
 ya²la³lyau³xa² so¹lxī³ e³jah¹lai²la¹wi¹. Kxā³nxa²
 jah¹lain²txi³ ya³lu²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ka³ten³su² ṽ³sa²yx-
 au³xi³si¹ha¹jau³su² nxe³na¹hē³li¹. Nxe³jah¹lain²txi³ ṽ²sxā³
 sa²so¹ai¹na¹hē³li¹. ṽ²sxā³ sa²so¹ai¹na¹jah¹la²kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²su² Jah¹lu¹ta²kxai³ nxe³te² hi²sen³kxai³lu²
 a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²ki³nū²kxai¹na¹tū³kǎ³tx-
 ain²txi³ wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ kō³nxe³thin¹tū³kǎ³txa²
 ha³na³ka³xi³ wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ nxe³tain¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²a² ṽ³yī¹li²na¹jen³nāu³wa³kxa² nxe³tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xain²txi³ kō³nxe³ti³
 kǎi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ṽ³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 ā³na¹la³kxi²nha²si¹nhē³lha²kxai³ Je³su²jah³la²
 yxo²ṽ³yah³lxī³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹te²lo³jah³lxī³tu¹wi¹.”
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ A³te²nas²thī³nān¹tū³kǎ³txu¹ta²kxai³lu¹
 ka³ten³su² ṽ³sa²yxau³xi³jau³xai²na² ain³kxain¹tāu³
 kǎin²ka³lxī¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ḃ³xai²na² wān³txi³kx-
 ai³lu¹:

— Hā²wxān³txa³ jah¹lai²na² wān³txa²
 āh¹ain³kxi²nxa²sah²lxun¹sīn¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³xi²ta¹hx-
 ai²hē¹la². 34 A³li³kxain¹nū²la² a²nū²a² yxo²ṽ²
 ā³si³wxe³ai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ Ti³o³ni²sah³la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³
 a²nxe³jah¹la² A³re³o²pa³ko²thī³nān¹jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ta³ma²ri³sa³ka³lxa²
 ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²ṽ²sxā³
 ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ko³rīn²to²thī³na² ai³ain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 A³te²nas²thī³na² a³li³ā¹ta¹hxai²hē¹la². A³li³ā¹nū²la²
 Ko³rīn²to²thī³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ḃ³wih¹ka³tu³
 a²nū²a² ṽ³hat¹txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la²
 A³kwi²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³kǎ³txi³su²
 ain¹ta¹ Pōn²to²ko³xa² txon¹ta¹hxai²hē¹la².
 Kxā³nhxīn¹kxai³lu² Klau²jah³lai²li² Ro³ma²no²ko³xa²
 a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kǎ³txa²
 ṽ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ro²ma²thī³na² a³li³hxa³n³jah¹lxī³hē¹li¹.
 Nxe³ai¹nha²kxai³ a³li³hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la², Ju³te²a²
 nū³kǎ³txa²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 A³kwi²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a²txu¹ha²
 Pri³si²la³ka³lxī³nu¹tai²na² tē³sxā³ I³tal²ya²ko³xa²
 a³li³ā¹ya³sxā³ Ko³rīn²to²thī³na² ā³wih¹sxā³ yx-
 au³ya³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe³ya³tāu³a² po¹na² wā²la²

o²la³kxi²sxā³ po¹na² wā²la² sxi²ha² we¹ja³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²a² sxi²ha² wā²li³na² yxo²kwain³te²a² so¹kx-
 ain¹ya³nxa²ha¹te¹ ū³yho³hain¹ya³txā³nxa² A³kwi²lah³la²
 hxi²ka² so¹kxain¹ya³to³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³jut3su²
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ wa³kon³jut3su² ha²kxai³
 ṽ³ha¹txi²nyha¹ka³tu³ yxau³kxi²nyha¹nū²la² wa³kon³
 hxi²nūn¹nyha¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Yxau³ya³ka³tu³ sa²ba³to³
 nxe³ti³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³kǎ³txa² ā³nū²kx-
 ain¹thī³na² ā³wi¹yha³nhū²la² ṽ³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹te²su² tǎ³nxa²
 Kre²kan¹te²su² tǎ³nxa² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²ṽ²si¹hain¹jau³su² wxi²kan¹txi³
 ṽ³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ti³xa² sa²kxai³lu² Si²lah³lo²nu¹tā²
 Ti³mo²jah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxā³ Ma³se³to²na²ko³xa²
 a³li³sxā³ wxā³yah³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² sxi²ha² wā²la²
 wa³kon³ju³ta² ā³na¹nū²la² a³lan²ta² whāi²na¹ Ju³te²a²
 nū³kǎ³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ṽ³hen³tx-
 ain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²lxī³si¹jau³su²
 ṽ³hen³txain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹
 tū¹kǎ³txu¹tai²na² jau³jau¹xai²na² sa²yxo²ā³ha²kxai³
 kō³te²ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxī³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ṽ³yau¹ū¹nx2ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ten³yah²lxa³lxī¹.
 Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ wān³txa² sa²yxo²ā³yah³lx-
 in¹ju³ta² wā²nxūh¹lxah³lxin¹te²tu³wi¹. Nxe³jut3su²
 twa²wā²la³ka³lo³a² ṽ³tū³kxi²yhe¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sah¹lxin¹ju³ta²
 e³lxah²lxī³ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ hī¹nān²tu³ Ju³te²a²
 nū³kǎ³txi³sxa³te²nū³kǎ³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ṽ³yau¹ū³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wi¹.
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³ka³tu³ ā³ain¹nū²la² sxi²ha² nēn³nxā³xa² Ju³te²a²
 nū³kǎ³txi³sxa³te²nān¹thī³na² ā³wih¹sxā³ yxau³ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³thī³na² Ti²si³o³ Jus²jah³la²
 a²wa³kxēn³yah³la² ha²kxai³ yxo²ṽ²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³na² Ju³te²a² nū³kǎ³txa² ā³nū²kxi²thī³na²
 a²wǎ³kan¹thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a²
 nū³kǎ³txa² ā³nū²kxi²thī³na² a²wa³kxēn³yah³la²
 Kris³po²ah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
 ain³kxi²nū²la² yxo²ṽ²ha²kxai³ a²wē³ha³lxī³yu³ta²
 yxo²ha³kxa¹ yxo²ṽ²ha²kxai³ Ko³rīn²to²thī³nān¹tū³kǎ³txa²
 ka³lxa¹txi³ yxo²ṽ² ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ai¹nha²kxai³la¹ ṽ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ti³nāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ṽ³ye³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Hxi²sxā³nho³tē³x3jut3sū³nxe²
 ṽ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Pau²lah³lāi³. Txa²wān³txa² ṽ³hen³txai¹nīn¹ju³ta²
 kon³to³txa³hē¹li¹. Yuh³lxī³txa³hē¹li¹. Hǎi¹nxtet3sxā³
 ṽ³hen³txi³sa²tē³tain¹to³hē¹li¹. Txai²na² sa²kxai³lu²
 ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. 10 A²nū²a² hxi²ki³kxai³lu²
 ṽ³su²nxa¹nxa³lho³li¹. Thī³nai²li² a²nū²a²

yxox²sa¹in¹te²nũ³a² ka³lxa¹txi³ yũ³ye¹nxa²tu¹wi¹.
Txa²wā¹sũ³na² a²wān³txi³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³ha²kxai³ kwē³kxa² ko³ha¹li¹ Txa²wā¹sũ³na²
wān³txa² i²hen³txi³ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Kre²sa²ko³xan¹ta²
wa³kxēn³yah³la² ā³wē³no³tain¹ta¹hxai²hē¹la²,
Ro³ma²no² nũ³kā³txa² a²si³yxau³ka³txa² hxi²ka²sa³.
Nxe³ha²kxai³ Ka²li³o³jah¹la²
wxa²sa²ha³la³ti²lho¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²
Ju³te²a² hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² i²yxaih¹sxā³
i²xan³txi³sxā³ a²nũ²a² nũ³kā³txa² ā³nhai¹tũ³te²
nũ³kā³txa² ā³ki³nũ²kxi²nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
ā³sa²so¹nũ²la² Ka²li³o³jah¹la² sxi²ha² tē³sxā³
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³sxā³ ki³han³yain¹jau³xa²
i²ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxex3si¹li¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txa²
sa²yo²ā³nxa²sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² i²hen³txai¹nha²kxai³
wain³txi³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ tai²li² tē³sxā³
wxā³sī¹na¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
i²wa²lũ³xi²te³lhxā³ nxain¹ta¹ Ka²li³o³jah¹lo²nu¹ta² so¹li³
i²wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sa²tā³nxa² ko³nxe³thin¹sxā³
o²la³kxi²tā³nxa² nxe³ke³la³te²kxai³
sa²yo²we¹txa²li³hī³na¹wi¹. 15 Yxān¹ta¹ hai³txi³
nxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ kwa²wān³txa² so¹li³ a²nũ²a²
i²lih¹ju³ta² so¹li³ wān³txa² i²kwa³na³yah³lxin¹jau³xa²
so¹li³ i²ye³yah³li¹li¹. Nxe³ju³tai²li² nũh¹i²jah¹li³hē¹li¹.
Ain³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.

16 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² aun³ta² a³li³xi²si¹hain¹jau³su²
kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²
nũ³kā³txa² i²yxaih¹nũ²la² Sos³te³ne²sah³la²
ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³sa²so¹nũ²la² Ka²li³o³jah¹la²
a²ye³na² nũ³kxūn³txi³ i²wai¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹la² Sos³te³ne²sah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a²
nũ³kā³txa² ā³nũ²kxi²thi³na² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka²li³o³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu²
jut3su² i²kxan²ti³ hai³txi³ we¹txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² wā³lain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³
yxau³a³lan²to³ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³
Ko³rīn²to²thi³nu¹ta²kxai³lu² ā³ā¹sxā³ a³li³xi²ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pri³si²la³ka³li³nu¹tā²
A³kwi²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Sē³kre²a²thi³na² ā³wih¹nũ²la²
Pau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
i²ye³kxi²ha²kxai³ ū³nhe³ko¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nũ²la² na³vi²o²tē³na² ā³wi¹hain¹ka³tũ²
E²fe³so³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ā³wi¹hain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a²
nũ³kā³txa² ā³nũ²kxi²thi³na² ā³wih¹ka³tũ² Txa²wā¹sũ³na²
wān³txa² i²hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lun²nũ²la²
ain³kxi²tũ³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lāi³. Ti¹ai²na² kan²txi³ yxaut3sī¹nhē³li¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxa²ha¹te¹
i²wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹
Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxā³ i²sa³kxai²nān²ty²
ā³wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la²
Pri³si²la³ka³li³nu¹tai²na² A³kwi²lah³lo²nu¹tai²na² sxā³
ā³ā¹sān²nũ²la² Pau²lah³la² so¹li³ a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la².
22 A³li³xi²nũ²la² Se²sa³re²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
Hā²wxān³txa³ ā³ā¹sxā³ a³li³xi²nũ²la² Je³ru³sa³iē²thi³na²
ā³nxi³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nũ²la²
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²ain¹tũ³kā³txa² i²sxā³
wi¹lĩ³ka³li³h³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². I²sxā³
wi¹lĩ³ka³li³h³kxi²nyhain¹nũ²la² a³li³xi²nũ²la²
Ān³ti³o³ki²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³tāu³a²
a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². A³li³xi²nũ²la² Ka³la²si²a²ko³xa²
Fri²ji²a²ko³xa² nxe³tāu³a² ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ yxo²i²ain¹tũ³kā³txi³nāu³xa²
i²nxũ²kwāi³lxũ¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².

A³po²lah³la² i²yau¹ũ³jau³su²

24 Nxa²ha¹ta¹ a²si³yon³nāu³a²
E²fe³so³thi³nu¹tai²nān²ty² Pri³si²la³ka³li³nu¹tai²na²
A²kwi²lah³lo²nu¹tai²na² nxe³sxā³ yxau³ya³tāu³a²
A³po²lah³la² i²hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la²
A³le³syān³tri³a²thi³na² txon¹jah¹lo²su² ha²kxai³ Ju³te²a²
a²nũ³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
ũ³wha²li¹jau³xu¹tai²na² wxi²kan¹txi³ i²hen³txi³ta¹hx-
ai²hē¹la². Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i²hen³txain¹jau³xa² so¹li³
wain³txi³ i²hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Jo³āu²
Ba³tis²jah³la² i²yau³xa² ū³hũ¹kxi²sa²sai¹ju³ta² so¹li³
ā³ne³wxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ka³ten³su² i²sa²yx-
au³xi²ju³ta² ā³ne³wxe²nxa³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hx-
ai²hē¹la². 26 Nxe³sxā³ Ju³te²a² nũ³kā³txa²
ā³nũ²kxi²thi³na² ā³wih¹tāu³a² wxi²kan¹txi³
i²hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i²hen³txi³tāu³a²
Pri³si²la³ka³li³nu¹tā² A³kwi²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³
i²ha³txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². I³ha³txi²yah³nũ²la² sxi²ha² yx-
au³ya³thi³na² sa²so¹yah³nũ²la² Je³su²jah³la² wān³txa²
wain³txi³ i²yau¹ũ³ya³ta¹hxai²hē¹la².

27 I²yau¹ũ³ya³nxa²ha¹ta¹ A³po²lah³lo²nu¹ta²kxai³
a³li³sxā³:

— Kre²sa²ko³xa² a³li³sxā³ ā³nxi³na¹tũ¹xā¹.
Nxe³jau³su² ha²kxai³ E²fe³so³thi³na² Txa²wā¹sũ³na²
wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tũ³kā³txa²
ha³te³nxā³nxa² ū³wha²li¹lhxā³ Kre²sa²ko³xan¹ta²
yxo²i²te²nũ³kā³txa² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Sa²si¹hā³ain¹te³nah¹li¹:

— Nxex3jah³li³wxi¹. A³po²lah³lai²li² wi¹lhin¹na³li¹.
Sũ³na² wān³txa² yxo²i²jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Kre²sa²ko³xa² ā³wih¹tāu³a² Ju³te²a²
nũ³kā³txa² wxi²kan¹txi³ i²ye³kxi²te³nah¹

wi¹lhin¹sxã³ i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ti²
ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

Pau²lah³lai²na² E²fe³so³thi³na² yxau³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ Ko³rĩn²to²thi³na²
Kre³sa²ko³xan¹thi³nai²li² ã³wih¹sxã³ yxau³ta¹hx-
ai²hê¹la². Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
A²si³a³ko³xa² ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hê¹la². ã³nx-
ai³lha²the³tũ²la² E²fe³so³thi³na² ã³wih¹ta¹hxai²hê¹la².
ã³wih¹nũ²la² in³txi³nãu³xai²li² yxo²ti²te²nũ³ka³txa²
ĩ³ha¹txi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tũ³ka³txa² kũ³we²ki²la²
ka³lxa¹ye²ta¹hxai²nxã³hê¹la². Nxe³tũ³ka³txa² 12
ye²ta¹hxai²hê¹la². ² A²nxe³tũ³ka³txa² ĩ³ha¹txi²sxã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yxo²ti²yah³lxi¹nhĩ¹nu¹ta¹na²
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa²
ã³nxũ²kwaj³wih¹nx2ti³lhai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hê¹la².
Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kõ³sĩn¹nxã³nhai¹. Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa²
ain³kxi²sĩn¹te²txã³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hê¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ nxe³yah³lxi¹nxai²nã²tu³ ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yah³lxi¹nhĩ¹nu¹ta¹na² ĩ³h¹nxe³ju³ta²
a²si³yxau³jut3su² lhai¹li¹? Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
nxe³ta¹hxai²hê¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wãn³txa²
ĩ³hen³txi³sa²sĩn¹jau³xai²tã² a²si³yxau³ju³ta³la² sĩn¹na³li¹.
Ain¹ta¹hxai²hê¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
ĩ³wa¹ũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² wain³na³li¹. A²nũ²a² a²kõ³nxe³ju³ta²
ĩ³ãin²ta³kxi²nha²sãn²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²ha²kxai³
ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hê³li¹. Nxe³ai¹nha²kx-
ai³: “Txa²si³yo³na² wxã³jah¹lai²na² so¹lxi³
Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ yxo²ti²jah³lxi³hê¹li¹.”
Nxe³jau³xai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã²
ĩ³hen³txi¹nx2tain¹ta¹hê¹li¹. Nxe³jau³su²
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hê¹la².

⁵ ĩ³hen³txain¹nxã²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txa²
yxo²ti²ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxai³:

— Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²ti²nha¹nhai¹. Ain¹jau³su²
ai¹nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la². ⁶ Hã²wxã³txa³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
wxa²ne³wxai³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa²
nxũ²kwaj³wih¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxã³ wãn³txa²
yãu³ã³lxi³jau³xa² ĩ³ye³kxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hx-
ai²hê¹la².

⁸ Kxã³su² i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tãn³tĩ¹sxã³
Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thi³na² ã³wih¹to³nhũ²la²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wxi²kan¹txi³ wain³txi³
ĩ³yau¹ũ³to³ta¹hxai²hê¹la².

— Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lo³jah¹lo²su² Je³su²jah³lai²la¹wi¹.
Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³jau³su² ĩ³hen³txi³ta¹hxai²hê¹la². ⁹ Hã²wxã³txa³
yxo²ti²xa²te²a² sa²kai³lu³ ĩ³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² wain³ti³hex¹nxã³wi¹.
We¹jah³lxi³txa³hê¹li¹. Ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²

hi²sen³kxai³lu² yxo²ti²ain¹tũ³ka³txa³ tẽ³sxã³
a³li³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ti³ra²no³jah³la² sxi²ha²
ha³teh³nxã³nxã² ĩ³hen³txi³thi³nã²tu³ ã³wih¹sxã³
ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hê¹la². ¹⁰ Kwẽ³kxa² ko³ha¹li¹
kwẽ³kon³tãu³a² a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txi³sxã³
ã³ti³hex¹ta¹hxai²nxã³hê¹la². Nxe³ha²kxai³ A²si³a³
nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²a²
Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txi³su² te²a²
a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hx-
ai²hê¹la².

Se²vah³lai²na² a²ki³lha³lxa²nãu³xa² o²la³kxain¹jau³su²

¹¹ Nxe³ain¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³nu²su² Jah¹lo²kxai³lu²
Pau²lah³lo²su² te²kxai³ kãin² ĩ³hxi²ka¹ta¹nha²kxai³ kãin²
wã³nxĩn¹ti³hi¹ta¹hxai²hê¹la².

¹² Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lai²na²
wã²la²ka³lo³a² sa²so¹ka³ty³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²a²
ũ³tj¹kxi²kxai²nã²tu³ we²txain¹tu³ta¹hxai¹hê¹la².
Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
ã³nxũ²kwaj³wih¹te²a² jã¹nxe³ kãĩ³sxã³ wã²lain²txi³
tẽ³sxã³ ũ³tĩ¹kxi²kxai²nã²tu³ nxũ²kwaj³li³ta¹hxai²hê¹la².

¹³ Nxe³nxã²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ã³sa²nũn³te²nãu³xa²
nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwaj³li³si¹jau³su²
Pau²lah³la² hxi²ki³kxai³lu² kwa³na³ain¹na²na¹.
Pau²lah³la² yã¹nxe³ kãĩ³sĩ¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su²
ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tũ³ka³txa² Ju³te²a²
sxi²jen³nãu³a² ai³lha²thet3sxã³ o²la³kxi²sain³ny-
hah¹lxi³ta¹hxai²hê¹la². Jã¹nxe³sxã³ Se²vah³la²
tah²nãu³xa² ju¹ta²nũ¹jã¹nxe² o²la³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

A²nxe³jah¹la²nãu³xa² a²wĩ³nai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na²
sxi²ha² wã³nxĩn¹te² si³yxau³jah¹lo²su² kxan²ti³
nxe²na³na¹ nxe²nxã³ka³ty³ a²ki³lha³nãu³xa² nxe²
o²la³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³tũ³ka³txi³nu¹ta²li²
kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxe²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxũ²kwaj³li³si¹hai¹nhĩn¹jau³su² Je³su²jah³la²
kwa³na³nxã²sĩn¹na³li¹. Nxe³jah¹lai²li² Pau²lah³la²
ĩ³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² kõ³nxe³te²a²
yãu³ka³txa² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hê¹la². ¹⁵ Nxa²ha¹te¹
kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txu¹ta¹na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² ĩ²a¹ha²kxai³ Pau²lah³la² o²la³kxi²ju³ta²
ain³kxi²na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Yxã¹ta¹ wxãĩ²na²
ĩ³h¹jah¹lo²ta³yah³lxi¹ji¹wi¹?

¹⁶ Ain¹sxã³ in³txai²li² kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
nxũ²kwaj³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nũ³kxũn³txi³
ã³nhe¹kai¹nha²kxai³ a²wã²la³ka³lo³a²
sa²ten²ta³kxi²lã³ai¹nha²kxai³ kãin² ĩ³yĩx¹to³ta³lx-
ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxã³
hxi²ye¹ta³lxin³ta¹nha²kxai³ aun³tih¹hain¹ta¹hxai²hê¹la².

¹⁷ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E²fe³so³thi³nã²na²
nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa²
a²yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa²
a²yxo²ha

ĩhen³txain¹sãn²sxã³ yxo²²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 19 Nxe³ka³tu³ tũ¹kã³txa² sa²kxai³lu² ha³teḡ³nxã³nxa²
 ko³nxe³jau³xa² wã³nxĩn¹ju³ta² i³yau¹ũ³txã³nxa² yũ³kx-
 ai²nãn²tu³ wxa²sa²tã³sxã³ ũ³thũ²kxi²sa³hẽ¹txain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². A²nxe³txã³nxa² a³lix¹khaix¹txã³sa²ye²kxan²ti³
 50.000 nxe² a³lix¹kxan²ti³ hã¹sxã³ ũ³thũ²kxi²sa³hẽ¹tx-
 ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³jut³su² Je³su²jah³lai²na²
 wã³n³txa² wã³nxĩ¹nxe² wxi²kan¹yai¹ni² nxe³jau³xa²
 a²ha²te¹lhã³ u²lon³ta³kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

E²fe³so³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² he¹kxi²nyhain¹jau³su²

21 Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹tã² a²wã³n³txi³kxai³lu¹:
 — Hĩ¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Ma³se³to²na²ko³xa²
 ai³sã²na¹ka³tu³ hã²wxã³n³txa³ Kre³sa²ko³xa²
 ai³nũ³na¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹ka³tu³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
 ã³wi¹ha¹tu¹wi¹. Nũ³to³ha¹ka³tu³ Ro²ma²thĩ³na²
 ã³ya²sa³we¹ti¹ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 22 Nxe³ha²kxai³ Ti³mo²jah³lo²nu¹tã²
 E³ras²to³jah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa²
 Ma³se³to²na²ko³xa² ã³nxai³si¹jau³su² sa²si¹hã³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu²
 A²si³a³ko³xu¹tai²na² yo³na² yxau³tu³ta¹hxai²hẽ¹la².
 23 Yo³na² yxau³tũ³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 wã³n³txa² ã³si³tẽ³kxain¹te² nũ³kã³txa²
 E²fe³so³thĩ³nãn¹te²a² ye³khãuh³lxa³ti³nyhain¹ju³ta²
 ã³si³wxẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa²
 yxo²²i³xa³tũ³kã³txa² hxi²ka²sa³. 24 ã³si³wxẽ³te³nah¹lxi¹
 a²nũ²a² E²fe³so³thĩ³nãn¹jah¹la² Te³me²tri³o³jah¹lo²su¹
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² pra²ta²ki³a²
 ya³te³ya³ten³ki³a² o²la³kxi²ha²kxai³ Ti³a²na³ka³lxa²
 sũ³na² sa²ki³lxo³ta¹ka³lxa² txah³lxa³kxa²
 we¹tain¹ta¹ka³lxa² a²sxi²ha² wẽ³ha³lxa² jũ¹lxi³thĩ³na²
 wet¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²li² hai³txi³
 ka³ten³sxa³ha²kxai³ txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxu³su²
 ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² a²sxi²ha² wẽ³ha³lxa²
 yxo²kwãin³te²a² so¹kxain¹kxai²nãn²tu³ a²yo³ha²
 Te³mi²tri³o³jah¹la² hxi²ka² ũ³yho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²sa³wi³ha³lxa² kãin²
 yen³kxi³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yain¹nxa²ha¹te¹
 E²fe³so³ nũ³kã³txu¹txa² Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa² yxo²²
 ã³si³wxẽ³ha²kxai³ a²nxe³hĩ¹na¹ Ti³a²na³ka³lxa² tx-
 ah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxa² yxo²kwãin³nain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hẽ¹la². 25 Jã¹nxain¹ju³kxai³lu²
 Te³me²tri³o³jah¹lu¹ta² hi²sen³kxai³lu² pra²ta²ki³a²
 ya³te³ya³ten³ki³a² o²la³kxain¹tũ³kã³txa² i³kaix¹so¹sxã³
 i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Pra²ta²ki³a² tẽ³sxã³
 Ti³a²na³ka³lxa² txah³lxa³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxa²
 a²sxi²ha² wẽ³ha³lxa² jũ¹lxi³thĩ³na² we¹ki³sa²kxai³ yen³kx-
 ih³kĩ³sxi²tai¹ti²tu³wi¹. 26 Nxe³yãn¹ta¹ jah¹lai²li²
 Pau²lah³lai²na² wã³n³txa² ko³te³kxi²nẽ³tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³jau³xa²sa¹: "Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³kxa² a²nũ²a²
 hxi²ka² we¹txain¹kxa² hai³txi³ wã³nxĩ¹nxa³wi¹. Hai³txi³
 ka³ten³su² nxa³wi¹." Nxe³jau³su² A²si³a³ko³xai²na² yx-
 au³tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ E²fe³so³thĩ³na² yx-
 au³tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa² yxo²² ã³si³wxẽ³xain¹na³li¹.

27 Ai¹nha²kxai³ txa²wã¹wa³ka³li³yu³ta²
 ã³te³nai¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Te²yã¹nxe³sxã³
 Ti³a²na³ka³lxa² ã³te³nai¹nxa³kxa²yan³txi³su²
 nxe³na¹nhai¹. Ta¹ka³lxa² kãin²khaix¹kxan²ti³
 ne³wã²na³ain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. A²si³a³
 nũ³kã³txi³su² te²a² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ta¹ka³lxa²
 sa²nẽn¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ hĩ¹na²
 ne³wã²na³ain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Na¹jau³su²
 tai²li² e³ye¹nx2ta¹wi¹. Te³me²tri³o³jah¹la² nxe³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 28 Nxe³nxa²ha¹te¹ wã³n³txa² e³yain¹jau³xa² ain³kx-
 ain¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² i³xan³txi³sxã³ yxo²kãin²txi³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ti³a²na³ka³lxa² E²fe³so³thĩ³nãn¹ta¹ka³lxa²
 kãin²khaix¹sĩn¹na³li¹. Nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 29 Nxai¹nha²kxai³ sxi²je³nai²na² whã¹na¹ nxe²
 i³kaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Kai²ah³lai²na²
 A³ris²tar²ko³jah³lai²na² nxe³sxã³ hxi²kxũn³txi³
 hxi²ki³ain¹yah³nũ²la² ã³nũ¹nain¹thĩ³na²
 ã³sa²so¹ain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nãu³xa²
 Ma³se³to²nãn¹jah¹lo²nãu³su² ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ya³jah¹lo²nãu³xa² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² kxãn³su²
 ã³si³tẽ³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu¹:
 — ã³wih¹nũn³na¹tũ¹xã¹. Nxe³tah¹lxi³na¹
 Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa² yxo²²tũ³kã³txa²
 ã³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 31 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a²
 hxi²kan¹te²a² kxãn³su² ya³li³ha²kxai³
 sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:
 — Pau²lah³lãi³. Nũ¹nain¹thĩ³nai²na² ã³wih¹txa³hẽ¹li¹.
 Su²lhã³nxain¹nha³tai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxe³ye²ny-
 hai¹nha²kxai³ ã³ki³nũ²kxi²tũ³kã³txa² a²wã³kxi³kxai³
 wã³n³txa² yau³ã³xa² i³kaix¹txi² a²wã³kxi³kxai³ wã³n³txa²
 yau³ã³xa² i³kaix¹txi² nxe³yah³lxi³ha²kxai³
 i³khu³khu³nxe² i³kaix¹jah³lxi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 ain³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 33 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²
 nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² A³le³syãn²trah³la² sa²so¹sxã³
 tẽ³sxã³ a²nũ²a² yen³nãu³a² ũh³wxẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ka³tu³ ka³nahx2nxe³si¹hain¹jau³su²
 wxa²sa²tã³yi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ i³ye³kxi²
 ã³si³wxẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Yxãn¹ta¹ Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³su² ha²kxai³ Ju³te²a² wã³n³txa² e³kxi²ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²li² i²ain¹tãu³a² ãh¹lxi³sxã³
 yxo²kãin²txi³ i³kaix¹ta³lxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ti³a²na³ka³lxa²na² E²fe³so³thĩ³nãn¹ta¹ka³lxa²na²
 kãin²khaix¹nx2na³li¹. Nyhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Wa³su³txi³ kaix¹tã³ti³he¹nxẽn³tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 35 A²nxe³thĩ³nu¹tai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²li²
 a²yen³nãu³a² i³sa²yxau³nũ²la²
 ã³ka³nahx2nxe³yain¹si¹hain¹jau³su² wah³nxain¹nũ²la²
 ã³ka³nahx2yxain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxẽ¹. E²fe³so³thĩ³na²
 kãin²khaix¹nx2na³le¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹nũ³kã³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² Ti³a²na³ka³lxa² sxi²ha² sa²hau³ko³txi²
 txah³lxa³kxa² wã³nxĩn¹ki³ai²na² oh³xa² a³hi²ki³a²
 sa²hau³ko³txi² nxe³kĩ³tã³le¹. Te²jai¹ti²tu³we¹.
 36 Nxe³jau³xai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxi²kĩ³jau³xai²la¹we¹. Nxe³ha²kxai³

hāi¹nxa¹jah¹lxi³sā²nhē³le¹.
 Ā³to³toh³lxi²kāi³ah³lxi³txa³hē¹le¹. 37 Nxe³ha²kxai³
 in³txi³nāu³xai²li² tē³sxā³ wxā³yah³lxi³n¹te²a² kō³nxe³ti³
 o²la³kxai¹nxā³ta²we¹. A²wā³nxīn¹thīn³ta³ yen³kxa²
 hai³txi³ kāi³ai¹nxa³ha²kxai³ Ti³a²na³ka³lxa² kō³nxe³ti³
 e³kxai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ai¹nxa³tai¹ti²tu³we¹.
 38 Nxe³ai¹nha²kxai³ Te³me²tri³o³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa²
 nxe³sxā³ wān³txa² i³kwai²kxi²jau³xa² yū³ain¹kx-
 ai²nān²tu³ ha³lo²ko³xai²na² hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nū²kx-
 ai¹nh¹na¹ i³hen³txi³nyhain¹txai²lē¹. 39 Yxān¹ta¹ wān³txa²
 ǵn³txi³khaix¹nxe³jau³xa² yū³kxi²nān²tu³ yx-
 au²xai²tū³kǵ³txa² i³kaix¹sxā³ sa²nū²kxi²nyhain¹ka³tu³
 i³hau³ko³nyhain¹tu¹we¹. 40 Nxe³ha²kxai³ hī¹na²
 kwa²hāi¹nxe² ā³ki³nū²kxah¹lxi¹lxe¹.
 Wā²nxūh¹lxi³kǵ³tǵ³le¹. Nxe³ha²kxai³ Ro³ma²no²
 a²hxi²kan¹jah¹la² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nē³lain¹kx-
 ai²nān²tu³ i³ye³kxi²nē³lain¹te³nah¹lxi¹: "Wxa²nū³kǵ³txa²
 he¹kxi²sa²te³lhxā³ ā³ki³nū²kah³lxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³
 wā²nxūh¹lhxah³lxi¹lxi¹." Nxe³nē³lain¹ke³la³te²kxai³
 hxi²kan¹txi³ wān³txa² wain³jau³la²
 i³wa²lū³xai¹nh¹i³kǵ³sxa³we¹. Nxe³ha²kxai³
 khāuhx³nē³lai¹nha³ta²we¹. A²hxi²kan¹jah³la² nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la².
 41 Nxe³ha²kxai³ aun³txa² i³si¹hain¹jau³su³
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ aun³txa²
 i³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

**Pau²lah³lai²li² Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa²
 ai³jau³su²**

20 Aun³ta² i³yain¹sxā³ ā³nhāu²no³jain¹nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²te²nū³kǵ³txa² i³kaix¹so¹sxā³
 ā³nū²kxi²nū²la² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³nxū²kwǵ³lxū¹nain¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nū²la² ā³waix³txi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³waix³txi²nū²la²
 Ma³se³to²na²ko³xa² ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la².
 2 Ai³lha²thet³tǵ³a² a²nū²a² yxo²i²te²a² wān³txa²
 wi¹jau³xa² i³nxū²kwǵ³lxū¹nain¹jau³xa² i³hen³tx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ yxo²i²
 kāi²no³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a³li³sxā³
 Kre²sa²ko³xa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe²xai³tǵ³kxai³lu²
 i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tǵ³tǵ³sxā³ ta³ko¹xu¹tai²na²
 yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Si²ri³a³ko³xa² ā³nx-
 ai³te³lhxā³ nxe³tah¹lxa¹ Ju³te²a² nū³kǵ³txa² ā³nhai¹tū³
 tū³kǵ³txa² su²lhā³te³lhxā³ ain¹jau³su² ain³kxi²nha²nū²la²
 ā³wa²li²sxā³.
 — Ma³se³to²na²ko³xa² wǵ³li²te³la¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². 4 Ai¹nha²kxai³ a²ne³hē³ta² a²sa³wi³ha³lxa²
 wǵ³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Tro³a²te²thi³na²
 wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kǵ³txa²sa¹,
 So²pa³trah³lo²su² ha²kxai³ A³ris³tar²kah³lo²su² ha²kxai³
 Se³kūn²jah³lo²su² ha²kxai³ Kai²ah³lo²su² ha²kxai³
 Tri³mo²jah³lo²su² ha²kxai³ Ti²ki³kah³lo²su² ha²kxai³
 Tro³fi²mah³lo²su² ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³tū³kǵ³txu¹ta²kxai³la¹ So²pa³trah³lai²na²su²
 Pi²rah³la² tah²su² ha²kxai³ Be³re²a²thi³nān¹jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ A³ris³tar²kah³la²
 Se³kūn²jah³la² nxe³sxā³

Te³sa³lo²ni³ka²thi³nān¹jah¹lo²nāu³sxu² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ Kai²ah³lai²na²su²
 Ter²be²thi³nān¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
 Ti²ki³kah³la² Tro³fi²mah³la² nxe³sxā³
 A²si³a³ko³xan¹jah¹la²nāu³sxu² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tū³kǵ³txai²li² wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hē¹la². Txai²li²
 Lu²kah³lo²na¹xai²na² Fi³li³pos²thi³na² yxau³na¹hē³la².
 6 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tū³xa²
 yai³nain¹ju³ta² yain³ta³lun²ya³sain¹nū²la² hā²wxān³txa³
 Fi³li³pos²thi³na² a³li³xa³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxā³ Tro³a²te²thi³na²
 ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³wi¹ha³sain¹nū²la² ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxā³ yx-
 au³a³sain¹na²hē³la².

Tro³a²te²thi³na² ai³ya³sain¹jau³su²

7 Jā¹nxe³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² i³tut³sa²kxai³
 ā³nū²kxi²sxā³ yain³ya³sain¹na²hē³la².
 Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ sxi²ha² oh³xan¹thi³na² ka³la³sxā³
 ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ka³nxah³hi²ha²kxai³
 lǵ³pi³ǵu²tē³na² ka³lxa¹tēn³ti³nāu³xa²
 ū³thū²kxi²sa²kū²ta³ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la²
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu²:
 — Ka³nxa³ha²tai²na² a³li³sxā³ ā³waix³txi²kǵ³tu¹wi¹.
 Sain¹sī¹nha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi²
 ān³si³wxe³sain¹sīn¹na²hē³la². 9 I³hen³jah³lxi³sain¹ka³tu³
 i³ye³sxā³ ā³na¹ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ wēn³sa²
 Eu³ti²kah³la² sa²kxai³lu² sxi²ha² kīn³txi³
 yxo²u³nha²ta³yxo²a² ā³wxe³ha²kxai³ kxān³su²
 ain³kxi²yxau³ha²kxai³ kāin²hxi²tha³o³nha²kxai³
 i³ǵu³xi²na²hē³la². I³ǵu³xi²tǵ³ kīn³txi³ yxau³ha²kxai³
 i³ǵu³xa¹nha²ju³ta² ā³ya²lu¹tǵ³hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 a²nū²a² wxa³sa³non²ta³kxi²na¹tū¹xū³ ain¹nxa²ha¹te¹:
 — Ā³ya²lu¹tǵ³li¹. Nyhain¹na²hē³la². 10 Ny-
 hain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a³ka³nxi²sxā³
 ā³tǵ³xain¹na²hē³la². Ā³tǵ³xain¹nū²la²
 ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²wxe³sxā³
 wxa²ha³la³wau¹kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Āin²jah³lxi³txa³hē¹li¹. A²wi¹tǵ³a² āh¹ nxū²kwǵ³yx-
 aun³tai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³na²hē³la².
 11 Nxe³nū²la² sxi²hē¹na² ka³la³xi²na²hē³la².
 Ka³la³xi²nū²la² yain³tū³xa² tē³sxā³ wā²nāu³lxǵ¹nū²la²
 yain³ya³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³nū²la²
 āh¹i³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³sa²sīn¹te³na¹
 i³yū¹li²nxa³tǵ³lxa¹ ta³lun²sīn¹na²hē³la². Nxe³ka³tu³
 ā³sxā³ ā³waix³ja³sa²sīn¹na²hē³la². 12 Ā³sxā³
 ā³waix³ja³sa²sīn¹nū²la² wē³sa² Eu³ti²kah³lo²nu¹tai²na²
 sa²so¹ain¹sxā³ i³xain¹na²hē³la². Ka³ten³su² tē³sxā³
 i³xi²ha²kxai³ wi¹lxo³kxain¹na²hē³la².

Mi³le²to²thi³na² ai³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ A³sos²thi³na² ā³nxai³sī¹na¹hē³la².
 Nxe³jut³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ ā³sxā³
 ā³waix³sa²sī¹nxa³ta³lxa¹ nxe²i³ye³kxi²sa²sīn¹na²hē³la².
 I³ye³kxi²sa²sīn¹te³nah¹lxi¹:

— A³so²thi³na² ā³nxai³jah³li³hē³li¹. Tāu³a² ī³ha¹txi²xi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹sxā³ ā³nxai³jah³li³hē³li¹. Yah³lxin¹kxai¹nān²tu³tx-ai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² tih³nān²ta³ ā³nxai³na¹tu¹wi¹. Nxe³sa²sī¹na¹hē³la². Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹sxā³ ā³nxai³sī¹na¹hē³la². ¹⁴ Nxe³nha¹nū²la² A³so²thi³na² a³li³kxain¹sī¹na¹hī¹na¹ ī³ha¹txi²xi²sa²sīn¹na²hē³la². Ī³ha¹txi²xi²sa²sīn¹nū²la² ā³nū²ti²sā²nha¹ka³tu³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹nha¹ka³tu³ A³so²thi³na² a³li³xi²nha¹hē³la². A³li³xi²nha¹nū²la² Mi³ti³le²na²thi³na² ā³ya²sā³wih¹nha¹hē³la². ¹⁵ Ā³ya²sā³wi¹sā²nha¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ a³li³xi²nha¹hē³la². A³lan²ni²nūn³tāu³a² Ki²os²ko³xa² ya³son³sxā³ ka³nxa³hi²nha¹hē³la². Nha¹ka³tu³ ka³nxa³ha²ta²nūn³tāu³a² Sa²mos²ko³xa² ā³ya²sā³wih¹nha¹hē³la². Nxe³nha¹nū²la² a³li³xi²nha¹nū²la² a³lan²nūn³tāu³a² Mi³le²to²thi³na² ya³son³sxā³ ā³ya²sā³wih¹kxi²xai³nha¹hē³la². ¹⁶ Kxā³nxa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kx-ai³lu¹:

— Je³ru³sa³lē²thi³na² wa³su³txi³ ā³nxai³na¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Pēn³te³kos²ta² nxe³ti³xa² ah³xi²nxa³tā³lxa¹ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ju³ta² A²si³a³ko³xa² ā³nhi²kat¹sai¹nxa³kxa²ya³n³txi³su² nxa¹nhai¹. Nxa¹ha²kxai³ E²fe³so³thi³na² wain³txi³ ā³wa²to¹ja³sah¹li³hē³li¹. Nxe³sa²sī¹na²hē³la².

Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² ī³hen³txi³ju³su²

¹⁷ Nxe³ju³t3su² E²fe³so³thi³na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²ain¹te² nū³kā³txai³tā² a²hxi²kan¹ta² wxā³si¹hain¹ju³su² ī³kaix¹so¹na²hē³la². ¹⁸ Nxe³sxā³ Mi³le²to²thi³na² wxā³sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹li¹: — Nxe³jah³li³sa²li¹. Ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kxā³nhi¹nai³tā² E²fe³so³thi³na² yxau³hx-ai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxau²xai³la¹ju³ta² ha³kxa¹ ī²yah³li³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. ¹⁹ Nxe³na¹ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa² ye³ka³lxa¹txi³ khāuh³lxa³txi³sain¹to³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit3su² na¹ha²kxai³ win¹ta²txe²li³wet¹tai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. A²nū²ai²na² khāuh³lxa³txi³sain¹to³ha²kxai³ ī²āin²txi³sxā³ nān³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. ²⁰ Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² wi¹ju³xa² wi¹lyxau³yah³lin¹ju³ta² so¹li³ ī³ya¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Wxa²sxi²ha² tā³nxa² nūn¹yah³lxin¹thi³na² tā³nxa² ī³ya¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Jau¹xai²na² o¹hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. ²¹ Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³ti³hi¹nain¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²sxā³ Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yx-au³tāu³lo³jah¹la² yxo²ī²si¹hai¹na¹ju³su² ī³ya¹ū¹ai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ī²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. ²² Nxe³na¹ha²kxai³ hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³sī¹sa³ju³su² kwa³na³sa³ha²kxai³ we¹ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ ai³na¹tāu³a² ī³nxet3sxā³ kāi³sa²hī³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. ²³ Nxi¹na¹ha²kxai³

sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet3to³ha¹tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ī³ya¹ū³sa²to³te³nah¹li¹: “A²nū²a² ī³xan³ta³kxi²nxai¹nha³tai¹. Khāuh³lxa³ti³nx-ai¹nha³tai¹. Kan²txi³ ū³ti³kxi²nxai¹nha³tai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹tx-in¹ju³tan¹te²su² nxe³nxai¹nha³tai¹.” Nxe³sa³toh³na²hē³li¹. Nxe³sa³kxan²ti³ su²lhā³sain¹kx-an²ti³ sa²yxo²we¹ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txa² kwa³na³sa³ju³ta² so¹li³ o²la³kxi²na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² ī³ya¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹. Nxe³ju³xa²sa¹ wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³tai²li² ā³na¹la³kxi²nhyah¹lxin¹sān²nū²la² Je³su²jah³la² yxo²ah³lxin¹kxi²nān²tu³ wi¹hlin¹te²lo³txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³xa² so¹li³ ī³ya¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹. ²⁵ Nxe³ju³xai²na² so¹li³ ī³ya¹ū¹nx2ti³hx-ai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³t3su² ā³wai³x3kxi²na¹hī¹na¹ āh¹ī²kxi²xi²sah¹lxan³tho³li¹. ²⁶ Nxe³na¹ju³t3su² hī¹na² e³lai²na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³sxā³ ā³na¹ah³lxin¹kxi²nān²tu³ wā²nū³h¹lxah³lxin¹tu¹wi¹. Tx-ai²lan²nxa³lho³li¹. ²⁷ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²ten³ju³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ī³ya¹ū³nx2ti³hx-ai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. O¹hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. ²⁸ A²nxe³ju³kxai³lu² wxāi²na² sa²kxai³lu² wxa²ē¹nāu³la³ wi¹lī²nha¹jah¹li³hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³te² nū³kā³txa² wi¹lī³hau³ko³nha¹jah³li³hē³li¹. Nxe³si¹nx2ti³ju³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ū³h³wxe³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³ju³kxai³la¹ tū¹ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² ya³lu²hī¹nai³tā¹ju³ta²la² yxo²ī²te²a² Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³sah²lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tū³kā³txai²li² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxai²la¹wi¹. ²⁹ Nxe³na¹ha²kxai³ ā³wai³x3ti²na¹kxa²si³yo³na² a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² wxā³ye¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³thi¹ta²lxain¹sxā³ he¹kxa³ha³te²ta³li³nx2tai¹nha³tai¹. ³⁰ Nxain¹kxa²yu³su² wxa²nū³kā³txai²na² ī²li³te² ī³nxai²na² Sū³na² wān³txa² ain³kxi²nxa³te²a² yū³ah³li¹li¹. Ī³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³sa²si¹nx2tain¹ju³su² ī³ya¹ū³nx2tain¹sxā³ sa²so¹nx2tai¹nha³tai¹. ³¹ Nxe³ju³ta²nū³a² wi¹lī²khai¹nxe³jah³li³hē³li¹. Kwē³kxa² ko³ha¹li¹ ka³na³ku²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hai³txi³ ī³hen³txi³sxā³ ā³na¹ain¹to³nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Ka³nxa³ti²sa²kxa²ha³tā³nxān²ti³ a³lan²ti²sa²kxa²ha³tā³nxān²ti³ khāuh³lxa³txi³nha²sxā³ ī³nān³ti³hit¹sain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³ ī³āin²ta³kxi²nhā²nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² ī³ya¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. ³² Nxe³na¹ju³t3su² hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a² ū³hū¹nx2ta¹wi¹. Nxe³te²na² wān³txa² yxo²ī²yah³li¹nha²kxai³ wi¹lī²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ā³nxū²kwāi³lxū¹nxa²li³tu¹wi¹. Ī³ya³lo³ti¹nx2ti³tu¹wi¹, yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxa²ya³n³txi³su¹. Jā¹nxe³sxā³ wi¹lha³ko³txa²li³tu

kāi³ain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sũ³na² so¹lxi³
 yxo²tũ³kq³txa² so¹lxi³ yxau³kij³tu¹wi¹. 33 Jā¹nxa¹jut³su²
 wxa²yen³kxai²li² wā²la²ka³lo³su² tã³nxa²
 ha³teh³nxān³su² tã³nxa² so¹kxi¹nx2ti³hx-
 ain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³yān¹ta¹ txa²hxi²ka² so¹lxi³
 nũ³kxũn³sxā³ wa³ko³nhxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³sxā³
 txa²nũ³kq³txa² nũh¹ nũ³kxũn³sxā³
 sa²hau³ko³tai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³na¹ha²kxai³
 a²nũ²ai²na² hxi²ka¹nxa³te²a² ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ha²kx-
 ai³ te²u¹jā¹nxe² kāi³te²nũ³su² t³yau¹ũ³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Te²yā¹nxe³jut³su² Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² t³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 “Yen³kxa² so¹kxain¹kij³ju³ta² wi¹na³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 yen³kxa² wā²nhũ¹ain¹kij³ju³ta² wi¹khaix¹hĩ¹nx2na³li¹.”
 Nxe³sain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li²
 nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 nxe³na²hē³la².

36 Nxe³e³ta³lun²nũ²la² ā³ka³ti³wxe³ya³sain¹nũ²la²
 Txa²wā¹sũ³na² t³ye³kxi²na²hē³la². 37 Nxa²ha¹te¹ t³sa²yx-
 au³xi¹nũ²la² Pau²lah³la² kāin² t³nān³kxin²tain¹na²hē³la².
 Nxe³sxā³ ha³la³ti³ain¹nũ²la² t³yxo²sai¹la³kx-
 in²tain¹na²hē³la². Ai¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³
 a³li³si¹hain¹jau³su² t³ye³kxain¹na²hē³la². 38 Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² ā³wā³li²nxa³jau³su²
 t³hen³txi³ha²kxai³ t³āin²ta³kxin²tain¹na²hē³la².
 Nxe³nũ²la² na³vi²o²tē³na² sxa³je³na²
 ā³si³tē³kxi²sain¹sĩn¹nũ²la² t³sā³sain¹sĩn¹nxa²ha¹te¹
 ai³ya³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lě²thĩ³na² ai³jau³su²

21 Ai³ya³sain¹nũ²la² t³ye³na²
 yxo²ha³ti³lhi³ya³sain¹ka³tu³ Kos²thĩ³na²
 ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la².
 Ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹nũ²la² ka³nxa³ha²ta³nũn³tāu³a²
 a³li³ya³sain¹nũ²la² Ro²tes²thĩ³na²
 ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la².
 Ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹nũ²la² hā²wxān³txa³
 Pa²ta³ra³thĩ³na² ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la².
 2 Nxe³ya³sain¹tāu³a² na³vi²o²tē³na² Fe³ni²si²a²ko³xa²
 ai³tē³na² t³ha¹ja³sai¹nha²kxai³ ā³we¹ti¹sxā³
 ai³ya³sain¹na²hē³la². 3 Ai³ya³sain¹nũ²la² Syi²pri²ko³xa²
 ten³sa²tā³sxā³ t³nha¹yu²hē³la². Nha¹tāu³a² a²wi¹tāu³a²
 yxo²wa³ti³kxi²sxā³ ai³ya³sain¹na²hē³la². Ti²ro³thĩ³na²
 Si²ri³a³ko³xan¹thĩ³na² ā³we¹ti¹yha³sain¹na²hē³la².
 Ā³we¹ti¹yha³sain¹ka³tu³ a²yen³kxa² wxa²sa²nũ¹ny-
 ha¹sain¹tj³kxai³lu² tē¹nai²li² ā³sxā³
 a³li³ya³sain¹na²hē³la². 4 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²tũ³kq³txa² t³ha¹txi²nyha¹sai¹nha²kxai³
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yx-
 au³a³lan²ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹tāu³a²
 Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²
 t³yau¹ũ³tin³tain¹nũ²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la²
 t³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lě²thĩ³na² ai³nhĩ¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³ti³nxain¹sĩ¹nha³tai¹. Ain¹jau³su²
 yxo²tũ³kq³txa² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxain¹sxā³
 ai³si¹hai¹nxa³jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ t³ye³kx-
 ain¹na²hē³la². 5 Nxain¹kxan²ti³ ye³jen¹nũn³tāu³a²

a³li³ya³sai¹nha²kxai³ tũ¹kq³txai²na² whāi²na¹ in³txa²
 txu¹ha² wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹
 ā³si³tē³kxi²sain¹sĩn¹na²hē³la². Nxe³sxā³ t³ye³na²
 yxo²ka²teh³nāu³a² ā³yit1ta²xai³sxā³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²
 ā³wxe²xai³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² t³ye³kxa³sain¹na²hē³la².
 6 t³ye³li²ta³lun²nũ²la² na³vi²o²tē³na²
 ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹nxa²ha¹te¹
 tũ¹kq³txai²li² t³ha¹txi¹yha¹sain¹tũ³kq³txai²li²
 wā³lain¹na²hē³la².

7 Wā³lxain¹nxa²ha¹te¹ Ti²ro³thĩ³na² ā³sxā³
 a³li³ya³sain¹na²hē³la². Ā³sxā³ a³li³ya³sain¹nũ²la²
 To³le³mai²ta³thĩ³na² ā³yat1ti¹yha³sain¹na²hē³la².
 Ā³ya¹ti¹yha³sain¹nũ²la² ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 a³lan²ni²sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tũ³kq³txa²
 t³ha¹txi²ya³sain¹sxā³ t³ye³li³ya³sain¹na²hē³la².

8 Nxe³nũ²la² a³lan²ni²tāu³a² ā³sxā³ a³li³xi²ny-
 ha¹sain¹na²hē³la². Nxe³nyha¹sain¹nũ²la²
 Se²sa³re²a²thĩ³na² ā³we¹ti¹yha³sain¹na²hē³la².
 Ā³we¹ti¹yha³sain¹nũ²la² Fi³li²pah³lai²na² sxi²ha² yx-
 au³ya³sain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² kxā³nhxi¹nai³tā²
 Je³ru³sa³lě²thĩ³na² yxau³hĩ¹nai³tā² a³pos²to³lo²
 nũ³kq³txa² t³sxā³ sa²so¹ain¹jah³lo²su² tai¹ti²tu³wa².

Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 t³hen³txi³na²hē³la². 9 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha¹li¹
 ha¹li¹ a²ka³ne³nāu³xa² yũ³ta¹ in³txa²
 yũ²nxa³ta¹ka³lxu²nāu³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² t³hen³txain¹na²hē³la². 10 Nxain¹nxa²ha¹te¹
 ha³la³jen¹nāu³a² A²ka³bo³jah³la² Ju³te²a²ko³xan¹jah¹la²
 wxā³na²hē³la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 t³hen³txi³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 t³hen³txain¹na²hē³la². 11 Jā¹nxe³sxā³

Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² t³ha¹txi²nyha¹nha²hē³la².
 t³ha¹txi²nyha¹nhũ²la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 sa²si³t¹nha²ka³lo³a² sa²so¹kxi²nyha¹sxā³
 sa²hxi²tai³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ sa²yu³tai³ta³kxi²ny-
 ha¹ha²kxai³ nxe³nyha¹nha²hē³la². Nxe³sxā³ t³ye³kxi²ny-
 ha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² t³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 “Ju³te²a²nāu³xa² Je³ru³sa³lě²thĩ³na² yxau²xai³te²a²
 hi²sen³su² sa²si³t¹nha²ka³lo³ai²na² a²wa³kxēn³sin¹te²
 t³nxai²na² sa²so¹nxain¹sxā³ sa²tai³kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nx-
 ain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nũ³kq³txi³sxa³te² nũ³kq³txi³su²
 a²hxi²ka² ũ³hũ¹nxain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xa²
 t³ye³kxi²sa³na²li¹. A²ka³bo³jah³la² nxe³nyha¹nha²hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thĩ³na²
 yxau²xai³tũ³kq³txa² ain³kxi² txa²wā¹kij³na¹xai²na²
 ain³kxi² nxe³sĩn¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²
 t³ye³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lě²thĩ³na² ai³sĩn¹txa³hē³li¹.
 Nxe³sĩ¹na¹hē³la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— t³nān³yah³lxi³txa³hē³li¹. t³āin²ta³lxi³sah¹lxi¹nha³tai¹.
 Yuh³lxi³ti³hex1sa²nxa³nhai¹. Je³su²jah³lai²na²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²sa²wit3sa¹ha²kxai³
 su²lhā³sain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹nxa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³
 hāi¹nxa¹sah¹lxi³hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³sĩn¹na²hē³la².

14 Nxe³ju³kxai³lu² hxi²kan¹txi³ i³wa²lũ³xi²sĩ¹nxa³ha²kx-
ai³ hãi¹nxã¹sĩ¹na¹hẽ³la². Nxe³sxã³
ĩ³ye³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhĩn¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su²
sa²yo²wet¹sĩn¹kĩ³tu¹wi¹. Nxe³sĩ¹na¹hẽ³la².

15 Nxe³nũ²la² yen³kxa² tẽ³sxã³ ai³nha¹kxa²
wxa²hau³kot³so¹xi²nha¹ka³tu³ã³sxã³
a³li³ya³sain¹na²hẽ³la². 16 ã³sxã³ a³li³ya³sain¹tãu³a²
txa²wã¹tã³nãu³xa² Se²sa³re²a²thĩ³nã¹tũ³ka³txa²
ã³si³tẽ³kxi²yah³lxi³sain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la².
Ã³wi¹ha³sain¹nũ²la² Me³na³sõ²ah³la² sxi²ha²
Se²sa³re²a²thĩ³na² yxau²xai³lhxai²na²hẽ³la².
A²nxe³jah¹la² sxi²ha² ã³wi¹ya³sain¹na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ Me³na³sõ²ah³lai²li² kxã³nhxĩ¹nai²tã²
Syi²pri²ko³xa² yxau²xai³lhĩ¹nai²tã² a²wi¹lhĩ¹na²
yo²tã¹hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² Ti³a²kah³lai²na² e³kxi²nyhu¹jau³su²

17 Jã¹nxe²ya³sain¹ju³kxai³lu² txa²wã¹wã³tã³nãu³xa²
Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³la³ya³ti²nyhu¹sxã³
ĩ³ka³lih³ya³sa²sĩn¹na²hẽ³la². 18 Nxe³ya³sa²sĩn¹nũ²la²
hã²wxã³txa³ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu²

Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ti³a²kah³la² i³ye³kxi²te³lhxã³
ai³ya³sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ya³sa²sĩn¹tãu³a²
a²hxi²kan¹ta² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
yo²tĩ²jah¹la²nãu³xa² ã³ya³sa²kxi³nũ²kxain¹na²hẽ³la².

19 Nxain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³te² nũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
yo²tĩ² ã³si³wxe³ai¹nhĩ¹nu¹ta²nã¹jau³xa² i³hen³txi³ny-
hain¹na²hẽ³la². 20 Nxa²ha¹te¹ nxe³jau³xai²na² ain³kx-
ain¹nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kx-
ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹ka³tu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lãi³. Ain³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³ju³ta²li²
ĩ³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ti¹ai²li² Ju³te²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²tĩ²ain¹na³li¹. Yxã¹ta¹
Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹tain¹na³li¹.

21 Nxai¹nha²kxai³ ki³han³jau³xa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:
“Pau²lah³lai²na² hi²sen³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kx-
ai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² yxau³ain¹ko³xa² yx-
au³kxi²nyhain¹tũ³ka³txa² Pau²lah³la²

kwa³na³ain¹nu²hẽ³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na²
ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² sa²yo²ã³sĩ¹hain¹jau³su²
kwa³na³ain¹nu²hẽ³li¹. A²wẽ³ha³lxa² a²ki³wã²la²
ũ³sa³sĩ³tũ³ko¹kxã¹ain¹ju³ta² hã¹nxa¹si¹hain¹jau³su²

kwa³na¹ai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² o²la³kxi²hx-
ai²ju³ta²tã² a²yo²ha³kxa¹ hã¹nxa¹si¹hain¹jau³su²
kwa³na³ai¹nha²kxai³ nxain¹nũ²hẽ³li¹.” Nxe³jau³xai²na²
ain³kxain¹na²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ki³ha³nain¹nũ²hẽ³li¹.

22 Jã¹nxai¹nha²kxai³ wxã¹jau³xa² ain³kxi¹nxain¹tu¹wi¹.
23 Nxain¹kxai²nã²tu³ nxe³sẽ¹li¹. In³txi³nãu³xa² ha¹li¹
ha¹li¹ nxe³sxã³ kxã³nhxĩ¹nai²tã² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kx-
ain¹na²hẽ³li¹, we¹tain¹ju³ta²nũ³a²su¹. Hĩ¹na² e³kx-
ain¹jau³xai²tã² we¹ta³lu²nain¹tu¹wi¹. 24 Nxai¹nha²kxai³
ã³si³tẽ³kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nĩn¹kxai²nã²tu³

Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa²
sa²yo²wet¹txa²sã²nhẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nã²tu³

Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ã³nhan³ka²ti³ye²yah³lx-
in¹tu¹wi¹. Sa²yo²wet¹ta³lu²yah³lxin¹kxai²nã²tu³
a²yen³kxa² i³li³te²a² wã³kon³kxai²nã²tu³ so¹sxã³
ũ³yho³hi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe² ta³lu²nĩn¹kxai²nã²tu³
ũ³nhẽ³ko¹la³kxin²tain¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹te²ka³kxa¹
a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ ko³nxẽ³ti³ o²la³kxin¹ju³ta²tã²
ĩ³ki³ha¹kxain¹jau³xa² a³la³kxain¹tu¹wi¹.

Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã²
sa²yo²wet¹tin¹ju³ta² i³ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li²
i³ye³a¹wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa² yo²tĩ²te²a²
ũ³wha²li¹lhĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³sĩ¹na¹te³nah¹lxi¹: “Jau¹xai²na²
so¹lxi³ sa²yo²wet¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yain³txa² ko³nxẽ³te²a²
a²yãu³ka³txa² sa²nũ²tain¹kxai²nã²tu³

ĩ³yain³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa²
ĩ³na²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²ti³ho³nxã³te²a²
wã²nhĩ²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xa² in³txi³su²
tã³nxa² a²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² tã³nxa²
yo²kwain³nha²sxã³ ũ³whĩn¹ta³kxi²ny-
hu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²na²

sa²yo²wet¹jah³lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³ain¹sĩ¹na¹hẽ³li¹.
Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
26 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xai²li² Pau²lah³lo²nu¹ta²na²
sa²kxai³lu² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
ka³nxa³ha²ta³a² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa²
sa²yo²wet¹ta³lu²ju³ta²nũ³su²

ã³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ta³lu²sãn²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
sa²yo²wet¹te³lhxã³ i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ã³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³ta³lu²ka³tu³ ka³yxuh³xa²
ũ³hũ¹ain¹kxe³nũ³a² sa²yo²wet¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pau²lah³la² i³sxã³ ũ³tĩ¹kxain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³lan²tãu³a² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa²
sa²yo²wet¹ta³lu²te³lhxã³ nxe³hĩ¹na¹ Txa²wã¹sũ³na²
sxi²ha² ã³wih¹sxã³ yxau³ain¹tĩ³kxai³lu²
Ju³te²a²nãu³xai²tã² A²si³a³ko³xa² wxã³ain¹tũ³ka³txai²tã²
hi²sen³su² Pau²lah³la² i³ain¹ka³tu³ i³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 I³sxã³ i³sxã³ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:
— I³sa³e² nũ³ka³txã³. Ain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹le¹.
Ã³non²ta³kxi²sah¹lxi³hẽ¹le¹. Jah¹lai²li² wãn³txa²
ko³nxẽ³jau³xa² i³tih³nxai¹nĩn²ta²we¹. I³sa³e² nũ³ka³txa²
ko³te³kxi²ha²kxai³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa²
ko³te³kxi²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
ko³te³kxi²ha²kxai³ nxain¹kxa²yu³su² Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³te²a² in³txa² sa²so¹ka³tu³ thĩ¹nai²na²
tẽ³sxã³ ã³wi¹ha²kxai³ ã³kho³txain¹nĩn²ta²we¹. Nx-
ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Ain¹ta¹ wãn³txai²li² wain³ta

ai²hē¹la². ³⁰ Nxain¹ju³kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² kũ³we²ki²la² ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hxi²kxū³txi³ sa²so¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²sai²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²sai²ā³hī¹na¹ sa²yo²tī¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Nxain¹ju³kxai³la¹ su²lhā³te³lhā³ nxe²xai³ai¹nha²kxai³ so³ta²to² nū³kā³txi³su² te²a² hxi²kan¹jah¹lu¹ta¹ina² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³hen³txain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³ru³sa³lē² tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ he¹li²nyhain¹nīn²ta¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ³² Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ju¹tu¹ta¹ina² a²sa³wi³ha³lxā² wa³su³txi³ tē³sxā³ tī³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ī²ain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹ta²li² su²lhā³te³lhā³ ain¹ta¹ wxā³ye²nyhai¹nha²kxai³ hāi¹nxa¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³³ Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² hi²sen³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³tī¹kxi²si¹ju³su² sa²no¹te³lhā³ ā³sa²so¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³sa²so¹nū²la² kwa³thi³līh³na² tīh³no²ha¹li¹ sa²tai³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Sa²tai³kxi²nū²la² ī³wā³txi³te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² īh¹jah¹lo²ta²n³te²la¹xā³? Īh¹nxe³ka²yān³ti³tā³ he¹kxain¹si²lxī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ī³ye³ye³li³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ain³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta² ā³wih¹si¹ju³su² ta¹hxai²hē¹la².

³⁵ Nxa²ha¹te¹ es³ka²ta²ka³txa² ka³la³te³lhā³ ain¹ta¹ a²nū²a² nū³kā³txa² ān³sa²tā³ti³hex¹ye²yai¹nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ su²lhā³ti³ten³khaix¹ye²yhai¹nha²kxai³ ā³nxi²ka¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ sa²ye²ta³wxe³kxi²so¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ī³kaix¹te³nah¹lxī¹: — Su²lhā³txa²si¹nhē³le¹. Su²lhā³txa²si¹nhē³le¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² a²yo²wān³txa² ī³wa³lxīn³nha²ju³su²

³⁷ Nxa²ha¹te¹ sxih²yo²a² ā³wih¹te³lhā³ tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²ina² wān³txi³kxai³lu¹, so³ta²to² hxi²kan¹ta² ī³wā³txi³te³nah¹lxī¹:

— Ī³ye³kxi²nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹ta² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kre²ka² wān³txa² wxāin²txi³ e³in¹te²la¹xā³? ³⁸ E³ji²jah³lo²sxan³ji¹wi¹? Ha³la³je¹nhi¹nai³tā² E³ji²jah³lai¹tā² a²nū²a²nāu³xa² ka³lxā¹te²a² 4.000 nxe³tū³kā³txa² ā³sa²so¹sxā³ kāin² kō³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ā³nhe¹kxi²nyhain¹nū²la² ha³lo²a² sxi²ha² yū²nxa³ko³xa² ā³sa²so¹sxā³ ai³nyhain¹nū²hē³li¹. A²nxe³jah¹lo²sxan³te²la¹xā³? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²ina² wān³txi³kxai³lu¹: — Txa²ina² sa²kxai³lu² Ju³te²ah³lo²sa¹wi¹. Tar²so³thi³na² Si³li²si²a²ko³xan¹thi³na² txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³thi³na² nēn³kāin²khaix¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa²li² ī³ye³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²ina² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ī³ye³kxi²txai¹nu¹li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ es³ka²ta²ka³txa² ī³sa²yxau³nū²la² ī³ka³nah²xi²si¹ju³su² wxa²ye³wxāix³sa²kxai³ ī³ka³nah²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² E³bre²ah³la² wān³txa² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³wxi¹. Txa²wā³tā³nāu³sxu² txa²wi³na²nāu³su² yah³lxī¹lxī¹. Nxa¹ju³ta²li² ī³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

² Nxa²ha¹te¹ tū³kā³txai²li² E³bre²ah³la² wān³txa² ain³kxain¹nū²la² ka³nah²xain¹ta¹hxai³hē¹la².

³ Nxe³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²ina² wān³txi³kxai³lu¹: — Txa²li² Ju³te²a² nū³kā³txi³sa¹wi¹. Tar²so³thi³na² Si²ri³a³ko³xan¹thi³na² txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txa¹na¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹nū²la² Ka³ma³li³e²lah³lo²nu¹ta²ina² hi²sen³su² txa²wā¹si¹yah³la²nāu³xu¹ta²ina² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³jah³lxin¹ka³tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹kxa² yāx¹jah¹lo²sa¹wi¹. ⁴ Nxa¹ha²kxai³ a²nū²ai²li² Je³su²jah³lai¹tā² wān³txa² ān³si³tē³kxi²te²a² ī³hat¹txai¹na¹hē³li¹. A²nxe³tū³kā³txa² in³txi³su² tā³nxa² txu¹su² tā³nxa² nxe³kxan²ti³ khāuh³lxā³txain¹tu³ha¹hē³li¹. Nū³kxū³txi³ sa²so¹ain¹sā²na¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ ū³tī¹kxi²tā³nxa² su²lhā³tā³nxa² nxai¹na¹hē³li¹.

⁵ Nxe³na¹ju³ta² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² ī²sai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ī²sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹na²hē³li¹. Kāi³a¹ju³su² ī³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Ki³han³txa²nān³khih³ nxe³nx²ta¹nhai¹. Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹lain¹te³nah¹lxī¹: “Ta³mas²ko²thi³na² ā³nxain¹kxai²nān²ty³ wxa²nū³kā³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ā²ain¹te²na² ī³ha¹txin¹kxai²nān²ty³ sa²so¹ai¹nīn¹ka³tu³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ū³tī¹kxi²txai¹nhē³li¹. Nxēn¹ka³tu³ khāuh³lxā³ti³txai¹nhē³li¹.” Nxe³ju³su² wha²li¹txā³nxai²li² ū³hū¹sai¹nha²kxai³ ai³na¹hē³li¹.

Pau²lah³la² yxo²ā²ā³si³wxe³ju³xai³tā² ī³hen³txain¹ju³su²

⁶ Ai³na¹tī³kxai³lu² Ta³mas²ko²thi³na² yāu³so³na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ne³ka³ka³tāu³a² oh³xa² wa³su³txi³ ha³tet¹sa²kxai³ hxi²kan¹txi³ ī³sa²nxū³nxa³hē¹li¹.

⁷ Nxa¹tāu³a² ā³ya³hi²na¹tāu³a² wān³txai²li² ain³kxi²na¹te³nah¹lxī¹: “Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ khāuh³lxā³txi³san¹thi²lxī¹?” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

⁸ Nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxi²na¹te³nah¹lxī¹: “Īh¹jah¹lo²tā³nhīn¹ji¹wi¹?” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxa²ha¹te¹: “Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau³kxi²na¹jah¹lai¹ta²lxī³na¹wi¹. Ye³khāuh³lxā³ti³san¹kxah³lo²sa¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

⁹ Nxe³ju³xai²na²txai²na²so¹lxī³ ain³kxai¹na¹hē³li¹. Txa²sa³wi³ha³lxai²na²ha³lo²a<

Nxën¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nxa²ju³ta²
ī³hen³txi³nxa²tu¹wi¹." Nxe³sain¹na²hē³li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² kāin² ha³te¹tha²kxai³
ye³ka³tū³ta³kxi²sa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxa²
hxi²ki³sa³nū²la² sxi²je³na² tē³sxā³ ā³nxa³sa³na²hē³li¹.

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³na² A³na³ni²ah³la² yxau³hx-
ai²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² wān³txu¹txai²na²
yxō²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹hxai²na²hē³li¹. Nxe³ka³tu³
Ju³te²a² nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi²ny-
hain¹na²hē³li¹. 13 A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ ā³wih²xa²
wxā³sxā³ ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:"Sau²lah³lāi³.
Txa²wā³tā³si¹lxi¹. Hī¹na² wi¹lī²nhān¹tu¹wi¹."

Nxe³sai¹nhī¹na¹ ye³we²nxi²sa³hē¹li¹. 14 Nxa²ha¹te¹
ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:"Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³jah¹lo²nu¹ta²na² txa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
sa²yo²wet¹tain¹kxah³la² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na²
te²hi²sen³su² ī³sxā³ sa²so¹nxain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
a²wān³txai²li² a²ten³jau³xai²na² a³la³kxi²ti³hi¹txa²tu¹wi¹.
A³la³kxi²ti³hi¹txa²sān²kxa²yu³su² Je³su²jah³la²
Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹la² ī²in¹ju³tain²txi³ a²wān³txa²
ain³kxin¹ju³tain²txi³ nxēn¹tu¹wi¹. 15 Nxēn¹ha²kxai³
ju¹ta²li² ī²in¹ju³ta²na¹ e³kxi²nxa²jau³xai²na¹ a²nū²a²
yo²ha³kxa¹ ī³ye³kxi²txai¹nīn¹tu¹wi¹. 16 Nxēn¹ju³su²
ha²ya³kxa² wah³nxe³sē¹li¹. ī³sa²yxau³sē¹li¹. ī³ya³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²sih¹nxa²jau³su² ī³ye³kxi²txai¹nhē³li¹.
Nxēn¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²ī²in¹kx-
ai²nān²tu³ wxa²ko³nxe³nxa²ju³ta² Txa²wā¹sū³na² sa²kx-
ai³lu² nxe³wā²na³kxi¹nxa²tu¹wi¹."

A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sain¹na²hē³li¹.

Pau²lah³la² e³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³la²yau³su²

17 Nxa¹nū²la² hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na²
ā³wā³li²na¹hē³li¹. Ā³wā³li²na¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² ā³wih¹sxā³ ī³ye³kxi²na¹tāu³a²
hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² ī²a¹hē³li¹. 18 ī²a¹ju³ta²sa¹
Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:"
Je³ru³sa³lē²thi³nān¹ta² nū³kā³txa² wxa²wān³txa²
ī³ye³kxai¹nīn¹jau³xa² sa²yo²ā³nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kx-
ai³ wa³su³txi³ a³li³xi¹sē¹li¹." Nxe³sain¹na²hē³li¹.

19 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lxi¹:"
Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nū²a² yo²ha³kxa¹
o²la³kxi²na¹ju³ta²tā² e³lxah¹ ī²sai¹nhxai²na²hē³li¹.
Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sa²the³tū²la²
wxa²sa³wi³ha³lxa² yxo²ī²nxain¹te²a² sa²so¹sxā³
ū³tī¹kxi²tā³nxa² ī³wai¹tā³nxa² nxe³nhxai²na¹hē³li¹. Ju¹ta²
yo²ha³kxa¹ e³lxah¹ ī²sai¹nhxai²na²hē³li¹.

20 Nxe³ain¹kxa²yu³su² Es³te³vāu²ah³la² wxa²sa³wi³sai³tā²
su²lhā³ai¹nhī¹nai¹tā² ī²nūn³na¹hē³li¹. 'Wi¹na³li¹.'
Ai¹na¹jau³su² ai¹na¹hē³li¹. Nxa¹ha²kxai³
su²lhā³ain¹ta³nū³kā³txai²na² hxi²ki³te²na² sa²kxai³
a²wā²la² sa²hau³ko³kxain¹to³ha¹hē³li¹." Nxe³na¹hē³li¹.

21 Nxa²ha¹te¹ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:"Ai³txa²sā²nū¹li¹. Nxē¹kxai²nān²tu³
ha³lo²a² u²ko³xai²na² Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa³te²nān¹ta³ko³xai²na²
ī³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹." Nxe³sain¹na²hē³li¹.
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhī¹na² wi¹lain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nān¹ta³ko³xa²
ī³sa²si¹hā³si¹jau³su² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹tāu³
hīt³txain¹sxā³ ī³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:"

— Pau²lah³lai²li² su²lhā³txa²si¹nhē³le¹.
ī³la³thi¹ti³hex¹si¹nxa³we¹. Ka³ten³su² yxau²xai³ju³ta²
ten³ti³hex¹sa²si¹nxa³nha²we¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ ī³ān³ta³kxi²khaix¹ai¹nha²kxai³ kāin²
ī³wxan¹ta¹nha²kxai³ wā²la²ka³lo³a² hxi²tē³nha²sxā³
ī³txu³kxin²ta¹nha²kxai³ kī³h³nū³xa²
wxa²xuh³sa²ka²la¹lhin³ta¹nha²kxai³ yxain¹ta¹hx-
ai²hē¹la², kāin² ī³ān³ta³kxin²tain¹sa³ka².

24 Ain¹nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²kxai³lu²
ju¹ta²na² ī²ain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:"

— Pau²lah³lai²li² sa²wi¹jah¹lxi³hē¹li¹, sxi²hē¹nai²na²su¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ tū¹kā³txai²na² ī³ān³ta³kxain¹ju³ta²
si³yxau³tāu³a² a³ya³ti²kī³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
ye³ka³lxa¹txi³ nū³kxūn³txi³ ī³ta³lo³wai¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ sa²ta³ixkxain¹tāu³a²
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:"

— Txai²li² Ro³ma²no² nū³kā³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxa¹ha²kx-
ai³ ī³ta³lo³wait¹sah²lxin¹ju³ta² wain³ji¹wi¹?
Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² yen³nāu³a² ko³nxe³ti³
ī³yī¹li²sai¹nxa³ta¹tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³
txa²wān³txa² ya²lan³tu³ta³nxa² ki³han³tu³ta³nxa²
ā³ne³wxe³yah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ sa²ta³ixkxi²tū³kā³txa² ain³kxi²nū²la²
a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² ī³hen³txain¹nxa²ha¹te¹:"
— Jah¹lai²li² Ro³ma²no² nū³kā³jxah¹lo²su² na³li¹.
Nxe³ha²kxai³ wi¹lī²jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu²
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:"
— Ro³ma²no² nū³kā³txi³sin¹jau³xai²li²
ya²la³tu³tin¹te²la¹xā³? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:"

— Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
28 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kx-
ai³lu¹:"

— Txai²li² a²kxā³nxa¹ ū³yho³hi²txā³nxa² kāin²
ū³yho³hi²hain¹sā²na¹ka³tu³ Ro³ma²no² nū³kā³txi³su²
we¹na¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:"
— Txai²li² Ro³ma²no² nū³kā³txi³su² sxā³ tx-
on¹te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
yuh³lxi³ha²kxai³ ū³tī¹kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la², Ro³ma²no²
nū³kā³txi³su² ha²kxai³la².

Hxi²kan¹ta² ā³nū²kxi²tū³kā³txa² ī³wā³tain¹jau³su²

a²yen³nāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹sx³ā³
ūh³wxe³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²
Ju³te²a² hxi²kan¹txa² ā³nū²kxi²te²nāu³xa²
ten³sa²tā³la³kxi²nha²sxā³ ī³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā³tā³nāu³syah¹lxi¹lxi¹.
Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā³sū³na² yen³nāu³a² yx-
au²xai³la¹ju³ta² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²nha²ti³he¹nxēn²nxa³wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

² Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la²
A³na³ni²ah³lo²su² jah¹lan²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ka³lu³sa³
yxau³ain¹te²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² wxa²yo²su²jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². ³ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kx-
ai³lu¹:

— Wxāi²na² wi¹lhin¹ki³lxo³nxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
kō³nxe³thi¹ni¹lxi¹. ī³yī¹li²san¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
Txa²wā³yah³la³nāu³xai³tā² wān³txa² wet¹txa³lxi¹.
Wxa²yo²su²lha²si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³ai¹ni¹lxi¹.
Jau¹xai²na² wai³nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā³sū³na²
hi²sen³kxai³lu² wxa²yo²su²nxa²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la².

⁴ Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la²
in³txi³nāu³xa² ten³sa²tā³a² yxau³ain¹te²na² wān³txi³kx-
ai³lu¹:

— Wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² Txa²wā³sū³na²
wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³
kō³ti³hen³tai¹nīn¹jau³xa² wai³nxa³wi¹. Nxain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju¹ta²na² wā³nxīn¹ta² si³yx-
au³jah¹lo²su² ju¹ta³la³ kō³nha²nxa³hē²li¹. Txa²wā³sū³na²
wān³txu¹ta²na² sa²yo²we¹te²sa¹wi¹.
A²nxe³jau³xu¹ta²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Wxa²hxi²kan¹jah¹la² kō³te³kxi²txa³hē¹li¹.”
Nxe³jau³xu¹ta²na² sa²yo²ā³a¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³kā³txi³nāu³xa²
a²wā³kxi³kxai³lu² sa³tu³se²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³
a²wā³kxi³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² sa³tu³se²a²
nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ya³lu²khaix¹te²a²
ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yo²ī²xa³ha²kxai³
a²nū²a² yāu³ka³txa² yū³ju³ta² yo²ī²xa³ha²kxai³
oh³xan¹jah¹la² yū³ju³ta² yo²ī²ai¹nxa³ha²kxai³ nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
sa²kxai³lu² ju¹ta² yo²ha³kxa¹ yo²ī²ta³lu²nain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
ju¹ta²na² a³la³kxi²nū²la² ī³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wa³tā³nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Tx-
ai²na² sa²kxai³lu² fa³ri³se²ah³lo²sa¹wi¹. Txa²wī³na²
fa³ri³se²a²lo²su² te²ju²hē³li¹. Nxe³na¹jut³su² a²nū²a²
ya³lu²khaix¹kxai²nān²tu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ju³ta²
yo²ī²a¹ha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³na¹ha²kx-
ai³ nxe³na¹ju³ta² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la²
ā³nhai²ta³lxi³ka³tu³ fa³ri³se²a² nū³kā³txu¹ta²na²
sa³tu³se²a² nū³kā³txu¹ta²na² yo²xūn³txi³

ī³ye³ī³yī²lho¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nyhai¹nha²kxai³
fa³ri³se²a² jah³la²nāu³xu¹ta²na² a²nū²a² wha²li¹txā³nxa²
a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² yo²xūn³txi³ ī³ye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah³lai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³
yū²yai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²yāu³ka³txa²
tā³nxa² oh³xan¹jah¹lai²la³ tā³nxa² ī³ye³kxi²hī²te²la¹ku²
nxe³nū¹hain¹ki³nhai¹. Nxe³ha²kxai³
hāi¹nxa¹jah¹lxi³sā²lxi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Ain¹tah¹lxa¹ ha²ya³kxa²
ī³kwāi²ta³lxi³ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ so³ta²to²
hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² nū³ki³la³kxi² sa²sin³so¹ain¹kx-
ai²nān²tu³ sa²ya²lu¹tain¹te³lin¹ji²? Nxe³jau³su²
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²so¹xi²si¹nyhain¹jau³su²
so³ta²to² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ tū¹kxi²thī³nai²li²
sa²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³ha²kxai³ ka³nxah³ton³tāu³a² Txa²wā³sū³na²
ā³tū³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Yuh³lxi³txa³hē¹li¹.
ī³ya³lo³ti²khaix¹nxe³sē¹li¹. Je³ru³sa³lē²thī³nāu³ai²na²
txa²wān³txa² wain³txi³ ī³hen³txai¹nīn¹ta¹ti²tu³wi¹.
Nxē¹kaix³ jā¹nxe³sxā³ Ro²ma²thī³na² ī³hen³tx-
ain¹nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

**Pau²lah³la² hāi³a² he³son³kxi²sxā³ su²lhā³te³lhxā³ nx-
ain¹jau³su²**

¹² Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³a² Ju³te²a² in³txi³nāu³xa²
ā³ki³nū²kxain¹sxā³ hāi³a² ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² su²lhā³a³sah¹lxi³wxi¹. Yain³txa²
ten³ni³lxa³ha²kxai³ ī³na²kxi³jau³xa² ten³ni³lxa³ha²kxai³
nxe³ki³nhai¹. Su²lhā³sān²ki³kxai²nān²tu³ yain³ni² ī³na²
nxe³ki³tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹³ A²nxe³tū³kā³tx-
ai²li² in³txa² ka³lxa¹txi³ 40 tā³nxa² 50 tā³nxa²
nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁴ Nxain¹nū²la² hāi³a² ī³ye³li³ta²
nū³kā³txai³tā² a²wān³txi³kxai³lu¹, Txa²wā³sū³na² sxi²ha²
wā³nxīn¹te² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² Ju³te²a²
a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² nxēn³tain¹sxā³ nxe²ain³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sān²si¹lxi¹. Pau²lah³lai²na²
su²lhā³nha¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²si¹nhai¹. Nxe³te³lhxā³
yain³txa² ā³na¹nha¹hē³li¹. Su²lhā³sā²nha¹ka³tu³
yai³nxī²si¹na¹tu¹wi¹. ¹⁵ Nxe³nha¹ha²kxai³ wxāi²nāu³ ī³nx-
ai²na² Ju³te²a² hxi²kan¹ta³nāu³xai²na² nxe³yah³lxi³in¹sxā³
so³ta²to² a²hxi²kan¹ta² ī³hen³txi³tain¹yah³lxi³si¹nhē¹li¹.
Pau²lah³lai²li² tē³sxā³ wxā³ain¹si¹nha¹jau³su²
ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³si¹nhē³li¹. Yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³
āh¹ī³wā³txi³sain³ki³lxo³xain¹nha¹tu¹wi¹. Nxe³nha¹ka³tu³
a²ha²tī³na¹ su²lhā³te³lhxā³ ā³wah³nxe³nha¹tu¹wi¹.
Hāi³a² ī³ye³li³ta³nū³kā³txa² nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² a²ha³līn³ta³ka³lxa²
a²ki³lxi³lxa² nxe³jah¹la² sa<

so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² i³kaix¹so¹sx³ã³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wë³sai²li² tē³in¹ka³ty³ wxa²hxi²kan¹jah¹la² hxi²ka²
ūh³wxe³sē¹li¹. Wān³txi³khai¹su² yū²ain¹nha²wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxi¹nha²kxai³ ūh³wxe³nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² ū³tū¹kin¹jah¹lai²li² i³kaix¹sain¹sx³ã³
wë³sai²li² wxa²hxi²ka² ūh³wxe³kxi¹nxa²si¹sain¹jau³su²
kwa³na³sain¹na²li¹. Wān³txi³khai¹xa²
i³ye³kxi¹nx²ti³ten³si¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ wë³sa² hxi²ki³sx³ã³ tē³nū²la² nūh¹
i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³jau³ta³ i³ye³kxi²sa²ti³ten³nxa²ji¹wi¹?
A²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txa² e³kxi²nyhain¹na²hē³li¹. E³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹: “Ka³nxa³ha²ta²na² Pau²lah³lai²li² āh¹
i³wā³txi³te³lhx³ã³ tē³sx³ã³ wx³ã³si¹hain¹jau³su²
sa²si¹hā³ki³tu¹wi¹. Wx³ã³kxai²nān²ty³ wain³txi³
ã³ne³wxe³ki³ixo³te³lhx³ã³ i³wā³txi³si¹na¹tu¹wi¹.”

Nxe³jau³xai²na² e³kxi²nyhain¹sx³ã³
i³wā³txi³nx²tain¹tu¹wi¹. 21 Nxain¹ta¹ we¹txain¹txa³hē¹li¹.
Nxe³sx³ã³ in³txi³nāu³xa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa²
hāi³a² wah³nxe³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³tū³kā³txai²li² yain³txa²
ã³i² i³na²kxi²jau³xa² ã³i² nxain¹na²hē³li¹. Nxi¹nha²kxai³
Pau²lah³lai²li² su²lhā³ain¹sān²ka³ty³ i³yai³nxain¹tu¹wi¹.
Nxe³ain¹jut³su² wxa²wān³txa² we¹ta¹nīn¹jau³nū³a²
wah³nxe³kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau³jau¹xai²na² i³ye³kxi²san¹jau³xa² a²nū²a²
i³hen³txain¹txa³hē¹li¹. Nxe³nū²la² wë³sai²li²
a²ha³lo²nāu³a² i³si¹jau³su² i³sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ã³yã³yū¹nyhain¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² in³txa² ha¹li¹
i³kaix¹sx³ã³ i³sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. So³ta²to² nū³kā³txa² ka³lxa¹txi³ 200
nxe² wxa²hau³ko³ti² ka²va¹la² yāu³kxi²tū³kā³txai²li²
ka³lxa¹txi³ 70 nxe² wxa²hau³ko³ti² a²nū²a² ã³xa²
nū³kā³txa² hi³ki²a³la² nū³khe¹txi³ o²la³kxain¹tū³kā³txa²
ka³lxa¹txi³ 200 nxe² wxa²hau³ko³ti² nxe³jah³hē¹li¹.
Nxe³ya³hin¹kxai²nān²ty³ ka³nxah³ta² sa²ka²nī¹nī¹tāu³a²
Se²sa³re²a²thi³na² ã³nxai³jah³lxi³hē¹li¹. 24 Pau²lah³lai²li²
ka²va¹lai²na² sa²ka³ti³wxë³kxi²so¹sx³ã³ ã³nx-
ai³jah³lxi³hē¹li¹. Yxah³lxi¹kxai²nān²ty³ Fe²lis³jah³la²
Ju³te²a²ko³xa² a²wa³kxën³yah³la² win¹ta² ū³hū¹tx-
ain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nū²la² ha³teh³nxã³nxa² ū³wha²li¹lhū³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

26 Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³ver³na³to² Fe²lis³jah³lãi³. Ju³te²a²ko³xa²
wa³kxën³yah³lo²si¹lxi¹. Txai²li² Klau²ti³o³
Li²si³ah³lo²sa¹wi¹. Wa²su¹wa²su¹nīn¹ta¹ji¹wi¹? Txai²li²
wa²su¹wa²su¹na¹wi¹.

27 Hī¹na² a²nū²a² i³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹ha²kx-
ai³ Ju³te²a² nū³kā³txa² ko³nxe³thin¹tū³kā³txai²na²
hxi²ka² sa²so¹na¹hē³li¹. Su²lhā³te³lhx³ã³ nxe³te²nū³su²

nū³kxūn³sx³ã³ ã³nū²kxain¹nū²hē³li¹. Nxi¹nha²kxai³
jah¹lai²li² Ro³ma²no² jah¹lo²su² ha²kxai³
txa²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hā³a¹ha²kxai³ ã³non²ta³kx-
ai¹na¹hē³li¹. 28 Ko³nxe³ti³hin¹ye¹nx²ti³ta²nū²nhai¹.
Na¹jau³su² na¹ka³ty³ i³yau¹ū³nhi²yain¹kxai²nān²ty³
wain³txi³ i³yī¹lain¹ta²lā¹na¹jau³su² Ju³te²a² hxi²kan¹txi³
nū³kā³txa² hxi²ka² i³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³li¹. 29 Nxe³nū²la²
ko³to²la³kxain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
su²lhā³ain¹ta³nxa² ū³tū¹kxain¹ta³nxa² ye²nx-
ain¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a² wān³txu¹ta²na²
so¹lxi³ sa²yo²ã³ye¹nx²tin²ta¹. 30 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a²
in³txi³nāu³xa² su²lhā³ti³te³nain¹jau³su² hāi³a² wah³nx-
ain¹jau³su² ain³kxi²nha¹ka³ty³ i³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹.
Nxe³ha²kxai³ tū¹kā³txai²li² ã³wxã³sxã³
i³hen³txi³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹.
Nxe³na¹jau³su² nxa¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Klau²ti³o³
Li²si³ah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nū²la² so³ta²to² nū³kā³txa² wān³txa² whāi²na¹
sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxa³hi²tāu³a²
Ān³ti³pa²tri³te³thi³na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ tē³sxã³
ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 32 Ka³nxa³ha²ta²a² a²yū³kxa²
ã³nxai³ain¹ta³ nū³kā³txa² ã³wā³la² i³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxain¹tī³kxai³lu² ka²va¹la² ã³nxai³ain¹ta³ nū³kā³txa²
ã³nxai³li²sxã³ āh¹ yan¹nāu³a² Se²sa³re²a²thi³na²
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Tē³sxã³ ã³wi¹hain¹nū²la²
hã³teh³nxã³nxa² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²na² hxi²ka²
sa²nū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yã¹nxūn³sxã³ Pau²lah³lai²li²
Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Ain¹nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lai²li² hã³teh³nxã³nxa²
i³sān²nū²la² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lãi³. Īh¹nxe³ta³ko³xa² yxau³te²sin¹ji¹wi¹?
Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na²
i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Se³li²si²a²ko³xa² yxau³te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
35 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³
i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Tū¹kā³txai²li² ko³te³kxi²nxain¹tū³kā³txai²li²
ã³wxã³ai¹nhi¹na¹ wxa²wān³txa² ain³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
Nxain¹ka³ty³ E³ro²jah³la² sxi²ha² kãin²thi³na²
ū³tū¹kxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² ko³nxe³ti³ kãi³jau³su² i³ki³ha¹kxain¹jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³lan²tāu³a² A³na³ni²ah³la² Sū³na² sxi²ha²
wã³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² wxã³ta¹hxai²hē¹la².
Wxã³ka³ty³ta¹ a²nū²a²nāu³xa² i³hi²txa² wxã³ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹txa² nū³kā³txa²
ã³wxã³ha²kxai³ Ter²tu³lo³jah³lai²na² hã³teh³nxã³nxa²
a²hoh³lxi³sa²khaix¹nxe³jah¹la² kxeh³kon³kxi²nxa³jah¹la²
ã³wxã³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³ty³ta¹

sa²nēn¹kxi¹nx²nha¹wi¹. 4 Nxe³nha¹jut³su² wān³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ hxi²tha³txa²ha¹kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹nha¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ a³lu²te³nxa³lho³li¹. Jū¹nxa² so¹lxi³ ain³kxi²sē¹li¹. 5 Jah¹lai²li² ha³nxe³h³lxa³ti³ kǎi³ū¹n³hē³lhxai²na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³kǎ³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yxau³kxan²ti³ he¹li³si¹jau³su² kwa³na³hxai²na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ Na³sa³rē²na² nū³kǎ³txa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹. 6 Nxe³sān²kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³khot³te³lhxā³ ā³wih¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ū³tū¹kxi²na¹hē³li¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wān³txa² sa²yo²wet¹si¹ja³kxa³jau³su²: “Kō³nxe³thin¹tā³nxa² wi¹lhin¹tā³nxa² a³ya³txi²si¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³nha¹hē³li¹. 7 Nxe³ta¹ Li²si³o³ah³la² so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lan²tu³ ā³wxā³nū²la² nū³kxūn³txi³ sa²so¹kxi²sain¹sin¹na²hē³li¹. 8 Nxe³sain¹sin¹nū²la² t³yau¹ū³nxa²si¹sain¹jau³su² kwa³na³sain¹na²hē³li¹. Nxe³jut³su² wān³txa² t³wā³tx-ain¹sā²nīn¹ka³tu³ t³yau¹ū³nxain¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ a³la³kxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹. 9 Nxe²e³nū²la² Ju²te²a² nū³kǎ³txu¹ta¹na² t³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹: — Wain³sin¹na³li¹. Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nx-ain¹ta¹hxai²hē³li¹. Nxain¹ta¹ kǎin² ki³ha³nain¹ta¹hx-ai²hē³li¹.

Pau²lah³la² a²yo²wān³txa² t³wa³lxin³nha²jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ t³wa²lū³xi²si¹jau³su² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxa²ye³wxā³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ t³ye³kxi²te³nah¹lx¹: — Fe²lis³jah³lāi³. A²hoh³lx³si¹lx¹. A²nū²a² wain³txi³ sa²hau³kot³sxai¹nhē³li¹. Nxe³na¹jut³su² ka³lih³kxi²la²nha² wain³txi³ t³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. 11 Jā¹nxa¹jut³su² a³lan²ti³h¹nai³tā² ye³ 12 nxe² a³lan²ti³h¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²si¹jau³nū³su² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹ha¹hē³li¹. Nxe³na¹ju³ta² ya²la²tu³tu²na³na¹. Nxe²3sxā³ a²nū²a²nāu³xa² t³wā³txi³txai¹nhē³li¹. 12 Jā¹nxe³na¹tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹ha¹tāu³a² yxo²xūn³txi³ t³ye³nxa³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² he¹li³si¹hain¹jau³su² kwa³na³nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³hē³li¹. Ju³te²a² nū³kǎ³txa² ā³nū²kxi²thi³na² tǎ³nxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² whāi²na¹ nxe²nxa³hē³li¹. 13 Nxe³kxa²yu³su² kō³nxe³ti³ ti³hit¹sain¹jau³su² hxi²kan¹txi³ t³ye³yo²nūn¹ny-hai¹nxa³lho³li¹. 14 Nxe³na¹ju³kxai³lu² tū¹kǎ³txai²na² sa²kxai³lu² kō³te³kxi²sain¹tū³kǎ³txai²nān²tu³ Mo³se²ah³lo²nu¹ta¹na² ū³wha²li¹txā³nxa² ain³kxi² Sū³na² wān³txa² t³hen³txi³tū³kǎ³txu¹ta¹na² ū³wha²li¹txā³nxa² ain³kxi² nxe³ai¹nhxai²ta¹ti²tu³wi¹. Nx-ain¹sxā³ a²nū²a² kō³nxe³thin¹te²sa² tǎ³nxa² wi¹lhin¹te²sa² tǎ³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kx-ai²nān²tu³ ka³tēn³su² t³sa²yxau³si¹jau³nū³su² yxo²t³ain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹ka³tu³ wah³nxe³kx-ain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹kxa² yā¹nxūn³te²sa¹wi¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxo²t³nū³na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ txa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² t³sa²tǎ³nxa² a²nū²a² t³sa²tǎ³nxa² nxe³sain¹sxā³ txa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lx³ yxau²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nha¹.

Nxe³na¹kxa²yu³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txai²na² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na² sa²yo²we¹tain¹jah¹lain²txi³ sa²yo²we¹tū³na¹wi¹. Nxe³na¹ta¹ tū¹kǎ³txai²na² kō³te³kxi²sain¹tū³kǎ³txan²tu³ nxe³te²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wān³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t³kxi³ju³ta² wai³nxa³wi¹.” Jau¹xai²na² nxe³ain¹na³li¹. Ain¹kxan²ti³nū¹txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t³te³sa¹wi¹. 17 Nxe³na¹jut³su² kwē³kxa² kō³ha¹li¹ kō³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³ ul²xai³na¹hē³li¹. Hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wā³li² t³xi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² txa²nū³kǎ³txa² ū³yho³hi²txā³nxa² wā²nhū¹nxe² Txa²wā¹sū³na² kwa²ū³hū¹nxe² nxe³na¹hē³li¹. 18 Nxe³sxā³ ā³ta¹wā¹si¹tū³kxi³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² t³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹to³ta¹ hai³txi³ kō³nxe³tū³kǎ³txa² ā³si³tē³kxi²sai¹nxa³ha²kxai³ ā³nhe¹li³na¹ju³ta³la³ yū²nxa³ha²kxai³ nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³na¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³kǎ³txai²li² nū¹ka³na¹ A²si³a³kō³xa² wxā³ain¹te²nū³kǎ³txai²li² thi¹nai²na² t³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹jut³su² kō³to²la³kxi²na¹ke³la³te²kxai³ t³hen³txi³nx-ai¹nh³nx²na³li¹. Yxān¹ta¹ wxā³ye¹nxai¹nxān³ta¹. 20 Ye¹nxai¹nxa³kxai²nān²tu³ ti¹ai²li² wxā³ain¹tū³kǎ³tx-ai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² t³wā³txi³sain¹jau³xai³tā² t³sain¹na²hē³li¹. Kō³to²la³kxi²na¹ju³ta² yū³yai¹na¹ke³la³te²kxai³ t³yau¹ū³sa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³li¹. 21 Jā¹nxa¹jut³su² yau³ka³na³ka³nat³sxā³ ā³te³nai¹nxa³hē³li¹. Nxe³na¹te³nah¹lx¹: “A²nū²a² ya³lu²te²a² ka³tēn³ti³ t³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³su² yxo²t³a¹nha¹.” Nxa¹jau³xai³tā² t³ye³a¹ha²kxai³ hit³sain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² t³ye³ye¹nx²ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³li¹. 22 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²su² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²tā² wān³txa² ā³si³tē³kxi²kxe³su² ā³ne³wxe³ha²kxai³ hāi¹nxa¹si¹jau³su² kwa³na³te³nah¹lx¹: — Klau²ti³o³ Li²si³o³ah³la² wxā³h¹na¹āh¹ t³ye³kxi²nx²ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹. 23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sai²li² t³kwa³na³te³nah¹lx¹: — Pau²lah³lai²li² ū³tū¹kxi¹xi¹sē¹li¹. Yxān¹ta¹ a²sa³wit³su² wxā³kxai²nān²tu³ hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Yain³txi³su² tǎ³nxa² yen³kxi³su² tǎ³nxa² tē³sxā³ wxā³kxe³su² ū³hū¹txai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹. Nx-ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³tū¹kxi²xi²ta¹hx-ai²hē³li¹. 24 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wā³li²ta¹hxai²hē³li¹. A²sxe³xa² Tru³si²la³ka³lx³su² ta¹hxai²hē³li¹. A²nxe³ta¹ka³lx³ Ju³te²a² nū³kǎ³txa¹ka³lx³su² ta¹hx-ai²hē³li¹. A²nxe³ya³te²na² ā³wxā³ya³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² t³kaix¹te³nah¹lx¹: — Je³su² Kris³tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²t³kxi³ju³ta² ain³kxi²ti³ten³sa³nha¹. Nxai¹nha²kxai³ jau¹xai²na²

Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ i³yau¹u³ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ I³yau¹u³jau³kxai³la¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yo²we¹txa²hē³li¹. “Kō³nxe³ti³ kǎi³ti³ten³sa³nha¹.” Nxīn¹jau³la³ e³kxi²nha²txa²hē¹li¹. Kxān³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ kǎi³kj³kxa² yo³ha² ū³yo³hi²nē³tu¹wi¹. Wi¹lhin¹sxā³ kǎi³tā³nxa² kō³nxe³ti³ kǎi³tā³nxa² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wain³txi³ ū³yo³hi²xai³nē³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² jau³xai²na² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxi³khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² a³li³xi¹txu¹li¹. Hāi¹nxo³kj³tu¹wi¹. Kxān³ton³sxā³: “Jā¹nxa¹tū¹xā¹.” Na¹kxai²nān²tu³ i³kaix¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Nxe³ha²kxai³la¹:

— Pau²lah³lai²li² ū³yo³hi²sain¹kxai²nān²tu³ wi¹wi¹nxa² sa²tā³a¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² ye³ka³lxa¹txi³ i³kaix¹so¹sxā³ i³ye³kxi²nhyu¹to³ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ kwē³kon³tāu³a² Por³si³o³ Fes²jah³la² ā³wē³non³jah³lo²nu¹su² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kx- ai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ū³yhe³wāx³te³lhxā³ ha²kx- ai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³tj¹kxi²wxe³ain¹ta¹hx- ai²hē¹la².

Ro³ma²no² a²hxi²kan¹jah¹la² i³hau³ko³tūh¹si¹jau³nū³su² i³ye³kxi²jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ā³wē³not³te³na¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³lan²tāu³a² Se²sa³re²a²thi³na² yxau³sān²nū²la² hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². ² Ai³tāu³a² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹ta² si³yxau³te²nāu³xa² Ju³te²a² nū³kā³txa² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ ā³wxā³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Kō³nxe³te²lo³tain¹ka³ty³ Pau²lah³lo²nu¹ta²li² ā³sa²so¹sxā³ wxā³si¹jau³su² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ nūh¹he³son³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² wxā³tāu³a² hāi³a² wah³nxe³sxā³ su²lhā³kj³tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Se²sa³re²a²thi³na² kan²txi³ ū³tj¹kxai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹ta¹ ye³jen¹na² i³na¹tu¹wi¹. ⁵ Nxe³na¹kxai²nān²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³ i³nxai²na² ā³nhi¹ti³ten³sah¹lxin¹kx- ai²nān²tu³ ā³nhi¹syah¹lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³yah³lxin¹kx- ai²nān²tu³ti² kō³to²la³kxi²ju³ta² yū³ke³la³te²kxai³ wain³txi³ i³yau¹u³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxe³nū²la² a³lan²ta² ye³ ⁸ tā³nxa² ye³ ¹⁰ tā³nxa² nxe³tāu³su² tāu³a² yxaun³txain¹nū²la² Se²sa³re²a²thi³na² i³xain¹ta¹hxai²hē¹la². I³xain¹ka³ty³ a³lan²nūn³tāu³a² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sān²nū²la² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wxe³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxā³si¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxā³ye¹nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² wxā³tj³kā³txi³su² te² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² tē³nū²la² ki³han³sxā³

kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ya²lan³ty³jain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². ⁸ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²li² kō³to²la³kxi²na¹ju³ta² yū²nxa³wi¹. Hai³txi³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²ā³nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² kō³te³nxa³ha²kxai³ Ro³ma²no² si³yxau³tj³kā³txai²na² wān³txa² sa²yo²ā³nxa³ha²kxai³ nxa¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ū³yhe³wāx³te³lhxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Kō³nxe³te²lo³txain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³lhxā³ i³hau³ko³tūh¹nxa²ha¹ju³ta² ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹. Txai²na² sa²kxai³lu² Ro³ma²no² nū³kā³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta² ti¹a² i³hau³ko³tūh¹san¹ju³ta² wain³na³li¹.

Yxān¹ta¹ Ju³te²a² hxi²kan¹ta² i³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Su²lhā³sain¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ kō³to²la³kxai¹na¹ju³ta² yū³hx-

ain²nxa³ta¹ti²tu³wi¹. Yū³ke³la³te²kxai³ su²lhā³sain¹ju³ta² yuh³lxi³hī³nxān²nxa³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ i³ki³han³sxā³ i³yau¹u³nxain¹na³li¹. Nxe³na¹ju³tsu² Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no² si³yxau³ka³txai²na² so¹lxi³ i³hau³ko³tūh¹sa²ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ju³te²a² i³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta² ten³sa³nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hx- ai²hē¹la².

¹² Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹txi³ te²nū³kā³txa² i³ye³kxi²nyhain¹sān²nū²la² i³yo²o³tū¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. “Se²sa³jah¹lai²na² so¹lxi³ i³hau³ko³tūh¹sa²ju³ta² ten³sa³nhai¹.” Nxīn¹jau³su² nxīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la² sxi²ha² sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

A³kri²pah³la² Be³re³ni²sa³ka³lxa² so¹sxā³ ā³yā³jau³su²

¹³ Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ A³kri²pah³lai²na² Ju³te²a²ko³xa² a²si³yxau³ka³txai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Fes²jah³lo²nu¹ta² i³hen³txi³nyhu¹te³lhxā³ Se²sa³re²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²ha³līn³ta³ka³lxa² Be³re³ni²sa³ka³lxa²na² ā³sa²so¹ny- ha¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁴ Nxe³nū²la² ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² Fes²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ū³tj¹kxi²ju³tsu² i³yau¹u³te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nhxī¹nai³tā² Fe²lis³jah³lai¹tā² ti¹a² yx- au³hī¹nai³tā² a²nū²a² ū³tj¹kxa² ā³ain¹ta¹hē¹li¹.

¹⁵ Nxe³nū²la² ā³si³wē³no³ta¹na¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² hxi²kan¹txi³nū³kā³txa² Ju³te²a² hxi²kan¹txi³nū³kā³txa² nxe³sxā³ tj³sxā³ i³yau¹u³sain¹na²hē³li¹. Tj³sxā³ i³yau¹u³sain¹te

wān³txa² i³wa³lxīn³nha²jau³xa² i³wa²lū³xi²nē³sān²nū²la²
hā²wxān³txa³ kō³nxe³ti³ i³yī³li²hain¹kxai²nān²tu³
nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ ū³tī¹kxi²ta³nxa²
su²lhā³ta³nxa² nxe³si¹jau³nū³su² i³yau¹ūh³ny-
hai¹nhī³nx2na³li¹." Nxe³ai¹na¹hē³li¹. 17 Nxe³na¹jut3su²
a³lan²tāu³a² ā³wxā³sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la²
ā³nū²kxi²thī³na² ā³wih¹ha¹ka³tu³ a²hxi²kan¹ta²
ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³na¹hē³li¹. Ā³wxe³na¹nū²la²
Pau²lah³lai²li² i³kaix1so¹nū²la²
kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³li¹. Nxain¹tah¹lxa¹ Pau²lah³la²
hxi²kai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³ a³ya³tin²nxa³hē³li¹.
19 Ju³te²a² yah³la³nāu³xu¹ta²na² wān³txa²
sa²yo²we¹ju³ta² so¹lxī³ i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹.
Nxe³te³nah¹lxī¹: "Je³su²jah³la² ya³lu²na²hē³li¹."
Sain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Pau²lah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
"Je³su²jah³la² hai³txi³ ya³lu²sa³ti¹xa³wi¹. Ka³ten³su² yx-
au²na³li¹." Nxe³sain¹na²hē³li¹. 20 Nxe³nyhain¹ju³kxai³lu²
īh¹nxe³ta¹lhon³ku² na¹hē³li¹. Nxe³sxā³ i³ye³kk-
ai¹na¹te³nah¹lxī¹: "Pau²lah³lāi³. Kō³nxe³te²lo³txain¹ju³ta²
i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³
Je³ru³sa³lē²thī³na² ai³ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³
i³hau³ko³tūh¹nxa²ha¹tu¹wi¹." Nxe³ai¹na¹hē³li¹.
21 Nxe³yān¹ta¹ Se²sa³jah¹la² so¹lxī³
i³hau³ko³tūh¹si¹ju³su² te³nha²kxai³
ū³tī¹kxi²wxe³si¹hai¹na¹ju³su²
i³wā³txi³sain³sain¹na²hē³li¹.
Nxe³sain³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la²
sxi²ha² sa²si¹hā³si¹ju³nū³su² ū³tī¹kxi²wxe³ai¹na¹hē³li¹.
Nxe³na¹ju³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹.
Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē³li¹.
22 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Fes²jah³lāi³. Jah¹lai²li² ain³kxi²sa²nū³sxun¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē³li¹. Nxa²ha¹te¹:
— Ha³yo². Wi¹na³li¹. Ka³nxa³ha²ta² ain³kxi²ki³tu¹wi¹.
Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē³li¹.
23 Nxe³ha²kxai³ a³lan²tāu³a² A³kri²pah³lo²nu¹ta²na²
Be³re³ni²sa³ka³lxī³nu¹ta²na² nxe³sxā³ wā²la²ka³lo³a²
a³lxī²khaix1ka³lo³a² ūh³wih²kxi²nha²nū²la²
a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²nēn¹kxi²ti³hi¹txi² ā³sa²so¹ka³tu³
ā³nū²kxi²thī³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē³li¹.
Ā³wi¹hain¹tāu³a² so³ta²to² a²hxi²kan¹ta² nū³kā³txai²na²
sxi²je³na² a²hxi²kan¹ta² nū³kā³txai²na² nxe³sxā³
ā³wxā³sxā³ ā³wi¹hain¹nū³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³nū²la²
Pau²lah³la² ā³sa²so¹si¹hain¹ju³su² Fes²jah³lo²nu¹ta²kx-
ai³ kwa³na³ta¹hxai²hē³li¹. 24 Nxa²ha¹te¹ ā³nū²kx-
ain¹nxa²ha²te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:
— A³kri²pah³lāi³. Wxāi²li² a²nū²a²nāu³xa² ā³nū¹jah³lx-
in¹tū³kā³txi³ i³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹
i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxī³hē³li¹. Jah¹lai²li²
kwēn¹ta² ā³wih¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
kō³nxe³te²lo³tain¹jah¹lai¹ta³lxa²na³li¹. Ju³te²a²
nū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na² yxau²xai³te²a² i³ye³kxi²
Ju³te²a² nū³kā³txa² Se²sa³re²a²thī³na² yxau²xai³te²a²
i³ye³kxi² yo²kāin² i³ye³kxi²si¹nhxai²na²hē³li¹.
Nxe³sain¹te³nah¹lxī¹: "Kō³nxe³thin¹khaix1na³li¹.
Su²lhā³si¹hai¹nīn¹ju³su² i³yī³li²txai¹nhē³li¹."
Nxe³sai¹nhxai²na²hē³li¹. 25 Nxe³sain¹ta¹

kō³nxe³thi¹nain¹ju³ta³la² hai³txi³ i²nxa³ha²kxai³ we¹tx-
ai¹nhxain²nxa³hē³li¹. Hai³txi³ su²lhā³hxain²nxa³hē³li¹.
Nxe³sān²kxa²yu³su² jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
"Se²sa³jah¹la² hxi²ka² so¹lxī³ i³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta²
ten³sa³nhai¹." Nxai¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha²
i³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. 26 Nxe³yān¹ta¹ kō³nxe³thin¹ju³ta²
i²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wain³txi³
ū³wha²li¹lhū³ai¹nxa³nhai¹. Wi¹lhin¹yā¹nx2nān³ku¹.
Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹jut3su² ain³kxi²si¹hin¹ju³su²
ā³sa²so¹na¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha²
wain³ju³xa² ū³wha²li¹lhū³a¹tu¹wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³
a²nū²a² ū³tī¹kxi²te²nān²tu³ a²kō³nxe³ju³ta² wain³txi³
ū³wha²li¹lhā³ i³yau¹ū³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ Se²sa³jah¹la²
i³sa²si¹hā³a¹ju³ta² wain³ye¹nx2nxa³wi¹. Nxe³na¹ju³su²
tai²li² nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē³li¹.

A³kri²pah³la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na²
i³wa³lxīn³nha²ju³su²

26 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kk-
ai³lu¹:
— Pau²lah³lāi³. O²la³kxin¹ju³ta³tā² wi¹wi¹nxe²
wa³lxī³nha²ju³su² i³yau¹ū³sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li¹.
Nxa²ha¹te¹ i³hxi²ka²lah¹nha²nū²la² e³kxi²ta¹hxai²hē³li¹.
2 E³kxi²te³nah¹lxī¹:
— A³kri²pah³lāi³. Ju³te²a²ko³xa² a²si³yxau³kat3si¹lxī¹.
Ju³te²a² nū³kā³txai²na² kō³nxe³te²lot3sain¹na²hē³li¹.
Nxe³sain¹kxe³su² txa²wān³txa² i³ye³
i³wa³lxīn³nha²ju³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹ha²kxai³
ka³lih³sa³nhai¹. 3 Ju³te²a² a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
wān³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²hoh³lxī³si¹nha²kxai³ wān³txa²
i³ye³ i³yī³lhon¹ta³kxi²nha¹ju³xai²na² yo²ha³kxa¹
a²hoh³lxī³si¹nha²kxai³ nxi¹lxī¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu²
wān³txi³khai³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ain³kxi²sē¹li¹.
4 Nxe³na¹ju³kxai³la¹ kxān³su² txo¹na¹hī¹nān¹te²tu³
Ju³te²a²nāu³xa² i²sai¹nhxai²na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³
yxau²xai³la¹ju³ta²na² txa²ha³lo²khai³xa² yx-
au²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thī³na² yx-
au²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ nxe³sai¹nhxai²na²hē³li¹.
5 Fa³ri³se²ah³lo²su² te²sa¹wi¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
wān³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹.
Ju³te²a² in³txa² i²li³te²su² te²na²
txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa²
sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hē³li¹. Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² in³txa²
wa³to²hi² sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hē³li¹.
Te²ya¹nxūn³te²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu²
Ju³te²a²nāu³xa² i²sai¹nhxai²na²hē³li¹. Hxi²kan¹txi³
i³ye³yo²nū¹sai¹nhī³nx2na³li¹, te³nain¹ke³la³te²kxai³lu¹.
6 Kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³txa²
i³ye³sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² i³yau¹ū³ta¹hx-
ai²hē³li¹. Txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³wa²su¹tū¹nhē³ju³ta³nū³a²
i³yau¹ū³ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³sxā³ nxe³hī¹nān¹te²tu³
Ju³te²a² nū³kā³txi³nāu³xa² 12 nxe³tū³kā³txi³nāu³xa^{2</}

ai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
ka³ten³su² ṽsa²yxau³xi²si¹jau³su² nxe³jau³jau¹xai²na²
toh³lxi³jau³su² ye¹nxa²hī³te²la¹xā³?

⁹ Jā¹nxa¹ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thi³na²
yxau²xai³jah¹lai²tā² a²wān³txai²na² yxo²ṽain¹tū³kq³tx-
ai²li² khāuh³lxa³tai¹na¹kxe³su² wain³na³na¹
nxe³na¹hē³li¹. ¹⁰ Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu²
Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹tāu³a² khāuh³lxa³txai¹na¹hē³li¹.
Nxa¹ha²kxai³ Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te²
hxi²kan¹te²nāu³xa² nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu²
ṽhxi²kat¹sain¹te³nah¹lxi¹: "Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²ṽte²na² ṽha¹txin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² kan²thi³na²
ū³tī¹kxi²txai¹nhē³li¹." Nxe³sain¹jau³su²
nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ṽte²nāu³xa² ka³lxa¹txi³
ū³tī¹kxi²txai¹na¹hē³li¹. Hā²wxān³txa³ ā³sa²so¹ain¹nū²la²
su²lhā³ain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su²
ṽye³yxo²nū²nai¹na¹hē³li¹. ¹¹ Nxe³na¹kxa²yu³su² Ju³te²a²
nū³kq³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² ai³lha²thet³ta¹tāu³a²
yxo²ṽte²na² ṽha¹txai¹na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na²
kq³nxe³te²lot³si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹ha²kxai³
kāin² khāuh³lxa³txai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹hē³li¹.
Nxe³ha²kxai³ ṽxan³txi³khaix¹sa³ha²kxai³ ai³lhxā³
sxi²je³na² u²kxan²ti³ ā³nxai³na¹nū²la²
khāuh³lxa³tai¹na¹hē³li¹.

Pau²lah³la² yxo²ṽ ā³si³wxe³jau³xai³tā² ṽyau¹ū³jau³su²

¹² Hā²wxān³txa³ Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te²
hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²hxi²ki³kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa²
khāuh³lxa³tai¹na¹si¹jau³su² ū³hū¹sai¹nha²kxai³:
"Ta³mas²ko²thi³na² te²yā¹nxa¹tū¹xā¹." Na¹jau³su²
ai³na¹hē³li¹. ¹³ Ai¹na¹tāu³a² ne³ka³ka³ton³tāu³a² ha³lo²a²
sa²ha²te¹tā²hē³li¹. U³je³na³ka² hai³txi³ kāin²
sa²ko¹ko¹txa³wi¹. Yxān¹ta¹ ṽa¹tāu³a² sa²ko¹ko¹kxi²la²
wa³to²hi²na²hē³li¹. Nxe³kxe³su² txai²nāu¹xai²na²
txa²sa³wi³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ a²ye³na¹
sa²ko¹ko¹je²na²hē³li¹. ¹⁴ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
ṽsa²ta³na¹xe²xai³sa²sīn¹na²hē³li¹. Nxe³sa²sīn¹nxa²ha¹te¹
wān³txai²li² E³bre²a² wān³txa² ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:
"Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. ṽh¹nxe³kxa²ya³n³ti³tq³
khāuh³lxa³txi³san¹ji¹wi¹? ṽwa³lxi³nhān¹kxai²nān²tu³
ā³nī¹to³nhā¹nha³tai¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² ka²va¹la²
tj³yī¹to³tai¹nhxai²na²hē³li¹. Ka²va¹lai²li² wxa²wān³txa²
sa²yxo²ā³ti³ten³kxai²nān²tu³ tj³ka²yā¹nhxe³kxai²nān²tu³
a²wa³kxēn³yah³lai²li² hi³sa³ka³txa² tē³ain¹ka³txa²
tj³yī¹to³tai¹nhxai²na²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
ā³wa³lxi³nhān¹kxai²nān²tu³ ā³nī¹to³nhā¹nha³tai¹."
Nxe³sain¹na²hē³li¹.

¹⁵ Nxe³sxā³ ṽwa²ū³xai¹na¹te³nah¹lxi¹:
"ṽh¹jah¹lo²tq³nhīn¹ji¹wi¹?" Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxa²ha¹te¹
ṽwa²ū³xi²sain¹te³nah¹lxi¹: "Txai²li² Je³su²jah³lo²sā¹wi¹.
Ye³khāuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹. ¹⁶ ṽsa²yxau³txu¹li¹.
Txa²sa³wi³sa³nū³su² we¹txa²ha¹tu¹wi¹. Kwēn¹ta²
ṽin¹ju³tai²na² ye³jen¹nāu³a² ṽin¹ju³ta³nū³su² nxe³sxā³
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ṽyau¹ū³txai¹nhē³li¹. ¹⁷ Nxē¹nha²kx-
ai³ Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te² nū³kq³txi³su²
sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a²
nū³kq³txi³su² tq³nxa² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²
nū³kq³txi³su² tq³nxa² khāuh³lxa³ti³nxain¹kxai²nān²tu³

wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²nxa²ha¹tu¹wi¹. ¹⁸ Jā¹nxe³sxā³
sa²si¹hā³nxa²ha¹tāu³a² a²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³si¹hai¹nīn¹jau³nū³su²
ṽyau¹ū³ai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹lai²na²
hxi²ka²nāu³a² a³li³yain¹si¹hain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na²
hxi²ka²nāu³a² yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³su² yū³ain¹tu¹wi¹.
Nxai¹nha²kxai³ yxo²ṽsai¹nha²kxai³ a²kq³nxe³ju³ta²
a²wēn³ta³te²la³ ṽye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹. Nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² ṽsxā³ sa²so¹ai¹nha²kxai³ sa³wi³ha³lxi³su²
te²lo³tai¹na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² yx-
au³ju³ta² ā³wi¹hain¹tu¹wi¹." Nxe³sain¹na²hē³li¹.

Pau²lah³lo²nu¹tai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² ṽyau¹ū³jau³su²

¹⁹ Nxe³na¹ju³kxai³lu² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³tai³tā²
wān³txa² oh³xan¹jau³xai³tā² sa²yxo²we¹ta¹hē³li¹.
²⁰ Ta³mas²ko²thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² nxe³sxā³
ā³si³wxe³sā²na¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ Ju³te²a²
nū³kq³txi³su² te²a² ha³lo²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²
nū³kq³txi³sxa³te² nū³kq³txi³su² te²a² ha³lo²ko³xa²
yxo²ha³kxa¹ ā³wih¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na²
ṽhen³txai¹na¹hē³li¹. ṽhen³txai¹na¹te³nah¹lxi¹:
"Kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹ju³ta² ṽāin²ta³kxi²nha²sān²sxā³
ā³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
sa²yxo²we¹jah³lxi³hē³li¹." Nxe³jau³xai²na² ṽhen³tx-
ai¹na¹hē³li¹. ²¹ Jā¹nxa¹jut³su² nxe²
ṽyau¹ū³ai¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² ā³wi¹ha¹tāu³ai³tā² Ju³te²a² nū³kq³txa²
ā³nhai¹tū³te² nū³kq³txa² ṽsain¹na²hē³li¹. ṽsain¹nū²la²
i³sain¹sxā³ su²lhā³sain¹te³lhxā³ i³sain¹na²hē³li¹.
²² Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
ā³non²ta³kxi²sa²hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³sa³hē³li¹.
Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹ha²kxai³ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ kāin²te²su² tq³nxa² kāi²nxa³te²su² tq³nxa²
ṽhen³txai¹na¹wi¹. E³kxai¹na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ṽhen³txi³tū³kq³txu¹tai²na²
Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³te²na² wān³txain²txi³
txa²wān³txa² ṽhen³txai¹na¹jau³xain²txi²na³li¹.
²³ Nxe³jau³xa²sa¹: "Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²
khāuh³lxa³txi³sān²nū²la² hā²wxān³txa³
su²lhā³ain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² ṽsa²yx-
au³xi²si¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ ṽsa²yxau³sā²nha²kxai³
a²wē³ta³te²lxi³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²
nū³kq³txi³su² tq³nxa² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²
nū³kq³txi³nāu³sxu² tq³nxa² nxe³sxā³ ya³lu²ka³tu³
ka³ten³su² ṽsa²yxau³xi²te²nū³su² ya²la³tu³
yū³ain¹tu¹wi¹." Nxe³ain¹ta¹hxai²hē³li¹. Nxe³na¹jut³su²
te²yā¹nxe³jau³xa² ṽhen³txai¹na¹wi¹.
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē³li².
²⁴ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe²e³jau³xa²
Fes²jah³la² ṽkaix¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lāi³. Wen¹nxān²na³li¹. Ha³teh³nxā³nxa²
kāin² o²la³kxi¹nha²kxai³ wen¹nxān²na³li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē³li².
²⁵ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Fes²jah³lāi³. Nxēn²nxa³wi¹. Wen¹nxa³wi¹.
Wān³txi³khai³su² ṽye³a¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³li².
²⁶ Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ ṽye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³kri²pah³lāi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ i³ya³lo²ti²sxā³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hāi³a² i³ye³kx- ain¹jau³sxa³wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³ai¹nhx- ai²na²hē³li¹. 27 Nxe³sxā³ A³kri²pah³lāi³. Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta¹na² wān³txa² yxo²i²in¹ji¹wi¹? Yxo²i²in¹ju³ta² i²nxa²te²sa¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Pau²lah³lāi³. Wa³su³txi³ yxo²i²nha¹si¹jau³nū³su² i³ya³u¹ū³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ i³wa²i³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Wa³su³txi³ tǎ³nxa² win¹ta²te²lxi³ tǎ³nxa² yxo²i²in¹ju³ta² wxa²nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ txai²yā¹nxe² yxo²i²a¹kxa² yā¹nxe³yah³lxi¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe³jut³su² Txa²wā³sū³na² i³wā³txai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ sa²hxi²ta³kxi²sain¹kxa² yā¹nxe³yah³lxi¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nū²la² A³kri²pah³lo²nu¹tā² Fes²jah³lo²nu¹tā² Be³re³ni²sa³kā³lxu³nu¹tā² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹tā² nxe³sxā³ i³sa²yxau³ain¹nū²la² jū¹nxa² a³li³sxā³ ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Ā³waix3tain¹nū²la² nūh¹e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹ju³ta² yū³yai¹nxān³ta¹. Ū³tī¹kxi²tǎ³nxa² su²lĥā³tǎ³nxa² nxe³ki³jau³su² kwa³na³ain¹ki³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx- ai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Fes²jah³lāi³. Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³jah¹la² hxi²ki³la² i³hau³ko³tūh¹te³lĥā³ sa²si¹hā³si¹ha¹jau³su² e³kxin²nxa³ke³la³te²kxai³ sa²ta²la³kxi²sxā³ ā³wa²su¹ta¹nhī³na¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā²la² i³ye³kxi²sai¹nha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Nxe³ha²kx- ai³ sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ro²ma²thi³na² so²ā³sxā³ ai³sxā³ ā³yā³ain¹jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹:

— I³ta²lya²ko³xa² sa²si¹hā³ya³sain¹yah³lxi³wxi¹. Nxa¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ū³tī¹kxi²jah¹lo²nu¹ta²na² ā³sa²so¹ain¹nū²la² Ju²lah³la² so²ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lan²tu³ sa²nū¹nyhain¹ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Au³kus³jah³la² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kā³tu³ta¹ a²nū²a² ū³tī¹kxi²tū³kā³txa² kā³lxa¹txi³ sa²nū¹ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txai²li² Lu²kah³lo²sa²ha²kxai³ Pau²lah³lai²li² ā³ya³lxi²yai¹na¹ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ya³sain¹na²hē³la². 2 Jā¹nxe³kā³tu³ta¹ na³vi²o²tē³na² A³tra³mi²ti²o²thi³na² ai³ta³kā³lo³a² ā³wxā³ta³kā³lo³a² ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ A³ris³tar²kah³lai²li² Te³sa³lo²ni³kā²thi³na² Ma³se³to²na²ko³xan¹thi³na² yx- au²xai³jah¹la² ā³si³tē³kxi²sain¹nūn³sīn¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³xa² sxi²jen³txi³nāu³xai²li² ai³lĥa²thet3te³lĥā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². 3 Nxe³ya³sain¹nū²la² a³lan²tāu³a² Si³tō²thi³na² ā³ya¹tā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³tāu³a² Ju²lah³lo²nu¹ta² wi¹lĥi¹nha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Wxa²ya³li³nū³kā³txa² i²ti³ten³nxa²kx- ai²nān²tu³ na³vi²o²tē³na² wxa²li³txa²sxā³ tī³sxi²txu¹li¹. Nxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³su² tǎ³nxa² yain³txi³su² tǎ³nxa² yū²nx2nxa³kxai²nān²tu³ sa²hau³kot3sxā³ ū³hū¹nxain¹tu¹wi¹. Nxa¹nha²kxai³ wxa²li³sxā³ ā³nx- ai³ya³sain¹na²hē³la². I²ta³lun²ya³sain¹nū²la² na³vi²o²tē³na² ā³wā³la² ā³wih²xi²ya³sain¹na²hē³la². 4 Ā³wā³la² ā³wih²xi²ya³sain¹nū²la² hā²wxān³txa³ na³vi²o²tē³na² ā³nxai³ya³sain¹to³nha²hē³la². Nxe³ya³sain¹nū²la² txa²yen³nāu³a² it3ta² ūn³te²a² ne³kxauh²sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ Syi²pri²ko³xai²li² i³ye³na² nxū²kwa³ye³lan¹ta³ko³su² te²ju²hē³la². Nxe³ko³xai²na² nāu³wa³ti³na² ai³lya³sain¹na²hē³la², it3ta² yū²nxa³ju³ta² i³na¹txi²te³lĥa³ka². 5 Si³li²si²a²ko³xa² Pā³fi²li²a²ko³xa² nxe³sxā³ wha³to²hi²ya³sain¹na²hē³la². Wha³to²hi²ya³sain¹nū²la² Mi²ra³thi³na² Li²si³a³ko³xan¹thi³nai²li² ā³ya²sxā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². 6 Nxe³ya³sain¹tī³kxai³lu² na³vi²o²tē³na² kā³lo³ā³xa² A³le³syān²tre²thi³nai²na² wxā³kā³lo³a² i³ha¹txi²si¹na¹hē³la². A²nxe³ta³kā³lo³ai²na² ā³ya²sxā³wi¹si¹sain¹sīn¹jau³su² kwa³na³sain¹si¹nha²kxai³ ā³ya²sxā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³kā³lo³ai²li² I³ta²lya²ko³xa² ā³nxai³te³lĥā³ kā³lo³su² ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nū²la² ye³kā³lxa¹txi³ a³lan²ton³tāu³a² win¹ta²te²lxi³ ā³nxai³ya³sai¹nha²kxai³ Kni²to²thi³na² ya³son³tāu³a² it3ta² sa²ne³it3tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³nxai³si¹nxa³ha²kxai³la¹ hāi¹sxā³ Kre²ta²ko³xa² i³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² ā³ki³hain³kxi² ai³lya³sain¹na²hē³la², it3ta² ā³wxe³tāu³a² i³ha¹txi²te³lĥa³ka². Ai³ya³sain¹nū²la² Sai³mo²na²ko³xa² wha³to²hi²ya³sain¹nū²la² 8 Kre²ta²ko³xa² hxi²kāu³kāun³ti³ ai³lĥa²sīn¹kxan²ti³nū¹ ā³ki³wa³ti³kxi² ai³ya³sain¹nū²la² La³se²a²thi³na² ya³son³ya³sain¹na²hē³la². Ya³son³ya³sain¹nū²la² Bōns³ Por²to²thi³na² ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la².

9 Nxe³tāu³a² ye³kā³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxā³ yx- au³ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹nū²la² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² yain³txa² yain³ju³ta² ā³na¹ain¹je³na² yai³nai¹nxa³ju³ta² yū³hīn¹su² yū³te²ju²hē³la². A²nxe³hī¹na² ā³wa²to¹kxai²nān²tu³ ti³ha³lun³je³na² ā³si³wxe³ha²kxai³ na³vi²o²tē³na² ai³ju³ta² wi¹te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³ju³ta²li² Pau²lah³lo²nu¹ta²kx- ai³ i³ye³sīn¹na²hē³la².

10 I³ye³sīn¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hī¹na² ha³lo²a² wi¹ju³ta² wa³to²hi²nē³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ti³ha³lun³nē³na³li¹. Na³vi²o²tē³na² sa²tā³kho³kxi²nē³li² yen³kxa² ā³kho³ta³lxi³kxi²nē³li² a²nū²ki³na¹xain²ti³ i³lon³ti³nē³li² nxe³nē³lĥa³ta¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sīn¹na²hē³la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ na³vi²o²tē³na² a²wa³kxēn³yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ti¹ai²li² na³vi²o²tē³na² ā³ki³ju³ta² wi¹

yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³thi³na² ai³sxã³ yx-
 au³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³sĩn¹na²hẽ³la². A²sa³wi³ha³lxa²
 te²yã¹nxe² e³ain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ so³ta²to²
 hxi²kan¹te²na² hi²sen³kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na²
 a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lx-
 ai²na² wãn³txa² ain³kxi² nxe³sĩn¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹
 Pau²lah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

ĩ³ye³na² kãin² sa²xit3jau³su²

13 Nxe³nũ²la² a³lan²tãu³a² it3ta² win¹ta²te²lxi³
 sa²xit3sa²kxai³:

— Ha³lo²ai²li² wi¹lxa²na³li¹. Ain¹jau³su²
 na³vi²o²tẽ³na²na² kwa³thi³la³ka³txa² ɾ¹nha²sxã³
 sxã³ka³txa² sa²sai¹xi²nũ²la² a³li³ya³sain¹na²hẽ³la².
 ĩ³ye³na² ne³kwi³x3tẽ³tĩh³na² ai³ya³sain¹na²hẽ³la².

14 Nxe³yãn¹ta¹ it3ta² ỹ³khaix1te²a² sa²ta³lo³xit3sa²kxai³
 yu³tã³lxi³ kwa² ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². 15 A²nxe³tãu³a¹
 ã³nhi²kat1sa²sĩ¹nxa³ha²kxai³ hã¹sxã³
 ã³ne³ko³ta³wxe³ya³sain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³ya³sain¹nũ²la²
 Kau²ta³ko³xa² ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa²
 yau³son³ya³sain¹tãu³a² ã³ki³hain³kxi²
 ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it3ta² ã³wxe³lhu²ju³ta²
 ɾ¹ha¹txi²te³lha³ka². Nxe³nũ²la² it3ta² jũ¹nxe²
 ã³wxe³lhu²tãu³a² ã³yit1tũ²la² na³vi²o²tẽ³na²
 ka³no¹a²ka³lo³khai³xa² sa²hau³ko³te³lhxã³
 sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹na²hẽ³la².

17 Sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹ka³tu³ hã²wxã³txa³
 kwa³thi³lĩh³na² tẽ³nũ²la² na³vi²o²tẽ³khai³xa²kxai³lu²
 sa²ha³la³tai³kxain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe² ta³lu²nain¹nũ²la²
 ɾ¹ye³kxi²nyhain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— ã³ne³ko³ta³wxe³xi²sxã³ ai³kĩ³kxai²nãn²tu³
 nũ¹ka³na¹ Li²bi³a³ko³xai²li² yau³son³kĩ³kxai²nãn²tu³
 ka³wã³lxẽ³na² ka³yã³la³nũ³xa² khãu³khãun³na³li¹.
 Tãu³a² kãin² yũ³te²ju²hẽ³li¹. ã³nxũt1sxã³ na³vi²o²tẽ³na²
 ã³kho³kxi²nẽ³lha³tai¹. Nxe³ain¹jau³su² wã²la²
 kãin²khaix1ka³lo³a² na³vi²o²tẽ³na²
 kũt1so¹xai³lain¹ka³lo³ai²li² sa²so¹sxã³
 ỹ³ye³wih¹so¹ain¹nũ²la² kwa²ã³nxai³sĩ¹na¹hẽ³la², it3ta²
 ỹ³nha²kxai³la². 18 Nxa²ha¹te¹:

— Ha²ya³kxã¹nxe³sxã³ ha³ya³kxa² sa²xit3sxã³
 ã³te²ji¹xã¹. Ain¹ta¹ hai³txi³ yain¹nxa³ha²kxai³ yen³kxa²
 wi¹so²xai³lain¹kxa² ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹
 ã³si³wxe³ain¹sĩn¹na²hẽ³la². 19 A³lan²ni²nũ³tãu³a²
 na³vi²o²tẽ³na² yen³kxa² hau³ko³kxa² a²hxi²ka²
 hxi²tẽ³nha²sxã³ ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

20 Nxe³yãn¹ta¹ it3ti³la²
 ha³ya²ti³nha²txi³he¹nx2nxa³ha²kxai³ u³je³na²ka²
 hi³ka²ta² nxe³sxã³ kxãn³su² ɾ²ti³hex1sĩ¹nxa³ha²kxai³
 ai³la² ɾ¹ya³lo³ti³nxa³ti³lon³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nx-
 ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

21 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ye³ka³lxa¹txi³
 a³la²ni²sxã³ yain³sxã³ ã³nhai¹nxa³ha²kxai³ he³ja²lun¹tx-
 ain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³la² hi²sen³kx-
 ai³lu² ɾ¹sa²yau³sxã³ ɾ¹ye³kxi²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kre²ta²ko³xa² yxau³kĩ³sĩ¹nai³tã²
 txa²wãn³txai³tã² sa²yo²wet1sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³
 ju¹tai²li² ɾ¹yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxi¹. 22 Nxe³yãn¹ta¹ hĩ¹na²kx-
 ai³ya³lo³txi¹jah³lxi³hẽ³li¹. Hai³txi³ya³lu²nẽ³lxa³lho³li¹.

Na³vi²o²tẽ³na² so¹lxi³ tĩ¹kxi²nẽ³tu¹wi¹. 23 Jã¹nxa¹ju³kx-
 ai³lu² Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wit3sa¹wi¹.

Sa²yo²we¹tai¹na¹wi¹. Ka³nxah³tai³tã² oh³xan¹jah¹la²
 wxã³sxã³ ɾ¹ye³kxi²sain¹na²hẽ³li¹. 24 Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹:

“Pau²lah³lãĩ³. Yuh³lxi³txa³hẽ³li¹. Ai³tũ³kã³txa²
 yxo²ha³kxa¹ ka³tẽn³ti³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. In³txa²
 ka³na³ka³na³te² he³la³ku³ya³lu²nxa³lho³li¹. Kxã³nãu³a²
 Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no² si³yxau³kax3su² ha²kxai³
 nxe³te²na² sxi²ha² ã³wi¹hin¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hẽ³li¹.

25 Ne³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²a¹wi¹. Wãn³txin³txi² e³kxi²sain¹ju³xin³txi²
 wain³txi³ sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 ɾ¹ya³lo³ti¹jah³lxi³hẽ³li¹. Ya³lu²nẽ³lxa³lho³li¹. 26 Hãĩ¹sxã³
 ha³lo²ai²na² ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa²
 it3sa²tã³nẽ³tu¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³

nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

27 Nxe³nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²nũ²la² ye² 14 nxe²
 ka³nxah³ti³lon³nũ²la² ɾ¹ye³na² A³tri³a²ti³ka²ye³na²
 it3sa²tã³sa²sĩn¹tĩ³kxai³lu² ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tãu³a²:

— Ha³lo²a² yau³son³kĩ³ta¹nũ²nhai¹. Ain¹jau³su²

28 A³lo³xĩh³na² a³lu²tĩh³na² tẽ³sxã³ kwa³thi³la³kĩ³a²
 ỹ³kĩ³kũh¹tũ²la² ɾ¹ye³na² u¹ju³ta² ỹ³hau³ko³te³lhxã³
 ã³na¹sxã³ ã³nũ¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ 36
 me²tros³ ã³nha³ko³jain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² 27
 me²tros² ã³nha³ko³jain¹sĩn¹na²hẽ³la². 29 Nxai¹nha²kx-
 ai³tah³lxa³kxai²li² it3sa²tã³sxã³ ã³kho³kxa²ygn³txi³su²

na³vi²o²tẽ³na² ã³yit1si¹hain¹jau³su² kwa³thi³la³ka³txa²
 kax3tha¹li¹ kax3tha¹li¹ tẽ³ain¹nũ²la² a³lo³xĩh³na²
 au³lha³kãin²tĩh³na² ỹ³si³kũh²ta³lxain¹nũ²la²
 na³vi²o²tẽ³na² a²ki³kĩ³nãu³a² u¹txi³ ã³na¹ain¹na²hẽ³la².

Nxe³nũ²la² a³lan²ni²si¹hain¹jau³su² wah³nxe² yx-
 aun³tain¹na²hẽ³la². 30 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xa²
 na³vi²o²tẽ³na² hau³ko³tũ³kã³txa² hãĩ³a²
 ih³xi²ti³te³nain¹na²hẽ³la². Ai¹nha²kxai³

kwa³thi³la³ka³txa² na³vi²o²tẽ³na² a²ne³ka³nãu³a²
 ã³na¹kĩ³lxo³xain¹sxã³ ka³no¹a²ka³lo³a² win¹ta²te²lxi³
 ɾ¹ye³naĩ²li² sa²nũ³ain¹na²hẽ³la². 31 Yain¹nxa²ha¹te¹

Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² so³ta²to²
 hxi²kan¹jah¹la² a²so³ta²to² nũ³kã³txa² ain¹sxã³
 ɾ¹ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Na³vi²o²tẽ³na² hau³ko³tũ³kã³tx-
 ai²li² ih³xain¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ka³tẽn³su²
 a³li³xi²kĩ³sxa³lho³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

32 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² so³ta²to² nũ³kã³txa²
 ka²no¹a²ka³lo³a² ỹ³si³kũh¹je²yhain¹ka³lo³a² tẽ³sxã³
 ỹ³whi²lho¹sxã³ ã³na¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

33 Nxa²ha¹te¹ ɾ¹yũ¹li²nxa³tã

35 I³ye³ta³lun²nū²la² yain³tū³xa² hxi²tē³nha²sān²nū²la² āh¹ i³ye³sīn¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²sū³nāi³. Yain³txa² ū³san¹tū³xa² wi¹lxo³kxi²san¹nhai¹. Nxe²e³nū²la² tū¹xai²li² wxa²nāu²lxi³sxā³ i³yain³sīn¹na²hē³la². 36 Nxe³nxa²ha¹te¹ yain³yain¹ju³ta² i²kxain¹nxa²ha¹te¹ i³ya³lo³tain¹nū²la² in³txi³nāu³xai²na² 276 tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ yain³ya³sain¹na²hē³la². 38 Yain¹sxā³ ū³kxi²ya³sain¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ tri²ka²ki³a² wi¹so²xai³la³sain¹ki³a² tē³sxā³ i³ye³na² wxa²nū³ū¹xain¹na²hē³la², na³vi²o²tē³na² ā³sa³te¹ti³sxā³ ā³ne³kā³tu¹ka²yan³txi³sa².

Ū³yau³xai²li² sa²sai²hxa³tain¹jau³su²

39 Nxa²ha¹te¹ a³lan²ni²ha²kxai³ ha³lo²a² u²ten³sa²tā³sxā³ i²ain¹kxan²ti³nu¹ ha³lo²a² i²lxi³la³ kō³nxi¹nxa³hē³la². Nxi¹nxa³ha²kxai³ i³ye³na² ne³kun²tīh³na¹ tah³lxa³kxa² yū²nxa³tīh³na¹ i²ai¹nha²kxai³:

— Ju¹xa¹ ū³nhe³ha³lo²sa²tā³ya³sah¹lxi³wxi¹. Nxain¹sīn¹na²hē³la². 40 Kwa³thi³la³ka³txai²li² sa²ni²lā³nū²la² hi³sa³ka³txai²li² na³vi²o²tē³na² i²hau³ko³ta³ka³txai²na² sa²ta²la³kxi²ka³tu³ hā²wxān³txa³ wā²la²ka³lo³a² kāin²ka³lo³a² ū³kū²txi²ha²kxai³ it3ta² it3sa²ha³lo²sa²sai¹sa²sī¹nha²kxai³ a³li³ya³sain¹sīn¹na²hē³la². 41 Nxe³ya³sain¹tāu³a² na³vi²o²tē³na² hi²sen³kxai³lu² i³ye³nāu³ai²li² ka³yā³la² āu³txi³sxa²nxa³ha²kxai³ it3sa²tā³sa²sī¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³nxi³ya³sai¹nxa³ha²kxai³ it3ta² ū³nha²kxai³ na³vi²o²tē³na² a²ki³ki³nāu³a² ā³yo²āu²so¹sxā³ ā³kho³thxa³kxi²sa²sīn¹na²hē³la².

42 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³kā³txa² hi²sen³kxai³lu²:
 — Tī¹kxain¹tū³kā³txai²nā² sun²tā¹a³sah¹lxi³wxi¹. Wxa²ho²hi² aun³tih¹saun³kxa²yan³txi³su². Nxa¹nhai¹. Nxe³nyhain¹na²hē³la². 43 Nxe³ain¹ta¹ a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta² ā³non²ta³kxi²si¹jau³nū³su² i³ye³kxi²sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Sun²tā¹yxah³lxi³txa³hē³li¹. Nxe³sīn¹na²hē³la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²xi²sīn¹ti³ān¹jau³kxai³la¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hxi²kan¹txi³ wxa²ho²tū³kā³txi³ i²nxi²na² wxa²ho²hi² nxa²lxi³jah¹lxi³hē³li¹.

44 Hā²wxān³txa³ hxi²ka¹nxa³tū³kā³txi³ i²nxi²nān²tu³ hi³sa³ka³txa² sa²so¹sxā³ ā³tē³sxā³ ā³nho²jah¹lxi³hē³li¹. Nxe³nyhai¹nha²kxai³ in³txi³ nū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ ā³nho²xi² ai³sxā³ wxa²li³ya³sain¹na²hē³la².

Mal²ta²ko³xa² ai³ain¹jau³su²

28 Wxa²li³hxa³ya³sain¹nū²la² ha³lo²a² i²lxa² i³yau¹ū³sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Mal²ta²ko³su¹. Nxe³sain¹sīn¹na²hē³la².
 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxa²li³ya³sain¹nū²la² ko¹xai²nān¹tū³kā³txa² ne³kxau²sxā³ ā³nū²kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Wē³ha²yau³xa² a³li³txa² a³sa²sī¹nha²kxai³ ha³nxe²a² yax3sxā³ wā³nēn³kxi²sī¹na¹hē³la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ha³nxe²a² so¹nū²la² ā³na¹sxā³ ā³nhj³na²hē³la². Txi³xa² ha³nxe²h¹lxi³te²a² ha³nxe²a²

i³sxā³ wā²nha²kxai³ i³ha²li¹nū²la² Pau²lah³la² hxi²ka² hxi²kxi²sīn¹na²hē³la². 4 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yxau²xai³tū³kā³txa² i²ain¹ka³tu³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² te²nu³tā³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³ye³na² i²lo³nxi²ya³lu²yā¹nx2nxa³hē³li¹. Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³ txih³xa² i³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ hī¹na² wan¹sxā³ ā³ya³hi²sxā³ ya²lu¹tu¹wi¹. Nxain¹na²hē³la².

5 Nxe³ain¹ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² i²hxi²wa²tā³nha²sxā³ txih³xa² i²yi²lā³sīn¹na²hē³la².

6 Nxe³ha²kxai³ ā³yah³sxā³ ya³lu²ju³ta² i²te³lhxā³ wah³nxa³kxain¹sīn¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wi¹lāin³nha²sīn¹na²hē³la². Hai³txi³ ya³lu²sī¹nxa³hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² i²wa²li²sxā³ e³lain¹sīn¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³nu²su² te²nu³tā³li¹. Nxain¹sīn¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wi¹la³la³kxi²sxā³ e³lai¹nxa³hē³la².

7 Nxain¹nxa²ha¹te¹ Pu²bli³o³jah³la² ha³lo²a² wa³kxēn³yah³lo²su² hxai²na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²ta² u²lxa³ha²kxai³ wxā³sxā³ ā³wih¹yain¹si¹nha¹jau³su² i²ye³kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ ā³wi¹nhān¹nū²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²sī¹na¹hē³la². 8 Nxe²yxau³nha¹tī³kxai³lu² Pu²bli³o³jah³lai²na² wī³na² kāin² i²ton³na²hē³la². Kāin² si³yuh²hi²ha²kxai³ kāin² i²hī¹la³kxi²nha²to³ha²kxai³ nxe³sīn¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ā³tī³sxā³ i²sīn¹na²hē³la². I²te³na¹ Txa²wā¹sū³na² i²ye³kxi²sān²nū²la² wxa²wxai³kxi²na²hē³la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² we²txi²sīn¹na²hē³la².
 9 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ a²nū²a² i²ton³te²na² i²li²te²a² yxo²ha³kxa¹ wxā³yain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hxi²ki³kxai³lu² wxa²we²tain¹sīn¹na²hē³la².

10 Nxe³ain¹jut3su² i²ka³li³hai¹nha²ha²kxai³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³ ū³hū¹sain¹sīn¹na²hē³la².

Ro²ma²thi³na² ai³ain¹tāu³su² jau³su²

Nxa²ha¹te¹ i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tā³tīn¹nū²la² ti³ha³la² ne³ki³so³nha²kxai³ na³vi²o²tē³na² A³le³syān²tre²thi³na² wxā³ka³lo³a² ti³ha³la² yxau²sxā³ka³lo³a² a³li³te³lhxā³ nxe³sīn¹na²hē³la².

Nxe³ka³lo³a² Ti³o³sku²ru²ka³lo³su¹. Ai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a³li³xi²ya³sain¹ti³wa³kxa²

yā³li³sain¹sīn¹tū³kā³txa² a²yen³kxa² tē³sxā³ ā³nxai³nha¹kxi³nū³a² āu¹la³kxi²sain¹sīn¹kxe³su² ū³hū¹sain¹sīn¹na²hē³la². 12 Nxe³ya³sain¹ka³tu³

a³li³xi²sxā³ ai³nhān¹nū²la² Si²ra³ku²sa²thi³na² ā³ya²sxā³ ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³ya²sxā³ ā³wi¹ha³sain¹nū²la²

ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³a³lan²nhān¹nū²la² a³li³xi²ya³sain¹na²hē³la². 13 A³li³xi²ya³sain¹nū²la² Re²ji³o³thi³na² ā³ya²sxā³ ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la².

Nxe³nū²la² a³lan²tāu³a² txa²si³yo³na² it3ta² wxā³ha²kxai³ a³li³xi²ka³tu³ ye³ha¹li¹ ai³la³la²ni²tāu³a²

Po³su³o²li²thi³na² ā³ya²sxā³ ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². 14 Nxe³ya³sain¹tāu³a² a²

— Txa²sxi²ha² ā³wih¹jah³lxi³hē¹li¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²ni¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sain¹si¹nha²kxai³ ā³wih¹sxā³ yxau³si¹na¹hē³la². Yxau³a³lan²ya³sain¹tj³kxai³lu² nū¹ka³na¹ Ro²ma²thi³na² yxau³son³si¹na¹jau³su² ha³ta³nxe³yain¹si¹na¹nū²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a³li³ain¹nū²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thi³na² Tres² Vēn²tas²thi³na² nxe³sxā³ wahx³sain¹si¹nū²hē³la². Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Po³su³o²li²thi³na² a³li³xi²nha¹nū²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thi³na² Tres² Vēn²tas²thi³na² sxā³ ā³wih¹sxā³ i³ha¹txi²sain¹si¹na¹hē³la². Nxe³jut³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha² i³ya³lo³ti²sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lxo³kxi²si¹jau³su² i³ye³kxi²si¹na¹hē³la². Nxe³ya³sain¹nū²la² ā³sa²so¹sain¹si¹sxā³ ā³wa²li²sxā³ Ro²ma²thi³na² ā³ya²sxā³ ā³wi²xi²a³sain¹si¹na¹hē³la².

Ro²ma²thi³na² yxau²xai³jau³su²

16 Ā³ya²sxā³ ā³wi¹ha³sain¹nū²la² Ju²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³tj¹kxi²nxa³hē³la². Hāi¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxa²sxi²khai³xa² yxau³sē¹li¹. Ū³tj¹kxi²nxa³hxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³sai²na² so³ta²to² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² yxau³ya³nx²tu¹wi¹. Nxe³si¹na¹hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² hxi²kan¹ta²nāu³xa² i³kaix¹so¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wxā³sxā³ ā³nū²kxain¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā³tā³sah¹lx¹lx¹. Ain³kxi²sah¹lx¹hē¹li¹. I³ye³kxi²nx²ta¹tu¹wi¹. Kxā³nxai³tā² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³na²hi¹nai³tā² ū³tj¹kxi²sain¹na¹hē³li¹. Txa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²ā³nxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³kā³txa² kō³to²la³kxain¹nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³kxan²ti³ ū³tj¹kxi²sain¹nū²la² Ro²ma²no² nū³kā³txa² sa²nūh¹sa²nyhain¹na²hē³li¹. 18 Nxe³sa²nyhai¹nha²kxai³ kāin² i³wā³wā³txi³sain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lx¹: “Kō³to²la³kxin¹ju³ta² i²nxa²si¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ā³wa²sut¹si¹nīn¹ju³ta² wain³si¹na³li¹.” 19 Nxe³sain¹ta¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ā³nha¹tū³te² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

“Kwa²xah³lx¹lx¹. Su²lhā³jah¹lx¹hē¹li¹.” Nxain¹na²hē³li¹. Nxai¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² i³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta² i³kaix¹ta²lxan¹ta²wi¹. Yxān¹ta¹ Se²sa³jah¹la² i²a¹kxai²nān²tu³ txa²nū³kā³txa² kō³nxe³te²lo³ta¹na¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.

20 Nxa¹jut³su² i³ye³kxi²si¹nx²ta¹jau³su² i³kaix¹ta²lx¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yā¹nxe² I³sa³e²nū³kā³txa² yxo²i²yah³lxi³nū³ni¹lx¹.

Jā¹nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kwa³thi³līh³na² tīh³nai²li² sa²hxi²ta¹kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³ye¹nx²ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²nāu³xu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² hai³txi³ ain³kxi²nha²si¹nxa³hē³li¹. Ha³teh³nxā³nxa² wxā²nxa³hē³li¹. Txa²wā³tā³nāu³xa²

kō³nxe³te²lo³nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²si¹nxa³hē³li¹. 22 Nxe³yān¹ta¹ tū¹kā³txai²na² wxāi²yā¹nxa² yxo²i²ain¹te²nāu³a² kō³nxe³te²lo³ta¹nha²na²hē³li¹, ti¹ai¹nān¹tū³kā³txa²su¹. A²nxe³ju³ta²li² i³ya¹ū³sa²nhīn¹jau³su² ten³sa²si¹nhai¹.

23 Nxe³sa²si¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta² ā³wā³li²si¹na¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na¹ i³ya¹ū³sa²si¹nha²li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² a²nū²a² ka³lx¹txi³ wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta² nxe³jau³xa² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ e³sū²ni²ta¹hxai²hē¹la². I³ya¹ū³hain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³li¹. Nxe³jah³lai²li² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² i³ya¹ū³nē³lha²kxai³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² wān³txa² i³ya¹ū³nē³lha²kxai³ nxe³jah³lo²su² na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²wā³kxi³kxai³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxi¹nha²kxai³ hā²wxān³txa³ a³li³ain¹tāu³a² i³ye³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Kxā³nxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. 26 I³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

“Wxa²nū³kā³txa² kō³nxe³thi¹nain¹na³li¹. Txa²wān³txa² te³nai¹nxa³wi¹. Yxo²i²sai¹nxa³wi¹. Nxai¹nha²kxai³ a²yen³na² whāi²na¹ wxa²ye³ti² a²ne³nxe³na² whāi²na¹ wxa²ne³tj¹i² nxe³kxa²yā¹nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² ka²nha²kxai² ā³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ nxai¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yen³na² ā³ye³wxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³nxe³na² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ a²ē¹nāu³ai²na² txa²wān³txa² ā³ne³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ yxo²i²sai¹nh³nx²na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³ta¹nh³na¹wi¹. Yxān¹ta¹ te³nai¹nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² txa²wān³txai²li² ā³ne³wxe³ai¹nxa³wi¹. Jā¹nxai¹nha²kxai³ wxa²nū³kā³txa² ai³sxā³ i³hen³txai¹nhē³li¹. I³hen³txai¹nīn¹te³nah¹lx¹: ‘Hī¹na² wān³txa² ain³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ i²ah³lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ye³wxe³ah³lxan³tho³li¹.’” Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² nxe² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹li¹.

28 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³nx²ti³jau³xai²na² ten³yah²lxan³ti²tu³wi¹. Yah²lxan³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² nū³kā³txa² i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³tj³kā³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²li² wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹jah³lxi³hē¹li

30 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² ye³ha¹li¹
 kwě³kon³tj³kxai³lu² a²sxi²khai³xa² yxau³sxã³
 wa³kon³ta¹hxai²hě¹la². A²nxe³täu³a² a²nũ²a²
 ha³la³ka³lxa³lon³kxain¹sxã³ wxã³kxai²nãn²tũ³
 wi¹lhin¹sxã³ ã³wih¹kxain¹ta¹hxai²hě¹la². 31 ã³wih¹kx-
 ain¹kxai²nãn²tũ³ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-

au³täu³lo³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² ĩ³hen³txi³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ti³hi¹jau³xa²
 ĩ³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hě¹la². Nxe³jau³xa²
 hãi¹nxa¹si¹jau³su² ĩ³ye³ta¹hxai²nxa³hě¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² e³lai²na¹ ĩ³hen³txi³ta¹hx-
 ai²hě¹la².

Romanos

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹lhxã³, wxã²na² Ro²ma²thi³na² yxau³yah³lxin¹tũ³kã³txi³ĩ³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit³sa¹ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²wa³ka³li³lot³sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su² na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³hait1so¹sa²kxe³su² na¹ha²kxai³.
 — Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na², Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ye³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ya¹ũ³txa¹nhẽ³li¹. Nxe³sih¹nx2ta¹jau³su² ĩ³hait1so¹nx2ta¹i¹. Nxe³sa²kxah³lo²su² na¹ha²kxai³, na¹wa².
 2 A²nxe³te² wãn³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³ya¹ũ³nẽ³jau³xa² wi¹jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² kxã³nãu³u¹ta²na² ĩ³ye³ka³tu³ wã²nxũ¹sa²yxo²we¹nha²sxã³ sa²yxo²ã³nha²nxa³sxã³ ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³jau³xai²na² sa²kxai³lu², a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lo²nãu³xu¹ta² sa²kxai³lu² ain³kxi²so¹sxã³ ha³teh³nxã³nxãu³a¹ ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Nxe³nẽ³jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha², Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²ĩ³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³ya¹ũ³nhẽ³jau³su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, txa²wã¹ha³lo²ai²na² ã³wxã³nũ¹nhẽ³lhã³, a²nũ²su² wen¹sxã³ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²sa³wi³sa² wen¹sxã³ a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² hi²sen³su², nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³.
 — Je³su²jah³la² a²ya³la³tu³ Txa²tah²khaix1ai²la¹i¹. Na¹ha²kxai³, ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ha¹i¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² ya³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³su², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²kĩ³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ wxa²ye³ka¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wxa²hait1so¹sa²te³lhã³ ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, A²si³yxau³tãu³a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²so¹sxã³ wxa²hait1so¹sa²te²an¹jau³kxai³lu¹.
 — Nxet3sã¹lxĩ¹. Wxã²na² Pau²lah³lo² ĩ³nxai²na² wxa²hait1so¹khai¹nxe³nxa²ha¹kxe³nũ³kã³txi³si¹lxĩ¹. Nxe³nxa²ha¹ka³tu³, a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²nũ³kã³txi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³sxã³, yxo²ĩ³sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi², sa²yxo²wet1sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi², tĩh³na² wi¹tĩh³na² ã³nxai²ain¹si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi², nxe³txai¹nhẽ³li¹. Ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³, ã³yã³nhai¹tain¹tũ³kã³txa² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²

sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² a³lxĩ²khai¹nxe³sa²kxe³su² sain¹na²hẽ³la².
 6 Te²yã¹nxe³sxã³, wxã²na² sa²kxai³lu² Ro²ma²thi³nãn¹tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³wxe³nũ¹yhah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³kaix1so¹nxa²lxĩ³kxe³nũ³kã³txi³yah³lxĩ³nũ³ni¹lxa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² a²wẽ³ha³lxĩ³syah¹lxĩ³nũ³ni¹lxa².
 7 Yah³lxĩ¹jut3su², txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã²na² Ro²ma²thi³nãn¹tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a³lxĩ¹nx2ti³sxã³ wxa²hait1so¹nx2ti³na³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na²:
 — Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² Txa²nũ³kã³txi³lo³txa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wã¹wi³nu²su² na³la². A²nxe³te²a² A²kĩ³lha³lxa² a²ĩ³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lxã²na³la². Ha¹lin¹ya³te²nãu³xai²na² kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ¹nx2ti³si¹jau³nũ³su² te³ni², wxa²nxũ²kwãĩ³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²lxĩ³si¹jau³nũ³su² te³ni², nxe³ti³ten³nxa²lxa¹nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

8 Nxe³nx2ta¹ka³tu³, nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹wi¹nxe² sa²yxo²we¹jah³lxĩ³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ju³ta² a²ha³ta³nxa², a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹na³la². Ju¹ta² ka³lih³khaix1sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa².
 — Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Nxe³to³ha¹wa². 9 Na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³ kãĩ³jah¹lo²sa¹wa². Na¹ha²kxai³, wãn³txa² wi¹jau³xa² e³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² a²ĩ³lxa² Je³su²jah³la² a²yxau²xai³la³nhẽ³ju³ta² e³jah¹lo²sa¹wa². Na¹ha²kxai³, txai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³, sa²hau³ko³txa²lxĩ³si¹ha¹jau³nũ³su² yxo²ha³tin³ti³ ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa². Nxe³na¹ju³ta², wãn³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²sa²na³la². Nxe³ha²kxai³, txa²wãn³txai²na² ĩ³yxo²nũ¹nũ³sa²jah¹la²nũ³a² yũ²na³la².
 10 Na¹ha²kxai³, Sũ³na² ĩ³ye³kxai¹na¹kxai²nãn²tu³.
 — Ro²ma²thi³nãn¹tũ³kã³txa² ã³nxai²si¹ten³khaix1sa³nha²wi¹. Ha³lo²a² hxi²kat1sẽ¹li¹. “Wi¹na³na¹.” Sũ³na² ĩ³nxai²na² nĩn¹kxai²nãn²tu³ti¹. Nxe³to³hxai²na¹hẽ³la². 11 ã³nxai²si¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a²,

ten³khaix1sa²to³nha²wa². Na¹kxai²nān²tu³, i²nx2ta¹kx-
 ai²nān²tu³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 i²yau¹ū³sain¹kxe³su² ju³ta² wā²nhū¹nx2ta¹ka³tu³
 i²yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². i²nxū²kwāi³lxū¹nx2ti³txai¹la².
 Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, hxi²ka¹ka¹nhe²la²
 wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ e³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³lyah³lx-
 in¹tu¹wa². 12 Nxe³ha²kxai³, ā³nhxi²nū¹yhu¹ki³tu¹wa².
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³, wxāin²txi³ Sū³na²
 sa²yo²we¹ta¹ju³ta² i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 wxa²ē¹nāu³a¹ i²nxū²kwāi³lxū¹nx2ti³tu¹wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³, txain²txi³ Sū³na² sa²yo²we¹jah³lx-
 in¹ju³ta² i²nx2ta¹kxai²nān²tu³, txa²ē¹nāu³a¹
 i²nxū²kwāi³lxū¹sa³tu¹wa². Nxe³sxā³,
 ā³nhxi²nū¹yhu¹ki³tu¹wa².

13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wān³txai²na²
 wi¹ko³nha¹jah³lx³hē¹la². Txai²na² ye³ka³lxai¹txi³
 txa²ē¹nāu³a¹ e³kxi²nha²to³ha²te³nah¹lx¹:

— Ro²ma²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³nxai³sī²a¹tū¹xā¹.
 Nxe³to³ha¹hē¹la². Na¹kxan²ti³, ha³lo²a² i²li³ju³ta²
 ā³nhxi²kat1sa²hxai²nxa³hē¹la². Jāx1sa³nha²wa².
 Sa³ha²kxai³, nxe³nx2ti³to³h³nxa³hē¹la². Na¹ha²kxai³,
 ha³teh³nxā³nxai²na² so¹lx³ i²wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa².
 Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ wxā³sī²nx2ta¹kxai²nān²tu³,
 Sū³na² ā³ne³wxe³nū¹sih¹nx2ta¹ju³su²
 yo²nū¹nū¹nx2ta¹tu¹wa². A²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xā²
 yo²nū¹nū¹hai¹na¹kaix3 jā¹nxe²
 ya³nx2ti³ti³ten³sa³nha²wa². 14 Je³su²jah³la²
 wxa²hait1so¹sa²sxā³ wān³txa² wi¹ju³xa² a²nū²a²
 yo²ha³kxa¹ i²yau¹ū³hxat3nx2ti³si¹ha¹ju³nū³su²
 i²sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Na¹ka³tu³,
 i²sa²si¹hā³sa³ju³xai²na² sa²yo²we¹ta¹lu²na¹ju³ta²nū³a²
 wain³hi³nx2na³la². Na¹ha²kxai³, a²nū²a² Kre²ku²yau³xa²
 i²ye³ain¹tū³ka³txain²txi³ Sū³na² wān³txa²
 i²yau¹ū³hai¹na¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xā² Kre²ku²yau³xa²
 i²ye³ai¹nxa³tū³ka³txain²txi³ jā¹nxe², a²nū²a²
 ha³teh³nxā³nxa² ā³ne³wxe³khaix1tū³ka³txain²txi³
 jā¹nxe², a²nū²a² ā³ne³wxe³nxa²tū³ka³txain²txi³ jā¹nxe²,
 nxe²xai³na¹ju³ta²nū³a² ten³sa³nha²wa².

15 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²nū³ka³txai²na²
 Ro²ma²thi³nān¹tū³ka³txi³ i²nxai²na² Sū³na² wān³txa²
 i²yau¹ū³nhū³nx2ta¹ju³ta²nū³a² ten³khaix1sa³nha²wa².

Sū³na² wān³txa² wā³nxīn¹ju³su²

16 Txai²na¹xai²na² Sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa²
 i²yo²kāin²ti²la²nha²sxā³ e³kxi²na¹wa². Hai³txi³
 āu²li²ti³hex1na¹ju³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, na¹wa².
 Nxe³ju³xai²na², a²nū²a² i²li³te²a² yo²ha³kxa¹:

— Sū³na² wān³txa² yo²i²a¹xā¹. Nxe³te²su² kx-
 ai²nān²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu²
 a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²xai³te²su² hi³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na²
 nū³kxū³khai¹nxe³ha²kxai³ a²wān³txa² wi¹ju³xa²
 wxi²kan¹ju³su² na³la². Nxe³ha²kxai³, nū³kxū³txi³,
 ā³wxe³nū¹te²su² te²a² yo²ha³kxa¹
 sa²wa²su¹ta¹nh³nx2na³la². Ā³wxe³nū¹hain¹tū³ka³txa²
 sa²kxai³lu², Ju³te²a² ye²tū³ka³txa² Sū³na² nū³kxū³txi³
 sa²wa²su¹tain¹sān³ka³tu³, hā¹wxān³txa³
 a²wā³kon³tū³ka³txa² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nū³ka³txi³su²

ye²nxa³te²a² sa²kxai³lu², Sū³na² nū³kxū³txi³
 sa²wa²su¹tain¹nū³nha²kxai³, nxe³hi³nx2na³la².
 17 A²nxe³te² wi¹ju³xa² i²yau¹ū³nhē³ju³ta²,
 Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta², a²nū²a² Je³su²jah³la²
 yo²te²su² te²a² so¹lx³ wain³te²lo³tē³ju³ta²
 nxe³te³nah¹lx¹:

— A²nū²a² yo²i²sa²te²su² te²a² a²yo²ha³kxa² so¹lx³
 wain³te²lo³ta¹tū¹xā¹. Nxe³na¹kxe³su² te²a², ka³te³na²
 wi¹khai¹nxe³tāu³a¹ so¹lx³ yxau²xai³lain¹tū¹xā¹,
 yo²te²sa³ha²kxai³lā¹. Sū³na² a²ē¹nān¹ju³su²
 nxe³hi³nx2na³la².

A²nū²a² i²lxai³thi¹nxa³ju³su²

18 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 oh³nāu³nū¹ka³nāu³an¹jah¹la² hi²sen³su² i²xan³txi³sxā³
 ko³nxe³ti³ i²yī¹li²hain¹na³la². A²nū²a²
 i²lx³i³thi¹kāi³xa³ha²kxai³, a²ē¹nāu³a¹
 i²lx³i³thi¹ne³ki²nh²nxa³ha²kxai³ nxe³te²nāu³xa²
 an³txi³sxā³ ko³nxe³ti³ i²yī¹li²hain¹na³la². A²nxe³te²
 i²lx³i³thi¹nxa³tū³ka³txa² i²lx³i³thi¹sxā³ kāi³ai¹nxa³ha²kx-
 ai³, Sū³na² wān³txi³tu³ a²ya³la³ju³tu³ ā³tī¹kain¹na³la².

— Sū³na² wān³txi³tu³ a²nū²a² ā³xā² ain³kxi²sxā³
 yo²ain¹kxa²yan³ti³sā¹. Ain¹ju³su² ain¹na³la².

19 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ē¹nān¹ju³su² te³nah¹lx¹:

— Txai²na¹xai²na² hāi¹nxe² ka³na³ka³nat3sxā³ Sū³na²
 Si³yxau³tāu³su² na¹ha²kxai³, yxau²sa²tē³
 ai³wa³to²hi²na¹ha²kxai³, nū³kxū³txi³ ha³nāu³hi²
 ai³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na¹xā¹. Na¹ha²kxai³,
 ha³lo²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² nū³kxū³txi³
 wi¹we¹ta¹hē³na¹. We¹ta¹lu²na¹hī¹nān¹ju³tu³, a²nū²a²
 i²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² kāi³kxa²
 i²a¹tū¹xā¹.” Nxe³kxi²sa³kxai²nān²tu³, ha³lo²ai²na²
 wi¹we¹ta¹ko³xai²na² ye³kan¹txi³ i²hi³nx2na³na¹. Nxe³kx-
 ai²nān²tu³, txa²nū³kxū³na¹ju³ta² a³la³kxi², Tx-
 ai²na¹xai²na² hāi¹nxe²te² Sū³nu²na¹xai²na² a³la³kxi²,
 nxe³sa²hi³nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³, Sū³na² Si³yx-
 au³tāu³na¹xai²na² a²nū²a² ye³na² i²sain¹ju³ta²
 yū²nxa³kxan²ti³, a³la³kxi²sain¹ju³ta²la³ yū³hi³nx2na³na¹,
 te³nain¹ke³la³te²kxai³lā¹. Yxān¹ta¹, kwa²
 i²lx³i³thi¹nai¹nxa³kxe³su² ten³sai¹nxa³xā¹. Na¹ha²kxai³
 wā²nxū^h hxi²ki³te²la³ nxai¹nha²kxai³
 ye³khāuh³lxai³ti³hi¹ta³lxai¹na¹xā¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ē¹nān¹ju³su², nxe³hi³nx2na³la². 21 Jā¹nxe³ju³su²
 te³nah¹lx¹:

— A²nū²a² nū³ka³txai²na² Sū³nu²na¹xai²na²
 wi¹kāi³a¹ju³ta² i²sain¹kxan²ti³ i²sa²nēn¹kxi²sain¹to³hx-
 ai²nxa³hē³na¹: “Wxāi²na² Sū³na² Si³yx-
 au³tāu³khaix1si¹lx¹. Ha³lo²a² wi¹kāi³in¹ju³ta²
 ka³li³sa³nhai¹.” Ti³hex1sai¹nhxai²nxa³hē³na¹. Nain¹kx-
 an²ta², on³txi³he¹nxa³ju³xa² so¹lx³,
 hxi²kau³kaun³ju³xa² so¹lx³, a²ē¹nāu³a¹ i²ye³kxi²nha²,
 i²ne³wa³nū³ta³ki², ain¹sxā³, ka³nxah³ti³hū³ju³xa²
 so¹lx³ i²ye³kxi²nha² ain¹tū³ka³txai²la¹xā¹.

22 “A³la³ki²nha¹wi¹.” Nxe³tū³ka³txai

ĩsa²nēn¹kxi²sain¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³na¹. Yxān¹ta¹ sai¹nxa³xā¹. Hāi¹nxe³sxā³ ā³sa²sxā³, a²yen³kxa² a²nū²a² hxi²kāi³nha²kxa² so¹lxi³ a²nū²hū³ka³txa² sa²nēn¹kain¹na³na¹. Nxe³sxā³, a²yāu³ka³txa² a²nū²hū³te² a²yāu³ka³txa² so¹lxi³, a²i³ki³hū³te² a²yāu³ka³txa² so¹lxi³, ka³yxuh³hū³te² a²yāu³ka³txa² so¹lxi³ txi³hū³te² a²yāu³ka³txa² so¹lxi³ hxi²ka² we¹tain¹ka³tu³, sa²yxo²wet¹sxā³ ĩsa²nēn¹kxain¹na³na¹.

24 ĩ³lxi³thin¹ti³he¹xai¹nxa³xā¹. Nxe³ha²kxai³, hāi¹nxe² ā³ai¹na¹xā¹. A²ē¹nāu³a¹ a²t³xi³ yxo²kwāi³nain¹jau³su², kō³nxe³thi¹ne³ki²nhain¹jau³su² kāi³ain¹txai²lā¹. Ai¹nha²kxai³, kō³nxe³ti³ kāi³khaix¹nhyain¹na³na¹. Āu²la²to³nha²si¹jau³su² nyhain¹na³na¹.

25 A²nxe³tū³kq³txai²na², Sū³nu²na¹xai²na² wān³txa², ā³na¹ki²sain¹sxā³ sa²yxo²wet¹tain¹tū³kq³txai²la¹xā¹. Nain¹kxe³su², a²yen³kxa² hxi²kāi³nha²sa²sai¹na¹kxa² hxi²ka¹nxa³xā¹. Nxe³kxan¹ti³, te²a² so¹lxi³ sa²yxo²wet¹sxā³ ĩsa²nēn¹kxain¹na³na¹. Ta¹, Tx-ai²na¹xai²na², a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ wet¹sa²sai¹jah¹lo²khaix3na¹xai²na² sa²yxo²ā³sain¹na³na¹. Nxe³sain¹tū³kq³txai²la¹xā¹. Yxān¹ta¹, Txai²na² so¹lxi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹ki²sa²tē³sa²ju³ta² wain³na³na¹.

Wain³khai¹nx2na³na¹. 26 Nxe³ha²kxai³, ten³sai¹nxa³kxe³tu³, ā³na¹ai¹na¹hē³na¹. Ha³lo²a² wā²nxūh¹ ĩ²lain¹sxā³, kō³nxe³ti³ yxo²kwāi³nain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³ kāi³ain¹txai²lā¹. Nain¹ka³tu³, txu¹ha² sa²kx-ai³lu² in³txa² wa²kō³li²yhu¹jau³su² sa²yxo²ā³sxā³, txu¹ta¹lhun³tu² in³txi³lot3sxā³, o²la³kxi²yhu¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ o²la³kxi²ti³he¹nx2nxa³xā¹.

27 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², in³txa² sa²kxai³lu², txu¹ha² wain³txi³ wa²kō³li²yhu¹jau³su² sa²yxo²ā³sxā³, in³txa¹lhun³tu² yxo²kwāi³yhu¹khai¹nxe² ũ³whĩn¹ti³yhu¹na³na¹. Ain¹ju³ta², Txai²li² āu²li²khai¹nxe³sa³nhā¹. Yxān¹ta¹, tū¹kq³txai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² yo³su² yxau²xai³lhxā³ sĭ³kō³nxe³ti³ yxau²xai³te²lo³tai¹na¹xā¹.

28 “Sū³na² wān³txi³tu³ ain³kxi¹xi²ti³ten³sa²nxa³nha¹. Sa²yxo²we¹ti³ten³sa²nxa³nha¹.” Sai¹nhxai²na²hē³na¹. Sai¹nha²kxai³, hāi¹nxe² ā³ai¹na¹xā¹. Wain³jau³xa² āh¹ ĩ²tih³nxain¹nxa³lho³na¹. Ai¹na¹ha²kxai³, a²kō³nxe³ti³ e³kxi²nha²jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ yxau²xai³ti³he¹xai¹nxa³xā¹. 29 A²nxe³tū³kq³txa² wain³ti³he¹nxa³ju³ta² so¹lxi³ kāi³to³hi², a²in³txi³sxa³te²a² tq³nxa² a²sxe³xa³ka³lxi³sxa³te²a² tq³nxa² ũ³whĩn¹txi³ny- hu¹sxā³ yxau²xai³li², kō³nxe³ti³ kāi³to³hi², a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwāi³ni², kō³nxe³ti³ kāi³ki²nyhu¹i², ĩ²ka³txā³yhu¹i², su²lhā³yhu¹i², kwa² wān³txa² ĩ²ye³sxā³ ĩ²yi²yi²lho³na¹ki²nyhu¹i² ki³ha³ki²yhu¹i², kāin² ĩ²an³ta³kxi²yhu¹i², a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ hāi³a² ĩ²he³son³ki²yhu¹i², nxe³ain¹tū³kq³txai²la¹xā¹.

30 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² o³nxa³ti³lot3sxā³ ĩ²ye³kxi²yhu¹i², Sū³na² Si³yxau³tāu³na¹xai²na² yxo²kwĩn¹kxi², kwa² yxo²kau³ka³nxe³txi³ ĩ²ye³i², kāin²ki³lxi³nxe³nha²sxā³ ĩ²ye³i², yxo²ha³txe³txi³ ĩ²ye³kxi²nha², kō³nxe³ti³ kāi³te³lhxā³ ĩ²ne³wa³kon³nha², a²wĩ³na² sa²yxo²ā³i², a²hā³ka³na² sa²yxo²ā³i²

nxe³ain¹tū³kq³txai²la¹xā¹. 31 Jā¹nxe³sxā³ hxi²kau³kaun³ti³ ĩ²ye³kxi²nha², sa²yxo²ā³nha²sxā³ ĩ²ye³i², ā³xa² ĩ²yan³ta³ki²yhu¹xa³i², a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ kāi³kain¹ju³ta² ne³wā²nā³ai¹nxa³i², hāi¹nxe³sxā³ ĩ²wa³lxi³nha²te³lhxā³ kāi³i², nxe³ain¹tū³kq³txai²la¹xā¹.

32 Tū¹kq³txai²na², Txa²wān³txa² ĩ²tih³nxai¹na¹jau³xa² ā³ne³wxe³ain¹tū³kq³txai²la¹xā¹. “A²nū²a² te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³yxau²xai³te²su² te²a² ya³lu²tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹.” Nxe³ai¹na¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³ta³lu²nain¹na³na¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, ā³na¹ai¹nxa³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³sa²tē³i², a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ kāi³nūn¹tū³kq³txa² ĩ²sa²nēn¹kxi² ain¹na³na¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² hĩ³nx2na³la².

Sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ ĩ²yī¹li²jau³su²

2 Nxe³ha²kxai³ txa²ya³lxa³nāu³ ĩ²nxai²na² ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²nū²a² ā³xa² kō³nxe³te²la³ ĩ²yī¹li²yah³lxi³txa³hē¹la². Ā³xa² kō³nxe³te²la³ ĩ²yī¹li²yah³lxi³nka²in³nān²tu³, ā³xai²na² ĩ²yī¹li²yah³lx- in¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wā²nxūh¹ kāi³yah³lxi³lxa². Nxe³sxā³ a²ya³la³tu³ wā²nxūh¹ te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³te²la³ ĩ²yī¹li²nhyah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². 2 Yxān¹ta¹, a²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ĩ²tih³nxe³nx2ta¹te¹ni²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, te²yā¹nxe³sxā³ kāi³ain¹tū³kq³txa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wā²nxūh¹ a²in³nha²sxā³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³jau³nū³su² ĩ²yī¹li²xai³ain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ a²in³nha²jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² kō³nxe³te²la³ ĩ²yī¹lain¹kxan²ti³ wain³txi³ ĩ²yī¹lai¹nhĩ³nx2na³la². Ju¹ta² wain³na³la². Nxe³ju³tai²li² a³la³kxi²ki³tā³la². 3 Yxān¹ta¹, wxāi²na² a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ ĩ²yī¹lain¹yah³lxi³nka² yā¹nxe³sxā³ kāi³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ ĩ²yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³su², hxi²kan¹txi³ aun³yah³lx- an³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². 4 Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹khai¹nxe², thāi³ti³la² wi¹lhi¹ni², kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxi³nka² wxāi²ta² ĩ²xan³ta³kxi¹nx2ti³xa³i² nxe³ya³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta² sa²hā³nxē¹kot3jah³lxi³txa³hē¹la²:

— A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ān³ta³lo³ta³wxe³sxā³ ā³na¹ain¹sxā³ ā³yxo²o³tū¹sain¹tx- ai²lā¹. Nxe³jau³su², Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ya³nx2ti³na³la². Jau¹xai²na² a³la³kxi²nhyah¹lx- in¹ta²lu¹wa². 5 Yxān¹ta¹, ā³ne³wi¹xa³sxā³ ā³ne³to³h³ya³sxā³ ah³lxi³to³hxa³lxa². Yah²lxan³kxe³su², yxan¹nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ wā²nxūh¹ a²in³nha²sxā³, txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ĩ²xan³ta³kxi², wā²nxūh¹ kāi³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ĩ²yī¹li²xai², nxe³nē³tu¹wa². Nxe³nē³lha²kxai³, hī¹na² ā³ne³to³yhah²lxan³kxai²nān²tu³, yah³lxi³nka² yā¹nxe² yxan¹nāu³ai²na² Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ ĩ²yī¹li¹nx2ti³tu¹wa². 6 Txa²wā¹sū³na² ũ³yho³hi²nē³ju³ta³nū³a², a²nū²a² wā²nxūh¹ kāi³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ũ³yho³hi²xai³nē³tu¹wa². 7 Nxe³ju³ta², a²nū²a² ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ wi¹kāi³sxā³ yx- au²xai³kxai²nān²tu³:

— Sū³na² ka³te³na² wi¹ti³hit¹sa³txai²lā¹. Sū³na² sa²nēn¹ki²sa³txai²lā¹. Nxe³jau³su², yxau²xai³jah¹lo²su²

kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³te³na²
wi¹tāu³a¹ ũ³yhen³kxi²kah³lo²su² hī³nx2na³la². 8 Yxān¹ta¹,
a²nū²a² ā³su² kxai²nān²tu³:

— Te³na¹jau³xa² so¹lxi³ kǎi³a¹tū¹xā¹. Sū³na² wān³txa²
sa²yxo²we¹txā³lho³na¹. Hāi¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³
kǎi³a¹tū¹xā¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³
kǎi³ain¹ju³tan¹te²kxa²yan³tu³ Txa²wā¹sū³na²
ī³xan³ta³kxi²sxā³ khāuh³lxa³txi³sxā³
ī³wai¹tain¹kah³lo²su² hī³nx2na³la². 9 Jā¹nxa¹jau³su²,
a²nū²a² ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹tū³kǎ³txa² yxo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa².
Nxe³ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nū³kǎ³txa² ā³nhait¹sxā³
ko³nxe³ti³ kǎi³te²a² kǎin² khāuh³lxa³ti³hi¹tai¹nha²kxai³,
te²u¹jā¹nxe² Ju³te²a² nū³kǎ³txi³sxa³tū³kǎ³txa²
ā³nhait¹sxā³ ko³nxe³ti³ kǎi³te²a² yxo²ha³kxa¹
khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹nū³nha²kxai³, nain¹tu¹wa².
10 Yxān¹ta¹, a²nū²a² wi¹kǎi³tū³kǎ³txa² yxo²ha³kxa¹,
Txa²wā¹sū³na² ī³ka³lji³hain¹sxā³ Ju³te²a² nū³kǎ³txa²
ā³nhait¹sxā³ wi¹kǎi³te²a² kǎin² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti²,
kǎin² ī³sa²nēn¹kxi², kǎin² wxa²hāu²no³ti², ain¹tu¹wa².
Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kǎ³txi³sxa³tū³kǎ³txa²
ā³nhait¹sxā³ wi¹kǎi³te²a² a²yxo²ha³kxa² sa²kxai³lu²
wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tū³ni², ī³sa²nēn¹kxi²nū³ni²,
wxa²hāu²no³tū³ni², ain¹tu¹wa². 11 Nxe³ju³ta²,
Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² wā²nxūh¹ ain³nha¹tū¹xā¹. Na¹kxai²nān²tu³,
ko³nxe³ti³ kǎi³te²a² khāuh³lxa³ti³hi¹ti², wi¹kǎi³te²a²
wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti², ha³na³ka³lxi³ jau¹xai²
yā¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ ī³yī¹li²xai³lai¹na¹tū¹xā¹. Hai³txi³
jau¹xai²na² sa²yat¹sxā³ ī³yī¹li²ha¹ju³ta³la³
yū³jah¹lo²txā³xā¹. Nxe³te²ju³hē³la².

12 Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kǎ³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ī³tih³nxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tū³kǎ³txa²,
ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³a² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa².

— Moi³se²ah³la² wān³txa² ā³ne³to³hai¹nxa³xā¹.
Nxe³ha²kxai³, wān³txai² yā¹nxe³sxā³
khāuh³lxa³ti³hi¹ta¹tū¹xā¹. Sū³na² nxe³hī³nx2na³la².
Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kǎ³txi³sxa³tū³kǎ³txa², hai³txi³
Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³tih³nxe³tū³kǎ³txi³su² ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹kx-
ai²nān²tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
ā³ne³to³yah³lxi³to³hxi²nxā³nhē³li¹. Nxe³jau³la³
Txa²wā¹sū³na² ī³tih³nxain¹te²sxa³yu²hē³la². Nain¹kx-
an²ti³ kwa² ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹kxe³su²
ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxa³nai¹nhī³nx2na³la².

13 Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ī³tih³nxe³nē³jau³xa² sa²yxo²we¹kǎi³sxa³kxe³su², kwa²
txa²wā¹ne³nxē³na² so¹lxi³ ne³ka²ki²kǎi³kxai²nān²tu³,
hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³lhi³nx2nxa³wa².
Yxān¹ta¹, wān³txai² yā¹nxe³sxā³ kǎi³kǎi³kxai²nān²tu³,
Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta³nū³a² yū³nē³lhi³nx2na³la².

14 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ju³te²a²
nū³kǎ³txi³sxa³tū³kǎ³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
yū²nxa³ha²kxai³, a³la³kxi²nha²tū³kǎ³txi³sxa³wa².
Nain¹kxan²ti³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ain³nha²sxā³:

— Wain³na³na¹. Nxe³jau³su², Moi³se²ah³la² wān³txa²
yā¹nxe³sxā³ kǎi³ain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² wān³txa²
a³la³kxi²nha²te²hū³nxe² sa²yxo²wet¹sxā³ yx-
au²xai³lai¹nhī³nx2na³la². 15 Ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³
kǎi³ain¹kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ ko³nxe³ti³
ī³tih³nxe³nha²:

— Wai³nxa³xā¹. Nxe² wi¹kǎi³ain¹kxai²nān²tu³,
a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ wi¹lxi³ki²nha²:

— Wi¹na³na¹. Nxe² ai³ai¹nhī³nx2na³la². Ai¹nha²kxai³,
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³
yū³kxa² yā¹nxe² kǎi³yxau²xai³lain¹tū³kǎ³txai²la¹wa².
16 Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² a²hī¹nai²na²
wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
ī³tih³nxai¹nhxai²na¹hē³la². Nxe³ai¹na¹jau³xai²
yā¹nxe³sxā³, yxan¹nāu³a¹ sa²kxai³lu² Je³su²
Kris²tū³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ī³wet¹sa²so¹sxā³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
ī³yī¹li²xai³nē³tu¹wa². Nē³lha²kxai³, txa²wā¹kǎi³na¹xai²na²
a²hī¹nai²na² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ hāi³a²
ī³ye³kxi²nha²kǎi³jau³xa² ha³ta³nxān²txi³, Je³su²jah³la²
wain³txi³ wā²nxūh¹ ain³nha²sxā³ ī³yī¹li²xai³nē³tu¹wa².

**Ju³te²a² nū³kǎ³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
ī³ain¹jau³su²**

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxāi²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a²
nū³kǎ³txi³ ī³nxai²na² sa²kxai³lu² ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la².

— Txai²na² Ju³te²a² nū³kǎ³txi³sa¹i¹. Yah³lxi³hx-
ai¹nhē³la². Yah³lxi³ka³tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a³la³kxi²nha¹xā¹.
Na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hit¹sa³tū¹xā¹.
Txa²nū³kǎ³txai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na²
Sū³ni¹khaix¹tū³kǎ³txi³sa¹xā¹. Sa³ha²kxai³,
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ī³ta³lu²na¹xā¹. Na¹ha²kx-
ai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nāu³a¹ au³txi³
te³nain¹jau³su² wi¹la³la³kxi², ha³lo²a²
wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ ī³hau³kot³so²,
na¹xā¹. Yah³lxi³hxai¹nhē³la². 19 Yah³lxi³ka³tu³:

— Ju³te²an¹jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²a²
ha³lo²a² wi¹ju³ta² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a²,
ye³han³te²hū³sxā³ yxau³te²su² te²a², ha³lo²a² wi¹ju³ta²
ī³yau¹ū³te²hū³jah¹lo²sa¹xā¹. Te²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a²
Sū³na² tih³na² ī³xa³te²su² te²a², ka³nxah³tāu³a¹
ai³te²hū³te²su² te²a², sa²ha²te¹kxe³hū³sxā³

sa²hau³ko³te²hū³jah¹lo²sa¹xā¹. 20 Na¹ha²kxai³, a²nū²a²
nxū²kwai³wa³sā³sān³te²su² te²a², ī³wai³ki²so¹te³lhxā³
ī³tih³nxe², te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² Sū³na² tih³na²
wēn³sū³sxā³ hxi²kau³kaun³te²su² te²a² ī³tih³nxe²,
nxe³jah¹lo²su² na¹xā¹. Na¹ka³tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
wān³txa² a³la³kxi²nha²ta³lu²na¹xā¹. Na¹ha²kxai³,
ha³lo²a² ī³li³ju³ta² a³la³kxi²ta³lu²ni², Sū³na² wān³txi³tū³
a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su² na¹xā¹. Yah³lxi³hx-
ai¹nhē³la². 21 Yah³lxi³ta¹, kwa²
a³la³kxi²ki³lxi³nhyah¹lxi¹lxa². A²nū²a² ā³xa²
ī³tih³nxe³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yah³lxi³ta¹,
te²yā¹nxe³sxā³ ī³tih³nxe³nhyah¹lxi³hxai²nxā³nhē³la².
Ya³nx2ta¹wa². Jā¹nxe³yah³lxi³nhyah¹lxi³hū³nxe²:

— Kǎi³sa²no¹ki²yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xa²,
yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yah³lxi³kxan²ti³, a²nū²a² ā³xa²

yen³kxa² kai³sa²no¹ki²yah³lxi³hxai¹nhē³la².
Ya³nx2ta¹wa². 22 Jā¹nxe³yah³lxi¹kxe³hū³nxe²:
— Ā³xa² sxe³xa³ka³lxa² i³wa³nī³lon³kxah¹lxi³txa³hē³li¹.
A²nū²a² ā³xa² yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yah³lxi¹kxan²ti³,
ā³xa² sxe³xa³ka³lxa² i³wa³nī³lon³kxah¹lxi³hxai¹nhē³la².
Ya³nx2ta¹wa². Jā¹nxe³yah³lxi¹kxe³hū³nxe²:
— Sū³nu²su² ki³lxo³te²a², a²nū²a² hxi²ka² we¹kxe³su²
te²a² yxo²kwīn¹kxi²sa³nhai¹. Yah³lxi³hxai¹nhē³la².
Yah³lxi¹ta¹, a²yen³kxa² Sū³nu²su² ki³lxo³te²a²
sxa³thi³nān¹te² yen³kxa² kai³sa²no¹yah³lxi³hxai¹nhē³la².
Nxe³ju³ta² wai³nxa³wa². Sū³nu²su² ki³lxo³te²ain²txi³
ko³nxe³thi¹ni², a²yen³kxa² sxa³yain¹te² yen³kxain²txi³
sa²hēt¹sa²kxai³ ko³nxe³thi¹ni², te²ju²hē³la².
Ya³nx2ta¹wa². 23 Hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³:
— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²wa³kxē³nū³ka³txi³su²
na¹xā¹. Yah³lxi¹jau³su², kāin²ki³lxo³nha²sxā³
e³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yah³lxi¹ta¹, sa²yxo²ā³yah³lxi³hx-
ai¹nhē³la². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² sa²kxai³lu²,
wxa²ko³nxe³ti³, kai³yain¹yah³lxi¹ju³ta² i²nx2tain¹ka³tu³,
wxāi²nān²ta³, ko³nxe³te²lo³txa²lxi¹nha²kxai³,
Txa²wā¹sū³nain²txi³ ko³nxe³te²lo³tai¹nha²kxai³,
nai¹nhī²nx2na³la². 24 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
ha³te³h³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1ta³la³ te³nah¹lxi¹:
— Txi²li² Sū³nu¹na¹xai²na² e³a¹wi¹. A²nū²a² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa² ko³nxe³te²lot3sa²sxā³
i³ye³kxi²sa²na³li¹, wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³ i³nxai²na²
ko³nxe³ti³ kai³yain¹yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Txa²wā¹sū³na²
ta¹hxai²hē³la².
25 Wxa²yu³ta² Ju³te²a² nū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa².
Yah³lxi¹nha²kxai³:
— Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹sa²kah³lo²sa¹xā¹. Sa³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²nū³ka³txi³khai³su²
i³yī¹li²nha¹xā¹. Yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lx-
in¹kxe³su², Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
sa²yxo²we¹jah³lxi¹kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²nū³ka³txi³khai³su²
hī²nxai¹lxa². Yxān¹ta¹, sa²yxo²ā³yah³lxi¹kxai²lē¹.
Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nx2ti³xa³ka³lhū³nxe², Sū³na²
a²nū³ka³txi³khai³xa² i³yī¹li²nhyah¹lxan³ka³lhū³nxe² yx-
au²xai³yah³lxi³hī²nxai¹lxa². 26 Jā¹nxe³jut3su², Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³su² te²a²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²kah³lo²su² te²sxa³jai¹ti²tu³wa².
Nain¹kxan²ti³, a²nxe³jah¹lai²nān²tu³,
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tain¹kx-
ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
wi¹lī²ai¹nhī²nx2na³la². Ain¹sxā³:
— Jah¹lai²na²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²kxe³hxūn¹jah³lo²su² na³na¹, tx-
ai²lā¹. Txa²wā¹sū³na² ai¹nhī²nx2na³la². 27 Nxe³sxā³,
Ju³te²a² nū³ka³txi³ i³nxai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xa² yū²,
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha², yah³lxi¹kxa²ha³ta³nxān²txi³,
wān³txai²na² sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yxān¹ta¹,
Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tu³ka³txi³nāu³xai²lē¹.
Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nhai¹nxa³kxan²ti³,
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
sa²yxo²we¹tain¹tū³ka³txi³sain¹na³la². Nxe³ain¹jau³su²,
wxa²ko³nxe³ti³ kai³yah³lxi¹ju³ta², Ju³te²a²

nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txai²na² wxa²ye³ka¹txa²lx-
ai¹nhī²nx2na³la². 28 Jā¹nxa¹jau³su², Ju³te²a²
nū³ka³txi³khai³su² jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
sa²wai³wait3sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
sa²yxo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lo²su² hī²nx2na³la².
Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² kwa² txa²wā¹ye³na² i²yhu¹sxā³:
— Ju³te²a² nū³ka³txi³hū³na³na¹. A²nxe³ki³kah³lo²su²
nxe³nha²ye²kxan²ti³, Ju³te²a² nū³ka³txi³khai³su²
jah¹lo²su² ta³nxa², ā³lxi³jah¹lo²su² ta³nxa²,
nxe³hī²nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³, kwa² txa²wā¹wā²lai²na²
so¹lxi³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²sxā³, Txa²wā¹sū³na² i³lxa²
i³yī¹li²nha²jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a¹ au³txi³
sa²yxo²we¹txa³kxai²nān²tu³, hai³txi³ Ju³te²a²
nū³ka³txi³khai³su² jah¹lo²la³ ti³hex1hī²nx2nxa³wa².
29 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txi³khai³su² jah¹lo²su² kx-
ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1sxā³ yx-
au²xai³jah¹lo²su² hī²nx2na³la². A²nxe³jah¹la²
Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
sa²yxo²we¹ti³hi¹kah³lo²su² hī²nx2na³la². Hxi²kan¹txi³
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na²
sa²yxo²we¹ti³hi¹tē³lhi²nx2nxa³wa², nxe³ha²kxai³la².
Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1sxā³
yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxi²kah³lo²su² hī²nx2na³la². Hai³txi³ a²nū²a²
yuh³xai²nān²te²a² i³sa²nēn¹kxi²kah³lo²su²
hī²nx2nxa³wa².

3 Yxān¹ta¹, wxāi²na² i²wā³ti³sah¹lxi¹kxai²nān²tu³:
— Īh¹nxet3sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txai²li² a²nū²a²
nū³ka³txi³ ā³xa² ān³sen³sai¹yhain¹sxā³, ā²la² ha³lo²a²
wi¹ju³ta² yū³tū³ka³txi³sain¹sīn¹ji¹? Ju³te²a² nū³ka³txa²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nhain¹ju³ta², ĩh¹nxe³ju³ta² ha³lo²a²
wi¹ju³ta²lo³te³lhā³ nain¹sīn¹ji¹? 2 Nxe³sah¹lxi¹kx-
ai²nān²tu³, txai²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Ti³he¹nxe²nxa³wa². Sū³na²
wān³txa² yū³ai¹nha²kxai³ kāin² ā³sen³sai¹yhain¹sxā³
wi¹ju³ta²lo³te³lhā³ nain¹na³la². Wi¹ju³ta²
a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹. A²wi¹lhi¹na²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹
a²wān³txi³khai³xa² Ju³te²a² nū³ka³txa²
ū³h³wxe³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē³la².
— Txa²wān³txi³khai³xa² i²ū³sah¹lxi³sā²nhē³li¹. Ny-
hain¹ta¹hxai²hē³la². 3 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
ka³na³ki² te²a², Sū³na² wān³txai²na² sa²yxo²ā³sxā³
kāi³ain¹ta¹hxai²hē³la². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hai³txi³
Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²ā³nha²ti³hex1jah¹lo²sxa³wa².
4 Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³ jau³xa² so¹lxi³
e³jah¹lai²la¹wa². Ki³han³jah¹lo²sxa³wa². Nxe³ha²kxai³,
yuh³xai²nān²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ki³han³kxa²
ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na²
ki³han³ti³hex1nxe³hī²nx2nxa³wa². Nxe³ju³ta²,
Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
— Sū³nu² i³nxai²na² i³ye³in¹kxai²nān²tu³, wain³jau³xa²
so¹lxi³ i³ye³te²si¹lxi¹. Nī¹nha²kxai³, wxa²wai³nīn¹ju³ta²,
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³,
Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ e³xa³ki³lxo³nxe³nxain¹kx-
an²ti³ wxa²wān³txa² e³in¹jau³

Ta¹hxai²hē¹la².

⁵Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² kō³nha²nxa³jau³su² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³kj³kxai²nān²tu³, wi¹lhj³nx2na³li¹.

Hāi¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wain³ju³ta² wā²nxū¹h¹ ā³sai¹txi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹

wxa²ye³ka¹tai¹nhj³kj³tā³li¹. Kj³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ā³nhxi²nū¹nū³h³kj³tā³li¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kǎi³kj³kxa² yo³lha³ i³wai¹tē³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²

wain³txi³ kǎi³ū¹nhē³lhj³nx2nxa³wi¹. Nxe³h³nx2na³la².

⁶Yxān¹ta¹, txa²wān³txi³kxai³lu¹,

i³wa²lū³xai¹na¹jau³sa¹:

— Ta¹wi¹. Wain³txi³ kǎi³jah¹lo²su² na³li¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ tū³a¹, wain³txi³

kǎi³jah¹lo²su² txa²kxai³, txa²wā¹kj³na¹xai²na²

kǎi³kj³ju³ta² wain³txi³ wā²nxū¹h¹ qin³nha²sxā³ kǎi³kj³kxa² yā¹nxe³sxā³ i³yl¹li²xai³nē³lha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na³li¹.

Nxe³ai¹nhj³na¹wa².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³xā² kō³nha²nū³nxa³jah¹la² e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹kj³na¹xai²na² kǎi³kj³ju³ta² sa²yo²ā³nha²sxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³kxai²nān²tu³,

Txa²wā¹sū³na² wi¹kǎi³ju³ta² sa²yo²we¹nha²sxā³ wi¹ kǎi³ju³ta² wā²nxū¹h¹ ā³sai¹txi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹

wxa²ye³ka¹tai¹nhj³kj³tā³li¹. Kj³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² kǎin² wxi²kin³ti³to³ti³hit1s³kj³tā³li¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³,

sa²yo²ā³nha²sxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³kxai²nān²tu³, i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²yoh³la³ Txa²wā¹sū³na²

kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yil¹li²nē³lhj³te²la¹xā¹? A²nū²a² ā³xā² kō³nha²nxa³jah¹la² ai¹nhj³nx2na³la². ⁸Jā¹nxe³jau³su²:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³,

Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1s³kj³tā³li¹. Ju¹ta² wi¹lhj³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jau³xai²na² Pau²lah³lai²na²

i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹i¹. A²nū²a² ka³na³ki² kō³nha²nxa³te²a² i³ki³ha¹kxi²sai¹nhxai²na²hē³la².

Yxān¹ta¹, i³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³wxe³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ e³yah³lxi¹lxi¹. A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yil¹li²nx2ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ai¹nhj³na¹wa².

A²nū²a² wi¹lh¹n¹khaix1te²la³ yū²nxa³jau³su²

⁹Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³ju³ta²lot3sxā³ yxau³xai²kj³tā³la².

Txa²nū³kā³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²na², hai³txi³ a²nū²a² ā³xā² ā³sen³sai¹ain¹sxā³

wi¹lh¹n¹sīn¹nxa³wa². Nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³kā³txain²txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³ju³ta²lot3sxā³ yxau³xai²li², Ju³te²a²

nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txain²txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³ju³ta²lot3sxā³ yxau³xai²li², nxe³kj³tā³la².

¹⁰Nxe³ju³ta², Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² wain³txi³ kǎi³te²la³ yū²nxa³wi¹. A²nū²la³ Txa²wā¹sū³na² a³la³kxi²te²la³ yū²nxa³wi¹.

“Txa²wā¹sū³na² ā³nū²nx¹i²sxā³ yxau³ti³ten³sa³nhā¹.” Nxe³te²la³ yū²nxa³wi¹. Nx2na³li¹.

¹²A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Sū³na² ā³na¹ain¹sxā³ ā³ta³lo³ta³wxe³ain¹na³li¹. A²yo²ha³kxa¹ o³nai¹nxa³wi¹. Wi¹kǎi³te²la³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yū²nxa³wi¹.

¹³A²nxe³tū³kā³txa² yxo²kō³nxe³ti³ i³ye³sxā³, a²nū²a² ā³xā² ya³lu²ti³hi¹jau³xā² so¹lxi³ e³ain¹na³li¹. Ain¹sxā³, ha³tin³ti³ kō³nxe³ti³ i³ye³sxā³ i³ki³ha¹ki², txih³xā² kō³nxe³te²a² a²wxi²yau³xā² i³ya²lu¹tē³kxa² yā¹nxe³sxā³ tū¹kā³txai²na² e³jau³xā² i³ya²lut1si¹nhē³jau³xā² so¹lxi³ i³ye³i², nxe³tū³kā³txi³sain¹na³li¹.

¹⁴A²nū²a² ā³xā² kǎin² yxo²kwīn¹kxi²ti³hi¹khai¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹jau³xā² so¹lxi³ kō³nxe³te²lo³jau³xā² so¹lxi³ e³tū³kā³txi³sain¹na³li¹.

¹⁵Hāi¹sxā³, a²nū²a² ā³xā² khāuh³lxa³ti³hi¹ti², i³su²lhā³i², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³ yxau³xai³lain¹na³li¹.

¹⁶Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² ā³xā² i³sun²tā¹hxa³ti², i³khāuh³lxa³txi², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su², yxau³xai²tū³kā³txi³sain¹na³li¹.

¹⁷Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ i³hāu²no³ti³hi¹tē³ju³ta³la³ yū²nxa³ha²kxai³,

¹⁸Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²o²lxa³sxā³ yuh³lxi²nxa³ha²kxai³, nxe³tū³kā³txi³sain¹na³li¹. Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² i²so¹sxā³, i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³tx-ain²txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³yxau³xai²li², Ju³te²a²

nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xain²txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³yxau³xai²li² nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, nxe³jau³xai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³lhxā³

i³tih³nxe³nē³kxe³su² yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na²

i³yon²ta³kxi²nha²h³ki³sxa³wa². Hāi¹nxe² te²ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³

i³yil¹li²xai³nē³ju³ta²nū³lot3sxā³ yxau³h³ki³tā³la². Jā¹nxe³nē³si¹jau³su², wān³txai²na² Txa²wā¹sū³na²

ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². ²⁰Yxān¹ta¹:

— Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² yā¹nxe² kǎi³a¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² wain³te²la³ i³yil¹li²sa³txai²lā¹. Nxe³kj³kxa²

ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³ nxe³ki³jau³xai² yā¹nxe³jau³la³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²la³ i³yil¹li²nē³ju³ta³la³

yū³h³nx2nxa³wa². Ka³na³ka³na³te² ki³na¹xai²na² te²he³la³ko³ nxe³nē³ju³ta³la³ yū³h³nx2nxa³wa². Yuh³xai²nān¹te² ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³

Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² yā¹nxe³sxā³ kǎi³kj³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³, txa²wā¹kō³nxe³ti³ kǎi³kj³ju³ta² i³yau¹ū³nha²si¹nhē³jau³nū³su²,

Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ū³wha²li¹la³kxi²

ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 kxā³nāu³u¹ta²nān¹jau³xa² Mo³se²ah³lu¹ta²na²
 ʔ³kwa³na³nē³jau³xau³hxai²tēx¹tā² hxi²kan¹txi³
 sa²yo²we¹ki³jau³sxa³wa². Nxe³ki³kxa² ha³tā³nxān²txi³,
 Je³su²jah³la² yo²ʔ²te²su² te²a², Sū³na²
 wain³te²lo³ta¹nh³nx²na³la². Yxān¹ta¹:

— Je³su²jah³la² yo²ʔ²nx³xā¹. Nxe³te²su² kxai²lē¹.
 Wain³te²lo³kah³lo²su² ti³he¹nxe³h³nx²na³wa². Sū³na²
 ʔ³wai³ki²sa²so¹nē³tih³na² hāi¹nxe²
 ka³na³ka³na³tih³no²su² h³nx²na³la².

23 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² yo²ʔ²ha³kxa¹
 ʔ³li³thin¹ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²an¹jah¹lain²txi³
 Ju³te²an¹te²sxa³jah¹lain²txi³
 a²wā³kon³ye²te²ki³na¹lxa³ yū³ki³sxa³wa².
 Ki³sxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ju³khai³xa²
 yā¹nxe² ā³nha³kon³ki³te²la³ yū³ki³sxa³wa².

A²yo²ʔ²ha³kxa¹ kāin² ʔau³ton³ki³tā³la². 24 Yxān¹ta¹,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ thā³ti³la²
 wi¹lhin¹jah¹lo²su² tāu³a¹, kwa²hāi¹nxe²
 a³li³xihai¹nxe³nē³jau³su² wain³te²lo³tē³na³la². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 sa²wa²su¹tē³lha²kxai³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu²
 wain³te²lo³tē³na³la². Hai³txi³ txa²wā¹ki³na¹xai²na²
 wi¹kāi³ki³ju³ta³la³ yū³ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³:

— Wi¹kāi³tū³ka³txi³sain¹na³na¹. Nxe³ha²kxai³
 ū³yho³hai¹na¹jau³su² wain³te²lo³ta¹na¹xā¹. Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ nē³lai¹nh³nx²na³wa². Yxān¹ta¹,
 kwa²hāi¹nxe² a³li³xinē³jau³xa² so¹li³
 wain³te²lo³tē³na³la². 25 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su²
 tāu³a² Je³su²jah³la² ʔ³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, yo²ʔ²te²su² te²ki³na¹xai²na²
 so¹li³ sa²wa²sut¹sxā³, txa²wā¹ʔ³li³thin¹ki³sxa³ju³ta²
 sa²wa²su¹tē³na³la². Jā¹nxe³si¹nhē³jau³nū³su²,
 a²wain³ju³khai³xa² wxa²ye³kat¹si¹nhē³jau³nū³su²,
 Je³su²jah³la² ʔ³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹
 txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹ta²na² yxau²xai³sa²tē³jah¹lo²su²
 tāu³a¹ nxe³nha²te³nah¹li¹:

— A²nū²a² kxān³su² ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nhxai²na²hē³na¹.
 Nain¹kxe³su² kwa² sa²wa²su¹ta¹na¹ju³ta²
 yū²nx³lho³na¹. Yan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²h¹na¹ ʔ³lxa³thi¹nai¹nx³ju³ta²
 sa²wa²su¹tū¹hain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nū³a²
 wah³nxe³sā²na¹tū¹xā¹. Ya³nān³ta³ki²la² jah¹lo²sa¹xā¹.
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².
 26 Yxān¹ta¹, a²h¹nai²na² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 sa²hau³ko³tē³na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Sū³nu²na¹xai²na² wain³jah¹lo²sa¹xā¹.
 Nxe³jau³xain²txi³ wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³:
 — “A²nū²a² Je³su²jah³la² yo²ʔ²sa²na³na¹.” A²nxe³te²su²
 kxai²nān²tu³, Sū³nu²na¹xai²na² wain³te²lo³ta¹xā¹.
 Nxe³jau³xain²txi³ wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³ nxe³nē³na³la².
 A²nxe³ju³ta²na² Sū³na² a²wain³ju³ta²
 wxa²ye³kat¹si¹nhē³jau³su² Je³su²jah³la² wxā³ta¹hx-
 ai²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²
 hxi²kan¹txi³lo³nha²sxa³ ʔ³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³nū³su²
 e³h³ʔ³ki³sxa³wa².

— Wā²nxū^h1 o²la³kxi²sxā³ wi¹kāi³jah¹lo²sa¹i¹.
 Nxe³ki³jau³nū³su² yū³h³ʔ³ki³sxa³wa².
 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ sa²wai³wait³sxā³
 wi¹kāi³h³ʔ³ki³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ Mo³se²ah³lu¹ta²na²
 ʔ³kwa³na³nē³jau³xu¹ta² yā¹nxe³sxā³
 wi¹kāi³h³ʔ³ki³sxa³wa². Nxe³ki³kxe³su²:

— Sū³na² wain³te²lot³sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹.
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²nē³ju³ta² yo²ʔ²ki³jau³su²
 wain³te²lo³tē³lhx³nx²na³la². Ki³sa²kxai³, hxi²kan¹txi³
 ʔ³kāin²ti³nha²sxā³ e³h³ʔ³ki³sxa³wa². 29 Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Ju³te²a²
 nū³ka³txain²txi³ Sū³nu²lo³jah¹lo²su² ha²kxai³, a²nū²a²
 yuh³xai²nān¹te²a² a²wā³kon³tū³ka³txi³nāu³xai²na²
 a²yo²ʔ²ha³kxain²txi³ Sū³nu²lo³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹lai²la¹wa². 30 Txa²wā¹sū³na²
 ka³na³ka³na³jah¹lai²na² wain³te²lo³tē³ju³ta², Ju³te²a²
 nū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² yo²ʔ²jau³nū³a² so¹li³
 wain³te²lot³sa²kxai³, Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ʔ²ha³kxain²txi³
 Je³su²jah³la² yo²ʔ²jau³nū³a² so¹li³ wain³te²lot³sa²kxai³,
 nxe³nē³lhx³nx²na³la². 31 Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

— Je³su²jah³la² yo²ʔ²a¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ Mo³se²ah³lu¹ta²na² ʔ³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na²
 sa²yo²wa²yat¹si³ki³sxa³wa². A²ya³la³tu³,
 Mo³se²ah³lu¹ta²na² wain³txi³ e³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xu¹ta² yā¹nxe³sxā³ wi¹wi¹nxe² kāi³h³ʔ³ki³tā³la²,
 Je³su²jah³la² yo²ʔ²ki³kxai²nān²tu³ta².

A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yo²ʔ²jau³su²

4 Nxe³ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³nāu³xai²na² kwa²txa²wā¹sū³nū²su²
 jah¹lu¹ta²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹ta²na²
 kāi³yxau²xai³lain¹ju³tu¹ta²na² a²ha³tā³nxu¹ta²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³teh³nxā³nx²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 2 Nxe³nē³te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yo²wān³txa²
 A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yo²ʔ²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kx-
 ai³, Txa²wā¹sū³na² Sa²kxai³lu² wain³te²lo³tain¹ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³ta¹hx-
 ai²na³hē¹la². Nxe³ha²kxai³:

— A³bra³āu²ah³lai²na² wi¹kāi³na³na¹. Nxe³kxa² yo³su²
 ū³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³ta¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na²
 ti³hex¹ta¹hxai²nx³hē¹la². Hāi¹yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na²
 yo²ʔ²kxe³su² nxe³ju³ta² so¹li³, A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
 wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². Wi¹kāi³ain¹kxa² yo³lha³
 ū³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³tain¹kxai²nān²tu³,
 A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² wxi²kan¹txi³ ʔ³kāin²ti

wi¹kāi³jah¹lo²su² te²ju²hē³la². Hai³txi³
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wi¹kāi³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, wxi²kan¹txi³ i³kāin²ti³nha²ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². 4 Nxe³ju³ta² jut³sū³ju³ta²sa¹: A²nū²a²
 ā³xa² wa³kon³kxi²kj³kxai²nān²tu³, wai³wain³ki²txi³
 a²yo³ha² so¹kxi²hī³kj³tā³la². A²nxe³te²yo³hai²na²
 so¹kxi²kj³kxai²na², hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 kwa²hāi¹nxe² ū³hū¹nhē³kxa² yen³kxi³sxa³wa².
 Hāi¹yxān¹ta¹, wa³kon³kxi²kj³kxai²na²
 a²yo³khai³xai²la¹wa². 5 Jā¹nxe³jut³sū³nxe²,
 wi¹kāi³sa²tē³kj³ke³la³te²kxai³, nxe³kj³kxa²yo³lha³
 Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³lhī³nx²na³la². A²nū²a²
 wi¹wa³kon³kxi²kxa²yo³ha² ū³yho³hi³kxa²yā¹nxe²
 nxe³nē³lhī³nx²na³la². Yxān¹ta¹, yuh³xai²nān²tū³kā³txe²
 kj³na¹xai²na², hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³hī³kj³sxa³wa².
 Nxe³kj³sxa³kxa² ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na²
 yxo²ʔkj³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³ wain³te²lo³tē³tu¹wa².
 Nxe³nē³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² i³li³thi¹nxa³te²su² kxa²ha³tā³nxān²ti³,
 yxo²ʔsa²kxai²nān²tu³ wain³te²lo³tai¹na¹tū¹xā¹.
 Na¹ju³ta², Sū³nu²na¹xai²na², a²nū²a² yxo²ʔsa²ju³ta²
 so¹li³ ten³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxai²hē¹la².
 6 Jā¹nxe³ju³su², Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²ha³te³h³nxā³nxa²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹li¹:
 — A²nū²su² kxai²nān²tu³, a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²sut¹sxā³ wxa²hxan³kxi²ti³kx-
 ai²nān²tu³, a²nxe³kah¹lo²su² jah¹la²
 ka³lih³khaix¹jah¹lo²su² hī³nx²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³,
 a²nū²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³xa²
 i³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³: “Jah¹lai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³jah¹lo²sain¹na³na¹. Na¹ta¹,
 ko³nxe³te²lo³tain¹nxa³lho³na¹.” A²nxe³kah¹lo²su² kx-
 ai²nān²tu³, ka³lih³khaix¹jah¹lo²su² hī³nx²na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³xai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 ha¹lin¹jau³xai²na² i³ye³kxi²nē³ju³xai²na² a²si³yx-
 au³tāu³a²sa¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹kāi³ū³h¹kj³sxa³kxa²
 ha³tā³nxān²txi³: “Wain³te²lot³sa²na³na¹.” Nxe³kj³kx-
 ai²nān²tu³, ka³lih³khaix¹hī³kj³tā³li¹. Nxe³te²ju²hē³la².
 9 A²nxe³ju³xu¹tai²na² i³ka³li³ju³xu¹tai²na²
 Ta³vi²yah³lu¹tai²na² i³yau¹ū³nhē³ju³xu¹tai²na²sa¹:
 Txa²wā¹sū³na² yxo²ʔte² kj³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹
 i³ka³li³nhē³lhī³nx²na³la². Hai³txi³
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²nāu³xa² so¹li³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³hī³nx²na³wa².
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²su²
 tā³na², ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²nxa³jah¹lo²su² tā³na²,
 nxe³kxa² ha³tā³nxān²txi³, a²yo³ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³nhē³lhī³nx²na³la². Nxe³ju³ta²,
 Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹li¹:
 — A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² yxo²ʔta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Nxe³ju³su², wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹li¹. Ta¹hx-
 ai²hē¹la². 10 A²nxe³ju³tu¹tai²na²sa¹, Txa²wā¹sū³na²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wain³te²lo³ju³tu¹tai²na²sa¹,
 yān³ta²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²sān²nxa³tā³lxa¹, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nain¹sxā³,
 yān³ta²na² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²nxa³kxe³tu³,

hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔain¹ju³su²
 wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, hā²wxān³txa³
 wain³te²lo³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²ye³ka¹nha²yhu¹te³lhxā³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²sxā³
 i³yī¹li²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 a²wi¹lhīn¹khai¹xa² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² txa²nū² yxo²ʔju³su²
 wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³,
 te²yā¹nxe³te²hū³te²li³ txa²wā¹kj³na¹xain²txi³
 yxo²ʔkj³ju³su² wain³te²lo³tē³na³la².
 Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²kj³sxa³kxan²ti³nū²
 nxe³nē³lhī³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³, A³bra³āu²ah³lo²su²
 jah¹lu¹tai²na² Txa²wā¹wi³nu²hū³ya³nhē³lhī³nx²na³la².
 A²wi¹lhī¹na² txa²nū² jah¹lu¹tai²na² txa²nū² Sū³na²
 wān³txa² yxo²ʔsān²jah¹lo²su² ha²kxai³,
 txa²wā¹kj³na¹xai²na² Sū³na² yxo²ʔte² kj³na¹xai²na²
 txa²wā¹wi³nu²hū³ya³nhē³lhī³nx²na³la². 12 Jā¹nxe³sxā³,
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²tū³kā³txain²txi³
 A³bra³āu²ah³lo²su² jah¹lu¹tai²na²
 a²wi³nu²hū³yai¹nhī³nx²na³la². A²nxe³tū³kā³txai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² yxo²ʔain¹te²a² so¹li³ wain³te²lo³ta¹hx-
 ai²hē¹la². A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² yān³ta²na²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²sā²nxa³hī¹na², Txa²wā¹sū³na²
 yxo²ʔjah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³kxu¹jā¹nxe³tū³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la².
 — Sū³na² wain³te²lot³sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxain¹kx-
 ai²nān²tu³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ain¹kxan²ti³ Sū³na²
 yxo²ʔain¹sān²nū²la² nxe³hī¹na² so¹li³ Sū³na²
 wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ti³yau³xu¹tai²na² yxo²ʔju³su²

13 Txa²wā¹sū³na² wān³txa², A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:
 — Nxet³sā¹li¹. Ha³lo²ai²na²
 yuh³xai²nān²ta³ko³xai²na², wxāin²txi³ a²wa³kxēn³to³ti²
 wxa²nē³kan²nxa²tāu³sin¹tāu³āin²ti³ nxe³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Sa²yxo²we¹nha¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxāi²na² yxo²ʔsa¹li¹.
 Nxe³te²sin¹ju³su², wain³te²lo³txa²ha¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 ha³lo²ai²na² ū³hū¹nxa²ha¹i¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³xan³kxan²ti³,
 wain³te²lo³txa²ha¹ha²kxai³, ha³lo²ai²na² ū³hū¹nxa²ha¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
 14 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹tai² yā¹nxe³sxā³
 kāi³tū³kā³txa² so¹li³ ten³sa³nhā¹. Ta³nxū¹kā³txai²na²
 so¹li³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ū³hū¹na¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na²
 nxe³nē³lhī³nx²na³wa². Jā¹nxe³nē³ke³la³te²kxai³,
 hai³txi³:
 — Yxo²ʔa¹xā¹. Nxe³kj³ju³ta²la³ Txa²wā¹sū³na²
 ten³ki²nū¹nhē³lhī³nx²na³wa². Jā¹nxe³nē³ke³la³te²kx-
 ai²la¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²ʔkj³ju³ta²la³ yū³nē³lxa³ha²kx-
 ai³, hau³hau³kon³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ kāi³kj³sxa³ha²kxai³,
 nxe³hī³kj³tā³la². 15 Txa²wā¹sū³na² i³kwa³na³nē³ju³xa²
 sa²yxo²ʔkj³kxai²nān²tu³, i

— Ko³nxe³ti³ kã³a¹xã¹. Nxe³kj³kxan²ti³, ko³nxe³te²lo³tẽ³ju³ta³la³ yũ³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².
 16 Kxã³nhx¹nu¹ta¹na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lx¹:
 — A³bra³ãu²ah³lã³. Txa²wãn³txai²na² yxo²ta¹sã¹lx¹. Nxe³sa²te²sin¹jau³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ²nx²lxa¹tu¹wi¹. Nxa²lxa¹ha²kxai³, wxã²in²txi³ ũ³hũ², wxa²nẽ³kan²nxa²tãu³sin¹tãu³ãin²txi³ yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ², nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³te²sa¹jau³su², sa²yxo²we¹nhũ¹nx2ta¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tain¹tũ³kã³txain²txi³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ², Txa²wã¹sũ³na² yxo²ta¹te²kj³na¹xain²txi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ², nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² txa²wã¹wĩ³nu²hũ³ya³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la², jah¹lu¹ta¹na² txa²nũ², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ta¹sãn²te²su² ha²kxai³la². 17 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lx¹:
 — A³bra³ãu²ah³lã³. A²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xai²na² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³kã³txi³nãu³xai²na² i³hen²ki¹nxain¹te³nah¹lx¹: “A³bra³ãu²ah³lã³na² txa²wã¹wĩ³nu²hũ³ya³nhẽ³na³li¹.” Nxain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹nhã²sxã³, A³bra³ãu²ah³la² wẽ³sa²yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na², a²nũ²a² ya³lu²te²a² ka³ten³ti³hi¹ti², Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa² a²kxã³nxa² yũ³ti³he¹nxe²nxa³te²sa²tẽ³te² yen³kxa² kwẽ¹ta²kxai³ i³yũ¹hi², nxe³jah¹lai¹la¹wa². A²nxe³jah¹la² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² yxo²ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³ain¹jau³xa²sa¹, A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² a²ẽ¹nãn¹jau³xa²sa¹:
 — Wẽ³sa² we¹ta¹kxa² yũ³ti³hex¹sa²nxa³xã¹. Na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, Txa²wã¹sũ³na² kan²txi³ yxo²ta¹sa²tẽ³a¹xã¹. A²ya³la³tu³, ha³lo²a² i³ye³kxi²sa²ju³ta² ũ³hũ¹sa³tũ¹xã¹. A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ju³txan¹te²kã³ya³tu³, a²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³kã³txi³nãu³xa² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² a²wĩ³nu²hũ³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² a²ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹te³nah¹lx¹:
 — Wxa²ne³kan²nxa²tãu³sin¹tãu³su² ka³lxa¹khai¹tũ³kã³txi³nãu³su² ya³nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai² yã¹nxe³jau³lx¹, A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Jã¹nxe³jau³su², A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lx¹:
 — Txi²na² yah³lon¹sa³nhã¹. Txa²nũ²ai²na² ya³lu²te²nũ³hũ³sa²na³na¹. Hxi²kan¹txi³ wẽ³sa³la³ we¹ti³hex¹sa²nxa³nhã¹. Jã¹nxe³sxã³, txa²sxe³xa³ka³lxai²na² Sa²ra³ka³lxai²na² a³ka²lon¹khai¹nx2na³na¹. Hxi²kan¹ti³ wẽ³sa³la³ wẽ³nhẽ³txi³he¹xai¹nxa³xã¹. 20 Nxe³na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, hã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² kãin² yxo²ta¹tũ¹xã¹. I³wã³txa³nũ¹ha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹. Ha³lo²ai²na², Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹nhã²sxã³ i³ye³kxi²sa²ju³txai²na², a²ya³la³tu³ kã³ũ¹sa³tũ¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, hã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²ta¹kã³no³ni²,

kãin² i³sa²nẽn¹kxi², A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³ain¹kxe³su², Txa²wã¹sũ³na² i³y¹lain¹te³nah¹lx¹:
 — A³bra³ãu²ah³lã³. Yxo²ta¹lx¹. Sa¹nhã²kxai³ wain³te²lo³txa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 23 A²nxe³jau³xu¹ta¹na²:
 — Wain¹te²lo³txa²ha¹i¹. Nxe³jau³xu¹ta¹na², Txa²wã¹sũ³na² i³ye³sxã³, A³bra³ãu²ah³lu¹tain²txi³ i³ye³kxi², txa²wã¹kj³na¹xain²txi³ i³ye³kxi²nẽ³li², nxe³jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² so¹lx¹ i³ye³kxi²jau³su² ta¹hxai²na³hẽ¹la². Txa²wã¹kj³na¹xai²na²:
 — Txa²wã¹sũ³na² yxo²ta¹xã¹. A²nxe³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²tãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹na¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² kj³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ so¹lx¹ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx2na³la². 25 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³ka³tu³, txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³kj³ju³ta² a²wah³yu³ta² ũ³yho³hi²ki²nẽ³si¹jau³nũ³su² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³, hã²wxã³txa³ta²li²nũ¹ wain³te²lo³tẽ³si¹jau³nũ³su² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² hxi²ka² wain³te²lo³tẽ³jau³su²

5 Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na² Je³su²jah³la² yxo²ta¹kj³kxi²nãn²tu³, wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx2na³la². Nẽ³lha²kxai³, Je³su²jah³la² wxa²hãu²no³tẽ³lhĩ³nx2na³la². Kj³sa²kxai³:
 — Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ hãu²non³sxã³ yxau³na¹xã¹. Txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ nxe³hĩ³kj³tã³la². 2 Yxo²ta¹kj³sa²kxai³, Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tẽ³lha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ sa²wxe³nẽ³lha²kxai³, thã³ti³la² a³lx¹nẽ³jah¹la² a²yen³nãu³a¹ kan²txi³ yxau²xai³sa²tẽ³hĩ³kj³tã³la². Kj³sa²kxai³ ka³li³hĩ³kj³tã³la². Jã¹nxa¹jau³su²:
 — A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin² wxi²kin³ti³ton³khai¹jah¹lo²su² na³na¹. A²nxe³ju³ta² wã²nhũ¹nẽ³lha²kxai³, te²yã¹nxe³kj³tũ¹xã¹, yxan¹nãu³a²sã¹. Sũ³na² sa²yxo²we¹nhã²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, nẽ³tũ¹xã¹. Nxe³nhã²kj³jau³su² ka³li³hĩ³kj³tã³la². 3 Jã¹nxe³sxã³:
 — Khãuh³lxa³thin¹kj³ju³ta² ha³lo²a² ũ³hũ¹sxan³tã¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, ka³li³hĩ³kj³tã³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²li² yxo²ta¹ kã³non³kj³tã³la². 4 Nxe² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²li² yxo²ta¹ kã³non³kj³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wã¹sũ³na² a³waix3kxa² wxe³nũ¹hĩ³kj³tã³la². Kj³sa²kxai³:
 — A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² wi¹te² yen³kxa² so¹lx¹ ũ³hũ¹nhẽ³tũ¹xã¹. A²ya³la³tu³ e³jah¹lo²su² na³na¹. Kj³sa²kxai³, Sũ³na² i³ãu²lx¹ki³ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹, ha³lo²a² ko³nxe³kxan²ti³nũ¹. Nxe³hĩ³kj³tã³la². 5 Kj³sa²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² a³lx¹nẽ³jau³su²:
 — Sũ³na² a³lx¹nx2na³na¹. Nxe³nẽ³jau³su², Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³su², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³lhxã³ nxũ²kwaj³yxau³nẽ³kah³lo²su²

jah¹la² hi²sen³su² i³ye³kxi²nē³lhā³,
 sa²yo²so¹nha²nxa³sxā³ i³ye³kxi²sa²tē³nē³na³la².
 Nxe³ki³sa²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³, Sū³na²
 a³li²nē³jau³su² wi¹lain³nha²sxā³ yxau²xai³lh³ki³tā³la².
 Nxe³ju³ta²na² ha³kxa¹ a³la³kxi²nha²ki³tā³la².
 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a³li²nē³jau³xa²sa¹.
 Yān³ta²na² txa²wā¹ki³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kái³ki³kxa²
 yo³ha² ko³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau²ki³si¹nai³tā²
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a²
 i³yi¹li²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³ti³kxai³lu², ha³lo²a²
 hau³kon³na³na¹, nxe³je³nax³ki³kxai³lu², Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 I³li³thin¹ki³sxa³tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²
 sa²hau³ko³tē³te³lhā³ nxe³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 7 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² ya³lu²nē³ju³ta³la³
 ten³ti³hex¹ki³te³sxa³jai¹ti²tu³wa². Ki³sa²kxai³, a²nū²a²
 ā³xa² wain³khaix¹jah¹lo²su² kxa³ha³tā³nxān²txi³:
 — Ya³lu²te³lhā³ nx²na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³:
 — Ya³lu²kai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹la² ka³ten³txi³ yxau²xai³tx-
 ai²lā¹. Nxe³h³ki³sxa³wa². Hai³txi³ ā³yat¹sxā³
 ya³lu²so¹ki³te³sxa³jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a²
 wi¹lh³in¹khaix¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³:
 — Ya³lu²te³lhā³ nx²na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
 ā³yat¹so¹sxā³ ya³lu²kain¹ki³ju³ta³nū³a²
 yū³nū³nh³nx²nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a²
 ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ ya³lu²kain¹ju³ta² yū³tā³nx²a²
 nxe³h³te²la¹ku² ki³nha²wa². 8 Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³,
 txa²wā¹ki³na¹xai²na² i³li³thin¹ti³hex¹ki³sxa³h¹na²,
 Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² a³li²nē³ju³ta² kāin² wxa²ye³ka¹tē³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 9 Ko³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau²xai³ki³si¹nai³tā²
 Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kx-
 ai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³tē³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³, a²ya³la³tu³
 ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³, yxan¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kái³sxā³
 yxau²xai³ki³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 ko³nxe³ti³ i³yi¹li²nē³lhā³ i³khāuh³lxa³ti³nē³ju³ta³nū³a²
 yū²nx²alho³la², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³la².
 10 Kxān³su², Sū³na² i³ko³x¹ko¹son²ki²to³ki³sx-
 ai²ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³, Sū³na² wi¹l³we¹yhu¹ti³hi¹te³lhā³
 wi¹lā³ya³li³xi²ti³hi¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Nē³lha²kxai³,
 h¹na² Je³su²jah³la² ka³ten³su² nxū²kwāi³yxau³nē³na³la².
 Nxe³nē³lha²kxai³, ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ hxi²kāin²txi³
 sa²hau³ko³tē³lh³nx²na³la². Nxe³kxa²yo³su² yan¹nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² yxau³ya³sain¹ni² A²ki³lha³lxa²
 Je³su²jah³la² yxau³ya³sain¹ni² nxe³sa²tē³ya³sain¹tu¹wa².
 11 Jā¹nxe³nū³jau³hū³nxe², Sū³na² i³ka³li³h³ki³tā³la².
 Nxe³sa³ku¹:
 — Txa²wā¹sū³na² ka³li³ti³hit¹sa³nhā¹. Sa²jut³su²,
 h¹na²na² Sū³na² ā³ya³li³xi²yhu¹sxā³ yxau³sxā³,
 ka³li³sa³nhā¹. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su²jah³la²
 ā³ya³li³xi²ti³hi¹tē³lha²kxai³la¹. Nxe³ki³jau³su², ka³li³hi²
 yxau²xai³lh³ki³tā³la².

A³tāu²ah³lu¹ta²na² Je³su²jah³lai²na² i³ya¹ū³nē³jau³su²

12 Txa²wā¹si³kxā³ka³nāu³lu¹ta²na², a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹la² a²i³lxa² A³tāu²ah³la² txa²nū²
 ko³nxe³ti³ kái³ān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹jau³su²,
 ya³lu²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³,
 ko³nxe³ti³ kái³ti³hi¹tē³lha²kxai³, ya³lu²nē³ju³ta³nū³a²
 yū³ti³hi¹tē³lha²kxai³, nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²ki³na¹xu¹ta²na² ko³nxe³ti³
 kái³sxā³ yxau²xai³ki³ta¹hxai²hē¹la². Ki³sa²kxai³,
 a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ya²lu²nē³ju³ta² yū²hx-
 an³nē³ta¹hxai²hē¹la². 13 Txa²wā¹sū³na² a²t³h³na²
 wain³ti³t³h³na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³t³h³nxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² ne³kat¹so¹ki²sxā³
 i³kwa³na³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²ta³lu²nē³te²ka³ka¹:
 — Nxe³jah³li³xi¹. Sū³na² wān³txai²na²
 sa²yo²ā³ah³li¹nha³ta¹. Nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, yān³ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 i³kwa³na³nē³lxa³ta³lh³x¹nū¹ta²na², a²nū²a²
 yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xu¹ta²na² ko³nxe³ti³
 kái³to³ki³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ki³ta¹, hai³txi³ Sū³na²
 ko³nxe³te²lo³tē³lhā³ wxe³nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 — Yān³ta²nān¹tū³ka³txa² i³kwa³na³ain¹nxa³hē³na¹.
 Na¹ha²kxai³, ko³nxe³te²lo³tain¹nxa³lho³na¹. Sū³na²
 ē¹nān¹jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 14 Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³, a²wi¹lh¹na²
 A³tāu²ah³lu¹ta²na² Sū³na² yxo²wān³txa² sa²yo²ā³nū²la²
 ko³nxe³ti³ kái³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³h¹nū¹ta²nān¹ju³tu³,
 A³tāu²ah³la² a²sa³wi³ha³lxa² wīn¹txi³sxā³ wet¹sxā³
 sa³wi³ha³li³lo³txi³ ai³ka³tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 sa³wi³ha³li³lo³tain¹nū³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³ka³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ ya²lu²tain¹ju³ta²
 yū²hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txu¹ta²na²,
 A³tāu²ah³la² ko³nxe³ti³ kái³ain¹kxu¹jā¹nxain¹ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². Ain¹ta¹, ko³nxe³ti³ kái³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, ya²lu²tain¹ta¹hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³ A³tāu²ah³lu¹ta²na² ko³nxe³ti³
 kái³ju³tan¹te²kxa²yan³tu³ a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 ko³nxe³ti³ kái³si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³to³ta¹ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lu¹ta²na² ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³
 a²nū²a² i²li³hxa³te²a² ka³ten³ti³hi¹tē³ju³ta³nū³a²
 yū³nē³na³la². 15 Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lx-
 in³khai¹nxe³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yhu¹ju³ta²sa¹:
 A³tāu²ah³la² ko³nxe³ti³ kái³ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
 a²nū²a² ya²lu²tain¹ju³ta² yū²hxan³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxin³khai¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na²
 kāin² thāi³ti³la² a³li²nē³lhā³, A³tāu²ah³la² ko³nxe³ti³
 kái³ju³ta² ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ a³li²nē³na³la².
 Nē³lha²kxai³, a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la²
 i³sa²si¹hā³ū¹nhē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 wi¹l³nē³ju³ta² yū³nē

a³lxi²nē³lha²kxai³ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ kái³kj³kxa² yá¹nxe³kj³ju³ta³lo³tē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ta¹, ko³nxe³ti³ kái³kj³te²sxa³kxa² yá¹nxe² wi¹lhi¹nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta¹na² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹nhē³ju³ta¹la¹wa². 17 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² ko³nxe³ti³ kái³ju³ta²kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²ju³ta³lot³sxā³, yx- au²xai³lha²tē³kj³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, wi¹lhin¹ ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kāin² thāi³ti³la² wi¹lhin¹ye²nē³lha²kxai³, wain³te²lo³tē³ju³ta² ũ³hū¹nē³ti³ten³na³la². Nxe³kxai²nān²tu³:

— Ten³sa³nhā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lh³ti³tā³la², Je³su²jah³la² hxi²kan¹txi³lo³tē³lha²kxai³la².

18 A²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² A³tāu²ah³lu¹ta¹na² ko³nxe³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kái³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tu¹ta¹na², sa²nē³hē¹tē³lhxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ te²kj³na¹xai²na² ko³nxe³te²lo³sxā³ wxē²xai³nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah³la², ha³lo²a² wain³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kái³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²kj³na¹xai²na² ā³wa²su¹ti², ka³ten³ti³hi¹ti² nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². 19 Jā¹nxe³sxā³, a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² A³tāu²ah³la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²a², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³lxa¹ti³ka³txi³kj³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kái³ti³hi¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² ā³xā² ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la², Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au²tāu³a¹ wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³, ka³lxa¹kj³ti³ka³txi³ te²kj³na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³ta¹hx- ai²hē¹la².

20 Txa²wā¹sū³na² i³ye³sxā³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nē³lhi¹jau³nū³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la², txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³kj³ju³ta² i³tih³nxe³nē³te³lha³ka². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² en²kj³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ kái³kāi²non³kj³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kj³kxa²ha³tā³nxān²ti³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au²tāu³a¹ ā³sen³sai¹khai¹nxe³nē³lhxā³ thāi³ti³la² a³lxi² kái²non³nē³ta¹hxai²hē¹la². 21 Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³kj³ju³ta³lot³sxā³ ya³lu²kj³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²nē³lhxā³, wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ka³ten³su² wxē²nē³ta¹hxai²hē¹la².

Ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²xai³kj³ju³ta²

6 — Ko³nxe³ti³ kái³kāi²non³kj³kxa²ha³tā³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na² a³lxi²kāi²non³khai¹nxe³sxā³ ā³ne³sen³sai¹khai¹nxe³lhxā³ a³lxi²nē³lh³ti³nx²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Īh¹nxet³sxā³ kái³kj³te³ji¹? Ko³nxe³ti³ kái³sa²tē³kj³te³ji¹? Sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²kāi²non³nē³tx- ai²li¹. Jau¹xai²na² wain³ji¹? Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³:

— Wain³ti³he¹nx²nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³ kái³sa²tē³kj³ju³ta² wain³ti³he¹nx²nxa³wi¹. Nxe³nx²ti³h³na¹wa². 2 Wain³ti³he¹nxa³ju³ta²sa¹. Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³kj³ju³ta² ā³na¹kj³ta¹ti²tu³wa². Kj³sa²kxai³, a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³, a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ na¹xā¹. Te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³kj³ju³ta² ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, ā³na¹sxā³ na¹xā¹.

Nxe³h³ti³kj³sxa³wa². Nxe³kj³kxai²nān²tu³, a²nū²a² ya³lu²te²a² qin³nha²nxa³te²hū³nxe², nxe³h³ti³kj³tā³la². Nxe³kj³kxai²nān²tu³:

— Ī³we²nxe²te²hū³sxā³ āh¹ ko³nxe³ti³ kái³yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, wain³ti³he¹nx²nxa³wa². 3 Je³su²jah³la² ā³nū²nxe²sxā³ yx- au²h³ti³kj³tā³la².

— Ā³nū²nx²sxā³ yxau²kj³txai²lā¹. Je³su²jah³la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹na¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yxau²xai³kj³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yx- au²xai³kj³tā³na¹. Nxe³ju³tu³ ha²kxai³ ā³nū²nx²sxā³ ya³lu²yai¹na¹jut³sū³nxe² yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kj³jau³su², ĩ³yau³xā² ũ³hū¹ki²sa²sai¹yhu¹ki³te²ju²hē³la². 4 Je³su²jah³la² ya³lu²sxā³ sa²n³kain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yxau²xai³kj³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yxau²xai³kj³tā³na¹. Je³su²jah³la² ā³nū²nx²sxā³ ya³lu²yain¹sxā³ sa²n³ki²yai¹na¹jut³sū³nxe² yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kj³jau³su², ũ³hū¹ki²sa²sai¹yhu¹ki³te²ju²hē³la². Kj³sa²kxai³, Txa²wā¹wi¹na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²sa²tē³ain¹na³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe², txa²wā¹kj³na¹xai²na² ā³nū²kxain¹sxā³ ka³ten³su² tah²lxi³ yxau²xai³lh³ti³tā³la². Jā¹nxe³te³lhxā³ yhu¹ki³te²ju²hē³la².

5 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta³hxai²tē³x1 jā¹nxe³sxā³, txa²wā¹kj³na¹xai²na² ā³nū²kain¹kj³kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yxau²xai³kj³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yx- au²xai³kj³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³na³te²hū³nxe² ya³lu²yain¹kj³ju³ta³sū³nxe² yxau²xai³yai¹nh³ti³tā³la². Hā²wxān³txa³, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³ ka³ten³su² yxau²xai³ju³ta³sū³nxe², txa²wā¹kj³na¹xai²na² tah²lxi³ wet¹tē³sxā³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kj³kxe³nū³a² kái³sxā³ yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat³sxā³ yx- au²xai³yain¹te²hū³nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yx- au²xi²ju³ta³sū³nxe² yxau²xai³yai¹nh³ti³tā³la². 6 Kxān³su² ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yxau²xai³kj³ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kí¹la³ki²sxā³ ĩ³ya³lu¹tain¹ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³tāu³au³hxai²tē³x1 tā², Txa²wā¹kxā³nxān¹te²kj³na¹xai²tā² ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yx- au²xai³te²kj³na¹xai²tā² ya³lu²kxi²te²hū³sxā³ Je³su²jah³la² ya³lu²kxa² yā¹nxe³te²hū³nxe² ya³lu²kj³te²hū³kj³ta¹hx- ai²hē¹la². Ko³nxe³ti³ kái³kj³ju³ta³lo³kj³ju³ta² ā³wa²su¹tē³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². 7 A²nū²a² ya³lu²kx- ai²nān²tu³, ko³nxe³

— Kō³nxe³ti³ kǎi³sxǎ³ yxau²xai³kǐ³ju³tai³tǎ²
 Je³su²jah³la² ā³nū²nx²ix²sxǎ³ ya³lu²yai¹na¹jut³sū³nxe²
 yai¹na¹tū¹xǎ¹. Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxǎ³,
 Je³su²jah³la² ka³ten³su² t̄³sa²yxau³xi²sxǎ³, ka³ten³su²
 tah²lx³ yxau²xai³lain¹kxa² yā¹nxe² yai¹nh³kǐ³tǎ³la².
 Jau¹xai²na² a³la³kxi²nha²kǐ³jau³sin²ta²wa². 9 Je³su²jah³la²
 ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² t̄³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, wǎ³li² ya²lu¹xi²ju³ta³la³
 yū³ti³he¹nx²nxa³wa². Hai³txi³ a²wēn³ta³te²la³
 ya³lu²ju³ta³lot³sxǎ³ yxau²xai³ti³he¹nx²nxa³lho³la².
 10 Je³su²jah³la² ya³lu²ka³tu³, txa²wǎ¹kō³nxe³ti³
 kǎi³kǐ³ju³ta³lot³sxǎ³ ya³lu²ta¹hxai²hē¹la².
 Ye³ka³na³ka³nat³sxǎ³ so¹lx³ ya³lu²ha²kxai³,
 ā³wa²su¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, hī¹nai²na²
 Txa²wǎ¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³nū²nx²ix²khai¹nxe³sxǎ³
 ka³ten³ta³ yxau²sa²tē³ain¹na³la². 11 Jǎ¹nxe³ju³tai³tǎ²:
 — Txa²wǎ¹kō³nxe³ti³ kǎi³kǐ³ju³ta³lo³kǐ³tāu³a¹ ā³na¹sxǎ³
 ā³wa²su¹nha²sxǎ³ a²nū²a² ya³lu²te²a²
 ā³wa²su¹tain¹jut³sū³nxe² wa²su¹wa²su¹ yx-
 au²xai³la¹tū¹xǎ¹. Na¹ka³tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ā³nū²nx²ix²sxǎ³, Txa²wǎ¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 sa²yo²we¹te¹lxhǎ³ yxau²xai³la¹tū¹xǎ¹.
 Nxe³jah³lx³hē¹la².

12 Wxa²nū² t̄³nxai²na², kō³nxe³ti³lxun¹nxa²lx³jau³su²
 kǎi³nx²ti³nxa²lx³na³la². Ju¹ta², t̄³we¹jah³lx³txa³hē¹la².
 Jǎ¹nxe³jau³su², wxa²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³
 yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su², a²yu³ta³lot³sxǎ³ yx-
 au²xai³yah³lx³txa³hē¹la². 13 Yxǎn¹ta¹, wxa²nū²ai²na²
 yxo²ha³kxa¹, Txa²wǎ¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ū³hū¹nha¹jah³lx³hē¹la². Wi¹ju³ta² so¹lx³
 kǎi³ti³hi¹txa²lx³txai²la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wxa²nū²ai²na² ka³na³ka³na³ju³ta² ha³ta³nxān²txi³,
 wǎ³kon³sxǎ³ kō³nxe³ti³yu³txa³lo³tāu³a¹ ū³hū¹ny-
 hu¹ah³lx³txa³hē¹la². Wxǎi²na² a²ha² kxǎ³nxa²
 ya³lu²te²hū³sxǎ³ yxau²xai³yah³lx³hxai¹nhē³la².
 Yxǎn¹ta¹, Txa²wǎ¹sū³na² ka³ten³ti³hi¹txa²lx³na²hē³la².
 Nxe³nx²ti³ha²kxai³, wxa²nū²ai²na² yxo²ha³kxa¹
 ū³hū¹nha¹jah³lx³hē¹la². Wi¹kǎi³si¹yhah³lx³txai²la¹.
 14 Wxa²yu³ta², Txa²wǎ¹sū³na² thǎi³ti³la² a³lx²ne³jau³su²
 yxau²xai³yah³lx³te²sin¹yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³,
 sa²hau³kō³txa²lx³ju³ta² yū³nx²ti³h³nx²na³la².
 Nxe³nx²ti³kxe³su²:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Yah³lxin¹jau³su²
 a²yu³ta³lot³sxǎ³ yxau²xai³yah³lx³txa³hē¹la². Yah³lx-
 in¹jut³su², kxǎ³nxu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 t̄³kwa³na³nx²ti³jau³xu¹ta²na² so¹lx³ yxau²xai³yah³lx-
 in¹ke³la³te²kxai³, kō³nxe³ti³hin¹sxǎ³ yah³lx-
 in¹ju³ta³lo³jah³lxin¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
 a³li³yah³lx³h³nx²nxǎ³lx². Yxǎn¹ta¹, hai³txi³ jau³la³ yx-
 au²xai³yah³lx³te²sxan³yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³,
 sa²hau³kō³txa²lx³ju³ta² yū³khai¹nx²ti³na³la².

Sū³na² hxi²ka²nāu³lon³sxǎ³ yxau²xai³kǐ³jau³su²

15 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Ya³sah¹lx³txa³hē¹la².
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² yxo²xū³txi³
 t̄³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na² yaun²nxa³xǎ¹. Hǎi¹nxe³sxǎ³

Sū³na² thǎi³ti³la² a³lx²sa²na³na¹. Nxe³jau³su² yx-
 au²xai³lh³kǐ³tǎ³la². Nxe³kǐ³kxa²ha³ta³nxān²ti³:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Nxe³kǐ³jau³su²,
 wain³ti³he¹nx²nxa³wa². 16 Wai³nxa³ju³ta²sa¹:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Nxe² yxau²xai³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxǎ³
 kan²txi³ yxau²xai³yah³lx³h³nx²na³la². Hai³txi³ a³li³sxǎ³
 ā³wa²su¹nhyah¹lxin¹ju³ta³la³ yū³nx²ti³h³nx²nxa³wa².
 Hǎi¹nxe³sxǎ³, ya²lu¹nxa²lx³h³nx²na³la².
 Jǎ¹nxe³nx²ti³ha³ta²wa². Yxǎn¹ta¹:

— Txa²wǎ¹sū³na² ū³hū¹nha¹tū¹xǎ¹. Sa²yo²we¹ta¹tx-
 ai²lǎ¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Sū³na² hxi²ka²nāu³a¹
 a³li³yah³lxan³kxe³su² kan²txi³ yxau², wain³te²lo³txa²lx²,
 nxe³nx²ti³h³nx²na³la². 17 Yxǎn¹ta¹, ti³he¹nx²nxa³wa².
 Txa²wǎ¹sū³na² ka³li³si¹nhē³na³la².

Nxe³si¹nhē³jau³xa²sa¹: wxa²yu³ta², kxǎn³su²
 wxa²kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxǎ³, yx-
 au²xai³yah³lx³ta¹hxai¹nhē¹la². Yah³lxin¹ta¹:

— A²h¹nai²na² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² wi¹jau³xa²
 a²ya³la³tu³jau³xa² t̄³yau¹ū³nx²ti³si¹na¹jau³xa²
 ain³kxi²so¹sxǎ³, a²u³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ whǎi²na¹ sa²kx-
 ai³lu² ten³khai¹nxe³sa²tun³nhǎ¹. Nxe³sxǎ³
 sa²yo²we¹jah³lx³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Yah³lx-
 in¹te²ka³ka¹, Txa²wǎ¹sū³na² Hi²sen³kxai³lu¹,
 wxa²wa²su¹txa²lx³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³,
 Sū³na² hxi²ka²nāu³lon³nū²la² yxau²xai³yah³lx³ta¹hx-
 ain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ kǎi³yah³lxin¹txai²la².

19 Yxǎn¹ta¹, txai²na¹xai²na² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na²
 yuh³xai²nān¹te² wǎn³txa² so¹lx³, wain³txi³
 e³kxi¹nx²ta¹wa². Wxǎi²na² yuh³xai²nān¹te² t̄³nx²
 wi¹lain³ki²sa²si¹nx²ta¹jau³su² na¹wa². Na¹jau³xa²sa¹,
 kxǎ³nxai³tǎ² kō³nxe³yah³lxin¹ju³ta² so¹lx³,
 wai³nxa³ju³ta² so¹lx³, kǎi³te³lxhǎ³ wxa²nū²a² whǎi²na¹
 ū³hū¹nha²nhyah¹lx³ta¹hxai¹nhē¹la². Kō³nxe³ti³
 kǎi³yah³lxin¹ju³ta² so¹lx³ a²wa²ka³li³lot³sxǎ³, yx-
 au²xai³yah³lx³ta¹hxai¹nhē¹la². Yxǎn¹ta¹, a²h¹nai²na²
 hǎi¹nxe³kxe³h³sxǎ³:

— Wain³txi³ kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su²,
 a²wa²ka³li³lot³sxǎ³ wxa²nū²a² whǎi²na¹
 ū³hū¹nha²nha¹jah³lx³hē¹la²:

— Je³su²jah³la² nū³ka³txi³khai³su² na¹txai²lǎ¹.
 Nxe³jah³lx³hē¹la².

20 Jǎ¹nxa¹jau³su², kxǎ³nxai³tǎ² hǎi¹nxe³sxǎ³:

— Txa²wǎ¹kō³nxe³ti³ kǎi³kǐ³ju³ta³lot³sxǎ³ yxau³na¹xǎ¹.
 Yah³lx³ta¹hxai¹nhē¹la². Yah³lxin¹tāu³ai³tǎ², hai³txi³,
 Txa²wǎ¹sū³na² t̄³kwa³na³nē³jau³xa² a²yu³ta³lot³sxǎ³ yx-
 au²xai³yah³lx³ta¹hxai²nxa³nhē³la². 21 Yxǎn¹ta¹:

— t̄³wi¹lxon³ki²nhyah¹lxin¹ju³ta³la³ yū³ah³lx-
 in¹ta¹te²sin²tai¹. Ya³nx²ta¹wa². Yxǎn¹ta¹,
 yū³ti³he¹xah³lx³ta¹hxai²nxǎ³nhē³la². Hǎi¹sxǎ³,
 ā²li²to³nha²kǐ³ju³ta² so¹lx³, ya³lu²ti³hi¹tē³ju³ta² so¹lx³

au²xai³yah³lxi³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³nha²kxai³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lha²tē³yah³lxi³to³hi¹lxa².
²³ Kō³nxe³ti³ kǎi³sxā³ yxau²xai³kj³ju³ta² a²yo³su² ya³lu²nē³tu¹wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² a²yen³kxa² wā²nxū^h1 ū³hū¹nhē³kxe³su² te²a², a³lxi²nē³jau³xa² so¹lxi³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³hū¹nhē³na³la². Nxe³tāu³a¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau²sa²te³xai³kj³tu¹wa².

Txu¹ha² in³txa² tē³kxi²nyhu¹jut3sū³jau³su²

7 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wān³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³nū³ai²na² wi¹lā³ne³wxe³yah³lx- in¹tu¹wa², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² wi¹ a³la³kxah¹lxi¹nha²kx- ai³la². Na¹jau³xa²sa¹, a²nū²a² i³li³te²su² kxai²nān²tu³ ka³te³na² yxau²na³na¹. Nxe³tāu³a¹ so¹lxi³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²wān³txa² i³kwa³na³nē³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³lh³nx2na³la². Yxān¹ta¹, a²nxe³jah¹lai²na² ya³lu²kxai²nān²tu³, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txi³lot3sxā³ yx- au²xai³lh³nx2nxa³wa² ² Jā¹nxe³jut3sū³nxe², txu¹ha² in³txa² tē³kxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³, a²wē³sāi¹yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Ju¹ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹:
 — Txa²wē³sāi¹ah³la² ya³lu²kxi²sa²na³na¹. Nxe³kx- ai²nān²tu³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa²sut1sī³nx2na³la². ³ Nxe³ha²kxai³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ā¹ha² ka³ten³su² yx- au³ye²h¹nān²tu³, ā³nhai¹tā³yhu¹sxā³ in³txi³ā³xa², wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kǎi³ta¹ka³lxu³su² hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³, a²wē³sāi¹ah³lai²na² yu³ta³lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxu³su² hī³nx2nxa³wa². Ā³wa²sut1sī³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³, in³txa² ā³su² te²a² wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kǎi³hī³nx2nxa³wa². ⁴ Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³, Je³su²jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kx- ai³, wxāi²na² sa²kxai³lu² txa²wā³tā³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ ya³lu²te²nū³nhū³sxā³ yx- au²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² ā³wa²su¹te²hū³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²hī¹nai²na² Je³su²jah¹la² hxi²ka²nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹kah³lo²su² te²hxi²ka³nāu³a¹ yx- au²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa², Sū³na² sa²yo²wet1sxā³ wi¹kāi³yah³lxi³in¹txai²la². ⁵ A²ha¹ kxā³nxa², txa²wā¹sī³na² kō³nxe³ti³ e³ki²nha²sxā³ yxau²xai³kj³sxai²ta¹ti²tu³wa². Nxe³kj³ju³ta²sa¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nxe³nē³jau³xu¹tai²na² wi¹jau³xai²la¹wa². Ha³lo²a² kō³nxe³ju³ta² kǎi³ye²kj³kxa²yan³ti³su² i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹, nxe³nē³jau³xai²na² txa²wā¹kj³na¹xai²na² ne³kat1so¹kin¹ta¹, sa²yo²we¹kj³sxa³kxe³su², a²kō³nxe³jau³xa² so¹lxi³ ā³ya³la³kxi²so¹sxā³ i³yo²kwain³sxā³:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³a¹tū¹xā¹. Nxe³kj³jau³su², hāi¹nxe³sxā³ ya³lu²kj³te³lhxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³kj³sxai²ta¹ti²tu³wa².
⁶ A²ha² kxā³nxa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³ju³ta³lo³nxe³nē³tāu³a¹ yxau²xai³kj³sx- ai²ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na² nxe³tāu³a¹ ā³wa²sut1sxā³ ain³kj³tā³la². Ya³lu²te²nū³nhū³sxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³sxā³ yxau²xai³kj³ju³ta¹tā² ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³lhī³kj³tā³la². Kj³sa²kxai³:
 — Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³kj³kx- ai²nān²tu³, tah²lxi³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²hxi²ka¹tē³lha²kxai³, sa²yo²wet1sī³kj³tā³la².

Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³su²

⁷ Yxān¹ta¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² hai³txi³ kō³nxe³jau³la³ i³kwa³na³ti³hex1nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Wi¹jau³xa² so¹lxi³ i³kwa³na³nē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² txa²wā¹kj³na¹xai²na² kō³nxe³ti³ kǎi³kj³ju³ta² a³la³kxi²si¹nhē³jau³nū³ai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ku¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² i³tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hx- ai²tēx1tā², txai²na¹xai²na² ain³kxi²so¹na¹ka³tu³, i³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:
 — Nx2na³na¹. A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yo²kwai³na¹ju³ta² kō³nxe³khai¹nx2na³na¹. Jā¹nxe³hx- ai²na¹hē³na¹. Nxe³ha²kxai³, a²hī¹nai²na² txa²kō³nxa¹ju³ta² i³nha¹nha¹. Yxān¹ta¹, wān³txai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nxe³nē³lxa³kxai²nān²tu³, txa²kō³nxa¹ju³ta² i³nha²hī³nā²nxa³xā¹. Na¹hē¹la².
⁸ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²:
 — A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na², wi¹jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³ yū³sa³ha²kxai³, wi¹jau³xai²na² i³kāi²not3sxā³ i³khot3sxā³ i³ki³ha¹ki²nha¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² ka³lxa¹te²a² yen³kxa² kǎin² yo²kwain³ti³hit1sa²hx- ai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txai²na² yū³nē³lxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²kō³nxa¹ju³ta³la³, wān³txa² yū³nē³lxa³jau³la³ i³kāi²not3sxā³ i³khot3sxā³ i³ki³ha¹ki²sa²hī³nx2nxa³wa². Sa³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yo²kwain³ti³hit1sa²hī³nx2nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kǎi³ye²kxe³su² kō³nha²hī³kj³sxa³wa². ⁹ Txai²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹na² txa²nū² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xa² kō³nhān²nxa³kxe³su², kō³nxe³ti³ kǎi³a¹ju³ta² kō³nha²hxain²nxa³hē¹la². Na¹ta¹, hā²wxān³txa³:
 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a³la³kxi²na¹xā¹. Na¹te³na¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³ yū³sa²ju³ta² sa²kxai³lu² kǎin² i³ki³ha¹ki²sa²sxā³, wān³txa² wi¹jau³xai²na² sa²yo²ā³ti³hit1sa²hxai²hē¹la². Sa²jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hē¹la²:
 — Ya³lu²te²hū³sxā³ yxau³na¹nha¹. Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³na¹. Na¹jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hē¹la². ¹⁰ Na¹ha²kxai³:
 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²la¹xā¹. Sa²yo²we¹ta¹kxai²nān²tu³, ka³ten³su² ti³hit1sa²tū¹xā¹. Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nū³a²

yũ³ti³hit1sa²tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, hã¹nxe³sxã³ sa²yxo²ã³a¹kxe³su², hxi²ye¹ta³ixi³sa²to³hx- ai²hẽ¹la². ¹¹ Nxe³ha²kxai³, txa²kõ³nxa¹ju³ta² au³txi³ yũ³sa²sxã³ i³ki³ha¹ki²sa²sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² i³khot3sa³ha²kxai³, kõ³nxe³ti³ kã³ti³hit1sa²hxai²hẽ¹la². Sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhã³ ti³hit1sa²hxai²hẽ¹la², kõ³nxe³ti³ kã³a¹ha²kxai³la².

¹² Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² Sũ³na² wãn³txi³su² ha²kxai³, wain³jau³su² ha²kxai³, wi¹lhin¹jau³su² ha²kxai³, te²jai¹ti²tu³wa². ¹³ Nxe³ha²kxai³, ya³lu²te³lhã³ ti³hit1sa²ju³ta²sa¹, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ya³lu²te³lhã³ ti³hit1sa²jau³sxa³wa². Yxã¹ta¹, txa²kõ³nxa¹ju³ta² au³txi³ yũ³sa²sxã³ i³ki³ha¹ki²sa²sxã³, kõ³nxe³ti³ kã³ti³hit1sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhã³ ti³hit1sa³na²hẽ¹la². Sa³ha²kxai³:

— Kãin² kõ³nxe³khaix1te²ju²hẽ³na¹, txa²kõ³nxa¹ju³ta²sa¹. Nxe³jau³su², i³tih³nxe³nẽ³lhã³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txai²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xai²na² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² i³wã³wã³txi²nẽ³jau³su²

¹⁴ Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na², Sũ³na² wãn³txi³khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹, txai²lẽ¹ yuh³xai²nãn¹jah¹lo²khai³su² na¹ha²kxai³, txa²kõ³nxa¹ju³ta²lot3sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². ¹⁵ Na¹te³na¹xai²na², txa²yx- au²xai³la¹ju³ta² wi¹kõ³nha²ti³he¹nxẽ²nx3nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta² te³na¹ju³ta² kã³nxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kõ³nxe³ju³ta² yxo²kwĩn¹kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ kã³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². ¹⁶ Na¹ha²kxai³, kõ³nxe³ti³ kã³a¹kx- an²ti³:

— Ha³lo²a² ten³nxa³ju³ta² kã³a¹xã¹. Nxe³hĩ³na¹wa². Na¹kxai²nãn²tu³:

— Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² wain³jau³xai²la¹xã¹. Yxã¹ta¹ hxi²ka¹nhã²nx3nhã¹. Nxe³hĩ³na¹wa². Na¹kx- ai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² wain³ye²hĩ³na¹wa². ¹⁷ Na¹kxe³su², kõ³nxe³ti³ kã³a¹wa². Na¹kxan²ti³, hai³txi³ wã²nxũ¹h¹ txai²khai³lxa³, Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ kõ³nxe³ti³ kã³hĩ³nã²nxa³wa². Ta¹, txa²kõ³nxa¹ju³ta², au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ yũ³sa²sxã³, kõ³nxe³ti³hit1sa²sxã³ nxe³sa²jau³su² kã³hĩ³na¹wa². ¹⁸ Txa²i²lẽ¹ wi¹kã³ti³hit1sa²ju³ta²lã³ yũ³sa²nxa³wa². Txa²sĩ³nai²na² kõ³nxe³ti³hit1sa²te²sain¹na³la². Na¹ha²kxai³:

— Wi¹kã³a¹tũ¹xã¹. Na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, hxi²kan¹txi³ wi¹kã³hĩ³nã²nxa³wa². ¹⁹ Na¹ha²kxai³, txai²na¹xai²na² a²wi¹ju³ta² ten³khaix1na¹ju³ta² kã³nxa³ha²kxai³, ta¹, a²kõ³nxe³ju³ta² ten³ti³he¹nxẽ²nxa³ju³ta² kã³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa². ²⁰ Nxe³ha²kxai³, ten³ti³he¹nxẽ²nxa³ju³ta² so¹lxi³ kã³a¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ txai²khai³lxa³ Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ kã³hĩ³nã²nxa³wa². Ta¹,

txa²kõ³nxa¹ju³ta² au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ yũ³sa²sxã³ kõ³nxe³ti³hit1sa²sxã³ sa²jau³su², kã³hĩ³na¹wa².

²¹ Hã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ ha³lo²lot3sa²ju³ta²sa¹: — Txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ wi¹ju³ta² kã³ti³ten³sa³nha¹.

Nxe³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxan²ti³, a²kõ³nxe³ti³ kã³a¹ju³ta²nũ³a² so¹lxi³ yũ³sa²hĩ³nx2na³la². ²² Tx- ai²khai³nxa¹xai²na³, Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²kxe³na¹xai²na² au³txi³ i³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wãn³txa² ka³lih³khai¹nxe³sa³nhã¹.

Na¹jau³su², na¹ta¹, txa²kõ³nxe³ti³ e³a¹jau³xa² au³txi³ yũ³sa²sxã³ nũ³kxũn³txi³ kõ³nxe³ti³hit1sa²sxã³, tx- ai²khai³nxa¹xai²na³ Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ sa²ne³khou²ki²sa³ha²kxai³, nxe³sa²jau³su², kõ³nxe³na¹ju³ta²lot3sxã³ yxau³hĩ³na¹wa². ²⁴ Na¹ha²kx- ai²:

— Khãuh³lxa³ti³khaix1san¹nhi². Hã¹nxe³sxã³ kõ³nxe³ti³ kã³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Txa²nũ²ai²na² kõ³nxe³ti³ kã³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Ya³lu²ti³hit1san¹nhi². Yã¹jah¹lo²ta³ wxa²wa²sut1sa²te³lin¹ji². Na¹nha²wa².

²⁵ Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin² ka³lih³khaix1sa³nha²wa². A²nxe³jah¹la² wxa²wa²sut1sa²te³lhã³ e³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Hi²sen³su² sa²wa²sut1sa²ju³ta² yũ³na³la². Hã¹nxe³kxe³hũ³nxe², tx- ai²khai³nxa¹xai²na³, Sũ³na² tah²lxi³

wet1sa²kxe³na¹xai²na² Sũ³na² wãn³txi³lot3sxã³ yx- au³na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²sĩ³nai²na² sa²kxai³lu² kõ³nxe³ti³ kã³a¹ju³ta²nũ³lot3sxã³ yxau³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nhẽ³jau³su²

8 — Je³su²jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yx- au²xai³jah¹lo²sa¹xã¹. Nxe³na¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ o³nxa³te²lot3sa²ju³ta²lã³ yũ³nxa³wa². A²nxe³sxã³ txa²wã¹sĩ³na² kõ³nxe³ti³ i³ye³kxi²nha¹jau³xa² sa²wet1so¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jx- ah¹la²na² wãn³txa² sa²wet1so¹na¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wa². ² Nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jx- ah¹la² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³jah¹lo²su² na³la².

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yx- au²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na². Yãu³ka³jx- ah¹la² hxi²kan¹ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². Kõ³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³kĩ³kxai²nãn²tu³ ya³lu²kĩ³tu¹wa². Yxã¹ta¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ kõ³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹ti² ya³lu²nẽ³ju³ta² ã³wa²su¹ti² nẽ³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la².

³ Kxã³nxã¹ju³xu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta²na² wain³jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ jau³xu¹jã¹nxe³sxã³ yxau²xai³lhĩ³kĩ³sxa³wa², txa²wã¹sĩ³na² hxi²kan¹nẽ³lxa³ha²kxai³la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hxi²kan¹na³la². Nxe³sxã³ A²ta²ha² a²lã³lxa² Je³su²jah¹la² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hx- ai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wxã³sxã³ txa²wã¹sĩ³nhũ³sĩ³na² kõ³nxe³ti³ kã³sxã³ yxau²xai³kĩ³ta³sxĩ³nhũ³sĩ³na² ã³wih¹sxã³ tøn¹nũ²la² wxã³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kǎi³kǐ³ju³ta² hxn³kxi²nē³lhxā³
ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³
ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ hxi²kan¹ti³ txa²wā¹kō³nxe³ti³
kǎi³kǐ³ju³ta² wxa²hxn³kxi²ti³nē³ta¹hxai²hē¹la². 4 Hx-
an³kxi²nē³lha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ĩ³kwa³na³nē³jau³xu¹jā¹nxe³sxā³ yxau²xai³kǐ³ju³ta²
yũ³nē³lhĩ³nx2na³la². Nxe³sxā³ txa²wā¹kǐ³na¹xai²na²
Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² ten³jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³li²
txa²wā¹sĩ³na² kō³nxe³ti³ e³kxi²nha²kǐ³jau³xa²
sa²yxo²we¹kǐ³sxa³ka³tu³ yxau²xai³li²,
nxe³te²kǐ³na¹xai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
yā¹nxe³sxā³ yxau²xai³kǐ³ju³ta² yũ³nē³lhĩ³nx2na³la².
5 Kǐ³sa²kxai³, txa²wā¹sĩ³nāu³ai²na² kō³nxe³ti³
e³kxi²nha²kǐ³jau³xa² ĩ³wet¹so¹sxā³ yxau²xai³kǐ³kx-
ai²nān²tu³, yuh³xai²nān²te²yen³kxa² kō³nxe³thin¹te²
yen³kxa² so¹lxi³ yen³kǐ³sxā³ ten³kǐ³jau³su² yx-
au²xai³lhĩ³kǐ³tā³la². Jā¹nxe³yah³sah¹lxi³txa³hē¹la².
Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
ĩ³ye³kxi²nē³jau³xa² ĩ³wet¹so¹sxā³ yxau²xai³kǐ³kx-
ai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² ten³kǐ³jau³xa² so¹lxi³
yxau²xai³lhĩ³kǐ³tā³la². Jā¹nxe³yah³sah¹lxi³hē¹la².
6 Jā¹nxa¹jau³su²:

— Yuh³xai²nān²te² yen³kxa² so¹lxi³ ten³sa³nhā¹. Nxe²
e³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³kǐ³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na²
u² ha³na³ka³lxi³ yxau², ya³lu²ju³tān²ta³ a³ti²
nxe³hĩ³kǐ³tā³la². Yxān¹ta¹, Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
ĩ³wet¹so¹sxā³ yxau²xai³kǐ³kxai²nān²tu³, ka³te³na²
wi¹tāu³a¹ yxau²xai³li², hāu²non³sxā³ yxau²xai³li²
nxe³hĩ³kǐ³tā³la². 7 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān²te²
yen³kxa² kō³nxe³thin¹kxa² yxo²kwǎin³kǐ³jau³su² yx-
au²xai³kǐ³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
ĩ³kox¹kō¹son²kxi²hĩ³kǐ³tā³la². Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³,
Sũ³na² ĩ³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yxo²we¹kǐ³ju³ta²
yũ³nē³lhĩ³nx2nxa³wa², hxi²kan¹txi³
sa²yxo²we¹kǐ³sxa³ha²kxai³lu¹. 8 Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³:

— Yuh³xai²nān²te² yen³kxa² ten³sa³nhā¹. Nxe²
e³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³kǐ³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³wi¹lxo³kxi²hĩ³kǐ³sxa³wa².

9 Yxān¹ta¹, wxāi²nān²ta³ ha³na³ka³lxi³yah³lxi³hx-
ai¹nhē³la². Wxa²sĩ³na² kō³nxe³ti³ e³ki²nhyah¹lxin¹jau³la²,
ain³kxi²nha² yxau²xai³yah³lxi³hxai²nxa³hē³la². Yah³lx-
in¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
e³ki¹nx2ti³jau³xa² ain³kxi²nha² yx-
au²xai³tũ³kǎ³txi³jah³lxi¹lxa², Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
nxũ²kwǎi³yxau³nx2ti³ha²kxai³la². Yxān¹ta¹, a²nũ²a²
ĩ³li³te²su² kxai²nān²tu³, Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
nxũ²kwǎi³yxau³nxa³kah³lo²su² kxai²nān²tu³, hai³txi³
Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² ti³he¹nx2nxa³wa². 10 Yxān¹ta¹
Je³su²jah³la² nxũ²kwǎi³yxau³nē³kxai²nān²tu³:

— Kō³nxe³ti³ kǎi³kǐ³ju³ta² yũ³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³
txa²wā¹nũ²ai²na² ya³lu²tũ¹xā¹. Nēn³kxan²ti³
a²kxā³nxu¹tai²na² Je³su²jah³la² txa²wā¹kō³nxe³kǐ³ju³ta²
sa²wa²su¹tē³lha²kxai³ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na³la². 11 Jā¹nxa¹jau³su²
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³la²
ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kx-
ai³, Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxũ²kwǎi³yxau³nx2ti³kx-
ai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxā³ ka³ten³su²

ti³hi¹tũ¹nx2ti³tu¹wa². Wxa²nũ²ai²na² ya³lu²te³lhxā³
nxe³te²nũ²ai²na² ka³ten³su² ti³hi¹tũ¹nx2ti³tu¹wa².
Txa²wā¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxũ²kwǎi³yx-
au³nx2ti³jah¹la² nxe³nx2ti³tu¹wa².

12 Nxe³ju¹tan¹te²kxa³ya³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na²
Yǎu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³kxi²nē³jau³xa² yā¹nxe³sxā³ yx-
au²xai³lya³sah¹lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sĩ³na²
kō³nxe³ti³ ĩ³ye³kxi²nha²kǐ³jau³xa² sa²wet¹so¹sxā³ yx-
au²xai³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Ya³nx2ta¹wa².

13 Txa²wā¹sĩ³na² sa²wet¹so¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹kx-
ai²nān²tu³ ya³lu²yah³lxin¹tu¹wa².

Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na²
Yǎu³ka³jxah¹la² sa²wet¹so¹sxā³ wxa²kō³nxe³ti³
kǎi³yah³lxin¹ju³ta² ā³nā¹hxa³jah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— ĩ³su¹lhā³nha¹jut³sũ³nxe², txa²kō³nxe³ti³ kǎi³a¹ju³ta²
ā³nā¹hxa³ta¹tũ¹xā¹. Nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na²
wi¹tāu³a¹, yxau²xai³lha²tē³khaix¹yah³lxin¹tu¹wa².

14 Jā¹nxe³jut³su², Txa²wā¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la²
sa²wet¹so¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
wē³ha³lxi³su² yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 15 Jut³su²,
Txa²wā¹sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxũ²kwǎi³yxau³nē³kx-
ai²nān²tu³, Sũ³na² wē³ha³lxi³lo³tē³na³la².

Wē³ha³lxi³lo³tē³lha²kxai³ yuh³lxi³jau³su² kwa²
wa³ka³li³lot³sxā³ yxau²xai³kǐ³sxa³wa².

Nxe³kǐ³sxa³ha²kxai³ a³lxi²sxā³ yxau²xai³kǐ³tā³la².
Yxān¹ta¹ wē³ha³lxi³lo³tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wā¹wĩ³na² ĩ³ye³kxi²kǐ³kxai²nān²tu³:

— Wĩ³nāi³. Txa²wĩ³nu²si¹lxi¹. Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³,
Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² ĩ³ye³ti³hi¹tē³jau³su² e³hĩ³kǐ³tā³la².

16 Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³, au³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³āin²txi³
ĩ³ye³kxi²nha², Sũ³na² Yǎu³ka³jxah¹lain²txi³ ĩ³ye³kxi²nē³li²,
nxe² ĩ³ye³yxo²nũ¹nyhu¹sxā³:

— Sũ³na² we³ha³lxi³su² kǐ³tā³li¹. Nxe³jau³su²
ĩ³ye³hĩ³kǐ³tā³la². 17 Txa²wā¹kǐ³na¹xai²na²:

— Sũ³na² wē³ha³lxi³su² na¹xā¹. Nxe³kǐ³kxai²nān²tu³,
Txa²wā¹wĩ³na², a²yen³kxa² kwēn¹tai²na²
ũ³hǎ¹kxi²nē³kxe³su² te² yen³kxa², yxan¹nāu³a¹
ũ³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². ĩ³ka³li³si¹nhē³jau³su²
ũ³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². Nxe³tāu³a¹, Je³su²jah³lain²txi³
ũ³yhen³kxi²u¹jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹kǐ³na¹xain²txi³
ũ³yhen³kxi²ya³nhē³lain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la²
khāuh³lxa³thin¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³,
khāuh³lxa³ti³hi¹tē³kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹
Je³su²jah³la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tāu³nũ³ā¹ te²yā¹nxe²
wxi²kin³ti³ton³nē³nũn³tu¹wa².

Wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tē³ju³ta³nũ³su²

18 Ha³lo²a² wi¹lĩ²sxā³ wi¹kō³nha²sxā³ e³ya³nx2ta¹wa².
Hĩ¹nai²na² ha³lo²a² khāuh³lxa³thi¹tē³na³la². Nē³kxan²ti³,
yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ kǎin²
wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tē³tu¹wa². Ha³lo²a² kǎin²

wi¹khai¹nxe³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nhē³tu¹wa². Hĩ¹na¹
kwēn¹tai²nān²ta³ ha³lo²a² khāuh³lxa³thi¹tē³na³la².

Nxe³ta¹, yxa¹nān¹tā³ ha³lo²a² a²wēn³ta³te²la³ kǎin²
wxi²kin³ti³to³ ā³ne³sen³sai¹khai¹nxe³tu¹wa².

19 Nxe³ju³ta², a²yen³kxa² Txa²wā¹sũ³na²

wxa²wet1sa²sai¹kxa² a²yo²ha³kxa² sa²kxai³lu²
 wah³xain¹na³la². Ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wē³ha³lxa² e³lē³na²
 wxa²ye³kat1sa²sīn¹tū¹xā¹. Nxe³ju³ta²nū³a²
 1²ti³ten³khai¹nxe³sa²sīn¹nhā¹. Nain¹jau³su²,
 wah³xain¹na³la². 20 Kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² a²nū²a²
 kō³nxe³ti³ kāi³ān³si³wxe³hī¹nāu³u¹ta¹na²,
 Txa²wā¹sū³na² wā²nxū^h ǎin³nha²te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² sa²yo²ā³sain¹na³na¹. Sai¹nha²kxai³
 ha³lo²a² wet1sa²sai¹na¹kxa² yo²ha³kxa¹
 ha²ya³kxa³lxi³hi¹ta¹xā¹. Ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³ju³ta²
 a²lhun³tu², ha³lo²a² nxe²xai³hxi²ta¹ti²tu³wa².
 Hxi²kan¹txi³ ǎin³nha²nxa³kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 ha²ya³kxa³thin¹sxā³ ai³hxi²ta¹tu³wa². 21 Yxān¹ta¹, yx-
 an¹nāu³a¹ Sū³na² wē³ha³lxi³su² te²kj³na¹xai²na² e³lē³na²
 wxa²ye³ka¹tē³tu¹wa². Nxe³nē³tē³nāu³a¹,
 wa²su¹wa²su¹yxau²xai³kj³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³kxa² wet1sa²sai¹kxa² yo²ha³kxa¹
 ā³wa²su¹tain¹sxā³, hī¹na² ha²ya³kxa³thin¹sxā³
 ā³kho³jau³su² yxau²xai³lain¹te²na² yen³kxa² yo²ha³kxa¹
 ā³wa²su¹tain¹tu¹wa². Ain¹ka³tu³, ha³lo²a² yo²ha³kxa¹
 wxi²kin³ti³ton³txi³ wa²su¹wa²su¹yxau²xai³kj³ju³tū³a²
 yā¹nxe² ain¹tu¹wa². 22 Ha³lo²a² nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹.
 Txu¹ha² wē³nhī³sxā³, a³li³la¹te³lhā³ nx2na³na¹. Nxe³kx-
 ai²nān²tu³, kāin² 1^h3khai¹yain¹sxā³ 1^w3xai¹hī³nx2na³la².
 Jā¹nxe³te²an¹jau³nū³su², ha³lo²ai²na² 1^w3xai¹jau³hū³nxe²
 yxau²xai³hī³nx2na³la².
 — Kwēn¹ta¹na² ā³wa²su¹sa²tū¹xā¹.
 Nxe³hī³nx2na³la². 23 Jā¹nxe³ju³ta² a²wi¹hī¹na²,
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³wi¹hū³nhē³na³la².
 — A²ha² yxan¹nāu³a¹ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe²
 ka³lih³khai¹nxe² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³nē³jau³su², ā³nxū²kwai³wi¹hū³nhē³na³la².
 Nxe³kj³sa²kxai³, ha³lo²a² wah³nxe³sxā³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹
 ǎu³txi³ 1^w3xai¹kj³jau³hū³nxe² 1^w3ye³kxi²nha²hī³kj³tā³la².
 — Yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³lo³tē³tū¹xā¹.
 Nxe³tāu³nū³ā¹, txa²wā¹nū²ai²na² tah²lxi³ wxen¹sxā³
 wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³kj³tū¹xā¹.
 A²nxe³je³na³kxa², wai¹ta¹na² yau³son³ki²nē³lxa³khi³.
 Nxe³nha²kj³jau³su² yxau²xai³hī³kj³tā³la².
 24 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³kj³ju³ta² sa²wa²su¹tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 e³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — Yxan¹nāu³a¹ wxa²nū²ai²na² tah²lxi³ wet1sxā³
 ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wā²nxū^h sa²yo²we¹nha¹i¹. Sū³na²
 wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nē³jau³su², sa²wa²su¹tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yxān¹ta¹, hai³txi³ hī¹nai²na² txa²wā¹nū²ai²na² tah²lxi³
 1^w3hī³kj³sxa³wa². Txa²wā¹ye³na² 1^w3kj³kxai²nān²tu³:
 — A²yen³kxa² yū³nē³na³na¹. Nxe³hī³kj³tā³la². Yxān¹ta¹,
 kj³sxa³wa². Nxe³kj³kxai²nān²tu³:
 — Jā¹nxēn³tū¹xā¹. Sū³na² sa²yo²we¹nha²sxā³
 e³na³na¹. Nxe³sxā³ yxau²wah³nxe³hī³kj³tā³la².
 Ya³nān³ta³ki²li² txa²wā¹ye³na² 1^w3kj³sxa³kxe³tu³, yx-
 au²wah³nxe³ki² ai³hī³kj³tā³la².

26 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²hau³ko³tē³na³la².
 Txa²wā¹kj³na¹xai²na² hxi²kan¹nē³lxa³wa². Nē³lxa³ha³kx-
 ai³:
 — Txa²wā¹wī³na² 1^w3ye³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³kj³kx-
 ai²nān²tu³, hai³txi³ wxi²kan¹txi³ 1^w3hau³kot3sxā³
 1^w3ye³kxi²hī³kj³sxa³wa².
 — 1^w3nxe³jau³ta³ wain³txi³ e³kxi²na¹lhon³ku².
 Nxe³hī³kj³tā³la². Nxe³kj³te²an¹tū³ti¹, Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹
 1^w3ye³kxi²nū¹nhē³lhī³nx2na³la², Txa²wā¹wī³na² wain³txi³
 1^w3ye³kxi²kj³txai²la². Wān³txa² wxi²kan¹txi³
 1^w3ye³kxi²kj³sxa³jau³xa² 1^w3ye³kxi²nū¹nhē³lhā³, 1^w3wx-
 ai¹kj³jau³hū³nxe² 1^w3ye³kxi²nū¹nhē³lhī³nx2na³la².
 27 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹wī³nu²kxai³lu²,
 txa²wā¹ē¹nān¹jau³su² 1^w3ta³lun²nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu²,
 Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ǎu³txi³ a²ē¹na² a²ten³jau³su²
 a³la³kxi²nū³na³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²yāu³ka³jxah³la² 1^w3ye³kxi²sa²sxā³,
 Txa²ē¹nāu³ai²nān¹jau³xa² yā¹nxe³jau³su²,
 Wī³nu²na¹xai²na² te³na¹jau³xa² yā¹nxe³sxā³
 1^w3ye³kxi²sa²na³na¹. A²nū²a²nāu³xa²
 yxo²1^w3sain¹te²nāu³xa² sa²hau³ko³tain¹si¹sa²jau³su²
 sa²na³na¹. Txa²wā¹wī³na² a³la³kxi²nha²sxā³
 nxe³hī³nx2na³la². 28 Nxe³ha²kxai³:
 — Ha³lo²la³ 1^w3li³hxa³ju³ta³la³, wi¹ta³nxa²,
 kō³nxe³ta³nxa² nxe³ko³la³, ha³lo²lo³ta¹xā¹. Nxe³kj³kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ha³lo²ai²na²
 o²la³kxi²nū¹nhē³lhī³nx2na³la². 1^w3wi¹lx-
 on³ki²nē³lhi¹jau³nū³su² nxe³nū¹nhē³lhī³nx2na³la².
 Txa²wā¹kj³na¹xai²na²:
 — Sū³na² a³lxi²na¹nha¹. Kxā³nāu³u¹ta¹na² Sū³na²
 wā²nxū^h ǎin³nha²sxā³ 1^w3sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hx-
 ai²hē¹na¹. Wē³ha³lxi³lo³te³lhā³ nē³ta¹hxi²hē¹na¹.
 Nxe³te²kj³na¹xai²na² Sū³na² o²la³kxi²nū¹nhē³na³la².
 29 A²wi¹hī¹nu¹ta¹nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 yxo²1^w3te²kj³na¹xa²nū³a² 1^w3sa²tē³ta¹hxi²hē¹la².
 A²nxe³te²kj³na¹xa²nū³ai²na² sa²kxai³lu² 1^w3sxā³
 ā³yū³so¹nē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² yā¹xain¹tū¹xā¹.
 Nxe³si¹hai¹na¹jau³su², tū¹kā³txai²na² 1^w3sxā³
 ā³yū³so¹ai¹na¹hē³na¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ē¹nān¹jau³su² nxe³kxi²nē³na³la². Nxe³jau³su²,
 Je³su²jah³la² txa²nū² txa²wā¹hxi²kan¹ti³su² ha²kxai³,
 1^w3sxā³ ā³yū³so¹nē³kxe³nū³kā³txi³su² te²kj³na¹xai²na²
 sa²kxai³lu² a²lon³nāu³su² kj³sa²kxai³, nxe³hī³kj³tā³la².
 30 Kxā³nāu³u¹ta¹na², Txa²wā¹sū³na² 1^w3sxā³
 ā³yū³so¹nē³si¹jau³nū³su², wā²nxū^h ǎin³nha²ta¹hx-
 ai²hē¹la².
 — 1^w3sxā³ ā³yū³so¹na¹tū¹xā¹. Wain³te²lo³ta¹txai²lā¹.
 Nxe³nē³jau³su², 1^w3sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxi²hē¹la². 1^w3sxā³
 ā³yū³so¹nē³ka³tu³, wain³te²lo³tē³ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³nē³lha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ta¹na¹tū¹xā¹.
 Sū³na² nxe³nē³ta¹hxi²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lxi²jau³su²

31 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 hxi²nū¹nū³nhē³jah¹lai²la¹wa².
 Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, a²nū²a² ā³xa²

ĩli³te²hũ³te²la³ ĩkox1ko¹son²kxi²ně³kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ ănsen³sai¹ně³lhĩ³nx2nxa³wa², Txa²wă¹sũ³na² hxi²kăin²khai¹nxe³sxă³ hxi²nũ¹nũ³nhě³lha²kxai³la². 32 Txa²wă¹sũ³na² A²ta²ha² ũ³hũ¹ně³ta¹hxai²hě¹la².

— Tě³a¹ju³ta² tē³a¹xă¹. Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² nxe²nxa³kxe³hũ³nxe², ũ³hũ¹ně³lhxă³, kox³nxe³ti³ kăi³kĩ³kxa² yo³ha² ya³lu²kxi²ně³te³lhxă³ ũ³hũ¹ně³ta¹hxai²hě¹la². Te²yă¹nxũ³kxe³hũ³sxă³, a²yen³kxa² wi¹la² ă³sen³sai¹kxe³tu³ ũ³hũ¹nhě³nũ³tu¹wa². 33 A²nũ²a² kox³nxe³te²lo³tě³jah¹la² yũ²nxa³wa², Txa²wă¹sũ³na² ă²la² hxi²kan¹txi³ wain³te²lo³tě³lha²kxai³la². Nxe³jut3su² txa²wă¹kĩ³na¹xai²na², Txa²wă¹sũ³na² ĩ²sxă³ ă³yũ³so¹ně³kxe³nũ³kă³txi³su² ha²kxai³, wain³te²lo³tě³kxe³nũ³kă³txi³su² ha²kxai³, hĩ³kĩ³tă³la². Kĩ³sa²kxai³, a²nũ²a² ă³xă² hxi²kan¹txi³ kox³nxe³te²lo³tě³lhĩ³nx2nxa³wa². 34 Je³su²jah³la² ya³lu²sxă³, txa²wă¹kox³nxe³ti³ kăi³kĩ³ju³ta² wxa²wa²su¹tě³lhĩ³ju³su² ya³lu²kxi²ně³ta¹hxai²hě¹la². Ain¹sxă³, wi¹la² kă³ten³su² ĩ²sa²yxau³sxă³ Sũ³na² Si³yxau³tău³a¹ a²yen³nău³a¹ a²wi¹tău³a² yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxă³, sa²wi¹wi¹nxe² e³kxain¹sxă³ a²si³yxau³tău³a¹ wi¹lĩ²ně³lhĩ³ju³nũ³su² e³kxain¹na³la². 35 Je³su²jah³la² hxi²ka²nău³a¹ a³lxi²ně³te² hxi²ka²nău³a¹ yxau²xai³kĩ³tă³la². Kĩ³sa²kxai³:

— Ha³lo²la³ ĩ²kĩ³sxa³kox³la³ ha³lo²lo³ta¹xă¹. Khăuh³lxa³ti³hin¹sa³nhă¹. Tă³nxa², a²ě¹nău³a¹ kăin² hxi²waut3ta³lxi³sa³nhă¹. Tă³nxa², Sũ³na² wăn³txa² yxo²ĩ²a¹ha²kxai³ kox³nxe³ti³ kăi³sain¹na³na¹. Heh³sa³nhă¹. Tă³nxa², yen³kxa² hxan³kxi²khaix1sa³nhă¹. Tă³nxa², ha³lo²a² ha³nxe³lha³thin¹ki²sa²na³na¹. Tă³nxa², ĩ²su²lhă³sa²tě³na³na¹. Tă³nxa², nxe² ha³lo²lo³ta¹xă¹. Nxe³kĩ³kxa²ha³tă³nxăn²ti³, Je³su²jah³la² a³lxi²ně³te² hxi²ka²nău³a¹ wi¹wi¹nxe² yxau³hĩ³kĩ³tă³la².

— Ha³lo²a² kox³nxe³khai¹nxe³kxan²ti³, Txa²hxi²ka³nău³ai²na² sa²so¹ki²sya¹nx2ti³ju³ta³la³ yũ²nxa³1, Txa²wě³ha³lxi³ ĩ²nxai²na²su¹. Je³su²jah³la² nxe³ně³ta¹hxai²hě¹la². 36 Nxe³ně³ju³ta², Txa²wă¹sũ³na² ha³teh³nxă³nxăn¹ju³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³năi³. Nxe²3si¹lxi¹. Wxa²wă³txa² sa²yo²we¹txa²te²su² sĩ¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹tũ³kă³txa² khăuh³lxa³ti³hit1sa²tě³sain¹sĩ¹na³li¹. Nxe³sa²sĩ¹ju³ta²sa¹: “Ha²ya³khin¹tũ³kă³txi³su² na³na¹. ‘Ka³yxuh³xă² o³ve²a² wă²nhit1te³lhxă³ te²nũ³a² su²lhă³a¹tũ¹xă¹. Nxe³na¹tũ³kă³txi³hũ³na³na¹.” Nxe³sa²sĩ¹ju³su² khăuh³lxa³ti³hit1sain¹sĩ¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Su²lhă³sa²ha³tă¹.” Nxe³sĩ¹na¹ju³su², yxau²xai³lhĩ¹nhxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wăn³txa² ta¹hxai²hě¹la². Jă¹nxe³ju³xau³hxai²těx1 jă¹nxe³sxă³ ha³lo²lo³tě³na³la².

37 Yxăn¹ta¹: — Ha³lo²la³ ĩ²li³ko³la³ ha³lo²lo³ta¹xă¹. Nxe³kĩ³kxai²năn²tu³, Je³su²jah³la² a³lxi²ně³jah¹la² kăin² hxi²kan¹txi³lo³khaix1ně³na³la². Ně³lha²kxai³, ha³lo²an²tă³ khăuh³lxa³ti³ti³hi¹tě³ju³tan¹ta³ hxi²kan¹ ă³nsen³sai¹khai¹nxe³hĩ³kĩ³tă³la². 38 A³lxi²kxi²sxă³ e³a¹wa².

Na¹ju³xai²na²sa¹, Je³su²jah³la² a³lxi²ně³te² hxi²ka²nău³a¹ yxau²xai³kĩ³sa²kxai³, ha³lo²a² kox³nxe³te² ha³tă³nxăn²txi³ sa²hxi²so¹ki²nha²ně³ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². Kĩ³sa²kxai³, kă³ten³su² tă³nxa², ya³lu²te²su² tă³nxa² yxau²xai³kĩ³kxai²năn²tu³, Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²so¹ki²nha²ně³ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². Te²yă¹nxe³sxă³ a²ta²nău³xă² oh³xai²năn¹te²su² te²nău³su² tă³nxa² a²ta²nău³xă² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²su² te²nău³su² tă³nxa², a²ta²nău³xă² nũ³kxũ³te²su² te²nău³su² tă³nxa², nxe³kxai²năn²tu³, hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²so¹ki²nha²ně³lhĩ³nx2nxa³wa², Je³su²jah³la² hxi²ka² ă²la² ĩ²khai¹nxe³sxă³ yău³ki²khaix1ně³lha²kxai³la². Te²yă¹nxe³nũ³kxe³hũ³sxă³, kwě³n¹tai²năn¹te² ha³lo²a²su² tă³nxa², oh³nău³su²tai²năn¹te² ha³lo²a²su² tă³nxa², yuh³nu³tai²năn¹te² ha³lo²a²su² tă³nxa² nxe³sxă³:

— Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²hxi²so¹ki²na¹tũ¹xă¹. Nxe³kxi²ně³kxa²ha³tă³nxăn²ti³, hai³txi³ Je³su²jah³la² hxi²ka² sa²hxi²so¹ki²nha²ně³ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². A²hăi¹nxe³te² yă¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²wă¹kĩ³na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wă¹hxi²kan¹jah¹la² sa²hau³ko³tě³te²kĩ³na¹xai²na³, Sũ³na² Si³yxau³tău³a¹ te²hxi²ka³nău³a¹ a³lxi²ně³jah¹lo²su² te²hxi²ka³nău³a¹ wxa²sa²yău³ki²nha²xi²ně³lhxă³ yxau³hĩ³kĩ³tă³la². Kĩ³sa²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tău³a¹ so¹lxi³ hxi²kan¹na³la². Hai³txi³, a²yen³kxi³la³ wet1sa²sai¹kxe³su² nxe³te² yen³ki³la³ hxi²ka¹nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹ti³ sa²hxi²so¹ki²nha²ně³lhĩ³nx2nxa³wa².

I³sa³e² nũ³kă³txa² ĩ²yau¹ũ³ně³ju³su²

9 A²ya³la³tu³ wăn³txi³tu³ e³a¹wa². Ki³han³nxa³wa². Txi²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ă³nũ²nxĩ²sxă³ ĩ²ye³i², txa²ě¹nău³a¹ ău³txi³ Txa²wă¹sũ³na² Yău³ka³jxah¹la² e³ki²nũ¹sxă³ ĩ²ye³i², na¹wa². Na¹ha²kxai³, ki³han³nxa³wa². 2 Na¹ju³xă²sa¹. Kăin² ăi²ta³lxi³sai¹nha²kxai³, txa²ě¹nău³a¹ ău³txi³ hxi²ye¹ta³lxin³ti²sai¹nha²kxai³, sain¹nha²wa². Txa²nũ³kă³txa², a²ĩ²lxa² I³sa³e² nũ³kă³txa², txa²nũ³ka³ti³sain¹tũ³kă³txa² txa²ka³lxa¹ti³sain¹tũ³kă³txa², Txa²wă¹sũ³na² sa²yo²ă³tũ³kă³txi³sain¹na³la². Ain¹ju³su², ăi²ta³lxi³khaix1sain¹nha²wa². 3 Na¹ha²kxai³, yxo²ain¹ju³ta³nũ³a² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³sa²kxe³su²:

— Txa²wă¹sũ³na² kox³nxe³ti³hit1sa³tũ¹xă¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² ă³na¹sa³tũ¹xă¹. Nxe³sa³kxan²ti³, jă¹nxe³sa²kxa² yo³ha², Txa²wă¹sũ³na² Hi²sen³su² I³sa³e² nũ³kă³txa² sa²hau³ko³kxi²sain¹na³na¹. Na¹kxi²năn²tu³: — Sũ³na² kox³nxe³ti³hit1sa³ju³ta² wain³na³na¹. Nxe³hĩ³na¹wa². Yxăn¹ta¹, nxe²nxa³wa². 4 A²nxe³tũ³kă³txai²na² I³sa³e² nũ³kă³txai²na², Txa²wă¹sũ³na² wxa²hait1so¹ain¹tũ³kă³txi³sain¹na³la². Nxe³sxă³, a²wě³ha³lxi³lo³ti², wă³nxĩ¹khaix1nxe³sxă³ yxau³kxi²ye²nyhain¹ju³ta² ĩ²yau¹ũ³hi², nxe³tũ³kă³txi³sain¹ta¹hxai²hě¹la². Jă¹nxe³sxă³, Txa²wă¹sũ³nu²su² te²hxai²lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta² ĩ²ye³kxi²sxă³ ĩ²hau³ko³tũ¹hai¹ni², Sũ³na² wain³txi³ ĩ²wi¹lxi³kxi²kĩ³ju³nũ³su² ĩ²yau¹ũ³hai¹ni², wăn³txa² wain³ju³xă²:

— Jau¹xai²yā¹nxe³sxā³ kǎi³txai²lā¹. Nxe³jau³xa²
ĩ³kwa³na³ai¹ni², Sũ³na² wain³txi³
ĩ³ka³li³si¹hain¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³hai¹ni², ta¹hxai²hē¹la².
5 Jā¹nxe³sxā³:

— A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² a²nũ³ka³txi³nāu³u¹ta²ina²
hxi²kan¹khai¹nxe³tāu³u¹ta²ina², txa²si³yx-
au³na¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹na¹. A²nxe³te²a²
a²ne³kan²tāu³sa¹xā¹. I³sa³e² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kx-
ain¹jau³su² nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³la².
Hāi¹nxe³kxe³hũ³nxe², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² txa²wā¹sĩ³na²
wen¹nũ²la², I³sa³e² nũ³ka³txi³su² jah¹la² a³li³la¹sxā³
ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju¹ta² wi¹khai¹nx2na³la².
Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³nain²txi³ Kris²tu³jah¹lain²txi³
a²yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹
ā³sen³sai¹te²na³la². A²nxe³jah¹la²
ĩ³sa³nēn¹kxi²sa²tē³a³sah¹li³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³li¹.

6 Yxān¹ta¹, I³sa³e² nũ³ka³txai²na², Sũ³na² wān³txa²
sa²yo²ā³ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹sxā³,
a²hĩ¹nai²na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³la³ yx-
au²xai²tũ³ka³txi³sai¹nxa³wa². Nain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³,
hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³la³
sa²yo²ā³nha²jau³sxa³wa². Hai³txi³:

— Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tain¹jau³nũ³a²,
I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹na¹. Yxān¹ta¹,
wi¹ju³ta³la³ yũ³ai¹nxān³tā¹. Nxe³kĩ³jau³la³ yũ²nxa³wa².
Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² a²nũ²a²
wxa²hait¹so¹tũ³ka³txa², hai³txi³ I³sa³e² nũ³ka³txa²
yo²ha³kxa¹ sa²ti¹li³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³
ā³ni²la³kxā¹tũ³ka³txa² so¹li³ ĩ²sxā³ ā³yũ³so¹ain¹ta¹hx-
ai²hē¹la². 7 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina²
a²ki³lha³nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ain¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Wxa²ki³lha³lxa²ina² I³sa³kah³lai²na²
a²ne³tah²nāu³a² so¹li³ wxa²sa³wi³ha³li³khai³su² na³li¹.
A²nxe³te²a² so¹li³, txa²wē³ha³li³lo³ta¹na¹wi¹. Sũ³na²
wān³txa², A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina²
a²ne³kan²tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na²
wē³ha³li³su² nxa³wa². 8 Nxe³ha²kxai³, hai³txi³
A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² a²tah²nāu³xa² yo²ha³kxa¹,
Txa²wā¹sũ³na² a²wē³ha³li³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Yxān¹ta¹, a²wē³sai²na² Txa²wā¹sũ³na²
sa²yo²we¹nha²sxā³ ĩ³ye³kxũ¹kxa² wē³sai²na² so¹li³,
Txa²wā¹sũ³na² wē³sa³la³ ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³ju³ta²,
Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹, sa²yo²we¹nha²sxā³
A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³ta¹ I³sa³hĩ¹li¹. Yxa¹nān¹ta³ kwē³kxa³nāu³a¹, ha³lo²a²
hau³kon³na³na¹. Na¹ka³tu³, ā³wā³li²
ĩ³xi²ye¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxa²ina²
sa²kxai³lu² a²ĩ³lxa² Sa²ra³ka³lxa²ina² sa²kxai³lu², in³txa²
wēn³su² we¹tin¹kxa² a³li³la¹kxi¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, nxe³tāu³a¹ wān³txa² yā¹nxe³sxā³
a²ki³lha³lxa² a²ĩ³lxa² I³sa³kah³la² a³li³la¹kxi¹ta¹hx-
ai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, I³sa³kah³lai²na² sa²kxai³lu¹ Ju³te²a²
nũ³ka³txa² a²si³yxau³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹,

kan¹ton³ka³tu³, a²sxe³xa³ka³lxa² Re³be²ka³ka³lxa²
so¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, a²ki³lha³nāu³xa² ha¹li¹
hau³hau³kot3sxā³ wē³nhi³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
a²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹li³ ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³tāu³a¹, a³li³la¹xa³hĩ¹nāu³a¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ wān³txi³kxai³lu¹ a²hā³ka³na²ina²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³ta¹ I³sa³hĩ¹li¹. Wxa²ki³lha³lxa² sai³la³lha² jah¹la²
a²ka³u³ka³u³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sxā³ yx-
au³yain¹tũ¹xi¹. Nxe³ha²kxai³, a²ka³u³ka³u³jah¹lai²ina²
so¹li³ hxi²kan¹ ā³sen³sai¹nyhu¹tũ¹xi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jau³xai²na², yān³ta²ina² a²ki³lha³nāu³xai²na²
a³li³la¹hai¹nxa³tā³lxa¹, ha³lo²a² wi¹ju³txain²txi³
kāi³ai¹nxa³tā³lxa¹, ko³nxe³ju³txain²txi³ kāi³ai¹nxa³tā³lxa¹
nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³na² wān³txai²na² ġin³nha²sxā³,
a²hā³ka³na²ina² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹, a²nũ²a² wā²nxũ¹li³sxā³
wā²nxa³ka² so¹nē³ju³ta² nxe³te³nah¹li¹:

— Hāi¹nxe³sxā³ Sũ³nu²na¹xai²na² wā²nxũ¹
ġin³nha¹ka³tu³, kwa² jah¹la² ten³sa³nhā¹. Na¹ha²kxai³,
wā²nxa³ka² so¹na¹tũ¹xā¹. Nxe³jau³xa² so¹li³,
Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka² so¹nē³te²ju³hē³la². Hai³txi³
txa²wā¹kĩ³na¹xai²na² wi¹kāi³kĩ³ju³ta² yo³lha³,
Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka² so¹nē³te²sxa³yu³hē³la².

13 Jā¹nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su²
te³nah¹li¹:

— A²ka³u³ka³u³jah¹la² Ja³ko²ah³la² so¹li³
a³li³na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²sai³la³lhai²lē¹
E³sa³u²ah³lai²lē¹. Yxo²kwĩn¹kxi²na¹hē³li¹. Na¹ju³txai²na²,
Sũ³nu²na¹xai²na² wā²nxũ¹ ġin³nha¹hē³li¹. Ta¹hx-
ai²hē¹la².

14 Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³, Txa²wā¹sũ³na² wain³txi³
kāi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wā¹sũ³na² wain³txi³ kāi³ain¹te³lxan³ji².
Nxe³kĩ³jau³la³ yũ²nxa³wa². 15 Jā¹nxe³jut3su²,
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa², Moi³se²ah³lu¹ta²ina²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² wā²nxũ¹ ġin³nha¹ka³tu³, a²nũ²a²
ĩ²sxā³. “Jah¹la² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhā¹.
Na¹jau³su², wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tũ¹xā¹.” Nai¹na¹kx-
ai²nān²tu³, wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² wi¹ju³ta³lo³tē³ju³ta³la³
nxe³te³nah¹li¹, hai³txi³ yuh³xai²nān¹tũ³ka³txi³
kĩ³na¹xai²na²:

— Sũ³na² wi¹ju³ta² ten³sa³nhā¹. Tā³nxa², wi¹kāi³a¹xā¹.
Tā³nxa², nxe³kĩ³jau³la³, wi¹ju³ta³lo³tē³lhĩ³nx2nxa³wa².
Nxe³ta¹, Txa²wā¹sũ³na² nxũ¹ ġin³nha²sxā³:

— Jah¹la² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhā¹.
Na¹ha²kxai³, wi¹ju³ta³lo³ta¹tũ¹xā¹. Nxe³nē³jau³xa² so¹li³
wi¹ju³ta³lo³tē³lhĩ³nx2na³la². 17 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
kxā³nāu³u¹ta²ina² Fa³ra³o²ah³lu¹ta²ina² a²hxi²kan¹ta²
si³yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²ina²,
Txa^{2</}

ĩsain¹ka³tu³: "Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹xã¹." Sain¹tu¹wi¹.
 Jã¹nxe³sa²si¹hai¹na¹jau³nũ³su²,
 hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹hẽ³li¹. Ta¹hxi²hẽ³la².
 18 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ^h ǎin³nha²sxã³:
 — Jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³ta¹jau³su²,
 wi¹ju³ta³lo³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³
 wi¹ju³ta³lo³te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ǎ³xã²
 ha³na³ka³lxi³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² Txa²wãn³txa²
 ǎ³ne³to³hxa³ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,
 a²ya³la³tu³ ǎ³ne³to³hxa³ti³hi¹te²ju²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³jau³su²

19 Nxe³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ĩ²li³te²la³ ĩ³wã³txi³sain¹kx-
 ai²nãn²tu³:

— Nxe³ti¹. Txa²wã¹sũ³na²
 ǎ³ne³to³hxa³ti³hi¹tẽ³kxa²ha³ta³nxãn²txi³, hxi²kan¹txi³
 ĩ³yĩ¹li²nha²hĩ³kĩ³sxa³i¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³,
 Txa²wã¹sũ³na² ǎ³ne³to³kĩ³sxa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³,
 hã¹nxe³sxã³ ne³ti³hi¹tẽ³ju³ta² so¹lxi³ kã³hĩ³kĩ³tã³li¹.
 Kĩ³sa²kxai³, txa²wã¹ǎ³ne³to³kĩ³sxa³ju³ta²kxai³,
 Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²la³ ĩ³yĩ¹li²nẽ³kxai²nãn²tu³,
 wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹, hxi²kan¹txi³ yu³tã³la³
 kã³kĩ³sxa³ha²kxai³lu¹. 20 Sain¹kxai²nãn²tu³, tx-
 ai²na¹xai²na² ĩ³wa²lũ³xai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Wxã²na² yuh³xai²nãn¹te² a²nũ²a²
 so¹lxi³ ni¹lxi¹. Nĩ¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³yĩ¹li²nhãn¹jau³la³ yũ²nxa³wi¹. Nxe³ai¹nhĩ³na¹wa².
 Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta²sa¹:

— Kwa³ta³lẽ³na² ka³nxũ³sẽ¹na² we¹ta¹tũ¹xã¹.
 Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, a³lũ³nũ³xã² tẽ³sxã³
 wxa²hait1so¹sxã³ a²ha³la³ha³ti³hẽ³nãn¹tũ³xã²,
 kwa³ta³la² wi¹khai¹nxe³tẽ³na² we¹ti²,
 a²yo²ha³ti³hẽ³nãn¹tũ³xã² sa²kxai³lu², kwa³ta³la²
 ha²ya³kxa³lxi³su² tẽ³ta³ we¹ti², na¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kx-
 ai²nãn²tu³, jã¹nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³,
 hxi²kan¹txi³ txa²wã¹hxi²ka² we¹kĩ³kxe³su²
 te²kwa³ta³lẽ³na² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yĩ¹li²nha²sxã³:

— Ĩ^h1nxe³kxa³yan³ti³ta³ ha²ya³kxa³lxi³su²
 wet1san¹nũ²lhai¹li¹? Nxe³nẽ³jau³la³
 yũ³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
 Txa²wã¹sũ³na² kwa³ta³lẽ³na² we¹jah¹lo²hũ³nha²kxai³,
 a²nũ²a² ǎ³ne³to³hxa³te²a² sa²kxai³lu², kwa³ta³lẽ³na²
 ha²ya³kxa³lxi³su² tẽ³nhũ³nha²kxai³, nxe³hĩ³nx2na³la².
 Te²yã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a² wi¹ju³ta³lo³te²a² sa²kxai³lu²
 kwa³ta³lẽ³na² wi¹khai¹nxe³tẽ³nhũ³nha²kxai³
 nxe³hĩ³nx2na³la².

22 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³kx-
 ai³lu¹:

— Txai²na¹xai²na² hxi²ka¹ni², a²nũ²a² ko³nxe³ti³
 kã³ain¹ju³ta² ĩ³xan³ta³kxi², nxe³jah¹lo²sa¹xã¹.
 Nxe³na¹ju³ta² a²nũ²a² yo²ha³kxa¹
 ĩ³ya¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a²
 ĩ³xan³ta³kxi²na¹tũ³ka³txi³nũ³ai²na² kwa³ta³la²
 ha²ya³kxa³lxi³su² tẽ³nhũ³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yx-
 an¹nã³a¹ ĩ³wai¹ta¹na¹ha²kxai³
 khã³uh³lxa³ti³sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹. Yxãn¹ta¹ a²hĩ¹nai²na²

ya³nãn³ta³ki²li² en³txai¹na¹tũ¹xã¹. 23 Na¹ha²kxai³,
 a²nũ²a² ǎ³xã² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³ko³ta¹nha²sxã³
 wi¹ju³ta³lo³ta¹kxe³nũ³ka³txi³nũ³a² kwa³ta³la²
 wi¹khai¹nxe³tẽ³nhũ³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ta¹na¹tũ¹xã¹.
 A²nxe³tũ³ka³txi³nũ³ai²na² kxã³nã³u³ta¹na² wã²nxa³ka²
 so¹ai¹na¹hẽ³na¹. Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ta¹na¹txai²lã¹.
 Na²hẽ³na¹. Na¹ha²kxai³, yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²
 wã²nã³ũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³nha²ta¹hx-
 ai²hẽ³la². 24 Nxe³ha²kxai³, txa²wã¹kĩ³na¹xai²na²,
 Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka² so¹nẽ³tũ³ka³txi³su² kĩ³tã³la².
 Nxe³kĩ³sa²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xain²txi³,
 Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka² so¹nẽ³li², Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txain²txi³ Txa²wã¹sũ³na²
 wã²nxa³ka² so¹nẽ³li² nxe³nẽ³tũ³ka³txi³su² kĩ³tã³la².

25 Jã¹nxe³jut3su², kxã³nã³u³ta¹na² O³se²ah³lu¹ta¹na²
 ũ³wha²li¹lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² yxo²wãn³txa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— "Txai²na² Sũ³nu²na¹xai²na², a²nũ²a² a²kxã³nxa²
 Txa²nũ³ka³txi³sxa³te²a², hĩ¹na² Txa²nũ³ka³txi³la³
 hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹ka³tu³, a²nũ²a² nũ³ka³txa² a²ha²
 kxã³nxa² a³lxi²ti³he¹nxẽ²nxa³tũ³ka³txa², hĩ¹na²
 a³lxi²na¹tũ³ka³txi³la³ hi¹ta¹na¹tu¹wi¹, Txai²li¹.

26 Jã¹nxa¹jau³su²: 'Wxã²na² Txa²nũ³ka³txi³syah¹lxa³lxi¹.
 Ai¹na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nxe³tũ³ka³txai²na² hĩ¹na²
 ĩ³yat1sxã³ ĩ³yĩ¹lai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:
 'Wxã²na² Txa²tah²nã³syah¹lxi¹lxi¹. Sũ³nu²na¹xai²na²,
 ka³ten³ta³ yxau²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na²
 a²tah²nã³syah¹lxi¹lxi¹. Ai¹na¹tu¹wi¹."
 Sũ³na² yxo²wãn³txa² O³se²ah³lu¹ta¹na² ain³kxi²so¹sxã³
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³su², ta¹hxi²hẽ³la².

27 Jã¹nxe³jau³su², ĩ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² yxo²sa³te¹txi³
 ĩ³ye³sxã³, ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² ha³lo²lo³tain¹ju³ta³nũ³a²
 ĩ³ya¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² wa³li³kha³lon¹tũ³ka³txai²la¹i¹.
 Ka³yã³la³nũ³hũ³nxe² ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² nxe³ain¹na³li¹.
 Nain¹kxan²ti³, ǎ³si³kwa³lxi²lho¹tũ³ka³txa² so¹lxi³,
 ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kx-
 ai³lu² wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. 28 Nxe³ju³ta²,
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tã³a¹, wa³su¹txi³
 yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³
 kã³ain¹ju³ta² ũ³yo³hi²sa²sai¹ain¹tu¹wi¹.
 ĩ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² nxe³ta¹hxi²hẽ³la². 29 Jã¹nxe³ju³ta²,
 ĩ³sa³i²ah³lu¹ta¹na² yãn³ta¹na² ha³lo²a²
 ũ³hũ¹nẽ³lxa³tã³lxa² ĩ³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tã³a¹ a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ nũ³kxũ³txi³ wa³to²hi²khai¹nxe³te²si³yx-
 au³tã³a¹ ǎ³non²ta³ki²nẽ³tu¹wi¹. Nxe³nẽ³lha²kxai³,
 ǎ³si³kwa³lxi²lho¹nẽ³tũ³ka³txa² ka³ten³su² yx-
 au³ya³nhẽ³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, nxe³nẽ³lxa³ke³la³te²kxai³
 ya²lun¹ti² hxi²nã³hĩ³nx2na³li¹. Jã<

Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³ki²nē³lxa³kxai²nān²tu³ta². I³sa³i²ah³lu¹ta²na² nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² hxi²kai²na² I³sa³e² nū³kā³txa² wain³te²lo³jau³su²

³⁰ Hāi¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa²:

— Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta² ten³khaix¹sa³nhā¹. A²ha² kxā³nxa² nxe³tū³kā³txi³su² ta¹hx- ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yxo²ain¹na³la². Ai¹nha²kx- ai³, wain³te²lo³tain¹na³la². ³¹ Nain¹ta¹, I³sa³e² nū³kā³tx- ai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² sa²hait¹so¹tū³kā³txai²lē¹:

— Sū³na² wain³te²lot³sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta² wān³txu¹ta²yā¹nxe³sxā³ kāi³a¹tū¹xā¹. Ain¹tū³kā³txai²la¹wa². Ain¹kxan²ti³, a³ti²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

³² A³ta¹nxa³kxe³tu³ta¹, hai³txi³ Je³su²jah³la² Tah³lxi³hū³jah¹la² yxo²ai¹nxa³kxe³su²:

— Wā²nxū^h wi¹kāi³a¹xā¹. Na¹ha²kxai³, Sū³na² wain³te²lot³sa³tū¹xā¹. Nain¹jau³su², hxi²kan¹ti³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tain¹ju³ta³la² a³tain¹ta¹hx- ai²nxa³hē¹la². A²nxe³tū³kā³txa² Je³su²jah³la² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, a³tain¹ta¹hx- ai²nxa³hē¹la². ³³ Sa²yxo²ā³ain¹ju³ta², kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na¹xai²na² Sū³nu²na¹xai²na² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³lo³ta¹kah³lo²su² jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹hain¹sxā³, Si³āu²thi³na² Ju³te²a² nū³kā³txa² yxau³ain¹thi³na² ū^hwxe³nū¹hai¹na¹i¹. A²nxe³jah¹la² tah³lxa², a²nū²a² sa²tā³yxo²thu²kā¹sxā³ a³hi²ki³kat³Sū³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²nū²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³lo³ta¹kah³lai²na² sa²yxo²ā³kxai²nān²tu³, kō³nxe³ju³ta¹lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹. Tah³lxa³ka³txa² sa²tā³yxo²thu²kā¹sxā³ a³hi²sxā³ hxi²kan¹txi³ i³sa²yx- au³xi²nxa³jut³Sū³nxe² kō³nxe³ju³ta¹lot³sxā³ yx- au³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³lo³ta¹kah³lai²na² yxo²txai²nān²tu³, te²a² so¹lxi³ i³yxaih¹xa³lho³li¹.

Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la².

Txa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² a²i³lxa² I³sa³e² nū³kā³txa² kō³nxe³thin²tain¹na³la². Nai¹na¹ha²kxai³, a²kō³nxe³ju³ta² sa²wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Au³txi³ txa²yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ i³ye³kxi²hxai²na¹hē³la²:

— I³sa³e² nū³kā³txa² a²kō³nxe³ju³ta² wxa²wa²su¹tx- ai¹nhē³li¹. Nxe³hxai²na¹hē³la². ² Jā¹nxa¹jau³su², txa²ka³lxa¹txi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:

— Sū³na² tih³na² ā³si³tē³a¹tū¹xā¹, txa²yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na²sā¹. Nxe³ain¹jau³su² yx- au²hō³hain¹na³la². Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²ya³la³tu³ Sū³na² ē¹nān¹jau³su² a³la³kxi²ti³he¹xai¹nxa³kxe³tu³, yx- au²hō³hain¹na³la². ³ Sū³na² wain³te²lo³tē³jau³la² ta³nxū¹kā³txai²na² a³la³kxai¹nxa³wa². Nxe³kxa²yu³su²:

— Wā²nxū^h txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³nha²sxā³ wain³te²lot³nha¹tū¹xā¹. Nain¹jau³su², Sū³na² wān³txi³la³ wain³te²lo³tē³jau³la³ sa²yxo²we¹ta²nxa³kxe³su² yx- au²hō³hain¹tū³kā³txi³sain¹na³la². ⁴ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² yxo²ā³a¹xā¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³kah³lo²su² hī³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² sa²ha³ya³khit¹sxā³ sa²sen³sai¹hī³nx²na³la².

A²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² yxo²ā³ju³ta² yū³jau³su²

⁵ Kxā³nāu³u¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ū³wha²li¹jau³xu¹ta²na²sa¹:

— A²nū²a² i³lxi³te² i³nxān²tu³, txa²wān³txai²na² Moi³se²ah³lo²na¹xai²na² i³kwa³na³nx²ta¹jau³xai²na² wā³kon³yah²lxa³kxe³tu³, sa²yxo²we¹te²tu¹xai³syah¹lx- in¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ ka³ten³su² yxau²hō³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

⁶ Yxān¹ta¹:

— Je³su²jah³la² yxo²ā³a¹xā¹. Nxe³ki³jau³su², Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta³nū³a² ha³na³ka³lxi³ Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³na³la². Nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. Yah³lxin¹ka³tu³: “Oh³nāu³a¹ Je³su²jah³la² kīn³txi³ yxau²na³na¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²ka³la³sxā³ Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² wxa²ka³la³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhai¹.” Nxe² e³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³: “Yuh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ a²nū²a² ya³lu²te²a² yxau³tāu³a¹, Je³su²jah³la² yxau²na³na¹. Wxa²kan³sxā³, Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² wxa²kan³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhāi¹.” Nxe² e³kxi²nhyah¹lxi³nū³txa³hē¹li¹. Nxe² ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹lxa¹ Sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Sū³nu²na¹xai²na² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² wān³tx- ai²nān²tu³ ā³la² e³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² yxo²ā³ya³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lx- in¹ta¹ti²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³jau³jau¹xain²txi³ yxo²ā³yah³lxin¹jau³xain²txi³ i³tih³nxe³nx²ta¹wa². ⁹ Wxa²yxo²a² i³sai¹sxā³ i³ye³sxā³:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³sxā³ wxa²yxo²a² e³lē³na² i³ye³i², wxa²ē¹nāu³a¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹na¹. Nxe³sxā³, au³txi³ i³ye³kxi²nha²sxā³ yxo²ā³nha², nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lx- in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²lxi³tu¹wa².

¹⁰ Nxe³ju³ta²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³:

— Sū³na² wān³txa² yxo²ā³a¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² txa²wā¹ko³nxe³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lha²kxai³, nxe³nē³te²ju²hē³la².

11 Jā¹nxe³jau³su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² Je³su²jah³la² i³yau¹ū³nē³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³te²la³, Sū³na² wān³txa² yxo²t²ki³kx- ai²nān²tu³: “Sū³na² i³yxaih²kxi²na¹xā¹.”

Ti³hex¹ki³sxa³lho³li¹. Ta¹hxi²hē¹la². 12 Nxe³jau³xau³hx- ai²tēx¹tā² a²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³kq³txi³ ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tē³jau³nū³su² ta¹hx- ai²hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³kq³tx- ai²tēx¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³tū³kq³txain²txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa².

Ha³na³ka³lxin³ju³ta³la³ yū²nxa³wa². A²nxe³jah¹la² yxo²t²sxā³ i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ū³yhen³kxi²nē³lhi³nx2na³la². 13 Jā¹nxa¹jau³su², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³hxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yxo²t²sxā³, sa²wa²sut¹si¹hain¹jau³nū³su² i³ye³kxain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hx- ai²hē¹la².

14 Sa²wa²su¹tē³ju³ta²sa¹: A²wi¹lhi¹na² Txa²wā¹sū³na² txā², a²nū²a² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³lhān²sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³lhi³nx2na³la². Nxe³nē³kx- ai²nān²tu³, nxe³jau³xai²na² ne³ka²ki²ki³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² yxo²t²hī³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, yxo²t²sxā³ sa²wa²su¹tē³lhi¹ki³jau³nū³su², Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³, sa²wa²su¹tē³lhi³nx2na³la².

Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² a²nū²a² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³lxa³kxai²nān²tu³, wān³txa² wi¹jau³la³ i³tih³nxe³nē³lhi³nx2nxa³wa². I³tih³nxe³nē³lxa³kx- ai²nān²tu³, hxi²kan¹ti³ ne³ka²ki²hī³ki³sxa³wa². Ne³ka²ki²ki³sxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹ti³ Je³su²jah³la² yxo²t²hī³ki³sxa³wa². Yxo²t²ki³sxa³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² sa²wa²su¹tē³si¹ki³jau³nū³su² i³ye³kxi²hī³ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, sa²wa²su¹tē³ju³ta³nū³la³ yū³hī³ki³sxa³wa². Nxe³sxā³, wān³txa² wi¹jau³la³ i³tih³nxe³yhu¹xa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹ti³ ne³ka²ki²nxa³ha²kxai³, hxi²kan¹ti³ yxo²t²xa³ha²kxai³, nxe³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, nxe²nxa³wa². Jā¹nxe³ju³ta² Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² i³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² nū³kq³txa² wxā³ain¹na³li¹. Wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³lain¹te³lhxā³ ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², wi¹khai¹nxe³sxā³ ka³lih³khaix¹nxe³ki³tā³li¹. Ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

16 Nxe³kxa²ha³tq³nxān²ti³, wān³txa² wi¹jau³xai²na², a²nū²a² kwa² ha²yq³kxa² ka³lxa²nxa³tū³kq³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹na³la². Nxe³ju³ta² kxā³nāu³u¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Sū³nāi³. Txa²wā¹wān³txai²na² wi¹jau³xai²na² a²nū²a² sa²yxo²we¹ki²nē³tū³kq³txi³la³ yū²nxa³wi¹. Ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jau³xau³hxi²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ hī¹nai²na² Ju³te²a² nū³kq³txa² sa²yxo²we¹tai¹nxa³wa².

17 Jā¹nxa¹jau³su², wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³kx-

ai²nān²tu³, Je³su²jah³la² yxo²t²ki³ju³ta³nū³a² yū³hī³nx2na³la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²la¹wa².

18 Yxān¹ta¹:

— I³h¹nxe³kxa²yan³ti³tq³ I³sa³e² nū³kq³txa² yxo²t²ai¹nxa³ji¹? Wān³txa² wi¹jau³xa² ne³ka²kai¹nxa³kxe³su² yxo²t²ai¹nxa³ji¹? Nxe³sah¹lxin¹kx- ai²nān²tu³:

— Nxe²nxa³wi¹. Wān³txa² kāin² ne³ka²ki²khai¹xain¹na³li¹. Ain¹ta¹, kwa²hāi¹nxe² ā³ne³to³hai¹nxa³wi¹. Nxe³nx2ti³hī³na¹wa². Nxe³ju³ta², Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²sa³wi³sa² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³na³li¹. A²nxe³tū³kq³txai²na² yxo²wān³txa², yuh³xai²nān¹tū³kq³txi³ki³na¹xai²na² a²ne³nxē³nāu³a¹ ne³ka²ki²ki³tā³li¹. Ha³lo²a² u³je³na² kan³tāu³a¹ tq³nxa², a³li³xi²tāu³a¹ tq³nxa² nxe³kxa²ha³tq³nxān²ti³, txa²wā¹ne³nxē³nāu³a¹ ne³ka²ki²ki³jau³lin³tai¹. Ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, wā³kon³sxā³ sa²yxo²we¹txa³tū³kq³txi³su² yū³te²jai¹ti²tu³wa².

19 Jā¹nxa¹jau³su², I³sa³e² nū³kq³txa² Sū³na² wān³txa² a³la³kxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹ta¹, hai³txi³ yxo²t²ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²nāu³xa² so¹lxi³ Sū³na² wān³txa² yxo²t²ain¹na³la². Yhain¹ju³ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na² txā², Sū³na² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³ ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Txai²na¹xai²na² Sū³nu²na¹xai²na² a²nū²a² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²nāu³xa² wi¹ju³ta³lo³tai¹na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, wxāi²na² sa²kxai³lu² I³sa³e² nū³kq³txi³ i³nx- ai²na² sa²kxai³lu² yxo²kwai³no³txa³lxi³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²nāu³xai²na² Sū³na² wān³txa² hai³txi³ ā³ne³to³hai¹nxa³xā¹. Ha³yax3ka³li³nū³kq³txi³sain¹na³na¹. A²nxe³tū³kq³tx- ai²na² i³yxo²kwai³no³txa³lxi², i³xan³ta³kxi², na¹xā¹.” Yah³lxin¹tu¹wi¹.

Sū³na² wān³txa² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

20 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sū³na² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹jau³xa², Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²nāu³xai²na² ha³lo²a² ya³lo³txi²sxā³ i³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Tū¹kq³txai²na² ā³te³nxi²sai¹nxa³kxa²ha³tq³nxān²txi³, a³ya³ti²sain¹na²hē³li¹. A²nxe³tū³kq³txa²:

“Txa²ko³nxa¹ju³ta², Sū³na² sa²wa²su¹ki²sa²ti³ten³sa³nhā¹.” Nxe³sai¹nxa³kxa²ha³tq³nxān²ti³, i³yau¹ū³nha²yai¹na¹hē³li¹.

Sū³na² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 21 Yxān¹ta¹, I³sa³e² nū³kq³txai²na² ha³lo²a² Sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Kxān³su² wi¹li³we¹yhu¹si¹hai¹na¹jau³nū³su², txai²li² yxau²sa²tē³yai¹nhxi²na¹hē³li¹. Nai¹na¹ta¹, ā³ne³to³lhai¹nxa³ha²kxai³, hāi¹nxe³sxā³ sa²yxo²ā³sai¹nha²kxai³, sai¹nhxi²na²hē³li¹. Sū³na² ta¹hxi²hē¹la².

Sũ³nu²kxai³lu² I³sa³e² nũ³kã³txa² a³lxin²tain¹jau³su²

11 Hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su² I³sa³e² nũ³kã³txa² i³yen²sxã³ ã³na¹ju³ta³la³

yũ²nxa³wa². Kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² a²nũ³kã³txi³lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, hĩ¹na² i³yen²sxã³ ã³na¹ju³ta³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wa². Txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ha³tã³nxã²txi³ I³sa³e² nũ³kã³txu¹taĩ²la³na¹wa². Na¹ha²kxai³, A³bra³ã²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nãu³su² na¹ha²kxai³, Bẽn³ja³mĩ²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nãu³su² na¹ha²kxai³, na¹wa². Nxe³na¹kxe³su², Txa²wã¹sũ³na² i³yen²sxã³ ã³na¹sa²sĩ¹ju³ta³la³ yũ³si¹nxa³wa². 2 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wã¹sũ³na² a²wi¹lhĩ¹khaxi¹hĩ¹nu¹taĩ²na² a²nũ²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹taĩ²na² I³sa³e² nũ³kã³txu¹taĩ²na² sa²hait1so¹sxã³:

— Txa²nũ³kã³txi³lo³ta¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txu¹taĩ²na² a²hĩ¹nai²na² i³yen²sxã³ ã³na¹ju³ta³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta² a²kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² E³li²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² i³ye³kxi²sxã³ I³sa³e² nũ³kã³txu¹taĩ²na² kq³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xu¹taĩ²na² Sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

3 — Sũ³nãĩ³. I³sa³e² nũ³kã³txai²na² kuh³lxa³thin¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. A²nxe³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² wxa²wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txain²txi³ i³sun²tã¹hxa³ti², ha³lo²a² yxau³sxã³ yen³kxa² ũ³hũ¹nxa²sĩ¹na¹ju³ta³nũ³ain²txi³ ũ³lhun²tã¹hxa³ti², nxe³tũ³kã³txai²la¹i¹. Ai¹nha²kxai³, txai²na² so¹lxi³ ka³ten³su² on³sxã³ yxau²xai³na¹te³na¹xai²na², i³su²lhã³te³lhã³ ten³khaix1sain¹na³li¹. E³li²ah³lu¹taĩ²na² ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³kx-ai³lu¹, E³li²ah³lu¹taĩ²na² i³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³kã³txa² 7.000 te²nũ³kã³txa² on³sxã³ yxau³ya³sain¹na³li¹. A²nxe³tũ³kã³txai²na² a³lxĩ²na¹jau³su² wxa²sa²no¹a¹tũ³kã³txai²la¹i¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ã³xa² kuh³lxa³thin¹tũ³kã³txa² kãĩ²li³tũ³kã³txa², Bau²ah³la² kwa² sũ³nu²su² ki³lxo³tain¹sxã³ yxau²ho³hai¹nhx-ai²taĩ²ti¹. Nain¹kxa²ha³tã³nxã²ti³, Txa²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² hai³txi³ Bau²ah³lo²la³ yuh³xai²na² ã³ka³tih³wxe³sxã³ i³sa²nẽn¹kxi²ti³hex1tũ³kã³txi³sxa³wi¹. Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Kxã³nãu³u¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³nai²kx-ai³lu² ka³lxa¹tũ³kã³txin³ti² i³sxã³ ã³yũ³so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kwẽn¹taĩ²na² nxe³kxa²ya¹nxe²na³la². Nxe³ju³ta²sa¹. Txa²wã¹sũ³na² a³lxĩ²nẽ³jau³su² I³sa³e² nũ³kã³txi³syẽ²tũ³kã³txa² kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nxa³tũ³kã³txa² wxa²sa²hait1so¹ain¹sxã³ a²sa³wi³ha³lxĩ³lo³tain¹na³la². 6 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nã¹jau³xa²sa¹:

— Hãĩ¹nxe³sxã³ thãĩ³ti³la²sxã³ a³lxai¹na¹jau³xa² so¹lxi³ i³sxã³ ã³yũ³so¹ai¹na¹xã¹. Yxã¹ta¹: “Wi¹kãĩ³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, a²yoh³la³ i³sxã³ ã³yũ³so¹ai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³na¹jau³la³, yũ²nxa³xã¹. Yũ³sa²ke³la³te³kxai³, hãĩ¹nxe² a²yo³ha²

so¹lxi³ kãĩ³jah¹lo²su² hĩ³na¹xã¹. Hai³txi³ a³lxai¹na¹jau³xa² so¹lxi³ kãĩ³jah¹lo²su² hĩ³nã²nxa³xã¹. Nxe²na³la².

7 Āh¹jau³hũ³nxe², I³sa³e² nũ³kã³txa²: — Tih³na² wain³txi³ tih³na² ã³te³nxi²na¹xã¹. Nain¹kxa²ha³tã³nxã²ti³, a³ti¹xi²ti³hex1ta¹hx-ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Kwa² ha²ya³kxa² ã³n³kwa³lxĩ²sai¹sxã³ ã³ya³la¹txa³tũ³kã³txa² Txa²wã¹sũ³na² i³sxã³ ã³yũ³so¹tũ³kã³txa² so¹lxi³ a³ya³ti¹xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ a²wã³kon³tũ³kã³txi³su² kãĩ²li³tũ³kã³txi³su² tũ³kã³txa² ne³ka³tũ³te²hũ³nxe², Sũ³na² wãn³txa² a³la³kxi²ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³la². 8 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxã¹jau³xa²sa¹:

— Txa²wã¹sũ³na² I³sa³e² nũ³kã³txa² ã³ne³to³hxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³kxe³su², ũ³yhe³tĩ¹la³kxi²kxe³hũ³nxe², ũ³nhe³tĩ¹la³ki²kxe³hũ³nxe², nain¹kxe³su², a²hĩ¹nai²na² ha³tã³nxã²txi³: “Txa²ye³nai²na² i³a¹tũ¹xã¹. Txa²ne³nxẽ³nai²na² ne³ka²ki²na¹tũ¹xã¹.” Nain¹kxa²ha³tã³nxã²ti³, hxi²kan¹txi³ Sũ³na² wãn³txa² a³la³kxi²ti³hex1 yxo²ti³hex1 nxe³ai¹nxa³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Jã¹nxe³jau³hũ³nxe², Ta³vi²yah³lu¹taĩ²na² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Kãĩ² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe³tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Ka³li³sa²nã³ka¹. Ā³yã³nũ²ki²sxã³ yain³txa² wxa²sa²wa²so³ta¹kxe³su² te²a² kãĩ² i³yai³na¹tũ¹xũ³.” Nain¹te²i³, a²yoh³la³ kwẽn¹ta²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³, a³li²sin³sxã³ aun³te²la³ yũ¹taĩ²nx3tho³li¹.

10 Ye³han³te²hũ³sxã³ yx- au²ho³hain¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Ain¹sxã³, jã¹nxe³jut3sũ³nxe² a²nũ²a² a²yen³kxa² sa³tx- e¹khai¹nxe³te²a² ah³xai³te²hũ³nxe², sa²yo²thut1sa²kx- ai³: “Khãuh³lxa³ti³khaix1nha¹nha¹. Sa²wa²su¹nha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹.” Nxe³te²hũ³nxe², ta³nxũ¹kã³txai²na² a²kq³nxe³ju³ta³lo³tain¹sxã³ yx- au²ho³lhai¹n¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹. Ta³vi²yah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Ju³te²a² nũ³kã³txa² Je³su²jah³la² i³ye²nain¹na²hẽ³la². Nain¹sxã³, kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² sa²tã³yo²thu²kxã¹sxã³ a³hi²sxã³ yuh³xai²na² sxa³te²hũ³nain¹na³la². Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Ain¹kxai²nã²ty³, a²nũ²a² a³hi²te²a² i³we²nxi²sxã³ i³sa²yxau³xi²te²hũ³nxe², Ju³te²a² nũ³kã³txa² yxau³ain¹tu¹wa². Hxa³nai¹nxa³lho³la². Yxã¹ta¹, hĩ¹nai²na² txã², Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² txã²nũ², Sũ³na² wãn³txa² i³ye²nain¹jau³xan¹te²kã³ya³ty³, wxã³na¹nũ²la², a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²sxã³ sa²yo²we¹tain¹sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a³ti¹xai¹nhxai²na²hẽ³la². Ain¹kxa²yu³su², a²hĩ¹na² Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²yo²kwãĩ³ti³lo³nain¹na³la². 12 Jã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³tan¹te²kxa²ya³ty³, yuh³xai²nã¹ko³xan¹tũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹, Sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹, yx- an¹nãu³a¹ Ju³te²a² nũ³kã³txa

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ta³lun²tu¹wa².
Nxe³tāu³a¹, Ju³te²a² nū³kq³txi³su² te²a² Ju³te²a²
nū³kq³txi³sxa³te²su² te²a² ain¹sxā³ ha³lo²a²
wi¹khai¹nxe³sxā³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³
wi¹ju³ta³lo³tain¹tu¹wa².

Sū³nu²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kq³txi³sxa³te²na²
ā³ya³lxī²yhain¹jau³su²

13 Jā¹nxa¹jau³su², a²hī¹nai²na² Ju³te²a²
nū³kq³txi³sxa³te² ī³nxai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
Na¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² sa³wi³sa³lot3sa²sxā³
ī³sa²si¹hā³ūh¹nxa²sa¹nx2ti³na²hē³la². A²wa³ka³li³yu³ta²
hxi²kan¹khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxi¹nx2ti³te³lhxā³
nxe³sa¹nx2ti³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txa²wa³ka³li³yu³tx-
ai²na² kāin²ju³ta³lot3ja³nx2ta¹wa². 14 Na¹ha²kxai³,
txa²ka³lxa¹ti³su² tū³kq³txa² a²ī³lxa² ī³sa³e² nū³kq³tx-
ai²na²:

- Txa²wa³ka³li³yu³txai²na² ī³sain¹sxā³,
yxo²kwai³no³tai¹na¹ji¹ku¹. Ain¹to³ha¹hē¹la².
- Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²we¹tain¹sxā³ a²ko³nxe³ti³
kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹sxā³, ā³wa²su¹te³lhxā³ ain¹ji¹ku¹.
Ain¹to³ha¹hē¹la². 15 A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³su² tāu³a¹, ī³sa³e² nū³kq³txai²na²
ī³ye²nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹kxe³su²,
Txa²wā¹sū³na² yuh³xai²nān¹tū³kq³txi³ ā³su² yxo²ha³kxa¹
te²nāu³xa² ā³ya³lxī²yhain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹, yx-
an¹nāu³a¹ ī³sa³e² nū³kq³txai²na² ā³yān³ya³lx-
ih¹xi¹xain¹tu¹wa². Nxe³tāu³nū³ā¹, ha³lo²a²
wi¹khai¹nxe³sxā³ ā³sen³sai¹nxe³hī³kī³tā³la². A²nū²a²
ya³lu²te²hū³nxe² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²jut3sū³nxe²,
ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³hī³nx2na³la².

16 Jā¹nxe³ti³hū³nxe²:
— Hi³a² kāin²ta³ka³txa², Txa²wā¹sū³na²
ū³hū¹na¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
a²nxe²ka³ti³nāu³a¹ so¹lxī³ ū³hū¹yah³lxin¹kxai²nān¹tu³,
a²ka³tai²na² whāi²na¹ a²nū³kq³txai²na² whāi²na¹
ha³tq³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na²
wi¹lhin¹te²lo³ta³ka³ta³nū³ai²la¹wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²,
A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² hi³a² nxe²ka³ti³hū³jah¹lo²su²
ha²kxai³, a²ne³kan²tū³kq³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a²
nū³kq³txai²na² kwēn¹tai²nān¹tū³kq³txai²na² sa²kxai³lu²
hi³a² nū³kq³txi³hū³tū³kq³txi³su² ha²kxai³, te²ju²hē³la².
Nxe³jau³su², a²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³su² tāu³a¹ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
wi¹lhin¹te²lo³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
sa²nē³hēt¹sxā³ Ju³te²a² nū³kq³txai²na²
kwēn¹tai²nān¹tū³kq³txai²na² Txa²wā¹sū³na²
wi¹lhin¹te²lo³tū³kq³txi³nū³ai²la¹wa².

17 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², yain³ta³ka³ta² O³li³ve²ra³ka³txa²,
a²nū²a² wa³kon³ka³ta² a²nxū³ka² nū³ka³na³ki²
ta³nxū³ka² ūh³nxū³ki²lā³sān²ka³tū³, kwa² sa³wxe³na²
wen¹ka³ta² O³li³ve²ra³ka³txa² a²nxū³ka² sa²kxai³lu²
ūh³nhe³ki²lho¹sxā³ a²nxe³tū³ka² sa²kxai³lu²
ūh³nxū³ne³wxen³ti³te²na¹. Hā²wxān³txa³
ka³lū³ā³nxū³kxi¹ka³tū³, wi¹wen¹ye²nū²nha²wa².
Jā¹nxe³jut3sū³nxe², Ju³te²a² nū³kq³txa² sa²kxai³lu²
hai³sxa² yain³txa³ka³ta², a²nū²a² wa³kon³kat3sū³nxe²
yxau²xai³lai¹nha²kxai³, wxāi²na² Ju³te²a²

nū³kq³txi³sxa³te² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² kwa² sa³wxe³na²
kwa² wen¹kat3sū³nxe² yxau²xai³yah³lxī¹nha²kxai³,
nxe³yain¹yah³lxī²te²sin¹yu²hē³la². Kxān³su², ha³lo²a²
wi¹ju³ta² un²tā³ki²sxā³ yxau²xai³yah³lxī³hxi¹nhē³la².
Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² yain³txa³ka³ta² a²nū²a²
wa³kon³ka³ta² ūh³nxū³ne³wxen³ti³sxā³ wi¹wen¹
ā³nxū³ki¹jut3sū³nxe², yah³lxī³hī³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³,
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ha³lo²a² wi¹ju³ta³lot3sxā³
yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxa². 18 Yxān¹ta¹, Ju³te²a²
nū³kq³txa² yxau²xai³lain¹ju³ta², wa³kon³ka³ta²
a²wi¹lhi¹nān¹ta³nxū³ka² ūh³nxū³ki²lā³txū³ki³hū³nxe² yx-
au²xai³lain¹na³la². Yain¹yah³lxin¹kxa²ha³tq³nxān²txi³,
ha³ya³kxa³lxī³hit1sxā³ ī³ye³kxain¹yah³lxī³txa³hē¹la².
ī³ya³lo³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, hai³txi³ wain³txi³
ī³ye³kxi³nhyah¹lxī³hī³nx2nxā³lxa². Nxe³yah³lx-
in¹jut3sū³ju³ta²sa¹. Yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka³nāu³a¹
so¹lxī³ a²yā¹ki³tāu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Hai³txi³
a²nxū³ki³nāu³la³ a²yā¹ki³tāu³sxa³wa². Wxāi²na² Ju³te²a²
nū³kq³txi³sxa³te² ī³nxai²na² a²nxū³ki³hū³sxā³ yx-
au²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxa². Yah³lxī¹nha²kxai³,
a²nxe²ka³ti³hū³tū³kq³txa² Ju³te²a² nū³kq³txa²
ti³hi¹txa²txi³ha²kxai³, ka³ten³su² yx-
au²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxa². Yxān¹ta¹,
a²nxe²ka³ti³hū³tū³kq³txa², wxāi²na²
a²nxū³ki³hū³tū³kq³txi³ ī³nxai²na² ti³hi¹jah³lxin¹ju³ta³la³
yū²nxa³wa².

19 Jā¹nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
— Hai³sxa³nān¹ta³ka³ta² a²wi¹lhi¹nān¹te²nxū³ka² txā²
ūh³nxū³ki²lā³nū²hē³li¹. Txai²na²
sa³wxe³nān¹ta³nxū³ka³na¹xai²na² ūh³nxū³ne³wx-
en³ti³nha²sa²txai²li¹. Nxe³ha²kxai³ kāi²na¹wi¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³yah³lxī³txa³hē¹la².
20 Jā¹nxe³jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu² yxo²ī²yah³lx-
in¹kxe³su², Sū³na² wē³ha³lxī³lo³txa²txi³te²jai¹ti²tu³wa².
Yah³lxin¹ka³tū³, hai³sxa³ka³ta² wa³nūn³ta³nxū³ka²
ūh³nxū³ne³wxen³ti³nha²ti³hū³nxe² yx-
au²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxa². Yah³lxin¹kxan²ti³,
kāin²te²lo³nhyah¹lxī³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ī³yx-
uh³lxī³jah³lxī³hē¹la², sa²yxo²ā³syah¹lxī³sxā³
ā³ni²lā³nx2ti³kxa²yan³txi³sa². A²ya³la³tū³, Ju³te²a²
nū³kq³txa² txā², Sū³na² wān³txa² yxo²ī²ai¹nxa³kxe³tū³,
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³ye²nain¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³sxa² a²wi¹lhi¹nān¹ta³nxū³kxa²
yain³txi³ka³ta² a²nxū³ka³ti³khai³xa²
ūh³nxū³ki²lā³ti³hū³xain¹sxā³ ī³yen²sxā³
khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² sa²yxo²ā³syah¹lxī³txa³hē¹la².

22 Txa²wā¹sū³na² kāin² a³lxī²nē³na³la². Yxān¹ta¹,
khāuh³lxa³ti³hi¹tē³ju³ta³la³ yū³nū³nhī³nx2na³la².
Sa²yxo²ā³kī³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
khāuh³lxa³ti³hi¹tē³ju³ta³la³ yū³nē³lhi³nx2na³la².
Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:
— Sū³na² a³lxī²nē³jah¹lo²su² na³na¹. Yxo²ī²a¹xā¹.
Nxe³nhyah¹lxin¹jau³su², yxau²sa²tē³jah¹lxī³hē¹la².
Khāuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxa²yan³ti³su², Ju³te²a²
nū³kq³txa² ūh³nxū³ki²lā³tū³ki³hū³nxe²
khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lain¹kxa²
yā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 23 Yxān¹ta¹,

Ju³te²a² nũ³kã³txa² ha³yax3kxin¹sxã³ sa²yo²ã³ain¹ka-
 ai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².
 A²wi¹lhĩ¹nãn¹txũ³kxa² hai³sxa¹ka³ta²
 ũh³nxũ³wxe³xi²jut3sũ³nxe² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².
 Nxe³ha²kxai³, a²kxã³nxa² ka³lũ³sxã³
 ã³nxũ³yaun³ti³jut3sũ³nxe² yxau³ain¹tu¹wa².

24 Jã¹nxa¹jau³su², wxã¹na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²
 ĩ³nxai²na² yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta², yain³txa³ka³ta²
 wa³nũ³ta³ka³ta² kwa² sa³wxe³nãn¹ka³ta² a²nxũ³ka²
 ũh³nxũ³ki²lho¹sxã³ yxau²xai³jut3sũ³yah³lxĩ³hx-
 ai¹nhẽ¹la². Nxe³sxã³ hai³sxa¹ka³ta², a²wi¹lhĩ¹na²
 ka³lũ³ye²nxa³ka³ta² sa²kxai³lu² ũh³nxũ³ne³wxen³ti³sxã³
 ã³nxũ³ki²sa²so¹sxã³ wi¹wen¹lut3sũ³nxe² yx-
 au²xai³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxã². Yxãn¹ta¹, ha³na³ka³lxĩ²
 Ju³te²a² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² yain³txa³ka³tã³xã²
 a²nũ²a² wa³kon³kxe³su² te²kat3sũ³nxe² yx-
 au³ain¹tũ³kã³txai¹la¹wa². Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³hait1so¹kxe³nũ³kã³txi³khai¹xu¹taĩ²lxã²na³la².
 Nxe³ha²kxai³:

— Ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 ũh³nxũ³wxe³xi²jut3sũ³nxe² sa²hau³ko³taĩ²tũ³xã¹. Sũ³na²
 nxe³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².

Sũ³nu²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxĩ²nẽ³jau³su²

25 Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Wãn³txi³khai³xã² hãĩ³jau³xã²
 ĩ³yaun¹ũ³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na²
 a³la³kxi¹jah³lxĩ³hẽ¹la². Kwa² a³la³kxi²te²lo³nhyah¹lx-
 in¹kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³su²
 te³nah¹lxĩ¹. ĩ³sa³e² nũ³kã³txai²na² a²hĩ¹nai²na² Sũ³na²
 sa²yo²ã³ain¹tũ³kã³txi³sain¹na³la². Yxãn¹ta¹,
 sa²ha³yã³khit1sxã³ sa²yo²ã³ain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²,
 a²ha²kwẽ¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹,
 a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³nãu³xã²
 yxo²ĩ²ain¹si¹jau³su² ĩ³kaix1tain¹na³la². Yxãn¹ta¹, yx-
 an¹nãu³a¹:

— Ta³lu²na¹hẽ³na¹. ĩ³kaix1ta¹tũ³kã³txi³nũ³a² Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³nãu³su²
 nxe³ye²sa²ta³nũ³kã³txi³nũ³a² hau³kon³na³na¹. Sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹, ain¹tu¹wa². Nain¹kxai²nãn²tu³,
 nxe³tãu³nũ³a² ĩ³sa³e² nũ³kã³txa² Sũ³na²
 sa²si³wa³tit3so¹xain¹tu¹wa². 26 Nxe³tãu³a¹,
 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa³e² nũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹
 a²kõ³nxain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹tu¹wa².
 A²nxe³ju³ta²nũ³a², Sũ³na² ha³te³h³nxã³nxa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxĩ¹:

— Si³ãu²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² a²nũ²a² a³li³la³ki²nẽ³lxhã³
 ũ³hũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Wxa²wa²su¹tẽ³jah¹lo²nũ³ai²la¹i¹.
 A²nxe³jah¹lo²nũ³ai²na², Ja³ko²ah³lu¹taĩ²na²
 a²ne³kan¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ a²kõ³nxain¹ju³ta²,
 wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹.

27 Nxe³ha²kxai³, Txai²na¹xai²na² Sũ³nu²na¹xai²na²
 a²kõ³nxain¹ju³ta² wxa²wa²su¹taĩ²na¹kxai²nãn²tu³,
 wãn³txa² tah²yau³xã² wxa²si³yah³la²nãu³xu¹taĩ²na²
 ĩ³ye³kxũ¹hai¹na¹jau³xu¹taĩ²na² sa²yo²we¹nha²sxã³
 ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.
 Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Jã¹nxa¹jau³su², Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² Sũ³na²
 wãn³txa² wi¹jau³xã² te³nai¹nxa³wa². Nain¹jau³su²,

Sũ³na² ĩ³kõx1kõ¹son²kain¹na³la². Jã¹nx-
 ain¹sãn²kxa²yuh³su², wxã¹na² sa²kxai³lu² Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 wi¹ju³ta²lo³txa²txain¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹,
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su²
 te³nah¹lxĩ¹:

— Ju³te²a² nũ³kã³txa² a³lxĩ²na¹nhã¹. Kxã³nãu³a¹
 A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² ĩ³sa²kah³lu¹taĩ²na²
 Ja³ko²ah³lu¹taĩ²na² nxe³te²nu¹taĩ²na² a²ne³kan¹tãu³a¹
 sa²yo²we¹nha²sxã³ ĩ³sxã³ ã³yũ³so¹na¹hẽ³na¹.
 Nxe³ha²kxai³ na¹xã¹. Nxe³hĩ³nx2na³la². 29 Nxe³ju³ta²,
 Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ³hãĩ³nha²sxã³:

— Ta³nxũ³kã³txai²na² ĩ³sxã³ ã³yũ³so¹na¹tũ³xã¹.
 Ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹ai¹na¹txai²lã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,
 wãn³txai²na² ĩ³wa²la³ki²nha²sxã³ ã³na¹ju³ta³la³
 yũ³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³la². 30 Jã¹nxa¹jau³su², Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² a²ha² kxã³nxa²
 Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²ã³yah³lxĩ³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yxãn¹ta¹, hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhĩ¹sxã³
 thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 sa²yo²ã³ain¹sãn²kxa²yu³tu³ Sũ³na²

ã³nhxi²nũ¹nũ³nx2ti³na³la². 31 Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta²,
 a²hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 sa²yo²ã³ain¹na³la². Nxe³ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhĩ¹sxã³
 thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yã¹nxe²
 wi¹lhĩ¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².
 32 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ki²nha²nẽ³te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²ã³sa²te²sain¹na³na¹.
 Nxe³jut3su², hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹nhai¹nx3tho³na¹.
 Nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³jau³xai²lot3sxã³ yx-
 au²xai³lhĩ³ki²tã³la². Yxãn¹ta¹, a²yo²ha³kxa¹lhxi³
 te²ki³na¹xai²na² wi¹lhĩ¹sxã³ thãĩ³ti³la²
 sa²hau³ko³tẽ³na³la². Jã¹nxe³nẽ³lxhã³,
 sa²yo²ã³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² ĩ³sa²nẽn¹kxi²ki³jau³su²

33 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ thãĩ³ti³la²
 a³lxĩ²khai¹nẽ³na³la². Te²yã¹nxe³nũ³sxã³, wãn³txa²
 wã²nxũ³h¹ a³la³kxi²ta³lu²ni², wã²nxũ³h¹
 wi¹kõ³nha²ta³lu²ni², nxe³kxa² Si³yxau³jah¹lo²su² na³la².
 A²nxe³jah¹la² wã²nxũ³h¹ a²ẽ¹nãu³a¹ a³u³txi³
 aĩ³nha²jau³la³ kõ³nxe² ã³ten³ki²ki³sxa³ha²kxai³,
 ha³lo²a² kãĩ³ain¹ju³ta³la³ a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³,
 nxe³nẽ³lhĩ³jah¹lo²su² na³la². 34 Nxe³ju³ta², Sũ³na²
 ha³te³h³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su², hxi²kan¹txi³,
 a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³
 ĩ³ti³h³nxe³ki³sxa³ha²kxai³, nxe³ki³tã³li¹.
 35 Jã¹nxe³ti³hũ³sxã³:

— Txai²na² txã² a²yen³kxa² wi¹te²a² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³hũ¹sã²na¹hẽ³na¹. Na¹ha²kxai³, a²yo³ha²
 ũ³yho³hi¹xi²sain¹kxe³nũ³a² tãu³ton³ye²na³na¹.
 Nxe³ki³kah³lo²nũ³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 a²yen³k

Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ yxau²na³la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi² sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² o²la³kxi²kxe³su²

12 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la². Txa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lāin³nha²sxā³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³na³la². Nxe³nē³ha²kxai³, wxa²nū²nāu³ai²na² a²wi¹tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a¹, ā³wxe³je¹jxah³lxi³hē¹la². Wxa²nū²nāu³ai²na² ka³ten³su² tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ti³la². Yah³lxi¹jau³su² wxa²nū²nāu³a¹ a²wi¹tāu³a¹ ā³wxe³je¹jxah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, a³la³kxi²khai¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹lxa². Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³nū³su² ye¹nx2ta¹wa². 2 Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, yuh³xai²nān²tū³ka³txai²yā¹nxe³sxā³ kāi³yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹la². Yah³lxi¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ tah²lxi³ wxa²we¹txa²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³jau³su², tah²lxi³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³xa² ha³lo²lo³txa²lxi³si¹jau³nū³su² wi¹la³la³kxi²yah³lxi¹tu¹wa². Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² jau³xa²:

— Txa²wē³ha³lxa² ū³hū¹ai¹na¹ju³ta² wi¹khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, i³ka³li³sa²ju³ta³nū³a² so¹lxi³, ka³na³ku² wā³ko³nxak³xe³tu³ wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, ū³hū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³nx2ti³jau³su² jau³xa² a³la³kxi²yah³lxi¹tu¹wa².

3 Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²sa²sxā³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Nxe³sa²kxe³su², wxa²yu³ta² yo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Kwa² ha³lo²a² ā³sen³sai¹sxā³ kwa² kāin²te²lo³nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Yah³lxi¹ta¹:

— Wi¹lāin³nha²sxā³ wi¹lī²nha¹xā¹. A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹txi³lot3sa²jau³xa² yā¹nxe³jau³lxi¹ yxau²xai³la¹tū¹xā¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². 4 Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, txa²wā¹nū²ai²na² ka³na³ka³na³tā³la². Nxe³kxan²ti³ ka³lxan¹ta³kxi² ki³tā³la². Jā¹nxe³sxā³ ka³lxan¹ta³kxi²kxan²ti³ ha³na³ka³lxi³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³ki³te²ju²hē³la². 5 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², txa²wā¹ki³na¹xai²na², Sū³na² wē³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² ka³lxa¹ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sa²kxai³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³ki³kxan²ti³ je³su²jah³la² ā³nū²nxixā³ yxau²xai³ye²ki³te²ju²hē³la². Ki³sa²kxai³, wi¹lī²we¹yhu¹ki³kxe³su², a²hāi¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ a²nū²a² ka³na³ka³na³ki³te²hū³nxe²nū² yxau²xai³ye²ki³te²ju²hē³la².

Txa²wā¹nū²ai²yā¹nxe³te²nāu³su² wi¹lī²we¹yhu¹sxā³ o²la³kxi²xai³ki³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Sū³na² wē³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² wi¹lī²we¹waun¹yhu¹sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la². 6 Nxe³ki³kxai³nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²nē³kxe³su² i³la³kxi²te²lo³tū³nē³na³la². Nxe³nē³jut3su², a²nū²a² a²hoh³lxi³khai¹nū³tu³ i³la³kxi²te²lo³tū³nē³li², a²nū²a² ā³su² te²an²tu³ a²hoh³lxi³khai¹nū³ā³tu³ ha³na³ka³lxi³ i³la³kxi²te²lo³tū³ni², jā¹nxe², jā¹nxe², hu³

ū³hū²xai³nē³na³la². Nxe²xai³nē³jau³su², Sū³na² wān³txa² a²nū²a² ā³xa² i³ya¹ū³si¹nhē³jau³nū³su² i³la³kxi²te²lo³tū³nē³kxai²nān²tu³, Sū³na² wān³txa² yxo²ki³kxa² yā¹nxe² i³ya¹ū³ya³sain¹yah³lxi³hē¹la². 7 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², txa²wā¹wā³tā³nāu³xa² ā³nhxi²nū¹nū³si¹nhē³jau³su², Sū³na² i³la³kxi²te²lo³tū³nē³kxai²nān²tu³, ā³nhxi²nū¹nū³ya³sain¹yah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe², Sū³na² wān³txa² i³ya¹ū³hain¹si¹nhē³jau³su² hxi²kan¹to³nū¹nhē³kxai²nān²tu³, i³ya¹ū³ya³sain¹yah³lxi³hē¹la². 8 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², a²nū²a² ā³xa² i³nxū²kwai³lxū¹si¹nhē³jau³su² i³la³kxi²te²lo³tū³nē³kxai²nān²tu³

jā¹nxe³ya³sah¹lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³: — A²nū²a² ā³xa² txa²yen³kxa² wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹, Sū³na² i³la³kxi²te²lo³tū³sa³ha²kxai³lā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hxi²kxā³u³xa³sxā³ wā²nhū¹ya³sain¹yah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³nū³sxā³, Sū³na² hxi²kan¹txi³lo³tē³kxai²nān²tu³, a²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³nē³kxe³su², ā³wi¹wi¹nxe² nū³kxū³txi³:

— Txa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lāin³nha¹nha¹. Nxe³ki³jau³su², a²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³nū³sxā³, a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lāin¹tū³ka³txa², i³ton³tū³ka³txi³su² tū³na² he³ja²lun¹tū³ka³txi³su² tū³na²:

— Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ka³li³kxi²nha²ki³jau³su² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la². 9 A²nū²a² ā³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lāin³nha²sxā³, a³lxi²khai¹na¹nha¹. Nxe³sxā³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Hai³txi³ a³lxi²ki³lxo³xah³lxi³txa³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la².

— Kō³nxe³ju³ta² yxo²kwīn¹kxi²na¹nā¹. Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹ka³tu³, wi¹ju³ta² so¹lxi³ i³jah¹lxi³sxā³ ā³tē³sxā³ ā³kāi³jah¹lxi³hē¹la². 10 A²nū²a², Je³su²jah³la² yxo²ain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹, txa²wā¹wā³tā³nāu³hū³nxe² yxau²xai³ya³nhē³lāin¹na³la². Nxe³ha²kxai³, a³lxi²khai¹nxe²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, a²nū²a² ā³xa²:

— Wi¹kāi³i², hxi²ka¹ni², ain¹na³na¹. Yah³lxi¹nxai²nān²tu³, i³sa²nēn¹kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². 11 Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta² u³lyah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³ta¹, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nx2ti³jah¹la² ten³te²lo³txa²txi³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³, wxa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹: — Sū³na² a³lxi²khai¹na¹nha¹. Yah³lxi¹jau³su², wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la².

12 — A²ya³la³tu³ Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau³na¹tū¹xā¹. Sū³na² sa²yo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³yah³lxi¹nxai²nān²tu³, i³ka³li³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxai²nān²tu³, kan²txi³ i³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹ka³tu³, ā³na¹yah²lxan³kxe³su², sa²wai³wait3sxā³ Sū³na² i³ye³kxi¹jah

Sa²hau³ko³txa²txi³txai²la². 13 Sũ³na² wãn³txa²
 yxo²te²nãu³xa² yen³kxi³txa²kxai²nãn²tu³,
 wxa²yen³kxa² wã²nhũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la².
 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sũ³na² wẽ³ha³lxa²
 ha³la³ka³lxa³lon³ki¹nx2ti³kxai²nãn²tu³,
 wi¹lhen³txi³jah³lxi³hẽ¹la².

14 A²nũ²a² khãuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxai²nãn²tu³, Sũ³na²
 ỉ³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

— Wi³na². Nxe³ti¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³hũ¹tx-
 ain¹sĩ¹nhẽ³li¹. Nxe³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Hai³txi³
 ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹si¹yah³lxi³ju³nũ³la³
 Sũ³na² ỉ³ye³kxi²kain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Hai¹nxe³sxã³:

— Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yxau²txai²lã¹,
 kuh³lxa²thin¹tũ³ka³txai²na²sã¹. Yah³lxi³ju³su², Sũ³na²
 ỉ³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². 15 A²nũ²a² ã³xa²
 ỉ³ka³li³hain¹kxai²nãn²tu³, wxã²nãn²ta³
 ỉ³ka³li³txa²ya³hain¹yah³lxi³hẽ¹la².
 Te²yã¹nxe³te²hũ³te²lixĩ³, a²nũ²a² ã³su² te²a² ain²ti³sxã³
 ỉ³nã³nain¹kxai²nãn²tu³, wxã²nãn²ta³
 ỉ³nãn²txa²ya³hain¹yah³lxi³hẽ¹la².

16 Wi¹lĩ³yxow²we¹nha¹jah³lxi³sxã³ yxau²xai²jah¹lxi³hẽ¹la².
 Yah³lxi³ka³tu³, kwa² kãin²te²la³
 ỉ³yĩ¹li²nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la². Yah³lxi³ta¹, a²nũ²a²
 hxi²ka¹nxa³te²a² ã³hxi²yu³hẽ³nãu³lo³nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 Hai³txi³:

— Txai²na² so¹lxi³ a³la³kxi²na¹nhã¹. Yah³lxi³txa³hẽ¹la².

17 A²nũ²a² ỉ²li³te²a² kq³nxe³thin¹sxã³ ã³kãi³ũ¹nx2ti³kx-
 ai²nãn²tu³:

— Nxe³sain¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ã³yo³hi²nha¹tũ¹xã¹.
 Yah³lxi³txa³hẽ¹la². Hai¹nxe³sxã³:

— Wi¹te²tu³ ai²na³na¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 nxe³nx2tain¹ju³nũ³a² so¹lxi³
 ã³kãi³txa²ya³hain¹yah³lxi³hẽ¹la². 18 Jã¹nxe³sxã³:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ hãu²non³sxã³ yx-
 au²xai²lya³yhu¹na¹tũ¹xã¹. Na¹ha²kxai³, kq³nxe³ti³
 ỉ³ye³ã³si³wxe³na¹ju³ta² yũ²nxa³xã¹.

Nxe³si¹nx2ti³ju³nũ³su² yxau²xai²jah¹lxi³hẽ¹la².

19 Jã¹nxe³ju³hũ³nxe³, a²nũ²a² kq³nxe³thin¹sxã³
 kãĩ³ũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, ỉ³wa³lxi³nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la².
 Hai¹nxã¹sxĩ²jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²
 wain³txi³ ỉ³wa³lxi³nẽ³lhi³nx2na³la². Nxe³ju³su²
 kxã³nãu³u¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³na²

ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ju³xau²hxi²tẽx¹tã² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — “Sũ³nu²na¹xai²na² wxa²wã¹lxi³nx2txi¹ah¹lo²sa¹i¹.
 Txai²na² ũ³yho³hai¹na¹tu¹wi¹.” Sũ³na² wãn³txa² ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wa².

20 Yxã¹ta¹, Sũ³na² kxã³nãu³u¹taĩ²na²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ju³xau²hxi²tẽx¹
 jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ju³xa²su¹ a²nũ²a²
 kq¹son³ki¹nx2ti³ah¹lo²su² kxai²nãn²tu³:

— He³hai¹nĩn²tã¹. Yah³lxi³nxai²nãn²tu³ ũ³yhai¹tx-
 ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³:
 — Yã³lxu²ai¹nĩn²tã¹. Yah³lxi³nxai²nãn²tu³, ỉ³na²taĩ²lã¹.
 Ain¹yah³lxi³ju³su² ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lx-
 in¹kxai²nãn²tu³, ãu²li³to³tain¹yah³lxi³ta¹tu¹wa². 21 A²nũ²a²
 kq³nxe³ti³hin¹sxã³ kãĩ³ũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, hai³txi³
 kq³nxe³ti³hi¹txa²txi³ju³txai²na²

ã³wa³ka³li³yu³txa³lot3sxã³ ỉ³wa³lxi³nhyah¹lxi³txa³hẽ¹la².
 Yah³lxi³ta¹, hãĩ¹nxe³sxã³ wi¹kãĩ³ũ³sxã³ ũ³yho³hi¹tx-
 ain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxi³nxai²nãn²tu³, a²kq³nxe³ju³tx-
 ai²na² sa²tã³si³yo³not3sxã³ ã³sen³sai¹ain¹yah³lx-
 in¹tu¹wa².

Txa²wã¹hxi²kan¹ti³nũ³ka³txa² sa²yxow²we¹tain¹ki³ju³su²

13 Yuh³xai²nãn¹te² hxi²kan¹txi³ nũ³ka³txa² Koverno
 nũ³ka³txa² sa²yxow²we¹jah¹lxi³hẽ¹la², a²nũ²a²
 yxo²ha³kxah¹la². Ỉ³kwa³na³nx2ti³tũ³ka³txai²na²,
 Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³su² hxi²kan¹txi³lon³ka³tu³,
 ũ³hwxen³nũ¹nx2ti³tũ³ka³txi³su² te²ju²hẽ³la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³su² hãĩ¹nxe²
 ã³na¹ũ³nx2ti³tũ³ka³txi³su² te²ju²hẽ³la². Hai¹nxe²
 ã³na¹ũ³nx2ti³xa³ke³la³te²kxai³ yũ³hi²nx2nxa³wa².

2 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² ỉ²li³te²la³:
 — Koverno nũ³ka³txa² sa²yxow²ã³a¹xã¹. A²nxe³te²su²
 kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² ũ³hwxen³nũ¹nhẽ³tũ³ka³txa²
 sa²yxow²ã³te²su² hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yoh³la³
 khãuh³lxa³ti³hi¹nha²hĩ³nx2na³la². 3 Nxe³ha²kxai³,
 wi¹kãĩ³yah³lxi³nxai²nãn²tu³, Koverno nũ³ka³txai²na²
 ỉ³kwa³na³nẽ³tũ³ka³txai²na² yuh³lxah³lxi³ju³ta³la³
 yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxa³wa². Yxã¹ta¹, kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lx-
 in¹kxai²nãn²tu³, Koverno nũ³ka³txai²na² yuh³lxah³lx-
 in¹ju³ta³la³ yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³la².
 Jã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:

— Koverno nũ³ka³txai²na² yuh³lxi³na¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhã¹. Yah³lxi³nxai²nãn²tu³, hãĩ¹nxe³sxã³
 wi¹kãĩ³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxi³nxai²nãn²tu³, tũ¹ka³tx-
 ai²na² ỉ³ka³li³ki¹nx2ti³ju³su² ỉ³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
 — Wi¹kãĩ³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa².
 4 Koverno nũ³ka³txi³su² jah¹la² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³whxe³nũ¹nx2ti³kxe³su² jah¹la²,
 ỉ³wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³si¹ju³nũ³su²
 o²la³kxi²jah¹lai²la¹wa². Yxã¹ta¹, wain³txi³ kãĩ³yah²lx-
 an³kxai²nãn²tu³, yuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹la². Jah¹la²
 nũ³kxũ³na³la². Nxe³ha²kxai³, wxa²kq³nxe³ti³
 kãĩ³yah³lxi³ju³ta² yo³lha³ nũ³kxũ³txi³ wai¹txa²lx-
 ain¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². Jah¹la², Txa²wã¹sũ³na²
 ỉ³kwa³na³ũ¹nx2ti³kah³lai²la¹wa². A²nũ²a² kq³nxe³ti³
 kãĩ³te²su² te²a² ũ³yho³hi²sxã³, Txa²wã¹sũ³na²
 an³txi³ju³ta² ũ³yho³hi²te²lhxã³ nxe³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 5 Nxe³ha²kxai³, Koverno nũ³ka³txa²
 sa²yxow²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxi³ta¹, hai³txi³:
 — Txa²wã¹sũ³na² ỉ³xan³ta³kxi²sa²sxã³ kq³nxe³ti³
 ỉ³yĩ¹li²sa²kxa²yan³ti³sã¹. Yah³lxi³ju³xa² so¹lxi³, Kover-
 no nũ³ka³txai²na² sa²yxow²we¹jah³lxi³txa³hẽ¹la².
 Nxe³ju³ta², txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ txa²wã¹yxow²ka³nãu³ai²na²
 whãĩ²na¹ au³txi³ ain³nha²sxã³:
 — Ju¹ta² wain³na³na¹. Nxe²
 e³ki²nha²ki³te²jai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nha²ki³ju³xai²yã¹nxe³sxã³ ỉ³wet¹sa²so¹sxã³ Kover-
 no nũ³ka³txa² sa²yxow²we¹jah¹lxi³hẽ¹la².

6 Jã¹nxe³ju³hũ³nxe², Koverno nũ³ka³txa²
 ỉ³kwa³na³nx2ti³sxã³:
 — A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ha³teh³nxã³nxa²
 ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³hũ¹sah¹lxi

Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, ũ³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
 A²nxe³tū³kā³txai²na² wi¹ wa³ko³nain¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta² kāi³ai¹nhī³nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³, ya³nx2ta¹wa². 7 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ũ³yho³hi²txā³nxa² Koverno nū³kā³txa²
 ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ũ³yho³hi²hxa³tain¹yah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²,
 a²nū²a² kāin²te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³sa²nēn¹kxi²,
 kāin²te²lo³ti² nxe³txain²yah³lxi³hē¹la².

A²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³kxi²kj³jau³su²

8 Yxān¹ta¹, a²nū²a² i²li³te²la³ ũ³yho³hi²txā³nxa²
 ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹jau³su² yx-
 au²xai³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
 yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ tau³ton³ki²nē³na³la².
 Nxe³nē³ju³ta²sa¹:
 — A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³ju³ta², a²nū²a² ā³xa² a³lxi²kj³kxai²nān²tu³,
 Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na² ha³kxa¹
 sa²yxo²we¹ta³lu²ni²hī³kj³tā³la². 9 Nxe³ju³ta²,
 Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹i²
 a²nū²a² ā³xa² su¹lhā³i², ā³xa² yen³kxa² kāi³sa²no¹ki²,
 ā³xa² yen³kxa² yxo²kwāi³ni², nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xau³hxi²tēx¹ta²
 whāi²na¹, Sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² yau³xā³xa²
 ha³kxa² whāi²na¹ ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹, a²si³yx-
 au³jau³xa² hāi¹nxe² ka³na³ka³na³jau³xa² so¹lxin³na³la².
 Nxe²:
 — A²nū²a² ā³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 A³lxi²nhā¹kxa²yā¹nxe³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Jau¹xa² so¹lxin³na³la².
 10 — A²nū²a² ā³xa² a³lxi²na¹nhā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³kain¹kj³ju³ta³la³
 yū³hī³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa²
 a³lxi²kj³kxai²nān²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na²
 i³kwa³na³nē³jau³xau³hxi²tēx¹tā² ha³kxa¹
 sa²yxo²we¹ta³lu²ni²hī³kj³tā³la².
 11 Txa²wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²yā¹nxe³sxā³,
 a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³
 kaj³kj³kxa² ā³wa²su¹kxi²nē³jen³nū³a² a²wā³kxa²
 yau³son³na³la². Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa².
 Txa²wā¹ha³lo²a² ha³lo²lo³tē³ju³ta² jut3sū³ju³ta²sa¹:
 — Ka³nxah³ta² i³yū¹li²nxā³tā³lxa² nx2na³na¹.
 Nxe³kj³kxai²nān²tu³:
 — Ka³nxah³ta² ha³nāu³hi²khai¹nx2na³li¹. Wa³su¹txi³
 a³la²ni²xi²ju³ta² yau³so³nxē²na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 ha²yā³kxa² āu³xi²ya³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³
 wxa²yū³ki²nyhu¹sxā³ i³tu¹lxi²kj³tu¹wi¹.
 Nxe³kj³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²,
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yxau³kj³ko³xai²na² kō³nxe³ju³ta²
 ka³nxah³jut3sū³ju³ta² a²yu³ta³lot3sxā³ yxau²na³la².
 Yxān¹ta¹, jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 ha²tet1jut3sū³jah¹la² i³xi²tu¹wa². Nxe³kj³kxai²nān²tu³,
 ha²te¹jut3sū³ju³ta² yxau³nū¹kj³tu¹wa². Kī³sa²kxai³,
 kwēn¹ta¹na² nū³kxūn³txi³ wi¹kāi³ya³sah¹lxi³hē¹la².
 Ha²yā³kxa² āu³xi²kj³jut3sū³nxe² u³ya³sah¹lxi³hē¹la².

Kī³sa²kxai³, kō³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sū³ju³ta²
 ā³na¹ya³sah¹lxi³hē¹la². Ā³na¹kī³sa²kxai³, Je³su²jah³la²
 ha²tet1jut3sū³jah¹la² yxo²i²sxā³ kō³nxe³ju³ta² ka³nx-
 ah³jut3sū³ju³ta² hxi²te³lhxā³ o²la³kxi²ya³sah¹lxi³hē¹la².
 Nxe³sxā³, ā³sen³sai¹khai¹nxe³kj³sa²kxai³, Je³su²jah³la²
 yxau²xai³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxau²xai³ya³sah¹lxi³hē¹la².
 13 Kī³sa²kxai³, wain³txi³ kāi³ya³sah¹lxi³hē¹la². E³lē³na²
 ha²te¹ju³ta² yxau²xai³kj³kxe³hū³nxe² yx-
 au²xai³ya³sah¹lxi³hē¹la². Kī³sa²kxai³, hai³txi³ i³yain³sxā³
 kō³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²yhu¹i² yain³jau³xa² ũn³jau³xa²
 i³na²sxā³ we¹ni², txu¹ha² ā³xa² wa³ni³lon³kxi², a²nū²a²
 ā³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³
 yxo²kwāi³to³hi², kwa² wān³txa² i³ye³sxā³
 i³yi²ylhon¹ta³kxi²yhu¹i², i³ka³tā³nxe³yhu¹i²
 ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Ju¹ta² wai³nxa³wa². 14 Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³la² ā³nū²nxix²sxā³ yxau²xai³lxi³nhē³kxa²yā¹nxe²
 yxau²xai³ya³sah¹lxi³hē¹la². Kī³sa²kxai³, txa²wā¹sī³nai²na²
 kō³nxe³ti³ ain³nha²kj³ju³ta²
 sa²yxo²we¹ja³sah¹lxi³txa³hē¹la².

i³yi²ylhon¹ta³kxi²nyhu¹xa³jau³su²

14 A²nū²a² Je³su²jah³la² yxo²ha³kxai³ yxān¹ta¹
 Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su²
 kō³nha²nxa³te²su² te²a², wxa²yu³ta¹na² sa²kxai³lu²,
 wi¹lhen³txi³yhu¹sxā³ ā³nū¹jah¹lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹,
 hai³txi³ kwa² wān³txa² i³ye³sxā³
 i³yi²ylhon¹ta³kxi²yhu¹te³lhxā³ ā³nū¹yah³lxi³txa³hē¹la².
 2 i³ye³sxā³, i³yi²ylhon¹ta³kxi²yhu¹yah³lxan³ju³ta²sa¹,
 a²nū²a² ka³na³ku² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Yain³txi³la³ i²li³te²la³ ha³kxa¹, nxe³kxan²ti³,
 i³yai³na¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ i³yai³nhī³na¹xā¹.
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³na³ku² te²ā³xa², Je³su²jah³la²
 yxo²ha³kxai³ yxān¹ta¹ Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³
 sa²yxo²we¹kxe³su² kō³nha²nxa³te²su² te²a²
 a²ē¹nān¹jau³kxai³la¹:
 — Tā¹xā¹, txai²li² te²tā³xā¹. Ka³yxuh³lxa³ i²te²tā³xā¹.
 Hāi¹sxā³ hi³ka² so¹lxi³ i³yai³na¹ju³ta² wain³na³na¹.
 Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³ju³ta², Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 wxa²yu³ta² whāi²na¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³,
 wxāi²na²:
 — Yain³txa² i²li³te²a² ha³kxa¹ yain³te²sa¹xā¹. Yah³lx-
 in¹te² i³nxa² txā² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 — A²nū²a² ā³su² te²a² hi³ka² so¹lxi³ yain³te²su² te²a²
 ha³ya³kxa³lxu³su² i³yī¹lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ya³nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³, te²yā¹nxe³te²hū³sxā³,
 wxāi²na²:
 — Hi³ka² so¹lxi³ yain³te²sa¹xā¹. Yah³lxin¹te² i³nxān²tu³,
 i³ye³kxi²nū³nx2ta¹wa².
 — A²nū²a² ā³su² te²a² i²li³te² ha³kxa¹
 yain³te²su² te²a², kō³nxe³te²lo³tain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹,
 jah¹la², Txa²wā¹sū³na² sa³wi³sa³lo³kah³lo²su² ha²kx-
 ai³lu¹. Ya³nx2ta¹wa². 4 Jah¹la², Txa²wā¹sū³na²
 sa³wi³sa³la¹wa². Nxe³ha²kxai³, kō³nxe³te²lo³tain¹yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ kāi³yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa².
 Kwa² hxi²kan¹txi³lo³nhyah¹lxi³hī³nxā¹lxa². Yxān¹ta¹,
 jah¹la² kāi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³, a²wa³kxēn³yah³la²
 so¹lxi³, Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³,
 wi¹kāi³tā³nxa², kō³nxe³ti³ kā

nxe³ti³lo³tai¹nh³nx2na³la². A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²sa³wi³sai²na² wi¹kāi³ti³hit1sī³nx2na³la².

⁵Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ka³na³ku² te²a² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 — A³lan²ta² ta³ko¹xai²na² so¹lxi³, hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³xa² a³lan²ti³su² na³na¹. Yxān¹ta¹, a³lan²ta² ā³su² hxi²ka¹nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Hā²wxān³txa³, a²nū²a² ka³na³ku² ā³su² te²a² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:
 — Nxe²nxa³xā¹. A³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ta²ko¹xain²txi³ ai²na³na¹. A³lan²tu¹ta²na² hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹sxā³ a³lan²ti³la³ yū²nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Nxe³yah³lx- in¹ju³ta²na² ī³wā³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, wxa²ē¹nāu³a¹ ā³su²txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³:
 — Wain³na³na¹. Yah³lxin¹jau³su², nxe²yx- au²xai³jah¹lxi³hē¹la².

⁶ — A³lan²ta² ta³ko¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³su² na³na¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nan²tu³:
 — Txa²wā¹sū³na² ī³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hxi²kan¹ta² a³lan²ta²ko³su² hit1sī³nx2na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²:
 — Yain³txa² ī³li³te²ha³kxa¹ yain³te²sa¹xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³:
 — Txa²wā¹sū³na² ī³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², ī³yai³nhī³nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na², yān³ta²na² ī³yai³nxa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² ī³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ ī³ye³kxi²sā²nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxi³, a²nū²a² ā³xa²:

— Ka³yxuh³lxa³ ī³te²tā³xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kx- ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ī³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hi³ka² so¹lxi³ ī³yai³nhī³nx2na³la². A²nxe³jah¹lain²txi³, yān³ta²na² a²hi³kai²na² ī³yai³nxa³ta³lxa¹, Txa²wā¹sū³na² ī³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ ī³ye³kxi²sā²nhī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ī³yo²we¹ti³ten³tū³ka³txi³sai¹nhī³nx2na³la². ⁷ Ka³ten³su² yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² sa²yo²wet1si¹nhē³jau³su², yxau²xai³hī³kj³tā³la². Yxān¹ta¹, ya³lu²kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³lon³sxā³ ya³lu²hī³kj³tā³la². Nxe³ha²kxai³, ka³ten³su² yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yxau²kj³sa²kxai³, ya³lu²kj³kx- ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yx- au²kj³sa²kxai³, nxe³hī³kj³tā³la². Nxe³kxa²yu³su²:
 — Nxūh¹ txai²na² te³na¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹xā¹. Nxe³kj³jau³su², ka³ten³su² yxau²xai³ta³nxa², ya³lu²ta³nxa² nxe³kj³te²sxa³yu²hē³la². Nxūh¹, txa²wā¹yo²ka³nāu³a¹ ā³su²txi³ āin³nha²sxā³, ka³ten³su² yxau²xai³kj³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³, ya³lu²kj³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³, te²ju²hē³la². ⁹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ha² kxā³nxa² ya³lu²ka³tu³, ka³ten³su² ī³sa²yx- au²xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī³nān¹te²ka³ya³tu³, a²nū²a² ka³ten³tū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³la³ Hi¹kah³lo²su² ha²kxai³, a²nū²a² ya³lu²tū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tāu³la³ Hi¹kah³lo²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa².

¹⁰ Nxe³ha²kxai³, wxa²yu³ta² ī³li³te² ī³nxa², wxa²wā¹tā³xa² ko³nxe³te²lo³ta³waun¹nhyah¹sah¹lxi³hē¹la². Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ka³na³ku² te²a² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 — A³lan²ta² ta³ko¹xai²na² so¹lxi³, hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³xa² a³lan²ti³su² na³na¹. Yxān¹ta¹, a³lan²ta² ā³su² hxi²ka¹nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Hā²wxān³txa³, a²nū²a² ka³na³ku² ā³su² te²a² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:
 — Nxe²nxa³xā¹. A³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ta²ko¹xain²txi³ ai²na³na¹. A³lan²tu¹ta²na² hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹sxā³ a³lan²ti³la³ yū²nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Nxe³yah³lx- in¹ju³ta²na² ī³wā³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, wxa²ē¹nāu³a¹ ā³su²txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³:
 — Wain³na³na¹. Yah³lxin¹jau³su², nxe²yx- au²xai³jah¹lxi³hē¹la².

¹¹ Nxe³jah³lx³sa²lxi¹. Sū³nu²na¹xai²na² ka³ten³su² yx- au²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na² e³sxā³, wān³txi³tu³ e³a¹i¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³kāin²te²lot3syu¹sa²jau³su² yuh³xa² ā³wxe³nū¹syu¹sa³ha²kxai³: “Wxāi³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lo²khaix1si¹lxi¹.” Nxe³sa³ha²kxai³, e³lē³na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sain¹tu¹wi¹. Sū³na² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

¹² Nxe³ha²kxai³, a²ya³la³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxan¹nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²kj³sa²kxai³, txa²wā¹yxau²xai³kj³ju³txai²na² wā²nxū¹ ī³yau¹ū³nha²xai³kj³tu¹wa².

Sū³na² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

¹³ Nxe³jut3su² ha²kxai³, ha²ya³kxa² ko³nxe³te²lo³ta³waun¹nhyah¹sah¹lxi³hē¹la². Jā¹nxa¹jau³su²:
 — Txai²na² ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Kāi³a¹tū¹xā¹. Yxān¹ta¹, txa²wā¹tā³xai²na² ī³sa²so¹sa²sxā³ ī³yxaih¹sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³:
 — Kāi³nxa³lho³na¹. Txa²wā¹tā³xai²na² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³lā¹. Nxe³kj³jau³su² yx- au²xai³ya³sah¹lxi³hē¹la². ¹⁴ Txai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²nx²ix²sxā³ yxau³jah¹lo²sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na², yain³txa² kwa²hāi¹nxe² ko³nxe³te²lo³kj³kxa² yain³txi³la³ yū²nxa³wa². Nxe³jau³su² a³la³kxi²na¹wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² ī³li³te²la³ a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³:
 — Yain³txa² te³xai²na² ko³nxe³thin¹na³na¹, txai²lā¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yain³txa² ī³yain³kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³jau³su², a³la³kxi²nū³na¹nha²wa². ¹⁵ Nxe³ha²kxai³, wxa²wā¹tā³xa² ka³na³ku² te²a²:
 — Yain³txa² te³xai²na² yain³kj³kxe³sxan³tai¹. Nxe³kx- ai²nān²tu³, ī³yen²sxā³ ī³ye³kxi²kxai²nān²tu³, a²nxe³te² a²yain³txai²na² ī³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². ī³yain³yah³lx- in¹kxai²nān²tu³, wxa²wā¹tā³xai²na² a³lxi¹yah³lx- in¹jau³su², ī³yain³yah³lxi³hī³nx2nxā³lxa². Wxa²wā¹tā³xai²na² ī³yxaih¹sxā³, Sū³na² tih³na² ā³na¹sxā³, ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta³lot3sxā³ hx- an³kxi¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². Wxa²wā¹tā³xai²na² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa². ¹⁶ Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 — Ha³lo²a² wi¹na³na¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, a²nū²a² ā³xa² ī³yen²kxai²nān²tu³:

Wxa²wā¹tā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³si¹txa³hē¹la². Jau³su²

¹³

— Ha³lo²a² wi¹lxa³i¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nxe³te²a² ha³lo²ai²na² kǎi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kǎi³yah³lxi³n¹kx- ai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Nxe³yah³lxi³n¹kxe³su², te² ha³lo²ai²na², a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²nū¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 17 Hǎi¹nxe³kxe³hū³nxe², yain³txa² ī³li³te²la³ ī³yain³ta³nxa², ī³yai³nxa³ta³nxa², yain³txa³yau³xa² ī³li³te²la³ ī³na²ta³nxa², ī³na²nxa³ta³nxa² nxe³txi³ju³ta³la³ ha³yax3ka³lxi³ai²la¹wa². Hxi²ka¹nxa³wa². Hxi²kan¹ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wǎ¹sū³na² ī³kwa³na³nē³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³kj³tā³la². Kī³sa²kx- ai³, Sū³na² Yǎu³ka³jxah¹la² nxū²kwaj³yxau³nē³jah¹la² sa²kxai³lu² wain³txi³ kǎi³kj³ju³ta² ti³hi¹tē³li², hǎu²no³ti³hi¹tē³li², txa²wǎ¹ē¹nāu³a¹ au³txi³ ī³wi¹lx- on³ki²ti³hi¹tē³li², nxe³nē³na³la². Nxe³ju³ta², hxi²kan¹khai¹nxe³ju³txai²la¹wa². 18 Jǎ¹nxe³ju³ta² yǎ¹nxe³sxā³, yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet¹sī³kj³tā³la². Nxe³kj³kk- ai²nān²tu³, Txa²wǎ¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³lih³kxi²nē³li², a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹te²lo³tē³li², nxe³nē³lhī³nx2na³la².

19 Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wǎ¹kj³na¹xai²na² hǎu²no³waun¹yhu¹kj³txai²lǎ¹. Sū³na² yxo² kǎi³nō³kj³txai²lǎ¹. Ju¹ta² ten³sa³nhǎ¹. Nxe³kj³jau³su², ā³nhxi²nū¹nū³yha¹sah¹lxi³hē¹la². 20 Jǎ¹nxa¹jau³su², yain³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹na³la². Yxǎn¹ta¹, a²ī³li³te² yain³txa² ī³yain³yah³lxi³n¹ju³ta³nū³a² wxa²wǎ³tā³xai²na² ī³so¹sxā³ yxaih¹sxā³, kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹kxai²nān²tu³, ī³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wǎ³tā³xai²na² Txa²wǎ¹sū³na² hxi²ka² we¹kah³lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yuh³su²:

— Yain³txai²na² yxo²kwaj³na³nhǎ¹. Yah³lxi³n¹kxan²ti³, ī³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wǎ³tā³xai²na² ī³yx- aih¹sxā³, Sū³na² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²nx2ti³kxa²yan³ti³su², ya³nx2ta¹wa². 21 Nxe³ha²kxai³:

— Ka³yxuh³xa² wi¹na³na¹. Na¹kxan²ti³, wǎ²nhī²na¹kx- ai²nān²tu³, txa²wǎ³tā³xa² hi³ka² so¹lxi³ yain³jah¹la² ī³so¹sa²sxā³, ī³yxaih¹sxā³ kō³nxe³ti³ kǎi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² ka³yxuh³xa² wǎ²nhī²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yǎ¹nxe³sxā³, yain³txi³yau³xa² ūn³jau³xa² ī³na²ki³ju³ta³nū³a²:

— Txa²wǎ³tā³xai²na² ī³so¹sa²sxā³, kō³nxe³ti³ kǎi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, ī³na²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yǎ¹nxe³nūn³te²nū³nhū³sxā³:

— Ha³lo²a² ī³li³ju³ta² kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Yxǎn¹ta¹, kǎi³a¹kx- ai²nān²tu³, txa²wǎ³tā³xa² ī³so¹sa²sxā³ ī³yxaih¹sxā³ ha³lo²a² kō³nxe³ti³ kǎi³kxa²yan³ti³sā¹. Nxe³kj³kk- ai²nān²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a² kǎi³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la².

22 — Yain³txa² ī³li³te²a² yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxān²tu³, yain³te²sa¹xǎ¹. Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³, wǎ²nxū^h1 Txa²wǎ¹sū³na² so¹lxi³ ī³ye³sxā³ ī³yau¹ū³nhā²sxā³ ī³hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Txa²yo²ka³nāu³a¹ nū¹hā³n³nhā²sxā³ sa²yo²ā³nha²nx3nhǎ¹. Na¹jau³su² kǎi³a¹tū¹xǎ¹. Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³, ka³lih³khai¹nxe³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³kxa²yu³su²

Txa²wǎ¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²ē¹nān¹jau³su² ī³jah¹lai²la¹wa². 23 Yxǎn¹ta¹:

— Yain³txai²na² ī³wǎ³wǎ³ta³kxi²nha¹nha¹. Wain³txi³ ī³yai³na¹kxe³su² te²ju²lhain¹ku². Na¹nhǎ¹. Yah³lxi³n¹kx- ai²nān²tu³, a²nxe³te²yain³txi³la³ ī³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Ī³yain³yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³, au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ sa²yo²ā³nha²sxā³ ī³yain³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Jǎ¹nxa¹jau³su², au³txi³ txa²wǎ¹ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nha²kj³jau³xa² sa²yo²ā³nha²sxā³ ha³lo²a² ī³li³ju³ta² kǎi³kj³kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kǎi³hī³kj³tā³la². Jǎ¹nxe³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa².

Ā³nxū²kwaj³lxū¹nū³nyhu¹kj³jau³su²

15 Txa²wǎ¹kj³na¹xai²nān²tu³, Je³su²jah³la² yxo²ī³khai¹nxe³ha²kxai³ Sū³na² wǎn³txai²na² wain³txi³ sa²yo²we¹kxe³su² kō³nha²kj³sa²kxai³ nxe³te²ki³na¹xai²nān²tu³:

— A²nū²a² ā³xa² Je³su²jah³la² yxo²ī³ha²kxai³ yxǎn¹ta¹ Sū³na² wǎn³txai²na² wain³txi³ sa²yo²we¹kxe³su² kō³nhai¹nxa³xǎ¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³, ya³nān³ta³ki²la²sxā³

ā³nxū²kwaj³lxū¹nū³yha³sain¹yah³lxi³hē¹la².

2 Nxe³kj³kxe³su²:

— Txai²na² so¹lxi³ ī³ka³li³ha¹tū¹xǎ¹. Ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Yxǎn¹ta¹, txa²wǎ³tā³xa² ī³ka³li³hi², ī³wi¹lhin¹ti³hi¹ti², nxe³si¹hain¹kj³jau³nu³su² ā³nxū²kwaj³lxū¹nū³yha³sain¹yah³lxi³hē¹la². Je³su²jah³la² yxo²ī³kāi²non³txai²la². 3 Jǎ¹nxe³jut3sū³nxe², Je³su²jah³la² yxau²xai³la³nhē³ju³tau³hxai²tēx1tā², hai³txi³:

— Txai²na² so¹lxi³ ī³ka³li³sa²txai²lǎ¹. Nxe³jau³su², yx- au²xai³la³nhē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxǎn¹ta¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³txai²lǎ¹.

Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yx- au²xai³la³nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², Sū³na² Si³yx- au³tāu³a¹ ha³teh³nxā³nxa² yǎn³ta²na² Je³su²jah³la² yx- au³ya³nhē³lxa³hī¹na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Wī³nāi³. A²nū²a² kō³nxe³ti³hin¹sxā³ ī³ye³kxi¹nx- ain¹ta¹ti²ti¹. Jǎ¹nxain¹jau³hū³nxe², ī³yen²sa²sxā³ khāuh³lxa³ti³hit1sain¹ta¹ti²ti¹. Je³su²jah³la² wǎn³txa² ī³ye³sxā³, a²ha¹ kxā³nxa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jǎ¹nxe³sxā³ kwēn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² yxau²xai³la³nhē³ta¹hxai²hē¹la².

4 Kxā³nāu³u¹ta²na², Sū³na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xu¹ta²na², wǎn³txi³tu³ ī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².

— Ha³lo²a² kō³nxe³kxan²ti³, ya³nān³ta³ki²li² ān³tē³a¹xǎ¹. Nxe³si¹nhē³jau³nū³su², ū³ha²li¹la³kxi², ha³lo²a² wxa²kwē²ki²nē³si¹jau³nū³su² ū³wha²li¹la³kxi², nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³kxe³su²:

— Sū³na² a²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹ wxi²kin³ti³tot3sa³tū¹xǎ¹. Nxe³kj³jau³su², yxau²xai³tx- ai²lǎ¹. Nxe³nē³jau³su², ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ha²kxai³, Txa²wǎ¹sū

ten³sa³nha²wa². Jā¹nxe³te³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ i³ye³kxi²to³ha¹wa².

Jā¹nxa¹jau³su²:

— Ha³lo²a² ko³nxe³jut³su² na³na¹. Nxe³kj³qx-
ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
i³ye³kxi²nha²ki²nē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³ha³lxa² wxa²kwē²ki², ha³lo²a²
ya³nān³ta³ki²li² i³sa²tē³ti³hi¹ti², ai¹na¹tū¹xā¹.
Nxe³kxi²nē³lh³ix²na²na³la². Na¹kxai²nān²tu³, wxa²yu³ta²
whāi²na¹ wi¹lāin³nha²sxā³ hāi¹nxe³jau³hū³nxe²
i³ye³yah³lxi¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹,
Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la²
A²wi³nu²su² tāu³a¹ i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ju¹ta²
ten³sa³nha²wa².

**Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³qx-
ain¹jau³su²**

⁷Wi¹lhen³txi³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² wi¹lhen³txi³nx²ti³kxa²
yā¹nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³nhyah¹lxi¹kxai²nān²tu³,
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kx-
ain¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lhxā³ ya³nx²ta¹wa².
⁸Jā¹nxa¹jau³su², Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a²
nū³ka³txa² ā³nxi²nū¹nū³hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ā³nxi²nū¹nū³hai¹nha²kxai³:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
sa²yo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³jau³su², a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³sa³ku¹, kxā³nxi²nu¹ta¹na², Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³jah¹la² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² i³ye³kxū^hte³nah¹lxi¹:

— Txi²na¹xai²na² sa²yo²we¹nha¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹,
wxa²kan¹sa²tāu³a¹ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ū³hū¹nx²ta¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tē³x¹ jā¹nxe³sxā³
hī¹na² Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a² nū³ka³txa²
kāi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, kxā³na²
i³ye³kxū¹hain¹jau³xai³ta³lxi³
sa²yo²we¹nha²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². ⁹Jā¹nxe³sxā³,
Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³ju³ta²sa¹, a²nū²a² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
i³sa²nēn¹kxi²si¹hain¹jau³nū³su²:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
a³lxi²nē³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, i³sa²nēn¹kxi²kj³tā³li¹.
A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa² yxo²a²
nxe³si¹hain¹jau³nū³su², Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ū³wha²li¹la³kxi²nē³lhxā³, Je³su²jah³la²
a²yo²wān³txa² i³ya¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹:

— Txi²na¹xai²na², a²nū²a² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa² yxau³yai¹na¹ka³tu³, Sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ i³nx²a² i³ka³li³ti³hi¹ti², i³hain³sxā³
i³sa²nēn¹kxi², nxe³na²ha¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hī¹nai²na² wān³txai²yā¹nxe³sxā³,
Je³su²jah³la² kāi³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰Jā¹nxa¹jau³su²,
Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² yau³xā³xa²,
nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txāi³.
i³ka³li³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹, i³hait¹so¹tū³ka³txi³khai³xa² Ju³te²a²

nū³ka³txa² ā³nū²nx¹ya³hain¹yah³lxi¹ka³tu³,
a²yo²ha³kxa¹ i³ka³li³ja¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹.
Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹¹Jā¹nxe³sxā³,
ha³teh³nxā³nxān¹jau³xā³xa²sa¹:

— A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa²
yxo²ha³kxah¹lxi²tū³ka³txāi³. Txa²wā¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² yxo²ha³kx-
ah¹lxi²tū³ka³txāi³. Txa²wā¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹²Jā¹nxe³jau³su²,
kxā³nāu³u¹ta¹na² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² i³ye³te³nah¹lxi¹:
— In³txa² wē³sa² ton¹ye²nē³tu¹wi¹.

Txa²wā¹yah³lu¹ta¹na² a²i³lxa² Je³se³jah³lu¹ta¹na²
a²kan¹san¹tāu³su² tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxa²
Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³lhxā³, Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹
i³kwa³na³ain¹tu¹wi¹. i³kwa³na³ai¹nha²kxai³, Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹
yxo²ain¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

¹³Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na² yxo²i²nha²ti³hi¹txa²txi³na³la².
Nxe³ha²kxai³, Sū³na² kāin² ka³lih³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³,
kāin² hāu²no³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx²ti³tu¹wa².
Yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³nx²ti³tu¹wa². Nxe³nx²ti³kx-
ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxū³txi³
sa²hau³ko³txa²txi³kxe³su², ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Sū³na²
sa²hau³ko³ta³lun²nx²ti³ju³ta³nū³a² yxo²i²nha²sxā³
wah³yxah³lxi¹tu¹wa². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³la² e³lē³na¹ i³ya¹ū³jau³su²

¹⁴Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wxa²yu³ta²
wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³, a³la³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³,
yah³lxi¹tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹kxe³su²,
hxi²kan¹txi³ Sū³na² ha³lo²a² i³ya¹ū³waun¹yhu¹sxā³
i³hau³ko³nū¹waun¹yhu¹tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Ju¹ta¹,
wi¹lāin³nha²sxā³ i³ye³ya³nx²ta¹wa². ¹⁵Na¹kxan²ti³,
ya³lot³sxā³ ha³lo²a² ka³na³ku² ju³ta¹na² te²yu³ta¹na²
tāu³to³nū¹nx²ti³ju³txai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹wa².
Nxe³na¹jau³xai²na², ha³lo²a² sa²wa²lho¹xi²sxā³,
ain³kxi¹nx²ti³te³lhxā³ ya³nx²ta¹wa². Txa²wā¹sū³na²
a³lxi²sa²sxā³ wa³ka³li³yu³ta³lot³sa³na²hē³la². Sa³ha²kx-
ai³, ya³nx²ta¹wa². ¹⁶A²nū²a² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa²
ā³nxi²nū¹nū³si¹sain¹jau³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la²
sa³wi³sa³lot³sa³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txai²na²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa²
i³ya¹ū³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxai²nān²tu³,
i³ya¹ū³hai¹na¹kxai²nān²tu³, Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²nān²tu³, Sū³na² wān³tx-
ai²na² yxo²ain¹kxai²nān²tu³, yxo²i²te²a² so¹lxi³, Sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxū³txi³,
i³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹sān²ka³tu³, hā²wxān³txa³, txai²na²
sa²kxai³lu² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²hxi²ka³nāu³a¹
ū³hū¹ai¹na¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Sū³na² Si³yx-
au³tāu³a¹ i³ka³li³te³nah¹lxi¹:

— Txa³nū¹

ā³nū²nxī²sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta²
 wa³ko³nū¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su²,
 txa²wa³ka³li³yu³tai²na² hxi²kan¹ju³ta³la³ hit¹sxā³
 e³a¹wa². 18 Txa²i²na² ya³lot³nha²sxā³ i³ye³ya³nx²ta¹wa².
 Na¹kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² hxi²ka² kái³ū¹sain¹ju³ta²
 so¹lxi³ i³ye³ya³nx²ti³hī³na¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹,
 Je³su²jah³la² hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hē³la². Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xa² Sū³na²
 sa²yo²wet¹si¹hai¹na¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la².
 Na¹ha²kxai³, txa²i²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xa² yxau³yai¹na¹ka³tu³,
 Sū³na² wān³txa² i³ye³kxai¹ni², ha³lo²a² kái³ū¹hai¹ni²,
 nū³kxūn³ju³ta² kái³ū¹hai¹ni², nxe³yain¹to³ha¹hē³la².
 Na¹ha²kxai³, hau³hau³kon³sxā³, Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³
 o²la³kxi²ya³sain¹to³nha²hē³la². Ya³sai¹nha²kxai³, Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Sū³na²
 sa²yo²we¹tain¹to³nha²hē³la². Je³su²jah³la²
 kái³ū¹sain¹ju³ta² i²ain¹sxā³
 sa²yo²we¹tain¹to³nha²hē³la². Nxe³sxā³,
 Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³sxā³ ai³la¹ka³tu³, wān³txa²
 wi¹jau³xa² tah²yau³xa² Je³su²jah³la²
 i³yau¹ū³hai¹na¹jau³nū³a², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sxi²ta²
 yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³xai¹lai¹na¹ka³tu³, nxe²xai³la¹nū²la²,
 hā²wxān³txa³ ne³kxūh¹tān¹ko³xa² a²i³lxa²
 i³li³ra³kū²ko³xa² ā³wi¹ha¹hē³la². 20 A²nū²a² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa² Je³su²jah³la² a²i³lxa² ko³nxe³nx-
 ai¹nxa²tū³kā³txa² kāin² yū²na³la². A²nxe³tū³kā³txa²,
 Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³hen³txi³ti³ten³khaix¹sa³nha²wa². Ju¹ta²i²na² so¹lxi³
 yu³ka³na³ka³nat³sxā³ i³ye³lxu¹na¹jau³su² yxau²xai³lh-
 ai²na¹hē³la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a² i²li³ko³xa² a²nū²a² ā³xa²
 Sū³na² wān³txa² i³hen³txi² ā³si³wxe³ain¹kxai²nān²tu³,
 txa²i²na² ā³si³wē³nxī²sxā³
 i³hen³txi³ti³ten³sa²nxa³nha²wa². 21 Kxā³nhxī¹nu¹ta²i²na²,
 Sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a², kxā³nxa² wān³txa² wi¹jau³xa²
 ā³ne³wxe²nxa³i², Je³su²jah³la² i³lxa² ko³nxe²nxa³i²,
 nxe³ain¹tū³kā³txa², hī¹na² i²i², a³la³kxi², ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xau³hxai²tēx¹tā². Nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Pau³lah³lo²kxai³lu² Ro²ma²thi³na² ai³si²ju³ta³nū³su²

22 Txa²i²na² ā³wxā³sxā³ i²nx²ti³lxu¹nhxai²na¹hē¹la².
 Kxān³su² wxā³te³lhxā³ e³hxai²na¹hē³la². Na¹ta¹,
 hxi²ka¹nha²hxain²nxa³hē¹la². A²nū²a² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² Sū³na² wān³txa² kāin²
 i³hen³txi³hxai²na¹hē³la². Na¹ha²kxai³, hxi²kan¹txi³
 ā³na¹sxā³ ā³nxai³sxi²nx²ti³hxain²nxa³hē¹la². 23 Yxān¹ta¹,
 Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² hī¹na²
 i³hen³txi³ta³lu²na¹hē³la². Na¹ha²kxai³:
 — Kxān³su² Ro²ma²nū³kā³txa² Je³su²jah³la² wān³txa²
 yxo²i²ain¹tū³kā³txa² ā³nxai³sxi²lhxun¹to³ha¹hē³na¹.
 Na¹jau³su² ye³jen¹su² ā³wxā³sxi²nx²ti³lxun¹sa³hē¹la².
 Na¹ka³tu³, Es³pā²ya³ko³xa² ā³nxai³la¹tū¹xā¹.
 To³ha¹hē¹la². Ya¹nān¹ta³ko³xa² wa³to²hi²na¹tāu³a² ā³nx-
 ai³la¹tāu³nū³a² ha³la³ka³nxū³nān¹thi³na² wxa²yx-
 au³yah³lxin¹thi³na² ā³nī²nx²ta¹tu¹wa². Ā³nī²nx²ta¹kx-

ai²nān²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxin¹tu¹wa². Nxe³sah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, hā²wxān³txa³:
 — Ha³lo²a² ā³ne³sen³sai¹ko³xa² ā³nxai³la¹tū¹xā¹.
 Na¹jau³su², ā³nhxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹la². 25 Yxān¹ta¹,
 hī¹na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nx-
 ai³sā²na¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 yxo²ain¹tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na²nān¹tū³kā³txa²
 nxe³yain¹thi³ka³txa² ā³nhxi²nū¹nū³hai¹na¹tu¹wa².
 26 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² yxo²i²tū³kā³txi³nāu³xa²,
 Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³yai¹ni², Kre²sa²ko³xa² yx-
 au³yai¹ni², nxe² ha¹lin¹yain¹tū³kā³txi³nāu³xa²
 wā²nxū¹hain³hain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nū¹ā¹ Je³ru³sa³lē²thi³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 yxo²yain¹tū³kā³txa², a²nū²a² yen³kxi³ txa²ye²tū³kā³txa²
 yū³ye²na³li¹. Yxān¹ta¹, Txa²wā¹ki³na¹xai²na² yen³kx-
 ih³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³, Txa²wā¹ha³teh³nxā³nxa²
 wā²nhū¹ya³sain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²yen³kxi³ txa²tū³kā³tx-
 ai²na² ā³nhxi²nū¹nū³hain¹txai²la². Ka³lih³khai¹nxe³sxā³
 ū³hū¹ain¹ki³tā³li¹. Ain¹ta¹hē¹la². Nain¹sxā³,
 a²ha³teh³nxā³nxai²na² ū³hū¹sain¹na²hē³la².
 — Nū¹ā¹tū³kā³txa² ū³hū¹tī¹nhē³li¹. Sain¹sxā³
 ū³hū¹sain¹na²hē³la². 27 Ain¹ju³ta²,
 ā³nhxi²nū¹nū³hain¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³sxā³
 Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³kā³txa² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³lxā²na³la². Yxān¹ta¹,
 Ma³se³to²na²ko³xan¹tū³kā³txain²txi³,
 Kre²sa²ko³xan¹tū³kā³txain²txi³, hai³txi³ Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³wa². Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³lxā²na³la². A²ha² kxā³nxa²
 Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ā³nxai³sxā³, Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 oh³nāu³u¹ta²i²nān¹jau³xa² i³yau¹ū³hain¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³kxa²yo³ha² wā³kon³ye²na³la². Nxe³ha²kxai³,
 hī¹na²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na²
 a²ha³teh³nxā³nxa² ū³yho³hi²txā³nxa² a²yen³kxa²
 yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² te³ain¹ka³tu³ Ju³te²a²
 nū³kā³txa² ū³yho³hi¹xain¹te³lhxā³ nxe³ta¹ti²tu³wa².
 Ain¹kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ ha³lo²a²
 wā³kon³ye²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxai¹nhī³nx²na³la².
 28 Na¹kxai²nān²tu³, Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³kā³txa²
 ā³nhxi²nū¹nū²ta³lu²na¹kxai²nān²tu³, a²ha³teh³nxā³nxa²
 wā²nhū¹yhain¹txā³nxū³a² wā³ko³nxa³te²tu³:
 — Ū³hū²ta³lu²na¹na¹hē³na¹. Na¹kxai²nān²tu³,
 Es³pā²ya³ko³xu¹ta²i²na² ā³nxai³la¹tū¹xā¹. To³ha¹hē¹la².
 Na¹kxai²nān²tu³, tīh³na² ya³la³sxan¹thi³na² txā²
 ā³nī²ain¹sā²na¹tū¹xā¹. Na¹jau³su²,
 ā³wxā³sxi²nx²ti³sā²na¹tu¹wa². 29 Na¹kxai²nān²tu³, tx-
 ai²na² ā³wxā³sxi²nx²ti³lxai²nān²tu³, Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² a²wi¹ju³ta² hxi²kan¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 kāin² ā³tē³sxā³ wā³kon³ti³he¹nxa³kxe³su²
 ā³wxā³sxi²nx²ti³ta¹tu¹wa². Jau¹xai²na² a³la³kxi²na¹wa².
 30 Txa²wā¹tā³nāu³xāi^{3</}

— Nū³kxūn³txi³, ha¹li¹ ā³n³hxi²nū¹sah¹lxi³sxā³,
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ha³tin³ti³
i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxi³n³kxai²nān²tu³:

— Nū¹ka³na¹ Ju³te²a² ko³nāu³a¹ ā³n³xai³la¹tū¹xā¹.
Na¹ta³ko³nāu³a¹, a²nū²a² Sū³na² wān³txa²
sa²yo²ā³ain¹tū³kā³txa² yxau³ain¹na³la².
A²nxe³tū³kā³txa²:

— Īh¹nxet³sai¹n³hxi³te²la¹ku². Na¹jau³su²,
Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² wxa²sa²naun¹sa²si¹yah³lx-
in¹jau³nū³su², ha³tin³ti³ i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹la².
Nxe³sah¹lxi³n³kxai²nān²tu³, nū¹ā¹ Je³ru³sa³lē²thi³na²
ā³n³xai³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² yxo²tū³kā³txa²
ā³n³hxi²nū¹nū³hain¹te³lhxā³ ā³n³xai³la¹tu¹wa². Na¹kx-
ai²nān²tu³, a²nxe³te²a² hxi²nū¹nū³hai¹na¹ju³ta³nū³a²
ka³lih³kxi²la² sa²so¹sai¹n³xau³jau³lhu¹na¹jau³su²
Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³nū³nhē¹la².

³² Na¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ i³ka³li³khai¹nxe³sxā³,
i³nxū²kwāi³lxū¹sxā³ ā³wxā³sxi²nx2ta¹tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² kxai²nān²tu³,
ā³wxā³sxi²nx2ta¹tu¹wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³,
i³ye³ya¹yhu¹kj³tu¹wa². Nxe³na¹jau³nū³su², jau³xa²
a²yo²ha³kxa³nū³a² Txa²wā¹sū³na²
i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹la². ³³ Na¹ha²kxai³,
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
wxa²hāu²no³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² jah¹la²
sa²hau³ko³txa²txi³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

A²ha³tā³nxa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

16 Fe²ba³ka³lxa² i³sa²si¹hā³ū³h¹nx2ta¹wa².

A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²wā¹wā³tā³ta²su² ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² yxo²tā¹ka³lxu³su² ha²kxai³, nx2na³la².
Nū¹ā¹ Sē³kre²a²thi³nān¹tū³kā³txa² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²tā¹sxā³ yxau³xai³tū³kā³txa² kāin²
ā³n³hxi²nū¹nū³hain¹ta¹ka³lxai²la¹wa². ² Ta¹ka³lxa²
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tā¹ka³lxai²la¹wa².
Nxe³ha²kxai³, wi¹lhen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². Ju¹ta²
wain³na³la², Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²tū³kā³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³la². Jā¹nxe³sxā³,
ta¹ka³lxai²na² ha³lo²a² i²li³ju³ta² wā³kon³ye²kx-
ai²nān²tu³, i²ū¹tain¹yah³lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³xa²
wi¹li²yū¹hi², txain²txi³ ā³n³hxi²nū¹nū³sa³i², sa³ta¹ka³lx-
ai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ye¹nx2ta¹wa².

³ Na¹ha²kxai³, Pri³si²la³ka³lxa², A³kwi²lah³la² nxe³sxā³,
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te²nāu³xa²
ā³nū²ki²ya³sain¹sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la²
a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ya³sain¹na²hē³la².

⁴ A²nxe³te²nāu³xa², ha³lo²a² ha³n³eh³lxi³khai¹nxe³ju³ta²
wxa²sa²naun¹sain¹na²hē³la². Ya³lu²sain¹jau³su²
wxa²sa²naun¹sain¹na²hē³la². Sai¹nha²kxai³, txain²txi³
kāin² i³ka³li³hi², Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa²
ā³n³hai¹tū³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tā¹sxā³ yx-
au²xai³ye²yhain¹tū³kā³txain²txi³ kāin² i³ka³li³hi²
ya³sain¹na²hē³la². ⁵ Jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³lai²na²

wān³txa² yxo²tā¹sxā³ yxau³xai³tū³kā³txa², A²ki³lha³lx-
ai²na² sxi²ha² ā³yān³ki³nū²ki² tū³kā³txa² txa²ha³tā³nxa²
i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². Jā¹nxe³sxā³,
E³pe³ne²tah³la² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
A²nxe³jah¹la² txa²yā³lxa³khai³su² ha²kxai³, a³lxi²na¹kx-

ah³lo²su² ha²kxai³, nx2na³la². A²kxā³nxa² A²si³a³ko³xa²
yxau³tū³kā³txa² jah¹la² txā², Je³su² Kris²tu³jah¹la²
sa²yo²wet¹sān²na²hē³la². ⁶ Jā¹nxe³sxā³, Ma³ri²a³ka³lxa²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
Ta¹ka³lxa² kāin² wa³kon³ya³nx2tain¹te³nai¹ti²tu³wa².
⁷ Jā¹nxe³sxā³ Ān³tro²na³kah³la² Jū²ni³a³ka³lxa² ain¹sxā³,
txai²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sain¹na³la².
Txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². A²ha²
kxā³nxa², a²nū²a² ā³xai²na² hxi²ka² sxi²ha² kan²thi³na²
ūn²ti¹ki²wxe³sain¹na²hē³la². Nxe³na¹hi¹nai³tā²,
a²nxe³te²nāu³xai²na² ū³ti¹ki²wxe²ya³sain¹to³nha²hē³la².
A²nxe³te²nāu³xai²na², txa²nū³kā³txi³na¹xai²na²
wi¹li²si¹n³hxi²na¹hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na²

i³tih³nxe³si¹na¹tū³kā³txi³na¹xai²na² wi¹li²si¹n³hxi-
ai²na¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xai²na², a²ha² kxā³nxa² tx-
ai²na² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹txa³tā³lxa² ā²la²
sa²yo²we¹tain¹ta¹hē¹la².

⁸ Jā¹nxe³sxā³, Ām³pli³a²jah³la² txa²yā³lxa³nū³ai²la¹wa².
A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³jah¹lai²la¹wa².
A²nxe³jah¹la² txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³tx-
ain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². ⁹ Jā¹nxe³sxā³, U³bā²nah³la²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³
ā³n³hxi²nū¹nū³sa²si¹n³jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³,
Es³ta²kah³la² txa²yā³lxa² a³lxi²na¹kxah³lo²su²
nū³nha²kxai³, nain¹na³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xa²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².

¹⁰ Jā¹nxe³sxā³, A³pe²lah³la² Je³su²jah³la² kan²txi³
sa²yo²we¹khaix¹jah¹lai²la¹wa².

— Ha³lo²a² ha³n³eh³lxi³na³na¹. Nxe³kxan²ti³,
hāi¹yxān¹ta¹ sa²yo²we¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la².
Jā¹nxe³sxā³, A³ris³to²bah³la² a²ka³lxa¹ti³su² te²a²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la².

¹¹ Jā¹nxe³sxā³, E³ro³ti³āu²ah³la² txai²yā¹nxe³sxā³,
Ju³te²a² nū³kā³txi³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³, Na³si²sah³la² a²ka³lxa¹ti³su²
tū³kā³txa², ā³n³hai¹tū³sxā³ Je³su²jah³la²
yxo²i²ye²yhain¹tū³kā³txa² txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³,
nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

¹² Jā¹nxe³sxā³, Tri³fē²na³ka³lxa² Tri³fo²sa³ka³lxa²
ain¹sxā³, Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³
wa³kon³ta¹ka³lxi³nāu³xai²la¹wa². Nxe³ta¹ka³lxi³nāu³xa²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
Jā¹nxe³kxe³hū³sxā³, txa²yā³lxa² Pe²si³ta³ka³lxa²
a³lxi²ki³ta¹ka³lxa² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² kāin²
wa³kon³kxi²ta¹ka³lxai²la¹wa². A²nxe³ta¹ka³lxa²
txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².

¹³ Jā¹nxe³

ĩhen³txi², Txa²wā¹sũ³na² nũ³kã³txi³su² jah¹lo²nāu³xa²
 ã³xa² A³sĩ²kri³jah³lai²na² nũ³kã³txai²na² sxi²ha² yx-
 au³yain¹jah¹lo²nāu³xa² txa²ha³tã³nxa² ĩhen³txi², nxe³tx-
 ain¹yah³lxi³nũ³nhē¹la². 15 Jã¹nxe³sxã³, Fi³lo³lo²kah³la²
 Ju²li³a³ka³lxa² ain¹sxã³, txa²ha³tã³nxa² ĩhen³txi²,
 Ne³re²ah³la², a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² ain¹sxã³ txa²ha³tã³nxa²
 ĩhen³txi², O³lĩ²pah³la² txa²ha³tã³nxa² ĩhen³txi²,
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²²sxã³ yxau²xai³tũ³kã³txa²
 yxau³yain¹tũ³kã³txa² txa²ha³tã³nxa² ĩhen³txi² nxe³tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la².

16 A³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³sxã³
 ĩhen³txi³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nha²kxai³,
 Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹tũ³kã³txi³nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ ha³lo²lo³txai³lain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹sxã³
 ĩka³li³si¹nx2ti³jau³su², ĩsa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹na³la².

Ĩ³tih³nxe³jau³xa² a²ne³ki³san¹jau³su²

17 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa².
 Na¹ha²kxai³, txa²yxo²ka³nāu³ai²na² whã¹na¹ au³txi³
 ain³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 A²nũ²a² ku³lhxã³thin¹te²a² ya³nx2ti³ha³ta²wa².
 A²nxe³tũ³kã³txa² wi¹lĩ³we¹yhu¹yah³lxi¹ju³ta²
 kho³te³lhxã³ o²la³kxi², Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹jah³lx-
 in¹ju³ta² ã³ke³tã³nã¹sih¹nxa²ti³jau³nũ³su² o²la³kxi²,
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹jau³xa²
 sa²yxo²ã³si¹nx2ti³jau³nũ³su² ĩ³tih³nxe²,
 nxe³nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tũ³kã³txai²lē¹. Yx-
 au²nũ²kah³lxi³txa³hē¹la². Hã¹nxe³sxã³ ã³nhait¹sxã³
 ha³na³ka³lxi³ yxau³je²txain¹yah³lxi³hē¹la².

18 A²nxe³tũ³kã³txa², hai³txi³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²we¹tũ³kã³txi³sxa³wa².
 Hã¹nxe³sxã³ yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ko³nxe³ti³
 yxo²kwain³tũ³kã³txai²la¹wa². Wãn³txa² wi¹ki³lxo³jau³xa²
 ĩ³ki³ha¹ki¹nx2ti³sxã³ kwa²
 wi¹lhin¹ki³lxo³ti³hi¹txa²lxi³ha³ta²wa².
 Te²u¹jã¹nxe³jau³xa², a²nũ²a² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a²
 ain³kxi²kxai²lē¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ã³nke³tã³nã¹hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa².

19 Yxã¹ta¹, wxa²yu³ta² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kan²txi³
 sa²yxo²we¹jah³lxi³to³ta¹hi¹nhē³la². Nxe³yah³lx-
 in¹ju³tau³tēx1tã², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹na³la².
 Nxe³ha²kxai³, ka³li³sa²si¹yah³lxin¹nha²wa².
 Jã¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ a³la³kxi²,
 ha³na³ka³lxi³ ko³nxe³ju³ta² sa²yxo²we¹jah²lxan³kxe³su²,
 wi¹lhin¹sxã³ yxau², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lx-
 in¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². 20 Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
 au³tãu³a¹ ã³nhãu²no³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² na³la².

A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² jũ¹nxe³ ye³jen¹nãu³a¹
 Sa³ta³na²jah¹la² nũ³kxũn³ju³ta² wa³ka³ti³lo³tu¹wa².
 Nxe³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu²
 wxa²nũ³kxũn³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ Sa³ta³na²jah¹la²
 yxau³syē¹nx2ti³tu¹wa². Hai³txi³, nũ³kxũn³txi³
 sa²nē³khau²ki¹xi¹nx2ti³xa³lho³la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
 hãu²non³sxã³ yxau³yah³lxin¹ju¹wa². Nxe³ha²kxai³,
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la² kãin²
 thã¹ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

21 Ti³mo²jah³la² txai²yã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la²
 wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³kxi²jah¹lo²su² jah¹la²

a²ha³tã³nxa² ũ³sa²si¹hã³ũ¹nx2ti³na³la². Jã¹nxe³sxã³,
 Lu²si³ah³la², Ja³sãu²ah³la², So³si³pa²jah³la² ain¹sxã³, tx-
 ai²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sain¹na³la².
 A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² Je³su²jah³la²
 yxo²²ain¹tũ³kã³txi³su² ha²kxai³ a²ha³tã³nxa²
 ũ³sa²si¹hã³ũ¹nx2tain¹na³la².

22 Jã¹nxe³sxã³, txai²na¹xai²na² Te²si³o³ah³lo²na¹xai²na²
 Pau²lah³la² yxo²wãn³txa² ain³kxi²so¹sxã³, ta³nxã¹nx-
 ai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã¹yã¹nxe³sxã³
 Je³su²jah³la² a²sa³wit3sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na²
 txa²ha³tã³nxa² ĩhen³txi³nx2ta¹wa².

23 Jã¹nxe³sxã³, Kai²ah³la² a²ha³tã³nxa²
 ĩhen³txi³nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha²,
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² yxau³yai¹na¹ha²kxai³,
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²²sxã³ yxau²xai³tũ³kã³tx-
 ai²na² th¹nãin²txi³ ã³yã³nũ²kxi³ya³sain¹to³sĩn¹na³la².
 Jã¹nxe³sxã³, E³ras²jah³la² sxi²jen³na² kãin²je³na² yx-
 au³na¹je³je¹nai²nãn¹tũ³kã³txa² ũ³yho³hi²txã³nxa²
 ĩ³hau³kot3so¹ain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²
 a²ha³tã³nxa² ĩhen³txi³nx2ti³na³la². Jã¹nxe³sxã³,
 Kwa³jah³la² txa²wã³tã³jah¹la² a²ha³tã³nxa²
 ĩhen³txi³nx2ti³na³la². 24 Jã¹nxa¹jau³su²,
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 kãin² thã¹ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

25 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 A²nxe³jah¹la² so¹lxi³
 hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². Yah³lxin¹kx-
 ai²nãn²tu³, kan²txi³, Sũ³na² sa²yxo²wet¹sa²tē³yah³lx-
 in¹tu¹wa². Jã¹nxe³si¹nx2ti³jau³su², nxe³nx2ti³na³la². Tx-
 ai²na¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
 Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la³
 ĩ³yau¹ũ³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³na¹jau³xai²yã¹nxe³jau³lxi³ Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wa². Wãn³txai²na²
 tah²yau³xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³sxã³, Je³su²jah³la²
 ĩ³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹wa².
 Nxe³na¹jau³xai²na², kxã³nãu³u¹tai²na² a²lhun³tu²
 a³la³kxi²txi³hex¹kĩ³sxa³jau³su² ha²kxai³, wãn³txa²
 hãĩ³jau³su² ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹,
 a²jut¹so¹lxi³ a²nũ²a² ũ³wha²li¹lhxã³ ũh³yũ²ki²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Nxe³ju³ta²,
 ha³la³je¹nũ³wa³kxu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² nũ³kã³txa²
 ĩ³tih³nxe³tũ³kã³txi³su² tũ³kã³txi³nũ³a²
 ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³kã³tx-
 ai²na², Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²so¹ki²sxã³
 ũ³wha²li¹la³kxi²nē³lhxã³, wãn³txi³tu³ tah²yau³tu³
 ũh³yũ²ki²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹,
 hĩ¹nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su²
 tãu³kxai³lu², ka³ten³su² yxau²wa³to²a³li³tãu³su² tãu³kx-
 ai³lu², ĩ³kwa³na³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 sa²kxai³lu² sa²yxo²we¹te³na¹, wãn³txai²na²
 tah²yau³xai²na² ĩ³ye³sxã³, a²nũ²a²
 yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³kã³txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹
 e³lē³na² ĩ³yau¹ũ³hain¹na³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Sũ³na²
 wãn³txa² yxo²²i², sa²yxo²we¹ti², nain¹txai²lã¹. Ain¹na³la².

²⁷ Nxe³ha²kxai³, Txa²wă¹sũ³na² Si³yxau³tău³su² tău³a¹
 hăi¹nxe² a³la³kxi²ta³lun²khai¹nxe³tău³su² tău³a¹,
 wxi²kin³ti³ton³sxă³ ĩ³yĩ¹li²wa³to²hi²ya³sah¹lxi³hě¹la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² kăin² sa²hau³ko³tě³lha²kxai³,
 nxe³ya³sah¹lxi³hě¹la². Ju¹ta² wain³na³la². Ta³lu²na¹wa².

1 Korīntios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ū³wha²li¹la¹txā³nxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wa². A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ū³sa²si¹hā³ū¹sa¹nx2ti³na²hē³la². Ī³sa²si¹hā³ū¹sa¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² ĩ³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sos²tē²yah³lo²su² txa²wā¹lon³yah³lo²su² yx- au³ya³sain¹nūn³na³la². ² Ko³rīn²to²thī³na² yxau³yah³lx- in¹tū³kā³txi³ ĩ³nxā² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ŕ²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³ ĩ³nxā² ain³kxi²sah¹lxī³hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxī³ha²kxai³ kō³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³yah³lxī³la². Yxo²ŕ²yah³lxī³si¹nx2ti³nūn³jau³su² ĩ³kaix¹so¹nx2ti³nūn³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ŕ²li³thī³na² yxau³yah³lxin¹tū³kā³txi³ ĩ³nxai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³si¹jau³su² ĩ³ye³kxi²yah³lx- in¹te² ĩ³nxā² ū³wha²li¹lxū¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxī³hē³la².

Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ŕ²nē³jau³su²

³ Nxa¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² Txa²wā¹wi³nu²su² nxe³te²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² nxe³te²nān²tu³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxī²nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nāu²no³txa²lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

⁴ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxī²nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³yah³lxī³la². ⁵ Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ a³la³kxah¹lxī¹nha²kx- ai³ wxi²kan¹txi³ ĩ³tih³nxe³nyhu¹ah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxī³ta¹hi¹nhē³la². Jā³xah³lxin¹ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². ⁶ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² Kris²tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³jau³xai³tā² ya²la³la¹ kāi³ū¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². ⁷ Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a³ka³nxī²ju³ta³nū³a² wahx3yah³lxin¹tāu³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² yen³kxa² wi¹te²a² wā³ko³txa²lxī³xa³hē³la². A²yo²ha³kxa¹ ū³hū¹nx2ti³na²hē³la². ⁸ Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a³ka³nxī²nxa³tā³lxā¹ ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxī³tu¹wa². Ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxī³ha²kxai³ kxān³ton³tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a³ka³nxī²tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxāi³ti³nx2ti³xa³lho³la², Sū³na² wān³txa² kan²txi³

yxo²ŕ²yah³lxī³nha²kxai³la². ⁹ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² ya²la³lai²la¹wa². Wān³txa² e³kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ ĩ³yūt¹se³tu¹wa². A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² ĩ³kaix¹so¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ yxo²ŕ²yah³lxī³lxā². Wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nū²kxi¹nx2ti³sxā³ yxau²xai³lah³lxī³lxā². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².

Yxo²ŕ²tū³kā³txa² ā³nhai²ta³lxī³ yxau²xai³jau³su²

¹⁰ Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Wi¹lain³kxi²sah¹lxī³hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²na² a²wān³txa² ĩ³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². ĩ³ye³ŕ²ylhon¹ta³kxi²sxā³ ā³nhai²ta³lxī³yah³lxī³txa³hē³la². Hāi¹sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³xa² yxau³ka³na³ka³nat3sxā³ ăin³nha¹jah³lxī³hē³la². Ā³lxā²txi³ ăin³waun¹txi³ny- hu¹ah³lxī³txa³hē³la². Kō³nxe³ti³ ŕ²yl¹li²waun¹ny- hu¹ah³lxī³txa³hē³la². ¹¹ Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Klo³e²yah³la² a²sa³wi³ha³lxā² ĩ³hen³txi³sain¹na²hē³la². ĩ³ye³ŕ²ylhon¹ta³kxi²sxā³ ĩ³hait2ta³lxī³ny- hu¹ah³lxī³ta¹hi¹nhē³la². ¹² Nxe³yah³lxin¹jau³xa²sa¹, wxa²ha³tih³xan¹tū³kā³txi³ ĩ³nxā² a²wān³txi³kxai³lu¹: — Txai²li² Pau²lah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³: — A³po²lah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³: — Txai²kxai³ Pe²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³: — Yxān¹ta¹txai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxī¹nha²kxai³ yah³lxī³ta¹hi¹nhē³la². Yau³xā³lxā³txi³ e³xai³yah³lxī³ta¹hi¹nhē³la². ¹³ Nxe³yah³lxī¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² ĩ³hait2ta³lxī³xai³hī³te²la¹xa³? Pau²lah³lo¹na² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²kī¹la³kxi²nū¹nx2tain¹te²la¹xā³? Pau²lah³la² ĩ³lxā² yxo²ŕ²yah³lxī³nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2tain¹thai¹la²? Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa². ¹⁴ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Kris²po²ah³la² so¹lxī³ Kai²ah³la² so¹lxī³ tē³sxā³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹ai¹na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³na¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²na¹wa². ¹⁵ Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ e³yah²lxā³lxā². E³yah²lxan³te³nah¹lxī¹: — Pau²lah³lai²na² a²ŕ²lxā² yxo²ŕ²a¹ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sa³na²hē³li¹. Yah³lxin¹jau³su², hxi²kan¹txi³ e³yah²lxan³tho³la². ¹⁶ Jā³nxa¹jut3su² Es³te²fa³na²sah³la² nū³kā³txa² tē³sxā³ ĩ³yau³xa²

ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹nū³na¹tai¹tu³wa². A²nū²a² ā³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nū³na¹te²ta²hē³ku² nxa¹nha²wa².
 Yxān¹ta¹ hāix¹te²si³li³nha³la². Te²na² so¹li³na³la².
 17 A²nū²a² tē³sxā³ i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹sain¹jau³su² i³sa²si¹hā³sai¹nxa³hē³la².
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³yau¹ū³nx²ti³si¹sain¹jau³su² i³sa²si¹hā³sain¹na²hē³la².
 A²nū²a² a²hoh³li³su² jau³khai³xa² e³nxa³hē³la².
 Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi³nē³jau³xai³tā² hi³sa³ka³txa²
 i³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² so¹li³ e³a¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi³nē³jau³xai³tā²
 e³nxa³ke³la³te²kxai³ kwa²toh³li³jau³su² hī³nx²na³la².

**Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³nxī¹ni² a²hoh³li³si²
 nxe³jau³su²**

18 Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta²
 hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² nxe³jau³xai²na²
 te³nai¹nxa³te²na² yū²na³la². Ā³la² a²ē¹nāu³ai²na²
 ya³lu²ju³ta³nū³a² ā³la² yū²na³la², Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹
 txa²wā¹ki³na¹xai²na² kwa²toh³li³jau³sxa³wa².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yxo²i²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ā³la² ū³hū¹nē³na³la². Wān³txa²
 wā³nxī¹n¹jau³su² na³la². 19 Kxā³kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹jau³su² nxe³te³nah¹li¹:

— A²nū²a² a²hoh³li³si²ju³khai³xa² ā³na¹a¹tu¹wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wain³txi³
 wā²nxū¹hain³nha¹n¹ju³khai³xa² ā³na¹nū³na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxi²hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² te³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe²
 ū³wha²li¹ta¹hxi²hē³la².

20 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a² wān³txa² a²hoh³li³su²
 te²na² kāi²nxa³ha²kxai³ ha³teh³nxā³nxa²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² i³yau¹ū³te²su² te²na²
 kāi²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² a²hoh³li³su² ha²kxai³
 i³ye³i³li³hon¹ta³kxi²nyhu¹te²su² te²na² kāi²nxa³ha²kxai³
 nxe²na³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹:

— Kwa²toh³li³jau³xai²la¹wi¹, yuh³xai²nān¹jau³xa²su¹.
 Txa²wā¹sū³na² nxē³ta²wa².

21 Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³li³su² ju³ta²
 so¹li³ yū³kxi²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na²
 i²hī³ki³sxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²i²te²su² te²a² so¹li³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tain¹na³la².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹na¹jau³xa² a²nū²a²
 ā³xa² kwa²toh³li³jau³hū³ye²kxan²ti³ a²ē¹na²
 sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³ta² so¹li³
 Txa²wā¹sū³na² ten³te²ju²hē³la². 22 Jā¹nxe³sxā³
 Ju³te²an¹te²su² te²a² sa²kxai³lu² wā³nxī¹nxā³ kāi³ju³ta²
 so¹li³ te³nai¹nha²kxai³ Kre²ka² nū³ka³txe²nān¹te²su²
 te²a² sa²kxai³lu² a²hoh³li³sa²ju³ta² so¹li³
 te³nai¹nha²kxai³ nxain¹na³la². 23 Nxain¹kxan²ti³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kx-
 ain¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²na²
 so¹li³ i³yau¹ū³nx²ti³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jau³xai²na²
 Ju³te²an¹te²su² te²a² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³
 i³xan³tai¹nha²kxai³ Ju³te²an¹te²sxa³te²a² ain³kxi²nha²kx-
 ai²nān²tu³ kwa²toh³li³jau³su² yai¹nha²kxai³

nxe³yain¹na³la². 24 Nxe³kxan²ti³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a²
 Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹tu¹wa². Ju³te²an¹te²su² te²la³
 tā³nxā² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² te²la³ tā³nxā²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²sxā³ i³so¹tu¹wa².
 Nxe³te²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² a²wā³nxī¹ye²kxe³la³ ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² a²hoh³li³ye²kxe³la³ ha²kxai³ nxe²na³la².
 Kris²tu³jah¹lo²su² na³la². 25 Nxe³sxā³ a²nū²a²
 yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³li³su² ju³ta² jū¹nxe²
 a²hoh³li³su² na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² kwa²toh³li³jau³su² ki³lxo³yah³lx-
 in¹jau³xai²na² ā³la² ā³sen³sai¹sxā³ a²hoh³li³su²
 jau³xai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²nū³kxūn³ju³ta²
 jū¹nxa² yū²na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 kū³we²ki²la² nū³kxūn³nxa³ki³lxo³lxhin¹kxan²ti³ ā³la²
 ā³sen³sai¹sxā³ nū³kxūn³khai¹nx²na³la².

26 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹li³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹nx²ti³hī¹nai³tā²
 i²xi²nha¹jah³li³hē¹la². Nxe³hī¹nai³tā² yuh³xai²nān¹te²a²
 a²hoh³li³su² te² i³nxā² ka³lxā¹yah³lxā³nha²kxai³
 hxi²kan¹khai¹nxe³te² i³nxā² ka³lxā¹yah³lxā³nha²kxai³
 a²nū²a² kāin² sa²nēn¹kxi¹nx²ti³xa³ha²kxai³
 nxe³nx²ti³tai¹ti²tu³wa². 27 Te²yā¹nxe³sxā³
 yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³li³su² te²a² kāin²
 yū³yah²lxā³lxā². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 a²hoh³li³su² ju³ta² ne³ti³hi¹txa²li³ha²kxai³
 ā³sen³sai¹ain¹yah³li³lxā². Te²yā¹nxūn³sxā³
 yuh³xai²nān¹te²a² a²nū³kxūn³ju³ta² kāin²
 yū³yah²lxā³lxā². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 a²nū³kxūn³ju³ta² i³nū³kxūn³ti³nx²ti³ha²kxai³
 ā³sen³sai¹ain¹yah³li³lxā². Nxe³yah³lx-

in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² āu²lxā²to³tain¹yah³lxin¹tu¹wa².
 28 A²nū²a² hxi²ka¹nxa³jah¹lo²hū³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 i²sxā³ i³so¹ain¹na²hē³la². Ko³te²hū³te²a² i²sxā³
 i³so¹ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²su²
 te²a² kāin²ki³lxo³nha²ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²ti³hi¹tu¹wa².

29 Jā¹nxe³jut³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
 hxi²kan¹txi³ yxo²kāin²txi³ e³te²sxa³yu²hē³la².

30 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ka³te³na² wi¹tāu³la³
 ū³hū¹nx²ti³na³la². Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ā³nū²kxi²wxe³nū¹nx²ti³na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² txa²wā¹ki³na¹xai²na² a²hoh³li³su² nū¹nhē³na³la².
 Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²ki³sa²kxai³
 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wain³te²lo³tē³na³la².
 Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³ti³hi¹tē³na³la².
 Ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ā³wa²su¹kxi²nē³sxā³ yx-
 au³ya³nhē³na³la². 31 Nxe³ju³tai¹li² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹li¹:

— A²nū²a<

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta² ten³sa³hē¹la². Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxai¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yau³xā³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³wā³na³a¹tai¹ti²tu³wa².
³ Nxe³nx2ta¹hī¹nai³tā² ya³lo³txi³na¹ju³ta² yū³sa²nxa³ha²kxai³ yuh³lxi³sa²sā³ ka³tā³tā³sa³ha²kxai³ sa³tai¹ti²tu³wa², Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ i³yau¹ū³nx2ti³nxa³kxa²yan³txi³sa³. ⁴ Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹ju³su² wa³lxe³txa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² jau³xa² e³kxi¹nx2ti³nxa³ha²kxai³ nxe²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²kat¹sa²ju³su² wxi²kan¹txi³ i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la²kxai³ yxo²yah³lxi³in¹tai¹ti²tu³wa². ⁵ Nxe³sxā³ yxo²yah³lxi³in¹ju³ta² hai³txi³ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² khai³xan¹ju³xa² hxi²kan¹txi³ ā³nxi²wxe³nūh¹kī³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³nxin¹ju³khai³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ ā³nxi²wxe³nūh¹kī³tā³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²su² te²a² kái²non³te²na² so¹lxi³ wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³xa² i³yau¹ū³ai¹na¹wa². Yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² jau³xa² e³nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² hxi²kan¹te²na² wān³txa² a²hoh³lxi³su² jau³xai²li² e³nxa³ha²kxai³ te²sa¹wa². A²nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ye³jen¹na² ā³wa²sut¹sxā³ ne³ki³son³tu¹wa².
⁷ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² jau³xa² so¹lxi³ e³a¹wa². A²nū²khai³xa² kō³nhain¹ju³sxa³wa². A²wi¹lhī¹nu¹tai²nān²tu³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³hī¹nū¹tai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²ē¹nān¹ju³kxai³ e³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Txa²ki³lha³lxa² yxo²i²te²na² sa²kxai³lu² wi¹lhī¹ti³hi¹tai¹na¹tū¹xā¹. Txa²ki³lha³lxi³ai²na² sa²kxai³lu² i³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹tū¹xā¹. Nx-ain¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹kx-ai¹na¹tū¹xā¹. Txa²wē³sa² yā¹xain¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹ju³kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²kāi³ju³nū³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³la³kxi²ta¹hx-ai²hē¹la². ⁸ Yuh³xai²nān¹te²a² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² jau³xa² a³la³kx-ain¹ju³sxa³wa². A³la³kxain¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²si²ha²kxai³ tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kx-ai¹nhī³nx2nxa³wa². ⁹ Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹ju³xa² e³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² a³lxi²kī³te²nāu¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²kī³kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² āu¹la³kxi²nē³na²hē³li¹. A²nxe³te²na² txa²wā¹ye³na² i²kī³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹ne³nxē³na² ain³kxi²nha²kī³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³a² a³la³kxi²kī³sxa³ha²kxai³ kī³sxa³ju³ta²la¹wi¹. Wi¹ju³ta²nū³a² so¹lxi³ yū³nē³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹⁰ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ āu³txi³ e³kxi²nha²ju³khai³xa² i³yau¹ū³nhē³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su²

i³yau¹ū³nhē³jah¹lai²la¹wa². A²hoh³lxi³su² khai³l¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² āu³txi³ e³kxi²nha²ju³khai³xa² i³yau¹ū³nhē³na³la². ¹¹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²ju³xa² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² e³kxi²nha²ye²nyhu¹in¹ju³xa² ain³kxi²nyhu¹kī³te²sxa³yu²hē³la². Wān³txa² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²jah¹la² so¹lxi³ a³la³kxi²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²ju³xa² a²nū²a² ā³xa² a³la³kxi²hī³kī³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nha²ju³xa² a³la³kxi²hī³nx2na³la². ¹² Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa² nxū²kwai³yxau²nē³ye²si¹ju³nū³su² ū³hū¹nē³na²hē³la². Hai³txi³ yuh³xan¹te²a² yāu³ka³txi³la² kō³nxe³te²la³ ū³hū¹nē³lxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³sa²si¹hā³ūh¹nē³kxah³lai²na² ū³hū¹nē³na²hē³la². Nxe³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³nūh¹kī³tā³la². Txa²wā¹sū³na² wi¹lhīn¹sxā³ i²nē³ju³nū³su² ā³ne³wxe³nūh¹kī³tā³la².
¹³ Jā¹nxe³jau³su² wān³txai²li² i³yau¹ū³nx2ta¹ju³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³yau¹ū³sa²ju³xa² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx2ta¹wa². Hai³txi³ a²nū²a² kwa² a²hoh³lxi³su² ki³lxi³o³te²a² wān³txi³sxa³wa². Oh³nān¹ju³xa² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ tē³sxā³ i³yau¹ū³nx2ta¹wa². ¹⁴ Yxān¹ta¹ a²nū²ai²li² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nxa³jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³:
 — Kwa²toh³lxi³ju³syex¹nx2na³li¹. Nxe³ny-hu¹te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txai²na² nxū²kwai³yxau²jah¹la² so¹lxi³ oh³xai²nān¹ju³xa² a³la³kxi²te²ju²hē³la². ¹⁵ Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²jah¹la² sa²kxai³lu² i²li¹ju³ta² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³tā³nxa² a³ya³txi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ yuh³xai²nān¹ju³xa² so¹lxi³ ain³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³tā³nxa² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²te²sxa³yu²hē³la². ¹⁶ Nxe³jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹ju³xa² e³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² wā²nxūh¹ e³kxi²nha²ju³xa² a³la³kxi²nū¹te²la³ yū³kī³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² i²tih³nxe³kī³ju³ta² yū³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ wā²nxūh¹ Kris²tu³jah¹lai²na² āin³nha²ju³xa² so¹lxi³ ū³hū¹nē³na³la².

Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² kái³kī³tā³la².

3 Txa²wā¹sū³na² tē³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wē³ha³lxa² yā¹yah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kwēn¹ta² yxo²i² ā³si³wxe³jah¹la² yā¹yx-ah³lxi¹lxa². Yuh³xai²nān¹ta² wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi²yah³lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wān³txa² hxi²kan¹ju³la³ i³yau¹ū³nx2ti³nxa³hē³la². ² Wē³sai²na² a²su³su³yau³xa² so¹lxi³ i²te²ju²hē³la². Yain³txi³khai³xa² hxi^{2</}

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹jau³khai³xa²
 hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa².
 ³ Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² yxau³yah³lxi¹lxa².
 Wxa²nū³kq³txi³ ī³nxi²na² ī³ka³tq³nxe³ny-
 hu¹ah³lxi¹nha²kxai³ kwa² wān³txa² ī³ye³sxā³
 ī³yi²yi²lhon¹ta³kxa¹ah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxa².
 Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² kāi³yah³lxi¹lxa².
 ⁴ Wxa²nū³kq³txi²na² ī³li³te²a² e³lah³lxi¹te³nah¹lxi¹:
 — Pau²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³
 sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i², āh¹ ī³li³te²a² e³lah³lx-
 in¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²li² A³po²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³
 sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i², nxe³yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 ⁵ Nxe³ha²kxai³ A³po²lah³lai²li² hxi²kan¹jah¹lo²sxa³wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li²
 hxi²kan¹jah¹lo²su²nū³nxa³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³ yxo²t² ā³si³wxe³yah³lx-
 in¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³nai²li² ī³kwa³na³sa²sī¹nha²kx-
 ai³ ju¹tai¹ti² ī³yau¹ū²xai³nxa²lxi³sī¹na¹wa². ⁶ Hai³sxai²na²
 wa³kon³ki³ju³ta² yā¹nx2na³la². Hai³sxai²na²
 ū³whī¹ki³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yain³ta³ne³kxa² ī³yau³xa²
 ū³whā³kxi²ki³jut3sū³nxe² A³po²lah³lai²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹nx2ti³ta¹hē¹la².
 Nxe³nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 yain³ta³ne³kxai²na² ī³wi¹we¹kxa² yā¹nxe² a²nū² ī³nx-
 ai²na² yxo²t²si¹nx2ti³na³la². ⁷ Nxe³yān¹ta¹ ki¹ai²na²
 ū³whī¹jah¹lai²li² hai³txi³ hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³
 ka³lū³ju³ta³nū³a² ī³yau³xa² ū³whā³kxi²jah¹lai²li² hai³txi³
 hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nai²na² so¹lxi³ yain³ta³ki³ai²na²
 ka³lū³ti³hi¹tha²kxai³ wi¹wen¹ti³hit1tha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³
 hxi²kan¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wa². ⁸ Nxe³ha²kxai³
 ū³whī¹kxi²jah¹lo²su² tḡ³nxa² ī³yau³xa²
 ū³whā³kxi²jah¹lo²su² tḡ³nxa² ā³sen³sai¹nyhu¹ki³ju³ta³la³
 yū³ai¹nxa³wa². A²hxi²kan¹ju³ta² hau³kon³yah³na³la².
 Wi¹kāi³xa² ai³ya³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 ū³yho³hxi²te²ju²hē³la². ⁹ Jā¹nxe³nha¹ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³lot3sa²tū³kq³txi³si²nha¹wa².
 Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² hai³sxa²
 yā¹xah³lxi¹lxa². Nxe³nx2ta¹ti²tu³wa².
 Te²yā¹nxe³nū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yā¹yx-
 ah³lxi³nū³ni¹lxa². ¹⁰ Sxi²ha² txah³lxa³kxa² au³txi³
 ā³kat1ta³ka³ta³nū³su² ū³whā¹kxi²ju³ta²yā¹nxe²na³la²,
 Kris²tu³jah¹la²sa². Au³txi³ ā³ka³ti³si¹hin¹jau³su²
 ū³si³ya³ki³kxai²nān²tu³ sxi²ha² hai³txi³ ā³ya³hxi²sxā³
 ā³kho³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²
 khāuh³lxa³txon³nyhah¹lxin¹kxa²yan³txi³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²t²ah³lxi³si¹nx2ta¹jau³su²
 ī³yau¹ū¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² yxo²t²xa³te²nāu³xa²
 ī³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su² ī³hxi²kat1sain¹na²hē³la².

Jā¹nxe³kxe³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txan²tu³
 ī³hen³txi³ki³kxe³su² sxi²ha² au³txi³nāu³xa² yā¹nx2na³la².
 Txa²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² wi¹li³sxa³kat3sū³na³la².
 A²nxe³te²na² sxi²ha² txon³tū³kq³txa² yā¹nxain¹na³la².
 Wain³txi³ ī³tih³nxe³txai¹lxa². ¹¹ Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la². Ī³sa²si¹hā³sxā³
 ī³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²ki³lha³lxa² so¹lxi³ yxo²t²sa²tē³jah¹lxi³hē¹li¹.
 A²nū²a² ā³xai²na² yxo²t²ah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Nxe³nē³lain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha² tx-
 ah³lxa³ki³a² au³txi³ ū³si³ya³kxi²ki³ka³ta² yā¹nxe²
 Txa²wā¹sū³na² A²ki³lha³lxa² ū³whxe³ū¹nhē³na²hē³la².
 Nxe³jū³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²t²ki³kxai²nān²tu³
 en²nē³nxa³lho³la². ¹² Nxe³tū³kq³txa²lxi²na² sxi²ha²
 ton³tū³kq³txa² yā¹nxain¹na³la². Jā¹nxe³nū²la² a²nū²a²
 ī³li³te²a² ou²ro²ki³su² tḡ³nxa² pra²ta²ki³su² tḡ³nxa² tx-
 ah³lxa³kxa² a³lxi²ki³a² ī³li³ki³su² tḡ³nxa² nxe³ki³a² tē³sxā³
 sxi²ha² wi¹thi²na² txo³nai¹nhī³nx2na³la².
 A²nxe³thi³nai²na² wān²ju³ta³la³ yū³hī³nx2nxa³wa².
 Jā¹nxe³jut3sū³nxe² ī³tih³nxe³nx2ti³tū³kq³txa²kxai³
 wain³jau³su² ī³tih³nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ sxi²ha²
 wā²nxa³thi³na² ton³tū³kq³txa² yā¹nxain¹na³la².
 Te²yā¹nxū³jut3su² a²nū²a² ā³xa² hi³sa³kat3su² tḡ³nxa²
 wai³nhxān³sxu² tḡ³nxa² si³sa³nxān³su² tḡ³nxa² nxe³sxā³
 tē³nū²la² sxi²ha² txo³nai¹nhī³nx2na³la².
 A²nxe³thi³nai²na² wān²ju³ta² yū³hī³nx2na³la².
 Jā¹nxe³jut3sū³nxe² ī³tih³nxe³nx2ti³tū³kq³txa²
 wai³nxa³jau³su² ī³tih³nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ sxi²ha²
 wān²thi³na² ton³tū³kq³txa² yā¹nxai¹nhī³nx2na³la². ¹³ Nx-
 ain¹kxai²nān²tu³ kxā³non³tāu³a¹ Kris²tu³jah¹la²
 a³ka³nxi²sxā³ wxā³tāu³a¹ txa²wā¹wa³ka³li³yu³ta²
 ī³te³lhxā³ wxā³tāu³a¹ kāi³ki³ju³ta² ī³nē³lain¹tu¹wa².
 Kāi³ki³ju³ta² wi¹tḡ³nxa² wi¹lxa³tḡ³nxa² e³lxah¹
 ī³nē³lain¹tu¹wa². Ī³nē³lhxā³ a³ya³txi²sxā³
 ī³yī¹li²nē³tu¹wa². Ī³yī¹li²nē³ju³ta² ha³nxe²a²
 yā¹nxe³hī³nx2na³la². Kāi³ki³ju³ta² ha³nxe²a² yan³sxā³
 wān²ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 ī³nē³lhān³sxā³ ī³yī¹li²nē³lain¹tu¹wa². ¹⁴ A²nxe³jah¹la²
 sxi²ha² txon³thi³na² wā²na³kxi²ti³hi¹txa³jah¹lo²su² kx-
 ai²nān²tu³ wi¹wi¹nxe² ū³yho³hi²nyhain¹tu¹wa².
 ¹⁵ Nxe³yān¹ta¹ sxi²ha² ū³txo³nain¹ju³ta² wā²nhxan³kx-
 ai²nān²tu³ ū³yho³hi²kxe³nū³a² tī¹kxi²hī³nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² ū³ton³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³nxe²a²
 wān²kxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a² so¹lxi³ ih³hī³nx2na³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta²
 wi¹kāi³xa³te²su² te²a² a²yo³ha² yū³hī³nx2nxa³wa².
 ¹⁶ Nxe³yān¹ta¹ wxa²nū³kq³txi³ ī³nxi²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t²yah³lxi¹te² ī³nxi²na²
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yā¹xah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³txa² nxu²kwai³yxau³nx2ti³na³la².
 ¹⁷ Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yxo²ha³kxa¹
 wi¹lhin¹khai¹nx2na³la². Wxa²nū³kq³txi³ ī³nxi²na²
 Txa²wā¹sū³na² sxi²su² yā¹xah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹te³lhxā³ a²nū²a²
 nxe³ke³la³te²kxai³ a²nxe³te²a² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³su² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²tu¹wa².

18 Nxa²ha¹te¹wxa²ē¹nāu³ai²na²
 ī³ki³ha¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²nū³ka³txi³ ī³nx-
 ai²na²wān³txi³ka³lu¹, e³yah³lxi³in¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²na²a²nū²a²a²hoh³lxi³sa²ju³ta²yū³na¹nha¹.
 Nxa¹ha²kxai³a²hoh³lxi³sa¹nha¹. Wxa²ē¹nān¹jau³xa²
 yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³hai³txi³
 a²hoh³lxi³syah¹lxi³hī³nx2nxa³lxa². Oh³xai²nān¹ta²
 a²hoh³lxi³su²jah¹la²so¹lxi³a²hoh³lxi³khai³lxa³
 hī³nx2na³la².
 — Nxe³jau³xai²na²kwa²toh³lxi³jau³xai²la¹wi¹.
 Yuh³xai²nān¹te²su²te²a²nxe³nx2tai¹nha³ta²wa².
 19 Nxe³sxā³yuh³xai²nān¹te²a²a²hoh³lxi³su²jau³xai²na²
 sa²kxai³lu²Txa²wā¹sū³na²ye³tāu³a²
 kwa²toh³lxi³jau³su²na³la². Nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa²e³te³nah¹lxi¹:
 — Yuh³xai²nān¹te²a²a²hoh³lxi³su²te²su²te²a²
 ku³kuh³nxe²e²te²ju²hē³li¹. Nxe³te²na²Txa²wā¹sū³nu²su²
 hi²sen³su²kwa²to³toh³lxi³jau³xai²la¹wi¹. Nxe²
 ī³yī¹li²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 20 Te²yā¹nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Yuh³xai²nān¹te²a²a²hoh³lxi³su²ju³ta²hai³txi³
 wā³nxin¹te²sxa³yu²hē³li¹. Kwa²hāi¹nxe²toh³lxi³jut3su²
 te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lai²na²
 so¹lxi³ju¹ta²li²wi¹la³lxa³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 21 Nxe³ha²kxai³yuh³xai²nān¹te²a²
 a²hoh³lxi³su²jah¹la²ā³si³tē³kxi²te²ī³nxai²na²
 yxo²kāin²txi³āu²la²ti³e³yah³lxi³txa³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na²hi²sen³kxai³lu²yen³kxa²yxo²ha³kxa¹
 ū³hū¹nē³kxai²la¹wa². 22 Pau²lah³lo²na¹xai²na²,
 A³po²lah³la², Pe²jah³la², nxe³sīn¹sxā³
 hxi²nū¹nxa²lxi³si¹sa²sīn¹jau³su²Txa²wā¹sū³na²
 ū³hū¹nxa²sah¹lxi³sīn¹na³la².
 Wi¹lhin¹nxa²lxi³si¹sīn¹jau³su²Txa²wā¹sū³nu²su²te²kx-
 ai³lu²txa²wā¹ha³lo²a²ū³hū¹nxa²lxi³na³la². Ka³te³na²
 wi¹tāu³a²ū³hū¹nxa²lxi³na³la². Ya³lu²yah³lxi³in¹kxan²ti³
 wi¹lha²hau³ko³tūh¹nxa²lxi³tu¹wa². Yen³kxa²
 tau³ton³kxi¹nx2ti³kxa²Txa²wā¹sū³nu²su²te²kxai³lu²
 ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². Ha³lo²a²hāi¹nxe³ti³xa¹
 ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Kris²tu³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²Wxa²hxi²kan¹txa²Si³yx-
 au³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxūn³sxā³Kris²tu³jah¹lai²na²sa²kx-
 ai³lu²Txa²wā¹sū³na²Ta²hai²la¹wa².

Kris²tu³jah¹la²ī³sa²si¹hā³sa²sīn¹jau³su².

4 A³po²lah³la²txai²na²nxe³sxā³Kris²tu³jah¹la²
 ī³sa²si¹hā³sa²sīn¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txu¹ta²na²hāi³jau³xu¹ta²na²
 ī³yau¹ū³sain¹sīn¹jau³xa²ī³hen³txi³jah¹lo²su²sī¹na¹wa².
 2 Nxe³na¹kxa²yā¹nxe³te²he³la³kxi³ī³nxai²na²sa²kxai³lu²:
 — Txa²wā¹sū³na²wān³txa²a²yxo²ha³kxa¹
 sa²wai³wait3sxā³wi¹kāi³xa²xai³txai¹lxi¹.
 Nxe³te²ju²hē³la². 3 Jā¹nxa¹jut3su²a²nū²ai²li²ī²sa²sxā³
 ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a²hxi²waun³txin²nxa³lho³la². Wxāi²la³
 tā³nxā²a²nū²a²hxi²kan¹te²la³tā³nxā²
 ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a²hxi²waun³txin²nxa³lho³la².
 Kāi³a¹ju³khai³su²kxan²ti³ī²nha²sxā³
 ī³yī¹li²nha²ye²sa²nxa³lho³la². 4 Txa²ē¹nāu³ai²na²
 ko³nxe³ti³kāi³a¹ju³ta²txai²na²ī²nha²nxa³nha²wa².

Wā²nxūh¹lxi³txi³wi¹lhin¹ti³hi¹nha²ju³ta³la³te²txā³wa².
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lai²na²so¹lxi³ī²sa²sxā³
 ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³su²hxi²ka¹nhi³nx2na³la². 5 Jā¹nxe³sxā³
 a²nū²ai²li²ko³nxe³ti³ī²yī¹li²hain¹yah³lxi³txa³hē¹la².
 Ha³lo²a²ā³nha³ko³txā³wa². Nxe³ta¹
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lai²na²a³ka³nx²ju³ta²
 wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². A³ka³nx²hī¹na¹a²nū²a²
 hāi³jau³xa²a²ē¹na²au³txi³hāi³jau³xa²yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³nhē³tu¹wa². A²ē¹na²ko³nxe³ti³
 kāi³so¹nha¹ju³ta²yxo²ha³kxa¹
 ī³ko²ko²txa²ne¹nhē³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu²a²nū²kj³na¹xai²na²
 sa²nēn¹kxi²xai³nē³tu¹wa².
 6 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wain³txi³ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³su²
 txai²na²Pau²lah³lo²na¹xai²na²A³po²lah³lai²na²
 kāi³a¹jau³hū³jau³sy¹nx2ti³na³la².
 Wxa²hxi²kan¹jah¹lo²nāu³xa²txai²la³tā³nxā²
 A³po²lah³lai²la³tā³nxā²ī²li³te²a²hxi²kan¹te²su²te²la³
 tā³nxā²ā³kāi³xai³ju³ta²na²so¹lxi³sa²nēn¹kxi²xai³tx-
 ai¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹a²nū²a²ā³xa²
 ā³kāi³nūn³ju³ta²na²ā³kāi³so¹ain¹sxā³sa²nēn¹kx-
 ain¹yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a²ā³xa²ha³ya³kxa³lxi³su²
 hi¹ain¹jau³su²ī³kāu³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 7 Īh¹te²a²
 hxi²ka²sa²sen³sai¹sxā³hxi²kan¹te²lo³txa²lxi³te²la¹xā³?
 Txa²wā¹sū³na²hi²sen³su²yen³kxa²yxo²ha³kxa¹
 ū³hū¹nx2ti³xa³lhai¹la²? Nxe³ha²kxai³
 īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³nūh¹so¹kxi²ki³lxo³nyhah¹lx-
 in¹te²la¹xā³? Yxo²kāin²e³yah³lxi³in¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na²hxi²ki³kxai³lu²yen³kxa²yxo²ha³kxa¹
 ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 8 Nxe³sxā³wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — Yen³kxa²yxo²ha³kxa¹yū³sī¹na¹xā¹. Yen³kx-
 ih³khaix1sī¹na¹xā¹. Ha³lo²a²wa³kxēn³sa²sī¹na¹xā¹.
 Yxān¹ta¹wxa²nū³ka³txai²li²yah³lxi³si¹nxā³xā¹. Yah³lx-
 in¹jau³su²ya²la³ty³ha³lo²a²wa³kxēn³ti³nāu³su²yah³lx-
 in¹ke³la³te²kxai³ha³lo²a²yxo²ha³kxa¹
 hau³ko³ja³syah¹lxi³si¹hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹yx-
 ah²lxa³lxa². 9 Je³su²jah³la²ī³kaix1so¹sain¹sīn¹nha²wa².
 Nxe³kxan²ti³ā³si³wxē³not3sa²sīn¹ta²nū³nha²wa².
 A²nū²a²su²lhā³tū³ka³txi³hū³sa²sīn¹nha²wa².
 Ī²sa²sān²sīn¹sxā³ko³nxe³ti³kāi³tū³ka³txa²yā¹nxa²
 su²lhā³te³lhā³sa²sīn¹ta²nū³nha²wa².
 Oh³xan¹tū³ka³txa²ī², yuh³xan¹tū³ka³txa²ī²,
 nxe²sain¹sīn¹nha²wa². 10 Nxe³ha²kxai³lu¹Kris²tu³jah¹la²
 wān³txa²sa²yxo²we¹tha²kxai³kwa²toh³lxi³jau³su²
 e³e¹nx2ti³sī¹na¹wa². Wxāi²na²Kris²tu³jah¹la²
 ā³nū²kxi¹nx2ti³ha²kxai³a²hoh³lxi³su²
 khai¹yxē²yah³lxi³nhi¹lxa². Hxi²tha²on³sa²sīn¹kxan²ti³
 nū³kxūn³khaix1ye²yah³lxi³nhi¹lxa².
 Ko³te³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³wxāi²na²
 sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹sīn¹na³la². 11 Ye³ka³lxa¹txi³
 he³ja³lu²sa²to³sī¹nha²kxai³ya³lxu²ja³lu²sa²to³sī¹nha²kx-
 ai³sa²sīn¹to³na³la². Wān³txa²sa²to³sī¹nha²kxai³kāin²
 waix1sain¹to³sī¹nha²kxai³nxe³sain¹te²sa²sī¹na¹wa².
 Hai³txi³txa²sxi²khai³lxa³yū³sa²sī¹nxa³wa².
 12 Txa²yain³txa²so¹kxi²te³lhā³kāin²wa³kon³nha¹wa².
 Yxo²xūn³txi³ī³ye³kxi²sain¹

khāuh³lxa³txi³sain¹sīn¹kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yx-
au²xai³sī¹na¹wa². 13 Kō³te³kxi³sain¹sīn¹kxan²ti³ wān³txa²
wi¹jau³xa² t³wa²ū³xain¹nha¹wa². A²kuh³lxa³txi³su¹
syex¹tain¹sīn¹na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ sxi²ha²
a²nxa³ti³ju³ta² ha³lo²a² sa²tā³kxi³te²jai¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³jut³sū³nxe² nxe³sain¹sīn¹na³la².

14 Jā¹nxa¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³sī¹na¹tāu³a²
āu²lxa²to³txa²lxa¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Hāi¹sxā³
txa²wē³ha³lxi³hū³nxe² a³lxi²na¹kxa² yā¹nxe³sxā³
t³tih³nxe³nx²ti³te³lhxā³ nxe³nx²ti³nha¹wa².

15 T³tih³nxe³nx²ti³jah¹la²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ yū³yah³lx-
in¹kxan²ti³ a²wi³nu²khai³xa² ka³na³ka³nat³sxā³
yū³nx²ti³h³nx²na³la². A²nxe³te²a²

wxa²wi³nu²khai³hū³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
wi¹jau³xa² a²wi¹lh¹na² t³yau¹ū¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa².
Nxe³nx²ta¹ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la²

ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Jā¹nxe³nx²ta¹ha²kx-
ai³ wxa²wi³nu²khai³hū³na¹wa². 16 Nxe³na¹ha²kxai³
wi¹kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kāi³jah³lxi³hē¹la². 17 Jā¹nxa¹jut³su²

Ti³mo²jah³la² t³sa²si¹hā³ū¹nx²ta¹tu¹wa². A²kxā³nx²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa²
t³tih³nxe³na¹ha²kxai³ yxo²t² ā³si³wxe³na²hē³la²

Ti³mo²jah³la²sa³. Nxe³ha²kxai³ a³lxi²na¹wa². Txa²wē³sa²
yā¹nx²na³la². Sa²wai³wait³sxā³ wi¹kāi³jah¹lai²la¹wa².
A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²

wān³txa² wain³txi³ sa²yxow²wet¹sa²tē³si¹nx²ti³jau³su²
t³yau¹ū³nx²ti³tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²
Kris²tu³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³su²

ū³hū¹nx²ti³si¹jau³su² t³yau¹ū³xi¹nx²ti³tu¹wa².
Nxe³jau³jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxow²t²ū³kā³txi³nāu³xa² yxow²ha³kxa¹

t³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa².
18 Yxān¹ta¹:

— Pau²lah³la² wā³li²nxa³lho³na¹. Wxa²nū³kā³txa²
ha³tih³nū³kā³txa² wxa²ē¹nāu³ai²na² e³kāi³non³sxā³
t³ye³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 19 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-

au³jah¹la² a²ten³jau³su² kxai²nān²tu³ wā³su³txi³
wā³li²na¹tu¹wa². Wā³li²na¹kxai²nān³tu³ yxo²kāin²ne³te²
t³nx² t²nx²lxa¹tu¹wa². Wxa²wān³txa²

ain³kxi¹nxa²lxa¹tu¹wa². Jā¹nxe² wā³nxīn¹sxā³ kāi³yah³lx-
in¹ju³ta² t²nx²lxi³nū³na¹tu¹wa². 20 Txa²wā¹sū³na²
wā³nxīn¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³:
— Txa²wā¹sū³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²
e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³ya²la³la¹ Txa²wā¹sū³na²

wā³nxīn¹sxā³ ā³si³tē³kxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹
Je³su²jah³la² ā³nū²nx²ixā³ yxau²xai³kj³sxa³kxai²nān²tu³:
— Txa²wā¹sū³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe²e³kxi²ki³kxan²ti³ kwa² wān³txi³su² hī³nx²na³la².

21 Nxe³ha²kxai³ ju¹ta¹li² nū¹hī²jah¹lxi³hē¹la².
Wā³li²na¹tāu³a² t³kwai²kxi²sxā³ t³wai³si¹nx²ta¹jau³su²
tā³nxa² txa²ē¹nāu³ai²na² thāi³ti³la² a³lxi²si¹nx²ta¹jau³su²
tā³nxa² nū¹hī²jah¹lxi³hē¹la².

Yxo²t²ū³kā³txi³nāu³xai²na² kō³nxe³thi¹nain¹jau³su².

5 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³kā³txi³ t³nx²a²
kō³nxe³thin¹khai¹te²a² yū³yah³lxi³ta¹hi¹lxa².
Kō³nxe³khai¹ju³ta¹la¹wa². Hai³txi³ Ju³te²a²

nū³kā³txi³su² te²a² tā³nxa² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su²
te²a² tā³nxa² te²yā¹nxe² kāi³ain¹te²sxa³yu²hē³la².
Wxa²wi³na² sxe³xa³ka³lxi³khai³xa² tē³sxā³

so¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 2 Nxe³kxan²ti³nū¹
yxow²kāin²e³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Hai³txi³ t³āin²ta³kx-
ah¹lxi³ta¹hxa³nhē¹la². Jah¹lai²li²

t³sa²ha³lo²sa²tā³ah³lxi³ta¹hxa³nhē¹la². 3 Nxe³yān¹ta¹ tx-
ai²li² nxū²kwai³ye³lot³sxā³ yxaun²nxa³ta¹ti²tu³wa².
Yxān¹ta¹ txa²ē¹nāu³ai²na² t²nx²ta¹wa². Nxe³ha²kxai³

wxa²yen³nāu³a² yxau³na¹kxe³hū³nxe² kō³nxe³ti³
t³yī¹li²hai¹na¹wa². Kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³jah¹la² ā²la²
kō³nxe³ti³ t³yī¹li²hai¹na¹wa². Je³su²jah³la²

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
t³ye³kxi²sa²jau³xa² t³ye³kxi¹nx²ta¹wa². 4 Nxe³ha²kxai³
ā³yā³nū²kxi¹jxah³lxi³hē¹la². Ā³yā³nū²kxah³lxin¹kx-

ai²nān³tu³ txa²ē¹nāu³ai²na²
ā³nū²kxi¹nx²ti³nū³na¹tu¹wa². Je³su²jah³la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³

a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² ā³si³tē³kxi²nē³tu¹wa².
5 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³thin¹sxā³
kāi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² t³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². T³ye³kx-

ah²lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Kō³nxe³ti³ kāi³i¹nhē³li¹. Sa³ta³na²jah¹la²
a²wa³kxēn³sye¹txai¹li¹. Yah³lxin¹jau³su²

t³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² ā³yxow²o²tū¹si¹yhah³lxin¹jau³su²
t³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²khai³xa²

ā³kho³kxan²ti³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹la² a³ka³nx²sxā³ wxā³hī¹na¹ a²wi¹tāu³khai³xa²
ā³wa²sut¹sxā³ yxau³tu¹wa².

6 Jā¹nxe³jut³su² yxow²kāin²txi³ e³lah³lxin¹ju³ta²
wai³nxa³wa². Te²yā¹nxe³jau³su² txa²wā¹yah³la²nāu³xa²
e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² t³wa¹kxi²ki³a² jū¹nxa² so¹lxi³
ū³sa²wi¹ki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² tū¹xai²na²
yxow²ha³kxa¹ t³wat¹te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³a²

nē³lai¹nha²ta¹ti²tu³wa². 7 Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³
kāi³ju³ta¹tā² a²wi³na² sxe³xa² so¹kxi²ju³ta¹ jā¹nx²na³la².
T³wa¹kxi²ki³a² yā¹nx²na³la². Jā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³

kāi³ju³ta² t³wa¹kxi²ki³hū³nxe² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². Yx-
ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhx-
an³ka²ti³nx²ti³hī³nx²na³la². Nxe³sxā³ yain³tū³xa²

tah²nū³xa² yā¹yxah³lxi³hī³nx²lxa². Nxe³kxai²nān²tu³
kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² t³wa¹kxi²ki³hū³nxe²
yū³yah³lxi³hī³nx²na³lxa². A²kxā³nx² Txa²wā¹sū³na²

sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹

Hāi¹sxā³ yain³txa² tah²nū³xa² i³wa¹kxi²ki³la³
 yū²nxa³tū³xa² so¹lxi³ yai³nhī³kī³tā³la².
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² kō³nxe³ti³ kái³kī³ju³tai²na² a²nū²a²
 ā³xa² kō³nxe³ti³ aīn³kxain¹kī³ju³ta² ā³na¹kī³sa²kxai³
 kō³nxe³ti³ kái³kī³ju³ta² ā³na¹kī³sa²kxai³ nxe³kī³tu¹wa².
 Nxe³sxā³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kái³kī³sa²kxai³
 ya²la³lyu³ta² so¹lxi³ kái³kī³sa²kxai³ nxe³kī³tu¹wa².
 Nxe³ju³ta² so¹lxi³ ten³ya³sah¹lxi³hē¹la².

⁹ Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wān³txa²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hī¹nai³tā²
 e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². A²nū²a² kō³nxe³thin¹te²a²
 ā³na¹sxā³ a³li³si¹nxa²lxa¹jau³su²
 kwa³na³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². ¹⁰ Yxān¹ta¹ ha³lo²a²
 yuh³xai²nān¹ta²kō³xai²na² hin¹yah³lxin¹tāu³a² a²nū²a²
 kō³nxe³ti³ kái³te²su² te²a² ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nha³wa². A²nū²ā³xa² yen³kxa²
 yxo²kwāin³jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³
 yen³kxa² so¹kxi²jah¹lo²su² tā³nxa² txah³lxa³kxa²
 Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³sxā³ ten³ju³ta³lot3jah¹lo²su²
 tā³nxa² nxe³ju³ta² kái³sxā³ ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta²
 kwa³na³nxa²lxi³nxa³hē³la². Nxe³tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹
 ha³ten¹jah³lxin¹ke³la³te²kxai³ yuh³xai²nān¹ta³kō³xa²
 a³li³yah²lxi³hī³nxa¹lxa². ¹¹ Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a²
 nxe²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² kō³nxe³thin¹sxā³
 o²la³kxi²tā³nxa² a²nū²ā³xa² yen³kxa² kāin²
 yxo²kwāin³tā³nxa² txah³lxa³kxai²li² tē³sxā³
 txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³sxā³ sa²yxo²we¹tā³nxa² a²nū²a²
 ā³xa² i³wa³ka³si³nyhu¹te²la³ tā³nxa² i³na²jau³xa²
 ūn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³xa²
 ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² so¹kxi²tā³nxa² nxe³sxā³
 nxe³te²he³la³ka² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²te²a²
 so¹lxi³ a³li³si¹jah³lxi³hē¹la². I³yain³kxi²ti³hex¹ny-
 hu¹ah³lxi³txa³hē¹la².

¹² Nxe³na¹jut3su² a²nū²a² ā³xai²li² yxo²i²xa³te²a²
 kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hai¹na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha³wa².
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³
 i³yī¹li²hain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi³ i³nxa²
 kō³nxe³ti³ i³yī¹li²waun¹nyhu¹ah³lxi¹lxa².
 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²ai³ta³lxi³ kō³nxe³ti³
 kái³jah¹lai¹ta³lxi³ ā³na¹sxā³ wxa²li³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la².

Yxo²i²tū³kā³txa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹jau³su².

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²tū³kā³txi³ i³nxai²na² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ah³lx-
 in¹kxai²nān²tū³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 te³nai¹nxa³tū³kā³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² i³hen³tx-
 ain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³ i³nx-
 ai²na² wxa²hxi²kan¹jah¹la² so¹lxi³
 i³yau¹ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². ² Nxe³ha²kxai³
 kxān³ton³tāu³a¹ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 sa³wi³ha³lxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² yuh³xai²nān¹ta³ nū³kā³txi³nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ kái³ain¹ju³tai²li² wi¹tā³nxa² kō³tā³nxa²
 a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³tai²li² a³la³kxi²yah²lx-
 an¹ta²lu¹wa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ha³lo²a²

kāi²nxa³ju³ta² hxi²kan¹txi³
 a³ya³tain¹yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². ³ Kxān³nāu³a¹
 oh³xan¹tū³kā³txa² kái³ain¹ju³ta³nū³a²
 a³ya³txi²nū¹hain¹nūn³kī³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ hī¹na² yx-
 au²xai³kī³ju³tai²na² kái³kī³ju³ta² hxi²kan¹txi³
 a³ya³txi²yah³lxi³hī³nxa¹lxa². ⁴ Jā¹nxe³jut3su²
 Txa²wā¹sū³na² yxo²i²xa³tū³kā³txai²na² a²hxi²kan¹jah³la²
 yen³kxa² toh³lxa³ta² wān³txa² toh³lxa³ta²
 i³hau³kō³txa²lxi³si¹hah³lxin¹jau³su² i³ye³kxai¹yah³lx-
 in¹kxai²nān²tū³ wai³nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³ i³nxai²na²
 a²hxi²kan¹te²su² te²a² so¹lxi³ i³hau³kō³txa²lxi³si¹hah³lx-
 in¹jau³su² i³ye³kxain¹yah³lxi³hē¹la². ⁵ Ū²lxa²tot3sah³lx-
 in¹nha²wa². Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² a²hoh³lxi³su²
 jah¹lo²su² yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? Yen³kxa² toh³lxa³ta²
 wān³txa² toh³lxi³jau³xa² i³hau³kō³te²la³
 yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? ⁶ Yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kō³nxe²nxa³jah¹la²
 i³yau¹ū³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³ yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxi²jah¹la² i³yau¹ū³hain¹yah³lxa³nha²kxai³
 nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³tai²li² wai³nxa³wa².

⁷ Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ā³ne³wih¹nxa²lxi³xa³wa². Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³
 kái³nxa²lxain¹ju³ta³nū³a² tā³nxa² yen³kxa²
 kái³kxi²nxa²lxain¹ju³ta³nū³a² tā³nxa² nxe³ju³ta²
 kō³nha²sxā³ en³yah³lxa³lxa², wi¹ju³ta² so¹lxi³ kái³yah³lx-
 in¹kxan²ti³na². Nxe³yān¹ta¹ ā³nhe²kxi²yah³lxi¹nha²kxai³
 wxa²hxi²kan¹jah¹la² yen³nāu³a² i³ye³sxā³
 i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². ⁸ Yxān¹ta¹
 ti³hex¹yah³lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxa²ha³tih³xan²tu³
 kō³nxe³ti³ o²la³kxi²nyhu¹i², yen³kxa² kái³kxi²nyhu¹i² yx-
 ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wxa²nū³kā³txi³su² kxan²ti³ nxe²
 kái³nyhu¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². ⁹ Wai³nxa³ju³ta²
 kái³te²su² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²li²
 hxi²kan¹txi³ ā³wih¹te²sxa³yu²hē³la². Ā³ke³tū¹ny-
 hah¹lxi³txa³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹sxā³
 o²la³kxi²nxe³jah¹lo²su² tā³nxa² txah³lxa³kxa²
 Txa²wā¹sū³na² ki³lxot3sxā³ ten³ju³ta³lot3nxe³jah¹lo²su²
 tā³nxa² txu¹su² in³txa² ā³xo²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² tā³nxa²
 in³txa² txu¹ha² ā³xū³whī¹ta³kxi²nyhu¹jah¹lo²su² tā³nxa²
 in³txah²lxi³ in³txah²lxi³ yxo²kwāin³sxā³ o²la³kxi²ny-
 hu¹te²su² tā³nxa² txu¹ha²lxi³ txu¹ha²lxi³ yxo²kwāin³sxā³
 o²la³kxi²nyhu¹te²su² tā³nxa² yen³kxa² kái³jah¹lo²su²
 tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin²
 yxo²kwāin³jah¹lo²su² tā³nxa² i³na²jau³xa² ūn³jau³xa²
 i³na²sxā³ wen¹jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa²
 i³wa³ka³si³nxe³nyhu¹jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa²
 ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² kái³so¹kxi²nxe³jah³lo²su² tā³nxa²
 nxe² kái³in¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ā³wxe³kxi²hī³kī³sxa³wa².
 ¹¹ Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² i³li³te²su² te² i³nxa²
 kxān³kxai³ te²yā¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹
 kō³nxe³ti³ kái³yah³lxin¹ju³ta²
 sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 sa²yxo²we¹tū³kā³txi³sah¹lxi¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lxi³na³la².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nx2ti³ha²kx-
ai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lxi³na³la².

Txa²wā¹nū²ai²na² wain³txi³ kái³kí³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ ṛ³nxi²na² ṛ³li³te²su² te²
ṛ³nxa² wān³txi³kxai³lu¹, e³kxi²yah³lxi³n¹te³nah¹lxi¹:

— “ṛ³li³ju³ta² kái³ti³ten³sa³nha¹.” Na¹kxai²nān²tu³
hxi²kan¹txi³ kái³hí³na¹wi¹. Nīn¹jau³su² kxai²nān²tu³
wain³na³la². Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³
wi¹lhin¹nū¹nhē³te²ju²hē³la².

Te²yā¹nxe³yah³lxi³nū³nīn¹te³nah¹lxi¹:

— “ṛ³li³ju³ta² kái³ti³ten³sa³nha¹.” Na¹kxai²nān²tu³
hxi²kan¹txi³ kái³hí³na¹wi¹. Na¹jau³su². Wain³na³la².

Yxān¹ta¹ ju¹tai²li² a¹thūn³jut3su² ju³ta²
a²wa³kxēn³sa¹ju³ta² ten³te²tā³wa². 13 ṛ³li³jah¹lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yin³txa² so¹lxi³ yain³weh³na²ki³ta³yxo²ka³nū³su²
te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yxo²kxai²li² yain³txa²
so¹lxi³ yain³weh³na²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹

yan¹ye³jen¹nāu³a¹ txa²wā¹yxo²kxai²li²
ne³ki³son³ti³hit1sa²kxai³ yain³txa²
ne³ki³son¹ti³hit1sa²kxai³ nxe³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²
hxi²ka²sa³. A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx-
ai³lu² a²nū²a² we¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te²a²
kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ki³ju³ta³nū³a²
sa²yxo²wet1si¹ki³jau³nū³a² so¹lxi³ we¹txa³ha²kxai³
hāi¹sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
sa²yxo²wet1si¹ki³jau³nū³a² we¹tha²kxai³ nxe³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hí¹nu¹tai²nān¹ju³ta² so¹lxi³ yx-
au²xai³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ wain³txi³
sa²yxo²wet1si¹ki³jau³nū³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹la² ṛ³hxi²ka¹tūh¹sa²tē³nē³na³la². 14 Jā¹nxe³jut3su²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
a²nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²kxai³lu² ka³ten³su² ṛ³sa²yx-
au³xi²si¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3su²
kxān¹non³tāu³a¹ wā³nxi¹ni² hxi²ka¹ni² nxe³ha²kxai³
ka³ten³su² ṛ³sa²yxau³ti³hi¹tē³nū³tu¹wa².

15 Txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² whāi²na¹
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³ta²nē³na³la².
Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³
txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² a²ṛ³lxi³te²su² te²a² tē³sxā³
tu¹ha² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² o²la³kxi²ki³ke³la³te²kxai³
kō³nxe³ju³ta² a²wa³kxēn³ti³hi¹tē³hí³nx2na³la². Ju¹tai²li²
wain³ti³he¹nx2nxa³wa². 16 Jā¹nxūn³sxā³
kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² ū³whīn¹ti³ki³kxai²nān²tu³
nxēn¹ta¹ka³lxu³su² ta¹ka³lxa² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa²
a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su²
kái³hí³ki³tā³la². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
ū³whā²li¹tā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ū³whīn¹ta³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³nū²kxi²sxā³
wxa²nū²a²nāu³a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su²
kái³hí³ki³tā³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 17 Te²yā¹nxe³jut3su²
Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³ yxo²ṛ²sxā³ ā³yā³nū²kxi²ki³kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
nū¹ka³na³ka³nat3ja³nhē³na³la².

18 Nxe³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta²
u²lā³na¹sxā³ ā³waix3jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kái³ju³ta²
ṛ³li³ju³ta² kái³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa² hāi³txi³
ā³kái³ti³hi¹tē³te²su² jut3su² nxa³wa². Yxān¹ta¹ txu¹ha²
tā³nxa² in³txa² tā³nxa² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²ju³ta²
o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa²
kuh³lxa³thin¹sxā³ kái³ju³ta² ā³kái³ti³hi¹nha²ki³tā³la².

19 Txa²wā¹nū²khai³xa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² a²yx-
au³ju³khai³su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²su² ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nū²khai³xa² nxūh¹
wa³kxēn³ta³kxi²sxa³wa². 20 Txa²wā¹sū³na²
so¹kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²yo³ha² ū³yho³hi²sxā³
so¹kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³lha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² ṛ³kāin²ti³hit1jah¹lxi³hē¹la².
Wxa²nū²khai³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹
sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

A²nū²a² so¹nyhu¹ju³ta² ṛ³tih³nxe³jau³su²

7 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ ṛ³wā³txi³sah¹lxi³n¹jau³xa²sa¹.
ṛ³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².

Jah¹lai²li² wxa²ha³tih³ ṛ³nxi²nān¹jah¹la² nūh¹yxau³ju³ta²
wi¹na³la². Txu¹ha² so²nxa³kxan²ti³ wi¹na³la².

2 Nxe³yān¹ta¹ kuh³lxa³thin¹sxā³ kái³ju³ta²
yū³khaix1te²jai¹ti²ti¹. Txu¹ha² so²nxa³ta¹ka³lxu²su²
ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² yū³khaix1te²jai¹ti²ti¹.
Nxe³ha²kxai³ in³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹
a²txu¹khai³xa² so²xai³ju³ta² wain³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³
tu¹txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²in³txi³khai³xa²
yū²xai³ju³ta² wain³na³la². 3 Nxe³sxā³

a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³khai³xa²
sxe³xi²kxi³ju³ta² wain³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³
a²sxe³xa³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²in³txi³khai³xa²
in³txi³nhīn³ju³ta² wain³na³la². Nxe²kái³nyhu¹kxi³ju³ta²
wain³na³la². 4 A²sxe³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²khai³xa²
a²wa³kxēn³na³ka³lxu³sxa³wa². Yxān¹ta¹
a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu²

a²wa³kxēn³yah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²khai³xa²
a²wa³kxēn³yah³lo²sxa³wa². Yxān¹ta¹ a²sxe³xa³ka³lx-
ai²na² sa²kxai³lu² a²wa³kxēn³na³ka³lxi²la¹wa².
A²wa³kxēn³su²nyhu¹ki³tā³la². 5 Wxa²nū²khai³xa³
a³lxi²nha¹ja³hē¹la². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
nūh¹e³kxi³ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³ nxe³hí¹na¹ so¹lxi³
ā³nha¹ja³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²

nūh¹e³kxi²ta³lu²nīn¹nū²la² ā³nū²kxi²xi¹nha¹ja³hē¹la².
Jā¹nxe³ wī¹ti³nyha¹to³hin¹kxai³ jā¹nxe³ja³hē¹la².
A²nū²kxi²xi²ya³hxa³kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹lo²su²
hi²sen³kxai³lu² txu¹ha² ā³xa²
ū³whīn¹ti³sih¹nxa²ha³ta²wa², wxa²nū²khai³xa²
hxi²kan¹txi³ ā³wa³kxēn³txa³ya³hxa³nha²kxai³la².

6 Nxe³jau³xai²li² kwa³na³nxa²lxi³jau³sxa³wa². Hāi¹sxā³
kwa²ṛ³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²la¹wa². 7 Txa²ē¹nān¹jau³la³:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nūh¹yxau³na¹kxa² yā¹nxe³sxā³
yxau³ain¹kxai²nān²tu³ wi¹na³na¹. Nxe³na¹tah¹lxa¹
Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ha³tih³xa² so¹ny-
hu¹ju³ta² ṛ³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³ a²nū²a² ā¹jā¹nxe²

ā³sa²nūn³te²a² nūh¹yxau³ju³ta² i³hxi²ka¹tain¹nū³nha²kx-
ai¹ nxe³nē³na³la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ nūh¹yxau³te²su² te²na²
wha³te³sa³ka³lxi³su² te²na² nxe³sxā³ txai²yā¹nxe³sxā³
nūh¹yxau³ain¹kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹na³la². ⁹ Yxān¹ta¹
wxa²nū²khai³xa² hxi²kan¹txi³ ā³wa³kxēn³txi³nxa³kx-
ai²nān²tu³ txu¹ha² a²yo²kwai³nxa²te²la³:

— Te²na² ten³khai¹sa³nha¹. Nxēn¹te²la³
yū²nxā³ka³tu³:

— Hāi¹sxā³ ta¹ka³lxa² te³ni² ā³ta¹ka³lxa² te³ni² nxe²
hu³ nxe²xai³na¹nhā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ wa³su¹txi³
wxa²txu¹khai¹xa² so¹sē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā²la² so¹nyhain¹te²su² te²a²
wān³txa² e³kxai¹na¹ju³ta² yū³nūn³na³la².
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txai²la¹wa².
Wān³txi³khai¹xi²la¹wa². Txu¹ha² in³txa² so¹ta¹ka³lxa²
sa²kxai³lu² in³txa² ā³ju³ta² wai³nxa³wa². ¹¹ Nxe³yān¹ta¹
in³txa² ā³na¹in¹kxai²nān²tu³ in³txa² ā³xa² so¹txa³hē¹na².
Yxān¹ta¹:

— Āh¹ in³txa² ā³xa² so¹na¹tū¹xā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³
in³txa² a²kxā³nxa² tē³sxā³ ā³na¹in¹kxah³la² so¹lxi³
hāu²not³sxā³ āh¹so¹xi¹sē¹na². Te²yā¹nxūn³kxe³hū³nxe²
in³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²sxe³khai³xa²
ā³na¹txa³hē¹la².

¹² Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² e³kxai¹na¹ju³xa² yū²nxā³wa².
Txa²ē¹nān¹ju³xai²na² so¹lxi³
wā²nxūh¹ai³n³ha¹ju³xai²na² so¹lxi³ e³kxi²na¹tu¹wa².
A²sxe³xa³ka³lxu³sxu¹nxa²te²a² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²xa³kxan²ti³
a³lxi²sa²na³na¹ nxēn¹kxai²nān²tu³ kwa²a³na¹txa³hē¹la².
Yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ ā³na¹txa³hē¹la²,
ta¹ka³lxi²na²sa². ¹³ Te²yā¹nxe³sxā³
a²wē³sāi¹yah³lo²su¹nxa²te²a² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yo²xa³kxan²ti³ a³lxi²sa²na³na¹ nxēn¹kx-
ai²nān²tu³ yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nān²tu³
ā³na¹txa³hē¹na², jah¹lai²na²sa³. ¹⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa²
yo²xa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxa² yo²i²
ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ a²so¹nyha¹ju³tai³tā²
wain³ti³hit¹te²ju²hē³la², Txa²wā¹sū³na²sa³.

Te²yā¹nxūn³sxā³ txu¹ha² yo²xa³ta¹ka³lxi²na² sa²kx-
ai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³
a²so¹nyha¹ju³tai³tā² wain³ti³hit¹te²ju²hē³la²,
Txa²wā¹sū³na²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a²wē³ha³lxi³khai³xa² a²kuh³lxa³thi¹nai¹nxa³lho³la².

¹⁵ Nxe³yān¹ta¹ yo²xa³te²su² te²na² sa²kxai³lu² yx-
au³kxi²nyha¹ju³ta² te³nxa³kxai²nān²tu³ a³li³ju³ta²
wain³na³la². Nxe³ju³tai²na² yo²xa³sxā³ yxau³te²na²
sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³lo²su² t³na²
a²sxe³xa³ka³lxu³su² t³na² txa²wā³t³su² ha²kxai³
a²ē¹nāu³a² ā³wa²su¹kxi²nha²sxā³ yxau³h³ixn²na³la².
Hāu²non³txi³sxā³ yxau³k³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
ten³na³la². ¹⁶ Nxe³sxā³ yo²xa³te²su² te²ai³ta³lxi³
ain³kxi¹nxa²ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ yo²i²
ā³si³wxe³nūn³t³na² nxe³k³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²sxe³xa²
yo²i²ta³ka³lxu³ i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³la²
yo²xa³jah¹lai²tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹
yo²i² ā³si³wxe³t³na² nxe³k³tu¹xā². Jā¹nxūn³sxā³

a²wē³sāi¹a² yo²xa³jah¹lo² i³nxai²na² wxa²sxe³xa³ka³lx-
ai¹tā² yo²xa³ta¹ka³lxi²tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³
yan¹nāu³a¹ yo²i² ā³si³wxe³t³na² nxe³k³tu¹wa².

**Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yx-
au²xai³k³ju³su²**

¹⁷ Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³ i³hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta² ū³hū²xai³nx²ti³na²hē³la².
Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² tih³na² ai³si¹nx²ti³ju³su²
nxe³nxa²lxi³tih³na² ā³si³tē³xai³jah¹lxi³hē¹la².
Nxe³ju³ju³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yo²xa³t³ka³txi³nāu³xa² yo²ha³kxa¹ nxe²
i³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa². ¹⁸ In³txai²na² Txa²wā¹sū³na²
tih³na² ai²ān³si³wxe³h¹nai³tā² Ju³te²a²
yah³la²nāu³u¹tai²na² wān³txu¹tai²na²
sa²yo²wet1si¹hain¹ju³su² ā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹kx-
ai²nān²tu³ i³k³we²nx²si¹ju³su² ā³ten³txa³hē¹la².
Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² tih³na²
ai²ān³si³wxe³h¹nai³tā² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ā²la²
kāi³xa³kxai²nān²tu³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta²
ā³ten³txa³hē¹la². ¹⁹ Nxe³ha²kxai³
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² Ju³te²a² nū³ka³txa² o²la³kx-
ai¹nhxai²kxai³ jāx¹ju³ta² we¹ta³nxa² we¹txa³t³nxa²
nxēn¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a²
kāi²nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
kwa³na³nē³ju³xu¹tai²na² sa²yo²we¹k³ju³ta² so¹lxi³
kāi²na³la². ²⁰ Nxe³yah³lxin¹ju³tai²ta²sa¹ kxā³nxi³tā²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah²lxa³nh¹nai³tā²
hi¹nho³ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

²¹ A²kxā³nxi³tā² kwa²wa³ka³li³lot³sxā³ wa³kon³yah³lx-
in¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹la². Ā³na¹sxā³
o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ā³wa²sut¹sxā³ yx-
au³ah³lxin¹ju³ta²nū³a² i³hxi²kan¹ya³nx²tain¹kx-
ai²nān²tu³ i³wet1sa²so¹jah³lxi³hē¹la². ²² Nxe³sxā³
kwa²wa³ka³li³lo³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ nxe³h¹nān¹te²tu³
a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³h³ixn²na³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² ā³wa²sut¹sxā³ yx-
au³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
yo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la²
kwa²wa³ka³li³lot³sxā³ o²la³kxi²jah¹la² yā¹nx²na³la².

²³ Kxā³nxi³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²k³lha³lxi²li²
sa²si¹hā³ū¹nhē³lhxā³ kāin² a³lxi²nē³sxā³
so¹kxi²nē³tai¹ti²tu¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
yuh³xai²nān¹jah¹la² kwa²wa³ka³li³lot³ju³ta²
ā³ya³wa²lah³lxi³txa³hē¹la². ²⁴ Txa²wā³t³na³ū³xā³.
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i²sxā³
i³so¹nx²ti³jah¹lai²la¹wa². A²kxā³nxa² i³so¹nx²ti³h¹nai³tā²
hi¹nho³ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe² hi¹nho³jah¹lxi³hē¹la².
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ ā¹hi¹nho³jah¹lxi³hē¹la².

A²nū²a² nūh¹yxau³xai³ju³su²

²⁵ Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² nūh¹lxi<

thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa³ha²kxai³ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a² yxo²ʔsah¹lxi³hē¹la².

26 Ha³lo²a² yxau³kj³tāu³a¹ kan³khai¹nxe³sxā³ wa³lxē³tā³la². Khāuh³lxa³ti³nha²khai¹kj³ju³ta² yū³te²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ in³txa² nūh¹yxau³kx- ai²nān²tu³ hai³txi³ txu¹ha² so²nxa³kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹na³la². 27 A²sxe³xa² hī¹na² yū³kxai²nān²tu³ ta¹ka³lxa² ā³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ yū²nxā³kxai²nān²tu³ txu¹ha² so¹txa³hē¹la². 28 Nxe³yān¹ta¹:

— Txu¹txa²sa³nha¹. So¹na¹tū¹xā¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2nxā³lxa². Te²yā¹nxe² nūh¹lxi³ta¹ka³lxa² in³txa² so¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2nxā³wa². Ha³lo²a² kan³ton³kxi²nē³lha²kxai³ a²nū²a² so¹nyhu¹kxi³te²a² khāuh³lxa³ti³nha²ha³ta²wa². Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yān³ti³su² ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² ye³nx2ta¹wa².

29 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. E³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ha³lo²a² yuh³xan¹kō³xai²na² yxau³kj³ju³ta² hai³txi³ a³lu²xa³wa². Ye³jen¹na² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹na² txuh¹xi³jah¹la² txu¹txa²kxa² yā¹nxe³jut3sū³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 30 Te²yā¹nxe³sxā³ ʔāin²ta³kxi²nh²te²su² te²a² āin²ta³kxi²nh²nxa³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² yxau³ha²kxai³ ka³lih³jah¹lo²su² te²a² ka³lih³xa³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² te²yā¹nxūn³sxā³ yx- au³ha²kxai³ nxe² yxau³ain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa² so¹kxi²te²su² te²a² yen³kxa² yū²nxā³jah¹la² yā¹txe²hū³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 31 Yuh³xan¹ta¹ yen³kxa² kāin² o²la³kxi²kxan²ti³ hai³txi³ wi¹lxon³kxai¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta¹na² yxo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān²ju³ta² so¹lxi³ yxo²ʔki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² tī¹kxi²nē³tu¹wa². Oh³xai²nān²ju³ta² so¹lxi³ yxo²ʔki³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tī¹kxi²nē³lxa³lho³la².

32 Jā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² ʔli³ju³ta² o²la³kxah¹lxin¹kx- ai²nān²tu³ hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hē¹la². In³txai²li² txu¹txa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wē¹ju³ta² hāi¹nxe² o²la³kxi²hī³nx2na³la². ʔka³li³kxi²si¹jau³xa² so¹lxi³ te³nhī³nx2na³la². 33 Yxān¹ta¹ txu¹hxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta¹ yen³kxa² o²la³kxi²te²ju²hē³la². A²sxe³xa² ka³li³txi³ju³ta² so¹lxi³ te³nhī³nx2na³la². 34 Nxe³ha²kxai³ tīh³na² ha¹lon³txi²na³la². Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xa² yā¹nxe² ai³hī³nx2na³la². In³txi³txa²ta¹ka³lxa² a³ka³lx- on¹ta¹ka³lxu³su² tǎ³nxa² wāi²ta¹ka³lxu³su² tǎ³nxa² te²yā¹nxe² ai³nhī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1si¹jau³su² te³nain¹na³la². A²nū²a² whāi²na¹ a²ē¹nān¹jau³xa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² a²yān³txi³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxai¹nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ in³txi³ta¹ka³lxa² a²wē³sāi¹yah³la² ka²li¹txi³te³lhxā³ o²la³kxi²te²ju²hē³la².

35 Jā¹nxa¹jau³su² ā³non²ta³kxi¹nxa²lxi³te³lhxā³ e³kxi¹nx2ta¹wa². Hai³txi³ ʔwā³txa¹lxi³nxa³lho³la². Hāi¹sxā³ wain³kxa²ti³ o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ten³sa³nha²wa². Wxa²si³nxū³nxa²lxi³ju³ta² hāi¹nxe³ti³xā¹ Txa²wā¹sū³na² ʔka³li³hū¹hah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

36 Nxe³yān¹ta¹ txu¹txa²jah¹lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹, e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Txu¹hai²li² so¹na¹tū¹xā¹. Ta¹ka³lxai²li² kxān³su² nūh¹sxa³ju³ta² wai³nxa³xā¹. Ta¹ka³lxa²

yxo²kwain³khai¹sa³nha¹. Nxe³kxai²nān²tu³ so¹ain¹ju³ta² wain³na³la². Kō³nxe³ti³ kāi³ai¹nxa³wa². 37 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²li² txu¹ha² so¹ju³ta² te³nxa³ju³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txu¹hai²li² kāin² yxo²kwain³sa²nxa³nha¹. Nūh¹yx- au³na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxan²ti³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nūh¹nxa³lho³na¹. Ain¹jau³su² kxai²nān²tu³ txu¹ha² so²nxa³ju³ta²nū³a² wain³nūn³na³la². Nūh¹yx- au³ju³ta² wain³nūn³na³la². 38 Jā¹nxe³nūn³sxā³ in³txai²li² txu¹ha² so¹jah¹lai²li² wain³txi³ o²la³kxi²te²ju²hē³la². Jā¹nxūn³sxā³ txu¹lha³ so²nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā²la² wain³txi³ o²la³kxi²te²ju²hē³la².

39 Txu¹ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ka³tēn³su² hin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ in³txa² ā³xa² so²nxa³lho³la². Kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Nxe³hī¹na² in³txa² ā³xa² so¹ti³ten³kx- ai²nān²tu³ hxi²kan¹ta¹ka³lxu³su² hī³nx2na³la². Ta¹ka³lx- ai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔta¹ka³lxu³su² ha²kx- ai³ in³txi³nū³a² te²yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔjah¹la² so¹lxi³ so¹ju³ta²nū³a² wain³na³la².

40 Yxān¹ta¹ txa²ē¹nān¹jau³la³ ta¹ka³lxai²li² nūh¹yxau³kx- ai²nān²tu³ ā²la² ka³lih³hī³nx2na³la². Nxe³ju³ju³xi³na² txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txain²txi²na³la².

Txa²wā¹sū³na² ki³lxo³kxa² yain³txa² ū³yhe³wxe³kxi³ju³su²

8 Ju¹ta³la² nxe³ha²kxai³ yain³txa² a¹thūn³te²su² Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa²

ū³yhe³wxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² ʔyau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Wān³txa² tī³yau³u¹ta²li¹. Nxe³hx- ai²na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹kj³na¹xai²li² a³la³kxi²kj³tā³li¹. Nxe³hx- ai²na²hē³la². Nxe³ju³ta² a³la³kxi²kj³ju³ta²li² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yxo²kāin²txi³ ʔye³kxi²nha²kj³te²ju²hē³la². Nxe³na¹ta¹ a³lxi²waun¹ny- hu¹kj³kxai²nān²tu³ ʔnxū²kwai³lxū¹waun¹ny- hu¹hī³kj³tā³la². 2 A²nū²a² ʔli³te²su² te²a² a²ē¹nān¹jau³kx- ai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— A²hoh³lxi³sa¹xā¹. Jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ a²hoh³lxi³su² ju³ta² kāi²nxa³wa². A²hoh³lxi³su²kxi³ju³ta² ā²la² kāin² tǎu³ton³na³la². 3 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² a³lxi²kj³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ʔnē³te²la¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kx- ai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a³lxi²san³tā¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²yā³lx- ai²la¹xā¹. Nxe³ju³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³tu¹wa².

4 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³nxe³kxah³la² so¹lxi³ hai³txi³ ka³tēn³yah³lo²sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lo²khai³xa² ka³tēn³yah³la² ka³na³ka³na³tā³la². 5 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ā³xa² yū³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³nu²su<

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² hi²sen³kxai³lu²
txa²wā¹ha³lo²a² whāi²na¹ i³yūt¹sxā³ kwa³na³jah¹lo²su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li²
sa²yxo²wet¹si¹kij³jau³su² yxau³nūh¹ki³tā³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²
Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³na³ka³na³tā³la². Yen³kxa²
whāi²na¹ wet¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lai²li² ka³te³na² wi¹tāu³la³ ũ³hū¹nhē³lha²kxai³
ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa².

7 Nxe³ha²kxai³ wxa²nū³kq³txa² yxo²y²yah³lxin¹te² i³nx-
ai²na² a²ha³tih³xai²na² jū¹nxa² so¹lxi³ a³la³kxah¹lxi¹lxa².
A²kxā³nxi³tā² Sū³na²ki³lxi³nxe³ka³txa² so¹lxi³
sa²yxo²we¹jah³lxi³hxi²nhē³la², yuh³lxah³lxi¹nha²kx-
ai³la¹. Nxe³sxā³ yain³txi³su² sū³na²ki³lxi³nxe³ka³txa²
ū³hū¹yah³lxin¹te² yain³txa² yuh³lxah³lxin¹jau³su²
i³yain³yah³lxi³ta¹hxā³nhē³la². Jā¹yxah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³
i³yeh³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txi³su² Sū³na²ki³lxi³nxe³ka³txa² ũ³hū¹ain¹kxa²
yain³ki³kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx²nxa³i¹. Yah³lxin¹jau³su²
nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē³la². 8 Wi¹li²yū¹nhē³ju³ta³la³
yū²nxa³wa². Yain³ki³ju³txain²txi³ yain³ki³sxa³ju³tain²txi³
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ hau³hau³kon³ye²na³la².
Yain³ki³sxa³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ju³ta²
i³ū¹nhē³lxa³lho³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²yain³kxi²ki³kx-
ai²nān²tu³ wi¹li²yū¹nhē³nū³nxa³lho³la². I²li³ju³tai²na¹
hau³hau³kon³na³la².

9 Nxe³ha²kxai³la¹ wi¹la³ a³la³kxi²ki³kxan²ti³nū¹
txa²wā¹tā³nāu³ i³nxa² a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²a²
i³jah¹lxi³hē³la². Ya³lo³txi²sxā³ yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ ko³nxe³ti³
kai³yain¹kxa²yan³txi³su² nxe³ya³nx²ta¹wa².

10 Te²yā¹nxūn³sxā³ a³la³kxi²te² i³nxi²na²
txa²wā¹sū³na²su² ki³lxi³te² sxi²ha² i³yain³te³lhxā³
ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²na²
sa²kxai³lu² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²ē¹na²
e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lxi³te² sxi²ha²
ā³wih¹na³na¹. Ā³wih¹sxā³ yain³na³na¹. Nxe³ye²ha²kxai³
te²yā¹nxe² kai³nū³na¹tū¹xā¹, ko³nxe³ti³ kai³a¹kx-
an²ti³nā¹. Nxe² e³kxi²nha²hī³nx²na³la². 11 Nxe³kx-
ai²nān²tu³ jah¹lai²li² a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³jah¹la² sa²kx-
ai³lu² wā³txi³nū¹hī³nx²na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
wā³txi³ha²kxai³ jau¹xai²na² yxo²y²xa³lho³la². Nxe³kx-
ai²nān²tu³ ā²la² a³la³kxi²te² i³nxi²na²
wxāi³ti³thin¹te²lah³lxi³hī³nxa¹lxa², Je³su²jah¹la²
hi²sen³kxai³lu² a²ē¹na² sa²hau³ko³te³lhxā³
ya³lu²kxa²nu¹hain¹kxan²ti³na². 12 Nxe³yah³lxin¹kx-
ai²nān²tu³ a³la³kxi²nxa³jah¹la² wxa²wā³tā³su²
jah¹lan²tu³ ko³nxe³ti³ kai³ti³hi¹tain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ko³nxe³ti³
kai³si¹yah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxa². 13 Jā¹nxa¹jut³su² ka³yx-
uh³xa² si³na² i³so¹ji²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kain²
a³la³kxi²nxa³jah¹la² kai³a¹kxe³su² i³sai¹nha²kxai³
wā³txi³sxā³ ko³nxe³ti³ kai³si¹hai¹na¹kxa²yan³txi³su²
ka³yxuh³xa² si³na² i³so¹ji²xin²nxa³lho³la².
Nxe³hī³na¹wa².

Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹te²su² yxau²xai³kxi³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ ā³wa²sut¹sxā³ yxau³na¹wa².
Je³su²jah³lai²na² i³kaix¹so¹sa²jah¹lo²su² na¹wa².
Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³ txa²yen³khai¹xai²na² wi¹wi¹nxe² i³jah¹lo²su²
te²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²y²yah³lx-
in¹ju³ta³nū³su² kain² o²la³kxi²nūh¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa².
2 Je³su²jah³lai²na² i³kaix¹so¹sa²ju³ta² a²nū²a² ā³xa²
yxō²yū¹sai¹nxa³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wxāi²na²
yxō²yū¹sah¹lxi¹lxa². Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Kris²tu³jah¹lo²su² te²a² i³yau¹ū¹nx²ti³jah¹lo²su²
te²sa¹jai¹ti²tu¹wa².

3 Nxe³sxā³ yxo²y²sai¹nxa³te²na² i³wā³txi³sain¹kx-
ai²nān²tu³ nxe² i³wa²lū³xai¹na¹wa². 4 Jā¹nxe³sxā³
wa³ko³na¹tāu³a² yain³txi³su² tq³nxa² i³na²kxi²jau³su²
tq³nxa² ũ³hūh¹sain¹kxai²nān²tu³ sa²so¹kxai¹na¹ju³ta²
wain³na³la². Hxi²ka¹nhī³na¹wa². 5 Te²yā¹nxe³sxā³
txu¹ha² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²y²ta¹ka³lxa²
so¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ wain³na³la². U²lxi³
hai³kxa² ai³li² kan²txi³ tē³i² nxe³na¹ju³ta² wain³na³la².
Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹tū³ka³txa² te²yā¹nxe² kai³i²
Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
a²lon³ti³nāu³xa² te²yā¹nxe² kai³ai¹ni² Pe²jah³lo¹na²
te²yā¹nxe² kai³i² nxain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe²
kai³a¹ju³ta² hxi²kan¹nūn³na¹wa². 6 Nxe³sxā³
Bar³na³be²ah³la² txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
o²la³kxi²nūh¹nx²ti³ya³ha¹tāu³a²
ū³yho³hi²si¹sah¹lxi³nhīn¹jau³nū³su²
kwa³na³sih¹nxa²lxa¹jau³su² wai³nhī³nx²na³la².

7 Te²u¹jā¹nxe³jut³su² so³ta²to² nū³ka³txa²
wa³ko³nain¹kxai²nān²tu³ nūh¹wa³kon³sxā³ yain³txa²
so¹kxain¹te²sxa³yuhē³la². Yxān¹ta¹ o²la³kxain¹kxa²
yo³ha² ũ³yho³hi²hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
hai³sxa² ũ³whī¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hai³sxa³khai³xa²
yain³txa² ka³to³kxa² i³yain³te²jai¹ti²tu³wa².
Te²yā¹nxūn³sxā³ po¹na² wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu²
po¹na² a²su³su³yau³xa² wxa²wxī¹so¹sxā³
i³na²te²jai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹nxe³nū³nhī³na¹wa².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa²
te²yā¹nxe² e³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³sxā³
Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— Po¹nai²na² yū¹te²a² yain³txa³ki³a² ti³ka³la³sxā³
ti³hau³si¹hin¹jau³su² ā³ki³hain³kxi²xai³tāu³a²
nxēn¹tāu³a² po¹na² yxo²a² sa²yxo²tai³txa³hē¹li¹.
I³yain³ti³ten³kxai²nān²tu³ i³yain³tai²li¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² po¹na²
ū³yhai¹ki³ju³ta² so¹lxi³ e³kxi²hī³nē³te²la¹xā³?
10 Ti³he¹nx²nxa³wa². Wa³kon³ki³kxa² yo³ha²
i³hau³ko³tū¹nhē³te³lhxā³ nxe²
i³ti³h³nxe³nē³lain¹te²jai¹ti²ti¹. Hai³sxa² ũ³whī¹jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² yain³txa² ki³kan¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ha²kx-
ai³ yain³txa² ki³kan¹ki³a² wa²ni²lho¹jah¹la²
wah³nxe³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²ti¹. Wa²ni²lho¹hxa³tāu³a¹
yain³txa² wā²nhū¹nyhu¹si¹nyhain¹jau³nū³su² wah³nx-
ain¹te²jai¹ti²tu³wa². 11 Jā¹nxa¹jut³su² wxa²ē¹nāu³ai²na²
wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nx²ti³nha¹ha²kxai³

wxa²yen³kxi³khai³xa² wǎ²nhūh¹sah¹lxi³nhīn¹ju³ta²
wain³na³la². ¹² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa²
ī³hen³txi³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²yo²ha³kxa¹
nxe²kāi³ū¹hain¹yah³lxin¹nū²hē³la².
Te²yǎ¹nxūn³sī¹na¹wa². Sa²sen³so¹sain¹sī¹nxa³wa².
Yen³kxa² wǎ²nhū¹nyhu¹ah³lxin¹kxa²
so¹kxi¹nx2ti³sī¹na¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³la². Yxǎn¹ta¹
wain³kxan²ti³ hai³txi³ wxa²yen³kxa² ten³sīn¹te²txǎ³wa².
Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa² wi¹ju³xa²
ī³wǎ³wǎ³txi³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² txa²hxi²ka²
wa³kon³sī¹na¹ta¹ti²tu³wa². ¹³ Te²yǎ¹nxe³ju³kxai³lu¹
a²nū²a² ī²li³te²a² ka³yuh³xa² tē³sxǎ³ wxǎ³nū²la²
Txa²wǎ¹sū³na² ū³hū¹te³lhxǎ³ nxain¹kxai²nǎn²tu³ tx-
ah³lxa³kxa² a²ne³ka³na²nhǎu³a² a²wǎ³kxi³kxai³ ū³h³wxe²
a²wǎ³kxi³kxai³ sa²so² nxe³sxǎ³ yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa².
Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³kā³txa²
wa³ko³nain¹tāu³a² yain³kxi³kxai³ yǎx¹te²a²
yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². ¹⁴ Nxe³kxa² yǎ¹nxe³sxǎ³
Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² ī³yau¹ū³tū³kā³txai²na² sa²kx-
ai³lu² ain³kxi²tū³kā³txa² hxi²ka² ū³yhai¹tx-
ain¹te²ju²hē³la².

¹⁵ Jǎ¹nxa¹ju³kxai³lu¹ te²yǎ¹nxe² hxi²ka¹na¹kxan²ti³nū¹
ten³sa²nxa³hē³la². Hai³txi³ a²hī¹na¹ ten³sa²nxa³lho³la².
He³ja³lu²sa²te³lhxǎ³ sa³kxan²ti³ yain³txa²
ī³yai³nxū²nxa²lxi³te²txǎ³wa². Jǎ¹nxe³sxǎ³ wxa²yen³kxa²
wǎ²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².
Txa²wǎ¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² ten³sa²kxa² tǎ³nxa²
yain³txa² yai¹na¹kxa² tǎ³nxa²
ī³hau³ko³tū³h¹sain¹na²hē³la². Jǎx¹sain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²
so¹lxi³ te³na¹ju³su² yxo²kāin²txi³ ī³hen³txi³na¹tu¹wa².
¹⁶ Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² wi¹ju³xa²
ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² ten³ju³su² ī³sa²si¹hǎ³sa³na²hē³la².
ī³sa²si¹hǎ³sa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ju¹ta¹li²
o²la³kxi²na¹wa². Nxe³na¹ju³ta² o²la³kxi²na¹ha²kxai³
yxo²kāin²txi³ kwai¹te²txǎ³wa². Yxǎn¹ta¹ ju¹ta¹li²
ī³hen³txain¹nxa³kxai²nǎn²tū³ Txa²wǎ¹sū³na²
kō³ton³kxi³sa²kxa²yan³txi³su² nxa¹nha²wa².

¹⁷ Te²yǎ¹nxe³ju³kxai³lu¹:
— Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² wǎ²nxūh¹lxi³
ī³hen³txi³na¹tū¹xǎ¹. Na¹ke³la³te²kxai³ ī³hen³txi³na¹kxa²
yo³ha² yū³sa³hī³nx2na³la². Nxe³na¹ta¹ Txa²wǎ¹sū³na²
kwa³na³sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ te³na¹jut3su²
tǎ³nxa² ten³nxa³jut3su² tǎ³nxa² yū²nxa³wa².
Sa²wai³wait3sxǎ³ sa²yo²we¹ta¹na¹ju³ta² so¹lxi³
yū²na³la². ¹⁸ Nxe³na¹jut3su² yǎ¹te²tǎ³
ū³yho³hi²sa²te³ji¹wa²? Wǎn³txai²li² ī³hen³txi³na¹tāu³a¹
a²yo³ha² ten³nxa³ju³ta² ka³li³kxi²sa³tu¹wa². Ju¹ta¹na²
so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Wǎ²nxūh¹ ī³hen³txi³na¹wa².
Ū³yho³hi²sa²si¹yhah¹lxin¹ju³su² hxi²kan¹txi³
kwa³na³nx2ta¹kxan²ti³ wxa²yen³kxa² ten³te²txǎ³wa².

¹⁹ Ā³wa²sut1sxǎ³ yxau³jah¹lo²sa¹wa².
Ū³yho³hi²sa²jah¹lo²la³ yū³sa²nxa³ha²kxai³
sa²yo²we¹ta¹ju³ta³la³ yū³sa²nxa³nha²wa². Nxe³yǎn¹ta¹
a²nū²a² ī²li³te²su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa²
ī³yau¹ū³te³lhxǎ³ nxa¹wa². Nxe³sxǎ³ wǎ²nxūh¹
wi¹lhit1sxǎ³ kwa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tū¹ha¹tu¹wa².
²⁰ Jǎ¹nxa¹ju³kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa²
sa²yo²we¹ta¹ha²kxai³ ā³wa²sut1sxǎ³ yxau³na¹wa².

Hai³txi³ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta³la³
a²wa³kxēn³tot3sai¹nxa³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na²
kwa³na³ju³xu¹ta¹na² a²wa³kxēn³tot3sa²nxa³ha²kxai³
nxe³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³te²sa¹kxan²ti³ Ju³te²an¹ta²
sxi²nhǎu³a² yxau²xai³la¹kxai²nǎn²tu³ Ju³te²an¹tū³kā³txa²
yxau²xai³kxa²yǎ¹nxe² yxau²xai³la¹wa².
Nxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wǎn³txa²
yxo² ā³si³wxe³ain¹tu¹wa². Te²yǎ¹nxe³sxǎ³
Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wǎn³txa² sa²yo²we¹jah¹lai²na²
sxi²nhǎu³a² yxau²xai³la¹kxai²nǎn²tu³ nxe³jah¹lu¹ta²
yǎ¹nxe² yxau²xai³la¹wa², Je³su²jah¹lai²na² wǎn³txa²
yxo²si¹hain¹ju³sa³. ²¹ Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa²te²nǎu³xa² a²sxi²nhǎu³a² yxau²xai³la¹kx-
ai²nǎn²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
kwa³na³ju³xu¹ta¹na² nxe³wǎ²na³a¹wa²,
Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa²
sa²yo²wet1si¹hai¹na¹ju³sa³. Jǎ¹nxa¹jut3su²
Txa²wǎ¹sū³na² kwa³na³ju³xa² sa²yo²ā³nxa³hē³la².
Nxe³yǎn¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² kwa³na³ju³xa²
sa²yo²we¹ta¹ju³lo³na¹wa². ²² A²nū²a² a²ē¹nǎu³a²
ā³la³kxi²nxa²te²a² yxau³kxai¹na¹kxai²nǎn²tu³ ā²la² kāin²
ā³la³kxi²na¹ju³xai²na² yxo²kāin²txi³
ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² yū²nxa³wa². Nxe²nxa³ju³ta²sa¹:
— Toh³li³ju³su² e³i¹lxi¹. A³la³kxi¹nxa³lxi¹. Nxa¹ju³la³
e³sa²nxa³nha²wa². Nxe³na¹ju³kxai³lu² a²nū²a² ī²li³te²su²
te²a² hxi²kan¹txi³ ī³yan³ta³kxi²sxǎ³ yxau³nū¹ha¹kx-
ai²nǎn²tu³ nxe²kāi³ū¹ha¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na²
wǎn³txa² yxo²ī²ain¹ju³nū³a² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².

²³ A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa²
ain³kxi²si¹hai¹na¹ju³su² nxe²kāi³a¹wa². Nxe³sxǎ³
ain³kxain¹kxai²nǎn²tu³ ī³ka³li³kxi²nū¹sain¹na³la².
²⁴ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kwa²wa³ni³lon³sxǎ³
ā³naun³ti¹hain¹kxai²nǎn²tu³ ka³na³ka³nat3sxǎ³
ne³ka³ta²xi²te²an²tu³ a²yo³ha² so¹kxi²te²ju²hē³la²,
a²yo²ha³kxa¹ ā³naun³ti¹hain¹kxan²ti³na².
Ne³ka³ta²xi²jah¹la² so¹lxi³ yǎn¹txi³ nū³kxūn³txi³
ā³ni³ha²kxai³ a²yo³ha² so¹kxi²te²ju²hē³la². Ju¹ta²
yǎ¹nxe³jut3sū³nxe² nxū²kwai³lxū¹txi³ Je³su²jah¹lai²na²
wǎn³txa² sa²yo²we¹jah¹lxī³hē¹la².

²⁵ Kwa²wa³ni³lon³kxi²te²su² te²a² a²yo³ha²
ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² so¹te³lhxǎ³
ne³ka³ta²ain¹te²ju²hē³la². Ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
so¹te³lhxǎ³ ain¹kxai²nǎn²tu³ a²nū²khai³nǎu³ai²na²
nū³kxūn³txi³ a³wa³ni³lon³sai³nhain¹sǎn²te²ju²hē³la².
Ain¹kxai²nǎn²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
so¹hī³nx2na³la². Ā¹nxe³ka³lo³a² wa³su³txi³
khon³kxi²te²ju²hē³la². Yxǎn¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na²
wǎn³txa² wain³txi³ sa²yo²wet1sxǎ³ yxau³kxi²kj³kx-
ai²nǎn²tu³ kxǎn¹nǎu³a¹ oh³nǎu³a¹ yxau³kj³tāu³a¹
ū³yho³hi²nē³tu¹wa². A²nxe³nē³te²a²
khon³kxi²ti³he¹nxe³lxa³lho³la². ²⁶ Nxe³te²yo³ha²
so¹kxi²te³lhxǎ³ nū³kxūn³

Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² i³yau¹ū³a¹jau³xai²li²
 nū³kxūn³sxā³ o²la³kxi²na¹wa². 27 Nxe³na¹ju³ta²
 txa²nū²nāu³khai³xai²na² sa²yo²we¹nha²si¹sa²jau³su²
 txa²nū²khai³xa² wxa²ka³to³nha² yxau²xai³nha¹wa².
 Nxe³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Je³su²jah³la² yen³nāu³a¹
 wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ta³lu²na¹tāu³a¹
 txa²nū²nāu³khai³xa² wxa²ka³to³nha² yx-
 au²xai³na¹ju³tai³tā² wi¹lī²sa²nxa³kxa²yan³txi³su² nxe²
 o²la³kxi²na¹wa².

Sū³na² ki³lxo³ka³txa² sa²yo²we¹jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³.

Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 i³xi²nha¹jah³lxī³hē¹la². Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² ā³tē³sxā³
 ai³tū³ka³txu¹txai²na² i³xi²nha¹jah³lxī³hē¹la².
 E³ji²ta²ko³xa² a³li³ai¹nhi¹nu¹tai²na² a³lan²ta²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² o³si³na² i³sa²si¹hā³ū¹ha²kxai³
 ā³tī¹kxa² ai³nu¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a²
 i³ye³na² kah³je³na² yau³son¹kxai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²sxā³
 i³ye³na² nxū²kwai³ye³la²tīh³na¹ jā¹tīh³na¹ a²yu³kxa²
 ai³tīh³na²nū³a² sa²we¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tīh³na²
 te²tīh³na² we¹tū²la² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² a²nū³ka³tx-
 ai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ha³la³te²ti³hi¹tīh³na¹ aun³ta²
 yxo²ha³ti³lhi³yah³lxī³ta¹hxai²hē¹la². 2 Ai¹nha²kxai³
 a²yo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² yxo²i²ai¹nha²kx-
 ai³ a²nū³ka³txi³khai³su² so¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²yo²ha³kxa¹ ā³nū²nxi² o³si³nai²na² ā³tī¹kxa²
 ai³ai¹nha²kxai³ i³ye³na² nxū²kwai³ye³la²tīh³na²
 yxo²ha³ti³lhi³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Ai¹nha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ yain³tū³xa² oh³nāu³a²
 i³sa²si¹hā³tū³xa² yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 A²yo²ha³kxa¹
 i³yau³xa² wā³nxīn¹jau³xa² na²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²kxā¹nxa¹ i³yau³xa² yū²nxa³ko³xa² ā³nxai³ai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 i³kwa³na³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa² hxi²tē³nha²sxā³ tx-
 ah³lxā³kxa² i³su²ta¹hxai²hē¹la². I³su²lha²kxai³ i³yau³xa²
 ha³li³ ā³si³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Ha³li³ye¹nxa²ha¹te¹
 Moi³se²ah³la² nū³ka³txi³nu¹tai²na² a²yo²ha³kxa¹
 na²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxain¹jut3su²
 Tah³lxā³kxi³nū¹tai²li² wā³nxīn¹ka³txa³nū¹tai²li²
 ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³ka³txa³nu¹tai²li²
 Kris²tu³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe²xai³ain¹kxan²ti³
 a²ka³lxā¹txi³su² nūn³tāu³a² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 i³wi¹lxo³kxi²sxā³ i³ka³li³kxai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ha³lo²a² i²ai¹nxa³ko³nāu³a² ya³lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la², a²nū²a² hxi²kan¹ta³nū³ka³txa²sa².
 6 A²nxe³jau³jau³xai²na² i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa².
 Ko³nxe³ti³ kái³sxā³ yxo²kwai³nain¹kai³
 jā¹nxe³kī³kxa²yan³ti³su² i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa².
 7 Te²yā¹nxe² txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa²
 sa²yo²we¹tain¹ku¹jā¹xah³lxī³txa³hē¹la². A²kxā³nxa¹
 sa²yo²we¹tain¹ku¹jā¹xah³lxī³txa³hē¹la². Nxe³jau³xai²li²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa²
 e³te³nah¹lxī¹:
 — A²nū²a² ā³wxe³ain¹sān²nū²la² txa²wā¹sū³nu²su²
 ki³lxo³ka³txa² yain³txa² yai³ni² i³na²kxi²jau³xa² i³na²

ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² i³sa²yxau³nū²la²
 kuh³lxā³thin¹sxā³ ko³txi³ wa³ni³lo³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 8 Te²u¹jā¹nxe² kuh³lxā³thin¹sxā³
 ko³txi³ o²la³kxi²yah³lxī³txa³hē¹la². A²kxā³nhxi¹nu¹tai²na²
 kuh³lxā³thin¹sxā³ ko³txi³ o²la³kxi³nyhain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Kuh³lxā³thin¹sxā³ ko³txi³ o²la³kxi²ny-
 hai¹nha²kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³la²ni²hī¹na¹
 a²hīn¹so¹lxī³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxā¹khai¹nxe³kxan²ti³
 23.000 nxe³tū³ka³txa² ya²lun¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 9 Txa²wā¹sū³na² hxi²ye¹ta³lxī³yah³lxī³txa³hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹jau³xa² e³yah³lxī³txa³hē¹la². Te³nah¹lxī¹:
 — Ko³nxe³ti³ kái³a¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² hai³txi³
 ko³nxe³ti³ kái³a¹kxa² yo³ha² ū³hū¹sa²nxa³lho³na¹.
 Yah³lxīn¹jau³la³ e³yah³lxī³txa³hē¹la². A²kxā³nxu¹tai²na²
 nxe²kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²kāi³ai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² txih³xa² wīx¹te²a²
 i³sa²si¹hā³ū¹hai¹nha²kxai³ ka³lxā¹txi³ i³lxā²ya²lu¹ta³lx-
 ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 10 Txa²wā¹sū³na²
 kái³ū¹nhē³ju³ta² yxo²xūn¹txi³
 i³kwai²txa³lxī³yah³lxī³txa³hē¹la². A²kxā³nxu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² i³kwai²txa³lxī³yai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la²
 sa²si¹hā³ha²kxai³ a³ka³nxi²sxā³ a²nū²a² ka³lxā¹txi³
 i³ya²lu¹ta³lxī³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 11 Nxe³ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ ū³yhe³ka¹tē³ju³ta² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ jau³jau³xu¹tai²na² i²ki³kx-
 ai²nān²tu³ i³tīh³nxe³nē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³ko¹xai²na² ne³ki³son³ju³ta³nū³su²
 yau³son³na³la².
 12 Jā¹nxe³jut3su² i²li³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²ē¹na²
 e³kxi²nha²te³nah¹lxī¹:
 — A³la³kxi²khaix¹na¹xā¹. Hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kái³nxa³lho³nā¹ txai²lā¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹lxī³hē¹la². Ko³nxe³ti³ ā³ni²lhxā³
 ā³wi¹hā³sxā³ ko³nxe³ti³ kái³yah³lxī¹nha³ta²wa².
 13 Ko³nxe³ti³ kái³si¹yhah³lxīn¹jau³su² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ kái³sain³te²ju²hē³la². Nxe² ko³nxe³ti³
 kái³sain³si¹nxa²lxī³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 ne³wā²na³nx2ti³xa²lho³la². E³kxi¹nx2ti³jau³xa²
 sa²yo²ā³nha²nxa³sxā³ kái³ūh¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³ha²kx-
 ai³ i³nxū²kwai³lxū¹nx2ti³tu¹wa².
 Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³
 kái³sain³si¹nx2ti³ju³ta³la³ a²ta³a² hxi²ka²
 hxi²tha³txa¹lxī³xa³lho³la². Hāi¹sxā³ nū³kxūn³txi³
 ā³sen³sai¹ah³lxīn¹tu¹wa².
 14 Jā¹nxe³jut3su² a³lxī¹nx2ta¹wa². Ka³lih³kxi²la²nha²
 thāi³ti³la²sxā³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³te²su²
 sa²nēn¹kxi²yah³lxī³txa³hē¹la². Ā³jxah¹lxī³hē¹la².
 15 A³la³kxah¹lxī¹nha²kxai³ e³la¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 Nxe³sxā³ e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²li² wā²nxūh¹
 i²nha¹jah³lxī³hē¹la². 16 Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nē³lhi¹nai³tān¹jau³xa² i²xi²nha¹jah³lxī³hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxā² i³kaix¹sxā³ ā³yā³nū²kxi²sān²nū²la²
 yain³jau³xa² na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³ain¹na²hē³la².
 Nxe³kī³jau³xa² yā¹nxe² na²sxā³
 sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³kī³tāu³a² Kris²tu³jah¹la²
 a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ū¹nhē³ju³tai³tā² i²xi²kī³tā³la².

Te²yā¹nxūn³sxā³ yain³tū³xa² yain³yah³lxi³na²hē³la².
 Yain³tū³xa² yā¹nxe² yain³kī³te³na¹ Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxa²nu¹nhē³ju³ta² t²xi²kī³tā³la².
 17 Txa²wā¹kī³na¹xai²na² ka³lxa¹kī³kxan²ti³ tū³xai²na²
 yain³tū³xa² nū³ka³na³ka³nat³sxā³ yain³kī³tā³la².
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹la²
 yxo²t²kī³tū³ka³txi³kī³na¹xa² ka³na³ka³na³kī³tā³la².
 A²nū²a² ka³na³ka³na³kxa² yā¹nxe² kī³tā³la².
 18 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa²
 t²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Yain³txi³nū³su² tū³xa²
 Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tū³xa² tē³sxā³ yai³nain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa³lxa³kxa³txa²
 ū³nhe³hēt¹tain¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³ yai³nain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kī³sa²kxa³ yai³nain¹te³na¹
 a²yxō²ha³kxa¹ ā³nū²nx²sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kx-
 ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 Jā¹nxe³jut³su²
 Txa²wā¹sū³nu²su² kī³lxo³ka³txa² yain³txa² ū³hū¹kī³lx-
 ai²nān²tu³ wā³nxīn¹kī³ju³ta² kāi³hī³kī³te²la¹xā³?
 20 Hai³txi³ ti³he¹nx²nxa³wa². Hāi³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 yxo²t²ai¹nxa³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³nu²su² kī³lxo³ka³txa² yain³txa² ū³hū¹sxā³
 sa²nēn¹kxi²kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 ū³hū¹nyhai¹nhī³nx²na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 wi¹tāu³la³ ū³hū¹nyhai¹nhī³nx²na³wa². Jā¹nxe³jut³su²
 ha²kxai³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² o²la³kxi²nu¹nyhah³lx-
 in¹ju³ta² ten³ti³hex¹sa²nxa³nha²wa². 21 Txa²wā¹sū³na²
 na²jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² t²xi²kī³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² t²na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² na²jau³xa² t²na²sxā³
 sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Yau³ha¹li¹
 t²na²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² yain³tū³xai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² t²xi²kī³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
 yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 yain³tū³xa² yain³yah³lxi³nū³nīn¹kxai²nān²tu³
 wai³nxa³wa². Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² yain³tū³xa²
 yain³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Tū³ha¹li¹ yain³yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². 22 Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² t²xan³ta³kxi²nē³ju³ta² ten³yah³lx-
 in¹ta¹ji¹wa²? Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 nū³kxūn³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ nū³kxūn³sxā³
 ā³sen³sai¹yah³lxi³hī³nxān¹ji¹wa²? Hai³txi³ ti³he¹yx-
 ah³lxi³hī³nxa³lxa².

A³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ kāi³nyhu¹kī³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ wxa²ha³tih³ t²na² nxe²e³kxah¹lx-
 in¹te³nah¹lxi¹:
 — “t²li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³ kāi³hī³na¹wi¹. Yah³lxin¹jau³xa² wain³na³la².
 Yxān¹ta¹ wi¹lye²nxa³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa².
 Ā³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹xā³kxai²nān²tu³
 wai³nxa³wa². 24 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²ten³yah³lx-
 in¹ju³khai³xa² so¹lxi³ ā³no²la³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹la².
 Wxa²wā¹tā³xai²na² a²ten³ju³ta² ā³no²la³kxi²nū¹tx-
 ain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².

25 Nxe³sxā³ nxe²kāi³jah¹lxi³hē¹la². Ka³yxuh³xa² s²na²
 sxi²ha² so¹kxi²nyhu¹kxi³thi³na² ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³yxuh³xa² t²li³thi³na² ten³yah³lxin¹kxa² so¹kxi¹tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la². Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
 t²yain³jau³nū³la³ t²wā³txain¹yah³lxi³txa³hē¹la². t²wā³tx-
 ain¹yah³lxan³ka³tu³ e³kxi²nha²yah³lxan³ka³tu³ hāi¹sxā³
 wā²nhīt¹jah³lxi³hē¹la². 26 Nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ yen³kxai²na²
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 a²wa³kxēn³txa²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 27 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²t²xa³te²a²
 t²yain³te³lhxā³ ka²la¹txa³lxi³kxai²nān²tu³:
 — Ai³sxā³ yain³kxi²ti³ten³sa³nha¹. Yxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ yain³txa² ū³hū¹nx²ti³kxa² hāi¹sxā³
 yain³jah¹lxi³hē¹la². Kāin² a³la³kxi²nxa³jah¹la² yain³txa²
 t²wā³txi¹nū¹hain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 28 Nxe³yān¹ta¹ kāin²
 a³la³kxi²nxa³jah¹lo²su² te²su² te²a²
 t²ye³kxi¹nx²ti³te³nah¹lxi¹:
 — Yain³txai²li² sū³nu²su² kī³lxo³jah¹lai²na² yain³tx-
 ai²la¹wi¹. Nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³
 yain³yah³lxi³txa³hē¹la². E³kxi¹nx²ti³jah¹la²
 a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³si¹hain¹yah³lx-
 in¹kxa²ya³n³ti³su² yain³yah³lxi³txa³hē¹la².
 29 Wxa²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi²khai¹xah³lxi¹nha²kxai³
 yxān¹ta¹ jah¹la² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³
 hāi¹nxa¹jah¹lxi³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ wxa²ha³tih³ t²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ t²wa²lū³xi²sah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:
 — Ju¹ta²li² ten³sa²nxa³nhai¹. A³la³kxi²nxa³jah¹lai²li²
 o²la³kxi²na¹kxe³su² t²kāi³nxa³tot³si¹hai¹na¹kxai²nān²tu³
 wi¹lxa³wi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹. 30 Yain³txai²li²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²nu¹sān²nū²la² wi¹lhit¹sxā³
 yai³na¹kxai²nān²tu³ jah¹lai²li² a³la³kxi²nxa³jah¹la²
 t²kwai²kxi²sain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxēn¹jau³su² ha²kx-
 ai³,
 31 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². t²li³ju³ta²
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² yain³txa² yain³tā³nxa² t²na²jau³xa²
 t²na²tā³nxa² t²li³ju³ta² kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tai¹yah³lxi³hē¹la².
 32 A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxi³txa³hē¹la².
 Ju³te²an¹te²su² tā³nxa² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² tā³nxa²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t²sxā³ yx-
 au²xai²tū³ka³txi³su² tā³nxa² t²li³te²hū³te²a² kō³nxe³ti³
 kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 33 Txai²yā¹nxe²
 kāi³jah³lxi³hē¹la². A²nū²a² yxo³ha³kxa¹ a³la³kxain¹kxa²
 yā¹nxe² kāi³ū¹hai¹na¹wa². Hai³txi³ wā²nxū¹h¹
 kāi³nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³wa²sut¹sxā³ yxau³si¹nx²ta¹jau³su² kāi³na¹wa².
 11 Nxa²ha²kxai³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe²
 kāi³jah¹lxi³hē¹la². Txai²li² Kris²tu³jah¹la² kāi³kxa²
 yā¹nxe² kāi³jah¹lo²su² te²sa¹wa².
 Txu¹ha² wain³txi³ kāi³jau³su²
 2 Ju¹ta³la³ nxa²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sah¹lxi¹lxa².
 Wān³txa² t²yau³ū¹nx²ta¹jau³xai³tā² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxō²wet¹sah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la².
 Nxe³wā²na³yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Nxe³ju³ta²li²
 sa²nēn¹kxi¹nx²ta<

ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²hxi²kan¹te² in³txi³nāu³xa²
 Kris²tu³jah¹lai²la²na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹hai²na²
 a²hxi²kan¹txan²tu³ a²wē³sāi¹yah³lai²la²na³la².
 Te²yā¹nxū³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹txan²tu³
 Txa²wā¹sū³nai²la²na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ in³txai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²kxai²nān²tu³
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³
 ī³ye³kxi²hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³yau¹ū¹te³lhxā³ jah¹lo²su² kxai²nān²tu³
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³
 ī³yau¹ū¹hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ sa²ne³sai¹nha²nxa³kx-
 ai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²ī³lxa²
 ko³te²lo³ta¹nhi³nx2na³la². 5 Te²yā¹nxe³ju³ta² txu¹hai²li²
 Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²kxai²nān²tu³
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²tu³
 a²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹te³lhxā³
 txu¹ha³ka³lxu³su² kxai²nān²tu³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
 yū²nxa³kxai²nān²tu³ a²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa²
 ko³te²lo³te²ju²hē³la². Nxe³ta¹ka³lxai²na²
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³ta¹ka³lxai²
 ū³nhe³ko¹lhxa³nha²ta¹ka³lxai² yā¹nxe³te²ju²hē³la².
 Ju¹ta²li² wai³nxa³wa². 6 Nxe³yān¹ta¹:
 — Ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ten³sa²nxa³nha¹.
 Ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³ ū³nhe³ko¹la³kxi¹txai¹nhē³la².
 A²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹
 ū³nhe³ko¹lhxa³ki³nha²ju³ta² ta³nxa² kwa²hāi¹nxe²
 ū³nhe³ko¹kxe³su² ta³nxa² te³nai¹nxa³jau³su²
 ū³nhe³ti¹kxi²txai¹nhē³la². 7 In³txai²na² sa²kxai³lu²
 hai³txi³ ū³nhe³hē¹nha²te²sxa³yu²hē³la².
 A²wi¹lhī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe³ in³txa²
 we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta¹la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²na²
 sa²kxai³lu² txu¹ha² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²ju²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa²
 wā²nā³ū¹jah¹lai²la¹wa². Txu¹ha² sa²kxai³lu² in³txa²
 wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa² wā²nā³ū¹ta¹ka²lxai²la¹wa².
 8 A²wi¹lhī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 in³txa² we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet¹sān²nū²la² in³txa² a²nx-
 i³ta² tē³sxā³ txu¹ha² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 9 In³txi³nū¹ta² nūh¹yau³ki³nū³a² te³nxa³ha²kxai³
 txu¹ha² we¹tūn³ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³ha²kxai³
 oh³xan¹tū³ka³txa² ī³nē³lai¹nha²kxai³ txu¹hai²na² sa²kx-
 ai³lu² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ū³nhe³ti¹nha²te²ju²hē³la².
 11 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² tih³na² ā³nxai³ki³ju³ta²
 txu¹hai²na² sa²kxai³lu² in³txai²li² ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta²
 hxi²kan¹te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²na²
 sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta²
 hxi²kan¹nūn³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 12 A²wi¹lhī¹nu¹ta²kx-
 ai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txai²li²
 wet¹sān²nū²la² in³txai²na² a²nx³ta² tē³sxā³
 a²txu¹ha³ka³lxai² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ in³txa² wē³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha²
 ē¹nāu³a¹ yxau³ni²sxā³ a³li³lah¹sxā³ txon¹te²jai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na²
 we¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

13 Jā¹nxe³jut3su² txu¹hai²li² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²tāu³a²
 ne³hē¹nha²ka³lo²a² yū²nxa³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa².
 Te²yā¹nxū³sxā³ ū³nhe³ko¹la³kxi²nha²sān²sxā³
 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²kxai²nān²tu³ wain³nūn³nxa³wa².
 Ju¹ta²li² wā²nxū³h¹ ain³nha¹jah³ixi³hē³la². 14 In³txai²li²
 a²ne³ki³sxa² a³lu²kxai²nān²tu³ āu²li²jut3su² te²ju²hē³la².
 15 Yxān¹ta¹ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² a²ne³ki³sxa² a³lu²kx-
 ai²nān²tu³ ī³wi¹lxo³kxi²te²ju²hē³la². A²ne³ki³sxa²li²
 ū³nhe³ti¹kxi²nha²ha²kxai³la². 16 Jā¹nxe³ju³ta²li²
 ī³kwai²kwai²kxi²ta²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³
 wain³txi³ kāi³yah²lxa³lxa². Sxi³ta² hāi¹nxe³ti³xa¹
 jau¹xai²na² so¹lx³ī³ ī³yau¹ū¹nxa²lxa¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 yxo²te²tū³ka³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe²
 ī³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹hē³la².

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²tā² ī²xi²jau³su²

17 Nxe³ha²kxai³ yu³tā³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².
 Nxe³ju³ta²li² wi¹kāi³yah²lxa³lxa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah¹lxin¹tāu³a¹
 sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa².
 Ko³thi¹non³yah³lx¹lxa². 18 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²te²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ī³nx-
 ai²na² ā³yā³nū²kxah¹lxin¹te³na¹ a²ha³tih³nāu³ ī³nxa²
 ī³ye³ī³yi²lho¹kxi²nyhu¹ah³lx¹ta¹hi¹nhē¹la².
 Kwa²wān³txi³sxa³nū²nha²wa².
 Wān³txi³khai³su²nū²nha²wa². 19 Ha³na³ka³lx¹
 ain³nha²ki³ju³ta² yū²xai³ki³te²ju²hē³la². Yū²xai³ki³sa²kx-
 ai³ a²nū²a² a²hoh³lx¹su² te²su² te²a² e³la¹
 a³la³kxi²nūn³ye²ki³tu¹wa². 20 Jā¹nxe³jut3su²
 ī³yain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hai³txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²tā² ī²xi²kxi³jut3sxa³wa².
 Ha³na³ka³lxin³na³la². 21 Nxe³ha²kxai³ yain³te³lhxā³
 yah³lxin¹tāu³a² ha³na³ka³lx¹
 yai³nxa²xai³yah³lx¹ta¹hi¹nhē¹la². Wah³nxū¹hah³lxa³lxa².
 Hāi¹sxā³ a²yain³txi³khai³xa² wa³su³txi³
 yai³nxa²xai³yah³lx¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹sxā³
 a²ha³tih³ ī³nxa² sa²kxai³lu² heh³hi² yxah³lx¹nha²kxai³
 a²ha³tih³ ī³nxa² sa²kxai³lu² ī³na²jau³xa² ī³na²sxā³
 wen¹yah¹lx¹nha²kxai³ nxe³yah³lx¹ta¹hi¹nhē¹la².
 22 Wxa²sxi²khai³xa² yain³txi³su² ta³nxa² ī³na²kxi³jau³su²
 ta³nxa² yū²nxa²lx¹ta²lu¹wa². Nxe³sxā³ nxe²
 o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²te²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² ko³nxe³ti³
 kāi³ū¹hah³lx¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 yain³kxi³txa²te²a² wxā³te²su² te²a²
 yai³nhxa³je²yah³lx¹nha²kxai³ āu²li²to³tain¹yah³lx¹lxa².
 Nxe²kāi³yah³lx¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 wi¹le³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la².
 23 Jā¹nxa¹jut3su² ī³yau¹ū³ye¹nx2ta¹jau³xai³tā²
 Txa²wā¹sū³na² ī³tih³nxe³sa²jau³xai²la¹wa².
 Nxe²te³nah¹lx¹, Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lo²

ai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³tū³xai²li² wā²nāu²li²sxā³ ū³hū²xai³te³nah¹li¹, a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²te³nah¹li¹:

— Tū¹xai²li² Txa²nū²a² yā¹nx2na³li¹.
Ya³lu²kxi²nū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tū³xai²na² yain³yah³li¹nhī¹na¹ ya³lu²kxi¹nx2ta¹ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³jah¹li¹to³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
²⁵ Te²yā¹nxū³sxā³ yain³ta³lu²nain¹sān²nū²la² a²ko²pē³na² ſ²na²tē³nai²li² hxi²tē³nha²te³nah¹li¹:
— Txa²ko²pē³na² ſ²na²na¹jau³xai²li² Txa²ti³ha²yau³xa² yā¹nx2na³li¹. Wān³txa² tah²yau³xa² ſ²ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe² kāi³ū¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa²sut¹si¹ha¹jau³nū³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sa³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ jau³jau³xai²na² ſ²na²yah³li¹to³hin¹kxai²nān²tu³ ā¹ ſ²xi²sa²si¹nx2ti³jau³su² yain³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nx2ta¹kxa² ſ²xi²sah¹li¹in¹jau³xai²li² ſ²na²ū¹h¹sah¹li¹to³hē¹li¹. ²⁶ Nxe³sxā³ te²yā¹nxe² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nx2ta¹ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³tū³xai²li² ſ²yai³ni² ſ²na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nx2ta¹ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ ſ²na²jau³xai²li² ſ²na² nxe³yah³li¹to³hi¹nhī¹na¹ wxa²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nx2ta¹ju³ta² ſ²hen³txi³yah³li¹to³hin¹tu¹wi¹. A³ka³nxi²sxā³ wā³li²nxā³tā³lxa¹ jā¹nxe³jah¹li¹to³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ſ²li³te²su² te²a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³kī³tū³xai²li² yah³son³sxā³ yai³ni² ſ²na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ ſ²na²kī³jau³xai²li² yah³son³sxā³ ſ²na² nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²hi²ki³te²lxa²na³la². Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹hi² a²nū²khai³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹hi² nxe² kāi³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ko³nxe³ti³ e³kxi²jau³su² hī³nx2na³la². ²⁸ Nxe³ha²kxai³ yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³kī³tū³xai²li² ſ²yain³yah³li¹xan³tā³lxa¹ ſ²na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ ſ²na²kī³jau³xai²li² ſ²na²yah³li¹xan³tā³lxa¹ wxa²ē¹nāu³xai²na² wā²nxū¹h¹ ain³nha¹jah³li¹hē¹la², kwa²to³toh³li³ e³kxi²nyhah¹li¹ in¹kxa²yan³ti³su². ²⁹ Nxe³sxā³ ſ²yai³ni² ſ²na² yxah³li¹ in¹tāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² kāi³ū¹nhē³ju³ta² ā¹ ain³nyhah¹li¹xan³kxai²nān²tu³ a²hi²ki³te²la³ yah³li¹hī³nxā¹lxa². Nxe³yah³li¹ in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ſ²yī¹li¹nx2ti³ju³ta² yū³tu¹wa². ³⁰ Te²yā¹nxe² kāi³yah³li¹to³hi¹nha²kxai³ wxa²ha³tih³ ſ²nxai²na² ſ²ton³nxā²li³i² hai²la³kxi²nxā²li³i² nxe³nx2ti³kxa²yā¹nxū³sxā³ nū³ka³txi³ ā³tū³ka³txi³ ſ²nxā² ya²lun¹ta³kxi²nx2tain¹na³la². ³¹ Nxe³ha²kxai³ ain³nyhah¹li¹in¹jau³khai³xa² ſ²xai³nha¹jah³li¹sā²nhē³la². Nxe³sxā³ ſ²nyhah¹li¹sā²nīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ ſ²yī¹li¹nxā²li³ju³ta²nū³lo³nyhah¹li¹hī³nx2nxā³lxa². ³² Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nai²li² hi¹na² ko³nxe³ti³ ſ²yī¹li¹nhē³ju³ta²lon³kxai²nān²tu³

ſ²wai¹te³kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²su² te²a² ko³nxe³ti³ ſ²yī¹li¹hain¹tu¹wa². Nxai¹nhī¹na¹ te²yā¹nxe³nē³lxa³lho³la².

³³ Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² yain³kī³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³kī³tū³xai²li² ſ²yai³ni² ſ²na²kī³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ ſ²na²kī³jau³xai²li² ſ²na² nxe³kī³te³lhxā³ ā³nū²kxi²yah³li¹nhī¹na¹ wah³nxe³nha¹jah³li¹hē¹la².
³⁴ Nxe³yān¹ta¹ wxa²ha³tih³ ſ²nxai²na²:
— Heh³khai¹sa³nha¹. Yah³li¹in¹kxai²nān²tu³ wxa²sxi²khai³xa² yain³jah¹li¹sā²nhē³la². Nxe³yah³li¹ in¹ka³tū³ wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³li¹in¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ yain³kī³tū³xai²li² ſ²yai³ni² ſ²na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² ſ²xi²sa²sxā³ ſ²na²kī³jau³xai²li² ſ²na² nxe³jah³li¹hē¹la², Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ ſ²yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³txi³sa². Nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³ā³xa² yū³nūn³na¹wa². Yxān¹ta¹ hāi¹nxā¹a¹tu¹wa². Wxā³na¹tāu³a¹ ſ²yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ſ²hxi²ka¹tū¹nhē³jau³su²

12 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ſ²hxi²ka¹tē³ju³ta² ū³hū¹ne³kxa² ſ²yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². A³la³kxi²si¹nx2ta¹jau³su² ſ²tih³nxe³nx2ta¹tu¹wa². ² ſ²yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²kxā³nhxī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ſ²yah²lxa³nhī¹nai³tā² txah³lxa³kxa² sū³nu²su² ki³lxo³jah³la² so¹li³ sa²yo²we¹jah³li¹ in¹jah¹lo²lo³jah³li¹to³hin¹tai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹txi³ e³kxi¹nx2ti³xa³kxan²ti³na². Tih³na² ko³nxe³ ti³na² so¹li³ ā³nxai³yah³li¹ in¹tih³na²lot³txa²li³sa²ki³lxo³jah³li¹to³hin¹tai¹ti²tu³wa².
³ Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ſ²li³te²su² te²a² ſ²ye³te³nah¹li¹:
— Je³su²jah³lai²li² ko³nxe³ti³hin¹na³li¹. A²ta³ai²la¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau²nxā³wa². Yxān¹ta¹ ſ²ye³kxi²te³nah¹li¹:
— Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ti³su² jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹li³ ſ²tih³nxe³jah¹lo²su² hī³nx2na³la².
⁴ ſ²tih³nh³nxe³kxai²nān²tu³ ſ²hxi²ka¹tē³ju³ta² ſ²la³kxi²te²lo³tū¹nhē³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ yau³ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ ka³lxa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²ſ²yau¹ū¹nē³jah¹la² ka³na³ka³na³tā³la². ⁵ Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹tā³nāu³xa² ā³nhī²nū¹nū³si¹kī³jau³su² Txa²wā¹sū³na² ſ²la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² nxe³ju³ta² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². ⁶ Te²yā¹nxū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ſ²hxi²kat¹si¹nhē³jut³su² ſ²la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ſ²hxi²kat¹tē³jah¹la²

a²hoh³lxi³su² ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wa³lxe³jau³nū³a² a³lka³xah¹lxin¹ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³, ⁹ Āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ yxo²i²yah³lx-in¹jut³su² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² i³ta³ka³txa² wā³nxin¹sxā³ we²txi²kxi³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³, ¹⁰ Āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wā³nxin¹khai¹nxe³sxā³ kāi³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nxa²lxi³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² i³hxi²ka¹ta²lxi³ju³ta² a²nū²a² i²li³te²na² kāi³ju³ta² i³kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²kat¹si¹jut³su² t³q³nxa² k³o³nxe³te² yāu³ka³txa² i³hxi²kat¹si¹jut³su² t³q³nxa² wain³txi³ a³ya³txi²ju³ta²nū³a² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ a²nū²a² i³yau¹ū³xa³jau³su² e³si¹jau³su² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ i²li³te² i³nxa² wān³txa² yau³ā³xa² a²si³yau³tāu³khai³xa² i³yau¹ū³ju³ta² i³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ nxe²xai³h³i³nx²na³la².
¹¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² kxan²ti³ nxe² i³hxi²ka¹ta²xai³nē³na³la². Nxūh¹ i²sxā³ a²ten³jut³su² ju³ta² ha³na³ka³lxi³ i³hxi²ka¹ta²xai³nē³na³la².

Kris²tu³jah¹la² a²nū²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nhē³jau³su²

¹² Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Ka³na³ka³na³kxan²ti³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lx-an¹ta³kxi²nē³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³kx-an²ti³ txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³jut³su²na³la². Txa²wā¹nū²ka³txi³ki³nāu¹xa² Ju³te²a²jah¹la² yū³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yū³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²lo³nha²sxā³ yx-au²xai³te²a² yū³ha²kxai³ ā³wa³sut¹sxā³ yxau³te²a² yū³ha²kxai³ nxe³k³i³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ū³hū¹nhān²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²k³i³na¹xai²na² ka³na³ka³nat³sxā³ sa²we¹ny-hu¹si¹nha²nē³na³la². Nxe³te²hū³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nū²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nha²nē³na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwaj³yx-au²xai³nē³na³la², yxo²i²te²k³i³nāu¹xai²na²sa³. Jā¹nxe³sxā³ yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹ki³tā³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² a²nū²a² ka³na³ka³na³ti³hi²tē³na³la².

¹⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² ka³na³ka³na³tē³lxa³wa². Ka³lxan¹ta³kxi²nē³na³la².

¹⁵ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yū³kxi³su² e³te³an¹jau³kxi³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²ki³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² hai³txi³ te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lh³nx²na³wa². ¹⁶ Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ne³nxēn³su² e³te³an¹jau³kxi³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹yen³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² hai³txi³ te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lh³nx²na³wa².

¹⁷ Txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ txa²wā¹ye³na² so¹lxi³kx-ai²nān²tu³ i³h¹nxet³sxā³ ain³kxi²nha²h³i³ki³te²la¹xā³? Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² whāi²na¹ a²ne³nxē³na² so¹lxi³kxi²nān²tu³ i³h¹nxet³sxā³ i³nxūn³sain³nha²h³i³ki³te²la¹xā³? ¹⁸ Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² txa²wā¹nū²nāu³ai²li² i²li³te²nāu³ai²na² ha³na³ka³lxi³ we¹ta²lxi³kxi²nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² sa²we¹ta³lxi³kxi²nē³nīn²ta²wa². ¹⁹ Txa²wā¹nū²nāu³ai²li² ka³lxan¹ta³kxi²nē³lxa³ke³la³te²kxi³ txa²wā¹nū²a² yū³nē³lh³nx²na³wa². ²⁰ Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³kxan²ti³ txa²wā¹nū²nāu³a² ka³na³ka³na³tē³na³la².

²¹ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yen³nāu³a² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹hxi²ka² ain³kxi²ti³an¹jau³kxi³lu¹:

— Txai²na² a²ye³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²hxi²kxah³lho³ i³nxai²na² hxi²ka¹nxa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³ ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ne³ki³su² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹yū³kxi³lu¹ ain³kxi²ti³an¹jau³kxi³lu¹:

— Txai²na² a²ne³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²yu³kxah³lo² i³nx-ai²na² ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la².

²² Nxe³yān¹ta¹ ya²la³tu³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xai²na² i²li³te²a² s³i³nxūn³nxa³ju³ta² ū³whi²lā³nhā¹kxi²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ā³yat¹sxā³ yxau²xai³h³i³ki³sxa³wa².

²³ Nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² i²li³te²a² jū¹nxe² ā³lxi³kxe³su² kxan²ti³ wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²sxā³ ū³ti¹kxi²nha²ki³te²ju³hē³la². I²li³te²nāu³a² wi¹nē³lxa³kx-ai²nān²tu³ ā²la² wi¹lī²nha²ki³tā³la².

²⁴ Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² i²li³te²a² wi¹nē³te²su² ā²la² wi¹lha²kxai³ i²li³ju³ta² wā²nxūh¹ hau³ko³nha²h³i³nx²na³la². Nxe³ki³ju³tai²li² txa²wā¹nū²nāu³a² hau³ko³nhā²nxa³ju³ta² so¹lxi³ wi¹wi¹nxe² hau³ko³nha²h³i³ki³tā³la². Nxe³kxi³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² nxe² we²ta³lxi³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la². ²⁵ Nxe³nha²ki³sa²kxi³ txa²wā¹nū²nāu³khai³xa² hai³txi³ ā³nhai²ta³lxā¹nha²h³i³ki³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lo²la³kxi²waun¹ny-he²h³i³ki³tā³la². Hai³txi³ ā³nhai²ta³lxi²te²ten³txi³ o²la³kxi²h³i³ki³sxa³wa². ²⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹nū²nāu³a² s³i³n³ton³nē³nha²kxi²nān²tu³ a²nū²a²nāu³ai²na² a²s³i³na² whāi²na¹ khāuh³lxa³tē³nha²h³i³ki³tā³la². Txa²wā¹nū²nāu³a² i²li³te²a² i³wi¹lain³kxi²nha²kxi²nān

ī³hau³ko³ta³wxe³na³hē³la². A²wi¹lhī¹nān¹te²a²su²
a²hxi²kan¹te²la³je³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³
sa²so¹tū³kā³txa² ū³h³wxe³na³hē³la².
Ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³tū³kā³txi³la³ ū³h³wxe³na³hē³la².
Ā¹h¹a³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² yxo²ī²tū³kā³txi³nāu³xa²
ī³yau¹ū³te²nāu³xa² ū³h³wxe³na³hē³la².
Ā¹h¹a³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³
o²la³kxi²te²su² te²na² ū³h³wxe² ā¹
ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² ī³ta³ka³txa²
we²txi²si¹kxi³nū³su² te²a² ū³h³wxe², Ā¹
ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²te²su²
te²a² ū³h³wxe², ā¹ ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a²
hxi²kan¹txi³ a²nū²a² hau³ko³te²su² te²a² ū³h³wxe²
a²ne³ki³san¹tū³kā³txan²tu³ hxi²kan¹txi³ a²nū²a²
wān³txa² yau³ā³lxa³txi³ e³te²su² te²a² ū³h³wxe²
nxe²xai³na³hē³la². 29 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³
ī³sa²so¹nē³tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³,
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txi³su²
ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³ yxo²ī²tū³kā³txa²
ī³yau¹ū³hain¹tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³,
wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kx-
ai³, 30 Ī³ta³ka³txa² we²txi²si¹tū³kā³txi³su²
ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, wān³txa² yau³ā³lxa³ti³
e³kxi²tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, yau³ā³lxa³ti³
wān³txi³la³ a²si³yau³tāu³khai³xa³ ī³yau¹ū³tū³kā³txi³su³
ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². 31 Nxe³ki³sa²kxai³lu¹
ha³lo²a² wi¹ju³tai²na¹ ā²la² hxi²kan¹kxi²ju³tai²na¹
ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ tī³h³na² ā²la² wi¹tī³h³na²
ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa².

Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² a³lxi²nha²kxi³jau³su²

13 Ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²nū²a²
nū³kā³txi³nāu³xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹
hxi²kan¹txi³ ī³ye³kxi²na¹ha²kxai³ na¹kxa²yu³su²
oh³xan¹te²nāu³xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹
hxi²kan¹txi³ ī³ye³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³na¹kxan²ti³
txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ju³ta³la³
yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na²
kwa²wān³txa² toh³lxi³jau³su² hī³nx2na³la².
Kwa³thi³la³ka³txa² ī³su²ki³sa²kxai³ kwa²nx-
on³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³hī³na¹wa².
2 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hxi²kan¹txi³
ī³hen³txi³na¹ha²kxai³, yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
a²hoh³lxi³sa¹ha²kxai³, wān³txa² hāi³jau³xa² hxi²kan¹txi³
ī²a¹ha²kxai³, nū³kxūn³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²ī²a¹ha²kxai³ wā³la³ka³txa²
sa²ya²ta³wxe³si¹ha¹jau³su² hxi²ka¹na¹ha²kxai³,
ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹kxan²ti³ yxān¹ta¹
txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³
yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ hāi³txi³ a²hxi²kan¹jah¹lo²su²
hī³nxān²nxa³wa². 3 Te²yā¹nxūn³sxā³
txa²yen³kxi³khai³xa² wā²nhū²hxa³tai¹na¹ha²kxai³
na¹kxa²yu³su² ai³lhxā³ Je³su²jah³la² ī³lxa² kan²txi³
yxo²ī²a¹kxe³su² txa²nū²a²nāu³khai³xa² ha³nxe²khai³
wā²kxi²sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹kxan²ti³ txa²ē¹nāu³ai²na²
a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² hāi³txi³
kāin²sa²hī³nx2nxa³wa².
4 A²nū²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³
ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kāi³ū¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la².
Thāi³ti³la²sxā³ kāi³ū¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la². A²nū²a²
yen³kxa² kwa²to³toh³lxi³ yxo²kwain³nū¹ny-
hu¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Yxo²kāin²
e³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²ē¹nāu³ai²na²
ī³kāin²txi³nha²sxā³ ī³ye³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². 5 A²nū²a²
a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³
wi¹lo²la³kxi²nū¹hain¹tāu³a² ai¹nhī¹na¹ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sxā³ a²hoh³lxi³sa²sxā³ o²la³kxi²
nxe³ki³lxi³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la².
Yā³nī³li³nū¹nhē³ju³ta² so¹lxi³
ten³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la².
Kwa²hi²ye¹ta³lxi³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²nū²a²
ko³nxe²ti³ o²la³kxi²nū¹nhē³kxan²ti³ hāi³txi³ yx-
ai²h²kxi²nhū¹ki³te²sxa³yu²hē³la². 6 A²nū²a² ā³xa²
ko³nxe²ti³ kāi³kxai²nān²tu³
ī³ka³li³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹sxā³ ya²la³lhi²ju³ta²
wi¹kāi³kxai²nān²tu³ ī³ka³li³ki³te²ju²hē³la².
7 A³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³
ko³to²la³kxi²nū¹nhē³kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yx-
ai²ki³te²ju²hē³la². A²nū²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kx-
ai²nān²tu³ wain³txi³ yxo²ī²nyhu¹ki³te²ju²hē³la².
Wi¹kāi³ju³ta² wah³nxe³kxi²nū¹hain¹ki³te²ju²hē³la².
Ko³ton³kxi²nē³kxan²ti³ nxū²kwai³lxū¹txi³ yx-
ai²xai³ki³te²ju²hē³la².
8 A³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nxa³lho³la².
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³ki³ju³ta²
ne³ki³son³tu¹wa². Wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³kxi²ki³jau³su²
ī³hxi²ka¹ti³hi¹tē³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wa².
A²hoh³lxi³su² ki³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³nū³tu¹wa².
9 Nxe³sxā³ hī¹nai²li² ū³hū¹nhē³ju³ta²
a²hoh³lxi³si¹nhē³jut3su² tā³nxa² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² ī³yau¹ū³hain¹ki³jut3su² tā³nxa² nxe³ju³ta²
jū¹nxa² so¹lxi³ yū³nū¹nhē³na³la². 10 Nxe³ta¹ yan¹nāu³a¹
Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ jū¹nxa² so¹lxi³
yū³nū¹ki³ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa².
11 Txai²na² txa²wē³si¹nai³tā² wē³sa² o²la³kxi²ju³ta²
so¹lxi³ kāi³hxi²na¹hē³la². Wē³sa² e³jau³xa² so¹lxi³
e³a¹ha²kxai³ wē³sa² o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³
o²la³kxi²na¹ha²kxai³ wē³sa² wā²nxū¹hain³nha¹jau³xa²
so¹lxi³ e³a¹ha²kxai³ nxe³nhxi²na¹hē³la². Nxe³yān¹ta¹
in³txi³lo³na¹hī¹nai²na¹ hxi²kan¹to³na¹hī¹nān¹te²tu³
wēn³sxū³na¹ju³ta³la³ ā³na¹a¹hē³la². Nxe³te²sa¹wa².
12 Es³pe²ya²ka³lo³a² ī²nha²ki³kxai²nān²tu³
txa²wā¹yāu³ka³txa² ku³kuh³nxe² ī²hī³ki³tā³la². Yxān¹ta¹
yan¹nāu³a¹ a²nū²khai³xa² ī²ki³kxai²nān²tu³ hāi³txi³
ku³kuh³nxa² ī²ki³sxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²
wain³txi³ ī²ki³tu¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ hī¹nai²li² jū¹nxe²
ā³ye³wxe³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ yan¹nāu³a¹ kāin²
ā³ye³wxe³ki³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² ī²nē³kxa²
yā¹nxe³sxā³ ī²ki³

ai³ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² ha³kxa¹ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ā²la² hxi²kan¹sxā³ ā³sen³sai¹ki³ju³ta³la³ te²ju²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tʰhxi²ka¹tū¹nhē³jau³su²

14 A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na² hxi²kan¹te²lo³tū¹nhē³ju³ta² yxo²kwain³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰhen³txa³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² yxo²kwain³khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹la². ² Nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxi³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na² so¹lxi³ ain³kxi²sxā³ ā³ne³wxe³hī³nx2na³la². A²nū²a² hai³txi³ ain³kxi²nha²hī³ki³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tʰhxi²kat¹sxā³ ya²la³lyau³xan²tu³ hāi³wā²nxin¹jau³xan²tu³ e³kxi²te²ju²hē³la². ³ Yxān³ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰyau¹ū³ki³kxai²nān²tu³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ain³kxain¹jau³su² hī³nx2na³la². Ā³non²ta³kxi²jau³su² ha²kxai³, tʰnxū²kwai³lxū¹jau³su² ha²kxai³, sa²ye³kwē²kxi²jau³su² ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². ⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxi³ti³ e³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nū¹hxi²kan¹ti³lon³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰyau¹ū¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²tʰtū³kq³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹nū¹nū³nyhai¹nhī³nx2na³la².

⁵ Wxa²nū³kq³txa² yxo²ha³kxa¹ wān³txa² yau³ā³lxi³ti² e³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² te³nhī³na¹wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰyau¹ū¹yah³lxin¹ju³ta² ten³khai¹sa³nha²wa². Nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxi³ti² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰyau¹ū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹khai¹jau³la³ hī³nx2na³la². Jā¹nxe³jut3su² yau³ā³lxi³ti² e³kxi²sxā³ ain³kxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txai²li² a²si³yxau³tāu³khai³xa² tʰyau¹ū¹nx2ti³jah¹la² yū³kxai²nān²tu³ wi¹na³la². Yxān¹ta¹ yū²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ a³la³kxah¹lxi³hī³nx2nā³lxi². ⁶ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹tā³nāu³xa² yā¹yah³lxi¹lxi². Nxe³sxā³ wxā³sī²nx2ta¹tāu³a¹ wān³txa² yau³ā³lxi³ti² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tʰyau¹ū¹nx2ta¹jau³su² tḗ³nxa² a²hoh³lxi³sa²jau³su² tḗ³nxa² wān³txa² wi¹jau³su² tʰhen³txi³nx2ta¹jau³su² tḗ³nxa² nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ tʰhxi²ka¹txa²lxi³hī³na¹wa².

⁷ Nxa²ha¹te¹ yau³tḗ³xa²sa¹, yen³kxa² ka³te³nxa³te²na²sa¹, wāi²lhū³ka³txa² tḗ³nxa² ar²pa²kax3su² tḗ³nxa² hain³kxai²nān²tu³ wain³txi³ wxa²hai³nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² ain³kxi²nē³jah¹la² hxi²kan¹ti³ a²si³yxau³tāu³khai³xa² ain³kxai¹nhī³nx2nxa³wa². ⁸ Te²yā¹nxūn³sxā³ kwa³jan³ta² so³ta²to² nū³kq³txa² he¹li³te³lhxā³ ai³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³te³na¹ wāi²lhū³ka³txa² trū³be²ta²kax3su¹ nxe³ka³txa² tē³sxā³ tʰhain³te²ju²hē³la². Wi¹lhain³kxai²nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³ha²kxai³ he¹lain¹te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ wain³txi³ hai³nxa³kxai²nān²tu³ ko³nhai¹nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³

he¹lai¹nxa³ka³tu³ yxau³ain¹te²ju²hē³la². ⁹ Te²yā¹nxe³jut3su² wān³txa² yau³ā³lxi³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³nxa³kxai²nān²tu³ hai³txi³ wi³ti³he¹nxē²nxa³wa². Wxa²wān³txa² ha³lo²a² kwa² he¹sa³tī¹hī³nx2na³la². ¹⁰ Yuh³xan¹ko³xai²na² whāi²na¹ a²nū²a² nū³kq³txi³nāu³xa² ka³lxi¹khai¹xain¹na³la². Wān³txai²li² yau³ā³lxi³ti³ e³xi²xai³ain¹te²ju²hē³la². E³xi²xai³ha²kxai³ a²si³yxau³tāu³a² ha³na³ka³lxi³ nxe² ai³te²ju²hē³la². ¹¹ Nxe³sxā³ e³jau³xai²na² ā³ne³wxe³sa²nxa³kxai²nān²tu³ ā³lxin³tā¹. Ai¹nhī³na¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wān³txa² e³a¹jau³xa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ ā³lxin³tai¹. Sai¹nhī³nx2na³la². Jā¹nxūn³sxā³ ā³ne³wxe³ai¹nhī³nx2nxa³wa². ¹² Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tʰhxi²ka¹tē³ju³ta² ten³yah³lxin¹nha²kxai³ ā²la² wi¹ju³ta² ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Yxo²tʰtū³kq³txai²na² ā³nxū²kwai³lxū¹sxā³ a²hi²ka¹txa²lxain¹ju³ta² ten³jah¹lxi³hē¹la².

¹³ Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³xa² hxi²kan¹txi³ e³te² tʰnxa² Txa²wā¹sū³na² tʰwā³txi¹jah³lxi³hē¹la². Wān³txai²li² a²si³yxau³tāu³a² tʰwā³txi¹jah³lxi³hē¹la², tʰyau¹ū³nxa²lxi³si¹yah³lxin¹jau³nū³sa³. ¹⁴ Wān³txa² yau³ā³xa² e³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹kxai²nān²tu³ txa²yāu³ka³txa² so¹lxi³ e³kxi²hī³nx2na³la². Hai³txi³ txai²na² a²hoh³lxi³sa¹ju³ta³la³. ¹⁵ Nxe³jut3su² ha²kxai³ tʰh¹nxe² kāi³a¹lhon³ku² nxa¹nha²wa². Yau³ha¹li¹ e³a¹tu¹wa². Txa²yāu³ka³txai²na² wān³txa² yau³ā³xa² e³i² txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txi³khai³xa² e³i² na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²yāu³ka³txai²na² hain³jau³xa² yau³ā³xa² hai³ni² txa²ē¹nāu³ai²na² hain³jau³khai³xa² hai³ni² na¹tu¹wa². ¹⁶ tʰwi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² tʰye³kxah¹lxin¹tāu³a¹ a²yāu³ka³txi³khai³xa² e³kxi²kxai²nān²tu³ wān³txa² yau³ā³xa² so¹lxi³ e³kxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a² wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ e³kxi²jau³xai²li² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe³ai¹nhī³nx2nxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ye³yxo²nū¹nxa²lxi³jau³la³ e³ya³nx2ti³xa³lho³la². Hai³txi³ ā³ne³to³ti³he¹nxai¹nhī³nx2nxa³wa². ¹⁷ tʰwi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² wi¹khai¹kxan²ti³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a² hai³txi³

tʰnxū²kwai³lxū¹hī³nx2nxa³wa², ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³la². ¹⁸ Txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² yau³ā³lxi³jau³xa² ā²la² yxau³ka³lxi¹txi³ e³khai¹nxa¹wa². Nxe³na¹ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² tʰwi¹lxo³kxi²na¹wa². ¹⁹ Nxe³na¹kxan²ti³ yxo²tʰkij³tū³kq³txi³nāu³xai²na² ā³yā³nū²kxi²ki³tāu³a¹ txa²wān³txi³khai³xa² wān³txa² ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²na² yau³ha¹li¹ yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ tʰyau¹ū³na¹kxai²nān²tu³ wi¹lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³lxi³ jau³jau¹xai²li² wān³txa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³xa² yau³ka³lxi¹txi³ tʰyau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³ ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²li² ā²la² te³nhī³na¹wa².

²⁰ Txa²wā¹tḗ³nāu³xāi³. tʰkai²non³nyhah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wān³txa² yau³ā³xa² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wē³son³txi³sxā³ hain³nyhah¹lxi³hī³nxa¹lxi². Jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxi²kan¹sxā³ hain³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa²

e³yah³lxin¹jau³nū³a² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wa². 21 Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹:
 — Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² e³na²hē³li¹. E³te³nah¹lxī¹:
 “Txa²nū³kā³txi³khai³xa² i³hen³txi³na¹tu¹wi¹. A²nū²a²
 ā³xa² wān³txa² i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxan²ti³
 ā³ne³to³sai¹nh³nx2nxa³wi¹.” Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 nxe³na²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxi²hē³la².
 22 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² yau³ā³lxax³ti³ e³kxi²kx-
 ai²nān²tu³ yxo²i²xa³te²a² i²yau¹ū³jau³su² h³nx2na³la².
 Yxo²i²te²a² i²yau¹ū³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³kxai²nān²tu³ yxo²i²tū³kā³txa²
 i²yau¹ū³jau³su² h³nx2na³la². Yxo²i²xa³te²na²
 i²yau¹ū³jau³sxa³wa². 23 Nxe³ha²kxai³ i²jah¹lxī³hē³la².
 Yxo²i²tū³kā³txi³ i²nxax² ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹tāu³a²
 a²nū²ai²na² a³la³kxi²nxax³te²su² tā³nxax² yxo²i²xa³te²su²
 tā³nxax² wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi²nx2ti³h³nx2na³la².
 Nxe³kxai²nān²tu³ wān³txa² yau³ā³lxax³ti³ e³yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³ne³wxe²nxax³jau³su²
 nxe³te³nah¹lxī¹:

— Tū³kā³txai²na² wen¹tū³kā³txi³sin²tā¹. Nx-
 ai²nh³nx2na³la². 24 Yxān¹ta¹ hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³
 yxo²i²xa³te²la³ tā³nxax² a³la³kxi²nxax³te²su² tā³nxax²
 ā³yā³nū²kxi²nx2ti³h³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹nx2tai¹kxai²nān²tu³
 a²ko³nxe³ti³ kāi³nhax²ju³ta² i²nha²sxā³
 ā³yxo²o³tū¹hain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ain³kxi¹nx2tai¹nha²kxai³ ā³yxo²o³tū¹hain¹tu¹wa².
 25 A²ē¹na² ain³nhax²jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 e³lxah²lxī³ye²tu¹wa². Nxe³sxā³ ā³ka³ti³wxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²tu¹wa².
 Sa²nēn¹kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ya²la³ty³ Txa²wā¹sū³na² yxau³a³nhē³lin²tai¹.
 Nxe³tu¹wa².

Yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³kā³txa² wain³txi³ o²la³kx-
 ain¹jau³su²

26 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. I³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².
 I³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxī¹, yxo²i²tū³kā³txi³ i²nxax²
 ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nxū²kwai³lxū¹ny-
 hu¹ah³lxin¹ju³ta² so¹lxī³ o²la³kxi¹jah³lxī³hē³la². Ka³na³ki²
 hain³jau³xa² yū³yah³lxī¹nha²kxai³ ka³na³ki² i²yau¹ū³ny-
 hah¹lxin¹jau³xa² yū³yah³lxī¹nha²kxai³ āh¹ ka³na³ki²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³xa² yū³yah³lxī¹nha²kx-
 ai³ ka³na³ki² wān³txa² yau³ā³lxax³ti³ e³te²a²
 yū³yah³lxī¹nha²kxai³ ka³na³ki² yau³ā³lxī³jau³xa² a²si³yx-
 au³tāu³a² i²yau¹ū³ju³ta² hxi²kan¹te²a² yū³yah³lxī¹nha²kx-
 ai³ nxe³jah³lxī³sxā³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹ju³ta²
 kāi³jah³lxī³hē³la². 27 Nxe³sxā³ ka³na³ki² wān³txa²
 yau³ā³lxax³ti³ e³ti³ten³nxax²lxī³kxai²nān²tu³ ha¹lin¹tā³nxax²
 ha¹li¹ ka³na³ki² tā³nxax² jau¹xai²na² so¹lxī³
 e³xai³jah¹lxī³hē³la². Nxe² e³xai³yah³lxin¹ka³ty³ wān³txa²
 jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³a² i²yau¹ū³txain¹yah³lxī³hē³la².
 28 Yxān¹ta¹ i²yau¹ū³nx2ti³jah¹la² yū²nxax³kxai²nān²tu³
 ko³ton³jah¹lxī³hē³la². Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi¹jah³lxī³hē³la².
 29 Te²yā¹nxe³sxā³ ha¹li¹ tā³nxax² ha¹li¹ ka³na³ku² te²

i²nxax² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²yau¹ū³nx2ti³jau³xa²
 yū³kxai²nān²tu³ a²wā³kxi³ i²nxax²na² sa²kxai³lu²
 ka³nahx2sxā³ yxau³sxā³ ain³kxi¹txai¹yah³lxī³hē³la².
 Ya²la³ty³ jau³su² tā³nxax² ki³han³jau³su² tā³nxax²
 a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². 30 Ā³wxe³te²a² i²li³te² i²nxax²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwēn¹ta² ain³kxi²nha²kx-
 ai²nān²tu³ a²wi¹lh¹na² e³jah¹la² sa²kxai³lu² ā³na¹sxā³
 ā³wxe³sē¹la². Nxē¹kxai²nān²tu³ kwēn¹ta² wxā³jah¹la²
 i²ye³ ā³si³wxe³txai²la². 31 Wxāi² i²nxax² yxo²hā³kxa¹
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²yau¹ū³nyhu¹sxā³ i²yi¹lho¹kxa²
 ai³jah³lxī³hē³la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²nxax² wān³txai²li² ā³ne³wxe³lxin¹tu¹wa².
 Yxah³lxī¹nha²kxai³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹tu¹wa².
 32 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²yau¹ū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wā²nxū¹ i²nha¹yah³lxī³sxā³ hau³hau³kot3sxā³
 i²yau¹ū³nha¹jah³lxī³hē³la². 33 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i²kaix1so¹nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Ku³kuh³nxax² kāi³ki³ju³ta² te³nxax³wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.
 Wain³txi³ hau³ko³ki³ju³ta² ten³na³la². Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³nāu³xai²na²
 yxo²hā³kxa¹ i²yau¹ū³hai¹nhxai²na²hē³la².
 34 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhax³ ā³yā³nū²kxi²yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ txu¹ti³nāu³xai²na² ka³nahx2nxe³sxā³ yx-
 au³sxā³ ain³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹wa².
 E³xa² yxau³ain¹kxai²nān²tu³ wai³nxax³wa².
 Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā²
 nxe² i²yau¹ū³nē³ta¹hxi²hē³la². 35 Nxe³sxā³ wān³txa²
 wā³txi³jau³su² yū³kxai²nān²tu³ a²sxi²nhāu³a²
 a²wē³sāi¹yah³lai²li² i²wā³txi³txai¹la². Jā¹nxe³sxā³
 yxo²i²yah³lxin¹tū³kā³txi³ i²nxax²na² ā³yā³nū²kxah³lx-
 in¹tāu³a¹ txu¹ha³ i²ye³ye¹nx2ti³ju³ta² wai³nxax³wa².

36 Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txi³ i²nxax²na² so¹lxī³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yū³nxax²lxī³ji¹wa²?
 Wxa²nū³kā³txi³nāu³ i²nxax²na² so¹lxī³
 i²tih³nxe³nx2ti³te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa².

37 Nxe³ha²kxai³:
 — Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹xā¹.
 Wā³nxin¹khai¹nxe³ju³ta² txai²na² so¹lxī³ ū³hū¹sa²na³nā¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ txa²wān³txa²
 ain³kxi²khai¹sah¹lxī³hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 kwa³na³nē³jau³xa² ū³hū¹sa³ha²kxai³
 ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 38 Yxān¹ta¹ txa²wān³txa²
 ain³kxi²sa²nxax³jah¹lo²su² yū³kxai²nān²tu³
 a²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxah¹lxī³txax³hē³la².
 39 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 i²yau¹ū³ju³ta² ā³ten³khai¹nxe³jah³lxī³hē³la². Yxān¹ta¹
 wān³txa² yau³ā³lxax³ti³ e³jah¹la² i²kwai²kx-
 ah¹lxī³txax³hē³la², Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² nū¹kx-
 an²ti³na². 40 Jā¹nxe³ha²kxai³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² i²li³ju³ta²
 hau³hau³kot3sxā³ o²la³kxi¹jah³lxī³hē³la². Ku³kuh³nxe²
 o²la³kxi²yah³lxī³txax³hē³la².

ĩ³ya¹ũ¹nx²ta¹jau³xai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
wi¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxã³ ain³kxi²sxã³
yxo²ĩyah³lx¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
sa²hau³ko³tũh¹nx²ti³na²hẽ³la². Nxũ²kwai³lxũ¹txi³ yx-
au³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sa²hau³ko³nha²sxã³ yx-
au³yah³lxin¹tu¹wa². Yxãn¹ta¹ jau¹xai²na² yxo²ĩyah²lx-
an³kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
sa²ha³ko³txa²lx¹ju³ta³la³ yũ²nxa³wa².
³ Nxe³sxã³ wãn³txai³tã² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹sa²jau³xain²ti³ ĩ³hen³txi³nx²ta¹jau³xain²txi²na³la².
Nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la²
ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ĩ³kĩ³ju³ta²
sa²wa²su¹tũ¹nhẽ³te³lhxã³ ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁴ Jã¹nxe³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³nũ²la²
sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hã²wxãn³txi³nũ²
ye³ha¹li¹ kã³na³ki¹ a³lan²ni²ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³su² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ka³ten³su² yxau³xai³nha²wa².
Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
⁵ Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² ã³yũ²txi²xi² a²to²se³ nũ³ka³txa²
ã³yũ²txi²xi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁶ Nxe³ka³tu³
yxo²ĩtũ³ka³txa² ka³lxatxi³ 500 nxe² a²nũ²a² ka³lxatxi³
ã³sã²nũ¹tsxã³ ã³yũ²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txa²
yxo²ha³kxa¹ ka³ten³ti³ hi¹nain¹nha²wa². Yxãn¹ta¹
ĩ²li²te²su² te²a¹ ya³lu²ain¹nha²wa². ⁷ Nxe³ha²kxai³
Ti³a²kah³lai¹tã² ĩ²nũ³ta¹hẽ¹la². Āh¹ jã¹nxe² yan¹nãu³a¹
ĩ²kaix¹so¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ²ain¹nũ³ta¹hẽ¹la².
⁸ A²ne³ki³sa³nãu³a¹ txai²li² ĩ²nũ³na¹hẽ³la². Wẽ³sa² yx-
au³ni²te²a² wa³su³txi³ a³li³lah¹te²sxa³jai¹ti²tu³wa².
Jã¹nxe² a²ne³ki³sa³nãu³a¹ Je³su²jah³la²
wã²nã³ũ¹sa³jah¹lo²sa¹wa².
⁹ ĩ²kaix¹so¹sa²nũ³jah¹lo²sa¹wa². Txai²na²
kãin²sa²nxa³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³
ĩ²kaix¹so¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
ã³sen³sai¹sain¹nha²wa². Kxã³nxi¹nãu³ai³tã²
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩtũ³ka³txa² khãuh³lxa³tx-
ai¹na¹hẽ³la². Nxe³na¹ju³ta²:
— Wain³txa²na³nã¹. Txa²ẽ¹nãn¹jau³xa² te²sa¹wa².
¹⁰ Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² kãin² thãĩ³ti³la²
a³lxi²sa²ha²kxai³ txa²ẽ¹nãu³a² sa²hau³kot3sa³ha²kxai³
ĩ²hxi²kat1sa³na²hẽ³la². ĩ²hxi²kat1sa²ju³ta² kwa²hãĩ¹nxe²
ĩ²hxi²kat1sa²nxa³hẽ³la².
Nxe³sa²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lo³txi²sxã³
o²la³kxi²na¹ju³ta² ĩ²kaix¹so¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
txa²wã¹wa³ka³li³yu³ta² ã³sen³sai¹ai¹na¹hẽ³la².
Nxe³na¹kxan²ti³ nxũ¹txai²na² txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³
o²la³kxi²te²txã³wa². Txa²wã¹sũ³na² ĩ²hxi²kat1sa²ju³ta²
so¹lxĩ³ o²la³kxi²jah¹lo²sa¹wa². ¹¹ Jã¹nxe³jut3su² txai²la³
tã³nxa² tũ¹ka³txai²la³ tã³nxa²
ĩ²hen³txi³nx²ti³nha¹jau³xa² kwa²hãĩ¹nxũh¹hĩ³nx²na³la².
ĩ²hen³txi³jah¹la² ĩ²li³te²a¹ kwa²hãĩ¹nxũ¹hĩ³nx²na³la².
Nxe³yãn¹ta¹ ĩ²hen³txi³nx²ti³jau³xai³tã² yxo²ĩyah³lx-
in¹jau³xa² nxe³jau³xai²na² so¹lxĩ³
ka³li³h³kxi²na¹jau³xai²la¹wa². Ain³kxah¹lxĩ¹nha²kxai³
yxo²ĩyah³lxĩ³hxai¹nhẽ³la².

Yxo²ĩtũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² ka³ten³su² ĩ²sa²yx-
au³si¹nhẽ³nũ³jau³su²

¹² Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²si¹jau³xa²
ĩ²hen³txi³nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ta¹ha²kxai³
ĩ²h¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ ĩ²li³te² ĩ²nxai²na¹ e³yah³lx-
in¹thai¹la²? E³yah³lxin¹te³nah¹lxĩ¹:
— A²nũ²a² ya³lu²kxai²nãn²tu³ hai³txi³ ka³ten³su²
ĩ²sa²yxau³xi²ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹.
Nxe³yah³lxĩ³ta¹hi¹nhẽ¹la². ¹³ Nxe³yãn¹ta¹ ka³ten³su²
ĩ²sa²yxau³xi²ju³ta² yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
hai³txi³ ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²hĩ²nxa³wa². ¹⁴ Yxãn¹ta¹
Te²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ²sa²yx-
au³xi²nxa³ke³la³te²kxai³ ĩ²ya¹ũ¹nx²ta¹jau³su²
yũ²hĩ²nx²nxa³wa². Te²yã¹nxũ³sxã³ wãn³txa²
yxo²ĩyah³lxin¹jau³xa² yũ³nũ³nhĩ³nx²nxa³wa².
¹⁵ Jã¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³ke³la³te²kxai³la¹
txa²wã¹wãn³txa² ĩ²ye³kxi²kĩ³te³nah¹lxĩ¹:
— Txa²wã¹sũ³na² ki³han³jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²si¹ju³ta³
ĩ²hen³txi³si¹na¹ha²kxai³ txa²wã¹wãn³txa²
ĩ²ye³kxi²kĩ³te³nah¹lxĩ¹:
— Txa²wã¹sũ³na² ki³han³jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Jã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a²
ya²lun¹ti³te²nãu³xai³tã² ya²la³tu³ ka³ten³su² ĩ²sa²yx-
au³xi²ti³hi¹tai¹nxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ka³ten³su² ĩ²sa²yx-
au³xi²ti³hit1sĩ³nx²nxa³wa². ¹⁶ Jã¹nxe³sxã³ ya²lun¹ti³
te²nãu³xa² ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xain¹si¹hxa³ke³la³te²kx-
ai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²nũ³si¹hĩ³nx²nxa³wa².
¹⁷ Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²si¹hxa³ke³la³te²kxai³
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩyah³lxin¹jau³xa²
kwa²to³to³h³lxĩ³jau³su² hĩ³nx²na³la².
Kwa²to³to³h³lxĩ³jau³su² ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ti³
kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² kan²txi³ ĩ²sxã³ yx-
au²xai³lyah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxa². Hai³txi³ wxa²ẽ¹nai²na²
sa²wa²su¹txa²lxĩ³hĩ³nx²nxa³wa². ¹⁸ Jã¹nxe³ke³la³te²kxai³
Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩtũ³ka³txa² ã²la²
ya³lu²te²nãu³xa² a²ko³nxe³ju³ta² ã²h¹yũ³ai¹nhĩ³nx²na³la².
Hai³txi³ wxa²wa²su¹tai¹nhĩ³nx²nxa³wa². ¹⁹ Nxe³sxã³
ka³te³na² hin¹kĩ³tãu³a² so¹lxĩ³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka²
sa²hau³kot3sa²tẽ³ũ¹nhẽ³ke³la³te²kxai³ ya³lu²kĩ³si¹na¹
sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³ju³tai²li² yũ³nẽ³hĩ³nx²nxa³wa².
Nxe³ke³la³te²kxai³la¹
ĩ²ãin²ta³kxi²nha²khaix¹nxe³tũ³ka³txi³su² hĩ³kĩ³tã³la².
²⁰ Nxe³yãn¹ta¹ ya²la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hx-
ai³hẽ¹la². Wãn³txi³khai¹xai²la¹wa². Nxe³sxã³ ka³ten³su²
ĩ²sa²yxau³xi²si¹ha²kxai³ ya²lun¹ti²tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
ka³ten³su² ĩ²sa²yxau³xi²si¹hain¹nũ³tu¹wa². ²¹ Nxe³sxã³
kxã³nxi¹nu¹tai²na² in³txa² ka³na³ka³na³jah

ya³lu²nē³ju³ta³nū³a² yū³kj³tā³la². Te²yā¹nxe³ju³ta²
a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³
nxe³jah¹la² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tē³ju³ta³nū³a² yū³kj³tā³la².
²³ Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²kj³tu¹wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² txā² ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²ta¹ti²tu³wa². Nxe³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³
a³ka³nxi²sxā³ wā³li²tāu³a¹ yxo²ti²tū³ka³xi³ki³na¹xai²na²
sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²ti³hi¹tē³tu¹wa². ²⁴ Nxe³te²ka³kxa¹ ne³ki³son³ju³ta²
wxā³tu¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su²
yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³ti³nāu³xa² ā³na¹ai¹nha²kxai³
a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² ā³na¹ai¹nha²kxai³ nū³kxūn³txi³
o²la³kxi²jah¹la² ā³na¹ai¹nha²kxai³ nxe³sān²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kx-
ai³ nxe³jah¹la² hxi²ka² ū³h³wxe³ain¹tu¹wa². ²⁵ Jā¹nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nū³ka³txa²
ā³na¹xa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka²
ū³h³wxe³ai¹nxa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu²
i³kwa³na³ain¹tu¹wa². ²⁶ Nxe³sxā³ a²ko¹ko¹nū³ka³txa²
a²ne³ki³son³sxā³ yu³lu²nē³ju³ta³nū³a² ne³ki³so³tu¹wa²,
Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa². ²⁷ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
ū³wha²li¹txā³nxi²tā² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
ā³na¹sxā³ wa³ka³ti³lot³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka²
ū³h³wxe³ain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la². Nxe³jau³su²
ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa²su¹ jau³jau¹xai²na²
ū³h³wxe³ain¹jau³su² hai³txi³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wa³ka³ti³lo³txa³lho³la². Nxe³ju³ta² sa²kx-
ai³lu² Txa²wā¹sū³na² Kris²tu³jah¹la²
a²hxi²kan¹ti³sa²ye²na³la². ²⁸ Nxe³nū²la² yen³kxa²
yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³su²
hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³kxi²ju³ta³nū³a² wā²nxū³
ū³h³wxe³nū³h¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
kwa³na³tāu³lon³tu¹wa². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
a²kxā³nxa² yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la²
hxi²ka² ū³h³wxe³jah¹lai²la¹wa².
²⁹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa²kxai³lu² ya³lu²te²a² i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹xi²nū³hxai²nān²tu³ i³h¹nx-
et³si³te¹la¹xā³? I³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³nh¹te¹la¹xā³?
Ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² yū²nxa³ke³la³te²kxai³
i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ya³lu²te²a² i³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹xi²nū³h¹te¹la¹xā³?
Kwa²hāi¹nxe³h¹nx²na³la². ³⁰ Te²yā¹nxe³sxā³ ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yū²nxa³ke³la³te²kxai³
i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ye³khāuh³lxi²sin¹to³h¹te¹la¹xā³?
Kwa²hāi¹nxe³h¹nx²na³la². ³¹ A³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹
i³ya²lu²te³lhxā³ khāuh³lxa³txi³sai¹n³hxai²kxai³
jā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³txi³sain¹nha²wa².
Ya²la³yau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
nxe³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ti²yah³lxi¹nha²kxai³ ā²la²
a³la³kxi²ti³lon³yah³lxi¹nha²kxai³
ka³lih³khaix¹sa³nha²wa². Jau¹xai²na² ya²la³tu³jau³su²
nūn³na³la². ³² E²fe³so³thi³na² yxau³na¹tāu³a² kāin²

o²la³kxi²na¹wa². Ya²na¹la² ūn³txi³su² te²a²
a²nū³kxūn³ju³ta² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ya³lo³txi²sxā³ i³hen³txai¹na¹wa². E²fe³so³ nū³ka³txai²li²
txa²wān³txa² te³na¹nxa³kxan²ti³ ya³lot³sxā³
o²la³kxi²na¹wa². Yuh³xai²nān¹txe² yen³kxa² a²yo³ha²
hāi¹sxā³ so¹kxi²na¹ju³ta² ten³na¹ke³la³te²kxai³
i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ju³ta²
khāuh³lxa³txi³nha²h¹na¹te²la¹xa³? Ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi²ju³ta² ya²la³tu³ yū²nxa³ke³la³te²kxai³ wān³txa²
tīn³yau³xai³tā² sa²yo²wet¹sxā³ kāi³h¹ki³tā³la².
Nxe³ju³ta³tān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Hī¹na² kāin² yain³ya³sah¹lxi³wxi¹. Kāin²
i³na¹a³sah¹lxi³wxi¹. Kwa² wa³n³lon³ya³sah¹lxi³wxi¹.
Nxe³ha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² ya³lu²ki³ju³ta³nū³a²
yū³tu¹wi¹. Nxe³hxai²na²hē³la².
³³ Nxe³sxā³ ā³ke³tū¹nyhah¹lxi³txa³hē³la².
Wxa²ya³la³nāu³xa² yxau²xai²yah³hai¹nīn¹te²nāu³xa²
kuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
ko³nxa³thin¹kāi²no³nxa²lxi³ha³ta²wa².
³⁴ Hxi²ka¹ka¹nha²sxā³ a³la³kxi¹jah³lxi³hē³la².
Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē³la². Ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxi¹ju³ta² o²la³kxi²yah³lxi³ta³lxa².
Āu²lxa²to³nha²lxi³si¹nx²ta¹jau³su² nxe³ye¹nx²ta¹wa².
Wxa²nū³ka³txi³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²ti²xa³te²a² yū³yah³lxi¹lxa².
Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta²
³⁵ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² i³wā³txi³nx²ti³te³an¹jau³kxai³lu¹
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² i³h¹nxe³sxā³ ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²te³ji¹wi¹? Txa²wā¹nū²nāu³ai²na²
i³h¹nxe³khaix¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³ai²la³te³ji¹wi¹?
Nxe² i³wā³txi¹nx²ta¹nh¹nx²na³la². ³⁶ To³h³la²
e³yah³lxi³txa³hē³la². Yain³ta³ki³a² ū³wh¹ki³kxai²nān²tu³
ye³jen¹na² ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa². Nxe² ya³lu²sān²nū²la²
ka³lū³xi²te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³tu¹wa². ³⁷ Nxe³sxā³
ū³wh¹ki³ki³ai²li² a²ki³a² so¹lxi³ ū³wh¹ki³te²ju²hē³la².
Tri²ka²ki³a² ta³nxa² i²li³ki³a¹ ū³wh¹ki³te²ju²hē³la².
A²nxe³ta³ne³kxa² wi¹wen¹ta³nē³ka³nū³a² hai³txi³
ū³wh¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Wi¹we¹nxa³ta³ne³ka³nū³a²
ū³wh¹ki³te²ju²hē³la². ³⁸ Jā¹nxe³sxā³ ki¹ai²li²
ū³wh¹ki³ki³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
a²nū²khai³xa² ten³ju³ta³nū³a² sa²wet¹sxā³
ū³hū²xai³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ ki¹ai²na² yxo²ha³kxa¹
ki³ka³na³ka² a²nū²khai³xa² ū³hū²xai³te²ju²hē³la².
³⁹ Ka³ten³su² yxo²ha³kxa¹ a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nxa²
ai³te²ju²hē³la². In³txa² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³
ka³yxuh³xa² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ai³ka²
a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³

hi³ka²ta³a² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³na² ai³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Hi³ka²ta³nāu³xai²li² te²yā¹nxe³sxā³ a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³na² ai³nūn³te²jai¹ti²tu³wa².

42 Jā¹nxe³sxā³ te²yā¹nxūn³kj³tu¹wa². Ya³lu²te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹ ā³lxa³txi³ i³sa²yxau³xi²tu¹wa². A²nū²a² sa²nī³kxi²kj³kxai²nān²tu³ khon³hxan³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹ hai³txi³ khon³hxan³ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la².

43 Sa²nī³kxi²kj³tāu³a² a²nū²khai³xa² ko³nxe³ha²kxai³ nū³kxū³nxa³ha²kxai³ te²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ wi¹lha²kxai³ nū³kxū³nha²kxai³ nxe³kj³tu¹wa². 44 Sa²nī³kxi²kj³tāu³a² a²nū²a² yuh³xan¹te²a² sa²nī³kxi²hī¹kj³tā³la². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ a²nū²a² oh³xan¹te²su² i³sa²yxau³xi²tu¹wa². Nxe³sxā³ yuh³xan¹te²nū²nāu³a² yū³kxi²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ oh³xan¹te²nū²nāu³a² ā³lxi³ton³tu¹wa². 45 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lai²na² A³tāu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nū²khai³xa² ka³ten³su² sa²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ta³lo³hē¹tāu³a¹ ye³jen¹nū³nān¹jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ka³ten³yu³ta² ā²la² yū³jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² i³ka³ten³su² ti³hi¹jah¹lai²la¹wi¹. Oh³xan¹te²a² wxā³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 46 Nxe³sxā³ oh³xai²nān¹jah¹la² ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yuh³xai²nān¹jah¹lo²nu¹tai²na² ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³ta³lo³hē¹jah¹la² oh³xai²nān¹jah¹la² wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 47 A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lo²nu¹tai²na²su² A³tāu²ah³lo²nu¹tai²na²su² kī³h³nū³khai³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³ta³lo³hē¹jah¹la² oh³xa² wxā³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 48 Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ kī³h³nū³xa² sa²we¹jah¹lu¹jā¹nxe³ hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ oh³xai²nān¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² oh³xa² wxā³jah¹lu¹jā¹nxe³ hī³nx2na³la². 49 Jā¹nxe³jut3su² hī¹nai²na² yuh³xai²nān¹jah¹lu¹jā¹txe²su² kj³tā³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹ oh³xai²nān¹jah¹la² yā¹txe²su² kj³tu¹wa².

50 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Nxe³jau³xai²na² i³yau¹ū¹nx2ti³jau³xai²la¹wa². A²nū²khai³xa² txa²wā¹sīn³su² txa²wā¹txi³ha²yau³su² txa²wā¹nū²su² ha²kxai³ nxe² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ā³wih¹kj³sxa³lho³la². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² sa²kxai³lu² khon³hxan³ju³ta² yū³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ oh³nān¹te²lo³nxa³lho³la².

51 Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hē¹la². Wān³txa² hāi³jau³xai³tā² i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹nū³kā³txi³kj³na¹xai²na² a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²kj³ju³ta³nū³a² yū³nē³lha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²kj³ju³ta³nū³la³ yū³kj³sxa³ha²kxai³ nxe³kj³tu¹wa². Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹nū²nāu³ai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³lxa³ton³kj³tu¹wa². Ā³lxa³ti³hi¹tē³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. 52 Wa³su¹txi³ ye³ka³tē³kj³kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³lxa³ton³kj³tu¹wa². Trū³be²ta²ka³txa² wāi²la² hū³ka³txa² ne³ki³san¹ka³txa² wxa²no²la³kxain¹tāu³a¹ ā³lxa³ton³kj³tu¹wa². Nxe³tāu³a² ya³lu²ti³tū³kā³txa²

yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hain¹tu¹wa². Ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³ kho³nhan³ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la². Nxe³sxā³ yxo²ha³kxa¹ ā³lxa³ton³ya³nhē³lain¹tu¹wa². 53 Jā¹nxe³ha²kxai³ khon³hxan³te²kj³nāu¹xa² yxau²xai³kj³tāu³a² ya³lu²kj³ju³ta³nū³a² yū³nē³na³la². Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ khon³hxan³kxi²nē³lxa³ju³ta² ā³lxa³ton³kj³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ ya³lu²kj³ju³ta³nū³la³ yū³nē³lxa³lho³la². 54 Jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²kj³nāu¹khai³xai²na² khon³hxan³te²kj³nāu¹xai²na² ā³nā³lxi³to³tu¹wa². Txa²wā¹nū²kj³nāu¹khai³xai²na² khon³hxan³te²sxa³kj³nāu¹xai²na² wen¹kj³tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²kj³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²te²kj³nāu¹xa² ā³nā³lxi³to³tu¹wa². A²nū²kj³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²nxa³te²kj³nāu¹xa² wen¹kj³tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² e³lxa²lxi³tu¹wa². Nxe³jau³xai²na²sa¹:

— Ya³lu²kj³ju³ta² hxi²kan¹txi³ ne³ki³son³na³li¹. Ko³nxe³kj³ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³kj³tā³li¹. Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 55 Nxe³nē³lha²kxai³ ya³lu²ti³hit1sa²jah¹lāi³. Īh¹nū¹la³ta³ kwā³non³nha¹ju³ta³la³ sīn¹te²la¹xā³? Īh¹nū¹la³ta³ khāuh³lxa³ti³sa²nhīn¹tāu³la³sīn¹te²la¹xā³? 56 Ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³nē³na²hē³la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³na²hē³la². Nxe³nē³kxan²ti³ ya³lu²kj³ju³ta³kai³ ne³ki³son³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³ju³ta³kai³ ne³ki³son³na³la². 57 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ i³hxi²ka¹tū¹nhē³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ā³wa²sut1sxā³ yxau³kj³tā³la². Nxe³ju³ta³li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²kj³tā³la².

58 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³syah³lxi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹nhē³ju³ta³nu³a² ya²la³tu³ yū³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²jah³lxi³hē¹la². Wxi²kan¹nūn³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³ta² so¹lxi³ ya³lo³txi²sxā³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Yxah³lxi¹kxai²nān²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹kxa² yo³ha² ū³yhoh³xi¹nx2ti³tu¹wa². Ju¹tai²li² ā²la² i²yah³lxi¹ta¹ti²tu³wa².

Txa²wā¹yen³kxa² wā²nhū¹nyhu¹kj³jau³su²

16 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³kā³txai²na² Ju¹te²a²ko³xa² yxau³te²nū³kā³txa² sa²kxai³lu² yen³kxa² so¹kxi²txā³nxa² wā²nhū¹ain¹yah³lxi¹ju³ta² i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Yxo²i²tū³kā³txi³nāu³xa² Ka³la²si²a² ko³xan¹te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹kxai³, jā¹nxe³nx2ta¹tu¹wa². 2 To³mīn²ko³ nxe³hīn¹ta² yxo²ha³kxa¹ ā³nūn¹yah³lxi¹ta³a¹ yen³kxa² so¹kxi²txā³nxa² wā²nhū¹yah³lxi¹ta^{3</}

ū³wha²li¹lā¹ka³tu³ wxa²nū³ka³txi³ i³nxa² i³li³te²a² i²sxā³ i³sa²so¹ah³lxin¹jah¹la² hxi²ka² i³sa²si¹hā³ū¹ha¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxo²i²sxā³ yx-au³te²ki³nāu¹xa² ai³yah³lxin¹ka³tu³ ū³hū¹ain¹yah³lx-in¹tu¹wa². 4 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²ka¹na¹kx-ai²nān²tu³ ai³nū³na¹tu¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ ā³si³tē³kxi²sain¹tu¹wa².

Pau²lah³la²: “Nxe³na¹tū¹xā¹.” Jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ wxā³sxā³ i²nx2ta¹tu¹wa². Ma³se³to²na²ko³xa² ai¹lha²thet3sān²sxā³ hā²wxān³txa³ wxā³na¹tu¹wa². 6 Nxa¹kxai²nān²tu³ jū¹nxa² kan²txi³ yx-au³ya³nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Kwē³kon³tāu³a¹ yx-au³ya³nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ ā³nxai³na¹ju³ta²nū³a² hxi²kan¹txi³ ā³non²ta³kxi²sah¹lxih³nxa¹lxa². 7 Kwa²a³nī²ā³wa³to¹ta¹lxa¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³nai²li² ten³kxai²nān²tu³ kan²txi³ yx-au³ya¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². 8 Ti¹ai²li² E²fe³so³thi³na² āh¹yxau³na¹tu¹wa². Pēn³ta³kos²ta² ti³wa³ka² ti¹a¹ āh¹yxau³na¹tu¹wa². 9 Nxe³sxā³ txa²wa³ka³la² kāi²non³na³la². Txa²wān³txa² wi¹lain³kxi²sain¹te²a² yū³khai¹nx2na³la². Yxān¹ta¹ ten³sai¹nxa³te²a² kāin²yū³nū³na³la². 10 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³la² ne³ka³ta² wxā³kx-ai²nān²tu³ wi¹lhit1sxā³ yxau³ya³nx3ti³ju³ta³nū³a² hau³ko³jah¹lxihē¹la². Nxe³sxā³ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txai²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²nū³na³la². 11 Ko³te³si¹hain¹yah³lxan³jau³su² i²txai¹yah³lxihē¹la². Nxe³yān¹ta¹ wā³li²ju³ta³nū³a² hau³kot3sxā³ ā³non²ta³kxi²txai¹yah³lxihē¹la², wi¹lhin¹sxā³ wxā³si¹yah³lxin¹jau³sa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²li² a²lon³ti³tāu³xa² tē³lxixā³ i³xain¹ju³ta² kāin²wahx3nxai¹na¹wa². 12 Nxa²ha¹te¹ A³po²lah³la²sa¹. Jah¹lai²na² a²lon³ti³tāu³xa² ā³si³tē³lxixā³ wxā³si²nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² e³kxain¹to³ha¹hē³la². Nxe³ta¹ ha³lo²ai²li² wai³nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ yx-au³nha²wa². Yan¹nāu³a¹ hxi²kan¹kxai²nān²tu³ wxā³si²nxa²lxixi³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²wān³txa² a²ne³ki³sot3jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²sxā³ i²yxau³jah¹lxihē¹la². Nxū²kwaj³lxū¹txi³ yxo²ixā³ yxau³jah¹lxihē¹la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³txi¹jah³lxihē¹la². Sa²yxo²ā³yah³lxixā³hē¹la². 14 A³lxixā³waun¹nyhu¹ixā³kāi³jah³lxihē¹la².

15 Es³te²fa³na²sah³la² a²yu³ta² whāi²na¹ i²yah³lx-in¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹la² a²wi¹lhi¹na² Kre²si²a²ko³xa² yxau²xai³lain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te²a² yū²nxa³hī¹nai³tā² jah¹lai²na² a²yu³ta²li² yxo²i²ā³si³wxe³ain¹na²hē³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²wa³ka³li³yu³ta² so¹lxixā³ o²la³kxai¹nhx-ai²na²hē³la². Nxe³jah¹lai²na² i²tih³nxe³nx2ti³jau³xai²na² sa²yxo²wet1sxā³ yxau³jah¹lxihē¹la². A²nū²a² ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² yā¹nxe³jah³lxihē¹la².

17 Es³te²fa³na²sah³la² Fo³tu³na²to²jah¹la² A³ka³i²ko²jah¹la² nxe³sxā³ wxā³ya³sai¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sai¹nhē¹la². Kāin² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ul²yxau³yah³lxin¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³hxi²nū¹sah¹lxa³nha²kxai³ ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². 18 Kāin² ā³nxū²kwaj³lxū¹sain¹na²hē³la². Nxe³nx2tain¹kxai³ jāx1sain¹na²hē³la². Nxe³tū³ka³txa² yā¹tū³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹ki³ju³ta² wain³na³la².

19 Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³an¹tū³ka³txa² yxo²i²te²ki³nāu³xa² sa²kxai³lu² wi¹yx-au³si¹nx2tain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹na³la². A³kwi²lah³la² Pri³si²la³ka³lxa² yxo²i²tū³ka³txa² a²sxi²hai²na² ā³nū¹nain¹tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²si¹nx3tain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹na³la². 20 Txa²wā¹tā³nāu³xai²li² ti¹na² yxau³te²a² a²yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxe³jau³xa² i³sa²si¹hā³nx2tain¹nū³na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹ha²kxai³ i³yxo²sai¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxihē¹la².

21 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²hxi²ka² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Txai²li² Pau²lah³lo²su² nxa¹wa².

22 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxa² i³li³te²a² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a³lxixā³nxa³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²ū¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-au³jah¹lai²na² a³ka³nxixā³ wā³li²ju³ta³nū³a² yāu³son³na³la².

23 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ kāin² thāi³ti³la² a³lxixā³nx2ti³si¹jau³nū³su² ten³sa³nha²wa².

24 Jā¹nxa¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxixā³si²ki³sa²kxai³ a³lxixā³nx2ta¹wa². Jā¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

2 Korīntios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nx²ta¹wa².
 A²kxã³na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 i³sa²si¹hã³ũ¹sa³na²hẽ³la². Sa³ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txai³tã² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa².
 Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hẽ³la². Wxa²nũ³kã³txa²
 Ko³rĩn²to²thi³na² yxau²xai³lyah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxa²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³nha¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²i²yah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxa²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³nha¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³
 Kre²sa²ko³xan¹tũ³kã³txi³ i³nxa² Sũ³na² wãn³txa²
 yxo²i²yah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxa² ain³kxi²sah¹lxihẽ¹la².
 Ti³mo²jah³lai²na² txa²wã¹lon³yah³lo²su² yx-
 au³ya³sain¹nũ³na³la².

2 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a²
 Txa²wã¹wĩ³nu²su² Jah¹lai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² Jah¹lai²nãn²tu³
 nxe³ya³sxã³ kãin² thãi³ti³la² a³lxĩ²nx²ti³si¹hi²
 wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²lxĩ³si¹hi²
 nxe³nx²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxĩ³wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³te²a² A²wĩ³nai²la¹wa². Wi¹lhĩn¹sxã³
 thãi³ti³la² sa²hau³kot³si¹nhẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³
 sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².
 4 Nxe³sxã³ i³li³tãu³a¹ khãuh³lxa³thin¹kĩ³ju³ta²
 sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³na³la². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³kx-
 ai³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
 sa²ye³kwẽ²kxain¹nũ³kĩ³tu¹wa². 5 Kris²tu³jah¹lai²na²
 wãn³txa² yxo²i²kĩ³sa²kxai³ khãuh³lxa³txi³nẽ³ju³ta² kãin²
 yũ³nẽ³na³la². Nxe³kxan²ti³ Kris²tu³jah¹la²
 sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³ju³ta² kãin² ũ³hũ¹nẽ³nũ³na³la².
 6 Txa²wã¹sũ³na² sa²ye³kwẽ²kxi²nx²ti³jau³xa² i³hen³txi²
 kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²
 ã³wa²su¹ti³hi¹txa²lxĩ³jau³xa² i³hen³txi²
 nxe³nx²ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx²ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kxã³nxai³tã²
 khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹
 khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kx-
 ai³lu² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la².
 Nxe³sa²sĩn¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹
 ã³non²ta³kxi¹nx²ti³sĩn¹na¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa².
 Khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹ju³ta³i³tã² Txa²wã¹sũ³na²na²
 sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³
 khãuh³lxa³ti³nx²tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²

sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹kxai³ jã¹nxe³sxã³
 sa²ye³kwẽ²kxi¹nx²ti³nũ³tu¹wa².

8 Jã¹nxa¹jut³su² A²si³a³ko³xa² yx-
 au²xai³la¹hĩ¹nai³tã¹ju³ta³tã² i³yau¹ũ¹nx²ta¹tu¹wa².
 Ye³khãuh³lxa³ti³sain¹ju³ta³tã² i³yau¹ũ¹nx²ta¹tu¹wa².
 Ya³lo³txi³ti³hex¹sa²nxa³hẽ¹la². Ya³lu²sa²te³lxa²nãn³khih³
 na¹hẽ¹la². 9 Su²lhã³sain¹ju³ta³nũ³a² ã²la²
 i³yĩ¹li²sain¹na²hẽ³la². Ai³lã²nũ²:

— Wã²nxũ^h1 ã³nhxi²kat¹sa²ju³ta³nũ³la³
 yũ³sa²nxa³lho³na¹. Nha¹jau³su² nxa¹hẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxĩ³ a²nũ²a² ya³lu²te²a²
 ka³ten³su² i³sa²yxau³ti³hit¹jah¹la² so¹lxĩ³ yxo²i²a¹hẽ³la².

10 A²nxe³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ya³lu²sa²ju³ta³nũ³a²
 ã³non²ta³kxi²sxã³ so¹xi²sa³hẽ¹la². Sa²ju³taix³
 jãx¹sa²ju³ta³nũ³a² yxo²i²sxã³ wah³nxe³na¹wa².

11 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²nũ¹sah²lxin¹kxai²nãn²tu³
 ã³non²ta³kxi²nũ¹sah¹lxĩ³nhĩ¹lxa². Nxe³sah¹lxin¹kx-
 ai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ain³kxi²nẽ³tu¹wa².
 Nxe² ain³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³ ã³non²ta³kxi²sa²ju³ta² e³lx-
 ah²lxĩ³tu¹wa². E³lxah²lxĩ³ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³
 Txa²wã¹sũ³na² kãin² sa²nẽn¹kxain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²li² a²ten³ju³ta³nũ³a² i³ã³lxa³tot³jau³su²

12 Jã¹nxa¹jut³su² wxa²ha³tih³xan¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na²
 e³yah³lxin¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² Sũ³na² i³sxã³ i³so¹jah¹lai²kxai³
 wain³txi³ kãĩ³xa³xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² ha²kxai³
 kxã³nxa² kãĩ³a¹ju³ta³tã² i³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wa². E³lx-
 ah²lxĩ³sxã³ o²la³kxi²na¹ta¹ti²tu³wa². A²nũ²a²nã³xa²
 ã³xa² o²la³kxi²nũ¹hai¹na¹ju³tain²ti³ wxa²yen³nã³a²
 o²la³kxi²nũ¹nx²ta¹ju³tain²ti³ nxe² kãĩ³a¹ta¹ti²tu³wa².
 ã²la² kãĩ³non²sxã³ o²la³kxi²nũ¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa².
 Wã²nxũ^h1 txa²hoh³lxĩ³sa²ju³khai³lxa³ ti³he¹nx²nxa³wa².
 Txa²wã¹sũ³na² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²sa³ha²kxai³ wain³txi³
 kãĩ³i² txa²ẽ¹nã³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxã³ kãĩ³i²
 nxe³nũ^h1nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹ju³ta³li²
 i³ka³li³kxi²nha¹nha²wa². 13 Nxe³sxã³ wãn³txa²
 ũ³wha²li¹lhã³ũ¹nx²ta¹jau³xai³tã² a²yxoh²ha³kxa¹
 hxi²kan¹txi³ e³lai²na¹ i²yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²si³yx-
 au³tãu³khai³xa² ã³ne³wxe³yah³lxĩ¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxĩ¹lxa². Kxã³nxai³tã² ha³lo²a²
 o²la³kxi²nũ¹nx²ta¹ju³ta³na² jũ¹nxe²
 ã³ne³wxe³nũ¹sah¹lxĩ¹lxa². Nxe³sah³lxĩ¹nha²kxai³
 kxã³nã³a¹ Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² wã³li²sxã³ a³ka³nxĩ²tãu³a¹ e³lx-
 ah²lxĩ³ju³ta³khai³xa² kãin² ã³ne³wxe³nũ¹sah¹lxĩ¹tu¹wa².
 Te²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²nũ¹yah³lxin¹kxa²
 yã¹nxe² sa²nẽn¹kxi²nũ¹na¹tu¹wa².

15 Nxe³sxā³:

— Jau¹xai²na² ya²la³lhu²ji¹xā¹. Nxe³nx2ta¹jau³su² a²wi¹lhi¹na² wxā³sxā³ i²nx2ta¹ju³ta² ten³sa³hē¹la².

16 Nxe³na¹ha²kxai³:

— Ma³se³to²na²ko³xa² ai³na¹tāu³a² ā³nī²xai³ai¹na¹tū¹xā¹. Ā³wā³li²na¹tāu³a² ā³yit¹sxā³ i²ai¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ ye³ha¹li¹tāu³su² i²ka³lih³ti³hi¹tain¹to³ha¹tū¹xā¹. Nxe³na¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a²ko³xa² ai³na¹ju³ta³nū³a² ā³non²ta³kxi²sain¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹la². Na¹ta¹ wxā³sī²nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². 17 Nxe³to³ta¹ wān³txa² u²lxa¹n¹ju³su² ha³ta³nxe³sa²sxā³ ā³nhxi²kat¹sa²nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² e³kxi¹nx2ta¹ju³xai³tā² i²ya¹tū²la² hāi¹sxā³ yxau³sxā³ wān³nxe³na¹hē³la². Jā¹nxa¹ju³ta² kwa²e³sxā³ ā³a¹jut³su² hī³na¹te²la¹xā³? Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² āi³nha²hī³na¹te²la¹xā³? Jā¹nxe³sxā³:

— Nxe²kāi³a¹tū¹xā¹. Na¹ju³su² na¹ta¹ i²ya¹ta¹ka³tu³ ka³nxa³ha²ta³a²sa¹:

— Nxē²nxa³lho³na¹. Na¹ju³su² nxe²kāi³a¹jah¹lo²su² hī³na¹te²la¹xā³? 18 Hai³txi³ nxe³te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²ha²kxai³ wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³a¹wa². Yxo²i²kj³ju³xai²la¹wa². 19 Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² ha²kxai³ i²ya¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Txai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ i²ya¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²nān²tu³ i²wā³wā³txi³ki³jah¹lo²sxa³wa². Yxo²i²kj³jah¹lai²la¹wa². 20 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu¹tai²na² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² i²ya¹ū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ha³lo²a² wxā³ju³ta³nū³a² i²ya¹ū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txa³ jau³jau¹xu¹tai²na² a²yxō²ha³kxa¹ Je³su²jah¹la² hxi²ka² we¹ta³lun²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ hī¹nai²na² Je³su²jah³la² we¹ju³tai³tā² a²nū²a²nāu³xa² i²hen³txi³sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ya³sain¹na³la². 21 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²ya¹ū¹nhē³nha²wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yx- au²sa²tē³ti³hi¹tē³ju³ta² i²ya¹ū¹nhē³nha²wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i²so¹nē³jah¹lo²su² na³la². Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³nxū²kwai³lxū¹nē³nha²wa².

22 Txa²yen³kxa² yen³kxi³ha¹kxa² tē³sxā³ txa²lxā² ū³wha²li¹lhē¹te²sa¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²su² te²na² i²kxai²nān²tu³ a²ē¹nān¹ju³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²na² a²yen³kxi³sin²tā¹. A²lxā² sa²hē¹tin²tā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa² i²sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ a²nū²a² ā³xai²na² i²nē³lhxā³ a²ē¹nān¹ju³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³yhen²tā¹. Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³tā¹. Nxe³nē³nha²ha²kx- ai³ yen³kxa² ū³hū¹nhē³kxi³nū³a² ya²la³tu³ a³la³kxi²ki³tā³la².

23 Jā¹nxa¹ju³su² wān³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²na³la². Txa²ē¹na² i²sa²jah¹lai²la¹wa². Wxā³sxā³ i²nx2ta¹ju³ta² ten³khai¹sa³nha²wa².

Nxe³yān¹ta¹ wxā³na¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lx- in¹ju³ta² i²kwai²kxi¹nx2ti³hī³na¹wa². Nxe³nx2ta¹kx- ai²nān²tu³ i²āin²ta³lxī²nx2ti³hī³na¹wa². Nxe³ju³tai²na² ten³sa²nxa³hē¹la². Jā¹nxe³nx2ta¹kxa²yān³ti³su² Ko³rīn²to²thi³na² ai³na¹ju³ta³nū³a² ā³na¹la³kxi²nha¹hē³la². 24 Yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² kwa³na³nx2ti³nxa³lho³la². Nū³kxūn³txi³ yxo²yah³lxī¹nhē³la². Yxah³lxī¹nha²kxai³ i²ka³li³yah³lx- in¹ju³ta³nū³a² kāi³ūh¹nx2ta¹wa².

Jā¹nxa¹ju³su²:

2 — Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxai³tā² sa²hau³ko³tū¹hai¹nxa³ha²kxai³ i²kwai²kxai¹na¹hē³na¹. Nxa¹na¹kxe³su² i²āin²ta³lxai¹na¹hē³na¹. Jā¹xai¹na¹ha²tā¹. Nxa¹ju³su² nxa¹hē¹la². 2 Nxe³sxā³ i²āin²ta³lxī²nx2ta¹kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi²sain¹te²a² yū³ai¹nhī²nxa³wa². Wxāi²na² so¹lxi³ i²āin²ta³lxī²nx2ta¹tū³ka³txi³ i²nxai²na² so¹lxi³ i²ka³li³kxi²sah¹lxī³hī³nxa¹lxa². 3 Jā¹nxe³na¹ju³su² ū³wha²li¹la¹hē³la². Wxā³sxā³ i²ka³lih³kxi²sah¹lxa³nha²kx- ai³ hāi¹sxā³ i²āin²ta³lxī²sah¹lxī¹nha²kxai³ sah²lx- in¹kxa²yān³txi³su² nxa¹hē³la². Nxe³sxā³ ka³li³ha¹kx- ai²nān²tu³ ka³lih³yah³lhi³nū³nhī³nxa¹lxa³. Nxe³ju³ju¹tai²na² i²te²sa¹wa². 4 Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha³li¹la³kxi¹nx2ta¹txā³nxai³tā² āin²ti³sxā³ nān³ti³ten³khai¹sa³hē¹la². Hxi²waun³ta³kxi²nha²khai¹nxe³nx2ta¹hē¹la². I²āin²txi³te³ji¹khi³. Nxe³nx2ta¹hē¹la². Yxān¹ta¹ a³lxī²nx2ta¹ju³ta² so¹lxi³ i²ya¹ū¹te³lhxā³ nxe³nx2ta¹hē¹la².

Ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³kxe³su² ne³wā²na³yah³lx- in¹ju³su²

5 A²nxe³jah¹lai²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lai²kxai³lu² i²āin²ta³kxi²khai¹na¹hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ i²āin²ta³kxi²nx2ti³nūn³na²hē³la². Nxe³nx2ti³kxe³su² ūn³txi³ i²kwai²kxi²yah³lxī³txa³hē¹la². Thāi³ti³la²sxā³ i²ye³kxain¹yah³lxī³hē¹la². 6 Kxā³kxai³ i²wait¹si¹hain¹yah³lxin¹ju³su² ā²na³la². 7 Nxe³ha²kx- ai³la¹ hī¹nai²kxai³la¹ ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai³tā² nxe³wā²na³txain¹yah³lxī³hē¹la². I²nxū²kwai³lxū¹nxe³tx- ain¹yah³lxī³hē¹la², hxi²ye¹ta³lxī³txi³kxa²yān³ti³sa³. 8 Jā¹nxe³jut³su² a³lxain¹yah³lxin¹ju³su² i²ya¹ū¹tx- ain¹yah³lxī³hē¹la². 9 Jā¹nxa¹jut³su² ha³teh³nxā³nxa² ū³wha³li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ sa²yxō²wet¹sah³lxin¹ju³ta² i²nxa²lxī³te³lhxā³ nxe³ye¹nx2ta¹wa². 10 Ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai³tā² ne³wa²na³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yā¹nxe² ne³wā²na³nū³na¹tu¹wa². Yxo²i²tū³ka³txi³ i²nxai²na² i²āin²ta³kxi²nha²sxā³ yxau³xai³lah²lxan³ju³su² ne³wā²na³nū³na¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹la² ye³na² nxe³ye¹nx2ta¹wa². 11 Sa³ta³na²jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³sāi³si¹nhē³ju³ta³nū³a² ā³ne³wxe³nūh¹ki³tā³la². A²nxe³jah¹la² Sa³ta³na²jah¹lai²li² i²ki³ha¹kxi²nē³kxa²yān³txi³su² ko³nxe³ti³ kāi³ju³txai¹tā² ne³wā²na³kxi²nū³na¹wa².

Pau²lah³lai²li² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Tro³a²te²thi³na² ā³wi¹ha¹hī¹nai³tā² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i²yau¹ū¹te³lhxā³ nxa¹hī¹nai³tā² o²la³kxi²na¹ju³ta³nū³a² ā²la² āu¹la³kxi²sa³na²hē³la².

— Wi¹lhit¹sxā³ o²la³kxi²na¹tū¹xā¹. 13 Na¹ta¹ hxi²waun³txi³sa³hē¹la². Ti²to³jah¹la² txa²wā¹lon³yah³lo²su² kxah³la² ha²kxai³ i²ha¹txi²sa²nxa³ha²kxai³ hxi²waun³txi³khaix¹sa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ā³waix³sxā³ Ma³se³to²na²ko³nāu³a² ai³na¹hē³la².

Je³su²jah³la² i²ka³lih³kxi²nē³jau³su²

14 Kxā³nhxi¹nai³tā² Ro³ma²no²ko³nāu³a² yx- au²xai³lain¹tū³kā³txi³nāu³xa² he¹lain¹to³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³ty³ta¹ ā²la² nū³kxūn³te²na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nū³kā³txa² sa²yu³lho¹tain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txa³ i²xi²tāu³a² sa²yu³lho¹tū³kā³txai²na² tē³nū²la² a²ha³lo²khai³xa² ā³nx- ai³nū²la² a²nū³kā³txi³khai³xa² wā²nā³ū¹hain¹to³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ka³lih³kxi²nyhain¹to³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹kxa²yā¹nxe³jut³sū³nxe² a²nū²a² sa²yu³lho¹kxa²yāx¹sī¹na¹wa². Je³su²jah³lai²na² sa²kx- ai³lu² nū³kxūn³jah¹la² yā¹nx2na³la². A²kxā³nxai³tā² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³sī¹na¹ju³kxai³lu² sa²yu³lhot¹sa²sī¹jut³sū³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²ty³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet¹sī¹hai¹na¹jau³nū³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²yau¹ū¹hain¹to³hxi²na¹hē³la².

Jā¹nxe³nha¹hī¹nān¹te²ty³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet¹sī¹na¹kxai²nān²ty³ ka³li³sa²to³sī¹nha²wa². Nxe³sī¹na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³sī¹na¹wa². Te²yā¹nxūn³ju³ta² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² tē³sxā³ sxi²jen³ti³nāu³xa² ā³nxai² i²li³je³na² ā³nxai² nxe³sī¹na¹tāu³a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² i²yau³xa² wi¹lū³jau³hū³na³la². To¹nha²kī³jau³hū³na³la². Nxe³kxe³su² a²nū²a² u²lyx- au³kxan²ti³ i²nxūn³so¹ai¹nhī³nx2na³la².

Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²yau¹ū¹sī¹na¹tāu³a² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² i²tih³nxain¹sī¹nhxai²na¹hē³la². 15 Jā¹nxe³jut³sū³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a² yā¹nxūn³sī¹na¹wa². Ha³nxe²a² wi¹lū³tho³xa² yā¹nxe³sī¹na¹wa². A²nxe³tho³tho¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²nxūn³so¹ain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹to³sī¹na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²wet¹sī¹na¹ju³ta² i²sain¹sī¹na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha² wxa²wa²su¹te²nāu³xa² i²sain¹sī¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ i²yī¹li²hū¹te²nāu³xa² i²sain¹sī¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³sī¹na³la². 16 Ko³nxe³ti³ i²yī¹li²hū¹nē³te²su² te²a² ko³tū³nū¹hain¹sī¹na¹wa².

Yxān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha² wxa²wa²su¹te²nāu³su² te²a² wi¹lū³nū¹hain¹sī¹na¹wa². Nxe³ju³tai²na¹ i²h¹te²ta³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ i²yau¹ū¹sī¹jau³su² hxi²kan¹te²la³

hī³kī³te²la¹xā³? 17 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yau³ā³lxi³ti³ i²hen³txi³te²sa²sī¹nxa³wa² yen³kxi³te³la³ka³. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²sa²sī¹hā³sa²tū³kā³txi³su² sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ e³lxi³h¹ i²hen³tx- ain¹jah¹lo²nāu³su² nha¹wa², Txa²wā¹sū³na² i²nē³lha²kx- ai³la². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sa²sī¹nha²kxai³ yx- au²xai³sī¹na¹wa².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ūh³ti³hit¹tē³jau³su²

3 Nxe²e³kxi²sī¹na¹kxai²nān²ty³ kwa² i²sa²nēn¹kxi²nha²hī³nha¹te²la¹xā³?

Sa²nēn¹kxi²si¹sah²lxin¹ju³tan¹txā³nxa² ten³sa²hi²sī¹te²la¹xā³? Sa²nēn¹kxi²si¹sain¹sī¹txā³nxa² ū³hū¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³txā³nxū³a² ten³sa²hi²sī¹te²la¹xā³? Nxe²kāi³jah¹lo²su² jah¹la² i²yah³lxin¹to³hxi²nhē³la². Hai³txi³ jah¹la² yāx¹sī¹nxa³wa². 2 A²nū²a² wān³txa² ū³sa²si¹hā³kī³jau³xa² yā¹nx2na³la². Kxā³nhxi¹nai³tā² nxe³te²ju²hē³la². A²nū²a² hxi²ka² a²nū²a² wān³txa² ū³wha²li¹te²ju²hē³la².

Nxe³ka³ty³ a²nū²a² ā³xa² hxi²ka² ū³sa²si¹hā³kī³te²ju²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² ū³sa²si¹hā³kī³jau³xan¹txā³nxa² txah³lxa³ka³lo³su² te²ju²hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² tē³sxā³ tīn²ta²yau³xa² ū³wha²li¹te²ju²hē³la². Kxā³nxai³tā² nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ wān³txa² i²wxi²ka¹txa²lxi³si¹sah²lxin¹jau³su² yā¹yah³lxi¹lxa². A²nū²a² i²li²te²a² i²jau³xa² yā¹yah³lxi¹lxa². I²nx2ti³kx- ai²nān²ty³ wain³txi³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³tu¹wa². I²nx2ti³sxā³ i²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² ya²la³ty³ Sū³na² i²sa²si¹hā³jah¹lai²la¹xā¹. Ko³rīn²to²thi³nān¹tū³kā³txai²na² a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ wain³txi³ kāi³sxā³ yxau³si¹jau³su² i²yau¹ū¹ye²sain¹na³na¹. Nxe²e³kxi²hī³nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ū³wha²li¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ txai²na¹xai²na² jau¹xai²na² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jut³sū³nxe² kāi³sxā³ txah³lxa³ka³lo³la³ hai³txi³ ū³wha²li¹nxa³wa². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ē¹nāu³a¹ ū³wha²li¹la³kxi²na¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ tīn²ta²yau³xa² tē³sxā³ ū³wha²li¹nxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx- ah¹la² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹la² hi²sen³su² a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² i²yau¹ū¹nhē³jah¹lo²su² na³la².

4 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²sa²tē³sī¹na¹ha²kx- ai³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²sī¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³ e³kxi¹nx2ta¹wa². 5 Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² yū³sa²nxa³wa².

— Hxi²ka¹na¹xā¹. Na¹kxai²nān²ty³ ki³ha¹kxi²nha¹jau³su² hī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²hxi²kat¹ti³hit¹sa³na²hē³la².

6 A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² tah²yau³xa² i²ye³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² i²yau¹ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nhē³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²yau¹ū¹ny- hu¹si¹ja³kī³jau³nū³su² i²hxi²ka¹tē³na²hē³la². Kxā³nx- ai³tān¹jau³xai³tā² wān³txa² yxo²ha³

7 Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹tai²na²
 au³jau³xu¹tai²na² hxi²kan¹ti³
 sa²yo²we¹thxa³kj³sxa³jau³xai²la¹wa², wi¹jau³su² kx-
 an²ti³na³. Tah³li³ka³lo³a² tē³sxā³ ū³wha²li¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ Moī³se²ah³lu¹tai²na²
 jau¹xu¹tai²na² so¹hī¹nu¹tai²na² i³ye³ha²te¹ta¹li³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²sa³wi³ha³li³su² te²kxa³lu² hxi²kan¹txi³ a²ye³na²
 ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa²,
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kăi²nha²kxai³la².
 8 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ tah²yau³xa²
 i³ye³i³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa²
 i³yau¹ū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² Yău³ka³jx-
 ah¹la² nxū²kwai³yau³nē³na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³nu¹tai²na²
 a²wi¹ju³ta² ā²la² kăi²non³ye²ha²kxai³ ā³sen³sai²na³la².
 9 Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² au³hx-
 ai²hī¹nau³tēx¹tān¹jau³xa² kăin²
 wxi²kin³ti³ton³khaix¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹ti³
 sa²yo²we¹thxa³kj³jau³sxa³kxan²ti³na³. Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³jxah¹la² ā²la² kăin²
 wxi²kin³ti³ton³na³la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kăi³kj³ju³ta²
 ā³wa²su¹tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kăin²
 wxi²kin³ti³ton³na³la². 10 Jă¹nxe³jut³su²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³tu¹tai²nān¹ju³ta² kăin²khai¹nxe³hx-
 ai²hī¹nau³tēx¹ta² i³kăi²nxa³tot³tā³la². Txa²wā¹sū³na²
 A²yău³ka³jxah¹la² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kăin²
 ā³sen³sai²na³la². 11 Jă¹nxe³ju³kxai³la¹
 Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ne³ki³son³na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 ā³jū¹nxo¹tā³la². Yxān¹ta¹ te²yā¹nxe³jut³sū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yx-
 au³sa²tē³nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kăi²nōn³na³la².
 Kăin²sa²tē³tu¹wa².
 12 Nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²ā¹ha²kxai³ wxi²kan¹txi³
 e³a¹wa². 13 Moī³se²ah³lu¹tai²na² kăi³hxai²kxau³tēx¹
 jăx¹sī¹nxa³wa². Moī³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² I³sa³e²
 a²nū³ka³txa² i³ye³kxi²te³lhxā³ ā³tj³ain¹kxai²nān²tu³
 jah¹lu¹ta²kxai³lu² wā²la²ka³lo³a² tē³sxā³
 ū³ye³ti¹nha²ta¹hxai²ti¹ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 ū³ye³ti¹nhā²nxa³kxai²nān²tu³ i³ye³ha²te¹tē³ju³ta²
 i³jū¹nxon¹ju³ta² e³la¹ i²ai¹nhj³nx²na³la².
 14 Nxe³hī¹nān¹te²ty³ txa²wā¹ye³na² wā²la²
 ū³ye³ti¹kxi²nha²sxā³ yxau²xai³kj³jut³sū³nxe²
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi²hj³kj³sxa³wa².
 Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² so¹li³ ain³kxai¹nha²kxai³
 ā³wa²su¹tē³lhj³nx²nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³
 yxau³hī¹na¹ sa²ye³than²kxi²nha²kj³jut³sū³sxā³
 a³la³kxi²ta³lu²nhj³kj³tā³la². 15 Jă¹nxain¹ju³ta²
 Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 i²ain¹ju³tu¹tai²nān¹jau³xa² i²ai¹nhxai²kxai³ jă¹nxain¹kx-
 ai²nān²tu³ a²ye³na² ū³ye³ti¹kxi²nha²sxā³ yx-
 au²xai³te²hū³sxā³ a²ē¹na²
 a³la³kxi²ta³lu²nai¹nhj³nx²nxa³wa². 16 Te²yā¹nxe³sxā³
 kō³nxe³ti³ kăi³kj³ju³ta² ā³na¹hxa³kj³kxai²nān²tu³ wā²la²
 sa²sai¹kxi²nha²kj³jut³sū³nxe² txa²wā¹ē¹na²
 ā³wa²su¹tē³tu¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa²

yxō²ā¹ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³wa²su¹tē³tu¹wa².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² au³hxai²tēx¹tān¹jau³xai³tā²
 nxe³te³nah¹li¹:

— Moī³se²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² ā³yo²o³tū¹kxai²nān²tu³
 ū³ye³ti¹kxi²nha²ka³lo³a² sa²ye³than²kxi²nha²ta¹hx-
 ai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 A²nxe³sxā³
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
 Yău³ka³jxah¹lain²txi³ te²ain²txi²na³la². Jă¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³txa² nxū²kwai³yau³nē³nha²kxai³
 ā³wa²sut¹sxā³ yxau³kj³tā³la². 18 Wā²la²ka³lo³a² yen³kxa²
 i³ti¹kxi²ka³lo³a² yă¹nx²na³la². Nxe³ta³ka³lo³ai²na²
 sa²than²kxi²kxai²nān²tu³ yen³kxai²na² e³lxah¹
 i²kj³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yă¹nxe³sxā³
 Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ā¹te²ki³na¹xai²na² sa²kx-
 ai³lu² Sū³na² a²wi¹ju³ta² e³lxah¹ ū³ka¹nha²ye²ki³tā³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ es³pe²ya²ka³lo³a² i²nha²ki³jut³sū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² a²wi¹ju³ta² e³lah²li³ ye²ki³tā³la².
 Nxe³kj³sa²kxai³ Sū³na² Yău³ka³jxah¹lai²li² nxu²kwai³yx-
 au³nū¹nhē³na³la². Nxe³kj³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹
 Txa²wā¹sū³na² yă¹nxe³kj³tā³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nū³kxū³nha²kxai³
 txa²wā¹nū²ai²na² nū³kxū³nxa³ha²kxai³ nxe³jau³su²

4 Jăx¹nha¹jut³su² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³
 thăi³ti³la² sa²hau³kot³sa²sī¹nha²kxai³
 wa³ka³li³yu³tai²li² Sū³na² wān³txa² i³hen³tx-
 ain¹sī¹na¹ju³tai²li² nxe³ti³hit¹sa²sī¹na²hē³la².
 Nxe³ti³hit¹sa²sī¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 nxū²kwai³lxū¹sa²tē³nha¹wa². 2 Nxe³sa²sī¹nha²kxai³
 hăi³a² kō³nxe³ti³ kăi³sī¹te²txā³wa².
 Āu²li²thin¹nha¹ju³ta² kăi³sī¹te²txā³wa². A²nū²a² ā³xa²
 ā³ke³tū¹sī¹te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 kō³nxe³ti³ yau³xā³li³ i³yat³sī¹te²txā³wa². Nxe³ha²kxai³
 hăi¹nxe³sxā³ ya²la²tu³ju³ta² so¹li³
 o²la³kxi²sī¹te²sa¹wa². Nxe³nha¹jut³su² Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a¹ wi¹kăi³nha¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxain¹jau³su² i²sain¹sī¹na³la². 3 Kris²tu³jah¹lai²na²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ nxe²na³la². Nxe³ju³tai²na²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wă³nxī¹jau³xai²na²
 i³hen³txi³kj³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹na²
 sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³xa² i³hen³txi³kj³tā³la². Ha³lo²a²
 i³ha²te¹kxi²nē³jut³sū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 i³la³kxi²ti³hi¹tē³na³la². Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² i³hen³txi³kj³sxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 kō³nxe³ti³ i³yl¹li²ju³ta²nū³a² yū³te²nū³ka³txai²na² so¹li³
 wān³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yū³ai¹nxa³lho³la². A²nxe³tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹la² yuh³xan¹kō³xai²na² a²sū³nu²su²
 ki³lxo³nha²jah¹lai²na² hi²sen³su² wā²la²
 ā³ye³ti¹jut³sū³nxe² wān³txai²na² sa²no¹te²ju²hē³la²,
 yxo²ā¹ain¹kxa²yan³txi³sa³

ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²wxi²kat1txa²lxi³si¹na¹ta¹ti²tu³wa². Hai³txi³ wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su² sī¹nxa³wa². Kwa² wa³kon³kxi¹nx2ti³si¹na¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yxau³nha¹ha²kxai³la². ⁶ A²kxā³nxu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³nxah³ju³ta² i³ha²te¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lain²txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³ha²te¹tū¹nhē³jah¹lain²txi²na³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a³la³kxi²nūh¹nhē³te³lhxā³ txa²wā¹ē¹na² i³ha²te¹tē³na³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²na² Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi²na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i³kj³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i³nūn³kj³tā³la².

⁷ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹na¹ju³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³hxi²kat1sa²sīn¹na²hē³la². Nū³kxūn³sa²sīn¹nxa³kxan²ti³ Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹na¹to³ha¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³ju³ta² a²nū²a²nāu³xa² i³yau¹ū³si¹hai¹na¹ju³su² nū³kxū³nxa³ju³ta² yū³sī¹na¹wa². Kwa²ta³lē³na² kxīh³nxē¹nhū³si¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ nū³kxūn³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹na¹ju³su² wxi²kan¹txi³ i³ye³ti³hit1sa²sīn¹na³la². ⁸ A²nū²a² ā³xa² ye³ka³lxa¹txi³ ā³sa²ki³wa³ti³kxi²sxā³ khāuh³lxa³ti³sain¹kxan²ti³ hai³txi³ ā³nhxi²kat1sai¹nxa³hē³la². Wā³wā³ta³kxi²nha¹to³ha¹kx- an²ti³ hai³txi³ yxo²ta¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²nxa³hē³la². ⁹ Ko¹ko¹sain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹xain¹kxan²ti³ hai³txi³ txa²ya³lxa² hxan³kxi²sa²nxa³hē³la². I³yix1tot3sxā³ ā³na¹sain¹to³kxan²ti³ hai³txi³ ya³lu²sa²nxa³hē³la². ¹⁰ Je³su²jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² i³yau¹ū³ai¹na¹ha²kxai³ a³lan²ta² hai¹nxe³ti³xa¹ su²lhā³te³lhxā³ sain¹to³nha²hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹jah¹lai²nān²tu³ i³hxi²kat1sa²ju³ta² i³sai¹nha²kxai³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³ su²lhā³sai¹nxa³hē³la². ¹¹ Je³su²jah¹la² yxo²ai¹nxa³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³ai¹na¹ju³ta² te³nai¹nxa³wa². Nx- ai¹nxa³ha²kxai³ su²lhā³sain¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²sain¹na³la². Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kat1sa²ju³ta² i³sain¹na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Khāuh³lxa³txi³nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹tāu³ān²tu³ta¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹kx- ai²nān²tu³ nxe³na¹ju³ta² i²ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nxa²ha¹ju³ta²li² wain³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³sa²to³nha³la². ¹² Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³nx2ta¹ha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nha²sxā³ ya³lu²na¹ju³ta²nū³a² yū³khai¹nx2na³la². Nxe³nha¹ju³ta²nān¹ta¹kxa²ya³lhu² khāuh³lxa³txi³nha¹ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū³sxā³ yxau³yah³lxi¹lxa².

¹³ A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ū³wha³li¹ta¹hx- ai²hē¹la². Ū³wha³li¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ta¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ jau³jau¹xai²na² i³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hx-

ai²hē¹la². Te²u¹jā¹nxū³na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ta¹ha²kxai³ jau¹xain²txi³ i³yau¹ū³jah¹lo²su²nū³na¹wa². ¹⁴ Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ kā³nāu³a¹ Je³su²jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hit1sx- ai²kxai³ jā¹nxe² ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²ti³hit1sa²nūn³tu¹wa². Nxe³sa³kxai²nān²tu³ tx- ai²na² wxa²nū³ka³txai²na² nxe³sxā³ ā³sa²so¹xi²nē³lhxā³ a²yxau³ju³khai³xa² ūh³wxe²xai³nē³tu¹wa². ¹⁵ Jā¹nxa¹jut3su² khāuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta² i³yau¹ū³nx2ti³jau³xai²la¹wa², nū³kxūn³sxā³ yxo²ta¹nx3ti³jau³sa³. Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²nē³tu¹wa². Nxe³nē³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²yah³lxi¹ju³ta²li² ā³kāi²non³khai¹tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²li² ā³kāi²non³nūn³tu¹wa².

Yxo²ta¹nha¹kxe³su² ka³ten³ti³ yxau²xai³kj³jau³su²

¹⁶ Jā¹nxe³jut3su² yxo²ta¹kj³ju³ta² hxi²tha²on³kj³sxa³lho³la². Txa²wā¹si³na² ko³nxe³ton³nē³kxan²ti³ txa²wā¹wi¹tāu³a² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³ta²ho³tē³na³la². ¹⁷ Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ khāuh³lxa³tē³nha²kj³ju³ta² kāi²nxa³wa². Kxān³nāu³a¹ nē³ki³son³tu¹wa². Nxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² nxe³ti³hi¹tē³ju³ta²li² yx- au²sa²tē³si¹nhē³tu¹wa². ¹⁸ Nxe³kj³sa²kxai³ yen³kxa² txa²wā¹yen³na² i²kj³kxa² ten³sa²tā³sxā³ i²sxā³ yxo²kwai³n³kj³sxa³wa². Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ i²kj³sxa³kxa² yxo²kwai³n³kj³tā³la². Nxe³sxā³ i²kj³ki³ai²na² kxān³su² yxau²xai³te²sxa³yu²hē³la². Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ i²kj³sxa³kxa² ā²la² kān³su² yx- au²sa²tē³tu¹wa².

5 Txa²wā¹nū²a²nāu³ai²na² sxi²hū³na³la². Sxi²hai²li² ti³non³kxai²nān²tu³ sxi²ha² txa²hi³na² wē³non³te³lhxā³ txon³kj³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kj³hū³nxe² txa²wā¹nū²ai²na² hī¹na² hin¹te²kj³na¹xai²na² yah³lon¹nē³tu¹wa². Yah³lon¹sxā³ ya³lu²kj³kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹ oh³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² tah²sī³na² sa²ta²lho³tē³tu¹wa². Wā²nxūh¹ we¹tē³tu¹wa². Nxe³nē³kxai²nān²tu³ hai³txi³ sīn³khon³ti³nē³ju³ta²nū³la³ yū²nxa³lho³la². Hāi¹sxā³ wi¹yxau³sa²tē³kj³tu¹wa², oh³xan¹ko³nāu³a¹sa³. ² Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sī³na² sa²wē³not3sa²ju³ta²nū³a² wah³nxe³khaix1na¹wa². Yxo²kwai³n³sxā³ wah³nxe³na¹wa². ³ Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sī³khai³nū³a² sa²wē³not3sa²ju³ta²nū³a² yū³hī¹na² yuh³xan¹ta³sī³khai³su² na¹ju³ta² yū²nxa³lho³la². A²yāu³ka³txi³khai³xa² so¹lxi³ nū¹he¹ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la². Oh³xan¹te²a² a²sī³na² txah²sī³na² sa²wē³not3sa²ju³ta²nū³a² yū³tu¹wa². ⁴ Jā¹nxa¹ha²kxai³ ti¹a² yxau²xai³la¹tāu³a² yuh³xan¹ta³sī³na² sī³nxe³sxā³ yx-

au²xai³la¹tāu³a² āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx3na¹wa². Khāuh³lxa³txi³khaix1nha²sxā³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx3na¹wa².

— Txa²sī³khai³xa² ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe²nxa³wa². Yxān¹ta¹:

— Oh³xan¹ta² sī³na² so¹lxi³ ā³wē³no³ta¹tū¹xā¹. Nxa¹nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a² sa²kx- ai³lu² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² sī³nai²na² sa²sai¹kxa²hxat3tē³tu¹wa². 5 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx- ai³lu² txah²sī³na² wē³no³tē³sīn³nū³a² āu¹la³kxi²sa³na²hē³la². Jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹sa³na²hē³la². Txa²wā¹sī³na² tah²sī³na² ū³hū¹sa³ju³ta² ya¹la³tu³ a³la³kxi²si¹nhē³jau³nū³ai²la¹wa².

6 Nxe³kxan²ti³ ya³lo³txi³khaix1sxā³ yxau²xai³lhxā³ wah³nxe³na¹wa². Yuh³xai²na² yxau²xai³la¹tāu³a² yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² yx- au²xai³la¹ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³tāu³a² un²ta³kxi²na³la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ ya³lo³txi³khaix1sxā³ yxau²xai³lhxā³ wah³nxa¹wa².

7 Nxe³ha²kxai³ yxo²ī²nha¹ju³ta²na² so¹lxi³ yx- au²xai³la¹wa². Hai³txi³ txa²ye³na² ī²a¹ju³ta² yx- au²xai³nxa³wa². 8 Nxe³ha²kxai³ ya³lo³txi³khaix1sa³nha²wa². Yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³tī¹kxi²nha²ti³ten³sa³nha²wa². Na¹kxi²nān²tu³ nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ai³sxā³ yx- au²xai³la¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². 9 Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² ī²ka³lih³sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² ī²ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Ti¹ai²na² yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³sxā³ yxau²xai³ta³nxa² oh³nāu³nū¹ka³na¹ yx- au²xai³ta³nxa² ī²lī³je³na¹ yxau²xai³la¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² ī²ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². 10 Nxe³ha²kxai³ kā³nāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² yen³nāu³a¹ ā³kā¹nha²ye²kj³tu¹wa². Ā³kā¹nha²ye²kj³tāu³a¹ o²la³kxi²kj³ju³ta² ī²lī³nē³tu¹wa². Nxe³kj³kxi²nān²tu³ wi¹jut3su² ta³nxa² ko³nxe³jut3su² ta³nxa² a³ya³txi²xai³nē³tu¹wa². Yuh³xan¹ko³xai²na² yx- au³kj³tāu³a² o²la³kxi²kj³ju³ta² yo³ha² a³ya³ti³nē³tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ya³lhu²ti³hi¹tē³jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ o²la³kxi²kj³kxa² yo³ha² a³ya³ti³nē³ju³ta² yū³kj³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² o²nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la² yxo²ī²si¹ju³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ī²hen³txai¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta²lī² wain³txi³ kāi³ye²nha¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³lx- ah²lxi²na³la². Te²yā¹nxe² wxa²yen³nāu³a² e³lx- ah²lxi²ye²nūn³te²sī³lxi²na³la². 12 Nxe³na¹ha²kxai³ tx- ai²na² sa²kxai³lu² wi¹kāi³a¹ju³ta² yxo²kāin²txi³ ī²ye³xa³lho³la². Nxe²nxa³ha²kxai³ Sū³na² ī²kaix1so¹tū³kā³txi³su² kī³lxo³te²nāu³xa² ī²lxa³thi¹nai¹nxa³wa². Wān³txa² wi¹le³kxi²nū¹hain¹ju³xa² so¹lxi³ yxo²kwa³ī³no³tain¹na³la². Yxān¹ta¹ Sū³na² wān³txa² au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² ī²sa²hē²txa³lxi¹nxa³wa². A²nxe³tū¹kā³txai²lī² wxā³nūh¹nx2tain¹kxai²nān²tu³

au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² ī²sa²hē²txa³lxi³ju³ta² ī²ai¹nxa³ha²kxai³ ko³nxe³te²lot3sain¹ta¹hē¹la². Nxain¹kx- ai²nān²tu³ wain³txi³ kāi³sī¹na¹ju³ta² ī²ye³sxā³ ī²wa²lū³xain¹yah³lxi¹n¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³ ī²ya¹ū³ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 13 A²nxe³tū¹kā³txai²na² a²ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²lī² wen¹te²hū³jah¹lai²la¹wi¹. A²hoh³lxi³su² nxa³wi¹. Nxain¹ju³su² ta¹hē¹la². Nxe³to³ta¹ wen¹te²hū³jah¹lo²sa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³su² kāi³a¹wa². Jā¹nxe³sxā³ tū¹kā³txai²na² wxa²nū³kā³txi³ ā³xai²na² ā¹ha² ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²lī² kheh¹khai¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³ke³tū¹ain¹na³lī¹. Nxain¹ju³su² ta¹hē¹la². Nxe³ain¹kx- an²ti³ wā²nxūh¹ o²la³kxin²nxa³wa². Hxi²nū¹nx2ti³te³lhxā³ o²la³kxi²na¹wa². 14 Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa³kxēn³ta³sxā³ yx- au³kj³tā³la². Nxe³sxā³ a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ nxe³te²a² hi²sen³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ya³lu²kxi²nūh¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²te²lo³tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ hai³txi³ wā²nxūh¹lxi³sxā³ o²la³kxi²nē³ju³ta² so¹lxi³ yū³hī³kj³sxa³wa². Yxān¹ta¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³jah¹la² so¹lxi³ yxau³nxūh¹hī³kj³tā³la². A²nxe³jah¹lai²lī²

ya³lu²kxi²nūh¹nē³lhān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ī²sa²yx- au³xi²ti³hi¹tū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wxa²wa²su¹tē³te³lha³ka².

16 Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² te²lī² a³la³kxi²ju³ta² ī²yī¹lin²nxa³lho³la². A²kxā³nxa² te²yā¹nxe² Kris²tu³jah¹la² ī²yī¹lī²ha¹hē³la². Yxān¹ta¹ hī¹nai²lī² nxe²nxa³lho³la².

17 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³kj³kx- ai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lo³tē³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yx- au²xai³kj³ju³ta²ā² ā³na¹kj³tā³la². Ha³lo²a² tah²lxi³ sa²wē³no³tū¹nhē³na³la². 18 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx- ai³lu² we¹tē³jah¹lai²la¹wa². We¹tē³te³na¹ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²ka² sa²ta²lho³tē³na²hē³la². A²kxā³nxai³tā² a²ko¹ko¹su² kj³ta¹ti²tu³wa². Nxe³kj³kxan²ti³ sa²ta²lho³tē³lhi¹nai²na¹ a²ya³lhu²ti³hit1tē³na³la².

Nxe³kxa²yu³su² Sū³na² ko¹ko¹nū³kā³txa² ī²sa²si¹hā³kxi²nē³na³la². ī²sa²si¹hā³kxi²nē³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² yā³lxi²hain¹kj³ju³ta³nū³a² ī²hen³tx- ain¹te³lhxā³ kwa³na³nē³na³la².

19 ī²sa²si¹hā³kxi²nē³ju³xa²sa¹, Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yā³lxi²ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ne³wā²na³kxi²ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxa²ha¹te¹ tx- ai²na¹xai²na² nxe³ti³hit1sa²te³nah¹lxi¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²ya¹ū³hai¹na¹ju³ta² ten³si¹hain¹ju³su² kwa³na³sa³na²hē³la².

20 Kris²tu³jah¹la² ī²sa²si¹hā

Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ā³ya³lxi¹nx2ti³te³lhxā³ nx2na³la². Sa²yo²ā³ah³lxi³txa³hē¹la². ²¹ Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² kō³nxe³ti³ kăi³ti³hex1ta¹hx- ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ta² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kăi³kj³kxa² yo³ha² so²hxa³kxi²nē³jah¹lo²su² ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Kris²tu³jah¹la²sa³. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹kj³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yxau³nū¹kj³kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wain³te²lo³tē³na³la².

6 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ya³lxi³nū¹sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³nū¹sa²sī¹nha²kxai³ Sū³na² a²wa³ka³la² wa³kon³kxi²sī¹na¹wa², i³hxi²kat1sa³sī¹nha²kxai³la². Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kăin² thăi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² kwa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². ² Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lī²nx2ti³tău³a² ain³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹je³nău³wa³kxa² wxa²kō³nxe³ti³ kăi³yah³lxi¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²lxa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³tah¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² yū²na³la². Wxa²ē¹nău³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxi³ju³ta² hī¹na² yū²na³la².

³ Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ kō³nxe³ti³ o²la³kxi³na¹ju³ta² a³ya³ti³kxa²yan³txi³su² wi¹ju³ta² so¹lxi³ kăi³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² i³wă³wă³txi²si¹hai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².

⁴ Ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ha¹txi²na¹kxai²năn²tu³ Sū³na² wăn³txai²na² so¹lxi³ wain³txi³ sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa².

Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² sa³wit3su² ye²na¹kxe³su² i²kxi¹xi²sah¹lxi¹tu¹wa². Ha³lo²a² i²li³ju³ta² wi¹tă³nxa² kō³tă³nxa² nxe³ju³ta² nxe³kxauh²sa³kx- ai²năn²tu³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². A²nū²a² sa²kxai³lu² Sū³na² wăn³txa² sa²yo²ā³te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kōn³ton³kxi²sai¹nha²kxai³, txa²wa³ka³la² sa³te¹ju³ta³lot3sa³ha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹sa²nxa³kxe³su² hxi²kau³kaut3sa³ha²kxai³, Nxe³sa³kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². ⁵ Kăin² i³wait1sai¹nha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thi³na² ũ³ti¹kxi²sai¹nha²kxai³, a²nū²a² kō³nxe³thin¹tū³kă³txa² ā³nhai¹nha³kxi²sai¹nha²kxai³ khăuhx3sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³hxai²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² wa³kon³sxā³ hxi²tha³khaix1sa²to³ha²kxai³ wa³ka³lai²li² kăi³a³lan²to³ha¹ha²kxai³ he³ja³lut2sa²to³ha²kxai³ nxe² yxau²xai³lhxi²na¹hē³la². ⁶ Wi¹lhin¹sxā³ kăi³a¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² e³la¹ kăi³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² wi¹jau³xa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³na¹wa².

Ya³năn³ta³ki²la²sxā³ o²la³kxi²na¹wa². A²nū²a² yo²ha³kxa¹ thăi³ti³la² ā³non²ta³kxai¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wăn³txa² yo²i²tū³kă³txa² yo²ha³kxa¹ a³lxi²nyhu¹a¹wa². ⁷ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² so¹lxi³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³na¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1sa³na²hē³la².

— Ya³lxi³nū¹sa²sī¹nha²kxai³ Sū³na² a²wa³ka³la² wa³kon³kxi²sī¹na¹wa², i³hxi²kat1sa³sī¹nha²kxai³la². Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kăin² thăi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² kwa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². ² Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹: — Wi¹lī²nx2ti³tău³a² ain³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹je³nău³wa³kxa² wxa²kō³nxe³ti³ kăi³yah³lxi¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²lxa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³tah¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² yū²na³la². Wxa²ē¹nău³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxi³ju³ta² hī¹na² yū²na³la². ³ Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ kō³nxe³ti³ o²la³kxi³na¹ju³ta² a³ya³ti³kxa²yan³txi³su² wi¹ju³ta² so¹lxi³ kăi³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² i³wă³wă³txi²si¹hai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². ⁴ Ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ha¹txi²na¹kxai²năn²tu³ Sū³na² wăn³txai²na² so¹lxi³ wain³txi³ sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² sa³wit3su² ye²na¹kxe³su² i²kxi¹xi²sah¹lxi¹tu¹wa². Ha³lo²a² i²li³ju³ta² wi¹tă³nxa² kō³tă³nxa² nxe³ju³ta² nxe³kxauh²sa³kx- ai²năn²tu³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². A²nū²a² sa²kxai³lu² Sū³na² wăn³txa² sa²yo²ā³te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kōn³ton³kxi²sai¹nha²kxai³, txa²wa³ka³la² sa³te¹ju³ta³lot3sa³ha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹sa²nxa³kxe³su² hxi²kau³kaut3sa³ha²kxai³, Nxe³sa³kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². ⁵ Kăin² i³wait1sai¹nha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thi³na² ũ³ti¹kxi²sai¹nha²kxai³, a²nū²a² kō³nxe³thin¹tū³kă³txa² ā³nhai¹nha³kxi²sai¹nha²kxai³ khăuhx3sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³hxai²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² wa³kon³sxā³ hxi²tha³khaix1sa²to³ha²kxai³ wa³ka³lai²li² kăi³a³lan²to³ha¹ha²kxai³ he³ja³lut2sa²to³ha²kxai³ nxe² yxau²xai³lhxi²na¹hē³la². ⁶ Wi¹lhin¹sxā³ kăi³a¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² e³la¹ kăi³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² wi¹jau³xa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³na¹wa². Ya³năn³ta³ki²la²sxā³ o²la³kxi²na¹wa². A²nū²a² yo²ha³kxa¹ thăi³ti³la² ā³non²ta³kxai¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² Yău³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wăn³txa² yo²i²tū³kă³txa² yo²ha³kxa¹ a³lxi²nyhu¹a¹wa². ⁷ Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² so¹lxi³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³na¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1sa³na²hē³la².

i³nu³kxūn³ti³sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ so³ta²to² te²hū³na¹wa². Nxe³tū³kă³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ha³nxe³lxi³ju³ta² i³ha¹txain¹kxai²năn²tu³ nū³kxūn³txi³ he¹kxi² wai³nxa³ju³ta² i²ain¹kxai²năn²tu³ sa²wai³kxi²te³lhxā³ o²la³kxi² nxain¹te²ju²hē³la². Te²a² yā¹nxe³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na²li² i³hxi²kat1sa³ha²kxai³ kō³nxe³ju³ta² ā³na¹la³kxi²la² nxe² sa²tē³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²wi¹ju³ta² so¹lxi³ sa²wai³kxi²so¹na¹wa². ⁸ A²nū²a² i²li³te²a² sa²nēn¹kxi²sain¹tă³nxa² sa²yo²ā³tă³nxa² nxe³sa³kx- an²ti<

— Tū¹ka³txai²na² ya³lxi²hain¹sxā³ nxū²kwaj³yx-
au³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ A²sū³nu²su²
yai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³te²nāu³xa² Txa²sa³wi³ha³lxi³su²
ti³hi¹ta¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Te²yā¹nxe³jau³xa² Ju³te²a²
nū³ka³txu¹ta²na² a²ne³nxē³na² āh¹e³te³nah¹lxi¹:

— Yxo²ṽ²xa³tū³ka³txai²na² kāi³hxi²kxai³
jā¹xah³lxi³ta³lxi¹. Ko³nxe³ju³ta² wxa²wx-
ai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wxai³yah²lxan³kxai²nān²tu³
wi¹lhin¹sxā³ ṽ²nx2ta¹tu¹wi¹.

18 Wi¹lhin¹sxā³ ṽ²nx2ta¹kxai²nān²tu³ wxa²wi³nu²su²
ye¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³
txa²wē³ha³lxi³lot3txa²lxa¹tu¹wi¹. Txa²na¹xai²na² Sū³na²
nū³kxūn³khaix¹nxe³sxā³ A²si³yxau³kah³lo²na¹xai²na²
e³kxi¹nx2ta¹wi¹.

Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

7 Txa²ya³lxi³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Jau¹xai²na²
ha³kxa¹ ain³kxi²kj³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹nū²a²
ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ā³na¹i², txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
ko³nxe³ti³ ain³nha¹jau³xa² ā³na¹i² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai²li²
nxe³a³sah¹lxi³wxa². Nxe³kj³kxai²nān²tu³
txa²wā¹nū²a²nāu³a² whāi²na¹ wxa²hxn³kxa²ti³sxā³
wxe²xai³nē³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² kāin²
sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa².

Pau²lah³la² ṽ²ka³li³kxi²jau³su²

2 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhit¹sxā³
yxo²ṽ²nha²ya³sah¹lxi³hē¹la². Ko³nxe³te²lot3sain¹te²na²
ain³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²nū³ka³txi³ ṽ²nx2ta¹
ṽ²li³te²a³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³nxa³ha²kxai³
hai³txi³ ṽ²ki³ha¹kxi²sxā³ ṽ²tih³nxe³nx2ta¹ju³ta³la³
yū²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ ā³ke²tū¹nx2ti³sxā³
wxa²yen³kxa² kāi³so¹kxi¹nx2ta¹ju³ta³la³ yū²nxa³ha²kxai³
nxe³nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². 3 Nxe³na¹jau³xai²li² ko³nxe³ti³
ṽ²y¹li¹nx2ta¹ju³ta² ten³te²txā³wa². Ā²la² e³kxi¹nx2ta¹la².
A³lxi¹nx2ta¹wa². Ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kj³kxa² yā¹nxe³sxā³
ain³sa²tē³kxi¹lxa¹nx2ta¹wa², wi¹yxau³ta³nxa²
ya³lu²ta³nxa² nxe³na¹kxan²ti³na². 4 Yxo²ṽ²nx2ta¹wa².
Kāin² ṽ²sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹nha²wa².
Sa²ye³kwē²kxi²sah¹lxin¹nha²wa².

Khāuh³lxa³ti³khaix¹sain¹kxan²ti³ txa²ē¹na² au³txi³
ka³li³ha¹ju³ta² wa³kxi³ wxē³nha¹wa².

5 Nxa²ha¹te¹ Ma³se³to²na²ko³xai²na² ā³wih¹sxā³
ai³lha²thet3ta¹hī¹nān¹te²tu³ ṽ²ye¹nx²na¹ju³ta²
yū³tu³nxa³hē³la². Yxo²xūn³txi³ ṽ²kwai²kxi²sa²te²a²
yū³ha²kxai³ txa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³
yuh³lxi³khaix¹sa³hē¹la². 6 Nxe³na¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na²
sa²kxai³lu² a²nū²a² yuh³lxi³te²a²
ā³non²ta³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sa³hē¹la².
Ti²to³jah¹lai²tā² wxā³hī¹na¹ ṽ²ya³lot3ti²lot3sai¹nhē¹la².

7 Nxe³kxa²yu³su² wxa²ha³ta³nxa²
ṽ²hen³txi³sain¹na²hē³la². Ti²to³jah¹la²
sa²ye³kwē²kxi²sah¹lxin¹ju³ta²nū³a²
ṽ²hen³txi³sain¹na²hē³la².
Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxā³nhē¹la².
ṽ²ye³ṽ²yon²ta³kxi²sa²te³lhxā³ sah¹lxi³ta¹hī¹nhē¹la².
Nxe³sah³lxin¹ju³tsu² ka³lih³khaix¹sa³hē¹la².

8 Txa²ha³teh³nxā³nxai³tā² ū³wha²li¹la¹txā³nxai³tā²
ṽ²āin²ta³lxi³nx2ta¹kxan²ti³ ū³wha²li¹la¹hī¹na¹ hai³txi³
yu³tā³lxi³ti³ e³kxi²nha²nxa³hē¹la². A²hī¹na¹ ṽ²āin²ta³lx-
ai¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹la². A²nxe³txā³nxa²
txa²ha³teh³nxā³nxai³tā² yan¹nāu³a¹ ha³la³jen¹nāu³a¹
ṽ²āin²ta³lxi³nx2ta¹ju³xa² ain³kxi²na¹hī¹na¹
ū³wha²li¹la¹ju³ta³nū³a² yu³tā³lxi³ti³ e³kxi²nha²hē¹la².
9 Nxe³na¹ta¹ hī¹na² ka³li³sa³nha²wa².

Txa²ha³teh³nxā³nxai³tā² ṽ²āin²ta³lxi³nx2ta¹ju³xa²
ṽ²ka³li³sa²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ṽ²āin²ta³lxi³jah³lx-
in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yu³tā³lxi³ti³ ain³ny-
ha¹lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
ṽ²āin²ta³lxi³nx2ti³na²hē³la², ko³nxe³ti³ kāi³yah³lx-
in¹ju³ta²tā² ā³na¹si¹yah³lxin¹ju³sa². Nxe³ha²kxai³
ū³wha²li¹la¹kxi¹nx2ta¹ju³xai²tā² wain³na²hē³la².

10 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ṽ²āin²ta³kxi²nē³na³la²,
ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ā³na¹si¹nhē³ju³sa². Ā³na¹kj³kx-
ai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
wxa²hau³ko³tē³lh³ṽ²nx2na³la². Nxe³ju³ta²li²
ka³lih³kxi²sa²na³la². Yxān¹ta¹ yuh³xai²nān¹jah¹la²
hxi²ka² ṽ²āin²ta³kxi²nē³kxai²nān²tu³ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³
kāi³kj³ju³ta² ā³na¹hī¹kj³sxa³wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
ha³lo²a² ā³wih¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la².

11 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
ṽ²āin²ta³lxi³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxi²kan¹txi³
ain³nyhah¹lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Hā²wxān³txa³ ko³nxe³ti³
kāi³ju³ta²li² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³yah³lxin¹kxe³su²
wā²nā³ūh¹sah¹lxi³ta¹hī¹nhē¹la². ṽ²āu²lx-
ah¹lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Txa²wā¹sū³na²
ṽ²an³ta³kxi¹nx2ti³kxa²ya³txi³su²
hxi²waun³txi³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la².

Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Wā²nxūh¹
hxi²kan¹txi³ wi¹lhu³kot3jah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Ko³nxe³ti³
kāi³jah¹lai²tā² ṽ²wait¹si¹yah³lxin¹ju³su²
o²la³kxi²yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sū³na² kāi³si¹nx2ti³na²hē³la². Ā²la²
sa²yo²we¹jah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la².

12 Nxe³na¹ha²kxai³ a²kxā³nxa²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹la²
sa²wai³wai³ju³tsu² ta³nxa² khāuh³lxa³tē³nh²jah¹la²
ṽ²tih³nxe³nx2ti³ju³tsu² ta³nxa²
ū³wha²li¹lhu³nx2ti³nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a¹ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹ju³xai²na²
sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²wet¹sah³lxin¹ju³ta² e³lx-
ah²lxi³ye¹nx2ti³si¹ha¹ju³su² nxe³nx2ta¹ta¹ti²tu³wa².

13 Nxe³na¹ju³su² sa²ye³kwē²kxi²sah¹lxin¹nha²wa².
Nxe³sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³la¹ Ti²to³jah¹la²
ka³lih³kxi²la²nha² wxā³ha²kxai³
ka³lih³khaix¹sa²nūn³nha²wa². Jah¹lai²na²
hxi²waun³ta³kxi²nx2ti³ju³ta²tā² ā³wxē³nūh¹yah³lxi¹lxa².

14 A²kxā³nxa² wxa²ha³ta³nxa²
wi¹le³kxi²khai¹nxū¹hai¹na¹hē³la². Nxe³na¹kxan²ta²
ṽ²āin²ta³kxi²si¹sah¹lxa³nhē¹la². Wān³txa²
e³kxi¹nx2ta¹ju³xai²tā² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³
e³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
ṽ²hen³txi³nūh¹nx2tai¹na¹ju³xa² ya²la³tu³je¹nx2ti³na³la².
15 Sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³ta

a³lxi²nx2ti³ju³ta² ā²la² kāi²non³na³la².
 16 Jā¹nxe³na¹jut3su² ka³lih³khai¹sa³nha²wa². Ha³lo²a²
 ʔi³li³ju³ta² hxi²ka¹ka¹nha²la² txa²yen³nāu³a²yx-
 au³yah³lxi¹lxa².

Txa²wā¹yen³kxa² wā²nhūh¹jau³su²

8 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³nāu³ai²na²
 yxo²ʔt²tū³ka³txi³nāu³xai²na² kāi³ain¹ju³ta²
 ʔyau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²ju³ta² ʔyau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². 2 A²ē¹nāu³ai²na²
 khāuh³lxa³tē³nha²khai¹nhai¹nha²kxai³
 ko³ton³khai¹xain¹ta¹hē¹la². Nxe³kxan²ti³ au³txi³
 ka³lih³si¹jau³su² hxi²kxāu³sxā³ ū³hū¹ain¹ta¹xa³hē¹la².
 Yen³kxa² hxi²txa³yain¹kxan²ti³ ū³yo³hi²txā³nxa²
 hxi²kxāu³sxā³ wā²nhū¹nyhain¹ta¹xa³hē¹la². 3 Yen³kxa²
 yū³ain¹kxa² wā²nhū¹nyhain¹ta¹hē¹la². Nxe³ny-
 hain¹kxa²yu³su² ya³lo³txi³khai¹nxe³sxā³ ā²la² kāin²
 ū³hū¹nyhain¹ta¹hē¹la². Ya²la³tu³tā³la².

Kwa³na³ain¹nxa³kxan²ti³ ya³lo³txi³nyhain¹ta¹hē¹la².

4 Nxe³sxā³ e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² yxo²ʔain¹te²a² Ju³te²a²ko³xan¹te²a²
 ā³non²ta³kxi²ti³ten³sa²sīn¹nha²wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².
 Nxe³jau³xa² ye³ka³lxa¹txi³ e³kxi²sain¹to³nha²hē³la².

5 Nxe³ain¹nū²la² ten³si¹hai¹na¹kxa²yu³su²
 Txa²wā¹sū³na²li² sa²yo²wet¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³
 sa²yo²wet¹sain¹nū³na²hē³la², Txa²wā¹sū³na²
 ten³jau³su² ha²kxai³la². 6 Nxa²ha¹te¹ nxi¹nha²kxai³
 Ti²to³jah¹la² sa²kxai³lu² yen³kxa² ʔsa²si¹hā³
 ā³si³wxe³jah¹lai²na² ʔye³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³rīn²to²thi³na² ā³nxi³txu¹li¹. Yen³kxa²
 wā²nhūh¹sxā³ ū³hū¹nyhain¹te³na³li¹. Yen³kxi³
 txa²te²nāu³xa² a³lxi²nū²ta³kxi²tū³ka³txi³su² ha²kxai³
 ū³hū¹nyhain¹te³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³nxi³sxā³ ʔtx-
 ai¹nū¹li¹. Nxe³na¹hē³la². 7 Nxe³ju³ta²li² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Yxo²ʔyah³lx-
 in¹kxa² kāi²nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kāin²
 ʔhen³txi³yah³lxi¹nha²kxai³ a²hoh³lxi³su² khai¹yx-
 ah³lxi¹nha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² ā³non²ta³kxi²ju³ta²
 ten³khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³,
 a³lxi²khai¹syah³lxi¹nha²kxai³, nxe³ju³ta²na²
 yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³
 ā²la² kāi²non³sxā³ a²nū²a² ā³xa² wxa²yen³kxa²
 wā²nhū¹ain¹yah³lxi¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

8 Na¹jau³jau¹xai²na² kwa³na³nx2ti³nxa³lho³la².
 Yxān¹ta¹ yxo²ʔtū³ka³txai²li² ya³lo³txi³khai¹xain¹ju³ta²
 ʔyau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ ye¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹kx-
 ai²nān²tu³ ya²la³tu³ kāin² a³lxi²tā³nxa² jū¹nxe² so¹lxi³
 a³lxi²tā³nxa² sah¹lxin¹ju³ta² a³ya³ti¹nx2ta¹tu¹wa².

9 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² kā³nxi³kxai³
 Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² yxau³ya³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ha³kxa¹
 yū³ya³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²nē³nha²kxai³ yen³kxi²li² a³lxi²nxa³ha²kxai³
 ha³lo²ai²na² a³lxi²nxa³ha²kxai³, ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹
 ā³na¹nū²la² yen³kxi³txa²jah¹la² yā¹nxe³sxā³
 a³ka³nxī²sxā³ wxā³nū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yen³kxa² ā³na¹ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kx-

ai³ yen³kxi³sih¹nx2ti³jau³su² nxe³nx2ti³kxe³su² yen³kx-
 ih³yah³lxi¹lxa². Nxe³nx2ti³sxā³ yen³kxi³ txa²ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la²sa³.

10 Jā¹nxa¹ju³ta²li² kwē³ko³nhī¹nai³tā² yen³kxa²
 wā²nhū¹sxā³ ū³sa²si¹hā³yah³lxin¹ju³ta² ā³si³wxe³yah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ hī¹na² ta³lun²yah³lx-
 in¹kxi²nān²tu³ wain³te²sī³lxih³na³la². A²wi¹lhī¹na²
 wxāi²na² so¹lxi³ Ju³te²a²ko³xan¹te²a² yxo²ʔtū³ka³txa²
 wxa²yen³kxa² wā²nhū¹sxā³
 ū³sa²si¹hā³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Hai³txi³ a²nū²a²
 ā³xa²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹ta¹hx-
 ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 11 Yxah³lxin¹ju³ta² yen³kxa²
 wā²nhū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³txa³hē¹la².
 A²wi¹lhī¹na² ya³lo³jah¹lxin¹kxu¹ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹la².
 Ū³yo³hi²txā³nxa² yū³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 wā²nhū¹txai¹yah³lxi³hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³:

— Yo³hi²ki³a² yū³na¹kxa² wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Yx-
 ah³lxin¹kxi²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ten³yah³lx-
 in¹ju³ta²nū³a² Txa²wā¹sū³na² ʔnx2ti³tu¹wa².
 Wi¹lhit¹sxā³ ʔnx2ti³tu¹wa². Yū³nx2ti³xa³kxe³su²
 Txa²wā¹sū³na² ʔāin²txi³si¹nxa²lxi³xa³lho³la².

13 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kāin²
 wa³ka³li³yu³ta³lo³txa²lxi³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²
 wa³ka³la² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³
 nxe³ju³ju¹ta²li² wai³nh³ʔnx2nxa³wa². Ten³te²txā³wa².
 Yxān¹ta¹ wxāi²na² yen³kxa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³
 wā²nhū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² hī¹na² wain³na³la².
 Nxe³yah³lxin¹kxi²nān²tu³ kā³nāu³a¹ yen³kxi³txa²yah³lx-
 in¹kxi²nān²tu³ yen³kxa² yū³ain¹te²a² te²yā¹nxe²
 ā³non²ta³kxi²xi¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³ki³kxi²nān²tu³
 a²yo²ha³kxa¹ hau³kon³txi³hī¹ki³tā³la².

15 Te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ū³wha²li¹jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² kāin² wxa²so¹te²su² te²a² hai³txi³
 wā³kon³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ jū¹nxa²
 so¹lxi³ wxa²so¹te²su² te²a² yain³txa² taut³ton³ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹li¹.
 Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ti²to³jah¹la² he¹jau³su²

16 Jā¹nxa¹jut3su² Ti²to³jah¹la² txai²yā¹nxe²
 kāi³nū³na³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²hx-
 ai²kxi³ jāx¹jah¹lo²su² nū³na³la². Nxe³ju³ta²li²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 17 A²nxe³jah¹lai²li²
 ain³kxi²sa³na²hē³la². Nxe³sa³kxa²yu³su²:

— Tū¹ka³txai²li² ā³non²ta³kxi²na¹tū¹xā¹.
 Nxe³nhū¹nx2ti³jau³su² ha²kxai³ wi¹lhi¹nha²kxai³
 wxā³si²nx2ti³ju³ta²nū³a² wā²nxūh¹
 āu¹la³kxi¹nx2ti³na³la², Ti²to³jah¹la²sa³. 18 Nxe³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³ tū³nx2ti³kxi²nān²tu³ txa²ya³lxa²
 ʔsa²si¹hā³nū³na¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li²
 txa²wā¹tā³yah³lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 yxo²ʔtū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe²e³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ʔhen³txi³jah¹lai²la¹wi¹.
 Sa²nēn¹kxain¹ki³tu¹wi^{1</}

sa²so¹ain¹na²hē³la². Ū3yho³hi²ki³a² tē³sxā³
wā²nhū¹ain¹jah¹lo²nū³su² ā³si³tē³kxi²sa²sīn¹tu¹wa².
Nxe³kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi²sī¹na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a³lxi²sxā³
ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² i²nē³lain¹tu¹wa².
²⁰ Nxe² ai³lya³sain¹sīn¹kxi²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²a²
ko³nxe³te²lot³sain¹sīn¹jau³nū³a² yū³hī³nx²nxa³wa².
Yxo²i²sain¹sīn¹nhī³nx²na³la². Ū3yho³hi²ki³a² ki³ka³lxa¹txi³
tē³lxi²nha¹ha²kxi³ ko³nxe³ti³
i²kwai²kxi²sain¹sīn¹kxa²yan³txi³su² txa²wā¹lon³nāu³xa²
ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹tu¹wa². ²¹ Wain³txi³ kāi³ū¹nha¹ju³ta²
ten³sa²sī¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² ye³nāin²txi³
a²nū²a²nāu³xa² ye³nāin²txi³ e³la¹ wain³txi³
kāi³ū¹sī¹na¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nha²wa².
²² Jā¹nxe³ju³kxi³la¹ wxā³ye¹nx²ti³tāu³a² txa²wā¹tā³xa²
ā³xai²na² ā³si³tē³la³kxain¹sxā³ sa²si¹hā³nū³na¹tu¹wa².
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lo²su² na³la².
Ā³non²ta³kxi¹nx²ti³ju³ta² so¹lxi³ ten³jah¹lo²su² na³la².
Ju¹ta²i²l² i²sxā³ yxau³xai³la¹ha²kxi³ ya²la³tu³tā³la².
Jā¹nxe³sxā³ wi¹le³kxi¹nx²ta¹jau³su² yxo²ha²kxi³
wxā³sī²nx²ti³ju³ta²nū³a² ten³khaix¹nx²na³la²,
ā³non²ta³kxi¹nx²ti³te³lha³ka³. ²³ Nxe³nxa²ha¹te¹
Ti²to³jah¹la² sa²kxi³lu² i²ū³sa²jah¹lai²la¹wa².
Wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹
a²wā²tā³xai²na² ā³si³tē³la³kxain¹te²na² sa²kxi³lu²
yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²su² yah³na³la².
Kris²tu³jah¹la² sa²nēn¹kxi²yah³na³la². ²⁴ Nxe³ju³ta²
a³lxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxi²nān²tu³
yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxi¹ a³lxi²sah¹lx-
in¹ju³ta² e³la¹ i²ain¹nūn³tu¹wa². Te²yā¹nx²ūn³sxā³
sa²nēn¹kxi²si¹nx²ta¹jau³su² i²ye³kxi¹na¹jau³xai³tā²
ya²la³tu³je¹nx²ti³tu¹wa².

Yxo²i²tū³ka³txi³ki³nāu³xa² i²ū³h¹ki³jau³su²

9 Yxo²i²tū³ka³txa² Ju³te²an¹ko³xa² yxau³te²nāu³xa²
ā³non²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxi¹jau³su²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ti³xa³lho³la². Txa²wān³txa²
yū³sa²nxa³wa². Ā²la² e³kxi¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa².
² Ā³non²ta³kxain¹yah³lxi¹ju³ta² ten³yah³lxi¹lxa².
Ju¹ta²i²l² i²te²sa¹wa². Nxe³ha²kxi³
Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xa² yxo²i²tū³ka³txa² yx-
au³te²nāu³xai²na² nxe²e³kxi¹na¹hē³la². E³kx-
ai¹na¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹lon³ti³nāu³xa² Kre²sa²ko³xan¹te²nāu³xa²
yo³hi²ki³a² wā²nhū¹te³lhxā³ Ju³te²an¹te²a²
yxo²i²tū³ka³txa² nxe³ain¹na²hē³li¹, kwē³kxi³hī¹nai³tā²su¹.
Nxi¹na¹jau³su² ain³kxi¹nx²ta¹nha²kxi³ kāin²
ka³li³hain¹na²hē³la². Wxā³ya¹nxe²
kāi³ti³te³nain¹nūn³na²hē³la². ³ Jā¹nxa¹jut³su²
txa²wā¹tā³nāu³xai³tā² ū³sa²si¹hā³ū¹nx²ta¹tu¹wa².
Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ta¹ wān³txa²
wi¹le³kxi¹nx²ta¹jau³xai³tā²:
— Ya²la³tu³tā³li¹. Nxe³yah³lxi¹tu¹wa². Nxe³ha²kxi³
ū³yho³hi²ki³ki³nū³a² wā²nhū¹yah³lxi¹ki³nū³a²
āu¹la³kxi²ta³lun²yah³lxi¹tu¹wa². Ju¹ta²i²l² nxe²
yxo²nx²ta¹wa². ⁴ Nxe³yān¹tah¹lxi³na¹
nxe³nxa³ke³la³te²kxi³la¹ Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a²
wxā³jah¹la²nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²sa²kxi²nān²tu³

āu¹la³kxi² ta³lun²yah²lxi³ke³la³te²kxi³
āu²li²sa²si¹nhī³nx²na³la². Nxe³sa²sīn¹kxi²ti³
āu²li²khaix¹yah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxa².
Yxo²nx²ti³si¹na¹ha²kxi³
āu²li²khaix¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². ⁵ Jā¹nxe³na¹jut³su²
txa²wā¹tā³nāu³xa² i²sa²si¹hā³ ne³ka²ta¹hai¹na¹hē³la².
Yen³kxa² wā²nhū¹yah³lxi¹ki³nū³a² hau³ko³te³lhxā³
wxā³ain¹tu¹wa². A²kxā³nxi³tā² e³kxain¹yah³lxi¹kxi²
hau³ko³je²yah³lxi¹kxi²nān²tu³
ta³lun²ye²yah³lxi¹nha²kxi³ ū³wha¹yah³lxi¹tu¹wa².
Yah³lxi¹kxi²nān²tu³ wxā³na¹hī¹na²
ū³nhū²ka¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³yah³lxi¹kxi²nān²tu³
wā²nxū¹lxi³sxā³ ū³nhū²kxi²yah³lxi¹ju³ta²
hxi²kxāu³sxā³ wā²nhū¹yah³lxi³ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².
Kwa³na³nx²ti³nxa³ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².
⁶ Txa²wā¹e³kxi²nyhu¹kxi³jau³xai³tā² ain³kxi¹xi²nha¹jx-
ah³lxi³hē¹la². Ain³kxi¹xi²nyhu¹lxi¹te³nah¹lxi¹:
— Yain³txa³ki³a² tē³sxā³ hxi²kxāu³txi³ ū³whī¹ki³kx-
ai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ jū¹nxa² so¹hī³ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹
yain³txa³ki³a² hxi²kxāu³ki³sxa³kxe³tu³ ū³whī¹ki³kx-
ai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ yain³txa² kāin² so¹hī³ki³tā³li¹.
Nxe³hxi²ta¹tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ jū¹nxa²
so¹lxi³ wā²nhū¹yah³lxi¹kxi²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ jū¹nxa²
so¹lxi³ so¹yah³lxi¹tu¹wa². ⁷ Te²yā¹nxe³sxā³ i²li³te²a²
a²wān³txi³kxi³lu¹:
— Txa²yen³kxi² wā²nhū¹nxa²sa²nxa³nhai¹.
Nxēn¹ke³la³te²kxi³ wxa²yen³kxi² wā²nhū¹txa³hē¹la².
Te²yā¹nxe³nūn³nū²la² a²nū²ai²li² wxā³sxā³
kwa³na³nxa²kxi²nān²tu³ wet¹txa³hē¹la². Yxān¹ta¹
wxa²ē¹nāu³ai²na²:
— Wi¹lhin¹sxā³ wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxēn¹kx-
ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nxa²tu¹wa². Ju¹ta²na²
so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² ten³na³la². ⁸ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² yen³kxi² wi¹kxi² whāi²na¹ hxi²kan¹txi³
ū³hū¹nx²ti³tu¹wa². Ten³nxa²lxi³kxi² ū³hū¹nx²ti³sān²sxā³
āh¹ kāin² ū³hū¹nx²ti³ju³ta²nū³a² hxi²ka¹nhī³nx²na³la².
Nxe³kxi²nān²tu³ wxa²yen³kxi²:
— Wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxīn¹kxi²nān²tu³
hxi²ka¹nhī³nxa¹lxa². Nxēn¹kxi²ti³ hai³txi³ hx-
an³kxi¹nx²ti³xa³lho³la². ⁹ Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na²
wha²li¹txā³nxi³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:
— A²nū²a² wi¹lhin¹te²a² a²yen³kxi³khai³xa² tē³sxā³
wi¹lhit¹sxā³ wā²nhū¹xai³te²ju²hē³li¹. Yen³kxi³txa²te²a²
wā²nhū²xai³te²ju²hē³li¹. Hai³txi³ ā³na¹sxā³
wā²nhū²ti³hex¹nx²nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kx-
ai³lu² wain³txi³ kāi³sxā³ yxau³xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹⁰ Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu²
yain³ta³ki³a² ū³whī¹ki³ai²na² ū³hū² yain³tū³xa²
i²yain³kxi²ki³tū³xa² ū³hū² nxe³nē³jah¹lai²la¹wa².
Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ū³whī¹ki³kxi²
yā¹nxe³kxe³hū³nxe² yen³kxi² ū³hū²xai³nē³na³la².
Nxe³nē³lha²kxi³ yen³kxi² ā²la² ka³lxa¹txi³ wā²nhū¹
a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³non²ta³kxi² yah³lxi¹tu¹wa².
¹¹ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxi³lu²
yen³kxi³ti³hit¹txa²lxi³

ũ³sa²si¹hã³ũh¹sah²lxin¹ki³nũ³a²ĩ²sxã³
ã³ne³wxe³ain¹na³na¹. Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kx-
ai³lu² sa²nẽn¹kxi²nyhain¹tu¹wa². ¹² Nxe³sxã³
ũ³yho³hi²ki³ai²li² ũ³sa²si¹hã³ũh¹ah³lxin¹ki³ai²li²
ũ³hũ¹ta³lu²nyah³lxin¹kxi²nãn²tu³
ka³lih³khai¹xain¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²tũ³ka³txa²
yen³kxi²txa²tũ³ka³txai²li² so¹kxi²nx2tain¹tu¹wa².
Nxe³nx2tain¹kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² kãin²
sa²nẽn¹kxi²khai¹xain¹tu¹wa². ¹³ Nxe² kãĩ³yah³lxin¹kx-
ai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
sa²yxo²wet1sxã³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2tain¹tu¹wa².
Wxa²yen³kxi²khai³xa² tẽ³sxã³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹
ju³te²an¹te²a² yxo²te²la³ tã³nxaxa² a²nũ²a² ã³xa² tã³nxaxa²
hxi²kxã³u³xa³sxã³ wã²nhũ¹yah³lxin¹ju³ta²
ĩ²nx2tain¹nũ³tu¹wa².
Nxe³nx2tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxain¹tu¹wa². ¹⁴ Jã¹yah³lxin¹ju³kxi²lu²
a³lxin¹nx2tain¹tu¹wa². A³lxin¹nx2tai¹nha²kxi³
Txa²wã¹sũ³na² kãin² thãĩ³ti³la² a³lxin¹nx2tain¹ju³ta²
ĩ²hen³txi²nũ¹nx2tain¹tu¹wa². Jã¹nxe³jut3su²
Txa²wã¹sũ³na² sa²kxi²lu² a³lxin¹nx2ti³ha²kxi³
sa²nẽn¹kxain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.
¹⁵ Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² a³lxin¹nẽ³ju³ta²
kãin²khai¹na³la². A³lxin¹nẽ³lha²kxi³ a²ki³lha³lxa² Je³su²
Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²si¹nhẽ³ju³su²
ĩ²sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa².
A²nxe³jau³xai²na² a²si¹yxau³tãu³khai³xa² kũ³we²ki²la²
kãin² ã³ne³wxe³kĩ³sxa³lho³la². Jã¹nxe³jut3su² ha²kxi³
sa²nẽn¹kxi²khai¹nũ¹ha¹wa².

Pau²lah³la² ĩ²hxi²ka¹si¹jau³su²

10 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxi³ txai²li²
Pau²lah³lo²na¹xai²na² kq³nxe³te²lot3sah¹lxin¹te²
ĩ²nxai²na² thãĩ³ti³la² e³kxi²nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹la²
thãĩ³ti³la² e³kxi²kxa² yã¹nxe² e³kxi²nx2ta¹wa². Wã²nxũh¹
e³lyah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lai²na² wxã³sxã³ e³kxi²nẽ³tãu³a¹
wi¹lhit1sxã³ e³kxi² thãĩ³ti³la² e³kxi² nxe³nẽ³na³li¹.
Yxãn¹ta¹ u¹nxũh¹yxau³tãu³a¹ yxo²xũn³txi³
e³kxi²nẽ³na³li¹. Sah¹lxin¹ju³su² nxe³sah¹lx-
in¹jah¹lo²sa¹wa². ² Nxe³na¹ha²kxi³ wxã³si²nx2ta¹tãu³a²
nũh¹ĩ²jah¹lxĩ³hẽ¹la². Yxo²xũn³txi³ ĩ²ye³sxã³ wxã³na¹ju³ta²
ten³sa²nxaxa³nha²wa². Yxãn¹ta¹ wxa²ha³tih³ ĩ²nxai²na²
wãn³txa² ain³kxi²nx2ta¹hẽ³la². Ain³kxi²nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lai²li² yuh³xai²nãn¹te²a² wãn³txa²
sa²yxo²we¹jah¹lai²la¹wi¹. Yen³kxa² kãin² so¹kxi²si¹jau³su²
Sũ³na² wãn³txa² ĩ²yau¹ũ³hain¹na²hẽ³li¹. Yah³lxin¹ju³xa²
e³kxi²sah¹lxĩ³ta¹hi¹nhẽ¹la². Jã¹nxe³na¹ha²kxi³
wxã³na¹tãu³a² ya²la³tu³kxi²nãn²tu³ wxi²kan¹txi³
yxo²xũn³txi³ ĩ²ye³kxi²nx2ta¹tu¹wa². ³ Nxe³na¹jut3su²
yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hi¹na¹ he¹a¹kxan²ti³ hai³txi³
yuh³xai²nãn¹jah¹la² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai²te²txã³wa².
⁴ Yuh³xai²nãn¹te²na² a²wã³nxĩn¹ju³khai³xa² tẽ³sxã³
he¹kxi²te²txã³wa². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
a²wã³nxĩn¹ju³khai³xa² ĩ²hxi²kat1sa³ha²kxi³
Sa³ta³na²jah¹la² ha³lo²a² wxi²kan¹txi³ e³sxã³ ã³na¹a¹wa².
Hxi²kan¹txi³ ĩ²wa²lũ³xi²sai¹nxaxa³wa². ⁵ Wãn³txa²
ki³han³jau³xai²na² sa²kxi²lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²

yxo²xa³jau³xai²na² sa²kxi²lu² ĩ²ye³sxã³te²sa¹wa².
⁶ ĩ²ye³sxã³a¹kxi²nãn²tu³ ka³nahx2nxe³sxã³ yx-
au³si¹hain¹tu¹wa². Ka³nahx2nxe³sxã³ yxau³si¹hain¹kx-
ai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
sa²yxo²wet1sa²tẽ³ain¹txai²lã¹. Nxe³na¹nha²wa².
⁶ Hã²wxãn³txa³ sa²yxo²wet1sxã³ yx-
au³yah³lxĩ³sã²nĩn¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ wxa²nũ³ka³txi³
ĩ²nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²ã³ah³lxin¹ju³ta²
a³ya³txi²na¹kxi²nãn²tu³ ĩ²wai¹txa²lxa¹ju³ta² yũ³tu¹wa².
⁷ Nxe³yãn¹ta¹ wxãĩ² ĩ²nxai²na² sa²kxi²lu² ĩ²sah¹lx-
in¹sxã³ kãĩ³ye¹nx2ta¹ju³ta² ĩ²yĩ¹li²sah¹lxĩ³ta¹hi¹nhẽ¹la².
Nxe³sah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lai²li² wxi²kan¹sxã³ nũ³kxũn³jah¹lo²sxa³wi¹.
Nxe³yãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³
ĩ²hxi²kat1sa³na²hẽ³li¹. Nxe³yah³lxĩ³nha²kxi³
wxãĩ²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³
ĩ²hxi²kat1te²lot3sa²nũn³na²hẽ³la². ⁸ A²kxã³nxaxa²
e³kxi²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². E³kxi²nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
— Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxi²lu² ĩ²hxi²kat1sa³na²hẽ³li¹.
Ju¹tai²li² yxo²kãin²txi³ e³kxi²nx2ta¹wi¹. Nxa¹jau³su²
e³kxi²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²nx2ta¹kxan²ti³
hai³txi³ ãu²li²to³nha¹ju³ta² yũ²nxaxa³wa². Nxe³yãn¹ta¹
Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²yah³lxin¹kxe³su² ã²la²
kãĩ³non³sih¹nx2ti³ju³su² ĩ²hxi²kat1sa³na²hẽ³la².
Hai³txi³ ã³na¹hxa³nx2ta¹ju³ta²la³ te³nxaxa³wa².
⁹ O²nx2ti³te³lhxã³ ũ³wha²li¹la³kxi²nx2ti³nxaxa³hẽ³la².
Ju¹tai²li² ten³te²txã³wa². ¹⁰ Nxe³sxã³ wxa²ha³tih³ ĩ²nx-
ai²na² wãn³txi³kxi²lu², e³lxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lai²na² wãn³txa²
a²ha³te³nxã³nxãn¹ju³xai²li² yxo²xũn³khai¹nx2na³li¹.
Yxãn¹ta¹ txa²wã¹yen³nãu³a¹ wxã³sxã³ ĩ²ye³kxi²nẽ³kx-
ai²nãn²tu³ hai³txi³ yxo²xũ³nxaxa³wi¹. Wãn³txa²
e³kxi²nẽ³ju³xai²li² kwa²hãĩ¹nx2na³li¹. Nxe³ny-
hu¹yah³lxĩ³ta¹hi¹nhẽ¹la². ¹¹ Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na²
wãn³txa² ĩ²wa²lũ³xi²na¹te³nah¹lxi¹:
— Wxã³si²nx2ta¹tãu³a² u²lxĩ³ ũ³wha²li¹lhxã³
ũ³hũ¹nx2ta¹ju³xain²txi³ txa²wãn³txain²txi³
e³kxi²nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³txi³ yau³ã³lxĩ³ yũ³sa²nxaxa³wi¹.
Nxe³na¹ju³xa² ĩ²ye³kxi²nx2ta¹wa².
¹² Jã¹nxe³ju³kxi²lu² wxa²ha³tih³ ĩ²nxaxa²
wxi²kan¹ki³lxo³nha²yah³lxin¹ta²wa². Wã²nxũh¹
ĩ²nha²sxã³:
— ĩ²li³ju³ta² kãĩ³a¹ju³ta² wain³txi³ kãĩ³a¹xã¹.
Nxe³yah³lxin¹ta²wa². Kwa²to³lxa³ti³su² yah³lxin¹ta²wa².
Ã³ne³wxe³yah²lxa³lxa². Wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³ ĩ²nx-
ai²na² kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³nha³ko³txa²lxĩ³sxã³
kãĩ³te²txã³wa². ¹³ Hai³txi³ wã²nxũh¹lxĩ³sxã³
hxi²kan¹kãĩ³non³ki³lxo³nxaxa¹ju³ta² yxo²kãin²txi³
e³te²txã³wa². Txa²wã¹sũ³na² a²ten³si¹sa²ju³ta² so¹lxĩ³
yxo²kãin²txi³ e³te²sa¹wa². Nxe³sxã³
ten³si¹sa²ju³ta²nũ³ai²na² sa²kxi²lu² Kris²tu³jah¹lai²na²
wãn³txa² ĩ²hen³txi²nx2ta¹ju³ta²nũ³a² ten³sa²na³la²,
Txa²wã¹sũ³na²sa³. ¹⁴ Nxe³nx2ta¹ju³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ²hen³txi²nx2ta¹kx-
ai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ten³si¹sa²ju³ta² kãĩ³a¹tu¹wa².
A²kxã³nxaxa² txai²na² so¹lxĩ³ wxã³na¹tai¹ti²tu³wa².
Wxã³na¹nũ²la² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
ĩ²hen³txi²nx2ta¹tai¹ti

a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² ā³wih¹sxā³
o²la³kxi²hī³nx²nxa³wa². Wa³ka³la² ā³wih¹sxā³ o²la³kx-
in²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³sa²nxa³nha²wa².
Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin²
e³sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ yxo²īyah³lx-
in¹ju³ta² ā²la² kāi²non³ju³ta²nū³su² ten³sa³ha²kxai³,
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nx²ta¹ju³ta² ā²la²
kāi²non³ju³ta²nū³su² ten³sa³ha²kxai³, nxe³sa³nha²wa².
Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²ju³ta²nū³a² so¹lxi³
ten³sa³nha²wa². 16 Nxe³sa³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yx-
au³yah³lxin¹ko³xa² ko³xā³xa² ā²la² ya¹nān¹ta²ko³nāu³a¹
ai³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² ī³hen³tx-
ain¹te³lhxā³ ai³hī³na¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
ā³xa² wa³ka³la² yxo²kāin²e³hī³nxā²nxa³wa².
O²la³kxi²na¹kxa² so¹lxi³ yxo²kāin²txi³ e³hī³na¹wa².
17 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxai³tā²
a²kxā³nxān¹ju³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:
— A²nū²a² ī³li³te²a² yxo²kāin²txi³ e³ti³ten³kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²ju³xa²
yxo²kāin²txi³ e³kxi¹txai¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
18 Jā¹nxe³jut³su² nū¹txai²na² e³kxi²nha¹kxai²nān²tu³:
— Wi¹kāi³a¹xā¹. Nū¹ta²wān³txa² wxi²kan¹ju³sxa³wa².
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²:
— Wi¹lo²la³kxi¹lxi¹. Nxe³sa³kxai²nān²tu³
wxi²kan¹ju³su² hī³nx²na³la².

Txa²wā¹sū³na² ī³sxā³ ī³so¹ki³lxo³tū³kā³txa²
ī³yau¹ū³ju³su²

11 Toh³lxa³ti³hū³ju³su² e³kxi¹nx²ta¹tu¹wa².
Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
Txa²ē¹nān¹ju³xa² ī³ye³kxi¹nx²ta¹kxai²nān²tu³
ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
2 Hxi²waun³txi³nūh¹nx²ta¹nha²wa². Kris²tu³jah¹la²
a³lxi²yah³lxin¹sxā³ yxo²īyah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³
ten³sa³nha²wa². Txu¹hai²na² kah³ne³ta¹ka³lxai²na²
sa²kxai³lu² in³txa² te²hi²te³lhxā³ jah¹lai²na² so¹lxi³
a³lxi²nha²ya³te²ju³hē³la². In³txa² ā³xa²
a³lxi²te²sxa³yu³hē³la². Nxe³te²yā¹nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a³lxi²nūh¹yah³lxin¹ju³ta²
wain³na³la². Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta²
ju¹tain²txi²na³la². Nxe³ju³ju¹xai²na² ā³na¹yah³lx-
in¹kxa²yan³txi³su² hxi²waun³ta³kxi¹nx²ta¹nha²wa².
3 A²kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹lu¹ta²na² tx-
ih³xu¹ta²kxai³lu² ā³nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ā³nxū²kwai³wih¹ka³ty³ti¹ E²va³ka³lxu¹ta²kxai³lu²
ī³ki³ha¹kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nū²la² ko³nxe³ti³
kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jāx¹ju³ta² ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² nxe³nx²ta¹nha²wa².
Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yxo²īyah³lxin¹ju³ta²
ten³sa³nha²wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ te²yā¹yxah³lxa³lxa².
A²nū²a² ī³li³te²a² wxā³sxā³ tah²yau³xa²
ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³ Je³su²jah¹la² ā³lxi³jah¹la²
ī³ye³kxi¹nx²ti³nxa³jah¹la²nū³a²
ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³ wi¹lhin¹sxā³
yxo²īyah³lxin¹hī³na¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³txa² a²nū²kwai³yxau³nx²ti³ai¹ti²tu³wa².
Yxān¹ta¹ yāu³ka³txa² ā³xa² ī³yau¹ū³nx²ti³ke³la³te²kxai³
sa²so¹nūh¹yah³lxin¹hī³na¹lxa². Te²yā¹nxū³sxā³

txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³ju³nū³su²
ī³yau¹ū³nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³xa²
e³kxi¹nx²ti³ke³la³te²kxai³ ā³kāi³so¹yah²lxi³hī³na¹lxa².
5 Nxe³e³kxi¹nx²tain¹tū³kā³txa² Txa²wā¹sū³na²
wān³txi³su² ki³lxo³tū³kā³txai²li² hai³txi³
ā³sen³so¹sai¹nxa³wa². Hxi²kan¹jah¹lo²su²nūn³na¹wa².
6 Wxa²ne³nxē³na² wi¹lā³ne³wih¹nx²ti³xa³kxan²ti³
wxi²kan¹txi³ e³jah¹lo²sa¹wa². Ye³ka³lxa¹txi³
e³kxi¹nx²ti³to³ha¹ta¹ti²tu³wa². Wān³txa² wain³ju³xa²
so¹lxi³ e³a¹ju³ta² a³ya³txa³kxi²nūh¹sah¹lxin¹ta¹ti²tu³wa².
7 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa²
ī³hen³txi³nx²ta¹hī¹nai³tā² hai³txi³ ū³yho³hi²sah¹lx-
in¹ju³ta² ten³sa³nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ta¹ju³ta²i³tā²
ī³jū¹nxot¹sa³ha²kxai³ wxā²na² so¹lxi³
ī³kāi²not³txa²lxa¹ha²kxai³ nxe³nx²ta¹ta¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³ju³ta² wxa²ē¹nān¹ju³la³ ko³nxe³ti³
kāi³nxa²lxi³hī³na¹te²la¹xā³? Hai³txi³
ti³he¹nxe³nx²ti³nxa³ta¹ti²tu³wa². 8 Nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³nx²ta¹hī¹nai³tā²
yxo²īyah³lxin¹nū³xa² ā³xa² a²yen³kxa²
wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxau³ya³sain¹sxā³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txain¹nxa³kxan²ti³
a²yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Wxa²nū³kā³txi³
ī³nxai²na² a²yen³kxa² wā²nhūh¹sah²lxan³ta¹ti²tu³wa².
Nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a²yen³kxa² so¹kxai¹na¹ha²kxai³
wxa²nū³kā³txa² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³nx²ta¹ha²kx-
ai³ nxe³ye¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². 9 Te²yā¹nxe³sxā³ yx-
au³ya³sain¹ti³kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
ī³yau¹ū³nx²ta¹hī¹nai³tā² yxo²īyah³lxin¹ju³ta²
Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xai²li² yen³kxa²
wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²
a²yen³kxa² ī³yai³nū³nxa²lxi³nxa³ta¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² a²yo³ha²
ai³nxū²nxa²lxi³nxa³lho³la². Nxe³ha²kxai³
wāt³txa²lxa¹ju³ta² ten³sa³nxa³nha²wa². 10 Jā¹nxa¹jut³su²
Kre²sa²ko³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ kāi³ūh¹nx²ti³te³lhxā³
ai³lha²thet³ta¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa²
ī³hen³txi³nx²ti³te³lhxā³ ai³lha²thet³ta¹tāu³a² hai³txi³
wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta²
ten³sa³nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
ya²la³ty³ ju³xan²ty³ nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³
nxe²e³kxi¹nx²ta¹wa². 11 Jā¹nxa¹jut³su²
ī³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ nxe³kāi³nx²ti³hī³na¹te²la¹xā³?
A³lxi¹nx²ti³hī³nxā²nxa³te²la¹xā³? Hai³txi³
ti³he¹nxe³nxa³wa². A³lxi²khaix¹nxe³nx²ta¹nha²wa².
Ju¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ī³nē³nha²wa². Nxe³ha²kxai³
ya²la³ty³tā³la².
12 Jā¹nxa¹jut³su² kāi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹tu¹wa².
Txa²wā¹sū³na² ī³kaix¹so¹tū³kā³txi³su² ki³lxo³tū³kā³txa²
kwa² sa²nēn¹kxi²nhain¹kxa²yan³txi³su² na¹ha²kxai³:
— Pau²lah³lai¹tā² kāi³hxai²kxai³ jāx¹sī¹na¹wi¹.
Ain¹ju³nū³su² kxa²yan³txi³su² nxa¹ha²kxai³
nxe³ye¹nx²ta¹wa². 13 Jā¹nxe³tū³kā³txai²li²
ya²la³ty³ki³lxo³tū³kā^{3</}

ti³he¹nx2nxa³wa². 14 Nxe³yān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² i³xā³lxi³to³nha²te²ju²hē³la². Oh³xan¹jah¹la² a²ha²tet1jah¹lo²hū³sxā³ i³xā³lxa³ti³lo³nha²te²ju²hē³la², Sa³ta³na²jah¹la²sa³. 15 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² yā¹nxe³sxā³ i³ā³lxa³ti³lxo³nha²yain¹nūn³na³la². Wain³txi³ kǎi³tū³kā³txi³su² ki³lxo³nhain¹na³la². Nxe³kxan²ti³ nxe² o²la³kxi²ki³lxo³nhain¹kxan²ti³ kǎi³ain¹ju³ta² a³ya³txi²tu¹wa². Kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹kxa² yo³ha² i³wai¹tx-ain¹ju³ta² yū³ain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² khāuh³lxa³thin¹kxi³ju³su²

16 Jā¹nxa¹jut3su² we¹na¹ki³lxo³syah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ toh³lxi² e³kxi¹nx2ta¹ha³ta²wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Yxo²kāin²txi³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 17 Toh³lxi² e³a¹jau³xai²na² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² i³yau¹ū³sa²jau³sxa³wa². Ya²la³tu³ kwa²toh³lxi² e³a¹tu¹wa². 18 Yuh³xai²nān²te²a² yen³kxa² yxo²kāin²e³ain¹te³ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ yxo²kāin²e³nūn³na¹tu¹wa². 19 A²hoh³lxi³su² khai¹yx-ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³ toh³lxa² e³tū³kā³txai²li² wi¹lain³kxi²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 20 Yxo²xūn³txi³ kwa³na³nx2tai¹nha²kxai³ i³ū³nx2tai¹nxa³kxan²ti³ ū³yho³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³ i³ki³ha¹kxi²nx2tai¹nha²kxai³ i³kāi²nxa³tot3sih¹na²lx-ain¹jau³su² nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yxo²su²nxa²lx-ai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³nx2tai¹nha²kx-ai³ hai³txi³ wa³lxi³nha²yain¹yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². 21 Te²yā¹nxe² kǎi³ūh¹nx2tai¹ju³ta² ya³lo³txi³ti³hex1sa²nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ āu²li²to³nha¹nha²wa². Nxe³yān¹ta¹ toh³lxa² e³kxi¹nx2ta¹wa². Yuh³xai²nān²te²a² yen³kxa² yxo²kāin²txi³ e³sa²tē³ain¹ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹txi³ e³ain¹kxa² yā¹nxūn³na¹wa². 22 E³bre²a² nū³kā³txi³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nūn³na¹wa². I³sa³e² nū³kā³txi³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nūn³na¹wa². A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yā¹nxe² A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su² na¹wa². 23 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tain¹te³la¹xā³? Te²yā¹nxū³na¹wa². Yxān¹ta¹ ā²la² kǎi²non³sxā³ sa²yxo²wet1sa²sen³sai¹ai¹na¹kx-ah³lo²sa¹wa², toh³lxi³sxā³ e³a¹kan²ti³na³. I³kāi²non³sxā³ wa³ko³na¹ha²kxai³, ā²la² ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³ti¹kxi²sain¹to³ha²kxai³, nxe³sain¹toh³na³la². Ye³ka³lxa¹txi³ i³wait1sai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³txa² ya²lut1sa²te³lhxā³ sai¹nha²kxai³ sain¹toh³na³la². 24 Po¹na² wā²la² we¹tih³na² tē³sxā³ i³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la². Ye³ka³lxa¹txi³ 39 nxe² i³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² i³ta³lo³wai²ta³kxi²sain¹na²hē³la², Ju³te²a² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³xa² a²ha³tih³xa²nāu³xa² ten³sai¹nxa³ha²kxai³la³. 25 Jā¹nxe³sxā³ ro³ma²no² nū³kā³txa² hi³sa³ka³txa² tē³sxā³ i³sun²ta³kxi²sain¹toh³na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³sun²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ tah³lxa³kxa² tē³xain¹sxā³

ā³nan³sa²sxā³ ā³ya²lu¹ti³ten³sain¹na²hē³la². I³ye³nai²li² ai³la¹tāu³a² na³vi²o²tē³na² ā³ne³hē²kxi² ai³na¹tāu³a² ā³ni³sa²wih¹sxā³ ā³nxūt1sa³hē¹la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ā³nxūt1sa²to³hē¹la². Nxe³na¹hī¹na² ka³nxah³ta² whāi²na¹ a³lan²ta² whāi²na¹ ne³ho²kxa² ho³ha³sain¹to³ha¹hē³la². 26 Ha³lo²a² ā³nx-ai³lha²the³ta¹tāu³a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² i³ha¹txi²sa²to³nha²hē³la². Ka³wā³lxa² yxo²ha³ti³lhi³a¹tāu³a² kǎi²nhūx3sxā³ ā³nxūt1sa²sxā³ i³lo³nxe³ti³ten³sa³ha²kxai³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²nāu³xa² ā³ti³sain¹sxā³ yen³kxa² kǎi³kxi²hxat3sai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³sai¹nha²kxai³ ha³lo²a² ha³nx-eh³lxi³ju³ta² ai³la¹ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxe³si¹sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³nha²hē³la². Ha³lo²a² i³li³je³na² ha³nx-eh³lxi³ju³ta² i³ha¹txi²to³ha¹hē³la². Sxi²je³na² i³ha¹txi² kwa²ha³lo²a² i³li³je³na² i³ha¹txi² i³ye³na² ūn³je³na² i³ha¹txi² nxe³sxā³ ha³nxeh³lxi³ju³ta² ka³lxa¹txi³ i³ha¹txi²to³ha¹hē³la². Txa²ya³lhxu²ki³lxo³nha²te²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ai³lhi¹sain¹na²hē³la². 27 Kāin² wa³ko³na¹ha²kxai³ kǎi²nhxi²thah³sa²ha²kxai³ sa²to³nha²hē³la². Ye³te³nxa² a³la²ni²to³ha¹ha²kxai³ hē³ja³lu²sa²to³ha²kxai³ ya³lxu²ja³lu²sa²to³ha²kxai³ ā³lxi³ta³ya³lu²sa²to³ha²kxai³, yain³txi³txa²sa²to³ha²kx-ai³ wān²txa³ yū³sa²to³hxa³ha²kxai³ nxe³sa²to³nha²hē³la². 28 Nxe³sa³kxa²yu³su² yxo²i³tū³kā³txi³nāu³xa² ha³kxa¹ i³hau³ko³tū¹hai¹na¹ju³ta² hxi²waun³txi³sa²to³nha²wa². 29 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i³te²a² wain³txi³ kǎi³xa³kxai²nān²tu³ jah¹lain²txi³ txai²na¹xain²txi³ nxe³sxā³ āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa². Kō³nxe³ti³ kǎi³kxai²nān²tu³ jah¹lain²txi³ txai²na¹xain²txi³ i³āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa². 30 Jā¹nxa¹jut3su² yxo²kāin²e³a¹ke³la³te²kxai³ txa²hxi²kan¹sa²nxa³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kāin²e³hī³na¹wa². 31 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³nxa³ju³ta² i³sa³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² Je³su²jah³la³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² A²wi³na² Si³yxau³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹la² sa²nēn¹kxi²sa²tē³to³ha¹wa². 32 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxai³tā² Ta³mas²ko²thi³na² yxau³na¹hī¹nai³tā² thi¹na² a²wa³kxēn³yah³la² hi²sen³su² sxih²yxo²a² a³li³ta³yxo²a² whāi³na¹ i³sa²tē³kxi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². Txai²na² ū³ti¹kxi²sa²te³lhxā³ kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² A³re²jah³la² ha³lo²a² hxi²kan¹khai³x1jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su² nxe² kǎi³ain¹ta¹hē¹la². 33 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²ya³lxi³nāu³xa² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ā³non²ta³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹, sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²nha²je³na² nxe³sxā³ ki³tan¹ta²yxo²a² sa²so¹sain¹nū²la² ha³ti²a² kū³ni³nha² ū³ki³kū²kxi²sain¹nū²la² ū³whi¹hit3sain¹nū²la² win¹ta²te²lxi³ sxi²ti²ta³lo³kxa² tē³sxā³ ū³ha³lo²sa²tā³kat3sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ ih³sau³nai¹na¹hē³la².

Pau²lah³lai²na² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta²

12 Āh¹lxi³yo²kāin²e³a¹tu¹wa², toh³lxi³jau³hū³kx-
an²ti³na². Yxān¹ta¹ hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta²
ī²a¹ju³ta² ī²ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wa². Yen³kxa²
ī²yau¹ū³sa²ju³ta² ī²ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wa².
2 ī²ye³kxi¹nx²ta¹ka³tu³ti¹ kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ hxi²ka²
hxa³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
wxa²sa³wa²la³kxi²xi²nūn³sxā³ nxe² kwē³ko³nhī¹nai³tā²
in³txa² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yxo²ī²jah¹la² in³txai²lī²
ī²a¹hē³la². ī²a¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa²
ki³khai¹ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa²
ka³la³si²nū²nha²wa². Nxe³ju³tai²li² a²nū²khai³xa²
ka³la³si¹hī²te²la¹ku² hāi¹sxā³
hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² ī²te²tū²nha²ku²
nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa². 3 Jā¹nxe³sxā³ jah¹lai²li²
oh³nān¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa²
ka³la³si²nū²nha²wa². A²nū²khai³xa² ka³la³sxā³
ī²te²tū²nha²ku² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta²
ī²hī²te²tū²nha²ku² nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
ko³nh²jah¹lai²la¹wa². 4 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
wān³txa² wa³nūt³jau³su² ain³kxi²nū²nha²wa².
A²nxe³jah¹lxain²ti³na¹wa². A²nxe³jau¹xai²na² a²nū²a²
wān³txa² hxi²kan¹txi³ ī²yau¹ū³jau³sxa³nū²nha²wa².
A²nū²a² wān³txa² hxi²kan¹txi³ e³xan³nū²nha²wa².
5 Jā¹nxa¹jau³su² ju¹tai²li² yxo²kāin² e³kxi²na¹tu¹wa².
Yxān¹ta¹ txai²na¹xai²na² o²la³kxi²na¹ju³khai³xa²
e³ūh¹nxa³nha²wa². Ha³lo²a² hxi²ka¹nhā²nxa³ju³ta²
so¹lxi³ ī²yau¹ū³te³lhxā³ e³kxi²hī²na¹wa². 6 Nxe³yān¹ta¹
yxo²kāin² e³ti³ten³sa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³
kwa²toh³lxi³jau³su² hī²nx²nxa³wa². Ya²la³lyau³su²
ha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su² hī²nx²nxa³wa². Yxān¹ta¹
yxo²kāin² e³ūh¹nha²sa²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² ī²a¹ju³ta²
so¹lxi³ wān³txa² ain³kxi²na¹ju³xa² so¹lxi³ e³a¹tu¹wa².
Na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ī²sain¹kxai²nān²tu³ kāi³a¹ju³ta²
wain³txi³ a³la³kxi²nūh¹sain¹tu¹wa². Ju¹tai²li²
ten³sa³nha²wa².
7 Nxe³na¹ta¹ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³te²a² ī²nha¹hē³la².
Nxe³na¹ha²kxai³ yxo²kāin²khai¹nxe³sxā³
e³a¹kxa²yān³txi³su² txa²sī³na² ā³nīx³ton³sa²ju³ta²
yū³nha¹nha²wa². Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka²
ī²tot³sa³na²hē³la². Yxo²kāin²khai¹nxe³sxā³
e³a¹kxa²yān³txi³su² ī²ton³sxā³ yxau²xai³la¹wa².
8 Jā¹nxe³sa²ju³tai²li² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ Txa²wā¹sū³na²
e³kxi²to³ha¹hē³la². ī²ta³ka³txa² ī²ton³sa²ka³txa²
ā³kut³si¹ha¹ju³su² e³kxi²to³ha¹hē³la². 9 Nxe³nxa²ha¹te¹
ī²wa²lū³xi²sa³te³nah¹lxi¹ Txa²wā¹sū³na²
e³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:
— Kāin² thāi²ti³la² a³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² āh¹
kāi²non³na³li¹. Yu³tā³xa² yū²nxa³kxan²ti³ ān²na³li¹.
Nxe³sa²ju³ta² ha²kxai³ hxi²kan¹nxā²nxa³kxai²nān²tu³
txa²hxi²ka¹na¹ju³tai²li² āh¹ kāi²non³na³li¹.
Nxe³sa²na²hē³la². Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sa³ha²kxai³
txa²hxi²kan¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³to³ha¹tu¹wa².
Jā¹nxe³sa³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la²
a²hxi²kan¹khai³ju³ta² nxū²kwāi³yxau²xai³lha³tu¹wa².

10 Nxe³na¹ju³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
ī²hen³txi³na¹ha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa².
Txa²sī³na² ā³nxi²kat¹sa²nxa³ju³kxai²lē¹. Ko³nxe³ti³
e³kxi²sain¹ju³ta² yū³sa³ju³kxai²lē¹. Yen³kxa²
yū³sa²nxa³ju³kxai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²ī²a¹ha²kxai³ khāuh³lxa³te³sain¹ju³kxai²lē¹. Ha³lo²a²
ko³ton³kxi²sa²ju³kxai²lē¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹
ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa². Nxe³sxā³ txa²sī³nai²na²
ā³nxi²kat¹sa²nxa³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la²
ī²hxi²kat¹ti³hit¹sa²na³la².

Pau²lah³la² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ toh³lxa³ti³yah³la² yā¹nxe² e³a¹wa².
Yxān¹ta¹ wxāi² ī²nxa² wā²nxū^hlxi³yah³lxi¹lxa².
Wi¹le³kxi²nūh¹sah²lxin¹ke³la³te²kxai³ wai³nhī²nx²na³la².
Yxān¹ta¹ sah²lxa³lxa². Tū¹ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txain²txi³ hai³txi³
ne³ka³ta²sai¹nxa³wa², txai²li² kāi²ti³he¹nxe²nxa³kx-
an²ti³na². 12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa²
ī²yau¹ū³na¹jah¹lo²su² te²sa¹kxe³su²
wā²nā³ū¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³
kāi³ūh¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Wā³nxīn¹sxā³
o²la³kxi²na¹ju³ta² ī²yah³lxi¹nha²kxai³,
on²ta³kxi¹nx²ta¹ju³ta² ī²yah³lxi¹nha²kxai³,
Txa²wā¹sū³na² ī²hxi²ka¹ti³hit¹sa²ju³ta² ī²yah³lxi¹nha²kx-
ai³, sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³ju³su²
ā³ye³yo²nū¹sa²na³la². 13 Yxo²tū³ka³txa² ā³xai²na²
a²yo²ha³kxa¹ wi¹kāi³ū¹hai¹na¹ha²kxai³ wxāi² ī²nxai²na²
so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx²ta¹ha²kxai³
nxe³nx²ti³hī²na¹te²la¹xā³? Ti³he¹nxe²nxa³wa².
Tū¹ka³txi³nāu³xain²txi³ wxa²nū³ka³txain²txi³ te²yā¹nxe²
kāi³ūh¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Hāi¹nxe³sxā³ kwa²
hxi²tha³txa²lxi³nx²ti³kxa²yān³ti³su² yen³kxa² yū³yah³lx-
in¹kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³nū³a²
ī²ye³kxi¹nx²ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²na²
ne³wā²na³ya³sah¹lxi³hē¹la².
14 Ye³ha¹li¹ wxā³si²nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³te³lhxā³
āu¹la³kxi² ta³lu²ni¹nx²ta¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³
wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta³nū³a²
e³kxi¹nx²ti³nxa³lho³la². Ū³yho³hi²sah¹lxin¹txā³nxa²
ten³sa²nxa³nha²wa². Wxāi² ī²nxā² whāi²na¹
ten³nxa²lxa¹nha²wa², Sū³na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yx-
au²xai³lyah³lxin¹si¹ju³sa². A²wi³nu²su² tā³nxa²
a²hā³ka³nū²su² tā³nxa² nxe³te²kxai³lu²
a²wē³ha³lxi³khai³xa² yen³kxa² ūh³kxi³nū³a²
hau³kot³sxā³ ū³nyhain¹te²ju³hē³la². Hai³txi³
wē³ha³lxi³su² te²kxai³lu² a²wi³na² tā³nxa² a²hā³ka³na²
tā³nxa² sa²hau³kot³sxā³ ū³nyhain¹te²sxa³yu²hē³la².
Nxe³te²sē¹la². Txa²wē³ha³lxa² yā¹yah³lxi¹lxa².
15 Nxe³kxa²yā¹nxe² txa²yen³kxa² ha³kxa¹
ū³hau³ko³tūh¹nx²ta¹kxan²ti³ ī²ka³li³hī²na¹wa²,
hxi²kxū³na¹ju³ta² hxa³kxi²sa³kxan²ti³na².
Nxe³na¹ha²kxai³ a³lxi¹nx²ta¹ju³ta²
ī²kāi²no³tūh¹nx²ta¹wa². Nxe³nx²ta¹ta¹ a³lxi¹sah¹lx-
in¹ju³ta² ī²kāi²nxa³to³je¹nx²ti³na³la².
16 Nxe³sxā³ yxau³ya³sah¹lxi¹nhī¹nai³tā²
kwa²hi²tha³txa²lxi³nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ti³nxa³kx-

an²ti³ wxa²nū³ka³txa² a²ha³tih³ i³nxa² wān³txi³kxai³lu¹ e³kxah²lxin¹te³nah¹lxl¹:

— Pau²lah³lai²li² i³ki³ha¹kxi²nē³na³li¹. Wān³txa² ka²yāu¹ka²yāu¹jau³xa² e³kxi²nē³lain¹na²hē³li¹. Nxe³sa²yah³lxl³ta¹hi¹nhē³la². 17 In³txai²li² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wxa²yen³kxa² kwa² sa²so¹kxi¹nx2ti³si¹jau³su² ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹lhai¹la²? Hai³txi³ ti³hex¹ye¹nx2ti³nxa³hē³la². 18 Kxā³nhxi¹nai³tā² Ti²to³jah¹la² ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². In³txa² yxo²i²nūn³te²a² ā³si³tē³kxi²si¹ha¹jau³su² ū³sa²si¹hā³a¹hē³la². Jā¹nxe³hī¹nai³tā² i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wxa²yen³kxa² kwa²sa²so¹kxi¹nx2ti³ta¹lhai¹la²? Ti³he¹nxe²nxa³wa². Txa²ē¹nān¹jau³xain²txi³ Ti²to³jah¹la² a²ē¹nān¹jau³xai²txi³ yxa³ha¹wa². Yxa³ha¹ha²kxai³ ya²la³lyau³xa² sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³si¹na¹tai¹ti²tu³wa².

19 — I³ye³wa³lxin³nē³jau³xa² e³kxi²ti³ten³ji¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ ten³sa²si¹nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³sa²si¹n¹jau³xa² so¹lxl³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxl¹nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²kāi²non³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxl³ ten³sa²si¹n¹nha²wa². 20 Wxā³si²nx2ta¹kxai²nān²tu³ i³ā³lxl³ti³nha²hī³txa²nān³khih³ nxe³nx2ta¹nha²wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ ā³lxl³ye¹nx2ti³nū³nhī³na¹wa². Hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Wxā³si²nx2ta¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³te³lxā²nān³khih³ nxe³nx2ta¹nha²wa². Kwa² wān³txa² i³ye³sxā³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kō³nxe³ti³ yxo²kwai³kxi²nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. I³yxai²kxi²nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. Kāin²ki³lxo³nha²sxā³ i³hait2ta³lxl³nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. A²nū²a² ā³xa² o³nxa³ti³lon³sxā³ i³ye³kxi²nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. Kō³nxe³ti³ hāi³a² i³he³son³kxi²nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. I³kāin²ti³nha²ki³lxo³nxe² i³ye³kxi²nha²yah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. An³txi³sxā³ ā³nhai²ta³lxl³nyhu¹ah³lxl³hī³nxān¹ji¹ku¹. Nxe³nx2ta¹nha²wa². 21 Hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa². Wā³li²na¹tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ i³āin²ta³kxi²nūh¹sah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹nha²wa². A²kxā³nxa² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Txu¹ha² ā³xa² tǎ³nxa² in³txa² ā³xa² tǎ³nxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². I²li³ju³ta¹ kō³nxe³thin¹txi³khaix¹sxā³ o²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe²kāi³yah³lxin¹ta¹ hai³txi³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹yah²lxan³ka²yan³txi³su² hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².

Pau²lah³lai²na² wān³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

13 Ye³ha¹li¹ wxā³sxā³ i³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².

Jā¹nxa¹tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxl¹: — A²nū²a² i²li³te²a² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² a³ti²te³lxhā³ yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha¹li¹ tǎ³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tǎ³nxa² jau¹xain²txi³ i³yau¹ū¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²na² i³ye³yxo²nū¹nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na² so¹lxl³ a²nū²a² kō³nxe³ti³

i³yi²li²tai¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 2 A²kxā³nxa² wxā³na¹hī¹nai³tā² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³te² i³nxa² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sah²lxin¹jau³su² tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³nx2ta¹tu¹wa². Nxe³nx2ta¹te³nah¹lxl¹:

— Wxā³si²xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ wxāi²nāu¹ i³nxa² a²yxo²ha³kxa¹ i³an³ta³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹te²a² i³wai²txa³lxl³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹nha²wa². 3 Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³ta² ya²la³tu³ i²yah³lxin¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lai²li² hxai²yah³lxl³kxi²nxa³wa². Nū³kxūn³khaix¹nxe³ju³ta¹li² wxa²ye³na² wā²nā³ū¹nx2ti³tu¹wa². 4 A²kxā³nxai³tā² Kris²tu³jah¹lai²na² yuh³xan¹kō³xa² yxau³hī¹nai³tā² a²hxi²kan¹ju³ta² ā³na¹hī¹nai³tā² kō³nxe³thin¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² i³nū³kxūn³ti³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxai²ya³lxl³kxi²nx2ti³na¹wa². Yxān¹ta¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³sa²ju³ta² nxū²kwai³yxau³sa²na³la², Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat¹sa²ha²kxai³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ti³te³lxhā³ nxe³nx2ta¹wa².

5 Wā²nxūh¹ i²xai³nha¹jah³lxl³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² yxo²ah³lxin¹ju³ta² wā²nxūh¹ i²sa²tē³kxi²xai³nyha¹jah³lxl³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nxū²kwai³yxau³xai³nx2ti³na³la². Kwa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²lxl³ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ nxū²kwai³yxau³sa²tē³nx2ti³na³la². Ju¹ta¹li² i²yah³lxl³lxl³.

6 Te²yā¹nxūn³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²su² nxū²kwai³yxau³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³ nxū²kwai³yxau³sa²nūn³na³la². 7 Te²yā¹nxūn³sxā³ Sū³na² i³kaix¹so¹jah¹lo²su² na¹ha²kxai³ yxo²xūn³sxā³ i³kwai²kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ nūh¹i²jah¹lxl³hē¹la². Txi²na² wxā²nxa³tǎ³lxl³ kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lai¹tā² wain³txi³ i³hau³kō³tūh¹jah¹lxl³sā²nhē³la². Wxā³sxā³ yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi¹nx2ta¹kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

8 Nxe³ha²kxai³: — Ya²la³lyau³xa² ā³a¹tū¹xā¹. Na¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ā³sa²si¹nxa³nha²wa². Wain³txi³ ā³non²ta³kxi²sa²si¹nx2ta¹ju³ta² so¹lxl³ ten³sa²si¹n¹nha²wa². 9 Nxe³na¹ha²kxai³ txi²na² hxai²ya³lxl³kxi²ye²sa³ha²kxai³ wxāi²na³ i³nxai²na² nū³kxūn³ye²yah³lxl³nha²kxai³ ka³lih³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxl¹:

— Kō³rīn²to² tū³ka³txai²na² wi¹li²txai¹nhē³li¹. Jū¹nxa² sa²yxo²we¹txain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³sxā³ sa²yxo²we¹txain¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³na¹jut³su² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Ne³ka³ta²sxā³ ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxā³na¹tāu³a² yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²hī³nx2nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat¹sa³kxan²ti³ yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta²

ten³sa²nxa³nha²wa². Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³
kāi²non³sxā³ yxo²ah³lxin¹kxi³nū³a²
ĩ³hxi²kat1sa³na²hē³la². Hai³txi³ ā³na¹nx2ti³ju³ta³nū³a²
ten³sa²nxa³nha²wa².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ā³wa²su¹ta¹tu¹wa².
Ka³lih³sxā³ yxau²xai³jah¹lxihē¹la². Txa²wān³txai²li²
sa²yo²wet1sah¹lxihē¹la². Sa²ye³kwē²kxi²waun¹ny-
ha¹jah³lxihē¹la². Wi¹yo²we¹nyhu¹sxā³ yx-
au²xai³jah¹lxihē¹la². Hāu²non³sxā³ yx-
au²xai³jah¹lxihē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kx-
ai³lu² a³lxia²waun¹nyhu¹kj³ju³ta² ũ³hū¹nē³jah¹lo²su²

te²kxai³lu² sa²hāu²no³tē³ju³ta² ũ³hū¹nē³jah¹lo²su² te²kx-
ai³lu² ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

¹² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ah³lxin¹nha²kxai³
ĩ³yo²sai¹la²kxi²nyha¹ju³ah³lxihē¹la².

¹³ Ti¹ai²li² yxo²tū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²ha³ta³nxa²
ĩ³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na¹la². ¹⁴ Nxe³na¹jut3su² Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³ kāin² thāi³ti³la² a³lxin¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni²
Txa²wā¹sū³na² a³lxin¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni²
Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yx-
au³nūh¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni² sa³nha²wa². Txai²li²
Pau²lah³lo²na¹xai²na² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Kálatas

Pau²lah³lai²na² wān³txa² wa²su¹wa²sun¹jau³su²

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la¹txā³nxa²
 ũ³hū¹nx²ta¹tu¹wa². Ka³la²si²a²ko³xa² yx-
 au³tū³kā³txi³ i³nxa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³nāu³ i³nxa²
 ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nū²khai³xa²
 kwa²i³sa²si¹hā³sa²ta³nxa² a²nū²a² i³hxi²kat¹sain¹ta³nxa²
 jah¹lo²sin²nxa³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹wi³na²
 Si³yxau³ka³khai³xa² nxe³ya³sxā³ i³hxi²kat¹sa²sxā³
 i³sa²si¹hā³sa²na²hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³tx-
 ai³tā² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³sa²na²hē³la².
 Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yx-
 au³ti³hi¹ki³yah³lai¹ta³lxa²na³la², Txa²wā¹sū³na²sa³.

2 Jā¹nxa¹jau³xa² txa²wā³tā³nāu³xai²na² yx-
 au³a³sain¹tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³
 e³kxi²nxa²lxain¹na³la².

3 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx²ti³si¹hi²
 wxa²nx²ū²kwa³i³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi²
 nxe³nx²ti³si¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

4 Jā¹nxe³jut³su² Je³su²jah³lain²txi³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³
 yxau²xai³kj³ju³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a²
 kō³nxe³te²a² hxi²ka² ā³non²ta³kxi²nē³na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxai³ya³lhu² ti¹ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na²
 yxau²xai³kj³tāu³a¹ a²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
 yā¹nxe³ju³ta³la³ a³ya³ti²nē³lxa³lho³la². Jā¹nxe³ju³ta²li²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²ten³jut³su² na³la².

5 Jā¹nxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²ki³jah¹lai²la¹wa².
 Sa²nēn¹kxi²ā³ki³sxa³lho³la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² yx-
 au³ka³na³ka³na³tā³la².

6 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i³so¹nx²ti³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²nx²ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³
 i³so¹nx²ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ti³kxan²ti³
 sa²yo²ā³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². A²nū²a² ā³xa² hi²sen³kx-
 ai³lu² wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txi³sa²ki³lho³jau³xai²na² i³ya¹ū¹nx²ti³ta¹hē¹la².
 I³ya¹ū¹nx²ti³ha²kxai³ wān³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai³tā²
 wa³su³txi³ ā³yah³lxi¹nū²hē³la². Wi¹lhin¹ki³lho³tū³kā³tx-
 ai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Yau³xā³xai²li² i³tih³nxe³nx²ta¹jau³xai²na² so¹lxi³
 wi¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe² ki³ha¹kxi¹nx²ti³ta¹hē¹la².

Nxe³ju³ta² hxi²ye¹ta³lxi³sah¹lxi¹nhē¹la². Nxe³ha²kxai³
 āin²ti³sa³sih¹yah³lxi¹nhē¹la². 7 Jā¹nxe³jau¹xai²li²
 yau³xā³xa² wān³txa² wi¹jau³la³ yū²nxa³wa².
 Hāi¹nx²na³la². Hāi¹sxā³ ā³ke³tū¹nx²tain¹ju³ta² so¹lxi³
 te³nain¹na²hē³la². Nxe³nx²txai¹nha²kxai³ wān³txai²li²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³ya¹ū¹jau³xai²li² kō³nxe³ti³
 i³ya¹te³lhxā³ ain¹nū²hē³la². 8 Nxe³to³ta¹
 oh³xan¹jah¹lai²la³ tā³nxa² a²nū²a² i²li³te²la³ tā³nxa²
 wān³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai³tā² i³ya¹tsxā³
 i³ya¹ū¹nx²ti³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 kō³nxe³ti³ i³yī¹lain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na²
 wān³txa² i³ya¹ta¹ke³la³te²kxai³ kō³nxe³ti³
 i³yī¹li²sa²nū³nh³nx²na³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³ti³hin¹khai¹ni¹lxi¹. Txa²ye³nāu³a² wxā³sxā³
 yxau³ya³sah¹lxi¹ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. Sū³na²
 a²wān³txi³kxai³lu² nxe³sa²h³nx²na³la². 9 Kxā³nxa²
 e³kxi¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². Jā¹nxa¹wa². A²nū²a² wxā³kx-
 ai²nān²tū³ wān³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³kxi²sah²lx-
 in¹jau³xai³tā² ā³sxā³ i³ya¹tsxā³ yau³xā³xa²
 i³ya¹ū¹nx²ti³kxai³nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx-
 ai³lu² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹tu¹wa². 10 Jā¹nxa¹jut³su²
 a²nū²a² so¹lxi³ wi¹le³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².
 Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹le³kxi²sa²ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² so¹lxi³
 wi¹lho³kxai¹na¹kxe³su² kāi³a¹kxai²nān²tū³
 wai³nh³nx²nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ wi¹lho³kx-
 ai¹na¹kxe³su² kāi³a¹kxai²nān²tū³ wai³nh³nx²na³la².
 Nxe³na¹kxai²nān²tū³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 a²wa³ka³li³lot³sxā³ yxau²xai³lhi³na¹wa².

Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² Pau²lah³la² i²sxā³ i³so¹jau³su².

11 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. I³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wa². Wān³txa²
 wi¹jau³xa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai³tā² hai³txi³ a²nū²a²
 wān³txi³sxa³wa². 12 Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²nū²la³
 i³tih³nxe³sa²jau³sxa³ha²kxai³ kwa²wān³txa²
 toh³lxi³jau³su² i³ya¹ū¹nxa²lxi³nxa³ha²kxai³ nxe³na¹wa².
 Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su²
 i³ya¹ū¹sa³na²hē³la².

13 Ju³te²a² in³jah³lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ wān³txa²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 kwa³na³ain¹jau³xu¹ta²na²
 sa²yo²we¹te²jah¹lo²sa¹hē³la². Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²tū³kā³txa² sa²yo²ā³hxa³te³lhxā³
 nū³kxū³txi³ khāuh³lxa³ta¹na¹hē³la². Kxā³nxai³tā²
 kāi³a¹ju³ta² nxa¹ta¹ti²tu³wa². 14 Txa²wē³sī¹nu¹ta²na¹
 ya³lo³txi³khai³nxe³sxā³ sa²yo²we¹te²sa¹wa².
 Txa²nū³kā³txa² txa²ha³tih³xa² ya³lo³txi³sxā³
 sa²yo²we¹tain¹na²hē³la². Nxain¹kxan²ti³ txai²li² ā²la²

käin² ya³lo³txi²sa³hē¹la². Wän³txu¹ta²na² ä³na¹ti³hex¹sa²nxa³hē¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ha² kxä³nxa¹ txa²hā³ka³na² a²ē¹na² yxau³ne³ha¹hī¹nū¹ta²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ũ²sa²sxä³ so¹sa³nū²hē³la². Na¹te²sa¹ha²kxai³ txo¹na¹tāu³a² käin² thāi³ti³la² a³lxi²sa³sxä³ Sū³na² wän³txa² wi¹jau³xa² u²lxi³lhxä³ ũ³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³su² ũ³sa²si¹hā³sa³na²hē³la².

16 Te²yā¹nxe³nū²la² Sū³na² wän³txa² wi¹jau³xa² ũ³yau¹ū³sa²jau³xai³tā² jāx¹jau³xa² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² ũ³yau¹ū³te³lhxä³ ũ³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²ki³lha³lxa² Je³su²jah³lo²si²ha²kxai³ ũ³yau¹ū³sa³na²hē³la². Nxe³na¹ha²kxai³ hai³txi³ a²nū²a² e³kx- ain¹sän²nxa³hē³la². E³kxain¹nxa³ju³ta²sa¹:

— İh¹jau³ta³ ũ³yau¹ū³ain¹te³la¹ji¹wi¹? Na¹jau³su² e³kx- ain¹nxa³hē³la². 17 Te²yā¹nxe³sxä³ Ta³mas²ko²thi³na² yx- au³na¹hī¹nai³tā² a²wi¹lhi¹na² Sū³na² ũ²sxä³ ũ³so¹tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³ain¹te²a² ai³sxä³ ũ²ain¹nxa³hē³la². Hāi¹sxä³ A³ra²bi²a²ko³xa² so¹lxi³ ai³la¹hē³la². Ai³la¹ka³tu³ Ta³mas²ko²thi³na² sa²kxai³ ũ³xi²sxä³ yxau²xai³la¹hē³la². 18 Nxe³na¹nū²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwē³kon³sxä³ yxau³sā²na¹nū²la², Pe²jah³la² ũ²te³lhxä³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³sxä³ ka³la³na¹hē³la². Ai³sxä³ ka³la³na¹nū²la² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²tāu³a² 15 nxe² a³la²ni²sxä³ yxau³ya³ha¹hē³la². 19 Yxau³ya³ha¹tāu³a² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²lo³na² käi²nxa³jah¹la² so¹lxi³ ũ²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²i² a²ũ²lxa² Ti³a²kah³lo²su² na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ũ²sxä³ ũ³so¹tū³kā³txu¹ta²li² ā³xa² ũ²nxa³hē¹la².

20 Jā¹nxa¹jut³su² wän³txa² kwē¹ta² ũ³wha²li¹lū³hū¹nx²ta¹txā³nxi²li² ya²la³tu³tā³la². Wän³txi³khai³xai³la¹wa². Txa²wā¹sū³na² ũ²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ ko³nxa² ũ²ki³han³jau³xa² ũ²ye³ya³nx²ti³nxa³lho³la².

21 Jā¹nxe³jut³su² nxe³na¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³sxä³ ai³na¹hē³la². A³li³sxä³ ai³na¹nū²la² Si²ri³a³ko³xa² Si³li²si²a²ko³xa² nxe³tāu³a² ko³ha¹li¹ ai³lha²thet³ta¹hē³la². 22 Nxe³na¹tāu³a² Kris²tu³jah¹la² wän³txa² yxo²ũ²tū³kā³txa² Ju³te²a²ko³xan¹te²a² hai³txi³ ũ²sai¹nxa³hē³la². 23 Hāi¹sxä³ o²la³kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ txa²ha³ta³nxa² so¹lxi³ ain³kxi²sain¹ta²nū³sē¹la². Ain³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Khāuh³lxa³ti³nē³jah¹lai¹ta³lxi³ Je³su²jah³lai²na² wän³txa² yxo²ũ²ki³ju³ta² te³nxa³jau³su² hxa³kxi²nē³te³lhxä³ jah¹lai¹ta³lxi³ a²kwē¹ta²na¹ yxo²ũ² ā³si³wxe³ta¹hē¹li¹. Nxē³tain³tain¹to³ta¹hē¹la².

24 Nxe³ha²kxai³ yxo²ũ²a¹ju³ta² ũ²ka³lih³ ā³si³wx- en³tain¹ta¹hē¹la². Nxe³sxä³ Txa²wā¹sū³na² käin² ũ²sa²nē¹kxain¹ta¹hē¹la².

Sū³na² ũ²sxä³ ũ²so¹tū³kā³txi³nāu³xa² ũ²ha¹txi²jau³su²

2 Nxe³nū²la² kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 14 nxe² hxi²ka² hx- an³sxä³ āh¹ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa³wa²la³kxi²nū³ka³tu³ kwē³kon³tāu³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wā³li²na¹hē³la².

Bar³na³be²ah³lai¹tā² txai²na² nxe³sxä³ Ti²to³jah¹la² tē³sxä³ wā³li²ya³ha¹hē³la². 2 A²kxä³nxi³tā¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wā³li²si¹sa²jau³su² wā²nxūh¹ e³kxi²sa³na²hē³la². Wā³li²nū²la² a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² ye²yhai¹te²a² yxo²ũ²te²si²ha²kxai³ nūh¹e³kxai¹na¹hē³la². Txa²wā¹sū³na² wän³txa² wi¹jau³xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² ũ³hen³tx- ai¹na¹jau³xai³tā² ũ³yau¹ū³hai¹na¹hē³la². O²la³kx- ai¹na¹ju³ta² ten³sai¹nhī³txa²nxa³khih³ nxa¹hē¹la². Nxe³sxä³ ā³ne³wxe³sai¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yan¹nāu³a² o²la³kxi²na¹kxe³nū³su² ā³na¹sain¹kxa²yan³txi³su² na¹hē¹la². 3 Nxe³na¹kxan²ti³ Ti²to³jah¹la² ā³si³tē³kxi²sa²jah¹la² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³kxan²ti³ wi¹le³kxi²nyhai¹na²hē³la². Ju³te²ah³la² a²ki³lha³nāu³xa² a²ki³wā²la² ũ³sa³si³tū³ko¹kā¹nyhai¹nhxai²na²hē³la².

Jā¹nxe³ju³ta² wet¹si¹jau³su² hai³txi³ kwa³na³ai¹nxa³hē³la². 4 Nxe³ju³ta²li² a²kxä³nxa¹ yxo²ũ²ki³lxi³o³tū³kā³txa² hāi³a² wi³sxä³ ā³ya³wi²kxi²xain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³sain¹sīn¹sxä³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wän³txa² yxo²ũ²si¹na¹ha²kxai³ ā³wa²su¹tsxä³ yxau³sī¹na¹ju³ta² te³nain¹sī¹nxa³hē³la². Hāi¹sxä³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² āh¹ sa²yxo²wet¹si¹na¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³si¹sain¹sīn¹jau³su² nxē³tain¹sīn¹na²hē³la².

5 Nxē³tain¹sīn¹kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² yxo²ũ²ki³kxe³su² ya²la³yau³su² ha²kxai³ ũ²ya¹tain¹ju³ta² ten³sa²si¹nxa³hē¹la². Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² ũ²nxa² yah³lxi¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ yxo²ũ²yah³lxi¹lxa², Ju³te²a² nū³kā³txa² wen¹yah²lxi³kxan²ti³na². Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ ā³ne³to³ti³hex¹yain¹si¹nxa³hē³la².

6 Nxe³yān¹ta¹ hxi²kan¹ti³ nū³kā³txa² txah²yau³xa² e³kxi²sai¹nxa³hē³la². Txa²wā¹sū³na² ye³na² käin²te²su² tğ³nxa² käi²nxa³te²su² tğ³nxa² yū³ye²te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxūn³te²sa¹wa². 7 Jā¹nxa¹jut³su² txai²na² sa²kx- ai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² ũ³sa²si¹hā³ū¹sai¹nhā²kxai³ Pe²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ũ²sa²sa¹hā³ū¹ha²kxai³ nxe³sain¹sīn¹na²hē³la². Je³su²jah³lai²na² wän³txa² ũ³yau¹ū³si¹yhe²nha¹jau³su² ũ²sa²si¹hā³ū¹sain¹sīn¹na²hē³la², Txa²wā¹sū³na²sa³. Ju¹ta²li² a³la³kxain¹na²hē³la². 8 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ũ²hxi²kat¹sxä³ ũ²sa²si¹hā³ū¹yha³sain¹na²hē³la². Pe²jah³lai²na² sa²kx- ai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ũ²hxi²kat¹sxä³ ũ²sa²si¹hā³ū¹hi² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² ũ²hxi²kat¹sxä³ ũ²sa²si¹hā³ū¹hi² ya³sain¹na²hē³la².

9 Jā¹nxa¹jut³su² Ti³a²kah³la² Pe²jah³la² Jo³āu²ah³la² yah³lxi³sxä³ a²hxi²kxan¹ti³la³ye²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²na² käin² thāi³ti³la² a³lxi²sa³kxe³su² e³lx- ah²lxi³ye²ha²kxai³ ũ²sa²si¹hā³ū¹ha¹ju^{3</}

txa²wá¹nũ³ká³txi³khai³xa² ai³la¹ju³ta² wai³ni² nxe²na³li¹.
10 Nxe² ai³yah³lin¹kxai²nán²tu³ hã¹sxã³
txa²wá³tã³nãu³xa² Je³ru³sa³lẽ³thi³nã¹te²na²
yen³kxi³txa²te²na² nxe³wã²na³ain¹ya³txa³hẽ¹li¹.
Nxe³sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³ju³ta²li² wi¹lhin¹sxã³
kã³yah³hxai²na¹hẽ³la².

**Pau²lah³lai²na² a²yo²wã³txa² Pe²jah³la²
ĩ³kwaj²kxi²jau³su²**

11 Nxe³yã¹ta¹ Ā³ti³o³ki²a²thi³na² yxau³na¹hĩ¹nai³tã²
Pe²jah³lai¹tã² wxã³na²hẽ³la². Wxã³nũ²la² hã²wxã³txa³
wain³txi³ o²la³kxi²nxa³ha²kxai³ ĩ³kwaj²kxi²na¹hẽ³la².

12 A²kxã³nxa² Ti³a²kah³lai¹tã² a²sa³wi³ha³lxa²
sa²si¹hã³ũ¹sxã³ wxã³ain¹na²hẽ³la². Ain¹ta¹
wxã³ai¹nxa³ta³lxa¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a²
nũ³ká³txi³sxa³te²su² kxan²ti³ ã³nũ²kxi²sxã³ ã³wxe³sxã³
yain³yah³lxi³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³a²kah³lai²na²
sa³wi³ha³lxa² wxã³yai¹nhĩ¹na¹ Pe²jah³lai²na² hi²sen³kx-
ai³lu² Ju³te²a² nũ³ká³txi³sxa³te²a² ã³ya²sa³wxe³sxã³
yain³na²hẽ³la².

— Ju³te²a² wã³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹nha²tũ³ká³txa²
ko³then³txi³sa³ha³tã¹. Nxe³jau³su² yuh³lxi³jau³su²
ã³ya²sa³wxe³sxã³ yain³na²hẽ³la². 13 Nxe³kxa²yu³su²
Ju³te²ah³la² nũ³ká³txa² yo²ĩ²te²a² yuh³lxi³jau³su²
ã³ya²sa³wxe³ ã³si³wxe³yah³hain¹na²hẽ³la². Ai³lhxã³
Bar³na³be²ah³la² hi²sen³su² te²yã¹nxe² ã³kã³
ã³si³wxe³nũ³na²hẽ³la². 14 Nxe³ju³ta²li² Je³su²jah³la²
wã³txa² wain³txi³ sa²yo²we¹ta¹nxa³ha²kxai³
Pe²jah³la² ĩ³kwaj²kxi²na¹hẽ³la². A²nũ²a² yo²ha³kxa¹
ã³nũ¹tain¹tãu³a² hĩ³ta¹hẽ³la². Hĩ³ta¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sa²lxi¹. Wxã³ĩ²na² Pe²jah³lo² ĩ³nxa² Ju³te²a²
in³txi³si¹lxi¹. Nxe³yã¹ta¹ Ju³te²a² nũ³ká³txi³sxa³te²a²
yã¹nxe² kã³ĩ³lxi¹. Hai³txi³ Ju³te²a² in³txa² yã¹nxe²
kã³ĩ³xa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yo²ha³kxa¹
Ju³te²an¹jah¹la² yã¹nxe² kã³si¹hai¹nĩ¹n¹jau³su²
kwa³na³ai¹ni¹lxi¹. Nxe³sxã³ kã³ixã³kxe³su² a²nũ²a²
yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txain¹si¹ja³kxã³ni¹lxi¹. Ju¹ta²li²
wai³nxa³wi¹. Nxe³ai¹na¹hẽ³la².

A²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ yo²ĩ²kxi²jau³nũ³su²

15 Jã¹nxe³jut³su² Ju³te²a² nũ³ká³txa² nxe³sĩ¹te²sa¹wa².
Hai³txi³ a²nũ²a² ã³xa² nũ³ká³txi³su² nũ³sĩ¹nxa³wa².
Ko³nxe³ti³ kã³ĩ³ain¹kxa² yã¹nxũ³sĩ¹te²txã³wa².

16 Nxe³sĩ¹na¹kxan²ti³ Moi³se²ah³lu¹ta²na²
kwa³na³jau³xa² sa²yo²wet¹si¹na¹kxan²ti³ hai³txi³
Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²
wain³te²lot³sa²si¹nhĩ²nxa³wa². Hã¹sxã³ Je³su²
Kris²tu³jah¹la² wã³txa² yo²ĩ²si¹na¹kxai²nã²tu³
wain³te²lot³sa²si¹nhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jut³su² Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wã³txa² yo²ĩ²si¹na¹wa².
Yo²ĩ²si¹na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²
wain³te²lot³sa²si¹nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹
Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xa²
sa²yo²wet¹si¹na¹kxan²ti³ nxe³ju³ta²li² hai³txi³
wain³te²lot³sa²si¹nhĩ³nx2na³wa². Nxe³jau³xu¹ta²na²
hxi²kan¹txi³ wain³te²lot³sa²si¹te²sxa³yu²hẽ³la².

17 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lot³sa²si¹n¹ju³ta²

so¹lxi³ ten³sa²si¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na²
kwa³na³jau³xa² ã³a¹hẽ³la². Je³su²jah³lai²na² wã³txa²
so¹lxi³ yo²ĩ²si¹na¹hẽ³la². Nxe³si¹na¹ha²kxai³ a²nũ²a²
nxe² e³kxi²sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹sĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xa²
ã³yah³lxi¹nha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ká³txi³sxa³te²a² yã¹nxe²
ko³nxe³ti³ kã³ĩ³yah³lxi¹lxi¹. Nxe²
ãn³kxe³tũ¹sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
nxe³si¹na¹ke³la³te²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ko³nxe³ti³
kã³ĩ³hi¹sain¹sĩ¹nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ Je³su²
Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ko³nxe³ti³
kã³ĩ³ti³hit¹sain¹sĩ¹nxa³wa². 18 Te²yã¹nxe³sxã³:

— Ko³nxe³ti³ kã³ĩ³a¹ju³ta² sa²wa²su¹sa²te²ji¹xã¹.
Na¹jau³su² Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xa²na²
sa²kxai³lu² yo²ĩ²xi²na¹ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ti³
kã³ĩ³a¹ju³ta² kã³ĩ³ yũ³hĩ²na¹wa². Nxe³na¹ke³la³te²kxai³
ko³nxe³ti³ kã³ĩ³a¹ju³ta² e³lai²na¹ yũ³sa²hĩ³nx2na³la².
Nxe³ju³ta²li² ten³ti³hex¹sa²nxa³nha²wa².

19 Jã¹nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na²
kwa³na³jau³xa²li² a²ẽ¹na² sa²hau³kot³si¹sa²ju³ta²
ten³sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³kxe³su²
Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xa²li² ã³wa²sut¹sxã³
yxau³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² wã³txa²
ĩ³yau¹ũ³sa³na²hẽ³la². ĩ³yau¹ũ³sa²jau³xa²sa¹,
txa²ẽ¹nãu³ai²na² ko³nxe³khai¹ye²na¹ha²kxai³
wã²nxũ^h1 sa²hau³ko³sa²ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³
nxe² ĩ³yau¹ũ³sa³na²hẽ³la². Nxe³na¹ha²kxai³
nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ kwa³na³jau³xu¹ta²na²
ã³na¹la³kxi²na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su² yx-
au²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹wa². 20 Jã¹nxe³sxã³
Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yo²ĩ²a¹hĩ¹nai³tã²
kwa³na³jau³xu¹ta²na² ã³wa²sut¹sxã³ yxau³na¹hẽ³la².
Ã³wa²sut¹sxã³ yxau³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
txa²ẽ¹nãu³ai²na² yxau² ã³si³wxe³ya³sain¹na²hẽ³la².
Nxe³ya³sain¹kxe³su² kxã³kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
ĩ³hxi²kĩ¹la³kxain¹sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²

ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²ya³sain¹nũ³na²hẽ³la².
Ne³ya³sai¹nhĩ¹nã¹te²tu³ kwa³na³jau³xu¹ta²na²
ã³wa²sut¹sxã³ yxau²xai³te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³la¹
txa²si³khai³xa² ka³ten³su²na¹kxan²ti³ Kris²tu³jah¹la²
a²ka³ten³si³na² so¹lxi³ nxu²kwaj²yxau³sa²na³la².
Nxe³sa³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
so¹lxi³ nũ³kxũ³txi³ ĩ³hxi²kat¹sa³jah¹lai²la¹wa². Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²li² Sũ³na² Ta²hah³lo²su² ha²kxai³
a³lxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa². A³lxi²nẽ³lha²kxai³ wã²nxũ^h1lxi³
ya³lu²kxi²nẽ³lain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² yo²ĩ²sxã³
yxau²xai³la¹wa². 21 Jã¹nxa¹jut³su² Txa²wã¹sũ³na² kã³ĩ³
thã¹ti³la² a³lxi²nẽ³lha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe²e³kxi²nẽ³ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxi¹:
— Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³jau³xu¹ta²na²

Wǎn³txa² kwa³na³jau³xu¹taí²na²
wxa²wa²su¹kxi²ně³te²la¹xǎ³?

3 Nxe³ha²kxai³ Ka³la²si²a²ko³xan¹te²nǎu³ ǎ³nxa²
ne³the³the³kxi²yah³lxa³lxa². Kǎin²
ǎ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹nǔ²hě³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
ǎ³hxi²kí¹la³kxain¹ju³ta² wain³txi³
ǎ³yau¹ǔ¹nx2ta¹taí²tu³wa². Wi¹la³la³kxi²yah³lx-
in¹taí²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxí¹nha²kxai³
yau³ka³na³ka³nat3sxǎ³ ǎ³yau¹ǔ¹sah¹lxí³hě¹la².
Txa²wǎ¹sǔ³na² A²yǎu³ka³txa² ǎ³nxe²
ǎ³nxǔ²kwǎi³wi¹nx2ti³lhai¹la²? Moi³se²ah³lu¹taí²na²
kwa³na³jau³xu¹taí²na² sa²yo²we¹jah³lx-
in¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ta³na² háí¹sxǎ³
Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² yxo²ǎ³ah³lx-
in¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ta³na² ǎ³h³ju³su² hǎ³te³la¹xǎ³?
3 Ne³kan²kxi²khai¹yah³lxí¹lxa². Nxe³ha²kxai³
Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa²
ǎ³si³tě³kxi²yah³lxí¹nhi¹naí³tǎ² Txa²wǎ¹sǔ³na²
A²yǎu³ka³txa² ǎ³hxi²ka¹txa²lxí³taí²tu³wa². Yxah³lxin¹ta¹
hí¹naí²lí² Sǔ³na² Yǎu³ka³txa² ǎ³yah³lxin¹ta¹lu¹wa².
Nxe³yah³lxin¹sxǎ³ wxa²é¹nǎn¹jau³kxai³lu¹:
— Txa²sa²ně¹nha¹ju³khai³xa² so¹lxí³ ǎ³si³tě³ǎ³lx-
ai¹na¹nha¹. Yah³lxin¹jau³xai²lí² wain³ti³he¹nx2nxa³wa².
4 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa²
ǎ³si³tě³kxi²yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
khǎuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxin¹taí²tu³wa².
Nxe³yah³lxin¹sxǎ³ Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³txa²
ǎ³hxi²kat1jah³lxin¹taí²tu³wa². Nxe³ju³taí²tǎ² kwa²
ǎ³na¹sxǎ³ sa²yo²ǎ³ah³lxin¹ta¹thai¹la²? 5 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³
Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³kxai³lu² A²yǎu³ka³txa²
ǔ³hǔ¹nx2ti³ha²kxai³ wǎ³nxǎ¹sxǎ³ o²la³kxi¹nx2ti³ha²kx-
ai³ nxe³nxa²lxí³taí²tu³wa². Hai³txi³
Moi³se²ah³lu¹taí²na² kwa³na³jau³xu¹taí²na²
sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sǔ³na²
Yǎu³ka³txa² ǔ³hǔ¹nx2ti³xa³taí²tu³wa². Yxǎn¹ta¹
Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² wi¹jau³xa² yxo²ǎ³sxǎ³ yx-
au³yah³lxí¹nha²kxai³ Sǔ³na² Yǎu³ka³txa²
ǔ³hǔ¹nx2ti³taí²tu³wa².
6 Nxe³ha²kxai³ Txa²wǎ¹sǔ³na² ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na²
e³te³nah¹lxí¹:
— A³bra³ǎu²ah³la² sa²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa²
yxo²ǎ³hxi²hě¹lí¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³su² a²ko³nxe³ti³ kǎi³ju³ta²
ne³wǎ²na³sxǎ³ wain³te²lo³ta¹hxi²hě¹lí¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hě¹la². 7 Nxe³ha²kxai³ te²yǎ¹nxe² Je³su²jah³lai²na²
wǎn³txa² yxo²ǎ³sxǎ³ yxau³te²na² so¹lxí³ A³bra³ǎu²ah³la²
a²ne³tah²nǎu³la³ti³hit1jah¹lai²la¹wa². 8 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³
a²kxǎ³nxi¹nu¹taí²na² Ju³te²a² nǔ³ka³txi³sxa³te²a²
yxo²ǎ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³su²
wain³te²lo³tain¹si¹ja³kxa³nǔ³sxu² ǎ²la² a³la³kxi²ta¹hx-
ai²ti³ai²tu³wa². Txa²wǎ¹sǔ³na²
ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na² nxe³ta¹hxi²ti³ai²tu³wa².
Nxe³ha²kxai³ A³bra³ǎu²ah³lu¹taí²na² sa²kxai³lu² Sǔ³na²
wǎn³txa² wi¹jau³su² ǎ³yau¹ǔ¹ta¹hxi²ti³ai²tu³wa².
Nxe³te³nah¹lxí¹:
— Wxǎi²kxai³ hí¹na² yxo²ǎ³in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
kxǎ³nǎu³a¹ a²nǔ²a² nǔ³ka³txi³nǎu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yx-

aun³ta³kxi² kxan²ti³ wi¹lhin¹ti³hi¹taí²na¹tu¹wi¹.
Txa²wǎ¹sǔ³na² nxe³ta¹hxi²ti³ai²tu³wa².
9 Já¹nxe³ha²kxai³ A³bra³ǎu²ah³lu¹ta²kxai³
yxo²ǎ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³kx-
ai³lu² wi¹lhin¹ti³hi¹taí²hxi²ti³ai²tu³wa². Te²yǎ¹nxe³sxǎ³
a²nǔ²a² ǎ²lí³te²a² yxo²ǎ³kxi²nǎn²tu³
wi¹lhin¹ti³hi¹tǔn³tu¹wa².
10 Nxe³yǎn¹ta¹ a²nǔ²a² ǎ²lí³te²a² a²é¹nǎn¹jau³kxai³lu¹:
— Wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxe³nha¹ha²kx-
ai³ kwa³na³jau³xu¹taí²na² sa²yo²wet1sxǎ³ kǎi³a¹tǔ¹xǎ¹.
Nxe³ju³tu³ nxe³to³ta¹ hai³txi³ wain³te²lo³ju³ta²
yǔ²nxa³lho³la². Moi³se²ah³lu¹taí²na²
kwa³na³jau³xu¹taí²na² hxi²kan¹txi³
sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hě³la². Nxe²nxa³sxǎ³ Sǔ³na²
ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na² e³te³nah¹lxí¹:
— A²nǔ²a² ǎ²lí³te²la³ kwa³na³jau³xu¹taí²na²
sa²yo²wet1sxǎ³ kǎi³kxai²nǎn²tu³ yxǎn¹ta¹
yau³ka³na³ka³nat3sxǎ³ sa²yo²we¹txa³ju³su² on³kx-
ai²nǎn²tu³ a²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na²
hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³te²lo³ju³ta²lon³na³lí¹. Nxe³ta¹hx-
ai²ti³ai²tu³wa². 11 Já¹nxe³ha²kxai³ Sǔ³na²
wǎn³txu¹taí²na² ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na²
já¹nxǔn³te³nah¹lxí¹:
— Sǔ³na² wǎn³txa² yxo²ǎ³sxǎ³ yxau²xai³te²na² so¹lxí³
wain³te²lo³jah¹lo²su² na³lí¹. Nxe³ta¹hxi²ti³ai²tu³wa².
Nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹taí²na² háí¹nxe³ju³xa¹
hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hě³la².
Nxe²nxa³sxǎ³. Txa²wǎ¹sǔ³na² wi¹lin¹ti³hi¹ju³ta²
yǔ²nxa³wa². Ju¹taí²lí² e³lxah²lxí²na³la². 12 Já¹nxe³ha²kxai³
kwa³na³jau³xu¹taí²na² sa²kxai³lu² yxo²ǎ³kxe³ju³ta²
hai³txi³ ǎ³wxe³nǔh¹hxa³wa². Háí¹sxǎ³ sa²yo²wet1sxǎ³
kǎi³kxe³ju³ta² so¹lxí³ ǎ³wxe³nǔh¹na³la². Nxe³ju³taí²lí²
Txa²wǎ¹sǔ³na² ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na² e³te³nah¹lxí¹:
— Kwa³na³jau³xu¹taí²na² sa²yo²wet1sxǎ³ kǎi³te²na²
sa²kxai³lu² kwa³na³jau³xai²na² so¹lxí³ ǎ³wxe³nǔh¹na³lí¹.
Nxe³ta¹hxi²ti³ai²tu³wa². Nain¹ta¹
yau³ka³na³ka³na³jau³xa² sa²yo²ǎ³kxai²nǎn²tu³
Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³su² ko³nxe³te²lo³tu¹wa².
13 Já¹nxe³jut3su² kxǎ³nxi¹nu¹taí²na² Txa²wǎ¹sǔ³na²
ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na² e³kxi²ta¹hxi²hě¹la².
Nxe³te³nah¹lxí¹:
— Ko³nxe³ti³ kǎi³jah¹la² ǎ³ya²lu¹tain¹kxai²nǎn²tu³
ǎ³hxi²kí¹la³kxain¹te²lhxǎ³ nx2na³na¹ sxǎ³ a²nǔ²a² nxe²
e³kxi²te³nah¹lxí¹: “Ko³nxe³ti³ kǎi³ǎ³nha²kxai³
hxi²ki³te³si¹lxí¹. Nxí¹nha²kxai³
ǎ³hxi²kí¹la³kxi²sa²sih¹ nxa²ha¹ju³su² Txa²wǎ¹sǔ³na²
kwa³na³sa³na²hě³lí¹.” A²nǔ²a² nxa²hě³lí¹.
ǔ³wha²lí¹txǎ³nxu¹taí²na² nxe³ta¹hxi²ti³ai²tu³wa².
Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ ko³nxe³ti³ kǎi³sín¹te²sa¹ha²kxai³
a²hxi²ki³te²la³nǔn³sí¹na¹wa². Nxe³sí¹na¹kxe³su²
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² sa²so¹kxi²sa²sín¹sxǎ³
ko³nxe³ti³ kǎi³kxe³hǔ³nxe³la²sxǎ³ ko³nxe³te²lo³nha²sxǎ³
ya³lu²kxi²sain¹sín¹na²hě³la². Txa²wǎ¹ko³nxe³ti³
kǎi³sí¹na¹ju³ta² sa²wa²su¹te³lhxǎ³
ya³lu²kxi²sain¹sín¹na²hě³la². Nxe³sxǎ³ ǎ³hxi²kí¹la³kx-
ain¹ta¹hxi²ti³ai²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³
kǎi³sí¹na¹ju³ta² sa²wa²sut1sain¹sín¹sxǎ³
wain³te²lot3sain¹sín¹na²hě³la². Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ kxǎn³kx-</

ai³ A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² hi²sen³su² Sũ³na² wãn³txa²
 yxo²í²ha²kxai³ wain³te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxã³ A³bra³áu²ah³lu¹ jãx¹sain¹sĩn¹na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² yxo²í²sĩ¹na¹ha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³txa²
 ă³nxũ²kwai³wi¹sa²sĩn¹si¹jau³su² ũ³hũ¹sa²sĩn¹na²hẽ³la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ yxo²í²sxã³ yxau³ain¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na²
 Yãu³ka³txa² ũ³hũ¹ain¹nũn³tu¹wa². Nxe³jau³xa²
 wi¹jau³xai²li² í³ye³ũ¹sain¹sĩn¹na²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² í³ye³ũ¹nhẽ³jau³su²

¹⁵ Txa²wã³tã³nãu³xãi³. A²nũ²a² kãi³kxi²ny-
 hu¹ki³jut3sũn³ju³ta² í³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². A²nũ²a² ha¹li¹
 tã³nxã² yen³kxa² e³kxi²sxã³ ten³ya³kxai²nãn²tu³
 í³ye³yxo²ka²la¹hũ³nyhu¹sxã³ ũ³wha²li¹lya³te²ju²hẽ³la².
 Ne³wã²na³kxa²yan³txi³su² a²í³lxa²
 ũ³wha²li¹lhẽ¹ja³te²ju²hẽ³la². Ya³kxai²nãn²tu³
 kxãn¹ton³tãu³a¹ ũ³wha²li¹lhẽ¹txã³nxã² sa²yxo²ă³tã³nxã²
 wãn³txa² yau³xã³lxi³ ũ³wha²li¹lũ³nhe³wxe³tã³nxã²
 nxe³na¹tũ¹xã¹. Ya³nxã²ha³tã³nxãn²ti³ ya³kxai²nãn²tu³
 hxi²ka¹nai¹nhĩ³nx2nxã³wa². ¹⁶ Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu²
 a²kxã³nhxĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² a²sa³wit3su¹taí²na²
 í³ye³ũh¹jau³xa² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³:

- Wxa²sa³wi³ha³lxi³su¹. Nxe²nxã³te²tu³;
- Wxa²sa³wit3su¹. Ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ nxe²

í³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li²
 Kris²tu³jah¹lain²txi²na³la². Nxe³kxi³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹⁷ Jã¹nxe³na¹ju³ta² wãn³txa²
 e³kxi²na¹jau³xa² a²si³yxau³tãu³a²sa¹, a²wi¹lhĩ¹nu¹taí²na²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² hi²sen³su²
 A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
 í³ye³ũh¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hã²wxãn³txa³nũ²
 kwẽ³kxa² ka³lxa¹tãu³u¹ta²kxai³lu² 430 nxe²
 kwẽ³kon³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² í³yau¹ũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Jãx¹jau³su² A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² í³ye³ũh¹jau³xai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txain²txi³ Moi³se²ah³lu¹taí²na²
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txain²txi³
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³jut3su²
 A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² í³ye³ũ¹jau³xu¹taí²na²
 u²khaix¹nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹taí²na²
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² a²si³yo³na² wxã³ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³
 Moi³se²ah³lu¹taí²na² kwa³na³jau³xu¹taí²na² a²si³yo³na²
 wxã³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ wãn³txa² Sũ³na²
 í³ye³ũh¹jau³xa² ă²la² u²lxa¹n¹jau³xan²tu³
 í³yat¹te²sxa³yu²hẽ³la². ¹⁸ Nxe³te²sxa³ha²kxai³ yen³kxa²
 wi¹te²a² ũ³hũ¹nẽ³lain¹kxe³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na²
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² ă³wxe³nũ¹ke³la³te²kxai³
 í³ye³ũ¹jau³xu¹taí²na² ă³na¹hĩ³nx2na³la². Wãn³txa²
 kwa³toh³lxi³jau³la³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹
 ũ³hũ¹nẽ³lain¹kxe³nũ³su² hai³txi³ kwa³na³jau³xu¹taí²na²
 ă³wxe³nũ¹hĩ³nx2nxã³wa². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 í³ye³ũh¹jau³xu¹taí²na² ă³wxe³nũ¹hĩ³nx2na³la².

¹⁹ Nxe³te²kxai³lu² íh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² wxã³hĩ³ta¹hxai²yu²lhai¹la²?
 Txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² yũ³kxe³su²

í³ye³ũh¹te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A³bra³áu²ah³lu¹taí²na² sa³wi³su² ă²la²
 e³kxi¹nx2ta¹jah¹lai¹tã² wxã²nxã³tãu³a² nxe³hĩ¹nu¹taí²na²
 so¹lxi³ kwa³na³jau³xu¹taí²na² yũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 kwa³na³jau³xu¹taí²na² í³yau¹ũ³te³lhxã³
 oh³xan¹tũ³ka³txa² í³sa²si¹hã¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Í³sa²si¹hã³sãn²nũ²la² ă³yaun³ta² a³ka³nxain¹sxã³
 a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² í³ye³ũh¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nũ²la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹
 í³yau¹ũ³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

²⁰ Jã¹nxe³jut3su² A³bra³áu²ah³lu¹taí²na²
 í³ye³kxi²hĩ¹nu¹taí²na² nũh¹lxi³ e³kxi²nyha¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ oh³xan¹tũ³ka³txa²
 í³sa²si¹hã³xa³ha²kxai³ a²nũ²khai³xa² í³sa²si¹hã³xa³ha²kx-
 ai³hã¹sxã³ A³bra³áu²ah³la² so¹lxi³ í³ye³kxi²nyha¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa².

**Íh¹nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹taí²na²
 í³ye³kxi²nẽ³te²la¹xã³?**

²¹ Nxe³kxai²nãn²tu³ wãn³txa² kwa³na³jau³xu¹taí²na²
 sa²kxai³lu² kan²txi³ ka³te³na² wi¹tãu³a² hxi²kan¹txi³
 ũ³hũ¹nhẽ³nũ³nhĩ³te²la¹xã³? Hai³txi³
 ũ³hũ¹ti³hex1nẽ³lxa³wa². Kwa³na³jau³xu¹taí²na²
 í²li³jau³xa² kan²txi³ ka³te³na² wi¹tãu³a²
 ũh³hũ¹nẽ³nũn³kxe³su² yũ³ke³la³te²kxai³
 txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²wa²su¹kxi²nẽ³ju³ta²
 yũ³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ hai³txi³ ti³hex1hĩ³nx2nxã³wa².
²² Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³wha²li¹txã³nxu¹taí²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 kõ³nxe³te²lo³tãu³lo³nha²kxe³su² í³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 wãn³txa² yxo²í²kĩ³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 í³ye³ũh¹nhẽ³ju³ta² ũ³hũ¹nẽ³tu¹wa².

²³ Jã¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
 yxo²í²kĩ³kxe³su² yũ²nxã³hĩ¹nu¹taí²na² Txa²wã¹sũ³na²
 kwa³na³nẽ³jau³xu¹taí²na² ain³kxi²sxã³ yxau²xai³kĩ³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². ²⁴ Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 wxã²nxã³tã³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na²
 kwa³na³nẽ³jau³xu¹taí²na² yxau³sxã³
 sa²yxo²we¹kĩ³taí¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 wxã³sxã³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 sa²wa²su¹tẽ³si¹kĩ³jau³nũ³su² yxo²í²sxã³
 wah³nxe³kĩ³taí¹ti²tu³wa². ²⁵ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wah³nxe³kĩ³ju³ta² ne³ki³son³na³la².

²⁶ Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²í²yah³lxi¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² a²ki³lha³lxa³nũ³lot3txa²lxi³na³la².
²⁷ Te²yã¹nxe³sxã³ yxo²í²yah³lxi¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 í³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yah³lxi¹taí²tu³wa².
 Nxe³sxã³ yxo²í²yah³lxi¹ju³ta² e³lxa²lxi³hĩ³nx2na³la².
 Kris²tu³jah¹la² yã¹nxe³te²lo³jah³lxi¹lxa²

nxe³yah³lxi³nū³nīn¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
 hxi²kan¹kxi³ju³ta² ā³sen³sai¹nyhu¹kxi³ju³ta³la³
 yū²nxa³wa². A²yo²ha³kxa¹
 yxo²hau³hau³kon³nhī³kī³tā³la². 29 Nxe³kī³sa²kxai³
 Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³lon³kī³kxai²nān²tu³
 A³bra³āu²ah³la² a²sa³wi³ha³lxi³su² nū³nhī³kī³tā³la².
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ī³ye³ūh¹nē³lain¹kī³nū³sa²kī³tā³la².

4 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²kī³lha³lxi²li² yān³ta²
 kāin²to³nxa³hī¹na² hxi²kan¹txi³ yen³kxa²
 wā³nxin¹te²a² o²la³kxi²hī³nx2nxa³wa². Yen³kxa²
 yū³hī³nx2nxa³wa². Yan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 a²hxi²kxe³lon³tu¹wa². Yen³kxa² ka³lxa¹txi³ yū³tu¹wa².
 Yxān¹ta¹ kāin²nxa³hī¹na¹ a²wa³kxēn³yah³lo²lon³sxā³ yx-
 au³ta² yā¹nxe³ju³3sū³nhī³nx2na³la². Kwa³na³kx-
 ai²nān²tu³ sa²yo²wet¹hī³nx2na³la². 2 Nxe³tāu³a²
 a²wēt³si¹na¹ wē³sa² ī³tih³nxe³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ū¹hi²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hau³ko³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ū¹hi²
 a²wī³nu²su² te²kxai³lu² nxe³hī³nx2na³la².
 In³txi³lo³nxa³tāu³a² nxe³hī³nx2na³la². Nxe³te²ju²hē³la².
 A²wī³na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hī¹na² in³txi³si¹lxi¹. Nxe²nxa³tā³lxa¹
 nxe³hī³nx2na³la². 3 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² wē³sxa²
 yā¹nxe³kī³si¹nai²tā² a²nū²a² yuh³xan¹te²a²
 wā³nxin¹ju³ta² so¹lxi³ ain³kxi²sxā³
 sa²yo²we¹kī³tai²ti²tu³wa². 4 Nxe³kī³sa²kxai³ ha³lo²a²
 hau³hau³kon³na³na¹ sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a²kī³lha³lxa² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Sū³na² kī³lha³lxa²khai³su² kxan²ti³
 ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³hī¹na² txu¹hē¹na² a²nū²khai³su²
 a³li³lah¹sxā³ wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa²
 sa²yo²we¹jah¹lo²lon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 5 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²ai²li² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 sa²yo²we¹tāu³lo³te²nān²tu³ ī³li³te²hū³te²a¹
 ko³nxe³te²lo³tāu³lo³tain¹jau³xa² ā³wa²sut¹si¹jau³su²
 a²nū²su² wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la²sa³.
 Nxe³sxā³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
 ā³wa²su¹tē³te³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²kī³lha³lhxu²
 khai³txi³hi¹tē³nūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³ti³hi¹tē³lha²kxai³ Je³su²jah³la² Yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³yxau³nē³lhi¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa².

— Wī³nāi³. Txa²wī³nu³sa²nhi¹lxi¹. Yxo²nxa²ha¹kxe³su²
 nhi¹lxi¹. Nxe³hī³kī³tā³la². 7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wxāi²kxai³
 hī¹na² a²wa³kxēn³yah³lo²lo³te²la³ yah²lxa³lxa². Hī¹na¹
 Txa²wā¹sū³na² a²kī³lha³nāu³khai³su² yah³lxi¹lxa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ū³ha¹te²a²
 yan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi³nhē³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² ī³hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

8 Jā¹nxe³ju³3su² kxā³nxi³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² ī³yah³lxa³nhī¹nai³kxai³ a²nū²a²
 wā³nxin¹kī³lxi³na²te²a²
 txa²wā¹sū³nu²sa²kī³lxi³te²an²tu³ sa²yo²we¹jah³lx-
 in¹tai²ti²tu³wa². 9 Yah³lxi¹ta¹ hī¹na² Txa²wā¹sū³na²

ī³yah³lxi¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ī³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxan²ti³ hī¹na²kxai³lu²
 ī³yat¹jah³lxi¹sxā³ yen³kxa² wā³nxin¹nxa³kxa²
 ha³ya³kxa³lxi³sa²te²a² yuh³xai²nān¹ta²yen³kxan²tu³
 nxe³te²na² ān³ten³yah³lxi¹lxa². Īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³
 yah³lxi¹ji¹wa²? Yen³kxai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²lo³ju³ta²
 ān³ten³yah³lxi¹ji¹wa²? 10 Nxe³yah³lxi³sxā³ ha³lo²a²
 ī³lu³ju³3sū³ju³ta² a³lan²ti³su² tā³nxa² ī³la³kxi³su² tā³nxa²
 kwē³kon³ti³xa² tā³nxa² txi³wa³kxa² wā³nxin¹kī³lxi³ju³ta²
 so¹lxi³ yuh³xan¹te² wān³txa² so¹lxi³
 ten³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². 11 Yah³lxi¹nha²kxai³
 hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa². E³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā²
 sa²yo²ā³sah¹lxi¹kxai²nān²tu³
 kwa²o²la³kxi¹nx2ta¹kxa²yan³txi³su²
 hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².

12 Jā¹nxa¹ju³3su² txa²wā¹tā³syah³lxi¹lxa². E³la²
 e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². A²kxā³nxi³tā² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²ta¹ju³ta² ā³a¹ha²kxai³
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 wxa²wa²sut¹sxā³ yxau³na¹hē³la². Jā¹nxe³na¹kxa²
 yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 wxa²wa²sut¹sxā³ yxau³yah³lxi³nū³nīn¹tai²ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³hī¹nai²tā² ko³nxe³te²lot³sah²lxan³tai²ti²tu³wa².
 13 Nxe³sah¹lxa³nha²kxai³ a²wi¹lhi¹na² ī³h³ton³sxā³ yx-
 au³kxi²ya³sain¹tai²ti²tu³wa². Nxe³ya³sain¹tāu³a²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³yau¹ū¹nx2ta¹tai²ti²tu³wa². 14 Nxe³na¹ha²kxai³
 ī³h³ton³sa²kxe³su² ko³nxe³khai³sa³kxan²ti³
 sa²yo²ā³sah²lxan³tai²ti²tu³wa². Oh³xan¹jah¹la²
 wxā³tā³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²khai³xa² wxā³tā³nxa²
 nxe³te²na² ain³kxah¹lxi¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 ain³kxi²sah¹lxi¹tai²ti²tu³wa². 15 Wi¹lhin¹khai¹yah³lx-
 in¹tai²ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ a³lxi²sah¹lx-
 in¹tai²ti²tu³wa². Sah¹lxi¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 wxa²ye³nai²li² wxa²ye³sai¹nhah²lxi¹ke³la³te²kxai³
 ū³yhe³wi²xi²sah¹lxi³hī³nx¹lxa².
 Nxe³sah²lxi¹nhī³nxān¹kxan²ti³ ī³h¹nxe³jah³lxi¹thai¹la²?
 16 Wān³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ e³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³
 hī¹nai²li² ī³ā³lxa³txi³nha²sxā³
 an³ta³kxi²sah²lxi³hī³nxān¹ji¹wa²?

17 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² jah¹la²nāu³xai²li²
 yxo²ki³lxi³te²nāu³xai²li² ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³tx-
 ai²la¹wa². Wi¹lhen³txi¹nx2tain¹kxan²ti³ ā³sxā³
 ā³waix³sa²si¹hain¹yah³lxi¹jau³nū³a² sah¹lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ sa²yo²ā³sah¹lxi³sān²sxā³
 sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³hī³nx¹lxa². Nxe³ju³tai²na²
 so¹lxi³ te³nain¹na³la². 18 Jā¹nxe³ju³3su² a²nū²a²
 wi¹lhen³txi¹nx2tain¹ju³3su² wai³nhī³nx2na³la², a²e¹na²
 wi¹lhin¹ke³la³te²kxai³la². U²lxi³ yxau³tā³nxa² u²lxi³ yx-
 aun²nxa³tā³nxa² nxe³kxan²ti³ wi¹lhi³nx2na³la².
 19 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxāi²kxai³
 txa²wē³ha³lxi³hū³yah³lxi¹lxa². Kris²tu³jah¹la² wān³txa²
 kū³we²ki²la² ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa². Ā³ne³wxe³
 kāi²non³yah²lxan³tā³lxa¹ khāuh³lxa³tē³nha²sxā³ yx-
 au³si¹sah¹lxi¹nha²wa². Tu¹ha^{3</}

khāuh³lxa³tē³nha²sxā³ yxau³si¹sah¹lxin¹nha²wa².
 20 Wxa²ye³na² wxā³sxā³ i³ye³kxi²ti³ten³sa³nha²wa².
 Yau³ā³lxi³ti³ e³kxi¹nx2ti³h³na¹wa². Nxe³ta¹
 ti³he¹nxe²nxa³wa². Ul²yxau³na¹ha²kxai³ wān³txa²
 wain³txi³ e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a²
 hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Wān³txa² sa²wai³wait3sxā³
 i³ye³kxi¹nxa²lxi³te²nū²hū³nxa³nha²wa².

A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wē³ha³lxa² ha¹lin¹kxi³jau³su²

21 Jā¹nxe³jut3su² yau³ka³na³ka³nat3sxā³
 i³yau¹ū³sah¹lxi³hē¹la². Nxe² e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa²
 sa²yo²we¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹. Yah³lxin¹jau³su² kx-
 an²ti³ jau³jau¹xai²na² yo²ha³kxa¹ ain³kxi²yah²lx-
 an³ta²lu¹wa². 22 Kxā³nhi¹nu¹tai²na²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² wē³sa² ha¹li¹
 we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²wi¹lhī¹na² tu¹ha² nū¹ha²
 a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa²
 ū³whīn¹ti³sxā³ wet1sān²sxā³ a²ki³lha³lxa²
 a²wi¹lhī¹nān¹te²a² hxi²kan¹te²nān²ta³ a³li³lah¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²yan¹nāu³a¹ a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²
 ū³whīn¹ti³sxā³ sa²we²txi²nūn³sxā³ jā¹nxe²
 a³li³lah¹ye²nūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 23 Nxe³sxā³
 a²ki³lha³lxa² hxi²kan¹txa² a²hā³ka³na² kwa²hāi¹nxe²
 wa³kon³kxi²sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² kwa²hāi¹nxe²
 wē³ni³sxā³ we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 a²ki³lha³lxa² ā³sa²nūn³te²na² sa²kxai³lu² a²hā³ka³na²
 wē³ni³nxa³hī¹nu¹tai²na² wē³sai²na²
 a³li³lah¹si¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³txa²
 i³ye³ūh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na²
 yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi¹tai²na²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 24 Jā¹nxe³jau³xai²li²
 i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a²nāu³xa² i³ye³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa²
 yau³ha¹lin¹jau³xa² yū²na³la². Yau³ka³na³ka³na³jau³xai²li²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su²
 ū³hū¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wā³la³ka³txa²
 a³ka³nxi²sxā³ ū³hū¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³ka³txai²na² a²i³lxa² Si³na³i²kax3su¹ Ju³te²a²
 ko³xan¹te²a² a²wān³txi³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 A³ra²bi²a²ko³xan¹ta³kax3su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³ka³txai²na² a²wa³ka³li³lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa²
 te²yā¹nxe³h³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³
 a²wē³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³tū³ka³txi³su²
 nūn³na³la². Jā¹nxe³sxā³ a²kxā³nxi³tān²tu³
 nxe³hī¹nān¹te²tu³ Je³ru³sa³lē²thi³na² yuh³xan¹ta²
 a²hxi²kan¹thi³nai²la¹wa². Kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 sa²yo²we¹tū³ka³txa² a²sxi²hai²la¹wa². Hai³txi³
 Je³su²jah³la² wān³txa² yo²te²tū³ka³txi³sxa³wa².
 Nxe²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²a² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ ta¹ka³lx-
 ai²na² a²wē³ha³lxi³hū³nha²kxai³
 a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³hī³nx2na³la².
 26 Nxe³yān¹ta¹ yau³xā³xa² sa²kxai³lu²
 i³ye³ūh¹nē³jau³xai²tā² yo²te²ki³sa²kxai³ oh³xan¹thi³nū³a²
 Je³ru³sa³lē²thi³nū³a² tah²hī³na²

txa²wā¹hā³ka³nu²hū³na³la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kx-
 ai³lu² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 sa²yo²we¹ta¹ka³lxu³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³ūh¹nē³jau³xa² so¹lxi³ yo²te²ta¹ka³lxi²la¹wa².
 27 A²nxe³ju³tai²li² a²kxā³nxān¹jau³xu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi¹tai²na² tah²yau³nū³a²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi² i³nxa² wē³sa² yū²nxa³ta¹ka³lxi³ i³nxa²
 kwa²i³ka³lih³txa²hē³ni¹. Wē³sa³la³ yū³nxa²nxa³kxan³ti³
 ka³lxi¹sxā³ wxan¹txu¹ni¹. Nxe³sxā³ ye³je¹na² wē³sa²
 ka³lxa¹txi³ wē³nhīn¹tū¹xī¹. Ta¹ka³lxa² ā³xa²
 a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² wē³ha³lxa²
 ka³lxa¹txi³ wē³ha³lxi³kxan²ti³ wxa²wē³ha³lxa²
 ā³sen³son¹tū¹xī¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

28 Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yo²te²a¹kxa² yā¹lxah³lxi¹lxa².
 Txa²wā³tā³nāu³syah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³
 I³sa²kah³lu¹tai²na² A³bra³āu²ah³la² i³ye³ūh¹ka² ki³lha³lx-
 ah³lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ki³lha³lxa²khai³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 i³ye³ūh¹tū³ka³txa² wē³ha³lxi³si¹yah³lxi¹lxa².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²te²yah³lxi¹nha²kxai³
 i³ye³ūh¹tū³ka³txa² wē³ha³lxi³su² yah³lxi¹lxa².
 29 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yx-
 au³ta¹ka³lxa² wē³sa² hi²sen³kxai³lu²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²sxe³xa² khai³xai²na² wē³sa²
 i³ye³ūh¹jah³lo²su² kxan²ti³ khāuh³lxa³tain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tū³ka³txa² hi²sen³su²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²te²tū³ka³txi³nāu³xa²
 i³khāuh³lxa³tē³lain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 i³nxū²kwai³yxau³nē³tū³ka³txa²
 i³khāuh³lxa³tē³lain¹na³la². 30 A²nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa²
 a²ki³lha³lxa² whāi²na¹ ā³waix3si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³txai¹nhē³li¹. Nxe³sān²nū²la² A³bra³āu²ah³la²
 a²sxe³xa² khai³xai²na² a²ki³lha³lxa² so¹lxi³ a¹yxau³te²a²
 so¹lxi³ ha²yan¹nāu³a² yen³kxa² ū³wha¹kxi²kxa²
 yo²ha³kxa¹ yū³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 31 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³syah³lxi¹lxa².
 A²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa²
 wē³ha³lxi³sa²nūn³ki³sxa³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹ju³ta²lon³ki³sxa³wa².
 Nxe³ki³sxa³ha²kxai³ a²sxe³xa³ka³lxi³khai³xa²
 a²wē³ha³lxi³hū³ki³tā³la². Yxo²te²tū³ka³txi³su² ki³tā³la².

**Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 wxa²wa²su¹jau³su²**

5 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah³la²
 i³hxi²ka¹tē³ta¹ti²tu³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xai³tā² sa²yo²we¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kx-
 ai³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³
 hāi¹sxā³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau³sa²tē³a

2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². Ju³te²a² nū³kā³txa² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹yah³lxi¹ju³ta² ā³wxe³nū¹hah³lxi¹nxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³xa³lho³la². 3 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ŕ²li³te²su² te²a² Ju³te²a² nū³kā³txa² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹yah³lxi¹ju³ta² kāi³yah³lxi¹nxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹ wā³ko³na³te²tu³ sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³ju³ta³lot3jah³lxi³h³nx³lxa². 4 Wāi²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta¹na² sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³yah³lxi¹ju³ta² ā³wā³li²sxā³ ā³wxe³nū¹hah³lxi¹nxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² ā³na¹sxā³ a³li³sxā³ ā³waix3jah³lxi³h³nx³lxa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² yū³ah³lxi³h³nx³lxa². 5 Nxe³sxā³ txai²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ŕ³hxi²kat1sa²sīn¹sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta¹tā² yxo²ŕ²sī¹na¹wa². Kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ā³wā³su¹kxi²sa²sīn¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wain³te²lot3sa²sīn¹kxe³su² ā³wxe³nū¹sī¹na¹wa². 6 Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ŕ²sī¹na¹wa². Sī¹na¹ha²kxai³ Ju³te²a² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxe³ki³ju³ta² kāi³ta³na² hāi¹nxā¹ta³na² ŕ²lu³ju³ta² kwa²hāi¹nxe³h³nx²na³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ŕ²sxā³ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³ wain³te²lo³tē³ju³ta² yū²na³la². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la².

7 A²wi¹lhī¹na² yxo²ŕ²yah³lxi¹nhī¹nai³tā² wi¹lxi³yah³lxi¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a² kwa² ā³nih³kxai²nān²tu³ yān³txi³ ā³nxai³te²ju³hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³h³yah³lxi¹ta¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² wi¹la² ā³si³tē³kxi²yah³lxi¹ta¹ti²tu³wa². Yxah³lxi¹kxan²ti³ wān³txa² yau³xā³xa² ki³han³jau³xan²tu³ ain³kxah¹lxi¹nha²kxai³ ā³ne³hī¹jah³lxi¹ta¹lu¹wa². Īh¹te²la³ wān³txa² nxe² e³kxi¹nx2ti³te²la³ ain¹sai¹la²? 8 Txa²wā¹sū³nai²na² ŕ³kaix1so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² ā³lxi³jau³xa² yxo²ŕ²yah³lxi¹ju³ta² ten³jah¹lo²sxa³wa². 9 Yain³txa³nū³xa² ŕ³wat1tū³hū³h³nx²na³la². Ki³ka³na³ku² so¹lxi³ hxi²tē³nha²sxā³ yain³txa³nū³xa² ũ³kxē³ni²ki³kxai²nān²tu³ tū³xa² whāi²na¹ ŕ³wat1th³nx²na³la². Nxe³te²ju³hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² yau³xā³xai²li² a²nū²a² ka³na³ku² kxan²ti³ yxo²ŕ²kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²ŕ²ain¹tu¹wa². 10 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³xā³xa² sa²yxo²ā³sih¹na²lxa¹jau³su² ā³wxe³nū¹nx2ta¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hxi²kan¹ti³hī¹tē³jah¹lo²su² ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹ jah¹la² ki³han³jau³su² ŕ³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² ŕ²li³te²su² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ ŕ³yī¹li²tu¹wa².

11 Yxān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxa¹ju³ta² nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²ŕ²sī¹hain¹jau³su² ŕ³yau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ Ju³te²a²

wān³txa² sa²yxo²we¹tū³kā³txa² khāuh³lxa³ti³sain¹to³lhai¹la²? Ya²la³tu³ nxe² ŕ³yau¹ū³hai¹na¹ke³la³te²kxai³ wān³txa² ŕ³hen³txi³na¹jau³xa² Kris²tu³jah¹la² ŕ³hxi²ki¹la³kxain¹ju³ta² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² kwa²wān³txi³sa²h³nx²na³la². Yxān¹ta¹ ti³he¹xai¹nxa³wa². Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³la¹ Ju³te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹tū³kā³txa² ŕ³xan³ta³kxi²sai¹nh³nx²na³wa². Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² ŕ³yau¹ū³ain¹nxa³hē³la². 12 A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² e³ki³ha¹ki¹nx2tain¹tū³kā³txa² ā³waix3txain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

13 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². Wxa²wa²sut1sxā³ yxau³lyah³lxi¹lxa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wa²su¹khaix1na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ŕ²li³ju³ta² wi¹lŕ²ye²na¹ha²kxai³ o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹jau³su² yah³lxi³txa³hē¹la². A³lxi²nyah¹lxi¹nha²kxai³ ā³non²ta³kxi²nyha¹yu³sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la².

14 Nxe³ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹ta¹na² wān³txa² si³yxau³tāu³a² yau³ka³na³ka³na³tā³la².

— A³lxi²nhxān¹kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a³lxi¹ta¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 15 Nxe³to³ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxi³kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²lo³nxe³nyhu¹ah³lxi³kxai²nān²tu³ hai³txi³ hāu²non³sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³nha²kxai³ ā³nhai²ta³lxi³sxā³ yxau²xai³lyah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹sxā³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³h³nx²na³lxa².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ŕ³tih³nxe³nx2ti³jau³su²

16 Jā¹nxa¹ha²kxai³ ŕ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² ŕ³tih³nxe³nx2ti³jau³xa² ain³kxi²jxah³lxi³hē¹la². Yxah³lxi¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān²ta² yxo²kwāin³yah³lxi¹jau³xa² sa²we¹jah³lxi³h³nx²na³lxa². 17 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān²te² ain³nha²ki³ju³ta² ain³kxi²ki³kxai²nān²tu³ yau³xā³lxi³jau³su² h³nx²na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²wān³txi³sxa³wa². Nxe³jau³xai²li² Sū³na² Yāu³ka³txa² te³nxa³jau³xai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² Yāu³ka³txa² a²ten³kxa² sa²kxai³lu² yuh³xai²nān²te² he³la³kxa² te³nai¹nxa³jau³xai²la¹wa². Nxe³jut3su² ha²kxai³ wā²nxūh¹lxi³sxā³ wain³txi³ kāi³ki³ju³ta³nū³a² hxi²kan¹nē³lxa³wa². 18 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwāi³yxau³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² wxa²wa²sut1sxā³ yxau³yah³lxi¹lxa².

19 Jā¹nxe³jut3su² yuh³xai²nān²ta² yxo²kwāin³kxi²kxa² a³la³kxi²ki³tā³la². Nxe³sxā³ a²nū²a² ŕ²li³te²a² yuh³xai²nān²ta² yxo²kwāin³kxi²kxai²na² nxe² kāi³te²ju³hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹: kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²ha²kxai³, kō³nxe³thin¹sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³, kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwāin³to³ha²kxai³, 20 Tah³lxa³kxa² tā³na² kwa²thi³la² tā³na² ŕ²li³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²ki³lxi³ju³ta²

ten³ju³ta³lot³sa²kxai³, tih³na³la² ā³nan³nyhu¹ju³ta²
 so¹lxi³ ten³nha²kxai³, an³ta³kxi²waun¹nyhu¹ha²kxai³,
 kwa² wān³txa² i³ye³sxā³ i³yi²yi²lho¹ta³kxi²nyhu¹ha²kx-
 ai³, i³ka³tā³nxe³yhu¹ha²kxai³, i³wā³lon³kxi²nyhu¹ha²kx-
 ai³, kāin²ki³lxo³nha²sxā³ i³hait²ta³lxi³nyhu¹ha²kxai³
 a²nū³ka³txi³khai³xa² kwa² ā³nhai²ta³lxi³ha²kxai³
 i³ye³i³lho¹kxi²nyhu¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³nha²kxai³,
 21 A²nū²a² ā³xa² a²yen³kxa² kāin² yxo²kwai³ni²
 yain³jau³xa² ün³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹to³ha²kxai³,
 i³yain³sxā³ ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²nyhu¹ha²kxai³,
 nxe³kxa²yu³su² yen³kxa² ā³l³ā³nxe³ju³ta² ko³nxe³ti³
 kāi³ha²kxai³, nxe³sxā³ ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹
 yuh³xai²nān¹te² yxo²kwai³nxi²te²a² kāi³ju³ta²la¹wa².
 Nxe³sxā³ a²nū²a² i³li³te²a² te²yā¹nxe² kāi³kxi²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta²nū³a²
 yū²nxa³lho³la².

22 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 nxū²kwai³yxau³nhē³kxi²nān²tu³ yen³kxa² wi¹ju³ta²
 so¹lxi³ ā³kāi²non³sxā³ o²la³kxi²ki³tā³la². Nxe³ju³ta²sa¹:
 a³lxi²waun¹nyhu¹kxi³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
 wi¹lhin¹sxā³ i³yi²li²nē³jau³su² i³ka³lih³kxi²nē³lha²kxai³,
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³nhāu²no³tē³lha²kxai³,
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹kāi³ki³sa²kxai³, a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxā³ i³ki³sa²kxai³, a²nū²a² i³li³te²a²
 wi¹lhin¹sxā³ hxi²nūn¹ki³sa²kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 yxo²i²nyhu¹ki³sa²kxai³, 23 Wa³su³txi³
 hxi²ye¹ta³lxi³nē³lxa³ha²kxai³, ko³nxe³ti³
 kāi³ū¹nhē³lain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe²
 i³wa²lū³xain¹ki³sxa³ha²kxai³, nxe³sxā³ ju¹ta²na²
 yxo²ha³kxa¹ Sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yx-
 au³nhē³lha²kxai³, nxe² kāi³ki³tā³la². Nxe² kāi³ki³ju³ta²li²
 i³hxi²ko²nē³lain¹ju³ta² yū²te²sxa³yu²hē³la².

24 Jā¹nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² ki³tā³la². A²sa³wi³ha³lxi³su² ki³sa²kxai³
 txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ko³nxe³ti³
 yxo²kwai³ni²ju³ta² nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹ta²
 yxo²kwai³ni²ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ā³sxā³ ā³wa²sut¹sxā³
 yxau³ki³tā³la². A²kxā³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki³l³l³ka³xai¹nh¹nai³ jā¹nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³wa²sut¹sxā³ yx-
 au³ki³tā³la². 25 Jā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²ā³si³wxe³ki³sī¹nai³tā² txa²wā¹ē¹nāu³a²
 tah²lxi³te³lo³tē³ta¹ti²tu³wa². Nxe³te²lo³tē³lha²kxai³
 Sū³na² Yāu³ka³txa² i³hxi²ka¹tē³ju³ta² yx-
 au²xai³la³sah¹lxi³wxa². 26 Kāin²khai¹nxe³ki³lxo³ny-
 ha¹sah¹lxi³txa³hē¹la². Kāin²ki³lxo³sxā³
 he¹kxi²a³sah¹lxi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li² ā²la² kāin²
 yen³kxi³te²a² i³yah³lxi³nxi²nān²tu³
 yxo²kwai³nū¹hain¹yah³lxi³txa³hē¹la².

Ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³su²

6 Txa²wā¹tā³syah¹lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 wxa²nū³ka³txa² wxa²ha³tih³xa²
 ko³nxe³te²sin¹tāu³a² i³ye³so¹kxain¹yah³lxi¹nx-
 ai²nān²tu³ wxā²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 sa²yo²wet¹sxā³ yxau³yah³lxi¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu²
 ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹si¹hai¹nīn¹ju³su² thāi³ti³la²
 wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi¹txai¹nhē³la². Yxo²kāin²i³ye³kx-

ain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ko³nxe³te²ū¹yah¹lx-
 in¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx²ta¹wa². 2 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a²
 a²ē¹nāu³ai²na² sa²txe¹ju³ta³lo³te²na² i³yah³lxi¹nx-
 ai²nān²tu³ ā³nxū²kwai³lxū¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lx-
 in¹kxi²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²ten³ju³su²
 kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 3 Jā¹nxe³sxā³:

— Txa²li² kāin²te²sa¹wi¹. Nxīn¹kxi²nān²tu³ yxān¹ta¹
 hai³txi³ kāin²nxā²nxa³kxe³su²
 i³ki³ha¹kxi²nha²hī³nxa¹lxa². 4 Nxe³yān¹ta¹ o²la³kxah¹lx-
 in¹ju³khai³xa² so¹lxi³ wi¹līn¹ha¹jah¹lxi³hē¹la². Nyhah¹lx-
 in¹kxi²nān²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxi³kxi²nān²tu³
 ka²lih¹txi³nyhah¹lxi³hī³nxa¹lxa². I³ka³lih¹nyhah¹lx-
 in¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lo²la³kxi²na¹te²tu³wi¹. Nxa¹ha²kxai³
 ka³lih¹kxi²nha¹nhai¹. Nyhah¹lxi³hī³nxa¹lxa². Ju¹ta²li²
 wi¹hī³nx²na³la². Yxān¹ta¹ wi¹lo²la³kxah¹lxan³kx-
 ai²nān²tu³ nxe²e³kxah¹lxi¹nhīn¹te³nah¹lxi¹:

— O²la³kxi²na¹ju³ta² kū³we²ki²la² wi¹lxa³wi¹.
 Nxe²nxa³kxan²ti³ a²nū²a² ā³xai²na² o²la³kxi²ju³ta²
 ko³nxe³khai³nx²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ai¹na¹wi¹.
 Yah³lxi¹ju³su² wi¹lo²la³kxah¹lxan³kxi²nān²tu³ nxe²
 e³kxah¹lxi³hī³nxa¹lxa². A²nxe³ju³ta²li² wai³nxa³wa².
 Wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ i³ka³lih³kxi²ny-
 ha¹jah³lxi³hē¹la². 5 Nxe³sxā³ u³lxah³lxin¹ju³su² a²nū²a²
 ā³xa² ā³non²ta³kxi¹nx²tain¹ju³ta²nū³a²
 wahx³yah³lxi³txa³hē¹la².

Wxa²wa³ka³li³yu³ta³lot³sih¹nxa²lxi³kxe³su²
 nūh¹wa³kon³kxa² ai³nha¹jah³lxi³hē¹la².

6 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx²ti³jah¹la²
 wxa²yen³kxi³khai³xa² wi¹te²a² wā²nhūh¹jah³lxi³hē¹la².

7 Wā²nxūh¹ i³ki³ha¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹la².
 Nha²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³ti³ kāi³a¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 wi¹lī²sain¹tu¹wi¹. Jau¹xa² i³ye³sxā³ i³ki³ha¹kxi²ny-
 hah¹lxi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li² yain³ta³ki³a² tē³sxā³
 ū³whī¹kxi²nān²tu³ ha²yan¹nāu³a¹ a²jā¹nxe²
 ū³whī¹xi²ki³nū³a² wxa²so¹hī³nx²na³la². Te²yā¹nxe²
 si³sa³ki³a² kwa²to³lxa² wen¹te²a² tē³sxā³
 ū³whī¹ke³la³te²kxi³ ha²yan¹nāu³a¹ jā¹nxe²
 ū³whī¹xi²ki³nū³a² wxa²so¹hī³nx²na³la². Hai³txi³ ki³lā³xa²
 wxa²so¹hī³nx²na³wa². Ki¹ain²txi³ wxa²so¹hī³nx²na³la².

Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹ta² yxo²kwai³nū³kx-
 ai²nān²tu³ ha²yan¹nāu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹
 ya³lu²ju³ta² so¹lxi³ yū³tu¹wa². Yxān¹ta¹ Sū³na² Yāu³ka³jx-
 ah¹la² te³nain¹ju³sa²ju³ta² o²la³kxi²kxi²nān²tu³
 ha²yan¹nāu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹ kan²txi³
 ka³ten³su² yxau³ju³ta² so¹lxi³ yū³tu¹wa². 9 Nxe³sxā³
 yen³kxa² wi¹kxa² kāi³ki³kxi²nān²tu³
 kwa²hxi²tha³a³sah¹lxi³txa³hē¹la². Yxa³sah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹ yen³kxa² wi¹te²a²
 ū³yho³hxi²nē³lain¹tu¹wa², ū³nē³lxa³ke³la³te²kxi³la².

10 Nxe

Pau²lah³lai²na² wǎn³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

¹¹ Jǎ¹nxa¹jau³xa² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Wǎn³txa² kǎin²jau³xa² ũ³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². ¹² Jǎ¹nxe³jut3su² jah¹la²nǎu³xai²li² ʔ³tih³nxe³nx2ti³ki³lxo³tǔ³kǎ³txa² wain³txi³ o²la³kxai¹nxa³hě³la². A²nǔ²a² kwa²ʔ³ye³kxi²nǔ¹si¹nyhain¹jau³su² te³nain¹na²hě³la². Nxe² kwa² ʔ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — Wi¹lhin¹khai¹yxah³lx¹lx¹. Ju³te²a² nǔ³kǎ³txa² a²ki³lha³lxa² kǎi³ai¹nhxai²na²hě³li¹. Jǎ¹nxe³yah³lx¹lx¹. Nxe³yah³lx¹nha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹yxah³lx¹lx¹. Nxe² kwa² ʔ³ye³kxi²nǔ¹si¹nyhain¹jau³su² ten³khai¹xain¹na²hě³la². Nxe³ha²kxai³ nxe² e³kxi²nǔ¹si¹nyhain¹jau³su² Ju³te²a² nǔ³kǎ³txa² a²ki³lha³lxa² kǎi³ai¹nhxai²na²hě³la². Jǎx¹sih¹nxa²lx-ain¹jau³su² te³nain¹na²hě³la². A²ǎ¹na² wa³lo³lon³na³la². A²nǔ²a² ǎ³xa² khǎuh³lxa³tain¹kxa²yan³txi³su² yuh³lx-ain¹na²hě³la². Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ně³jau³su² yxo²ʔ³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khǎuh³lxa³tain¹kxa²yan³txi³su² yuh³lxain¹na²hě³la². Jǎ¹nxe³ha²kxai³ nxe²e³ain¹te³nah¹lx¹:
 — Ju³te²a² nǔ³kǎ³txa² a²ki³lha³lxa² kǎi³ai¹nhx-ai²na²hě³li¹. Jǎ¹nxe³jah³lx¹hě³li¹. Ain¹jau³su² khǎuh³lxa³txain¹kxa²yan³txi³su² ain¹na²hě³la².
¹³ Nxe²e³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ kxǎ³nxa² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹tai¹nxa³wa². Kwa²hǎi¹nxe² Ju³te²a² nǔ³kǎ³txa² a²ki³lha³lxa² kǎi³ai¹nhxai²na²hě³la². Jǎ¹xah³lxin¹ju³ta³nǔ³a² te³nain¹na²hě³la². Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ yxo²kǎin²e³ai¹nhǐ³nx2na³la². E³te³nah¹lx¹:
 — Txa²wǎn³txa² e³si¹na¹jau³xa² sa²yxo²wet1sain¹nǔn³sǐn¹na³li¹. Nxa¹nhǐ³nx2na³la².

¹⁴ Nxain¹kxan²ti³ yxo²kǎin²e³ain¹kxan²ti³ txai²li² yxo²kǎin²txi³ e³a¹ju³ta² ten³te²txǎ³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²ně³jau³xai²na² so¹lx¹ e³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ ya³lu²kxi²ně³lha²kxai³ yen³kxa² yuh³xai²nǎn¹te²a² wǎ³nxǐn¹kxi³kxan²ti³ a³lx¹sa²nxa³nha²wa². Hǐ¹na² e³kxin²nxa³lho³la². E³kx-in²nxa³te³nah¹lx¹:

— Yuh³xai²nǎn¹ju³ta² a²hxi²kan¹ti³lxo³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe² e³kxin²nxa³lho³la². ¹⁵ Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nǔ³kǎ³txa² kǎi³ain¹jut3sa²kxe³su² sa²yo²ǎ³tǎ³nxa² hǎi¹nxe² kǎi³tǎ³nxa² ʔ³li³ju³ta² kwa²hǎi¹nxe³hǐ³nx2na³la². Yxǎn¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wǎn³txa² yxo²ʔ³kxi²nǎn²tu³ a²ǎ¹nǎu³ai²na² sa²hau³ko³tǔ¹ha²kxai³ ǎ³lx¹txi³ we¹nha²hǐ³nx2na³la². Nxe³ju³tai²na² so¹lx¹ wi¹na³la².
¹⁶ Nxe³ju³tai²li² yxo²ʔ³nhain¹kxi²nǎn²tu³ a²ǎ¹nǎu³ai²na² Txa²wǎ¹sǔ³na² ǎ³nhǎu³no³ju³ta² yǔ³ha²kxai³ thǎi³ti³la² wi¹lǐ²ju³ta² yǔ³ha²kxai³ nxǎn³tain¹tu¹wa². Yxo²ʔ³tǔ³kǎ³txa² yxo²ha³kxa¹ te²yǎ¹nxa²xai³ain¹tu¹wa².

¹⁷ Jǎ¹nxa¹jut3su² Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² ya³lo³txi²sxǎ³ ʔ³hen³txi³na¹ha²kxai³ khǎuhx3sain¹tai¹ti²tu³wa². Txa²nǔ²nǎu³ai²na² sa²kx-ai³lu² khǎuhx3sain¹kxe³su² hxi²yxǎi¹nxa² yǔ³ye²sa³ha²kxai³ Je³su²jah¹la² wa³ka³li³lon³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³sa³ha²kxai³ hǐ¹nǎn¹te²tu³ en²sah¹lxin¹jau³xa² e³kxi²sah¹lx¹txa³hě³la².

¹⁸ Jǎ¹nxe³jut3su² txa²wǎ³tǎ³syah¹lx¹lx¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² thǎi³ti³la² a³lx¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jǎ¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

Efesios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³su² i³wet1so¹sxā³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹si¹ha¹jau³nū³a² i³sa²si¹hā³sa²kx-ah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². E²fe³so³thi³na² yx-au²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹wi¹nxe² yxo²i²yah³lxin¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³nx2ti³na³la². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa².

2 Txa²wā¹wi³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nū²no³txa²lx¹si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

**Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² yen³kxa² wi¹kxa²
ū³hū¹nē³jau³su²**

3 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²su² Jah¹la² A²wi³nai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yen³kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la². 4 Kxā³nxi¹nu¹ta²kxai³ a²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxā³h¹nu¹ta²kx-ai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³nhē³ja³kxā³nū³su² ā²la² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wi¹lh¹nu¹sxā³ kāi³si¹nhē³lha²kxai³ kō³nxe³ju³ta² yū³ye²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³si¹kj³jau³nū³su² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lx¹i²nē³lha²kxai³ nxe² kāi³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A³lx¹i²nē³lha²kxai³ kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³na²:
— I²sxā³ ā³yū³so¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² wā²nxū¹hain³nha²ta¹hxai²hē¹la².
— Ā³yū³so¹ai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³ txa²wē³ha³lx¹lo³ta¹na¹tū¹xā¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ain¹ha²kxai³ nxe³te²nū³su² nxai¹na¹tū¹xā¹. Ju¹ta²na² nūh¹lx¹ixā³ a²ten³jau³su² ha²kxai³lā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 6 Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² a³lx¹i²khai¹nxe³jah¹lai²na² nxe³te²na² wā²nxū¹h¹lx¹ixā³ a²sa³wi³ha³lx¹is³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³jau³su² i²nē³lha²kxai³ wi¹lh¹nu¹sxā³ i²nē³lha²kxai³

nxe³nē³na²hē³la². Nxe³nē³ju³ta²li² i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹wxa².

7 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³ yxau³ki³tā³la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ne³wā²na³ū¹nhē³na³la². Kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³ju³ta² kāin²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe²kāi³sa²tē³ū¹nhē³na³la². 8 Kwa²hāi¹nxe² wā²nxū¹h¹lx¹ixā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³lha²kxai³ wi¹lh¹nu¹sxā³ i²sa²tē³nē³na³la². Txa²wā¹sū³na² te²nān²tu³ a²hoh³lx¹is³su² khai¹nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² ā³n³nha²sxā³ wain³txi³ a³lx¹kxi²ha²kxai³, 9 a²ten³khai³ju³ta² kāi³ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nāu³u¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ē¹nān¹jau³kxai³lu¹, e³te³nah¹lx¹:
— Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā¹a¹tū¹xā¹. Na¹kxai²nān²tu³ ya³lu²kxi²nū¹hain¹tū¹xā¹. Ya³lu²kxi²nū¹hain¹kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³kō³tū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nūh¹lx¹ixā³ Txa²wā¹sū³na² e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³su² ha²kxai³ h¹na²na¹ jau³xu¹ta²na² kāi³ta³lun²na²hē³la². A²nxe³ju³ta²li² kāi³kxe³su² i³yau¹ū¹nhē³na³la². 10 A²nxe³ju³ta² kxā³nāu³a¹ ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹ nxe³tāu³a¹ yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ oh³xan¹te²a² whāi²na¹ yuh³xan¹te²a² whāi²na¹ nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nxe³ju³ta²na² whāi²na¹ a²wa³kxēn³ta³tu¹wa².

11 Jā¹nxe³ju³ta² a²wi¹lh¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³nu²kx-ai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Kxā³nāu³a¹ wē³ha³lx¹lo³ta¹tū³kā³txi³nū³a² yū³sa³tū¹xā¹, i²sxā³ ā³yū³so¹ai¹na¹tū³kā³txi³nū³su¹. A²nxe³te²nū³su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ain¹sxā³ ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³hain¹tū¹xā¹. Nxe³ju³ta²na² kxā³nāu³a¹ nxe²kāi³a¹tū¹xā¹. Txa²te³na¹jau³sa²na³na¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ju³tan¹te²kxā³ya³lhu² h¹na²na² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹na¹wa². Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² yxo²ain¹nūn³tu¹wa². Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² wxi²kin³ti³to³nha²kxai³ sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹hē¹la². Nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² na³la².

13 Te²yā¹nxūn³sxā³ wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² yxo²i²yah³lx¹nū³nī¹nhē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³yau³xai²na² wi¹jau³xai²na² yxo²i²yah³lx¹nh¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wa²su¹tū¹nxā²lx¹na²hē³la². Nxe³yah³lx¹in¹te³na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yā³ka³jxah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³ya³nx2ti³jau³su² ũ³hū¹nx2ti³na²hē³la². ũ³hū¹nx2ti³te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² yxo²ᵀyah³lxin¹te² ᵀnxai²na² txa²sa³wi³ha³lxikhai³su² we¹ti³hi¹txa²lxa¹tu¹wi¹. Kxā¹nxān¹jau³xu¹txain²txi³ e³kxi²na¹hē³li¹. Hī¹na² kāi³ūh¹nx2ti³ta³lu²na¹tu¹wi¹. 14 Yan¹nāu³a¹ yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹nx2ta¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² ya²la³lyau³su² ye²kxe³su² Txa²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx2ta¹hē³li¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wxa²wa²su¹khai¹nxe³sxā³ yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³su² yū³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² nxe³nx2ti³na²hē³la². A²nxe³jut3su² Sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ᵀkāi²not3sxā³ ᵀsa²nēn¹kxi¹jah³lxihē³la².

Pau²lah³lai²na² a²yxo²wān³txa² Sū³na² ᵀye³kxi²jau³su²

15 Wxa²nū³ka³txi³ ᵀnxai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-au³jah¹la² Je³su²jah³la² yxo²ᵀyah³lxita¹hi¹nhē¹la². Yxo²ᵀtū³ka³txi³ ᵀnxai²na² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxixi²waun¹ny-hu¹ah³lxita¹hi¹nhē¹la². 16 Nxe³yah³lxin¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² e³kxi²na¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lx¹:

— Txa²sū³nu²yah³lāi³. Tū¹ka³txai²na² yxo²ᵀnx-ain¹na³li¹. Nxe³kxe³su² ᵀsa²nēn¹kxi²nxa²sī¹na¹nhai¹. Nxe³ha²kxai³ tū¹ka³txai²na² ā³nxū²kwai³lxū¹txai¹nhē³li¹. 17 Wxāi²li² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lo²si¹lx¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wi³nu²si¹lx¹. Wxi²kin³ti³ton³te²a² A²si³yx-au³jah¹lo²si¹lx¹. Nxe³si¹ha²kxai³ a²ē¹nāu³a² a²hoh³lxisi²nūh¹txai¹nhē³li¹. Wxa²ha³lo²a² ᵀyau¹ū¹tx-ai¹nhē³li¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³la³kxi²nū¹si¹hain¹jau³su¹. 18 Te²yā¹nxūn³sxā³ ha³lo²a² ᵀha²te¹jut3sū³nxe² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹la³la³kxi²ti³hit¹tx-ai¹nhē³li¹. Nxi¹nīn¹kxai²nān²tu³ ᵀhi¹txain¹si¹hin¹jau³su² ᵀkaix1so¹ai¹nīn¹ju³tai²na² wi¹wi¹nxe² wah³nxe³nx-ain¹kxe³nū³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Yxo²ᵀtū³ka³txa² yen³kxai²na² ha³lo²ai²na² wi¹ju³ta³nū³a² ū³hū² kāi²no³tai¹nīn¹ju³ta³nū³a² ā³ne³wxe³ain¹tai²li¹. 19 Yxo²ᵀnxain¹tū³ka³txai²na² nū³kxūn³txi³ hxi²kan¹txi³lo³tai¹nīn¹kxe³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nū³kxū³nīn¹ju³tain²txi³ nū³kxūn³txi³ hxi²kan¹ti³hi¹tai¹nīn¹tu¹wi¹. 20 Nū³kxū³nīn¹ju³tx-ai²nān¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ᵀsa²yx-au³si¹hi¹nha²kxai³ nxe³te²la¹wi¹. A²nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ᵀsa²yxau³si¹hin¹ka³tu³ ha³lo²a² oh³xan¹ko³xai²na² wxa²wi¹nxa²tāu³a² ū³h³wxe³si¹hin¹nū²hē³li¹, ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³su² ya³hin¹jau³sa¹. 21 Ūh³wxe³si¹hin¹tau³a¹ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sxā³ ne³ka³ta²si¹hin¹nū²hē³li¹. Oh³nāu³u¹tai²nān¹tū³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ nū³kxūn³khai¹nxe³te²nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ sa²ki³la³xi²te²nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ nxe³si¹hin¹nū²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ hī¹nān¹tū³ka³txai²na² nū³kxūn³te²nāu³xa² ā³sen³sai¹ha²kxai³ yan¹nāu³ān¹tū³ka³txi³nū³a² nū³kxūn³te²nāu³nū³a² ā³sen³sai¹ha²kxai³ nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² nxe³si¹hin¹nū²hē³li¹. 22 Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² a²yu³hē³nāu³a² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³h³wxe³yen¹nū²hē³li¹. A²wa³kxēn³ta³ti³hi¹tin¹nū²hē³li¹.

Nxe³ha²kxai³ yxo²ᵀtū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³kah³lo²su² ti³hi¹tin¹nū²hē³li¹. 23 Txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ wi¹lhu³ko³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²ᵀnha¹tū³ka³txi³nāu¹xai²na² wi¹lhu³ko³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²ᵀtū³ka³txai²li² wi¹lhu³ko³tū¹nha³li¹. Nxe³ha²kxai³la¹ Kris²tu³jah¹la² yā¹nxe³sxā³ yxo²ᵀtū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² sxī²je³na² ᵀli³je³na² yxau²ho³hain¹kxan²ti³ wi¹lhu³ko³tū¹hain¹nūn³si¹na¹wi¹, Kris²tu³jah¹lo²kxai³ Txa²wā¹hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a¹ nxe³e³kxi²to³nha¹wa².

Ya³lu²sxā³ yxau³ki³te²nāu³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³su²

2 A²kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³yah³lxin¹ha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² kāi³yah³lxin¹ha²kxai³ nxe² yxau²xai³yah³lxihx-ain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² ten³yah²lxa³nha²kxai³ ya³lu²te²hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² yx-au²xai³ye²yah³lxito³hin¹ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxin¹hi¹nai³tā² yuh³xai²nān¹tīh³na² ko³nxe³tīh³nai²na² ā³si³tē³la³kxi²yah³lxihx-ain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³khai¹nxe³jah¹lai²na² oh³si³nān¹te²a² hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxihxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Sa³ta³na²jah¹lo²khai³xai²la¹wa². A²ta³a² wān³txai²la¹wa². A²nxe³te²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³tū³ka³tx-ai²na² wa³ka³ti³lo³tain¹te²ju²hē³la². 3 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai² yā¹nxe² kāi³nūn³ki³tai¹ti²tu³wa². Tū¹ka³txai² yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² ko³nxe³ti³ kāi³ki³tai¹ti²tu³wa². Kwa² kuh³lxa³thin¹sxā³ aīn³nha²ki³jau³xa² we¹ki³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ tū¹ka³txai² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ ᵀyī¹li²nē³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³ki³te²ju²hē³la². 4 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a³lxixi²khai¹nxe³nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³sxā³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxe³su² yxau²xai³ki³tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² a³lxixi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³na²hē³la². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². Txa²wā¹sū³nān²tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxixi²nē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². 6 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³lhxā³ yxau³ki³sī¹nān¹te²tu³ oh³nāu³u¹tai²nān¹ko³xai²na² yx-au³ya³nhē³lhi¹jau³nū³su² ᵀhxi²ka¹tē³na²hē³la². 7 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³lxixi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³te²ju²hē³la². Nxe³nē³lha²kx-ai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxixi²nē³ju³ta² kāin²khai¹nxe³ju³tan²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ ᵀsi¹nhē³tu¹wa². 8 Txa²wā¹sū³nai²na² wā²nxūh¹ a³lxixi²nxi²na³la². A³lxixi²nxi²na³la² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² wah³xa² ā³wa²su¹tū¹nhē³si¹jau³sa³.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ya³h³lxi¹nha²kxai³ wxa²ē¹na² ā³wa²su¹tūh¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³ wā²nxūh¹lxi³ wxa²ē¹na² ā³wa²su¹jah¹lxi³h³nx2nxa³lxa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ē¹na² ā³wa²su¹tūnhē³jah¹lai¹la¹wa². 9 Jā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³yah³lxi¹n³kan²ti³ hxi²kan¹txi³ ē¹na² sa²wa²su¹tū¹yah¹lxi³h³nx2nxa³lxa², yxo²kāin²e³yah³lxi¹n³ka²yan³txi³sa³. 10 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² tah²lxi³ sa²we¹tē³jah¹lai¹la¹wa². Yen³kxa² wi¹kxa² so¹lxi³ kāi³si¹nhē³jau³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³nhē³lhxā³ yxau²sa²tē³kj³tā³la². Nxe³ju³ta² kxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³la³ nxe²e³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³nhē³jut3su²

11 Nxa²ha¹te¹ r³ne³kxe³kxi²sxā³ sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Ju³te²a² nū³kā³txi³syah¹lxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³ tx- ai²na¹xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²nān²ty³ a²nū²a² hxi²ki³la³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹tū³kā³txi³su² Txa²wā¹sū³na² r³sxā³ r³so¹kxi²sa²sīn¹ty³kā³txi³su² nxe³te²su² sī¹na¹wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² sa³wi³ha³lxi³sa²ye²ki³ju³ta² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxan²ta¹ wxāi²nāu³ r³nx- ai²nān²ty³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³ r³nxai²nān²ty³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²tū³kā³txi³sxah¹lxa³lxa².

12 Nxe³yah²lxa³nh¹lai³tā² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². I³sa³e² nū³kā³txi³su² yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². Ā³waix3sxā³ yxau³si¹nxa²lx- ain¹te²ju²hē³la². Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹, I³sa³e² nū³kā³txa² ain³kxi²ti³an¹jau³kx- ai³lu¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³su² yah³lxi¹lxi¹. Wi¹lhou³ko³tū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹tai²na² kxā³nx- ai³tā² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau³kxi²yah³lxi¹ju³ta³nū³a² wahx3yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². Yuh³xai²nān¹ko³nāu³a² yxau²xai³yah³lxi¹n³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ā³ten³yah³lx- in¹ju³ta² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². U²lxi³ ā³si³tū³lxi²sxā³ yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hē³la².

Nxe³yah³lxi¹jut3su² nxe² kāi³yah³lxi³ta¹hxai¹nhē¹la². 13 Nxe³yān¹ta¹ hī¹na² sa²kxai³lu² wxāi²nāu³ r³nxai²na² ā³waix3sxā³ yxau³yah³lxi¹te² r³nxai²na² hī¹na² jā¹nxe³sxā³ ā³si³tū³lxi²sxā³ yxau³yah²lxa³lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² ā³nū²nx²ixā³ yx- au³ya³nx2ti³na³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa² ha³li³hxan³nū¹nx2ti³sxā³ ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nūh¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³tū³sih¹nx2ti³na²hē³la². 14 Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kx- ai³lu² hāu²no³tū¹nhē³jah¹lo²su² na³la². Nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² sa²so¹ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² sa²so¹ha²kxai³ tū¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nū³kā³txi³ k³na³ka³na³ti³hi¹tē³na²hē³la². Kō¹kon¹su² kī³sxai³ju³tai³tā² ā³na¹ti³hi¹tē³nha²kxai³ nxe³sxā³ ā³nū²kxi²si¹nhē³na²hē³la². 15 Nxe³ha²kxai³lu¹

Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² wān³txai²li² ā³na¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² wān³txai²li² ā³na¹ha²kxai³ wān³txai³tā² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²we¹jah²lxan³jau³xai²na² ā³na¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²ty³ a²nū²ai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³su² te²na² nxe³tā³nxa² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²la³ t³na² r³li³te²na¹ ā³nū²kxi²si¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² tah²lxi³ we¹tha²kxai³ hāu²no³nhyain¹na²hē³la². 16 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hxi²ki¹la³kxi²sxā³ ya²lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ an³ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹hxa²txā²hē³la². Hxi²ki¹la³kxi²sxā³ ya²lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² te²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² te²na² ā³nū²kxi²sxā³ nū³kā³txi³ k³na³ka³na³tū³kā³txi³su² ti³hi¹tain¹na²hē³la². Nxe³ti³hi¹tai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su² e³te³nah¹lxi¹:

— Tū¹kā³txai²na² r³wi¹lhit1sa²sxā³ ā³ya³lxi²xi²ti³hi¹tai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² hāu²no³tū¹nhē³jau³su² wi¹jau³su² r³hen³txi³te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxāi²nāu³ r³nx- ai²na² Sū³nai²li² ul²yxau²xai³lyah³lxi¹te²nāu³ r³nxāin²txi³ r³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² Sū³nai²li² ul²yxau²xai³nxa³te²nāu³āin²txi³ r³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³na²hē³la². 18 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yx- au³ki³tā³la². Nxe³ki³sa²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txain²txi³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²ain²txi³ nxe³tū³kā³txi³ki³nāu¹xain²txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx- ah¹la² r³hxi²ka¹ti³hi¹tē³na³la².

Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³tāu³a² hxi²kan¹txi³ r³ye³kxi²h³ki³tā³la².

19 Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²ty³ wxa²nū³kā³txi³ r³nx- ai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² yah³lxi¹n³kan²ti³ ā³lxi²tū³kā³txi³su² yah²lxa³nha²kxai³ kwa²ha³la³ka³lxa³lon³yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³h³nx2nxa³lxa². Yxān¹ta¹ ha³lo²a² yx- au²xai³te²nāu³su² nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² sa³wi³ha³lxi³lon³yah³lxi¹lxa², yxo²r³tū³kā³txi³su² yah³lxi¹nha²kxai³la². 20 Sxi²ha² kāin²thi³na² tx- on³jut3sū³ju³tai²la¹wa². Sxi²ha² au³txi³ txah³lxa³kxa² sa²tā³te²na² sa²kxai³lu² r³kaix1so¹tū³kā³txi³su² te²na² Sū³na² wān³txa² hen³txi³tū³kā³txi³su² te²na² nxe³te²nāu³xai²na² tah³lxa³kxan²ty³ sa²tā³ki³te²hū³nain¹na³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³thū³jah¹lai²la¹wa². 21 Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² yxo²r³tū³kā³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²r³ kāi²non³si¹hai¹nha²kxai³ wi¹la³la³kxi² kāi²non³si¹hai¹nha²kxai³ nxe³sa²tē³ū¹hain¹na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ wxa²nū³kā³txi³ r³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² yxo²r³yah³lxi¹nha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³jx- ah<

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ka³na³ka³na³thi³nhū³kī³tā³la², Sū³na² Yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³yxau³nē³nha²kxai³la².

Pau²lah³la² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² wa³ka³li³yu³ta³lot³jau³su²

3 Jā¹nxe³jut³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹te²sa¹ti²tu³wa². Te²sa¹ha²kxai³ wxāi²nān²ta³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² i³nxān²tu³ wān³txain²txi³ i³yau¹ū³nx²ti³te³lhxā³ o²la³kxi²ye¹nx²ta¹wa². Nxe² o²la³kxi²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sain¹na²hē³la². 2 Jā¹nxa¹ju³ta² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² Sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx²ti³jau³xa² wān³txai²na² i³yau¹ū³sih¹nx²ta¹jau³su² a²wa³ka³li³yu³ta³lot³sa³na²hē³la². A²nxe³jut³su² ne³kat¹jah¹lxin¹ta²lu¹wa². 3 Nxe³sxā³ kxā³nāu³u¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hē³la². E³kxi²te³nah¹lxi¹: — Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²na² i³li³te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹ai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sī³na² a²nū²nāu³khai³xa² a²ha³tih³nāu³a² yā¹nxe³te²lon³txai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹nha²sxā³ i³ye³kxi²jau³xai³tā² we¹ta³lu²nain¹nū³nha²kxai³ nxe³nū¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² hāi³jau³xu¹tai²na² hī¹nai²na¹ so¹lxi³ i³yau¹ū³sa³na²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² kxā³nxa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³txā³nxi³tā² ā³nī²xi²sxā³ i³sa²wa²lho¹xi²yah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah¹lxin¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² hāi³jau³xu¹tai²na² wān³txain²txi³ kwēn¹ta² i³yau¹ū³sa²jau³xai²na² wān³txain²txi³ nxe³jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah¹lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³ju³ta² wān³txai²na² kxā³nhxi¹nu¹tai²nān²tu³ ā²la² ā³no¹sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹yah¹la²nāu³xu¹tai²na² a²nū²a²nāu³xu¹tai²na² hai³txi³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē³la². Nxe³yān¹ta¹ hī¹nai²na² so¹lxi³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³kaix¹so¹tū³kq³txi³su² wi¹hin¹te²su² te²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kq³txi³su² te²nāu³xa² nxe³ya³sxā³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²kxai³lu² i³yau¹ū³yah¹lxita¹hxai²hē³la². 7 Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹khaix¹nxe³sxā³ wā²nxūh¹lxi³ wi¹hin¹te²lot³sain¹na²hē³la². Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: — I³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxi³ yxau³ain¹te²nāu³xa² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹hai¹nhīn¹jau³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². 8 Kāin²te²txā³wa². Yxo²i³tū³kq³txi³a²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² ū³sa²si¹hā³sain¹na²hē³la². Ū³sa²si¹hā³sain¹te³nah¹lxi¹: — Pau²lah³lāi³. Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² ū³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tūh¹nx²ti³jau³xa² wān³txai²li² hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ta³lu²nhxa³jah¹lx-

an³jau³xai²na² wān³txai²li² ū³hū¹nxa²sxā³ ū³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxe³sa¹wa². 9 A²nxe³jau³xai²na² yen³kxu¹tai²na² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² sa²we¹jah¹la² hi²sen³su² wān³txu¹tai²na² ā³sa²hāi³kxi²xai³ta¹hxai²hē³la². A²nxe³jau³jau³xai²na² ū³hū¹sa²sxā³ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su² i³la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² i³hxi²kat¹sa²sxā³ ū³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². 10 Nxe³sa²te³na¹ oh³xan¹te²a² hxi²kan¹ti³ nū³ka³txi³su² te²na² oh³xan¹te²a² nū³kxūn³ta³ nū³ka³txi³su² te²na² ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tū¹hain¹ju³ta² ū³hū¹hain¹ju³ta³nū³a² wā²nā³ū¹hain¹tu¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kq³txai²na² hxi²ka² wā²nā³ū¹hain¹tu¹wa². 11 Kxā³nāu³u¹tai²na² txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³hī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²wē³ha³lxi³nāu³nxū³a² wā²nxūh¹hain³nha²ta¹hxai²hē³la². Txa²wā¹ha³lo²an¹ta² nū³ka³txi³nū³a¹ i³li³te²nū³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lan²tu³ yxo²i²ain¹ju³ta³nū³a² ten³ta¹hxai²hē³la². A²nxe³ju³kxai³lu² yxo²i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³ha³lxi³khai³lo³tain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³jau³xa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su² ta¹hxai²hē³la². 12 Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nhē³ju³ta² yxau³kī³sa²kxai³ yxo²i²kī³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³kī³sxa³kxe³su² ā³yo²o³tū¹kī³sa²kxai³ yxo²i²sxā³ ā³tī³kī³sa²kxai³ nxe³kī³tā³la². 13 Jā¹nxe³na¹jut³su² khāuh³lxa³txi³sa²ju³ta² hxi²waun³jah¹lxita³hē³la². Nxū²kwai³lxū¹txi³ yxau²xai³jah¹lxihē³la². Khāuh³lxa³txi³ye²sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹ko³nh²yah¹lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³jau³su²

14 Jā¹nxa¹jut³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² A²wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²yen³nāu³a² ā³ka³ti³wxe³nū¹sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹wa². 15 A²nxe³jah¹lai²na² sa²nēn¹kxi²na¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nāu³a¹ a²yut³sain¹tāu³a¹ a²yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ a²yut³sain¹tāu³a¹ a²yo²ha³kxa¹ i³yī¹li²ju³ta³lot³txi² ai³ain¹ta¹hxai²hē³la². 16 Jā¹nxe³na¹jut³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹tāu³a² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: — Sū³na² nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nīn¹ju³ta² kāin²khaix¹nhxi¹lxi¹. Wā³nxī¹khaix¹nhxi¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³ yuh³xan¹tū³kq³txa² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² yxo²i²nxain¹te²nāu³xa² nū³kxūn³ti³hi¹txai¹nhē³li¹. Wxa²yāu³ka³jxah¹la² sa²kxai³lu² nxū²kwai³yxau²xai³si¹hain¹to³hī¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ ā³nxū²kwai³lxū¹txai¹nhē³li¹. 17 Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² nxē²kxa² yā¹te²hū³nxain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa² a²nxe²kxa² a²u³txi³ ai³kxai²nān²tu³ wa³su³txi³ it³sa²nāu²ā³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²wān³txa² kan²txi³ yxo²i²nxain¹kxai²nān²tu³ an²ta³kxai¹nīn¹ju³ta³nū³a² yū²ai¹nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² a²si³tah³nāu³a² a²u³txi³ tx-

ah³lxa³kxa² ūh³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ sxi²ha²kxai³lu²
 wa³su³txi³ a³hi²sxā³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²wān³txa² yxo²nxain¹kx-
 ai²nān²tu³ sa²yxo²ā³nxai¹nxai³lho³li¹. A²nxe³ju³ta¹na²
 a³lxi²xai³ti³hit¹si¹ja³kxa³nxai¹n¹nha²kxai³
 nxe³ti³hit¹sa²tē³ai¹n¹n¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 Kris²tu³jah¹la² a³lxin²tain¹kxe³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹.
 18 Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³kxa² Si³yxa³ju³lah¹la¹wi¹.
 Nxe³ju³ta¹li² ā³ne³wxe³si¹txai¹nhē³li¹.
 19 Kris²tu³jah¹la² a³lxin²tain¹kxe³su² hxi²kan¹txi³
 wā²nxū¹ ā³ne³wxe³sīn¹te²txā³wi¹. Hāi¹sxā³ a²ē¹nāu³a²
 āu³txi³ e³kxi²nha²ti³hi¹txai¹nhē³li¹. Nx-
 ai¹n¹n¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³nū²kxi²sxā³ yx-
 au²xai³lhi¹hai¹n¹n¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² a²ē¹nāu³ai²na²
 a³la³kxi²sa²sai¹si¹hai¹n¹n¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³su²
 Txa²wā¹sū³na² nxe³to³ha¹wa².
 20 Jā¹nxe³ju³tsu² Txa²wā¹sū³na²
 hxi²kan¹khai¹jah¹lai¹la¹wa².
 Ā³sen³sai¹nē³jah¹lai¹la¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi²kj³kxai²nān²tu³ wa³to²hi²sxā³
 i³we¹tū¹nhē³tu¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² āu³tāu³ai²na²
 so¹lxi³ e³kxi²nha²sxā³ nxe³kj³kkan²ti³ wa³to²hi²sxā³
 ain³kxi²nū¹nhē³tu¹wa². A²nxū²kwai³lxū¹sxā³
 hxi²kat¹sa²tē³nū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 nxe³kāi³ū¹nhē³tu¹wa². 21 Jā¹nxe³ju³tsu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³kj³kxa² wah³xa²
 i³hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai¹la¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³tx-
 ai²li² yxo²txā³ yxau²xai³tū³kā³txi³kj³nāu¹xai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ txa²wā¹ē¹na²
 i³hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai¹la¹wa².
 Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²li²
 i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxī³hē¹la². I³sa²nēn¹kxi²
 i³sa²wa²to¹ja³sah¹lxī³hē¹la².

Je³su²jah³la² yxo²txā³kā³txai²na²
 a²nū²ka³na³ka³na³te²lot³ju³su².

4 Nxa²ha¹te¹txai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa²
 sa²yxo²wet¹sxā³ yxau³na¹ha²kxai³
 ū³ti¹kxi²sain¹tai²ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lo²su² na¹wa².
 Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹ju³xai²na²
 wān³txai²li² ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Yxo²thāi³ti³la²
 e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³nu²su² te²hi²sen³kxai³lu²
 a²ten³ju³khai³xa² wain³txi³ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³si¹nx2ti³ju³su²
 i³kaix1so¹nx2ti³tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³ha²kxai³
 a²nū²a² ā³xa² i³kāin²te²lon³si¹sxā³ yxau³ya³nyhu¹i²
 i³kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³ya³ny-
 hu¹i² nxe³jah³lxī³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³
 kāi³ū¹sa²na³na¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi¹ta²
 i³kwai²kxi²nhyu¹ah³lxan³kxe³su² hāi¹nxā² a²kit³su²
 a³lxi²waun¹nyha¹jah³lxī³hē¹la². 3 Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yx-
 au²xai³la³nha¹ju³ah³lxī³hē¹la². Ju¹ta²na² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la²kxai³lu² i³hxi²ka¹txa²lxī³ha²kxai³
 hāu²non³sxā³ yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wa².
 4 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah³la² yxo²txā³kā³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la².

Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la²
 ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a²
 yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ wah³nxe³kj³tā³la².
 Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹nē³lha²kxai³ yan¹nāu³a¹
 Sū³na²li² ā³ti³nē³lhxā³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a²
 wah³nxe³kj³tu¹wa². 5 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³ju³lah¹la²
 ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Yxo²txā³kj³ju³xai²na²
 yau³ka³na³ka³nat³sxā³ yxo²txā³kj³tā³la². I³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³ta¹hxi²hē¹la², Je³su²jah³la²
 ka³na³ka³na³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxī³su² ti³hi¹tē³lha²kx-
 ai³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³ yxo²txā³kj³tā³la². 6 Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxa³tāu³a² Txa²wā¹wi³na² Si³yxa³ju³lah¹la²
 ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². A²nū²a²nāu³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ ne³te²kj³nāu¹xai²na²
 ā³si³tē³kxi²nē³jah¹lo²su² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³la².
 Nxū²kwai³yxau²sa²tē³kxi²nē³jah¹lai²la¹wa².
 7 Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²sa²tē³nē³na³la².
 Nxe³nē³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su²
 hxi²kan¹khai³kxe³su² i³la³kxi²sa²tē³nē³te²ju³hē³la².
 Ha³na³ka³lxī³nxe² ai³sxā³ ten³si¹nhē³kxe³su²
 i³la³kxi²sa²tē³nē³te²ju³hē³la². 8 Nxe³ju³tsu²
 Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² wān³txu¹ta¹na²
 e³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la²
 i³yau¹ū¹nhē³ju³su² e³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³te³nah¹lxī¹:
 — A²kō¹kō¹nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nū²kxū³ju³ta²
 sa²so¹kxa²hxa³kain¹sxā³ sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxi²hē¹li¹.
 Ain¹ka³tu³ Jah¹lai²na² so¹lxi³ nū³kxū³txi³
 ā³sen³sai¹yain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³te²nāu³xa²
 sa²so¹ā³ain¹sxā³ ka³la³xi²ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³tāu³a²
 a²nū²a²nāu³xa² i³hxi²ka¹tain¹ju³ta²
 i³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxi²hē¹li¹.
 Nxe³ta¹hxi²hē¹la².
 9 Jā¹nxe³ju³xu¹ta¹na¹:
 — Ka³la³xi²ta¹hxi²hē¹li¹. Ju³ju¹xu¹ta¹na²sa¹,
 a²si³yxau²tāu³a²sa¹. A²kxā³nxā²
 a³ka³nxī²sā²nxā³ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹ti³
 ka³la³xi²h³nx2nxā³wa². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a²
 yuh³nāu³a² a³ka³nxī²sān²ta¹hxi²hē¹la².
 10 Te²yā¹nxū³sxā³ nxe³jah¹lain²txi³
 a³ka³nxī²jah¹lain²txi³ ka³la³xi²jah¹lain²txi³ ta¹hxi²hē¹la².
 Ka³la³xi²ka³tu³ oh³xan¹ko³nāu³a² oh³xan¹ko³xu¹ta¹na²
 ka³la³xi²ta¹hxi²hē¹la². Ka³la³xi²tāu³a² A²yāu³ka³jx-
 ah¹lo²khai³xa² yxau³sxā³ sa²si¹hā³ka³tu³
 nxe³hī¹nān¹te²tu³ yuh³xan¹ko³nāu³a² whāi²na¹
 a²yāu³ka³jxah¹lan²tu³ yxau²xai³la³kxi²nē³na³la².
 11 Jā¹nxe³ju³tsu² i³la³ka³ti³lxo³tē³kxe³su² nxe³te³nah¹lxī¹.
 Txa²wā¹nū³kā³txai²na²
 a²wān³kxi³nū³kā³txi³kj³nāu¹xai²na² i³kaix1so¹tū³kā³txa²
 i³la³ka³ti³lxo³tē³lha²kxai³
 a²wān³kxi³nū³kā³txi³kj³nāu¹xai²na² Sū³na² wān³txa²
 i³ye³ū¹nyhu¹kj³ju³nū³ai²na² i³la³ka³ti³lxo³tē³lha²kxai³
 a²wān³kxi³nū³kā³txi³kj³nāu¹xai²na² ha³lo²a² u²lx-
 an¹ko³xai²na² ai³sxā³ wa³nūn³tū³kā³txa²
 i³hen³txi³si¹ju³nū³su² i³la³ka³ti³lxo³tē³lha²kxai³
 a²wān³kxi³nū³kā³txi³kj³nāu¹xai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa²

ĩla³ka³ti³lxo³tẽ³lha²kxai³ nxe²xai³nẽ³te²ju²hẽ³la².
 12 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²r²te²nãu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³
 yxo²r²kãĩ²not3si¹hain¹jau³nũ³su²
 ĩhxi²kat1txa²lxi³tu¹wa². Nxe³kxi³nũ³su² Kris²tu³jah¹la²
 a²nũ²hũ³sxã³ yxo²r²tũ³kã³txan²tu³
 nxũ²kwãĩ³lxũ¹nũ¹hain¹tu¹wa². 13 Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³
 yxo²r²yah³lxin¹jau³xain²txi³ yxo²r²a¹jau³xain²txi³
 nxe³tu¹wa². Je³su²jah³lo²su² Txa²wã¹sũ³na²
 A²ki³lha³lhxu² jau³jau¹xai²na² wi¹la³la³kxi²ki³tu¹wa².
 Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³lon³ki³tu¹wa².
 Nxe³te²kxa³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² yã¹nxe²
 kãĩ²non³ki³tu¹wa². 14 Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wẽ³ha³lxa²
 yã¹nxe³ki³sxa³lho³la². Te²yã¹nxe² na³vi²o²tẽ³na²
 yã¹nxe³ki³sxa³lho³la². A²nxe³tẽ³na² it3ta² ün³kxa²
 sa²ik3kxai²nãn²tũ³ na³vi²o²tẽ³na² kwa²sa²xai³li²
 kwa²sa²wa²lho¹xi² jã¹nxe² nxe²xai³te²ju²hẽ³la².
 Te²yã¹nxe³jut3sũ³nxe² kãĩ³ki³sxa³lho³la². Wãn³txa²
 tah²yau³xai²na² ain³kxi²ki³kxai²nãn²tu³
 ka²yãu¹ka²yãu¹jau³su² kxai²nãn²tu³
 ain³kxi²ki³sxa³lho³la². Wãn³txa² ĩ³ki³ha¹kxi²nẽ³te³lhxã³
 e³kxi²nẽ³lain¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³kxi²ki³sxa³lho³la².
 15 Nxe³yãn¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹sxã³ wãn³txa²
 ya²la³lyau³xa³ so¹lxi³ e³kxi²ki³tã³la². Kris²tu³jah¹la²
 txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² ne³kih¹nha²ki³kxa²
 yã¹nxe³ki³tã³la². Nxe³jah¹la² yã¹nxe² kãĩ²non³sxã³
 ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ki³tu¹wa². 16 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 txa²wã¹nũ²a² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la².
 Txa²wã¹ka³ti³tã³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹
 txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² sa²yxo²wet1sxã³
 wi¹lain³ki²sa²sain¹ta³kxi²nha²ki³kxai²nãn²tu³
 txa²wã¹nũ²ai²na² wi¹lain³ta³kxi²nha² wi¹wen²ta³ki²
 nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 Kris²tu³jah¹la² a²nũ²nãu³su² ki³tã³la². Kris²tu³jah¹la²
 txa²wã¹ne³kai²la¹wa². Nxe³sxã³ sa²yxo²we¹ki³kx-
 ai²nãn²tu³ wi¹lhau³ko³nha²si¹nhẽ³kxai²nãn²tu³
 a³lxi³waun¹nyhu¹i² nxũ²kwãĩ³lxũ¹waun¹nyhu¹i²
 wi¹we¹kãĩ²no³nyhu¹i² nxe³hĩ³ki³tã³la².

Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² tah²lxi³ yxau²xai³ki³jau³su²

17 Kxã³nxai³tã² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa²
 yã¹nxe² kãĩ³sxã³ yxau²hoh³yah³lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
 Yxãn¹ta¹ te²yã¹nxe² kãĩ³xi²yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wãn³txain²txi³
 txa²wãn³txain²txi³ nxe³ya³nx2ta¹wa². A²nxe³tũ³kã³tx-
 ai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³xai²na² ko³nxe³ti³
 a³nhain¹te²ju²hẽ³la². 18 Au³txi³
 wã²nxũ¹hãĩ³nhain¹jau³xai²na² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta²
 so¹lxi³ a³nhain¹te²ju²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yxo²ã³ai¹ni² wi¹la³la³kxai³nxa³i² nxai¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wi¹lhin¹sxã³ yx-
 au³nũ¹hain¹ju³ta³ u²sa²tã³ain¹na²hẽ³la². 19 Nxe³te³na¹
 ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxe³su² ha²yã³kxa² ĩ³ãu²lxai¹nxa³wa².
 Kwa² yxo²ka³u³ka³nxe³txi³ e³kxi²ju³ta² so¹lxi³
 kãĩ³sa²tẽ³ain¹te²ju²hẽ³la². Ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³
 yxo²kwãĩ³nain¹te²ju²hẽ³la².
 20 Nxe³nxa²ha²te¹ wxãĩ²nãn²ta³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² te²yã¹nxe² kãĩ³te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe²

ĩ³tih³nxe³nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². 21 Wãn³txa² wi¹jau³xa²
 ĩ³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 txa²wã¹ha³lo²a² yxau³hĩ¹nai³tã¹jau³la³
 wãn³txi³khai³xai²na² ya²la³lyau³xan²tu³ a³in³so¹yah³lx-
 in¹tai¹ti²tu³wa². 22 Jã¹nxe³sxã³ kxã³nxãn¹te² ĩ³nxai³tã²
 ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹te² ĩ³nxai³tã² ã³nã¹yah³lx-
 in¹te²sin¹jai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³
 ha³ya³kxa²sin¹sxã³ kãĩ³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 ĩ³ki³ha¹kxi²nx2ti³sxã³ ko³nxe³ti³
 kãĩ²non³nxa²lxi³ha³ta²wa². 23 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³
 we¹txa²lxi³te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³sa²tẽ³nxa²lxi³tu¹wa².
 24 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wẽ³ha³lxa² tah²lxi³ wet1sa²tẽ³ai¹na¹xã¹.
 Na¹ka³tu³ Txai²yã¹nxe³ sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹. Wain³ju³ta²
 kãĩ³sa²tẽ³ain¹tũ¹xã¹. Wi¹lhin¹sxã³ ĩ³sain¹tũ¹xã¹.
 Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wã¹sũ³na²
 sa²wet1sa²tẽ³nxa²lxi³na³la².
 25 Jã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² a²nũ²nãu³a²
 a²nũ²ka³na³ka³na³kxa² yã¹nxe³ki³tã³la². Nxe³ha²kxai³
 ĩ³ki³ha¹kxi²jau³xa² ã³na¹hxa³jah¹lxi³hẽ¹la². Wãn³txa²
 ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nyha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 26 A²nũ²a² ã³xa² ĩ³an³ta³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ka³nxa³hi²nxa³tã³lxa¹
 ã³nhãu²no³jah¹lxi³hẽ¹la². 27 A²ta³a² kãin²te²a²
 a²nxũ²kwãĩ³wih¹nx2ti³ha³ta²wa². 28 A²nũ²a² yen³kxa²
 kãĩ³kxi²nyhu¹te² ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² ha²yã³kxa²
 kãĩ³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². Hãĩ¹sxã³
 wxa²hxi²ki³khai³xai²na² wxa²no²la³kxi²sxã³ yen³kxa²
 wi¹kxa² so¹lxi³ kãĩ³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²nũ²a² ã³xa² yen³kxi³txa²te²na² ã³ne³khauh²kxi²yah³lx-
 in¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³
 hxi²nũ¹nũ³hain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 29 Wãn³txa²
 ko³nxe³jau³xa² wxa²yxo²ai²na² ĩ³ye³sxã³
 sa²yxo²sai¹yhah¹lxi³txa³hẽ¹la². Wãn³txa² wi¹jau³xa²
 so¹lxi³ ã³nhxi²nũ¹nũ³yha¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³
 e³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 wxa²yxo²wãn³txa² ĩ³wi¹lhi¹nũ¹nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa².
 30 A²wi¹lhi¹nai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
 yxo²r²yah³lxi³nhĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 A²yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹khaix1jah¹la²
 ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wã¹ẽ¹nãu³a²
 yxau³kxi²nẽ³te³lha³ka². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a²
 a³la³kxi²ton³nẽ³na³la². A³la³kxa²ti³lon³nẽ³lha²kxai³
 Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³ãin²ta³kx-
 ah¹lxi³txa³hẽ¹la². 31 Ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxi³txa³lxa².
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wã²nxũ¹h¹ kwa²to³toh³lxi³
 ĩ³xan³ta³kxi² ĩ³wã³lon³kxi² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³xan³ta³kxi²
 ĩ³kaix1sxã³ ĩ³yxo²xũ³ni² a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³
 kãĩ³ũ¹te³lhxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹i² a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li²hi² nxe³yah³lxi³txa³lxa². 32 ã³na¹yah³lxin¹kx-
 ai²nãn²tu³ wi¹lhin¹ye²nyhu¹i², ĩ³ãin²ta³kxi²nyhu¹sxã³
 a³lxi²nyhu¹i², nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³nai²na² Kris²tu³jah¹la² hxi²kai²na²
 te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²

wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na²
wxa²wa²su¹jah³lxi³hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² a²wē³ha³lxi³lo³tē³jau³su²

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su²
yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ Sū³na² kāi³kxa²
yā¹nxe² kāi³jah³lxi³hē¹la². ² A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lx-
in¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kxā³nxai³tā²
Kris²tu³jah¹la² a³lxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ wā²nxūh¹lxi³sxā³
ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²si¹nx2ti³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa².
³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²t²sxā³ yx-
au²xai³yah³lxi¹nha²kxai³
wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³
a²nū²a² ā³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta²
ā³na¹hxa³ti² kuh³lxa³thin¹sxā³ wā²nxūh¹ain³nyhah¹lx-
in¹ju³ta² ā³na¹hxa³ti² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² ha²ya³kxa²
yxo²kwāin³kxi²nha² nxe³jah³lxi³hē¹la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³
wān³txa² wxa²yxo²a² e³yah³lxin¹jau³xa² wi¹jau³xa²
so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹jau³xa²
e³yah²lxa³nha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³xa²
ko³nxe³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³
ko³nxe³thin¹sxā³ ha²ya³ka³lxi³sa²jau³xa²
e³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³
Sū³na² wi¹lxo³kxi²jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la².
5 Jā¹nxe³jut3su² ko³nxe³thin¹ko³xai²nān²tū³ka³txa²
yā¹nxe² kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ hxi²kan¹txi³
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² nxe³sxā³
te²na² ha³lo²la³ ā³wih¹sxā³ yx-
au²xai³lyah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². Nxe³sxā³ a²nū²ai²na²
kuh³lxa³thin¹sxā³ a²nū²a² ā³xa² o²la³kxi²nyhu¹kxi³te²na²
ā³wih¹xa³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³
wā²nxūh¹hain³nha²ju³ta² kāi³kxai²nān²tū³ nxe³te²na²
ā³wih¹xa³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxa²
yxo²kwāin³kxi²nyhu¹kxi³te²na² ā³wih¹xa³ha²kxai³
nxe³hī³nx2na³la². A²nxe³te²na²:
— A²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwāin³na¹nha¹. Nxe³kx-
ai²nān²tū³ a²nxe³te²na² yen³kxai²na² a²sū³nu³lot3sxā³
sa²yxo²we¹jut3sū³nxe² yxau²xai³hī³nx2na³la².
6 A²nxe³te² he³la³kxai²na² Sū³na² i³xan³ta³kx-
ain¹ju³ta³nū³a² yū²na³la². Sū³na² wān³txa²
sa²yxo²we¹txa³kxai²nān²tū³ nxe³te²nāu³xa² i³xan³ta³kx-
ain¹ju³ta³lon³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wān³txa²
kwa²toh³lxi³jau³su² ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tū³
i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².
7 Nxe³ha²kxai³ te³xai²yā¹nxe² kāi³ūh¹ah³lxi³txa³hē¹la².
8 Kxā³nhxi¹nai³tā² ka³nxah³ti³hū³nxe² yx-
au²xai³lyah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Yxān¹ta¹ hī¹nai²na¹
Kris²tu³jah¹la² yxo²t²yah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²hū³nxe²
yxau²xai³lyah³lxi¹lxa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²a²
a²wēh³ha³lxa² yā¹nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la²
nxū²kwāi³yxau³kxai²nān²tū³ wi¹lhin¹ju³ta² kāi³ha²kxai³
wain³ju³ta² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ a²ya³la³tū³
jau³xa² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³
yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Nxe³yah³lxin¹kxe³su²

ha²te¹te²a² wē³ha³lxa² yā¹nxe² yx-
au²xai³lyah³lxi³hī³nxa¹lxa². 10 Jā¹nxe³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² i³wi¹lxo³ki²ki³ju³ta³nū³a²
so¹lxi³ kāi³ūh¹jah³lxi³hē¹la². 11 Ka³nxah³ta²
kāi³ki³jut3sū³nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². Ko³nxe³ti³
kāi³ki³ju³tai²la¹wa². Yxān¹ta¹
wi¹lain³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la². Ko³nxe³kxai²nān²tū³
i³yau¹ū³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 12 A²nxe³te²na² hāi³a²
kāi³ain¹ju³ta² ko³nxe³khai¹nxe³ha²kxai³
i³hen³txi¹nx2ta¹kxe³su² āu²li²to³nha²hī³na¹wa².
13 Jā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² sa²ha²te¹kxai²nān²tū³
yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ e³la³nah¹lxi³te²ju²hē³la².
E³la³nah¹lxi³kxai²nān²tū³ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹ta³nxa²
ko³nxe³ta³nxa² a³ya³ti³hī³nx2na³la². 14 Te²yā¹nxe³jau³su²
Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Āu³xi²te²hū³te² i³nxa²na² txu¹lxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
Ya³lu²te²hū³te² i³nxa²na² ka³ten³su² i³sa²yx-
au³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³su²
wxa²ē¹nāu³ai²na² i³ha²te¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
15 Jā¹nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² yxau²xai³sa²tē³yah³lx-
in¹kxa² i³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la².
A³la³kxi²nxa³te²yā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².
Wi¹le³kxi²nha²te²a²yāx¹jah³lxi³hē¹la². 16 Ha³lo²a²
wa³su³txi³ ha³nāu³hi²nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³
wain³txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Wain³txi³ yx-
au²xai³lyah³lxin¹kxai²nān²tū³ a²nū²a²
yxo²t²xa³te²nāu³xa² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
i³yau¹ū³yha³lxi³hī³nxa¹lxa². Ha³lo²a² ko³ton³na³la².
Nxe³ha²kxai³ wi¹yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
17 Kwa²toh³lxa³ti³su² yah³lxi³txa³hē¹la².
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
ten³sih¹nxa²ti³jau³su² a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹la².
18 Vin³yau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³
wen¹yah³lxi³txa³hē¹la². I³na²sxā³ wen¹yah³lxin¹kx-
ai²nān²tū³ hin¹yah³lxin¹kxe³su² ko³nxe³ti³
kāi²non³yah³lxi¹nha³ta²wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jah¹la² wxa²ē¹nāu³ai²na²
ain³sa²tē³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹la². 19 Jā¹nxe³te³na¹
wān³txa² wi¹jau³xa² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa²
i³hai³ni² i³no³jau³xa² hain³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxi² wān³txa² wi¹lxon³kxi¹nx2ti³jau³xa² i³hai³ni²
nxe²waun¹nyha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kx-
ai²nān²tū³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³nxa²lxi³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²nū¹ah³lxin¹tu¹wa².
20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wā¹wi³na² Si³yx-
au³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a²
i³li³hxa³ju³ta² i³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
nxe³jah¹la² i³lxa² i³yī¹li¹jah³lxi³sxā³
sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

A²wē³sāi¹yah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² wain³txi³ yx-
au²xai³lain¹jau³su²

21 Kris²tu³jah¹la² i³kain²te²lon³si¹sxā³ yxau³sxā³
sa²nēn¹kxi²ki³tā³la². Nxe³ki³sa²kxai³ i³kain²te²lon³si¹sxā³
yxau³yah³lxi³sxā³

sa²yo²we¹ta³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 22 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³ i³nxai²na² te²yā¹nxe³sxā³:
 — Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit³su² na¹xa¹.
 Sa²yo²we¹te²sa¹xa¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²wē³sāi¹ah³lai²na²
 sa²yo²we¹ta³xai³tain¹yah¹lxi³hē¹na². Nxe³na¹jau³su²
 nxe³ya³nx2ta¹xa². 23 Jā¹nxe³jut³su² a²wē³sāi¹yah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa² ne³ti³hi¹kx-
 ah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² yo²i²tū³kā³txi³kī³nāu³xai²na²
 ne³ti³hi¹tē³jah³lo²su² na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 a²nū²a²nāu³lo³kī³tā³la². Jā¹nxe³sxā³ Jah¹la²kxai³lu²
 ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 xyo²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wa². 24 Te²yā¹nxe³jut³su²
 yo²i²tū³kā³txi³kī³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
 i³kāin²te²lon³sxā³ yxau²xai³lāin¹txai²la². Nxe³kxi³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 nxe³kxa² yā¹nxe² a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa²
 i³kāin²te²lon³sxā³ yxau²xai³lāin¹txai²la².
 25 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³ i³nxai²na²
 wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa² a³lxi¹jah³lxi³hē¹la².
 Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² yo²i²tū³kā³txa² a³lxi²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 wā²nxū^hlxi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 26 Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ i³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ i³yau³xa² tē³sxā³
 wxa²ho³kxi²sxā³ wxa²han³kxi²ti³nē³kxa² yā¹nxe³sxā³
 Sū³na² wān³txi³su² te²kxai³lu² tah²lxi³ sa²we¹tē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa², Sū³na² wān³txa²
 sa²yo²wet¹si¹kī³jau³sa³. Nxe³nē³te²ju²hē³la².
 27 Nxe³ka³tu³ kxā³nāu³a¹ yo²i²tū³kā³txi³kī³na¹xai²na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²nu¹txa²
 hxi²kī³kxai³lu² wā²nxū^h tah²lxi³ sa²we¹tē³ka³tu³ta¹:
 — Wi¹lhin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³su² nxe² e³kxi²nē³jau³su² nxe³nū¹nhē³tu¹wa²,
 Je³su²jah¹la²kxai³ a²ha³lo²a² ā³ti³kī³hī¹na²sa³.
 A²nxe³te²kī³na¹xai²na² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
 yū³nē³lxa³ha²kxai³ kāin² khon³ti³nē³ju³ta²
 yū³nē³lxa³ha²kxai³ i³kūh³lxa³ti³nē³ju³ta²
 yū³nē³lxa³ha²kxai³ nxe²nē³lxa³ho³la². Nxe³yān¹ta¹
 wi¹lhin¹khai¹nxe² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹ti³
 ko³nxe³te²lo³tē³lxa³ha²kxai³ nxe² sa²tē³nē³tu¹wa².
 28 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe³sxā³
 a²sxe³xa³ka³lxai²na² a³lxi²nū¹txai¹nhē³la². Nxe³sxā³
 a²wē³sāi¹yah³lai²na² i²li³te²na²
 a²sxe³xa³ka³lxi³khai³xai²na² a³lxi²kxai²nān²tu³
 a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nū¹nhē³nx2na³la².
 29 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²sīn³khai³xa² yo²kwīn¹kxi²te²na²
 yū³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³ wi¹yai¹yha¹ha²kxai³
 wi¹lhou³ko³tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 yo²i²tū³kā³txa² wi¹lhou³ko³tū¹te²ju²hē³la².
 30 Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³sa²kxa² yā¹nxe³kī³tā³la².
 31 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi¹ta¹na² e³te³nah¹lxi¹:
 — In³txai²na² txu¹ha² so¹nyhu¹te³lhxā³ nxe³kx-
 ai²nān²tu³ a²wī³na² ā³na¹i² a²hā³ka³nai²na² ā³na¹i²
 nxe³ka³tu³ a²sxe³xa³ka³lxai²na² so¹nū²la² ā³nū²kxi²sxā³

yxau³ya³tu¹wi¹. Ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³kxai²nān²tu³
 a²nū²ka³na³ka³na³te²hū³nxe² yxau³ya³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 32 A²nxe³jau³jau¹xu¹ta¹na²
 i³hāi³kxi²nē³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³
 ā³ne³wxe³ta³lun²nē³jau³sxa³wa². Te²yā¹nxe³jut³su²
 Kris²tu³jah¹la² yo²i²sxā³ yxau²xai³lāin¹tū³kā³txa²
 kāi³ū¹hain¹ju³ta² wān³txa² hāi³jau³xai²la¹wa².
 Hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²kī³jau³sxa³wa². Nxe³jau¹xa²
 e³kxi¹nx2ta¹wa². 33 Jā¹nxa¹jau³su² a²wē³sāi¹nāu³ i³nx-
 ai²na² wxa²nū²khai³xai²na² a³lxi²nyha¹lxin¹kxa²
 yā¹nxe³sxā³ wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xai²na²
 a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxū³sxā³
 a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³ i³nxai²na²
 wxa²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹na².

**A²wē³ha³lxa² a²wī³na² a²hā³ka³na² wain³txi³ yx-
 au²xai³lin³tain¹jau³su²**

6 Nxa²ha¹te¹ wē³ha³lxi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu²:
 — Sū³na² wē³ha³lxi³su² na¹xā¹. Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²wī³na² sa²yo²we¹txi² wxa²hā³ka³nai²na²
 sa²yo²we¹txi² nxe³jah³lxi³hē¹la². Ju¹ta¹na² wain³na³la².
 2 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi¹ta¹na² e³te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³na²
 wi¹kāi³ū^hxai³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹na²
 kwa³na³nē³jau³xai²la¹wa². Sa²yo²we¹kī³kxai²nān²tu³
 ka³lih³kxi²la²nha² yxau²xai³kī³tu¹wa².
 — Sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³lih³kxi²la²yhah¹lxi¹nha²kxai³
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ yx-
 au²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Sū³na²
 wān³txu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jau³xu¹ta¹na² wi¹lhin¹kī³ju³ta³nū³a²
 i³yau¹ū¹nhē³jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa²,
 sa²yo²we¹kī³kxe³su² ha²kxai³la².
 4 A²wī³na² i³nxai²na²sa¹. Wxa²wē³ha³lxi³nāu³xa²
 i³xan³txi³ te²lot3jah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ Sū³na²
 wān³txa² i³tih³nxe² wain³txi³ i³yau¹ū¹hi² nxe³tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la².

**Kwa² wa³ka³li³lon³kxi²jah¹la² a²wa³kxēn³yah³la² yx-
 au²xai³lya³jau³su²**

5 Jā¹nxa¹jau³su² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yx-
 au³yah³lxin¹te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 Wxa²wa³kxē³yah³lai²na² txa²wā¹ha³lo²a² yx-
 au²xai³te²na² wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txa²
 yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la².
 Wi¹sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la²
 wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²ha³lo²a²
 a²wa³kxēn³yah³lai²na² wi¹wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 6 I²nx2ti³hī¹na² so¹lxi³ wi¹wa³kon³yah³lxi³txa³hē¹la².
 I²nx2ti³xa³kxan²ti³ wi¹wa³kon³jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a²
 so¹lxi³ i³wi¹lxon³kxi²sih¹nx2ti³jau³nū³su²
 nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la²
 a²wa³kxēn³yah³lo²lot3jah³lxi¹nha²kxai³
 wxa²ē¹nāu³ai²na²:
 — Wain³txi³ kāi³a¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na²
 a²ten³ju³ta³nū

in¹jau³su² nxe³jah³lx³hē¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su² wi¹kāi³yah³lx³in¹kxa²yu³su² ka³lih¹nha²sx³ā³:
 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 wa³kon³kxi²na¹xā¹. Hai³txi³ yuh³xan¹te²na²
 hxi²kan¹jah¹lai²na² so¹lx³ wa³kon³kxin²nxa³xā¹.
 Nxe³jah³lx³hē¹la². 8 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²na²
 wi¹wa³kon³kxi²kxai²nān²tu³ a²nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² ū³yho³hi²xi²tu¹wa².
 Kwa² wa³kon³kxi²jah¹la² tǎ³nxa² a²nū²a² ā³xā²
 wa³kon³kxi²nxa³sx³ā³ kwa² yxau³jah¹lo²su² tǎ³nxa²
 i²li³te²na¹ ū³yho³hi²xi²tu¹wa². Nxe³ya³nx²ta¹wa².
 9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²
 a²wa³kxēn³yah³lo²o³tain¹yah³lx³in¹te² i²nxai²na²
 te²yā¹nxe³sx³ā³ wi¹kāi³tāu³lot³txa²lx³ix³kxa² yā¹nxe³sx³ā³
 wi¹kāi³ūh¹txain¹yah³lx³hē¹la².
 Kō³nxe³ton³sih¹tain¹yah³lx³in¹jau³su² e³kx-
 ain¹yah³lx³ix³txa³hē¹la². Oh³nāu³nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ tū³kǎ³txai²na² a²wa³kxēn³yah³lx³in¹txi³
 wxa²wa³kxē³yah³lx³in¹txi³ nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nū²a²
 ka³na³ki² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ten³kxi²kxa²
 yā¹nxe³sx³ā³ a²nū²a² i²lx³ix³te²na² yā¹nxe³sx³ā³
 ten³kxi²te²ju²hē³la².

**Txa²wā¹sū³na² hxi²ka¹tē³lha²kxai³
 wa²ni²li²nha²ki³jau³su²**

10 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹tǎ³yah¹lx¹lx¹a².
 Ain³kxi²sah¹lx³ix³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² nū³kxūn³te²a² si³yxau³jah¹lai²la¹wa².
 Nxe³sx³ā³ Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sx³ā³ yxau³yah³lx³in¹kx-
 ai²nān²tu³ i²nū³kxūn³ti³hit¹txa²lx³ix³tu¹wa².
 I³hxi²ka¹ta²lx³ix³ju³ta³nū³a² ten³yah³lx³in¹kxai²nān²tu³
 nxe² kāi³ti³hit¹txa²lx³ix³tu¹wa². 11 Kxā³nxi¹nai³itā²
 a²nū²ai²li² a²nū²a² ā³xai²li²:
 — He¹kxi²nyhu¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³ wā²la²
 kan²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²te²ju²hē³la².
 Ū³whi²kxi²nha²te²nū¹ta²kxai³la¹ sīn²ta³ka³lo³a²
 ū³yha³li³kū¹nha²te²ju²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 hi³ki²a³li³khai³xā² ū³si³wi¹nha²te²ju²hē³la².
 A²ha³la³se³nān¹ka³lo³a² kan²ka³lo³a²
 ū³ha³la³wih²kxi²nha²te²ju²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 a²nxū²kwai³la³tih³na² ā³ti¹kxi²nha²te²lhxā³ haut³ta³ka²
 tǎ³nxa² hi³ki²a³la² tǎ³nxa² txo¹kxa²yan³txi³sa².
 Jā¹nxe³sx³ā³ a²yu³kxan¹ka³lo³a²
 ū³yhu³wih²kxi²nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxai²nān²tu³
 tih³na² ai³tih³na² u²lx³ ai³kxan²ti³ wi¹lā³nx-
 ai³h³ix³na²na³la². Kwa³thi³la³ka³lo³a²
 wa³tāu³wa³tāu³ka³lo³ai²na² hxi²tē³nha² nx-
 ain¹te²ju²hē³la². Hxi²tē³nha²kxai²nān²tu³
 a²kō¹kō¹nāu³xā² haut³txa² ha³nxeh³lx³ix³ka³txa²
 ā³na³nain¹kxan¹ti³ hai³txi³ txo¹h³ix³na²na³wa².
 Jā¹nxe³sx³ā³ a²ne³ka³nāu³a² kwa³thi³la³ka³lo³a²
 ū³nhe³hē¹nha²te²ju²hē³la², i²ne³su²lhxā³
 i²ya²lu¹tain¹kxa²yan³txi³sa³. Jā¹nxe³sx³ā³ a²hxi²ka³nāu³a²
 hi³ki²a³la² kāin²ka³txa² tē³te²ju²hē³la², a²kō¹kō¹xā²
 so¹lx³ wa³ka³ti³lo³lha³ka². Nxe³ka³tu³ hā²wxān³txa³
 ā³nhe¹lx³ix³te³lhxā³ ai³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
 yā¹nxe³jut³su²sū³nxe² a²ta³a² nū³kǎ³txa² he¹kxi²nē³ju³ta²
 yū³te²ju²hē³la². Nxe³kxe³su²

wi¹la³non²ta³kxi²nē³ju³ta³nū³su² sa²so¹kxi¹jah³lx³ix³hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. Nxe³yah³lx³in¹kxai²nān²tu³
 a²ta³a² nū³kǎ³txa² hxi²kan¹txi³ i²ki³ha¹kxi¹nx²ti³sx³ā³
 wa³ka³ti³lo³txa²lx³ix³sx³ā³ we³nxa²lx³ix³lho³la².
 12 Jā¹nxe³sx³ā³ he¹kxi²nē³te²na² hai³txi³ a²nū²khai³su²
 ti³he¹nx²na³wa². Yxān¹ta¹ a²ta³a² a²hxi²kan¹te²nāu³xā²
 he¹kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a² kwa²nū³kxūn³te²na²
 he¹kxi²nē³lha²kxai³ ka³nxah³ti³na² yuh³xai²nān¹te²
 hxi²kan¹te²nāu³xā² he¹kxi²nē³lha²kxai³ oh³nāu³an¹te²a²
 a²ta³a² nū³kǎ³txa² kō³nxe³khai¹te²nāu³xā²
 he¹kxi²nē³lha²kxai³ nxe³nē³te²nāu³xā² a²yo²ha³kxa¹
 he¹kxi²nē³te²ju²hē³la². 13 Nxe³nē³lha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² i²hxi²ka¹tē³te²a² whāi²na¹
 sa²so¹jah³lx³ix³hē¹la². Yxah³lx³in¹kxai²nān²tu³
 kō³nxe³te²nāu³xā² hai³txi³ wa³ka³ti³lo³txa²lx³ix³lho³la².
 Hāi¹nxe³sx³ā³ nū³kxūn³sx³ā³ yxau²xai³jah¹lx³ix³hē¹la².
 14 Nū³kxūn³sx³ā³ yxau²xai³te²na² so³ta²to²khai³su²
 te²ju²hē³la². A²nxe³jah¹lo²kxai³la¹ sīn²ta³ka³lo³ai²na²
 tē³kxai²nān²tu³ a²wā²la²ka³lo³a²
 sa²si³nū³nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sx³ā³
 a²ya³la³tu³jau³xā² wain³txi³
 sa²yo²we¹ta²xai³jah¹lx³ix³hē¹la². Jā¹nxe³sx³ā³
 a²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sx³ā³
 wain³te²lo³nha²sx³ā³ yxau²xai³jah¹lx³ix³hē¹la².
 15 Jā¹nxe³sx³ā³ so³ta²to²jah¹la²kxai³lu² a²yu³kan¹ka³lo³a²
 wi¹ka³lo³a² ā³yū³wi¹nha²kxai²nān²tu³ wi¹lā³nx-
 ai³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sx³ā³ wān³txa²
 hāun²jau³xā² tē³sx³ā³ yxau²xai³jah¹lx³ix³hē¹la².
 16 Nxe³kxa²yu³su² so³ta²to²jah¹la²kxai³
 kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tāu³wa³tāu³ka³lo³a²
 hxi²tē³nha²sx³ā³ ai³lain¹te²ju²hē³la². Ai³lain¹te²na¹
 a²nū²a² an³txi³te²na² yxau³son³kxi²kxai²nān²tu³
 ha³nxe²a² i³tho³xā² ā³na¹kxi²kxai²nān²tu³
 kwa³thi³la³ka³lo³ai²li² ā³non²ta³kxi²nha²te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe³sx³ā³ nxū²kwai³lxū¹txi³ Kris²tu³jah¹la²
 yxo²jah³lx³ix³hē¹la². Yah³lx³in¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a²
 a²ta³a² ā³ke³tū¹nx²ti³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³
 sa²yo²we¹jah³lx³ix³h³ix³na²na³lx¹a². 17 Jā¹nxe³sx³ā³
 so³ta²to²jah¹la²kxai³ kwa³thi³la³ka³lo³a²
 ne³hē¹nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sx³ā³
 ā³wa²sut¹sx³ā³ yxau³yah³lx³in¹kxai²nān²tu³ a²ta³ai²li²
 hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tāu³la³
 sa²sai¹kxi¹nx²ti³h³ix³na²na³wa². Jā¹nxe³sx³ā³
 so³ta²to²jah¹lan²tu³ hi³ki²a³la² kāin²ka³txa² tē³sx³ā³
 he¹kxi²nyhu¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sx³ā³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yx-
 au³nx²ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 i²ti³h³ix³na²na³lx¹a². 18 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a²
 i²li³ju³ta² ten³yah³lx³in¹ju³ta² Txa²wā

Txa²wā¹sũ³na² e³kxi²yah³lxin¹tāu³a² kã³a¹ju³ta²
 e³kxi²txain¹nũn³yah³lxihē¹la². Kã³a¹ju³ta²sa¹,
 Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² kxã³nhxi¹nai³tã² hã³jau³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ hi¹nai²na²
 hã³jau³xai²na² i³yau¹ũ³nx2ti³si¹sa²jau³su²
 i³sa²si¹hã³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ wãn³txai²na²
 i³yau¹ũ³nxa²lxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹
 ũ³tĩ¹kxi²sain¹na²hē³la². Ũ³tĩ¹kxi²sain¹sxã³ kwa³thi³lĩh³na²
 tē³sxã³ sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sain¹kxan²ti³ wãn³txa² ha³ya³kxa³lxisu² jau³xa²
 i³yau¹ũ¹hain¹nxa³lho³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Sũ³na²
 e³kxi²yah³lxin¹tāu³a² i³yau¹ũ³sxã³
 i³hxi²ka¹tũh¹sa²jau³nũ³su² i³ye³kxi²txain¹yah³lxihē¹la².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

²¹ Nxa²ha¹te¹ txa²ha³ta³nxa²
 ã³ne³wxe³si¹nxa²lxa¹jau³su² Ti³ki²kah³la²
 i³sa²si¹hã³ũh¹nxa²lxa¹tu¹wa². Txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa².
 A³lxin²nē³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-

au³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹lhit¹sxã³
 sa²yxo²we¹jah¹lo²su² na³la². Wãn³txa² kã³a¹jau³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa².
²² Nxe³jau³nũ³ai²na² so¹lxih³ i³sa²si¹hã³ũ¹hai¹na¹tu¹wa².
 Na¹kxai²nãn²tu³ txai²na¹xai²na² ha³lo²a² yx-
 au²xai³si¹na¹ju³tai²na² i³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa².
 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³nũn³tu¹wa².
²³ Nxe³nx2ti³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³ya³te²na² sa²kxai³lu² a³lxin²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta²
 yũ³ha²kxai³ ã³nhãu²no³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³
 yxo²yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sih¹nx2ti³jau³su²
 ten³sa³nha²wa². ²⁴ Jã¹nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²la³tu³
 wxa²ē¹nãu³ai²na² au³txi³ a³lxin²sa²tē³yah³lxite²si¹lxa².
 Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sũ³na² thã³ti³la²
 a³lxin²nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxa¹jau³su²
 jau¹xai²li² nxe³ya³nx2ta¹wa². Ta³lun²na¹wa².

Filipēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ti³mo²jah³la² nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lx³su² sī¹na¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ ai³sī¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²wa³ka³li³lot³sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx²ti³sī¹na¹wa². Fi³li³po²thi³na² yx- au²xai³yah³lxin¹te² i³nxā², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tū³ka³txi³su² te² i³nxā² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxā² nxe³yah³lxin¹te² i³nxā² ain³kxi¹sah¹lx³hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ain³kxi² yxo²i²tū³ka³txa² i²ū³te²nāu³xa² ain³kxi² nxe³sah¹lx³hē¹la².

2 Nxe³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹wi³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx³ix²ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lx³si¹hi² nxe³nx²ti³si¹jau³su² ten³ya³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

3 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² i²xi¹nx²ti³to³ha¹kx- ai²nān²tu³ hāi¹nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 4 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² hāi¹nxe³ti³ i³nxai²na² e³kxi²to³ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² ka³lih³kxi²la²nha²sxā³ e²kxi²to³ha¹wa². 5 A²wi¹lh¹nai³tā² kwēn¹ta² wxā³sxā³ i³hen³txi³nx²ta¹h¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx²ta¹h¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lx- in¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³h¹nān¹te²tu³ te²yā¹nxe³sah³lx³nhē¹la². A²nxe³ju³ta²li² ka²li¹sah¹lx- in¹nha²wa². 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ā³non²ta³kxi²xai³sxā³ sa²hau³ko³ta³lun²nxā²lx³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx²ixā³ wā³li²tāu³a¹ sa²hau³ko³ta³lun²nxā²lx³tu¹wa². Ju¹tai²li² ya²la³lai²la¹wa². I²te²sa¹wa². 7 Txa²ē¹nāu³ai²na² i²xi¹nx²ti³to³ha¹wa². Kxā³nxi¹nai³tā² yān³ta² tī¹kxi¹sai¹nxā³h¹nai³tā² wa²su¹wa²su¹yxau³na¹h¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lx³nhā²kxai³, hā²wxān³txa³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹h¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lx³nhā²kxai³, sah¹lx³in¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³xa² wxi²kan¹txi³ i³ti³h³nxe³ai¹na¹h¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lx³nhā²kxai³ a²nū²a²

yxo²i²ai¹nxā³te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹si¹ha¹jau³su² i³ye³kxai¹na¹h¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lx³nhā²kxai³ nxe³sah¹lx³nhē¹la². Jā¹nxe³sah³lx³lxā². Nxe³sah¹lx³nhā²kxai³ a³lx³ix²nx²ta¹ju³ta² wain³na³la². 8 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lx³ix²sa²na³la². Txa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ a³lx³ix²sa²tē³sa²na³la². A³lx³ix²sa²kxa² yā¹nxe² a³lx³ix²nx²ta¹wa². Ya²la³tu³ a³lx³ix²khaix¹nxe³nx²ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³kxi¹nx²ta¹wa².

9 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² nxe² e³kxi²na¹te³nah¹lx³i¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Fi³li³po²thi³na² yxo²i²nx- ain¹tū³ka³txa² a³lx³ix²nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² ā²la² kāi²non³sxā³ kāi³ū^htxai¹nhē³li¹. Nxe³ai¹nīn¹ka³tu³ wxa²wān³txa² ā³ne³wxe³nū^hnxain¹ju³ta² ā²la² kāi²no³nha²kxai³ wxa²wān³txa² a²si³yxau³jau³xa² wxi²kan¹txi³ a³la³kxi²nū¹nha²kxai³ nxe³nxā²si¹hai¹na¹jau³su² e³kxi¹nxā²ha¹wi¹. Nxa¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³sxā³ Fi³li³po²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta² i²sxā³ sa²so¹yah³lxin¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx²ixā³ wā³li²tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³nx²ti³xa³ha²kxai³ ha³lo²a² i³āu²lxin¹nx²ti³ju³ta² yū³nx²ti³xa³ha²kxai³ nxe³nx²ti³tu¹wa². 11 Nxe³nx²ti³kx- ai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² ā²la² kāi²non³sxā³ ū³hū¹nx²ti³tu¹wa². Nxe³nx²ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹kj³jau³su²

12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx²ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ā²la² kāi²non³sxā³ ha³ta³nxe³na³la². Khāu³lxā³tot³sain¹kxan²ti³ wān³tx- ai²li² wi¹la³ ha³ta³nxe³nha³la². 13 So³ta²to² nū³ka³txa² i²yxau³nū¹sain¹tū³ka³txa² a³la³kxi²nū^h1sain¹na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹ha²kxai³ kxā³kxai³ ū³tī¹kxi²sain¹ju³ta² a³la³kxi²nū^h1sain¹na³la². Nxe³sain¹kxe³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹na³la². 14 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³ka³txa² i²sai¹nha²kxai³ tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹ju³ta²kxai³ i²sai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² i³nxū²kwai³lxū¹ny- hain¹na²hē³la². I³nxū²kwai³lxū¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² kāin² i³hen³txain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³ton³ta¹nxā³hē³la². 15 Ha³tih³xan¹tū³ka³txai²na² i²sai¹nha²kxai³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Wxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ Pau²lah³la² ā³sen³sai¹a¹tū¹xā¹.

Ain¹jau³su² nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² i³ye³i³yi²li²hon¹ta³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³nyhai¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹na³la². Nxe³yān¹ta¹ nū³kā³txi³ ā³xai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² i³ka³lit³ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe² Sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³hen³txain¹na³la². 16 A²nxe³tū³kā³txai²li² a³lxi²sai¹nha²kxai³ nxe²kāi³ū¹hain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹sa²ju³ta²i³tā² i²sain¹na³la². I²sxā³ i³kaix¹so¹sa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³i³kxi²sxā³ wxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³sa²kxe³su² wxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³na¹ju³ta² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²ju³su² i²sain¹na³la². 17 Nū³kā³txi³ ā³nū³kā³txin³na² e³kxi¹nx2ta¹tū³kā³txin³na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ko³txi³ i³hen³txain¹na³la², ā³sen³sai¹ain¹te³lha³ka². Nxe² kāi³ain¹kxe³su¹:

— Pau²lah³lai²li² tī¹kxa² wxe³ain¹tāu³a² khāuhx3nha²ju³ta² kāi²not3ti³hi¹ta¹tū¹xā¹. A²nū²a²nāu³xa² txa²wān³txa² so¹lxi³ ain¹kxi²sain¹sīn¹kxai²nān²tu³ Pau²lah³la²kxai³ i³āin²ta³kxain¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³la² ain¹na³la².

18 Nxe³sain¹kxan²ti³ i³āin²ta³kxi²nhā²nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³la² kāi²non³sxā³ ha³ta³nxe³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Ko³te³ain¹ta³nxa² wain³txi³ e³ain¹ta³nxa² nxe³kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ha³ta³nxe³na³la². Ju³ta²li² ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sxā³ yxau³xai³la¹tu¹wa². 19 Jā¹nxe³na¹ju³ta² kan²txi³ tī¹kxi²sain¹ju³ta²li² ye³jen¹na² ā³wa²su¹kxi²sa²tu¹wa². Wxa²nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² kāin² i³ye³kxi²yo²nū¹sah³lxi¹nha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³non²ta³kxi²sa²ha²kxai³ nxe³sa²kxe³su² ā³wa²su¹kxi²sxā³ yxau³na¹tu¹wa². Tī¹kxi²sain¹thi³na² a³li³a¹tu¹wa². 20 Txa²ē¹na² au³txi³ ten³sa²kxe³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa². Ka³ten³su² yxau³na¹jut3su² ta³nxa² ya³lu²na¹jut3su² ta³nxa² nxe³na¹kxan²ti³ txa²nū²nāu³xai²na² whāi²na¹ i³ya³lo³txi³khaix¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa². I³nxū²kwāi³lxū¹txi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Hxi²tha²on³sxā³ ā³na¹nxa³lho³la². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa². 21 Nxe³sxā³ txai²na² sa²kxai³lu² hin¹sxā³ yxau³na¹tāu³a² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹ta¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Yxān¹ta¹ ya³lu²na¹kxai²nān²tu³ ā³la² wi¹la³ yxau³hī³na¹wa². 22 Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su² hin¹sxā³ yxau³na¹kxai²nān²tu³ wi¹kāi³a¹ju³ta²nū³a² yū³tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ i³h¹nxe³nah¹lxon³ku². Ka³ten³su² yxau³na¹ta³nxa² ya³lu²na¹ta³nxa² nxe³hī³na¹te²la¹ku². Nxa¹nha²wa². 23 Ju³tha¹li¹ i²sxā³ sa²so¹na¹ju³ta² yū²na³la². Txa²hi¹nxai³la¹ju³ta² ā³na¹sxā³ Kris²tu³jah¹la² yxau³ju³ta² ā³wi¹hū³ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nha²wa². Wi¹kāi²no³nhī³nx2na³la².

24 Nxe³yān¹ta¹ ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² āh¹ hi¹nxai³la¹tu¹wa². 25 Nxe³na¹ju³ta² a³la³kxi²na¹jau³su² āh¹yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². Yxau³ya³nx2ta¹kxe³su² kāi²non³

yxou²si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³ kāi²non³ ka³lih³si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². 26 Nxe³sxā³ wā³li²sxā³ i²xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ kāin² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wa². Sxi²ha² kan²thi³na² a³li³sxā³ i³xi²na¹ju³ta²nū³a² i²sah¹lxi¹nha²kxai³ ka³lih³na²lxi³tu¹wa². 27 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai²na² wain³txi³ sa²yo²wet¹sxā³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxā³si²nx3ti³ta³nxa² wxā³si²nx2ti³nxa³ta³nxa² nxa¹kxan²ti³ wxa²ha³ta³nxa² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ā³ten³nxa²lxi³ju³ta²nū³a² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²hū³nxe² ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wain³txi³ ā³non²ta³kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²yah³lxin¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³nyhu¹i² nxe³yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².

28 Wxa²ko¹ko¹nū³kā³txa² Sū³na² wān³txa² yxo²xa²tū³kā³txa² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹la². Yuh³lxah³lxan³kxai²nān²tu³ tū¹kā³txai²li² Sū³na² wān³txai²na² sa²yo²ā³ain¹kxe³su² ko³nxe³ti³ kāi³nha²ju³ta²nū³a² i³yī¹li²jau³nū³a² so¹lxi³ e³lxah¹ a³la³kxain¹tu¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū³yah³lxin¹kxe³su² e³lxah¹ a³la³kxain¹nū³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² kāi³ū¹nx2ti³tu¹wa². 29 Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²yah³lxin¹ju³ta² i³hxi²ka¹txa²lxi³na³la². Yxo²yah³lxin¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²nāu³xa² kwī²ti³ti³hi¹txa²lxain¹kxe³su² yū³yah³lxin¹tu¹wa². Ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ten³ju³ta² ā³kāi³te²ju³hē¹la². 30 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²nāu³xa²kxai³lu² khāuh³lxa³ti³sain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sain¹to³nha³la². Nxe³sain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³ti³nx2tain¹nū³tu¹wa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³yah³lxi¹nha²kxai³la².

Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³nha²ju³ta² ā³na¹jau³su²

2 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ i³nxū²kwāi³lxū¹nū¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ āin³nha² sa²ha³te¹jah³lxi³txa³hē¹la². A³lxi²sa²te³nyha¹jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² ain³kxi²nha² hin¹jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² o²la³kxi²nha² kāi³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kāin² ka³lih³ti³sah¹lxin¹tu¹wa². 3 Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Toh³lxa² e³sxā³ kwa² kāin²ki³lxo³xah³lxi³txa³hē¹la². Win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² i³ye³ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³ai²na²:

— Hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹ai¹na¹xā¹. Nxe³ny-
hu¹ah³lxi³txa³hē¹la². 4 Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ī²sxā³
kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² a²yan³txa² ī²sxā³
ā³non²ta³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².

5 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³nha²hxai²kxai³ jā¹nxa²
ain³nha¹jah³lxi³nū³nhē¹la².

6 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³nu²khai³su² ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
a²nū³kxūn³ju³ta² hāix¹te²ten³ti³ya³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ya³kxan²ti³ wā²nxūh¹
ī²nū³kxūn³te³lhā³ o²la³kxi²nha²ya³ta¹hx-
ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

7 Nxe²nxa³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³nu²khai³su² kxan²ti³
wā²nxūh¹ nū³kxūn³khai¹nxe³kxe³su² ā³na¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nū²la² a²nū²a²
kwa²wa³ka³lxi³lon³te²a² wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³sxā³ a²nū²khai³hū³nxe² yxau³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nū²khai³su² ye²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

8 A²nū²khai³su² ye²nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² sa²yo²we¹sa²tē³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Sa²yo²we¹ton³sxā³ kāi³ta¹
ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³kxan²ti³ sa²yo²we¹txa³kxe³tu³
yū³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³
ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la²
sa²yo²wet¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³ kāin²ti³hit¹sxā³
a²ī²lxi³la² kāin²khaix¹nxe³jau³xa² ī²yī¹li²ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā²la² kāin²te²a² ī²lxi³
ī²kāi²not³sa²so¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

10 Nxe³sxā³ kāin²ti³hi¹tha²kxai³ oh³xan¹tū³ka³txa²
ha³kxa¹ yuh³xan¹tū³ka³txa² ha³kxa¹
ya³lun¹txi³tū³ka³txa² ha³kxa¹ ā³ka³ti³wxe³nūh¹hain¹sxā³
sa²nēn¹kxain¹tu¹wa².

11 Nxe³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹, a²nū²a² yo²ha³kxa¹
ī²yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai¹li²
Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²khai³xai²la¹wi¹.
Txa²wā¹sū³nu³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
ī²sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
Nxe³ain¹tu¹wa².

Hi³ka²ta² yā¹nxe³kxe³hū³nxe²kī³jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut³su² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
A³lxi¹nx²ta¹wa². A²kxā³nxa² yxau³ya³nhē³lhī¹nai³tā²
txa²wān³txa² wain³txi³ sa²yo²wet¹sah³lx-
in¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ u²lyxau³na¹tāu³a² kx-
an²ti³ sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la². Ā²la² kāi²non³sxā³
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la².
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²yah³lxi³ju³ta² so¹lxi³
kāi³jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxi³nx²yan³txi³su²
wi¹lī²jah¹lxi³hē¹la². 13 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
a²ten³kxi³nū³a² kāi³yah³lxi³ju³ta²
ā³nhi²ka¹txa²lxi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nx²ti³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ sa²yo²wet¹jah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² ka³li³jah¹lxi³hī³nxa¹lxa².

14 Wa³ka³lxa² kāi³yah³lxi³nx²kxe³su² ī²kwaj²kxi²sxā³
kāi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kwa² ī²ye³ī²yī²lhon¹ta³kx-
ah¹lxi³txa³hē¹la². 15 Nxe³yah³lxi³nx²kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³
kāi³yah³lxi³ju³ta³la³ yū³yah²lxa³nha²kxai³
wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ yū³yah³lxi³nha²kxai³
nxe³yah³lxi³tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² Sū³na² wān³txa²
te³nai¹nxa³te²nāu³xa² a²wān³txai²na² wai³nxa³jau³xa²
e³ih² ī²kī³ha¹kxi¹nx²ti³te³lhā³ o²la³kxi² nx-
ain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
wē³ha³lxi³syah¹lxi³nha²kxai³ wi¹ju³ta² so¹lxi³
kāi³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxi³nx²kxai²nān²tu³ Hi³ka²ta²
sa²kxai³lu² sa²kō¹kot¹sa²tē³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxa²
yā¹xah³lxi³hī³nxa¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
yuh³xai²nān¹te²a² Sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²a²
wān³txa² wain³jau³xa² ka³ten³ya³xa²
ī²yau¹ū³yah³lxi³nha²kxai³ sa²kō²kō²kx-
ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 16 Nxe²kāi³yah³lxi³nx²kxai²nān²tu³
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
yū³tā³nxa² yū²nxa³tā³nxa² a³ya³txi²tāu³a¹ nxe³hī¹na¹
ka³li¹ti³sah¹lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³sah²lxi³nx²ka³tu³ta¹
kāi³ūh¹nx²ta¹ju³ta³tā² wa³kon³kxi¹nx²ta¹ju³ta³tā²
Kris²tu³jah¹la² ī²sxā³ ī²ye³kxi²sain¹tu¹wa²:

— Kwa²hāi¹nxe² kwa² hxi²tha³nhxa²nxa³hē³li¹.
Nxe³sain¹tu³wa².

17 A²nū²a² Sū³na² wān³txa² we¹txa³te²nāu³xa²
su²lhā³sai¹nha³ta²wa². Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hx-
at³sa²sxā³ su²lhā³sai¹nha³ta²wa², Sū³na² wān³txa²
ī²hen³txi¹nx²ta¹ha²kxai³la². Jā¹nxe³sain¹kxa²
ha³tā³nxān²txi³ ka³li³ha¹tu¹wa². Sū³na² a²ten³jut³su²
we¹ta¹kxe³su² ī²sain¹kxai²nān²tu³ Sū³nu²kxai³lu²
wi¹lxi³kxi²na¹tu¹wa². 18 Te²yā¹nxe³sxā³
ī²ka³li³ha³sah¹lxi³nū³nhē¹la², su²lhā³sain¹kxan²ti³na².

Ti³mo²jah³la² E³pa³fro³ti³jah³la² sxā³ wxā³nūn³jau³su²

19 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ī²hxi²kat¹sa³kx-
ai²nān²tu³ Ti³mo²jah³lai¹tā² ī²nx²ti³te³lhā³
ī²sa²si¹hā³a¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxa²ha³tā³nxa²
ain³kxi²nx²ta¹tu¹wa². Ain³kxi²nx²ta¹kxai²nān²tu³
ī²ya³lo³ti²sah¹lxi³tu¹wa². 20 Nxe³sxā³
txa²sa³wi³ha³lxi³nā³nāu³xa² jah¹la² so¹lxi³
wi¹la³non²ta³kxi¹nx²ti³jah¹lai²la¹wa². A³lxi¹nx²ta¹kxa²
yā¹nxe² a³lxi¹nx²ti³na³la². 21 Txa²sa³wi³ha³lxi³ā³xa²
hāi¹nxe³ti³xa¹ a²wa³ka³lxa³yan³txa² so¹lxi³
te³nain¹na³la². Yxān¹ta¹ jah¹la² ti³he¹nx²nxa³wa². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet¹sxā³ kāi³ju³ta² ten³na³la².
22 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³xa³ta¹ti²tu³wa².
Wi¹kāi³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²ta¹ti²tu³wa². A²wi³nu²su²
a²kī³lha³lhxu² wi¹wa³kon³ya³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
yā¹nxe² jah¹lai²na² txai²na² kāi³ya³ha¹wa².
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
ī²hen³txi³ya³ha¹ta¹ti²tu³wa². Ju¹ta¹li² ī²yah³lx-
in¹ta¹ti²tu³wa². 23 A²nxe³jah¹lai²li² Ti³mo²jah³lai¹tā²
ī²sa²si¹hā³ūh¹nx²ta¹tu¹wa². Sxi²ha² kan²thi³na²
tī¹kxi²ta³lun²sain¹ju³ta³nū³a² txa²nū² ī²san²sxā³
ī²sa²si¹hā³ūh¹nx²ta¹tu¹wa². 24 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kx-
ai³

25 Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²na²
 E³pa³fro³ti²jah³la² i³sa²si¹hā³xi²nū³na¹tu¹wa².
 So³ta²to²jah¹lai²la¹wa².
 Wi¹wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la². Nū³kxūn³txi³
 o²la³kxi²ya³sain¹na²hē³la². A²kxā³nxa²
 ā³non²ta³kxi²si¹sxā³ i³sa²si¹hā³ūh¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Hī¹na² ā³na¹ū³xi¹nx2ta¹tu¹wa². 26 A²nxe³jah¹la²
 i²nxai²lxix³ju³ta² ten³khaix¹nx2na³la². I³ton³kxi²ju³ta²i²tā²
 ain³kxah¹lxix³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³kxah¹lxix³nhā³kxai³
 hxi²waun³ta³kxi¹nx2ti³ta¹hē¹la². 27 Ya²la³tu³
 i²ton³khaix¹na²hē³la². Ya³lu²ti³ten³khaix¹na²hē³la².
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³ko²tā²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² wi¹lhin¹sxā³
 thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²nū³nhē¹la². Nxe³sxā³
 ya³lu²si²hain¹ke³la²te²kxai³ ā²la² kái²non³sxā³
 i²āin²txix³khaix¹sa²hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 ti³he¹nxe²nxa³hē³la². 28 Nxe³na¹jut3su²
 i²sa²si¹hā³ūh¹xi¹nx2ta¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nha²wa².
 Nxe³na¹kxai²nān²tu³ i²ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³li³h³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxā³ i²āin²ta³kxi²sa²ju³ta²
 ā³wa²sut1sa³tu¹wa². 29 I³xi²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³
 hen³txix³txain¹yah³lxix³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 yxo²i²nū³nha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa². Jah¹la²
 yāx¹te²he³la³ka² wi¹lhen³txix³txain¹yah³lxix³hē¹la².
 30 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² wān³txa²
 sa²yxo²we¹tha²kxai³ ya³lu²te³lhxā³ nxa²hē³la². Wxāi²na²
 wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sah²lxin¹kxe³su²
 hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³ ā³si³wē³no³txa²lxix³na²hē³la².

Kris²tu³jah¹la² so¹lxix³ yxo²i²kj³tā³la²

3 Jā¹nxe³jut3su² nxe³nx2ta¹wa². Txa²wā³tā³nāu³xāi³.
 A³lxix¹nx2ta¹nha²wa². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā²la²
 kái²non³sxā³ i²ka³li³h³kxi¹nx2ti³ju³ta²
 ten³nxa²lxa¹nha²wa². Ā²la² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹la². Nxe²
 i²yau¹ū³xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ āu²li²sa²nxa³nha²wa².
 Wi¹lhin¹sxā³ yxau³si¹nx2ta¹jau³su²
 ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 2 Kō³nxe³ti³ kái³tū³kā³txa²
 wi¹li²khai¹nxe³jah¹lxix³hē¹la².
 I³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wa².
 I³lxa³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wa². A²nū²nāu³ai²na²
 ū³whi²lho¹nha²sxā³ ū³kho³nyhain¹na³la².
 3 A²kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na²
 kwa³na³nē³jau³xai²li² ā³si³wxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxā³ in³txa² wāi³lxa² wē³sa² tē³sxā³
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nhē³jau³su² e³kxi²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xu¹ta²na²
 txa²wā¹kxi³na¹xai²na² so¹lxix³ Ju³te²a²
 nū³kā³txix³kj³na¹xai²na² so¹lxix³ wain³txix³
 sa²yxo²we¹kj³tā³la². Sa²yxo²we¹kj³kxan²ti³ yen³kxa² ā²la²
 wi¹khai¹nxe³te²a² yū³kj³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx-
 ah¹la² i²hxi²ka¹tē³lha²kxai³ Sū³nu²kxai³lu²
 sa²nēn¹kxi²kj³tā³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxix²sxā³
 yxau³kxi²nē³lha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau³kj³tā³la².
 Yuh³xai²nān²te² yen³kxa² hai³txix³ yxo²i²kj³sxa³wa².
 4 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān²te² yen³kxa²
 yxo²i²kj³ke³la²te²kxai³ txa²li² ā²la² ā³sen³sai¹sxā³
 yxo²i²hī²na¹wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³sen³sai¹ai¹nhī³na¹wa². 5 Txa²wē³sī¹na²

txo¹na¹hī¹nai³tā² kwēn¹ta² a³li³la¹ha¹hī¹nai³tā²
 a³la²ni²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³la²ni²ju³ta² hau³hau³kon³sxā³
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹sa³na²hē³la². I³sa³e²ah¹lo²sa¹wa².
 Nxe² a³li³lah¹sxā³ txon¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Bēn³ja³mī²
 nū³kā³txix³yah³lo²sa¹wa². Txa²wi³na²nāu³xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ E³bre²a² nū³kā³txix³nāu³sain¹na³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹kxe³su² a²ha³tih³nū³kā³txai²li² fa³ri³se²a²
 nū³kā³txix³sa¹wa².
 6 — Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² wain³txix³
 kái³a¹tū¹xā¹. Na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai²tū³kā³txa²
 khāuh³lxa³tin³txai¹na¹hē³la². Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xai²tā²
 wā³ko³nxa²te²tu³ sa²yxo²we¹thxai²na¹hē³la². A²nū²a²
 i²li³te²la³ hxi²kan¹txix³ kō³te²kxi²sa²nxa³hē¹la².
 Jā¹nxe³te²su² hxai²na¹hē³la². 7 Nxa²ha¹te¹
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³na¹hī¹na¹
 yen³kxai³tā² hāi¹nxe³ti³xai¹ ā³na¹a¹hē³la².
 — A²kxā³nxa² a³lxix²ti³ tē³a¹hē³na¹. Na¹jau³su² hī¹na²
 yxo²kwain³te²txā³wa². 8 Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³
 yen³kxa² ā²la² wi¹te²a² so¹lxix³ ten³te²sa¹wa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² i²sa²tē³kxi²na¹ju³ta² ā²la² ā³sen³sai²na³la².
 Nxe³na¹ha²kxai³ yen³kxa² ā³xai²li² kō³nxe³kxe³su²
 ā³na¹a¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sa³wit3su² na¹ju³ta²
 so¹lxix³ ten³sa³nha²wa². 9 Nxe³sxā³ ā³nū²nxix²sxā³ yx-
 au²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 A²wi¹lhin¹khaix¹ju³khai³xaxa² wi¹lhit1sain¹na²hē³la².
 Nxe³te³nah¹lxix¹. Hai³txix³ Txa²wā¹sū³na²
 kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yxo²we¹ta¹kxe³su²
 wi¹lhit1sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la²
 yxo²i²a¹kxe³su² wi¹lhit1sain¹na²hē³la². 10 Jā¹nxe³sxā³
 yxo²i²a¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² i²yxau²xai³la¹tu¹wa².
 Kris²tu³jah¹la² a²wā³nxix¹ju³khai³xaxa² ka³ten³su² i²sa²yx-
 au³xi²sxā³ yau²xai³ju³khai³xaxa² ā³ne³wxe² yx-
 au²xai³la¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹tha²kxai³ ye³khāuh³lxa³thin¹khaix¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², khāuh³lxa³txix³sain¹kx-
 an²ti³na². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²
 A²wi³na²khai³xaxa² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² so¹lxix³
 sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², ya³lu²na¹ju³ta³nū³a²
 yū³ti³hit1sain¹kxan²ti³na². 11 Jā¹nxe³na¹kxe³nū³su²
 ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²si¹sa²jau³nū³su² a²ya³la³tu³
 ū³hū¹sa³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² ha³lo²ai²na² yx-
 au²sa²tē³si¹sa³tu¹wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet1sa²sai¹na¹ju³ta²

12 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²wān³txa² e³nxa³jau³xaxa²sa¹:
 — Kō³nxe³ti³ kái³a¹ju³ta² yū³ti³he¹nxa³wi¹. Wi¹ju³ta²
 so¹lxix³ kái³te²sa

sa²yo²wet1sa²sai¹na¹ju³ta²ten³khaix1sa³nha²wa².
 13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³.
 — Wi¹kāi³sa²sai¹na¹xā¹. Na¹jau³la³
 e³ti³he¹nxe²nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹ta¹ko³nxe³ti³
 kāi³a¹hī¹nai³tā²ha³nāu³ha²hxa³na³la². Yon³nāu³ai³tā²
 kāi³a¹ju³ta³tā²ne³wā²na³a¹ha²kxai³yan¹nāu³a¹
 wi¹kāi³a¹ju³ta³nū³a²ain³nha¹ha²kxai³Sū³na²wān³txa²
 so¹lxi³sa²yo²we¹ta¹ju³ta³nū³a²ain³nha¹ha²kxai³
 nxe³na¹nha²wa². 14 Sa³nxe³la³kxi³nāu³xa²kwa²
 ā³ni³hain¹ju³ta²yā¹nx2na³la². Ā³nih³sxā³
 ā³ne³ka²ta¹ta³lun²kxi³nū³su²o²la³kxain¹nīn²ta²wa².
 Ā³ne³ka²ta¹ta³lun²jah¹lai²na²sa²kxai³lu²hi³yāu³sa³kxa²
 tih³na²ū³nhe³hē¹nha¹te²ju³hē³la².
 Te²yā¹nxū³te²sa¹wa². Oh³nāu³a¹Je³su²Kris²tu³jah¹la²
 t̄³kaix1sa²ju³ta³nū³a²wah³nxe³na¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 ten³si¹sa²jau³nū³a²wah³nxe³na¹wa². Nxe³sa³kx-
 ai²nān²tu³Txa²wā¹sū³na²hxi³ki³kxai³lu²ka³te³na²
 wi¹tāu³a²ā³wi¹ha¹ju³ta³nū³a²t̄³ye³kxi²sain¹tu¹wa².
 15 Nxe³sxā³ye³kan¹sxā³yo²t̄²te²ki³na¹xai²na²
 ye³kan¹sxā³hain³nha²ki³ju³ta²so¹lxi³wain³na³la².
 Kris²tu³jah¹lai²na²a²ten³jau³su²a³la³kxi²ki³sa²kxai³
 nxe³jau³jau³xain²txi³sa²yo²wet1sxā³kāi³jah³lxi³hē¹la².
 Yxān¹ta¹nxe²nxa³kxe³su²te²a²yū³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na²hi²sen³su²e³lai²na¹t̄³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wa².
 16 Jā¹nxe³ki³sa²kxai³Sū³na²wān³txa²wain³txi³
 sa²yo²wet1sxā³kāi³ki³kxa²yā¹xa³sah¹lxi³wxa².
 17 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kāi³a¹kxai³yā¹nxe²kāi³yah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe²wain³txi³kāi³jah¹lxi³hē¹la².
 Nxa¹ju³kxai³la¹txai²yā¹nxa²kāi³te²na²a²e³jau³xa²
 sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². 18 Txa²wā¹sū³na²wān³txa²
 yo²t̄²ki³lxo³te²a²yū²na³la². Nxe³te²na²sa²kxai³lu²
 Kris²tu³jah¹lai²na²t̄³hxi²ki¹la²kxi²sxā³t̄³ya²lut1jah¹lai¹tā²
 yo²kwīn¹kxain¹na³la². Kō¹kō¹so¹nain¹na³la².
 Nxe³nx2ti³to³ha¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta¹li²
 t̄³āin²ta³kxi²nha²khaix1nxe³sxā³nān³sxā³
 t̄³hen³txi¹nx2ta¹wa². 19 A²nxe³tū³ka³txai²li²ha³lo²a²
 ha³nxe²a²i³ju³ta³nū³a²ko³nxe³ti³t̄³yī¹li²hain¹tu¹wa²,
 Txa²wā¹sū³na²sa³. A²nxe³tū³ka³txai²li²
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa²sa²yo²we¹ta¹nxa³wa².
 A²ē¹nān¹jau³khai³xa²ten³nyhain¹kxa²so¹lxi³
 sa²yo²wet1sxā³kāi³ain¹na³la². Kuh³lxa³thin¹sxā³
 kāi³ain¹kxan²ti³āu²li²ju³ta²yū³ai¹nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹
 ju¹ta¹li²yo²kāin²txi³e³ain¹na³la². Yuh³xai²nān¹te²
 yen³kxa²so¹lxi³ain³nha¹nha²na²hē³la².
 A²nxe³tū³ka³txai²li²Txa²wā¹sū³na²hxi²ka²ko³nxe³ti³
 t̄³yī¹li²hain¹tu¹wa². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ha³lo²a²
 ha³nxe²a²i³ju³ta³nāu³a²
 t̄³hau³hau²na²sa²tē³ū¹hain¹tu¹wa². 20 Nxe³na²ha¹te¹
 txa²wā¹ki³nāu³xai²na²yo²t̄²ū³ka³txi³ki³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu²oh³xai²nān¹ko³xai²li²txa²wā¹ha³lo²khai³su²
 na³la². Nxe³sxā³yuh³xan¹ko³xai²li²yxa³sxā³hin¹sxā³
 wah³nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹ē¹na²sa²hau³kot3jah¹lai²na²
 Je³su²Kris²tu³jah¹lai²na²Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su²
 ha²kxai³nxe³jah¹la²wxā³sxā³a³ka³nx²sxā³
 wā³li²ju³ta³nū³a²wah³nxe³ki³tā³la². 21 A²nxe³jah¹la²
 hi²sen³kxai³lu²ā³wā³li²tāu³a²txa²wā¹nū²nāu³ai²na²
 hxi²tha³nhe³kxan²ti³ya³lu²ju³ta²yū³nē³kxan²ti³
 s̄³nā³lxi³tah²lxi³s̄³ti³hi¹tē³tu¹wa². Nxe³sxā³

Kris²tu³jah¹la²a²nū²nāu³xai²li²wxi²kin³ti³ton³kxa²
 yā¹nxe²s̄³nā³lxi³ti³hi¹tē³tu¹wa².
 Nū³kxūn³khaix1jah¹lai²la¹wa². Ha³lo²ai²na²ha³kxa¹
 a²wa³kxēn³su²na³la². Nxe³ju³kxai³lu²Je³su²
 Kris²tu³jah¹la²hi²sen³su²a²nū³kxūn³ju³txai²li²
 s̄³nā³lxi³ti³hi¹tē³tu¹wa².

Kris²tu³jah¹lai²na²wān³txa²yo²t̄²sxā³yx-
 au²xai³ki³jau³su²

4 Jā¹nxe³jut3su²kan²txi³yo²t̄²yah³lxi¹nha²kxai³
 t̄³sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹lai²na²wān³txa²yo²t̄²sxā³yxa²xai³lyah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³jah³lxi³hē¹la².
 Txa²wā³tā³nāu³sah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa².
 Ne³kan²kxi²ti³hex1nxe³nx2ti³nxa³nha²wa².
 Ka²li¹txi²sah¹lxin¹nha²wa². Nxe³ye¹nx2ta¹wa².
 2 Nxa²ha¹te¹E³vo³ti²a³ka³lxāi³. S̄³ti²ka³kxa³lxāi³,
 Nxe³jah³nxa². Kris²tu³jah¹lai²na²wān³txa²
 yo²t̄²ya³hi¹nha²kxai³hāu²non³sxā³yx-
 au²a³nha¹jah³he¹na². 3 Nxa²ha¹te¹wxāi²na²
 yo²t̄²tū³ka³txa²ā³non²ta³kxi²khaix1nxe³jah¹lo³t̄³nxa²
 txu¹ti³nāu³xin³ti²t̄³wai³txai¹nhe³la². Nxe³sxā³
 txu¹ti³nāu³xin³ti²Kle³mē²te²yah³la², txa²ya³lxi³nāu³xa²
 yo²ha³kxa¹wi¹lo²la³kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa²t̄³yau¹ū³hain¹kxa²wi¹wa³ko³nain¹na²hē³la².
 Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wā¹sū³na²
 ha³teh³nxā³nxa²oh³nāu³a²ka³ten³su²yx-
 au²xai³te²nu³a²ha³teh³nxā³nxa²ā²la²
 ū³wha²li¹la³kxi²na²hē³la².
 4 Txa²wā¹sū³na²wān³txa²yo²t̄²tū³ka³txi³t̄³nxa²kāin²
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹la². Jā¹nxe²e³kxi¹nx2ti³sxā³
 ka³li³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².
 5 Thāi³ti³la²kāi³ū¹nha¹ju³ah³lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na²a³ka³nx²sxā³wā³li²ju³ta³nū³a²
 nxe³je³nāu³wa³kxi³lon³na³la². 6 Ha³lo²a²he¹yah³lx-
 in¹ju³ta³nū³a²hxi²waun³txi³yah³lxi³txā³lxa². Nxe³yān¹ta¹
 yen³kxa²t̄³li²ju³ta²a²ten³nxa²lxi³ju³ta²nū¹hi²sxā³
 Txa²wā¹sū³na²t̄³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lx-
 in¹kxi²nān²tu³ain³kxi¹nx2ti³jau³nū³su²
 yo²t̄²jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxi³to³hin¹kxi²nān²tu³
 t̄³ka³lih³kxi¹nx2ti³jau³nū³su²t̄³hen³txi³jah¹lxi³hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na²sa³. 7 Yxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wā¹sū³na²hāun²ju³ta²ū³hū¹nx2ti³tu¹wa².
 A²nxe³ju³ta²a²nū²a²hxi²kan¹txi³
 ā³ne³wxe³ye²h̄³ki³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na²
 hāu²no³nha²ki³ju³ta²ū³hū¹nē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³sxā³
 Je³su²Kris²tu³jah¹la²ā³nū²nx²sxā³yxa³ya³nx2ti³ha²kx-
 ai³wxa²ē¹nāu³ai²na²hāu²nū¹sa²tē³nx2ti³tu¹wa².
 8 Jā¹nxe³na¹jut3su²txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa².
 Ain³nhyah¹lxin¹kxe³su²t̄³khaix1nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Ha³lo²a²wi¹ju³ta³nū³a²yū³tā³nxa²
 sa²nēn¹kxi²nē³kxe³nū³a²yū³tā³nxa²nxe³kxi²nān²tu³
 ain³nha²sxā³t̄³khaix1nha¹je³jah³lxi³hē¹la².
 Nxe³te³nah¹lxi¹, ha³lo²a²wain³te²lo³ju³ta²so¹lxi³
 ha³lo²a²wi¹lhin¹ki³kxe³nū³a²so¹lxi³Txa²wā¹sū³

wi¹le³kxi²ki³ju³ta³nū³a² so¹lxi³ nxe³te² he³la³kxa²
 ain³nha¹je¹jah³lxi³hē¹la². ⁹Txa²wān³txa² e³so¹kxi²sah³lx-
 in¹jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la².
 Txa²wān³txain²txi³ kái³a¹ju³tain²txi³
 sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² hāu²non³ju³ta² wa³kxi³nxe³sxā³
 ā³si³tē³la³kxi²xai³nx²ti³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² wi¹lxo³kxi²jau³su²

¹⁰Nxe³nxa²ha¹te¹ hī¹nai²li² ā³non²ta³kxi²sah¹lx-
 in¹ju³ta² ā³si³wxe³xi²yah³lxin¹nhē³la². A²kxā³nxai³tā²
 te²yā¹nxe² ā³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nū²la² hxi²ka¹yah³lxa³nha²kxai³ hāi¹nxa¹sah¹lx-
 in¹tai¹ti²tu³wa².

— Wxāi²li² ten³nxa²sīn¹nxa³nhai¹.

Nxe³yah²lxa³nhē³la². Yxān¹ta¹:

— Hxi²kan¹txi³ ā³non²ta³kxi¹nx²ti³nxa³nhai¹.
 Sah¹lxin¹nhē³la². Yxān¹ta¹ hī¹na² te²yāx¹sah¹lxin¹lxa².
 Nxe³sah¹lxin¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yx-
 au³ya³sa³ha²kxai³ i³ka³li³khaix¹sa³nha²wa². ¹¹Yxān¹ta¹
 yen³kxi³txa²sa²kxe³su¹ nxe²nxa³nha²wa². Ha³lo²a²
 i²li³ju³ta³nū³a² ka³li³kxi²la²nha² yxau²xai³nha¹nha²wa².
¹²Yen³kxa² yū³sa²nxa³kxe³su² i²a¹ha²kxai³ yen³kxa²
 tau³ton³kxi²sa²kxe³su² i²a¹ha²kxai³ te²sa¹wa².
 Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² i²li³je³na² hī¹na¹kxan²ti³ ha³lo²a²
 i²li³ju³ta² i³ha¹txi²na¹ha²kxai³ ka³li³kxi²nha¹nha²wa²,
 ū³kxi²sa²jut³su² tā³nxa² he³ja³lu²sa²jut³su² tā³nxa²
 yen³kxi³ha¹kxe³su² tā³nxa² yen³kxi³txa²sa²kxe³su²
 tā³nxa² nxe³kxan²ti³ ka³li³kxi²la²nha¹nha²wa².

¹³Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³ yxau³ya³sa²kxe³su²
 i³hxi²kat¹sa³ha²kxai³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² wxā³nūh¹sa²kx-
 an²ti³ hxi²ka¹na¹wa².

¹⁴Nxe³na¹kxan²ti³ khāuh³nha¹ju³tai³tā²
 ā³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²li² wain³na³la².

¹⁵Kxā³nxai³tā² Ma³se³to²na²ko³xa² a³li³a¹hī¹nai³tā²
 a²wi¹lhi¹na² wxā³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² i³hen³txi¹nx²ta¹hī¹nai³tā² wxa²nū³ka³txi³nāu³
 i³nxa² Fi³li³po²thi³na² yxau³yah³lxin¹te² i³nxa² so¹lxi³
 ā³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². ¹⁶A²kxā³nxa²
 Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau³na¹hī¹nai³tā²
 yen³kxi³txa²kxe³sā¹. Sah¹lxin¹jau³su² wxa²nū³ka³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxi³khai³xa² wā²nhūh¹sxā³
 i³sa²si¹hā³xi²sah¹lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa².

¹⁷— Kwa²hāi¹te³lhxā³ yen³kxa² yxo²kwain³kx-
 ai¹na¹nha¹. Hai³txi³ te²txā³wa². Wi¹kāi³sa²tot¹jah³lx-

in¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³li³khaix¹sah¹lxin¹tu¹wa². ¹⁸Jā¹nxa¹jut³su²
 ū³yo³hi²ki³a² ū³sa²si¹hā³sah¹lxin¹kxa² a²yo²ha³kxa¹
 so¹kxi¹nx²ta¹hē³la². So¹kxi¹nx²ta¹ha²kxai³ yen³kxa²
 wā³kon³kxi²sa³ju³ta² yū³na¹wa². E³pa³fro³ti²jah³la²
 wxā³na²hē³la². Wxā³nū²la² wxa²yen³kxa² ū³hū¹ah³lx-
 in¹kxa² ū³hū¹sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ hī¹nai²li²
 yen³kxa² tau³ton³nha²wa². Nxe² kái³ū¹sah¹lxin¹ju³tai²li²
 ha³nxe²a² wi¹lū³tho³xa² yā¹nxe³hī³nx²na³la².

Txa²wā¹sū³na² i³nxūn³so¹nūh¹nx²ti³kxa² yā¹nx²na³la².
 Nxe³tho³xa² Txa²wā¹sū³na² i³nxūn³so¹kxai²nān²tu³
 i³ka³li³lxhun¹na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³ūh¹sah¹lx-
 in¹ju³tai²li² i³ka³li³lxhun¹nūn³na³la². I³ka³li³lxhu¹nha²kx-
 ai³ wi¹lhit¹sxā³ i³nxa²lxin³na³la². ¹⁹Jā¹nxe³jut³su²
 tau³ton³kxi¹nx²ti³kxe³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 ū³hū¹nx²ti³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²ixā³
 yxau³ya³nx²ti³ha²kxai³ tau³ton³kxi¹nx²ti³ju³ta²
 ū³hū¹nx²ti³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu²
 oh³nān¹ta³ yen³kxa² kái³n² yū³ha²kxai³ nxe²
 ūh¹nx²ti³tu¹wa². ²⁰Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³jah¹lai²li² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ā²la² kái²non³ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³ju³ta³nū³su²
 yū³ti³he¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta² ye¹nx²ta¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

²¹Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxin¹te²nāu³ i³nxa²
 Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxin¹syah¹lxin¹te²nāu³ i³nxa²
 nxe³sxā³ txa²ha³tā³nxa² wi¹lhen³txi¹nx²ta¹wa².
 Txa²wā¹lon³ti³tāu³xai²na² yx-
 au³ya³sain¹tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²ha³tā³nxa²
 wi¹lhen³txi¹nx²ti³nūn³ya³sain¹na³la².

²²Ro²ma²thi³nān¹ko³xa² kái³n²ko³xai²na²
 a²wa³kxēn³yah³lai²na² sxi²ha² yxau³tū³ka³txi³nāu³xa²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²ha³tā³nxa² wi¹lhen³txi¹nx²ti³nūn³ya³sain¹na³la².
 Txa²wā¹sū³na² yxo²i²tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
 te²yā¹nxe³nūh¹nx²ti³nūn³ya³sain¹na³la².

²³Jā¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² kái³n² thāi³ti³la² a³lxin¹nx²ti³ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Jā¹nxa¹jau³su² txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² nxe³ye¹nx²ta¹wa².

Kolossēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na², Txa²wā¹wā³tā³jah¹lai²na²
 Ti³mo²jah³lai²na² nxe³sīn¹sxā³
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². Txai²na¹xai²na², Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ten³jau³su² ī³wet1so¹sxā³
 ī³hxi²kan¹txi³hit1sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³,
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³hen³txi³tain¹si¹ha¹jau³nū³a² ī³sa²si¹hā³sa²kx-
 ah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² wxa²nū³kā³txi³
 ī³nxai²na² Ko³lo²se³thi³na² yxau³ye³yah³lxin¹te² ī³nx-
 ai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². ² Nxe³ha²kxai³,
 wxāi²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yxo²ī³ah³lxin¹ha²kxai³, wi¹wi¹nxe²
 sa²yxo²we¹jah³lxin¹ha²kxai³, nxe³yah³lxin¹la².
 Txa²wā¹tā³nāu³syah¹lxin¹la². Nxe³yah³lxin¹te² ī³nxai²na²
 ain³kxi²sah¹lxin¹hē³la². Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³tāu³su²
 tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³ān²tu³ kāin²
 thāi³ti³la² a³lxin¹nx2ti³si¹ha¹jau³nū³su²
 wxa²nxū²kwai³nāu³a²
 ā³nhāu²no³txa²lxin¹si¹ha¹jau³nū³su² nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³sa³nhā²wa².

Sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²jau³xa² Pau²lah³la² ī³ye³kxi²jau³su²

³ Wxa²nū³kā³txai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ī³,
 Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ī³te²nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ a³lxin¹, yah³lxin¹si¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa³.
 A²nxe³yah³lxin¹hīn¹jau³xa² ha³tā³nxā²
 ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hē³la². Nxe³nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ ha³tin³ti³
 ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la².

— Txa²wā¹sū³nāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² wī³nu²si¹lxin¹. Nxe³nhā²kxai³ Ko³lo³sē²sa³
 nū³kā³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wi¹wi¹nxe²
 yxo²ī³khai¹nxe³nxain¹sīn¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ju¹ta²li²
 sa²nēn¹kxi²sīn¹na²ha¹nhai¹. Nxe³to³sī¹na¹hē³la².
 Jā¹nxe³sī¹na¹wa². ⁵ A²kxā³nxā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³ ain³kxi²
 ān³si³wxe³yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ā²la²
 a³la³kxi²yah³lxin¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³.
 — Oh³nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³a¹ ha³lo²a²
 wi¹khai¹nxe³sxā³ ka³li³khai¹nxe³ju³ta³nū³a²
 yū³nē³na³na¹. A²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ū³hā¹kxi²nē³na³na¹. Yxan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi²nē³tū¹xā¹.
 Nxe³jau³xai²na² yxo²ī³sa²tē³yah³lxin¹ka³tu³
 Kris²tu³jah¹la² yxo²ī³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yxo²ī³te²nāu³xa² a³lxin¹ yah³lxin¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa².

⁶ A²nxe³jau³xai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na²
 ain³kxi²yah³lxin¹ka³tu³.

— Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²sxā³
 a³lxin¹nē³jah¹lo²su² na³na¹. A²ya³la³tu³ jau³xai²la¹xā¹.
 Hī¹na² a³la³kxi²na¹nhā¹.
 Nxe³yah³lxin¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yah³lxin¹nhī¹nān¹jau³xau³tē³x1tān²tu³, wxa²yu³ta²
 ā³ka³lxin¹ton³sxā³ ain³kxi² sa²yxo²we¹ti² ha³lo²a²
 wi¹ju³ta² kāi³ī² nxe³yah³lxin¹to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yah³lxin¹to³hin¹kxa² yā¹nxe³sxā³, a²nū²a²
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² yxo²ha³kxa¹
 nxe³ta³ko³xai²nān¹te² nū³kā³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ī³yau¹ū³nē³jau³xai²na² ain³kxi² sa²yxo²we¹ti² ha³lo²a²
 wi¹ju³ta² kāi³ī² nxe³ye²tū³kā³txin¹nū³a²
 ā³ka³lxin¹ton³sa²tē³yain¹ta¹hē³la². ⁷ Jā¹nxa¹jau³su²
 E³pa²frāh³lo²su² jah¹la² a³lxin¹na¹kxah³lai²la¹wa². Tx-
 ai²yā¹nxe³sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wa³ka³li³lot3sxā³
 yxau²xai³jah¹lai²la¹wa². Na¹ha²kxai³, txai²li² hxi²kan¹txi³
 ā³wxā³sī²nx2ti³nxā³ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹kxa²yu³su²
 jah¹lai²na² ā³si³wē³not3sa²sxā³ ān³tī¹nx2ti³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² ī³yau¹ū³nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
⁸ Nxe³nx2ti³nū³la² wxa³li²ka³tu³, wxa²ha³ta³nxā²
 a³lxin¹waun¹nhā¹yah³lxin¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² a³lxin¹waun¹nhyah¹lx-
 in¹ti³hi¹txa²lxin¹jau³xa² E³pa²frāh³lai²na²
 ī³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la².
⁹ Nxe³sa²sīn¹jau³xa² ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hī¹nān¹ju³tu³,
 hu³ wxa²ha³lo²a²
 sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³si¹nhā¹jau³nū³su², Txa²wā¹sū³na²
 ha³tin³ti³ ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹te³nah¹lxin¹:
 — Sū³na², nxe³3sī¹lxin¹. Nū¹ān¹tū³kā³txa² Ko³lo³sē²sa³
 nū³kā³txa² sa²hau³ko³tain¹sxā³, Wxa²yāu³ka³jxah¹la²
 wi¹lhin¹jah¹la² ā³nxū²kwai³wi¹sxā³ yxau³ai¹nhīn¹ka³tu³
 kāin² a³la³kxi²ti³hi¹txain¹sī¹nhē³li¹. Ain¹nhīn¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²sū³nu² ī³nxai²na² wxa²ē¹nān¹jau³xa²
 āu³txi³ ain³nhā²nhīn¹jau³xa² a²ten³nhīn¹jau³xa²
 tā³nxū¹kā³txai²na² a³la³kxi²ti³hi¹ta³lu²ni²
 wi¹ko³nhā²ti³hi¹ta³lu²ni² nxe³txain¹sī¹nhē³li¹.
 Nxe³to³sī¹na¹hē³la². ¹⁰ Sī¹na¹ha²kxai³ wxāi²nān²ta³
 Txa²wā¹sū³na² āu³txi³ te³nain¹jau³su² so¹lxin¹ yx-
 au²xai³li², Txa²wā¹sū³na² ī³ka³li³si¹yhah³lxin¹jau³su²
 so¹lxin¹ kāi³ī², ha³lo²a² wi¹ju³ta² ka³lxin¹txi³ kāi³ī²,
 Txa²wā¹sū³na² wi¹la² a³la³kxi²sxā³ yxau²xai³li²,
 yah³lxin¹hī³nxā¹lxā². Jā¹nxe³nx2ti³si¹nhā¹jau³su²,
 Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la². ¹¹ Txa²wā¹sū³na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³
 hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³

sa²hē¹txa²txi³jau³su² hxi²kan¹kāi²non³nxa²lxi³tu¹wa².
Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lot3sa²na³na¹.
Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ nxū²kwaj³lxū¹ti³
hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³yah³lxi³h³lxi³na¹lxa².¹² Yah³lx-
in¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹wī³nāi³. Ha³lo²a²
ye³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹jut3su² kxan²ti³nū¹
ka³li³sa²sīn¹tu¹wi¹. Wain³te²lot3sa²nh¹l¹nha²kxai³
hxi²waun³txi³nha¹ju³ta² yū²nxa³wi¹. Nxa¹jau³su².
Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²kj³tā³la².
Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ha²tet¹jut3sū³ju³ta²
Txa²wā¹wī³na² ū³hā¹kxi²nē³na³la².¹³ A²ha² kxā³nxa²
Sa³ta³na²jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³ ka³nx-
ah³jut3sū³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³kj³sxai²ta¹ti²tu³wa².
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
wxa²wa²su¹tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³ ha³lo²a²
wi¹ju³ta² sa²kxai³lu² A²ta²ha² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹wī³na² a³lxi²kah³lo²su² jah¹la² hi²sen³su²
sa²hau³ko³ta³ko³xa² sa²kxai³lu² wi¹wi¹nxe²
wxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².¹⁴ Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
a²wah³yu³ta² ya³lu²kj³ju³ta³nū³ai²la¹wa². Yxān¹ta¹
Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
wah³yu³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³ yx-
au²xai³kj³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² wxā³ju³tu¹ta²na² i³yau¹ū³jau³su².

¹⁵ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ txa²wā¹yen³na²
i²kj³kxe³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na²
i²kj³kah³lo²su² jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
au³tāu³āin²ti²na³la². Txa²wā¹sū³na²
a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ a²yen³kxa²
wet1sa²sai¹kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³
ā³sen³sai¹khai¹nxe³jah¹lai²la¹wa².¹⁶ A²nxe³jah¹la²
hi²sen³su² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wet1sa²sai¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ju³ta² oh³nāu³u¹ta²nān¹te² yen³kxa²
yxo²ha³kxa¹ we¹ti², yuh³xai²nān¹te² yen³kxa²
yxo²ha³kxa¹ we¹ti², txa²wā¹yen³na² i²kj³kxe³su²
te²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ti², a²yen³kxa²
i²kj³sxa³kxe³su² te²yxo²ha³kxa¹ we¹ti²,
oh³nāu³u¹ta²nān¹tū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
hxi²kan¹khai¹nxe³te² nāu³xāin²txi³ we¹ti²,
ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xāin²txi³ yxo²ha³kxa¹ we¹ti²,
yuh³nāu³ai²nān¹tū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³
yxo²ha³kxa¹ we¹ti², ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xa²
a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ we¹ti², nxe² sa²sai¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Ain¹sxā³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
Kris²tu³jah¹la² wet1sa²sai¹ha²kxai³:

— Wxi²kin³ti³tot3sa³txai²lā¹. Nxe³jau³su²
wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la².¹⁷ A²wi¹lhīn¹khai¹xu¹ta²na²
a²yen³kxa² ka³na³ka³na²te² he³la³ko³
yū³ti³he¹nxa³h¹nu¹ta²na² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yx-
au²xai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²nān¹te²
yen³kxa² yxo²ha³kxa¹, Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu²
yen³kāin²txi³ ā³nhau³ko³tū¹sxā³ ai³ye²na³la².
¹⁸ Txa²wā¹nē³ka³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹nū²na²

whāi²na¹ sa²hau³ko³tūh¹kxi³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²txā³ yx-
au²xai³te²kj³nāu¹xai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³na³la².
Ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa². A²kxā³nxa²
ya³lu²kxi²nū¹nhē³lhxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nū¹nhē³kxe³su² yxo²txā³ yx-
au²xai³te²kj³nāu¹xai²na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su²
tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jau³su² ha³lo²a²
i²l³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su²
tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa².¹⁹ Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Kris²tu³jah¹la² Txai²yā¹nxe³jah¹lo²khai³xai²la¹xā¹.
Hāi¹nxe³te²hū³te²la³sī¹na¹xā¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹
nxū¹hāin³nha²sxā³ i³ka³li³ta¹hxai²hē¹la².²⁰ Nxe³te³na¹
Txa²wā¹sū³na² āh¹ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:
— Kris²tu³jah¹lai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
i³wi¹lhi²ti²sa²sxā³ ā³ya³lxi²xi²ti³hit¹sa³tū¹xā¹.
Jā¹nxe³te³lhxā³ Jah¹la² wā²nxū¹lxi³sxā³ hi³sa³ka³txa²
i³hxi²kī¹la³ki³sxā³ a²ti³ha²yau³xa² ha³lī³ka² hxa³sxā³
ya³lu²tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān²tu³ oh³nāu³u¹ta²nān¹te²
yen³kxa² a²yxo²ha³kxain²txi³, yuh³xai²nān¹te² yen³kxa²
a²yxo²ha³kxain²txi³, nxe³sxā³ hāu²non³ti³sxā³
ā³ya³lxi²xi²sa³tū¹xā¹. Ju¹ta² ten³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na²
ta¹hxai²hē¹la².

²¹ Jā¹nxa¹jau³su² wxa²yu³ta² sa²kxai³lu² a²ha² kxā³nxa¹
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ko³x1ko¹son²ki² u²
ha³na³ka³lxi³ yxau³ye² nxe³ye²yah³lxi³to³ta¹hx-
ain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³i² ko³nxe³ti³ i³ye³i²
yah³lxin¹kxe³su² yah³lxi³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa².
²² Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² yuh³xai²nān¹te²
ha³lo²ai²na² a²nū²khai³su² ye²hī¹nai²tā²
ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su²
te³nah¹lxi¹:

— Txa²ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² ya³lu²kx-
ain¹na²hē³na¹. Ain¹sxā³ Txa²nū³ka³txai²na²
wxa²wa²su¹tain¹na²hē³na¹. Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na²
txa²ya³lxa³ nū³ka³txai²la¹xā¹. Nxe³sxā³
ā³nhan³ka²ti³khai¹nxe² wi¹lhīn¹khai¹nxe² a²nū²a² ā³xa²
hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³txa³kxe³su² nxe² nxe³sxā³
Txa²yen³nāu³a¹ yxau³ya³sain¹na³na¹. Txa²te³na¹jau³su²
na³xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su²
nxe³ya³nx2ti³na³la².²³ Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².
Jū¹te²he³la³ko³ ā³na¹yah²lxan³kxe³su² kan²txi³
i³jah¹lxi³hē¹la². Ha³lo²a²
ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lo³txa²lxi³kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la².
Hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
ain³kxi²na¹hē³na¹. Jā¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³
a²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹
wxa²wa²su¹ta³lun²khaix¹nxe³tū¹xā¹. A²ha² hī¹nai²na²
ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin²ki²sa²na³na¹. Nxe³ta¹ sxi²ha²
kan²thi³na² it3ta² hxi²kan¹txi³
sa²it3sa²we¹txa³wxe³h³nx2nxa³xā¹.
Jā¹nxe

au³na¹tū¹xā¹. Ā³na¹nxa³lho³na¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te² wān³txa² wi¹jau³xai²na² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ ī³tih³nxe³si¹sain¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² ī³sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ ī³tih³nx- ain¹sī¹na¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³si¹sa²jau³nū³su² txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wa³ka³li³lo³sa²jah¹lo²sa¹wa².

Yxo²ī²sxā³ yxau²xai²tū³kā³txa² ā³nhxi²nū¹nu¹hain¹jau³su².

24 Kxā³nxai³tā² Kris²tu³jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: — Ye³khāuh³lxa³thi¹na¹kxai³ jā¹nxīn¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². Hī¹nai²na² ye³khāuh³lxa³thi¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta² wi¹na³la². Kris²tu³jah¹la² ye³khāuh³lxa³thin¹kxa² yā¹nxa¹kxai²nān²tu³ ka³li³sa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai²tū³kā³txai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²nū²a² yā¹xain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la²nū²a² ye³khāuh³lxa³thin²kxi²nū³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ka³li³sa³nha²wa². 25 Wxa²yu³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai²te² ī³nxai²na² ā³nhxi²nū¹nū³nx2ti³te³lhxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³tāu³a¹ ti³hit1sa³na²hē³la². Wān³txa² wi¹jau³xai²na² Sū³na² a³la³kxi²si¹nx2ti³jau³nū³ai²na² yxo²ha³kxa¹ ī³tih³nxe³ta³lun²nx2ti³te³lhxā³ ti³hit1sa³na²hē³la². 26 A²nxe³te² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹ta²nān¹ju³tu³ ā³ne³wxe²sa²tē³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hai³txi³ wān³tx- ai²na² a²si³yxau³tāu³la³ yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na² ā³ne³wxe²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ a²si³yxau³tāu³a² ā³sa²no¹sa²tē³kain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wān³txu¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nhē³lhxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Wān³txa² yxo²ī²tū³kā³txi³ kī³na¹xai²na² so¹lxi³ ī³yau¹ū³nhē³na³la². 27 A²nxe³jau³xai²na² kwēn¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ī³yau¹ū³nhē³jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: — Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxu²kwāi³yxau³nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹ wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³nē³na³la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³sxā³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³jau³xai²la³wa². Kxā³nhxi¹nu¹ta²nān²tu³ ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³su² ta¹hx- ai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² a²nū²nāu³xai²na² yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe³jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxū²kwāi³yxau³nx2ti³ju³ta² ten³jau³su² ī³yau¹ū³hain¹thxun¹na³la². 28 Na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹sī¹nhxi²na¹hē³la². Nxe³sxā³ tīh³na² wi¹lxa³tīh³na² ā³na¹ain¹si¹hain¹jau³su² ī³tih³nxē², wān³txa² wi¹jau³xa² ī³tih³nxē², a³la³kxi²khai¹nxe³jau³xa² ī³tih³nxē², nxe³ain¹sī¹nhxi²na¹hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ wa³nūn³ta³ki²la²sxā³ ī³wi¹lhin¹txai²lā¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na¹ Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹ yxau³tx- ai²lā¹. Nxe³ain¹si¹hain¹jau³su² sī¹nhxi²na¹hē³la².

29 Jā¹nxain¹si¹nha¹jau³su² kāin² o²la³kxi²sī¹nhx- ai²na¹hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² nū³kxūn³txi³ hxi²kan¹txi³lot3sa²kxe³su² sa²wai³wait3sxā³ nū³kxūn³txi³ ā³no²la³ki²sī¹nhxi²na¹hē³la².

2 Wxa²yu³ta²na² Ko³lo²se³thi³nān¹tū³kā³txi³ ī³nx- ai²na² txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ wxa²ha³lo²a² ī³hxi²waun³ta³kxi¹nxa²ti², ha³lo²a² wi¹lyah³lx- in¹ju³ta³nū³a² so¹lxi³ ān³ten³kxi¹nx2ti² nxe³nx2ti³hx- ai²na¹hē³la². Na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²hau³kot3si¹nx2txai¹na¹jau³su² kāin² ī³ye³kxi²hx- ai²na¹hē³la². Jā¹nxa¹jau³su² La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³kā³txain²txi³, a²nū²a² ā³xa² ī³sai¹nxa³tū³kā³txain²txi³, ain¹sxā³ nxe³nx2ta¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ai¹nhxi²na¹hē³la². 2 Na¹ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ hxi²ka¹ka¹nha²la² qin³nha², a³lxi²waun¹nyhu¹i², nxe³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³a¹ wi¹lāin³nha²waun¹nha²yu³sxā³ yx- au²xai³waun¹ya³nha²yu³yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² a³la³kxi²ta³lu²ni², wi¹ko³nha², yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³xu¹ta²na² ha³ta³nxān²txi³ a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lo²khai³xa² wi¹la² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. 3 A²nxe³jau³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ī³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³tāu³a¹ so¹lxi³ a³la³kxi²khai¹nxe² wi¹ko³nha²khai¹nxe² nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ī²kī³kxai²nān²tu³ ju¹ta² yā¹nxe³sxā³ a³la³kxi²ton³nē³lhī³nx2na³la².

4 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xai²na² wān³txa² ain³kx- ain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³su² te²a² wān³txa² wai³nxa³jau³xa² ī³yo²wi¹wi¹nxe³nha²sxā³ ī³ye³kxi¹nx2ti³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹si¹nx2ti³jau³nū³su² ī³ye³kxi¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 5 Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² u² hā³na³kxa³lxi³ yxau³ya³nx2ti³hxai²na¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ txa²yo²ka³nāu³nū¹ai²na² whāi²na¹ ain³nha¹nx2ti³sxā³ ā³nū²ki¹nx2ta¹kxe³hū³nxe² ain³ta³ki¹nx2ti³nha²sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³ wxa²yx- au³yah³lxin²ju³ta² a²ha³ta³nxā² ain³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ kāin² ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa². Nxe³sxā³ wxa²yu³tx- ai²na² wi¹lī³we¹yhu¹sxā³ yxau²xai³lye²yhu¹i² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² kan²txi³ yxo²ī² nxe³yah³lxin¹ju³ta² kāin² ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa². Na¹ha²kxai³ yx- au³ya³nx2ta¹kxe³hū³nxe² wxa²ha³lo²ai²na² wi¹ju³tx- ai²na² txa²yen³nai²na² ī³ūh¹nx2ta¹kxe³hū³nxe² kāin² ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa².

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ye²kī³jau³su²

6 Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹wa². A²wi¹lhī¹na² txā² Kris²tu³jah¹la² yxo²ī² ān³si³wxe³yah³lxi¹nhī¹nai³tā² nxe³sxā³: — Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³ka³khai³xai²la¹xā¹. Jah¹lai²na² so¹lxi³ yxo²ī²a¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² yah³lxi³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lx- in¹ka³tu³ a²hī¹nai²na² jā¹nxe³yah³lxin¹jau³xai³

jā¹nxe³jau³lxī³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²yah³lxin¹sxā³ yx-
au²sa²tē³ye¹txain¹nū²hē³la². ⁷Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
hi³sa³ka³txa² wi¹lā³nxe²kxi³sxā³ au³txi³ u²lā³nxe²kxi²
ai³kxai²nān²tu³, wi¹wi¹nxe² we¹ni² kan²txi³ i³nha²sxā³
yxau² nxe³kxat³su² te²jai¹ti²tu³wa².

Jā¹nxe³kat³sū³jah¹lxī³hē³la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
Kris²tu³jah¹la² so¹lxī³ kan²txi³ i³jah¹lxī³sxā³
a²wi¹lhi¹nān¹te² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nx²ti³hx-
ai²jau³nai¹tā² i³wet¹so¹jah³lxī³sxā³, Kris²tu³jah¹la² yxo²i²
kai²nōn³jah¹lxī³hē³la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ki²khai¹nxe³nx²ti³jau³su²
i³ye³kxi²txai¹yah³lxī³hē³la².

⁸Ha³lo²a² wi¹lī²jah¹lxī³hē³la². A²nū²a²
i³ki³ha¹ki¹nx²ti³ha³ta²wa². A²nxe³tū³ka³txai²na²
yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxī³ i³ye³i², wai³nxa³jau³xa²
so¹lxī³ i³ye³i², ha³yax³khin¹jau³xa² so¹lxī³ i³ye³i², hai³txi³
Je³su²jah¹la² wān³txa² e³xa³i² nxe³tū³ka³txi³su²
ya³nx²ti³ha³ta²wa². Nxe³sxā³ i³ki³ha¹ki¹nx²ti³sxā³
Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
sa²tā³ki¹nx²ti³kxa²yān³ti³su² ye¹nx²ta¹wa².

⁹Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
yā¹nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²si³yxau³jah¹la²
ne³te²hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³,
wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ju³ta² a²yxo²ha³kxa² whāi²na¹
wā³ko³txa³kxe³su² Kris²tu³jah¹la² ne³te²nū²ai²na² yx-
au³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu²
Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹kx-
ai²nān²tu³, a²hxi²kan¹ju³ta² wa³nū³ta³ki²la²sxā³ yx-
au²xai³yah³lxī³hī³nxa¹la². Kris²tu³jah¹lai²na²
hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹khai¹jah¹lai²la¹wa².
Yuh³xai²nān¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² ā³sen³sai²
oh³xai²nān¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² ā³sen³sai²
nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx²ta¹wa².

¹¹Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³yah³lxī³la².
Yah³lxī³nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
ko³nxe³thin¹ju³ta²lo³nx²ti³kxe³su²
ā³wa²su¹txa²ti³na²hē³la². Hai³txi³ yuh³xai²nān¹ta²
hxi²ki³la³ kai³ū¹nx²ti³xa³hē³la². Kris²tu³jah¹la²
kai³ū¹nx²ti³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
wxa²wa²sut¹sxā³ yxau²sa²tē³yah³lxī³la².

¹²Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²kxā³nxa² e³kxah¹lx-
in¹te³nah¹lxī¹:

— Hī¹nān¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxī³
yxo²i²a¹tū¹xā¹. Sa²yxo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³yah³lx-
in¹jau³ty³ hā²wxān³txa³ i³yau³xa²
ū³hū¹ki²sa²sai¹nx²ti³ta¹ti²ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx²ti³tāu³a¹
i³yau³xa² ū³hū¹ki¹nx²ti³tāu³a¹ e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxī¹:

— Hī¹na² ko³nxe³ti³ kai³sxā³ yxau²xai³la¹ju³ta²
ā³na¹a¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³ty³ Kris²tu³jah¹la²
ā³nū²nxi²sxā³ kwā³kxa² sa²nī³ki¹nx²ti³ju³sū³nxe²
ū³hū¹ki¹nx²ti³na³la². Nxe³ha²kxai³ hā²wxān³txa³
i³yau³xa² sa²sai¹lxī²nx²ti³tāu³a¹ Kris²tu³jah¹la²
ā³nū²nxi²sxā³, nū³kxūn³txi³ ya³lu²yah³lxin¹ju³sū³ju³ta²
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi¹nx²ti³ju³sū³nxe²
sa²sai¹xi²nx²ti³ta¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la²
yxo²i²yah³lxī³nhī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
nū³kxūn³nha²sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxī³
we¹tū³nx²ti³na²hē³la². ¹³Jā¹nxa¹jau³su² kxā³nxa²

ko³nxe³ti³ kai³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ta¹ti²ai¹ti²tu³wa².
Ko³nxe³ti³ kai³ju³ta³lo³jah³lxin¹kxe³su² wxa²wa²sut¹sxā³
yxau²xai³yah³lxan³ta¹ti²ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³nu²kx-
ai³lu² ten³ti³hex¹yah³lxan³kxe³su² Txa²wā¹sū³na²
ya³lu²kxi²nē³ju³sū³nxe² yxau²xai³yah³lx-
in¹ta¹ti²ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
ya³lu²te²nū³nhū³nxe² Txa²wā¹sū³na² yx-
au²xai³ye²ain¹yah³lxī³to³hin¹ta¹ti²ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
a²hī¹nai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxā³
ā³nū²nxi²sxā³ yx-
au²xai³yain¹yah³lxī³ta¹hin¹ti²ai¹ti²tu³wa².
Yah³lxī³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹
ka³ten³ti³hi¹txa²lxī³ha²kxai³ wxa²ko³nxe³ti³ kai³yah³lx-
in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxī³ha²kxai³
nxe³nx²ti³ta¹ti²ai¹ti²tu³wa². ¹⁴Nxe³ju³sū³nxe²
ko³nxe³ti³ kai³ki³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
ū³wha²li¹la³kxi²ta¹hxi²hē³la². A²nxe³txā³nx-
ai²nān¹jau³su² ko³nxe³ti³ kai³ki³kxa² yo³ha²
ya³lu²kxi²nē³ju³ta³nū³a² sa²hē¹tē³ta¹hxi²hē³la².
Nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ta³nxā¹nx-
ai²na² tē³sxā³ ū³ka³net³hxa³ta¹hxi²hē³la².
Kris²tu³jah¹la² hi³sa³ka³txa² ū³hxi²ki¹la³kxi²ju³sū³nxe²
ū³hē¹ju³sū³nxe² hxa³kxi²nē³ta¹hxi²hē³la². ¹⁵Nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ta³a²
hxi²kan¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nū³kxūn³ju³ta²
sa²so¹ki²hxa³kxi²ka³ty³ sa²yū³hē³nāu³lo³tain¹ta¹hx-
ai²hē³la². Ain¹ka³ty³ Kris²tu³jah¹la² so¹lxī³ nū³kxūn³txi³
ā³sen³sai¹yain¹ta¹hxi²hē³la². Ain¹kxe³su² e³lē³na¹
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxi²hē³la². Kris²tu³jah¹la²
ya³lu²kxi²nē³li² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²
oh³xan¹ko³nāu³a¹ i³ka³la² nxe³hī¹nai²tān²tu³ e³lē³na¹
i²yain¹ta¹hxi²hē³la².

¹⁶Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³tū³ka³txi³su² te²a²
ā³ke³tū¹nx²tain¹sxā³ i³kwa³na³nx²ti³kxai²nān²tu³:

— Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
yu³tā³xa² tau³ton³kxi²nē³ju³ta³nū³a² yū²na³li¹.
Nxe³ju³ta²sa¹: “Te²li² i³yain³yah³lxī³txa³hē³li¹.’ Ta³nxa²:
'Jau¹xai²li² i³na²yah³lxī³txa³hē³li¹.’ Ta³nxa²: 'T³la³kxai²na²
ā³ki³wa³tāu³kxi²tāu³a² ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³ kain² i³yai³ni²,
sa²ba³to³nxe³ki³tāu³a¹ ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³ kain² i³yai³ni²,
nxe³jah³lxī³hē³li¹.’ Ta³nxa² nxe³jah³lxī³hē³li¹.’
Nxe³ju³su² kwa³na³nx²tain¹nū³na³li¹. Nxe³nx²ti³kx-
ai²nān²tu³ i³we¹txain¹yah³lxī³txa³hē³li¹.
i³we¹tain¹yah³lxan³kxa²ha³ta³nxān²txi³ wain³txi³
kai³yah³lxī³hī³nxa¹la², i³ye³kxi¹nx²tain¹jau³xa²
wai³nxa³ha²kxai³lu¹. ¹⁷A²nxe³jau³xai²na²
i³yain³ki³jau³nū³su² ta³nxa² i³na²ki³jau³nū³su² ta³nxa²
a²yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹jau³sxa³wa². Yān³ta²na²
Kris²tu³jah¹la² wxā²nxa³hī¹nāu³u¹ta²na²
sa²yxo²we¹ki³jau³su² ta¹hxi²hē³la². A²nxe³jau³xai²na²
a²yen³kxa² a²yāu³ka³txi³hū³jau

— Txai²li² kāin²txi³he¹jah¹lo²txā³i¹. Na¹ha²kxai³, wxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² i³hen³txi³jah¹lo²txā³i¹. Hāi¹nxe³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² so¹lxi³ i³hen³txi², i³sa²nēn¹kxi², nxe³jah¹lo²sa¹i¹. Wān³txa² wi¹jau³xa² hxi²sxā³nho³jut³sū³jau³xa² a³la³kxi²jah¹lo²sa¹i¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Jā¹nxe³jah¹li³hē¹li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ i³we¹txain¹yah³li³txa³hē¹la². I³ki³ha¹ki¹nx2tx- ai¹nh³nx2na³la². I³we¹tain¹yah³li³in¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ā³na¹sxā³ ha³lo²a² wi¹khai¹nx2ti³ju³ta² ān³tū¹ki¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ ha³tin³ti³ i³ye³kxi¹nha²kxe³su². Kwa² kāin²ki³lxi³o³nha²jah¹lo²su² h³nx2na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi²nha²jah¹lo²su² h³nx2nxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³na¹jah¹lo²su² h³nx2na³la². Ha³lo²a² nxe³jut³sū³ju³ta²sa¹: A²nū²ai²na² a²ne³kxi³khai³xa² ā³na¹sa²tā³jah¹la² yā¹nxe³h³nx2na³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³, txa²wā¹ne³ki³hū³jah¹lo²su² jah¹la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² ten³ki²nē³jau³su² jau¹lxi³ wi¹lain³ta³kxi²sa²sai¹nha²sxā³ a³la³kxi² kāi²no³ni², hxi²kan¹ kāi²no³ni², a³lxi² kāi²no³waun¹yhu¹i², hxi²nū¹nū³ kāi²no³waun¹yhu¹i², nxe³h³ki³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ yx- au³ki³jau³su²

²⁰Jā¹nxa¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³h¹nai³tā²te²tu³ oh³nāu³a¹ yx- au³te²sin²ta²wa². Yuh³xai²nān¹jah¹lo²su² jā¹nxe³jah¹lo²sxa³lho³la². Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yxau³yah³lxi¹in¹tū³kā³txi³ i³nxai²na² yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² ya³lu²te²nū³nhū³yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Yah³lx- in¹kxe³su² yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹jah¹lxi³sxā³ wxa²wa²su¹nha²sxā³ yx- au²xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Sū³na² wi¹la³ i²nx2ti³si¹jau³nū³su² a²nū²a² yuh³xai²nān¹te² wān³txa² i³kwa³na³nx2ti³kxai²nān²tu³ sa²yxo²we¹jah³lxi³txa³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³su² na¹xā¹. Na¹ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te² wān³txai²na² sa²yxo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³te²hū³yah³lxi³txa³hē¹la². ²¹A²nxe³te² wān³txai²na² wxa²yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wān³txai²na²sa¹:

— Te²li² wxa²wxai³txa³hē¹li¹. Tā³nxax²:
— Te²li² i³so¹i²sa¹in³txa³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³nu²kxai³lu² wi¹la³ i²nx2ti³xa³lho³li¹. Tā³nxax². Nxe³jau³su² i²ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wā²nxū¹ e³kxi¹nx2ti³hxi²ta¹ti²tu³wa². ²²A²yen³kxa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²na²:

— Wxa²wxai³txa³hē¹li¹. I³so¹i²sa¹in³txa³hē¹li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yen³kxa² yain³txi³su² tā³nxax² i²na²ki³jau³su² tā³nxax² āt¹sū³te² yen³ki³su² tā³nxax² nxe³sxā³ ā³nxi²tē³nha²sxā³ o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ kō³nxē³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha²

wxa²wa²su¹kxi²nē³lxa³lho³la². ²³Nxe³ha²kxai³ wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na² kwa² a³la³kxi²ki³lxi³o³nha²jau³xai²la¹wa². Oh³nāu³u¹ta¹nān¹jah¹la²nāu³xa² i³sa²nēn¹kxi² kwa² kāi²nxax²te²lo³nxe³nha² txa²wā¹nū²ai²na² kāin² khāuh³lxa³ti³hi¹nha² nxe³si¹nhē³jau³nu³ai²la¹wa².

— A³la³kxi²jau³su² te²si³lxi²na³na¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa²ha³tā³nxān²ti³ a²nxe³jau³xai²na² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹si³nai³na² kō³nxē³ti³ a¹in³nhyah¹lxin¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²hau³kō³nyhah¹lxi³h³nx2nxā³lxa².

3 Jā¹nxa¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²nū²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, a²h¹nai²na² oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³jah¹la² a²wi¹tāu³a¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tāu³a¹ yx- au³yain¹na³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³nxē² wxāi²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ ya³lu²nū²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxā³ sa²yxo²ka³ta³wxe³yah³lx- in¹jut³sū³nxē² wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ wet¹sū³nx2ti³na³la². Nyhah¹lxin¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi²sxā³ sa²yxo²wet¹si¹hah³lx- in¹ja³kxa³nū³su² ān³ten³jah¹lxi³hē¹la².

²Wxa²yxo²ka³nāu³a¹ whāi²na¹ wi¹lāin³nha¹jah³lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ a¹in³nha¹jah³lxi³sxā³ sa²yxo²wet¹si¹hah³lxin¹ja³kxa³nū³su² ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Hai³txi³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² a¹in³nha¹jah³lxi³sxā³ ya³n³i³li³yah³lxi³txa³hē¹la².

³Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ ya³lu²yah³lxin¹jut³sū³nxē² yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² ā³na¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Yah³lxin¹ka³tu³ a²h¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ yxau³nyhah¹lxin¹sxā³ oh³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ ka³ten³ti³ yxau³yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ka³ten³syah¹lxin¹ju³ta² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka²nāu³a¹ wi¹wi¹nxe² ū³whā¹ki¹nx2ti³kxe³su² wa²su¹wa²su¹ yx- au²xai³yah³lxi¹lxa². ⁴Yah³lxin¹ka³tu³ yxan¹nāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²na² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³ten³ti³hi¹tē³jah¹lai²na² ā³wxā³ye²nx2ti³tu¹wa². Nxe³ye²nx2ti³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa²yā¹nxe² e³lē³na¹ ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ wai³na² wxi²kin³ti³ton³sxā³ yxau³yain¹yah³lxin¹tu¹wa².

Sū³na² hxi²ka² tah²lxi³ we¹tē³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

⁵Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ yxau³yah³lxin¹kx- ai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² yxo²kwāin³yah³lx- in¹jau³su² ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la².

— I³su²lhā³nha²ki³jut³sū³nxē² txa²kō³nxē³ju³ta² yxo²kwāin³na¹ju³ta² ā³nā¹hxa³ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² tā³nxax² a²nū²a² ā³xa² in³txi³su² tā³nxax² wa³n³i³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹i², in³txa² in³txa² ā³xa² kō³nxē³ti³ wa³n³i³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹i², kō³nxē³ti³ yxo²kwāin³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹i², a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwāin³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹i², nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ju³ta²:

— Yen³kxa² ā²la² kāi²non³sxā³ yxo²kwāin³sa³nhā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nxe³te² yen³kxai²na<

au²xai³lyah³lxi³h³nx¹lxa². Ju¹ta² wai³nx³wa².
 6 A²nxe³te² ha³lo²ai²na² ko³nxe³ju³txai²na² a²nū²a²
 ka³lxa¹khaix¹nxe³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
 sa²yo²ā³sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² kái³ain¹na³la².
 Nxe³ain¹ju³ta² a²wah³yu³ta² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³
 t³yi¹li²hain¹nūn³tu¹wa². 7 Nain¹sxā³ wxa²yu³ta²na²
 nxe³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ju³ta²lot³sxā³ yx-
 au²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxi³n¹kxe³su²
 ko³nxe³ti³ kái³ain¹kxa² yā¹nxe² yx-
 au²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 8 Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³
 we¹tūh¹nx²ti³ha²kxai³ a²h¹nai²na² te²u¹jā¹nxe³te²
 ko³nxe³ju³ta² ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Wā²la²
 ko³nxe³ka³lo³a² sa²sai¹ka²na¹yah³lxi³n¹jut³sū³nxe²
 wxa²ko³nxe³ti³ kái³yah³lxi³n¹ju³ta²
 ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 ā³xa² t³xan³ta³kxi², t³wā³lon³kxi², a²nū²a² ko³nxe³ti³
 kái³ki²nyhu¹i², a²nū²a² ā³xa² o³nx³a³te²lot³sxā³
 t³ye³kxi²nyhu¹i², yxo²ko³nxe³ti³ t³ye³i², nxe³yah³lxi³n¹ju³ta²
 yxo²ha³kxa¹ ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³
 kxā³nxi¹nān¹te² t³nxai³tā² ko³nxe³ti³ kái³yah³lxi³n¹te²
 t³nxai³tā² ā³na¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 ha³ya³kxa² t³ki³ha¹ki²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la². 10 Yah³lxi³n¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju²hē³la².
 Nxe³nx²ti³ju³ta² Sū³na² ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wē³ha³lxa² a²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³
 wet¹sa²tē³ai¹na¹xā¹. Na¹ka³tu³ Txai²yā¹nxe²
 sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Ye³kan¹txi³ t³sain¹txai²lā¹.
 Nxe³nx²ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 wet¹sa²tē³nx²ti³na³la². 11 Nxe³ha²kxai³
 txa²wā¹ki³na¹xai²na² Sū³na² wē³ha³lxi³su²
 te²ki³na¹xai²na² a²hāi¹nxe³tū³ka³txain²txi³
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹tū¹nhē³na³la². Nxe³sxā³
 a²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³su² t³nx²a² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³su² t³nx²a²
 nxe³ki³kxa²ha³t³nxān²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxi³ny²ny-
 hu¹ki³sxa³ha²kxai³, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²su²
 t³nx²a² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²nxa³jah¹lo²su² t³nx²a²
 nxe³ki³kxa²ha³t³nxān²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxi³ny²ny-
 hu¹ki³sxa³ha²kxai³, kwa³jan³ti³su² t³nx²a²
 wa³nūn³khaix¹tū³ka³txi³su² t³nx²a²
 nxe³ki³kxa²ha³t³nxān²ti³ hai³txi³ ha³na³ka³lxi³ny²ny-
 hu¹ki³sxa³ha²kxai³, a²wa³kxēn³yah³la²
 wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ yxau³jah¹lo²su² t³nx²a²
 hāi¹nxe³sxā³ wxa²wa²sut¹sxā³ yxau³jah¹lo²su² t³nx²a²
 nxe³ki³kxa²ha³t³nxān²ti³ ha³na³ka³lxi³ny²ny-
 hu¹ki³sxa³ha²kxai³, nxe³h³ki³tā³la². Ha³na³ka³lx-
 in³ny²nyhu¹ki³ju³ta² yū²nx³wa². Yxān¹ta¹ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²su² jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wā¹nxū²kwai³nāu³a¹
 nxū²kwai³yxau³nē³jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³nē³na³la².
 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 tah²lxi³ we¹tū¹nhē³na³la². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³
 hxi²kan¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa².
 12 Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa².
 A³lxi¹nx²ti³ha²kxai³ wā²nx³ka² so¹nx²ti³ha²kxai³
 nxe³nx²ti³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxi³n¹kxe³su²

wā²la² wi¹ka³lo³a² ū³whi²kxi²nyhah¹lxi³n¹jut³sū³nxe²
 wi¹la³ kái³ū¹nyha¹jah³lxi³hē¹la². t³yan³ta³kxi²nyhu¹i²
 wi¹kái³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² kái³n²te²lo³nyhu¹i²
 hxi²kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau²
 nxe³jah³lxi³hē¹la². 13 Jā¹nxe³sxā³:
 — A²nū²a² ā³xa² wain³txi³ kái³ū¹sa²nxa³xā¹.
 Nxe³yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³ wxāi¹ta²
 t³kwai²kxi²yah³lxi³txa³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxa²ko³nxe³ti³ kái³yah³lxi³n¹ju³ta²
 wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa²na²
 wxa²wa²su¹txain¹yah³lxi³hē¹la². 14 Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe²
 hxi²ka¹na³wha³to²hi²nxe³sxā³
 a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³
 wxa²yo²kēn¹tū³nāu³xai²na² whāi²na¹ au³txi³
 wi¹lāin³nyhu¹sxā³ hāi¹nxe³kxe³hū³nyhu¹ah³lxi³n¹tu¹wa².
 15 Txa²wā¹nū²ai²na² ka³na³ka³na³kxan²ti³
 ka³lxa¹kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na²
 wi¹lāin³ta³kxi²nyhu¹te²ju²hē³la², ha³na³ka³lxi² we¹nx-
 ai³kxan²ti³na². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 txa²wā¹ki³na¹xai²na² ka³lxa¹kxan²ti³
 wi¹lāin³nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³si¹nyhah³lxi³n¹jau³su²
 Kris²tu³jah¹la² wā²nx³ka² sa²so¹nx²ti³ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²nān¹jau³kxai³lu¹:
 — Wxān³txai²na² e³kxi²na¹jau³nu³a² e³kxi²na¹kx-
 ai²nān²tu³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² wi¹lāin³nha²
 kái²no³nh³ki³ji¹wi¹? Kái²no³nh³kxi²nān²tu³
 e³kxi²yah³lxi³n¹ju³ta²nū³a² wain³tu¹wa². Yxān¹ta¹
 kái²nx³to³nh³kxi²nān²tu³ e³kxi²yah³lxi³n¹ju³ta²nū³a²
 wai³nx³lho³la². Jā¹nxe³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na²
 t³ye³kxi²yah³lxi³n¹tāu³a¹ nxe³jah³lxi³hē¹li¹:
 — Txa²wā¹sū³nāi³. Wi¹lho³kxi²sa¹lxi¹.
 Nxe³jah³lxi³to³hē¹la². 16 Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
 wān³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxū²kwai³wi¹nha¹jah³lxi³sxā³
 sa²wai³wait³sxā³ ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kx-
 ai²nān²tu³ wān³txai²na² a³l³ka³xi²te²lon³nx²ti³nū²la²
 tīh³na² wi¹tīh³na² hain³sxā³ t³yau¹ū³nyhu¹i² tīh³na²
 ko³nxe³tīh³na² ā³na¹si¹ja³ka³nū³su² hain³sxā³
 t³tih³nxe³nyhu¹i² nxe²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³khai¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² t³wi¹lho³kxi²nx²ti³jau³su² hain³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² t³hain³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 17 — Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²a² t³l³ju³ta²
 t³ye³kxi²t³nx²a² kái³t³nx²a² na¹tū¹xā¹. Yah³lxi³n¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 Je³su²jah³la² sa²yo²we¹jah³lxi³sxā³ kái³jah¹lxi³hē¹la².
 Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² ā³nū²nx²sxā³
 Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ t³wi¹lho³ki¹jah³lxi³hē¹la².

Wí¹la³ yxau²xai³la³kxi³nyhu¹ki³jau³su²

18 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹na².

20 Jā¹nxe³sxā³, a²wē³ha³lxi³nāu³xāi³,
ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wxa²wi³nai²na² sa²yo²we¹ti²
wxa²hā³ka³nai²na² sa²yo²we¹ti² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
nxe³jah³lxi³hē¹la².

— Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³
sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³kxi²yah³lxi³tu¹wa². Ya³nx2ta¹wa².

21 A²wi³nu¹nāu³xāi³, nxe³jah³lxi³sā²nhē³la².

— Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³
txa²wē³sai²na² i³wai³ki²so¹na¹tū¹xā¹. Yah³lxi³n¹kx-
ai²nān²tu³:

— I³kwai²kwai²ki² ān³sen³sai¹sxā³
i³wai³kxū¹yu³nha¹tū¹xā¹. Yah³lxi³txa³hē¹la². I³hxi²ka¹ny-
hah¹lxa³nha²kxai³:

— Hxi²kan¹txi³ wain³txi³ kai³a¹nxā³nh².
Wxa²wē³sai²na² nxe³ye¹nx2ti³kxa²yan³txi³su².
Ya³nx2ta¹wa².

22 Jā¹nxa¹jau³su² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yx-
au³yah³lxi³te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
Wxa²wa³kxē³yah³lai²na² yuh³xai²nān¹te²
wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txa² yo²ha³kxa¹
sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³:

— Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³khaix3jah¹la² Je³su²
Kris²tu³jah¹la² i²sa²tē³sa³nha¹. Sa³ha²kxai³
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² whāi²na¹ kai³hxa³ta¹tū¹xā¹.
Yah³lxi³n¹jau³su² yuh³xai²nān¹te²na²
wa³kxēn³yah³lai²na² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lx-
in¹kxai²nān²tu³ kwa² wi¹wa³kon³ki³lxo³yx-
ah³lxi³txa³hē¹la².

— Txa²wa³kxēn³yah³lai²na² i²so¹sa³kxai²nān²tu³ wi¹
wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹. Wi¹lxo³kxai¹na¹txai²lā¹. Yxān¹ta¹
i²so¹sa²nxa³kxai²nān²tu³ yai¹nh³nxa²nxa³xā¹.

Hāi¹nxe³sxā³ u³lha²h³nx2na³na¹.

Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². 23 Nxe³ha²kxai³:

— A²wa³ka³li³yu³ta² i²li³ju³ta² kai³a¹tū¹xā¹. Yah³lxi³n¹kx-
ai²nān²tu³ wxa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹
wi¹lāin³nhyah¹lxi³n¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
wa³kon³kxi²na¹kxa² yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa²
wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³yah³lxi³n¹jau³su²
kai³jah¹lxi³hē¹la². 24 Yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³yah³la²
wa³kon³kxi²yah³lxi³n¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Hi²sen³su²
wxa²wa³kxē³yah³lo²khai³xai²la¹wa². Nxe³te²su² ha²kxai³
yan¹nāu³a¹ hā²wxān³txa³ ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta²
yū³tu¹wa². A²nxe³jut3su² ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²
wa³kxēn³yah³la² wi¹lā³ wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
Nxe³ya³nx2ta¹wa². 25 Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²la³
wain³txi³ kai³xa³kxai²nān²tu³ wain³txi³ kai³ai¹nxa³kxa²
yā¹nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² ū³yho³hi²hain¹tu¹wa².
Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² jau¹xai²na² sa²yat1sxā³ wain³txi³
kai³xa³jah¹la² wi¹lū³yho³hi²hain¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa².
Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa².

4 A²nū²a² wa³kxēn³yah³lo²nāu³xāi³,
nxe³jah³lxi³sa²lxa². Wxa²sa³wi³ha³lxi³ai²na²
wxa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tain¹sxā³
ā³wa³kon³ki¹nx2tain¹tū³ka³txai²na² wain³txi³
ān³kai³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³:

— Txi²na² Kris²tu³jah¹la²
a²wa³kxēn³not3sa²kah³lo²sa¹xā¹.
Oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹lai²la¹xā¹. Nxe³sxā³
wa³ka³li³yu³ta³lot3sain¹te²nū³ka³txa²
a²wa³kxēn³not3tai¹na¹kah³lo²sa² kxa²yā¹nxe²
Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lo³ta¹wi¹.
Nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

Wān³txa² i²tih³nxe³nē³jau³su²

2 Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³
i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a² i²li³ju³ta²
i³ha¹txi¹nx2ti³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹tx-
ain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²yah³lxi³n¹kx-
ai²nān²tu³ i³ye³jah¹lxi³hē¹la².

— Txa²sū³nāi³. I³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kai³ū¹sa¹nha²kx-
ai³ wi¹lxo³kxi²sa¹lxi¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². 3 Yah³lxi³n¹kx-
ai²nān²tu³:

— Kris²tu³jah¹la² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹xā¹.
Nxe³jau³xai²na² kxā³nāu³u¹tai²na² a³la³kxai¹nxa³jau³su²
ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nxe³te² wān³txai²na²
a²h¹i¹nai²na² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wa².
Na¹kxa² yo³ha² sxi²ha² kan²thi²na² Sū³na² wān³txa²
sa²yo²ā³tū³ka³txa² hxi²ki³kxai¹lu² ū³ti¹ki²sain¹na²hē³la².
Nxe³ha²kxai³ nxe³na¹ju³tai²na² ha³lo²ai²na²
Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lx-
in¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe²3s¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wān³tx-
ai²na² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³lh³xun¹na³li¹.
Nxe³ju³ta² sa²hxi²ka¹tū¹txain¹si¹nhē³li¹. Nhīn¹kx-
ai²nān²tu³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa²
wi¹lāin³ki²nha²ti³hi¹tū³txain¹si¹nhē³li¹. Nai¹nhīn¹kx-
ai²nān²tu³ Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txa² wi¹wi¹nxe²
a²si³yxau³tāu³a¹ ā³no¹xa³kxe³su² i³ye³kxi²yah³in¹tu¹wi¹.
A²nū²a² yo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³txai²li¹.
Nxe³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la².

5 Ju¹ta³la³ na¹ha²kxai³, a²nū²a² Sū³na² wān³txa²
yo²ai¹nxa³tū³ka³txa² yxau³yain¹yah³lxi³lxa².
Nxe³ha²kxai³ a³la³kxi²khai¹nxe³sxā³ yxau³je¹tx-
ain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³:

— Je³su²jah³la² i³yau¹ū³hai¹na¹txai²lā¹,
kwēn¹tai²na²sā¹. Yxan¹nāu³a¹
sa²hxi²kat1sa²nxa³kxa²yan³ti³sā¹. Yain¹yah³lxi³n¹jau³su²
Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la².
6 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i³ye³kxi²yah³lxi³n¹kx-
ai²nān²tu³ thāi³ti³la² wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³
a³la³kxi²jau³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
Yah³lxi³n¹kxai²nān²tu³, jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²la³
Sū³na² wān³txa² i³wā³txi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ wān³txa²
wain³txi³ i³tih³nxain¹yah³lxi³n¹jau³su² a³la³kxi²sxā³
i³wa²lū³xain¹yah³lxi³h³nxa¹lxa².

A²ha³tā³nxaxa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³ki²kah³la² txa²wā³tā³jah¹la²
a³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² tx-
ai²yā¹nxe³te²hū³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
wa³kon³kxi²jah¹lai²la¹wa². Ha³ya³kxa² Sū³na²
wa³ka³li³yu³ta² ā³na¹ti³hex1jah¹lo²sxa³wa².

A²nxe³jah¹la² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ka³tu³
txa²ha³lo²a² yxau²xai³la¹ju³ta² a²ha³tā³nx²a² i³ye³kxi²
txa²nū³ka³txa² tī¹nān¹ta³nū³ka³txi³ na¹xai²na²
yxō²ha³kxa¹ yxau²xai³lh¹na¹ju³ta² a²ha³tā³nx²a² i³ye³kxi²
nxe³nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
i³kwxē²kxi² wi¹lxo³kxi² nxe³nx2tain¹tu¹wa².

Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹wa².

⁹ Nxe³sxā³ O³ne²si³mah³la² wxa²nū³ka³txi³su² ha²kxai³
ha³ya³kxa² Sū³na² wa³ka³li³yu³ta²

ā³na¹ti³hex1jah¹lo²sxa³ha²kxai³ a³li²na¹kxah³lo²su²

ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na²

O³ne²si³mah³lai²na² Ti³ki²kah³lai²na² ain¹sxā³

ān²tū³xi¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2ti³sxā³ tī¹nān¹te²

ha³lo²a² a²ha³tā³nx²a² yxō²ha³kxa¹ i³yau¹ū³nx2ti³tu¹wa².

¹⁰ Jā¹nxe³sxā³ A³ris³tar³kah³la² sxi²ha² kan²thi³
thi¹nai²na² ū³tī¹ki²sa²sxā³ yxau²na¹kxa² yā¹nxe² yx-

au³ya³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la² i³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³,

Mar²kah³la² Bar³na³be²ah³la² a²sa³wi³sah³la²

i³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³na³la². A²nxe³te²

Mar²kah³lai²na² ā³tū³xi¹nx2ti³kxai²nān²tu³

wi¹li³hen³txi³txain¹yah³li³hē¹la². Yxau²ain¹ju³ta²

wā²nā³ūh¹txai¹yah³li³hē¹la². Jā¹nxe³nx2ta¹jau³su²

a²kxā³nx²a² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².

¹¹ Jā¹nxe³sxā³ Jo³su³e²ah³la² a²i³li³ ā³x² Jus²tu³jah¹la²

i³hen³txi³nx2ti³nū³na³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xai²na²

ha¹li¹ ka³na³ku² jah¹lo²nāu³xai²na² A³ris³tar³kah³lai²na²

Mar²kah³lai²na² Jo³su³e²ah³lai²na² nain¹sxā³ Ju³te²a²

nū³ka³txi³sain¹na³la². Te²na² so¹li³ txai²yā¹nxe³sxā³

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²si¹hain¹jau³su²

ko³nx²ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ā³wa²su¹ju³ta² i³hen³tx-

ain¹nū³na³la². Nxe³ha²kxai³

i³nxū²kwai³lxū¹sain¹to³nha²hē³la². Yxān¹ta¹ ti¹na²

sxi²je³na² yxau²na¹thi³nai²na² Ju³te²a²

nū³ka³txi³sain¹tū³ka³txi³su² jah¹lo² ā³x²a²

ā³hxi²nū¹nūh¹sain¹ju³ta³la³ yū³sai¹nhxai²nx²hē¹la².

¹² Jā¹nxe³sxā³ E³pa²frah³la²

wxa²nū³ka³txi³sain¹nū³nha²kxai³, Je³su² Kris²tu³jah¹la²

wa³ka³li³yu³ta³lot3jah¹lo²su² nx2na³la². A²nxe³jah¹la²

i³hen³txi³nx2ti³nū³na³la². A²nxe³jah¹lai²na²

Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ ā³nxū²kwai³lxū¹ti³nha²sxā³

i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Sū³na² nxe³ti¹. Ko³lo³sē²sa³ nū³ka³txai²na²

wxa²ē¹nān¹jau³x²a² kan²txi³ yxō²sxā³

a³la³kxi²ta³lun²sxā³ sa²yxō²we¹ta³lu²ni² wa³nū³ta³ki²la²

wi¹li³h¹in¹khai¹nxe² nxe² yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³a² ti³hi¹tx-

ai¹nhē³li¹. Nxe³nx2ti³to³hxai²na²hē³la². ¹³ A²ya³la³tu³

txa²yen³nāu³a¹ jah¹lai²na² wxāin²txi³ Txa²wā¹sū³na²

sa²hau³ko³ti³hi¹txa²li³si¹jau³nū³su² kāin² i³ye³kxi²,

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na²

sa²hau³ko³tain¹si¹jau³nū³su² kāin² i³ye³kxi²,

I³ra²po³li³thi³nān¹tū³ka³txain¹txi³ jā¹nxe²,

nxe³jah¹lai²la¹wa². ¹⁴ Jā¹nxe³sxā³ Lu²kah³la² hi³ne³kxa²

a²hoh³lxah³la² a³li²si¹na¹kah³la²

i³hen³txi³nx2ti³si¹nha²kxai³ Te³ma²sah³la²

i³hen³txi³nx2ti³si¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³si¹na³la².

¹⁵ Jā¹nxe³sxā³ txai²na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na²

wē³ha³li³nū³ka³txa² i³hen³txi³ti³ten³sa³nha²wa².

Na¹ha²kxai³ La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa² i³hen³tx-

ai¹na¹ha²kxai³ Ni²fa³ka³lx² i³hen³txi³na¹ha²kxai³

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxō²sxā³ yx-

au²xai³tū³ka³txa² ā³nhai¹tū³ye²tū³ka³txa² ta¹ka³lxai²na²

sxi²ha² ā³yān³ki³nū²ki²sxā³ Txa²wā¹sū³na² hain³jau³x²

i³hain³kain¹ni² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nyhu¹

nxe³te²nū³ka³txa² i³hen³txai¹na¹ha²kxai³ si¹na¹wa².

¹⁶ Nxa²ha²te¹ ta³nxā¹nxai²na²

ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² i²sxā³ wxa²nū³ka³tx-

ai²na² a²yen³nāu³a¹ i³yī¹li²sxā³

i³yau¹ū³tain¹yah³li³hē¹la². Yah³li³in¹ka³tu³:

— Ta³lu²na¹xā¹. Yah³li³in¹ka³tu³

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa² i³sa²si¹hā³ū¹hain¹yah³lx-

in¹ka³tu³, nū¹ā¹tū³ka³txa² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²

yxō²sxā³ yxau²xai³te² yen³nāu³a¹ ta³nxā¹nxai²na²

i³yī¹li²sxā³ i³yau¹ū³ti³hi¹txain¹yah³li³hē¹la².

Te²yā¹nxe³sxā³ La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²

a²ha³teh³nxā³nx²a² nxā³nxā³x² i³sa²si¹hā³ai¹na¹txā³nx-

ai²na² sa²kxai³lu² i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹tu¹wa².

A²nxe³txā³nxū³ai²na² wxa²nū³ka³txa² Kris²tu³jah¹lai²na²

wān³txa² yxō²sxā³ yxau²xai³yah³li³in¹te² yen³nāu³a¹

i³yī¹li²sxā³ i³yau¹ū³nha¹jah³li³hē¹la². ¹⁷ Ar³ki²pah³la²

i³ye³kxi²txain¹yah³li³hē¹la².

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta²

kāi³ju³ta³lo³txa²si¹ta¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ju³ta²

kāi³ta³lun²txa²ya³hain¹si¹nhē³li¹. Nxe³tx-

ain¹yah³li³hē¹la².

¹⁸ Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na²

i³hen³txi³nx2ta¹wa². Wān³txai²li² ne³ki³san¹jau³xai²li²

txa²hxi²kai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na²

sxi²ha² kan²thi³na² ū

1 Tesalonisēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la²
 nxe³sīn¹sxā³ ū³wha²li¹lhxā³
 ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³kā³txa²
 Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³kā³txi³ i³nx-
 ai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹te²
 i³nxai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa².
 Nxe³nx2ti³nha¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 a²sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxil¹xa².
 Nxe³nx2ti³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxil¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwaj³nāu³a²
 ā³nhāu²no³txa²lxil¹si¹hi² nxe³nx2ti³si¹nha¹jau³su²
 ten³sa²sīn¹nha²wa².

Te³sa³lo²ni³ka²thi³nān¹tū³kā³txa² yxo²i²ain¹jau³su²

2 Yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹jau³su² Txa²wā¹sū³na²
 e³kxi²to³sī¹na¹wa². E³kxi²sī¹na¹jau³xa²sa¹:

— Sū³na² nxe³3si¹lxil¹. Yxo²i²sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kx-
 ai³ i³sa²nēn¹kxi²nxa²sī¹na¹wi¹. Nxe³sīn¹to³ha¹wa².

3 Yxo²i²yah³lxil¹nhī¹nān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹te³lhxā³ o²la³kx-
 ah¹lxil¹xa². Sū³na² a³lxil¹yah³lxin¹jau³su²
 wi¹lo²la³kxi²yah³lxil¹xa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a³ka³nxil²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² thāi³ti³la² wah³yx-
 ah¹lxil¹xa². Nxe³yah³lxin¹kxe³su² i²sīn¹te²sa¹wa².

Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sīn¹na¹tāu³a² sa²wa²lho¹xi²sxā³
 i²sīn¹to³ha¹wa². 4 Nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxil¹nha²kxai³
 txa²wā¹tā³xa² yā¹xah³lxil¹xa². Txa²wā¹sū³na²
 a³lxil¹nx2ti³ha²kxai³ i²sxā³ ā³yū³so¹nx2ti³sin²ta²wa².
 Nxe³ju³tai²li² i²sīn¹te²sa¹wa². 5 Sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xai²li² i³yau¹ū¹nx2ti³si¹na¹jau³xai³tā² kwa²
 wān³txi³su² te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³jxah¹la² a²wān³txain²txi²na³la². Nxe³jau³xai²li²
 wā³nxīn¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². Yx-
 au³ya³nx2ti³si¹na¹hī¹nai³tā² wain³txi³
 o²la³kxi²nūh¹nx2ti³si¹na¹ju³ta² i²yah³lxin¹tai¹tu³wa².

6 Yxau³si¹na¹kxa² yā¹nxe² yxau³yah³lxil¹nha²kxai³
 Je³su²jah³la² yxau³hxai²kxai³ jā¹nxe² yx-
 au³yah³lxil¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxā³ khāuhx3nyhah¹lxin¹kxan²ti³ wxa²e¹nāu³ai²na²
 ka³li³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 i³ka³li³ti¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su²
 Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³te²a² Kre²sa²ko³xa² yxau³te²a²
 nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²ain¹te²nāu³xai²na² i²kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe²
 yxo²i²ain¹nūn³ta¹hē¹la². 8 Nxe²

yxo²i²yah³lxil¹nhī¹nai³tān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa² u²lxil³ ha³tā³nxe³ta¹hē¹la².
 Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa² ya¹nān¹ta³ko³xa²
 jau¹xai²li² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su² ha³tā³nxe³ta¹hē¹la².
 Nxe³jut3su² ha²kxai³ u²lxil³ ai³ain¹kxan²ti³ ā²la² ain³kx-
 ain¹ta¹hē¹la². I³ye³kxain¹si¹nxa³tā³lxil¹ wxa²wān³txa²
 ā²la² ain³kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². 9 Jā¹nxe³tū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² wā²nxū^h i³hen³txi³sain¹si¹na²hē³la².
 Wxā³sxā³ i²nx2ti³nha¹hī¹nai³tān¹jau³xa²
 i³yau¹ū¹sain¹sīn¹na²hē³la². Txah³lxil¹kxa³txai²li²
 Sū³nu²sa²ki³lxo³ka³txai²li² ā³yah³lxil¹nha²kxai³ nxe³sxā³
 hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² so¹lxil³
 ya²la³tu³ te²an²tu³ ka³ten³su² te²an²tu³
 sa²yxo²we¹jah³lxin¹jau³xai³tā² e³kxi²sain¹si¹na²hē³la².
 10 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² Sū³na² Tah²si²ha²kxai³
 ā¹jah¹lai²li² oh³nāu³a¹ a³ka³nxil²ju³ta³nū³a²
 wah³nxe³yah³lxin¹ju³ta² i³yau¹ū¹sain¹sīn¹na²hē³la².
 Nxe³jah¹lain²txi³ kxā³nhxī¹nai³tā² txa²wā¹ha³lo²a² yx-
 au³hī¹nai³tā² ya³lu²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx-
 ai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 a²wa³ha² so¹kxi²nē³na²hē³la². So¹kxi²nē³lha²kxai³
 Sū³na² ko³nxe³ti³ i³yil¹li²nē³ju³ta³nū³a²
 wxa²wa²su¹kxi²nē³tu¹wa². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ul²yx-
 au³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² i³hen³tx-
 ai¹yah³lxin¹jau³xa² i³yau¹ū¹sain¹sīn¹na²hē³la².

Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² Pau²lah³la² o²la³kxi²jau³su²

2 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wxā³si¹na¹hī¹nai³tā²
 i³ti³h³nxe³nx2ti³si¹na¹tai¹ti²tu³wa². Kwa²wān³ti³su²
 i³ti³h³nxe³nx2ti³si¹na¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³
 ain³kxi²sah¹lxil¹nhī¹nha²kxai³
 sa²yxo²wet1sah¹lxil¹nhī¹nhē³la². 2 A²kxā³nxa²
 Fi³li³po²thi³na² ai³si¹na¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³hī¹nai³tān²tu³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³yau¹ū¹ain¹si¹na¹hē³la². Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ Sū³na²
 wān³txa²kxai³lu² e²nai¹nha²kxai³
 ye³khāuh³lxil¹ti³sain¹sīn¹na²hē³la². Hā²wxān³txa³
 ā³waix3tū²la² wxā³si¹na¹tai¹ti²tu³wa². Wxā³si¹na¹ka³tu³
 Sū³na² wān³txain²txi³ ya³lo³txi²sxā³
 i³yau¹ū¹nx2ti³si¹na¹tai¹ti²tu³wa². Sū³na² wān³txa²
 e²nain¹te²a² wa³ka³ti³lot3sain¹sīn¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i³ya³lo³ti²te²lot3sa²si¹nha²kxai³
 Sū³na² wān³txa²kxai³lu²
 i³yau¹ū¹nx2ti³si¹na¹tai¹ti²tu³wa².
 3 I³yau¹ū¹nx2ti³si¹na¹hī¹nai³tā² wān³txa² wain³jau³xa²
 ā³na¹sxā³ ā³waix3si¹lyah³lxin¹jau³su²
 kāi³ūh¹nx2ti³si¹nxa³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³si¹yah³lx-

in¹jau³su² kãi³ũh¹nx2ti³sĩn¹nxa³ha²kxai³
ã³ke³tũ¹si¹yhah³lxin¹jau³su² kãi³ũh¹nx2ti³sĩn¹nxa³ha²kx-
ai³ nxe³nx2ti³sĩna¹tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yãn¹ta¹ kã³nx-
ai³kai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² i²sxã³
sa²so¹sa²sĩn¹te³nah¹lxĩ¹:

— Wxãi²na² txa²wã³txa² wi¹jau³xa²
ĩ³yau¹ũ¹sĩh¹nx2tai¹na¹jau³su² i²sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹.
Sain¹sĩ¹nha²kxai³ Sũ³na² wã³txa² so¹lxĩ³
ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³sĩna¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na²
wi¹li²sa²sĩn¹ju³ta² so¹lxĩ³ ten³sa²sĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a²
so¹lxĩ³ kwa² i²wi¹lxo³kxi²sain¹sĩn¹ju³ta³la³
ten³sa²sĩ¹nxa³ha²kxai³ sĩ¹na¹hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²nã¹n¹jau³xa² i²ye³sxã³
ĩ³sai¹kĩ³sxa³jau³xa² a³la³kxi²nẽ³ha²kxai³la².
5 Kwa²hãi¹nxe² wi¹le¹nx2ti³sĩ¹nxa³kxe³su²
nxe³sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³
ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³sĩ¹na¹kxa²yo³ha²
ten³sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nha¹jau³xai²na²
yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² i²sain¹sĩn¹nha²wa²,
ĩ³kĩ³ha¹kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹kxa²yã³ti³sa². 6 Jã¹nxe³jut3su²
wxa²nũ³kã³txai²la³ ta³nxã² a²nũ²a² ã³su² ta³nxã² kwa²
sa²nẽn¹ki²sah¹lxĩ³nhĩn¹ju³ta² a²nũ²a²
ten³sa²sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Kris²tu³jah¹la²
ĩ²sa²si¹hã³sa²sĩn¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³
yxo²xũn³jau³xa² hxi²kan¹txi³ e³kxi¹nx2ti³sĩ¹nhĩ³na¹wa².
Yxã¹ta¹ ten³sa²sĩn¹nxa³hẽ³la². 7 Sa²sĩn¹nxa³ha²kxai³
txu¹ha² a²wẽ³sa³khai³xa² a³lxĩ²sxã³ wi¹wi¹nxe³
sa²hau³ko³kxa² a²su³su³yau³xa² ũ³hũ¹te²ju²hẽ³la².
Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ wi¹wi¹nxe² thã¹i²ti³la² Sũ³na²
wã³txai²na² i²yau¹ũ¹nx2ti³sĩ¹na¹hẽ³la².
8 A³lxĩ²khai¹nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³ Sũ³na²
wã³txa² wi¹jau³xa² i²yau¹ũ¹nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Ya³lu²ye¹nx2ti³sĩ¹na¹kxã²ti³
ã³nx2ti³sĩ¹nhĩ³nxã²nxa³wa². 9 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³.
Wxa²nũ³kã³txa² he¹ya³nx2ti³sĩ¹na¹ju³ta³tã²
ain³kxi¹xi²nha¹jah³lxĩ³hẽ³la². Nxe³sxã³ Sũ³na² wã³txa²
wi¹jau³xa² i²yau¹ũ¹nx2ti³te³lxã³ wxã³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Nxe³sĩ¹na¹ka³tu³ta¹ a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ka³nxah³ta²
yxo²ha³kxa¹ wa³ka³li³yũ³khai³xa² nũ³kxũn³txi³
wa³kon³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa², yen³kxa² wã²nhũ²hx-
at3sah¹lxĩ³nhĩn¹kxa²yã³ti³sa².

10 Sũ³na² ye³na² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sĩ¹nxa³ha²kxai³
wxa²ye³na² yxo²i²yah³lxin¹tũ³kã³txai²nã¹ta² ye³na²
ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sĩ¹nxa³ha²kxai³ sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Hxi²kan¹sxã³ wain³ju³ta² so¹lxĩ³
o²la³kxi²nha¹tai¹ti²tu³wa².
Ko³nxe³te²lot3sain¹sĩn¹ju³ta³la³ yũ²nxa³tai¹ti²tu³wa².
Ju¹tai²li² Txa²wã¹sũ³na² i²sa²nũn³sĩn¹nha²wa².

11 A²wĩ³nu²su² a²wãi³lxĩ³khai³xa² wi¹li²tih³nxe²
ĩ²nxũ²kwã³lxũ¹txi² nxe³ũh¹te²ju²hẽ³la².
Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa²
ĩ²tih³nxe³nx2ti³ha²kxai³ i²nxũ²kwã³lxũ¹jau³su²
i²ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ wã³txa² yxo²ha³kxa¹
sa²hxi²kãu²lxã³ki²la² i²yau¹ũ¹nx2ti³ha²kxai³
nxe³jau³xai²na² whãi²na¹ nxe³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².

12 I²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹te³nah¹lxĩ¹:
— Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²
sa²yxo²we¹jah³lxĩ³si¹nhẽ³li¹. Nxe³nha¹jau³su²

ĩ²ya³lo³txa²lxĩ³to³nha¹ha²kxai³
ĩ²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nha¹jau³xai²li²
we¹jah³lxĩn¹kxai²nã²tu³ yxau²xai³lyah³lxĩn¹kxe³su²
Txa²wã¹sũ³na² i²ka²li¹jah³lxĩn¹tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su²
kxã³nãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³sxã³ i²hxi²kat1sxã³
ã³wa³kxẽn³to³tẽ³nũ³nhĩ¹na¹ ka²li¹txa²lxĩ³sxã³ Sũ³na²
ha³lo²a² yxau³kxah¹lxĩn¹tu¹wa².

13 Sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa²
ĩ²yau¹ũ¹nx2ti³sĩ¹na¹hĩ¹nai³tã² nxe²e³kah¹lxĩn¹te³nah¹lxĩ¹:
— Jau¹xai²na² a²nũ²a² wã³txi³sxa³wi¹. Sũ³na²
wã³txi³khai³xai²la¹wi¹. Yxo²nha¹nhai¹. Nxe²e³kxah¹lx-
in¹jau³su² ha²kxai³ Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²to³nha¹hẽ³la².
Jau¹xai²na² yxo²i²yah³lxĩ¹nhĩ¹nã¹te²tu³
wxa²ẽ¹nãu³ai²na² nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³txa²lxĩ³na³la².

14 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Wxa²nũ³kã³txa² ha²tih³xa²
hxi²ka² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² yxau³te² i²nxã²
khãuh³lxã³ti³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa². Te²u¹jã¹nxe³sxã³
hã³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Ju³te²an¹ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
wã²nxũh¹lxĩ³sxã³ yxo²i²tũ³kã³txa²
khãuh³3nhyain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tũ³kã³txa² ko³nxe³ti³
kãi³ain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tũ³kã³txai²na² hi²sen³kxai³lu²
kã³nãu³ Sũ³na² wã³txa² i²hen³txi³tũ³kã³txai²tã²
su²lhã³ai¹ni² Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lai²na² su²lhã³i² nxain¹tai¹ti²tu³wa².

Te²yã¹nxũn³sxã³ tũ¹kã³txain²txi³
khãuh³lxã³thit1sain¹sĩn¹nũn³na²hẽ³la². Sũ³na² wã³txa²
sa²yxo²we¹tai¹nxa³tũ³kã³txai²lẽ¹. Hãi¹sxã³ a²nũ²a²
a²yxo²ha³kxa¹ a²ko¹ko¹nũ³kã³txai²la¹wa². 16 Jã¹nx-
ain¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²a² i²li³te²a¹
Sũ³na² wã³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²sain¹sĩn¹sxã³
ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa²yo³ha² ã³wa²su¹tũ¹hain¹te³na¹
ko¹ko¹nũ³kã³txa² hi²sen³kxai³lu²
ã³nhxi²kat1sa²sĩ¹nxa³kxe³su²
o²la³kxi²sai³nain¹na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ã²la² kãi²non³na³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³tu³ti¹ Txa²wã¹sũ³na²
kãin²xã³txi²na³la². Ye³khãuh³lxã³tain¹ju³ta³nũ³a² ã²la²
kãi²non³sxã³ yũ³ain¹tu¹wa².

**Pau²lah³la² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nã¹nũ³kã³txa² i²xi²lx-
un¹jau³su²**

17 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Kxã³su² ã³sxã³
wai³ta²lxĩ³sĩ¹na¹kxã²ti³
ãh¹i²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sĩ¹na¹hẽ³la².
Ne³kan¹ti³hex1sa²sĩ¹nxa³hẽ³la². Ul²yxau¹sĩ¹na¹kxã²ti³
ne³wã²nxa²lxĩ³sĩ¹nxa³hẽ³la². Nxe³sĩ¹nxa³ha²kxai³
wã³li²sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² ne³wa³kon³nha²sĩ¹na¹hẽ³la².
18 I²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sĩ¹na¹hẽ³la², txai²na¹xai²na²
Pau²lah³lo²na¹xai²na²sa³. Yxã¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la²
hxi²kat1sa²sĩn¹to³hxa³hẽ³la². 19 Nxe³kxã²ti³
a²yan¹nãu³a¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txa² nũ³kxũn³txi³
sa²yxo²we¹ta² yxau²xai³lyah³lxĩn¹ju³ta²
yxo²nx2ta¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxĩ²tãu³a¹
ka²li¹txi³sah¹lxĩ³nhĩn¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
e³kxi²sain¹sĩn¹tu¹wa². E³kxi²sain¹sĩn¹te³nah¹lxĩ¹:
— Wain³txi³ o²la³kxi²yah³lxĩn¹tai¹ti²tu³wi¹.
Txa²wã³tx

e³kxi¹nx2ti³sīn¹to³ha¹hē³la². 7 Jā¹nxe³ju³tsu²
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³ o²la³kxi²si¹ki³jau³su²
 i³kaix¹so¹nē³lxa³ta¹ti²tu³wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxa² yā¹nxe²
 o²la³kxi²si¹ki³jau³su² nxe³nē³lain¹ta¹ti²tu³wa².
 8 Nxe³jau³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² i²li³te²a² en²sxā³
 sa²yxo²ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³
 kwa²wān³txi³khai³su² en²sxā³
 sa²yxo²ā³yah³lxixi³hī³nx2nxā³lxa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txi³khai³su² en²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxixi³hī³nxa¹lxa².
 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 nxū²kwāi³yxau³nx2ti³jah¹la² en²sxā³
 sa²yxo²ā³yah³lxixi³hī³nxa¹lxa². Nxe³ju³tsu² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 9 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²yah³lxin¹te² i²nxa² a³lxixi²waun¹ny-
 hah¹lxin¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxixi¹lxa². Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² jau¹xain²txi³ ā²la²
 i³yau¹ū¹nx2ti³ta¹ti²tu³wa². 10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³.
 Yxo²i²tū³kā³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ a³lxixi²nū¹hain¹yah³lxixi¹ta¹hi¹nhē¹la². I³a³lxixi²
 kāin²non³tain¹yah³lxixi³hē¹la². Thāi³ti³la²
 e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². 11 Ha³nxeh³lxa³ti³nha²sxā³ yx-
 au³ya³nyhu¹ah³lxixi³txa³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa²
 a²wa³ka³li³yu³ta² wxa²wxai³kxi²yhu¹ah³lxixi³txa³hē¹la².
 Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² a²yen³kxa² wā²nxū^hlxixi³
 wa³kon³sxā³ so¹jah³lxixi³hē¹la². Nxe³jau³xa² whāi²na¹
 kwa³na³nxa²lxa¹jau³xai³txa³lxixi²na³la². Wi¹wi¹nxe²
 ān³ten³jah¹lxixi³sxā³ kāi³jah³lxixi³hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³
 nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²i²xa³te²a² sa²nēn¹ki¹nx2tai¹tu¹wa².
 Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yen³kxa² hx-
 an³kxi¹nx2ti³xa³lho³la².

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³
 wā³li²ju³ta³nū³a²

13 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wān³txa² tah²yau³xa²
 i³tih³nxe³nx2ti³sī¹na¹tu¹wa². A²nū²a² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²te²ki³nāu¹xai²na² ya³lu²ki³ju³ta²
 i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹ ya³lu²ki³kx-
 ai²nān²tu³ kāin² āin²ti³yah³lxixi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³te²su² te²a²
 Je³su²jah³lai²li² a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² wah³nx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ kāin² i²āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³
 nxe³hī³nx2na³la². Ta¹ wxāi²na² ti³he¹yxah³lxan³tho³la².
 14 Nxe³ha²kxai³ kā³nhxi¹nai³kxai³ Je³su²jah³la²
 ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ a²nū²khai³su²
 ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Jau¹xai²na² ya²la³tu³ yxo²i²ki³tā³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² tē³xi²tu¹wa², Je³su²jah³la²
 a³ka³nxi²tāu³a²sa³. Jau¹xai²li² hxi²kan¹txi³
 yxo²i²nū³ki³tā³la².
 15 Nxe³hī¹na¹ a³ka³nxi²tāu³ Sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³
 ya²lun¹ti³tū³kā³txa² txa²nū² a²nū²khai³su² tē³sxā³
 i²ka³ten³su² ti³hit¹sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa². Txai²na¹xai²na¹
 ka³ten³su² yxau³te²ki³nāu¹xai²na² ā³sxā³
 ne³ka³ta²nē³lain¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na²

Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xai²la¹wa². 16 Jā¹nxe³ju³kx-
 ai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kāin²
 i³kaix¹sxā³ a³ka³nxi² oh³xan¹jah¹la² a²hxi²kan¹te²su²
 te²a² kāin² wxa¹ni² Txa²wā¹sū³na² wāi²lū³hū³ka³txa²
 wxa²no²la³kxi² nxe³sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tū³kā³txa²
 ka³ten³su² i²sa²yxau³sxā³ ka³la³nū¹hain¹sān²tu¹wa².
 17 Nxe³hī¹na¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²na²
 yxo²i²ki³tū³kā³txi³ki³nāu¹xai²na² yuh³xan¹ko³xa²
 ka³ten³su² yxau³tū³kā³txi³ki³nāu¹xai²na²
 sa²so¹xi²nē³lha²kxai³ i²ka³la³si¹nhē³tu¹wa². Nxe³ti³kx-
 ai³lu² oh³sā³nāu³a¹ yxo²i²sxā³ ya²lun¹ti³tū³kā³txai²na²
 kwēn¹ta¹ a²nū²khai³su² ka³ten³su² i²sa²yxau³sxā³
 ka³la³nū¹hain¹tū³kā³txai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² kwēn¹ta¹ a³ka³nxi²ya³hain¹tū³kā³txai²na²
 i²ha¹txain¹ki³tu¹wa². Nxe³ki³sī¹nān¹te²tu³
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yx-
 au²xai³la³kxi²ki³tu¹wa². Ā³sxā³ yx-
 au²xai³ti³hex¹ki³sxa³lho³la². 18 Nxe³ju³ta²li²
 wān³txi³khai³xai²la¹wa². Ki³han³nxa³wa². Nxe³ju³tsu²
 i²nxū²kwai³lxū¹nyhu¹te²lhxā³ i²yau¹ū³nha¹jah³lxixi³hē¹la².
 Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²te²na² ya³lu²ju³ta²
 i²āin²txi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² jau¹xai²na²
 i²yau¹ū¹jah³lxixi³hē¹la².

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wā³li²ju³ta³nū³a²
 i³yau¹ū³nē³jau³su²

5 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³su² jau³su² ā²la²
 i³ye³kxi¹nx2ti³sī¹na¹ten¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
 i²ka³la³ki³txi³wa³ka²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la². Wa³su¹txi³
 wxā³ha²kxai³ ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la².
 2 Nxe³ju³tsu² a²nū²ai²li² yen³kxa² kāi³kxi²te²la³ wxā³kx-
 ai²nān²tu³ wa³su¹txi³ wxā³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
 yā¹nxe³te²hū³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 wa³su³txi³ wxā³tu¹wa². Ka³nxah³ti³na² tā³nxa²
 a³lan²tāu³ai²la² tā³nxa² wa³su³txi³ wxā³tu¹wa².
 Nxe³ju³tsu² ha²kxai³ wi¹lī²jah¹lxixi³hē¹la².
 A²nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ā²la² i²yah³lxin¹jau³su²
 te²jai¹ti²tu³wa². Ne³wān²yah³lxixi³txa³hē¹la². 3 Nxe³ha²kx-
 ai³ a²nū²a² yxo²i²xa³te²a² e³ain¹ju³nū³a²
 e³ain¹te³nah¹lxixi¹:
 — Yen³kxa² ha³kxa¹ wa²su¹wa²su¹nain¹na³li¹. Ha³lo²a²
 wi¹lhāu²non³na³li¹. Ai¹nhī¹na¹ ha³lo²a² kō³ju³ta³la³
 wxā³yain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wa³su³txi³ wxā³tāu³a²
 kō³nxe³ti³ i²yī¹lain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³ i²hāi³ai¹nxa³lho³la². Txu¹ha²
 wēh³ni³khai³te²a² yā¹nxe³nū³nhī³nx2na³la². Ta¹ka³lx-
 ai²na² nxe² e³te³nah¹lxixi¹:
 — Txai²na² wēh³nīn²nxa³xī¹. Ain¹kxan²ti³
 ye³jen¹nāu³a² wē³sai²na² ya²la³tu³ a³li³lah¹hī³nx2na³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe³ti³hū³nxe³ ya²la³tu³ a³ka³nxi²tu¹wa².
 4 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ju¹ta²li² wi¹kō³nyhah¹lxixi³lxa².
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² i²ye³ka²nah¹nē³ju³tsu²ju³ta²
 yū³yah²lxan³tho³la². Yah²lxa<

sa²no¹kxi²nē³jah¹la² wa³su³txi³wxā³ti³hū³nxe²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³su³txi³
 wxā³tu¹wa². ⁵ Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ʔyah³lxi¹nha²kxai³ a³lan²ta²
 wē³ha³lxi³hū³yah³lxi¹lxa². Ka³nxah³ta²
 wē³ha³lxi³hū³yah³lxi¹lxa². ⁶ Nxe³ki³jut³su²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nx²ijuta³nū³a²
 ye³ten³ki³jut³su²nxe² wah³yxah³sah¹lxi³hē¹la².
 Āu³xi²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Wi¹lī²sxā³ yx-
 au³ya³sah¹lxi³hē¹la². ⁷ Ka³nxah³hi²tāu³a² āu³xi²tā³nxah²
 ūn³jau³xa² ʔna²sxā³ wen¹tā³nxah² ain¹te²ju²hē³la².
⁸ Jā¹nxe³sxā³ kwa³jan³ta² so³ta²to²nāu³xa²
 a²wā¹la²ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ū³whi²kxi²ny-
 ah¹te²ju²hē³la². Kwa³thi³la² a²ha³la³san¹ka³lo³an²tu³
 ū³whi²kxi²nha² kwa³thi³la² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³an²tu³
 ū³nhe³hē¹nha² nxe³ain¹te²ju²hē³la². Nx-
 ain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ā³nhe¹lain¹kxai²nān²tu³
 ū³hix¹to³nyhai¹nh³nx²na³wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 nxe³te²ki³na¹xai²na² a³lan²ti³hū³ju³ta² yx-
 au³ki³te²ki³na¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ʔsxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ yx-
 au²xai³ki³sa²kxai³ Je³su²jah³la² txa²wā¹ko³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³jah¹la² a³ka³nx²ijuta³nū³a²
 yxo²ʔsxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ nxe² yx-
 au²sa²te³a³sah¹lxi³hē¹la². ⁹ Kxā³nxai³tā²
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹kxi²nē³lhi¹nai³tā² hai³txi³
 ko³nxe³ti³ ʔyi¹li²si¹nhē³jau³nū³su²
 ū³hxe³kxi²nē³lxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha²
 so¹kxi²nē³na²hē³la². Nxe³nē³lhi¹jau³su²
 ū³whxe³kxi²nē³na²hē³la². ¹⁰ Nxe³sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² ya³lu²sxā³ sxa³tā³nxah²
 ka³ten³su² yxau³tā³nxah² ʔli³jut³su² kxan²ti³ kxā³nāu³a¹
 ka³ten³su² yxau²sa²tē³ya³hain¹ki³tu¹wa². ¹¹ Nxe³jut³su²
 ā³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³
 ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lx-
 in¹ta¹ti²tu³wa². Hī¹na² ā²la² kāi²non³jah¹lxi³hē¹la².

Pau²lah³lai²na² ā³wa²su¹kxi³jau³su²

¹² Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Yxo²ʔyah³lxin¹kxa²
 a²hxi²kan¹txi³su² te²a² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 A²nxe³te²a² kāin² hxi²nū¹nu¹nx²ti³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ ʔt³ih³nxe³nx²ti³ha²kx-
 ai³ nxe³nx²tain¹to³hxi²na²hē³la². Nxe³nha¹jau³su²
 thāi³ti³la² e³kxi¹nx²ti³si¹na¹wa². ¹³ A²nxe³te²a²
 wi¹lhen³txi³tain¹yah³lxi³hē¹la². Nū³kxū³sxā³
 ʔū³nx²ta¹nha²kxai³ a³lxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la².
 Hāu³non³sxā³ yxau²waun¹jah¹lxi³hē¹la².
¹⁴ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²yu³ta² ha³tih³ ʔnxa²
 a²nū²ai²na² u³lha²kxai³ wxa²wa³ka³la² ʔū³nx²ti³kxe³su²
 en²kxai²nān²tu³ ʔkwai²kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Wxa²yu³ta² ha³tih³ ʔnxa² yuh³lxi³te²sa²kxai²nān²tu³
 ʔnxū²kwai³lxū¹txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². Āh¹ a²ha³tih³
 ʔnxa² nū³kxū³txi³ yxo²ʔxa²te²a² Sū³na² wān³txa²
 wain³jau³su² ʔt³ih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau²xai³la³nha¹jah³lxi³hē¹la².
¹⁵ Ko³nxe³ti³ o²la³kxi¹nx²tain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe²
 ʔwa²lū³xain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹
 wi¹lo²la³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². A²nū²a² ʔli³te²a²
 yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².
¹⁶ Hāi¹sxā³ ka³li³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
¹⁷ Ha³lo²a² ʔli³ju³ta² ʔha¹txi¹nx²ti³kxe³su²
 Txa²wā¹sū³na² ʔye³kxi¹jah³lxi³to³hē¹la². ¹⁸ Yen³kxa²
 wi¹tā³nxah² ko³nxe³tā³nxah² nxe³te²a² wxā³kxan²ti³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wān³txa² yxo²ʔki³sa²kxai³
 wi¹lxo³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³ju³ta²li² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ jau³xai²na²
 yxo²ʔha³kxa¹ sa²yxowet¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxi¹lxa².
 Nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta²la¹wa².
¹⁹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ʔye³kxi¹nx²tain¹kx-
 ai²nān²tu³ en²jau³su² ʔwa²lū³xain¹yah³lxi³txa³hē¹la².
²⁰ Wxa²yu³ta² ha³tih³ ʔnxi²na² ne³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³xa² yū³nha¹wi¹.
 Nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³ ʔkwai²kx-
 ain¹yah³lxi³txa³hē¹la². ²¹ Wān³txa² ne³ka¹jah³lxin¹jau³xa²
 yxo²ha³kxa¹ wi¹lha³n³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la²,
 wain³jau³sxa³kxa²yan³txi³sa³. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wān³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ sa²so¹jah³lxi³hē¹la².
²² Yxān¹ta¹ a²ko³nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 ā³na¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Yu³ka³na³ka³na³kxan²ti³
 ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi³txa³hē¹la².
²³ Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 sa²hāu²no³tē³ju³ta² ū³hū¹nē³jah³lo²si²te²kxai³lu²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ sa²wa²su¹tha²kxai³
 a²ko³nxe³ju³ta² wxa²hxn³kxa²ti³nx²ti³ju³ta² nxe² yx-
 au³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nha²wa². Nxe³nx²ti³ha²kx-
 ai³ wxa²nū²nāu³ai²na² whāi²na¹ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 whāi²na¹ wi¹lhau³ko³txa²lxi³ju³ta² nxe² yxau³yah³lx-
 in¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nha²wa². Hā²wxā³txa³
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a³ka³nx²i²tāu³a² wi¹l²nx²ti³tu¹wa². Hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² a³ya³txi¹nx²ti³xa³lho³la².
²⁴ Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³su² ha²kxai³
 ʔsxā³ ʔso¹nx²ti³ha²kxai³ sa²yxowet¹sa²nx²ti³xa³lho³la².
²⁵ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na²
 e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a² txa²wā¹ki³na¹xai²na²
 nxe³wān²yah³lxi³txa³hē¹la².
²⁶ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔyah³lxi¹nha²kxai³
 ne³kxauh²xi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ʔyxowet¹sa¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la².
²⁷ Jā¹nxa¹jau³su² Sū³na² wān³txa²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹wa². Nxe³jau³xai²na²
 yxo²ʔain¹tū³ka³txa² a²yxowet¹ha³kxa¹
 ʔhen³txi³tain¹yah³lxi³hē¹la². A²nxe³ju³ta²li²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 ʔkwa³na³kxi²nē³jau³su² na³la².
²⁸ Nxe³na¹jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 thāi³ti³la² a³lxi¹nx²ti³ju³ta² ten³sa²nha²wa². Txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²li² ta³lu<

2 Tesalonisēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la²
 nxe³sīn¹sxā³ ū³wha²li¹lhxā³
 ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³ka³txa²
 Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³ka³txi³ ī³nx-
 ai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹te² ī³nx-
 ai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa².
 Nxe³nx2ti³nha¹te² ī³nxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah³la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah³la² sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxil¹xa².
 2 A²nxe³jah³lo²nāu³xa² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxin¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwaj³nāu³a²
 ā³nhāu²no³txa²lxis¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su²
 ten³sa²sīn¹nha²wa².

O²la³kxi²ki³kxa² yo³ha² ī³yī¹li²kxi²nē³jau³su²

3 Txa²wā¹sū³na² nāu³xāi³. Ka³li³sa²sīn¹nha²wa².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā²la² nū³kxūn³sxā³
 sa²yo²we¹ti² wxa²nū³ka³txai²na² ā²la² kāin²
 a³lxi²waun¹nyhu¹i² nxe³yah³lxis¹na¹hi¹nhē¹la².
 Yah³lxin¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³sī¹na¹te³nah¹lxi¹:
 — Sū³nāi³. Tū¹ka³txai²li² wxa²wān³txa² kxan²ti³
 sa²yo²we¹txai¹nha²kxai³ ī³sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹nha¹.
 Nxe³sī¹na¹jau³xa² wain³na³la². Jā¹xah³lxin¹ju³kxai³lu²
 wxa²nū³ka³txa² kāin²khāu³nha² a²nū²a² ā³xa²
 ī³kox¹ko¹son²ki² nxe³nx2ti³ta¹hai¹nhē¹la².
 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ ha³ya³kxa² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²we¹txa³i² ī³nxū²kwaj³lxū¹nyhu¹i²
 yah³lxis¹na¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²ī²tū³ka³txi³nāu³xa² ī³hen³txain¹sī¹nhx-
 ai²na¹hē³la². Ju¹tai²li² Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi²sīn¹to³ha¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 khāuh³nxai²lxita¹hai¹nhē¹la². Nxe³nxai²lxain¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet¹
 kāi²non³yah³lxin¹nha²kxai³ ī³nxū²kwaj³lxū¹
 kāi²non³yah³lxin¹nha²kxai³ nxe³yah³lxita¹hi¹nhē¹la².
 Nxe³yah³lxin¹kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 wain³txi³ ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² e³lxah²lxina³la².
 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² ā³wi¹yah³lx-
 in¹ju³ta²nū³a² wain³te²lo³txa²ti³tu¹wa². 6 Jā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² wain³ye²kxe³jau³su² e³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
 Nxe³nx2ti³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² sa²yo²wet¹sai¹nxa³tū³ka³txa²
 khāuh³lxai³ti³nx2tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³
 khāuh³lxai³ti³nx2tain¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 khāuh³lxai³tain¹nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa².

7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah³lan²tu³ a³ka³nxi²tāu³a¹ oh³xan¹tū³ka³txa²
 nū³kxūn³te²su² te²a² ka³lxai¹txi³ tē³la³xi²tu¹wa².
 Ha³nxe²hū³ju³ta² tē³xi²tu¹wa². Nxe³hī¹na¹
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 khāuh³lxai³ti³nx2tain¹ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³tu¹wa².
 Jā¹nxe³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³
 ā³wa²su¹tū¹sa²nūn³sīn¹tu¹wa². 8 Nxe³hī¹na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e²nain¹te²su² te²a² Je³su²jah³la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la² te²su² te²a²
 nxe³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha²
 ko³nxe³te²lo³tain¹tu¹wa². 9 Nxe³ain¹te³nah¹lxin¹
 khāuh³lxai³ti³sa²tē³si¹nyhain¹tu¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah³la² yen³nāu³a² sa²sai¹sa²tē³si¹ny-
 hain¹tu¹wa². Jā¹nxain¹jut3su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah³la² sa²kxai³lu² wxi²kan¹sxā³
 ā³waix3sa²tā³si¹ha²kxai³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 ī²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³si¹hain¹tu¹wa². 10 Jā¹nxe³ju³kx-
 ai³la¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la²kxai³lu²
 a³ka³nxi²hī¹na² yxo²ī²tū³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 wxi²kin³ti³to³nain¹tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² kāin²
 ī³sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nāu¹ ī³nx-
 ai²na² kxān³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ī³yau¹ū¹nx2ti³si¹na¹jau³xai³tā² yxo²yah³lx-
 in¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin¹te² ī³nxai²na²
 te²yā¹nxe³sxā³ wxi²kin³ti³to³ni² ī³sa²nēn¹kxi² nxe³yah³lx-
 ain¹nū³nīn¹tu¹wa².

11 Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹to³sī¹nhx-
 ain²na²hē³la². Jāx1sī¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ī³tih³nxe³nx2ti³tu¹wa².
 Wi¹lhin¹sxā³ yxau³yah³lxis¹hin¹ja³kxa³nū³su²
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ī²sxā³ so¹nx2ti³na³la².
 Nxe³kxe³su² sa²hxi²kat1si¹nxa²lxijau³su² Sū³na²
 ī³ye³kxi²sīn¹to³ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah³la²
 yxo²yah³lxin¹nha²kxai³ wi¹kāi³ju³ta² so¹lxin³
 ten³yah³lxil¹xa². Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na²
 e³ki²to³sī¹nhxai²kxai³ jāx1sī¹na¹wa². 12 Jā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta² ī³nx2tain¹kx-
 ai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kain¹tu¹wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² yxo²ī²ye²yah³lxin¹jau³su²
 sa²nēn¹kain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Je³su²
 Kris²tu³jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³lan²tu³
 nxe³ya³sxā³ thāi³ti³la² a³lxin¹nx2tai¹nha²kxai³ ju¹tai²na²
 yxo²ha³kxa¹ nxe³nx2tain¹tu¹wa².

Je³su²jah³la² wā³li²ti³wa³kxi³lon³jau³su²

2 Txa²wā¹sū³na²nāu³xāi³. Je³su² Kris²tu³jah³la²
 a³ka³nxi²ju³ta²nū³a² ī³yau¹ū³hi²

ā³yā³nū²kxi²ki³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³hi²
 nxe³nx2ti³nha¹tu¹wa². ² Kwa²wān³txa²
 yxo²īyah³lxi³sīn¹txa³hē³la².
 Nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² ā²la² a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su²
 tā³nxa²:
 — Hxi²sxā³nho³tēx³jut3sū³ju³ta² ī²a¹hē³li¹. Ā²la²
 a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nxa²:
 — Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ain³kxi²na¹hē³li¹.
 Ā²la² a³ka³nx²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nxa²,
 nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 hxi²waun³txi³sxā³ ī³wā³wā³jah³lxi³sīn¹txa³hē³la².
 Ī³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sī¹nha³ta²wa². Ha³teh³nxā³nxa²
 ī³sa²si¹hā³nx2ti³si¹na¹ki³lxo³nxe³tain¹kxan²ti³
 we¹tain¹yah³lxi³sīn¹txa³hē³la². ³ Wān³txa² ka³lxa¹txi³
 e³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ ain³nyha¹lxi³sīn¹txa³hē³la².
 Ī³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wa². Nxe³ha²kxai³
 a³ka³nx²ju³ta² wa³su¹txi³ wā²nxa³tā³lxa¹ ju³tha¹li¹
 wxā³sān²tu¹wa².
 — Txa²wā¹sū³na² ten³ti³hex¹sa²nxa³nhai¹.
 Yxo²kwī¹ki²sa³nhai¹. A²nū²a² ka³la¹txi³
 nxe²e³kain¹sān²tu¹wa². Nain¹sān²ka³tu³ a²nū²a²
 ka³na³ka³nat3sxā³ ko³nxe³thin¹khaix¹te²a²
 wxā³nū³tu¹wa². Nxe³jah¹lai²li² a²ko³nxe³ju³ta² kāin²
 yū²na³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³su² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²nū¹sxā³ ha³lo²a²
 ī³sa²tē³ko³xa² ā³na¹sxā³ wxē³ha²kxai³ nxe³te³na¹
 ī³sa²tē³si¹tu¹wa², ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la²sa³.
⁴ A²nxe³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹
 ki³ha¹kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:
 — Txai²li² Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Sū³na² ā³xa²
 yū³te²sxa³yū²hē³li¹. Nxe³nū²la² Sū³na² sxi²ha²
 ā³wih¹ka³tu³ Sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³tu¹wa².
 Nxe³nū²la² sū³nu²su²ki³lxo³tu¹wa². Yxān¹ta¹
 kāin²ki³han³jah¹lo²su²hī³nx2na³la².
⁵ Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ wxā³sxā³
 ī³ye³kxi¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². ⁶ Jā¹nxe³sxā³ ha³lo²a²
 hau³ko³nhi¹na¹ wxā³tu¹wa². Ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la²
 wxā³tu¹wa². Jau¹xai²na² ya³nx2ti³nha¹hē³la².
 A²nxe³jah¹la² ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹lai²na²
 o²la³kxi²ju³ta³nū³a² ā²la² ān³si³wxe²na³la². Yxān¹ta¹
 jah¹la² sa²kxai³lu² hī¹na² hxi²kan¹txi³ wxā²nxa³lho³la².
 Jā¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ā²la² yx-
 au³ya³nhē³na³la². Nxe³ha²kxai³ yxau³ya³nhē³tāu³a²
 ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² hxi²kan¹txi³ wxā²nxa³lho³la².
 Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ā³sxā³ ā³waix3sān²ka³tu³
 hā²wxān³txa³ ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² wxā³tu¹wa².
⁹ A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la²
 ī³nū³kxū³nū¹hai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹sxā³
 o²la³kxi²ki³lxo³tu¹wa². ¹⁰ Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³tīh³na²
 ai³ain¹te²na² yxo²ha³kxa¹ ī³ki³ha¹kain¹tu¹wa².
 Wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ki³lxot3sa²kxai³ ī³ki³ha¹kx-
 ain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³ha²kxai³
 jau¹xai²na² a³lxai¹nxa³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³ko³tai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². ¹¹ Nx-
 ain¹jut3su² ī³ki³ha¹kain¹jau³xai²li²
 sa²yxo²we¹tain¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tu¹wa².
¹² Nxain¹ka³tu³ tū¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹

ya²la³tu³jau³xa² te³nai¹nxa³te²na² a²yxo²ha³kxa¹
 ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² te³nain¹te²na² a²yxo²ha³kxa¹
 nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ā³na¹ain¹tu¹wa².
 A³ka³nx²sxā³ wxā³hī¹na¹ ā³na¹ain¹tu¹wa². Hāi¹sxā³
 ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²hai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
 yo³ha² ū³yho³hi²hain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³.

Txa²wā¹sū³na² ī³kaix1so¹nē³jau³su²

¹³ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 a³lxi¹nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ kā³nxi¹nai³kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³tu³ jau³xan²tu³ yxo²ī²
 ān³si³wxe³yah³lxi¹nhī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³kot3sxā³ ī²sxā³
 ī³so¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³txa² nxū²kwai³wi¹nxa²lxi³te³lhxā³
 sa²si¹hā³na²hē³la². Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
 ī³sa²nēn¹kxi²to³si¹na¹wa². ¹⁴ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³nha¹jau³xai²na² ain³kxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ jau¹xai²na²
 ain³kxi²sah¹lxin¹nha²kxai³ kxā¹nāu³a¹ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 te²a² a³ka³nx²tāu³a¹ a²wxi²kin³ti³ton³khai³ju³ta²
 wā²nhū¹nx2ti³tu¹wa². ¹⁵ Txa²wā³tā³nāu³xāi³.
 Txa²wān³txa² ī³yau¹ū¹nx2ti³nha¹jau³xai²li²
 wxa²ne³nxē³na² ain³kxi²sah¹lxin¹nhīn¹jau³su² tā³nxa²
 ha³teh³nxā³nxa² ī³sa²si¹hā³nx2ti³nha¹jau³su² tā³nxa²
 nxe³sxā³ jau¹xai²li² nxe³wā²na³yah³lxi³txa³hē³la².
 Yxān¹ta¹ ī³nxū²kwai³lxū¹sxā³ yxo²ī² kan²txi³ sa²yxo²so²
 nxe³jah³lxi³hē³la².
¹⁶ A²nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² nxe³ya³sxā³ a²nxe³te²a² hi²sen³su²
 a³lxi²khai¹nxe³lain¹na³la². A³lxi²nē³lhxā³
 ī³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³lain¹na³la². A³ka³nx²sxā³
 wā³lain¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ki³tā³la². ¹⁷ Te²yā¹nxe³sxā³
 wi¹lo²la³kxah¹lxin¹jut3su² tā³nxa² wān³txa² wi¹jau³xa²
 wi¹le³yah³lxin¹jut3su² tā³nxa² nxe³si¹yah³lxin¹jau³su²
 ya³lot3sxā³ nū³kxū³txi³ ī³hxi²ka¹ta³lxi³si¹ha¹jau³su²
 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ya³to³ha¹wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na² ī³ye³kxi²ah³lxin¹jau³su²

3 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² e³kxah¹lx-
 in¹tāu³a¹ ne³wā²na³sah¹lxi³sīn¹txa³hē³la². Nxe³sxā³
 ā³nxai³nha¹tāu³a¹ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xan²tu³
 wa³su²txi³ ha³tā³nxe³hi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²we¹txi² wxāi²yā¹nxe³kxe³ju³ta²
 ten³sa²sīn¹nha²wa². ² Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 kuh³lxa³thin¹te²su² te²a² ko³nxe³ti³ kāi³te²su² te²a²
 nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ā³non²ta³kxi²sa²si¹hain¹sī¹na¹jau³su²
 ten³sa²sīn¹nha²wa², yxo²ī²xa³te²a² kāin²yū³ha²kxai³la².
³ Nxe³sa²sīn¹ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 nū³kxū³nkhai¹nxe²na³la². Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka²
 wxa²wxai³nxa²lxi³kxa²yān²txi³su²
 ā³non²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
 A²nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³tu¹wa². Hai³txi³
 sa²yxo²ā³ti³hex¹nxe³nx2ti³xa³lho³la². ⁴ Nxe³ha²kxai³

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nx2ti³nha¹jau³xa²
a²yo²ha³kxa¹ we¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ha²kx-
ai³yan¹nāu³a² ā³na¹yah²lxan³tho³la². Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² i³hxi²ka¹ta²lxix³jah¹lai²la¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxix²nē³ju³ta² jū¹nxe²
ā³ne³wxe³kj³sa²kxai³ Kris²tu³jah¹la² nū³kxūn³txi³
ā³si³tē³kxi²kj³ju³ta² jū¹nxe² ā³ne³wxe³kj³sa²kxai³
nxe³kj³tā³la². Nxe³kj³kxan²ti³ ju¹tai²li² ā²la² kāi²non³sxā³
ā³ne³wxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² Txa²wā¹sū³na²
e³kxi²to³ha¹wa².

U³txi³ wa³kon³te²su² kāi³ū¹hah³lxin¹jau³su²

6 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wxa²nū³kā³txa² ha³tih³ i³nx-
ai²na² u³txi³ wa³ko³nain¹te²su² ta¹hē¹la².
Te²yā¹xah³lxix³txa³hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² txa²wā¹tā³su²
kxan²ti³ te²yā¹nxe² kāi³yah³lxix³txa³hē¹la². Nxe³jah¹lai²li²
ā³sxā³ u²lxix³ ā³si³tu³lxix³sxā³ yxau³jah¹lxix³hē¹la².
Te²yā¹nxe³jau³xa² e³kxi¹nx2ti³to³nha¹tai¹ti²tu³wa².
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lo²kxai³lu² jau³jau¹xai²na²
i³kwa³na³sain¹jau³jau¹xain²txi³ i³kwa³na³nx2ti³nha¹wa².
7 Te²yā¹nxe³ kāi³sīn¹te²txā³jai¹ti²tu³wa². Nxe³nha¹ha²kx-
ai³ o²la³kxi²nha¹kxa² yā¹nxe³jah³lxix³hē¹la².
8 Wxa²yain³txa² so¹kxi¹nx2ti³nha¹kai³tā²
ū³yho³hi¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Na¹ha²kxai³ hāi¹sxā³
wa³ko³na³la²ni²na¹kxan²ti³ yen³kxa² kwa² ū³hū¹sah¹lx-
in¹ju³ta² ten³sīn¹te²txā³wa². Kwa²
hxi²tha³txa²lxa¹kxa²yan³txi³sa². 9 Wxa²yain³txi³nū³xa²
ai³nxū³nxa²lxix³nha¹ju³ta² hxi²kan¹txi³
kwa³na³nx2ti³sī¹nhī³na¹wa². Yxān¹ta¹ wain³txi³
i³tih³nxe³nx2ti³te³lhxā³ ye¹nx2ti³nha¹hē³la².
10 Nxe³kj³sī¹nai³tā² kwa³na³nx2ti³nha¹te³nah¹lxix¹:
— U³txi³ wa³kon³te²a² wxa²yain³txa²
wā²nhū¹ain¹yah³lxix³txa³hē¹li¹.
Nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².

11 Jā¹nxe³sxā³ wxa²nū³kā³txa² ha³tih³ i³nxai²na²
u³te²a² yū³ta¹hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² kwa²he¹ye²ny-
hain¹to³ta¹hē¹la². Nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³la².

12 Nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sxā³
i³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxix¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nxe³sai¹nha²kxai³
i³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxix¹:

— U³lah³lxix³txa³lxix¹. Hāi¹sxā³ ka³nahx2sxā³
wa³kon³yah³lxix¹kxa² yo³ha² yain³sxā³ yx-
au²xai³jah¹lxix³hē¹li¹. Nxe³ain¹to³ha¹wa².

13 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wi¹lo²la³kxah¹lxix³ju³ta²
hxi²tha³yah³lxix³txa³hē¹li¹. I³nxū²kwa³lxix³hē¹li¹.

14 Yah³lxix³ju³ta² a²nū²a² i²li³te²a² ta²nxā¹nxai²na²
wān³txa² sa²yo²wet¹sah¹lxix³sī¹nxān³kxai²nān²tu³
i²khai¹nxe³tai¹yah³lxix³hē¹li¹. Sa²ye³ya¹not3sxā³ ā³jx-
ah¹lxix³hē¹li¹. Ain¹yah³lxix³kxai²nān²tu³
āu²li²to³nha¹hī³nx2na³la². 15 Ain¹yah³lxix³kxan²ti³
ko¹ko¹sai¹nxa³wa². Wxa²wā¹tā³khai³xai²la¹wa².
Nxe³ha²kxai³ i³xan³ta³kxai¹yah³lxix³txa³hē¹li¹.

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

16 Nxe³jut3su² nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
ā³nhāu²no³tē³ju³ta² wxa²ē¹nāu³ai²na² kxan²ti³
i³hāu²no³tē³lhi¹nha¹jau³su² i³ye³kxain¹sī¹na¹wa²,
Txa²wā¹sū³na²sa³. A²nxe³jah¹la² hi²sen³su²
wxa²nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

17 Jā¹nxe³jut3su² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa²
yxox²ha³kxa¹ txa²hxi²ka² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū¹nx2ta¹wa².
Ū³wha²li¹lhxai²na¹hē³ jā¹nxe³sxā³
ū³wha²li¹le¹nx2ta¹wa².

18 Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
thāi³ti³la² a³lxix¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li²
Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

1 Timoteo

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa².
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hã³ũ¹sa²jah¹lo²sa¹wa².
 Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²
 i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hã³ũ¹sa³na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹na²
 sa²hau³ko³tẽ³jah¹la² i³kwa³na³sai¹ni² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wah³nxe³kj³jah¹la² i³kwa³na³sai¹ni²
 nxe³sain¹na²hẽ³la². 2 Nxe³na¹jut3su²
 Ti³mo²jah³lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi²sẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ txa²wẽ³sũ³te²si¹lxa².
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³ya³sxã³ kãin² thã³ti³la² a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxã³
 thã³ti³la² sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxũ²kwã³nãu³a²
 ã³nhãu²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹jau³su²
 ten³sa³nha²wa².

Wãn³txa² ki³han³jau³su² i³tih³nxe³nyhain¹jau³su²

3 Nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³xa² ai³te³lhxã³
 nxa¹hĩ¹nai³tã² e³kxi¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹:
 — E²fe³so³thĩ³na² hã¹sxã³ yxau³sẽ¹li¹. A²nũ²a²
 i³li³te²a² wãn³txa² ki³han³jau³xa² i³tih³nxe³ny-
 hai¹nha³tai¹. Nxe³te²a² ha³ya³kxa² o²la³kx-
 ain¹si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. Wãn³txa²
 ki³han³jau³su² jau³xa² ã³na¹i² wxa²wĩ³na²nãu³xu¹tai²na²
 he¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²na² ya²la³tu³txa³kx-
 ai²nãn²tu³ ã³na¹i² nxe³ain¹si¹hin¹jau³su²
 i³ye³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. Nxe³jau³xai²li² a²ẽ¹nãu³ai²na²
 hxi²kan¹txi³ yxo²i²ki³jau³sxa³wa². Yxã¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³
 yxo²i²ki³jau³xai²la¹wa². 5 Nxe³sxã³ wain³txi³ i³tih³nx-
 ain¹ki³kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
 yũ³ha²kxai³ wain³ye¹nxa²ju³ta² so¹lxi³ kã³ha²kxai³
 Je³su²jah³la² txa²wã¹ẽ¹nãu³a² sa²hau³ko³tẽ³ju³ta²
 yxo²i²ha²kxai³ ai¹nhĩ³nx2na³la². Ain¹kxai²nãn²tu³
 a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ã²la² kã²nhĩ³nx2na³la².
 Ju¹tai²li² ten³sa³nha²wa². 6 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² i³li³te²a²
 wãn³txa² toh³lxi³jau³xa² ain³so¹ain¹ka³tu³
 wãn³txi³khai³xa² sa²kxai³lu² ã³na¹ain¹na²hẽ³la².
 Kwa²toh³lxi³jau³xa² i³tih³nxain¹te²ju²hẽ³la². 7 Nxe³sxã³:
 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wha²li¹txã³nxu¹tai²na²
 wãn³txa² i³tih³nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxain¹na³la².
 Nxe³yã¹ta¹ jau¹xai²na² i³tih³nxain¹jau³xai²na² a³la³kx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ a²si³yxau³tãu³a² ãin³nha²nxa³ha²kxai³
 nxe³ain¹na³la².

8 Ai¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² i³tih³nx-
 ain¹jau³xu¹tai²na² wain³txi³ sa²yxow²we¹tain¹kxai²nãn²tu³
 wi¹te²ju²hẽ³la². 9 Yxã¹ta¹
 wi¹lhin¹tũ³ka³txi³ki³nãu¹xai²na²
 i³tih³nxe³nẽ³jau³sxa³wa². Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³
 kã³te²su² te²na² Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxain¹te²su²
 te²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² i³ne³wã³nũn³ta³kxi²te²su² te²na²
 Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²nxa³te²su² te²na²
 Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²te²su² te²na² a²wĩ³nu²su²
 tã³nxa² a²hã³ka³nũ²su² tã³nxa² i³xan³txa³kxain¹te²su²
 te²na² a²nũ²a² su²lhã³nyhu¹ki³te²su² te²na² nxe³te²a²
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³xai³tã²
 i³tih³nxe³jau³nũ³ai²la¹wa². 10 Te²yã¹nxe³sxã³ tũ¹ka³txa²
 te²yã¹xain¹nũn³na³la². Kuh³lxa³thin¹khaix¹te²su² te²na²
 in³txi³su² tã³nxa² txu¹su² tã³nxa² kuh³lxa³thin¹sxã³
 ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ki³te²su² te²na² a²nũ²a² ã³xa²
 nũ³kxũn³txi³ kã³so¹sxã³ kwa²wa³kon³kxi²si¹jau³su²
 kwa³na³te²su² te²na² i³ki³ha¹kxi²te²su² te²na² a²nũ²a²
 i³ki³ha¹kxi²sxã³ ko³nxe³ti³ e³kxi²nyhu¹te²su² te²na²
 wi¹lhin¹jau³xa² yxo²kwĩn¹kxi²te²su² te²na² nxe³te²a²
 yxo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹tai²na²
 i³tih³nxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹
 a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² ã²la² sa²yxow²we¹tain¹te²ju²hẽ³la².
 11 Yxã¹ta¹ wãn³txa² wxi²kin³ti³ton³khaix¹si¹nhẽ³jau³su²
 yũ³na¹wa². Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² ũ³hũ¹sa²jau³xai²la¹wa².
 Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jau³xai²la¹wa².
 I³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai³ta³lxa²na³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa².
 I³nũ³kxũn³txi³sai¹nha²kxai³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³
 wi¹kã³a¹kxe³su² nxe³ye²sa²jau³su²
 i³kaix¹so¹sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹na²hẽ³la². Sũ³na²
 wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³te³lhxã³
 i³kaix¹so¹sain¹na²hẽ³la². 13 Nxe³na¹hĩ¹nai³kxai³lu²
 nxe³na¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tx-
 ai¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
 khãuh³lxa³tai¹na¹ha²kxai³ nũ³kxũn³txi³
 ãn³txi³ti³hin¹sxã³ o²la³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³na¹hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ko³nha²nxa³ha²kxai³:
 — Wain³txi³ kã³a¹xã¹. Nxa¹jau³tu³ ko³nxe³ti³
 kã³a¹hẽ³la². Nxe³na¹kxan²ti³ wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³kot3sa³na²hẽ³la². 14 Nxe³sa³nũ²la² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² thã³ti³la² a³lxi² wa³to²hi²ha²kxai³
 wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³ yxo²i²si¹sain¹jau³su²
 i³yau¹ũ³sai¹ni² a³lxi²na¹ju³ta³nũ³a² ũ³hũ¹sai¹ni² Je³su²

Kris²tu³jah¹la² nxe³sa³na²hē³la². Ā³nū²nxī²sxā³ yx-
 au³a³sa³ha²kxai³ nxe³sa³na²hē³la². 15 Nxe³na¹jut³su²
 Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txi² ko³nxe³ju³ta²
 wā³ko³txa³te²tu³ sa²wa²su¹txi² nxe³te³lhxā³
 wxā³na²hē³la². Nxe³te³jai¹ti²tu³wa². Txai²li² kxā³nxa²
 ko³nxe³ti³ kǎi³ wa³to²hi² jah¹lo²su² na¹hē³la².
 Ki³han³nxa³wa². Wān³txi³tu³ e³a¹wa². 16 Jā¹nxe³na¹ju³kx-
 ai³lu² nxe³na¹kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³
 thāi²ti³la² sa²hau³kot³sa³na²hē³la².
 Sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²
 ya³nān³ta³ki²la²ha²kxai³la¹ txa²ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³kot³sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² i²li³te²a² yxo²i²kxai²nān²tu³
 ka³te³na² wi¹tāu³a² nxe³ti³hi¹tain¹nū³tu¹wa².
 17 Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² so¹li³ Txa²wā¹si³yx-
 au³jah¹lai²la¹wa². A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² yen³kxa²
 yū³nxa³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² yx-
 au³sa²tē³jah¹lai²la¹wa². Hai³txi³ya³lu²ju³ta²
 yū³jah¹lo²sxa³wa². I²ki³sxa³hī¹nu¹tai²nān¹jah¹lo²su²
 na³la². Hāi¹nxe² sa²nēn¹kxi²yxau²xai³ki³jah¹lo²su²
 na³la².

18 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³lāi³. Txa²wēt³si¹lxa². Wān³txa²
 e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na² ǎi³so¹sē¹la².
 Sa²yo²wet¹sē¹la². Kxā³nxa³tā² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² e³kxi²tū³ka³txai²na² e³kxi²nē³lain¹jau³xai³tā²
 ne³wā²na³txa³hē¹la². Ne³wā²na³xan³kxai²nān²tu³
 i²nxū²kwai³lxū¹txi³nxa²tu¹wa². Nxe³nxa²ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta² wain³txi³ o²la³kx-
 in¹tu¹wa². 19 Ā³na¹sxā³ yxo²i²nxā²nxa³lho³la².
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ i²ye³kxi²nha¹tu¹wa².
 Nxe³to³ta¹ a²nū²a² i²li³te²a² Sū³na² wān³txai²li²
 nxe³wā²na³ai¹nha²kxai³ yxo²i²ain¹ju³ta²
 ne³wā²na³ain¹na²hē³la². 20 I³me³ne²u²jah¹la²
 A³le³syān²trah¹la³ nxe³ya³sxā³ te²yā¹nxe²
 kǎi³ain¹na²hē³la². Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka²
 ū³hū¹ai¹na¹hē³la². Nxi¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 a²i²lxa² ko³nxe³ti³ e³kxain¹jau³xa²
 ā³na¹si¹hai¹na¹jau³sa².

Txa²wā¹sū³na² i²ye³kxi²ki³ju³ta² i²yau¹ū³jau³su²

2 Ju²ta³la³ nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yx-
 au²xai³txa²hē³la². Nxe²e³kxin¹te³nah¹li¹:
 — Jah¹lai²li² hxi²ka¹nai¹nxa³wi¹. Ā³non²ta³kxi¹tx-
 ai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:
 — Jah¹lai²li² wi¹li²txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:
 — Jah¹la² a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txai¹nhē³li¹.
 Nxe³ta³nxa²:
 — Jah¹lai²li² ā³non²ta³kxai¹nīn¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Wi¹lhin¹khaix¹ni¹li¹. Sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹.
 Nxe³ta³nxa² nxe³txain¹to³hē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 nxe³nūh¹txai¹nhē³la². 2 Nxe³sxā³ kwa³na³nē³tū³ka³txa²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ti³nāu³xā² yxo²ha³kxa¹ Sū³na²
 nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la². Nxē¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a²
 sa²hāu²no³ti² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hāu²no³ti² nxe³kx-
 ai²nān²tu³ wi¹yxau³hī³ki³tā³la². Nxē¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹sxā³ yxau² wi¹lhen³txi³nyhu¹sxā³ yxau²
 nxe³hī³ki³tā³la². 3 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhi³nx²na³la².

Txa²wā¹sū³na²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³ko³tē³jah¹la²kxai³lu²
 ka³lih³khai¹nxe³hī³nx²na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ a²ko³nxe³ju³ta² wxa²wa²su¹txū¹hai¹ni²
 wān³txa² ya²la³lyau³xa² a³la³kxi²si¹hai¹ni² nx-
 ain¹ju³ta³nū³a² Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³tai²la¹wa².
 5 Txa²wā¹sū³na² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹li³
 a²nū²nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 i²sa²si³tē³kxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A²nū²a² ā³xa²
 hxi²kan¹te²sxa³yu²hē³la². 6 A²nxe³jah¹la²
 wā²nxū¹hī²nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jau³xai²li² ha³lo²a² ā³nha³ko³thī¹nai³tā²
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹
 wā³ko³nxa²te²tu³ i²yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 A²nxe³jau³xai²na²
 i²yau¹ū³hain¹te³lhxā³ i²kaix¹so¹sa³na²hē³la². Sa³ha²kx-
 ai³ a²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² a²yo²ha³kxa¹
 wān³txa² ya²la³lyau³xa² wān³txa²
 yxo²i²si¹nhē³lain¹jau³nū³a² i²hen³txi³sa²sān²nū²la²
 i²sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Ki³han³nxa³wa². Wān³txi³su²
 i²ye³a¹wa².

8 Jā¹nxe³jut³su² in³txi³nāu³xa² ha³lo²a² i²li³je³na²
 he¹ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² i²ye³kxain¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². A²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³
 wxa²hxi²ka²la¹nha²sxā³ e³kxi²nxain¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³ a²ē¹nāu³ai²na²
 i²xan³txi³ju³ta² yū³nxa³ha²kxai³ ko³txi³
 wā²nxū¹hain³nha²ju³ta² yū³nxa³ha²kxai³ ain¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa².

9 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² sa²kxai³lu² wā²la²
 wi¹khaix¹ka³lo³a² ū³whi²kxi²nhain¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹jut³sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ kǎi³ta³kxē¹ha²
 a³li²khaix¹tīh³na² ū³yhxe²ta³hē¹nha² ta³nxa² ou²ra³ka²
 a³li²ki³ai²na² a²ne³kxi²sa² ū³nhe³kū¹nha² ta³nxa² nx-
 ain¹ju³ta²na² whāi²na¹ hxi²kan¹jut³sxa³wa². A²nū²a²
 kwa² i²kxain¹sxā³ i²sa²nē¹kxain¹ju³ta² wai³nxa³wa².
 Yxān¹ta¹ wā²la² kwa² wi¹ka³lo³a²

wi¹lhou³ko³nha²ka³lo³a² wain³na³la². 10 Yxān¹ta¹
 wi¹lhin¹ye²te²a² yen³kxa² wi¹lo²la³kxi²kxai²nān²tu³ ā³la²
 wai³nhī³nx²na³la². 11 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² wān³txa²
 wi¹jau³xa² i²tih³nxain¹kxai²nān²tu³ ka³nah²nxe³sxā³ yx-
 au³sxā³ ain³kxain¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx²na³la².

12 Yxān¹ta¹ txu¹sa²te²kxai³lu² in³txa² i²tih³nxe³ta³nxa²
 i²kwa³na³ta³nxa² nxe³ju³ta²na² ten³sa²nxa³nha²wa².
 Wai³nxa³wa². Hāi¹sxā³ ka³nah²nxe³sxā³ yxau³sx-
 ǎi³kxi²kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx²na³la². 13 Nxe³ha²kxai³
 a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³lu² A³tāu²ah³lu¹tai²na² txa²nū²
 we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txa³
 E²va³ka³lxu¹tai²kxai³lu² we¹tūn³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa²,
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa². Hā²wxān³txa³
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ta¹ka³li³nu¹ta²kxai³
 i²ki³ha¹kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Te²yā¹nxe³sxā³

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔi² a²nū²a² a³lxi²waun¹ny- hu¹i² ai¹nha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² a²kō³nxe³ju³ta² ā³wa²su¹tu¹wa².

Yxo²ʔtū³kq³txa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa²

3 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹nū³kq³txi³kij³na¹xai²na² yxo²ʔtū³kq³txi³kij³na¹xai²na² a²hxi²kan¹ti³su² kij³ju³ta² ten³kij³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹nx2na³la². Wai³nhī³nx2na³la². Ki³han³nxa³wa². 2 Nxe³kij³kx- ai²nān²tu³ a²hxi²kan¹ti³su² kij³ju³ta² ten³kij³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹kij³ju³ta² kāin² yū³kij³sa²kxai³ a²nū²a² ā³xa² ʔlī³te²a² hxi²kan¹ti³ kō³nxe³ti³ e³kxi²nē³lai¹nhī³nx2nxa³wa². Nxe³nē³lai¹nha²kxai³ txu¹ha² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ tē³i² wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha² txa²wā¹o²la³kxi²kij³ju³ta² wain³txi³ kāi³i² a²hoh³lxi³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² nxe³ne³lhi³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² u²lxi³ wxā³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ yain³txa² wā²nhū¹hī³kij³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ā³ne³wxe³nxa³te²a² wxā³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ʔyau¹ū³hīn³kij³tā³la². 3 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yain³jau³xa² ūn³jau³xa² ʔna²sxā³ wen¹kij³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³kq³txa² kwa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹kij³sxa³ha²kxai³ nxe³hī³kij³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ wi¹lhin¹sxā³ ʔha²kxai³ hāu²non³sxā³ yxau³ha²kxai³ yen³kxa² yxo²kwain³nē³lxa³ha²kxai³ nxe³hī³kij³tā³la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹sxi²ha² yxau³tū³kq³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ hau³kot3sī³kij³tā³la². Txa²wā¹wē³ha³lxa² wain³txi³ ʔtih³nxe³kij³sa²kxai³ wain³txi³ sa²yxo²we¹tē³lai¹nhī³nx2na³la². 5 Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹wē³ha³lxa² hxi²kan¹ti³ hau³ko³kij³sxa³kx- ai²nān²tu³ yxo²ʔi²kij³tū³kq³txi³kij³na¹xai²na² hxi²kan¹ti³ ʔhau³kot3hī³kij³sxa³wa². 6 A²nxe³jah¹la² kwēn¹tai²na¹ yxo²ʔi² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ʔhau³ko³tē³lxa³lho³la². Nxe³ke³la³te²kxai³: — Kāin² yxo²ʔte²sa¹wi¹. Ain¹jau³su² nxe³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³a² ʔyxo²kāin²ti³nha²sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sa³ta³na²jah¹la² kō³nxe³ti³ ʔyil¹li²kxa² yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ ʔyil¹li²nūn³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. 7 Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² yxo²ʔai¹nxa³te²a² wi¹le³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yxo²ʔtū³kq³txai²na² kō³nxe³te²lo³jau³su² ha³ta³nxe³ha³ta²wa².

Yxo²ʔtū³kq³txa² ʔū³te²nāu³xa²

8 Txa²wā¹nū³kq³txi³kij³na¹xa² yen³kxa² wā²nhū¹kij³ju³ta² o²la³kxi²ti³ten³kij³kxai²nān²tu³ txa²wā¹yxau²xai³kij³tāu³a² wi¹lhin¹sxā³ yxau³ye² yau³ka³na³ka³nat3sxā³ a²ya³la³lyau³tu³ e³i² yain³jau³xa² ūn³jau³xa² ʔna²sxā³ we¹nxa³i² yen³kxa² kwa² yxo²kwai³nxa³i² nxe³hīn³kij³tā³la². 9 Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² au³txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² tah²lxi³ we¹tē³jah¹la² nxe³te²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²so¹sxā³ kāi³te²la³ hī³nx2na³la². 10 A²nxe³jah¹la² wa³ka³la² ā³xa² o²la³kxi²sān²sxā³ ain³sxā³ ʔain¹kij³kxai²nān²tu³ wi¹li² wai³ni² nxe²na³na¹ kij³kxai²nān²tu³ hai³txi³ a²kō³nxe³ti³

kāi³ain¹ju³ta² ʔkij³sxa³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ yen³kxa² wā²nhū²xai³kij³ju³ta² o²la³kxi²kij³kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2na³la². 11 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² a²yxau²xai³lain¹tāu³a² wi¹lhin¹sxā³ yx- au³ain¹ye²ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³ha²kxai³ yain³jau³xa² ūn³jau³xa² ʔna²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ a²wa³ka³li³yu³ta² wain³txi³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². 12 A²nxe³jah¹lai²na² yen³kxa² wā²nhū¹xai³kij³ju³ta² o²la³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² txu¹ha² ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ tē³ha²kxai³ a²wē³ha³lx- ai²na² whāi²na¹ wain³txi³ ʔtih³nxe³ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ a²sxi²ha² yxau³ju³ta² wain³txi³ ʔhau³ko³tū¹hī³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²na² ha³kxa¹ wain³txi³ o²la³kxi²kij³kxai²nān²tu³ wxa²nū³kq³txai²na² wi¹le³kxi²nyhai¹nhī³nx2na³la². Nxe³nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wxi²kan¹ton³sxā³ ʔtih³nx- ai¹nhī³nx2na³la².

Ā³no¹sa²tē³kxi²nē³jau³su²

14 Nxe³na¹jau³su² ū³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Ki³han³nxa³wa². Ye³jen¹na² wxā³sxā³ ʔnxa²ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nha²wa². 15 Nxe³na¹ta¹ hxi²kan¹sa²nxa³ke³la³te²kxai³ wān³txa² ʔyau¹ū¹nxa²ha¹jau³xai²li² ā²la² a³la³kxi²hī³nxa¹lxa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ʔtū³kq³txa² wain³txi³ yx- au²xai³lain¹ju³ta² wi¹wi¹nxe² ʔhau³ko³tū¹hai¹nhī³nxa¹lxa². A²nxe³tū¹kq³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³yah¹la² a²sa³wi³ha³lxi²la¹wa². Ya²la³lyau³xan²tu³ Sū³na² wān³txi³su² ye²ha²kxai³ ain³kxi²yxau²xai³tū³kq³txai²la¹wa². 16 Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² ā³ne³hī¹kxi³ju³ta² wa³lxe³ju³tai²la¹wa². Nxe³ta¹ Je³su²jah¹la² ā³nhxi²ka¹tē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² a²nū²khai³hū³nxe² a³ka³nxi²ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txi³su² Jah¹lo²su² te²a² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² ʔtih³nxe³nē³ta¹hx- ai¹ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹tū³kq³txa² ʔain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su²jah¹la² sa³wi³ha³lxa² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ʔhen³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²a² ha³lo²a² ʔli³ko³xa² yxau³kxan²ti³ yxo²ʔyah³lxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²kxa³kxa¹ oh³nāu³nū¹ka³na¹ wā³li² ka³la³xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Wān³txa² ya²la³lha²ki³lxi³nxe³kij³jau³su² ʔtih³nxe³te²nāu³xa²

4 Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txi³su² jah¹la² wi¹wi¹nxe² ʔyau¹ū³nē³na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹ kxān³nāu³a¹ yxo²ʔtū³kq³txi³nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹tu¹wa². A²nxe³te²a² sa²yxo²ā³ain¹ka³tu³ wān³txa² a²ta³a² kō³nxe³jah¹la² ā³ke³tū¹ain¹jau³su² ain³kxain¹tu¹wa². Nx- ain¹kxai²nān²tu³ a²ta³a² nū³kq³txa² wān³txa² ʔtih³nx- ain¹jau³xa² ki³han³jau³xan²tu³ yxo²ʔsxā³

sa²yo²we¹tain¹tu¹wa². 2 Jã¹nxe³sxã³ ki³han³jau³xai²li² i³tih³nxain¹te²na² sa²kxai³lu² ki³han³jau³xa² so¹lxi³ i³tih³nxain¹tu¹wa². I³tih³nxain¹kxan²ti³nũ¹ ãin²ti³sxã³ i³ã³ain¹ju³ta² te³na¹nxa³lho³la². 3 A²nxe³te²a² nxe²e³kx-ain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txu¹ha² so¹kj³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nũh¹yxau³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ka³yxuh³xa² s¹i³na² wã²nh²yah³lxi³txa³hẽ³li¹. Nxe³jau³su² nxe³ain¹tu¹wa². Yxã¹ta¹ ki³han³jau³xai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i³kj³kxai²nã²tu³ wã³ntxa² wain³jau³xa² sa²yo²we¹kj³kxai²nã²tu³ yain³txi³su² tã³nxa² ka³yx-uh³sxu² tã³nxa² te²a² a²whã²na¹ wi¹na³la².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²kj³kxai³lu² we¹te²ju²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ wã²nh²kxi²sxã³ Sũ³na²

i³ka³lih³kxi²nẽ³jau³su² e³kxi²kj³kxai²nã²tu³ wain³na³la².

4 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ka³yxuh³xa² we¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxe³su²

i³ha³txi²kj³kxai²nã²tu³ Sũ³na² i³wi¹lxo³kxi²nẽ³jau³su²

i³ye³kxi²kj³kxai²nã²tu³ en²kj³ju³ta² wai³nxa³wa².

5 Yxã¹ta¹ e³kxi²kj³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nã³. Ka³yxuh³xai²li² ũ³hũ¹sa²nh¹kxa² wi¹lxo³kxi²sa²s¹i³n¹na²wi¹. Nxe³kj³kxai²nã²tu³ Sũ³na² yen³nã³a² wi¹lye²ha²kxai³ i³wi¹lxo³kxi²nẽ³jau³su² i³ye³kxi²kj³sa²kxai³ ka³yxuh³xa² wã²nh²i²kj³ju³ta² wain³na³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³txi³ ã³si³tẽ³kxi²kj³jau³su²

6 Nxe³jut³su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹tã³nã³xa² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³la². Nxe¹kx-ai²nã²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³txi³ ã³si³tẽ³kx-in¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² wain³txi³ yxo²i³ i³tih³nxex³nxain¹jau³xa² wain³txi³ ã³ne³wxe² nxẽ¹kx-ai²nã²tu³ ã²la² kã²inon³sxã³ yxo²i³sxã³ yx-au²xai³lin¹tu¹wa². 7 Nxe³yã¹ta¹ wã³ntxa² ya²la³tu³txa³jau³xa² ain³kxi²ti³he¹txa³hẽ³la². Yxã¹ta¹ wã³ntxa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ sa²yo²we¹te³lhã³ kã²n² o²la³kxi²sẽ¹la². 8 Txa²wã¹nũ²ai²li² sx¹i³nxũ³te³lhã³ o²la³kxi²kj³kxai²nã²tu³ jũ¹nxe² wi¹na³la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² nũ³kxũ³txi³ sa²yo²we¹kj³kx-ai²nã²tu³ ã²la² wi¹na³la². Nxe³kj³s¹nã¹te²tu³ txa²wã¹ẽ¹nã³ai²na² ka³lih³kj³tã³la². Nxe³kj³ka³tu³ta¹ kxã³nã³a¹ ka³lih³khai¹nxe³kj³tu¹wa². 9 Jau¹xai²na² ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxã³ yxo²i³kj³jau³xai²la¹wa². 10 Jau¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su² yxau³jah¹la² a²wã³ntxi³khai³xai²la¹wa². Je³su²jah³la² wã³ntxa² yxo²i³kj³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nã³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹lai²la¹wa². A³ka³nx²ju³ta² wah³nxe² yxau³kj³tã³la². Nxe³ha²kxai³ khã³uh³lxa³txi³nẽ³lain¹kxan²ti³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²te³lhã³ o²la³kxi²sxã³ i³hen³txain¹kj³tã³la².

11 Nxe³jut³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xai²na² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³la². 12 Nxa²ha¹te¹ sa³nxe³lxa³kxi³sin¹kx-an²ti³ yah³lon¹nxã²nxa³kxan²ti³ i³ã²in²ti³sxã³ hxi²waun³txi³txa³hẽ³la². Yxo²i³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³nxai¹nha²kxai³ i³tih³nxai¹nin¹jah¹lo²sin¹tu¹wa². Wã³ntxa² wain³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³i² wain³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nyhu¹i² a³lxi²waun¹nyhu¹i² Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² kan²txi³ sa²yo²we¹txi²

wxa²ẽ¹nã³ai²nã¹jau³xa² Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² yã¹nxe³jau³xa² wã²nxũ¹hã³in³nha² nxe³sẽ¹la². 13 Ye³jen¹na² wxã³na¹tu¹wa². Hĩ¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³hĩ¹nai²na¹ wxã²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nũ³tai¹nhẽ³la². Nẽn¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³te³h³nxã³na² i²sxã³ i³ye³kxi¹tai¹nhẽ³la². Wã³ntxai²li² wain³txi³ sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² i³yau¹ũ¹tx-ai¹nhẽ³la². Wã³ntxa² wa³lxe³jau³xa² i²in¹kxai²nã²tu³ wain³txi³ i³tih³nxex³txai¹nhẽ³la². 14 Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² nxe³wã³ntxa³hẽ³la². Ain³kxi¹xĩ²khai¹nxe³sẽ¹la². Kxã³nhxi¹nai³tã² yxo²i³te²a² hxi²kan¹txi³nã³xa² a²hxi²ka²

wxa²ne³hẽ¹nhain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² hĩ¹na² ã³si³wxe²na³li¹. Nxain¹tai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³jau³xai²na² i²khai¹nxe³sẽ¹la². Wã³ntxa² yxo²ha³kxa¹

sa²yo²we¹txa²hẽ³la². Nxẽn¹kxai²nã²tu³ wxa²nũ³ka³tx-ai²na² wain³txi³ kã³i³in¹ju³ta² i²nxain¹tu¹wa². 16 I²nx-ai¹nha²kxai³ wã³ntxa² e³in¹jau³xa² wi¹lĩ²nha²kxai³ i³yau¹ũ¹hai¹nin¹jau³xa² wi¹lĩ²nha²kxai³ nxe³sẽ¹la².

Ko³nxe³ti³ o²la³kxin¹kxa²yã³ntxi³sa². Nxẽn¹kxai²nã²tu³ wxa²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³ntxa² yxo²ah³lxin¹kxai²nã²tu³ wxa²ẽ¹nã³ai²na² sa²hau³ko³ta²lxi³tu¹wa².

Yxo²i³ka³txa² wi¹kã³waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yah³lon¹te²su² te²a² yxo²xũ³sxã³ i³kwai²kxain¹txa³hẽ³la². Wxa²wĩ³na² hũ³nxe² i³tih³nxex³txai¹nhẽ³la². Sa³nxe³la³ku³su² te²a² wxa²lon³hũ³nxe² i³tih³nxex³txai¹nhẽ³la². 2 Te²yã¹nxe³sxã³ txu¹ha² a³ka³lxon¹te²a² wxa²hã³ka³na² hũ³nxẽ¹nha²kx-ai³ wã²in²ta²su² te²a²

wxa²ha³lĩn³ta³ka³lxu³hũ³nxẽ¹nha²kxai³ nxẽn¹ka³tu³ i³tih³nxex³txai¹nhẽ³la². Ko³nxe³jau³su² e³kxi²nha²txa³hẽ³la².

3 Wã³ha³te³sa³ka³lxu³khai³xa² wi¹lĩ²txai¹nhẽ³la². Yen³kxa² wxa²hau³kot³sxã³ wã²nhũ¹txai¹nhẽ³la².

4 Yxã¹ta¹ a³ka³lxon¹ta¹ka³lxa² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxa² sa²kxai³lu² a²wẽ³ha³lxa² yũ³tã³na² a²sa³wi³ha³lxa² yũ³tã³na² i²txa²sã²nhẽ³la². Yũ³kxai²nã²tu³ nxe³tũ³ka³txai²li² wi¹lĩ²txai¹lxa². Nxe³te²na² hxi²ki³kx-ai³lu² sa²hau³ko³tain¹ju³ta² a²ha³lo²ai²la¹wa².

Kxã³nhxi¹nai³tã² kã²inxa³sxã³ txo¹nai¹nxa³hĩ¹nai³tã² a²ha³ka³na² hxi²ka² sa²hau³ko³tain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ hĩ¹nai²na² wẽ³ha³lxa² hxi²ki³kx-ai³lu² wã²ha³te³son³ta¹ka³lxa² hxi²nũn¹ sa²wã³li²ju³ta² wain³na³la², Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³a²sa³.

5 Jã¹nxe³jut³su² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² a²sa³wi³ha³lxa² yũ³nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a³ka³nx²ju³ta² wah³nxe²na³la². A³nhxi²ka¹nxa³ju³ta² i³ye³kxi²na³la². Nxe³sxã³ ka³nxah³ta² i³ye³kxi² a³lan²ta² i³ye³kxi

Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³
 kō³nxe³ti³ e³ai¹nxa³lho³la². ⁸ A²nxe³jut³su²
 a²yah³la²nāu³su² tā³nxa² a²xa³ka³lxu²nāu³su² tā³nxa²
 a²nū³ka³txa² sa²hau³ko³tai¹nxa³kxai²nān²tu³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wān³txa² e²nai¹nh³nx²na³la².
 Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²te²a²
 wi¹wa³to²hi²h³nx²na³la².

⁹ Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wā³ha³te³son¹ta¹ka³lxa²
 ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ txa²wā¹hxi²ka² hxn³sxā³
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²xi²nū³sxā³
 kwē³kon³sxā³ 60 nxe² kwē³kon³sxā³ yxau²xai³ta¹ka³lxa²
 so¹lxi³ a²lxi³ a²lxi³ ū³wha²li¹lhxā³ ā³nha³ko³txai¹nhē³la².
 A²nxe³ta¹ka³lxa² kxā³nxai³kxai³ in³txa²
 ka³na³ka³na³te²a² so¹nhya¹sxā³ yxau²xai³lah³na²hē³la².
¹⁰ A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³ha²kxai³
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² kxā³nhxi¹nai³kxai³
 wē³ha³lxa² wi¹wain³txi³ wāi³lo³ti² a²nū²a²
 ha³la³ka³lxa³lon³te³lhxā³ wxā³kxai²nān²tu³ ū³nyhai¹ti²
 a²nū²a² yxo²te²a² wxa²yū³hīn³ta³kxi² a²nū²a²
 khāuh³lxa³thin¹te²a² ā³non²ta³kxi² wi¹lo²la³kxi²ju³ta²
 so¹lxi³ kāi³ti² nxe³ta¹ka³lxa² lxi³so¹lxi³ ū³wha²li¹lhxā³
 ū³hau³ko³tai¹nhē³la².

¹¹ Yxān¹ta¹ txu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² kwa²
 ā³ka³lxo¹nxa³ta¹ka³lxa² lxi³so¹lxi³ ū³wha²li¹txa³hē³la².
 Nxe³ta¹ka³lxa² ye³jen¹nāu³a² in³txa²
 yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah¹la² wān³txa²
 a²lxi³nxa³ha²kxai³ in³txa² ā³so¹h³nx²na³la². ¹² Nxe³kx-
 ai²nān²tu³ a²wān³tai³tā² e³kxi²ju³xai³tā²
 sa²yxo²ā³ha²kxai³ wā²nxū¹lxi³h³nx²na³la². ¹³ Nxain¹kx-
 ai²nān²tu³ sxi²ha² ai³lha²thet³sxā³ u³txi³
 wa³ko³nai¹nh³nx²na³la². Nxe³sxā³ kwa²wān³txa²
 ya²la³lhxā³ju³xa² kwa² hen³txai¹nh³nx²na³la².
 Nain¹kxa²yu³su² wxa²nū³ka³txa² lxi³h³ha¹kxi²sxā³
 kō³txe²lo³nx²tai¹nh³nx²na³la². ¹⁴ Nxe³jut³su² ha²kxai³
 wā³ha³te³sa³ka³lxa² ā³ka³lxo¹nxa³te²a² e³kx-
 ai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ā³so¹txu¹ni¹. Wē³nhīn¹kxai²nān²tu³ wē³sa²
 wi¹we¹txa²hē³ni¹. Wxa²sxi²ha² wi¹lhau³ko³txa²hē³ni¹.
 Nīn¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³
 kō³nxe³te²lo³txa²nxa³lho³ni¹. Nxai¹nh³na¹wa².

¹⁵ Jā¹nxe³jut³su² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² a²ha³tih³xa²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ha²kxai³
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³
 nxe³h³nx²na³la². ¹⁶ Jā¹nxe³jut³su² txu¹ha²
 ā³ka³lxo¹nxa³te²a² hi²sen³su² ā³ka³lxon¹te²na²
 a²hā³ka³nū²su² tā³nxa² a²hā³i³nū²su² tā³nxa² ka³ten³su²
 yxau²kxai²nān²tu³ nxe³te²a² sa²kxai³lu² wi¹lhau³ko³tx-
 ai¹lxa². Nxain¹kxai²nān²tu³ yxo²te²tū³ka³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² so¹lxi³
 wi¹lhau³ko³tai¹nh³nx²na³la².

¹⁷ Nxa²ha¹te¹ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wi¹lo²la³kx-
 ain¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi²sxā³ ū³yho³hai¹nīn¹ju³ta²
 wai³nh³nx²na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³
 lxi³tih³nxe³ha²kxai³ wa³lxe³ju³xa² lxi³yau¹ū¹ha²kxai³ nx-
 ain¹kxai²nān²tu³ nxe³txai¹nhē³la². ¹⁸ Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² e³te³nah¹lxi¹:

— Po¹nai²li² yain³ta³ki³a² tū³lo³te³lhxā³
 tū³ha³te³kxi²xai³tāu³a² sa²yxo²tai³txa³hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³
 yau³xā³xa²sa¹:

— A²nū²a² wa³kon³kxi²nē³lain¹kxai²nān²tu³
 ū³yho³hai¹ki³ju³ta² wain³na³li¹. Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹⁹ A²nū²a² wxā³sxā³ wxa²hxi²kan¹te²a² kō³nxe³ti³
 e³kxi²kxai²nān²tu³ ain³kxi²txa³hē³la². A²nū²a²
 ka³na³ka³na³te²a² wxā³kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hē³la².
 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ha¹li¹ ka³na³ki² nxe²e³kxain¹kx-
 ai²nān²tu³ ain³kxi²txai¹nhē³la². ²⁰ Wxa²nū³ka³txai²na²
 ha³tih³xa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹to³kxai²nān²tu³
 ā³nū²kxi²txai¹nhē³la². Ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ jah¹la²
 e³lai²na¹ lxi³kwai²kxi²txai¹nhē³la², a²nū²a² ka³lxa¹txi³
 kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yān³ti³sa². Nxe³sxā³
 wi¹kāi³ain¹tu¹wa².

²¹ Nxe³na¹jut³su² jau¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²we¹txa²hē³la². Wān³txa² yau³jū¹ju³su² kxan²ti³
 sa²yxo²ā³txa³hē³la². A²nū²a² lxi³te²a² sa²yxo²ā³si¹nx-
 ain¹jau³su² lxi³ye³kxi¹nxa²kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hē³la²,
 hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³na². Nxe³jau³xai²li²
 lxi³kwā³na³nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
 a²ye³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lai²na² a²ye³na² oh³xan¹tū³ka³txa²
 wi¹lhin¹te²ai²na² a²ye³na² lxi³sain¹ju³su²
 lxi³ye³kxi¹nxa²ha¹wa². ²² Wxa²hxi²kan¹ti³su² te²a² lxi³sxā³
 sa²so¹ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³ wa³su³txa³hē³la². Jū¹nxe²
 ha³lo³kxit¹sā²nhē³la², kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² kāi³yx-
 au²xai³te²sa² kxa²yān³ti³sa². Nxe³te²su² kxai²nān²tu³
 wxāin²txi³ a²hxi²ki³te²la³nū³nh³nx¹lxa².

²³ Wxa²e¹nāu³ai²na² lxi³ton³nxa²to³ha²kxai³ lxi³yau³xa²
 so¹lxi³ lxi³na²txa³hē³la². Yxān¹ta¹ u²va²yau³xa² jū¹nxe²
 lxi³na¹sē¹la².

²⁴ Jā¹nxe³jut³su² a²nū²ai²li² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³te²na² sa²kxai³lu² a²wā³ki³kxai³ e³lxah²lxi³ ha²kx-
 ai³ a²wā³ki³kxai³ hāi³a² kāi³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 E³lxah²lxi³sxā³ kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wxāi²kxai³
 hxi²kan¹ti³ lxi³kwai²kxai¹nh³nx¹lxa². Yxān¹ta¹ hāi³a²
 kāi³ain¹kxai²nān²tu³ a²yan¹nāu³a² so¹lxi³ kō³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa². ²⁵ Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² wi¹kāi³te²na² sa²kxai³lu² a²wā³ki³kxai³ e³lx-
 ah²lxi³ ha²kxai³ a²wā³ki³kxai³ a²yan¹nāu³a² so¹lxi³
 wi¹kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².

6 A²nū²a² a²wa³kxēn³yah³lo²lot³sxā³ yxau²xai³te²na²
 sa²kxai³lu² wi¹wa³kon³kxi²ha²kxai³
 a²hxi²kan¹jah¹lo²khai³xa² lxi³sa²nēn¹kxi²ha²kxai³ nxe³tx-
 ai¹nhē³la². Nxain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² lxi³te²a²
 Txa²wā¹sū³na² lxi³ta³nxa² a²wān³txa²
 lxi³yau¹ū¹nxa²ha¹ju³xa² tā³nxa² kō³nxe³te²lo³te²a²
 yū²nxa³lho³la². ² Te²yā¹nxe³sxā³ a²wa³kxēn³yah³lai²li²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹kxai²nān²tu³
 a²wa³kxēn³

wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxain¹ju³ta² wain³na³la².
A²wa³kxën³yah³lai²li² Je³su²jah³lai²na² Wän³txa²
yxo²h²ha²kxai³ txa²wä³tä³su² hĩ³nx²na³la².
Jā¹nxe³jau³jau¹xai²li² ĩ³tih³nxe³txai¹nhē³la².

Wän³txa² ya²la³lyau³xa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

³Jā¹nxe³na¹jau³su² a²nū²a² ĩ²li³te²a² wän³txa²
yau³xä³xa² tē³sxā³ wxā³kxai²nän²tu³ ĩ²khai¹nx-
et3sā²nhē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lai²na² wän³txain²txi³ wän³txa²
ĩ²tih³nxe³nxa²ha¹jau³xa² wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³ki³jau³xa²
wän³txain²txi³ hāix¹jau³xa²yāx¹te²jai¹ti²tu³wa².
Yxän¹ta¹ kwēn¹tai²na² wxā³jah¹lai²na² wän³txa²
yau³xä³li³ti³ e³kxai²nän²tu³ ain³kxain¹txa³hē¹la².
⁴A²nxe³jah¹la² wän³txa² yxo²kāin²e³jah¹lai²la¹wa².
Hai³txi³ ā³ne³wxe³ti³he¹xai¹nhĩ³nx²nxa³wa². A²wän³txa²
so¹li³ kwa² toh¹lxē¹hĩ³nx²na³la². Nxe²e³kxai²nän²tu³
ĩ²xan³ta³kxi²nyhu¹i² ĩ²kāi²non³nha²si¹jau³su²
yxo²xūn³txi³ ĩ²ye³kxi² kwa²he¹kxi²nyhu¹i²
kō³nxe³te²lo³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² yxo²h²xa³sxā³
ĩ²wā³wā³ta³kxi²nyhu¹i² nxe³jah¹lo²su² hĩ³nx²na³la².
⁵Jā¹nxe³te²a² a²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³ ain³nha²ju³ta²
so¹li³ yū³ha²kxai³ wän³txa² ya²la³lyau³xa² ĩ³tih³nx-
ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² an³ta³txi³
ĩ²ye³ye³kxi²nyhu¹ain¹na³la².

— Kāin² yen³kxi²nha²te³lhxā³ yxo²h²a¹tū¹xā¹.
Nxe³jau³su² nxe³hĩ³nx²na³la². ⁶Jā¹nxe³jut3su²
Txa²wā¹sū³na² wän³txa² yxo²h²ki³kxai²nän²tu³
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³
hāu²no³nha²hĩ³ki³tā³la². Nxe³ju³tai²li² yen³kxi³nha²ju³ta²
ā³wa²to²hi²sxā³ wi¹la² ai²na³la². ⁷Nxe³sxā³ kxā³nxai³tā²
txa²wā¹wē³sī¹nai³tā² yen³kxa² tē³sxā³
a³li³lah¹kxi³sxa³tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
yah³lon¹sxā³ ya³lu²ki³tāu³a¹ yen³kxa² tē³ki³sxa³lho³la².
⁸Nxe³ha²kxai³ yain³txa² yū³ki³sa²kxai³ sxi²ha²
yū³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²a² so¹li³ ā³n³nhĩ³nx²na³la².
⁹Yxän¹ta¹ yen³kxa² yxo²kwāin³jah¹la² sa²kxai³lu²
kō³nxe³ti³ wā²nxū¹hāin³nha² ā³si³wxe³hĩ³nx²na³la². Nx-
ain¹kxai²nän²tu³ hā²wxān³txa³ tih³nai²li² kō³nxe³ti³
āin³nhain¹tih³na² ai³kxai²nän²tu³
khāuh³lxa³thin¹sa²tē³tu¹wa². ¹⁰Jā¹nxe³sxā³ yen³kxa²
yxo²kwāin³kxi²ki³kxai²nän²tu³ kō³nxe³ju³ta² ka³lxa¹txi³
wxā³kxi²nē³na³la². Jā¹nxe³jut3su² yxo²h²tū³ka³txa²
a²ha³tih³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwāi³nai¹nha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wän³txa² sa²yxo²ā³ain¹na²hē³la².
Nxe³ai¹nha²kxai³ kuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na²hē³la².

**Pau²lah³la² a²yxo²wän³txa² Ti³mo²jah³la²
ĩ³yau¹ū³jau³su²**

¹¹Yxän¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
sa³wit3si¹nha²kxai³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹
ā³na¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nän²tu³ wain³ju³ta² so¹li³
ā³ten³txa²hē³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹li³ kāi³txa²hē³la².
Txa²wā¹sū³na² wän³txa² kan²txi³ yxo²h²txa²hē³la².
A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³li²xihai¹nxe³tai¹nhē³la².
Kō³nxe³ti³ e³kxi¹nxain¹kxan²ti³ ya³nän³ta³ki²la²sxā³
wain³txi³ kāi³txa²hē³la². Hāi¹sxā³ thāi³ti³la² wi¹kāi³tx-

ai¹nhē³la². ¹²A²nū²a² nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹kxa²
yā¹nxe³sxā³ nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxit1sxā³ kō³nxe³ju³ta²
ā³na¹txa²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wän³txa² ka³ten³yau³xa²
hxi²ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ain³so¹khai¹nxe³sē¹la².
Nxe³sih¹nxa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² ĩ²sxā³
ĩ²so¹nxa²tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ kxā³nhxi¹nai³tā² yxo²h²
ā³si³wxe¹ĩ¹nhĩ¹nai³tā² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ĩ²hen³tx-
ai¹nīn¹tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe² āh¹ o²la³kxi¹to³hē¹la².
¹³Nxe³na¹jau³su² wän³txa² e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²li²
a²yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nän²tu³
kō³nxe³te²lo³txa²ju³ta² yū²nxa³lho³la². Nxe³jau³xai²li²
txa²wän³txi³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wän³txai²la¹wa².
Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxā²nxa³ta³lxa¹ nxe²kāi³txa²hē³la².
Jau¹xa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
ka³ten³yau³ta² ū³hū¹nē³lain¹jah¹la² ĩ²nxa²na³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wän³txa²
ka³ten³yau³xa² sa²kxai³lu² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³lai¹tā²
ĩ²hen³txi³te³nai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ Je³su²
Kris²tu³jah¹lain²txi³ ĩ²nxān²nūn³na³la². ¹⁵Jā¹nxe³jut3su²
ye³jen¹na² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxitāu³a²
wā²nā³ū¹nhē³lain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
wi¹lhin¹khai¹jah¹la² kāin²khai¹nx²na³la². Ā²la² kāin²
ā³sen³sai¹jah¹la² yū²nxa³wa².
Nū³kxūn³khai¹jah¹lai²la¹wa². A²nū²a² a²wa³kxē³nxa²
kāin²na³la². Yxän¹ta¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
a²wa³kxē³ti³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxē³nxa²
a²si³yxau³jah¹lo²la²na³la². ¹⁶Jah¹lai²na² so¹li³
ya³lu²ju³ta² yū³ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². Ha²te¹ti³hū³ju³ta²
so¹li³ yxau²xai³jah¹lai²la¹wa². Ka³nxah³ju³ta²
yū³jah¹lo²sxa³wa². A²nū²a² hxi²kan¹txi³
ĩ²nxūn³kxi²ti³he¹nxe³hĩ³ki³sxa³wa². A²nū²a²
ĩ²ti³he¹jah¹lo²sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³jah¹lo²su²
na³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kain¹tu¹wa².
Nū³kxūn³ju³ta² ne³ki³son³sxā³ hxn³kxi²nxa³lho³la².
Nxe³te²sē¹la².

¹⁷Nxa²ha¹te¹ hĩ¹na²su² a²nū²a² yen³kxi³khai¹te²a²
e³kxi¹txai¹nhē³la². E³kxai¹nīn¹te³nah¹li¹:

— A²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² nxe²e³kx-
ain¹yah³li³txa³hē¹li¹. "Txai²na² kāin²te²sa¹wi¹.
Wxa²nū³ka³txa² kāi²nxa³wi¹." Nxe³yah³li³jau³su²
e³yah³li³txa³hē¹li¹. Yen³kxa² wa³su³txi³ hx-
an³kxi¹nx²ti³ha³tai¹. Yxän¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
yxo²h²jah³li³hē¹li¹. Yah³li³nxai²nän²tu³
wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txa²li³tu¹wi¹. Nxe³yah³li³-
in¹kxai²nän²tu³ ka³lih³kxi²txi³ wi¹lhin¹yah³li³nha²kxai³
yen³kxa² yxo²kwāin³yah²lxan³tho³li¹. ¹⁸Yah³li³nha²kx-
ai³ wi¹lhin¹kxi³ju³ta² so¹li³ o²la³kxi¹jah³li³hē¹li¹.
Wxa²yen³kxa² a³li²nxa³sxā³ wā²nhū¹txai¹yah³li³hē¹li¹.
¹⁹Yah³li³nxai²nän²tu³ kxān³nāu³a¹ kxan²ti³ ka³ten³su²
yxau³ki³tāu³a¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nū³a² kāin²yū³tu¹wi¹.
Nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la².

²⁰Ti³mo²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² wän³txa²
e³kxi¹nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³la².
A²nū²a² ā³xa² toh³lxa³te³ain¹jau³xa²
ĩ²wa²lū³xain¹txa³hē¹la².

— A²hoh³li

Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² ǎ³na¹ain¹na²hě³la². ten³sa³nha²wa². Txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 Jǎ¹nxěn¹kxa²yǎn³ti³su² na¹jau³xai²li² ĩ³ye³ye¹nxa²ha¹wa². ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².
 Txa²wǎ¹sǔ³na²kxai³lu² kǎin² thǎi³ti³la² a³ixi¹nxa²ju³ta²

2 Timoteo

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² äh¹ ü³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa².
 Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 i³sa²si¹hã³ü¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 wãn³txai³tã² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su²
 i³sa²si¹hã³ü¹sa²na²hẽ³la². Ju¹tai²li² Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
 au³jah¹la² ten³nũ³jau³sa²na³la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wãn³txai³tã² ka³ten³yau³xa²
 ü³hũ¹sa²jau³xai³tã² yxo²i²nũ³na¹kxa²
 i³yau¹ü³nxa²te³lhã³ nxe³ye¹nxa²ha¹wa².
 2 Jã¹nxe³jut³su² Ti³mo²jah³lo²si¹lxa². Ain³kxi²sẽ¹la².
 Txa²ki³lha³lxi¹lxa². A³lxi¹nxa²ha¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹wi³nu²su² ha²kx-
 ai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxã³ kãin² thã³ti³la²
 a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxũ²kwaj³nãu³a²
 ä³nhãu²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹ha¹jau³su²
 ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²na² i³nxũ²kwaj³lxũ¹jau³su²

3 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa².
 Txa²wi³nu²nãu³xu¹tai²na²
 sa²yxo²we¹tain¹kxu¹jã¹nxa¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxi³
 txa²ten³sa²ju³tai²la¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ka³nxah³ta²
 whã¹na¹ a³lan²tãu³a² whã¹na¹ Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²to³ha¹wa². Nxe³na¹tãu³a² Sũ³na²
 i³nxũ²kwaj³lxũ¹txi³nxa²si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²to³ha¹wa².
 4 Nxe³ha²kxai³ i³ãin²txin¹ju³tai²tã² i²nxa²ha¹ha²kxai³
 äh¹i²xi²ti³ten³khai¹nxa²ha¹nha²wa².
 I³ka³lih¹nxa²ha¹ju³ta² ten³khai¹sa³nha²wa². Nxe³kx-
 ai²nãn²tu³ i³ka³li¹ti³san¹tu¹wa². 5 Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² kxan²ti³ sa²yxo²we¹tin¹ju³tai²tã² i²nxa²ha¹wa².
 A²wi¹lhi¹na² wxa²hã³na² Lo³i²ta³ka³lxa² yxo²i²
 wxa²hã³ka³na² Eu³ni²sa³ka³lxa² yxo²i²
 yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ wxã¹kxai³
 yxo²i²khai¹nxũ³ni¹lxa². 6 Kxã³nhxi¹nai³kxai³ txa²hxi²ka²
 wxa²ne³hẽh¹nxa²ha¹tai²ti²tu³wa².
 Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² ä³nhxi²ka¹txa²ju³ta² hi¹na²
 ä³si³wxe²na³li¹. Nxa²ha¹tai²ti²tu³wa². Nxẽn¹jut³su²
 Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta²
 ain³kxi²xi²khai¹nxe³sẽ¹la². Nxĩn¹kxai²nãn²tu³
 i³nxũ²kwaj³lxũ¹txi³nha¹sẽ¹la². 7 Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwaj³yxau³nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³
 a²nũ²a² yuh³lxain¹ki³ju³ta² yũ²nxa³wa². Te²yã¹nxe³sxã³
 i³nũ³kxũn³txi³nẽ³na²hẽ³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 a³lxi²wa²so³tẽ³na²hẽ³la².
 Wi¹lajn³nha²ti³hit¹sain¹na²hẽ³la².

8 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
 i³yãu²lxi²txa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²ha² kan²thi³na²
 ü³ti¹kxi²sain¹tai²ti²tu³wa², Je³su²jah³la² wãn³txa²
 i³yau¹ü³hai¹na¹ha²kxai³la². A²nxe³jut³su²
 i³yãu²lxi²sa²nũn³txa³hẽ¹la². Hã¹sxã³ i³ya³lo³ti¹sẽ¹la².
 Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa²
 i³yau¹ü³ai¹nĩn¹tãu³a² khãuh³nxe³sain¹kxa² yã¹nxe²
 khãuh³nxe³nxain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 i³nũ³kxũn³txi³nxa²tu¹wa². 9 A²nxe³jah¹lain²txi³
 kxã³nhxi¹nai³tã³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²wa²sut¹sa²kx-
 ai³ i³kaix¹tũ³so¹nẽ³lai¹nha²kxai³
 nxe³nẽ³lain¹te³nai¹ti²tu³wa², wi¹lhin¹ki³sxa³kxan²ti³na².
 Nũh¹i²sxã³ o²la³kxi²nẽ³nu²hẽ³la². Nxe³sxã³
 a³lxi²nẽ³ju³tai²li² wã²nã³ü¹hi² thã³ti³la²sxã³
 wi¹lĩnẽ³lain¹ju³ta² wã²nã³ü¹hi² nxe³te³lhã³
 nxe³nẽ³lain¹nu²hẽ³la². Nxe³ju³tai²li² txa²wã¹ha³lo²a²
 yũ²nxa³hi¹nu¹tai²kxai³ kã³ju³ta³nũ³a² a³la³kxi²sxã³ ä²la²
 nũh¹i²ta¹hxi²hẽ¹la². 10 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² txa²wã¹ẽ¹nãu³a² sa²hau³ko³tẽ³jah¹la²
 wxã³tai²ti²tu³wa². Wxã³nũ²la² ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la².
 Ya³lu²kxi²nẽ³lhi¹nãn¹te²tu³ ya³lu²kxi²ki³kxai²nãn²tu³
 yuh³lxi³nẽ³lxa³lho³la². Je³su²jah³la² ka³ten³su² yx-
 au²sa²tẽ³sih¹nẽ³ju³ta² e³lxah²lxi³ i³tih³nxe³nẽ³na²hẽ³la².
 11 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² i²sxã³
 i³so¹sain¹na²hẽ³la².
 — Sũ³na² wãn³txa² u¹lxa³nãu³a¹ ai³sxã³ i³hen³txi³tx-
 ai¹nhẽ³li¹. Kwa³na³nxa²ha¹jau³xai²na² i³hen³txi³tx-
 ai¹nhẽ³li¹. Wãn³txa² wa³lẽ³jau³xa² i³tih³nxe³txai¹nhẽ³li¹.
 Nxe³sain¹na²hẽ³la². 12 Nxe³na¹jut³su²
 khãuh³lxa³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³kxan²ti³
 äũ²li²sa²nxa³nha²wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 yxo²i²a¹jah¹la² i²te²sa¹wa². Wa³ka³li³yu³ta²
 ü³hũ¹sai¹nha²kxai³ i³hxi²kat¹sain¹tu¹wa².
 Nxe³sai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ ä³na¹sai¹nxa³lho³la².
 Je³su²jah³la² ä³wã³li²sxã³ a³ka³nxĩ²nxa³tãu³a²
 ä³na¹sai¹nxa³lho³la². 13 Wãn³txai²li² ya²la³tu³ jau³xai²li²
 i³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai²li² ain³so¹sẽ¹la².
 I³tih³nxe³nxa²ha¹kxa² yã¹nxe³sẽ¹la². A²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ a³lxi¹tai¹nhẽ³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 yxo²i²sxã³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ ju¹tai²li²
 ü³hũ¹nẽ³lain¹tai²ti²tu³wa². 14 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jx-
 ah¹la² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² i²khai¹nxe³sẽ¹la².
 Sa²yxo²ä³txa³hẽ¹la².
 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa²
 A²si³a³ko³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²ä³sain¹na²hẽ³la². Fi³je²lah³la²
 Her³mo²je³ne³sah³la² te²yã¹nxe²
 sa²yxo²ä³sain¹na²hẽ³la². 16 Yxãn¹ta¹
 O³ne³si²fo³ro³jah¹la² hai³txi³ ti³he¹xai¹nxa³wa².

Nxe³yān¹ta¹ kwa³thi³la² sa²hxi²tai³nha²sxā³ sxa³na¹kx-
 an²ti³ āu²li²sai¹nxa³hē³la².
 I³nxū²kwāi³lxū¹txi³sain¹to³nha²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 sxi²ha² yxau³tū³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na²
 thāi³ti³la² wi¹l²ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 17 A²nxe³jah¹la² Ro²ma²thi³na² ā³wi¹lhī¹nān¹te²tu³
 ā³ten³sain¹na²hē³la². Ai³lhā³ i³ha¹txi²sain¹na²hē³la².
 18 Te²yā¹nxe³sxā³ E²fe³so³thi³na² yxau³nū³na¹hī¹nai³tā²
 jah¹la²kxai³ kāin² ā³non²ta³kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jut3su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 a³ka³nxi²tāu³a¹ thāi³ti³la² wi¹l²ain¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa².

Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ya³lo³txi³kj³jau³su²

2 Txa²wē³sāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yx-
 au³nī¹nha²kxai³ thāi³ti³la² a³lxi¹nxa²ha²kxai³
 i³ya³lo³ti¹sē¹la². 2 Wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³tih³nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². A²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa²
 i³nē³lain¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²nū²a² ā³xa²
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²te²na² i³tih³nxe³txai¹nhē³la².
 Nxe³sxā³ Wain³txi³ o²la³kxin¹kxai²nān²tu³ ā³h¹a²nū²a²
 ā³xa² i³tih³nxe³nyhain¹tu¹wa².
 3 Nxe³ha²kxai³ kwa³jan³ta² so³ta²to² yā¹nxe³sxā³
 khāuh³lxa³txi³nha¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 wān³txa² ya³lo³txi¹sē¹la². 4 So³ta²to²jah¹la² yen³kxa²
 toh³lxi³ta² kwa² o²la³kxi²te²sxa³yu²hē³la². Yxān¹ta¹
 a²hxi²kan¹jah³la² a²ten³ju³ta² so¹lxi³
 o²la³kxi²te²ju²hē³la². 5 Te²yā¹nxe³jut3su²
 sa³nxe³la³ki³nāu³xa² sa²kxai³lu² bo²la²nā³ka² tē³sxā³
 kwa²wa³nj³lo³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³
 wa³nj³lo³nain¹kxai²nān²tu³ a²yo³ha² yū³hī³nx2na³la².
 Yxān¹ta¹ wain³txi³ wa³nj³lo³nai¹nxa³kxai²nān²tu³
 a²yo³ha² yū³hī³nx2na³wa². 6 Te²yā¹nxe³jut3su² hai³sxa²
 wa³kon³jah¹la² nū³kxū³txi³ wa³kon³ye²kxai²nān²tu³
 kxān³nāu³a¹ jah¹lai²na² txa²nū² yain³txa² kāin²
 so¹hī³nx2na³la². 7 Nxe³na¹jut3su² a²si³yxau³tāu³a²
 i³khai¹nxe³sē¹la². Nēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² wain³txi³ i³yau¹ū³nxa²tu¹wa².
 8 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²sxā³
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jah¹lain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 a²ne³tah²nāu³su² jah¹lain²txi³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa².
 Ju¹tai²li² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³tx-
 ai¹na¹jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 kwa³na³sain¹jau³xai²la¹wa².
 9 Nxe³sain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² hī¹na² sxi²ha²
 kan²thi³na² ū³tj¹kxi²sain¹thi³na² ko³nxe³thin¹te²a²
 ū³tj¹kxi²sa²thi³na² khāuhx3nha²sxā³ yxau³na¹wa².
 Sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hxi²kan¹ti³
 ū³tj¹ki²wxe³kxi²te²sxa³yu²hē³la². 10 Nxe³na¹jut3su²
 ū³tj¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa².
 A²nū²a² ā³xa² Txa²wā¹sū³na² i³sxā³ ā³yū³so¹te²na² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 sa²yo²we¹tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ yx-
 au²xai³lain¹nū³tu¹wa². Nxe³ju³ta²li²
 ten³khaix1sa³nha²wa², khāuhx3sa³kxan²ti³na².
 11 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i³ki³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² khāuhx3nha²sxā³

ya³lu²ki³kxan²ti³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ka³ten³su² yxau²xai³la³kxi²ki³tu¹wa².
 Wān³txi³khai³xai²la¹wa².
 12 Khāuhx3nha²ki³jut3su² e³nxū³ki³kxai²nān²tu³
 kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² a³ka³nxi²sxā³
 a³wā³li²hī¹na¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yx-
 au³tāu³lo³tain¹tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ ā³si³tē³kxi²ki³sxā³
 hxi²kan¹ti³hī¹tē³nū³tu¹wa².
 Yxān¹ta¹ hī¹na² sa²yo²ā³ain¹ki³kxai²nān²tu³
 kxān³nāu³a¹ sa²yo²ā³nē³nū³tu¹wa².
 13 Yxo²i³nha²ki³ju³ta² hxi²tha³nha²sxā³
 sa²yo²ā³nha²ki³kxan²ti³ jah¹lai²li² hai³txi³
 hxi²tha³nha²sxā³ sa²yo²ā³nha²jah¹lo³sxa³wa².
 Wā²nxū^h1 en²nha²jah¹lo²sxa³wa².
 Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa².

Txa²wā¹sū³na² i³āu²lxi²nka²yān³txi³su²
wi¹wa³kon³ki³jau³su²

14 Jā¹nxe³jut3su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³tx-
 ai¹nhē³la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 ne³wā²na³ai¹nha³ta²wa². Nxi¹nīn¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i³nē³na³li¹.
 Nē³lha²kxai³ wān³txa² toh³lxi³jau³xa²
 i³ye³i³l²hon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹, yxo²i³yah³lx-
 in¹ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxa²yān³ti³su¹. Nxi¹n¹jau³su²
 nxe³txai¹nhē³la². 15 Jā¹nxe³sxā³ wa³ka³li³yu³ta²
 wi¹lo²la³kxi²jah¹la² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ya²la³lyau³xan²tu³ wain³txi³ i³yau¹ū³txai¹nhē³la².
 Wi¹lo²la³kxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 i³āu²lxi²ju³ta² yū³nxa²hī³nx2na³wa². 16 Jā¹nxe³sxā³
 wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²jau³xa² ā³na¹i²
 kwa²to³lxi³jau³xa² ā³na¹i² nxe³sē¹la².
 Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxi²sxā³ kāi³jah¹la² sa²kxai³lu²
 ā²la² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²hī³nx2na³la². Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³nū³nhī³nx2na³la²,
 ko³nxe³thin¹jah¹la²sa³. 17 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹sū³na²
 jū¹nxi²ton³sxā³ ko³nxe³ti³ āun³kxai²nān²tu³
 hī³ne³ki³nū³xa² wxa²to¹la³kxi²nha²ki³sxa³kxai²nān²tu³
 ye³jen¹na² kāin² ko³nxe³ton³nē³lhi³nx2na³la².
 Jā¹nxe³jau³su² te²yā¹nxe³sxā³ kāin² ko³to³nhī³nx2na³la².
 Hi³me³ne²yah³la² Fi³le²to²jah³la²
 nxe²kāi³ain¹te²ju²hē³la². 18 Ya²la³lyau³xa² ā³na¹ain¹sxā³
 i³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² sa²so¹kxi²nē³ju³ta² ā²la²
 ha³nāu³hi²nē³nhai¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ a²nū²a²
 nū³kxū³ti³ yxo²xa³te²na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² wā³tain¹na²hē³la². 19 Nxa²ha¹te¹ yxo²i³ki³ju³ta²
 a²si³yxau³ju³ta² ya²la³lai²la¹wa². Wxi²kan¹txi³
 kan²khai¹nxe²na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 e³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — Yxo²i³sain¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i²xai³te²sa¹wi¹.
 Te²yā¹nxū³jau³xa²sa¹:
 — Txa²wā¹sū³na² i³lxa² yxo²so¹te²a²
 ko³nxa³thin¹ju³ta² ā³na¹tai¹lxi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².
 20 Te²yā¹nxe³jut3su² sxi²ha² kāin²thi³na² yen³kx-
 ih³khaix1te²a² sxi²ha² yen³kxa² wi¹khaix1tē³na² yū³hx-
 ai²tai¹ti²tu³wa². Ou²ro²tē³na² yū² pra²ta²tē³na² yū² nhx-
 ai²tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ kū³we

wi¹lxa³tē³na² yū³nū³nhxai²tai¹ti²tu³wa². Hi³sa³ka³tē³na² yū² kxī³h³nū³xē¹na² yū² nhxai²tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa² wi¹te²a² ū³ha¹tē³na² yū² yen³kxa² kō³nxe³te²a² ū³ha¹tē³na² yū² nhx- ai²tai¹ti²tu³wa². ²¹ Jā¹nxe³jut³su² jau¹xai²li² kō³nxe³jau³xa² ā³na¹ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhxan³ka²ti³nha²ki³kxai²nān²tu³ yen³kxa² wi¹tē³hū³nē³lhī³nx2na³la². Tē¹nai²li² hx- an³kxi²tēn³su² ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx- au³jah¹la² a²wa³ka³li³yū³khai³xa² wi¹ju³ta³nū³a² o²la³kxi²ki³si¹jau³su² sa²hau³kō³kxi²nē³lai¹nhī³nx2na³la². ²² Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa³nxe³la³ki³su² jah¹la² kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² yū²te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ kǎi³txa³hē¹la². Ju¹tai²li² ā³na¹txa²hē³la². Hāi¹sxā³ wi¹ju³ta² so¹lxi³ nū³kxūn³txi³ kǎi³txa²hē³la². Wain¹txi³ o²la³kxi¹sē¹la². Yxo²ʔ²khai¹nxe³sē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²khai¹nxe³txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ hāu²no³txain¹sxā³ yxau³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹te²a² nxe² kǎi³ai¹nhxai²na²hē³la². Jā¹nxe³sē¹la². ²³ Yxān¹ta¹ wān³txa² wa³lxē³jau³xa² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe²nxa³jau³xa² kwa²ʔ²ye³ki²ny- hu¹txa³hē¹la², ʔ²xan³ta³kxi²nyhu¹in¹kxa²yān³txi³sa². A²nū²a² kwa²to³h³lxi³te²a² kwa²he¹ki²te³lhxā³ ʔ²ye³ʔ²yi²lhon¹ta³kxi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa³wit³su² ti³hex¹te²sxa³yū²hē³la². A²nū²a² ā³xa² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³ ʔ²ū¹h¹jah¹lai²la¹wa². Wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wain³txi³ ai²nxa³te²a² hxi²kan¹ti³ ʔ²tih³nxe³hī³nx2na³la². ²⁵ Nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² ā³ne³wxe²nxa³te²a² yxo²xūn³txi³ ʔ²ye³kxi¹nxain¹kxan²ti³ thāi³ti³la²sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ʔ²yau¹ū³txai¹nhē³la². Nx- ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ a²kō³nxain¹ju³ta² ā³na¹ain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔ²si¹hai¹nīn¹jau³su² nxe³te³lhxā³ nxe³txai¹nhē³la². ²⁶ Nxain¹kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² tih³na² ā³ai¹nhī³nx2na³la². Nxain¹kx- ai²nān²tu³ sa²yxo²ā³sain¹te²a² ʔ²ā³nha²sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ā³wā³li²hī³nx2na³la², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹te³lha³ka².

Kō³nxe³ti³ kǎi³te²a² wxā³ju³ta²nū³an¹jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wā³li²ju³ta³nū³a² yau³so³nhī¹na¹ yxo²ʔ²ti³kā³txa² khāuh³lxa³ti³khai¹xain¹tu¹wa², kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹te²a² ka³lxa¹ha²kxai³la². Ju¹tai²li² ne³wān²txa³hē¹la². ² Nxe³hī¹na² a²nū²khai³xa² so¹lxi³ a³lxi²nha² yen³kxa² so¹lxi³ yxo²kwā³ni² nxe³ain¹tu¹wa². Yxo²ha³txe³ti³ ʔ²ye³kxi²nha² ʔ²kāin²ti³nha²sxā³ ʔ²ye³ʔ² Txa²wā¹sū³na² ʔ²wai³ka³si³nai¹ni² a²wī³na² a²hā³ka³na² nxe³ya³sxā³ sa²yxo²ā³ai¹ni² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²kxan²ti³ wi¹lx- on³kai¹nxa³ʔ² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹te²lo³ju³ta² te³nxa³ʔ² nxe³ain¹tu¹wa². ³ Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² ʔ²āin²ta³ki²nyhu¹jau³la³ yū²nxa³ʔ² a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ o²la³kxi²kxai²nān²tu³ ne³wā²na³ai¹nxa³ʔ² kō³nxe³ti³ hāi³a² ʔ²he³son³kxi²nyhu¹ʔ² ʔ²li³ju³ta² kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi² a²nū²a² ā³xa² kǎin²khāuh³lxa³txai¹ni² wi¹lhin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta²

yxo²kwīn¹kxi² nxe³ai¹nhī³nx2na³la². ⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ a²ya³la²te²a² khāuh³lxa³txai¹ni² ʔ²ne³wa³nū³ta³kxi²sxā³ kǎi³ʔ² a²ē¹nāu³ai²na² yxo²kāin²e³ʔ² kwa² wa³ʔ²lon³ju³ta² so¹lxi³ te³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² te³nxa³ʔ² nxe³ai¹nhī³nx2na³la². ⁵ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa² sa²yxo²we¹kxan²ti³ a²ē¹nāu³ai²na² Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³ju³ta² yxo²ʔ²ai¹nxa³wa². Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ ā³sxā³ ā³waix³txai¹nhē³la². ⁶ A²nxe² kǎi³te²su² te²a² he³la³kxi³su² te²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² sxi²ha² ā³wih¹te²ju²hē³la². Ā³wih¹kx- ai²nān²tu³ txu¹ha² yxau²xai³ta¹ka³lxa² ā³ke³tū¹ain¹sxā³ wai³nxa³jau³su² ʔ²tih³nxe³te²ju²hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² kǎi³ʔ² nxe³te²ju²hē³la². ⁷ Wān³txa² tah³yau³xa² wa³nūt³jau³xa² so¹lxi³ ten³kxan²ti³ hai³txi³ a³la³kxi²ti³he¹nxai¹nxa³wa². Ya²la³lyau³xa² a³ti²ti³he¹nx- ai¹nxa³wa². ⁸ Jā¹nxe³sxā³ kxā³nhxī¹nu¹tai²kxai³ Ja³ne²sah³lu¹tai²na² Jā³pre²sah³lu¹tai²na² nxe³sxā³ ya²la³lyau³xa² te³nain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nx- ai¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²ā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li² te²yā¹nxe³ kǎi³ain¹te²la¹wa². Ya²la³lyau³xa² te³nai¹nxa³ʔ² a²hoh³lxi³su² ki³ju³ta² yū²ai¹nxa³ʔ² nxe³ain¹na³la². Nxe³ain¹kxa²yū³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ʔ²ki³lxo³xain¹na³la². Nxe³ain¹kxan²ti³ kǎin²ki³ha³nain¹na³la². ⁹ A²nxe³te²na² kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹ju³tai²li² ye³je¹na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ e³lai²na¹ ʔ²ain¹tu¹wa². Ja³ne²sah³lu¹tai²na² Jā³pre²sah³lu¹tai²na² nxe³sxā³ a²kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹ju³ta² e³lai²na¹ ʔ²ain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹xain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² wān³txa² ʔ²yau¹ū³jau³xa² ne³ki³son³jau³su²

¹⁰ Nxai¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² ʔ²tih³nxai¹na¹ju³ta² ʔ²i² wi¹kāi³a¹ju³ta² ʔ²san¹tai¹ti²tu³wa². Āin³nha¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ ʔ²i² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ʔ²a¹ju³ta² ʔ²i² a²nū²a² wa³su³txi³ a³la³kx- ai¹nxa³kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ʔ²tih³nxai¹na¹ju³ta² ʔ²i² a²nū²a² a³lxi²na¹ju³ta² ʔ²i² a²nū²a² khāuh³lxa³txi³sain¹kxan²ti³ ā³na¹nxa³sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² ʔ²i² nxe³na¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ʔ²san¹tai¹ti²tu³wa². ¹¹ Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nhxī¹nai³tā² Ān³ti³o³ki²a²thī³na² I³ko²ni²a²thī³na² Lis²tra²thī³na² nxe³sxā³ ā³nxai³na¹hī¹nai³tā² ʔ²xan³ta³kxi²khaix¹sain¹tai¹ti²tu³wa². Khāuh³lxa³txi³khaix¹sai¹nhē¹la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ā³non²ta³ki²sa³hē¹la². Ju¹tai²li² ʔ²san¹tai¹ti²tu³wa². ¹² Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² ʔ²li³te²su² te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³kxai²nān²tu³ ʔ²xan³ta³kxain¹ju³ta² yū² khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yū² nxe³ain^{1</}

ĩtih³nxe³nxa²sĩ¹na¹jau³xai³tã² yxo²ĩ²so¹sẽ¹la².
 Sa²yxo²ã³txa³hẽ¹la². Ya²la³lyau³xa² so¹lxi³
 ĩtih³nxe³nxa²ha¹ju³ta² wi¹la³la³kxi¹lxa².
 15 Wxa²wẽ³sĩ¹na¹tã² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²
 ĩ²in¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²li² yxo²ĩ²ĩ¹nha²kxai³
 wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²wa²sut¹sxã³ wxa²kõ³nxe³ju³ta²
 sa²hxan³ka³ti³nxa²tai¹ti²tu³wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.
 Nxe³hĩ¹nã¹te²tu³ Je³su²jah³la² wãn³txa² kan²txi³
 sa²yxo²we¹tin¹tai¹ti²tu³wa². 16 Jã¹nxe³sxã³
 kxã³nhx¹ĩ¹na¹tã² a²nũ²a²nãu³u¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² ain³kxi²sxã³ ũ³wha²li¹lãin¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹
 wã³kõ³nxa³te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²la¹wa².
 Nxe³sxã³ jau³jau¹xai²na² tẽ³sxã³ a²nũ²a² ĩ²ti³nxe³ĩ²
 a²nũ²a² kõ³nxe³ju³ta² wã²nã³ũ¹hi² kõ³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta²
 ĩ²wai³kxa²so¹sxã³ wain³txi³ kãĩ³ju³ta² ĩ²yau¹ũ³hi²
 nxe³te¹lhxã³ kxi³jau³xai²la¹wa². 17 Nxe³jau³xai²li²
 sa²yxo²we¹kxai²nã²tu³ hxi²kan¹ti³ wain³txi³
 o²la³kxi²hi²nx²na³la². Wi¹lo²la³kxi²nũ¹hain¹te³lhxã³
 sa²hau³kõ³kxi²nẽ³lhi²nx²na³la².
 4 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ²ti³nxe³txai¹nhẽ³la².
 Wxi²kan¹sxã³ ĩ²ye³kxi¹nxa²ha¹wa². Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yau³jah¹lai²na² Je³su²jah³lai²na² nxe³ya³sxã³ ĩ²yx-
 au³kxi²nẽ³lãin¹na³la². Hĩ¹na² ye³jen¹na² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wã³li²tu¹wa². Wã³li²tãu³a² a²nũ²a²
 ka³tẽ³su² tã³nxa² ya³lu²te²su² tã³nxa² nxe³te²a²
 yxo²ha³kxa¹ kãĩ³ain¹kxai³ jã¹nxe² kãĩ³ain¹kxa² yo³ha²
 a²ya³tain¹tu¹wa². Wi¹kãĩ³ain¹kxai²nã²tu³
 txa²wã¹ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ Hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tãu³lo³thĩ¹na¹ wi¹la² kãĩ³in¹kxa² yo³ha²
 ũ³yho³hi¹nxa²tu¹wa². 2 Nxe³ha³kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² wi¹jau³xa² ya³lo³txi²sxã³ a²nũ²a²
 ĩ²yau¹ũ³tai¹nhẽ³la². Ain³kxi²te³lhxã³ wxã³ain¹kx-
 ai²nã²tu³ ĩ²yau¹ũ³tai¹nhẽ³la². Yxã¹ta¹ nxai¹nxa³kx-
 an²ti³ ã³sxã³ ĩ²yau¹ũ³hain¹txa³hẽ¹la². Kõ³nxe³ti³
 kãĩ³ain¹kxai²nã²tu³ ĩ²kwai²kxi¹txai¹nhẽ³la².
 Yxo²ĩ²nxa²sxã³ hxi²tha³nhain¹kxai²nã²tu³
 ya³nã³ta³ki²la²sxã³ ĩ²nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ ĩ²yau¹ũ³tx-
 ai¹nhẽ³la². 3 Nxe³sxã³ kxã³nãu³a¹ wãn³txa²
 ya²la³lyau³xa² te²nai¹nxa³lho³la². Yxã¹ta¹
 wi¹le³ain¹te²a² so¹lxi³ ĩ²wi¹lxon³kxi²jau³xa² so¹lxi³
 te³nain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te²su² te²an²tu³
 ã³yã³nũ²kain¹tu¹wa². 4 A²nxe³te²na² wãn³txa²
 ain³kxi²ha²kxai³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa²
 sa²yxo²ã³ain¹tu¹wa². Nxe³sxã³ kwa²wãn³txa²
 toh³lxi³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹tu¹wa². 5 Nxai¹nha²kxai³
 wxãĩ²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi¹sẽ¹la².
 Khãuh³lxa³txi³nhã¹kxan²ti³ ya³lo³txi¹sẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ²yau¹ũ³ai¹nĩn¹ju³ta² so¹lxi³
 kãĩ³txa²hẽ³la². Je³su²jah³la² wãn³txa² a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ ĩ²yau¹ũ³hain¹si¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na²
 kwa³na³nxa²tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na²
 kwa³na³nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hẽ³la².
 6 Nĩ¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²te³lhxã³
 nxa¹wa². Hai³txi³ kxã³non³nxa³lho³la². Je³su²jah³la²
 wãn³txa² sa²yxo²we¹te²sa¹wa². Nxa¹ha²kxai³ ka³tẽ³su²
 yxau²xai³la¹ju³ta² sa²so¹kxi²sai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹kx-
 an²ti³ hai³txi³ ka³tẽ³sa¹ju³ta² a³lxi²sa²nxa³nhã²wa².

7 Jã¹nxa¹ju³tsu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 kwa³na³sain¹jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ nũ³kxũn³txi³
 sa²yxo²we¹ta¹hẽ³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² wã³kõ³nxa³te²tu³ a²nũ²a² ĩ²ti³nxi¹na¹hẽ³la².
 8 Kxã³nãu³a² wain³txi³ o²la³kxi²na¹kxa² yo³ha²
 yũ³sa³tu¹wa². Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 wain³ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³jah¹la² nxe³te² hi²sen³su²
 ũ³yho³hi²sa³tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxain¹te²a²
 yxo²ha³kxa¹ ũ³yho³hain¹nũn³tu¹wa², Kxã³nãu³a¹sa².

Pau²lah³lai²na² ha³tã³nxe³jau³su²

9 Nxe³na¹ju³tsu² wa³su³txi³ wxã³sẽ¹la².
 Kãu³txa³hẽ¹la². 10 Nxa²ha¹te¹ Te³ma²sah³lai¹tã²
 a²yan³txi³nũ³a² a³lxi²khai¹nxe³ha²kxai³ ã³sa³na²hẽ³la².
 Nxe³nũ²la² Te³sa³lo²ni³ka²thĩ²na² ã³waix³tã²hẽ³la².
 Kre³sẽ²jah³lai¹tã² sa²kxai³lu² Ka³la²si²a²kõ³xa²
 ã³waix³txi² Ti²to³jah¹lai¹tã² sa²kxai³lu²
 Tal³ma²si²a²kõ³xa² ã³waix³txi² nxe³sain¹na²hẽ³la².
 11 Lu²kah³la² so¹lxi³ yxau³ya³sa²na³la². Nxe³ha²kxai³
 wxã¹tãu³a¹ Mar²kõ³jah³la² tẽ³sxã³ wxã³sẽ¹la².
 A²nxe³jah¹la² txa²wa³ka³li³yu³ta² ã³nĩ²ũ³sa²ju³ta²
 yũ²na³la². 12 Nxa²ha¹te¹ ti²ki³kõ³ah³la² sa²kxai³lu²
 E²fe³so³thĩ³na² ĩ²sa²si¹hã³ai¹na¹hẽ³la². 13 Jã¹nxa¹ju³tsu²
 Tro³a²te²thĩ²na² Kar²po³jah¹lai²na² sxi²ha² yx-
 au³na¹hĩ¹nai³tã² txa²wã²la³ka³lo³a² ã³a¹ka³lo³nai¹tã²
 sa²so¹nha²kxai³ txa²ha³tẽ³nxã³nxa² sa²so¹nha²kxai³
 ũ³wha²li¹la¹txã³nxa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sxã³ tẽ³sxã³
 wxã³sẽ¹la².
 14 A³le³syã²trah³la² kwa³thi³la² o²la³kxi²jah¹la²
 kõ³nxe³ti³ o²la³kxi²sain¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹ju³ta²
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ũ³yho³hi²tu¹wa². 15 Jã¹nxe³ju³tsu²
 wi¹li²khai¹nxe³txai¹nhẽ³la². Txa²wã¹wãn³txa²
 ĩ²yau¹ũ³ain¹ki³jau³xai²na² yxo²kwĩn¹kxi²ha²kxai³
 ĩ²hxi²ka¹te³lxa³ju³ta² o²la³kxi²khaix¹si¹na²hẽ³la².
 16 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no²kõ³xa² a²hxi²kan¹jah¹la²
 ne³nxẽ³na² a²wi¹lhi¹na² txa²wa³ka³li³yu³ta²
 ĩ²yau¹ũ³hai¹na¹hĩ¹nai³tã² a²nũ²la³ hai³txi³
 ĩ²yxo²nũn¹sai¹nxa³hẽ³la². A²yxo²ha³kxa¹ ã³sxã³
 ã³wait³san³sain¹na²hẽ³la². Nxe³sa²te²sain¹kxan²ti³
 Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ain¹ju³ta² ten³sa³nhã²wa².
 17 Sain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ã³non²ta³ki²sxã³
 ã³nũ³kxũn³tot³sai¹nhẽ¹la². Sai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ²yau¹ũ³hai¹na¹hẽ³la². Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sain¹na²hẽ³la².
 Nxe³sain¹ju³tsu² ĩ²ya²lut¹sain¹ju³ta²
 ã³non²ta³kxi²sain¹na²hẽ³la². 18 Jã¹nxa¹ju³tsu² hĩ¹na²
 Txa²wã¹sũ³na² ã³non²ta³ki¹xi²sain¹tu¹wa², kõ³nxe³ti³
 o²la³kxi²sain¹tũ³ka³txa²sa². Sain¹kxai²nã²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² yxau³ju³ta² sa²so¹sxã³
 ũ³whxe³sain¹tu¹wa². Jã¹nxe³ju³tsu² Txa²wã¹sũ³na²
 e³kxi²ya³sah^{1</}

A²nũ²a² ǎ³xa² a²ha³tǎ³nxe³jau³su²

¹⁹ Jǎ¹nxe³jut3su² Pri³si²la³ka³lxa² A³kwi²lah³lai¹tǎ²
 nxe³sxǎ³ txa²ha³tǎ³nxa² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhě³la².
 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ O³ne³si³fo²rah³la² wě³ha³lxi³yu³ta²
 ĩ³ye³kxi¹txai¹nũ³nhě¹la². ²⁰ E³ras²to³jah³lai¹tǎ² sa²kx-
 ai³lu² Ko³rĩn²to²thĩ³na² ǎ³ai¹na¹hě³la². A³li³xa³hě³la².
 Nxa²ha¹te¹ Tro³fi²mah³lai¹tǎ² sa²kxai³lu² ĩ³to³nha²kxai³
 Mi³le²to²thĩ³na² ǎ³ai¹na¹hě³la². ²¹ Jǎ¹nxe³jut3su²
 wxǎi²na² sa²kxai³lu² kwě³ko³nxa³tǎ³lxa¹ ĩ³ya³lo³ti¹sxǎ³

ǎ³wxǎ³sě¹la². Nxe³ju³ta²sa¹ Eu³bu²lah³lai¹tǎ²
 Pru³těn²jah³lai¹tǎ² Li²no³jah³lai¹tǎ² Klau²ti³o³jah³lai¹tǎ²
 txa²wǎ¹wǎ³tǎ³nǎu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²ha³tǎ³nxa²
 ĩ³ye³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² e³kxi²sain¹na²hě³la².
²² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² wi¹lĩ²nxa²tu¹wa². Jǎ¹nxĩn¹jut3su³
 Txa²wǎ¹sũ³nu²kxai³lu² thǎi³ti³la² a³lxi¹nxa²ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².

Tito

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²wa³ka³li³lot³sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li²
 i³sa²si¹hā³ū¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txai³tā² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su²
 i³sa²si¹hā³ū¹sa²na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ki³ha¹kxi²
 e³nē³jah¹lo²sxa³jah¹la² a²nū²a² i²sxā³ ā³yū³so¹te²a²
 yxo²ha³kxa¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³te³lxhā³ nxa¹wa².
 — Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ā³yah³lxix³txa³hē³li¹.
 Ain¹si¹ha¹jau³su² nxe³na¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa²
 ya²la³lyau³xa² yxo²i²ki³jau³xai²li² sa²yo²we¹ki³kx-
 ai²nān²tu³, wi¹lhin¹sxā³ yxau³h³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³
 kxān³nāu³a² kxan²ti³ ka³ten³su² yxau³ki³tu¹wa².
 Nxe³jau³xai²li² kxā³nxān¹jau³xai³ta³lxā²na³la².
 3 Nxe³sxā³ hī¹na² ha³lo²a² ā³nha³ko³tha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³hen³txi³sa³na²hē³la². Txa²wā¹sū³nai²li²
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹jah¹lai²li²
 kwa³na³sa³na²hē³la². Kwa³na³sa²te³nah¹lxix¹:
 — A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa²jau³su² ha²kxai³ nxe²
 o²la³kxi²na¹wa².
 4 Jā¹nxe³jut³su² Ti²to³jah¹lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi¹sē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²a¹jau³xa²
 yxo²i²nū³nī¹nha²kxai³ txa²wē³si¹lxā². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wi¹nu²su² ha²kx-
 ai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin²
 thāi³ti³la² a³lxix¹nx²ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a²
 ā³nha³no³txa³lxix¹si¹hi² nxe³nx²ti³si¹ha¹jau³su²
 ten³sa³nha²wa².

Kre²ta²ko³nāu³a² Ti²to³jah¹la² a²wa³ka³li³yut³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Kre²ta²ko³xa² a³li³a¹hī¹nai³tā²
 ā³nxa²ha¹ta¹ti²tu³wa². Yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa²
 sxix²jen³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³te³lxhā³
 sa²hau³ko³ta¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³su² te²a² i²sxā³
 i³so¹xai¹si¹nxa²ha¹jau³su² kwa³na³nxa²ha¹ta¹ti²tu³wa².
 A²hxi²kan¹te²a² wain³txi³ i²sxā³ i³so¹xai¹nīn¹ju³ta¹li²
 i³yau¹ū³nxa²ha¹ta¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jah¹la²
 kwēn¹ta¹na¹ a²hxi²kan¹ti³su² ki³ju³ta² ā³si³wxe³te³lxhā³
 nxe³te²na² sa²kxai³lu² nxe²h³nx²na³la². Nxe³te³nah¹lxix¹
 a²wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yū³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a²
 hxi²kan¹ti³ kō³nxe³te²lo³jau³su² yū³h³nx²nxa³wa².
 A²sxe³xa² ka³na³ka³na²te²a² yū³h³nx²na³la².
 A²wē³ha³lxā² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²i²ain¹nū³nh³nx²na³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta²

yū²nxa³ha²kxai³ a²wi³na² a²hā³ka³na² nxe³sxā³
 sa²yo²ā³ai¹nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³ i³ye³
 i³yo²nū¹nai¹nh³nx²nxa³wa².
 7 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yū³ha²kxai³
 a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² hxi²kan¹ti³
 kō³nxe³te²lo³ta¹nxa³lho³la², Txa²wā¹sū³na²
 wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²ha²kxai³la². I³kāin²txi³nha²sxā³
 i³ye³xa³ha²kxai³ wa³su³txi³ i³wā³lo³nxa³ha²kxai³
 ūn³jau³xa² i³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ nū³kxūn³sxā³
 ā³nhe¹kxi²nxa³ha²kxai³ yen³kxa² i³ki³ha¹kxi²sxā³
 so¹ju³ta² yxo²kwain²nxa³ha²kxai³ nxe³ju³ta² whāi²na¹
 jah¹lo²kxai³lu² kāi³txa³hē¹la². 8 Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 ha³la³ka³lxā³lon³te³lxhā³ u²lxix¹ wxā³kxai²nān²tu³
 yain³txa² wi¹lhit¹sxā³ wā²nhū¹h³nx²na³la².
 Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxix¹ a³lxix¹h³nx²na³la². Wain³txi³
 wā²nxū¹hain³nha²sxā³ kāi³ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxix¹
 kāi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhit¹sxā³
 sa²yo²wet¹sa²kxai³ nxe³h³nx²na³la². Kō³nxe³ti³
 kāi³ū¹hain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe² i³wa²lū³xi²h³nx²nxa³wa².
 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa²
 sa²yo²we¹th³nx²na³la². Wān³txa² i³tih³nxe³sxā³
 yxo²i²nh³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa²
 wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ū³h³nx²na³la². Wān³txa²
 wain³jau³xa² en²te²na² i³kwai²kxi²h³nx²na³la².
 10 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³te²a² ka³lxā¹txix¹
 yū²na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³te²a² yū²
 kwa²to³lxix¹ e³ain¹te²a² yū² a²nū²a² ā³ke³tū¹te²a² yū²
 nxe³ai¹nhxai²na²hē³la². A²wā³kxi³kxai³ Ju³te²a²
 nū³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³ha²kxai³ ain¹na²hē³la². 11 A²sxi²yhu³ta²
 whāi²na¹ ā³ke³tū¹jau³xai²li² nxe² ain³kxain¹te³nah¹lxix¹:
 — Jau³jau³xai²li² yxo²i²yah³lxix¹jau³xai²li² hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txi³sxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 e³kxi²sin¹nx²ta¹jau³xai²li² Sū³na² wān³txai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²li² ā³ke³tū¹jau³xai²li² ain³kxain¹na²hē³la².
 Nxe² ain³kxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa²
 sa²yo²ā³ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ ka³nahx²sxā³ yx-
 au²si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³la².
 Jā¹nxe³te²nāu³xa² i³h¹nxe³kxa²yān³ti³tā³
 ā³ke³tū¹ai¹nh³te²la¹xā³? Hāi¹sxā³ wai³nxa³txix³
 ū³yho³hi²txā³nxa² so¹lxix¹ yxo²kwai³nain¹na²hē³la².
 12 Jā¹nxe³sxā³ Kre²ta²ko³xan¹tū³ka³txai²na² a²ha³tih³xa²
 wān³txa² i³yau¹ū³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kre²ta²ko³xan¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 ki³ha³nain¹tū³ka³txix³sin²ta¹.
 Ha³ya³khin¹tū³ka³txix³sin²ta¹. U³txix³ wa³ko³nha²kxai³
 hāi¹sxā³ yai³nain¹te²sin²ta¹. Nxain¹na²hē³la².
 13 A²nxe³jau³xai²na² ya²la³lyau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³
 yxo²xūn³txix³ i³kwai²kxi¹txai¹nhē³la². Nx-

ai¹nīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ā¹kāi²no³nain¹tu¹wa². 14 Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² wān³txa² tīn³ya³u³xa² ya²la³lyau³sxa³ju³xa² e³ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ya²la³lyau³xa² te³nxa³te²a² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ju³xai²li² ha³ya³kxa² ain³kxi²si¹hain¹ju³su² e³kxi¹txai¹nhē³la², wān³txa² ya²la³lyau³xa² ā³na¹ain¹kxa²yan³txi³sa². 15 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² wi¹lhin¹jah¹la² ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxi³ ten³na³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ju³ta² yū²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ā¹xā³ha²kxai³ nxe³te²su² te²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ kō³nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ju³xa² so¹lxi³ āin³nha²ha²kxai³ nxe³na³la². Nxe³sxā³ o²la³kxi²ju³khai³xa² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² hxi²kan¹txi³ ʔnha²nxa³wa². Nxe³te²ju²hē³la².

16 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² yxo²ā¹kī³lxo³nxe³hī³nx²na³la². Yxān¹ta¹ o²la³kxi²ke³su² sa²yxo²ā¹ai¹nhī³nx²na³la². Yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²hī³nx²na³la². A²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā¹i² nxai¹nhī³nx²na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lo²la³ki²ju³ta² hxi²ka¹nai¹nhī³nx²na³wa². Nxe³te²ju²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² ʔyau¹ū³ju³su²

2 Nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² te²yā¹nxe³ kāi³txa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹ju³xa² ya²la³lyau³xan²tu³ wain³txi³ ʔhen³txai¹nīn¹kxai³ jā¹nxe³sē¹la². 2 Nxe³sxā³ in³txa² yah³lon¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yain³ju³xa² ūn³ju³xa² ʔna²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ txa²wā¹o²la³kxi²kj³ju³ta² so¹lxi³ wain³txi³ kāi³ai¹nha²kxai³ wain³txi³ āin³nha²sxā³ a²hoh³lxi³su² ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹ju³su² kwa³na³tx-ai¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nū³kxūn³txi³ yxo²ā¹ha²kxai³ a³lxi²waun¹yah³lxi³ju³ta² ā³yah³lxa³nha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nx²tain¹kxan²ti³ Sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²ā¹ah³lxi³nha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹ju³su² kwa³na³txain¹nū³nhē¹la². 3 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² ā³ka³lxi³on¹te²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ wā²nxū¹hain³nha²ha²kx-ai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³ha²kxai³ yain³ju³xa² ūn³ju³xa² ʔna²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ wān³txa² wi¹ju³xa² ʔyau¹ū³nyhu¹ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹ju³su² kwa³na³txai¹nhē³la². 4 Nxe³sxā³ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ā³xa² ā³ka³lxi³o¹nxa³te²a² ʔtīh³nxai¹nhī³nx²na³la². ʔtīh³nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²in³txa² a³lxi¹jah³lxi³hē¹ni¹. Wxa²wē³ha³lxa² a³lxi¹jah³lxi³nū³nhē¹ni¹. 5 A²hoh³lxi³su² wain³txi³ āin³nha²jah³lxi³hē¹ni¹. A²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³thin¹yah³lxi³ju³ta² āin³yah³lxi³txa³hē¹ni¹. Sxi²ha² wa³ka³li³yu³ta² wi¹lo²la³kxi² wxa²sxi²yu³ta²na² yxo²ha³kxa¹ ā³non²ta³kxi² wxa²wē³sāi¹ah³la² sa²yxo²we¹ti² nxe³jah³lxi³hē¹ni¹. Yah³lxi³nxai¹nxai²nān²tu³ a²nū²a² ʔli³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kō³nxe³te²lo³te²a² yū²nxa³lho³la².

6 Te²yā¹nxe³sxā³ sa³nxe³la³ku³nāu³xa² e³kxi²tx-ai¹nhē³la². E³kxai¹nīn¹te³nah¹lxi¹:

— A²hoh³lxi³su² wā²nxū¹hain³nha¹jah³lxi³sān²sxā³ wain³txi³ o²la³kxi²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe² e³kxi¹txai¹nhē³la². 7 Nxa²ha¹te¹ wxāi²kxai³ wān³txa² wi¹ju³xa² so¹lxi³ ʔyau¹ū³txa²hē³la². Kō³nxe³ju³la³ ʔyau¹ū³txa²hē¹li¹. Nxe³sxā³ ju³xa² sa²yxo²we¹tin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ʔli³te²a² kāi³in¹ju³ta² ʔnxain¹te²a² wain³txi³ o²la³kx-in¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kāi³ain¹nūn³tu¹wa². 8 Nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² wain³ju³xan²tu³ nxe³ju³xai²na² so¹lxi³ e³txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³jah¹la² e³kxi²hī³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² wain³txi³ e³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³te³kx-ain¹nxan²na²wi¹. Wxa²kō¹kon¹so²kxi¹nxai²jah¹la² nxe² e³hī³nx²na³la². Nxe³sxā³ ʔāu²lxi²to³ai¹nhī³nx²na³la².

9 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wa³ka³li³lot³sxā³ yx-au²xai³te²a² nxe² e³kxi¹txai¹nhē³la². Nxe³ai¹nīn¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹wa³kon³sxā³ ʔwi¹lxi³kxi¹tx-ai¹nhē³li¹. ʔkwai²kxi²sxā³ ʔwa²lū³xain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.

10 Hāi³a² kāi³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wi¹lhin¹ye²ah³lxi³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yx-au³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³a² sa²hau³kō³tē³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nx-ain¹te³nah¹lxi¹: “Jau¹xai²na² wi¹ju³xai²la¹wi¹. Yxo²ʔnūn³kj³tu¹wi¹.” Nxai¹nhī³nx²na³li¹. Jau¹xai²li² nxe³txai¹nhē³la².

11 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³ju³ta² hī¹na² ʔyau¹ū³nhē³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² ʔli³te²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa²su¹kxi²ju³ta³nū³a² yū²na³la².

12 A²nxe³ju³xai²li² ʔtīh³nxe³nē³te³nah¹lxi¹: — Kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kxi³ju³ta² e²nha²kxai³ yen³kxa² Txa²wā¹sū³na² te³nxa³kxe³su² yxo²kwain³yah³lxi³in¹kxe³su² e²nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³ wi¹lo²la³kxi²jah³lxi³hē¹li¹. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³i² wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³li² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 13 Nxe³sxā³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nxe³ya³sxā³ ʔkj³ju³ta³nū³a² wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wxi²kin³ti³ton³sxā³ a³ka³nxai²ju³ta³nū³a² wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 14 A²nxe³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² sa²wa²su¹tū¹nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hx-an³kxi²nē³lha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² a²sa²wi³ha³lxi³te²lo³tē³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wi¹kāi³ju³ta²kx-ai³lu² ya³lo³txi²sxā³ kāi³kj³tu¹wi¹.

15 A²nxe³ju³xai²li² ʔyau¹ū³txai¹nhē³la². Ā³ne³to³hai¹nxa³kxai²nān²tu³ wain³txi³ ʔtīh³nxe³tx-ai¹nhē³la². A²nū²a² ha³tih³xa² te³nai¹nxa³kxai²nān²tu³ wxi²kan¹sxā³ ʔkwai²kxi²txai¹nhē³la². Wān³txai²li² e³kai¹nīn¹ju³xa² sa²yxo²ā¹nxain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².

Yxo²ʔjah¹la² wain³txi³ yxau²xai³kxi³jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ʔyau¹ũ³txai¹nhě³la².
 Wxa²hxi²kan¹ti³nāu³xa² sa²yo²we¹jah³lxi³hě¹la².
 Wxi²kan¹ta² Si³yxau³te²nāu³xa² sa²yo²we¹tx-
 ain¹nũ³nhě¹la². Hai³txi³ sa²yo²ā³ain¹txa³hě¹la².
 Wa³ka³li³yu³ta² ʔli³ju³ta² wain³kxi²nān²tu³
 wa³kon³kxi¹jah³lxi³hě¹la². 2 A²nũ²a² ā³xa²
 ko³nxe³te²lo³jah³lxi³txa³hě¹la².
 Ā³nhē¹kxi²nh²yah³lxi³txa³hě¹la². Wi¹lhin¹sxā³
 ā³non²ta³kxi¹txai¹yah³lxi³hě¹la². A²nũ²a² yo²ha³kxa¹
 thāi³ti³la² wi¹kāi³ũ¹txain¹yah³lxi³hě¹la². Jau¹xai²na²
 yo²ha³kxa¹ ʔyau¹ũ¹txai¹nhě³la². 3 Jā¹nxe³jut3su²
 kxā³nhxi¹nai³kxai³ Txa²wā¹sũ³na² ʔki³sxa³ha²kxai³
 a²wān³ta²li² sa²yo²ā³ki³sa²kxai³ a²nũ²a²
 ʔki³ha¹kxi²nē³lain¹te²a² sa²yo²we¹ki³sa²kxai³
 nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹sxā³
 o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ ten³ki³sa²kxai³ a²nũ²a² ā³xa²
 yen³kxa² kāin² yo²kwain³ki³sa²kxai³
 ko³nxe³khai¹ki³sa²kxai³ ʔxan³ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³
 nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³
 nũ¹lxi³ sa²hau³ko³ki³sxa³ta¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na²
 sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² wxā³te²jai¹ti²tu³wa². Wxā³sxā³
 a²nũ²a² yo²ha³kxa¹ thāi³ti³la² a³lxi³nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxā³ wi¹li²nē³lain¹na³la². 5 Nxe³ha²kxai³
 wi¹lo²la³kxi²ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹ē¹na²
 sa²hau³ko³tũ¹nhě³lxa³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sũ³na²
 sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³
 txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tũ¹nhě³na³la². Nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³hā²kxai³ Sũ³na²
 Yāu³ka³txi³su² hi²sen³su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 tah²lxi³ti³hi¹tē³lha²kxai³ nxe³lain¹na³la². Nxe³ha²kxai³
 ko³nxe³ti³ kāi³ki³te²ju²hě³la². Jā¹nxe³ki³sxa³wa². 6 Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tha²kxai³
 Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jah¹la² wi¹khai¹jah¹la²
 wi¹lhit¹sxā³ ũ³hũ¹nē³lain¹te²jai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² thāi³ti³la² a³lxi³nē³lha²kxai³
 wi¹lhin¹ti³hi¹tē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
 a²ki³lha³lhxu² ti³hi¹tē³na³hě³la². Nxe³nē³lha²kxai³
 kan²txi³ a²ka³ten³su² yxau²ki³ju³ta³nũ³a²
 ā³ye³wā³tē³lha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³

wah³nxe³ki³tu¹wa². 8 Jā¹nxe³jut3su²
 ya²la³lyau³xai²la¹wa². Wxa²nũ³ka³txa² wxi²kan¹sxā³
 ʔyau¹ũ¹txai¹nhě³la². Nxīn¹kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² yo²ʔain¹te²a² yo²ha³kxa¹ wain³txi² o²la³kx-
 ain¹tu¹wa². Ju¹ta²li² wi¹na³la². A²nxe³ju³ta²li² a²nũ²a²
 yo²ha³kxa¹ wi¹kāi³ain¹kxi²nān²tu³ wi¹li²
 ʔnxũ²kwai³lxũ¹ni² nxain¹tu¹wa². 9 Yxān¹ta¹ wān³txa²
 wa³lxe³jau³xa² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe²nxa³jau³xa²
 kwa²ʔye³ki²nyhu¹txa³hě¹la². Wxa²wi³nu²nāu³xu¹ta²na²
 he¹ta¹hxi²hě¹la². Jau³xai²na² ya²la³tu³txa³kxi²nān²tu³
 hāi¹nxā¹txa²hě³la². Wān³txai²li² Mo¹se²ah³lu¹ta²na²
 ũ³wha²li¹jau³xai³ta² ʔye³li³sxā³ ʔnu²kah¹lxi³txa³hě¹la².
 Kwa²to³toh³lxi³ju³ta²la¹wa². 10 A²nũ²a² wxa²nũ³ka³txa²
 kwa²ʔha³te²ta³lxi³tain¹te²a² ye³ha¹lo³txa³lxi³sxā³
 ʔkwai²kxi²txai¹nhě³la². Nxē¹ka³tu³ ā³sxā³ ā³waix3tx-
 ai¹nhě³la². 11 A²nxe³jah¹la² a²ko³nxe³ju³ta² kāi²nha²kxai³
 ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ ten³na³la².
 A²kāi³kxi³ju³khai³xa² ko³nxe³ti³ ʔyī¹li²nha²hī²nx2na³la².

Pau²lah³lai²na² wān³txa² ʔtih³nxe³jau³xa²
a²ne³kxi³san¹jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut3su² Ar²te³ma³jah¹la² Ti²ki³ko³jah¹la²
 nxe³sxā³ ʔsa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wa². Nxai¹na¹kxi²nān²tu³
 Ni³ko²po³li³thi³na² wxā³sxā³
 nxe³kxauh²xi²sah¹lxi³hě¹la². Nxe³thi³na²
 kwē³kon³kxi²na¹tu¹wa². 13 Se³na²sah³la²
 ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² jah¹la² A³po²lah³la²
 nxe³ya³sxā³ a³li³te³lhxā³ ain¹ta¹hě¹la². Nxai¹nha²kxai³
 yain³txa² sa²so¹ain¹kxe³nũ³a² āu¹la³kxi¹txai¹nhě³la².
 14 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nũ³ka³txa² ʔtih³nxe³tx-
 ai¹nhě³la². A²nũ²a² yen³ki³txa²kxai²nān²tu³
 ā³non²ta³kxi²si¹hai¹nīn¹jau³su² ʔtih³nxe³txai¹nhě³la².
 Ain¹kxi²nān²tu³ a²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kāi³ain¹kx-
 ai²nān²tu³ ũ³yho³hi²txā³nxa² yũ³tu¹wa².
 15 Jā¹nxe³jut3su² txa²nũ³ka³txa² yx-
 au³ya³sain¹tũ³ka³txa² a²ha³ta³nxa² ʔsa²si¹hā³si¹na¹wa².
 Nxe³na¹jau³su² yo²ʔtũ³ka³txa² a³lxi²sain¹te²a²
 yo²ha³kxa¹ jā¹nxa¹jau³su² ʔhen³txi³txai¹nhě³la².
 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi¹nxa²lxi³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lun²ye¹nx2ta¹wa².

Filemō

1 Fi³le³mō²ah³lāi³. Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
ain³kxi²san¹jau³nū³a² ũ³wha²li¹la¹wa². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² wān³txa² i³yau¹ū³jah¹lo²su² na¹ha²kxai³
ū³tī¹kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³jah¹lo²sa¹wa².
Txa²wā¹lon³na² Ti³mo²jah³la² ya³sxā³
ū³wha²li¹le¹nx2ti³nha¹wa². Fi³le³mō²ah³lo² i³nxa²
txa²yā³lxi¹nha²kxai³ wa³kon³kxi²kī³tai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhen³txi³kī³tai¹ti²tu³wa².
2 A²nxe³sxā³ yxo²i²tū³kq³txai²na² wxa²sxi²ha²
ā³nū²kxi²te²nū³kq³txi³ i³nxa² yxo²ha³kxi³nxa¹
ne³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ A³fi²a³ka³lxa²
txa²wā¹wā³tā³ta²su² ha²kxai³ Ar³ki²po³jah³la²
so³ta²to²jah¹lan²tu³ nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wi¹lhen³txi³ya³sain¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe²
ne³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹la².
3 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la²
a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a²
ā³nhāu²no³txa³lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su²
ten³sa²sīn¹nha²wa².

**Pau²lah³lai²na² a²yxo²wān³txa² Sū³na²
sa²nēn¹kxi²jau³su²**

4 Fi³le³mō²ah³lāi³. A³lxi¹nxa²ha¹wa². A³lan²ta²
hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²xai³nx2to³ha¹wa².
Ain³nxa²lxa¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 5 Wxa²ha³ta³nxa²
ain³kxi¹xi¹nx2to³ha¹hē³la². Txa²wā¹sū³na²
yxo²i²te²nāu³xa² ha³kxa¹ a³lxain¹to³ta¹hi¹nhē¹la².
Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³
kāi²non³sxā³ yxo²i²ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxīn¹jut3su² ha²kx-
ai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 6 Wxāi²nāu³
i³nxa²na² txai²na¹xai²na² nxe³sxā³ yxo²i²kī³sa²kxai³
hāix1te²ten³ti³kī³tā³la². Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kī³sa²kxai³ hāix1te²ten³te²ti³ yx-
au³kī³tā³la². Nxe³nūh¹kī³sa²kxai³ yen³kxa² wi¹te²a²
ū³hū¹nē³na³la². Nxe³ju³tai²li² ā²la² kāi²non³te³lhxā³
Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 7 Txa²wā³tā³xāi³.
A³lxi²khai¹nxa²ha¹nha²wa². Yxo²i²tū³kq³txa² ha³kxa¹
ā²la² kāi²non³sxā³ a³lxai¹nī¹nha²kxai³
ka³li¹txi²san¹nha²wa². I³nxū²kwai³lxū¹san¹nha²wa².
Yxo²i²tū³kq³txai²na² yxo²ha³kxa¹
i³nxū²kwai³lxū¹nain¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³na¹jut3su²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa².

**Pau²lah³la² hxi²ka² O³ne²si³mo³ah³la²
ū³sa²si¹hā³xi²jau³su²**

8 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²xai³kī³sa²kxai³
lo³nxe³nyhu¹kī³tā³la². Nxe³ha²kxai³ wān³txa²
i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². O³ne²si³mo³ah³lai¹tā²
he¹hī¹nai³tā² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³
Kris²tu³jah¹lai²na² i³kaix1sa³sxā³ ne³ti³hit1su² te²su²
ha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³
kwa³na³nxa²hī³na¹wa². 9 Yxān¹ta¹
a³lxi²khai¹nxa²ha¹nha²wa². Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³
hāi¹sxā³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². Txai²na¹xai²na²
Pau²lah³lo²na¹xai²na² yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²a¹ha²kxai³
ū³tī¹kxi²sain¹jah¹lo²na¹xai²na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa².
10 O³ne²si³mo³ah³lai²li²
wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lai¹tā²
txa²wē³sa²yā¹nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na²
i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Ū³tī¹kxa² wxe³sain¹tāu³a² jah¹la²
ne³kxauh²xi²na¹hē³la². Ne³kxauh²xi²sxā³ Kris²tu³jah¹la²
wān³txa² i³yau¹ū³ha¹hē³la². Nxe³nū²la²
i³yau¹ū³ha¹tāu³a² yxo²i²ā³si³wxē³na²hē³la². Nxe³ha²kx-
ai³ txa²wē³sa² khai³xa² yā¹nx2na³la²,
O³ne²si³mo³ah³la²sa³. 11 A²nxe³jah¹lai²li² a²kxā³nxai³tā²
ko³nxe³ti³hin¹khai¹yxe¹nxa²na²hē³la².
Sa²yxo²ā³nxa²sxā³ ih³saun³nxa²tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
kwēn¹tai²na¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²
ā³si³wxē³ha²kxai³ ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta²
wi¹kai³ūh¹sa²na³la². Txai²na¹xai²na²
wi¹lhi²nxū¹sa³ha²kxai² wxāi²na² wi¹lhi²nxū¹nxa²ha²kxai³
nxe³kī³tā³la².
12 Nxe³ha²kxai³ i³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³xi²na¹tu¹wa².
Txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²khai¹sa³kxan²ti³
ū³hū¹xi¹nxa²ha¹tu¹wa². 13 Ti¹ai²li² yxau³ya³sa²ju³ta²
ten³sa³nha²wa². Ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau³na¹tāu³a²
kāin² ā³non²ta³kxi²sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na²
wān³txa² i³hen³txai¹na¹ha²kxai³ tī¹kxi²sain¹na²hē³la².
Nxe² tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹tāu³a²
ā³non²ta³kxi²nuh¹san¹ju³ta² ten³khai¹sa³hē¹la².
Yxān¹ta¹ u²lyxau¹nha²kxai³ hxi²kan¹nxā²nxa³hē¹la².
Nxe²nxa³ha²kxai³ jah¹la² O³ne²si³mo³ah³la² kāin²
ā³non²ta³kxi²sa²na³la². 14 Nxe³yān¹ta¹
ā³non²ta³kxi²san¹ju³ta² kwa³na³nxa²hxa³lho³la².
Wā²nxūh¹ ten³nxa²kxai²nān²tu³ nxe³sih¹nxa²ha¹jau³su²
te³nhī³na¹wa². Hāi¹sxā³ ten³nxa²kxe³su² nxīn¹kx-
ai²nān²tu³ yxau³sxā³ ā³non²ta³kxi²sa²hī³nx2na³la².
15 A²kxā³nxai³tā² ih³saun³nxa²lxi³tai¹ti²tu³wa².
I³la³kxa² ka³lxa¹txi³ tī¹kxi²nū¹nxa²hē¹la². Yxān¹ta¹ hī¹na²

wxa²li¹xi²nũ¹nxa²tu¹wa². Hai³txi³ jã¹nxe²
ih³saun³nxã²nxa³lho³la². Kan²txi³ yx-
au³nũh¹nxa²tu¹wa². ¹⁶ A²nxe³jah¹la²
wa³kxën³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su² nxa³lho³la². Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²ha²kxai³
txa²wã¹lon³yah³lai²la¹wa². A³lxi²khaix¹na¹kxah³lo²su²
na³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a³lxi¹nxa²ju³ta³nũ³a²
kãi²non³tu¹wa². Wa³kxën³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su²
ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² yxo²ĩ²ha²kxai³
wxa²lon³su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

¹⁷ Txai²na² wxãi²na² nxe³sxã³ ya³lxi²khaix¹ny-
hu¹kĩ³tã³la². Nxe³nyhu¹kĩ³sa²kxai³
wxã³sĩ²nxa²ha¹ke³la³te²kxai³ wi¹lhit¹sxã³
ã³wih¹si¹san¹jau³su² e³kxi²sa³hĩ³nxa¹lxa².
Te²yã¹nxe³sxã³ O³ne²si³mo³ah³la² wi¹lhit¹sxã³
ĩ³xi²si¹hin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhẽ³la².
Ĩ³ka³lih³kxi²ti³ten³san¹kxai²nãn³tu³ wi¹lhit¹sxã³
ĩ³xi²ti³hit¹txai¹nhẽ³la². ¹⁸ A²kxã³nxai³tã² ko³nxe³ti³
kãi³ũh¹nxa²tai¹ti²tu³wa², O³ne²si³mo³ah³la²sa³.
Nxe³kxa² yo³ha² yen³kxa² kãi³kxi¹nxa²kxai³tã² a²yo³ha²
wã³kon³kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wa².
¹⁹ Txai²hxi²ka² ĩ²wha²li¹la¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:
— Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
ũ³yho³hxi²na¹txã³nxa² ũ³wha²li¹lye¹nxa²ha¹wi¹.
Nxa¹wa². Nxa¹jau³su² yxã¹ta¹ a²kxã³nxai³tã² Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³
yxo²ĩ²ã³si³wxen¹tai¹ti²tu³wa².
Ĩ³yau¹ũ³nxa²hxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³
yxo²ĩ²hĩ³nx²nxa³lxa². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ ka³te³na²

wi¹tãu³la³ yũ¹lxa². A²nxe³jut³su² ne³wã²na³txa³hẽ¹la².
²⁰ Txa²wã³tã³xãi³. Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ²nha²kxai³
ain³kxi²sẽ¹la². Kris²tu³jah¹la² ã³yu³txi²nyhu¹sxã³ yx-
au³kĩ³sa²kxai³ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹sẽ¹la².

²¹ Nxe³na¹jut³su² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Wãn³txa²
ũ³wha²li¹la³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na²
ain³kxi²san¹jau³nũ³su² yxo²ĩ²nxa²ha¹wa².
Nxe³kxa²yu³su² ã²la² kãi²non³sxã³ wet¹sa³tũ¹xã¹.
Nxa²ha¹nha²wa². ²² Jã¹nxũ³na¹ju³ta²sa¹ sxi²ha²
sxa³sxã³ ãu³xi²na¹thĩ³nũ³a² ãu¹la³kxi²sa²hẽ³la².
Nxe³sxã³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³nai²li²
ĩ³hen²txi¹nha²kxai³ ain³kxi¹nxa²tu¹wa². Ain³kxi¹nxa²kx-
ai²nãn²tu³ ã³ta³lu³txi²sain¹tu¹wa².
Wxã³sxi²nxa²ha¹ju³ta³nũ³a² ĩ³hau³ko³tũh¹sain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

²³ E³pa³fra²sah³la² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kx-
ain¹jah¹lo²su²nũn³na³la². A²nxe³jah¹la² a²ha³tã³nxa²
ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nxa²nũn³na³la². ²⁴ Te²yã¹nxe³sxã³
txa²ya³lxa³nãu³xa² sa²kxai³lu² Mar²ko³jah¹lai¹tã²
A³ris³tar²ko³jah³lai¹tã², Te³ma²sah³lai¹tã², Lu²kah³lai¹tã²
nxe³ain¹sxã³ a²ha³tã³nxa² ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx-
ain¹nũn³na³la².

²⁵ Jã¹nxa¹jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²su² ha²kxai³
nxe³jah¹la² kãin² thãi³ti³la² a³lxi¹nx²ti³tu¹wa².
Jã¹nxa¹jau³su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
ta³lu²na¹wa².

Ebreus

Txa²wā¹sū³na² a²ki³lha³lhxu²

1 Kxã³nhxí¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² e³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 ye³ka³lxa¹txi³ e³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³te²kxi³nāu³xa² i³yau¹ū³ain¹sān²nū²la²
 txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² i³tih³nxain¹to³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Wi¹wi¹nxe² wi¹wi¹nxe² i³tih³nxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Yu³ka³lxa¹txi³ ā³lxi³kxan²ti³ i³tih³nx-
 ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ai¹nh¹nu¹tai²nān²tu³ta¹
 h¹na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² Je³su³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹lai²na² a²wān³txa² i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ka³tu³ta¹ a²ki³lha³lxi²li² i³hxi²kat¹sa²kxai³
 nxe³te²hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
 i³yūt¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ ā³wa³kxēn³txa³si¹jau³nū³su²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la².
 3 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³
 Txa²wā¹sū³na² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³
 ā³nhau³ko³ja³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²ki³lha³lxa²
 a²wi¹tāu³ain²txi³ Txa²wā¹sū³na² a²wi¹tāu³ain²txi³
 nxe³te²ju²hē³la². Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ oh³xan¹ko³su²
 ha²kxai³ yuh³xan¹ko³su² ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
 i³ye³sxā³ i³hau³ko³tūh¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
 a²kxā³nxai³tā² a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxe³su²
 ā³wa²su¹tū¹nhē³si¹ja³kxa³nū³su² ya³lu²kxi²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe² ta³lun²nū²la² oh³nāu³a¹
 nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 a²wi¹nē³tāu³ai²na² ūh³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
 a²wa³kxēn³si²ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² a²ki³lha³lxa² oh³xan¹tū³kq³txa² nxe³ny- hu¹kxi³jau³su²

4 Ūh³wxe³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² a²ki³lha³lhxu²
 i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² i³lxa² wxi²kan¹ta²
 i³lxi³la³ yā¹nxe³te²la³ oh³xan¹tū³kq³txai²nān²tu³ nxe²
 i³yī¹li²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Wā³lī³kha³lai²la¹wi¹.
 Nxe² i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su²
 te²kxai³ oh³xan¹tū³kq³txa² i³ye³kxai¹nxa³wa².
 Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi²li² Txa²wēt³su²khai³nxi¹lxi¹. Hī¹na¹
 wxa²wi³nu²khai³sa¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³tx-
 ai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²li² i³ye³kxain¹nxa³wa². Te²yā¹nxe³jau³xa²
 oh³xan¹te²su² te²la³ e³kxi²nūn³nxa³wa².
 Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹:

— Oh³xan¹jah¹lo² i³nxai²na² wī³nu²khai³sa¹wi¹.
 Txa²ki³lha³lhxu² nha¹lxi¹.
 Nxe³jau³la³ Txa²wā¹sū³na² nxe² e³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 6 Nxe³yān¹ta¹ kxã³nhxí¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nai²li²
 a²ki³lha³lxa² i³sa²si¹hā³hī¹nū¹tai²kxai³lu² a²ki³lha³lxa²
 ka³na³ka³nat³sxā³ yū³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na²
 ū³sa²si¹hā³ū¹nhē³lhī¹nū¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²su²
 te²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Oh³xan¹tū³kq³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi²nx-
 ain¹txai²lxi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 7 Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Oh³xan¹tū³kq³txi³su² nxe³tū³kq³txai²li²
 we¹tai¹na¹tū³kq³txai²la¹wi¹. Sū³nu²na¹xai²na²
 we¹tai¹na¹tū³kq³txai²la¹wi¹. It³ta² we¹ta¹kxa²
 yā¹nxe³sxā³ we¹tai¹na¹tū³kq³txai²la¹wi¹. Ha³lai³xa²
 we¹ta¹kxa² yā¹nxe³sxā³ sa²si¹hā³a¹tū³kq³txi³su²
 we¹tai¹na¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³yān¹ta¹ A²ki³lha³lxi²li² nxe²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Sū³nu²khai³si¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nīn¹ju³ta² hai³txi³
 ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²wa³kxēn³sai¹nīn¹tū³kq³txa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ sa²hau³kot³sa²tē³ai¹nīn¹tu¹wi¹.
 9 Wain³txi³ kāi³kxe³su² a³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³
 kāi³kxe³su² yxo²kwī¹kxi¹nha²kxai³ nxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³
 Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na² wxa²sū³nu²su²
 na¹ha²kxai³ nxe³na¹te²na¹xai²na² i³sxā³
 so¹nxa²ha¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹kxah³lo² i³nxai²li²
 wxi²kin³ti³to³nīn¹ju³tai²li² wxa²yā³li³nāu³xa²
 ā³sen³sai¹ai¹ni¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³ kāin² ka³lih³kxi¹nx-
 ain¹na³li¹.
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 10 Te²yā¹nxe³sxā³ āh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lāi³. A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³lu²
 ha³lo²ai²li² yuh³xan¹ko³xu¹tai²li² i³yū¹tin¹nhē³li¹.
 Wxa²hxi²kan¹khai³nxīn¹ju³tai²na² sa²kxai³lu²
 oh³xan¹ko³xai²na² we¹tī¹nhē³li¹.
 11 Nxe³ta³ko³xai²na² sa²kxai³lu² i³yū¹tin¹ko³xai²na²
 sa²kxai³lu² ne³ki³son³sxā³ hxa³n³tu¹wi¹.
 Txa²wā¹wā¹la³ka³lo³a² wa³su¹txi³ tī³non³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa² yā¹nxe³ju³ta² ha³lo²ai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 tī³non³khai¹nxe³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi²lā²nxān³tho³li¹.
 Kxan²ti³ yxau²xai³lin¹tu¹wi¹.
 12 Jā¹nxe³sxā³ wā²la² tī³ka³lo³ai²li² wxa²ka³lū³sxā³
 ū³ha¹sān²nū²la² wā²la² ka³lo³ā³xai²li²
 sa²wē³not³nha²hī³kī³tā³li¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² ha³lo²ai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ tah²ko³xai²na² ā³wē³not³tu¹wi¹.
 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ā³nā³lxi³to³txā²nxa³lho³li¹.
 Hai³txi³ tī³non³nxā²nxa³lho³li¹.

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 13 Jā¹nxe³jut³su² oh³xan¹tū³kā³txi³su² te²la³ e³kx-
 ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². E³kxai¹nxa³te³nah¹lxi¹,
 Txa²wā¹sū³nai²nān¹jau³kxai³lu²:
 — Txa²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³txu¹li¹. Nxīn¹tāu³a²
 wxa²kō¹kō¹nū³kā³txa² sa²yo²we¹txa²si¹hai¹na¹ju³ta²
 wa³ka³ti³lo³tai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xa² yā¹nxe³jau³xa² oh³xan¹tū³kā³txa² e³kx-
 ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²ki³lha³lxa²khai³xa²
 Je³su²jah³la² so¹lxi³ e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 14 Jā¹nxe³jut³su² oh³xan¹tū³kā³txai²li²
 ũh³nxe³tū³kā³txi³si²te²la¹xā³? Hāi¹sxā³
 ā³non²ta³kxi²nē³lain¹tū³kā³txai²la¹wa². A²nū²ai²li²
 yuh³xan¹kō³xan¹te²su² te²a² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
 sa²wa²su¹tain¹tū³kā³txi³nū³su² ā³non²ta³kxi²te³lhxā³
 sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³su²

2 Jā¹nxe³jut³su² ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xai²li²
 ain³kxi²ki³jau³xai²li² wi¹lain³kxi²a³sah¹lxi³hē¹la².
 Yxān¹ta¹ wi¹lain³kxi²ki³sxa³kxai²nān²tu³ wān³txai²li²
 yo³na² ā³nē³lha³ta²wa². 2 Nxe³sxā³ wān³txu¹tai²na²
 oh³xan¹tū³kā³txu¹tai²na² wān³txa² ya²la³tu³jau³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai³tā²
 te²la³ wān³txai²li² wi¹lain³kxi²nha²sxā³
 sa²yo²we¹tai¹nxa³te²nāu³xai³tā² kō³nxe³ti³
 kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nx-
 ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³su²
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 3 Te²yā¹nxe³jut³su²
 txa²wā¹nū³kā³txi³na¹xai²li² te²yā¹nxa²sxā³
 sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a² ā³na¹ki³kxai²nān²tu³
 ā³non²ta³kxi²nē³te²la³ hai³txi³ yū³nē³lxa³lho³la².
 Jā¹nxe³ju³tai²li² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² hi²sen³kxai³lu² txa²nū² wān³txa²
 sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a² ũ³yau¹ū³nhē³lain¹na²hē³la².
 Nxe³nē³lhan²ka³tu³ yo²ŕ²ain¹tū³kā³txa² jau¹xain²txi³
 ũ³yau¹ū³nhē³lain¹na³la². Nxe³nē³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹ē¹nai²na² sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a²
 ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nē³lain¹na³la². 4 Nxe³ti³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ũ³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hx-
 ai²hē¹la². ũ³ye³ū¹hain¹te³nah¹lxi¹, kāin²
 wā³nxīn¹nū¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a²
 hxi²ka¹nai¹nxa³kxe³su² ũ³kāi³ha²kxai³ a²nū³kxūn³ju³ta²
 on²txai¹nha²kxai³ nxe³ju³tai²na² yo²ha³kxa¹ nxe²
 ũ³ye³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ũ³la³kxi²nū¹hain¹kxe³su² ũ³hū²xai³ain¹ju³ta²
 te²yā¹nxe³sxā³ ũ³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²wa²su¹tū¹nhē³jah¹lo²su¹

5 Nxe³sxā³ yān³txai²na¹ oh³xan¹tū³kā³txa²kxai³lu²
 ha³lo²a² txah²kō³nū³a² ũ³yū¹txa³kō³nū³a² hai³txi³
 ũ³hū¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², ā³wa³kxēn³txa³si¹jau³sa³.
 6 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā²
 nxe²e³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²khai³xa² ũh¹nxe³kxa²yan³ti³su²
 hxi²ka¹nai¹nxa³kxan²ti³ ne³wā²na³ai¹nxān³te²la¹xā³?
 ũh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nū²a² tah²nāu³xai²li²
 wi¹lŕ²ai¹nīn¹te²la¹xā³?
 7 Nxe³sxā³ oh³xan¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
 hxi²kan¹sxā³ ān³sen³sai¹ain¹si¹nhī¹lxi¹. Jū¹nxa²
 yan¹nāu³a¹ te²yā¹nxe³te²tu³ nxe²yxau³ain¹tu¹wi¹.
 A²nxe³te²nāu³xa² wxi²kin³ti³ton³si¹hai¹nī¹nha²kxai³
 ũ³sa²nēn¹kxi²ha²kxai³ nxai¹nī¹nhē¹li¹. Yen³kxa² whāi²na¹
 ā³wa³kxēn³to³tai¹nī¹nhē¹li¹.
 8 Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ wxa²hxi²ka²
 ũh³wxe³nū¹hai¹nī¹nhē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ju³txai³lu² yen³kxai²li² ũh³wxe³nū¹hain¹kxe³su²
 ũ³hū²hxa³tai¹nhē¹la². Hai³txi³ a²yen³kxi³la³
 wā³kō³nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ hī¹nai²li² txa²wā¹ye³nai²na²
 ũ³ki³sxa³wa². ũh³wxe²hxa³tū¹hain¹kxe³su² ũ³ki³sxa³wa².
 9 ũ³ki³sxa³kxan²ti³ Je³su²jah³lho²khai³su² ũ³ki³tā³la².
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² kxā³nhxi¹nai³tā² oh³xan¹tū³kā³tx-
 ai²na² sa²kxai³lu² ā³sen³sai¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹ kwē³kxa² ka³lxa²nxa³hē³la². A²nxe³hī¹nai³tā²
 Txa²wā¹sū³nai²li² wi¹lŕ²ū¹nhē³kxe³nū³su² jah¹lo²kxai³lu²
 Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ũ³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuh³lxa³txi³nha²sxā³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nē³nxa²ha¹te¹
 nxe³sxā³ hī¹na² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³ni² kāin²
 sa²nēn¹kxi² nxe³ti³hit¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹
 ũ³yū¹tsi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
 yen³kxai²li² ũ³yū¹tsi¹kxa² wi¹lha²tē³si¹jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ye³khāuh³lxa³thin³khaix¹nha²sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na²
 hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 ā³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nū¹nhē³lhxā³
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ũ³hxi²ka¹ta³lun²sxā³ yxau³ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³ju³tai²na² wain³ye²na³la².
 A²nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ hā²wxān³txa³
 oh³nāu³nū¹ka³na¹ Sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ki³tu¹wa².
 11 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³na²
 Ta²hai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² sa²han³kxi²ti³nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³
 Sū³nu²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³su² ti³hi¹tē³na³la².
 Nxe³ti³hi¹tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² āu²li²nē³lxa³wa². Yxān¹ta¹
 e³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²lon³ti³tāu³su² yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³nē³na³la².
 12 Nxe³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³nāi³. Txa²lon³txi³tāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 wxi²kin³ta³ton³nīn¹ju³ta² ũ³yau¹ū³ai¹na¹tu¹wi¹.
 Yxo²ŕ²tū³kā³txi³nāu³a² sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹jau³su²
 ũ³hain³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Te²yā¹nxe³jau³xa²sa¹, āh¹
 e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² yo²ŕ²a¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Te²yā¹nxe³to³ha²kxai³:
 — Wē³ha³lxa² Sū³na² ũ³hū¹sa³kxa² txai²na²
 sa²yo²we¹txa²te³lhxā³ si¹na¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Jǎ¹nxe³jut³su² wě³ha³lxa²kxai³lu² a²sī³khai³xa² yū² a²ti³ha²yau³khai³xa² yū² nxain¹na³la². Nxai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² tū¹ka³txa² yǎ¹nxe² wen¹nūn²te²jai¹ti²tu³wa². A²nū²khai³su² yū³ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³ju³ta²kxai³lu¹ Sa³ta³na²jah¹lo²su² te² hi²sen³su² a²nū²a² i³ya²lu¹tain¹ju³ta² hxi²kan¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³te²a²yan³txi³su² Je³su²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ta³a² a²hxi²kan¹jah³lo²kxai³lu² i³ya²lu¹tē³ju³ta³nū³a² hxi²ka¹nxa³ti³hi¹tā³la². 15 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ a²nū²ai²li² ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a² yuh³lxi³sxǎ³ yxau²xai³te²la³ ā³non²ta³kxi²si¹nhē³jau³su² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²nū²a² i³li²te²su² te²a² ya³lu²ju³ta³nū³a² yuh³lxa³kxi²nha²sxǎ³ yxau²xai³ju³ta³nū³a² wxa²wa²su¹tu¹wa². 16 Jǎ¹nxe³ju³kxai³lu² oh³xa² sa²si¹hǎ³tū³ka³txa² kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta³la³ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² sa²wa²su¹te³lhxǎ³ wxǎ³ta¹hx- ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxǎn¹ta¹ A³bra³ǎu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nǎu³su² te²a² kō³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² Je³su²jah³lain²txi³ sa²wa²su¹te³lhxǎ³ wxǎ³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Nxe³ha²kxai³ a²lon³ti³tāu³xa²kxai³lu² nxe³tū³ka³txa² yǎ¹nxe³khai³xa² Je³su²jah³la² nxe³sih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wǎ³nxin¹te²a² a²si³yx- au³jah¹lo²su² te²lo³tǎ³la². Txa²wǎ¹sū³na² yen³nǎu³a² i³ye³ū¹nhē³na³la². A²nxe³jah¹lan²tu³ wi¹lhin¹sxǎ³ thǎi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ wi¹wi¹nxe² kǎi³ū¹nhē³lha²kxai³ nxe³te²sē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kǎi³ki³ju³ta² a²wah³xa² sa²wa²su¹tē³na³la². 18 Jǎ¹nxe³ju³kxai³lu² a²kǎ³nxǎ² Je³su²jah¹lai²na² sa²kx- ai³lu² kō³nxe³ti³ kǎi³si¹jau³nū³su² khǎuh³lxa³ti³nū¹hain¹na²hē³la². Nxe³kxan²ti³ hai³txi³ kō³nxe³ti³ kǎi³xa³hē³la². Nxe²nxa³ha²kxai³lu¹ nxe³hī¹nǎn¹te²tu³ kō³nxe³ti³ kǎi³si¹jau³nū³su² khǎuh³lxa³ti³nū¹nhē³kxai²nǎn²tu³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ā³non²ta³kxi²nē³kxi³nū³su² hxi²kan¹nū¹nhē³na³la².

Je³su²jah³la² Moi³se²ah³la² nxe³nyhu¹kxi³jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² yxo²ā³ki³sa²kxai³ a²lon³sa²nyhu¹ki³tǎ³la². Txa²wǎ¹sū³nu²kxai³lu² i³kaix¹so¹nē³na³la². Oh³xai³nǎn¹jau³xa² sa²yo²wet¹sxǎ³ yx- au²xai³nē³si¹ja³kxa³nū³su² i³kaix¹so¹nē³na³la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³yx- au²xai³la³sah¹lxi³hē¹la². A²nxe³te²a² Txa²wǎ¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² i³sa²si¹ha³ū¹nhē³kxah³lai²la¹wa². Txa²wǎ¹ē¹nǎu³ai²na² yxo²i³ki³sa²kxai³ Txa²wǎ¹wǎ³nxin¹te²a² a²si³yxau³jah¹lo²lot³sxǎ³ i³ye³ū¹nhē³kxah³lai²la¹wa², Txa²wǎ¹sū³na² yen³nǎu³a²sa³. 2 Kxǎ³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wǎ¹sū³na² a²yo²wǎn³txa² Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³ kwa³na³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wǎ¹sū³na² sa³wi³ha³lxa² wain³txi³ sa²hau³kot³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Kwa³na³ha²kxai³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²nǎn²tu³ wain³txi³ sa²yo²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yǎ¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Sū³na² hxi²ka² sa²si¹hǎ³ū¹nhē³kxah³lai²na² Sū³na² wǎn³txai²na²

wain³txi³ sa²yo²wet¹sxǎ³ yxau²xai³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³sxǎ³ Moi³se²ah³lo²kxai³lu² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kǎin²na³la². Yxǎn¹ta¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxǎ³ ā³sen³sai²na³la². Nxe³sxǎ³ sxi²su² a²wi¹ju³ta² i²ki³te²ju²hē³la². Yxǎn¹ta¹ sxi²ha² ton³jah¹la² sa²nēn¹kxi²khaix¹nxe³ki³te²ju²hē³la². Te²yǎ¹nxe³kxe³hū³sxǎ³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² sxi²khai³xa² yǎ¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² sxi²ha² txon³jah¹la² yǎ¹nxe³ha²kxai³ nxe³hī³nx²na³la². Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ā³sen³sai²na³la². 4 Jǎ¹nxe³sxǎ³ sxi²ha² i³li³thi³na² txon³jah¹la² yū³na³la². Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wet¹jah¹lai²la¹wa². 5 Jǎ¹nxe³sxǎ³ Moi³se²ah³lo²kxai³lu² Txa²wǎ¹sū³na² a²sa³wit³su² ha²kxai³ Txa²wǎ¹sū³na² a²yen³kxi³su² te²kxai³lu² wi¹lhit¹sxǎ³ sa²hau³kot³sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxǎ³ Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² tah²yau³nū³a² yan¹na² e³kxi²jau³nū³a² i³ye³nūn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² Txa²wǎ¹sū³na² ta²hai²la¹wa². Txa²wǎ¹sū³na² sa³wi³ha³lxi²na² A²hxi²kan¹jah³lai²la¹wa². Txa²wǎ¹ki³na¹xai²na² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² yxo²i³ki³tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² Txa²wǎ¹sū³na² wē³ha³lxi³su² ki³tǎ³la². Ya³nǎn³ta³ki²la²sxǎ³ yxo²i³sa²tē³ki³kxe³su² ha²kxai³ wah³nxe³kxi²sa²tē³ki³kxi³ju³ta³nū³su² kan²txi³ i³ki³kxe³su² ha²kxai³ nxe³ki³kxai²nǎn²tu³ Txa²wǎ¹sū³na² wē³ha³lxi³su² ki³tǎ³la².

Txa²wǎ¹sū³na² sa³wi³ha³lxa² i³ye³nxi²kxi³jau³su²

7 Jǎ¹nxe³ha²kxai³lu¹ Txa²wǎ¹sū³na² Yǎu³ka³jxah¹lai²na² a²wǎn³txi³su² nxe³te³nah¹lxi¹: — Hī¹na²su² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa² i³ye³kxi¹nx²ti³jau³xa² ain³kxah¹lxi¹n²kxi²nǎn²tu³ wxa²ē¹nǎu³ai²na² sa²yo²ā³sa²tē³ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxǎ³ a²kxǎ³nhxi¹nu¹ta²na² wxa²wi³na²nǎu³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² txa²wǎn³txa² sa²yo²ā³sain¹na²hē³li¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yx- au³ai¹nxa³ko³xu¹ta²kxai³lu² ai³lha²thet³ta¹nhi¹nu¹ta²na² hxi²ye¹ta³lxi³nha²si¹sain¹na²hē³li¹. Nxe³sxǎ³ a²ē¹na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Sū³na² wǎn³txa² sa²yo²ā³ki³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kǎi³ki³kxa²yo³ha² ū³hū¹sain¹si¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nyhain¹na²hē³li¹. Jǎ¹xah³lxi³txa³hē¹li¹. 9 A²nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu² wxa²wi³na²nǎu³xu¹ta²kx- ai³lu² txa²wǎ³nxī¹nū¹hai¹na¹ju³ta² i³sain¹to³kxan²ti³ kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxǎ³ i³sain¹to³kx- an²ti³ txa²wǎn³txa² sa²yo²ā³sain¹to³sxǎ³ hxi²ye¹ta³lxi³sain¹to³hē¹li¹. 10 Nxe³sain¹to³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³ǎn³ta³kx- ai¹na¹hē³li¹. I³ǎn³ta³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Tū¹ka³txai²na² a²ē¹nǎn¹jau³xai²li² kō³nxe³ti³ ǎi³nhain¹na²hē³na¹. Hai³txi³ tīh³na² i³yau

11 Nxe³sai¹nha²kxai³lu¹ i³an³ta³kxi²nha²sxã³ i³ye³kx-
ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Txa²ha³lo²a² ã³wih¹sxã³
i³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³li¹.” Nxe³ai¹na¹hẽ³li¹.
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa².

12 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wã³tã³sa²yah³lxi¹lxa².
Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² i²khai¹nxe³nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
Wxa²ẽ¹nãu³ai²li² kô³nxe³ti³hin¹nha²sxã³ yxo²i²yah²lx-
an³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Ka³ten³yah³lo²kxai³lu²
ã³nxu²lot³jah³lxin¹nha³ta²wa². 13 Txa²wã¹sũ³nai²na²
ũ³wha²li¹txã³nxa² i³ya¹ũ³nhẽ³jau³xa² yũ³kjã³ta³la².
Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² e³kxi²nũ¹nhẽ³na³la².
Nxe³nẽ³tãu³a² txa²wã¹nũ³kã³txai²na²
i³nxũ²kwã³lxũ¹waun¹nha¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³yã¹ta¹
a²hĩ¹na²i²na² i²li³te² i³nxai²na² kô³nxe³ti³ aĩ³yah³lx-
in¹ju³ta² i²kĩ³ha¹kxi¹sa²kex³so²nx²ti³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa²kxai³lu² ã³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi³su²
nxe³nx²ta¹wa². 14 Jã¹xah³lxin¹jut³su² yxo²i²yah³lx-
in¹ju³ta²i²tã² ya³lo²txi²yah³lxin¹nha²kxai³ hai³txi³
ã³na¹yah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Jã¹yah³lxin¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²wet¹sxã³ yx-
au²xai³lah³lxin¹lxa².

15 A²nxe³ju³tu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² e³ta¹hxai²hẽ¹la². E³te³nah¹lxi¹:
— Hĩ¹na²su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
i³ye³kxi¹nx²ti³jau³xa² ain³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²yxo²ã³sa²tẽ³yah¹lxi³txa³hẽ¹li¹.
Nxe³sxã³ a²kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹na²
wxa²wĩ³na²nãu³xu¹ta¹na² sa²kxai³lu² txa²wãn³txa²
sa²yxo²ã³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ a²ẽ¹na² e³kxi²ny-
hain¹te³nah¹lxi¹: “Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³kjã³kxan²ti³
kô³nxe³ti³ kãĩ³kjã³kxa² yo³ha² ũ³hũ¹sain¹sĩ¹nxa³lho³na¹.”
Nxe³nyhain¹na²hẽ³li¹. Jã¹xah³lxin¹txa³hẽ¹li¹.
Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² i³h¹te²tã³ kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹na²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹sãn²sxã³
sa²yxo²ã³ain¹ta¹hxai²te²sẽ¹na²? Kwa²hãĩ¹nxe³sxã³
tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² hxi²ka²
sa²hau³ko³tũ³kã³txai²la¹wa². E³ji²ta²ko³xa²
sa²sai¹si¹hain¹tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² Sũ³na²
wãn³txu¹ta¹na² sa²yxo²ã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Te²yã¹nxe³sxã³ kwẽ³kon³ka³lxa¹txi³ 40 nxe²
kwẽ³kon³tãu³a² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² i³h¹te²tã³
i³an³ta³kxi²ta¹hxai²te²sẽ¹na²? Kwa²hãĩ¹nxe³sxã³,
ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² ai³lhxã³ yx-
au²xai³tãu³a² kô³nxe³ti³ kãĩ³tũ³kã³txa² yan¹nãu³a¹
ya³lu²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³an³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Te²yã¹nxũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²li² a²kxã³nxa²
e³kxi²jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²ha³lo²a² ã³wih¹sxã³
i³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³li¹. Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹li²
i³h¹te²tã³ ain³kxi²tũ³kã³txi³su² hĩ³te²la¹xã³?
Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹xa³kxi³nũ³su² i³h¹te²tã³
ã³wih¹si¹hai¹nxa³te²la¹xã³? Kwa²hãĩ¹nxe³sxã³
tũ³lka³txu¹ta¹kxai³lu² wãn³txai³tã²
sa²yxo²ã³tũ³kã³txu¹ta¹na² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

19 Nxe³jut³su² hĩ¹na² i²kjã³ta³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²

yxo²ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a²
ã³wi¹hain¹ju³ta³nũ³su² hxi²ka¹nai¹nxa³lho³la². Ju¹ta¹li²
txa²wã¹ẽ¹nãu³a² i²nha²kjã³ta³la².

4 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nai²na² ha³lo²a²
ã³wih¹sxã³ i³ye¹nxi²kjã³ju³ta³nũ³su² ã²la²
i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³
i²khai¹nha²xai³jah³lxi³hẽ¹la².

— Ha³lo²a² i³ye¹nxi³na¹ju³ta³nũ³a²
ã³wih¹si¹sa²nxa³jau³su² i³yĩ¹li²sa²na³na¹. Nxe³yah³lx-
in¹kxa²yan³ti³su² ya³nx²ta¹wa². 2 Jã¹nxe³jau³xu¹ta¹na²
i³hen³txi³nx²ti³jau³xu¹ta¹li² jau³xain²txi³
i³hen³txi³nẽ³jau³xain²txi³ nxe³jau³xai²li²

ain³kxi²nũ³kjã³ta¹ti²tu³wa². Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹na²
ain³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³ yxo²ai¹nxa³ha²kxai³lu¹
i³hxi²ka¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹ta¹hx-
ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 3 A²kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹na²

Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
i³yũ¹ta³lu²nhĩ¹nu¹ta¹kxai³lu² i³ye¹nxi²ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹kxai³lu² nxe³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ yxo²te²kjã³na¹xai²na² sa²kx-
ai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹sxã³

i³ye¹nx²sa²tẽ³kjã³ju³ta³nũ³a² yũ³kjã³tu¹wa². Yxã¹ta¹
tũ³lka³txi³nu¹ta¹kxai³lu² kxã³nãu³a¹ yũ³ai¹nxa³lho³la².
Nxe³jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta¹na²
nxe³te³nah¹lxi¹:

— I³an³ta³kxai¹na¹ha²kxai³ Txa²ha³lo²a² ã³wih¹sxã³
i³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³li¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³ha²kxai³la¹ ãh¹
wãn³txa² ã³xa² e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ye³ha¹li¹
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ti³xa² e³kxi²ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tãu³a²
wa³kon³sãn²nũ²la² a³lan²nũ³tãu³a¹ i³ye¹nxi²ta¹hx-
ai²hẽ¹li¹, Txa²wã¹sũ³na²su¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu²
a²wa³ka³la² ã³na¹sãn²nũ²la² i³ye¹nxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A²nxe³jau³su²
Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²ha³lo²a²
ã³wih¹kxi²sãn²sxã³ i³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³na¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jut³su² a²wi¹lhĩ¹na²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²tũ³kã³txai²na² sa²kx-
ai³lu² yxo²ai¹nxa³ha²kxai³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na²
ha³lo²a² ã³wih¹sxã³ i³ye¹nxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ã³wih¹sxã³
i³ye¹nxi²ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³ ju¹ta¹li²
ãh¹ i³yau¹ũ³te³lhxã³ ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu¹kxai³lu² ãh¹
a³la²ni²tãu³a¹ i³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³je³nai²li² hĩ¹na²la²na³la². A²nxe³jau

Jo³su³e²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² I³sa³e²
 nũ³kã³txu¹tai²na² a²wa³kxën³txi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jah¹lu¹tai²na² sa²kxai³lu² I³sa³e² nũ³kã³txu¹tai²na²
 i³ye¹nxi³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³nu²la³
 hai³txi³ ä^h yan¹nãu³la³ i³ye¹nxi³ju³ta² ä³yu³ta³la³
 i³ye³kxai¹nh³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yã¹ta¹
 e³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ain¹tũ³kã³txa² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² i³ye¹nxi³ju³ta²nũ³a²
 yũ³ain¹tu¹wa². A²kxã³nxi¹ta²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³nu¹ta²kxai³ a²wa³ka³la² ta³lu²n²sã²nũ²la²
 a²lan²ta² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tãu³a²
 wa³kon³sã²nũ²la² a³lan²nũ²tãu³a¹ i³ye¹nxi³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³sxã³ i³ye¹nxi³kj³ju³ta²nũ³su²
 yũ³nũ¹nhũ³kj³tu¹wa². 10 Nxe³sxã³ a²nũ²a² i³li³te²la³
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ä³wih²kxi²sxã³ i³ye¹nxi³kx-
 ai²nã²tu³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 ä³na¹hĩ³nx²na³la². Kxã³nhxĩ¹nai³kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye¹nxi³hĩ¹nai³kxai³ jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i³li³te²la³
 i³ye¹nxi³nũ³nhĩ³nx²na³la². 11 A²nxe³jut³su²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² i³ye¹nxi³si¹nhẽ³kj³jau³nũ³su²
 ä³wih¹kj³sxa³kxa²yan³txi³su² sa²yxo²ä³ain¹kxai³
 jã¹xã³sah¹lxĩ³txa³hẽ¹la². Ya³lo³txi²sxã³
 ä³wih¹ha³sah¹lxĩ³wxa².

12 Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ka³ten³jah¹la² yã¹nx²na³la².
 Wã³nxĩ¹jah¹la² yã¹nx²na³la². Yu³la² kãin²ta³wxi²a²
 txo¹khai¹nxe³te²ju²hẽ³la². A²wxi²ai²na² txo¹ha²kxai³
 a²ha³ti³nãu³a² txo¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Ka³yx-
 uh³xai²na² a²sĩ³nai²na² ü³whi²lho¹kj³te²ju²hẽ³la².
 Nxe³kj³kxai²nã²tu³ a²su³ai²na² e³lxah¹ i²kj³te²ju²hẽ³la².
 Nxe³ta³wxi²a² yã¹nx²na³la², Sũ³na² wã³txa²sa³.
 Nxe³sxã³ Sũ³nai²na² wã³txa² ain³kxi²kj³tãu³a²
 txa²wã¹ẽ¹nã¹jau³xai²na² e³lxah²lxĩ³nẽ³ye²na³la².
 Te²yã¹nxe² txa²wã¹ten³nha²kj³jau³xai²na² e³lx-
 ah²lxĩ³ye²nũ³kj³tã³la². 13 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³ai²li² hxi²kan¹txi³ hãĩ³a² yx-
 au³kj³sxa³wa². Ha³lo²a² whãĩ²na¹ e³lxah²lxĩ³ye²na³la².
 Kãĩ³kj³ju³ta² e³lxah²lxĩ³ye²ha²kxai³ ain³nha²kj³jau³xa²
 e³lxah²lxĩ³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² kãĩ³ain¹kxai³
 jã¹xã³sah¹lxĩ³txa³hẽ¹la². Wain³txi³
 sa²yxo²we¹ja³sah¹lxĩ³wxa², Sũ³na² ha³lo²a² ä³wih¹sxã³
 i³ye¹nxi³kj³sxa³kxa²yan³txi³nũ³sa³.

**Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 i³ye³ũ¹nhẽ³kxah³la² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²**

14 Jã¹nxe³jut³su² kan²txi³ yxo²i²a³sah¹lxĩ³wxa².
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² Tah²hai²la¹wa².
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ä³wih¹sxã³ yxau²na³la².
 A²nxe³jah¹lxain²txi³ Txa²wã¹wã³nxĩ¹te²a² a²si³yx-
 au³jah¹lai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹
 i³ye³ũ¹nhẽ³na³la². 15 Nxe³sxã³ txa²wã¹wã³nxĩ¹te²a²
 a²si³yxau³jah¹la²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 nũ³kxũ³nẽ³lxã³ju³ta² yan³ta³kxi²nẽ³na³la². Jah¹la²kx-
 ai³lu² txa²wã¹kj³nãu³xai²na² yã¹nxe³la²sxã³ kq³nxe³ti³
 kãĩ³sain³si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²nũ¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yã¹ta¹ hai³txi³ we¹ta¹hx-

ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Kq³nxe³ti³ kãĩ³ta¹hx-
 ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Jã¹nxe³jut³su² ya³lo³txi²
 nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ä³ti³a³sah¹lxĩ³hẽ¹la². Nxe³kj³kx-
 ai²nã²tu³ wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³lha²kxai³
 kq³nxe³ti³ kãĩ³kj³kxa² whãĩ²na¹ ä³wa²su¹tũ¹nhẽ³tu¹wa².
 Wi¹lhin¹sxã³ yan³ta³kxi²nẽ³tu¹wa².
 Hxi²kan¹nẽ³lxã³tãu³a² i³nxũ²kwaĩ³lxũ¹nẽ³tu¹wa².

5 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³kã³txa² nxe²na³la².
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² wã³nxĩ¹ti³
 i³ye³ũ¹hain¹jah¹lai²li² a²si³yxau³jah¹lai²li² Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³su² te²a² i²sxã³ i³so²na³la², Ju³te²a²nãu³xai²na²
 hxi²ka²sa³. Nxe³sxã³ a²nũ²khai³su² kxan²ti³
 a²ka³lxã¹txi³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ye³na¹ wã³nxĩ¹ti³
 i³ye³ũ¹hain¹na³la². Nxe³ju³kxai³lu² yen³kxi² tẽ³sxã³
 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ü³hũ²na³la². Te²yã¹nxe³nũ³sxã³
 a²nũ²a² kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ä³ti³si¹ja³kxa³nũ³su²
 ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³nu²kx-
 ai³lu² ü³hũ²na³la². Jah¹la²kxai³ kq³nxe³ti³ kãĩ³kxe³su²
 ü³ti¹kxi² a²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ kq³nxe³ti³
 kãĩ³ain¹kxe³su² ü³ti¹kxi² nxe³si¹ja³kxa³nũ³su²
 ü³hũ²na³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu²
 jah¹la²kxai³ a²nũ²khai³su² ye²ha²kxai³ a²ẽ¹nãu³ai²na²
 sa²kxai³lu² kq³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² ten³kxi²nha²jau³su²
 o²la³kxi²sain³nha²na³la². Nxe³sain³si¹nha²ha²kxai³
 a²nũ²a²nãu³xai²li² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²
 wain³txi³ kq³nha²nxa³te²su² te²a² kq³nxe³ti³ kãĩ³te²su²
 te²a² nxe³te²he³la³kxa² yan³ta³kxi²nũ¹nyhah¹na³la².
 Nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãu³a²kxai³lu²
 a³la³kxi²nũ¹yha¹hĩ³nx²na³la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²
 a²ẽ¹nã¹jau³xai²li² hai³txi³ e³xa³jau³su² nxe³te³nah¹lxĩ¹:

— Wã³nxũ^h1 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ a²nũ²a²
 wã³nxĩ¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³nũ³su² o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹.
 Nxa¹kxai²nã²tu³ i²sa²nẽ¹kxi²ti³hit¹sain¹tũ¹xã¹.
 Nxe³jau³su² e³xa³wa². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² i²nx²ti³kxai²nã²tu³:

— Jah¹lai²li² i³ye³ũ¹hain¹kxe³nũ³su²
 o²la³kxi²si¹ha¹ja³kxa³nũ³su² i²sxã³ so¹na¹tũ¹xã¹.
 Nxe³jau³su² nxe³hĩ¹na¹ so¹lxĩ³ Txa²wã¹sũ³na²
 yen³nãu³a² wã³nxĩ¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³su² o²la³kxi²na³la².
 Kxã¹nhxĩ¹nu¹tai²na² te²yã¹nxe³jut³su²
 A³rãu²ah³lu¹tai²na² ju¹taix³ jã¹nxe³sxã³
 o²la³kxi²si¹ja³kxa³nũ³su² i³kaix¹so¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa².

5 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxã³su² a²ha² yã³taĩ²na¹
 Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² A³rãu²ah³lu¹tai²na²
 yã¹nxe³sxã³ wã³nxĩ¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³su²
 wã³nxũ^h1 lxĩ³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 Wã³nxũ^h1

— Txa²yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹. Me³ki³se³te²kah³la² he³la³ko³si¹lx¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7 Kxā³nhxī¹nai³kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ti³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² kāin²txi³ si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³ju³ta³nū³a² ā³non²ta³kxi²nū¹nhē³jah¹la² i³ye³kxi²ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ē¹nān¹jau³xa² i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ kāin² i³kaix¹sxā³ i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ au³txi³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta² thāi³ti³la² sa²yo²we¹kxi²nha²ha²kxai³ Je³su²jah¹la²kx- ai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wān³txai²li² jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxā³ we¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 8 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la²kx- ai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²tah²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Khāuhx3nha²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ju³ta³nū³a² ā³ne³wxe³ton³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³sxā³ sa²yo²we¹ta¹lun²ka³ty³ a²nū²a²nāu³xa² i²li³te²a² te²yā¹nxe² sa²yo²we¹te²su² te²nāu³xa² a²ē¹nāu³ai²na² i³hau³ko³tū¹hain¹te²la³ te²su² te²na² nxe³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². A²hī¹nai²na¹ āh¹xai²na³la². 10 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx- ai³lu² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² i²sxā³ i²so¹sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la² a²he³la³ko³ty³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1sān²ka³ty³ hā²wxān³txa³ ā³na¹kxe³jau³su²

11 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai²na² ka³lxa¹jau³xai²na² ā³tau³to³tā³la². Yxān¹ta¹ wa³lxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²yah²lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³yah²lxan³tho³la². 12 Kwē³kxa² ka³lxa¹ko³xai²li² yxo²i²sa²tē³yah³lx¹la².

— Wān³txa² wa³lxe³jau³su² a²hoh³lx³su² yah³lx- in¹ji¹xā¹. A²nū²a² ā³xai²na² i³tih³nxain¹yah³lxin¹ji¹xā¹. Na¹jau³su² na¹ta¹ yah²lxa³lxa². Wān³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²wi¹lh¹nān¹jau³xai²na² hai³txi³ a³la³kxi² ta³lun²yah³lxa³lxa². Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ āh¹lx³sxā³ i³yau¹ū¹nx2ti³to³ju³ta² so¹lx³ yū²na³la². Txa²wā¹wē³ha³lxa³ jū¹lx³h¹na² a²su³su³yau³xa² so¹lx³ i³te²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ txon²ti³tāu³a¹ yain³txi³khai³su² yain³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wē³ha³lxa² yā¹yxah³lx¹la². Wa³lxe³jau³xa² a²hoh³lx³si²yah³lxa³nha²kxai³ a²su³su³yau³hū³nxe² wān³txa² wi¹lh¹nān¹jau³xa² so¹lx³ a³la³kxah¹lx¹la². Yxān¹ta¹ wān³txai²li² ain³kxah¹lx- in¹jau³xai²na² wain³jau³su² tǎ³nxā² wai³nxā³jau³su² tǎ³nxā² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²yah³lxa³lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³hin¹kxe³su² tǎ³nxā² wi¹lh¹n¹kxe³su² tǎ³nxā² a²hoh³lx³si²yah³lxa³lxa².

6 Yxah²lxa³nha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²a² yā¹nxe³sxā³ wān³txai²li² a²hoh³lx³si²a³sah¹lx³hē¹la². A²wi¹lh¹nai³tān¹jau³xa² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai²tā² i³ha³nāu²kxi²sxā³ wān³txa² ā³ta³lo³hē²ti²jau³nū³a² wa³lxe³jau³xan²ty³ ā³ne³wxe³nū¹a³sah¹lx³hē¹la². A²si³yxau³jau³xai³tā² āh¹ o²la³kxi²xi²a³sah¹lx³tǎ³lxa². A²yen³kxi³yu³ta² ha³ya³kxa³lx³sin¹ju³tai³tā² ā³na¹ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lx³ yxo²ti³sa²kxai³ nxe³jau³jau¹xai³ta¹lx³ ā²la² kāi³ki³tā³la². Kāi³ki³sa²kxai³ txa²wā¹si³yon³nāu³a² ā³nū²la² ya¹nān¹jau³nū³a² wa³lxe³jau³xan²ty³ wi¹lain³kxa¹sah¹lx³hē¹la². 2 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² au³hxai²jau³xai³tā²:

— Yen³kxa² wi¹sa²hxn³kxa³ti³jah³lx³hē¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ā³ne³wxe³ki³sa²kxai³ a²nū²a²te²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²te²na² wxa²ne³wx- aih³ki³ju³ta² ā³ne³wxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nū²ki³nāu³xai²li² ya³lu²ki³kx- ai²nān²ty³ yan¹nāu³a² ka³ten³su² i³sa²yx- au³xi²ki³kxe³nū³su² ā³ne³wxe³yah³lx³nha²kxai³ ā²la² yan¹nāu³a¹ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a³ya³ti³nū¹nhē³ju³ta³nū³su² ā³ne³wxe³yah³lx³nha²kxai³ nxe³yah³lx³lxa². Nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ā³ne³wxe³ki³tā³la². Ā³ta³lo³hē²ti²jau³nū³a² wa³lxe³jau³nū³a² a³la³kxi¹jxah³lx³nū³nhē¹la².

3 A²nxe³kxe³kxai³lu² kāi³ki³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² ā³nhi²ka¹tū¹nhē³kxai²nān²ty³ nxe²kāi³ki³tu¹wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na² ā³wih¹sxā³ sa²ha²te¹tūh¹sān²ka³ty³ hā²wxān³txa³ wān³txai²li² ā³na¹sxā³ sa²yo²ā³kxai²nān²ty³ nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²sin¹kxai²nān²ty³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² ā³wǎ³li²xi²sxā³ ā³yo²o³tū¹ai¹nxa³lho³la². A²kxā³nxā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lh¹n¹sxā³ i²yx- au³nū¹hai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwǎi³wi¹hai¹nha²kxai³ nxe³kxe³su² nxe³ain¹na²hē³la². 5 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lh¹n¹jau³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²nū¹ha²kxai³ nxe² i²sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la².

6 Jā¹nxe³jut3su² ha³ya³kxa² yxo²i²ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹kx- ai²nān²ty³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nhain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² ā³wa²li²xi²sxā³ ā³yo²o³tū¹ai¹nh¹i³nx2nxa³wa². A²nxe³tū³ka³txai²na² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² Kris²tu³jah¹lo²si²ha²kx- ai³ āh¹lx³sxā³ tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹kxa² yā¹nxe³jut3sū³ju³ta² kāi³ai¹nh¹i³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yen³nāu³a¹ tū¹ka³txai²na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹lo²kx- ai³lu² āu²lxa²to³tai¹nh¹i³nx2na³la².

7 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²a² kxīh³nū³xai²na² wi¹la³ wǎx3tu²tū³xai²li² yain³txa² wi¹lwen¹te²ju²hē³la². Hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³la² yain³txa² kāin² wxa²so¹xi²te²ju²hē³la². Nxe³kxai²nān²ty³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

ũ³hĩ¹lhx³a³thĩ³nx²na³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yã¹nx²na³la². Sũ³na² wãn³tx²ai²na² ha³ya³kxa² yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³ hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yã¹xain¹na³la². Ko¹xai²na² yã¹nxe³sxã³ Sũ³na²na² yen³nãu³a¹ wi¹lye²te²sxa³yu²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Sũ³na² yen³nãu³a² u²lxi³ã³waix³si¹hain¹sxã³ khãuh³lxa³txi³sa²tẽ³ain¹tu¹wa².

⁹ Txa²yã³lxah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx²ta¹wa². Nxe²e³a¹kx-an²ti³ te²xa²yã¹xah³lxa³lxa². Sũ³na² wãn³txai²na² ha³ya³kxa² yxo²ĩ²yah²lxa³lxa². Ī²nx²ta¹wa².

Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot³jah¹la² Kris²tu³jah¹la² ĩ²yau³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wi¹lĩ²nx²ti³na³la². Ju¹ta² ĩ²te²sa¹wa². ¹⁰ Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ka²yãu¹ka²yãu¹sxã³ kãĩ³ũ¹nhẽ³ju³ta² yũ²te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ kãĩ³ũ¹nhẽ³ju³ta² ne³wã²na³xã³lho³la². A²kxã³nxã² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxai²xai³te²nãu³xa²

a³la³kain¹yah³lxi¹nha²kxai³ ã³non³ta³kxain¹yah³lx-in¹tai¹ti²tu³wa². Jã¹xah³lxi³ta¹hi¹nhẽ³la². Nxe² kãĩ³yah³lx-in¹ju³ta²li² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ne³wã²na³ũ¹nx²ti³xã³lho³la². ¹¹ Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe² nxũ²kwãĩ³lxũ¹txi³ kãĩ³sa²tẽ³yah³lxin¹kx-ai²nãn²tu³ a²ha² yan¹nãu³a¹ kãĩ³yah³lxin¹kxã² yo³ha² yũ³yah³lxin¹tu¹wa². Ā³ten³sxã³ wah³x3xah³lxin¹kxi³nũ³a² yũ³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²na² ten³khaix¹sa³nha²wa². ¹² U³lhxã³ kwa²hxi²tha³sxã³ yxo²ĩ²yah³lxi³txã³hẽ³la².

Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxi³kxe³nũ³a² ĩ²yau¹ũ¹hain¹jau³xai³tã² yxo²ĩ²nha²sxã³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wah³nxain¹ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe² kãĩ³jah³lxi³hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²nha²sxã³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wah³nxe³sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ³la².

Sũ³na² wãn³txa² ya²la³tu³ we¹tũ¹nhẽ³kxe³nũ³su² jau³su²

¹³ A²kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kxai³lu² wãn³txai²na² ain³kxi²so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kxã³nãu³a¹ yan¹khai¹tãu³a¹ kãĩ³ũ¹ju³ta²nũ³a² ĩ²yau¹ũ¹ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². ĩ²yau¹ũ¹ka³tu³ta¹ a²nũ²a² te²li² Sũ³na² kãin²ju³ta² yã¹nxe³te²la³ yũ²te²sxa³wa². Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khai¹nxe² yxau³te²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ã³sen³sai¹sxã³ kãin²jah¹la² yũ²nxa³ha²kx-ai³ a²ĩ³lxi³khai³xa² ĩ³ye³sxã³ wã²nxũ¹ ĩ³ye³ũ¹nha²ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹⁴ ĩ³ye³ũ¹nha²sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² ĩ³ye³kxi²te³nãh¹lxi¹:

— Kxã³nãu³a¹ ĩ²ka³li¹ti¹nx²ta¹tu¹wi¹. Wxa²ne³tah²nãu³su² kãin² ka³lxa¹ton³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹⁵ Nxe³ka³tu³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²kx-ai³lu² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wah³nxe³ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wah³nxe³ha²kxai³ yan¹nãu³a¹ ĩ³ye³ũ¹h¹jau³xai³tã² sa²yxo²we¹nha²sxã³ a²ki³lha³lxa²khai³xa² a³li³lah¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

¹⁶ Jã¹nxe³ju³kxai³lu² a²nũ²a²na² ĩ³ye³kxai²nãn²tu³ a²ya³la³lhu² jau³su² kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa² ã²la²

kãin²txi³ ĩ³lxi³nha²jah¹la² ĩ³ye³yo²nũ¹si¹te²ju²hẽ³la². Nxe³sxã³ ã²la² kãin²txi³ ĩ³lxi³nha² te²na² a³txi²ki³kx-ai²nãn²tu³ ĩ³wã³wã³ta³kxi³jau³xa² yũ²hĩ³nx²na³wa². Hãĩ¹sxã³ yxo²ĩ²sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la². ¹⁷ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a²wãn³txai²na² hai³txi³ yau³ã³xa² ĩ²yax¹jau³sxa³wa². Hãĩ¹sxã³ jau³xain²txi³ yx-au²sa²tẽ³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³kxai³lu² yxo²ĩ²ain¹ti³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹ti³ka³txa² e³lxah²lxi³yain¹na³la². ¹⁸ Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wãn³txa² ya²lan³tu³khaix¹jau³xa² yan³ha¹li¹ yũ²na³la². Yen³kxa² yan¹khaix¹nãu³a¹ kãĩ³ũ¹h¹jau³nũ³a² yũ² a²wãn³txi³khai³xa² ĩ³ye³ũ¹nha²kxi³jau³xa² yũ² nx²na³la². A²nxe³jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ ĩ³ki³ha¹kxi²nha²nxa³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nha²nxa³ha²kx-ai³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² yxau³xai³ki³tã³la². ĩ³nxũ²kwãĩ³lxũ¹txi³nẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²na² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³ju³ta²nũ³a² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wah³nxe³ki³tã³la². Nxe³ju³ta²li² ã³na¹ki³sxa³lho³la². Kan²txi³ yxo²ĩ²ki³tã³la².

¹⁹ Wah³nxe³ki³sa²kxai³ na³vi²o²tẽ³na² yã¹nxe³ki³tã³la². Nxe³tẽ³na² sa²kxai³lu²:

— Ā³yit¹sxã³ yxau³na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ta³nu³hũ³ka³txa² kãin²khaix¹nxe³ka³txa² kwa³thi³lĩh³na² sa²ka³tu³kxi²ka³txa² tẽ³sxã³ ã³na¹ain¹te²ju²hẽ³la². Ā³na¹ain¹kxai²nãn²tu³ kwa² ã³nx-ai³ju³ta² yũ²te²sxa³yu²hẽ³la². It³ta² nũ³kxũ³kxan²ti³ ã³nxai³te²sxa³yu²hẽ³la². Jã¹nxe³jut³sũ³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²na² ã³wih¹sxã³ yx-au³ya³nhẽ³ju³ta²nũ³ai²na² kan²txi³ wah³nxe³sa²tẽ³ki³tã³la². Yxo²ĩ²hĩ³ki³tã³la². A²kxã³nhxĩ¹nai³tã² ĩ³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²na² nxe³te²ju²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² sxĩ²ha² yuh³xan¹thĩ³na² so¹lxi³ wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹jah¹la² a²hxi²kan¹te²a² so¹lxi³ ã³wih¹te²ju²hẽ³la². Kwẽ³kxa² ka³na³ka³nat³sxã³ ã³wih²xai³te²ju²hẽ³la². A²nũ²a² ĩ²li²te²a²:

— Ā³wi¹ha¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² kxan²ti³ ã³wih¹hĩ³nx²na³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ka³la³xi²sxã³ yxau²sa²tẽ³na³la². Yxau³te³na¹ ĩ³ye³ũ¹nhẽ³na³la², Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²sa³. Te²yã¹nxũn³sxã³ ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ yxo²ĩ²ki³tũ³ka³txa² ka³la³sxã³ yxau²sa²tẽ³nũn³ki³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wah³nxe² yxau²xai³ki³kxe³su² yan¹nãu³a¹ ã³na¹nẽ³lxa³lho³la². Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ²sxã³ ĩ³so¹ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la² a²he³la³ko³tu³ nxe³ta¹hx-ai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Me³ki³se³te²kah³lu¹txai²na² a²nũ²a² ĩ³ye³ũ¹h¹jah^{1</}

A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³te²hi²sen³kxai³lu²
a²ko¹ko¹nū³kā³txi³nāu³xu¹ta²na² he¹li³sxā³
sun²tā¹hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹
Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² ne³kxau²xi²ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ne³kxau²xi²te²na¹ Txa²wā¹sū³na²
ka³lih³ti³hit¹jau³su² e³kxi²nyha¹ta¹hxai²hē¹la².
² E³kxi²nyha¹te²na¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kx-
ai³lu² yen³kxai²na² a²ko¹ko¹nū³kā³txa² ā³nhe¹kxi²sxā³
so¹kxi²kxai²na² tē³sxā³ wā²nhū¹nyha¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ yen³kxa² hxi²ka² hxa³sxā³
yen³kxai²na² yū³kxai²nān²tu³ yen³kxa²
ki³ka³na³ka³nat3sxā³ wā³kot3sxā³ so¹sxā³
ū³ha¹kxi²te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ yen³kxa² ka³lxa¹sxā³
nxe³xai³sxā³ ū³wha¹nū²la² Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka²
ū³hū¹nyha³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹ta²kx-
ai³lu² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² a²si³yx-
au³tāu³a² txa²nū² ha³lo²a² wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³sxā³
yxau²xai³kxa² a²wa³kxēn³yah³lo²su¹. Nxe³hx-
ai²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³lē²thi³na²
a²wa³kxēn³yah³lo²su² ha²kxai³ a²si³yx-
au³tāu³a²su² ha³lo²a² hāun²kxa² yxau²xai³kxa²
a²wa³kxēn³yah³lo²su¹. Nxe³hxai²na²hē³la².
³ A²nxe³jah¹lu¹ta²li² a²wi³na² i²ki³sxa³ha²kxai³
a²hā³ka³na² i²ki³sxa³ha²kxai³ a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
i²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². Hai³txi³ wē³sa²
a³li³lah¹je³nu¹ta²li² i²ki³sxa³ha²kxai³ yah³lon¹sxā³
ya³lu²je³na³kxa² i²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². Yxān¹ta¹
Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² te²hū³jah¹lo²su² na³la².
Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² wā³nxīn¹ti³
i²ye³u¹sa²tē³na³la², Me³ki³se³te²kah³la²sa³.
⁴ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu²
i²khai¹nxe³jah¹lxi³hē¹la². Hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa².
Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² a²ko¹ko¹nū³kā³txa²
yen³kxa² ka³lxa¹txi³ so¹kxi²nyhain¹kxu¹ta²na²
wā²nhū¹ta¹hxai²hē¹la². Yen³kxai²li² hxi²ka² hxa³sxā³
yen³kxai²nān²tu³ ki³ka³na³ka³nat3sxā³
wā³kot3so¹xi²sxā³ ū³ha¹nū²la² yen³kxa² ka³lxa¹sxā³
Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² wā²nhū²xai³ta¹hxai²hē¹la².
⁵ Te²yā¹nxe³jut3su² Le³vi²ah³lu¹ta²na²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² so¹lxi³ a²nū²a²
i²ye³ū¹h¹tū³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³tū³kā³txi³nāu³xai²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na²
kwa³na³jau³xai²na² nxe² e³te³nah¹lxi¹:
— Yen³kxa² hi³ka² hxa³sxā³ yen³kxai²na² yū³kxe³su²
ki³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹kxi²txai¹nhē³li¹.
Nxe³te²ju²hē³la². A²nū³kā³txi³khai³xa² so¹kxi²ny-
hain¹te²ju²hē³la², a²yo²ha³kxa¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
a²ne³tah²nāu³syu¹kxan²ti³na². ⁶ Nxa²ha¹te¹
Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² hai³txi³
Le³vi²ah³lu¹ta²na² a²sa³wi³sa³la³ ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Nxe²nxa³kxan²ti³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yen³kxa²
wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²yen³kxa² a²ko¹ko¹nū³kā³txa²
so¹kxain¹kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
So¹kxi²te²na¹ i²ka³lih³ti³hit¹jau³su² i²ye³kxi²nū¹ta¹hx-
ai²hē¹la². A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i²ka³lih³ti³hit¹jau³su²
so¹kxi²jah¹lai²la¹wa². Wān³txa² wi¹jau³nu³a²kxai³lu²

so¹kxi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹
Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² i²ka³lih³ti³hit¹jau³su²
i²ye³kxi²nū¹ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a²
ā²la² hxi²kan¹te²a² a²yo²wān³txa² so¹lxi³
i²ka³lih³ti³hit¹jau³su² kū³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³te²a²
i²ye³kxi²te²ju²hē³la². ⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹
Le³vi²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² yah³lon¹sxā³
ya³lu²ain¹ka³tu³ hā²wxān³txa² a²nū²a² ā³su²
i²ye³ū¹h¹kxe³su² ā³wē³no³tain¹te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹
Me³ki³se³te²kah³la² a²wē³no³te²a² i²ye³kxi²nē³lxa³wa².
Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³te²na² te²
hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su²
so¹kxi²ye²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ Me³ki³se³te²kah³la²
a²wē³not3jah¹la² i²ye³kxi²nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²jah¹la² ka³ten³ti³
yxau²xai³jah¹lo²nū³su² ta¹hxai²hē¹la²,
Me³ki³se³te²kah³la²sa³. ⁹ Jā¹nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu²
Le³vi²ah³lu¹ta²na² hai³txi³ a³li³lah¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
A³li³lah¹xa³kxan²ti³ a²si³yah³lu¹ta²na²
A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ē¹nāu³u¹ta²na² ā¹h¹yū³ta¹hx-
ai²hē¹la². Me³ki³se³te²kah³la² i²ha¹txi²hī¹nu¹ta²kxai³lu²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
sa²kxai³lu² yen³kxa² tē³sxā³ wā²nhū²xai³kxa²
Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² ū³hū¹tāu³a²
Le³vi²ah³lu¹ta²li² A³bra³āu²ah³lu¹ta² a²ne³tah²nāu³su²
ha²kxai³ yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² ū³hū¹nū³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Le³vi²ah³lain²txi³ a²sa³wi³ha³lx-
ai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²hi²sen³su² hā²wxān³txa³nu²
yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²nyhain¹ta¹hx-
ai²hē¹la².
¹¹ Nxa²ha¹te¹ I³sa³e² nū³kā³txu¹ta²na²
sa²yo²we¹jau³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxa²
I³sa³e²ah³lu¹ta²na² a²ki³lha³lxa³khai³su² ka³lxa¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³sxā³ ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³
Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³
Le³vi²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² A³rāu²ah³lo²su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹la²kxai³lu²
A³rāu²ah³lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a²
wā³nxīn¹ti³ i²ye³ū¹h¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hx-
ai²hē¹la². I³sa³e² nū³kā³txu¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ nxe²
kāi³ū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³.
Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²nē³kxe³nū³su² hxi²kan¹txi³
sa²hau³kot3tū¹nhē³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3tū¹nhē³ke³la³te²kxai³
A³rāu²ah³lu¹ta²na² wa³ka³la² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³
i²ye³ū¹hain¹kxe³su² ā³nhī³nx2na³la². Me³ki³se³te²kah³la²
a²wē³no³kxa² yū³hī³ta

ĩ³ye³ũ¹hain¹kxe³su² o²la³kxain¹ta¹hx-
 ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah¹la² a²ne³tah²nāu³xa²
 so¹lxi³ o²la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Jā¹nxe³sxā³
 Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² Ju³ta²jah³lu¹ta² a²ne³tah²nāu³su²
 a³li³lah¹sxā³ txon¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su²
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na²
 e³kxi²nē³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah³lu¹ta²na²
 a²ne³tah²nāu³xa² so¹lxi³ nxe² o²la³kxi²si¹jau³nū³su²
 kwa³na³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Me³ki³se³te²kah³la² yā¹nxe³jah¹lo²su² jau³su²

15 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 a²nū²ai²na² wā³nxi¹ti³ ĩ³ye³ũ¹h¹ah¹la² ā³lxi³jah¹la²
 yū²na³la². Me³ki³se³te²kah³la² yā¹nxe³te² he³la³kxa²
 yāx¹te²la³wa². 16 Hai³txi³ yuh³xai²nān¹jau³xa²
 ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹txa³wa². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² yx-
 au²sa²tē³ha²kxai³ ya³lu²ju³ta² yū³jah¹lo²sxa³wa².
 17 A²nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na²
 ũ³wha²li¹txā³nxi¹ta²na² Je³su²jah³la² kāi³ti³hit¹jau³su²
 ĩ³yau¹ũ³nhē³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³yau¹ũ³nhē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxi¹ti³ ĩ³ye³ũ¹si¹ju³ta²
 o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹. Me³ki³se³te²kah³la²
 he³la³ko³si¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Kxā³nx-
 ai³tā² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xu¹ta²na²
 ain³kxi²kj³ta¹ti²tu³wa². Ain³kxi²kj³kxan²ti³ ko³nxe³ti³
 kāi³kj³ju³ta²tā² hxi²kan¹txi³
 ā³wa²su¹tū¹nhē³lxa³ta¹ti²tu³wa². Wān³txai³tā² kāin²
 wā³nxi¹nxa³kxan²ti³ ha³lo²a² wi¹ju³ta²nū³a²
 wah³nxe³kj³ta¹ti²tu³wa². 19 Nxe³kxa² ha³tih³nāu³ān²tu³
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² tah²yau³xan²tu³
 ain³kxi²kj³ta¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³jau¹xai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³kj³ju³ta² hxi²kan¹txi³ ā³wa²su¹tū¹nhē³na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta²
 wah³nxe³kj³tā³la².

20 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a²wān³txi³khai³xa² ĩ³ye³sxā³ ĩ³ye³ũ¹na³la².
 Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³lu² A³rāu²ah³la² nū³kā³txa²
 a²wa³ka³li³yu³ta²kxai³lu² ā³si³wxe³tāu³a¹ hai³txi³
 ĩ³ye³ũ¹jau³xa² yū³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 a²nū²a² wā³nxi¹ti³ ĩ³ye³ũ¹ ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ne³nxē³nai²na²
 e³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² Si³yau³kah³lo²na¹xai²na² ā³sen³sai¹sxā³
 kāin²jah¹la² yū²nxa³kxan²ti³ txai²na² so¹lxi³ ĩ³ye³a¹wi¹.
 Hai³txi³ Txa²wān³txai²na² ĩ³yat¹jah¹lo²txā³wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²yen³nāu³ai²na² a²nū²a²
 wā³nxi¹ti³ ĩ³ye³ũ¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah¹lo²kxai³
 ĩ³ye³ũ¹nhē³kxe³nū³su² wi¹khai¹jau³xai²la¹wa².
 Wi¹lha²tē³na³la². Je³su²jah¹la² hxi²ka² yx-
 au²sa²tē³kj³sa²kxai³ yxo²ĩ³kj³jau³xai²la¹wa².

23 Nxe³ha²kxai³la¹ kxā³kxai³ A³rāo²ah³la²
 sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²na² a²nū²a² ĩ³ye³ũ¹h¹ũ³kā³txu¹ta²na²
 ka³lxa¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nū³nāu³a²
 ya³lu²ju³ta²nū³a² yū³yah³lxi³te²ju²hē³la².
 Ya³lu²ju³ta²nū³a² yū³yah³lxi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³

o²la³kxi²sa²tē³yah³lxi³te²sxa³yu²hē³la². 24 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su² yxau²sa²tē³ha²kxai³
 a²wa³ka³la² ā³na¹sxā³ a²nū²a² ā³xa²
 a²wē³not³jah¹la³nū³a² yū³te²sxa³yu²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² wā³nxi¹ti³
 ĩ³ye³ũ¹sa²tē³nē³na³la². 25 Nxe³ha²kxai³la¹
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹
 sa²hau³kot³sa²tē³ũ¹nhē³na³la². A²nū²a² ĩ²li³te²a²:

— Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta² ten³sa³nha¹.
 Nxe³te²nān²tu³ Je³su²jah³la² ā³ĩ³kxai²nān²tu³ hai³txi³
 sa²yxo²ā³hĩ³nx²nxa³wa². A²ē¹na²
 sa²hau³kot³sa²tē³ũ¹h¹tu¹wa². Nxe³kxe³su²
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su² yxau²xai²na³la².
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ā³non²ta³kxi²si¹nhē³jau³su²
 ĩ³yeh³kxi²sa²tē³na³la², Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na²
 ain³kxi²sa³kxa³.

26 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa². Yxaih¹ju³ta²
 yū²nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sxa³wa². Ko³nxe³ti³
 kāi³te² nū³kā³txa² sa²hait¹so²sa²tē³na³la².
 Hā²wxān³txa³nū² oh³nāu³nū¹ka³na¹ ka³la³xi²sxā³
 wxi²kin³ti³ton³sa²tē³ũ¹na³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² jah¹lain²txi³
 ĩ³ye³ũ¹nhē³jah¹lo²lxi³ ha²kxai³ wain³na³la².

27 Jā¹nxe³jut³su² yuh³xai²nān¹te²nū²a² wā³nxi¹ti³
 ĩ³ye³ũ¹hain¹te²su² te²a² hai³txi³ te²yāx¹jah¹lo²sxa³wa².
 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² nū³kā³txai²na² te²nān²tu³
 nxe² kāi³te²ju²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a³lan²ta²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³yuh³xa² wi¹te²a² tē³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² txa²nū²
 a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³khai³xa² ā³wa²su¹te³lhxā³
 ũ³hū¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³ a²nū²a²nāu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi³ju³ta²
 ā³wa²su¹si¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹te²ju²hē³la².
 Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³la² yāx¹jah¹lo²sxa³wa².
 Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ yen³kxa² Txa²wā¹sū³na²
 ũ³hū¹ta¹hxai²hē¹la². ũ³hū¹ka³tu³ti¹ a²nū²khai³xa²
 wā²nxū¹ ũ³hū¹ha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 Ye³ka³lxa¹txi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

28 A²kā³nxa² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 kwa³na³jau³xu¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nū²ai²na² a²yxo²ha³kxa¹ a²ē¹nāu³a² au³txi³nāu³a²
 a²ko³nxe³kxe³su² yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe²yain¹kxa²
 ha³ta³nxān²txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a²
 wā³nxi¹ti³ ĩ³ye³ũ¹h¹ah¹la²nū³a² ĩ²sxā³ so¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ĩ³ye³ũ¹nhē³jau³xa² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ ĩ³ye³kxi²ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 A²ta²hai

Sũ³na² sxi²ha² yuh³xan¹thĩ³na² wi¹khai¹thĩ³na²
 ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Txa²wā¹sũ³na² ne³nxē³na²
 ƒ³ye³kxi²ha²kxai³ a²nũ²a² ƒ³ye³ũh¹jau³su² ƒ³ye³kxi²ha²kx-
 ai³ nxe³si¹jau³nũ³su² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
 ha³ti³xan²tu³ Je³su²jah³lai³na² sa²kxai³lu² oh³nāu³a¹
 Sũ³na² ha³lo²khai³xa² ā³wih¹ka³tu³ Sũ³nu²kxai³lu²
 ƒ³ye³ũ¹nhē³na³la².

3 Jā¹nxe³jut³su² I³sa³e² nũ³ka³txa² wā³nxĩn¹ti³
 ƒ³ye³ũ¹hain¹ju³ta² a³la³kxain¹te²ju²hē³la².
 Ju³te²a²nāu³xai²na² hxi²ka² ƒ²sxā³ so¹jah¹lo²su²
 te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ ƒ²sxā³ so¹kxah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² yen³kxa² yuh³xai²nān¹ta² yen³kxa² tē³sxā³
 Txa²wā¹sũ³na² ũ³hũ¹ha²kxai³ ka³yuh³xa² wi¹te²a²
 tē³nũ²la² su²lhxā³ a²ti³ha²yau³khai³xa² Txa²wā¹sũ³na²
 ũ³hũ¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Yen³kxa²
 hxi²tē³nhā²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sũ³na²
 yen³na² ā³wih¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² wā³nxĩn¹ti³ ƒ³ye³ũ¹nhē³jah¹la²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ā³tũ³si¹jau³nũ³su² ā³wih¹kx-
 ai²nān²tu³ yen³kxa² ũ³hũ¹hĩ³nx2na³la².

4 Txa²wā¹ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yũ³te²ju²hē³la².
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²we¹te²a²
 yũ³te²ju²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² yen³kxa² Sũ³na²
 ũ³hũ¹ju³ta² o²la³kxi²te²a² ā²la² yũ³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³
 ā²la² yũ³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²li²
 wxa²kan³sxā³ yxau³kxi²nē³kxan²ti³ hai³txi³
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²wet¹si¹jau³nũ³su²
 yen³kxa² ũ³hũ¹ju³ta²la³ o²la³kxi²hĩ³nx2na³wa².

5 Oh³nāu³nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² yxau³thĩ³khai³xa²
 yũ³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³xan¹thĩ³nai²na²
 Txa²wā¹sũ³na² yxau³thĩ³nhũ³na³la². Hai³txi³
 Txa²wā¹sũ³na² yxau³thĩ³khai³sxa³wa². Yxān¹ta¹
 thĩ³nhũ³na³la². Te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹sũ³na²
 ƒ³ye³kxi²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² ain³kxi²so¹ha²kx-
 ai³ nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²yxau³na¹thĩ³na² wā²nā³ũ¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹,
 wā³la³ka³txa² wxa²ka³la³sxā³ ƒ³ye³kxi²ki³si¹nai³ta²su¹.
 Nxe³te²yā¹thĩ³nhũ³thĩ³na² we¹txa²hē³li¹. Txa²wān³txa²
 ƒ³yax¹sxā³ we¹txa²hē³li¹. Txa²wā¹sũ³nu¹kxai³lu²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 yuh³xai²nān¹ko³xa² yxau³te²ki³na¹xai²na²
 ā³non²ta³kxi²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la²
 yā¹nxe³sxā³ Sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹ta² sxi²han²tu³
 ƒ³ye³ũh¹tũ³ka³txai²na² hxi²ka² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ā³non²ta³kxain¹te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kx-
 ai³lu² ā³sen³sai¹sxā³ ā³non²ta³kxi²nē³na³la².

6 Te²yā¹nxe³jut³su² yuh³xai²nān¹te² nũ³ka³txa²
 ƒ³ye³ũ¹hain¹tũ³ka³txai²li² a²wa³ka³la² kũ³we²ki²la²
 hxi²kan¹yu³jut³sxa³wa². Je³su²jah³la² wa³ka³la²
 hxi²kan¹sxā³ ā²la² ā³sen³sai¹yuh³na³la². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ƒ³ye³kxi²nyhu¹jau³xa² ā²la²
 hxi²kan¹jau³su² na³la². A²nũ²a² kã³ũ¹hain¹jau³nũ³a²
 ƒ³hen³txain¹jau³xai²tā² ā²la² wi¹lxi² nxe² si³yxau²na³la².
 Oh³xai²nān¹te²a² yen³kxa² nxe² si³yxau²na³la².

7 Jā¹nxe³jut³su² a²kxā³nxai³tān¹jau³la³ ƒ³ye³kxi²ny-
 hu¹hĩ¹nai³tān¹jau³la³ wain³kxa²txi³
 ai³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ wān³txa² tah²yau³xa²

wē³not³jau³nũ³la³ ƒ³ye³kxi²nyhu¹ai¹nhĩ³nx2na³wa².
 8 Nxe³yān¹tah¹lxa¹ wain³txi³ kã³ai¹nxa³kxe³su²
 Txa²wā¹sũ³na² ƒ²ha²kxai³ ƒ³wait³sxā³ e²kxi³ta¹hx-
 ai²hē³la². E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ Txai²li² Sũ³nu²na¹xai²na²
 wān³txa² tah²yau³xa² ƒ³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. I³sa³e²
 nũ³ka³txa² ƒ³ye³kxi² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ƒ³ye³kxi²
 nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. Kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² ƒ³ye³kx-
 ai¹na¹tu¹wi¹.

9 A²kxā³nxaxa² a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² E³ji²ta²ko³xa²
 yxau²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³hĩ¹nu¹ta²kx-
 ai³lu² ta²ko¹xu¹ta²na² sa²sai¹si¹hai¹na¹jau³su²
 wi¹kã³ũ¹hai¹na¹jau³nũ³a² ƒ³ye³kxi²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wān³txa² sa²yo²wet¹sa²tē³sain¹ta¹hx-
 ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³
 wi¹kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta² ā³na¹a¹hē³li¹.

10 Nxe³ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ wi¹kã³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a²
 I³sa³e² nũ³ka³txa² ƒ³ye³kxi²na¹jau³nũ³a²
 nxe³te³nah¹lxi¹, Sũ³nu²na¹xai²na² nxe²e³kx-
 ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Tũ¹ka³txai²na² a²ne³nxē³nai²na²
 ƒ³kwa³na³ai¹na¹jau³xa² ā³wih¹tu¹wi¹. A²ē¹nāu³ai²na²
 Txa²wān³txa² tah²yau³nũ³a² ũ³wha²li¹la³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Txai²na² so¹lxi³ ta²nxũ¹ka³txai²na² A²sũ³na² Si³yx-
 au³kah³lo²syu¹hai¹na¹tu¹wi¹. Ta²nxũ¹ka³txai²na²
 Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³sain¹tu¹wi¹.”

11 Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³ ƒ³ye³kxi²nyhu¹kxi³jau³xa²
 yũ²nxa³lho³li¹. Nxe² ƒ³ye³kxi²nyhu¹xa³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hē³li¹.” Nxe²
 ƒ³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹. A²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ ā²la²
 ƒ²yxau²xai³lhai¹nha²kxai³ nxe² ƒ³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹.
 Tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ƒ²yxau²xai³lhai¹na¹tu¹wi¹.
 Hxi²ka¹nxa³jah¹lo²su² tã³nxaxa² hxi²kan¹khai¹jah¹lo²su²
 tã³nxaxa² ƒ²yxau²xai³lhai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta²
 sa²wa²su¹ta¹na¹tu¹wi¹. Nxe³wā²na³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hē³la².

13 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sũ³na²li² wān³txa²
 tah²yau³xa³ kã³ũ¹hain¹jau³nũ³a² ƒ³ye³kxi²nhĩ³na¹
 a²wi¹lhĩ¹nān¹jau³xai²li² ā³wa²sut¹tã³la². Wa³su³txi³
 tĩ³non³sxā³ tĩ³ũ¹nhē³tu¹wa².

Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

9 A²wi¹lhĩ¹nān¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 ƒ³sa²nēn¹kxi²jau³xa² ƒ³tih³nxe³te²ju²hē³la². Ha³lo²a²
 sa²nēn¹kxi²thĩ³nũ³a² a²nũ²a² hxi²ka² we¹thĩ³na²
 wā²nā³ũh¹te²ju²hē³la². 2 Nxe³thĩ³nai²li²
 nē³nhai¹lin¹thĩ³su² te²ju²hē³la². A²wi¹lhĩ

yũ³nũn³te²ju²hẽ³la². A²nxe³tẽ³nai²na² a²tai²na¹
ya³te³ya³ten³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
ũ³ta³lo³hẽ³kxi²te²ju²hẽ³la². Nxe³tẽ³nai²na² sa²kxai³lu²
yen³ka² wi²sxa³te²ju²hẽ³la². Wi²sxa³te²a²sa¹.
Kwa³ta³lẽ³na² yain³txu¹ta¹na² ma²na³ki³a² ũ³whi¹ha²kx-
ai³ A³rãu²ah³lu¹ta¹na² a²hi³sa³ka³txa² ũ³hai¹kxi²nha²
ai³ka³txai²li² wi²sxa³ha²kxai³ a²nxe³ta³ka³txai²li²
ha³te³h³nxã³na² wã²nxũ¹ne³kã³lũ³kxi¹xi²te²ju²hẽ³la².
Nxe³ha²kxai³ txah³lxa³ka³lo³a²
ũ³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a² wi²sxa³ha²kxai³
nxe³te²ju²hẽ³la². A²nxe³sxã³ ũ³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a²
kã³lo³ha¹lin¹kxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹txai²na²
ĩ³hau³ko³tũ¹te²lhxã³ ain¹jau³su²
ũ³wha²li¹la³kxi²nha²te²ju²hẽ³la². 5 Nxa²ha¹te¹
kai²syẽ¹na² a²ne³ka³nah²nãu³ai²na² a²nũ²hũ³te²a²
wxĩ²kin³ti³ton³khai¹nxe³te²a² ha¹lin¹jah¹la²nãu³xa²
sxa³ya³te²ju²hẽ³la². Nxe³te²na² hã³lo³ai²na²
txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kx-
ai³lu² ã³wa²su¹kxe³su² ĩ³sa²wa²lho¹xi²si¹nhẽ³tẽ³su²
ne³yxa³kxi²ya³te²ju²hẽ³la². A²nxe³jut³su² wi¹wi¹nxe²
wi¹wi¹nxe² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ wãn³txa² yx-
au³ka³lxa¹txi³ e³hĩ³na¹wa². Yxã¹ta² hĩ¹na²
nxe³sa²nxa³nha²wa².

6 Nxa²ha¹te¹ yen³kxai²na² hã¹nxe³ti³xa¹
hau³ko³ta³lun²te³na³na¹ hã²wxã³txi³nũ² a²nũ²a²
ĩ³ye³ũ¹hain¹jah¹la² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²lan²ta²
hã¹nxe³ti³xa¹ thĩ¹nai²na² a²wa³kxan¹thĩ³na²
ã³wih¹xai³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²ju³ta³nũ³a² o²la³kxi²to³ta¹hxai²hẽ¹la².
7 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² au³txi³ si³tah³xan¹thĩ³nai²na² sa²kx-
ai³lu² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹h¹jah¹la² ĩ³li³te²a² hai³txi³
ã³wih¹to³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Wã³nxĩn¹ta² hxi²kan¹jah¹la²
so¹lxi³ a³lan²ta² kwẽ³kxa² ko³ka³na³ka³nat3sxã³
ã³wih¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe² ã³wih¹kxai²nãn²tu³ ka³yx-
uh³xa² a²ti³ha²yau³xa² hxi²te³nha²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la², a²ko³nxe³ti³ kã³nha²ju³ta²
sa²wa²su¹si¹jau³sa². Nxe³nũ²la² ũ³hũ¹ka³tu³ti¹
a²ti³ha²yau³xa² nxũ¹lxi³ hxi²te³nha²sxã³ ã³wi²xi²ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
ko³nha²nxa³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³te²li²
sa²wa²sut1si¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³te²ju²hẽ³la². 8 Nxe³jau³jau¹xai²na²
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³na³la².
Ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ka³tu³ta¹ thĩ¹nai²li² yũ³ye²tãu³a² hai³txi³
Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³thĩ³na²
ã³wih¹ki³ju³ta³nũ³a² yũ³ki³sxa³wa². 9 Nxe³jau³xai²na²
sa²kxai³lu² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Nxe³sxã³ ka³yx-
uh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hẽ¹kx-
an²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²kxan²ti³ hai³txi³
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jut3sxa³wa².

10 Ju¹ta¹na² sa²kxai³lu² yain³kxi²ki³ju³ta² so¹lxi³
ĩ³na²ki³ju³ta² so¹lxi³ ã³nhan³ka²ti²ki³ju³ta² so¹lxi³
ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹nũ²khai³xa² so¹lxi³
sa²hau³kot3jau³xai²la¹wa². Wa³nũt3jau³xa²
wã²nã³ũ¹nhẽ³lxa³tã³lxa¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta¹na²
nxe² kã³ain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa².

11 Yxã¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² wxã³ta¹ti²tu³wa².
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ wã³nxĩn¹ti³

ĩ³ye³ũ¹nhẽ³kxe³nũ³su² wxã³ta¹ti²tu³wa².
Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ yen³kxa² wi¹kxa²
ã³si³wxe³nũ¹nhẽ³ta¹ti²tu³wa². Jã²nxe³sxã³ sxi²ha²
o²la³kxi²nũ¹nhẽ³thĩ³nai²na² sa²kxai³lu² thĩ³nã³lxi²na³la².
A²kxã³nxãn¹thĩ³nai²tã² a²nũ²a² hxi²ka² we¹thĩ³su²
te²jai¹ti²tu³wa². Yuh³xai²nãn¹thĩ³su² te²jai¹ti²tu³wa².
Yxã¹ta¹ hĩ¹nai²nãn¹thĩ³nai²li² te²yãx1thĩ³su²
ti³he¹xai¹nxa³lho³la². Ā²la² wi¹thĩ³su² na³la².
12 Te²yã¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² wxã³sxã³ ã³wi¹hĩ¹na²
thĩ¹na² wi¹khai¹thĩ³na² ã³wi¹hĩ¹na² hai³txi³ ka³yxuh³xa²
a²ti³ha²yau³xa² ka³bri²ta² a²ti³ha²yau³su² tã³nxa² po¹na²
wẽ³sa² a²ti³ha²yau³su² tã³nxa² a²nxe³jau³xa² tẽ³sxã³
ã³wih¹te²sxa³yu²hẽ³la². A²ti³ha²yau³xai²li²
Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹jau³nũ³su² nxa³wa².
Nxe³nxa³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³khai³xa² tẽ³nũ²la²
Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹na³la². ũ³hũ¹ha²kxai³ ka³te³na²
wi¹tãu³la³ ũ³hũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a²
hau³ko³ta³lun²na²hẽ³la². 13 Jã²nxe³ju³kxai³lu² ka³yx-
uh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ka³bri²su² tã³nxa² pon¹su²
tã³nxa² a²ti³ha²yau³xa³ tẽ³sxã³ ã³wih¹nũ²la²
Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹te²ju²hẽ³la². Po¹na² wẽ³sa² a²sĩ³na²
ũ³thũ²hxat3sãn²nũ²la² a²yã³nũ³ka² tẽ³nũ²la² a²nũ²a²
ĩ³li³te²nãu³xa² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa²
sa²yo²ã³kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² a²nũ²khai³xa²
a²tai²na¹ nxa³txi³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²tu³
a²yã³nũ³kai²li² tẽ³nũ²la² wxa²ne³sa²hẽ¹txai³te²ju²hẽ³la².
A²nxe³ju³ta¹li² o²la³kxi²nũ¹kxan²ti³ txa²wã¹nũ²ai²na²
so¹lxi³ ã³nhan³ka²ti²te²ju²hẽ³la².

14 Nxe³kxi³te²ju²hẽ³la². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³
Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lhi¹nai²tã²
a²ti³ha²yau³khai³xa² ã³nẽ¹na³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jau³xai²li² ã²la² kã³in² wã³nxĩn¹jau³xai²la¹wa².
Kris²tu³jah¹lain²txi³ wã²nxũ¹lxi³sxã³
ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³
e³kxi²nẽ³jau³xa² kwa² toh³lxi² e³kxi²nha²sxã³ kwa²
o²la³kxi²ki³ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xai²na² yo²ha³kxa¹
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ã³nhan³ka²ti³ nxe²na³la²,
Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hnan³sxã³
ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wxa²wa²su¹tũ¹nhẽ³na³la².
Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³yah³la² wi¹lhin¹sxã³
sa²yo²wet1sxã³ yxau²xai³ki³tã³la².

15 Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² tah²yau³xa² kã³ũ¹nhẽ³jau³nũ³a²
sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxũ¹nhẽ³lha²kxai³
a²nũ²a² ĩ³li³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³sxã³ so¹kxa²
te²kxi³na¹xai²na² yen³kxa² wi¹te

nxe³hī¹na¹ ū³wha²li¹jau³xai³tā² i²xsā³
 sa²hau³ko³te²ju²hē³la². Ka³te³na² yxau³tāu³a¹
 ū³wha²li¹jau³xai³li² i²xsā³ sa²hau³ko³te²sxa³yu²hē³la².
 17 Yxān¹ta¹ ya³lu²hī¹na¹ wān³txa² ū³wha²li¹jau³xai³na²
 wi¹lain³kxi²hī³nx2na³la². Hxi²kan¹jau³sa²hī³nx2na³la².
 Ka³te³na² yxau³xai³tāu³a² hai³txi³
 hxi²kan¹jau³sa²hī³nx2na³wa². 18 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tīn³yau³xai³tā²
 sa²yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xai³tā² nxe³jau³xai³na²
 sa²kxai³lu² ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sān²nū²la²
 Sū³nu²kxai³lu² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē³la². Hā²wxān³txa²
 tīn³yau³xa²kxai³lu² i²hxi²kat¹si¹ta¹hxai²hē³la².
 19 Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² te²hi²sen³kxai³lu²
 tīn³yau³xai³tā² kwa³na³nē³jau³xai³tā² i²yau¹ū³ta¹hx-
 ai²hē³la². I³sa³e² nū³kā³txa² i²yau¹ū³jah¹lo²su² ta¹hx-
 ai²hē³la². Nxe³te³ihxā³ nxe³hī¹na¹ ka³yuh³xa²
 a²ti³ha²yau³xa² tē³ta¹hxai²hē³la². Po¹na² wē³sa²
 a²ti³ha²yau³xa² tē³i² ka³bri²ta² in³txa² a²ti³ha²yau³xa²
 tē³i² nxe³ta¹hxai²hē³la². A²ti³ha²yau³xai³li² tē³nū²la²
 i²yau³xa² tē³i² o³ve²a² a²wxe³txa² ū³tāu³kxi²so¹sxā³
 ū³hē³het³sxā³ tē³i² i²so²pa²tū³xa² es³pu²ma² hū³tū³xa²
 tē³i² nxe³ta¹hxai²hē³la². Nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxā²
 tī³txā³nxai³tā² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³
 i²yi³sa²nēn¹kxi² ai² a²nū²a²nāu³xai³na² a²yo²ha³kxa¹
 a²ti³ha²yau³xai³li² tē³sxā³ i²yi³sa²nēn¹kxi²lā³i² nxe³ta¹hx-
 ai²hē³la². 20 Nxe³te³na¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³xa²
 kāi³ū¹nhē³jau³nū³a² i²ye³kxi²nē³tai¹ti²tu³wi¹.
 Sa²yo²wet¹si¹ki³jau³su² kwa³na³nē³tai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jau³jau¹xai³na² ya²la³ty³ye²si¹jau³nū³su²
 a²ti³ha²yau³xai³li² tē³a¹jau³xin³txi² i²yi³sa²nēn¹kxi²na¹li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² nxe³ta¹hx-
 ai²hē³la². 21 Nxe³sxā³ sxi²ha² Moi³se²ah³lo²kxai³lu²
 a²ti³ha²yau³xai³li² tē³sxā³ i²yi³sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ thī¹nai²na² yen³kxa² wxi²sxa³kxa²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²kxe³nū³a²
 i²yi³sa²nēn¹ta¹kxi²nū³ta¹hxai²hē³la². 22 Āh¹ jau³xai³na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³ty³ yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²ti³ha²yau³xa²
 tē³sxā³ ā³nhxan³ka²ti³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ā¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³sān²nū²la²
 nxe³hī¹na¹ so¹lxi³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
 sa²wa³su³tū¹nhē³te²ju²hē³li¹. Kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹li²
 nxe³nē³ta¹hxai²hē³la².

**Kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² a²wah³yu³ta²
 ū³yho³hi²kxi²nū¹nhē³jau³su²**

23 Oh³nāu³nū¹ka³na¹ so¹lxi³ yen³kxa² si³yx-
 au³ka³khai³te²a² yū²na³la². Yuh³xai²nān¹te²a² yen³kxa²
 a²si³yxau³te²su² te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹sxā³ a²si³yx-
 au³te²hū³na³la². Nxe³sxā³ a²si³yxau³te²sxa³ha²kxai³
 ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³ ā³nhx-
 an³ka²ti³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ oh³xai²nān¹te²yen³kxa²
 ā³lxi³ha²kxai³ ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³la³ hxi²kan¹txi³
 ā³nhxan³ka²ti³te²sxa³yu²hē³la². 24 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² sxi²ha² wā³nxīn¹thi³na²
 a²nū²a² hxi²ka² wet¹thi³na² hai³txi³ ā³wih¹ta¹hx-
 ai²nxā³hē³la². Nxe³thi³nai²na² hāi¹sxā³

wā³nxīn¹thi³nhū³na³la². Yxān¹ta¹ oh³nāu³nū¹ka³na¹
 Txa²wā¹sū³na² yxau³ko³xa² ā³wih¹ta¹hxai²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ i²ye³ū¹nhē³kxe³su²
 kāi³ū¹nhē³na³la². 25 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²wā³nxīn¹te²
 si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a²
 i²ye³ū¹nhē³jah¹la² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kwē³kxa²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ a³lan²ta² ye³ka³na³ka³nat3sxā³ sxi²ha²
 wi¹thi³na² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Ka³yuh³xa²
 a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³ ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Kwē³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ ā³wih¹xai³te²ju²hē³la². Nxe³yān¹ta¹
 Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ju¹ta²
 yā¹nxe³kāi³ti³he¹xai¹nxā³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa²
 ye³ka³lxa¹txi³ ha³li³hxan³sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³lxa³hē³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³na²hē³la². 26 Yxān¹ta¹
 ye³ka³na³ka³nat3sxā³ ya³lu²kxi²nū¹nhē³lxa³ke³la³te²kx-
 ai³ txa²wā¹ha³lo²a² i²yū¹thi¹nān¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la²
 sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³
 khāuh³lxa³txi³ha²to³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 ti³he¹nx2na³wa². Txa²wā¹ha³lo²a² hxan³nē³ju³ta³nū³a²
 yxau³son³na³la². Yān³ta² hxa³nxā³ta³lxa¹
 wxā³kxi²nē³na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 wxā³kxi²nē³na²hē³la². Wxā³sxā³
 ya²lu¹kxi²nū¹nhē³na²hē³la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² ā³wa³sut¹si¹nhē³jau³su²
 nxe³nū¹nhē³na²hē³la². 27 A²nū²su² ka³ten³su²
 hin¹sān²nū²la² ye³ka³na³ka³nat3sxā³ yah³lon¹sxā³
 ya³lu²ju³ta²nū³su² yū³ki³te²ju²hē³la². Hā²wxān³txa²
 kāi³ki³ju³ta² wah³nū³a² a³ya³ti²nē³tu¹wa².
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²yi³li²nē³tu¹wa².
 Wi¹lhin¹ta³nxā² kō³txi³hin¹ta³nxā² kāi³ki³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ i²yi³li²nē³tu¹wa². 28 Te²yā¹nxe³jut3su²
 Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹lxi³
 ya²lu²kxi²nē³na²hē³la². A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹
 txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta²
 ū³yho³hi²ta³lun²si¹jau³nū³a² ya³lu²kxi²nē³na²hē³la².
 Hā²wxān³txa² wā³li²ye¹nx2tu¹wa². Wā³li²ye¹nxā²kx-
 ai²nān²tu³ hai³txi³ ya²lu²kxi²nē³na²hē³ jā¹nxe³sxā³
 ya³lu²kxi²nē³lxa³lho³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²nāu³xa²
 wā³li²ju³ta³nū³a² wah³nxe³te²su² te²an²tu³
 sa¹so¹nē³tu¹wa². A²ka³te³na² wi¹tāu³lo³ti³hi¹tē³tu¹wa².

10 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na²
 sa²yo²we¹ta¹nhxai²jau³xai³tā² yen³kxa²
 ya²la³ty³kxa² wā²nā³ū¹nhē³kxi²nū³su²
 nxe³jau³xai³la¹wa². Ka³te³na² oh³xai²nān¹jau³sxa³wa².
 Hāi¹nxe³kxe³hū³nhī³nx2na³la². Wān³txa²
 ya²la³ty³jau³xa² a³la³kxi² ta³lu²nai¹nxā³hē³la².
 A²nxe³jau³xai³na² sa²kxai³lu² nxe³i²yau¹ū³nhē³na³la².
 I²yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹:

— Ka³yuh³xa² wi¹te²a² i²ya²lut¹sān²nū²la² tē³nū²la²

2 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² a²nū²a²
ī³wi¹ti³hi¹ke³la³te³kxai³ Txa²wā¹sū³na² ā³tī³te²a² sa²kx-
ai³lu² a²kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² ā³wa²su¹tū¹hī³nx²na³la².
Nxe³sxā³:

— Te²yā¹nxe² kō³nxe³ti³ kái³a¹ju³ta²
wāix³ti³nha²sa²nxa³nha¹. Nxe³hī³nx²na³la². Nxe³sxā³
ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹hx-
ai²kxai³ jā¹nxe³hī³nx²na³la². Ā³wa²su¹thī³nx²na³la².
3 Nxe³yān¹ta¹ kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³yxuh³xa²
a²ti³ha²yau³xa² tē³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹to³tāu³a¹
kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² sa²wa²lho¹xi²sxā³
ain³kxa²xai³hī³nx²na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ po¹na²
in³txa² a²ti³ha²yau³su² tā³nxā² ka³bri²ta² in³txa²
a²ti³ha²yau³su² tā³nxā² nxe³jau¹xai²li² tē³sxā³
Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹xai³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kái³kī³ju³ta²
ā³wa²su¹tē³lxa³wa². 5 Nxa²ha²te¹ Kris²tu³jah¹la²
a²kan³sxā³ wxā³hī¹nu¹ta¹na² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²
ī³ye³kxi²na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ain³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxa² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² ū³hū¹nxain¹kxa²
ten³nxa²nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa²
ū³hū¹nxain¹kxa² ten³nxa²nxa³ha²kxai³ nxe¹lxi¹.
Nxe³yān¹ta¹ yuh³xai²nān¹te²su² te²na² a²nū²khai³xa²
ū³hū¹san¹kxe³nū³a² āu¹la³kxi²sa¹nhē³li¹.

6 Txah³lxa³kxa³txa² a²ne³ka³na²nhāu³a² ka³yxuh³xa²
sī³na² ū³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² ī³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ a²kō³nxe³ti³ kái³ain¹kxa²
ā³wa²sut¹sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yxuh³xa²
a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹sain¹kxe³su² ī³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹.

7 Nxe³nxa²ha²kxai³ ī³wa²lū³xi³na¹te³nah¹lxi¹:
— Sū³na² nxe³txi¹. Ten³nxa²kxe³nū³su² kái³te³lhxā³
wxā³na¹nhai¹. Wān³txa² au³hxain²jau³yai¹tā²
wā²nā³ū¹san¹jau³nu³ai³tā² kái³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹.
Kris²tu³jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

8 A²wi¹lhi¹nān¹jau³xa²:
— Yen³kxa² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² ū³hū¹nx-
ain¹kxe³su² tā³nxā² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa²
ū³hū¹nxain¹kxe³su² tā³nxā² txah³lxa³kxa³txa²
a²ne³ka³na²nhāu³a² ka³yxuh³xa² sī³na²
ū³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² tā³nxā² a²kō³nxe³ti³
kái³ain¹kxa² ā³wa²sut¹sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yx-
uh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹sain¹kxe³su² tā³nxā²
nxe³jau³xu¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹ ten³nxa²nxa³ha²kxai³
ī³ka³lih³nxā²nxa³ha²kxai³ nxe³nxān²ta¹. Nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na²
a²wān³txu¹ta¹na² nxe² au³nē³jau³xu¹ta¹na² wain³txi³
sa²yxo²we¹thxa³kxan²ti³ ī³ka³lih³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

9 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹:
— Ten³nxa²kxe³nū³su² kái³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹.
Nxe³jau³xai²li² ā³ta³lo³hē²ti²sxā³ e³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kx-
ai³lu² a²wi¹lhi¹na² ū³hū¹xai³kxa² a²wē³ta³ te²lxi³
Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² ā³wē³not³sxā³
ne³ka²ta¹ wxe²na³la². 10 Nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na²
a²ten³jut³su² na³la². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
sa²yxo²we¹ta¹hxai²hē¹la².
Sa²yxo²we¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹kō³nxe³ti³
kái³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³la².
Kris²tu³jah¹la²nū²khai³xa² ye³ka³na³ka³nat³sxā³

ya³lu²kxi²nū¹nhē³hī¹nān¹te²tu³ txa²wā¹kō³nxe³ti³
kái³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³la².

11 Nxa²ha²te¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a²
wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū^hte²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² a³lan²ta²
hāi¹nxe³ti³xa¹ sxi²ha² yuh³xan¹thī³na² ā³wih¹sxā³
a²wa³ka³li³lo³kxe³su² o²la³kxai¹nhxai²na²hē³la². Ka³yx-
uh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
ū³hū¹kxe³su² o²la³kxain¹to³hxai²na²hē³la². Nxe³yān¹ta¹
a²nū²a² kō³nxe³ti³ kái³kxa² ā³wa²su¹jut³su²
nxe³te²sxa³yu²hē³la². 12 Hxi²kan¹te²sxa³kxan²ti³nu¹
Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
ye³ka³na³ka³nat³sxā³ ya³lu²kxi²nū¹nhē³lhi¹nān¹te²tu³
kō³nxe³ti³ kái³kī³ju³ta² a²wah³yut³su² ā³wa²su¹tā³la².
A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² a²wi¹lta³u³a²
ā³wxe³ya³hā²kxai³ a²wa³li³kha³lah³lo²lon³ya³ta¹hx-
ai²hē¹la². 13 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ hāi¹sxā³ yxau³sxā³
wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². Wah³nxe³te³nah¹lxi¹,
Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
a²kō³lko¹nū³kā³txa² sa²yxo²wet¹si¹hain¹ju³ta³nū³su²
wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². 14 Jā¹nxe³sxā³
ye³ka³na³ka³nat³sxā³
ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²ai²na²
kō³nxe³ti³ kái³ju³ta² ā³wa²su¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ī³wi¹ti³hit¹sa²tē³ain¹na³la².

15 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx-
ah¹la² te²yā¹nxe³kxe³hū³jau³xa² e³kxi²nūn³ta¹hx-
ai²hē¹la². A²wi¹lhi¹nān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:
“Tū¹kā³tx-
ai²na² a²ne³nxē³nai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹jau³xa²
ā³wih¹tu¹wi¹. A²ē¹nāu³ai²na² Txa²wān³txa²
tah²yau³nū³a² ū³wha²li¹la³kxi²na¹tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na²
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

16 — Kxā³nāu³a² wi¹kāi³ū¹hai¹na¹ju³ta³nū³a²
ī³ye³yxo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³nū³a² nxe³te³nah¹lxi¹,
Sū³nu²na¹xai²na² nxe²e³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Tū¹kā³tx-
ai²na² a²ne³nxē³nai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹jau³xa²
ā³wih¹tu¹wi¹. A²ē¹nāu³ai²na² Txa²wān³txa²
tah²yau³nū³a² ū³wha²li¹la³kxi²na¹tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na²
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
17 Ā³ta³lo³hē¹txi³sxā³ āh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Kō³nxe³ti³ kái³ain¹jut³su² ha²kxai³
sa²yxo²ā³sain¹jut³su² ha²kxai³ ne³wā²na³a¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 18 Jā¹nxe³jut³su² kō³nxe³ti³
kái³kī³ju³ta² a²yo³ha² ā²la² ū³yho³hi²kī³sa²kxai³
āh¹lxi³sxā³ ū³yho³hi²xi²ju³ta³nū³a² yū³te²sxa³yu²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² ā³tī³kxi²kī³jau³su²

19 Nxe³ha²kxai³lu¹ txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³
Je³su²jah³lai¹tā² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxan³nū¹nhē³lha²kxai³ ā³wa²sut¹sxā³ yx-
au³kī³tā³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
nxe³hī¹nān¹te²tu³ hxi²kan¹txi³ Sū³na² e³kxi²to³kī³tā³la².

20 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ī³ye³ū^hnhē³tū<

ĩli³tãu³a¹ Sũ³nai²li² hxi²kan¹txi³ ĩye³kxi²to³kĩ³tã³la².
 21 Wã³nxĩn¹ta² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ ĩye³ũ¹nhẽ³jah¹lan²tu³
 hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². 22 Jã¹nxe³jut³su²
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ ã³ti³a³sah¹lxi³wxa².
 Txa²wã¹ẽ¹nãu³a² au³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ ĩny-
 ha¹ya³sah¹lxi³wxa². Nũ³kxũn³sxã³ yxo²²a³sah¹lxi³wxa².
 Au³txi³ a³la³kxi²nha²kĩ³jau³xa² ko³nxe³ti³ kã³kĩ³ju³ta²
 ã³wa²sut¹sxã³ yxau³a³sah¹lxi³wxa². ĩ³yau³xa² tẽ³sxã³
 wxa²ho³kxi²nha²kĩ³kxi²nã²tu³ txa²wã¹nũ²ai²na²
 whã¹na¹ wi¹lhan³kxi²nha²kĩ³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²
 yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Sũ³na² wã³txa² sa²yxo²we¹kĩ³kx-
 ai²nã²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhan³ko³tẽ³tu¹wa².
 23 Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxi³lu² kã³ũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a²
 au³ũ¹nhẽ³tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³xai³tã² ya²la³tu³
 kã³ũ¹nhẽ³tu¹wa². Yxo²²kĩ³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxã³
 nxũ²kwã³lxi³sxã³ wah³nxe³a³sah¹lxi³wxa².
 24 Te²yã¹nxe³sxã³ wi¹kã³ũ¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².
 A³lxi²waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa². Ju¹tai²na² ã²la²
 kã³ĩnon³sxã³ ĩ³nxũ²kwã³lxi³waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².
 25 ĩ³nxũ²kwã³lxi³waun¹nyhu¹te³lhxã³
 ã³yã³nũ²kxi²yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yah¹lxi³nha²kxi³ a²nũ²a² wxa²ha³tih³nãu³a²
 ju¹tai²li² ã³na¹ain¹tai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³a³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
 a³ka³nxi²sxã³ wã³li²ju³ta² yxau³son³na³la². Wã³li²kx-
 ai²nã²tu³ ko³nxe³ti³ kã³tã³nxa² wi¹lhin¹sxã³ kã³tã³nxa²
 nxe³kĩ³ju³ta² a³ya³txi²nẽ³tu¹wa². Nxe³ha²kxi³
 ĩ³nxũ²kwã³lxi³txi³nyhu¹ah³lxi³hxain¹kxi³ jã¹nxe² ã²la²
 kã³ĩnon³sxã³ kã³nyhu¹a³sah¹lxi³hẽ¹la².
 26 Nxa²ha¹te¹:
 — Je³su²jah¹lai²na² wã³txa² ĩ²a¹xã¹. Nxe³na¹ta¹
 sa²yxo²wet¹sa²nxa³nha¹. Ko³nxe³ti³ kã³ihxai²na¹kxi³
 jã¹nxa¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxi²nã²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kã³kĩ³ju³ta² sa²wa²su¹tũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³la².
 27 Nxe³yãn¹ta¹ wxã³ju³ta²nũ³a² yuh³lxi³si¹nhẽ³tu¹wa².
 Ko³nxe³ti³ ĩ³yil²nhẽ³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ yũ³nẽ³tu¹wa².
 Nxe³sãn²ka³tu³ ha³nxe² ĩ³tho³xa² Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² ĩ³hx-
 an³si¹hain¹ju³ta³nũ³a² we³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³hx-
 an³yain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²sa³.
 Te²yã³nxe³ju³ta² ko³nxe³ti³ ĩ³yil²nhẽ³kxi²nã²tu³
 te²yã¹nxe² ĩ³lhxan³nẽ³lha³ta²wa². 28 Nxe³hxai²na²hẽ³la².
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
 sa²yxo²ã³te²u¹tai²na² ko³nxe³ti³ ĩ³yil²nhẽ³kxi²nã²tu³
 ko³nxe³ti³ ĩ³yil²nũ²la² wxã³ti²yhe²kxi²nã²tu³ a²nũ²a²
 ha¹li¹ tã³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tã³nxa² te²yã¹nxe²
 ko³nxe³ti³ ĩ³yil²nyhah¹lxi³kxi²nã²tu³
 ĩ³ya²lut¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yil²yah³lxi³hxai²na²hẽ³la².
 29 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² Ta²ha²
 ti³ka³la³kxi³hũ³nxe² sa²yxo²ã³kxi²nã²tu³ ã²la²
 kã³ĩnon³sxã³ wxã³ix3ti³yut3sa²hĩ³nx2na³la².
 — Kris²tu³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxã³
 ya³lu²kxi²ju³tai³tã² kwa²hã¹nx2na³na¹. Hai³txi³
 txa²wã¹ẽ¹nai²na² sa²wa³su³tũ¹nhẽ³lxa³lho³na¹. Nxe³kx-
 ai²nã²tu³ ã²la² kã³ĩnon³sxã³ wxã³ix3ti³nha²hĩ³nx2na³la².
 A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹sxã³
 ĩ²nẽ³jah¹lai²na² ko³nxe³ti³hit¹sxã³ ĩ³yil²kxi²nã²tu³

ã³wxã³ix3ti³yut3su² ã²la² kã³ĩno³nhĩ³nx2na³la².
 30 Nxe³ha²kxi³ Txa²wã¹sũ³na² wã³txu¹tai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txi²na² so¹lxi³ ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta³lo³kxe³su²
 ĩ³wa³lxi³nha²sxã³ ũ³yho³hi²jah¹lo²sa¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³jau³xa²sa¹:
 — Txa²wã¹sũ³nu²na¹xai²na² so¹lxi³ a²nũ²a²nãu³xa²
 kã³ĩain¹kxa² wi¹tã³nxa² ko³nxe³tã³nxa²
 a³ya³ti³jah¹lo²sa¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jah¹lai²li² txa²wã¹ẽ¹nãu³a²
 a³la³kxi²kĩ³jah¹lai²la¹wa². 31 Jã¹nxe³jut³su² ko³nxe³ti³
 kã³kĩ³kxe³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³jah¹la² hxi²ka²
 wa³ka³ton³nẽ³kxi²nã²tu³
 o²khai¹nxe³nẽ³ju³tai²la¹wa².
 32 Nxa²ha¹te¹ kxã³nxa² he¹yah³lxi³ju³tai³tã²
 sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi²nha¹jxah³lxi³hẽ¹la².
 Nxe³hĩ¹nai³tã² Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yxo²²ah³lx-
 in¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 Je³su²jah³lai²na² wã³txa² sa²yxo²ã³te²nãu³xa² kã³in²
 khãuh³lxa³ti³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³
 Je³su²jah³lai²na² wã³txa² ã³na¹yah³lxi³ta¹hxan³nhẽ¹la².
 33 Wxa²ha³tih³ ĩ³nxa² ko³nxe³te³lo³nx2tai¹nha²kxi³
 a²nũ²a²nãu³xai²na² yen³nãu³a¹ ko³nxe³ti³
 kã³ũ¹nx2tai¹nha²kxi³ nxe³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa². Āh¹
 wxa²ha³tih³ ĩ³nxai²na² khãuh³nxe³nxain¹ju³ta³
 so¹nũ¹nx2tain¹sxã³ kwa²
 wa³ka³ti³lon³nxe³nx2tain¹ta¹hẽ¹la², Je³su²jah³lai²na²
 wã³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi³nha²kxi³la². 34 Sxi²ha²
 kan²thi³na² wxa²nũ³ka³txa² ũ³tĩ¹kxi²nx2tain¹kx-
 ai²nã²tu³ ĩ³sxã³
 ã³nxũ²kwã³lxi³nain¹yah¹lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la².
 Wxa²yen³kxi³khai³xa² nũ³kxũn³sxã³
 so¹kxi¹nx2tain¹kan²ti³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² hãu²non³sxã³
 yxau²sa²tẽ³yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³sxã³
 wxa²ẽ¹nã¹jau³kxi³lu¹:
 — Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² ã²la² wi¹kxa²
 yũ³sa³tũ¹xã¹, Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²su¹. Hai³txi³
 kho³nhxan³nxa³lho³na¹. Nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la².
 35 Nxe³yah³lxi³nha²kxi³ nxũ²kwã³lxi³txi³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Kxã¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ki³kxi³lu² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³yho³hi¹nx2ti³tu¹wa².
 36 Ya³nã³ta³ki²la²sxã³ wahx3nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta²
 sa²yxo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxi³nã²tu³
 yen³kxi³nũ³a² au³ũ¹nx2ti³jau³xai³tã² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wa²,
 Txa²wã¹sũ³na²sa³. 37 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a²
 au³ũ¹nx2tai¹jah¹la² ya²la³tu³ wxã³tu¹wi¹. Hai³txi³
 kxã³su² nxa³lho³li¹.
 38 Nxe³yãn¹ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi³khai³xa²
 yxo²²sain¹tu¹wi¹. Yxo²²sai¹nha²kxi³ ka³ten³su² yx-
 au²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ĩ²li³te²a²
 sa²yxo²ã³sain¹sxã³ ã³wã³li²kxi²nã²tu³
 ĩ³ka³li³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 39 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹xai²na² te²yã¹nxe³kĩ³sxa³wa².
 Hai³txi³ txa²wã¹si³yon³nãu³a² ĩ²sxã³

sa²si³wa²nha²ki³sxa³lho³la². Yxã¹ta¹
sa²si³wa²nha²ki³kxai²nã²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
khon³hxa³kxi²nẽ³lha³ta²wa². Yxã¹ta¹ hai³txi³
nxe³ki³sxa³wa². Yxo²ĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3sxã³ yx-
au³ya³nhẽ³na³la².

Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ki³jau³su²

11 Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ki³kxai²nã²tu³ ha³lo²a²
wah³nxe³ki³kxe³khai³nũ³a² ya²la³tu³ wxã³tu¹wa².
Nxe³sxã³ yen³kxi³khai³xã² ĩ³ki³sxa³kxan²ti³:

— Yen³kxi³khai³xã²li² ya²la³tu³tã³na¹. Nxe³hĩ³ki³tã³la².

² Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta¹na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ ĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

³ A²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu²
hã¹isxã³ ĩ³ye³ka³tu³ txa²wã¹ha³lo²ai²na² ĩ³yũ¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ki³sa²kxai³
ã³ne³wxe³ki³tã³la². Nxe³sxã³ yen³kxa² ĩ³ki³kxa²
he³la³kxa² tẽ³sxã³ yu³tã³xã² we¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Hã¹isxã³ a²wã³txa² ĩ³ye³hi¹na¹ ĩ³yũ¹ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³ju³ta¹li² yxo²ĩ³ki³tã³la².

⁴ Nxa²ha¹te¹ A³be²lah³lu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na²
wã³txa² yxo²ĩ³ha²kxai³ yen³kxa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³ah³lu¹ta¹na² yen³kxa² tẽ³sxã³
Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹
Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹:

— A³be²lah³lai²na² yen³kxa² ã²la² wi¹na³na¹.
Yxo²ĩ³sai¹nha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa¹xã¹. Yen³kxa²
ũ³hũ¹sa³kxa² wi¹lĩ³li²na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su² A³be²lah³lu¹ta¹na² kxã³su²
ya³lu²kxan²ti³ nxe³hi¹nã¹te²tu³ ĩ³tih³nxe³nẽ³na³la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ E³no²kah³lu¹ta¹na² hin¹hi¹nũ¹ta¹nã²tu³
Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².
Yxo²ĩ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Hã¹isxã³ Sũ³na² hxi²kai²na² ã³sa²so¹nũ²la² Sũ³nai²na²
ha³lo²ai²nã²tu³ oh³xai²nã¹ko³xai²nã²tu³ ã³wih¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la², ya³lu²nxa³kxan²ti³na². Sũ³nai²li² yxo²ĩ³sxã³
ĩ³wi¹lxon³kxi²ha²kxai³ ã³sa²so¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹li¹:

— E³no²kah³lu¹ta¹na² ã³sa²so¹nxa³tã³lxa¹
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ĩ³wi¹lxo³kxi²sa²tẽ³ta¹hx-
ai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³kxai³la¹
yuh³xai²nã¹ko³xan¹tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
ã³te³nain¹kxan²ti³ hai³txi³ ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

⁶ Jã¹nxe³jut3su² yxo²ĩ³ki³sxa³kxai²nã²tu³ hxi²kan¹txi³
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³:

— Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³a¹tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nã²tu³:

— Txa²wã¹sũ³na² ya²la³tu³ ka³ten³su² yxau³na³na¹.

Txa²wã¹sũ³nai²li² ã³te³na¹kxai²nã²tu³ wi¹li²sa²sxã³
ain³kxi²sa³tũ¹xã¹. Nxe³ki³jau³su² yxo²ĩ³ki³kxai²nã²tu³
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³tã³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ No³e²ah³lu¹ta¹na²
te²yã¹nxe³nũ³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wã³txa² an³txi³jau³su² ha³lo²a²
ko³ton³kxi³nũ³su² jau³jau¹xai²na² au³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³ton³kxi³ju³ta² ĩ³ta³tã³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²

yxo²ĩ³sxã³ sa²yxo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²yxo²we¹tũ²la²
na³vi²o²tẽ³na² ar²ka³tẽ³na² a²sxe³xã³ka³lxa² whã¹na¹
a²wẽ³ha³lxa² whã¹na¹ ã³wih¹sxã³ yxau³ka³lo³nũ³a² tx-
on³ ã³si³wxe³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ kãin²
wẽ³hã¹ha²kxai³ ĩ³yau³xã² kãin² hũ³tha²kxai³ nxe²
ã³si³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³kxan²ta² No³e²ah³la²
wẽ³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ ĩ³yau³xã² ka³ten³ta²
hãu¹yxã²xai³lhxã³ yxau³ah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a²
a²yxo²ha³kxa¹ ya³lun¹txa²hxa³n³kxan²ti³nũ¹ No³e²ah³la²
wẽ³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ ka³ten³ti³ yxau³ah³lxi³ta¹hx-
ai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² jau¹xã²kxai³lu²
No³e²ah³lu¹ta¹na² yxo²ĩ³ha²kxai³ nũ³kã³txi³ ã³xã²
yxo²ĩ³ai¹nxa³te²a² nxe³ye²ha²kxai³ nxe³ye²ta¹hx-
ai²hẽ¹la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ A³bra³ãu³ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² yxo²ĩ³ha²kxai³
sa²yxo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ha³lo²a² tah²ko³nũ³a² ũ³hũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. A³li³sxã³
ã³nxa¹ntãu³a² ũ³hũ¹nxa²ha¹jen³nũ³a² wain³txi³
au³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²
ha²kxai³ A³bra³ãu³ah³lu¹ta¹na² yxo²ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³te³na¹ ha³lo²a² tah²ko³nũ³a² ai³tĩ³na² ĩ³xa³kxan²ti³
a²si³yah³la²nãu³xu¹ta¹na² a²ha³lo²khai³xu¹ta¹na²
ã³sxã³ ai³ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹ Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²
yxo²ĩ³sa²tẽ³ha²kxai³ ha³lo²a² tah²ko³xã² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹jen³nũ³ai³tã² kwa²hã¹nxe² yxau²

ã³la³kxi²sa²the³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²wẽ³sa²
I³sa²kah³lu¹ta¹la³ha²kxai³ a²sa³wi³sa²
Ja³ko²ah³lu¹ta¹la³ha²kxai³ ha³lo²a² ko¹xai²na² sxi²ha²
ka³yxuh³xã² wã²la² we¹thĩ³na² kwa²hã¹nxe² yxau²
ã³la³kxi²sa²the³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
wã³txa² jau¹xu¹tain²txi³ ain³kxi²sxã³ yxo²ĩ³ain¹ta¹hx-
ai²hẽ¹la². ¹⁰ Jã¹nxe³jut3su² A³bra³ãu³ah³lo²kxai³lu²

Txa²wã¹sũ³na² sxi²je³na² ta²hĩ³na²
wah³nxe²sa²thet3xai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nai²na²
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² thĩ³nũ³ai²na²
ĩ³hau³kot3sãn²nũ²la² txon³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na²
txah³lxa³kxa³txa² a²si³yxau³tãu³a² au³tũ³whxe³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ ã³kho³te²sxa³yu²hẽ³la². Jã¹nxe³na³la².

Nxe³thĩ³thĩ¹nai²li² A³bra³ãu³ah³lu¹ta¹na²
wah³nxa³kxi²xai³ta¹hxai²hẽ¹la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ Sa²ra³ka³lxu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na²
wã³txa² yxo²ĩ³ha²kxai³ a³ka³lxon¹kxan²ti³
Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² wã¹li²lxa²
we²nxi²ki³lxo³nxe³yah³hi¹na¹ wẽ³ni²ta¹hxai²hẽ¹la².
A³bra³ãu³ah³la² wẽ³sa² wẽ³ni³ya³ta¹hxai²hẽ^{1</}

13 Jǎ³nxe³jut3su² tǔ¹kǎ³txi³nǎu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ yah³lon¹sxǎ³ a³ka³lxon¹sxǎ³ nxain¹nǔ²la² ya³lu²te³lhǎ³ tǎu³a² ǎ²la² kan³txi³ yxo²ǎ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yen³kxi³nǔ³a² Txa²wǎ¹sǔ³na² au³ǔ¹hain¹kxai³tǎ² so¹kx- ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hǎi¹sxǎ³ u²ten³sa²tǎ³kxi³hǔ³nxe² a²yen³kxa² u²lan¹te²hǔ³nxe² so¹kxain¹ta¹hx- ai²nxa³hē³la².

— Yuh³xan¹ko³xai²na² yxau²xai³ko³xai²na² hai³txi³ txa²ha³lo²khai³sxa³wi¹. Hǎi¹sxǎ³ ai³la¹ko³xai²la¹wi¹. Ten³sai¹nhxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³sxǎ³ jau³jau¹xai²na² nxe²e³kxain¹tǔ³kǎ³txa² e³la¹ ha³lo²a² tah²ko³xa² yxau²khai³ain¹ko³nǔ³a² ǎ³ten³ye¹nx2tain¹na³la². 15 Hai³txi³ ta³ko³xai²na² yx- au³ai¹nhxai²ko³xai³tǎ² a³li³ain¹ko³xai³tǎ³ ǎ³wǎ³li²sxǎ³ yx- au³xain¹te³lhǎ³te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Te³nain¹ke³la³te²kxai³ ǎ³wǎ³lai¹nhǐ³nx2na³la². Nxe³yǎn¹ta¹ te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 16 Nxe³yǎn¹ta¹ ha³lo²a² yxau³khai³xain¹ko³nǔ³a² ǎ²la² wi¹ko³nǔ³a² ǎ³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Oh³xan¹ko³xa² ǎ³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Oh³xan¹ko³xa² ǎ³te³nai¹nha²kxai³ Txa²wǎ¹sǔ³nu²su² te²kxai³lu² ǎu²li²te²sai¹nxa³wa².

— Txa²wǎ¹sǔ³nu²su² nhi¹lx¹. Nxe³si¹hain¹kxan²ti³ ǎu²li²te²sai¹nxa³wa². Nxe³kxa²yǎn³ti³tu³ti¹ sx²ha² oh³xan¹thǐ³na² ǎu¹la³kxi²nǔ¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ A³bra³ǎu²ah³lu¹ta²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² yxo²ǎ²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hǐ¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² sa²kxai³lu² A³bra³ǎu²ah³lu¹ta²na² yxo²ǎ²kxe³ju³ta² a³ya³txi²te³lhǎ³ ta¹hxai²hē¹la².

A³bra³ǎu²ah³la² wē³sa² a³lx²ju³ta² ǎ³sen³sai¹sxǎ³ a³lx²sain¹te²la¹ku¹. Nxa¹nha¹. Nxe³sxǎ³ a²wē³sa³khai³xa² I³sa²kah³la² sa²kxai³lu² tē³nǔ²la² Txa²wǎ¹sǔ³na² ũ³hǔ¹xi²si¹jau³su² ǎ³ya²lu¹te³lhǎ³ ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³jut3su² Txa²wǎ¹sǔ³na² hi²sen³kxai³lu² ǎ³kxi²nǔ²la² hǎi¹nxǎ¹si¹jau³su¹ ǎ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kǎin² a²ne³tah²nǎu³lon³kxe³nǔ³su² ha²kxai³ Txa²wǎ¹sǔ³na² a²yo²a² au³ta¹hxai²hē¹la². I³sa²kah³lu¹ta²li² a²ki³lha³lx- an²tu³ ka³na³ka³na³te²a² so¹lx³ wēh³ni²sxǎ³ wet¹ja¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² sa²wa²lho¹xi²sxǎ³ ain³kxi²xi²kxan²ti³ wē³sa² nǔ¹ta² ki³lha³lx²khai³x²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² ũ³hǔ¹te³lhǎ³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 18 Kxǎ³nhxǐ¹nai²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A³bra³ǎu²ah³la² a²ne³nxē³na² ǎ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— A³bra³ǎu²ah³lǎi³. Wxa²ki³lha³lx² I³sa²kah³la² so¹lx¹ we¹tin¹jah¹la² ka³lx²tǔ³kǎ³txi³su² txon¹tu¹wi¹. Kǎin² a²ne³tah²nǎu³lot3tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxa²ha¹te¹:

— Txa²wǎ¹sǔ³na² hxi²kai²na² sa²kxai³lu² txa²wē³sa² ya³lu²kxi²sa²kxan²ti³ ka³ten³ta³ ǎ³sa²yxau³xi²sxǎ³ ka³ten³yah³lo²nǔ³a² ũ³hǔ¹xi²sa³tǔ¹xǎ¹. A³bra³ǎu²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ti¹ a²nǔ²a² ya³lu²te²nǎu³xai²na² I³sa²kah³lo²kxai³lu² ka³ten³ta³ ǎ³sa²yxau³xi²kxe³hǔ³nxe² A³bra³ǎu²ah³lo²kx- ai³lu² ka³ten³ta³ so¹kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ I³sa²kah³lo²kxai³lu² yxo²ǎ²ha²kxai³ a²wē³ha³lx²khai³x² ha¹lin¹te²kxai³lu² tē³sxǎ³ yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hǔ¹ju³ta³nǔ³a² au³ya³ta¹hxai²hē¹la². Wē³ha³lx² a²ǎ³lx² Ja³ko²ah³lo²su² ha²kxai³ E³sa³u²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ te¹yǎ¹nxe³sxǎ³ Ja³ko²ah³lu¹ta²na² yxo²ǎ²jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² yah³lon¹sxǎ³ ya³lu²te³lhǎ³ tǎu³u¹ta²na¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² wē³ha³lx² a²ne³tah²nǎu³lot3te³lhǎ³ ǎ³kaix¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²na² tē³lx²sxǎ³ wǎn³txa² wi¹jau³x² wi¹lx- on³kxi²nǔ¹ju³ta³nǔ³a² au³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Ja³ko²ah³la²kxai³lu² tǎu²nxa² ũ³haik¹ka³txa² ũ³hǐ¹nha²sxǎ³ yxau³sxǎ³ Txa²wǎ¹sǔ³na² ǎ³sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² yxo²ǎ²nǔn³ta¹hx- ai²hē¹la². Nxe³sxǎ³ yah³lon¹sǎn²nǔ²la² ya³lu²ju³ta² ya³son³tǎu³a¹ a²sa³wi³ha³lx²i³nǔ³kǎ³txa² ǎ³kaix¹sxǎ³ ǎ³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ǎ³ye³kxi²sxǎ³ au³ain¹te³nah¹lx¹, I³sa³e² a²nǔ³kǎ³txa² E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxǎ³ ih³hain¹ju³ta³nǔ³a² au³ǔ¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Au³ǔ¹hain¹ka³tu³ti¹:

— Txai²li² ya³lu²na¹ju³ta² ya³son³na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²na¹kxan²ti³ ta²ko¹xai²na² E³ji²ta²ko³xai²na² a³li³hxn³yah³lx²in¹tǎu³a¹ txa²su³a² ya³lu²na¹ta³su³a² ǎ³tē³jah¹lx²i³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² a²wǐ³na² a²hǎ³ka³na² khai³su² ye³te²kxai³lu² a²wē³sa² Moi³se²ah³lo²kxai³lu² kwēn¹ta² a³li³lah¹jah¹la² so¹sxǎ³ hǎi³a² sa²no¹wxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wǎ¹sǔ³na² yxo²ǎ²ya³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxǎ³ ǎ³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tǎ³ti¹tǎu³a² hǎi³a² sa²no¹ya³ta¹hxai²hē¹la².

— Wē³sai²na² wi¹khaix¹te²la¹xǎ¹. Ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³lai²na² wǎn³txi³su² ǎ³ye³kxi²sain¹jau³xai³tǎ²: “Wxa²wē³ha³lx² in³txi³su² kx- ai²nǎn²tu³ su²lhǎ³jah¹lx²i³hē¹li¹.” Nxe³jau³xai³tǎ² yuh³lx²ya³sa²nxa³nha¹. Sa²yo²ǎ³ya³ha¹tǔ¹xǎ¹. Ya³jau³su² Txa²wǎ¹sǔ³na² yxo²ǎ²ya³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ kxǎ³nǎu³a¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² in³txi³lon³tǎu³a¹ Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² yxo²ǎ²ha²kxai³ a²ē¹nǎn¹jau³kxai³lu¹:

— Fa³ra³o²ah³la² a²ka³ne³lxai²na² wē³sa²ki³lot3sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. ǎ³na¹a¹tǔ¹xǎ¹. 25 I³sa³e² nǔ³kǎ³txa² Txa²wǎ¹sǔ³na² nǔ³kǎ³txi³su² ha²kx- ai³ kǎin² khǎuh³lx²txi³nyhain¹kxan²ti³ te²yǎ¹nxe² khǎuh³lx²txi³nhain¹kxa² yǎ¹nxe² nxe³ju³ta² ten³sa³nha¹. “Kǒ³nxe³ti³ kǎi³a¹kxe³su² ǎ³wi¹lxo³kxi²na¹tǔ¹xǎ¹.” Nxe³na¹jau³su² ten³sa²nxa³nha¹.

26 Nxe³sxǎ³ E³ji²ta²ko³xa² a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kx- ai³lu² a²yen³kxa² ũ³h³wxe³ain^{1</}

ũ³yho³hi²sa²ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ ten³sa³nha¹.
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².
 27 Nxe³ka³tu³ hã²wxã³txa³ E³ji²ta²ko³xa² a³li³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ta²hã²kxai³
 Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² a³li³ta¹hxi²hẽ¹la².
 E³ji²tan¹ko³xa² a²wa³kxën³yah¹lu¹ta²li² kãin²
 Ɣã³ta³kxi²kxan²ti³ hai³txi³ Ɣ³yuh³lxi³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³ Ɣ³ki³sxa³jah¹lai²li²
 Ɣ³kxi³te²hũ³nxe² ya³lo³txi²sxã³ yxau²xai³ta¹hxi²hẽ¹la².
 28 Jã¹nxe³tãu³a² yxo²ta²hã²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yxo²we¹ta¹hxi²hẽ¹la². Sa²yxo²we¹te³an¹jau³kxai³lu²:
 — Ka³yxuh³xa² wi¹te²a² a²ti³hã²yau³xa² tẽ³sxã³ sxi²ha²
 a²yxo²a² a²yxo²hẽt³si²ka³txa² ũ³tõ¹la³kxi¹nha²kxai³ sx-
 ih²yxo²a² a²yxo²ka³kxi²ka³txa² ũ³tõ¹la³kxi¹nha²kxai³
 a²ti³hã²yau³xa² tẽ³sxã³ kãi³jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Sa²yxo²wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sa²yxo²wet¹sah¹lxi³n¹kx-
 ai²nãn²tu³ wi¹lhin¹sxã³ yxau³yah³lxi³tu¹wi¹. Yxã¹ta¹
 sa²yxo²wet¹sah¹lxi³nã²nãn²tu³ wxa²wẽ³sa² in³txa²
 wẽ³sa² hxi²kan¹te²nãu³xa² a²yxo²hã²kxai³
 Ɣ³ya³lu¹ta¹nha³ta²wi¹. Yxã¹ta¹ a²ti³hã²yau³xai²li²
 sxi²ha² ũ³h³yxo²hẽ¹jah³lxi³n¹kxai²nãn²tu³
 Ɣ³ya³lu¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² kxã³nxi³kxai³ txa¹hxi²hẽ¹ nxe³jau³kxai³lu²
 yxo²ta²hã²kxai³ wain³sxã³ kãi³ta¹hxi²hẽ¹la².
 29 A²lan²nũ³tãu³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ta²hã²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu²
 I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yxo²hã²kxai³ Ɣ³ye³na² kah³je³na²
 Ɣ³yxo²hã²ti³sa¹yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². Ɣ³ye³na² ti³hã²na²
 Ɣ³nxũ²kwã³hai¹ti³hã²na² Ɣ³nxũ²kwã³tet²ti³hã²nu³su² ha²kx-
 ai³ Ɣ³yxo²hã²ti³sa¹yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 E³ji²ta²ko³xan¹tũ³ka³txa² Ɣ³hi²txi²nyhain¹sxã³
 a²ẽ¹nãn¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — I³sa³e² nũ³ka³txai²na² Ɣ³ye³na²
 Ɣ³nxũ²kwã³hai¹ti³hã²na² yxo²hã²ti³lhi³ain¹na³na¹. Te²a²
 yã¹nxũ³na¹tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³ ă³nxi³te²i³
 Ɣ³ye³na²kxai³lu¹ Ɣ³wa³nũ³kxi²xi²nha²te³nah¹lxi¹
 ă³si³hẽ¹tũ³ka³txa² Ɣ³lo³nxe² Ɣ³ya³lun¹ta²
 hxa³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 30 Nxa²ha¹te¹ kwẽ³kon³ ka³lxa¹tãu³ă²tu³
 Je³ri³ko²thi³na² ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxi³thi³na²
 Ɣ³ki³hain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ɣ³ki³hain³kxi²sxã³
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a²
 Ɣ³ki³hain³kxi²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² yxo²ta²ai¹nha²kxai³ nxe² kãi³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²je³nai²na² ki³tã¹kxi²nha²thi³na²
 ki³kxan²ti³ wã²nxũ¹lxi³sxã³ ă³yxun¹na³ah³lxi³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 31 Nxe² ă³yxun¹na³ah³lxi³nũ²la² Je³ri³ko²thi³na²
 yxau²xai³tũ³ka³txai²na² ă³ya³lu¹ta¹lxi²hã³jah³lxi³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³ Ra³a²ba³ka³lxa² so¹lxi³
 hin¹ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² yãn³txai²na¹
 ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta¹hxi²hẽ¹la².
 A²nxe³sxã³ ta¹ka³lxa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ta² ă³si³wxe³hã²kxai³ I³sa³e² nũ³ka³txa² a²in³txai²na²
 sa²no¹wxe³hã²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ kãi³ũ¹hain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³kxai³lu² hin¹ye²ta¹hx-
 ai²hẽ¹la².
 32 Nxe³nxa²ha¹te¹ yxo²ta²tũ³ka³txu¹ta²na²
 ka³lxa¹txi³lon³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ a²yxo²hã²kxai³

Ɣ³ya³ũ¹nx²ta¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Ha³lo²a²
 a³lu²xa³wa². Ji³ti³ău²ah³lu¹ta²na² Ba³ra²kah³lu¹ta²na²
 Sã³sãu²ah³lu¹ta²na² Je²tah³lu¹ta²na²
 Ta³vi²yah³lu¹ta²na² Sa³mu³e²lah³lu¹ta²na²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² Ɣ³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na²
 nxe³yah³lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ta²yah³lxi³te²nãu³xa² ka³lxa²on³yah³lxi³ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². 33 Nxe³sxã³ yxo²ta²ai¹nha²kxai³
 a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² nũ³kxũn³khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² nx-
 ain¹kxan²ti³ wa³ka³ton³yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la².
 Wain³ju³ta² kãi³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²na²
 kãi³ũ¹ju³ta³nũ³a² au³ũ¹hain¹jau³xai³tã² ũ³hũ¹ain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Ka³yxuh³xa² hã³nxe³lxi³te²a² le³ău²su¹
 nxe³hxi²na²hẽ¹la². A²nxe³te²a² a²yxo²a² Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ka² kwa² ũ³h³yxo²tũ³hã²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹ti³
 Ɣ³so¹Ɣ³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². 34 Ha³nxe²a² i³tho³xa²
 ũ³he³nha³kain¹kxan²ti³ hai³txi³ ă³nũ³xa³hã²kxai³
 wãn³nxa³hã²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nũ²a² ă³xa²
 yxo²ta²te²na² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² hi³ki²a³la² hã³nx-
 eh³lxi³ka³txa² tẽ³sxã³ wxã³kxan²ti³ ka³ten³ti³
 ih³sau³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nũ²a² ă³xai²na² sa²kxai³lu²
 hxi²tha²on³khai¹nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ta²ai¹nha²kxai³ Ɣ³nũ³kxũn³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nũ²a²
 ă³xai²na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nũ³ka³txa² he¹kxi²te³lhxã³
 wxã³kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hx-
 ai²hẽ¹la². Wa³nũt³tũ³ka³txa² wxã³sxã³
 wa³ka³ti³lo³te³lhxã³ wxã³kxan²ti³ ih³hain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 35 Te²yã¹nxe³jut³su² tu¹txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu²
 a²wẽ³hã³lxa² ya³lu²kxi²ta³tã² ka³ten³su² Ɣ³sa²yx-
 au³xain¹ta¹hxi²hẽ¹la², yxo²ta²ai¹nha²kxai³la². Yxã¹ta¹
 ă³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ă³na¹si¹jau³su² Ɣ³khãuh³lxa³tain¹yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la²:
 — Txa²wã¹sũ³na² ă³na¹yah³lxi³nã²nãn²tu³
 wã²nha³txa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ă²la² ain³kx-
 ain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²ta²ain¹kxe³su²
 ă³na¹ain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la².
 — Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ kxã³nãu³a¹ ka³te³na² wi¹yx-
 au³na¹ju³ta³nũ³a² wah³nxa¹tũ¹xã¹. A²ẽ¹nãn¹jau³su²
 ta¹hxi²hẽ¹la². 36 A²nũ²a² ă³xai²na² sa²kxai³lu²
 ko³te³kxi²nũ¹hai¹nha²kxai³ ă³xai²na² po¹na² wã²la²
 tẽ³sxã³ u³kxi²ti³hã²na² wet¹sãn²nũ²la² khãuh³lxa³txi³sxã³
 Ɣ³ta³lo³wai¹tũ¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ă³xai²na² sa²tx-
 ai³kxi²sãn²nũ²la² sxi²ha² kan²thi³na² so¹sxã³ ũ³whi¹hi²
 nxe³sxã³ ũ³tũ³kxain¹yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². 37 A²nũ²a²
 ă³sa²nũn³te²na² sa²kxai³lu² yxo²ta²ai¹nha²kxai³ tx-
 ah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ ă³nan³sxã³ ă³ya³lut¹txa³lxi³ta¹hx-
 ai²hẽ^{1</}

āh¹ ā³xai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³thin¹sxā³
kāi³ū¹hai¹nha²kxai³ nxe²xai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la²,
yxo²ai¹nha²kxai³la². 38 Ha³lo²ai²na² a²nū²a²
yū²nxa³ko³xai²na² ā³nxai³sxā³ ho³hai¹nha²kxai³
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³la³ka³tē¹na² yxau³ai¹nha²kxai³
kxih³nxē¹na² yxau³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Wi¹lhin¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³
yuh³xai²nān¹te²a² hxi²ki³kxai³lu² ā³te³nain¹ta¹hx-
ai²nxa³hē¹la².

39 Jā¹nxe³jut³su² tū³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sū³na² yxo²ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su²
te²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx-
ain¹kxan²ti³ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³ju³ta³nū³a² au³hx-
ai²kxai³tā² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 40 Nxe³yān¹ta¹
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a²nū³su² ā²la²
wi¹ju³ta³nū³su² ā²la² āu¹la³kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ tū³ka³txai³ta³lx³ txa²wa¹kxi³na¹xain²txi³
a²wi¹lhin¹si¹ki³jau³su² ta³lu³ti²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³nu²khai³su² Txa²wā¹wi³nu²su¹ jau³su²

12 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ki³nāu¹xai²na²sa¹.

Tū³ka³txai²na² yxo²ai¹nha²kxai³ tū³ka³txai³tā²
i²nē³lain¹na³la². Nxe³nē³lai¹nha²kxai³
i²wā³txa³kxi²nha¹ki³jau³xai²na² whāi²na¹
ā³na¹a³sah¹lx³wxa². Kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta³tā²
ā³na¹a³sah¹lx³wxa². Nxe³sxā³ sa³nxe³la³kxi³nāu³xa²
kwa² ā³nih³yah³lx³te²ju²hē³la². Kwa² ā³nih³yah³lx³ik-
ai²nān²tu³ ā³ni³ha² i²ne³ka³ta³yah³lx³te²ju²hē³la².
Ti³h³na² ne³ki³san¹ti³h³na² so¹lx³ u²kxan²ti³
ten³sa²tā³yah³lx³te²ju²hē³la². A²wā³tāu³a² nxe³ta³nxa²
a²wi¹nē³tāu³a² nxe³ta³nxa²
ten³sa²tā³yah³lx³te²sxa³yu²hē³la².
Te²yā¹nxe³te²hū³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na²
yxo²ai¹nha²kxai³ wain³ti³h³na² so¹lx³
ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ā³nxai³a³sah¹lx³wxa².
Kō³nxe³ti³h³na² ten³sa²tā³a³sah¹lx³txa³hē¹la².
2 Je³su²jah³la² so¹lx³ ten³sa²tā³sxā³ i²a³sah¹lx³wxa².
Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²kxi²nē³ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³lh¹nān¹te²tu³ jah¹lai²na²
so¹lx³ yxo²ai¹nha²kxai³la². A²nxe³jah¹lai²li² kxā³nx-
ai³kxai³lu² ū³hxi²ki³la³kxain¹ju³ta³nū³a² yān³ta¹ yx-
au³so²nxa³ta³lx³ a³la³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³
i²yuh³lx³kxi²sxā³ ā³na¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹:

— Yxan¹nāu³a¹ i²ka³li³sa²ju³ta³nū³a² yū³sa³tū¹xā¹.
Nxe³sa³ha²kxai³ hī¹na² khāuh³lx³ti³sain¹ju³ta²
hxi²waun³ta³kxi²nha²nxa³lho³na¹. Hi³sa³ka³txa²
i²hxi²ki³la³kxi²sain¹kxan²ti³ Txa²sū³na²
āu²li²sa²nxa³lho³na¹. Je³su²jah³la² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ ka³ten³su² i²sa²yxau³xi²nū³la²
nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa²
a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe²xai³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²
a²yxo²na³kxa¹ a²wa³kxēn³si²ya³ta¹hxai²hē¹la².

3 Jā¹nxe³sxā³ khāuh³lx³tain¹ju³kxai³lu²
sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹lx³ah³lx³hē¹la². Kō³nxe³ti³
kāi³tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² i²an³ta³kx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū¹kxan²ti³ nxū²kwai³lxū¹txi³
hxi²tha³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxē²
yxo²ai¹nha²kxai³lx³hē¹la². Yxo²yah³lx³in¹ju³ta²

ā³na¹ah³lx³txa³hē¹la². 4 Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
nū³kxūn³sxā³ sa²yxo²ā³yah³lx³ta¹hxa³nhē¹la².
Wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hxa³n³kxi¹nx²ti³sxā³
ya³lu²kxi¹nx²ti³kxan²ti³ nū³kxūn³sxā³
sa²yxo²ā³yah³lx³ta¹hxa³nhē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³
wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hxa³n³kxi¹nx²ti³kxan²ti³
ya³lu²kxi¹nx²ti³xa³ta³lx³ a²ko³nxe³ti³ kāi³kxe³su²
nū³kxūn³sxā³ sa²yxo²ā³jah¹lx³hē¹la². 5 Txa²wā¹sū³na²
wān³txu¹ta²na² ne³wān²yah³lx³hī¹thai¹la²? Wī³nu²su²
a²ki³lha³lx³a²nāu³xai²na² i²yon²ta³kxi²te³lxhā³ i²kwai²kx-
ain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kx-
ai³lu² i²nxū²kwai³lxū¹nū¹nhē³jau³su² i²ye³kxi²nē³ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³jau³kxai³lu¹:

— Txa²ki³lha³lxāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
i²wai²kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ wix¹nha²sxā³ ain³sē¹li¹.
i²kwai²kxi²sxā³ i²ti³h³nxe¹nxa²kxai²nān²tu³ yxo²ai¹nha²
yxo²ai¹nha²txa³hē¹li¹.

6 Jā¹nxe³kxe³hū³nxē² txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹la² hi²sen³su² a³lx³te²a² i²wai¹tū¹sa²tē³na³li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³. “Jah¹lai²na² txa²ki³lha³lxh³u²
ti³hi¹ta¹tū¹xā¹.” Nxe³te²na² sa²kxai³lu² sa²wai³kxa²
wxe³te³lxhā³ i²wai¹te²ju²hē³li¹.
Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Wxa²wi³na² yā¹te³hū³na³la². A²wi³nu²su² te²kxai³lu²
a²ki³lha³lx³a² i²sa³wai³kū¹te³lxhā³ i²kwai²kxi²te²ju²hē³la².
Wi³na² i²kwai²kxi²kxe³nū³a² kāi³ū¹ha³te²a²
yū³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxē² wxāi² i²nx-
ai²na² sa²kxai³lu² khāuh³lx³txi³nx²ti³ju³ta²
i²wai³kxū¹nx²ti³ju³ta³nū³ai²la¹wa².

— Txa²wēn³su² ti³hi¹ta¹ha²kxai³ i²kwai²kxi²na¹xā¹.
Txa²wā¹sū³nān¹jau³su² nxe²na³la². 8 Txa²wā¹sū³na²
wē³ha³lx³khai³xa² i²kwai²kxi²ju³ta²
kāi³ū¹hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wxāi² i²nxai²na² nxe³kxa²
yā¹nxe² kāi³ū¹h¹yah³lx³an³kxai²nān²tu³ hai³txi³ Sū³na²
wē³ha³lx³khai³su² ti³hi¹txa²lx³hī²nx²nxa³wa². Hāi¹sxā³
ka³yxuh³xa² wē³ha³lx³hū³nxē² yah³lx³hī²nxa¹lx³a².
9 Txa²wā¹wi³nu²khai³xa² wīn¹txi³sxā³ we¹tē³jah¹la²
i²kwai²kxi²nē³kxan²ti³ sa²nēn¹kxi²sa²tē³ki³tā³la².
Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxē² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
ā²la² kāin²khai¹nxe³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹la² ā²la² kāi²non³sxā³
sa²yxo²we¹ki³tāu³lon³ki³tā³la².

10 Kho³kho³txi²nē³lh¹nai³tā²
hxi²kan¹ton³ki³sxa³hī¹nai³tā² jū¹nxa² ha³la³jen¹nāu³a²
Txa²wā¹wi³nu²khai³xa² i²wai³kxi²te³lxhā³
i²kwai²kxi²sa²tē³nē³lain¹to³hxai²na²hē³la².

— Ju¹ta²na² wain³na³na¹. Nxain¹te²jai¹ti²tu³wa².
Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxē² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
sa²wai³wai³kxi²sa²tē³ū¹nhē³lain¹te³lxhā³ i²kwai²kx-
ain¹to³na³la². Nxe³sxā³:

— Nxe²kāi³ū¹hai¹na¹kxai²nān²tu³ wi¹lhi¹na¹ju³ta³la³
wā²nū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³la³
nxe²na³la². 11 i²

Wän³txa² ɽ³tih³nxe³nē³jau³su²

12 Jā¹nxe³jut³su² nxe³ha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²ɽ³jah³lxixhē¹la². ɽ³nūx²kwāi³lxū¹jah¹lxixhē¹la².
 13 Te²yā¹nxe³sxā³ wain³tih³na² so¹lxix³ ā³nxi³yah³lx- in¹tih³nū²nū²a² ā³ten³jah¹lxixhē¹la², wain³txi³ yx- au²xai³yah²lxan³kxa²yān³txi³sa³.
 14 Nxa²ha¹te¹ hāu²non³sxā³ yxau²xai³ny- hu¹jah¹lxixhē¹la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxix³ ya³lo³txi²sxā³ kāi³jah³lxixhē¹la². Nxe³kxe³su² kāi³yah²lxan³kx- ai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx- au³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah²lxan³so³la².
 15 Wxa²ē¹nāu³ai²na² yxo²ɽ³yah³lxin¹jau³xa² ɽ³khai¹nxe³nha¹jah³lxixhē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³nai²na² kāin² thāi³ti³la² a³lxix¹nx²ti³ju³ta¹ ha³nāu³hi²ye²yah³lxixhē¹la². Wxa²nū³kā³txa² a²ha³tih³ ɽ³nxa² wā²nxū^hlxixsā³ kwa²to³to^hlxix³ ɽ³an³ta³kxi¹nyhu¹yah³lxixhē¹la². Wxa²ē¹nāu³ai²na² wā²nxū^hlxixsā³ kwa²to³to^hlxix³ ɽ³an³ta³kxi²nyhu¹yah¹lxixhē¹la² ɽ³kai²non³sxā³ wen¹nyhah¹lxixhē¹la² wxa²wā³tā³xai²na² yxo²ɽ³sxā³ hxi²tha²o³nha³ta²wa². 16 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² ā³xa² wa³ni³lon³nyhu¹ah³lxixhē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³te³nxa³te²a² te²xa²yā¹xah³lxixhē¹la². Nxe³sxā³ E³sa³u²ah³lu¹ta²na² te²xa²yā¹nxe³ kāi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³la¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³la¹ ye³kan¹jah¹lo²su² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³ta³lo³hē¹thi¹nai²na² sa²kxai³lu² Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hx- ai²hē¹la². A²nxe³te²kxai³lu¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³lu² he³ja³lu²ha²kxai³ a²yen³kxi³khai³xa² ye³kan¹te²na² a²yen³kxi³khai³xa² tē³nū²la² Ja³ko²ah³la² hxi²ka² ū³hū¹nyha³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Ja³ko²ah³la² sa²kx- ai³lu² yain³txi³yau³xa² tē³sxā³ ū³hū²nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² E³sa³u²ah³lu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kx- ai³lu²:
 — He³ja³lu²sa²te³nha¹. Na¹ta¹ yain³txa² yū³sa²nxa³nha¹. Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² ye³kan¹jah¹lo²na¹xai²nān¹ta² yen³kxa² a³lxix²sa²nxa³nha¹. Ū³hū¹na¹kxai²nān²tu³ yain³txa² ū³hū¹hsain¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³kxai³ nxe³nha²ta¹hx- ai²hē¹la². 17 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³nū² a²wi³nu²khai³xa² yah³lon¹sxā³ ya³lu²te³lxhā³ nxe³hī¹nu¹ta²na² yen³kxa² wi¹kxa² so¹kxi²ju³ta³nū³a² E³sa³u²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²wi³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe² e³kxi²kxan²ti³nū¹ a²wi³nu²su² te²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ wān³txai²na² ɽ³ya¹ta¹hx- ai²nxa³hē¹la². E³sa³u²ah³la² kāin²nān³kxan²ti³ wān³txi³la³ ɽ³ya³txi³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 18 Nxa²ha¹te¹ kxā³nhxī¹nu¹ta²na² I³sa³e² nū³kā³txu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nāu³xai²na² wā³la³kā³txa² Si³na³i²kā³txa² ā³tū³sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³kā³txai²na² sa²kxai³lu²:
 — Wxa²wxai³yah³lxixhē¹li¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe² kwa³na³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² a³kā³nxi²kxai²nān²tu³ wā³lai²na² a²ne³kā³nah²nāu³a² ha³nxe²a² kāin² i³ha²kxai³ ha³lo²a²

yxō²ha³kxa¹ kāin² ka³nxa³hi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na² ɽ³yuh³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ it3ta² waun³txa² ɽ³ah³lxixhē¹la², 19 wāi²lhū³kā³txa² ɽ³yau¹je²yah³lxixhē¹la² ain³kxah²lxixhē¹la² a²nū²a² wān³txa² yxo²kāin²e³jah¹la² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau¹xai²na² ain¹kxain¹te³na¹ ɽ³yuh³lxixhē¹la². A²nxe³jau¹xai²na² ain¹kxain¹te³na¹ ɽ³yuh³lxixhē¹la².
 ɽ³yuh³lxixhē¹la²:
 — Hāi¹nxā¹sa²sī¹nhē³li¹. E³kxi²sah¹lxixhē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³ju³ta²na² wān³txa² e³kxi²nyhain¹jah¹lai²na² wān³txa² kāin² ɽ³yon²txi³ny- hain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² ɽ³yon²txi³ny- hain¹jau³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Wā³la³kā³txai²li² ka³yxuh³xa² wāi²lot3jah³lxixhē¹li¹.
 wxa²wxai³kxai²nān²tu³ wxa²nū³kā³txi³ ɽ³nxai²na² a²hxi²ki³kxai²li² txah³lxixhē¹la² hxi²tē³nha²sxā³ ā³tū³jah¹lxixhē¹li¹. Ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ ka³yx- uh³xai²li² txah³lxixhē¹li¹ ā³nan³sxā³ ā³ya²lu¹jah¹lxixhē¹li¹, a³kā³nxi²sxā³ yxau³na¹ha²kxai³lu¹. Nxe³nyhain¹ta¹hx- ai²hē¹la². 21 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu² kāin² ɽ³yo²lha²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxixhē¹li¹:
 — Yuh³lxixhē¹li¹sa³nha¹. Hxi²ka³tā³ta³sxā³ yuh³lxixhē¹li¹sa³nha¹, Txa²wā¹sū³na² a³kā³nxi²jen³su² ha²kxai³lu¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut³su² te²yā¹nxe³kā³txa² hai³txi³ ā³tū³yah³lxixhē¹li¹.
 22 Nxe²nxa³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ɽ³tih³nxe³nx²ti³te³na¹ oh³xai²nān¹te²a² ha³lo²a² ā³tū³kxe³hū³nxe² yxau³yah³lxixhē¹li¹. Wā³la³kā³txa² Si³āu²kā³txa² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ Txa²wā¹sū³na² ka³ten³yah³lai²na² a²sxi²je³na² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² oh³xan¹thi³na² nxe³thi³nāu³a² oh³xan¹te²nāu³xai²na² ka³lxixhē¹li¹ xain¹sxā³ yx- au²xai³lain¹na³la². A²nxe³thi³nān²tu³ ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ nxe³yah³lxixhē¹li¹. Nxe³te²hū³nxe² yxau³yah³lxixhē¹li¹. 23 A²nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ɽ³sxā³ yxau²xai³tū³kā³txa² kxā³nxai³tā² yuh³nāu³a² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ ya²lun¹txixhē¹li¹ oh³nāu³nān¹te²a² ha³lo²a² yx- au³ah³lxixhē¹li¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³te³nxā³na² a²ɽ³lxixhē¹li¹ a²yxō²ha³kxa¹ ū³wha²li¹lah³lxixhē¹li¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ ka³li³h³khai¹nxe³tū³kā³txa² ā³yā³nū²kxi²kxa² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ nxe³te²nū³kā³tx- ai²na² nxe³yah³lxixhē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³jah¹lai²na² yuh³xai²nān¹te²a² nū³kā³txa² a²yxō²ha³kxa¹ kāi³yah³lxixhē¹li¹ a³ya³ti²sxā³ wi¹lhin¹ta³nxa² kō³nxe³thin¹ta³nxa² nxe² ɽ³yī¹li²jah¹lai²na² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ yuh³xai²nān¹te²a² Sū³na² wān³txa² sa²yxō²wet¹sān²nū²la² ya³lu²kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ɽ³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹na²hē³la². Nxe³tū³kā³txa² ā³tū³yah³lxixhē¹li¹ nxe³yah³lxixhē¹li¹. 24 Je³su²jah³lo²kxai³lu² wān³txai²na² tah²yau³xai²na² ɽ³ye³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² ā²la² ɽ³ye³kxi²nē³na²hē³la². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³h³xan³sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³

A³be²lah³lu¹ta²na² Ka³h²ah³la² hxi²ka² su²lh³ny-
ha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ti³u¹ta²kxai³lu²
i³sa²wa²lho¹xi²ki³t³au³a¹ nxe³hi¹na¹
txa²w¹ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nāi³. A³be²lah³lu¹ta²na² ya³lu²ti³u¹ta²na²
i³wa³lxin³txai¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² nha²ki³t³ā³la².
Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu²
nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu²
ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³kxai³lu²
i³sa²wa²lho¹xi²ki³t³au³a¹ nxe³hi¹na¹
txa²w¹ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³.
Ya³lu²kxi²nū¹sa²nhēn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
txa²w¹ko³nxe³ti³ k³ai³ki³ju³ta²
ne³w¹ā³na³kxi²nū¹nhē³na³hē³li¹. Nxe³jau³su²
nha²ki³t³ā³la². A²nxe³jah³l¹ain²txi³ Je³su²jah³l¹ain²txi³
ā³t³ū³yah³lxi¹lxa². 25 Jā¹nxe³jut³su² wān³txa²
ne³kat¹jah¹lxin¹jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³tx-
ai²na² ne³kat¹jah¹lxin¹jau³xai²na² ain³kxi²sxā³
sa²yo²ā³yah³lxi³txa³hē¹la². Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² I³sa³e²
nū³ka³txu¹ta²na² o³nhān¹jau³xai²na²
i³yau¹ū³hain¹jah¹la² sa²yo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Txa²w¹sū³na² wān³txa² e³kxain¹jah¹la²
sa²yo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yo²ā³ain¹te³na¹
hxi²kan¹txi³ ā³nih³sxā³ hāi³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Te²yā¹nxe³jut³su² Txa²w¹sū³na² wān³txi³khai³xa²
o³nhān¹jau³xa² ne³kat¹sxā³ ain³kxi²ki³sān²nū²la²
hā²wxān³txa³ sa²yo²ā³ki³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³
ā³nih³sxā³ hāi³ki³sxa³lho³la². Txa²w¹sū³nu²khai³xa²
i³ye³kxi²nē³lha²kxai³ nxe³jau³xai²na² ā²la²
wā³nxi¹n¹jau³xai²la¹wa².

26 Jā¹nxe³hi¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²w¹sū³na² wān³txa²
jau³jau¹xu¹ta²na² ne³ka²kain¹jau³xai²na² ha³lo²a²
yuh³xan¹ko³xu¹ta²na² kāin² ka³t³ā³t³ti³hi¹ta¹hx-
ai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹l¹ain²txi³
Txa²w¹sū³nain²txi³ e³kxi²to³na³la².
E³kxi²to³te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nhxī¹nu¹ta²na² e³kxi²na¹hi¹nu¹ta²na² ha³lo²a²
yuh³xan¹ko³xai²na² kāin² ka³t³ā³t³ti³hi¹ta¹hē³li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²xi²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxi²nān²tu³
yuh³xan¹ko³la³ so¹lxi³ ka³t³ā³t³ti³hi¹txa³lho³li¹.
Yuh³xan¹ko³xai²na² whāi²na¹ oh³xan¹ko³xai²na²
whāi²na¹ ha¹lin¹ko³xai²na² ka³t³ā³t³ti³hi¹ta¹tu¹wi¹. Nxe²
e³kxi²to³na³la². 27 Nxe³ha²kxai³lu¹ wān³txa²
e³kxi²jau³xai²na¹:

— Te²yā¹nxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²
i³yau¹ū³nhē³na³la². I³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹ yen³kxa²
a²wi¹lhī¹nu¹ta²na² i³ye³sxā³ i³yū¹te³nu¹te²a²
a²yo²ha³kxa¹ ka³t³ā³t³ti³hi¹tu¹wa². Ka³t³ā³t³ti³hi¹te³na¹
yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³na¹sa²sai¹ti³hi¹tu¹wa².
A²nxe³ju³ta²na² i³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa².
Hā²wxān³txa³nū² yen³kxa² ka³t³ā³t³ti³hi¹txa³te²a² so¹lxi³
yxau²sa²tē³tu¹wa².

28 Jā¹nxe³jut³su² Txa²w¹sū³na² ha³lo²a²
oh³xan¹ko³xa² tah²ko³nū³a² a²wa³kxēn³su²
si¹nhē³jau³su² ū³hū¹nē³na³la². Nxe³ko³xai²na² hai³txi³
ka³t³ā³t³ti³hi¹txa³ha²kxai³ nxe³ko³xai²la¹wa².
Nxe³jut³su² ha²kxai³ Txa²w¹sū³na²

sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². A³lxi²nha²sxā³
sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³wxa². Sū³na² i³ka³lxih³ju³ta² so¹lxi³
wet¹ja³sah¹lxi³wxa². 29 Jā¹nxe³jut³su² a²ya³la³tu³
Txa²w¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu²
ha³nxe²hū³jah¹lai²la¹wa². Ha³nxe²a²kxai³lu² yen³kxa²
ko³nxe³kxa² i³hxan³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxa²
yen³kxa² yuh³xai²nān¹te²a² a²yen³kxa² Sū³na² hxi²ki³kx-
ai³lu² ā³na¹hxa³tu¹wa².

Txa²w¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ki³kxe³su² i³thi³nxe³jau³su²

13 A³lxi²waun¹nyhu¹sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².
Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kxi²ny-
hu¹ah³lxi¹nha²kxai³ txa²w¹ā³t³yah³lxi¹lxa². 2 A²nū²a²
wa³nū³ta² wxā³te²a² wi¹kāi³ū^htxain¹yah³lxi³hē¹la².
Wxa²yain³txa² wā²nhū² sxa³sxā³
ā³uh³xah³nhin¹ju³ta²nū³a² hau³ko³ti²
nxe³nū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³ju³ta²
kxā³nhxi¹nu¹ta²na² txa²w¹ā³si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
kāi³ū^hhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nhin¹nu¹ta²na²
oh³xan¹tū³ka³txa² wi¹kāi³ū^hhain¹ta¹hxai²hē¹la²,
wa³nū²3su² nxe³ye²nyhain¹kxa² ha³t³ā³nxān²txi³na².
3 A²nū²ai²na² sxi²ha² kan²thi³na² ū³t³l¹kxi²si¹hain¹lx-
ai²nān²tu³ ne³w¹ā³na³yah³lxi³txa³hē¹la².
Ū³t³l¹kxi²nx2tain¹kxa² yā¹nxe² wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³
i³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Khāuh³lxa³thi¹nain¹te²a²
te²yā¹nxe³sxā³ au³txi³ i³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la²,
Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kxi²ny-
hu¹yah³lxi¹nha²kxai³la².

4 In³txa² txu¹ha² so¹nhyu¹kxi³ju³ta² wain³na³la².
Ā³na¹sxā³ ā³waix³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxā³
wxa²txu¹khai³xa² t³ā³nxa² wxa²in³txi³khai³xa² t³ā³nxa²
so¹lxi³ ū³whin¹ti²nyhu¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
A²nū²a² ā³lxi³jah¹la² t³ā³nxa² ā³lxi³ta¹ka³lxa² t³ā³nxa²
ū³whin¹ti²nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² i³li³te²a²
kuh³lxa³thin¹sxā³ wa³n³lon³yah³lxi¹nha²kxai³ yxah³lx-
in¹kxi²nān²tu³ Txa²w¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
i³yī¹li¹nxa²lxi³ha³ta²wa².

5 Yen³kxa² yo²kwāin³tāu³lot³sa²tē³ah³lxi³txa³hē¹la².
Hai¹nxe³sxā³ ha³lo²a² hi¹nhoh³yah³lxin¹kxa²
hāu²non³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³ju³ta²li²
i³nxū²kwāi³lxū¹nē³jau³xai²na² Txa²w¹sū³na²
i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². I³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Hai³txi³ a³li³kxi¹nx2ti³sxā³
ā³waix³kxi²nx2ta¹ju³ta²nū³a² yū³ti³he¹nxē²nx3tho³li¹.
Hai³txi³ sa²yo²ā³nx2ti³sxā³ ā³na¹nx2ta¹ju³ta²nū³a²
yū³ti³he¹nxē²nx3tho³li¹. Txa²w¹sū³na² nxe³ta¹hx-
ai²hē¹la². 6 Jā¹nxe³jut³su² nxe³ha²kxai³
nxū²kwāi³lxū¹sxā³ i³wa²lū³xi²ki³tu¹wa².
Nxe³ki³te³nah¹lxi¹:

— Txa²w¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
hxi²nū¹nē³jah¹lai²la¹wi¹. Hxi²waun³txi³ki³ju³ta³la³
yū³nē³lxa³lho³li¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
a²nū²a² i³li³te²a² ko³nxe³ti³ kāi³ū^hnhē³kxan²ti³
yuh³lxi³ki³sxa³lho³li¹.
Nxe³hi³ki³t³ā³la².

7 Sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xī¹jah<

Wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²tā² ain³kxi¹xi¹jah³lxi³hē¹la².
 Wi¹lhin¹sxā³ hin¹sxā³ yxau³ain¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³
 hāu²non³sxā³ ya³lu²ain¹na²hē³la². Nxe³kxe³su²
 ain³kxi¹xi²sxā³ kan²txi³ yxo²ain¹kxai³ jā¹nxe³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² yxo²ī²jah³lxi³hē¹la². 8 Nxe³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² yxo²ī²kj³jah¹lai¹ta³lxi²na³la².
 Kxā³non³kxan²ti³ hai³txi³ ā³lxi³to³nxa³lho³la². 9 Wān³txa²
 wain³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Wān³txa²
 yau³xā³xai²na² tah²yau³xai²na² ī²yah³lxan³jau³nū³ai²na²
 ī²li³jau³xai²na² ī²ti³nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³
 sa²yxo²we¹jah¹lxi³txa³hē¹la². Wain³jau³xa² so¹lxi³
 sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹:

— Yain³txi³su² wain³txi³ yain³kxi³te²ju²hē³.
 Nxe³jau³jau³xai²na² ī²ti³nxe³sxā³ sa²yxo²we¹kj³kx-
 ai²nān²tu³ hai³txi³ hxi²kan¹ti³
 ī²wi¹lhin¹ti³hi¹tē³jau³sxa³wa².

10 Ju³te²a² nū³kā³txa² wā³nxin¹ti³ ī²ye³ū¹hain¹kxe³su²
 o²la³kxain¹tū³kā³txa² o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
 kō³nxe³kxe³su² ā³wa²su¹ju³ta²nū³a² o²la³kxain¹kx-
 ai²nān²tu³ kā³yxuh³xa² sī³na² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹kx-
 ai²nān²tu³ nxe³ta³sī³na² ī²yain³yah³lxi³ta¹hx-
 ai²nxa³hē¹la². 11 Hāi¹nxe³sxā³ tū¹kā³txa²kxai³lu²
 a²wa³li³kha³lah³la² sa²kxai³lu² kā³yxuh³xai²na²
 a²ti³ha²yau³xa² so¹ta¹hxai²hē¹la². So¹nū²la² sxi²hai²na²
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wi¹lhin¹thi³na² ā³wih¹nū²la²
 a²ti³ha²yau³xan²tu³ tē³ta¹hxai²hē¹la². Tē³nū²la²
 Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la²
 hā²wxān³txa³ kā³yxuh³xa²kxai³lu² a²sī³na² tē³sxā³
 sxi²je³na² a³li³ta¹hxai²hē¹la². A³li³nū²la² ha³lo²a² i³hx-
 an³ye²ta¹hxai²hē¹la². 12 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 Je³su²jah¹lo²su² te²kxai³lu² sxi²je³na² a³li³sān²nū²la²
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². A²ti³ha²yau³khai³xa²
 ha³li³hxan³sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ha³li³hx-
 an³sxā³ ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ti³
 kāi³kj³ju³ta² hxan³kxi²nē³ju³ta²nū³a²
 ta³lu³ti³nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². 13 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ī²ya²lut¹ju³ta²nū³a² yau³son³ye²kx-
 an²ti³ hai³txi³ wa³lxi³nhān²nxa³ha²kxai³ wi¹lhit¹sxā³
 khāuh³lxa³ti³nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²ai²na² Sū³na² wān³txa²
 yxo²ī²ai¹nxa³te²na² khāuh³kxi²nē³kxan²ti³ Sū³nai²na²
 a²ten³ju³ta² sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³sa²tē³a³sah¹lxi³wxa².

14 Yuh³xai²nān¹ta³kō³xa² ha³lo²a² yxau³kj³kō³xai²na²
 hai³txi³ sxi²je³na² ha³lo²lo³kj³thīn³nai²na² yū³nē³lxa³wa².
 Oh³xan¹thi³nū³a² wxā³nū¹nhē³thi³nū³a² so¹lxi³
 wah³nxe³kj³tā³la². 15 Jā¹nxe³jut³su² Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
 ā³wa²su¹kxi²nē³na²hē³la². Nxū¹nhē³lha²kxai³
 ī²ka³li³kxi²kj³jau³su² Txa²wā¹sū³na²
 ī²sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². Nxe³sxā³
 ī²sa²nēn¹kxi²sa²tē³a³sah¹lxi³hē¹la².

16 Wxa²nū³kā³txi³nāu³xa² wi¹kāi³ū¹nyha¹jah¹lxi³hē¹la².
 Hxi²nū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe² kāi³ū¹nyhah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ī²nx²ti³tu¹wa².
 ī²nx²ti³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxai²na² wi¹kāi³ū¹whaun¹ny-
 hain¹na³na¹. ī²ka³li¹lxi²sain¹nha¹. Txa²wā¹sū³na²
 nxe²na³la².

17 Wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² wān³txa²
 ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². ī²ye³kxi¹nx²tain¹jau³xa²
 sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 sa²hau³ko³tūh¹nx²tain¹tū³kā³txai²la¹wa². Nxai¹nha²kx-
 ai³ wxa²ē¹nāu³a² wi¹lhin¹si¹yhah³lxin¹ju³ta²nū³su²
 o²la³kxi²yah³nx²ti³na³la². Nxe³nx²tai¹nha²kxai³
 sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 kā³li³kxi²nha²sxā³ o²la³kxi²nūh¹nx²tain¹tu¹wa².
 Yxān¹ta¹ ī²āin²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³ ī²hau³ko³tūh¹nx²tai¹nxa³lho³la².

18 Txa²wā¹sū³na² ī²nxū²kwāi³lxū¹si²sa²jau³nū³a²
 ten³sa²sīn¹nha²wa². Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 ī²ye³kxi²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³sa²sīn¹si¹yhah³lx-
 in¹jau³su² ī²ye³kxi²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² au³txi³ e³kxi²nha¹kxi³jau³xa²
 wi¹lhin¹jau³su² na³la². Wain³ju³ta² kāi³sī¹na¹ju³ta² so¹lxi³
 ten³sa²sīn¹nha²wa². 19 Jā¹nxe³na¹jut³su² wa³su³txi³
 wā³li²sxā³ ī²nx²ta¹ju³ta²nū³a² ten³khaix¹sa³nha²wa².
 Nxe³si¹sa²jau³su² Txa²wā¹sū³na²
 ī²ye³kxi¹jah³lxi³to³hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² ī²ye³kxi²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxi¹nai³tā² Je³su²jah³la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sxā³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nū¹nhē³ka³tu³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Hāun²te²a² Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ kā³ten³su² ī²sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³na¹ kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² a²yo³wa³hxa²
 ū³yho³hi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su²
 Je³su²jah¹lo²kxai³lu² o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³lo²hū³nxe²
 txa²wā¹wa³kxēn³yah³la² A²si³yxau³jah¹lo²lo³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 21 A²nxe³jah¹lo²su² Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³jah¹la² ī²hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 A²ten³kxi³su² wi¹lhin¹sxā³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxi³nū³a²
 ī²hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta²nū³a² ten³sa³nha²wa². A²nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² nxe²kāi³ya³nhē³tu¹wa².
 Nxe²kāi³ya³nhē³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ī²sa²nēn¹kxi²sxā³ yxau³kj³tu¹wa².

Ā³wa²sut¹jau³su²

22 Jā¹nxe³na¹jau³su² wān³txa²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹jau³xa² a³lu²xa³wa².
 Yau³ka³lxa²jau³sxa³wa². Nxe³sxa³ha²kxai³
 wi¹lain³kxi²sa²sxā³ sa²yxo²wet¹sah¹lxi³hē¹la².
 23 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³lai¹tā² txa²wā¹tā³ah³lai¹tā²
 sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ta¹
 kwēn¹ta²na² sxi²ha² kan²thi³nai²na² ā³wa²sut¹sxā³
 a³li³xi²na²hē³la². Wa³su¹txi³ ī²xi

nxe³sxã³ txa²ha³tã³nxa² î³hen³txi³txain¹nũ³nhẽ¹la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ I³ta²lya²ko³xan¹te²a² txai²yã¹nxe³sxã³
 yxo²î²te²nãu³xa² a²ha³tã³nxa²
 ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹nũn³na³la².

²⁵Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² thã³ti³la²
 wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 Nxe³ya³nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Tiako

1 Txai²li² Ti³a²kah³lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 a²wa³kxē³no³ti² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 a²wa³kxē³no³ti² nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa².
 Txa²ha³te³h³nxā³na² ũ³wha²li¹lhxā³
 ũ³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². I³sa³e²ah³lu¹tai²na²
 a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
 wē³ha³lxi³khai³xa² hxi²ka² hxa³sxā³ a²jā¹nxe² ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³ 12 nxe³sxā³
 a²wē³ha³lxi³lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te²nāu³xu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa².
 Ha³lo²a² ko³ka³lxa¹txi³ ha³ten¹txi³sxā³ yx-
 au²xai³yah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²īyah³lxin¹te²nāu³ ī³nxā² ũ³wha²li¹lhā³ū¹nx2ta¹wa².
 Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹ta¹ji¹wa²? Txai²li²
 wa²su¹wa²su¹yxau³na¹wa². Jā¹yxah³lxin¹ta¹ji¹wa²?

Yxo²īkī³jau³su² a²hoh³lxi³su² kī³jau³su²

2 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²īyah³lxin¹ha²kxai³
 txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³ ha³lo²a²
 ko³ton³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ka³li³sxā³ yx-
 au³jah¹lxi³hē¹la². Nxex3jah³lxi³sxā³
 ko³ton³kxi²si¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²ī²sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hē¹la². 4 Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²ī²sxā³
 yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la²
 ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹la². Ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxā³
 ya³lo³txi³khai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 kāin²jah¹la² hxi²kan¹ti²hū³nxe² yxau³yah³lxin¹tu¹wa².
 5 Yxān¹ta¹ ī²li³te² ī³nxā² nxe²e³in¹kxai²nān²tu³:
 — Txai²li² a²hoh³lxi³su² nxa³nhai¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ī³wā³txi³sxā³ ī³hen³txi³txai¹nhē³la².
 Nxe³sxā³ ī³wā³txi³sxā³ ī³hen³txain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²sū³nāi³. A²hoh³lxi³su² sa²nxa³nhai¹.
 A²hoh³lxi³sa²nūh¹sē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 a²hoh³lxi³sa²nūh¹nxa²tu¹wa². Wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kx-
 ai³:
 — Īh¹nxe³tin¹jau³ta³ ī³wā³txi³san¹si²lxi¹. Nxe³nx-
 ain¹jau³su² ī³kwāi²kxi²nxi¹nxa³lho³la². Wi¹lhin¹sxā³
 ũ³hū¹nxa²tu¹wa². 6 Nxe³yān¹tah¹lxa¹ nxe² ī³wā³txi³sxā³
 ī³hen³txai¹nīn¹kxai²nān²tu³ yxo²ī²khai¹nxe³sē¹la².
 Ī³wā³ta³kxi²nh²txa³hē¹la². Ī³wā³ta³kxi²nhān¹kx-
 ai²nān²tu³ ī³ye³na² ũ³n³je³na² yā¹nxe³hī³nxa¹lxa².
 Nxe³sxā³ it3ta² ũ³n³txi³ sa²ne³so¹kxi²kxa²
 yā¹nxe³hī³nxa¹lxa². Ī³ye³na² sa²xit3sa²tā³i² sa²wa²lho¹xi²
 nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su² wxāi²kxai³
 ī³wā³ta³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ wi¹jau³xa² yxo²ī²
 wi¹lxa³jau³xa² yxo²ī² nxe² sa²the³jah³lxi³hī³nxa¹lxa².

Ju¹tai²li² wai³nxa³wa². 7 Nxīn¹kxai²nān²tu³
 wā³txi³nhān¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 a²hoh³lxi³sa²nū¹nxa²ju³ta² wahx3nxīn¹kxan²ti³
 ī³tih³nxe³nxān²nxa³lho³la². 8 Nxe³jah¹la² he³la³kxa²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³txi³nū¹ha²kxai³
 yau³ka³lxa¹txi³ sa²ne³ya²ta² ai³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²hoh³lxi³sa²nū¹hain¹ju³ta²
 yū³ye²te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹xah³lxi³txa³hē¹la².

Yen³kxi³kī³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²te²su² te²a²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹ye²jah¹lai²la¹wa².
 10 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yen³kxi³ye²jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²te²su² te²a²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
 wi¹lhin¹ye²jah¹lo²su²nūn³na³la². Nxe³yān¹ta¹ kāin²
 yen³kxi³ye²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ī²xa³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² hai³txi³
 kāi²no³nxa³wa². Hi³yāu³sa³kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³la².
 11 Hi³yāu³sa³kxai²li² a²wi¹lhi¹na² wi¹khai¹te²ju²hē³la².
 Nxe³ta¹ ye³je¹na² it3ta² a³lan²te²a² wxā³nū²la²
 wān³ya³lu²sxā³ ī³sa³li³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ a²wi¹ju³ta²
 a³lu²txi³ wi¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² yen³kx-
 ih³jah¹la² te²yā¹nxe³hī³nx2na³la². Yen³kxi³sxā³
 hin¹tāu³a¹ ya³lu²te²ju²hē³la². Jā¹nxe³ha³ta²wa².
 Hi³yāu³sa³kxa² a²txai²na¹ wi¹kxan²ti³ yan¹nāu³a¹
 khon³tu¹wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yen³kx-
 ih³khai¹jah¹la² sa²kxai³lu² ya³lu²ju³ta² ye³jen¹na²
 yū³hxi²na²hē³la².

Ko³nxe³ti³ kāi³sain³si¹nhē³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³ton³kxi²jah¹lo²su² te²an²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nxū²kwāi³lxū¹sxā³ yxau³kx-
 ai²nān²tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe³hī³nx2na³la².
 Nxū²kwāi³lxū¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wi¹lhin¹sxā³ ī²tu¹wa².
 Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² a³lxi²sain¹na³na¹. Txa²wān³txa²
 sa²yxo²ā³sain¹nxa³xā¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³
 ī²ai¹na¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² nxe³tu¹wa². 13 Nxe³ha²kxai³
 ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain³sain¹jau³xa² wxā³kxai²nān²tu³
 Sū³na² ko³nxe³te²lo³txa³hē¹la². Ko³nxe³te²lo³tx-
 an³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 o²la³kxi²sain³sain¹te³na³li¹. Nxīn¹jau³su² nxe²
 e³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ha³lo²a² ko³ton³kxi²nē³kxan²ti³
 Sū³na² ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² te³nxa³wa². Ko³nxe³ti³

kāi³jah¹lo²sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ʔi³li³te²a²
 kō³nxe³ti³ kāi³si¹hain¹jau³su² o²la³kxi²nū¹hai¹nxa³wa².
 14 Nxe³yān¹ta¹ wā²nxūh¹ḡin³nha²sxā³
 yxo²kwain³sān²ki³ka³tu³ kō³nxe³ti³ kāi³hī³ki³tā³la².
 Nū²la² hā²wxān³txa³ kāi²not³sxā³ kō³nxe³ti³
 kāi³hī³ki³tā³la². Nxe³te²kxa³yan³tu³ti¹ hā²wxān³txa³
 ya³lu²nē³te³nāu³a¹ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² yx-
 au³ju³ta³nū³a² ā³wih¹sxā³ yxau³ki³sxa³lho³la².
 Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 nxe²e³kxi²te³nah¹li¹:

— Kō³nxe³ti³ kāi³ʔnhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ yx-
 au³khai³nxīn¹ju³ta² ā³wih¹sxā³ yxau²nxān³so³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² nxe³hī³nx2na³la².

16 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹tā³yah³li¹nha²kxai³
 a³li¹nx2ta¹nha²wa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² wā²nxūh¹
 ā³ke³tū¹kxi²nyhah¹li³txa³hē¹la². 17 Ha³lo²a² wi¹te²a²
 yxo²ha³kxa¹ oh³nān¹ta³kō³nāu³a¹ wxā³nū¹nhē³lha²kxai³
 kō³nxe³ju³ta² oh³nān¹ta³kō³nāu³a¹
 wxā³nū¹nhē³lxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Yen³kxai²na²
 wi¹te²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² i³la³kxa² we¹jah¹la²
 hxi²ka² wxā³nū¹nhē³te²ju²hē³la².
 ʔā³li³to³nha²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² hai³txi³
 ā³li³to³nha²jah¹lo²su² te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². 18 A²nxe³jah¹la²
 hi²sen³su² wā²nxūh¹li³ wān³txa² ya²la³lyau³xa²
 ū³hū¹nē³lain¹na²hē³la². Nxe³jau³xan²tu³
 sa²yxo²wet1so¹ki³sa²kxai³ ʔkaix1sa²so¹nē³na³la².
 Sū³na² wē³sa² hxi²ka¹kxa² yā¹nxe³ti³hi¹tē³na³la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²nha²sxā³ kāi³ki³jau³su²

19 Txa²wā³tā³yah³li¹lxa². A³li¹nx2ta¹nha²wa².
 Wān³txai²li² wi¹la³ na³ka²kxi¹jah¹li³hē¹la². Wa³su³txi³
 ain³kxi²nha¹jxah¹li³hē¹la². Yxān¹ta¹ wa³su³txi³
 e³yah³li³sān²txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wa³su³txi³ yx-
 ai¹yhah¹li³sān²txa³hē¹la². 20 Nxe³sxā³
 ʔxan³ta³kxi²jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wi¹la³ kāi³te²sxa³yu²hē³la². 21 Nxe³jut3su²
 ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹yah³lin¹ju³ta²
 ā³na¹yah³li¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lin¹ju³ta²
 ha³kxa¹ ā³na¹yah³li¹nha²kxai³ nxex3jah³li³hē¹la².
 Nxe³yah³li¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ʔtih³nxe³nx2ti³jau³xai²na²
 wi¹hin¹sxā³ yxo²ʔjah³li³hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³kō³tē³jau³xai²la¹wa².

22 Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²ny-
 hah¹li³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² kwa²
 ain³kxi²yah³lin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Wān³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ sa²yxo²we¹jah³li³hē¹la².
 23 Jā¹nxe³sxā³ wān³txai²li² kwa² ain³kxi²jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²nū²hū³nhī³nx2na³la². Nxe³te³nah¹li¹,
 es³pe²ya²ka³lo³a² ʔnha²te²hū³nhī³nx2na³la². 24 ʔnha²sxā³
 kwa² a³li³hī³nx2na³la². A³li³te²ān¹tu³ti¹
 a²nū²khai³nāu³ai²na² ha²ya³kxa²
 ḡin³nha²hī³nx2nxa³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ kwa²
 ain³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hai³txi³ Sū³na² wān³txa²kxai³lu²
 ḡin³so¹jah¹lo²su²hī³nx2nxa³wa². 25 Yxān¹ta¹

es³pe²ya²ka³lo³a² wi¹ʔnha²kxai²nān²tu³
 ne³wā²na³nha²nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²ai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³jau³su² ain³kxi²jah¹lo²su²
 kxa²yāx¹hī³nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³jau³su² ha²kxai³
 kō³nxe³ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ha²kxai³
 ne³jau¹xai²na² wi¹lain³nha²sān²sxā³ hā²wxān³txi³te²li³xi³
 sa²yxo²we¹thī³nx2na³la². Sa²yxo²wet1sxā³ kāi³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹ʔai¹nhī³nx2na³la².

26 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ʔi³li³te²a² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²li² Sū³na² wān³txa² wain³txi³ yxo²ʔa¹xā¹.

Wi¹hin¹khai¹na¹xā¹. Nxe³ta¹ a²yxo²e³jau³xa²
 wai³nxa³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na²
 ā³ke³tū¹kxi²nha²hī³nx2na³la². Wā²nxūh¹
 yxo²ʔnha²jau³xa² wai³nxa³wa².
 Wā²nxīn¹te²sxa³yu²hē³la². 27 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ yxo²ʔki³ju³ta²
 ten³kxi²nē³na³la². Nxe³kxa²yu³su² sai³ki³nāu³xa²su²
 tḡ³nxa² tu¹ha² wha³te³son³te³su² tḡ³nxa²
 a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²kxi²ta¹ka³lxu³su² te²su² tḡ³nxa²
 ʔain¹kxai²nān²tu³ ai³sxā³ ā³non²ta³kxain¹ju³ta² wain³ni²
 kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹kxai²nān²tu³ wain³ni²
 nxe³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut3su² nxe² kāi³kxai²nān²tu³
 yxo²ʔnha²kxe³ju³ta² wā²nxīn¹te²ju²hē³la². Ju¹ta²
 Txa²wā¹sū³na² ten³na³la².

Hau³hau³kon³sxā³ kāi³ūh¹ki³jau³su²

2 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² ha²kxai³ yxo²ʔyah³lin¹te² ʔnx-
 ai²na² nxe³yah³li³ta¹hi¹nhē¹la². A²nū²a² yen³kxi³te²a²
 sa²nēn¹kxi²yah³li³ta¹hi¹nhē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 ā³xai²li² yen³kxi³xa³te²a² kō³txi³
 e³kxi²yah³li³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹yxah³li³txa³hē¹la².
 Ju¹tai²na² wai³nxa³wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 yxo²hau³hau³kon³sxā³ sa²nēn¹kxi¹jah³li³hē¹la².
 2 Nxe³sxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lin¹kxai²nān²tu³ yen³kx-
 ih³khai¹jah¹la² ya³lau³xa² wa²tu¹wa²tun¹ka³lo³a²
 ā³nhxi²wxe³nha²ha²kxai³ wā²la² wi¹khai¹ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li²
 ā³nū²kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²ā³xa²
 yen³kxi³txa²jah¹la² wā²la² kō³nxe³khai¹ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li²
 ā³nū²kxi¹nx2ti³nū³nhī³nx2na³la². 3 Nxe³nx2ti³kx-
 ai²nān²tu³ wā²la² wi¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²jah¹lai²na²
 wi¹le³kxi²yah³lin¹te³na¹li¹:

— Yen³kxi³hi¹nha²kxai³ hxi²kan¹jah¹la²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³txu¹li¹. Yah³li¹nha²kxai³
 nxe³yān¹ta¹ yen³kxi³txa²jah¹la² e³kxi²yah³lx-
 in¹te³nah¹li¹:

— Yen³kxi³txa¹nha²kxai³ kwa² ā³sa²nū³txu¹li¹. Tḡ³nxa²:
 — Yuh³xa² u²lxa³wxe³txu¹li¹. Nxe² e³kx-
 ah¹li³txa³hē¹la². 4 Kō³nxe³ti³ kāi³yah³li³hī³nxa¹lxa².
 A²nū²a² ha³na³ka³li² ha³na³ka³li² ʔnyha¹lin¹kx-
 ai²nān²tu³ wain³txi³ ḡin³nyhah¹lxa³lxa².

5 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³yah³li¹lxa².
 A³li¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹li³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²

hi²sen³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² i²sxã³
 sa²so¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² yen³kxi³txa²na³li¹. Yxã¹ta¹ nxe³kxan²ti³
 a³lxi²sa²na³li¹. Txa²wã³n³txa² yxo²i²sa²na³li¹. Nxe³ha²kx-
 ai³ kxã³nãu³a¹ a³ka³nxa¹tãu³a¹ yxau³khai³nxa¹ju³ta²
 a²nũ²a² a³lxi²sain¹te²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ yx-
 au²sa²tẽ³ya³sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tãu³a¹ yx-
 au²sa²tẽ³ya³sa²nũ³nĩn¹tu¹wi¹, hĩ¹na² yen³kxi³txa²nxa²kx-
 an²ti³nũ¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 6 Nxe³yã¹ta¹ jah¹lai²li² yen³kxi³txa²jah¹lai²li² kq³te³kx-
 ah¹lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹kxa² ha³tih³xan²tu³
 yen³kxi³khai³jah¹lai²li² wi¹le³kxah¹lxi³ta¹hi¹nhẽ¹la².
 Yxah³lxin¹ka³tu³ta¹ yen³kxi³te²na² sa²kxai³lu²
 wa³kon³kxi¹nxa²lxi³si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³nxa²lxi³jah¹lai²la¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ kq³nxe³ti³
 i³yĩ¹li¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²
 i³wã³txi³nx2tain¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²
 hxi²kan¹te²nãu³xa² ũh³wxe³kxi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la².
 7 Jã¹nxe³jut3su² Je³su²jah¹lai²na² wã³n³txa² yxo²i²yah³lx-
 in¹te²kxa³ya³lhu²
 a²sa³wi³ha³lxi³su²khai³ti³hi¹ta²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³kxa²
 ha³tih³xan²tu³ yen³kxi³khai³jah¹lai²na²
 a²yxo²wã³n³txa² Je³su²jah¹la² kq³nxe³te²lo³tain¹na³la².
 8 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A³lxi²nyhah¹lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa²
 a³lxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²na²
 sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nãñ²tu³ wain³txi³
 kã³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 9 Yxah³lxin¹ta¹ a²nũ²a²
 yen³kxi³yhe²te²na² so¹lxi³ i³wi¹lxo³kxi²nũ¹hain¹yah³lx-
 in¹kxai²nãñ²tu³ kq³nxe³ti³ kã³yah³lxi¹lxa².
 Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txi³nu¹txa²kxai³
 sa²yxo²ã³yah³lxi¹lxa². 10 Jã¹nxe³jut3su² Sũ³na² wã³n³txa²
 yxau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ sa²yxo²ã³in¹ke³la³te²kxai³
 Sũ³na² kwa³na³jau³xai³tã² yxo²ha³kxa¹ yxau³ka³lxa¹kx-
 an²ti³ sa²yxo²ã³in¹ju³ta² hxi²ki³te²la³ yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 11 Jã¹nxe³sxã³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Tu¹ha² ã³xa² so¹sxã³ ũ³whĩn¹txi³txa³hẽ¹li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Te²yã¹nxũn³te³nah¹lxi¹:
 — A²nũ²a² i³su²lhã³txa³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wã³n³txi³su²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a²
 i³su²lhã³in¹kxai²nãñ²tu³ wã²nxũh¹lxi³hĩ³nxa¹lxa²,
 txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nxã²nxa³kxan²ti³na².
 Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa² sa²yxo²ã³hĩ³nxa¹lxa².
 12 Nxe³yã¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wã³n³txa²
 ã³wa²su¹kxi²nẽ³jau³xa² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 i²nẽ³jau³xan²tu³ i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
 e³in¹jau³su² tã³nxa² kã³in¹jut3su² tã³nxa²
 i²khai¹nxe³sẽ¹la², kq³nxe³te²la³
 i³yĩ¹li²nxa²kxa²yan³txi³sa³. 13 Nxe³ha²kxai³ kxã³nãu³a¹
 Txa²wã¹sũ³nai²li² a²nũ²a² i³yĩ¹li²nhẽ³te³lhã³
 a³ka³nxi²tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²nũ²a² ã³xa² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³ny-
 hu¹xan³kxai²nãñ²tu³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³txa²nxa³lho³la².
 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ã³xa² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²

sa²hau³ko³nyhu¹in¹kxai²nãñ²tu³ kxã³nãu³a¹
 Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³ko³txa²tu¹wa². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³kxai²nãñ²tu³
 kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta² yũ²nxa³lho³la².

Txa²wã¹sũ³na² wã³n³txa² ain³kxi²sxã³
 sa²yxo²we¹ki³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa². A²nũ²a² i²li³te²a²
 e³te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa² yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹
 Hai³txi³ wi¹lhin¹ju³ta³la³ kã³i³xa³ke³la³te²kxai³
 yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hĩ³nx2nxa³wa².
 A²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3sĩ³nx2nxa³wa².
 Nxe³yã¹ta¹lxa¹ wi¹lhin¹ju³ta² kã³i³ke³la³te²kxai³
 yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hĩ³nx2na³la².
 A²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3sĩ³nx2na³la².
 15 Te²yã¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wã³n³txa²
 yxo²i²te²na² wxa²wã³tã³te²nãñ²tu³ wã²txa²ha²kxai³
 he³ja³lu²ha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². 16 Nxe³ke³la³te²kxai³
 yen³kxi³la³ yũ³ai¹nxa³kxa² wã²nhũh¹ i³nx2nxa³lxa².
 Nxẽn²nxa³kxan²ti³ e³kxai¹nĩn¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nxa²tu¹wi¹. Ha³lo²a² ã³lxi³kx-
 an²ti³ sa²lat1sxã³ yxau³sẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³
 he³ja²lu¹nxa²kxan²ti³ ũ³kxi²sxã³ yxau³sẽ¹li¹.
 Nxĩn¹jau³su² kxan²ti³ wã²nhũh¹ai¹nã³ke³la³te²kxai³
 hai³txi³ wai³nhĩ³nx2nxa³wa². 17 Te²yã¹nxe³jut3su²
 yxo²i²nha²ki³kxan²ti³ wi¹lhin¹ju³ta²
 kã³i³ti³ten³ki³sxa³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²ki³ju³ta³la³
 ya²la³lhu²nẽ³hĩ³nx2nxa³wa².
 18 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nũ²a² e³kxi²sa²ke³la³te²kxai³
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Wxã³li² yxo²i²nhãñ¹ju³ta² yũ³nhĩ¹lxi¹. Yxã¹ta¹ tx-
 ai²li² hã³i³nxe³sxã³ wi¹lhin¹ju³ta² kã³i³a¹kxe³su² so¹lxi³
 nxe³jah¹lo²sa¹wi¹, yxo²i²nha²nxa³kxan²ti³nũ¹.
 Nxe³sa²jau³su² nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³
 i³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹lxi¹:
 — Hai³txi³ ha³na³ka³lxin³jut3su² te²sxa³wi¹.
 Wi¹lhin¹ju³ta² kã³i³xãñ³kxai²nãñ²tu³
 yxo²i²ye¹nx2nãñ³tai¹. Nxe³yã¹ta¹ txai²li²
 yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta²
 kã³i³a¹kxe³su² yxo²i²ye¹nxãñ³tai¹. 19 Nxe³yã¹ta¹:
 — Txa²wã¹sũ³nu²su² kã³in²khai³jah¹la²
 ka³na³ka³na³tã³li¹. Nxẽn¹jau³su² ha²kxai³
 yxo²i²nxa²ta²lu¹wa². Ju¹tai²li² wain³na³la². Nxe³yã¹ta¹
 a²ta³a² nũ³ka³txa² yxo²i²ain¹nũn³te²ju²hẽ³la². Yxo²i²sxã³
 yuh³lxain¹te²ju²hẽ³la². Yuh³lxi³sxã³
 ka³tã³tã³tain¹te²ju²hẽ³la². Yxo²i²ain¹kxan²ti³nũ¹ Sũ³na²
 wã³n³txa² sa²yxo²we¹tai¹nxa³wa², a²ta³a² nũ³ka³txa²sa³.
 20 I³yxah³son³txa³hẽ¹la². Wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la².
 Je³su²jah³la² wã³n³txa² yxo²i²kxan²ti³ yxã¹ta¹
 sa²yxo²we¹txa³kxai²nãñ²tu³ kwa² yxo²i²hĩ³nx2na³la².
 21 A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² txa²wã¹wĩ³nu¹kxai³lu²
 i³jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²ki³lha³lxa² I³sa²kah³lai²li² tẽ³ka³tu³
 wã³la³ka³txa² ka³la³ja¹hẽ³li¹. Ka³la³ya³hin¹kxai²nãñ²tu³
 txah³lxa³kxa³txa² ũh³wxe³ja¹hẽ³li¹. Ya³hin¹kxai²nãñ²tu³

wxa²wē³sa² i³su²lhā³txa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹te³lhxā³ ka³la³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹nha²ju³ta² i²ha²kxai³ hāi¹nxā¹si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Sa²yo²wet¹sa¹nha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³te²lo³txa²ha¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² wān³txai²na² yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ sa²yo²we¹tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā²la² kāi²non³sxā³ wain³txi³ yo²i²ta¹hxai²hē¹la².

23 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxai¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wi¹li¹ti³hi¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² āh¹ e³kxi²te³nah¹lxai¹:

— A³bra³āu²ah³lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹. A³lxai²na¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 24 Jā¹nxe³jut³su² yo²i²nha²kj³ju³ta² wain³na³la². Yxān¹ta¹ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹kj³sxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ wain³te²lo³tē³hī³nx2na³wa².

25 Te²yā¹nxe³jut³su² Ra³a²ba³ka³lxa² te²yā¹nxūn³ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxā² kuh³lxa³sin¹sxā³ o²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² in³txi³nāu³xa² Txa²wā¹sū³nai²na² i²sa²si¹hā³jah³la²nāu³xai²li² wi¹lhau³ko³ta¹hxai²hē¹la². Wi¹lhau³ko³te³nah¹lxai¹:

— Tih³na³ wxā³ya³hin¹tih³nai²li² wā³li²ya³txa³hē¹li¹. Sun²tā¹nx2tai¹nha³ta¹. Tih³nu² ā³lxai³tih³na² wā³li²ja¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxan²ta² wi¹lhin¹ju³ta² kāi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhit¹sā³ i²yī¹li²ta¹hxai²hē¹la².

26 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹nū²ai²li² i²ya¹txa³sxā³ ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kwa² yo²i²kj³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ sa²yo²we¹kj³sxa³kxai²nān²tu³ txa²wā¹yo²i²kxi²kj³ju³ta² wā³nxīn¹te²sxa³yu²hē³la².

Txa²wā¹e³kxi²kj³jau³su²

3 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i²yī¹li²nē³lhī³nx2na³la². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i²tih³nxe³te²su² te²a² wen¹kj³te³na¹ hā²wxān³txa³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³ kāi²non³sxā³ kō³nxe³ti³ i²yī¹li²nē³lhī³nx2na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxai³lu² a²nū²a² i²tih³nxe³te²nū³su² ka³lxa¹te²nū³a² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wai³nxā³wa². Yxān¹ta¹ ka³lxa²nxā³te²nāu³xa² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wain³na³la². 2 A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³ kāi³kj³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ e³kj³jau³xai²na² wain³jau³xa² so¹lxī³ e³kj³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ e³kj³sxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su² kj³tu¹wa². Nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³ai²na² whāi²na¹ hxi²kan¹txi³

i²hau³kon³nha²hī³kj³tā³la². 3 Te²yā¹nxe³jut³su² kwa³thi³la³ka³txa² ka³jū¹lxī³kat³su² tē³sxā³ ka²va¹la² sa²yo²wi¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ sa²yo²wet¹sai¹nhī³nx2na³la². Sain¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² ai³si¹ha¹jau³su² kwa³na³a¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ ai³hī³nx2na³la².

4 Te²xa²yā¹nxe³jut³su² na³vi²o²tē³na² i²jah¹lxī³hē¹la². Ka³lo¹ai²li² ka³lo³kāin²khaix¹ka³lo³a² yū³te²jai¹ti²tu³wa². It3tai²li² ūn³te²a² sa²so²xai³te²jai¹ti²tu³wa².

Nxe³ka³lo³ai²li² ka³lo³kāin²kxan²ti³ ā³nxai³ju³ta² hau³ko³ka³txa² yū³te²ju²hē³la². Ka³jū¹lxī³kat³su² te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ a²wa³kxēn³yah³la² ha³lo²a² i²li³ju³ta² ai³ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ sa²hau³kot³sxā³ ai³te²jai¹ti²tu³wa².

5 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²hē³lxa² yū³nxūn³te²ju²hē³la². Yxo²hē³jū³nxe³kxan²ti³ wān³txa² wāi²nxan¹jau³jau¹xai²na² e³to³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut³su² ha³lo²a² i²jah¹lxī³hē¹la².

Kwē³kon³tāu³a¹ hāix¹ta³ka³txa² ka³ka³na³ka³nat³sxā³ hāix¹tū¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yo²ha³kxa¹ i³hxan³te²jai¹ti²tu³wa².

6 Jā¹nxe³ju³ta²li² txa²wā¹yo²hē³lxa² wān³txa² ha³nxe² yā¹nx2na³la². Kō³nxe³ju³ta² kāin² e³te²ju²hē³la². Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ā³kho³tē³toh³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³te²a² sa²kxai³lu² wē³sa² we¹nhī¹nān¹te²tu³ kō³nxe³jau³xa² e³to³te²ju²hē³la².

Kō³nxe³khaix¹jah¹lai²na² wān³txa² Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² e³to³te²ju²hē³la². Ha³nxe² i³sa²tē³ko³xa² yxau³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxī³ e³to³te²ju²hē³la².

7 A²nū²a² hi²sen³su² ka³yxuh³xa² yo²ha³kxa¹ wāi²lot³si¹jau³su² hxi²ka¹nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Ka³yxuh³sxu² ta³nxā² ai³ki³su² ta³nxā² txih³sxu² ta³nxā² ain³su² ta³nxā² a²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ wāi²lo³te²jai¹ti²tu³wa².

8 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹yo²hē³lhxu² wāi²lot³si¹ju³ta² hxi²kan¹kj³sxa³lho³la², kō³nxe³ti³ e³jau³xa² yū³khai¹nxe³ha²kxai³la². Wxīx¹te²hū³na³la². Wxīx¹ta² sa²kxai³lu² kō³nxe³khaix¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²kj³jau³xa² kō³nxe³nūn³na³la².

9 Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²hē³lxa² ka³na³ka³na³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ sa²nēn¹kxi²kj³tā³la². Hā²wxān³txa³ txa²wā¹yo²hē³lain²txi³ a²nū²a² kō³txi³ e³kxi²kj³tā³la².

A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² we¹tē³tū³ka³txi³su² kj³tā³la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² sū³na² yā¹nxe² we¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³kxan²ti³ a²nū²a² ā³xa² kō³txi³ e³kxi²to³kj³sxai²na²hē³la².

10 Yxo²ka³na³ka³na³tē³kxan²ti³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³i² wān³txa² kō³jau³xa² e³i² nxe³kj³tā³la². Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Ju¹ta¹li² wai³nxā³wa².

11 Te²yā¹nxe³ju³ta² i²yau³xē¹nai²li² hxi²kan¹txi³ txan³jau³xa² ū³whi¹so² tē¹nāin²txi³ nāun³jau³xa² ū³whi¹so² nxe³hī³kj³te²la¹xā³?

— A²hoh³lxi³sa¹wi¹. Sū³na² wān³txa²
 ā³ne³wxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su²
 nxe²e³kxi¹nxa²h³ji¹wa²? Yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 i²nx2tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ yxo²kāin²e³yah³lxi¹an³kx-
 ai²nān²tu³ ya²la³tu³ a²hoh³lxi³su² yah³lxi¹tu¹wa².
 14 Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a²
 i³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
 ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxi¹ju³nū³a² so¹lxi³
 o²la³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²nyha¹lxi¹nha³ta²wa².
 Wān³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yxo²ā³yah³lxi¹nha³ta²wa².
 Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxo²kāi²non³sxā³
 e³yah³lxi³txa³hē¹la². 15 Nxe³jau³jau¹xai²li² hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³nē³jau³sxa³wa². Hāi¹sxā³
 yuh³xan¹jau³xai²la¹wa². A²ta³a² wān³txai²la¹wa².
 16 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a²
 i³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
 ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxi¹ju³nū³su² so¹lxi³
 ten³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 khu³khu³nxa² o²la³kxah³lxi¹ju³ta² yū³ha²kxai³
 ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹ju³ta² yū³ha²kxai³
 nxe³te²sa²h³ki³tā³la². 17 Nxe³yān¹ta¹ a²hoh³lxi³su²
 jau³xa² Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³nē³jau³xai²li²
 wi¹lhin¹khaix1jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³jau¹xai²li²
 sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tu³ wān³txa² tah²yau³xa²
 wain³txi³ e³h³ki³tā³la². Ko³nxe³thin¹sxā³ e³ki³sxa³ha²kx-
 ai³ wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³ e³h³ki³tā³la². Hāun²jau³xa²
 so¹lxi³ e³h³ki³tā³la². Kwa²he¹kxi²nyhu¹ki³jau³xa²
 e³h³ki³sxa³wa². A²nū²a² ā³xa² i³tih³nxe³nē³kxai²nān²tu³
 wi¹lhit1sxā³ ain³kxi²h³ki³tā³la². A²nū²a² a³lxi²ki³kxa²
 khāuh³lxa³tain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³ko³th³ki³tā³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
 kāi³h³ki³tā³la². I³wā³wā³txi³jau³xa² e³kxi²h³ki³sxa³wa².
 A²nū²a² ā³ke³tū¹kxain¹ki³sxa³lho³la². Ya²la³lyau³xa³
 so¹lxi³ e³kxi²h³ki³tā³la². 18 Jā¹nxe³jut3su² hāun²ju³ta²
 ten³ki³kxai²nān²tu³ hāu²non³sxā³ kāi³nū¹hain¹ki³tu¹wa².
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
 kāi³ū¹nhē³lain¹tu¹wa².

Yuh³xai²nān²ta² wān³txa² sa²yxo²we¹ki³jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 i³ye³yi²lhon¹ta³kxah¹lxi¹ji¹wa²?
 I³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ he¹kxi²nyhu¹ah³lxi¹ji¹wa²?
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² ko³txi³ e³kxi²nha²sxā³
 yxo²kwai³no³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ he¹lah³lxi¹ta²wa².
 2 Yen³kxi³la³ yū³nx2ti³xa³kxe³su² ya³ni³li³yah³lxi¹nha²kx-
 ai³ ai³lhā³ so¹kxi²te³lhā³ a²nū²a² i³ye³yi²lhon¹ta³kx-
 ah¹lxi³h³nxa¹lxa². Kāin² yxo²kwai³yah³lxi¹kxan²ti³
 hai³txi³ so¹kxah²lxi³h³nx2nxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³
 kāin² he¹kxi²nyhu¹i² su²lhā³nyhu¹i² yah³lxi¹ta²wa².
 Ju¹tai²na² wai³nh³nx2nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² e³kxah²lxa³nha²kxai³
 yū³nx2ti³xan³ta²wa². 3 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 e³kxi²yah³lxi¹tāu³a² ko³nxe² i³wā³txi³yah³lxi¹nha²kxai³
 ū³hū¹nx2ti³xan³ta²wa². Kwa² wa³ni³lon³te³lhā³
 yen³kxa² i³wā³jah³lxi¹ta²wa². 4 Kuh³lxa³thin¹ta¹ka³lxa²

yā¹yxah³lxi¹lxa². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² in³txa²
 ā³xa² ko³nxe³ti³ yxo²kwai³nha²kxai³
 a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² ā³na¹sān²nū²la² in³txa² ā³xa²kx-
 ai³lu² ko³nxe³ti³ ā³nyhu¹te²ju²hē³la². A³nyhu¹kxa²yu³su²
 a²wē³sāi¹yah³lai²na² te²hi²sen³kxai³lu² in³txa² ā³xa²kx-
 ai³lu² ū³ha³lo²sa²tā³h³nx2na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 wxāi²nāu³xai²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹jah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Yxah³lxi¹ta¹
 yuh³xai²nān²ta² wān³txa² ain³kxi² ā³si³wxe³yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³kxai³lu²
 i³an³ta³kxi²nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān²ta²
 wān³txan²tu³ sa²yxo²we¹jah³lxi¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ya³lxi²yah³lxi³lxa². A²ko¹ko¹nū³ka³txi³su²
 yah³lxi¹lxa². 5 Te²yā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la²
 i³nxū²kwai³wi¹nhē³jah¹la² wi¹lhou³ko³tē³na³li¹,
 ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa²yan³ti³su¹. A³lxi²khai¹nē³na³li¹.
 A²ē¹na² au³txi³ yxo²kwai³nē³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²
 kwa²wān³txi³sxa³wa². Ya²la³lyau³xai²la¹wa². 6 Nxe³sxā³
 i³nxū²kwai³lxū¹nē³lha²kxai³ ko³nxe³ti³
 yxo²kwai³nē³lxa³lho³la². Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²kāin²e³te²su²
 te²a² ā³na¹ha²kxai³ a²nū²a² yxo²kāin²e³xa³te²su² te²a²
 i³nxū²kwai³lxū¹nha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²hē¹la². 7 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
 sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². A²ta³a² a²hxi²kan¹jah³la²
 wxā³sxā³ i³ye³kxi¹nx2ti³kxan²ti³ i³wa²lū³xah³lx-
 in¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wān³txa² ten³sa²si¹nxa³nhai¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² so¹lxi³ ten³si¹na¹wi¹. Yxah³lxi¹ju³su² kx-
 ai²nān²tu³ ā³waix3je¹nx2ti³tu¹wa². 8 Txa²wā¹sū³na²
 i²sa²tē³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Yxah³lxi¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² i²sa²tē³nxa²lxi³nū³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
 ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹kxai²nān²tu³ wxa²hxi²khai²lxa²lx-
 in¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ju³ta² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³jah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 i³ha³na³ti³nha¹jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 so¹lxi³ yxo²i²jah³lxi³hē¹la².

9 I³āin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹la², ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi¹nha²kxai³la². I³wxan¹sxā³ nān³jah¹lxi³hē¹la²,
 Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxi¹ju³xa²kxai³ ā³na¹sxā³
 i³nān³jah¹lxi³hē¹la². Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxi¹ju³xa²kxai³
 ā³na¹sxā³ i³āin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹la². 10 Yxah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³nāi³. Ain³kxi¹sē¹li¹. Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²sa¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ i³āin²ta³kxi²nha¹nhai¹. Nxīn¹ju³su² kx-
 ai²nān²tu³ ye³jen¹nāu³a² i³nxū²kwai³lxū¹txi³sxā³
 ā³nhō³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³
 we¹nx1nx2ti³tu¹wa².

A²nū

ko³nxe³te²lo³ti² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hi² yx-
 ah³lxi³nū³nh³nxa¹lxa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³jau³jau¹xai²na²
 wain³tā³nxa² wai³nxa³tā³nxa² nū¹hī²sxā³
 i³yī¹li²yah³lxi³txa³hē¹la². ¹² Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 kwa³na³jau³xai²li² hxi²kan¹txi³ i³ye³kxi²jah¹lai²la¹wa².
 Jah¹la² so¹lxi³ o²la³kxi²ki³ju³ta² wi¹tā³nxa²
 ko³nxe³tā³nxa² a³ya³txi²jah¹lai²la¹wa². Jah¹la² so¹lxi³
 a²nū²a² sa²wa²su¹tā³nxa² ā³na¹hxa³tā³nxa²
 hxi²kan¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxāi²na² sa²kx-
 ai³lu² wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lo²sa¹xā¹, txai²lā¹. Nxa¹ha²kxai³
 txa²wā³tā³xā² yo²ta²jah¹lan²ta³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li²na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹xā¹. Nxīn¹jau³su²
 nxe² e³kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹la².

“Ka³nxa³ha²ta² nxe² kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxe³ki³jau³su²

¹³ Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Yxo²kāin²e³yah³lxi³txa³hē¹la².
 Nxe³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² tā³nxa² ka³nxa³ha²tai²la³ tā³nxa² sxi²jen³na²
 kāin²je³na² ai³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³
 ye³ka³na³ka³nat3sxā³ kwē³kon³tāu³a¹ yxau³sxā³
 yen³kxa² kāin² so¹kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²
 yxo²kāin²e³yah³lxi³txa³hē¹la². ¹⁴ Ka³nxa³ha²tan³na²su²
 hxi²kan¹txi³ i²ki³sxa³wa². Ya³lu²tā³nxa² ka³ten³su² yx-
 au³tā³nxa² nxe³ki³sxa³lho³la². Kan²txi³ yx-
 au³ki³te²sxa³yu²hē³la². Ha³lo²a² wi³ki²ta² yā¹ki³tā³la².
 Ha³lo²a² wi³ki²tai²li² wa³su³txi³ tī¹te²ju²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ kan²txi³ yxau³ki³sxa³lho³la².

¹⁵ Nxe³yān¹ta¹ nxe²e³yah³lxi³jau³nū³a²
 wai³nh³nxa²na³la². Nxe³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Nxe² kāi³tā³nxa² nxe² ā³nxa³tā³nxa² Txa²wā¹sū³na²
 a²ten³jut3su² kxai²nān²tu³ nxa¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lx-
 in¹jau³su² nxe²e³yah³lxi³kxai²nān²tu³
 wai³nh³nxa²na³la². ¹⁶ Nxēn²nxa³kxai²nān²tu³ yxo²kāin²
 e³yah³lxi³h³nxa¹lxa². A²nxe³jau³xai²li² ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi³h³nxa¹lxa². ¹⁷ Nxe³ha²kxai³
 wi¹lī²nha¹jah¹lxi³hē¹la². Wain³jau³xai²li²
 ā³ne³wxe³yah³lxi³nha²kxai³ sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la².
 Yxān¹ta¹ sa²yo²we¹jah²lxan³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi³h³nxa¹lxa².

Yen³kxi³te²nāu³xā² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ki³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ yen³kxi³khaix¹te² i³nxa²na²
 ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ha³lo²a²
 ko³ton³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Kāin² khāuhx3ny-
 hah¹lxi¹nha³ta²wa². Yen³kxi³txa²yah³lxi³nha³ta²wa².
 Nxe³ju³ta²nū³a² kāin² nā³ni² kāin² wxa¹ni² yx-
 ah³lxi¹nha³ta²wa². ² Yen³kxi³yah³lxi³nxa²
 khon³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Wxa²wā²lai²li²
 wā³sa³ti³hū³te²a² i³kho³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa².
³ A³lxi²khaix¹yah³lxi³nxa² ya³te¹ya³ten¹ki³a²
 ki³nān³ki²sxā³ khon³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Kwa² so¹kxi²sxā³
 a³yah³lxi¹nhē³la². Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 oh³xan¹ko³xā² a³ka³nxi²sxā³ wxā³tāu³a¹
 i³yī¹li²nē³tu¹wa². Wi¹lhit¹sxā³ i³yī¹li²tā³nxa² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²tā³nxa² nxe³nē³tu¹wa². Jā¹nxe³yah³lxi³n¹tāu³a¹

yen³kxa² a³lxi²yah³lxi³n¹kxe³su² ha³nxe²a² wā²nhx-
 an³kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nx2ti³tu¹wa²,
 Txa²wā¹sū³na²sa³. Kwēn¹tai²na² yen³kxa² kāin²
 ū³ha¹yah³lxi¹nhē³la². ⁴ Nxe³yān¹ta¹ kxān³kxai³ kwa²
 wa³kon³kxi¹nx2tain¹tū³ka³txa² wxa²hai³sxa²
 i³lih¹kxi¹nx2tain¹tū³ka³txa² ū³yho³hi²hain¹yah³lx-
 an³ta²wa². Kāin² an³ta³kxi¹nx2tain¹jau³xā²
 ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²hai³sx-
 ai²li² ki³kan²ki² ki³ai²li² wxa²so¹si¹hain¹yah³lxi³n¹jau³su²
 kwa³na³yah³lxi³n¹tū³ka³txa² i³wxa¹nain¹na²hē³la².
 I³wxa¹nain¹jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³
 nū³kxūn³khaix¹jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 ne³nxe³na² ain³kxain¹na²hē³la². Wain³txi³
 yo³hain¹yah³lxan³ju³ta² ain³kxain¹na²hē³la².
 Jā¹nxe³yah³lxi³n¹ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nx2ti³tu¹wa². ⁵ Txa²wā¹ha³lo²nāu³xai²li²
 yxau³yah³lxi³n¹tāu³a² wi¹la³ yxau³khaix¹yah³lx-
 in¹tai²ti²tu³wa². Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³
 i³ka³lih³ti³ten³yah³lxi¹nhē¹la². Nxe³sxā³ po¹na²
 su²lhi²na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ ū³yhai¹tai¹nha²kx-
 ai³ ha³nē³te²ju²hē³la². Te²yāx¹nxe³kxe³hū³nxe²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² i³ka²li¹nyhah¹lxin¹ju³ta² so¹lxi³
 o²la³kxah¹lxi¹lxa². Nyhah¹lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²nx2ti³kxe³nū³su² wxā³nūh¹nx2ti³ha³ta²wa².
⁶ Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² wi¹lhin¹te²a³ su²lhā³te³lhxā³
 ā³ke³tū¹kxain¹yah³lxi¹nhē³la². Nxain¹yah³lxi³n¹kxan²ti³
 hai³txi³ wa³lx³nha²yai¹nxa³hē³la².

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta² ya³nān³ta³ki²la²sa³
 wah³nxe³ki³jau³su²

⁷ Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ya³nān³ta³ki²la²sa³
 wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². Je³su²jah³la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta²
 ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². Hai³sxa²
 wa³kon³jah¹lo²su² i²jah¹lxi³hē¹la². Ū³whīn¹ta³lun²nū²la²
 wi¹la³ wen¹ju³ta² wah³nxe³kxi²ki³te²ju²hē³la².
 Wē³ha²yau³xā² ā³wax3sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³
 ā³wax3ta³lun²nū²la² yain³txa²kxai³ kan¹te²ju²hē³la².
 Nxe³te²hū³nxe² yain³txa² kan²kxi²ju³ta²nū³a²
 wah³nxe³kxa² yā¹nxe² Je³su²jah³la² a³ka³nxi²ju³ta²
 wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². ⁸ Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³
 ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹la².
 I³nxū²kwai³lxū¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² a³ka³nxi²ju³ta²
 yau³son³na³la².

⁹ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. I³yxaih¹sxā³ i³kwai²kxi²ny-
 hah¹lxi³txa³hē¹la². Nxe² e³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³
 wā³li²tāu³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nx2ti³tu¹wa². Ha³lo²ai²li²
 yau³son³na³la². Sxi²ha² a²yo²a² ā³wih¹ki³te³lhxā³
 nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wā³li²ju³ta² yau³son³na³la².

¹⁰ Txa²wā¹sū³na² e³jau³xā² i³hen³txi²tū³ka³txai²na²
 i²jah¹lxi³hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹tai²li² kāin²
 khāuh³lxa³thi¹nain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ya³nān³ta³ki²la²sa³ yxo²ai¹nha²kxai³
 nxū²kwai³lxū¹nain¹ta¹hxi²ti³ai²ti²

hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³sxã³ Jo²ah³lu¹ta¹li² i²jah¹lxi³hẽ¹la².
 Khãuh³lxa³tẽ³nha³khaix¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³hĩ¹nu¹ta¹na² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na²
 sa²yo²ã³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹ti³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³ju³ta² Jo²ah³lu¹ta¹na² a²ha³lo²a²
 wi¹ta³lun²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² sa²kx-
 ai³lu² wi¹lhin¹khaix¹te²la¹wa². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 Jo²ah³lu¹ta¹na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tũ¹hx-
 ai²kxai³ jã¹nxe³sxã³ wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³nũn³tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.

12 Nxe³sxã³ txa²wã³tã³nãu³xãi³. Nxe³ha²kxai³
 wãn³txi³khai¹xa² e³yah³lxi¹n¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa²
 e³yah³lxi¹n¹jau³xa² i³yo²xũn³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³
 ya²la³lai²la¹wi¹. Tã³nxa²:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. Yuh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³
 ya²la³lai²la¹wi¹. Tã³nxa²:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. A¹thũn³jah¹la² i²sai¹nha²kxai³
 ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa²
 ã³ye³yo²nũ¹nx²ti³ju³tan¹te²kxa³yau³kxai³lu² nxe²
 e³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Wãn³txai²li² ya²la³tu³kxai²nãn²tu³
 hãi¹sxã³ i³ye³in¹te³nah¹lxi¹:

— Nxẽn²na³li¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Tã³nxa²,
 Ya²la³tu³txa³kxai²nãn²tu³ e³in¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Ya²la³lhxã³wi¹. Nxĩn¹jau³su².
 Nxe³jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na²
 kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx²ti³kxa²yãn³txi³sa².

13 Nxa²ha¹te¹ wxa²nũ³kã³txa² ha³tih³xan¹tũ³kã³txi³
 i³nxai²na² khãuh³kxai²nãn²tu³ wi¹lhau³kot3si¹jau³su²
 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²nũ³kã³txa² ã³xa²

ha³tih³xan¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² ka³lih³kxai²nãn²tu³
 Sũ³na² sa²nẽn¹kxah¹lxi¹n¹jau³xa² i³hain³jah¹lxi³hẽ¹la².
 14 Wxa²nũ³kã³txa² ha³tih³xan¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na²
 i³ton³kxi²kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa²
 yo²i²te²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²

i³kaix¹jah¹lxi³hẽ¹la². I³kaix¹tũ²la² a³se³to²na²yau³xa²
 tẽ³sxã³ wxa²ne³to¹lxi³yuh¹nha²sãn²nũ²la² Sũ³na²
 we²txi²si¹ha³lxi¹n¹jau³su² i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².

15 Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹si¹jau³su²
 yo²txi²kxai²nãn²tu³ i³ta³ka³txai²li² we²txi²tu¹wa²,
 Txa²wã¹sũ³na²sa³. We²txi²sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta³
 yũ³kxai²nãn²tu³ ne³wã²na³tu¹wa². 16 Kq³nxe³ti³
 kãi³ju³ta² yũ³yah³lxi¹n¹kxai²nãn²tu³ i³yau¹ũ³ny-
 ha¹jah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe²

kãi³yah³lxi³to³hin¹kxa²yãn³txi³su², Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³yah³lxi¹n¹kx-
 ai²nãn²tu³ i³nxũ²kwã³lxi³ũ¹nxa²lxi³tu¹wa². Nxe³sxã³
 a²nũ²ai²li² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhit¹sxã³
 sa²yo²we¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² i³ye³kxi²kx-
 ai²nãn²tu³ wã³nxĩn¹khaix¹jau³su² e³hĩ³nx²na³la².

17 Te²yã¹nxe³sxã³ E³li²ah³lu¹ta¹na² i²jah¹lxi³hẽ¹la². Tx-
 ai²yã¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Sũ³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²ẽ¹nãu³ai²na² ɔu³txi³ e³jau³su² e³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Wẽ³ha²yau³xa² hãi¹nxã¹txa²hẽ³li¹.
 Nxe³jau³su² e³ka³tu³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wx-
 ɔx³ti³tãu³u¹ta¹na² hai³txi³ wẽ³hã¹ti³hex¹ta¹hx-
 ai²nxã³ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Hã²wxã³txa³ Txa²wã¹sũ³na²
 ãh¹ e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³ha²yau³xa² a³na¹ ã³si³wxe³xi²ti³hi¹txa²hẽ³li¹.
 Nxe³jau³su² nũ²la² ãh¹ wẽ³hã¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Wẽ³hã¹xi²nũ²la² hai³sxu¹ta¹na² ã³wãx³tũ²ha²kxai³
 yain³txa² kãin² yũ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

19 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³.
 Ain³kxi²khaix¹nxe³sah¹lxi³hẽ¹la². Wxa²nũ³kã³txa²
 ha³tih³xan¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² ya²la³lyau³xa³ ã³nũ²la²
 ki³han³jau³xa² sa²yo²we¹kxai²nãn²tu³ a²nxe³jah¹lai²li²
 ki³han³ju³ta² i³wa²li²si¹hain¹yah³lxi¹n¹jau³su² e³kxi²tx-
 ai¹yah³lxi³hẽ¹la². 20 Nxe³sxã³ i³wa²li²kxai²nãn²tu³ jah¹la²
 a²ẽ¹nãu³ai²na² ha³nxe² i³sa²tẽ³ko³xa² sa²wi¹kxe³nũ³a²
 i³yĩ¹li²jau³su² ã³wa²su¹tũ¹hain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 Te²yã¹nxe³sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ka³lxa¹txi³
 ã³wa²su¹tũ³nhĩ³nx²na³la². Jã¹nxa¹jau³su² txai²li²
 Ti³a²kah³lo²na¹xai²li² nxe³ye¹nx²ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Petro

1 Pe²jah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hã³ũ¹kxah³lo²sa¹wa².
 — Txai²yã¹nxe³sã³ a²nũ²a² i³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Txai²na² hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹. Je³su²jah³la² nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³na¹te³na¹xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³ wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxa³ka² so¹nx2ti³tũ³kã³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txa² kwa² jũ¹nxe² kxãn³su² yxau³yain¹yah³lxin¹ka³tu³, ã³yo³yo³li² yxau³yain¹tũ³kã³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Põ²ta³ko³xa² yxau², Ka³la²sa³ko³xa² yxau², Ka³pa³to²sa³ko³xa² yxau², A²si³a³ko³xa² yxau² Bi³ti²ni³a³ko³xa² yxau², nxe³hi¹nãn¹te²tu³ yain¹yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxa³ka² so¹nx2ti³tũ³kã³txi³syah¹lxi³la². Txa²wã¹si³kã³nãu³u¹ta²na² yũ³ti³hex¹nẽ³lxa³tãu³u¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ¹ i²sa²tẽ³kxi²nha²sxã³, wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa² yo³ha² ã³wa²su¹txi²lxi³sã³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³si¹yah³lxin¹jau³nũ³su² wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³nxũ²kwa³wih¹nx2ti³sxã³ i³wi¹lhit¹ti³hi¹nx2ti³na²hẽ³la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kãin² thã³i³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² ten³khaix¹sa³nha²wa².

Hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³kj³jau³su²

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²nãn¹kxa¹sah¹lxi³hẽ³la². A²nxe³jah¹la², Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wi³nu²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thã³i³ti³la² sa²hau³ko³te³lhxã³ tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³:
 — Yxan¹nãu³a¹, ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹nẽ³tũ¹xã¹. Nxe³nẽ³ju³ta³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² i³ti³h³nxe³nẽ³lha²kxai³ a³la³kxi¹kj³tã³na¹. Kj³sa²kxai³ a²hi¹nai²na² ha³ta³nxãn²txi³ hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³kj³tã³na¹. Txa²wã¹kj³na¹xai²na² nxe³hĩ³kj³tã³la². 4 Txa²wã¹sũ³na²

tah²lxi³ we¹txa²txi³kxe³kxai³, a²yen³kxa² wi¹khai¹nxe³te²a², hxa³nxa³te²a² wi¹lhin¹khai¹nxe³te²a² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãu³a¹ ũ³hã¹kxi¹nx2ti³te²ju²hẽ³la². 5 Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩyah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, hxi²kan¹sxã³ a²hxi²ka³nãu³lot3sa²tẽ³nx2ti³ka³tu³ hu³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²nãu³a² oh³xai²nãn¹ko³xan¹ta³ ã³sa²so¹nx2ti³sxã³ yxau²sa²tẽ³yah³nx2ti³tu¹wa². A²ya³la³tu³ a²kxã³nxãu³u¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nx2ti³ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³nx2ti³kxa²ha³tã³nxãn²ti³ ũ³ho¹ki¹nx2ti³kxe³hũ³nxe² hxi²kan¹txi³ wxa²ye³na² i²ũ¹yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Yxãn¹ta¹ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² i³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wa². A²nxe²tãu³a¹ i²yah³lxin¹tu¹wa².
 6 Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² kãin² ka³lih³khaix¹yah³lxi¹lxa².
 — A²ha² hi¹nai²na², jũ¹nxe² kxãn³su² txa²wã¹ha³lo²ai²na² khãuh³lxa³ti³sa²sxã³ yxau³na¹kxe³su² ãin²ti³sa²na³na¹. I²li³hũ³te² i³nxai²na² nxe³yah³lxin¹kxa²ha³tã³nxãn²ti³ kãin² ka³lih³khaix¹yah³lxi¹lxa². 7 Jã¹nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² a³lxi²khaix¹te²ju²hẽ³la². A²nxe³tã³ka³ta² ha³nxe²a² a³lan²khai¹nxe³tho³xa² ũ³hĩ³kj³te²ju²hẽ³la².
 — A²yen³kxa² ã³xa², kwa³thi³la² ã³xa² ũ³kxẽ³ni²te² yen³kxa² ũ³thũ²ka²sai¹na¹tũ¹xã¹. A²ou²ra³khai³xa² a²wi¹te²a² so¹lxi³ i³we²jo²sa²so¹ta²lã¹. Nxe³kj³te²ju²hẽ³la². Nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² ha³tã³nxãn²txi³ hxi²kan¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩsxã³ yxau²wa²to²hi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²ĩyah³lxin¹ju³ta² i³we²ti²sa²so¹kxi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³te³lhxã³ ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³yah³lxin¹ju³ta² ũ³hũ³wxe³nx2ti³te²ju²hẽ³la². Ou²ra³ka³ta² ha³nxe²a² ũ³hĩ³lhi²lut3sũ³nxe² nxe³nx2ti³te²ju²hẽ³la², a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³la². Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³, yxan¹nãu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ya³ti¹xi²nẽ³tãu³a¹ i³sa²nãn¹kxi¹nx2ti³ha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². 8 A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² yuh³xai²nãn¹te² ha³lo²ai²na² yxau³nũ¹nhẽ³hĩ¹nai³tã² wxa²ye³na² i²yah³lxi³hxai²nxãn³ta¹ti²tu³wa². Yah³lxan³kxa²ha³tã³nxãn²txi³ a³lxi²yah³lxi¹lxa². Jã¹yah³lxin¹ju³ta² a²hi¹nai²na² wxa²ye³na² i²yah³lxan³kxa² ha³tã³nxãn²txi³ yxo²ĩ² kãin² i³ka³li³hi² yah³lxi¹lxa². Wxa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na² whã²na¹

kāin² t̄ka³li³sxā³ hxi²kan¹txi³ t̄sai¹sxā³ wxa²yxo²a²
 t̄ye³ah²lxan³kxa² ha³tā³nxān²txi³ kāin²
 t̄ka³li³yah³lxi¹lxa². 9 Yah³lxin¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
 yxo²t̄yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxin¹jau³su² kwēn¹tai²na²
 wxa²wa²sut¹sa²tē³nx²ti³ka³tu³ hu³, yxan¹nāu³a¹
 wxa²wa²su¹ta³lun²nx²ti³tu¹wa².
 10 Jā¹nxe³ju³ta², kxā³nāu³u¹tai²na²
 a²nū²a²nāu³xu¹tai²na², Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 t̄hen³txi³tū³kā³txu¹tai²na² t̄ye³kxū¹nhē³te³nah¹lxi¹:
 — A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³tu¹wi¹.
 Hl¹nai²na² ha³lo²a² ū³hū¹nē³lxa³tā³lxa² wān³txai²na²
 t̄ye³kxū¹nx²ta¹wi¹. Nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³kā³txu¹tai²na² t̄ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³ju³ta³nū³a²
 a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹. Na¹jau³su² a²si³yx-
 au³tāu³a¹ win¹ta²te²lxi³ ha³tin³ti³ ā³te³ni²,
 t̄wā³ta³kxi²nha², t̄ne³wa³kon³nha² na¹xā¹.
 Nain¹tū³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². 11 A²nxe³tū³kā³txa²
 Sū³na² wān³txa² t̄hen³txi³tū³kā³txu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yx-
 au³yain¹jah¹la² wān³txa² t̄yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:
 — Yxan¹nāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² khāuh³lxa³txi³tu¹wi¹.
 Nxe³sān²ka³tu³, nxe³nū³la² kāin²
 wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ū³hū¹nx²ti³xa³tā³lxa²
 nxe³nx²ta¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹ a²nū²a²
 nū³kā³txu¹tai²na² t̄wā³ta³kxi²nha²in¹te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²ai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 t̄ye³kxi²nē³ju³ta², ih¹nxe³je³nāu³wa³ki³khai³xa²
 ū³hū¹nē³te³ji¹ku¹? Ha³lo²ai²na² hau³kon³te³lhxā³
 nx²na³na¹. Nxe³kxi²nān²tu³, ih¹nxet³sxā³
 a³la³kxi²hī¹kī³te³ji¹ku¹? Kī³nhā¹. Ju¹ta²
 a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³
 t̄yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:
 — Yxan¹nāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹, te² t̄nxai²na²
 wxa²wa²su¹txa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³nx²ta¹ju³ta³nū³a²
 wxa²ye³na² t̄yah³lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹ yx-
 an¹nāu³hī¹nai²nān¹tū³kā³txa² ha³lo²ai²na² a²ye³na²
 t̄ain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na² ha³lo²ai²na²
 ū³hū¹ain¹nxa³tā³lxa² t̄tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Ā³nhxi²nū¹nain¹yah³lxin¹tai²li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 t̄hen³txi³tū³kā³txu¹tai²na² Sū³na² wān³txa²
 t̄yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² ha³lo²a²
 kwēn¹tai²na² t̄yau¹ū³nx²ti³na³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² t̄ye³kxi¹nx²ti³tū³kā³txa² ha³lo²ain²ti²
 t̄yau¹ū³nx²ti³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 oh³nāu³u¹tai²na² t̄sa²si¹kat³tū¹nhē³kxah³lo²su² jah¹la²
 t̄yxo²nū¹nū³hain¹jau³su² t̄yau¹ū³nx²ti³na³la².
 Nxe³nx²ti³ju³ta² oh³xan¹ta²nū³kā³txa²
 t̄ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Hl¹sen³su² a²nū²a²
 yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wa²su¹tain¹na³na¹. Ju¹ta² wi¹khai¹nx²na³na¹.
 A²nxe³ju³tai²na² t̄i² a³la³kxi² nxe³ti³ten³sa³nha¹.
 Nxe³hī³nx²na³la².

Sū³na² wi¹lhin¹kxa² yā¹nxe² yxau³kī³jau³su²

13 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su²
 ā³kāi³te³lhxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Wi¹lain³nha²,
 wi¹le³i², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³:
 — Yxan¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³
 wxā³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹ a²ya³la³tu³ kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²nē³lha²kxai³ wxa²wa²su¹tē³ju³ta²
 ā³ta³lu²nū¹nhē³lha²kxai³ nxe³nē³tū¹xā¹. Jau¹xai²na²
 so¹lxi³ yxo²t̄sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 14 Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³ sa²yxo²wet¹sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹ka³tu³ a²ha¹ kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ū³yhe³kat¹tū¹nhē³jau³xai²na²
 ā³ne³to³yhah³lxa³nhī¹nai³tā² ko³nxe³ti³
 yxo²kwain³yah³lxi³hxain¹kxai³x3
 jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². 15 Yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 t̄kaix¹so¹nx²ti³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa².
 Nxe³kxa²yā¹nxe³jah¹lxi³sxā³ t̄wi¹lhin²jah¹lxi³sxā³
 ha³lo²a² t̄li³ju³ta² ha³kxa¹ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hē¹la². 16 Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
 ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 — t̄wi¹lhin²jah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹.
 Nxe³na¹kxa² yā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hx-
 ai²hē¹la².
 17 — A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹wī³nai²la¹wi¹.
 Nxe³yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³
 win¹ta²te²lxi³ Txa²wā¹wī³na² ā³yxo²hāu²not³sxā³ yx-
 au³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yxau³yah³lxi¹nhī¹na²:
 — Txa²ha³lo²sxa³xā¹. Kan²txi³ yxau³nū¹nxa³lho³na¹.
 Yah³lxin¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹wī³nai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ te²kī³na¹xai²na²
 kāi³kxa² yā¹nxe²xai³sxā³ yxan¹nāu³a¹
 nxū¹hain³nha²sxā³ t̄yī¹li²xai³nē³tu¹wa². Hai³txi³
 yau³tā³li³ t̄yī¹li²xai³nē³ju³ta³la³ yū³te²sxa³yu²hē³la².
 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su² kx-
 ai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹wī³na² wi¹lhin¹sxā³ t̄yī¹li²kx-
 ah³lo²su² ti³hex¹te²sxa³yu²hē³la².
 18 Wxa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wxa²si³yx-
 au³jah¹lo²nāu³xu¹tai²na² ha²ya³kxa³lxi³su² yx-
 au²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹jau³su² āh¹
 ān³si³wē³not³so¹xi²yah³lxin¹ka³tu³ nxe³te² au³hxai²tēx¹
 jā¹nxe³sxā³ āh¹ ha²ya³kxa³lxi³su² yx-
 au²xai³yah³lxi³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹wī³na² wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx²ti³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xa²
 a³lxi²khai¹nxe³jau³xa² ha³li³hxn³sxā³
 ya³lu²kxi²nē³kxe³su² ka³yxuh³xa² o³ve²a²
 wi¹khai¹nxe³te²a², khon³ti³he¹nxa³kxe³su²
 wi¹khai¹nxe³te²a² a²ti³ha²yau³hū³jau³xa² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xan²tu³
 wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Wxa²ha³yax³kxin¹yah³lxin¹ju³ta²
 wxa²wa²su¹txa²lxi³sxā³
 ū³yho³hi²ki¹nx²ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta²
 ou²ra³ka³ta² t̄a³nxa², pra²ta²ka³ta² t̄a³nxa², a²yo³ha²
 a³lxi²kxan²ti³ khon³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³

hxi²kan¹txi³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kǎi³ki³ju³ta² ü³yho³hi²sxā³
wxa²wa²su¹tē³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³nē³ju³ta²nū³a²
Je³su²jah³la² a²ti³ha²yau³xa² so¹lxi³ a³lxi²sa²tē³jau³xa²
so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹tē³te²ju²hē³la².

20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² so¹lxi³ yxa¹nai²nān¹te²
ha³lo²a² ha³tǎ³nxān²txi³ a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa².

Jā¹nxe³kxe³su², yān³tai²na¹ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
we¹txa³hi¹nu¹tai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
ha³lo²a² yxa¹nai²nān¹ta³ko³xai²na² a³la³kxi²jau³su²,

A²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹txa² Si³yx-
au³tāu³lot3ta¹hxi²hē¹la². Sa²wa²sut¹si¹nhē³jau³nū³su²
A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹
ha³la³je¹nai²na² yuh³xai²nān¹ta³ko³xa²

ne³ki³son³te³lhxā³ nxe³hī¹nai²na² so¹lxi³
Je³su²jah³lai²na² ü³hū¹nē³na²hē³la². Wxa²yu³ta²
wxa²wa²su¹txa²txi³si¹jau³su² ü³hū¹nx2ti³na²hē³la².

21 Nxe³nx2ti³ka³txi³, Je³su²jah³la²
wxa²wa²su¹txa²txi³ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
yxo²y²yah³lxi¹lxa². A²nxe³jah³la² nū³kxūn³txi³
Je³su²jah³la² ya³lu²tāu³a¹ ka³ten³su² t³sa²yxau³xi²ka³tu³
wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tā²hē³la². Nxe³kxe³su²:

— Txa²wā¹sū³na² yxo²y²a¹xā¹. A²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³lya³nhē³te³lhxā³
ā³sa²so¹xi²sa³tū¹xā¹. Yah³lxi¹jau³su² nxe³yah³lxi¹lxa².

22 Yah³lxi¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³
sa²yxo²we¹jah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹kxe³su²
t³wi¹lhin²jah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³
a³lxi²waun¹yhu¹ah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹ka³tu³ au³ti³
wxa²yxo²ka³nāu³a² whāi²na¹ wi¹lajin³nha²sxā³:

— A³lxi²ki³lxi³nxe³yhu¹nxa³xā¹. Yah³lxi¹jau³su²
a³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹la². 23 Wxa²yu³ta²
Txa²wā¹wī³na² Oh³nān¹jah¹la² tah²lxi³
we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ju³ta²
Txa²wā¹wī³na² wān³txa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² kxān³su²
kxa²ha³tǎ³nxān²ti³ yxau²wa³to²hi²ki²sa²tē³jau³xa²
ain³kxi²yah³lxi¹ka³tu³ tah²lxi³

we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ yuh³xai²nān¹te²
wī³na² hxa³te³lhxā³ nxe³te² wī³na², tah²lxi³
we¹txa²txi³te²sxa³yu²hē³la². 24 Jā¹nxe³ju³ta²
kxā³nāu³u¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²
ü³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²ai²nān¹te² si³sa² wa³su³txi³ hxa³te²jai¹ti²ti¹.
Si³sain²txi³ t³sa³lxi³ti², a²yāu³sain²txi³ t³sa³lxi³3sxā³
āi³la¹hi² nxe³te²jai¹ti²ti¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ te²ki³na¹xai²na² si³sa² hū³sxā³ yx-
au³h³ki³tā³li¹. Wa³su³txi³ hxa³h³ki³tā³li¹. Jā¹nxe³sxā³:
“Wxi²kin³ti³to³na¹xā¹.” Nxe³ki³kxa² ha³tǎ³nxān²txi³
hāi¹nxe³sxā³ si³sa³yāu³sū³sxā³ yxau³sxā³ wa³su³txi³ hx-
an³h³ki³tā³li¹.

25 Yxān¹ta¹, Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a²
wān³txa², kxā³nāu³a² ha³tǎ³nxān²txi³ hxa³nxa³kxe³su²
yxau²wa³to²hi²ki²sa²tē³jau³xai²la¹wi¹.
Ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹jau³xai²na²
tah²yau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² t³tih³nxe³nx2ti³na³la².

Je³su²jah³la² tah³lxa³kat3sū³jah¹la²

2 Nxe³sxā³ t³wi¹lhin²nx2ti³ju³txan¹te²ka³ya³tu³,
t³ki³ha¹ki²nyhu¹i², wi¹lhin¹ki³lxi³nxe², a²nū²a² ā³xa²

yen³kxa² yxo²kwai³nxū³yhu¹i² ā³xa² ko³nxe³
te²lo³jah³lxi³txa³hē¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³ju³ta²
ha³kxa¹ ha²ya³ka²ti³jah³lxi³hē¹la². 2 Yah³lxi¹ka³tu³,
wē³sa² kwēn¹tai²na² a³li³la¹te²su² te²a² a²hā³ka³na²
su³su³yau³xa² ya³n³li³khaix1te²jai¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
wi¹khai¹nxe³jau³xa² a²ya³la³tu³ jau³xa² so¹lxi¹jau³xa²
ya³n³li³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³ju³ta²,
a³la³kxi²kai²non³yah³lxi¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lhxā³
ya³n³li³jah³lxi³hē¹la². 3 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
a³la³kxi²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kx-
ai³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹
wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xā¹. Yah³lxi¹lxa².

4 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² txah³lxa³kxa³txa² tē³sxā³
sxi²ha² txo³nain¹te²ju²hē³la². Ain¹sxā³:
— Txah³lxa³kxai²li² wi¹na³na¹. A³lxi²sa³nha¹. Yxān¹ta¹
ta²ka¹txa² ā³xai²na² e²na¹xā¹. Nxe³ain¹te²ju²hē³la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² txon³sxā³ hxi²khet1jah¹la²
a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ta²ka¹txai²na² e²nain¹ka³txai²na² wxa²so¹na¹ka³tu³
sxi²ha² txo³na¹ka³txa²nū³su² tū¹xā¹. Nxe³te²ju²hē³la².
Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah¹la² txah³lxa³kxa²
e²nain¹kax3sū³na³la². Yuh³xai²nān¹tū³ka³txa²
e²nain¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹kxa²ha³tǎ³nxān²txi³
Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² a³lxi²na¹nha¹. Wā²nxa³kxa² so¹na¹kx-
ah³lo²su² na³na¹. Ka³ten³yah³lo²su² na³na¹. Nxe³jau³su²
Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²
Je³su²jah³la² yxo²y²ki³kxai²nān²tu³ t³a³la³kxi²nē³lha²kxai³
yxau²xai³lya³ki³tā³la². 5 Nxe³lya³ki³sa²kxai³ sxi²ha²
txo³nain¹kat3sū³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ txah³lxa²
ka³ten³kax3su² nxē²nxa³kxa²ha³tǎ³nxān²txi³ ka³ten³su²
yxau²xai³lya³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
hi²sen³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
yxo²y²ti³hit1tē³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ Sū³na²
wa³ka³li³lo²tē³lha²kxai³ sa²yxo²wet1sxā³ yx-
au²xai³ki³tā³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² t³hxi²ka¹tē³lha²kx-
ai³ Sū³na² t³ka³li³ki³ju³ta² o²la³kxi²nū¹sxā³ yx-
au²xai³ki³tā³la². 6 Jā¹nxe³jau³su², Txa²wā¹sū³na²
ü³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na¹xai²na² Sū³na² Si³yx-
au³tāu³su² na¹te³na¹xai²na², hxi²kan¹ta² si³yx-
au³tāu³lot3ta¹jah¹la² Si³āu²thi³na²
ūh³wxe³nū¹hai¹na¹wi¹. Jah¹la² tah³lxi³hū³jah¹lo²su²
na³li¹. Na¹ka³tu³, sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la²
tah³lxa³ka³ta² yxo²ka³kan³ka³txa² wi¹khai¹nxe³ka³ta²
a³lxi²khai¹nxe³ka³txa² wā²nxa³kxa² so¹sxā³, sxi²ha²
ūh³wxe³jut3sū³nxe², kxa²yā¹nxe³sxā³ Hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tāu³lo³ta¹jah¹la² ūh³wxe³nū¹hai¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³,
hxi²kan¹khai¹xain¹na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²nū²a²
t³li³te²an²tu³ hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lo³ta¹jah¹la²
yxo²y²kxai²nān²tu³, te²a² so¹lxi³ t³yxaih¹xa³lho³li¹.
Ta¹hxi²hē¹la². 7 Nxe³ha²kxai³,
tah³lxa³kat3sū³jah¹lai²na² Je³su²jah³la²
yxo²y²yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³,
a³lxi²khaix1yah³lxi¹lxa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² Je³su²jah³la²

sa²yo²ā³kxai²nān²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a²,
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yau³xā³xa²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³lhā³ i²tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:
 — Tah³lxa³ka³ta²na², a²kxā³nxa² a²nū²a² sxi²ha² tx-
 on³tū³kā³txa² i²yen²sxā³ ā³yxu¹kxā³ain¹na²hē³li¹.
 Nxe³ta¹, kwēn¹ta²na² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³ta²la¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³jau³lxi³,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²yen²sxā³
 sa²yo²ā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹,
 a²hī¹nai²na² Je³su²jah³la² ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³
 hxi²kan¹khai¹nxe³ye²yhai¹na³la². 8 Jā¹nxe³sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Yau³xā³xa²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³kx-
 ai²nān²tu³, kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹.
 Tah³lxa³ka³ta² sa²tā³yo²thu²kā³sxā³ a³hi²sxā³
 hxi²kan¹txi³ i²sa²yxau³xi²sxā³ we²nx²nxā³jut³sū³nxe²,
 kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²su² te²a², Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²ā³ai¹nha²kxai³, kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³
 yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Ju¹ta² wain³na³na¹. Txa²wān³txa²
 sa²yo²ā³sai¹nha²kxai³lā¹. Txa²wā¹sū³na²
 a²ē¹nān¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².
 9 Yxān¹ta¹, wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² wā²nxa³ka²
 so¹nx²ti³tū³kā³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
 nū³kā³txi³khai³syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³yah³lxi¹lxa².
 Te²yā¹nxū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ā³ti³sxā³ a²ten³jau³su²
 kāi³yah³lxi¹nha²kxai³ i²sa²nēn¹kxi²yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi¹lxa²,
 wi¹lhin¹khai¹nxe³tū³kā³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³,
 nxe³yah³lxi³te²si¹lxa². A²ha² kxā³nxa² ka³nx-
 ah³ti³hū³tāu³a¹ yxau³ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³sxā³ yx-
 au²ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 wxi²kin³ti³ton³txi³ i²kaix¹so¹nx²ti³ta¹hē¹la².
 I²kaix¹so¹nx²ti³ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²wet¹si¹nxā²lxi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a²
 wxi²kin³ti³ton³te² ha³lo²a², ha²te¹te²hū³te² ha³lo²a²
 ū³h³wxe³nxa²lxi³ta¹hē¹la². Nxe³yah³lxi¹ju³ta²,
 Txa²wā¹sū³na² kāin² i²sa²nēn¹kxi²si¹nx²ti³jau³nū³su²
 i²kaix¹so¹nx²ti³ta¹hē¹la². 10 A²ha² kxā³nxa²
 Txa²wā¹sū³na² nū³kā³txi³syah¹lxi³ta¹hxan³nhē¹la².
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²ha² kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na²
 wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx²ti³ju³ta² kō³ny-
 hah¹lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³ko³nx²ti³ju³ta² kō³nyhah¹lxi¹lxa².

**Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ yx-
 au²xai³ki³jau³su².**

11 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³lxi¹nx²ta¹nha²wa².
 Nxe³nx²ta¹kxe³su², txa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹
 i²ye³kxi¹nx²ta¹wa². Wxa²ha³lo²khai³xa² Txa²wā¹sū³na²
 ha³lo²ai²la¹wa². Oh³nāu³u¹ta²nān¹te² ha³lo²ai²la¹wa².
 Nxe³ha²kxai³, a²hī¹nai²na² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yx-
 au³yah³lxi¹nhī¹nai²na²:

— Txa²ha³lo²sxa³xā¹. Kan²txi³ yxau³nū³nxa³lho³na¹.
 Yah³lxi¹jau³su² yxau³je¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, wxa²sī³nai²na² yuh³xai²nān¹te²
 sī³nai²na², kō³nxe³ti³ yxo²kwāin³nxa²lxi³si¹jau³nū³su²
 sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹la².
 A²nxe³te²a² kō³nxe³ti³
 yxo²kwāin³nxa²lxi³si¹jau³nū³ai²na² a²ta³a² sa²so¹sxā³
 wxa²wi¹nx²ti³tāu³a¹ ā³nhe¹ki¹nx²ti³na³la². 12 Nxe³ha²kx-
 ai³, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² yx-
 au³yain¹yah³lxi¹tū³kā³txai²na², hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²we¹tū³kā³txi³sai¹nxa³wa². Nxe³ha²kx-
 ai³, wi¹kāi³je²txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 kō³nxe³te²la³ i²yī¹li¹nx²tain¹kxa² ha³tā³nxān²txi³,
 wxa²wi¹kāi³ye²yah³lxi¹ju³ta² i²so¹nx²tain¹tu¹wa².
 Nxe³nx²tain¹kxai²nān²tu³:
 — Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³na³li¹. A²sū³nāin²txi³
 wi¹lhi¹ni², a²sa³wi³ha³lxain²txi³ wi¹lhi¹ni², ain¹na³li¹.
 Nxe³nx²tain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² ā³wā³la² i²xi²tāu³a¹
 nxe³nx²tain¹tu¹wa².

13 Wxāi²na², Je³su²jah³la² a²wē³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nū²a² hxi²kan¹ta² yxo²ha³kxa¹
 a²yu³hē³na² yxau³jah³lxi³sxā³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la².
 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³, yuh³xai²nān¹te²a² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³kax³khai³su² tāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³sen³sai¹nē³jah¹lo²su² tāu³a¹ txā² sa²yo²we¹tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la². 14 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 ā³sa²ki³la³xi²sxā³ hxi²kan¹tū³kā³txan²tu³, a²si³yx-
 au³ka³khai³su² tāu³su² tāu³a¹ hxi²kan¹txi³lot³sxā³
 i²kwa³na³tū³kā³txi³su² hī²nx²na³la². A²nū²a² kō³nxe³ti³
 kāi³te²a² khāuh³lxa³ti³hi²ti², a²nū²a² wain³txi³kāi³te²a²
 i²sa²nēn¹kxi², nxe³te³lhā³ hxi²kan¹txi³lon³te²ju²hē³la².
 Nxe³ha²kxai³, ā³sa²ki³la³xi²tū³kā³txan²ti³ yxo²ha³kxa¹
 sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². Yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su²
 i²hau³ko³tū³h¹sxā³ kāi³yah³lxi³hī²nxa¹lxa². 15 Yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³, wi¹kāi³yah³lxi¹kxai²nān²tu³, a²nū²a²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹tū³kā³txa²:

— Kō³nxe³ti³hit¹sxā³ i²ye³kxi²na¹tū¹xā¹.
 Nxe³kxi¹nx²ti³kxa² ha³tā³nxān²txi³, wxa²wain³txi³
 kāi³yah³lxi¹ju³ta² i²so¹nx²ti³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe²
 ā³ka³nah²nxe³sxā³ yxau³ya³nx²ti³hī²nx²na³la².
 16 Jā¹nxa¹jau³su², wa²su¹wa²sun¹sxā³ yx-
 au²xai³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹ta¹, i²yon²ta³kxi²nha²sxā³:
 — Je³su²jah³la² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wa²sut¹sa²na³na¹. Sa³ha²kxai³, kō³nxe³ti³
 kāi³a¹kxa² ha³tā³nxān²txi³ wi¹lhi²nx²na³na¹.
 Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na²
 wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ yxau³yah³lxi¹lxa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 sa²yo²wet¹sxā³ yxau³jah³lxi³hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut³su²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxā³ i²nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹
 a³lxi²waun¹yhu¹i², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 i²ye³kxi²nha²sxā³ i²yo²nha², yuh³xai²nān¹te²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kā³khai³su² jah¹la² i²sa²nēn¹kxi²,
 nxe³jah³lxi³hē¹la².

Khāuh³lxa³ti³hit1txa²lxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

18 A²nū²a² ā³xa² a²wa³kxēn³yu³ta³lot3sxā³ yx-
 au³yah³lxin¹te² i³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Wxa²wa³kxē³yah³la² sa²yo²we¹ti², i³sa²nēn¹kxi²,
 nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, wi¹lhin¹te²a²
 a²wa³kxēn³yah³lain²txi³ sa²yo²we¹ti², an³txi³thin¹te²a²
 a²wa³kxēn³yah³lain²txi³ sa²yo²we¹ti² nxe³jah³lxi³hē¹la².
 19 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ kāi³yah³lxin¹kxa²
 yo³lha³, wxa²wa³kxē³yah³la² kwa²to³toh³lxi²
 i³an³ta³kxi¹nx2ti³sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kx-
 ai²nān²tu³, ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹sū³na² yxo²a¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su²,
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa².
 20 Yxān¹ta¹, ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 nxe³yah³lxin¹kxa² yo³su² wxa²wa³kxē³yah³la²
 khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³
 wain³txi³ ū³yho³hi¹nx2ti³h³nx2na³la². Nxe³nx2ti³sxā³
 khāuh³lxa³ti³yah³lxin¹ju³ta²na² ya³nān³ta³ki²la²sxā³
 yxau³yah³lxin¹kxa² ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³xa³lho³la². Yxān¹ta¹,
 wain³txi³ kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³yah³lxin¹kxa²
 yo³su², a²nū²a² ku³lhx³thin¹te²a²
 khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² kāin²
 i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa². 21 Jā¹nxe³yah³lx-
 in¹si¹jau³nū³su², Txa²wā¹sū³na²
 i³kaix1so¹nx2ti³te²ju²hē¹la². Nxe³sa³ku¹, Je³su²jah³la²
 khāuh³lxa³ti³ki¹nx2ti³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³:

— Txa²si³yo³na², txa²sa³wi³ha³lxa²
 ain³kxi²so¹ki²sa²sxā³ khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ yx-
 au²xai³la¹kxa² yā¹nxain¹ta²lā¹. Nxe³kxi¹nx2ti³jau³su²,
 Je³su²jah³la² khāuh³lxa³ti³nha¹nx²lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 22 A²nxe³jah³la² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² yū²nx³ha²kx-
 ai³, ki³han³jau³xa² i³ye³ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³
 khāuh³lxa³ti³hit1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 A²nū²a²
 ku³lhx³thin¹te²a² ko³nxe³ti³hit1sxā³ i³ye³kxain¹kxa²
 ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³ a²yoh³la³ ko³nxe³ti³hit1sxā³
 i³wa²ū³xi²ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, jā¹nxe³sxā³, a²nū²a²
 khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³, hai³txi³
 i³wa³lxi³nha²sxā³ i³ye³kxi²te³lhxā³ ti³he¹nxai¹nx³ha²kx-
 ai³, Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wi³na² yxo²a¹xā¹. Jah¹la² wain³txi³ wā²nxū¹
 i²ū¹ki²sa³tū¹xā¹. Nain¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².
 24 Wā²nxū¹ Je³su²jah³la² so¹lxi³ hi³sa³ka³txa²
 ya³lū²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹ko³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta² ū³yho³hi²te³lhxā³ jah¹la²nū²a²
 ya³lū²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³ti³
 kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² ā³na¹hxa³ki³sa²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ kāi³sxā³ yx-
 au²xai³ki³sa²kxai³ nxe³si¹nhē³jau³su² Je³su²jah³la²
 ya³lū²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, Je³su²jah³la²
 i³ta³lo³wait1sxā³ khāuh³lxa³tain¹ju³ta²kxai³,
 wxa²i³lxi³thin¹yah³lxan³ju³ta² ha³kxa¹

i³we²ti²ti³hi¹txa²lxi³ta¹hxai²hē¹la². 25 Wxāi²na², a²ha²
 kxā³nxa² ka³yxuh³xa² o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³la²
 ka³lun²ki²jut3sū³nxe², Txa²wā¹sū³na² ū² ha³na³ka³lxi³
 yxau²xai³yah³lxi³ta¹hxai¹nhē¹la². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na²
 ā³wā³li² i³xi²sxā³, wxa²wa³kxē³yah³la² wi¹wi¹nxe²
 wxa²hau³ko³txa²lxi³jah¹la² a²hxi²ka³nāu³a¹, yx-
 au³yah³lxi¹lxa².

In³txa² txu¹ha² tē³nyhu¹te²a² yxau²xai³nyhu¹kxi³ju³ta²

3 Jā¹nxe³sxā³ a²hī¹nai²na² txu¹ha² in³txa² tē³yah³lx-
 in¹ta¹ka³lxu³nāu³ i³nxa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹xa².
 Wxa²wē³sāi¹ah³la²nāu³xai²na² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹na².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²wē³sāi¹ah³la² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³te²su² kxai²nān²tu³, Sū³na²
 ān³si³tē³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
 i³ye³ye³kain¹yah³lxi³txa³hē¹na². Hāi¹nxe³sxā³
 sa²yo²we¹ti², wi¹kāi³i², nxe³je¹txain¹yah³lxi³hē¹na².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²wē³sāi¹ah³lai²na²
 i²so¹nx2ti³kxai²nān²tu³, sa²wa³ti³nha²sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹kxa²
 yā¹ye¹nx2ti³tū¹xa². Jā¹nxe³ya³nx2ti³te³lhxā³
 ya³nx2ta¹xa². Ain¹sxā³ wxa²wē³sāi¹ah³la²
 a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxe³xa³ka³lxi²na², hai³txi³ Je³su²jah³la²
 sa²yo²wet1si¹sa²jau³su² i³ye³kxi²sa²hxai²nxa³hē³na¹.
 Sa²nxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³, Je³su²jah³la²
 sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³sa³ku¹. Txa²sxe³xa³ka³lx-
 ai²na² wi¹lhi¹ni², yxo²i²nha², Txa²wā¹sū³na²
 yxo²o²nha²sxā³ yxau²xai³li², nx2na³na¹. Ta¹ka³lxi²na²
 A²sū³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah¹lo²su² yū³h³nx2na³na¹.
 Na¹ha²kxai³, sa²yo²we¹ti³ten³sa²nū³nha¹.
 Wxa²wē³sāi¹ah³la² nxe³yu³nx2ti³h³nx2na³na². 3 Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³:

— Wā²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²,
 kāi³lxa² a³lxi²khai¹nxe³ti³nha² ou²ra³ka² we¹kxa²
 ū³yhe²ta³kū¹nha², ū³hxi²kū¹nha², txa²ne³kī³sa²
 wi¹khai¹nxe³nha², na¹tū¹xā¹. Na¹ha²kxai³
 wi¹khai¹nxe³sa³tū¹xā¹. Nxe³nyhah¹lxi³txa³hē¹na².
 A²nxe³te²a² a²txai²na¹ a³lxi²khai¹nxe³ye²te²a²
 yuh³xai²nān¹te² yen³kxai²la¹xa². Kāu³sxā³ hx-
 an³kxi¹nx2ti³h³nx2nxa³xa². 4 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ tah²lxi³ we¹txa²lxi³kx-
 ai²nān²tu³, wi¹khai¹nxe³sxā³ i³yxai¹hxa³sxā³ thāi³ti³la²
 nxe³yah³lxi³h³nxā¹nx²a². A²nxe³te² wi¹lyah³lx-
 in¹ju³ta³nū³ai²na² hxa³n³kxi¹nx2ti³xah³lo³na².

— Nxe³ju³ta² so¹lxi³ a³lxi²khai¹na¹ju³ta²lxi²na³na¹.
 Txa²wā¹sū³na² nxe³h³nx2na³na². 5 Jā¹nxe³ju³ta², a²ha²
 kxā³nāu³u¹ta²na² txu¹ti³nāu³xu¹ta²na²
 wi¹lhin¹ta¹ka³lxu²nāu³xu¹ta²na², Txa²wā¹sū³na² yxo²i²i²:
 — Txa²sū³nāi³. Au³txi³ txa²ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ tah²lxi³
 wet1sē¹li¹. I³wi¹lha³ta²li¹. Ain¹jau³su², a²wē³sāi¹yah³la²
 sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹na². 6 Jā¹nxe³sxā³
 Sa²ra³ka³lxi³nu¹ta²na² sa²kxai³lu², a²wē³sāi¹yah³la²
 A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa²
 sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹na².

a2yuh³xai²nān¹tū³kā³txu¹ta²ina² yxo²ha³kxa¹,
 Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²ā³sa²tē³sxā³ yxau³ain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 wē³ha²yau³xa² ha³nxe³lxi³jau³xa² kāin²
 sa²yxu¹na³ū¹hain¹sxā³ i³lon³txa² hxa³nain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². A²nxe³te²u¹ta²ina² a²ya³lu²te²
 yāu³ka³txi³nāu³xa², a²hī¹nai²na² Je³su²jah³la² i³tih³nx-
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³ta²ina² No³e²ah³lo²nu¹ta²ina²
 na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² wet¹sa²tē³i²,
 hau³hau³kon³sxā³ Txa²wā¹sū³na² win¹ta²te²lxi³
 wah³nxe²sa²tē³i²:

— Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²ina² ā³na¹ain¹sxā³, ka²no¹a²
 ka³lo³ai²na² ā³wih¹ta²lā¹. Ain¹ta¹, kxān³su² ain¹ta¹,
 a²nū²a² nū³kā³txu¹ta²ina² hāi¹nxe³sxā³
 sa²yxo²ā³sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 ya²lu¹ta³lxi²hxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, ha¹li¹,
 ha¹li¹, ha¹li¹, ha¹lin¹tū³kā³txa² so¹lxi³, wā³kon³sxā³
 i³yau³xa² ne³ka³nah²nāu³u¹ta²ina² ka²no¹ai²na² yx-
 au³sxā³ ka³ten³ta³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²¹ A²nxe³te²u¹ta²ina² i³yau³xu¹ta²ina²
 ū³hū¹ki²sa²sai¹nē³jau³hū³jau³xai²la¹wa².
 A²nxe³jau³xai²na² a²hī¹nai²na² ū³hū¹ki²sa²sai¹nē³kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ā³wa²su¹tē³tu¹wa².

— Nū³kxūn³txi³ sa²hxa³n³kxi²ti³sē¹li¹. Nxe³nē³kx-
 ai²nān²tu³, hai³txi³ txa²wā¹nū²ai²nān¹te²a² a²nū²txai²na²
 so¹lxi³ kwa² wxa²h³la³ki²nē³jau³nū³su² e³kxin²nxa³wa².
 Yxān¹ta¹, āu³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ ko³nxe³ti³
 e³ki³ju³txai²na² ā³nhan³ka²ti²sa²sai¹nē³jau³nū³su²
 e³kxi²na¹wa². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
 e³ki²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nāi³. Nxe³ti¹. Txa²au³txi³
 ē¹nāu³nū¹ai²nān¹ju³xai²na² Je³su²jah³la² ya³lu²tāu³a¹
 nū³kxūn³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹li¹.
 Te²u¹jā¹nxe² sa²hau³kot³sē¹li¹. Nxe³ki³te²ju²hē³la².

— I³yau³xa² ū³hū¹ki²sa²sai¹sa²na³na¹. Nxe³ki³kx-
 ai²nān²tu³, nxe³ki³te²ju²hē³la². ²² A²nxe³jah¹lai²na²
 Je³su²jah³lai²na² oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ka³la³xi²sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹tāu³a¹
 a²hxi²kan¹khaix¹tāu³a¹ ā³ha³ti³sai¹sxā³
 ā³wxe³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, a²ta³nāu³xa²
 oh³xai²nān¹te²su² te²nāu³xa² ha³tā³nxān²txi³
 a²ta³nāu³xa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²su² te²nāu³xa²
 ha³tā³nxān²txi³ a²ta³nāu³xa² nū³kxūn³te²su² te²nāu³xa²
 ha³tā³nxān²txi³ a²yo²ha³kxa¹ whāi²na¹ Je³su²jah³lai²na²
 a²yu³hē³nāu³a¹ yxau³yain¹tū³kā³txi³sain¹na³la².

Sū³na² a²ten³jau³su² i³hau³ko³tūh¹sxā³ yx-
 au²xai³ki³jau³su²

4 Jā¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 a²nū²ai²na² khāuh³lxa³txi³nha²na²hē³la².

Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³ hai³txi³
 khāuh³lxa³ti³nha²ju³ta²li² en²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³kxa²yā¹yxah³lxi³n¹sxā³ khāuh³lxa³ti³nyhah¹lxi³nx-
 ai²nān²tu³ wi¹lhi¹nha²sxā³ khāuh³lxa³ti³ny-
 ha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi³nxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi³ju³ta²lo³jah³lxi³ju³ta²
 ā³wa²su¹khai³nxe³nx²ti³hī³nx²na³la². ² Nxe³ha²kxai³,
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yx-

au²xai³yah³lxi³nhī¹nān¹te²ka³ya³ty³, Txa²wā¹sū³na²
 a²ē¹nāu³a¹ ten³jau³xa² so¹lxi³ i³hau³ko³tūh¹sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hē¹la². Hai³txi³ wxa²si³nāu³ai²na²
 ko³nxe³thin¹yah³lxi³ju³ta² yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹la².

³ A²ha² kxā³nxa², a²nū²a² Txa²wā¹sū³na²
 Sū³ni²nxa³tū³kā³txa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³thin¹sxā³
 yxo²kwai³nain¹ju³ta² yā¹nxe³ju³lxi³ yx-
 au²xai³lyah³lxi³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lx-
 in¹ju³ta²sa¹: āu³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³
 yxo²kwai³ni², ko³nxe³ti³ yxo²kwai³yah³lxi³ju³su²
 ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²nyhu¹i² yain³ju³xa² ūn³ju³xa²
 i³na²sxā³ wen¹sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³i², Sū³na²
 sa²ki³lxi³o³nha²te²a² i³sa²nēn¹kxi²sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³i²,
 nxe³yah³lxi³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, hī¹na²
 hāix¹nā¹yah³lxi³hī³nxa¹lxa². ⁴ Nxe³ha²kxai³,
 Txa²wā¹sū³na² Sū³ni²nxa³tū³kā³txai²na² wxa²ha³lo²a²
 ā³ne³wxe³ti³hex¹ye¹nx²ti³xa³wa². Nxe³te²nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Je³su²jah³la² nū³kā³txai²na²
 ā³na¹sain¹sīn¹te²ta²hēn³kū²? Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 a²kxā³nxai²tā² kwa² ha³lo²a² ha³nxe³lxi³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³ya³sain¹to³hxai²kait³jā¹nxe³ ya³sain¹to³hxa³kū²?
 Nxe³kxi¹nx²tain¹ju³su² i³yo²kwīn¹ki¹nx²ti³sxā³
 ko³nxe³ti³hit¹sxā³ i³ye³kxi¹nx²tain¹na³la². ⁵ Yxān¹ta¹,
 a²nxe³tū³kā³txai²na² a²hī¹nai²na² a²ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta²ina², yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 i³yau³ū³nha²yain¹sān²ka³ty³ a²wah³yu³ta²
 ha³lo²lo³tain¹tu¹wa². Nxe³tāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ka³ten³su² tā³nxa² ya³lu²te²su² tā³nxa², nxe³sxā³,
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yxau³ain¹sxā³
 kāi³sa²tē³ain¹ju³txai²yā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³tāu³su² tāu³a¹ wxa²nxū¹hain³nha²sxā³
 i³yī¹li²xai³ain¹tu¹wa². Ha³lo²a² nxe³nē³ju³ta³nū³a²
 yau³son³ki²nē³na³la². ⁶ Jā¹nxe³jau³su², Je³su²jah³la²
 a²nū²a² ya³lu²te²a² yāu³ka³txa² ha³tā³nxān²txi³
 ā³tū³xi²sxā³, wān³txa² wi¹ju³xa² i³yau³ū³hain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

— Ta³nxū¹kā³txai²na², ha³lo²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xa²
 yxau²ho³hai¹nhī¹nai³tā² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹na²hē³na¹.
 Nxe³ain¹ju³ta² yo³ha² ya³lu²ain¹na²hē³na¹. Nxe³sxā³,
 yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³i²,
 a²yo³ha² ya³lu²ju³ta² yū², nxe³kxa²yā¹xain¹na²hē³na¹.
 Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na² wān³txa² wi¹ju³xa² tū³kā³tx-
 ai²na² ya³lu²te² yāu³ka³txi³nū³kā³txa²
 i³yau³ū³hai¹na¹tū¹xā¹, sa²yo²wet¹sa²sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³ten³ti³hi¹txain¹sxā³,
 txai²yā¹nxe³sxā³ yxau²wa³to²hain¹txai²lā¹. Nxe³ju³su²,
 i³ye³kxi²nha²sxā³, Je³su²jah³la² i³tih³nxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² a³la³kxi²ti³hi¹tē³jau³su²

⁷ Nxe³jah³lxi³sā²lxa². Yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² hx-
 an³je³nāu³wa³kxa² yau³son³ki

A³lxi²waun¹nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³to³hain¹kxa² ha³tā³nxān²txi³ ne³wā²na³yah³lxī³to³hin¹tu¹wa². ⁹Jā¹nxe³sxā³:
 — A²nū²a² ā³xa² txa²sxi²ha² wxā²na³na¹.
 Ha³la³ka³lxa³lon³ki²sa²na³na¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wi¹lī³hen³txi³nha¹jah³lxī³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³a¹ hāi³a² ī³yen²yhu¹ah³lxan³kxe³su² ka³lih³khai¹nxe³sxā³ wi¹lī³hen³txi³nha¹jah³lxī³hē¹la². ¹⁰Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² ī³la³kxi²te²lo³tū¹nxa²lxī³ju³ta² wā²nxū¹h¹ ha³na³ka³lxī³ a³la³kxi²ti³hi¹ti² ai³nx2ti³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³jau³lxī³, a²nū²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxi²nū¹nū²waun¹nha¹jah³lxī³hē¹la². ¹¹A²li³te² ī³na²:

— Wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³tih³nx- ai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² so¹lxī³ ī³tih³nxe³txain¹yah³lxī³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³:

— A²nū²a² ā³xa² ā³nxi²nū¹nū³hai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 — Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹ti³hit¹sa²jau³su² ā³xai²na² ā³nxi²nū¹nū³hai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³txain¹yah³lxī³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³nx2ti³ka³tu³, wxa²ha³lo²a² ī³ye³te³nah¹lxī¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² ta³nxū¹ka³txai²na² a²ē¹na² hau³ko³tain¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxai¹nha²kxai³ wi¹kāi³ain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³tāu³a¹ ī³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxī³hē¹li¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, nxe³nx2ti³hī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxī³ wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe² wa³to²hi², hxi²kan¹khai¹nxe² wa³to²hi², nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ye¹nx2ta¹wa².

Sū³na² wē³ha³lxī³su² kxan²ti³ khāuh³lxa³ti³hit¹tē³jau³su²

¹² Ne³ka²ki²sah¹lxī³hē¹la². A³lxī¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kx- ai³ya³nx2ta¹wa². Ha³lo²a² ha³nxe³lxī³khai¹nxe³ju³ta², ha³nxe²a² a³lan²khai¹nxe³tho³hū³ju³ta² ha³lo²lo³txa²lxī³na³la². Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lxī¹:

— Txa²nū³ka³txai²na² kan²txi³ yxo²ī²sain¹ta³nxā², sai¹nxā³tā³nxā² ai¹na¹nā¹. Na¹ha²kxai³ ha³lo²ai²na² ha³nxe³lxī³ju³txai²na² ūh³wxe³sxā³ ū³wha³ka³ne³sai³nai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³nx2ti³jau³su², Txa²wā¹sū³na² ūh³wxe³nx2ti³hī³nx2na³la². Nxe³nx2ti³kxe³su², ī³wā³wā³ta³kxi², ī³yxuh³lxī² nxe³yah³lxī³txa³hē¹la².

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ha³lo²a² ha³nxe³lxī³ju³ta² ūh³wxe³sa³te²la¹ku², Txa²wā¹sū³nu²su³ku². Nxe³yah³lxī³txa³hē¹la². ¹³Yah³lxin¹ta¹ hāi¹nxe³sxā³ ī³ka³li³jah¹lxī³hē¹la². Je³su²jah³la² wi¹kāi³khai¹nxe³kxa² ha³tā³nxān²txi³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³txi³hi¹yah¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tau³hx- ai²tē¹x¹ jā¹nxe³sxā³ ha³lo²lo³txa²lxī³na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Je³su²jah³la² ha³lo²a² khāuh³lxa³txi³ju³tau³hx- ai²tē¹x¹ jā¹nxe³sxā³ wxa²nhū¹yhu³sa²na³na¹, Je³su²jah³la² wān³txa² sa²yxo²we¹ta¹ha²kxai³la². Sa³ha²kxai³, ka³li³sa³nha¹. Nxe³jah³lxī³hē¹la². Yah³lx- in¹kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²

wxi²kin³ti³ton³sxā³ a³ya³ti¹xi²nē³tu¹wa². Nxe³nē³tāu³a¹, kāin²ka³li³sxā³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ kāin²ka³li³yah¹lxin¹tu¹wa². ¹⁴Wxāi²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wē³ha³lxī³syah¹lxī¹lxa². Yah³lx- in¹kxe³su², sa²nē³hē²txa²lxī³sxā³ a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²a² ko³nxe³ti³hit¹sxā³ ī³ye³kxi¹nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa² ha³tā³nxān²txi³ ī³ka³li³je¹jah³lxī³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wxi²kin³ti³ton³jah¹la² yxau³ya³nx2ti³sxā³ sa²hxi²ka¹txa²lxī³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ī³ka³li³jah³lxī³hē¹la². ¹⁵Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² ī³su²lhā³ī², ā³xa² yen³ka² kāi³sa²no¹ī², wai³nxā³txi³ kāi³ī², a²nū²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ kāi³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ī³ye³kxi², nxe³yah³lxī³txa³hē¹li¹. Jā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² wah³yu³tu³, yuh³nxān²ī² a²hxi²kan¹ti³nū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxī³kxa²yan³ti³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². ¹⁶Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² so¹lxī³ sa²yxo²we¹jah¹lxī³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² kuh³lxa³tin¹te²a² ī³sa²ne³hē²txa²lxī³sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxī³kx- ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ī³āu³lxa³to³nha²sxā³ ī³ye³kxi²yah³lxī³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ī³sa²nēn¹kxi²jah³lxī³hē¹la².

— A²nū²a² nū³ka³txai²na², Je³su²jah³la² yā¹nxe³sxā³ ī³yī¹li²sa²sxā³ ī³yxo²kwīn¹ki²sa²na³na¹. Na¹ha²kxai³ ka³li³sa³nhā¹. Nxe³jah³lxī³hē¹la².

¹⁷ Jā¹nxa¹jau³su², hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kāi³ki³kxe³su² wi¹ta³nxā² wi¹lxa³ta³nxā² nxe³kxa²yā¹nxe² ī³yo³hi²ju³ta² ān³si³wxe³nū¹nhē³na³la². Ha³lo²a² ī³yī¹li²nū¹nhē³je³nāu³wa³kxa² hau³kon³na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹wē³ha³lxī³su² te²ki³na¹xai²na² txa²nū² ī³yī¹li²nū¹nhē³sān²nū²la², hā²wxān³txi³te²lxī³nū² ān³si³wē³nxī²sxā³, a²nū³ka³txi³ ā³xa² sa²kxai³lu² wān³txa² wi¹jau³xa² sa²yxo²ā³ain¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu², Txa²wā¹sū³na² ī³yī¹li²nū¹hain¹kxai¹lē¹. ¹⁸ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxī¹:

— A²nū²nāu³xa² wi¹lhin¹te²nāu³xa² a²ko³nxe³ju³ta² kxāu³sxā³ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹, ī³lxī³thi¹nxa³tū³ka³txai²lē¹: “Txa²wā¹sū³na² ten³sa²nxān³nhā¹. Hāi¹nxe³sxā³ sa²yxo²ā³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxe² yxau²xai³lain¹tū³ka³tx- ai²lē¹. Hai³txi³ sa²wa²su¹ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² nxe³ta¹hx- ai²hē¹la².

¹⁹ Jā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nha²sxā³ ten³jau³xa² yā¹nxe³jau³lxī³ khāuh³lxa³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ wain³txi³ kāi³sa²tē³je¹jah³lxī³hē¹la². Nxe³sa³kūx¹:

— Txa²wā¹sū³na² wet¹sa²jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xā¹. Sa²yxo²we¹nha²jah¹lai²la¹xā¹. Na¹ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ yxo²ī²sa²tē³a¹tū¹xā¹. Na¹ka³tu³ sa²wai³wait³sxā³ wi¹kāi³a¹tū¹xā¹. Nxe³jah³lxī³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

O³ve²a² ī³wāi²lo³kxah³la² yā¹yxah³lxin¹jau³su²

5 Wxa²yah³la²nāu³xai²na² hxi²kan¹ya³nx2ti³tū³ka³txi³ ī³nxai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxāi²yā¹nxe³sxā³ yah³lo²hū<

Je³su² Kris²tu³jah¹la² khāuh³lxa³txi³ju³txai³tā²
 te²yen³na² ĩ²a¹jah¹lai¹ta³lxa³na¹wa². Na¹ha²kxai³, yx-
 an¹nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tu¹wa². Nxe³tāu³nū³ā¹
 wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sa²kah³lo²nū³sa³ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na², txa²yo²ka³nāu³a¹
 whāi²na¹ aīn³nha²sxā³ ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 2 Nxe³nx2ta¹te³nah¹lxi¹: Txa²wā¹sū³na²
 a²wē³ha³lxi³yu³ta² yxo²ĩ²nx2tain¹te³nai¹ti³tu³wa².
 A²nxe³tū³kā³txa² wi¹sa²hau³ko³txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Wi¹lhin¹te²a² wa³kxē³yah³la² a²kā³yuh³xa² o³ve²a²
 ĩ²wāi²lo³kxa² wi¹lū³yhai¹tain¹jut3sū³nxe²
 nxe³tain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 sa²ye³so¹nha²nxa³sxā³, wi¹wi¹nxe² sa²hau³ko³tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxai²nān²tu³:
 — U³lha³nhā¹. Kwa² ten³nxa³kxe³su²
 ha³lo²lot3sa²te³lhxā³ sa²na³na¹. Yah³lxi¹jau³su²
 sa²hau³ko³txain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹yxān¹ta¹:
 — Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nāu³ān¹jau³xa² so¹lxi³te³ni²,
 a²sa³wi³ha³lxa² hxi²nū¹nū³hai¹na¹ju³ta³nū³a²te³ni²,
 na¹xā¹. Hai³txi³ kwa² a²yo³ha² so¹lxi³
 yxo²kwa³na¹jau³la³ o²la³kxin²nxa³xā¹. Nxe³yah³lx-
 in¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxa² sa²hau³ko³tx-
 ain¹yah³lxi³hē¹la². 3 Jā¹nxe³sxā³ yxo²ha³nxe³lha³txi³
 a²sa³wi³ha³lxa² ĩ²kwa³na³ain¹yah³lxi³txa³hē¹la².
 Yxān¹ta¹ wi¹kāi³je¹tain¹yah³lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 tīh³na² ĩ²yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la².
 — ĩ²hxi²so¹sain¹sxā³ txai²yā¹nxe³sxā³ wi¹kāi³ain¹tx-
 ai²lā¹. Nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la². 4 Nain¹yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³, Je³su²jah³la² o³ve²a²
 wāi²lo³te²hū³jah¹lai²la¹wa². Hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³
 wa³kxē³nhū³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² yx-
 an¹nāu³a¹ kā³nxa² ĩ²xi²sxā³ a³ya³ti¹xi²nē³tāu³a¹
 wi¹sa²hau³ko³tain¹yah³lxi¹kxa²yo³su² kāin²
 wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 wxi²kin³ti³ton³sa²tē³wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa².
 Te²yā¹nxe³te²hū³sxā³ ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa².
 5 Jā¹nxe³jut3su², sax3ne³lax3ku³nāu³ ĩ²nxai²na²
 ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²yah³lo²nāu³xa² a²yu³hē³nāu³a¹ yx-
 au³jah³lxi³sxā³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Ya³nx2ta¹wa².
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹, ā³xa²
 a²yu³hē³nāu³a¹ ā³wxe³nū¹whaun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Wi¹wi¹nxe² ā³nhxi²nū¹nū³yhah¹lxi¹txai²lā¹. Nxe³ju³ta²,
 Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹lā³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² yxo²kāin²txi³ kāin²te²lo³nha²te²su² kx-
 ai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² en²khai¹nxe³kah³lo²su²
 hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹: “A²nū²a² ā³xa² yu³hē³nāu³a¹ yx-
 au³nū¹ha¹tū¹xā¹.” Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³
 sa²hau³ko³kah³lo²su² hī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ ā³xa² yu³hē³nāu³a¹
 ā³wxe³nū¹whaun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 6 Nxe³ha²kxai³:
 — Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹xā¹. Yah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹la² yu³hē³nāu³a¹, yx-
 au³nū¹jah³lxi³sxā³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³, ha³lo²a² wā²nxū¹
 ĩ²yī¹li²nū¹nx2ti³je³nāu³wa³kxa² hau³kon³na³na¹.

Nain¹kxai²nān²tu³, kāin²te²lo³txa²lxi³sxā³
 ĩ²sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.
 7 Jā¹nxe³sxā³, ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² yxo²ha³kxa¹,
 hxi²waun³ta³kxi²nha¹lxi¹ju³ta² ha³kxa², Txa²wā¹sū³na²
 yxo²txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kxai²nān²tu³, jah¹la²
 wxa²ha³lo²a² sa²ye³so¹nha²nxa³sxā³ ĩ²nx2ti³ha²kxai³,
 wi¹sa²hau³ko³txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 8 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² wi¹lāin³nha²,
 sa²ye³so¹nyhah¹lxan³kxe³su² wi¹lī², nxe³jah³lxi³hē¹la².
 A²ta³a² ĩ²kox¹ko¹son²ki¹nx2ti³jah¹la² o²la³kxi¹nx2ti³sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² sa²yo²a³sxā³ ā³na¹si¹nx2ti³jau³su²
 o²la³kxi¹nx2ti³na³la². Ya²na¹la² ai³lha²thet3sxā³
 tuh³nē³ki¹nx2ti³jau³hū³nxe²:
 — Ā³sa³nha¹. A²nū²a² sī³na¹tū¹xā¹.
 Nxe³nx2ti³jau³hū³nxe², a²ta³a² wa³ka³ton³nx2ti³sxā³
 a²ta³ai²na² a²ten³ju³ta² kāi³si¹yhah³lxi¹jau³su²
 o²la³kxi¹nx2ti³na³la². 9 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³,
 wxāi²nān²ta³ Je³su²jah³la² kan²txi³ i³sxā³
 yxo²ĩ²jah³lxi³sxā³, a²ta³a² ũ³n³ti³hit1sxā³
 sa²ne³kxau²ki¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹kx-
 ai²nān²tu³:
 — Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na²
 yuh³xai²nān²ko³xai²na² yxau³ye²te²ki³kxe³na¹xai²na²
 yxo²ha³kxa¹, txai²yā¹nxe³sxā³ a²ta³a²
 khāuh³lxa³txi³nē³hī³nx2na³na¹. Hai³txi³ nū¹h¹ txai²na²
 so¹lxi³ khāuh³lxa³txi³sai¹nxa³xā¹. Ju¹ta² wi¹ko³nha¹xā¹.
 Nxe³jah³lxi³hē¹la². 10 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² tāu³a¹,
 kxā³nāu³u¹ta¹na² ĩ²kaix1so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxā³:
 — Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²sxā³ yx-
 au³xai²jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹
 ha³ta³nxān²txi³
 wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sa²tē³nxa²lxa¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ti³si¹jau³su² ĩ²kaix1so¹nx2ti³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³kxe³su²:
 — Jū¹nxe² kxān³su² khāuh³lxa³txi³nx2ti³sān²ka³tu³,
 nxe³nū²la² ha³lo²a² hau³kon³ki²na³na¹.
 Nxe³nx2ti³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹,
 au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ ĩ²we²nx²sxā³
 hxi²kan¹ti³hi¹ti², wi¹wi¹nxe², yxau²ū¹ki²sa²tē³ti³hi¹ti²,
 nxe³nx2ti³tu¹wa². 11 Jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹khai¹nxe²
 wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

Pe²jah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Sil³vā²nah³la² sa²yo²we¹nha²sxā³ Je³su²jah³la²
 yxo²ĩ²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sain¹sxā³, Pe²jah³lo²na¹xai²na²
 yxo²wān³txai²na² a³lu²xa³jau³xai²na² Sil³vā²nah³lai²na²
 ain³kxi²so¹ki²sa²sxā³ a²hxi²ka²
 ũ³wha²li¹lā³kxi¹nx2ti³na³la². A²nxe³na¹jau³xai²na²
 ha³lo²ai²na² ĩ²kwxē²ki¹nx2ti³si¹ha¹jau³su²
 ĩ²ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³na³la².
 Nxe³nx2ti³ju³ta¹na², kan²txi³ i³sxā³ wi¹wi¹nxe² yx-
 au³sa²tē³kxū¹jah³lxi³hē¹la².
 13 Txa²wā¹sū³na² ĩ²kaix1so¹tū¹kā³txa², Ro²ma²thīn³
 thī¹na²na² yxau³ye

wxa²ha³ti³su² tũ³kã³txai²na² a²ha³tã³nxa²
 sa²si¹hã³nx2ti³na³la². Jã¹nxe³sxã³, Mar²kah³lai²na²
 txa²ki³lha³lhũ³ye²sa³jah¹lai²na² a²ha³tã³nxa²

sa²si¹hã³nx2ti³na³la². ¹⁴A³lxi²waun¹nha¹ju³ah³lxi³sxã³
 wi¹ĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a²hãu²ju³ta² yxau²xai³yah³lxi³in¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

2 Petro

1 Si³māu² Pe²jah³lo²na¹xai²na² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit³sa¹wa². A³lxi²sa³ha²kx-
 ai³ a²wa³kxēn³no³sa²kah³lo²sa¹wa². I³sa²si¹hā³sa²kx-
 ah³lo²sa¹wa². Nxe³sa³ha²kxai³ wān³txa² ũ³wha²li¹lhxā³
 ũ³hū²xai³nx2ta¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³nu²su² ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³
 kāi³jah¹lai²la¹wa². Kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
 sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³
 i³yo²i²a¹wa². I³yo²i²a¹ha²kxai³
 wain³te²lot³sa²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³sxā³ txai²yā¹nxe²
 yo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹lhxā³
 ũ³hū¹nx2ta¹wa².

2 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi²
 wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi²
 nxe³nx2ti³si¹ha¹ju³su² ten³sa³nha²wa².
 Wi¹la³la³kxi²nūh¹yah³lxin¹ha²kxai³ ā²la² kāi²non³sxā³
 nxe² ai³nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² i³sxā³ i³sa²so¹nē³ju³su²

3 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 Nū³kxūn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 kāin²khaix¹nx2na³la². Wi¹ju³ta² so¹lxi³
 kāi³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa². I³kaix¹so¹nē³na²hē³la².
 Nxe³nē³ha²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ ya²la³tu³
 ũ³hū¹nhē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ a²ya³la³tu³
 wi¹lhin¹ti¹hi¹tē³na³la². Txa²wā¹sū³na²
 a²nū³kxūn³ju³tan²tu³ i³hxi²kat¹sa²so¹nē³na³la².
 Ju¹tai²na² a³la³kxi²kj³tā³la². 4 Nxe³kj³sa³ha²kxai³
 yen³kxa² wi¹khaix¹te²a² ũ³hū¹nhē³te³lhxā³
 i³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yo²kwai³n³kxa²
 Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² yo²kwai³n³kxa²
 i³wet¹si¹nhē³ju³ta²nū³a² ten³si¹nhē³ju³su²
 i³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nān¹te²a²
 yo²kwai³n³kxa² nxū²kwai³yxau³nē³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² e²nain¹te²la³ yo²kwai³n³kxa²
 ā³wa²sut¹sxā³ yxau³hī³kj³tā³la². Txa²wā¹sū³na²
 e²nain¹te²la³ yo²kwai³n³kxa²
 i³kō³nxe³kxi²nē³te²ju²hē³la², nxe³ha²kxai³la².
 5 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹ i³nxū²kwai³lxū¹jah¹lxi³hē¹la².
 Kxān³su² yo²i²yah³lxita¹hi¹nhē¹la².
 Jā¹nxe³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² i³wi¹lhin¹jah³lxi³hē¹la². Nxe²
 i³wi¹lhin¹yah³lhin¹kxai²nān²tu³ kāin²
 wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹la². 6 Nxe² wi¹kō³nha²yah³lxin¹kx-

ai²nān²tu³ wain³txi³ ain³nha²sxā³
 a²hoh³lxi³si¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 khāuh³lxa³txi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 kan²txi³ yo²i²jah³lxi³hē¹la². Kan¹txi³ yo²i²yah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³nha¹jah³lxi³hē¹la².
 7 Nxe² kāi³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹ye²nha¹jah³lxi³hē¹la². Wi¹lhin¹ye²nyhu¹ah³lx-
 in¹kxai²nān²tu³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 8 A²nxe³ju³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 wi¹lān³so¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lān³sa²si³tē³kxah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² a³la³kxi² kāi²non³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 Kwa²toh³lxa³ti³sa²yah²lxa³nha²kxai³ au³txi³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ten³yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². 9 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²
 i³nxai²na² ju¹tai²na² sa²kxai³lu² taut³ton³kxai²nān²tu³
 a²nū²a² ye³han³jah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a²
 u²lxi³ ten³sa²tā³xajah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². A²kxā³nxān¹ju³ta²
 nxe³wā²na³yah³lxin¹kxa² yā¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 A²kxā³nxai²tā² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ā³wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su²
 nxe³wā²na³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 10 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹tā³sa²yah³lxi¹lxa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² i³nxax²lxi³sxā³ i²sxā³ ā³yū³so¹nx2ti³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai²na²
 yo²i²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³yhah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ hai³txi³ a²nū²a² ye³han³jah¹lo²su² te²a²
 ā³ya³hi²te²hū³nxe² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 kāi³yah³lxi³to³hī³nx2nxa³lxa². 11 Jā¹nxe³jut3su² wi¹lī²ny-
 hah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lain²txi³
 kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ā³wa²su¹tē³jah¹lain²txi³
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ yxau³sa²tē³yah³lx-
 in¹ju³ta²nū³a² i³hau³kō³tūh¹nx2ti³tu³wa².
 12 Jā¹nxe³jut3su² ā³wi¹yhah³lxin¹ju³ta²nū³su²
 ten³khaix¹sa³ha²kxai³ wān³txai²li²
 i³tih³nxe³nx2ti³ju³xai²li² āh¹ e³kxi²nha² ai³yah³lx-
 in¹ju³nū³su² i³hen³txi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa².
 A²nxe³ju³xai²na² wān³txai²li² i²yah³lx-
 in¹ju³xai³ta³lxa²na³la². Ya²la³lyau³xain²txi³
 wi¹kō³nh³yah³lxin¹ju³xai³ta³lxa²na³la². 13 Jā¹nxa¹jut3su²
 ha²kxai³ yuh³xan¹kō³xa² yxau²xai³la¹te²tu³ āh¹
 e³kxi²nha² ai³yah³lxin¹ju³nū³su²
 i³hen³txi³xi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa². Ju¹tai²li² wain³nha¹.
 Nxa¹nha²wa². 14 Jā¹nxa¹jut3su² ye³jen¹na²
 ya³lu²na¹tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² e³lē³na¹

ĩhen³txi³sa³na²hě³la². 15 Nxa¹ha²kxai³lu¹
ya³lu²na¹hĩ¹nān¹te²tu³ txa²yxo²wān³txa²
ĩhen³txi¹nx2ta¹jau³xai²na² nxe³wā²na³sxā³
tĩ¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³nũ³su²
hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³ha²kxai³ āh¹
e³kxi²nha² ai³yah³lixin¹ju³ta³nũ³a² hxi²nũ¹nx2ta¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ĩjau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nhxi¹nai³tā² wān³txa²
ĩhen³txi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³
wā³li²ju³ta³nũ³a² ĩhen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³ Jah¹lai²na²
nũ³kxūn³sxā³ yxau²xai³ju³ta² ĩhen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³
nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai³tā² hai³txi³
txa²wā¹yah³la²nāu³u¹tai²nān¹jau³xa² ĩye³wā³nxĩ¹sxā³
ĩ²tih³nxe³nē³jau³sxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ txai²na²
txa²nũ³kq³txi³nāu³xai²na² txa²wā¹yen³nāu³a²
ĩ²sĩ¹na¹ju³khai³su² nũ³kxūn³sxā³ kái³ju³ta² so¹lix³
ĩhen³txi¹nxa²lxa¹hě³la². 17 Jā¹nxe³sxā³ ĩ²sĩ¹na¹ju³tai³tā²
nxe³te³nah¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
Txa²wā¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
nxe³te²hi²sen³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²
ĩ²sa²nēn¹kxi² nxe³ye²nyha¹na²hě³la². Nxe³te³na¹
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Wxi²kin³ti³ton³txa²
Si³yxau³jah¹lain²txi³ wān³txa² wi¹lhin¹ti³hit1jau³su²
e³kxi²na²hě³la². E³kxi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹. A³lix²khaix1na¹kx-
ah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxon³kxi²khaix1sa²kxah³lai²la¹wi¹.
Nxe³na²hě³la². 18 Nxe³jau³jau¹xai²li² txa²ne³nxě³na²
ain³kxi²sĩ¹na¹hě³la². Oh³xan¹te²a² e³kxi²jau³xai²la¹wa².
Wā³la³ka³txa² ka³la³ya³sain¹sĩ¹nhĩ¹nai³tā² wān³txa²
jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sĩ¹na¹hě³la².

19 Jā¹nxe³kxa²yu³su² wān³txa² au³hx-
ai²ti³ai¹tān¹jau³xu¹tai²na² ya²la³tu³khai¹nxe³jau³su²
ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xu¹tai²li²
wi¹lain³kxi²ki³jau³xai²la¹wa². Lā³pi³āu²tē³na²
te²hũ³na³la². Nxe³tē³na² ha³lo²a² ka³nxah³ju³ta²
sa²kxi³kxi²nē³na³la². ĩ³ha²te¹sa²tē³te²ju²hě³la².
ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ hi³ka²ta³a² a³li³xi²nxa³hĩ¹nān¹te²tu³
ĩ³kox1ko¹sa²tē³te²ju²hě³la². Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe²
wān³txa² au³hxai²ti³ai¹tān¹jau³la³ ha³lo²a²
wxā³ju³ta²nũ³a² hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³ju³ta³nũ³a²
ĩ³yau¹ũ¹jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
ĩ³ko²ko²txa²nhe¹nhě³jau³xai²la¹wa². 20 Jā¹nxe³jau³xa²
au³hxai²tān¹jau³xu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na²
ha³te³h³nxā³nxai²nān¹jau³su² ta¹hxai²hě¹la².
Nxe³jau³jau¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² hxi²ki³la³
kwa²to³toh³lix² si³yxau³tāu³su² ti³hi¹tain¹ta¹hx-
ai²nxa³hě¹la². 21 Hai³txi³ a²nũ²khai³su² te²li² hxi²kan¹txi³
wān³txa² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nũ³a²
ĩ³yau¹ũ¹nhě³te²sxa³yu²hě³la². Nxe³yān¹ta¹
Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jah¹lo²su²
wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² te²a² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a²
a²nxũ²kwāi³wih¹sxā³ ĩ³yau¹ũ¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Yxo²ĩ²sxā³ hxi²kan¹ki³lxo³tũ³kq³txa² ĩ³yau¹ũ¹nhě³jau³su²

2 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxai³tā² Sũ³na² wān³txa²
ĩhen³txi³ki³lxo³te²a² wxā³ain¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹jā¹nxe² wxā³ain¹tu¹wa².
Ā³ke³tũ¹nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³te²na² wān³txa²
ka²yāu¹ka²yāu¹jau³xa² hai³a²
ĩhen³txi¹nx2tai¹nha³ta²wa². A²nxe³jau³xa²
ĩhen³txi³nx2tain¹jau³nũ³a² kāin²
ki³han³jau³nũ³ai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tē³kxe³su²
te³nai¹nxa³lho³la²:

— Ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Je³su²jah³la²
wxa²wa²su¹tũ¹nhě³lxa³hě³li¹.
Yxo²ĩ²ain¹yah³lix³txa³hě³li¹. Nxe³jau³xa² he³la³kxi³su²
ĩhen³txi³nx2tai¹nha³ta²wa². Yxān¹ta¹ kāin²
ki³ha³nai¹nha²kxai³ wa³su¹txi³ ye³jen¹na²
ya²lun¹txa²hxa³nain¹tu¹wa², ko³nxe³te³sxā³
ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tũ³kq³txa²sa³. 2 Jā¹nxe³jut3su²
tũ¹kq³txai²li² ki³han³jau³xa² so¹lix³ e³kxain¹tu¹wa²:

— Ko³nxe³ti³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ki³kxa²
ha³ta³nxān²txi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kx-
ai¹nha³ta²wa². Nxe² e³kxain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³
wxa²nũ³kq³txi³ ĩ³nxai²na² ain³kxain¹kxa² yāx1te²a²
yũ³yah³lix¹nha³ta²wa². Ko³nxe³ti³ kái³ain¹kxa² yā¹nxe²
kái³yah³lix¹nha³ta²wa². Nxe³yah³lixin¹kxai²nān²tu³
wān³txa² wain³jau³xa² ya²la³tu³tĩh³na²
ko³nxe³ti³hit1jah³lix¹nha³ta²wa². 3 Jā¹nxe³jut3su²
tũ¹kq³txai²li² ā³ke³tũ¹nx2tai¹nha²kxai³ kāin²
yen³kxi³hain¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ kái³ai¹nha²kxai³
yen³kxa² kāin² so¹sxā³ hai³a² ũ³wha¹ain¹tu¹wa².
Nxe³kxa² ha³ta³nxān²txi³ nxe³hĩ¹nān¹te²tu³ ko³nxe³ti³
ĩ³yĩ¹li²hain¹ju³ta² yũ³tu¹wa². ĩ³yĩ¹li²hain¹jah¹la²
ye³te³nxa² ĩ²ain¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³
ĩ³yĩ¹li²hain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin²
khāuh³lxa³thin¹sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta³nũ³a²
yũ³yah³lix³tu¹wa².

4 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe² kxā³nhxi¹nu¹tai²na² oh³xan¹ta²
nũ³kq³txa² ka³lxa²nxa³te²a² nũ³kq³txu¹tai²na²
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hě¹la².
Nxe³nũ²la² ko³nxe³ti³ kái³ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² tũ¹kq³txai²na² tē³sxā³ ai³sxā³ kan²txi³
ũ³tũ¹kxain¹ta¹hxai²hě¹la². Ka³nxah³khaix1nxe³je³na²
ũ³tũ¹kxain¹ta¹hxai²hě¹la². Kxā³nāu³a¹ ko³nxe³ti³
kái³ain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ¹ain¹ju³ta³nũ³ān¹te²kxa³ya³lhu²
ũ³tũ¹kxa² wxē³ain¹ta¹hxai²hě¹la².

5 Te²yā¹nxe³kxe³hũ³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹tai²na²
No³e²ah³lu¹tai²na² yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³hĩ¹nu¹tai²na² a²nũ²a²nāu³xu¹tai²na² No³e²ah³la²
ĩ²yxau³kxain¹tũ¹kq³txu¹tai²na² yxo²ĩ²ain¹ta¹hx-
ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². No³e²ah³lu¹ta²kxai³lu² Sũ³na²
wān³txa² wain³jau³xa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³tāu³a²
ĩhen³txi³kxan²ti³ hai³txi³ sa²yxo²we¹tain¹ta¹hx-
ai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² ĩ³yau³xa² kāin² wē³hā¹si¹ha²kxi³
ka³wā³lxa² kāin² hũx1si¹ha²kxi³ yuh³xan¹ko³xai²na²
txa²wā¹ha³lo²ai²na² whāi²na¹ ā³tĩ¹kxa² sa²sai¹ti³hi¹ta¹hx-
ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ No³e²ah³lu¹tai²na² so¹lix³

a²wē³ha³lxi³yu³txu¹ta²na² a²nū²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²a² so¹lxi³wxa²wa²sut¹sxā³ hi¹nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Sū³na² sa²yo²ā³te²nāu³xa² sa²kxai³lu² i³lo³nxe² ya²lun¹ta² hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ⁶ Te²yā¹nxe³jut³su² kxā³nhx¹nu¹ta¹na² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na² So³to²ma² nū³kā³txu¹ta²na² Ko³mo²ra² nū³kā³txu¹ta²na² nxe³sxā³ kāin² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² sxi²je³nu¹tā² ū³thū²hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² i³li³te²su² te²nū³a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yan³ti³su² a²yo²ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hai¹na¹kxe³nū³su² a³la³kxain¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Nxe³sxā³ yuh¹xan¹ko³nāu³a² kwa²ten³sa²tā³tāu³a² Lo³ah³lu¹ta²na² so¹lxi³wi¹lhin¹ta² kāi³jah¹lo²su² ye²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha²kxa¹ kuh³lxa³thin¹sxā³ ko³nxe³ti³ wa³nī³lo³nai¹nha²kxai³ wai³nxa³ju³ta² so¹lxi³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Nxai¹nha²kxai³lu¹ Lo²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:
 — Tū¹kā³txai²na² ko³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³sa²tē³ain¹nīn²tā¹. Nxain¹ju³ta²na² txa²ē¹nāu³a² au³txi³ i³h³nha¹. Te²yā¹nxa² kāi³a¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Yxo²kwī¹kxi²sa³nha¹. A²ē¹nān¹jau³xa² Lo²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Lo²ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ sa²sai¹xi²sān²nū²la² sxi²je³nān¹tū³kā³txa² whāi²na¹ ya²lu¹ta³lxa²hxa³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
⁹ Nxe³ju³ta²na² Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² i³kj³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sa²kxai³ a²nū²a² wi¹lhin¹ti³hi¹te²na² ko³nxe³ti³ju³ta² i³ha¹txi²nhain¹kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² nxū²kwaj³lxū¹nū¹hain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ kāi³kxa²yan³ti³sa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a² kāi³kxa² yo³ha² ū³wha¹ū¹hain¹tu¹wa². Kxā³nāu³a¹ a²nū²a² a²yo²ha²kxa¹ kāi³ain¹kxa² yo³yhu³ta² ū³hū¹je³na³kxa² ū³wha¹nū¹hain¹tu¹wa². ¹⁰ Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² so¹lxi³yo²kwaj³nai¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² kuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta² yx- au²xai³lain¹na³la². A²nū²a² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yx- au³tāu³a² yuh³lai¹nxa³sxā³ ko³nxe³te²lot³sxā³ e²nai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹jah¹la² yuh³lai¹nxa³ha²kxai³ ain¹kxa²yu³su² a²ē¹nāu³a² te³nain¹kxa² so¹lxi³ kāi³sa²tē³ain¹na³la². Te²yā¹nxū³sxā³ oh³xan¹te²nāu³xa² yuh³lxai¹nxa³sxā³ ko³nxe³ti³hit¹jau³su² e³kxi²nū¹hain¹na³la², ko³nxe³tū³kā³txa²sa³. ¹¹ Nxain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ oh³xan¹te²nāu³xa² nū³kxū³txi³ wa³to²hi²tū³kā³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²tū³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³te²a² ha³tā³nxān²txi³ te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²yen³nāu³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²si¹jau³nū³su² e³kxai¹nxa³wa³.
¹² Nxe³nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² ko³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² yā¹nxain¹na³la². Nxe³te²a² ka³yxuh³xa² kwa²ha³lo²a² ai³te²ju²hē³la².

Ai³te²na¹, a²nū²a² hi²sen³kxai³lu² wa³ka³to³kxi²sa²ha²kx- ai³ ā³nān³kxi²te²ju²hē³la². I²li³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ai³lyain¹te²ju²hē³la². Sū³na² wān³txa² nxū²kwaj³yx- au³te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³tū¹kā³txai²nān²tu³ te²yā¹nx- ain¹na³la². Yen³kxa² ko³nxa¹nxa³kxa² ko³nxe³ti³hi¹tain¹na³la². Jā¹nxe³jut³su² tū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hū³yai¹nha²kxai³ i³ya²lut¹sxā³ hxa³tain¹tu¹wa². ¹³ Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nhxai²na²hē³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² khāuh³lxa³tain¹tu¹wa². A³lan²ta² hāi¹nxa² ko³nxe³ti³ wa³nī³lon³ju³ta² so¹lxi³ yo²kwaj³nain¹na³la². Yain³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kx- ai²nān²tū³ āu²lxa²thin¹yah³lxin¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³yxah¹lxin¹lxa². ¹⁴ Txu¹ha² ā³xai²la³ tā³nxa² in³txa² ā³xai²la³ tā³nxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxain¹na³la². A²nū²ai²na² kū³we²ki²la² yxo²xa³te²a² ko³nxe³ti³ kāi³si¹ju³ta²nū³su² o²la³kx- ain¹na³la². Ko³nxe³ta² yo²kwaj³nxa³ so¹lxi³ a²ē¹nāu³ai²na² wa³kxi³ wxe³nhain¹na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai²li² ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹ju³ta²nū³a² yū²na³la².
¹⁵ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tīh³na² i²ain¹ta¹ tīh³nu² ā³lxixi³tīh³nai²na² ai³lain¹sxā³ tī¹kxi²nyhain¹na³la². Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² Be³o²rah³la² a²ki³lha³lxu¹ta²na²nān²tu³ ā³nxai³tīh³nain²txi³ ai³lain¹na³la². A²nxe³jah¹lu¹ta²na²nān²ta³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha² yo²kwaj³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹⁶ Yxo²kwaj³ta¹ ju³mēn²tu¹ta²na² ka²va¹la²hū³te²a² ā³ka³ti³wxe²xai³tāu³a¹ hai³txi³ ju³mēn²to²te²na² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² wān³txa² e³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³kxan²ti³ ju³mēn²tu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² wān³txu¹jā¹nxe³sxā³ Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na²nān²tu³ i³kwaj³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². I³kwaj³kxi²ha²kxai³ Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² wen¹te²hū³te²a² i³yo²kāin²ti³nha²ju³tu¹ta²na² ā³nha²no³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa².
¹⁷ A²nxe³ju³ta²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹tū³kā³txai²li² ka³wā³lxa² yā¹xain¹na³la². I³yau³xa² hxa³nxi²nān²tu³ ka³wā³lxai²na² te²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxain¹na³la². O³si³nai²na² yā¹xain¹na³la². It³ta² ūn³jau³xa² kwa³sa²tā³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxain¹na³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a³ya³tx- ain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tē³jen³nū³a² ā²la² āu²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ¹⁸ A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kx- ai³lu² ha³lo²a² wai³nxa³ju³ta² so¹lxi³ yx- au²ho³hain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i³li³te²a²:
 — Ko³nxe³tīh³na² ā³na¹sxā³ ā³wai³xkxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³ju³su² kxai²nān²tu³ tū¹kā³txai²na² hi²sen³su² te³nai¹nxa³wa². Te³nai¹nxa³ha²kxai³ yo²kāin²e³ai¹nha²kxai³ wān³txa² toh³lxixi³jau³xa² kwa² i³kāi²no³nha²si¹jau³xa² e³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹na³la². Nxain¹ju<

— Txa²wǎn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²yxo²we¹jah³lx-
 in¹kxai²nǎn²tu³ ǎ³wa²sut¹sxǎ³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³su² ǎ³ke³tū¹si¹hain¹jau³nū³su² e³kxain¹na³la².
 Nxain¹ta¹ txū¹kǎ³txai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³
 kǎi³te²lo³tain¹na³la². Nxe³ju³ta² yen³kxa² ʔli³ju³tai²na²
 hxi²kan¹txi³ wa³ka³to³ki³sxa³kxai²nǎn²tu³
 nxe³ju³ju¹tai²na² sa²kxai³lu²
 sa²yxo²we¹ki³tǎu³lot3hǐ³ki³tǎ³la². Te²u¹jǎ¹nxain¹na³la².
 20 Jǎ¹nxain¹jut3su² a²wi¹lhǐ¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 ǎ³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²na² ʔnyhain¹na²hē³la². Ny-
 hai¹nha²kxai³ yuh³xai²nǎn¹te²a² kō³nxe³ti³ kǎi³kxe³su²
 ǎ³wa²su¹tain¹na²hē³la². Nxe³yǎn¹ta¹ hǎ³wxǎn³txa³
 yuh³xai²nǎn¹te²a² kō³nxe³ju³ta² ǎh¹ o²la³kxain¹kx-
 ai²nǎn²tu³ nxe³te²a² yuh³xai²nǎn¹te²a² kō³nxe³kxe³su²
 wa³ka³to³tai¹nhǐ³nx2na³la². A²wi¹lhǐ¹nǎn¹ju³ta²
 wai³nain¹na²hē³la². Yxǎn¹ta¹ nxe³hǐ¹nǎn¹te²tu³
 kō³nxe³ti³ju³ta² ǎ³kǎi²no³tū¹hain¹na³la². Nxe³sxǎ³
 kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹ju³ta² ǎ³kǎi²non³kxa² yǎ¹nxe²
 kǎi³ain¹kxa² yo³ha² ǎ³kǎi²non³nū³tu¹wa².
 21 A²wi¹lhǐ¹na² tǐh³na² wain³txi³ kǎi³ain¹tǐh³na²
 ʔain¹na²hē³la². Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa²
 wi¹lhin¹jau³xai²na² sa²yxo²wet¹sxǎ³ kǎi³ain¹na²hē³la².
 Ju¹tai²na² wain³na³la². Yxǎn¹ta¹ kxǎ³nǎu³a² tǐh³na²
 wain³txi³ ʔain¹tǐh³na² sa²kxai³lu²
 sa²yxo²ǎ³ain¹na²hē³la². Nxe³ju³tai²na²
 wain³ti³he¹nx2nxa³wa². Nxe³ain¹jut3su²
 kō³nxe³tain¹ju³ta² ǎ³kǎi²no³tǎ³la². 22 Jǎ¹nxain¹jut3su²
 wǎn³txa² tǐ³yau³xu¹tai²na² wǎn³txa² yǎ¹nxain¹na³la².
 Nxe³jau³xa²sa¹:

— Wai³a³lxa² ʔnih¹kxai²nǎn²tu³ a³luh³te²ju²hē³li¹.
 Hǎ³wxǎn³txa³ ye³jen¹na² ǎ³wa³li²sxǎ³ a³luh³jau³xai²li²
 ǎh¹ ʔyai³nxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li² nxe³hx-
 ai²na²hē³la². Te²yǎx¹jau³xa² ǎh¹lxǐ³jau³xa²sa¹:

— Yxa³kxi³su² te²a² ha³lo²a² kwǎ¹kwǎn¹ju³ta²
 kwa²sxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³yǎn¹ta¹ a²nū²a² hi²sen³kx-
 ai³lu² yxa³kxai²na² tē³sxǎ³ wxa²hj³la³kxa²
 han³ka²txi³nū¹hǐ³nx2na³li¹. Wxa²hj³la³kxi²
 han³ka²txi³nū¹la² hǎ³wxǎn³txa³ ye³jen¹na² te²yxa³kx-
 ain²txi³ wa³li²sxǎ³ ha³lo²a² kwǎ¹kwǎn¹ju³ta² ǎh¹lxǐ³sxǎ³
 kwa²sxa³xi²hǐ³nx2na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li² nxe³hx-
 ai²na²hē³la². Jǎ¹nxe³jut3su² tū¹kǎ³txai²na² kō³nxe³ti³
 kǎi³tū³kǎ³txai²na² yxa³kxa² yǎ¹nxain¹na³la².

Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxǎ³
 wxǎ³ju³ta²nū³su²

3 Txa²wǎ³tǎ³yah³lxǐ¹lxa². A³lxǐ¹nx2ta¹nha²wa².
 Ha³teh³nxǎ³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti¹ti¹.
 Jǎ¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹txǎ³nxai²na² sa²kxai³lu²
 wxa²e¹nǎu³ai²na² wǎ²nxū¹hǎin³nyhah¹lxin¹kxa²
 wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxǐ³ wǎ²nxū¹hǎin³nha²yah³lx-
 in¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha¹. Nxe³nx2ta¹jau³su²
 nxe³ye¹nx2ta¹wa². 2 Wǎn³txa²
 kxǎ³nxu¹tai²nǎn¹jau³xai²na² Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txa²
 hen³txi³si¹tū³kǎ³txu¹tai²nǎn¹jau³xa²
 ʔsa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ wǎn³txa² Je³su²jah³la²
 Txa²wǎ¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 txa²wǎ¹ē¹nǎu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²na²

wǎn³txa² kwa³na³kxi²nē³jau³xai³tǎ² nxe³jau³xai²na²
 Sū³na² ʔkaix¹so¹tū³kǎ³txa²
 ʔsa²si¹hǎ³ūh¹nx2tain¹tū³kǎ³txa²
 wi¹lhin¹khai¹nxe³tū³kǎ³txa² wǎn³txai³tǎ²
 ʔsa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³si¹nx2ta¹jau³su¹
 nxe³ye¹nx2ta¹wa². 3 A²nxe³jau³su²
 wi¹lǐ²nha¹jah¹lxǐ³hē¹la². Txa²wǎ¹ha³lo²a² ne³ki³so³nhx-
 an³je³na³wa³kxa² a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²a²
 wxǎ³yain¹tu¹wa². Wxǎ³yain¹te²kxai³lu²
 kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxǐ³ kǎi³si¹hain¹tu¹wa². Kō³nxe³ti³
 yxo²kwa³lxǐ³txa²lxain¹tu¹wa². 4 ʔki³ha¹kxi¹nxa²lx-
 ain¹tu¹wa². Nxe³nxa²lxain¹te³nah¹lxǐ¹:

— Je³su²jah³lai¹tǎ² wa³li²xi²jau³nū³su²
 ain³kxi²ki³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yǎn¹ta¹ ʔh¹nū¹la³tǎ³
 he¹ji¹ku¹, ki³nhai¹. Txa²wǎ¹yah³ta¹nǎu³xa²
 ya³lu²kxi²nē³tai¹ti²tu³wi¹. Yxǎn¹ta¹ wa³la²
 ʔxi²nxa³te²tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wǎ¹ha³lo²a²
 kxǎ³nhxi¹nu¹tai²na² wǎ²nxūh¹ yū³si¹jau³nū³su²
 ʔye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹ nxe³hǐ¹nǎn¹te²tu³
 ha³lo²ai²na² wǎ²nxūh¹ yū³hǐ¹nu¹jǎ¹nxe²
 ai²sa²tē³te²ju²hē³li¹. Yxǎn¹ta¹ wa³li²te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹.
 Nxain¹jau³su² ʔki³ha¹kxi¹nxa²lxai¹nha³ta²wa². 5 Jǎ¹nx-
 ain¹jau³su² wǎn³txa² a²ya³la³tu³jau³xa²
 te³nai¹nxa³jau³su² kwa²sa²tǎ³ain¹te²ju²hē³la².
 Nxe³jau³xa²sa¹. A²wi¹lhǐ¹nu¹tai²na² Txa²wǎ¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² wǎn³txa² so¹lxǐ³ e³ha²kxai³ yen³kxa²
 ʔyū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wǎ¹oh³xan¹ko³xai²na²
 wǎ²nxūh¹ yū³si¹jau³nū³su² ʔye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te³nu¹tai²na¹ txa²wǎ¹ha³lo²ai²na²
 yuh³xan¹ko³xai²na² ʔyau³xa² sa²sai¹sxǎ³
 wa³si³sin³ko³xa² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te³nu¹tai²na¹ ʔyau³xai²na² nxū²kwǎi³ye³la³nǎu³a¹
 ha³lo²a² wa³si³sin³ko³xa² wet¹sa²tē³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Hǎ³wxǎn³txa³nū² jū¹nxa²
 yan¹nǎu³u¹tai²na¹ No³e²ah³lu¹tai²na² yxau²xai³ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³tǎu³u¹tai²na² ʔyau³xai²na² sa²kxai³lu²
 txa²wǎ¹yuh³xan¹ko³xai²li² a²nū²a² yx-
 au²xai³lain¹tū³kǎ³txai²li² whǎi²na¹ hūx¹sxǎ³ hx-
 at3si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 Jǎ¹nxe³jut3su²
 oh³xan¹ko³xai²na² hǐ¹na² ʔkǐ³ko³xai²na²
 yuh³xai²nǎn¹ko³xai²na² hǐ¹na² ʔkǐ³ko³xai²na² nxe³sxǎ³
 te²yǎ¹nxe³sxǎ³ hūx¹sxǎ³ hxat3sih¹xah³lho³la².
 Txa²wǎ¹sū³na² a²yxo²wǎn³txu¹txai²na²
 e³ju³tan¹te²kxa³yǎ³lhu² kō³nxe³te²la³ a³ya³txi²kxe³nū³a²
 ũh³wxē³na²hē³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²ai²na² whǎi²na¹
 Txa²wǎ¹sū³na² wǎn³txu¹tai²na²
 we¹ta³lun²si¹ja³kxa³nū³su² ha³nxe²a² i³ju³ta² i³hx-
 an³si¹tu¹wa². Nxe³tǎu³ǎn²tu³ a²nū²a²
 kō³nxe³thin¹te²nǎu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³
 ʔyǐ¹li²ha²kxai³ kō³nxe³thin¹kxa² yo³ha² ũ³hū¹ai¹nha²kx-
 ai³ nxe³ain¹tu¹wa².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wǎ³tǎ³nǎu³yah³lxin¹te²nǎu³
 ʔnxa² sa²kxai³lu² a³lxǐ¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³
 wǎn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a²
 ne³wǎ²na³ah³lxǐ³txa³hē¹la². Txa²wǎ¹sū³na² yen³nǎu³a²
 a³la²ni²kxi³ju³ta² ǎ³ta³lo³wa³to²hi² ai³ki³ju³ta³nū³a²
 yū²nxa³wa². Ye³ka³na³ka³nat3sxǎ³
 a³la²ni²kxi³ju³tain²txi³ ye³ka³lxa¹txi³

a³la²ni²xi²kxi³ju³tain²txi³ te²yā¹nxe² ain²na³la².
⁹ Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na²
e³kxi²nē³jau³xu¹ta¹na² win¹ta²te²lxi³
wxā³nū¹nhē³jau³su² ti³he¹nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹
thāi³ti³la² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³nx2ti³na³la².
A²nū²a² ŕ²li³hxa³te²lxi³ kō³nxe³ti³ kǎi³te²a² kō³nxe³ti³
kǎi³kxa² yo³ha² ũ³hū¹ain¹kxe³nū³su²
ŕ³ka³lxi¹lhxi²nxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²
ŕ³āin²ta³kxi²nha¹jau³nū³su² wah³nxe³tu¹wa²,
a²ē¹nāu³ai²na² wxa²wa²su¹te³lha³ka³.
¹⁰ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
wxā³ju³ta²nū³a² wa³su¹txi³ wxā³tu¹wa². A²nū²a²
kuh³lxa³sin¹jah¹lai²li² yen³kxa² kǎi³kxi²te³lhxā³
wa³su³txi³ wxā³ti³hū³nxe³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wa³su¹txi³ wxā³tu¹wa².
Nxe³kxai²nān²tu³ o³sī³nai²li² kǎin²nxon³sān²sxā³
ne³ki³son³tu¹wa². U³je³na³kai²na² i³la³kxai²na²
hi³ka²ta³ai²na² nxe³sxā³ kǎin² ŕ³lat¹sa²kxai³
i³hxa³nain¹tu¹wa². Yuh³xai²nān¹ta² kō³xa² te²na²
yuh³xan¹ta² yen³kxa² te²na² a²yo²ha³kxa¹ ũ³thū²ha²kx-
ai³ i³hxa³tu¹wa². ¹¹ Jǎ¹nxe³ha²kxai³ yen³kxai²li²
a²yo²ha³kxa¹ ũ³thū²hxa³kxe³nū³su²
yū³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wxa²ē¹nāu³ai²na²
ŕ²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
kǎi³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² whāi²na¹
sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
¹² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³ai²na² wxā³ju³ta²nū³a²
wahx3yah³lxi³in¹tāu³a² wa³su¹txi³ wxā³si¹ja³kxa³nū³su²
ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Wxā³kxai²nān²tu³ o³sī³nān²tu³
ũ³thū²hxat3sa²kxai³ u³je³na³kai²na² i³la³kxai²na²
hi³ka²ta³ai²na² kǎin² ŕ³lat¹sxā³ ŕ³ha³lxi³in¹nhxa³tu¹wa².
¹³ Kxā³nhxi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa²
nxe³te³nah¹lxi¹:
— Kxā³nāu³a¹ o³sī³na² tah²ko³xa² ŕ³yū¹ta¹ha²kxai³
yuh³xan¹ko³xa² tah²ko³xa² ŕ³yū¹ta¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹.
Nxe³na¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
yū²sa²tē³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³jau³xai²na² wxā³si¹ja³kxa³nū³su² wah³nxe³ki³tā³la².
¹⁴ A²nxe³jut3su² a³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Ju³ta³nū³a²
wahx3yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lx-
in¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu². Sū³nu²kxai³lu²
ŕ³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa². ŕ³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² wain³txi³ sa²yo²wet1sah¹lxi¹lxi¹.
Kō³nxe³ti³ kǎi³yah³lxi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³ha²kxai³
hī³na² ŕ²nxa³wi¹. Hāu²not3sxā³ yxau³nū¹sah¹lxi¹lxi¹.
Sū³na² wān³txa² nxe³nx2ti³tu¹wa². ¹⁵ Jǎ¹nxe³ju³kxai³lu²
wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³kot3nha²si¹jau³su²
Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² kō³nxe³ti³ ŕ³yī¹li²hain¹ti³wa³kxa²
wa³su¹txi³ wxā²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta¹na² a²yo²ha³kxa¹
Pau²lah³lai²li² txa²wā¹wā³tā³su² a³lxi²ki³jah¹lai²li²
te²yāx1jau³su² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹ti²tu³wa².
A²hoh³lxi³khaix1sa²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³
ŕ³ti³h³nxe³nē³te²jai¹ti²tu³wa². ¹⁶ Jǎ¹nxe³sxā³
Pau²lah³lai²na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² jau¹xai²na²
whāi²na¹ ŕ³yau¹ū¹nhē³te²jai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na²
a²nū²ai²nān²tu³ Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa²
ŕ²ai¹nxa³te²nān²tu³ ā³ne³wxe³ai¹nxa³wa².
A²nū²ai²nān²tu³ Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa² kan²txi³
i³ai¹nxa³te²nān²tu³ ka²yāu¹ka²yāu¹txi³
ā³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe³sxā³ Sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxa²
hāi¹nxe³ti³xa¹ te²yā¹nxe² ka²yāu¹ka²yāu¹txi³sxā³
ā³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe²kǎi³ai¹nha²kxai³
a²ē¹nāu³ai²na² hai³txi³ wi¹lhi¹nai¹nxa³wa². Kxā³nāu³a¹
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³
ŕ³yī¹li²hain¹tu¹wa². Kō³nxe³ti³ ŕ³yī¹li²hai¹nha²kxai³
khāuh³lxa³txi³sa²tē³ain¹ju³ta³nū³a² yū³yain¹tu¹wa².
¹⁷ Jǎ¹nxe³jut3su² wxāi²nān²tu³ a³lxi¹nx2ta¹nha²wa².
Jau³jau¹xai²na² wi¹kō³nha²yah³lxi¹lxa².
Wi¹kō³nha²yah³lxi¹nha²kxai³
ŕ²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kx-
ai²nān²tu³ a²nū²ai²na² Sū³na² wān³txa²
sa²yo²we¹txa³te²yā¹nxe² yah³lxi³te²sa²hī³nxa¹lxa³.
Yah³lxi³in¹kxai²nān²tu³ ha³yax3khi¹nā³
yxō²ŕ²yah³lxi¹nha³ta²wa². ¹⁸ Nxe³yān¹ta¹ te²yā¹nxe²
kǎi³yah³lxi³txa³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²na² kǎin²
thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ā²la² kǎi²non³ju³ta³nū³a²
ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Jah¹lai²li² ā²la² kǎi²non³sxā³
a³la³kxi²nū¹jah¹lxi³hē¹la². Jah¹lai²na² so¹lxi³
sa²nēn¹kxi²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nhī¹nān¹te²tu³
sa²nēn¹kxi²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Jǎ¹nxe³na¹jau³su²
nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Joãu

Wãn³txa² a²ka³ten³yau³sxu²

1 Wãn³txa² a²ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa² ü³wha²li¹lhxã³ ü³hü¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³sĩ¹na¹jau³xa²sa¹, A²wãn³txi³khaix3su² jah¹la² a²ĩ³lxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩn¹khai¹xu¹tai²nãn²tu³ txa²wã¹ha³lo²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tai²nãn¹ju³tu³ yxau³te²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Kwẽn¹tai²na² yxau³nũn³te²la¹wa². A²nxe³te²a² ain³kxi², txa²wã¹ye³nai²na² ı²ı², wi¹wi¹nxe² ı²sxã³ txa²wã¹hxi²kai²na² wxa²wxai², nxe³sĩ¹na¹hẽ³la². 2 Je³su²jah³la² ã³yũ¹nẽ³lha³kxai³ ı²sĩ¹na¹hẽ³la². Sı¹na¹ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ı²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Ka³te³na² wi¹tãu³kxai³lu² A²wi³na² yxau³ye³kxe³kxai³ ã³yũt1sa²sĩn¹kxe³kxai³ ı²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². 3 ı²sĩ¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi²sĩ¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ ı²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³nx2ti³sĩ¹nha²kxai³, wxa²nũ³ka³txi³xa² sa²kxai³lu² ı²wet1sah¹lxi³nhĩn¹tu¹wa². Nxe³jut3su² A²wi³na² Si³yxau³tãu³a¹ ı²we¹ki³sa²kxai³, A²ta²ha² Je³su²jah³la² A²wi³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² Jah¹la² ı²we¹ki³sa²kxai³ nxe³sĩ¹ki³tã³la². Nxe³sĩ¹ki³sa²kxai³ wi¹lĩ³we¹yhu¹sĩn¹ki³tu¹wa². Nxe³sĩn¹ki³jau³nũ³su² nxe² e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². 4 Jã¹nxe³sĩn¹ki³te³lhxã³ wãn³txai²na² ı²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². ı²ka³li³sxã³ ı²wi¹lxon³kxi²ta³lun²ki³te³lhxã³ ü³wha²li¹lhxã³ ı²tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa².

Sũ³na² ha²te¹ti³hũ³jah¹lo²su²

5 Nxe³sĩ¹na¹jau³xa²sa¹, Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²sĩ¹na¹jau³xa²sa¹: — Txa²wã¹sũ³na² ha²te¹ju³ta² so¹lxi³ te²hũ³jah¹lai²la¹ı¹. Hai³txi³ ka³nxah³ti³hũ³ju³ta³la³ yũ³ti³hex1jah¹lo²sxa³wi¹. 6 Nxe³kxe³kxai³lu¹: — Txa²wã¹sũ³na² ı²we¹jah¹lo²sa¹ı¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ hau³hau³kon³sxã³ ka³nxah³ti³hũ³ju³ta³la³ ko³nxe³ti³ kãı³sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ ki³ha³nhĩ³ki³tã³la². Hai³txi³ wain³txi³ wãx3txi³ yxau²xai³lhĩ³ki³sxa³wa². 7 Yxãn¹ta¹ Sũ³na² sa²ha²te¹kxi²nẽ³ju³ta² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² a²ha²tet1sxã³ yxau²xai³kxa² yã¹nxe³ki³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹nũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² wi¹we¹yhu¹sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³ta² ha³kxa¹ wxa²han³kxi²ti³nẽ³lhĩ³nx2na³la².

8 Jã¹nxe³jau³kxai³lu¹: — Txa²ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³thin¹ju³ta³la³ yũ³te²txã³wi¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ ı²ki³ha¹kxi²nha²hĩ³ki³tã³la². Hai³txi³ a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ yũ³hĩ³ki³sxa³wa². 9 Yxãn¹ta¹ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³ta² ü³ho¹ki³sxa³kxe³tu³, e³lẽ³na² Sũ³na² ı²yau¹ü³nha²ye²ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wi¹lhĩn¹khai¹nxe³sxã³ wain³txi³ kãı³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ı²lxi³thin¹ki³sxa³ju³ta² whãı²na¹ wxa²ha³kxi²ti³nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² hxi²ka² nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². 10 Yxãn¹ta¹: — Ko³nxe³ti³ kãı³a¹ju³ta² yũ³sa²nxa³ı¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² ki³han³jah¹lo²lo³thĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²lẽ¹. Sũ³na² wãn³txa² hai³txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ yxau³nẽ³lhĩ³nx2na³wa².

Je³su²jah³la² ã³yxo²nũ¹nẽ³jah¹lo²su²

2 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xãı³. Ko³nxe³ti³ kãı³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ü³wha²li¹lya³nx2ta¹wa², wãn³txai²na²sa³. Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² ı²lĩ³te² ı²nxa² ko³nxe³ti³ kãı³in¹kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³lo²su² te²an²tu³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² ha²kxai³, wain³khaix1jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². ã³yxo²nũ¹nx2jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³yxo²nũ¹nxa²lxi³tu¹wa². 2 A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³ta² wah³ha² ü³yho³hi²na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãı³ki³ju³tain²txi³ wxa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãı³ain¹ju³tain²txi³ whãı²na¹ wxa²wa²su¹tai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 3 Nxe³ai¹nha²kxai³ ı²kwa³na³nẽ³jau³xa² ha³kxa¹ sa²yxo²hau³ko³ki³kxai²nãn²tu³: — Sũ³na² wi¹lĩ²a¹xã¹. Nxe³ki³jau³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ wi¹ko³nha²hĩ³ki³tã³la². 4 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ı²lĩ³te²su² te²an²tu³: — Sũ³na² wi¹lĩ²te²sa¹ı¹. Nxe³ain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ Sũ³na² ı²kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²we¹txai¹nxa³kxai²lẽ¹. Ki³han³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2na³la². Hai³txi³ Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²ya³la³lyau³tu³ nxũ²kwãı³yxau³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2na³wa². 5 Yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txa² sa²wai³wait3sxã³ sa²yxo²hau³ko³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² a³lxi²nẽ³lhxã³ nxũ²kwãı³yxau³khaix1nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³sxã³:

— Sũ³na² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ye²nha²jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³ Je³su²jah³la² kã³kxa² yã¹nxe³sxã³ ã³hxi²so¹ya³sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³sxã³ nxe³kĩ³kx- ai²nã²tu³ ya²la²tu³ Sũ³na² ã³nũ²nxi²sxã³ yx- au³ye²nha²kĩ³tã³la².

Wãn³txa² tah²yau³hũ³jau³xa² i³kwa³na³nẽ³jau³su²

⁷A³lxi¹nx2ta¹tũ³kã³txã³i³. Hai³txi³ tah²yau³la³ Sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³la³ ũ³wha²li¹lyah³nx2ti³nxã³wa². Yxã¹ta¹ tĩ³yau³xa² so¹lxi³ i³kwa³na³nẽ³jau³xa² so¹lxi³ wãn³txa² txa²wã¹si³kã³nã³u¹ta¹na² yũ²sa²tẽ³nx2ti³jau³xa² so¹lxi³ ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa², txa²wã¹si³kã³nã³u¹ta¹na²ain³kxi²sa²tẽ³yah³lx- in¹jau³xa²sa². ⁸Yxã¹ta¹ wãn³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³hũ³jau³xa² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³lo²a² ka³nx- ah³ju³ta² sa²wa²to²kxi²sxã³ hxa³te³lhã³ nxe³ha²kxai³ Sũ³na² ha²te¹khai³ju³ta² kwẽ¹ta¹na² sa²ha²te¹tẽ³lha²kxai³ nx2na³la². Nxe³sxã³ wãn³txai²na² tah²yau³hũ³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² a²ya³la³lyau³xa² sa²ye³ka¹tẽ³na³la². Je³su²jah³la² yx- au²xai³ju³tain²txi³ wãn³txai²na² sa²ye³ka¹tẽ³lha²kxai³ wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² yxau²xai³lyah³lxin¹ju³tain²txi³ wãn³txai²na² sa²ye³ka¹ta²lxi³ha²kxai³ nx2na³la².

⁹A²nũ²a² i³li³te²su² te²an²tu³:

— Sũ³na² ha²te¹ju³ta² yxau³na¹i¹.

Nain¹kxa²ha³tã³nxã²ti³:

— Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩ¹kxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²lẽ¹. Hã¹nxe³sxã³ ka³nxah³ju³ta² so¹lxi³ yxau³hĩ³nx2na³la².

¹⁰Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² i³li³nũ³te²su² te²an²tu³:

— Txa²wã³tã³xa² a³lxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²nã²tu³

Jah¹la² so¹lxi³ Sũ³na² ha²te¹ju³ta² yx-

au²xai³jah¹lo²la²hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la²:

— Kõ³nxe³ti³ kã³i³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² yũ³jah¹lo²su²

hĩ³nx2nxa³wa².

¹¹Yxã¹ta¹:

— Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩ¹kxi²sa³nhã¹. A²nũ²a²

i³li³te²la³ nxe³kxai²nã²tu³ kõ³nxe³ti³ kã³isxã³ yx- au²xai³hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la² yx-

au²xai³jut3sũ³ju³ta²sa¹. Ka³nxah³ju³ta² yxau², ka³nx- ah³ju³ta² a³li², ka³nxah³ju³ta² wxa²ye³ti³la²kxi² nxe² yx-

au²xai³jut3sũ³na³la². Tih³na² wain³tih³na² hxi²kan¹txi³ i³jah¹lo²sxa³wa². Nxe³jut3sũ³nxe² yx-

au²xai³hĩ³nx2na³la².

¹²Wẽ³ha³lxi³nũ³kã³txã³i³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la².

Wxa²kõ³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta²

wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la²

ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ kõ³nxe³ti³ kã³yah³lx- in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kx- ai³ ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². ¹³Wi³nu²nã³xã³i³.

Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la²

txa²wã¹si³kã³nã³u¹ta¹na² yxau²sa²tẽ³jah¹la²

wi¹lĩ²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³

wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

Sax3ne³lax3ku³nã³xã³i³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². A²ta³a²

kõ³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũ³te³

ã³sen³sai¹yah³lxi³nhẽ³la². Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su²

wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

Wẽ³ha³lxi³nã³xã³i³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Sũ³na²

Si³yxau³tã³u³a¹ wi¹lĩ²yah³lxi³te²si¹lxa².

Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na²

ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

¹⁴Wi³nu²nã³xã³i³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la²

txa²wã¹si³kã³nã³u¹ta¹na² yxau²xai³jah¹la²

wi¹lĩ²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³

wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

Sã³nxe³lax3ku³nã³xã³i³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la².

Nũ³kxũ³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³, Sũ³na² wãn³txa²

nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³,

kõ³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũ³txi³

ã³sen³sai¹yah³lxi³nha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxa².

Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na²

ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². ¹⁵Na¹jau³xai²na²sa¹,

kõ³nxe³ti³ kã³ain¹tũ³kã³txa² yxau²xai³lain¹kxa²

yã¹nxe³jut3su² ten³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³

kõ³nxe³ti³ kã³isxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe²

kã³ti³ten³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ hxi²kan¹ti³

Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa².

¹⁶Nxe³yah³lxi³nha²kxai³ kõ³nxe³ti³ kã³ain¹tũ³kã³tx-

ai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na²

a²ten³jut3sxa³wa². Kõ³nxe³thin¹sxã³ kã³ju³ta²

ya³ni³li³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na²

a²ten³jut3sxa³wa². I³li³ju³ta² kõ³nxe³ti³

yxõ²kwai³yah³lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na²

a²ten³jut3su² nũ³nxã³wa². Yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²na²

yxõ²kã³ni²ti³nha²sxã³ i³ye³kxi²nyah¹lxin¹kxai²nã²tu³

hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Ju¹ta¹na²

ha³kxa¹ kõ³nxe³ti³ kã³ain¹tũ³kã³txa² yx-

au²xai³lain¹ju³ta²la¹wa². ¹⁷Nxe³kxe³su² kõ³nxe³ti³

kã³ain¹tũ³kã³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hxa³ni²

ya³ni³lain¹ju³ta² hxa³ni² nxe³tu¹wa². Nxe³to³ta¹

Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³xa² sa²yxõ²we¹te²su² te²an²tu³

hxa³nxã³kxe³su² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

Je³su²jah³la² i³kox1kõ³son²kxi²jah¹lo²su²

¹⁸Txa²wẽ³ha³lxi³nã³xã³i³. Ha³lo²ai²na² hx- an³je³na³kxa² yã³son³na³la². Yã³son³kxe³su² Je³su²

Kris²tu³jah¹la² i³kox1kõ³son²kxi²jah¹lo²su² jah¹la²:

— Je³su²jah³la² yxo²kwĩ¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³jah¹lo²su²

jah¹la² wxã³kxe²ya¹nhẽ³ju³ta²nũ³a² ain³kxi²yah³lx-

in¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³jut3su² kõ³lõ¹xa²nũ³kã³txa²:

— Je³su²jah³la² yxo²kwĩ¹kxi²na¹nhã<

ã³nxũ²kwaj³wi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³
 a²yen³kxa² ha³kxa¹ a³la³kxi²ta³lun²yah³lxi¹lxa².
 21 Ü³wha²li¹lyah³nx2ta¹ju³tai²na² wãn³txa²
 a²ya³la³lyau³tu³ jau³xa² wxa²nũ³ka³txa² wi¹ko³nhyah¹lx-
 in¹kxe³kxai³ ü³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Hai³txi³ wãn³txa²
 wi¹ko³nhyah¹lxan³ju³ta³la³ ü³wha²li¹lyah³nx2ti³nxa³wa².
 Jã¹nxe³jut3su² ki³han³jah¹lo²su² te²a² hai³txi³ Sũ³na²
 Wain³jah¹lo²khai³xa² a²sa³wit3sxa³wa². Ju¹ta²
 wi¹ko³nhyah¹lxi³nũ³n¹lxa².
 22 Ki³han³jah¹lo²khai³su² e³te³nah¹lxi¹:
 — Hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tãu³lo³kxah³lo²su² ti³he¹nx2nxa³¹. Ai¹nhx-
 ai²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² ki³han³jah¹lo²khai³xai²la¹wa².
 Te²su² Sũ³na² A²ta²ha² ʔkox¹kõ¹son²kxi²jah¹lai²la¹wa².
 A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yx-
 au³tãu³ain²txi³ e²nha²kxai³ A²ta²hain²txi³ e²nha²kxai³
 nxe³jah¹lai²la¹wa². 23 A²nũ²a² ʔli³te²su² te²an²tu³:
 — A²ta²ha² Je³su²jah³la² e²na¹xã¹. Nxe³kxi²nãn²tu³
 hai³txi³ Txa²wã¹wi³na² yxau³kxi²jah¹lo²su²
 hĩ³nx2nxa³wa².
 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ʔli³nũ³te²su² te²an²tu³:
 — A²ta²ha² yxo²ʔa¹xa¹. Nxe³kxi²nãn²tu³
 Txa²wã¹wi³na² yxau³kxi²jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³la².
 24 Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²nãn¹jau³xa²
 ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lxin¹jau³xan²tu³
 ü³nhũ²kwaj³wxe³nhat1jah³lxi³hẽ³la². Nxe³jau³xai²na²
 ü³nhũ²kwaj³wxe³nhyah¹lxin¹kxi²nãn²tu³, A²ta²hain²txi³
 ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²nyhah¹lxi¹nha²kxai³, A²wi³na²
 Si³yxau³tãu³ain²txi³ ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²ny-
 hah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³nyhah¹lxin¹tu¹wa². 25 Nxe³ny-
 hah¹lxin¹ju³ta² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ Je³su²jah³la²
 ʔye³ü¹nhẽ³tai¹ti²tu³wa².
 26 Wãn³txai²na² ü³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². A²nũ²a²
 ʔki³ha¹kxi²sa²kex3so¹nx2ti³te³lhxã³ o¹la³kxain¹na³la².
 ã³kex3tũ³ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²
 ʔti³h³nxe³nx2ta¹wa². 27 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² Je³su²jah³la² ü³hũ¹nx2ti³kxah³lo²su²
 jah¹la² nxũ²kwaj³yxau³nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la²
 a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ʔyau¹ü³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 Wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ ʔyau¹ü³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
 Hai³txi³ ki³han³jah¹lo²sxa³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a²
 ã³xa² ʔyau¹ü³nx2ti³jah¹lo²nũ³a²
 yü³nx2ti³xa³kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxi²yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wãn³txa²
 sa²yxo²wet1sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²ti²sxã³ yx-
 au³nha²je¹jah¹lxi³hẽ³la².
 28 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xãi³. Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 ã³nũ²ti²sxã³ yxau³nha²je¹jah³lxi³hẽ³la². Nyhah¹lxin¹kx-
 ai²nãn²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³sxã³
 ã³yü¹ni³tãu³a¹ hxi²ka¹ka¹nha²sxã³ yx-
 au³nha²ye²yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Hai³txi³ ke³kon³ki²sxã³
 ãu²li²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². 29 Jã¹nxe³jut3su²:
 — Txa²wã¹sũ³na² Wain³ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³na¹.
 Nxe³jau³xa² wi¹ko³nhyah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³
 a²nũ²a² wain³txi³ kãi³sxã³ yxau³xai³te²su²
 te²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³sain¹na³na¹.
 Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nhat1jah³lxi³nũ³nhẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su²

3 Txa²wã¹wi³na² kãin² a³lxi²khaix1nẽ³na³la².
 Nxe³nẽ³ju³ta² ʔjah¹lxi³hẽ³la². Kãin²
 a³lxi²khaix1nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³lo³tẽ³na³la².
 Nẽ³lha²kxai³ Sũ³na² a²wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³la²,
 kwẽn¹tai²nah¹lxa². Nxe³ki³sa²kxai³
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txai²li²
 wi¹lĩ²nẽ³lai¹nx3tho³la², Txa²wã¹wi³na²
 wi¹lĩ²ai¹nxa³ha²kxai³la². 2 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³.
 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. A²ha¹ kwẽn¹tai²na² Sũ³na²
 wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³la². Yxãn¹ta¹ yxan¹nãu³a¹
 ʔh¹nxe³nxũ²xi³khai¹nxe³sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³te³ji¹ku².
 Nxe³ki³nha²wa². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ yx-
 an¹nãu³a² Je³su²jah³la² ã³yu¹nẽ³te³nãu³a¹ Je³su²jah³la²
 nẽ³te²hũ³kxa² yã¹nxe³ki³tu¹wa², a²ya³la³tu³
 Sũ³nu²khai³xa² txa²wã¹ye³na² waun³ta³ki²la² ʔki³sa²kx-
 ai³la². 3 Nxe³nẽ³jau³nũ³su² wi¹ko³nha²ki³tã³la².
 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ jau¹xai²na² ain³kxi²sxã³ yx-
 au²xai³ki³tũ³ka³txi³ ki³na¹xai²na² hãi¹nxe³ta¹ ko³nxe³ti³
 kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² ã³na¹sxã³
 ã³waix3kxi²so¹nha²hxi²ki³tã³la², Je³su²jah³la² Wain³txa²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³la².
 4 Jã¹nxe³jut3su² ko³nxe³ti³ kãi³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na²
 ʔkwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²ã³i² yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la².
 Ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³tain²txi³ Sũ³na²
 sa²yxo²ã³ki³ju³tain²txi³ te²ju²hẽ³la². 5 Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³
 kãi³ki³ju³ta² wxa²hxn³kxi²nẽ³te³lhxã³ Je³su²jah³la²
 wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kãi³ju³ta³la³ yü³ti³hex1jah¹lo²sxa³wa². Jau¹xai²na²
 wi¹ko³nhyah¹lxi¹lxa². 6 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
 ã³nũ²kxi²sxã³ yxau²xai³nha²ye²ki³kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta³la³
 yü³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yx-
 au²xai³ki³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³
 wi¹lĩ²ki³sxa³ha²kxai³, hai³txi³ txa²wã¹ẽ¹nãu³la³
 Je³su²jah³lo²la³ a³la³kxi²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la².
 7 Txa²wẽ³ha³lxi³. A²nũ²a² ã³xa² ʔki³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³
 ã³ke³tũ¹nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³jah¹la²
 yxo²yah³lxi³txa³hẽ³la². A²nũ²a² wain³txi³ kãi³sxã³ yx-
 au²xai³kxai²nãn²tu³ si³ka³ka³kxi² wain³jah¹lo²su²
 te²ju²hẽ³la². Je³su²jah³lo²kxai³lu² Wain³ta² Si³yx-
 au³jah¹lo²su² te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³
 wain³txi³ kãi³sxã³ yxau²xai³kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³la²
 yã¹nxe² wain³jah¹lo²su² nũn³te²ju²hẽ³la². 8 Yxãn¹ta¹
 ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³te²nãn²tu³ a²ta³a² sa³wi³sa²
 te²ju²hẽ³la², a²wi¹lhĩ¹khai¹xu¹tai²na² a²ta³a² ko³nxe³ti³
 kãi³sa²tẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³la². Ain¹sxã³ a²yen³kxa²
 a²ta³a² hxi²ka² kãi³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
 ko³nxe³khaix1te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 A²ta²ha² Je³su²jah³la² wxã³na²hẽ³la². Ain¹sxã³ a²ta³a²
 kãi³kxe³su² te²yen³kxa² ha³kxa² wxa²hxa³te³lhxã³
 Je³su²jah³la² wxã³na²hẽ³la².
 9 A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹kxe³su² te²an²tu³
 hai³txi³ ko³nxe³ju³ta³la³ kãi³sxã³ yx-
 au²xai³te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te²
 Si³yxau³tãu³a¹ nxũ²kwaj³yxau³ye²ha²kxai³la².
 A²nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ju³ta³la³ kãi³sxã³ yx-

au²xai³yu³te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³
 we¹kxe³su² ha²kxai³la². ¹⁰ Sũ³na² wẽ³ha³lxa²
 ha³na³ka³lxi³ wi¹kõ³nha²ha²kxai³, a²ta³a² wẽ³ha³lxa²
 ha³na³ka³lxi³ wi¹kõ³nha²nũ³nha²kxai³, nxe³te²ju²hẽ³la².
 Wi¹kõ³nha²kĩ³te³nah¹lxi¹, a²nũ²a² ĩ³lxi²te²su² te²an²tu³
 wain³txi³ kãĩ³ai¹nxa³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na²
 wẽ³ha³lxi³sain¹te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxũ³sxã³:
 — Txa²wã³tã³xa² a³lxi²sa²nxã³nhã¹. Nain¹kxai²nãn²tu³
 hai³txi³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su²nũ³te²sxa³yu²hẽ³la².
 Jau¹xai²na² wi¹kõ³nha²hĩ³kĩ³tã³la².

A³lxi²waun¹nyhu¹kĩ³jau³su²

¹¹ Wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nũ³u¹tai²nãn¹jau³xa²sa¹,
 ain³kxi²sa²tẽ³yah³lxi¹n¹jau³xa²sa¹:
 — A³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ Ka³ĩ²ah³lo²nu¹tai²na² yx-
 au²xai³kxu¹jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Sa³ta³na²jah¹la²
 a²sa³wit3su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² a²lo³na² ĩ³su²lhã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ nũ³h¹ a²lo³na² ĩ³su²lhã³ta¹hx-
 ai²te²sẽ¹na²? Nxe³ju³ta² a²lo³na² wain³txi³ kãĩ³ha²kxai³
 a²ka³na³na² sa²kxai³lu² Ka³ĩ²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu²
 kõ³nxe³ti³ kãĩ³ha²kxai³ nxe³ye²yhu¹kxan²ta¹, a²lo³na²
 ĩ³su²lhã³yha¹ta¹hxai²ti³ai¹tu³wa².
 Jã¹nxe³yhah¹lxi³txa³hẽ¹la².
¹³ Txa²wã³tã³nũ³xãĩ³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la².
 Kõ³nxe³thin¹sxã³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa²
 ten³nx2txai¹nxa³jut3su² ĩ³wã³wã³txi³yhah¹lxi³txa³hẽ¹la².
 — Ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³tã³
 ten³nẽ³lain¹to²hxa³ye²sin²ta²ku² ain¹kĩ³nhai¹.
 Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². ¹⁴ Kxã³nxai³kxai³
 ya³lu²te²hũ³nxe² yxau²xai³kĩ³ta¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹
 Je³su²jah³la² yxo²ĩ³kĩ³si¹na² ka³ten³nhũ³nxe²
 a²ha³ti³sai¹kĩ³ta¹ti²tu³wa². Ju¹tai²na²
 wi¹kõ³nha²kĩ³tã³la². Txa²wã³tã³nũ³xa² a³lxi²waun¹ny-
 hu¹kĩ³sa²kxai³ wi¹kõ³nha²kĩ³tã³la². Nxe³yã¹kĩ³ta¹
 txa²wã³tã³xa² a³lxi²waun¹nyhu¹kĩ³sxa³kxai²nãn²tu³
 ya³lu²te²hũ³sxã³ yxau²xai³hĩ³kĩ³tã³la². ¹⁵ Jã¹nxe³sxã³:
 — Txa²wã³tã³xa² ten³nxã³nhã¹. A²nxe³jah¹lo²su² kx-
 ai²nãn²tu³, su²lhã³nhã¹kxa² yã¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la².
 Nxe³jut3su² hai³txi³ su²lhã³jah¹lo²la³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹
 yxau²xai³ti³hex1jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².
 Nxe³jau³xai²na² wi¹kõ³nhyah¹lxi¹lxa². ¹⁶ Je³su²jah³la²
 ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ka³te³na² wi¹tãu³a¹
 ũ³hũ¹nẽ³te³lhã³ã³na¹nẽ³na²hẽ³la². Nxe³sãn²sxã³
 ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Nxe²kãĩ³kxi²nẽ³lhã³
 tah²yu³ta³lxi³ a³lxi²waun¹yhu¹kĩ³ju³ta²
 ĩ³yau¹ũ³nhẽ³na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³
 a³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³kĩ³sa²kxai³
 txa²wã¹ka³ten³yu³ta² nxũ²kwaj³yũ³nẽ³kxe³su² te²a²
 ã³na¹sxã³, txa²wã¹wã³tã³nũ³xa²
 ya³lu²kxi²nũ³hĩ³ki³si¹nhẽ³jau³nũ³su², Sũ³na²
 ĩ³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³, sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la².
¹⁷ Jã¹nxe³jau³su² a²nũ²a² yen³kxa² yũ³te²su² te²an²tu³:
 — Txa²wã³tã³xa² toh³la³kxi²nhã² yxau³ain¹nhã¹.
 Yxã¹tah¹lxi³na¹ sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³
 a²yen³kxi³jah¹lai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² a³lxi²nẽ³kxa²

yã¹nxe³sxã³ kãĩ³jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa².
¹⁸ Txa²wẽ³ha³lxi³nũ³xãĩ³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Kwa²
 txa²wã¹yo²a² so¹lxi³ a³lxi²waun¹yhu¹jau³la³
 ĩ³ye³ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². A²ya³la³lyau³tu³
 a³lxi²waun¹yhu¹kĩ³jau³xa² txa²wã¹hxi²ka² whãĩ²na¹ wi¹
 hxi²kãĩ³yha¹sah¹lxi³hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² ĩ³nxũ²kwaj³lxũ¹nẽ³jau³su²

¹⁹ Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³:
 — Sũ³na² wain³khai³nxe³jah¹la²
 a²wẽ³ha³lxi³syu¹kĩ³tã³na¹. Nxe³jau³xai²na²
 wi¹kõ³nha²hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 yen³nũ³a¹ ã³wxe³nũ¹nhẽ³lhã³ yxau²xai³kĩ³tã³la².
²⁰ Yxã¹ta¹ txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²kĩ³kx-
 ai²nãn²tu³, kõ³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³su² ĩ³ye³sxã³
 kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nhẽ³kxa² ha³tã³nxã²txi³,
 Txa²wã¹sũ³na² ã²la² kãin²khai¹nxe³sxã³ a²yen³kxa²
 ha³kxa¹ a³la³kxi²khaix1jah¹lai²la¹wa². Txa²wã¹ẽ¹na²
 ten³sa²wa²tot1sai¹nẽ³lhã³
 a³la³kxi²khaix1jah¹lai²la¹wa². ²¹ A³lxi¹nx2ta¹tũ³kã³txãĩ³.
 Ne³ka²ki²sah¹lxi³wxa². Txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹
 kõ³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³su² ĩ³ye³kxi²nha²kĩ³sxa³kx-
 ai²nãn²tu³, hxi²ka¹ka¹nha²la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a¹
 yxau²xai³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa²
 ĩ³li³kĩ³kxa² ĩ³wã³txi³sain³kĩ³kxa² yxo²ha³kxa²
 ũ³yhen³kxi²nẽ³lxai¹nhĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²we¹kĩ³si²,
 hãĩ¹nxe³sxã³ ĩ³wi¹lxon³kxi²kĩ³si¹jau³su² kãĩ³kĩ³si²,
 nxe³kĩ³sa²kxai³la². ²³ ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa²sa¹.
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² te²a² yxo²ĩ³ĩ²,
 txa²wã¹wã³tã³nũ³xai²na² a³lxi²waun¹yhu¹ĩ²
 nxe³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³kĩ³jau³su² nxe³nẽ³lain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wa².
²⁴ — Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa²
 sa²yo²we¹ta¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² yx-
 au²xai³lye²kĩ³sa²kxai³ yxau²xai³lye²nẽ³nũ³nha²kxai³
 nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³lhã³ nxũ²kwaj³yx-
 au²nẽ³ju³tan¹te²ka³ya³lhu² Sũ³na² yx-
 au²xai³lye²nẽ³ju³ta² wi¹kõ³nha²kĩ³tã³la².

**Ya²la³lyau³su² tã³nxa² ki³han³jau³su² tã³nxa²
a³la³kxi²kĩ³jau³su²**

4 A³lxi¹nx2ta¹tũ³kã³txãĩ³. Wãn³txa² ĩ²li³jau³xa²
 yxo²ĩ³yah³lxi³sãn²txa³hẽ¹la². Yah³lx-
 in¹kxa²yan³ti³su² ĩ³hau³kot3sxĩ²jah¹lxi³sã²nhẽ³la².
 — Sũ³na² wãn³txi³khai³su² tã³nxa², kwa² ha³na³ka³lxi³
 ã³lxi³jau³su² tã³nxa² nẽn³tã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
 Ki³han³tũ³kã³txa² Sũ³na² wãn³txa²
 ain³kxi²ki³lxo³nxe³sxã³ ĩ³ye³tũ³kã³txa²
 kãĩ³li³te²nũ³kã³txa², ha³lo²ai²na² wxã³sxã³ yxau²sxã³
 ĩ³ye³kxi²nẽ³lain¹to³nha³la². Nxe³ha²kxai³
 nxe³jah³lxi³hẽ¹la². ² ĩ³hau³kot3sxĩ²yah³lxi¹ju³ta²sa¹:
 — Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³tãu³lo³kxah³lo²su² na³li¹. Te²a² txa²wã¹nũ²ai²na² wx-
 en¹nũ²la² yuh³xai²nãn¹ta³

A²nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² i³ye³kxai²nã²tu³ nxe³te²a² so¹lxi³, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwaj³yx-
 au³jah¹lai²la¹wa². ³Yxã¹ta¹ nxe³jau³xai²na²
 sa²yo²ã³jah¹lo²su² kxai²nã²tu³ hai³txi³ Sũ³na²
 i³sa²si¹hã³kxah³lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa². Sũ³na²
 ko¹ko¹nũ³ka³txi³sai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³tũ³ka³txa²
 ã³wxã³ye²nẽ³lhi¹hain¹jau³nũ³su² kxã³nxai³tã²
 ain³kxi²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ kwẽ¹ta¹na²
 ã³yũ¹nẽ³lain¹na³la².

⁴Ye²nẽ³lain¹kxa² ha³tã³nxã²txi³ txa²wẽ³ha³lxi³ i³nx-
 ai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³syah¹lxi¹nha²kxai³
 nũ³kxũ³txi³ Sũ³na² ko¹ko¹nũ³ka³txai²na²
 ã³sen³sai¹ain¹yah³lxi³te²si¹lxa². Nxũ²kwaj³yx-
 au³nx2ti³jah¹la² nũ³kxũ³sxã³ kãin²na³la². Yxã¹ta¹
 a²ta³a² ha³lo²ai²na² he¹jah¹la² ko¹ko¹nũ³ka³txa²
 nxũ²kwaj³yxau³yain¹jah¹la² kãi²nxa³wa². Nxe³ha²kxai³
 yah³lxi³te²si¹lxa². ⁵Kox1ko¹xanũ³ka³txai²na² a²si³yx-
 au³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹te²
 ha³lo²ai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yx-
 au²xai³lain¹te² yen³kxa² so¹lxi³ i³ye³kxain¹tũ³ka³tx-
 ai²la¹wa². Nxe³ain¹jau³su², ko³nxe³ti³ kãi³sxã³ yx-
 au²xai³lain¹tũ³ka³txa² ne³ka²kain¹na³la². ⁶Yxã¹ta¹
 txa²wã¹nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³su²
 kĩ³tã³la². Kĩ³sa²kxai³ txa²wã¹wã³txa² sa²kxai³lu²,
 a²nũ²a² Sũ³na² wi¹lĩ²nhain¹tũ³ka³txa² hãi¹nxe³ti³xa¹
 ain³kxi²nẽ³lai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ Sũ³na²
 wi¹lĩ²ai¹nxa³tũ³ka³txai²lẽ¹. Ain³kxi²nẽ³lai¹nxa³ha²kxai³
 nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³jau³su² Sũ³na² wã³txa²
 ya³la³lyau³xan²tu³ wã³txi³tu³ a²e³te²su² te²a²
 ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi², ki³han³jau³tu³
 ã³ke³tũ¹si¹nhẽ³jau³xan²tu³ a²e³te²su² te²lẽ¹
 ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi² nxe² i³ye³ka¹thĩ³kĩ³tã³la².

**Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a³lxi²nyhu¹kĩ³ju³ta²
 a²wa³kxẽ³yah³lo²su² jau³su²**

⁷A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³.
 A³lxi²waun¹ya¹sah¹lxi³hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na²
 a³lxi²yhu¹tĩ³na² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² ha²kxai³la².
 Nxe³ju³ta²kxai³ Sũ³na² wẽ³nhĩ³nẽ³kxe³su² kĩ³sa²kxai³
 Sũ³na² wi¹lĩ²nha²kĩ³sa²kxai³ nxe³hĩ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kx-
 ai²nã²tu³.
 — A²nũ²a² ã³xa² tã³nxa² Sũ³na² tã³nxa² a³lxi²na¹nhã¹.
 Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³ Sũ³na² a³lxi²yhu¹ti³hi¹tẽ³jau³su²
 a³lxi²yhu¹hĩ³kĩ³tã³la². ⁸Txa²wã¹sũ³na² kãi³to³ju³ta²
 hãi¹nxe³sxã³ a³lxi²jau³su² kãi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kx-
 ai³ a²nũ²a² i³li³te²lxi³ a²ẽ¹nãu³a¹ i³ye³kxi²nha²kx-
 ai²nã²tu³.
 — A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²sa²nxã³nha¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nã²tu³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nha²jah¹lo²su²
 ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa². ⁹Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu²
 A²ta²ha² a²hãi¹nxe³te²lxi³ wẽ³nhĩ³kxe³su² te²a²
 ha³lo²ai²na² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³nẽ³lha²kxai³ A²ta²hai²na² i³hau³ko³tũh¹te²su² kx-
 an²ta² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ e³le³na¹ yũ³si¹nhẽ³na³la².
 Nxe³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²nẽ³jau³su²
 ã³nyã³yũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁰Jã¹nxe³sxã³
 a³lxi²yhu¹ju³ta² a²si³yxau³ju³khai³xa² i³yau¹ũ³nx2ta¹wa².
 Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² hai³txi³ txa²nũ² Sũ³na²

a³lxi²kĩ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nẽ³lai¹nha²kxai³ A²ta²ha² hãi¹nxe²
 wẽ³nhĩ³kxa² ũ³hũ¹nẽ³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su²
 nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

¹¹A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. Txa²wã¹sũ³na² kãin²
 a³lxi²nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³
 a³lxi²waun¹ya¹sah¹lxi³hẽ¹la². ¹²A²nũ²kĩ³na¹xai²li²:
 — Sũ³na² i³a¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³ hai³txi³
 txa²wã¹yen³nãu³la³ Sũ³na² i³kĩ³ju³ta² yũ²nxa³wa².
 I²kĩ³sxa²kxa²ha³tã³nxã²txi³ a³lxi²waun¹yhu¹kĩ³kx-
 ai²nã²tu³ Sũ³na² nxũ²kwaj³yxau³nẽ³lhi³nx2na³la².
 A³lxi²nẽ³lhxã³ nxũ²kwaj³yxau³ta¹lu²nẽ³lhi³nx2na³la².
¹³Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nẽ³kxah³lo²su² Jah¹la²
 i³wi¹ko³nha²ti³hi¹tẽ³lhi³nx2na³la².
 Nxe³ti³hit1tẽ³ju³ta²nã²tu³ Sũ³na² yxau³ya³nhẽ³lha²kx-
 ai³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² Sũ³na² yxau³ya³kĩ³sa²kxai³
 nxe³kĩ³kxai²nã²tu³ wi¹ko³nha²hĩ³kĩ³tã³la².
¹⁴Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a² A²ta²ha²
 Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². A²nũ²a²
 yuh³xai²nã²tũ³ka³txi³ kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹
 ko³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su²
 nxe³na²hẽ³la². A²nxe³te²a² txa²wã¹ye³na² i³zi² a²nũ²a²
 ã³xa² i³tih³nxai¹ni² nxe³si¹nhxai²na¹hẽ³la². ¹⁵A²nũ²a²
 a²ten³te²su² te²an²tu³ e³lẽ³na² i³ye³kxai²nã²tu³:
 — A²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²ta²hai²la¹wi¹,
 Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³kxai²nã²tu³ a²nxe³te²su² te²a²
 ha³kxa¹ Sũ³na² ã³ka³lu³sa²sxã³ yxau³nyhu¹sxã³ yx-
 au³yah³lxi³hĩ³nx2na³la². ¹⁶Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 a³lxi²nẽ³ju³ta² wi¹ko³nha²kĩ³sa²kxai³
 wi¹lain³kxi²nha²ta³lun²kĩ³sa²kxai³ nxe³kĩ³tã³la².
 Jã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² kãi³to³ju³ta²
 a³lxi²nẽ³jau³xa² so¹lxi³ kãi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³
 txa²wã¹yu³ta² kĩ³na¹xai²nã²tu³, te²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na²
 a³lxi²ye²kĩ³sa²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² a³lxi²yhu¹ye²kĩ³sa²kxai³
 nxe³kĩ³kxai²nã²tu³, Sũ³na² yxau³ye²kĩ³sa²kxai³, Sũ³na²
 yxau³ye²nẽ³lha²kxai³ nxe³hĩ³kĩ³tã³la². ¹⁷Sũ³na²
 a³lxi²ta³lu²nẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ yxan¹nãu³a¹
 Je³su²jah³la² a³ka³nxi²sxã³ wa³li²tãu³a¹ kãi³kĩ³kxa²
 yã¹nxe³ju³ta² i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³tãu³a¹
 ãu²li²nẽ³lxa³lho³la². Nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²ai²na² yx-
 au²xai³kĩ³tãu³a² Je³su²jah³la² yxau²xai³ju³ta² yã¹nxe² yx-
 au²xai³kĩ³tu¹wa². ¹⁸Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²nẽ³jau³su² yx-
 au²xai³kĩ³kxai²nã²tu³ hai³txi³ yuh³lxa³kxi²nha²sxã³ yx-
 au²xai³hĩ³kĩ³sxa³wa². A³lxi²ta³lu²nẽ³kxai²nã²tu³
 yuh³lxi³kĩ³ju³ta² hnan³kxi²nẽ³lhi³nx2na³la². Yxã¹ta¹
 yuh³lxi³kĩ³ke³la³te²kxai³.
 — Ko³nxe³ti³ kãi³a¹hẽ³na¹. Na¹ju³ta² wah³yu³ta²
 Sũ³na² khãuh³lxa³ti³hit1sa²te³lin¹ji². Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³
 yuh³lxi³nẽ³lhi³nx2na³la². Jã¹nxe^{3</}

— Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²na¹nhai¹. Nxe² e³kxai²nãn²tu³, yxãn¹ta¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³ti³:

— Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³kx- ai²nãn²tu³ ki³han³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wã³tã³xa² a²ye³na²ka³ya³la² yxau²xai³te²su² te²a² ƒya³xin²nxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Txa²wã¹sũ³nu²la³ txa²wã¹ye³na²ka³ya³la² ãn³tĩ¹kxi²nẽ³te²su² te²la³ ƒya³lxi²ti³he¹nxe³lhĩ³nx2nxa³wa². 21 Jã¹nxe³jau³xa²sa¹, Sũ³na² ƒkwa³na³nẽ³jau³xa²sa¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² ƒya³lxi²san¹kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xa² ƒya³lxi²san¹kxa² yã¹nxe³sẽ¹li¹. Nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Ko³nxe³thin¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txa² ã³sen³sai¹sa²tẽ³ki³jau³su²

5 Jã¹nxe³ju³tai²na²:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hã¹nxe² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹, Je³su²jah³la²sã¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²ƒki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ A²si³yxau³tãu³ãin²txi³ a³lxi², a²wẽ³ha³lxi³nãu³xãin²txi³ a³lxi² nxe³hĩ³ki³tã³la². 2 Sũ³na² a³lxi²ki³sa²kxai³, wãn³txa² Sũ³na² ƒkwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²we¹ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³nãu³xa² ƒya³lxi²nũ³nhĩ³ki³tã³la². Jau¹xai²na² wi¹ko³nha²ki³tã³la².

3 — Sũ³na² a³lxi²na¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ ƒkwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²we¹thĩ³ki³tã³la². ƒkwa³na³nẽ³jau³xai²na² hai³txi³ kãu³sxã³ yxo²hau³ko³tẽ³jau³sxa³wa². 4 Sũ³na² wẽ³nhe³nẽ³kxe³su² te²ki³na¹xai²na² ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yx- au²xai³lain¹tũ³ka³txa² nũ³kxũn³txi³ ã³ne³sen³sai¹sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Sũ³na² yxo²ƒki³jau³su² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ã³ne³sen³sai¹sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Nxe³ki³ju³tai²nãn²tu³:

— Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹xã¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²ƒki³kxai²nãn²tu³ te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yx- au²xai³lain¹tũ³ka³txa² ã³ne³sen³sai¹sa²tẽ³ain¹ki³tã³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² ƒtih³nxe³nẽ³jau³su²

6 Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx- au³tãu³lo³kxah³lo²su² Jah¹lai²na² wxã³kxi²nẽ³ta¹hx- ai²hẽ¹la². Wxã³kxi²nẽ³ju³ta² ƒyau³xa² ã³nũ¹ha²kxai³, a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³kxi²sxã³ ya³lu²ha²kxai³, nxe³te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ ƒyau³xa² ã³nũ¹ju³ta² so¹lxi³ wxã³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ƒyau³xa² ã³nũ¹ju³tain²txi³ wxã², a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³kxi²sxã³ ya³lu²ju³tain²txi³ wxã² nxe³ta¹hx- ai²hẽ¹la². 7 Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹te² Yãu³ka³jx- ah¹la² jau³jau¹xin³ti² wi¹lain³nha²ti³hi¹tẽ³te³lhxã³ ƒtih³nxe³nẽ³jah¹lai²la¹wa², a²ya³la³lyau³xa² e³jah¹lo²su² ha²kxai³la². 8 Oh³nãu³nũ¹ka³nãu³ai²nãn¹ko³xai²na² ƒtih³nxe³nẽ³te²su² te²a² ha¹li¹ ka³na³ku² te²a² ƒtih³nxe³nẽ³te²su² na³la². Nxe³te³nah¹lxi¹: Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ ƒtih³nxe² wãn³txi³khai³su² Je³su²jah³la² Jah¹lain²txi³ ƒtih³nxe²

Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ ƒtih³nxe² nxe³nẽ³lain¹na³la². Te²yã¹nxũn³sxã³ yuh³nãu³an¹ko³xai²na² ƒtih³nxe³nẽ³te²su² te²a² ha¹li¹ ka³na³ku² te²a² ƒtih³nxe³nẽ³te²su² nũn³na³la².

Nxe³te³nah¹lxi¹. Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹te² Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ ƒtih³nxe², ƒyau³xain²txi³ ƒtih³nxe², a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³kxi²sxã³ ya³lu²ju³tain²txi³ ƒtih³nxe² nxe³nẽ³lain¹na³la². Ain¹sxã³ ha¹li¹ ka³na³ku² te²ai²na² Je³su²jah³la² wi¹lhin¹sxã³ ƒwe¹nha²yu³sxã³ ƒtih³nxe³nẽ³lain¹na³la². 9 A²nũ²a² ƒtih³nxe³nẽ³jau³xa² a²nũ²a² wãn³txi³su² kxan²ti³ yxo²ƒki³tã³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ƒtih³nxe³nẽ³jau³xa² ã²la² kãin²jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ ƒtih³nxe³nẽ³jau³xai²na². A²ta²ha² Je³su²jah³la² ƒyau¹ũ³nẽ³te³lhxã³ ƒtih³nxe³nẽ³na³la².

10 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² A²ta²ha² yxo²ƒki³kx- ai²nãn²tu³ Sũ³na² ƒtih³nxe³nẽ³jau³xai²na² nxũ²kwai³yx- au³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ Sũ³na² yxo²ƒki³sxa³kx- ai²nãn²tu³ Sũ³na² ki³han³te²lot3sxã³ ƒyĩ¹li²hĩ³ki³tã³la². Sũ³na² wãn³txa², A²ta²ha² ƒye³kxi²sxã³ ƒtih³nxe³nẽ³jau³xai²na² yxo²ƒki³sxa³ha²kxai³la².

11 ƒtih³nxe³nẽ³jau³xa²sa¹: Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Sũ³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la² hxi²ka² ka³te³na² wi¹tãu³la³ hi¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ƒli³te²su² te²ki³na¹xai²nãn²tu³, Sũ³na² A²ta²ha² nxũ²kwai³yx- au³nẽ³kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ ƒli³te²su² te²a² Sũ³na² A²ta²ha² nxũ²kwai³yxau²nxa³te²lẽ¹. Hai³txi³ ka³te³na² wi¹tãu³la³ yũ³te²su² ti³hex¹hĩ³nx2nxa³wa².

Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³ki³jau³su²

13 Ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹jau³xai²na² wxa²nũ³ka³txi³ ƒnx- ai²na² Sũ³na² A²ta²ha² yxo²ƒyah³lxi³n¹tũ³ka³txi³ ƒnx- ai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yx- au²xai³lyah³lxi³ju³ta² a³la³kxi²sih¹nx2ta¹jau³su² nxe³nx2ta¹wa². 14 Nxe³ki³sa²kxai³ hxi²ka¹ka¹nha²la² Sũ³na² yen³nãu³a¹ yxau³ye²ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³ Sũ³na² ƒwã³txi³sain³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² a²ẽ¹nãu³a¹ ten³kxa²yã¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ ƒhau³kot3sa²nũ¹sxã³ ƒwã³txi³sain³ki³kxai²nãn²tu³, a²nxe³ki³jau³xa² ha³kxa¹ aĩn³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Ju¹ta² wi¹ko³nha²ki³tã³la².

15 Ain³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² ƒwã³txi³sain³ki³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nha²nũn³ki³tã³la².

16 Wxa²nũ³ka³txi³ ƒnxai²na² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Wxa²ƒli³te² ƒnxa² nĩn¹kxai²nãn²tu³:

— Txa²wã³tã³xa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹na³na¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ai¹nxa³xã¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ƒye³kxi¹txai¹nhẽ³la². Wxa²wã³tã³xa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² wxa²wa²su¹tain¹si¹hin¹jau³su² ƒye³kxi¹tx- ai¹nhẽ³la². Nĩn¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wã³tã³xa² sa²hau³kot3sxã³ ka³ten³yu³ta² ũ³hũ¹ain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ai¹nxa³ha²kx- ai³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa²

ko³nxe³ti³ kai³ki³sa³ta¹. Já¹nxe³ju³ta² wxa²wã³tã³xa²
Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² ko³nxe³ti³
kai³kxai²nã²tu³ Sũ³na² i³ye³kxi²si¹nxa²ha¹ju³su²
i³kwa³na³nxa²ti³nxa³lho³la². ¹⁷Wain³txi³ kai³ki³sxa³kx-
ai²nã²tu³ ko³nxe³ti³ kai³hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxa²
ha³ta³nxã²txi³ ko³nxe³ti³ kai³ki³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na²
ne³wã²na³nẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa².

¹⁸Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³lo³tẽ³kxe³su²
te²a² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kai³sxã³ yx-
au²xai³lai¹nxa³wa². A²nxe³te²su² te²a² Sũ³na² A²ta²ha²
ã³non²ta³kxai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²ta³a²
ko³nxe³thin¹khai³jah¹la² ko³nxe³ti³
kai³ũ¹hai¹nxa³lho³la².

¹⁹Jã¹nxe³ki³ju³ta²:

— Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² ki³tã³na¹. Yxã¹ta¹ ko³nxe³ti³
kai³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² ha³kxa¹ a²ta³a² hxi²ka²

hxi²ka²nãu³lo³nain¹na³na¹. Nxe³ju³xai²na²
wi¹ko³nha²nũ³ki³tã³la².

²⁰Nxe³ki³sa²kxai³ Sũ³na² A²ta²ha² wxã³ye²nẽ³ju³ta²
wi¹ko³nha²nũ³ki³tã³la². A²nxe³jah¹la²
a³la³kxi²ti³hi¹tẽ³na³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
wain³khai¹nxe³jah¹la² wi¹lĩ²ki³txai²la². Nxe³ki³sa²kxai³
wain³khai¹jah¹lain²txi³ ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ya³ki³sa²kx-
ai³, a²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³tãu³lo³kxah³lo²su² jah¹lain²txi³ ã³nũ²nxi²sxã³ yx-
au³ya³ki³sa²kxai³ nxe²yxau²xai³ki³tã³la².

A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wã¹sũ³nu²khai³xai²la¹wa².
Ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³jah¹lai²la¹wa².

²¹Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xã³. Sũ³nu² sa²ki³lox³nxe³jah¹la²
yxou²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ta³lu²na¹wa².

2 João

1 Txai²li² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na²
yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² e³kxi¹nxa²ha¹tũ¹xa².
Wxãi²na² Je³su²jah¹lai²na² i²sxã³
ã³yũ³so¹nxa²ta¹ka³lxu³si¹nxa². Wxãi²na² wxa²wẽ³ha³lxa²
nxe³sxã³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹xa². A³lxi¹nx2ta¹nha².
Te²yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² wi¹ko³ny-
hain¹te²na² a²yo²ha³kxa¹ a³lxi²nx2tain¹na³na².
2 A²nxe³jau³xai²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxã³ yx-
au²xai³sa²tẽ³nẽ³na³na². Hai³txi³ jau³la³ ne³wã²na³kx-
ain¹nxa³lho³na². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
a³lxi¹nxa²ha¹xa².
3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹wĩ³nu²su²
ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yx-
au³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² ha²kxai³
nxe³ya³sxã³ kãin² thãi³ti³la² a³lxi²nẽ³si¹hi² wi¹lhin¹sxã³
thãi³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³si¹hi² txa²wã¹nxũ²kwai³nãu³a²
ã³nhãu²no³tẽ³si¹hi² nxe³nẽ³si¹jau³su² ten³sa³nha².
Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²we¹ki³tã³na².
A³lxi²waun¹nyhu¹ki³tã³na².

Ya²la³lyau³xa² a³lxi²nyhu¹kxi³jau³xa²
i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

4 Wxa²wẽ³ha³lxa² ka³na³ki²te²na² wãn³txa²
ya²la³lyau³xa² ã³si³tẽ³la³kxi²nyhain¹ta¹hẽ¹na².
Txa²wã¹wĩ³na² wãn³txa² i³kwã³na³nẽ³jau³xa²
ain³kxi²si¹na¹kxaix³ jã¹nxain¹ta¹hẽ¹na². Ju¹ta²li² wi¹lx-
on³kxi²khaix¹sa³nha². 5 Nxe³ha²kxai³ wãn³txa²
tah²yau³xa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Wãn³txa²
txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²na² ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lx-
in¹jau³xan²tu³ nxe³jau³xai²na²
ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³to³ha¹na².
— A³lxi²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxi³hẽ¹li¹.
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na².
6 A³lxi²waun¹nha²yu³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa²
kwa³na³nẽ³jau³xan²tu³ sa²yo²we¹txi²
ai³ya³sah¹lxi³nũ³nhẽ¹na². A²nxe³sxã³ wãn³txa²
sa²yo²wet¹xai³ki³jau³xan²tu³
txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²nãn²tu³
ain³kxi²ki³jau³xai³ta³lxa²na³na².
— A³lxi²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxi³hẽ¹li¹.
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na².

7 Txa²wã¹ha³lo²a²nãu³xa² a²nũ²a² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a²
yũ²na³na². ã³ke³tũ¹nx2tai¹nha³tã².
A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
wxã³ju³ta³tã² a²nũ²khai³su² wen¹sxã³ wxã³ju³ta³tã²
i³we¹nyhai¹nxa³xa². A²nxe³tũ³ka³txai²na²
ã³ke³tũ¹nẽ³tũ³ka³txai²la¹xa². Je³su²jah³la²
ko¹ko¹son²kxi³tũ³ka³txai²la¹xã². 8 Nxe³ha²kxai³
i³nha²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹na². Wãn³txa²
i³yau¹ũ³nx2ta¹kxe³su² wi¹ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹na².
Ti¹kxi¹nx2ti³ha³tã². Yxãn¹ta¹ wi¹ko³nyhah¹lxi¹nx-
ai²nãn²tu³ wi¹kãi³yah¹lxin¹kxa² yo³ha² hai³txi³
ti¹kxi¹nx2ti³xa³lho³na².

9 Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² nxũ²kwai³yx-
au³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² yo³na²
ã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²kxi²sxã³ yx-
au³yah²lxan³tho³na². Yxãn¹ta¹ wãn³txai²na²
nxũ²kwai³yxau³nx2ti³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yx-
au³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau² A²ta²ha² ã³nũ²kxi²sxã³ yx-
au² nxe³yah³lxin¹tũ¹xa². 10 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²
i²lu³te²lxi³ wxã³kxai²nãn²tu³ wãn³txai²na²
nxe³jau³jau¹xain²txi³ i³tih³nxe³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³
wxa²sxi²ha² yxau³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na².
Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³si¹jau³nũ³a² e³kx-
ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na². 11 Nxe³sxã³ wxa²wãn³txai²na²
nxe² e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
wi¹lĩ²nx2ti³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yah³lxin¹jau³su² yxah³lx-
in¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yã¹yx-
ah³lxi³hĩ³nxa¹nxa².

Jo³ãu²ah³lai²na² wãn³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Jã¹nxe³jut³su² wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa²
yau³ka³lxa¹hĩ³nx2na³na². Yxãn¹ta¹ kwa²hãi¹nxe²
ha³teh³nxã³nxa² a³lu²txi³
ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Ye³jen¹na² wxã³sxã³
i²nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha². Wxã³sxã³ i²nx2ta¹kx-
ai²nãn²tu³ wxa²ne³nxẽ³na² e³kxi¹nx2ta¹tũ¹xa².
Nxe²nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³kxi²sah²lxin¹tũ¹xa².
13 Wxa²ha³lĩn³txa² wẽ³ha³lxin³kxai²na² wãn³txa²
a²ha³tã³nxa² ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹na³na².
A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³ Je³su²jah³la² i²sxã³
ã³yũ³so¹ta¹ka³lxu³su² nũn³na³na². Na¹jau³su²
nxe³ye¹nx2ta¹xa².

3 João

1 Txai²li² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² yah³lo²na¹xai²na² e³kxi¹nx²ha¹tu¹wa². Wxã²na² Kai²ah³lo³si¹lxa². A³lxi²nx²ha¹jah¹lo²si¹lxa². Ki³han³nx³wa².
 2 Nxex³sa²lxa². A³lxi²nx²ha¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhãu²non³sxã³ yxaun¹ju³ta²ĩ²nx²te²sa¹wa². Nxi¹nha²kxai³ wa²su¹wa²su¹yxaun¹ju³ta² ten³sa³ha²kx- ai³ wxa²wa³ka³la² wi¹lxai³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ nxe³sa³nha²wa². 3 Txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² wxã³hĩ¹nai³tã² wxa²ha³ta³na² e³kxi²sain¹to³hẽ¹la². Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau²xai³ta¹hi¹nhẽ¹la². Nxe³sain¹jau³xai²na² e³kxi²sain¹jau³xa² ĩ³wi¹lxo³kxi²sai¹nhẽ¹la². 4 Ju¹ta²na² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Txa²wẽ³ha³lxai²nãn²tu³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²wet¹sxã³ yxau³ain¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³khaix¹sa³tu¹wa². Wãn³txa² yau³xã³xa² ĩ³wi¹lxo³kxi²sain¹jau³xa² yũ²nx³wa².

Kai²ah³la² ĩ³sa²nãn¹kxi²jau³su²

5 Nxe³sa²lxa². A³lxi¹nx²ha¹wa². Txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹te²nãu³xai²na² wi¹wi¹nxe² ã³hi²nũ¹nũ³hai¹nĩ¹nĩ¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³ kã³ĩ³hĩ³nx³lxa². Kxã³nxã²txi³ ĩ²ũ¹hai¹nxã³kxan²ti³ wi¹kã³ũ¹hain¹ta¹hi¹nhẽ¹la². Ju¹ta²li² wain³txi³ kã³ĩ³lxa².
 6 Nxai¹nĩ¹sxã³ tũ¹kã³txai²na² a³lxi²si¹hai¹nĩ¹ju³ta² ĩ²hen³txi³sain¹sĩ¹na²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³te²ki³nãu³xa² nxe² ĩ²hen³txi³sain¹sĩ¹na²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ã³waix³txain¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² hau³kot³sxã³ ũ³hũ¹txai¹nhẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³ wi¹kã³ũ¹hĩ¹txai¹nhẽ¹la².
 7 A²nxe³te²nãu³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ²tih³nxe³te³lhxã³ a³li³ain¹ta¹hẽ¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² yo²ĩ²ai¹nx³te²na² yen³kxi³la³ te³nain¹ta¹hxa³hẽ¹la².
 8 Nxai¹nha²kxai³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² yo²ĩ²te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ ãu¹la³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² u²lxi³ ha³tã³nxe³jau³xa² kã³ũ¹nhũ³nhĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ²tih³nxain¹kxe³su² ã³non²ta³kxi²nũ¹hain¹ki³tã³la².

Ti³o³tre²fah³la² Te³me²tri³o³jah¹la² he¹ain¹jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³teh³nxã³nx² ã³wha²li¹la³kxi¹nx²ta¹hẽ³la², Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹te² ĩ²nxai²na²sa¹. Yxãn¹ta¹ Ti³o³tre²fah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²yo²wet¹sai¹nx³hẽ³la². Sa²yo²ã³sain¹na²hẽ³la². Ne³ka³ta²sxã³ yxau²xai³ju³ta³nũ³su² so¹lxi³ ten³jah¹lo²su² na³la². 10 Nxe³ha²kxai³ wxã³na¹kx- ai²nãn²tu³ kũ³nxe³ti³ kã³ĩ³ain¹ju³ta² ĩ²ye³kxai¹na¹tu¹wa². Kũ³nxe³ti³ e³ti³hit¹sain¹ta¹hẽ¹la². Ki³ha¹kxi²sxã³ e³kxi²ta¹hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² Sũ³na² wãn³txa² yo²ĩ²te²nãu³xan²tu³ ã³wxã³ain¹kx- ai²nãn²tu³ wi¹le³kxi²nũ¹hai¹nx³ha²kxai³ yen³kxa² ãu¹la³kxi²nũ¹hai¹nx³ha²kxai³ nxain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³xai²na²:

— ãu¹la³kxai¹na¹tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³ hã¹nxã¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³sxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³te²ki³na¹xa² ã³waix³si¹hain¹jau³su² kwa³na³kxain¹ta¹hẽ¹la².

11 Nxex³sa²lxa². A³lxi¹nx²ha¹jah¹lo²si¹lxa². Kũ³nxe³ti³ kã³ĩ³ain¹kxa² yã¹txa³hẽ¹la². Wi¹kã³ĩ³txa³hẽ¹la². Nxe³sxã³ wi¹kã³sxã³ yxau²xai³te²na² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³su² na³la². Yxãn¹ta¹ kũ³nxe³ti³ kã³ĩ³sxã³ yx- au²xai³te²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ²ain¹jah¹lo²su² ti³he¹nx³wa².

12 Nxa²ha¹te¹ Te³me²tri³o³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ wi¹le³kxain¹ta¹hẽ¹la². Ya²la³lyau³xa² wi¹le³kxi²ta¹hẽ¹la². Te²yã¹nxe³jau³xa² wi¹le³ũ¹nhũ³na¹wa². Ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³a¹ta¹ti²tu³wa². Jã¹nx³wa².

Jo³ãu²ah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

13 Jã¹nxe³jut³su² wãn³txa² yau³ka³lxa¹txi³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx²ha¹jau³xa² yũ²na³la². Yxãn¹ta¹ ha³teh³nxã³nx² ũ³wha²li¹lha²nx³lho³la². 14 Ye³jen¹na² wxã³sxã³ ĩ²nx²ha¹tu¹wa². Na²ha¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³nxẽ³na² ĩ²ye³kxi¹nx²ha¹tu¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ²wi¹lhi²nxe³sxã³ yx- au²xai³lin¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². Wxa²yã³lxi³nãu³xai²na² a²ha³tã³na² ũ³sa²si¹hã³ũ¹nx- ain¹na³la². ĩ²ye³kxi¹nx²ha¹jau³su² ã³wa²su¹ya³nx²ha¹wa². Ta³lun²ya³nx²ha¹wa².

Jutas

1 Ju³ta²sah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²wa³kxē³no³sa²kah³lo²sa¹wa². A³li²na¹ha²kxai³ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a³li²xh¹khai¹nx²ti³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²hi²sen³su² i³kaix¹so¹nx²ti³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² wi¹lyx- au³yah³li¹xa². Nxe³yah³li¹te² i³nxai²na² txa²wā¹n³txa² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū¹nx²ta¹wa².

2 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lh¹in¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx²ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³nx²ti³si¹hi² a³li²xh¹khai¹nx²ti³si¹hi² nxe³nx²ti³ti³ten³sa³nha²wa². A²nxe³ju³ta²na² ā²la² kāi²non³na²li³ju³ta²nū³a² ten³sa³nha²wa².

Yxo²i²tū³kā³txai²na² hxi²kan¹ki³lxo³tū³kā³txi³su²

3 Txa²wā¹tā³yah³li¹xa². A³li²nx²ta¹nha²wa²:
 — Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta²
 ā³wa²su¹tū¹nhē³kxe³su² i³ti³h³nxe³nxai¹na¹tū¹xā¹.
 Ya³lo³txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³na¹jau³su² txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txa² tah²yau³xa² i³ti³h³nxe³nx²ta¹jau³nū³a² ain³kxi²nha¹hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³li¹nx²ti³si¹hi² ā³na¹yah³li¹txa³hē¹la². Ya³lo³txi³khai¹nxe³jah³li¹hē¹la². Kxā³nhx¹na¹i³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wān³txai²li² ũ³hū²ta³lun²nē³na²hē³la². I³wi¹lh¹in¹ti³hi¹tē³kxe³nāu³xai²na² ũ³hū²ta³lun²nē³na²hē³la². 4 Jā¹nxe³ha²kxai³ in³txai²na² ka³lxā²nxā³te²a² hāi³a² ā³nū²kxi¹nx²tain¹ta¹hē¹la². Nxe³te²nāu³xa² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxa³hē¹la². Nxe³te²na¹ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³li²xh¹nē³kxe³su² te³na¹nxā³ha²kxai³ wān³tx- ai²li² i³ya¹tain¹ta¹hē¹la². A²nxe³te²na² in³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wi¹kāi³ai¹nxā³ha²kxai³ kuh³lxā³thin¹sxā³ wa³nj³lo³nain¹ta¹hē¹la². Nxe³sxā³:

— Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³na¹xā¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³: "I³li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹." Nxa¹kx- ai²nān²tu³ wi¹la¹xā¹. Kō³nxe³ti³ wa³nj³lo³na¹kxan²ti³ wi¹tū¹xā¹. Ki³han³tū³kā³txa² nxain¹te²ju²hē³la². Nx- ain¹kxā²yu³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²ā³ain¹nū³ta¹hē¹la².

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hai³txi³ txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²sxa³xā¹. Jah¹lai²li² sa²yo²we¹te²txā³xā¹. Nxe³ain¹nū³ta¹hē¹la². Jā¹nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxā² ā²la² kxā³nxā¹ kō³nxe³ti³ i³yi¹li²ta¹hxi²hē¹la².

5 Ju¹ta²na² whāi²na¹ a³la³kxi²yah³li¹xa². Nxe³yah³li¹nha²kxai³ hāi¹sxā³ sa²wa²lho¹xi²te³lhxā³ ain³kxi²xi¹jah³li¹hē¹la². Kxā³nhx¹nu¹ta²na² I³sa³e²

nū³kā³txu¹ta²na² E³ji²ta²ko³xa² yxau²xai³lai¹nhx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yx- au³jah¹la² hi²sen³su² ā³non²ta³kxin²txai¹nhx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³li³si¹hain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa², a²nū²a² nū³kā³txai²na² hāi¹nx²ti³xah¹lxa³. Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ a²nū²a² i²li³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²nāu³xa² i³ya²lu¹thxa³tain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ā²la² yān³ta²na¹ a²wi¹lh¹in¹khai¹xu¹ta²na² oh³xan¹tū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu² Sū³na² hxi²ka² ũ³whxe³ain¹ko³xu¹ta²na² en²kxain¹ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³ ā²la² wā³nxin¹ju³ta² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³je³na² sa²ta³kxi²lā³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ta¹hx- ai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹sxā³ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² a³ka³nx²sxā³ wxā³h¹na¹ kō³nxe³ti³ i³yi¹lain¹tu¹wa².

7 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²
 So³to²ma²thi³nān¹te²nāu³xu¹ta²na²
 Kō³mo²ra²thi³nān¹te²nāu³xu¹ta²na²
 a²wa³kan¹thi³nāu³xu¹ta²na² nxe³sxā³ oh³xan¹te²a²
 sa³wi³ha³li³nāu³xu¹ta²na² te²u¹jā¹nxe²
 kāi³ain¹nū³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². In³txa²
 kuh³lxā³thin¹sxā³ ā³wa³nj³lon³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa²
 ũ³whi¹ta³kxi²nyhu¹i² nxe³nyhain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³tū³kā³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² i³sa²tē³ju³ta²nū³a²
 ũ³whxe³si¹jau³nū³su² i³yi¹li²hain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³ju³ju¹ta²na² e³lxah¹ i³ya¹ū³nhē³ju³ta²la¹wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ khāuh³lxā³ti³nx²ti³kxā²yān³txi³su²
 nxe³nx²ta¹wa².

8 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² in³txai²na² hāi³a²
 ā³nū²kxi¹nx²tain¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² te²yā¹nxe²
 kāi³ain¹nū³na³la². Hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta²
 i²ain¹te²nū³sin²ta²wa². I²ai¹nha²kxai³ a²nū²khai³xa²
 kō³nxe³ti³ kāi³ū¹nhain¹te²nū³sin²ta²wa². Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² kō³nxe³te²lot³sxā³
 e²nai¹ni² oh³xan¹te²nāu³xa² kō³nxe³ti³hit¹jau³su² e³kxi²
 nxain¹te²nū³sin²ta²wa². 9 Nxa²ha¹te¹
 Mi³ke²lah³lo²nu¹ta²na² oh³xan¹ta² nū³kā³txa²
 a²wa³li³kha³lah³lai²na² sa²kxai³lu² kūn³te²yā¹nxe²
 kāi³ta¹hxi²nxā³hē¹la². Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na²
 ya³lu²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²nū²la² sa²nj³kx-
 ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³h¹nu¹ta²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹lo²kxai³lu² sa²nj³kxi²jah¹la²nū²nū²khai³xa²
 te³nha²kxai³ Mi³ke²lah³lo²kxai³lu²
 sa²nj³kxi²jah¹la²nū²nū²khai³xa² te³nha²kxai³ ny-
 ha¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te²na² Mi³ke²lah³lo²kxai³lu²

wi¹lhin¹ye²jah¹lo²kxai³lu² hai³txi³ ko³nxe³ti³hin¹jau³la³
 i³wa²li³xi²nyha¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³:
 — Txa²wā¹sū³na² ün³txi³ i³kwai²kxi¹nxa²txai²li¹.
 Nxe³nyha¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². ¹⁰Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 in³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 wi¹ko³nhai¹nxa³wa². Nxe³nhai¹nxa³kxa² ha³tā³nxān²txi³
 kāin² ha²yā³kxa³ixi³la³hi¹tain¹ta¹hē¹la². Nxain¹ta¹ ka³yx-
 uh³xa² yā¹nxe³la³sxā³ kuh³lxa³sin¹sxā³ kāi³kxi²nyhu¹i²
 nū³kxūn³txi³ he¹kxi²nyhu¹i² nxe³ju³ta² yā¹nxe³la³sxā³
 in³txai²na² kāi³ain¹ta¹hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 ka³yxuh³xa² yā¹nxe³sxā³ ā³kho³ta³ixi³nyhu¹ain¹sxā³
 wā²nxūh¹ ya³lu²yah³ixi³tu¹wa². ¹¹Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ko³nxe³ti³hin¹khai¹xain¹kxai²lē¹. Ka³ah³lo²nu¹ta¹na²
 ai³tih³na² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ ai³kxa² yā¹nxe³tih³na²
 ā³si³tē³kxain¹nūn³na³la². Te²yā¹nxe³jut³su²
 Ba³la³āu²ah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu² i³sa³e² nū³ka³txa²
 ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la². Ha³te³h³nxā³nxa²
 ū³yho³hi²nyhu¹txā³nxa² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³
 ki³han³jau³su² e³sxā³ ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Te²yā¹nxūn³jau³kxai³lu² Ko³re²ah³lo²nu¹ta¹na² sa²kx-
 ai³lu² Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa² sa²yxo²ā³i²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³i² nxain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³
 i³ya²lun¹ta²hxa³nain¹ta¹hxi²hē¹la². In³txai²li² te²yā¹nxe²
 i³ya²lun¹tain¹nū³hā³ta²wa². ¹²A²nxe³tū³ka³txai²na²
 ā³nū²kxi¹nx2tain¹sxā³ yā³ixi²nyhu¹sxā³ yain³ki³ju³ta²
 yain³yah³ixi³in¹kxai²nān²tu³ tū³ka³txai²li² hai³txi³
 wain³txi³ yai³nai¹nxa³wa². Ko³nxe³thi¹nain¹kxan²ti³
 yain³kxi²nyhu¹e¹nx2tain¹na³la². Yain³txi³yau³xa²
 ū³n³jau³xa² kāin² i³na²ain¹te²ju²hē³la².
 A²yān³txi³nū³khai³xa² so¹ixi³ wā²nxūh¹ yen³kxi³sxā³
 yxo²kwai³no³nhyain¹te²ju²hē³la². Oh³si³na² yā¹nx-
 ain¹na³la². Kāin² sū³nxuh¹ixi²kxan²ti³ hai³txi³
 wē³ha²yau³la³ wē³hā¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³
 hi³sa³ka³txa² yā¹nxain¹nūn³na³la². A²nxe³ka³txai²na²
 a²nxā³kxa² hai³txi³ wi¹lā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³la².
 Nxe³tē³tē³kxai²li² sa²hā³txu²kxa²sai¹sxā³ki³kxai²nān²tu³
 i³ya³nat³sxā³ ya³lu²te²ju²hē³la².
 Ya³lu²khaix¹te²ju²hē³la². A²nxe² in³txai²li²
 nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wi¹lye²nyhu¹nx2tain¹kx-
 an²ti³ wain³txi³ kāi³ain¹te²sxa³yu²hē³la².
¹³Te²yā¹nxe³sxā³ i³ye³na² ū³n³je³na² yā¹nxain¹na³la².
 It3ta² kāin² sa²ta³kāu³ta³kāu³te²ju²hē³la². Ko³nxe³ti³
 wxāun¹jau³xa² ki³txi³ sa²ta³kāu³nū²la² ha³lo²a²
 sa²ni³sa²tā³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxain¹na³la².
 Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ta¹itā² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ e³lx-
 ah²ixi³yain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ tū³la² heh³sa³ki³su²
 kwa²ā³nxai³te²ju²hē³la². Yān¹txi³ ai³sxā³ i³yū¹li²sxā³
 ā³wxe³te²ju²hē³la². Jāx¹te²hū³nxain¹na³la². A²nxe³te²na²
 sa²kxai³lu² hai³txi³ ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹ju³ta²
 kxān³sa²yxau³ai¹nxa³lho³la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kx-
 ai³lu² i³yū¹li²hain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tē³jen³nū³a² ā²la²
 āu¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³je³nai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹kxa² yāu³ka³ti³su² i³sa²si¹hā³ain¹tu¹wa².
¹⁴Jā¹nxe³ju³kxai³lu² E³no²kah³lo²nu¹ta¹na²
 A³tāu²ah³lo²nu¹ta¹na² kwa²ta²sa³wi³su² ta¹hxi²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta¹na² kwa²i³yāu¹ū³nhē³jau³nū³su²
 e³ta¹hxi²hē¹la². E³te³nah¹ixi¹:

— Nxe³jah³ixi³wxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 wā³li²sxā³ wxā³tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³
 oh³xan¹te²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² tē³sxā³
 wxā³nyhain¹tu¹wi¹. ¹⁵A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹
 kāi³ain¹kxe³su² wi¹lhin¹ta³nxa² ko³nxe³thin¹ki³su²
 tā³nxa² nxe² a³ya³ti²yah³ixi³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 yxo²ta²tū³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta¹tā²
 a³ya³txi²yah³ixi³tu¹wi¹. Tū¹ka³txai²na² wān³txai²tā²
 Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³hin¹jau³su² e³kxain¹ta¹hē¹li¹.
 Nxe³jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ko³nxe³khai¹nxe³ha²kx-
 ai³ ko³nxe³ti³ i³yū¹li²si¹hain¹tu¹wi¹.
 E³no²kah³lo²nu¹ta¹na² nxe³ta¹hxi²hē¹la².
¹⁶A²nxe³tū³ka³txai²li² ko³nxe³ti³ i³kwai²kxi¹ny-
 hain¹te²ju²hē³la². Ko³nxe³ti³hin¹jau³su² ki³han³sxā³
 i³ye³kxi²nx2tain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²ten³nyhain¹kxa²
 so¹ixi³ o¹la³kxain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxo²kāin²txi³ e³kx-
 ain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kwa²sa²so¹kx-
 ain¹te²kxa³yān³ti³kxai³lu² kwa² i³wi¹lhin²kxi²ny-
 hain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Ju³ta²sah³lai²na² wān³txa² i³tih³nxe³jau³su²
¹⁷Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³ixi¹nx2ta¹wa².
 Wān³txa² tū³yau³xai²tā² sa²wa²lho¹xi²sxā³
 ain³kxi²xi¹jah³ixi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³kaix¹so¹tū³ka³tx-
 ai³tā² i³tih³nxe³nx2tain¹na²hē³la².
¹⁸I³tih³nxe³nx2tain¹te³nah¹ixi¹:
 — Txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² yx-
 au³so³nhi¹na¹ a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² yū³tu¹wi¹.
 Sū³na² wān³txa² ko³nxe³ti³ yxo²kwa³ixi³ain¹tu¹wi¹.
 Ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³yah³ixi³ju³ta³nū³a² so¹ixi³ nxe²
 ā³te³lain¹kxa² o¹la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹ta¹hx-
 ai²hē¹la². ¹⁹Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txa²
 ā³nhai²ta³ixā¹si¹nx2tain¹ju³ta² so¹ixi³ te³nain¹na³la².
 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² ā³te³nain¹kxa² so¹ixi³
 ā³te³nain¹na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 nxū²kwai³yxau³yah³ixi³hū³nx2nxa³wa². ²⁰Nxa²ha¹te¹
 wxāi²na² sa²kxai³lu² a³ixi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² yxo²i²yah³ixi³in¹ta¹ti²tu³wa².
 Jā¹xah³ixi³ju³ta¹tā² yxo²sa²tē³jah¹ixi³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²yah³ixi³in¹kxai²nān²tu³ Sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² ā³yo²nū¹nxa²ixi³tu¹wa².
²¹Txa²wā¹sū³na² a³ixi¹nx2ti³kxe³su² yx-
 au²xai³jah¹ixi³hē¹la². Kwa²a³na¹ah³ixi³txa³hē¹la². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ka³te³na²
 wi¹tāu³a² ū³hū¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxe³nū³su²
 ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe² yxau²xai³jah¹ixi³hē¹la².
²²Yxo²tū³ka³txi³ i³nxai²na² i³khaix¹nha¹jah³ixi³hē¹la².
 Wxa²ha³tih³x

hxi²ki³su² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹ju³ta³lo³tain¹kxa²
 ā³non²ta³kxi²nū¹hain¹yah³lxi³hē¹nxa¹lxa². Āh¹
 ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la²
 i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Nxain¹yah³lxi³in¹kx-
 ai²nān²tū³ wi¹lī²nha¹yah³lxi³hē¹la², nxain¹kxa²yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi³nū³nīn¹kxa²yan³txi³sa². Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

Sū³na² sa²nēn¹kxi²kj³jau³su²

²⁴ Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 Ī³wxi²kin³txi³to³te²lo³jah¹lxi³hē¹la².
 Ī³hxi²kan¹kāi²no³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la².
 Ī³nū³kxūn³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la².

Ī³wxi²kan¹ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³ju³tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³sxā³
 kō³nxe³ti³ kāi³ye²yah³lxi³in¹kxa²yan³txi³su² Jah¹la² so¹lxi³
 i³wai³kxū²sa²tē³nx²ti³na³la². Nxe³sxā³ Sū³na²
 yen³nāu³a² ā³tī³yah³lxi³nhī¹na¹ wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³
 ka³lih³khai¹nxe³sxā³ ā³tī³yah³lxi³in¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ txa²wā¹ē¹nai²na²
 sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³nū²kxi²sxā³ yx-
 au³ki³sa²kxai³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²wi¹lhī¹nu¹tai²na² nxe³hī¹nu¹tai²nān¹te²tū³
 sa²nēn¹kxi²kj³jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³na³la². Nxe²
 yxau²sa²tē³ah³lxi³in¹tu¹wa². Ya³nx²ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Apokalipse

1 Ha³te^hnxā³nxā² ũ³wha²li¹txā³nxāi²na² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³la². Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²kx- ai³lu² ha³lo²a² ne³khau²nē³ju³ta³nu³a² i³ya¹ū³nhē³jau³xa² yū²na³la². A²kxā³nxā² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³txa² e³ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹la² ain³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jut3su² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² tah²yu³tan²tu³ Je³su²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxā² i³ya¹ū³ju³ta²la¹wa². A²nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hā³na²hē³la². Ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² a³la³kxi²si¹sa²jau³su² wā²nā³ū^hsa³na²hē³la². 2 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² a³la³kxi²si¹sa²ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ wā²nā³ū^hsa²ju³ta² ha³kxa¹ ũ³wha²li¹lxā³ i³ya¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ya¹ū³hi² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³ya¹ū³hi² nxe³sa³na²hē³la². 3 Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³su² jau¹xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ wān³txai²li² sa²yo²we¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². Hai³txi³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² u²lxā³wa². Wa³su²txi³ wxā³tu¹wa².

A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ ha³te^hnxā³nxai²na² txai²li² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yx²o²txā³ yx- au²xai²tū³ka³txi³nāu³xa² A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² nxe² 7 nxe³ tū³ka³txi³ i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹jau³xa²sa¹.

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lx³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ ā³nhāun²nha²ju³ta² ũ³hū¹nxa²lx³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³si¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yx- au²xai³lha²kxai³ nxe³h¹nān¹te²tu³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ wi¹lhin¹ti³hit1txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx- ah¹lo²nāu³xa² nxe² 7 nxe³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³tū³ka³txai²na² te²yā¹nxūn³sxā³ wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. 5 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su² Kris2tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³jah¹lai²li² yx²o²txā³jah¹lai²la¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³na²hē³li¹.

Ya³lu²kxi²nē³nū²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²nāu³xa² ne³ka³ta²sxā³ i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²yo²we¹tain¹na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su² Kris2tu³jah¹lain²txi³ a³lx²nē³na³li¹. Nxe² a³lx²nē³lha²kx- ai³ ya³lu²kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wi¹.

Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹si¹nhē³jau³su² sa²wa²su¹tē³na³li¹.

6 Nxe³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su² nxe³ti³hi¹tē³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ti³hi¹tē³na³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² Je³su² Kris2tu³jah¹la² Wi³nu²su² ha²kxai³ sa²yo²wet1sa²tē³ki³tu¹wi¹. A²nxe³jut3su² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³sxā³ kāin²ti³lo³nha²kxai³ ha³lo²a² hāi¹nxe³ko³xa¹ a²wa³kxēn³su² ti³hit1sa²tē³ha²kxai³ nxe³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ sa²yo²ka²lah¹nha²sxā³ i²jah¹lx³hē¹la². Oh³sīn³nāu³a¹ Je³su²jah¹la² wxā³tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ i²ain¹tu¹wa². Tū¹ka³tx- ai³tā² hi³ki²a³la² tē³sxā³ ũ³ha³la³ja³lxu³kxi²sxā³ ye³khāuh³lxā³thi¹nain¹tū³ka³txai³tā² i²ain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ nān³tain¹tu¹wa². Nxe³te²sē¹la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

8 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— A²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²nxa³h¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nh¹na¹ ka³ten³su² yx- au²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yx- au³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ Nū³kxūn³ta² Si³yx- au³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹h¹nān¹te²tu³ nxe³te³na¹xāin²txi³ ka³ten³ti³ yx- au²xai³la¹ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Nxa¹xāin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³a¹ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² nxe³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

Jo³āu²ah³la² hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta² i²jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³lo²sa¹wa². Wxa²wā³tā³jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yx²o²txā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuh³nyhxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxa² yā¹nxe² khāuhx3nha²nū³nhxai²na¹hē¹la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Je³su²jah¹la² hi²sen³kx-

ai³lu² i³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nẽ³lha²kxai³ ya³nã³ta³ki²li² yx-
 au²xai³ki³tã³la². Hã²wxã³txa³ kxã³nã³u³a¹
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau³ya³nhẽ³tu¹wa².
 Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³lo²a² i³yau³xa²
 sa²ki³wa³le³ka²wxe³ko³xa² ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ yx-
 au²xai³la¹hẽ³la². A²nxe³ko³xai²na² Pat2mo³ko³su¹
 nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³ko³xai²na² ũ³tĩ¹kxi²
 wxe³sain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wã³txa²
 i³hen³txi³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wã³txa²
 ya²la³lyau³xan²tu³ i³yau¹ũ³ha¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²
 wxe³sain¹na²hẽ³la². 10 Jã¹nxa¹jut3su² a³lan²ti³hĩ¹nai³tã²
 to³mĩn²ko³ nxe³hĩ¹nai³tã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jx-
 ah¹la² tẽ³sxã³ hi¹ta³lĩhã³na²hẽ³la². Nxe³na¹tĩ³kxai³lu²
 wã³txa² kãin²jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Kwa³jan³ta²
 wã³txa² hain³txi³hũ³nxe² ain³kxi²na¹hẽ³la². Txa²si³yo³na²
 hain³nhẽ³la². 11 Hain³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxã³na² tẽ³sxã³ ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹.
 Ha³lo²a² i³hĩ¹ju³ta³nũ³a² wã³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 a²nũ²a² i³yau¹ũ³hai¹si¹hin¹jau³su² ũ³wha²li¹lho¹sẽ¹li¹.
 Nxĩn¹kxai²nã²tu³ A²si³a³ko³xai²nã²nĩ²tũ³ka³txa²
 Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yo²ĩ²sxã³ yx-
 au²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa² 7 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³sa²si¹hã³ũ²hã²xai³nxe³sẽ¹li¹.
 Nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na²sa¹: E²fe³so³ nxe³tũ³ka³txi³su²
 ha²kxai³, Es3mir²na³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Per²ka³mo³
 tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ti³a³ti²ra² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 Sar²to³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Fi³la³tel²fi²a² tũ³ka³txi³su²
 ha²kxai³ Lau³ti³se²a² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² wã³txa² ũ³wha²li¹la²kx-
 in¹jau³xan²tu³ ũ³sa²si¹hã³ũ²xai³nxe³sẽ¹li¹. Nxe³jau³su²
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa³na²hẽ³la².

12 Nxe³na¹tĩ³kxai³lu² txa²ẽ¹nã¹jau³kxai³la¹:
 — Jah¹la² e³jah¹lan²tu³ i³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³na¹ha²kxai³
 a²wa³ti³ta²wxe³na¹hẽ³la². Nxe³na¹nũ²la²
 sa²kĩx3kxi²nẽ³ka³txa² ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹
 ka³na³ki¹ sa²kĩx3kxi²nẽ³ka³txa² ou²ro²wxe³kxi²ka³txa²
 i³ta¹hẽ³la². 13 I²a¹ju³kxai³la¹ ka¹txai²na² wi³wi³ta³lo³tãu³a²
 in³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² i³ta¹hẽ³la².
 A²nũ²hũ³na²hẽ³la². A²wã²la²ka³lo³a²
 wi²kxi²nha²ka³lo³ã²tu³ a³lu²ha²kxai³
 ã³nyu³ti¹la³kxi²na²hẽ³la². Ou²ro²tĩh³na²
 a²nxũ²kwai³la³nãu³a² sa³ha³la³ta³nha²hẽ³la².

14 A²ne³kĩ³sa² te²an²tu³ hã³txi³na²hẽ³la². O³ve²a²
 we³te²yã¹nxe² hã³txi³na²hẽ³la². Ne²ve²ki³a² a³lxi³ki³a²
 yã¹nxe² hã³txi³na²hẽ³la². A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu²
 ha³nxe² i³kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². 15 A²yu³kai²na² sa²kx-
 ai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³kxa²
 yã¹nx2na²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hxi²tẽ³nha¹ka³tu³
 nxe³nũ²la² ha³nxe²a² i³tho³xa² ã³na¹sxã³ ã³nhĩ³ki³kx-
 ai²nã²tu³ ya³te³ya³ten³khaix1te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe²
 a²yu³kai²na² ya³te³ya³ten³ta³kxi²na²hẽ³la².
 A²yo²e³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wã³lxa² en³ta²txa²
 kãin² en³ti³kxa² yã¹nxe² kãin² e³na²hẽ³la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka² a²wi¹tãu³a² hxi²ki³kxe³su²
 hi³ka²ta³su² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 hxi²ki³na²hẽ³la². A²yo²ai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² tx-
 on²ta³kxi²ta³wxi²a² yo²wi¹nha²to³nha²hẽ³la².

A²yen³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxa²hẽ³la².
 Nxe³tã³kxai²li² ne³ka³ka³tãu³a² kãin²ha³tet1ha²kxai³
 kãin²na³lan²nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxe³su²
 a²yen³nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
 te²xai²jã¹nxe³to³nha²hẽ³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³na¹jut3su² jah¹lai²li² i³ta¹tãu³
 yuh³lxi³sa²jau³su² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ya³hi²na¹hẽ³la².
 Ya³lu²na¹jut3sũ³nxe² ã³ya³hi²na¹hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 jah¹lo²kxai³ i³sa³ha²kxai³ wxa²hxi²waih³sa³na²hẽ³la².
 Wxa²hxi²waih³sa²sxã³ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxi³txa³hẽ³li¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 sa²kxai³lu² a²wi¹lĩ¹nã¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.

18 Ka³ten³yah¹lo²su² te²sa¹i¹. Kxã³nxai³tã²
 ya³lu²na¹hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na² ka³ten³yu³ta² so¹lxi³
 yũ³te²sa¹i¹. Wã³txi³khai³xai²la¹wi¹. Jã¹nxe³na¹ha²kxai³
 ya³lu²nẽ³ju³ta² a²wa³kxẽ³yah¹lo²sa¹i¹. Ya³lu²te²a²
 ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽ³yah¹lo²sa¹i¹.

19 Nxe³na¹ha²kxai³ wxã²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 i³in¹ju³ta² ũ³wha²li¹li¹nha²kxai³ hĩ¹na² yũ³kxe³su²
 ũ³wha²li¹li² yen³kxa² kxã³nãu³a¹ yũ³kxe³nũ³a²
 ũ³wha²li¹li² nxe³sẽ¹li¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a²
 wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hi³ka²ta³nãu³xa²
 hxi²tẽ³a¹tũ³ka³txa² e³lxah²lxi³ wã²nã³ũ¹hi² sxi²ha²
 sa²kĩx3kxi²nẽ³ka³txa² ou²ro² wxe³ki³ka³txa² e³lxah²lxi³
 wã²nã³ũ¹hi² nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹.
 Hi³ka²ta³nãu³xa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 nxe³ki³nãu³xai²na² hi³tẽ³nha¹kxen³ti² a²si³yxau³tãu³a²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² jah¹la²nãu³xai²la¹i¹.

Je³su²jah¹lai²na² wã³txa² yo²ĩ²sxã³ yx-
 au²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa² 7 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 a²hxi²kan¹ti³sain¹na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a²
 sa²kxĩ³kxi²nẽ³ka³ta² 7 nxe³ta³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² wã³txa² yo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³tx-
 in³txi² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³te²sẽ¹li¹. Je³su²jah³la²
 nxe³na²hẽ³la².

E²fe³so³thi³nã¹tũ³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ū³wha²li¹txa²hẽ³li¹. E²fe³so³thi³nã¹tũ³ka³txa²
 Txa²wã³txa² yo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxẽ¹te³nah¹lxi¹:
 “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na¹xai²na²
 hi³ka²ta³nãu³xai²na² 7 nxe³ka³txa³ti³nãu³xai²na²
 hxi²tẽ³nha¹ka³txai²na² txa²yo²wã³txai²la¹wi¹. Sxi²ha²
 sa²kĩ³ki³ka³txa² ou²ro²ka³txai²na² 7
 nxe³ka³txa

sa²yo²wet¹sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ye³khauh³lxa³thi¹nx²ti³tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxa²ha³ta³nxan²ti³ hai³txi³ a³na¹sah²lxan³tai¹ti²ti¹.
 Hai¹nxe³sxa³ thai³ti³la² wi¹lo²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 4 Nxe³ta¹ kxa³na² a³lxi²khaix¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxan¹ta¹ hi¹nai²na² ju¹nxa² so¹lxi³ a³lxi²sah¹lxi¹lxi¹.
 Ju¹tai²li² ten³sa²nxa³nhai¹. 5 Nxe³sxa³
 wi¹li²nha¹jah¹lxixi³he¹li¹. I³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxixi³he¹li¹.
 Wi¹kai³yah³lxin¹kai³ ja¹nxe³jah³lxixi³he¹li¹. Yxan¹ta¹
 nxe³yah²lxan³kxi²nai²tu³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Wa³li³na¹kx-
 ai²nai²tu³ sxi²ha² sa²k³ta³ka³txa² te³k³ka³tu³
 ka³txa³ka³txa² sa²wih³weg³no³k³te²ju²he³li¹.
 Nxe³kxa² ya¹nxe³sxa³ a²nua² a³xai²na²
 sa²wih³weg³no³nx²ti³sxa³
 txa²weg³ha³lxixi²te²lo³tai¹na¹ha³ta²wi¹. I³ain²ta³kxi²nha²lx-
 an³kxi²nai²tu³ nxe³nx²ta¹ha³ta²wi¹. 6 Nxe³ya¹na¹
 wi¹kai³ah³lxin¹ju³ta² yu³yah³lxixi³nui³ni¹lxixi¹. Ni³ko³lai²ta²
 nu³ka³txa² ko³nxe³ti³hi¹nha²kxi³ yxo²kw¹kxi²sa³nhai¹.
 Tu¹ka³txai²na² yxo²kw¹kxi²na¹kxa²ya¹nxe² yxo²kw¹kx-
 ain¹yah³lxixi³nui³nin¹tai¹. Ju¹tai²li² wain³txi³
 kai³yah³lxixi¹lxixi¹.

7 Ja¹nxe³jut³su² Txa²wa¹sui³na² Ya³ka³jxah¹la²
 i³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxi²nai²tu³ a²wan³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxixi³he¹li¹. A³lxixi²khaix¹sah²lxin¹sxa³
 yxau²xai³lyah¹lxin¹kxi²nai²tu³ kxa³nau³a¹
 hi³sa³ka³txa² hi³a²nx³ka³ Txa²wa¹sui³na² ha³lo²a²
 wi¹wen¹te²a² ka³ten³sa²sih¹ki³txa³kxa³nx³u³a²
 ka³ten³si¹nh³exa³ki³nui³a² u³hu¹nx²ta¹tu¹wi¹.
 Ye¹nx²ta¹wi¹." Je³su²jah³la² nxe³na²he³la².

Es3mir²na³thi³nai³tu³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxixi¹:
 — U³wha²li¹txa²he³li¹. Es3mir²na³thi³nai³tu³ka³txa²
 Txa²wan³txa² yxo²i²sxa³ yxau²xai³tu³ka³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² u³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxen¹te³nah¹lxixi¹: "Nxex3sah²lxixi¹wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxi²lu²
 a²wi¹lhi¹nai²na¹lo²su² te²sa¹ha²kxi³
 ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxi³ te²sa¹wi¹. Kxa³nx-
 ai³ta³ ya³lu²na¹he³li¹. Yxan¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yx-
 au³xi²na¹he³li¹. Hi¹na² ka³ten³su² yxau²sa²te³a¹wi¹.
 A²nxe³na¹jut³su² txa²yo²wan³txai²la¹wi¹. 9 O²la³kx-
 ah³lxin¹ju³ta² i²nx²ti³te²sa¹wi¹. Khauh¹nyhah¹lx-
 in¹ju³ta² i²nx²ti³te²sa¹wi¹. Yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxe³su²
 i²nx²ti³te²sa¹wi¹. Yxan¹ta¹ wxa²e¹nau³ai²na¹
 Txa²wa¹sui³na² hi²sen³su² wi¹lu³yo³hi¹nx²ti³ju³ta²
 yu²na³li¹. Ja¹nxe³sxa³ ko³nxe³te²lo³nx²tain¹ju³ta²
 i²nx²ti³te²sa¹wi¹. Nxe²e³kxi¹nx²tain¹tu³ka³txa² hai³txi³
 Ju³te²a² nu³ka³txi³khai³su² nxa³wi¹. Ki³ha¹kxi³n³eh³lxh³
 Ju³te²a² nu³ka³txi³su² ki³lxo³nyhain¹na³li¹. Yxan¹ta¹
 ai¹nxa³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la² sa³wi³ha³lxixi³khai³sain¹na³li¹.
 10 Nxa²ha¹te¹ khauh³lxa³thin¹ju³ta²nu³su²
 hxi²waun³txi³yah³lxixi³txa³he¹li¹. Nxex3sah²lxixi¹wxi¹.
 A²ta³a² hi²sen³su² wxa²nui³ka³txa² i²li³te²la³ te³sxa³
 sxi²ha² kan²thi³na² a³na¹sxa³ u³ti¹kxi²si¹nx²ti³ha³ta¹.
 Txa²wa¹sui³na² wan³txa² sa²yo²a³sih¹yah³lx-
 in¹jau³nu³su² ten³na³li¹. Nxe³sxa³ a³lan²ni²ju³ta²

ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe²
 a³lan²ni²ta³a² khauh³lxa³ti³yah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx²ti³ha³ta¹. Yxan¹ta¹ nxu²kwai³lxu¹sxa³
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wan³txa²
 sa²yo²wet¹sah¹lxixi³he¹li¹. Su²lh³na²lxain¹kxan²ti³
 Txa²wan³txa² sa²yo²a³sah¹lxixi³txa³he¹li¹. A²nui²a²
 wi¹kai³kxi²nai²tu³ u³nhe³he¹nha²ka³lo³a²
 u³hu¹te²ju²he³li¹. Nxe³kxa² ya¹nxe³sxa³
 sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxi²nai²tu³ ka³ten³sa²te³yah³lx-
 in¹ju³ta²nu³a² nxe³te²lo³nx²ta¹tu¹wi¹.
 11 Ja¹nxe³jut³su² Txa²wa¹sui³na² Ya³ka³jxah¹la²
 i³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxi²nai²tu³ a²wan³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxixi³he¹li¹. A³lxixi²khaix¹sah²lxin¹sxa³
 yxau²xai³lyah¹lxin¹kxi²nai²tu³ ya³lu²nx²ti³ju³ta²nu³su²
 yu²sa²te³yah³lxan³tho³li¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹."
 Je³su²jah³la² nxe³na²he³la².

Per²ka³mo³thi³nai³tu³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxixi¹:
 — U³wha²li¹txa²he³li¹. Per²ka³mo³thi³nai³tu³ka³txa²
 Txa²wan³txa² yxo²i²sxa³ yxau²xai³tu³ka³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² u³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxen¹te³nah¹lxixi¹: "Nxex3sah²lxixi¹wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxi²lu² hi³ki²a³la²
 wxi²txo¹kxi²xai³ta³wxi²a² te³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹.
 A²nxe³na¹jau³su² Txa²yo²wan³txai²la¹wi¹.
 13 Wxa²nui³ka³txi³nau³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²
 i²nx²ti³te²sa¹wi¹. Yxau²yah³lxin¹ju³ta² i²nx²ti³te²sa¹wi¹.
 Nxe³ta³a² Sa³ta³na²jah¹la² nu³kxi³sxa³ a²yx-
 au³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nu¹ Txa²i³lx² so²yx-
 au³yah¹lxixi¹lxixi¹. Hai³txi³ Txa²wan³txa² sa²yo²a³sah¹lx-
 an³tai¹ti²tu³wi¹. An³ti³pa²jah³la² hi²sen³su² Txa²wan³txa²
 i³hen³txi³nx²ti³tai¹ti²tu³wi¹. Hai³txi³
 sa²yo²a³sa²nui³nxa³tai¹tu³wi¹. Nxe³te³na¹
 su²lh³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la² a²yx-
 au³txi³khai³x² su²lh³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. 14 Nxe³yah³lx-
 in¹ta¹ ju¹nxa² i³kwai²kxi²nx²ta¹ju³ta² yu³na¹wi¹.
 Wxa²nui³ka³txa² i²li³te²a² Ba³la²au²ah³lai²ta² wan³txa²
 sa²yo²we¹te²a² yu³yah³lxixi¹lxixi¹. Ba³la²au²ah³lai²na²
 wan³txa² wi¹jau³sxa³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 a²yo²wan³txa² Ba³la²kah³la² ain³kxi²so¹ha²kxi³ I³sa³e²
 nu³ka³txa² ko³nxe³ti³ kai³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³sxa³ Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxi³lu² e³te³nah¹lxixi¹,
 I³sa³e² nu³ka³txa² ain³kxi²in¹te³nah¹lxixi¹: 'Yain³txi³su²
 a²ta³a² ya³ka³txa² u³hu¹yah³lxixi³sa²nin¹ka³tu³
 ha²wan³txa³nu² yain³yah³lxin¹kxi²nai²tu³ wi¹na³li¹.
 Te²ya¹nxe³sxa³ a²nui²a² i²li³te²a² so¹nyhah¹lxan³te²su²
 te²a² u³whin¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxi²nai²tu³
 wain³na³li¹. Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxi³ nxen³txain¹ta¹hx-
 ai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³

17 Jǎ³nxe³jut3su² Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² ǐ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nǎn²tu³ a²wǎn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxihē¹li¹. A³lxih²khaix¹sah²lxin¹sxǎ³ yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nǎn²tu³ yain³txa² oh³nǎn¹te²a² yain³txa² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ tx-ah³lxia³ki³a² wi¹ki³a² ki³wa²su¹ wa²su¹ki³khai¹nxe³ki³a² hǎ³ki³an²tu³ ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³ki³ai²na² a²tx-ai²na¹ a²ǐ³lxia² tah²yau³xa² ǐ³lxih¹nx2ti³jau³nū³a² ũ³wha³li¹la³kxi²tu¹wi¹. A²nxe³sxǎ³ ǐ³lxih¹nx2ta¹jau³nū³a² a²nū²a² ā³xa² ǐ³ti³hex¹jau³sxa³wi¹. Hǎi¹nxe³sxǎ³ ǐ³lx-ih¹nx2ta¹te² ǐ³nxai²na² so¹lxih¹ǐ³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹." Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Ti³a³ti²ra²thi³nǎn¹tū³ka³txa² ǐ³tih³nxe³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ǐ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxih¹:
 — Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Ti³a³ti²ra²thi³nǎn¹tū³ka³txa² Txa²wǎn³txa² yxo²ǐ³sxǎ³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kx-ai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxih¹: "Nxex³sah²lxih³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wǎ¹sǔ³na² Ta²hah³lo²sa¹wi¹. Txa²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² ǐ³kxa² yǎ¹nxe²na³li¹. Txa²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³ka³lo³a² yǎ¹nxe²na³li¹. A²nxe³ka³lo³a² ha³nxe² ǐ³tho³xa² ya³te³ya³ten³ta³kxi²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li² Txa²yu³kxa² yǎ¹nxe²na³li¹. Nxe³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yo²wǎn³txai²la¹wi¹. 19 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² ǐ³nx2ti³te²sa¹wi¹. A²nū²a² ā³xa² a³lxih²yah³lxih¹li¹. A²nū²a² ā³xa² khǎuh³lxia³thi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wǎ¹sǔ³na² ha²ya³kxa² yxo²ǐ³ah²lxia³lxih¹. A²nū²a² ā³xa² wi¹kǎi³ū¹hain¹yah³lxih¹li¹. Ya³nǎn³ta³ki²li² kǎi³ū¹hah³lxih¹li¹. Ju¹ta¹na² ha³kxa¹ ǐ²te²sa¹wi¹. A²wi¹lhi¹nai³tǎ² wi¹lo²la³kxah³lxin¹ju³ta² kǎi²nxa³ta¹ti²tu³wi¹. Yxǎn¹ta¹ hī¹na¹ ā²la² kǎi²non³sxǎ³ wi¹lo²la³kxah³lxih¹li¹. 20 Nxe³ta¹ wi¹lxia³ju³ta² yū³yah³lxih³nū³ni¹li¹. Je³sa³be²la³ka³lxia² ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹ka³lxia² yǎ¹nxe³te²su² te²a² wxa²nū³kwai³ye³la³nǎu³a² yū³yah³lxih¹li¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ki³ha¹kxi²sxǎ³ e³te³nah¹lxih¹: 'Txai²li² Txa²wǎ¹sǔ³na² wǎn³txa² ǐ³hen³txi³ta¹ka³lxu³su² na¹wi¹. Na¹ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²sah¹lxihē¹li¹. Nxe³jau³xa² e³ta¹ka³lxu³su² na³li¹. Yxǎn¹ta¹ kǎin²ki³han³na³li¹. Ain³kxi²yah³lxin¹kx-ai²nǎn²tu³ ko³nxe³ti³ kǎi³sih¹nx2ti³ha³ta¹. Ko³nxe³ti³ wa³nǐ³lon³sxǎ³ kǎi³sih¹nx2ti³ha³ta¹. Yain³txi³su² a²ta³a² ũ³hū¹nhyain¹kxa² yain³sih¹yah³lxin¹jau³su² ǐ³tih³nxe³nx2ti³nū³na³ta¹. 21 Nxa²ha¹te¹: 'Ko³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² ā³na¹sxǎ³ ā³yo²o²tū¹sa³tū¹xǎ¹. Sa²ju³ta³nū³su² wahx³na¹hē¹li¹. Yxǎn¹ta¹ hai³txi³ ten³ti³he¹nx2nxa³hē³li¹, ta¹ka³lxu²su¹. 22 Nxe³nxa³ha²kx-ai³ ǐ³ta³ka³txa² ǐ³ton³kxi²sxǎ³ sxǎ³si¹ha¹tu¹wi¹. Te²yǎ¹nxū³sxǎ³ in³txai²na² ko³nxe³ti³ ũ³whīn¹ta³kxi²ny- hu¹ain¹te²na² sa²kxai³lu² kǎin² khǎuh³lxia³thin¹si¹hai¹na¹tu¹wi¹. ǐ³ǎin²ta³kxi²sǎn²sxǎ³ ā³yo²o²tū¹sa¹nxa³kxai²nǎn²tu³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 23 Te²yǎ¹nxe³sxǎ³ ta¹ka³lxai²na² sa³wi³ha³lxih³nǎu³xai²na² sun²tǎ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Jǎ³nxa¹jut3su² na¹kxai²nǎn²tu³

Je³su²jah³lo²na¹xai²na² wǎn³txa² yxo²ǐ³sxǎ³ yx- au²xai³lhai¹tū³ka³txih³nǎu³xai²na² wi¹ko³nxēn²tain¹tu¹wi¹. A²nū²a²nǎu³xai²na² a²ē¹nǎn¹jau³su² wǎ³ko³nxa³te²tu³ a³la³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹jut3su² a²nū²a² yxo²ǐ³sxǎ³ yxau²xai³lya³sain¹te² ǐ³nxā² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lǐ³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³sah¹lxih¹nha²kxai³ kǎi³yah³lxih¹kxa² yo³ha² wain³txi³ ǐ³hau³ko³nh²sǎn²sxǎ³ wi¹ta³nxā² ko³nxe³ ta³nxā² kǎi³yah³lxih¹kxa² yo³ha² wain³txi³ ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

24 Nxa²ha¹te¹ Ti³a³ti²ra²thi³na² yxau³yah³lxin¹te² ǐ³nx- ai²na² ta¹ka³lxai²na² wǎn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² ǐ³nxai²na² ǐ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sa³ta³na²jah¹lai²na² wǎn³txa² a²sa²te¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² sa²kx- ai³lu² ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Jǎ³nxe³sxǎ³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wǎn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² ǐ³nxai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ tah²yau³xa² kwa³na³nx2ta¹jau³xa² yū²nxa³lho³li¹. 25 Hǎi¹nxe³sxǎ³ wxa²ē¹nǎu³ai²na² wi¹ko³nhah¹lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxih³txa³hē¹li¹. Wi¹kǎi³si¹jau³xu¹ta¹na² kǎi³sa²tē³jah¹lxihē¹li¹. Wa³lxin²nxa³ta³lxia¹ wi¹kǎi³sxǎ³ yxau²xai³jah¹lxihē¹li¹. 26 Jǎ³nxe³yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ju³ta² wxǎ³nū¹nx2ti³kxan²ti³ txa²wǎn³txa² sa²yo²wet¹sa²tē³yah³lxin¹kxai²nǎn²tu³ kxǎ³nǎu³a¹ wa³li²na¹tǎu³a¹ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² Txa²wi³na² ǐ³hxi²kat¹sa³kxa² yǎ¹nxe³sxǎ³ ǐ³hxi²ka¹txa²ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² nū³ka³txih³nǎu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³ ǐ³hau³ko³tain¹yah³lx- in¹tu¹wi¹. Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tē³nha²ki³kxai²nǎn²tu³ nū³kxūn³txi³ wa³ka³ti³lo³te¹la³ hǐ²ki³tǎ³li¹. Nxe³kxa²yǎ¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a²nǎu³xa² nū³kxūn³txi³ ǐ³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Sa²yo²wet¹sai¹nxa³te²nǎu³xa² sa²kxai³lu² kwa³ta³lē³na² kxih³nxē¹na² ā³na¹sxǎ³ a³lun²ta³kxi²sxǎ³ ā³kho³kxa² yǎ¹nxe³sxǎ³ sa²yo²wet¹sai¹nxa³te²nǎu³xa² khǎuh³lxia³ti³si¹hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 28 Nxe³kxa²yu³su² hi³ka²ta³a² yǎn³ta² ǐ³yū¹li²nxa³ta³lxia¹ te²hi³ka²ta³a² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

29 Jǎ³nxe³jut3su² Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³jxah¹la² ǐ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nǎn²tu³ a²wǎn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxihē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹." Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Sar²to³thi³nǎn¹tū³ka³txa² ǐ³tih³nxe³jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ǐ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxih¹:
 — Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Sar²to³thi³nǎn¹tū³ka³txa² Txa²wǎn³txa² yxo²ǐ³sxǎ³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kx- ai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxih¹: "Nxex³sah²lxih³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wǎ¹sǔ³na² Yǎu³ka³jx- ah¹lo²nǎu³xa² 7 nxe³te²nǎu³xa² Txa²wǎ¹sǔ³na² yen³nǎu

yxo²ʔjah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³
 yxo²ʔsyah²lxa³lxi¹. Nxe³syah¹lxa³nha²kxai³
 ya³lu²jah¹lo²su² te²yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kx-
 ai³ ā³yxō²o³tū¹sxā³ yxo²ʔsah¹lxi¹lxi¹
 jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sah¹lxi¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 txu¹lxi²te²su² te²a² yā¹yxah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹. 3 Nxe³ha²kx-
 ai³ yān³txai²nān¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi¹jx-
 ah³lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xai³ta³lxi² wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxi¹ju³ta² ā³na¹jah³lxi³sxā³
 ā³yxō²o³tū¹jah³lxi³hē¹li¹. Ye³ten³sxā³ yx-
 au²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹.
 Ko³nh³yah¹lxi³tāu³a² wxā³ye¹nx2ta¹ha³ta²wi¹.
 Wxa²yen³kxa² kāi³ūh¹nx2ti³te³lhxā³ wxā³jah¹la²yā¹nxa²
 wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²lē¹.
 4 Sar²to³thi³nān²tū³kā³txi³ ʔnxai²na² a²wā³kxi³nāu³ ʔnx-
 ai²na² wi¹lhin¹sxā³ yxau³yah³lxi¹lxi¹. Wā³la²
 ʔnxā³txi³nxa³kxe³hū³nxe² kāin² ko³nxe³ti³ kāi³yah²lx-
 an³te³nai²ti²tu¹wi¹. Yxah³lxi¹te² ʔnxai²na² sa²kxai³lu²
 wā²la² hā³ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha² kxa²yā¹nxe³
 kxe³hū³nxe² wi¹kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi¹te² ʔnx-
 ai²na² ā³si³tē³kxi²syah¹lxi¹tu¹wi¹, wain³txi³
 kāi³ye³yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. 5 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a²
 ʔli³te²la³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² wxā³nū¹nx2ti³kxan²ti³
 txa²wān³txa² sa²yxō²wet¹sa²tē³yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 wā²la² hān³ka³lo³a² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kx-
 ai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³ ʔnxai²na² ka³ten³su² yx-
 au²xai³si¹hah³lxi³te²nāu³ ʔnxai²na² wxa²ʔlxa²
 ha³te³h³nā³nxā² ka³ten³ti³hi¹tē³txā³nxā² ā²la²
 ū³wha²li¹la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³txā³nxai²na² tē³sxā³
 wxa²ʔlxi³la³ ū³ka³ne³ta¹ju³ta³la³ yū²nxa³lho³li¹.
 Nxe³na¹kxa²yo³su² Txa²wi²na² ʔye³yxō²nū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wi³na² ain³kxi²
 oh³xan¹tū³kā³txa² ain³kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹.
 6 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ʔti³h³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh³ti³ten³nyhah¹lxi¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³kā³txa² ʔti³h³nxe³jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ʔye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
 — Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³kā³txa²
 Txa²wān³txa² yxo²ʔsa²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Wi¹lhin¹ju³khai³nxe² A²si³yx-
 au³jah¹lo²sa¹wi¹. Ya²la³ju³khai³nxe² a²si³yx-
 au³jah¹lo²sa¹wi¹. Txai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a²
 yxau²xai³te²la³ ju³ta³nū²a² ʔhau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹.
 ‘Ā³wih¹sxā³ yxau²xai³txu¹li¹. Tā³nxā²: ‘Ā³wih¹sxā³ yx-
 au²xai³lin¹ju³ta³nū²a² yū²nxa³lho³li¹. Tā³nxā², nxe²
 ʔye³sxā³ hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³xai²li²
 txa²yo²wān³txai²la¹wi¹. 8 Wxa²nū³kā³txi³ ʔnxai²na²
 o²la³kxi²yah³lxi¹ju³ta² ʔnx2ti³te²sa¹wi¹. Nx-
 ex3jah³lxi³sa²lxi¹. Ha³lo²a² ū³h³yo²than²kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²a² ʔli³te²la³ ē¹nān¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹: ‘Ha³lo²a² ū³h³yo²tī¹a¹tū¹xā¹.’ Nxe³kx-
 an²ti³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³ ū³h³yo²tī¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

Jū¹nxe² nū³kxūn³yah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wān³txa²
 sa²yo²ā³syah²lxa³lxi¹. 9 Nxe³ha²kxai³la¹ Sa³ta³na²jah¹la²
 wān³txa² sa²yo²we¹tū³kā³txa²
 ʔki³ha¹kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. ‘Ju³te²a² nū³kā³txi³su²
 sīn¹te²sa¹wi¹.’ Nxe² ʔki³ha¹kxi¹nx2tain¹sxā³
 ʔye³kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² kwa³na³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³
 yāu³son³sxā³ ā³ka³ti³wxe³nu¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nū²la²
 ʔsa²nēn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³
 a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. 10 Yān³txai²na²
 a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xan¹tū³kā³txa²
 txa²wān³txa² yxo²ʔsai¹nxa²tū³kā³txa² kāin²
 khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹si¹jau³su²
 khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹te¹
 wāu²nū³kā³txi³ ʔnxai²na² hai³txi³ yxah²lxan³tho³li¹.
 Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹kxan²ti³
 khāuh³lxa³ti³nha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³ta² ʔsyah¹lx-
 in¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxi¹sxā³ wi¹ko³nyhah¹lxi¹nhē³li¹.
 Yxah³lxi¹nha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nha¹ju³ta³nū³ai²kx-
 ai³lu² wā²nxū^hnx2ti³xa³lho³li¹. 11 Jā¹nxa¹jau³su²
 wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ kan²txi³
 yxo²ʔsah¹lxi¹ju³ta² kwa²a³na¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³
 kan²txi³ yxo²ʔsah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kx-
 ai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ kan²txi³
 yxo²ʔsah¹lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kx-
 ai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹.
 12 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ʔli³te² ʔnxai²na² kan²txi³
 yxo²ʔsah¹lxi¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yx-
 au³tāu³a¹ a²sxi²ha²nāu³ai²na²
 ū³h³wxe³nū^hnx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha²
 ū³nhe³hē¹wxe³ta³ka³txa² yā¹yxah³lxi¹tu¹wi¹.
 Nxe³thi¹nai²na² kan²txi³ yxau²sa²tē³yah³lxi¹tu¹wi¹.
 A²nxe³thi³na² a³li³xi²yah³lxi¹ju³ta²nū³a² ten³yah²lx-
 an³tho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ʔlxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na²
 a²ʔlxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²yen³su¹ oh³xa²
 ka³nxi³thi³na² nxe³te²sē¹la². A²nxe³txa²ʔlxi²na²
 ū³hū¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 txa²ʔlxi³khai³xa² tah²yau³xa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 13 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ʔti³h³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh³ti³ten³nyhah¹lxi¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³kā³txa² ʔti³h³nxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ʔye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
 — Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³kā³txa²
 Txa²wān³txa² yxo²ʔsa²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi

ĩnx2ti³te²sa¹wi¹. A³lxi²sah¹lxa³nha²kxai³
 an³ta³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³ nxe³sah¹lxa³lxi¹.
 Nxe³sah¹lxan³kxe³su² ä³ten³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³yah³lx-
 in¹ju³ta² ĩ³yau³xa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³
 a³lan²jau³xa² yā¹yxah³lxa³nha²kxai³ sũ²yau³xa² yā¹yx-
 ah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah²lxa³lxi¹. Kwa²a³lan²sxā³
 wa³lo³lo³yau²jau³xa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. A³lan²jau³su²
 ta³nxa² sũ²jau³su² ta³nxa² ne³ka²yā¹nxe²yah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wi¹. 16 Nxe³yān¹ta¹ yxah²lxa³lxi¹. Hāi¹sxā³
 kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa² yā¹yxah³lxi¹nha²kx-
 ai³ ĩ³yau³xa² ĩ³ka³su³hā¹ki³kxa² yā¹nxe³kxe³hũ³sxā³
 ĩ³yen²nx2ta¹tu¹wi¹. 17 Jā¹nxe³jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 e³kxi²nyhah¹lxin¹na³li¹. E³kxi²nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:
 ‘Yen³kxih³khai¹nxa¹wi¹. Yen³kxa² taut3to³ta¹kxe³la³
 yũ²nxa³wi¹.’ Wxa²ē¹nāu³ai²na² nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lx-
 in¹ta¹ hai³txi³ wi¹kq³nyhah¹lxa³lxi¹.
 Khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yha³lxi¹lxi¹.
 ĩ³āin²ta³kxi²nx2tain¹tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
 Yen³kxi³txa²jah¹la³ yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa²
 yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta² ä³na¹yah³lxi¹nha²kxai³
 ye³han³jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Wā²la²ka³lo³khai³xa² hx-
 an³kxi²kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 18 Yxah³lxi¹nha²kxai³
 yen³kxa² ou²ro²ki³a² tē³kij³kxai²nān²tu³ ha³nxe²
 ĩ³tho³xa² ũ³whi³lhān²nũ²la² a²nxa³ti³ te²ai²na²
 ĩ³sai¹kxi²sxā³ ĩ³ya³te³ya³te³kxi²khai¹nxe³te²ju²hē³la².
 Nxe³ki³ai²na² so¹kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³ny-
 hah²lxi³hĩ²nxa¹lxi¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²ĩ²sah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³ oh³nān¹ta² yen³kxa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ wā²la² hā³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nyhah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³ a²nũ²so¹lxi³ wān²txa²ju³ta²
 ĩ²nx2tai¹nxa³lho³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²ĩ²sah¹lx-
 in¹kxai²nān²tu³ kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ä³wa²su¹txa²ha¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hi³ne³kxa²
 ye³ka³tũ³nē³ju³ta² wah³ha² ũ³yhe³kē¹nyhah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ ye³wi¹lwe²nxi²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txa²ha¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. 19 Jā¹nxe³na¹jut3su²
 a³lxi²khaix1na¹kxah³lo²su² ĩ³hau³kot3xai³na¹wi¹.
 ĩ³kwai²kxi²ta³nxa² ĩ³wai¹ta³nxa² nxai¹na¹jah¹lo²su²
 te²sa¹wi¹, wain³txi³ yxau²xai³lhi¹jau³su¹. Nxe³na¹jau³su²
 wi¹lain³kxix1sah¹lxi³hē¹li¹. ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 kq³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ä³na¹jah¹lxi³hē¹li¹.
 20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ä³xa² sxi²ha²
 ä³wih¹ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ sxih²yxo²a²
 ĩ³to¹tot1sxā³ ĩ³kaix1jah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxah³lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ sxi²hē¹nān¹jah¹la² ĩ³kaix1jah³lxin¹jau³su²
 ain³kxi²kxai²nān²tu³ sxih²yxo²ai²na² sa²yxo²tha²nha²kx-
 ai³ ä³wi¹yha³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³ju³ta² Tx-
 ai²li² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ĩ³li³te² ĩ³nxai²na²
 ĩ³kaix1kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³sxā³ wi¹la² ain³kxi²sah²lx-
 in¹sxā³ yxo²ĩ²sah²lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 wi¹lhin¹sxā³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹sxā³ yxau²xai³ki³tu¹wi¹.
 21 Jā¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ĩ³lxi³te² ĩ³nxai²na² yxo²ĩ²sah¹lx-
 in¹ju³ta² ä³na¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Kan²txi³
 yxo²ĩ²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 txa²ko¹ko¹nũ³ka³txa² hxi²kan¹sxā³ ĩ³hau³kot3sxā³ yx-
 au²sa²tē³a¹wi¹. Txa²wi³na² Txai²na² ĩ³hau³kot3sxā³ yx-

au²sa²tē³ya³ha¹wi¹. Jāx1sah¹lxin¹ju³ta² nxe³sah¹lxin¹kx-
 ai²nān²tu³ hxi²kan¹sxā³ ĩ³hau³kot3sxā³ yx-
 au²sa²tē³kxi²ya³sain¹ki³tu¹wi¹.
 22 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹kq³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.”
 Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la². A²nxe³jau³xai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²sxā³ yxau²xai³tũ³ka³txa²
 ĩ³ye³kxi²yah³lxi³na²hē³la².
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ä³wxe³ka³lo³a²
 ĩ²ain¹jau³su²
 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Txai²na²
 Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na²
 hxi²sxā³nhon³sa²jut3sũ³ju³ta² ĩ²a¹hē³la². ĩ²a¹ka³tu³ta¹
 oh³si²na² oh³nāu³a¹ sa²yxo²than²na²hē³la². Nxe³sxā³
 wān³txa² oh³xan¹ta² wān³txa² ain³kxai¹na¹hē³la².
 Kwa³jan³ta² wāi²la² hain³jau³hũ³jau³xin³ti²
 ne³ka²ki²xi²na¹hē³la². Ne³ka²ki²xi²na¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxex3sa¹lxi¹. Ka³la³sxā³ wxā³txu¹li¹. Nxin¹kx-
 ai²nān²tu³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nũ³a²
 ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹.
 2 Nxe³e³kxi²sain¹tāu³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ĩ³xi¹xi²sa³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ tē³sxā³
 hi¹tai¹lhā³na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³nāu³nũ¹ka³na¹
 oh³xan¹thi³na² ĩ²a¹hē³la². ĩ²a¹tāu³ Txa²wā¹sũ³na²
 ä³wxe³ka³lo³a² ĩ²a¹hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² Ä³wxe³jah¹la²
 ĩ²a¹hē³la². 3 Jā¹nxe³sxā³ ä³wxe³jah¹lai²na² yen³nai²na²
 sa²kxai³lu² ĩ²a¹kxa² txah³lxa³ki³a² wi¹khai¹nxe³ha²kxai³
 a³lxi²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kxe³su² jas2pe³ki³su²
 ta³nxa² sar³to²na³ki³su² ta³nxa² nxe³te²hũ³na²hē³la².
 Nxe³sxā³ ä³wxe³ka³lo³ai²na² oh³nāu³ān²tu³
 sa³te³sa³ten³te²a² ä³ye³ha³te²kxi²sxā³ ĩ³na²hē³la². Tx-
 ah³lxa³ki³a² wi¹ki³a² es3me³ral³ta³ki³hũ³nxa²
 se³te³sa³ten³sxā³ ä³ye³ha³te²kxi²sxā³ ĩ³na²hē³la².
 4 Jā¹nxe³ju³ta² ä³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 ä³ye³ha³te²kxi²tāu³a² a²hxi²kan¹ta² ä³wxe³ka³lo³nāu³xa²
 ka³lo³ka³lxa¹txi³ 24 ä³wxe³ka³lo³a² ä³wxe³xai³na²hē³la².
 Nxe³nũ²la² ä³wxe³ka³lo³ai²na² a²nũ²a²
 hxi²kan¹txi³nāu³xa² ä³wxen³tain¹na²hē³la².
 A²nũ²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹te²la³ nāu³su² ha²kxai³
 a²ne³ka³nāu³a² ũ³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
 ũ³nhe³hē¹ta³lxi³nhxain¹na²hē³la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²wā²la²ka³lo³a² hā³ka³lo³a² so¹lxi³
 wih²kxi²nha²sxā³ yxau³ain¹na²hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹
 kāin²jah¹lai²na² ä³wxe³ka³lo³a² ti³ta³lo³nāu³a²
 ĩ³ha³lai³ni³ha²kxai³ kāin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³
 nxe³na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ ä³wxe³ka³lo³ai²na² a²ne³kx-
 ai³tāu³a² sxi²ha² sa²kix3ta³ka³txa² kat3su²
 nxe³ta³ka³txa³lxai²na² ĩ³yxau²xai³sxā³ ha³lo²a²
 sa²ki³txā²hē³la². A²nxe³ta³ka³ta³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²si³yxau³tāu³a²sa¹. Oh³xan¹te¹ yāu³ka³txi³nāu³xa² nxe³
 7 nxe³tũ³ka³txai²na², Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² yx-
 au²xai³lain¹tũ³ka³txai²la¹wa². 6 Nxa²ha¹te¹
 ä³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kxai³tāu³a² jũ¹nxa²
 yan¹nāu³a² ĩ³yen³su² ni²kxē¹hũ³jen³su² sxa³na²hē³la².
 Sxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hũ³te²nāu³xa² ĩ²a¹hē³la².

Ā³wxe³ka³lo³in³ti² ĩ³ki³hain³kxi² sa²nxū³sxā³ yx-
 au²xai³lain¹na²hē³la². Ka³na³ka³na³te²a² a²yo³na²
 sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²ne³ka³nāu³a²
 sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wi¹tāu³a²
 sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wā³tāu³a²
 sa²nxū³sxā³ yxau² nxe² sa²nxū³sxā³ yx-
 au²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² a²yen³ta³
 ye³ka³lxa¹txi³ a²yo³na² yū² a²ne³ka³nāu³a² yū²
 nxēn³ti³na²hē³la². 7 Jā¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹la²
 ka³na³ki²te²a² ya²na¹lhū³jah¹lo²su² ha²kxai³ āh¹te²na²
 sa²kxai³lu² po¹na² wē³sū³jah¹lo²su² ha²kxai³ āh¹te²na²
 sa²kxai³lu² a²yen³nāu³a² a²nū²khai³xa²
 a²yen³nhū³nha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu² taut2ta²
 ā³nin³jah¹lo²hū³nha²kxai³ nxe³na²hē³la². 8 Jā¹nxe³ju³ta²
 ka³yxuh³hū³te²na² a²wxe³txa² wxeh³tha¹li¹ wx-
 eh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ yū²xai³yah³lxi³na²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²ye³na² ye³ka³lxa¹txi³
 yū²xai³yah³lxi³na²hē³la². Au²txi³ yū² a²ha² txai²na¹ yū²
 nxe³yah³lxi³na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² e³lxa¹ yx-
 au²xai³to³nha²hē³la². E³lxa¹ yxau²xai³to³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lo²su² na³li¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su²
 na³li¹. Nū³kxūn³te² Si³yxau³tāu³su² na³li¹.
 Wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²su² yx-
 au²xai³na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yx-
 au²xai³lha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³
 yxau²xai³lha²kxai³ kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³
 yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe² Jah¹lo²su² na³li¹. Nxe²
 e³lxi³yah³lxi³na²hē³la².
 9 Jā¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹lo²nāu³xai²li² wān³tx-
 ai²li² wxi²kin³ti³ton³jau³xa² e³lxi² wi¹lhin¹ti³hit1jau³xa²
 e³lxi² ĩ³sa²nēn¹kxi²jau³xa² e³lxi² Txa²wā¹sū³na²
 a²ne³nxē³na² e³lxi² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³nu²su² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³khai³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³nu²su² na³la². 10 Jā¹nxe³jut3su² nxe³ain¹tj³kx-
 ai³lu² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xin³ti² 24
 nxe³tū³kā³txi³nāu³xin³ti³ nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na²
 ā³wxe³ka³lo³in³ti² ā³yau³son³kxain¹ka³tu³ ĩ³ye³kx-
 ain¹na²hē³la². Ā³wxe³jah¹lai²li² ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².
 Ya³lu²ju³ta³nū³a² yū²nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ ka³ten³su²
 yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²kxai³
 ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². ĩ³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹,
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³khai³xa²
 sa²ne³sai¹nh²yah³lxi³sān²nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²li²
 a²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti²
 a²ne³kxai³tāu³a² sa²kxai³lu² ū³ha¹xai³yah³lxi³na²hē³la²,
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²sa¹. Nxe²kāi³sxā³ e³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:
 11 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹.
 Txa²wā¹sū³nu² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Yen³kxa²
 a²yo²ha³kxa¹ ĩ³yū¹kxi²nh¹nhē³li¹. Nxe³sxā³
 wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu²: “Yen³kxai²li² kwa²hāi¹nxe²
 ĩ³yū¹kxai¹na¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³tu³ ĩ³yū¹ti² ka³ten³su² yx-
 au²xai³si¹hal¹ni² nxī¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³

sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.
 ĩ³wxi²kin³ti³ton³txa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.
 Nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³nhīn¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.
 Nxain¹jau³su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a²
 ā³wxe³jah¹la² nxe² ĩ³ye³kxain¹to³na²hē³la².
**Ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²txā³nxai²na²
 ĩ³yau¹ū³jau³su²**
5 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² tah²yu³ta² ĩ²a¹hē³la².
 A²hxi²kan¹txa² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹la²
 ĩ²xi²na¹hē³la². A²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² ha³teh³nxā³nxa²
 hxi²tē³nha²na²hē³la². A²nxe³txā¹nxai²li² wān³txa²
 yau³ka³lxa¹txi³ ū³wha²li¹lin²ta²wa². Txā¹nxai²li²
 a²ta³lo³nāu³a² ū³wha²li¹li² a²ta³lo³nāu³ai²na² ū³wha²li¹li²
 a²kxā³nxa² nxe³ain¹nīn²ta²wa². Nxe³kxa²yu³su² txā¹nx-
 ai²li² ū³h³yo²tī¹sān²nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ 7 nxe³tāu³a²
 ū³txā¹ta³kxai¹nīn¹ta²wa². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²
 nū³kxūn³khai¹jah¹la² wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la².
 ĩ³ye³sxā³ yxo²kāin²ti³nha²sxā³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:
 — Ha³teh³nxā³nxa² sa²yo²than²kxi²ju³ta³
 wxi²kan¹te²la³ ten³kj³tā³li¹. Īh¹te²la³ta³ wxi²kan¹sxā³
 sa²yo²than²kxi²te²la³ kj³te³ji¹wi¹? Ha³teh³nxā³nxa²
 ū³txā¹ta³kxain¹kxe³su² 7 nxe³kxe³su²
 sa²sai¹te²kxi³na¹xa² ten³kj³tā³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
 nxe³na²hē³la².
 3 Nxe³nū²la² oh³xai²nān¹tū³kā³txa² ĩ²li³hxa³te²a²
 wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹tū³kā³txa²
 ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a²
 yxau²kj³ko³xai²na² a²yuh³nāu³a² a²nū²a² ĩ²li³hxa³te²a²
 wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ ain¹na²hē³la². Hai¹txi³
 sa²hai¹sxā³ wān³txai²na² ĩ²ai¹nxa³hē³la². 4 A²nxe³jut3su²
 ĩ²a¹tāu³a² ĩ²ain²ta³kxi³nha²sxā³ kāin² nān³na¹hē³la².
 Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yo²than²kxi²nxa³ha²kxai³
 wān³txai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ²xa³kxa²yāu³ka³nxū³su² kāin²
 nān³na¹hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ka³na³ka³nat3te²a² tū³sa²sxā³
 ĩ³ye³kxi²sa²na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 — Nān³tā³lxi¹. Hāi¹nxe³sxā³ ĩ²txa²hē³li¹.
 Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²hai³kxi²jah¹la²
 ū³tā¹ta³kxi²nha²te²a² sa²hait1son¹ta³kxi²jah¹la²
 yū²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa²
 a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²na¹lhū³jah¹lai²la¹wi¹.
 Ju³ta²sah³lo²nu¹ta² nū³kā³txi³su² jah¹lai²la¹wi¹.
 Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² a²sa³wi³sa³khai³xai²la¹wi¹. Yx-
 uh³lxi³ju³ta² yū³hxi²nxa³kxai³ jāx1jah¹lo²su² na³li¹.
 A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ko¹ko¹su² te²nāu³xa²
 ā³na¹hxa³tain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxā³nx-
 ai²li² wxi²kan¹txi³ sa²yo²than²kxi²tu¹wi¹.
 Nxe³sa³na²hē³la².
 6 Nxe³nū²la² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² ĩ²a¹hē³la². A²nū²a²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²li² a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a²
 ĩ³sa²nxū³sxā³ yxau³na²hē³la². Nxe³nū²la² a²nū²a²
 kāin²te²na²

ka³na³ki² ye³nxe³hā¹na²hē³la². A²nxe³ju³ta² a²si³yx-
 au³tāu³a²sa¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jx-
 ah¹lo²nāu³xai²la¹wa². Yuh³nān¹ko³xa²
 ī³sa²si¹hā³tū³kā³txai²la¹wa². 7 Jā¹nxe³jut³su² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹la² ā³tū³nū²la² ha³teh³nxā³nxai²li²
 sa²so¹kxi²na²hē³la². Kāin²jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a²
 ā³wxe³jah¹lai²na² hxi²ka² a²wi¹tāu³a²
 sa²so¹kxi²na²hē³la². 8 Sa²so¹kxi²tāu³ān²tu³ ka³yx-
 uh³hū³jah¹la²nāu³xa² ā³ka³ti³wxe², a²nū²a²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³ka³ti³wxe² nxain¹sxā³ O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na² a²ne³kxi²tāu³a²
 ā³ka³ti³wxe³ain¹na²hē³la², kāin² hxi²kan¹sxā³
 wa³to²hi²ha²kxi³la³. A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxi³lu²
 vi³o³lāu²hū³ka³lo³a² hxi²tē³nha²hā²kxi³ ka³te³ha²
 ou²ro²tē³na² hxi²tē³nha²hā²kxi³ a²nxe³tē³nai²li²
 ha³nxe²a² wha³lxin¹kxa² wi¹lū³kxa² ī³ne³kxi¹hin²ta²wa².
 A²nxe³kxa² hā³nxe²a² wha³lxin¹txa² a²si³yxau³tāu³a²sa¹:
 Je³su²jah¹la² wān³txa² yxo²tē³kā³txai²na² wān³txa²
 oh³xa² ka³la³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ain³kxi²jau³xai²la¹wa².
 Jā¹nxe³sxā³ vi³o³lāu²hū³ka³lo³a²li² hxi²tē³nha² ka³te³ha²
 hxi²tē³nha² nxēn³tain¹na²hē³la². 9 Nxa²ha¹te¹ wān³txa²
 tah²yau³xa² hai³nain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxī¹:
 — Wxāi²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lo²si¹lxī¹.
 Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yxo²tha²nīn¹ju³ta² wain³na³li¹.
 Ha³teh³nxā³nxai²li² tāx¹ta³kxi²nha²ju³ta²
 sa²hai¹son¹ta³kxi¹ju³ta² hxi²ka¹ni¹lxī¹. A²kxā³nxai³tā²
 su²lhā³nxain¹na²hē³li¹. Wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hx-
 an³sxā³ ya³lu²kxi²nī¹nhē³li¹. Nxīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³sa²so¹ai¹nī¹nhē³li¹. Nxē¹nha²kxi³
 Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³lo³ta¹nī¹nhē³li¹.
 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxi³lu² sxi²je³na²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³je³na² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxi³ a²nū²a²
 wān³txa² ā³xa² e³te²a² a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³hxa³te²a²
 ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxi³ a²nū²a² nū³kā³txi³su²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³hxa³te²a² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxi³
 a²nū²a² nū³kā³txa² kāi²lxī³tū³kā³txi³nāu³xa²
 ī²li³hxa³te²a² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxi³ nxai¹nī¹nhē³li¹.
 10 Nxai¹nī¹nha²kxi³ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³kā³txi³su²
 ti³hi¹tai¹nī¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a²
 ī³ye³ū¹nhē³tū³kā³txi³su² ti³hi¹tai¹nī¹nhē³li¹. Nx-
 ai¹nī¹nha²kxi³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 ī³we²ta³lxī³nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe² hai³nain¹na²hē³la².
 11 Nxa²ha¹te¹ ī²yxau³na¹tāu³a² oh³xan¹te²nāu³xa²
 ka³lxa¹tū³kā³txi³nāu³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ka³yx-
 uh³hū³jah¹la²nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxi³ a²nū²a²
 hxi²kan¹txi³nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxi³ nxe³tū³kā³tx-
 ai²na² ā³nū²kxi²sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³
 hxi²kan¹txi³ wxa²hau³kot³sxā³ ī²kī³sxa³tū³kā³txa²
 ā³nū²nxain¹na²hē³la². Ā³wxe³ka³lo³a² kāin²jah¹la²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³kī³hain³kxi²nyhain¹na²hē³la².
 12 Ā³kī³hain³kxi²sxā³ yxo²kāin²txi³ ī³ye³kxain¹na²hē³la².
 Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la²kxi³ kā¹nxā²
 su²lhā³ain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la²
 wi¹lhin¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
 ī³hxi²kan¹txi³lo³tē³ju³ta² wain³na³li¹. Yen³kx-
 ih³khai¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. A²hoh³lxī³sa²ti³hi¹tā³li¹.

Nū³kxūn³ti³hit¹tā³li¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su²
 ī³ye³kxi²kī³ju³ta² wain³na³li¹. Wxi²kin³ti³ton³kī³ju³ta²
 wain³na³li¹. Ī³sa²nēn¹kxi²kī³ju³ta² wain³na³li¹.
 Nxe³jah¹lai²kxi³ nxe³ti³hi¹kī³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³ain¹na²hē³la².
 13 Nxe³nū²la² a²yen³kxa² a²nū²su² tā³nxā² ka³yx-
 uh³sxu² tā³nxā² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² ī³yūt¹si¹kxa²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹na²hē³la².
 Oh³xai²nān¹tū³kā³txa² a²yxo²ha³kxa¹
 yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² a²yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³xan²tu³ nxe² yxau²xai²tū³kā³txa²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī³ye³na² kāin²je³na² yxau²xai²tū³kā³txa²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī³ye³sxā³ sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — Jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² wi¹lhin¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹. O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na² wi¹lhin¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹.
 Ī³wi¹lxo³kxain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxi³ ī³sa²nēn¹kx-
 ain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxi³
 ī³wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxi³ ha³lo²a²
 whāi²na¹ ī³hxi²kan¹txi³lo³tē³ya³nhē³ju³ta² wai³nha²kxi³
 nxe³sa²tē³kī³ya³nhē³ju³ta² wain³na³li¹. Hai³txi³
 ta³lu²nhxa³kī³sxa³lho³li¹.
 Nxe³ain¹na²hē³la².
 14 Nxa²ha¹te¹ nxe²e³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yx-
 uh³hū³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ tū³kā³txai²na² sa²kx-
 ai³lu² ī³wa²lū³xī²sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — Wain³sīn¹na³li¹. Jah¹lai²li² ī³sa²nēn¹kxain¹kī³ju³ta²
 wain³sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³ha²kxi³
 a²nū²a² hxi²kan¹te²nū³kā³txa² 24 nxe³tū³kā³txai²na²
 sa²kxi³lu² ā³ka³ti³whaut³ta³kxi²wxe³sxā³ ī³sa²nēn¹kx-
 ain¹na²hē³la².

Ha³teh³nxā³nxā² ū³txā¹ta³kxi²txā³nxā²
 wxa²hai¹tā³la³kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxi³lu² ha³teh³nxā³nxā²
 nxā³ka³lxa¹txi³ 7 nxe² tā¹ta³kxi²txā³nxai²na²
 wxa²so¹nū²la² nxā³ka³na³ka³nat³sxā³
 wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tu³ ka³yx-
 uh³hū³jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³te²a² kxau¹ka³ti³
 ī³ye³na²hē³la². Ta²li¹jau³hūn³sxā³ ī³ye³te³nah¹lxī¹:
 — Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².
 2 Nxe³nū²la² ka²va¹la² hān³te²a² wxā³ye²na²hē³la².
 Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a² ā³ka³ti³ya³kxi²jah¹lo²kxi³lu²
 hu³kxi³su² hxi²tē³nha²sxā³ ya³kxi²na²hē³la².
 Nxe³nū²la² ne³hē¹nha²ka³lo³a²
 ī³hxi²kan¹txi³lon³ye²kxi³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la².
 Ū³hū¹ain¹ka³tu³ a³li³na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wa³ka³ti³lo³ta¹si¹jau³su² a³li³sxā³
 ai³na²hē³la².
 3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxā²
 sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² ā³h¹txā³nxai²na²
 wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tu³ ka³yx-
 uh³hū³jah¹la² ā³jah¹la² ī³ye³kxi²na²hē³la².
 Ī³ye

4 Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²ne³ne³su² te²a²
wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a²
ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hi³ki²a³la² kāin²
khai¹nxe³ta³wxi²a² sa²nū¹ain¹na²hē³la².
Sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Yuh³xan¹ko³xa²nāu³a² ai³sē¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³
ha³lo²a² hāun²ju³ta² sa²sai¹sē¹li¹. Sa²sain¹kxai²nān²tu³
a²nū²a²nāu³xa² ā³nhe¹lxi³sxā³ i³sun²txi²waun¹ny-
hain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa²
sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹txā³nxai²na²
wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³ ka³yx-
uh³hū³jah¹la² ā³jah¹lo²kxai³ i³ye³kxi²na²hē³la².
I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² ka²va¹la²
a²tun³ta² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a²
ka³tih³yau³jah¹la² yen³kxa² sa²te¹ju³ta² hau³ko³ka³txa²
hxi²tē³nha²na²hē³la². 6 Nxa²ha¹te¹ ka³yx-
uh³hū³jah¹la²nāu³xa² a²nxū²kwai³wi³ta³nāu³a¹
a²yo²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la².
Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yain³ta³ki³a² yo³ha² sa²ka²la¹txa²hē³li¹. Tri²ka²ki³a²
kwa³ta³lē³na² ne³kih³tē³na² sa²kxai³lu²
nēn³ka³na³ka³nat3sxā³ a²yo³ha² sa²kxai³lu²
ha³teh³nxā³ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² a²yo³hai¹la¹wi¹.
Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²tāu³a² wa³kon³kxi²sxā³
ū³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ se³va²ta²ki³a²
kwa³ta³lē³na² ne³kih³tē³na² a²yo³ha² sa²kxai³lu²
ha³teh³nxā³ki³a² nā³nha¹li¹ ka³na³ki¹ a²yo³hai¹la¹wi¹.
Nxēn¹kxai²nān²tu³ a³se²te²yau³xa² ā³kho³txa³ha²kxai³
u²va²yau³xa² ā³kho³txa³ha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Nxe³te²na²
yo³ha² sa³ka³la¹txa³hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa²
tā¹ta³kxi²nha²txā³nxai²na² ā³nxā³nxai²na²
wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³ ka³yx-
uh³hū³jah¹la² ā³jah¹lo²kxai³ i³ye³kxi²na²hē³la².
I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxe³nū²la² ka²va¹la² wa³si³wa³sin³te²a²
wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tu³ a²nū²a²
ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² a²i³lxa² ya³lu²te²su¹
nxe³na²hē³la². A²nxe³sxā³ ya³lu²te²na² a²yxau³ju³ta²
ā³sa²so¹na²hē³la². Nxe³ka³tu³ ka²va¹la²
a³ka³tih³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² i³hxi²ka¹ti³hi¹tā²hē³la².
Yuh³xai²nān¹ta²nū³kā³txa² su²lhā³ah³lxi³si¹jau³su²
i³hxi²ka¹ti³hi¹tā²hē³la². A²nū²a² ha¹li¹ ha¹li¹ yū³qx-
ai²nān²tu³ ka³na³ka³nat3sxā³ su²lhā³i² jā¹nxe² ha¹li¹
ha¹li¹ yū³qxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat3sxā³ su²lhā³i²
nxe²xai³ye²si¹jau³su² i³hxi²ka¹tā²hē³la². A²nū²a²
ā³nhe¹kxi²sxā³ su²lhā³nyhu¹kxi³jut3su² tā³nxa²
he³ja³lu²ju³ta² tā³nxa² i³ta³ka³khai³su² ya²lu¹ju³ta²
tā³nxa² ka³yxuh³xa² ūn³te²a² wxā³sxā³ i³so¹jū³ta²
tā³nxa² nxe³sxā³ i³sun²tā¹si¹jau³su² i³hxi²ka¹tā²hē³la².

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa²
sa²tā¹ta³kxi²nha²txā³nxai²na² ā³xai²na²
wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³ a²nū²a²
yāu³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² wi¹lhin¹te²
yāu³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kā³txa²

i²ai¹na¹hē³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² si³na²
ū³thū²kxi²ka³txa² a²yu³hē³nāu³a² sa²kxai³lu² a²nū²a²
yāu³ka³txi³nāu³xa² i²ai¹na¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xa²
a²kxā³nxai²tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹ni²
wain³txi³ sa²yo²we¹tai¹ni² nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
i³lxa³thi¹nxa³tū³kā³txa² hxi²ka² su²lhā³ain¹na²hē³la².
10 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² i³kaix¹sxā³ i³ye³qx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³nāi³. Nxe³txi¹. Wi¹lhin¹ta² Si³yx-
au³kah³lo²si¹lxi¹. Ya²la³la² Si³yxau³ka³jah³lo²si¹lxi¹.
I³lxa³thi¹nxa³tū³kā³txa² khāuh³lxa³ti³sain¹sīn¹sxā³
su²lhā³sain¹sīn¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹sīn¹kxe³su²
i³h¹nxe³h¹na² su²lhā³sain¹sīn¹ju³ta²tā² ko³nxe³ti³
i³yī¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹sīn¹te³lin¹ji¹,
yuh³xan¹tū³kā³txa²su¹? Nxain¹te³hē³la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹kā³txai²na² su²lhā³ain¹tū³kā³txa²
sa²kxai³lu² wā²la² hā³ka³lo³a² ū³hū²xai³ain¹na²hē³la².
Ū³hū²xai³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wah³nxe² yxau³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Ye³jen¹na²
ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2tain¹kxa² yo³ha² ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.
Nxe²nxa³tā³lxa¹ wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yxo²i²ain¹te²na² sa²kxai³lu²
i³lxa³thi¹nxa³tū³kā³txai²na² hxi²ka² wxāi²yā¹nxe²
su²lhā³ain¹nūn³tu¹wi¹. Nxe³ain¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³
ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2tain¹kxa² yo³ha² ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxa²
ā³tāx¹ta³kxi²txā³nxai²na² ā³nxā³nxai²na²
wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³
kīh³nū³xa² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² kāin²
ka³tā³tā³tū²na²hē³la². U³je³na³ka² i³ka²nxa¹hi²na²hē³la².
Wā²la²ka³lo³a² tī³tīn³ka³lo³a² au³ka³lo³a² tē³kxai²nān²tu³
ūn³tī¹kxi²nē³kxai²nān²tu³ ka³nxah¹te²ju²hē³la².
Jā¹nxe³jut3sū³nxe² u³je³na³kai²li² i³ka²nxa¹hi²na²hē³la².
Ka³nxah³ta² i³lxa²li² a²ti³ha²yau³hū³sxā³
i³ā³lxa³ti³na²hē³la². 13 Hi³ka²ta³ai²li²
oh³nāu³ān¹ta³ki³u¹ta²li² yuh³xai²na² ā³na¹na²hē³la².
Fi²ko²ne³kxa² yā¹nxe³h³nx2na³la². A²nxā³kxai²li²
ka³to²nxa³tā³lxa¹ it3ta² kāin² ik3kxai²nān²tu³ yu³ha²
ā³ya³hi²te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² hi³ka²ta³ai²li²
ki³ka³lxa¹txi³ yu³ha² ā³ya³hah³lxi³na²hē³la².

14 Nxe³kxa²yu³su² o³sī³nāu³u¹ta²li² sa²hai³kxi²sxā³
tī¹na²hē³la². Ha³teh³nxān³su² tē³ki³kxai²nān²tu³
wxa²wa³lū²kxi²kj³kxai²nān²tu³ wxa²tī¹kxi²te²ju²hē³la².
Nxe³jut3sū³sxā³ o³sī³na² tī¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³
wā³la³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² i³yau³xa²
sa²ki³wa³le³kxi²ko³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sxā³
i³ā³lxa³txi³sxā³ sa²we²ta²xai³na²hē³la². 15 A²nxe³jut3su²
a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² i²ain¹na²hē³la².
Yuh³xai²nān¹jah¹la² si³yxau³ka³txa<

ĩhãĩai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³sxã³ ĩye³kx-
ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lo²su² a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³a²
ã³wxe³jah¹la² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxaix2 O³ve²a²
Wẽn³sũ³jah¹la² ĩ³an³ta³kxi²sxã³ kq³nxe³ti³
ĩ³yi¹li²sa²sĩn¹ju³ta² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxaix2
nxe³sa²sĩn¹nhai¹. Nxe³sa²sĩn¹nha²kxai³ wã³la³ka³txe²
ĩ³nxai²na² txah³lxa³kxa³txe² ĩ³nxai²na² ã³ya³hi²sxã³
ã³no¹syah¹lxi³sĩnhẽ³li¹. Ā³tĩ¹kxi²syah¹lxi³sĩnhẽ³li¹.
17 Khãuh³lxi³thi¹te³lhxã³ sa²txah²nhu²nhã²khi³.
Nha¹jau³su². Nxe³jut3su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³
ya³lo²txi²sa²sĩn¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la². Ju¹tai²na²
ha³kxa¹ ĩ²a¹hẽ³la².

I³sa³e² nũ³kã³txa² ũ³yhe³ta³kxain¹jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la²nãu³xa²
ĩ²a¹hẽ³la². In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nãu³xa²
ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xai²li² txa²wã¹ha³lo²ai²na²
yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ĩ³sa²nxũ²xai³ain¹na²hẽ³la².
Txa²wã¹wi¹nẽ³tãu³a² ĩ³sa²nxũ², txa²wã¹wã³tãu³a²
ĩ³sa²nxũ², u³je³na² kan³tãu³a² ĩ³sa²nxũ² u³je³na²
a³li³xi²tãu³a² ĩ³sa²nxũ² nxe²xai³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³
it3ta² ĩ²li³tãu³a² it3te³lhxã³ tãu³ ha³lo²a² sa²xit3ta³nxa²
ĩ³ye³na² sa²xit3ta³nxa² sa³wxe³na² sa²xit3ta³nxa²
nxe³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³ jah¹la²nãu³xa²
wxa²sa²tã³yi¹tai¹nhĩ³nx2na³la². 2 Nxa²ha¹te¹
oh³xan¹jah¹la² ã³xa² ka³la³sxã³ wxã³na²hẽ³la². U³je³na²
a³li³xi²tãu³a² wxã³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na²
ka³ten³sa²tẽ³jah¹la² sa³wi³ha³lxa² ũ³yhe³ta³ki³a²
tẽ³na²hẽ³la². Tẽ³ka³tu³ oh³xan¹jah¹la²nãu³xin³txi²
ĩ³kaix1tain¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xin³txi³
yuh³xai²nãn¹ko³su² tã³nxa² ĩ³ye³nai²li² tã³nxa²
ã³kho³kxi²kxi³nũ³su² hxi²kan¹txi³ jah¹la²nãu³su²
nxe³ta¹hxai²hẽ³la². 3 Jã¹nxe³sxã³
ĩ³kaix1tain¹kxi³jau³xai²na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³lxi³wxe¹. Ha³lo³kxi²yx-
au³jah³lxi³sã²nhẽ³le¹. Ha³lo²ai²li²
ã³khot3jah³lxi³sãn²txa³hẽ¹le¹. Kxĩh³nũ³su² tã³nxa²
ĩ³yen³su² tã³nxa² sa³wxen³su² tã³nxa²
ã³khot3jah³lxi³sãn²txa³hẽ¹le¹. Txa²wã¹sũ³na²
sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ũ³yhe³ta³ta³la² tẽ³ka³tu³
a²ye³ha³na³kxa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹lha²na¹tu¹we¹. Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³
ye²kxe³su² e³lxah²lxi³tu¹we¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

4 Nxe³sxã³ Ja³ko³ah³lo²nu¹tai²na² a²ki³lha³lxa²
nũ³kã³txi³nãu³xa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹li²xai³nyhain¹na²hẽ³la². A²nxe³tũ³kã³txa²
ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹li²nyhain¹tũ³kã³txa²
ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 144.000 nxe²
ka³lxa¹khai¹nxe³na²hẽ³la². 5 Nxe²xai³sxã³ Ju³ta²
nũ³kã³txi³su² 12.000 nxe³tũ³kã³txa²
ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²lin¹ta²xai³lha²kxai³, Ru³bẽm2 nũ³kã³txi³su²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Ka²te³ nũ³kã³txa²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe²wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 6 A³ser² nũ³kã³txi³su²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³

ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Naf3ta³li²
nũ³kã³txi³su² te²yã¹nxe² tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Ma³na³ses2
nũ³kã³txi³su² te²yã¹nxe² tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 7 Si³me³ãu²
nũ³kã³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Le³vi² nũ³kã³txi³su²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, I³sa³kar² nũ³kã³txi³su²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 8 Se³bu³lõm2
nũ³kã³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Jo³se² nũ³kã³txi³su²
te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ Bẽn³ja³mi²
nũ³kã³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³kã³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ nxe³si¹ny-
hain¹na²hẽ³la². Ju¹tai²na² ĩ²a¹hẽ³la².

I³sa³e² nũ³kã³txi³sxa³te² nũ³kã³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² yu³tã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ³a¹ka³tu³
a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³kã³txa² ĩ²a¹hẽ³la².
A²nxe³tũ³kã³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
wxa²hau³ko³ki³te²sxa³yu²hẽ³la². Nũ¹a² yxau³xain¹ko³xa²
a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² a²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xai²li²
a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa²
a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² sxi³jen³nãu³xai²na²
a²yxo²ha³kxa¹ a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã²
nxe³ain¹na²hẽ³la². A³li³sxã³ wxã³ain¹nũ²la²
Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³n³tĩ³ai¹nha²kxai³ o³ve²a²
wẽn³sũ³jah¹la² ã³tĩ³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² wã²la²
hã³ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³
he³la³nxã³nhũn³txã³nxa² sa²nãu³so¹sxã³
hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ nxe³yain¹na²hẽ³la². 10 Nxe³sxã³
ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
kãin²khai¹jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta²
sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a² hxi²kan¹te²na²
ã³wxe³ka³lo³ai²na² ã³wxe³jah¹lai²la¹wi¹.
Te²yã¹nxe³jut3su² o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹la²
wxa²wa²su¹tẽ³jah¹lo²su² nũn³na³li¹. Nxain¹na²hẽ³la².
11 Nxain¹tãu³a² oh³xan¹tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³tĩ³i² a²nũ²a²
hxi²kan¹txi³nãu³xai³tã² ã³tĩ³i² ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa²
ha¹li¹ ha¹li¹ te²nãu³xa² ã³tĩ³i² nxain¹sxã³ ĩ³ki³hain³kxi²ny-
hain¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² ne³kaix3tãu³a²
ã³ka³ti³whaut3ta³kxa² ã³wxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². 12 ĩ³sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹tai²na² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹.
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
ne³ti³hit1sa²tẽ³ki³jah¹lai²la¹wi¹. ĩ³sa²nẽn¹kxi²ki³ju³ta²
wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta²
wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tã³li¹.
Ĩ³ka³lih¹kxi²nũ¹ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹.
Wi¹hin¹ti³hi¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ki³ju³ta²
wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹.

Nũ³kxũn³ti³hit1tã³li¹. Ju¹tai²na² whã²ina¹ wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

13 Nxe³ka³tu³ a²nũ²a² hxi²kan¹jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³tĩ³sa²sã³ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Nxex3sa²li¹. Tũ¹kã³txai²na² wã²la² hã³ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nyhain¹tũ³kã³txai²li² ĩh¹nxe³tũ³kã³txi²tan³te²la¹xã³? Ha³lo²la³ ĩh¹ju¹xai²nãn¹te²ta³ wxã³ain¹te²la¹xã³? Nxe³sa³na²hẽ³la².

14 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹li¹: — Ko³xain¹nxa³nhai¹. Yxãn¹ta¹ wxã²ĩ³ne³ĩ³li¹. Nxa¹hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Tũ¹kã³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ khãuh³lxa³ti³nyhain¹na²hẽ³li¹. A²kxã³nxa² a²wã²la²ka³lo³khai³xa² tẽ³lxi²sã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa² wa²hi³lxain¹kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ya³lu²kxi²sã³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹na²hẽ³li¹.

15 Nxe³jut3su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa² a²ne³kxai³tãu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³sã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²nũ¹hain¹na³li¹. A³lan²ta² whã²ina¹ ka³nxah³ta² whã²ina¹ nxẽn³tain¹na³li¹. Nxẽn³tai¹nha²kxai³ jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹wi¹nxe² ĩ³hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. 16 Nxain¹sã³ hai³txi³ he³ja³lu²kxain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ya³lxu²ja³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ tĩh³na² ai³lain¹tãu³a² u³je³na³ka² wãn³ya³lu²ju³ta² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³ai¹nxa³lho³li¹. 17 Nxe³yãn¹ta¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² ĩ³hau³ko³tũ¹hkhai³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³sã³ ka³wã³lxa² wi¹ju³xa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³ju³xa² ã³sa²so¹nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³ya³kxa² ĩ³nãn³si¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³xai²li² nxe³sa³na²hẽ³la².

Ha³tẽh³nxã³nxa² sa²tã¹ta³kxi²txã³nxa² wxa²hai¹tã³ta³lun²ju³su²

8 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³tẽh³nxã³nxa² sa²tã¹ta³kxi²txã³nxa² a²ne³ki³san¹txã³nxa² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ oh³nãu³an¹tũ³kã³txa² ka³nahx2nxe³sã³yxau³ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹la² so¹li³ ka³nah²nxe³sã³yxau³ain¹na²hẽ³la². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹tũ³kã³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹tũ²kã³txa² Txa²wã¹sũ³na² ne³kaix3tãu³a² yxau³ain¹tũ³kã³txa² wxã³ain¹na²hẽ³la². Wxã³ain¹nũ²la² wã²lũ³hũ³ka³txa² ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³la². 3 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² ã³xah³la² wxã³ye²na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹ju³su² ka³yuh³xa² sĩ³na² ũ³thũ²kxi²ka³txa² ã³tĩ³na²hẽ³la². Ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² nxe²yxau³tẽ³na² ou²ro²ka² we¹tain¹tẽ³na² hxi²tẽ³nha²sã³ ã³tĩ³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²wha³lx-

in¹txa² wi¹lũ³khai¹nxe³ta³ wha³lxin¹txa² ne³kih³khai¹nxe³tẽ³na² sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la². Sa²nũ¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²tũ³kã³txa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²nũ¹hain¹ju³xa² sa²so² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² wi¹lũ³ta³wha³lxin¹txa² sa²so² nxe³na²hẽ³la². Nxe³sã³ txah³lxa³kxa² ã³xa²ka³txa² ne³ka³nah²nãu³a² ũ³hwxẽ³sã³ Txa²wã¹sũ³na²li² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹kat3su² ye²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² sxa³ka³txai²la¹wa². 4 A²nxe³ta³wha²lxin¹txai²na² sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²hain¹ju³xai²na² sa²kxai³ nxe³te³na² ka³la³ye²na²hẽ³la². Oh³xan¹jah¹lai²na² hxi²ka² sa²sai¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² ka³la³ye²na²hẽ³la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² hi²sen³su² ha³nxe²a² wha²lxin¹txa² ĩ³na²na² sa²so¹nũ²la² txah³lxa³kxa³txin³txi² ne³ka³nah²nãu³a² ha³nxe²a² ĩ³te²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih¹sã³ so¹na²hẽ³la². Ne³kih¹sã³ so¹ka³tu³ yuh³xan¹ko³xai²na² ã³na¹na²hẽ³la². ã³na¹ha²kxai³ kãin² ĩ³ta³li¹ye²ha²kxai³ kãin² ĩ³ha³lai³ni²ye²ha²kxai³ kxĩh³nxa² kãin² ĩ³ka³tã³tã³tũ¹li¹yai¹nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

Wã²lũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³ju³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nũ³kã³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² te²nũ³kã³txa² wã²lũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²xai³si¹hain¹ju³nũ³su² ĩ³hau³ko³tain¹na²hẽ³la². 7 Nxa²ha¹te¹ ã³si³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wã²lũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ yuh³xai²nãn¹ko³xa² wã³yxũ³la³ka² kãin² wẽ³hã¹ha²kxai³ ha³nxe²a² kãin² ĩ³khai¹nxe³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² sa²so¹ha²kxai³ nxe³te²kxai³ yuh³xai²nãn¹ko³xa² ã³na¹ye²na²hẽ³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² a²wã³kxi³kxai³ ĩ³hxan³nha²kxai³ sa³wxe³na² hi³sa³ka³txa² a²wã³kxi³kxai³ ĩ³hxan³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Nxe³sã³ a²wã³kxi³kxai³ ka³na³ka³nat3sxã³ ĩ³hxan³nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ha¹li¹ on³nha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². A²nxe³tãu³a² si³sa² whã²ina¹ ĩ³hxan³na²hẽ³la². 8 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wã²lũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wã³la³ka³thũ³ka³txa² ĩ²a¹hẽ³la². Nxe³ka³txa² whã²ina¹ ĩ³na²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹ye²ha²kxai³ ĩ³ye³na²li² ã³na¹yain¹na²hẽ³la². ã³na¹yain¹ka³tu³ ĩ³ye³na²li² a²wã³kxi³kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ĩ³ã³lxa³ti³na²hẽ³la². Nxe³sã³ a²yo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu² a²tih³ha²yau³la³ ĩ³wet1sa²kxai³ a²yo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu² ĩ³yau³khai³lxa³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 9 Nxe³ye²ha²kxai³ ai³na²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³ hãu¹te²na² sa²kxai³lu² a²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³na³te²a² ya²lun¹ti³ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹te²a² ka³ten³txi³ hãu¹ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³kxa²yu³su² ĩ³ye³na² hãu¹xai³ka³lo³ai²na² na³vi²o²ka³lo³ai²na² ju¹ta² ya¹nxe³sã³ a²wã³kxi³kxai³ ka³lo³ka³na³ka³na³ju³ta²

ã³kho³ta³lxi³ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ka³lo³ha¹lin¹ju³ta²
ã³kho³txa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ wã¹lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
hi³ka²ta³a² oh³nã¹ki³a² i³i³ki³a² yuh³xai²nã¹ko³xa²
a³hi²ye²na²hẽ³la². Ya³wi³ta³ka³txa² yã¹nxe² i³i³na²hẽ³la².
Nxe³sxã³ ka³wã³lxa² kãin²jau³xa² ã³na¹ha²kxai³
kxih³nxa² ka³wã³lxa² a³li³xi²ju³ta² ã³na¹ha²kxai³
nxe³na²hẽ³la². 11 A²nxe³sxã³ hi³ka²ta³ai²na² a²i³lxa²
Ab3sín²to³ki³su¹ nxe³na²hẽ³la². A²nxe³ki³ai²na² a²i³lxa²
si³yxau³tãu³a² tãñ³ki³su¹. Nxe³na²hẽ³la². A²nxe³sxã³
ka³wã³lxa²na² a²wã³kxi³kxai³ yau³ka³na³ka³na³ju³ta²
tãñ³nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ yau³ha¹lin¹ju³ta²
tãñ³nxa²ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³ye²ha²kxai³
a²nũ²a²nãu³xai² yuh³xai²nã¹ko³xa² yxau³te²nãu³xa²
ka³lxa¹txi³ ya³lu¹txi³na²hẽ³la², i³yau³xa²
tãñ³yau³ye²ha²kxai³la².

12 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ a²wã¹lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
u³je³na³kai²li² i³la³kxai²li² hi³ka²tai²li² nxe³sxã³
a²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxã³
ã³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹sxã³
wi¹lxi³ye²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³
a²lan²ti³su² a²wã³kxi³kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxã³
ã³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ye³ha¹lin¹sxã³
wi¹lha²tet¹je²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hẽ³la².
Te²yã¹nxũ³sxã³ ka³nxah³ju³ta² te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
ã³ka³nxa¹hi²ye²na²hẽ³la².

13 Nxe³nũ²la² oh³sĩ³nãu³a² tau²ta²ta³a² kãin²te²a²
ã³ni³nxa² wxã³na²hẽ³la². Wxã³sxã³ kaix¹te³nah¹lxi¹:

— A³kwe¹ a³kwe¹ a³kwe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yx-
au²xai³lain¹tũ³ka³txa² khãuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹.
Oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² a²wã¹lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²xai³lain¹jah¹la²nãu³nũ³a² nxain¹tãu³a¹
khãuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Nxe³na²hẽ³la².

9 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ a²wã¹lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³sĩ³na²
hi³ka²ta³a² i²a¹hẽ³la². A²nxe³ki³a² oh³xa² a³hi²sxã³
yuh³xan¹ko³xai²na² sxan³ta²wa². A²nxe³sxã³
hi³ka²ta³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na² a³hi²jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² sya²ve²ka³txa² ùh³yo²than²ki³ka³txa²
sa²nũ¹nyhain¹na²hẽ³la². Yuh³xa² kxih³nxẽ¹na² u¹tẽ³na²
ùh³yo²than²ki³ka³txa³nũ³a² sa²nũ¹nyhain¹na²hẽ³la².
2 Nxe³te³na¹ yuh³xa² kxih³nxẽ¹na² u¹tẽ³na²
ùh³yo²than²kxi²na²hẽ³la². ùh³yo²than²kxi²tãu³a²
ha³nxe²a² a²ha³lxin¹txa² a³li³na²hẽ³la². Fo³kãu²tẽ³na²
kãin²khai¹nxe³tẽ³na² kãin²i³ha³lxi¹kxa²yã¹nxa²
au³tãu³a² i³ha³lxin¹na²hẽ³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a²
whã¹na¹ i³ka²nxah¹na²hẽ³la². 3 A²nxe³ju³tai²na² a²ha³lx-
in¹txa² a³li³tãu³a² ta³ka²ta³su² kãii³lxi³te²nãu³xa²
a³li³na²hẽ³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² ã³wxã³ain¹na²hẽ³la².
Ã³wxã³ain¹te³na¹ i³nũ³kũ³si¹hain¹na²hẽ³la².
Sxe³sxe³kxa² ki³khe¹khaix¹te²ju²hẽ³la². Nxe³jut3sũ³nxe²
i³nũ³kxũ³tain¹na²hẽ³la². 4 I³nu³kxũ³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Yuh³xai²na² si³sa²
kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ha³lo²ai²na² kwa²wen¹te²a²
yx²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Sa³wxen³na²
yx²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hã¹nxe³sxã³
a²nũ²a²nãu³xai²na² ù³ta³ka² sai¹sxã³ a²ye³ha³na³kxa²
ye³wha²li¹nhã²nxa³te²nãu³xa² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na²
sa³wi³ha³lxi³sxa³te²nãu³xa² so¹lxi³
5 I³khãuh³lxa³ti³tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹
su²lhã³ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ i³la³ka² ki³ha¹li¹
ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³ki³wa³tãu³ki²sxã³ ã³t¹tãu³a¹ nxe³tx-
ain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la². A²nxe³jut3su²
ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tai²na² sa²kxai³lu²
sxe³sxe³kxa² ki³l³kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². 6 Jã¹nxe³jut3su²
a²nũ²a² khãuh³lxa³txi³nhain¹ju³ta² ya³lu²ti³te³nain¹ta¹
hxi²nain¹txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la². Nxe³ain¹te³an¹jau³kx-
ai³lu¹:

— Ya³lu²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha¹. Nxain¹kx-
an²ti³nũ¹ hai³txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².

7 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ta³ka²ta³a² kãii³xi³te²nãu³xai²na³
sa²kxai³lu² ka²va¹lhũ³na²hẽ³la². Ka²va¹la²
he¹kxi²te³lhxã³ ai³ain¹kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la².
A²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
a²nũ²a² yen³nhũ³na²hẽ³la². 8 A²ne³kxĩ³sai²na² sa²kx-
ai³lu² txu¹ha² ne³kxĩ³sxũ³na²hẽ³la². A²wxí²ai²na² sa²kx-
ai³lu² ya²na¹la² wxi²hũ³na²hẽ³la². 9 A²ha³la³san¹ka³lo³a²
kwa³thi³la³ka³lo³a² ù³whih²kxi²nha²na²hẽ³la². Nxe³sxã³
hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ù³si³kũ¹nha²sxã³
ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ ã³nxai³kxai²nã²tu³ ã³nx-
o³khaix¹nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²
ã³ni³nain¹kxai²nã²tu³ nxe³jut3sũ³nxe²
ã³nxo³tain¹na²hẽ³la². 10 A²nxe³sxã³ a²sa³wẽ³lxi²na²
sa²kxai³lu² sxe³sxe³kxa² a²ki³ki³lxa² ki³l³kxa²
yã¹nxa²hẽ³la². A²nxe³ju³kxai³lu² ka²va¹la² sa³wẽ³lxi²na²
sa²kxai³lu² a²nũ²a² i³wai¹kxai²nã²tu³
ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹na²hẽ³la². I³la³kxa² ki³ha¹li¹
ki¹ha¹li¹ ka³na³ki² ã³ki³wa³tãu³kxi²tãu³a²
nxën³tain¹na²hẽ³la². 11 Jã¹nxe³jut3su² ta³ka²ta³a²
kãii³lxi³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la²
yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² kxih³nxẽ¹na²
u¹tẽ³na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² na²hẽ³la². Nxe³te²na²
i³lxa²sa¹. E³bre²a² wãñ³txai²na² sa²kxai³lu²
A³ba³tõ³jah³lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Kre²ka² wãñ³txai²na²
sa²kxai³lu² A³po³li³õ²jah³lo²su¹, nxe³ha²kxai³
nxe³na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ yuh³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
yu³ka³na³ka³nat3sxã³ ne³ki³son³na³la². Yxã¹ta¹
yu³tha¹lon¹na³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ a²wã¹lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wãñ³txa²
ain³kxi²na¹hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txai²li² ou²ro²ka²
we¹tain¹ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nën¹kxi²ka³txai²li²
a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ yũ³na²hẽ³la².
Nxe³te²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² wãñ³txa² e³jau³xa²
ain³kxi²na¹hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² sxa³na²hẽ³la². 14 A²nxe³sxã³
wãñ³txa² ain³kxi²na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² jah¹la²

wāi²lĥū³ka³txa² kwēn¹ta² o²la³kxi²jah¹lai²na²
 a²ne³nxē³na² ain³kxi²jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxī¹:
 — Nxex³sa²lxī¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹
 oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ka³wā³lxa² Eu³fra²te²yau³xa²
 kāin²khaix¹jau³xa² tai³kxi²nha²sxā³
 sxa³ain¹te²nāu³xai²na² sa²ta²la³kxi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³na²hē³la².

15 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxain¹na²hē³la². A²nxe³sxā³
 a²kxā³nxa¹ sa²ta²la³kxi²lā³jah¹lo²nū³a²
 ṛ³hau³kot3tain¹na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³te²nāu³xa² a²wā³kxi³kxai³
 nū³kq³txi³ka³na³ka³nat3sxā³ ṛ³ya²lu¹tai¹ni² a²wā³kxi³kx-
 ai³ nū³kq³txi³ha¹lon¹tāu³a² sa²kxai³lu² sa²wa²su¹tai¹ni²
 nxe³ju³ta²nū³su² ṛ³hau³kot3tain¹na²hē³la². Ha³lo²a²
 ṛ³lxī²je³na² hau³kon³sxā³ kwē³ko³ni² i³la³kxa² ṛ³lxī²je³na²
 hau³kon³sxā³ tī¹i² a³lan²ta² ṛ³lxī²ju³ta² hau³kon³sxā³
 a³la²ni² u³je³na³ka² ki³ka³lxi²ju³ta² hau³ko³ni²
 nxe³je³na² sa²ta²la³kxi²ju³ta²nū³su² ā²la²
 ṛ³hau³kot3tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jut3su²
 sa²ta²la³kxi²sā³te²na² a²nū³kq³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lx-
 aaaaa¹khaiiiiiix¹nxe³na²hē³la².

— Tu³sēn²tos2 mi³lyōes2 nxe³tū³kq³txi³su¹.
 Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nxe³tū¹kq³txai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxā³
 ā³naun³tain¹na²hē³la². 17 Nxe³sxā³ ṛ²a¹tū³kq³txa²
 nxe³te³nah¹lxī¹. Ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tū³kq³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na²
 kwa³thi³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² yā¹nxe²
 he³hen³nha²kxai³ ja³sīn²to² yā¹nxe² wi³win³nha²kxai³
 ē³syo²fre² yā¹nxe² sa²te³sa³ten³nha²kxai³
 nxēn³tain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la² a²ne³kai²na²
 sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hū³na²hē³la². A²yxo²ai²na²
 sa²kxai³lu² ha³nxe²a² i³jut3sū³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³
 a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³ ē³syo²fre²nū³hū³nxe²
 yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yain¹na²hē³la².

18 A²nxe³te²ka³ya³lhu² ka²va¹la²nāu³xa² yxo²a³li³ju³ta²
 ha³nxe³lxī³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³
 ya²lun¹txain¹na²hē³la². Ha³nxe²a² yxo²a³li³ha²kxai³
 a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³ ē³syo²fre²nū³xa²
 yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa²
 ka³lxa¹txi³ ya²lun¹tain¹na²hē³la². A²wā³kxi³kxai³
 nū³kq³txi³ ka³na³ka³na³te²nāu³xa² ya²lun¹tai¹nha²kxai³
 a²wā³kxi³kxai³ nū³kq³txi³ha¹lin¹te²nāu³xa²
 ā³wa²sut1sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³ nxe²xai³lain¹na²hē³la².

19 A²nxe³sxā³ ka²va¹la²nāu³xa² a²yxo²ai²na² ha³nx-
 eh³lxī³ha²kxai³ a²sa³wē³lxa² ha³nxe³lxī³ha²kxai³ yx-
 ain¹na²hē³la². A²sa³wē³lxai²na² sa²kxai³lu² txih³xa²
 ne³ka² yā¹nxe³na²hē³la². A²ne³ka² yū³te²an²tu³
 a²wxi²ai²na² ha³nxe³lxī³kxi³ ṛ³yi³nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxain¹na²hē³la².

20 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² ka³ten³sa²te²nāu³xa²
 hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² a²na¹ai¹nxa³hē³la².
 Hāi¹nxe³sxā³ a²ta³a² sa²nēn¹kxai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² ou²ro²ka³txa²
 tḗ³nxa² pra²ta²ka³txa² tḗ³nxa² brōn²se²ka³txa² tḗ³nxa²
 txah³lxa³kxa² we¹kxi²ka³txa² tḗ³nxa² hi³a²
 we¹kxi²ka³txa² tḗ³nxa² nxe³sxā³ yen³kxa² ṛ²li³ka³txa²
 tē³nū²la² txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² wet1sxā³

sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ ka¹txai²li² hxi²kan¹txi³
 ṛ²nha²nxa³ha²kxai³ a²ne³nxē³na² ain³kxi²nhā²nxa³ha²kx-
 ai³ ṛ³sa²yxau³sxā³ ā³nxai²nxa³ha²kxai³
 nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 21 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 su²lĥā³nyhain¹ni² tih³na³la² ā³nan³nyhain¹ni² in³txa²
 txu¹ha² ko³ti³hin¹khaix¹nxe³sxā³ o²la³kxi²nyhain¹ni²
 a²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²nyhain¹ni² nxain¹na²hē³la².
 Jā¹nxain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tai²li²
 ā³na¹ai¹nxa³hē³la².

In³txai²na² ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²jah¹la²
 ṛ³yau¹ū³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la²
 nū³kxūn³khai¹nxe³jah¹la² oh³xan¹ko³xa²
 a³li³nū²la² wxa²ka³nxi²na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na²
 a²wā²lai²na² sa²kxai³lu² o³si²nhū³ka³lo³su²
 wih²kxi²nha²na²hē³la². A²ne³ka³nāu³a² txih³xa²ta³a²
 ke¹lĥū³nxe² ū³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²yen³nāu³a²
 sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yā¹nxe² ye³ki³i³na²hē³la².
 A²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³jut3sū³nxe²
 yu³ki³la³kxi²na²hē³la². 2 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ha³teh³nxā³nxa² li²vro³txā³nxa² jūx1txā³nxa²
 sa²hai¹sxā³ hxi²tē³nhā²na²hē³la². Nxe³nū²la² ṛ³ye³na²
 yxo²ka³teh³nāu³a² ā³nxai³na²hē³la². Ā³nxai³ka³tu³
 a²yu³kxa² wi¹tāu³a² sa²kxai³lu² ṛ³ye³nai²na²
 ū³hu³kū³nha²ha²kxai³ a²yu³kai²na² a²wā³tāu³a² sa²kx-
 ai³lu² ha³lo²a² tḗ³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³na²hē³la².
 3 Nxe³nū²la² kāin² ṛ³wxan¹na²hē³la². Ya²na¹la²ta³a²
 ṛ³lxāuh³na³kxi²jau³hū³nxe² ṛ³wxan¹na²hē³la². ṛ³wx-
 an¹nū²la² ha³lai³xa² nū³kq³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ tū³kq³txa² ṛ³yxi²nxū³xain¹na²hē³la².
 4 ṛ³yxi²nxū³xain¹nū²la²:

— Wān³txa² ṛ³yxi²nxū³xain¹jau³xai²li²
 ū³wha²li¹la¹tū¹xā¹. Nxa¹ta¹ wān³txa² oh³nān¹jau³xa²
 ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxī¹. Wān³txa² ha³lai³xa² nū³kq³txa²
 e³lain¹jau³xai²li² ū³wha²li¹txa³hē¹li¹. Ka²nahx2sxā³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² hāi¹nxi¹ka³tu³ ain³kxi²yxau³tx-
 ai¹nhē³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ṛ³ye³nai²li² tḗ³yu³kū³nha²
 ha³lo²a²nāu³a² tḗ³wxe³nha² nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 a²hxi²ka² wi¹nē³tāu³a² sa²hxi²ka³la¹nhā²na²hē³la².
 6 Sa²hxi²ka²la¹nha²te³nah¹lxī¹:

— Nxex³jah³lxī³sa²lxī¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 e³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² Txa²wā¹sū³nu²khai³xa²
 ka³ten³su² kan²txi³ yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. A²wi¹ju³ta²
 ne³ki³so³nxa³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 hi²sen³su² txa²wā¹ha³lo²a² whāi²na¹ oh³nān¹ko³xa²
 whāi²na¹ ṛ³ye³na² whāi²na¹ ṛ³yū¹jah¹lo²su² na³li¹.
 Yen³kxa² whāi²na¹ oh³nāu³an¹te²a² yen³kxi³su² tḗ³nxa²
 yuh³xan¹te²a² yen³kxi³su² tḗ³nxa² ṛ³ye³na²
 hāu¹ain¹te²su² tḗ³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹
 we¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ hī¹na²
 txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nū³su² yau³son³na³li¹.
 7 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la²
 wāi²lĥū³ka³txa² o²la³kxi²te³lĥā³ nxe²na³li¹. Nxe³kx-
 ai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²

ten³kxi³jau³xu¹tai²na² e³lxah²lxī³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa²

a²kxã³nxai³tã² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xu¹tai²na²
ĩ³hen³txi²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
A²nxe³jau³xu¹tai³nãn¹jau³xa² e³lxah²lxi³tu¹wi¹.
Nxe³na²hẽ³la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² e³ta³lun²nũ²la² wãn³txai²li²
oh³nãn¹jau³xa² ain³kxi²na¹jau³xai²li²
ãh¹ain³kxi²na²hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³sa²lxi¹. Ī²txa²hẽ³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
ĩ²txa²hẽ³li¹. A²yu³wi¹tãu³a² ĩ²ye³na² tĩ³yu³kũ³nha²ha²kx-
ai³ a²yu³wã³tãu³a² ha³lo²a²nãu³a² tĩ³yu³wxe³nha²ha²kx-
ai³ nxe³jah¹lai²li² ha³te³h³nxã³na² jũ¹lxi³txã³na²
hxi²tẽ³nha²txã³na² ai³sxã³ so¹kxi¹sẽ¹li¹.
Nxe³sa³na²hẽ³la².

⁹ Nxe³sa³ha²kxai³ ai³na¹nũ²la² ha³te³h³nxã³na²
hxi²tẽ³nha²jah¹la² ĩ²ye³kxi²na¹hẽ³la², ha³te³h³nxã³na²
ũ³hũ¹sa²si¹ha¹jau³sa². Nxe³na¹ka³tu³
ĩ²wa²lũ³xi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹ ĩ²ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
— Txa²nxã¹nxai²li² sa²so¹kxi²sa³wi¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³
Ta²nxã¹nxai²li² ĩ²yai³nhxa³txa²hẽ³li¹. ĩ²yai³nhxa³tin¹kx-
ai²nãn²tu³ wxa²yxoa²ai²na² nãun³ye¹nxã²ha²kxai³
wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tãn³ye¹nxã²ha²kxai³ ye¹nxã²tu¹wi¹.
Nxe³sa³na²hẽ³la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ ha³te³h³nxã³na² so¹kxi²na¹ka³tu³
ĩ²yai³na¹hẽ³la². ĩ²yai³na¹tãu³a² nãun³nhẽ³la². Txuh³ha²
nãun³jau³hũ³sxã³ nãun³nhẽ³la². Txa²ẽ¹nãu³ai²na²
ĩ²yo¹li²na¹tãu³a² tãn³nhẽ³la². ¹¹ Nxa²ha¹te¹ wãn³txa²
ãh¹lxi³sxã³ e³kxi²sain¹jau³xa² ain³kxai²na¹hẽ³la². Ain³kx-
ai¹na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³nũ³a²
ĩ²ye³kxi¹nxã²ha¹jau³nũ³a² ãh¹ ĩ²ye³kxi¹nxã²ha¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xa² ĩ²hen³txi¹nxã²ha¹jau³xai²na² sa²kxai³lu²
a²nũ²a² nũ³kã³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³kã³txi³nãu³xa²
a²nũ²a² nũ³kã³txa² kãi²lxi²tũ³kã³txi³nãu³xa²
ka³lxa¹tũ³kã³txi³nãu³xa² a²nũ²a² ã³xa² wãn³txa²
e³tũ³kã³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³kã³txi³nãu³xa² a²nũ²a²
a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tũ³kã³txi³nãu³xa²
ka³lxa¹tũ³kã³txi³nãu³xa² nxe³tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹
ĩ²yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

A²nũ²a² ĩ²yo²nũ¹nain¹ya³jah¹lo²nãu³xa² ĩ²yau¹ũ³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² hau³ko³ka³txa²
ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³la². Ū³hũ¹sain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sa²lxi¹. Hau³ko³ka³txa² sa²so¹sẽ¹li¹.
Sa²son¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
ũ³hau³ko³txa²hẽ³li¹. A³lu²ju³ta² ū³hau³ko³txa²hẽ³li¹.
Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ ta³lu²nĩn¹kxai²nãn²tu³ tx-
ah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ka³txa²
te²yã¹nxe³ ū³hau³ko³txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹ka³tu³
a²nũ²a²nãu³xa² Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³
wxã³tũ³kã³txa² wxa²hau³ko³txa²hẽ³li¹. Ka³lxa¹ju³ta²
wxa²hau³ko³txa²hẽ³li¹. ² Nĩn¹kxai²nãn²tu³ ta³lu²nĩn¹kx-
ai²nãn²tu³ hãi¹nxã¹txa²hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
e³la² kãin²tãu³a² ū³hau³ko³txa²hẽ³li¹. Nxe³je³na²na²
sa²kxai³lu² ju³te²a² nũ³kã³txi³sxã³te²nãu³xa²
a²ha³lo²ai²la¹wi¹. A²nxe³tũ³kã³txi³nãu³xai²na² sa²kx-
ai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³tũ³kã³txi³su² ha²kxai³ sxi²je³na²
wi¹lhin¹khai¹nxe³je³na² Je³ru³sa³lẽ²thĩn³su² ha²kxai³
nxe³thĩ³na² yxo²kwĩ¹kxai¹nha²kxai³ wa³ka³ti³lo³ny-

hain¹tu¹wi¹. ĩ³la³kxa² ka³lxa¹khai¹nxe³ sa²tã³tĩ¹tãu³a² 42
nxe² ĩ³la³kxa² sa²tã³tĩ¹tãu³a² wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹.
³ Nxa²ha¹te¹ txa²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a²
ĩ³yo²nũn¹sain¹te²a² ĩ³hxi²ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹kx-
ai²nãn²tu³ Txa²yo²wãn³txa² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹.
A²nxe³ya³te²a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa²
a²ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ĩ³ãin²ta³kxi²ya³tu¹wi¹.
Nxe³sxã³ a²wã²la²ka³lo³khai³xa² sa²kẽn¹ka³lo³a² so¹lxi³
ũ³whi²kxi²nha²sxã³ ai³sxã³ ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹.
Ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxã³ 1.260 nxe² a³lan²tãu³a²
ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

⁴ Jã¹nxe³sxã³ ĩ³hen³txain¹te²na² ha¹li¹nha²kxai³
o³li³ve²ra³ka³ta³txa²yã¹nx2na³la². Nxe³kxat3su²
a²yau³xa² sa²sai¹kĩ³kxai²nãn²tu³ lã³pi³ãu²ka³txa²
ã³nẽ¹nã³wih¹kĩ³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na²
sa²kĩ³kxi²nẽ³te²ju²hẽ³la². Nxe³ju³tai²na² yã¹nxe³sxã³
in³txa² ha¹lin¹ya³te²a² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³kx-
ai²nãn²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³ju³ta²
yũ²na³la². Nxe³kxa²yã¹yxah³nx2na³la². Nxe³sxã³
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yen³nãu³a²
he¹ain¹na²hẽ³la². ⁵ A²nxe³te²kxai³la¹ a²nũ²a² ĩ²li²te²na²
a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu²:

— Jah¹la² ha¹lin¹ya³jah¹lai²na² ten³nxã³nhai¹.
Su²lhã³ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxain¹kxai²nãn²tu³ in³txa²
ha¹lin¹te²na² hi²sen³su² ha³nxe²a² ĩ³yo²sai¹nha²sxã³
wãn³txi³hxa³nai¹nhĩ³nx2nã³la². Nxe³sxã³
wãn³txi²ya²lun¹txi²hxa³nai¹nhĩ³nx2nã³la².
⁶ Nũ³kxũn³jah¹lo²nãu³xa² ha¹lon³txi³yah³na²hẽ³la².
Nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
ĩ³hxi²ka¹tain¹kxe³su² yũ³ya³ha²kxai³ a²ẽ¹nai²na²
e³ya³te³nah¹lxi¹:

— Hĩ¹na² wẽ³hã¹ju³ta² ten³sa²nxã³nha¹. Wãn³txa²
ĩ³hen³txi³ ta³lu²nain¹sã²na¹tũ¹xã¹. Nxain¹kxai²nãn²tu³
wẽ³hã¹xi²hĩ³nx2nã³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ ĩ³yau³xa²
ĩ³ã³lxa³ti³sxã³ a²ti³ha²yau³hũ³jau³su² ĩ³wet¹si¹jau³su²
hxi²ka¹nai¹nhĩ³nx2nã³la². Te²yã¹nxũn³sxã³:

— ĩ³ta³ka³txa² yuh³xan¹ko³xa² ĩ³sa²si¹hã¹a¹tũ¹xã¹. Nx-
ain¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ ĩ³to³nai¹nhĩ³nx2nã³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² wãn³txa²
ĩ³hen³txi³ta³lu²nain¹nũ²la² ka³yxuh³hũ³jah¹la²
ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na²
u¹tẽ³na² a³li³jah¹lai²na² hi²sen³tu³ti¹ in³txi³nãu³xa²
ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa² ã³nhe¹kxi²yah³na²hẽ³la².
Ã³nhe¹kxi²yah³nũ²la² in³txa² ha¹lin¹te²nãu³xa² ka³yx-
uh³hũ³jah¹la² ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
sun²tã¹ain¹na²hẽ³la². ⁸ Nxe³nũ²la² a²nũ²nãu³xa²
ya³lun¹txi²jah¹lo²nãu³xa² tẽ³sxã³ sxi²je³na²
ũ³h³wxe³ain¹na²hẽ³la². Ha³lo²a² sa²tã³ain¹na²hẽ³la².
A²nxe³thĩ³nãn¹tũ³kã³txai³tã² a²kxã³nxai³tã² Je³su²jah³la²
su²lhã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³thĩ³nãn¹tũ³kã³txi³nãu³hxi²tẽ¹ta³lxi³ ko³n

wxã³ai¹nha²kxai³ wãn³txa² yau³tã³xa² e³tũ³kã³txa²
 wxã³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³kã³txa²
 kã³i²lxi²tũ³kã³txi³nã³xa² wxã³ai¹nha²kxai³ nx-
 ain¹na²hẽ³la². Nxain¹te³na¹ ya³lu²jah¹la²nã³xa²
 ỉ²ain¹na²hẽ³la². Ỉ²ain¹ka³tu³ hai³txi³ ya³lu²te²nã³xa²
 sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ a³lan²tã³u³a² ăh¹ ne³ka³kat3sxã³
 a³lan²nũn³tã³u³a² sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su²
 te³nain¹na²hẽ³la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ỉ³lxa³thi¹nxa³tũ³kã³txa² yuh³xan¹te²nã³xan²tu³
 ỉ³ka³li³hain¹na²hẽ³la². In³txa² ha¹lin¹jah¹la²nã³xa²
 ya³lu²yain¹ju³ta² ỉ³ka³li³hain¹na²hẽ³la².
 Nxe³jah¹la²nã³xa² hxi²ka² a²kxã³nxa²
 ỉ³lxa³thi¹nai¹nxa³tũ³kã³txa² kô³nxe³ti³ ỉ³yĩ¹li²hai¹nha²kx-
 ai³lu² hxi²ye¹ta³lxi³si¹hain¹na²hẽ³la². Nxe³kxe³su²
 kwẽn¹ta² ya³lu²yai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹jau³su² yen³kxa²
 ũ³hũ¹nyhain¹na²hẽ³la². 11 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki²
 a³lan²tã³u³kxai³lu² ăh¹ ne³ka³kat3sxã³ a³lan²tã³u³kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² in³txa²
 ya³lu²n³txi²jah¹la²nã³xa² a²wã³nẽ³na² ỉ³ya¹txa²hẽ³la².
 Ỉ³ya¹tha²kxai³ ka³ten³su² ỉ³sa³yxa³xi²yah³na²hẽ³la².
 Nxe³ya³ha²kxai³ ju¹ta²na² ỉ²ain¹tũ³kã³txa² kãin²
 o²lain¹na²hẽ³la². 12 O²lai¹nhĩ¹na¹ wãn³txa²
 oh³xan¹jau³xa² ain³kxain¹na²hẽ³la². Ain³kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³la³a² wxã³ja¹hẽ¹le¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²
 in³jah³la²nã³xa² ya³lu²n³txi²sxã³ ka³ten³su² ỉ³sa³yx-
 au³xi²ya³te²a² ha¹lin¹te²a² ka³la³ya³ha²kxai³ o³sĩ³na²
 ă³wi¹ya³ha³nha²hẽ³la². Nxe³sxã³ oh³xan¹ko³xa²
 ă³wi¹ya³ha³nha²hẽ³la². A²nxe³ju³ta²li²
 kô¹kô¹sain¹tũ³kã³txa² ỉ²kxain¹na²hẽ³la². 13 A²nxe³tã³
 kxĩh³nxa² kãin² ỉ²ka³tã³tã³tũh¹na²hẽ³la².
 Sxi²jen³nã³ai²na² hxi²ka² han³ka³tu³ nxe³thĩ³na²
 thi³ka³na³ka³nat3sxã³ a³lu²lhxã³tã²hẽ³la². Nxe³tĩ³kx-
 ai³lu² a²nũ²a² yxa²u²xai³te²na² ka³lxa¹te²nã³xa² 7.000
 nxe³te²nã³xa² ă³ya³lu²ta³lxain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 sxi²ye³na² ka³ten³su² wã³kon³ta³nũ³kã³txa²
 on²tain¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tã³u³a² oh³xan¹jah¹la² sa²nẽn¹kx-
 ain¹na²hẽ³la².

14 A²nxe³ju³t3su² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² khãuh³lxa³tx-
 ain¹ju³ta³nũ³su² yu³tha¹li¹ wa³to²hi²na³la². Yxãn¹ta¹
 yu³ka³na³ka³na³ton³na³la². Wa³su¹txi³ wxã³tu¹wa².

Wã³i²lhũ³ka³txa² a²ne³ki³sa² wxa²no²la³kxi²jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ ă³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²wã³i²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²jah¹la²
 ne³ki³san¹jah¹la² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la².
 Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³xan¹ko³xai²na² a²nũ²a²
 ka³lxa²khai¹nxe³sxã³ e³lain¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hẽ³la².
 Ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yuh³xan¹ta² nũ³kã³txai²na² a²hxi²kan¹ta²
 ỉ³hau³ko³ju³ta² ne³ki³son³na³li¹. Hĩ¹na² ă³wẽ³not3tu¹wi¹.
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² Kris2tu³jah¹lo²su²
 ha²kxai³wẽ³non³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tã³u³lo³ju³ta²na²
 hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²nũ²a²nã³xai²na²

a²yxo²ha³kxa¹ ỉ³hxi²kan¹txi³lo³tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ai¹nhẽ³la².
 16 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² hxi²kan¹te²nã³xai²li²
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nã³u³a² ă³wxe³sxã³ yx-
 au²xai³lain¹tũ³kã³txin³txi³ hxi²kan¹ta² ă³wxe³ka³lo³a²
 ă³wxe³ain¹tũ³kã³txin³txi³ ă³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². 17 Sa²nẽn¹kx-
 ain¹te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nã³. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ka³si¹lxi¹.
 Nũ³kxũn³ta² Si³yxa³ka³si¹lxi¹. Ka³ten³su² yx-
 au²sa²tẽ³jah¹lo²si¹lxi¹. Te²yã¹ju³tain²txi³ a²kxã³nxa²
 a²ka³ten³su² yxa²u²xai³lin¹ta²wi¹. Hĩ¹na²
 nũ³kxũn³khaix1nĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 hxi²kan¹txi³lot3sa²nhĩn¹ju³ta² ă³si³wxen³tu¹wi¹.
 18 A²nũ²a²nã³xa² Sũ³na² wãn³txa²

te³nai¹nxa³te²nã³xa² ỉ³an³ta³kxi²nxain¹na²hẽ³li¹.
 Jã¹nxe³nũn³sxã³ ye³jen¹na² ỉ³an³ta³kxai¹nĩn¹tu¹wi¹.
 A²nũ²a² ya³lu²te²nã³xai²na² ka³ten³su² yx-
 au³ai¹nhĩ¹nai³tã² kã³sxã³ yxa³u³ain¹ju³ta²
 a³ya³tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Wi¹tã³nxa² kô³nxe³ tã³nxa²
 a³ya³tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³
 wxa²sa³wi³ha³lxi³nã³xa² wxa²wãn³txa² ỉ³hen³tx-
 ai¹nĩn¹kxe³nã³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
 yxo²ỉ²ain¹te²nã³xa² nxe³te²nã³xa²
 ũ³yho³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Kãin²te²su² kã³i²nxa³te²su² nxe³kx-
 an²ti³ ũ³yho³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ yuh³nã³u³xa²
 kô³nxe³thin¹tũ³kã³txa² kô³nxe³ti³ kã³i²ain¹kxa² yo³ha²
 kô³nxe³ti³ ỉ³yĩ¹lain¹sxã³ ỉ³wai¹tai¹nĩn¹tu¹wi¹.
 Jã¹nxĩn¹ju³t3su² sa²nẽn¹kxi¹nxa²si¹na¹wi¹.
 Nxe³na²hẽ³la².

19 Nxe³ka³tu³ oh³xan¹ko³nã³u³a² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
 sa²yxo²than²na²hẽ³la². Kai²syẽ¹na² ou²ra³ka²
 we¹tain¹te³na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹sxã³
 ỉ³ye³kxi²nũ¹nhẽ³jau³xa² ũ³wha¹na²hẽ³la².
 A²nxe³tẽ³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
 sxa³ye²na²hẽ³la². Nxe³tã³u³a² ha³lo²a² kãin²
 ha³lai³ni³ha²kxai³ a²nũ²a² e³kxi²jau³xa² ain³kxi²ki³sa²kx-
 ai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² kxĩh³nxai²na²
 ỉ³ka³tã³tã³tũ¹ha²kxai³ wã³yxũ³la³ka² kãin² sũ³nxe³ha²kx-
 ai³ nxe³na²hẽ³la².

Ka³yxuh³xa² kô³nxe³khaix1te²a² ỉ³yau¹ũ³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tã³u³a²
 oh³xan¹ko³xa²nã³u³a² wã³nxĩn¹khaix1ju³ta²
 ỉ²a¹hẽ³la². Txu¹ha² ỉ²a¹hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxa²
 u³je³na³kai²li² wã²la² ũ³whih²kxi²ju³t3sũ³nxe²ha²kxai³
 ka³nxah³ta² ỉ³la³kxa² ỉ³ju³t3sũ³nxe² a²yu³kxa²
 wĩ³la³kẽ³na² yu³ki³ha²kxai³ a²ne³ka³nã³u³a² hi³ka²ta³a²
 ka³lxa¹ki³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². Hi³kai²li² hxi²ka² hx-
 an³sxã³ ăh¹ ki³ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxã³
 ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². 2 Ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu²
 wẽh³ni³na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹te³lhxã³
 ye³je³na³wa³kxa² yxa³son³ye²kxe³su² wẽ³sa²
 a³li³lah¹kxi²ha²kxai³ khãuh³lxa³ti³nha²sxã³ kãin²

a²ne³ka²su² ne³ka³lxa¹ha²kxai³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³nha²na²hē³la². A²ne³tx-
 au³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ka² hxa³sxā³ ne³tx-
 au³xi³nha²hē³la². A²ne³ka³nāu³a²
 ne³hē¹nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lo³ha¹li¹
 ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³na³ki²
 ne³hē¹nha²xai³na²hē³la². 4 A²sa³wē³lxa²na² sa²kxai³lu²
 sa³wē³kxāi³nha²ka³tu³ i³wai²wai²ju²nū²la²
 oh³nāu³nū¹ka³nāu³an¹ta² hi³ka²ta³a² i³yi²lā³xi²na²hē³la².
 A²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxā³ i³yi²lā³xi²na²hē³la².
 A²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹li¹ hāi¹nxā¹wxe³kxi²ha²kxai³
 nxe³xai²na²hē³la². Nxe³sxā³ hi³ka²ta³a² ki³ka³lxa¹txi³
 i³yi²lā³xi²sxā³ yuh³xai²nān¹ko³xa² ā³yah³xi²ye²na²hē³la².
 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khaix1te²na²
 hē³hen³te²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² wēh³ni³ta¹ka³lx-
 ai²na² sa²kxai³lu² ā³tū³sxā³ wah³nxe³na²hē³la².

— Wēh³sai²na² a³li³la¹kxi²kxai²nān²tu³ nxe³ju³ta¹
 i³so¹jī²kxi²na¹tū¹xā¹. Ka³yuh³hū³jah¹la²
 ko³nxe³khaix1te²a² hē³hen³te²a² nxe³na²hē³la².
 5 Nxe³ka³tu³ wē³sa² in³txa² wē³sa² a³li³lah¹na²hē³la².
 A²nxe³te²ai²na² wē³sai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta³
 nū³ka³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹txi³
 kwa³na³jah¹lo²nū³su² na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa²
 hxi²tē³nha²sxā³ nū³kxūn³sxā³ wa³ka³ti³lot3sxā³
 i³hau³ko³tū¹hain¹jah¹lo²nū³su² na²hē³la².
 Nxe³kxi³nū³su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wē³sai²li²
 so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 ā³wxe³ka³lo³a²nāu³a² so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la².

6 Nxe³ka³tu³ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 ih³saun³na²hē³la². Ha³lo²a² a²nū²a² yx-
 au³ai¹nxa³ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 sa²hau³ko³ta³ko³su² ih³saun³na²hē³la². Ih³saun³sxā³ yx-
 au³xai³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ū³yhai¹tā²hē³la².
 A³la²ni²ju³ta² ye³ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 1.260 nxe²
 a³lan²tāu³a² ū³yhai¹tā²hē³la².

7 A²nxe³ju³kxai³lu² oh³nāu³nū¹ka³na¹
 ā³nhe¹lain¹na²hē³la². Mi³ke²lah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txan²tu³ oh³xan¹tū³ka³txi³la³
 nū³kxū³nha²kxai³ ka³yuh³hū³jah¹la² ko³khaix1jah¹la²
 hē³hen³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txan²tu³
 oh³xan¹tū³ka³txi³la³ nū³kxū³nha²kxai³ nxe³sxā³
 ā³nhe¹ain¹na²hē³la². 8 Nxe³ka³tu³ta¹ ka³yuh³hū³jah¹la²
 ko³khaix1jah¹la² hē³hen³jah¹la² nū³ka³txa² hxi²kan¹txi³
 nū³kxūn³txi³ wa³lxī³nhai¹nxa³hē³la². Nxe³ai¹nxa³ha²kx-
 ai³ oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³nāu³a² hxi²kan¹txi³ yx-
 au³xai³lain¹ju³ta² yū³ai¹nxa³hē³la²,
 nū³kxū³nai¹nxa³ha²kxai³la². Mi³ke²lah³la² nū³ka³txa²
 nū³kxūn³khaix1ye²yhai¹nha²kxai³ nxe³na²hē³la².

9 Nxe³te³na¹ ka³yuh³hū³jah¹la² ko³khaix1jah¹la²
 hē³hen³jah¹lai²li² a²nxe³jah¹lain²txi³ a²kxā³nxu¹tai²na²
 txih³hū³sxā³ ko³nxe³jah¹lo²lxī³ha²kxai³
 Ti³a²bo³jah¹lo²lxī³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²lxī³ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³
 nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³yai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹ko³xa²
 a³li³sxā³ ka³nxī³xi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na² kan²txi³ yx-
 au³si¹hain¹ju³su² nxain¹na²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² te²yā¹nxe³si¹nyhain¹na²hē³la².

10 Nxe³nū²la² wān³txa² oh³nāu³an¹ju³xa²
 ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹ju³kxai³lu¹:
 — Hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lai²na²
 yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yx-
 au³xai³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³li¹. Ha³lo²a²nāu³a²
 a²yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³sxā³ i³hau³ko³tū²sa²tē³na³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹lai²li²
 a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² e³lxah²lxī³ i³yau¹ū³nē³na³li¹.
 Jah¹la² ka³yxuh³hū³sxā³ ko³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 a²ne³nxē³na² i³ki³ha¹kxi²sa²ye³si¹ni² txa²wā³tā³nāu³xa²
 i³ki³ha¹kxai¹ni² nxe³jah¹lai²li² sa²tā³ain¹na³li¹.
 Jah¹lain²txi³ ko³nxe³khaix1jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³ai²na² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa² ka³nxah³ta²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ ko³te³kxi²sa²si¹to³nha²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 hī¹nān¹te²tu³ yū²nxa³lho³li¹. 11 Je³su²jah³lai²li² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nē³lha²ti³ a²ti³ha²yau³xa²
 ha³li³hxa³na²hē³li¹. A²yxo²wān³txain²txi³
 nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ya²la³yau³xa² i³hen³tx-
 ain¹na²hē³li¹. Jā¹nxe³ai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kk-
 ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ain¹kxan²ti³ yuh³lx-
 ai¹nxa³hē³li¹. 12 Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nāu³xan¹ko³ i³nx-
 ai²na² ka³lih³txa²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹ko³xa²
 yxau³yah³lxin¹te² i³nxa² ka³lih³jah¹lxī³nū³nhē³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ yuh³xan¹ko³ i³nxai²na² i³ye³na² i³nxai²na²
 nxe³sxā³ khāuh³lxa³txi³yhah¹lxin¹tu¹wi¹. Ti³a²bo³jah¹la²
 ko³khaix1jah¹la² ka³nxī²sxā³ a³yah³txi³nx2ti³na³li¹.
 A²nxe³jah¹la² i³an³txi³khaix1nxe²na³li¹, ha³lo²a²
 o²la³kxi²ju³ta³nū³su² a³lu²xa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ju³su²
 oh³nāu³an¹ju³xai²na² ain³kxi²na¹hē³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hū³sxā³ ko³jah¹lai²na² sa²kx-
 ai³lu² yuh³xan¹ko³xa²nāu³a² sa²si¹ka³tai¹nha²kxai³
 i³an³txi³na²hē³la². I³an³txi³te³ān¹ju³kxai³lu¹ txu¹hai²li²
 in³txa² wē³sa² a³li³lah¹ye²ta¹ka³lxai²li²
 khāuh³lxa³tain¹na²hē³la². 14 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lx-
 ai²na² sa²kxai³lu² a²nxe³kxa² nxe³ki³ha¹li¹ ū³hū¹ny-
 hain¹na²hē³la². Tau²ta²ta³a² nxe³ki³hū³na²hē³la².
 Nxe³ta³nxe²kai²na² sa²kxai³lu² so¹nū²la² ha³lo²a²
 a²kxā³nxā² ih³saun³ko³nāu³ai³tā² ā³h¹lxī³ ih³sxā³
 i³hāi³na²hē³la². Nxe³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² yain³txa²
 sa²nhū¹ain¹na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwē³kon³sxā³
 ā³h¹ wā³txi²yain¹to³kxan²ti³nu¹ yain³txa²
 ū³yhai¹tain¹to³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ txih³hū³sxā³
 ko³jah¹la² hxi²kan¹txi³ ta¹ka³lxa² ih³sxā³ hāi³je³na²
 a³txi²nxa³lho³la². 15 Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³ txih³hū³sxā³
 ko³jah¹la² hi²sen³ty³ti¹ i³yau³xa² yxo²wxe³ha³li³nū²la²
 ka³wā³lxa² kāin²ju³xa² yā¹nxe² i³yē¹na³na²hē³la².

— Ta¹ka³lxa² he¹tāu³su² tāu³a¹ i³yau³xai²li² wa³su³txi³
 ka³nxī²sxā³ sa²so¹sxā³ ya

sa²yo²we¹tain¹tũ³kã³txa² yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²ain¹tũ³kã³txa² yo²ha³kxa¹ nxe³tũ³kã³txa² ai²na² yo²ha³kxa¹ ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tũ³ka³wã³lxa² yo²ka³te³h³nãu³a² yx³au³na²hẽ³la².

Ka³yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³te²a² ã³xai²li² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² yu³tã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²a² ã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². ĩ²a¹te²sa¹ ĩ³ye³na² wxa²li³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²na² ne³txau³xa² hxi²ka² hx³an³sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih³nha²hẽ³la². A²ne³txau³xa² a²ne³ka³tih²nãu³a² sa²kxai³lu² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la². A²ĩ³lxa²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² a²ne³ka³nãu³a² ĩ³yĩ¹li²sxã³ ne³wha²li¹la³kxi²nha²xai³na²hẽ³la². ² A²nxe³te²a² ka³yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³te²li² ĩ²a¹ju³ta² ya²na¹lhũ³na²hẽ³la². A²yu³kai²na² sa²kxai³lu² ur²su²te²a² yu³kxi³hũ³na²hẽ³la². A²yo²ai²na² sa²kxai³lu² le³ãu² a²yo²hũ³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³te²a² ko³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²na² hi²sen³su² ĩ³nũ³kxũ³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat³jah³la² ã³wxe³ka³lo³a² ũ³h³wxe³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³hxi²kah¹khaix¹na²hẽ³la². ³ Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²a² ĩ³ye³na² wxa²li³te²na² a²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxã³ ũ³nhe³ja³lu³kxi²sxã³ ũ³ya²lu¹te³lhã³ nxa¹hẽ¹la². Nxe³kxa²ha³tã³nxã²ti³ ne³we²txi²nhã²na²hẽ³la². Ne³we²txi²nhã²nũ²la² a²nũ²a² yuh³xan¹tũ³kã³txa² yo²ha³kxa¹ o²lain¹kxan²ti³nũ¹ ã³si³tẽ³kxain¹na²hẽ³la². ⁴ Nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³khaix¹jah¹la² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³te²na² ĩ³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²li² ĩ³ye³na² wxa²li³te²li² sa²nẽn¹kxain¹nũ³na²hẽ³la². Sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khaix¹jah¹la² nũ³kxũ³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe² nũ³kxũ³te²a² ĩ²kĩ³sxa³wi¹. A²nũ²a² ã³xa² wa³ka³ti³lo³tain¹ju³ta² yũ²nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

⁵ Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³xa² ko³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³lu² wãn³txa² ĩ³kã²no³nha²si¹jau³su² e³kxi²na²hẽ³la². Ai³lhã³ Txa²wã¹sũ³na²su² ki³lxo³nxe³ha²kxai³ wãn³txa² ki³han³ti³hit¹nhã²nxa³ta³ki³lxo³tã²hẽ³la². Nxe³ju³ta² i³la² ka³lxa¹txi³ sa²tã³tĩ¹tãu³a² 42 nxe² i³la³ka² sa²tã³tĩ¹tãu³a² nxe³jut³su² kã³si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la².

⁶ Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ko³te²lo³tha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxau²xai³ko³xa² ko³te²lo³tha²kxai³ a²hãix¹tãu³a² yxau²xai³tũ³kã³txa² ko³te²lo³tha²kxai³ ne³sa²tẽ³na²hẽ³la². ⁷ Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²te²nãu³xa² ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Ā³nhai¹nha³kxain¹sxã³ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la², ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³la². Nxe³te³na¹ yuh³xan¹tũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹

sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²nũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹ wãn³txa² ã³lxi³jau³xa² e³tũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² kã²lxi³tũ³kã³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² hã¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la². ⁸ A²nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³kã³txi³nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ sa²nẽn¹kxai¹nxa³te²nãu³xa² yũ²na²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²ain¹na²hẽ³la². Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹ju³tã³tã² yo²ĩ²ain¹na²hẽ³la². A²wi¹lhĩ¹nu¹tã²na² a²nũ²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tã²na² tũ¹kã³txai²na² a²ĩ³lxa² tẽ³lxi²sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ha³te³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa² ã²la² ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²ai¹nha²kxai³ ta²nxã¹nxai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³hi¹tain¹na²hẽ³la². Nxe³ta²nxũ¹kã³txai²na² so¹lxi³ sa²nẽn¹kxai¹nxa³hẽ³la².

⁹ Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na¹la². Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxi¹nka²i²nãn²tu³ a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹la². ¹⁰ A²nũ²a² ĩ²li³te²a² nũ³kxũ³txi³ sa²so¹ka³tu³ kan²thi³na² ũ³tĩ¹kxain¹kxai²nãn²tu³ wxa²wa²sut¹sxã³ a³li³ai¹nxa³lho³la². Jã¹nxe³sxã³ hi³ki²a³la² hxi²tẽ³nha²sxã³ a²nũ²a² su²lhã³te³lhã³ ain¹kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² wa³lxi³nha²sxã³ su²lhã³ain¹nũ³tu¹wa², hi³ki²a³la² hi²se³na²sa³. A²nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²te²su² te²a² khãuh³lxa³txi³nhain¹kxan²ti³nũ¹ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ kan²txi³ yo²ĩ²txai¹lxa².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²a² ã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². Kxĩh³nxa² si³tah³nãu³a² wxa²li³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²a² sa²kxai³lu² o³ve²a² wẽ³sũ³nxe² ne³tau³xi³nha²hẽ³la². Nxe³txau³ha¹lin¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ a²wãn³txa² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khai¹nxe³jah¹la² yã¹nxe² wãn³txi³nha²hẽ³la². ¹² Nxe³sxã³ nũ³kxũ³khaix¹nxa²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² nũ³kxũ³sxã³ wa³to²hi²na²hẽ³la². Nxe³jah¹la² yen³nãu³a² yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ kã³kxa² yã¹nxe³ kã³i³nũ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² kxĩh³nxa² si³tah³nãu³a² wxa²li³sxã³ wxã³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yuh³xan¹ta²ko³xan¹tũ³kã³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kã³txa² sa²yo²we¹tain¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hẽ³la².

— Sa²yo²wet¹sxã³ sa²nẽn¹kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹, ka³yxuh³xa² jah¹lai²na² ne³ka³na³ka³nat³sxã³ ne³ya³lu²te³lhã³ta¹ ne³we²nxĩ²jah¹lai²na²su¹. Nxẽn³txain¹na²hẽ³la². ¹³ Nxe³kxa²yu³su² wã³nxĩ¹sxã³ o²la³kxi²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ oh^{3</}

yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kã³txa² ỉ³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ sa²yo²wet¹sxã³ ấ³ke³tũ¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ấ³ke³tũ¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³yxuh³hũ³jah¹lai²li² ỉ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²li² kãin²khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. A²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxã³ ne³ya³lu²te³lhxã³ na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ne³we²nxi²na²hẽ³li¹. Sa²nẽn¹kxi²tx-ain¹yah³lxi³hẽ³li¹. Sa²nẽn¹kxain¹yah³lxi³te³nah¹lxi¹: Kwa³thi³la² tẽ³sxã³ jah¹lai²na² yãu³ka³txa² we¹jah³lxi³hẽ³li¹. Nxẽn³tain¹na²hẽ³la². ¹⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yãu³ka³txa² we¹ta³lu²nain¹nũ²la² a²yãu³ka³txa² a²wa³nẽ³na² ỉ³ya¹txa²hẽ³la². Ỉ³ya¹txa²ha¹te¹ ỉ³ye³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³kxa³yu³su² a²nũ²a² yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kã³txa² ỉ²li³te²a² ka³yxuh³xa² ne³ya³lu²te³lhxã³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na² sa²nẽn¹kx-ain¹nxa³te²a² ỉ³ya¹lu²n¹si¹hain¹jau³su² ỉ³ye³ti³hi¹tã²hẽ³la². ¹⁶ Nxe³te³na¹ a²yãu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² wet¹tain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xan¹tũ³kã³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ kãin²nxa³te²su², kãin²te²su², yen³kx-ih³khaix¹te²su², yen³kxi³txa²te²su², ấ³wa³sut¹sxã³ yx-au³te²su², kwa³wa³kon³te²su² nxe³te²nũ³kã³txa² hãin²nxe³ti³xa¹ ũ³tã³kxi²sxã³ ũ³wha²li¹la³kxi²ny-hain¹na²hẽ³la². A²hxi²ka² wi¹nẽ³tãu³a² tã³nxa² a²ye³ha³na³kxa²nãu³a² tã³nxa² ũ³tã³kxi²sxã³ ũ³wha²li¹la³kxain¹na²hẽ³la². ¹⁷ Nxe³sxã³ a²nũ²a² ỉ²li³te²a² ũ³tã³ka² ũ³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yũ³te²sin¹te²a² so¹lxi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² o²la³kxi²hĩ³nx²na³la². Yxãn¹ta¹ ũ³tã³ka² ũ³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yũ³te²sxan³te²a² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hĩ³nx²na³la². Ka³yxuh³hũ³sxã³ kq³nxe³jah¹la² ỉ³ye³na² wxa²li³te²na² a²ỉ³lxa² tã³nxa² hau³ko³jau³xa² tã³nxa² ũ³tã³ka² ũ³wha²li¹la³kxi²nha²te²na² so¹lxi³ yen³kxa² so¹kxi²ny-hu¹hĩ³nx²na³la².

¹⁸ Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ³la². Ka³yx-uh³hũ³sxã³ kq³nxe³jah¹lai²na² hau³ko³jau³xa² a²nu²me³ro³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²yah³lxi³in¹kx-ai²nãn²tu³ a²si³yxau³tãu³a² ấ³ne³wxe³yah³lxi³in¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² in³txa² ỉ³lxa²yã¹nx²na³la². 666 nxe³jau³xai²la¹wa².

O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² ỉ³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ỉ²a¹hẽ³la². Wã³la³ka³txa² Si³ãu²ka³txa² nxe³yx-au³kxi²na²hẽ³la². Nxe³yxau³kxi²ye²ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ấ³si³tẽ³kxain¹sxã³ yx-au³ain¹nũn³na²hẽ³la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ỉ³lxa² ũ³hũ¹nyhai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a²ỉ³lxa² ũ³hũ¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ a²ye³ha³na³kxa²nãu³xai²li² ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹nyhain¹na²hẽ³la². A²nxe³tũ³ka³txai²li² ka³lxa¹khai¹xai¹nha²kxai³ 144.000 nxain¹na²hẽ³la². ² Nxe³te³na¹ oh³nãu³an¹jah¹la² a²e³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wã³lxa² en³ta²txa² a²nxon³jau³xa² yã¹nxe² kãin²nxon³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ kãin² wa³tu³ka³nxe² ha³lai³xa² yã¹nxe²

kãin²nxon³na²hẽ³la². Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³nãu³xa² vi³o³lãu²tẽ³hũ³tẽ³na² tẽ³sxã³ hai³nain¹na²hẽ³la². Nxe³jau³su² ain³kxai¹na¹hẽ³la². ³ A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ấ³si³tẽ³la³kxi²xai³lain¹tũ³kã³txa² hain³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ấ³wxe³ka³lo³a² a²ne³kxai³tãu³a² hai³nai¹nha²kxai³ oh³nãu³an¹tũ³kã³txa² ka³yx-uh³hũ³jah¹la² wi¹lhin¹jah³la²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te³nãu³xa² a²yen³nãu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²nãu³xa² a²yen³nãu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ hai³nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ấ³xa² hxi²kan¹txi³ hain³txa² jau¹xai²li² hai³nai¹nhĩ³nx²na³wa². Yxãn¹ta¹ ta²nxũ¹ka³txai²na² ka³lxa¹tũ³kã³txai²na² 144.000 nxe³tũ³kã³txai²na² so¹lxi³ hai³nain¹na²hẽ³la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxã³nxã² o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹la² hxi²ka² sa²wa²su¹tain¹tũ³kã³txi³su² na²hẽ³la². ⁴ A²nxe³tũ³kã³tx-ai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ a²nũ²a² ấ³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹ai¹nxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxai¹nha²kxai³ nx-ain¹na²hẽ³la². Txu¹ha² so¹ai¹nxa³hẽ³la². Yuh³xan¹tũ³kã³txi³sain¹na³la². Yxãn¹ta¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ yx-au³xai³lain¹na²hẽ³la². Kq³nxe³ti³ kãin²ain¹ju³ta² ấ³wa³sut¹sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ nxain¹tũ³kã³txai²na² a²wi¹lhi¹nãn¹tũ³kã³txi³sain¹na³la². Yxãn¹ta¹ ấ³ha² nũ³ka³txi³ ấ³nũ³ka³txa² yo³na² wxã³ain¹tũ³kã³txa² yũ³na³la². ⁵ Jã¹nxe³tũ³kã³txai²li² a²yo²wãn³txa² hai³txi³ ki³ha³nai¹nxa³wa². Kq³nxe³ti³ kãin²ai¹nxa³wa².

Oh³xan¹jah¹la² ỉ³hen³txi³jau³xa² ỉ³yau¹ũ³jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ấ³jah¹la² ỉ²a¹hẽ³la². Oh³si³nãu³a¹ ấ³nin³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ne³ki³so³nxã³sxã³ hxa³nxã³jau³xa² ỉ³hen³txi³si¹jau³su² yuh³xan²ko³nãu³a² ấ³ni³nxã² ka³nxe³na²hẽ³la². Ầ³ni³nxã² ka³nxe³nũ²la² yuh³xan¹ko³xa² yxau³xai²tũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kãin²lxi³tũ³kã³txi³nãu³xa² ỉ³hen³txi³ha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ ỉ³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² yau³xã³xa² e³tũ³kã³txa² ỉ³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³su² ỉ³hen³txi³ha²kxai³ nxe³te³lhxã³ ấ³ni³nxã² a³ka³nxe³na²hẽ³la². ⁷ Ầ³ni³nxã² a³ka³nxe³sxã³ yxo²kãin² ỉ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³sa²lxe¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ³le¹. A²yo²wãn³txa² sa²yo²wet¹sxã³ wxi²kin³ti³ton³jah³lxi³hẽ³le¹. Hĩ¹na² ha³lo²a² ấ³nhau³ko³tã³le¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa² kq³nxe³ti³ kãin²ain¹ju³ta² kq³nxe³ti³ ỉ³yĩ¹lain¹sxã³ ỉ³wai¹txain¹ju³ta² yũ³tu¹we¹. Thã¹ti³la² ỉ³wi¹lxi³kxi²tain¹yah³lxi³hẽ³le¹. Txa²wã¹

yuh³xan¹ko³xa² we¹txi² i³ye³na² we¹txi² ka³wā³lxa²
ka³ten³ti³ ha³li³jau³xa² we¹txi² nxe³jah¹lo³su² na³le¹.
Nxe³na²hē³la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ā³ta³lo³hēt¹sxā³
ā³ni³nxe² kā³nxa² wxā³na²hē³la². Ā³ni³nxe² kā³nxa²
wxā³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²khaix¹thi³na²
nxe³tū³ka³txa² he¹lain¹sxā³ sxi²je³na² nēn³kāin²kx-
an²ti³nū¹ ā³kho³tain¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na²
a²ya³la³tu³tā³li¹. A²nxe³thi³na²nān¹tū³ka³txa² sa²kx-
ai³lu² a²kxā³nxi¹na² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe²
ko³thin¹khai¹nxe² nxēn³tain¹na²hē³li¹.
Nxēn³tain¹tū³ka³txain²txi³ a²nū²a² ā³xa²
nū³ka³txi³nāu³xa² ko³txi³ kāi³yain¹si¹jau³su² o²la³kx-
ain¹na²hē³li¹. Kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³ i³we¹ny-
hain¹na²hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² ā³ta³lo³hēt¹sxā³
a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². A³ka³nxa² wxā³te³na¹
yxo²kāin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³yuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹lai²na² i³ye³na²
wxa²li³jah¹lai²na² a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la²
we¹tain¹jah¹lai²na² nxe³ya³jah¹lai²na²
i³sa²nēn¹kxi²yah³lxi³txa³hē³le¹. Jā¹nxūn³sxā³
wxa²ye³ha³na³ka² tā³nxa² wxa²hxi²ka² tā³nxa² ū³tā³ka²
sai¹sxā³ ū³ye³hē³wha²li¹tā³nxa² ū³hxi²wha²li¹tā³nxa²
nxe³nha²yah³lxi³si¹txa³hē³le¹. ¹⁰ Yxān¹ta¹ ū³tā³ka²
sai¹sxā³ ū³ye³hē³wha²li¹ ū³hxi²wha²li¹
nxe³nha²yah³lxi³si¹hin¹kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
i³xan³ta³kxi¹nx2ti³tu¹we¹. I³xan³ta³kxi¹nx2ti³ha²kxi³
khāuh³lxa³thin¹khaix¹yah³lxi¹nha³ta²we¹. Ha³nxe²
i³tho³xa² yxau³sxā³ khāuh³lxa³thin¹yah³lxi¹nha³ta²we¹.
Nxe³sān²kxa²yu³su² oh³xan¹tū³ka³txa²
wi¹lhin¹tū³ka³txa² ten³sa²tā³ū¹nx2tai¹nha²kxi³ O³ve²a²
Wēn³sū³jah¹la² ten³sa²tā³ū¹nx2ti³ha²kxi³
nxe³nx2tain¹tu¹we¹. ¹¹ Nxe³nx2ti³ju³ta² ha³nxe²a²
wha²lxin¹txa² ye³khāuh³lxa³thi¹txa²lxi³ju³ta²
hxa³nxa³lho³le¹. Hai³txi³ hxi²kan¹txi³ yxau³sxā³
i³ye¹nxe²yah³lxan³tho³le¹. A³lan²ta² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
ka³nxa³ta² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹yah¹lxan³tho³le¹.
Ka³yuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na²
wxa²li³jah¹lai²la³ tā³nxa² a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la²
we¹tain¹jah¹lai²la³ tā³nxa² a²i³lxa² ye³ha³na³ka² ū³tā³ka²
sai¹sxā³ ū³ye³hē³wha²li¹tā³nxa² a²hxi²ka² ū³tā³ka² sai¹sxā³
ū³hxi²wha²li¹tā³nxa² nxe³nx2ti³kxi²nān²tu³
hā²wxā³txa³ ju¹ta² ye³khāuh³lxa³ti³nx2ti³ha³ta²we¹.
Nxe³jau³su² oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

¹² Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Ye³khāuh³lxa³thin¹yah³lxin¹kx-
an²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹te²
i³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹te²
i³nxai²na² wi¹lī²jah¹lxi³hē³la². Ā³nhāu²no³jah³lxin¹nū²la²
ya³nān³ta³ki²la² yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē³la².

¹³ Nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxi³lu¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. A²nū²ai²li²
a²kxā³nxa² Je³su²jah³la² a³ya³txi²sxā³ yxau³jah¹lo²su²
a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² ya³lu²kxi²nān²tu³
wi¹lhin¹khai¹nxe² wi¹lxon³kxi²khaix¹nxe² nxe³jah¹lo²su²

tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹lai²na² wān³txi³kxi³lu¹:

— Wain³na³li¹. Nū³kxūn³txi³ Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la²
o²la³kxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ai¹nha²kxi³ hī¹na²
oh³nāu³nū¹ka³na¹ i³ye¹nxain¹tu¹wi¹, wi¹kāi³ain¹ju³ta²
yo³ha²su¹. Nxe³na²hē³la².

Hai³sxa² yuh³xan¹ko³xa² yain³txa² kan¹jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² o³sī³na² hān³sī³na²
i³a¹hē³la². A²nxe³ta³sī³nāu³a² oh³xan¹jah¹la² ā³wxe³sxā³
yxau³na²hē³la². A²nū²hū³na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na²
sa²kxi³lu² a²ne³ka³nāu³a² ne³hē¹nha²ka³lo³a²
ou²ro²ka³lo³a² ne³hē¹nha²na²hē³la². A²hxi²ka³nāu³xa²
ya³la³na² hxi²tē³nha²na²hē³la². ¹⁵ Nxa²ha¹te¹
oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² i³a¹hē³la². Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² oh³nān¹ta³ko³xan¹thi³na² a³li³na²hē³la².
A³li³te³na¹ o³sī³na² ā³wxe³jah¹lai²na² ain³kxi²jau³su²
i³kaix¹tā²hē³la². I³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ya³la³na² tē³in¹kxa² tē³sxā³ wa³kon³txa²hē³li¹.
Hai³sxa² yain³txa² kan¹na³li¹. Hī¹na² ha³lo²a²
hau³kon³na³li¹. Yuh³xan¹ko³xan¹txa² hai³sxa² kan¹na³li¹.
Nxe³na²hē³la².

¹⁶ Nxa²ha¹te¹ o³sī³na² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kxi³lu²
ya³la³na²li² hxi²tē³nha²sxā³ yain³txa²
yo³so²hxa³tā²hē³la².

¹⁷ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² oh³nān¹ko³xan¹thi³na² ā¹a³li³to³nha²hē³la².
A²nxe³jah¹lai²li² ya³la³na² txo¹ta³wxi²a²
sa²so²nūn³na²hē³la².

¹⁸ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā¹h³ā³xah³la² i³a¹hē³la².
Nxe³jah¹lai²na² sa²kxi³lu² ha³nxe²a²
wa³kxēn³yah³lo²su² na²hē³la². Txah³lxa³kxa³txa²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yuh³xa² sī³na²
ū³thū²kxi²ka³txa²nāu³a² a³li³na²hē³la². A³li³sxā³
i³kaix¹tā²hē³la². Ya³la³na² sa²so¹sxā³ wxā³jah¹la²
i³kaix¹kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Ya³la³na² txo¹ta³wxi²a²
hxi²tē³nhān¹ta³wxi²a² tē³sxā³ ū³yho³txu¹li¹.
U²va²nē³kxa² nā³kxi²khai¹nx2na³li¹. Nxe³ta³nxē³kxi²na²
a²nxā³kxa² ū³yho³sxā³ sa²so¹sē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

¹⁹ Nxe²e³nū²la² nxa²ha¹te¹ in³jah³la² ya³la³na²
tē³jah¹la² yuh³xan¹ta³ko³xa² yain³ta³ne³kxi²na²
ū³yho³sxā³ sa²so¹na²hē³la². Sa²so¹ka³tu³
ū³h³tj³ain¹te²ju²hē³la². Ū³h³tj³ain¹ka² yā¹nxe²
oh³xan¹jah¹la² hxi²ki³kxi³lu² ko³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txa²
i³wai¹tain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxi¹nha²kx-
ai³la². ²⁰ A²nxe³tē³nai²li² e³la² kāin²tāu³a² ka³lot3tā³la².
Nxe³je³na² ū³h³wxe³sxā³ ā³no²la³kxain¹na²hē³la².
Ā³wxe³sxā³ ā³no²la³kxain¹tāu³a² a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³na²hē³la². Ha³li³ju³ta² sa²kxi³lu² kāin²
ha³li³khai¹nxe³ha²kxi³ u²khaix¹nxe³ha²kxi³ ka²va¹la²
ne³ka² ne³ke³nxa² yxau³na²hē³la². Hūx¹txa²xai³tīh³na²
u²tīh³na² 330 ki³lo²me³tro³ tīh³na²
h

Yen³kxa² ko³nxe³khai¹nxe³te²a² tē³ain¹jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ oh³nān¹ko³xan³nāu³a² yu³tā³xa² ĩ²a¹hē³la². Wi¹khai¹nxe³ju³ta² o²lha²ju³ta² ĩ²a¹hē³la². Oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² ĩ²a¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² yen³kxa² ko³nxe³khai¹te²a² tē³lin³tain¹na²hē³la². Ka³te³hū³tē³na² nē³nha³li¹ nē³nha³li¹ nē³nha³li¹ ka³na³ki² tē³li³ ain³tain¹na²hē³la². Nxe³tē³ntai²na² sa²kxai³lu² ā³yu¹kā³ain¹sān²ka³tu³ hā²wxā³ntxa³ Txa²wā¹sū³na² an³ta³kxin²tain¹ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa².
² Nxe³te³na¹ ĩ²ye³na² ĩ²a¹hē³la². Na¹tāu³a² ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² ā³kē³ni²ha²kxai³ ĩ³ye³na² vi²tro³jau³hū³jau³xa² ā³kē³ni²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². A²nxe³je³na¹ a²nū²a² ũ³nhē³hē²ka² ai³te²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² ĩ²a¹hē³la². Vi³o³lāu²tē³nhū³tē³na² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹ain¹tē³na² hxi²tē³li³hain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kx-ai³lu² a²kxā³nxa¹ ka³yxuh³hū³sxā³ ko³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ka³yx-uh³hū³jah¹la² yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xai²na² a²ĩ³lxa² ũ³tā³ka² sai¹sxā³ ũ³yhe³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yo²ĩ²tū³ka³txi³sain¹na²hē³la².
³ Nxe³ain¹sxā³ hai³nain¹na²hē³la². Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² a²hain³jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²hain³jau³xa² ĩ³sa²nēn¹kx-ain¹jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹li¹:
— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lāi³. Nū³kxūn³txe² Si³yxau³kat³sa²nhi¹li¹. Yen³kxa² kāi³nhīn¹ju³ta² wi¹khai¹sin¹na³li¹. O²lha²si¹nhīn¹ju³ta²lā¹wi¹. Wain³ju³ta² so¹li³ kāi³jah¹lo²sa²nhi¹li¹. Ya²la³lha²ju³ta² so¹li³ kāi³jah¹lo²sa²nhi¹li¹. A²nū²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹li¹.
⁴ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹li¹. On²ti¹nxā²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. ĩ³wxi²kin³ti³tot³txa²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. Wxāi²na² so¹li³ wā²nxū^h wxi²kin³ti³ton³sxā³ wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²sa²nhi¹li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³yā³nū²kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wxa²ne³kxai³tāu³a² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Hī¹na² wain³txi³ kāi³in¹ju³ta² whāi²na¹ e³lx-ah²li³ye¹nx²sin¹tu¹wi¹.
Nxe² hai³nain¹na²hē³la².
⁵ Nxe³nū²la² hā²wxā³ntxa³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³na² ĩ²a¹hē³la². ĩ³a¹tāu³a² sxi²hē¹nān¹thi³na² sa²yo²than²na²hē³la². A²nxe³thi³na²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ ĩ³ye³kxi²nū¹nhē³jau³xa² ũ³wha¹thi³sān²na²hē³la².
⁶ Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³sxā³ thi³na²na² a³li³ain¹na²hē³la². A³li³ain¹ka³tu³ a²yen³kxa² ko³nxe³khai¹te²a² ka³te³hū³tē³na² tē³li³ ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² a²wā²la²ka³lo³a² hān³ka³lo³txa² līn²yo²ka³lo³txa² ũ³whi²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la².

A²nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹yxain¹na²hē³la². Ya³te³ya³ten³txi³ka³lo³su² wih²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la². Sīn²to²ka³lo³hū³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² sa²ha³la³ta³lu³lu³ka³lo³a² a²ha³la³sa³tīh³na² sa²ha³la³tī¹li³nhain¹na²hē³la².
⁷ Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te²nāu³xai³ta³li³ ka³na³ka³nat³sxā³ a²yen³kxa² tē³sxā³ wxā³na²hē³la². A²nxe³te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³jah¹la²nāu³xa² yen³kxa² ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la². Ka³te³ha² ou²ro²te²a² wet¹tē³na² nē³nha³li¹ nē³nha³li¹ nē³nha³li¹ ka³na³ki²te²na² ũ³hū²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tē³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹lai²na² ĩ³an³ta³kx-in²tain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ka³te³ha² tēn¹tai²na² a²xan³txi³ju³ta² ĩ³ne³khi²li³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la².
⁸ Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ yu³tā³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² a²wha³lx-in¹txa² ne³kih³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² sxi²ha² kāin² wha³lxin¹ni³yhe²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ĩ²li³te²a²:
— Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ā³wih¹hain¹ju³ta² yū²nxa³wa². Yen³kxa² ko³nxe³khai¹te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² tē³ain¹kxa² yān³txai²na¹ o²la³kxi²ta³lu²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ sxi²ha² ā³wi¹hai¹nhī³nx²nxa³wa².

Txa²wā¹sū³na² ĩ³xan³txi³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³nai²na² yx-au³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² jah¹la²nāu³xa² ain³kxain¹jau³su² ain³kxi²nū³na¹hē³la². Nxe³te³nah¹li¹:
— Nxex³jah³li³sa²li¹. Ka³te³ha² tē¹ta³tai²li² tē³sxā³ ai³jah¹li³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² ĩ³an³txi³jau³xa² tē³xai³lyah³li³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ ā³yu¹kxā³jah¹li³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².
² Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wi¹lhi¹nān¹jah¹la² txā² ka³te³ha² tē³sxā³ yuh³xan¹ko³xai³na² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nū²la² a²nū²nāu³xa² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khai¹jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²ĩ³lxa² ũ³tā³ka² sai¹sxā³ ũ³yhe³wha²li¹nhai¹nha²jau³xa² a²kxā³nxa² ũ³yhe³wha²li¹nhai¹nha²kxai²nān²tu³ nxe³jah¹la²nāu³su² kx-ai²nān²tu³ wā³ko³nxa³kxe³tu³ ĩ³ton³khai¹nxēn³tai¹nha²kxai³ pax³nxēn³tai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khai¹jah¹la² yāu³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxēn³tain¹na²hē³la².
³ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ā³ta³lo³hē¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ ĩ³ye³na² ā³yxu¹kxū³na²hē³la². Ā³yxu¹kxū³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³nai²li² a²nū²a² ya³lu²te²a² a²ti³ha³yau³hū³nxe² ĩ³ā³li³tot³tā²hē³la².

Nxe³ju³tān¹te²kxa³ya³tu³ i³ye³na² hāu¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹txa²hxan³na²hē³la².

4 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa³tai²na² sa²kxai³lu² ka³te³ha² tē³sxā³ ā³yxu¹kxū³xa² ai³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² te²ya¹nxe² i³kāi³sxā³ a²ti³ha²yau³xa² i³ā³ixi³tot³tā²hē³la². 5 A²nxe³ju³ta² oh³xan¹jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹la² i³yau³xa² a²wa³kxēn³yah³la² i³ye³kxi²na²hē³la². i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Sū³na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai³. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lo²si¹li¹. A²kxā³nxi¹nu¹tai²na² ka³ten³su² yx- au³ai³jah¹lo²si¹li¹. Jā¹nxi¹li¹. A²nū²a² kāi³ju³ta² wi¹kāi³jut³su² t³na² kō³nxe³ti³ kāi³jut³su² t³na² a³yka³tai¹nī¹nhē³li¹. Nxīn¹sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³te²na² sa²kx- ai³lu² kāin² i³wai¹txai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ wi¹la³ kāi³te²na² sa²kxai³lu² wi¹la³ ū³yho³hai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxi¹li¹. 6 A²kxā³nxa² a²nū²a² kō³nxe³ti³ e³te²su² te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ tū³kā³txi³su² te²nāu³xa² nxain¹sxā³ sun²tā¹ain¹na²hē³li¹. A²ti³ha²yau³xa² ā³nē¹na³kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ye¹nx- ai¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² i³na²si¹hai¹nīn¹ju³su² ū³hū¹ai¹nī¹nhē³li¹, i³wai¹tain¹si¹hin¹ju³su¹. Nxai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹, kō³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³lu¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³tā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹ju³xa²sa¹ tx- ah³lxa²kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹ju³su² ka³yxuh³xa² si³na² ū³thū²kxi²ka³txa²nāu³ai²na² a²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹ju³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹li¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹li¹. Nū³kxūn³txa² Si³yx- au³ka³jah¹lo²si¹li¹. A²nū²a² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³te²su² te²a² kō³nxe³ti³ i³yī¹lai¹nīn¹sxā³ i³wai¹tai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ u³je³na³ka²yen³nāu³a² a²yxu¹kxā³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³ka²li² kāin² a³lan²nha²kxai³ a²nū²a² yuh³xan¹ko³xai²nān¹te²nāu³xa² wā²nain¹na²hē³la². 9 Wān³ya²lun¹ti²te³lhxā³ nxain¹kx- an²ti³ Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³ e²nain¹ju³su² kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nxai¹nxa³hē³la². Hai³txi³ Sū³na² wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² te²lo³tai¹nxa³hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² ka³yx- uh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a²nāu³a² yen³kxa² kō³khai¹nxe³te²a² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ha³lo²a² whāi²na¹ ka³nxa³hi²ye²na²hē³la². Nxe³ye²sān²kxa²yu³su² kāin² i³h³ton³nhain¹na²hē³la².

11 Nxe³kxan²ti³ i³h³khai¹ye²kxan²ti³nū¹ kāin² pax³nxe³kxan²ti³nū¹ hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² oh³nāu³a² yxau³jah¹la² kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹ai¹nxa³hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² Eu³fra²te²yau³xa² ā³yxu¹kxū³na²hē³la². Ā³yxu¹kxū³nxa²ha¹te¹ ka³wā³lxa² kāin²jau³xai²li² te²ye²na²hē³la². Ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tāu³an¹ko³nāu³xa² ka³lxa¹tū³kā³txa² wxā³ain¹tu¹wa². A²hxi²kan¹te²nāu³xa² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² nxe³sxā³ wxā³ain¹tu¹wa². Nxe² wxā³ai¹nhī¹na¹ ka³wā³lxa²li² te²yain¹na³la². Nxe³ha²kx- ai³ te²ye²ha³kxai³ hxi²kan¹txi³ yxo²hai²ti³li³ha² wxā³ain¹tu¹wa². 13 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ ka³yx- uh³hū³jah¹la² kō³jah¹lai²na² ka³yxuh³xa² kō³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² kō³nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai²na² nxain¹sxā³ a²yxon²nāu³a² a²yāu³ka³txa² kō³nxe³khaix¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²nāu³xa² ha³lau³lhū³te²nāu³xa² yxo²a³li³la³kxain¹na²hē³la². 14 A²nxe³te²na² yxo²a³li³la³kxi²te²a² kō³nxe³ju³ta² nxe³na²hē³la². Nxe³kxan¹ti³ nū³kxūn³txi³ o²la³kxain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²nāu³xa² i³ki³ha¹kxi²te³lhxā³ ā³tū³li³yhain¹na²hē³la². i³ki³ha¹kxi²yhain¹kxai²nān²tu³ ā³sa²kxi³nū²kxi²ye²yhain¹si¹ju³sa³. Ye²yhain¹kx- ai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³la² nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah³la² ā³nhe¹kx- ain¹je³nā³kxi³nū³su² ha²kxai³ i³sa²kxi³nū²kxi²yhain¹tu¹wa².

15 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² yxo²ain¹tū³kā³txa² e³kxi²te³nah¹li¹: — Nxe³jah³li³sa²li¹. A³ka³nxi²sxā³ wxā³na¹tu¹wi¹. A²nū²ai²li² a²yen³kxa² kāi³kxi²te³lhxā³ wxā³jah¹la² wa³su³txi³ wxā³te²ju²hē³li¹. Ye³te³nxa² yxau³sxā³ wah³nxe³yah³lxan³kxai²nān²tu³ wxa²wā²la² whāi²na¹ so¹hxa³kxi¹nx²ti³ha³ta²wi¹. Nxe³nx²ti³kxai²nān²tu³ i³tu¹li²yah³li¹nhī¹na¹ wā²la²txa²nx²ti³kxe³su² āu²li²nx²ti³ha³ta²wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³ ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa² wxā³na¹hī¹na¹ wah³nxe³sah¹lxan³kxe³tu³ wxā³na¹hī¹na¹ i³āu²li²to³nx²ti³ha³ta²wi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² nxe³na²hē³la².

16 Jā¹nxe³jut³su² yuh³xan¹ko³xa² hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² nxe³sxā³ ā³sa²kxi³nū²kxain¹kx- ai²nān²tu³ ha³lo²a² a²i³lxa² E³bre²a² wān³txa² i³li¹ju³xa² Ar³ma³ke²tō³thīn³su¹ nxe³hxai²na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²ne³ki³san¹jah¹la² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² a²ha²tai²na¹ o³si³nai²na¹ ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxī²ha² ā³wxe³ka³lo³nāu³a² wān³txa² e³kxi²te²a² i³kaix¹kxain¹ju³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³n

ĩka³ta³tan³ta³tũ¹ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Ha³lai³xai²li² ju¹ta² yã¹nxe² wã³nxĩ¹sxã³ o²la³kxi²te²sxa³yu²hẽ³la². A²nũ²su² te²a² a²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² a²nũ²a² ĩyũ¹t¹sĩ¹nu¹tai²na² te²yã¹nxe³te²la³ ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³ a²ha² kwẽ¹n¹tai²na² ha³ta³nxã³nxã³n²txi³ ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Kxĩ³nxa² ĩka³ta³tan³tũ¹ju¹ta² ã²la² kãĩ²nha²kxai³ ã²la² nũ³kxũ³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 19 Jã¹nxe³ha²kxai³ sxi²je³na² kãin²khaix¹nxe³thi³na² ĩ³ha³la³tãu²li² ha¹li¹ ka³na³ka²txi³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²sxi²yhe³nãu³xa² ã³kho³txa³kxain¹nũ³na²hẽ³la². Nxe³kxa²yu³su² Ba³bi³lo²na²thi³na² kãin²khaix¹nxe³thi³na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ain³kxi²xi²nha²sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³an³ta³kxin²txain¹ju³ta² ka³ne²kxẽ³na² vĩn²yau³xa² yã¹nxe² ũ³hũ¹n¹tain¹tu¹wa². 20 Jã¹nxe³nũ²la² ha³lo²ai²na² ka³wã³lxa² nxũ²kwã³ye³la³nãu³ai²na² sxa³ko³xai²na² ã³tĩ¹i² wã³la³ka³txa² ã³tĩ¹i² nxe³na²hẽ³la². 21 Nxe³kxa²yu³su² wã³yxũ³la³ka² ki³kãĩ²lxi³khaix¹ki³sa³ki³a² sĩ³na¹na²hẽ³la². A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² sa²te¹khai¹nxe³sxã³ 45 ki²lo² nxe³kxi³ti³sa²na²hẽ³la². A²nũ²a² yuh³xan¹tũ³kã³txa² sĩ³na¹hain¹na²hẽ³la². Kãin²sĩ³na¹ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yxo²wã³n³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hẽ³la², khãuh³lxa³thi¹txai¹nha²kxai³la².

Txu¹ha² ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su¹

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² yen³kxa² ko³nxe³te²a² ã³yxu¹kxã³jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³nat³sxã³ tĩ³sa²sxã³ ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: — Ya²ha³wi¹. Yen³kxa² wã²nã³ũ¹nxa²ha³la²wi¹. Txu¹ha² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ta¹ka³lxai²na² ka³wã³lxa² ka³lxa¹tã³wẽ¹nhãu³a² yxau³ta¹ka³lxa² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³ khãuh³lxa³tain¹ju³ta³nũ³su² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. 2 Yuh³xan¹tũ³kã³txa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² hãl¹nxe³ti³xa¹ ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ yuh³xan¹tũ³kã³txai²na² yxau³xai³lain¹tũ³kã³txa² ta¹ka³lxai²na² vĩn²yau³xa² ĩ³wen¹jut³sũ³nxe² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³sxã³ o²la³kxin²txi³nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la². 3 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ã³nsa²so¹sxã³ ã³nxai³sa³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² tẽ³sxã³ hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³sa²tãu³a² txu¹ha² ĩ²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² he³hen³te²a² ã³ka³ti³wxe³kxi²sxã³ yãu³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³te²a² ka³yxuh³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ye²na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² a²nũ²whãi²na¹ ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hẽ³la². A²nxe³te²na² a²ne³ka² ne³ka³lxa¹txi³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih³xai³na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxi³sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ka³ti³yãu³kxi²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a² wi³win³ye²ha²kxai³ he³hen³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹

a²yen³kxa² kãĩ³lxi³te²a²sa¹: ou²ro²ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ txah³lxa³ki³a² a³lxi²khaix¹ki³ai²na² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ pe²ro³la³ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka²nãu³a² a²yen³kxa² hxi²tẽ³nha²te²a² sa²kxai³lu² ka³ne²kxẽ³na² ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². Hxi²tẽ³nha²tẽ³na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² ĩ³ne³kxi³sxã³ tẽ³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta² ĩ³ne³kxi³sxã³ tẽ³ha²kxai³ nxe³tẽ³n³su² tẽ³na²hẽ³la². 5 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² a²ye³ha³na³kxa²nãu³a² sa²kxai³ a²wã³n³txa² ĩ³lxi²nha²jau³xa² ã³ne³wxe³kĩ³sxa³jau³xa² ũ³yhe³wha²li¹nha²na²hẽ³la². ũ³yhe³wha²li¹nha²te³nah¹lxi¹: — Ba³bi³lo²na²thi³na² kãin²thi³na² a²nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ o²la³kxain¹kxa² yã¹nxe³jut³sũ³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Yuh³xan¹tũ³kã³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ o²la³kxain¹ju³ta² a²si³yxau³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la². 6 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wã³n³txa² yxo²tẽ³nãu³xa² sun²tã¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²tẽ³tũ³kã³txi³su² te²a² ya³lun¹txi³nẽ³ta¹hxi²hẽ³la². A²nũ²ai²li² ũ³njau³xa² kãin² ĩ³na²kxai²nã²tu³ ĩ³wen¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ ta¹ka³lxa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ sun²tã¹ha²kxai³ kãin² ka³lxi³nha²hẽ³la². Nxe³ta¹ka³lxu³su² na²hẽ³la². A²nxe³ju³tai²na² ĩ²a¹ha²kxai³ o²khaix¹sa³hẽ³la². 7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: — ĩ³n¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ o²nxa²ji¹wi¹? Nxe³ju³tai²li² ta¹ka³lxai²na² ka³yxuh³xa² ã³ka³ti³yãu³kxi²te²na² ain¹sxã³ ã³ne³wxe³kĩ³sxa³kxe³su² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa² a²ne³ka² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³kih³te²na² a²ne³txau³xa² hxi²ka² hxi³sxã³ ne³txau³xi³te²na² nxe³te²ai²na² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³ ka³yxuh³xa² ã³ka³ti³wxe³kxa² a²nũ²a² txu¹ha² ã³ka³ti³wxe³kxi²sxã³ yãu³kxi²ta¹ka³lxai²na² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. 8 Ka³yxuh³xa² ĩ³in¹te²na² a²kxã³nxa² ka³ten³su² yxau³xai³lha²kxai³ yxã¹ta¹ hĩ¹na² ka³ten³su² yxau³xai³lxa³lho³li¹. Ye³jen¹na² wã³li²tu¹wi¹. Yuh³xa² kxĩ³nxẽ¹na² u¹tẽ³na² ĩ³sa²yxau³sxã³ a³li³tu¹wi¹. A³li³kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ya³lu²sa³ti³si¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xan¹tũ³kã³txa² ĩ²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa² ĩ³yĩ¹li²hai¹nxa³hẽ³li¹. A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² txa²wã¹ha³lo²a² ã³si³wxe³hĩ¹nu¹tai²na² a²ĩ³lxa² ũ³wha²li¹ta¹hxi³ai²nxa³hẽ³li¹. A²nxe³tũ³kã³txi³nãu³xai²na² hĩ¹na² ĩ²ain¹tu¹wi¹. ĩ²ain¹kxai²nã²tu³ ka³yxuh³xa² ko³jah¹lai²li² ĩ²ain¹kxai²nã²tu³ o²lain¹tu¹wi¹. 9 Jã¹nxe³jut³su² wã³n³txa² ĩ³la³kxi²si¹nxa²ha¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa² ko³nxe³te²a² a²ne³kxa³nãu³a² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² nxe³ta³ne³kxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tãu³a² wã³la³ka³txai²la¹wi¹. Ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki² nxe²wã³la³ka³ta³nãu³xai²la¹wi¹. A²nxe³ka³ta³nãu³ai²na²

sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³wxe³ka³txa³tai²la¹wi¹.
 10 A²nxe³ka³ta³tai²na² a²nū²a² hxi²kan¹te²su² nūn³na³li¹.
 In³txa² kāi²li³tū³kā³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 7
 nxe³jut3su² ain¹nūn³na³li¹. A²nxe³tū³kā³txi³nāu³xa²
 in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 5 nxe³sxā³ a²kxā³nxa²
 ya³lu²ain¹na²hē³li¹. Nxa²ha¹te¹ ka³na³ka³na³te²a² so¹ixi³
 hi¹nai²na² yxau²na³li¹. A²ne³ki³san¹jah¹la² ye³jen¹na²
 wxā³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² wxā³kxai²nān²tu³ hai³txi³
 kxān³su² yxau²xai³lhxā³ hxi²ka¹nxa³lho³li¹. Ye³ha¹la²
 a³lan²tāu³a² so¹ixi³ yxau³tu¹wi¹. 11 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹
 ka³yxuh³xai²li² a²kxā³nxa² yxau²xai³lha²kxai³ yxān¹ta¹
 hi¹na² yxau²xai³lxa³ha²kxai³ nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 hxi²kan¹te²na² a²wē³not3jah¹lai²la¹wi¹. 7 nxe³
 tū³kā³txi³lxa²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ā³ta³lo³hēt1sxā³ hxi²kan¹xi³ ha³lo²a²
 7³kwa³na³jah¹lo²su² tu¹wi¹.

12 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³nāu³xai²na² sa²kx-
 ai³lu² hxi²ka² hxa³sxā³ 10 nxe³te²nāu³xai²na² 7³in¹kx-
 in³txi³ a²si³yxau³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 hxi²kan¹txi³nāu³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a² kwa³na³kx-
 ain¹ju³ta² ā³si³wxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³nxe³jah¹la² hi²sen³su² 7³hxi²ka¹txain¹tu¹wi¹. Ye³ha¹la²
 so¹ixi³ 7³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a²
 7³kwa³na³ya³sain¹tu¹wi¹. 13 A²kxā³nxa²
 7³hxi²ka¹yhain¹ju³taix3 jāx1ju³ta² so¹ixi³ a²nū²a²nāu³xa²
 hxi²kan¹te²nāu³xai³ta³ixi² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹ixi³
 o²la³kxi²nū¹nhain¹na³li¹. A²nū³kxū³nain¹ju³ta²na²
 hxi²ka¹nain¹ju³ta²na² nxe³sxā³ ju³ta²na² sa²kxai³ ka³yx-
 uh³hū³jah¹la² kō³jah¹lai²na² ū³hū¹xain¹tu¹wi¹.

14 A²nxe³tū³kā³txai²na² hi²sen³su² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹la² ā³nhe¹kxain¹tu¹wi¹. Nxain¹kxan²ti³nū¹
 O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² hxi²ki³kxai³ ka³yxuh³hū³sxā³
 kō³nxe³tū³kā³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.
 Txa²wā¹nū³kxūn³txa² Si³yxau³ka³jah³lo²su² ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ nū³kxūn³sxā³
 7³hxi²kan¹tot3tain¹tu¹wi¹. A²nū²a²nāu³xa²
 ā³si³tē³kxi²te²nāu³xa² sa³wi³ha³ixi³lot3si¹jau³su²
 7³kaix1tain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³nai²na²
 ye³na² 7²sxā³ so¹ain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³
 yxo²ain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³kā³txi³sain¹na³li¹.
 Nxe³sa³na²hē³la².

15 Nxe³sxā³ āh¹ 7³ye³kxi²sa²te³nah¹ixi¹:
 — Ka³wā³lxa² yau³ka³lxa¹jau³su² jau³nāu³xa² txu¹ha²
 ā³wxe³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²a² a²si³yxau³tāu³a²
 a²nū²a²nāu³xai²la¹wi¹. A²nū²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³
 a²nū²a² ka³lxa¹khaix1te²nāu³su² ha²kxai³ a²nū²a²
 nū³kā³txa² kāi²ixi³tū³kā³txi³nāu³sxu² ha²kxai³ a²nū²a²
 wān³txa² ā³xa² e³tū³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³kā³tx-
 ai²la¹wi¹. 16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³xa² 7²in¹te³ ne³tx-
 au³nāu³xin³ti³ an³txi² a²nū²nāu³a² ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³jah¹la² an³txi² nxe³ka³ty³ txu¹ha³ka³lxa²
 a²hxi²kan¹ju³ta² sa²so¹kxai¹nha²kxai³ a²nū²so¹ixi³
 ā³ai¹nha²kxai³ a²si³khai³xa² 7³so¹7²ixi³ka¹nha²kxai³
 ha³nxe²a² 7³tho³xa² wāt1thxa³kxai¹nha²kxai³
 nxe³ain¹tu¹wi¹. 17 A²nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
 ten³jau³xai²na² tū¹kā³txai²na² ē¹nāu³a² ū³h³wxe³tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³jah¹la²

7³hxi²ka¹tain¹sxā³ a²nū²a²nāu³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txu¹ta²na² e³lxah²ixi³ wet1hxa³txa³tā³lxa¹
 wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.
 18 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ta¹ka³lxa² 7²in¹ta³ka³lxa²na²
 sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a² sxi²je³na²
 kāin²thi³nai²la¹wi¹. A²nū²a² nū³kā³txa²
 yuh³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹txa²
 si³yxau³ta¹ka³lxu³su² na²hē³li¹. Nxe³jau³su²
 nxe³sa³na²hē³la², oh³xan¹jah¹la²sa³.

Ba³bi³lo²na²thi³na² ā³nhe¹kxi²sxā³ ā³na¹ain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la² ā³xa²
 7²a¹hē³la². Oh³xan¹ko³xa² wxa²ka³nxa²
 wxā³na²hē³la². Hxi²kan¹khaix1jah¹lo²sa²na²hē³la².
 Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ yuh³xan²ko³xai²na²
 sa²kix3tā²hē³la². 2 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu¹ kāin²
 7³kaix1tā²hē³la². 7³kaix1te³nah¹ixi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³kā³txa²
 ka³lxa¹khaix1nxe³tū³kā³txai²na² ā³nhe¹ixi³sxā³
 ā³ain¹na²hē³le¹. Ā³ain¹na²hē³le¹. Nxe³tū³kā³txai²na²
 hi¹nai²na¹ a²nū²a² yū³ai¹nxa³we¹. A²ta³a²nāu³xa² so¹ixi³
 yxau³ain¹na³le¹. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² so¹ixi³
 he¹lai¹nhaix²na²hē³le¹. Ai³ka² kō³nxe³khai¹nxe³te²a²
 yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³ki³ki³a² yxau³ai¹nhaix²na²hē³le¹.
 3 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²na² vīn²yau³xa² 7³na²sxā³
 we¹nain¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 kāi³ain¹te²ju³hē³le¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Ba³bi³lo²na²
 nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² a²sxe³sxa³te²su² te²a²
 so¹ka³ty³ kō³nxe³thin¹sxā³ ū³whīn¹ta³kxi²ny-
 hain¹na²hē³le¹. Yuh³xan¹tū³kā³txa² hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³thin¹sxā³ ū³whīn¹ta³kxi²ny-
 hain¹to³nha²hē³le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi²te²nāu³xai²li² yen³kxi³nha²kxe³su²
 kāi²non³na²hē³le¹, kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ny-
 hu¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa² wān³txa²
 ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³ixi³sa²ixi¹. Txa³nū³kā³txi³su² te² 7³nxa²
 a³li³sxā³ ā³waix3kxi¹jah³ixi³hē³li¹. Tū¹kā³txai²na²
 kō³nxe³thin¹ju³ta² o²la³kxi²yah³ixi³in¹kxa²yan³txi³su²
 a³li³sxā³ ā³waix3kxi¹jah³ixi³hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ tū¹kā³tx-
 ai²na² yā¹nxe² o²la³kxi²yah³ixi³in¹kxai²nān²tu³ tū¹kā³tx-
 ai²na² yā¹nxe² ye³khāuh³lxa³thin¹nxa²ixi³nū³nha³ta¹.
 5 A²nxe³tū³kā³txai²na² kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 kāi³ain¹nha²kxai³ sa²tot1so¹khaix1nxain¹na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ain³kxi¹xi²tu¹wi¹.
 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹te²a² wa³ixi³ju³ta² o²la³kxi²te²
 7³nxa² ai³jah³ixi³hē³li¹. Tū¹kā³txai²na

ĩain²ta³kxi²sa²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹." Tũ¹ka³txai²na²
 nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. 8 Jã¹nxe³jut³su² ye³jen¹na²
 khãuh³lxa³thin¹txain¹ju³ta³nũ³a² wxã³tu¹wi¹.
 Ye³ka³na³ka³nat³sxã³ a³lan²tãu³a¹ wxã³tu¹wi¹.
 Ya³lu²ain¹ju³ta³nu³a² wxã³ha²kxai³ ĩain²ta³kxi²sxã³
 nãñ³tain¹ju³ta³nũ³a² wxã³ha²kxai³
 he³ja²lun¹tain¹ju³ta³nũ³a² wxã³ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹.
 Nxain¹nũ²la² sxi²je³na² whã²na¹ ĩ³hxa³n³tu¹wi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah³la²
 nũ³kxũ³khaix¹nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta²
 ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹tu¹wi¹.
 9 Nxa²ha¹te¹ yuh³xan¹ta² hxi²kan¹te²nũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²ny-
 hu¹ain¹te²nãu³xa² yen³kxi³h³khai¹nxe³sxã³ yx-
 au²xai³lain¹te²nãu³xa² kãin² ĩ³ain²ta³kxain¹sxã³
 nãñ³nain¹tu¹wi¹. Sxi²je³na² whã²na¹ ĩ³hxa³n³kxa²
 a²wha³lxin¹txa² ĩ³ain¹nha²kxai³ nãñ³nain¹tu¹wi¹.
 10 Nxe³sxã³ khãuh³lxa³tẽ³nyhain¹kxa³yan³txi³su² yuh³lx-
 ain¹jau³su² ul²yxau³ain¹tu¹wi¹. Ul²yxau³sxã³ e³kx-
 ain¹te³nah¹lxĩ¹: "Khãuh³lxa³thin¹khaix¹na³li¹.
 Ba³bi³lo²na²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa²
 khãuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na³li¹. Tũ¹ka³txai²na²
 nũ³kxũ³khaix¹nxe³kxan²ti³ a²hĩ¹na¹ wa³su³txi³
 ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kx-
 ai³lu² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹na³li¹."
 Nxe³ain¹tu¹wi¹.
 11 Nxa²ha¹te¹ Ba³bi³lo²na²thĩ³nãñ³ai²na² yen³kxa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 ĩ³ain²ta³kxi²sxã³ nãñ³nain¹nũ³tu¹wi¹. A²yen³kxai²na²
 so¹kxi²nyhu¹kxa² ã³te³nai¹nxa³ha²kxai³ a²yen³kxa²
 so¹kxi²jah³la²nũ³su² yũ²nxa³ha²kxai³ ĩ³ain²ta³kxi²sxã³
 nãñ³nain¹tu¹wi¹. 12 Tah³lxa³kxa² a³lxĩ²ki³ai²na²
 ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa² tx-
 ah³lxa³ki³su² a³lxĩ²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su² ta³nxa²
 ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹. Wã²la² wi¹ka³lo³a²
 lĩn²yo²ka³lo³su² ta³nxa² wi³win³ka³lo³su² ta³nxa²
 se²ta³ka³lo³su² ta³nxa² he³hen³ka³lo³su² ta³nxa²
 ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹. Hi³sa³ka³txa² wi¹lũ³kax³su²
 ta³nxa² yen³kxai²na² mar³fim¹ka³txa² we³kxe³su²
 ta³nxa² hi³sa³ka³txa² a³lxĩ²khai¹nxe³ka³txa² we³kxe³su²
 ta³nxa² kwa³thi³la² brõn³se²ka³lo³a² we³kxe³su² ta³nxa²
 kwa³thi³la² fer²ro³ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa²
 tah³lxa³kxa² mar³mo³re²ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa²
 ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹.
 13 Wi¹lũ³ne³lhi¹nhẽ³jau³xai²na² si³na³mo²ma²yau³su²
 ta³nxa² a³mo²ma²yau³su² ta³nxa² wi¹lũ³jau³su² ta³nxa²
 mi²ra³jau³su² ta³nxa² ĩn³sẽ²su²yau³su² ta³nxa²
 ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹. Yain³txi³su² te²na²
 vĩn²yo³yau³su² ta³nxa² a³se²te²yau³su² ta³nxa²
 tri²ka²nũ³su² wi¹khaix¹tũ³xa² ta³nxa² ã³ten³te²a²
 yũ²nxa³lho³li¹. Pon¹su² ta³nxa² o³ve²a² ta³nxa² ka²va¹la²
 ta³nxa² hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ũ³si³kũh¹nha²ka³lo³su²
 ta³nxa² ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹. A²nũ²a²
 kwa²wa³ka³li³lo³te²su² ta³nxa² a²nũ²a²
 ka³te³na²hin¹te²su² ta³nxa² ã³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹.
 Txa²wã¹yen³kxa² ĩ³ju³ta² ã³ten³sain¹te²nãu³xa²
 yũ²nxa³lho³li¹, wa³ka³li³yu³ta² yũ²nxa³ha²kxai³lu¹.

14 Nxe³ha²kxai³ wxã²na² Ba³bi³lo²na²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txi³
 ĩ³nxai²na² wa³ko³nĩn¹kxa²yo³su² tĩ¹lxĩ²hx-
 an³kxi¹nx²ti³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa²
 wi¹khai¹nxe³kxa² a³lxĩ²khaix¹nxe³kxa² nxe³sxã³
 tĩ¹lxĩ²hxa³n³kxi¹nx²ti³na³li¹. Nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ³li³te²la³
 hxi²kan¹txi³ a³tin²nxa³lho³li¹, kãin² ã³ten³kan²ti³nu¹.
 15 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa² a²wa³kxẽn³txi³nãu³xa²
 sa²kxai³lu² Ba³bi³lo²na²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ yxau³sxã³
 yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³ a²kxã³nxa² yen³kx-
 ih³nha²khai¹xain¹na²hẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹ hĩ¹na² u²lxĩ³
 ã³waix³sxã³ ten³sa²tã³ain¹tu¹wi¹. Khãuh³lxa³thin¹ju³ta²
 o²lai¹nha²kxai³ ĩ³ain²ta³kxi²nhain¹sxã³ nãñ³tain¹tu¹wi¹.
 16 Nãñ³tain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹:
 "Khãuh³lxa³thin¹khai¹nx²na³li¹.
 Ba³bi³lo²na²thĩ³nãñ¹tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹xain¹tũ³ka³txa²
 khãuh³lxa³thin¹khai¹nx²na³li¹. A²kxã³nhxĩ¹nai³tã² wã²la²
 wi¹ka³lo³a² so¹lxĩ³ lĩn²yo²ka³lo³su² ta³nxa²
 wi³win³ka³lo³su² ta³nxa² he³hen³ka³lo³su² ta³nxa²
 nxe³ka³lo³a² so¹lxĩ³ ũ³whih²kxi²nha²xai³hxi²na²hẽ³li¹.
 Txah³lxa³kxa² wi¹ki³a² so¹lxĩ³ ou²ro²ki³sa² ta³nxa²
 a³lxĩ²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su² ta³nxa²
 nxe³te²he³la³kai²na² so¹lxĩ³ wã²la²
 ũ³kũ²nha²wxe²xai³hxi²na²hẽ³li¹." 17 Yxãñ¹ta¹ wa³su³txi³
 hĩ¹na¹ yen³kxai²na² hã¹nxe³ti³xa¹ kho³nhxa³kxi²na³li¹.
 Jã¹nxe³ju³ta² ĩ³ye³na² hi³ye³ka³lo³a² ai³te²nũ³ka³txa²
 na³vi²o²tẽ³na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³kxa² yen³kxa²
 so¹te²na² a²wa³kxẽn³te³nãu³sxu² kwa²ã³wih¹sxã³
 ai³te³nãu³sxu² a²yo²ha³kxa¹ tẽ¹nai²li² ĩ³hau³kot³sxã³
 wa³ko³nain¹te²nãu³su² nxe³sxã³ tũ¹ka³txai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³ju³ta²
 ne³ki³so³nha²kxai³ u²lxĩ³ ã³waix³sxã³
 ten³sa²tã³ain¹na³li¹. 18 Ten³sa²tã³ain¹tãu³a² yen³kxai²na²
 ĩ³hxa³n³kxa² a²wha³lxin¹ti³su² ĩ³ain¹tu¹wi¹.
 ĩ³ain¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹, ĩ³nãñ³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:
 "Thĩ¹nai²na² kãin²khai¹nxe³thi³na² yã¹nxe³thi³na²
 yũ²nxa³wi¹." Nxe³ain¹tu¹wi¹.
 19 Jã¹nxe³sxã³ kxĩh³nũ³xa² hxi²tẽ³nha²sxã³ ã³na¹sxã³
 ã³ne³ha³nãu³txi¹nhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ĩ³ain²ta³kxi²sxã³
 nãñ³tain¹tu¹wi¹. Nãñ³tain¹te³nah¹lxĩ¹:
 "Khãuh³lxa³thin¹khai¹nx²na³li¹. Sxi²je³nai²na²
 kãin²khai¹nxe³thi³nai²nãñ¹tũ³ka³txa²
 khãuh³lxa³thin¹khai¹nx²na³li¹. Nxe³thi³nãñ¹tũ³ka³tx-
 ai²na² na³vi²o²tẽ³na² yũ³ain¹te²nãu³xa²
 yen³kxi³si¹hain¹na²hẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹ wa³su³txi³ hĩ¹na¹
 yen³kxai²na² kho³nhxa³kxain¹na³li¹." Nxe³ain¹tu¹wi¹.
 20 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹thi³nãñ¹tũ³ka³txe² ĩ³nxai²na²
 thĩ¹nai²li² kho³nhxa³kxi²ha²kxai³
 ĩ³ka³lxĩ³kxi²nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. A²nũ²ai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wãñ³txa² yxo²yãh³lxin¹te² ĩ³nxai²na²
 ĩ³ka³lxĩ³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 kaix¹so¹tũ³ka³txi³sin¹te² ĩ³nxai²na²
 ĩ³ka³lxĩ³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãñ³txa²
 ĩ³hen³txi²te²nãu³ ĩ³nxai²na² ĩ³ka³lxĩ³kxi²nhã¹nha²kxai³
 nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li²nyhain¹na³li¹, thĩ¹nai²nãñ¹tũ³ka³txa²su¹. Nxe³sxã³
 ã³wa²su¹kxi¹nx²ti³na³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

21 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³kxūn³khaix¹jah¹la² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² kăin²ka³txa² wxa²so¹na²hē³la². Tri²ka²nū³xa² ū³hū³ki²ti³ hū³ka³txa² wxa²so¹na²hē³la². Wxa²so¹nū²la² i³ye³na² wxa²sa²tā³nū¹na²hē³la². Wxa²sa²tā³nū¹te³nah¹lxi¹:

— Txah³lxa³kxai²li² i³ye³na² wxa²sa²tā³nū¹a¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ Ba³bi³lo²na²thi³na² kăin²khai¹nxe³thi³na² nxe³kxi³hū³sxā³ nū³kxūn³txi³ sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Sa²tā³ain¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²ha³lo²a² sxa³je³na¹ tī¹hxn³tu¹wi¹. 22 Thi³nāu³ai²na² a²nū²a² hai³nain¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Vi³o³lāu³hū³tē³na² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wān³txa² hain³te²su² te²a² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wāi²lhu³ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kx- ai³ trū³be²ta²ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hxi²khe¹txi³ yen³kxa² wxa²no²la³kxi²te²la³ yū²nxa³lho³li¹. Tri²ka²ki³a² ū³h³nxū³ju³ta² o²la³kxi¹nxa³lho³li¹. 23 Lā³pi³āu²tē³na² sa²kxai³lu² hai³txi³ sa²kxi³tain¹nxa³lho³li¹. A²nū²a² kwēn¹ta²ina¹ so¹nyhain¹te²na² sa²kxai³lu² ka³lih³kxi²yhain¹ju³su² ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. A²kxā³nxa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tū³ka³txa² thi¹nai²na² yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su² na²hē³li¹. Thi¹nai²na² a²wā³nxīn¹ju³ta² tih³nxa³la² ā³nan³khai¹xain¹na³hē³li¹. Nxi¹nha²kxai³ yuh³xan¹tū³ka³txi³nau³xa² i³ki³ha¹kxi²nyhain¹na²hē³li¹.

24 Nxe³kxa³yū³su² thi¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³te²nāu³xa² i³ya²lu¹kx- ain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txe²nāu³xa² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²na² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³ sxi²jen³nāu³a² nxe³na²hē³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

19 Nxa²ha¹te¹ hain³txa² yau³ā³xa² hain³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Oh³xan¹thi³na² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ i³hai³nain¹ju³hū³nxe² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² kăin²khaix¹nx2na³li¹. Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kăi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²la¹wi¹. Ju¹ta² kăi³ju³ta²na² a²ya³la³lha²ti³hi¹ki³kxai²nān²tu³ wain³na³li¹. Nxe³ha²kx- ai³ sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. 2 A²nū²a² kăi³ain¹ju³ta² i²ain¹ka³tu³ wi¹lhin¹tū³ka³txi³su² tā³nxa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txi³su² tā³nxa² i³yī¹li²hain¹ju³ta² wain³na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txai²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tū³ka³txai²na² yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxoh³ka³kxa¹ ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²si¹lyhain¹ta¹ka³lxa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ta²nxū¹ka³txai²na² hxi²ka² sun²tā¹kxain¹na²hē³li¹. Nxe³kxain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²sxā³ i³wai¹txi²na²hē³li¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Thi¹nai²na² Ba³bi³lo²na²thi³nai²na²

wān³txa²hxa³nyain¹nīn²ta¹. Hai³txi³ āh¹lxi³sxā³ āh¹we²txai¹nxa³lho³li¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² 24 nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³te²nāu³xai²na² nx- ain¹sxā³ ā³ka³ti³wxe³ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³sxā³ yx- au³ain¹jah¹la² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Sa²nēn¹kx- ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² txu¹ha² so¹nyhu¹ya³jau³su²

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³nāu³ai²nān¹ju³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxoh²we¹jah³lxi¹te² i³nxai²na² nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē³li¹. Kăi²nxa³te² i³nxai²na² kăi²lxi³te² i³nxai²na² a²yxoh³ka³kxa¹ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

6 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³xā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nū²a² ka³lxa¹te²a² e³lxi²jau³hū³na²hē³la². Ka³wā³lxa² en³txi³jut3sū³na²hē³la². Kăin² i³wa³tu³ka³nxe³jut3sū³nxe² e³jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yx- au³tāu³lot3ju³ta² hī¹na² yū³tu¹wi¹.

7 I³ka³lxi³yha³sah¹lxi³wxi¹. Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na² a²sxe³xa² so¹ju³ta² yā¹nx2na³li¹. Txu¹ha² so¹kxai²nān²tu³ a²in³txa² ā³si³tē³sxā³ yx- au²xai³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah¹la² ā³si³tē³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na² Je³su²jah³lan¹ta² a²yen³nāu³a¹ yx- au²xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² hī¹na² yū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². 8 Nxe³ka³tu³ wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a², hān³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a² wā²la² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² wi¹lhin¹te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²te²na² wain³txi³ kăi³ju³ta² yā¹nxe² a²si³yxau³tāu³la²na³la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
— Hī¹na² ū³wha²li¹txa²hē³li¹. O³ve²a²

Wēn³sū³jah¹lai²na² yain³txa² yain³kxi²ny- hain¹ju³ta³nū³a² yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³yān³sa²ki³nū²kxain¹tū³ka³txa² yain³txa² yxain³kxi²ny- hain¹te²nāu³nū³a² a²kxā³nxa² i³hen³txi³yhain¹na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² tū¹ka³txain²txi³ wi¹lhu³ko³tū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² āh¹ i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10 Nxe³sa³nxa²ha¹te¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Na¹ta¹ i³ye³kxi²sa²te³an¹jau³kx- ai³lu¹:

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na²wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa²yā¹nxū³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kx- ai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxixi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na²wān³txain²txi³ a²hāix¹jau³xain²txi³ Sū³na²wān³txa²i³hen³tx- ain¹tū³kā³txai²na²wān³txain²txi³ a²hāix¹jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

Ka²va¹la² hān³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ oh³sī³na² sa²yo²hai¹kxi²na²hē³la². A²nxe³tāu³a² ka²va¹la² hān³te²a² i²a¹hē³la². In³txa² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²i³lxā²sa¹, yo²i²ny- hain¹jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Ya²la³tū³jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ a²nxe³jau³su² i³lxin¹ha²na²hē³la². Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³te²nū³kā³txa² wain³kxa²ti³sxā³ kō³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ ā³nhai¹nha²kxi²jah¹lai²la¹wa².

12 A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² i³kxa²yā¹nx2na³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³hē¹nha²ka³lo³a² sa²kxai³lu² ka³lo³ka³lxā¹txi³ ū³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²i³lxā² sa²kx- ai³lu² ū³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²nxe³te²a² a²i³lxā² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xā² hxi²kan¹txi³ i³yī¹lin²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹ jah¹la² so¹lxixi³ a²i³lxā² i³yī¹li²nū¹sa³na²hē³la².

13 Wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹kxa²sa²sai¹xi²ka³lo³ai²la¹wa². A²i³lxixi³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su¹. Nxe³na²hē³la². 14 Nxe³nū²la² oh³xan¹tū³kā³txa² nū³kxūn³tū³kā³txa² ā³si³tē³kx- ain¹na²hē³la². Nxe³tū³kā³txa² yo²ha³kxa¹ wā²la² hān³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²xain³tain¹na²hē³la². A²nxe³tū³kā³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ka²va¹la² hān³te²a²

ā³ka³ti³yau³kxa²xain³tain¹na²hē³la². 15 A²nxe³jah¹lai²na² a²yo²a² yu³la² txo¹txa³wxi²a² i³yo²sai¹nha²na²hē³la². A²nxe³ta³wxi²a² tē³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txi³nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tē³nha²kī³kxai²nān²tū³ nū³kxūn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hī³kī³tā³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³nxe² jah¹la² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³thin¹tū³kā³txai²li² nū³kxūn³txi³ ā³nhai¹nha³kx- ain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yau³ka³jah¹lai²na² nū³kxūn³ju³ta² Si³yau³jah¹lai²na² i³an³ta³kx- ain¹ju³tan¹te²ka³yā³lhu² kō³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txa² nū³kxūn³txi³ i³wai¹tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxā² ū³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²wā²lai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe³kxai²na² nxe³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³nha²na²hē³la². ū³wha²li¹la³kxi²nha²jau³xa²sa¹: A²nū²a² nū³kā³txa² i³kwa³na³tū³kā³txai²na² a²hxi²kan¹khai¹te² Si³y- au³jah¹lai²la¹wi¹. Hxi²kan¹te²nāu³xai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xā² i²a¹hē³la². U³je³na³ka² ka³la³sxā³ ne³ka³la³kxa² yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ i³kaix¹sxā³ i³ye³te³nah¹lxixi¹, ai³ka³nāu³xa² oh³sī³na² ā³ni³nain¹te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxixi¹:

— Wxā³sxā³ ā³yā³sa²kxi³nū²kxi¹jxah³lxixi³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na² ū³h³yait¹txa²lxixi³ju³ta² yū³tu¹we¹. 18 Yuh³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹tu¹we¹. A²nū²a² i³kwa³na³kxi²nyhain¹tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ nū³kxūn³tū³kā³txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ a²nū³kxūn³tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ ka²va¹la² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ a²nū²a² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kxai³ kwa²wa³ka³li³lo³tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kx- ai³ a²nū²a² kāi³n²tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹ha²kx- ai³ a²nū²a² kāi³n²xa³tū³kā³txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxin¹tu¹we¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khai¹jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² i²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²kxai³ yuh³xan¹ta²nū³kā³txa² i³kwa³na³kxain¹te²nāu³xa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ a²nū³kxūn³nain¹tū³kā³txa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² in³txa² ka²va¹la² hān³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² a²nū³kxūn³tū³kā³txai²na² nxe³sxā³ ā³nhe¹lx- in³tain¹na²hē³la². 20 Ā³nhe¹lxin³tain¹te³na¹ ka³yx- uh³hū³jah¹la² kō³khai¹jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² so¹ain¹na²hē³la². Jah¹lai²na² so¹ai¹nha²kxai³ ka³yx- uh³hū³jah¹la² ā³jah¹la² kō³nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai¹ta³lxixi³ wā³n³xin¹sxā³ o²la³kxi²yain¹to³jah¹lai¹txa³lxixi³ a²ye³ha³na³kxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxain¹sxā³ i³kī³ha¹kx- ain¹jah¹lai¹txa³lxixi³ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khai¹jah¹lai²na² yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹te²a² sa²nēn¹kxi²si¹hain¹jah¹lai¹ta³lxixi³ so¹ha²kx- ai³ nxe³sxā³ ka³yxuh³xa² ha¹lon³txi³te²na² ka³ten³ti³ so¹ain¹ka³tu³ i³ye³nai²na² ha³nxe²a² i³je³nai²na² ā³na¹sxā³ ā³nū¹lain¹na²hē³la². A²nxe³je³na² ē³syo²fre²je³na² i³hxa³nxa³je³nai²la¹wa².

21 Nxe³nūn³nū²la² kō³yxuh³hū³jah¹la² kō³khai¹te²na² sa³wi³ha³lxixi³nāu³xa² ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² yu³lxā² i³yo²sai¹nha²jah¹lai¹ta³lxixi³ yu³lx- ai¹ta³lxixi³ tē³sxā³ i³sun²tā²ya²lut¹ta³lxixi³yhain¹na²hē³la². A²nxe³te²su² ai³kxa²nāu³xai²li² so¹jī²ai¹nha²kxai³ wxi²sū¹nain¹na²hē³la².

Ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khai¹te²a² sa²ta³kxi²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² wxa²ka³nxa² wxā³na²hē³la². Yuh³xa² kxi³h³nxē¹na² u¹tē³na² ū³h³yo²than²kxi²kī³ka³txa² so¹sxā³ hxi²tē³nha²sxā³ wxā³ha²kxai³ kwa³thi³līh³na² so¹sxā³ hxi²tē³nha²sxā³ wxā³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 2 Nxe³nū²la² ka³yx- uh³hū³jah¹la² kō³nxe³jah¹la² nū³kxūn³txi³ tai³kxi²so¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² tx- ih³hū³sxā³ kō³jah¹lai¹ta³lxixi³na³la². Ti³a²bo³jah

kxih³nxē¹na² u¹tē¹na² so¹sxā³ ā³na¹sxā³
 ā³wi¹hain¹na²hē³la². So¹sxā³ ā³na¹sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la²
 sa²ne³tī¹kxain¹nū²la² ūh³yo²wī¹kxain¹na²hē³la².
 Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yuh³xan¹tū³kā³txa² ī³ki³ha¹kx-
 ain¹ju³ta² yū²nxa³wa², kwē³kxa² yo²ha³kxa¹ ū³tī¹kxa²
 wxē²xai³lai¹nha²kxai³la². Yxān¹ta¹ ye³ha¹la² so¹lxi³
 sa²ta²la³kxi²sā³ain¹sān²tu¹wa².

⁴ Nxa²ha¹te¹ yu³tā³xā² ī²a¹hē³la². Ī²a¹ju³ta²sa¹.
 Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹khai¹te²na² ā³wxe³ka³lo³a²
 ka³lo³ka³lxa¹txi³ ī²a¹hē³la². Nxe³ka³lo³ai¹li² a²nū²a²
 ā³wxe²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tū³kā³txai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la². Kō³nxe³ti³
 kāi³te²nāu³xā² kō³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹ju³ta²
 ī³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la². Nxe³nū³nxa²ha¹te¹
 a²nū²a² nū³kā³txa² ī³lxin³tai¹na¹hē³la². A²nxe³tū³kā³tx-
 ai²na² a²kxā³nxa¹ kō³nxe³thin¹tū³kā³txa² hi²sen³su²
 sun²tā¹ain¹na²hē³la². Ū³nhe³yon³tā¹lain¹sxā³
 sun²tā¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³
 ū³nhe³yon³tā¹lain¹tū³kā³txain²txi³ a²kxā³nhxī¹na²
 wī¹lhin¹sxā³ yxau²hoh³lxin³tain¹na²hē³la².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ī³hen³txai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tēn³tai¹nha²kxai³
 nxēn³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³nxe³jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²nēn¹kx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³jah¹la²
 a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²nēn¹kx-
 ai¹nxa³ha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³nxe³jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²ī³lxa² ū³tā³ka²
 sai¹sxā³ ū³hxi²wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ a²ye³ha³na³kxa²
 ū³tā³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³
 nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³ain¹tū³kā³txi³sa²ha²kxai³
 kxān¹su² sun²tā¹yhain¹kxan²ti³nū¹ ka³ten³su² ī³sa²yx-
 au³xi²ti³hi¹nyhain¹to³nha²na²hē³la². Nxēn³tain¹ka³tu³
 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³
 ha³lo²an¹tū³kā³txai²na² whāi²na¹ ī³hxi²kan¹txi³lot³sxā³
 yxau²xai³lin³tain¹na²hē³la². Kwē³kxa² kō³ka³lxa¹txi³
 1.000 nxe² kwē³kō³nxe² ī³hxi²kan¹txi³lot³sxā³ yx-
 au²xai³lin³tain¹na²hē³la². Nxe³tū³kā³txai²na² txā²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²tū³kā³txi³sain¹na²hē³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē¹tū³sxā³ nū³kā³txi³ ā³xā²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xin²tain¹nūn³tu¹wa².
⁵ Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ya³lu²nūn³tū³kā³txa² āh¹
 wā³kon³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² kwē³kxa² 1.000 nxe²
 kwē³kon³kxan²ti³nū¹ āh¹ya³lu²sxa²xain³tain¹na²hē³la².
⁶ Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹na² ka³ten³su² ī³sa²yx-
 au³xi²tū³kā³txa² wi¹lxon³kxi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³
 wi¹lhin¹ti³hi¹tai¹nha²kxai³ nxe³tū³kā³txi³sain¹na³la².
 Hai³txi³ ya²lu¹ju³ta³nū³su² yū³ai¹nxa³lho³la².
 Hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nai²na²
 ī³ye³ū¹hain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² ī³ye³ū¹hain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³
 nxe³ti³hi¹tēn³tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ ha³lo²an¹tū³kā³tx-
 ai²na² a²yo²ha³kxa¹ ī³hxi²ka¹ti³lot³sxā³ yx-
 au²xai³lin³tain¹tu¹wa². 1.000 nxe²
 kwē³kon³kxa²ha³tā³nxān²txi³nū¹ ī³hxi²ka¹ti³lot³sxā³ yx-
 au²xai³lin³tain¹tu¹wa².

Sa³ta³na²jah¹la² ā³na¹ain¹ju³su²

⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ 1.000 nxe² kwē³kxa² hxi²kan¹nū²la²
 Sa³ta³na²jah¹la² sa²ta²la³kxi²sxā³ ā³na¹ain¹tu¹wa².
⁸ Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su²
 yuh³xan¹kō³xai²nān¹tū³kā³txai²na² whāi²na¹ āh¹
 ī³ki³ha¹kxa²ain¹to³tu¹wa². U³je³na² kan³kō³nāu³a²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ u³je³na² a³li³xi²kō³nāu³a²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wi¹nē³tāu³an¹kō³nāu³a²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wā³tan¹kō³nāu³a²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wa². Kō²ke³ nū³kā³txa²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ Ma³kō²ke² nū³kā³txa²
 ī³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wa². Nxēn³txain¹nū²la²
 ā³nhe¹lxi³yain¹si¹ju³su² ī³sa²kxi³nū²kxain¹tu¹wa².
 A²nxe³tū³kā³txa² ka³lxa¹khai¹nxēn³tain¹tu¹wa².
 Ka³yā³la³nū³a² ki³ka³lxa¹khai¹te²jai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³jut³sū³nxe² a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nxēn³tain¹tu¹wa².
⁹ Nxain¹nū²la² ha³lo²a² yuh³xan¹kō³xā²
 a²yān³sa²kxi³nū²kxain¹nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²te²nāu³xā² ā³sa²ki³hain³kxi² a²sxi²je³na²
 ā³sa²ki³hain³kxi² nxain¹tu¹wa². Nxain¹sxā³:
 — Sun²tā¹hxa³tain¹ki³tū¹xā¹. Ain¹ju³su² nxain¹ta¹
 oh³xan¹ta² ha³nxe²a² a³ka³nxi²xi²sxā³ i³hx-
 an³tain¹tu¹wa². ¹⁰ Ī³hxi²an³txain¹ka³tu³ A²ta³jah¹la²
 Ti³a²bo³jah¹la² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² so¹nū²la² ī³ye³na²
 ha³nxe²a² i³je³na² ē³syo²fre²nū³nxa² i³je³na²
 ā³nū¹hain¹tu¹wa². A²nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ka³yx-
 uh³hū³jah¹la² kō³jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² ka³yx-
 uh³hū³jah¹la² kō³nxe³sxā³ ā³ke³tū¹hain¹jah¹lai²na²
 nxe³sxā³ a²kxā³nxa¹ ā³nū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³je³na¹
 a²ta³jah¹lai²li² so¹sxā³ ā³nū¹ain¹nūn³tu¹wa². Nx-
 ain¹ka³tu³ khāuh³lxa³txain¹ju³ta² so¹lxi³ yū³ain¹tu¹wa².
 Khāuh³lxa³txain¹ju³ta² ne³ki³so¹nxa³lho³la².
 A²nū²a² kō³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tēn³tain¹ju³su²
¹¹ Nxa²ha¹te¹ Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹ta²si³yx-
 au³ka³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² hān³ka³lo³a²
 o²khai¹nē³ka³lo³a² ī²a¹hē³la². A²nxe³ka³lo³a² yx-
 au³jah¹la² ī²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 o²lha²ti³ye²ha²kxai³ oh³xan¹kō³xā² whāi²na¹
 yuh³xan¹kō³xā² whāi²na¹ tī¹hxi²an³na²hē³la². A²nū²a²
 yuh³lxain¹kxai²nān²tu³ ā³nih³sa³tī¹ain¹te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ko¹xai²li² whāi²na¹ tī¹hx-
 an³na²hē³la². ¹² Nxe³nū³nū²la², a²nū²a²nāu³xā²
 ya³lu²te²nāu³xā² a²yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ī³sa²yx-
 au³xi²si¹ka³tu³ wxā³si¹hain¹na²hē³la². Kāin²te²su²
 tā³nxa² kāi²nxa³te²su² tā³nxa² nxe³tū³kā³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ wxā³si¹hain¹na²hē³la². A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³tī³ain¹na²hē³la².
 Ā³tī³ain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxāu³xā² nxā³ka³lxa¹txi³
 li²vro³txā³nxa² sa²yo²hai

sa²hai¹lain¹na²hē³la². Kxā³n³xu¹ta¹na² a²nū²a² a²l³xa²
 ū³wha²li¹lye²nxa³kxe³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ko³nxe³ti³ i³yi¹lin³tain¹na²hē³la². ¹³ Nxe³te³na¹
 i³ye³nai¹li² a²nū²a² i³lo³nxi² ya³lun¹ta² hāu¹te²na²
 wxā³ha²kxai³ ya³lun¹ta² hāi¹kxi²te²na² wxā³ha²kxai³
 nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³ka³jah¹la² ko³nxe³ti³ i³yi¹lin³tain¹na²hē³la².
 A²kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ i³yi¹lin³tain¹na²hē³la². ¹⁴ Nxe²
 i³yi¹lih¹ta³lu²nain¹nū²la² ya³lu²nē³ju³ta² sa²so¹sxā³
 i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³nai¹na² ā³na¹sxā³
 ā³nū²ain¹na²hē³la². Ā³na¹sxā³
 ā³nū²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hai³txi³ ka³ten³su²
 we²nxi²nxa³lho³la². Hāi¹nxe² ya³lu²sa³ti¹tu¹wa².
¹⁵ Jā¹nxe³nū³sxā³ ha³te³h³nxa³nxa² ka³ten³su²
 ti³hi¹tē³txā³nxi²na² sa²hai¹ka³tu³ a²nū²a² i³li³te²a²
 Txa²wā¹sū³na² ā³si³tē³kxi²nxa³te²su² te²a² a²l³xa²
 yū³ye²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nxe³te²su² te²na²
 sa²so¹sxā³ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² ā³na¹sxā³
 ā³nū²lain¹nū³tu¹wa².

Txa²wā¹ha³lo²a² txa²wā¹oh³sī³na² tah²lxi³ i³yūt¹jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 txa²wā¹oh³sī³nai²na² txa²wā¹i³ye³nai²na²
 yxo²ha³kxa¹ hxa³na²hē³la². Nxe³nū²la² oh³sī³na²
 tah²sī³na² i³yūt¹sa²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² tah²ko³xa²
 i³yūt¹sa²kxai³ nxe³na²hē³la². Yxān¹ta¹ i³ye³na²
 kāin²je³na² i³yū¹txa³hē³la². ² Nxe³ka³tu³ sxi²je³na²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²hi³na² a³ka³nxa² wxā³na²hē³la².
 Oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² wxa²li³sxā³
 a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². A²nxe³thi³na² sa²kxai³lu²
 wi¹lhau³kot³si¹hain¹na²hē³la². Txu¹ha² in³txi³te³lhxā³
 nxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³
 wi¹lhau³ko³nha²te²ju²hē³la².

— Txa²in³txa² ka²li¹txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su²
 te²ju²hē³la². Jā¹nxe³ju³tsū³nxe² oh³xan¹thi³nāu³a¹
 a²ta²hīn³nū³su² wi¹lhau³kot³si¹hain¹na²hē³la².
³ Nxe³ka³tu³ wān³txa² oh³xan¹jau³xa² i³kaix¹jah¹lai²na²
 e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. Hī¹nai²na² Sū³na² Si³yx-
 au³ka³jah¹lai²na² yxau³thi³nū³a² a²nū²a²
 nxū²kwāi³ye³la³nāu³a² sxa³tu¹we¹. A²nū²a² nū³ka³txa²
 yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹. Ya³nyhai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹we¹.

A²nxū²kwāi³ye³la³nāu³a² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹.
⁴ Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha²ya³kxa²
 i³nān³si¹hain¹tu¹we¹. Ya³lu²ain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³
 āin²tain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ nā³nain¹ju³ta²
 yū²nxa³ha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kx-
 ai³ nxain¹tu¹we¹. Ha³lo²a² kxā³nxān¹ju³ta²i³tā²
 ne³ki³son³sxā³ wa³to³hi²na³le¹. Nxe³na²hē³la².

⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 ā³wxe³ka³lo³a² yxaut³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹,
 i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. A²yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹
 tah²lxi³wet¹si¹ha¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹
 oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sain¹na²hē³la².
 i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² a²nxe³jau³jau³xai²na²
 yxo²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³su² ha²kxai³ ū³wha²li¹txa²hē³li¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sain¹na²hē³la².
 i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wa²su¹tā³li¹. Txai²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kx-
 ai³ yen³kxa² yū²nxa³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yx-
 au²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa²
 a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhī¹na¹ ka³ten³su² yx-
 au²sa²tē³a¹tu¹wi¹. A²wi¹lhī¹nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 ne³ki³san¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nū²a²
 i³li³te²na² ya³lxu²kxai²nān²tu³ i³yau³xa²
 ka³ten³txi³hi¹tē³jau³xa² kwa²ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. A²yo³ha²
 ten³nxa³lho³li¹. ⁷ Nxe³sxā³ a²nū²a² i³li³te²nān²tu³
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹sxā³
 ā³ta³lo³txa³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ ju¹ta²na²
 a²yo²ha³kxa¹ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³nu³lo³sa²te²lo³txai¹na¹ha²kxai³
 Txa²ki³lhan³to³txai¹na¹ha²kxai³ nxai¹na¹tu¹wi¹.

⁸ Yxān¹ta¹ tū³ka³txi³ ā³xai²lē¹. Ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ yuh³lxi³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²txa³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sū³na²
 yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nū²a²
 su²lhā³jah¹lo²su² ha²kxai³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxā³
 o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ ti³hna³la² a²nū²a²
 ā³nān³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²yen³kxa² wet¹sxā³ tē³sxā³
 txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lot³ju³ta² yxo²kwāin³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ ki³han³ju³ta² e³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ye³na² ha³nxe²a²
 i³je³na² ē³syo²fre²nū³hū³sxā³ i³je³na² ā³na¹sxā³
 ā³yu¹kxū³ain¹tu¹wi¹. A²nxain¹ju³ta²i³li²
 ne³ki³sot³nxa³lho³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²lxi³ i³yūt¹jau³su²

⁹ Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah¹la² wxā³sxā³
 i³ye³na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 kxā³nhxī¹nai³tā² ka³te³ha²
 hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi²na³la². A²nxe³tē³na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² ka³te³na² Si³yxau³jah¹lai²na² i³xan³ta³kx-
 in²txain¹ju³ta² ne³ki³nha²hē³la². Nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹
 nxē³nha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih¹nha²hē³la². A²nxe³tē³na²
 nēn³ka³na³ka³nat³sxā³ hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi³
 wxā³sxā³ i³ye³na²hē³la². i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ā³wxā³sē¹li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²txu¹ha²
 so¹ta³ka³lxu³nū³a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxe³na²hē³la².

¹⁰ Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² tē³sxā³
 hi¹txai³lha³ha²kxai³ wā³la³ka³txa² ki³ka³txa²
 ka³la³ya³ha¹hē³la². Nxe³ya³sān²nū²la² sxi²je³na²
 wi¹lhin¹khaix¹thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 wā²nā³ū¹sa³na

sxi²jen³nai²na² ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa²
 ki³khai¹nxe³ha²kxai³ au³khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kat3su²
 na²hẽ³la². A²nxe³kxa³txai²li² a²sxih²yxo²a²
 yxo²ka³lxa¹na²hẽ³la². Hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹
 wxa²hait1so¹xi²sxã³ a²sxih²yxo²a² sx-
 ih²yxo²xih²xai³na²hẽ³la². A²nxe³ta³yxo²a² sa²kxai³lu²
 in³txa² oh³xan¹tũ³kã³txa² sxih²yxo²a² yx-
 au²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². A²nxe³ta³yxo²a² sa²kxai³lu²
 a²i³lxa² yũ²xai³na²hẽ³la². I³sa³e²ah³lo²nu¹tai²na²
 nũ³kã³txi³nãu³xu¹tai²na² a²ki³lha³lxa²nãu³xa² hxi²ka²
 hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũ³su²
 nxe³tũ³kã³txi³nãu³xu¹tai²na² a²i³lxa²
 ũh³yxo²hẽ³ta²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². 13 Nxe³nxa²ha¹te¹
 u³je³na³ka² a³li³xi²tãu³ai²na² sa²kxai³lu² sxi²hai²na²
 a²yxo²a² yxo²ha¹li¹ ka³na³ki² yũ²ha²kxai³ a²wi¹nẽ³tãu³a²
 a²sxih²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² yxo²ha¹li¹ ka³na³ki¹
 yũ²ha²kxai³ a²wã³tãu³ai²na² a²sxih²yxo²ai²na² sa²kx-
 ai³lu² yxo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ²ha²kxai³ u³je³na²
 kan³tãu³a² a²sxih²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² yxo²ha¹li¹
 ka³na³ki¹ yũ²ha²kxai³ nxe²xai³yah³lxi³na²hẽ³la².
 14 A²nxe³thi³nai²na² ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txai²na²
 a²si³ka³lah³nãu³a² tah³lxa³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe²
 wi¹khai¹nxe² nxe³ka³txai²na² hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹
 wxa²hait1so¹xi²sxã³ tah³lxa³ka³txai²li² ũ³si³a³kx-
 ain¹nũ²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² i³kaix1so¹tũ³kã³txu¹tai²na² a²i³lxa²
 i³lxi¹nha²xai³na²hẽ³la², tah³lxa³ka³txai²na²sa³.
 15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sa³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² yen³kxa² a²lu²ju³ta² ũ³hau³ko³ta³ka³txa²
 ou²ro²ki³a² we¹ka³txa² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². Sxi²je³na²
 ũ³hau³ko³txi² sxih²yxo²a² ũ³hau³ko³txi² je¹na²
 ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ũ³hau³ko³txi³
 nxe³te³lhxã³ nxe³na²hẽ³la². 16 A²nxe³ju³ta² sxi²je³nai²na²
 a²lu²ju³tain²txi² au³ju³tain²txi² ã³nhau³ko³je³na²hẽ³la².
 ũ³hau³kot3te³nah¹lxi¹, 2.200 ki³lo²me³tro³ nxe²
 a³lu²khaix1ye²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ a³lu²ju³tain²txi³
 au³ju³tain²txi³ ki³ju³tain²txi³ nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹
 ã³nhau³kot3je³na²hẽ³la². 17 Nxe³ka³ty³ sxi²je³na²
 ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ũ³hau³ko³tã²hẽ³la².
 A²nũ²a² ũ³hau³ko³nha²ju³ta² 64 me²tros2
 nxe³na²hẽ³la². Oh³xan¹jah¹la² ũ³hau³ko³nha²kxa²
 yã¹nxe²na³la². 18 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹
 ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 jas2pe³ka³txa² a³lxi²khaix1ka³txa² so¹lxi³
 we¹tai¹nĩn²ta²wa². A²sxi²tai²na² sa²kxai³lu² ou²ro²ki³a²
 so¹lxi³ we¹tai¹nĩn²ta²wa². Ni²kẽ¹na² ha²lu¹lun¹ka²
 yã¹nxe³yai¹nĩn²ta²wa². 19 Tah³lxa³kxai²na² ũ³si³a³kx-
 ain¹ki³ai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²khai¹nxe³ki³a² so¹lxi³
 we¹tain¹nĩn²ta²wa². A²wi¹lhĩ¹nã³ta³ki³a² jas2pe³ki³su²
 ha²kxai³ ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sa³fi²ra³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kau³se³to²na²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² es3me³ral²ta²ki³su² ha²kxai³
 20 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sar³to²ni³o²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sar²ti³o³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kri³so²li³to²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² be³ri³lo³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² to³pa²si³o²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kri³so²pra³so²ki³su² ha²kxai³

ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² ja³sĩn²to³ki³su² ha²kxai³
 a²ne³ki³an¹ki³a² a³me³tis2ta²ki³su² ha²kxai³
 nxe²xai³na²hẽ³la². 21 Sxih²yxo²nãu³a² hxi²ka² hxa³sxã³
 ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũ³sxã³ nxe³ta³yxo²ta³tai²na²
 pe²ro³la³txa³yxo²txi³su² na²hẽ³la². Sxih²yxo²ain²txi³
 yxo²ka³na³ka³na³txi³ pe²ro³la³ki³ain²txi³
 ki³ka³na³ka³na³txi³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 sxi²tĩh³na² ã³nxi³tĩh³na² ou²ro²ki³a² so¹lxi³
 ha²lu¹lun¹ki³a² so¹lxi³ wet1tai¹nĩn²ta²wa². Ni²kẽ³na²
 yã¹nxe² ha²lu¹lun¹na²hẽ³la².
 22 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
 Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²thi³na² yũ³ye¹nx2ti³xa³hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Nũ³kxũ³khaix1jah¹la²
 so¹lxi³ yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²
 so¹lxi³ yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³ye¹nx2ti³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nẽn¹kxi³kxai³ jã¹nxe³thi³na²
 yũ³ye¹nx2ti³xa³hẽ³la². 23 Te²yã¹nxe³nũ³sxã³ hai³txi³
 u³je³na³ka² yũ²nxa³ha²kxai³ i³la³ka² yũ²nxa³ha²kxai³
 nxe³kxan³ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² a²ha²te¹khai³ju³ta²
 so¹lxi³ sxi²je³na² whã¹na¹ i³ha²te¹kxi²na²hẽ³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 lã³pi³ãu³tẽ³nhũ³sxã³ sxi²je³nai²na² yxo²ha³kxa¹
 sa²ko¹ko¹tã²hẽ³la². 24 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²
 nũ³kã³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²je³na²
 sa²ko²ko²kxi²nhain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ i³sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².
 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³nhe³ju³ta²
 yũ²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²je³nai²nã³ta³yxo²a²
 yxo²than²kxi²sa²tẽ³na²hẽ³la². 26 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a²
 nũ³kã³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 i³sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nũ³kxũ³khaix1ni¹lxi¹. Hxi²kan¹khai¹nxi¹lxi¹.
 ã³sen³sai¹sa²sĩn¹sxã³ wxi²kin³ti³ton³khaix1ni¹lxi¹. Nx-
 ain¹jau³su² nxain¹na²hẽ³la². 27 A²nxe³thi³nãu³ai²na²
 sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ Sũ³na²
 yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² kã³jah¹la² yũ²nxa³ha²kxai³ wãn³txa²
 ki³han³jau³xa² e³jah¹la² yũ²nxa³ha²kxai³
 nxẽn³tai¹nxa³lho³la². Hã¹nxe³sxã³ O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ha³teh³nxã³nxa² a²nũ²a²
 ka³ten³ti³hi¹txã³nxa² a²nũ²a² a²i³lxa²
 ũ³wha²li¹lhẽn²ta²xai³nha²tã³sye²kxai²nã³tu³
 a²nxe³jah¹la² so¹lxi³ thi¹nai²na² yxau²xai³lain¹tu¹wa².
 22 Nxa²ha¹te¹ ka³wã¹lxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa²
 wã²nã³ũ¹sain¹na²hẽ³la². Jau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² han³yo²jau³su² na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹yo²ha²kxai³
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a²
 sa²ni³sai¹ha²kxai³ nxe³jau³su² na²hẽ³la². 2 Sa²ni³sai¹sxã³
 wxa²kan³nũ²la² sxi²je³nai²na² nxũ²kwaj³ye³la³tĩh³na²
 ã³nẽ¹na³si²ha²kxai³ wxa²kan³na²hẽ³la².
 A²nxe³ta²wẽ¹ha³yxo²ka³teh³nãu³a² hi³sa³ka³txa²
 ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³ka³txa² wi¹wen¹na²hẽ³la².
 A²nxe³ka³txai²na² a²nã³kxa² sa²kxai³lu² i³la³kxa²
 ki³ka³na³ka³nat3sxã³ sa²tã³tĩ¹sxã³ nã³kã³lxi³
 nã³kxi²xai³na²hẽ³la². A²nxe³ta³nxã³kxa² sa²kxai³lu²
 nã³ka³lxa¹na²hẽ³la². Hxi²ka² hxa³sxã³ ha¹li¹
 wxa²hait1so¹xi²nũ³sxã³ nã³kxi²xai³na²hẽ³la².
 A²nxã³nxi²na² sa²kxai³lu² hi³ne³kxa³nxã³su²

na²hē³la². A²nū²a² i²li³te²a² i³ton³nē³kxai²nān²tu³
 ta²nxā¹nxai²na² ūh³hī³ne³kxi²nān¹kxai²nān²tu³
 we²nxī¹nxā²hī³nx2na³la². ³Jā¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxi²nē³ju³tan¹te²kxa²yu³ta²
 yū²nxā³lho³la². Txa²wā¹sū³na² yxau³ya³nhē³nha²kxai³
 O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² yxau³ya³nhē³nha²kxai³
 nxe³ya³tu¹wa². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 i³sa²nēn¹kxi²ju³ta³nū³a² kāi³lxi³tain¹tu¹wa².
⁴A²yen³nāu³khai³xa² ye³ain¹tu¹wa². Nxe³sxā³
 a²ye³ha³na³kxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²ta³lxa²
 ū³ta³ka² sai³sxā³ ū³ye³wha³li¹nain¹tu¹wa², Sū³na²
 sa³wi³ha³lxi³su² ye²ha²kxai³la². ⁵Nxe³te³na¹ ha³lo²la³
 hai³txi³ ka³nxa³hi²xi²ju³ta² yū²nxā³lho³la².
 Lā³pi³āu²tē³na² sa²kī³kxi²nē³ju³ta² yū²nxā³ha²kxai³
 u³je³na³kai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yū²nxā³ha²kxai³
 nxe³tu¹wa². Txa²wā¹sū³nu³khai³xa² so¹lxi³
 wi³sa²ha²te¹kxi²nē³tu¹wa². A²nxe³jut³su² ha²kxai³
 ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi¹kan¹txi³lon³sxā³ yx-
 au²xai³yah³nē³tu¹wa².

Je³su²jah³la² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²jau³su²

⁶Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² āh¹
 e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 — Jau¹xai²na² e³kxi¹nxā²ha¹jau³xin³txi³
 yxo²i³ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yx-
 au³jah¹la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txai²na²
 a²yāu³ka³txi³nāu³khai³xa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la²
 sa²si¹hā³na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 sa²yo²we¹tū³ka³txa² yen³kxa² wā²nā³ū¹hain¹na²hē³li¹.
 Yen³kxa² ye³jen¹na² yū³kxe³nū³a²
 wā²nā³ū¹hain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².
⁷Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ txa²wān³txa² kwēn¹ta²
 ū³hū¹nxā²ha¹jau³xai²na² ū³wha²li¹lin¹jau³xai²na²
 sa²yo²wet¹sa²jah¹la² sa²kxai³lu² i³ka³lih³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².
⁸Nxa²ha¹te¹ txai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kx-
 ai³lu² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²jah¹lo²sa¹wa².
 Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²jah¹lo²sa¹wa².
 Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³:
 — Oh³xan¹jah¹la² wā²nā³ū¹sa²jah¹lai²na²
 sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Nha¹jau³su² a²ne³kxai³tāu³a²
 ā³ka³ti³wxe³na¹ka³tū³ i³sa²nēn¹kxi²na¹hē³la².
⁹Nxe³na¹ta¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³sa²txa³hē¹li¹. Txi²li² kāi²ti³hex¹jah¹lo²txā³wi¹.
 Wxāi²yā¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Wxāi²nān²tu³ Je³su²jah³la²
 sa³wit³Si¹lxi¹. Wxa²wā³tā³nāu³xa² Sū³na² wān³txa²
 i³hen³txi³tū³ka³txai²na² Je³su²jah³la²
 sa³wi³ha³lxi³sain¹nū³na³li¹. Te²yā¹nxū³sxā³
 ha³tē³nxā³na² ū³wha²li¹lin¹txā³nxai²na² wān³txa²
 yxo²i³te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
 sa³wi³ha³lxi³sain¹nū³na³li¹. Nxe³nx²ti³kxa²
 yā¹nxū³sxā³ Je³su²jah³la² sa³wit³su²nū³na¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ i³sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³nu³khai³xa² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².
¹⁰Jā¹nxe³sxā³ āh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² yxau³son³na³li¹.
 E³kxi¹nxā²ha¹ju³ta³lxi³ wa³su³txi³ ān³si³wxen¹tu¹wi¹.
 Wān³txa² ū³wha²li¹lin¹jau³xai²li² hāi³a² ū³ho¹txa³hē¹li¹.
¹¹Nxe³ha²kxai³ a²kxā³nxā² ko³nxe³ti³ kāi³te² i³nxai²na²
 sa²kxai³lu² āh¹ kāi³yxau²xai³jah³lxi¹li¹. A²kxā³nxā²
 ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²te² i³nxai²na² sa²kxai³lu²
 ko³nxe³thin¹sxā³ yxau²xai³jah³lxi¹li¹. A²kxā³nxā²
 wain³ju³ta² kāi³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² āh¹ wain³txi³
 kāi³yxau²xai³jah³lxi¹li¹. A²kxā³nxā² wi¹lhin¹sxā³ yx-
 au²xai³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² āh¹ wi¹lhin¹sxā³ yx-
 au²xai³jah³lxi¹li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².
¹²Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kx-
 ai²nān²tu³ a²nū²a² kāi³ain¹ju³ta² i²a¹tu¹wi¹. Wi¹ju³ta²
 kāi³ta³nxā² ko³nxe³ju³ta² kāi³ta³nxā² nxain¹jut³su²
 a³ya³ti³na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ nxe²kāi³ain¹kxa²
 yo³ha² nxe² sa²tē³a¹tu¹wi¹. ¹³A²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³
 yen³kxa² yū²nxā³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yx-
 au²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa²
 a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhi¹na¹ ka³ten³su² yx-
 au²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ā³si³wxe³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 ta³lun²sxā³ a²ne³ki³sot³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 te²sa¹wi¹. A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 a²ne³ki³sot³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³na²hē³la².
¹⁴A²nū²a² i²li³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah¹la² sa²kxai³lu² hi³sa³ka³txa²na³kxa²
 ka³ten³su² ti³hi¹tē³tā³kxa² i³so¹ji²ju³ta³nū³a²
 yū²ain¹tu¹wa². Sxi²je³na² tah²ye³na² oh³xan¹thi³na²
 ā³wih¹ju³ta³nū³a² yū²ain¹tu¹wa². ¹⁵Nxe³nxā²ha¹te¹
 sxi²je³na² e³la² kāin²tāu³a² a²nū²a² wi¹lhi¹nxā³te²a²
 ti³yau³kxi²ju³ta³la¹wa². Sū³na² yxo²kwīn¹kxi²ju³ta²
 kāi³te²a² yxau² tih³nxā³la² a²nū²a² ā³nan³ti³ten³jah¹la²
 yxau² in³txa² txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²jah¹la²
 yxau² a²nū²a² ā³xa² i³kwā³na³ha²kxai³ i³su²lhā³jah¹la²
 yxau² yen³kxa² tē³sxā³ txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lot³ju³ta²
 ten³ju³ta³lot³jah¹la² yxau² ki³han³jau³xa² ten³yx-
 au²xai³jah¹la² yxau² ki³han³yxau²xai³ti³ten³jah¹la² yxau²
 nxe² nxe³tū³ka³txa² ti³yau³kxain¹ti³ai²la¹wa².
¹⁶Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:
 — Txai²na¹xai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 Txa²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hā³nxā²ha¹hē³li¹.
 Txa²wān³txa² yxo²i³sa²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa²
 i³hen³txin¹jau³nu³ai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na²
 a²ne³sa³wi³ha³lo³nxe²nxex¹ wxā³tāu³te²sa¹wi¹.
 Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² a³lan²tin³ti²
 ten³sa²tā³xi² yān³txai²na¹ i³yū¹li³xi²nxā³ta³lxa¹
 hi³ka²ta³a² yan³txi³ yau³ki¹xi²kxa² yā¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.
¹⁷Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxā³jah³lxi³hē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai^{2</}

— Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹nũ³tu¹wa². Nxain¹kx-
ai²nãn²tu³ ı̄³yau³xa² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³jau³xa² a²ten³te²
ı̄³nxa² wxã³sxã³ ı̄³na¹jah³lxi³hẽ¹la². A²yo³ha²
ten³kxi¹nx2txai¹nxa³lho³la².

Ă³ne³ki³so³te³lhxã³ jau³su²

18 Jã¹nxa¹jut3su² txai²na¹xai²na²
Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² e³lxah¹ e³kxi¹nx2ta¹wa².
Wãn³txa² ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³ai²nãn¹jau³xa²
e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² ain³kxi²syah¹lxin¹te² ı̄³nxa²na²
a³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ¹la². Wãn³txa² yau³xã³xa² ı̄³ye³sxã³
ı̄³nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²wa². Ha³teh³nxã³nxai²na²
ũ³wha²li¹la¹jau³xai²na¹ ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²wa².
19 Ha³teh³nxã³nxai²na² wãn³txa² sa²ni²lã³yah³lxin¹kx-
ai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² hi³a²ne³ka²
a²nxã³kxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³tã³kxa² ũ³hũ¹nx2ti³xa³lho³la².

Hai³txi³ sxi²je³na² oh³xan¹thĩ³nũ³a² wi¹lhin¹thĩ³na²
ã³wi¹yhah³lxan³tho³la². Ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³su²
ti³hi¹tẽ³txã³nxa² a²kxã³nxa² wxa²ı̄³lxa²
wha²li¹lhẽ¹txa²lxi³kxan²ti³ wxa²ı̄³lxa²
sa²sai²lã³ain¹tu¹wa².

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³
a²hãix1jau³xain²txi³ ı̄³ye³yxo²nũn¹nain¹sxã³
ı̄³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³tã³li¹. Wa³su³txi³ wã³li²na¹tu¹wi¹.
Nxe²na³la². Nxe³jau³xai²na² ten³sa²nũn³nha²wa².
Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹na³li¹. Wa³su³txi³ wã³li¹sẽ¹li¹. Nxe³na¹wa².
21 Jã¹nxa¹jau³su² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la² kãin² thãi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta²
ten³sa³nha²wa². Wãn³txa² ã³ta³lun²sxã³
ã³ne³ki³so³ta¹wa².